www.burmeseclassic.com

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၃

ဂ-စင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဌမနှိပ်ခြင်း
၁၉၅၆ ခုနှစ်

COMPOSED, PRINTED AND BOUND IN GREAT BRITAIN BY
STEPHEN AUSTIN & SONS LTD., HERTFORD, HERTFORDSHIRE
AND HAZELL WATSON & VINEY LTD., AYLESBURY, BUCKINGHAMSHIRE

www.burmeseclassic.com

‘နေမင်းနွယ်ရင်း၊ မင်းထက်မင်းလျှင်၊ သလင်းအုတ်စီ၊ နန်းမြေညီဝယ်၊ ဂူလီသဘင်၊ မြင်းနှင့်ရွှင်၏’ — နတ်သျှင်နောင်

(ဦးတက်ထွတ်၏ပုရပိုက်မှ)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မာ့ဓလေ့ဓိုကျမ်း

စာပေဗိမာန်

၏

ရုပ်ပြဗဟုသုတဘဏ်

BURMESE CLASSIC

အတွဲ - ၃

ဂ - စင်း

ရန်ကုန်မြို့

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဤကျမ်းကိုမရှုစားမီ

အောက်ပါလမ်းညွှန်ကိုလေ့လာထားပါက ဤစွယ်စုံကျမ်းစီစဉ်ပုံကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်၍ ကိုးကားရာကျမ်းတဆူအဖြစ် လွယ်ကူစွာ အသုံးပြုတတ်ပေလိမ့်မည်။

အက္ခရာစဉ်ဇယား။ ။စွယ်စုံကျမ်းတွင် ပါဝင်သော အကြောင်းရပ်များကို လွယ်လင့်တကူ ရှာဖွေ ဖတ်ရှု နိုင်ရန် အက္ခရာစဉ်ဇယားကို အတွဲတိုင်း၌ဖော်ပြထားသည်။

ဝေါဟာရနှင့်အမည်များ။ ။ဤကျမ်းမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ကျယ်ဝန်းလှသော ပညာရပ်အမျိုးမျိုး၊ အကြောင်းရပ် အမျိုးမျိုးတို့ ပါဝင် သည့်ပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဌမဆုံး ပေါ်ထွက်လာရခြင်းဖြစ်သည့်အလျောက်၊ ဘာသာခြားမှ မြန်မာလို ပြန်ဆိုထားသော ဝေါဟာရသစ်များနှင့် အသံလှယ်ယူထားရသောအမည်များ မြောက်မြားစွာပါဝင်သည်။ ယင်းတို့ကို မူရင်းစကားနှင့်တကွ ဤကျမ်း၏နောက်ပိုင်းတွင် ကဏ္ဍသီးခြား၍ အက္ခရာစဉ်အတိုင်းဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာအမည်များ။ ။ရဟန်းရှင်လူဆိုင်ရာ အကြောင်းရပ်များကို ခေါင်းစည်းပေးရာ၌၊ အမည်ရှေ့ရှိ သျှင်၊ ဦး၊ ဒေါ်၊ ကို၊ မောင်၊ မ စသည်တို့နှင့်တကွ အခြားဂုဏ်ပုဒ်များကို အမည်ရင်းနောက်တွင်ထား၍၊ အမည်ရင်းကိုသာ အက္ခရာစဉ် အလိုက် စီစဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ပုံစံအားဖြင့် သျှင်ကရဝီက၊ ခုံတော်မောင်ကျဘမ်း၊ ဦးချိန်၊ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစိတ္တိကို ကရဝီက၊ သျှင်။ ကျဘမ်း၊ မောင်၊ ခုံတော်။ ချိန်၊ ဦး။ စ၊ ဦး၊ မြဝတီစန်ကြီး ဟူ၍ အသီးအသီးဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မလေးစား၍ မဟုတ်၊ စွယ်စုံကျမ်းများထုံးတမ်းစဉ်လာအရ အကြောင်းရပ်ရှာဖွေရ လွယ်ကူစေရန်သာဖြစ်ရာ၊ လူမျိုးခြားအမည်များကိုလည်း အလားတူပင်စီစဉ်ဖော်ပြထားသည်။

ဖတ်ချင့်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ။ ။တခါတရံ ပျင်းပျင်းရှိ၍ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ၊ သို့မဟုတ် ဝါသနာအလျောက် သမိုင်းဖြစ်စဉ်များ၊ တိုင်းနိုင်ငံများ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ၊ စာပေဝတ္ထုများ၊ အနုပညာရပ်များ၊ သိပ္ပံပညာရပ်များ၊ လုပ်ငန်းကြီးများ၊ သစ်ပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များ၊ ကစားခန်းစားများ အကြောင်းကို သိလိုသောအခါ အကူအညီ ရစေရန် ဖတ်ချင့်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာကို အတွဲတိုင်း၌ထည့်သွင်းထားသည်။

ဗဟုသုတစစ်တမ်း။ ။စွယ်စုံကျမ်းအတွဲတိုင်းတွင် ဗဟုသုတစစ်တမ်းကို ထည့်သွင်းထားသည်မှာ၊ စာရှုသူသည် ဤစစ်တမ်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ပြန်လည်မေးခွန်းထုတ်၍ မသိသေးသောအကြောင်းအရာကို သိလိုပါက၊ ညွှန်းထားသောနေရာတွင် ပြန်လည် ဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်စေခြင်းငှာ ရည်ရွယ်သည်။ ထိုစစ်တမ်းတွင် အတွဲတွင်းပါ အကြောင်းရပ်အားလုံး ငုံမိအောင် မေးခွန်းထုတ်ထားခြင်း မဟုတ်ချေ။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်အချက်အလက်များ အတွက်သာလျှင် မေးခွန်းများကို ရွေးချယ်စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အပြန်အလှန်အညွှန်း။ ။စွယ်စုံကျမ်းအကြောင်းရပ်တို့မှာ အက္ခရာအလိုက် စီစဉ်ထားသည့်အလျောက်၊ ဘာသာရပ်အလိုက် တစုတဝေးတည်းမရှိဘဲ နေရာအနှံ့ အပြား ကွဲပြားလျက်ရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကြောင်းရပ်ချင်းဆက်စပ်နေသည့် အချက်အလက်တို့ကို အပြန်အလှန်ညွှန်းပြရသည်။ စာကိုယ်မဲ့အကြောင်းရပ်ခေါင်းစည်းမှ စာကိုယ်ရှိအကြောင်းရပ်ခေါင်းစည်းသို့ငင်း၊ အကြောင်းရပ်တခုနှင့်တခု ပညာသဘောအားဖြင့် ဆက်သွယ်နေသော်လည်း တသီးတခြားစီရှိသဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံစွာ လေ့လာစေလိုသော အခါတွင်ငင်း၊ (..... — ရှု။) ဟု ညွှန်းသည်။ ပညာသဘောအားဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း မရှိစေကာမူ၊ တနည်းတလမ်းအားဖြင့် နီးစပ်သည့် အကြောင်းရပ်တခုကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်၍ လေ့လာစေလိုသောအခါတွင် (..... — လည်းရှု။) ဟု ညွှန်းသည်။

ကြောင်းခြင်းရာအညွှန်းအတွဲ။ ။နောက်ဆုံးအတွဲသည် စာရှုသူအဖို့ အခါမရွေး ကိုးကားရန်လမ်းညွှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအတွဲသည် အသီးသီးသောအတွဲများအတွက် အက္ခရာစဉ်အညွှန်းဖြစ်ရုံမျှမက၊ လုံးချင်းစွယ်စုံခေါ် လောက်ပေသည်။ ထိုအတွဲတွင် ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှတ်တမ်းတင်သည်မှ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော မှတ်သားဖွယ်ရာအကြောင်းအရာများကို နှစ်၊ လ၊ ရက် အပိုင်းအခြားနှင့်သိနိုင်စေရန် နှစ်လုံးပတ်လည်ဖော်ပြထားသော ကမ္ဘာ့ပြက္ခဒိန်ကိုလည်း၊ ပညာရပ်များကို စံနစ်တကျ တဆင့်ပြီးတဆင့် ပြည့်စုံစွာလိုက်စားနိုင်ရန် ပညာရပ်မာတိကာကိုလည်း၊ ထည့်သွင်းထားသည်။ ထိုနောက် အသီးသီးသောအတွဲများတွင် ပါဝင်သည့် အကြောင်းရပ်များကို လွယ်ကူစွာ လှန်လော ရှာဖွေနိုင်ရန် ညွှန်ပြသော ကြောင်းခြင်းရာအညွှန်းကိုလည်း စီစဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအညွှန်းတွင် စွယ်စုံကျမ်းပါ အကြောင်းရပ်များကိုသာမက၊ စွယ်စုံကျမ်းစာကိုယ်တွင် မပါဝင်လင့်ကစား သိသင့်သိထိုက်သောအကြောင်းရပ်မြောက်မြားစွာကိုလည်း မှတ်သားဖွယ် အချက်အလက်များနှင့်တကွ ဖြည့်စွက်ဖော်ပြထားသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အက္ခရာစဉ်ဇယား

ဤကျမ်းပါအကြောင်းရပ်များကို အောက်ပါအက္ခရာစဉ်အတိုင်း စီစဉ်ထားသည်

၁။ အ		၂၀။ အောင်	သေတ်	၅၆။ အမ့်	သေးသေးတင် နှင့် မသတ်
၂။ အာ		၂၉။ အောင်		၅၇။ အမ်	
၃။ အား		၃၀။ အောင်း		၅၈။ အမ်း	
၄။ အိ		၃၁။ အိုင့်		၅၉။ အိမ့်	
၅။ အီ		၃၂။ အိုင်		၆၀။ အိမ်	
၆။ အီး		၃၃။ အိုင်း		၆၁။ အိမ်း	
		၃၄။ အစ်	စသတ်		
၇။ အု		၃၅။ အည့်	ညကြီးသတ်	၆၂။ အုမ့်	
၈။ အူ		၃၆။ အည်		၆၃။ အုမ်	
၉။ အူး		၃၇။ အည်း		၆၄။ အုမ်း	
၁၀။ အေ့		၃၈။ အဉ့်	ဉကလေးသတ်	၆၅။ ⌋	ယပင့်
၁၁။ အေ		၃၉။ အဉ်		၆၆။ ⌊	ရရစ်
၁၂။ အဲ့	နောက်ပစ် နှင့် ယသတ်	၄၀။ အဉ်း			
၁၃။ အယ်		၄၁။ အတ်	တသတ်	၆၇။ ▵	ဝဆွဲ
၁၄။ အဲ		၄၂။ အိတ်		၆၈။ ⌋	ဟထိုး
၁၅။ အော့		၄၃။ အုတ်			
၁၆။ အော်		၄၄။ အန့်	နသတ်	၆၉။ ⌋	ယပင့် ဝဆွဲ
၁၇။ အော		၄၅။ အန်		၇၀။ ⌊	ရရစ် ဝဆွဲ
၁၈။ အို့		၄၆။ အန်း		၇၁။ ⌋	ယပင့် ဟထိုး
၁၉။ အို		၄၇။ အိန့်		၇၂။ ⌊	ရရစ် ဟထိုး
၂၀။ အိုး		၄၈။ အိန်		၇၃။ ▵	ဝဆွဲ ဟထိုး
၂၁။ အုး		၄၉။ အိန်း		၇၄။ ⌋	ယပင့်ဝဆွဲဟထိုး
၂၂။ အက်	ကသတ်	၅၀။ အုန့်		၇၅။ ⌊	ရရစ်ဝဆွဲဟထိုး
၂၃။ အောက်		၅၁။ အုန်			
၂၄။ အိုက်		၅၂။ အုန်း			
၂၅။ အင့်	သေတ်	၅၃။ အပ်	ပသတ်		
၂၆။ အင်		၅၄။ အိပ်			
၂၇။ အင်း		၅၅။ အုပ်			

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ

ထခါတရံ ပျင်းပျင်းရှိ၍ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ အောက်ပါ ထိုရာအကြောင်းရပ်ထိုမှ ဆူရာရွေးနုတ်၍ လေ့လာပါက စာရှည်သူသည် အပျင်းထည်းမြေ ဗဟုသုတထည်းပွားပေလိမ့်မည်။ ထိုင်ရာမထဘဲ ကမ္ဘာ့ဩဇာကြီး၊ နယ်ကြီး၊ နိုင်ငံကြီးများသို့ရောက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များနှင့် ရင်းနှီးကာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုလည်း သုံးသပ်ခွင့် ရနိုင်မည့်ပြင် သိပ္ပံပညာ၏ အံ့ဖွယ်ရာအကြောင်းများကိုလည်း သိနားလည်လာပေလိမ့်မည်။ ထိုမျှမက အနုစာပေဂန္ထဝင်များ၏အရသာကိုပါ ထင်ရှားစွာခံစားရမည်ပြင် အားလပ်ခိုက် အပျင်းဖြေရန်နည်းများလည်း ရရှိပေအံ့။

ထင်ပေါ် ကျော်ကြားပုဂ္ဂိုလ်များ

ဣတာလျံမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ၆၉
တော်လှန်ရေးသရုပ်ဖော်ပြသူ ၇၅
အိန္ဒိယမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ၉၁
ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၏ဖခင်ကြီး ၁၆၅
အော်လီယန်းမြို့၏လုံမပျို ၁၇၁
ဓမ္မသတ်ပြုစုသောမင်း ၁၇၃
စွယ်စုံပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၂၂၉
သံမဏိ ခေါ် ရှရှခေါင်းဆောင်ကြီး ၃၂၂

လောကီထူးပွတ်လူတို့ဇာတ်

ဂျာမန်အနုပညာရှင်များ ၁၄၇
ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ထူသည့်လူမျိုး ၁၆၇
သက်ဦးဆံပိုင်အုပ်စိုးလိုသည့်ပြည့်ရှင်များ ၁၇၅
စကော့အနုပညာရှင်များ ၃၃၃

သစ်ပင်ပန်းမာလ်တိရစ္ဆာန်

အဆိပ်ပြင်းသည့်ပင်လယ်မြွေ ၁၇၄
သမိုင်းဒေသများ၏ပဓာနအစ ၁၇၇
လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလွှတ်သည့်ငါး ၂၁၉
ကျောရိုးရှိရေသတ္တဝါများ ၂၂၅
နှစ်ပြန်မွေးသတ္တဝါ ၂၅၆
ရေချိုပင်လယ်ငါး ၃၂၄
မြေကြီးမှရွှေသီး ၃၄၃

တမြေရပ်ခြားဒေသများ

အနောက်ယဉ်ကျေးမှုပေါ် ထွန်းရာဒေသ ၁၂
ဟိန္ဒူတို့အထွတ်အမြတ်ထားသောမြစ် ၈၅
ရှုခင်းသာယာသောနေကြိုနိုင်ငံ ၁၀၂
ငြိမ်းချမ်းရေးမြို့တော် ၁၁၃
မြေထဲပင်လယ်မှကြေးနီကျန်း ၄၅၉

တိကျသိအပ်အရပ်ရပ်

ဂဏန်းမသင်လဒ်မမြင် ၇
ရောမခေတ်လူသတ်ကစားသမား ၅၀
သဘာဝကမ္ဘာတီးပေးသောအိမ် ၆၃

ဘုရားလောင်း၏အဖြစ်တော်ဝတ္ထုများ ၂၃၆
ကုန်ချင်းဖလှယ်ရာမှတိုးတက်တိုထွင်မှုတရပ် ၂၅၅
လူ့ကျင့်ဝတ်အခြေခံတရားငါးပါး ၂၃၀
လူ့ယဉ်ကျေးမှုအင်္ဂါရပ်တခု ၂၈၈
ပညာဘဏ်တိုက် ၃၀၂
ဩကာသဝန္ဓနာဆုယူရာဌာန ၄၂၆
သစ်ပိုင်းသစ်စမှုစက္ကူဖြစ်လာပုံ ၄၄၃

သုခုမဝင်ကြောင်းစုံလင်

ရွေးဟောင်းဂရီအနုပညာ ၃၃
အလှအပကြိုက်သောနိုင်ငံမှအနုပညာစွမ်း ၁၀၈
ဂျာမန်စာပေသမိုင်း ၁၁၉
မြန်မာတို့ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာလက်မှုပညာ ၂၄၉
မှတ်သားဆိုနှိုင်း၊ ပုံခိုင်းတိုတုတ်၊ စကားချုပ်ဟူ ၂၉၇
စာမှန် ၄၀၉

လုပ်ငန်းဆောင်တာအဖြာဖြာ

ဆက်သွယ်ရေးတွင်အချက်အခြာဌာနတရပ် ၃၈၈
နေ့စဉ်ကမ္ဘာအားအသိပေးသည့်ပညာ ၃၉၄
ပုံနှိပ်စာအုပ်ဖြစ်မြောက်မှုအံ့ဩဖွယ် ၄၁၇
အလွန်ရွေးကျသောအသက်မွေးမှုလုပ်ငန်းတရပ်.... ၄၆၁

သိပ္ပံအံ့ဖွယ်အသွယ်သွယ်

စက်မပါဘဲပျံသန်းနိုင်သောလေယာဉ် ၅၁
လေအားကိုအသုံးပြုသည့်ဂျက်အင်ဂျင် ၁၆၁
ကမ္ဘာမြေကြီး၏သဘာဝလှုပ်ရှားမှု ၂၂၀
အပြောင်လက်ဆုံးသတ္တု ၂၅၃
ပျင်းလယ်အောက်မှထုံးကျောက်ဖြူ ၃၁၅
နှင်းနဲလှစွာစကြဝဠာ ၃၁၇
ဆောင်စဉ်နှင့် ဆောင်စဉ်ကြည့်ကရိယာ ၃၅၀
ကောင်းကင်ကိုတန်ဆာဆင်လျက်ရှိသောဗိမာန်များ ၁၈၁

အားလပ်ချိန်ဝယ်ပျော်ရွှင်ဖွယ်

ဂေါက်သီးရိုက်ကာလှန့်ကျန်းမာ ၈၃
စကားပရိယာယ်လွန်မင်းကြွယ် ၂၉၃
စကားထာ၊ စကားလိမ် ၂၉၅

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗဟုသုတစစ်တမ်း

ဤကျမ်းတွင် မျှားစွာသောပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းထားပေသည်။ စာရှုသူသည် မိမိမည်မျှမှတ်မိ၍ အသိဉာဏ်အရွေ့၊ ဗဟုသုတအရွေ့ မည်မျှကြွယ်ဝနေပြီကို မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်ရန် အောက်ပါမေးခွန်းများဖြင့် စစ်ဆေးထုတ်သင့်ပေသည်။ အကယ်၍ အရွေ့မဝေးနိုင်ခိုအုံး ညွှန်းထားရာစာမျက်နှာတွင် ပြန်လည်ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တိုက်တွန်းရပေသည်။

၁။ ဂရုဘဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ၃၄

၂။ ဂရုစ်လျှပ်စစ်နှစ်၏အကျိုးကျေးဇူးများကား အဘယ်နည်း။ ၄၇

၃။ ပန်းချီဆေးရေးခြင်းအတတ်သည် မည်သည့်အရွိန်က စတင်ပေါ် ပေါက်လာသနည်း။ ၆၆

၄။ ရွှေဟောင်းစာပေပါ ခေမာဝရတိုင်းဆိုသည်မှာ မည်သည့်ဒေသဖြစ်ပါသနည်း။ ၁၀၀

၅။ ဂျီနီးဗားမြို့သည် ဘယ်အတွက်ကြောင့်ထင်ရှားသနည်း။ ၁၃၁

၆။ အပူစွမ်းအင်ကိုအလုပ်အားဖြစ်ပြသည့်အချက်ကို မည်သူရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သနည်း။ ၁၄၄

၇။ မည်သည့်ကျေ့ဘုရင်လက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်မြန်မာပဋမစစ်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သနည်း။ ၁၄၈

၈။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် အကြီးကျယ်ဆုံးသောနိုင်ငံတော်ကိုတည်ဆောက်ခဲ့သူကား မည်သူနည်း။ ၁၆၄

၉။ ကျောက်ဆေးထိုးခြင်းဖြင့်ကျောက်ရောဂါကိုကာကွယ်နိုင်ကြောင်း မည်ကဲ့သို့စမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့သနည်း။ ၁၇၁

၁၀။ နေကိုအမြန်ဆုံးလှည့်ပတ်နိုင်သောဂြိုဟ်ကား အဘယ်နည်း။ ၁၈၁

၁၁။ ဃနာနို့ ဆွမ်းကို မည်သို့စီမံပြုလုပ်ရသနည်း။ ၁၉၃

၁၂။ အသည်းမှအဆီထဲတွင် ဗီတာမင်အေနှင့် ဒီ အမြောက်အမြားပါရှိသောငါးမျိုးကား အဘယ်နည်း။ ၁၉၅

၁၃။ ရေသတ္တဝါဖြစ်ပါလျက်နှင့် ငါးမဟုတ်သောသတ္တဝါမှာ အဘယ်နည်း။ ၁၉၉

၁၄။ ငပိတွင် မည်သည့်အာဟာရဓါတ်များပါရှိသနည်း။ ၂၀၄

၁၅။ ငပျဲသည် မည်ကဲ့သို့ပျံသန်းပါသနည်း။ ၂၀၇

၁၆။ ငလျင်လှုပ်ခြင်းမှာ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသနည်း။ ၂၂၀

၁၇။ ငါးများ အနံ့ခံနိုင်ကြပါသလား။ ၂၂၇

၁၈။ ငှက်များသည် အဘယ်ကြောင့်အသိုက်ဖွဲ့၍အုံကြသနည်း။ ၂၃၁

၁၉။ ငှက်ဖျားရောဂါကို မည်ကဲ့သို့ကာကွယ်နိုင်သနည်း။ ၂၃၅

၂၀။ စကားဇာစ်မြစ်ပညာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ၂၄၃

၂၁။ စကားပြောကြေးနန်းကို မည်သူကအောင်မြင်စွာတီထွင်ခဲ့ပါသနည်း။ ၂၀၀

၂၂။ စက္ကူသုမြတ်သည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အဘယ်ကြောင့်ထင်ရှားကျော်ကြားသနည်း။ ၂၂၈

၂၃။ မီးရထားစက်ခေါင်းကို မည်သူစတင်တီထွင်ခဲ့သနည်း။ ၂၂၅

၂၄။ လောကနီတိကျမ်းကို မည်သူပြုစုခဲ့သနည်း။ ၂၃၃

၂၅။ မြန်မာလယ်သမားများအလိုအရ ဓပါးကိုမည်ကဲ့သို့မျိုးခွဲကြသနည်း။ ၂၄၃

၂၆။ နေရောင်မှထွက်ပေါ် လာသောရောင်စဉ်များကား အဘယ်နည်း။ ၂၅၁

၂၇။ ဓမအက္ခရာဟူသည် အဘယ်နည်း။ ၂၆၉

၂၈။ စာပို့စံနှစ်ကို မည်သည့်လူမျိုးများက စတင်တီထွင်ခဲ့သနည်း။ ၂၈၀

၂၉။ စာရင်းတွက်စက်ကို မည်ကဲ့သို့ပြုလုပ်စီမံထားသနည်း။ ၃၁၅

၃၀။ ပုံနှိပ်စာအုပ်များမပေါ် မီက လူတို့သည် မည်ကဲ့သို့စာရေးသားကြပါသနည်း။ ၃၂၃

၃၁။ စားမြို့ ပြန်တတ်သောတိရစ္ဆာန်များကား အဘယ်နည်း။ ၃၂၈

၃၂။ စက်ကရိယာများကိုတီထွင်လာခြင်းကြောင့် မည်ကဲ့သို့သောအကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်ပေါ် လာပါသနည်း။ ၃၄၂

၃၃။ စက္ကူကို မည်သို့ပြုလုပ်သနည်း။ ၃၅၁

၃၄။ ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီးများ မည်ကဲ့သို့စတင်ဖြစ်ပေါ် လာပါသနည်း။ ၃၅၂

၃၅။ ဝန်ချိစက်များ၌ စက်သီးကိုအဘယ်ကြောင့်အသုံးပြုပါသနည်း။ ၃၆၂

၃၆။ ယခုအခါ စိုက်ပရိပ်ကျန်းတွင် မည်ကဲ့သို့သောနိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုပေါ် ပေါက်လျက်ရှိသနည်း။ ၃၆၀

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျေးဇူးပြုသူများ

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွင် စာမျက်နှာတိုင်း၌ ရှုပ်ပုံခတ်ပုံစသည်ဖြင့် ဝေဆာစွာမှမ်းမံရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ၌ နိုင်ငံတွင်းနိုင်ငံပမှ အကူအညီများရခဲ့သည်။ နိုင်ငံပမှဆိုလျှင် လန်ဒန်မြို့ ပစ်ချာပို့လိုက်ဗရေရီနှင့် ပေါ်ပေါ်ပါးမှုဌင်း၊ နယူးယောဂ်မြို့ အီဝင်ဂယ်လိုဝေမှုဌင်း၊ ခတ်ပုံများ ဝယ်ယူပုံနှိပ်ခွင့်ရခဲ့သည်။ နိုင်ငံတွင်းမှ ကူညီသူ ထုပေါင်းများစွာရှိသည့်အနက် စွယ်စုံကျမ်းနှင့်ထိုက်တန်သည့် ရှုပ်ပုံ၊ ခတ်ပုံ၊ မြေပုံ စသည်တို့ကို အောက်ပါဌာနကြီးများနှင့် ပညာရှင်များထံမှ ရရှိပါ၍ ကျေးဇူး အထူးတင်ပါကြောင်း။

အမည်	နေရပ်	ခတ်ပုံပါစာမျက်နှာ
ငါးစုပေါင်းရောင်းဝယ်ရေးသမဝါယမအသင်း		
လီမိတက်	ရန်ကုန်မြို့	၂၁၂
ဆိုဗီယက်ဆိုရှယ်လစ်သမတနိုင်ငံတော်သံခွံး	ရန်ကုန်မြို့	၃၆။ ၃၉။ ၃၀၄။ ၃၁၃။ ၃၂၂။ ၃၂၄။ ၄၄၂။ ၄၆၂
တရုပ်ပြည်သူ့သမတနိုင်ငံတော်သံခွံး	ရန်ကုန်မြို့	၁၇၀။ ၁၇၉။ ၂၇၁
တိရစ္ဆာန်ရုံ	ရန်ကုန်မြို့	၂၆၇။ ၂၆၀။ ၄၄၃
ပမာ့ခေတ်သတင်းစာတိုက်	ရန်ကုန်မြို့	၂၀၇
ပဟိုဠက်ဖျားရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးဌာန	ရန်ကုန်မြို့	၂၇၃
မိုးလေဝသဌာန	ရန်ကုန်မြို့	၂၁၉။ ၂၂၀
ရွှေဟောင်းသုတေသနဌာန	မန္တလေးမြို့	၂၅၁။ ၃၀၂။ ၄၂၇။ ၄၂၉–၄၃၃။ ၄၄၉
ထူထုပညာရေးကောင်စီ	ရန်ကုန်မြို့	၁၀၁
ဦးကျော်ခိုင်	ရန်ကုန်မြို့	၁၀၀။ ၁၀၀။ ၁၉၄။ ၁၉၆။ ၁၉၉။ ၂၀၂။ ၂၁၂။ ၂၂၂။ ၃၉၃။ ၄၁၆။ ၄၅၃
ဦးကျော်မင်း	ထားဝယ်မြို့	၂၀၂။ ၂၀၉။ ၂၂၉။ ၂၇၀
ဦးခင်မောင်	စကုမြို့	၃၀၄
ခင်လေးမောင်	မြန်မာပြည်စာတ်ပုံအသင်း၊ ရန်ကုန်မြို့	၁၀။ ၂၅။ ၁၉၀။ ၂၃၀။ ၃၄၅။ ၃၀၆။ ၃၀၉။ ၃၉၁။ ၄၅၀။ ၄၆၁။ ဂဠုန်၊ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားတောထွက်ခန်း၊ ဂုတ်ထိပ်တန်တား၊ ငုပန်း၊ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစ နှင့် ထယ်ဆမားရောင်စုံပုံများ
ဦးချစ်တင်	ရန်ကုန်မြို့	၃၀၄
ဂေါ်ချိန်ကိုး	မော်ထမြိုင်မြို့	၂၄၅

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမည်	နေရပ်	ဓာတ်ပုံပါစာမျက်နှာ
ဦးစို	ရန်ကုန်မြို့	၅၉။ ၁၉၆။ ၁၉၉။ ၂၀၂။ ၂၀၆။ ၂၀၇။ ၂၀၉။ ၂၁၇။ ၂၁၈။ ၂၂၂။ ၂၄၆။ ၂၆၆။ ၃၁၆။ ၃၄၆။ ၃၄၉။ ၃၇၄။ ၃၉၂။ ၄၁၉–၄၂၁
ဦးစိုးလွင်	တောင်တွင်းကြီးမြို့	၂၁၇။ ၄၂၂
ဦးစိုးအောင် (ရာမ)	မြန်မာပြည်ဓာတ်ပုံအသင်း၊ ရန်ကုန်မြို့	၂၃၂
ဦးစံသင်	မြောင်းမြမြို့	၉။ ၁၁။ ၁၉၆။ ၂၀၆။ ၂၀၇။ ၂၀၉။ ၂၁၇။ ၂၁၈။ ၃၄၃
ဦးတက်ထွတ်	ဘီ၊ ဘီ၊ စီ၊ လန်ဒန်မြို့	ဂူလီသဘင်ရောင်စုံပုံ
ဦးထင်ဖတ်	ရန်ကုန်မြို့	၉၀။ ၂၀၂။ ၂၀၄။ ၂၀၇။ ၂၀၈
ဦးထွန်းကြိုင်	မြိတ်မြို့	၁၉၆။ ၂၀၂။ ၂၀၄။ ၂၀၅။ ၂၀၉။ ၂၁၁။ ၂၁၂။ ၂၁၉။ ၂၄၄။ ၂၇၇။ ၃၃၇
ဦးထွန်းဝ	ရန်ကုန်မြို့	၄၅၀။ ၄၅၁
ဦးပညာဝံသ	ရေနံချောင်းမြို့	၄၄၀
ဦးဖေခင်	မြန်မာပြည်ဓာတ်ပုံအသင်း၊ ရန်ကုန်မြို့	၂၃၁
ဦးဘဘေ (ဘကြီးဘဘေ)	ရန်ကုန်မြို့	၁၂၆–၁၂၇။ ၁၂၉
ဦးဘသာ	ရန်ကုန်မြို့	၃၀၀။ ၃၀၂
ဦးဘသောင်	စစ်ကိုင်းမြို့	၃၇၇။ ၃၇၈။ ၄၀၆
ဦးမောင်ကလေး	ရွှေကျင်မြို့	၂၂၂။ ၃၄၇
သခင်ခင်မောင်ဦး	တောင်တွင်းကြီးမြို့	၃၄၄။ ၄၆၁
ဦးသာဒွေး	ထားဝယ်မြို့	၄၅၉
ဦးသောဘိတ	စစ်ကိုင်းမြို့	၄၅၉
ဦးသန်းထွန်း	စလင်းမြို့	၃၇၆
ဒေါ်သိန်းချစ်	ရန်ကုန်မြို့	၄၃၈
ဦးသိန်းလှိုင်	ငသိုင်းချောင်းမြို့	၂၂၃
ဦးအုန်းမြင့်	မန္တလေးမြို့	၄၅၉
ထွန်းဆရားသားဓာတ်ပုံတိုက်	ညောင်ဦးမြို့	၄၂၄
နယူးပစ်ဓာတ်ပုံတိုက်	ရန်ကုန်မြို့	၁၉၆။ ၂၁၆။ ၂၄၉။ ၃၃၀။ ၃၇၉။ ၃၈၁။ ၃၈၇။ ၃၉၁
မိုးကုတ်ဓာတ်ပုံတိုက်	မိုးကုတ်မြို့	၁၀။ ၄၂၃
မြင့်ဂုဏ်ရည်ဓာတ်ပုံတိုက်	ဂန့်ဂေါမြို့	၈၈

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတွဲ ၂ ကျေးဇူးပြုသူများစာရင်းမှုအဆက်

အမည်	နေရပ်	အတွဲ ၂ စာတမ်းပုံပါစာမျက်နှာ
ထားပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန	ရန်ကုန်မြို့	၁၇၁
ထရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန	ရန်ကုန်မြို့	၁၁၅
ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာန	ရန်ကုန်မြို့	၃၁၂။ ချင်းလူမျိုးရောင်စုံပုံ
ဦးကြည်	ရန်ကုန်မြို့	၁၈၁ (၂ ပုံ)
ဦးထိုထ်ရီ	ကွမ်းခြံကုန်းမြို့	၂၂၆
ဦးထွန်းအောင်	မန္တလေးမြို့	၃၂၀
ဦးဘအောင်	မော်လမြိုင်မြို့	၂၂၄။ ၂၂၅
ဦးမောင်ကလေး	ရွှေကျင်မြို့	၁၄၄။ ၁၉၄။ ၂၉၆
ဦးဆန်	မန္တလေးမြို့	ကျုံးရောင်စုံပုံ
ဦးအေးမောင်	မိုးကုထ်မြို့	၂၄၅။ ၂၄၆
နယူးပစ်စာတမ်းပုံတိုက်	ရန်ကုန်မြို့	၂၃၉။ ၃၁၆။ ၄၅၄

---

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

။မြန်မာဗျည်း ၃၃ လုံးတွင် ဂ သည် ၃ ခုမြောက်အက္ခရာဖြစ်သည်။ က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င၊ဟူသော က ဝဂ်တွင်ပါဝင်၍ ဂ အသံဖြစ်ရာဌာနမှာ ကဏ္ဌဌာန် လည်ချောင်းအရပ်ဖြစ်သည်။ အက္ခရာ၏အရွယ်ကိုလိုက်၍ ဂ ငယ်ဟုအမည်တွင်သည်။ ကဝဂ်အတွင်း ဂ၊ ဃ ဟူသောဗျည်း နှစ်လုံးပါဝင်ရာ အကြီးအငယ်ခွဲခြားသောအားဖြင့် ဂ ငယ်ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဂ ၏အရေးအသားမူလမှာ ဗြာဟ္မီအက္ခရာ ∧ ဖြစ်သည်။ ဗြာဟ္မီ ∧ မှ ဂုတ္တ ⊣ ကဒံဗ ⊓ ခင်ဗပျူ ⊓ သို့အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပြီးနောက် ကျောက်စာများတွင် ⊓ နှင့် ပေစာများတွင် ○ ဟုရေးသားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ဗြာဟ္မီအက္ခရာ ∧ ကို အတွင်းဖက်သို့တဖက်တချက် ညီညွတ်စွာကွေး၍ ရေးဖန်များသောအခါ မြန်မာ ဂ အက္ခရာဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဂ အက္ခရာအရေးအသားပြောင်းလဲပုံကိုအောက်တွင် အစဉ်အတိုင်းယှဉ်တွဲ၍ဖေါ်ပြထားသည်။

∧ ⊣ ⊓ ⊓ ⊓ ○

ဂဏန်းခြေ။ ။အရေအတွက်တခုကို အချင်းချင်းသိနားလည်အောင် အမှတ်အသားတခုဖြင့်ရေးပြရာ၌ ၁ မှ ၉ အထိနှင့် ၀ အမှတ်အသားတို့ကို နေရာအလိုက် တန်ဖိုးထားပေးသောစံနစ်အရ ကမ္ဘာအနှံ့အပြား၌ ယခုရေးပြနေကြသည်။ သုံးဆယ်ခြောက်အုပ်ရှိသော စာအုပ်ပုံတပုံမှ စာအုပ်အရေအတွက်ကို ၃ နှင့် ၆ အမှတ်အသားနှစ်ခုတည်းဖြင့် ၃၆ ဟုရေးပြကြသည်။ အထက်ပါအမှတ်အသား ဆယ်ခုတို့အနက် သက်ဆိုင်ရာတို့ကို ၄၅၁ ကဲ့သို့တတန်းတည်း၌ စဉ်၍ရေးထားခြင်းကို အရေအတွက် ပြကိန်းတခုဟုခေါ်သည်။ ထိုကိန်းတွင်ပါရှိသည့် ၄၊ ၅၊ ၁ အမှတ်အသားများကို ကိန်း၏ဂဏန်းခြေများဟု ခေါ်သည်။ တိုတိုဖြင့်လည်း ၄ ဂဏန်း။ ၅ ဂဏန်း၊ ခု ဂဏန်း၊ ဆယ် ဂဏန်းဟူ၍ ဂဏန်းခြေအစား ဂဏန်းဆိုသော ဝေါဟာရကိုသုံးနေကြသည်။ အထက်ပါဂဏန်းဆယ်လုံးနှင့် ယင်းတို့အတွက်ဝေါဟာရများနှင့်တကွ ခု၊ ဆယ်၊ ရာအစရှိသော နောက်ထပ်ဝေါဟာရအနည်းငယ်မျှဖြင့် မည်မျှပင်များပြားသော အရေအတွက်တခုကိုမဆို ဖေါ်ပြနိုင်၍ မည်မျှပင်ကြီးသော ကိန်းတခုကိုမဆို ရေးပြနိုင်အောင် တီထွင်ထားသည့် ဤကိန်းရေးကိန်းဖတ်နည်းသည် တဆယ်စီရေတွက်သောစံနစ်ကိုမှီးလျက် ဟိန္ဒူသင်္ချာပညာရှင်များက တီထွင်ထားခဲ့သည့် အလွန်ရှေးကျသောနည်းဖြစ်သည်။ သို့သော် အနောက်နိုင်ငံများသို့ အာရပ်လူမျိုးများမှ တဆင့်ရောက်ရှိသွားသည်ဖြစ်သောကြောင့် အသုံးပြုသော ဂဏန်းခြေများကို အာရေဗျဂဏန်းခြေများဟုခေါ်နေကြသည်။ ဤကိန်းရေးနည်းစံနစ်ကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြား၌မလိုက်နာမီက အချို့လူမျိုးများ၏ရေတွက်ပုံ ရေတွက်နည်းနှင့်တကွ အရေအတွက်ပြကိန်းရေးနည်းများသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့ကိုအောက်၌အကျဉ်းမျှဖေါ်ပြထားသည်။

ဝတ္ထုပစ္စည်းတမျိုးကို မည်မျှနည်းသည်များသည်ဟုတိတိကျကျပြောနိုင်ရန် အရေအတွက်ဝေါဟာရများကိုတီထွင်ခဲ့ကြသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာရှိလေပြီ။ စကားကောင်းစွာမတတ်သေးသော ကလေးသူငယ် တယောက်သည် မိမိမှာ ကစားစရာအရုပ်မည်မျှရှိသည်ကို လက်ချောင်းကလေးများဖြင့် မှန်ကန်စွာထောင်ပြနိုင်သော်လည်း သုံးခု၊ လေးခု၊ စသောအခေါ်အဝေါ်များ ကိုမတတ်သေးသဖြင့် ပြောမပြနိုင်သေးချေ။ ယင်းအခြေအနေကဲ့သို့ပင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက လူများသည် ဝတ္ထုပစ္စည်းအရေအတွက်ကို သိရှိရန် လက်ချိုး၍ရေတွက်ခြင်း၊ မည်ရွှေမည်မျှရှိသည် ဟုလက်ချောင်းကိုထောင်ပြခြင်းဖြင့်သာ မိမိတို့၏ကိစ္စပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြပုံရသည်ဟု သင်္ချာသမိုင်းပညာရှင်များကယူဆကြသည်။ အာဖရိကတိုက်ရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအနည်းငယ်တို့သည် ယနေ့တိုင် ဤကဲ့သို့ရေတွက်နေကြဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုပစ္စည်းအရေအတွက်များကို ရေတွက်ဖေါ်ပြရန် လိုအပ်လာသောကာလသို့ ရောက်ရှိလာသည့်အခါ ရေတွက်နည်းနှင့်တကွ အရေအတွက်အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်သောဝေါဟာရများကို အကြောင်းအားလျော်စွာတီထွင်လာကြသည်။ လူတို့၏ခန္ဓာကိုယ်တွင် လက်နှစ်ဖက်၊ခြေနှစ်ချောင်း စသည်ဖြင့်အစုံအစုံရှိသည်ကို အမှတ်ပြုလျက် နှစ်ခုပြူးစီရေတွက်ခဲ့ကြသူများရှိသည်။ ဩစတြေးလီးယားတိုက်၊ တောင်အမေရိကတိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်များရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအချို့တို့သည် နှစ်ခုကို မူတည်ပြီး လျှင်ရေတွက်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ စုံမှတ်၊

www.burmeseclassic.com

ဇယ်ခုတ်၊ ဇယ်တောက်တမ်း ကစားကြသော မြန်မာကလေးသူငယ်များသည်လည်း အလျော်အစားပြုလုပ်ရာ၌ ဇယ်ကို နှစ်ခုပြူးစီရေတွက်၍ တပြူး၊ တလံစသည်ဖြင့်ခေါ်လျက် ငါးပြူးပြည့်သည်အထိ ရေတွက်ကြသည်။ လက်တဖက်၌ လက်ငါးချောင်း ရှိသည်ကိုအမှတ်ပြု၍ ငါးခုစီရေတွက်ကြသည်လည်းရှိသည်။ လက်နှစ်ဖက်၌ လက်ဆယ်ချောင်း ရှိသည်ကိုအမှတ်ပြု၍ ဆယ်ခုစီ ရေတွက်ကြသည်လည်းရှိသည်။ မြန်မာတို့၌ တကျိပ်ဟူသောဝေါဟာရရှိသည်မှာ ဆယ်ခုစီရေတွက်သည့် သဘောအတိုင်းပင်ဖြစ်၏။ လက်ခြေအချောင်းနှစ်ဆယ်ရှိသဖြင့် စကိုးခေါ် နှစ်ဆယ်စီရေတွက်ကြသည်ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရ ၌တွေ့နိုင်သည်။ နှစ်ပိုင်း၊ သုံးပိုင်း၊ လေးပိုင်း၊ ခြောက်ပိုင်း စသောအပိုင်းညီများနှင့် အရေအတွက်တူပုံများ ပြုလုပ်ရန်လွယ်ကူသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဒါဇင်လိုက် ဆယ်နှစ်ခုစီရေတွက်ကြသည်လည်းရှိလေသည်။

ဆယ်ခုစီရေတွက်ခြင်းသည် ယခုကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌အသုံးပြုနေသည့် ဆယ်လီစံနစ်ရေတွက်နည်းဖြစ်သည်။ လက်ဆယ်ချောင်းချိုးကာ ရေတွက်မကုန်နိုင်သေး၍ ဆက်လက်ရေတွက်ရန်လည်း လက်မအားဖြစ်နေသောအခါ ဆယ်ချောင်းအားလုံးကုန်အောင် တခါချိုးရပြီးကြောင်းကို ပြသည့်အနေဖြင့် အနီးရှိသူတဦးက လက်တချောင်းချိုးကာမှတ်ထားရသည်။ ဤကဲ့သို့မှတ်ထားပေးရန် ဒုတိယလူ တယောက်ကိုမရနိုင်ပြန်သောအခါ ဆယ်ပြည့်အရေအတွက်များကို ခဲလုံးကလေးများချ၍ဂင်း၊ နီးရာဝတ္ထုတခုပေါ်မှာ အခြစ်အမှတ်ငယ်များပြု၍ဂင်း တမျိုးမျိုးဖြင့်မှတ်သားကြသည်။ ဆယ်ပြည့်အမှတ်ကလေးများကို ရေတွက်သည့်အခါ၌လည်း ဤစံနစ်အတိုင်းလိုက်သွားပြီးလျှင် ဆယ် ဆယ်လီအတွက်အမှတ်အသား တမျိုးထွင်ရပြန်သည်။

ထိုနောက် ဆယ်ခုပြည့်သောအမှတ်အသားမျိုးနှင့် ဆယ်ဆယ်လီပြည့်သော အမှတ်အသားမျိုးများကို တခုနှင့်တခုမရောစေဘဲ တသန့်စီရှိစေရန် အစုလိုက်နေရာနှင့်နေရာထားပေးရသည်။ ထိုသည်မှအစပြု၍ ပေသီးကဲ့သို့သောအလုံးကလေးများကိုထွင်းဖေါက်ကာ စီ၍ထောင်ထားသော တုတ်ချောင်း၊သံချောင်းသေးသေးများတွင် စွပ်ပေးရသည့် ပေသီးခုံဖြင့်ရေတွက်သည့် ဆယ်အလိုက်ရေတွက် သွားသော ယခုစံနစ်ကို လိုက်နာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

တမျိုးမျိုးဖြင့်ရေတွက်၍ရရှိသော အရေအတွက်တခုကို အခြားအရေအတွက်တခုမှ ခွဲခြားသိရှိရအောင် အမည်မှည့်ရန်လိုအပ်လာသောအခါ မိမိတို့၏ဘာသာစကားအလိုက် တခုမှဆယ်ခုအထိ ဝေါဟာရများကို သုံးလာကြသည်။ ဆယ်ခုပြည့်တိုင်း ပြည့်တိုင်းလည်း ဆယ်ခုတွဲတတွဲလုပ်ထားသည်ဟုအမှတ်ပြုလျက် တဆယ်၊ နှစ်ဆယ်စသည်ဖြင့် ဆယ်လိုက်ခေါ်သွားကြသည်။ ဆယ်ခုပုံနှစ်ပုံနှင့် ဆယ်ခုမပြည့်သဖြင့် ဆယ်ခုပုံမလုပ်နိုင်၍ ပိုနေသောဝတ္ထုအလွတ် သုံးခုကို နှစ်ဆယ်သုံးခုဟု ရှိရင်းဝေါဟာရဆယ်လုံးကိုပင် သင့်လျော်အောင်တွဲလျက် သုံးသွားသဖြင့် အရေအတွက် တခုလျှင် ဝေါဟာရသစ်တလုံးစီ တီထွင်ထားရန်မလိုအောင် စီမံနိုင်ခဲ့သည်မှာ ကျေးဇူးများပါပေသည်။ အရေအတွက်တခုကို ဝေါဟာရသစ်တလုံးစီဖြင့်သာ မှတ်သားနေရပါလျှင် တရာအထိရှိသောအရေအတွက်များကို မှတ်သားရန်ပင် အခက်အခဲများစွာရှိချေမည်။ ဤရေတွက်နည်းစံနစ်တွင် ဆယ်ခုတဆယ်၊ ဆယ်ဆယ် တရာ၊ ဆယ်ရာ တထောင်စသည်ဖြင့် ဆယ်လိုက်တိုးလျက် အဆင့်ဆင့်တက်သွားရာ ထောင်ပြီးသည်နောက် သောင်း၊ သိန်း၊ သန်း၊ ကုဋ္ဌေတို့ဖြစ်လာကြသည်။ အချိန်နိုင်ငံများ၌ သန်းကျော်ခဲ့လျှင် သန်းပေါင်းမည်ချရှိသည်ဟူ၍ သန်းဖြင့်ဖေါ်ပြကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတွင် ကုဋ္ဌေအရောက်ရေတွက်ကြသည့်ပြင် ကုဋ္ဌေကျော်ခဲ့လျှင် ကုဋ္ဌေလေးဆယ်၊ ကုဋ္ဌေတရာဟု ကုဋ္ဌေဖြင့်ဖေါ်ပြကြသည်။ များသောအားဖြင့် သိန်းဖြင့်လည်း သိန်းလေးဆယ်ဟုဖေါ်ပြကြသေးသည်။ ရှေးကျမ်းများအရ ကုဋ္ဌေတကုဋ္ဌေသည် ပကောဋ္ဌိ။ပကောဋ္ဌိ တကုဋ္ဌေသည် ကောဋ္ဌိပကောဋ္ဌိဟု အဆင့်ဆင့်တက်သွားသည့်အရေအတွက်များ ရှိသေးကြောင်းသိရသည်။ ထိုအဆင့်များအနက် အကွောဘိဏီနှင့်အသင်္ချေတို့သည် ကျမ်းများ၌ အတွေ့ရများသော အရေအတွက်နှစ်ခုဖြစ်သည်။

အရေအတွက်တခုကို မေ့ပျောက်မသွားစေရန် မှတ်သားထားလိုသည့်အခါ အနောက်နိုင်ငံသင်္ချာသမိုင်းများက အစအဦး၌ တုတ်ချောင်းတချောင်းပေါ်တွင် အရေအတွက်ရှိသလောက် အထစ်ကလေးများလုပ်၍သော်ဂင်း၊ ကျောက်တုံးတခုပေါ်တွင် အလားတူအမှတ်အသားကလေးများလုပ်၍သော်ဂင်းမှတ်သားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုနောက်စာရေးစာဖတ်တတ်လာကြ၍ အရေအတွက်တခုကို စာ၌ထည့်သွင်းဖေါ်ပြလိုသောအခါ တခုကို | နှစ်ခုကို || စသည်ဖြင့် လက်ချောင်းကလေးများသဖွယ် မျဉ်းကြောင်းများဆွဲ၍ ဖေါ်ပြခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဤစံနစ်ဖြင့်အရေအတွက်များများကိုဖေါ်ပြရန် အခက်အခဲတွေ့လာကြသည့်အခါ ဆယ်လိုက်ရေတွက်သောစံနစ်ကို လိုက်နာလျက်ရှိကြသည့် အီဂျစ်လူမျိုးများက တဆယ်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့၏ ၈ အက္ခရာကို မောက်မောက်ရေးထားသည်နှင့်တူသော ∩ အမှတ်အသားတခုကို တီထွင်လျက်အသုံးပြုလာကြသည်။ ယင်းတို့၏ ရေးသားနည်းအတိုင်း | | | ∩ ∩ သည် ယခု ၂၃ ဟုရေးသောအရေအတွက်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ရေးထားသော အရေအတွက်တခုကို စာပင်မဖတ်တတ်သော်လည်း မည်မျှဖြစ်သည်ဟု လွယ်လွယ်နှင့်ပြောနိုင်သည်။ ဆယ်လိုက်

www.burmeseclassic.com

ရေတွက်သော်လည်း များလာသောအခါ ခြောက်ဆယ်စီ ဖြင့်ဆက်၍ရေတွက်သွားသော ဗက်ဗီလုံးလူမျိုးများ ထိုစဉ်က အသုံးပြုခဲ့သည့် ရေးနည်းစံနစ်မှာ ဖတ်သူများအဖို့ ဂျစ်မျှ လောက်မလွယ်ကူလှပေ။ ထိုသူတို့ ခွဲစေးပြားတချပ်ပေါ်၌ ရေးမှတ် ခဲ့သော ဂဏန်းခြေများမှာ သုံးထောင့် ပုံသပ်ငယ်ကလေးများဖြစ်သည်။ အောက်ပါရေးသား ဖေါ်ပြထားသော အရေအတွက်အမှတ်အသားတွင်

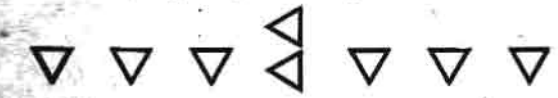

ဝဖက်မှ ထောင်လိုက်နေကြသော သပ်ငယ်သုံးခု သည် ခြောက်ဆယ်ပုံသုံးပုံကို ၎င်း၊ အလယ်မှအလျားလိုက်လဲနေကြသော သပ်ငယ်နှစ်ခုသည် ခြောက်ဆယ်ပုံမပြည့်သဖြင့် ဆယ်ပုံအတိုင်းထားရသေးသည့် အပုံနှစ်ပုံကိုငင်း၊ ယာဖက်မှထောင်လိုက်နေကြသည့် သပ်ငယ်သုံးခုတို့သည် ဆယ်ပုံမပြည့်သည့် အလွတ်သုံးခုကိုငင်း ပြကြသည်ဖြစ်ရာ ယင်းတို့သည် (၆၀ × ၃) + ၂၀ + ၃ စာနည်းအားဖြင့် ၂၀၃ ခုရှိသောအရေအတွက်တခုကိုပြသည်။ အသုံးပြုနေကြသည့်စက်နာရီဖြင့် အချိန်ကို တိုင်းသောဇယားတွင် ဧကန္တ ၆၀ တမိနစ်၊မိနစ် ၆၀ တနာရီဟူ၍ နာရီကို စီတိုင်းထား ခြင်းသည် ဗက်ဗီလုံးလူမျိုးများ၏ ခြောက်ဆယ်စံနစ်ဖြင့် ရေတွက်သော အမွေအနှစ်ဖြစ်သည်ဟုအဆိုရှိသည်။

အီဂျစ်နှင့် ဖိနိုရှန်လူမျိုးများ၏ ဆယ်ဖြင့်ရေတွက်နည်းစံနစ်ကိုပင် လိုက်နာကြသော ဂရိ၊ ဟီဗြူးနှင့် ဆောမလူမျိုးများကမူ မိမိတို့၏အက္ခရာစာလုံးများကို ဂဏန်းခြေအမှတ်အသားများအဖြစ် အသုံးပြုလျက် ကိန်းများကိုရေးပြကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့၏ အယ်လက်ဇန္ဒြိယန်ရေးနည်းအရ ဆိုလျှင် တခုမှကိုးခုအထိရှိသောအရေအတွက်များကို မိမိတို့၏ပဌမအက္ခရာကိုးလုံးဖြင့်ငင်း၊ တဆယ်မှကိုးဆယ်အထိရှိသော အရေအတွက်များကို နောက်အက္ခရာကိုးလုံးဖြင့်ဇုံး၊ တရာမှကိုးရာကို နောက်အက္ခရာများဖြင့်ငင်း၊ ကြား အရေအတွက်များကို ဆိုင်ရာအက္ခရာချင်း တွဲလျက်ငင်း ပေါင်းစပ်ကာ ရေးပြကြရာ ဤနည်းအရ ရေးထားသောကိန်းများဖြင့် အပေါင်းအနုတ်တွက်ချက်ရန်မှာများစွာပင်မလွယ်ကူလှပေ။

သို့သော် ဆောမလူမျိုးတို့သည် အက္ခရာစာလုံးအနည်းငယ်မျှဖြင့် ဖြစ်နိုင်သောရေးနည်းစံနစ်ကို တီထွင်ထားကြရာယင်းတို့၏ရေးနည်းသည် ဂရိရေးနည်းထက် လွယ်ကူသည်ဟုဆိုရမည်။ တိုင်ကပ်နာရီကြီးအချို့၏မျက်နှာပေါ်၌ ရောမဂဏန်းများဖြင့်ရေးထားသော နာရီပြဂဏန်းများကိုကြည့်လျှင် တစ်မှလေးအထိကို ထောင်လိုက်ဆွဲသောမျဉ်းများဖြင့်ပြသည်။ လက်ဝါးတဖက်ကိုထောင်ပြသောအခါ လက်မနှင့်ကျန်လက်ချောင်းကလေးများကို သစ်ပင်ခွသဏ္ဌာန်မြင်ရသည်ကိုအမှတ်ပြု၍ ငါးခုကို ✓ ပုံအမှတ်အသားဖြင့်ပြသည်။ တဆယ်ကို ငါးနှစ်လုံးဆင့်လျက် X ဟုပြရာနောက်ကာလကြာမြင့်လာသောအခါ X ပုံဖြစ်လာသည်။ ငါးဆယ်ကို L၊ တရာကို C၊ ငါးရာကို D၊ တထောင်ကို M တို့ဖြင့်ပြသည်။ ခြောက်ခုကို VI၊ ရှစ်ဆယ်ကို LXXX စသည်ဖြင့် လိုအပ်သလို တွဲ၍ရေးကြသည်။ ကိုးခုကို မျဉ်းကြောင်းကိုးကြောင်းဖြင့်ငင်း၊ ရှစ်ဆယ်ကို X ရှစ်ခုဖြင့်ငင်းရေးပြရန် ရှည်လွန်းနေသဖြင့် ငါးခု၊ ငါးဆယ်၊ ငါးရာတို့အတွက် သီးခြားအမှတ်အသားများ ထပ်ဆင့်ပေးကြဟန် တူသည်။ ကိုးခုကို ပင် VIIII ဟုရေးသည်က ရှည်နေသေးသဖြင့် တဆယ်တခုယုတ်အနေဖြင့် X ၏ရှေ့မှ I ကိုခံ၍ IX ဟုရေးပြသည်။ ထို့အတူ လေးခုကိုလည်း ငါးတခုယုတ် IV ဟုရေးသေးသည်။ အရေ

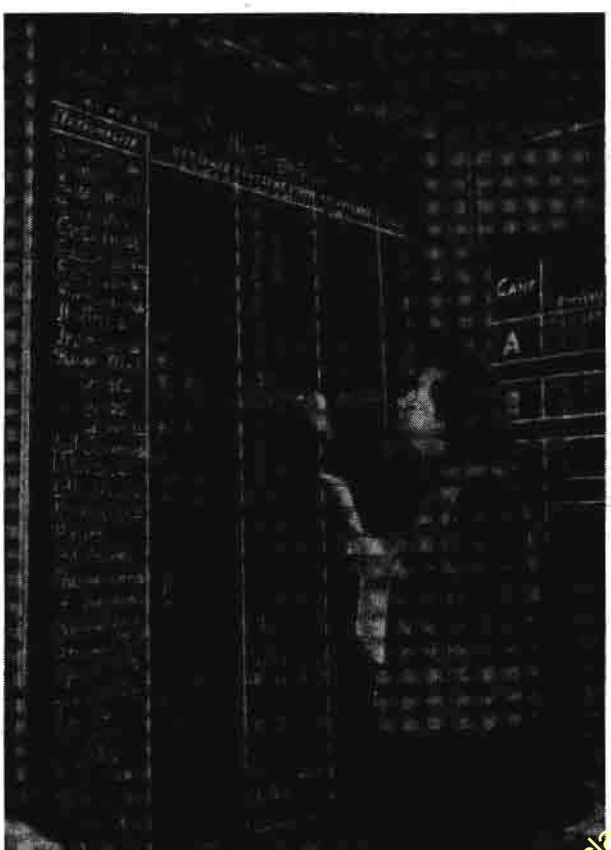

ထွက်ချက်မှတ်သားစာ၌ ဂဏန်းခြေတို့သည် အဓိကဖြစ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတွက်ကိန်းရေးနည်းပင်မဟုတ်သော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာလူမျိုးများသည် အရေးကြီးသောအရေအတွက်တခုခုကို နံသင့်အကွရာများဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်သည့် စာပိုဒ်ကလေးများနှင့်မှတ်သားခြင်းအလေ့အထရှိသည်။ ပုံစံအားဖြင့် 'ဥဩအော်မြည်၊ ကုန်းဘောင်တည်' ဟူသောစာပိုဒ်ဖြင့် ကုန်းဘောင်မြို့ကိုတည်ထောင်သောခုနှစ် သက္ကရာဇ်ဖြစ်သည့် ၁၁၅၂ ခုနှစ်ကို မှတ်သားကြသည်။ 'လှည်းဝင်ရိုးသံတည်၊ ပုဂံဘုရားပေါင်း' ဟူသောစာပိုဒ်ဖြင့် ပုဂံမြို့ရှိစေတီပုထိုးတော်များ၏ အရေအတွက်ကိုမှတ်သားကြသည်။

ရောမရေနည်းစံနစ်ကို ဥရောပတခွင်၌ အလယ်ခေတ် (ခရစ် ၅၀၀–၁၄၀၀ ခုနှစ်ခန့်) အပါအဝင်နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဟိန္ဒူပညာရှင်များ တီထွင်ထားခဲ့သည့် ယခုခေတ်ရေးနည်းကို ထိုကာလမတိုင်မီ ခရစ် ၉၇၆ ခုနှစ်လောက်ကပင် အာရပ်လူမျိုးများက ဥရောပတိုက်သို့ ယူဆောင်၍အသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း ထိုနည်းကို ပိုမိုလွယ်ကူကြောင်းသိလျက်နှင့် ရောမရေနည်းစံနစ်အစား အများကလက်မခံခဲ့ကြသေးပေ။ ရေးနည်းနှစ်မျိုးသည် ဥရောပတိုက်တွင် စင်ပြိုင်ပေါ်နေခဲ့ရာ ရောမစံနစ်သည် တစတစနှင့်ခေတ်မှီနိုင်လာ၍ ခရစ် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်အရောက်၌ အာရေးပုဂဏန်းခြေများကို လုံးလုံးလျားလျားအသုံးပြုလာကြသည်။ ယခုအခါ ရောမဂဏန်းများကို အချို့သောနာရီ မျက်နှာများပေါ်၌ နာဂရီပြဂဏန်းများ၊ အချို့သောကျမ်းများ၌ အခန်းစဉ်အမှတ်ဂဏန်းများ၊ ခရစ်ယန်ဘုရားရှိမိုးကျောင်းများရှိ ကမ္ဘည်းကျောက်စာများ၌ လောက်သာ တွေ့ကြရတော့သည်။ ယခုအနောက်နိုင်ငံများတွင် အသုံးပြုနေသော အာရေးပုဂဏန်းခြေများသည် ဟိန္ဒူပညာရှင်တို့ တီထွင်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည့်သာဓကတရပ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာဂဏန်းခြေများနှင့် အလွန်ပင်ဆင်တူယိုးမှား ပုံသဏ္ဌာန်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာစာအတွရာများနှင့် ဂဏန်းခြေရေးနည်းများမှာ အိန္ဒိယဖက်မှရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

သုညအတွက် အမှတ်အသား ဝ ကိုလွယ်လွယ်နှင့်တီထွင်ဖြစ်ခဲ့သည်မဟုတ်။ ဝတ္ထုပစ္စည်းတပုံကို တဆယ်စီထားရှိ၍ ပေသီးခုံဖြင့် ရေတွက်သွားရာ၌ ရာနေရာတွင် ပေသီး ဂလုံး၊ ဆယ်နေရာတွင် ၅ လုံးနှင့် ခုနေရာတွင် ၃ လုံးရှိသည်ကို ဂ၅၃ ဟုရေးပြသဖြင့် သိနားလည်နေကြသော်လည်း ရာနေရာတွင် ၄ လုံးနှင့် ဆယ်နေရာတွင် ဗလာ၊ ခုနေရာတွင် ဂ လုံးကို ၄ ဂ ဟုရာပြဂဏန်း ၄ နှင့်ခုပြဂဏန်း ဂ တို့ကိုခပ်ခွာခွာထားရေးပြီးလျှင် ဆယ်မပါသည်အတွက် ဆယ်ပြဂဏန်းနေရာကို အလပ်ထားလျက်ရေးပြသောအခါ၌ လေးဆယ်ရှစ်ခုရှိသော်အရေအတွက်နှင့် မခြားဘိသကဲ့သို့ရှိနေသောကြောင့် မည်ကဲ့သို့ရေးပြလျှင်ကောင်းမည်ကို နှစ်ရှည်လများ အမျိုးမျိုး

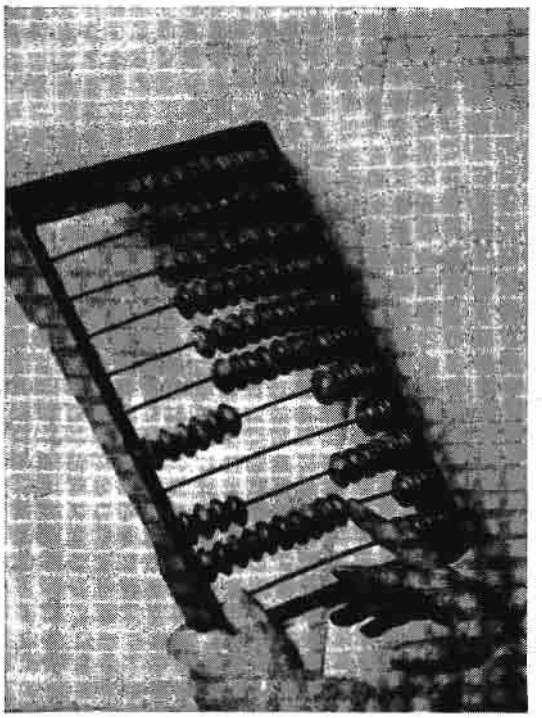

နှစ်ပေါင်း ၅၀၀၀ ခန့်ကစ၍ အသုံးပြုခဲ့သည့် ပေသီးတွက်ခုံ

ကြံဆရေးသားကြပြီးမှ ယခုအသုံးပြုနေကြသော သုည အတွက်အမှတ်အသား '၀' ကိုအသုံးပြုလာခြင်းဖြစ်သည်။

အရေအတွက်ပြကိန်းများကို ဤကဲ့သို့စံနစ်တကျတီထွင်ထားအပ်သည့် အမှတ်အသားအနည်းငယ်မျှဖြင့် ၅ ဂဏန်းတလုံးတည်းကိုပင် ခုနေရာ၌ရေးခဲ့လျှင် ငါးခု၊ ဆယ်နေရာ၌ရေးခဲ့လျှင် ငါးဆယ်အစရှိသည်ဖြင့် တန်ဖိုးအဆင့်အတန်းထားရှိရေးနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် တွက်ချက်ရာ၌လွယ်ကူ၍ အမျိုးမျိုးသောသင်္ချာပညာရပ်များကို တိုးချဲ့လာနိုင်ခဲ့သည်မှာ များစွာကျေးဇူးကြီးပါပေသည်။

ဤဂဏန်းခြေများနှင့်ပင် ဆယ်လီစိတ်ဒသမဂဏန်းများပါအောင် တိုးချဲ့နိုင်ခဲ့၍ ရိုးရိုးအဝိုင်းဂဏန်းများနှင့်တကွ ၄–၆ ကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်မရှိသေးသော ဖေါ်ပြချက်များကို ဆီလျော်စွာ အဓိပ္ပါယ်ပေးနိုင်အောင်လည်း အပေါင်းအနုတ်လက္ခဏာများကို အဓိပ္ပါယ်တိုးချဲ့နိုင်ခဲ့ပေသည်။

ဂဏန်းတွက်စက်။ ။ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၌ဖြစ်စေ၊ စာရင်းအင်းကိုများစွာအားထား၍ အလုပ်လုပ်ရသောဌာနများ၌ဖြစ်စေ စာရင်းများတိကျမှန်ကန်ဖို့မှာ အလွန်အရေးကြီးသည်။ စာရင်းအင်းများလုပ်ရာ၌ လူများသည် အပေါင်း အနုတ် အမြောက် အစားတွက်များကိုစိတ်ပျင်းငြင်း၊ ရေးချရင်း တွက်ကြရသောကြောင့် မိမိတို့၏နေ့နောက်ကို

www.burmeseclassic.com

မျှားစွာအလုပ်ပေးသည့်ပြင် အခြိန်လည်းများစွာကုန်သဖြင့် လူမပင်ပန်းဘဲ အခြိန်ကုန်သက်သာမည့်နည်းလမ်းကို ကြံစည်ခဲ့ကြသည်။

ပဌမဆုံးကြံစည်သည့်နည်းမှာ အက်ဗကပ်ခေါ် ပေသီးတွက်ခုံဖြင့် ဂဏန်းတွက်ယူသောနည်းဖြစ်၏။ အက်ဗကပ်ကို နှစ်ပေါင်း ၅,၀၀၀ လောက်က ယူဖရေးတီးနှင့်တိုင်းဂရစ်မြစ်ဝှမ်း၌ စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ပေသီးတွက်ခုံတွင် ပေသီးဟုခေါ်သောအလုံးကလေးများကို အပေါက်ဖေါက်၍ တုတ်တံဖြင့်သီထားသည်။ ထိုတွက်ခုံမျိုးကို ယနေ့ထက်တိုင်တရုပ်၊ ဂျပန်၊ ရုရှနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံများ၌ အသုံးပြုလျက်ရှိကြသေးသည်။ ပေသီးတွက်ခုံကို ဆယ်လီစံနစ်အရစီစဉ်ထားသည်ဖြစ်၍ ကုန်ပစ္စည်းများ၏တန်ဖိုးကို တွက်ရန်ရှိသောအခါ ဆယ်လီစံနစ်ကိုမလိုက်သော ကျပ်၊ ပဲ၊ ပိုင်ကဲ့သို့သော ဒေသကြေးမျိုးဖြင့်တွက်ရလျှင် ယင်းကိုတကျပ်လျှင်ဆယ်မူး၊ တမူးလျှင်ဆယ်ပြားစံနစ်မျိုးသို့ ပြောင်းပြီးမှတွက်နိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ကျပ်၊ ပဲ၊ ပိုင်မှ ကျပ်၊ မူး၊ ပြားသို့ပြောင်းသော ပုံသေအပြောင်းလက်ဘကလေးများကို စာရင်းတွက်သူကောင်းစွာ ကျက်မှတ်ထား၍ ကျင်လျင်စွာအသုံးပြုနိုင်မှ ပေသီးခုံကိုသုံးရကျိုးနပ်သည်။

သို့သော် စက်ကရိယာဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် ဂဏန်းတွက်စက်မျိုးကို ခရစ် ၁၆၄၂ ခုနှစ်တွင်၊ ဗလဲပါစကယ်ဆိုသူ ပြင်သစ်လူမျိုးတဦးကတီထွင်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး စီးအိပ်၊ တောမတ်နှင့်ချား ဗက်ဗစ်ဆိုသူတို့က ထိုဂဏန်းတွက်စက်ကို ပြုပြင်ပြီးလျှင် တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပြန်သည်။ ဂဏန်းတွက်စက်ကို ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး ဆိုင်ရာ အတွက်အချက်များ၌ အကျိုးရှိ၍တွင်ကျယ်အောင် အသုံးချနိုင်စေရန်ပြုပြင်ပေးခဲ့သူမှာကား အမေရိကန်လူမျိုး ဝီလျံ ဆီးဝပ်ဗာရို့ဆိုသူဖြစ်သည်။ ယခုအခါ အသုံးပြုလျက်ရှိကြသောဂဏန်းတွက်စက်များသည် ဗာရို့၏မူကိုအခြေတည်၍ လုပ်ကိုင်ထားသော စက်များဖြစ်သည်။

ဂဏန်းသင်္ချာတွင် အမြောက်နှင့်အစားမှာ ထပ်ကာ ထပ်ကာပေါင်းခြင်း၊ နုတ်ခြင်းများပင်ဖြစ်ရာ ဂဏန်းတွက်စက်ကိုလည်း အပေါင်းအနုတ်သဘောကို အခြေခံလျက်စီမံထားသည်ဖြစ်၍ မော်တော်ကားများ၌ပါလာသော စပီဒိုမီတာခေါ် အမြန် တိုင်းကရိယာ နှင့် တသဘောတည်း ဖြစ် သည်။ စပီဒိုမီတာတွင် ချပ် ပြား ဝိုင်း ကလေးများကို စီစဉ်ထားရာ ချပ်ပြားဝိုင်းများ၏အနားစွန်း၌ ဝမှ ၉ အထိ ဂဏန်းများကို အစဉ်အလိုက်ရေးမှတ်ထားသည်။ မော်တော်ကားသည်

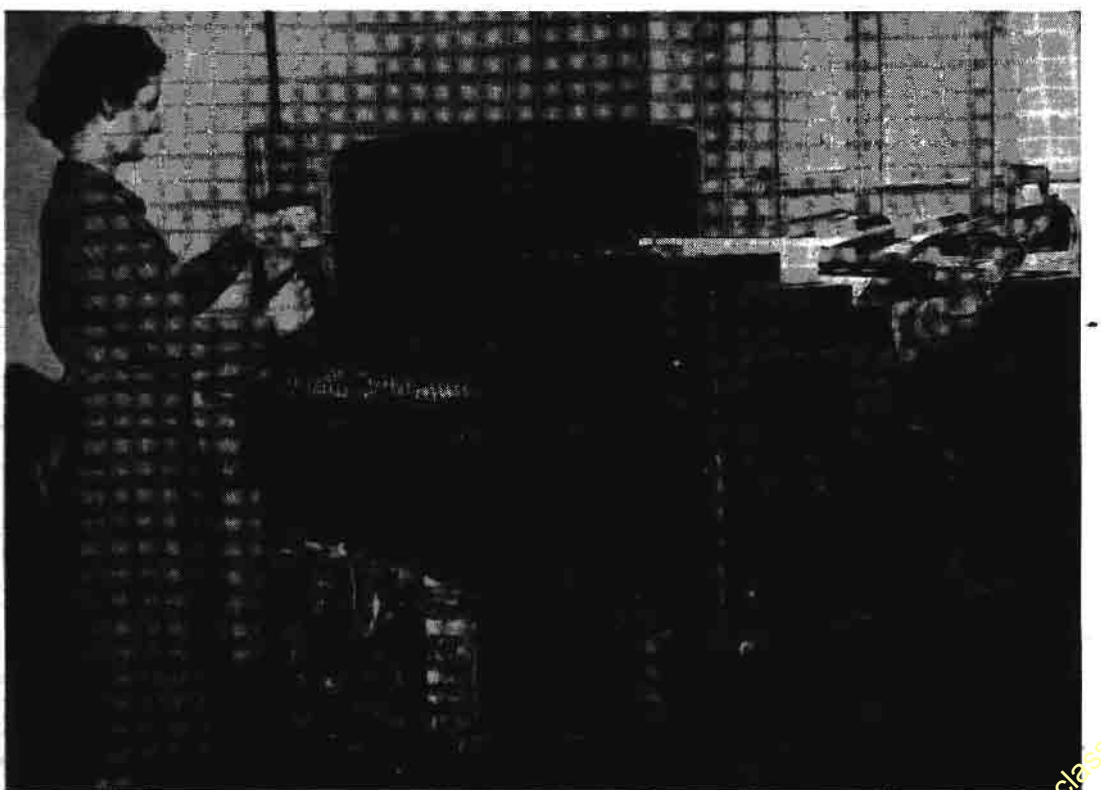

အသီးသီးသောဒွေစာရင်းများကို တွက်ချက်ပေးနိုင် သောဂဏန်းတွက်စက်ကြီး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခရီးတမိုင်ရောက်တိုင်း စပီဒိုမီတာပေါ်တွင် ခုဂဏန်းနေရာ၌ ဂဏန်းသစ်တခုလည်၍ပေါ်လာသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ခု ဂဏန်းနေရာ၌ ဂဏန်းဆယ်လုံးသည် တလုံးပြီးတလုံးလည်၍ ပေါ်လာပြီးသောအခါ ဆယ်ဂဏန်းနေရာ၌ဂဏန်းသစ်တခုလည်းပေါ်လာသည်။ ဤနည်းဖြင့် စပီဒိုမီတာသည် မော်တော်ကားသွားခဲ့သောခရီးကို မိုင်ပေါင်း ရာထောင်သောင်းအထိမှတ်သားဖေါ်ပြသည်။ (စပီဒိုမီတာ — ရှု။)

ဂဏန်းတွက်စက်များ၏သဘောမှာလည်း ဤအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုစက်ကြီးမျိုး၌ တကြိမ်လျှင် ခုကိန်းတခုတည်းကိုသာမဟုတ်ဘဲ ဆယ်ကိန်း၊ရာကိန်း၊ ထောင်ကိန်းမျိုးများကိုပါ တပါတည်းပေါင်းနုတ်နိုင်အောင် ရှုပ်ထွေးလှသော ဘီးအစီအစဉ်နှင့်မောင်းအစီအစဉ်များဖြင့် တပ်ဆင်ပြုလုပ်ထားလေသည်။

အချို့ဂဏန်းတွက်စက်မျိုးတွင် ချုပ်ပြားဝိုင်းများကိုသုံးကြ၍ အချို့တွင် ဒလိမ့်တုံးများကိုသုံးကြသော်လည်း မူရင်းသဘောမှာကား အတူတူဖြစ်သည်။ လက်နှိပ်စက်ဖြင့် စာမူတခုကိုကူးရိုက်ဘိသကဲ့သို့ ဆိုင်ရာဂဏန်းများကိုလက်ဖြင့် မှန်ကန်စွာရိုက်နှိပ်သွား၍ မောင်းကိုနှိပ်လိုက်လျှင် အလိုရှိသောအဖြေသည်စာရွက်ပေါ်၌ ရိုက်နှိပ်ပြီးသားထွက်လာသည်။ ယခုခေတ် လျှပ်စစ်ဓာတ်သုံးဂဏန်းတွက်စက်များသည် စာရင်းကိုင်ပညာဆိုင်ရာအတွက်အချက်မျိုးများကို တွက်ပေးနိုင်သည်။ ပုံသေတွက်ကိန်းတခုကို ဂဏန်းတန်ဖိုးအမျိုးမျိုးနှင့်ရေလဲဖြင့်သုံး၍ တွက်ပေးနိုင်သောဂဏန်းတွက်စက်များကိုလည်း တီထွင်ကြပြီးဖြစ်သည်။ ဆလိုက်ရူးခေါ်သင်္ချာလျှောတံသည်လည်း ဂဏန်းတွက်စက်တမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ (သင်္ချာလျှောတံ — ရှု။) ထိုကရိယာတွင် စကေးအမှတ် အသားများ ပါရှိသော မျဉ်းတံနှစ်ချောင်းပါ၍ တချောင်းကအခြားတချောင်းနှင့်ဘေးချင်းကပ်လျက် ရွှေရှားနေနိုင်သည်။ စကေးအမှတ်အသားများမှာ ၁၊ ၂၊ ၃၊ တို့ကဲ့သို့ရိုးရိုးစဉ်တိုက်ကိန်းများနှင့် အချိုးကျကျပြုလုပ်ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ယင်းတို့၏ လောဂရစ်သမ် များနှင့်အချိုးကျကျပြုလုပ်ထားသဖြင့် ဆလိုက်ရူးဖြင့် အမြှောက် အစားများကိုလွယ်ကူစွာ တွက်ပေးနိုင်သည်။ ယခုခေတ် ဆလိုက်ရူးများပေါ်၌ နှစ်ထပ်ကိန်း၊ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းများနှင့် ကြီဂိုနိုမေတြီအချိုးများကိုပါ အသင့်ဖတ်ယူရရှိနိုင်အောင်ပြည့်စုံစွာ စီမံထား ရာဂဏန်း တွက် ချက်မှု၌ များစွာ အရာရောက်လှပေသည်။ (ထပ်ကိန်းနှင့် ကိန်း ရင်းများ၊ ကြီဂိုနိုမေတြီ — ရှု။)

အပေါင်းအနုတ်ကိုလက်ဖြင့်ရိုက် နှိပ်တွက်ချက်ရသော ဂဏန်းတွက်စက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂဏန်းမသင် လင်္ဂမမြင်

ကျောင်းသူကျောင်းသား၊ အိမ်ရှင်မများ၊ ကုန်သည်ပွဲစား၊ အထုပ်သမား လယ်သမားများနှင့်သိပ္ပံပညာရှင်များပါမကျန် ကြီးငယ်မဟူ လူတိုင်းတတ်အပ်သည့်ပညာတရပ်မှာ ဂဏန်းသင်္ချာဖြစ်၏။ လူတို့၏လုပ်ငန်းဆောင်တာအဝဝတွင်၊ ဂဏန်းသင်္ချာသည်အခြေခံဖြစ်ရကား၊ လူတိုင်းလူတိုင်းဂဏန်းသင်္ချာဗဟုသုတနှင့်ပြည့်ဝရန်လိုအပ်လေသည်။ မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ဈေးစေ့ဖတ်အပြင် အတွက်ဟူသောဂဏန်းသင်္ချာအတတ်ကိုပါမူလအခြေခံဟုသတ်မှတ်သည်။

ဂဏန်းသင်္ချာ။ ။သင်္ချာသည် ရေတွက်ခြင်းကိုပြသည်။ ဂဏန်းသင်္ချာသည် ဂဏန်းဖြင့် ရေတွက်ခြင်း ပညာဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။ သို့သော်လည်း ဂဏန်းဖြင့်ရေတွက်သည်ထက် များစွာကျယ်ဝန်းလာသောပညာဖြစ်သည်။ အရေအတွက်တခုခုကို ကိန်းတခုအနေ ဂဏန်းခြေဖြင့်ရေးပြပြီး သည်နောက် ကိန်းချင်းပေါင်းခြင်း၊ နှုတ်ခြင်း စသော အမှုကိစ္စများကိုဆောင်ရွက်ရာ၌ ကိန်းပြဂဏန်းချင်းပေါင်းခြင်း၊ နှုတ်ခြင်းများကိုလုပ်ဆောင် ရရာ ယင်းကိုပင်ဂဏန်းတွက်ခြင်းဟုဆိုကြသည်။ တခါတရံ အတွက်တွက်သည်ဟုဆိုကြသည်။ (အပေါင်း၊ အနုတ်၊ အမြှောက်၊ အစား—ရှု။)

ဂဏန်းခြေခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ရောမလူမျိုးတို့၏ကိန်းရေး ကိန်းဖတ်စံနှစ်ကိုဖေါ်ပြခဲ့ရာ ယင်းတို့၌အပေါင်းအနုတ်သဘောများ သက်ရောက်နေပြီးဖြစ်သည်ကို ကြည့်ရခြင်း အားဖြင့် လူများသည်ကိန်းများကို မရေးတတ်မီကပင် ပေါင်းတတ်နုတ်တတ်နေသည်ဟုယူဆရန်ရှိသည်။ (ဂဏန်းခြေ—ရှု။) ရောမလူမျိုးတို့၏သင်္ချာပညာရပ်၌ တစ်ကို I၊ ငါးကို V၊ တဆယ်ကို X၊ ငါးဆယ်ကို L၊ တရာကို C၊ တထောင်ကို M ဟုအမှတ်သညာပြုကြသည်။ ရှစ်ဆယ်ကို တိုတိုဖြင့် ငါးဆယ်နှင့် သုံးဆယ် နှစ်ခုပေါင်းအနေဖြင့် LXXX ဟုငင်း၊ ကိုးရာကို တထောင်တရာလျော့အနေဖြင့် CM ဟုငင်းရေးပြခဲ့ကြသည်မှာ အထက်ကဆိုခဲ့သည့်ကိန်းကိုမရေးတတ်မီ ပေါင်းတတ်နုတ်တတ်သည်ဟူသောအဆိုကို ထောက်ခံလျက်ရှိနေသည်။ အပေါင်း အနုတ်သင်စ ကလေးသူငယ်များသည်လက်ချိုးရေတွက်၍ ပေါင်းခြင်း၊ နုတ်ခြင်းပြုလုပ်သကဲ့သို့ပင် ရှေးအခါကလူများသည်လည်း ထိုကဲ့သို့ ထုပ်ခဲ့ကြသည်ဟု အနောက်နိုင်ငံသင်္ချာသမိုင်းများကဆို၏။ ပေါင်းနုတ်ရန်အကြောင်းပေါ် လာလျှင် လက်တွေ့နည်းဖြင့် ထက်ကိုချိုး၍ဖြစ်စေ၊ ရေတွက်ရာ၌အကူအညီယူခဲ့သည့် ဃဏီခဲကိုအသုံးချ၍ဖြစ်စေ၊ အလားတူအကူအညီတမျိုးမျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ တွက်ချက်၍အဖြေမျှလောက်ကိုသာ ရေးမှတ်ကြသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာရှိမှ ယခုပေါင်းနုတ်နည်းမျိုးကို ရရှိအသုံးပြုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ အမြှောက်အစားတွက်များကို ထိုထက်များစွာနောက်ကျ၍ ခရစ် ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကမှ ယခုတွက်နည်းမျိုးဖြင့်တွက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်မတိုင်မီက အမြှောက်အစားကို တွက်ရန်ရှိလျှင် အဖြေကိုတွေ့သည် တိုင်အောင် ပင်ပန်းကြီးစွာဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်ပေါင်းနုတ်၍တွက်ခဲ့ကြသည်ကိုကြည့်ရသော် လူများသည် အမြှောက်အလိုငယ်ားများကိုကောင်းစွာမတတ်ကြသေးဟူ၍သော်၎င်း၊ ကောင်းစွာအသုံးမပြုတတ်ကြသေးဟူ၍သော်၎င်း ယူဆရသည်။ ရရှိသော အဖြေကို ကိုးဖြင့်ချေ၍ချိန်ထိုးနည်းဖြင့် မှန်သည် မမှန်သည်ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုလေ့ရှိကြသည်။ မြန်မာတို့၏ ကိုးကြောင်း တွက်နည်း သည် လည်း ရှေးကျသောနည်း တနည်းဖြစ်သည်။ ၅ × ၅ အထိ အလိုငယားကိုကျက်မှတ်ထားပြီးသည်နောက် ၅ × ၅ ဆထက် ၁၀ × ၁၀ အထိ အမြှောက်များကိုတွက်ရာ၌ လက်ချောင်း ကလေးများဖြင့် တွက်သောနည်းမှာ ရှေးကတွတလိပြည်တွင် ပေါ်ပေါက်ဘူး၍ မှတ်သားဖွယ်ရာကောင်းသည်။ အမြှောက်ခံရသည့်ကိန်းကို ၅ ဖြစ်ခဲ့လျှင် လက်ငါးချောင်းထောင်ရှိငင်း၊ ၆ ဖြစ်ခဲ့လျှင် လက်တချောင်းချိုးထား၍ငင်း၊ ၇ ဖြစ်ခဲ့လျှင် လက်နှစ်ချောင်း၊ ၈ ဖြစ်ခဲ့လျှင် သုံးချောင်း၊ ၉ ဖြစ်ခဲ့လျှင် လေးချောင်းချိုးထား၍ ငင်း၊ လက်တဖက်၌ ပြထားသည်။ မြှောက်မည့်ကိန်းကိုမူ အခြားလက်တဖက်၌ ဤစံနှစ်အတိုင်းပြထားပြီးလျှင် ထောင်လျက်နေသောလက်တဖက်မှ လက်ချောင်းအရေအတွက်နှင့် အခြားတဖက်မှအရေအတွက်တို့ကို မြှောက်လျက် လက်နှစ်ဖက်ချိုးထားသော လက်ချောင်းအရေအတွက်၏ ဆယ်ဆနှင့် ပေါင်းလိုက်သောအခါ မြှောက်လဒ်ဖြစ်သော အဖြေကိုရရှိသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ၇ × ၈ ကိုတွက်လိုသော အခါ လက်တဖက်၌လက် ၂ ချောင်း၊ အခြားတဖက်၌လက် ၃ ချောင်းကိုချိုးထားခြင်းဖြင့် ၇ နှင့် ၈ တို့ကိုပြလိုက်သည်။ ထိုအခါ တဖက်၌ ၃ ချောင်းထောင်လျက်ရှိ၍ အခြားတဖက်၌ ၂ ချောင်း ထောင်လျက်ရှိသဖြင့် ၃ × ၂ မှ ၆ ကိုရသည်။ တဖက်၌ ချိုးထားသော လက် ၂ ချောင်းနှင့်အခြားတဖက်၌ ချိုးထားသော ၃ ချောင်း၊ ပေါင်းလက် ၅ ချောင်းတို့၏ ဆယ်ဆဖြစ်သည့် ၅၀ ကို ၆ နှင့်ပေါင်း၍ အဖြေကို ၅၆ ဟုပေးရသည်။ ဤမြှောက်နည်းသည် (၅ + က) (၅ + ခ) = (၅ − က) (၅ − ခ) + ၁၀ (က + ခ) ဟူသောထပ်တူညီချက်အရဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပုံ၊ ဆယ်ပုံ၊ ခုပုံများခဲ့၍ရေတွက်ထားသော အရေအတွက်နှစ်ခုတို့ကို ပေါင်း၍ရေတွက်ရာ၌ ဆုပုံချင်းပေါင်း လျက်သီးခြားရေတွက်ခြင်း၊ ဆယ်ပုံချင်း ပေါင်းလျက်သီး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခြားရေတွက်ခြင်းများပြုလုပ်သည့်နည်းတူ ယခုခေတ်အရေအတွက်ပြကိန်းများကိုပေါင်းရာ၌ တန်ဖိုးတူများကို တသန့်စီပေါင်းနိုင်စေခြင်းငှာ ခုဂဏန်းများကို တခုအောက်တခုကျနေစေ၍ ဆယ်ဂဏန်းများ၊ ရာဂဏန်းများကိုလည်း ထိုကဲ့သို့ကျနေစေရန် ကိန်းများကိုတခုအောက်တခုစီလျက်ရေးပြီးမှ ပေါင်းကြသည်။ ငွေကြေးမူမတူနှင့် အခြားမူမတူ ကိန်းများကိုလည်း ဤနည်း အတိုင်းပင် ပေါင်းကြသည်။ နုတ်ရာ၌ ချေး၍နုတ်သောတွက်နည်း၊ ကိန်းတူချင်းရောဂ၍ နုတ်သောနည်း၊ လိုသောကိန်းဖြင့်ဖြည့်စွက်ပေါင်းထည့်ပေးသောနည်း စသည်တို့မှသင့်လျော်ရာနည်းတနည်းဖြင့်တွက်ကြသည်။ အပေါင်း အနုတ်ကိုလျင်မြန်စွာတွက်နိုင်ရန် အပေါင်း အနုတ်၉ ယားများကို ကျက်မှတ်ထားရသည်။ အမြှောက် အစားများကိုကောင်းစွာတွက်ချက်နိုင်ရန်လည်း အလီ၉ယားများကို ၁၀ × ၁၀ အထိ ကျေကျေ ကျက်မှတ်ထားရန်လိုအပ်ပေသည်။ ဂဏန်းသင်္ချာတွင် အပိုင်းဂဏန်း၊ ဒသမဂဏန်း၊ မူမတူတွက်၊ ဈေးတွက်မှစ၍ အတိုးတွက်၊ ရာခိုင်နှုန်းတွက်၊ ရောင်းရေးဝယ်ရေးဆိုင်ရာအတွက် စသည်ဖြင့်အတွက်မျိုးမြောက်မြားစွာပါရှိသည်။ (အပိုင်း ဂဏန်းများ၊ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အတိုး — ရှု။)

လူမှုကိစ္စ ကျယ်ဝန်း လာသည်နှင့် အမျှ တစ တစနှင့် နယ်ကျယ်လာခဲ့သော ဂဏန်းသင်္ချာပညာသည် အလွန်ရှေးကျသောပညာတရပ်ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက အချို့သင်္ချာပညာရှင်များသည် ရောင်းရေးဝယ်ရေးဆိုင်ရာ ပုစ္ဆာများထက် ဥာဏ်စွမ်း ဥာဏ်စကိုစမ်းသောပုစ္ဆာမျိုးများကို ပိုမိုစိတ်ဝင်စားကြသဖြင့် ထိုပညာကိုသင်ကြားကြသူ တပည့်များစွာတို့အဖို့ပျင်းရိငြီးငွေ့ဖွယ်ကောင်းခဲ့ပေမည်။ တွက်နည်းများသည်ရှည်လျား၍ နားလည်ရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ ထိုခေတ်က ဂဏန်းသင်္ချာတတ်မြောက်လိုသူများသည် တွက်နည်းများနှင့်သင်္ချာဥပဒေများကို အလွတ်ကျက်မှတ်ထားရသဖြင့် အတွက်တွက်တတ်ရန်မှာမလွယ်ကူလှပေ။ ယခုခေတ်တွင် ကျောင်းသားသူငယ်၊ ဈေးသည်၊ အလုပ်သမား၊ အလုပ်ရှင်၊ လက်မှုပညာသည်များမကျန် အတွက်အချက်နှင့်မကင်းနိုင်ကြပေ။ သို့သော် သင်ကြားနည်းများကိုလွယ်သည် ထက်လွယ်အောင် တစတစပြုပြင်လာခဲ့ကြသည့်ပြင် တွက်ရသောအတွက်များမှာလည်း လူများနေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေကြရသောပြဿနာများနှင့်ဟပ်မိလာ၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဖြစ်လာသဖြင့် ယခုခေတ်တွင် ဂဏန်းသင်္ချာသည် ရှေးကကဲ့သို့ သင်ကြားရန်ပျင်းရိ ငြီးငွေ့ဖွယ်ကောင်းလှသည့် ပညာမျိုးမဟုတ်တော့ချေ။ ဂဏန်းသင်္ချာသည် အသုံးများ၍လူထုအား အကူအညီအများ ဆုံးပေးသည့် သင်္ချာပညာ၏အပိုင်းကဏ္ဍတခုဖြစ်သည့်ပြင် လူတို့အားပြဿနာကို ရှင်းရှင်းမြင်စွမ်းနိုင်စေသည့်သတ္တိမျိုးကို ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်ငှင်း၊ တိကျမှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်တတ်သော အလေ့အကျင့်ကိုရရှိစေရန်ငှင်း၊ ဇွဲနှင့်တည်ကြည်မှုအားများကောင်းလာစေရန်ငှင်း၊ အဖိုးတန်သောလေ့ကျင့်ခဏ်းတခုအနေဖြင့် အသုံးပြုရန် ကောင်းသောကြောင့် လူတိုင်းတတ်သိအပ်သော အ သုံးလုံးပညာတရပ်ဖြစ်သည်။

သက်ကြီးသင်တန်းတတန်းတွင်အတွက်သင်နေပုံ

ဂမုန်း။ ။ဂမုန်းဟူသောအမည်မှာ ဥရှိသောအပင်ငယ်များစွာတို့ကို ခြုံ၍ခေါ်သောအမည်ဖြစ်သည်။ အချို့မှာ မြေ၌ပေါက်သည်။ အချို့မှာ အပင်ကြီးတွင် တွယ်ကပ်ပေါက်သော ပင်ဆင့်မျိုးဖြစ်သည်။ ပင်ဆင့်မျိုးမှာ ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ပါရာဆိုက်များဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် ဂမုန်းသည် ပုတတ်စာ၊ နနွင်း၊ တောက်တာ စသည်တို့နှင့် အတူ 'ကင်းဖီရီးယား' မျိုးစုတွင်ပါဝင်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် မြန်မာအခေါ် ဂမုန်းမှာ အလွန်များပြားလှ၍ ရုက္ခဗေဒအမည်တခုတည်း ကိုစွဲ၍ မယူအပ်ချေ။ ကျောက်ကျမ်း၊ ဂမုန်းကျမ်းနှင့်ကဝေသာရကျမ်းတို့တွင် ဂမုန်းမျိုးပေါင်း ၁၀၉ မျိုး ပြထားပေသည်။

ဂမုန်းဖြူ။ ။အမြစ်အဥ ဖြူသည်။ နနွင်းရွက်ကဲ့သို့အရွက်ရှိသည်။ တနှစ်တခါ နေရာရွှေပြောင်း၍ မေါက်တတ်သည်။ ဂမုန်းလည် ဟူ၍လည်းခေါ်သေးသည်။

www.burmeseclassic.com

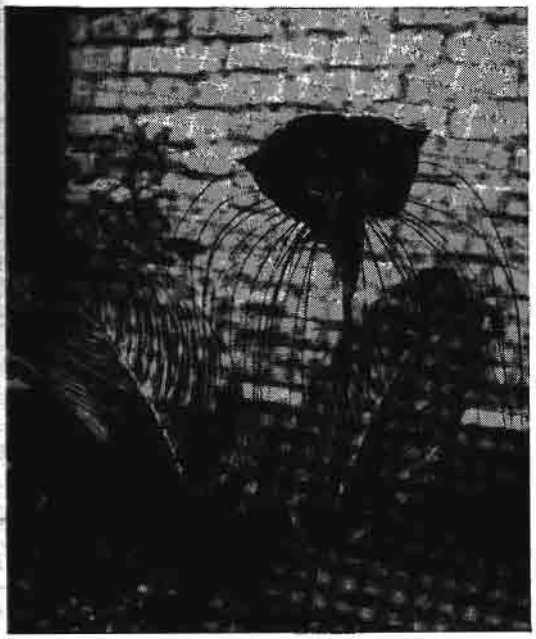

လိပ်ပြာနှင့်တူသောအပွင့်များပွင့်သည့်ဂမုန်း

ဂမုန်းဖြူကျော်။ ။ထိုဂမုန်းကား ခတ္တာပင်ဖြစ်၏။ ဂမုန်း ခတ္တာဖြူ ဟုလည်းခေါ်သေးသည်။

ဂမုန်းနီ။ ။အပင်ရင်းမှာ နနွင်းကဲ့သို့နီသည်။ အရွက်မှာ ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ ပြာလဲ့လဲ့ရှိသည်။ ဂမုန်းဥကို ထုံးမှာခပ်သော် ထုံးနီသည်။ ဟင်းသပြဒါးကဲ့သို့နီမှစစ်သည်။ ဥသည် နနွင်းဥ နနွင်းတက်ကဲ့သို့ရှိသည်။

ဂမုန်းနက်။ ။အရွက်သည် နနွင်းရွက်ကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်မှာ နက်သည်။ ခေါင်းကားမီးသွေးကဲ့သို့မည်းသည်။

ဂမုန်းကတိုး။ ။အရွက်မှာလက်ဝါးခန့်ရှိ၍ ရှည်ဝန်းသည်။ မြေနှင့်တထွာတမိုက်ခန့် ကပ်၍ပေါက်တတ်သည်။

ဂမုန်းခတ္တာ။ ။ဂမုန်း ကတိုးအရွက် ကဲ့သို့သော အရွက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် အရွက်အနား လက်တလုံးခန့်နီသည်။ မြေပေါ်၌ဖြစ်စေ၊ အဆောက်အအုံအထက်ဖျား ဆွေးမြေသောနေရာ၌ဖြစ်စေ၊ ကျောက်မြေပေါ်၌ဖြစ်စေ ပေါက်တတ်သည်။ ဥမှာကြက်ဥအရွယ်ခန့်ရှိသည်။ အကြောင်၊ အနီ၊ အနက်၊ အဖြူ၊ အရွှေဟူ၍ အရောင်ကိုလိုက်၍ အမည်အမျိုးမျိုးရှိသည်။

ဂမုန်းခွေး လာ။ ။အရွက်မှာလက်မခန့်ရှိ၍ ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ ပြာပြာစိမ်းညိုညိုရှိသည်။ ယင်းကိုဆောင်လျှင် ခွေးချစ်တတ်သည်ဟုဆိုသည်။

ဂမုန်းကြက်လာ။ ။ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ရှိသည်။ စိမ်းချည်ပြာချည် အရောင်ပြေးသည်။

ဂမုန်းဝက်လာ။ ။အရွက်ဝမ်းဖက်နီ၍ ကျောဖက်မည်းသည်။

ဂမုန်း နွားလာ။ ။အရွက်ဝမ်းဖက်နီ၍ ကျောဖက်ညိုသည်။ အဖြူပြောက်များ ပါတတ်သည်။

ဂမုန်းပြောက်ကြီး။ ။နနွင်းပင်နှင့်တူ၏။ အရွက်ညိုရောင်ရှိ၍ အဖြူညှင်းပြောက်ပါသည်။

ဂမုန်း ပြောက် ငယ်။ ။ဆိတ်ဖူးရွက် သဏ္ဌာန် အရွက်ရှိ၍ ညှင်းပြောက်ကဲ့သို့ရှိ၏။

ဂမုန်းရစ်။ ။နနွင်းပင်ကဲ့သို့ရှိ၍ အရွက်နီသည်။ အပြာအစိမ်းအပြောက်များပါရှိသည်။ အရွက်မှာထူ၍ အဖျား၌စိမ်းသည်။

ဂမုန်းလိပ်မထွား။ ။အရွက်မှာ ဆိတ်ဖူးရွက်နှင့် တူသည်။ အရွက်ကျရာ၌ အပင်ပေါက်နိုင်သည်။ အပင်ပုသည်။ အမြစ်ဖျား မြေပေါ်၌ပေါ်သည်။

ဂမုန်း လိပ် မေ့။ ။အရွက် မှာ မဟော်ရာပိန်း ရွက် နှင့် တူသည်။ အပင်သေး၍ အရွက်တချပ်တည်းရှိသည်။ အမြစ်တလုံးတည်းရှိ၍ အရိုးကိုဆိတ်သော် နို့စေးယိုထွက်သည်။

ဂမုန်း ဆိတ် နား။ ။အ ရွက် မှာ ခတ္တာရွက် နှင့်တူ သည်။ အမြစ်မှာတမာရွက်နှင့်တူသည်။

ဂမုန်းလိပ်လာ။ ။အရွက်မှာဆိတ်ဖူးရွက်နှင့်တူ၍ အတွင်းဝမ်းဖက်ကအပြောက်ရှိသည်။ အမြစ်တွင် အပေါက်ရှိသည်။

ဂမုန်း သင်္ဃာစင်။ ။ဇလတ္တာ ရွက် ကဲ့သို့ သော အရွက်ရှိ၍ အမြစ်လုံးသည်။

ဂမုန်းဂေါ် သဇင်။ ။အပွင့်ဖြူဖြူအခိုင်ပွင့်သည်။ အနွယ်မျိုးဖြစ်၍ ရန့်လည်းမွေးသည်။

ဂမုန်းကာလကဏ္ဍီ။ ။အရိုးအရွက်နီ၍ ဥတွင်သရက်ကင်းထွက်သည်။

ဂမုန်း ဆင် ကာလကဏ္ဍီ။ ။ဆေး တလုံး ပင် ကဲ့ သို့ နီ၏။ အကြောစိမ်းသည်။ ဥမှာသရက်ကင်းဥကဲ့သို့ အတက်များ ပါရှိသည်။

ဂမုန်း မြင်း ကာလကဏ္ဍီ။ ။အရိုး၊ အရွက်နှင့် အကြောနီသည်။ အရွက်တဖက်စိမ်းသည်။ ဥမှာသရက်ကင်းဥနှင့်တူ၏။

ဂမုန်း လူ ကာလကဏ္ဍီ။ ။အရွက် မှာ ကြက် သွန် ဖြူရွက် နှင့် တူသည်။ ဥတွင်ကြက်ခြေကဲ့သို့အရာထင်သည်။

ဂမုန်းမ။ ။ရွှေရောင်ရှိ၏။ ကြောင်ပန်းပင်၊ ရှားစောင်းပင်တို့တွင်တွယ်ကပ်ပေါက်တတ်သည်။

ဂမုန်းကြက်တောင်စည်း။ ။အပင်မှာအရင်းစု၍ အဖျားဖွာသည်။ ကြက်တောင် စည်း ကဲ့သို့ရှိသည်။ အရွက်၏ အရောင်အဆင်းမှာစိမ်းပြာပြာရှိသည်။ ချွန်သည်။ အမြစ်မှာခြခေါင်းကဲ့သို့ရှိသည်။

ဂမုန်းကြက်တောင်။ ။အရွက်မှာချွန်း၍ကြက် တောင်နှင့် တူသည်။ ဝှေးသီးကဲ့သို့ တလုံးတည်းရှိသည်။

ဂမုန်း ကြက် ညွှတ် ငယ်။ ။အညွှန့် အနွယ် ဝက်ကျွတ် ရွက်ကဲ့သို့ရှိ၍ အရွက်ကား သစ်လက်ရွှေရွက်ကဲ့သို့ရှိသည်။

www.burmeseclassic.com

အချို့အိမ်များတွင်အလှစိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြသော ဒေါင်းဂမုန်းအမ

လှပသောအပွင့်များဖြင့်ဝေဆာလျက်ရှိသောဂမုန်းစတ္တာ

ည့်သည်လာစေတတ်သည်ဆိုသောဂမုန်းဧည့်လာ

ဆေးဖက်ဝင်သည် ဟုဆိုသောဂမုန်းကွင်းထိုး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂမုန်းစပွာ။ ။နွားမြက်ရင်း ရွက်နှင့် တူသော အရွက် ရှိသည်။ အရွက်ထူ၍ အရိုးစိမ်းသည်။ အမြစ်စုလုံးလုံးရှိသည်။ အစေးထွက်သည်။ ဂမုန်းစပါးလည်းဟူ၏။

ဂမုန်းကြက်စောင်း။ ။အရွက်မှာ ကြက်တောင်နှင့် တူ၍ သွယ်လျားသည်။ အရောင်နီကြန်ကြန်ရှိသည်။

ဂမုန်းထက်ညို။ ။အရွက်မှာလက်ညိုး သဏ္ဌာန်ရှိသည်။ သစ်ပင်ထက်၌ငင်း၊ ကျောက်မြေပေါ်၌ငင်း ပေါက်လေ့ရှိသည်။

ဂမုန်းကြက်မြီး။ ။အရိုးမှာကြက်မြီးသဏ္ဌာန်သွယ်သည်။ အရွက်မရှိ။ သစ်ပင်ထက်၌ငင်း၊ ကျောက်မြေပေါ်၌ငင်း ပေါက်လေ့ရှိသည်။

ဂမုန်းသတော်ကာလကဏ္ဍီ။ ။အပင်မှာ ဆေးတလုံး ပင်နှင့်တူသည်။ အဖြူအနီ ၂ မျိုးရှိသည်။ အရိုးကိုဆိတ်သော်နှင့် စေးယိုထွက်သည်။

ဂမုန်းကျီးခြေကြီး။ ။အရွက်မှာ ကျီးခြေသဏ္ဌာန် ရှိသည်။ ကျောက်ပေါ်တွင်ပေါက်တတ်သည်။

ဂမုန်းကျီးခြေငယ်။ ။အရွက်မှာကျီးခြေသဏ္ဌာန် အခက် ၂ ခွရှိသည်။ အပင်တထွာခန့်မြင့်သည်။ အင်တိုင်းမျှားတွင်ပေါက်တတ်သည်။

ဂမုန်းသံဆက်။ ။အရွက်မရှိ။ အမြစ်ထွေးလိမ်နေတတ်သည်။ အဖြူ အနီ ၂ မျိုးရှိသည်။ ဂမုန်းလက်ဆောင်လည်း ခေါ်သည်။

ဂမုန်းကျောက်ငို။ ။ဂမုန်းကျောက်သို ဟုလည်း ခေါ်သည်။ တွေ့ရခဲသည်။

ဂမုန်းကိုယ်ရံကြီး။ ။ခတ္တာပင်နှင့်တူသည်။ အရွက်မှာ ဆပ်သွားရွက်ခန့်ကြီးသည်။ ဥမှာကြက်သွန်ဖြူခန့်ရှိသည်။

ဂမုန်းရန်မီး။ ။အရွက်မှာခတ္တာရွက်နှင့်တူသည်။ အပင်မကြီးတွင် အပင်ငယ်များရံ၍ ပေါက်တတ်သည်။ တခါတရံ တဝက်သာရံသည်။

ဂမုန်းရန်လုတ်။ ။ဂမုန်းရန်မီးကဲ့သို့ အပင်ငယ်များရံ၍ ပေါက်တတ်သည်။ ယင်းဂမုန်းပင်ပတ်လည်၌ သစ်သားခြံစိုက်၍ထားပါက တနှစ်လည်သော်ခြံပြင်ဖက်၌ ပင်ပွားပေါက်သည်။

ဂမုန်းခတ္တာဖြူ။ ။အထက်ကပြခဲ့သော ဂမုန်း ခတ္တာကို ကြည့်ပါ။

ဂမုန်းခတ္တာရွှေ။ ။အထက်ပါအတိုင်းကြည့်။

ဂမုန်းလဝန်း။ ။အရွက်မှာကဲ့ကော် ရွက် သဏ္ဌာန်ရှိ၍ တည့်ခန့်ရှည်သည်။ အမြစ်စုသည်။ ဥမှာကြက်သွန်ဖြူခန့်ရှိသည်။ အဆစ်တိုင်း အညှန့်ထွက်၍ အမြစ်ဖွားလည်း ထွက်သည်။

ဂမုန်းလဝန်းကြီး။ ။ကြက်သွန်ဖြူခေါင်းကဲ့သို့၊ ကတောက် ရွက်ကဲ့သို့ရှိသည်။

ဂမုန်းကြက်တူရွေး။ ။သစ်ပင်များတွင်ကပ်၍ ပေါက်သည်။ မရန်းရောင်အပွင့်ခိုင်များပွင့်သည်။ အရွက်ရှည်လျားသည်။

ဂမုန်းနှင်းပန်း။ ။အရွက်သွယ်သည်။ ကြက်သွန်ပွင့်ကဲ့သို့ အဖြူပွင့် ပွင့်သည်။ အပွင့်ရိုးတံရှည်သည်။

မီးကွင်းဂမုန်း။ ။အုံလိုက် ရုံလိုက်ရှိသည်။ အရွက်ရှည်သည်။ ယင်းကိုစိုက်ပျိုးထားလျှင် မီးကွင်းသည်ဟုဆိုသည်။

ဂမုန်းဧည့်လာ။ ။အရွက်ရှည်လျား၍ အဖျားတွင် ခွန်သည်။ ပင်ခြေစု၍ ပင်ဖျားကားသည်။ ယင်းကိုစိုက်ပျိုးထားလျှင် ဧည့်သည်များတတ်သည်ဆိုသည်။

ဂမုန်းဧည့်လန်။ ။အပင်သဏ္ဌာန်မထင်ရှား။ ယင်းကိုစိုက်ပျိုးထားလျှင် ဧည့်သည်ပါးသည်ဟုဆိုသည်။

ဂမုန်းကွင်းထိုး။ ။အရွက်များမှာ အလိပ်လိုက်ထွက်လာ၍ တရွက်နှင့်တရွက်ငုံကာ အငုံမပြန့်မီ အတွင်း နောက်တရွက် ထွက်သည်။ ယင်းဂမုန်းမှာအပင်အနည်းငယ်ကြီးမှ ဤသို့ အရွက်ကွင်းထိုးသည်။ အပင်ပေါက်စတွင် အရွက်သီးခြားထွက်သည်။

ဂမုန်းဖား။ ။ဖားပြုပ်သဏ္ဌာန်ဥရှိသည်။

ဂမုန်းဘီလူး။ ။အပင်သဏ္ဌာန်မထင်ရှား။ ယင်းအပင်မှာဘီလူးစောင့်သည်ဟုဆိုသည်။ အပင်စိုက်လျှင် နှစ်စဉ် အသားနှင့်မြေကိုဖောရွေ၍ မြေစာကျွေးရသည်။ အိမ်ကို စောင့်ရှောက်သည်ဟုဆိုသည်။

နွာဂမုန်းခေါ် နေမင်းဂမုန်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကမုန်းပင့်ကူ။ ။အပင်သဏ္ဌာန်မထင်ရှား။ ဥမှာပင့်ကူသဏ္ဌာန် အမြှေစ်တက်များဖြာထွက်သည်။ အဆိပ်ပြေစေတတ်သည်ဟုဆိုသည်။

ဒေါင်းကမုန်း။ ။ယင်းမှာ အဖိုအမ ၂ မျိုးကဲ့ပြားသည်။ အရွက်မှာ လက်ဝါးခန့်ဝန်းသည်။ အရွက်တွင် ဒေါင်းမြီးသဏ္ဌာန် အနီညိုနှင့်အဖြူကွက်များရစ်၍ပါရှိသည်။ အရွက်တွင် အလယ်ရစ်နှင့် အနား ရစ်ကို ခွဲခြား၍ အဖိုအမဟုသိရသည်။ ညဉ့်အချိန်တွင် အရွက်များယှက်၍ ဘုရားရှိခိုးဟန်ပိတ်ရှိအိပ်သည်။

ကွမ်းစားကမုန်း။ ။အပင်သဏ္ဌာန်မထင်ရှား။ ဥမှာအတောင့်သဏ္ဌာန်ရှိသည်။ မွေးကြိုင်၍ ကွမ်းစားရာတွင် ထည့်၍ စားလေ့ရှိသည်။

နဂါးကမုန်း။ ။နဂါးစက်ပင်ဟုလည်းခေါ်သည်။ အရွက်တတောင်ကျော်ခန့်ရှည်၍ အဝါရစ်အနားရှိသည်။ အရွက်တွင် အပြာပြောက်၊ အဖြူပြောက်များလည်းရှိသည်။

ကမုန်းကိန္နရာ။ ။အပင်သဏ္ဌာန်မထင်ရှား။ ယင်းအပင်မှာ ညအခါလေမလာဘဲ အလိုအလျောက်ယိမ်းယိုင်ကာနေတတ်သည်ဟုဆိုသည်။ လူသံကြားလျှင် အကရပ်သည်။

ကမုန်းကျေးမြီး။ ။အရွက်သည် ကျေးတို့၏သဏ္ဌာန်နှင့်တူ၏။ ကြက်သွန်ဖြူကဲ့သို့လည်းရှိ၏။

ကမုန်းကြွက်မြီး။ ။အရွက် ကြွက်မြီး သဏ္ဌာန်ရှိသည်။ ကျောက်တွင် သစ်တွင် ပေါက်တတ်၏။

ကမုန်းကြွက်လျှာ။ ။ဆိတ်ဖူးရွက်သဏ္ဌာန် ပြာပြာစိမ်းစိမ်းရှိသည်။

ကမုန်းခတက်။ ။ကမုန်းကတိုးရွက်ကဲ့သို့ အတွင်းအနားလက်မတလုံးခန့် ရေး ရေး နီသည်။ မြေတွင်ခပ်ပြားပြားပေါက်သည်။ ကျောက်တွင်လည်းပေါက်သည်။

ကမုန်းခြကောင်။ ။အရွက် ကြက်တောင် ကဲ့သို့ သွယ်၏။ နီ၏။ အမြစ်အဖု ခြကောင်ကဲ့သို့ ဖွေးဖွေးဝါဝါရှိ၏။

ကမုန်းခြံလွတ်။ ။သစ်ဝစ် ခေါင်းကဲ့သို့ ပေါက်သည်တွင် တဝက်သာအပင်ငယ်ရံမိသည်။ တံခါးလည်းရှိသည်။ စစ်မစစ်ကိုသိလိုသော် သစ်ချွန်လည်ချွံစိုက်။ တနှစ်လည်လျှင် ပြင်သို့ထွက်၍ပေါက်၏။

ကမုန်းဆိတ်နား။ ။ခတ္တာရွက်ကဲ့သို့ရှိသည်။

ကမုန်းဆိတ်ဖြူ။ ။ဝက်ကျတ်ရွက်ကဲ့သို့ အရွက်အညွှန့်တိုင်းဆူးရှိ၏။ ဆိတ်သော်နို့ ရည်ကဲ့သို့အစေးထွက်၏။

ကမုန်းညှင်းပြောက်ငယ်။ ။ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ မြေတွင်ပျံပျံပျပ်ဝပ်၍ အရွက်ဥညှင်းပြောက်ရှိသည်။

ကမုန်းတိမ်ပြာ။ ။ဥကိုခွဲကြည့်လျှင် ပြာသောအရောင်ရှိ၏။

ကမုန်းစကား။ ။ဆိတ်ဖူးရွက် ကဲ့သို့ အတွင်းပြောက်သည်။ လက်ယပ်သကဲ့သို့တလှုပ်လှုပ်ရှိသည်။

ကမုန်းနန္ဒင်း။ ။အလုံးအဖုအမြစ်ရှိသည်။ အပင်အရွက်တနှစ်တခါလဲသည်။

ကမုန်းပြဿဒ်။ ။အကြောညို ရာတွင် အဖြူရောင်ပျော့ပျော့ရှိ၏။

ကမုန်းရွှင်သူငယ်။ ။ဆေးတလုံးပင်ကဲ့သို့ရှိ၏။ ငှက်ပျောရွက်ကဲ့သို့ အဖျားကတိတိဝန်းဝန်းရှိ၏။ အရွက်နှိ၏။ ခေါင်းမှာငှက်ပျောခေါင်း၊ ပိန်းခေါင်းကဲ့သို့ရှိ၏။

ကမုန်းရွှေသွယ်။ ။အပ်လုံးခန့်၊ ဝင်ရိုးလုံးခန့်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ အရွက်မရှိ။ ထွေးထွေးနေသည်။

ကမုန်းလက်ဆက်။ ။ကမုန်းလက်ယှက်လည်းခေါ်၏။ ဝက်ကျတ်ရွက်ကဲ့သို့သဏ္ဌာန်တူ၏။ အမြစ်အဖု စုရရှိရှိတတ်၏။

ကမုန်းအင်။ ။နတ္ထောင်လတွင် သစ်ပင်ကြီးများပေါ်၌ပင့် တတ်သော ကမုန်းဖြစ်သည်။

ဥရောပတိုက်၌ယဉ်ကျေးမှုပေါ် ထွန်းရာဒေသဖြစ်ခြင်း

ဂရိနိုင်ငံသည် ရှေးခေတ်အခါက ယဉ်ကျေးမှုအရာတွင် ထိပ်တန်းသို့ရောက်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ အနောက်ပိုင်းဒေသ ယဉ်ကျေးမှု၏အရင်းခံမှာ ဂရိယဉ်ကျေးမှုဖြစ်၏။ ဒီမိုကရေစီဝါဒသည် ဂရိတို့ထံမှဆင်းသက်သောဝါဒဖြစ်သည်။ ခေတ်သစ် သိပ္ပံပညာအဝေမှာလည်း အတွေးအခေါ် အမြော်အမြင်ရင့်သန်သော ဂရိပညာရှင်တို့၏ကျေးဇူးကြောင့်ထွန်းကားလာခြင်းဖြစ်၏။

ဂရိနိုင်ငံ။ ။ဂရိနိုင်ငံသည် ဥရောပတိုက်တောင်ပိုင်း မေလကန်ကျွန်းဆွယ်ပေါ်၌တည်ရှိ၍ လုတ်လပ်သောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၅၁,၂၄၆ စတုရန်းမိုင်ကျယ်ဝန်း၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၁ ခုနှစ်သန်ကောင်စာရင်းအရ ၇,၆၀၃,၅၉၉ ယောက်ခန့်ရှိသည်။

ဂရိကျွန်းဆွယ်သည် လူတို့ယဉ်ကျေးမှုစတင်ပေါက်ပွားရာဒေသဖြစ်သော အာရှမိုင်းနား ကုန်းဖက် သို့ ရှေးရှုကာမြေထဲပင်လယ်ထဲသို့ထိုးဆင်းလျက်ရှိသည်။ ဥရောပတိုက်၏ ကျွန်းဆွယ်မကြီး ၃ ခုအနက် အရှေ့ဖက်ဆုံးကျွန်းဆွယ်တခုဖြစ်သည်။ ဂရိကျွန်းဆွယ်နှင့်အာရှမိုင်းနားကုန်းမကြီးအကြားရှိ ပင်လယ်သည် ရာပေါင်းများစွာသောကျွန်းငယ်များဖြင့်ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။ ထိုကျွန်းငယ်များသည် ဂရိကျွန်းဆွယ်မှယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားသောအာရှတိုင်း ပြည်များသို့သွား ရောက်ရာ လေ့ကား ထစ်များ သဖွယ်တည်ရှိခဲ့သည်။ (ကရိကျွန်းများ — လည်းရှု။) ထို့ကြောင့် ရှေးအခါက အာရှတိုက်၏ယဉ်ကျေးမှုတို့သည် ထိုကျွန်းငယ်များ လေးများမှတဆင့် တဆင့်ကူး၍ ကူး၍ဂရိတိုင်းပြည်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ရပေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂရိလူမျိုးတို့၏ အက်သင်းမြို့ တော် ဟောင်းထည်နေဟန်ကို ပန်းချီဆရာကစိတ် မှန်းဖြင့်ဆွဲထားသည်။

ဂရိ ကျွန်း ဆွယ်၏ ကမ်း ခြေ သည် အ ကျွေအ ကောက် အပြတ်အတောက်ပေါများလှသဖြင့် ဂရိနိုင်ငံ၏မည်သည့် အပိုင်း မဆို ပင်လယ်နှင့်နီး ကပ်စွာရှိသည်။ ဂရိလူမျိုး တို့ သည်ပင်လယ်ထဲ၌ စွန့်စားသွားလာတတ်သဖြင့် အခြား တိုင်းပြည်များသို့ သွားရောက်နိုင်ကြသည်။ တိုင်းတပါး သားများနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိလာ၍ နိုးကြားထကြွသော လူမျိုးဖြစ်လာကြသည်။ သူတို့တိုင်းပြည်သည် အာရှနှင့် အီဂျစ်ယဉ်ကျေးမှုမျိုးစေ့များ ဝေဆာပေါက်ရောက် ပွင့်ဖူး နိုင်သော လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ်ဖြစ်လာသည်။

တောင်ထူထပ်သော တိုင်းပြည်ဖြစ်သဖြင့် ထွန်ယက်စိုက် ပျိုး လုပ်ကိုင်နိုင်သော မြေများ ကိုတောင်ကြားများ ၌သာ အနည်းငယ် ကွက်တိကွက်ကျား တွေ့ရသည်။ မြေပြန့်အရပ် များ၌ သစ်တောများနှင့် မြက်ခင်းပြင် များရှိသည်။ သစ် တောများမှ ထင်းအတွက်မီးသွေးရ၍ မြက်ခင်းပြင်များ ပေါ်၌ အသက်ဆက်နိုင်သော သိုးနှင့်ဆိတ်များကို မွေးမြူ ကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့ အစာအာဟာရမှာ အများအား ဖြင့် ငါးဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးနိုင်သမျှသော မြေကွက်များ၌ ဂျုံ၊ စပျစ်ပင်နှင့်သံလွင်ပင်များစိုက်ပျိုးကြသည်။

ဂရိလူမျိုးတို့ရောက်လာပုံ

ဂရိတို့ကား ရှေးပဝေဏီက ဥရောပတိုက်အလယ်ပိုင်း ကက်စပျန်ပင်လယ်အနီးမှ အရှေ့ဖက်နှင့်အနောက်ဖက်သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသော အာရိယန်လူမျိုးဟူ၍လည်းခေါ် သည့်အင်ဒိုယူရိုပီယန်လူမျိုးတို့၏အဆက်အနွယ်များဖြစ်ကြ၏။သူတို့သည် ဘီစီ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်ကျော်လောက်မှစတင် ၍တောင်ဖက်သို့ အစုလိုက်အအုပ်လိုက် ပြုံ၍ဆင်းလာကြ၏။ ထိုအချိန်က အီးဂျီးယန်း ပင်လယ်ထဲရှိ ကျွန်းစုများ (အထူးသဖြင့်ဂရိကျွန်းဆွယ်) ၌ နေထိုင်ကြသော လူမျိုးတို့ မှာအတော်အတန် ယဉ်ကျေးနေကြပြီဖြစ်သည်။ (အီးဂျီး ယန်းယဉ်ကျေးမှု — ရှု။) ပင်လယ်ထဲ၌ ဖီနီရှန်လူမျိုးတို့ သည် ရွက်သင်္ဘောများလွှင့်ကာ သွားလာရောင်းဝယ်နေ ကြ၏။ ဂရိတို့သည် ဥရောပတောင်ပိုင်းသို့ ရောက်လာစက သိုးဆိတ်များကို ထိန်းကျောင်းရန်သာ ကျွမ်းကျင်သော လူရိုင်းများဖြစ်ကြ၏။ နောက်မှ ဖီနီရှန်စသော လူမျိုးများ နှင့်တွေ့ကြုံရောနှော ဆက်ဆံရသဖြင့် ယဉ်ကျေးလာကြ၏။ အိုးအိမ်အတည်တကျနှင့် နေထိုင်တတ်၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်လာကြ၏။ အုပ်စုများဖွဲ့၍ ရှင်ဘုရင်များ၊ ရပ်ရွာ အကြီးအကဲများ၏ အမိန့်ကိုနာခံလာကြ၏။ ဖီနီရှန်တို့ ထံမှ စာရေးစာဖတ်အတတ်ကို သင်ကြားကြ၏။ (ဖီနီရှန် လူမျိုး — လည်းရှု။)

ဟိုးမား အမည်ရှိ နာမည်ထင်ရှားသော ဂရိစာဆိုကြီး သည် 'အစ်လယက်' နှင့် 'အော့ဒိဆီ' အမည်ရှိသောစွန့်စား ခန်းကဗျာကြီးများကို အလွန်စိတ်အားတက်ကြွဖွယ်ရာ စကားလုံးများဖြင့် စပ်ဆိုခဲ့ပေသည်။ ဟိုးမား၏ကဗျာထဲ

www.burmeseclassic.com

ဂရိနိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင်အရာရောက်လှသော ကောရင့်တူးမြောင်း

တွင်ဂရိတို့စစ်တိုက်ဝါသနာပါပုံ၊ ဖီနီရှန်လူမျိုးတို့ကို အတုယူ၍တောက်ပြောင်သော အဝတ်အထည်၊ လက်ဝတ်လက်စားများ ဝတ်ဆင်ထားလေ့ရှိပုံများကို စပ်ဆိုထား၏။ 'အစ်လယက်' ကဗျာထဲ၌ ဂရိတို့သည်စည်းလုံးညီညွတ်၍ အာရှမိုင်းနားပြည်မပေါ်ရှိ ထရွိုင်မြို့သို့သွားရောက်တိုက်ခိုက်ကြပုံကို ဖေါ်ပြထား၏။ (ထရွိုင်းမြို့ပုံပြင် — ရှ။) သို့ရာတွင် ဂရိတို့သည် ဇာတိအားဖြင့် စည်းလုံးညီညွတ်သော လူမျိုးမဟုတ်ကြချေ။ တောင်တန်းများက လူတစုနှင့်တစုကို ခွဲခြားထားသဖြင့် ဂရိနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံငယ်များဖြင့် အစိပ်စိပ်အမြွာမြွာကွဲလျက်ရှိ၏။

ထိုနိုင်ငံ ငယ်များ သည် မြို့သာသာမျှကျယ်ဝန်း၏။ အက်သင်းမှတပါး အခြားဂရိနိုင်ငံငယ်များမှာ လူဦးရေ ၂၀,၀၀၀ ထက်မပိုချေ။ ထိုနိုင်ငံငယ်ကလေးများအနက် အနည်းငယ်သောနိုင်ငံများက နယ်ချဲ့ထွင်ခဲ့ကြသည်။ အက်သင်းနိုင်ငံငယ်သည် အက်တစ်ကာလွင်ပြင်တခုလုံးကို စိုးပိုင်ခဲ့၏။ စပါးတားနိုင်ငံကလည်း လာကိုးနီးယားနှင့် မဆီးနီးယားနယ်များကိုသိမ်းယူခဲ့၏။

အာရှမိုင်းနားပြည်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းခြေတလျှောက်၌ ဂရိမြို့ပြပြည်ရွာများကို တွေ့ရသည်။ အာဖရိကတိုက် အီဂျစ်ပြည် စစ္စလီကျွန်းနှင့်ဣတလီပြည်တောင်ပိုင်းသို့လည်း ဂရိလူမျိုးတို့သွားရောက်နေထိုင်ကြ၏။

အက်သင်းကဲ့သို့သော ဂရိနိုင်ငံငယ်ကလေးများကို ပဋမတွင် ရှင်ဘုရင်များကအုပ်ချုပ်၏။ ဘီစီ ၈၀၀–၇၀၀ ခုနှစ်၌ ဘုရင်များပျောက်ကွယ်သွား၍ လူနည်းစုအုပ်ချုပ်သော 'အော်လီဂါးကီး' အစိုးရစံနစ် ပေါ်လာ၏။ ထိုအခါ၌ကား မြေပိုင်ရှင်သငွေး သူကြွယ်များ လက်ထဲသို့ နိုင်ငံရေးအာဏာရောက်သွား၏။ ထိုနောက်မြေပိုင်ရှင်များသည် အချင်းချင်းအာဏာလုကြ၏။ ဆင်းရဲသားများကလည်း ဖိနှိပ်မှုကိုမခံမရပ်နိုင်ဖြစ်လာကြ၍ မကြာမီလူတဦးတည်းက အာဏာဖြင့်အုပ်စိုးသည့် 'တစ်ရင်နီ' အစိုးရစံနစ်ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ထိုစံနစ်အရ အုပ်စိုးသောဘုရင်တို့သည် မင်းဆွေမင်းမျိုးထဲမှမဟုတ်စေကာမူ တိုင်းသူပြည်သားတို့အားမိမိတို့၏အခွင့်အရေးအတွက် မျက်စိဖွင့်ပေးသူများဖြစ်၍ဒီမိုကရေစီဝါဒကို လမ်းခင်းရာရောက်ပေသည်။ (ဒီမိုကရေစီ — ရှ။)

ဘီစီ ၅၀၀ ပြည့်နှစ်အစလောက်တွင် အက်သင်းမှာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံဖြစ်လာလေသည်။ ဘီစီ ၆၂၁ခု နှစ်၌ ဒရေးကိုးဆိုသူသည် အစဉ်အလာတရားဥပဒေများကို စုဆောင်း၍ ဂရိတရားဥပဒေများကို အဦးဆုံး ရေးသားခဲ့လေသည်။ ထိုတရားဥပဒေများမှာ ပြင်းထန်လွန်းသဖြင့် ဆင်းရဲသားများမှာ ဒရေးကိုး၏ တရားဥပဒေများကြောင့် မကျေမုဆိုဖြစ်လာကြ၏။ ထိုနောက် ဆိုလွန်အမည်ရှိသော ပညာရှိ

www.burmeseclassic.com

ထူးက ဆင်းရဲသားများအား သက်သာစေမည့် ဥပဒေများရေးဆဲခဲ့၏။ (ဆိုလွန် — ရှု။) သို့ရာတွင် ဘီစီ ၅၆၁ ခုနှစ်၌ ပိုင်ဆစ်ထရက်တပ် ဆိုသူသည် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ရရှိသွား၍ နှစ်ပေါင်း ၃၀ တိုင်တိုင် အာက်သင်းနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်လေသည်။ သူ၏လက်ထက်၌ တိုင်းပြည်စည်ပင်ကြောသည်။ သူကွယ်လွန်သောအခါ သား ၂ ယောက်က ထိုင်းပြည်ကို ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ရန်ကြံစည်ကြ၏။ သို့ရာတွင်တယောက်မှာအသတ်ခံရ၍ တယောက်မှာတိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံရလေသည်။ ဘီစီ ၅၀၉ ခုနှစ်လောက်၌ကား ကလိုက်သီးနိုး ဆိုသူရေးဆွဲသော ဥပဒေသစ်များကြောင့် ပြည်ထွင်ကြီးများ တန်ခိုးမှေးမှိန်ရပြီးလျှင် လူထုဆန္ဒအရ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် တည်မြဲလေတော့သည်။

စပါးတားနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ပုံစံနစ်ကား အာက်သင်းနှင့်လုံးဝမတူချေ။ စပါးတား၌ ခေါင်းဆောင် ၂ ယောက် ထားပြီးတည်းအုပ်ချုပ်၏။ စပါးတားနိုင်ငံသည် စစ်တပ်သဘောမျှစည်းထားသော နိုင်ငံဖြစ်၏။ ပယ်လိုပွန်နီးဆပ်ကျွန်းဆွယ်တခုလုံးကို စပါးတားတို့က သိမ်းပိုက်ထား၏။ စပါးတားနိုင်ငံနှင့်အာက်သင်းနိုင်ငံတို့မှာ ဂရိကျွန်းဆွယ်ပေါ်၌ ဦးဆွဲလုရန် အချင်းချင်းစောင့်နေသော နိုင်ငံများဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့အချင်းချင်း ပဋိပက္ခမဖြစ်မီ ပင်လယ်ရပ်ခြား တိုင်းတပါးမှ ပါးရှင်းလူမျိုးတို့နှင့် စစ်ဖြစ်ကြရ၏။ ပါးရှင်းစစ်ပွဲများ ပြီးစီးသောအခါ အာက်သင်းနိုင်ငံမှာ တဖြည်းဖြည်း တန်ခိုးကြီးလာလေသည်။ ပါးရှင်းရန်ကို စုပေါင်းတွန်းလှန်ရန် အာရှမိုင်းနှားနှင့်အီးဂျီးယန်းကျွန်းများပေါ်ရှိ ဂရိလူမျိုးအားလုံးပါဝင်သော ဒီးလီယန်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရာ ထိုအဖွဲ့ကိုခေါင်းဆောင်သည့်နိုင်ငံမှာ အာက်သင်းနိုင်ငံဖြစ်သည်။ နောက်မကြာမီ ဒီးလီယန်အဖွဲ့သည် အာက်သင်းအင်ပိုင်ယာကြီးဖြစ်လာသည်။

အာက်သင်းမြို့တော်ကြီးမှာလည်း များစွာကြွယ်ဝချမ်းသာလာသည်။ လူဦးရေတိုးလာ၍ အတတ်ပညာများလည်း ထွန်းကားလာသည်။ ပဲရီးအလီး (ဘီစီ ၄၆၀–၄၃၀) လက်ထက်၌ အာက်သင်းမှာ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ခဲ့ရာ အာက်သင်းမြို့သူမြို့သားများမှာ ယဉ်ကျေးမှုတွင် အလွန်အဆင့်အတန်းမြင့်လာကြသည်။ (ပဲရီးကလီး — လည်းရှု။)

သို့ရာတွင် အာက်သင်းနိုင်ငံ၏သမိုင်းကို အစွန်းထင်းစေသောအချက်တရပ်မှာ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၅ ပုံ ၂ ပုံ လောက်က ဒေဝယ်ကျွန်ဖြစ်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အာက်သင်းနိုင်ငံသားများမှာ ကျေးကျွန်များကို မိမိအားထားနေရသည်။ ကျွန်များကို အလုပ်လုပ်ခိုင်းသဖြင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာလာပြီးလျှင် အေးအေးသက်သာနေနိုင်ကြသည်။ သူတို့သည်စစ်ပွဲများ၌

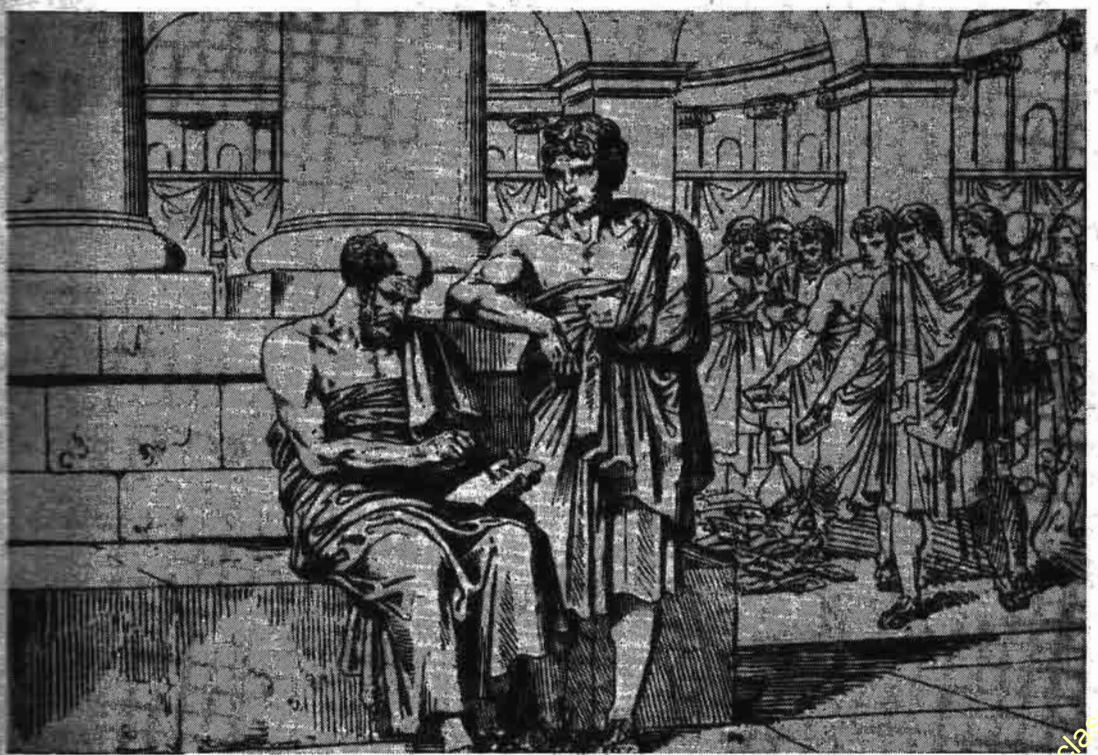

ဘီစီ ၅၀၀ ခန့်ကကျင်းပခဲ့သော အာက်သင်းမြို့ရွေးကောက်ပွဲတွင်မြို့သားများမဲဆန္ဒပေးနေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

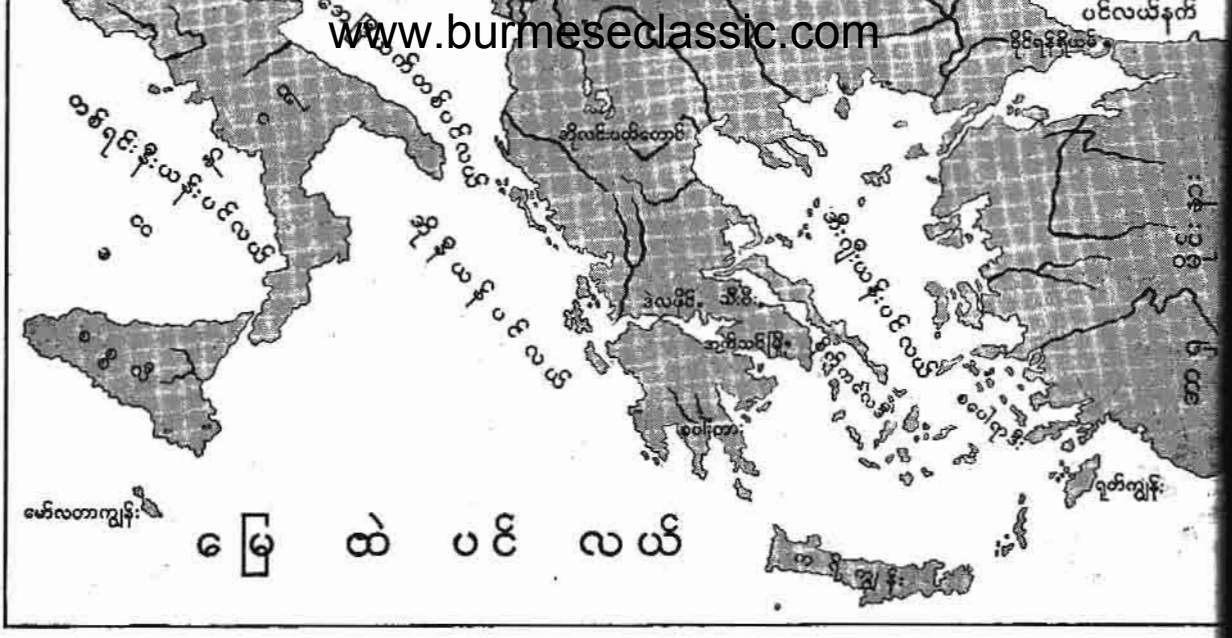

ရှေးဂရိနိုင်ငံမြေပုံ

ရှေးခေတ်ဂရိနိုင်ငံတွင်အီးဂျီးယန်းပင်လယ်ရှိကျွန်းစုများ၊ အာရှမိုင်းနားအနောက်ဖက်ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၊ ကရိကျွန်း၊ စစ္စလီကျွန်း၊ ဣတလီတောင်ပိုင်းတို့ပါဝင်ကြသည်။

ဖမ်းဆီးရမိသော ရန်သူများကို ကျွန်အဖြစ်ရောင်းချကြသည်။ အခြားတိုင်းပြည်မှလူငယ်များကို တိတ်တိတ်ခိုးယူ၍လည်း ကျွန်ကုန်ကူးကြသည်။

အက်သင်းနိုင်ငံသားများသည် ကျွန်များကို ခိုင်းစေနိုင်၍ သက်သက်သာသာ ရှိကြသော်လည်း သူတို့၏နေထိုင်စားသောက်မှုမှာ များစွာအဆင့်အတန်းမြင့်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ အိမ်များမှာပြတင်းပေါက်မရှိ။ လမ်းများလည်း ကျဉ်းမြောင်းကျွေကောက်၏။ မိုးတွင်း၌ လမ်းသွားမရနိုင်အောင်ရွှံ့ပွက်များဖြင့် ပြည့်နှက်နေ၏။ အမှိုက်သရိုက်များကို အိမ်ရှေ့လမ်းပေါ်၌သာ ပစ်ထားကြ၏။

ဂရိတို့သည် ထိုသို့ အနေအထိုင်မသန့်ရှင်းသော်လည်း ကျန်းမာရေးကို အလွန်လိုက်စားကြ၏။ အိုလင်းပပ်တောင်ခြေ၌ ၄ နှစ်တကြိမ်ကျ ကစားခုန်စားပွဲကြီးတခု ကျင်းပလေ့ရှိကြ၏။ ထိုကျန်းမာရေးကစားပွဲကို အိုလင်းပစ်ပွဲတော်ဟုခေါ်၏။ (အိုလင်းပစ်ကစားပွဲများ — ရှု။) ထိုပွဲသို့ ဂရိကျွန်းဆွယ်အရပ်ရပ်မှ လူများလာရောက်၍ ပါဝင်ဆင်နွဲကြ၏။ သူတို့သည် ကျန်းမာရေး၌သာ စိတ်ပါဝင်စားကြသည်မဟုတ်။ ပညာရေးကိုလည်း အထူးဂရုစိုက်ကြ၏။ မြို့ထဲ၌ နိုင်ငံရေးပညာနှင့် ယထဘူတပညာရပ်များကို ဝိုင်းဖွဲ့၍ ဆွေးနွေးလေ့ရှိကြ၏။ အချို့ကလည်း မြို့ရွာကောင်စီ၌ဌင်း၊ တရားရုံးတော်များ၌ဌင်း လူကြီးအဖြစ်ဖြင့်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြ၏။ ထိုဂျူရီလူကြီးနှင့် ကောင်စီလူကြီးတို့ကို ဆင်းရဲသားများထမ်းဆောင်သော အခွန်ငွေဖြင့် နေ့စဉ်အခကြေးငွေပေးကြရ၏။

အက်သင်းနိုင်ငံမှာ အင်ပိုင်ယာကြီးဖြစ်သွားသော်လည်း စပါးတားနိုင်ငံသားတို့က အက်သင်းနိုင်ငံသားတို့ကို မကျိုးနွံကြချေ။ ယင်းတို့မှာ ယခင်ကကဲ့သို့ အချင်းချင်း စောင်နေကြရာမှ ကြာသော်ထ၍တိုက်ကြလေသည်။ ထိုအက်သင်းနှင့်စပါးတားတို့တိုက်ကြသော စစ်ပွဲများကို 'ပယ်လိုပွန်နီရှင်းစစ်ပွဲ' ဟုခေါ်၏။ ပဲရီးကလီးသည် သူ့ လူများအား အက်သင်းမြို့ထဲ၌ နေထိုင်စေ၍ ခံစစ်ကိုသာဆင်၏။ စပါးတားတို့သည်လည်း မြို့ကိုဝန်းရံထားလေသည်။ မြို့ထဲ၌ လူများပြွတ်သိပ်နေထိုင်ကြသဖြင့် မကြာမီပလိပ်ရောဂါဖြစ်ပွားပြီးလျှင် လူအမြောက်အမြားသေဆုံးကြ၏။ ပဲရီးကလီးလည်း ပလိပ်ရောဂါနှင့်သေဆုံးလေသည်။ သို့ရာတွင် ကြွင်းကျန်သောလူများသည် ဆက်လက်၍ ဇွဲနှင့်ကြံ့ကြံ့ခံနေကြ၏။ သို့နှင့် ၁၀ နှစ်ကြာသောအခါ မည်သူမျှမနိုင်ဘဲစစ်ပွဲပြီးဆုံးသွားတော့၏။

သို့သော် ပဲရီးကလီးခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် တည်မြဲခဲ့သော အက်သင်းတို့၏လွတ်လပ်ရေးမှာ သူ၏တူ အယ်လစီဗိုင်းအားဒီး၏မိုက်မဲမှုကြောင့် ဆုံးရှုံးရလေသည်။ အယ်လစီဗိုင်းအားဒီးက တိုက်တွန်းသဖြင့် အက်သီးနီးယန်းတို့သည်စစ္စလီကျွန်းကို တိုက်ခိုက်ရန် သူတို့ရေတပ်ကိုစေလွှတ်လိုက်ရာ ရေတပ်မှာ မရှုမလှချေမှုန်းခြင်းခံရ၍ အက်သင်းစစ်သုံ့ပန်းအမြောက်အမြား ကျွန်အဖြစ်ဖြင့် ရောင်းချခြင်းခံကြရ၏။ သို့နှင့်အက်သင်း၏ ဩဇာခံ ဂရိနိုင်ငံငယ်များသည် အက်သင်းကိုတော်လှန်၍ စပါးတားနှင့်ပူးပေါင်းကြလေသည်။ စပါးတန်းတို့လည်း ဘီစီ ၄၀၅ ခုနှစ်၌ ကြွင်းကျန်သော အက်သင်းသဘောများကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူ၍ အက်သင်းမြို့ကိုဝန်းရံထားကြ၏။ အက်သင်းတို့ အစာလက်မခံနိုင်

www.burmeseclassic.com

သဖြင့်ဘီစီ ၄၀၄ နှစ်တွင် အညွှံခံ၍ အက်သင်းအင်ပိုင် ထာကြီးပျက်စီးသွားရလေသည်။

စပါးတန်းတို့လည်း ယင်းတို့၏စစ်တပ်များကို ဂရိမြို့များ၌ အနှံ့အပြား ချထား၍ အာဏာရှင်စံ နစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်၏။ သို့ဖြစ်၍ လက်အောက်ခံမြို့ရွာများမှာ အမြဲမကျေမနပ်ဖြစ် လူက်ရှိရာ ဘီစီ ၃၇၁ ခုနှစ်တွင် အီပါမီနွန်းဒတ် ဆိုသူ ကြီးမှူးသော သီးဗန်း (သီးဗနိုင်ငံသား) တို့က စပါးတား ကိုတိုက်ခိုက်အောင်မြင်လေသည်။ သို့ရာတွင် သီးဗနိုင်ငံ သားတို့သည် ဘီစီ ၃၆၂ ခုနှစ်တွင် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ အီပါမီနွန်းဒတ် သေဆုံးသွား သဖြင့် စစ်ရေးနိမ့်လေသည်။ ထို့အချိန်မှစ၍ ဂရိနိုင်ငံငယ်ကလေးများ၏ ခေတ်လည်း ကုန် ဆုံးလေတော့သည်။

ဂရိနိုင်ငံငယ်ကလေးအားလုံးကို ပဋမအကြိမ်တိုက်ခိုက် အောင်မြင်၍ ဂရိတပြည်လုံးကို သိမ်းကျုံးအုပ်စိုးသူများမှာ ဂရိမြောက်ဖက်ရှိ မက်ဆီဒိုးနီးယားပြည့်ရှင် ဖိလစ်ဘုရင်နှင့် သူ၏သားတော် အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်တို့ဖြစ်ကြသည်။ အယ်လက်ဇန္ဒာဘုရင်သည် တိုက်ခိုက်အောင်မြင်သော တိုင်းပြည်များ၌ ဂရိယဉ်ကျေးမှုများကို ပြန့်ပွားစေခဲ့သည်။ (အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ် — ရှု။)

အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် သူတည် ထောင်ခဲ့သော နိုင်ငံကြီးသည် အစိပ်စိပ်အမြွာမြွာကွဲသွား လေသည်။ အီရန်ပြည်၊ မက်ဆီဒိုးနီးယားပြည်နှင့်အီဂျစ် ပြည်များကို အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်၏ စစ်သူကြီးများက တသီးတခြားအုပ်စိုးကြ၏။ ထိုခေတ်ကို 'ဟယ်လင်နစ် ခေတ်' ဟုခေါ်၏။ 'ဟယ်လင်နစ်' မှာ ရှေးကဂရိတို့ကို ခေါ်သောအမည်ဖြစ်၏။ ထိုခေတ်၌ သိပ္ပံပညာနှင့်သုခုမ ပညာရပ်များ အတော်ပင်ထွန်းကားခဲ့၏။ (အယ် လက်ဇန္ဒြီးယားမြို့ — ရှု။)

သို့ရာတွင် ဂရိတို့ကား ကမ္ဘာ့အလယ်၌ ရှေးအခါကကဲ့သို့ ထယ်ဝါခန့်ညားစွာမနေနိုင်ကြတော့ချေ။ ဘီစီ ၁၉၇ ခုနှစ်၌ ရောမလူမျိုးတို့က မက်ဆီဒိုးနီးယားနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက် သောအခါ ဂရိတို့ကဝင်ရောက်ကူညီခဲ့ကြသည်။ ရောမတို့ အောင်ပွဲရသောအခါ ဂရိမြို့များသည် လွတ်လပ်ရေးရကြ ကုန်၏။ ထိုသို့လွတ်လပ်ရေးရကြသော်လည်း ဂရိတို့သည် ရောမလူမျိုးတို့ကို များစွာဒုက္ခပေးသောကြောင့် ဘီစီ ၁၄၆ ခုနှစ်၌ရောမလူမျိုးတို့က ဂရိမြို့ရွာများကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးပစ် လိုက်လေသည်။ အက်သင်းမြို့မှတပါး အခြားမြို့အားလုံးကို လည်းသိမ်းယူလေသည်။ အက်သင်းမြို့သည်ကားအနည်း ငယ်လွတ်လပ်ခွင့်ရ၏။ ထိုမြို့ရှိကျောင်းများသို့ ရောမလူမျိုး အများပင်သွားရောက်၍ ပညာဆည်းပူးကြသည်။ ထို ရောမပညာသင်များတွင် ဆီဆရိုလည်းပါဝင်လေသည်။ (ဆီဆရို — လည်းရှု။)

ဂရိနိုင်ငံ၊ အက်သင်းမြို့တော်မှစည်ကားသိုက်မြို့ကလှဝသာလမ်းတလမ်း

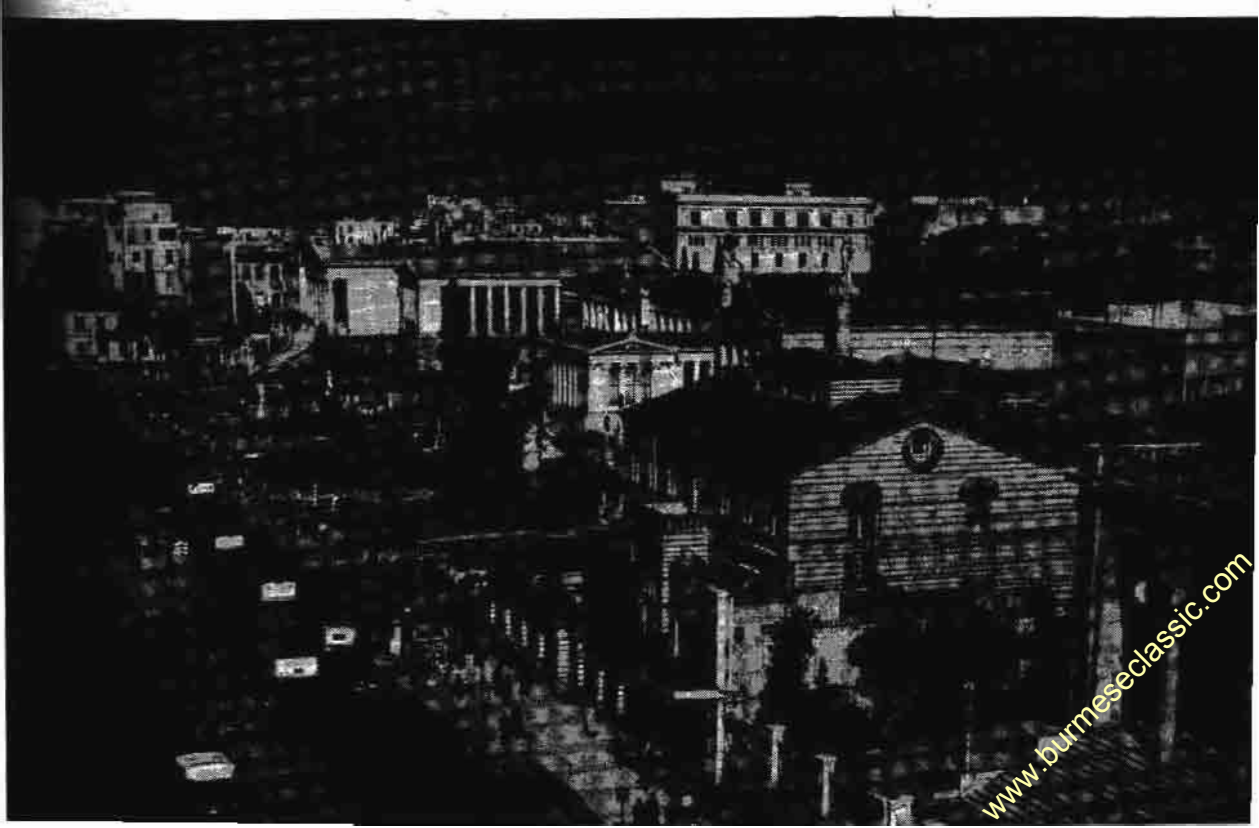

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဤသို့လျှင်ဂရိတို့သည် အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်လက်ထက်မှစ၍ အေဒီ ၁၉ ရာစုအစလောက်အထိ နှစ်ပေါင်း ၂,၀၀၀ ကျော်ကျော်မျှ သူတပါးလက်အောက်ခံလူမျိုးများ ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ သူတို့၏နောက်ဆုံးအရှင်သခင်ကား ၁၅ ရာစုလောက်ကစတင်၍ အုပ်စိုးကြသောတူရကီတို့ဖြစ်ကြ၏။ ၁၉ ရာစုအစလောက်၌ တူရကီနိုင်ငံမှာ တန်ခိုးမှေးမှိန်၍ လက်အောက်လူမျိုးများက မကြာခဏပုန်ကန်ထကြွလျက်ရှိ၏။ ၁၈၂၁ ခုနှစ်တွင် ဂရိလူမျိုးများသည် အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးအတွက် တူရကီတို့ကိုလက်နက် စွဲကိုင်ကာ တော်လှန်ကြလေ၏။ (တူရကီနိုင်ငံ — ရှု။)

ဂရိတို့ကို ဗြိတိသျှ၊ ပြင်သစ်နှင့်ရုရှတို့ကကူညီသည်။ ၂ဖက်စလုံးပင် တဖက်နှင့် တဖက်အပြစ်ကင်းမဲ့သော အရပ်သူအရပ်သားတို့ကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ သတ်ဖြတ်ကြသည်။ ဂရိရေတပ်တို့က ဝိုင်းညှပ်တိုက်ခိုက်သဖြင့် တူရကီရေတပ်မှာပျက်စီးသွားသည်။ သို့နှင့် ၁၈၂၉ ခုနှစ်၌ စစ်ပြေငြိမ်း၍ဂရိတို့ကို လွတ်လပ်ရေးပေးလိုက်ရလေသည်။

၁၈၃၂ ခုနှစ်တွင် ဂရိပြည်၌အကြီးအကျယ်ဆူပူမှုများ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် အင်္ဂလိပ် ပြင်သစ် ရုရှတို့က ဗာဗေးရီးယားမင်းသား အော့တိုးကို ဂရိဘုရင်အဖြစ်တင်မြှောက်ကြသည်။ အော့တိုးသည် ဂျာမန်တို့အကြံပေးချက်အရဂျာမန်စံနစ်အတိုင်းအုပ်စိုးသဖြင့် ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် ဂရိတို့ပုန်ကန်ထကြွပြီးလျှင် သူ့ကိုနန်းမှချကြသည်။ နောက်တနှစ်၌ဒိန်းမတ်နိုင်ငံမှ ဂျော့မင်းသားနန်းတက်၍ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် အသတ်ခံရသည်။ ၁၈၆၄ ခုနှစ်၌ ဗြိတိန်က ဂရိနိုင်ငံအားအိုင်အိုးနီးယန်းကျွန်းများကိုပေးသည်။ ၁၉၁၆ ခုနှစ်၌ဂရိနိုင်ငံရှိမီးရထားလမ်းများကို အခြားဥရောပ မီးရထားလမ်းများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းပြီးစီးသွားသည်။

၁၉၁၂-၁၃ ခုနှစ်များ၌ ဖြစ်ပွားသော ဗော်လကန်စစ်ပွဲတွင် ဂရိနိုင်ငံ အပါအဝင် ဗော်လကန်ပြည်များသည် တူရကီနိုင်ငံကိုတိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ယင်းတွင် ဂရိနိုင်ငံသည် စတုရန်းမိုင် ၁၇,၀၀၀ မျှကျယ်ဝန်းသော နယ်မြေများကို ရလိုက်သည်။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဂရိနိုင်ငံသည်ကြားနေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဂရိဘုရင်မှာ ဂျာမန်ဘုရင်၏ယောက်ဖတော်ဖြစ်၍ ဂျာမန်တို့ကို တိတ်တိတ် ပုန်းအားပေးသည် ဟုစွပ်စွဲခြင်းခံရသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်၌ မဟာမိတ်အစိုးရတို့၏ပယောဂကြောင့် ဂရိဘုရင်သည် ထီးနန်းကို စွန့်လွှတ်၍ တိုင်းပြည်မှထွက်ခွာသွားရသည်။ ထိုနောက် သူ၏ဒုတိယသားတော် အယ်လက်ဇန္ဒာနန်းတက်သည်။ ၁၉၂၀ ခုနှစ်၌ အယ်လက်ဇန္ဒာကွယ်လွန်ခါမှနန်းစွန့်ဘုရင်သည် တိုင်းပြည်လူထုဆန္ဒဖြင့်ထီးနန်းပြန်ရသည်။ စစ်ကြီးအပြီးတွင် ဂရိနိုင်ငံသည် အာရှမိုင်းနားနှင့်အခြားအရပ်ရှိနယ်ပယ်များကိုရလိုက်သည်။ (ကမ္ဘာစစ်၊ ပဌမ — ရှု။)

သို့ရာတွင် ၁၉၂၁ ခုနှစ်၌ အာရှမိုင်းနားတွင်ဂရိနှင့်တူရကီတို့တိုက်ခိုက်ကြရာ ဂရိတို့အရေးရှုံးနိမ့်၍ စစ်ကြီးအပြီး၌ ရရှိထားသော နယ်ပယ်များဆုံးရှုံးသွားသည်။ ဂရိနိုင်ငံထဲ၌ မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေသဖြင့် ဂရိဘုရင်သည်ထီးနန်းကို တဖန်စွန့်လွှတ်ရပြန်သည်။ ထို့နောက် သားတော် ဒုတိယဂျော့ဘုရင်နန်းတက်သည်။ ဤဘုရင်လည်း ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် နန်းမှဆင်းရပြန်သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင်ဂရိသမတနိုင်ငံ ဟူ၍ဖြစ်လာသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်စတွင် ဂရိနိုင်ငံသည် ကြားနေခဲ့၏။ ဂရိတို့သည် ဣတလီစစ်တပ်များကို အောင်မြင်စွာ တွန်းလှန်နိုင်သော်လည်း ဂျာမန်တို့က ဒလကြမ်းတိုက်ခိုက်သောအခါ အရေးရှုံးနိမ့်သွားသည်။ သို့သော်ဂျာမန်တို့ကို ပြောက်ကျားစံနစ်ဖြင့် ဆက်လက်တိုက်ခိုက်သည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်၌ ဂျာမန်တို့ဆုတ်ခွာသွား၍ ဗြိတိသျှစစ်တပ်များရောက်

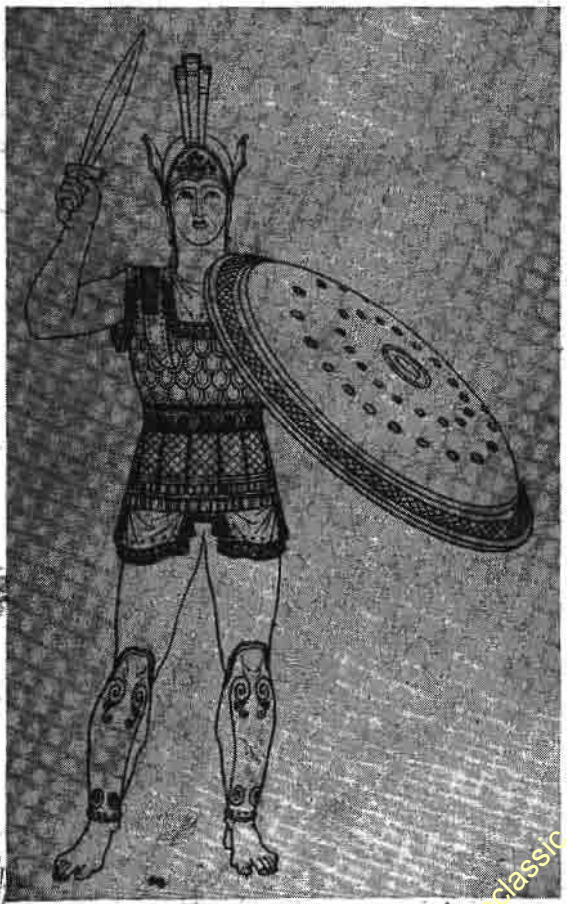

ချပ်ဝတ်တန်ဆာ ဆင်ယင်ထားသော ရှေးဂရိစစ်သည်တော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လာပြီးနောက် မကြာမီ ဘုရင်ဂိုဏ်း သားများနှင့် လက်ဝဲဂိုဏ်း သားများ တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့၏အကူအညီဖြင့် ဘုရင်ဂိုဏ်းသားများက အနိုင်ရ၍ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယဂျော့ဘုရင်သည် ထီးနန်းကိုပြန်လည်စိုးစံခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဂျော့ဘုရင်ကွယ်လွန်၍ ညီတော်ပဋမပေါ်ဘုရင်နန်းတက်၏။ သမတဂိုဏ်းသားများကားအရှုံးမပေးဘဲဆက်လက်ထကြွသေး၏။ သို့သော်ယခုအခါ၌ သူပုန်တို့အရေးနိမ့်၍ တိုင်းပြည်ငြိမ်းချမ်းလျက်ရှိပြီးဖြစ်၏။

ဂရိနိုင်ငံသည် စတုရန်းမိုင် ၅၁,၂၄၆ မိုင်မျှသာကျယ်ဝန်း၍ မြန်မာနိုင်ငံထက် များစွာငယ်သည်။ တိုင်းပြည်၏အဓိကလုပ်ငန်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အများအားဖြင့်ရှေးရိုးစံနှစ်အတိုင်းလုပ်ကိုင်ကြသဖြင့် အသီးအနှံကောင်းစွာမဖြစ်ထွန်းဘဲ နိုင်ငံခြားမှစားကုန်များကိုမှာယူရသည်။ ဂရိနိုင်ငံမှ စပျစ်ခြောက်၊ သံလွင်ဆီ၊ ဝိုင်အရက်၊ အထည်အလိပ်၊ သားရေပစ္စည်း၊ စက္ကူ နှင့်မင်ထွက်သည်။ ဆိပ်ကမ်းကြီးများ၌သင်္ဘောများ ဆောက်လုပ်၏။ ဂရိတို့သည်အရောင်းအဝယ်ဖက်၌ ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်၍ မြေထဲပင်လယ်တဝိုက်၌ ကုန်သင်္ဘောများဖြင့် ဥဒါဟိုသွားလာကူးသန်းကြသည်။ ဂရိနိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ အက်သင်းမြို့ဖြစ်၏။ ဂရိနိုင်ငံ၌ဂရိတို့အပြင် အယ်လဗေးနီးယန်းနှင့် ဆလဗလူမျိုးများလည်းနေထိုင်ကြ၏။ ဂရိတို့မှာအယူမှန်ခရစ်ယန်ဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်ကြသည်။

ဂရိနိုင်ငံသည် ရှေးပဝေဏီကထင်ရှားခဲ့သော တိုင်းပြည်တပြည်ဖြစ်သော်လည်း ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံအားလုံးကို ယခုမတွေ့နိုင်တော့ချေ။ သီးဗ၊ ကော့ရင့်နှင့်စပါးတားမြို့များမှာ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ အတွင်းကငလျင်ဒဏ်နှင့် အခြားဒဏ်ကြောင့် အတော်အတန်ပျက်စီးယိုယွင်းနေပြီဖြစ်၏။ တူးဖေါ်ထားသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများကို အိုလင်းပီးယာမြို့၌တွေ့မြင်နိုင်၏။ ဒီးလော့ကျွန်းပေါ်၌လည်း ဂရိနတ်အပေါ်လို ကျောက်ရုပ်၊ ဘုရားကျောင်းများနှင့်ဇာတ်ရုံတရုံတို့ကို တူးဖေါ်ထား၏။ ဂရိနိုင်ငံတွင် ရှေးဟောင်း အဆောက် အအုံများအပြင် ဥရောပအလယ်ခေတ်ကတည်ထားခဲ့သောဗိုင်ဇင်းတိုင်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့်ကရူးဆိတ်အယူဝါဒစစ်ပွဲအတွင်းကဆောက်လုပ်ထားသော ရဲတိုက်ပျက်ကြီးများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ဂရိလူမျိုးတို့ကိုးကွယ်သည့်နတ်များ

နတ်ကိုးကွယ်မှုသည် သိပ္ပံပညာမထွန်းကားမီ ကမ္ဘာဦးခေတ်မှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ကျူးပစ်၊ ဗီးနပ်စသည်တို့မှာ ကမ္ဘာနှင့်အဝှန်း လူသိများသည်။ ရောမအမည်မှည့်ထားလင့်ကစား၊ စင်စစ်မှာမူ၊ ဂရိနတ်များဖြစ်သည်။ ထိုဂရိနတ်များကို ရောမတို့လက်ခံကိုးကွယ်သည့်အကြောင်းကို သမိုင်းပုံပြင်တို့ဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖေါ်ပြထားသည်။

ဂရိနတ်များ။ ။လောကဓာတ်ပညာမထွန်းကားသေးသော ရှေးခေတ်တွင် ဂရိသူဟောင်းများသည် အဘယ်ကြောင့်မိုးရွာသည်၊ အဘယ်ကြောင့်နေပူသည်စသည်တို့ကို အကြောင်းမပြနိုင်ခဲ့ကြပေ။ ထိုကြောင့် နေပူခြင်း၊ မိုးရွာခြင်းစသည့် ကမ္ဘာ့နိယာမ တရားတို့သည် လူသားတို့ထက် တန်ခိုးကြီးလှသော နတ်မင်းများ၏ ဖန်တီးမှုကြောင့်သာဖြစ်ပေါ်ရသည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ထိုကြောင့်လည်း မိမိတို့က ထိုရေ၊ မြေ၊ လေစသည်တို့ကို အစိုးရသော နတ်မင်းများအား ပူဇော် ပသကြလျှင် မိမိတို့အား ကူညီစောင့်ရှောက်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်၍ နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသကြလေသည်။

ရှေးဂရိသူဟောင်းတို့သည် စိတ်ကူးဥာဏ်အလွန်ကွန့်မြူးတတ်ကြ၏။ ထိုကြောင့် တန်ခိုးရှင် နတ်များရှိသည်ဟူသောအယူအဆအတိုင်း ထိုနတ်များ၏သဘာဝတို့ကို စိတ်ကူးဖြင့်မှန်းဆကာ ပုံပြင်များပြု၍သားစဉ်မြေးဆက် ပြောပြခဲ့ကြလေသည်။ နှစ်ပရိစ္ဆေဒရှည်လျားလတ်သော် ထိုပုံပြင်များမှာ စိတ်ကူးဥာဏ်ကွန့်မြူးချက်များသာဖြစ်သည်ဟု မည်သူကမျှ သတိမရကြတော့ချေ။ တန်ခိုးရှင်နတ်များ အကယ်ပင်ရှိခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်ယုံကြည်လာကြသည်။ နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာမြင့်လာခဲ့သော်ငြားလည်း ထိုပုံပြင်များမှာ တိမ်ကော၍မသွားသည့်အပြင် ထုံးဟောင်းပုံပြင်များကိုအခြေခံသော ဂရိစာပေထွန်းကားမှုကို အထောက်အပံ့ပြုခဲ့လေသည်။ (ဂရိဘာသာနှင့်စာပေ — ရှု။)

ရောမလူမျိုးတို့ထွန်းကားလာသောအခါ တန်ခိုးရှင်နတ်များရှိသည်ဟု ဆက်လက်ယုံကြည်ခဲ့ကြပြန်၍ ဂရိနတ်များကိုပင် ရောမအမည်များတပ်ကာ ကိုးကွယ်ပူဇော်သမှု ပြုခဲ့ကြပြန်လေသည်။ ဂရိထုံးဟောင်းပုံပြင်လာ တန်ခိုးကြီးနတ်များ၏အကြောင်းကို ရောမအမည်နှင့်ယှဉ်၍ အကျဉ်းမျှ ဖေါ်ပြသွားပါအံ့။ ကွင်းပိတ်အတွင်းမှအမည်သည် ရောမအမည်ဖြစ်၏။

ဇုနတ်မင်းကြီး (ဂျူပီတာ)။ ။ဂရိနိုင်ငံ၏ မြောက်ဖက်နယ်ခြားတွင် အလွန်မြင့်မား၍ ဆီးနှင်းမပြတ်ဖုံးလွှမ်းကာ လူသူနှင့် ကင်းဝေးလှသော အိုလင်းပပ် တောင်ကြီးရှိလေသည်။ ထိုတောင်ကြီး၏တောင်ထွတ်တွင် နတ်တကာတို့၏ဘုရင် ဇုနတ်မင်းကြီး စံပျော်တော်မူ၏။ ထိုနတ်မင်းကြီးကား စကြာဝဋ္ဌာတခုလုံးကိုအစိုးရ၍ ဝရဇိန်မိုးကြိုးလက်

www.burmeseclassic.com

နက်ရှင် ဖြစ်ပေသည်။ ခမည်းတော်ကရိုးနပ် (ဆက်တန်) နတ်မင်းကြီးမှာ သားတော် တပါးပါးက မိမိ၏စည်းစိမ်ကို လုမည်ဟူ၍ အဟောတွက်ချက်ရှိခဲ့သဖြင့်၊ သားတော်ဖူး တိုင်း အကောင်လိုက် ဝါးမျိုပစ်လေ့ရှိရာ၊ ဇမ္ဗာ မယ်တော် ရီအာ နတ်သမီး၏ပရိယာယ်ကြောင့် သာ ခမည်းတော်၏ ဘေးရန်မှ လွတ်ကင်းခဲ့ရ၏။ ဇူသည် အရွယ်ရောက်လာ လျှင် ခမည်းတော်အား သူဝါးမျိုထားသောနောင်တော် များကို အန်ထုတ်စေပြီးနောက် ဇကခေါင်းဆောင်၍ခမည်း တော်အားနန်းချကာ ရိုက်ရာကိုဆက်ခံလေသည်။ ထို နောက်တွင် သူ့အားကူညီခဲ့သော နောင်တော်များအား လည်း နယ်ပယ်များ ခွဲဝေပေး၏။ ဤသို့ဖြင့် ရန်အပေါင်းကို အောင်မြင်ပြီးသော် လောကတခုလုံးကိုစိုးမိုးနိုင်ခဲ့၍၊ နတ် တကာ့ဘုရင်ဇုနတ်ရှင် ဖြစ်လေသည်။ ဇုခေါ် ဂျူပီတာတွင် နတ်မိဖုရား၊ လူသားမိဖုရားများစွာ ရှိသဖြင့် သားသမီး လည်း များပြားလှသည်။ သူ၏များစွာသောသားသမီးတို့ တွင် ဒဏ္ဍာရီများ၌ထင်ရှားသောနေနတ်သား အပေါ်လို၊ လနတ်သမီး အားတိမစ် (ဒိုင်ယာနာ)၊ ဟားမီး (မာကျူရီ) အေးရိုး (မား)၊ ဟီးဗီးစသည်တို့အပြင် အတတ်ပညာအမျိုး မျိုးကိုစောင့်သော နတ်သမီးများလည်း ပါဝင်ပေသည်။ ဇကိုအမည်အမျိုးမျိုးဖြင့်ခေါ် ဝေါ်ကြရုံမက တန်ခိုးအမျိုး မျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ လျှပ်စစ်မိုးကြိုးကိုငင်း၊ ရာသီဥတုတို့ကိုငင်း ဇကပြုပြင်ဖန်တီးနိုင်၍၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံ တို့၏ကောင်းကျိုးများကိုလည်း စောင့်ရှောက်၍ ပေးတတ် သည်ဟု အယူရှိကြသည်။ ထိုကြောင့်ဇကို အမြင့်ဆုံး တောင်ထိပ်များ၌ တည်ဆောက်အပ်သောဗိမာန်ကြီးများ၌ ပူဇော်ပသခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့ကြ၏။ တရားသူကြီးများ၊ အုပ် ချုပ်သူများနှင့်စစ်ဘုရင်ကြီးများသည် တာဝန်ကိုဆောင် ရွက်ရာတွင် ဇကိုတိုင်တည်၍ သစ္စာဆိုလေ့ရှိကြသည်။

ဟီးရ (ဂျူနို)။ ။ကရိုးနပ်နှင့်ရီအာတို့၏သမီးဖြစ်၍ ဇ နတ်မင်းကြီး၏မိဖုရားတပါးဖြစ်၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန်လှပ တင့်တယ်၍ မံခန်မာနထောင်လှသောနတ်သမီး ဖြစ်၏။ နတ်မင်းကြီး၏မိဖုရားကြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်းလည်း တန်ခိုး အာဏာကြီးမား၏။ စိတ်မာန်အလွန်ခက်ထန်သဖြင့် ဇုနတ် မင်းကြီးနှင့် မကြာခဏ မသင့်မတင့်ဖြစ်ကြရသည်။ မြေ ငလျင် လှုပ်ခြင်း၊ တော်လှန်ခြင်း၊ ကြယ်တံခွန် လွှတ်ခြင်းစ သည့်အခြင်းအရာများကို ဟီးရနတ်သမီးက ဖန်တီးသည်ဟု

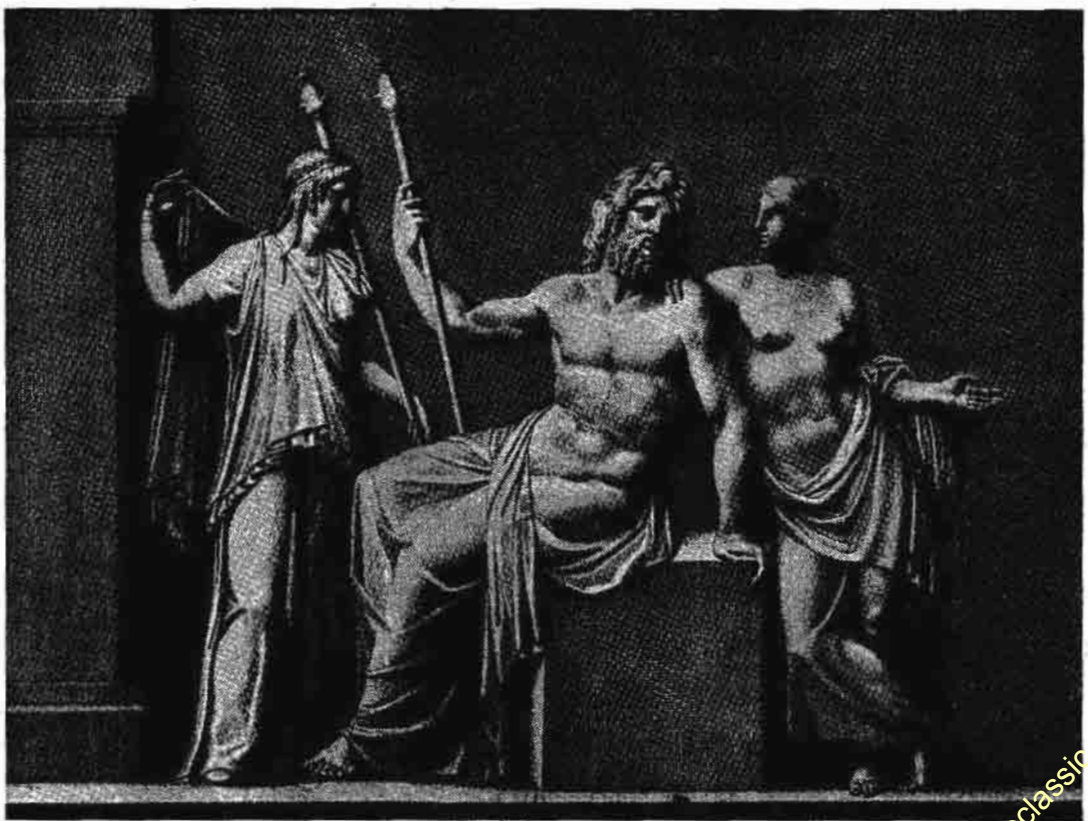

ဇုခေါ် ဂျူပီတာနတ်မင်းကြီးနှင့်နတ်သမီးနှစ်ပါး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

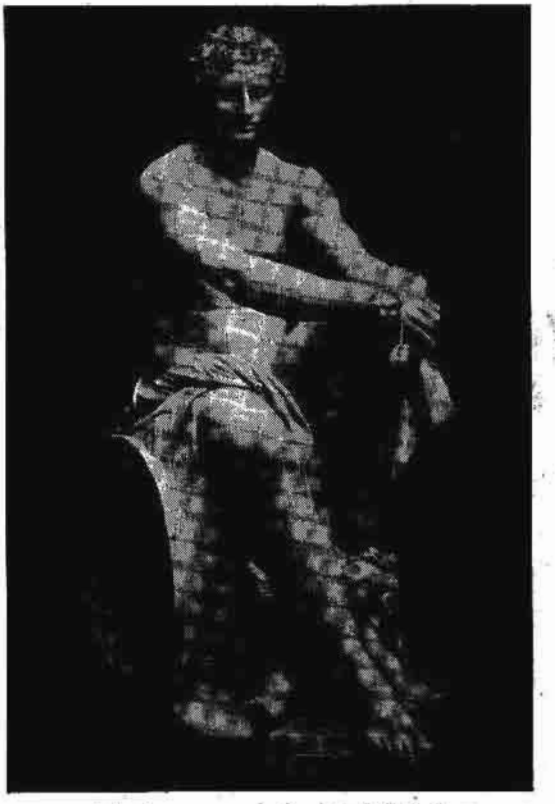

စစ်ကိုအစိုးရသောအေးရီး (မား) နတ်မင်း၏ရှပ်ထု

ဆိုကြ၏။ ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့် ဟီးရတို့၏ သားတော်များအနက် တပါးမှာ စစ်ကိုအစိုးရသောအေးရီး (မား) ဖြစ်၍ ကျန်တပါးမှာ မီးကိုအစိုးရသောဟီဖက်စတပ် (ဗာလကန်) ဖြစ်၏။ ဟီဖက်စတပ်ကို ပန်းဘဲဆရာတို့ ကိုးကွယ်ဆည်းတပ်ကြ၏။

ဟီးရနတ်သမီးသည် မိန်းမများအား အထူးကူညီစောင့်မကြည့်ရှုသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မိန်းမများ သားသမီးရလိုလျှင် ဟီးရအား ပူဇော်ပသကြသည်။ ထိုပြင်လက်တပ်ပွဲကိုစောင့်ရှောက် သောနတ်သမီး ဖြစ်သည် ဟု လည်း အသိအမှတ်ပြုကာ နှစ်စဉ်မတ်လ ၁ ရက်နေ့တိုင်း ထိုနတ်သမီးကို ပူဇော်ပသသောပွဲများ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ လဆန်းစတွင် ဟီးရနတ်သမီးကိုရည်စူး၍ ပူဇော်ပသလေ့ရှိ၏။

ဂရိနှင့်ရောမနိုင်ငံများတွင် ဟီးရ (ဂျူနို) နတ်ကွန်းများအများအပြား ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေသော အင်္ဂလိပ်လအမည်များအနက် ဇွန်လမှာ ဂျူနိုနတ်သမီးကိုစွဲ၍ သမုတ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

အသီးနား (မီနားဗား)။ ။ဇုနတ်မင်းကြီး၏ ဦးနှောက်တွင်းမှ ချပ်ဝတ်တန်ဆာအစုံအလင်ဝတ်ဆင်ကာ လက်နက်စွဲကိုင်လျက် စစ်သံကြွေး၍ မွေးဖွားခဲ့သော သမီးတော်တပါးဖြစ်၏။ စစ်ပွဲများတွင် ပါဝင်စောင့်ရှောက်ပေး၏။ သို့သော် လူ့ပြည်မှမြို့တော်ကြီးများကို ချစ်မြတ်နိုးသူဖြစ်ပြီးလျှင် ထိုမြို့တော်ကြီးများကို ကာကွယ်ရန်သာ စစ်ပွဲများတွင် ပါဝင်စောင့်ရှောက်တတ်သည်။ ထိုနတ်သမီးကို ဂုဏ်ပြုမှုဒွဲ့ခေါ်ထားသောအက်သင်းမြို့တော်ကိုကား အထူးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးလေသည်။ စစ်မက်လိုလားသလောက် ဥာဏ်ပညာထက်မြက်လှသော ပညာရှိနတ်သမီးလည်းဖြစ်သည်။ မိန်းကလေးများအား ဗိုင်းငင့် ရက်ကန်းစသည့်လက်မှုပညာများကို တတ်မြောက်စေရန်ငင်း၊ ဟောကျိုးများအား စာပေပညာဆည်းပူးကြစေရန်ငင်း အားပေးစောင့်ရှောက်သည်။ ဇုနတ်မင်းကြီး၏ အမြတ်နိုးဆုံးသမီးတော်ဖြစ်၍ အပျိုစင်နတ်သမီးလည်းဖြစ်ပေသည်။

အပေါ်ထို (ဝါ) ဖီးဗပ် (ဝါ) ဟီလီအော့။ ။ရှေးဂရိတို့၏ တန်ခိုးကြီးနတ် ၁၂ ပါးအနက် လူအများဆုံး၏ ကိုးကွယ်ခြင်းခံရသော နတ်မင်းတပါးပေတည်း။ ဇုနတ်မင်းကြီး၏ နတ်မိဖုရားတပါးဖြစ်သော လီတို၏သားတော်ဖြစ်၍ အားတိမစ်နတ်သမီးနှင့်အမြွာမွေးဖက်ဖြစ်၏။ အပေါ်လိုသည် လူသတ္တဝါတို့အပေါ် အကြင်နာတရားကြီးမားလှ၍ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ကောင်းကင်ဝယ် နေစကြာယာဉ်ရထားကို စီးနင်းမောင်းနှင်ကာ လူအပေါင်းအား အလင်းရောင်နှင့်အပူဓာတ်ကိုပေးလေသည်။ သူ့ကို အလင်းရောင်နတ်မင်းဟု ကိုးကွယ်ကြသည်။

ဂရိလူမျိုးတို့ အဖို့ အပေါ်လိုမှာ လှပချောမွေ့ခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်း၊ စိတ်သဘောဖြူစင်ခြင်း၊ ဥာဏ်ထက်မြက်ခြင်းစသည့် အရည်အခြင်းများစုဝေးရာဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သူ့အား ဂီတနှင့်ကဗျာ၊ ကျန်းမာမှု၊ အနာဂတ်ကိုတင်ဟောပြောနိုင်မှုနှင့် လေးမြားအတတ်ဆိုင်ရာ နတ်မင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ထိုပြင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုနှင့်ဆက်သွယ်နေသောနတ်မင်းဟုလည်း ယုံကြည်ကြလေသည်။ အပေါ်လိုမှာ အလှတွင်စံပြဖြစ်သည်။

အားတိမစ် (ဒိုင်ယာနာ)။ ။လနတ်သမီးဖြစ်၍ အပေါ်လိုနှင့်အမြွာမွေးဖက် နှမတော်ဖြစ်သည်။ နောင်တော်ကိုသို့ကား မထင်ရှားလှပေ။ အမဲလိုက်မှုကိုနှစ်ခြိုက်သော်လည်း တောတိရစ္ဆာန်များကို ချစ်ခင်စောင့်ရှောက်တတ်သည်။ အနာရောဂါတို့ကို ပျောက်ကင်းအောင်စွမ်းဆောင်နိုင်သူဖြစ်၍ အထူးသဖြင့် မီးဖွားနေသောမိန်းမသားတို့အား စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ယင်း အားတိမစ်နတ်သမီးသည် အပျိုစင်နတ်သမီးဖြစ်၏။ နောင်တော်အပေါ်လိုနတ်မင်းကဲ့သို့ပင် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့အား သနားကရုဏာကြီးမားသူဖြစ်သည်။

အေးရီး (မား)။ ။စစ်မက်နှင့်ဆိုင်သောနတ်ဖြစ်၍ လွှေးထွက်သံယိုမှုကို လိုလားကာ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်သည့်

www.burmeseclassic.com

အိုလင်းပပ်တောင်၊ ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့် ဟီးရနတ်မိဖုရားတို့ကြီးမှူးသောနတ်သဘင်အစည်းအဝေး

စိတ်ဓာတ်ရှိသည်။ ထိုနတ်မင်းကား ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့်ဟီးရမိဖုရားကြီးတို့၏ သားတော်ဖြစ်၏။ ရောမလူမျိုးတို့က မားနတ် တနည်း၊ အေးရီးနတ်အား ရောမမြို့တော်ကိုတည်ထောင်သူ ရှိမျူလပ်၏ခမည်းတော်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသဖြင့် ဇုနတ်မင်းကြီး (ဂျူပီတာ) မှလွဲလျှင် ဒုတိယနေရာထားကာ ကိုးကွယ်ကြလေသည်။

အက်ဖရိုဒိုက်တီ (ဗီးနပ်)။ ။ဤနတ်သမီးမှာ ပင်လယ်လှိုင်းတံပိုး၏ရေမြှုပ်မှဖွား၍ ရေနန်းသူဇာအဓိပ္ပါယ်ရှိသည့် အက်ဖရိုဒိုက်တီ ဟူသော အမည်ကို ရသည်။ ဇုနတ်မင်းကြီး၏ အမြတ်နိုးဆုံးသမီးတပါးဖြစ်သည်။ ချစ်မေတ္တာနှင့် အလှအပဆိုင်ရာနတ်သမီးတည်း။ ကြော့ရှင်းလှပသော ရုပ်ဆင်းရှုပကာကြောင့် လူနှင့်နတ်တို့ ယောက်ျားသားမှန်သမျှမှာ ထိုနတ်သမီးအား အလွန်စွဲလန်းကြသည်။ ပင်လယ်ထဲမှ ပေါက်ဖွားလာသူဖြစ်၍ ဗင်လယ်သမုဒ္ဒရာနှင့် ဆိုင်ရာ ရေသတ္တဝါအပေါင်းကို စောင့်ရှောက်သည်။ အဆင်းမာန်တက်ကာ မာနထောင်လွှားသဖြင့် ဇုနတ်မင်းကြီးက မိဖုရားကြီး ဟီးရမှမွေးဖွားသော ခြေမသန်သည့် သားတော် ဟီဖက်စတပ်နှင့် သူ့အား လက်ဆက်ပေးခဲ့၏။

ထိုနတ်သမီးသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရေး၌ အကူအညီပေး၍ သားဖွားကိစ္စ၊ အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စတို့၌ စောင့်မကြည့်ရှုသူဟု အယူရှိကြ၏။ အချစ်နတ်သမီးဖြစ်သည့် အလျောက်ယောက်ျားတို့၏စိတ်ကို စိုးပိုင်နိုင်သည်ဟုလည်း ဂရိလူမျိုးတို့ယုံကြည်ကြလေသည်။

ဟီဖက်စတပ်. (ဗာလကန်)။ ။မီးနတ်ဖြစ်သည့်ပြင် အိုလင်းပပ်နတ်ဘုံမှ ပန်းဘဲနတ်လည်းဖြစ်သည်၊ ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့်မိဖုရားကြီး ဟီးရတို့၏ရင်သွေးတော်ဖြစ်၍ ခြေမသန်ရှာပေ။ နတ်အပေါင်းတို့ စွဲကိုင်သည့်လက်နက်များ၊ လှပဆန်းကြယ်သည့် နတ်ဘုံနတ်နန်းများမှာ ထိုနတ်မင်း၏ ဖန်တီးလုပ်ကိုင်ပေးမှုများဖြစ်၏။ အက်ဖရိုဒိုက်တီနတ်သမီး၏ ကြင်ယာတော်ဖြစ်၏။ ပန်းဘဲသမားများကို စောင့်ရှောက်သောနတ်လည်းဖြစ်၏။

အသီးနားနတ်သမီးမှာ ဇုနတ်မင်းကြီး၏ဦးနှောက်တွင်းမှ ဟီဖက်စတပ်နတ်မင်း၏ ကျေးဇူးကြောင့် သာလျှင်ဖွားနိုင်ခဲ့၏။ တခါသော် နတ်မင်းကြီးမှာ ခေါင်းခဲဝေဒနာစွဲကပ်ခဲ့လေရာ မခံမရပ်နိုင်အောင်ဖြစ်လာသဖြင့်၊ သားတော် ဟီဖက်စတပ်နတ်အား မိမိ၏ဦးခေါင်းကိုတူနှင့်ရိုက်ခွဲစေရန် အမိန့်ပေး၏။ ဟီဖက်စတပ်မှာ ခမည်းတော်၏အမိန့်ကို မလွန်ဆန်ဝံ့သဖြင့် ခေါင်းကို ရိုက်ခွဲရပေသည်။ ခမည်း

www.burmeseclassic.com

တော်၏ဦးနှောက်အတွင်းမှ အသီးနားနတ်သမီးသည် ချပ်ဝယ်တန်ဆာဆင်၍ လက်နက်စုံစွဲကိုင်ကာ တခဲနက်သော အသံကိုမြည်ဟီးစေလျက် ပေါ်ထွက်လာခဲ့၏။

ပိုဆိုင်ဒွန် (နက်ပကျွန်း)။ ။ဇုနတ်မင်းကြီးသည် ခမည်းတော် ကရိုးနပ်မင်းကြီး၏ရိုက်ရာကို သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီးနောက်တွင် မိမိအားကူညီခဲ့သူ နောင်တော်တို့အား နယ်ပယ်များကို ခွဲဝေပေးသည်။ ဤသို့ပေးရာ၌ နောင်တော်တပါးဖြစ်သူ ပိုဆိုင်ဒွန်နတ်မင်းအား ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာဟူသမျှကို စိုးပိုင်ခွင့်ပေး၍ ရေပြင်အောက်တွင်စံမြန်းရန် ခမ်းနားကြီးကျယ် တင့်တယ်လှပသော နတ်နန်း ဗိမာန်ကြီးတဆောင်ကိုလည်း ပေးအပ်၏။ ယင်းသို့ဖြင့် ပိုဆိုင်ဒွန်မှာ ရေပြင်အပေါင်းကို စိုးမိုးစောင့်ရှောက်ရသောနတ်မင်းဖြစ်လာ၍ ရေကြောင်းခရီးသွားများသည် သူ့အား ကိုးကွယ်ပသလေ့ရှိ၏။ ထိုနတ်မင်းသည် အသွား ၃ ခွရှိ လက်သုံးတော်ခက်ရင်းလုံတံကိုဝင့်လိုက်လျှင် ကျောက်ဆောင်များကိုပြိုကွဲစေနိုင်၏။ လှိုင်းတံပိုး ထစေနိုင်၏။ မြေငလျှင် တုန်လှုပ်စေနိုင်၏။ မုန်တိုင်းကျစေနိုင်၏။ ထိုမျှတန်ခိုးရှိသော နတ်မင်းပေတည်း။ မြင်းဟူသည့် သတ္တဝါကို ထိုနတ်မင်းက ဝဋ္ဌမဆုံးဖန်ဆင်းခဲ့၍ မြင်းများကို လည်းစောင့်ရှောက်သည့်နတ်ဖြစ်၏။

တားမီး (မာကျူရီ)။ ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့်တောင်စောင့်နတ်သမီး မေယာတို့မှ ဖွားမြင်သည်။ ထိုနတ်ကား စေတမန်နတ်သား ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်တားမီးနတ်၏ ရုပ်တုများတွင် ခေါင်း၊ ခြေထောက်တို့ကို အတောင်များ တပ်ကာ ထုလုပ်လေသည်။ ထိုနတ်သားသည် သေသူများ၏ ဝိညာဉ်များကိုလည်း ငရဲနှင့်တန်သူကို ငရဲသို့ငင်း၊ နတ်ပြည်နှင့် တန်သူကို နတ်ပြည်သို့ငင်းပို့ဆောင်ပေးတတ်သည်။

ထိုနတ်မင်းသည် ခရီးထမ်းပန်း များ နှင့် ခရီးသည်များကိုစောင့်ရှောက်တတ်သည်။ စကားအရာ၌လည်း ကျွမ်းကျင်လိမ်မာ၍၊ စကားပြောမှုနှင့်အသက်မွေးသူတို့၏ ကိုးကွယ်ပသခြင်းခံရသောနတ်လည်းဖြစ်သည်။ ကျန်းမာ့ရေးကစားခုန်စားပွဲများကိုနှစ်သက်၍ အားပေးကူညီတတ်၏။ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် နတ်ဟူ၍ လည်းယုံကြည်ကြသည်။ အချို့ပုံပြင်များတွင် တားမီးနတ်သည် သူခိုးဓားပြတို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေး သူဟူ၍ ဆိုလေသည်။

ပလူတို (ဒစ်)။ ။ဇုနတ်မင်းကြီး၏နောင်တော်တပါးဖြစ်၍ သုန်မှုန်သောမျက်နှာထား အမူအရာရှိ၏။ ခမည်းတော်အား နန်းချပြီးသည့်နောက်တွင် ဇုနတ်မင်းက ပလူတိုအား မြေအောက်ကမ္ဘာတခွင်ကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သောငရဲမင်းအဖြစ် ခံယူစေသည်။ ထိုပလူတိုနတ်မင်းကြီး၏ရုပ်သွင်သည် ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့်တူသော်လည်း ပို၍အိန္ဒေကြီးပြီးလျှင် ခက်ထန်သည်။ ပလူတိုနတ်မင်းသည် မြေသြဇာကောင်းအောင် ကူညီမှိုင်းမပေးနိုင်သဖြင့် လယ်သမားတို့က ကိုးကွယ်ပသကြသည်။ တခါတပါး၌ ရံရွှေတော်ဖေါ်တသင်းနှင့်ပန်းခူးထွက်ခဲ့သော ပါဆက်ဖိုနီ နတ်သမီးကိုပလူတိုသည် မြင်း၄ကောင်က သောရထားထက်သို့ ရုတ်တရက်အတင်းပွေ့တင်ကာ မိမိစံရာငရဲပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့ပြီးသော် မိဖုရားမြှောက်လေသည်။ ပါဆက်ဖိုနီ နတ် သမီးကား ဒီမီတာနတ်သမီး၏ သမီးတည်း။

ဒိုင်အိုနိုင်းဆပ် (ဗက်ကပ်)။ ။ဇုနတ်မင်းကြီးနှင့် လူသားမင်းသမီး တပါးတို့မှမြင်သော သားတော်ဖြစ်၍ ဝိုင်အရက်ချိုနှင့် အသီးအနှံပင်ကလေးများကို စောင့်သောနတ်ဖြစ်သည်။ အစဉ်အမြဲစိတ်လက် ကြည်သာရွှင်လန်းစွာနေတတ်၍၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုကို လိုလားသောနတ်သားဖြစ်၏။ ထိုနတ်သား ငယ်

သားဆုပေးနိုင်သောဟီးရှ (ဂျူနို) နတ်သမီး

www.burmeseclassic.com

ရွယ်စဉ်က မယ်တော်မင်းသမီးမှာ ဇနတ်မင်းကြီး၏မိဖုရား ဟီးရ၏ပရိယာယ်ကြောင့် မိုးကြိုးခချိန်ကွယ်လွန်ခဲ့ရာ၊ ထို သားတော် ကလေးကိုသာ ခမည်းတော်ကသူ၏ တန်ခိုးဖြင့် ကာကွယ်လိုက်သဖြင့် ချမ်းသာစွာ ရခဲ့လေသည်။

ဒီမီတာ (ဆီးရီး)။ ။ဇနတ်မင်းကြီး၏နှမတော်ဖြစ်၍ ဂရိ နတ်တို့တွင် တန် ခိုး အကြီး ဆုံး နတ် သမီး တပါး ဖြစ် ၏။ ထိုနတ်သမီးကြီးသည် ကမ္ဘာလောကခတ်ကြီး သာယာဝ ပြောစေရန် ကောက်ပဲသီးနှံနှင့် သစ်ပင်ပန်းပင်တို့ကို ဖန်တီး စောင့်ရှောက်ပေး၏။ ထိုကြောင့်ထိုနတ်သမီးအား လယ် တော်နတ် သမီးဟူ၍ ၎င်း၊ မြေဆီသြဇာနတ် သမီးဟူ၍ ၎င်း ခေါ် ဝေါ် ကြ၏။ ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ စည်ပင်သာယာဝပြော ရေးအပေါ် ၌တည်ပေရာ ဒီမီတာနတ်သမီးအား ဥစ္စာစီးပွား နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးကိုပေးသူဟူ၍ ယူဆကြ၏။

ဒီမီတာတွင် ပါဆက်ဖိုနီ အမည်ရှိ သမီး တော် ကလေး တပါးရှိ၏။ လောကခတ်တခွင်လုံး စည်ပင်သာယာရေးကို ဆောင်ရွက်ရသဖြင့် ဒီမီတာမှာ အလွန်အလုပ်များလှပေရာ သမီးတော်ကလေးအား ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ စောင့်ရှောက် ထိန်း သိမ်း ခြင်း မပြုနိုင် ရှာဘဲ အပျိုဖေါ် တသင်းနှင့် သမီး တော်အား နေစေ၏။ တနေ့သော် ပန်းခူးထွက်ခဲ့သည့် ပါ ဆက်ဖိုနီအား အပျိုဖေါ်များအလစ်တွင် ယမမင်း ပလူတိုက ရထားနှင့်တင်၍ ငရဲပြည်သို့ ခိုးပြေးလေရာ ဒီမီတာလည်း သမီးတော်အတွက် ရတက်ကြွယ်ကာ လောကခတ်ကြီးကို သာယာအောင် မပြုစုနိုင်တော့ချေ။ ထိုကြောင့်လောက အလုံးမှာ အဖူးအပွင့်အသီးတို့ကင်းကာ ဆိတ်သုန်းခြောက် သွေ့နေခဲ့၏။ ထိုနောက်သမီးတော်ကလေးအား စကြာ ဝဠာတခုလုံး အထပ်ထပ်လိုက်ရှာသော် ငရဲပြည်ယမမင်း ကြီး၏မိဖုရားဖြစ်နေကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ဤတွင် သမီးတော်အား နတ်ပြည်သို့ ပြန်ခေါ် နိုင်ရန် ကြိုးစား ရှာ၏။ သို့သော်တနှစ်လျင် ၆ လမျှသာနတ်ပြည်သို့ပြန်ရန် ယမမင်းက ခွင့်ပြုလေသည်။ ထိုကြောင့်ဒီမီတာသည် သမီး တော်ကလေး နတ်ပြည်သို့ပြန်လာသည့် ၆ လတွင်သာ လောကကြီးကို စိမ်းလန်းသာယာအောင်ပြု၍ သမီးတော် နှင့်ကင်းကွာနေရသည့် ၆ လတွင် သာယာစည်ပင်မှုကို မပြုစု နိုင်သဖြင့် တနှစ်ရာသီတွင် ၆ လမှာ ထိုင်းမှိုင်းမှန်ပြာဝေ နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဂရိတို့အယူရှိကြ၏။

ပါဆက်ဖိုနီ (ပရိဆာပီးနား)။ ။ဒီမီတာနတ် သမီး၏ သမီးတော်ဖြစ်၍ ယမမင်း ပလူတို၏မိဖုရားဖြစ်သည်။ မယ် တော်အလုပ်များနေခိုက် ရံရွေတော်အပျိုဖေါ် တသင်းနှင့် ပန်းခူးထွက်ရာမှ တဦးတည်း အဖေါ် ကွဲနေခဲ့စဉ် ပလူတို ပေါ် ပေါက်လာပြီးလျင် ငရဲပြည်သို့ ရထားနှင့်တင်ဆောင် သွားကာ မိဖုရားမြောက်ထား၏။ မယ်တော်မှာ သမီး တော်အတွက် ပရိဒေဝမီးတောက်လောင်ကာ လောကကြီး ကိုသာယာတင့်တယ်အောင် မပြုနိုင်တော့ချေ။ ထို ကြောင့်ဇနတ်မင်းကြီးက ပလူတိုအား ပါဆက်ဖိုနီကို သူ့မယ်တော်ထံသို့ တနှစ်တွင် ၆ လမျှ ပြန်စေခွင့်ပြုရန် အပိန့်ပေးသည်။ မယ်တော်သည် သမီးတော်ပြန်လာ ချိန်တွင် လောကအလုံးကိုသာယာစိုပြည်အောင်ပြုတတ် သည်။ ပါဆက်ဖိုနီမယ်တော် ထံပြန် နေချိန် ဖြစ်သည့် နွေဦးရာသီမှာ စိမ်းလန်းစိုပြည်၍အလွန်သာယာသည်။

ဟက်စရာ (ဗက်စတာ)။ ။ဇနတ်မင်းကြီး၏နှမတော် တပါးဖြစ်သည်။ အပျိုစင်နတ်သမီးဖြစ်၍၊ ဇနတ်မင်း ကြီး၏နတ်နန်းတွင် အတူစံရ၏။ ထိုနတ်သမီးကို အိုးအိမ် စောင့်သူနတ်သမီးဟု ခေါ် ဝေါ် ကြသည်။ ဟက်စရာ၏ တာဝန် ဝတ်တရားမှာ အချမ်းပြေမီး လှုံသည့်မီး ဖိုများ မည်သည့် အခါမျှ မီးမငြိမ်း စေရန် စောင့် ရှောက်ပေး ရခြင်းဖြစ်၏။ ထိုမီးဖိုမီးငြိမ်းပါက အိုးအိမ်နှင့်မတူ၊ အိုး အိမ်မပြိမသဖြစ်ရ၏။ ထိုနတ်သမီး၏နတ်ကွန်းများတွင် သူ့အားပူဇော်သည့် ဆီမီးသည် မည်သည့်အခါမျှ ငြိမ်း မသွားစေရချေ။ ဆီမီးမပြတ် ပူဇော်ပေးရသူများမှာ အပျိုစင်များသာ ဖြစ်ရသည်။

အီးရေ့ (ကျူးပစ်)။ ။သတ္တဘာဂ ပူးစာနတ်ဟူသော် ကြသော် ထိုနတ်ကလေးမှာ အချစ်နတ်သမီး ဒီနပ်၏ သားတော်ဖြစ်၍ လေးနှင့်မြားကိုစွဲကိုင်ကာ ယင်တော်၏

ခြေနှင်းစကြာရသော ဟားမီး (မာကျူရီ) စေတမန်နတ်သား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နောက်တော်ပါးမှ ဖဝါးထက်ကြပ် လိုက်ပါနေတတ်သည်။ အီးရော့သည် သူ၏မြားကို စိတ်ကူးတည့်ရာသို့ လွှတ်တတ်သည်။ သူ့မြားချက်ထိသူမှာ သေလောက်သောဝေဒနာကို ဖေါ်စားရစေကာမူ ထိုမြားချက်ဒဏ်ရာမှာ ကုသ၍ပျောက်ခဲသည်။ လူနတ်မဟူ မြားချက်ထိသူတို့တွင် ချစ်မေတ္တာစိတ်များ ဝင်စားလာတတ်သည်။ မြားနတ်မောင် အီးရော့သည် သူ့မြားကိုစူးစူးစမ်းစမ်းပြုပြီးမှ ပစ်ခတ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ သူပစ်ချင်သလိုပစ်တတ်သဖြင့် အဆင်မပြေသောအချစ်ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်ရသည်ဟု ဆိုကြ၏။ ထိုကြောင့်မြားနတ်မောင်၌မျက်စိမရှိသဖြင့် အချစ်၌လည်းမျက်စိမရှိဟု အချိုကဆိုစမှတ်ပြုကြ၏။

သူတပါးတို့အား ချစ်ဒုက္ခ အနည်းနှင့်အများပေးတတ်သူ အီးရော့မှာ သူကိုယ်တိုင်အချစ်ဒုက္ခကို ခံစားခဲ့ရ၏။ တခါသော် မယ်တော်အချစ်နတ်သမီးက ဘုရင်တပါး၏သမီးတော် ဆိုက်ကီးမင်းသမီးကလေးမှာ ချောမွေ့လှပသဖြင့် နောလိုဖြစ်ကာ ထိုမင်းသမီး၏အချစ်ကိစ္စတွင် မဖွယ်မရာဖြစ်အောင်ပြုချေဟု သူ့အားစေခိုင်းလိုက်၏။ သို့သော်သူ့ကိုယ်တိုင် မင်းသမီးကလေးအား မေတ္တာသက်ဝင်ခဲ့၍ သူသည်မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ကို သိအောင်မပြုရဟုပြောကာ ဇနီးပြုခဲ့၏။ ဆိုက်ကီးမင်းသမီးကလေးမှာ သူ့အားမနာလိုနေသောအစ်မတော်များ၏စကားကိုနားယောင်ကာ ညအချိန်အီးရော့အိပ်နေခိုက်တွင် သူမည်သူဖြစ်သည်ဟု စူးစမ်းလေသည်။ ထိုအခါအီးရော့က မျက်မာန်တော်ရှကာ သူ့အားစွန့်ခွာထွက်သွားလေသည်။ ဆိုက်ကီးမင်းသမီးကလေးမှာ ကြင်ယာတော်၏အထင်မှားချက်ပြေပျောက်ပါရန် သာမန်လူသားတို့စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲသောအလုပ်များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ရှာ၏။ နောက်ဆုံးတွင်မှ အီးရော့မှာ ကြင်ယာတော်ကလေး၏ဖြစ်ပုံကို သန္ဓားကရူဏာစိတ်ဝင်လာသောကြောင့် ချစ်သူနှစ်ဦးမှာ ပြန်လည်ပေါင်းဖက်မိကြ၏။ (ကျူးပစ်နှင့် ဆိုက်ကီး — ရှူ။)

အီးအော့ (ညရှိရာ)။ ။အရုဏ်နတ်သမီးဖြစ်၏။ နံနက်အရုဏ်ကျင်း၍ လင်းလုနီးသည့်အချိန်တွင် တောက်ပသောနန္ဒင်းရောင်ဝတ်စားတန်ဆာတို့ကို ဆင်ယင်ကာ နှင်းဆီသွေးရှိသောလက်များကို ဆန့်တန်းလျက် ညဉ့်လွှာရုံကို ပင့်တင်လေ့ရှိသည်ဟု ဆိုလေသည်။ သူ့၌အလွန်နူးညံ့သိမ်မွေ့သောစိတ်နေသဘောထားရှိသော်လည်း သူ၏သားတော်များမှာ အလွန်ထိန်းသိမ်းရခက်သည်။ သားတော်များကား ဇက်ဖါခေါ် အနောက်လေနတ်သား၊ ဗိုရီယတ်ခေါ် မြောက်လေနတ်သား၊ ဩစတာခေါ် တောင်လေနတ်သားနှင့်ယူးရပ်ခေါ် အရှေ့လေနတ်သားတို့ဖြစ်ကြသည်။

အီးအော့သည်လည်း အဆင်မပြေသောချစ်ကိစ္စနှင့်ကြုံခဲ့ရ၏။ အရုဏ်နတ်သမီးသည် တောစောင့်နတ်သမီး ပရော့ကရစ်၏ကြင်ယာ၊ ဆက်ဖလပ်အမည်ရှိမုဆိုးကို ချစ်ခင်စွဲလမ်းမိ၍ ထိုမုဆိုးကလည်း အမူအရာနူးညံ့သိမ်မွေ့သူ အီးအော့အားခင်မင်နှစ်သက်မိ၏။ မုဆိုးတောလိုက်ပြီး၍၊ အပန်းဖြေသည့်အခါ အီးအော့သည်မုဆိုးအား ချစ်ခင်ယုယစွာပြုစုပြီး ချစ်တင်းဆိုလေ့ရှိသည်။ ပရော့ကရစ်သည် မိမိ၏ကြင်ယာ၏အပြုအမူကို သက်ာမကင်းရှိ၍၊ တနေ့တွင်လိုက်၍ချောင်းသော် မုဆိုးနှင့်အရုဏ်နတ်သမီးတို့၏အဖြစ်ကို မြင်တွေ့ရလေ၏။ ထိုအခါစိတ်မချုပ်တည်းနိုင်၍ ပုန်းကွယ်နေရာမှ ထွက်ခွာခဲ့သည်။ ပရော့ကရစ် ချုံဖုတ်ထဲမှပြေးထွက်သံကို သမင်ထင်သောမုဆိုးသည် အမှတ်မဲ့သူ၏ လှံတံနှင့်ပစ်လိုက်လေရာ၊ ပရော့ကရစ်အားထိမှန်သဖြင့် အသက်ကုန်လေသည်။

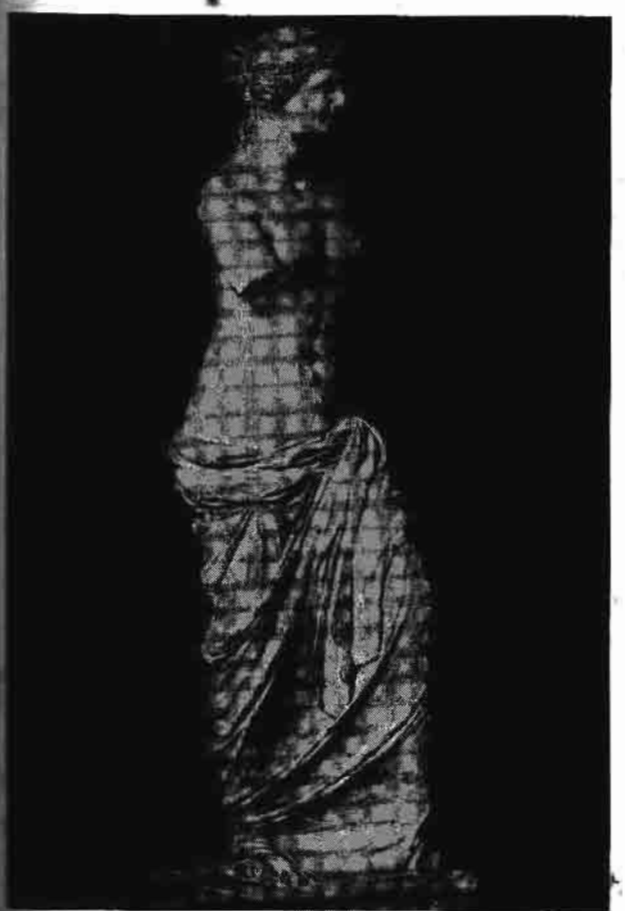

ရေနှန်းသူဇာအလှနတ်သမီးအက်ဖရှိဒိုက်တီခေါ် ဗီးနပ်၏ရှပ်ထု

www.burmeseclassic.com

ပလူတိုနတ်မင်းက ပါဆက်ဖိုနီနတ်သမီးကိုငရဲပြည်သို့ဆောင်ကြဉ်းနေပုံ

ထို အခါမှ မုဆိုးသည် မိမိ သတ်မိ သည် ကို နောင် တရ ကာ နောက်နောင်အသက်ရှည် သမျှကာလပတ်လုံးမည် သူတဦး တယောက် အားမျှ ချစ်ခြင်း မေတ္တာ ပေး အပ် တော့မည် မဟုတ်ဘဲ မိမိကြင်ယာအပေါ် ထားရှိသော သစ္စာကို စောင့်စည်း ပါတော့မည်ဟု သန့်ဌာန် ချလိုက်၏။ ထို ကြောင့် အရုဏ်နတ် သမီးမှာ မိမိချစ် သူ ဆက် ဖလပ်၏ မေတ္တာကို နောက် ထပ် မခံယူရရှာ တော့ဘဲ အသဲကွဲမတတ် ချစ်ဒုက္ခခံ စားရရှာသည်။

အရုဏ်နတ်သမီးသည် အပေါ် လို နတ်မင်း၏ အစေအပါး တဦးလည်းဖြစ်၏။ ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားတို့အား အလင်း ဓာတ်ပေးရန် အပေါ် လိုနတ်မင်းက နေစကြာရထားဖြင့် အသင့်ရှိသောအခါ အရုဏ်နတ်သမီးက ညဉ့်လွှာရုံတည်းဟူ သောကန့်လန့်ကာကို မ တင်ကာ နေစကြာရထားကို လွှတ် သူဖြစ်သည်။

ပန် (ဖေါနပ်)။ ။သိုးကျောင်းသူ၊ ဆိတ်ကျောင်းသူ များကို စောင့်ရှောက်သော နတ်ဖြစ်သည်။ ဟားမီး (မာကျူရီ) နတ်မင်းနှင့်သစ်ပင်စောင့်နတ်သမီးတပါးတို့၏ သားတော်ဖြစ်၏။ သို့သော်ရုပ်ရည်ရူပကာမလှရှာချေ။ ထိုပြင် ပြေမှုတ် အလွန် တော်သော်လည်း မည် သည့် တော စောင့်နတ်သား နတ်သမီးကမှ သူ့ပြေသံကို နားမဆင်လိုကြ ချေ။ သို့သော်သိုးကျောင်းသား၊ ဆိတ်ကျောင်းသားက လေးများကမူ သူ့ပြေသံကို နှစ်ခြိုက်မြတ်နိုးကြ၍၊ သူတို့၏ ဆိတ်ကလေး၊ သိုးကလေးများ ပျောက်ဆုံးသည့်အခါ ပန် နတ်ကိုသာ ကူညီမှိုင်းမရန်တိုင်တည်ပသကြ၏။

ကရိုးနပ် (ဆက်တန်)။ ။ဇုနတ်မင်းကြီး၏ ခမည်းတော် ဖြစ်၍ တိုင်တန်နတ်မျိုးနွယ်ဖြစ်သည်။

ဂုဏ်မြောက်လှသောရှေးဂရိတို့၏ဘာသာစာပေ

ရှေးဂရိဘာသာစကားသည်၊ ကမ္ဘာ့ဘာသာစကားများတွင်၊ စကားလုံးလှပယဉ်ကျေးဆုံး၊ အပြစ်ကင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟုယူဆရ သည်။ အသံနေ အသံထား လေယူလေသိမ်းတို့မှာ သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိသည်။ ဝေါဟာရကြွယ်ဝသဖြင့် စိတ်တွင်ပေါ် ပေါက် လာသမျှကို တိကျစွာဖေါ်ပြနိုင်သည်။ ဤစာမူတွင် ဂရိစာပေသမိုင်းကို တိုမား၊ ပလေးတိုး၊ လူရှန်မှစ၍၊ ကော့စတီပလာမတ် အထိပြည့်စုံစွာတင်ပြထားသည်။

ဂရိဘာသာနှင့်စာပေ။ ။ဂရိလူမျိုးတို့ပြောဆိုသည့် ဂရိဘာသာ စကား စတင်ပေါ် ထွန်း ရာဒေသမှာ ဒန်းညုမြစ် ဝှမ်း၏မြေပြန့်ဒေသများနှင့်ဗေါ် လကန် တောင်ကြားဒေသ များတို့ဖြစ်သည်။ ယင်းဘာသာစကားသည် အင်ဒို ယူရိုပီ ယန်ဘာသာစကားပင်မကြီး၏ အခက်အလက်တခုဖြစ်၏။ လက်တင်၊ သက္ကဋ္ဌနှင့် တျူတန်ဘာသာ စကား တို့နှင့် နွယ် သည်။ (ဘာသာစကားပညာရပ် — လည်းရှု။)

ရှေးဂရိဘာသာစကား၏ အသံနေအသံထား လေယူလေ သိမ်းတို့မှာ သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိ၍၊ ကမ္ဘာ့ဘာသာစကား များထဲတွင် စကားလုံးလှပယဉ်ကျေးဆုံး၊ အပြစ်ကင်းဆုံး ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြ၏။ ဝေါဟာရစကားလုံး ပေါများ ကြွယ်ဝသဖြင့် လူတဦးတယောက်၏စိတ်ထဲပေါ် ပေါက်လာ သမျှတို့ကို တိကျသေချာစွာဖေါ်ပြနိုင်သော ဘာသာစကား လည်းဖြစ်သည်။

ပထဝီဝင် အနေ အထား အရ ရှေး ဂရိပြည် နယ်များမှာ တဒေသနှင့် တဒေသတောင်တန်းကြီးများကာဆီးနေသဖြင့် တနယ်နှင့် တနယ် ကူးလူးဆက် ဆံမှုနည်း ပါး ခဲ့ကြ၏။ ထို ကြောင့်ဘာသာစကားမှာလည်း ဒေသလိုက်၍ ကွဲပြားခြား နားသည်။ သို့သော် တဒေသမှစကားကို အခြားဒေသ တခုတွင်နားမလည်နိုင်လောက်အောင်မကွဲပြားချေ။

ရှေး ဂရိ ဘာ သာ တူ အသံကွဲ စကား များကို ဒေါ ရစ်၊ အီးသြလစ်နှင့်အိုင်အွန်းနစ်ဟူ၍ ၃ ပိုင်း၊ ၃ စုပိုင်းခြားထား

www.burmeseclassic.com

နိုင်သည်။ ဘီစီ ၄၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် အိုင်အွန်းနစ် ဘာသာစကားအုပ်စုထဲမှဖြစ်သော အက်တစ် ဘာသာစကားသည် အခြားဘာသာစကားများအပေါ် လွှမ်းမိုးလာ၍ ထိုအက်တစ်ဘာသာစကားပေါ် အခြေခံထားသော အများသုံးဂရိဘာသာစကားတမျိုးသည် ဂရိပိုင် ကိုလိုနီနယ်များနှင့်အဆိုပြုတေးမီးယား၊ ဆီးရီးယား၊ အီဂျစ်စသည်တို့သို့ တိုင်အောင်ပျံ့နှံ့ခဲ့၏။ ဂရိစာဆိုပညာရှိကြီး ဟိုးမား ရေးသားခဲ့သော ကဗျာလင်္ကာတို့မှာ အိုင်အွန်းနစ်ဘာသာစကားဖြင့်သာရေးသားခဲ့သည်။ ဟိုးမားသည် ဒေသအလိုက် သုံးသော မည်သည့်ဘာသာစကားကိုမျှ အသုံးမပြုခဲ့ပေ။ (ဟိုးမား — ၌။) နောင်အခါ ဂရိစာပေပညာရှိကြီးများသည်လည်း အက်တစ်ဘာသာစကားကိုသာ ရေးသားအသုံးပြုကြရာ၊ ယင်းဘာသာစကားသည် စံထားရသော ဂရိဘာသာစကားဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ပညာရပ်ကို လေ့လာလိုက်စားသူတို့အတွက် ဂရိဘာသာစကားသည် အလွန်စိတ်ပါဝင်စားဖွယ်ကောင်း၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အချို့သော ဘာသာစကားများမှ စကားလုံးများမှာ ဂရိစကားလုံးများကို ယူသုံးထားသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာတွင် ဗိုင်ဘြလိုဂျီ၊ အီလက်ထရစ်စီတီ၊ ဖစ်ဆစ်ဆည့်စကားလုံးများမှာ ဂရိစကားလုံးများဖြစ်ကြ၏။

ယခုခေတ် ဂရိတို့သည် အကွရာတို့ကို ရှေးမူအတိုင်းလက်ခံသုံးစွဲကြသော်လည်း ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကားတွင်မူ သဒ္ဒါဥဒ္ဓင်း၊ အသံနေ အသံထွက်တို့ဥဒ္ဓင်း အပြောင်းအလဲများရှိခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ် ဂရိဘာသာစကားမှာ အေဒီ ၈၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကမှ စတင်သုံးစွဲခဲ့ကြ၏။ ယခုခေတ် ဂရိဘာသာစကားတွင် အခြားဘာသာစကားများမှ စကားလုံးအတော်များများပါဝင်နေသည့်အပြင်၊ အသံများလည်း များစွာပြောင်းလဲခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင် ကြာရှည်အနှစ် ၁၀၀၀ ခန့်ကွာခဲ့သည်ကို ထောက်ရှုသော် အလွန်အမင်းပြောင်းလဲသွားသည်ဟု မဆိုသာချေ။

၁၄၅၃ ခုနှစ်တွင် ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့တော်ကြီး ကျဆုံးသောအခါ ဂရိစာပေပညာရှင်တို့သည် ဣတလီပြည်သို့ထွက်ပြေးကြရ၏။ သူတို့၏ကျေးဇူးကြောင့် ဣတာလျံစာပေပညာရှင်များသည် ဂရိဘာသာကိုပြန်လည် လေ့လာလိုက်စားခဲ့ကြသဖြင့် ဂရိဘာသာ၏အရသာကို သိလာကြ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ဥာဏ်သစ်အရေးပုံပေါ် ပေါက်ခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ (ဥာဏ်သစ်အရေးပုံ — ၌။)

ဂရိစာပေ။ ။ဥရောပတိုက်တွင် ဂရိယဉ်ကျေးမှုမပေါ်ပေါက်မီက ကျကျနနရေးသားထားသည့်စာပေဟူ၍ မရှိခဲ့သေးချေ။ ဂရိလူမျိုးတို့သည် လုတ်လပ် သောလူမျိုးအဖြစ်ဖြင့် အေးချမ်းသာယာသောဒေသတွင်နေထိုင်ခဲ့ကြ၍ ထက်

ဂရိအလှမ်း ပြဇာတ် တခုမှ အခန်းတခန်းကိုဇာတ်ခုံပေါ်၌ ဖော်ပြင်ရပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

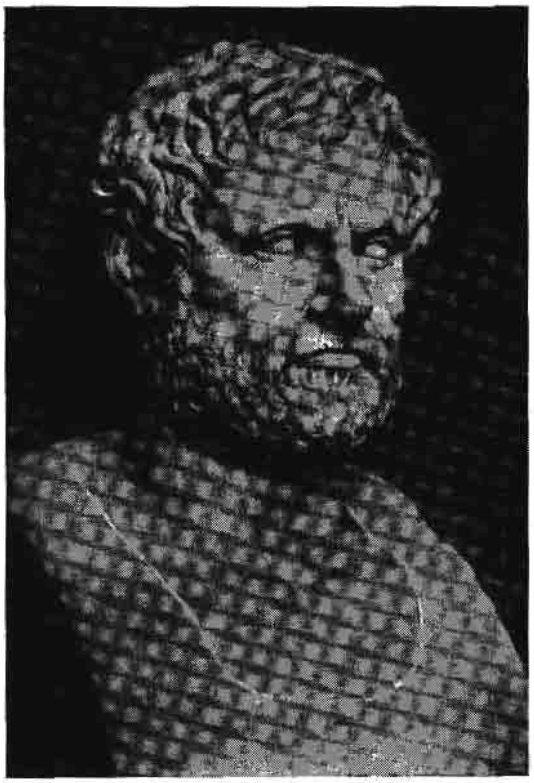

ဂရိစစ်သည်တော်များကို မော်ကွန်းတင်သောကဗျာရှင် ပင်းဒါး

မြက်သောဥာဏ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံကြသူများဖြစ်သည်။ စိတ်ကူးကောင်းမွန်ကြသည်။ ထိုကြောင့် သူတို့၏စိတ်အာရုံထဲတွင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သမျှကို ကဗျာလင်္ကာအဖြစ် နှုတ်တိုက်ဖွဲ့နွဲ့သီကုံးနိုင်ကြသည်။ ထိုသည်မှတဆင့် တဖြည်းဖြည်း ကဗျာကို စာပေအနေနှင့် ရေးသားစီကုံးသည့် အခြေအနေသို့ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ဂရိတို့ရေးသားပြုစုခဲ့သည့်ပုံပြင်များ၊ ကဗျာလင်္ကာများ၊ ပြဇာတ်များနှင့်အခြားစာပေများထက် အဆင့်အတန်း သာလွန်သော စာပေမျိုးကမ္ဘာတွင် ရှာမှရှားလှ၏။ စာပေအမျိုးအစားမှာလည်း အမျိုးစုံဖြစ်၏။ ဖွဲ့နွဲ့သီကုံး ပုံမှာလည်း လှပယဉ်ကျေးလှ၏။ သူတို့၏အရေးအသား ဟန်နေဟန်ထားတို့ကို နှောင်းလူများကပင်စံထားနည်း ယူကြရပေသည်။ ထိုပြင် ရှေးဂရိစာပေများ၏နှစ်လိုဖွယ်အချက်မှာ အကြောင်းအရာဖွဲ့နွဲ့ပုံကောင်းခြင်း၊ ရိုးရိုး ရှင်းရှင်းရေးသားထားခြင်းနှင့် ဆန်းသစ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးဂရိစာပေကို ခေတ် ၅ ခေတ်ပိုင်းခြားထားသည်။ ထိုခေတ်များမှာ အက်ပစ် ကဗျာခေတ်၊ လစ်ရစ် ကဗျာခေတ်၊ အက်တစ် ခေတ်၊ အယ်လက်ဇန္ဒြီးယန်းခေတ်နှင့် ဂရိကို ရိုမန်ခေတ်တို့ဖြစ်ကြ၏။ အက်ပစ် ကဗျာခေတ်မှာ ဘီစီ ၇ ရာစုနှစ်မှ ၆ ရာစုနှစ်အထိထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်တွင် ထင်ရှားခဲ့သောကဗျာစာဆိုရှင်ကြီး ၂ ဦးမှာ ဟိုးမားနှင့်ဟီးဆိယော့တို့ဖြစ်ကြ၏။ ဂရိစာပေသည် နှုတ်ဖြင့်သီဆိုရသောလင်္ကာများမှစတင်ခဲ့၏။ ထိုလင်္ကာများမှာ အာဇာနည်သူရဲကောင်းများနှင့် စွန့်စားသူတို့၏အကြောင်းကိုစပ်ဆိုထားသော လင်္ကာများဖြစ်၍၊ စားပွဲသောက်ပွဲ၊ ပျော်ရွှင်ပွဲကြီးများတွင် ရွတ်ဆိုကြရ၏။ ယင်းကဗျာလင်္ကာကြီးများစွာမှာ ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့ရာ 'အော့ဒိဆီ' နှင့် 'အစ်လယက်' အမည်ရှိလင်္ကာကြီးနှစ်ပုဒ်သာ ကျန်ရှိခဲ့သည်။ ထိုလင်္ကာကြီးနှစ်ပုဒ်ကိုဖွဲ့ဆိုသူမှာ ဂရိစာဆိုကျော်ကြီး ဟိုးမားဖြစ်၏။

'အစ်လယက်' ကဗျာကြီးမှာ ထရွိုင်းမြို့တော်ကြီးကိုဝန်းရံတိုက်ခဲ့စဉ်က ပါဝင်ခဲ့သော ဂရိအာဇာနည်သူရဲကောင်းအကီးလီး၏အကြောင်းနှင့်ဂရိနှင့်ထရိုဂျန်လူမျိုးများ တိုက်ခိုက်ကြပုံကိုဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားခြင်းဖြစ်၏။ 'အော့ဒိဆီ' ကဗျာကြီးမှာမူ ထရွိုင်းမြို့တော်ကြီးမှ အက်တစ်ကာမြို့တော်ကြီး သို့သွားရောက်ရာ ခရီးလမ်းတလျှောက်တွင် ယူလီဆီခေါ် အိုဒိဆယု စွန့်စားတိုက်ခိုက်ခဲ့ရပုံများကို သီကုံးဖွဲ့နွဲ့ထားခြင်းဖြစ်လေသည်။

ဟီးဆီယော့စာဆိုပညာရှိမှာ ဘီစီ ၇ ရာစု သို့မဟုတ် ၈ ရာစုနှစ်လောက်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ထင်ရှားသောကဗျာတို့မှာ လယ်ယာထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော 'အလုပ်နှင့် နေ့ရက်များ' ကဗျာနှင့် ကမ္ဘာကြီးစတင်ဖြစ်ပေါ် လာသည့်ပုံကို မှန်းဆဖွဲ့ဆိုထားသော 'သီယိုဂိုနီ' ခေါ် ကဗျာတို့ဖြစ်ကြ၏။

ထိုခေတ်၏နောက်တွင် လစ်ရစ်ကဗျာခေတ်ပေါ် ပေါက်လာ၍၊ ဘီစီ ၇ ရာစုနှစ်၊ ၆ ရာစုနှစ်နှင့် ၅ ရာစုနှစ်တပိုင်းမှာ ထိုခေတ်တွင်အကျုံးဝင်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်တွင် စောင်းတူရိယာတမျိုးပေါ် ပေါက်လာခဲ့ရာ ထိုတူရိယာနှင့်တီးမှုတ်သီဆိုရန် တေးကဗျာများကိုစပ်ဆိုလာကြ၏။ ယင်းတေးကဗျာများစပ်ဆိုရာ၌ ထင်ရှားသောစာဆိုပညာရှင်များမှာ အဲဆီးယပ်၊ အဲ့ကမန်၊ အစ်ဗီကပ်၊ ဆက်ဖိုစသည့် ပညာရှင်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအထဲတွင် ဆက်ဖိုမှာ ဂရိအမျိုးသမီးများထဲမှ ပဋမဆုံး ထင်ရှားသော ကဗျာစာဆိုရှင်ဖြစ်ပေသည်။ ဂရိတို့သည် တေးကဗျာများကို စကားလုံးရိုးရိုး ရှင်းရှင်းနှင့် သဘာဝကျကျ ရေးစပ်ထားသည်။ အကြောင်းဆိုသော် ထိုတေးကဗျာမျိုးမှာ သီဆိုသွားသည့်အခါ နားဆင်ရသူ၌ အဓိပ္ပါယ်လွယ်လွယ်ရှင်းရှင်းနှင့် နားအရသာခံနိုင်မှသာလျှင် တေးကဗျာကောင်းပီသသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ထိုခေတ်၏နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ် ပေါက်သော ပင်းဒါး အမည်ရှိ ကဗျာစာဆိုအကျော်အမော်ကြီးကား ဂရိပျော်ပွဲရွှင်ပွဲကြီးများတွင် အောင်ပွဲရသူများကိုခြီးပင့်သီဆိုရန်

www.burmeseclassic.com

လေးနက်ခန့်ညားလှသောမော်ကွန်းကဗျာကြီးများကို ရေးစပ်သီကုံးခဲ့သဖြင့်ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ပင်းဒါး၏ကဗျာကြီးများကိုရေးသားပုံမှာ ပဌမတွင် မြို့တော်ကြီးနှင့်အောင်ပွဲရသူတို့ကိုခြီးပင့်ဖွဲ့နွဲ့ သီကုံးပြီးနောက် မြို့တော် သို့မဟုတ်နိုင်ငံတော်သားတို့နှင့် စပ်ဆိုင်သောဂရိထုံးဟောင်းပုံပြင်တခုခုကို ထည့်သွင်းစပ်ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ဂရိနိုင်ငံတော်၏ ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းတွင် အထွန်းပြောင်ဆုံးခေတ်သည်ကား အက်တစ်ခေတ်ဖြစ်၍ ဘီစီ ၅ ရာစုနှစ်နှင့် ၄ ရာစုနှစ်လောက်တွင် ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်တွင် ပြဇာတ်များခေတ်စားခဲ့သည်။ ပြဇာတ်တို့ကို ကဗျာခြင်းစီကုံးဖွဲ့နွဲ့ခြင်းကြောင့် ကဗျာ၏အဆင့်အတန်းသည် ကိုးတက်လာခဲ့သည်။

ပြဇာတ်များမှာ အက်သင်းမြို့တော်တွင် နွေဦးရာသီ၌ ဒိုင်အိုနိုင်းဆပ်နတ်မင်းအား ပူဇော်ပသပွဲများကျင်းပခဲ့ရာမှ စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုပွဲတော်တွင် ဆိတ်ရေများဝတ်ဆင်ထားသူတစုသည် ယိမ်းသားများပမာ သီချင်းတပုဒ်ကို သီဆိုပြီးနောက် နတ်မင်း၏နတ်စင်ကို ပတ်လည်ပိုင်း၍ကကြရ၏။ ထိုနောက်မှ ယိမ်းခေါင်းဆောင်က နတ်မင်း၏အကြောင်းလင်္ကာတပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုပြရသည်။ (ဂရိနတ်များ — ရှု။) ထိုနောက်တွင်မူ၊ ဂရိတို့၏ဥာဏ်စွမ်းရည်ဖြင့် လင်္ကာရွတ်သည့်နေရာတွင် လင်္ကာမရွတ်စေဘဲ စကားပြောစေခြင်းဖြင့်ပြုပြင်ပေးကာ ဂရိအလွမ်းပြဇာတ်ကိုစတင်ဖန်တီးခဲ့လေသည်။

ဂရိအလွမ်းပြဇာတ်ကို ပဌမဆုံးစတင်ခဲ့သူမှာ အက်စကိလပ်ဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ယိမ်းခေါင်းဆောင်ထဦးတည်း လင်္ကာရွတ်ရသည့်နေရာတွင် ဇာတ်ကောင် ၂ ဦးအပြန်အလှန်စကားပြောခန်းကို ဖန်တီးထည့်သွင်းပေးခဲ့၏။ ထိုပြင် ပြက္ခက်တခန်းထဲမဟုတ်တော့ဘဲ အခန်းခွဲပြစေ၏။ ယင်းသို့ဖြင့် နောင်အခါတွင် စာဆိုရှင်များကပွဲတော်ကပွဲများကို ပြဇာတ်သဘောအတိုင်းရေးသားလာကြတော့သည်။ အက်စကိလပ်၏ ဇာတ်ကောင်များမှာ ဟန်အမူအရာ သရုပ်မပါလှချေ။ သို့သော်နောင်အခါတွင် ဇာတ်ကောင်များ၏ ဟန်အမူအရာကို အသားပေး၍ ရေးသားဖွဲ့နွဲ့လာကြ၏။ ဆောဖကလီ၏ ပြဇာတ်များတွင် ဇာတ်ကောင်များမှာ ဟန်အမူအရာ ပါလာသော်လည်း သဘာဝကျရမည်ထက်ပိုလွန်နေ၏။ အခြားစာဆိုရှင်တဦးဖြစ်သူ ယူရစ်ပီးဒီး၏ပြဇာတ်များတွင်ကား ပြဇာတ်အဆင့်အတန်းမှာ တလှမ်းတိုးလာခဲ့သည်။ ယူရစ်ပီးဒီး၏ပြဇာတ်များမှာ ပွဲရှုသူပရိတ်သတ်အား အလွမ်းချည်းကြည့် ကာငြီးငွေခြင်းမဖြစ် ရလေအောင် လွမ်းခန်းဖေါ်၍အတော်အသင့် လွမ်းစေပြီး လျှင်စိတ်လက် ပေါ့ပါးသက် သာရာရစေသော တေးကဗျာသီဆိုသည့်အခန်းမျိုးကို ရှိတ်စပီးယား၏ပြဇာတ်များ ကဲ့သို့ ကြားချပ်ထည့် ပေးလေသည်။ (အက်စကိလပ်၊ ဆောဖကလီ၊ ယူရစ်ပီးဒီး — ရှု။)

ပြဇာတ်များ၏ဇာတ်သွားမှာ ချမ်းသာခြင်းတွေ့ရပြီးလျှင် မာနတက်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲခြင်းနှင့် ကြုံကြိုက်ကြရကာ နောက်ဆုံးတွင် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကြရသည် ဟူသောမူကို လက်ကိုင်ထားကြသည်။ ယခုခေတ်ပြဇာတ်နှင့်ဂရိပြဇာတ်များကွာခြားချက်မှာ ဂရိပြဇာတ်များ၏ဇာတ်လမ်းသည် လူအများသိပြီးသော ဂရိထုံးဟောင်းပုံပြင်မှဝတ္ထုသွားကိုဇာတ်အိမ်ဖွဲ့ကာ ကပြကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဂရိတို့သည် အကြမ်းအတမ်းပြုရသည့်အခန်း၊ သေကြေပျက်စီးသည့်

ဟိုးမား၏လင်္ကာများရွတ်ဖတ်သည်ကိုနား သောတဆင် နေကြသူများ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အခန်းမျိုးကိုပြသခြင်းမပြုဘဲ ယင်းသည့်အခန်းမျိုးကိုကျေညာခြင်းဖြင့်သာ ပရိသတ်အားသိရှိစေသည်။

အသောပြဇာတ်များမှာ အလွှမ်းပြဇာတ်များနေ့ာက်မှ ပေါ် ပေါက်ခဲ့၍ ယင်းတို့သည်လည်း စက်တင်ဘာလ ကောက်သိမ်းပွဲတွင် ဆိုင်ရာနတ်မင်းအား ပူဇော်ပွဲမှ စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းသည့်ပြဇာတ်များတွင်ကား သီချင်းများသည်ထင်း၊ ပြောဆိုကြသည့်စကားများသည်ထင်း၊ စိတ်လက်ပေါ်ပါး ပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာများသာ ဖြစ်၏။ ထင်ရှားသော အသောပြဇာတ်ရေးပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမှာ အယ်ရစ္စတော့ဖနီးဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ပြဇာတ်များမှာ ထိုခေတ်ကပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးနှင့် နိုင်ငံရေးတို့ကို သရော်လှောင်ပြောင်ထားသော ပြဇာတ်များဖြစ်ကြ၏။ ယင်းသည်ပင် ထိုခေတ်အသောပြဇာတ်များ၏ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်လေတော့သည်။ (အယ်ရစ္စတော့ဖနီး — ရှု။)

ထိုခေတ်တွင် စကားပြေစာပေများလည်း ပေါ် ပေါက်ခဲ့၏။ စကားပြေသည်လည်း ကဗျာလင်္ကာပြဇာတ်များနှင့်တပြေးတည်း လိုက်နိုင်အောင် အဆင့်အတန်းမြင့်သော စာပေများဖြစ်ကြသည်။ စကားပြေနှင့်ရေးသားထားသော စာပေများမှာ နိုင်ငံသမိုင်း၊ ယဇာဘူတပညာ၊ စကားပြောကောင်းအတတ်ဆိုင်ရာ စာပေများဖြစ်ကြ၏။ ထိုခေတ်တွင် ထင်ရှားသောကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်တဦးမှာ ဟီရော့ဒိုးတပ်ဖြစ်၍၊ တခါတရံ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအား နိုင်ငံသမိုင်း၏ဖခင်ကြီးဟုခေါ် ဆိုကြသည်။ အကြောင်းမူကား နိုင်ငံသမိုင်းဟူသောအမည်တပ်ကာ စာပေတမျိုးကိုပဌမဆုံးရေးသားပြုစုခဲ့သူဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ဂရိနှင့်ပါးရှင်း တို့ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများ အကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သူလည်းဖြစ်၏။

နိုင်ငံသမိုင်းကို တိကျမှန်ကန်သောစူးစမ်းနည်း၊ ချင့်ချိန်ဝေဖန် နည်းတို့ဖြင့် ပြုစုရေးသားခဲ့သူမှာ သူဆစ်ဒီးဒီး အမည်ရှိ ကဝိကြီးတဆူဖြစ်ပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ပယ်လိုပွန်နီးရှန်းစစ်ပွဲများ၌ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတဦးအဖြစ်နှင့် ကိုယ်တိုင်ပါဝင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရလင့် ကစား၊ ထိုစစ်ပွဲကြီးများအကြောင်းမှတ်တမ်းတင်ရာ၌ သူ့ဖက်ကိုယ့်ဖက်မလိုက်ဘဲ၊ အမှန်အတိုင်းတိကျစွာ ဖြစ်နိုင်သမျှဖြစ်အောင် ရေးသားခဲ့ပေ၏။ (သူဆစ်ဒီးဒီး — ရှု။)

ဇင်းနဖန် အမည်ရှိ အက်သင်းစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတဦးကလည်း သူဆစ်ဒီးဒီး၏ပယ်လိုပွန်နီးရှန်းစစ်ပွဲသမိုင်းကြီးကို နေ့ာက်ဆက်တွဲရေးသားပြုစုခဲ့သေးသည်။ ထိုသမိုင်းကြီးမှာလည်း ထင်ရှားကျော်ကြားရှု မှီငြမ်းပြုလောက်သော စာပေတရပ်ဖြစ်ပေသည်။ (ဇင်းနဖန် — ရှု။)

ထိုခေတ်တွင် စကားပြောကောင်း သူများလည်းထွန်းကားခဲ့၏။ ယင်းတို့မှာ အိုင်ဆော့ကရတီး၊ လစ်ဆယတ်နှင့် ဒီမော့စသီးနီး တို့ဖြစ်ကြရာ ဒီမော့စသီးနီးမှာ အထင်ရှားအကျော်ကြားဆုံးဖြစ်၍၊ ဂရိဘာသာစကားပြေအရေးအသားတွင်လည်း အကျော်အမော်တဦးဖြစ်လေသည်။ (ဒီမော့စသီးနီး — ရှု။)

ပလေးတိုးသည် စကားပြေအရေးအသားတွင် အကျော်အမော်ဖြစ်သော ယဇာဘူတ ကဝိကြီးတဆူဖြစ်၏။

စောင်းကိုဘာရှံစိုက်နေသောဂရိအမျိုးသမီးစာဆိုဆက်စို

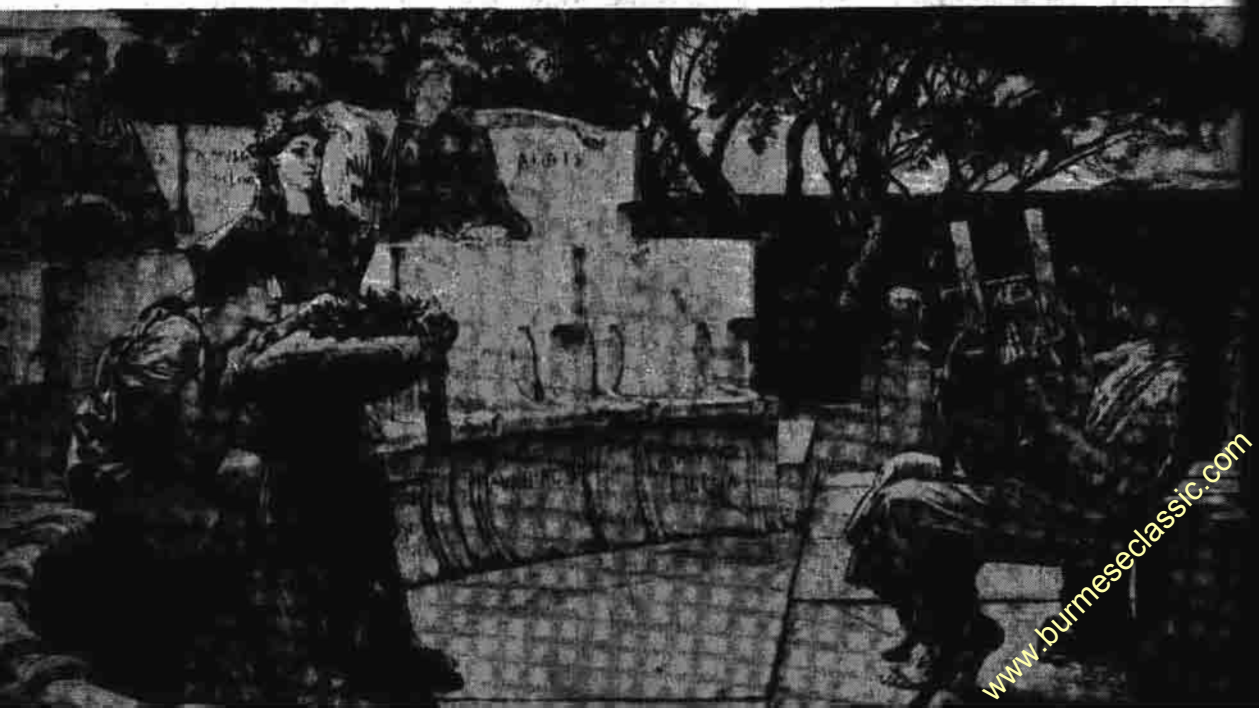

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

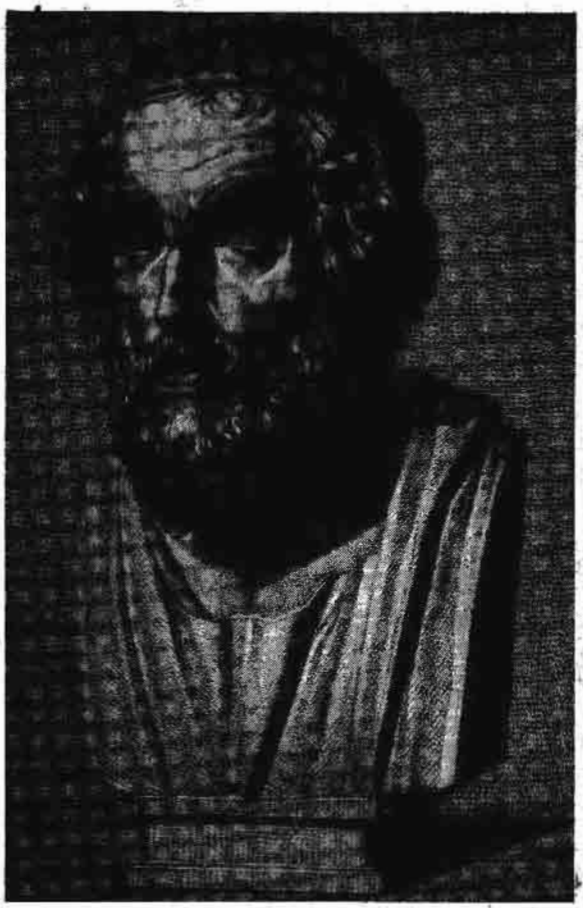

အက်ပစ်ကဗျာခေတ်တွင်ထင်ရှားခဲ့သော ဂရိစာဆိုကျော်ဟိုးမား

ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် စုံတွဲအပြန်အလှန်စကားပြောဆိုပုံမျိုးကိုရေးသားလေ့ရှိသည်။ သူ့ဆရာ ယထာဘူတကဝိကြီးတဆူဖြစ်သော ဆိုကရေတီးနှင့် ယထာဘူတဆိုင်ရာ အယူအဆအတွေးအခေါ် တို့ကို ဆွေးနွေးနေဟန်နေ့စဉ်သုံးစကားလုံးရိုးရိုးများကိုသုံးကာ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းရှင်းရေးသားထားခဲ့၏။ (ပလေးတိုး၊ ဆိုကရေးတီး — ရှု။)

ပလေးတိုး၏ တပည့်တဦးဖြစ်သော အယ်ရစ္စတိုတယ်ကမူ ယထာဘူတပညာကို တိကျမှန်ကန်သော စူးစမ်းနည်း၊ ချင့်ချိန်ဝေဖန်နည်းတို့ဖြင့် ညီညွတ်အောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သူ၏သဘောတရားများကို တက္ကဗေဒနည်းအရနှင့် စံနစ်တကျ ထုတ်ဖေါ်ခဲ့လေသည်။ သူ၏စာပေများထဲတွင် ဂရိယဉ်ကျေးမှုပညာ၊ ယထာဘူတပညာ၊ ရူပဗေဒ၊ ဗိုင်ဩလိုဂျီ၊ နိုင်ငံရေး၊ စိတ္တဗေဒစသည်တို့သည် အကျုံးဝင်လျက်ရှိ၏။ အယ်ရစ္စတိုတယ်သည်ပညာရပ်တိုင်းမှအမှန်သဘောတရားကိုရရှိမအောင် စူးစမ်းရှာဖွေခဲ့လေသည်။ (အယ်ရစ္စတိုတယ် — ရှု။)

ဘီစီ ၃ ရာစုမှ ၁၄၆ ခုနှစ်အထိဖြစ်သော အယ်လက်ဇန္ဒြီးကန်းခေတ်တွင် စာပေပညာရှင်များနှင့် စာပေအကဲဖြတ်သမားတို့ပေါ်ထွန်းခဲ့၏။ သို့သော် ဂရိမြို့တော် အက်သင်းမှာ စာပေနှင့်သုခုမပညာရပ်များဖက်တွင် ဦးဆောင်နိုင်သောဒေသမဟုတ်တော့ချေ။ အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်ဘုရင်မင်းမြတ်၏စွမ်းရည်ကြောင့် ဂရိလက်နက်နိုင်ငံတော်ကြီးမှာကျယ်ပြန့်ခဲ့လေရာ၊ ဂရိယဉ်ကျေးမှုမှာ မြေထဲပင်ဒေသတဝိုက်တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့ခဲ့လေ၏။ ထိုခေတ်၌ အက်တခေတ်ဟုတွင်လောက်အောင် လျှမ်းလျှမ်းတောက်ပကင်းမွန်လှသော စာပေမျိုးကားမပေါ် ပေါက်ခဲ့ပေ။ သို့သော် ကဗျာစာဆိုများ၊ နိုင်ငံသမိုင်းပြုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ယထာဘူတပညာရှင်များကား စာပေများပြုစုရေးသားလျက်ပင်ရှိခဲ့ကြ၍၊ သူတို့၏စာပေအဆင့်အတန်းမှာ အတော်အသင့်ကောင်းမွန်ခဲ့သည်။ သီအော့ကရစ်တပ်အမည်ရှိကဗျာရှင်တဦးသည် တောဘွဲ့ကဗျာတမျိုးကို တီထွင်ခဲ့၏။ ထိုကဗျာမှာ အမေးအဖြေပြုလုပ်ဟန်ဖြင့်ရေးသားထားပြီး၊ အပျင်းပြေဖြေဖျော်ရန် အတွက်သာရေးစပ်ထားခြင်းဖြစ်၍ နက်နဲသော စာပေမျိုးမဟုတ်ချေ။ မီနန်ဒါအမည်ရှိပြဇာတ်ရေးဆရာတဦးကမူ၊ လူတို့၏မိုက်မဲတွေဝေမှုကို သရုပ်ဖေါ်ပြသော အသောပြဇာတ်များကို ရေးသားပြုစုခဲ့လေသည်။ ဂရိနိုင်ငံကို ရောမလူမျိုးတို့သိမ်းပိုက်ပြီးသည်မှ အေဒီ ၅၂၆ ခုနှစ်အထိဖြစ်သော ဂရိကိုရှိမန်ခေတ်တွင် နိုင်ငံရေး၌ ရောမတို့ကစိုးမိုးနေသည်မှန်သော်လည်း ယဉ်ကျေးမှုကို ဂရိတို့ကသာ ခေါင်းဆောင်ခြယ်လယ်ခဲ့ကြ၏။ အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမြို့တော်မှာ ဂရိယဉ်ကျေးမှု၏ ဗဟိုဌာနဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဘီစီ ၂ ရာစုနှစ်လောက်တွင် ရောမမြို့တော်မှာ ဂရိယဉ်ကျေးမှုဗဟိုဌာနဖြစ်လာပြန်သည်။ အကောင်းဆုံးသော နိုင်ငံသမိုင်းတစောင်ဖြစ်သည့် ကားသေ့စစ်ပွဲများ အကြောင်းပြုစုရေးသားခဲ့သူ ပေါ်လစ်ဗိုင်းယပ်မှာ ရောမမြို့တော်၌သာ အနေများခဲ့သော ဂရိပညာရှင်တဦးဖြစ်ခဲ့၏။ ထင်ရှားသော နိုင်ငံသမိုင်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများထဲတွင် နောက်ဆုံးပေါ်ထွန်းခဲ့သူမှာ ပလူးတပ်ဖြစ်၍၊ အေဒီ ၁ ရာစုနှင့် ၂ ရာစုအတွင်း၌ ပေါ် ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား ထင်ရှားသောဂရိနှင့် ရောမပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ပလူးတပ်သည် အတ္ထုပ္ပတ္တိရှင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းထင်မြင်လာအောင် စာပန်းချီခြယ်နိုင်စွမ်းရှိခဲ့၏။ (ပလူးတပ် — ရှု။) ၁ ရာစုအတွင်း၌ ပေါ် ထွန်းခဲ့သော

www.burmeseclassic.com

လူရှန်အမည်ရှိပညာရှိကြီးတဦးကမူ၊ စာပြောင်စာရွှဲနှင့်စိတ်ကူးယဉ်စာပေများကို ပြုစုရေးသားခဲ့သည်။

ထိုခေတ်အတွင်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အခြားစာပေတမျိုးမှာ နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသောကဗျာတို ကလေးများ ဖြစ်ပေသည်။ ဂရိကိုရိုမန်ခေတ်ကုန်ဆုံးချိန်တွင် ဗိုင်ဇင်းရှမ် (ကွန်စတန်တီနိုပယ်) မြို့တော်ကြီးမှာ အရှေ့ဖက်တွင်ဂရိယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားရာမြို့တော်ကြီးဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်က စာပေဖက်တွင် ကျမ်းပေါင်းမြောက်မြားစွာ ထွက်ခဲ့သော်လည်း ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံသမိုင်းဆိုင်ရာစာပေများသာဖြစ်၍၊ ပင်ကိုယ်ဥာဏ်ဖြင့် ပြုစုသည့် စာပေမျိုးမပေါ်ထွက်ခဲ့ပေ။

ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့တော်ကြီးကျဆုံးသည့် ၁၄၅၃ ခုနှစ်နှင့်ဂရိလူမျိုးတို့ပြန်လည်ခေါင်းထောင်နိုင်ခဲ့သော ၁၈၂၁ ခုနှစ်အကြားတွင် ဂရိစာပေ ၂ မျိုး ၂ စားပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ပဌမအမျိုးမှာ ရှေးမူဟောင်းအတိုင်းလိုက်ကာ ယဉ်ခန့်သန့်သောစာပေမျိုးဖြစ်၏။ ဒုတိယအမျိုးမှာ တိုးတက်လာသည့် ခေတ်နှင့် လိုက်လျောညီစွာ သုံးနှုန်းနိုင်စေရန် ပြုပြင်ထားသော အများသုံး ရိုမေအစ်ခေါ် ဒီမိုတစ်စာပေမျိုးဖြစ်လေသည်။

ခေတ်သစ်ဂရိနိုင်ငံတွင် ထိုစာပေ ၂ မျိုး ၂ စားအနက်တမျိုးမျိုးကို နိုင်ငံသုံးဘာသာ ဖြစ်အောင် အကျိတ်အနယ်ကြိုးစားခဲ့ကြရာ၊ ရုန်းရင်းဆန်ခတ် မှုများပင်ဖြစ်ပွားခဲ့ရ၏။ ထိုခေတ်ဟောင်းနှင့် ခေတ်သစ်စာပေအုံကြွလှုပ်ရှားမှုများ အနက်ဆီချာရီလှုပ်ရှားမှုမှာ ထင်ရှားခဲ့သည်။ ဂျအင်းဆီချာရီ (ခရစ် ၁၈၅၄–၁၉၂၉) သည် စာပေတော်လှန်ရေးသမားတဦးဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် 'ကျွန်ုပ်၏ခရီးစဉ်' ဟူသော ဝတ္ထုတပုဒ်ကို ဒီမိုတစ်စာပေဖြင့် ရေးသားကာ ဂရိစာပေသမိုင်းတွင် တလှမ်းတိုးစေခဲ့သည်။ သူနှင့်ရှေးဟောင်းစာပေအရေးအသားတော်လှန်ဖက်များမှာ မေ့သစ်ကျမ်းနှင့်အိလယက်တို့ကို ဒီမိုတစ်ဂရိဘာသာသို့ပြန်ဆိုခဲ့သူ အယ်လက်ဇန္ဒာပါလီ၊ ကဗျာဆရာ ဗလက်စတော့၊ ဖေါ့တီးယေးဒီးနှင့်ဝတ္ထုရေးဆရာ အက်ဖတာလီယိုးတစ်တို့ဖြစ်၏။ သူတို့၏တော်လှန်မှုကို အတိုက်အခံပြုကြသည့်အင်အားမှာ လည်း မသေးလှခေ့။ သို့သော် စာပေသစ်မှာ တဖြည်းဖြည်းတွင်ကျယ်လာ၍ လက်ခံသူများပြားလာ၏။ ၁၉ ရာစုနောက်ပိုင်းတွင် စာပေသစ်ကို ကဗျာများ၌ သာတွေ့ကြရသော်လည်း နောင်အနှစ် ၅၀ ခန့်ကြာလာသော အခါ၊ ဝတ္ထု၊ ခရီးသွားမှတ်တမ်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိစာပေတို့တွင် လည်းတွေ့ရသည်။ သို့သော် အချို့စာပေမြောက်မြားစွာတို့ကို ခေတ်ဟောင်းစာပေလည်းမက ခေတ်သစ်စာပေလည်းမကျစေဘဲကြားစာပေမျိုးဖြင့်ရေးသားခဲ့ကြလေသည်။

ခေတ်သစ်တွင်အထင်ရှားဆုံးသောကဗျာစာဆိုတော်ကြီးမှာ ကော့စတီပလာမတ် (ခရစ် ၁၈၅၉–၁၉၄၃) ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏လက်ရာ ကဗျာစာပေများမှာ ဂရိနိုင်ငံသမိုင်း၊ ဂရိနိုင်ငံတော်ကြီးတန်ခိုးထွန်းပြောင်ခဲ့ပုံ၊ ပျက်သုန်းရပုံနှင့် ပြန်လည်း ခေါင်ထောင်နိုင် အောင်ကြိုးပမ်းခဲ့ရပုံများ ကိုထည့်သွင်းဖွဲ့နွဲ့သီကုံးထားခြင်းများဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအား သူ့ခေတ်တွင် ဥရောပတိုက်၏အကြီးမြင့်ဆုံးသောကဗျာစာဆိုကြီးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြလေသည်။

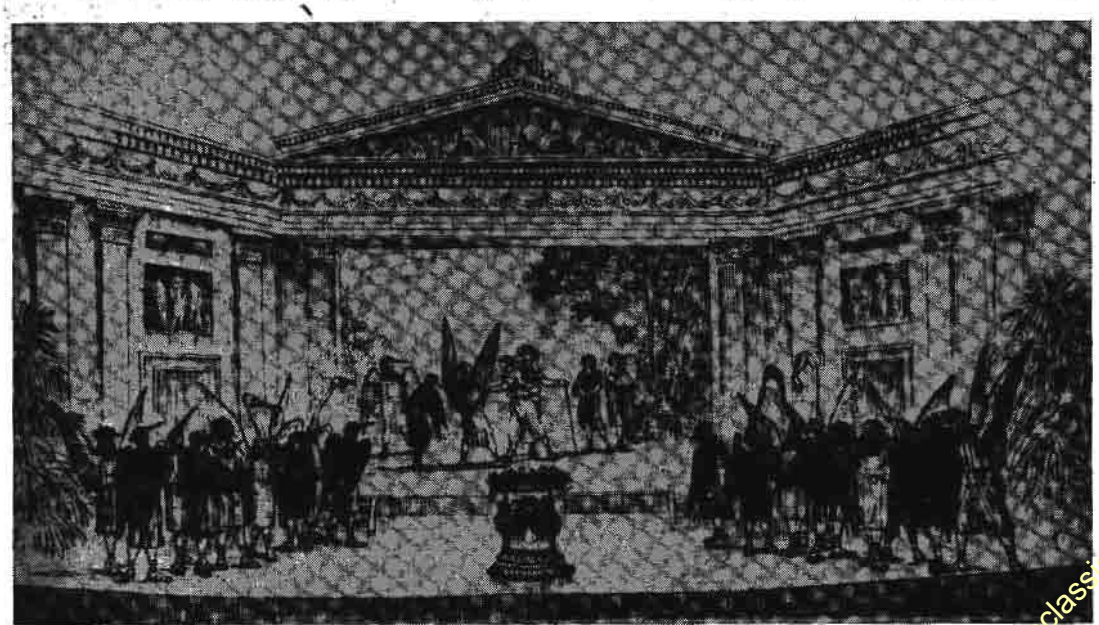

ဂရိပြဇာတ်ဆရာကြီး အရစ္စထော့ဖနီး၏ အသောပြဇာတ်မှ အခန်းတခန်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် ဂရိနိုင်ငံ၌ဝတ္ထုရှည်နှင့်ဝတ္ထုတိုများ အလွန် ခေတ်စားလာခဲ့၏။ ယခင် ခေတ်များက တခါဘူးမျှ ဤမျှလောက်ဝတ္ထုများ ခေတ်စား ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ မီတက်ဆက်အာဏာရှင်ခေတ်ဖြစ်သော (၁၉၃၆–၁၉၄၀) ခုနှစ်များအတွင်း၌ မူ၊ ဂရိစာပေ အရေး အသားကို ချုပ်ချယ်ထားသဖြင့် စာပေသက်သက်စာအုပ်စာတမ်းများနှင့်နိုင်ငံသမိုင်းဆိုင်ရာစာအုပ်စာတမ်းများလောက်ကိုသာ ရေးသားထုတ်ဝေခွင့်ပြု၏။ ဒီမိုတစ်စာပေမျိုးကို အားပေးသော်လည်း ပဲရီးကလီး၊ သူဆစ်ဒီးဒီး၊ ဆောဖကလီစသည့် ကဝိကြီးများ၏စာပေ အချိုကို ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ်များ နိုးကြားလာမည်စိုး၍သင်ကြားခွင့်မပြုခဲ့ချေ။

၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် လွတ်မြောက်သောနိုင်ငံဖြစ်လာသည့် ဂရိနိုင်ငံ၏ ပါပန်ဒြီယို အစိုးရက ဒီမိုတစ်ဘာသာစာပေကို နိုင်ငံတော်သုံးဘာသာ အဖြစ် အသုံးပြုရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် တက်လာသော ဗောင်ဂါရစ်အစိုးရက ထိုအမိန့်ကိုပယ်ဖျက်၍ ခေတ်ဟောင်းဘာသာစာပေကိုသာ နိုင်ငံတော်သုံးပြုခဲ့သည်။ အကြောင်းမူ ဘုရင့် ဝါဒရှိသူ ပုံနှိပ်တိုက် ရှင်များနှင့် အက်သင်း တက္ကသိုလ်ပညာရေးဌာနမှပြောင်းလဲမှုကိုလက်မခံလိုသူတစုက အများနားလည်သော ဘာသာစာပေကို နိုင်ငံတော်သုံး အဖြစ်ပြုလုပ်ထားလျှင် သူတို့၏ အခြေအနေကို ထိခိုက်လာမည်စိုးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဂရိအမျိုးသားကယ်တင်ရေးတပ်ဦးမှထုတ်ဝေသောစာရွက်စာတမ်းများမှာမူ အားလုံးပင် ဒီမိုတစ်စာပေနှင့်ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

လက်မြောက်သည့် ရှေးဟောင်းဂရိအနုပညာ

ခေတ်အမျိုးမျိုးကုန်လွန်ကြစေကာမူ၊ ပြောင်မြောက်လှသည့် ရှေးဟောင်းဂရိတို့၏အနုပညာကား မေးမှိန်တိမ်ကောလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဂရိအနုပညာ၏မဏ္ဍိုင်ဖြစ်သော၊ အဆင့်အတန်းမြင့်လှသည့် ရုပ်လုံးထုနှင့်ပန်းချီဆေးရေးအတတ်များကို နှောင်းလူတို့သည်အမြဲလိုပင်နည်းနီဿျခံယူကြရသည်။

ဂရိအနုပညာ။ ။ဂရိလူမျိုးတို့၏အနုပညာရပ်များဖြစ်သော ပိသုကာ၊ ရုပ်လုံးထုနှင့်ပန်းချီဆေးရေးအတတ်များသည် အခြားနိုင်ငံများ၏အနုပညာရပ်များထက် စံနစ်တကျရှိ၍ဂရိတို့၏ရုပ်တု၊ ရုပ်လုံး၊ အဆောက်အအုံများမှာ အချိုးအစားကျနလှပသည်ဟုထင်ရှားသည်။ ထိုကဲ့သို့ထင်ရှားခဲ့သော အနုပညာရပ်များသည် ဘီစီ ၈၀၀ မှ ဘီစီ ၅၀ ခုနှစ်အတွင်း၌ဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်။ ပဌမတွင် ဂရိတို့မှာ သိုးထိန်း ဆိတ်ထိန်းများသာဖြစ်ချေသည်။ ထိုနောက် နယ်လှည့်ကုန်သည်များဖြစ်ကြသော ဖီနီရှန်လူမျိုးများထံမှ သင်္ချာအတတ်နှင့်အက္ခရာစာလုံးတို့ကိုရရှိကြ၏။ ဂရိတို့မှာဥာဏ်ထက်မြက်သူများဖြစ်ကြသဖြင့်ဖီနီရှန်တို့ထံမှရသော သင်္ချာနှင့်အက္ခရာရေးနည်း အတတ်များကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်ပြုစုနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။ ဘီစီ ၉၀၀ မှ ဘီစီ ၇၀၀ ခုနှစ်ခန့်အထိ ကာလအပိုင်းအခြားကို ဂျီသြမေတြီထွန်းကားသောခေတ်ဟုအသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြ၏။ (ဂျီသြမေတြီ — ရှု။)

ဂရိတို့သည် နတ်ကိုးကွယ်ကြသည်။ သူတို့ကိုးကွယ်ကြသည့်နတ်များမှာ သာမန်လူတို့ထက်တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်ကြီးမားသည်ဟုယုံကြည်ရသော မီး၊ ရေ၊ နေ၊ လေစသည်တို့တည်း။ ထို့အပြင်လည်း လူတို့၏ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးစသည်တို့ကို စိုးပိုင်သော နတ်အသီးသီး ရှိသည်ဟုယုံကြည်ကြ၏။ ထိုသို့ယုံကြည်သည့် အတိုင်းလည်း သူတို့၏ဝိတ်ကူး၌ထင်မြင်လာသော နတ်ရုပ်များ၏ပုံများကိုထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြသည်။ (ဂရိနတ်များ — လည်းရှု။)

ပဌမတွင် ဂရိတို့သည် ပုံကြမ်းပုံရိုင်းများကိုသာတွင်းထုရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ကြ၏။ သူတို့သည်ကျန်းမာရေးကိုအလေးဂရုပြုသောလူမျိုးများဖြစ်သည့်အတိုင်း ကိုယ်လက်အင်္ဂါအချိုး

ပန်းအိုးကိုဆေးခြယ်နေသည့်ဂရိအနုပညာသည်

www.burmeseclassic.com

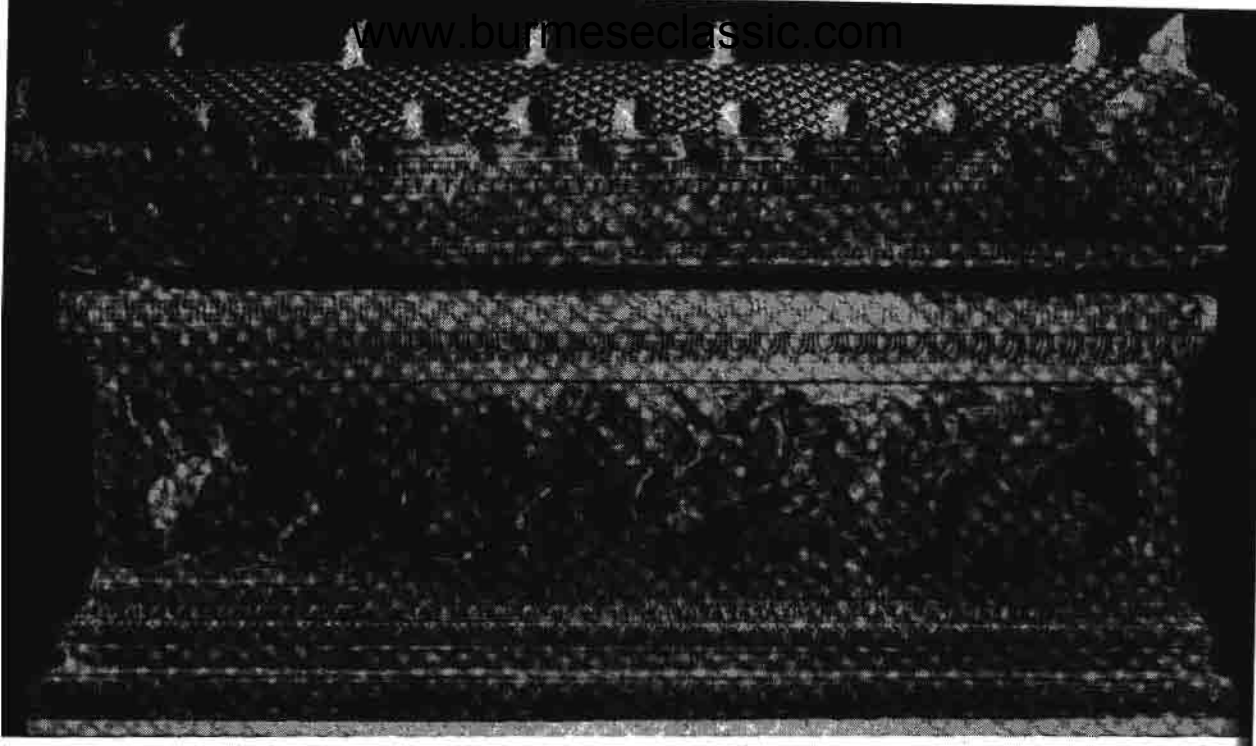

အယ်လက်ဇန္ဒာ–သ–ဂရိတ်၏ ရှပ်ကလပ်ကိုထည့်ရာဖြစ် သော ဂရိကျောက်ဆစ်တလား

အစားကျနမှုကိုအထူးလိုလားကြသည်။ ဤသို့ကိုယ်လက်အင်္ဂါတောင့်တင်းလှပခြင်းကိုသူတို့၏နတ်များက နှစ်သက်သည်ဟုယုံကြည်ကြ၏။ ဥာဏ်ကောင်းသောဂရိတို့သည် ရှပ်တုရှပ်လုံးများကိုသာမက အဆောက်အအုံများကိုလည်း အချိုးအစားကျန လှပစေရန် တစတစ ဂရုစိုက်၍လာခဲ့ကြသည်။ အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သော ဂျီသြမေတြီခေတ်ပိုင်းတွင် ဂရိတို့သည် အဆောက်အအုံများကို ဂျီသြမေတြီစံနစ်အရ တိုင်းထွာဆောက်လုပ်ခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ဂရိအနုပညာရပ်များသည် တိုးတက်မှုများစွာမရရှိခဲ့သေးချေ။ ဘီစီ ၄၈၀ ခန့်အထိ ဂရိလက်ရာများမှာရှေးရိုးကျ၍ ပြောပလောက်အောင်လှပတင့်တယ်ခြင်းမရှိသေးချေ။ ဂရိနိုင်ငံသို့ထိပါးစော်ကားလာသော အာရှတိုက်မှ ပါးရှင်းလူမျိုးများကိုဘီစီ ၄၇၉ ခုနှစ်၌တွန်းလှန်နိုင်ကြသည်တွင် ဂရိတို့၏စိတ်ဓာတ်များတက်ကြွလာခဲ့သည်။ ထိုအခါတွင် ရှပ်တု ရှပ်လုံးများပြုလုပ်၍၎င်း၊ တေးချင်းကဗျာများစပ်ဆို၍၎င်း သူရဲကောင်း အာဇာနည်များကိုခြီးကျူးဂုဏ်ပြုကြသည်။ ယင်းအချိန်မှစ၍ ဂရိတို့၏အနုပညာ လက်ရာများသည်လည်း သိသိသာသာတိုးတက်ကြီးပွားလာလေသည်။

ဂရိအနုပညာသမိုင်းကို ခေတ်ကြီး ၄ ခေတ်ပိုင်းခြား၍ လေ့လာနိုင်ပေသည်။

ပဌမခေတ်ဟုခေါ်တွင်ရမည်ဖြစ်သော ဘီစီ ၈၀၀ ခုနှစ်ခန့်မှ ပါးရှင်းတို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည့် ဘီစီ ၄၈၀ ခုနှစ်ခန့်အတောအတွင်း၌ ဂရိတို့၏ရှေးရိုးလက်ရာကြမ်းများကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အဆောက်အအုံများ၊ ရှပ်လုံးများ၊ ပန်းချီကားများသည်စံနစ်တကျရှိလာပြီဖြစ်သော်လည်း နှောင်းခေတ်လက်ရာများကိုမမှီသေးချေ။

ဒုတိယခေတ်ဖြစ်သော ဘီစီ ၄၈၀ မှ ဘီစီ ၄၀၀ ခုနှစ်အထိတွင် ဂရိတို့၏စိတ်ဓာတ်ရင့်သန်မှုကိုအမှီပြုကာ အနုပညာရပ် သည် လည်း တဟုန်တည်း တိုးတက် လာခဲ့သည်။ ထိုခေတ်လက်ရာများမှာ အဆစ်အချိုးကျနလှပလာလေပြီ။ ပါးရှင်းလူမျိုးတို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ပျက်စီးပြိုကွဲသောအဆောက်အအုံများ၊ အထိမ်းအမှတ်ရှပ်လုံးများနှင့် ပန်းချီကားများကို အားတိုက်အင်တိုက် မွမ်းမံပြင်ဆင်ကြသည်။ ကဗျာစာဆိုနှင့်ဂီတစာဆိုတို့ကလည်း ဂရိလူစွမ်းကောင်းများ၏အကြောင်းကို စိတ်ဓာတ်တက်ကြွဖွယ်တေးသီချင်းများဖွဲ့ဆိုသီကုံးကြသည်။

အနုပညာရပ်များအနက် ပန်းချီဆေးရေးအတတ်သည် ရှေးဦးစွာဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ဟန်တူသည်။ အက်သင်းမြို့နှင့် ဒဲလဖိုင်မြို့ရှိ အဆောက်အအုံ မျက်နှာစာအဆောင်ကြီးများမှ နံရံများတွင် တန်ဆာဆင်ခဲ့ကြသော ပန်းချီ ဆရာကြီးပေါ်လစ်ဂနိုးတပ်၊ မိုက်ကွန်နှင့် ပါနီနပ်တို့၏ လက်ရာများမှာ များစွာချီးမွမ်းဖွယ်ကောင်းသည်။ အချို့ပန်းချီကားများတွင် မူရင်းဆေးရောင်များမရှိတော့သော်လည်း ရေးဆွဲပုံအချိုးအစား အထားအသိုတို့မှာနည်းစံနစ်ကျနမှန်ကန်လှသဖြင့်၊ ယခုခေတ်အနုပညာရှင်များ၏ ချီးကြူးအံ့ဩမှုကို ပင်ခံရလေသည်။

ထိုခေတ်အတွင်းမှာပင် အက်သင်းမြို့၊ အကရောပလစ်တောင်ကုန်းပေါ်ရှိ ပါးသီနွန်အဆောက်အအုံကြီး၊ အိုလင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒီဇားမြို့ရှိ ဇုနော်မင်း၏နန်းတော်ကြီးအပြင် အခြားမြို့ရွာ များရှိ အဆောက်အအုံအများကို လှုပဆန်းကြယ်စွာပြန် ထည်တည်ဆောက်ကြပြီးလျှင် ထိုအဆောက်အအုံများကို ပန်းချီကားများ ရေးဆွဲသည်တို့ဖြင့် အလှအပတန်ဆာဆင်ကြလေသည်။ ဂရိရှုပ်လုံးထုဆရာတို့သည် ကိုယ်လက်အင်္ဂါအချိုးအစား ပြည့်ပြစ်မှုကို အဓိကထားကာ ထုလုပ်လေ့ရှိကြရာ၊ ကျန်း မာသန်စွမ်းသော အားကစားသမားများ၏ ရုပ်လုံးများကို ထုလုပ်ကြသည်။ ထိုခေတ်က ထင်ရှားကျော်စောခဲ့သော ရုပ်လုံးထုဆရာကြီးများမှာ မိုင်ရွန်၊ ပေါ်လိကလိုင်တော်နှင့် ဖီးဒီးယက် တို့ပင်ဖြစ်သည်။ (ဖီးဒီးယက်—ပုံးဒူး)

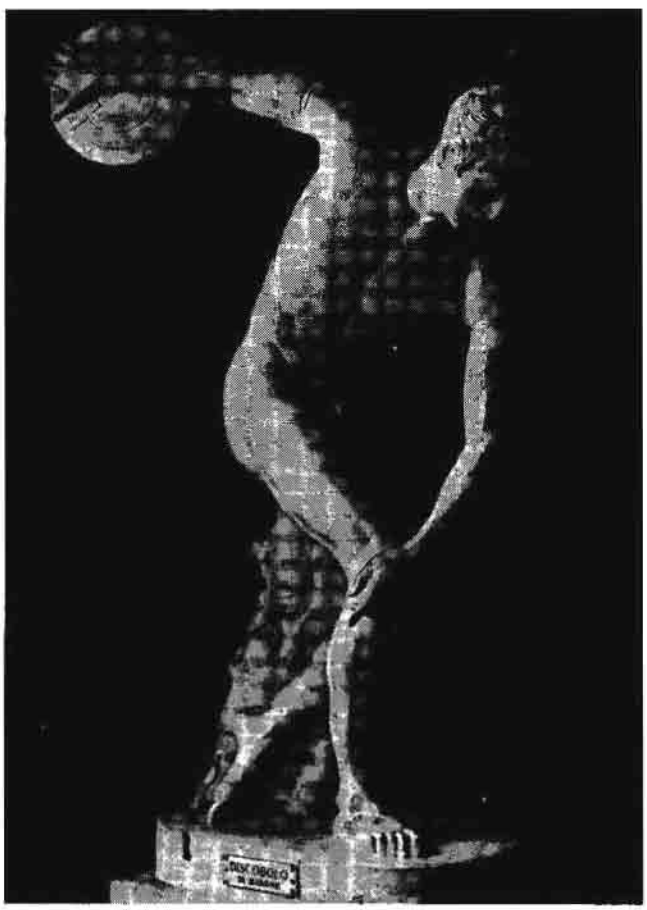

သံပြားဝိုင်းပစ်နေသောဂရိအားကစားသမားရုပ်တု

လေးပစ်သမားလုံကိုင်သမား၊ ဝင်းပစ် သမားနှင့် အခြားအားကစား သမားရုပ်လုံးများမှာ အလွန် အချိုးအစား ကျစ်လျစ်သော ဟန်အမူအရာ ရှိသည်။ နိမ့်မြင့်များ ကို ထုဆွဲထားသည်မှာ မိန်းမတို့၌ ကြွက်သားစုများနှင့် စံပြကိုယ် အင်္ဂါအဆစ်အချိုး များကိုဖူခါထွင်း ဖော်ကြပေသည်။ ဗီးနပ်အမည်ရှိအချစ် တော်မင်း၏ ရုပ်တုကို ကြည့်လျှင် ဂရိတို့၏ အင်္ဂါလုပ်ခြင်း အတော်ကျွမ်းကျင်လှသည်ကို မှန်းဆသိရှိ နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ဆီဇာဝမှ ၃၀၀ခု နှစ် အထိကာလ အတွင်း အခြား ကို ထားခဲ့တော်ဟု မှတ် ယူဆေ ဆိုရပေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုခေတ် ဂရိတို့၏လက်ရာများသည် အပြောင်းအလဲရှိလာသော အကြောင်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရုပ်တုရုပ်လုံးဖော်နည်း ပညာတွင်ပြောင်းလဲမှုများရှိလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဒုတိ ယ ရုပ်လုံးများမှာ အချိုးအစား ကျနလှုပ်ယော်

လည်းစံပြရုပ်လုံးများသာ လျှင်ဖြစ်သည်။ တတိယခေတ်တွင် ရုပ်တုရုပ်လုံးများသည်လည်းဒုတိယခေတ်ကကဲ့သို့ပင် အချိုး အစား ကျန လှုပ၍ လက်ရာပြောင် မြောက်ကြပေသည်။ တတိယခေတ်၏ ထူးခြားချက်မှာ ကား စံပြရုပ်လုံးများဖြစ် သော အားကစားသမားများနှင့် အချစ်နတ်သမီး၏ ပုံများ သာမက လူသာမန်တို့၏လှုပ်ရှားမှုများကိုပါ ပုံတူယူ၍ ဖန် တီးနိုင် ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ လူလောကသဘာဝနှင့် ပို၍နီးစပ် လာပြီဟုဆိုနိုင် သည်။ လူတို့၏သဏ္ဌာန်၌ဖြစ်ပေါ် တတ် သော အမူအရာ အသွင်အပြင်များကို သရုပ်ဖော်နိုင်ကြ လေပြီ။ ထိုကြောင့်လက်ရှိလူတို့တွေ့ထိခံစားရသည့် စိတ် စေတနာတို့မှဖြစ်ပေါ် လာသော အမူအရာ တို့သည် ရုပ်တုရုပ်လုံး များပေါ် တွင် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းပေါ် နေပေတော့ သည်။ ထိုခေတ်အတွင်းက ပရက်စစ်တလီ၊ စကိုး ပတ်၊ တင်းမသီးယပ် အစရှိသောအနုပညာ သည်ကြီးများ သည် အံ့သြဖွယ် ရာစူးရှ သောအမြင်နှင့် ကျွမ်း ကျင်မှုရှိလှ သော ကြောင့် ထင်ရှား ကျော်စောခဲ့သည်။

ထိုခေတ်အတွင်း မှာပင် ရောမလူမျိုး တို့သည်ဂရိနိုင်ငံသို့ဝင် ရောက်လာကာ ဂရိ လက်ရာအများ အပြားကို ရောမနိုင်ငံ သို့ယူဆောင်သွား ကြ၏။ ထိုကြောင့် ဂရိဟန်ရှိသော အနု ပညာလက်ရာများကို ဂရိနိုင်ငံ၌ဂင်း၊ ရောမ နိုင်ငံ၌ဂင်း တွေ့မြင်ရပေသည်။ (ရောမပန်းချီနှင့် ရုပ်လုံး ထုအတတ် — ရှု။)

ဘီစီ ၃၀၀ ပြည့်နှစ်အလွန်တွင် ဂရိအနုပညာသည် အသွင် တမျိုးပြောင်းခဲ့ပြန်သည်။ ဤအကြိမ်တွင်မူကား တိုးတက်မှု မရှိဘဲ တဖြည်းဖြည်း ဆာဆုတ်ယုတ်မှေး မှိန်ခဲ့လေသည်။

www.burmeseclassic.com

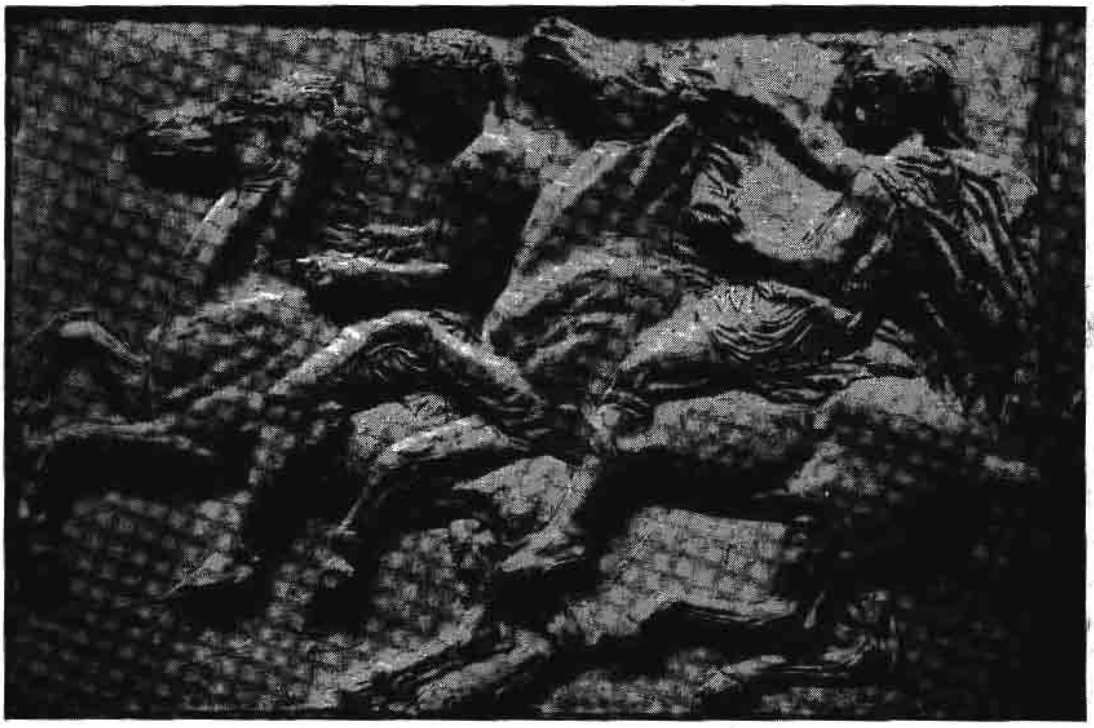

အက်သင်းမြို့၊ အသီးနားနတ်သမီး၏ ဗိမာန်နံရံတွင် ထုထားသောဂရိလူမျိုးတို့၏ကျောက်ဆစ်လက်ရာ

ထိုခေတ်ကို စတုတ္ထခေတ်ဟုခေါ်ရပေမည်။ ထိုခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ ပန်းချီဆေးရေးအတတ်သည် သာသနာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများနှင့်သာ သက်ဆိုင်သော အတတ်ပညာ မဟုတ်တော့ဘဲ လူနေအဆောက်အအုံ နှင့် လည်းသက်ဆိုင်သော အနုပညာဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် ထိုခေတ်အခါကထွန်းကားခဲ့သော ဂရိပန်းချီ၊ ရုပ်ထု၊ ပိသုကာဆရာတို့၏အမည်များသည် အနုပညာသမိုင်းတွင်များစွာမထင်ရှားခဲ့ဘဲ လက်ရာကောင်းများလည်း မှတ်သားလောက်ဖွယ်မကျန်ရစ်ခဲ့ချေ။

ဂရိနိုင်ငံ၌ အနုပညာတဖြည်းဖြည်းဆုတ်ယုတ်မှေးမှိန်လာခိုက်တွင် နိုင်ငံငယ်ကလေးများအစိတ်စိတ်ကွဲ၍ပြည်ထဲရေးမသာမယာဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် အနုပညာရပ်သည်ပြန်လည်ဖုံ့ဖြိုးလာရန်မဖြစ်နိုင်ခဲ့တော့ချေ။ · စတုတ္ထခေတ်သည် ဂရိအနုပညာမှေးမှိန်ကွယ်ပျောက်သောခေတ်ဖြစ်သော်လည်း ဂရိပန်းချီဆေးရေးအတတ်သည် ရောမခေတ်တွင်ဆက်လက်ဖုံ့ဖြိုးခဲ့ဟန်တူပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလက်ရာများကား ရောမ လက်ရာ များသာဖြစ်၍၊ ဂရိနိုင်ငံ အနုပညာအဖြစ် စဉ်းစားရန်မသင့်ချေ။

ဂရုဘာဏ်။ ။ဂရုဘာဏ်ဆိုသည်မှာ ရဟန်းတို့၌ ဝိနည်းဓမ္မာဒိအရ ခွဲဝေမပေးကောင်းသော သံဃိကပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ ရဟန်းတို့၌ ဂရုဘာဏ်ပရိက္ခရာ၊ လဟုဘာဏ်ပရိက္ခရာ ဟူ၍ ၂ မျိုးရှိရာ၊ ဂရုဘာဏ်ပရိက္ခရာကို သံဃာအားဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ စွန့်လည်းမစွန့်အပ်၊ ဝေဖန်လည်းမဝေဖန်အပ်ချေ။ စွန့်လျှင်၊ ဝေဖန်လျှင် ထိုလွှဲစွဲဉီးအာပတ်သင့်သည်ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားဝိနည်းတော်၌ ပညတ်တော်မူသည်။ ထိုလွှဲစွဲဉီးအာပတ်ဆိုသည်ကား ဒေသနာကြား၍ ပြေရသည့်အာပတ် ၅ ပါးတွင် အကြီးလေးဆုံးသော အာပတ်ဖြစ်သည်။

ဂရုဘာဏ်ပရိက္ခရာကား ၂၅ ပါးရှိသည်။ ယင်း ၂၅ ပါးကား အာရာမ၊ အာရာမဝတ္ထု၊ ဝိဟာရ၊ ဝိဟာရဝတ္ထု၊ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ ဘုံလျှိုအုံး၊ ကြေးအိုး၊ ကြေးအိုးစရည်း၊ ကြေးအင်တွဲ၊ ကြေးဖျဉ်း၊ ပဲခွပ်၊ ပုဆိန်၊ ပေါက်တူး၊ ခွား၊ ဆောက်၊ နွယ်၊ ဝါး၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပိတ်မြက်၊ သက်ကယ်၊ မြေဓိုင်၊ သစ်ဘဏ္ဍာ၊ မြေဘဏ္ဍာတို့ ဖြစ်သည်။ ဤဂရုဘာဏ်ပရိက္ခရာ ၂၅ ပါးမှတပါး အခြားသော ရဟန်းပရိက္ခရာဟူသမျှမှာ လဟုဘာဏ်ပရိက္ခရာများ ဖြစ်၏။ (လဟုဘာဏ် — ရှု။)

ဂရေး, တီ (ခရစ် ၁၇၁၆–၁၇၇၁)။ ။အင်္ဂလိပ်စာဆိုတဉီးဖြစ်သော တောမတ် ဂရေးကို ၁၇၁၆ ခုနှစ်၌ လန်ဒန်မြို့တွင် ဖွားမြင်၏။ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ဖခင်သေဆုံးသွားရာ မိခင်ကြီးသည် ဂရေးကိုပညာသင်ပေးနိုင်ရန်အင်းပန်းကြီးစွာငွေကြေးရှာကြံ၍၊ အီတန်ကျောင်း၌ပညာသင်ကြား

www.burmeseclassic.com

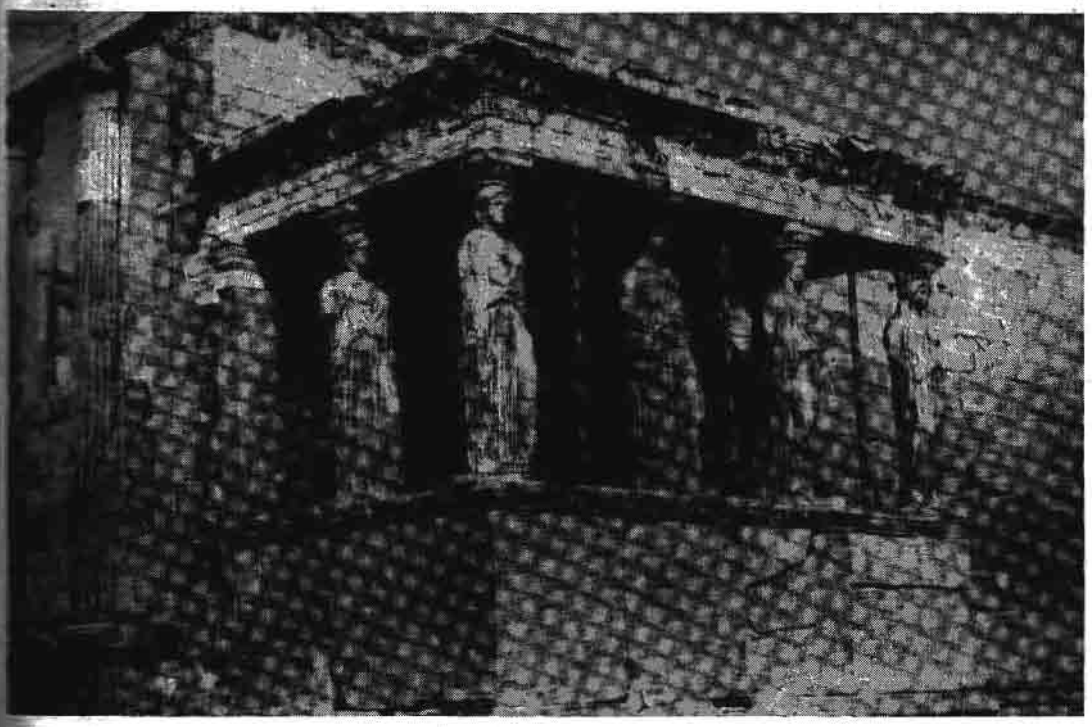

အမိုးကိုမိန်းမရုပ်များဖြင့်ပင့်ထားသောဂရိအဆောက်အဦ

ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဂရေးသည် နန်းရင်းဝန် ရောဗတ် ဝါလပိုဏ်သား ဟောရှေ ဝါလပိုဏ်ဆရာကလေး အဖြစ် နှင့် ဥရောပတိုက် တခွင်သို့ ခရီးလှည့်လည်ခဲ့၏။ ၁၇၄၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ပြန်လာပြီးလျှင် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်၌ သူအလွန်နှစ်သက်သော ဂရိစာပေကိုလေ့လာသည်။ ၁၇၆၈ ခုနှစ်မှစ၍ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်၌ ရာဇဝင်ပါမောက္ခအဖြစ် ပညာပို့ချသင်ကြားယင်း ၁၇၇၁ ခုနှစ်တွင် ကိမ်းဗရစ်၌ပင် ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

ဂရေးသည် ကိမ်းဗရစ်၌အနေများ၏။ တခါတရံ သူ့မိခင် ကြီးရှိရာ စတုတ်ပို့ဂျက်သို့ပြန်၍ ၁ လ ၂ လနေလေ့ရှိ၏။ တခါတရံ လန်ဒန်သို့သွားရောက်နေတတ်၏။ သူ့ရပ်ရွာ သို့ပြန်လာသော အခါ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းပျက် နှင့် အိမ်အိုကျောင်းအိုများအကြားတွင် လည်ပတ်နေတတ်၏။ တနေ့ဆော် ဤသို့လျှောက်လည်ယင်း စတုတ်ပို့ဂျက်ရှိ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း မြေသို့ ရောက် သွား သော အခါ စိတ်ထဲတွင် ကျောတပုဒ်စပ်ဆိုချင်စိတ်ပေါက်လာသဖြင့် အယ်လဂျီခေါ် ကွမ်းချင်းကဗျာကို ရေးသားလိုက်လေသည်။ ထိုကဗျာသည် ဂရေး၏ရင်တွင်း၌ ခံစား ရသောစိတ်မှ ယိုဖိတ်လာသည့် စကား လုံးတို့ဖြင့် တန် ဆာဆင် ထား ရာသူရေးသမျှ ကဗျာများအနက် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်လေသည်။ ထိုကဗျာ ကို ၁၇၅၁ ခုနှစ်တွင် စာအုပ်တအုပ်လျှင် ၆ ပဲနီနှုန်းဖြင့်

လွှမ်းချင်းကဗျာဖြင့် ထင်ရှား သောတောမတ်ဂရေး

www.burmeseclassic.com

ရောင်း၍ ထိုနောက်၌ကား ပထမရိုက်နှိပ်သောစာမူကို ပေါင် ၉၀၀ ပင်ပေး၍ဝယ်ကြသည်။

သူပဌမရေးသားသော ကဗျာမှာ 'နွေဦးရာသီသို့' ဟူသောကဗျာဖြစ်သည်။ ထိုနောက် 'အီတန်ကောလိပ်ကျောင်း၏နောင်ရေး'၊ 'ဆင်းရဲခြင်း၊'၊ 'သေဆုံးသွားသော အချစ်ဆုံးကြောင်ကလေးသို့' ဟူသောလွမ်းချင်းဆန့်သည့် ကဗျာများကိုရေးသည်။

ဂရေး, ဆာ အက်ဒွပ် (ခရစ် ၁၈၆၂-၁၉၃၃)။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီ ဂရိတ်ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင်- နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ကျော်ကြားခဲ့သူ ဆာ အက်ဒွပ် ဂရေးသည် လစ်ဗရယ်ပါတီဝင်ဖြစ်၍၊ ခရစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင်ပါလီမန်အမတ်အဖြစ် ပဌမအရွေးခံရသည်။ ဂရေးသည်သူ၏အဖိုးဆာ ဂျော့ ဂရေးကွယ်လွန်သောအခါတွင်၊ ဗဲရွန်နက်အရိုက်အရာကိုမျိုးရိုးအရ ဆက်ခံရရှိခဲ့လေသည်။

လစ်ဗရယ်ပါတီခေါင်းဆောင် နန်းရင်းဝန် ဂလက်စတုန်းသည် ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် ဂရေးအားနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကလေးအဖြစ်ဖြင့် ခန့်ထားခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဖြစ်သူ လော့ ရိုစဗရီ၏လက်ထောက်အဖြစ်ဖြင့် ပါလီမန်တွင်ဆောင်ရွက်ရသည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်အထိ ဂရေးသည်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကလေးဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၅ ခုမှ ၁၉၀၅ ခုနှစ်အထိလစ်ဗရယ်ပါတီသည် အာဏာလက်လွတ်ဖြစ်၍ ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီကသာ အစိုးရဖွဲ့ခဲ့သည်။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် လစ်ဗရယ်ပါတီက တဖန်ရွေးကောက်ပွဲတွင်မဲသာပြန်သဖြင့် ကင်းဗဲဗင်းနားမန်းက နန်းရင်းဝန်အဖြစ်ခေါင်းဆောင်၍လစ်ဗရယ်အစိုးရဖွဲ့နိုင်ပြန်လေသည်။ ထိုအခါ ဂရေးကိုနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးခန့်လိုက်သည်။

ဂရေးသည် ဗြိတိသျှနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် မိမိတာဝန်ကိုနိုင်နင်းကျွမ်းကျင်စွာထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့်ဂင်း၊ ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံနှင့်ဂင်း၊ ရုရှအင်ပိုင်ယာကြီးနှင့်ဂင်း၊ ဂျပန်နိုင်ငံနှင့်ဂင်း၊ မဟာမိတ်စာချုပ်များချုပ်ဆိုကာ ဗြိတိန်၏အင်အားကိုကမ္ဘာတွင် တောင့်တင်းစေခဲ့သည်။ ဂရေးသည် ဂျာမန်ဧကရာဇ်၏စစ်ဖြစ်ရေးခြေလှမ်းကို အကဲခတ်မိသည့်အတိုင်း ဗြိတိန်ကကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စေရန်လိမ်မာပါးနပ်စွာ မဟာမိတ်များကိုရှာကြံဖွဲ့ခဲ့သည်။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီအချိန်ကာလတွင် စစ်မက်မဖြစ်ပွားရအောင် ဂရေးသည် စေ့စပ်ကမ်းလှမ်းနည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ကြိုးပမ်းချက်မအောင်မြင်ဘဲ ဂျာမန်တို့က စစ် စတင်တိုက်ခိုက်သောအခါ ဗြိတိသျှတမျိုးသားလုံးက စစ်ကျေညာရေးကို ထောက်ခံအားပေးအစ်အောင် ဂရေးသည် ထိရောက်စွာဟောပြော၍ အစွမ်းကုန်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

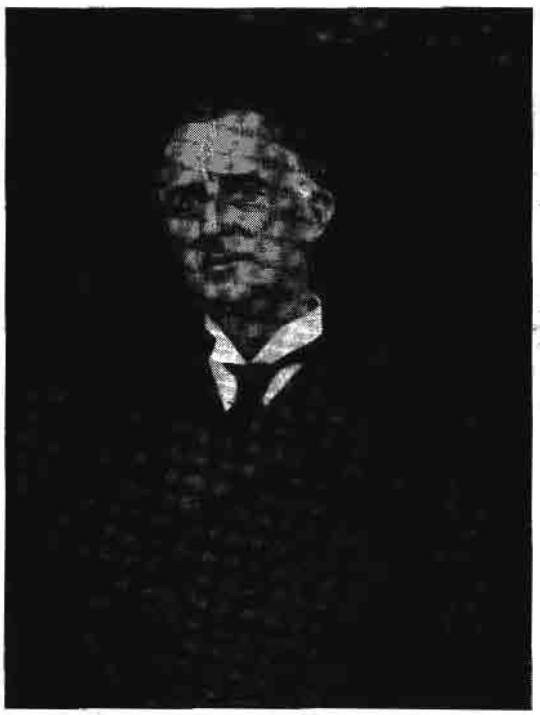

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဗိုင်းကောင့်ဂရေး

၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် ညွှန့်ပေါင်းအစိုးရခေါင်းဆောင် အက်စကွစ်နန်းရင်းဝန်ရာထူးမှနုတ်ထွက်သောအချိန်၌ ဂရေးသည် မျက်စိရောဂါစွဲကပ်လာသဖြင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်မှနုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။ သူ၏တိုင်းပြည်အတွက်အမှုထမ်းခဲ့သည့် ကျေးဇူးကို အသိအမှတ်ပြုသောအားဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မင်းမြတ်က လော့အဆင့် အတန်းတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ဗိုင်းကောင့်ဘွဲ့ဖြင့်ခြီးမြှင့်ခြင်းပြုသည်။ ထို့အတွက် ဂရေးအား ပဌမဗိုင်းကောင့်ဂရေး အော့ ဖယ်လိုဒွန်ဟူ၍ လည်းစာအုပ်စာတမ်းများတွင်ရေးသားခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ တခါတရံလည်း 'ဂရေး အော့ ဖယ်လိုဒွန်' သို့မဟုတ် 'လော့ ဖယ်လိုဒွန်' ဟုခေါ်ဝေါ်ရေးသားကြသည်။ ဂရေး ရေးသားခဲ့သောစာအုပ်များအနက် '၁၈၉၂ ခုမှ ၁၉၁၆ ခုနှစ်အထိ ၂၅ နှစ် ကာလ' ဟူသောစာအုပ်နှင့် 'ဖယ်လိုဒွန်စာတမ်းများ' (၁၉၂၆) ဟူသောစာအုပ်မှာ သမိုင်းမှတ်တမ်းတင်စာအုပ်များဖြစ်သည်။

ဂရယ်ပီတီဆွဲအား။ ။အာကာနသတ္တိ — ရှု။

ဂရက်ဖိုက်။ ။စိန်နှင့်ဂရက်ဖိုက် (ခဲနက်) တို့သည် ကာဗွန်စစ်စစ် ဖြစ်၏။ အခြားဓာတ်ပစ္စည်းများနှင့် ရောနှောပေါင်းစပ်ခြင်းမရှိသော၊ ဒြဗ်စင်သက်သက်ဖြစ်၏။ (စိန်ရတနာ၊

www.burmeseclassic.com

ကာဗွန် — ရှူ။) စိန်နှင့်ဂရက်ဖိုက်တို့သည် ကာဗွန်အခဲများ ဖြစ်ကြသော်လည်း၊ စိန်သည် သိရှိရသရွှေပစ္စည်းအားလုံး အနက် အမာဆုံးဖြစ်ရုံသာမက ကြည်လင်တောက်ပသည့် အတွက် လူအများက တန်ဖိုးထားကြသည်။ ဂရက်ဖိုက် မှာမူ ပျော့၍နက်သောအရောင်သာရှိသည်။ ဂရက်ဖိုက်ကို စစ်ဆေးကြည့်သောအခါ ပါးလွှာသောအချပ်ကလေးများ ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ဂရက်ဖိုက်ကို ကမ္ဘာအနှံ အပြား၌ တွေ့ရသော်လည်း သီဟိုင်ဋ္ဌကျွန်းတွင် အများဆုံး တူးဖော်ရရှိသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကျွတလီ၊ ဆိုက်ဗီးရီးယား၊ မက္ကဆီကိုနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိအချို့ သောနယ်များမှလည်း အထိုက်အလျောက် တူးဖော်ရရှိ သည်။ ဂရက်ဖိုက်ကို ဤကဲ့သို့သဘာဝအလျောက် တူး ဖော်ရရှိသည့်အပြင်၊ ဓာတုဗေဒနည်းအားဖြင့်လည်း ဖော် စပ်ယူနိုင်ပေသည်။

ဂရက်ဖိုက်သည် စိန်လောက်အဖိုးမထိုက်တန်လှသော် လည်း၊ စိန်ထက်များစွာအသုံးဝင်သည်။ ဂရက်ဖိုက်တတုံး ကိုယူ၍ စက္ကူပေါ်တွင်ခြစ်ကြည့်လျှင် အမဲကြောင်းများ ထင်ကျန်ရစ်သည်ကို တွေ့ရပေမည်။ ထိုကြောင့် ဂရက်ဖိုက် ကို အလွန်မှုန့်သောမြေစေးမှုန့်များနှင့် ရောပြီးလျှင် ခဲတံပြု လုပ်ရာ၌ ခဲဆန်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။ (ခဲတံ — ရှူ။)

အမှန်စင်စစ် ဂရက် ဖိုက်ဟူသောစကားသည် ရေးရန်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဂရိဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာသည်။ အချို့သောခဲတမျိုးတွင် ဂရက်ဖိုက်ပိုမိုပါဝင်သောကြောင့် ရေးရာတွင်ပျော့၍ အရောင်မှာလည်းပို၍ မဲသည်။ ဈေး ပေါသောခဲတံများတွင်မူ၊ ဂရက်ဖိုက်နည်း၍ မြေစေးအပါ များသောကြောင့် ရေးရာတွင်မချောမွတ်ဘဲ ခြစ်ကြောင်း လည်းထင်တတ်သည်။ ဂရက်ဖိုက်ကို ကိုင်တွယ်ကြည့်လျှင် စေးကပ်ကပ်ဖြင့် ချောနေသည်ကို တွေ့ရမည်။ ထိုသတ္တိ ကြောင့် ဂရက်ဖိုက်ကို ချောဆီအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးများ ကြသည်။ ပုံစံအားဖြင့် မော်တော်ကားဗောဗယ်ရင်များ နှင့် အခြားအပူအားကြီးသော စက်၏အစိတ်အပိုင်းများ အတွက် ဂရက်ဖိုက်မှာ အလွန်ကောင်းသော ချောဆီတမျိုး ဖြစ်၏။ ဂရက်ဖိုက်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ကောင်းစွာလိုက် စေနိုင်သောကြောင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖက်ဆိုင်ရာပစ္စည်း ကရိ ယာများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း အများအပြား အသုံးပြုကြ သည်။ အပူကောင်းစွာခံနိုင်သောလုံနှင့် ရီတော့ပေါင်အိုး များပြုလုပ်ရာတွင် ဂရက်ဖိုက်ကို သဲမြေစေးတို့နှင့် ရော၍ လုပ်ယူကြသည်။ ထိုပြင် ခြယ်ဆေးများ၊ အရောင်တင် ဆေးများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ဂရက်ဖိုက်ကို များစွာပင် အသုံးပြုကြသည်။

ဂရက်ဖိုက်ခဲများကိုထုခွဲ နေကြ သောသီဟိုင်ဋ္ဌအမျိုးသမီးများအား ကိုလံဗိုမြို့တွင်ဤသို့တွေ့မြင်ရသည်။

www.burmeseclassic.com

ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များကိုရေးသားခဲ့သည့် ဂရင်းညီနောင်

ဂရင်းညီနောင် (ခရစ် ၁၇၈၅–၁၈၆၃)။ သိုးဆောင်းစာပေလောကတွင် ဂရင်းဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များမှာ ကလေးများအဖို့ လွန်စွာထင်ရှားသောစာပေဖြစ်သည်။ အရွယ်မရွေး ကလေးတိုင်းလိုပင် ဂရင်းဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များတွင်ပါဝင်သည့်တံငါသည်လင်မယား၊ လေက်မ၊ နှင်းပေါက်စသောပုံကလေးမျာ းကိုမျာ းစွာနှစ်သက်ကြ၏။ သို့သော် ထိုသို့ကလေးမျာ းဖတ်ချင်၊ နားထောင်ချင်အောင် ဒဏ္ဍာရီများကိုရေးသားခဲ့သူများကား မည်သူတို့ဖြစ်ကြောင်းသိရှိသူနည်း၏။ စင်စစ်အားဖြင့် ကလေးစာပေဟုဆိုထိုက်သော ဂရင်းဒဏ္ဍာရီပုံပြင်မျာ းကို စုဆောင်းပြုစုခဲ့သူများမှာ ဂျေးကော့ ဂရင်းနှင့်ဝီလင် ဂရင်းခေါ် ဂျာမန်အမျိုးသားညီနောင် ၂ ယောက်ဖြစ်ပေသည်။

၁၇၇၅ ခုနှစ်၌ ဂျာမနီနိုင်ငံ ဟနော်ဝါရာကလေးတွင် ဂျေးကော့ ဂရင်းအား မွေးဖွားခဲ့၏။ ညီဖြစ်သူ ဝီလင် ဂရင်းကိုကား နောက်တနှစ်တွင်မွေးဖွား၏။ သူတို့၏ဖခင်မှာ ရွှေနေတဦးဖြစ်၏။ သူတို့တွင် မွေးချင်းပေါက်ဖော် ၆ ယောက်မျှရှိသော်လည်း၊ သူတို့ ၂ ယောက်သာလျှင် တယောက်နှင့်တယောက် အလွန်ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာနေခဲ့ကြပေသည်။ သူတို့ ၂ ယောက်သည် ငယ်စဉ်ကတည်းက အတူနေ၊ အတူသွား၊ အတူလာ၊ အမြဲမကွာ၊ အတူတူသာလျှင်ပူး တွဲလုပ်ဆောင်တတ်ကြလေသည်။

ဂျာမန်စာပေသမိုင်းတွင် ဂရင်းညီအစ်ကို ၂ ယောက်၏ အမည်များမှာ အလွန်ထင်ရှားလေသည်။ အစ်ကိုကြီးဖြစ်သူ ဂျေးကော့သည် ဂျာမန် အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးတစောင်ကိုစတင်ပြုစုသူဖြစ်၏။ ထိုသို့ပြုစုနေစဉ် ဂရင်းသည် စကားလုံးတို့၏အသံပြောင်းအသံလွှဲနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စဉ်းတခုကိုရှာဖွေတွေ့ရှိလေသည်။ ထိုစဉ်းမှာ 'ဂရင်းစဉ်း' ဟုယနေ့ထက်တိုင်ထင်ရှားလျက်ရှိသည်။ ထိုစဉ်းမှာ သက္ကရဋ၊ ဂရိ၊ လက်တင်စသောဘာသာစကားလုံးတို့သည် အင်္ဂလိပ်၊ ဂျာမန်စကားလုံးများအဖြစ်မည်သို့ ပြောင်းလဲလာပုံကိုဖေါ်ပြရှင်းလင်းထားသောစဉ်းဖြစ်၏။ ထိုပြင် ဂျာမန်အဘိဓာန်နှင့်ထုံးဟောင်းပုံပြင်ကျမ်းကိုလည်းပြုစုခဲ့ပေသေးသည်။

ဂျေးကော့ပြုစုသည့် အထင်ရှားဆုံးသော ကျမ်းများမှာ ဂျာမန်သဒ္ဒါကျမ်းနှင့်ဂျာမန်ဘာသာစကားသမိုင်းတို့ဖြစ်၏။ ညီဖြစ်သူ ဝီလင်၏အကောင်းဆုံးသောကျမ်းမှာ ဂျာမန်သူရဲကောင်းတို့၏ ရာဇဝင်ပုံပြင် ဖြစ်လေသည်။ ဂရင်းညီနောင် တို့ပူးပေါင်း၍ ရေးသားပြုစုခဲ့ကြသော စာပေများအနက်

ဂရင်းညီ နောင်၏ 'အိပ်ပျော်နေသောအလှမယ်' ဒဏ္ဍာရီမှ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂရင်းလန်းကျန်းတောင်ပိုင်း၏မြို့တော်ဖြစ်သောဂေါသော့မြို့

ရင်းဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များသည် စာပေလောကတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။ ဂရင်းညီနောင်တို့သည် ငယ်စဉ်ကလေးဘဝတွင် တွေ့သမျှ၊ မြင်သမျှ၊ ကြားသမျှတို့ကိုအမြဲတဆောင်ခြင်တွေးတောနေလေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့ငယ်စဉ်ကကြားခဲ့ဘူးသော ရှေးဟောင်းပုံပြင်များကိုစုဆောင်းရှာစာတောင်တဖွဲ့ဖြစ်လာအောင်ညီအစ်ကို ၂ ယောက်ရေးသားခဲ့သဖြင့်၊ ဂရင်းဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များဟူ၍ ကလေးတို့အာစာစာစောင်တွဲ ပေါ် ထွက်လာလေသည်။

ဂရင်းလန်းကျန်း။ ။ဂရင်းလန်းကျန်းသည် ကမ္ဘာပေါ်၌ ဒုတိယအကြီးဆုံးကျန်းဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ့မြောက်ဖျား အာတိတ်စက်ဝိုင်း အတွင်း သို့ တက္ခန်း လုံး လိုလိုကျရောက်နေသည်။ ဒေဗစ်ရေလက်ကြားနှင့်ဗက်ဖင်ပင်လယ်အော်တို့သည် ဂရင်းလန်း ကျန်း အား မြောက်အမေရိကတိုက် နှင့် ခွဲခြားထားလေသည်။

ဂရင်းလန်းကျန်း၏ ဧရိယာမှာ စတုရန်းမိုင် ၈၀၀,၀၀၀ ခန့်ဖြစ်သည်။ အလျားမှာ မိုင် ၁,၆၀၀ ခန့်၊ အနံမှာ မိုင် ၇၀၀ ကျော်ခန့်ဖြစ်သည်။ တဝက်ကျော်မျှသောမြေမျက်နှာပြင်ကို ထုထယ်ကြီး မားသောရေခဲပြင်ဖုံးလွှမ်းနေသောကြောင့်၊ တောင်ထိပ်များသာလျှင် ကွက်ကြား၊ ကွက်ကြားအဖြစ်ရေခဲပြင်ပေါ် မှထိုးရှဲထွက်နေသည်။ ထိုရေခဲပြင်သည် နှစ်စဉ်တန်ချိန် ကုဋေ ၁၀၀ ကျော်မျှလေးသောရေခဲများကို ပင်လယ်ထဲသို့ယူဆောင်ခဲ့သဖြင့် ပင်လယ်၌ချနေသောရေခဲတောင်ကြီးများသည် ခရီးသွားသင်္ဘောများကိုအန္တရာယ်ပြုနိုင်သည်။ (ရေခဲတောင်၊ ရေခဲမြစ်—လည်းရှု။) ဂရင်းလန်း၏ကမ်းရိုးတန်းမှာ ကျောက်ထူထပ်၍၊ ကုန်းမြေတွင်းသို့ရှည်လျားစွာဝင်နေသော ဖီအော့ခေါ် ရေမြောင်ကြီးများဖြင့်ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။

ဂရင်းလန်း၏ အရှေ့ဖက် ကမ်း ခြေ၌ ရေအေးစီးကြောင်းတခုဖြတ်၍စီးနေသည်။ ထိုကြောင့် လူမနေနိုင်လောက်အောင် အအေးလွန်ကဲသည်။ အနောက်ဖက်ကမ်းခြေမှာ အနည်းငယ်နွေးသဖြင့်၊ သစ်ပင်ပန်း မာလ်များစိုစိုပြည်ပြည်ရှိ၏။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ဂရင်းလန်းတွင် လူပေါင်း ၂၂,၅၀၁ ခန့်နေထိုင်သည်။ ထိုလူဦးရေထဲတွင် ဂရင်းလန်းကျန်းသား အမြောက်အမြားပါဝင်၍ ဒိန်းလူမျိုး အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ကျန်းသားများမှာ အအေးဒဏ်ခံနိုင်သော အက်စကီးမိုးများဖြစ်ကြ၍၊ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်ဆီးနှင်းထဲတွင်နေထိုင်ကြသည်။ (အက်စကီးမိုး ← ရှု။) ထိုကျန်းသားတို့သည် ကူးသန်းသွားလာရေးအတွက်ခွေးဆွဲစုပ်ဖားနှင့်ဖျဲရေဖြင့်ချပ်လုပ်သော ကယက်ခေါ် လောင်းလှေများကို အသုံးပြုကြသည်။ အလုပ်အကိုင်မှာ တံငါအလုပ်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် မြေခွေး၊ ဝက်ဝံအစရှိသောသားကောင်များကိုဖမ်းဆီးခြင်းဖြင့် လည်းအသက်မွေးမြူကြသည်။

ဂရင်းလန်းသည် ဒိန်းမတ် နိုင်ငံနှင့် ကူး သန်း ရောင်း ဝယ်သည်။ ကရိုင်းအိုလိုက်ခေါ် သတ္တုတမျိုးကိုတင်ပို့ရောင်းချသည်။ ကျောက်မီးသွေး၊ ကြေးဝါ၊ ရွှေနှင့်သံတို့ကိုကျန်းပါ တွင်တွေ့ရှိရသည်ဟုဆိုသည်။ အခြားထွက်ကုန်ဟူမှာ

www.burmeseclassic.com

ရေခဲပြင်အရည်ပျော်စအချိန် ဂရင်းလန်းကျွန်း၏ ရှုမျှော်ခင်း

ဝေလငါး၊ အစိုနှင့်အခြောက်ကုန်၊ ငါးကြီးဆီ၊ ငှက်သိုက်၊ သားမွေးနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့၏အရေများဖြစ်သည်။

ထိုကျွန်းကိုရှေးအခါကပင်လျှင် စကန်ဒီနေးဗီးယန်းလူမျိုးတို့ကသိရှိခဲ့သည်။ ခရစ် ၁၅၈၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့ကထပ်မံတွေ့ရှိသည်။

ရှေးအခါက ဂရင်းလန်းကျွန်းကို ဒိန်းမတ်နိုင်ငံအစိုးရက ကိုလိုနီစံနစ်ဖြင့်အုပ်ချုပ်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ယင်းကိုလိုနီစံနစ်ကို ဖျက်သိမ်း၍၊ ဂရင်းလန်းကျွန်းကိုဒိန်းမတ်နိုင်ငံထဲသို့သွတ်သွင်းခဲ့လေသည်။ ဂရင်းလန်းကျွန်း၌ မဲဆန္ဒနယ် ၂ နယ်ရှိရာ၊ တနယ်မှကိုယ်စားလှယ်တဦးကျကို ဒိန်းမတ်လွှတ်တော်သို့စေလွှတ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်။ ။ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်ဟုတွင်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြန့်ချီရေးစံနစ်မှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတခုတခုစီမှ မဖြန့်ချီဘဲ၊ ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအများ စုပေါင်း၍ လက်ကားသဘော ဖြန့်ချီပေးသောစံနစ် ဖြစ်သည်။ ဤစံနစ်ကို အင်္ဂလန်ပြည်၌ ၁၉၂၆ ခုတွင် 'ဗဟိုလျှပ်စစ်ဓာတ်ဘုတ်အဖွဲ့' က စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်။ မူလက ဒေသ ၇ ခုတွင်သာ ဤစံနစ်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြန့်ချီရန် ကြံစည်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၃၉ ခုမှစ၍ အင်္ဂလန်တပြည်လုံးသို့ တိုးချဲ့၍ ဖြန့်ချီနိုင်ခဲ့လေသည်။

ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်အနှံ့အပြားရှိ တခုချင်းလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများကို ဓာတ်တိုင်ဓာတ်ကြိုးများဖြင့် ရှုပ်ရှက်ခတ်မျှ ဆက်သွယ်စုပေါင်းထားသည်။ ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးဌာနသည် ထိုဓာတ်အားပေးစက်ရုံအားလုံးကို တခုတည်းသောအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် စီမံခန့်ခွဲသည်။ ယင်းဌာနအောက်၌ ဒေသအလိုက် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနခွဲများရှိပြန်သည်။ ထိုဌာနခွဲများသည် မိမိတို့လက်အောက်ရှိဓာတ်အားပေးစက်ရုံများအနက်မှ ခုတ်မောင်းလိုသည့်အားပေးရုံကို ခုတ်မောင်းစေ၍၊ ရပ်ထားလိုသည့်အားပေးရုံကို ရပ်နားစေခြင်းဖြင့်၊ သင့်လျော်သလိုစီမံဆောင်ရွက်ပေးရသည်။ ဤစံနစ်ဖြင့် တပြည်လုံးသို့ဖြန့်၍ ဆက်သွယ်ထားသောဓာတ်ကြိုးများသည် ဂရစ်အိုင်ရွန်ခေါ် မုံ့ကင်သံဆန်ခါနှင့် တူသည်။ ထိုကြောင့် ဤစံနစ်ကို ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်ဟု ခေါ်တွင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဂရစ်ဓာတ်ကြိုးအားလုံးသည် မိုင် ၅၀၀၀ ကျော်ရှည်၍၊ ဝေလနယ်နှင့် စကော့တလန်ပြည်မြောက်ပိုင်းရှိ နေရာတစိတ်တဒေသမှအပ၊ ဗြိတိန်တနိုင်ငံလုံးသို့ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။ ထိုဓာတ်ကြိုးများအနက် မိုင် ၄၀၀၀ နီးပါးရှည်သောဓာတ်ကြိုးများတွင်ရှိသည့်ဗို့အားမှာ ၁၃၂,၀၀၀ ဖြစ်သည်။ ဓာတ်တိုင်ကြီးများကို မျှော်စင်ပမာ ဆောက်လုပ်ထားကြသည်။ အမြင့်ဆုံးဓာတ်တိုင်များသည် ဒက်နမ်အရပ်၌ တင်းမြစ်ကို

www.burmeseclassic.com

ဓာတ်ကြိုးများကျော်ဖြတ်နိုင်အောင် ဆောက်လုပ်ထားသောဓာတ်တိုင်များ ဖြစ်ကြသည်။ အမြင့် ၄၈၇ ပေမျှရှိသည်။ ဓာတ်ကြိုးများကို မိုးကြိုးမခနိုင်အောင် ဓာတ်တိုင်သိပ်များပေါ်၌ မိုးကြိုးလွှဲနန်းကြိုးဖြင့် သွယ်တန်းကာကွယ်ထားသည်။ ဓာတ်ကြိုးများသည် ဂရစ်ဌာနခွဲများ၌ပေါင်းဆိုကြ၏။ ဌာနခွဲအချို့မှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုဆက်လိုကဆက်ပေးနိုင်အောင်၊ သို့တည်းမဟုတ် အဆက်ဖြတ်လိုကဖြတ်ပေးနိုင်အောင် ထရန်စဖေါမားစက်များ တပ်ဆင်ထားသည့် ဌာနများ ဖြစ်ကြသည်။ လန်ဒန်မြို့တဝိုက်တွင် ဗို့အား ၆၆,၀၀၀ ဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသော မြေအောက်ဓာတ်ကြိုးများလည်း ရှိပါရှက်ခတ်မျှရှိသည်။

ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတရုံတည်းမှနေ၍ ဓာတ်အားပေးသောစံနစ်ထက် အကျိုးကျေးဇူးများသည်။ ပဌမအကျိုးကျေးဇူးမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို အဆက်မပြတ်ရရှိခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ပမာအားဖြင့် ဒေသတခုတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို အားပေးသော စက်ရုံတခုတည်းမှ ရရှိနေသည်ဆိုပါစို့။ အကယ်၍အကြောင်းတခုခုကြောင့် အဆိုပါဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို ရပ်စဲထားရပါက၊ အားပေးစက်ရုံရှိစက်များ ပြန်မလည်မခြင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ရတော့မည်မဟုတ်ချေ။ အားပေးရုံမှ ပေးနိုင်သည်ထက်ပို၍လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ရနိုင်စရာအကြောင်း မရှိပေ။ သို့သော် ဂရစ်ဓာတ်ကြိုးမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်ရရှိသည့် ဒေသများမှာမူ ဤဒုက္ခအခက်အခဲမျိုးမှ ကင်းလွတ်ကြပေသည်။ (ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ — လည်းရှု။)

ဒုတိယအကျိုးကျေးဇူးမှာ မြို့နယ်ရှိလျှပ်စစ်ရုံနှင့် ဂရစ်လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြိုးတို့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖလှယ်နိုင်မှုပင် ဖြစ်သည်။ ပမာအားဖြင့် မြို့နယ်တခုသည် ယင်း၏လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံက ထုတ်ပေးနိုင်သောဓာတ်အားထက်ပို၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုအသုံးပြုသည် ဆိုပါစို့။ ထိုအခါမျိုးတွင် ဂရစ်ဓာတ်ကြိုးနှင့် ဆက်သွယ်ထားခြင်းရှိလျှင် ထိုလျှပ်စစ်ရုံသည် လိုသောဓာတ်အားကို ဂရစ်ဓာတ်ကြိုးမှ ရရှိနိုင်ပေသည်။ တဖန် မြို့နယ်တခုရှိလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံသည် ထိုမြို့နယ်ကအသုံးပြုနိုင်သည်ထက်ပို၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ထုတ်ပေးနိုင်သည် ဆိုပါစို့။ ထိုအခါမျိုးတွင်လည်း ဂရစ်ဓာတ်ကြိုးနှင့် ဆက်သွယ်ထားခြင်းရှိလျှင် လျှပ်စစ်ရုံမှ ပိုသောလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ဂရစ်ကြိုးထဲသို့ ထည့်သွင်းပေးနိုင်ပေသည်။

တတိယအကျိုးကျေးဇူးကား စရိတ်သက်သာမှုပင်ဖြစ်၍ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်၏။ ဓာတ်အားကို ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတရုံတည်းမှနေ၍ပေးခြင်းသည် ဒေသကိုလိုက်၍ ကုန်

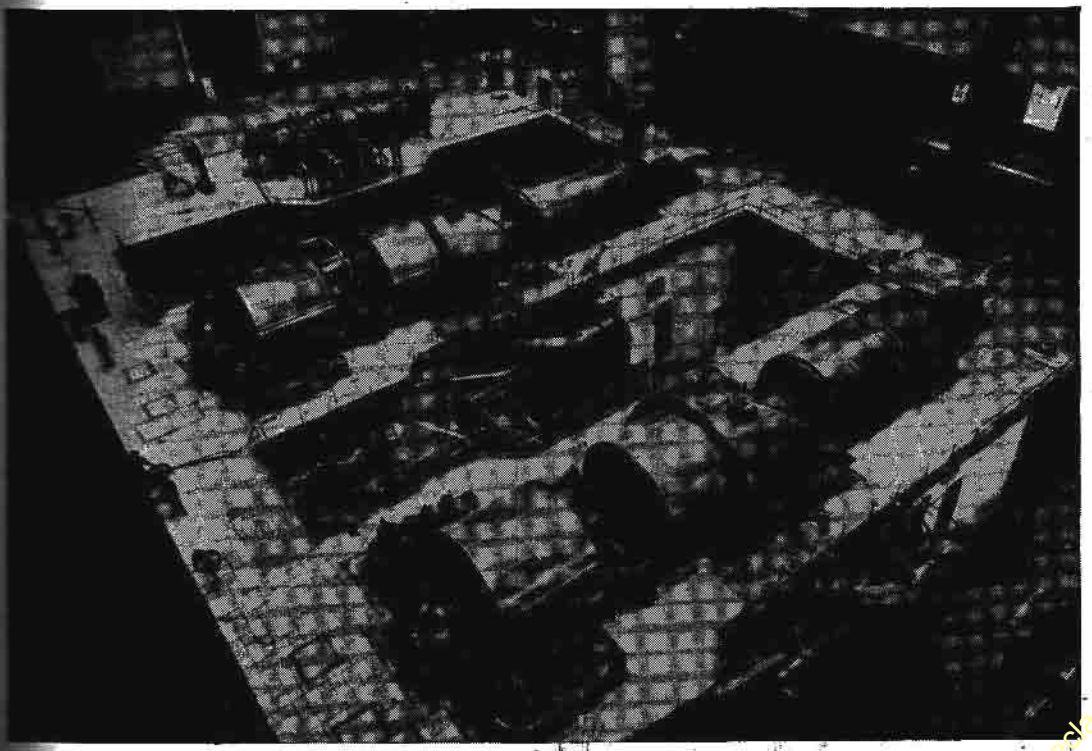

ဂရစ်လျှပ်စစ်ဓါတ်ဖြန့်ချီရေးဗဟိုဌာနရှိ လျှပ်စစ်အား ပေးစက်များ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျွစရိတ်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ထိုဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ၌ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုအသုံးပြုကြသည်မှာ များသည့်အခါများ၍ နည်းသည့်အခါနည်းသည်။ နေ့အသုံးနှင့်ညအသုံးပင်မတူချေ။ တခုချင်းဓာတ်အားပေးရုံတွင် အသုံးပိုလာသည့်အခါဖြစ်စေ၊ နည်းသွားသည့်အခါဖြစ်စေ စက်ကိုရပ်ထား၍ မရဘဲ အခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် ခုတ်မောင်းနေရသဖြင့်စရိတ်သက်သာသင့်လျက်မသက်သာဘဲဖြစ်နေပေသည်။ ဂရစ်စံနစ်တွင်မူ လျှပ်စစ်ဓာတ်အသုံးလိုမှု အနည်းအများကိုလိုက်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို အသုံးမလိုသည့် နေရာမှအသုံးလိုသည့် နေရာသို့ လွှဲပြောင်းပို့ဆောင်ပေးနိုင်သည်။ အသုံးမလိုသည့်အခါ အားနည်းသော ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအချို့ကို ရပ်နားထားခြင်းဖြင့် အလိုရှိသမျှလျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုသာ ရအောင်ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အလိုရှိသမျှလျှပ်စစ်ဓာတ်ကို စရိတ်အနည်းဆုံးနှင့် ဖန်တီးပေးနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို တပြည်လုံးသို့ အပိုအလိုမရှိစေဘဲညီညွတ်မျှတစွာဖြန့်ချီပေးစွမ်းနိုင်ခြင်းမှာ ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်မှ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးတရပ်ပင်ဖြစ်ပေသည်။ (လျှပ်စစ်ဓာတ် — ရှု။)

ဂရစ်လျှပ်စစ်ဓါတ်ကြိုးများသွယ်တန်းထားသည့်မျှော်စင်

ဂရိတ်ဗြိတိန်။ ။အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်၊ ဝေလ၊ ဟက်ဗရိဒီးကျွန်းစု၊ အော့ကနီကျွန်းစု၊ ဝိုက်ကျွန်း၊ ရွက်တလန်ကျွန်းစုနှင့်မန်းကျွန်းတို့ကိုစုပေါင်း၍ ဂရိတ်ဗြိတိန်ဟုအမည်ပေးထားသည်။ မူလကစ၍ အိုင်ယာလန်မှာ ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့်မဆိုင်၊ သတ်သတ်ဖြစ်သည်။ မြေပုံအရဆိုလျှင် အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားကြီး၊ မြောက်ပင်လယ်၊ အိုင်ရစ်ပင်လယ်၊ စိန်ဂျော့ရေလက်ကြားကြီးတို့ဝန်းရံလျက်ရှိသော ကျွန်းနှင့်ကျွန်းစုများကို ဂရိတ်ဗြိတိန်ဟုသိရာသည်။

ရာသီဥတုအားဖြင့် ဂရိတ်ဗြိတိန်၌ သမပိုင်းဒေသ၏ရာသီဥတု ရှိသည်။ မိုးရေချိန် အတန်ငယ်များသည်။ သိမ်းမြစ် (တင်းမြစ်)၊ ဆဲဗန်းမြစ်၊ ဟမ်ဗားမြစ်၊ မာဆီမြစ်နှင့် ကလိုက်မြစ်တို့သည် ကျွန်းမကြီးအတွင်းသို့ ပင်လယ်ခရီးမှ ဝင်လာရန် အတန်ငယ်ကျယ်သည်ဖြစ်၍၊ ဂရိတ်ဗြိတိန်၌ သဘော်ဆိပ်ကမ်းကောင်းများ ရှိသည်။ မြေညြဇာကောင်းမွန်သဖြင့် သမပိုင်းဇုန်၏သီးနှံများ ကောင်းစွာအောင်မြင်သည်။ တောတောင်ထူထပ်ရာမြောက်ပိုင်းနှင့်အနောက်ပိုင်းဒေသတို့တွင် သံနှင့်ကျောက်မီးသွေးထွက်သဖြင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၌အလွန်ကြီးကျယ်လေသည်။

ဂရိတ်ဗြိတိန်ကျွန်း၌ မူလက အင်္ဂလန်သည်သာလျှင်ပြည်မကြီးဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၂၇၂ ခုနှစ်၌ ဝေလနယ်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်သဖြင့် ဂရိတ်ဗြိတိန်သည် ပထဝီဝင်အရ ဧရိယာတိုးလာခဲ့သည်။ ခရစ် ၁၆၀၃ ခုနှစ်ရောက်သော အခါ ဂျိမ်းဘုရင်သည် စကော့တလန်ပြည်၏ဆဌမဂျိမ်းဘုရင်အဖြစ်နှင့်ငင်း၊ အင်္ဂလန်ပြည်၏ပဌမဂျိမ်းဘုရင်အဖြစ်နှင့်ငင်း အုပ်စိုးခဲ့သဖြင့် ဂရိတ်ဗြိတိန်၏နယ်နိမိတ်သည် ပို၍ကျယ်ဝန်းလာပြန်သည်။

သို့သော် ထိုစဉ်က ဂရိတ်ဗြိတိန်ဟု အသုံးမများသေးချေ။ ၁၇၀၇ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နှင့်စကော့တလန်ကို ပေါင်းစပ်လိုက်သော ယူနီယန်အက်ဥပဒေကို အတည်ပြုလိုက်သည်တွင် ဂရိတ်ဗြိတိန်ဟူသောအမည်သည် ရုံးသုံးစကားအဖြစ်နှင့်အတည်ပြုခြင်းခံရလေသည်။ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်၌ အိုင်ယာလန်ကို ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့် ပူးပေါင်းသောဥပဒေပြုသည်တွင် ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့်အိုင်ယာလန်ပူးပေါင်းသော ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းဟူ၍ တွင်လာပြန်သည်။ ဤသို့ ၃ နိုင်ငံပေါင်းစပ်သော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ယူနီယန်ဂျက်အလံ၌ အင်္ဂလန်၏အဖြူခံအနီကြက်ခြေခတ်ကိုငင်း၊ စကော့တလန်၏ အပြာခံအဖြူထောင့်တန်းကြက်ခြေခတ်ကိုငင်း၊ အိုင်လာလန်၏အနီထောင့်တန်းကြက်ခြေခတ်ကိုငင်း တခုတည်းဖြစ်အောင်ပေါင်းစပ်လိုက်လေသည်။

၁၉၂၂ ခုနှစ်၌ အိုင်ယာလန်တောင်ပိုင်းကို ဒိုမီနီယန်အုပ်ချုပ်ရေးပေးလိုက်ရာ မြောက်ပိုင်းမှာ ယူနိုက်တက်

www.burmeseclassic.com

ဂရိတ်ဗြိတိန်မြေပုံ

ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့၏။ နောက် ၄ နှစ်အကြာတွင် ရွှမ်ပလိန်ဆိုသူက ဟျူရွန်အိုင်ကို တွေ့ရှိပြန်၏။ သို့ရာတွင် အီရီအိုင်ကိုမူကား ယင်းဒေသရှိ အစ်ရိုကွိုင်လူမျိုးများ၏ ရန်ကြောင့် ၁၆၆၉ ခုနှစ်တွင်မှ တွေ့ရှိခဲ့ကြလေသည်။

ဂရိတ်လိတ်ရေအိုင်ကြီးများသည် ကနေဒါနိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့၏ အကြားတွင် တည်ရှိသဖြင့် အဆိုပါ ၂ နိုင်ငံ၏ ရေကြောင်းဆက်သွယ်ရေးတွင် ထိုရေအိုင်ကြီးများသည် လွန်စွာအရေးပါအရာရောက်လေသည်။ ရေအိုင်ကြီးများအားလုံး၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀ မျှရှိ၍၊ ရေအိုင်များမှ ရေကို အကျိုးခံစားနိုင်သော မြေရေိယာမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၃၀၀,၀၀၀ ခန့် ရှိ၏။ ထိုရေအိုင်များမှာ ပြည်တွင်း၌ တည်ရှိပြီးလျှင် အလွန်ကြီးမားလွန်းလှသဖြင့် ပြည်တွင်းပင်လယ်များဟုပင် ခေါ်ဝှေ်ကြ၏။ ရေအနက်မှာကား ပေ ၂၀၀ ကျော်မှ ၁,၁၀၀ ခန့်အထိ ရှိလေသည်။

ဂရိတ်လိတ်ရေအိုင်ကြီးများဒေသတဝိုက်ရှိ ရာသီဥတုမှာ ပင်လယ် သမုဒ္ဒရာဒေသတဝိုက်ရှိရာသီဥတုနှင့် များစွာမခြားနားလှချေ။ နွေအခါတွင် ရေအိုင်ကြီးများက အပူခဝါတ်ကိုစုတ်ယူ၍ ဆောင်းရာသီတွင် အပူခဝါတ်ကိုပေးလေရာ၊ ရာသီဥတုမှာ တသည်။ အိုင်ကြီးများထဲ၌ လေမုန်တိုင်းများ ကျသည့်အခါတွင်လည်း သမုဒ္ဒရာလေမုန်တိုင်းကဲ့သို့ပင် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလေသည်။ ထိုအိုင်ကြီးများတွင် တနှစ်လျှင် ၅ လခန့် ရေခဲနေတတ်၏။ ရေမခဲသောလများတွင်မူကား ကုန်သင်္ဘောများနှင့် လူစီးသင်္ဘောများသည်လူးလာခေါက်တုံ့ သွားလာနေကြသည်။

ရေအိုင်ကြီးများတွင် အိုင်ကြီးတခုမှတခုသို့ ရေကြောင်းဆက်သွယ်ရေး လွယ်ကူစိမ့်သောငှာ တူးမြောင်းများကို ဖေါက်လုပ်ထားလေသည်။ ဆူပီးရီးယားအိုင်၏ ထွက်ပေါက်ဖြစ်သော ဆူးစိန်မာရီအရပ်တွင် ၁၀၅၅ ခုနှစ်မှစ၍ ရေပြင်ညီဆည်များတပ်ဆင်ထားသော တူးမြောင်းတခုကို ဖေါက်လုပ်ခဲ့ကြ၏။ ယခုအခါတွင် ထိုနေရာ၌ ရေပြင်ညီဆည် ရှည်ကြီး ၂ ခုရှိလေသည်။ တခုမှာ ပနားမားတူးမြောင်းတွင်ရှိသော ရေပြင်ညီဆည်ထဖွဲ့ ပေပေါင်း ၃၅၀ ရှည်၏။ ထိုရေပြင်ညီဆည်မှ သင်္ဘောအဝင်အထွက်များပြားလေရာ ပျမ်းမျှ ၁၂ မိနစ်လျှင်သင်္ဘောတစင်းမျှ သွားလာနေသည်။ ခွဲထုတ်သည်သင်္ဘောများလည်း ဥဒါဟို ကူးသန်းသွားလာခွင့်ရကြ၏။ ထိုသို့သွားလာနေကြသော လှေသင်္ဘောများကို ဘေးမသီ၊ ရန်မခေရန် မီးပြတိုက်များ၊ မီးပြသင်္ဘောများ၊

ဂရိတ်လိတ်ဒေသ။ ။ဂရိတ်လိတ်အမည်ဖြင့်ထင်ရှားသော အိုင်ကြီး ၅ အိုင်မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံအကြား၌ တည်ရှိကြ၏။ ထိုရေအိုင်ကြီးများမှာ ဆူပီးရီးယားအိုင်၊ မစ်ရှီဂန်အိုင်၊ ဟျူရွန်အိုင်၊ အီရီအိုင်နှင့် အွန်တေးရီးယိုးအိုင်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ ဂရိတ်လိတ်ရေအိုင်ကြီးများ၏ ကျေးဇူးကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့၏ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေးမှာ ပိုမိုတိုးတက်ပြီးလျှင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးမှာလည်း အထူးပင် ပြေပြစ်ချောမွေ့တက်လာလေသည်။

ဂရိတ်လိတ်အိုင်ကြီး ၅ ခုအနက်၊ အွန်တေးရီးယိုးအိုင်ကို ၁၆၁၁ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်လူမျိုးများက ရှေးဦးစွာ

www.burmeseclassic.com

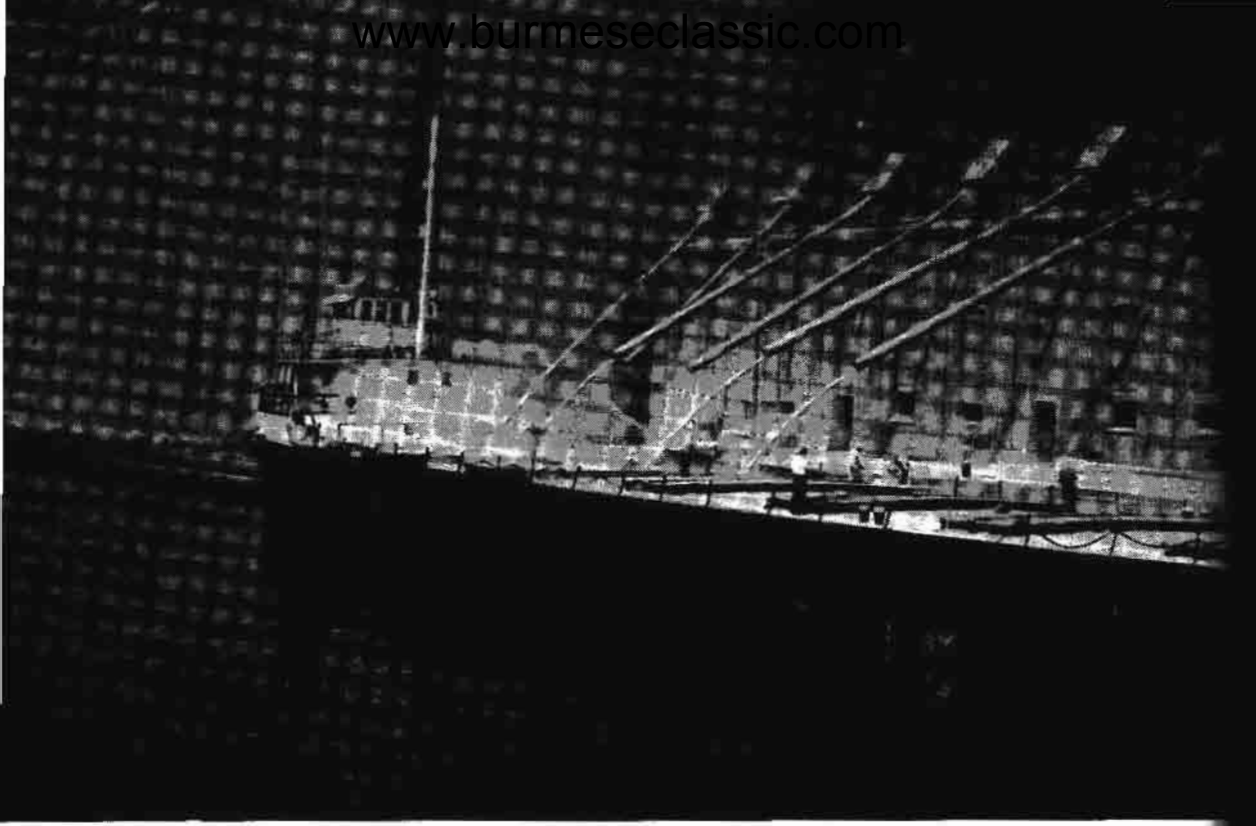

ဆူပီးရီးယားအိုင်ဆိပ်ကမ်းတခုတွင် သီးနှံများကို ကျိမြင့်မှသင်္ဘောသို့ထောင်းချနေပုံ

ဗေါ်ယာများ၊ အသက်ကယ်စခန်းများစသည်တို့ကို ပြသော ရေအိုင်နယ်မြေပုံများကို အရံသင့်ထားရှိကြလေသည်။ ထိုပြင် ရေအိုင်များ၏အတိမ်အနက်ကိုသိသာစေရန် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ခံများကတိုင်းထွာ၍ အခါအားလျော်စွာ မှတ်တမ်းများရေးထုတ်ကြေငြာကြရလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လေးလံသောကုန်တင်သင်္ဘောကြီးများသည် ရေနည်းနေပါက ကောင်းစွာမခုတ်မောင်းနိုင်မည်စိုးသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင် ဝဲလန်းတူးမြောင်းကို အီရီအိုင်မှ အွန်တေးရီးယိုးအိုင်သို့ နိုင်အဂ္ဂရာရေတံခွန်ကို ကျော့ပတ်ကာ ဖေါက်လုပ်ပြီးလျှင် စတင်အသုံးပြု၏။ အီရီတူးမြောင်းသည် အီရီအိုင်နှင့်ဟဒ်ဆန်မြစ်ကို ဆက်သွယ်ထား၏။

ရေအိုင်ကြီးများဒေသအထက်ပိုင်း၌တခါကမြင့်မားသော တောင်စဉ်တောင်တန်းများရှိခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ကာလကြာရှည်လတ်သော် ရေနှင့်လေတို့တိုက်စားခြင်းကြောင့် တောင်များပြိုပျက်ကာ မြေနိမ့်လွင်ပြင်ဘဝသို့ ရောက်ရတော့၏။ အချို့နေရာများသည် ချိုင့်ခွက်များဖြစ်ကာ ဆောင်းရာသီတွင် ရေခဲနေ၍၊ နွေအခါ၌ ရေအိုင်ငယ်များအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေကြလေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အိုင်မျိုးများသည် မစ်ရှိဂန်၊ မင်နီဆိုတာနှင့် ဝစ္စကွန်းဆင်းပြည်နယ်တို့၌ အများအပြားပင်ရှိလေသည်။

ဆူပီးရီးယားအိုင်ကြီး၏ တောင်ဖက်တလျှောက်၌ အဖိုးတန်ကြေးနီ အမြောက်အမြားထွက်၏။ ထိုဒေသ၌ ကြေးနီတူးဖေါ် ရေးလုပ်ငန်းသည် အကြီးအကျယ်ဆုံးဖြစ်၏။ ထိုအိုင်ကြီး၏အနောက်ဖက်ရှိ တောင်တန်းများတွင်လည်း သံသတ္တုတွင်းများရှိသည်။

ဂရိတ်လိတ်ခေါ် ရေအိုင်ကြီးများသည် ကနေဒါနိုင်ငံ ပရေရီဒေသများ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကို များစွာ အထောက်အပံ့ပေးသည့်အပြင် ထိုဒေသရှိမြို့ကြီးများ၏ စီးပွားရေးကိုလည်း တိုးတက်စေလေသည်။ မွန်းထရီအော၊ ဖို့ဝီလျံ၊ ဟယ်မီလတန်၊ တိုရွန်တို၊ ကင်းစတန်စသောမြို့များသည်လွန်ခဲ့သည့်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းကပင် တိုးတက်လာခဲ့ကြ၏။ မစ်ရှိဂန်ရေအိုင်၏ တောင်ဖက်စွန်းတွင်ရှိသော ရှိကားဂိုးဆိပ်ကမ်းမြို့မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်နယူးယော့မြို့ကလွဲလျှင် သင်္ဘောအများဆုံးဆိုက်ကပ်သောဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီး ဖြစ်လေသည်။

ဂရန်းနိုက်ကျောက်။ ။နှမ်းဖတ်ကျောက် — ရှ။

ဂလူးကို့သကြား။ ။အချို့သစ်သီးနှင့်ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့တွင် ဂလူးကို့သကြားပါသောကြောင့် ချိုသည်။ ဂလူးကို့သကြားကို ကောက်နှံများမှရသောကစီမှ အများအပြား ချက်ယူကြသည်။ ချက်ယူပုံမှာ ကောက်နှံများမှရသည့် ကစီမှုန့်ကို ရေတွင်ဖျော်ပြီးလျှင် ဟိုက်ဒရိုကလောရစ်အက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆစ်အနည်းငယ်ထည့်၍ ကျိုသည်။ အက်ဆစ်သည် နောက်ဆုံးတွင် သမသွားသောအခါ ဂလူးကို့သကြားပွင့်ကလေးများ ဖြစ်လာသည်။ သကြားပွင့်အဖြစ်သို့ မရောက်သေးသောဂလူးကို့သည် သကာရည့်ကဲ့သို့ ခွဲပျစ်နေတတ်သည်။ ရောင်းဝယ်ဖေါက်ကားရေးအတွက် ဂလူးကို့ကိုသကြားပွင့်အဖြစ်သို့မရောက်မီ သကာကဲ့သို့ခွဲပျစ်နေသောအနေဖြင့်ပြုကြသည်။ ဂလူးကို့သည် လွယ်လင့်တကူသကြားပွင့်ဆောက်နိုင်သောကြောင့် သကြားလုံးများပြုလုပ်ရောင်းချရန်နှင့် သစ်သီးများတာရှည်ခံအောင်ပြုလုပ်ရန် များစွာအသုံးပြုကြသည်။ မုံ့တိုက်ကြီးများတွင်လည်း အဖိုးတန်မုံ့ဆောင်း စားများ လုပ်သည့်အခါ မုံ့တွင် သကြားပွင့်ဆောက်အောင် ဂလူးကို့ကိုအသုံးပြုကြသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ အစာအာဟာရအဖြစ်ဖြင့် ဝင်သွားသောကစီတို့သည် နောက်ဆုံးတွင် ဂလူးကို့သကြားအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပြီးလျှင် သွေးထဲသို့ ဝင်သွားသည်။ ဂလူးကို့သည် သွေးထဲသို့ဝင်သွားပြီးသော်၊ အားကိုပြစ်စေလျက် ကျန်းမာမှုကို များစွာအထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည်။ ဂလူးကို့သည် အစာကြေလွယ်သည်။ ထိုကြောင့် အထူးသဖြင့် နလံထခါစအားအင်နည်းသူများနှင့် ကလေးသူငယ်များ စားသုံးရန်အတွက် အလွန်ကောင်းသည်။ အပင်များ၌ရှိသောကစီသည် အချိန်ကာလအားလျော်စွာ ဂလူးကို့သကြားအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသည်။ စပျစ်သီးခြောက်တွင် တွေ့ရသော သကြားပွင့် ကလေး များ သည် အများအားဖြင့် ဂလူးကို့များပင်ဖြစ်၏။ ပျားရည်တွင်လည်း ဂလူးကို့သကြား အများအပြားပါဝင်သည်။

ဂလက်စတုန်း, ဝီလျံ၊ အီ (ခရစ် ၁၈၀၉–၁၈၉၈)။ အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကြီး ဝီလျံ၊ အီးဝပ် ဂလက်စတုန်းသည် အလွန်ကျော်ကြားခဲ့ရာ၊ ထိုကျော်ကြားခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတို့မှာ ဂလက်စတုန်းသည် ဗြိတိသျှပါလီမန်အောက်လွှတ်တော်တွင် အနှစ် ၆၀ ကျော်မျှ အမတ်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ခြင်း၊ လစ်ဗရယ်ပါတီကို အနှစ် ၃၀ ကျော်မျှ ခေါင်းဆောင်မှုပေးခဲ့ခြင်း၊ နန်းရင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့် ၄ ကြိမ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းတို့အပြင်၊ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်နှင့်လူမှုရေးရာနယ်ပယ်တို့တွင် ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုစီမံချက်အများအပြားဖန်တီးကြံဆောင်ခဲ့ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဂလက်စတုန်းသည်

ဂရိတ်လိတ် ဒေသတည် နေရာပြမြေပုံ

နယ်နိမိတ်မျဉ်း၏အထက်ပိုင်းမှာကနေဒါနိုင်ငံဖြစ်၍၊ အောက်ပိုင်းမှာအမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဖြစ်သည်။

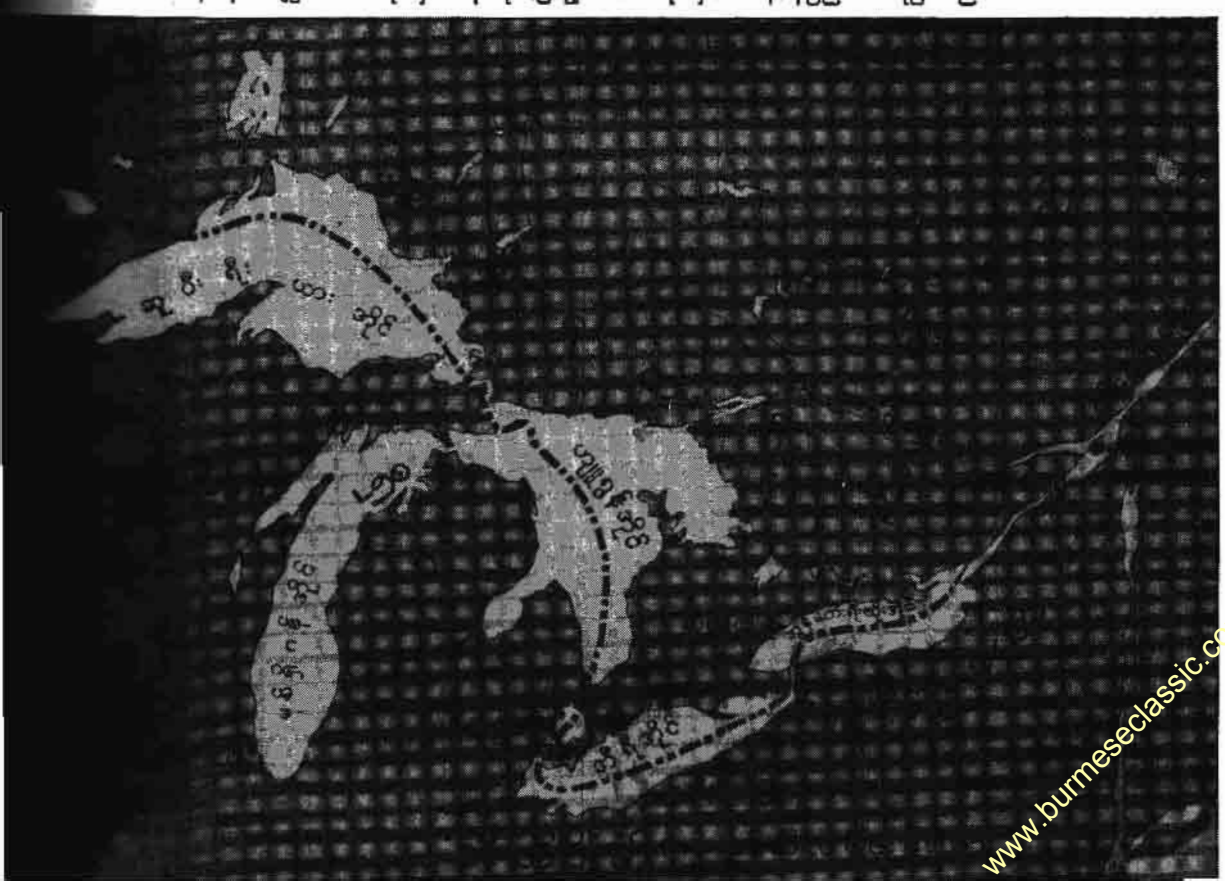

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အိုင်ယာလံဟုမ္မရူးဥပဒေကြမ်းကို ဂလက်စတုံး တင်သွင်းနေစဉ်

၁၈၀၉ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်တွင် လီဗာပူးမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ မိဖများမှာ စကော့မျိုးရိုးဖြစ်၍၊ ကြွယ်ဝသော ကုန်သည်ကြီးများဖြစ်ကြသည်။ သူသည် အီတန်ကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားပြီးနောက် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၊ ခရိုက်စချပ်ကောလိပ်ကျောင်းတွင် ဆက်လက်ဆည်းပူး ခဲ့ရာသခ်ျာတွင်ငုင်း၊ ဂရိနှင့်လက်တင်စာပေတွင် ငုင်း ပဌမတန်းဂုဏ်ထူး ၂ ထပ်ဖြင့် ၁၈၃၁ ခုနှစ်တွင် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ဂလက်စတုန်းသည် အယူဝါဒကို ကိုင်း ရှိုင်းသူဖြစ်၍၊ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးဖြစ် လိုစိတ်ရှိခဲ့၏။ သို့သော် မိဖများ၏ဆန္ဒအရ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ရောက်လာခဲ့၏။

၁၈၃၃ ခုနှစ်၊ အသက် ၂၄ နှစ်အရွယ်တွင် ဂလက်စတုန်းသည် ပါလီမန်အောက်လွှတ်တော်သို့ တိုရီပါတီဝင်အမတ်အဖြစ်ဖြင့် အရွေးခံရသည်။ ၁၈၃၄ ခုနှစ်၌ဆာ ရောဗတ်ပီးခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပဌမဦးစွာ ဘဏ္ဍာရေးဌာန၊ ထိုနောက် ကိုလိုနီဆိုင်ရာဌာန၌ ဝန်ကလေးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံ ခဲ့ရသည်။ သို့သော် ၁၈၃၅ ခုနှစ်တွင်ပီး၏ အစိုးရအဖွဲ့ ပြုတ်ကျသွားလေသည်။ ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် တိုရီပါတီကတဖန် အစိုးရဖွဲ့နိုင်ပြန်သောအခါ ဂလက်စတုန်းသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဌာနဝန်ကလေး ဖြစ်လာပြန်သည်။ ၁၈၄၃ ခုနှစ်တွင် ယင်းဌာန၌ ဝန်ကြီးခန့်ထားခြင်းခံရ၍ ကက်ဗိနက်အဖွဲ့ဝင်အဆင့် အတန်းရရှိသော ဝန်ကြီးတဦး ဖြစ်လာသည်။ ၁၈၄၅ ခုနှစ်တွင် ကိုလိုနီဆိုင်ရာဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်သည်။

၁၈၄၆ ခုနှစ်တွင် ဂျုံ သွင်းကုန် ပေါ်၌ အကောက်ခွန်ကောက်ခြင်းကို ဆာ ရောဗတ်ပီးက ပယ်ဖျက်ရန် ကြိုးစားသောအခါ သူ၏နောက်လိုက် တိုရီ (ဝါ) ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီဝင်အများအပြားနှင့် သဘောကွဲလွဲ၍၊ ရာထူးမှနုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။ ပီးနှင့်အတူ ဂလက်စတုန်းအပါအဝင်အစိုးရတဖွဲ့လုံး ရာထူးမှနုတ်ထွက်ကြပြီးနောက် တိုရီပါတီနှင့်ဂလက်စတုန်းသည် အဆက်ပြတ်သွားလေသည်။သို့သော် တိုရီပါတီနှင့်အဆက်ပြတ်ပြီးနောက် ၁၃ နှစ်ကြာမှ လစ်ဗရယ်ပါတီသို့ဝင်သည်။ ဂလက်စတုန်းသည် ပါလီမန်အမတ်အဖြစ်မှလည်းနုတ်ထွက်၍ တဖန်ပြန်လည်အရွေးခံရာ၊ ချက်ခြင်းပင်ပြန်၍ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည်။

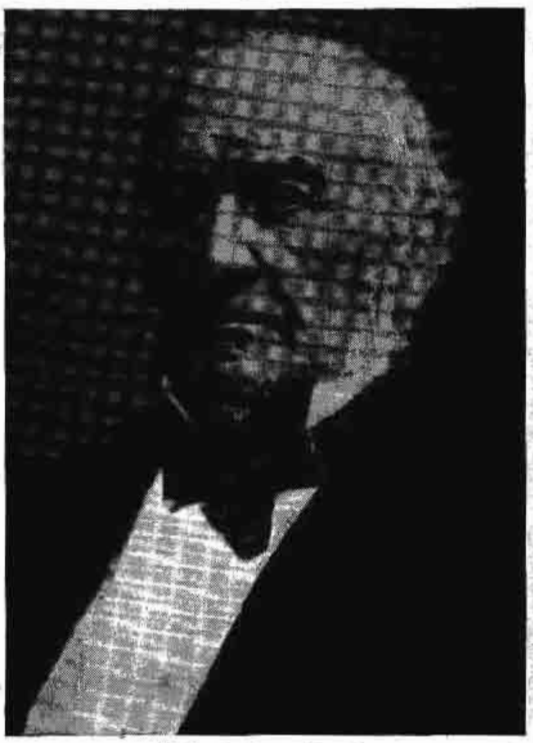

ဝီလျံ အီးဝပ် ဂလက်စတုန်း

၁၈၅၂ ခုတွင် ဂလက်စတုန်းသည် အတိုက်အခံအမတ်အဖြစ်နှင့်ရှိစဉ် ကွန်ဆားဗတစ် (တိုရီ) ပါတီအစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဗင်ဂျမင်ဒစ်ဇရေလီတင်သွင်းသော ဗတ်ဂျက် (ဝါ) အစိုးရ၏ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းကို ထိရောက်စွာ မိမိရရဝေဖိန်၍ အချေအတင်ပြောဆိုရာ၌ အနိုင်ရသိုက်သောကြောင့် ဝိုင်းဝန်းခြီးကျူးခြင်းခံရ၏။ ကောင်းပြော

www.burmeseclassic.com

ကောင်းသည်၊ အချက်အလက်နိုင်နင်းသည်ဟူ၍လည်း နာမည်ကျော်သွားလေသည်။ ဤသည်မှစ၍ ဂလက်စတုန်း ခင်ဗင်ဇရေလီတို့သည် နာမည်ကျော်နိုင်ငံရေးပြိုင်ဖက်များဖြစ်လာကြ၏။ (ဒစ်ဇရေလီ, ဗီ — ၌။) ထိုနှစ်၌ပင် ကွန်ဆာဗေတစ်အစိုးရပြုတ်ကျ၍၊ပီးဂိုဏ်းသားလေ့အဗာဒင်းက လစ်ဗရယ် တို့၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် အစိုးရဖွဲ့နိုင်ရာ၊ ဂလက်စတုန်းသည် ၁၈၅၃ ခုနှစ်တွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးရာထူးကို ထက်ခဲ့၏။ အဗာဒင်း၏အစိုးရသည် ၁၈၅၅ ခုနှစ်အထိ တည်မြဲခဲ့သည်။ ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် ဂလက်စတုန်းသည် လစ်ဗရယ်ပါတီသို့ဝင်လိုက်သည်။ ၁၈၅၉ ခုမှ ၁၈၆၆ ခုနှစ်အထိ လစ်ဗရယ်အစိုးရအဖွဲ့များတွင် ဂလက်စတုန်းသည် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

ဂလက်စတုန်းသည် ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် လစ်ဗရယ်ပါတီ၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဖြင့် ပဌမအကြိမ် အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့နိုင်ခဲ့သည်။ ဂလက်စတုန်း နန်းရင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ၄ ကြိမ်မှာ ၁၈၆၈ ခုမှ ၁၈၇၄ ခုနှစ်အထိတကြိမ်၊ ၁၈၈၀ ပြည့်မှ ၁၈၈၅ ခုနှစ်အထိတကြိမ်၊ ၁၈၈၆ ခုဖေဖွဝရီ လမှစူလိုင်လအထိတကြိမ်၊ ၁၈၉၂ ခုမှ ၁၈၉၄ ခုအထိနောက်ဆုံးတကြိမ်ဖြစ်သည်။ ပဌမဦးဆုံးနန်းရင်းဝန်ဖြစ်သည့်အခါ ဂလက်စတုန်းမှာ အသက် ၅၉ နှစ်ရှိပြီ။

ဂလက်စတုန်းပဌမအကြိမ်နန်းရင်းဝန်အဖြစ်တွင် အရေးကြီးသောပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများကို အောင်မြင်စွာဖန်တီးခဲ့၏။ ယင်းတို့မှာ အများပြည်သူတို့ပညာသင်သော မူလတန်းစာသင်ကျောင်းများကို အစိုးရကအထောက်အပံ့ပေးခြင်း၊ အောက်စဖို့နှင့် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်များသို့ အယူဝါဒဆိုင်ရာချုပ်ချယ်ဆီးတားမှုမရှိဘဲ ဝင်ခွင့်ပြုခြင်း၊ နိုင်ငံရေးရွေးကောက်ပွဲများတွင် လျှို့ဝှက်သောမဲစနစ်ဖြင့် မဲပေးစေခြင်း၊ အင်္ဂလိပ်လက်အောက်ဖြစ်သောအိုင်ယာလန်ပြည်တွင် ပြည်သူအများက ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်သော်လည်း အင်္ဂလိပ် ခရစ်ယန် ဂိုဏ်းအယူဝါဒကို နိုင်ငံတော်အယူဝါဒ အဖြစ်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းကို ၁၈၆၉ ခုတွင်ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်း၊ အိုင်ယာလန်တောင်သူလယ်သမားများအား နစ်နာခဲ့စေသော မြေယာစနစ်ကိုသက်သာမှုရရှိရန် ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ပြောင်းလဲပေးခြင်း၊ နိုင်ငံတော်စစ်တပ်တွင် ဗိုလ်ရာထူးများကို ငွေဖြင့်ဝယ်နိုင်မှ သာလျှင် စစ်ဗိုလ်ဖြစ်နိုင်သောစနစ်ကိုပယ်ဖျက်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

၁၈၇၄ ခုနှစ်မှ ၁၈၈၀ ပြည့်အထိ ဂလက်စတုန်းသည် အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဖြင့် နန်းရင်းဝန် ဒစ်ဇရေလီ၏နယ်ချဲ့ဝါဒကိုပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ၊ မစ်ဒလိုသီယန်နယ်တွင် မိန့်ကြားသည့်ဂလက်စတုန်း၏မဲဆွယ်မိန့်ခွန်းများမှာ အလွန်အချက်ကျ၍ ထိမိလှုပေသည်။ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် လစ်ဗရယ်ပါတီအာဏာရလာပြီး နောက် ဂလက်စတုန်း လည်းဒုတိယအကြိမ်နန်းရင်းဝန်ဖြစ်လာပြန်သည်။

နန်းရင်းဝန်ကြီးဂလက်စတုန်းနေထိုင်ခဲ့သည့်အိမ်

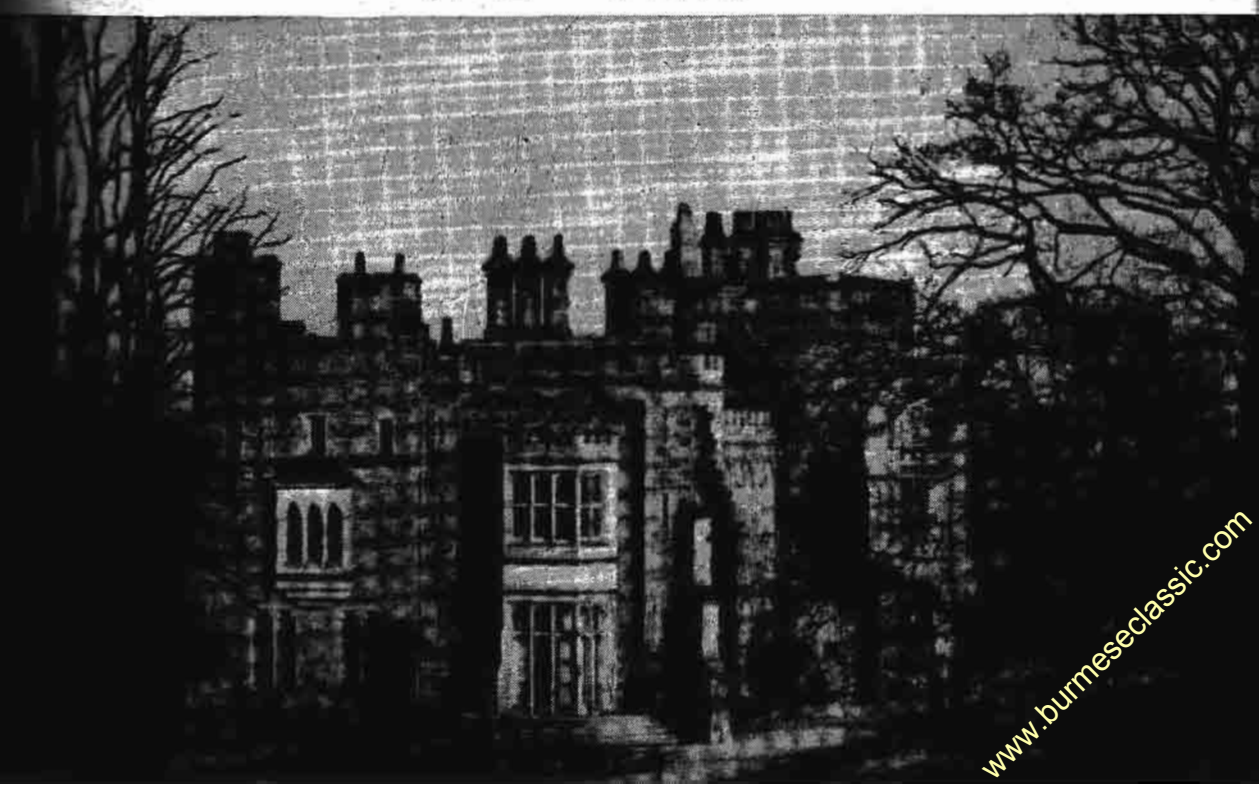

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂလက်စတုန်းသည် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် တတိယအကြိမ်နန်းရင်းဝန်ဖြစ်လာ၍ အိုင်ယာလန်ကို ဟုမ္မရူးခေါ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန်ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းသောအခါ သူ၏ လစ်ဗရယ်ပါတီဝင် အချို့က သဘောမတူ ကန့်ကွက်သဖြင့် မဲရှုံးပြီးလျှင်အစိုးရအဖွဲ့ပြုတ်ကျသွားသည်။ လစ်ဗရယ်ပါတီလည်း ၂ ခြမ်းကွဲသွားလေသည်။ အတိုက်အခံဖက်တွင် ၆ နှစ်မျှနေရပြီးနောက် ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် နောက်ဆုံးအကြိမ်နန်းရင်းဝန်ဖြစ်လာပြန်သည်။ ထိုအခါတွင် အိုင်ယာလန်ဟုမ္မရူးဥပဒေကြမ်းကိုတင်သွင်းပြန်ရာ အောက်လွှတ်တော်ကလက်ခံခဲ့သော်လည်း ပါလီမန်အထက်လွှတ်တော်ကပယ်ချလိုက်ပြန်သည်။

ဂလက်စတုန်းသည် ၁၈၉၄ ခုနှစ် အသက်၈၅ နှစ်အရွယ်တွင် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှထွက်၍ အေးငြိမ်းစွာနေထိုင်လေသည်။ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စရောက်ရာ၊ ဝက်စမင်စတာအက်ဗေးဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် မြှုပ်နှံထားသည်။

ဂလက်ဒီယေးတား။ ။ရှေးခေတ် ရောမနိုင်ငံကောင်းစားစဉ်က၊ ယခုခေတ်မျက်စိနှင့်ကြည့်လျှင် လူ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့်များစွာဖီလာဖြစ်သော ဓားရေး၊ လှံရေး ယှဉ်ပြိုင်ကစားခြင်းသည် ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုကစားပွဲမှာလူကို အသေသတ်၍ အနိုင်ယူရသော ကစားပွဲဖြစ်သည်။ ဘုရင်နှင့်တကွမှူးကြီးမတ်ရာသေနာပတိတို့အပြင် ရောမသူ အပျိုစင်များသည် ထိုဓားရေး၊ လှံရေးပွဲကို အပျင်းဖြေသဘောဖြင့် ကြည့်ရှုလေ့ရှိသည်။ ယင်းပွဲတော်၌ ပါဝင်ဆင်နွဲသူများကို ဂလက်ဒီယေးတားဟုခေါ်သည်။ သူတို့မှာ များသောအားဖြင့် ငွေဝယ်ကျွန်များ၊ ရာဇဝတ်ကောင်များ၊ စစ်သို့ပန်းများဖြစ်သည်။ တခါတရံ အတိုက်အခိုက်ဝါသနာထုံသူအမျိုးကောင်းသားများနှင့် စီးပွားပျက်သူတို့လည်း ပါဝင်ဆင်နွဲတတ်လေသည်။

ယင်းသို့သော ဓားရေး၊ လှံရေးကစားရသည့် ပွဲများကျင်းပသောအလေ့ကို ရောမလူမျိုးများသည် ဘီစီ ၂၆၄ ခုနှစ်ကစ၍ အီထရပ်စကန် လူမျိုးများထံမှတဆင့် ဆက်ခံရရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုပွဲတော်မျိုး အလွန်ခေတ်စားခဲ့စဉ်က ရောမနိုင်ငံ အာဏာရှင်ဖြစ်သူ ဆီဇာဘုရင်သည် ထိုဓားရေး၊ လှံရေးကစားသော လူသတ်သမားအတွဲပေါင်း ၃၀၀ ကျော် ပါဝင်တိုက်ခိုက်သည့် ပွဲတော်ကြီးတခုကို ကျင်းပခဲ့ဘူးလေသည်။ ရောမဧကရာဇ်ဘုရင် တိုင်းတပ် လက်ထက်တွင်လည်း လူပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ခန့်နှင့် တိရစ္ဆာန်ရိုင်းအမျိုး

ဂလက်ဒီယေးတား တိုက်ခိုက်ပွဲတွင်အနိုင်ရသူက ရှုံးသူအားသတ်သင့်၊မသတ်သင့်ကိုပရိသတ်ထံမှဆန္ဒတောင်းနေစဉ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နိုင်ငံရှိ ရက်ပေါင်း ၁၀၀ တိတိကြာရှည်သော လူသတ်ကစားပွဲသဘင်ကြီးတခုကို ကျင်းပခဲ့ဘူးသည်။ နောက်ဆက်များတွင်လည်း ထိုပွဲတော်များမှာ ပိုမိုခေတ်သေးလာကာ ဗြိတိန်မှအာရှမိုင်းနားအထိ ထိုဓလေ့မှာ ပြန့်နှံ့လာသည်။ ရှေးခေတ်ဆောမန်နိုင်ငံတွင် ကားယူသတ်ကစားပွဲများတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲနိုင်ရန် ခေးရေး၊ လုံရေး တိုက်ခိုက်ရေးအတတ် သင်ကျောင်းများပင် ဖွင့်လှစ်ထားလေသည်။

ထိုခေးရေး၊ လှံရေးတိုက်ပွဲများမှာ လွန်စွာကြောက်စရာကောင်းပေသည်။ တိုက်ပွဲဝင် ကွင်းအလယ်တွင်တိုက်ပွဲဝင်သူ ၂ ယောက်သည် သူသေကိုယ်သေ တိုက်ခိုက်နေစဉ် ဘုရင်နှင့်တကွ လူထုပရိသတ်က ဝိုင်းဝန်းပေါ်မှ စိတ်ဝင်စားစွာရှုစားကြသည်။ အကယ်၍ ယူသတ်ကစား သမားတယောက်သည် အရေးနိမ့်ကာ မြေပေါ်သို့ လဲကျသွားပါက၊ အနိုင်ရသူသည် ပရိသတ်အား ထိုသူ၏ကြမ္မာကို ဆုံးဖြတ်ခိုင်းသောအဘေဖြင့် အပေါ် သို့မော့၍ ကြည့်သည်။ အကယ်၍ ပရိသတ်က လက်ကို မြှောက်၍ လက်မကို အောက်သို့စိုက်လိုက်လျှင် သေစေဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၍၊ အရေးနိမ့်သူမှာ မလွှမလှအသတ်ခံရလေသည်။ ယင်းသို့စိတ်ကင်းသည့် တိုက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသူများသည် တိရစ္ဆာန်ရိုင်းများနှင့်တိုက်ခိုက်ရသည်လည်း ရှိ၏။ အချို့မှာ ခက်ရင်းခွန့်ပိုက်ကွန်ကိုစွဲကိုင်၍ ရန်သူအား ဖမ်းကွန်ဖြင့်မိအောင်ဖမ်း၍ ကစားရသည်။ အချို့မှာလည်း သဲမောက်ဆောင်းရှိ ငါးပုံသဏ္ဌာန်ဝတ်ဆင်ကာ ခေးနှင့် တိုက်ခိုက်ရ၏။ မြင်းစီး၍ တိုက်ခိုက်သောသူများလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုကြမ်းကြုတ်သော တိုက်ပွဲများသည် အေဒီ ဒုတိယရာစုမှသာ ပပျောက်သွားလေသည်။ ထိုနှစ်အတွင်း သူသောလူသတ်ကစားပွဲတွင် တယ်လင်းမကပ် အမည်ရှိသော အာရှဘုန်းတော်ကြီးတပါးသည် ထိုကစားပွဲကိုကြည့်ရှုတွင် အရေးနိမ့်သောလူသတ်ကစားသမားအား သတ်ဆဲဆဲ၌ ကွင်းထဲသို့ ဂျတ်တရက်ပြေးဝင်သွားပြီးလျှင်ဘုရားအောင်အလိုတော်အရ ထိုသူ၏အသက်ကို ချမ်းသာပေးခဲ့နိုင်သူအား တားမြစ်၍ တောင်းပန်လေသည်။ ထိုစဉ်ဘုရင်ကင်းနေသော ပွဲကြည့်ပရိသတ်များကလည်း မိမိတို့အချင်းကို ဖျက်ဆီးသော ဘုန်းကြီး အား ဒေါသထွက်၍ ကျောက်ခဲများဖြင့် ပစ်ခတ်ကြလေရာ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမှာ ထိခိုက်နာကျင်စွာဖြင့် လွှဲလေသည်။ သို့ရာတွင် အာရှဘုန်းတော်ကြီးစွန့်စားမှုမှာ အချည်းနှီးမဖြစ်ပေ။ လူသတ်ကစားသူ ရှုစားနေသော ရောမကေဆာဇ်ဘုရင် ဟိုနိုးရိယပ်သည် ဆင်းရဲ၍ ထိုကဲ့သို့သော လူသတ်ကစားပွဲများကို ထိုနေ့မှ စ၍ ဖိတ်ပင်တားမြစ်လိုက်သတည်း။

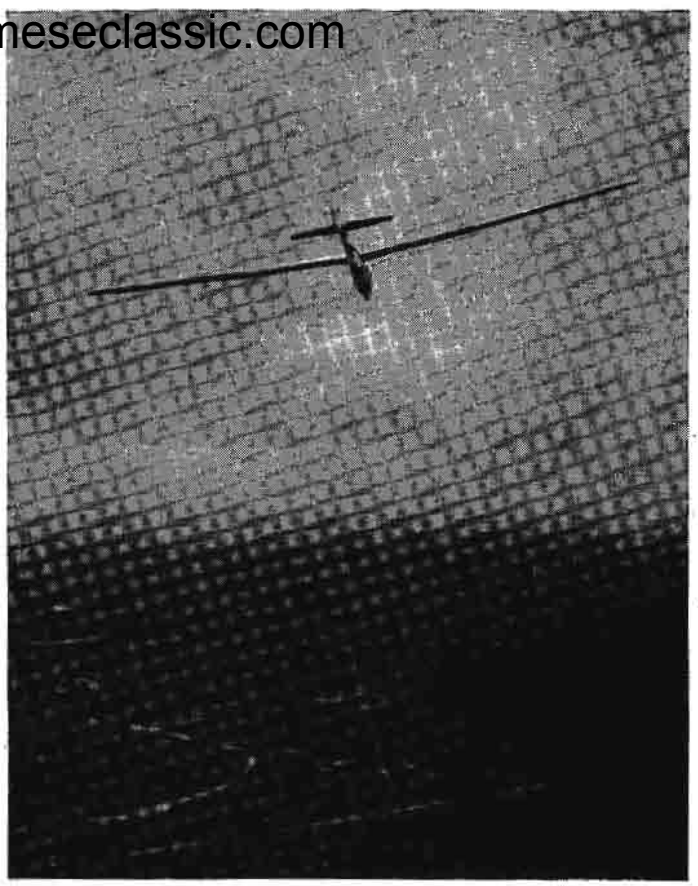

ကောင်းကင်၌ပျံခဲနေသောဂလိုက်ဒါလေယာဉ်လျှော

ဂလိုက်ဒါလေယာဉ်။ ။ဂလိုက်ဒါခေါ် လေယာဉ်လျှောသည် စက်မပါဘဲ ပျံသန်းနိုင်သော လေယာဉ်တမျိုးဖြစ်သည်။ ဂလိုက်ဒါကို တောင်ဆင်ခြေလျှောမှ အရှိန်ဖြင့် လျှောချလိုက်သောအခါ၌ဖြစ်စေ၊ လေယာဉ်ပျံ သို့မဟုတ် မော်တော်ကားဖြင့် ဆွဲ၍ပြေးသောအခါ၌ဖြစ်စေ လေဟုန်စီးကာ လေယာဉ်ပျံကဲ့သို့ ပျံသန်းနိုင်သည်။ ဂလိုက်ဒါသည် အလွန်ပေါ့သောကြောင့် အထက်သို့တိုက်ခတ်နေသော လေစီးကြောင်းထဲတွင် အတော်မြင့်မြင့်ပျံတက်နိုင်ပြီးလျှင်၊ ခရီးအတော်ဝေးဝေးသို့လည်း ပျံသန်းသွားနိုင်သည်။ သို့သော် စက်ပါသော လေယာဉ်ပျံတို့လောက် ကား ကြာမြင့်ဝေးလံစွာမပျံသန်းနိုင်ချေ။

ဂလိုက်ဒါတွင် စက်မပါသည်မှအပ လေယာဉ်ပျံမှာကဲ့သို့ပင်အပြီး၊ တောင်ပံနှင့်ကိုယ်ထည်များပါရှိသည်။ အတောင်နှင့်အမြီးတွင်လည်း လေယာဉ်ပျံမှာကဲ့သို့ပင် ထက်အောက် ဗယ်ညာသို့ တက်ဆင်းလှည့်ပတ်နိုင်အောင် ပံများအသီးသီး တပ်ဆင်ထားလေသည်။

လူတို့သည် ဂလိုက်ဒါကို လေယာဉ်ပျံမပေါ် မီအချိန်က အမျိုးမျိုးကြိုးစားကြည့်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့သော် ခရစ်နှစ် ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင်မှ ဂလိုက်ဒါကို အောတိုးလီလီယင်သန္ဓေ ဆင်းတစ် အမည်ရှိသောသူနှင့် ၂ ဦးတို့က ပဌမဆုံး အောင်မြင်စွာ ပျံသန်းနိုင်ခဲ့သည်။ လေယာဉ်ပျံကို ခရှင်း

www.burmeseclassic.com

စွာ ကြံစည်ခဲ့ကြသော ရိုက်ညီနောင်တို့ပင်လျှင် ဂလိုက်ဒါများဖြင့် စမ်းသပ်လေ့လာခဲ့ကြရလေသည်။

ဂလိုက်ဒါတွင် အလွတ်ပျံသန်းနိုင်သောအမျိုးနှင့် လေယာဉ်ပျံကကြိုးဖြင့် ဆွဲဆောင်ရသောအမျိုးဟူ၍ ၂ မျိုးရှိသည်။ ပဌမအမျိုးတွင် တဖန် အပျော်စီးဂလိုက်ဒါနှင့် လေယာဉ်ပျံအမောင်းသင်ဂလိုက်ဒါဟူ၍ ၂ စားရှိပြန်သည်။ အခြားတမျိုးမှာ ဝန်တင်ဂလိုက်ဒါမျိုး ဖြစ်၍ သာမန်ဂလိုက်ဒါတို့ထက် ကြီးမားကြသည်။ အချို့မှာ လူ ၃၀ ခန့်အထိ တင်ဆောင်နိုင်အောင်ပင် ကြီးမားကြသည်။ ဤဝန်တင်ဂလိုက်ဒါမျိုးကို စီးပွားရေးဖက်၌ ကုန်ပစ္စည်းတင်ရန် အသုံးပြု၍၊ စစ်ပွဲများ၌ စစ်သားစစ်လက်နက်နှင့်စစ်ရိက္ခာများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရန် အသုံးပြုကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဝင်းဂိတ်သည် ပြီးခဲ့သောဒုတိယကမ္ဘာစစ်အထွင်းက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဂျပန်တပ်များကို ပြန်လည်ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့စဉ်က ဤဂလိုက်ဒါမျိုးကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုခဲ့လေသည်။

အင်္ဂလန်၊ ဂျာမနီ၊ အမေရိကန်၊ ရုရှစသော နိုင်ငံကြီးတို့၌ ဂလိုက်ဒါများ အလွန်ခေတ်စားခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံ၌ ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ပြီးခေတ်တွင် ထူးထူးခြားခြားခေတ်စားခဲ့၍ ဂလိုက်ဒါစီး သူရဲကောင်းများပေါ် ပေါက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနောက်တွင် ဂလိုက်ဒါသည် ရုရှနိုင်ငံ၌လည်း သိသိသာသာခေတ်စားလာခဲ့ပေသည်။

ဂလိုက်ဒါနှင့် အဝေးဆုံး ပျံသန်းခဲ့သော ကမ္ဘာ့စံချိန်မှာ မိုင်ပေါင်း ၄၆၅.၅၃၂ ဖြစ်သည်။ ထိုခရီးကို အော်လဂါက လက်ပီကိုဗာ ဆိုသူ ရုရှအမျိုးသမီးလေသူရဲက ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ပျံသန်းခဲ့သည်။ အမြင့်ဆုံးပျံသန်းခဲ့သောကမ္ဘာ့စံချိန်မှာ စတင်ပျံသန်းရာမှ ပေပေါင်း ၂၆,၄၁၀ မြင့်သည်။ ထိုအမြင့်ကို ပါအိပ်ဆဲပါဆန် ဆိုသူ ဆွီဒင်အမျိုးသားတဦးက ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပျံသန်းခဲ့သည်။ လေထဲ၌ အကြာဆုံးနေခဲ့သော ကမ္ဘာ့စံချိန်မှာ ၃၆ နာရီ ၃၅ မိနစ်ဖြစ်သည်။ ထိုစံချိန်ကို ကွတ်ရှမစ် ဆိုသူ ဂျာမန်အမျိုးသားတဦးကထွင်ခဲ့လေသည်။ (လေယာဉ်ပျံ — လည်းရှု။)

ဂလင်း။ ။ဂလင်းဆိုသည်မှာ ခန္ဓာကိုယ်ကို ပြုပြင်ဆောက်တည်ရာ၌ဌင်း၊ ကိုယ်တွင်းမှ မလိုအပ်သော အညစ်အကြေးများကို ပြင်ပသို့ထုတ်ရာ၌ဌင်း အလွန်အသုံးဝင်၍ အကူအညီပေးသော အင်္ဂါဖြစ်သည်။ ဂလင်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၌ အနှံ့အပြားရှိသည်။ နေရာကိုလိုက်၍ ဂလင်းတို့၌ အရွယ်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့ဂလင်းတို့သည် ဆန်စေ့နှင့်တူကြ၍၊ အချို့လည်း အိတ်ကလေးများနှင့်တူကြသည်။ အချို့ဂလင်းတို့သည် ခပ်မြောင်းမြောင်း နေကြသည်။ အကျိတ်ကဲ့သို့သော ဂလင်းများလည်းရှိသည်။

အသက်ရှင်နေသရွှေကာလပတ်လုံး လူတို့သည် နေ့စဉ်

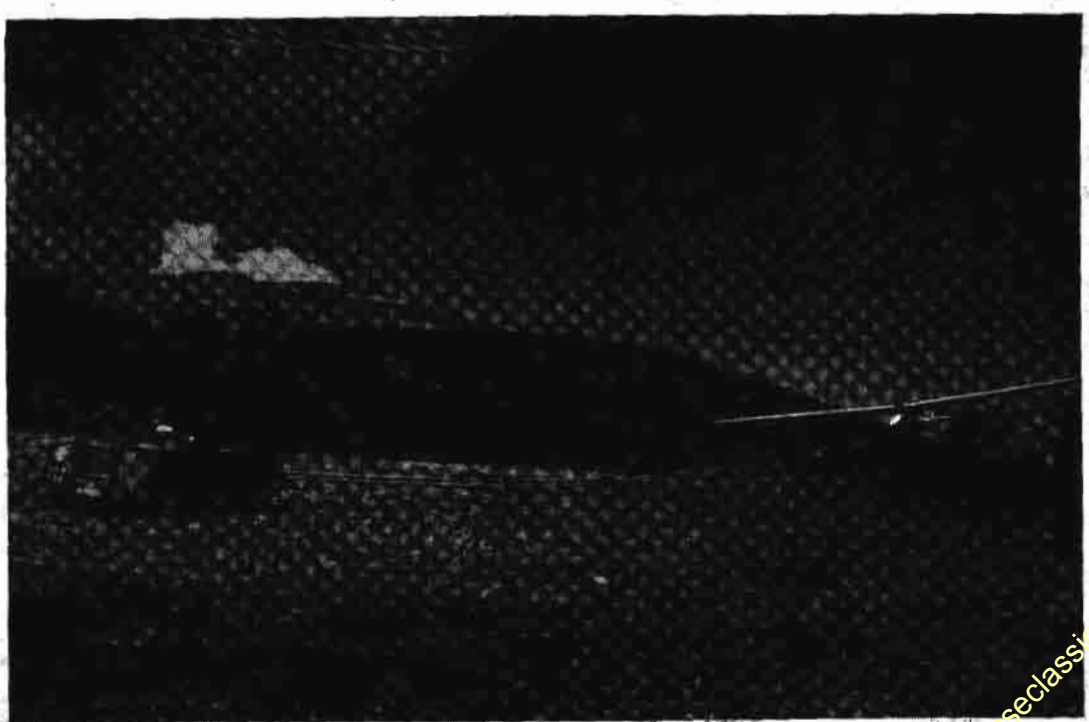

အမြင့်သို့ ပျံတက်စေရန် ဂလိုက်ဒါယာဉ်ကိုမော်တော်ကားဖြင့်အရှိန်ရအောင်ဆွဲနေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နေ့တိုင်း ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှ အရည်များစွာကို ထုတ်လျက်ရှိကြ၏။ ငိုလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ မျက်စိအစုံမှ မျက်ရည်များ ကျဆင်းလာသည်။ အနည်းငယ်ပူအိုက်၍လာသည့်အခါ ခန္ဓာကိုယ်အနှံ့အပြားရှိ အရေပြားပေါ်တွင် ချွေးများစို့ထွက်လာသည်။ ပါးစပ်ထဲ၌လည်း တံထွေးသည် အမြဲထွက်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ထိုမျက်ရည်၊ ချွေး၊ တံထွေး၊ စသော အရည်အသီးသီးသည် ဂလင်းတို့မှ ယိုစီးထွက်လာကြသည်။ ဂလင်းတို့သည် သွေးထဲမှ ရေနှင့် အခြားပစ္စည်းများတို့ကိုထုတ်ယူပြီးလျှင် မိမိတို့နှင့် ဆိုင်ရာ အရည်ကို မိမိတို့ဖာသာဖန်တီး၍ ထုတ်ပေးကြသည်။ ပမာအားဖြင့် မျက်ရည်ကို မျက်လုံးအိမ်အတွင်းရှိ မျက်ရည်ဂလင်းများမှ၎င်း၊ တံထွေးကို မေးရိုးနှင့် လျှာအောက်ရှိ တံထွေးဂလင်းများမှ၎င်း၊ ဂဲ့စတြစ်ရည်ခေါ် အစာသစ်အိမ်ရည်ကို အစာအိမ်နံရံရှိ ဂဲ့စတြစ်ဂလင်းများမှ၎င်း၊ သည်းခြေရည်ကို အသည်းမှ၎င်း၊ ပန်ကရိ ရည်ကို အစာအိမ်အောက်နားရှိ ပန်ကရိခေါ် ဂလင်းမှ၎င်း အသီးသီးထုတ်ပေးကြသည်။ တံထွေး၊ ဂဲ့စတြစ်ရည်၊ သည်းခြေ ရည်နှင့် ပန်ကရိရည်တို့သည် စားမျိုလိုက်သော အစာကို တနည်းတလမ်းအားဖြင့် ချေချက်ပေးကြသည်။ ဂလင်းအားလုံးတွင် အသည်းသည် အကြီးဆုံးဂလင်းဖြစ်သည်။ အသည်းအောက်နား၌ သည်းခြေရည် သိုလှောင်ရာသည်းခြေ အိတ်ရှိသည်။ သည်းခြေရည်သည် ပြွန်ကလေး တခုမှ တဆင့် အူသိမ်အတွင်းသို့ စီးဝင်သည်။

အထက်၌ဖေါ်ပြခဲ့သော ဂလင်းများတွင် ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပသို့ဖြစ်စေ၊ အစာကြောင်း အတွင်းသို့ဖြစ်စေ မိမိတို့၏ အရည်များကို ထုတ်ပေးရန်ပြွန်အသီးသီး ပါရှိကြသည်။ သို့သော် ပြွန်မရှိသော ဂလင်းများလည်း ခန္ဓာကိုယ်အနှံ့အပြား၌ ရှိသေး၏။ ထိုဂလင်းများမှ ထွက်သောအရည်ကို ဟော်မုန်းဟုခေါ်သည်။ ဟော်မုန်းသည် သွေးကြောများထဲသို့ တိုက်ရိုက်စီးဝင်ပြီးလျှင် တကိုယ်လုံးသို့ ပျံ့နှံ့သွား၏။

ပြွန်မဲ့ဂလင်းများတွင်ဦးခေါင်းအတွင်း ဦးနှောက်အောက်ဖက်နား၌ရှိသော ဂလင်းကို ပစ်ကျူအစ်တာရီဂလင်းဟုခေါ်သည်။ ထိုဂလင်းသည် ကိုယ်ကာယထွားကျိုင်းမှုနှင့် သက်ဆိုင်၍အစိတ်အပိုင်းများစွာပါရှိသည်။ အစိတ်အပိုင်းတခုမှ ထွက်သောအရည်သည် နည်းလွန်းလျှင် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပုညှက်စေတတ်၍၊ များလွန်းလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာကို အဆမတန်ကြီးထွားစေတတ်သည်။

ကျောက်ကပ်အထက်၌ ဆူပရာရီနယ်ခေါ် သေးငယ်သော ဂလင်း ၂ ခုရှိသည်။ ထိုဂလင်းတို့မှ သွေးအားရှိစေသော အရည်ကို အစဉ်အမြဲထုတ်ပေးလျက်ရှိသည်။ ဒေါသထွက်ခြင်း၊ ကြောက်လန့်ခြင်းစသော ရုတ်တရက်စိတ်လှုပ်ရှားသိုန်မျိုး၌ အခါတိုင်းထက်ပို၍ ထိုအရည်ကိုထုတ်ပေးသည်။

လည်ပင်းအတွင်း၌ သိုင်းရွိုက်ဂလင်း ရှိ၍၊ ထိုဂလင်းနှင့် ကပ်လျက် စပါးစေ့သဏ္ဌာန် ပါရာသိုင်းရွိုက်ဂလင်း ၄ ခုရှိသည်။ ကလေးအရွယ်၌ သိုင်းရွိုက်ဂလင်းမှ အရည်အထွက်နည်းလျှင် ကလေးသည် ထုံထိုင်းပုညှက်တတ်သည်။ လူကြီးအရွယ်၌လည်း ထိုဂလင်းမှ အရည်အထွက် နည်းလျှင် ကာယဗလ၊ ဥာဏဗလ ၂ မျိုးစလုံး သိမ်ဖျင်းလေးကန်တတ်သည်။ လည်ပင်းကြီးနာဖြစ်ပွားတတ်ခြင်းမှာ များသောအားဖြင့် ထိုဂလင်းမှ အရည်အထွက်နည်းခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ သိုင်းရွိုက်ဂလင်းမှ သိုင်ရော့ဆင်းဟုခေါ်သော ဟော်မုန်းရည်ကို ထုတ်ပေးသည်။ ဤဟော်မုန်းသည် ကြွက်သားနှင့်စိတ်တို့၏ လှုပ်ရှားသွက်လက်မှု၊ နှလုံးခုန်မှုတို့ကို အားပေးသည်။ ပါရာသိုင်းရွိုက်ဂလင်းများမှထွက်သော ဟော်မုန်းကံမူ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိ ထုံးဓာတ်ကို ထိန်းသိမ်းပေးခြင်းဖြင့် အရိုးအဆစ် ကြီးပွားတောင့်တင်းမှုကို ထောက်ပံ့အားပေးသည်။ ဤဂလင်းများကို ထုတ်ပစ်ခဲ့သော် တက်တင်နီရောဂါ ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုရောဂါ ဖြစ်သူသည် တက်တတ်သည်။ ကိုယ်အလေးချိန်မှာလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့လာတတ်သည်။ ဤရောဂါရလျှင် သေဖက်နီးလာသည်ဟုဆိုရပေမည်။

ပြွန်မဲ့ဂလင်းတို့သည် သေးငယ်ပင် သေးငယ်သော်လည်း ခန္ဓာကိုယ် ကျန်းမာသန်စွမ်းရေး အတွက် မရှိလျှင် မဖြစ်လောက်အောင် အရေးပါအရာရောက်ကြသည်။ အကယ်၍ ထိုဂလင်းများကို လူတယောက်၏ခန္ဓာကိုယ်မှ ထုတ်ယူလိုက်မည်ဆိုပါက၊ ထိုလူသည် သုံးလေးရက်အတွင်း အသက်သေဆုံးမည်မှာမုချပင်ဖြစ်သည်။

ဂလစ်ဆရင်း။ ။ဂလစ်ဆရင်းသည် အရောင်ကင်း၍ အနုံ့မထင်ရှားသော အချိုရည်ခပ်ပျစ်ပျစ်ဖြစ်သည်။ ရေထက်လေး၍ ရေတွင် ကောင်းစွာပျော်သည်။ အဆီနှင့် ဆီစစ်စစ်မှန် သမျှတွင် ဂလစ်ဆရင်းပါသည်။ ဂလစ်ဆရင်းကို အလှဆီဟူ၍လည်းသိကြသည်။ သကြားမှ ကဇော်ဖေါက်ယူရသော အရက်များတွင် ဂလစ်ဆရင်းအနည်းအကျဉ်းပါ၏။ ဂလစ်ဆရင်းကိုဆပ်ပြာလုပ်ငန်း၌ ဘေးထွက်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် အများအပြားရရှိသည်။ ဂလစ်ဆရင်းစစ်စစ်ကို ဂလစ်ဆရိုဟု ခေါ်ကြသည်။ ဓာတုဗေဒအလိုအားဖြင့် ထရိုင်ဟိုက်ဒရစ်အယ်လကိုဟော ဟု ခေါ်၍ဓာတုသင်္ကေတမှာ $[C_3H_5(OH)_3]$ ဖြစ်၏။ အယ်လကိုဟောအစုတွင်ပါဝင်သော်လည်း ဂလစ်ဆရင်း၌ မူးယစ်စေတတ်သော သတ္တိအနည်းငယ်မျှမရှိချေ။

ဂလစ်ဆရင်းသည် ပစ္စည်းများစွာကို အရည်ပျော်စေနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ထင်းရှူးစေးကဲ့သို့သော ပစ္စည်းမျိုးကို ကောင်းစွာ အရည်ပျော်စေနိုင်သည်။ အဝတ်၌ခွဲ့သော

www.burmeseclassic.com

ဂလပ်စဂိုးမြို့ ဂျော့စကွဲယားပန်းခြံနှင့်မျူနီစီပယ်အဆောက်အအုံ

ကာဖီ၊ လက်ဖက်ရည်အစွန်းအထင်းများကို ဂလစ်ဆရင်းနှင့်တိုက်ချတ်ဆေးကြောလျှင် အစွန်းအထင်းပျောက်သည်။ ဂလစ်ဆရင်းကို နိုက်ထရိုဂလစ်ဆရင်း၊ ဒိုင်နမိုက်စသော ပေါက်ကွဲစေတတ်သည့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးများသည်။ ဆဲလိုဖိန်းနှင့် ပလပ်စတစ်ပစ္စည်းများပြုလုပ်ရာ၌လည်း သုံးသည်။

ဂလစ်ဆရင်းသည် မခြောက်သွေ့တတ်သော ပစ္စည်းတမျိုးဖြစ်ခြင်းကြောင့် စီးကရက်နှင့် ဆေးတံသောက်ဆေးများတွင် ရောစွက်အသုံးပြုကြသည်။ ချို၍စေးသောသတ္တိရှိခြင်းကြောင့် ဆပ်ပြာ၊ အလှဆီစသော အလှကုန်များ၊ ဘယဆေးများ၊ သရည်စာမုံ့များပြုလုပ်ရာ၌ ဂလစ်ဆရင်းကိုအများအစားအသုံးပြုကြသည်။ ဝမ်းနုတ်ဆေးအဖြစ်ဖြင့်လည်း သုံးကြသည်။

ဂလပ်စဂိုးမြို့။ ။ဂလပ်စဂိုးမြို့မှာ စကော့တလန်ပြည်၏ အကြီးဆုံး ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်၍ ကလိုက်မြစ်ပေါ်၌တည်ရှိပြီးလျှင်၊ အက်ဒင်ဗာရာမြို့တော်နှင့် ၄၇ မိုင်ခန့်သာကွာဝေးသည်။ ယခုအခါ လန်ဒန်မြို့မှလွဲလျှင် ဂရိတ်ဗြိတိန်တွင် အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်လေသည်။

ဂလပ်စဂိုးမြို့သည် ကျောက်မီးသွေးနှင့် သံထွက်ရာဒေသများ၏ဗဟိုတွင် တည်ရှိသည်။ ထိုကြောင့်သင်္ဘောတည်ခြင်း၊ သံထည်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ခြင်းစသော စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ၌အလွန်ကြီးကျယ်သည်။ ထိုပြင် စက်ဖြင့်သိုးမွေးထည်၊ ခြည်ထည်များ ရက်လုပ်ခြင်း၊ ဓာတ်ဆေးချက်ခြင်းတို့လည်း ထွန်းကားလေသည်။

မြို့ကို လှပစွာ အကွက်ချ၍ ခေတ်မှီအောင် တည်ထားသည်။ စက်ရုံကြီးများနှင့်အလုပ်ရုံကြီးများသည် နေရာအနှံ့ရှိသဖြင့် မီးခိုးထွက်နေသောခေါင်းတိုင်များ၊ တည်ဆောက်ဆဲသင်္ဘောကိုယ်ထည်များ၊ ခေတ်မှီအင်္ဘောကျင်းတလျှောက်တွင် ဆိုက်ကပ်ထားသော သင်္ဘောများမှ ရွက်တိုင်များသည် မြို့၏ရှုခင်းတရပ်ဖြစ်သည်။

တက္ကသိုလ်ကျောင်းတော်ကြီး၊ သုခုမပညာသင်ကျောင်းများ၊ ကောလိပ်ကျောင်းများ၊ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်၊ မျူနီစီပယ်အဆောက်အအုံနှင့် စတော့ပွဲရုံကြီးများမှာမြို့၏ ကျက်သရေဆောင်များ ဖြစ်သည်။ သုခုမပညာပြခန်းကြီးမှာ ကယ်လဗင်ဂရိုခေါ် ပန်းခြံကြီးအတွင်းတွင် အနီရောင်သဲကျောက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံဖြစ်၍ ဗြိတိသျှကျွန်းစုမှ အလွန်ရှားပါးကောင်းမွန်သော ပန်းချီကားများကို တွေ့နိုင်လေသည်။

မြို့၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၆၂ မိုင်ခန့်ရှိပြီး လူဦး

www.burmeseclassic.com

ရေ ၁၀,၀၀,၀၀၀ ကျော်မျှရှိပြီးလျှင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းတွင် အကြီးအကျယ်ဆုံးဌာနဖြစ်ရုံမျှမက ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ သဘော်ဘတည်ဆောက်သည့်လုပ်ငန်းတွင် အချက်အခြာမြို့ကြီးဖြစ်လေသည်။

ထိုမြို့၏အုပ်ချုပ်ရေးမှာ စံထားလောက်အောင်ကောင်းကြောင်းဖြင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ကျော်ကြားလေသည်။ မြို့အုပ်ချုပ်ရေးရဲများ၊ ကျန်းမာရေးဌာနများ၊ အိုးအိမ်တည်ဆောက်ရေးများမှာ အလွန်စံနစ်ကျနသဖြင့် ကမ္ဘာ့မြို့ကြီးများကနည်းယူကြရလေသည်။

ဂဟော။ ။ဂဟောဆိုသည်မှာ သတ္တုများကို တခုနှင့်တခုဆက်ရန်အတွက်သော်ငင်း၊ သတ္တုများကို ဖာထေးရန်အတွက်သော်ငင်း၊ အသုံးပြုသော သတ္တုစပ် ပင်ဖြစ်သည်။ ဂဟောပြုလုပ်ရာ၌ အရေးကြီးသောအချက်မှာ ဂဟောသည် ဆက်ယူမည့် သတ္တုများ ထက်ပို၍ အရည်ပျော်လွယ်နိုင် ရမည့် အချက်ဖြစ်သည်။

ဂဟောသည် ဂဟောပျော့၊ ဂဟောမာဟူ၍နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဂဟောမာသည် အပူချိန်များမှ အရည်ပျော်၍၊ ဂဟောပျော့ မှာမူ အပူချိန်နည်းမှ အရည်ပျော်သည်။ ဂဟောမာသည် အလွန်ခိုင်မာသဖြင့် ယင်းကိုအလိုရှိသလို ထုရိုက်၍ပုံသွင်းယူနိုင်ပေသည်။ အချို့ဂဟောမာကို နန်းဆွဲ၍ရသည်။ အချို့ကို အပြားခတ်၍ ရသည်။ အသုံးအများ ဆုံးသော ဂဟောမာမှာ ငွေဂဟောဖြစ်သည်။ ငွေဂဟော၌ ငွေ၊ ကြေးနီ နှင့် သွပ်တို့ပါရှိသည်။ ငွေကိုထည့်စပ်ရခြင်းမှာ ဂဟော၏ အရည်ပျော်မှတ်ကို နိမ့်ကျသွားစေရန်ဖြစ်၏။ ငွေဂဟော၌ ပါဝင်လေ့ရှိသော ကြေးနီ၊ သွပ်၊ ငွေတို့၏အချိုးအစားမှာ ကြေးနီ ၄၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ သွပ် ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ငွေ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ထိုဂဟောသည် စင်တီဂရိတ်အပူချိန် ၈၀၀ ဒီဂရီတွင်အရည်ပျော်၏။

ထိုဂဟောမျိုးကို ကြေး၀ါ၊ ကြေးနီ၊ ငွေ၊ သံတို့ကိုဆက်ရာတွင်အသုံးပြုကြသည်။ ရွှေပန်းထိမ်ဆရာများ ဂဟောလုပ်ရာ၌ ရွှေကိုအဓိကထား၍ ကြေးနီနှင့်ငွေတို့ကိုရောစပ်ယူကြသည်။

ဂဟောပျော့များသည် အပူချိန်နည်းနည်း၌အရည်ပျော်နိုင်ကြသည်။ ထိုဂဟောပျော့များသည် ကြွပ်ဆတ်သဖြင့် အထူအရှိက်မခံနိုင်ကြချေ။ လူသိများသောဂဟောပျော့ များမှာ သံဖြူနှင့်ခဲကိုအဓိကထား၍ရောစပ်ထားသောဂဟော များပင်ဖြစ်သည်။ ဂဟောပျော့တမျိုး၌ သံဖြူ ၆၇ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်ခဲ ၃၃ ရာခိုင်နှုန်းပါရှိသည်။ ထိုဂဟောမျိုးကိုအများအားဖြင့် သံဖြူဆရာများအသုံးပြုကြ၏။ ထိုဂဟောပျော့ များအတွက် ကယ်ဒမီယမ်၊ ဗစ်စမတ်၊ အန်တီမိုနီနှင့်ငွေ သတ္တုတို့ကိုလည်း ရောစပ်ယူရသည်။ ဂဟောဆက်ရာ၌ ပဌမ နီရဲအောင် မီးဖုတ်ထားသော ကြေးနီချောင်း ဖြင့် ဂဟောကိုအရည်ပျော်စေသည်။ ထိုနောက် ကြေးနီချောင်း

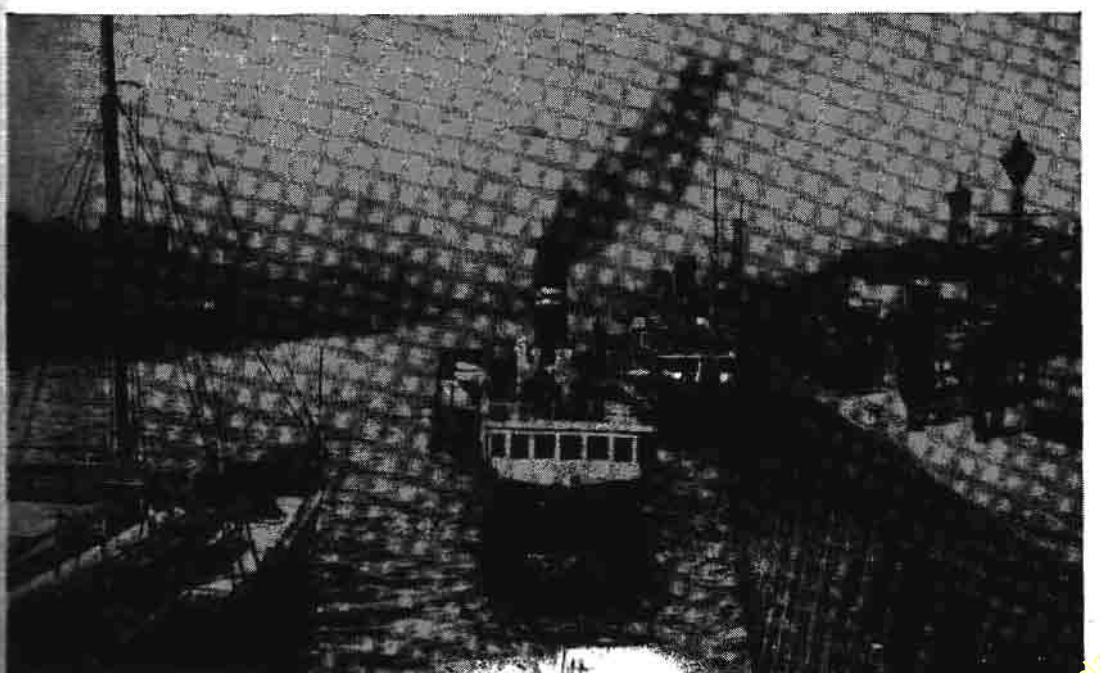

ဂလပ်စဂိုးမြို့ကုလိုက်ပြစ်ဆိပ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိပ်တွင် ဂဟေပျော်ရည်ကိုယူ၍ သတ္တုမျှားကိုဆက်ပေးသည်။ တခါတရံ သတ္တုမျှားကိုပျော်နေသော ဂဟေထဲ၌ နှစ်၍ငင်း၊ ဂဟေဆက်မည့်နေရာတွင် ဂဟေကိုမီးတောက်ဖြင့်အရည်ပျော် စေ၍ငင်း ဆက်ပေးတတ်သည်။ ထိုနည်းမျှားအပြင် သတ္တုမျှားကို မီးဖုတ်၍ဆက်သောနည်းလည်းပါသေးသည်။ ထိုနည်းကို ငွေဂဟေနှင့်ကြေးဂဟေဆက်ရာတွင်အသုံးပြုကြ၏။

ဂဟေဆက်မီ သတ္တုမျှားသည် ချေးမတင်ဘဲစင်ကြယ်၍နေရပေသည်။ သို့မှသာလျှင် သတ္တုမျှား၌ ဂဟေကောင်းစွာစွဲကပ်နိုင်ပေသည်။ ချေးရှိနေလျှင် ယင်းကိုစားဖစ်ရန် သတ္တုပျော်ကူ ခေါ်ပစ္စည်းတမျိုးကိုအသုံးပြုရသည်။ ဂဟေပျော့အတွက် ထင်းရှူးစေးသို့မဟုတ် သွပ်ဖြင့်သတ်ထားသော ဟိုက်ဒရိုကလိုရစ် အက်ဆစ် ကိုငင်း၊ ဂဟေမာအတွက် လက်ချားမှန်သို့မဟုတ် ဇဝက်သာကိုငင်း သတ္တုပျော်ကူအဖြစ်အသုံးပြုကြသည်။

ဂဠုန်။ ။လေးသောဝန်ကိုဆောင်ယူတတ်သောသတ္တဝါသည် ဂဠုန်မည်၏ဟု မဂဓအဘိဓာန်များက အဓိပ္ပါယ်ဖေါ်ပြသည်။ ထို့အပြင် ဂဠုန်သည်ဌက်တို့၏မင်းဖြစ်သည်၊ နဂါးတို့ကိုနှိမ်နင်းသတ်ဖြတ်နိုင်သည်ဟုကျမ်းဂန်များ၌ဆို၏။ ယင်း၏အတောင်များမှာ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့တောက်ပြောင်လှပသည်ဟု အင္ဂကထာ ကျမ်းများ၌ဆိုသည်။ ဂဠုန်ဌက်မင်းသည်ယူဇနာ ၁၅၀ ခန့်အရွယ်ရှိကြောင်းသုတ်မဟာဝါအင္ဂကထာ၊ မဟာနိဒါနသုတ်၌ပါရှိသည်။ ဂဠုန်မင်းသည် ဂဠုန်လေကိုပြုအံ့သောဌာ အား ထုတ်လတ်သော် ယူဇနာ ၆၀၀၀ ရှိသော အရပ်သည် မလေဝက်ဟူ၍ သံယုတ်အင္ဂကထာ၌လာရှိလေသည်။

ဗေဒင်ကျမ်းဂန်များ၌ 'တနင်္ဂနွေဂဠုန်၊ ရွှေမြောက်ကြုံ၊ နေတုံခြောက်နှစ်မျှ' ဟူသော သံပေါက်အရ၊ တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်၏အမှတ်အသားမှာဂဠုန်ဖြစ်သည်။ ရဲရင့်ခြင်း၊ အားခွန်ဗလကြီးခြင်း၊ အောင်မြင်ခြင်းတို့ကိုဆောင်သည်။ ခရစ် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြတိသျှအစိုးရအား ပုန်ကန်တော်လှန်သောဆရာစံသူပုန်ကြီးပေါ် ပေါက်ခဲ့ဘူးသည်။ စနေနံ (နဂါးရုပ်) ဖြစ်သော အင်္ဂလိပ်ကိုအောင်နိုင်စေခြင်းငှာ ဆရာစံသည် သုပဏ္ဏကဂဠုနရာဇာ (ဂဠုန်မင်း) ဘွဲ့ကို ခံယူခဲ့သည်။

မြန်မာစာပေတို့တွင် ဂဠုန် အကြောင်းကိုဤသို့တွေ့ရသည်။ 'ဂဠုန်နဂါးပုံမခြားစုံမျှားတဲ့ရပ်ကောင်၊ မှန်စွာ

ဆံဖြူထည်ကို ခဲဂဟေ ခေါ် ဂဟေဖျော့ဖြင့် ဤသို့ဂဟေဆော်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မာန်ဟုန်ပြင်းသည့် ငှက်မင်းဂဠုန်

(ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီမှ)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖွဲရွာသေချာမှန်း ထင်ကြည့်၊ လွှမ်းချင်သည့် စိတ်ကဝိ ပွတ္တလွာ' ဟူ၍ စိန်ခြယ်ဖြာဆောင်လင်းကြိုးသိချင်းတွင် တိမ်ကို ထင်စားနှိုင်းဖွဲ့ခဲ့သည်။ မြန်မာစာပေလောကတွင် စာဆို အကျော်အမော်တပါးဖြစ်သော ရှင်ဥတ္တမကျော်၏ တောလားရတုတွင်လည်း 'တိမ်ညိုမိုးလွှာ၊ တိမ်စုကာနှင့်၊ တိမ်ပြာဆောယှက်၊ မရန်းဖက်၍၊ တိမ်သက်တုံဆောင်၊ အဝါပေါင်ဝယ်၊ မှောင်ခဲ့တခါ၊ ပြာခဲ့တမျိုး၊ ညိုခဲ့တလီ၊ ရီခဲ့တဖုံ၊ မှုန်ခဲ့တချက်၊ ယုဂန်ထက်က၊ လေးဇက်လုံးခြုံ၊ တိမ်ဂဠုန်လည်း၊ နဂါးရုံကြေ၊ ရန်ချင်းတွေ့သော်၊ ခိုးငွေ့လှတ် ပြိုင်၊ ဂုဏ်ချင်းဆိုင်ခဲ့' ဟူ၍ တိမ်ကိုပင် သက်ဝင်လှုပ်ရှား ဂဠုန်ငှက်အလား ထင်စားနှုန်းဖွဲ့ခဲ့သည်။ မြန်မာတို့ ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်း စွဲငင် စစ်ဆင်စစ် တက် ရာ၌ ဂဠုန်တောင်ဖြန့်သည် ဟူ၍ ငင်း၊ ရှုန်းရင်းဆန် ခတ်ဖြစ်သည်ကို နဂါးဂဠုန်လိုက်သည် ဟူ၍ငင်း၊ ဆေးပင်ဝါးပင်များထွင် ဂဠုန်လက်သည်းပင်ဟူ၍ငင်း၊ ဂဠုန်ဆိုသောငှက်အထူးကိုတင်စား၍ဆိုလေ့ရှိကြသည်။ ပသိဋ္ဌိပုံပြင်များတွင်လည်း ဂဠုန်ကဲ့သို့ကြီးမားသော ငှက်များရှိကြောင်း ဖေါ်ပြပါရှိလေသည်။ ဘုရားဟောမုက္ခပါဠိငါးရာ့ငါးဆယ် ဖြစ်စဉ် စီသနိပါတ်ပဏ္ဏာရကဇာတ်တော်၌ကား ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ဂဠုန်မင်းဖြစ် ဘူးခဲ့သည်ဟူ၍လေ့လာဖူးပေရသည်။

ဂဠုန်ငှက်ကို မြန်မာပန်းချီဖြင့် ဤသို့သရုပ်ဖော်သည်။

ဂါတာ, ဖွန် ယိုဟန်း ဝုဖဂန် (ခရစ် ၁၇၄၉–၁၈၃၂)။ ပြာမန်စာဆိုတော်ကြီး ဂါတာသည် ၁၇၄၉ ခုနှစ်တွင် ဂျာမနီပြည် ဖရန့်ဖို့မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ အမိဖက်မှ အဖိုးမှာ ဥရောပ နာဖုံး တရား သူကြီး တဦးဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က အထူးပြစ်သူနှင့်မိခင်ဖြစ်သူတို့က များစွာအလိုလိုက်ခဲ့၍ဖခင်ကိုယ်တိုင်သားငယ်ကိုအိမ်၌စာသင်ပေးလေသည်။ အသက် ၈ နှစ်ပြည့်မှ ဥပဒေပညာဆည်းပူးရန် လိုက်ပဆစ်မြို့သို့ ပို့လိုက်၏။ ဂါတာသည် ငယ်စဉ်အခါက ရုပ်သေးရုပ်များ ထွင်ဆော်ခင်းကျင်းပြသ ကစားလေ့ရှိရာ နောင်အခါတွင် ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီးဖြစ်မည့်နိမိတ်ဟုပြောဆိုကြ၏။

ဂါတာသည် လိုက်ပဆစ်မြို့၌ ကဗျာလင်္ကာများကိုစပ်ဆို သော်လည်း ထိုနေ့ဂါ မကျန်းမာသဖြင့် ဖရန့်ဖို့မြို့သို့ပြန် လာပြီးလျှင် စထရက်ဇဗူးတက္ကသိုလ်၌ ဥပဒေပညာများကို ဆက်လက်ဆည်းပူးရာ ၁၇၇၁ ခုနှစ်တွင် ဥပဒေဘွဲ့ထူး ကိုဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့သည်။ စထရက်ဇဗူးတက္ကသိုလ်တွင် ယိုဟန်း ဟာဒါဆိုသူစာဆိုတဦးနှင့် မိတ်ဖြစ်ခဲ့၍၊ ဟာဒါက ဂါတာအား ရှေးသီချင်းကြီးများကိုစိတ်ဝင်စားအောင် ဆွဲဆောင်ခဲ့၏။ ထိုပြင် ရှိတ်စပီးယား၏စာများကိုလည်း ဖတ်ရန် တိုက် တွန်းခဲ့သည်။ ထို စဉ်က စပ်ဆိုသော ကဗျာများသည် ဂျာမနီပြည်၏ ခေတ် စမ်းကဗျာညွှန်များဖြစ်၏။ သူ၏ကဗျာများစပ်ပုံ စပ်နည်းကိုသူ ကိုယ်တိုင်ထုင်ဟူ၍၊ သူရေးပုံရေးနည်းကို 'ဂါတာ၏စာဟန်' ဟုပင်ခေါ်တွင်ကြသည်။ ကဗျာများအပြင် ပြဇာတ်များကိုလည်း ရေးခဲ့၏။ ဓားပြဗိုလ်ကြီးကို ဇာတ်လိုက်အရာတင်၍ ရေးသော ပြဇာတ်တခုကြောင့် နာမည် ကျော်ကြားလာလေသည်။ ထိုနောက် ဝတ္ထုများဆက်ရေးသားရာမင်းခြီးမြောက်ခြင်းခံရသည်အထိဖြစ်ခဲ့၏။

ကမ္ဘာတွင် ကျော်ကြားတည် တံ့စေသော ဂါတာ၏လက်ရာမှာ 'ဖေါ့' ခေါ် ပြဇာတ်ဖြစ်သည်။ ထိုပြဇာတ်ကို ၁၇၇၃ ခုနှစ်တွင်စတင်ရေးခဲ့ရာ၊ ပဌမပိုင်းကို ၁၈၀၆ ခုနှစ် ၃၃ နှစ်ကြာမှပြီးစီးလေသည်။ ဒုတိယပိုင်းကို ၁၈၃၁ ခုနှစ်မှပြီးသဖြင့် စုစုပေါင်း ၅၈ နှစ်မျှကြာအောင်ရေးခဲ့လေသည်။ ထိုပြဇာတ်ကို အကြိမ်ပေါင်း ၃၀၊ ၄၀ ခန့်မျှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

ဂါတာ ထင်ရှားကျော်စောလာသောအခါ အရပ်ရပ်မှ ပညာလိုလားကြသောလူငယ်များသည် သူ့ထံသို့လာရောက်ဆည်းကပ်ကြလေသည်။ ထိုလူငယ်များတွင် ဂါတာကဲ့သို့ ပင်ဂျာမန်စာပေလောကၠ ကျော်စောထင်ရှားသောစာဆိုတော် ရှီးလားလည်းပါဝင်၏။ ဂါတာသည် ရှီးလားကို အလွန်ချစ်ခင်လေးစား၏။ ရှီးလားနှင့်အသက်ထက်ဆုံး ခင်မင်ရင်းနှီးသောမိတ် ဆွေဖြစ်ခဲ့သည်မှာ ဂါတာအဖို့များစွာအကျိုးရှိလေသည်။ ရှီးလားမှာ လုံလဝိရိယဇွဲသန်သူ တယောက်ဖြစ်၍ ဂါတာကို အစဉ် အမြဲနှိုး ဆော် အား ပေးလေ့ရှိသောကြောင့် 'ဖေါ့' ပြဇာတ်ပဌမပိုင်းကိုပြီးစီးအောင် ရေးသားနိုင်လေသည်။ အခြားကဗျာများကိုလည်း အများအပြားရေးသားခဲ့၏။ ရှီးလားကွယ်လွန်သောအခါ ဂါတာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှာစာမဖွဲ့နိုင်လောက်အောင် ပူဆွေးခဲ့လေသည်။ (ရှီးလား, ဂျေ၊အက် (စ) — ရှု။)

ဂါတာသည် ၁၈၃၂ ခုနှစ် တွင် ကွယ် လွန် လေ ရာ၊ အလောင်း ကို သူ၏ မိတ် ဆွေ ရှီးလား ၏ ဂူအနား၌ ပင်မြှုပ် နှံလိုက် ကြ၏။ ငယ်ရွယ်စဉ် ကစ၍သေသည်အထိ ဂါတာ သည် လူ ဘဝလောကကို အသေးစိတ် ကြည့် ရှုမှတ် သားတတ်သူဖြစ်သည်။ မည် ကဲ့သို့သော အဖြစ် အပျက် မျိုးမဆို ဂါတာအတွက်သေး လွန်းနုပ် လွန်းသည် ဟုမရှိခဲ့။ စေ့စေ့စပ်စပ်လေ့လာသုံးသပ် ခဲ့သည်သာများလေသည်။

ဂါတာသည် သူ၏ ကဗျာ များ နှင့် ပြဇာတ် များ တွင် လူ့ဘဝကို အသေး စိတ် ဝေဖန်၍ ထိရောက်စွာရေး သားခဲ့လေသည်။ သူ၏ အတွေး အခေါ် များမှာ လက်နှင့် ကိုင်၍ ပြနိုင်လောက် အောင် မယ်မယ်ရရရှိသော စိတ်ကူးစိတ်သန်းများဖြစ်၍ သာမန်လူများဥာဏ်မမှီနိုင် အောင်ပြောင်မြောက်ပေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဂါတာသည် ကမ္ဘာ့စာပေတွင်ရှိတ်စပီးယားကဲ့သို့ ထင်ရှားသောစာဆိုတော်တဦးဖြစ်သည်။ ဂါတာသည် စာ ပေကဗျာလင်္ကာဖက်၌သာထူးချွန်သည်မဟုတ်၊ သဘာဝသိပ္ပံ ပညာရပ်များ၌ ၎င်း၊ တိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်မှု၌ ၎င်း ပါရမီရင့် သန်ခဲ့သောစွယ်စုံပညာရှိကြီးဖြစ်ပေသည်။ သူသည်လူတို့၏ သဘာဝကို အကြွင်းမဲ့နားလည်သူဖြစ်၏။ ဂါတာသည်တ ကမ္ဘာလုံးကလေးစားကြည် ညိုရသော စာဆိုတော်ပညာ ရှိကြီးဖြစ်သည်ကို အမျိုးဘာသာမရွေး ဝန်ခံကြရသည်။ ဥရောပတိုက်နှင့်အမေရိကတိုက်ရှိများစွာသောမြို့ကြီးပြကြီး များ၌ ဂါတာကိုဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် သူ၏ကျောက်ရုပ်ကို စိုက်ထူထားကြသည်။ သူမွေးဖွားရာနေရာဖြစ်သော ဖရန့်ဖို့ မြို့ရှိ အိမ်နှင့် သူနှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင် သွားသော ဗိုင်း မားရှိ အိမ်တို့ကို နောင်လာနောက်သား တို့ကြည့် ရှုရန် အမှတ်တရထားရှိလေသည်။

ဂျာမန်စာဆိုတော်ကြီးဂျေ၊ဒဗျူ၊ဂါ ထာ

အင္ဌကထာဆရာ သျှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသဖွင့် ဆိုအပ်သည် နှင့် လျော်စွာ၊ အက္ခရာပုဒ် တို့ကို သတ်မှတ်၍ ဖွဲ့ဆိုရေး သားအပ်သော ပါဠိအဖွဲ့ကို ဂါထာဟုခေါ်သည်။ ဂါ ထာကို ပဇ္ဇဟူ၍ ၎င်း၊ သိလောကဟူ၍ ၎င်းခေါ်ဆို သေးသည်။

ဂါထာသည် မြန်မာမှု၌ ကဗျာနှင့် သဘောတူသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂါထာသည် ပါဠိ ကဗျာပင်ဖြစ်သည်။ (ကဗျာ လင်္ကာ — လည်းရှု။) တဂါ ထာ၌ လေးပါဒရှိသည်။ မတြာအရေအတွက်ဖြင့် သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုအပ်သော ဂါ ထာ၊ အက္ခရာအရေအတွက် ဖြင့်သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုအပ်သော ဂါထာဟူ၍ ဂါထာ ၂ မျိုး ရှိပြန်သည်။

မတြာဆိုသည်မှာ မျက်စိ တမှိတ် လျှပ် စစ် တပြက် လက်ဖျစ်တတီး ကာလကို ခေါ် သည်။ သာမန်အားဖြင့် အ၊ ဣ၊ ဥဟူသောအက္ခရာများသည် တမတြာရှိ၏။ အသံပေါ့သောကြောင့် လဟု ဟုခေါ်သည်။ အာ၊ ဤ၊ ဦ၊ ဧ၊ ဩဟူသောအက္ခရာများသည် နှစ်မတြာ ရှိ၏။ အသံလေးသောကြောင့် ဂရုဟုခေါ်သည်။

မတြာအရေအတွက်အားဖြင့် သတ်မှတ် ဖွဲ့ဆိုအပ်သော ဂါထာမျိုးကို မတြာဝုတ္တိဂါထာဟုခေါ်သည်။ ထိုမတြာ ဝုတ္တိဂါထာသည်

၁။ အရိယာဂါထာမျိုး
၂။ ဂီတိဂါထာမျိုး
၃။ ဝေတာလီဂါထာမျိုး
၄။ မတ္တာသမကဂါထာမျိုး

ဟူ၍လေးမျိုးပြားသည်။

၁။ ဆဋ္ဌောခိလလဟုဇောဝါ၊	၁၂ မတြာ
၂။ ဂယုတညေဆဂ္ဂဏာနုဇောဝိသမေ။	၁၈ ။
၃။ အရိယာယန္တဒ္ဒေလော၊	၁၂ ။
၄။ ဆဋ္ဌောနွေဂေါဂဏာဆညေ။	၁၅ ။

အထက်ပါဂါထာ၌ ပဌမ ဒုတိယနှစ်ပါဒဟူသော ရှေ့ထက် ဝက်တွင် မတြာ ၃၀၊ တတိယ စတုတ္ထနှစ်ပါဒဟူသော နောက်ထက်ဝက်တွင် မတြာ ၂၇၊ ပေါင်း ၅၇ မတြာဖြင့်

ဂါထာ။ ။ခုဒ္ဒကပါဌအင္ဌကထာ၊ မင်္ဂလသုတ္တအဖွင့်၌ ဂါထာ ဟူသောပုဒ်ကို 'အက္ခရပဒနိယမိတဂန္ဆိတေနဝစနေန' ဟူ၍၊

www.burmeseclassic.com

သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤဂါထာမျိုးကို အရိယာဂါထာမျိုးဟုခေါ်သည်။

၁။ သဗ္ဗံပထမဒလေယဒိ၊ ၁၂ မတြာ
၂။ လက္ခဏမရိယာယဝုတ္တမုဘယေသု။* ၁၈ ။
၃။ ယဿာဒလေသုယုတ္တံ၊ ၁၂ ။
၄။ ဝုတ္တာသာဂီတိဝုတ္တယတိလလိတာ။ ၁၈ ။

အထက်ပါဂါထာ၌ ရှေ့ထက်ဝက်တွင် မတြာ ၃၀၊ နောက်ထက်ဝက်တွင် မတြာ ၃၀၊ ပေါင်း မတြာ ၆၀ ဖြင့်သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤဂါထာမျိုးကို ဂီတိဂါထာမျိုးဟုခေါ်သည်။

၁။ ဝိသမေဆသိယုံကလာမုခေ၊ ၁၄ မတြာ
၂။ သမေတွဋ္ဌရလဂါတတောပရိ။* ၁၆ ။
၃။ ဝေတာလီယံတမုစ္စတေ၊ ၁၄ ။
၄။ လဟုဆက္ကံနနိရန္တရံသမေ။ ၁၆ ။

အထက်ပါဂါထာ၌ ပဌမပါဒတွင် ၁၄ မတြာ၊ ဒုတိယပါဒတွင် ၁၆ မတြာ၊ တတိယပါဒတွင် ၁၄ မတြာ၊ စတုတ္ထပါဒတွင် ၁၆ မတြာ၊ ပေါင်း ၆၀ မတြာဖြင့်သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤဂါထာမျိုးကို ဝေတာလီဂါထာမျိုးဟုခေါ်သည်။

၁။ ယမတီတလက္ခဏဝိသေသယုတံ၊ ၁၆ မတြာ
၂။ မတ္တာသမာဒိပါဒါဘိဟိတံ။ ၁၆ ။
၃။ အနိယတဝုတ္တပရိမာဏသဟိတံ၊ ၁၆ ။
၄။ ပထိတံဇနေသုပါဒါကုလကံ။ ၁၆ ။

အထက်ပါဂါထာ၌ ပါဒတိုင်းတွင် ၁၆ မတြာစီ အညီအမျှထား၍၊ ၆၄ မတြာဖြင့် သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤဂါထာမျိုးကို မတ္တာသမကဂါထာမျိုးဟုခေါ်သည်။

အက္ခရာအရေအတွက်အားဖြင့် သတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုအပ်သောဂါထာမျိုးကို ဝဏ္ဏဝုတ္တိ ဂါထာ ဟုခေါ်သည်။ ထိုဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာသည်

၁။ သမဝုတ္တိ၊ လေးပါဒလုံးတူညီသောဂါထာ
၂။ အနုသမဝုတ္တိ၊ ထက်ဝက် (၂ပါဒစီ) တူညီသောဂါတာ
၃။ ဝိသမဝုတ္တိ၊ တပါဒ နှင့် တပါဒ မတူညီသောဂါထာ ဟူ၍သုံးမျိုးပြားသည်။

၁။ ယံ ဒု နှိ မိ တ္တံ အ ဝ မ ဂ်ံ လ ဌ၊*
ဂ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

၂။ ယော စာ မ နာ ပေါ သ ကု ဏ ဿ သ ဒ္ဓေါ။
ဂ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

၃။ ပါ ပ ဂ္ဂ ဟော ဒု ဿု ပိ နံ အ က နွံ၊
ဂ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

၄။ ဗု ဒ္ဓါ နု ဘာ ဝေ နု ဝိ နာ သ မေ နွ၊။*
ဂ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

အထက်ပါဂါထာသည် ၁၁ လုံးစီ အညီအမျှသတ်မှတ်ဖွဲ့ဆိုထားအပ်သော ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာမျိုးဖြစ်၏။ လေးပါဒလုံး ဂရု လဟုဂိုဏ်းနေ ဂိုဏ်းထားတူညီသောကြောင့် သမဝုတ္တိဂါထာဟုခေါ်သည်။ (ဂရုကို ဂ ငယ်ဖြင့်ဂင်း၊ လဟုကို လ ငယ်ဖြင့်ဂင်းပြထားသည်။)

၁။ စ တူ ဟ ပါ ယေ ဟိ သ ဝိ ပ္ပ မု ဘ္ဘော၊
လ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

၂။ ဆ စ္စာ ဘိ ဌာ နာ နိ အ ဘ ဗ္ဗ ကာ တုံ။
ဂ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

၃။ ဣ ဒ မ္ပိ သံ ဃေ ရ တ နံ ပ ဏီ တံ၊
လ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

၄။ ဇ တေ နု ဆ စ္စေ နု သု ဝ တ္ထိ ဟော တု။*
ဂ ဂ လ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ ဂ

အထက်ပါဂါထာသည်လည်း ၁၁ လုံးစီ အညီအမျှဖွဲ့ဆိုထားအပ်သော ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာမျိုးဖြစ်၏။ သို့သော် ပဌမပါဒနှင့် တတိယပါဒ၊ ဒုတိယပါဒ နှင့် စတုတ္ထပါဒအားဖြင့် ၂ ပါဒစီ ဂရု လဟု ဂိုဏ်းနေ ဂိုဏ်းထား တူညီသောကြောင့် အနုသမဝုတ္တိဂါထာဟုခေါ်သည်။

*ခရားပွင့် အမှတ်ပါ အက္ခရာများသည် ပါဒဆုံး ဂရု (ပါဒန္တဂရု) များဖြစ်ကြ၏။ ဂိုဏ်းအကြောင်းတွင်ရှုပါ။

၁။ အ နေ က ဇာ တိ သံ သာ ရံ၊
လ ဂ လ ဂ လ ဂ ဂ ဂ

၂။ သ နွာ ဝိ ဿံ အ နိ ဗ္ဗိ သံ။
ဂ ဂ ဂ ဂ လ ဂ လ ဂ

၃။ ဂ ဟ ကာ ရံ ဂ ဝေ သ နွော၊
လ လ ဂ ဂ လ ဂ ဂ ဂ

၄။ ဒု ကွာ ဇာ တိ ပု နု ပ္ပု နံ။
ဂ ဂ ဂ လ လ ဂ လ ဂ

အထက်ပါဂါထာသည် ဂ လုံးစီ အညီအမျှဖွဲ့ဆိုထားအပ်သော ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာမျိုးဖြစ်၏။ လေးပါဒလုံး တပါဒနှင့် တပါဒ ဂရု လဟု ဂိုဏ်းနေ ဂိုဏ်းထား မတူသောကြောင့် ဝိသမဝုတ္တိဂါထာဟုခေါ်သည်။ မြန်မာပြည်၌ ဤရှစ်လုံးဖွဲ့ဂါထာမျိုးကိုအဖွဲ့များသည်။ ဦးထွန်းမြင့်။

ဂါးရင်း, အိပ်၊ ဒဗျူ (ခရစ် ၁၈၉၃–၁၉၄၆)။ ။ဂျာမန်နိုင်ငံ နတ်ဆီ (နာဇီ) ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော ဟာမင် ဝီလင် ဂါးရင်းအည် ဗားဗေးရီးယားပြည် ရိုဇင်ဟိုင်းမြို့၌ ၁၈၉၃ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ကြည်းတပ်ဗိုလိအဖြစ်ဖြင့် စစ်မှုထမ်းရာမှ ပဌမ ကမ္ဘာစစ် ဖြစ်သော် လေတပ်သို့ ကူးပြောင်းခဲ့သည်။

www.burmeseclassic.com

ဂျမန်လေဇပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဟာမင်ဝီလင်ဂါးရင်း

ရန်သူလေယာဉ်ပုံများကို အများဆုံးပစ်ခနိုင်သဖြင့် ပဌမ တန်းလေယာဉ် သူရဲကောင်း ဟူခြီးကျူးခြင်းခံရသည်။

၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဟစ်တလာတည်ထောင်သော နတ်ဆီအဖွဲသို့ဝင်သည်။ နတ်ဆီအဖွဲ မုန်တိုင်းတပ်ကိုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ရသည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်၌ ပရပ်ဂျားပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်၍ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးလည်းဖြစ်လာသည်။ ဂျာမန်လေတပ်ကို ကိုယ်တိုင်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်၌ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွက် ပြင်ဆင်မှုဖြစ်သော ၄ နှစ်စီမံကိန်းကိုလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ နတ်ဆီများတန်ခိုးကြီးချိန်တွင် ဂျာမန်လေတပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးဖြစ်သော ဂါးရင်းသည် အလွန်အရေးပါအရာရောက်ခဲ့၍ ဟစ်တလာ၏ညာလက်ရုံးကြီးဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးခါနီး ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ဟစ်တလာနှင့်မသင့်မတင့်ဖြစ်၍၊ နတ်ဆီပါတီမှနုတ်ထွက်ခဲ့လေသည်။ စစ်ကြီးအပြီး စစ်ရာဇဝတ်ကောင်များကိုစစ်ဆေးသော မဟာမိတ်စစ်ခုံရုံးက ဂါးရင်းအား စစ်ရာဇဝတ်ကောင်အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၄၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့၌ သေဒဏ်အမိန့်ချမှတ်လိုက်သည်။ သေဒဏ် အပြစ်ပေးရန် နေ့သို့မရောက်မီ ဂါးရင်းသည် မိမိကိုယ်ကို မိမိအဆိပ်ခတ်၍အဆုံးစီရင်လိုက်လေသည်။

ဝီတာ။ ။သီချင်းများ — ၌။

ဂီယားနားနယ်များ။ ။ဂီယားနားအမည်ရှိသောနယ်မှာ သာမန် အားဖြင့် တောင်အမေရိကတိုက် အမေဇုန်မြစ်၏မြောက်ဖက်နှင့် အော်ရင်နိုးကိုးမြစ်၏ အရှေ့ဖက်၌ရှိ၍၊ အကြမ်းအားဖြင့် အကျယ် အဝန်း စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၆၉၀,၀၀၀ ရှိသောနယ်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ၌ကား တောင်အမေရိကတိုက်တွင် ဗြိတိသျှ၊ ပြင်သစ်၊ နှင့် ဒပ်ချတို့စုပေါင်းပိုင်ဆိုင် ကြသောနယ်တို့ကိုအတိအကျသတ်မှတ်၍ ဂီယားနားနယ်ဟုခေါ်တွင်သည်။ ထိုဂီယားနားနယ် ၃ နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၇၈,၅၀၀ ရှိသည်။ အဆိုပါနယ် ၃ နယ်မှာ ဗြိတိသျှဂီယားနား၊ ဒပ်ချဂီယားနားနှင့်ပြင်သစ်ဂီယားနားတို့ဖြစ်၏။

ထိုဂီယားနားနယ် ၃ နယ်စလုံး၏ပကတိအနေအထားအသွင်အပြင်မှာ တောမျိုးတည်းဖြစ်၏။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတလျောက်၌ နိမ့်သောလွင်ပြင်ဒေသရှိ၍ အတွင်းဖက်တွင် ဂီယားနားကုန်းပြင်မြင့်ရှိသည်။ မြစ်များသည်မြင့်သောတောင်တန်းများမှ သမုဒ္ဒရာထဲသို့စီးဝင်ကြ၏။ ထိုမြစ်တို့သည် များသောအားဖြင့် ရေစီးသန် သဖြင့် လှေများကို ခရီးဝေးအတွက်အသုံးမပြုနိုင်ချေ။

ဂီယားနားသစ်တောများ၌ ချွန်နွယ်ပိတ်ပေါင်းမှအစ ပေပေါင်းများစွာမြင့်မားသော သစ်ပင်ကြီးများအထိ ပေါက်ရောက်ကြ၍ တောတိရစ္ဆာန်ကြီးငယ်တို့ သည်လည်း ကျက်စားသွားလာနေထိုင်ကြ၏။ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များထဲတွင်ကား မိကျောင်းခေါင်းတိုများနှင့်အခြားတွားသွားကောင်များကိုတွေ့ရှိနိုင်သည်။

ဂီယားနားနယ်များ၏ရာသီဥတုတို့မှာ အပူပိုင်းရာသီဥတုပင်ဖြစ်သော်လည်း အောက်တိုဘာလနှင့် ဇူလိုင်လအတွင်း အချိန်မှန်တိုက်ခတ်သော အရှေ့မြောက် ကုန်သည် လေမှန်ကြောင့် ရာသီဥတုမှာ ပြင်း ထန် သင့် သလောက် မပြင်း ထန်ချေ။ သြဂုတ်လနှင့် စက်တင်ဘာလ အတွင်း၌ကား လွန်စွာပူပြင်း၏။ မေလမှသြဂုတ်လဆန်းအထိနှင့် ဒီဇင်ဘာလ၊ ဇန်နဝါရီလများတွင်မိုးအများဆုံးရွာသွန်းသည်။

ဂီယားနားနယ် ၃ နယ်လုံး၏ လူဦးရေ စုစုပေါင်းမှာ ၅၅၀,၀၀၀ ဖြစ်၏။ ထိုအနက် နိုင်ငံခြားလူမျိုးပေါင်းစုံသာလျှင်များပြား၍တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှာ အနည်းငယ်သာပါဝင်သည်။ ဗြိတိသျှဂီယားနားနယ်တွင် တိုင်းရင်းသားဦးရေ ၉,၀၀၀၊ ဒပ်ချဂီယားနားတွင် ၃,၀၀၀ နှင့်ပြင်သစ်ဂီယားနားတွင် ၂,၅၀၀ ခန့်ဖြစ်၏။

ခရစ် ၁၄၉၈ ခုနှစ်တွင် စာမွှာလှည့်သူ ကိုလံဗပ်သည် ဂီယားနား ကမ်းခြေကို အဝေးကလှမ်း၍ မြင်ရှိ သာ မြင် ခဲ့ရကြသည်။ ကပ်ပေါ် သို့မတက်ခဲ့ချေ။ အနောက်တိုင်းသားတို့၏ သတ္ထုအဓိပ္ပာယ်ဆရာမည်ဖြစ်သော အယ်ဒိုးဒိုရာဒိုးဒို့ဒ်ကိုစပိန်နှင့်ပေါ်တူဂီသားသားတို့က ဂီယားနားနယ်၌ရှာ

www.burmeseclassic.com

ဖွေရန်ကြိုးစားသော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ မြိတိသျှလူမျိုး ဆာ ဝေါ်လတာရာလေးလည်း ထို့အတူပင်မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ၁၇ ရာစုအလယ်ပိုင်းသို့ရောက်ခါမှ ထိုဒေသများ၌ ကိုလိုနီနိုင်ငံများကို ဥရောပတိုက်သားတို့စတင်ထူထောင်မိကြလေတော့သည်။

မြိတိသျှဂီယားနားနယ်သည် တောင်အမေရိကတိုက်၏ မြောက်ဖက်ပင်လယ်ကမ်းတွင်တည်ရှိသည်။ ထိုနယ်ကိုမြိတိသျှဘုရင်ခံက 'ကရောင်းကိုလိုနီ' နယ်အဖြစ်အုပ်ချုပ်သည်။ ထိုနယ်မှာ စတုရန်းမိုင် ၈၃,၀၀၀ ကျယ်၏။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၄၃၇,၀၂၂ ရှိ၏။ လူမျိုးထဲတွင် အလွှေအိန္ဒိယလူမျိုးနှင့်ကပွလီများအများဆုံးဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်၊ ပေါ်တူဂီနှင့်တရုပ်အပြင်အခြားလူမျိုးများသောင်းပြောင်းရှိကြ၏။ ထိုနယ်မှာ ပေ ၂,၀၀၀ အမြင့်မှကျလာသော ကိုင်အက်တူးရေတံခွန်ကြောင့် ကျော်စော၏။ တွေ့ရှိနိုင်သော ဓာတ်သတ္တုများကား ရွှေ၊ စိန်၊ မန်ဂနိစ်နှင့် ဖောက်ဆိုက်တို့ဖြစ်၍ ထုတ်ကုန်များမှာ သစ်၊ သကြား၊ ဆန်၊ ရမ်အရက်၊ သကာ၊ ကာဖီနှင့်အုန်းသီး များဖြစ်၏။ မြို့တော်မှာ ဂျော့တောင်းဖြစ်သည်။

ဒပ်ချဂီယားနားနယ်ကား မြိတိသျှနှင့်ပြင်သစ်ဂီယားနားနယ်ကြားတွင်တည်ရှိသည်။ စတုရန်းမိုင် ၅၅,၁၂၉ ကျယ်၍၊ လူဦးရေမှာ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ၁၇၇,၂၉၀ ရှိ၏။ မြို့တော်မှာ ပရမ္မာဂီဗိုဖြစ်သည်။

ထိုနယ်ကို ဒပ်ချအစိုးရ ကတိုက်ရိုက် ခန့်အပ်သည့် ဘုရင်ခံက အုပ်ချုပ်သည်။ ဒပ်ချဂီယားနားနယ်၏ထွက်ကုန်များမှာ ဖောက်ဆိုက်၊ ရွှေ၊ သကြား၊ ကာဖီ၊ ငှက်ပျောသီးနှင့်သစ် စသည်တို့ဖြစ်၏။

ပြင်သစ် ဂီယားနားနယ်သည် တောင်အမေရိကတိုက်အလွှေမြောက်ထောင့်စွန်းဒဉ်တည်ရှိ၍ စတုရန်းမိုင် ၃၆,၇၄၀ ကျယ်ဝန်း၏။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၂၇,၅၃၇ ရှိသည့်အနက် ကယင်းမြို့တွင် ၁၁,၇၀၄ ယောက်ရှိလေသည်။

ပြင်သစ်ဂီယားနားနယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှာ ဗဟိုအစိုးရက တိုက်ရိုက်ခန့်ထားသောဘုရင်ခံနှင့် သူ၏အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့၏ လက်ထဲတွင်ရှိသည်။

ပြင်သစ်ဂီယားနားနယ်မှထွက်သော ကုန်ပစ္စည်းနှင့် အသီးအနှံများမှာကိုကိုး၊ ငှက်ပျောသီး၊ သစ်အမျိုးမျိုး၊ ရွှေ၊ ရမ်အရက်၊ သားရေအစိုအခြောက်၊ ဆန်စပါး၊ ပြောင်းဆန်နှင့်ကြံပင်တို့ဖြစ်လေသည်။

မြိတိသျှဂီယားနားနယ် ဂျော့တောင်းမြို့တော်၏ရွာဝင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နာမည်ကျော်ပြဇာတ်ဆရာ ဆာ ဝီလျံ ဂီးလဗတ်

ဂီးလဗတ်နှင့်ဆာလီဗန်။ ။အနောက်နိုင်ငံပြဇာတ်အနုပညာ၌ အဆိုနှင့်အကကိုသာရောဖက်၍ပြသောဇာတ်ရှင်ဇာတ်မြူးဟူ၍ရှိသည်။ ယင်းဇာတ်များကို ကောမစ်အော်ပရာ ဟုခေါ်သည်။ မြန်မာလိုတေးသံစုံကဇာတ်ရှင်ဟုခေါ်ဆိုနိုင်သည်။ ထိုဇာတ်တို့တွင် သီချင်းစာ ရေးသားခြင်းနှင့်သီချင်းတေးသံသွင်းခြင်းသည် အရေးပါအရာရောက်ပေသည်။ ဆာဘွဲ့ရ ဝီလျံ ဆွင့် ဂီးလဗတ်သည် နာမည်ကျော်ပြဇာတ်ရေးဆရာဖြစ်၍၊ ဆာဘွဲ့ရ အာသာဆာလီဗန်သည်လည်း နာမည်ကျော် ဂီတဆရာကြီးဖြစ်လေရာ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦးတို့က ပြဇာတ်စာသားနှင့်ဂီတအသံကိုစပ်တူရေးသားသီဆိုကြသည်မှာ အထူးပင်သဟဇာတဖြစ်ကြ၍၊ ဂီးလဗတ်နှင့် ဆာလီဗန် ဟူသော အမည် ၂ ခုမှာ ပြဇာတ်သမိုင်းတွင် ဒွန်တွဲလျက်ထင်ပေါ်ကျော်ကြား ခဲ့လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦး၏ဇာတ်ရှင်ဇာတ်မြူးများမှာ လူ့ဘဝကို ရှင်မြူးဖွယ်ဖြစ်အောင် သရုပ်ဖော်နိုင်သဖြင့် ယနေ့တိုင် အများကနှစ်သက်ကြပေသည်။

လန်ဒန်မြို့ရှိ ဆပ္ပါင်းရုံတော်၌နာမည်ကျော်ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦး တို့၏ဇာတ်မြူးများကိုရုံတင်ပြသခဲ့ဘူးသည်။ သူတို့ ၂ ဦး သည်နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော်မျှတွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ၊ ပြဇာတ်အနုပညာဖက်တွင်သာမက ဒေရေးကြေးရေးဖက်တွင်လည်း အလွန်ပင်ကျေးဇူးများခဲ့သည်။

ဂီးလဗတ်သည် ခရစ် ၁၇၃၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက် နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့ဥဖွားမြင်သည်။ ပဌမတွင်အစိုးရအမှုထမ်းခဲ့သည်။ နောင်သော်ဝတ်လုံအဖြစ်နှင့် အသက်မွေးယင်း ၁၇၆၁ ခုနှစ်တွင် ရယ်ရွှင်ဖွယ်ကဗျာများ ရေးခဲ့ရာမှ စာဆိုလောကတွင် နာမည်ကျော်လာခဲ့၍ နောက်တွင်ဂီတနာမည်ကျော်ဆာလီဗန်နှင့် တွဲဖက်မိခဲ့ကြသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် ဆာဝီလျံ ဂီးလဗတ်သည် ရေနစ်သေဆုံးသည်။

အာသာဆာလီဗန် (ခရစ် ၁၈၄၂–၁၉၀၀) သည် အင်္ဂလန်ပြည်ဆင်းဟတ်မြို့ စစ်တပ်တီးဝိုင်းဆရာ၏သားဖြစ်၍ငယ်စဉ်ကပင် ဖခင်၏ တီးဝိုင်းသို့လာရောက်နားထောင်လေ့ရှိသဖြင့် တီးမှုတ်သူများနှင့်အကျွမ်းဝင်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့်ပင်တူရိယာအသီးသီး တီးမှုတ်သူများသည် သူ့အားတတ်စွမ်းသမျှသင်ကြားပေးကြသဖြင့်၊ အသက် ၈ နှစ်သို့ရောက်သောအခါ တီးဝိုင်းမှသီချင်းအားလုံးကို အလွတ်ရနေ၍ မည်သည့်တူရိယာကိုမဆိုတီးမှုတ်နိုင်လေသည်။ ဖခင်သည်သားအတွက်

ဂီတအနုပညာရှင်ဆာ အာသာ ဆာလီဗန်

ဂုဏ်ယူသော်လည်း တူရိယာဘိုင်းတွင် အတင်းဝင်ရောက်အသက်မွေးရန်မတိုက်တွန်းခဲ့။ မိခင်မှာ ကျောင်းဆရာမဖြစ်ရာ သားငယ်အား ဂီတပညာထက်သလို စာပေပညာတိုးတွင်းမြောက် စေရန်ချဖို့ကိုလေသည်။ သားငယ်၏ ရွေးအမျိုးသားသီချင်းကြီးများ၊ ရွေး ဟောင်းကဗျာများကိုဖတ်ခြင်းမှာ မိခင်ထံမှရသောအမွေပင်ဖြစ်တော့သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ်၌ ဆာလီဗန်သည်ဘုရင့်ဝတ်ကျောင်းတော် ဓမ္မသီချင်းဝိုင်းတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းလေသည်။ အသက် ၁၄ နှစ်ခန့်တွင် ပညာတော်သင် စရိတ်ရရှိ၍ လန်ဒန်မြို့ရှိ တော်ဝင်ပန်တျာပညာတံခွန်အသင်းနှင့် လိုက်ပဆစ် ပန်တျာကျောင်းများတွင် ဆရာကောင်းများနှင့်သင်ကြားခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ နောင်အခါသော် ကမ္ဘာကျော်ပြဇာတ်ဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယား၏ သီချင်းစာသားတို့ကို တေးသံသွင်းပေးရာ၌ ပိုမိုထင်ရှားကျော်စောလာသည်။ ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် သူ၏ ဗယ်လေခေါ် ကဇာတ်ကို ရုံတင်ပြခဲ့ရာ၊ နိုင်ငံကျော်ဖြစ်လာလေသည်။ (ဗယ်လေ—ရှူ။) ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် ပန်တျာလောကမှပြဇာတ်လောက သို့ကူးပြောင်းခဲ့ပြီး ဂီးလဗတ်နှင့်တွဲဖက်မိသည်။

ဓမ္မသီချင်းများကို သြဂင်စန္ဒယားနှင့်တီးရာ၌ ဆာလီဗန်ကိုလူကြိုက်များကြသည်မှန်၏။ သို့သော် ဂီးလဗတ်နှင့်တွဲဖက်၍ ပြသသောဇာတ်ရွှင်ဇာတ်မြူးများမှ ဂီတကြောင့် သူ့ကိုပို၍လူကြိုက်များကြသည်။

ဂီးလဗတ်၏စာသားမှာ ထိမိလှသည်။ သူ၏စာသားပြောင်သလောက် ဆာလီဗန်၏ ဂီတသံကလည်းပြောင်မြောက်လှပေသည်။ ထိုကြောင့် သူတို့ ၂ ဦးသားစပ်တူအလုပ်ကို နှစ်ပေါင်း ၂၀ မျှလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြရာ၊ လန်ဒန်မြို့ဆဗွိုင်းဇာတ်ရုံတော်မှာ သူတို့၏ဇာတ်ပွဲကပြတိုင်း လူပြည့်ကျပ်လျက်ရှိခဲ့လေသည်။ ဆာလီဗန်သည် ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် ဆာဘွဲ့ဖြင့်သူကောင်းပြုခြင်းခံရသည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် သူ၏အော်ပရာဇာတ်တခုကို စီကုံးရေးသားဆဲကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေရာ၊ သူ၏ရှပ်ကလာပ်ကို သူငယ်စဉ်က ဓမ္မသီချင်းများ သီဆိုခဲ့ရာဖြစ်သော စိန်ပေါ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ထားလေသည်။ (အော်ပရာဇာတ်ပွဲ — လည်းရှု။)

ရူ။ ။ကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်တွင် ဂူကြီးများ၊ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းကြီးများ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာသည်မှာ များစွာအံ့သြဖွယ်ကောင်းသည်။

မြေအောက်တွင် ကြွက်များဖေါက်ထားသော ဂယ်ပေါက်ခေါ် လိုဏ်ခေါင်းကလေးများကို တွေ့မြင်ဘူးကြပေလိမ့်မည်။ ဥမင်လိုဏ်ဂူများမှာ ဂယ်ပေါက်များကဲ့သို့မြေအောက်၌၎င်း၊ တောင်ကမ်းပါးယံများ၌၎င်း၊ အတွင်းသို့ထိုးဖေါက်ဝင်ရောက်ကာ အပေါက်လိုဏ်ခေါင်းကြီးများဖြစ်နေတတ်သည်။

ထိုဥမင်လိုဏ်ခေါင်းများထဲ၌ ကမ္ဘာဦးအစ၌လူများနေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုလိုဏ်ခေါင်းကြီးများကို ပုန်းအောင်းရာနေရာအဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ လူအလောင်းများကိုမြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ရာအဖြစ်ဖြင့်၎င်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ယင်းဂူလိုဏ်တို့ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ မိုးရေသည် ထုံးရောနေသောကျောက် သို့မဟုတ်ထုံးကျောက်ကို စားသောကြောင့် ရေစားရာနေရာတွင် အပေါက်ဖြစ်လာတတ်သည်။ ထိုပြင်ပင်လယ်ရေစီးကြောင်းများ၊ လှိုင်းလုံးများသည် ထုံးကျောက်ကမ်းပါးယံများအား အမြဲရိုက်ပုတ်၍၊ စားဖန်များလတ်သော် တွင်းကြီး၊ လိုဏ်ကြီး၊ အပေါက်ကြီးများဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။

မြေကြီးထဲသို့စိမ့်ဝင်သော မိုးရေများသည်လည်း နိမ့်ကျသောနေရာတနေရာရာတွင် စုပေါင်းဝင်ရောက်၍ ထုံးကျောက်များကိုပဌမလှိုက်၍စား၏။ ဤသို့တဖြည်းဖြည်းစားလျက် မာ၍မစားနိုင်သောကျောက်လွှာကျောက်သားကျောက်စိုင်ကျောက်ခဲများနှင့် တွေ့သောအခါ မြေမာမြေခဲကိုချန်လှပ်ပြီးနောက် မြေပျော့ကိုသာလျှောက်၍ စားပြန်သည်။ ထိုအခါကြွက်တွင်း ဂယ်ပေါက်များသဏ္ဌာန် ဂူနှင့်လိုဏ်ခေါင်းကြီးများဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

ကိုက်စလန် ကျွန်းနှင့် ကနေရီကျွန်းရှိ အချို့ဂူများမှာမီးတောင်မှ ထွက်သော ချော်မြှုပ်များ ကျောက်ရည်များကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ ထိုကြောင့်လည်း ထုံးကျောက်

ဂီးလဗတ်နှင့်ဆာလီဗန်တို့ကိုဇာတ်ခုံပေါ်၌မြင်ရပုံ

www.burmeseclassic.com

များကို တဖြည်းဖြည်း ရေစား၍ ဖြစ်လာသော ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းများအတွင်းတွင် အလွန်လှပတင့်တယ်ရှုခင်ဖွယ်ကောင်းသည့် ဖြူဖွေးသောကျောက်တိုင်များကို အများအားဖြင့်တွေ့ရလေသည်။

ဂူ၏အမိုးဖြစ်သော အပေါ်ထုံးကျောက်ချပ်များကြားမှ စိမ့်ယိုချကျသောရေသည် အောက်သို့တစက်စက်ကျသောအခါ ယင်းခဲပါသော ထုံးဓာတ်သည် အချို့အမိုးခဲတင်၍ ကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ထိုထုံးဓာတ်သည် တနေ့တခြားစုပေါင်းမိသောအခါအစိုင်အခဲဖြစ်လာ၍ နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ရှည်ကြာလတ်သော် ကျောက်တိုင်ဖြစ်ကာ အောက်သို့တဖြည်းဖြည်းတွဲရရွဲကျဆင်းလာလေသည်။

ထိုအတူ ဂူ၏အောက်မျက်နှာပြင်ပေါ် သို့တစက်စက်ကျဆင်းလျက်ရှိသော ရေစက်များသည်လည်း ကျဖန်များလတ်သော် ထုံးများတဖြည်းဖြည်းစုမိလာပြီးနောက် နှစ်လနေ့ရက်ရှည်ကြာသောအခါ ဖြူဖွေးသောကျောက်တိုင်ကြီးများ မြေမှပေါက်လာဘိသကဲ့သို့ အပေါ် သို့တဖြည်းဖြည်းထုံးတက်လာလေသည်။

အမိုးမှကပ်၍ အောက်သို့တွဲရရွဲတည်နေသော ကျောက်တိုင်များကို ကျောက်စက်ပန်းဆွဲ ဟူ၍ငင်း၊ အောက်မှ အပေါ် သို့ထိုးတက်နေသောကျောက်တိုင်များကို ကျောက်စက်မိုးမျှော်ဟူ၍ငင်း အသီးသီးခေါ်ဝှမ်းပြုကြ၏။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ ဂူကြီးများ၊ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းများ အများအပြားရှိ၏။ ကင်တပ်ကီးပြည်နယ်ရှိ မမွှတ် ဂူကြီးမှာ ကမ္ဘာပေါ် တွင်အကြီးဆုံးဂူကြီးဖြစ်၏။

ထိုဂူကြီးသည် ၁၀ မိုင်ခန့်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် လိုဏ်ခေါင်းအတွင်း၌ ဝက်ဘာကဲ့သို့ကွေကောက်တွန့်လိမ်လျက်ရှိသော လမ်းများမှာမူကား၊ မိုင်ပေါင်း ၃၀ ခန့်ပင်ခရီးရှည်လေသည်။ လိုဏ်ခေါင်း၏အကျယ်ဆုံးသောနေရာတွင်လေ ၃၀၀ ခန့်ကျယ်ဝန်း၏။

အခြားထူးဆန်းကြီးကျယ်သော ဂူကြီးတခုမှာ ဇာတလီနိုင်ငံ နေပယ်မြို့အနီး ကပရီကျန်းရှိ ဗလူးဂရော့တိုခေါ် ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းကြီးဖြစ်၍ အတွင်းသို့ဝင်ရန် ပင်လယ်ဖက်မှသာဝင်ပေါက်ရှိ၏။ အဝင်ဝမှာ ၃ ပေသာကျယ်ပြီးလျှင် အမြင့် ၅ ပေရှိ၏။ အတွင်း၌ကား ဂူကြီးတခုလုံးကိုအပြာနုရောင်ဖြင့်လွှမ်းလျက်ရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရေအောက်တွင် အပေါက်တပေါက်ရှိ၏၊ နေ၏အလင်းရောင်သည် ထိုအပေါက်မှဝင်ကာရေကိုဖြတ်လာရသဖြင့် အပြာရောင်သာကျန်ရှိတော့၏။ ဂူနံရံများမှာ အဖြူရောင်ဖြစ်

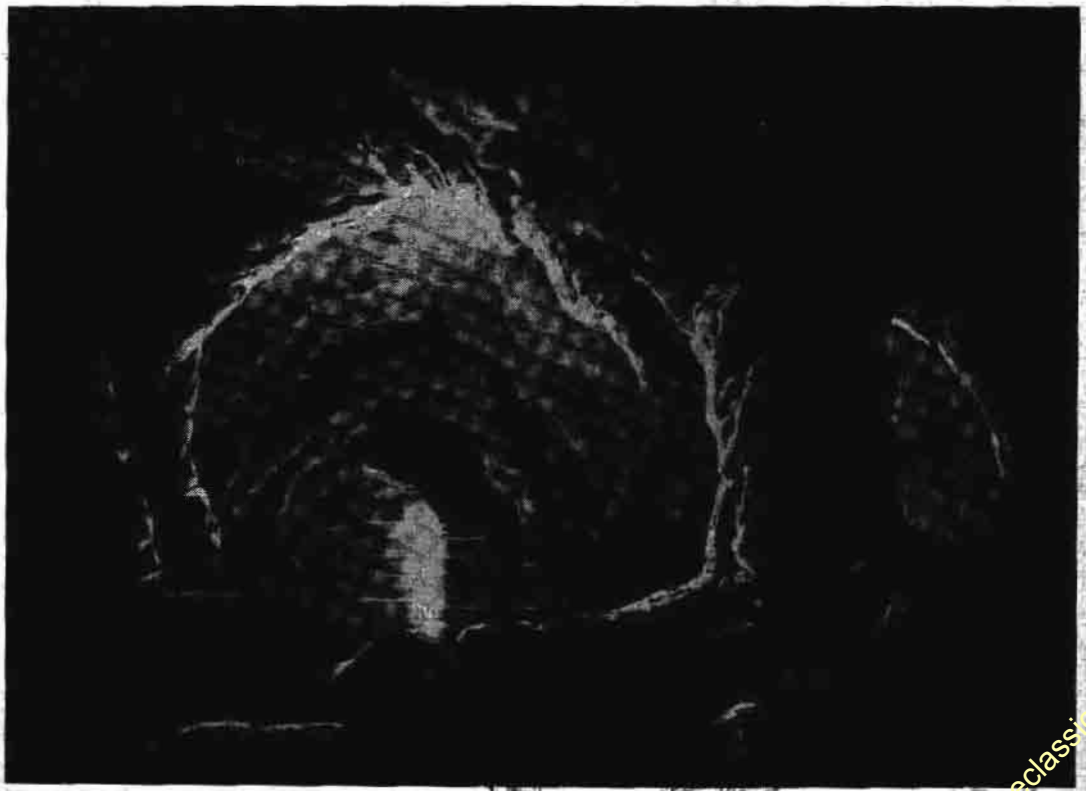

ဇာတလီနိုင်ငံ၊ နေပယ်မြို့ အနီး၊ ကပရီကျန်းရှိ ဗလူးဂရော့တို ခေါ် ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းကြီး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တရုပ်နိုင်ငံဟန်ချောင်မြို့ရှိရုပ်ပွားတော် ၁၀၀၀ လိုဏ်ဂူ

သည့်အတိုင်း ထိုအပြာရောင်နှင့်ဟပ်မိသောအခါ ချစ်စဖွယ်ကောင်းသောအပြာနုရောင်သည် တဂူလုံးကိုလွှမ်းမိုးလျက်ရှိသည်။ ရေမှာမူကား အလွန်ကြည်လင်၍ ဘော်ငွေရောင်အဆင်းရှိ၏။ ထိုဂူ၌ အစိမ်းသူရဲနှင့်ဥစ္စာစောင့်များနေထိုင်သည်ဟုအနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တံငါများက အယူရှိကြ၏။

ရှေးဂရိနှင့်ရောမလူမျိုးတို့သည်လည်း ဂူထဲ၌နတ်သမီးနတ်သားများနေထိုင်ကြသည်ဟုယုံကြည်ကြ၏။ မြန်မာရှေးဟောင်းကျမ်းဂန်များ၌လည်းတန်ခိုးကြီးသော ဝိဇ္ဇာ ဇော်ရှိန့်ရသေ့ရဟန်း တို့သည် ဟိမဝန္တာတောင်၏ကျောက်ဂူများ၌နေထိုင်ကြကြောင်း ပါရှိ၏။ အမှန်စင်စစ်လည်း ဟိမဝန္တာတောင်ပေါ်ရှိ ကျောက်ဂူများ၌ နှစ်ရှည်လများထားအား ထုတ်နေသော တိဗက်ဘုန်းတော်ကြီးများရှိကြောင်း အနောက်တိုင်းသား ခရီးသည်များ၏ မှတ်တမ်းများ၌တွေ့ရပေသည်။

ဂူနေရှေးလူ။ ။ကျောက်ခေတ်သစ်မတိုင်မီက လူတို့သည် မီးတင်းနေထိုင်ရန်တဲ၊အိမ်စသည်တို့ကိုမဆောက်လုပ်တတ်ကြသေးဘဲ သားရဲတိရစ္ဆာန်ကြီးများ၏ ဘေးရန်မှလွတ်ကင်းစေရန် သဘာဝအလျောက်လုံခြုံသောကျောက်ဂူများဥမင်များထဲတွင်သာ နေထိုင်လေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ (ဂူ — ရှု။) ထိုကြောင့် သူတို့အား 'ဂူနေရှေးလူများ' ဟူ၍ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ရှေးကမ္ဘာ့သမိုင်းကို လေ့လာကြသော သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးများ၏ စူးစမ်းရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များအရ ထိုဂူနေလူများ သည် ကိုယ်ခန္ဓာ ထွားကျိုင်းသန်မာ၍ အရပ်အမောင်းမြင့်မားသည်။ ဦးနှောက်များမှာလည်း ယခုခေတ်အချို့သောလူရိုင်းများ၏ ဦးနှောက်ထက်ပင်ကြီးမားသေးသည်ဟုဆို၏။ ဤအချက်ကိုထောက်၍ ဂူနေရှေးလူများ၏ အသိဉာဏ်အဆင့်အတန်းသည် ရှေးဦးလူများထက်များစွာမြင့်လာပြီဟုဆိုရပေမည်။

ဂူအောင်းလူများ၏အရိုးစု အကြွင်းအကျန်များကို ပြင်သစ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်း မေးဇဲမြစ်ပေါ်ရှိ ကရိမန်းယန်းအရပ်တွင် ပဌမဦးဆုံးတူးဖေါ်ရရှိလေရာ ထိုသူတို့အား ကရိမန်းယန်းလူများဟူ၍ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထိုအရပ်တွင်တွေ့ရှိရသော အရိုးစုများကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ကရိမန်းယန်းလူများသည် ထိုခေတ်တွင်ဉာဏ်အထက်မြက်ဆုံးလူများဖြစ်ကြောင်းသိရှိရသည်။ သူတို့၏အမူအရာများမှာမူ ကြမ်းတမ်းလှပေသည်။ ထိုခေတ်က မိန်းမများမှာလည်း ယောကျ်ားများကဲ့သို့ကြမ်း တမ်းသည်ဟုသိရှိရလေသည်။ ခေတ်၏အခြေအနေအရ ဂူအောင်းလူများ ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ကြသည်မှာ အံ့သြဖွယ်ရာမရှိချေ။ အကြောင်းမှာ ဂူအောင်းသူများသည် အငယ်စား သားရဲတိရစ္ဆာန်များ အားလိုက်လံဖမ်းဆီးစားသောက်နိုင်ထော်လည်း ခြင်္သေ့၊ ဂူအောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝက်ဝံ စသောတိရစ္ဆာန်ရိုင်းကြီးများကလည်း ထိုလူများကိုလိုက်လံဖမ်းဆီး စားသောက် ကြသောကြောင့် အသက်ဘေးမှကင်းလွတ်ရန်ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ဖို့လိုပေသည်။

ဂူနေလူများသည် သားကောင်များမရရှိသောသားရေများကို အရိုးအပ်များဖြင့် အဝတ်အထည်များချုပ်လုပ်ကာ ခါးဝိုက်ဆင်ကြ၏။ တောတိရစ္ဆာန် အငယ်စားများကို လေး၊ မြား၊ လုံ၊ အစရှိသည့်လက်နက်တို့ဖြင့် ပစ်ခတ်စားသောက်နိုင်ကြသော်လည်း ဆင်၊ ကြံ့ကဲ့သို့ကြီးမားသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဘေးရန်ကို ကြောက် ကြရသေးသည်။ အစားအစာများကို ချက်ပြုတ်၍ မစားသောက် တတ်ကြသေးဘဲမီးဖိုကြီးများတွင် ဖုတ်ကင်၍ စားသောက်ကြသည်။ အသီးအနှံများ စိုက် ပျိုးခြင်းကိုလည်း နားမလည်ကြသေးချေ။

မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသည်မှာ ဂူနေရှေး လူများ၏ အသိဉာဏ်သည် သူတို့၏ဘိုးဘေးဘီဘင်တို့၏ အသိဉာဏ်ထက် များစွာ အဆင့်အတန်းမြင့် လာခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်ဂူအောင်းလူများသည် မိမိတို့နေထိုင်သော ဂူနံရံများပေါ် တွင် တွေ့ကြုံရသော အကြောင်းအရာများကို အရုပ်များ ရေးဆွဲထားခဲ့ကြသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသူများ အရုပ်ရေးဆွဲကြပုံကိုတွေးကြည့်လျှင် များစွာစိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလေသည်။ ညနေစောင်း အချိန်တွင် ဂူအောင်းပန်းချီဆရာသည် ကျောက်ဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သောကရိယာတမျိုးဖြင့် အရုပ်များကို ဂူ၏နံရံပေါ် တွင် ရေးဆွဲနေစဉ် သူ၏အဖေ၊ တဦးသည် အနီးမှနေ၍ အမဲဆီဖီးခွက်တခုဖြင့်အလင်းရောင် ပြပေးရ၏။

ကျောက်သားနံရံပေါ် တွင်ပုံကြမ်းကိုရေးဆွဲပြီးသောအခါ ၎င်စေးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောအဝါအစိမ်း အနီဆေးရောင်စုံများ ဖြင့် ခြယ်လေတော့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ပန်းချီဆေး ရေး ခြင်း အတတ် သည် ကမ္ဘာတွင် ပဌမဦးစွာပေါ် ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ထောင်ပေါင်းများစွာကြာသောအခါ ဂူနေခေတ်ကုန်ဆုံး၍ နောက်ဆုံးကျောက်ခေတ်သစ်သို့ ရောက် ရှိလာသည်။ (ကျောက်ခေတ် — လည်း ရှု။)

လူ၏သမိုင်းကို လေ့လာဆုတွင် ကျောက်ဂူများ သည် များစွာအထောက်အပံ့ရ၏။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုစုစမ်းလေ့လာကြသောပညာရှိ

ကျောက်ခေတ်သစ်
မတိုင်မီကဂူနေရှေးလူ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

များသည် မြေကြီးကိုတူးဖေါ်၍ကျောက်ဂူများထဲမှ လူရိုးများ၊ တိရစ္ဆာန်ရိုးများနှင့်ကျောက်ကရိယာများကိုလေ့လာကာ ရှေးလူများ၏အကြောင်းကိုတွေးတောဆက်စပ်ကြည့်ရပေသည်။ ထိုမှတဆင့်တက်၍ နောက်ထပ်မြေကြီးလွှာတထပ်ကိုတူးဖေါ်ရာတွင် မြေလွှာအထပ်အောက်၌ ဂူနေခေတ်ထက်ရှေးကျသောခေတ်လူများ၏အရိုးများနှင့် ရှေးဟောင်းကရိယာတန်ဆာပလာများကိုတွေ့ရပြန်သည်။ ထိုတွေ့ရှိရသောအရာဝတ္ထုများကို အထောက်အထားပြုကာ ရှေးဦးလူတို့၏သမိုင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိများကို နှောင်းလူများတို့သည် ကြံစည်တွေးဆယူကြရလေသည်။

ဂူလီကစားခြင်း။ ။ဂူလီ၊ သို့မဟုတ် ကုလီ၊ သို့မဟုတ် ပိုလိုရိုက်ကစားနည်းသည် အလျားကိုက် ၃၀၀၊ အနံကိုက် ၁၅၀ မှ ၂၀၀ အထိကျယ်သော မြေပြန့်ညီမြက်ခင်းကစားတွင်းအတွင်းဝယ် တဖက်လျှင်မြင်းစီးသမား ၄ ယောက်စီနေ၍၊ သစ်သားဘောလုံးကိုတုတ်တံဖြင့် မြင်းပေါ်မှရိုက်ကစားရသည့် ကစားနည်းတမျိုးဖြစ်သည်။ ဤကစားနည်းသည် အရှေ့တိုင်းမှအစပြုပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ အနောက်တိုင်းသို့ရောက်ရှိသွားသည်။ တရုပ်လူမျိုးတို့က ဤကစားနည်းကိုမိမိတို့စတင်တီထွင်ခဲ့သည်ဆို၍ ပါးရှင်းလူမျိုးတို့ကလည်းသူတို့စခဲ့သည်ဟုဆိုကြသည်။ ပါးရှင်းလူမျိုးတို့တန်ခိုးကြီးသည့်ခေတ်ဖြစ်သော လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀ ကျော်က ပါးရှင်းမြင်းသည်တော်များသည် နိုင်ငံတော်၏ကာကွယ်ရေးတွင် အထူးအားကိုးလောက်သူများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြင်းသည်တော်သည် မြင်းစီးအတတ်၌ တဖက်ကမ်း ခပ်တတ်မြောက်ကြကာ မြင်းများကလည်း လက်ရွေးဆန်များဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံသမိုင်းတွင်ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ထိုခေတ်ကမြင်းသည်တော်များစစ်ရေးလေ့ကျင့်ရာ၌ မြင်းရော လူပါတွန်စွာကျွမ်းကျင်ရန်လိုအပ်သည့်အတိုင်း ပိုလိုရိုက်ကစားနည်းကိုလေ့ကျင့်ခဏ်းတရပ်အနေဖြင့် လေ့လာခဲ့ကြလေ၏။ သို့ဖြစ်ရကား ပိုလိုကစားနည်းသည် ပါးရှားနိုင်ငံမှစတင်ဖြစ်ပေါ် လာသည်ဟုယူဆဖွယ်ရှိ၏။ ပိုလိုကစားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော အဖွဲ့အနွဲ့များကို ပါရှင်းစာဆို အိမာခယမ်း၏ကဗျာများတွင်လည်းတွေ့နိုင်ပေသည်။ ဤသို့ဖြင့်ပိုလိုကစားနည်းသည် ထိုမှတဆင့် တိဗက်၊ အိန္ဒိယနှင့်တရုပ်နိုင်ငံများ ဆိုသို့ သွားပြီးသော် မြင်းစီးအတတ်ကျင်လျင်စေသော ကစားနည်းအဖြစ်ကစားကြ၏။ တရုပ်နိုင်ငံတန်မင်းများ ထက်ထက် (ခရစ် ၆၆၀-၉၅၅) ခန့်က ထုလုပ်သည် ဟုယုံကြည်ရသောပိုလိုကစားနေသည့်ရုပ်တုများကို လန်ဒန်မြို့ရှိ ပြတိုက်တွင် တွေ့မြင်နိုင် ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ပါးရှိနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာတွင်ပိုလိုအများဆုံးရိုက်ကစားသော ထင်ရှားသည့်နိုင်ငံဖြစ်လေသည်။

ပိုလိုရိုက်ကစားနည်း၏သဘောမှာ ဘောလုံး၊ ဟော်ကီစသည်တို့ကဲ့သို့ပင် တဖက်နှင့် တဖက်အရှုံးအနိုင်ကစားရသည်။ (ဘောလုံးကစားခြင်း၊ ဟော်ကီကစားခြင်း — လည်းရှု။) အချင်း ၃၂ လက်မရှိသော သစ်သားဘောလုံးငယ်ကိုမြင်းပေါ်မှနေ၍ လက်မ ၅၀ မှ ၅၆ အထိရှည်သော တုတ်တံရှည်ဖြင့်တဖက်ရှိဂိုးပေါက်တွင်းသို့ရိုက်သွင်းရသည်။ ဘောလုံးကို ပေါ့သောသစ်သားဖြင့်လုပ်ရ၍ ဆေးဖြူခြယ်ထားသည်။ အလေးချိန်မှာ ၅ အောင်စခန့်ရှိ၏။ တုတ်တံ၏အဖျားတွင် သစ်မာသားတခုကိုကန့်လန့်ဖြတ်ထား၍၊ ထိုအဖျားဖြင့်ဘောလုံးကိုရိုက်ရသည်။ အရင်းပိုင်း၌ကား လက်ကိုင်မြဲရန် သားရေဖြင့်ပတ်ထားသည်။ ကစားသူကျင်လျင်သလောက် မြင်းကိုလည်းလိမ်မာကျင်လျင်အောင်လေ့ကျင့်ထားရာ ကစားကြသည့်အခါ ကျွမ်းကျင်ပြီးဖြစ်သော မြင်းလိမ်မာများသည် ဘောလုံးနောက်သို့မိမိတို့ဖာသာ ကွေ့ကောက်လှည့်ပတ်၍ လိုက်ကြသည်။ ဤကစားနည်း၌ အခြားကစားနည်းများကဲ့သို့ နာရီဝက်တနာရီစသည်ဖြင့်ဆက်တိုက်မကစားရချေ။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ၈ မိနစ်လျှင်တကြိမ်ကျ မြင်းလဲ၍ ၃ မိနစ်စီအနားပေးသည်။ ၇ ကြိမ်ကစားပြီးလျှင် ပွဲပြီး၏။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်မူ ၇½ မိနစ်လျှင် တကြိမ်ကျမြင်းလဲရန် ၃ မိနစ်အနားပေး၏။ ၆ ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ ၈ ကြိမ်ဖြစ်စေကစားပြီးလျှင်ပွဲပြီးလေသည်။

ဂိုးပေါက်မှာ ၈ ကိုက်ကျယ်၍ ဂိုးစောင့်ဟူ၍ သီးခြားမရှိချေ။ ကစားသူ ၄ ယောက်အနက် ၂ ယောက်မှာ ရှေ့တန်းတက်ရ၍ တယောက်ကနောက်ပိုင်းမှကာကွယ်ရသည်။ ကျန်တယောက်မှာ ရှေ့ရော နောက်ပါကျင်လျင်စွာကစားရသည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်ခန့်အထိပိုလိုကစားပွဲအတွက်မြင်းကောင်းများကို အိုင်ယာလန်၊ အင်္ဂလန်နှင့် သြစတြေလီးယားနိုင်ငံများကမွေးမြူရောင်းချကြလေသည်။ ထိုနောက်အာရေဗျနိုင်ငံကအများ အပြားမွေးမြူလာခဲ့သည်။ သြစတြေးလီးယားနိုင်ငံမှပေါက်ပွားသော ဝေလာမြင်းများသည် ပိုလိုကစားရန်အတွက်မြင်း ကောင်း များဖြစ်သည်ဟုကျော်ကြားသည်။ ထိုမြင်းမျိုးကိုအိန္ဒိယနိုင်ငံ ကအများအပြားအသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ပိုလိုကစားပွဲအတွက် မြင်းကောင်းများလိုသည့်အတိုင်း ပိုလိုကစားကျွမ်းကျင်သောမြင်းလိမ်မာတစီးကိုအဖိုးငွေမြောက်မြားစွာပေး၍ ဝယ်ရသည်။ ထိုကြောင့် ဤကစားနည်းကို ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများ ကစားလေ့ရှိကြ၍ အထူးသဖြင့် စစ်တပ်များတွင်လည်း ကစားလေ့ရှိ၏။ မြန်မာသမိုင်းတွင် စာဆိုတော်ဘုရင်ကောင်ငူနတ်သျှင်နောင်သည် ကုလီသဘင်၌ ပျော်ရွှင်သည်ဟုပါရှိရာ၊ ကုလီသဘင်မှာ ပိုလိုကစားပွဲပင်ဖြစ်သည်။ (နတ်သျှင်နောင်ဘုရင် — လည်းရှု။)

www.burmeseclassic.com

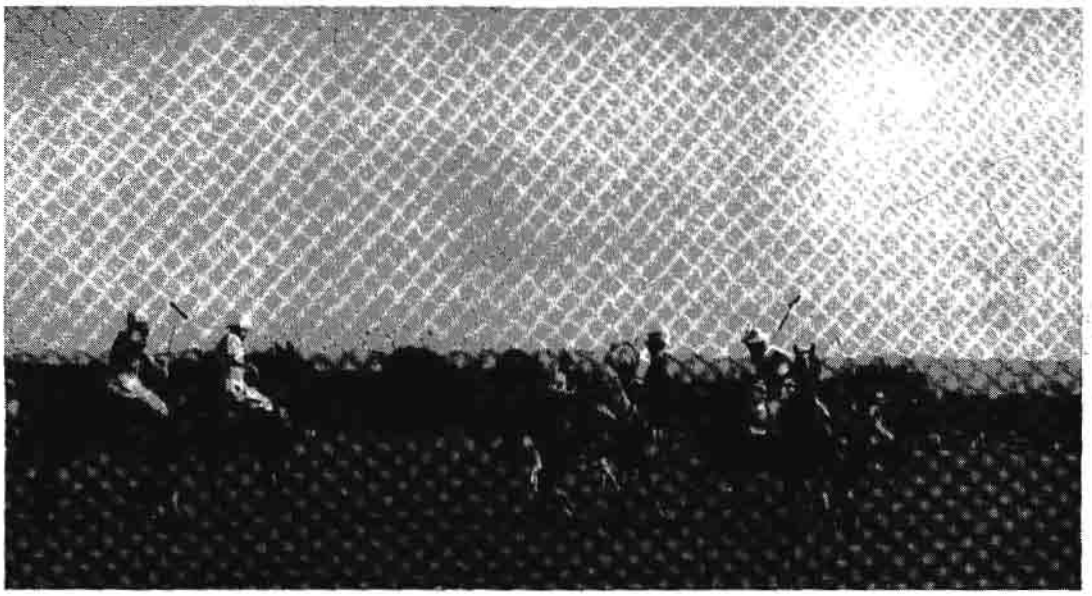

ဂူလီသို့မဟုတ်ပိုလိုကစားနေကြပုံ

ဤကစားနည်းသည် အရှေ့တိုင်းမှစတင်ပေါ် ပေါက်လာပြီး နောက်၊ ၁၈၆၉ ခုနှစ်လောက်တွင် အိန္ဒိယမှအင်္ဂလန်ပြည်သို့ ရောက်သွားသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ကား ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် သင်္ဘောတဦးဖြစ်သော ကစားခုန်စား ဝါသနာထုံသူ ကေါ်ဒင် ဗင်းနက်၏ဆောင်ယူမှုကြောင့်ရောက်ခဲ့လေသည်။

ဂေးလစ်လူမျိုးနှင့်ဂေးလစ်စာပေ။ ။စကော့တလန်ပြည်၏ပထဝီဝင်ကို လေ့လာသည့်အခါ၌ငင်း၊ ထိုတိုင်းပြည်သို့အလည်အပတ် ရောက်သည့်အခါ၌ငင်း၊ တောင်၊ မြစ်၊ မြို့စသည်တို့၏ထူးဆန်းသော အမည်နာမများကိုကြားရတွေ့ရကြပေလိမ့်မည်။ ထိုအမည်များမှာ သမိုင်းတင်စအခါက ဗြိတိသျှကျွန်းစုတွင် နေထိုင်ခဲ့သော ဂေးလစ်လူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားဖြင့် မှည့်ခေါ် သော အမည်များ ဖြစ်သည်။ ဂေးလစ်လူမျိုးတို့သည် ကဲ့ အမျိုးအနွယ်မှဆင်းသက်သူများဖြစ်၍ ဗြိတိသျှကျွန်းကိုရောမလူမျိုးများ လှမ်းမိုးရန်ရောက်လာခဲ့ကြသည့်အခါတွင် ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြ၏။ တောင်ပေါ် သား စကော့များမှာ ဂေးလစ်လူမျိုးများ၏အဆက်အနွယ်များဖြစ်၍ ယခုအခါတွင် ဂေးလစ် ဟူသော ဝေါဟာရမှာလည်း ရံဖန် ရံခါတောင်ပေါ် သား စကော့တို့ကိုပင်ဆိုလိုပေသည်။ သို့သော် တောင်ပေါ် သားစကော့တို့ကို သူတို့ပြောဆိုနေကြသော ဂေးလစ်ဘာသာစကားကြောင့် ဂေးလစ်လူမျိုးဟုခေါ် မည်ဆိုလျှင် အိုင်းရစ်လူမျိုးကိုလည်း ဂေးလစ်လူမျိုးဟုခေါ် ဆိုထိုက်သည်။ ဂေးလစ်ဘာသာစကားကို အိုင်ယာလန်သမိုင်းအစလောက်မှစ၍ အိုင်ယာလန်တွင် ပြောဆိုသုံးစွဲခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အိုင်ရစ်လူမျိုးအနည်းငယ်ခန့်သာ ပြောဆိုသုံးစွဲကြတော့သည်။

ယခုအခါတွင်ကား အိုင်ယာလန်ကျွန်း တောင်ပိုင်းတွင် တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းထားသော အယ်ရာနိုင်ငံတွင် ဂေးလစ်ဘာသာစကားမှာ ရုံးသုံးဘာသာစကားဖြစ်၍ ကျောင်းများတွင် လည်း သင်ကြားပေးလေသည်။ ထိုပြင် အခြို့သော အလုပ်အကိုင်များအတွက် ဂေးလစ်ဘာသာစကား တတ်ရမည်ဖြစ်၍၊ ဂေးလစ်ဘာသာစကားကို အသုံးပြုသူများသည် ယခုအခါပိုမိုများပြားလာ၏။

ဂေးလစ်ဘာသာစကားမှာ တောင်ပေါ် သား စကော့တို့၏ ပင်ရင်းဘာသာစကားပင်ဖြစ်သော်လည်း၊ ယခုအခါ တောင်ပေါ် သား စကော့အများပင် အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားကိုပြောဆိုနေကြသည်။

ထိုပြင် ဂေးလစ်ဘာသာစကားမှာ မန်းကျွန်းတွင်နေထိုင်သော မန်းလူမျိုးတို့၏တိုင်းရင်းဘာသာစကားပင်ဖြစ်သော်လည်း၊ ယခုအခါ များစွာပြောဆိုသုံးစွဲသည့် အလေ့အထမရှိတော့သဖြင့် ထိုကျွန်းတွင်တိမ်ကောလုမတတ်ရှိနေလေပြီ။

ဂေးလစ်ဘာသာစကားသည် သင်ကြားနှားလည်ရန်မဆိုထားဘိ၊ အသံထွက်အမှန်ကို ပီအောင်ရွတ်ဆိုရန်ပင်ခဲယဉ်းလှလေသည်။ ထိုကြောင့်ပင် ဂေးလစ်စာပေတွင် ကဗျာလင်္ကာအနှစ်များနှင့် ဒေးဟောင်းပုံပြင်ကလေးများသာခဲ့စေကာမူ၊ ဘာသာစကားခက်ခဲမှုကြောင့် ပညာရှင်များလိုက်စားခြင်းမပြုလိုကြချေ။

www.burmeseclassic.com

ဝယ်ရီဗောဒီး, ဂျီ (ခရစ် ၁၈၀၇–၁၈၈၂)။ ။ဤတာလျံ မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး တဦးဖြစ်သူ ဂျူးဇက်ပေ ဂယ်ရီဗောဒီးသည် ၁၈၀၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့၌ ဤတလီပြည် နီးစမ္ဖိုတွင် မွေးဖွားသည်။ သူသည် ဤတလီပြည် သွေးစည်း လွတ်မြောက်ရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော လူစွမ်း ကောင်း တဦး ဖြစ်သည်။ သူသည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် သင်္ဘောသား အဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။ ၂၆ နှစ်သား အရွယ်တွင် ဤတလီပြည် လွတ်လပ်ရေး အတွက် မတ်ဇီးနီးခေါင်းဆောင်၍ လျှိုဝှက်စွာတည်ထောင် ခဲ့သော ဤတလီလူငယ်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင် သူသည် သူ၏ ရဲဘော်တစုနှင့်အတူ ဂျီနိုးအာမြို့ရှိ လက်နက်တိုက်ကို ဝင်စီးရန် ကြံစည်ရာ သူတို့၏ အကြံကို ဩစတြီးယား အစိုးရ ရိပ်မိသွား၍ ၁၈၃၆ ခုနှစ်တွင် တောင်အမေရိကတိုက်သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရလေသည်။

တောင် အမေရိကတိုက်တွင် ၁၄ နှစ်ခန့် နေထိုင်ခဲ့စဉ် ဂယ်ရီဗောဒီးသည် အူရူဂွေးနှင့် ဗရာဇီး နိုင်ငံများ၌ မျိုးချစ်သူပုန်များနှင့် လက်တွဲ၍ တော်လှန်ရေးစစ်ပွဲများတွင် ပါဝင်ဆင်နွဲ ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် ဤတလီသို့ ပြန်သွားလေသည်။ ထိုနှစ်၌ ဤတလီပြည် မြောက်ပိုင်းသားတို့ ဩစတြီးယား လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရန် တော်လှန် ပုန်ကန်ကြရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ဂယ်ရီဗောဒီးမှာ ဤတလီပြည် အလယ်ပိုင်းကို ဖြတ်၍ ဆုတ်ခွါ ထွက်ပြေးရလေသည်။ ဤအကြိမ်၌ အမေရိကန်နိုင်ငံ နယူးယော့မြို့သို့သွားရောက်နေထိုင်ခဲ့ရာ အသင့်အတင့် စီးပွါးဖြစ်ထွန်းခဲ့လေသည်။ ၁၈၅၄ ခုနှစ်တွင် သူသည် ဤတလီပြည်သို့ ပြန်သွား၍ မြေထဲပင်လယ် အတွင်းရှိ ကပရယ်ရာ ကျွန်းကလေးကို ဝယ်ယူပြီးလျှင် ထိုကျွန်းပေါ်တွင် အခြေစိုက်ကာ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် ဆာဒင်းနီးယားပီးဒမွန့်နိုင်ငံ ပြည့်ရှင် အီမန်းနျူအယ်ဘုရင် ခေါင်းဆောင်ကာ ပြင်သစ်တို့ အကူအညီဖြင့် ဩစတြီးယားကို ပုန်ကန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ဂယ်ရီဗောဒီးလည်း ပါဝင် တိုက်ခိုက်၍ သူကြီးမှူးသောခြေလျင်တပ်များသည် ဤတလီပြည် မြောက်ပိုင်းတွင် အောင်ပွဲများရခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ပြင်သစ်တို့က ဩစတြီးယားနှင့် ရက်တရက် စစ်ပြေငြိမ်းလိုက်ခြင်းကြောင့် ဂယ်ရီဗောဒီးအဖို့ ရှေ့သို့ တိုးတက်ချီတက်ရန် မြှော်လင့်ချက်များမှာ ပျက်ပြားသွားလေတော့၏။ ထိုနောက်မကြာမီ ပီးဒမွန့် ဝန်ကြီးချုပ်ဆောင့်ကဗူးနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့၏ အကူအညီဖြင့် နေပယ်ဘုရင် ပိုင် စစ္စလီကျွန်းပေါ်သို့ သူ၏ ရှပ်နီတပ်သား ၁,၀၀၀ နှင့် တက်ရောက် တိုက်ခိုက်ရာ ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်း ရန်သူ အားလုံးကို ကျွန်းပေါ်မှ မောင်းနှင် ထုတ်နိုင်ခဲ့ပြီးသွင် ကျွန်းကိုလည်း သိမ်းယူနိုင်ခဲ့လေသည်။

ကျွန်းပေါ်သို့ တက်ရောက်စဉ်က သူ၏ နောက်မှ လက်ရွေးဆန် ရဲဘော် ၁,၀၀၀ မျှသာ ပါရှိသော်လည်း ကျွန်းကို သိမ်းပိုက်မိသောအခါ၌မူ ရန်သူများ ထံမှ ပိုက်ဆံ ကြေးငွေ လက်နက်ရိက္ခာ အမြောက်အမြား ရရှိလိုက်၍ သူ၏ စစ်တပ်မှာ စစ်သား ဦးရေ ၂၅,၀၀၀ အထိ အင်အား တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ သူသည် မိမိကိုယ်ကို အာဏာရှင် အဖြစ် ကျေညာ၍ ဤတလီကုန်းမကြီး ပေါ်သို့ ဆက်လက် ချီတက်သွားခဲ့၏။

သူဖြတ်သွားရသော မြို့ရွာများက ခုခံတိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုဘဲ အသာတကြည် လက်နက် ချအပ်ကြလေသည်။ နေပယ် မြို့ထဲသို့ ဝင်ရောက်သွားသောအခါ သူ့ကိုလူများက သောင်းသောင်း ဖြဖြ ဝိုင်းဝန်းကြို့ဆိုကြလေသည်။ ထိုသို့ လူများက ဝိုင်းဝန်း ခြီးမြှောက်ကြသော်လည်း ဘဝင်မြင့်မသွားချေ။ သူသည် စစ္စလီကျွန်းနှင့် နေပယ်မြို့ကို ဗစ်တာအီမန်းနျူအယ်ဘုရင်အား ပေးအပ်ပြီးနောက် သူ၏ နေရင်းဌာန ကပရယ်ရာကျွန်းသို့ ပြန်သွားလေသည်။

အမျိုးသားများ အတော်အတန် စည်းလုံးမိပြီ ဖြစ်သော်လည်း သူသည် ကြာရှည်စွာ အေးအေး ဆေးဆေး မနေနိုင် သေးချေ။ ဤတလီ အစိုးရက သူ၏ဇာတိချက်မြှုပ်

ဤတလီမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီးဂယ်ရီဗောဒီး

www.burmeseclassic.com

မြို့ဖြစ်သော နီးစမြို့ကို ပြင်သစ်တို့အား ပေးအပ်ခဲ့သည်က တကြောင်း၊ သူ၏ ရဲဘော်များကို မေ့လျော့နေသည်က တကြောင်း၊ ဤအကြောင်းများကြောင့် သူသည် စိတ်ထဲ၌ များစွာ မကျေမနပ် ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ထို့ပြင် သူသည် ရောမမြို့ကို ဂျာတလီပြည်၏ မြို့တော် ဖြစ်စေလိုသောကြောင့် ရောမမြို့ကို လှယူ သိမ်းပိုက်လိုသော ဆန္ဒ လွန်စွာ ပြင်းပြလျက်ရှိရာ ပြင်သစ်နှင့် ဩစတြီးယားတို့၏ ရန်ကို ကြောက်လန့်သော ဂျာတလီ အစိုးရက သူ ကို အတန်တန် ဟန့်တား ထားရလေသည်။ သို့သော် သူသည် ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် ရောမမြို့ကို သိမ်းပိုက်ရန် ကြိုးစားခဲ့သေးသည်။ ၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယ အကြိမ် ကြိုးပမ်းခဲ့စဉ် ပုပ်ရဟန်းမင်းဖက်မှ ကူရန် လာသော ပြင်သစ်တပ်များ၏ နှိမ်နင်းခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုပြင်ရန် သူတို့၏ အဖမ်းအဆီးကိုလည်း ခံရပြီးနောက် မကြာမီ လွတ်မြောက်လာခဲ့လေ၏။

ပြင်သစ် ဂျာမန် စစ်ပွဲဖြစ်ပွားစဉ်က ဂယ်ရီဗေဒီးသည် ပြင်သစ်အပျော်ထမ်းတပ်စုတစုကို ခေါင်းဆောင်၍ ပါဝင် တိုက်ခိုက်ခဲ့သေးလေသည်။

၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်၌မူ ဂျာတာလံ့ျစစ်တပ်များက ရောမမြို့ကို သိမ်းယူလိုက်သဖြင့် သူ၏အလို ပြည့်ဝသွားပေတော့သည်။

ပြင်သစ် ဂျာမန် စစ်ပြီးသွားသော အခါ သူသည် ကပ ရယ်ရာကျွန်းသို့ ပြန်သွားလေသည်။ ထိုအတောအတွင်း ဂျာတလီပြည်မှာ လွတ်လပ်သွေးစည်းမိုပြီးလျှင် ရောမမြို့မှာလည်း လွတ်လပ်သော ဂျာတလီနိုင်ငံ၏မြို့တော် ဖြစ်လာလေသည်။ သူ့ကို ဂျာတလီ အစိုးရက ဆုတောင်ငွေ ပေါင် ၄,၀၀၀ နှင့် နှစ်စဉ် အငြိမ်းရိက္ခာ ငွေ ပေါင် ၂,၀၀၀ ပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရာ ပဌမသော် ငြင်းဆန်ခဲ့သော်လည်း နောင်အခါ၌ သဘောကြိုက်ညီ လက်ခံလိုက်လေသည်။ သူသည် ၁၈၇၂ ခုနှစ်၌ ကုယ်လွန်သွားလေရာ ဂျာတာလံ့ျလူမျိုးများကသူ့ကို ဂျာတလီမျိုး ချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီးတဦး အနေဖြင့် အမြဲ တစေသတိရလျက် ရှိကြပေသည်။

ဂယ်လဗားနီး, အယ် (ခရစ် ၁၇၃၇–၁၇၉၈)။ ။လွိုဂျီ ဂယ်လဗားနီးသည် ဂျာတာလံ့ျလူမျိုး ဖိဇီဩလိုဂျီ ပညာရှင် တဦး ဖြစ်သည်။ ဗလုံးညားမြို့တွင် ခရစ် ၁၇၃၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့၌ ဖွားမြင်သည်။ဘာသာတရားကို ကြည်ညိုလေးစား၍ ဘုန်းကြီး လုပ်ရန်ပင် ကြံရွယ်ခဲ့သည်။ သို့သော် မိဖများက သူ့အလိုကို မလိုက်ဘဲ ဆေးပညာ သင်ကြားစေခဲ့သည်။ ဆေးပညာ သင်ကြားပြီးနောက် ၁၇၆၂ ခုနှစ်တွင် ဆရာဝန် ဖြစ်လာသည်။ သူသည် အနာတမီနှင့် ဖိဇီဩလိုဂျီ ပညာများကို အဓိကထား၍ လိုက်စားပြီးလျှင် မကြာမီပင် ဗလုံးညား တက္ကသိုလ်၌ အနာတမီ ပါမောက္ခ အဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။

ဂယ်လဗားနီးသည် လေထုမှ လျှပ်စစ်ဓာတ် ရရှိအောင် ဖားသေကောင်များနှင့် အမျိုးမျိုး စမ်းသပ် ကြည့်သည်။ ဖားသေကောင်၏ ခြေတဖက်ကို အေရီယယ်ကြိုး (ကောင်းကင်ကြိုး) နှင့် ဆက်၍ အခြား ခြေတဖက်ကို မြေကြီးနှင့် ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ထားခိုက် မိုးချုန်းလိုက်တိုင်း ဖားသေကောင်၏ ကြွက်သားများ လှုပ်ရှားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် တခါတွင် သူ၏ တပည့်များက ဖားသေကောင်များကို ကြေးချိတ်ဖြင့် ချိတ်၍ လသာဆောင်ရှိ သံတန်းများ၌ ဆွဲချိတ် ထားမိသည်။ ထိုသို့ ဆွဲချိတ်ထားစဉ် သံတန်းနှင့် ဖားသေကောင်တို့ တွေ့ထိမိသည့် အခါတိုင်း ဖား၏ ကြွက်သားများသည် မိုးချုန်းခြင်း၊ လျှပ်စစ်ပြက်ခြင်း မရှိဘဲ အလိုအလျောက် လှုပ်ရှားသည်ကို အံ့သြစွာ တွေ့ရလေသည်။ ဤသို့ အခန့်သင့် တွေ့ရှိမှုကလေးကား ဂယ်လဗားနီးအား ကျော်ကြားစေမည့် တွေ့ရှိမှုပင် ဖြစ်တော့၏။ ဂယ်လဗားနီး၏ယူဆချက်မှာ ဖားသေကောင်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်ဝင်နေသော ဓာတ်အိုးကဲ့သို့ ပြုမူခြင်း ဖြစ်သည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြောင့် ဖားသေထောင်၏ ကြွက်သားများ လှုပ်လှုပ်

ထိုယူဆချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဂယ်လဗားနီးသည် အခြား လျှပ်စစ်ဓာတ်ပညာရှင်ကြီး အဓိုးဖြစ်သူ ဗောလတားနှင့် အငြင်းပွားခဲ့ရသေးသည်။ ဖား၏ ကြွက်သား လှုပ်ရှားခြင်းမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြောင့် ဖြစ်သည်မှာ မှန်၏။ သို့သော် ထို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

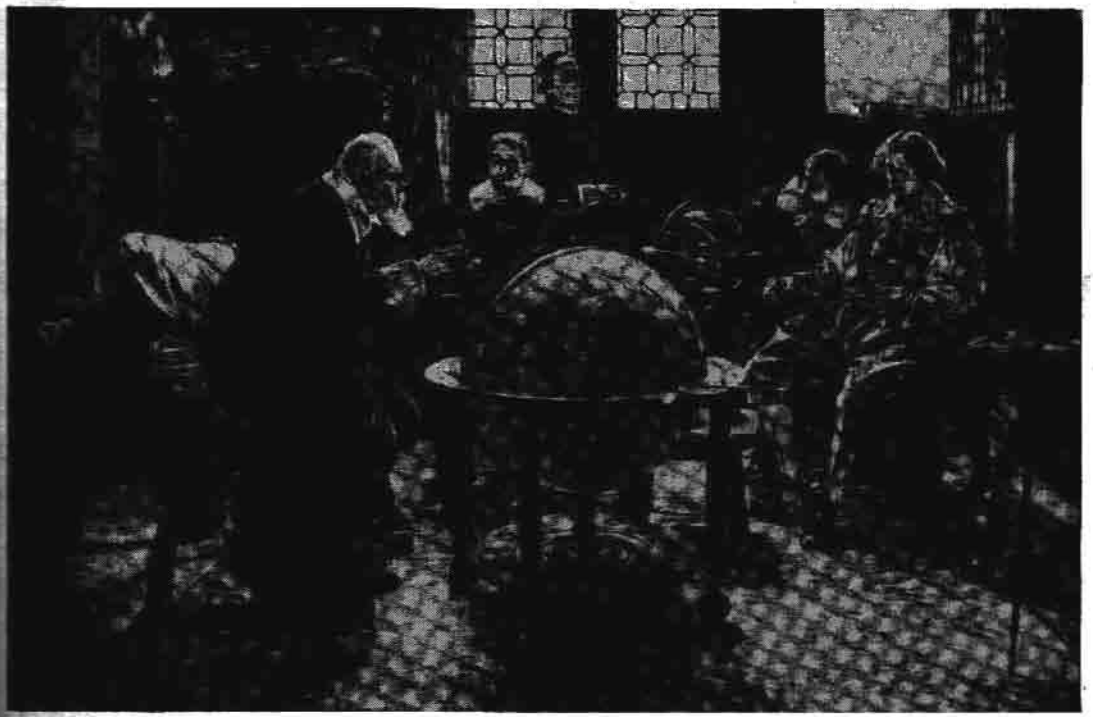

နက္ခတ်တာရာအကြောင်းကို ကျနစ္စာရှင်းပြနေသော ဂယ်လီ လေအို

လျှပ်စစ်ဓာတ်သည် ဖား၏ အကြောနှင့် ကြွက်သားများမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မဟုတ်ပေ။ အမှန် စင်စစ် အဆိုပါ လျှပ်စစ်ဓာတ်မှာ နောင်အခါ ဗောလတား စမ်းသပ် တွေ့ရှိသည့် အတိုင်း သံနှင့် ကြေးဖြစ်သော သတ္တုများနှင့်ဖားကိုယ်တွင်း ရှိ ဓာတ်ဆားများ ပါဝင်သော အရည်တို့ တွေ့ထိရာမှ ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောလျှပ်စစ်ဓာတ်သာဖြစ်၏။

ဂယ်လဗားနီးကို အမှတ်တရ ဖြစ်စိမ့်သောငှါ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးတိုင်းတာသည့် ကရိယာကို 'ဂယ်လဗာနိုမီတာ' ဟူ၍ ဝှက်ခေါ်ခဲ့ သံချေး မတက်အောင် သွပ်ရည်စိမ်ထားသော သံပြားကို 'ဂယ်လဗာနိုက်သံ' ဟူ၍ ၎င်း ခေါ်ဆိုလေ့ ရှိကြသည်။ ထိုနောက် သံပြားများကို သွပ်ရည်စိမ်ရာတွင် ဂယ်လဗာနစ်နည်း သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်ဓာတ်ခွဲနည်းကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုခေတ်တွင်မူ သံပြားကို သွပ်ရည်ထဲတွင် အချပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် သွပ်ရည်စိမ် သံပြားများကို လုပ်ယူကြပေသည်။ (လျှပ်စစ်ဓတ် — ရှု။)

ဂယ်လီလေအို (ခရစ် ၁၅၆၄–၁၆၄၂)။ ။မက္ကင်းနစ်ပညာကို ပဋ္ဌမဆုံး လက်တွေ့ လေ့လာခဲ့သော နက္ခတ်ပညာကျော် ဂယ်လီလေအိုသည် ဣတလီပြည် ပီစာမြို့၌ မွေးဖွားသည်။ ထို၏ အပြည့်အစုံ အမည်မှာ ဂယ်လီလေအို ဂယ်လီလေအီ ဖြစ်သည်။ သူသည် အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ်၌ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမျက်နှာကြက်မှ တွဲလွဲဆွဲထားသော မှန်မီးအိမ် လွှဲနေပုံကို သတိပြုမိရာမှ ချိန်သီးလွှဲပုံ အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယခင်က လူများ မသိသေးသော အချက်များကို သိရှိလေသည်။ (ချိန်သီး — ရှု) ထိုချိန်သီးဖြင့် အချိန်ကို သတ်မှတ်နိုင်သဖြင့် နောင်အခါ၌ သိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် နာရီကို ကြံစည်လုပ်ကိုင် နိုင်ကြလေသည်။

ဂယ်လီလေအိုသည် ပီစာနှင့် ပက်ဒူအား တက္ကသိုလ်များ၌ သင်္ချာပါမောက္ခ အဖြစ် လုပ်ကိုင်နေစဉ် ရူပဗေဒ နှင့် နက္ခတ္တဗေဒ ပညာရပ်များကို လေ့လာခဲ့သည်။ အမြင့်မှ တပြိုင်တည်း ကျသော အရာဝတ္ထု ၂ ခုသည် အလေးချိန်မတူညီစေကာမူ မြေသို့ တပြိုင်တည်းကျရောက်ကြောင်းကို သိရှိသည်။ ထိုအချက်ကို ပီစာမျှော်စင်ကြီးပေါ်မှ အလေးချိန်မတူသော အရာဝတ္ထုများကို ချ၍ လက်တွေ့ ပြသခဲ့သည်။ (အာကစုနသတ္တိ — ရှု။)

ဂယ်လီလေအိုသည် အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်း (တယ်လီစကုပ်) ကို တီထွင်သူ ဖြစ်သည်။ ထိုမှန်ပြောင်းဖြင့် အရာဝတ္ထု တခုကို ကြည့်လျှင် မူလအရွယ်ထက် ၃ ဆမျှကြီး၍ မြင်ရသည်။ ထိုနောက် အဆ ၃၀ မျှ ပို၍ ကြည့်အားကောင်းသော မှန်ပြောင်းကို တီထွင်လေသည်။ ထိုမှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်သောအခါ လတွင်ရှိသောတောင်များကိုတွေ့ရသည်။ ကြာသပတေးဂြိုဟ် (ဂျူပီတာ) ၏ အရံဂြိုဟ် ၄ လုံးကို

www.burmeseclassic.com

လည်းတွေ့ရ၍ ကွင်းစွပ်လျက်ရှိသောစနေကြိုဟ် (ဆက်တန်) ၏ ထူးဆန်းသော ပုံသဏ္ဌာန်ကိုလည်း မြင်ရသည်။

ဂယ်လီလေအို၏ယူဆချက် တခုမှာ ကမ္ဘာလုံးသည် ဝင်ရိုးပေါ်၌ လည်ပြီးလျှင် နေကို လှည့်ပတ်လျက် ရှိသည်ဟူသော ယူဆချက်ပင် ဖြစ်သည်။ သာသနာရေး အာဏာပိုင်များက ထိုအယူကိုမိစ္ဆာအယူဟု စွဲမြဲ မှတ်ယူထားသဖြင့် ၁၆၁၆ ခုနှစ်၌ သူ့အား ထိုအယူကို စွန့်လွှတ်ရန် သတိပေး၏။ သို့ရာတွင် ၁၆၃၂ ခုနှစ်၌ထိုအယူကို ထုတ်ဖော်ရေးသားသဖြင့် ရောမမြို့ရှိ သာသနာရေး ဆိုင်ရာ တရားရုံးက ခေါ်ယူစစ်ဆေးသည်။ တရားရုံးတွင် သူသည် ထိုအယူအဆ မှားယွင်းကြောင်းကို ဝန်ခံချပြီးနောက် ဇာတိရပ်ရွာသို့ ပြန်၍ နေထိုင်ရသည်။ ထိုအရပ်တွင် ယခင်ကကြိုးစား၍ လေ့လာ ဆည်းပူး ခဲ့သော မက္ကင်းနစ်ပညာရပ် အကြောင်းကို ရေးသားကာ စာအုပ်ထုတ်ဝေလေသည်။

ဂယ်လီလေးအိုသည် ပညာဥာဏ် စူးရှ၍ လက်တွေ့ စမ်းသပ် လုပ်ကိုင် လေ့ရှိသဖြင့် ထိုခေတ်က ထူးချွန်သော သိပ္ပံပါရဂူ တဦးဖြစ်ခဲ့သည်။ လူအများပင်ယုံကြည်နေကြသော အယ်ရစ္စတိုတယ်ရေးသားချက်များကိုမှားသည်ဟု ရဲရဲစ့ဲ ပြောဆိုခဲ့၏။ (အယ်ရစ္စတိုတယ်—လည်းရှု) ။ သာသနာရေး အာဏာပိုင်များနှင့် အတိုက်အခံပြုကာ ကိုယ်တွေ့စုံစမ်းသိရှိရသော အချက်များကို ထုတ်ဖော် ပြသခဲ့၏။ ဤသို့ ရှေးဟောင်း အစဉ်အလာ အယူအဆ များကို ရဲရဲစ့ဲ တောင်လှန်၍ မှန်ကန်သော အချက်များကို ထုတ်ဖော် ပြသခဲ့သဖြင့် သိပ္ပံပညာသည် တိုးတက်ခဲ့ပေသည်။

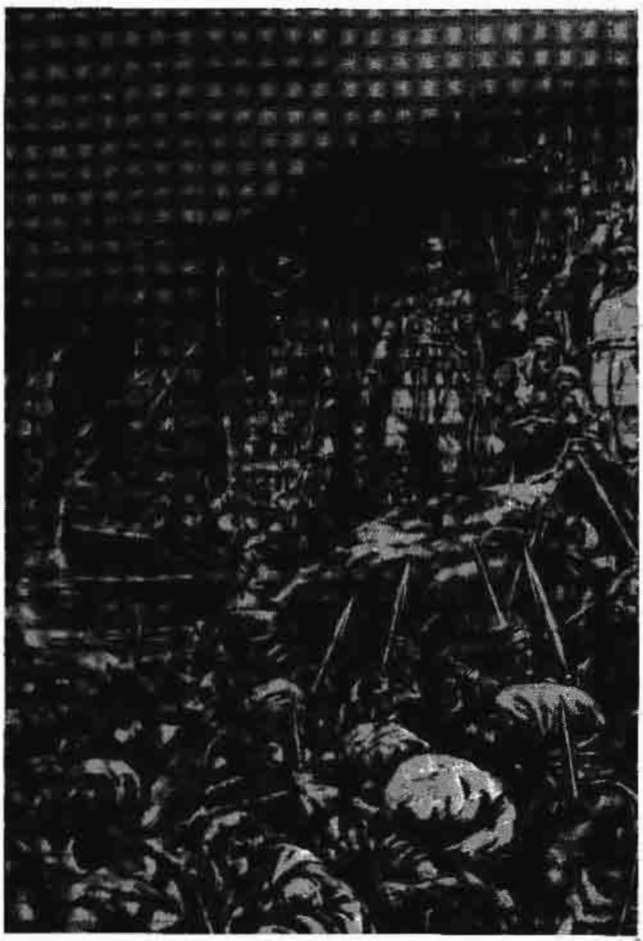

ရောမနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်ရန် ချီတက်လာသော ဂေါ်သ စစ်သည်များ

ဂေါ်သလူမျိုး။ ။ဘီစီ ၃၀၀ လောက်က ရောမ နိုင်ငံကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သော ဂျာမန် လူမျိုး တမျိုးမှာ ဂေါ်သလူမျိုးဖြစ်သည်။ မူလက သူတို့သည် ဗောလတစ် ပင်လယ်ကမ်းခြေတလျှောက်တွင်နေထိုင်ကြ၏။ အေဒီ ၂၀၀ လောက် ရောက်သော အခါ သူတို့သည် ဒန်ညွှန့်မြစ်နှင့် ပင်လယ်နက် မြောက်ဖက်တွင် လူအင်အား တောင့်တင်းစွာဖြင့် နိုင်ငံကြီး တနိုင်ငံကို တည်ထောင် ကြသည်။ ထိုနောက် ဂေါ်သတို့သည် ရောမပိုင်နက် ဖြစ်သော ဒေးရှိယာကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြရာ ဩဂိုးလီယန် ဘုရင်သည် ၂၇၂ ခုနှစ်တွင် ဂေါ်သတို့ လက်သို့ ဒေးရှိယာကို အပ်လိုက်ရ၏။ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်ကြာသော အခါ ဂေါ်သ လူမျိုး ၂ စုကွဲသွား၏။ တစုမှာ အောစတြိဂေါ်သခေါ် အရှေ့ပိုင်းဂေါ်သဖြစ်၍ ကျန်တစုမှာ ဗီစီဂေါ်သခေါ် အနောက်ပိုင်း ဂေါ်သတို့ ဖြစ်သည်။ အော့စတြိဂေါ်သတို့သည် ပင်လယ်နက် ကမ်းခြေတလျှောက်တွင် နေထိုင်ကြ၍ ဗီစီဂေါ်သတို့မှာကား ဒေးရှိယာနယ်နှင့် ဒန်ညွှန့်မြစ်ကမ်း တလျှောက်၌ နေထိုင်ခဲ့ကြ၏။

၃၉၅ ခုနှစ် သီအိုဒိုးဆီးယပ် ဘုရင် နတ်ရွာစံသော အခါ အဲလရစ်ဘုရင် ကြီးမျူးသော ဗီစီဂေါ်သတို့သည် ပုန်ကန်ထကြွကြ၍ ဂရိပိုင်နယ်များကို သိမ်းယူကြသည်။ ထိုနောက် ဣတလီသို့ ချီတက် တိုက်ခိုက် ကြပြန်ရာ ရောမမြို့တော်သည် လည်း ၄၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂေါ်သတို့ လက်ထဲသို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ ခေါင်းဆောင် အဲလရစ်မှာ စစ္စလီနယ်မြေမျှားသို့ သွားရောက် တိုက်ခိုက်ရန် ပြင်ဆင်ဆဲတွင် သေဆုံးသွားလေသည်။ အဲလရစ်၏ နေရာကို ဆက်ခံသော ဂေါ်သတို့သည် သူတို့ လူများနှင့် ဣတလီနိုင်ငံမှ ထွက်ခွါသွားကြ၍ စပိန်နိုင်ငံ ဂေါ်သ တောင်ပိုင်း (ယခု ပြင်သစ်) တွင်နိုင်ငံသစ် တည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထောင် ကြသည်။ ဖရန့်လူမျိုး များနှင့် ၅၀၇ ခုနှစ်တွင် တိုက်ခိုက်ကြပြန်ရာ ဗီစီ ဂေါ့သတို့ အရေးနိမ့်၍ သူတို့၏ မြောက်ပိုင်း နယ်မြေများကို ဖရန့် ဘုရင် ကလိုးဗစ် လက်သို့ ပေးအပ် လိုက်ရသည်။ စပိန်ပြည်တွင် တည်ထောင်သော ဂေါ့သနိုင်ငံမှာကား ၇၁၁ ခုနှစ်ကျမှ ပျက်စီး၏။ မူဝါးခေါ် မွတ်စလင်များက အာဖရိကတိုက်မှ လာရောက်၍ တိုက်ခိုက်ကြရာ ဂေါ့သဘုရင် ရောဒရစ် ကျဆုံး သွားသော အခါ တိုင်းပြည်ကိုပါ အပ်လိုက်ရသည်။

ခရစ် နှစ် ၄၀၀ ကျော်လောက်တွင် အော့စတြို ဂေါ့သ တို့သည် ဒန်းညူမြစ်နှင့် ဆားဗားမြစ် အကြား ရှိ ရောမပိုင် နယ် ဖြစ်သော ပန်နိုးနီးယားဌာ နေထိုင်ခွင့် ရကြလေသည်။ သူတို့၏ ခေါင်းဆောင်မှာ သီအိုဒေါရစ် ဘုရင် ဖြစ်သည်။ သူသည် ၄၈၈ ခုနှစ်တွင် ဣတလီနိုင်ငံထဲသို့ ဝင်ရောက်တိုက် ခိုက်သည်။ နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာ တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် ၄၉၃ ခုနှစ် ကျမှ သူသည် ရောမထီးနန်းကို မတရား သိမ်းပိုက် ထားသော အော်ဒိစာ ဘုရင်ကိုသတ်ဖြတ်၍ ဂေါ့သနိုင်ငံကြီး စု တည်ထောင် နိုင်သည်။ သီအိုဒေါရစ်သည် သူတည် ဆောင်ခဲ့သော နိုင်ငံကြီးကို မပြိုမကွဲအောင် စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းလျက် ၅၂၆ ခုနှစ်၌ ကွယ်လွန် လေသည်။ သီအို ဒေါရစ် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် နိုင်ငံကို တည်တံ့အောင် အုပ် ချုပ် နိုင်မည့် ခေါင်းဆောင်ကောင်းများ မပေါ် ပေါက်တော့ ချေ။ အော့စတြို ဂေါ့သတို့ကို အရှေ့တိုင်းမှ ဘုရင်များက ကြာခဏ လာရောက် တိုက်ခိုက် နှောင့်ယှက်ကြ၏။ ဤ ဘို့ နှောင့်ယှက်ဖန် များသောအခါ အော့စတြို ဂေါ့သတို့ မှာ ကြာရှည်မခံနိုင်ကြတော့ဘဲ လုံးပါး ပါးကာ ၅၅၄ ခု နှစ် အောက်တွင် ဂေါ့သလူမျိုးတို့၏ နိုင်ငံမှာ လုံး၀ ပျက်စီးသွား ဆော့၏။ ထိုအခါ မှ စ၍ ဂေါ့သလူမျိုးများသည် တိမ်ကော ကျောက်သွားကြကာ ဥရောပ နိုင်ငံ သမိုင်းတွင် ဂေါ့သ သူမျိုးဟူ၍ သီးခြား မတွေ့ရတော့ချေ။

ဂေါ် တန်။ ။ကျောက်သလင်း — ၍။

ဂေါ် ဒင်, စီ၊ ဂျီ (ခရစ် ၁၈၃၃–၁၈၇၅)။ ။ချားလ်ဂျ် ဂေါ် ဒင်သည်ထင်ရှားသောဗြိတိသျှဗိုလ်ချုပ်တဦးဖြစ်သည်။ ၁၈၅၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွား ခဲ့ သူ မျိုးရိုးအားဖြင့် စစ်သားရိုးရိုးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့ရှိ ဘုရင့်တက္ကသိုလ်တွင် စစ်ပညာများကို သင်ကြား အောင် မြင်သည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် ဘုရင့်အင်ဂျင်နီယာတပ်၌ ဗိုလ် ကြပ် စတင်အမှုထမ်းခဲ့၍ ကရိုင်းမီးယား စစ်ပွဲတွင် ၁၈၅၅ ခုနှစ်၌ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် အသက် ၃၀ အရွယ်တွင် တရုပ်နိုင်ငံ တိုင်ပင်သူပုန်အရေး၌ တရုပ်အစိုးရ အမှုထမ်း၍ သူပုန်တို့ကို နှိမ်နင်းပေးခဲ့သည်။

တိုင်ပင်သူပုန်အရေးမှာ ၁၀ နှစ်မျှကြာသည့်တိုင်အောင် နှိမ်နင်းမရဖြစ်ခဲ့ရာ၊ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ သဘောတူညီချက် အရ ဂေါ် ဒင်သည် ဥရောပတိုက်သားများနှင့် အမေရိကန် တို့က လေ့ကျင့်ပေးထားသော တရုပ်စစ်တပ်များကို ကွပ်ကဲ အုပ်ချုပ် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်တွင် ၁၈ လအတွင်း သူပုန်အရေး ငြိမ်းအေး သွားလေသည်။ ထိုကြောင့် တရုပ်အစိုးရက ကြီး ကျယ်စွာ မြောက်စား ခြီးမြှင့် လိုသည်ဟုစကားကမ်း လှမ်းသည်။ သို့သော် ဂေါ် ဒင်ကလက်မခံခဲ့ပေ။

အင်္ဂလန်သို့ ဗိုလ်မှူးကြီးအဆင့်အတန်းဖြင့် ပြန်လာပြီး နောက် အင်္ဂလန်ပြည် တင်း မြစ်တလျှောက်တွင် ခံတပ်များ ဆောက်လုပ်ရာ၌ အင်ဂျင်နီယာမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရ လေသည်။ အင်ဂျင်နီယာမှူးအဖြစ် ၆ နှစ်မျှ ဆောင်ရွက်နေ ရစဉ်အတွင်း ဂေါ် ဒင်၏အိမ်သည် အိုးအိမ်မရှိ လေလွင့်နေသူ များအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၍ ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရာ ဌာနဖြစ်နေလေသည်။ ထိုလေလွင့်နေသူများအား ဆေးဝါး များ ကုသပေး၍ ညနေသင်တန်းများ ဖွင့်ကာ ပညာသင် ကြားပေးသောအားဖြင့် အသက်မွေးမှုအတွက် လုံလောက် အောင် ဆောင်ရွက်ပေး၏။ ယင်းသို့ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းလုပ်

ဗြိတိသျှစစ်ဗိုလ်ချုပ် စီ၊ ဂျီ၊ ဂေါ် ဒင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငန်းများကိုဆောင်ရွက်ဆုဌ် မည်သူ၏အကူအညီ အထောက်အပံ့ကိုမျှ မယူဘဲ၊ သူရသမျှသော လခနှင့်ပင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဂေါဒင်သည် လူကြမ်းစိတ်ကြမ်းနှင့် စစ်ပဲ့ဝင်ခဲ့သည့် စစ်သားကောင်းတယောက် ဖြစ်သော်လည်း သူ၏ပင်ကိုယ်စိတ်ဓာတ်မှာ နူးညံ့သိမ်မွေ့၍ ကြင်နာ စာနာတတ်ကြောင်းသိရသည့်ပြင် ဘာသာရေးဌဲလည်း လေးစားကိုင်းရှိုင်းသူ ဖြစ်ပေသည်။

၁၈၇၃ ခုနှစ်တွင် အီဂျစ်ဘုရင်ခံချုပ်က ဂေါ်ဒင်အား အီဂျစ်ပိုင် အီကွေတာပိုင်း ဒေသများ၏ ဘုရင်ခံအဖြစ် ခန့်ထားလေသည်။ သို့သော် ဌေဝယ်ကျွန်စံနစ် ပပျောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဆုဌ် ဆူဒန်နယ်ဘုရင်ခံက အနှောင့်အယှက် ပေးသဖြင့် စိတ်ပျက်ပြီးသော် အလုပ်မှ နုတ်ထွက်၍ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်သွားလေသည်။ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ဌေဝယ်ကျွန်စံနစ် ပပျောက်ရေး ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်ရမှသာ ရာထူးလက်ခံမည်ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အခွင့်ရရှိလာသဖြင့် ဆူဒန်နယ်၏ ဘုရင်ခံအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အပြင် ဌေဝယ်ကျွန်စံနစ် ပပျောက်အောင်လည်း ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်တွင် ဂေါ်ဒင်မှာ တရုပ်နိုင်ငံ မောရစ်ရှပ်ကျန်းနှင့် အာဖရိကတိုက် တောင်ပိုင်းတို့တွင် အမှုထမ်းရွက်ခဲ့သေး၏။

ဤသို့ တရုပ်နိုင်ငံနှင့် အီဂျစ်နိုင်ငံတို့တွင် စစ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတို့၌ အမှုထမ်းရွက်ခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ ဂေါ်ဒင်သည် 'တရုပ်ဂေါ်ဒင်' ဟူ၍ငင်း၊ 'ဂေါ်ဒင်ပါရှား' ဟူ၍ငင်း အမည်နှစ်မျိုးရခဲ့သည်။

၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင် ဆူဒန်နယ်၌ မာဒီခေါင်းဆောင်သည့် သူပုန်အရေးကြောင့် အခြေအနေမှာ အတော်ပင် ဆိုးရွားလာလေသည်။ ထိုကြောင့် ဆူဒန်နယ်မှ အီဂျစ်စစ်တပ်များကို ရွှေပြောင်းရာတွင် အီဂျစ်ဘုရင်ခံချုပ်အား ကူညီရန် ဗြိတိန်အစိုးရက ဂေါ်ဒင်အား စေလွှတ်လိုက်လေသည်။ ဂေါ်ဒင်သည် တခါက သူဩဇာကြီးခဲ့သည့် နယ်ဖြစ်၍ သူစီမံခန့်ခွဲလိုက်ပါက သူပုန်အရေးပင် ငြိမ်းအေးသွားမည်ဟု မြော်လင့်ခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ အချိန်ရခိုက် စစ်တပ်များကို မပြောင်းသေးဘဲ အခြေအနေ ပြန်ကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ အခြေအနေကား ဂေါ်ဒင် မြော်လင့်သလို ကောင်းမလာဘဲ သူနှင့်တကွ စစ်တပ်များပါ ခါတွမ်းမြို့ထဲ၌ ရန်သူဖြစ်သော မာဒီ၏ နောက်လိုက်များက ဝိုင်းဝန်းပိတ်ဆို့ခြင်း ခံရလေတော့သည်။

ဂေါ်ဒင်သည် မြို့ကိုရန်သူ လက်သို့ အကျမခံဘဲ မြို့အတွင်းမှနေ၍ ၁၀ လမျှခုခံခဲ့၏။ ထိုအတောအတွင်း အင်္ဂလိပ်

ဗိုလ်ချုပ်ဂေါ်ဒင်သည်နောက်ဆုံးအချိန်ထိတောင် ရန်သူကိုကြံ့ကြံ့ခံခဲ့၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကူစစ်တပ်သည်လည်း အပြင်းချီတက်လာရာ ၁၈၅၅ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ခါတွမ်းမြို့အနီးသို့ ရောက်ရှိခဲ့၏။ သို့သော် အလာနှောင်းသောကြောင့် ဂေါ် ဒင် နှင့် တကွ နောက်လိုက်ရဲမက် အားလုံးတို့သည် ရန်သူမာဒီ၏ တပ်သားများ သတ်ပစ်ခြင်းကို တပြုံလုံးခံလိုက်ရလေသည်။

ဂေါ် ဘီထုပ်။ ။ဂေါ် ဘီထုပ်သည် ဂေါ် ဘီပင့် (ပန်းမုန်လာ) ခါးပုံမုန်ညင်း၊ စမုန် စသည်တို့နှင့်အတူ 'ကချူစီဖာဂီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ဂေါ် ဘီထုပ်၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'မရပ်စီကားအိုလရာစီအေး' ဖြစ်သည်။ ဂေါ် ဘီထုပ်ကို မုန်လာထုပ် ဟူ၍လည်းခေါ် သည်။

ထူးကြိုက်များသော ဂေါ် ဘီထုပ်

ဂေါ် ဘီထုပ်သည် ရေမတင်နိုင်သော မြေနုမြေမှုများတွင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသည်။ ယင်းကို ပျိုးထောင်ပြီးမှ စိုက်ခင်းတွင် ထပ်မံ၍ စိုက်ရသည်။ မျိုးစေ့များမချမီ ပျိုးခင်းတွင် ဗောင်နိမ့်နိမ့်ပြုလုပ်ရသည်။ ထိုနောက် ဗောင်ပေါ် တွင် ၄ လက်မ၊ ၅ လက်မစီ ခွါလျက် မျိုးစေ့များကို အတန်းလိုက် ပါးပါးချပေးရသည်။ ထိုမျိုးစေ့များပေါ် တွင် မြေစာ ဖြူမှုန့်တို့ကို ခပ်ပါးပါး ဖုံးအုပ်ပေးပြီးနောက် ပန်းကထုးဖြင့် ရေလောင်းပေးရသည်။ ဗောင်များကို ငှက်ပျောရွက်၊ ထန်းလျက် စသည်တို့ဖြင့် နေပူမှကာကွယ်ရန် ဖုံးအုပ်ပေးရသည်။ ပျိုးခင်းကလေးများသည် ၄ လက်မခန့် ကြီးမြင့်လာ၍ အနည်း ၃ ရွက်မှ ၆ ရွက်အထိရှိလာသောအခါ ရွှေပြောင်းစိုက်ရန် သင့်ပြီဖြစ်သည်။

ပျိုးပင်ကလေးများကို ရွှေပြောင်း မစိုက်မီ စိုက်ခင်းများကို ရေကောင်းစွာ ဖျန်းပေးရသည်။ ထိုနောက် ဗောင်တန်းများတွင် တပေစီခွါလျက် ကျင်းငယ်ကလေးများ ခပ်နက်နက် တူးပြီးလျှင် ထိုကျင်းများထဲ၌ ပျိုးပင်ကလေးများကို စိုက်ပျိုးရသည်။ ရွှေပြောင်းစိုက်ပြီးနောက် ၃၊ ၄ ရက်လောက် ကြာအောင် အပင်ကလေးများကို နေပူမှ ကာကွယ်ပေးရ၍ ရေကိုလည်း နိုင်နိုင် လောင်းပေးရသည်။

ဂေါ် ဘီထုပ်ပင်များသည် ၃၊ ၄ လ ကြာမှ ကြီးရင့်လာကြသည်။ မကြီးရင့်မီ အပင်များအကြားရှိ မြေကို ဆွေးရ၍ နွားမြင်းတို့၏ အညစ်အကြေးရေနှင့် နှမ်းဖတ်ပုပ်ရေများကို မကြာခဏ လောင်းပေးလျှင် အပင်များသည် အထူးသန်စွမ်းကြသည်။

ဂေါ် ဘီထုပ်တွင် အာဟာရဓာတ် များပြားစွာပါရှိသောကြောင့် အနောက်နိုင်ငံများတွင် ဂေါ် ဘီထုပ်ပင်များကို မျိုးကွဲများဖြစ်ထွန်းအောင် ပြုပြင်၍ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ဂေါ် ဘီထုပ်မျိုးပေါင်း ၁၀၀ ကျော်မျှ ရှိလေပြီ။ သိပ္ပံပညာရှင်များက ဂေါ် ဘီထုပ်တွင် အခြားအပင်များမှာထက် လတ်ဆတ်သောအစာ ပို၍ ပါရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဂေါ် မိတ်။ ။ကျောက်သလင်း — ၌။

ဂေါ် မုတ်။ ။ကျောက်သလင်း — ၌။

ဂေါ် ရကီ, မတ်ဆီယင် (ခရစ် ၁၈၆၉–၁၉၃၆)။ ။အလုပ်သမား လူတန်းစားတို့၏ တောင်လှန်ရေးကို သရုပ်ဖော်၍ စာပေ၌ ရွှေဆောင် ပြုသည်ဟု ဆိုဗီယက်ရုရှနိုင်ငံက အသိအမှတ်ပြု၍ ကမ္ဘာ၌လည်း ထင်ရှား ကျော်ကြားသော မတ်ဆီယင် ဂေါ် ရကီသည် ၁၈၆၉ ခုနှစ် မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် နစ်ဇနီနိုဂိုရော့ဗ်မြို့၌ မွေးဖွားသည်။ ဂေါ် ရကီဟူသော အမည်မှာ အမည်ရင်း မဟုတ်ခေ။ သူ၏ငယ်နာမည်ရင်းမှာ အလျက်ဆယေအိ၊ မတ်ဆယီမဗျစ်ပျေရှကတ် ဖြစ်သည်။ သူ၏ဘဝဖြစ်စဉ်မှာ စိတ်နာကျည်းစရာတို့နှင့်သာ ပြည့်နှက်နေရကား ရုရှဘာသာ စကားဖြင့် စိတ်နာသူဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဂေါ် ရကီဟူသော အမည်ကို ကလောင်နာမည် အဖြစ်နှင့်ယူ၍ စာများရေးသားခဲ့သည်တွင် ဂေါ် ရကီ ဟူသော အမည်မှာ ကမ္ဘာကျော်ကြားသွားလေသည်။

ဂေါ် ရကီ၏ ဖခင်မှာ စားပွဲကုလားထိုင် အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ အဝုံးတို့ကို လုပ်သော အလုပ်သမားဖြစ်သည်။ မိခင်၏မျိုးရိုးမှာ အထည်ဆေးဆိုးသော အလုပ်ကို လုပ်သူများဖြစ်သည်။ ဂေါ် ရကီ ၄၊ ၅ နှစ်သား အရွယ်၌ ဖခင် သေဆုံးသွားသောအခါ မိခင်သည် နောက်အိမ်ထောင် ပြုသောကြောင့် အမိဖက်က အဖိုးနှင့် အတူနေရသည်။ သို့သော် ပညာကောင်းစွာ မသင်ရသေးမီ ဖိနပ်ချုပ်သမား ပုပ်ရ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည်။ နောက် ၂ လမျှမကြာမီ မြေပုံဆွဲသမား၏ အစေအပါးအဖြစ် အလုပ်လုပ်ပြီးလျှင် အိမ်မှထွက်ပြေးလေသည်။ ထိုနောက်၌ကား ပန်းကန်ဆေး၊ မုန့်ဖုတ်၊ ထမင်းချက်၊ ကူလီလိုက် စသော သောင်းပြောင်းထွေလာ အလုပ်တို့ကို လုပ်ခဲ့ရသည့် အပြင် ဇာတ်သမား လည်း လုပ် ဘူးသည်။ ဘူတာရုံ ညစောင့်သမား၊ ရှေ့နေ စာရေး၊ ပန်း ဘဲ သမား စ သဖြင့် လည်း အ သက် မွေးခဲ့ရသည်။ ဤသို့ဘဝမျိုးစုံ၌ ကျင် လည် ခဲ့ရခြင်းသည် ဂေါ် ရကီအဖို့ သူရေးသားသော စာပေထဲ၌အသုံးချစရာ အ ခြေ ခံ များ ဖြစ်သည်သာ မ က ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာဘဝ သို့ရောက်အောင်လည်း ပို့ဆောင် ခဲ့လေသည်။ ဂေါ် ရကီသည် အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ ကာဇန်တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ခွင့်ရအောင် ကြိုးစားခဲ့သည်။ သို့သော် မအောင်မြင်သဖြင့် ဗီစကွတ်မုန့်လုပ်သော စက်ရုံ၌ အလုပ်လုပ်သည်။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်၌ စိတ်ညစ်လွန်း၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိသတ်သေရန် ကြံခဲ့၏။ သို့သော် မအောင်မြင်ချေ။ ထိုမှစ၍ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် နေထိုင်ခဲ့ရာမှ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် တစ်ဖလစ်မြို့ထုတ် မထင်ရှားသော ဂျာနယ်ကလေးတစောင်တွင် သူ၏ ပဌမဦးစွာ ရေးသားသော ဝတ္ထုတိုတပုဒ်ကို ထည့်သွင်း ထုတ်ဝေခွင့်ရရှိခဲ့လေသည်။

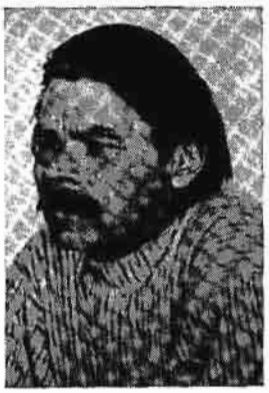

မတ်ဆီယင် ဂေါ် ရကီ

ထိုနောက်၌ကား ဂေါ် ရကီသည် ဝတ္ထုတိုအများအပြားအပြင် ဝတ္ထုရှည်ကိုပါ ရေးသားလာခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုများသည် သူကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ဘဝ၏ အရောင်ပြန်ဟပ်သော ဝတ္ထုများဖြစ်သည်။ မုန့်ဖိုတွင် အလုပ် လုပ်နေသော အလုပ်သမား ယောက်ျားကြီး ၂၆ ယောက်နှင့် မိန်းကလေးတဦး၏ ပုံပြင်မှာ သူကိုယ်တိုင် မုန့်ဖုတ်သမားဘဝ၌ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ဘဝကိုသရုပ်ဖော်ပြလေသည်။ ခရစ် ၁၉၀၀ နှင့် ၁၉၁၄ ခုနှစ်အကြားတွင် ပြဇာတ်များရေးခဲ့ရာ သူ၏ 'အောက်ဆုံးလွှာ' (၁၉၀၃) ဟူသောပြဇာတ်တွင်လေလွင့်နေသူများ၊ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်များ၊ ရာဇဝတ်ကောင်များ၊ ပြည့်တန်ဆာ များ၏ ဘဝအမှန်အဖြစ်အပျက်တို့ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင်ရေးသားသော 'အမေ' ဟူသော ဝတ္ထုရှည်ကြီး၌ကား သူ၏အဖိုးဖြစ်သူ၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုနှင့် သူ၏ချစ်လှစွာသော အမေ၏ ကြင်နာမှုတို့ကို ယှဉ်၍ ပြခဲ့သည့်ပြင် အလုပ်သမား လယ်သမားတို့၏ တော်လှန်ရေး စိတ်ဓာတ်ကို ဖွဲ့နွဲ့ ခဲ့သည်။ 'ကလေးဘဝ' (၁၉၁၃) 'လောကတခွင်' (၁၉၁၅) နှင့် 'ကျွန်ုပ်အတွက်တက္ကသိုလ်များ' (၁၉၂၃) ဟူသောစာတို့မှာမူ ဂေါ် ရကီ၏ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိများဖြစ်၍ များစွာကျော်ကြားလေသည်။ အားလုံးကိုခြုံ၍ပြောရလျှင်ဂေါရကီသည် ရုရှစာပေ၏ အစဉ်အလာထဲတွင် မတ်၏သဘောတရားတို့ကို သွတ်သွင်းခဲ့သူဖြစ်သည်။ (မတ်, ကားလ — ရှု)။

ဂေါ် ရကီသည် ရုရှနိုင်ငံကို အုပ်စိုးလျက်ရှိသော ဇာဘုရင့် အစိုးရအား ဆန့်ကျင်သည့် ဗော်လရှီဗစ် တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့်ပူးတွဲ၍ လွှတ်မြောက်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့်လည်း ၃ ကြိမ်တိုင်တိုင် အကျဉ်း ချထားခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်၌ တော်လှန်ရေး ကိစ္စဖြင့် ကပရီသို့သွားရာ ကပရီ၌ လီနင်နှင့်တွေ့ဆုံ၍ ရင်းနှီးခင်မင်သွားသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ရုရှပြည် တော်လှန်ရေးကြီးအောင်မြင် ပြီးနောက် ဂေါ် ရကီသည် အနုပညာဆိုင်ရာ ပစ္စည်းထိန်းသိမ်းရေး အကြီးအကဲ ဖြစ်လာသည်။ ထိုနောက် ဆိုဗီယက်စာရေးဆရာ သမဂ္ဂကိုဦးစီးရှေ့ ဆောင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၃၆ ခု ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့၌ ဂျာမန်ဖက်ဆစ် သူလျှိများ၏ လက်ချက်ဖြင့် ကမ္ဘာကျော် ဆိုဗီယက် စာရေးဆရာကြီး ဂေါ် ရကီကွယ်လွန်လေသည်။ သူ့အား ဂုဏ်ပြုသော အားဖြင့် သူ၏ မွေးဖွားရာ နစ်ဇနီနိုဂိုရော့မြို့ကို ဂေါ် ရကီမြို့ဟုခေါ် တွင် စေခဲ့သည်။

အရွယ်မရောက်သေးသော ဂေါ် ရီးလား မျောက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂေါ်ရီးလား မျောက်ဝံ။ ။ဂေါ်ရီးလား မျောက်ဝံ တို့သည် အာဖရိကတိုက်အနောက်ပိုင်းရှိ တောနက်ရာ ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည်။ ဂေါ်ရီးလားသည် လူနှင့်အတူ ဆုံးသော မျောက်ဝံမျိုး ဖြစ်သည်။ မျောက်ဝံမျိုး အားလုံးတွင် ဂေါ်ရီးလားသည် အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ ရှားလည်း အရှားပါးဆုံး ဖြစ်သည်။ (မျောက်ဝံမျိုး — ရှု။)

ဂေါ်ရီးလား၌ အမြီးမရှိ။ ခြေ ၂ ချောင်း လက် ၂ ဖက် ရှိသည်။ မတ်တတ် ရပ်၍ သွားနိုင်သည်။ လူ၏ ခြေသည်း လက်သည်းမျိုး ရှိသည်။ ဤသည်တို့ကား လူနှင့် တူသော အချက်များဖြစ်ကြ၏။ သို့ရာတွင် လူနှင့် မတူသော အချက်များလည်း ရှိသည်။ ဂေါ်ရီးလား၏ ကိုယ်အနေအထားမှာ ထုတ်ခိုင်၍ အချိုးမကျ၊ အရုပ်ဆိုးသည်။ ခြေထောက်များသည် တို့၍ လက်များမှာ ရှည်သည်။ တခါတရံ ခြေဖြင့် လျှောက်သော အခါ သစ်ကိုင်းများကို လက်ဖြင့် အားပြု၍ လျှောက်တတ်သည်။ အမွေးအမှင် ထူထပ်ပေါများသည်။ ရှေးက အာဖရိကတိုက်တောနယ်အတွင်း ခရီးလှည့် သွားလာသူတို့သည် ယင်းတို့ကို ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော လူရိုင်း တမျိုးဟု ထင်မှတ်ခဲ့ကြလေသည်။

အမြင့်ဆုံးသော ဂေါ်ရီးလားသည် ၅ ပေခွဲ၊ ၆ ပေခန့် ရှိသည်။ ကိုယ်အလေးချိန်ပေါင် ၄၀၀ မှ ၄၅၀ ခန့် အထိကြီးမားသော ဂေါ်ရီးလားများ ရှိခဲ့ဘူးသည်။ အသားအရေမှာ မည်းနက်၏။ ခြေဖဝါး လက်ဖဝါး၌ အမွေးမပေါက်သော်လည်း ခြေလက်နှင့် တကိုယ်လုံး၌ ညိုမည်းသော အမွေးကြမ်းများ ဖုံးအုပ်လျက် ရှိသည်။ ဦးခေါင်းမှာ ကြီးသည်။ ထုပ်တိုသည်။ နှာခေါင်းပြား၍ မျက်ခုံး မို့မောက်သည်။ အလွန် ရက်စက် ကြမ်း ကြုတ် သော မျက်နှာထား ရှိသည်။ လူနှင့် တွေ့လျှင် ရှောင်ရှား ပြေးလွှားတတ်၏။ သို့သော် စိတ်ထွက်သော အခါနှင့် ရန်စခံရသော အခါမျိုးတွင်မူ အလွန် ပြင်းထန်စွာ ပြန်လည် ရန်မူတတ်သည်။ စိတ်ဆိုးလာသောအခါ ခုပ်တက်ကို လက် ၂ ဖက်ဖြင့် ထု၍ ကျယ်လောင်စွာ အော်ဟစ် တတ်သည်။ ရက်စက် ကြမ်းတမ်းလှသဖြင့် ခြသေ့၊ သစ်၊ ကျားစ သော သား ရဲ ဘီရစ္ဆာန်များတို့ပင်လျှင် ယင်းတို့အား အလွယ်တကူနှင့် ရန်မူတိုကြချေ။

ဂေါ်ရီးလား တို့သည် အလွန် နက်သော တောကြီးထဲတွင် တနေရာတည်း၌ အတည် မနေဘဲ နေ့စဉ်နှင့် အမျှ လှည့်လည် နေထိုင်လေ့ ရှိကြသည်။ မိသားတစုတွင် အထီးကြီး တကောင် အမ ၂ ကောင် ၃ ကောင်နှင့် သားငယ်သမီးငယ်များ ပါဝင်တတ်သည်။ အိပ်ချိန်တွင် အမနှင့် သားသမီးများက သစ်ပင်ပေါ်၌ အိပ်ကြ၍ အထီးက သစ်ပင်ခြေရင်း၌ စောင့်အိပ်လေ့ ရှိသည်။ ယင်းတို့၏ အစားအစာများမှာ သစ်သီး သစ်ရွက်များဖြစ်ကြလေသည်။

ဂေါ်ရီးလားကို လွယ်ကူစွာ ဖမ်းဆီး၍ မရပေ။ ဖမ်းဆီး ရမိထားသော ဂေါရီးလားတို့သည်လည်း များသော အားဖြင့် အသက်ရှည်ရှည် မနေနိုင်ကြချေ။

ဂေါဇွာသီ, ဂျေ (ခရစ် ၁၈၆၇–၁၉၃၃)။ ။ဂျွန်ဂေါဇွာသီမှာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဝတ္ထုရေးဆရာနှင့် ပြဇာတ်ရေး ဆရာကြီးဖြစ်၏။ ၁၈၆၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၄ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည် ဆာရီခရိုင်၊ ကင်းစတန်းမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။

ဂေါဇွာသီသည် လူချမ်းသာ၏ သားဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ လူကုံထံ သားသမီးများသာ သွားရောက် သင်ကြားနိုင်သော ဟယ်ရိုကျောင်းနှင့် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ သူသည် ဝတ်လုံ စာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့သော်လည်း ရွှေနေ အလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးရန် ရည်ရွယ်ရင်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့ဖြစ်ရကား သူသည် ကျောင်းမှ ထွက်သောအခါ ဥရောပ နိုင်ငံများသို့ လှည့်လည် သွားရောက်ကာ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတများ ရှာမှီးခဲ့သည်။

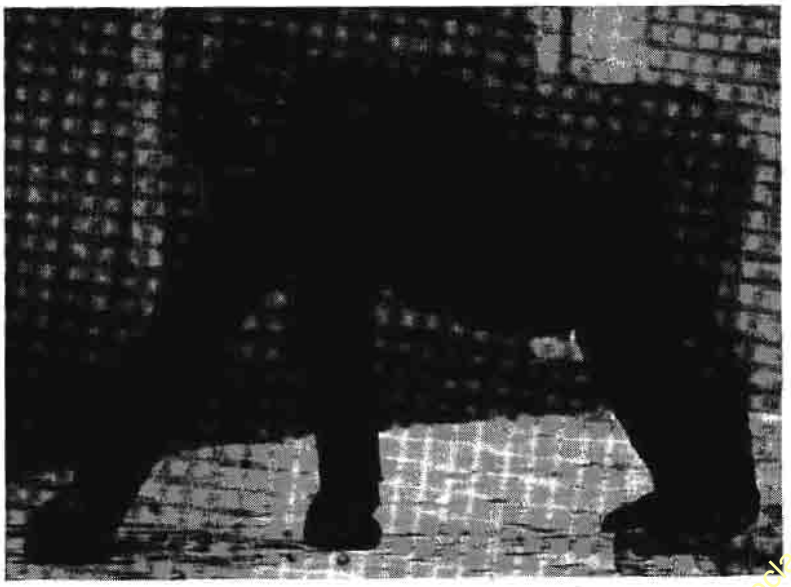

မျောက်ဝံမျိုးတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ဂေါ်ရီးလား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်ရောက်သော အခါ ဂေါ ဇွာ သီသည် စာရေးခြင်း အလုပ်ကို စတင် လုပ်ကိုင် သည်။ သူသည် ဝတ္ထုများကိုအများဆုံးရေးခဲ့သည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသော 'ပစ္စည်းရှင်' ဝတ္ထုမှာ ဂေါဇွာသီ၏ ပွဲဦးထွက် ဝတ္ထုဖြစ်သည်။ ထိုဝတ္ထု၏ ဇာတ်လိုက်မှာ ဆုမ်းဖောဆိုက် ဖြစ်၍ ထိုဇာတ်လိုက် ပါဝင်သော ဝတ္ထုများကို တခုပြီး တခု ဆက်လက် ရေးသားခဲ့သည်။

ကမ္ဘာကျော် အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီးဂျွန် ဂေါဇွာသီ

ဂေါဇွာသီသည် သူရေးသားသော ဝတ္ထုများတွင် ၂၀ ရာစုနှစ်ဦးက အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ လူလတ်တန်းစားတို့၏ ဘဝကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ သူ့ခေတ်က လူမှုစံနှစ်ကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲ ပစ်လိုသော ဆန္ဒကို ဖော်ပြပြီးလျှင် လူချင်း မတူဝါဒစွဲကို ပြင်းထန်စွာ တိုက်ဖျက်လေသည်။

ဂေါဇွာသီသည် ဝတ္ထုများကိုသာမဟုတ် ပြဇာတ်များနှင့် ကဗျာများကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ 'ငွေသေတ္တာ' ပြဇာတ်တခုတည်းနှင့်ပင် ဂေါဇွာသီသည် နာမည်ကျော်ကြားခဲ့သည်။ ထိုနောက် ပြဇာတ်များကို ဆက်ကာဆက်ကာ ရေးသားခဲ့၏။ ထိုပြဇာတ်များတွင် လူ၏ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ပျက်စီးမှုကို ဝေဖန် ထား၏။

၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ဂေါဇွာသီသည် အို၊ အမ် (အော်ဒါအော့မဲရစ်) ဘွဲ့ထူးကို ရရှိခဲ့၏။ ၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင် စာပေအတွက် နိုဗဲဆု ခြီးမြှင့်ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ထိုနောက် ၁၉၃၃ ခုနှစ် အသက် ၆၆ နှစ်တွင် ကမ္ဘာကျော် စာရေး ဆရာကြီး ဂေါဇွာသီသည် ကွယ်လွန်သွားလေသည်။

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား။ ။ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာအတွင်း ပွင့်တော်မူခဲ့ပြီးသော ဘုရားရှင် လေးဆူအနက် စတုတ္ထပွင့်တော်မူသော ဘုရားရှင် ဖြစ်သည်။

ကပိလဝတ်ပြည်မှ သုဒ္ဓေါဒနမင်းနှင့် မိဖုရား မာယာဒေဝီတို့၏ သားတော် ဖြစ်၏။ အရွယ် ရောက်သော် ယသောဓရာ မင်းသမီးနှင့် လက်ထပ် ထိမ်းမြား၏။ သားတော်ရာဟုလာတပါးကို ဖွားမြင်ပြီးနောက် လောကီစည်းစိမ်ကိုပယ်စွန့်ကာ တောထွက်တော်မူသည်။ ခြောက်နှစ်ကြာမျှ ဒုက္ကရစရိယာကျင့် တော်မူပြီး နောက် ညောင် ဗုဒ္ဓဟေ ဗောဓိပင်ရင်းဝယ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရ၍ဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်။

ထိုမြတ် စွာ ဘုရား၏ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါး ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့ ဖြစ်၏။ (သာရိပုတ္တရာထေရ်၊ မောဂ္ဂလာန်ထေရ် — ရှု။) အဂ္ဂသာဝိကာနှစ်ပါးမှာ ကား ခေမာထေရီနှင့် ဥပလဝဏ် ထေရီ ဖြစ်၏။ (ခေမာထေရီ၊ ဥပလဝဏ်ထေရီ — ရှု။) အလုပ်အကျွေး ကား အရှင်အာနန္ဒာ ဖြစ်သည်။ (အာနန္ဒာထေရ် — ရှု။)

ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ဥာဏ်တော် အမြင့်သည် ၁၈ တောင် ဖြစ်၏။ သက်တော် ၈၀ ရှည်တော်မူ၍ ကုသိနာရုံ ပြည်ကြီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူရာ ကြွင်းသော ဓာတ်တော်များကို ဒေါနပုဏ္ဏားကြီးက အဇာတသတ်မင်းစသော မင်းအပေါင်းအား ခွဲဝေပေးသဖြင့် ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း အနှံ့ စေတီပုထိုးများ တည်ထားကိုးကွယ်ကြ၏။ (ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ — ရှု။) **ဆရာဆိုင်။**

ဂေါတမီထေရီ။ ။ဂေါတမီထေရီသည် အဥ္ဇနမင်းကြီးနှင့် ယသောဓရာဒေဝီတို့မှဖွားမြင်သည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်၏ မိထွေးတော် ဖြစ်၍ မိထွေးတော် ဂေါတမီဟု ထင်ရှား၏။ ဂေါတမီသည် ဒေဝဒဟပြည့်ရှင်၏ သမီးဖြစ်သည့် အတိုင်း စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ မယ်တော် မဟာမာယာဒေဝီ၏ ညီမတော်လည်း ဖြစ်သည်။ ပုဏ္ဏားတို့က မြတ်သောသား၏ မိခင်ဖြစ်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်သဖြင့် မဟာပဇာပတိဂေါတမီဟု တွင်သည်။

အရွယ်ရောက်လတ်သော် ကပိလဝတ်ပြည့်ရှင်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးနှင့် ထိမ်းမြားသဖြင့် မြောက်နန်း မိဖုရား အဖြစ်စံစားရသည်။ အစ်မတော် မဟာမာယာ ဒေဝီသည် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို ဖွားမြင်တော်မူပြီးနောက်နတ်ရွာစံလေသော် ဂေါတမီသည် အဂ္ဂမဟေသီဘွဲ့ဖြင့် မိဖုရားကြီး ဖြစ်သည်။ နန္ဒမင်းသားကို ဖွားမြင်သည်။ တူသားဖြစ်သော သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကိုလည်းထိန်းသိမ်းမွေးမြူရသည်။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးလွန်သည်နောက် ဂေါတမီ မိဖုရားသည် သံသရာမှ ထွက်မြောက်ရာကို ရှာကြံလျက် မြတ်စွာဘုရား ထံသို့ သွားရောက်ကာ မာတုဂါမများအား ရဟန်းပြုခွင့် ပေးပါရန် လျှောက်ထားသည်။ မြတ်စွာဘုရားက သာသနာ

www.burmeseclassic.com

ဂေါတမဗုဒ္ဓလောင်းလျှာ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်တော်မူပုံ

(ရွှေခိုးမြန်မာပန်းချီမှု)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တော် ရှုပ်ထွေး၍ အညစ်အကြေး များမည်စိုးသဖြင့် ခွင့်မပြုဘဲ ပယ်ရှားတော်မူသည်။ ၃ ကြိမ်တိုင် လျှောက်ထားသော်လည်း ခွင့်မရချေ။ ဂေါတမီသည် စိတ်အားမလျှော့ဘဲ ထပ်မံ လျှောက်ထားပြန်သည်။

ဂေါတမီသည် သာကီဝင် မင်းသမီး ငါးရာနှင့် အတူ ပင်ပန်း ဆင်းရဲခံလျက် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ဝပ်တွားကာ လျှောက်ထားရာ ညီတော် အာနန္ဒာထေရ်ကလည်း ကူ၍ လျှောက်ပေးသည်။ ထိုအခါတွင်မှ ဘုရားရှင်က ဂရုဓမ္မတရား ရှစ်ပါးကို မသွေမတိမ်း စောင့်ထိန်း လိုက်နာ နိုင်ခဲ့လျှင် ရဟန်းပြုစေဟု ခွင့်ပြုသည်။ ထိုနောက် ဂေါတမီသည် ဂရုဓမ္မတရား ရှစ်ပါးကိုခံယူသဖြင့် ရဟန်း အဖြစ်သို့ ပဌမဦးစွာ ရောက်ရှိသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဘိက္ခုနီမ သာသနာ သည် မိထွေးတော် ဂေါတမီ ထေရီကိုအကြောင်းပြု၍ စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။

ထိုနောက်၌ မြတ် စွာ ဘုရား ရှင်၏ တရားတော်ကို နာယူကာ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသဖြင့် မကြာမီ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးနှင့်တကွရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ထိုအခါမှ စ၍ ဂေါတမီ ထေရီ အဖြစ် ထင်ရှားသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ရှေးဦးစွာ ရဟန်း အဖြစ်ကို ရရှိသော ဘိက္ခုနီမ ဖြစ်သဖြင့် ရတ္တညုတေဒဂ် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ခြီးကျူးတော်မူသည်။

သရုပ်မှန် ရုရှစာပေ၏ ဖခင်ကြီး ဂိုဂါး

ဂေါမုတ္တ။ ။ပါဠိအလိုအားဖြင့် ဂေါမုတ္တကိုနွားကျင်ငယ်ရည် အဆင်းရှိသော ကျောက်ဟု ဆိုသည်။ ဂေါမုတ္တကို ဂေါ်မုတ်ဟု ခေါ်သည် ။အင်္ဂလိပ်ဘာသာအားဖြင့် ဂါးနက်ဟုခေါ်၏။ ဘူမိဗေဒ အမည်မှာ ပိုင်ရုပ်ဖြစ်သည်။ အဆင်းမှာမူ အနီရင့်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းကို မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်နီများထွက်သော မိုးကုပ်ကျပ်ပြင်ဒေသမှ ရရှိသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့အဖို့ ကျက်သရေ မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံ၍ ထူးခြားသော သတ္တိရှိသည်ဟု ယူဆသော နဝရတ် ၉ ပါးဟု ခေါ်သည့် ရတနာ ၉ ပါးတွင် ဂေါ်မုတ်ကျောက်ပါဝင်သည်။ နဝရတ် ၉ ပါး၏ စွမ်းရည်ကို ဖွဲ့ထားသော လင်္ကာအရ၊ ဂေါ်မုတ်ကျောက်သည် ခွန်အားကို တိုးတက်စေသောသတ္တိရှိသည်ဟူ၍ သိရသည်။ (ကျောက်မျက် — လည်းရှု။)

ဂိုဂါး, အင်၊ဗွီ (ခရစ် ၁၈၀၉–၁၈၅၂)။ ။ကမ္ဘာကျော် ရုရှစာရေးဆရာကြီး နီကိုလိုင် ဗာစီလီဗစ် ဂိုဂါးကို ယူကရိန်းနယ် ပိုလတာဗာမြို့၌ ခရစ်နှစ် ၁၈၀၉ ခုတွင် ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ မိဖများသည် မြေပိုင်ရှင် ကလေးများ ဖြစ်သည်။

ဂိုဂါးသည် ၁၈၂၁ ခုနှစ်မှ ၁၈၂၈ ခုနှစ်အထိ နယေဇင်ဂျင်မနေဇီယမ် ကျောင်း၌ စာသင်ပြီးသော် စိန်ပီတာဗတ်မြို့သို့ သွားရောက် နေထိုင်လေသည်။ ထိုမြို့၌ နေထိုင်စဉ်၊ အစိုးရ ဌာနတခု၌ စာရေးအဖြစ် အလုပ် လုပ်ခဲ့သေး၏။ သို့သော် သူ၏စိတ်၌ ကိန်းအောင်း နေခဲ့သော စာပေအထုံကြောင့် မကြာမီပင် ထိုစာရေး အလုပ်ကို စွန့်လွှတ်ကာ ဝတ္ထုများ ရေးသား လေသည်။ ယင်းသို့ စာရေး ဆရာဘဝသို့ ကူး ပြောင်း ရောက်ရှိလာသော အခါ၌ မိတ်ဆွေရင်းချာ ဖြစ်သော စာရေး ဆရာကြီး ပွံတ်ရှကင်က သူ့အား များစွာ အကူအညီ ပေးခဲ့လေသည်။

ဂိုဂါး၏ ပဌမဆုံး ရေးသားသော ဝတ္ထုမှာ 'စိန်ဂျွန်အကြိုနေ့' ဖြစ်၍ ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ် မဂ္ဂဇင်း တစောင်တွင် ထည့်သွင်း ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၈၃၁ ခုနှစ်၌ 'ဒီကန်ကာ အနီး လယ်ယာတွင်းမှ ညနေခင်း' အမည်ရှိ ဝတ္ထုတို ညွှန့်ပေါင်းကိုဌင်း၊ ၁၈၃၅ ခုနှစ်၌ 'မာဂိုရော့' အမည်ရှိ ဝတ္ထုကိုဌင်း ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယင်းစာအုပ် ၃ အုပ်စလုံးတွင် ဂိုဂါးသည် ယူကရိန်းနယ်နှင့် ယူကရိန်းကျေးတောနေများ၏ လောကကို ဖွဲ့နွဲ့ ရေးသား ခဲ့လေသည်။ စာရေးဆရာ အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခြင်းခံရစ အခါ၌ ဂိုဂါးသည် မိမိငယ်စဉ်ဘဝက မိဖများနှင့် အတူ နေထိုင်ခဲ့ရစဉ် မြင်သိကြားနာခဲ့ရသော ယူကရိန်းနယ်၏ သဘာဝ အလှအပများ၊ယူကရိန်း ကျေးတောနေများ၏ ရှေးဟောင်း အလေ့အထ ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ဒဏ္ဍာရီ ပုံပြင်များ၊ ကော့ဆက် လူမျိုးများ၏ ရဲစွမ်းသတ္တိ ရှိပုံ များကို စိတ်ကူး ယဉ်ယဉ်နှင့် ဖတ်ချင့်စဖွယ် ရေးသားခဲ့ပေသည်။ အထက်ပါဝတ္ထုများကို ရေးသားခဲ့သောကြောင့် အချိုက ဂိုဂါးအား စိတ်ကူးယဉ်စာရေး ဆရာဟုပင် ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ၁၈၄၂ ခုနှစ်၌ချဲ့ထွင်၍ အသစ်ပြန်လည်ရေးသားသော 'တာရစဗူလဗာ' ဝတ္ထုမှာ ဂိုဂါး၏ အကောင်းဆုံး ရာဇဝင်ဝတ္ထု တပုဒ် ဖြစ်သည်။ ယင်းဝတ္ထုတွင် ၁၆ ရာစုနှစ်က ပိုးလူမျိုးများနှင့် တားတား လူမျိုးများကို ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက် ခဲ့သော ကော့ဆက် လူမျိုးများ၏ ရဲစွမ်းသတ္တိကို ပြောင်မြောက်စွာ ရေးသား ဖော်ပြထားပေသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ရေးသားလာသော ဂိုဂါး၏ စာများသည် စိတ်ကူး ယဉ်ချက်များ လျော့ပါးလာ၍ အစစ်အမှန်ကို ဖော်သော

www.burmeseclassic.com

အရေးအသားများ အဖြစ် ပိုမို ထင်ရှား လာခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ၁၈၄၂ ခုနှစ်၌ ရေးသားသော 'အပေါ်ဝတ်ကုတ် အင်္ကျီ' ဝတ္ထုတွင် စိန်ပီတာဗတ်မြို့နေ အောက်ကျဆင်းရဲသား လူတန်းစားတို့၏ ဘဝကို သရုပ်ဖော်ခဲ့ပေသည်။ ယင်း ၁၈၄၂ ခုၦပင် ဂိုဂါးသည် 'ဝိညာဉ်သေများ' ဝတ္ထုကြီးကို ရေးသား ခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုကြီးတွင် ဂိုဂါးသည် ကြေးရည်တတ် မြေပိုင်ရှင်၊ မြို့ရှင်ကြီးများ၏ လက်အောက်တွင် ကျရောက်နေကုန်သော ဌေဝယ်ကျွန်များ၏ လွတ်မြောက်ရေးကို ရှုရှု တောကျေးလက်လောက သဘာဝ အဖွဲ့အနွဲ့များနှင့် ပေါင်းစပ်၍ လှုံ့ဆော်ရေးသား ခဲ့ပေသည်။ ကျေးကျွန်စံနစ်ကို အပြီးအပိုင် ဖျက်သိမ်းပစ်ရန်နှင့် ကျေးကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေးကို တိုက်ခိုက်ဖန်တီးရန် ကြေးကြော် လှုံ့ဆော်ရေးသားသော ဝတ္ထုကြီးဖြစ်လေရကား ဒုတိယပိုင်းကို ဆက်လက်ရေးသားရန် စီစဉ်သော အခါ၌ အာဏာပိုင်များ၏ တားမြစ် ပိတ်ပင် ခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။ 'ဝိညာဉ်သေများ' ဝတ္ထုသည် ဂိုဂါး၏အကောင်းဆုံးလက်ရာဖြစ်လေသည်။

ဂိုဂါးသည် ဝတ္ထုရေးဆရာ အဖြစ်ကျော်ကြားသည်သာမက ပြဇာတ်ရေးဆရာ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ထင်ရှားလေသည်။ ၁၈၃၆ ခုနှစ်၌ ရေးသားသော 'အင်စပက်တာဂျင်နရယ်' ပြဇာတ်သည် သူ၏ အကျော်ကြားဆုံးသော ပြဇာတ်ဖြစ်သည်။ယင်းပြဇာတ်၌ ဂိုဂါးသည် အရာရှိလူဆိုးလူညစ်များ၏ လောကကို ဟာသရသပေါ် လွင်စွာ ထိထိမိမိ သရော်လှောင်ပြောင်၍ ရေးသားခဲ့လေသည်။ ဇာတ်ကောင်များကို ရွေးချယ်ဖွဲ့နွဲ့ရာတွင်လည်း ပေါ် လွင်ပြောင်မြောက်လှပေသည်။

၁၈၄၁ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း၌ ဂိုဂါးသည် စာများ ရေးသားခြင်း မပြုခဲ့တော့ပေ။ လူ့လောကနှင့် ကင်းကွာ၍ နေခဲ့သည်။ ၁၈၅၂ ခု မတ်လ ၄ ရက်နေ့၌ ဂိုဂါး ကွယ်လွန်လေသည်။ ယနေ့ ဂိုဂါးအား သရုပ်မှန် ရှုရှုစာပေ၏ ဖခင်ကြီးဟူ၍ လေးစားစွာ ခေါ် ဝေါ် လျက်ရှိကြသည်။

ဂိုဂါး အလေးစားဆုံး ခင်မင်အရင်းနှီးဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကား ပွတ်ရှကင် ပင်ဖြစ်သည်။ ပွတ်ရှကင်၏ စာပေများကို ဂိုဂါးသည် များစွာ မြတ်နိုးဆည်းပူးခဲ့သည်။ ပွတ်ရှကင် ကွယ်လွန်ချိန်၌ ဂိုဂါးသည် ရောမမြို့၌ ရှိနေရာ ကွယ်လွန်သည့် သတင်းကို ကြားသော အခါ ပြင်းစွာ တုန်လှုပ် ချောက်ချားလျက် 'ပွတ်ရှကင်၏ သချိုင်း၌ ကျန်ပ်၏ သုခတို့ကို မြှုပ်နှံလိုက်ပြီ' ဟူ၍ ရေးသားခဲ့လေသည်။

ဂိုးစမစ်, အိုု (ခရစ် ၁၇၃၀–၁၇၇၄)။ ။ကမ္ဘာကျော် အင်္ဂလိပ် စာရေးဆရာကြီးအော်လီဗာဂိုးစမစ်သည် အိုင်းရစ်လူမျိုးဖြစ်၍ ခရစ် ၁၇၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်မှာ ခရစ်ယန် ဘုန်းတော်ကြီးဖြစ်သည်။ ဒဗ္ဗလင်မြို့ရှိ ထရင်နီတီ ကောလိပ်ကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားနေစဉ် ကျောင်းစည်းကမ်းဥပဒေကို ချိုးဖောက် ဖျက်ဆီးသဖြင့် ၁၇၄၇ ခုနှစ်တွင် ပညာသင်ကြားမှု ရပ်ဆိုင်းခဲ့ရသည်။ ထိုသို့အပြစ်ပေး ခံရသော်လည်း ၁၇၄၉ ခုနှစ်၌ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ထူးကို အထက်ပါ ကောလိပ်ကပင် ရရှိခဲ့သည်။

ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရှိပြီးနောက်တွင် ခရစ်ယန် သာသနာ အမှုထမ်း အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ထိုနောက် ဥပဒေပညာနှင့် ဆေးပညာရပ်များကို လေ့လာ လိုက်စားပြန်သည်။

၁၇၅၅ ခုနှစ်နှင့် ၁၇၅၆ ခုနှစ်အတွင်းက ဖလန်းဒါးနယ်၊ ပြင်သစ်၊ ဆွစ်ဇာလန်နှင့်ဣတလီစသော ဥရောပတိုက်ရှိနိုင်ငံများသို့ ပြေတစင်းကို အဖော်ပြုလျက် လှည့်လည် လေလွင့်ခဲ့သည်။ လန်ဒန်မြို့သို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါ အလွန်ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာ ရှိသည်။ အမည် ဖော်ပြခြင်းမပြုသော တက္ကသိုလ်တခုမှ ဆရာဝန်ဘွဲ့ထူး ရရှိခဲ့သည်ဟုဆိုကာ ဆရာဝန်ဘဝနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းရှာ နေထိုင်သော်လည်း စားလောက် နေလောက်ခြင်းမရှိသဖြင့် ယင်းအလုပ်ကို စွန့်လွှတ်လျက် အခကြေးငွေယူ၍ စာရွက်စာတမ်းတို့ကို ရေးပေးရသော အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

ကမ္ဘာကျော် အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီးဂိုးစမစ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အော်လီဗာဂိုးစမစ် ပြေတစင်းနှင့် ဥရောပတခွင် လှည့်လည်စဉ်

၁၇၆၁ ခုနှစ်၌ ဂိုးစမစ်သည်စာရေးဆရာကြီး ဒေါက်တာ ဂျွန်ဆင်နှင့် သိကျွမ်းပြီးနောက် ဒေါက်တာဂျွန်ဆင် တည်ထောင်သော နာမည်ကျော် 'လွတ်လပ်ရေးကလပ်' တွင် အသင်းဝင် လူကြီးတဦးအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသည်။ (ဂျွန်ဆင်, ဆမ်မျူယယ်—လည်းရှု။) သို့သော် ဂိုးစမစ်သည် ဆင်းရဲငြိုငြင်၍ ကြေးများ ပတ်ချာဝိုင်းလျက် ပင် ရှိသေးသည်။ ၁၇၆၂ ခုနှစ်၌ကား ကမ္ဘာကျော် 'ဝိတ်ဖီး သင်းအုပ်' ဝတ္ထုကြီးကို ရေးသား၍ ပေါင် ၆၀ နှင့် ရောင်းချ လျက် ကြေးများကို ပေးဆပ်လိုက်လေသည်။ သို့သော် အထက်ပါ ဝတ္ထုကြီးသည် ၁၇၆၆ ခုနှစ်ရောက်သော အခါမှ ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေဖြစ်သည်။

ထိုနောက် ဂိုးစမစ်သည် ဥရောပတခွင် လှည့်လည်ခဲ့သော ခရီးစဉ်များကို ၁၇၆၄ ခုနှစ်၌ 'ခရီးသည်ကြီး' အမည်ရှိ ကဗျာရှည်ကြီးဖြင့် မှတ်တမ်းရေးသား စီကုံးလိုက်လျှောသည်။ ထိုနည်းတူကျော်ကြားခဲ့သော ဂိုးစမစ်၏ အခြားကဗျာရှည်ကြီးတဟုဒ်မှာ ၁၇၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် စီကုံးရေးသားသည့် 'ရွာဟုန်းဆိုး' ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းကဗျာရှည်ကြီး၌ ဆင်းရဲအရေးပုံကြောင့် ကျေးတောနေ လူမျာသည် မိမိတို့ဘဝဒေသများကို စွန့်ပစ်လျက် စက်မှုထွန်းကားရာ မြို့ကြီးများသို့ ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ကြပုံကို ရေးသား စီကုံးခဲ့သည်။ သြဗန်းခေါ် မွေ့လျော်ဖွယ်ရာ ရွာကလေးကို ရွာသူရွာသားများက စွန့်ပစ် ထွက်ခွါသွားခဲ့ကြသည့် အကြောင်းကို ဂိုးစမစ်သည် ကရုဏာရသပေါ် လွင်အောင် ဖွဲ့ဆိုခဲ့လေသည်။

သို့သော် ဂိုးစမစ်၏ စာပေ အရေးအသားကို အဆုံး အဖြတ်ပေးလျက် ဂိုးစမစ်အား အထွတ်သို့ ပို့ဆောင် ပေးခဲ့သောစာပေကား ၁၇၇၃ ခုနှစ်၌ ရေးသားသော 'အောင်လို၍ အညှဉ်ခံသည်' ဟူသော ပြဇာတ်ရှည်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း ပြဇာတ်ရှည်ကြီး သည် သူ၏ အကောင်းဆုံးသော လက်ရာပင်ဖြစ်ပေသတည်း။

ဂိုးစမစ်သည် စိတ်ရင်း သဘောထား ကောင်းမြတ် ဖြူစင်၏။ လူမှုရေးရာများ၌ လက်တွေ့ဖြစ်မြောက်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိ။ တာဝန်လည်း မဲ့သူဖြစ်၏။ သို့သော် မိတ်ဆွေသင်္ဂဟ အပေါင်းတို့သည် သူ့ကို ချစ်ခင်ကြင်နာကြသည်။ ၁၇၇၄ ခုနှစ်ပြေလ ၄ ရက်နေ့၌ ကွယ်လွန်ရှာသူ၏အလောင်းကို တင်ပယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ သင်္ဂြိဟ် မြှုပ်နှံသည်။ သူ့အားချစ်ခင် သောလွတ်လပ်ရေးကလပ်အသင်းဝင် မိတ်ဆွေများက ဝက်စမင်စတာအက်ဗေး၌ သူ့အတွက် အထိန်းအမှတ် ကျောက်တိုင်ကို စိုက်ထူပေးကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပိန်လူမျိုး ဓာတ်လှုံရေးအနုပညာရှင် ဂိုးယာ

ဂိုးယာ (ခရစ် ၁၇၄၆–၁၈၂၈)။ ။ဂိုးယာသည် စပိန်အမျိုးသား နာမည်ကျော်ပန်းချီဆရာတဦးဖြစ်သည်။ သူ၏ နာမည် အပြည့်အစုံမှာ သေဂိုးယာ၊ အီ၊ လူသယိန်းတေးဖြစ်သည်။ အသက် ၁၆ နှစ်တွင် ဟိုစေးလူစန်မာတင်နက်ထံတွင် တပည့်ခံ၍ ပန်းချီပညာ သင်ကြားသည်။ ဂိုးယာသည် အရပ်ထဲ၌ ကြီးပြင်းလာရသော ဆိုးပေ တေသည့် လူငယ်တဦး ဖြစ်၍ အခြားလူများနှင့် ရန်ဖြစ်ပြီးလျှင် မဒရစ်မြို့တော်သို့ ထွက်ပြေးရသည်။ ငယ်စဉ်ကတည်းက သတ္တိ ဗျတ္တိရှိ၍ ခရီးလှည့်လည် သွားခြင်းကို နှစ်သက်သည်။ ပန်းချီဆွဲခြင်း၊ ပန်းရေးခြင်း၌ နဂိုဗီဇ ပါလာသဖြင့် ငယ်စဉ်ကပင် ပန်းချီဖက်၌ ဥာဏ်ထက်မြက်ခဲ့၏။ ပန်းချီပညာ အပြင် အတီးအမှုတ် တူရိယာ ဂီတဖက်၌လည်း ထူးချွန်သေး၏။ ဂိုးယာသည် တီးတတ် မှုတ်တတ်သဖြင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှု နယ်ပယ်သို့ ဝင်ရန်လှုပ်ကူရကား မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်း အလွန်ပေါ၏။ ဆင်းရဲချမ်းသာ မရွေး သူ့ကို အလွန်ခင်မင်ကြ၏။ ဆင်းရဲသော သူများကို သူသည် များစွာ သနားတတ်၏။ သူသည် ဆင်းရဲသူ ဆင်းရဲသား တို့၏ နေမှု၊ ထိုင်မှု၊ အသက်မွေးမှု တို့ကို ဂရုစိုက်ကြည့်ကာ ပန်းချီအရှုပ်ကားတို့ဖြင့် ဆင်းရဲသား လောကကို သရုပ်ဖော်ခဲ့၏။

ဂိုးယာသည် အနုပညာနှင့် အကျိုးပေးမည့်သူ ဖြစ်ရာသူ ရေးဆွဲလိုက်သော ပန်းချီကား များများမှာ သူမတူအောင် ကောင်းမွန်၍ အသက်ပါလှ၏။ မာတင်နက်ထံ၌ ပန်းချီပညာများ ဆည်းပူးပြီးနောက် မဒရစ်မြို့တော်ရှိ ဗေယူထံတွင် ဆက်လက် ပညာသင်ကြားယင်း ဗေယူ၏ သမီးနှင့် လက်ထပ် လိုက်လေသည်။ ထိုနောက် ပန်းချီဖက်၌ ဗဟုသုတပိုမိုရနိုင်ရန် ကွတလီနိုင်ငံသို့ ခရီးလှည့်လည် သွားပြီး လျှင် ရောမမြို့တွင် အတော်ကြာကြာ နေ၍ ရောမပန်းချီအမျိုးမျိုးကို လေ့လာလေ၏။ ထိုမြို့သူ မြို့သားတို့၏ နေမှု၊ ထိုင်မှု၊ အသက်မွေးမှု စသည်တို့ကိုလည်း ဆည်းပူးခဲ့၏။ ၁၇၇၂ ခုနှစ်တွင် ပါးမား အနုပညာတံခွန်ကျောင်းမှ ကျင်းပသော ပန်းချီပြိုင်ပွဲ၌ ဂိုးယာသည် ဒုတိယဆုကို ဆွတ်ခူးခဲ့လေသည်။ ဤတလိမ့် ပညာများ ဆည်းပူးခဲ့ပြီးသော် စပိန်နိုင်ငံသို့ပင် ပြန်လာ၍ ပန်းချီဆရာ အဖြစ် အသက်မွေးလေသည်။ ၁၇၇၅ ခုနှစ်တွင် မဒရစ်မြို့ စပိန်အမျိုးသားပန်းချီပြတိုက်ထဲရှိ အမြိတ်ပန်းများ အတွက် ကာတွန်းရုပ်ပြောင်များရေးဆဲ ပေးရသည်။ ၁၇၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကာတွန်းရုပ် ၂၀ ခန့် ရေးဆွဲပြီးရာ ထိုကာတွန်းရုပ်များသည် ကာတွန်းပညာကို တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲတိုးတက် စေခဲ့သည်။ ၁၇၀၅ ခုနှစ်တွင် အနုပညာတံခွန်ကျောင်း၌ ညွှန်ကြားရေးဝန် ဖြစ်လာ၍ နောက်တနှစ်တွင် နန်းတွင်းပန်းချီတော် အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ သူသည် ဝယ်လင်တန်နယ်စားနှင့် အခြားနာမည်ကျော် ပဂိုလ်ကြီးများ၏ ပုံကို ရေးဆွဲရ၏။

ဂိုးယာသည် စားဆေးနှင့် ပုံရေးဆွဲခြင်းလည်း ကျွမ်းကျင်သူဖြစ်သည်။ စားဆေးနှင့် ရေးဆွဲထားသော သူ၏ ပုံ ၃ ပုံမှာ ကျော်စောလှသည်။ ပဌမပုံမှာသူ ခေတ်က လူများ၏ မသမာမှုများကို ဖော်ပြထားသည်။ ဒုတိယ ပုံမှာ နှားတိုက်ပွဲပုံများ ဖြစ်သည်။ တတိယပုံကား စပိန်နိုင်ငံထဲသို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သော ပြင်သစ် စစ်သားများ၏ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်ပုံကို ဖော်ပြထားသည်။

ဂိုးယာသည် အနုပညာဖြင့် တော်လှန်ရေး ဝါဒကို လက်ကိုင်ထားသူ ဖြစ်၏။ စပိန်ပြည်တွင်းရေး မငြိမ် မသက် ဖြစ်သောအခါဂိုးယာ၏ လုပ်ငန်းကို များစွာ ထိခိုက်လာ၏။ စပိန်၏ ရန်သူ ဖြစ်သော ပြင်သစ်တို့ကို ဂိုးယာသည် အားပေး အားမြှောက် လုပ်၏။ ထိုကြောင့် စပိန်တို့က သူ့အပေါ် ငြိုးထား၍ ရန်ရှာလေသည်။ နောက်ဆုံး၌ သူသည် စပိန်နိုင်ငံမှ ထွက်ခွါသွားရတော့၏။ သို့ရာတွင် သူ၏ပန်းချီကားများကမူ အတိုက်ခံထောက်သော စပိန်တို့ကို သနားကြင်နာကြောင်း သက်သေခံလျက် ရှိသည်။ စပိန် အမျိုးသားပြတိုက်ရှိ အမြိတ်ပန်းများ အတွက် ခဝါသည် မိန်းမရုပ်သိုးစီးနေသော ကလေးပုံ စသည်များကို ရေးဆွဲ ထားပုံ၏။ ထိုခေတ်က စပိန်နိုင်ငံ၏ တောင်ယာတောမှ ဆင်းရဲသား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

များနှင့် လမ်းမပေါ်မှ လူထု၏ ဘဝကို ကိုးယာက ပန်းချီဖြင့် ရုပ်လုံးဖော်ထားသည်။

၁၈၂၂ ခုနှစ်တွင် ကိုးယာသည် စပိန်နိုင်ငံမှ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်မြို့တော်သို့ ထွက်ခွာ ခဲ့၏။ ၅ နှစ် နေပြီးသော် မဒရစ် မြို့ သို့ ခေတ္တ ပြန်သွားကာ တဖန် ပြင်သစ်သို့ ပြန်လာခဲ့ပြီး လျှင် ဗော်ဒိုးမြို့၌ နေလေ၏။ ၁၈၂၈ ခုနှစ်ပြီလ ၂၆ ရက် နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဗော်ဒိုးမြို့၌ပင် ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက် လေသည်။ ကိုးယာသည် သူ၏ အနုပညာမျက်စိဖြင့် မြင်သမျှ ကို မည်သူ့မျက်နှာကိုမျှ မထောက်ဘဲ ရေးဆွဲတတ်သည်။ သူရေးဆွဲထားသော ဘုရင်မိဖုရားနှင့် မှူးမတ်များ၏ ရုပ်ပုံများသည် တောက် ပြောင်သော ဆေး ရောင် များ ဖြင့် ထင်ထင် လင်းလင်း ရေးဆွဲ ထားသဖြင့် သူတို့၏ စိတ် ဓာတ်၊ စရိုက်နှင့် အရည်အ သွေးကို ကောင်းစွာ သိရှိ နားလည်ကြောင်း ထင် ရှား သည်။ သူသည် ပုံတူ တခုကို ၂ နာရီနှင့် အပြီး ရေးဆွဲ နိုင် သော ဟူ၏။

ပုံတူရေးပန်းချီကျော် ကိုးယာ၏ ဂဏ်ရာ

ဂေါက်သီးကစားနည်း။ 'ဂေါ့' ဟူသော အင်္ဂလိပ် စကားကို မြန်မာ ဆန်ဆန် ဂေါက်သီးဟု ခေါ်ကြသည်။ ထို အမည်ကို စတင် သုံးစွဲသူ မှာ ခေတ်စမ်း စာပေသမား ထဲဦးဖြစ်သူ သိပ္ပံ မောင်ဝ အ ဆုံးခံ ဦးစိန်တင်ပင် တည်း။ (စိန်တင်၊ဦး—ရှု။) ဤသည် မှစ၍ ဂေါ့ရိုက်ခြင်းကို ဂေါက် သီး ကစားသည်ဟု ပြောဆို ထားကြ၏။ ဂေါက်သီး ကစားခြင်းမှာ ဂေါက်သီးကွင်း တ လျှောက်တွင် ဂေါက်သီးရိုက်တံ အမျိုးမျိုး တို့ဖြင့် ဂေါက် သီးကို ရိုက်၍ သတ်မှတ် ထားသော ကျင်းအတွင်းသို့ ဝင် အောင် သွင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ စံနစ်တကျ ပြုလုပ်ထား သော ဂေါက်သီးကွင်းတွင် ကျင်းပေါင်း ၁၈ ကျင်းမျှ ရှိလေ သည်။ စ၍ရိုက်ရသော တီးခေါ် နေရာနှင့် ကျင်းတို့၏ အကွာ အဝေးမှာ တခု နှင့် တခု မတူညီ ကြချေ။ ကိုက် ၁၀၀ မှ ထိုက် ၅၀၀ အထိကွာတတ်သည်။

တီးမှာ ၁၂ ပေပတ်လည်ခန့် ကျယ်ပြန့်သော မြေကွက် ကလေးဖြစ်၏။ ထိုမြေကွက်မှ ဂေါက်သီးကို စတင်၍ရိုက်သော အခါ ဂေါက်သီးကို သစ်သားငုတ်ပေါ်၌ ဖြစ်စေ၊ သံပုံပေါ်၌ ဖြစ်စေ စူ၍ထားရသည်။ ပဌမအကြိမ် ရိုက်ရန် စူပေးရာ၌ သာ ဂေါက်သီးကို ဂေါက်သီးရိုက်သူသည် လက်နှင့် ကိုင်ခွင့် ရှိ၏။ နောက်တွင် ကျင်းအတွင်းသို့ သွင်းလိုက်သည်အထိ သင့်တော်ရာ ဂေါက်သီးရိုက်တံတို့ကိုသာ အသီးသီး အသုံးပြု သွားရ၏။ အလျား၊ အနံ ပေ ၄၀ ခန့်စီရှိ၍ ညီညာသည့် မြက်ခင်းပြင်၏ အလယ်တွင် အချင်း ၄½ လက်မ ရှိသော ကျင်းရှိ၏။ ထိုမြက်ခင်းပြင်ကို ဂရင်း ဟုခေါ် သည်။ တီး နှင့်ဂရင်းအကြားတွင် ဂေါက် သီးရိုက်ရန် မြက်ပင်များကို အညီအညာ ရိတ်ဖြတ် ရှင်း လင်းထားသော ဗဟိုဒေး ခေါ် ဂေါက်သီးလမ်းကြောင်း ရှိသည်။ ဂေါက်သီး လမ်းကြောင်းနှင့် တကွဂရင်း မြက်ခင်းပြင်တို့၏ ပတ်ဝန်း ကျင်တွင် ရေအိုင်ငယ်၊ ချိုင့် ငယ်၊ တောင်ပူစာ ကလေး စသော အဆီးအတား များ ကို သင့်တော် သလို ပြုလုပ် ထားနိုင်လေသည်။ ထိုအဆီး အတား များကို ဂေါက် သီး ရိုက်သူတို့က ဗန်ကာဟု ခေါ် ကြသည်။ အဆိုပါ ဗန်ကာ ခေါ် အဆီး အတား များ သည် မူလကပင် သဘာဝအ တိုင်း တည်ရှိ နေကြ သည် လည်းရှိ၏။ ထိုသို့မဟုတ်လျှင် ကစားသူများက ဖန်တီး ယူ ကြရသည် လည်း ရှိသည်။ ဗန်ကာများမှာ ပေါ့ပေါ့ဆဆ သဘောထားပါက ကစားကြ သူများအတွက် ထောင်ချောက်များပင် ဖြစ်တော့သည်။ အဆိုပါ ထောင်ချောက်များထဲသို့ ကျသွားသော ဂေါက် သီးကို အပြင်သို့ရိုက်ထုတ်ရန်မှာ မလွယ်ကူ လှပေ။ ကျွမ်း ကျင်သော ကစားသူများသာလျှင် ဂေါက်သီးကို ထိုထောင် ချောက်များမှ လွတ်အောင် ရိုက်ထုတ်နိုင်ကြပေသည်။

ဂေါက်သီးကစားရာတွင် ဂေါက်သီးရိုက် သူတို့သည် ဂေါက် သီးကို ကျင်းအသီးသီးအတွင်းသို့ တကျင်းပြီးလျှင် နောက် ကျင်း၏တီးမှစ၍ ဆက်ကာဆက်ကာ အချက်အနည်းဆုံးနှင့် ရိုက်သွင်းနိုင်ရန် အားထုတ်ကြရသည်။ သာမန်အားဖြင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာယာသည့်မြက်ခင်းပေါ် တွင်ဂေါက်သီးကစားနေကြပုံ

၄ ချက်ရိုက်လျှင် တကျင်းသွင်းနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ၁၈ ကျင်း စလုံးအောင်၍ တပွဲရရန် ၇၂ ချက်မှု ရိုက်ကြရလေသည်။ ခရစ် ၁၉၂၆ ခုနှစ် ၁၉၂၇ ခုနှစ်များတွင် ဗိုလ်စွဲခဲ့သော အမေရိကန်လူမျိုးပော်ဗီကျန်းဆိုသူသည် ထိုထက်ပင်အချက် နည်း၍ရိုက်ကာ အောင်ပွဲယူခဲ့ဘူးလေသည်။

ဂေါက်သီးမှာ ကြက်ပေါင်စေး ဘောလုံးကလေး ဖြစ်၍ အချင်း ၁.၆၈ လက်မ အနည်းဆုံးရှိရပြီးလျှင် အလေးချိန် ၁.၆၂ အောင်စထက် မပိုရချေ။ အများသုံးဖြစ်သောဂေါက်သီးရိုက်တံမှာ အလျား ၄၂ လက်မမှ ၄၃ လက်မအထိရှိ၍ အလေးချိန် ၁၃ အောင်စနှင့်၁၄ အောင်စအကြားဖြစ်ရှိသည်။ ဂေါက်သီး ရိုက်တံခေါင်းများကို နေရာအမျိုးမျိုးတို့၌ ရိုက်နိုင်ရန် ရည်သန်လျက် ပုံမျိုးစုံပြုကာ သစ်သားဖြင့်၎င်း၊ သံဖြင့်၎င်း ပြုလုပ်ထားသည်။ ဂေါက်သီးရိုက်သူတဦးလျှင် ဂေါက်တံ ၆ မျိုးမှု အနည်းဆုံးထား၍ ကစားလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဂေါက်သီးကွင်းတွင် ဂေါက်တံအိတ်များကို လွယ်၍ ဂေါက်သီးရိုက်သူနောက်သို့ လိုက်နေကြသော ကယ်ဒီဒေါ်သူငယ်ကလေးများကို တွေ့နိုင်လေသည်။

ဂေါက်သီးကို တယောက် တဖက် သို့မဟုတ် အဖော်များနှင့် ၂ စုခွဲကာ ကစားနိုင်သည်။ အများအားဖြင့်ကား တယောက်ချင်း သူနိုင်ကိုယ်နိုင် ကစားလေ့ရှိကြ၏။ တခါတရံလည်း တဖက် ၂ ယောက် နေ၍ အပြိုင်အဆိုင်ကစားတတ်ကြသည်။

ဂေါက်သီးရိုက်သူသည် ရွှေခင်းသာယာ၍ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော မြက်ခင်းပေါ်တွင် လေကောင်း လေသန့်ကို ရှူရှိုက်ရသောကြောင့် စိတ်ကြည်လင်ရွှင်လန်းခြင်း၊ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားရ၍ အညောင်းအညာ ပြေပြီးလျှင် ကျန်းမာလာခြင်း၊ အကိုင်အတွယ် အခါခါ အဆတို့၌ ကျွမ်းကျင်ခြင်း စသော အကျိုးထူးများအပြင် ယဉ်ကျေး မြင့်မြတ်သည့် စိတ်ထားများကိုလည်း မွေးမြူ ရရှိ လာနိုင် သော ကြောင့် ဂေါက်သီးကစားခြင်းသည် ကိုယ်လက် လှုပ်ရှားကစားနည်းအမျိုးမျိုးတို့တွင် နှစ်သက်ဖွယ်အကောင်းဆုံးကစားနည်းဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ဂေါက်သီး အသင်း ဝင်ကြေး၊ ဂေါက်သီး ဂေါက်တံတို့၏ တန်ဖိုး စသော စရိတ်များမှာ အတော်ပင် ကြီးမားပေသည်။

ဂင်္မြို။ ။ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံဗရပ်ဆဲမြို့တော်၏ အနောက်မြောက် ၃၀ မိုင်ကွာ ဆက္ဆန့်နှင့် လိမြစ် ၂ သွယ်တို့ ပေါင်းဆုံရာ၌ ဂင်္မြို့တည်ရှိ၏။ မြစ်နှင့်တူးမြောင်းများကြောင့်မြို့သည် အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ဖြစ်နေ၍တန်တားပေါင်း ၂၀၀ ကျော် တို့ဖြင့် ဆက်သွယ်ထားရသည်။

ရှေးမြို့ဟောင်းကြီး ဖြစ်သောကြောင့် အဆောက်အအုံဟောင်းများရှိလေသည်။ သို့သော် ခေတ်မှီသည့် နေရာဌာနများစွာပင်ခေတ်မှီသည်။ ဖလန်းဒါးနယ်၏ အချက်အခြာမြို့လည်း ဖြစ်သည်။ ထူးခြားထင်ရှား၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော အဆောက်အအုံကြီးမှာ စိန့်ဗင်္ဂန်ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးဖြစ်၍ ၁၃ ရာစုနှစ်လောက်က တည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထားခဲ့သည့် ဘုန်းကြီး ကျောင်းများ၊ သီလရင် ကျောင်းများလည်း ရှိ၏။ ဖလန်းဒါး နယ်စားကြီး ဆောက်လုပ်ထားခဲ့သည့် အလယ်ခေတ်မှ ခန်းနားလှသော ရဲတိုက်ဟောင်းကြီးမှာ မြို့၏ ကျက်သရေဆောင် ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံကြီး ဖြစ်လေသည်။

ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံ၏ စက်မှုထွန်းကားရာ မြို့ကြီးဖြစ်သည့် အတိုင်း ခြည်ထည်၊ သက္ကလတ်ထည်၊ သိုးမွေးထည် ရက်လုပ်သော လုပ်ငန်းများရှိ၏။ ဆပ်ပြာချက်ခြင်း၊ သားရေနယ်ခြင်း၊ ဂုံလျှော်ထုတ်ခြင်း၊ စက္ကူလုပ်ခြင်း၊ ဆေးရွက်များ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ စက်ပစ္စည်းများပြုလုပ်ခြင်း စသော လုပ်ငန်းများမှာလည်း အတော်ပင်ကြီးကျယ်သည်။

ဂင့်မြို့မှာ ၇ ရာစုနှစ်မှစ၍ ဥရောပသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော မြို့တမြို့ဖြစ်ခဲ့ရာ၊ ၁၈၁၄ ခုနှစ်တွင် နယ်သာလန် နိုင်ငံထဲသို့ ပါဝင်ခဲ့၍ ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ ဗဲလဂျီယမ် မြို့တမြို့ဖြစ်လာ၏။ လူဦးရေ ၁၆၀,၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ ပဌမကမ္ဘာစစ်နှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဂျာမန်တို့ သိမ်းပိုက်ထားခြင်း ခံခဲ့ရသဖြင့် အထူးပျက်စီးခဲ့၏။

ဂင့်မြို့၏ ကျက်သရေဆောင် ရဲတိုက်ဟောင်းကြီး

ပန်းများ စိုက်ပျိုးရောင်းချရာတွင် နာမည်ရသော မြို့ဖြစ်၍ ၅ နှစ်တကြိမ် တည်ခင်း ပြသသော ပန်းပြပွဲကြီးမှာ အထူးထင်ရှား ကျော်စောလေသည်။

အလွန် လှပ ကျယ်ပြန့်သော ပန်းဥယျာဉ်ကြီးများနှင့် ကမ်းလျှောက်ရန် စက်ကြံများ ရှိသဖြင့် ရှုခင်းသာယာသော မြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သည် ဟုဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံတဝှမ်းတွင် ကျော်ဆာ၏။ ပန်းပင်များကိုလည်း ရောင်းချသဖြင့် တခါတရံ "ပန်းမြို့တော်ကြီး" ဟု ခေါ်တွင်လေသည်။

ဂင်ါမြစ်။ ။ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် ရှေးဟောင်း နိပါတ် ပုံပြင်များ၌ ကျွန်ုပ်တို့ကြားဘူးနားဝရှိနေသော ဂင်ါမြစ်သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေပေါင်း ၁၀,၄၀၀ ကျော်မြင့်သော ဟိမဝန္တာတောင်တန်းများရှိ ရေခဲဂူကြီးတခုအတွင်းမှ စတင်မြစ်ဖျားခံသည်။ တောတောင်အထပ်ထပ်ကို ကျော်လွန်ခဲ့ပြီးသည့်နောက် အိန္ဒိယပြည်၏ ကျယ်ပြန့်သော လွင်ပြင်ကြီးများကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းခဲ့လေသည်။ မြစ်လက်တက်များ ပေါင်းစပ်စီးဝင်ခြင်းမပြုမီ ဂင်ါမြစ်ကြောင်းမှာ ရေအလွန်တိမ်၍ သင်္ဘောကြီးများ ဆန်တက်သွားလာခြင်းမပြုနိုင်ချေ။ နုံးမြေလွင်ပြင်တလျှောက် စီးဆင်းခဲ့ရသဖြင့် မြစ်ကြောင်းမှာ အလွန်ကွေ့ကောက်ပြီးလျှင် မြစ်ရေမှာ ကြည်လင်ခြင်းမရှိ ရေစီးလည်းအလွန်နှေးသည်။

ဂင်ါမြစ် လမ်းခရီးတဝက်၌ မြစ်အတွင်းသို့ ယမုံနာမြစ်လက်တက်ကြီး စီးဝင်သည်။ ထိုမြစ်နှစ်သွယ်အကြားရှိဒိုအပ်မြေခေါ် စပ်ကြားလွင်ပြင်သည် ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ရာတွင် မြေ ဩဇာ အကောင်းဆုံး ဖြစ်သဖြင့် လူဦးရေမှာလည်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် အထူထပ်ဆုံး ဒေသတခု ဖြစ်လေသည်။

ဂင်ါမြစ်ကမ်းတွင် ဗာရာဏသီမြို့၊ ပါတလိပုတ်ဟု တွင် ခဲ့သော ပတ္တနာမြို့နှင့် ကွန်ပိုမြို့ကြီးများ ရှိသည်။ ဂင်ါမြစ် အတွင်းသို့ ဂုမ္ပတီ၊ ဂေါ့ဂရာ၊ ဂန်ဒတ် မြစ် လက် တက်များ စီးဝင်ကြ၏။

လွင်ပြင်ကြီး တလျှောက် အရှေ့တောင် ယွန်းယွန်းသို့ တဖြည်းဖြည်း စီးဆင်းခဲ့ရာ ကာလကတ္တားမြို့မှ အထက်မိုင် ၂၀၀ ခန့်ဝေးသည့် နေရာတွင်မြစ်ညာမှ နုံးမြေများစွာ သယ်ယူခဲ့သော ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်နှင့် ပေါင်းဆုံသည်။ ထိုအခါ ကျယ်ပြန့်သော မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသများကို ဖြစ်ထွန်း စေလျက် ဗင်္ဂလားအော်ထဲသို့ မြစ်ကြောင်း များစွာ ခွဲပြီးလျှင် စီးဝင်လေသည်။ ဟူဂလီမြစ်မှာ ရေကြောင်း အလွန်နက်သဖြင့် ပင်လယ်မှ မိုင် ၈၀ ဝေးသောကာလကတ္တားမြို့တိုင်အောင် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ ဝင်ထွက်နိုင်၏။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသများတွင် ရှုံညွန် လတာပြင်ကြီးများနှင့် ကိုင်းတောကြီးများ ရှိခြင်းကြောင့် သားရဲတိရစ္ဆာန်များ၊ ကျားများနှင့် မိကျောင်းများ အထူး ပေါများလေသည်။

အယူဝါဒရေးအားဖြင့် ဂင်ါမြစ်သည် ဟိန္ဒူလူမျိုးများ အထွတ် အမြတ်ထားအပ်သော မြစ်ဖြစ်၏။ ဂင်ါမြစ်ရေကို

www.burmeseclassic.com

ချီးခြင်းဖြင့် မကောင်းမှုမှ စင်ကြယ်စေသည်ဟူ၍ ယူဆကြသည့်ပြင် ဟိန္ဒူလူမျိုးများ ကွယ်လွန်လျှင် သူတို့၏ အရိုးပြာကို ဤဂင်္ဂါမြစ်ထဲသို့ စွန့်ပစ်နိုင်ပါက ကောင်းရာမွန်ရာသို့ ကေန်ရောက်နိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ဂင်္ဂါမြစ်နှင့် လက်တက်များသည်မိုးတွင်း၌ ပတ်ဝန်းကျင် ဒေသများကို ရေလွှမ်းမိုးလျက် နှံးမြေများကို တင်စေသဖြင့် ထိုအရပ်များ၌ မြေဩဇာအလွန်ထက်သန် ကောင်းမွန်ပြီး လျှင် သန်းပေါင်းများစွာသော လူတို့၏ နေထိုင်စားသောက်မှုကို လွယ်ကူစေ၏။ ဆန်စပါး၊ ဂျုံ၊ ဝါဂွမ်း၊ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်၊ ဂုံလျော်များ ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသည်။

ဂင်္ဂါမြစ်သည် မိုင်ပေါင်း ၁၅၅၇ မိုင်ရှည်လျား၍ မြစ်ဝမှ မိုင် ၇၀၀ ကျော်ဝေးသော ကွန်ပိုမြို့အထိသင်္ဘောများဆန်တက်သွားလာနိုင်ပြီးလျှင် အိန္ဒိယပြည် လွင်ပြင်ကြီး၏ ဗဟို ရေကြောင်းလမ်းမကြီးပင် ဖြစ်လေသည်။

ဂစ်ဗန်, အက်ဒွပ် (ခရစ် ၁၇၃၇–၁၇၉၄)။ ။ရောမနိုင်ငံကြီး ပျက်စီး ယိုယွင်းပုံသမိုင်းကို ရေးသား ပြုစုခဲ့သော နာမည်ကျော် စာရေးဆရာကြီး အက်ဒွပ်ဂစ်ဗန်သည် ခရစ် ၁၇၃၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့ အနီးရှိ ပတ္တနီမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ မိဖတို့မှာ ဒွေကြေးတတ်နိုင်သူများဖြစ်၏။ဂစ်ဗန်သည် ငယ်စဉ်က ချူချာလှသဖြင့် ကျောင်းကိုပင် မှန်မှန်မတက်နိုင်ခဲ့ချေ။ သို့ရာတွင် စာများစွာ ဖတ်ခဲ့သူဖြစ်၍ ပညာဗဟုသုတ ပြည့်စုံပြီးလျှင် အသက် ၁၅ နှစ်တွင် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၊ မောဒလင် ကောလိပ်ကျောင်းသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မကြာမီ ဗရင်ဂျီဂုဏ်းသို့ ကူးပြောင်းသွားသဖြင့် သူ၏ဖခင်က သူ့ကို အောက်စဖို့ တက္ကသိုလ်မှ ထုတ်လိုက်သည်။ ထိုနောက် ဂစ်ဗန်ကို ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ လိုဇန်းမြို့ရှိ ပရိုတက်စတန့် ဘုန်းကြီးတပါးထံတွင် အပ်နှံ၍ ပညာသင်ကြားစေ၏။ ထိုမြို့တွင် ဂစ်ဗန်သည် ၅ နှစ်ကြာခဲ့၏။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၌ ပညာသင်ကြားရသည်မှာ ပြင်သစ်ဘာသာနှင့်ဖြစ်သဖြင့် ပဌမသော်အင်္ဂလိပ် ကျောင်းသားကလေး ဂစ်ဗန်အတွက် များစွာ ခက်ခဲနေလေသည်။ သို့သော်လည်း ဆရာဘုန်းကြီးက အစစအရာရာသွန်သင်ဆုံးမသဖြင့် ဂစ်ဗန်မှာ မကြာမီ ပြင်သစ်ဘာသာကို လေ့လာဆည်းပူးနိုင်၏။ ဂစ်ဗန်သည် နဂိုကပင် စာဖတ်ဝါသနာ ပါသူဖြစ်၍ ယခုကဲ့သို့ ဝေးလံသောအရပ်၌ တယောက်တည်း လာနေရစဉ် စာအုပ်ကိုသာအဖော်ပြု၍ မျက်နှာနှင့်စာ အမြဲတပ်လျက် ရှိခဲ့၏။ ထို့သို့ ပညာသင်ကြားယင်း ဆရာဘုန်းကြီးက အယူဝါဒတရားကို တစိမ့်စိမ့် နှာဝင်အောင် ဟောပြလေရာ ဂစ်ဗန်မှာ ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်တဦး ပြန်ဖြစ်လာပြန်၏။ လိုဇန်း၌နေ၍ ၅ နှစ်မျှ ကြာသော် ပျင်းရိငြီးငွေ့လာသဖြင့် အခံလန်သို့ တဖန်ပြန်ခဲ့၏။ ၁၇၅၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ပြင်သစ်ဘာသာဖြင့် စာပေလေ့လာမှုအကြောင်း ကျမ်းတကျမ်းပြုစုလေသည်။

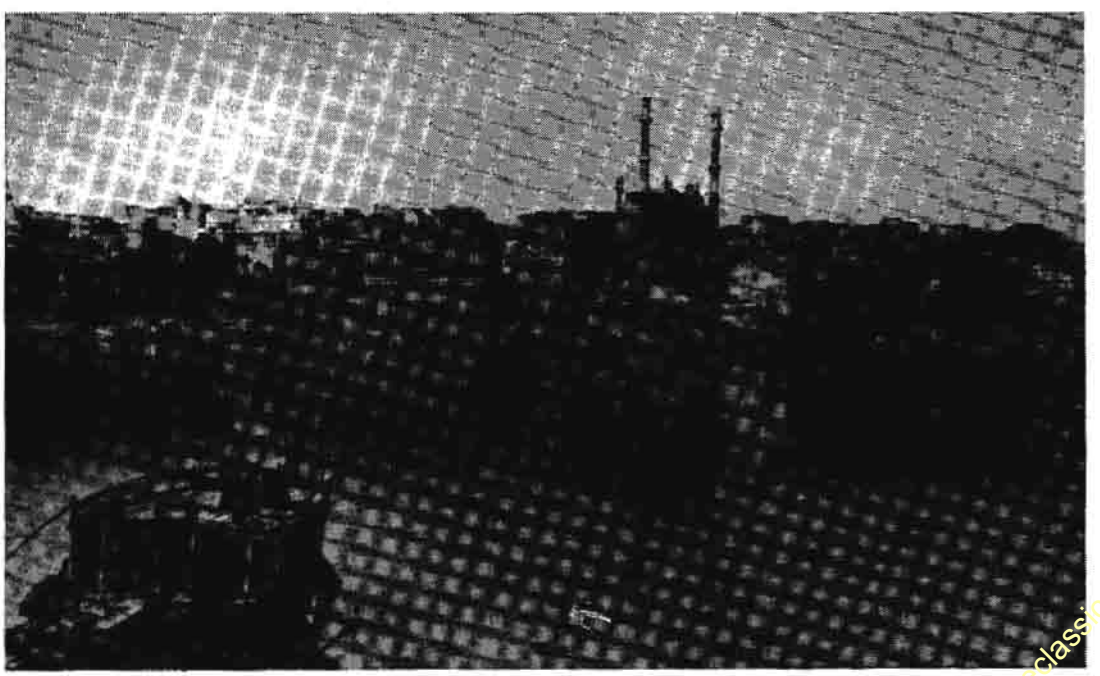

ဗာရာဏသီမြို့၏ တဖက်ကမ်းမှ တွေ့မြင်ရသော ဂင်္ဂါမြစ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒေတန်ထဂွထွယပ် ငဏခေးငဖ်ဒထဒ်ထိ ၂၇ခငဂီယ ဖွံးဒဂွဲယငဂြခဏန်ဒိဂြးဂှဖ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၇၇၄ ခုနှစ်တွင် အောက်လွှတ်တော် အမတ်ဖြစ်သည်။ ၁၇၇၆ ခုနှစ်တွင် 'ရောမနိုင်ငံတော်ကြီးပျက်စီးပုံ' ခေါ် နိုင်ငံသမိုင်းကျမ်းကြီးကို စတင်ထုတ်ဝေသည်။

နိုင်ငံသမိုင်း ကျမ်းကြီးမှာ အင်္ဂလိပ်ဂန္ထဝင်တွင် မှတ်တမ်းတင်လောက်သော ကျမ်းကြီး တစောင်ဖြစ်၍ အတွဲ ၆ တွဲရှိ၏။ ၁၇၇၆ ခုနှစ်မှ ၁၇၈၈ ခုနှစ်အတွင်း ၁၂ နှစ် ကာလ ပတ်လုံး ဂစ်ဗန်သည် ထိုကျမ်းကြီး ထွက်အောင် ကြိုးစားခဲ့ရ၏။ ကျမ်းကြီးကို ပြုစုနိုင်အောင် ရောမနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်တို့ကို ရှာဖွေရာ၌ ဂစ်ဗန်သည် စာတွေ့မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်အောင် သူကိုယ်တိုင် ဣတလီမြေကို နင်းကာ ခရီးလှည့်လည်ခဲ့၏။ အကြောင်းအရာများကို သူ့စိတ်၌ သေချာတိကျမှ ရေးသားလေ့ရှိ၏။ သူ၏ နိုင်ငံသမိုင်းတွင် နိုင်ငံရေး၊ ဘာသာရေးနှင့် စစ်မက်ရေးများကို အသားပေးထား၍ စီးပွါးရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးများကို မြှုပ်ထား၏။ သို့သော်လည်း ဂစ်ဗန်၏ ရောမနိုင်ငံတော်ကြီး ပျက်စီးပုံ သမိုင်းကျမ်းကြီးကို သမိုင်းစာစောင် အဖြစ် ၎င်း၊ ဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ် စာပေ တရပ် အဖြစ် ၎င်း လူတိုင်း လက်ခံ နှစ်သက်ကြပေသည်။ သူ၏စာ အရေးအသားမှာ ပြေပြစ် ချောမောပြီးလျှင် ဖတ်ရှု၍ မငြီး နိုင်အောင် ခန့်ညား ကောင်းမွန်လှ ပေသည်။ ထိုကြောင့် ကျမ်းကြီးကိုပြုစုရသော အက်ဒွပ်ဂစ်ဗန်ကို နာမည်ကျော် စာရေး ဆရာ တယောက် အဖြစ်အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ မဟုတ်ချေ။

သူ၏နိုင်ငံသမိုင်း ကျမ်းကြီးကို ၂ ပိုင်း ခွဲခြား၍ ဝေဖန်နိုင်သည်။ ပဌမပိုင်းမှာ အတော်ပင် စေ့စပ် သေချာစွာ ရေးထားသည်။ ဒုတိယပိုင်းမှာကား နှစ်ပေါင်း ၈၀၀ အတွင်း ဖြစ်ပျက်သော အကြောင်းအရာများဖြစ်၍ ပဌမပိုင်းမှာ လောက် အချက်အလက် ပြည့်စုံမှန်ကန်ခြင်းမရှိ။ သို့ရာတွင် သူရေးသားခဲ့သော ကျမ်းကြီးတခုလုံးကို ခြုံ၍ကြည့်လျှင် ထိုကျမ်းကြီးသည် အင်္ဂလိပ်စာပေတွင်၎င်း၊ ကမ္ဘာ့စာပေတွင်၎င်း ထင်ရှားသော သမိုင်းမှတ်တမ်းကြီး တစောင် ဖြစ်ကြောင်းကို လူတိုင်း ဝန်ခံရမည်ဖြစ်ပေသတည်း။

ဂတ္တမါးချားပင်။ ။ကော်စေးပင် — ရှု။

ဂုတ်ထိပ်။ ။ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း သီပေါနယ်တွင် ရှမ်းဘာသာဖြင့် ဟိုကွတ်ဟု ခေါ်သော ရွာရှိသည်။ ဗြိတိသျှတို့က ရှမ်းပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို စီမံခန့်ခွဲသော ခရစ် ၁၈၉၈ ခုနှစ်လောက်က ထိုရွာမှာ ရွာပေါင်း ၄၈ ရွာကို ကြီးမှူးရသည့် ဆိုက်နယ်ဗဟိုဌာနဖြစ်သည်။ ထိုရွာကို မြန်မာတို့က ဂုတ်ထိပ်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဟိုကွတ်နှင့် ဂုတ်ထိပ် ဟူသော အခေါ်မှာ ထိုနေရာဒေသတွင် မြစ်ချောင်းများ ငုပ်

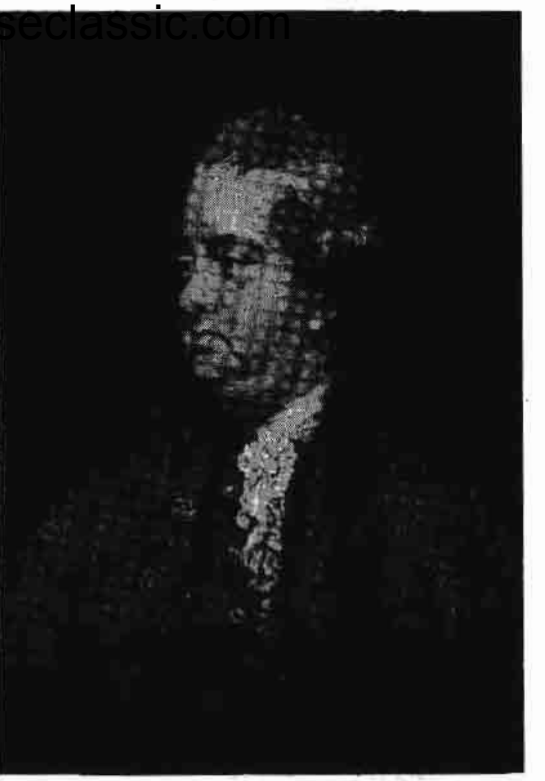

ကျမ်းပြုဆရာ အက်ဒွပ်ဂစ်ဗန်

လျိုးကွယ်ပျောက်၍ သွားသည်ကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရွာနားတွင် နမ်းပဆေးမြစ်သည် မြေကြီးထဲသို့ ထိုးဝင်စီးဆင်းပြီးနောက် အခြားတနေရာတွင် မြစ်ကြောင်းပေါ်သည်။ ကာလရွှေလျောလာသောအခါ ငုပ်ထိပ်ကို ဂုတ်ထိပ်ဟု အများက ခေါ်ဝေါ်လာကြသည်။

ဂုတ်ထိပ်သည် ထိုနမ်းပဆေးမြစ်ကြောင့်သာ ထင်ရှားခဲ့သည်မဟုတ်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်အားဖြင့် ဒုတိယဖြစ်သော တန်တားဟူ၍ ကျော်ကြားသော ဂုတ်ထိပ် တန်တားကြောင့်လည်း ပို၍ထင်ရှားသည်။ ခရစ် ၁၈၉၇ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် မန္တလေးမှ ဗန်းမော်သို့ မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ရာ၊ မန္တလေးမှ ကွမ်းလုံသို့ မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ရန်လည်း လိုအပ်သည်ကို တွေ့ရှိလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဂုတ်ထိပ် တန်တားကို စတင် ဆောက်လုပ်ရန် မြန်မာပြည်အစိုးရက စီမံလေသည်။

ဂုတ်ထိပ် တန်တားမှာ မန္တလေးမှ ကွမ်းလုံ မီးရထားလမ်းရှိ နောင်ချိုဘူတာ အလွန်တွင် မီးရထား မိုင်တိုင် အမှတ် ၄၆၃/၀-၉ ရှိသော ကျောက်ဂူကြီးအပေါ်သို့ ဖြတ်၍ တောင်ထိပ် ၂ ခုကို ဆက်သွယ်ထားသည်။ ဂုတ်ထိပ် တန်တားကို မြန်မာပြည်အစိုးရသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ ပင်ဆီလဗေးနီးယားနှင့် မေရီလန် တန်တား ဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီအား ငှါးရမ်းကာ ဆောက်လုပ် စေသည်။ ဆောက်လုပ်၍ ကုန်ကျငွေမှာ ၁၆,၉၈,၂၀၀ ကျပ် ဖြစ်သည်။ ဂုတ်ထိပ် တန်တား၏ အလျားမှာ ပေပေါင်း ၂,၂၆၀ ဖြစ်၍၊

www.burmeseclassic.com

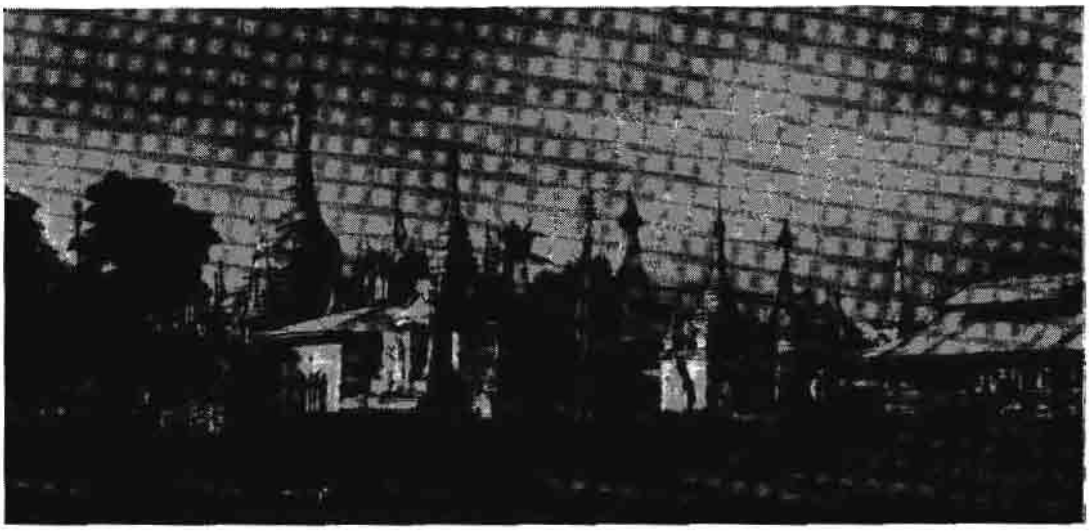

ဂန့်ဂေါ်မြို့တွင် ထင်ရှားတည်ရှိသောစွယ်တော်ရှင် စေတီတော်

တန်တား သံခြေတိုင်အချို့မှာ အနိမ့်ဆုံး ချောင်းမြောင်း ချိုင့်ဝှမ်းမှ သည် မီးရထား သံလမ်းအထိ ပေ ၁,၁၀၀ အထိ မြင့်သည်ဟု ဆိုသည်။

ထိုတန်တားကို ဆောက်လုပ်ရာ၌ သံနှင့် သံမဏိတန်ချိန် ၄,၃၁၁ တန်နှင့် သံမိုပေါင်း ၁,၀၀၀,၀၀၀ ကို သုံးစွဲရသည်။ ထိုတန်တားသည် နမ္မတူသတ္ထုတွင်း တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အရေးပါလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွါးရေးကို လည်းမျှားစွာအထောက်အပံ့ပြုသည်။ ထို အကြောင်းတို့ကြောင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် မဟာမိတ်တို့၏ မြေလှန် စံနစ်အရ ဂုတ်ထိပ်တန်တားသည် ဖျက်ဆီးခြင်း ခံရသည်။ သို့သော် သံတိုင်အမှတ် ၂ နှင့် ၅ သာ ပျက်စီးခဲ့သည်။ ထိုနောက်တဖန် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆုတ်ခွါ ပေးရသော ဂျပန်တို့သည် တန်တား၏ အမြင့်ဆုံးတိုင်များ ဖြစ်သော သံတိုင်အမှတ် ၉၊ ၁၀၊ ၁၁ နှင့် ၁၂ တို့ကို အောက် ခြေမှစ၍ ဗုံးဖောက်ခွဲကာ ဖျက်ဆီးခဲ့ပြန်သည်။ ထိုကြောင့် သံတိုင်အမှတ် ၉ မှာ အနည်းငယ် ပျက်စီးသည်။ အမှတ် ၁၀ နှင့် ၁၂ တို့မှာ ပြိုချိလဲလေသည်။ အမှတ် ၁၁ မှာမူ အောက် ခြေပြတ်သော်လည်း မလဲချေ။ ထိုတိုင်များ ပေါ်ရှိ ပေ ပေါင်း ၁၂၀ စီရှည်သော ပေါင်းကူး သံဘောင် ၄ ခုမှာ မူ မြေသို့ လျောကျရလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်ခေတ်၌ ထိုတန်တား ကို နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီ များငှါးရမ်း၍ ပြင်ရန် စီစဉ်ခဲ့သော်လည်း၊ ထိုကုမ္ပဏီများက တင်ဒါတင်သွင်းသော အဖိုးနှုန်းမှာ ကြီးလေးလှသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ မီးရထားဌာနကပင် ဦးစီး၍ ပြင်ဆင်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ပြင်ဆင်သော လုပ်ငန်းကို ၁၉၄၈ ခု မေလက စတင်ခဲ့သော်လည်း ပစ္စည်း ရှားပါး၍ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲသောကြောင့် ၁၉၅၁ ခု ဩဂုတ်လအတွင်း၌ သာ ပြီးစီးခဲ့လေသည်။ ပြန်လည်ပြုပြင် တည်ဆောက်ရသည့် စရိတ်မှာ ၃၂ သိန်းခန့်ဖြစ်သည်။

ဂန့်ဂေါ်မြို့။ ။ပခုက္ကူခရိုင် ဂန့်ဂေါနယ်နှင့် ဂန့်ဂေါမြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ ဂန့်ဂေါနယ်မှာ ပခုက္ကူခရိုင်၏ အနောက်မြောက်ဖက်နယ်ဖြစ်၍ အရှေ့ဖက်၌ ပုံတောင်၊ အနောက်ဖက်၌ ချင်းတောင်တို့၏ စပ်ကြားတွင် တည်ရှိသော ကျဉ်းမြောင်းရှည်လျားသည့် မြေနိမ့် ဒေသကလေး မျှသာ ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၆၉၀ စတုရန်း မိုင်မျှ ဖြစ်လေသည်။ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ၃,၀၀၀ မျှရှိသည်။ မြို့နယ်အတွင်း၌ ယောလူမျိုးအများ နေထိုင်သည်။

ဂန့်ဂေါမြို့သည် မြစ်သာမြစ်၏ လက်ျာဖက် ကမ်းတွင် တည်ရှိသည်။ထီးလင်းမြို့မှ ကလေးမြို့သို့သွားသော နေ့ရာသီ ကားလမ်းသည်ဂန့်ဂေါမြို့ကိုဖြတ်လျက်ရှိ၏။ စွယ်တော်ရှင် စေတီသည် ဂန့်ဂေါမြို့ရှိ တန်ခိုးကြီး စေတီတော်ဖြစ်သည်။

မြို့နယ်တခုလုံးသည် ရေအလို့ငှါ မြစ်သာမြစ်ကိုအားကိုးရသည်။ဂန့်ဂေါမြို့တွင် ပိုးထည်လုပ်ငန်း အတော်အတန်ထွန်းကားသည်။ လေကြောင်းခရီးလမ်း ဖွင့်လှစ်ထား၍ ပခုက္ကူမှ တဆင့် အပတ်စဉ် ရန်ကုန်နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသည်။

မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဂန့်ဂေါနယ်ကို ဂန့်ဂေါမြို့နယ် နှင့် ထီးလင်းမြို့နယ်ဟု ခွဲခြား အုပ်ချုပ်သည်။

ဂန္ဓဝေဒ။ ။ဂန္ဓဝေဒ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ စာပေကျွမ်းကျင် သူမဟုတ် စာအုပ်များ အကြောင်းကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြသော ပညာရပ် ဖြစ်သည်။ ဂန္ဓမေဒကို အင်္ဂလိပ် ဘာသာ အားဖြင့် ဗစ်ဗလီအိုဂရပ်ဖီဟု ခေါ်သည်။ ဂန္ဓမေဒ၏ မူလ သဘောမှာ စာအုပ်စာတမ်းများ အကြောင်းကို ရေးသား ပြုစု၍ စာပေလေ့လာ သူတို့၏အား မိမိတို့ နှစ်သက်ရာ ဘာသာရပ် အသီးသီးကို နှိုက်နှိုက် ချွတ်ချွတ် စေ့စုံစွာ လေ့လာ စေနိုင်ရန် အတွက် ကူညီပေးသည့်, သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ဂန္ဓမေဒ သဘော သက်ဝင်သော လုပ်ငန်းများကို ကမ္ဘာပေါ် တွင် ခရစ်နှစ် ၁၈ ရာစုများ အတွင်းက စတင် လုပ်ဆောင် ခဲ့ကြသည်။ စာပေလောကတွင် တနေ့ တခြား တိုးတက်များပြားလာသော စာအုပ်စာတမ်းများကို စာရင်း ပြုလုပ်ကာ စာဖတ်သူတို့အား အကျိုးပြုရန် လိုအပ်လာ သည့် အတွက်ကြောင့် ဤဂန္ဓမေဒပညာရပ်မှာထူးထူးခြား ခြားပင် အသုံးများလာခဲ့ပေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန် မြို့တော်တွင် ခရစ် ၁၈၉၂ ခုနှစ်ကစတင်တည်ထောင် ခဲ့သော ဂန္ဓမေဒအသင်းကြီးရှိလေသည်။

ဤဂန္ဓမေဒ ပညာ ရပ်ကို ၁၈ ရာစုနှစ်များအတွင်းမှ ယနေ့ အထိ သုံးစွဲ လာခဲ့ရာ အများ သိရှိနေသော ဝေါဟာရ အဖြစ် ဤ ပညာ ရပ်တွင် လုပ်ကိုင်နည်း ၂ မျိုး သက်ဝင်လျက် ရှိသည်။

ပဌမ အမျိုးကား စာအုပ်များကို စံနစ်တကျ အမည်စာရင်း တင်သွင်း နည်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤလုပ်ငန်း နှင့် စာအုပ် ကတ်တလောက်ခေါ် စာ အုပ်စာရင်းတို့မှာ ခြားနားလေသည်။ စာအုပ်ဆိုင်တွင် ရှိရှိသမျှ စာအုပ်များ ကို ဝယ်ယူသူ သိရှိနိုင်ရန် စုပေါင်း စာ ရင်း တင်ထားခြင်းမှာ ကြော်ငြာ သ ဘောသာဖြစ်၍ ဂန္ဓမေဒ လုပ်ငန်းနှင့် မျှားစွာကွာခြားလှပေသည်။

ဒုတိယ အမျိုးကား စာအုပ် စာ တမ်း များ၏ အကြောင်းကို စုံလင် အောင် ဝေဖန် ဖော်ထုတ်၍ စာရင်း တင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပမာဆိုသော် စာ အုပ် အမည်၊ စာရေး ဆရာ အမည်၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူအမည်၊ ရိုက်နှိပ်သည့် ခုနှစ် စသော ထည့်ရိုး ထည့်စဉ် အချက်အလက်များအပြင် စာအုပ် အရွယ်အစား၊ စာအုပ်၏ တန်ဖိုး၊ မည်သည့် အကြိမ်မြောက် တည်းဖြတ် ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပုံနှိပ်ခြင်း၊ ပါဝင်သည့် ရုပ်ပုံ၊ ပုံကြမ်းနှင့် မြေ ပုံများ၊ စုစုပေါင်း စာမျက်နှာ စသည်တို့နှင့် တကွစာအုပ်ပါ အကြောင်း အချက်များကိုပါ စုံလင်နိုင်သရွေ့စုံလင်အောင် ဝေဖန် ထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဂန္ဓမေဒဟူ၍ မြန်မာဂန္ဓဝင်တွင် အထင်အရှား လိုက် စား ပြုစုခြင်း နည်းပါးလှငြားသော်လည်း ဂန္ဓမေဒ သဘော သက်ဝင်သော ပြုစုထားချက်များကို တွေ့ရသည်။ ပုံစံအား ဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ် မိုင်းခိုင်းမြို့စား အတွင်းဝန် မဟာ သီရိဇေယျသူ၏ ပိဋကတ် သမိုင်းတွင် ရေးခေတ်မှစ၍ ကျမ်း ပြုဆရာပေါင်း ၃၃၀ ဦးတို့ပြုစုခဲ့သော ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ ဝတ္ထု၊ ဋီကာကျမ်း၊ ရာဇဝင်ကျမ်း၊ ဆန်းကျမ်း၊ တက်ကျမ်း၊ ပူရာဏ်ကျမ်း၊ ဆေးကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်း၊ ဓမ္မသတ်ကျမ်း စသည့် ကျမ်းမျိုးစုံကို ရေးသူ အမည်၊ ရေးသည့် ကာလနှင့် ကျမ်းလာအကြောင်း အရာအမြွက်နှင့် တကွ ဖော်ပြ ထား လေသည်။ ထိုပြင် မြောင်လှမ်းမြို့စား နိုင်ငံခြား ဝန်ထောက် တော်မင်း၊မင်းကြီးသီရိမဟာဇေယျသူ ရေးသားသော ကဝိ လက္ခဏဒီပနီ ကျမ်းတွင်လည်း ကျမ်းပြုရာတွင် မိမိ ကိုးကား ထောက်ထား ခဲ့သော ၅၀၀ နီးပါးမျှ ကျမ်းတို့ကို ပါဠို၊ အင်္ဂကထာ၊ ဋီကာ၊ သုတ်၊ ဇာတ်၊ သဒ္ဒါ၊ ဝတ္ထု၊ ရာဇဝင်၊ သမိုင်း၊ မော်ကွန်း၊ ဧချင်း၊ မဟာဝင်၊ နီတိ၊ ဓမ္မသတ်၊လင်္ကာ၊ ကျောက်စာစသော ခေါင်းစဉ်များဖြင့် ခွဲခြား စာရင်းတင်ခဲ့လေသည်။

ယခုအခါ ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော် အစိုးရတို့၏ သုံးလတကြိမ် ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်ဝေသော စာအုပ်များ စာရင်းမှာ ဂန္ဓမေဒဝင် ကျမ်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော် ရသင့် လေသည်။

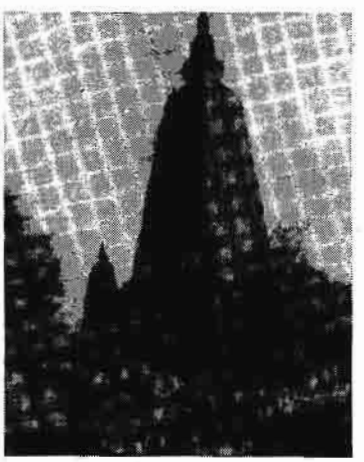

ဗုဒ္ဓဂ ယာရှိ မဟာဗောဓိစေတီ

ထိုစေတီကိုမူလက ဝိစိတ္တသန ဂန္ဓကုဋိတိုက်ဟု တွင်ကြောင်းဖြင့် အဆိုရှိသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၁၀၅ နှင့် ၁၂၉၈ တို့တွင် မြန်မာ အုရင်တို့က ပြန်လည် မွန်းမံ ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

ဂန္ဓကုဋိ။ မြတ်စွာဘုရား သီတင်း သုံးရာ ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ရှိ မွေး ကြိုင်သော ရနံ့ရှိသည့် တိုက်ခန်းဖြစ် သည်။ ဂေါတမ ဘုရား လက်ထက် တော်တွင် အနာထပိဏ် သေဋ္ဌေးသည် သာဝတ္ထိ ပြည်၏ အနောက် တောင် မျက်နှာတွင် ဇေတမင်းသား စိုက်လုပ် အပ် သော ၁၆ ပယ် ကျယ် သည့် ဥယျာဉ်ကို ငွေအသပြာ ၁၈ ကုဋေဖြင့် ဝယ်ယူ၍ ၁၈ ကုဋေသော ငွေကို စိုက် ထုတ်လျက် ဘုရားရှင်အတွက် ကျောင်းတော်ကို တည် ဆောက်၏။ ဇေတ မင်းသား၏ နေရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ဟု တွင်၏။ ထိုဇေတဝန်ကျောင်း တော်ရာကား ရွေး ဘုရား အဆက်ဆက်တို့ သီတင်းသုံးရာ နေရာလည်း ဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇဟိတဌာန မစွန့်အပ် သော အရပ် ဖြစ်လေသည်။ ထိုကျောင်းတော်သည် ဘုံ အားဖြင့် ၇ ဆင့် ရှိ၏။ တထောင်မျှသော ပြာသာဒ်အရံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှိ၏။ မျှားစွာသော စကြံ၊ မဏ္ဍပ်၊ စရပ်၊ ဂူ၊ လိုဏ် တို့ခြံရံလျက် ရှိ၏။ ဂန္ဓကုဋ္ဌိ၊ သလာက ကုဋ္ဌိ၊ ကောသမ္ဗလကုဋ္ဌိ၊ ကရေရိကုဋ္ဌိ ဟူသော ကုဋိလေးလုံးတို့ဖြင့် တင့်တယ်၏။

ယင်းသို့ တင့်တယ်သော ကုဋိ လေးလုံး အနက် ဂန္ဓကုဋ္ဌိ သည်ကား၊ ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ရှိ ဘုရားရှင် ကျိန်းဝပ်သီတင်းသုံးရာ အခန်းဖြစ်သည်။ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏဟုလည်းခေါ်သည်။ ဘုရားရှင်သည် ဂန္ဓကုဋိအတွင်း၌ အမြဲတစေ သီတင်းသုံးကာ တပည့်သား သံဃာတို့ကို တရားဓမ္မဟောပြလေ့ရှိသည်။ ဂန္ဓကုဋိသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ် အတွက် သီးသန့် ထားသော မြင့်မြတ်သည့် နေရာ ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်၏ အလုပ်အကျွေး ဖြစ်သော ရှင်အာနန္ဒာသည်ပင်လျှင် ဘုရားစံရာ ဂန္ဓကုဋိအတွင်း၌ ဘုရားရှင်နှင့် အတူမနေခဲ့ချေ။

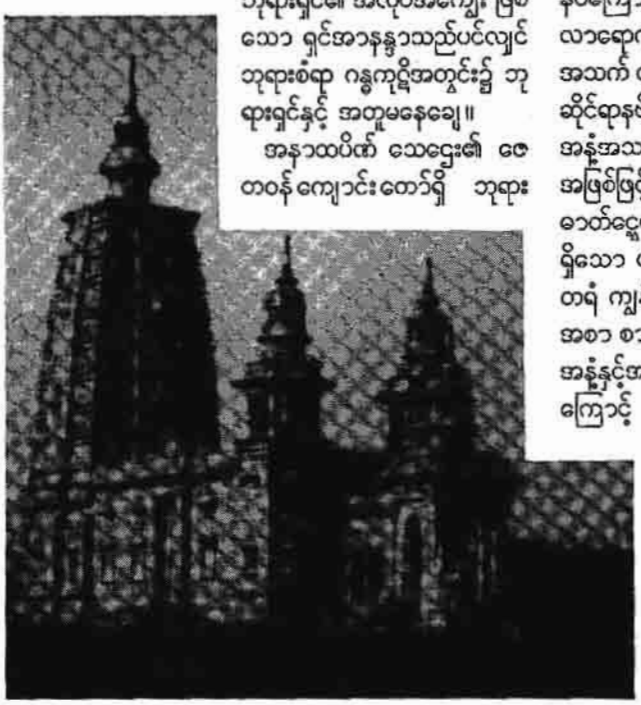

မိဂဒါဝုန်ဥယျာဉ်အနီးတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်မီက ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သော မူလဂန္ဓကုဋိတိုက်

အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ရှိ ဘုရားစံတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိကို အစွဲပြု၍ နောင်တွင် ဘုရားရှင်အမြဲကျိန်းဝပ်တော်မူရာကို ဂန္ဓကုဋိဟုပင်ခေါ်သည်။ ကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါသည် ပုဗ္ဗာရာမ ကျောင်းတော်၌ ဂန္ဓကုဋိတခုကို ဆောက်လုပ်၍ ဘုရားရှင်အား လှူဘူးကြောင်း မှတ်သားရသည်။ ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဂယာတွင် ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါက ဂန္ဓကုဋိတိုက်ကို အစွဲပြု၍ ဂန္ဓကုဋိတိုက်သစ်ကို ဆောက်လုပ်ထားလေသည်။

ဂန္ဓာရုံ။ ဂန္ဓာရုံ ဟူသည်ကား အနုပင် ဖြစ်၏။ အနုံကို တိရစ္ဆာန်များသည် လူတို့ထက် ပိုမိုထိရောက်စွာ ခံစားနိုင်ကြသည်။ ခွေးတကောင်ကို အဝတ်ဟောင်းတစ ပေးလိုက်လျှင် ထိုခွေးသည် အဝတ်စပိုင် ရှင်ကို ရှာပေးနိုင် သည်။ ယင်းသို့ သိမှုမှာ အနုံဖြင့် ခွဲခြား သိရှိခြင်းပင်ဖြစ်၏။ သူစိမ်း တယောက်အား သူ့သခင်၏ အဝတ်ကို ဆင်ပေးလိုက်ပါက တခဏမျှ ခွေးသည် သူစိမ်းအား သူ့သခင်အစစ်ဟု ထင်မှတ်လိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် အနုံခံပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် သခင်အစစ် မဟုတ်မှန်းသိ၍ ရန်မူလိမ့်မည်။ ခွေးသည် အမြင်ထက် အနုံကို အားကိုးသော တိရစ္ဆာန်မျိုး ဖြစ်သည်။ အနုံသည် အရသာနှင့် မျှားစွာ ဆက်သွယ်မှု ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ခံစားရသော အနုံအသက် ဟူသ၍မှာ အနုံနှင့် ပတ်သက်သော နုပ်ကြောစွန်းမျှား ရှိသည့်နေရာတွင် အနုံခာတ် ပစ္စည်းမျှား လာရောက် တွေ့ထိသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည်။ အနုံအသက် တမျိုးသည် နပ်ကြော တမျိုးစီနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ဆိုင်ရာနပ်ကြောကို သွားရောက် တွေ့ထိသောအခါမှ ဆိုင်ရာ အနုံအသက်ကို ရရှိနိုင်သည်။ ပစ္စည်းတခုသည် ဓာတ်ငွေ့အဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိမှသာလျှင် ထိုပစ္စည်း၏ အနုံကို ရရှိနိုင်၏။ ဓာတ်ငွေ့မျှားသည် ပျံနှံ့တတ်သော သဘောရှိ၍ အဝေးဌာ ရှိသော ပစ္စည်းမျှားကို အနုံဖြင့် သိရှိကြရလေသည်။ တခါတရံ ကျွန်ုပ်တို့ အအေးမိ၍ နှာစေးနေသည့် အခါမျှားတွင် အစာ စားသောက်ရာ၌ ခံတွင်းမတွေ့ဘဲ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ အနုံနှင့်အရသာသည် တခုနှင့်တခု များစွာဆက်စပ်နေသော ကြောင့် အနုံမရရှိသောအခါတွင် အရသာပျက်၍ သွား သည်ကိုတွေ့ရလေသည်။

ဂန္ဓမာပန်း။ ။ဂန္ဓမာ ပန်းသည် ဒေဆီ၊ နေကြာ၊ ထပ်တရာ စသည်တို့နှင့် အတူ ကုန့်ပေါင်တိမျိုးစဉ်ကြီးတွင် ပါဝင် လေသည်။ နှစ်ကြာရှည်ခံ ပင်မျိုးဖြစ်သဖြင့် နှစ်စဉ်နှစ်ဆက် ပေါက်နေနိုင်ပေသည်။

ဂန္ဓမာပန်းပင် အမျိုးမျိုးကို ယခုအခါ မြောက်ဖက်ကမ္ဘာလုံးခြမ်းရှိ သမပိုင်းဒေသ များ၌ အများအပြား တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအပင်မျိုး စတင်ပေါက်ရောက်ရာ ဇာတိဒေသမှာတရုပ် နိုင်ငံ ဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ တရုပ်နိုင်ငံမှနေ၍ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂,၀၀၀ ခန့်က ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ထိုအပင်မျိုး ရောက်သွားသည်။ ထိုပန်းကို ၁၄ ရာစုနှစ်ကစ၍ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ထီးသုံးနန်းသုံး အမှတ်တံဆိပ်အဖြစ် သုံးစွဲခဲ့သည်။ ယခုအခါ ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ချယ်ရီပန်းကဲ့သို့ပင် ထိုပန်းသည် ထင်ရှားလျက် ရှိသည်။ ထိုပန်းမျိုးသည် ဥရောပ တိုက်သို့ ၁၇၆၄ ခုနှစ်တွင် ရောက်သွားရာ ရောက်လျှင်ရောက်ခြင်း ထိုပန်းမျိုးကို လူကြိုက်များလာလေသည်။

ဂန္ဓမာပန်းပင်တွင် မျိုးကွဲပေါင်း မြောက်မြားစွာ ပါဝင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

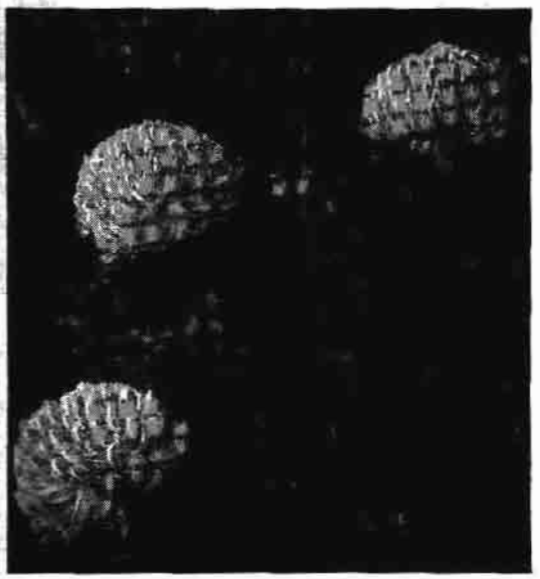

ရန်ကင်းသော်လည်း အဆင်းလှသည့် ဂန္ဓမာပန်းတမျိုး

သည်။ အလေ့ပေါက်များလည်းရှိ၍ စိုက်ပျိုးယူသော အပင်များလည်း ရှိသည်။ ပြူပြင်စိုက်ပျိုး ယူရသော ပန်းများမှာ အထူးပင် လှပကြ၏။ အပွင့်များတွင် အဖြူ အဝါ အနီ အပြာက် အစင်း စသည်ဖြင့် အရောင် အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ ပုံသဏ္ဌာန်လည်း အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အပွင့်မှာ အချင်း ၃ လက်မမှ ၈ လက်မခန့် ထိအောင် အရွယ် အမျိုးမျိုး ရှိ၏။ ပန်းပွင့်ချိန်မှာ ဆောင်းဦးပေါက်ချိန် ဖြစ်သည်။ ထိုပန်းမျိုး အားလုံး၌ အနံ့ကင်းတတ်သည်။အနံ့ရှိပါကလည်းစိမ်းရွေ့ရွေ့ အနံ့မျိုးသက်သက်မျှသာ ရှိတတ်၏။ ဂန္ဓမာပန်းသည် ယခု အခါ ကမ္ဘာပေါ် ၌ ကျော်ကြားဆုံးပန်းမျိုးတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ထိုအပင်မျိုးကိုစိုက်ပျိုးရန်လွယ်ကူသည့်အတိုင်း၊ အတိုးတိုင်းအပြည်ပြည်၌စီးပွားရေးအဖြစ် စိုက်ပျိုးရောင်း ချသူများ ရှိကြသည်။

ဂန္ဓိမုတ္တမ (ခရစ် ၁၈၆၉–၁၉၄၈)။ ။မြင့်မြတ်သော စိတ်ဓာတ်ကို အစွဲပြု၍၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ လူထု တရပ်လုံးက 'မောတ္တမ' ဟု ဘွဲ့ထူး သညာအပ်နှင်းခြင်း ခံရသော မိုဟန် ဒတ် ကရမ်ချန်ဂန္ဓီသည် ခရစ် ၁၈၆၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယပြည် အနောက်ပိုင်း ကားတီအာဝါး ဆွန်းဆွယ်၊ ပေါ်ဗန်ဒါ မြို့တွင် ဖွားမြင်လေသည်။ သူ၏ အင်မှာ အိန္ဒိယ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များ ဖြစ်သော ဂုဇ္ဇရတ်နှင့် ပန်ကနာပြည်နယ်များတွင် ဒီဝန်ခေါ် အမတ် ချုပ်ကြီးဖြစ်သည်။ မိခင်ဖြစ်သူကား ဘုရားတရားကိုအလွန် ထိုင်းမှိုင်း ကြည်ညိုသူ ဖြစ်ရကား ဂန္ဓီသည် သူ၏ မိခင်ထံမှ ဘုရားတရား ကိုင်းရှိုင်းမှုကို အမွေခံခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဂန္ဓီသည် ငယ်စဉ်က ရာဂျကုတ်နှင့် ဘနဂါးမြို့များတွင် ပညာ သင်ကြားသည်။ ဂန္ဓီသည်မျိုးရိုးအလိုက် အသက် ငယ်ငယ်နှင့်ပင် အိမ်ထောင်ပြုရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၇ နှစ်သား အရွယ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့သို့ ဝတ်လုံအတတ်ကို သင်ကြားရန် အိန္ဒိယမှ ထွက်ခွာသွားသော အခါ သားသည် အဖေပင်ဖြစ်၍နေချေပြီ။ ဥပဒေပညာကို ၄ နှစ်ခန့်သင်ခဲ့ ပြီးနောက် ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် ဝတ်လုံ ဖြစ်၍ အိန္ဒိယပြည်သို့ ပြန်လာပြီးလျှင် ဘုံဘိုင်မြို့၌ စတင် ရှေ့နေ လိုက်လေသည်။ သို့သော် ကောင်းစွာ အကျိုးမပေးချေ။ ၁၈၉၃ ခုနှစ်၌ ကားတီအာဝါးရှိ ကုန်သည် တဦးက ဌါးရမ်းသဖြင့် တောင် အာဖရိကသို့သွားရောက်ကာ ထိုကုန်သည်၏ အမှု အတွက် ရှေ့နေလိုက်သည်။ ဂန္ဓီသည် တောင်အာဖရိကဌ၌ ကြာကြာ နေရန် စိတ်မကူးခဲ့ချေ။ သို့သော် ကြာကြာ နေရန် အ ကြောင်း တရပ် ပေါ် ပေါက်လာခဲ့သည်။

ထိုအကြောင်းမှာ လူဖြူလူမဲ ခွဲခြားသော စံနစ်ကြောင့် တောင်အာဖရိကဌ ထာဝရ နေသောအိန္ဒိယ တိုင်းရင်းသား တို့သည် နိုင်ငံတော်သား အခွင့် အရေး နှင့် အခြားအခွင့် အရေးများ မရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဂန္ဓီသည် နှာတံ

အိန္ဒိယစာမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး မဟာတ္တမဂန္ဓီ

ပြည်နယ်၌ အခြေစိုက်ကာ နှာတံ အိန္ဒိယ ကုန်ဂရက်ကို တည်ထောင်ပြီး အိန္ဒိယသားတို့၏ အခွင့်အရေးကို စတင် တိုက်ယူလေသည်။ ဂန္ဓီသည် တောင်အာဖရိကတိုက်၌ အိန္ဒိယ ပြည်သားတို့၏ နိုင်ငံရေးကိုကြိုးပမ်းဃင်း၊ ဝတ်လုံအဖြစ်ဖြင့် ၁၇ နှစ်တိုင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာမှ၊ ကမ္ဘာတွင် ဥဒါန်းတွင်ရစ်သော သူ၏ နိုင်ငံ ရေးကြိုးပမ်းမှုဝါဒတို့ကို ကြံစည်တွေးတော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြည်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်းကို အားပေးသည့်အနေဖြင့် မဟတ္တမဂန္ဓီကိုယ်တိုင်ခြည်ငင်နေပုံ

လက် တွေ့ကျင့်သုံး ခဲ့လေသည်။ တောင်အာဖရိကတိုက်တွင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားတို့သည် တနယ်မှတနယ်သို့ ဖြတ်ကျော်ကူးပြောင်းခွင့် မရကြချေ။ ဂန္ဓီသည် ထိုအခွင့်အရေးကိုရရန် အိန္ဒိယတိုင်း ရင်းသား ၃၀၀၀ တို့ကိုဦးစီးရှုပြည်နယ်၏နယ်နိမိတ်ကို ဖြတ်ကျော်လေသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မတရား ချုပ်ချယ်သောဥပဒေကို တိုက်ဖျက်ရာ၌တောင်အာဖရိကတိုက် အစိုးရက အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားအများကို ဖမ်းဆီးစေခြင်းအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ သူ၏အမျိုးသားအားလုံးတို့ နိုးကြားလာစေရန်ဖြစ်လေသည်။ ဤအာဏာဖီဆန်ရေးတိုက်ပွဲကို သစ္စာဂြဟာဟူ၍ ဂန္ဓီကအမည်ပေးသည်။ သစ္စာဂြဟာ၏ နည်းပရိယာယ်မှာအကြမ်းမဖက်သော အနုနည်းသက်သက်ဖြင့် အာဏာဖီဆန်တော်လှန်ရန် အဓိဋ္ဌာန်တည်ဆောက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းပရိယာယ်ကို အခြေခံသောဂန္ဓီ၏ ဝါဒမှာ အဟိ သဝါဒဖြစ်သည်။ အဟိ သဟူသည်ကား ပါဏာတိပါတကံကို ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။ ဂန္ဓီသည် အဟိ သ၏သဘောတရား ကို အကျယ်ချဲ့ကြည့် ပြီးလျှင်၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးသုံးပါးစလုံးဖြင့်အကြမ်းမဖက်မှုကို သူ၏နိုင်ငံရေးဝါဒအနေနှင့်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့လေသည်။

ဂန္ဓီသည် ၁၉၀၈ ခုနှစ်မှသည် သစ္စာဂြဟာတည်ဆောက်သော ၁၉၁၄ ခုနှစ်အထိ အလှန်ဝင်ငွေကောင်းသောရှေ့နေအလုပ်ကိုစွန့်၍ တောင်အာဖရိကအရေးကို ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး၌ တောင်အာဖရိကတိုက်ဘုရင်ခံ ဗိုလ်ချုပ်မှူးစမတ်သည် အိန္ဒိယသားတို့ကိုပညတ်သော ဥပဒေနှင့် စည်းကြပ်သောတနှစ်လျှင် ၃ ပေါင်ကျအခွန်တော်တို့ကို ပလပ်လိုက်ရလေတော့သည်။

၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် ဂန္ဓီသည်အိန္ဒိယပြည်သို့ပြန်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်၌ ပဌမကမ္ဘာစစ်ဖြစ်၍နေပြီ။ ထိုစစ်ကိုမှီ၍ လက်အောက်ခံနိုင်ငံများသည် နိုးကြားလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ အိန္ဒိယ၌ ဂန္ဓီသည်တောင်အာဖရိကအရေးထက်ကြီးကျယ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုကြီးကို စတင်ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ အိန္ဒိယပြည်သို့ပြန်ရောက်လျှင်ပင် ဂန္ဓီသည် အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ အိန္ဒိယအမျိုးသားစိတ်ဓာတ်ကို လှုံ့ဆော်ပေးရာဖြစ်သောသတင်းစာတို့ကို လည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဂန္ဓီ၏ 'ယန်းအိန္ဒိယသတင်းစာ' မှာအထူးကျော်ကြားခဲ့သည်။

ဂန္ဓီသည် ရုရှစာရေးဆရာကြီးတော်စတွိုင်အား အလွန်ကြည်ညိုသည်။ တော်စတွိုင်၏အတွေးအခေါ် တို့သည် ဂန္ဓီအားလှုပ်မိုးခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် တော်စတွိုင်၏ခြိုးခြံမှုကို အတုယူကာ၊ တောင်အာဖရိကတိုက် ဒါဗန်မြို့၌ဖီးနစ်ဟုခေါ်သော ဓမ္မသာလာယံကျောင်း၊ ဂျိုဟန်နက် စဗတ် အနီး၌ 'တော်စတွိုင်ယာတော' ဟုခေါ် သော ဓမ္မသာလာယံကျောင်းတို့ကို တည်ထောင်သည်။ ခြိုးခြံမှု၊ စည်းကမ်းကြီးမှု၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းမှု စသောအကျင့်တို့ကို ထိုကျောင်းများမှ ပြုစုပေး ခဲ့သည်။ စင်စစ်တော်စတွိုင်ယာတောကို တည်ထောင်သည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုကြီးအတွက် သစ္စာဂြဟာတည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံစာရိတ္တပညတ်စုံစေရန် ရည်ရွယ်ပေသည်။ ဤရည်ရွယ်ရင်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်အခါအခွင့်မှာ အိန္ဒိယဥ်ပေါ် လာခဲ့ပြန်သည်။ ဂန္ဓီသည် အန္ဒိယပြည်အာမာဒဗတ်မြို့တွင်တော်စတွိုင်ယာတောနည်း တူကျောင်း သခ်ၤမ်းတခုတည် ထောင် လေသည်။ ထိုကျောင်းသခ်ၤမ်း၏ ပရိဝုဏ်မှနေ၍၊ ဇာတ်နိမ့်သူ လယ်သမားအလုပ်သမားတို့၏အရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခဲ့၊ ၁၉၁၉ ခု ဧပြီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်မှူးချုပ်ဒိုင်ယာသည် သူ၏အာဏာကို ဖီဆန်သည်ဟုဆိုသော အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားလူထုအစည်းအဝေးတရပ်ကို အမှတ်ဆာမြို့တွင် သေနတ်နှင့်ပစ်ဖေါက်၍ လူစုခဲ့လိုက်သည်။ ဤအချိန်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံအား ပြတိသျှအစိုးရက မွန်တေဂျူးချမ်း စဖို့တို့၏ အုပ်ချုပ် မှုပြုပြင် ပြောင်း လဲရေး စီမံကိန်းကို ပေးအပ်ဆဲအချိန်ဖြစ်သည်။ လူထုကို သေနတ်နှင့်ခွဲခဲ့ရာ၌

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သေကြေဒဏ်ရာရသူ များားပြားလေရာ၊ ဂန္ဓီဦးစီတ်အလှန်ထိခိုက်သွားလေရကား၊ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးကို အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုလုပ်သည့်လမ်းစဉ်ကို ချမှတ်လိုက်လေသည်။ ဂန္ဓီသည် မွန်တေဂူချမ်းစဖို့ပြုပြင်ရေးကို သပိတ်မှောက်သည့်ပြင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့သည် မိမိတို့ရရှိထားသောဏာထူး၊ ဂုဏ်ထူးတို့ကိုစွန့်၍၊ ဗြိတိသျှအစိုးရတို့တည်ထောင်ထားသော ကျောင်းနှင့်အဖွဲ့အစည်းတို့မှ နုတ်ထွက်ကြပြီးလျှင်၊ အခွန်တော်ကိုပင် မပေးဆောင်ရန်ဆော်သြလေသည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုကြောင့် ဂန္ဓီ၏ခါဒါဝတ်ဆင်ရေးတည်းဟူသော ဝံသာနုရက်ခံတရားသည် ပေါ်ပေါက်လာပြန်လေသည်။ ဂန္ဓီ၏နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုခေတ်၌ မြန်မာပြည်တွင်လည်း ပင်နီအင်္ကျီကိုသာ ဝတ်ဆင်ရမည်ဟူသော ဝံသာနုအဖွဲ့အစည်းတို့ လှုပ်ရှားလာခဲ့လေသည်။

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂန္ဓီသည် အစိုးရနှင့်မဆက်ဆံရေးနည်းပရိယာယ်ကို တနိုင်ငံလုံးပျံ့နှံ့အောင် ဆောင်ရွက်လေသည်။ ထိုမှစ၍ဂန္ဓီကို မဟတ္တမဂန္ဓီဟု အိန္ဒိယပြည်လူထုတရပ်လုံးက ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။ ထိုအစိုးရနှင့်မဆက်ဆံရေးလုပ်ငန်းတွင်လည်း အခြေခံမှာ အနုနည်းသက်သက်ဖြစ်သော သစ္စာဂြဟပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်တို့ပေါက်ကွဲသည့်အခါ အဓိကရုဏ်းများဖြစ်ပွားလာလေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ဂန္ဓီသည် ထောင်ခုနစ်နှစ် အပြစ်ပေးခြင်းခံရသည်။ သို့ပါသော်ငြားလည်း ပြည်သူ့လှုပ်ရှားမှုကြောင့် ခြောက်လအပြစ်ဒဏ်ကို ခံပြီးနောက်လွှတ်လာလေသည်။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်ဧပြီလတွင် ဂန္ဓီသည် အိန္ဒိယပြည်ဆားခွန်တော်ဥပဒေကိုဖေါက်ဖျက်ရန်၊ လူစုလူဝေးနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ဆားချက်လေသည်။ ဤကိစ္စကြောင့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဂန္ဓီသည်ထောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးခြင်းခံရ၍၊ ၁၉၃၁ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလတွင်ထောင်မှလွှတ်လာ၏။

ဤအချိန်၌အိန္ဒိယပြည်သည် လန်ဒန်မြို့တွင် ကျင်းပမည့် မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေး၌ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အတွက် အရေးဆိုနေသောအချိန်အခါဖြစ်လေသည်။ အိန္ဒိယပြည် ဘုရင်ခံ လော့အာဝင်သည် ဂန္ဓီနှင့်စေ့စပ်ရာတွင် ဂန္ဓီသည် အာဏာဖီဆန်ရေးလုပ်ငန်းကို ခဏရပ်စဲထား၍၊ လန်ဒန်မြို့ မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးပွဲသို့ ကွန်ဂရက်၏ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်တက်ရောက်သည်။ လန်ဒန်မြို့မှပြန်လာသောအခါ ဂန္ဓီနှင့် အာဝင်တို့၏ စေ့စပ်ရေးမှာ ပျက်သွားပြီဖြစ်၍၊ ဂန္ဓီသည် အကျဉ်းချထားခြင်းကို ခံရပြန်သည်။ ဤတွင် ဂန္ဓီသည် အစာမစားဘဲအသေခံမည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။ ထိုနောက်လူထု၏ ဆူပူအရေး ဆိုမှုများ ကြောင့် ဗြိတိသျှအစိုးရက သူ့အားထောင်မှလွှတ်ရပြန်သည်။

ဤအတွင်းဂန္ဓီသည်ဇာတ်နိမ့်သူများ၏အရေးကိုစွမ်းလွန်းတမ်ဆောင်ရွက်ရာ၊ ထောင်ကျခံရသေးသည်။ ဇာတ်နိမ့်သူတို့၏ အခွင့်အရေးကို ထောင်တွင်းမှပင်ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ရာ၊ နောက်ဆုံး၌ဂန္ဓီကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ထောင်မှလွှတ်လိုက်ရပြန်သည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်ရောက်သော် အိန္ဒိယပြည် အုပ်ချုပ်ရေးအသစ်ပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုများပေါ် ပေါက်သည်တွင်၊ ဂန္ဓီသည် အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်ကို ခေါင်းဆောင်ရာမှ အနားယူလိုက်သည်။ ကွန်ဂရက်ဝင်တို့အား အုပ်ချုပ်ရေးသစ်၌ ထူထူးယူ၍ဆောင်ရွက်ကြရန်ညွှန်ကြားသည်။ ထိုနောက် ကျေးလက်တောရွာပြုပြင်ရေးစခန်းဌာနချုပ်ဖြစ်သော ဆေးဗာဂရံ ရွာကလေးတွင်နေ၍ ကျေးလက်ပြုပြင်ရေးကိုဆောင်ရွက်သည်။

၁၉၃၉ ခုနှစ်၌ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားသောအခါ၊ ဂန္ဓီသည် အိန္ဒိယပြည်လွတ်လပ်မှုသာလျှင် မဟာမိတ်တို့ကို ကူညီပေးပေါင်းနိုင်မည်ဟု ကျေညာခဲ့သည်။ မူလကဂန္ဓီသည် နတ်ဆိပါဒနှင့်ဖက်ဆစ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်ဖက် ပြု၍ ဗြိတိသျှအစိုးရ အကျဉ်းအကျပ်တွေ့စေမည့်အလုပ်ကိုရှောင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လွတ်လပ်ရေး အတွက် လူထုဆန္ဒပြင်းပြလာသောအခါ ဂန္ဓီသည်ဘုရင်ခံလော့လင်လစ်ဂိုက ပူးပေါင်းကူညီရန်

၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည်အတွက်အရေးဆိုရန်လန်ဒန်မြို့သို့မဟတ္တမဂန္ဓီရောက်ရှိနေစဉ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖိတ်ခေါ်သည်ကို လက်မခံခဲ့ချေ။ ကွန်ဂရက်၏သဘောထားမှာ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးမရလျှင် မကူညီဟူသောသဘောထားဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဆာစတက်ဖို့ကရစ်ကို ဂန္ဓီနှင့်စေ့စပ်ရန်စေလွှတ်သော်လည်း မအောင်မြင်ချေ။ ဂန္ဓီလည်း အာဏာဖီဆန်ရေးကို စတင်လုပ်ဆောင်ပြန်သည်။ ထိုကြောင် ဂန္ဓီနှင့်တကွ ကွန်ဂရက်ခေါင်းဆောင်တို့ကို စစ်အတွင်း၌ ဗြိတိသျှအစိုးရက ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားပြန်လေသည်။ သို့သော်အစာငတ်ခံပြီးနောက် ဂန္ဓီသည် ၁၉၄၄ ခုနှစ်မေလတွင် ထောင်မှလွတ်လာပြန်သည်။ ထိုနောက် ၁၉၄၆ ခုနှစ် မေလ ၁၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ဝေသောဗြိတိသျှ၏ စက္ကူဖြူစာတမ်းပါ အိန္ဒိယပြည်လွတ်လပ်ရေးစီမံကိန်းကို ဂန္ဓီသည်ပယ်ချခဲ့ပြန်သည်။

သို့သော်ဟိန္ဒူနှင့် မွတ်စလင်တို့သည် အိန္ဒိယနှင့်ပါကစ္စတန်ခွဲရေးတွဲရေးကိစ္စကြောင့် အကြီးအကျယ် အဓိကရုဏ်းဖြစ်နေကြသည်။ ထိုအဓိကရုဏ်းကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ရန်ဂန္ဓီသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇန္ဇဝါရီလတွင် ဗင်္ဂလားအရှေ့ပိုင်းနယ်ဖျားသို့နယ်လှည့်တရားဟောထွက်ပြီးလျှင် ဟိန္ဒူနှင့် မွတ်စလင်တို့ သင့်တင့်ရေးအတွက် အစာငတ်ခံခဲ့သည်။ ဂန္ဓီသည် အိန္ဒိယနှင့်ပါကစ္စတန်ခွဲခြင်းကို အလိုမရှိ၊ မနှစ် သက်ချေ။ သို့သော်ရှေ့အလားအလာ၌ ဟိန္ဒူမွတ်စလင်တို့စိတ်ဝမ်းကွဲမှုကိုသာ မြင်နေရ၍၊ ခွဲရေးကိုလက်ခံလိုက်ရ သည်။

ဤအတွင်း ၁၉၄၇ ခုစက်တင်ဘာလတွင် ကာလကတ္တားမြို့၌ ဟိန္ဒူ မွတ်စလင် အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပြန်လေရာ၊ ဂန္ဓီသည် အစာငတ်ခံပြန်လေသည်။ အဓိကရုဏ်းနောက်ထပ်မဖြစ်ပွားစေရပါဟု ခေါင်းဆောင်တို့က အာမခံသောကြောင့် အစာကိုပြန်၍စားသည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန္ဇဝါရီလတွင် ဟိန္ဒူမွတ်စလင်အဓိကရုဏ်းပြန်၍ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ထိုကြောင့်ဇန္ဇဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် အစာငတ်ခံပြန်သည်။ ယင်းသို့အစာငတ်ခံ၍နာရီပေါင်း ၁၇၁ နာရီနှင့် ၄၅ မိနစ်စေ့သောအခါ၊ ဟိန္ဒူ၊ ဆစ်နှင့် မွတ်စလင်ခေါင်းဆောင်တို့သည် သင့်မြတ်ညီညွတ်ရေးကတိကိုဂန္ဓီအားပေးကြသဖြင့် ဂန္ဓီသည်အစာကို ပြန်၍စားပြန်သည်။ ဇန္ဇဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဟိန္ဒူလူငယ်တဦးသည် ဟိန္ဒူမွတ်စလင်ငြိမ်းချမ်းရေးကို မလိုလားသော ဆန္ဒကိုပြသည့်အနေနှင့် ဂန္ဓီ၏နေအိမ်အနီး၌ ဗုံးဖေါက်ခဲ့သည်။ ဂန္ဓီသည် ထိုသူငယ်အားအပြစ်မှခွင့်လွှတ်ပါရန် မေတ္တာရပ်ခံလေသည် ။

ဇန္ဇဝါရီလ ၃၀ ရက်နေ့ ညနေ ၅ နာရီ ၁၀ မိနစ်အချိန်တွင် ဂန္ဓီသည် ဒေလီမြို့ရှိ သူ၏ဗီယာလာနေအိမ်၌ ဘုရားဝတ်ပြုရန်အလာတွင် ဟိန္ဒူလူငယ်တဦးဖြစ်သော ဂတ်ဆေးဆိုသူသည် ဂန္ဓီကိုခြောက်လုံးပူးနှင့်သုံးချက်ပစ်သည်။ ဂန္ဓီသည်နာရီဝက်ခန့်ကြာသောအခါ အနိစ္စရောက်လေသည်။ နောက်တနေ့၌ ဂန္ဓီ၏ရုပ်ကလာပ်ကို နေအိမ်မှယမုနာမြစ်ကမ်းခြေသို့ပို့ဆောင်ကြပြီးလျှင် မီးသင်္ဂြိုဟ်၍ ဂန္ဓီ၏ပြာကို ယမုနာရေအယဉ်၌ မျှောလိုက်ကြလေသည်။

ဂန္ဇက်ငှက်။ ။ဂန္ဇက်ငှက်သည် သမပိုင်းပင်လယ်တွင်ကျက်စားသော စူလီဒေးမျိုးရင်းဝင် ငှက်ကြီးတမျိုးဖြစ်သည်။ တင်ကျီးနှင့်အတူ ပယ်လီကင်နီဖေါင်း မျိုးစဉ်တွင်ပါသော်လည်း အသွင်အပြင်အားဖြင့် တင်ကျီးနှင့်မတူချေ။ ဦးခေါင်းနှင့်လည်ပင်း အနည်းငယ်ဝါ၍၊ အတောင်ဖျားမည်းသည်မှတပါး တကိုယ်လုံးဆွတ်ဆွတ်ဖြူနေသည်။ ကိုယ်လုံးမှာ ၃ ပေခန့်ရှည်သည်။ ဝမ်းဘဲခြေမျိုးရှိသည်။ ချွန်ထက်သောနှုတ်သီးမှာ ရှည်၍ကောက်၏။

အခြားသောပင်လယ်ငှက်များနည်းတူ ဂန္ဇက်ငှက်တို့သည် ငါးဖမ်းရာ၌ အလွန်ကျင်လည်သည်။ ရေမျက်နှာပြင်၏အထက် ပေ ၁၀၀ ခန့်အမြင့်၌ ပျံဝဲနေပြီးလျှင် ရေထဲတွင်မြင်ရသောငါးကို ရုတ်တရက်ထိုးဆင်း၍ ဖမ်းယူနိုင်သည်။

ဂန္ဇက်ငှက်သည် ကျောက်ဆောင်များပေါ်၌ အသိုက်လုပ်တတ်သည်။ သာမန်အားဖြင် တကြိမ်လျှင် ဥတလုံးသာအလေ့ရှိသည်။ ဤငှက်မျိုးတွင်မျိုးကွဲများရှိသည်။ ဂန္ဇက်ငှက်အညိုမျိုးကို အပူပိုင်းဒေသပင်လယ်များ၌တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တနင်္သာရီကမ်းခြေ၌ ရံဖန်ရံခါတွေ့ရှိရသည်။

ကျောက်ဆောင်ပေါ်တွင် အသိုက်လုပ်လေ့ရှိသည့်ဂန္ဇက်ငှက်

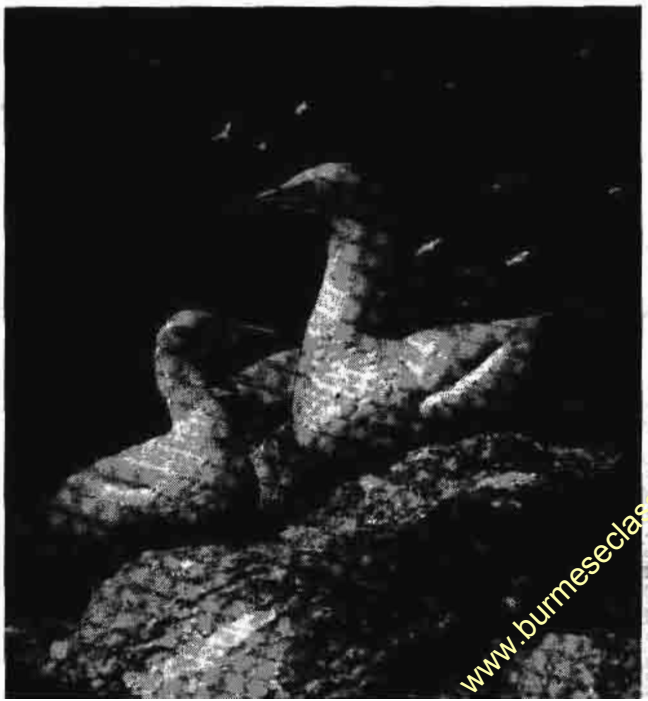

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝိန်းစဗားရား, တီ (ခရစ် ၁၇၂၇–၁၇၈၈)။ ။ဗြိတိန်ပြည်၏ ပန်းချီအနုပညာကို ရှေ့တန်းသို့ပို့ဆောင်ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များအနက် တောမတ်ဂိန်းစဗားရားသည် တယောက်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ လူပုံတူနှင့် ရှုခင်းများ ရေးခြယ်ရာတွင် ကဝိမြောက်တဦးဖြစ်၏။ ဂိန်းစဗားရားသည် ခရစ် ၁၇၂၇ ခုနှစ်တွင် ဆပ်ဖတ်ခရိုင် ဆဒ်ဗာရီမြို့၌ မွေးဖွားဏ်။ မွေးချင်း ၉ ယောက်အနက်အငယ်ဆုံးဖြစ်၏။ အသက် ၁၄ နှစ်သား

အင်္ဂလိပ်လူမျိုးပန်းချီကျော် ဂိန်းစဗားရား၏လက်ရာ

ကပင် တောမတ်သည် သူနေထိုင်သည့် အရပ်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရှုခင်းများကိုရေးခဲ့သည်။ ထိုနောက်သူ၏ဖခင်ကကလေး၏ ဝါသနာနှင့် အရည်အခြင်းကိုသိ၍ လန်ဒန်မြို့သို့ပို့ပြီးလျှင် ဟျူးဗတ်ဂရေ့ ဗလောထံ၌ အက်ချင်းခေါ် စားဆေးဖြင့်ပုံဆွဲခြင်းအတတ်ကို သင်ယူစေသည်။ ၁၇၄၅ ခုနှစ်တွင် တောမတ်သည် အစ်ပစ္စစ်မြို့၌နေထိုင်ကာ ရှုခင်းပန်းချီကားများနှင့်ပုံတူကားများကိုရေးဆွဲလေသည်။ ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗသမြို့သို့ပြောင်းရွှေ့၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီးများ၏ပုံတူပန်းချီကားများကို ရေးဆွဲလေရာ၊ သတင်းကြီးလာသည်။ ထိုနောက် လန်ဒန်မြို့တော် သို့ပြောင်းရွှေ့၍ တတိယဂျော့ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့၏ ပုံတူကားများနှင့် အခြားထင်ရှား

ကိုယ်တိုင်ရေးဆွဲသော တောမတ်ဂိန်းစဗားရား၏ပုံတူပန်းချီကား

သော ယောက်ျားမိန်းမကခြေသည်များကို ရေးဆွဲသည်။

ဂိန်းစဗားရားက ရှုမျှော်ခင်းကားများရေးဆွဲခြင်းကိုသာ စိတ်ပါသည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုခေတ်ကလူများတို့သည် ထိုကားများကို တန်ဖိုးမထားတတ်ကြချေ။ ထိုကြောင့်လူပုံတူများကိုသာ တွင်ကျယ်စွာရေးဆွဲခဲ့ရသည်။ ၁၇၆၈ ခုနှစ်တွင် ဂိန်းစဗားရားသည်တော်ဝင်အနုပညာတံခွန်အသင်းကြီးသို့ဝင်ခွင့်ရခဲ့၏။ အသင်းကြီးသို့ သူရေးဆွဲသည့် ရှုမျှော်ခင်းနှင့် လူပုံတူကားများကိုပေးပို့ခဲ့ရာတွင် လူပုံတူကားသုံးခုအတွက် အသင်းကြီးနှင့် မကျေမနပ်ဖြစ်သောကြောင့် အသင်းဝင်အဖြစ်မှနုတ်ထွက်ပြီးလျှင်၊ သီးခြားပြခန်းတခုဖွင့်လှစ်လေသည်။ သို့သော်လည်းသူ၏ ပြခန်းမှာ သူမြော်မှန်းသလောက်မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

ဂိန်းစဗားရားသည် အလွန်ခေါင်းမာသူတယောက်ဖြစ်သည့်အလျောက် ဆာဂျော့ရှာရေးနောနှင့်လည်း အတိုက်အခံဖြစ်ခဲ့သေး၏။ (ရေးနော, ဆာဂျော့ရှာ—လည်းရှု။) သူ၏ လက်ရာပြောင်လှသော ပန်းချီကားများကို တွေ့ရှိရသဖြင့်လည်း ဂိန်းစဗားရားသည် ရေးနောထက်မသာသာအောင် ကြိုးစားခဲ့သည်ဟုယူဆရပေသည်။ သို့သော်ဤပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦးတွင် မည်သူကပို၍တော်သည်ဟုပြောနိုင်ရန်ခဲယဉ်းသည်။ ပညာတူသဖြင့် ရန်သူသဖွယ်ဖြစ်ကြသော်လည်း ဂိန်းစဗားရားသည် သူမသေမီကလေးတွင်ဆာရေးနောကိုခေါ် ယူပြီးလျှင် သူတို့၏ယခင်ကမကျေနပ်မှုများကို ခဝါချကာ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းကဲ့သို့ သဘောထားကြရန် ပြောကြားသွားလေသည်။ ဂိန်းစဗားရားသည် ၁၇၈၈ ခုနှစ်ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင်ကွယ်လွန်လေသည်။

www.burmeseclassic.com

ဂုဏ် ၁၀ ပါး။ ။ဂုဏ်ဆိုသည်မှာ ဂုဏဟူသောပါဠိမှလာသောစကားဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်ကား အထင်အရှားပြခြင်းဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အထည်ကိုယ်ဒြဗ်ကို ထူးခြားထင်ရှားအောင်ပြသောအခြင်းအရာကို ဂုဏ်ဟုခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြလေသည်။

ဂုဏ်သည်သက်ရှိသက်မဲ့အရာအားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည်။ စာပေ၌လည်း ဂုဏ်ဟုခေါ်သောထူးခြားသည့်အခြင်းအရာရှိသည်။ စာဆိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်စာကိုပညာရှိများနှစ်သက်ကြစေရန် တန်ဆာဆင်၍ရေးသားဖွဲ့ဆိုလေ့ရှိကြရာ၊ ယင်းသို့ဖွဲ့ဆိုသဖြင့်ထင်ရှားစွာပေါ်ထွက်လာသည့်နှစ်သက်ဖွယ်အခြင်းအရာကိုပင် စာပေ၌ ဂုဏ်ဟုခေါ်ရသည်။ ယင်းကိုသဒ္ဒါလင်္ကာရ ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်း၌ စာပေအရေးအသားနှင့်ဆိုင်သောဂုဏ် ၁၀ ပါးရှိကြောင်းပြထားလေသည်။ ယင်းတို့မှာအကျဉ်းအားဖြင့်အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်။

၁။ ပသာဒဂုဏ် .....ကြည်ညိုဖွယ်ရှိခြင်း
၂။ ဩဇဂုဏ် .....သိပ်သည်းလေးနက်ခြင်း
၃။ မဓုရတာဂုဏ် .....ချိုသာနာပျော်ဖွယ်ရှိခြင်း
၄။ သမတာဂုဏ် .....အသံညီမျှခြင်း
၅။ သုခုမာလတာဂုဏ်....သိမ်မွေ့နူးညံ့ခြင်း
၆။ သိလေသဂုဏ် .....ပြေပြစ်သောပုဒ်ရှိခြင်း
၇။ ဥဒါရတာဂုဏ် .....လွန်ကဲသောဂုဏ်ရှိခြင်း
၈။ ကန္တိဂုဏ် .....နှစ်သက်ဖွယ်ရှိခြင်း
၉။ အတ္တဗျတ္တိဂုဏ် .....အနက်ထင်ရှားခြင်း
၁၀။ သမာဓိဂုဏ် .....တင်စားခြင်း

အကျယ်အားဖြင့်ကား

၁။ စကားစပ်နီး၍ အနက်သိလွယ်သောပုဒ်များဖြင့်ရေးသားသောအဖွဲ့မျိုးကို ပသာဒဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရသည်။

ပုံစံ။ ။ပရိက္ခရာ၊ ဥစ္စာအိမ်ထောင်၊ ကုန်အောင်ခြွေရွေ၊ စွန့်ခဲ့ပေ၍၊ မနေလူရပ်၊ တောသို့ကပ်လည်း။ (ပါရမီခန်း)။

၂။ စကားလုံးများကို သိပ်သည်းကျစ်လစ်အောင် ပေါင်းစပ်၍ ရေးသားသောအဖွဲ့၊ အကျဉ်းကို အကျယ်ခဲ့၍ အကျယ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ ရေးသားသောအဖွဲ့မျိုးကို ဩဇဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုရသည်။

ပုံစံ။ ။သံဝိအစ၊ ဝဋ္ဌလေးလီ၊ ဌာယီနှစ်ပါး၊ ပျက်ပွားတည်မှု၊ ကမ္ဘာပြုကို၊ အနုသန္ဓေ၊ ရွန်းရွန်းဝေစိမ့်၊ (လောကဝိဒူမော်ကွန်း)။

၃။ အသံတူ ဌာန်တူအက္ခရာများပါသည့် ပုဒ်ကို များစွာအသုံးပြု၍ ရေးသားသော အဖွဲ့၊ အက္ခရာတူပုဒ်တို့ကို ထပ်ကာထပ်ကာ အသုံးပြု၍ရေးသားသောအဖွဲ့မျိုးကို မဓုရတာဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုရသည်။

ပုံစံ။ ။နီလာပတ္တမြား၊ မျက်ကိုးပါးလည်း၊ ဘုရားမြတ်မွန်၊လာမည်မှန်ဟု။ (ဂါထာခြောက်ဆယ်ပျှို)။

၄။ ပဒတိုင်း၌ အသံနူးညံ့သော သိထိလအက္ခရာများများအညီအမျှထား၍ဖြစ်စေ၊ အသံကြမ်းတမ်းသောဓနိတအက္ခရာများများအညီအမျှထား၍ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ်နှစ်မျိုးအညီအမျှ စီထား၍ဖြစ်စေ ရေးသားသောအဖွဲ့မျိုးကို သမတာဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရသည်။

၅။ အသံနူးညံ့သော သိထိလအက္ခရာများများသုံး၍ အရွတ်အဆိုခက်သောပုဒ်များမပါအောင် ရေးသားသောအဖွဲ့မျိုးကို သုခုမာလတာဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရသည်။

၆။ ဌာန်ချင်းနီးသော အက္ခရာများပေါင်းစုထားသည့် ပုဒ်မျိုးဖြင့် ရေးသားလျက် ဓနိတအက္ခရာလည်း အနည်းငယ်ပါသောအဖွဲ့မျိုးကို သိလေသဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုရသည်။

(အဆိုပါဂုဏ် ၃ မျိုးမှာပါဠိဘာသာအဖွဲ့များ၌သာထင်ရှားသည်။)

၇။ အလွန်အကျူးထူးခြားလွန်ကဲခြင်းကို ရေးသားသောအဖွဲ့ကို ဥဒါရတာဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရသည်။

ပုံစံ။ ။မုန်ညင်းစေ့တွင်း၊ ဝင်၍စက်၊ သွားစံပပ၊ နေလကိုင်မှီ။ (မဃဒေဝလင်္ကာ)။

၈။ အလွန်အမင်းခြီးကျူးမှုကို လူအများနှစ်သက်အောင် လောကပြောရိုးပြောစဉ် ထက်မလွန်စေပဲ၊ ရေးသားသော အဖွဲ့ကိုကန္တိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရသည်။

ပုံစံ။ ။တက်ဘို့ဘဝင်၊ ကောင်းကင်ကက်ဖြင့်၊ ချင့်တွက်မနိုင်၊ ဥာဏ်မဏ္ဍိုင်ကို၊ (ပါရမီတော်ခန်း)။

၉။ သဒ္ဒါအနက်အားဖြင့်ဖြည့်စွက်ရန်၊ဆွဲယူရန်မလိုအောင်ပြည့် စုံထင်ရှားစွာရေးသားသော အဖွဲ့ကို အတ္တဗျတ္တိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုရသည်။

ပုံစံ။ ။ပုဗ္ဗကမ္မ၊ ရှေးကပြုသား၊ ကောင်းမှုထဲနှီး၊ ဘုန်းတန်းကြီး၍၊ မင်းထီးဖြစ်လောက်၊ ဘွားလတ်မြောက်က၊ ထိတ်ကြောက်အန္တရာယ်၊ ရှင်းရှင်းပယ်၍၊ မခြယ်စိုးစိ၊ မမှေးငြိတည်း။ (ပါရမီတော်ခန်း)။

အဆွေ၌မှာ၊ သက်တရာလျှင်၊ မနာမဖျား၊ မြင်လိုငြား၏။ (မဟာသုတသောမပျှို)။

၁၀။ လောကစည်းကမ်းနှင့်မဆန့်ကျင်အောင် တင်စား၍ ရေးသားသောအဖွဲ့ကို သမာဓိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရသည်။

သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်း၌ သမာဓိဂုဏ်ကို တဖန် ၆ မျိုးခွဲခြား၍ ပြဆိုပြန်သည်။ ယင်း ၆ မျိုးကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အောက်တွင်ပုံစံနှင့်တကွရေးသားဖော် ပြပါအံ့။

(က) သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏သဘောကိုသက်မဲ့အရာဝတ္ထုဉ်တင်စားရှ်ဖွဲ့ဆိုခြင်း

ပုံစံ။ ။ထားဝယ်မှိုင်းလည်း၊ ဆိုင်းဆိုင်းဝန်းကျင်၊ **ဘုရားရှင်**ကို၊ အကြင်လူနတ်၊ ပရိသတ်တို့၊ ရှိညွတ်နုဖော်၊ **သာဓုခေါ်**လျက်၊ ပူဇော်ကြထွေ၊ ဆွတ်သာစေဟု၊ ပင်ခြေ**မကြွင်း**၊ ညွတ်ကုန်လျှင်းသည်။ (ဂါထာခြောက်ဆယ်ပျှို)။

(ခ) ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ဝတ္ထုတို့၏သဘောကို ပုံသဏ္ဌာန်မရှိသောအရာဉ်တင်စားခြင်း

ပုံစံ။ ။ချမ်းသာဝင်းဝင်း၊ ပြည်မင်းဗိမာန်၊ မြိုက်**နိုဗ္ဗာန်**နှင့်။ (ဆုတောင်းခန်း)။

(ဂ) အရသာရှိသောဝတ္ထု၏သဘောကို အရသာမရှိသောဝတ္ထုဉ်တင်စားခြင်း

ပုံစံ။ ။မွေခန္ဓာ၊ ငါ့ပညာဟု၊ အင်္ဂါကိုးမည်၊ ရင်နို့**ရည်**ကို၊ ချမ်းကြည်သောက်များ။ တက်စီးပွားရှ်။ (ပါရမီ**တော်**ခန်း)။

(ဃ) အရည်၏သဘောကို အရည်မဟုတ်ရာဉ်တင်စားရှ်ဖွဲ့ဆိုရေးသားခြင်း

ပုံစံ။ ။ဆေးသေလေးကျောက်၊ မင်ရည်သောက်**က**၊ ရှင်မြောက်လန်းလန်း။ (ဆုတောင်းခန်း)။

(င) ပြုလုပ်တတ်သူ၏သဘောကို မပြုလုပ်တတ်သောအရာဉ်တင်စားခြင်း

ပုံစံ။ ။အကြံယုတ်မာ၊ မိစ္ဆာလည်းမည်၊ အုံစည်**မှက်ရဲ**၊ ကိုက်ဆွပ်ခဲရှ်။ (ဆုတောင်းခန်း)။

(စ) အစိုင်အခဲဖြစ်သောဝတ္ထု၏သဘောကို အစိုင်အခဲမဟုတ်သောဝတ္ထုဉ်တင်စားခြင်း

ပုံစံ။ ။အစောက်မတ်လတ်၊ မာန်တောင်ထွတ်ကို၊ **တိမ်း**ညွတ်တောက်တို၊ မင်စွမ်းဖြို့ရှ်။ (ဆုတောင်းခန်း)။

ဤဂုဏ် ၁၀ ပါးအဓိပ္ပါယ်ကိုကျက်မှတ်ရလွယ်အောင်၊မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မဃဒေဝလင်္ကာသစ်နိဂုံးဌ်၊ အောက်ပါအတိုင်းဖွဲ့ဆိုထားသည်။

ပသာဒေါဇော၊ သဘောထင်စွာ၊ အလင်္ကာနှိုက်၊ ဂါထာ**ယခင့်**၊ ကျူးဆိုဖွင့်သား၊ စပ်သင့်ပုဒ်စဉ်၊ နီးယှဉ်တင့်တယ်၊ **သိလွယ်**အနက်၊ နှစ်ချက်စုံလှ၊ **ပသာဒ**တည့်၊ **ညေ**မှာကား၊ **သမာသ်**များနှင့်၊ စကားနာဖွယ်၊ ကျဉ်းကျယ်ချဲ့ ချုံ့၊ **မှတ်ပှုံ**လက္ခဏာ၊ စွဲသေချာရှင့်၊ တဖြာထိုမှ၊ ဒီဃပုဒ်ချင်း၊ **ရဿ**ချင်းနှင့်၊ ဌာန်ခြင်းတူဟုတ်၊ သံယုဂ်ပါယှိ၊ ဓနိပါခြင်း၊ **ပုဒ်**ချင်းနီးစွာ၊ လွန်သာယာသည့်၊ ပဒါသတ္တိ၊ မည်ရှိခေါ်ပြု၊ **မဓုရတာ**၊ ခရာတူပုဒ်၊ ထပ်ထပ်ထုတ်လည်း၊ သမုတ်သညာ၊ **အနုပ္ပါသ**၊ မဓုရတည့်၊ ပဒလေးလီ၊ သိထီလချင်း၊ ညီစေခြင်း**နှင့်**၊ မယွင်းဓနိ၊ ညီစွာချိက၊ မိဿိရောရာ၊ သုံးမျိုးပါလည်း၊ **သမတာ**ခေါ်ထုံး၊ လေးပုဒ်လုံးနှိုက်၊ စီကုံးသိထိ၊ များစေဘိလျက်၊ ဓနိတက္ခရာ၊ နည်းမျှသာလျှင်၊ ပါသည်အချင်း၊ သိမ်မွေ့ခြင်းနှင့်၊ သေခြင်းဟူစွာ၊ လူ့ဝေါဟာကို၊ နတ်ရွာစံကြွ၊ ဆိုခြင်းစသား၊ ဂါမ္ဗကင်းဝေး၊ ယဉ်ကျေးသမှု၊ ခေါ်ဝေါ်ပြုလည်း၊ **သုခုမာလ**၊ မည်ထတသီး၊ ဌာန်နီးစသည်။ ပေါင်းတည်ပုဒ်ချင်း၊ မကွာခြင်းနှင့်၊ မကင်းဓနိ၊ ပါဘိနည်းလှ၊ **သိလေသ**တည့်။ ကဲဆလွန်ကျူး၊ ဂုဏ်ထူးအယှိ၊ ပြဆိုဘိနှင့်၊ ဝိသေသန၊ ပါသမျှကား၊ **ဥဒါရတာ**၊ မှတ်ကုန်ရာ၏၊ လူ့ရွာထုံးတမ်း၊ စည်းကမ်းမလွန်၊ ပညဝန်တို့၊ ကောင်းမွန်နှစ်လို့၊ ခြင်းရာတို့ကား၊ ရွှင်ပျှိနာအီ၊ ဂုဏ်**ကန္တီ**တည့်၊ ထို့ဖြီအပ၊ နေယျပြစ်ကွာ၊ သဒ္ဒါအနက်၊ မထည့်စွက်ဘဲ၊ နှစ်ချက်အရ၊ ထင်စွာလှကား၊ **အတ္တဗျတ္တိ**၊ သက်ယှိမူရာ၊ သက်မဲ့မှာလျှင်၊ တင်ကာခေါ်ခြင်း၊ အဆင်းယှိမြော်၊ ဆင်းမဲ့ပေါ်တွင်၊ တင်ခေါ်သာညှိ၊ ရသာယှိကို၊ မယှိနှိုက်တည်၊ အရည်မဟူ၊ အရည်မူငြား၊ ကတ္တားယှိတဲ့၊ ကတ္တုမဲ့နှိုက်၊ တင်ဖွဲ့တဖြာ၊ စိုင်ခဲးမာကို၊ ခိုင်မာမဲ့ထက်၊ တင်လျက်ခေါ်ဘိ၊ **သမာဓိ**ဟု။ ကဝိလက္ခဏာ၊ ဂုဏ်ဆယ်ဖြာလည်း၊ အလင်္ကာကြီး၊ ပုဒ်တိုင်းပြီးသည်၊ မှီးလော့နောက်လူဥာဏ်ခိုးတည်း။ **ဦးထွန်းမြင့်**။

ဂိုဏ်း။ ။ဂိုဏ်းဆိုသည်မှာ ပါဋ္ဌိစကား ဂဏမှဖြစ်လာသော မြန်မာစကားဖြစ်သည်။ ဂဏသည် အစုကို ဟောသည်။ ဂိုဏ်းသည် ပါဋ္ဌိဂါထာနှင့်မြန်မာကဗျာတို့ကို ဖွဲ့ရာတွင် အရေးတကြီး လိုက်နာရသောစည်းကမ်း တရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကြောင့်လည်း သျှင်ရဌသာရသည် ကိုးခန်းပျှိ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆိုရေးတွက်က၊ ပဒကွရ၊ ဝဏ္ဏမတြာ၊ ဂါထာ**ဆန်းဂိုဏ်း**၊ ကရိုဏ်းပယတ်၊ ဌာန်မချတ်တည့်၊ ဟောရွတ်ပီပြင်၊ မလျင်မတုန်၊ နှုတ်အာဂုဏ်နှင့်၊ မမှုန်မမှိုင်၊ မယိုင်မယိမ်း၊ မတိမ်းမဆုံ၊ မရှံမထိတ်၊ ခြသေ့စိတ်သို့၊ ဖိုလ်ဟိတ်သွယ်ခိုင်း၊ တခွန်းလှိုင်းက၊ လူတိုင်းအံ့အဲ၊နာမရဲတည့်။

ပါဋ္ဌိဂါထာဖွဲ့ရာ၌ အက္ခရာအရေအတွက်ကို အခြေပြု၍ဂရုလဟုခွဲကာဖွဲ့နည်းနှင့်၊ ဂရုလဟုခွဲကာမတြာအရေအတွက်ကို အခြေပြု၍ဖွဲ့နည်းဟူ နှစ်နည်းရှိသည်။ (ဂါထာ — ရှု။) အက္ခရာဖြင့်ဖွဲ့နည်းတွင် 'အက္ခရာသုံးခု၊ တဂိုဏ်းပြုလော့၊ စတုဉ်ဝယ်၊ အဆုံးပယ်မှ၊ အစအဆုံး၊ မသုံးပဉ္စ၊ နှစ်ဂိုဏ်းဆတည့်။ သတ္တအဌ၊ စသည်တို့မှာ၊ ရှေးနည်းသာလျှင်၊ စာနာထောက်ထား၊ ကြံစူးစား၍၊ မမှားယူသင့်သည်တကား' ဟူသော ဆရာတော်ဦးဗုဓ်၏ ဆန်းလင်္ကာအရ သုံးလုံးကို တဂိုဏ်းယူရသည်။ လေးလုံးရှိလျှင် အဆုံးလုံးကိုပယ်ရသည်။ ငါးလုံးရှိလျှင် အစလုံးနှင့်အဆုံးလုံးကိုပယ်ရသည်။ ခြောက်လုံးရှိလျှင် နှစ်ဂိုဏ်းယူရသည်။ ခုနှစ်လုံးရှစ်လုံးရှိလျှင် ရှေးနည်းအတိုင်း ထောက်ဆ၍ယူရလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဤတွင်ဂရု လဟုခွဲနည်းကို ဤသို့သိရာ၏။ 'ရုံးစုပေါင်းစည်း၊ ဂိုဏ်းယူနည်းကို၊ ကမ္ဘည်းတင်မှုနိဒါန်းပြုပိမ့်၊ ဗိန္ဓုဒီဃ၊ သံယောဂကို၊ မြင်ကဂရု၊ လဟုရဿ၊ မှတ်ကြပြီးခါ' ဟူသော ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ ဆန်းလက်ာအရ ဗိန္ဓုခေါ် သေးသေးတင်ပါသော အက္ခရာကိုငင်း၊ ဒီဃခေါ် အ သံ ရှည် အက္ခရာကိုငင်း၊ သံယုတ်ခေါ် အသတ်ရှိသောအက္ခရာကိုငင်း၊ ဂရုဟုယူရသည်။ (သို့သော်တခါတရံ ပါဒ၏အဆုံးလဟုအက္ခရာကိုလည်း ပါဒန္တဂရုဟု ယူရသေးသည်။) ရဿခေါ် အသံတိုအက္ခရာများကို လဟုယူရသည်။

ဂရုကိုဂငယ်အက္ခရာဖြင့်ငင်း၊ လဟုကို**လ**အက္ခရာဖြင့်ငင်း မှတ်ရှုပြရသော် (၁) **ဂဂဂ** သည်မဂိုဏ်း (၂) **လလလ**သည် နဂိုဏ်း (၃) **ဂလလ**သည်ဘဂိုဏ်း (၄) **လဂဂ**သည်ယဂိုဏ်း (၅) **လဂလ**သည်ဇဂိုဏ်း (၆) **လလဂ**သည်သဂိုဏ်း (၇) **ဂလဂ**သည်ရဂိုဏ်း (၀) **ဂဂလ**သည်တဂိုဏ်းဟူ၍ ဂိုဏ်းရှစ်ပါးရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုရှစ်ပါးတွင် **မ၊ န၊ ဘ၊ ယ၊** ဂိုဏ်းလေးပါးကို အလိုရှိအပ်သော**လ္ဟဋ္ဌဂိုဏ်း**များဟုခေါ် သည်။ **ဇ၊ သ၊ ရ၊ တ၊** ဂိုဏ်းလေးပါးကို အလိုမရှိအပ်သော**အနိဋ္ဌဂိုဏ်း**များဟုခေါ် သည်။ ဤဂိုဏ်းတို့ကိုနှတ်များစောင့်၍ ယင်းတို့နှင့် နှတ်မများ ယှဉ်သည်ဟူ၍ လည်းဆိုသည်။ ဤအချက်တို့ကိုအလွယ်တကူမှတ်နိုင်ရန် ပညာရှင်များသည် အောက်ပါသင်္ကေတ လက်ာကို ဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြသည်။

လက်ာ	ဂိုဏ်း	စောင့်နှတ်	ယှဉ်နက္ခတ်	ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ
၁။ ဘူလမိ ဂလလ	ဘ	လနတ်	မိဂသီ	ဣဋ္ဌ
၂။ နသိဘ လလလ	န	သိကြား	ဘရဏီ	။
၃။ ယတိ သတ် လဂဂ	ယ	တိမ်နတ်	သတ္တဘိသျ	။
၄။ မတ်ဘုံဇေ ဂဂဂ	မ	ဘုမ္မစိုး	ဇေဋ္ဌ	။
၅။ ဇနေပု လဂလ	ဇ	နေနတ်	ပုနဗ္ဗသျူ	အနိဋ္ဌ
၆။ သုလိသူဘ လလဂ	သ	လေနတ်	သွဘတိ	။
၇။ ရာမိကြတ် ဂလဂ	ရ	မီးနတ်	ကြတ္တိကာ	။
၀။ တထ်အာသ ထ ဂဂလ	ထ	အာကာသစိုး	သရဝဏ်	။

မတြာဖြင့်ဖွဲ့နည်းတွင် လေးမတြာကို တဂိုဏ်းယူရသည်။ ဂရုတလုံးကို နှစ်မတြာဖြင့်ငင်း၊ လဟုတလုံးကို တမတြာဖြင့်ငင်း မှတ်ရှုပြရသော်—

(၁) ဂ + ဂ = ၂ + ၂ ကိုမဂိုဏ်း၊
(၂) လ + လ + လ + လ = ၁ + ၁ + ၁ + ၁ ကိုနဂိုဏ်း၊
(၃) ဂ + လ + လ = ၂ + ၁ + ၁ ကိုဘဂိုဏ်း၊
(၄) လ + ဂ + လ = ၁ + ၂ + ၁ ကိုဇဂိုဏ်း၊
(၅) လ + လ + ဂ = ၁ + ၁ + ၂ ကိုသဂိုဏ်း ဟူ၍ဂိုဏ်းငါးပါးရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

မြန်မာမှုဋ္ဌကဗျာဖွဲ့ရာတွင် အထက်ပါအက္ခရာဖြင့် ဖွဲ့နည်းကိုလိုက်နာကြ၏။ သို့သော်ကဝိကဏ္ဌပါသကျမ်းလာအောက်ပါလက်ာထက် နည်းကိုလည်းအချို့လိုက်နာခဲ့ကြပုံရသည်။

သပြေဇမ္ဗူ၊ ကျွန်းလုံးသူဝယ်၊ မှန်ကူမှန်ကင်း၊ တို့ရာစင်း၏၊ တကွင်းစံတည်၊ ခေါင်ငှဲ့ရည်သား၊ မျိုးမည်ရွှေလှော်၊ ငါ့ညီတော်။ ။**ထွန်းပေါ် ရောင်ခြည်**၊ သို့ချည်းတည်သား၊ ဤသည်ပုဒ်တွင်၊ **ထွန်း**ကိုလျင်တည့် ၊ မြဲပင်ပယ်သင့်၊ သိစေလင့်လော့။ ။**နန်းနှင့်ရွှေပြည်**၊ သို့ချည်းတည်သား၊ ဤသည်ပုဒ်တွင်၊ **နှင့်**ကိုလျင်တည့်၊ ဆင်ခြင်ကြံထွေ၊ သိတတ်စေလော့။ ။**မိုးစွေလတ်မည်**၊ သို့ချည်းတည်သား၊ ဤသည်ပုဒ်တွင်၊ **မည်**ကိုပင်တည့်၊ ပယ်သင်ဖြတ်ဟန်၊ သိလင့်ထွန်လော့၊ ပယ်ချန်ဖြတ်သည်၊ သုံးမည်နာမ၊ ဤမျှပါဠို၊ ဂဏှာတိကို၊ ကျယ်သိလေသ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဝယ်၊ ထွေထွေကယ်သား၊ ဓိပ္ပါယ်တို့ကို၊ သို့ချည်းလိုဟု၊ ဘုန်းပျိုညွှန့်သစ်၊ ညီချစ်ဉာဏ်မေ့၊ သိတတ်စေ။

ဤနည်းအရဆိုသော် ပုဒ်တို့တွင်ကြိယာရှိလျင် ကြိယာကို ပယ်ရသည်။ ကြိယာမရှိလျင် အစလုံးကိုပယ်ရသည်။ ဤတွင်ကြိယာဆိုသည်မှာ ကြိယာခြောက်ဆယ်ကိုဆိုလိုသည်။

ဦးထွန်းမြင့်။

ဂုန်ညှင်းပင်။ ။ခုနှစ်ညှင်းပင် — ၅၂။

ဂပ်စတားဗပ်၊ဒုတိယ (ဆို့ဒင်) (ခရစ် ၁၅၉၄–၁၆၃၂)။ ဒုတိယ ဂပ်စတားဗပ် ဟူသော ဘွဲ့အမည်ဖြင့် ဆို့ဒင်ထီးနန်းကို ၁၆၁၁ ခုနှစ်တွင်ဆက်ခံသောဂပ်စတားဗပ်အဒေါဗပ်သည် ဆို့ဒင်ပြည့်ရှင် နဝမချားဘုရင်၏ သားတော်ဖြစ်လေသည်။ ၁၅၉၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် စတော့ဟုမ်းမြို့ရဲတိုက်ကြီးတွင် ဖွားမြင်သည်။ အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ်တွင် လက်တင်ဘာသာ၊ ဂရိတလို၊ ဒပ်ချနှင့် ဂျာမန်ဘာသာစာပေများကို နိုင်နင်းစွာတတ်ကျွမ်းခဲ့သည်။

၁၆၁၁ ခုနှစ်တွင် နဝမချားဘုရင်နတ်ရွာစံသဖြင့် အသက် ၁၇ နှစ်သားမျှသာရွယ်ရှိသေးသော ဂပ်စတားဗပ်သည် ဆို့ဒင်ထီးနန်းကို ဆက်ခံစိုးစံရသည်။ ဂပ်စတားဗပ်ဘုရင်ထီးနန်းဆက်ခံပြီး၍ မကြာမီပင် သူ၏ခမည်းတော်လက်ထက်က ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ၊ ပိုလန်နိုင်ငံ၊ ရုရှနိုင်ငံတို့နှင့် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

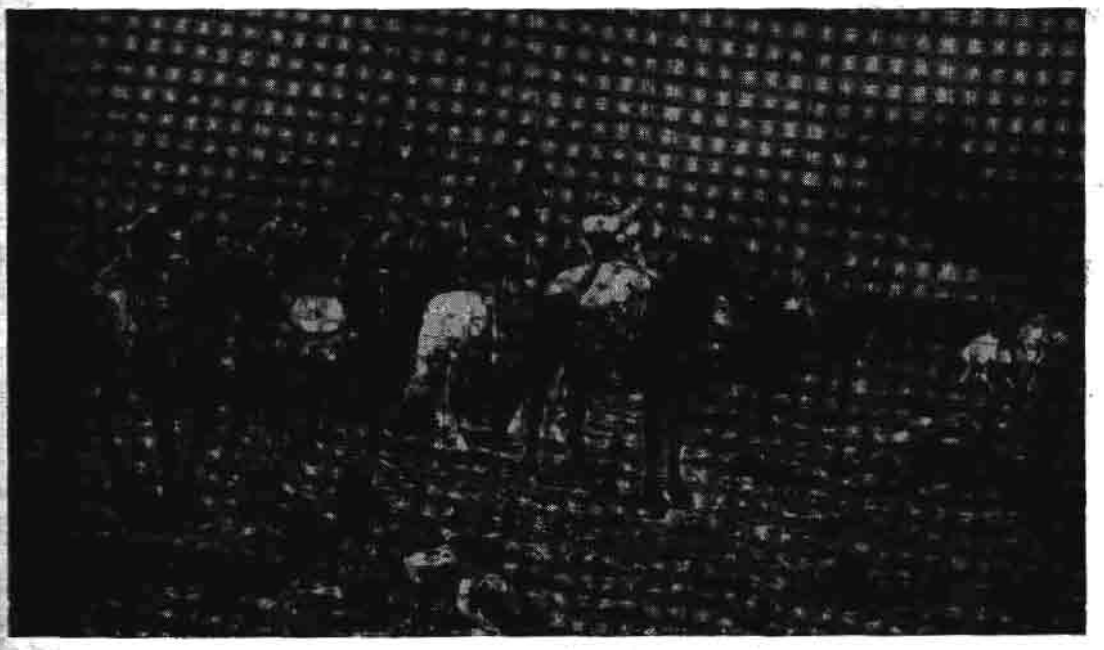

လွတ်ဆင်မြို့တိုက်ပွဲတွင် ဂပ်စတားဗပ်ဘုရင်ကြီး ဆုမှန်တောင်းနေပုံ

သော စစ်ပွဲများကို ဆက်လက်တိုက်ခိုက်လေတော့သည်။ ဂပ်စတားဗပ်သည် စစ်ပွဲတိုင်း၌ပင် အောင်မြင်ခဲ့၏။ ၁၆၁၇ ခုနှစ် စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ရာတွင်၊ ဗောလတစ် ပင်လယ်၏ အရှေ့ဖက်ကမ်းရိုးတန်းတလျောက်ရှိ ပြည်နယ်များသည် ဆို့ဒင်ပိုင်ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုနောက်ပိုလန်နိုင်ငံနှင့် ဂ နှစ်ကြာမျှတိုက်ခိုက်ခဲ့ရာတွင်လည်း အောင်ပွဲရသည်သာများလေသည်။ ထိုအတောအတွင်း သူ၏စစ်တပ်ကို ဥရောပတိုက်တွင် အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ပြုပြင်ဖန်တီးခဲ့လေသည်။ ထိုသို့အောင်ပွဲများရပြီး နယ်မြေအများသိမ်းပိုက်ရရှိကာ စစ်ပရိယာယ်ကြွယ်ဝ၍ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိလှသော ကြောင့် သူ့အား မြောက်ပိုင်းကခြေသုံးကြီးဟု ခေါ်ကြ၏။ အုပ်ချုပ်ရေးဖက်တွင်လည်း အစွမ်းအစရှိသူဖြစ်သည့်အတိုင်း ဆွီဒင်နိုင်ငံတွင်း၌ ရှာသစ်များချက်ခြင်း တည်ထောင်ပေးသည့်အပြင် ပညာတိုးတက်ပြန့်ပွားရေးအတွက် အပ်ဆားဘာတက္ကသိုလ်ကြီးကို တိုးတက်ချဲ့ထွင်နိုင်ရန် မြေများပေးအပ်လေသည်။ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို တောင့်တင်းအောင်စီမံခဲ့သည်။ ဥပဒေသစ်များကိုလည်း ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အပြင် ဆွီဒင်နိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးစက်ယန္တရားကြီးအဆုံးကိုလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲလိုက်လေသည်။

ဤဖြစ်၍ သူ၏လက်ထက်တွင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးခဲ့လေသည်။ ဂပ်စတားဗပ်သည် ဥရောပ နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲကြီးတွင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းမှာ ကိုယ်တိုင်က ဗရိတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်၍ ဗရိတက်စတန့်ဂိုဏ်းသားများဖက်မှ ကူညီရန် အတွက်သာမဟုတ်ဘဲ သူ၏နိုင်ငံတော်ကို ဂျာမန်ပြည်နယ်ကမ်းခြေအထိ တိုးချဲ့ရန်အတွက်လည်းဖြစ်ပေသည်။ (နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲ — ၌။)

၁၆၃၁ ခုနှစ်တွင် ဂပ်စတားဗပ်သည် ဆို့ဒင်စစ်သည်တော် ပေါင်း ၃၀,၀၀၀ နှင့်အတူ ဂျာမနီပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် တက်ရောက်တပ်စွဲ၍ တိုက်ပွဲတပွဲပြီးတပွဲ အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ လိုက်ပဆစ်မြို့အနီး ဗရိုက်တင်ဖဲ တိုက်ပွဲတွင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် ဩစတြီးယန်းဗိုလ်ချုပ်တီးလီအား အောင်နိုင်လိုက်၏။ ဤတိုက်ပွဲမှာ နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲကြီးတွင် အကြီးကျယ်ဆုံးသော တိုက်ပွဲကြီးဖြစ်လေသည်။ ဩစတြီးယန်းကောင်စာရင်းသည် တီးလီ၏နေရာတွင် ဗိုလ်ချုပ် ဗေါ်လင်းစတိုင်းအား ခန့်၍ ဂပ်စတားဗပ်ကိုတုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်စေလေသည်။

ထိုနောက် ၁၆၃၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ဇရက်နေ့တွင် လွတ်ဆင်မြို့၌ ဂပ်စတားဗပ်၏စစ်တပ်နှင့် ဗေါ်လင်းစတိုင်း၏ စစ်တပ်တို့ဆုံမိကြ၍ ပြင်းထန်လှသော တိုက်ပွဲကြီးဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် ဗေါ်လင်းစတိုင်း၏စစ်တပ်ကြီးလည်း ဗရိုဗရဲပြိုကွဲပျက်စီးကာ ဆို့ဒင်တို့ကအနိုင်ရလိုက်သော်လည်း သူတို့၏ရဲစွမ်းသတ္တိရှိလှသော ဂပ်စတားဗပ်ဘုရင်မှာ ကျည်သင့်ကျဆုံးသွား သောကြောင့် ထိုဆုံးရှုံးမှုကြီးနှင့်စာသော် အောင်ပွဲမှာမပြောပလောက်ပေ။ သို့သော်လည်း ထိုသို့အောင်ပွဲရလိုက်သောကြောင့် ဂျာမနီပြည်တွင် ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်း၏ အရေးမှာ စိတ်အေးသွားရပေတော့သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆို့ဒင်နိုင်ငံတွေ့ရှိ ဂပ်စတားဗပ်

ထိုပြင်ဂပ်စတားဗပ်၏ ကြိုးပမ်းချက်များကြောင့် မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံများထဲတွင် ဆို့ဒင်နိုင်ငံမှာ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများ အတိုးတက်အဖွံ့ဖြိုးဆုံးနိုင်ငံဖြစ်၍ ထိပ်တန်းသို့ရောက်ခဲ့ရပေသည်။

ဂပ်စတားဗပ်အဒေါဖပ် နတ်ရွာစံပြီးသည့်နောက် ထီးနန်းကို သမီးတော်ခရစ္စတီနာ ဆက်လက်စိုးစံခဲ့လေသည်။

ဂုံ(၅)။ ။ဆေးခြောက်ပင် — ရှု။

ဂုံလူမျိုး။ ။ဂုံလူမျိုးသည်ပြည့်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတမျိုးဖြစ်လေသည်။ ဂုံလူမျိုးကိုခုံဟုလည်းခေါ်၏။ ဂုံလူမျိုးတို့၏အနွယ်မှာ ယိုးဒယားတရုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုယိုးဒယားတရုပ်လူမျိုးများသည် တရုပ်ပြည်မှ ရွှေလီမြစ်ကြောင်းဆင်းသက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ဝင်ရောက်လာခဲ့၏။ ထိုလူမျိုးများတွင် ထိုင်း (တနည်း) ရှမ်းနှင့် ကရင်လူမျိုးဟူ၍ လူမျိုး ၂ စုကွဲလေသည်။ ထိုပြင်တဖန် ဒေသကိုလိုက်၍ ထိုင်း (တနည်း) ရှမ်းတို့ကို သုံးမျိုးခွဲနိုင် သေးသည်။ ယင်းတို့မှာ မြောက်ပိုင်းရှမ်း၊ အလယ်ပိုင်းရှမ်းနှင့် တောင်ပိုင်းရှမ်းတို့ဖြစ်သည်။ ရှေးမြန်မာမင်းတို့အခေါ်အရ၊ အနောက်ရှမ်း၊ မြောက်ရှမ်းနှင့်အရှေ့ရှမ်းတို့ဖြစ်သည်။ ထိုရှမ်း ၃ မျိုးတွင် အလယ်ရှမ်းသို့မဟုတ် အရှေ့ရှမ်းလူမျိုးတွင် ဂုံနှင့်လူး လူမျိုးတို့ပါဝင်လေသည်။

ဂုံလူမျိုးတို့သည် ရှမ်းကိုးပြည်ဝင် ကျိုင်းတုံမြို့တွင် အများဆုံးနေထိုင်ကြသည်။ ကျိုင်းတုံနယ်၊ သံလွင်မြစ်အရှေ့ဖက်ကမ်းတွင် ဂုံလူမျိုးများနေထိုင်ကြလျက်၊အနောက်ဖက်ကမ်းတွင် လူးလူမျိုးတို့အနေများလေသည်။ ရှေးအခါက ဂုံလူမျိုးတို့နေထိုင်ရာ ကျိုင်းတုံမြို့နယ်ကို ခေမာဝရတိုင်း၊ ဂုံပြည်ဟုလည်းရေးသားလေသည်။ ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံကျမ်းတွင် 'ကျိုင်းတောင်းကျိုင်းတုံ၊မြို့မိုင်းလုံ၊ မော်တုံရှမ်းတို့ကျေး' ဟူ၍ငင်း 'ကချင်နှင့်ဂုံ၊ ပြူနှင့်မြန်၊ သထုံသည်ကဝေး' ဟူ၍ ငင်းကျိုင်းတုံနှင့်ဂုံတို့ကို ဖေါ်ပြထားသည်။

ဂုံလူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားမှာ တောင်ပိုင်းထိုင်းဘာသာစကားတွင် ပါဝင်သည်ဟုဆို၏။ သူတို့၏စာပေအရေးအသားကို မြန်မာတို့ထံမှ တဆင့်ရသည်ဟုသိရသည်။ ရှမ်း (တနည်း) ထိုင်းစာပေအကွာအရေးအသား ၆ မျိုးရှိ၏။

ကျိုင်းတုံမြို့နယ်မှ ဂုံအမျိုးသမီး

ယင်းတို့တွင် လူးနှင့်ဂုံ (ခုံ) တို့၏ စာပေအရေးအသားကို ခွဲခြားထားလေသည်။ ထိုကြောင့် စာပေအရေးအသားတွင် လူးနှင့်ဂုံ ကိုမတူဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း မျိုးရိုးနှင့်ဓလေ့ထုံးစံများမှာ ခြားနားခြင်းများစွာမရှိလှဟုသိရသည်။

၁၉၂၁ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူးနှင့်ဂုံလူမျိုးစုစုပေါင်း ၁၆,၂၂၇ ရှိသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းဦးမှ ၂၂၅,၀၉၄ ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

ဂုံလူမျိုးများသည် ဗုဒ္ဓဝါဒီများဖြစ်ကြ၏။ သူတို့၏ဝတ်စားပုံမှာ ရှမ်းလူမျိုးများ၏ အဆင်တန်ဆာများဖြစ်သော၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမည်းရောင်အင်္ကျီ၊ ဗောင်းဗီနှင့် ခေါင်းပေါင်းကြီးများကို ယောကျားများကဝတ်ဆင်ကြ၏။ မိန်းမများကမူ လက်ကောက်ဝတ်ကျပ်သော အင်္ကျီလက်ရှည်ကိုဝတ်၍၊ ခေါင်းပေါင်းပွကြီးများကို ပေါင်းတတ်သည်။ ဂုံလူမျိုးတို့၏ နေအိမ်မှာ အထူးသဖြင့်အုတ်ကြွပ်မိုးနှင့်အုတ်အင်္ဂတေအကာ အရံဖြင့် ဆောက်လုပ်သောအိမ်များဖြစ်သည်။

ဂုံလျှော်ပင်။ ။ဂုံလျှော်ပင်ကို ပီလောပင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ဂုံလျှော်ပင်သည် ပိုက်ဆံပင်နှင့် လုံးဝကွဲပြားခြားနားသည်။ သို့ရာတွင်အသုံးချရာ၌ ပိုက်ဆံပင်နှင့်အလားတူဖြစ်၍ ၂ ပင်စလုံးကိုလျှော်ထုတ်ယူရန် စိုက်ပျိုးကြသည်။ လျှော်ထုတ်ယူနိုင်သော ဂုံလျှော်ပင်မှာ ၂ မျိုးရှိလေသည်။ တမျိုးမှာ ကော်ခိုရပ်ကပ်စူလာရစ်မျိုးဖြစ်၍ အခြားတမျိုးမှာ ကော်ခိုရပ်အော်လီတိုရိယပ်မျိုးဖြစ်သည်။ ကော်ခိုရပ်အမျိုးမှ ပွားထွက်သော အခြားဂုံလျှော်ပင်များလည်းရှိ၏။ ဂုံလျှော်ပင်ကို ပူပြင်းစိုစွတ်သောတိုင်းပြည်များ၌ စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ ဂုံလျှော်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ အများဆုံးထွက်သည်။ ဤအပင်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗင်္ဂလားပြည်နယ်၌ အမြောက်အမြားစိုက်ပျိုးသည်။ ယခင်အခါက စကော့တလန်ပြည်ရှိ ဒန်ဒီမြို့တွင် ဂုံလျှော်စက်ကြီးများရှိသဖြင့် ဂုံလျှော်ကြမ်းများကိုထိုမြို့သို့ တင်ပို့ရသည်။ ယခုအခါ ဗင်္ဂလားပြည်နယ် ကာလကတ္တားမြို့တွင် ဂုံလျှော်စက်ကြီးများဆောက်လုပ်ထားပြီးဖြစ်၍၊ ဂုံလျှော်ဖြင့်ပြုလုပ်ရသော အချောထည်များကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ပင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ဂုံလျှော်ပင်များ စိုက်ပျိုးသော လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပေပြီ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည်အင်းစိန်ခရိုင်ကမာရွတ် လှိုင်မြစ်ကမ်းပါးတွင် ဂုံလျှော်စက်တည်ဆောက်ရန်စီမံလျက်ရှိလေပြီ။ ဂုံလျှော်နှင့်ပြုလုပ်သော ဂုံနီအိတ်များမှာအသားထူထဲသဖြင့် ဆန်စပါး၊ သကြားစသည်တို့ထည့်ရန်အတွက် ကောင်းသည်။ အာလူး၊ ကြက်သွန်ထည့်ရန်အတွက် အသားကျဲသောဂုံအိတ်များကို အသုံးပြုကြသည်။ ဂုံလျှော်ဖြင့်ရက်လုပ်သော ဂုံနီဖျင်ကို ဝါနှင့်အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများကို ထုပ်ပိုးသယ်ယူရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ဂုံလျှော်ကြိုးကြီး၊ ကြိုးကလေးနှင့်စက္ကူကြမ်းများကိုလည်း ဂုံလျှော်ဖြင့်လုပ်ကြသည်။ ဂုံလျှော်၏အမျင်မှာနု၍ ပိုးခြည်မျှင်ကဲ့သို့ ပျော့ပျောင်းသဖြင့် ဆံပင်တုလုပ်ရာ၌အသုံးဝင်သည်။ ဂုံလျှော်သည်ဆိုးဆေးတင်ရလွယ်ကူသည်။ စျေးချိုချိုဖြင့် ရောင်းချနိုင်သော ကော်ဇောမျိုးကိုလည်း ဂုံလျှော်ဖြင့်ရက်လုပ်ရလေသည်။

ဂုံလျှော်ပင်ကို ရိတ်ဖြတ်ရန်သင့်လျော်သောအချိန်မှာသီးတံများ ထွက်ပြူစအခါဖြစ်သည်။ အချိုဒေသများတွင် အပွင့်များပွင့်လာသည့်အခါမှ အပင်များကိုရိတ်သိမ်းကြ၏။ ဂုံလျှော်ကိုတံစဉ်ဖြင့် မြေကြီးနှင့်ကပ်လျက် အပင်ရင်းမှဖြတ်ယူရ၏။ ထိုနောက်လယ်ကွက်ထဲ၌ ၂ ရက်ခန့်ပုံထားရသည်။ အရွက်များကြွေပြီးနောက် အကိုင်းအခက်များပါဝင်သော အဖျားပိုင်းကိုဖြတ်ပစ်လျက် အပင်ရိုးများကို အစည်းငယ်ကလေးများဖွဲ့စည်းထားရ၏။ ထိုအစည်းများကိုကုန်းမြင့်တွင် ပုံလျက် သစ်ရွက်၊ ပေါင်းပင်မြေစိုင်ခဲစသည်တို့ဖြင့် ဖုံးဖိထားရသည်။ ထိုသို့ ၃ ရက် ၄ ရက်ခန့် ထားပြီးနောက်၊ ကြွင်းကျန်နေသေးသမျှသော အရွက်တို့ကိုလှုပ်ခါချပြီး လျှင်အစည်းများကို ရေစိမ်ရန် ရေကန်သို့မဟုတ် ချောင်းသို့သယ်ယူရသည်။ ရေစိမ်သောအခါ အစည်းများကိုဝန်လေးများဖြင့် ဖိထားရ၏။ ထိုသို့အစည်းများကို ၁၀ ရက်ခန့်သို့မဟုတ် ထိုထက်ကြာအောင် ရေစိမ်ထားပြီးနောက်အမည်းရောင် သန်းလာသောအခါ ရေမှဆယ်ယူရ၏။ ရေစိမ်ထားစဉ် အစည်းများကို နေ့စဉ်စစ်ဆေးကြည့်ရှုရ၏။

လျှော်ရရှိစေရန် ရေစိမ်ထားပြီးသော အပင်ရိုးစည်းကိုလက်တဖက်နှင့်ကိုင်လျက်၊ လက်တဖက်ကလက်ရိုက်နှင့်ဖြစ်စေ၊ တုတ်ပြားနှင့်ဖြစ်စေ၊ အစည်း၏အောက်ပိုင်းကိုရိုက်ရ၏။ ရိုက်နေစဉ် တွင် အစည်းကို

စိုက်ခင်းမှ ရိပ်သိမ်းစုပုံထား သော ဂုံလျှော်ပင်များ

www.burmeseclassic.com

ရေ၌မြှုပ်ထားရ၏။ ထိုအခါ အပင်ရိုးသည် ကြေမွထွက်သွားပြီးလျှင် ဂုံလျှော်သာကျန်ရစ် ခဲ့ပေမည်။ ကျန် ရစ်ခဲ့သော လျှော်မျှင်ကိုပြောင်းပြန်လှန်၍ အထက်ပိုင်းကို ရေစိမ်ပြီးလျှင်လျှော်ချည်းသာကျန်သည့်တိုင်အောင် ထုလိမ်ချေမှုရလေသည်။ နောက်ဆုံး၌ထုတ်ယူပြီးသောလျှော်ကို ရေမျက်နှာပြင် တွင်ရိုက်လျက်စင်ကြယ်အောင်ဖွပ်ရသည်။

ထိုသို့ဖွပ်ပြီးနောက် ရရှိသောလျှော်ကို ရေကုန်စင်အောင်ညှစ်၍ အစိုအတိုင်းတရက်ခန့် ပုံလျက်ထားရသည်။ ထိုနောက် လုံးလုံးလျားလျားခြောက်သွေ့သည့်တိုင်အောင် ၂ ရက် ၃ ရက်ခန့်နေလှန်းပေးရသည်။ ကောင်းစွာခြောက်သွေ့လာသောအခါ လျှော်များကိုကျစ်လစ်စွာစည်းရသည်။ လျှော်များကို စံနစ်တကျပြုပြင်၍ အဖြီးအရှင်းကောင်းခဲ့လျှင်၊ ၅ ပေမှ ၈ ပေအထိရှည်သော လျှော်ပင်များကိုရနိုင်သည်။ တဧကလျှင်လျှော်အထွက်မှာ ပေါင် ၉၀၀ မှ ပေါင် ၁၆၀၀ လောက်အထိဖြစ်သည်။ အပွင့်ကြွေ၍ သီးတံများ ပြူစအချိန်၌ ရိတ်သိမ်းသောလျှော် တို့သည် အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။ ထိုထက်စော၍ ရိတ်သိမ်းသောလျှော်တို့မှာ မခိုင်ခံ့ချေ။ ထိုထက်နောက်ကျ၍ အစေ့များရင့်မှည့်လာမှ ရိတ်သိမ်းသောလျှော်တို့မှာ ကြမ်းထော်သည့် အတွက်ညှံဖျင်းသည်။

သဘာဝရှုခင်းသာယာသောနိုင်ငံ

နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ အတွင်း ဂျပန်နိုင်ငံသည် အခြားနိုင်ငံတို့နှင့် မဆက်ဆံဘဲ၊ တဦးတည်းသီးခြားတည်ရှိခဲ့ရာမှ နိုင်ငံတကာနှင့်ယှဉ်နိုင်သော ခေတ်မှီလက်နက်နိုင်ငံအဖြစ်သို့၊ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ပထဝီအနေအထား၊ နိုင်ငံသမိုင်းနှင့်ယဉ်ကျေးမှုထုံးစံ ဓလေ့များကို ဤအကြောင်းရပ်တွင် ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ပေသည်။

ဂျပန် နိုင်ငံ။ ။ဂျပန်နိုင်ငံသည် အာရှတိုက်အရှေ့ပိုင်းပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာထဲတွင် တည်ရှိ၍ အရှေ့မြောက်မှအနောက်တောင်သို့ သွယ်တန်းနေသည့် ဟိုကိုင်းဒိုး၊ ဟွန်းရှူး၊ ရှိကိုးကူးနှင့်ကျူရှူးအမည်ရှိကျွန်းကြီး ၄ ကျွန်းနှင့် ကျွန်းငယ် ၄,၀၀၀ ခန့်ပါဝင်သည်။ ထိုကျွန်းငယ်များအနက် ကူးရီးကျွန်းစုနှင့် ရီယူးကျူးကျွန်းစုငယ်များမှာ ထိုကျွန်းကြီး ၄ ကျွန်း၏ မြောက်ဖက်နှင့် တောင်ဖက်ဖျားတို့၌ အသီးသီးတည်ရှိကြ၏။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၄၁,၅၂၉ စတုရန်းမိုင်ရှိသည်။ ဂျပန်ကျွန်း၌ တောင်ကြားလမ်းများရှိသောတောင်ကုန်းတောင်တန်းများနှင့် သစ်ပင်ဝါးပင်များအလွန်ထူထပ်သည်။ ကျွန်းများမှာကျဉ်းမြောင်းလှသဖြင့် ကြီးမားသောမြစ်များမရှိချေ။ တောင်ကျချောင်းကလေးများအဖြစ် အနှံ့အပြားရှိ၍ ရေအားဖြင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေါပေါရယူနိုင်သည်။ မီးတောင်များပေါများသဖြင့် မြေငလျင်လှုပ်ခြင်း၊ မီးတောင်ပေါက်ကွဲခြင်း စသောဘေးအန္တရာယ်များ မကြာခဏပေါ်ပေါက်တတ်သည်။ ထိုပြင်ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ လေမုန်တိုင်းကျခြင်းအစရှိသည့် ဘေးအန္တရာယ်တို့လည်း ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည်။ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် တနေ့လျှင်မြေငလျှင် ၄ ကြိမ်မျှလှုပ်၍ ဂျပန်လူမျိုးတယောက်သည် တသက်တွင်တခါ မြေငလျင်အကြီးအကျယ်လှုပ်ရှားခြင်းနှင့် တွေ့ကြုံရစမြဲဟုဆိုလေသည်။ တိုကျိုမြို့နှင့် ယိုကိုဟားမားမြို့များကို အကြီးအကျယ်ဖျက်ဆီးလိုက်သော ၁၉၂၃ ခုနှစ် (စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့) မြေငလျင်ကြီးမှာ လူပေါင်း ၉၀,၀၀၀ ကျော်ခန့် သေကြေပျက်စီးစေခဲ့သဖြင့် အဆိုးရွားဆုံးဖြစ်လေသည်။ နိုင်ငံ၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၄ ခု ဖေဖွာရီလသန်ကောင်စာရင်းအရ ၈၇,၅၀၀,၀၀၀ ဖြစ်၏။

ရေတံခွန်များ၊ ထုံးအိုင်များ၊ ရေပူစမ်းများ၊ လှပသောတန်တားများ၊ ထင်းရှူးပင်များနှင့်ပန်းဥယျာဉ်များစသော ရှုမျှော်ခင်းများကိုအနှံ့အပြားတွေ့မြင်နိုင်သဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံမှာသဘာဝအားဖြင့် သာယာလှပသောနိုင်ငံဖြစ်ပေသည်။ ချယ်ရီပန်းမှာ ဂျပန် နိုင်ငံ၏ ထင်ရှားသောပန်းဖြစ်၏။ ၁၂,၃၉၅ ပေမြင့်၍ တောင်ထွတ်၌ ဆီးနှင်းများအစဉ်ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော ဖူဂျီယာမာမီးတောင်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော ရှုမျှော်ခင်းတရပ်ဖြစ်လေသည်။ ဂျပန်အနုပညာရှင်များ သည် ထိုမီးတောင်ကိုပန်းချီရေးဆွဲ၍၎င်း၊ ကဗျာလက်ာများစပ်ဆို၍၎င်း အမှမ်း တင်ခဲ့ကြသည်။ ဂျပန်တို့သည် ဖူဂျီယာမာကို ဖူဂျီစံဟုအလေး အမြတ်ပြုကာ ခေါ်ဝေါ်၍အထွတ်အမြတ်ထားကြသည်။

ရာသီဥတုမှာ တောင်ဖက်ဖျားပိုင်း၌ အပူပိုင်းဒေသဆန်၍ မြောက်ဖက်သို့ကျလေ အအေးပိုင်းဒေသဆန်လေဖြစ်သည်။ မြောက်ဖက်ရှိဟိုကိုင်းဒိုးနှင့်ဟွန်းရှူးကျွန်းများတွင် ဆောင်းရာသီ၌ဆီးနှင်းများအလွန်ကျ၍ အေးမြသော်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၌မူ အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေရှိ ပူနွေးလှသော ကူရူရှိအိုရေစီးကြောင်းကြောင့်နွေး၏။ မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းသော်လည်း နိုင်ငံတော်၏ဆယ့်ရှစ်ပုံတပုံသာလျှင်လယ်ယာစိုက်ပျိုးနိုင်သဖြင့် တောင်စောင်းများ၌ပါမကျန် နေရာလပ်မထားဘဲ စိုက်ပျိုးကြရသည်။ ဆန်စပါးရှားပါးသောကြောင့် ဂျုံ၊ လူး၊ ဆပ်၊ မုယောများကိုပါစိုက်ပျိုးရလေသည်။ လက်ဖက်ပင်ကိုမူ အများအပြားစိုက်ပျိုးကြလေသည်။ ဝါးရုံတောများပေါများသဖြင့် ဝါးကိုပစ္စည်းအမျိုးမျိုးပြုပြင်လုပ်ကိုင်၍ရောင်းချကြသည်။ ရွှေ၊ ကြေးနီ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ သံ၊ ရေနံစသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ

www.burmeseclassic.com

ထွက်သော်လည်း မလုံလောက်သဖြင့်လိုအပ်သည်တို့ကိုနိုင်ငံခြားမှတင်သွင်း ရ၏။ ကန့်ကိုမူမီးတောင်ဒေသများ၌များစွာတူးဖေါ်ရရှိနိုင်သည်။ စက်မှုလက်မှုထွန်းကားသောနိုင်ငံဖြစ်၍ သင်္ဘောတည်ဆောက်ခြင်း၊ အဝတ်အထည်နှင့်ကစားစရာများပြုလုပ်ခြင်း၊ လျှပ်စစ်နှင့်သံထည်ပစ္စည်းများပြုလုပ်ခြင်းစသော လုပ်ငန်းများရှိသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက ပင်လယ်ရပ်ခြားသို့ ကုန်သင်္ဘောများဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် ဂျပန်နိုင်ငံမှာပဉ္ဇမလိုက်ခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ တိုကျိုမြို့ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၆,၇၇၈,၈၀၄ ရှိသည်။ တိုကျိုမြို့ကိုရှေးအခါက ယေဒိုမြို့ဟုခေါ်သည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများတည်ရှိသည့် အိုဆားကားမြို့၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရာကိုဗီမြို့နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၌ဗဟိုအချက်အခြာဖြစ်သည့် ယိုကိုဟားမားမြို့များမှာလည်း အခြားထင်ရှားသောမြို့ကြီးများဖြစ်သည်။

ဂျပန်လူမျိုးများမှာ ဘူရှီဒိုးခေါ်သူရဲကောင်းစိတ်ဓာတ်ရှိမှု၌ များစွာဂုဏ်ယူ၍လုံလ၊ ဝီရိယ၊ ဇွဲဖြင့် ကြီးပွားလာကြသူများဖြစ်သည်။ မြေငလျင်မကြာခဏလှုပ်သောကြောင့် သစ်ဝါးစက္ကူတို့ဖြင့်ပေါ့ပါးသော အိမ်ငယ်ကလေးများကို ဆောက်လုပ်နေထိုင်ကြ၏။ အိမ်ခန်းတွင်း၌အနောက်နိုင်ငံသုံး ခေတ်မှီအိမ်ထောင်ပရိဘောဂများအစား ဖျာများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ပန်းပင်စိုက်ပျိုးမှု၌ များစွာဝါသနာထုံသောလူမျိုးဖြစ်သဖြင့် ရေကန်ငယ်ကလေးများဖြင့်ပြီးသော ပန်းဥယျာဉ်များကို အနှံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။ ဆင်းရဲသောသူများကပင် မိမိတို့၏ အိမ်ဝင်းများထဲ၌ ပန်းပင်များကို စိုက်ပျိုးထားလေ့ရှိကြပေသည်။

ပန်းဥယျာဉ်အတွင်း အထူးသတ်မှတ်ထားသော နေရာ၌ လက်ဖက်ရည်ပွဲကို အခါအားလျော်စွာ တည်ခင်းကျင်းပလေ့ရှိ၏။ ထိုလက်ဖက်ရည်ပွဲ၌ ဂျပန်တို့သည်လက်ဖက်ရည်ကိုအမြတ်တနိုးပြု၍ •တခမ်းတနားသောက်လေ့ရှိသည်။ မိတ်သင်္ဂဟများအား ဆာကေခေါ် ချက်အရက်ဝိုင်းဖြင့်တည်ခင်းခြင်းမှာ ဂျပန်ဧည့်ခံပွဲများ၏အလေ့အထဖြစ်သည်။ ဧည့်ဝတ်ကျေပြန်စေရန်လည်း ဂေရှာခေါ် ဂျပန်ဧည့်ခံအမျိုးသမီးများကိုငှားရမ်းရလေသည်။ ထို့ပြင်ဂျပန်ယောကျ်ားကလေးများ၏ ကစားစရာပွဲတော်၊ မိန်းကလေးများ၏ အရုပ်ပွဲတော် အစရှိသောပွဲတော် အများအပြားကို ဂျပန်နိုင်ငံ၌နှစ်စဉ်ကျင်းပကြသည်။ နပန်းလုံးခြင်းနှင့် သိုင်း ကစားခြင်းများမှာ လူကြိုက်များသောပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများဖြစ်သည်။ ကိုးကွယ်သော အယူဝါဒများမှာ ရှင်တိုအယူဝါဒ ၂၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကျွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒနှင့် ခရစ်ယန်အယူဝါဒများဖြစ်၍ ရှင်တိုအယူဝါဒမှာ ရှေးအကျဆုံးသော အယူဝါဒဖြစ်လေသည်။

ဂျပန်လူမျိုးများ၏ မူလဗီဇမှာ ဂျပန်ကျွန်းသို့တောင်ဖက်ဒေသများမှလာရောက်နေထိုင်ကြသည့် ပသျူးအနွယ်ဝင်များဟုဆိုသော ယာမာတိုလူမျိုးစုဖြစ်သော်လည်း၊ ယခုခေတ်ဂျပန်လူမျိုးများမှာမူ ပသျူး၊ မန်ချူး၊ ကိုရီးယား၊ မွန်ဂိုနှင့်အိုင်းနူးလူမျိုးများမှ ရောစပ်ပေါက်ဖွားလာသူများဖြစ်ဟန်တူသည်။ အိုင်းနူးလူမျိုးများကား မူလက ဂျပန်နိုင်ငံတောင်ပိုင်း၌နေထိုင်ကြသော အသားဖြူလူရှိုင်းများဖြစ်၍ ဂျပန်

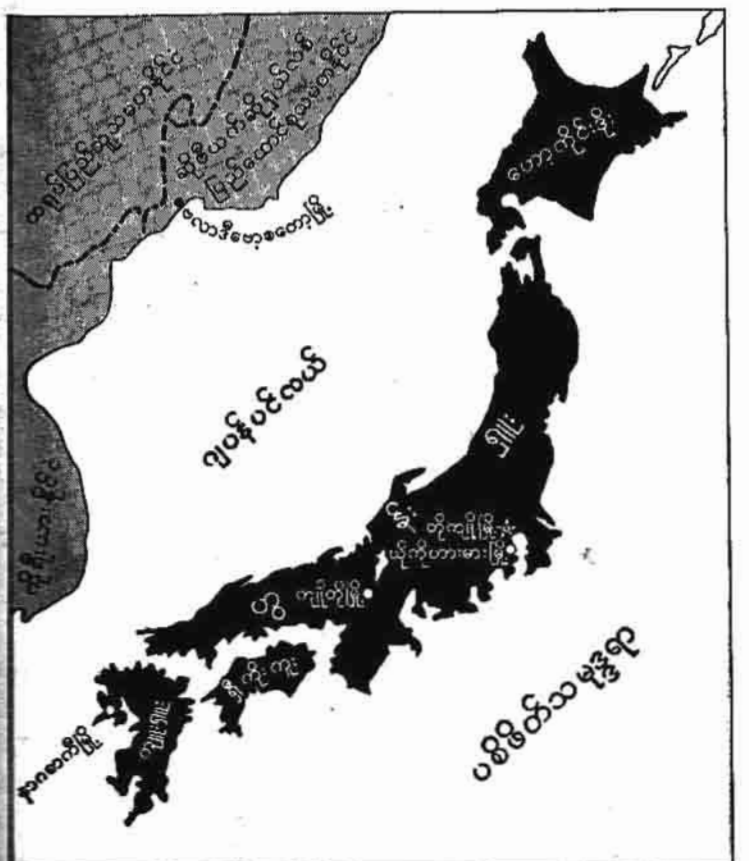

ဂျပန်နိုင်ငံတည်နေရာပြမြေပုံ

www.burmeseclassic.com

လူမျိုးများကမောင်းနှင်ထုတ်ကြသဖြင့် ယခုအခါမြောက်ဖက်ရှိ ဟိုကိုင်ဒိုးကျွန်း၌သာ ယင်းလူမျိုးအနည်းအကျဉ်းကိုတွေ့နိုင်ပေတော့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံကိုတခုတည်းသောမင်းဆက်မှ အနွယ်တော်မပျက် ဆက်ခံလာကြသော ဂျပန်ကေဆာင်များက အုပ်ချုပ်သည်။ ဂျပန်လူမျိုးများအလိုအားဖြင့် ဂျပန်ကေဆာင်များမှာ အမတေရစု အမည်ရှိနတ်သမီးမှ ဆင်းသက်လာကြသူများဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၆၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က နန်းတက်သော ဂျင်မူတင်နောမှာ ပဌမဂျပန်ကေဆာင်ဖြစ်၏ဟုဆိုကြသည်။ ဂျပန်ကေဆာင်မှာနိုင်ငံတော်၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော်လည်း အေဒီ ၁၂ ရာစုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ တိုင်းပြည်၏အုပ်ချုပ်မှုအာဏာအရပ်ရပ်တို့ကို ရှိုဂွန် ခေါ် စစ်သေနာပတိများက သိမ်းပိုက်ထားသဖြင့် ကေဆာင်များမှာ ပြရုပ်မျှသာဖြစ်နေခဲ့လေသည်။ ထိုအခိုက်ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ကဲကျွေးချစ်နှစ်ထွန်းကားလာသဖြင့် ဒိုင်မျို ခေါ် မှူးမတ်ကြီးများနှင့် ဆာမူရိုင်း ခေါ် သူရဲကောင်းကြီးများမှာ လူတန်းစားအဖြစ် အလွန်မြင့်သောအခြေသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ ၁၆ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သော် နိုင်ငံတဝှန်းလုံး၌မှူးမတ်များ၏ဆွေမျိုးများတို့သည် တစုနှင့်တစုတိုက်ခိုက်၍အာဏာလုခဲ့ကြသည်။ ၁၆ ရာစုနှစ်နှင့် ၁၇ ရာစုနှစ်ဦးပိုင်းတွင် နိဗ္ဗာနဂါး၊ ဟီဒေယိုရှိနှင့် အိယေယာစုအမည်ရှိသော ခေါင်းဆောင် ၃ ဦးတို့သည် နိုင်ငံတော်၏စည်းရုံးရေးကို အားကြိုးမာန်တက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီးလျှင်၊ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းအေးချမ်းသာယာသည့် တိုက္ကဂါးဝါးရှိုဂွန်ခေတ်ကို စတင်ခဲ့လေသည်။

ကမ္ဘာ့အလှေဖျားဌာ ဂျပန်နိုင်ငံရှိကြောင်း ဥရောပတိုက်သားများကြားသိလာကြခြင်းမှာ ၁၃ ရာစုခေတ်က တရုပ်ပြည်သို့ခရီးလှည့်လည်ခဲ့သော ဣတလီပြည်၊ ဗင်းနစ်မြို့သား မာကိုပိုလို၏ကျေးဇူးကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ (မာကိုပိုလို—ရှု။) ခရစ် ၁၅၄၂ ခုနှစ်ကတရုပ်ကမ်းခြေတွင် လေမုန်တိုင်းမိကာ ပျက်စီးသွားခဲ့သော ပေါ် တူဂီသင်္ဘောသားများမှာ ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ပဌမဦးစွာ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသော ဥရောပတိုက်သားများဖြစ်သည်။ ၁၅၄၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဂျက်ဇူးအစ်သာသနာပြု ဆရာ စိန့်ဖရန်စစ် ဇေးဗီးယားနှင့် အင်္ဂလိပ်၊ ဒပ်ချစသော နိုင်ငံခြားသားကုန်သည်များသည် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ဆက်လက် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပြီးလျှင် ဂျပန်သင်္ဘောသားများကလည်း မကွာဆီကို၊ ဖီလစ်ပိုင်၊ တရုပ်နှင့် အိန္ဒိယစသောပင်လယ်ရပ်ခြားဒေသများသို့ သွားရောက်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ကြသည်။ သို့ရာတွင်ခရစ် ၁၆၃၈ ခုနှစ်သို့ရောက်သော် တိုက္ကဂါးဝါးရှိုဂွန်ခေတ် မျူးမတ်တို့က နိုင်ငံခြားသာသနာပြုများသည် နိုင်ငံရေးလုပ်ကြံမှုများ၌ပါဝင်သည်ဟု ယူဆကာ နိုင်ငံခြားသားအားလုံးကို ဂျပန်နိုင်ငံမှ နှင်ထုတ်၍ တိုင်းရင်းသားများကိုလည်း နိုင်ငံတွင်းမှထွက်ခွင့်မပေးတော့ချေ။

သို့သော်ဒပ်ချလူမျိုးများကိုမူ တနှစ်လျှင်သင်္ဘောတစင်းကျဝင်စေ၍ နာဂါစာကီမြို့အနီးတဝိုက်၌ ရောင်းဝယ်ဖေါက်

ထောင်ခြေရှိကျေးရွာစိုက်ပျိုးခင်းထဲ၌ လေ့ကာထစ်ယာကွက်များကို ဤသို့ထွေမြင်နိုင်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂျပန်လူမျိုးတို့အထွတ်အမြတ်ထားကြသည့် ဖူဂျီယာမာမီးတောင်

ကားခွင့်ပေးခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံသည် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်မျှအနောက်နိုင်ငံများနှင့် အဆက်ဖြတ်၍ အထီးကျန်နိုင်ငံအဖြစ်နေထိုင်ခဲ့၏။ ခရစ် ၁၈၅၃ ခုနှစ်တွင် တိုကျိုပင်လယ်အော်သို့ ရေတပ်အလုံးအရင်းဖြင့် ဆောက်လာသော အမေရိကန်ရေတပ်ဗိုလ်မှူးချုပ် အမ်၊ ဂျီ၊ ပယ်ရီ၏ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ဂျပန်နိုင်ငံသည် အနောက်နိုင်ငံများနှင့် ပြန်လည်ဆက်ဆံလာခဲ့၏။ ထိုနောက်အမေရိကန်အပါအဝင် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ ရုရှစသော နိုင်ငံများနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးစာချုပ်များ ချုပ်ကာ နိုင်ငံခြားသားများအား ယိုကိုဟားမား၊ နာဂါစာကီနှင့် ဟကိုဒေတီမြို့များတွင် နေထိုင်ခွင့် ပြုလာလေသည်။

၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင်နန်းတက်သော မေဂျီဘုရင်လက်ထက်၌ ဂျပန်နိုင်ငံမှာ အဖက်ဖက်မှ များစွာတိုးတက် ပြောင်းလဲခဲ့လေသည်။ ရှိဂွန်အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်နှင့် ဆာမူရိုင်းခေါ် စစ်မှုထမ်းမျိုးရိုးများကို ဖျက်သိမ်းပြီးလျှင် ၁၈၈၉ ခုနှစ်မှစ၍နိုင်ငံတော်ကို ပါလီမန်အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်ဖြင့်အုပ်ချုပ်လေသည်။ နိုင်ငံခြားသို့ပညာတော်သင်များစေလွှတ်ကာ၊ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်နှင့်အုပ်ချုပ်ရေးပညာများကို ဂျာမနီနိုင်ငံမှငှင်း၊ ဗိသုကာနှင့်အနုပညာများကို ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် ဣတလီနိုင်ငံတို့မှငှင်း၊ ပညာရေးနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံများမှငှင်း ဆည်းပူးရယူစေခြင်းဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံသည်အာရှတိုက်၌ ခေတ်မှီစက်မှုလက်မှုနိုင်ငံကြီးဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်အခါမှစ၍ ဂျပန်လက်နက်နိုင်ငံကို ချဲထွင်တည်ထောင်လာခဲ့ကြလေသည်။

၁၈၉၄-၉၅ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပွားသော တရုပ်ဂျပန်စစ်ပွဲ၌ရှေးကျသောတရုပ်တပ်များမှာ ခေတ်မှီသောဂျပန်ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်များ၏ချေမှုန်းခြင်းကိုခံခဲ့ရ၍၊ စစ်အပြီးတွင်ဂျပန်နိုင်ငံက ပို့အာသာဆိပ်ကမ်းနှင့် အခြားတရုပ်နယ်များတို့ကို တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း ပြင်သစ်၊ ရုရှနှင့် ဂျာမနီတို့၏စွက်ဖက်မှုကြောင့် ဖေါ်မိုးဆား (တိုင်းဝမ်) ကျွန်းနှင့်သာ ကျေနပ်လိုက်ရသည်။ ပို့အာသာကိုမူ ရုရှကသိမ်း လိုက်၏။ ဤသည်ကားဂျပန်၏ ပဌမစစ်အင်အား စမ်းသပ်အောင်မြင်မှုပင်ဖြစ်၏။ ထိုနောက် ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် ရုရှနှင့်စစ်ဖြစ်ပြန်ရာ ရုရှကြည်းတပ်၊ ရေတပ်တို့မှာမရှုမလှဆုံးရှုံး၍ စစ်အပြီးတွင်ဂျပန်နိုင်ငံသည် ရုရှထံမှဆက်ကလင်ကျွန်းတပိုင်းနှင့် ကိုရီးယားကို ရရှိလိုက်သည့်ပြင် ပို့အာသာဆိပ်ကမ်း၊ လီယိုတွန်ကျွန်းဆွယ်နှင့် မန်ချူးရီးယားတောင်ဖက်ပိုင်းတို့ကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ပဌမကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပွားသောအခါ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှတို့နှင့်မဟာမိတ်ပြု၍ ဂျာမန်ပိုင်တရုပ်နယ်ကလေးများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် စစ်အပြီးတွင်ထိုနယ်များကိုရလိုက်ပြန်သည်။ ၁၉၂၁-၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင်ချုပ်ဆိုခဲ့သော ဝါရှင်တန်စာချုပ်အရ ဂျပန်က တရုပ်နိုင်ငံ၏နယ်ပယ်များကို မထိပါးပါဟုဆိုကာအာမခံခဲ့

www.burmeseclassic.com

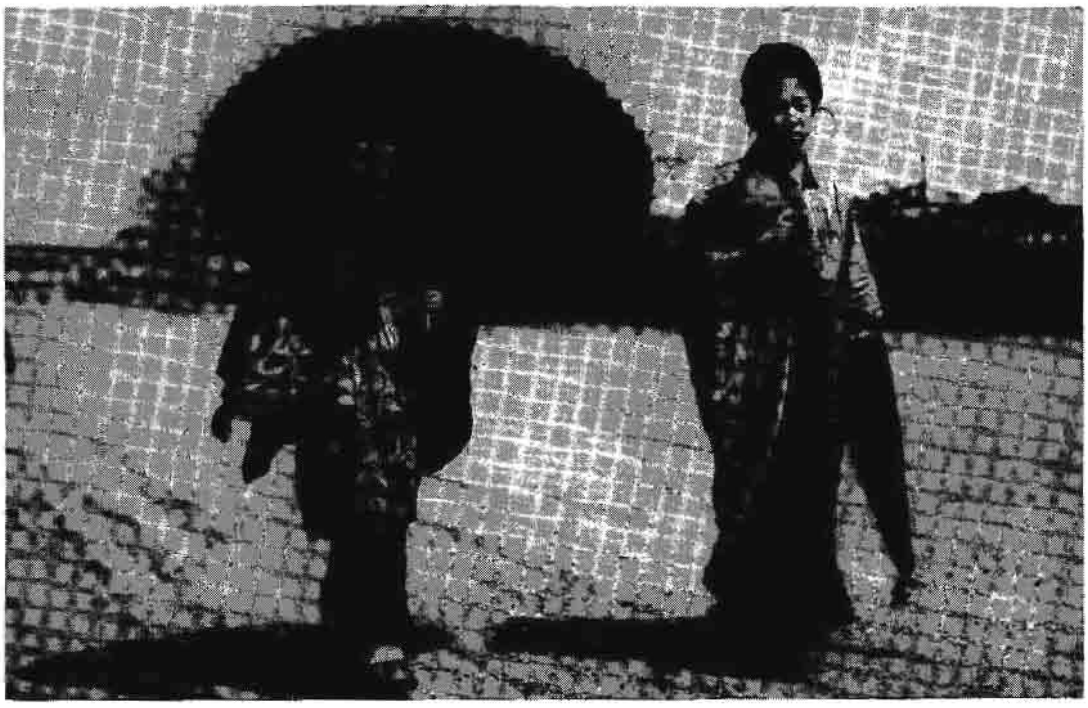

တိုင်းရင်းသားဝတ်စုံကိုဆင်ယင်ထားသော ဂျပန်အမျိုးသမီး ၂ ဦး

ဂျပန်မိသားတစု ဝိုင်းဖွဲ့ချိစား သောက်နေကြပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော်လည်း ၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင်ထရပ်နိုင်ငံရှိ မန်ချူးရီးယားနယ်ကိုတိုက်ခိုက်သိမ်းယူပြီးလျှင်မန်ချူးကိုးဟုအမည်ပြောင်းကာ မိမိဩဇာခံလွတ်လပ်သောနိုင်ငံတရပ်အဖြစ်ကျေညာလိုက်လေသည်။ ယင်းကိစ္စကိုတုံ့ပြန်သောအားဖြင့် တရုပ်တို့က ဂျပန်ပစ္စည်းများကို သပိတ်မှောက်သည်တွင် ဂျပန်တို့ကလျှင် ဟိုင်းမြို့ကိုတိုက် ခိုက်၍ ခေတ္တသိမ်းပိုက်လိုက်ကြ၏။ ယင်းအပြုအမူအတွက် နိုင်ငံအသီးသီးကကန့်ကွက်ကြသော်အခါ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ၁၉၃၃ ခုနှစ်၌ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးမှနုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။

၁၉၃၆ ခုနှစ်၌ စစ်ဝါဒီများဖြစ်သော အမျိုးသားရေးအဖွဲ့ဝင်တို့က စစ်တပ်ကိုကြိုးကိုင်နိုင်လာသောအခါ ကွန်မင်တန်ဆန့်ကျင်ရေးစာချုပ်ကို ဂျာမနီ၊ ဣတလီစသောဝင်ရိုးစွန်းနိုင်ငံများနှင့်ချုပ်ဆိုခဲ့၍ ၁၉၃၇ ခုနှစ်၌စစ်မကျေညာဘဲ တရုပ်နိုင်ငံအား ကျူးကျော်ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြန်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်တရုပ်နိုင်ငံရှိ ပြိတိသျှကျေးတော်မျိုးကျွန်တော်မျိုးများအား ဂျပန်တို့ကနှိပ်စက်သည်ဆိုကာ ဂျပန်နှင့်အနောက်နိုင်ငံများဆက်ဆံရေး တင်းမာလာသည်တွင် ၁၉၄၁ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း ဟာဝိုင်ယန်ကျွန်းစုနှင့် ပါးဟာဗာရှိအမေရိကန်ရေတပ်စခန်းကြီးကို ဂျပန်တို့က စစ်မကျေညာဘဲ ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်လိုက်ခြင်းဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးသည် အရှေ့ဖျား သို့ကူးစက်ခဲ့တော့လေသည်။ စစ်ဖြစ်စဉ် ဖိလစ်ပိုင်၊ ယိုးဒယား၊ မလေးမြန်မာစသော အာရှတိုက် အရှေ့တောင်ဒေသများစွာတို့ကို ဂျပန်တို့ကလျှင်မြန်စွာသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း၊ ၁၉၄၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် သြစတြေးလီးယားနိုင်ငံနှင့် ဟာဝိုင်းယန်ကျွန်းများကို သိမ်းရန် တောင်ဖက်သို့ထိုးဆင်းလာသောဂျပန်တပ်မများမှာ ကော်ရယ်ပင်လယ်နှင့်မစ်ဒဝေးကျွန်းတို့ကပဲ မျာ၌ မရှုမလှုံးနိမ့်သွားခဲ့ရသည်မှစ၍ စစ်ပြီးသည်အထိ ခံစစ်သာပြုနိုင်လေတော့သည်။ မဟာမိတ်တပ်သည် ဂျပန်နိုင်ငံကိုတဖြည်းဖြည်းကပ်လာသောအခါ ဂျပန်တို့သည်နိုင်ငံတောင်ဖက်ရှိ အိုဝိုကျီးမားနှင့် အိုကီးနားဝါးကျွန်းများမှအသေအလဲခုခံကြသဖြင့် ယင်းသည့်ကျွန်းများတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သောတိုက်ပွဲများကား ဂျပန်တို့၏ နောက်ဆုံးပိတ်အပြင်းအထန်ဆုံးသော တိုက်ပွဲများဖြစ်သည်။ ထိုအတွင်းရှေ့ရှကဂျပန်နိုင်ငံအားစစ်ကျေညာကာ မန်ချူးရီးယားကိုဝင်ရိုတိုက်ပြန်၏။ သို့သော်မဟာမိတ်တို့က ဂျပန်နိုင်ငံ၏ဟိရိုရှီးမားနှင့်နာဂါစာကီမြို့များကို အနုမြူဗုံးတလုံးစီကြဲချလိုက်မှသာ ၁၉၄၅ ခုစက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့၌ ဂျပန်တို့ခြင်းချက်မရှိလက်နက်ချခဲ့ကြလေသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် တိုကျိုပင်လယ်အော်အတွင်း 'မီဇူးရီ' စစ်သင်္ဘောပေါ်၌အဓမ်းအနားဖြင့် ဂျပန်တို့လက်နက်ချခဲ့ရ၍ယခင်ကပိုင်ခဲ့ဘူးသောမန်ချူးရီးယားနှင့်ဖေါ်မိုဆာတို့ကို တရုပ်တို့အားပြန်ပေးရပြီးလျှင်

ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့တော်၏စည်ကားသောရုပ်ကွက်တခု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆက်ကလင်ကျွန်းတောင်ပိုင်းနှင့် ကူးရီးကျွန်းစုများကို ရှရှ အားငင်း၊ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း ရှိကျွန်း ငယ်များ တို့ကို အမေရိကန်အားငင်း၊ အသီးသီးပေးအပ်လိုက်ရသည်။ စစ်အတွင်းညဉ်းပန်း နှိပ်စက်မှုများ၌ အားပေးအားမြှောက်ပြုသည်ဟူသောစွဲချက်ဖြင့်ယာမာရှီတာနှင့်ဟုမွာအမည်ရှိဂျပန်စစ်ဗိုလ်ချုပ် ၂ ဦး အား မဟာမိတ်တို့ကစစ်ဆေးကုပ်မျက်၍ စစ်အတွင်းကနန်းရင်းဝန်ဖြစ် ခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ်တိုဂျိနှင့်အ ပေါင်းပါ ၂၇ ဦးတို့အားလည်း စစ်ရာဇဝတ်ကောင်များ အဖြစ် ရုံးတင်စစ်ဆေး၍အပြစ်ပေးခဲ့လေသည်။ ရဲအဖွဲ့ နှင့်လက်နက်ကိုင်တပ်များကို အထူးအရေးပေးခဲ့သော အ ခြေခံဥပဒေဟောင်းကိုပယ်ဖျက်၍ မဟာမိတ်များအလိုကျ ဒီမိုကရေစီသဘောသက်ဝင်သည့်အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ရေး ဆွဲခဲ့ကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် နယ်သိမ်းတပ်ပေါင်းစု၏ သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော ဗိုလ်ချုပ်မှူး မက်အာသာသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏စစ်ပြီးခေတ်နိုင်ငံရေးကိုပုံ သွင်းပေးရာတွင် ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ စီး ပွားရေးအားဖြင့်ဆိုလျှင် ယခုအခါဂျပန်နိုင်ငံဖြစ် အထည် အလိပ်၊ အစားအစာ၊ စက်ကရိယာနှင့်ဓာတ် ပုံပစ္စည်းများ သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ပြန်လည်တွင် ကျယ်လာစပြုပြီဖြစ်၍ စစ်ကြောင့် ကျဆုံးခဲ့ရသော ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြီးမှာလည်း တစ တစပြန်လည် ကောင်း မွန်လာပြီဟု အမှန်ပင်ယူဆရမည်ဖြစ်ပေသတည်း။

အလှအပကြိုက်သောနိုင်ငံမှအနုပညာစွမ်း

ဂျပန်လူမျိုးတို့သည်၊ အနုပညာနှင့် ထက်မှုပညာဖက်တွင် အထူးပင်စိတ်ဝင်စားသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဂျပန်ဆင်းရဲသားတို့သည် မိမိတို့နေအိမ်များကိုပင်လျှင် အနုပညာမြောက်ပစ္စည်းများဖြင့် မွမ်းမံပြုပြင် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ ဤအကြောင်းရပ်တွင် ဂျပန်လူမျိုးတို့၏ အနုပညာဖက်၌ လက်စွမ်းထက်ပုံကို ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ဂျပန်အနုပညာ။ ။ဂျပန်လူမျိုးများ အလှအပကြိုက်ကြ သည်မှာ သဘွေကပင် ဝါသနာအထုံပါခဲ့၍ဟု ဆိုရမည်ဖြစ် သည်။ ထိုကြောင့် အလွန်ဆင်းရဲသောရပ်ကွက်များ၌ပင် ဆင်းရဲသူဆင်းရဲသားတို့၏ နေထိုင်ကြသောအိမ်များ၊ ပန်း ဥယျာဉ်ကလေးများ၊ အိမ်တွင်းပစ္စည်း အသုံးအဆောင် များ၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများ၊ အလှထားသည့်ပစ္စည်း များ၊ ပန်းချီကားများ၊ ပန်းအိုးများနှင့် စားဖိုဆောင်မှအိုး ခွက်များပါမကျန် အနုပညာမြောက်သော ပစ္စည်းများဖြစ် သည်ကို တွေ့ရလေသည်။ အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း၌ပင် အိမ် အတွင်းအပြင် ဆင်ပြင်ထားပုံ၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများ စီစဉ်ပုံ၊ ပန်းချီကားများဆွဲချိတ်ပုံ၊ ဖျာ၊ ကော်ဇောများခင်း ကျင်းထားပုံ၊ ပန်းအိုးများ ဆင်ပြင်ပုံတို့ကိုမြင် ရခြင်းဖြင့် လူမျိုး၏စိတ်ဓာတ်သည် အလှအပကိုမည်မျှနှစ်သက်၍ အနု ပညာကိုမည်မျှလိုက်စားကြောင်း ကောင်းစွာအကဲခတ်နိုင် ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အမေရိကန်၊ အင်္ဂလန်စသောအနောက် တိုင်းပြည်များကဲ့သို့ အဝိုးထိုက်တန်၍ ထူးထဲခိုင်မာသော ပစ္စည်းများကို ခမ်းနားစွာမထားစေကာမူ၊ လက်မှုပညာ ပစ္စည်းများဖြင့် သပ်ရပ်စွာအလှပဆုံး မွမ်းမံ ပြင်ဆင်နိုင်သူ မှာ၊ ဂျပန်လူမျိုးများပင်ဖြစ်လေသည်။

ဂျပန်ပြည်၌ပေါက်ရောက်သော ဝါးနှင့်ထင်းရှူးပင်များ၊ တောင်စခန်းများတွင်တွေ့ရသော မြေစေးရွှံစေးအမျိုးမျိုး တို့ကလည်း ဂျပန်လူမျိုးတို့၏ သုခုမပညာရပ်များကို အ ဖက်ဖက်မှ ကူညီအားပေးလျက်ရှိလေသည်။

တိုင်းပြည်တပြည်၌ ပညာရပ်တခု တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုသည် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်သူများ၏ စိတ်ပါဝင်စားမှုပေါ် တွင် အမှီ သဟဲပြုသည်။ အိုးခွက်လုပ်ငန်းကို ဂ ရာစုနှစ်လောက်က တရုပ်ပြည်မှ ဆင်ကြွးမှတ်ယူကာ စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့လေ သည်။ ခရစ် ၁၅၉၇ ခုနှစ်တွင် ဆတ်ဆူမာဆိုသူ ဂျပန်မင်း သားတပါးသည် ကိုရီးယားပြည်ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့၍အပြန်တွင် အိုးအုတတ်ကျွမ်းကျင်သူများကို ခေါ် ၍လာခဲ့လေသည်။ ထိုသူများသည် ဂျပန်ပြည်တွင်တွေ့ရသော ၌မြေစေးတမျိုး ကိုပြုပြင်ကာ အိုးခွက်မှစ၍ ထည့်စရာများစတင်ပြုလုပ် လေသည်။ ယင်းခွက်ယောက်များကို အပေါ် ယံ၌ ကြွေ ရောင်တင်ထားသည်။ ထိုကြွေရည်သုတ်ပစ္စည်းမျိုးကို မင်း သားအားဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ဆတ်ဆူမာဟုအမည်ပေးရာ ယခုအခါ မြို့ကြီးတိုင်းလိုလို၌ ယင်းတို့ကို ပြုလုပ်၍ နိုင်ငံခြား သို့ပင် ထင်ရှားတွင်ကျယ်သော ကုန်ပစ္စည်းအနေဖြင့် တင်ပို့ ရောင်းချလျက်ရှိနေလေပြီ။

ထို ၁၆ ရာစုနှစ်ကုန်ခါနီး၌ ဂျပန်ပြည် သို့လာရောက် အလုပ်လုပ်နေသော ကိုရီးယားနယ်သားအိုးသည်တဦးသည် အိုဇုမီခေါ် တောင်ထိပ်မှ ၌စေးတမျိုးကိုတွေ့ရပြီးလျှင် ယင်း မှာတရုပ်ပြည်ထက် ကြွေအဖြူနှင့် အပြာကဲ့သို့ ကောင်းမွန် ကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့နှင့်ထိုကြွေထည်လုပ်ငန်းကို ချဲထွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ ယခုအခါဂျပန်ကြွေထည်သည် အကောင်းဆုံး ထုတ်ကုန်တရပ်အနေနှင့် ရှိခဲ့သည်။

သုခုမ အနုပညာသည်များ နေထိုင်သောတိုင်းပြည်ဖြစ် သည့်အတိုင်း ဂျပန်လူမျိုးများသည် ပန်းများကို အလွန်နှစ် သက်ကြ၍ ပန်းဥယျာဉ်လုပ်ငန်းကိုလည်း အများအပြား လုပ်ကိုင်ကြသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မြို့ကြီးများတွင် ပန်း ပြပွဲ ပြိုင်ပွဲများကိုပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပန်းချီအတတ်နှင့်ဆိုင်လျှင် ရှေးဂျပန်ပန်းချီများမှာ တရုပ်တို့၏ဇာစ်မြစ်မှနှယ်လာသော အသွင်အပြင်ရှိသည်။ သို့သော်နှောင်းခေတ်သို့ရောက်သောအခါ အနောက်နိုင်ငံများမှအတုယူကာ လွှန်စွာခေတ်ဆန်လေသည်။ သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ၊ ဂျပန်လူမျိုးတို့၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆကို မပျောက်ပျက်စေဘဲ ခေတ်ဆန်ဆန်ရေးပုံရေးနည်းဖြင့် သရုပ်ဖော်ကာရေးခြယ်ကြလေသည်။

စာရေးပုံသားပုံ၌ တရုပ်တို့၏မူလဇာစ်မြစ်ပါရှိလေသည်။ ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုပုံ၌ ဂျပန်ကဗျာများမှာ တရုပ်တို့၏ စပ်ဆိုဟန်ကို အတုယူထားကြောင်းတွေ့ရသည်။ ၂ ကြောင်းတွဲ ၄ ကြောင်းတွဲစသည်ဖြင့် အကြောင်းရေနှင့်တွဲထားသည့် ကဗျာလင်္ကာများမှာ ခေတ်အစားဆုံးဖြစ်၏။ ဂျပန်ပြည်ပြဇာတ်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဇာတ်ကွက်ဆင်ပုံ ဇာတ်လမ်းထွင်ပုံ၊ အခမ်းအနား ပြင်ဆင်ပုံ တို့မှာ တရုပ်ပြဇာတ်များနှင့် များစွာတူလေသည်။

အရှေ့တိုင်းသားများတို့၏ ပြောင်မြောက်သောလက်ရာတခုဖြစ်သည့် ပန်းပုပညာမှာလည်း ဂျပန်တို့အရေးတယူထားရှိသည့် သုခုမအနုပညာရပ်တခုဖြစ်၏။ ရှေးဟောင်းပန်းပုလက်ရာများကိုရှေးဘုရားကျောင်းကြီးများနှင့် အဆောက်အအုံဟောင်းကြီးများ၌သာတွေ့ရ၍၊ ၁၆ ရာစုနှစ်မှယခုအချိန်အထိ တိုးတက်ထွန်းကားလာလေသည်။ သစ်သားပေါ်တွင်ထုထွင်းအပ်သော ထိုသစ်သားပန်းပုများကို အများအားဖြင့် ဘုရားကျောင်းများတွင်တွေ့ရ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ အကြိုက်နှင့်ဆီလျော်အောင် ဟင်းသပြဒါး၊ ရွှေစသည်တို့ဖြင့်ခြယ်ထားကြ၏။ ရုပ်လုံးအကောင်အထည်တို့မှာ များသောအားဖြင့်ပန်းအမျိုးမျိုးပုံများ၊ ငှက်ရုပ်များ၊ နတ်သမီး၊ ကိန္နရာရုပ်များ၊ နဂါးရုပ်များဖြစ်ပြီးလျှင်တံခါးမုတ်များ၊ တိုင်များ၊ မျက်နှာကြက်များနှင့် ပစ္စင်ရင်တားများပေါ်တွင် ထုလုပ်ထားရှိတတ်ကြလေသည်။

အချိုလက်ရာများမှာအလွန်ပင်အနုစိတ်၍၊ အုံ့မခန်းရှိသည်။ လက်မှုပညာနှင့်ဆိုင်သော အခြားပညာရပ်များမှာ ဆင်စွယ်ပန်းပုထုခြင်းနှင့် အဝတ်များပေါ်တွင် ရွှေခြည်ထိုးခြင်း၊ ဇာပန်းဖောက်ခြင်းများကဲ့သို့သတ္တုအမျိုးမျိုးပေါ်တွင်ပန်းဖော်ခြင်း၊ ကျောက်စီခြင်း၊ ကျောက်မြှုပ်ခြင်းအတတ်များဖြစ်လေသည်။ ယင်းတို့မှာ ကျောက်ရုပ်တုငယ်၊ သံရုပ်တုငယ်ကလေးများထုခြင်း၊ ယပ်တောင်များ၊ ဖဲထီးလက်ကိုင်များထုခြင်း၊ ဇာအိမ်ဇာရိုးပြုလုပ်ခြင်းများ ပါဝင်လေသည်။ သံနှင့်သံမဏိများပေါ်တွင် မိလ္လာဖြင့်ပန်းဖော်ခြင်း၊ ရုပ်ပုံများဖော်ခြင်းအတတ်မှာလည်း ဂျပန်တို့၏ ရှေးဟောင်းသုခုမပညာရပ်တခုဖြစ်၍၊ ဂျပန်လူမျိုးများသည်ထိုအတတ်တွင် ပြိုင်ဖက်ကင်းလောက်အောင်ကျွမ်းကျင်ကြသည်။

ကြေးညိုသတ္တုဖြင့် ရုပ်တုထုလုပ်ခြင်း၌လည်း၊ ဂျပန်တို့၏

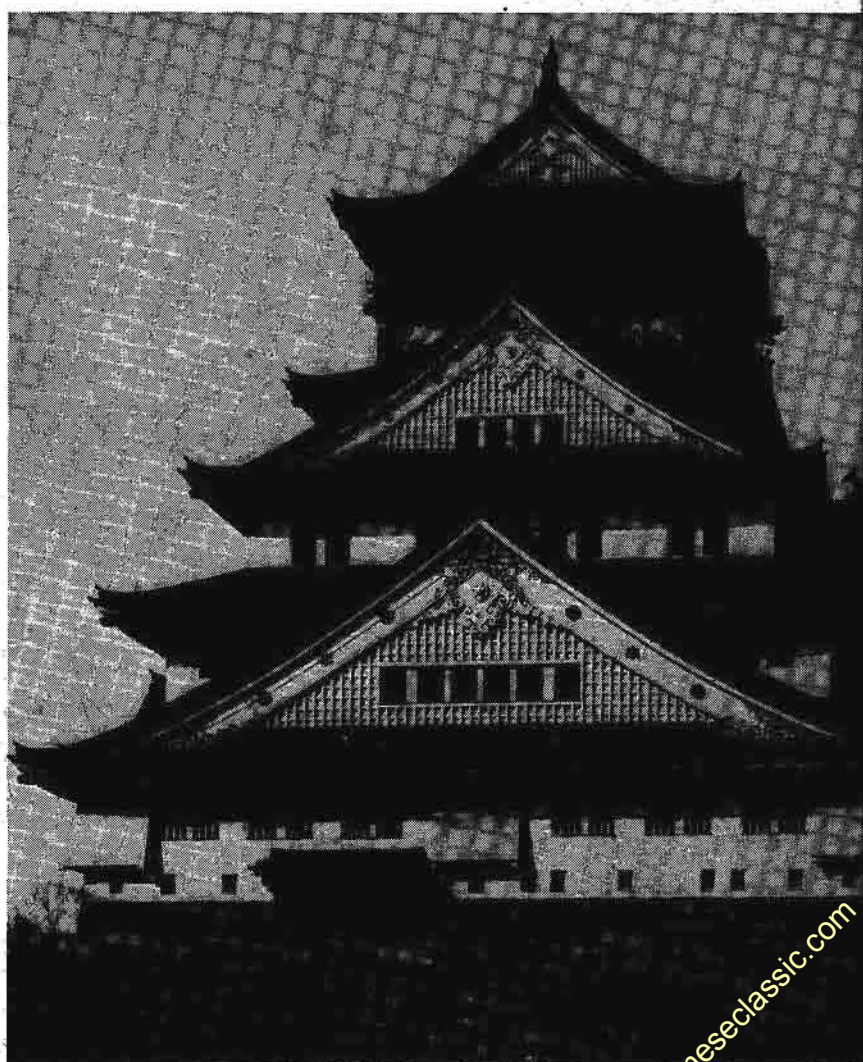

ဂျပန်အနုပညာကိုသရုပ်ပေါ်စေသည့် အိုဆားကားမြို့ရှိရဲတိုက်ကြီး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆတ်ဆူမာခေါ် ကြေထည်ပေါ်ထွင်စုတ်ရေးဆေးခြယ်နေပုံ

လက်ရာမှာ ခြီးကျူးလောက်ပေသည်။ ကမကုရမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးမှာ ဤကြေး သတ္တုဖြင့် ပြုလုပ်ထား၍၊ ပေ ၅၀ ခန့်အမြင့်ရှိ၏။ ပြုလုပ်ပုံမှာထိုကြေးသတ္တုများကိုအချပ်လိုက်စပ်ပြီးနောက် အဆုံးသတ်တွင် လက်ရိုက်တူကလေးဖြင့် ဆောက်ဖြတ်ကာ ပုံတော်ကိုဖော်ထားလေသည်။

ရောင်စုံပန်းရိုက်ခြင်း အတတ်ဥာဏ်လည်း ဂျပန်ကို မှီသူများလေသည်။ ယင်းအတတ်မှာ ပန်းခရီဆရာလက်ရာလည်းပါ၊ ပန်းပုဆရာ၏လက်ရာလည်းပါရ၍၊ ပန်းပုဆရာက ဆန်းပြားလုပစ္စာထူး ဖေါက် ထုလုပ်ထားသည့် ပန်းပုံများကို ပန်းခရီဆရာက ပကတိသဘာဝ ပန်းဖူးပန်းနွယ်တို့နှင့် တူအောင် ဆေးခြယ်ရလေသည်။ ထိုနောက် ရောင်စုံရိုက်မည့် ဗလောက်ပုံစံများ အမျိုးမျိုးပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဆေးရောင်တရောင်လျှင် ဗလောက်တမျိုးကျစီထား၍ သူ့နေရာနှင့် သူ၊ သူ့အထပ်နှင့် သူ အရောင် ထပ်၍ အံကိုက် အောင်ဒုက္ခခံကာ တထပ်ပြီးတထပ်ရိုက်ယူရလေသည်။ သို့ရိုက်ယူမှ သာလျှင် အဖူးအပွင့် အခက်အလက်တို့မှာ ဆေးရောင်ခြင်းရောယှက်ကာ သဘာဝ ပန်းခက်ပန်းနွယ်ဇီနှင့် တထေရာတည်းတူညီလေသည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်နှင့်၁၉ ရာစုနှစ်အတွင်းတွင် ထိုအတတ်ဥာဏ်အထူးကျွမ်းကျင်ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများရှိခဲ့ကြ၍၊ ထိုအခါတွင်မှ ဂျပန်များသည် ရောင်စုံပန်းရိုက်ပညာတွင် တဖက်ကမ်းခပ်လေတော့သည်။

အဝတ်ပေါ် ဥဖြစ်စေ၊ စက္ကူပေါ် ဥဖြစ်စေ၊ ရုပ်ပုံများ၊ ပန်းပုံများ ရောင်စုံရိုက်နှိပ်ခြင်း အတတ်သည် ပြင်သစ်ပြည်မှစခဲ့ရာ၊ ထိုပညာကိုဂျပန်အနုပညာသည်များ စိတ်ဝင်စားကာ အတုယူခဲ့ဟန် တူသည်။ ဂျပန် ပြည်၌ ကျောင်းများပင် ဖွင့်လှစ် သင်ကြား၍ ယခုအခါ ထိုအတတ်ပညာဖြင့် လူပေါင်းများစွာ အသက်မွေးမြူလျက်ရှိကြသည်။ သို့ပင်အနောက်နိုင်ငံမှ ယူခဲ့သည့်ပညာရပ်တရပ်ဖြစ်စေကာမူ ဂျပန်တို့သည်မိမိတို့၏ ရှေးခေတ်အနုပညာရပ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့်အနေဖြင့်ရှေးမူပေါင်းစုံနှစ်များကို ပြန်၍အသက်သွင်းနိုင်သမျှ သွင်းခဲ့ကြ၏။ သို့ဖြင့် အရှေ့တိုင်းသားဂျပန်တို့သည် သုခုမအနုပညာများနှင့်ဆိုင်သည့် ကိစ္စများ၌ပင် မိမိတို့တိုင်းရင်းဖြစ် ရှေးဟောင်းပညာရပ်များကို တိမ်ကောပပျောက်ခြင်းမရှိရလေအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားလို၍ အနောက်တိုင်း၏ လွှမ်းမိုးခြင်းကို ခံယူလိုဟန်မရှိကြချေ။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ယောကျ်ားမိန်းမ၊ မည်သူမဆိုပန်းများကို အလှန်နှစ်သက်တတ်သောဝါသနာရှိသည့်အတိုင်း၊ ဥယျာဉ်များဖြင့် အကြီးအကျယ်မစိုက်ပျိုးနိုင်စေကာမူ၊ မိမိတို့ရရှိသမျှမြေကွက်ကလေးများတွင် မြေပေါ် ၌ငင်း၊ အိုးများဖြင့်ငင်း၊ ပန်းပင်များကို ယုယယယ စိုက်ပျိုးကြသောအလေ့အထရှိ၏။ ထိုကြောင့်လည်း 'ပန်းကိုက်သောဂျပန်ပြည်' ဟူ၍ ကမ္ဘာကပင် အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံရသည်။ သူတို့သည်မည်မျှလောက် အလှအပကြိုက်သည်ဆိုပါမူ အိမ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တွင်းရှိပန်းအိုးများ၌ပန်းများ အလှထိုးရာ၌ပင်လျှင်၊ 'ပန်းအလှထိုးနည်း' ဟူ၍ ပန်းခိုင်များကိုလိမ်ခြင်း၊ ညွှတ်၍ပေးခြင်း၊ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကာ၊ သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်နေသည့်ဟန် ပြုလုပ်ပေးခြင်း ကိုပညာရပ်တခုအနေနှင့် ထားရှိလေသည်။ တသီးတသန့်စာအုပ်များပင် ထုတ်ကာအမျိုးသမီးကလေးများ၊ ကျောင်းသူများ၊ အိမ်ရှင်မများအား သင်ကြားပေးလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း ပုဂံနှင့်ညောင်ဦးမြို့များတွင် သစ်စေးသရိုးလုပ်ငန်း တွင်ကျယ်သကဲ့သို့ ဂျပန်သရိုးကိုင်လုပ်ငန်းမှာလည်း ထင်ရှားပြီးလျှင် ဂျပန်များသည် ဤအတတ်၌ထူးချွန်သူများဖြစ်၏။ ထိုလုပ်ငန်းအတွက် 'ရှူးမက်' အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော အပင်တမျိုးမှရရှိသော အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသည့် သစ်စေး မှချိပ်ကိုထုတ်ယူလေသည်။ ထိုချိပ်ရည်ကို အလိုရှိသောသစ်သားပေါ်၌ ပါးလွှာစွာသုတ်ပြီးသော် ရေနွေးငွေ့ပေးထားသော သေတ္တာထဲတွင် အခြောက်ခံပြီးနောက်၊ ကောင်းမွန်စွာပွတ်တိုက်၍ အရောင်တင်ပေးလေသည်။ ဤနည်းအတိုင်း တကြိမ်မက အကြိမ်ပေါင်းများစွာသည်းခံ၍ ထပ်တလဲလဲ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် မိမိအလိုရှိသည့်အတိုင်း အသားတက်ခြင်း၊ အသွေးအရောင်ထွက်လာခြင်းများကိုရရှိလေသည်။ ဤအတတ်ကိုပန်းယွန်းလုပ်ခြင်းအတတ်ဟု ခေါ်တွင်လေသည်။ ထိုယွန်းထည်များပေါ်တွင်ငှင်း၊ ပန်းကန်ပြားများ၊ ဗျပ်များ၌ငှင်း ရှမျှော်ခင်းများ၊ ရှပ်ပုံများနှင့် ပန်းနွယ်ပန်းခက်များဖြစ်အောင် သဲဖြူမှုန့်ကလေးများ၊ ကျောက်ခဲနုကလေးများဖြင့်ကပ်သော အတတ်ပညာရပ်တခုလည်းရှိသေးသည်။ ထိုအတတ်ကိုဂျပန်ကလေးသူငယ်တို့ များစွာနှစ်သက်ကြသည်။

ပျော်ရွှင်မှုနှင့်ဆိုင်လျှင်လည်း ဂျပန်တို့၏ရှေးအစဉ်အလာဂီတသံများမှာ တရုပ်နှင့်များစွာတူပြီးလျှင် အနောက်နိုင်ငံသားများ၏နားတွင် အသံအနိမ့်အမြင့်မရှိသလောက် ဖြစ်နေလေသည်။ အသုံးပြုသော တူရိယာများမှာ မောင်းများ၊ ဗုံကြီး၊ ဗုံတိုများနှင့် စောင်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ယခုခေတ်၌မူ ယင်းတို့ကို ခေတ်သစ်နည်းစံနစ်ဖြင့်အနောက်တိုင်းဆန်အောင်စီမံပြုလုပ်လေပြီ။

ဂျပန်လူမျိုးများသည် ဆောက်လုပ်ခြင်း သုကာအတတ်၌လည်း လက်မြောက်သည်။ ဘုရားပုထိုးများ၊ ကျောင်းများ စသည်တို့တွင် ဘုံဆင့်များ အထပ်ထပ်ရှိပြီးလျှင် လှပစွာအကောက်အချိတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ စေတီပုထိုးများမှာ ဘုံဆင့်များဖြင့် အထပ်ထပ်အရစ်ရစ်တည်ထား၏။ နန်းတော်များမှာ ကျောက်သားဖြင့်ပြုလုပ်သည့် ပစ္စင်ရင်တားတို့ဖြင့်မွမ်းမံထား၏။ အိမ်များကိုအုတ်ကြွပ်များ၊ တိုင်းရင်းဖြစ်သက်ငယ်များဖြင့် လှပစွာမိုးထားပြီးလျှင် အမိုးများသည် အစွန်းတွင်အပေါ်သို့ ကော့ထောင်လျက်ရှိကြ၏။ ခေတ်မှီအိမ်များကို အများအားဖြင့် သစ်သားဖြင့်ဆောက်လုပ်ကြ၍ ဥယျာဉ်နှင့်ရှမျှော်

ဆင်စွယ်ပန်းပုအတတ်တွင်လည်း ဂျပန်တို့၏လက်ရာမှာအံ့ချီးဖွယ်ရာဖြစ်ပေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခင်းများကို အရေးတကြီးပဓာနထားကြသည်။ အိမ်ကို တထပ်သော်ငင်း၊ နှစ်ထပ်သော်ငင်းဆောက်လုပ်၍ အညို ရောင်ပျဉ်အုတ်ကြွပ်များ မိုးထား၏။ တောနယ်များ၌မူ တိုင်းရင်းဖြစ်သက်ငယ်ကို မိုးကြ၏။ ကြမ်းပြင်တွင် ထု ၂ လက်မထူသော ၃ × ၆ ပေရှိသည့်ဖျာများကို စေ့စပ်စွာ ခင်းထားပြီးလျင် အခန်းများကိုလည်း ဖျာချပ်၏အရွယ် အစားနှင့်ကိုက်ညီအောင် ပြုလုပ်ကြ၏။ အခန်းများမှာ တခန်းနှင့်တခန်း လွယ်ကူစွာဖွင့်၍ ရနိုင်သော လိုက်ကာ အရှင်များဖြင့် အပိုင်းအခြားများပြုလုပ်ထား၏။ ထိုလိုက် ကာများရှိအဝတ်ပေါ်တွင် ရှုမျှော်ခင်းများ၊ ရုပ်ပုံများနှင့် ပန်းပွင့်ပန်းနွယ်များကို ရေးဆွဲ၍သော်ငင်း၊ ရက်လုပ်၍ သော်ငင်းတန်ဆာဆင်ထားကြလေသည်။ ယခုအခါစား ဖိုဆောင်များတွင်တာဝန်နည်း၍အလွယ်တကူသုံးစွဲနိုင်သည့် အနောက်တိုင်းဖြစ်ကရိယာများကို တပ်ဆင်ထားလေသည်။ အလင်းရောင်ဝင်စေရန်အတွက် ဖွင့်ရပိတ်ရလွယ်သောပြ တင်းပေါက်များကို အရှင်တပ်ထားသည်။ အိမ်ပြင်တွင် ပန်းဥယျာဉ်ငယ်များဖြင့် လှပစွာပြင်ဆင် ထားသကဲ့သို့အိမ် တွင်း၌လည်း ရှိးရှိးရှင်းရှင်းနှင့် သပ်သပ်ရပ်ရပ် ပြုလုပ်ထား တတ်ကြသည်။

အိမ်ထောင်သိမ်းဆည်းသည့်ဖက်တွင် ဂျပန် မိန်းမများ သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင်အလွန်လှုံလဝီရိယရှိ၍၊ စေ့စပ်သေချာ သည်ဟုကျော်စောကြ၏။ ထိုနည်းတူဂျပန်ယောကျ်ားများ ကလည်း အိမ်သုံးကရိယာများ ပြုလုပ်ရာတွင် လက်မြောက် ကြ၏။ ဂျပန်ယောကျ်ား မိန်းမအားလုံးပင် တနည်းနည်း အားဖြင့် သူတို့ကိုယ်တိုင် တစိတ်တဒေသ အနုပညာသည် များဖြစ်ကြသည်။

ဂျမေးကားကျွန်း။ ။ဂျမေးကားဟူသောအမည်မှာ ရေ တံခွန်ရှိသောကျွန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရလေရာ၊ ထိုကျွန်း၌စိမ့်စမ်း ရေတံခွန်တို့သည် အပျော်ခရီးထွက်သူတို့၏စိတ်နှလုံးကို ချမ်း မြေ့အောင်ဖန်တီးပေသည်။ ထိုမှတပါးလည်း သစ်ခွပန်း၊ ဂမုန်းပန်း၊ ပေါ်ပီပန်းစသော ရောင်စုံပန်းအမျိုးမျိုးတို့ ကြောင့် ၁၄၉၄ ခုနှစ်တွင် ဂျမေးကားကျွန်းသို့အနောက် နိုင်ငံသားထဲမှ ရှေးဦးစွာ ရောက်ခဲ့သောကိုလံဗပ်က နတ် ဥယျာဉ်နှင့်တူသောကျွန်းဟုအမှတ်တရပြောခဲ့ဘူးသည်။

ဂျမေးကားကျွန်းသည် ဗြိတိသျှပိုင်အနောက်အိန္ဒိယ ကျွန်းစုတွင် အကြီးဆုံးနှင့် အထင်ရှားဆုံး ကျွန်းဖြစ်၍ အလျား ၁၄၄ မိုင်၊ အနံမိုင် ၄၀ ခန့်ရှိသည်။ ကျူဗာကျွန်း ၏တောင်ဖက် မိုင် ၉၀ ခန့်အကွာတွင်တည်ရှိသည်။

ရှေးအခါကမူ ဤကျွန်းမှာ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သောပင် လယ်ဓားပြများ၏ စခန်းချရာ ဌာနဖြစ်ခဲ့ဘူး၏။ ကိုလံဗပ် တွေ့ရှိပြီးသည့်နောက် ၁၅ နှစ်ခန့်အကြာတွင် စပိန်လူမျိုး တို့သွားရောက်ခဲ့ဘူးသည်။ ၁၆၆၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ပိုင် ကိုလိုနီတခုအဖြစ်ဖြင့် ဗြိတိသျှတို့က သိမ်းယူလေသည်။ လူဦးရေ ၁,၂၀၀,၀၀၀ ကျော်ရှိသည့်အနက် ၁၀၀ လျှင် ၂ ယောက်သာမျက်နှာဖြူတို့ဖြစ်၍ ၇၇ ယောက်တို့မှာကပ္ပလီ လူမျိုးများ၊ ၂၀ ယောက်မှာကပြားများနှင့် ကျန်လူတို့မှာ ကူလီများ အိန္ဒိယလူမျိုးနှင့်တရုပ်များဖြစ်ကြသည်။ အုပ် ချုပ်ရေးတွင် ဂျမေးကားကျွန်းနှင့်အတူ တွဲဖက်ထားသော ကျွန်းငယ်များမှာ တာ့ကျွန်း၊ ကေးကပ်ကျွန်းနှင့်၊ ကေးမန်း ကျွန်းများဖြစ်ကြ၏။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်လူဦးရေခန့်မှန်း ချက်မှာ ၁,၄၇၁,၆၀၂ ယောက်ဖြစ်သည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် သကြားဈေးကျဆင်းအဖြင့် အလုပ် သမားများသည် မိမိတို့ဝမ်းရေးအတွက်မကျေမနပ်ဖြစ်ကာ၊ ဆူပူမှုများဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ထိုနှစ်ဇူလိုင်လ၌ စုံစမ်းရေးအဖွဲ့တ ခုကို စေလွှတ်၍စုံစမ်းစေခဲ့၏။ သို့ဖြင့် ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေအရ ဘုရင်ခံကဥပဒေပြုကောင်စီဖွဲ့စည်း ကာအုပ်ချုပ်လေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ရေတပ်စခန်းပြု လုပ်ရန်နေရာတခုကို အမေရိကန်ပြည် သို့ငှားရမ်းလိုက်ရ၏။

မြစ်များအတော်များများရှိသော်လည်း ဗလက်မြစ်တခု သာသွားလာဆန်တက်နိုင်၏။ ဗလူးမောင်းတိန်းခေါ် တောင်တန်းများမှာ ပေ ၇,၀၀၀ ကျော်မြင့်၍ တောင်စောင်း များတွင် မဟော်ဂနီ၊ ထင်းရှူးပင်တို့ဖြင့်ဖုံးအုပ်လျက်ရှိ၏။ သင်္ဘောဆိပ်ကောင်းများနှင့်ကားလမ်းများရှိ၏။ ထွက်ကုန် များမှာ သကြား၊ ငှက်ပျော၊ ကော်ဖီ၊ ချင်း (ဂျင်း)

ဂျမေးကားကျွန်း၏အရေးပါသောငှက်ပျောလုပ်ငန်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

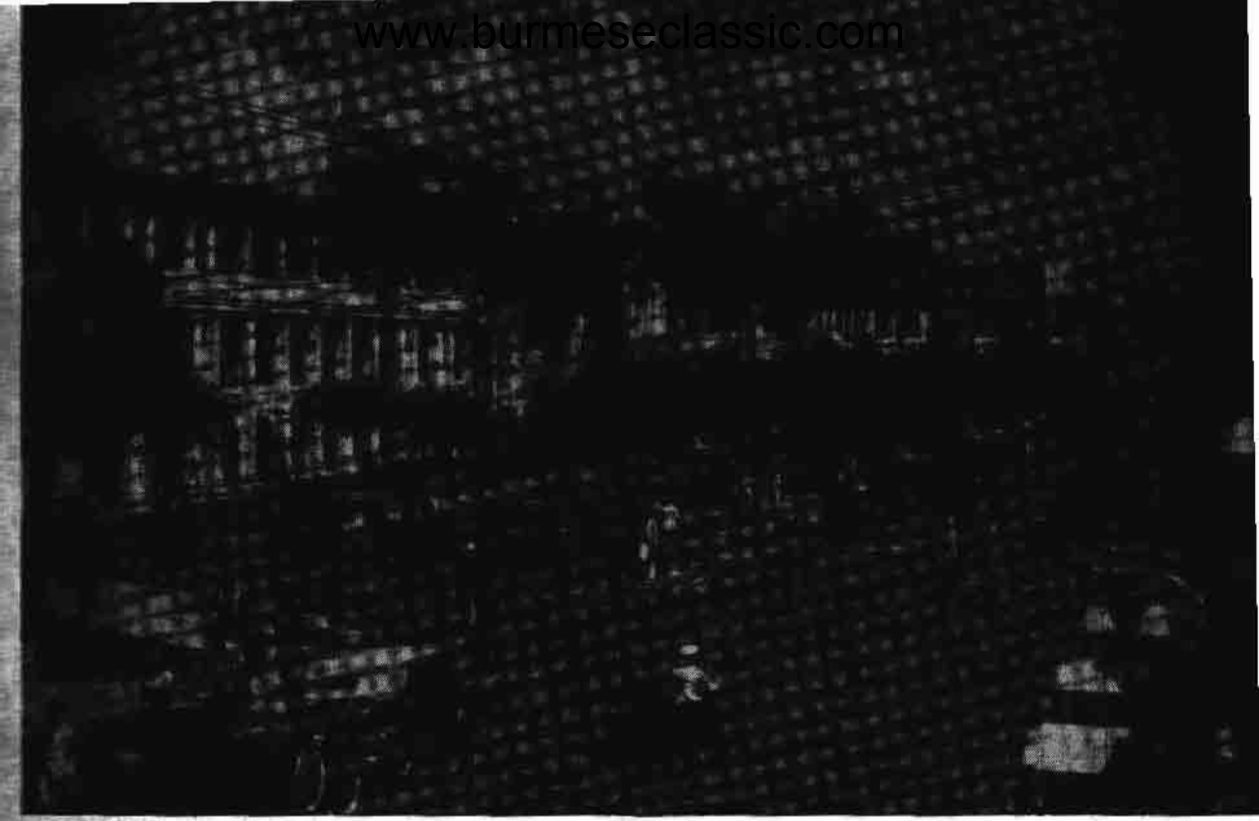

ဂျမေးကားကျန်း၊ ကင်းစတောင်းမြို့တော်၏ သဘာသောဂျင်း

နှင့် အခြားအသီးအနှံများဖြစ်လေသည်။ 'ဂျမေးကားရမ်' ခေါ် ရမ်အရက်မှာ ထင်ရှားသောထုတ်ကုန်တခုဖြစ်သည်။

သားရဲတိရစ္ဆာန်များနှင့် အဆိပ်ရှိသောမြွေများမရှိချေ။ ထျန်းတွင် မကြာခဏမြေငလျင်လှုပ်ရှိ လေဆင်နှာမောင်းများတိုက်ခတ်ကျရောက်တတ်၏။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်ကမြေငလျင်ပြင်းထန်စွာလှုပ်ခဲ့ဘူးရာ ကျန်း၏မြို့တော်ဖြစ်သော ကင်းစတောင်းမြို့တွင် လူပေါင်းများစွာသေကြေခဲ့၏။ ၁၉၁၂ ခုနှစ် ထုတ်ထိုက်ခတ်သော လေနီကြမ်းကလည်း ကျန်းအနောက်ဧက်ကမ်းရှိသဘော်ဆိပ်ဟာခုကို အတော်ပင်ပျက်စီးစေခဲ့၏။

ဂျွှေးဆလမ်းမြို့။ ။ဂျွှေးဆလမ်းမြို့သည် အင်္ဂလိယယ်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဂျက်ဖားသဘော်ဆိပ်မြို့၏ အနောက်ဘောင်ဖက် ၃၅ မိုင်အကွာ၌ရှိသော တောင်ကုန်းမြင့်တခုပေါ်တွင် တည်ရှိ၏။ ခရစ်ယန်နှင့် ယဟူဒီတို့ အထူတ်အမြတ်ထားသည့် အယူဝါဒဆိုင်ရာမြို့တော်ကြီးဖြစ်သည်။

ဂျွှေးဆလမ်း ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးမြို့တော် ဖြစ်၏။ ဘိသော်လည်း ဤမြို့၌မကြာခဏ စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင့် မကြာခဏပြန်လည်ပြင်ဆင်တည်ဆောက်ခဲ့ရသဖြင့် ထိုမြို့သည် ကမ္ဘာပေါ် ရှိမြို့အပေါင်းတို့တွင် ငြိမ်းချမ်းမှုအနည်းဆုံးမြို့ ဖြစ်ပေသည်။ ယခုမြို့၏ မြေအောက်ပေ ၃၀ ခန့်တွင် ရှေးခေတ်က ရောမလူမျိုးတို့ဖောက်လုပ်ထားခဲ့သည့် လမ်းမကြီးကိုတွေ့ရှိင်လေသည်။ အမှန်စင်စစ် ဂျွှေးဆလမ်းမြို့သည် မြို့ ၃ မျက်နှာကို နက်ရှိုင်းသောချောက်ကြီး ၃ ခု ဝန်းရံနေသော ကြောင့် သဘာဝခံတပ်မြို့တမြို့ဖြစ်၏။

အရှေ့နှင့် အရှေ့မြောက်ဖက်တွင် ကစ်ဒရွန်ချောက်ကြီးသည် မြို့တော်ကို သံလွင်ပင်ကြီးများ ပေါက်ရောက်ရာ သံလွင်တောင်မှခြားထား၏။ အနောက်ဖက်တွင် တောင်ဖက်သို့တန်းသွားသော ဟင်နွန် (ဝါ) ဂီဟင်းနာချိုင့်ဝှမ်းကြီးရှိသည်။ ယင်းမှာ ရွေးကဖိနိုရှန်လူမျိုးတို့ လူကိုသတ်ဖြတ်ယဇ်ပူဇော်ရာနေရာ ဖြစ်လေသည်။

ဂျွှေးဆလမ်းမြို့ရိုးမှာ ကြိမ်ဖန်များစွာဖျက်ဆီးခြင်း ခံခဲ့ရသည့်ပြင် အဖန်ဖန်ပြန်လည်ပြင်ဆင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရသော မြို့ရိုးဖြစ်၍၊ ယခုမြို့တံခါး ၇ ပေါက်မှာ ၁၆ ရာစုနှစ်ကစူလတန်ဘုရင် ဆော် လီမန် တည် ဆောက်ထားခဲ့သောတံခါးများဖြစ်၏။ မြို့၏တောင်ဖက်တွင် ယဟူဒီလူမျိုးတို့ အထူတ်အမြတ်ထားရာ ဘုရားတန်ဆောင်းကြီးတခု၏ နံရံဟောင်းတခုရှိသည်။ ယင်းတန်ဆောင်းမှာ ယဟူဒီဘုရင်ကြီးဆော်လမုန်တည်ဆောက်ခဲ့သော အဆောက်အအုံကြီးတခုဟုယုံကြည်ကြလေသည်။ သောကြာနေ့တိုင်း ယဟူဒီဘုရားဖူးတို့သည်ဤနံရံဟောင်းကြီးကို နဖူးနှင့်ကပ်လျက် ငိုကြွေးမြည်တမ်းကာ ရွေးခေတ်ဟောင်းက ယဟူဒီတို့ ခမ်းနားကြီးကျယ်ခဲ့ပုံကို ဖောက်မှေတမ်းတလေ့ရှိသဖြင့် ငိုကြွေးရာတံတိုင်းဟုအမည်တွင်လျက်ရှိသည်။ ယင်းသည့် ယဟူဒီတန်ဆောင်းကြီးနေရာတွင်မူတ်စလင်တို့၏ အိုမာဟလီဝတ်ကျောင်းကြီးကို

www.burmeseclassic.com

ကျောက်သားဖြင့် လှပစွာ ဆောက်လုပ်ထားလေသည်။ ဂျရူးဆလမ်းမြို့တွင် ခရစ်ယန်ဘုရားဖူးတို့ အထူးသွားရောက်ဖူးမျှော်တတ်သောနေရာကား ဟိုးလီးဆီးပါးလခါးဘုရားရှိခိုးကျောင်းဖြစ်၏။ ထိုကျောင်းတော်ရာမှာ ခရစ်တော်၏သခ်ျိုင်းရာဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ အမှန်စင်စစ် ခရစ်တော်အား ကားတင်သတ်သောလက်ဝါးကပ်တိုင်တည်ရာ၊ ခရစ်တော်အားမြှုပ်နှံရာနေရာတို့ကို မည်သူမျှအတိအကျမပြနိုင်ကြချေ။ သို့ရာတွင် မြင့်မြတ်သောနေရာကို ရည်မှန်း၍သာလျှင်ဖူးမြော်နေကြရလေသည်။

မြို့တော်ဟောင်း၏ လမ်းများမှာ ကျဉ်းမြောင်းကောက်ကွေ့၏။ မြို့ရိုးပြင်ဖက် ဆင်ခြေဖုံးများတွင် ကျယ်ပြန့်၍ ဘေးတဖက်တချက်တွင် သစ်ပင်စိုက်ထားသောလမ်းမကြီးများ၊ ဥယျာဉ်များနှင့် အဆောက်အအုံများရှိ၏။ မြို့တော်၏ အကြီး ဆုံး ရပ် ကွက် သစ်မှာ ဂျက် ဖား တံခါး မကြီး၏ အနောက်ဖက်တွင်ရှိလေသည်။

ဘီစီ ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ဤမြို့တော်ကို အီဂျစ်လက်အောက်ခံ ဘုရင်တပါးက အုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ ထိုနောက်၊ ဘီစီ ၁၀၀၀ ခန့်လောက်တွင် ဒေးဗစ်ဘုရင်သည် ဂျရူးဆလမ်းကို ယဟူဒီနိုင်ငံသစ်၏မြို့တော် ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ ဘီစီ ၅၈၆ ခုနှစ်တွင် ဗက်ဗီလုံးဘုရင်နက်ဗူခတ်နက်ဇာသည် ဂျရူးဆလမ်းမြို့ကို သိမ်းပိုက်၍ မြို့သူမြို့သားအမြောက်အမြားကို ဖမ်းဆီးခေါ် ဆောင်သွားလေသည်။ ပါးရှင်းဘုရင်ဆိုင်းရပ်လက်ထက်တွင် မြို့သစ်ပြန်တည်၍ ဘီစီ ၄၄၅ ခုနှစ်လောက်တွင် မြို့ရိုးများကို အသစ်ပြန်လည်၍ ဆောက်လုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုမှတဖန် ဂျရူးဆလမ်းမြို့သည် ဂရိဘုရင်အယ်လက်ဇန္ဒား-သ-ဂ ရိတ် လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ပြန်သည်။ နောင်အခါတွင် ဆီးရီးယန်းနှင့်အီဂျစ်ဘုရင်တို့ သူတပြန်ငါတပြန် တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခြင်း ခံခဲ့ရပြန်၏။ ဘီစီ ၆၃ ခုနှစ်တွင် ရောမစစ်ဗိုလ်ကြီး ပွန်ပီ က သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ ရောမတို့လက်အောက်တွင် ယဟူဒီလူမျိုးများက ထကြွပုန်ကန်သဖြင့်၊ မြို့ကို ၂ ကြိမ်မျှ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ခြင်းခံရ၏။ အေဒီ ၆၃၇ ခုနှစ်တွင် မွတ်စလင်တို့ကသိမ်းပိုက်လိုက်၏။ ဂျရူးဆလမ်းမြို့သည် တူရကီနှင့်အီဂျစ်လူမျိုးတို့လက်ထဲမှ ၁၀၉၉ ခုနှစ်တွင် ကရူးဆိတ်စစ်ဆင်သူ ဥရောပဘုရင်များ၏လက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရ၏။ ၁၁၈၇ ခုနှစ်တွင် အာရပ်မွတ်စလင်ဘုရင်ဆဲလဒင်း,က ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့၍ ၁၅၁၇ ခုနှစ်တွင် တူရကီတို့လက်ထဲသို့ရောက်သွား၏။ ၁၁၈၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၇ ခုဗြိတိသျှစစ်တပ်များက သိမ်းပိုက်သည်အထိ၊ မွတ်စလင်တို့လက်ထဲ၌ ရှိခဲ့ပေသည်။ (ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဂျရူးဆလမ်း၏ သမိုင်းစဉ်အတွက် အဇွရီယယ်နိုင်ငံ — ရှု။)

ဂျရူးဆလမ်းမြို့နှင့် ခရိုင်မှာ ယခုအခါ အဇွရီယယ်နိုင်ငံအစိုးရနှင့် ဂျော်ဒန်နိုင်ငံအစိုးရတို့ ခွဲဝေအုပ်ချုပ်လျက်ရှိ၏။ မြို့ဟောင်းကို ဂျော်ဒန်ကပိုင်၍ မြို့သစ်ကို အဇွရီယယ်ကပိုင်သည်။ မြို့ဟောင်းတွင်အထွတ်အမြတ် နေရာ ၃၄ ခုရှိသည်။ မြို့သစ်၌ မူအထွတ်အမြတ်ထားရာ နေရာ ၂ ခုသာရှိသည်။ ဂျရူးဆလမ်းမြို့သည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ဇန္ဒဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့မှစ၍အဇွရီယယ်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ကောက်ယူခဲ့သော သန်ကောင်စာရင်းအရ ၁၄၃,၅၀၀ ယောက်ဖြစ်လေသည်။

ဂျရူးဆလမ်းမြို့ရှိ ကျောက်သားဖြင့်ဆောက်လုပ်ထားသောအိုမာပလီ ဝတ်ကျောင်းကြီး

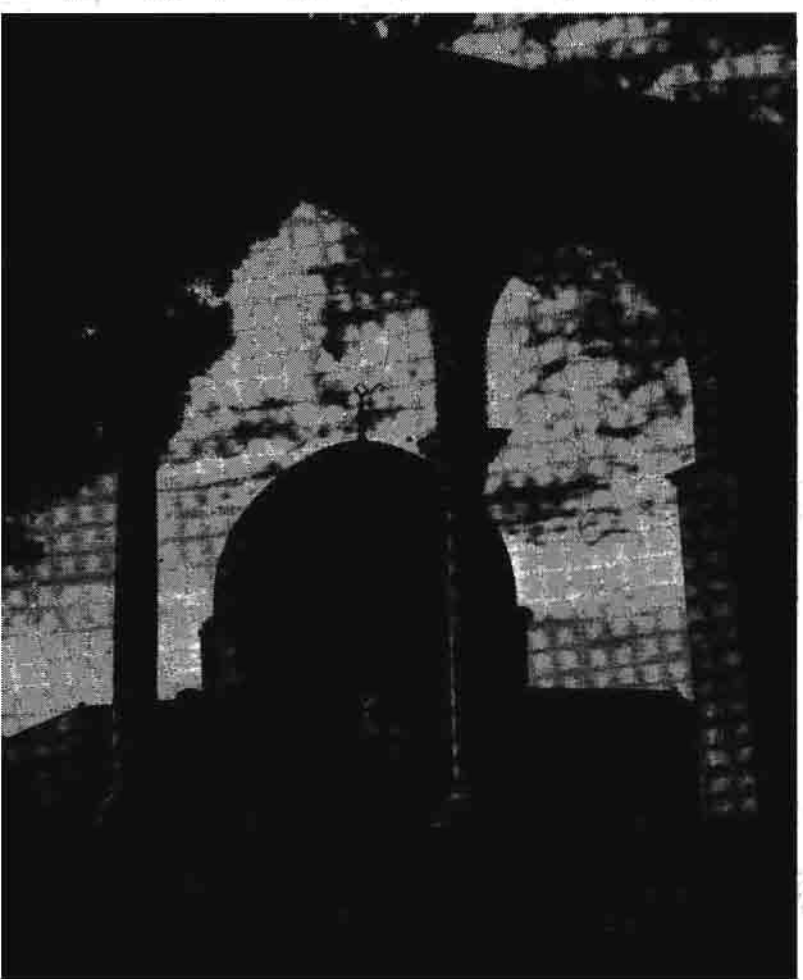

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နယ်နိမိတ်အကြိမ်ကြိမ်ပြောင်းလဲခဲ့သောနိုင်ငံ

ဂျာမနီနိုင်ငံသည် ၁၈၇၁ ခုနှစ်မတိုင်မီက နိုင်ငံငယ်ကလေးများဖြင့် အဓိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ကွဲပြားလျက်ရှိ၏။ နိုင်ငံငယ်အချင်းချင်းလည်း စစ်ပြိုင်လျက်ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေမှ နိုင်ငံတခုအဖြစ်စည်းလုံးမိသည်အထိ သမိုင်းစဉ်ကို ဤအကြောင်းရပ်တွင် ဖော်ပြထားပေသည်။

ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့်သမိုင်း။ ။ဂျာမနီနိုင်ငံသည် ပဌမနှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တို့ကို မီးမွေးခဲ့သော ဥရောပအလယ်ပိုင်း နိုင်ငံတခုဖြစ်၏။ (ကမ္ဘာစစ်၊ ပဌမ။ ကမ္ဘာစစ်၊ ဒုတိယ — ရှု။) အနောက်ဖက်တွင် ပြင်သစ်၊ ဗဲလဂျီယမ်နှင့် ဒပ်ချနိုင်ငံများ၊ အရှေ့ဖက်တွင် ပိုလန်နှင့် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံများ၊ တောင်ဖက်တွင် ဆွစ်ဇာလန်နှင့် ဩစတြီးယားနိုင်ငံများ၊ မြောက်ဖက်တွင် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ၊ မြောက်ပင်လယ်နှင့်ဗောလတစ်ပင်လယ်တို့ ဝန်းရံလျက်ရှိသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်မှာ ၂၀ ရာစုနှစ်အတွင်း စစ်မက်ဖြစ်ပွားမှုများကြောင့် ကြိမ်ဖန်များစွာပြောင်းလဲခဲ့ရလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် နိုက်ဆဲနှင့် အိုဒါမြစ်များ အရှေ့ဖက်ရှိ ဂျာမန်နယ်များကို ပိုလန်နိုင်ငံသို့ဝင်း၊ ကေးနစ္စဗတ်မြို့တော် (ယခုအခေါ် လီနင်ဂရက်မြို့) အပါအဝင် အရှေ့ပရပ်ရှားပြည်နယ်၏ မြောက်ဖက်ပိုင်းကို ရှရှနိုင်ငံသို့ဝင်း၊ ပေးလိုက်ရသဖြင့် ယခုအခါနိုက်ဆဲနှင့် အိုဒါမြစ်များမှာ ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဖက်နယ်နိမိတ်ဖြစ်နေလေပြီ။ သို့သော် အိုဒါမြစ်ဝရှိ ရှုတက်တင်မြို့ကိုမူ နယ်နိမိတ်အတွင်းမသွင်းခဲ့ချေ။ တဖန် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး၌ ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၃၈,၀၈၀ ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်နှင့်ပြင်သစ်တို့က မိမိတို့သိမ်းပိုက်ထားသောဂျာမန်နယ်များကို စုပေါင်း၍ ပြည်ထောင်စုသမတဂျာမန်နိုင်ငံခေါ် အနောက်ဂျာမနီနိုင်ငံအဖြစ် ကျေညာသောအခါ၊ ရှရှတို့ကလည်း ထိုနှစ်အောက်တိုဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် မိမိတို့သိမ်းပိုက်ထားသော ဂျာမန်နယ်များကို ဒီမိုကရက်တစ်သမတဂျာမန်နိုင်ငံခေါ် အရှေ့ဂျာမနီနိုင်ငံအဖြစ် ကျေညာလိုက်သည်။ အနောက်ဂျာမနီ၌ ဗာဗေးရီးယား၊ ဗားဒင်ဗာတင်ဗတ်၊ ဗရီးမင်း၊ ဟင်းဗတ်၊ ဟက်ဆီ၊ ဆက္ကဆွန်နီအောက်ပိုင်း၊ ရိုင်းလန်၊ ဟက်စဖေးလီးယား ရှလဲဇွစ်ဟိုလစတိုင် နယ်များ ပါဝင်၍ အရှေ့ဂျာမနီ၌ ဗရန်ဒင်ဗတ်၊ မက္ကလင်ဗတ်၊ ဆက္ကဆွန်နီ၊ ဆက္ကဆွန်နီအန်ဟော့၊ သူရင်းဂျီးယား နယ်များ ပါဝင်ကြသည်။ အနောက်နှင့် အရှေ့ဂျာမနီနိုင်ငံများ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၉၆,၇၀၀ နှင့် ၄၁,၃၈၀ အသီးသီးဖြစ်ကြလေသည်။

ဂျာမန်လူမျိုးများသည် ရှရှနိုင်ငံတောင်ပိုင်းမြက်ခင်းပြင်ဆေးတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသူတို့၏ အဆက်အနွယ်များဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ ဘီစီ ၁၁၃ ခုနှစ်လောက်က ဥရောပတခွင်တွင် လှည့်လည်သွားလာနေခိုက် ရောမလူမျိုးများနှင့် မကြာခဏ စစ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရဘူးသည်။ ထိုနောက်နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ အကြာတွင် ဂေါ့သ၊ ဖရန့်၊ ဖရီးရှန်း၊ ဆက္ကဆွန်၊ ဗင်းဒေါစသော ဂျာမန်အဆက်အနွယ်လူမျိုးစုများက ရောမနိုင်ငံတော်အတွင်း သို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ နေထိုင်ခဲ့ကြပြီးနောက် ဖရန့်လူမျိုးများမှာ ရှားလမိန်းဘုရင် လက်အောက်၌ နိုင်ငံထူထောင်၍ ကြီးပွားလာကြသည်။ (ရှားလမိန်းဘုရင် — ရှု။) အေဒီ ၈၄၃ ခုနှစ်တွင် ယင်းနိုင်ငံတော်ပျက်စီးသောအခါ၌ ပြင်သစ်နှင့်ဂျာမနီဟူ၍ သီးခြားနိုင်ငံ ၂ ခု ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ၈၄၃ ခုနှစ်နောက်တွင် နှစ်ပေါင်းရာပေါင်းများစွာ ဂျာမနီကို နယ်ပယ်များခွဲ၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ ယင်းသည့်နယ်ပယ်များမှာ ဂျာမန်လူမျိုးတစုစီ နေထိုင်ရာဖြစ်၍ ဗာဗေးရီးယား၊ ဆွေဗီးယား၊ ဖရန်ကိုးနီးယားနှင့်ဆက္ကဆွန်နီတို့သာ နယ်ပယ်ကြီးများဖြစ်လေသည်။

ဖရန့်နိုင်ငံပြည့်ရှင်ဘုရင်ရှားလမိန်း၏ အဆက်အနွယ်များ ပြတ်သွားသောအခါ ဂျာမနီနိုင်ငံကို ဂျာမန်နယ်စားပယ်စားများအထဲမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသော ဘုရင်များ ကအုပ်စိုးခဲ့သော်လည်း တန်ခိုးမကြီးသောမင်းများလက်ထက်၌ နယ်စားပယ်စားများမှာ မိမိတို့နယ်ကလေးများကို လွတ်လပ်စွာအုပ်ချုပ်နိုင်သောအခွင့်အရေးများ ရှိကြလေသည်။ ဂျာမန်ဘုရင်ပဌမအော့တိုး (ခရစ် ၉၁၂–၉၇၃)၊ ပဌမဖရက်ဒရစ် (၁၁၂၄–၉၀) နှင့် ဒုတိယဖရက်ဒရစ် (၁၁၉၄–၁၂၅၀) နှင့် ပဌမမက္ကဆီမီလျံဘုရင် (၁၄၉၃–၁၅၁၉) တို့မှာ တန်ခိုးကြီးသောမင်းများဖြစ်သည်။ သို့သော်ဂျာမနီနိုင်ငံအပြင် ဟော်လန်၊ စပိန်၊ ဩစတြီးယား၊ နေပယ်၊ စစ္စလီနှင့် အမေရိကတိုက်ရှိနယ်ပယ်အများအပြားကိုပါ အုပ်ချုပ်ခဲ့ရသည့်ပဋ္ဌမချားဘုရင် (၁၅၀၀–၅၈) ပင်လျှင်၊ မာတင်လူသာစတင်ခဲ့သော ခရစ်ယန်သာသနာ့အရေးပုံကိုမနှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့ပေ။ ယင်းအရေးပုံကြောင့် အနှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲ (၁၆၁၈–၄၈) ဖြစ်ပွားခဲ့သဖြင့် ဘုရင်၏ အာဏာကျဆုံးကာ မြို့စားများ တွင်ကျယ်လာပြန်သည်။ နပိုလီယန်စစ်ပွဲများအပြီးတွင် ကျင်းပခဲ့သော ဗီယင်းနားညီလာခံ (၁၈၁၄–၁၅) က ဂျာမန်နယ်များကို စုရုံးစေ၍ နယ်အကြီးအကဲများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော လွှတ်တော်ဖြင့်အုပ်ချုပ်သည့် ဂျာမန်ပြည်ထောင်စုတခုကို တည်ထောင်ခဲ့ကြလေသည်။ ၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် လစ်ဗရယ်အဖွဲ့ဝင်များက အင်အားတောင့်တင်းသည့် တခုတည်းသော

www.burmeseclassic.com

ဂျာမန်နိုင်ငံနှင့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရ ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် တော်လှန်ထကြွခဲ့ကြ၏။ သို့သော်ယင်းတို့က ပရပ်ရှားဘုရင် စတုတ္ထဖရက်ဒရစ်ဝီလျံ (၁၈၄၀–၁၈၆၁) အားဂျာမန်ကေဆာင်အဖြစ်ခံယူရန် အပ်နှင်းခဲ့ရာတွင် ငြင်းပယ်ခဲ့သဖြင့် မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

ဂျာမန်နိုင်ငံတော်ဟူ၍ မယ်မယ်ရရဖြစ်ပေါ် လာခြင်းမှာ ပရပ်ရှားနိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗစ်ဇမတ်၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ (ဗစ်ဇမတ် — ရှု။) ဗစ်ဇမတ်သည် ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် ဩစတြီးယားကိုနိမ်နင်းပြီးလျှင် ဩစတြီးယား အပေါင်းပါနိုင်ငံ ငယ်များဖြစ်သော ဟန်နိုဗာ၊ ဟက်ဆီကက်ဆယ်၊ နက်ဆောတို့ကို ပရပ်ရှားနိုင်ငံတွင်းသို့ သွတ်သွင်းခဲ့၏။ ထိုနောက်မိန်းမြစ်မြောက်ဖက်ရှိ အခြားဂျာမန်နိုင်ငံငယ်ကလေးများသည် ပရပ်ရှားနှင့်အတူပူးပေါင်းကာ မြောက်ဂျာမန်ပြည်ထောင်စု (၁၈၆၇) ကို ဖွဲ့စည်း၏။ လေးနှစ်အကြာတွင် ဗစ်ဇမတ်၏ပရိယာယ်ကြောင့် ပြင်သစ်နှင့်စစ်ဖြစ်ခဲ့လေရာ အယ်လဆက်နှင့်လိုရိန်းနယ်များကို ရလိုက်ပြီးလျှင် တောင်ပိုင်းဂျာမန်နိုင်ငံငယ်များလည်း ပရပ်ရှားနှင့် ပူးပေါင်းလာကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၈၇၁ ခု ဇန္နဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့မှစ၍ ဂျာမန်နိုင်ငံတော်ကြီးစတင်ဖြစ်ပေါ် လာပြီးလျှင် ပရပ်ရှားဘုရင်လည်း ဂျာမန်ကေဆာဖြစ်လာခဲ့လေ၏။ နိုင်ငံတွင်း၌ ပြည်သူတို့ရွေးကောက်တင်မြောက်ရသည့် ရိုက်စတက်ခေါ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တည်ထောင်ထားရှိသော်လည်း တကယ့်အာဏာမှာနန်းရင်းဝန်ဦးသာရှိလေသည်။ ပဌမဝီလျံ (၁၈၇၁–၈၈) နှင့်တတိယဖရက်ဒရစ် (၁၈၈၈) ကေဆာဘုရင်များ၏လက်ထက်များတွင် နန်းရင်းဝန်ကြီးဗစ်ဇမတ်၏ ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံမှာ လျင်မြန်စွာအင်အားကြီးမားလာကာ စက်မှုလက်မှုဖက်တွင်လည်းများစွာတိုးတက်ထွန်းကားလာသည်သာမက အာဖရိကတိုက်၊ တရုပ်နိုင်ငံနှင့်ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာများ၌ နယ်ပယ်အများအပြားပိုင်ဆိုင်ခဲ့လေသည်။ ဂျာမန်ကေဆာ ဒုတိယကိုင်ဇာဝီလျံ (၁၈၅၉–၁၉၁၄) ၏ လက်ထက်တွင် ဗစ်ဇမတ်မှာ ရာထူးမှထုတ်ပယ်ခြင်းခံရ၍ ထိုမင်း၏လောဘတကြီးနယ်ချဲ့လှုပ်ရှားတို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျပန်တို့နှင့် ပဌမကမ္ဘာစစ် (၁၉၁၄–၁၈) ဖြစ်ပွားခဲ့ရလေတော့သည်။ ဤစစ်ကိုရှုံးခဲ့သော ဂျာမနီနိုင်ငံသည် ၁၉၁၉ ခုနှစ်စစ်ပြေငြိမ်းစာချုပ်အရ စစ်အင်အားကိုလျှော့ပေါ့ရကာ စစ်လျော်ကြေးများ အဆမတန်ပေးခဲ့ရသည့်ပြင် ယခင်ကမိမိပိုင်ခဲ့သော နယ်ပယ်အားလုံးကိုလည်း စွန့်လွှတ်လိုက်ရ၏။ ဂျာမန်ကေဆာဇုတိယကိုင်ဇာဝီလျံလည်း ဟော်လန်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ရလေသည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဂျာမန်နိုင်ငံသည် အခြေခံဥပဒေသစ်ဖြင့် သမတနိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သည်။ စစ်ပြီးဂျာမန်အစိုးရများ ရင်ဆိုင်လာသော ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို မဖြေရှင်းနိုင်သဖြင့် လူထုအယုံအကြည်နည်းလာသည်တွင် အဒေါ်ဟစ်တလာ ခေါင်းဆောင်သော နာဇီ (နတ်ဆီ) ပါတီခေါ် အမျိုးသားဆိုရှယ်လစ်ဂျာမန်အလုပ်သမားပါတီက ပြည်သူ့လှုပ်တော်တွင် တဖြည်းဖြည်းစာနှိုးအာဏာကြီးမားလာခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ဟစ်တလာသည် ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ သမတနှင့်ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးများကို ပူးတွဲလက်ခံ၍ ဖျူဟာရာခေါ် ခေါင်းဆောင်ဘွဲ့ကို ခံယူလိုက်ခြင်းဖြင့် အာဏာရှင်ဖြစ်လာခဲ့လေ၏။ (ဟစ်တလာ၊ အဒေါ်ဖ် — ရှု။) ဟစ်တလာသည် ပဌမကမ္ဘာစစ်ရှုံးခဲ့သော ဂျာမနီနိုင်ငံအား နိုင်ငံကြီးအဖြစ် မူရင်းအခြေသို့ပြန်ရောက်စေလိုသည်သာမက ဂျာမန်စကားပြောသောလူအားလုံးကို သိမ်းသွင်း၍ မဟာဂျာမနီနိုင်ငံကြီးတည်ထောင်လိုသောဆန္ဒလည်း ရှိသည်။ နိုင်ငံအားအာဏာရှင်စံနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရာ၌ ဂျာမနီရှိလူထုအဖွဲ့အစည်းအားလုံးမှာ နာဇီပါတီ၏အလိုတော်အောက်သို့ စည်းရုံးခဲ့လေသည်။ နာဇီပါတီအား ဆန့်ကျင်သောအတိုက်အခံများမှာ ကွပ်မျက်ခြင်း၊ အကျဉ်းချခြင်းခံရလေသည်။ အထူးသဖြင့်

ဂျာမနီနိုင်ငံတည်နေရာပြမြေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယဟူဒီလူမျိုးများသည် နာဇီပါတီ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးကူညီခြင်းမပြုသဖြင့်၎င်း၊ ဟစ်တလာကိုယ်တိုင်ကလည်း ပဋမကမ္ဘာစစ်မှဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ဂျာမနီရှိဘေးဒုက္ခများမှာ ယဟူဒီတို့၏ပယောဂနှင့်မကင်းဟုယူဆထားသဖြင့်၎င်း များစွာနှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းခံရလေ၏။

ဟစ်တလာခေါင်းဆောင်သော ဂျာမန်အစိုးရသည် ၁၉၃၅ ခုနှစ်၌ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးမှနုတ်ထွက်ကာ ၁၉၁၉ ခုနှစ် စစ်ပြေငြိမ်းစာချုပ်ကို ဖောက်ဖျက်၍ ဂျာမနီစစ်အင်အားကို ပြန်လည်ထူထောင်လေ၏။ ၁၉၃၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဩစတြီးယားနိုင်ငံအားသိမ်းယူကာ ဂျာမန်နယ်တနယ်အဖြစ်ကျေညာ၏။ စက်တင်ဘာလတွင် ချက်ကိုဆလိုဗား

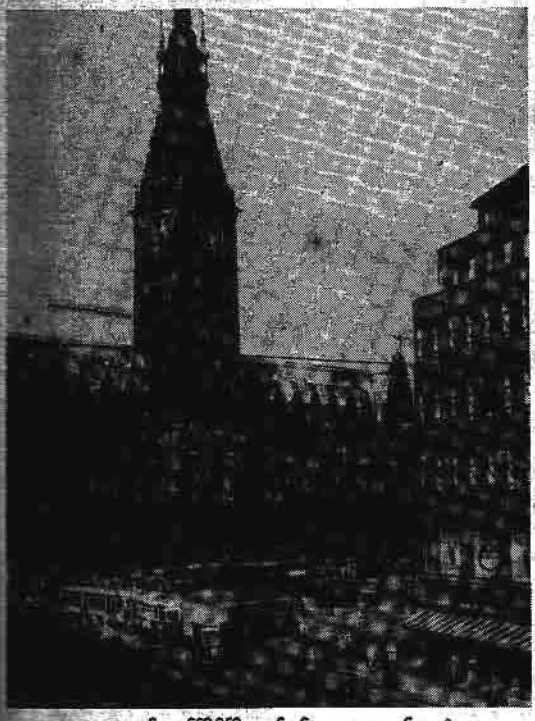

ဟမ်းဗတ်မြို့ရှိမြို့တော်ခန်းမအဆောက်အအုံ

ကီးယားနိုင်ငံပိုင် ဆူဒေတင်နယ်များကိုလည်း သိမ်းယူလိုက်ပြန်လေသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့၌ ပိုလန်နိုင်ငံအား ဂျာမန်တို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသည်တွင် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်တို့နှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့လေရာ ဣတလီနှင့်ဂျပန်တို့က ဂျာမန်ဖက်မှ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဒီဇင်္ဘာလတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်တို့နှင့်ပူးပေါင်း၍ စစ်ထဲဝင်ရသည်။ စစ်ဖြစ်စဉ် ဂျာမန်တပ်များမှာ အောင်ပွဲများမှ၍ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှကျွန်းစု၊ စပိန်၊ ပေါ်တူဂီ၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဆွီဒင်နှင့်ရုရှနယ်များမှတပါး ကျန်ဥရောပတ

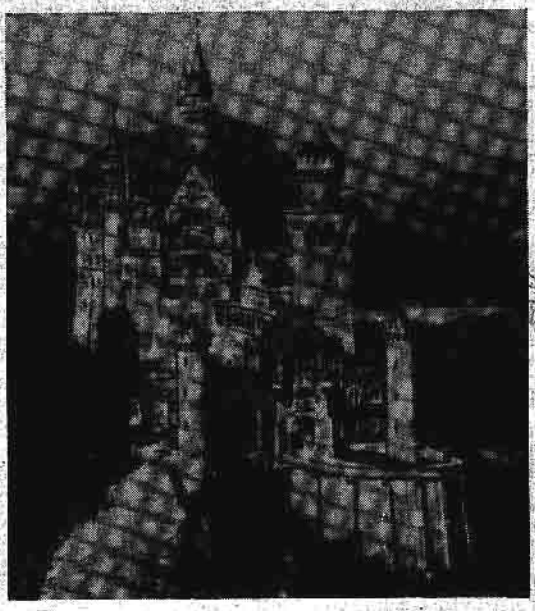

ဗာဗေးရီးယားနယ်ရှိထင်ရှားသောရဲတိုက်ကြီး

တိုက်လုံးမှာ ဂျာမန်တို့လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ရုရှနိုင်ငံသို့ချီတက်ခဲ့သော ဂျာမန်တပ်များနှင့် အာဖရိကစစ်မျက်နှာ အယ်အားလမိန်းအရပ်ရှိ နာမည်ကျော်ဂျာမန်စစ်သေနာပတိချုပ် ရွမ်းမဲ၏တပ်များ မရှုမလှဆုံးရှုံးခဲ့ရသဖြင့် ၁၉၄၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှစ၍ ဂျာမန်တို့တဖြည်းဖြည်း စစ်ရေး နိမ့်လာခဲ့သည်မှာ မိမိတို့နိုင်ငံကို အသေအလဲ ကာကွယ်ရသည့်အခြေသို့ပင် ဆိုက်ရောက်ခဲ့လေ၏။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်ဦးကစ၍ အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်နှင့်ပြင်သစ်တပ်များက အနောက်ဖက်မှဝင်း၊ ရုရှတပ်များကအရှေ့ဖက်မှဝင်း၊ ဂျာမနီနိုင်ငံအား ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသည်တွင် ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလ ၈ ရက်နေ့၌ ဂျာမန်တို့ခြွင်းချက်မရှိ လက်နက်ချလိုက်ရလေသည်။ စစ်ပြီးသောအခါ အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်၊ ပြင်သစ်နှင့် ရုရှတို့က ဂျာမနီနိုင်ငံကို ခွဲဝေအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြလေ၏။

ဂျာမနီနိုင်ငံသည် လတ္တီတွဒ် ၅၅° မြောက်မှ ၄၇° မြောက်နှင့် လောင်ဂျီတွဒ် ၆° အရှေ့မှ ၁၅° အရှေ့တို့အတွင်း၌တည်ရှိ၍ စတုရန်းမိုင် ၁၃၈,၀၈၀ ကျယ်ဝန်းလေသည်။ မြောက်ဖက်ပိုင်းတွင် ရုရှနိုင်ငံမှ အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားကြီးအထိမျှ ကျယ်ဝန်း သောမြေနိမ့် လွင်ပြင်ရှိပြီးလျှင် အမ်း၊ ဗေဇာ၊ အဲလဗ၊ အိုဒါနှင့်ဗစ္စတျူလာစသော မြစ်များဖြတ်သန်းစီးဆင်းကြ၍ မြောက်ဖက်ကမ်းရိုးတလျှောက်၌ ကီး၊ ဗရီးမင်း၊ ဟမ်းဗတ် စသောဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးများရှိလေသည်။ ဤလွင်ပြင်၏အရှေ့ဖက်ဒေသတွင် သင်းဝင်ပင်၊ စပရုနှင့်ပိုင်းထင်းရှူးပင်များပေါက်၍ အင်းအိုင်အများအပြားရှိ၏။ သဲဆန်

www.burmeseclassic.com

သောမြေကြီးနှင့် ပြင်းထန်သောရာသီဥတုတို့ကြောင့် သိပ်ပံပညာ၏အကူအညီဖြင့်သာ ရိုင်းစပါး၊ မယောစပါး၊ အာလူးနှင့်မြင်းစားဂျုံများကို စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ မြင်း၊ သိုး၊ဝက်နှင့် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များကိုလည်း မွေးမြူကြသည်။

တောင်ပိုင်းဒေသ၌ မြေဩဇာကောင်းသောတောင်ကြားများ၊ သစ်တောထူထပ်သောတောင်ကုန်းများနှင့် တောင်များရှိသည်။ သင်းဝင်ပင်၊ ဝက်သစ်ချပင်၊ ဘုဇပတ်ပင်၊ ပိုင်းနှင့် စပရူစသောထင်းရှူးပင်မျိုးများ ပေါက်ရောက်ပြီး လျှင် ဂျုံ၊ ဂုံလျော်နှင့်ဆေးထိုးကိုစိုက်ပျိုး၍ စပျစ်ခြံများကိုလည်း အနှံ့အပြားတွေ့ရ၏။ သစ်တောများမှရသော သစ်များကို ဖောင်ဖွဲ့၍ သစ်လုပ်ငန်းရှိရာမြို့များသို့ ရိုင်းပြစ်ကြောင်းမှမျှောချကြသည်။ ရှမျော်ဝင်းကောင်းများနှင့် သမိုင်းဝင်ထင်ရှားသောရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများကို ဤဒေသ၌အများအပြားတွေ့နိုင်လေသည်။ ဤတောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းအကြား ရိုင်းနယ်၊ ဝတ်စဖေးလီးယားနယ်၊ ဆီလီးရှားနယ်၊ ဆက္ကဆွန် ခရိုင်များ အစရှိသည်တို့ပါဝင်သော အလယ်ပိုင်းဒေသတို့တွင် ကျောက်မီးသွေးပေါများသဖြင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ အလွန်ထွန်းကားသည်။

ရာသီဥတုမှာမြောက်ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှအရှေ့တောင်အရပ်သို့တိုင်အောင် ဒေသအလိုက် တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲလျက်ရှိလေသည်။ ဆောင်းရာသီတွင် အရှေ့ဖက်မှ အလွန်အေးမြသောလေတိုက်ခတ်သဖြင့် ရေခဲသည်။ နွေရာသီတွင် မြောက်ပိုင်းထက် တောင်ပိုင်းနှင့်အရှေ့ဖက်ပိုင်းတို့က ပိုပူ၍၊ အပူရှိန်အများဆုံးမှာ ဂဝ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်ဖြစ်သည်။ မိုးမှာ တနှစ်ပတ်လုံး သင့်တင့်စွာရွာသော်လည်း နွေရာသီ၌သာ အများအပြားရွာလေ့ရှိပြီး လျှင် မြောက်ပိုင်းထက်တောင်ပိုင်းတွင် ပို၍ မိုးကောင်းသည်။ မြောက်ပိုင်းလွင်ပြင်ဒေသများ၌ မိုးရေချိန် ၂၅ လက်မရှိ၍ တောင်ပိုင်း၌ လက်မ ၄၀ မှ ၅၀ အထိရှိလေသည်။

ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ ၅ ပုံ ၃ ပုံမှာ စိုက်ပျိုးနိုင်သောဧရိယာဖြစ်၍ ၄ ပုံ၁ပုံမှာသစ်တောများဖြစ်သည်။ သစ်များအထွက်စုစုပေါင်းမှာ ၅၈,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ ကုဗပေဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးများစွာထွက်သည်မှတပါး သံ၊ ဓာတ်ဆီ၊ ကြေးနီစသောတွင်းထွက်ပစ္စည်းများလျှို တွဲ့သည်။ သိပ်ပံပညာထွန်းကားသော နိုင်ငံဖြစ်သည့်အလျောက် ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ အလယ်ပိုင်းဒေသနှင့် မြောက်ဖက်လွင်ပြင်ဒေသတို့ဆုံစည်းရာနယ်စပ်မှာ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ အကြီးအကျယ်ထွန်းကားသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုအဖိုးနှုန်းချိုသာစွာဖြင့် သုံးစွဲနိုင်သောအခါ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများမှာလည်း နိုင်ငံအတွင်းပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ ဆက္ကဆွန်နီနှင့် သူရင်းဂျီးယားနယ်များမှာ ဂျာမနီအလယ်ပိုင်းရှိ စက်မှုလက်မှုထွန်းကားရာနယ်ကြီးများဖြစ်၍ အထည်အလိပ်ရက်လုပ်သောစက်ရုံများလည်းရှိသည်။ ရွှေဝါးဒေသ၊ ရိုင်းမြစ်ညာဒေသနှင့် နက္ကာမြစ်ဝှမ်းဒေသများမှာ ရိုင်းဒေသ၏စက်မှုလက်မှုနယ်ဖြစ်လေသည်။ ထိုဒေသတွင် ကျောက်မီးသွေးများစွာထွက်သည့်အပြင်ဓာတုဗေဒလုပ်ငန်းများ၊ အထည်အလိပ်နှင့် သံထည်များထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများကိုလည်း အမြောက်အများတွေ့ရှိရလေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် (၁၉၃၉-၄၅) အပြီး ဂျာမနီနိုင်ငံအား နှစ်ခြမ်းခွဲလိုက်သောအခါ၌ ၁၉၅၄ ခုနှစ်သန်းကောင်စာရင်းအရအရှေ့နှင့်အနောက်ဂျာမနီနိုင်ငံများတွင် လူဦးရေ ၁၇,၆၀၀,၀၀၀ နှင့် ၄၉,၆၅၂,၀၀၀ အသီးသီးရှိကြ၍ လူများစုမှာ ခရစ်ယာန်များဖြစ်လေသည်။ ဘာလင်မြို့တော်ကိုလည်း အရှေ့အနောက်ခွဲထားပြန်ရာ အရှေ့ဘာလင်၌လူဦးရေ (၁၉၅၄ ခုနှစ်) ၁,၁၇၂,၀၀၀ ရှိ၍ အနောက်ဘာလင်၌ ၂,၁၉၄,၆၀၀ ရှိသည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်ဦးတွင် အနောက်ဂျာမန်သည် အချုပ်အချာအာဏာကိုပြန်လည်ရရှိကာ မြောက်အတ္တလန္တိတ်စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံဖြစ်နေလေပြီ။

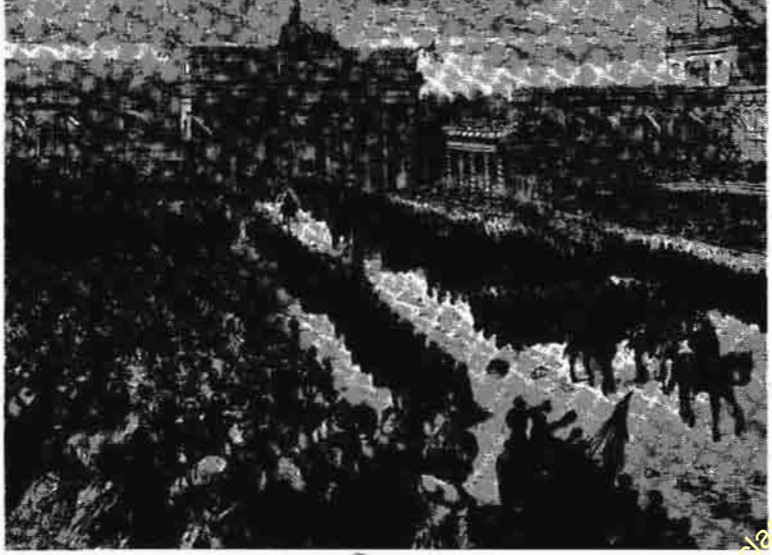

၁၈၇၁ ခုနှစ်က ဂျာမန်ကေဆာဇ်ဘုရင်ပဌမဝိလျံ ဘာဇင်မြို့ထဲသို့ချီတက်လာပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂျာမန်စာပေသမိုင်း

အင်ဒိုယူရိုပီယန် ဘာသာမျိုးရင်း (၀၊) အာရိယန် ဘာသာမျိုးရင်းမှ ပေါက်ပွားလာခဲ့သော ဂျာမန်ဘာသာ စာပေတွင် 'ဟစ်လဒဗရန်း' လက်ာကြီးခေတ်မှစ၍ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်လာပုံကို ဤအကြောင်းရပ်၌ ဖော်ပြထားသည်။ လူသာ၊ ဂါတာ၊ ရှီးလား၊ လုဒဗစ် စသောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဂျာမန်စာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသူများဖြစ်ပေသည်။

ဂျာမန်စာပေ။ ။ဘာသာစကားရပ်ပညာအလိုအားဖြင့်၊ ဂျာမန်ဘာသာသည်အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ စကန်ဒီနေးဗီးယန်းဘာသာ၊ ဂရိဘာသာ၊ အိုင်ရေးနီယန်ဘာသာ၊ သက္ကဋ္ဌဘာသာစသည်တို့၏ အရင်းခံဖြစ်သော အင်ဒိုယူရိုပီယန်ဘာသာမျိုးရင်းတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အချိုဘာသာစကားရပ်ပညာရှင်တို့က အင်ဒိုယူရိုပီယန် ဘာသာမျိုးရင်းကိုပင် အာရိယန်ဘာသာမျိုးရင်းဟုယနေ့တိုင်ခေါ်ဆိုလျက်ရှိကြသည်။ ထိုဘာသာမျိုးရင်းမှခွဲလာသော ရှေးဟောင်းဂျာမန်ဘာသာကို လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်ကစကန်ဒီနေးဗီးယား တောင်ပိုင်းနှင့် ဒိန်းမတ်နယ်တို့တွင် ပြောဆိုကြသည်။ ထိုနောက်၌ကား ယင်းရှေးဟောင်းဂျာမန်ဘာသာသည် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားပြန်ရာ၊ အထက်ပိုင်းဂျာမန်ဘာသာနှင့် အောက်ပိုင်းဂျာမန်ဘာသာဟူ၍ဖြစ်လာပြန်သည်။ အထက်ပိုင်းဂျာမန်ဘာသာကို ဂျာမနီအလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းကုန်းမြင့်ဒေသများ၌ ပြောဆိုကြသည်။ အောက်ပိုင်းဂျာမန်ဘာသာကိုမူ ဂျာမနီမြောက်ပိုင်းအနိမ့် ဒေသများ၌ ပြောဆိုကြသည်။ ယခုခေတ် ဂျာမနီနိုင်ငံ အနှံ့အပြား၌ အထက်ပိုင်းဂျာမန်ဘာသာသာလျှင် လွှမ်းမိုး၍နေလေသည်။

နိုင်ငံရေးဝါဒကို ကဗျာဖြင့်ထုတ်ဖော်သူ ဟိုင်းနရစ်ဟိုင်းန

လူမျိုးတမျိုး၏စာပေကို မူလမှစ၍စစ်ဆေးသုံးသပ်ကြည့်လျှင်၊ မူလတွင် ပါးစပ်မှရွတ်ဖတ်သီဆိုသော ရာဇဝင်သမိုင်းမော်ကွန်းတို့မှ အစပြုသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ ဤဓမ္မတာအတိုင်း၊ ခရစ်ယန်အယူဝါဒထွန်းကားလာသော ရှားလမိန်းကေရာင်ဘုရင်လက်ထက်မတိုင်မီက ဂျာမနစ် (၀၊) ဂျာမန်နွယ်လူမျိုးစုတို့၏ စာပေမှာ နှုတ်ဖြင့်သီဆိုသောစာပေဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သီဆိုကြသော သမိုင်း၊ လက်ာ၊ မော်ကွန်းစသည်တို့မှာ နတ်များ၊ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်များက ဘီလူးကုမ္ပဏီ၊ ရက္ခိုက်တို့ကို မည်သို့နှိမ်နင်းကြောင်းကိုဖွဲ့နွဲ့၏။ ဤသို့နှုတ်ဖြင့်သီဆိုကြသော လက်ာမော်ကွန်းတို့သည် သားစဉ်မြေးဆက်အထိ ဆက်လက်တည်ရှိခဲ့ရာမှ အက္ခရာဖြင့်ရေးသားသောခေတ်ရောက်သော်၊ ရေးသောစာပေအနေဖြင့် ထွန်းကား၍လာပြန်သည်။ ယင်းကဲ့သို့နှုတ်ဖြင့်သီဆိုခဲ့သည်ကို စာဖြင့်မှတ်တမ်းတင်သော သာဓကတရပ်မှာ၊ ခရစ်နှစ် ၈၀၀ လောက်ကရေးသားသည်ဟု ယူဆရသည့် 'ဟစ်လဒဗရန်း' လက်ာကြီးဖြစ်သည်။ ထိုလက်ာတွင် သားအဖနှစ်ဦးတို့စစ်ထိုး၍၊ ကြေကွဲဖွယ်ဖြစ်ရသည်ကို ဖွဲ့နွဲ့ထား၏။

အက္ခရာပေါ်ပြီဟုယူဆရသော ခရစ် ၇၅၀ ခုနှစ်မှသည် ၁၀၅၀ ပြည့်နှစ်အထိခေတ်မှာ ရှေးဟောင်းအထက်ပိုင်းဂျာမန်စာပေခေတ်ဖြစ်လေသည်။ ထိုခေတ်အတွင်းတွင် ဘာသာရေး ဆိုင်ရာစာပေများ ထွန်းကားခဲ့သည်။ နှိုင်းယှဉ်ပြရသော် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ဘုရားဟောသုတ္တန် ဒေသနာတို့ကို ပါဠိမှမြန်မာသို့အနက်ပြန်၍ ပျိုအစောင်စောင်ဖွဲ့ဆိုသီကုံးကြသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်၌ သမ္မာကျမ်းစာတို့ကို လက်တင်ဘာသာမှ ဂျာမန်ဘာသာသို့ပြန်ဆိုကြသည်။ ခရစ် ၈၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဓမ္မသစ်ကျမ်းကို အလက်ာဖြင့်သီကုံးရေးဖွဲ့သည်။

ခရစ် ၁၁၀၀ နှင့် ၁၂၀၀ ခုနှစ်အတွင်းတွင် ဂျာမန်သူရဲကောင်းတို့ထွန်းကား၍၊ တန်ခိုးရှိန်ဝါကြီးလာကြသည်။ ထိုသူရဲကောင်းတို့သည် ကရူးဆိတ်ခေါ် အယူဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်းသောစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ၊ ဒေသအနှံ့အပြားသို့ရောက်ပေါက်လာကြသည်။ ဤသို့မိမိနိုင်ငံ၏ပြင်ဖက်၌ရှိသော အခြားနိုင်ငံသားသူရဲကောင်းများနှင့် တွေ့ဆုံ၍နှီးနှောခွင့်ရလေသော်၊ ဂျာမန်သူရဲကောင်းတို့သည် ပြင်သစ်၊ ရောမ၊ ဂရိစာပေအရသာတို့ကို မိမိနိုင်ငံတွင်း၌ ဖြန့်ချလာကြသည်။ ထိုကြောင့် ထရိုဂျန်စစ်ပွဲအကြောင်း၊ အယ်လက်ဇန္ဒာဘုရင်၏ စွန့်စားခြင်းအကြောင်း၊ အီးနီးယပ်၏ ဧရီး

www.burmeseclassic.com

လှည့်ခြင်းအကြောင်း စသည်တို့သည် ဂျာမန်စာပေ၌လည်း တွေ့ရှိလာရသည်။ အထူးသဖြင့်၊ ထိုခေတ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် အလင်္ကာနည်းသစ်တခုသည် ခေတ်စားခဲ့သည်။ ထို အလင်္ကာနည်းသစ်သည် သြဂာသလောကအဝှန်းနှင့် အ

သမ္မာကျမ်းစာကိုဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သော မာတင်လူသာ

ချစ်ကိုဦးစားပြုကာဖွဲ့နွဲ့သောသဘောရှိသည်။ ဤသည်ကို အတုယူ၍၊ ဂျာမန်စာပေလောကတွင် အချစ်ကိုဖွဲ့နွဲ့စောမှာတမ်းရတုမျိုးထွန်းကားလာခဲ့သည်။

ခရစ် ၁၁၀၀ ပြည့်နှစ်တိုက်၌ ကျွန်ုပ်တို့၏ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးများကဲ့သို့သောနန်းတွင်းအက်ပစ်ကဗျာများထွန်းကားလာပြန်လေသည်။ ဤခေတ်၌လည်း ပြင်သစ်စာပေအရှိန်သြဇာသည် လွှမ်းမိုးလျက်ပင်ရှိခဲ့သည်။ ထိုနန်းတွင်းကဗျာတို့တွင် သူရဲကောင်းတို့မြင်းမီးချင်းစစ်ထိုးသည့် ပွဲများအကြောင်း၊ အချစ်အကြောင်း၊ မှော်ဝိဇ္ဇာအကြောင်း စသည်တို့ကိုဖွဲ့နွဲ့ကြသည်။ ဂျာမန်စာပေတွင် ထင်ရှားခဲ့သည့် ဆီးဖရဒ် သူရဲကောင်း အကြောင်း ကဗျာတို့မှာလည်း ခရစ် ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ခေတ်စားခဲ့သည်။

ဤခေတ်တွင် မှာတမ်းစပ်ဆိုနည်းများတိုး တက်လာလေသည်။ စည်းကမ်းလည်းကြီးလာသည်။ မှာတမ်းနှင့်နန်းတွင်းဇာတ်တော်များပေါ် ပေါက်နေသည့်အထဲဝယ်၊ သာမန်အရပ်သူ အရပ်သားတို့၏ ရှေးရိုး သီချင်း များ သည် လည်း တွင်ကျယ်လျက်ရှိပေသည်။

ခရစ်ယန်သာသနာ့အရေးပုံကြီးကို ဂျာမနီနိုင်ငံ၌ မာတင် လူသာကစတင် လုပ် ဆောင် သော အခါ၊ သမ္မာကျမ်းစာကို မာတင်လူသာ ကိုယ် တိုင်ပင် ဂျာမန် ဘာသာပြန် ဆို သည်။ သူ့ လက်ထက်မတိုင်မီက၊ ဂျာမန်စာပေမှာ ဘာသန္တရဏား ဖြင့် အမျိုးမျိုးကွဲပြားခြားနားနေခဲ့ရာ၊ သမ္မာကျမ်းစာကို ဘာသာပြန်ပြီးသည့်နောက်၌ကား ဂျာမန်စာပေသည် မူ တမျိုးတည်းဖြစ်လာသည်။ ဆိုလိုရင်းကား ဂျာမန်စကား၌ ဒေသန္တရမူအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားနေရာမှ၊ မာတင်လူသာ၏ သမ္မာကျမ်းစာကြောင့်၊ ဂျာမန်ဘာသာစကားရပ် အမျိုးမျိုးတို့သည် တမျိုးတည်းဖြစ်လာ သော်ဟူ၏။ (ခရစ်ယန်သာသနာ့အရေးပုံ။ လူသာ၊ မာတင်–လည်းရှု။)

ယခုဖော်ပြခဲ့သောခေတ်ကို အလယ်ခေတ်ဟုခွဲ၍ခေါ်၏။ အလယ် ခေတ်၏ နောက် ပိုင်း ၌ နှစ် သုံး ဆယ် စစ်ပွဲ ကြီး သည် ဥရောပတတိုက်လုံးကို တုန်လှုပ်ချောက်ချားစေခဲ့ရာ၊ ဂျာမနီ နိုင်ငံ သည် များစွာပျက်စီးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုပျက်စီးမှုများအကြားမှ ဂျာမန်တို့၏အလယ်ခေတ်ဝတ္ထုများ ပေါ် ပေါက်လာသည်။ ထိုခေတ်၏ကြေးမုံပြင်နှင့်တူသော ဂရင်မဲလ္ဘော်ဆင် (ခရစ် ၁၆၂၅–၇၆) ရေးခဲ့သော 'ဆင်ပလစ်စ်စီမပ်' ဝတ္ထုမှာ နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲကြီး၏ အဖျက်သဘောကိုမှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုကြီးပေါ် ပေါက်ပြီး များမကြာမီတွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ယင်းနှင့်အလား တူ 'ရော်ဗင်ဆန်ကရူးဆိုး' ဝတ္ထု ပေါ် ပေါက်လာသည်။

အလယ်ခေတ်၏ နောက်ပိုင်းမှာကား ဂျာမန်စာပေ၏ ရီနေဆွန်းခေါ် ဥာဏ်သစ်အရေးပုံခေတ်ဖြစ်လေသည်။

၁၈ ရာစုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာမီလတန်၏ 'ဆုံးခဲ့ပေါ့ပြည်နတ်ရွာ' ဟူသောကဗျာကို အတုယူ၍ 'မက်ဆီအတ်' ခေါ် ကဗျာကို ကလော့စတော့ (ခရစ် ၁၇၂၄–၁၈၀၃) ကရေးခဲ့သည်။ ဤကဗျာ၏အရေးပါပုံကားဂျာမန်စာပေတွင် ပြင်သစ်နှင့် လက်တင်စာပေတို့၏သြဇာကို တွန်းလှန်ပယ်ဖျက်သည့်သဘော ပါသည့်အတွက်ဖြစ်သည်။

ကလော့စတော့သည် ခေတ်သစ်ဂျာမန်စာပေကို ပဌမဦးစွာပြုစုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဂျာမန်စာပေ၌ ခေတ်နှင့်မညီသော စာပေနည်း နိဿယတို့ကို ခေါင်းဆောင်ပြုကာတော်လှန် သူကား ယိုဟန်းဟာဒါ (ခရစ် ၁၇၄၄–၁၈၀၃) ဖြစ်သည်။ ဟာဒါ၏စာပေမှာ လူ့သမိုင်းဖြစ်စဉ်သခ်ါဂုကို သုံးသပ်လိုသောသဘောပါသည်ဖြစ်ရကား၊ ထိုခေတ်လူငယ်အများ၏ စိတ် နှလုံး ကို သိမ်း ကျုံး ဆွဲဆောင် နိုင် ခဲ့သည်။ ဟာဒါအား ဆရာအမှတ်ဖြင့်ဆည်းကပ်သူမှာ ကမ္ဘာကျော် 'ဖေ့' လင်္ကာကြီးကိုရေးသားသူ ယိုဟန်းဂါတာ (ခရစ် ၁၇၄၉–၁၈၃၂) ဖြစ်သည်။ (ဂါတာ, ဖွန်၊ ယိုဟန်း၊ ဝုဖဂန် — ရှု။) ဂါတာ၏သူငယ်ချင်းဖြစ်သူမှာ ပြဇာတ်ဆရာယိုဟန်း ဖရီးဒရစ် ရှီးလား (ခရစ် ၁၇၅၉–၉၃) ဖြစ်သည်။ (ရှီးလား, ဂျေ။ အက် (ဖ) — ရှု။) သူတို့နှစ်ဦးနှင့် ဟာဒါသည်ဂျာမန်စာပေ၌ ပြင်သစ်သြဇာလွှမ်းမိုးခြင်းအား တော်လှန်သော ခေတ်တခေတ်ကိုထူထောင်ခဲ့ကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခရစ် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်မှလွန်လေသော် ဂျာမန်စာပေခေတ်မှာစိတ်ကူးယဉ်ခေတ်ဖြစ်လေသည်။ ထိုစိတ်ကူးယဉ်ခေတ်အတွင်း၌ ဂရင်းညီနောင်တို့၏ ဒဏ္ဍာရီများထွန်းကားလာသည်။ ထိုခေတ်ထဲတွင် ရှူးဗတ်၊ ရှူးမန်း၊ မင်ဒယ်ဇုန်၊ ဗရမ်း၊ ဝု နှင့် စထရောက်တည်းဟူသော ဂီတအနုပညာရှင်များ၏ တေးဂီတတို့မှာ အထက်ဖော်ပြပါစိတ်ကူးယဉ်ခေတ်ကဗျာများကို မှီ၍စပ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပြင်ထိုခေတ်အတွင်း၌ ကမ္ဘာကျော်ဗတ်ဂနာ၊ ရှိပင်ဟော စသောဂီတဆရာများအပြင်၊ နာဇီခေါ် နတ်ဆီဝါဒ၏ရှေ့ဆောင်ရှေ့ပြေးဖြစ်သူ နီးချယ်တို့လည်း ထွန်းကားလာခဲ့သည်။

၁၉ ရာစုနှစ်၏ အလယ်ပိုင်းခေတ်အတွင်းတွင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများရှိခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအရ တော်လှန်ရေးများ ပေါ်ပေါက်နေစဉ်၊ ထိုတော်လှန်ရေးတို့သည် စာပေ၌လာ၍ အရောင်ဟပ်လေသည်။ ထိုအခါ စာပေသမားတို့သည် သတင်းစာ၊ ဆောင်းပါး၊ ဝတ္ထုအစရှိသည်တို့၌ စိုးမိုးသူတို့ကို ဝေဖန်ကြသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် ဟိုင်းနရစ်ဟိုင်းန (ခရစ် ၁၇၉၇–၁၈၅၆) သည် ရတုဆန်သော လစ်ရစ်ကဗျာများ၌ သူ၏ပြင်းပြသောနိုင်ငံရေးဝါဒစွဲတို့ကို ထည့်သွင်းစပ်ဆိုသည်။ ဟိုင်းနသည် နှောင်းခေတ်ကို အတော်အတန်လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၉ ရာစုနှစ်အတွင်း၌ ပေါ်ပေါက်လာသောဂျာမန်ဝတ္ထုနှင့် ပြဇာတ်တို့သည် ဖြေဖျော်မှုကို အရေးထားသည် ထက်လူ့စရိုက်နှင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတို့မှ ပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာရပ်တို့ကိုပိုမိုရှိ၍အရေးထားကြလေသည်။ ရာဇဝင်ဝတ္ထုဟုခေါ်လေ့ရှိသော လူ့သမိုင်းနှင့်ဆိုင်သည့်ဝတ္ထုများလည်း ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုအပြင်ဝတ္ထုများတွင် ယထာဘုတ ပညာသဘောတို့ကို သွတ်သွင်းလာကြသည်။ ပြဇာတ်တို့တွင် ဘဝဒုက္ခသစ္စာ နှင့် ထိုဒုက္ခမှလွတ်မြောက်စေရန် ဖြေရှင်းဘို့ရာပြဿနာများကို ဖော်ပြကြလေသည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် စစ်ဒဏ်ကြောင့်ပျက်စီးနေသော ဂျာမနီ၏သဘာဝကို အဖက်ဖက်မှနေ့၍ သရုပ်ဖော်ပြကြသည်။ ဇနုပ္ပတ္တိခေါ် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးသားရာ၌ ကမ္ဘာကျော်ခဲ့သော အေမီးလုဒဗစ်သည်လည်း ထိုခေတ်၏စာပေခေါင်းဆောင်ကြီးတဦးပင်ဖြစ်လေသည်။ ထိုပြင်ခေတ်ဝတ္ထုလောက၌လည်း တောမတ်မန်းသည် လောကသဘာဝ၊ လူ့သဘာဝအဖွဲ့အနွဲ့တို့၌ ကောင်းသည်ဟု ထင်ရှားကျော်စောခဲ့လေသည်။

ထိုနောက်စာပေလောကကို ပါတီရေးဝါဒများ တဖြည်းဖြည်းလွှမ်းမိုးခဲ့လေသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် အမျိုးသားဆိုရှယ်လစ်ပါတီ (နတ်ဆီ) တန်ခိုးတက်လာရာ သူတို့ပါတီ၏ဝါဒနှင့်ကိုက်ညီသော စာရေးဆရာများကိုသာ မြှောက်စား၍ သူတို့ဝါဒနှင့်ဆန့်ကျင်သူများအား တရားမဲ့နှိမ်လျက်ရှိလေရာ၊ အထူးသဖြင့် ယဟူဒီလူမျိုးစာရေးဆရာများနှင့် နိုင်ငံရေးမျှတမှုကိုလိုလားသော လက်ဝဲစာရေးဆရာကြီးများသည် အခြားနိုင်ငံသို့ တိမ်းရှောင်၍နေကြရလေသည်။ ဂျာမန်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး နာမည်ကျော် တောမတ် မန်းမူကား ဂျာမနီနိုင်ငံကိုပင်စိတ်နာကာ ဂျာမနီနိုင်ငံမှထွက်ခွာ၍ ဂျာမန်နိုင်ငံသားအဖြစ်စွန့်လွှတ်ပြီးလျှင် အမေရိကန်နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူလိုက်လေသည်။ ယခုအခါ ကာလီဖိုးနီးယားနယ်တွင်နေထိုင်၍ အမေရိကန်စာရေးဆရာအဖြစ် စာပေများရေးသားလျက်ရှိလေသည်။

ဂျာမန်စာပေတွင်ထင်ရှားသည့်ပြဇာတ်ဆရာကြီးရှီးလား

ဂျာမန်အနုပညာ။ ။ဂျာမန်ပန်းချီဆေးရေးပညာသည် ၁၅ ရာစုနှစ်အစလောက်ဆီက စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့သော် ထိုခေတ်ကမှတ်သားလောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ မပေါ်ပေါက်သေးချေ။ ဖလန်းဒါးနယ်တွင် ဟူးဗတ်ဗန်အိုက်အမည်ရှိ ပန်းချီဆရာကြီးသည် သူ၏စိတ်ကူးတွင်ထင်မြင်သော နတ်ပြည်၏ပုံသဏ္ဌာန်ကိုရေးဆွဲနေသည့်အချိန်တွင်၊ ဂျာမန်တို့ကလည်း သူတို့၏စိတ်ကူးတွင်ထင်မြင်နေသောနတ်ပြည်ကို မှန်းဆကာရေးခြယ်လျက်ရှိကြသည်။ သူတို့၏အမြင်တွင် နတ်ပြည်ဆိုသည်မှာ ပန်းမျိုးစုံပွင့်သောနတ်ဥယျာဉ်ကြီးတခုဖြစ်၍ ထိုဥယျာဉ်ကြီးထဲတွင် သူတော်သူမြတ်များ စံပျော် နေထိုင်ကြသည်ဟု အယူရှိကြသည်။ ၁၅ ရာစုနှစ် ဒုတိယပိုင်းသို့ရောက်သောအခါ ဂျာမန်

www.burmeseclassic.com

ကျာမန်အနုပညာစစ်စစ်အဖြစ်ထင်ရှားသောပန်းပုထုလုပ်ငန်း

တို့သည် ဖလန်းဒါးအနုပညာရပ်များကို အထူးပင်လေးစားလာကြသဖြင့်၊ ကျာမန်ပန်းချီဆရာတို့ သည် ဖလန်းဒါးနယ်သို့သွားရောက်၍ ပန်းချီပညာကိုလေ့လာကြလေသည်။ သို့ဖြစ်ရကား ထိုခေတ်က ကျာမန်အနုပညာမှာ ဖလန်းဒါးအနုပညာဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ကျာမန်ပန်းချီပညာသည် နိုင်ငံခြားမှန္တယ်လာခဲ့သည် ဖြစ်စေကာမူ ပန်းပုထုလုပ်ခြင်းပညာမှာ ကျာမန်အနုပညာစစ်စစ်ဖြစ်သည်။ ထိုပညာမှာကျာမန်နိုင်ငံတွင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍၊ ကျာမန်တို့၏ ရှေးအကျဆုံးအနုပညာတရပ်ဖြစ်သည်။ ပန်းနွယ်ပန်းခက်ပုံသဏ္ဌာန်များနှင့် လှပသောချယ်လုံးများကို သစ်သားပေါ်၌ ပန်းပုထုလုပ်သောအတတ်တွင် ကျာမန်တို့သည်ထူးကဲလှပေသည်။

ကျာမန်တို့၏ အကောင်းဆုံးအနုပညာတရပ်မှာကားပန်းပုပညာပင်ဖြစ်ချေသည်။ ကျာမန်အနုပညာသည် များသည် သစ်သားဖြင့်ချယ်လုံးထုရာ၌ ကျွမ်းကျင်ကြ၏။ လက်ရာလည်း ကောင်းမွန်၏။ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအတွင်း တွေ့ရှိရသောပလ္လင်နောက်ခံ တံကဲများ၌ ထုလုပ်သောချယ်တုရုပ်လုံးများက ကျာမန်တို့၏ အနုပညာလက်ရာကို ပြောင်မြောက်ကြောင်းသက်သေခံလျက်ရှိ၏။ ကျာမန်အနုပညာသမားမှန်လျှင် ထိုအတတ်ပညာတွင် ကျွမ်းကျင်ကြသည်ချည်းဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့များအနက် မာတင်ရွန်ဂေါင်ဝါသည် အလွန်ထင်ရှားသည်။ သူသည်ကြေးပြားပေါ်တွင် ပုံထွင်းသောအတတ်၌လည်း အလွန်ကျွမ်းကျင်ပေသည်။ အလိုရှိသောပုံပေါ်လာအောင် ကြေးပြားပေါ်တွင် ချွန်ထက်သောကရိယာတခုဖြင့် သေးငယ်သောမျဉ်းများကို ရေးဆွဲပြီးလျှင်၊ ထိုမျဉ်းငယ်များတွင် မင်ကိုလောင်းထည့်သည်။ ထိုနောက်စက္ကူချပ်ကိုဖိနှိပ်ကူးယူလိုက်လျှင် ချပ်ပုံပေါ်လာလေသည်။ ဤနည်းဖြင့်ချပ်ပုံအများရနိုင်သည်။ နောင်အခါ၌ ကြေးနီပြားပေါ်တွင် ထွင်းသောနည်းကိုယူ၍ သစ်သားပေါ်တွင် ပုံထွင်းသောအတတ်ပညာသည်တွင် ကျယ်၍လာလေသည်။

ထိုအချိန်အခါတွင် ဣတလီနိုင်ငံ ဗင်းနစ်မြို့၌ အနုပညာသည် ထိပ်တန်းသို့ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ရာ ဗင်းနစ်မြို့နှင့် နီးစပ်သောကျာမနီတောင်ပိုင်းသည်လည်း ကျာမန်အနုပညာရပ်များကို ဖုံးဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။ ဤသို့ကြိုးစားအားထုတ်မှုကြောင့် ဖြစ်ထွန်းသောအကျိုးမှာ ကမ္ဘာ့အနုပညာသမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားရမည့် သုခုမပညာသည် ကြီး အာလဗရက်ဒျူရာ (ခရစ် ၁၄၇၁–၁၅၂၈) ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပေသည်။ (ဒျူရာ, အေ–ရှ။) အားလဗရက်ဒျူရာမှာ နျူးရမ်းဗပ်ဖြို့နေ ရွှေပန်းထိမ်ဆရာတဦး၏သားဖြစ်၍ ဥရောပတိုက်ရှိနိုင်ငံအသီးသီးတွင် ကျော်ကြားလျက်ရှိသော မိုက်ကယ်အန်ဂျီလို၊ ရက်ဖီအယ်၊ဂျီဗန်နီး ဗလီနီ၊ တစ်ရှန်အစရှိသူတို့နှင့်လည်း ခင်မင်သူဖြစ်၏။ နိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့လှည့်လည်ကာ လေ့လာကြွေ့ရှုခဲ့သူဖြစ်သဖြင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗဟုသုတနှင့်လည်းပြည့်စုံပေသည်။ ဒျူရာသည် ဂျာမန်အနုပညာသမိုင်းပဌမပိုင်းကို ရေးသားပြုစုခဲ့၏။ ကျန်တပိုင်းကိုမူ ပန်းချီနှင့်ပုံထွင်း အနုပညာဆရာကြီးများ ဖြစ်ကြသော လူးကတ်ကရားနတ်နှင့် ဟောလဗိုင်းတို့က ရေးသားခဲ့လေသည်။ (ဟောလဗိုင်း,ဟန်း၉ — ရှု။)

အထူးအားဖြင့် ကျော်ကြားသလောက် လက်ရာပြောင်မြောက်ခဲ့သူများမှာ ဒျူရာနှင့် ဟောလဗိုင်းတို့ဖြစ်ကြ၍၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများကွယ်လွန်သောအခါတွင် သူတို့၏ခြေရာကို နင်းနိုင်မည့်သူများ မပေါ်ပေါက်တော့ချေ။ ဂျာမန်အနုပညာရပ်များသည်လည်း ထိုအခါမှစ၍မှေးမှိန်ခဲ့ပြန်၏။

နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့်မှေးမှိန်ခဲ့သော ဂျာမန်အနုပညာရပ်များသည် ၁၈ ရာစုနှစ်အတွင်းသို့ရောက်ရှိလာသောအခါ

ပန်းချီကျော် ဟောလဗိုင်း ရေးဆွဲခဲ့သောအငွမဟင်နရီဘုရင်၏ပုံတူ

ဒန်း၉စ်မြို့သားပန်းချီဆရာ ကိုးဒိုဗျက်စကီ ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် ပြန်လည်ထွန်းကားလာသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာလူရှုပ်ပုံ ပန်းချီနှင့် ပုံထွင်းပညာတို့တွင် လက်ရာပြောင်မြောက်လှသူဖြစ်၏။ ထိုနောက်တွင် ရောမအနုပညာကိုလိုက်စားသူ အန်တွန်ရက်ဖီအယ်မင်းနှင့် အဂ်လိပ်အနုပညာကိုလိုက်စားသူ အန်ဂေလီကာကောက်ဖမန်ဆိုသူ အမျိုးသမီးတို့သည် ဂျာမန်အနုပညာလောကထဲသို့ ဆန်းသစ်သောအနုပညာရပ်များကိုသွတ်သွင်းလာခဲ့ကြသည်။

ဂျာဗိုးအာကောင်။ ။ဂျာဗိုးအာကောင်သည် အာရေဗျနိုင်ငံနှင့်မြောက်အာဖရိကတိုက်တို့တွင် များသောအားဖြင့် တွေ့ရသော နို့တိုက်သတ္တဝါတမျိုးဖြစ်၏။ 'ဒစ်ပိုဒီဒီး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၏။ ယင်း၌ကြွက်သွားကဲ့သို့သေးငယ်၍ချန်ထက်သောသွားမျိုးရှိသည်။

အီဂျစ်နိုင်ငံရှိ ဂျာဗိုးအာကောင်မှာ ကိုယ်အရှည် ၈ လက်မခန့်ရှိသည်။ အမြီးမှာလုံး၍ ၁၀ လက်မခန့်ရှည်ပြီး အမွေးတိုကလေးများဖြင့်ဖုံးလွှမ်းနေသည်။ အဖျား၌ အမွေးစုလျက်ရှိ၏။ ခြေသည်း ၅ ခုရှိသောရှေ့ခြေတို့မှာ အလွန်တို၏။ နောက်ခြေတို့မှာ ရှေ့ခြေတို့ထက် ၆ ဆခန့်ရှည်သည်။ ခုန်ရန်ကြံရွယ်သောအခါ နောက်ခြေတို့ကိုငင်း၊ အမြီးကိုငင်း ထောက်၍ထားသည်။ ရှေ့ခြေတို့ကိုမူရင်ပတ်တွင်ကပ်၍ထားလေသည်။ ထိုနောက်ခုန်လိုက်သောအခါ နောက်ခြေတို့ဖြင့် သာထောက်၍ ကျသည်။ ဤသို့လျင်မြန်စွာခုန်ပေါက်ကာ တနေရာမှတနေရာသို့သွားလာလှည့်လည်ကျက်စားတတ်ကြလေသည်။

ဂျာဗိုးအာကောင်သည် ခြေသည်းများဖြင့် မြေကြီးတွင်တွင်းတူး၍ တနေ့လုံးနေသည်။ ညဉ့်အခါတွင်သာထွက်၍ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သောကြောင့် ဖမ်းမိရန်ခဲယဉ်းပေသည်။ အသင်းအဖွဲ့နှင့်နေလေ့ရှိသည်။

ပါရှားနိုင်ငံရှိ 'အဲလက်တဂအင်ဒီးက' ခေါ် ဂျာဗိုးအာကောင်သည်လည်း တွင်းထဲတွင်နေသော ညဉ့်သတ္တဝါမျိုးဖြစ်၏။ ကောက်ပဲသီးနှံများကိုရှာဖွေစားသောက်သည်။

နောက် ခြေနှင့်အမြီးကို ထောက်၍ခုန် ပေါက်သွားလာတတ်သော ဂျာဗိုးအာကောင်

www.burmeseclassic.com

အာရှတိုက်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိရတနာဒီပကျွန်း

ဂျားဗားကျွန်းသည် အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်း စုတွင် သဘာဝပစ္စည်းကြွယ်ဝသဖြင့် ထင်ရှားသည်။ ကြက်ပေါင်စေး၊ ကြံ၊ ကွီနိုင်ဆေး အများဆုံးထွက်သောဒေသဖြစ်၏။ ဂျားဗားကျွန်းတွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒဆိုင်ရာအဆောက်အအုံကြီးများရှိသည်။

ဂျားဗားကျွန်း။ ။ဂျားဗားကျွန်းသည် အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်း စုတွင် အရေးပါအရာရောက်ဆုံးကျွန်းဖြစ်၏။ ဆူမတြားနှင့် ဗာလီကျွန်း ၂ ကျွန်းအကြားတွင်တည်ရှိ၍၊ သဘာဝပစ္စည်းများကြောင့် ကမ္ဘာကျော်ကြားခဲ့လေသည်။ ဂျားဗားကျွန်းသည်အလျားမိုင် ၆၆၀၊ အနံမိုင် ၄၀ မှ ၁၂၅ မိုင် အထိရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းမှာ မဒူရကျွန်းအပါအဝင် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၁,၀၃၂ မိုင်ဖြစ်လေသည်။

ဂျားဗားကျွန်း၏အလယ်တွင် တောင်စဉ်တောင်တန်းများရှိ၏။ ထိုတောင်တန်းတွင် မီးတောင်များလည်းပါဝင်၍ အမြင့်ဆုံးတောင်ထွတ်မှာ ပေပေါင်း ၁၀,၀၀၀ အထိရှိ၏။ မြစ်များသည် အများအားဖြင့် မြောက်ဖက်သို့စီးဆင်းကြသည်။ ဆိုလိုမြစ်နှင့် ဗရန်တတ်စ မြစ်တို့မှာ အကြီးဆုံးမြစ်နှစ်သွယ်ဖြစ်၏။ ဂျားဗားကျွန်းမှမြစ်များတွင် မိုးအခါ၌သာလှေသင်္ဘောငယ်များသွားလာနိုင်သည်။ သို့သော်ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ထိုမြစ်များကို အများဆုံးအားထားရလေသည်။ ကျွန်း၏ တဝက်ကျော်ကျော်မှာ စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေများဖြစ်၍ ကျန်တဝက်မှာ တောကြီးမျက်မည်းများဖြစ်သည်။ ထိုတောကြီးများမှကျွန်းသစ်နှင့် အခြားအဖိုးတန်ပစ္စည်းများထွက်၏။ ဂျားဗားကျွန်းတွင် တနှစ်ပတ်လုံးအပူရှိန်ပြင်းထန်၍ မိုးအမြဲရွာသွန်းလေသည်။ သို့အတွက်ဆန်စပါး၊ ကာဖီ၊ သကြား၊ ပြောင်းဖူး၊ မြေပဲ၊ ပဲဗိစပ်၊ ဆေးရွက်၊ စင်ကိုးနားပင်၊ ကြက်ပေါင်စေးပင်များကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြလေသည်။ ယင်းတို့တွင် ဆန်စပါးမှာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ အရေးအကြီးဆုံးကောက်ပဲသီးနှံဖြစ်၏။ ကမ္ဘာသုံးကွီနိုင်ခေါ် အဖျားဖြတ်ဆေးကို ဤကျွန်းမှအများဆုံးရရှိလေသည်။

ဂျားဗားကျွန်းတွင် တိုင်းရင်းသားတို့၏စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများသည် ရှေးအခါကပင်ရှိခဲ့သော်လည်း၊ ခေတ်မှီစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများကိုမူ ပဌမကမ္ဘာစစ်အတွင်းနှင့် စစ်ပြီးကာလတွင်မှ စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။ ဂျားဗားကျွန်း၏ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းသည် သုံးမျိုးသုံးစားကွဲပြားသည်။ ယင်းတို့မှာ အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းကလေးများနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများဖြစ်ကြ၏။ ထို ၃ မျိုးလုံးကို အစိုးရကထောက်ပံ့အားပေးလေသည်။ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းမှာ အနည်းငယ်အရေးပါသောလုပ်ငန်းတရပ်ဖြစ်၏။ ရေနံ၊ ရွှေ၊ ငွေများကိုတူးဖော်ရရှိ၍ ရေနံတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းသည် အတော်အတန်တိုးတက်လာခဲ့လေသည်။

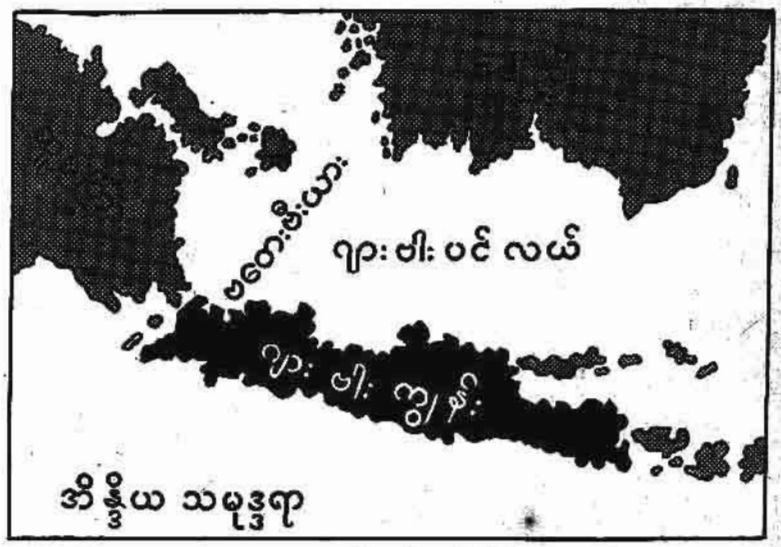

ဂျားဗားကျွန်းတည်နေရာပြမြေပုံ

ဂျားဗားကျွန်း၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၁ ခုနှစ်သန်ကောင်စာရင်းအရမဒူရာကျွန်းအပါအဝင် ၅၁,၀၀၀,၀၀၀ ခန့်ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်း၏အကျယ်အဝန်းနှင့်တွက်သော် စတုရန်းတမိုင်လျှင်လူဦးရေ ၁၀၀၀ ခန့်မျှနေထိုင်ကြသဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင်လူနေအထူထပ်ဆုံးသောအရပ်တခုဖြစ်၏။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှာ မလေးအနွယ်များဖြစ်၍ လူမျိုးစုကြီး ၂ စုကွဲနေသည်။ ယင်းတို့မှာ ဂျားဗားလူမျိုးနှင့် ဆွန်ဒန်လူမျိုးများဖြစ်၏။ ထိုလူမျိုးစုတစုစီ၌ လူမျိုးအလိုက်သီးခြားဘာသာစကားရှိလေသည်။ တိုင်းရင်းသားများမှာ၊ ရှိးသား၍ဝီရိယရှိပြီးလျှင် အေးချမ်းစွာလုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသည်။ ကြက်တိုက်ပွဲနှင့်ရုပ်သေးပွဲများ

www.burmeseclassic.com

သည် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့ကဲ့သို့ သစ်ဝါးများဖြင့်အိမ်များကို ဆောက်လုပ်နေထိုင်တတ်ကြ၏။ တိုင်းရင်းသားတို့၏အိမ်များမှာအများအားဖြင့် ခြေတံရှည်အိမ်များဖြစ်သည်။ ပျက်စီးနေသော ဟိန္နူဘုရားရှိခိုးကျောင်း မြေဂက် များစွာတို့ကို တွေ့ရခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားများသည် ရှေးအခါက ဟိန္နူအယူဝါဒီများဖြစ်ကြမည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ဂျားဗား ကျွန်း၏ အလယ်ပိုင်းတွင် ပျက်စီးနေသောဗုဒ္ဓသာသနာအဆောက်အအုံများကို တွေ့ရ၏။ ထိုအထဲတွင်အကြီးဆုံးမှာ ဗော ရောဗုဒေါ ခေါ်အဆောက်အအုံကြီးဖြစ်၏။ ယင်းသည် ကမ္ဘာပေါ် ရှိဗုဒ္ဓအယူဝါဒဆိုင်ရာအဆောက်အအုံများထဲတွင် အကြီးဆုံးအဆောက်အအုံကြီးတခုဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကို ဆောက်လုပ်ထားပုံနှင့် ဖော်ထားသောရုပ်လုံးများမှာလည်း အံ့ဩဖွယ်ရာ ထူးဆန်းလှသည်။ ဂျားဗားကျွန်းကို အာရပ်လူမျိုးတို့သိမ်းပိုက်သည့် ၁၅ ရာစုနှစ်လောက်ကစ၍ ကျွန်းသူကျွန်းသားများမှာ မွတ်စလင်များဖြစ်လာကြ၏။

ဂျားဗား ကျွန်း၏ မြို့ကော်မှာ ရှေးက ဗတေး ဗီးယား ဟု ခေါ်၍ ယခု ယာကားတား ဟုခေါ် သောမြို့ဖြစ်၏။ ထိုမြို့စွာင်လူဦးရေ ၂,၈၀၀,၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ အရေးပါသော သဘော်ဆိပ်မြို့ကြီးများမှာ ဆူးရဗားယန္တင် ဆမားရန်းမြို့များဖြစ်သည်။ ဂျားဗားကျွန်းတခုလုံးတွင်လမ်းမကြီးများ၊ မီးရထားလမ်းများ အနှံ့အပြားဖောက်လုပ်ထား၏။ ယာကားတားမြို့တော်နှင့် ဆူးရဗားယာမြို့ကို မီးရထားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားလေသည်။

ခရစ် ၁ ရာစုနှစ်လောက်တွင် ဂျားဗားသို့ဟိန္နူလူမျိုးတို့ ရောက်ရှိလာခဲ့၍ တဖြည်းဖြည်း တန်ခိုးကြီးလာလေသည်။ ၁၅၂၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ဟိန္နူနေဂက်ဆုံးမင်း မဂျဖဟစ် ပျက်စီးသည်တွင် ဂျားဗားကျွန်းအုပ်ချုပ်ရေးမှာ အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်ခဲ့၍၊ တိုင်းရင်းသားမင်းငယ်များက အုပ်ချုပ်လေသည်။ ၁၅၆၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သောဒပ်ချအရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီသည် ဂျားဗားကျွန်းကို ဝင်ရောက်၍ တိုက်ခိုက်ရာမှ ၁၆၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒပ်ချဘုရင်ခံချုပ်ကိုခန့်ထားခဲ့၍ ၁၆၁၉ ခုနှစ်တွင် ဗတေးဗီးယားမြို့ကိုတည်ဆောင်ခဲ့၏။ နပိုလီယန်စစ်ပွဲများအတွင်း ဂျားဗားကျွန်းကို ဗြိတိသျှတို့ကသိမ်းပိုက်ခဲ့သော်လည်း ၁၈၁၆ ခုနှစ်တွင် ဒပ်ချတို့လက်သို့ပြန်၍အပ်ခဲ့လေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ၁၉၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တိုင်အောင် ဂျပန်တို့ကဂျားဗားကျွန်းကို သိမ်းပိုက်ထား၏။ စစ်ပြီးကာလတွင် ဒပ်ချတို့ကပြန်လည်ရရှိပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၄၆ ခုနှစ် တွင် လင်ဂျာတီ သဘောတူညီချက်စာချုပ်အရ၊ ဂျားဗားကျွန်းသည် ဆူမတြား၊ မဒူရာကျွန်းတို့နှင့်အတူ ၁၉၄၉ ခုနှစ်၌ အင်ဒိုနီးရှားသမတနိုင်ငံတော်တွင် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ယာကားတားမြို့သည် သမတနိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဖြစ်လေသည်။ ဂျားဗားကျွန်း၏မြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သော ဗန်ဒုန်းမြို့တွင် ၁၉၅၅ ခုနှစ်ပြီလ ၁၈ ရက်နေ့မှ ၂၄ ရက်နေ့အထိ အာရှ၊ အာဖရိက ၂၉ နိုင်ငံညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံတွင် ကမ္ဘာ့ပြဿနာအရပ်ရပ်ကိုဆွေးနွေးခဲ့သဖြင့် ကမ္ဘာ့လူထု၏ အာရုံပြုရာဒေသအဖြစ် ရောက်ခဲ့လေသည်။

ဂျားဗားကျွန်းရှိ ဗောရောဗုဒေါခေါ် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံကြီး

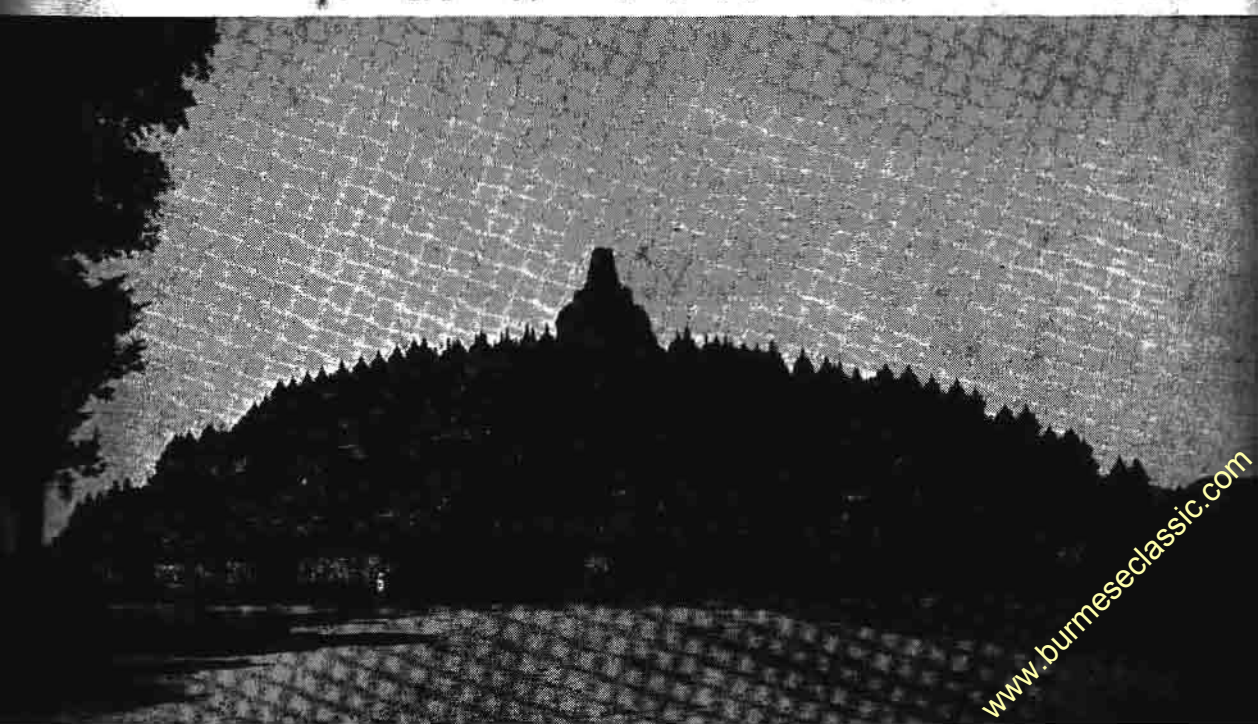

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထန်ခန့်မြို့၊ စိန်ဂျိမ်းနန်းတော်တွင် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ကိုယ်စားလှယ်များအပါအဝင်မြန်မာပြည်မှခေါင်းဆောင်များနှင့်ဗြိတိသျှအစိုးရကိုယ်စားလှယ်

ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ။ ။မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီး၏ အမည်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် 'ဂျင်နရယ်ကောင်စီအော့ ဗားမိအက်စိုစီအေရှွန်း' ဟုခေါ်သည်။ ထိုအင်္ဂလိပ် စကားကိုအတို ချုံး၍ 'ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ' ဟုခေါ်ကြပြန်သည်။ မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးသည်၊ ထိုအတိုချုံးထားသော အင်္ဂလိပ် စကားအတိုင်း နိုင်ငံအဂ္ဂန်း၌အမည်တွင်လေသည်။

ပေါ် ပေါက်လာပုံ

မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ပြီးသည့်နောက် လူထုစည်းရုံးမှုဖြင့်ရှေးဦးစွာတည်တည်တံ့တံ့ ဖွဲ့စည်းခဲ့သောနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းကြီးဖြစ်သည်။ ထိုအသင်းကြီးပေါ် ပေါက်လာပုံဇာတ်မြစ်ကိုရှာဖွေလျှင်၊ 'ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ' ဟုအင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့် အတိုကောက်ခေါ် ဝေါ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကလျာဏယုဝအသင်း—ရှု။) ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေဟူသော စကား၏အရှည်ကောက်မှာ 'ယန်းမင်းဗုဒ္ဓစ်အက်စိုစီအေရှွန်း' ဖြစ်သည်။ ထိုအသင်းကိုသက္ကရာဇ် ၁၂၆၈ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၀၆ ခုနှစ်) တွင်တည်ထောင်သည်။ အသင်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ ပညာဟူသောအကြောင်းလေးပါးကို လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းတို့ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးအောင်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ အနယ်နယ်၌အသင်းခွဲများရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရေးလှုပ်ရှားလာသော ခရစ် ၁၉၁၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၉ ခုနှစ် အတွင်း၌ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းပေါင်း ၂၀၀ ကျော်မျှ တိုးပွားလာခဲ့လေသည်။

၁၉၁၇ ခုနှစ်ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှပါလီမန် အောက်လွှတ်တော်၌ အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး မွန်တေဂူ သည် ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာနှင့်တပေါင်းတည်းဖြစ်သောအိန္ဒိယပြည်ကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် တစတစပေးအပ်ရမည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုကျေညာလိုက်လေသည်။

ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းသည် ထိုကျေညာချက်ကို စိတ်မဝင်စားဘဲမနေနိုင်ချေ။ အသင်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ ပညာဟူသတ်မှတ်ထားသဖြင့်၊ လွန်စွာမှနယ်ကျယ်ဝန်းလေရကား၊ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေသည် နိုင်ငံရေးနယ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် အသင်းကြီးသည် အိန္ဒိယပြည် ဆိုင်ရာဝန်ကြီး မွန်တေဂူ နှင့် အိန္ဒိယပြည် ဘုရင် ခံချုပ် လော့ ချမ်းစဖို့တို့ မြန်မာပြည် သို့လာလျှင် မြန်မာတို့၏လိုလားချက်များကိုပြောဆိုရန်စောင့် မျှော်နေလေသည်။ သို့သော်ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦးသည် အုပ်ချုပ်ရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲရန် ကိစ္စကို အိန္ဒိယပြည်၌လှည့်လည်၍ စုံစမ်းခဲ့သော်လည်း၊ မြန်မာပြည်သို့လုံးဝမလာရောက်ခဲ့ပေ။ ထိုအခါ ၁၉၁၈ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီတွင်မြန်မာပြည်ဥပဒေပြုကောင်စီအဖွဲ့ဝင် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ဦးဖေ၊ ဦးမေအောင်၊ ဦးဘဖေနှင့် ဝတ်လုံတော်ရဦးစိုတို့ပါဝင်သော မြန်မာကိုယ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

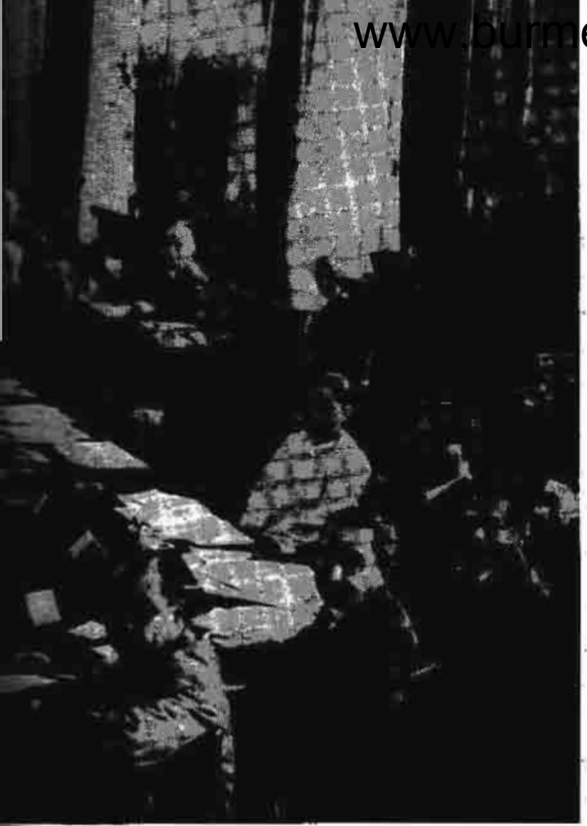

...ရှာစုံညီ အစည်း အဝေး ကျင်း ပနေကြစဉ်

စားလှယ်အဖွဲ့သည် ကာလကတ္တားမြို့သို့သွားရောက်၍ မြန်မာတို့၏အခွင့်အရေးများကိုတောင်းဆိုခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၁၈ ခုနှစ်ဇွန်လ၌ ထွက်ပေါ်လာသောမွန်တေဂူနှင့် ချမ်းစဖို့အစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာပြည်အတွက် အုပ်ချုပ်မှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ထောက်ခံချက်များမပါရှိခဲ့ချေ။ ထိုကြောင့်ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းသည် ထိုကိစ္စကိုဆက်လက်ကြိုးပမ်းရလေသည်။ သို့သော်ထိုအချိန်၌ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းတွင် နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်လိုသူတို့ကတဖက်၊ မဆောင်ရွက်လိုသူတို့ကတဖက်ရှိနေပေသည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသောအစည်း အဝေး၌ နိုင်ငံရေးကိုကိုယ်ထိလက်ရောက်ပါဝင် ဆောင် ရွက်လိုသူတို့ဖက်မှအနိုင်ရခဲ့သည်။ ထိုနောက်အိန္ဒိယပြည်အားပြုပြင်ပြောင်းလဲအုပ်ချုပ်မှုစံနစ်ပေးအပ်ရန် ဗြိတိသျှပါလီမန်ကဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းရာတွင်၊ မြန်မာပြည်အတွက်ဘာမျှမပါရှိသည်နှင့် ၁၉၁၉ ခုနှစ်မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင်ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေကအင်္ဂလန်သို့ ဦးဘဖေ၊ ဦးပု၊ ဦးထွန်းရှိန်တည်းဟူသောကိုယ်စားလှယ်တို့ကိုစေလွှတ်လေသည်။ သို့ပါလျက်နှင့်လည်းအိန္ဒိယပြည်အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေကြမ်းကိုစဉ်းစားကြသော ဗြိတိသျှအထက်နှင့်အောက်ပါလီမန် ၂ ရပ်တွဲဖက်ကော်မတီသည် မြန်မာပြည်အတွက် အုပ်ချုပ်မှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို ဥပဒေကြမ်း တွင် ထည့်သွင်း ပေး ရန် ဆောက်ခံခဲ့ချေ။

ဤသို့မြန်မာ့ဆန္ဒကို ဗြိတိသျှပါလီမန်က လျစ်လျူပြုနေသောအချိန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၌အမျိုးသားစိတ်ဓာတ် ပြန်လည်ထွန်းကားနေသောအချိန်ဖြစ်လေသည်။ ဤအတွင်း ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဟုသီးခြားတက္ကသိုလ်စတင်တည်ထောင်ရန် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အက်ဥပဒေကို မြန်မာပြည်အစိုးရကအတည်ပြုလိုက်ရာ၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားတို့၏ပဌမသပိတ်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင်၊ မူလတထကြွနေသောအမျိုးသားစိတ်ဓာတ်မှာ တရှိန်ထိုးလျှမ်းလျှမ်းတောက်၍လာလေတော့သည်။

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ပြည်မြို့တွင်ကျင်းပသော ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေး၌ နိုင်ငံရေးစည်းရုံးမှုအရှိန်တက်ကြွနေသည်ကိုထောက်ရှု၍ ဦးဘလှိုင်နှင့်ဦးကွန်းတို့က ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအစား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောမြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးတည်ထောင်ရန်အဆိုသွင်းသည်။ ယင်းအဆိုကို အတည်ပြုလိုက်ကြသဖြင့်၊ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၏အမည်သည် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေမြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်၌ရဟန်းတော်အချို့တို့သည် ဝံသာနုနှင့်နိုင်ငံရေးစိတ်ဝင်စားလာကြသောကြောင့် အထက်မြန်မာပြည်၊ အောက်မြန်မာပြည် သံဃသာမဂ္ဂီအသင်းများကို အင်တိုက်အားတိုက်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြလေသည်။ ထိုသို့ဖွဲ့စည်းသည့် သံဃသာမဂ္ဂီတို့သည် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ကိုတက်ကြွစွာထောက်ခံအားပေးလာကြလေသည်။

အသင်းချုပ်၏တိုးတက်မှု

၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင်ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေအသင်းချုပ်၏လက်အောက်၌ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းအပြင် ဝိုင်၊ ဒဗျူ၊ဘီ၊ အေခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝကုမ္မာရီအသင်းလည်းရှိလေသည်။ (ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝကုမ္မာရီအသင်း — ရှု။) ဝိုင်၊ ဒဗျူ၊ ဘီ၊ အေဟူသောဝေါဟာရမှာ 'ယန်းဝင်းမင်းဗုဒ္ဓစ်အက်စိုစီအေရှန်း' ဟူသော အင်္ဂလိပ်အမည်အတိုကောက်ဖြစ်သည်။ ထိုအသင်း ၂ သင်းနှင့်အလားတူအမျိုးသမီးအမျိုးသားအသင်းပေါင်း ၂,၀၀၀ ကျော်မျှရှိခဲ့သည်။ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေအသင်းဝင်များသည် မြန်မာပြည်ဖြစ်အထည်များကိုဝတ်ဆင်ကြရန်၊ မြန်မာအချင်းချင်းချစ်ခင်ညီညွတ်စွာယိုင်းပင်းကူညီကြရန် စသည်တို့ကိုလှုံ့ဆော်ပေးကြသည်။ ထိုကြောင့်မြန်မာတောင်သူလယ်သမားအပေါင်းတို့က ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေကိုဝံသာနုအသင်းဟုခေါ်လာကြ၍ ထိုဝံသာနုအသင်းတို့မှာ ၁,၀၀၀ ကျော်မျှပွားများလာသည်။ ဝံသာနုအသင်းတသင်းလျှင်လူပေါင်း ၂၀ ကျော်မှသည် ၅၀၀ ကျော်အထိရှိလေသည်။ အသင်း၏တည်ရာဌာနမှာရန်ကုန်မြို့လွှစ္စလမ်း၌ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ချက်များ

၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင်အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးက ပါလီမန်သို့ ထောက်ခံချက်တခုတင်သွင်းလိုက်လေသည်။ ထိုထောက်ခံချက်အရမှာ အုပ်ချုပ်မှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို မြန်မာပြည်အားပေးအပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုပြုပြင်ရေးစီမံချက်များအရ ဆာ အော၊ အက် (ဖ) ဝိုက်ခေါင်းဆောင်၍ ဝိုက်ကော်မတီဟု တင်သော မြန်မာပြည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကော်မတီသည် မြန်မာပြည် သို့ပေးအပ်ရမည့် မဲဆန္ဒအခွင့်အရေး၊ ဗဟိုအစိုးရကသီးသန့်ယူထားမည့်အုပ်ချုပ်ရေးဌာန၊ လွှဲပြောင်းပေးမည့် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနတို့ကို မြန်မာပြည်သို့ လာရောက်စုံစမ်းရာတွင် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေသည်ဝိုက်ကော်မတီကိုသပိတ်မှောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင်မြိတိသျှပါလီမန်က မြန်မာပြည်အားပေးအပ်ရန် ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်ကို ဥပဒေဖြင့်အာဏာပြုလိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ၁၂၇၄ ခုနှစ်တန်ဆောင်မုန်းလဆုပ် ၆ ရက် (ခရစ် ၁၉၂၂ ခုနှစ်) တွင် သရက်မြို့ဦးကျင်းပသော ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေအထူးကွန်ဖရင့်အစည်းအဝေးကြီးက 'ဒိုင်အာခီသည် လုံးဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမဟုတ်၊ လမ်းခုလတ်သာဖြစ်၍၊ ဝီလဆန်၏ ၁၄ ချက်နှင့်မညီ' ဟု ယူဆပြီးလျှင်၊ ဟူမ္မရူးခေါ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရမှသာ တင်းတိမ်နိုင်မည်ဟုဆိုကာ မြန်မာပြည် ဥပဒေပြုကောင်စီကိုသပိတ်မှောက်လိုက်သည်။

နှစ်စုကွဲခြင်း

သို့သော်ခရစ် ၁၉၂၃ ခုနှစ်ဇန္နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည်အတွက်ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်သည် စတင်အာဏာတည်လေသည်။ ထိုအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်အရ မြန်မာပြည်ဥပဒေပြုကောင်စီရွေးကောက်ပွဲတို့ကို ၁၉၂၂ ခုနိုဝင်ဘာလကစ၍ ကြိုတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်အချိန်ဆောက်လာသည်တွင် ဥပဒေပြုကောင်စီကိုသပိတ်မှောက်လိုသူကတစု၊ မမှောက်လိုသူကတစု နှစ်စုကွဲကာ ဝိဝါဒဖြစ်ကြလေသည်။ ဦးဘဖေ၊ ဦးဘလှိုင်၊ ဦးပု၊ မန္တလေးဦး ဘဦး အမှူးရှိသောပုဂ္ဂိုလ် ၂၁ ဦးက ဒိုင်အာခီစံနစ်ကိုလက်ခံ၍ ဥပဒေပြုကောင်စီထဲမှနေ၍အုပ်ချုပ်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတို့ကို အရေးဆိုမည်ဟုကျေညာခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂၁ ဦးသည်လည်း၊ မူရင်းဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေမှခွဲထွက်၍ မိမိတို့အသင်းကိုအမည်မပေးဘဲ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေဟူ၍ ပင်မည်သွေခေါ်လေသည်။ သို့သော်ခွဲထွက်သွားသောခေါင်းဆောင်ဦးရေ ၂၁ ဦးကိုအစွဲပြု၍ ၂၁ ဦးပါတီဟုအမျှားကခေါ်ကြလေသည်။ မူရင်းဂျီ၊စီ၊ ဘီ၊ အေတွင် ဦးချစ်လှိုင်၊ သာယာဝတီဦးပုနှင့်ဦးထွန်းအောင်ကျော်တို့ကျန်ရစ်ခဲ့၍ ယင်းဂျီ၊စီ၊ဘီ၊အေကို လှိုင်၊ ပု၊ ကျော်၊ ပါတီဟူ၍ခေါ်ကြသေးသည်။ ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်အရပေါ် ပေါက်လာသော မြန်မာပြည်ဥပဒေပြုကောင်စီတွင် အမတ်ပေါင်း ၁၀၃ ဦးရှိသည့်အနက် ၈၄ ဦးသည်အမျှားပြည်သူတို့ကရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသူများဖြစ်သည်။ ထို ၈၄ ဦးအနက် ၂၁ ဦးပါတီဝင် ၂၈ ဦးသာလျှင်အမတ်အဖြစ်အရွေးခံခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၂၃ ခုနှင့် ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယဥပဒေပြုအောက်လွှတ်တော်အတွက် မြန်မာပြည်မှကိုယ်စားလှယ်များအသစ်ရွေးချယ်ရာ၌မူကား၊ မူလ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေအသင်းကြီး သည် သပိတ်မှောက်ခြင်းမပြုဘဲ၊ ဝင်ရောက်အရွေးခံရာ ထိုအသင်းဝင်ချည်းသာအရွေးခံရသည်။

ဝံသာနုအသင်း

မူလမြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးသည် ဦးချစ်လှိုင် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေဟူ၍ သာမက ဝံသာနု ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေဟူ၍ လည်း တွင်လာသည်။ ၂၁ ဦး ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေနှင့် အပြိုင် ဖြစ်သော် လည်း အင်အားဆုတ်ယုတ်ခြင်းမရှိပေ။ ၁၉၂၃ နှင့် ၁၉၂၄ ခုနှစ်များတွင် တိုင်းပြည်လူထုနိုးကြားမှုကိုမနားမနေဆောင်ရွက်ရာတိုင်းသူပြည်သားတို့၏ထောက်ခံမှုကိုများစွာရခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင်အစိုးရနှင့်မဆက်ဆံရေးဟူသော ကြေးကြော်သံဖြင့် 'ဘူး' အသင်းများသည် ဟသ်ာတနယ်၌ပေါ် ပေါက်လာခဲ့ဘူးသည်။ ထိုအသင်းများသည်ဝံသာနု ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေက လှုံ့ဆော်ပေးသောစိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် တည်ထောင်ကြသည်ဟု ယူဆရန်အကြောင်းရှိလေသည်။ သို့သော်များမကြာမီ ထိုအသင်းများကို အစိုးရကမတရားအသင်းဟုကျေညာလိုက်လေသည်။

သမတဦးချစ်လှိုင်

၁၂၈၃ ခုနှစ်ကဆုန်လ (ခရစ် ၁၉၂၄ ခုနှစ်မေလ) တွင် ၁၁ ကြိမ်မြောက် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေကွန်ဖရင့်ကိုပေါင်းတည်မြို့၌ကျင်းပရာ၊ နယ်မှကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ကျော် တက်ရောက်ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးကဦးချစ်လှိုင်ကိုပင် ဥက္ကဋ္ဌတင်မြှောက်လိုက်သည်။ ယခင်ကသရက်မြို့တွင်ကျင်းပခဲ့သော ကွန်ဖရင့်မှ အစပြု၍ ဦးချစ်လှိုင် အားသမတတင်မြှောက်ခဲ့သည်ကို ပေါင်းတည်ကွန်ဖရင့်ကထပ်မံအတည်ပြုလိုက်သည်။ ဤသည်တွင်ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ဥက္ကဋ္ဌများကို သမတဟုခြိုးကျူးခေါ် ဝေါ် သောအလေ့အထတရပ် ပေါ် လာခဲ့လေသည်။ (ချစ်လှိုင်ဦး — ၅၂)

ဖိနှိပ်ခြင်း

၁၂၈၃ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၂၄ ခုနှစ်) တွင် မန္တလေးမြို့၌ ဆရာတော်ဦးဥတ္တမအားကြိုဆိုရန် ဝံသာနုများစီတန်းလည်လည်စဉ် ပုလိပ်တို့ကတားဆီးရိုက်နှက်ကြရာ၊ ရဟန်းရင်လူ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၉၃၁ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရ အထက်လွှတ်တော်၌ အိန္ဒိယပြည် နှင့်မြန်မာပြည် တဲ့ရေး၊ ခဲ့ရေးပြဿနာကို ဖွေးနွေး ရန်အတွက်ကျင်းပသော မျက်နှာစုံညီအစည်း အဝေးဖွင့်ပွဲတွင် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များကို ဤသို့တွေ့မြင်ခိုင်သည်။

ထို့ဒဏ်ရာရကြသည်။ ဆရာတော်ဦးစန္ဒိမာမှာ သေနတ်ဒဏ်ရာနှင့် ပျံလွန်တော်မူခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်အတွင်း၌ပင် လျှင်၊ ဆရာတော်ဦးဥတ္တမအား ရာဇသတ်ပုဒ်မ ၁၂၄ (က) နှင့် ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်အပြစ်ပေးလိုက်သည်ကိုအကြောင်း ပြု၍ ရန် ကုန် မြို့၊ ဆူး လေ ဘုရား အနီး ရှိ၊ ဖိုက်စကွယား (ယခုပန္ခုလ) ပန်းခြံ၌ သံဃာတော်များ၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ ပါဝင် သော ဆန္ဒပြအစည်း အဝေး ကြီး ကို မြင်းစီးပုလိပ်တို့က မြင်းနှင့် တိုက်၊ တုတ်နှင့်ရိုက်၍ ဖျက်ဆီးလေသည်။ ဤသို့ဖိနှိပ်သောအခြင်းအရာတို့ အရှိန်ပြင်း၍ လာလေလေ ရှိ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၏ အင်အားမှာ ညီညွတ်တောင့်တင်းလာလေလေဖြစ်တော့သတည်း။

ဒုတိယအကြိမ်နှစ်စုကွဲခြင်း

သို့ရာတွင်ပဂိုလ်စွဲသဘောကဲ့လဲ့မှုတို့ကြောင့်၊ တမျိုးသားထုံးညီညွတ်ရေးမှာ အစဉ်အလာကြီးတရပ်ဖြစ်လာလောက် အောင်ကြာရှည်စွာမခံခဲ့ချေ။ ၁၂၈၆ ခုနှစ်တွင် ပုသိမ်ခရိုင် ဝန်ရေကာတာကျိုးသဖြင့် ကယ်ဆယ်ရေးရံပုံငွေကောက်ခံ သောကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အချင်းချင်းသဘောကွဲလွဲလာကြသည်။ ဦးချစ်လှိုင်ကို သံဃာဩဝါဒမခံဟုစွပ်စွဲလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၂၇၇ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၂၅ ခုနှစ်) တွင် ရွှေဘိုဦးကျင်းပသော ၁၂ ကြိမ်မြောက်ကွန်ဖရင့်သည် ဦးချစ်လှိုင် အာဏာကွင်းအဖြစ် ပြန်လည်မရွေး ကောက်တော့ဘဲ၊ ဦးစိုးသိမ်းကို ဥက္ကဋ္ဌတင် မြောက်လိုက်လေသည်။ ဤတွင်ဦးချစ်လှိုင်သည် အညမညသမ္မန္ဒအဖွဲ့ဟူသော အမည်ဖြင့် သီးခြားရှိ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေအသင်းကိုတည်ထောင်ပြန်လေသည်။

ဒုတိယအကြိမ်ဗိုင်အာခီရွေးကောက်ပွဲ

ဗိုင်အာခီစံနှစ်အရ ဒုတိယအကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်အချိန်သည် နီးကပ်လာပြန်လေသည်။ ထိုအခါသပိတ်မှောက်ဝံသာနုရှိ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေမှခေါင်းဆောင်အချို့တို့သည် သပိတ်လှုန်၍ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ကြသည်။ ယင်းအချိန်၌ သာယာဝတီဦးပုခေါင်းဆောင်သော ဟူမွှေးပါတီ၊ ဦးတုတ်ကြီးခေါင်းဆောင် သော သရာဇပါတီတို့လည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီ။ ရွေးကောက်ပွဲပြိုးသော်အခါ ၂၁ ဦးဂိုဏ်း၊ ဟူမွှေးဂိုဏ်းနှင့် သရာဇဂိုဏ်းတို့သည် ရည်ရွယ်ချက်ချင်း တူရာတို့၌ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့လျှင်ဗိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးကို အထောက်အပံ့ပြုသည့်အင်အားစုတို့မှာ လွှတ်တော်၌များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေလည်း အင်အားဆုတ်ယုတ်လာခဲ့လေသည်။

ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေကွန်ဖရင့်များ

ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေသည်နှစ်လည်အစည်းအဝေးများကို တနှစ်လျှင်တမြို့ကျစည်းဝေးလေ့ရှိသည်။ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ခေတ်မပို်နိမိကျင်းပကြသော နှစ်လည်အစည်းအဝေးတို့မှာ တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ညီညွတ်သောအင်အားစုကို ပြခဲ့လေသည်။ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၏သမိုင်း၌ထင်ရှားသော နှစ်သည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အစည်းအဝေးတို့၏ ကျင်းပသော နေရာနှင့် နေ့ရက်ကို ဖော်ပြရလျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေအသင်းချုပ်အနေနှင့် သတ္တမမြောက် နှစ်လည်အစည်းအဝေးကို ၁၉၁၉ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလ တွင် ပုသိမ်မြို့၌ကျင်းပခဲ့သည်။ အဋ္ဌမမြောက်အစည်း အဝေးကို ပြည်မြို့၌ကျင်းပသည်။ ၁၂၇၃ခုနှစ် (၁၉၁၁ ခုနှစ်) သီတင်းကျွတ်လဆုတ် ၅ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးမြို့၌ နဝမကွန် ဖရင့် ခေါ် ၉ ကြိမ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အစည်း အဝေးကိုကျင်းပခဲ့ရာ ထိုကွန်ဖရင့်မှာ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၏ သမိုင်းတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။ ဤအစည်းအဝေး သို့လူပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀ ကျော် တက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအစည်း အဝေးကြီးက အမျိုး သား အောင်ပွဲနေ့ကို တန် ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၀ ရက်နေ့တိုင်းတွင် ကျင်းပရန်ဆုံး ဖြတ်ချက်ချခဲ့ရာ၊ ယနေ့တိုင်အောင်အမျိုးသားနေ့ဟူ၍ မြန် မာပြည်ထောင်စုကာလတစ်စဉ်ကျင်းပလျက်ရှိသည်။ (အမျိုး သားအောင်ပွဲနေ့ — ရှု။) ဟူမ့ရူးခေါ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ရေးကိုတောင်းဆိုလာသော သရက်မြို့ကွန်ဖရင့်ကြီးမှာ ၁၀ ကြိမ်မြောက်နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးဖြစ်၍ ၁၂၇၄ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၁၂ ခုနှစ်) တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ပျဉ်းမနား၌ ဦးချစ်လှိုင် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေကွန်ဖရင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်၌ ဦးချစ်လှိုင်ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေသည် ပေါင်းတည်ကွန်ဖရင့်ကျင်း ပစဉ်၊ ဟင်္သာတ၌ညီညွတ်ရေးကွန်ဖရင့်ကျင်းပ၍ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ကဲ့နေသည်ကို ရင်ကြားစေ့အောင် တိုက် တွန်း ခဲ့၏။ သို့သော်မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင်ဦးချစ်လှိုင် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေသည် မင်းဘူး၌စည်းဝေးခဲ့ပြီးနောက် စင် ပြိုင်ကွန်ဖရင့်များပေါ် လာခဲ့လေသည်။

စင်ပြိုင်ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ များ

၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ဦးချစ်လှိုင်၏ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ သည် မကွေးမြို့၌နှစ်လည်အစည်းအဝေးကျင်းပစဉ်၊ သရက်မြို့၌ဦး စိုးသိမ်းဂျီ၊စီ၊ဘီ၊ အေကလည်း နှစ်လည်အစည်းအဝေးကျင်း ပခဲ့၏။ ဦးစိုးသိမ်းသည် မုရင်းဝံသာနု ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေတွင် ၁၂ ကြိမ်မြောက်နှစ်လည်အစည်းအဝေးမှသည် ၁၅ ကြိမ် မြောက်အထိဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့သည်။ ဦးစိုးသိမ်း၏နိုင်ငံရေးအယူ အဆမှာ အစိုးရနှင့်လုံးဝမဆက်ဆံရေး၊ အာဏာဖီဆန်ရေး၊ အခွန်တော်မပေးရေး ဟူသောအယူအဆဖြစ်သည်။ ၁၂၉၁ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၂၈ ခုနှစ်) တန်ခူးလတွင် တောင်ငူမြို့၌ကျင်း ပသောကွန်ဖရင့်တွင် မြန်မာ ပြည်ကို အိန္ဒိယမှခွဲထုတ်ပါက အထက်ပါလမ်းစဉ်အတိုင်းဆောင်ရွက်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထိုပြင်အပျော်တမ်းတပ်များဖွဲ့စည်းရန်ကို လည်း ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်တို့ကိုနိုင်ငံရေးဥ အကြမ်းဖက်၍ ဆောင်ရွက်သည်ဟု ရဟန်းရှင်လူတို့ကယူဆ ကာ ထိုကွန်ဖရင့်ကို သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြလေသည်။ သပိတ် မှောက်သူတို့သည် ဗဟို ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ အမည်ဖြင့်ဂိုဏ်းခဲ့၍ စင်ပြိုင်အဖွဲ့တည်ဆောင်ကြလေသည်။ တောင်ငူကွန်ဖရင့် တွင် နောင် သော အခါ သာယာဝတီ ဂဠုန် ပုန်ကန်မှုကြီးကို ခေါင်းဆောင်မည့် ဆရာစံမှာ ဦးစိုးသိမ်း အဖွဲ့၌ အရေးပါသူ တဦးပင်ဖြစ်၏။ အပျော်တမ်းတပ်များဖွဲ့စည်း ရန် တိုက် တွန်းသူလည်းဖြစ်၏။ ထိုဗဟို ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ၌ ဦးစုသည် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။

ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ နှင့် ခွဲရေးတွဲရေး

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်၌ မြန်မာပြည်တွင် ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ် ရေးကိုဖျက်သိမ်း၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကိုပေးအပ်ရန်ဟူ သော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကြီးပေါ် လာခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဆာ ဂျွန် ဆိုင်မွန် အမှူးပြုသဖြင့် ဆိုင်မွန်ကော်မရှင်ဟုတွင် သောအိန္ဒိယစာတမ်းတွဲထုရိကော်မရှင်သည် မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယပြည်မခွဲထုတ်သင့်သည်ဟု အစီရင်ခံစာတင်သွင်းလေ သည်။ ဤတွင်အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာတွဲရေးခွဲရေးပြဿနာသည် ပေါ် ပေါက်လာခဲ့လေသည်။ ထိုပြဿနာသည် ၁၉၃၂ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြေခံဝါဒတရပ်ဖြစ်လာခဲ့ ရာ၊ ဦးချစ်လှိုင်ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ဦးစိုးသိမ်းဂျီ၊စီ၊ဘီ၊ အေနှင့် ဦးစုဂျီ၊စီ၊ဘီ၊ အေတို့သည် တွဲရေးဖက်မှအတိအလင်းဆောင် ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၁ ဦးအဖွဲ့ကားခွဲရေး အတွက်ဆောင်ရွက် သည်။ တွဲရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ရန် အဖွဲ့အစည်းတခုလို အပ်သည်ဟုသဘောရရှိကြသော အခါ၊ တွဲရေး သမားတို့ သည်၊ ဒေါက်တာဘမော်အား၊ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြလေသည်။ များမကြာမီ ဦး စိုးသိမ်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ ၏ ဩဝါဒစရိယဆရာတော်ဖြစ် သော သက်ပန်းဆရာတော်နှင့်ဒေါက်တာဘမော်တို့သဘော ကဲ့လွဲကြသည့်အခါ၊ မြေစိုဆရာတော်အား ဩဝါဒစရိယ အရာ၌တင်မြှောက်ကြလေသည်။ ထိုမြေစိုဆရာတော်၏ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေတွင် ဗန္ဓလဦးစိန်သည်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ မြေစိုဆရာတော်ပျံလွန်တော်မူသောအခါ ထိုဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ အသင်းကို မင်္ဂလွန်းဆရာတော်က ဩဝါဒစရိယအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်လေရာ၊ မင်္ဂလွန်းဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေဟုခေါ် ကြပြန် သည်။ ထိုနောက်၌ကားမင်္ဂလွန်းဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေသည် ဆင်းရဲသားဝံသာနုအဖွဲ့ချုပ်ဟူ၍ ပြောင်းလဲလာခဲ့ပြန်လေ သည်။ မြန်မာပြည်အက်ဥပဒေ (၁၉၃၅) အရ မြန်မာ ပြည်ကို အိန္ဒိယပြည်မှခွဲထုတ်၍ အုပ်ချုပ်ရေးပြုပြင်ပြောင်း လဲခြင်းကိုပေးအပ်လိုက်သဖြင့် ၁၉၃၆ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်အခါ၊ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေဟူသော အမည်သည်လုံးဝကွယ်ပျောက်သွားလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျိန်းဗားမြို့။ ။ကျိန်းဗားမြို့သည် ဆုစ်ဇာလန်နိုင်ငံကျိန်းဗားရေအိုင်၏ အနောက်တောင်ထောင့် ရှုန်းမြစ်ပေါ် ၌ တည်ရှိ၍ နှစ်လိုစဖွယ်တင့်တယ်စိုပြည်သောမြို့ဖြစ်၏။ ဥရောပတိုက်အလယ်၌တည်ရှိပြီးလျှင် လှုပသောရှုမျော်ခင်းများနှင့် အေးချမ်းသာယာသောမြို့တမြို့ဖြစ်သည့်အတိုင်း နိုင်ငံခြားသားများသွားရောက်လည်ပတ်လေ့ရှိကြ၏။ ရှုန်းမြစ်သည် ကျိန်းဗားမြို့လယ်ကို ဖြတ်သန်းကာ စီးဆင်းသွား၏။ မြို့သည်လှုပတင့်တယ်၍ သန့်ရှင်း၏။ ကျိန်းဗားအိုင်ကြီး၏ ကမ်းပါးတလျှောက်တွင် ကျယ်ပြန့်သော လမ်းမကြီးများသည်ထင်း၊ လမ်းနံဘေးတွင် လှုပဖြူဖွေးသောကျောက်အိမ်များသည်ထင်း လှုပစွာတည်ရှိကုန်၏။ နေဝင်ချိန်များ၌ အရှေ့တောင်ဖက်မိုင် ၄၀ ကွာတွင်ရှိသည့် ဆီးနှင်းမျှားဖုံးအုပ်နေသော ဗလန်းတောင်ထိပ်သည် ဝင်လုဆဲသောနေရောင်တွင် ရှုမငြီးဖွယ်တင့်တယ်လှုပလေသည်။ ကျိန်းဗားရေအိုင်ကြီးမှာ ၄၅ မိုင်အလျားရှိ၍၊ ဆုစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးနှင့်အလှုပဆုံးဖြစ်လေသည်။

ဧရာမအာဏာရှင် ဂျူးလီယပ်ဆီဇာ လက်ထက်မှ စ၍၊ ဤမြို့တည်ထောင်ခဲ့ရာ၊ ဥရောပအလယ်ခေတ်ကုန်လုနီးနီးလောက်တွင် ကျိန်းဗားမြို့သားများသည်သူတို့ကိုအုပ်စိုးနေသောဆရစ်ယန်ဘုန်းကြီးနှင့် ဆပ္ပါင်းဘုရင်ကိုတော်လှန်လိုက်ကြပြီးနောက် သမတနိုင်ငံတည်ထောင်ကြသည်။

၁၆၀၂ ခုနှစ်တွင်လည်း အလစ်ဝင်၍တိုက်သောဆပ္ပါင်းမင်းဆက်တပ်မျှားကို တုန်းလှန်ပစ်လိုက်သည်။ ဘာသာရေးအပြောင်းအလဲခေတ်၌ ကျိန်းဗားမြို့သည်ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းကိုထောက်ခံသောမြို့ဖြစ်၍၊ ပရိုတက်စတန့်ခေါင်းဆောင်ကြီး ကယ်လဗင်၏ ဌာနချုပ်ရှိသောနေရာဖြစ်၏။ နပိုလီယန်ဘုရင်စစ်ရှုံးပြီးနောက် ကျိန်းဗားမြို့သည် ၁၈၁၅ ခုနှစ်တွင် ဆွစ်ပြည်ထောင်စုနှင့်ပူးပေါင်းလိုက်လေသည်။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးစာရေးဆရာကြီး ရူးဆိုးမွေးဖွားရာဒေသ ဖြစ်သည့်ပြင်၊ ပြင်သစ်ပညာရှိ ကြီးဗော်လတယားလည်း ဤမြို့တွင်အတော် ကြာနေထိုင်ခဲ့ဘူး၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီက နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး၏ဗဟို ဌာနချုပ်တည်ရှိရာဖြစ်၍၊ အခြားကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတိုင်းပြည်အချင်းချင်း ဖွဲ့စည်းထားသော အစည်းအရုံးများ၏ ဌာနချုပ်များလည်းရှိ၏။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်ဖရင့်ကြီးများကိုလည်း ကျိန်းဗားမြို့တွင်မကြာခဏကျင်းပခဲ့ကြလေသည်။

လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်သန်ကောင်စာရင်းအရ ၂၀၂,၉၁၈ ရှိ၏။ ပြင်သစ်နှင့်နီးစပ်သဖြင့်ဘာသာစကားနှင့်ဓလေ့ထုံးစံမှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့်ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်လေသည်။ တိုင်းပြည်ထွက်ကုန်ပစ္စည်းမှာ နာရီများ၊ လောကဓာတ်ပညာဖက်ဆိုင်ရာ ကရိယာများ၊ ခွဲစိတ်သည့်ကရိယာတန်ဆာပလာ၊ အပေါစားစက်ကလေးများနှင့် အစားအစာများဖြစ်လေသည်။

ကျိန်းအာမြို့။ ။ကျိန်းအာမြို့သည် ဣတလီနိုင်ငံ၏အနောက်မြောက်ပိုင်း ကျိန်းအာပင်လယ်ကွေ့၏ကမ်းခြေအလယ်ဗဟိုတွင်တည်ရှိ၏။ မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေပေါ် ၌ အကြီးဆုံးဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သည်။ ဣတလီနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း

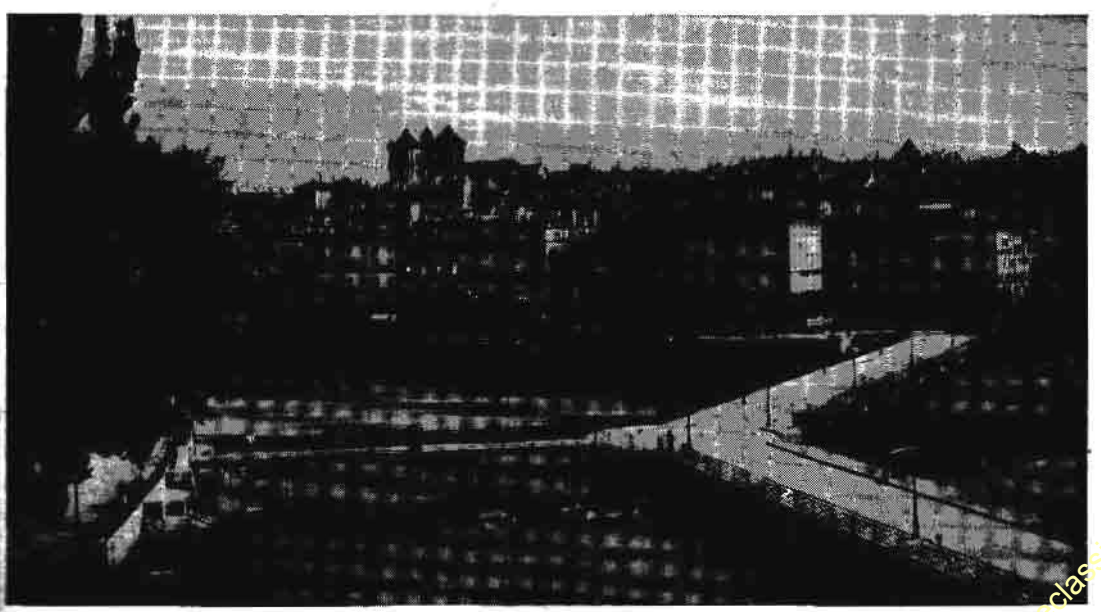

သပ်ရပ်တင့်တယ်သောကျိန်းဗားမြို့၏ရှုခင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

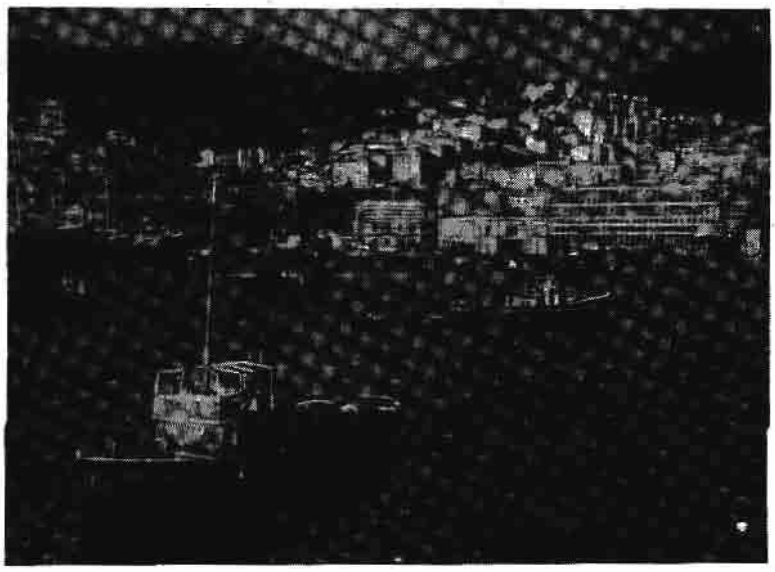

ဤတလီနိုင်ငံကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင်အချက်အခြာဖြစ်သောဂျီနိုးအာမြို့၏သင်္ဘောဆိပ်

သွားပြီးနောက် ၁၈၆၁ ခုနှစ် တွင်ဤတလီပိုင် ဖြစ်သွားသည်။ ထိုမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၆၇၇,၇၄၀ (၁၉၄၇ ခု) ဖြစ်သည်။ သင်္ဘောလုပ်ငန်း၊ အင်ဂျင်နီယာလုပ်ငန်းနှင့် အထည်လုပ်ငန်းများရှိ၏။

ဂျီဗရောတား။ ။ဂျီဗရောတားမှာ မြေထဲပင်လယ်အနောက်ဖက်ဝဋ္ဌရှိသော ပြိတိသျှကရောင်းကိုလိုနီ တခုဖြစ်၏။ စပိန်ပြည်တောင်ဖက်မြေထဲပင်လယ်ထဲသို့ထိုးထွက်လျက်ရှိသော သန်လျက်စွန်း အငူပေါ် တွင်တည်ရှိလျက် ၁၃ မိုင်ခန့်ရှည်ပြီး လျင် ၁ မိုင်ခန့်ကျယ်ပြန့်၍ ပေပေါင်း ၁၄၀ မြင့်လေသည်။ ဂျီဗရောတား မြို့ကား ခံတပ်မြို့ဖြစ် သည်။ အာဖရိကတိုက်၏မြောက်ဖက်ဖျား နှင့် ဥရောပတိုက်ရှိစပိန် နိုင်ငံတောင်ဖျားမှာ ၁၂ မိုင်ခန့်သာကွာဝေးလျက် ဂျီဗရောတားကျောက်စွန်းကြီးသည် မြေထဲပင်လယ်ရေပြင်ထဲသို့မြင့်မြင့်မားမားထိုးထွက်လျက်ရှိရာ မြေထဲပင်လယ်နှင့်တကွဆူအက်တူးမြောင်းကိုဖြတ်၍ အရှေ့ဖျားသို့သွားရာရေလမ်းကြောင်းကို စောင့်ရှောက်ကာကွယ်သောခံတပ်ဖြစ်သည်။

ဂျီဗရောတားမြို့မှာ အနောက်မြောက် ထောင့်တွင် တည်ရှိ၍ စစ်တပ်အပြင် လူဦးရေအရပ်သား ၁၇,၀၀၀ ခန့်ရှိ၏။ ကျောက်ဆောင်၏မြောက်ဖက်ဆုံးတွင် ဗြိတိသျှနယ်နှင့်စပိန်နယ်ကိုခြားထားသော ကြားနယ်မြေလုတ်ရှိလေသည်။

ခရစ် ၇၁၁ ခုနှစ်က မွတ်စလင်စစ်ဗိုလ်ချုပ်တဦးသည် ရေလက်ကြားကိုဖြတ်၍ ဂျီဗရောတားကို သိမ်းယူခဲ့ရာ ထိုကျောက်တောင်ကုန်းကို 'ဂျဗယ်အယ်တာရစ်' ၏ကျောက်တောင်ကုန်းဟု စစ်ဗိုလ်၏အမည်ကိုအစွဲပြု၍ ပေးခဲ့ရာမှ ဂျီဗရောတားဟုခေါ်တွင်လာသည်။ ထိုသူသည်ထိုနေရာ၌ပင် ခံတပ်တည်ဆောက်ခဲ့၏။ ၁၇၀၄ ခုနှစ်တွင် ဂျီဗရောတားကိုဗြိတိသျှတို့က စပိန်တို့ထံမှသိမ်းယူပြီး ခံတပ်အခိုင်အခဲ့ပြုလုပ်ထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၇၂၉–၁၇၆၃ ခုနှစ်များအတွင်း ပြင်သစ်နှင့်စပိန်တို့ပူးပေါင်းလုပ်ကြံသော်လည်း မရခဲ့ချေ။ ခံတပ်မှပစ်ခတ်သော အမြောက်ကြီးများကြောင့် ရန်သူသင်္ဘောများသာမီးလောင်ပျက်စီးသွားကြရလေသည်။ ခံတပ်မှာဖောက်ခဲ့၍မရသောကျောက်သားပင်တိုဖြစ်၍ အထူးခိုင်ခံပြီးလျင်ဖြို့ခွင်းရန်ခဲယဉ်းလှလေသည်။ သင်္ဘောဆိပ်မှာ သင်္ဘောကြီးများပင် ဆိုက်ကပ်နိုင်၍ ကုန်သွယ်ရာ တံခါးမကြီးလည်းဖြစ်၏။ ဤတလီနိုင်ငံလုံးမှထွက်သော ကုန်ပစ္စည်းတို့၏ ငါးပုံတပုံခန့်မျှကို ထိုသင်္ဘောဆိပ်မြို့ကြီးမှတဆင့် တင်ပို့ရလေသည်။ အနီးဆုံးဖြစ်သော မာဆေး မြို့ကြီးလောက် သင်္ဘောအဝင်အထွက် မများလှသော်လည်း ထိုမာဆေးဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးထက်ပင်၊ ကုန်တင်ကုန်ချပို့မှု များပြား၏။ သင်္ဘောကျင်းကြီးများနှင့်ကုန်ပစ္စည်းသိုလှောင်ရန် ကုန်ရုံကြီးများကို လည်းတနေ့ထက်တနေ့တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ထား၏။ ထိုဆိပ်ကမ်းမှဤတလီနိုင်ငံသို့ ဝင်ကုန်များမှာ၊ ဂျုံ၊ ပြောင်း၊ ဝါဂွမ်း၊ ခေတ်ဆီ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ဖေ့စဖတ်၊ သံနှင့် သံမဏိတို့ဖြစ်သည်။ ထွက်ကုန်များမှာမူကား ပိုးထည်၊ သံလွင်ဆီ၊ ဆပ်ပြာ၊ စက္ကူ။ ဝိုင်အရက်နှင့် စက္ပင်ကျောက်များပင်တည်း။

ဤမြို့ကြီးသည် ဤတလီနိုင်ငံ၏လေကြောင်းနှင့်မီးရထားလမ်းဗဟိုဌာနဖြစ်သည်။ ရှေးအခါကဂျီနိုးအာမြို့သူမြို့သားများသည် ပင်လယ်၌စွန့်စားသွားလာကြ၍ ဂျီနိုးအာမြို့မှပင် နာမည်ကျော် သင်္ဘောသားကြီး ခရစ္စတိုဖာကိုလံဗပ် ထွန်းကားခဲ့လေသည်။ (ကိုလံဗပ်, စီ — ၌)

ဂျီနိုးအာမြို့သည် ရှေးအခါက လောင်းဗတ်နှင့် ဖရန့်တို့လက်ထဲသို့ကျရောက်၍၊ ရှားလမိန်းဘုရင်ကြီး၏နိုင်ငံတော်ကြီးပျက်စီးသွားသောအခါ၊ လွတ်လပ်သောမြို့တမြို့ဖြစ်လာသည်။ မှူးမတ် သေနာပတိ လူနည်းစုတို့နှင့်၊ ဒီမိုကရေစီဝါဒသမားများသည်၊ အမြဲပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့ရာ တလှည့်စီအုပ်စိုးခဲ့ကြ၍ ၁၆ ဆုစဉ်လူနည်းစုဝါဒလှန်မိုးသွားသည်။ ထို နောက်ဘုရင်ကား ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ရရှိခဲ့ရာမှ ဆာဒင်းနီးယားနှင့် ပီးဒမွန့်နှယ် ဘုရင်များ၏ လက်အောက် သို့ရောက်ရှိ ဗရောတား မြို့ကား ခံတပ် မြို့ဖြစ် သည်။ အာဖရိကတိုက်၏မြောက်ဖက်ဖျား နှင့် ဥရောပတိုက်ရှိစပိန် နိုင်ငံတောင်ဖျားမှာ ၁၂ မိုင်ခန့်သာကွာဝေးလျက် ဂျီဗရောတားကျောက်စွန်းကြီးသည် မြေထဲပင်လယ်ရေပြင်ထဲသို့မြင့်မြင့်မားမားထိုးထွက်လျက်ရှိရာ မြေထဲပင်လယ်နှင့်တကွဆူအက်တူးမြောင်းကိုဖြတ်၍ အရှေ့ဖျားသို့သွားရာရေလမ်းကြောင်းကို စောင့်ရှောက်ကာကွယ်သောခံတပ်ဖြစ်သည်။

ဂျီဗရောတားမြို့မှာ အနောက်မြောက် ထောင့်တွင် တည်ရှိ၍ စစ်တပ်အပြင် လူဦးရေအရပ်သား ၁၇,၀၀၀ ခန့်ရှိ၏။ ကျောက်ဆောင်၏မြောက်ဖက်ဆုံးတွင် ဗြိတိသျှနယ်နှင့်စပိန်နယ်ကိုခြားထားသော ကြားနယ်မြေလုတ်ရှိလေသည်။

ခရစ် ၇၁၁ ခုနှစ်က မွတ်စလင်စစ်ဗိုလ်ချုပ်တဦးသည် ရေလက်ကြားကိုဖြတ်၍၊ ဂျီဗရောတားကို သိမ်းယူခဲ့ရာ ထိုကျောက်တောင်ကုန်းကို 'ဂျဗယ်အယ်တာရစ်' ၏ကျောက်တောင်ကုန်းဟု စစ်ဗိုလ်၏အမည်ကိုအစွဲပြု၍ ပေးခဲ့ရာမှ ဂျီဗရောတားဟုခေါ်တွင်လာသည်။ ထိုသူသည်ထိုနေရာ၌ပင် ခံတပ်တည်ဆောက်ခဲ့၏။ ၁၇၀၄ ခုနှစ်တွင် ဂျီဗရောတားကိုဗြိတိသျှတို့က စပိန်တို့ထံမှသိမ်းယူပြီး ခံတပ်အခိုင်အခဲ့ပြုလုပ်ထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၇၂၉–၁၇၆၃ ခုနှစ်များအတွင်း ပြင်သစ်နှင့်စပိန်တို့ပူးပေါင်းလုပ်ကြံသော်လည်း မရခဲ့ချေ။ ခံတပ်မှပစ်ခတ်သော အမြောက်ကြီးများကြောင့် ရန်သူသင်္ဘောများသာမီးလောင်ပျက်စီးသွားကြရလေသည်။ ခံတပ်မှာဖောက်ခဲ့၍မရသောကျောက်သားပင်တိုဖြစ်၍ အထူးခိုင်ခံပြီးလျင်ဖြို့ခွင်းရန်ခဲယဉ်းလှလေသည်။ သင်္ဘောဆိပ်မှာ သင်္ဘောကြီးများပင် ဆိုက်ကပ်နိုင်၍ ကုန်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သဘော်ဗျားကို ကျောက်မီးသွေးဖြည့်တင်းထုစခန်း လည်းဖြစ်၏။ မြေထဲပင်လယ်၏တံခါးဝတွင် ခန့်ညားထည်ဝါစွာ တည်ရှိသဖြင့် ဗြိတိသျှတို့အတွက်အရေးကြီးသော ချက်ကောင်းရေတပ်စခန်းတခုဖြစ်လေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ရန်သူဂျာမန်ဩဇာခံ ဗီရှီ ပြင်သစ် အစိုးရနှင့် ဇာတလီတို့ကတိုက်ခိုက်သော်လည်းမအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

ဂရိတို့သည် ထိုဂျီဗရောတားကျောက်တောင်စွန်းနှင့်အာဖရိကတိုက်ဖက်ရှိအင်္ဂစွန်းတို့ကို ကမ္ဘာကြီး၏အနောက်ဖက်တံခါးဝမျှားဟုပင် ရွေးအခါကမှတ်ယူခဲ့ကြဘူးသည်။

ဗြိတိသျှတို့၏ရေတပ်စခန်းနှင့်ခံတပ်မြို့ဖြစ်သောဂျီဗရောတား

ဂျီရေးနီးယမ်း။ ။ဂျီရေးနီးယမ်းခေါ် ကျောက်ပန်းပင်မှာ ဒန်းပင်အပါအဝင်ဖြစ်သော ဂျီရေးနီးယေးစီးမျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၏။ သို့သော်ကျောက်ပန်းပင်တွင် အတုနှင့်အစစ်ဟူ၍ ၂ မျိုးရှိပြန်သည်။ ကျောက်ပန်းပင်ဟုခေါ် ဆိုနေကြသည့် အနီးအဖြူနှင့်ပန်းရောင် အရောင် ၃ မျိုးရှိသော ခြံစိုက်ပန်းမွေးပင်များမှာ အမှန် အား ဖြင့် ကျောက်ပန်းပင် အတုမျာဖြစ်လေသည်။

ကျောက်ပန်းပင် အစစ်မှာ အပင်ရိုင်းသာဖြစ်၍ မရန်းရောင်သို့မဟုတ် ပန်းရောင်ပွင့်များ ပွင့်လေ့ရှိ၏။ ထိုအပင်၏ သီးတောင့်ပုံကိုကြည့်၍ အင်္ဂလန်ပြည်တွင်ထိုအပင်ကိုကရိန်းဗီ (ကြိုးကြာနွှတ်သီး) ပင်ဟူ၍ခေါ် ကြသည်။ ယင်းတို့မှာ အထူးသဖြင့် လောင်းရိပ်ရသောနေထုများတွင်ပေါက်လေ့ရှိသည်။ သီးတောင့်များတွင် မွေးနုကလေးများကိုတွေ့နိုင်သည်။ အလှအပဆုံးအမျိုးမှာ ပန်းပြာပွင့်သောအမျိုးဖြစ်၍ လမ်းဘေးများတွင်ပေါက်လေ့ရှိသည်။ အခြားတမျိုးမှာစိုစွတ်သောသစ်တောများနှင့် အုတ်တံတိုင်းပျက်ကြီးများပေါ် တွင်ပေါက်ကြ၍၊ ယင်းတို့၏အပွင့်ကလေးများမှာ မရန်းပြာနုရောင်ပေါ် တွင် အနီစင်းများရောလျက်ရှိ၏။ ခြောက်သွေ့သော သဲမြေများ တွင် ပေါက်လေ့ရှိ၍ ကျောက်ပန်းပင် အနွယ်ဝင် အခြားပန်းပင်တမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းကိုစတော့ဗီ (ငှက်ကျားနွှတ်သီး) ပင်ဟုခေါ် သည်။

ဤခန်းများတွင် ပန်းအိုးများ၌အလှစိုက်ပျိုးထာ်းလေ့ရှိသော ကျောက်ပန်းပင်မျိုးမှာ ကျောက်ပန်းပင် ဟူ၍ခေါ် ရငြားသော်လည်း အထက်တွင်ရေးခဲ့သည့်အတိုင်း အတုမျသာဖြစ်သည်။ ထိုအပင်သည် အမှန်အားဖြင့် ပယ်လာဂိုးနီးယမ်းဟုခေါ် သောပန်းပင်တမျိုးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်ဂျီရေးနီးယေးစီး မျိုးရင်းမှာပင် ပါဝင်လျက် ကျောက်ပန်းပင်နှင့် အသွင်ချင်းသာကွာခြားသည်။ ပန်း၏အရောင်မှာဆွတ်ဆွတ်ဖြူမှ ပန်းရောင်နှင့်ကြက်သွေးရောင်အထိ အရောင်မျိုးစုံသည်။ အလွှာများမှာလည်းအဝါရောင် အဖြူရောင်စသည်ဖြင့်ကွဲပြားကြသည်။ ထိုပန်းပင်မျိုးကိုအထူးသဖြင့် အိမ်ပြတင်းပေါက်ဝများတွင်အလှစိုက်ပျိုးကြ၍၊ စားပွဲတင်ပန်းအိုး စသည်များ ဖြင့် လည်း အလှ အပစိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြသည်ကို တွေ့ရှိရလေသည်။

ဂျီရေးနီးယမ်းခေါ် ကျောက်ပန်းပင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှေးဂရိတို့၏မြေကိုတိုင်းတာသောပညာ

ဂျီဩမေတြီပညာကို ကျောင်းသားအများပင် လေ့လာသင်ကြားကြရပေသည်။ သခ်ၤာဘာသာတွင် အလွန်အရေးပါသော ပညာတရပ်ဖြစ်၏။ မြေတိုင်းရာမှစ၍ ဤပညာမှာ ထဆင့်တဆင့်ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။ ထိုပညာကိုစံနစ်တကျဖြစ်အောင်လေ့လာ စီစဉ်ခဲ့သူ ရှေးဂရိပညာရှိကြီး ယူကလစ်ကိုအစဉ်ပြု၍၊ ရှေးကထိုပညာကို ယူကလစ်ဟူ၍ပင် ကျွန်ုပ်တို့ခေါ် ဝေါ် ခဲ့ကြသေးသည်။

ဂျီဩမေတြီ။ ။ဂျီဩမေတြီဟူသော ဝေါဟာရသည် ဂရိဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာ၍ မြေကိုတိုင်းသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ဂျီဩမေတြီသည်ရှေးဂရိလူမျိုးတို့အပို့ မြေကြီးတိုင်းတာသောပညာရပ် ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ဂျီဩမေတြီ၏အဓိပ္ပါယ်မှာပိုမိုကျယ်ပြန့်၍လာသည်။

ဂျီဩမေတြီသည် အလွန်ရှေးကျသောကာလမှစ၍ တည်မြဲလာသည့်ပညာရပ်တခုဖြစ်သည်။ ထိုပညာကိုရှေးခေတ် အီဂျစ်လူမျိုးတို့ စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြဟန် တူသည်။ အီဂျစ်ပြည်တွင်နိုင်းမြစ်ရေလျှံမှုကြောင့် မြေယာနယ်နိမိတ်များကို မကြာခဏပြန်လည်တိုင်းတာခဲ့ကြရသည်။ ထိုသို့တိုင်းတာရာတွင်ထောင့်များကိုရေးဆွဲ၍ တိုင်းတာခဲ့ကြသည်။ ဧရိယာများကိုတွက်ချက်၍လည်း၊ တိုင်းတာခဲ့ကြသည်။ ပိရမစ်ခေါ် ကမ္ဘာကျော် အဆောက်အအုံကြီးများကို ဆောက်လုပ်ရာတွင်၊ အီဂျစ်လူမျိုးတို့သည် ဂျီဩမေတြီဥဒ်ထင်ရှားသောစည်းမျဉ်းများကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

အီဂျစ်လူမျိုးတို့ အသုံးပြုခဲ့သောဂျီဩမေတြီဥဒ် စည်းမျဉ်းဥပဒေအနည်းငယ်မျှပါရှိသည်။ ထိုစည်းမျဉ်းများဖြင့်သူတို့သည်ဂျီဩမေတြီပုံအမျိုးမျိုးတို့၏ဧရိယာများကိုတိုင်း တာခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့်ထောင့်မှန်များကို စံနစ်တကျတိုင်းတာဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့သည်ဂျီဩမေတြီတိုင်းတာနည်းများကို သိပ္ပံပညာရပ်အခြေသို့ရောက်အောင် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးခဲ့ကြသည်။

ရှေးဂရိပညာရှိတို့တွင်ယူကလစ်သည်ဂျီဩမေတြီပညာကို စံနစ်တကျဖြစ်အောင် လေ့လာစီစဉ်ခဲ့သော သူ ဖြစ် သည်။ ယူကလစ်ရေးသားခဲ့သောစာအုပ် ၁၃ အုပ်အနက် ပဌမ ၆ အုပ်နှင့်နောက်ဆုံး ၃ အုပ်တွင် ပလိန်း ဂျီဩမေတြီနှင့် ဆောလစ်ဂျီဩမေတြီ အကြောင်းအရာများပါရှိလေသည်။ ပလိန်းဂျီဩမေတြီဆိုသည်မှာ မျက်နှာပြင်ညီတခုတည်းဥဒ်ရှိသော ပုံများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာရသောဂျီဩမေတြီကို ဆိုသည်။ ထိုပုံများသည်စတုရန်း၊ တြိဂံ၊ စက်ဝိုင်း၊ အနားပြိုင်စတုဂံစသည့် အလျားနှင့်အနံသာရှိသောပုံများဖြစ်ကြသည်။ ဆောလစ်ဂျီဩမေတြီဆိုသည်မှာ ထုပုံများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာရသောဂျီဩမေတြီကိုဆိုသည်။ ထုပုံများသည် ကု ဗတုံး၊ ဆလင်ဒါ၊ စက်ဝိုင်းလုံး၊ အဝိုင်းထုခွန်စသည့် အလျား၊ အနံ၊ အမြင့်ရှိသော ထုပုံများဖြစ်ကြသည်။ ယခုအခါ ယူကလစ် ဂျီဩမေတြီပညာရပ်များကို ခေတ်နှင့်လျော်အောင်ပြုပြင်၍ ကျောင်းများ၌သင်ကြားကြ၏။

ဂျီဩမေတြီသင်ကြားရာတွင် ထောင့်များကိုနားလည်ရန်မှာ များစွာပင်အရေးကြီးပေသည်။ အကြောင်းမှာ မူကျန်ုပ်တို့သည် ထောင့်များကို နေ့ရာတကာတွင် တွေ့ရသောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။ စာအုပ်၌ဥင်း၊ အချပ်ကဒ်၌ဥင်း၊ အခန်း၌ဥင်း၊ လမ်းဆုံများ၌ဥင်း ထောင့်များရှိကြသည်။ ထောင့်မှန်သည် ကျွန်ုပ်တို့အတွေ့အကြုံအများဆုံးသော ထောင့်မျိုးဖြစ်၏။ မျဉ်းဖြောင့်နှစ်ကြောင်းသည် အမှတ်တခုတွင် တွေ့ဆုံဖြတ်သန်းကြသောအခါ ထောင့်များဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထောင့်မှန် အပြင်အခြားထောင့်များလည်းရှိသေးသည်။ မြို့တမြို့၏မြေပုံကိုကြည့်လျှင်၊ လမ်းများသည်ထောင့်အမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် တခုနှင့်တခုဖြတ်နေကြသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

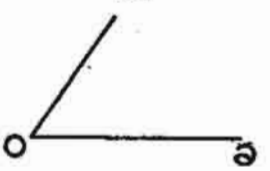

ထောင့်ဆောင် မျဉ်းဖြောင့်များကိုထောင့်လက်တံများဟုခေါ် သည်။ မျဉ်း ၂ ကြောင်းတွေ့ဆုံသောနေရာသည်ထောင့်၏ ထိပ်ဖြစ်သည်။ ပုံတွင် က ဝ နှင့် ခ ဝ တို့သည် ဝ ၌ တွေ့ဆုံကြသဖြင့် က ဝ နှင့် ခ ဝ တို့သည် လက်တံများဖြစ်ကြ၍၊ ဝ သည်ထိပ်ဖြစ်သည်။ ထောင့်တခုကို ဖော်ပြလိုသော အခါ က ဝ ခ ထောင့်ဟူ၍ အက္ခရာသုံးလုံးဖြင့်ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထောင့်ကိုတဖန် ∠ ဟူသော အမှတ်အသားဖြင့် ဖော် ပြ လေ့ရှိ ရာ ပုံတွင်ပြ ထား သော ထောင့်ကို၊ ∠ က၀ခ (က၀ခ) သို့မဟုတ်အက္ခရာတလုံးတည်းဖြင့် ∠ ဝ (ဝ) ဟုရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိကြသည်။ သိပ္ပံအလိုအားဖြင့် မျက်နှာပြင်တခုပေါ်တွင် မျဉ်းတကြောင်းသည် အခြားတည်ငြိသောမျဉ်းတကြောင်းမှ တည်ငြိသော အမှတ်တခုကိုအစွဲပြု၍ လှည့်ပတ်သွားသောအခါထောင့်များဖြစ်လာကြသည်။ အောက်ပါစက်ဝိုင်းပုံတွင် မြားပြထားသော လက်တံသည် မျက်နှာပြင်ပေါ် ရှိတည်ငြိသော မျဉ်းမှစ၍ တည်ငြိသော အမှတ်ကို လှည့်ပတ်သွားနေသည်။ လက်တံရပ်သောအခါလက်တံနှင့်မျဉ်းတို့သည် ပုံတွင်ပြထားသည့် အတိုင်း ထောင့်မှန်ကျလျက်ရှိသည်။ ထောင့်

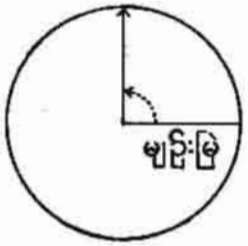

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

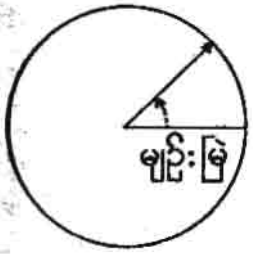

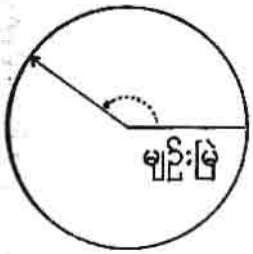

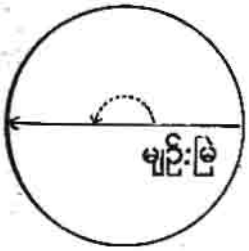

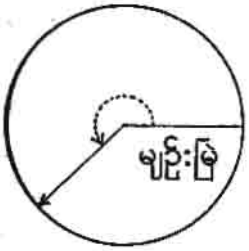

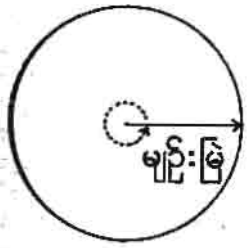

မှန်စတုဂံပုံတွင် ဤထောင့်မျိုးရှိသည်။ ထောင့်များတွင်လက်ျာလှည့်ထောင့်နှင့်လက်ဝဲလှည့်ထောင့်ဟု ၂ မျိုးရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဤနေရာ၌ လက်ဝဲလှည့်ထောင့်များကိုသာစဉ်းစားမည်။

ထောင့်များကိုကြည့်ရှုစစ်ဆေးသောအခါ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပဌမပုံတွင် လက်တံနှင့်မျဉ်းမြဲတို့ ဆောင်သောထောင့်ငယ်တမျိုးကိုတွေ့ကြရ၏။ ဤထောင့်မျိုးကိုထောင့်မှန်ထက်ငယ်သောကြောင့် ထောင့်ကျဉ်းဟုခေါ်သည်။ ဒုတိယပုံတွင် မျဉ်းမြဲနှင့် လက်တံတို့၏အကြားရှိထောင့်သည် ထောင့်မှန်တခုထက်ကြီးသော်လည်း ထောင့်မှန် ၂ ခုထက်ငယ်သည်၊ ဤထောင့်မျိုးကိုထောင့်ကျယ်ဟုခေါ်သည်။ မျဉ်းမြဲနှင့်လက်တံတို့သည် တတိယပုံတွင် ဖြောင့်တန်းလျက်ရှိကြလေသည်။ လက်တံ ၂ ခုတို့တဖြောင့်တည်းနေသောကြောင့် ဤထောင့်မျိုးကိုထောင့်ဖြောင့်ဟုခေါ်သည်။ စတုတ္ထပုံတွင် လက်တံသည် မူလနေရာဖက်သို့ပြန်သွားသဖြင့် ဤထောင့်မျိုးကိုထောင့်ပြန်ဟုခေါ်သည်။ ဤထောင့်မျိုးသည် ထောင့်မှန် ၂ ခုထက်ကြီး၏။ သို့သော်ထောင့်မှန် ၄ ခုထက်ငယ်သည်။ ပဉ္စမပုံတွင်လက်တံသည် တပတ်တိတိလည်ပြီးဖြစ်သည်။ ဤသို့တပတ်လည်၍ ဖြစ်လာသောထောင့်ကို တပတ်လည်ထောင့်ဟုခေါ်သည်။။

ရှေ့ခေတ်လူတို့သည် နက္ခတ်တာရာများလှည့် ပတ်ခြင်းကို **လေ့**လာခဲ့စဉ်က တပတ်လည်ထောင့်၌ ၃၆၀° ဒီဂရီရှိသည် **ဟူ**တန်ဖိုးထားခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှ အစပြု၍ ယခုတိုင်**အောင်** ဤတန်ဖိုးသည်တည်မြဲလျက်ရှိသည်။ တပတ်လည်ထောင့်တွင်ဒီဂရီ ၃၆၀° ရှိသောကြောင့် တပတ်ဝက် ရှိသောထောင့် သို့မဟုတ် ထောင့်ဖြောင့်တွင်ဒီဂရီ ၁၈၀° ရှိ၍၊ တပတ်၏လေးစိတ်တစိတ်သို့မဟုတ်ထောင့်မှန်တွင်ဒီဂရီ ၉၀° ရှိသည်။ တဖန် ၁ ဒီဂရီ ကိုမိနစ် ၆၀၊ ၁ မိနစ်ကိုစက္ကန့် ၆၀ ဟူ၍ ခွဲစိတ်ထားကြပြန်သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မည်သည့်ထောင့်မျိုးကိုမဆို အလွယ်တကူတိကျမှန်ကန်စွာတိုင်းတာနိုင်ပေသည်။

ထောင့်တိုင်းနည်း

ထောင့်များကိုတိုင်းရာ၌ ထောင့်တိုင်းကရိယာ (အင်္ဂလိပ်လိုပရိုထရက်တာ) ကို အသုံးပြုကြရသည်။ ပုံတွင်ပါသည့် **ကဝခ** ကိုတိုင်းလိုလျှင် **ကဝခ** တွင် **ဝက** လက်တံသည်နေရာမြဲသော **ဝအ** မျဉ်းမှတည်မြဲသော **ဝ** အမှတ်ကို ပတ်၍လှည့်သွားရာ **ဝခ** နေရာသို့ရောက်သွားသည်ဟုယူဆပါ။ ဤသို့ယူဆလျှင် **ဝက** ကိုအစမျဉ်းဟုခေါ်၍ **ဝခ** ကိုအဆုံးမျဉ်းဟုခေါ်ပါ။ အထက်ပါထောင့်ကိုတိုင်းလိုသောအခါ **ကဝ** ကို **ဂ** အထိဆက်ဆွဲ၍ပရိုထရက်တာ၏ ဗဟိုကို ထောင့်ထိပ်ပေါ်တွင် တည့်တည့်ကျနေအောင် တင်ထားပါ။ ထိုနောက်ပရိုထရက်တာ၏အနားကို **ကဂ** မျဉ်းနှင့်တထပ်တည်းဖြစ်နေအောင်ရွှေ့ပေးပါ။ ထိုအခါအဆုံးမျဉ်းသည်ပရိုထရက်တာ၏စက်ဝန်းကို မည်သည့်နေရာ၌ဖြတ်သန်းသည်ကိုကြည့်ပါ။ ဖြတ်သန်းသောနေရာတွင်ရေးမှတ်ထားသောဒီဂရီသည် **ကဝခ** ထောင့် မည်မျှကျယ်သည်ကို ပြပေလိမ့်မည်။ **ကဝဂ** ထောင့်သည် ၁၈၀° ဒီဂရီ ကျယ်သည်။ အကယ်၍ **ကဝခ** ထောင့်သည် ၄၀° ဒီဂရီ ဖြစ်လျှင်

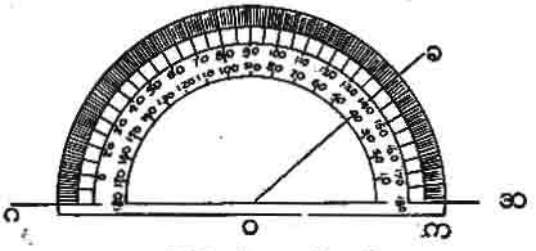

ထောင့်တိုင်းကရိယာ၊ ပရိုထရက်တာ

∠ **ခဝဂ** = ∠ **ကဝဂ** − ∠ **ကဝခ** = ၁၈၀° − ၄၀° = ၁၄၀° ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်ပရိုထရက်တာတွင် ၄၀° မှတ်ထားသောနေရာ၌ ၁၄၀° မှတ်ထား သည်ကိုလည်းတွေ့ရပေမည်။

တြိဂံဆိုသည်မှာ မျဉ်းဖြောင့် သုံးကြောင်းတို့ကလုံခြုံအောင်ဝန်းရံထားသောမျက်နှာပြင်ညီပုံဖြစ်သည်။ မျဉ်းတံ၊ ကွန်ပါ၊ ပရိုထရက်တာခေါ်ထောင့်တိုင်းကရိယာကို အသုံးပြု၍ ကျွန်ုပ်တို့သည်အောက်ပါတြိဂံများကိုရေးဆွဲနိုင်သည်။

www.burmeseclassic.com

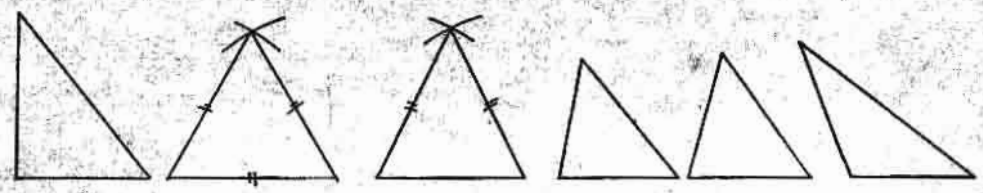

ထောင့်မှန်တြိဂံ သုံးနှားညီတြိဂံ နှစ်နှားညီတြိဂံ အနှားမညီ တြိဂံ ထောင့်ကျဉ်း တြိဂံ ထောင့်ကျယ် တြိဂံ

တြိဂံများကိုအမျိုးအစားခွဲခြားရာ၌အနှားကိုအကြောင်းပြု၍ သုံးနှားညီတြိဂံ (တြိဂံတန်း)၊ နှစ်နှားညီတြိဂံ၊ အနှားမညီတြိဂံ ဟုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ အနှားမညီသောတြိဂံကို အင်္ဂလိပ်လို စကေလင်းတြိဂံ ဟုခေါ်သည်။ ထောင့်တခုကို အကြောင်းပြု၍လည်း ထောင့်မှန်တြိဂံ၊ ထောင့်ကျဉ်းတြိဂံ၊ ထောင့်ကျယ်တြိဂံဟု ခေါ်ကြ၏။ အကယ်၍ ဝက မျဉ်းကို ဝ အမှတ်တွင် စုံမြဲစွာ ထား၍ တပတ် အပြည့်လှည့်ပေးလျှင် ဝက တွင်းသတ်မှတ်ထားသည့် ပ အမှတ်တခုသည် မျဉ်းကောက်တခုကို ထင်ပေါ်လာစေလိမ့်မည်။ ထို မျဉ်းကောက်ကိုစက်ဝိုင်းဟုခေါ်သည်။

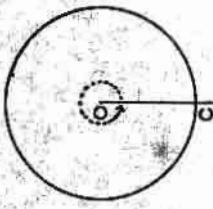

ထိုကြောင့်စက်ဝိုင်းသည် ပိတ်နေသောမျဉ်းကောက်၏ ပုံဖြစ်၍ ထိုမျဉ်းကောက်ပေါ်ရှိအမှတ်အားလုံးတို့သည် မျက်နှာပြင် တခုတည်းပေါ်၌တည်ရှိလျက် မျဉ်းကောက်အတွင်းရှိတည်း မြဲသောအမှတ် တခုမှ အကွာအဝေးတူညီကြ၏။

စက်ဝိုင်းဆွဲရန်ကွန်ပါခေါ် ကရိယာကိုအသုံးပြုကြရသည်။ ကွန်ပါ၏ခြေ ၂ ချောင်းကိုအနည်းငယ်ကားထား၍ စက္ကူတရွက်ပေါ်ရှိ ဝ အမှတ်တွင်ခြေတချောင်းကိုတည်မြဲအောင် (ရွေ့မသွားအောင်) ထောက်ထားပါ။ ထိုနောက်ခဲတံပါသော ခြေကို လှည့်လိုက်လျှင် စက်ဝိုင်းတခု ရရှိလာမည်။

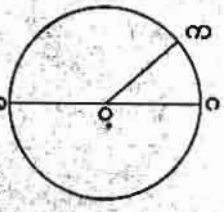

ဤစက်ဝိုင်းတွင် ဝ အမှတ်ကို ဗဟိုဟုခေါ်၍ စက်ဝိုင်း၏နယ်နိမိတ်ဖြစ်သောမျဉ်း ကောက်ကို စက်ဝန်းဟုခေါ်သည်။

ဗဟိုနှင့် စက်ဝန်းပေါ်ရှိ အမှတ်တခုခုကို ဆက်ထားသည့် ဝက ခေါ် မျဉ်းကို ချင်းဝက်ဟုခေါ်သည်။ ခဝဂ မျဉ်းကဲ့သို့ဗဟိုချက်ကိုဖြတ်၍စက်ဝန်းပေါ်တွင် အဆုံးသတ်သော မျဉ်းကို အချင်းဟုခေါ်သည်။ အချင်းသည်စက်ဝိုင်းကိုနှစ်ခြမ်းအညီအမျှပိုင်းသည်။ စက်ဝိုင်းတခြမ်းစီကို စက်ဝိုင်းခြမ်း ဟုခေါ်သည်။ စက်ဝန်းပိုင်းသည်စက်ဝန်း၏အစိတ်အပိုင်းတခုဖြစ်သည်။ ချင်းဝက်နှစ်ခုကြား ရှိစက်ဝိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းကို စက်ဝိုင်းစိတ်ဟုခေါ်သည်။ စက်ဝန်းပိုင်းကိုဂျီသြမေတြီတွင် အတိုကောက် နည်းဖြင့် ∩ ဟူ၍ရေးသားလေ့ရှိကြသည်။ ∩ ကခ ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာစက်ဝန်းပိုင်း ကခ ဖြစ်၏။ စက်ဝိုင်းတိုင်းဌစက်ဝိုင်းနှင့်အချင်း၏အချိုးသည် တသမတ်တည်းရှိ၍ထိုအချိုးကို ပိုင် (π) ဟူသော ဂရိ အမှတ်အသားဖြင့် ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ π ၏တန်ဖိုးမှာ ၃.၁၄၁၆ ခန့်ဖြစ်သည်။ စက်ဝိုင်းတခုတွင်စက်ဝန်း၏အရှည်သည် 2πr နှင့် ညီမျှသည်ဟူသောပုံသေတွက်နည်းဖြင့်၎င်း၊ ရေယာသည် πr^2 နှင့်ညီမျှသည် ဟူသောပုံသေတွက်နည်းဖြင့်၎င်း၊ တွက်ချက်သိရှိနိုင်သည်။ (r သည်စက်ဝိုင်း၏ ချင်းဝက်ဖြစ်၏။)

ဖြတ်မျဉ်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသောထောင့်များ။ မျဉ်း ၂ ကြောင်းကိုဖြတ်စေ၊ ထိုထက်များသော မျဉ်းတို့ကိုဖြစ်စေ၊ ဖြတ်သွားသော မျဉ်းဖြောင့်ကို ဖြတ်မျဉ်းဟုခေါ်သည်။ ပုံတွင် လအ သည် ပဖ နှင့် ဗမ မျဉ်းနှစ်ကြောင်းကိုဖြတ်သွားသည့် ဖြတ်မျဉ်းတကြောင်းဖြစ်သည်။ ပဖ နှင့် ဗမ တို့အပြင်ဖက်တွင် ကျရောက်နေသည့် ကဘ၊ ကဓ၊ ခဘ၊ ခဓ ထောင့်များကိုအပြင်ထောင့်များဟုခေါ်၍ အတွင်းဖက်တွင်ကျရောက်နေသည့် ကဘ၊ ကဓ၊ ခဘ၊ ခဓ ထောင့်များကို အတွင်းထောင့်များဟုခေါ်သည်။ ဖြတ်မျဉ်း၏တဖက်တည်းရှိအပြင်ထောင့် ကဘ နှင့်အတွင်းထောင့် ခဓ ကိုသက်ဆိုင်ရာထောင့်များဟုခေါ်သည်။ အခြားသက်ဆိုင်ရာထောင့်များမှာ ကဓ နှင့် ခဘ၊ ခဘ နှင့် ကဓ၊ ခဓ နှင့် ကဘ တို့ဖြစ်ကြသည်။ ကဘ နှင့် ခဓ၊ ကဓ နှင့် ခဘ ထောင့်များကိုမူကား ဝိသမသတ်ထောင့်များဟု ခေါ်သည်။ အကယ်၍ ပဖ နှင့် ဗမ သည်မျဉ်းပြိုင်များဖြစ်လျှင် အောက်ပါအချက်များကိုသိရမည်ဖြစ်သည်။

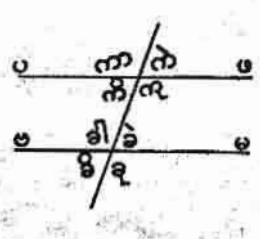

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) သက်ဆိုင်ရာထောင့်ချင်းညီသည်။
(၂) ဝိသမသတ်ထောင့်ချင်းညီသည်။
(၃) ဖြတ်မျဉ်းတဖက်တည်းရှိအတွင်းထောင့် ၂ ခုတို့၏ ပေါင်းရကိန်းသည်ထောင့်မှန် ၂ ခုနှင့်ညီသည်။ အပြန်အလှန်ကိုဆိုသော် **ပဖ** နှင့် **ဗမ** တို့ကိုဖြတ်မျဉ်းတခုဖြတ်၍ သက်ဆိုင်ရာထောင့်များညီ လျှင်ဖြစ်စေ၊ ဝိသမသတ်ထောင့်များညီလျှင်ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ်ဖြတ်မျဉ်းတဖက်တည်းရှိအတွင်းထောင့် ၂ ခုတို့၏ပေါင်းရကိန်းသည်ထောင့်မှန်နှစ်ခုနှင့်ညီလျှင်ဖြစ်စေ၊ **ပဖ** နှင့် **ဗမ** တို့သည်မျဉ်းပြိုင်များဖြစ်ကြသည်ဟုဆိုရပေမည်။

စတုဂံများ။ စတုဂံဆိုသည်မှာအနား ၄ ခုရှိသောပုံဖြစ်သည်။ အကယ်၍မျက်နှာချင်းဆိုင်အနားချင်းပြိုင်နေကြလျှင် ထိုပုံကိုအနားပြိုင်စတုဂံဟုခေါ်သည်။ အနားပြိုင်စတုဂံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မှတ်သားရန်အချက်တခုမှာမျဉ်းပြိုင်နှစ်စုံသည်တစုံနှင့်တစုံဖြတ်သောအခါ အနားပြိုင်စတုဂံတခုကိုဖြစ်ပေါ်လာစေသည်ဟူသောအချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အနားပြိုင်စတုဂံတွင် ထောင့်တခုသည် ထောင့်မှန်ဖြစ်လျှင်ထိုပုံကို ထောင့်မှန် စတုဂံဟုခေါ်သည်။စတုရန်းသည်အနားညီထောင့်မှန် စတုဂံဖြစ်သည်။ ရှုံးဗတ်သည် ၄ နားညီအနားပြိုင်စတုဂံဖြစ်၏။

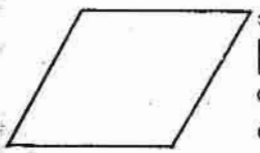

အနားပြိုင်စတုဂံ

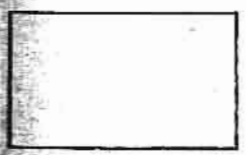

ထောင့်မှန်စတုဂံ

စတုရန်း

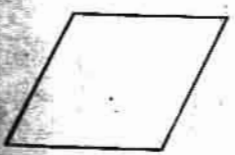

ရှုံးဗတ်

ဂျီသြမေတြီတွင် အောက်ပါဝေါဟာရများကိုအမြဲလိုပင်တွေ့ကြရသဖြင့် ယင်းတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သေချာစွာ သိထားရပေလိမ့်မည်။

အဆို။ အဆိုတွင်အဓိပ္ပါယ်နှစ်မျိုးရှိသည်။ သီအိုရမ်ကို သော်၎င်း၊ ပရော်ဗလမ် (ပြဿနာ) ကို သော်၎င်း အဆိုဟုခေါ်သည်။

သီအိုရမ်။ သီအိုရမ်သည် သက်သေပြရန် လိုသော သစ္စာ (မှန်ကန်ချက်) တရပ်ဖြစ်၍ ဂျီသြမေတြီတွင် ဤကဲ့သို့သောသစ္စာ အသီးသီး မှန်ကန်ကြောင်းကို သက်သေပြထားသည်။

ပရော်ဗလမ်။ ပရော်ဗလမ်သည် တစုံတရာဆောက်လုပ်ရန် သို့မဟုတ်ရေးဆွဲရန်လိုသောပြဿနာဖြစ်သည်။ ပမာအားဖြင့် ပေးထားသောမျဉ်းရှိ အမှတ်တခု၌ ပေးထားသော ထောင့်နှင့်ညီသည့်ထောင့်တခုကို ရေးဆွဲရန်မှာ ပြဿနာတရပ်ဖြစ်သည်။

ကော်ရော်လာရီ။ အဆိုတခု၏မှန်ကန်ချက်မှပေါ်ပေါက်လာသောအခြားမှန်ကန်ချက်သည် ကော်ရော်လာရီဖြစ်သည်။ ပမာအားဖြင့် တြိဂံတခု၏ထောင့်တခုသည် ထောင့်မှန်ဖြစ်လျှင် ကျန်ထောင့် ၂ ခုတို့၏ပေါင်းရကိန်းသည် ထောင့်မှန်တခုဖြစ်၏ ဟူသောမှန်ကန်ချက်မှာ ကော်ရော်လာရီဖြစ်၏။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုမှန်ကန်ချက်ကား တြိဂံတခုရှိထောင့် ၃ ခုတို့၏ပေါင်းရကိန်းသည် ထောင့်မှန် ၂ ခုနှင့်ညီသည်ဟူသောအဆိုပေါ်တွင်အမှီပြုသောကြောင့် ပေတည်း။

ပေးထားချက်။ သီအိုရမ်တွင် မှန်ကန်သည်ဟုယူဆထားသောအချက်များနှင့် ကြိုတင် တိုင်းတာထားသော အရာများကို ပေးထားချက်များဟုခေါ်သည်။

သက်သေပြရန်အချက်။ သက်သေပြရန်အချက်ဆိုသည်ကား သက်သေပြရန်လိုသောအချက်ဖြစ်သည်။

အပြန်အလှန်သီအိုရမ်။ သီအိုရမ်တခု၏ ပေးထားချက်နှင့် သက်သေပြရန်အချက်တို့သည် အခြားသီအိုရမ်တခု၏သက်သေပြရန်အချက်နှင့် ပေးထားချက်အသီးသီးတို့နှင့် အပြန်အလှန်တူညီနေလျှင် ထိုသီအိုရမ် ၂ ခုကို အပြန်အလှန်သီအိုရမ်ဟုခေါ်သည်။ ပမာအားဖြင့် တြိဂံတခု၏အနား ၂ ဖက်သည် တခုနှင့်တခုညီကြလျှင် ထိုအနား ၂ ဖက်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်သောထောင့်များသည် တခုနှင့်တခုညီကြသည်ဟူသော သီအိုရမ်နှင့် တြိဂံထောင့် ၂ ခုတို့သည် တခုနှင့်တခုညီမျှကြလျှင် ထိုထောင့်များနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်နေသောအနားများသည် တခုနှင့်တခု တူညီကြသည်ဟူသော သီအိုရမ်တို့သည် အပြန်အလှန်ဖြစ်ကြသည်။

သီအိုရမ်များကို သက်သေပြသော နည်းအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ထိုနည်းများကား တိုက်ရိုက်နည်းဖြင့်သက်သေပြနည်း၊ ပုံထပ်သက်သေပြနည်း၊ ထပ်တူညီမျှသောတြိဂံများဖြင့် သက်သေပြနည်း၊ ပယ်နည်းဖြင့် သက်သေပြနည်း၊ သွယ်ဝိုက်နည်းဖြင့် သက်သေပြနည်း နှင့်ပရိစ္ဆေဒနည်း(ဝါ) အနာလစ်စစ် နည်းတို့ဖြစ်ကြသည်။

ဂျီသြမေတြီပရော်ဗလမ်များကိုဖြေရှင်းရာ၌ အရေးအကြီးဆုံးအချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။ အဆိုများကိုရှေးဦးစွာနားလည်အောင်၊ မှတ်မိအောင် ဖတ်ထားကျက်ထားရန်ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ပရော်ဗလမ်၏သဘောကို နားလည်အောင် ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်ဖတ်ပါ။ နားလည်သောအခါ ပြတ်သားသောပုံကိုရေးဆွဲပါ။ အကယ်၍ ရေးဆွဲရမည့်ပုံသည် တြိဂံဖြစ်လျှင် ပေးထားချက်မရှိပါက

www.burmeseclassic.com

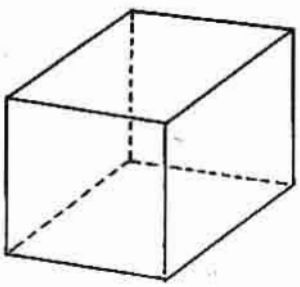

ကုဗတုံး

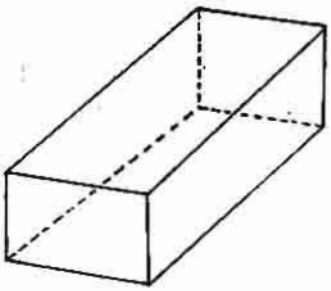

အပြိုင်စတုဂံတုံးမျှန်

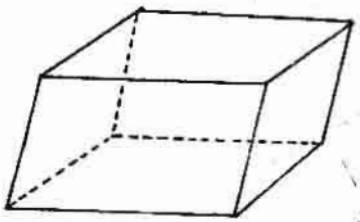

အပြိုင်စတုဂံတုံးယိုင်

နှစ်နားညီသို့မဟုတ် သုံးနားညီတြိဂံမျိုးကိုမဆွဲဘဲ၊ စကေလင်းခေါ် အနားမညီတြိဂံမျိုးကိုသာရေးဆွဲရမည်။ ပရော်ဗလမ်ကိုမတွက်ချက် မဖြေရှင်းမီ ပေးထားချက်နှင့်သက်သေပြရန်အချက်ကို သီး သန့် ရေး သား ဖော်ပြရမည်။ တခါတရံသက်သေပြရာ၌ ဆောက်လုပ်ချက်များကိုပြုလုပ်ရန်လိုသည်။ ပုံများကိုရေးဆွဲ၍ လိုအပ်သည့်ဆောက်လုပ်ချက်များကိုပြုလုပ်ပြီးစီးသောအခါ မိမိသင်ကြားမှတ်သားထားသောအဆိုစသည့် အချက်အလက်များကို အကိုး အကား ပြုကာသာဓကပြရသည်။

ဂျီသြမေတြီ ၂ မျိုးရှိသည်။ အထက်တွင်ရေးသားခဲ့သည်များမှာ ပလိန်းဂျီသြမေတြီနှင့် သာသက် ဆိုင် သည်။ အခြားတမျိုးမှာဆောလစ်ဂျီသြမေတြီဖြစ်၏။

ဂျီသြမေတြီသဘော အရ အစိုင် အခဲသာ လျှင် ထုပုံဖြစ်သည်မဟုတ်။ ကလေးများကစားသော ဆပ်ပြာပူဖောင်းသည်လည်းထုပုံဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဟင်းလင်းပြင် (လဟာပြင်) တွင်နေရာယူသောမည်သည့် အရာဝတ္ထုကိုမဆို ထုပုံဟုခေါ် သောကြောင့်တည်း။ ထုပုံတခု၏ မျက်နှာပြင်သည် ထုပုံနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်လဟာပြင်တို့ကိုခြားနားထားသည်။ ထုပုံတခု၏ အရောင် အဆင်း အလေး ချိန်ကို စစ် ဆေး ခြင်း သည် ဂျီသြမေတြီ၏ အလုပ် မဟုတ် ချေ။ ဂျီသြမေတြီ၏ အလုပ်ကား ထုပုံ တခု၏ သဏ္ဌာန် နှင့် ပမာဏ (ထုထယ်) တို့ကို ကြည့်ရှုနိုင်းယှဉ်သော အလုပ် သာ ဖြစ်သည်။ ပေးထားသည့်ထုပုံ၏အရွယ်သည် ကုဗလက်မကဲ့သို့သော ပုံစံအတိုင်းအတာ၏ အဆပေါင်း မည် မျှရှိ သည်ကို ရှာဖွေလျှင် ပေးထားသောထုပုံနှင့်ကုဗလက်မတို့ကိုနှိုင်းယှဉ်ရာရောက်ပေသည်။ ထိုကြောင့်ပမာဏကိုနှိုင်းယှဉ်ခြင်းသည် ပမာဏကို တိုင်း တာ ခြင်း နှင့် လည်း အဓိပ္ပါယ် တူ ပေသည်။ မျက်နှာပြင်ကို တိုင်း တာရာတွင် အလျား အနံကို သာတိုင်း တာရန်လိုသည်။ ထုပုံတိုင်းတာရာ၌မူကား အလျားအနံ အပြင်အမြင့်ကိုလည်းတိုင်း တာရန်လိုပေသည်။ ဤတိုင်း တာမှုကြောင့် ဆောလစ်ဂျီသြမေတြီ သည် မင်ဆူ ရေးရှင်း

ဆလင်ဒါ

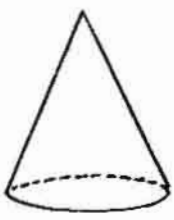

အဝိုင်းထုချွန်

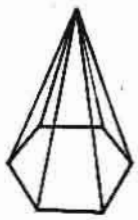

ပိရမစ်

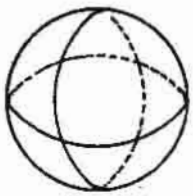

စက်ဝိုင်းလုံး

ခေါ် ပမာဏသခ်ျာနှင့် နီးကပ်စွာဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။

မကြာမကြာတွေ့မြင်ရသော ထုပုံတို့ကို အထက်တွင်ရေးသွဲ့ထားသည်။ ဤထုပုံအသီးသီး၏အဓိပ္ပါယ် သို့မဟုတ် ဂုဏ်ထူးဝိသေသကိုလည်းရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ကုဗတုံး၏ မျက်နှာ ၆ ခုလုံးသည် စတုရန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ မျက်နှာတခုနှင့်တခုဖြတ်သောနေရာသည် ကုဗတုံး၏အနားတခုဖြစ်သည်။ အနား ၃ ခုဆုံရာအမှတ်သည် ထောင့်စွန်းဖြစ်သည်။

အပြိုင်စတုဂံတုံးမှန်၏ မျက်နှာ ၆ ခုလုံးသည် ထောင့်မှန်စတုဂံများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ဤထုပုံ၏ အလျား အနံအမြင့်တို့သည် တခုနှင့်တခုမတူကြချေ။ (ကုဗတုံးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါ)။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အပြိုင်စတုဂံတုံးယိုင်၏ မျက်နှာများသည် အနားပြိုင်စတုဂံများဖြစ်ကြသည်။ ထိုကြောင့်ယင်းကို အရွယ်တူထောင့်မှန်စတုဂံတုံးနှင့် ဂျီဩမေတြီနည်းအရ နှိုင်းယှဉ်ပြီးမှသာလျှင် ယင်း၏ပမာဏကိုတိုင်းတာနိုင်သည်။

ဆလင်ဒါ (ဒလိမ့်)။ ထောင့်မှန်စတုဂံပုံရှိစက္ကူတချပ်ကို ကွေးလိုက်လျှင် ဆလင်ဒါတခုဖြစ်လာသည်။

အဝိုင်းထုချန်။ စက်ဝိုင်းစိတ်တခုကိုကွေးလိုက်လျှင် အဝိုင်းထုချန်တခုဖြစ်လာသည်။

ပိရမစ် (ထုချန်)။ စက္ကူတချပ်ကိုကြယ်ပုံညွှပ်ပြီးနောက် အစွန်းထွက်နေသော တြိဂံပုံများကို အောက်ခံအနား.တလျှောက်ချိုးကာ ယင်းတို့၏ထိပ်များကိုစုလိုက်သော အခါ ပိရမစ်ပုံဖြစ်လာသည်။

စက်ဝိုင်းလုံးကိုလုပ်ပြရန်ခဲယဉ်းသည်။ သို့သော်စက်ပိုင်းခြမ်းတခုကို အချင်းမဏ္ဍိုင်ပြုကာလှည့်လိုက်လျှင် စက်ဝိုင်းလုံးပုံတခုထွက်ပေါ်လာသည်။

ဂျီအင်း, ဆာဂျေ၊အိပ် (ခရစ် ၁၈၇၇–၁၉၄၆)။ ။သိပ္ပံပညာရှင်ဆာဂျိမ်းဟော့ဝုဂျီအင်းသည် ခရစ် ၁၈၇၇ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့၌ဖွားမြင်သည်။ ဂျီအင်းသည် အထူးသဖြင့်နက္ခတ္တဗေဒနှင့် သင်္ချာပညာရပ်တို့တွင်ထူးချွန်၏။ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင်ပညာသင်ကြားနေစဉ် ပညာရည်ထက်မြက်သဖြင့်၊ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်၌စမစ်ဆုကိုဆွတ်ခူးခဲ့၏။ နောက် ၄ နှစ်အကြာတွင် ထရင်နီတီကောလိပ်ကျောင်း၌သင်္ချာကထိကဖြစ်၏။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၉ ခုနှစ်အထိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံပရင့်စတန်တက္ကသိုလ်၌ သင်္ချာပါမောက္ခအဖြစ်ဆောင်ရွက်၏။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်ရောက်သည့်အခါ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင် ၁၉၁၀ ခုမှ ၁၉၁၂ ခုနှစ်အတွင်း သင်္ချာပါမောက္ခအဖြစ်ဆက်လက်ဆောင်ရွက်၏။ ၁၉၁၉ ခုမှ ၁၉၂၉ ခုနှစ်အထိ တော်ဝင်အသင်း၌အတွင်းရေးမှူးဖြစ်လာ၏။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ မောင့်ဗီလဆန် နက္ခတ်မျှော်စင်၌ နက္ခတ္တသုတေသီတဦးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။

ဂျီအင်းသည်ရူပဗေဒနှင့်နက္ခတ္တဗေဒကို သင်္ချာပညာဖြင့်ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းရှိသည်။ နက္ခတ္တဗေဒတွင်သင်္ချာကိုအသုံးပြုခြင်းဖြင့် နက္ခတ်တာရာတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသော ဗဟုသုတအသစ်အဆန်းများကို ထုတ်ဖော်ရေးသားနိုင်ခဲ့သည်။ ရှေးအခါက သင်္ချာပညာကိုအထူးတတ်မြောက်သူများသာလျှင် ကောင်းကင်ရှိ နက္ခတ်တာရာများအကြောင်းကို သဘောပေါက်အောင်နားလည်နိုင်ကြ၏။ သာမန်လူတို့သည် ဂြိုဟ်နက္ခတ်စသည်တို့၏ အမည်များလောက်ကိုသာ သိနိုင်ကြပြီးထိုထက်တိုး၍ နားလည်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိပေ။ သို့သော်ဆာဂျိမ်းဂျီအင်း၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ယခုအခါ၌ ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် ပညာအရည်အခြင်းအသင့်အတင့်ရှိသူများပင်လျှင်၊ စကြာဝဋ္ဌာ၏နက်နဲခက်ခဲသောအကြောင်းအရာတို့ကို သဘောပေါက်နားလည်နိုင်ကြပြီဖြစ်သည်။

သင်္ချာကိုထူးချန်အောင်တတ်မြောက်ပြီးနောက် ဂျီအင်းသည်ထိုပညာကို နက္ခတ္တ–ရူပဗေဒတွင် အသုံးပြုလျက် စကြာဝဋ္ဌာ၏နက်နဲမှုများကို ထုတ်ဖော်ရှင်းပြလေသည်။ ဆာဂျိမ်းဂျီအင်းသည် နောက်လာနောက်သားတို့ သိပ္ပံပညာရပ်များကို လေ့လာရ လွယ်ကူအောင် စာအုပ်များစွာရေးသားခဲ့သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်အကောင်းဆုံးစာအုပ်ပေါင်း ၁၀၀ ရွေးချယ်ရာတွင် ဂျီအင်းရေးသားသော 'နက်နဲလှစွာ–စကြာဝဋ္ဌာ' စာအုပ်သည် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဂျီအင်းရေးသားခဲ့သော အခြားစာအုပ်များမှာ နက္ခတ္တဗေဒပညာလိုက်စားသူပညာရှင်တို့နှင့်သာ သင့်တော်မည့်စာအုပ်များဖြစ်၏။ ဆာဂျိမ်းဂျီအင်းသည် ၁၉၄၆ ခုစက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့၌ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်အနိစ္စရောက်သည်။

နက္ခတ်ကြည့်မှန်ပြောင်းကြီးကို ဆာဂျိမ်းဂျီအင်းစစ်ဆေးနေပုံ

ဂျူဒိုအတတ်။ ။ဂျူးဂျစ်ဆူအတတ် — ရှု။

ဂျူနို။ ။ဂရိနတ်များ — ရှု။

ဂျူပီတာ။ ။ဂရိနတ်များ — ရှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျူနီးပါးပင်။ ။ကျူနီးပါးပင်သည် ထင်ရှူးပင်တမျိုးဖြစ်သည်။ မြောက်ဖက် ကမ္ဘာလုံးခြမ်းရှိ အေးသောဒေသများတွင်ပေါက်သည်။ ကျူနီးပါး အမျိုးမျိုးစွာရှိသည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ပေါက်သောကျူနီးပါးကွန်မျူနိ အပင်မျိုးမှာ ရိုးရိုးကျူနီးပါးမျိုးဖြစ်၏။ ထိုအပင်မျိုးသည် အထူးသဖြင့်ထုံးကျောက်တောင်များ၌ပေါက်ကြသည်။ များသောအားဖြင့် ခုံဖုတ်ကလေးလောက်သာ မြင့်ကြသော်လည်း ပေ ၂၀၊ ၂၅ ပေအထိ မြင့်သော အပင်များလည်းရှိသည်။ ကျူနီးပါးပင်၏အသားမှာနီ၏။ တပင်လုံးမှ တာပင်တိုင် အနုံထွက်သည်။ ကျူနီးပါးအသားကိုအိမ်ထောင်ပရိဘောဂနှင့် ခဲတံပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ ထိုပြင် ဝင်းခြံတိုင်များအဖြစ်ဖြင့်လည်းအသုံးပြုကြသည်။

ရှတ်တရက်သော်ကျူနီးပါးကိုမည်သူမျှ ထင်ရှူးပင်ဟူ၍ ထင်မည်မဟုတ်ခေ။ အကြောင်းမှာ ကျူနီးပါးအသီးတို့သည် သာမန်ထင်ရှူးသီးတို့ကဲ့သို့ ကတော့ပုံမရှိဘဲ ဗယ်ရီသီးကလေးများကဲ့သို့ လုံးနေကြသောကြောင့်ဖြစ်၏။ အသီး၏အရောင်မှာနက်ပြာရောင်ဖြစ်သည်။ အစိမ်းပုပ်ရောင်အရွက်များသည် အပ်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိကြသည်။ ကျူနီးပါးသီးကို ဘယဆေးများဖော်စပ်ရာတွင် အသုံးပြုရသည်။ အရက်များတွင် အထူးသဖြင့်ဂျင်အရက်တွင် အနှံ့အရသာရစေရန်အတွက်လည်းအသုံးပြုကြသည်။

ကျူနီးပါးပင်၏အကိုင်းနှင့်အသီးအပွင့်များ

ကျူရီ။ ။အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့်တကွ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏တရားစီရင်ရေးစံနစ်ကို လိုက်နာကြသည့်နိုင်ငံတို့တွင် အမှုအခင်းမှပေါ် ပေါက်လာသောအကြောင်းခုံးတ တို့ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရသောအဖွဲ့ဟူ၍ တရားစီရင်သောတရားသူကြီးတို့နှင့် ဆက်စပ်တည်ရှိသည်။ ထိုအဖွဲ့ကိုကျူရီအဖွဲ့ငယ်ဟုခေါ်တွင်လေသည်။

ဤသို့ဆုံးဖြတ်ပေးရသောကျူရီအဖွဲ့ငယ်အပြင် ကျူရီအဖွဲ့ကြီးဟူ၍လည်းရှိသေးသည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်မတိုင်မီက ကျူရီအဖွဲ့ကြီးတို့သည် ရာဇဝတ်မှုကြီးတို့၌ ရုံးတော်ချွေမှောက်သို့ တရားခံအားမသွင်းရသေးမီ မှုခင်းဖြစ်ပွားသည့်အခြင်းအရာတို့ကို ရှေးဦးစစ်ဆေးရသည်။

ဦးစွာပဌမ ပေါ် ပေါက်လာသောသာဓကများအရ၊တရားလို၏ ထုက်ချက်တို့သည် ယုတ္တိတန် သည်ဟူ၍ ကျေနပ်လောက် အောင်ထင်မြင်ယူဆရသည့် အခါ၊ ကျူရီအဖွဲ့ကြီးက အမှုကိုစွဲချက်နှင့်တကွ ရုံးတော်သို့တင်သွင်းရသည်။ ဤသို့ရုံးတော်သို့အမှုတင်သည့်အခါ တရားခံအားတရားသူကြီးနှင့် ကျူရီ လူကြီး များ၏ ရှေ့မှောက်တွင် စစ်ဆေး လေ သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ ကျူရီအဖွဲ့အပေါ် ၌ ချမှတ်ထားသော တာဝန် ဝတ္တရား တို့သည် ယုတ်လျော့သွားခဲ့သည်။ လန်ဒန်မြို့တော်နှင့် မစ်ဒဲဆက်ခရိုင်မှတပါး၊ အခြားသောနယ်ပယ်အားလုံးတို့၌ ရှေးဦးစစ်ဆေးခြင်းတာဝန်တို့ကို ကျူရီအဖွဲ့ကြီး ထံမှနှုတ် သိမ်းလိုက် လေသည်။ အဆိုပါ လန်ဒန်မြို့တော်နှင့် မစ်ဒဲဆက်ခရိုင်တို့တွင်လည်း အင်္ဂလန်ပြင်ပတွင်ရှိသော ဗြိတိသျှ နိုင်ငံ သားတို့က နိုင်ငံတော် သစ္စာဖောက်မှုကို ကျူးလွန်သည့်အခါ၌၎င်း၊ ကိုလိုနီအစိုးရ ဘုရင်ခံနှင့် အခြားရာထူးဌာနန္တရကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့က ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့်အခါ၌၎င်း၊ မှုထမ်းရာထမ်းတို့၏ လျှို့ဝှက်ချက်အက်ဥပဒေအရ ပြစ်မှုတို့ကိုကျူးလွန်သည့်အခါ၌၎င်း၊ ပါလီမန် ရွေး ကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြစ်မှုတို့ကို ကျူးလွန်သည့်အခါ၌၎င်း၊ ထိုအခါမျိုး၌သာလျှင် ကျူရီအဖွဲ့ကြီးသည် ရှေးဦးစွာစစ်ဆေးခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။

အထက်ပါကျူရီနှစ်မျိုးအပြင်၊ အခြားကျူရီတမျိုးရှိသေးသည်။ ထိုကျူရီအဖွဲ့၏တာဝန်မှာ သေဆုံးခြင်း၏အကြောင်းရင်းတို့၌ သင်္ကာမကင်းဖွယ်တို့ကို တွေ့ရှိသည့် အခါ၌၎င်း၊ အကျဉ်း ချထားစဉ် အကျဉ်းသမားတို့သေဆုံးသည့် အခါ၌၎င်း၊ ဥစ္စာသိုက်မြှုပ်နှံစပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်ကပိုင်ထိုက်သည်၊ နိုင်ငံတော်သားကပိုင်ထိုက်သည်ဟု အငြင်းပွားသောအခါ၌၎င်း စစ်ဆေးရသောတာဝန်ဖြစ်လေသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်တွင် မှုခင်းစစ်ဆေးသောကျူရီအဖွဲ့ငယ်နှင့် ကျူရီလူကြီး ၁၂ ဦးပါဝင်ရ၍၊ ရာဇဝတ်ကြောင်းမှုခင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တို့၌ ထိုဂျူရီ ၁၂ ဦးတို့တညီတညွတ်တည်းဆုံးဖြတ်မှသာ လျှင်၊ စီရင်ချက်သည်အတည်ဖြစ်နိုင်သည်။ ဂျူရီလူကြီးတို့ သဘောကွဲလွဲသည့် အခါများ၌၊ ဂျူရီအဖွဲ့သစ်ကိုဖွဲ့ပြီးလျှင်၊ အမှုကိုအသစ်ပြန်၍စစ်ဆေးရသည်။ တရားမမှုများ၌ကား သက်ဆိုင်ရာ ကာယကံရှင်တို့က ဂျူရီလူကြီးအများဆုံးဖြတ်ချက်ကို နာခံပါမည်ဟု ဆိုလျှင်၊ ထိုများရာဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် အမှုကိုစီရင်နိုင်သည်။ စကော့တလန်ပြည်၌ရာဇဝတ်မှုခင်းများတွင် ဂျူရီလူကြီး ၁၅ ဦးပါဝင်ရ၍၊ များရာဆုံးဖြတ်ချက်သည် အတည်ဖြစ်ရသည်။ အမှုကိုစွဲဆိုတင်သွင်းရသော ဂျူရီအဖွဲ့ကြီး၌ကား ဂျူရီလူကြီး ၁၂ ဦးမှ ၂၃ ဦး အထိ ပါဝင် ရသည်။ အမှုကိုစွဲဆိုတင်သွင်းခွင့်ရရန် ဂျူရီလူကြီး ၁၂ ဦးက သဘောတူညီရသည်။ ၁၂ ဦးထက်နည်းသောဂျူရီလူကြီးတို့က အမှုကိုစွဲဆိုတင် သွင်းရန်ဆုံးဖြတ်သည်ရှိသော် ထိုစွပ်စွဲချက်ကို ပလပ်လိုက်ရသည်။ သေမှုတို့ကိုစစ်ဆေးရသော ဂျူရီအဖွဲ့၌ကား ဂျူရီလူကြီး ၇ ဦးမှ ၁၂ ဦး ထိ ပါဝင်ရသည်။ ယင်းတို့အနက် ၂ ဦးထက်မပိုသောဂျူရီလူကြီးတို့၌ သဘောကွဲလွဲချက်များရှိခဲ့သော် ကျန်ဂျူရီလူကြီးအများဆုံးဖြတ်ချက်ကို သေခင်းစစ်ဆေးသောတရားသူကြီးကလက်ခံရသည်။

ဂျူရီအဖွဲ့ဖြင့် မှုခင်းစစ်ဆေးသောမူလဇာစ်မြစ်မှာမထင်ရှားချေ။ ထင်မြင်ယူဆချက်များ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံရှိကြ၏။ သို့သော် အများကယူဆထားသော အချက်တရပ်မှာ ရှေးအင်္ဂလိုဆက်ဆွန်ခေတ်က နေရင်းဒေသရှိနယ် သူနယ်သားများအချင်းချင်း အငြင်းအခုံဖြစ်သည့်အခါ၊ အရပ်လူကြီးများပါဝင်သော ဒေသန္တရဆိုင်ရာ ခရိုင်ခွဲအဖွဲ့အစည်းအဝေးပြုလုပ်၍၊ အဆုံးအဖြတ်ပေးသောခလေ့မှ ဂျူရီအဖွဲ့ ပွဲခြင်းသည် ဆင်းသက်လာသည်ဟုဖြစ်လေသည်။ ထိုထက်သင့်မြတ်သောအယူအဆတရပ်မှာ၊ ယခုခေတ်တွင်အများသိပြီးဖြစ်သော ဂျူရီစံနစ်သည် ရောမအင်ပိုင်ယာ နောက်ပိုင်းခေတ်မှ စတင်ပေါ် ပေါက်ခဲ့သည်ဟူသောအယူအဆဖြစ်၏။ ထိုခေတ်တွင် ရောမအင်ပိုင်ယာသည် နေပြည်တော်အပြင် ရပ်ဝေးရှိနယ်ပယ်များအထိ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဗဟိုဘဏ္ဍာတော်တို့က်ဌာနအာဏာပိုင်တို့နှင့် ရပ်ဝေးနယ်ပယ်ရှိ တိုင်းသူပြည်သားတို့ အချင်းချင်း ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆိုင်သော ဝိဝါဒများဖြစ်ပွားလာလေသည်။ ထိုဝိဝါဒတို့ကို ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှာ၊ နေပြည်တော်ရှိအရာရှိအရာခံတို့သည် သက်ဆိုင်ရာဒေသ၏ ထက်အောက်ပတ်စန်းကျင်ရှိ တာဝန်ရှိသူဟုဂိုလ်တို့အား ဆင့်ခေါ်ပြီးလျှင်၊ ဤမ်းကျိန်စေ၍ စစ်တမ်းထုတ်လေသည်။ ထိုရောမအင်ပိုင်ယာခေတ်က စစ်တမ်းများကို မြန်မာဘုရင်လက် ထက်က စစ်တမ်းများနှင့် သဘောသွားချင်းနှိုင်းယှဉ်နိုင် ပေသည်။ နှောင်းခေတ်ရောမအင်ပိုင်ယာ၏ နည်းနိဿျတို့ကို ဖရန့်ကေရာဇ်ဘုရင်တို့နှင့် နော်မန်မြို့စားကြီးတို့က အတုယူလေသည်။ နော်မန်တို့က အင်္ဂလန်ပြည်ကိုလွှမ်းမိုးလာသောအခါ၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စတို့၌ ဘုရင်နှင့်တိုင်းသူပြည်သားတို့အချင်းချင်း ဝိဝါဒဖြစ်လေသော်၊ နော်မန်တို့သည် ထိုဝိဝါဒကိုဖြေရှင်းရန်အလို့ငှါ၊ အရပ်လူကြီးများပါဝင်သည့် အစည်းအဝေးကို ဆင့်ဆိုသည့်အခွင့်အာဏာကို အသုံးပြုလာကြသည်။

ခရစ် ၁၁၆၆ ခုနှစ်တွင် အရပ်လူကြီးများအစည်းအဝေးဆင့်ခေါ်သည်ထုံးတမ်းကို ဥပဒေဖြင့် အတည်ပြုလိုက်ပြီးသည့်နောက်၊ ဂျူရီအဖွဲ့ကြီးစံနစ်သည် ဖြစ်ထွန်းလာလေသည်။ ဤအချိန်အထိ အမှုစစ်ဂျူရီအဖွဲ့ငယ် ဟူ၍ မပေါ်လာသေးချေ။ အမှုတင်သောဂျူရီအဖွဲ့ကြီးက တရားခံ၏အမှုကိုတင်သည့်အခါ၊ တရားခံသည်စွဲချက်ကိုချေပသောအနေဖြင့် ကမ္ဘာလေးရပ်စစ်နည်းဖြင့် အမှုကိုစစ်ဆေးစေရန် တောင်းဆိုလိုက တောင်းဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ၁၂၁၆ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာလေးရပ် စစ်နည်းကို ပယ်ဖျက်လိုက်သောအခါ ဂျူရီအဖွဲ့ငယ်နှင့် အမှုစစ်သောစံနစ်သည် ပေါ် ပေါက်လာလေသည်။ သို့သော်မူလတွင် အမှုတင်ဂျူရီအဖွဲ့ကြီးနှင့် အမှုစစ်ဂျူရီအဖွဲ့ငယ်တို့ကို ပြတ်သားစွာပိုင်းခြားရှိ မထားခဲ့လေ။ အမှုတင်ဂျူရီအဖွဲ့ကြီး သည် မိမိအမှုကိုမိမိတင်လျှောက်ပြီးနောက်၊ ထိုအမှုကိုပင်စစ်ဆေးလေ့ရှိကြသည်။ ၁၃၅၂ ခုနှစ်ရောက် ခါမှပင်၊ အမှုတင်ဂျူရီအဖွဲ့ကြီး သည် အမှုကိုစစ်ဆေးခြင်းမပြုရဟူ၍ ပညတ်လေသည်။ ထိုနှစ်တွင် အမှုတင်ဂျူရီအဖွဲ့ကြီးနှင့် အမှုစစ်ဂျူရီအဖွဲ့ငယ်ဟူ၍ တရားခံအားစွဲချက်တင်ရန်နှင့် အမှုစစ်ရန် အလို့ငှာ တိတ်ဆိတ်လိုက်ပြီဖြစ်သော်လည်း၊ တရား၏သဘောတူညီချက်မရှိပါဘဲလျက်၊ ဂျူရီအဖွဲ့နှင့်စစ်ဆေးခြင်းကို မပြုနိုင်သေးချေ။ ရုံးတော်ရှေ့သို့ တရားခံရောက်ရှိလာသောအခါ၊ တရားခံက တရားသူကြီးနှင့် ဂျူရီအဖွဲ့တို့၏စစ်ဆေးခြင်းကို သဘောတူလက်ခံပါသည်ဟု ပဋိညာဉ်မပေးလျှင်၊ တရားခံကိုမစစ်ဆေးနိုင်တော့ချေ။ ထိုကြောင့် ၁၇၇၂ ခုနှစ်အထိ၊ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မှာ အမှုစစ်ဆေးခြင်းကိုတရားခံကလက်ခံလာသည့် တိုင်အောင် တရားခံအား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းပင် ဖြစ်၏။ တရားခံကသဘောတူညီချက်မပေးသဖြင့်၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ယင်းဖြင့် တရားခံသေဆုံးရသောအမှုများ ရှိခဲ့ဘူးသည်။ တရားခံသည် သူ၏အမှုကိုအစစ်ခံသည်ထက် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်၍သေဆုံးရသောဒဏ်ကို အဘယ်ကြောင့်ပို၍ ကျေနပ်နှစ်သက်ပါသနည်းဟုဆိုသော်၊ ထိုခေတ်ကပြစ်ဒဏ်ခံရသော သူတို့သည် သေဒဏ်ဖြင့်စီရင်ခြင်းကိုသာ ခံရရုံမျှမက၊ ဥစ္စာပစ္စည်းများလည်း အသိမ်းခံရ၍၊ သူ့အားဆက်ခံရမည့်အမွေစား အမွေခံ ဟူသမျှမှာလည်း နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးနှင့် တကွအခြားအခွင့် အရေးများပါ ဆုံးရှုံးခြင်းကို ခံရသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြောင့်ဖြစ်၏။ အကယ်၍ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကြောင့် သေဆုံးခဲသော်တရားခံသည် မှုပြစ်မရှိဘဲသေဆုံးရသည်မည်သဖြင့်၊ အထက်ပါအခွင့်အရေးမျိုးကို မဆုံးရှုံးလေ။ ၁၇၇၂ ခုနှစ်သို့ရောက်သည့်အခါ တရားခံ၏ သဘောတူညီချက်ကို ရခါမှ တရားသူကြီးနှင့် ဂျူရီအဖွဲ့တို့စစ်ဆေးနိုင် စေရမည်ဟူသော အချက်ကိုပယ်ဖျက်လိုက်လေသည်။ ဂျူရီလူကြီးများအဖြစ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်သော အရည်အခြင်းရှိသူများ၏ စာရင်းကို သက်ဆိုင်ရာနယ်မှ အရာရှိများ ကပြု လုပ်ပေးရလေသည်။ အသက် ၂၁ နှစ်မှ ၆၀ အတွင်းရှိ မည်သည့်ယောကျ်ား၊ မိန်းမ မဆို ဂျူရီလူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်ဂုဏ်အင်္ဂါရှိသည်။ သို့သော်ဆရာဝန်များ၊ သာသနာ့ဝန်ထမ်းများ၊ လွှတ်တော်အမတ်များ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၊ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အမှုထမ်းများ၊ တရားသူကြီးများစသည်တို့မှာ၊ ဂျူရီလူကြီးများအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ခွင့်လွှတ်ထားခြင်းခံရသူများဖြစ်၏။ ရုံးမှအလိုရှိသည့်အခါ စာရင်းမှရွေးချယ်ကာ ဆင့်ခေါ်လေသည်။ ဂျူရီလူကြီး အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန်ဆင့်ခေါ်ခြင်းခံရသူသည် ရုံးသို့မပျက်မကွက်သွားရောက်ရသည်။ ရုံးကအခွင့်အမိန့်ရမှသာလျှင် ရုံးသို့မသွားဘဲနေနိုင်သည်။ ရုံးမှလည်းလုံလောက်သောအကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ ခွင့်ပြုခြင်းမရှိချေ။ ဂျူရီလူကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်သဖြင့် အခကြေးငွေအနည်းငယ်သာရ၏။ ဂျူရီလူကြီးများသည် မည်သည့်ဖက်သို့မှမျက်နှာမလိုက်ဘဲ ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်ရာ ဂျူရီလူကြီးများကို ဂရုစိုက် စိစစ်ရွေးချယ်ရလေသည်။ အရေးကြီးသောအမှုများတွင် ဂျူရီလူကြီးများကို မည်သည့်ဖက်ကမှ ဩဇာပေးခြင်း၊ သွေးဆောင်ခြင်းမပြုနိုင်အောင် အထူးဂရုစိုက်ရ၏။ ဂျူရီလူကြီးများအား လာဘ်ထိုးရန်ကြံစည်သူ၊ လာဘ်ပေးသူများကို လည်း ပြင်းပြင်းထန်ထန်နှိပ်ကွပ်အပြစ်ပေးလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ တရားလွှတ်တော်တွင် မူလစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအရ၊ စက်ရှင်မှုများကိုစစ်ဆေးသည့်အခါ၊ ဂျူရီလူကြီးများအဖွဲ့ဖြင့်စစ်ဆေးလေသည်။ ဂျူရီလူကြီးများအဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင် ၉ ဦးပါဝင်၏။ ဂျူရီလူကြီးများကိုတရားလွှတ်တော်ရုံးဝန်ထောက်က အမည်များကိုအက္ခရာလိုက်စဉ်ကာ ရေးဆွဲထားသောစာရင်းမှရွေးချယ်ရသည်။ ထိုစာရင်းတွင်၊ ခရိုင်ဝန်ထက်ရာထူးကြီးမြင့်သူများ၊ လွှတ်တော်အမတ်များ၊ တရားသူကြီးများ၊ အကောက်တော်နှင့်အခွန်တော်ဆိုင်ရာကော်လိပ်တော်အရာရှိများ၊ ရဲအမှုထမ်းများနှင့် အကောက်ဌာန ဖမ်းဆီးရေးအရာရှိများ၊ အခွန်တော်အရာရှိထဲမှ ကော်လိပ်တော်အရာရှိကခွင့် လွှတ်သင့် သည်ဟုထင်မြင်သဘောရရှိသူများ၊ သာသနာ့ဝန်ထမ်းများ၊ စစ်ဖက်တွင်အမှုထမ်းနေသူများ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၊ ကြေးနန်းနှင့်စာပို့ဌာနအမှုထမ်းအရာထမ်းများ စသည်တို့မပါဝင်ချေ။

ဂျူရီလူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ဆင့်ခေါ်ခြင်းခံရသူသည် တရားဝင်သောအကြောင်းပြချက်တစုံတရာမရှိလျှင် ရုံးသို့မပျက်မကွက် လာရောက်ရလေသည်။ ထိုသို့မလာရောက်ဘဲနေလျှင်သော်၎င်း၊ ဂျူရီလူကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်နေစဉ် ရုံးမှအခွင့်မပြုဘဲပြန်သွားလျှင်သော်၎င်း၊ ရုံးတော်၏ အမိန့်ကိုမလေးမစားပြုမှုဖြင့် တရားဝန်ကြီးကသင့်တင့်သည် ထင်သောငွေကို ဆောင်ရန် အပြစ်ပေးနိုင်၏။ ဒဏ်ငွေမဆောင်လျှင်တရားမ ထောင်တွင် ၆ လထက်မပိုသောထောင်ဒဏ်ကို သတ်မှတ်နိုင်၏။

ဂျူရီလူကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန်ဆင့်ခေါ်ရာတွင် အမှန်လိုအပ်သည့် အရေအတွက်ထက်ပို၍ ဆင့်ခေါ်လေသည်။ ထိုသို့ဆင့်ခေါ် ထားသူများထဲမှ လိုသမျှကိုမဲချ၍ ရွေးချယ်သည်။ မဲကျသူများကို တဦးစီ တဦးစီအမည်ခေါ်သည့်အခါ တရားသူကြီး၏ရှေ့တွင် ရပ်ပြရလေသည်။ ထိုအခါ တရားခံ သို့မဟုတ် အစိုးရရှေ့နေက သဘောမကျလျှင် အကြောင်းပြကန့်ကွက်နိုင်သည်။ ကန့်ကွက်ခြင်းခံရသူမှာ အကြောင်းပြချက်လုံလောက်လျှင်အပယ်ခံရသည်။ ထိုပြင် အကြောင်းမပြဘဲနှင့်လည်း တရားခံနှင့် အစိုးရရှေ့နေတို့သည် ဂ ဦးစီအထိ ကန့်ကွက်နိုင်သေးရာ၊ ရုံးတော်ကထိုသို့ကန့်ကွက်သည်ကိုလက်ခံရ၏။

ဂျူရီလူကြီးများနှင့် အမှုစစ်ဆေးပုံမှာ သဘောအားဖြင့် အထက်ကပြဆိုခဲ့သည့် ဗြိတိသျှတရားရုံးများ စံနစ်အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဂျူရီလူကြီးအချင်းချင်းသဘောကွဲလွဲသည့်အခါ၊ ဂျူရီလူကြီးသစ်များဆင့်ခေါ်၍ အမှုကိုပြန်လည်စစ်ဆေးရ၏။ သို့သော် ၆ ဦးထက်မနည်းက တသဘောတည်းဖြစ်နေလျှင် တရားဝန်ကြီးသည် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလက်ခံ၍ အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ လက်မခံလိုက၊ ဂျူရီလူကြီး သစ်များကို ဆင့်ခေါ်၍ အမှုပြန်လည်စစ်ဆေးရန် တရားဝန်ကြီးကအမိန့်ချမှတ်ရ၏။

ဂျူးဂျစ်ဆူအတတ်။ ဂျူးဂျစ်ဆူဆိုသည်မှာ ဂျပန်နပန်းသတ်နည်း တမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ဂျူးဂျစ်ဆူပညာတတ်မြောက်သူသည် ကာယဗလအားဖြင့် ကြုံလှီသူဖြစ်သော်လည်း မိမိထက်အားအင်ကြီးမားသန်စွမ်းသူကို အလွယ်တကူအောင်မြင်နိုင်သည်။ ဤအတတ်၏မူရင်းသဘောမှာ လက်မောင်းအားအရှိန်နှင့်ချိန်သားကို စံနစ်တကျတွက်ဆအသုံးပြုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လက်မောင်းအားအရှိန်ဖြင့်ရန်သူ၏ခြေလက်စသည်တို့ ကျိုးသွားစေနိုင်သည့်ပြင် အကြောအဆစ်လွဲခြင်း၊ သတိမေ့လျော့ခြင်းတို့ကိုလည်းဖြစ်စေနိုင်၏။

ဂျူးဂျစ်ဆူအတတ်မှာအာရုံကြောများကို အရိုးနှင့်ဖိကပ်ပေးခြင်းဖြင့် ကြီးစွာသောဝေဒနာကိုဖြစ်ပေါ် စေပြီးလျှင် ထုံကျင်ခြင်းကိုလည်းဖြစ်စေနိုင်သည်။ သွေးလွှတ်ကြောများ

www.burmeseclassic.com

ကို ဖိနှိပ်ထိုးကြိတ်ခြင်း အားဖြင့် လည်း ချက်ချင်းပင်မေ့မြော သွား စေနိုင် သည်။ ကျူးကျော်ဆူ သိုင်း ကွက် များ ကို မတ်တတ်ရပ်နေစဉ်အခါတွင်၎င်း၊ မြေကြီးပေါ် တွင် ဝမ်း လျားမှောက် နေသည့် အခါ တွင် ၎င်း၊ အသုံး ချနိုင်သည်။ သိုင်းဆရာသည် မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ် ရန် အတွက်ဖြစ်စေ၊ အရေးကြီးသည့်သိုင်းကွက်တခုခု ရရန်အတွက်ဖြစ်စေ၊ နည်း ပရိယာယ် ကို ဥာဏ် စေစား၍ သုံး လေ့ ရှိ သည်။ ရန်သူကို အနည်းငယ်လျော့ပေးတန်က လျော့ပေးခြင်းဖြင့် အောင် မြင်နိုင်ပေသည်။ တခါတရံသူသည်ရန်သူ၏မျက်နှာကို ဦး ထုပ်ဖြင့်ပေါက်ခြင်း၊ လက်ကိုင်ပုဝါဖြင့် ပစ်ခြင်း စသည့်တမူ တုတ်ခြင်း အုံအား သင့်စေတတ်သောနည်းကို သုံး၍ လိုရာ သိုင်းကွက်ကိုဖမ်းယူကာ ရန်သူကို ဗုံးဗုံးလဲစေနိုင် ပေသည်။ ကျူးကျော်ဆူပညာတွင် ပူးသတ် ခြင်း မျာ း သည် အလွန် ပြင်း ထန်လှ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်ရန်သူကို ပခုံးသို့မဟုတ် ကျောဂိုးဖြင့် ဦး စောက် ကျအောင် ပြုလုပ် လို သော ကြောင့် ပင်ဖြစ်သည်။ ရန်သူတို့၏ တိုက်ခိုက် ခြင်းကို ခံရသော အခါ ကျူး ကျော် ဆူသမား သည် အနည်း ငယ် နောက် ဆုတ် ပေး ပြီး လျှင် ချေသို့ ကျဲလာ သော ရန်သူ၏ ခြေမျက်စိ သို့မဟုတ် ဒူး ကို ခြေဖဝါးဖြင့် ခတ်လိုက်၍ ရန်သူကို အရေးနိမ့်စေသည်။ လက်မောင်းအရှိန်ဖြင့် ရန်သူကိုပစ်ချရာဝယ်ပေါင်၊ တင်ပါး နှင့်ပခုံးအား ကိုအသုံးပြုသည်။ ရန်သူ၏ ကုတ်အင်္ကျီကော် လာ၊ အင်္ကျီလက် စသည်တို့ကို ဆွဲကိုင်၍ ကျူးကျော်ဆူသမား သည် ခိုန် သား ပျက်အောင် ပစ်ခ အနိုင် ယူစမြဲဖြစ်သည်။

ရန်သူသည်ပစ်ချခြင်းခံရသောအခါ အများအားဖြင့်အရိုး ကျိုး၊ အဆစ်လွဲသွားတတ်သော်လည်း ကျူးကျော်ဆူပညာ ကျမ်းကျင်ထားလျှင် ယင်းသို့အကျ မနာအောင် ကျင့်သား ရန်နိုင် ပေ သည်။ အကျမနာ အောင် လေ့ကျင့် ထုတယ် ဦး ခေါင်းသို့မဟုတ် အဆစ်တခုခုဖြင့် ကြမ်း ပြင်ပေါ် သို့မကျရန် သတိပြုဖို့ပင်ဖြစ်သည်။ ထမ်းပိုး၍ ပစ်ချခြင်း ခံရသော အခါ ကျူးကျော်ဆူသမား သည် လက်ကိုလျင် မြန် စွာ ဆန့် တန်းပြီး သော် ကြမ်းပြင်ကိုလက်ဖဝါးဖြင့် ရိုက်လိုက်ရသည်။ ယင်း သို့ခန္ဓာကိုယ်ကြမ်း ပြင် ပေါ် သို့မကျမီစက္ကန့်ပိုင်းအတွင်း၌ပင် ပုတ်လိုက်ခြင်းဖြင့်ပစ်ချခြင်းခံရသောအရှိန်ကို ပျက်ပြားစေ သည်။ ကြမ်းပြင်ကို မျက် နှာ မူ၍ တည့် တည့် ကြီး ဆင်း လာလျှင် ကိုယ်၊ လက်၊ ခြေထောက်နှင့် ဦးခေါင်း တို့ကိုတန်း နေစေပြီးလျှင် လည်ပင်းကြွက်သား များကို လည်း တောင့် ထားလိုက်ရသည်။ ကြမ်းပြင်ပေါ် သို့လက်ဖဝါးဖြင့်ကျစေ၍ ယင်းသို့ကျသည့် အခါတွင် လည်း လက်မောင်း များကို အ တန်ငယ်ကွေးညွတ်ရပေသည်။ ဤကဲ့သို့အကျမနာအောင် အလေ့အကျင့် ပြုလုပ်ထားခြင်းမှာ ကျူးကျော်ဆူ အတတ်၌ သာမက တောလုံး ကစား ခြင်း စသော အခြားအတတ်မျာ း တွင်လည်းအသုံးဝင်ပေသည်။

ကျူးရားတောင်တန်း။ ။ကျူးရားတောင်တန်းသည် ပြင် သစ်နှင့်ဆစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ၂ ခုကြားတွင် အရှေ့မြောက်မှအ နောက်တောင် သို့တန်းလျက် တည်ရှိသည်။ အကျယ်အား

ကျူးကျော်ဆူအတတ်ကို လေ့ကျင့်နေကြ သောကျပန်လူငယ်မျာ း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြင့် ၃၈ မိုင်ခန့်ရှိ၍ ၁၅၆ မိုင်ရှည်လျားသည်။ တောင်တန်း၏အလယ်ကိုချန်လှပ်၍၊ အခြားနေရာများတွင်မြစ်များနှင့်နက် ရှိုင်းသော တောင်ကြားများ ဖြတ်သန်းလျက်ရှိသည်။ အနောက်ဖက်တွင် တောင်တန်းသည်ပြင်သစ် နိုင်ငံ တွင်း ရှိမြေနိမ့်ပိုင်းသို့ ခပ်ပြေပြေနိမ့်ဆင်းသွားသည်။ အရှေ့ဖက်၌ မူကား တောင်များသည်အလွန်မတ်စောက်၍၊ တောင်ပေါ်ချောင်းတို့သည်ဂျီနီးဗားနှင့် နျူရှားတဲအိုင်များသို့ဒလဟောစီး ဆင်းကြသည်။ တောင်တန်း၏ မြောက် ဖက်အစွန်ဆုံးတွင် ထင်ရှားကျော်စောသော ဗဲလဖောတောင်ကြားရှိ၏။ ထိုတောင်ကြားလမ်းမှာ လူနေအစည်ကားဆုံးဖြစ်သော ပြင်သစ် နိုင်ငံ တွင်း ရှိ ဒေသကို ဖြတ်သွားလေရကား၊ ပြင်သစ် နိုင်ငံ၏ အိမ်ရှေ့တံခါးပေါက်ဟုခေါ် ဆိုနိုင်သည်။ ဂျူးရားတောင်တန်း၏ အနောက် တောင်ပိုင်းတွင် သစ်ပင်များအလွန်ထူထပ်စွာ ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသည်။ ထိုသစ်တောမှရသော်သစ်သားတမျိုးကို ကလေးကစားစရာပြုလုပ်ရန်အသုံးချကြသည်။ တောင်တန်း၏ကုန်းမြင့်ဒေသတို့တွင် မြက်ခင်းလွင်ပြင်များရှိလေရာ၊ ထိုဒေသ၌သိုးကိုမွေးမြူကြသည်။ ဂျုံကိုလည်းစိုက်ကြသည်။

ဂျူးလ, ဂျေ၊ ပီ (ခရစ် ၁၈၁၈–၁၈၈၉)။ ။ရူပဗေဒပညာရှင် ဂျိမ်းပရက်စကော့ဂျူးလ သည်အင်္ဂလိပ်လူမျိုးဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈၁၈ ခုနှစ်ဒီဇင်္ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဆာဖိုးမြို့၌ဖွားမြင်၏။ ဂျူးလ သည်သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများတွင်စိတ်ဝင်စားသည်။ ကောင့်ရမ်းဖို့နှင့်ဆာဟန်ဖရီဒေဗီတို့ကဲ့သို့ အပူဓာတ်အကြောင်းတွင် ပါရဂူမြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်၏။ ဂျူးလသည်အက်တမ်အဆိုကို ဖန်တီးသူ ရူပဗေဒကဝိကျော် ဂျွန်ဒေါလတန် ထံ၌တပည့်ခံ၍ ရူပဗေဒပညာရပ်များကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ (ဒေါလတန်, ဂျေ — လည်းရှု။) အထူးသဖြင့်သံလိုက်ဓာတ်နှင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်တို့၏ဆန်းကြယ်မှုအကြောင်းကို စူးစမ်းရှာဖွေခဲ့၏။ ၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင်လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုတိုင်းတာရန်နည်းစံနစ်ရှာဖွေစမ်းသပ်စဉ် အတွင်း၊ အပူအလုပ်မျှကိန်းကို ပဌမဆုံးကြံစည်၍သိရှိခဲ့လေသည်။

အပူစွမ်းအင်ကိုအလုပ်အားဖွဲ့ပြနိုင်သည့်အချက်ကိုဂျူးလသည်နှစ်ပေါင်း ၄၀ မျှကြာအောင်စမ်းသပ်ရှာဖွေရသည်။ ဂျူးလကိုအစွဲပြု၍ ထိုအချက်သည် ရူပဗေဒတွင် 'ဂျူးလနိယမ' ဟူ၍ခေါ် တွင်လေသည်။

ဂျူးလနိယမ အရအလေးချိန်တပေါင်ရှိရေကို အပူချိန် ၁ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်တက်အောင် ပြုလုပ်သော အပူသည် ၇၇၈ ပေါင် အလေးချိန်ရှိဝန်ကို ၁ ပေမြင့်အောင် ပြုလုပ်သော အလုပ်အားနှင့် ညီမျှသည်။ လော့ကယ်လဗင် နှင့်အတူ ဂျူးလသည် ဖိနှိပ်ထားသောဓာတ်ငွေ့တွင်အပူပြောင်းလဲမှုရှိကြောင်းကို ၎င်း၊ ဖိနှိပ်ထားသော အစိုင် အခဲနှင့် စန့်ထွက်သော အစိုင် အခဲတို့တွင် အပူချိန်ပြောင်းလဲမှုရှိကြောင်းကို၎င်း၊ လေ့လာစုံစမ်းခဲ့သည်။ (ကယ်လဗင်, ဒဗျူ၊တီ — လည်းရှု။) တော်ဝင်အသင်းက ဂျူးလအား ငွေကြေးထောက်ပံ့၍ သုတေသနလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင် စေသဖြင့် ကွန်ဒင်ဆားကို တီထွင်နိုင်သည်။ ဂျူးလတီထွင် သောကွန်ဒင်ဆားများသည် ထိုအခါက သင်္ဘောများတွင် အသုံးပြုသော ရေနွေးငွေအင်ဂျင်စက်များကို ပိုမိုရှိကောင်းမွန်လာစေလေသည်။

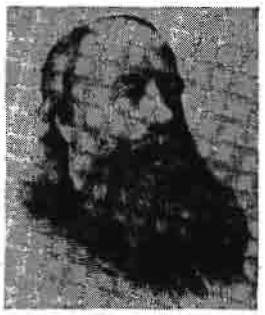

ရူပဗေဒပညာရှင်ဂျေ၊ ပီ၊ဂျူးလ

ဂျူးလသည် ဂုဏ်ထူးဘွဲ့ထူးများစွာတို့ဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။ ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် တော်ဝင်အသင်းဝင်တဦးဖြစ်လာသည်။ ၁၈၈၉ ခုနှစ်အောက်ထိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ဂျယ်လတင်း။ ။တိရစ္ဆာန်တို့၏အရိုး၊ ဦးချိနှင့်ခွာများကို အက်ဆစ် အပျော့ရည် ထဲတွင် စိမ်လိုက်လျှင် အချို သော အစိတ်အပိုင်းများသည် အရည်ပျော်သွား၍ အချိုသည် အရည်မပျော်ဘဲကျန်ခဲ့သည်။ အရည်မပျော်ဘဲကျန်ခဲ့သောအစိတ်အပိုင်းများကို ရေတွင်ထံည့်၍ပြုတ်လိုက်လျှင် ကော်ရည်ဖြစ်လာသည်။ အရောင်မှာဝါတာတာရှိ၍ အရသာမရှိချေ။ ခဲသွားသောအခါ မာ၍ဆတ်လာသည်။ ထို ကော်ကိုဂျယ်လတင်းဟုခေါ်သည်။ ကျောက်ကြောဟုခေါ်သည့် ငါးစည်ဖောင်းကော်မှာ ဂျယ်လတင်းအကောင်းဆုံးအစားဖြစ်၍ ယင်းကိုလူတို့စားသုံးနိုင်သည်။ (ငါးစည်ဖောင်းကော် — ရှု။)

စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းတွင် ဂျယ်လတင်းကိုများစွာအသုံးပြုကြသည်။ ဂျယ်လတင်းသန့်သန့်ကို သရည်စာမှုံနှင့် အခြားအစားအသောက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြု၍ ဂျယ်လတင်းအညွှံစားကိုမူ ကော်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။ ဂျယ်လတင်းမှရသောကော်သည်အလွန်စေးကပ်သဖြင့် ပစ္စည်းများဆက်စပ်ရာ၌အသုံးပြုသည်။ ဂျယ်လတင်းအညွှံစားကို ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ် ရည်နှင့် သန့်အောင်ပြုလုပ်လိုက်သောအခါ အရောင်ဖြူလာ၍ အလင်းမပေါက်တပေါက်ရှိသော ဂျယ်လတင်းအကောင်းစားကိုရသည်။ ဂျယ်လတင်းကို အစားအသောက်များမာလာစေရန်နှင့် အရက်များကိုသန့်အောင်လုပ်ရာ၌လည်းအသုံးပြုသည်။ အချောင်းလိုက်လှီးဖြတ်၍ ဈေးတွင်ရောင်းချကြသောကျွဲ

www.burmeseclassic.com

ကော်မှာ ဂျယ်လတင်းအညွှံစားပင်ဖြစ်၏။ ကျွဲကော်ကိုပုံ နှိပ်စက်မင် လုံးများ သွန်းလုပ်ရာတွင် အဓိက အသုံးပြုကြသည်။ ဂျယ်လတင်းကို ဆေးလုံးကလေးများ အပြင်ဖက်မှ သုတ်လိမ်းပေးရာတွင်ငင်း၊ သားရေနယ်လုပ်ငန်း၊ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း၊ စက္ကူလုပ်ငန်း၊ ရေခံပစ္စည်းလုပ်ငန်း၊ မင်လုပ်ငန်း၊ သားရေတုနှင့်ပိုးတုလုပ်ငန်းတို့တွင်ငင်း များစွာအသုံးပြုကြသည်။ ဓါတ်ပုံရိုက်မှန်နှင့်ရုပ်ရှင်ကော်ပြားများပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ဂျယ်လတင်းကော်ကို အခြေခံပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြလေသည်။

ဂျယ်လတင်းကိုအစားအစာများပြုလုပ်ရာ၌လည်းအသုံးချနိုင်၏။

ဂျယ်လီကို, ဂျေ၊ အာ (ခရစ် ၁၈၅၉–၁၉၃၅)။ ။ဗြိတိသျှ ရေကြောင်းဖက်တွင် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများတွင် ဆာဂျွန်ရပ်ရှဝပ်ဂျယ်လီကို လည်းတယောက်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဂျယ်လီကို သည် ၁၈၅၉ ခုတွင်ဆောက်သမ္မတန်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်အခါကပင်ရေကြောင်းဖက်၌စိတ်အားထက်သန်သဖြင့် ၁၈၇၂ ခုနှစ် ၁၃ နှစ်သားအရွယ်တွင် ရေတပ်သို့ဝင်ခဲ့သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ကုန်သွယ်ရေကြောင်းဆိုင်ရာတွင်မာလိန်မှူးဖြစ်၍ သူ၏ဘေးမှာ စစ်ပွဲပေါင်းများစွာ၌ ပါဝင်တိုက်ခိုက်သဖြင့် ပွဲရခဲ့သော ဒုတိယရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်ကြီးဖိလစ်ပက်တန် ဖြစ်သည်။

ဂျယ်လီကို သည်ရေတပ်သို့ဝင်ပြီး၍ ၈ နှစ်ကြာသောအခါ ရေတပ်ဗိုလ်ကြီးရာထူးသို့တိုး မြှင့်ပေးခြင်းခံရသည်။ ဂျယ်လီကိုသည် ရေကြောင်းဖက်တွင်အမှုထမ်းသက်ရင့်လေလေ၊ အရည်အခြင်း တိုးတက်ထူးချွန်လေလေဖြစ်ရကား၊ အရေးကြီးသောတာဝန်များကို ရွပ်ရွပ်ချုံချုံဆောင် ရွက်နိုင် ခဲ့သဖြင့် ဆုတံဆိပ်မြောက်မြားစွာဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်း ခံရလေသည်။ ရာထူးများလည်းတိုးတက်လာလေသည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်ကလေး အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရပြီးနောက် ၁၉၁၄ ခုနှစ်ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် ဂျယ်လီကိုသည် ရေကြောင်းသေနာပတိချုပ်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရ၍ မဟာရေတပ်မတော်ကိုအုပ်ချုပ်ရသည်။ ၁၉၁၆ ခုနှစ်မေလ ၃၁ ရက်နေ့တွင်တိုက်ခိုက်သော ဂျတ်တလန်စစ်ပွဲတွင် ဂျာမန်ရေတပ်ကြီးကို ရွပ်ရွပ်ချုံချုံ တိုက်ခိုက်နိုင် နင်းလိုက်သောကြောင့် ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးများစွာဖြင့် သူကောင်းပြုခြင်းခံရလေသည်။ ထိုနှစ်နိုဝင်ဘာလမှစ၍ ပဌမရေကြောင်းဆိုင်ရာအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ဗိုင်းကောင့်ခေါ် သူကောင်းဘွဲ့ဖြင့် အခြီးမြှင့်ခံရပြီးနောက် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင်ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ထိုကြောင့် ဂျယ်လီကိုသည် ပဌမကမ္ဘာစစ်၏ရေကြောင်းအာဇာနည်အဖြစ် ယခုတိုင် ကျော်ကြားလျက်ရှိသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၄ ခုနှစ်အထိ နယူးဇီလန်ကျွန်းတွင်ဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် ပဉ္ဇမဂျော့ဘုရင်မင်းမြတ်က 'အား' ခေါ် သူကောင်းဘွဲ့ဖြင့်မှူးမတ်ငယ်အဖြစ် အပ်နှင်းခြီးမြှင့်ပြန်လေသည်။ ဂျယ်လီကို ကားရေကြောင်းအမြောက်ပစ်အတတ်များတွင် ထူးချွန်သော ပါရဂူတဦးဖြစ်သည့်အလျောက် သူ၏ဆောင်ရွက်ချက်အရ

ဗြိတိသျှရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်ဂျေ၊အာ၊ဂျယ်လီကို

www.burmeseclassic.com

အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင်၊ ဟန်နီဗာအန္တယ်ကျော့ဘုရင်များ
(အထက်ဝဲ) ပဌမကျော့၊ (အထက်ယာ) ဒုတိယကျော့
(အောက်ဝဲ) တတိယကျော့၊ (အောက်ယာ) စတုတ္ထကျော့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗြိတိသျှ ရေကြောင်း အမြောက်ဌာနသည် အထူးပင်တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ ထိုရေကြောင်းအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား ၁၉၃၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင်ကွယ်လွန်ရာ သူ၏ရုပ်အလောင်းကို အခြားသော ဗြိတိန် အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့်အတူ စိန်ပေါဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင်မြှုပ်နှံထားလေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးရေးသားခဲသော 'မဟာရေတပ်မတော်' (၁၉၁၄–၁၆) နှင့် 'ရေကြောင်းစစ်ပွဲ၏အဖြစ်အပျက်များ' ဟူသောစာအုပ် ၂ အုပ်ကား ဗြိတိသျှ ရေကြောင်းဆိုင်ရာမှတ်တမ်းကြီးများသဖွယ်ဖြစ်ရာ ရာဇဝင်ကို အထောက်အပံ့အလွန်ပေးသော အဖိုးတန်သည့်စာအုပ်ကြီးများပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဂျော့ဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်)။ ။အင်္ဂလန်ပြည်၌ဂျော့အမည်နှင့် ဘုရင် ၆ ပါးမင်းပြုခဲ့ကြရာပဌမ ၄ ဦးမှာ ဟန်နိုဗာအနွယ်များဖြစ်၍ ကျန် ၂ ဦးမှာ ပဌမကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် အမည်ပြောင်းလဲခဲ့သော ဝင်ဆာအနွယ်များဖြစ်ကြသည်။

ခရစ် ၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင်အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင် အန်ဘုရင်မကြီးတွင် ထီးမွေနန်းမွေဆက်ခံရန် သားထောက်သမီးခံမကျန်ရစ်ခဲ့ရကားဂျာမန်အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည့်ဂျော့မင်းသားက အင်္ဂလိပ်ထီးနန်းကိုဆက်ခံစိုးစံလေသည်။

ပဌမဂျော့ (ခရစ် ၁၆၆၀–၁၇၂၇) သည် အင်္ဂလန်ပြည် ပဌမဂျိမ်းဘုရင်၏ သမီးတော် အယ်လစ်ဇဗက် မင်းသမီးမှ ပေါက်ဖွားသောအနွယ်ဖြစ်၍ ဂျာမနီ ဟန်နိုဗာနယ်စားမင်းသားဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်ထီးနန်းကို ရှေးဦးစွာဆက်ခံစိုးစံသူ ပဌမဂျော့သည် ၁၆၆၀ ပြည့်နှစ်မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ဟန်နိုဗာ၌ဖွားမြင်၍၊ ၁၆၉၈ ခုနှစ်တွင်ထိုနယ်ကိုစားရသော မင်းသားကြီးဖြစ်လာပြီးသည့်နောက် ၁၄ ဆက်မြောက်၊ ပြင်သစ်ဘုရင်လူဝီအားဆန့်ကျင်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ နန်းတက်သောအခါဂျော့မှာ ၅၄ နှစ်မျှပင်ရှိခဲ့လေပြီ။

သူသည်အင်္ဂလန်ထက်ဂျာမနီနိုင်ငံရှိမြေများကို ပိုမိုစွဲလန်းခဲ့၏။ တိုင်းရေးပြည်မှုကိုလည်း စိတ်ပါဝင်စားခြင်းမရှိလှဘဲ အင်္ဂလိပ်အမတ်ကြီးများနှင့် သာလွှဲအပ်ထားခဲ့ရာ နန်းရင်းဝန်ရောဗတ်ဝါလပိုကသာနိုင်ငံကြီးကိုကြိုးကိုင်ခဲ့လေသည်။

သူ့လက်ထက်၌ စတူးဝပ်အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည့် ဂျိမ်းစတူးဝပ်သည် ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင်စကော့တလန်သို့လာရောက်ကာတောင်ပေါ် သားများနှင့်ပူးပေါင်း၍သူပုန်ထလေသည်။ မင်းလောင်းဂျိမ်း၏ ဘက်တော်သားများကို ဂျက္ကဗိုက်ဟုခေါ်၍ထိုပုန်ကန်မှုကြီးကို ဂျက္ကဗိုက်ပုန်ကန်မှုကြီးဟုခေါ်၏။ (ဂျက္ကဗိုက် — ရှု။) သို့သော်ဂျိမ်းမှာနောက်ဆုံး၌ အရေးနိမ့်၍ထွက်ပြေးရ၏။ ပဌမဂျော့ဘုရင်သည် ၁၇၂၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင်ကံတော်ကုန်လေသည်။

ဒုတိယဂျော့ (ခရစ် ၁၆၈၃–၁၇၆၀)။ ပဌမဂျော့ဘုရင် နတ်ရွာလွန်လျှင် သားတော်ဒုတိယဂျော့နန်းတက်သည်။ သူသည်လည်းဟန်နိုဗာနယ်များကို အင်္ဂလန်ထက်ပင်ပို၍ခင်တွယ်ခဲ့၏။ ဖခင်ကဲ့သို့ပင်တိုင်းရေးပြည်မှုများကို မှူးကြီးမတ်ကြီးများသို့ လွှဲအပ်ထားလျက်၊ သူ၏နန်းစံချိန်ရှေ့ပိုင်းတွင် နန်းရင်းဝန်ရောဗတ်ဝါလပိုကရင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင်ဝီလျံပစ်အကြီးကရင်းစီမံခန့်ခွဲကြ၏။ သူ့လက်ထက်၌ပြင်သစ်တို့နှင့်ဖြစ်ပွားသော စစ်ပွဲများတွင်နိုင်သဖြင့်ကနေဒါနိုင်ငံကို အပိုင်ရလိုက်၍ အိန္ဒိယပြည်တွင်လည်း ရောဗတ်ကလိုက်၏ စွမ်းရည်ဖြင့်နယ်ပယ်အချို့ကိုအနိုင်ရခဲ့လေသည်။

၁၇၄၅ ခုနှစ်သူ၏လက်ထက်တွင်ထကြွသောဂျက္ကဗိုက်ပုန်ကန်မှုမှာ သူ့ဖခင်လက်ထက်ကထက်ပင်ဆိုးရွားခဲ့၏။ ဂျိမ်းစတူးဝပ်၏သားချာလီမင်းသားကလေးသည် စကော့တလန်သားများ၏အကူအညီဖြင့် အစကနဦးတွင် အောင်မြင်စွာတိုက်ခိုက်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ၁၇၄၆ ခုနှစ် 'ကလော့ဒင်' တိုက်ပွဲတွင် အရှုံးကြီး ရှုံးပြီးနောက် အင်္ဂလန်မှနောက်ဆုံးထွက်ခွာသွားရလေသည်။

ဒုတိယဂျော့ဘုရင်၏မိဖုရားကယ်ရှိလိုင်းမှာ စွမ်းလွန်းတမံဆောင်ရွက်နိုင်သူဖြစ်၍ ဘုရင်ကြီးအားအထူးအကူအညီပေးခဲ့၏။ ဒုတိယဂျော့ဘုရင်သည် အလှအပအခမ်းအနားတို့ကို အထူးနှစ်သက်၏။ အသုံးအစွဲအနေအထိုင်၌မူ အလွန်စေ့စပ်သေချာပြီးလျှင် စစ်စီလှသော ဘုရင်တပါးဖြစ်လေသည်။ သို့စဉ်လျက်ထိုမင်းလက်ထက်တွင် ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲများဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတော်အကြွေးမှာနှစ်ဆမျှတိုးတက်ခဲ့လေသည်။ (ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲ — ရှု။)

ဒုတိယဂျော့ဘုရင်သည် ၁၆၈၃ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဟန်နိုဗာ၌ဖွားမြင်၍အင်္ဂလိပ်ထီးနန်းကို ၁၇၂၇ ခုနှစ်မှ ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်ထိ ၃၃ နှစ်တိုင်စိုးစံခဲ့ပြီးနောက် ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်အောက်တိုဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင်ကံကုန်လေသည်။

ထိုမင်းကွယ်လွန်ပြီးနောက် အိမ်နိမ့်စံဘဝကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့သော သားတော်အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာ ဖရက်ဒရစ်၏ သားတတိယဂျော့ကထီးမွေနန်းလျာကိုရရှိခဲ့၏။

တတိယဂျော့ (ခရစ် ၁၇၃၈–၁၈၂၀) သည် ၁၇၃၈ ခုနှစ်ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့တွင်အင်္ဂလန်၌ ဖွားမြင်၍ ပဌမနှင့် ဒုတိယဂျော့ဘုရင်များနှင့်မတူဘဲ အင်္ဂလန်မွေး အင်္ဂလန်ကြီးဖြစ်ရကား အင်္ဂလိပ်ဖြစ်ရသည်ကိုပင်ဂုဏ်ယူသောပဌမဆုံးဟန်နိုဗာဆက်မင်းဖြစ်လေသည်။

ငယ်စဉ်ကပင် 'မျိုးချစ်ဘုရင်ဝါဒ' ကိုသင်ယူခဲ့ရသဖြင့် ကက်ဗိနက်ဝန်ကြီးအဖွဲ့က တိုင်းပြည်အား ဘုရင့်ကိုယ်စားအုပ်ချုပ်ခြင်းကိုရင်း၊ ကက်ဗိနက်ကိုထောက်ခံသောအင်အားကောင်းသည့်ပါတီက အုပ်ချုပ်ရေးဝါဒကိုဘုရင့်ကိုယ်စားဖန်တီးသည်ကိုရင်း မလိုလားမနှစ်သက်ခဲ့ချေ။ ၁၇၆၀

www.burmeseclassic.com

ပြည့်နှစ်တွင် ဘုရင်ဖြစ်လာသော အခါ သူသည်တိုင်းပြည်ကိုစိုးမိုးအုပ်ချုပ်ရုံမျှသာမက စံနစ်တကျလည်းအုပ်ချုပ်ရန်သန့်ဌာန်ချထားသည့်အတိုင်း ပါလီမန်တွင်ဂှစ်ပါတီလွှမ်းမိုးခြင်းကိုစတင်ဖြိုဖျက်လေသည်။

ပြည်တွင်းရန်အေးစေရန် ပြည်ပရန်ကိုလည်းငြိမ်းစေရမည်ဖြစ်သဖြင့် ဂျော့ဘုရင်သည်နန်းရင်းဝန်ပစ်အား ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲကိုရပ်စဲစေ၏။ ပစ်လည်းဘုရင်နှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲပြားကာ ရာထူးမှနုတ်ထွက်လေတော့၏။ ၁၇၆၂ ခုနှစ်တွင်သူ၏ငယ်ဆရာဖြစ်သောဗျူ အား နန်းရင်းဝန်ခန့်၍ဘုရင့်အလိုတော်ကျကက်ဗိနက် အဖွဲ့အစိုးရပေါ် ပေါက်လာစေ၏။ ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲရပ်စဲရန်စာချုပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နာမည်ပျက်သဖြင့်ဗျူလည်းရာထူးမှနုတ်ထွက်ရပြန်၏။

ထိုနောက်ဘုရင့်ဩဇာစူးရှမည့် နန်းရင်းဝန်များ မပေါ်ပေါက်ဘဲရှိနေခဲ့သည်။ သို့နှင့်ပင်အလျော့မပေးဘဲတရားသောနည်း၊ မတရားသောနည်းတို့ကိုသုံး၍ တိုရီများနှင့်ပူးပေါင်းကာ ၁၇၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဘုရင့်ပါတီတခုကိုပါလီမန်၌ထူထောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါတိုရီဂိုဏ်းဝင်လော့နော့သည် ဘုရင့်အလိုတော်ကျအစိုးရအဖွဲ့တွင် နန်းရင်းဝန်ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ဘုရင်နှင့်လော့နော့တို့သည်တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးဝါဒကို လွတ်လပ်စွာဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော်သူတို့ ၂ ဦး၏ညွှံဖျင်းမှုမလိမ်မာမှုတို့ကြောင့် ထိုအချိန်အတွင်းအမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးစစ်ဖြစ်ပွားကာ အမေရိကန်ကိုလိုနီနိုင်ငံများဆုံးရှုံးခဲ့ရလေသည်။

ဘုရင်ကြီးမှာမကြာခဏစိတ်ဖောက်ပြန်တတ်သောရောဂါရှိသဖြင့် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းက သူ၏ကိုယ်စားအုပ်ချုပ်ရလေရာ ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင်ဘုရင်ကြီးမှာလုံးလုံးရူးသွပ်သွားရှာလေသည်။ ထိုမျှသာမကမျက်စိကွယ်သွားသောဝေဒနာကိုလည်း တာရှည်စွာခံစားရပြီးနောက် ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ်ဇန္ဒဝါရီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင်ကံကုန်လေသည်။

စတုတ္ထဂျော့ (ခရစ် ၁၇၆၂–၁၈၃၀)။ ဘုရင်ကြီးနတ်ရွာလွန်လေသော်သူ၏သားတော်အကြီးဆုံးသည် စတုတ္ထဂျော့အမည်ဖြင့် ထီးနန်းအရိပ်အရာကိုယူလေ၏။ စတုတ္ထဂျော့ဘုရင်သည် ၁၇၆၂ ခုသြဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်၍ထိုနှစ်ကပင် ဝေလမင်းသားဘွဲ့ကိုရရှိခဲ့သူဖြစ်၏။ သို့ရာတွင်သူသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဘုရင်များထဲတွင် တိုင်းသူပြည်သားတို့မုန်းတီးရွံရှာဆုံးဘုရင်ဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်ကရှပ်ရည်သန့်ပြန့်ခန့်ညား၍ အနေအထိုင် အားဖြင့် သိမ်မွေ့သူတယောက်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ကြီးပြင်းလာသောအခါအသုံးအဖြုန်းလွန်ကဲခြင်း၊ မသင့်လျော်သောအပေါင်းအသင်းများနှင့်ပေါင်းဖော်ခြင်း၊ မလျောက်ပတ်သောအပျော်အပါးတို့ကိုလိုက်စားခြင်းတို့ကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားများ၏အကြည်ညိုပျက်ခြင်းကိုခံရ၏။

၁၇၈၈ ခုနှစ်တွင်ဖခင်တတိယဂျော့ဘုရင် စိတ်ဖောက်ပြန်သွားသည့်အခါ တိုင်းပြည်ကိုခေတ္တမျှ တကြိမ်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပြီးနောက်၊ ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင်ဘုရင်ကြီးလုံးလုံးရူးသွပ်သွားသည့်အခါ ၉ နှစ်ကြာမျှဒုတိယ အကြိမ် အုပ်ချုပ်ခဲ့ရပြန်သည်။ နန်းစံ ၁၀ နှစ်အတွင်း သူသည်တိုင်းရေးပြည်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထိရောက်ကျနစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိ ခဲ့သည့်ပြင် ဂရိတ်ဗြိတိန်နိုင်ငံနှင့်တကွဟန်နိုဗာနယ်များ၏အုပ်ချုပ်မှုရေးရာတို့ကို အမတ်ကြီး များအားလွှဲအပ်ထားခဲ့လေသည်။

မှတ်သားသင့်သော အချက်တချက်မှာ သူ၏လက်ထက်တွင်ပဌမအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုစစ်မှာ ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင်စတင်ဖြစ်ပွားရှိ ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် ရန္တပိုစာချုပ်ဖြင့်ပြေငြိမ်းရပ်စဲခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ထိုစစ်ပွဲအပြီးတွင်အာသံ၊ ရခိုင်နှင့်တနံ့သံ်ာရီနယ်များကို မြန်မာတို့လက်မှရရှိလေသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် အခြားထင်ရှားသောအဖြစ်အပျက်များမှာ ရေတပ်ဗိုလ်ရပ်ကော့ရင်းတန် ဦးစီးသော အင်္ဂလိပ်ရေတပ်သည် ၁၈၂၇ ခုနှစ်တွင် တူရကီရေတပ်အား 'နာဗာရီးနိုး' စစ်ပွဲ၌အနိုင်ရခြင်း၊ အယူဝါဒကွဲနှိပ်ကွပ်ရေးဥပဒေများကို ၁၈၂၈ ခုနှစ်တွင်ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ဗရင်ဂျီများချုပ်ချယ်မှုလွတ်လပ်ရေးအက်ဥပဒေတရပ်ကို ၁၈၂၉ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းစသည်တို့ဖြစ်လေသည်။

စတုတ္ထဂျော့သည် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင်ကံကုန်ခဲ့ရာ သူ၏တဦးတည်းသောသမီးတော်မှာလည်း ဘုရင်ကြီးအလျင်ကွယ်လွန်ခဲ့သဖြင့်ထီးနန်းအရိုက်အရာကို ညီတော်ဖြစ်သူစတုတ္ထဝီလျံကဆက်ခံစိုးစံလေသည်။

စတုတ္ထဂျော့အားရွံရှာမုန်း တီး သလောက် တိုင်းသူပြည်သား တို့၏ချစ်ခင် လေး စား ခြင်းကို ခံရသူကား ပဉ္ဇမဂျော့ပင်ဖြစ်လေတော့သည်။

ပဉ္ဇမဂျော့ (ခရစ် ၁၈၆၅–၁၉၃၆)။ ထိုမင်းသည်တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်မှုရေးရာများတွင် အသိအလိမ္မာဥာဏ်ပညာအမြော်အမြင်ကြီး၍ သူ၏ခမည်းတော် သတ္တမအက်ဒွပ် ဘုရင်နှင့်သူ၏ ဖွားတော်ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးတို့၏ခြေရာကို ကောင်းစွာနင်းနိုင်သော ဘုရင်ဖြစ်၏။ သတ္တမအက်ဒွပ် ဘုရင်နှင့်အယ်လက်ဇန္ဒြာမိဖုရားကြီးတို့၏ ဒုတိယသားတော်ဖြစ်၍ ၁၈၆၅ ခုနှစ်ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့၌ လန်ဒန်မြို့မာလဗာရာစံအိမ်တော်တွင်ဖွားမြင်၏။ ၆ နှစ်ကျော်ခန့်အရွယ်တွင်သူ့ထက် ၂ နှစ်မျှကြီးသောနောင်တော်အဲလဗတ်မင်း သား နှင့် အတူစာပေသင်ကြားခဲ့ပြီးနောက်၁၂နှစ်သား အရွယ်တွင် ရေတပ်သို့ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့ရာ၊ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်၌ရေကြောင်းဗိုလ်မှူးကြီးရာထူးကိုရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင်နောင်တော်ကွယ်လွန်သဖြင့် နန်းညွှန့်နန်းလျာအဖြစ်သို့ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် ရေတပ်၌အမှုထမ်းခြင်းကိုလည်းစွန့်လွှတ်လိုက်ရလေတော့သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၈၉၂ ခုနှစ်၌ ယော့နယ်စားဒျုဘ္ဆဲကိုခံယူခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ဒျုဘ္ဆဲရ တက်နယ်စားကြီး၏ သမီးတော် မေရီမင်းသမီးနှင့် စုံဖက်ခဲ့၏။ ဂျော့နှင့်မေရီတို့တွင်သား သမီး ၆ ယောက်ထွန်းကားခဲ့ရာ တယောက်ပျက်စီးသဖြင့် သား ၄ ယောက်နှင့်သမီးတယောက်ကျန်ရှိ၏။ သားတော်များမှာ အဌမအက်ဒွပ်ဘုရင်၊ ဆဌမဂျော့ဘုရင်၊ ဂလော့စတာနယ်စားဒျုဘ္ဆဲရ ဟင်နရီမင်းသားနှင့် ကင့်နယ်စားဒျုဘ္ဆဲရဂျော့မင်းသားတို့ဖြစ်ကြ၍ တပါးတည်းသော သမီးတော်မှာ မင်းသမီးကြီး မေရီဖြစ်သည်။

ပြည်သူတို့ကြည်ညိုသော ပဌမဂျော့ဘုရင်

ခမည်းတော်သတ္တမအက်ဒွပ်ဘုရင်ကြီးကဲ့သို့ပင်ဘုရင်မဖြစ်မီ ဗြိတိသျအင်ပိုင်ယာကို လှည့်လည်ခဲ့၏။ ပင်လယ်ရပ်ခြားရှိ ဗြိတိသျပိုင်နယ်များ အကြောင်းကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့လေ့လာကြည့်ရှုခဲ့၏။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ဩစတြေးလီးယား၊ နယူးဇီလန်၊ တောင်အာဖရိကနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံများသို့သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့၏။ ဩစတြေးလီးယားသို့ရောက်စဉ်က ပဌမဆုံးဖြစ်သော ပါလီမန်ကိုဖွင့်လှစ်ခဲ့၏။ ထိုနှစ်၌ပင်ဝေလမင်းသားဘ္ဆဲကိုခံယူခဲ့သည်။ ခမည်းတော်လွန်သည့် ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်မေလ ၆ ရက်နေ့တွင် ထီးနန်းဆက်ခံ၍ ၁၉၁၁ ခုနှစ်ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင်မှ ရာဇဘိသေကကိုခံယူသည်။ ထိုနှစ်၌ပင်ဂျော့ဘုရင်သည်အိန္ဒိယပြည်သို့မေရီမိဖုရားကြီးနှင့်အတူ တိုင်းခမ်းလှည့်လည်လေသည်။

သူ၏လက်ထက်တွင် ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး (၁၉၁၄–၁၈) ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုအတွင်းဂျော့ဘုရင်သည် စစ်မြေပြင်ရှိရာ ပြင်သစ်နိုင်ငံ သို့အခေါက်ခေါက် အခါခါသွားရောက်ပြီးလျှင် စစ်သည် တော်သားများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးအားပေး၏။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင်ဂျာမန်အဆောင်အယောင်များကို စွန့်ပယ်ပြီးနောက် 'ဝင်ဆာမင်းမျိုး' ဟူ၍ကျေညာခဲ့လေသည်။ သူ၏လက်ထက်တွင် တိုင်းသူပြည်သားများက ဘုရင်အားကြည်ညိုလေးစားမှုတိုးတက်ခဲ့၏။ အင်္ဂလန်နှင့်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရသော ဒိုမီနီယန်တိုင်းပြည်များကြားတွင် ဘုရင်သည်အဓိကအဆက်အသွယ်ကြီးဖြစ်လာတော့သည်။

၁၉၃၅ ခုနှစ်မေလတွင် မင်းသက် ၂၅ နှစ်မြောက်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဆီးလဗားဂျုဗလီပွဲကို အင်္ဂလန်နှင့် တကွဗြိတိသျအင်ပိုင်ယာနိုင်ငံတဝှန်းလုံးတွင် သိုက်မြိုက်စည်ကားစွာကျင်းပကြ၏။ ဤပွဲမကျင်းပမီ ၁၉၂၈–၂၉ ခုနှစ်တွင် ဂျော့ဘုရင်အသည်းအသန်နာမကျန်းဖြစ်သော အခါ၌ ပြည် သူပြည် သားတို့ကြောင့် ကြစိုးရိမ်ဖြစ်ကြပုံကိုဂင်း၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ်ဇန္နဝါရီ ၂၀ ရက်နေ့၌ ဘုရင်ကံကုန်သည်တွင် အမျိုးနှင့်ချီ၍ ကြည် ကွဲဝမ်းနည်းကြပုံကိုဂင်း၊ ထောက်ချင့်ခြင်းအားဖြင့် ဤဘုရင်အားမည်မျှလောက်ခင်မင်လေးစားကြသည်ကို ထင်ရှားစွာသိနိုင်လေသည်။

ပဌမဂျော့ဘုရင်သည် တိုင်းသူပြည်သားများအား အသံလွှင့်ဌာနမှပဌမဦးဆုံးမိန့်ခွန်း စကားမြွက်ကြားခဲ့သော အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ဖြစ်၏။ သူ၏လက်ထက်တွင် ထင်ရှားသော အဖြစ်အပျက်အချို့မှာမိန်းမများဆန္ဒမဲပေးခွင့် ရရှိခြင်း၊ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားခြင်း၊ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် အိုင်ယာလန်အားလွတ်လပ်ရေးပေးခြင်း၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင်လေဘာအစိုးရပဌမဆုံးအကြိမ်တက်လာခြင်းနှင့် ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေသပိတ်ကြီးပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းများဖြစ်၏။

ဆဌမဂျော့ (ခရစ် ၁၈၉၅–၁၉၅၂)။ ထိုမင်းသည် ပဌမဂျော့၏ဒုတိယသားတော်ဖြစ်၏။ ငယ်နာမည်မှာအဲလဗတ်မင်းသားဖြစ်၍ ၁၈၉၅ ခုဒီဇင်ဘာ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဆန်ဒရင်ဂမ်ရှိ ယော့အိမ်တော်ငယ်၌ဖွားမြင်လေသည်။

အသက် ၁၄ နှစ်တွင်ရေကြောင်းအတတ်ကိုသင်ယူပြီးနောက် ၁၇ နှစ်သားအရွယ်တွင်ရေတပ်သို့ဝင်ရောက်အမှုထမ်းယင်း၊ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံများသို့လှည့်လည်ခဲ့၏။ ပဌမစစ်ကြီးအတွင်း ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် မြောက်ပင်လယ်၌ဖြစ်ပွားသော ဂျတ်တလန် စစ်ပွဲ၌ တူးချန်

www.burmeseclassic.com

စွာအမှုထမ်းခဲ့၏။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ရေတပ်လေကြောင်းဌာနခွဲ၌ ပိုလ်မှူးကြီးရာထူးဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရ၏။

ထိုနောက် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်သို့ဝင်ရောက်ကာ နိုင်ငံသမိုင်း၊ ဘာဂဗေဒ၊ အုပ်ချုပ်မှုရေးရာ၊ ပြည်သူ့နီတိနှင့် စက်မှုပညာရပ်များကိုလေ့လာဆည်းပူးခဲ့၏။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယော့နယ်စား ဒျူ ဘွဲ့ကို ခံယူပြီးနောက် ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင်အားဘွဲ့ရ စထရက်မိုး နယ်စား၏ သမီးအယ်လစ်ဇဗက်နှင့် လက်ထပ်ခဲ့လေသည်။ ကြင်ယာတော်မှာစကော့မင်းသွေးပါသောမင်းသမီးတပါးဖြစ်၏။ သို့ဖြင့် ဇနီးမောင်နှံတွင် အယ်လစ်ဇဗက်နှင့် မာဂရက်ဟူ၍ သမီးတော်နှစ်ပါးထွန်းကားခဲ့ရာ သမီးတော်အကြီးဖြစ်သော အယ်လစ်ဇဗက် မင်းသမီးမှာ ထီးဥဿန် နန်းလျာဖြစ်သည်။

ဆဋ္ဌမကျော့ဘုရင်ကိုမင်းမြောက်တန်ဆာဖြင့်တွေ့မြင်ရပုံ

ကျော့သည်ယော့နယ်စား ဘဝ၌ ကြင်ယာတော်နှင့်အတူ ၁၉၂၄ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၂၅ ခုနှစ်များတွင် အာဖရိကတိုက်ရှိကင်းနယား၊ ယူဂန်ဒါးနှင့်ဆုဇန်နယ်များသို့ငင်း၊ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ဩစတြေးလီးယားနှင့် နယူးဇီလန်သို့ငင်း၊ သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့၏။ ဩစတြေးလီးယားသို့ရောက်စဉ် ဗရားမြို့၌ ပါလီမန်အဆောက်အအုံ ဖွင့်ပွဲကိုတက်ရောက်ခဲ့လေသည်။

ကျော့သည်ကစားခုန်စားဖက်တွင်ဝါသနာထံုလျက် သောလုံးကန်ခြင်း၊ တင်းနစ်ရိုက်ခြင်း၊ ပိုလိုရိုက်ခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်းထို့တွင် နာမည်ရသူတဦးဖြစ်၏။ ထီးနန်းမစိုးစံမီကပင် စက်မှုအလုပ်သမားများဆိုင်ရာ သက်သာချောင်ချိရေးလုပ်ငန်းများ၌ငင်း၊ လူငယ်ကလပ်အသင်းလုပ်ငန်းများ၌ငင်း၊ စိတ်ဇောကိုယ်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ဘုရင်ဖြစ်ပြီးသည့်နောက်မှပင် ဆောက်သဝေါ့၌ နှစ်စဉ်ကျင်းပသောလူငယ်တောစခန်းချပွဲသို့ မပျက်မကွက်တက်ရောက်ခဲ့၏။

သူ၏နောင်တော် အဋ္ဌမအက်ဒွပ်နန်း တက်သောအခါ ကျော့သည်ထီးဥဿန်နန်းလျာဖြစ်လာပြီးနောက် ၁၉၃၆ ခုနှစ်ဒီဇင်္ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့အင်္ဂမအက်ဒွပ်ဘုရင်နန်းစွန့်သည့်အခါတွင် ထီးမွေနန်းရာကိုဆက်ခံခဲ့လေသည်။ ဘိသိက်ပွဲကိုမူ ၁၉၃၇ ခုနှစ် မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင်မှကျင်းပခဲ့၏။

၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင်မင်းမိဖုရားနှစ်ပါးတို့သည် ကနေဒါနှင့်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတို့သို့ တိုင်းခန်းလှည့်လည်ခဲ့ကြ၏။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး (၁၉၃၉–၄၅) ဖြစ်လာသောအခါမင်းမိဖုရားနှစ်ပါးတို့မှာ ကြီးလေးသောတာဝန်များကို ရွက်ဆောင်ကြရ၏။ စစ်ကြီးဖြစ်စဉ် ကျော့ဘုရင်သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံရှိစစ်သည် တော်များထံသို့ကိုယ် တိုင်သွားရောက်အားပေးခဲ့၏။ ၁၉၄၃ ခုနှစ် စစ်ပြင်းထန်နေစဉ်တွင် အာဖရိကမြောက်ပိုင်းရှိမဟာမိတ်တပ်များသို့ငင်း၊ မော်လတာကျွန်းသို့ငင်းသွားရောက်ခဲ့၏။ ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိစစ်စခန်းများ၊ စစ်နှင့်ဆိုင်သောစက်ရုံများ၊ သင်္ဘောကျင်းများ၊ ဆေးရုံများနှင့်စစ်ဒဏ်ခံကြရသော နေရာများသို့ မင်းမိဖုရားနှစ်ပါးလုံးပင်သွားရောက်အားပေးခဲ့ကြ၏။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ကျော့ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကြီးတို့သည် အယ်လစ်ဇဗက်မင်းသမီးနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကနယ်ပယ်များသို့တိုင်းခန်းလှည့်လည်ခဲ့ကြ၏။ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်အလူးအလဲခံခဲ့ရသောနိုင်ငံတော်ကြီးကို ကစဉ့်ကလျားမဖြစ်စေရန် ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။

ဆဋ္ဌမကျော့သည် ၁၉၅၂ ခုနှစ်ဖေဖွာရီလ ၆ ရက်နေ့တွင်နတ်ရွာစံသည်။

ဆဋ္ဌမကျော့ဘုရင်လက်ထက် ၁၉၄၈ ခုနှစ်ဦး၌ ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာ နိုင်ငံ သည် ဗြိတိသျှလက်အောက် ခံနိုင်ငံအဖြစ်မှ လွတ်မြောက်၍၊ လွတ်လပ် သောအချုပ်အချာအာဏာပိုင် နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ကျော်တို (ခရစ် ၁၂၇၆–၁၃၃၇)။ ။ဇူတာလျံလူမျိုး ကမ္ဘာကျော် ပန်းချီဆရာကြီး ကျော်တိုသည် ဥရောပတိုက်တွင်အနုပညာရပ်များပြန်လည်ဆန်းသစ်လာစကထွန်းကားခဲ့သည်။ သူ၏နာမည်အပြည့်အစုံမှာ ကျော်တိုဒီဗွန်ဗိုးနေးဖြစ်သည်။ ကျော်တိုသည် ဇူတလီမြောက်ပိုင်းရှိဖလော်ရင့်မြို့အနီး ရွာကလေးတရွာတွင် မွေးဖွားသည်ဟုအဆိုရှိသည်။ သူ၏ဖခင်မှာလယ်ပိုင်ရှင်တဦးဖြစ်၍ ကိုယ်ပိုင်လယ်ယာခြား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကို လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမြူကြောင်းသိရှိရသည်။ ဂျော်တိုသည်ကလေးဘဝက လမ်းပေါ်တွင်သိုးရုပ်တရုပ်ရေးဆွဲနေသည်ကို ထိုအခါကထင်ရှားသော ပန်းချီဆရာကြီးချီမားဗူဇ ကတွေ့သဖြင့် ဂျော်တိုကိုခေါ်သွားပြီးလျှင် ပန်းချီအတတ်ကိုသင်ကြားပေးသည်ဟုဆိုသည်။ ဂျော်တိုသည်ချီမားဗူဇနှင့် တွေ့ပြီးနောက် ထိုဆရာကြီးထံမှာပင် တပည့်ခံကာပန်းချီပညာကိုလေ့လာလိုက်စားခဲ့ရာ၊ မူလပါရမီခံရင့်သန်ပြီး သူဖြစ်သည့် အတိုင်း မကြာမီပင် ပန်းချီအတတ်တွင် ထက်မြက်ထူးချွန်လာလေသည်။ ဘဝကိုဖော်ကြရာတွင် ဂျော်တိုသည်သူမတူအောင်ကောင်းမွန်သေချာလှသည်။

ဂျော်တိုရှေးဦးစွာရေးဆွဲခဲ့သောပုံများမှာ အဆီဇီဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွင်းရှိ အဆီဇီစိန်ဖရန်းစစ်၏အထွဋ်ပွတ္တိကားများဖြစ်သည်။ သူသည်လူပုံများကိုရေးဆွဲရာတွင် သက်ရှိလူများကိုကြည့်၍ရေးဆွဲလေ့ရှိသည်။ ထိုပန်းချီကားများကို သူ၏ဆရာကြီးကိုယ်တိုင်စတင်ရေးဆွဲ၍အပြီးမသတ်သေးခင်ကွယ်လွန်သွားသောကြောင့် ဂျော်တိုကပင် တာဝန်ယူ၍အပြီးသတ်အထိဆက်လက်ရေးဆွဲခဲ့သည်ဟုအဆိုရှိသည်။

ထိုနောက်ဂျော်တိုသည်ရောမမြို့သို့သွားရောက်ကာ ရှေးဟောင်းရောမပြည်၏ ခမ်းနားသော အနုပညာရပ်များကိုလေ့လာဆည်းပူးခဲ့လေသည်။

ထိုနောက်ပက်ဒူအားမြို့သို့သွားရောက်ပြီးလျှင် ရှေးခေတ်ရောမပြည်၏ အရီနာမြို့ တည်ရာအရပ်ရှိစိန်မေရီဘုရားရှိခိုးကျောင်း၏ အတွင်းဖက် ၄ မျက်နှာလုံးကို ပန်းချီကားများရေးဆွဲပေးလေသည်။

ရောမမြို့တွင်စိန်ပီတာဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးကို တည်ဆောက်ပြီးသောအခါ အတွင်းဖက်၌ တန်ဆာဆင်ယင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတွင်းရှိ သုခုမပညာသည်များကိုပုပ်ရဟန်းမင်း၏ အမိန့်ဖြင့် လိုက်လံရှာဖွေ၍လက်ရာများကို တောင်းယူသည်။ ထိုသူများအနက်ဂျော်တိုအားစိတ်တိုင်းကျသဖြင့် အလျင်အမြန်ခေါ်ယူ၍ရေးခြယ်စေသည်။

ဂျော်တိုသည် အလုပ်နှင့်လက်မပြတ်ဘဲ အချိန်ရှိသမျှပန်းချီကားများကို ရေးခြယ်နေသောပညာသည်ကြီးဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့စာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားလှသော စာဆိုတော်ကြီးဒန်တီမှာ သူနှင့်ရင်းနှီးခင်မင်သောမိတ်ဆွေဖြစ်သည့်ပြင် အကြံဉာဏ်ပေးပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ်သည်။ ဂျော်တို၏လက်ရာကောင်းများသည်ပန်းချီကားများအဖြစ်သာအများအပြားကျန်ရစ်သောကြောင့် သူ့အားပန်းချီဆေးရေးအတတ်၌သာကျွမ်းကျင်သူဟု ထင်မြင်ဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း၊ ဗိသုကာအတတ်နှင့် ရုပ်လုံးဖော်အတတ်တွင်လည်း ကျွမ်းကျင်လှသူဖြစ်သည်။ ဖလော်ရင့်မြို့ရှိ ဂျူအိုမိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းခေါင်းလောင်းစင်ကြီးနှင့် ဂျော်တိုမျှော်စင်အဆောက်အအုံကြီးများ၏ပုံစံများမှာ ဂျော်တိုရေးဆွဲခဲ့သောပုံစံများဖြစ်သည်သာမက သူကိုယ်တိုင်ကြီးကြပ်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရသော အဆောက်အအုံကြီးများဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအဆောက်အအုံကြီးများဆုံးခန်းသို့မရောက်မီ ၁၃၃၇ ခုနှစ်၌ ပန်းချီဆရာကြီးဂျော်တိုကွယ်လွန်လေသည်။ သူ၏ တပည့်များကဆက်လက်၍လက်စသတ်သည်။ သူ၏ရုပ်အလောင်းကိုကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာဂုဏ်ပြုလျက်သူတည်ဆောက်ထားခဲ့သော ဖလော်ရင့်မြို့ရှိထင်ရှားသည့် ဂျူအိုမိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးအတွင်း၌ အမှတ်တရမြှုပ်နှံထားကြလေသည်။

ဣတာလျံပန်းချီကျော်ဂျော်တိုဒီဗွန်ဒိုးနေး

ဂျော်ဒန်နိုင်ငံ။ ။ဂျော်ဒန်နိုင်ငံကို ယခင်က ထရန်စဂျော်ဒန်ဟုခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် အမီအဗ္ဗဒူလာဘုရင် လက်ထက်၌ ၁၉၄၆ ခုနှစ်ဇွန်လ ၁၇ ရက် နေ့တွင် အတည်ပြုသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်အရ ထရန်စဂျော်ဒန်အမည်ကို ဂျော်ဒန်ဟုပြောင်းလိုက်၏။ သို့သော်ထိုအမည်ကို ၁၉၄၉ ခုနှစ်ရောက်မှပင် အများကအသုံးပြုလာကြလေသည်။

ထရန်စဂျော်ဒန်ဟုခေါ်ဝေါ်ရခြင်းမှာ ထိုပြည်ငယ်သည် မြေထဲပင်လယ်၏ အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေဒေသရှိ ဂျော်ဒန်မြစ်ကိုဖြတ်လျက်တည်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပြည်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၄,၇၅၀ ရှိသည်။ လူဦးရေမှာ မူလက ၃၅၀,၀၀၀ ခန့်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ သို့သော်ယခုအခါ လူဦးရေ ၁,၃၃၂,၉၇၉ ခန့်ရှိသည်ဟုခန့်မှန်းရသည်။ အစ္စလမ်အယူဝါဒီ အာရပ်လူမျိုးတို့နေထိုင်ရာ အာရပ်တိုင်းပြည်ဖြစ်၍ သူတို့၏နေထိုင်ပုံစံနစ်မှာ အလွန်ရှေးရိုးကျသေး၏။ ရှေးရောမအင်ပိုင်ယာခေတ်က လယ်ယာစိုက်ပျိုးသောတိုင်းပြည်ဖြစ်ခဲ့ငသာ်လည်း၊ နောင်အခါနှစ် ရာပေါင်းများစွာ လယ်မြေတို့ကိုပစ်ထားခဲ့သောကြောင့်၎င်း၊ မိုးနည်းပါးသွားသောကြောင့်၎င်း၊ လယ်မြေတို့မှာ စိုက်ပျိုး၍မဖြစ်

www.burmeseclassic.com

ထွန်းတော့ဘဲ ဂျော်ဒန်မြစ် တလျှောက် ကျဉ်းမြောင်းသော မြေကွက်အနည်းငယ်တွင်သာ ဂျုံ၊ မုယောစပါးနှင့် သစ်သီးများကိုစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၏။ ကုန်းမြင့်ဒေသများတွင်၊ စပျစ်ခြံများကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ များစွာသောအာရပ်တို့မှာကား သိုး၊ ဆိတ်များကို တနေရာမှ တနေရာသို့ လှည့်လည်ထိန်းကျောင်းကြလေသည်။ ထိုပြည်တွင်ရှိသောဓာတ်သတ္တုများမှာ ဖော့စဖိတ်နှင့်ပိုတက်တို့ဖြစ်သည်။ မြို့တော်မှာအမွန်ဖြစ်၏။ ထိုပြည်၏ဒေသအများသည်သဲကန္တာရဖြစ်၍ ရာသီဥတုမှာခြောက်သွေ့ ပြီးလျှင်နေ့အခါပူ၍ညဖက်တွင် ချမ်းအေးလှလေသည်။

ရှေးအခါက ထရန်စဂျော်ဒန်နှင့် ပါလက်စတိုင်းတို့မှာတပြည်တည်းဖြစ်၍ ပဌမကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် ထရန်စဂျော်ဒန်ကို တပြည်သတ်သတ် ခွဲထုတ်ပေးခဲ့လေသည်။ သို့သော်ဗြိတိသျှ ဩဇာခံပြည်တခုဖြစ်သည်။ ပဌမနှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအကြားတွင် ထိုပြည်နယ်၌ယဟူဒီနှင့်အာရပ်တို့၏ အဓိကရုဏ်းများမကြာခဏဖြစ်ပွားသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကမူ ယဟူဒီရောအာရပ်တို့ပါ ဂရိတ်ဗြိတိန်ဖက်မှကူညီတိုက်ခိုက်ပေးကြသည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင်ထရန်စဂျော်ဒန်မှာ ဘုရင်အုပ်စိုးသည့် လွတ်လပ်သောဂျော်ဒန်နိုင်ငံဟူ၍ဖြစ်လာ၏။ ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့်အနှစ် ၂၀ မဟာမိတ်စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသော်လည်း အကြောင်းရှိလာပါက ဂျော်ဒန်ကအာရပ်နိုင်ငံအဖွဲ့ကိုသာ ပဌမဦးစားပေးကာ ကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ကျေညာထားလေသည်။ ဂျော်ဒန်နိုင်ငံမှာအိန္ဒိယနှင့် ဥရောပတို့ဆက်သွယ်သည့် ကုန်းလမ်း ခရီးကြောင်းတွင် အရေးပါသော နိုင်ငံ တနိုင်ငံ အဖြစ် ဖြင့်ထင်ရှားသိရှိကြလေသည်။

ဂျောဂျီးယားပြည်နယ် (အမေရိက)။ ။ဂျောဂျီးယားနယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မူရင်းနယ် ၁၃ နယ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်လေသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဒုတိယဂျော့ဘုရင်ကိုအစွဲပြု၍ ဂျောဂျီးယားဟုတွင်သည်။ ခရစ် ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင်တည်ထောင်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အတ္တလန္တိတ်ကမ်းရိုးတန်း တောင်ပိုင်းတွင် တည်ရှိလေသည်။ ထိုနယ်၏အနောက်ဖက်၌ အယ်လဗားမားပြည်နယ်၊ အရှေ့ဖက်၌တောင်ကယ် ရိုလီးနားပြည်နယ်နှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊မြောက်ဖက်၌ တင်နက်ဆီပြည်နယ်နှင့် မြောက်ကယ်ရိုလီးနားပြည်နယ်၊ တောင်ဖက်၌ ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်တို့ရှိသည်။

ထိုပြည်နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၈,၈၇၆ ရှိ၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် သန်ကောင် စာရင်းအရ ၃,၄၄၄,၅၇၈ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းအနက်ကပ္ပလီ လူမျိုးတို့၏ဦးရေမှာ ၁,၀၀၀,၀၀၀ ကျော်လေသည်။

ဂျောဂျီးယားနယ်ကို ၁၅၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒီဆိုးတိုးအမည်ရှိဥရောပတိုက်သားတဦးက ပဌမဦးစွာရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော်လည်း ထိုနောက်နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့်ကြာသောအခါမှသာ ထိုနယ်တွင်ဥရောပတိုက်သားများ အခြေတကျနေထိုင်စပြုကြလေသည်။

ဂျောဂျီးယားပြည်နယ်၏ရာသီဥတုမှာ တနေရာနှင့်တနေရာမတူချေ။ ဂျောဂျီးယားတောင်ပိုင်း၏ ရာသီဥတုသည့် ဖလော်ရီဒါမြောက်ပိုင်း၏ ရာသီဥတုနှင့် တူ၏။ သို့ရာတွင် ပူလွန်း၊ အေးလွန်းသောရာသီဥတုမျိုးကား မည်သည့်အပိုင်းတွင်မျှမရှိသဖြင့် ယေဘုယျအားဖြင့်ဂျောဂျီးယားပြည်နယ်သည် သမမျှတသော ရာသီဥတုရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ မြောက်ပိုင်းတွင် မိုးအများဆုံးရွာသွန်း၍ အရှေ့ပိုင်းတွင်မိုးအနည်းဆုံးဖြစ်လေသည်။ ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်မှာလက်မ ၅၀ ခန့်ဖြစ်လေသည်။

ဂျောဂျီးယားနယ်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်ကြ၍ ဝါဂွမ်းကို အများဆုံးစိုက်ပျိုးကြ၏။ အခြားစိုက်ပျိုးသောအသီးအနှံတို့မှာဂျုံ၊ ပြောင်း၊ ကန်စွန်းဥ၊ ဆေးပင်စသည်တို့ဖြစ်လေသည်။ သစ်တောများမှာလည်း စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၀,၀၀၀ ခန့်ရှိလေသည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများလည်းရှိရာ ယခုအခါရေအားသုံး လျှပ်စစ်အားကြောင့် တနေ့တခြားကြီး

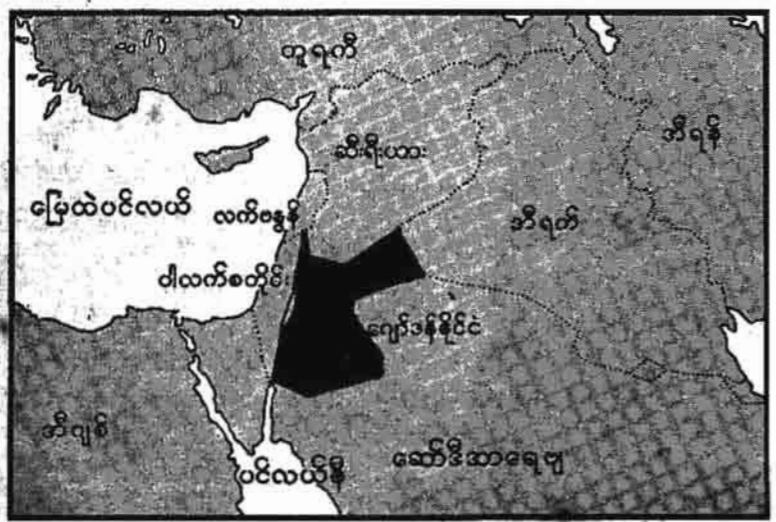

ဂျော်ဒန်နိုင်ငံခေါ် ထရန်စ ဂျော်ဒန်၏တည် နေရာပြမြေပုံ

www.burmeseclassic.com

ပွားတိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။ ကျောက်ဖျားပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထဲတွင် မြေစေးဖြူအများဆုံးထွက်ရာအရပ်ဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖျားနယ်မှ ထွက်သောဓာတ်သတ္တုများမှာ နှမ်းဖတ်ကျောက်၊ စက္ကူကျောက်၊ မန်ဂနိ၊ ကန့်ကူ၊ ရွှေ၊ငွေနှင့်လဆွေးတို့ဖြစ်သည်။

ကျောက်ဖျားပြည်နယ်၏မြို့တော်မှာ အတ္တလန္တာမြို့ဖြစ်၍ လူဦးရေ ၃၃၁,၃၁၄ ရှိလေသည်။ ဗဟန်ဇစ်နှင့်ဆာဗန္နာမြို့များမှာ အရွှေဖက်ကမ်းခြေတွင်ရှိ၍ သတော်ဆိပ်ကမ်းမြို့များဖြစ်လေသည်။

ကျောက်ဖျားပြည်နယ် (အာရှ)။ ။ပင်လယ်နက်နှင့် ကက်စပျန်ပင်လယ် ၂ ခုကြားတွင် ကော်ကေးဆပ်တောင်တန်းများရှိသည်။ ထိုတောင်တန်းများကိုအစွဲပြု၍ ထိုဒေသတဝိုက်ကို ကော်ကေးဆပ်ဒေသဟုခေါ်တွင်သည်။ ကျောက်ဖျားပြည်နယ်သည် ထိုဒေသတွင်ရှိ၍ ဆိုဗီယက်နိုင်ငံတွင်ပါဝင်သောပြည်နယ်တန်ယ်ဖြစ်သည်။ ကော်ကေးဆပ်တောင်တန်းနှင့် အာမီးနီယားနယ်တို့၏ အကြားတွင်တည်ရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၂၉,၀၀၀ ကျယ်၍ လူဦးရေ ၃,၅၄၂,၃၀၀ ရှိသည်။ ရှေ့နိုင်ငံ၏ကွယ်လွန်ခဲ့သူ သမတစတာလင်သည် ကျောက်ဖျားနယ်တွင်ဖွားမြင်သူဖြစ်၏။ ထိုနယ်၏မြို့တော်မှာတစ်ဖလစ်မြို့ဖြစ်၍ လူဦးရေ ၅၁၉,၁၇၅ ခန့်ရှိသည်။ ဗဟတွမ်းမြို့သည် ကျောက်ဖျားနယ်၏သဘော်ဆိပ်မြို့ကြီးဖြစ်၏။

ကျောက်ဖျားနယ်တွင် အများအားဖြင့် လယ်ယာလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် လက်ဖက်၊ ပြောင်း၊ ဆေးပင်၊ ပိုးစာပင်၊ စပျစ်သီး၊ ဝါဂွမ်းများကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သဘာဝတွင်းထွက်ပစ္စည်း များစွာရရှိ၍ ကမ္ဘာပေါ် တွင် မန်ဂနိ အများဆုံး ထွက် ရာဒေသဖြစ်သည်။ အဖိုးတန်သစ်တောကြီးများရှိသော်လည်း သစ်လုပ်ငန်းကိုကား ကောင်းစွာမလုပ်ကြသေးချေ။ ဆိုဗီယက်အစိုးရ၏ ကြီးမှူးဆောင်ရွက်ချက်ကြောင့် ရေအားဖြင့် ခုတ်မောင်းသော လျှပ်စစ်ဓာတ်ခွံကြီးများ ဆောက်လုပ်၍ သဘာဝပစ္စည်းများကိုထွေးဖော်ဆု၌ တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ကျောက်ဖျားယန်းဘာသာစကားကို တောင်ဖက်ကော်ကေးဆပ်နယ်အားလုံးလိုလို၌ပင်ပြောကြ၍ ယခုအခါရုံးသုံးဘာသာစကားဖြစ်လာလေပြီ။ ကျောက်ဖျားယန်းလူမျိုးများသည် ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါလှပကြသည့်အပြင် ကစားခုန် စားခြင်းလည်းထူးချွန်ကြပေသည်။

ကျောက်ဖျားပြည်နယ်သည် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်အောင်ပင် မင်းဆက်မပြတ်ဘဲ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းနှင့်နေလာသောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင် တူရကီတို့၏ ဘေးရန်မှကင်းလွတ်ရန် ရုရှနိုင်ငံ၏လက်အောက်ခံအဖြစ်ဝင်

အာရှထိုက်ရှိ ကျောက်ဖျားပြည်နယ်မြို့တော်တစ်ဖလစ်မြို့

ရောက်လာသည်မှ ရုရှပိုင်နယ်တနယ်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်ရုရှတော်လှန်ရေးကြီးပြီး ဆုံးအောင်မြင်လာသော အခါထိုနယ်၏လွတ်လပ်ရေးကိုကျေညာခဲ့သည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် အဇာပိုင်ဂျန်နယ်၊ အာမီးနီယားနယ်တို့နှင့် ပူးပေါင်း၍ ထရန်စကော်ကေးရှန်း ဆိုဗီယက် ဆိုရှယ်လစ် သမတနိုင်ငံအဖြစ်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်မှစ၍ ဆိုဗီယက်ရုရှနိုင်ငံအစိုးရ၏လက်အောက်ခံ၊ ဆိုဗီယက်သမတနိုင်ငံငယ်တခုအဖြစ်ဖြင့် သီးခြားတည်ရှိခဲ့လေသည်။

ကျောဖား, ကျော် ကျော် စိုး (ခရစ် ၁၈၅၂–၁၉၃၁)။ ။ပဌမကမ္ဘာစစ်အတွင်း၊ အနိုင်နိုင်ငံတွင်စစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ထင်ရှားစော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်မျှားစွာရှိကြသည့်အနက် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမှာဂျီးဆက်ဖက်ဆေးဇားကျောဖားဆိုသူ စစ်သေနာပတိပင်ဖြစ်၏။ ကျောဖားသည် ၁၈၅၂ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပီးရန်းနယ်၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ဝိုင်အရက်စည်လုပ်သူ လက်သမားဖြစ်၏။ ၁၈၆၉ ခုနှစ်တွင် စက်မှုလက်မှုပညာသင်ကျောင်း၌ ပညာသင်ယူစဉ် ၁၈၇၀ ပြည့်၌ ပြင်သစ်နှင့်ဂျာမန်တို့စစ်ဖြစ်ကြရာ၊ ကျောင်းမှထွက်၍စစ်ထဲဝင်သည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် ပြင်သစ်တို့အရေးရှုံးနိမ့်ရသည်ကို အသက် ၁၈ နှစ်ရွယ်သူ သာရှိသေးသော ကျောဖားသည် အခဲမကြေဖြစ်ခဲ့ရသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိုစစ်ပွဲအပြီးတွင် ဂျောဖားသည်ပညာကို ဆက်လက်သင်ကြားရာ၊ ၂ နှစ်အတွင်းအင်ဂျင်နီယာဖြစ်လာသောကြောင့် စစ်တပ်အင်ဂျင်နီယာတပ်စုတွင် ဝင်ရောက် အမှုထမ်း သည်။ ပါရစ်မြို့ခံတပ်ကြီးကို တည်ဆောက်ရာတွင် ဂျောဖားလည်း အင်ဂျင်နီယာတဦးအဖြစ် ပါဝင်အမှုထမ်းရွက်ခဲ့လေသည်။

စစ်သူကြီးဂျေ၊ ဂျေ၊ စီ၊ ဂျောဖား

ဂျောဖားသည် အသက် ၂၄ နှစ်အရွယ်၌ ဗိုလ်ကြီး အဆင့် အတန်း သို့ တိုးမြှင့် ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ ထိုနောက် သူ၏ ဇနီး ကွယ်လွန်သဖြင့် စိတ်ပြေလက်ပျောက်ဆိုဘိသကဲ့သို့ အင်ဒိုချိုင်းနား သို့ရွှေ့ပြောင်းသည်။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ပါရစ် သို့ပြန်လာပြီးလျှင်၊ စစ်တပ်မီးရထားဌာန၌ အမှုထမ်းသည်။ ထိုနောက် ဗိုလ်မှူးဖြစ်လာသည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်၌တပ်မဟာဗိုလ်ချုပ်၊ ၁၉၀၅ ခုနှစ်၌တပ်မကြီးဗိုလ်ချုပ်ဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ရာထူးတိုးလာခဲ့လေသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်ကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်သောအခါ ဂျောဖားသည် ပြင်သစ်နှင့်မဟာမိတ် ၂ ဦးပေါင်း စစ်တပ်များ၏စစ်သူကြီး ဖြစ်လာသည်။ ထိုစဉ်က သူ၏အမိန့်လွှာများတွင်ပါရှိသော 'ရဲဘော်တို့၊ ငါတို့တိုက်စစ်ဆင်နေကြပြီ၊ ရှေ့သို့တက်နိုင်သမျှတက်ကြလော့၊ မတက်နိုင်လျှင်၊ သိမ်းပိုက်ပြီးနေရာကိုလက်မလွှတ်စေနှင့်၊ လက်လွှတ်ရလျှင်သေကြကုန်လော့' ဟူသောအမိန့်များသည်၎င်း၊ 'စံနစ်ကျမှအောင်မြင်သည်' ဟူသောသြဝါဒသည်၎င်း၊ သူ၏စစ်သည်တော်များအတွက် အဖိုးတန်စကားများဖြစ်ဧချသည်။

ဂျောဖားသည် စစ်သားတို့၏ချစ်ကြောက်ရိုသေခြင်းကို ခံရသူဖြစ်ရာ၊ စစ်သားများက သူ့အားဖခင်ကြီးဂျောဖား ဟုခေါ်ကြသည်။ ထိုစစ်သားကောင်းအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ၁၉၃၁ ခုနှစ်ဇန္နဝါရီလ ၃ ရက်နေ့၌ကွယ်လွန်သည်။

ဂျိုဟန္နက်စဗတ်မြို့။ ။ဂျိုဟန္နက်စဗတ်မြို့သည် ထရန်စဗားပြည်နယ်မြို့တော်ဖြစ်၍ အာဖရိကတိုက်၏တောင်ပိုင်းတွင် အနေအထား အလှပဆုံးနှင့် အရောင်း အဝယ် အစည်ကားဆုံးမြို့ဖြစ်လေသည်။

မြို့၏တောင်ဖက်တွင် ရွှေအမြောက် အမြား ထွက်ရာတောင်တန်းကြီးတခုတည်ရှိ၍၊ မြို့၏တောင်ဖက်၊ အရှေ့ဖက်နှင့်အနောက်ဖက်များတွင် ရွှေတွင်းများ၊ အလုပ်ရုံများ၊ အလုပ်သမားတန်းလျားများဖြင့်ပြည့်နှက်နေ၏။ မြို့ပေါ်ရှိ လမ်းများမှာ လည်း လေးကွက်ကျား ချ၍ ထားဘိသကဲ့သို့ အရှေ့နှင့်အနောက်၊တောင်နှင့်မြောက်တည့်မတ်စွာတည်ရှိ၍ အလွန်လှပသောမြို့တမြို့ဖြစ်လေသည်။

ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ်ကထရန်စဗားနယ် သတ္တုတူးဖော်ရေးဖက်ဆိုင်ရာမြေတိုင်းမင်းကြီး ဂျိုဟန္နက်ရစ်ဆက်၏အမည်ကို အစွဲပြုပြီးလျှင် ဂျိုဟန္နက်စဗတ်မြို့ဟုခေါ်တွင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုမြို့မှကိပ်ကို လိုနီမြို့ကြီးများ၊ နာတဲပြည် နယ်ရှိမြို့ကြီးများနှင့်မီးရထားလမ်းအဆက်အသွယ်ကောင်းခြင်းဖြင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကိုပိုရှိ၍ဖွံ့ဖြိုးအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေ၏။

ဂျိုဟန္နက်စဗတ်မြို့ရှိအမြင့်ဆုံးအဆောက်အအုံ

ဝစ်ဝေါတားဆရန်းခေါ်သည့် ရွှေထွက်ရာတောင်ကျောမှာ ၆၁ မိုင်ရှည်လျား၍၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရွှေအထွက်ဆုံးနေရာအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်စောပြီးလျှင် ယင်းဒေသ၏ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကို အမှီပြု၍တည်ထားသော ဂျိုဟန္နက်စဗတ်မြို့ကိုလည်း 'ရွှေမြို့တော်ကြီး' ဟူသော အမည်ကိုပင်ပေးထားကြလေသည်။

မျှုနီစီပယ် အဆောက်အအုံများ၊ မြို့တော်ခန်းမကြီး၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတော်ကြီး၊ အနုပညာပြခန်း၊ စာတိုက်ရုံး၊ တရားရုံးများမှစ၍ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော အဆောက်အအုံကြီးများမှာ မြို့၏ကျက်သရေဆောင်များ ဖြစ်ကြ၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အခြားကျော်စော ထင်ရှားသော နေရာများမှာ မြင်းပြိုင်ကွင်းနှင့်တိရစ္ဆာန်ရုံစသည်တို့ဖြစ်၏။

မြို့အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၈၉ မိုင်ရှိ၍ လူဦးရေ ၈၀,၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိလေသည်။

ဂျိုးဇဖင်းမိဖုရား။ ။ပြင်သစ်စစ်ဘုရင်နပိုလီယန်ဗိုနပတ်၏ ချစ်ဇနီး မာရီရှိ ဂျိုးဇဖင်းသည် ပြင်သစ်ပိုင်အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သောမားတီနစ်ကျွန်း၌ ခရစ် ၁၇၆၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ဂျိုးဇဖင်းသည် ရေကြောင်းတပ်စုဗိုလ်ကလေး ဂျိုးဇက်တရဲဒီလာပါဇရီး၏သမီး ၃ ယောက်အနက် အကြီးဆုံးဖြစ်၍၊ ရုပ်ရည်ချောမွေ့လှပသည့်ပြင် ဉာဏ်ပညာလည်းထက်မြက်သူဖြစ်၏။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးတွင် လိမ်မာရေးခြားရှိသဖြင့် ပါရဂူမြို့မျက်နှာကြီးပိုင်း၌ ဝင်ဆံ့သူတယောက်ဖြစ်ပေသည်။ ဂျိုးဇဖင်းသည် ဗိုင်းကောင့် အယ်လက်ဇန္ဒရိုးအာနန့်နှင့် ပဌမအိမ်ထောင်ပြုခဲ့၏။ ဗိုးအာနဲ့မှာပြင်သစ်တော်လှန်ရေးအတွင်း၌ အသတ်ခံရလေသည်။ ဂျိုးဇဖင်းကိုယ်တိုင်လည်း အချုပ်ခံရပြီး အသတ်ခံရမည့်ဘေးမှလွတ်မတင် ကလေးလွတ်ခဲ့လေသည်။ ပဌမအိမ်ထောင်ဖြင့်ဂျိုးဇဖင်းတွင် ယူဂျင်းခေါ် သားတယောက်နှင့် ဟော်တင်းယူဂျင်းနီ ခေါ် သမီးတယောက်ကျန်ရစ်ခဲ့လေသည်။

မုဆိုးမချော ဂျိုးဇဖင်း၏ ဖော်ရွေမှုနှင့် လူမှုရေးရာနာသာလည်မှုသတင်းမှာ ပါရဂူမြို့တွင်ပျံနှံ့နေခဲ့ရာ နောက်ဆုံး၌ ပြင်သစ် အမြောက်တပ်မှ အရာရှိကလေး နပိုလီယန်ဗိုနပတ်နှင့် ဆုံစည်းမိလေတော့သည်။ နပိုလီယန်သည် ဂျိုးဇဖင်းကို ကလေး ၂ ယောက်၏ မိခင်မုဆိုးမဖြစ်မှန်းသိသော်လည်း တကယ်ပင် ချစ်ခင်မြတ်နိုးလှသဖြင့် ၁၇၉၆ ခုနှစ်မတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်လိုက်လေ၏။ ဂျိုးဇဖင်းမှာ မိန်းမချောတယောက်ဖြစ်သောကြောင့် နပိုလီယန်နှင့် လက်ထပ်ခြင်းမှာ လူတကာအတင်းပြောစရာအကြောင်းဖြစ်သွားခဲ့၏။ ထိုကြောင့် နပိုလီယန်စစ်ထွက်နေစဉ်အတွင်း ဂျိုးဇဖင်းမှာ သယောက်လင်ငယ်များနှင့် အချစ်စခန်းဖွင့်လေ့ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုသတင်းဆိုးကို နပိုလီယန်ကြားသိသော အခါ ပြင်းစွာအမျက်ထွက်သည်ဟုလည်းဆိုကြ၏။ ထိုမှတပါး ဂျိုးဇဖင်းသည် သူ့ယောကျ်ားကိုနိုင်သည့်အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော အကြောင်းအရာများပေါ် ထွက်လာခဲ့သော်လည်း မှန်သည်ဟုအထောက်အထားပြ၍ ပြောဆိုရန်ကားခဲယဉ်းလှပေသည်။

သို့သော် နပိုလီယန်သည် ဂျိုးဇဖင်းနှင့် လက်ထပ်လိုက်သဖြင့် စိတ်ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုရရှိခဲ့သည်မှာအမှန်ပင်ဖြစ်လေသည်။ ဂျိုးဇဖင်းမှာအတန်ဉာဏ်ထက်မြက်သူဖြစ်ရာ နပိုလီယန်ကို အကြံကောင်းဉာဏ်ကောင်းများ ပေးလိမ့်မည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိပေ။

နပိုလီယန်နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပြီးနောက် ၁၀ နှစ်အတွင်းဂျိုးဇဖင်းသည်ပြင်သစ်အင်ပိုင်ယာဒ်၏ ကေရီမိဖုရားကြီးဖြစ်လာသည်။ ၁၈၀၄ ခုနှစ်တွင်နပိုလီယန်ကိုယ်တိုင် ဂျိုးဇဖင်းအားသရဖူဆောင်းပေး၍မိဖုရားအဖြစ်ဘိသိက်မြှောက်ခဲ့လေသည်။ ဂျိုဇဖင်းမှာနပိုလီယန်နှင့်သားသမီးမရချေ။ ထိုအခါနပိုလီယန်သည် သူ၏ထီးမွေနန်းမွေဆက်ခံမည့်သူမရှိဘဲ သေဆုံးသွားမည်ကိုငဲ့၊ ထိုသို့သေဆုံးသွားလျှင်သူကြိုးပမ်းပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်ကြီးပျက်စီးသွားမည်ကိုငဲ့ စိုးရိမ်မိလေသည်။ ထိုကြောင့်နပိုလီယန်ကထီးမွေနန်းမွေဆက်ခံမည့်သူကို အလိုရှိသည်ကတကြောင်း၊ ဥရောပတိုက်မှ အခြားသောထီးဆောင်းမင်းတို့နှင့် ဆွေမျိုးဆက်လိုသည့် ကတကြောင်း၊ အကြောင်းပြကာ သူအလွန်ချစ်မြတ်နိုးသော မိဖုရားကြီး ဂျိုးဇဖင်းကို ကွာရှင်း၍ သြစတြီးယားမင်း သမီးမာရီလူဒွန့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားလေသည်။ နပိုလီယန်နှင့် ကွာရှင်းခဲ့ပြီးနောက် ဂျိုးဇဖင်းသည် ပါရဂူမြို့အနီးရှိလာမား မေဆွန်၌နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ နပိုလီယန်သည် ဂျိုးဇဖင်း၏ ထံသို့ တခါတရံလာရောက်၍ အကြံကောင်းဉာဏ်ကောင်းများ တောင်းတတ်လေသည်။ နပိုလီယန်ကို အယ်လဗာကျန်းသို့ပို့ထားခဲ့သောအခါ၊ ဂျိုးဇဖင်းကသူ့ကို နပိုလီယန်နှင့် အတူ

မြင်သစ်ကေရာင်နပိုလီယန်၏မိဖုရားကြီးဂျိုးဇဖင်း

www.burmeseclassic.com

လာရောက်နေထိုင်ခွင့်ပြုပါမည့်အကြောင်း နပိုလီယန်ထံစာ ရေးလိုက်လေသည်။ နပိုလီယန်ကထိုသို့နေထိုင်ရန်မဖြစ်ကြောင်းစာပြန်လိုက်၏။ သို့သော်ဂျိုးဇဖင်းကားထိုစာ မရောက်မီ ၁၈၁၄ ခုနှစ် မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။ (နပိုလီယန်၊ ပဌမ — ရှ။)

သားတော်ယူဂျင်းမှာ နပိုလီယန်လက်အောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးအဖြစ်သစ္စာရှိစွာအမှုတော်ထမ်း၍ ဣတလီပြည်၏ ဘုရင်ခံခေတ္တဖြစ်ဘူးလေသည်။ သမီးတော်ကား နပိုလီယန်၏နောင်တော် ဟော်လန်ဘုရင် လူဝီနှင့် ထိမ်းမြား၍ တတိယမြောက်နပိုလီယန်ကိုဖွားမြင်လေသည်။

ဂျက္ကဆန်, တီ၊ ဧဂျ (ခရစ် ၁၈၂၄-၆၃)။ ။အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသောတောင်ပိုင်းပြည်နယ်များနှင့် မြောက်ပိုင်းပြည်နယ်များတို့၏ ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကြီးတွင် တောမတ် ဂျော်နသန် ဂျက္ကဆန်သည် တောင်ပိုင်းစစ်တပ်များကိုအုပ်ချုပ်ရသော စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဖြစ်လေသည်။ တောင်ပိုင်းစစ်တပ်၏ စစ်သေနာပတိချုပ်ကြီး လီ၏ညာလက်ရုံးလည်းဖြစ်၏။ ဂျက္ကဆန်သည်ဗာဂျင်းနီးယားပြည်နယ်၊ ကလတ်စဗတ်မြို့၌ ၁၈၂၄ ခုနှစ် ဇန္ဒဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်ကပင်သူ၏ဖခင်သေဆုံးခဲ့လေရာ မိခင်ဖြစ်သူနှင့်ဆင်းရဲစွာနေထိုင်ရသည်။ ထိုကြောင့် ဂျက္ကဆန်သည်တောရွာစာသင်ကျောင်းတကျောင်း၌ ရေးတတ်ရုံ၊ ဖက်တတ်ရုံမှုပညာသင်ကြားခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ဂျက္ကဆန်၏လှုံလဝီရိယကြောင့် ရသမျှအခွင့်အရေးဖြင့်ပညာကို အတန်ပင်တတ်မြောက်အောင်သင်ကြားနိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၄၂ ခုနှစ်အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ်တွင် ဝါရှင်တန်မြို့စစ်တက္ကသိုလ်သို့ဝင်ခွင့်ရသည်။ နောက် ၄ နှစ်ခန့်ရှိသော် ဒုတိယဗိုလ်အဖြစ်ဖြင့်အမြောက်တပ်တွင် ပြန်တမ်းဝင်ရာထူး၌ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။ စစ်တက္ကသိုလ်မှအောင်မြင်ခဲ့ပြီး နောက် ၁၈၄၆ ခုနှစ်တွင်မက္ကဆီကိုစစ်ပွဲ၌ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းရာ အထူးပင်ထင်ပေါ်ကျော်စောခဲ့၏။ ယင်းသို့ ၇ လအတွင်းစစ်ပွဲအပွဲပွဲတွင် အောင်ပန်းဆွတ်ခူး၍ နာမည်ကျော်ကြားလာခြင်းကြောင့် ဗိုလ်မှူးရာထူးသို့တိုးတက်ခန့်ထားခြင်းခံရလေသည်။ ၁၈၅၁ ခုနှစ်တွင် ဗာဂျင်းနီးယားစစ်ပညာသင်ကျောင်း၌အမြောက်တပ်ဖက်ဆိုင်ရာပါမောက္ခအဖြစ်ဆောင်ရွက်ရသည်။ လက်အောက်ငယ်သားတို့အားကြင်နာသနားတတ်မှု၊ တည်ကြည်ဖြောင့်မှန်မှု၊ ရဲရင့်သတ္တိရှိမှု၊ ဘုရားတရားကြည်ညိုမှုတို့ကြောင့် အားလုံးကုန်သောတပည့်စစ်သားများက သူ့အားရှိသေလေးစားကြလေသည်။ ဘုရားတရားကိုအလွန်ကြည်ညိုသူဖြစ်သည့်အလျောက် တိုက်ပွဲမစမီနှင့် တိုက်ပွဲပြီး တိုင်းဘုရားဝတ်ပြုလေ့ရှိသည်ဟုအဆိုရှိလေသည်။

'ကျောက်နံရံဂျက္ကဆန်' ဟုအမည်တွင်ခဲ့သောစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး

၁၈၆၁ ခုနှစ်တွင်တောင်ပိုင်းနှင့်မြောက်ပိုင်းပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်သောအခါ ဂျက္ကဆန်သည်စစ်ထဲသို့ဝင်ရောက်အမှုထမ်းပြန်လေသည်။ သူ၏လက်ရုံးရည်နှင့်နှလုံးရည်တို့မှာ သူအုပ်ချုပ်ရသောစစ်တပ်များ၌သာမက ရန်သူစစ်တပ်များသို့ပင်ပျံ့နှံ့ကျော်ကြားခဲ့သည်။ သူ၏တပ်သားများနှင့်ရန်သူဖြစ်သောမြောက်ပိုင်းတပ်သားများ နှစ်ဖက်စလုံးကပင်သူ့ကိုလေးစားကြသည်။ ဗူလရန်းတိုက်ပွဲတွင်မြောက်ပိုင်းတပ်များဖက်မှအပြင်းအထန်ဖိတိုက်ခြင်းခံရသောတောင်ပိုင်းစစ်တပ်ဗိုလ်ချုပ်ဗီးသည် ဂျက္ကဆန်ထံသို့ပြေးလာပြီးလျှင် 'ဗိုလ်ချုပ်၊ ဗိုလ်ချုပ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ကိုရန်သူတွေဖိလိုက်လာကြပြီ' ဟုပြောသည်။ ထိုအခါဂျက္ကဆန်က 'သို့ဖြစ်လျှင်သူတို့အားလှံစွပ်ဖြင့်ဆီး၍ခံလော့' ဟုဆိုပြီးလျှင် ဗာဂျင်းနီးယန်စစ်တပ်များ၏နောက်မှကြံ့ကြံ့ခံလေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ဗီးလည်းစိတ်အားတက်ကြွကာ သူ့စစ်သားများထံပြန်သွားပြီးလျှင် 'ရဲဘော်တို့ရှုလော့၊ ဗိုလ်ချုပ်ဂျက္ကဆန်သည် သင်တို့ထံပါး၌ ကျောက်နံရံကြီးသဖွယ် ကြံ့ကြံ့ခံနေပေသည်' ဟုအားပေး၍ ရန်သူတို့ကိုရွပ်ရွပ်ချံ့ချံ့တွန်း လှန်တိုက်ခိုက်စေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ဂျက္ကဆန်အား 'စတုန်းဝေါဂျက္ကဆန်' ဟုခေါ်ကြတော့သည်။ 'ကျောက်နံရံဂျက္ကဆန်' ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည့် ထိုအမည်ကားသူနှင့်သင့်လျော်လှပေသည်။ ၁၈၆၃ ခုနှစ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မေလအတွင်း၌ချန်စယ်လာစဗီးတိုက်ပွဲတွင် သူ၏တပ်အား ဝိုင်းထားသောရန်သူတပ်ကို ပြန်ဝိုင်းမိ အောင်စစ်ဆင်ခြင်းဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်ဂျက္ကဆန်သည်စစ်သမိုင်းတွင် ဥဒါန်းတွင်ရစ်သောရဲစွမ်းသတ္တိကိုပြခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်ဂျက္ကဆန်သည် ထိုတိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေစဉ် သူ၏စစ်သားများက လူမှုဘ၍ ပစ်ခတ်မိသောကြောင့် ဒဏ်ရာအကြီးအကျယ်ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုဒဏ်ရာဖြင့် ပင် လက်ျာ လက် ဖြတ် ပစ် ရရုံ မကတပတ် ခန့်အကြာ ၁၈၆၃ ခုနှစ်မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် စစ်သားကောင်းကြီးဂျက္ကဆန်ကွယ်လွန်လေသည်။

ဂျက္ကပိုက်။ ။ဥရောပတိုက်နိုင်ငံများတွင် ၁၆ ရာစုနှစ်များအထိ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသည်ပြိုင်ဖက်မရှိသေဘာကြီးခဲ့သည်။ ပြည့်ရှင်မင်းမှ အစ ဆင်း ရဲသားများအထိ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်၍ ထိုဂိုဏ်းကိုဦးစီးသောပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး၏သြဇာအာဏာကို ရိုသေလေးစားကြသည်။ သို့ရာတွင်ခရစ်နှစ် ၁၅၀၀ ကျော်လောက်မှစ၍ ဂျာမနီပြည်ကအစပြုကာပြန့်ပွားလာသော ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းကြီး ထွန်းကားလာရာထိုဂိုဏ်းကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူပေါများလာသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ရကား ထိုစဉ် အခါက အင်္ဂလန်ပြည်၌ အုပ်စိုးနေသောဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် စတူဝပ်မင်း ဆက် ဒုတိယဂျိမ်းသည် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းပြန်လည် ထွန်းကားလာစေရန် အတွက် တိုင်းပြည်ဝန်ထမ်းများအဖြစ် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များအား သာ ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါတိုင်း သူပြည် သား တို့သည် ဒုတိယဂျိမ်း ဘုရင် အားစက် ဆုပ်မှုန်းတီးသဖြင့် ဂျိမ်း၏သမီးတော် ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်သော မော်လန် နိုင်ငံ မိဖုရား မေရီနှင့် မြောက်သားတော်ဝိလျံဘုရင်တို့အား ခေါ် ယူ၍ နန်းအပ်ရာ၊ ဂျိမ်းသည်ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရလေသည်။

၁၆၈၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ထီးနန်းဆက်ခံခွင့် ဥပဒေကိုအတည်ပြုလိုက်လေရာ၊ အင်္ဂလိပ်ထီးနန်းဆက်ခံခွင့်ကို ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်များသာရရှိနိုင်ပေရကား ဂျိမ်းဘုရင်နှင့်သားတော်ဂျိမ်းမင်းသားတို့အား လိုလားကြသောသူများက ဂျိမ်းဘုရင်ထီးနန်းပြန် လည်ရရှိရေးကို ကြိုးစားကြလေသည်။ ထို့လူတစုကို ဂျက္ကဗိုက်ဟုခေါ် လေသည်။ ဂျက္ကဗိုက်ဟူသော အမည်မှာ 'ဂျိမ်း' ဟူသောအမည်၏ လက်တင်ဘာသာ အခေါ် အဝေါ် ဖြစ်လေရာ ထီးနန်းမှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံရသော ဒုတိယဂျိမ်းဘုရင်နှင့်တကွ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်များကိုကြည်ညိုသူများဟုအဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။

၁၇၁၄ ခုနှစ်ပဋမဂျေ့ဘုရင်နန်းတက်သောအခါ ဘုရင်သည်ဂျာမန်လူမျိုးသာဖြစ်သဖြင့် အင်္ဂလိပ်စကားကို လည်းမတတ်၊ အင်္ဂလိပ်လေ့ထုံးစံကိုလည်း နားမလည်၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများ ကို လည်း မလေးစားဘဲ ရှိနေပေရာ ဂျက္ကဗိုက်အဖွဲ့ဝင်များသည်အလွန်စိတ်နာကျည်းလျက် ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင်ပဋမဂျက္ကဗိုက်ပုန်ကန်မှုကြီးဖြစ်ပေါ် လာသည်။ သို့ရာတွင်ခေါင်းဆောင်ကောင်းမရှိမှု၊ လက်နက် ရိက္ခာ ကြေးငွေ မလုံလောက်မှု စသော အကြောင်းများကြောင့် ဂျက္ကဗိုက်များအရေးနိမ့်ရလေသည်။

ဒုတိယဂျိမ်း၏မြေးတော်ချာလ်းမင်းသားခေါင်းဆောင်လျက် ဒုတိယအကြိမ်ဂျက္ကဗိုက်များပုန်ကန်ထကြွကြသည်။ သို့ရာတွင်ထိုအကြိမ်၌လည်း ဂျက္ကဗိုက်များရှုံးပြန်ရာ၊ ချာမင်းသားသည်ပင်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ဂျက္ကဗိုက်တို့သည် နိုင်ငံရေးနယ်ဖယ်မှကွယ်ပျောက်၍ သွားသော်လည်း အစဉ်အလာစွဲလမ်းမှုတခုကဲ့သို့ အရိပ်အငွေ့ကျန်ရစ်လေသည်။ စကော့တလန်ပြည်မှာ ဂျက္ကဗိုက်တို့၏ပင် ရင်းဌာနဖြစ်သော ကြောင့် ရွတ်တရက် ဝါဒစွဲမပျောက်နိုင်ခဲ့ပေ။ ပဋမကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားချိန်အထိ ဂျက္ကဗိုက် အစွဲအလမ်းများသည် ကျန်ရှိနေခဲ့ပေသေးသည်။

ဒုတိယဂျက္ကဗိုက်ပုန်ကန်မှုကိုဦးစီးခဲ့သောချာမင်းသား

ဂျက္ကဗင်း။ ။ဂျက္ကဗင်းဟူသည် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးအတွင်းက ထင်ရှားသော တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်လေသည်။ ထိုအဖွဲ့ကို ၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင် ဗာဆေးမြို့၌ စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့၍ပဋမ၌ ဂျက္ကဗင်း သို့မဟုတ် ဒိုမင်နီကန်ဘုန်းကြီး ကျောင်း အလုတ်တခု အတွင်း တွင် ယင်း၏ ဌာနချုပ်ထားရှိခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ နောင် အခါဂျက္ကဗင်းအဖွဲ့ဟုခေါ် တွင်ခဲ့လေသည်။ အစကနဦးတွင်အဖွဲ့ဝင်များသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ တဝှန်းလုံး၌ အဖွဲ့ခွဲများဖြန့်ထား၍ ဘုရင်အစိုးရခိုင်မြဲတည်တံ့ရေးကိုကြိုးပမ်းခဲ့ကြလေသည်။

လူဝီဘုရင် ပြင် သစ်နိုင်ငံမှထွက်ပြေးရန်ကြံစည်သောအခါ ဂျက္ကဗင်း တို့သည် ဘုရင် အစိုး ရစံနစ် ကို မလိုလား ကြတော့ဘဲ သမတအစိုးရစံနစ်ကို နှစ်သက်လိုလားလာကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သူတို့အဖွဲ့ကိုလည်းရောဗက်စပျဲ (၁၇၅၀–၉၄) စသောတယူသန်သမားများက ဦးစီးကြိုးကိုင်လာကြလေသည်။ (ရောဗက်စပျဲ, အမ် — ရှူ။)

ဂျက္ကဗင်းအဖွဲ့မှာ တဖြည်းဖြည်း အင်အားကောင်းလာ၍ အရေးပါသောအဖွဲ့ဖြစ်လာခဲ့ရာ၊ နောက်ဆုံးတွင်တော်လှန်ရေးအတွင်း ပြင်သစ်နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်သောအဖွဲ့ကြီးပင်ဖြစ်လာလေသည်။ ဂျက္ကဗင်းအဖွဲ့ဝင်တို့သည် လူထုဆန္ဒပြပွဲများ မကြာခဏလုပ်ခဲ့သော ပါရစ်ကွန် မျှန်းကို လည်း ကြိုး ကိုင်ခဲ့၏။ ယင်းအဖွဲ့၏ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော ရောဗက်စပျဲနှင့်ဒန်တွန်တို့သည် တယူသန်သမားများဖြစ်ကြ၍ နောင်အခါ ဂျက္ကဗင်းဆိုလျှင် တယူသန် တော်လှန် ရေးသမားဟုအများကမှတ်ယူကြလေတော့၏။ (ဒန်တွန်, ဂျီ၊ ဂျေ — ရှူ။) ထိုပြင်သူတို့၏ခေါင်းဆောင်ရောဗက်စပျဲသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင်သွေးချောင်းစီးမှု လူအများကို သတ်ဖြတ် ခဲ့စဉ်က အာဏာရှင်တမျှတန်ခိုးထွားခဲ့ပေသည်။ သူတို့ကြောင့်ပင်လူပေါင်းဘုရင်မှာ ၁၇၉၃ ခုနှစ်တွင်အသတ်ခံရလေသည်။

၁၇၉၄ ခုနှစ်၌ရောဗက်စပျဲအား သူ၏အတိုက်အခံလူစုကသတ်ပစ်လိုက်သည်။ ရောဗက်စပျဲအသတ်ခံရပြီးနောက် အဖွဲ့မှာတဖြည်းဖြည်းတန်ခိုးမိုန်၍ပျက်လုမတတ်ဖြစ်လာလေသည်။ ထို့နှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် ကား ထိုပျက် လုမတတ်ဖြစ်သော အဖွဲ့ကိုလုံးဝဖျက်သိမ်းလိုက်ရလေတော့သည်။ (ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး — လည်းရှူ။)

ဂျက္ကတ်ရက်ကန်းစင်။ ။၁၉ ရာစုနှစ်ဆန်းစလောက် အထိ လူတို့သည်ရိုးရိုးအဆင်များကို ရက်ကန်းစင်များဖြင့် သာရက်လုပ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ အဆင်ဆန်းများကိုရက်လိုသောအခါ ရက်ကန်းစင် တစင်လျှင် လူ ၃ ယောက်ကျစီ အလုပ်လုပ်ကြရ၏။ ဤ ၃ ယောက်တွင်ပဌမလူသည် အဆင်ပုံစံကိုကြည့်၍ဒုတိယလူအား မည်သည့်နှုတ်ကိုနှင်းပေးရမည်ကိုငင်း၊ တတိယလူအားလိုသောအရောင်ရရှိအောင် မည်သည့်လွန်းကို အသုံးပြုရမည်ကို ငင်း အမြဲတစေညွှန်ကြားပေးနေရပေသည်။

ခရစ် ၁၈၀၄ ခုနှစ်တွင် ဂျိုးဇက်မာရီဂျက္ကတ်ဆိုသူ ပြင်သစ်ရက်ကန်း သမား တဦး သည် ရက်ကန်း စင်တမျိုးကိုတီထွင်လိုက်သည်။ ထိုရက်ကန်းစင်မှာဂျက္ကတ်ရက်ကန်းစင်ဟုတွင်၍၊ ထိုရက်ကန်းစင်ကြောင့်ပင်ရက်ကန်းလုပ်ငန်းကြီးတခုလုံး များစွာတိုးတက်လာခဲ့လေသည်။ အဆိုပါရက်ကန်းစင်မျိုးဖြင့် အဆင် ဆန်းများကို လူတယောက်တည်း ကရက်လုပ်နိုင်သည်။ ဂျက္ကတ်လက်ထက်မတိုင်မီက အခြားပြင်သစ်လူမျိုးတဦးဖြစ်သူ ဇက်ဒါဗိုကန်ဆန်သည်လည်းလို သည့် အဆင်မျိုးရအောင် ဒလိမ့်တုံး၌ အပေါက်ငယ်များစီတန်း၍ ဖောက်လုပ်ထားသည့် အထိန်းကရိယာတမျိုးကိုတီထွင်ခဲ့သည်။ ဗိုကန်ဆန်သည်တိုင်ခြည်တိုင်း၌ ယင်းတို့ကို မြှင့်တင်ပေးရန်ကြိုး (မြှင့်ကြိုး) တပင်စီချည်၍ ထိုကြိုးစများကို ဘောင်တခုသို့ဆက်ထားသည်။ ဘောင်တွင်ဒလိမ့်တုံးများကိုနှာပြင်ပေါ် သို့ စပရင်ဖြင့်ဖိပေးသည့်အပ်များတပ်ဆင်ထားသည်။ ဒလိမ့်တုံးပတ်လည်၌ အဆင်ပုံစံအလိုက် အပေါက်ဖောက်ထားခြင်းသော စက္ကူကပ်ပြားတခုရှိလေသည်။ အပ်များသည်စက္ကူကပ်ပြားရှိအပေါက်များမှတဆင့် ဒလိမ့်တုံးရှိဆိုင်ရာ အပေါက်များထဲသို့ဝင်သွားသည်။ ထိုအခါမြှင့်ကြိုးက တိုင်ခြည်ကိုအထက်သို့ဆွဲတင်ပေးသည်။

ဗိုကန်ဆန်၏ ကရိယာ သည် ဂျက္ကတ် ရက် ကန်း စင်ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်ရန် လမ်းခင်းပေးခဲ့သည်။ ဗိုကန်ဆန်၏ကရိယာကိုအသုံးပြုရာတွင် ရက်လုပ်သောဒီဇိုင်းပုံတခုလုံးကို ဒလိမ့်တုံးပေါ် ရှိကပ်ပြား၌ဖော်ပေးရန်လိုသည်။ ယင်းသို့လိုသည့်အတိုင်း ဤကရိယာဖြင့် အထည်ငယ်များကို သာရက်လုပ်နိုင်သည်။ ထို့ပြင်ဒလိမ့်တုံးကိုလည်း စက်မှုအခက်အခဲများကြောင့် ကြိုးကြိုးမားမားမပြုလုပ်နိုင်ပေ။ ဂျက္ကတ်သည်ဗိုကန်ဆန်၏ကရိယာကိုအတုယူ၍ တမျိုးတဖုံတိုးချဲ့ပြုပြင်လိုက်သည်။ သူပြုလုပ်သည့်ကရိယာတွင်ဒလိမ့်တုံးလုံးဝ

ရက်ကန်းအာတစ်တွင် အထည်၏အဆင်အကွက်ထို့ကိုပုံဖော်ဆွဲခြင်း ခေတ်မီ စေခဲ့သည့်ဂျက္ကတ်ရက်ကန်းစင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြံ့သူတော်ကိုခုန်အုပ်၍ကိုက်သတ်နေသောဂျက်ဂွားကောင်

မပါတော့ချေ။ ဂျက္ကတ်ရက်ကန်းစင်တွင် ဒလိမ့်တုံးအစား အပေါက်ဖောက်ထားသော လေးထောင့် ကပ်ပြားများကို သာအသုံးပြုထားလေသည်။

ဂျက္ကတ်ရက်ကန်းစင်သည် ပုံဖော်ရက်ကန်း အတတ်ကို တခါတည်းခေတ်မှီပြောင်းလဲသွားစေသည်။ နောင်သော် အပေါက်ဖောက်ထားသော ကပ်ပြားဖြင့် အလိုအလျောက် ထိန်းပေးသည့်ကရိယာမျိုးကို ခေတ်မှီရက်ကန်းစင်များတွင် သာမက ဂဏန်းတွက်စက်၊ စန္ဒရား၊ ဇာထိုးစက် စသည့်စက် များတွင်လည်း အနှံ့အပြားတပ်ဆင်အသုံးပြုလာကြသည်။ (ရက်ကန်းစင် — လည်းရှု။)

ဂျက်ဂွားကောင်။ ။မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် တောင် အမေရိကတိုက်တို့တွင်တွေ့ရသော ဂျက်ဂွားခေါ် ကျားမျိုး သည် ထိုတိုက်များရှိကြောင် အနွယ်ဝင် သား ကောင်များ တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ဂျက်ဂွား၏ဦးခေါင်းမှာ သာ မန်ကျားဦးခေါင်းနှင့်မတူဘဲ အတော်ပင်ကြီးမား၏။ ခြေ ထောက်များသည်တုတ်ခိုင်သန်မာ၏။ ကိုယ်အလျားမှာ အမြီးမပါဘဲ ၄ ပေမျှရှည်လျား၏။ အသွေးအရောင်မှာ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြား နား သော် လည်း အများအားဖြင့်မူ ဝါညစ်ညစ်အရောင်ပေါ်တွင် အနက်ရောင်အပြောက်အစက် များရှိသည်။ အမြီးဖျား၌နက်နေသည်။

ဂျက်ဂွားကောင်သည် သစ်ပင်ပေါ်၌အနေများပေသည်။ သား ကောင်ကို ဖမ်း သော အခါ သစ်ပင်ပေါ်မှ ခုန်အုပ်ဖမ်း တတ်သည်။ တခါတရံမြေပြင်သို့ဆင်း၍ နွား၊ မြင်း၊ သိုး တို့ကိုဖမ်းယူစားသောက်တတ်သည်။ လူကိုတွေ့လျှင်လည်း လူကို စား သည်။ လိပ်များကို လည်း မြစ်လယ် သို့ရောက် အောင်ပင် လိုက်လံဖမ်းယူစားသောက်တတ်သည်။ ဂျက် ဂွားကောင်ကို များသောအားဖြင့် တကောင်ချင်းတွေ့ရ သည်။ ဂျက်ဂွားအမသည် တနှစ်လျှင်သား ၂ ကောင် မှ ၄ ကောင်အထိမွေးသည်။ သားငယ်သည်မွေးပြီး ၃၅ ရက် အကြာတွင် မိခင်နောက်သို့လိုက်နိုင်သည်။

ဂျက်ဖာဆန်, တီ (ခရစ် ၁၇၄၃–၁၈၂၆)။ ။တောမတ် ဂျက်ဖာဆန်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ တတိယ မြောက်သမတဖြစ်သည်။ သူသည်ဗာဂျင်းနီးယားပြည်နယ် အဲလဗီမားခရိုင် ရှက်ဒဝယ်မြို့၌ ၁၇၄၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင်ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်ကား မြို့ပြအင်ဂျင်နီ ယာ ပီတာဂျက်ဖာဆန်ဖြစ်သည်။ ပီတာဂျက်ဖာဆန်သည် အနောက်ဖက်နယ်စပ်ဒေသတွင် ယာမြေပေါင်းမြောက်မြား စွာပိုင်သူဖြစ်ရာ၊ သားဖြစ် သူတောမတ် သည် ငယ်စဉ်ကပင် ကျေး လက် တောရွာလုပ် ငန်း များ နှင့် လက်ပွန်းတတီးဗဟု သုတရခဲ့လေသည်။ ၅ နှစ်သားအရွယ်ကျောင်းနေစက တည်းက သင်္ချာသာသာရပ်များ တွင် ထူးချွန်ခဲ့လေသည်။ ၉ နှစ်သားအရွယ်မှစ၍ လက်တင်၊ ဂရိ၊ ပြင်သစ်ဘာသာ များကို သင် ယူ သည်။ ၁၇ နှစ် အရွယ် တွင် ဝီလျံစဗတ်မြို့ တွင် ဝင်ရောက် ပညာ သင် ကြား လေသည်။ သင်္ချာဘာ သာ၌ ငယ်စဉ်ကပင် ထူးချွန်သူဖြစ်သည့်အလျောက်သင်္ချာ ဘာသာပါ မော ကွကြီး ဒေါက် တာဝီလျံစမော၏ ခြီးကျူး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

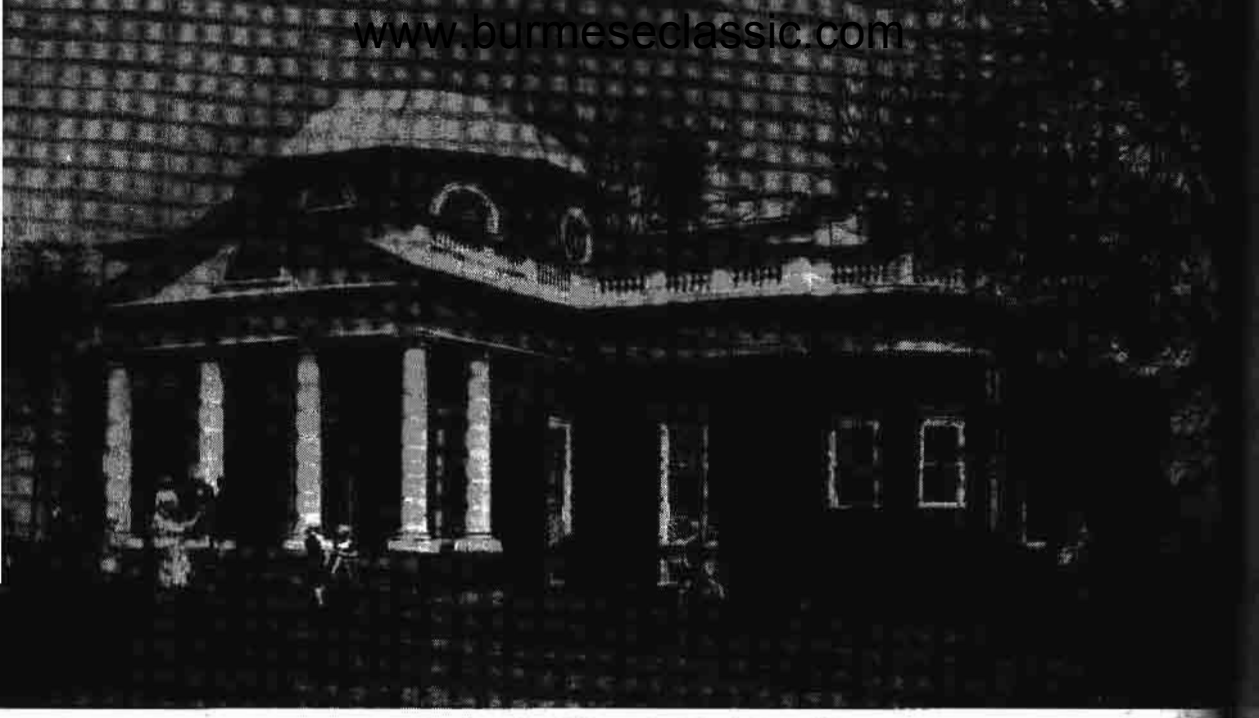

တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်နေထိုင်ခဲ့သော 'မွန်တီစယ်လို' နေအိမ်

ခြင်းကို အထူးခံရသူဖြစ်၏။ ဒေါက်တာဝီလျံစမောသည် တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်အား ဗာဂျင်းနီးယားပြည်နယ်မှ ထင်ရှားသော ဝတ်လုံတော်ရကြီး ဂျော့ဝစ်နှင့် မိတ်ဆက်ပေးသည်။ ထိုကြောင့်တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်သည် ကောလိပ်ကျောင်းမှ ဘွဲ့ထူးမျှားရရှိပြီးနောက် ဂျော့ဝစ်ထံ၌ ဥပဒေပညာကို ၅ နှစ်မျှဆည်းပူးရလေသည်။ ထို့ဥပဒေပညာသည်ပင် သူ့အား နိုင်ငံရေး၊ တိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်ရေးတို့၌ အထောက်အပံ့ဖြစ်စေခဲ့၏။

၁၇၇၂ ခုနှစ်တွင်တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်သည် အသက် ၂၃ နှစ်အရွယ်ရှိ မုဆိုးမမိန်းမချောကလေး မာသာ ဝေးစကယ်လတန်နှင့်လက်ထပ်သည်။ သူတို့မောင်နှံစုံမှာအလွန်ချစ်ခင်ပျော်ရွှင်စွာ မွန်တီစယ်လိုခေါ် တောင်ကုန်းအိမ်ကလေး၌ နေထိုင်ကြ၏။ မာသာနှင့်သားသမီး ၆ ယောက်မွေးဖွားသည့်အနက် မိန်းကလေး ၂ ယောက်သာအဖတ်တင်သည်။

ဂျက်ဖာဆန်သည် ဗာဂျင်းနီးယားဥပဒေပြုအောက်လွှတ်တော်သို့ ၁၇၆၉ ခုနှစ်တွင်ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရအား တော်လှန်ပြီးနောက် အမေရိကန်လွှတ်လပ်ရေးကျေညာစာတမ်းကြီးကို စီကုံးရေးသားရာတွင်၊ ထူးချွန်စွာ ဆောင်ရွက်စီမံနိုင်မှုကြောင့် ကျော်ကြားလာခဲ့လေသည်။ တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်သည် ပြည်သူတို့၏အကျိုးကိုလိုလားသောစိတ်ဓာတ်ခံရှိသူဖြစ်သောကြောင့် ဒီမိုကရေစီဝါဒကိုနှစ်ခြိုက်၏။ ဥာဏ်ပညာထက်သန်ခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာတွေးခေါ်တတ်ခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့မှုကင်းမဲ့ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် သူ့ကို လူထုက များစွာကိုးစားကြလေသည်။

၁၇၇၉ ခုနှစ်တွင် ဗာဂျင်းနီးယား ဘုရင်ခံအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရလေသည်။ ၁၇၈၁ ခုနှစ်တွင်ဂျက်ဖာဆန်သည် ဘုရင်ခံရာထူးမှနုတ်ထွက်လိုက်သည်။ နောက်တနှစ်တွင်သူ၏ချစ်ဇနီးကွယ်လွန်သွားရာ သမီး ၂ ယောက်နှင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်ကိုအမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ တတိယမြောက်သမတအဖြစ် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရွေးကောက်ကြလေသည်။ ဂျက်ဖာဆန်၏သမတသက်တန်း ၄ နှစ်အတွင်းတွင် အမေရိကန်ပြည်၌ ဒီမိုကရေစီဝါဒသည်အလွန်ထွန်းကားခဲ့ပေသည်။

ထိုနောက် ဂျက်ဖာဆန်သည် သမတအဖြစ်ဖြင့် နောက်တကြိမ်ဆက်လက်၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရပြန်သည်။ ဒုတိယအကြိမ်သမတဘဝနှင့် ၁၈၀၈ ခုနှစ်ဇန္နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ကျွန်အရောင်းအဝယ်ကိုပိတ်ပင်ရန်ဥပဒေတရပ်ကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သမတရာထူးသက်တန်းကုန်ဆုံးသောအခါတွင် ဂျက်ဖာဆန်မှာအကြွေးဒေါ်လာ ၂၀,၀၀၀ ခန့်တင်နေသည့်အတွက် သူစုဆောင်းထားခဲ့သော စာအုပ်ပေါင်း ၁၃,၀၀၀ ပါဝင်သည့်စာကြည့်တိုက်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့အဖိုးငွေ ၂၃,၉၅၀ ဒေါ်လာဖြင့် ရောင်းချ၍ဆပ်ရလေသည်။ ဂျက်ဖာဆန်မှာဆွေမျိုးသားချင်းမိတ်သင်္ဂဟပေါများသူဖြစ်၍ အိမ်တွင်ည့်သည်မပြတ်ရှိရာ၊ စာကြည့်တိုက်ရောင်းရငွေမှာလည်း မကြာမီပင် ကုန်လေတော့သည်။ ထိုကြောင့်အိမ်ကလေးတလုံးဆောက်ကာ တိမ်းရှောင်နေရသည်ဟုပင်အချို့ကဆိုကြသည်။ သို့သော်ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ အထောက်အပံ့အဖြစ်စုဆောင်း၍ ပေးသောငွေ ၁၆,၅၀၀ ဒေါ်လာကို ရရှိသောကြောင့်သာလျှင် ဂျက်ဖာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆန်မှာအနည်းငယ်ခံသာသည်။ သို့နှင့်လည်းထိုထောက်ပံ့ငွေရပြီးမကြာမီ သူပိုင်ပစ္စည်းများဖြစ်သော အိမ်ထောင်ခမ်းနား၊ ငွေထည်ပစ္စည်း၊ ပန်းချီကားများနှင့်တကွ ဗာဂျင်းနီးယားနယ်ရှားလှောစဗီးမြို့ရှိ သူပိုင်မွန်တီစယ်လိုအိမ်နှင့်ဝင်းခြံကို ရောင်းချ၍အကြွေးများကိုပေးဆပ်ရသေး၏။

သမတရာထူး ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင်ဆက်ယူပြီးနောက် တတိယအကြိမ်အရွေးမခံတော့ဘဲအနားယူလိုက်လေတော့သည်။ ထိုနောက်သူ၏နေရပ်ဖြစ်သော ရှားလော့စဗီး၌ ဗာဂျင်းနီးယားတက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီးတကျောင်းကို တည်ထောင်ရန်လုံးပန်းဆောင်ရွက်လေသည်။ တက္ကသိုလ်၏အဆောက်

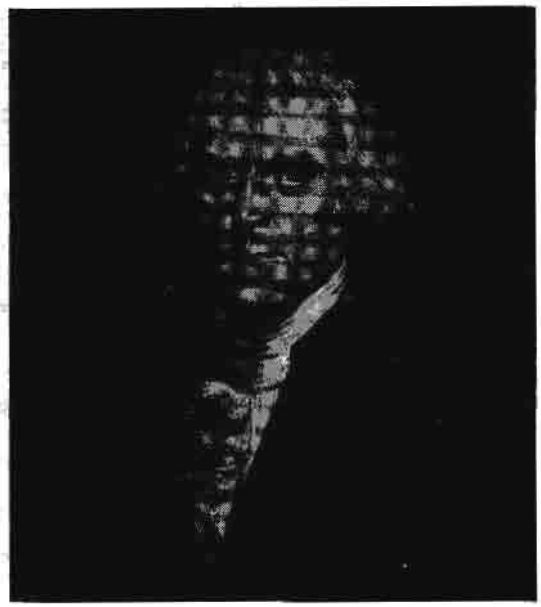

အမေရိကန်သမတကြီးတောမတ် ဂျက်ဖာဆန်

အအုံကြီးများကို သူကိုယ်တိုင်စံနစ်ပုံရေးဆွဲ၍တည်ဆောက်ရာတွင်ကြပ်မကြည့်ရှုခဲ့လေသည်။ တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်၏အမည်သည် အမေရိကန် နိုင်ငံရေးလောကတွင်သာမဟုတ်ဗိသုကာလောကတွင်လည်းဥဒါန်းတွင်ရစ်ပေသည်။ ဂျက်ဖာဆန် သည်ပထဝီဝင်၊ ဘူမိဗေဒ၊ ရက္ခဗေဒ၊ ပါဏဗေဒ၊ တို့ကိုလည်းဝါသနာအလျောက်လိုက်စားခဲ့သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ခြင်း တို့အပြင်၊ ဆေးပညာ၊ ခွဲစိတ်ကုသခြင်းပညာနှင့် သင်္ချာဘာသာရပ်များတွင်လည်းအထူးပင် ဝါသနာထုံသူဖြစ်၏။ ထိုမျှသာမကသေး အယူဝါဒဆိုင်ရာဖက်တွင်လည်းမလစ်ဟင်းခဲ့ချေ။ စာပေနှင့်ဝေါဟာရများကိုလည်း ဂရုစိုက်သည်။ အမေရိကန်ယထာဘူတပညာ အသင်းကြီးတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

၁၈၂၆ ခုနှစ်ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့ (လွတ်လပ်ရေးအနှစ် ၅၀ မြောက်အောင်ပွဲနေ့) တွင် တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်ကွယ်လွန်လေသည်။ သူ၏မှာထားချက်အရ သူ၏ဂူပေါ်တွင် မော်ကွန်းစာတမ်းအဖြစ် 'ဤနေရာ၌အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးကျေညာစာတမ်းကြီးနှင့် ဗာဂျင်းနီးယားနယ်အယူဝါဒ လွတ်လပ်မှုဥပဒေကိုရေးခဲ့သူ ဗာဂျင်းနီးယားတက္ကသိုလ်ဖခင်ကြီး၊ တောမတ်ဂျက်ဖာဆန်ကိုမြှုပ်နှံသည်' ဟုကမ္ပည်းထိုးထားလေသတည်း။

ဂျက်အင်ဂျင်။ ။ဂျက်အင်ဂျင်၏သဘောအကျဉ်းကို လွယ်ကူထင်ရှားသောသာဓကဖြင့် ရှင်းလင်းပြနိုင်ပေသည်။ ရော်ဗာပူဖောင်းကလေးတလုံးကို လေဝအောင်မှုတ်ပြီးနောက် ရုတ်တရက်လက်မှလွတ်လိုက်ပါ။ ရော်ဗာပူဖောင်းကလေးလွင့်ထွက် သွားသည်ကို တွေ့မြင်ကြရပေလိမ့်မည်။ ပူဖောင်းကလေးလွင့်သွားရခြင်းမှာ ထိပ်ဝမှလေပန်းထွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လွင့်သွားခြင်းသည် ဂျက်အင်ဂျင်၏သဘောအကျဉ်းပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဂျက်အင်ဂျင်ခုတ်မောင်းပုံနည်းကို လူတို့သည်လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်ကပင် စတင်ကြံစည်လာခဲ့ကြသည်။ သိရသလောက်မှာ ဂျွန်အယ်လင်ဆိုသူပုဂ္ဂိုလ်တဦးသည်ခရစ် ၁၇၂၉ ခုနှစ်က လေငြိမ်အရပ်ရှိသင်္ဘောကိုဤနည်းဖြင့်ခုတ်မောင်းနိုင်အောင်ကြံစည်ခဲ့ဘူးသည်။ သူ၏အကြံမှာယမ်းမှုန့်၏ပေါက်ကွဲမှုဖြင့် အင်ဂျင်ကို ခုတ်မောင်းရန်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းကိုအယ်လင်သည် မူပိုင်မှတ်ပုံပင်တင်ထားခဲ့၏။

နောင်နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကြာသောအခါ ဂျိမ်းရမ္မဇီဆိုသူ အမေရိကန်လူမျိုးတဦးသည် ရေအားသုံးဂျက်ခုတ်မောင်းနည်းဖြင့် လှေတစင်းကိုခုတ်မောင်းပြခဲ့သည်။ သူသည် ရေကိုလှေဦးပိုင်းမှနေ၍ ရေစုတ်စက်ဖြင့်စုတ်သွင်းပြီးနောက် လှေပဲ့ပိုင်းရှိနှုတ်သီးခေါင်းမှ နောက်ပြန်ပန်းထုတ်ပေးသည်။ ထိုအခါထိုရေပန်း၏နောက်ပြန်အားကြောင့် လှေသည်ရွှေသို့ရွှေသွားသည်။ ရမ္မဇီသည်အလားတူလှေမျိုးကို နောက်ထပ်အင်္ဂလန်ပြည်၌လည်းပြုလုပ်သေး၏။ သို့သော်ဘေးခုတ်စက်ဖြင့်ခုတ်မောင်းသောသင်္ဘောများ အောင်မြင်စွာပေါ်ပေါက်လာခြင်းကြောင့်တကြောင်း၊ ရမ္မဇီကိုယ်တိုင်မှာ ကွယ်လွန်သွားခြင်းကြောင့်တကြောင်း ထိုခုတ်မောင်းနည်းမှာတိမ်မြုပ်သွားသည်။ ထိုနောက်တွင် အတိုင်းတိုင်းအနိုင်နိုင်ငံမှသိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် တစထက်တစတိုးတက်ကြံစည်ကြိုးစားလာကြသောကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် ထိထိရောက်ရောက်အသုံးချနိုင်သော ဂျက်အင်ဂျင်မျိုးဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

သိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် လှေသင်္ဘောများကိုခုတ်မောင်းရန် ရေပန်းဂျက်စက်အမျိုးမျိုးကို စမ်းသပ်ခဲ့ကြသည်။ ပဋ္ဌမ

www.burmeseclassic.com

ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်နေချိန်ကအသံမမြည်သောဂျက်အင်ဂျင်ကိုကြံစည်ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ တုံးပုံအမျိုးမျိုးကို စမ်းသပ်၍ လသို့အရောက်သွားနိုင်မည့်ရောမတုံးပုံကြီးများကိုပင် စိတ်ကူးခဲ့ကြဘူးသည်။ (တုံးပုံ — ၆၂။) တုံးများတွင်ယမ်းမှုန့်အစား လေ၊ အောက်စီဂျင်စသည်တို့ကိုအရည်ပြုလုပ်၍ ကန်အားရရှိအောင်စမ်းသပ်ခဲ့ကြသည်။ တုံးအင်ဂျင်ဖြင့် ခုတ်မောင်းသော တုံးမော်တော်ကား၊ တုံးလေယာဉ်ပုံများကိုကြံစည်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဂျာမန်လူမျိုးတို့အသုံးပြုသော မက်ဆာရှမစ် ၁၆၃ တိုက်လေယာဉ်ပုံမျိုးတွင် တုံးအင်ဂျင်တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုအင်ဂျင်မှာအရည်ပြုလုပ်၍ထားသော အောက်ဆီဂျင်ဖြင့်ခုတ်မောင်းခြင်းဖြစ်လေသည်။

ဂျက်လေယာဉ်ပုံမျှား ထူးထူးခြားခြား ခေတ်စားလာခဲ့သည့်အချိန်ကား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းကဖြစ်၏။ ထိုအချိန်တွင်စစ်ပွဲ၌ ပါဝင်တိုက်ခိုက်သည့်နိုင်ငံတိုင်းလိုလိုပင် ဂျက်လေယာဉ်ပုံများကို ဆောက်လုပ်ကြသည်။ ဤတလုံလူမျိုးတို့က ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင်ဂျက်လေယာဉ်ပုံတစင်းကို ဆောက်လုပ်၍ ပုံသန်းပြခဲ့သည်။ မက်ဆာရှမစ် ၂၆၂ ခေါ် ဂျာမန်လူမျိုးတို့၏တိုက်လေယာဉ်ပုံမှာလည်း ဂျက်လေယာဉ်ပုံပင်ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့က ဂျက်စက်တလုံးတပ် ဂလော့စတာတိုက်လေယာဉ်ပုံကို တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ နောင်အခါတီထွင်သော စက် ၂ လုံးတပ် ဂလော့စတာဂျက်လေယာဉ်ပုံသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် တနာရီလျှင် ၆၀၆ မိုင်နှုန်းဖြင့်ပျံသန်း၍ ကမ္ဘာ့စံချိန်ထားခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင်ဂျာမန်လူမျိုးတို့သည် ဗုံးပုံများကိုအသုံးပြုကြသည်။ ဗုံးပုံတွင်ပေါက်ကွဲမှုသည် ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်း လျှင်မြန်စွာဖြစ်၍၊ အခြား ဂျက်အင်ဂျင်မျိုးတွင်မူ စက်လည် သည့်နှင့် တပြိုင်နက် ပေါက်ကွဲမှု သည် တောက်လျှောက်တဆက်တည်းဖြစ်ပေသည်။ (ဗုံးပုံ — ၆၂။) ဂျက်လေယာဉ်ပုံ၌ကောင်းသောအချက်များနှင့် မကောင်းသော အချက်များရှိလေသည်။

ကောင်းသောအချက်များ။ ။ဂျက်လေယာဉ်ပုံသည် ပစ်စတန်အင်ဂျင်တပ် သာမန်လေယာဉ်ပုံတို့ထက် မြန် သည်။ အသံလှိုင်းထက်ပင်မြန်သေး၏။ အလွန်မြင့်သောအရပ်၌ ပုံသန်းနိုင်သည်။ မီးလောင်လွယ်သောဓာတ်ဆီအစား ပယ်ရဖင်ဆီကိုအသုံးပြုနိုင်သည်။

ဂျက်လေယာဉ်ပုံသည် ပုံသန်းနေစဉ် သာမန်လေယာဉ်ပုံတို့လောက်အသံမကျယ်ချေ။ သာမန်လေယာဉ်ပုံတို့ထက် ပို၍မတ်စောက်စွာပုံတက်နိုင်သည်။ တခဏခြင်းစက်ပူလာနိုင်သဖြင့် လျင်မြန်စွာပုံထွက်နိုင်သည်။

မကောင်းသောအချက်များ။ ။ဂျက်လေယာဉ်ပုံသည် နိမ့်သောအရပ်တွင်ပုံသန်းရာ၌၎င်း၊ အမြန်နှုန်းကိုလျှော့၍ ပုံသန်းရာ၌၎င်း၊ သာမန်လေယာဉ်ပုံတို့လောက်မကောင်းချေ။ ဂျက်လေယာဉ်ပုံသည် ဆီအပေါစားများကိုအသုံးပြုနိုင်သော်လည်း ဆီစားကြီးလွန်းလှသဖြင့် လောင်စာဆီအမြောက်အများသယ်ဆောင်ရန်လိုသည်။ ယင်းသို့သယ်ဆောင်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင် သည့်အတိုင်း၊ ခရီးဝေးကိုအလိုရှိသလောက်မပျံသန်းနိုင်ချေ။ စက်အတွင်းပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာသည့်အပူချိန်မှာ အဆမတန်ကြီးမား လွန်းသည့်အတွက် ဂျက်အင်ဂျင်ကို အလွန်ပြင်းထန်သော အပူဒဏ်ခံနိုင်သည့်သတ္တုမျိုးဖြင့်သာဆောက်လုပ်ရသည်။

ယခုအခါဂျက်အင်ဂျင်များသည် တစထက်တစတိုးတက်ကောင်းမွန်လာကြသည်။ ပရော့ဗဂျက်အင်ဂျင်ခေါ် ဂျက်အင်ဂျင်သည် သာမန်တာဗိုဂျက်အင်ဂျင်နည်းတူပင် ဓာတ်ငွေ့ကိုအသုံးပြုသည်။ သို့သော်တာဗိုအင်ဂျင်၌ပေါက်ကွဲပြီး ဓာတ်ငွေ့များသည်နောက်ပိုင်းရှိနှုတ်သီးမှပန်းထုတ်ရှိပရော့ဗဂျက်အင်ဂျင်တွင်မူ အဆိုပါဓာတ်ငွေ့များသည်ပန်ကာကိုလည်စေသည်။ ဓာတ်ငွေ့အချို့ဖြင့် ပန်ကာကိုလည်စေ၍ ကျန်ဓာတ်ငွေ့များကိုပန်းထုတ်သောအင်ဂျင်မျိုးလည်းရှိပေသည်။ အချို့ဂျက်လေယာဉ်ပုံများသည် ဦးပိုင်းဌ်ပန်ကာလည်စေသောအင်ဂျင်ကိုလည်း၊ နောက်ပိုင်းဌ် ဓာတ်ငွေ့ပန်းထုတ်သော အင်ဂျင်ကိုလည်း တပ်ဆင်၍ အသုံးပြုကြသည်။ ဤလေယာဉ်ပုံမျိုးသည် အမြန် နှုန်းကို အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၍ပုံသန်းနိုင်လေသည်။

ဂျက်အင်ဂျင်အမျိုးအစား။ ။လေကိုအသုံးပြုသောဂျက်အင်ဂျင်များမှာအဓိကအားဖြင့် ၃ မျိုး ၃ စားရှိသည်။

ပဌမအမျိုးမှာတာဗိုဂျက်အင်ဂျင်ဖြစ်၍ ထိုအင်ဂျင်သည် ရှေးဦးစွာအရှေ့ဖက်မှလေကိုစုတ်ယူသည်။ ထိုနောက်စက်အတွင်း၌ လေကိုဖိညှစ်ပေးကာ လောင်စာ တမျိုးမျိုးဖြင့် လောင်ကျွမ်းပေါက်ကွဲစေသည်။ ထိုနောက်ပေါက်ကွဲပြီး ဓာတ်ငွေ့ကို အနောက်ဖက်ရှိနှုတ်သီးခေါင်းမှပန်းထုတ်ပစ်၏။

ဒုတိယ အမျိုး မှာ အင် တာ မစ် တင်း – ဒပ် အင် ဂျင်ခေါ် ပြတ် တောင်း ပေါက် ကွဲ သည့် ဂျက် အင် ဂျင် မျိုး ဖြစ်သည်။

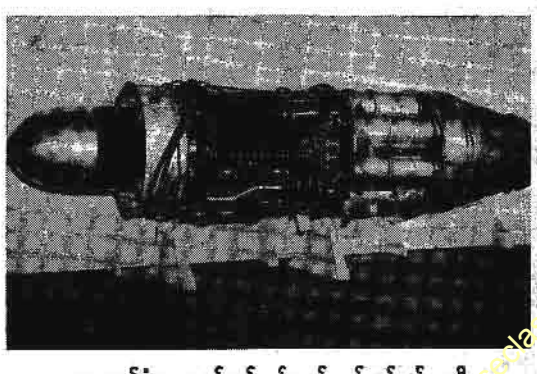

လေယာဉ်ပုံများတွင်တပ်ဆင်သည့်ဂျက်အင်ဂျင်ထမျိုး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယင်းကို ကျာမန် လူမျိုး တို့က ဗို့ဝမ်းဟုခေါ် တွင် သော ဗုံးပဲ့ လက်နက်ဆန်း၌ ပဌမဦးစွာအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုအင်ကျင်မျိုးကို တခါတရံ ပါလဆိုကျက် ဟုလည်းခေါ် လေသည်။ ထိုအင်ကျင်ကို တနည်း နည်း ဖြင့် လျင်မြန်စွာပစ် လွှတ်ပေးရသည်။ အင်ကျင်ရွှေ့လျင်မြန်စွာပိတ်နိုင်ဖွင့်နိုင်သော တံခါး အရှင်ပါသည်။ ရွေးဦးစွာတံခါးပွင့်သောအခါ စက်ထဲသို့ လေဝင်လာသည်။ ထိုနောက်တံခါးပိတ်သွားသည်။ ထို အချိန်၌ အတွင်း သို့ရောက် သွား သောလေသည် လောင်စာတခု ခုနှင့် ရောကာ ပေါက် ကွဲသွား သည်။ ဤသို့ပေါက်ကွဲပြီးသော အခါ တံခါး သည် တဖန်ပွင့် လာ ပြန် သည်။ လေ လည်း ဝင်၍ ပေါက် ကွဲပြန် သည်။ ဤနည်း ဖြင့် တံခါး သည် တစက္ကန့်တွင် အကြိမ်ပေါင်း ၄၀ ခန့်ပွင့်လိုက် ပိတ်လိုက်ဖြစ် သည်။ လောင် ကျွမ်းပြီး ခတ် ငွေ့များ သည် နောက်ပိုင်းရှိ နှုတ်သီး ခေါင်းမှ ပန်းထွက်လေသည်။

မှန်ဂိုတုရင်ကျင်ဂစ်ခန်

တတိယအမျိုးမှာ ရမ်းကျက် ခေါ် တဆက် တည်းပေါက်ကွဲ သည့် အင်ကျင်မျိုးဖြစ် သည်။ ရမ်းကျက် သည် ရွှေသို့တိုးလာချိန် တွင် လေကိုစက်အိုးထဲသို့ဆောင့် ဝင်စေသည်။ လေသည်စက်အိုးထဲ၌ပျံ့ထွက်လာပြီးလျှင် လောင်စာတခုခုဖြင့်ရောရှိပေါက်ကွဲသည်။ ထိုနောက်ခဏ် ငွေ့သည် နောက်ပိုင်းရှိ နှုတ်သီး ခေါင်းမှ လျင် မြန်စွာ ထွက် သွားသည်။ ရမ်းကျက်အင်ကျင်ကို အသံလိုင်း တမျှ လျင်မြန်သော ယာဉ်များ တွင်သာ တပ်ဆင် အသုံး ပြု ရန် သင့် တော်သည်ဟုယူဆကြလေသည်။

ကျင်ဂစ်ခန် (ခရစ် ၁၁၆၂-၁၂၂၇)။ ။ကျင်ဂစ်ခန်ကို ဗိုက်ကာအိုင်ကြီး၏ အရွှေတောင်ဖက်၊ အိုန္နန်မြစ်ပေါ် ရှိ၊ ဒယ်လီဂန်၊ ပူလဒုတ်အရပ်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ သူ့ဖခင်မှာ တရုပ်နိုင်ငံတံတိုင်းကြီးနှင့် အမှီးမြစ်အကြားရှိ အတော်ကျယ်ဝန်းသောဒေသကို အုပ်ချုပ်သော မှန်ဂိုအကြီးအကဲ တဦးဖြစ်၍ ဖခင်သေဆုံးသောအခါ ကျင်ဂစ်ခန်သည် အသက် ၁၃ နှစ်အရွယ် လူမမယ်ဘဝနှင့်ကျန်ရစ်၏။ ထိုစဉ်ကသူ့ကို တင်မျှကျင်ဟူ၍ခေါ် ခဲ့ကြသည်။ သူသည်ထိုသို့နုနယ်ပျို မျစ်သောအရွယ်မှာပင်၊ အခြားမှန်ဂိုလူမျိုးစုများကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီးနောက် တန်းဂတ်ဒေသကို အောင်မြင်ခဲ့၏။ ၁၂၀၆ ခုနှစ်တွင် ဝီးဂူးဝါးတို့၏တိုင်းပြည်ကို အလွယ်တကူအောင်မြင်၍၊ မိမိအောင်ပွဲရခဲ့သည်တို့ကို ထင်ရှားစိမ့်သောငှာ၊ ကျင်ဂစ်ခန်ဟူသောအမည်ကို ခံယူခဲ့လေသည်။ ထိုအမည်ဖြင့်ပင် ကမ္ဘာ့သမိုင်း၌ ထင်ရှားပေတော့သည်။ ထိုအခါတွင် သူ၏အသက်မှာ ၄၈ နှစ်ရှိချေပြီ။

ကျင်ဂစ်ခန်သည် ပဌမဦးစွာ မှန်ဂိုဟူသမျှကို စာစည်းစာလုံး တည်းညီညွတ်အောင် ထပ်မံဆောင်ရွက်၏။ သဘောကဲ့လှ် လျက်ရှိသော ခေါင်းဆောင်များ ကို သိမ်းသွင်းသည်။ အချို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပစ်လေသည်။ ထို့နောက် မှန်ဂိုနယ်နိမိတ်ကို ကျော်လွန်ကာ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်ရာတွင် ၁၂၀၉ ခုနှစ်၌ တရုပ်နိုင်ငံတံတိုင်းကြီးကို ဖြတ်ကျော်၍ မြောက်ပိုင်းသို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ ထိုအရပ်ရှိ ကင်တားတားလူမျိုးတို့ကို လက်အောက် သို့ သိမ်း သွင်း ခဲ့ပြီး နောက် ယခင်က ယင်ကင်း၊ ယခုပိုကင်းမြို့တော်တွင် အတန်ကြာအုပ်ချုပ်နေခဲ့သည်။ ထိုမှ ၅ နှစ်အကြာတွင် ကိုရီးယားသို့ သွားရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

ထိုနောက်၊ ဧရယ်ပင်လယ်၏ တောင်ဖက်ရှိ ခွာရစ်ဇင်နိုင်ငံမှ ရှားဘုရင်သည် မှန်ဂိုသူပုန်ခေါင်းဆောင်တဦးကို လက်ခံခြီး မြှောက် ခဲ့သည့် အတွက် ကျင်ဂစ်ခန် သွား ရောက် တိုက်ခိုက်ကာ၊ ရှားဘုရင်နှင့်တကူ သူပုန်ခေါင်းဆောင်ကို လက်ရဖမ်းဆီးပိတ်၏။ သို့သော်လည်း ရှားဘုရင်အား အမျက် မထားဘဲ သဘောထားကြီးကြီးနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ကာ၊ နိုင်ငံအချင်းချင်းကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန် စာချုပ်ကိုပင် ချုပ်ဆို ခဲ့၏။ ရှားဘုရင်ကမူ၊ စာချုပ်ကိုဖောက်ဖျက်ကာ၊ မှန်ဂိုကုန်သည်များကိုသတ်ဖြတ်၏။ ထိုကိစ္စအတွက် သံတမန်များစေလွှတ်ခဲ့ရာတွင် ရှားဘုရင်ကသံတမန်များကို မလေးမခန့်ပြုမူမက တဦးကို ခေါင်းဖြတ်၍ပင်သတ်ခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့်ကျင်ဂစ်ခန်သည် စစ်သည် ၇၀၀,၀၀၀ ဖြင့် သွားရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ မှန်ဂိုတပ်များ၏ဒဏ်ကို ခိုင်မာသောခံတပ်ကြီးများပင် မခံနိုင်ချေ။ ရှားဘုရင်မှာလည်း ခွာရစ်ဇင်နိုင်ငံမှ လက်လွှတ်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ရသည်။ ဗူခါးရားနှင့် ဆမားကန်းမြို့ ၂ မြို့မှာလည်း စစ်ဒဏ်ကြောင့် ကြေမွသွားလေတော့သည်။

ကျင်ဂစ်ခန်သည် ခွာရစ်ဇင်နိုင်ငံတွင်ရှိစဉ် ရုရှနိုင်ငံမှ နိုင်ငံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသီးသီးသို့ သံတမန်များကို လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများဖြင့် မိတ်ဖွဲ့ရန်စေလွှတ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုနိုင်ငံများသည် မွန်ဂိုလူမျိုးဟူ၍ ကြားပင်မကြားဘူးသည့်ပြင် မိမိတို့နိုင်ငံများသာ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည်ဟု အထင်ကြီးနေခဲ့ကြသဖြင့်၊ မွန်ဂိုသံတမန်တို့အား မဲချေမငံပြုကျင့်၏။ အချို့နိုင်ငံများကမူ သတ်ဖြတ်ပစ်၏။ ထိုအခါ၌ မွန်ဂိုတို့၏ အစွမ်းကိုပြရန်အလို့ငှာ အနောက်ဖက်သို့ အလုံးအရင်းနှင့် ချီတက်လျက် နိုင်ငံပေါင်းများစွာကို မှုန်မှုန်ညှက်ညှက်ချေမှုန်းလိုက်လေသည်။ ထိုနောက်တွင်မှ ယင်းနိုင်ငံများသည် အညံ့ခံ၍သံတမန်များ၊ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများဖြင့် လာရောက်ကာ သစ္စာခံကြလေသည်။

ဤသို့ကျင်ဂစ်ခန်၏တပ်မတော်ကြီးက ရှရှနိုင်ငံများကိုနှိမ်နင်းပြီးစတွင် ယခင်ရှားဘုရင်၏သား၊ ကျလားလွတ်ဒင်က မွန်ဂိုစစ်သည်တို့အား လာရောက်ထိပါးပြန်သည်။ မွန်ဂိုတို့ကယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်သည်တွင် ကျလားလွတ်ဒင်မှာမခံမရပ်နိုင်ဘဲ တောင်ဖက်သို့ ဆုတ်ခွာပြေးရလေ၏။ မွန်ဂိုတို့လည်း ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်လံတိုက်ခိုက်ရာတွင် အိန္ဒြမြစ်ကမ်းဦး ရန်သူတို့ တပ်လုံးပြွတ်၍ ကျလားလွတ်ဒင်တဦးတည်းသာ ဒေလီမြို့သို့ ထွက်ပြေးပုန်းအောင်းနေရလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကျင်ဂစ်ခန်၏တပ်မတော်သည် အနောက်ဖက်တခွင်တွင် အရှုံးမရှိ၊ စစ်ပွဲများကိုအောင်နိုင်ပြီးသောအခါ၊ ကယ်ရကိုးရမ်းနေပြည်သို့ပြန်လေသည်။ နေပြည်တော်သို့ ရောက်၍ အသက်ပင် ၆၀-ကျော်ပြီဖြစ်သော်လည်း၊ တရုပ်ပြည်အနောက်မြောက်ပိုင်းသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ကာအောင်ပွဲခံလိုက်သေးသည်။

ဤသို့မရပ်မနား၊ အောင်ပွဲအဆက်ဆက်ခံခဲ့ပြီး နောက်၊ ၁၂၂၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ရွတ်တရက်နာမကျန်းဖြစ်၍ ကျင်ဂစ်ခန် ကွယ်လွန်လေတော့သည်။ သူစည်းရုံးခဲ့သော နိုင်ငံတော်ကြီးမှာ အရှေ့ဖက်ပင်လယ်ဝါမှ အနောက်ဖက်ပင်လယ်နက်အထိ ကျယ်ပြန့်လေသည်။ ဤမျှကျယ်ဝန်းသောနိုင်ငံတော်ကြီးကို ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် အကြီးမားဆုံးအဆောက်အအုံတခုဖြစ်ခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းတင်နိုင်တော့သည်။ ကျင်ဂစ်ခန် ကွယ်လွန် သည့်နောက် သူ့အမည်နှင့်တည်ဆောက်ခဲ့သောနိုင်ငံတော်ကြီးမှာ အာရှတိုက်သားတို့ ဂုဏ်ယူရစ်ရန် ကျန်ခဲ့လေသည်။ ယခုခေတ်အိရန်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယအနောက်မြောက်ပိုင်း၊ ရှရှနိုင်ငံ၏ တစိတ်တဒေသ၊ တရုပ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့် မွန်ဂိုးလီးယားနယ်မြေများအပါအဝင်ဖြစ်သော အာရှတခွင် သည် ကျင်ဂစ်ခန် မင်းကြီး၏ ဩဇာပျံ့နှံ့ရာ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

သူသည်မြင်းကုန်းနှီးပေါ်မှနေ၍ ခေးလွှတ်ဖြင့် နိုင်ငံထူထောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူ့အတွက် အားထားရဆုံးရဲမက်တို့ကား နာမည်ကျော် မွန်ဂိုမြင်းစီးသူရဲများ ဖြစ်လေသည်။

ကျင်ဂစ်ခန်သည် သက်တမ်းတလျောက်စစ်မက်ဖြင့်သာ ရင်းနှီးခဲ့ရကား၊ စစ်ရေးစစ်ရာတွင် ကျွမ်းကျင်လှသည်။ သူ၏ တပ်မတော်ကြီးမှာ စည်းကမ်းကောင်း၍ ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်ကျနသဖြင့် အထူးခြီးကျူးဖွယ်ဖြစ်သည်။

မိမိအောင်မြင်ခဲ့သောနိုင်ငံများမှကျွမ်းကျင်သူများစွာကို မိမိထံတွင်အမှုထမ်းစေခြင်းဖြင့် စစ်ပညာများဖွံ့ဖြိုးစေကာ စစ်အောင် နိုင်ရေးအတွက် အကူအပံ့များစွာရခဲ့သည်။ သူကိုယ်တိုင် ပညာခေါင်းပါးခဲ့သော်လည်း ပညာရေးကို အားပေးသူဖြစ်သည်။ ကျင်ဂစ်ခန်မင်းကြီးသည် ကြမ်းတမ်းသော စစ်သားကြီးတဦးဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံတဝှန်းလုံးလက်ခံယုံကြည်ကြသော အယူဝါဒအသီးသီးကိုလေးစားသည်။ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခွင့်နှင့် ဆိုင်သော အခွင့်အရေးများကိုလည်းပေးခဲ့သည်။

သူကွယ်လွန်သောအခါ မွန်ဂိုလူမျိုးတို့တွင် နိုင်ငံခြားယဉ်ကျေးမှုအစုစုကို လက်ခံသိမ်းသွင်းပြီးလျှင် ယဉ်ကျေးစွာတိုးတက်ကြီးပွားရေးအတွက်၌လည်း အခြေတည်မိပြီးဖြစ်လေသည်။ သူ၏လက်ငုတ်လက်ရင်းဖြစ်သောနိုင်ငံတော်ကြီးကို သားတော် ၃ ဦးကခွဲခြမ်း၍ တဝဝန်ယူအုပ်ချုပ်ကြသည်။ ကွယ်လွန်ခါနီးတွင် တရုပ်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းကိုပါ သိမ်းယူရန် သူ့အားဆက်ခံမည့်သူများကိုမှာကြားခဲ့သေးသည်။

ကျင်ဂစ်ခန်၏နိုင်ငံတော်ကြီးကို အအောင်မြင်ဆုံးပြန့်လည်အုပ်ချုပ်နိုင်သူကား သူ၏မြေးကူဗလိုင်ခန်မင်းကြီးပေတည်း။
(ကူဗလိုင်ခန် — ရှု။)

ကျင်နက်တစ်ပညာ။ ။ကျင်နက်တစ်ဟူသည်မှာ မျိုးရိုးဇာတိနှယ်ပုံကို လေ့လာသော သိပ္ပံပညာတရပ်ဖြစ်သည်။ ဘမျိုးဘိုးတူဟူသောမြန်မာစကားသည် ကျင်နက်တစ်ပညာ၏ အခြေခံဥပဒေပင်ဖြစ်လေတော့သည်။ သားသမီးများသည်မိဖနှင့်မျိုးတူ၏။ ပင်ရင်းသည် ပင်ပွားနှင့်မျိုးတူ၏။ ခွေးသည်ကြောင်ကိုမမွေးနိုင်၊ ကုက္ကိုစေ့မှ နွားဆီပင်မပေါက်နိုင်။ ခွေးမှခွေးတို့သာပေါက်ပွား၍ကုက္ကိုစေ့မှ ကုက္ကိုပင်သာပေါက်ပွားနိုင်ရာသည်။

သားသမီးတို့သည် မိဖတို့ထံမှ တူသောလက္ခဏာသွင်ပြင်တို့ကို ဇာတိအမွေခံရသည်။ ပမာအားဖြင့် ကြောင်နက်ကမွေးသောကြောင်သည် နက်ရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် တခါတရံ ကြောင်နက်မှကြောင်ဖြူ၊ ကြောင်ဝါ၊ ကြောင်ကျားမွေးသည်လည်းရှိ၏။ လက္ခဏာသွင်ပြင်တူသမျှကို သာ သားသမီးတို့က အမွေခံကြရမည်ဟုဆိုပါလျှင် အဘယ်ကြောင့် လက္ခဏာသွင်ပြင်ကွဲပြားပြန်ပါသနည်း။ ဤအချက်ကိုစဉ်းစားလိုက်သော် မျိုးရိုးဇာတိနှယ်ဆွဲ၌ သတ္တဝါတို့တွင် ပဋိသန္ဓေစိတ်၌တူကြစေကာမူ၊ မူကွဲသည့်အကြောင်းရင်းလည်း ရှိရပေဦးမည်။ ကျင်နက်တစ်ပညာရပ်အလို၌

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တူသောမျိုးရိုးဇာတိကိုသာ သားသမီးတို့ကအမွေခံသည် မဟုတ်၊ မူမတူသောပြောင်းလဲချက်တို့သည်လည်း အစဉ်အဆက်လိုက်တတ်သည်ဟူသောသဘောကို ထင်ရှားစွာပြသည်။ သားဖြစ်သူသည် မိဖထံမှလက္ခဏာတူများကို ရယူခဲ့လျှင် ကွဲပြားသောလက္ခဏာများကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ရယူရပေမည်။ သို့မဟုတ်ပါက အီဗော်လျူရှင် (ဆင့်ကဲဖြစ်လာခြင်း) တွင်အဓိပ္ပါယ်မရှိဖြစ်ပေမည်။ ဤကွဲပြားမှုလက္ခဏာများသည် ဗီဇဆဲတို့၏ပြုမူချက်ပြောင်းလဲရာမှဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ အမြင့်တန်းစားသတ္တဝါများတွင် ဤဆဲများသည် မျိုးပွားရန်အတွက် သီးခြားပင်တည်ရှိကြသည်။ ဤကားဂျင်နက်တစ်ပညာ၏အလိုတည်း။

ဤစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာကောင်းလှသော ပညာရပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကျွန်ုပ်တို့သည် အနည်းငယ်မျှလောက်သာသိရှိကြရသည်။ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ရရှိသည့်အင်္ဂါချွတ်ယွင်းမှု၊ လေ့ကျင့်ခြင်းကြောင့် ရရှိသည့်အင်္ဂါဖွံ့ဖြိုးမှု အစရှိသည့် လက္ခဏာများသည် မျိုးတဆက်မှတဆက်သို့ ကူးပြောင်းသွားခြင်းမရှိပေ။ ပမာအားဖြင့် စစ်တိုက်၍လက်မောင်းတဖက်ပြုတ်နေသူတွင် လက်တဖက်သာပါသောသားသမီးကိုမရနိုင်ချေ။ ထိုနည်းတူစွာ အလွန်သန်မာသောကြွက်သားများရှိသည့် ပန်းဘဲသမား၏သားသမီးသည်လည်းသန်မာသောကြွက်သားများရှိရမည်ဟုမဆိုနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် အရက်ကိုကြိုက်နှစ်သက်တတ်သောစိတ်သည် သားစဉ်မြေးဆက်၌ မျိုးရိုးလိုက်စေမည် မဟုတ်သော်လည်း အရက်ကြောင့်နဗ်ကြောမသန်စွမ်းမှုသည်ကား မျိုးရိုးစဉ်ဆက်ကို လိုက်လိမ့်မည်ဖြစ်ပေသည်။

မျိုးရိုးလိုက်စေသည့်လက္ခဏာများသည် အမြဲပင်ထင်ရှားပြတ်သား၏။ ဤလက္ခဏာတို့သည် ရေနှင့်နွားနို့ရောထားသကဲ့သို့ ထွေပြားသည်မဟုတ်။ အရောင်စုံပုတီးစေ့များရောထားသကဲ့သို့ ခြားနားပြတ်သားသည်။ ပမာပြရလျှင် စိတ်ကြမ်းသူနှင့် စိတ်နူးညံ့သူနှစ်ဦး ပေါင်းဖော်၍ ရရှိသော သားသမီးတို့တွင်၊ ကြမ်းတမ်းသောစိတ်နှင့် နူးညံ့သောစိတ်သည် ရေနှင့်နွားနို့ရောထားသဖြင့် နွားနို့ရေကျဲဖြစ်သွားသကဲ့သို့ စိတ်နှစ်စိတ်ရောပြွမ်းကာ၊ မကြမ်းတကြမ်း၊ မနုတနုစိတ်ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်။ စိတ်ခက်ထန်သူသတ်သတ် စိတ်နူးညံ့သူသတ်သတ်ဟူ၍ မိဖမျိုးရိုးမှရသောစိတ် ၂ မျိုးစလုံးရှိသည့် သားသမီး ၂ မျိုး ၂ စားဟူ၍သာ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်လေသည်။

မိဖထံမှ အမွေခံရသောလက္ခဏာတို့သည် တခါတရံငုပ်၍နေပြီးလျှင်၊ မျိုးရိုးစဉ်ဆက်ကိုကျော်ပြီးမှ၊ ပြန်ပေါ်လာတတ်လေသည်။ ယင်းကိုဇီဝဗေဒအရ အက်တာဗစ်ဇင်းဟုခေါ်သည်။

ယခုခေတ်တွင် မျိုးသန့်ခြင်းနှင့် မျိုးရိုးအကြောင်းကို လူတို့သည် များစွာစိတ်ပါဝင်စားလျက်ရှိကြသည်။ ဤသို့စိတ်ဝင်စားကြခြင်းမှာလည်း အခြားအကြောင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ၊ လူတဦး၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ မည်သို့သော သွေးမျိုးရှိသည်ကို သိနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သိရှိပါက ထိုသူ့အတွက် သင့်တော်သောကျန်းမာရေး၊ သင့်တော်သောရာသီဥတု၊ သင့်တော်သောအလုပ်အကိုင် စသည်တို့ကို ရွေးချယ်နိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ (မျိုးရိုးဇာတိ — ရှု။)

ဂျင်းနား, အမ်၊ အေ (ခရစ် ၁၈၇၆-၁၉၄၈)။ ။'ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၏ဖခင်ကြီး' ဟူ၍ ထင်ရှားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား မဟာမက်အလီဂျင်းနားပင်ဖြစ်သည်။ သူသည် အိန္ဒိယပြည်ကြီးမှ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဟူ၍ သီးခြားပေါ်လာရေးအတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာကြိုးပမ်းခဲ့သောကြောင့်ထိုကဲ့သို့နာမည်တွင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျင်းနားသည် အိန္ဒိယပြည်ရှိမွတ်စလင်တို့၏ချစ်ကြည်လေးစားမှုကို ခံရသောခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ်ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဟူ၍ လွတ်လပ်ရေးကိုကျေညာသောအခါ တွင်ဂျင်းနားသည် ထိုနိုင်ငံ၏ ပဌမဆုံးဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

မဟာမက်အလီဂျင်းနား

ဂျင်းနားသည် ကရာချိမြို့မှ ကြွယ်ဝသောကုန်သည်ကြီးတဦး၏ သားဖြစ်၍ အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်လန်ဒန်မြို့သို့သွားရောက်ကာ ၄ နှစ်မျှဝတ်လုံပညာသင်ကြားခဲ့လေသည်။ အိန္ဒိယပြည်သို့ပြန်ရောက်၍ များမကြာမီဘုံဘိုင်မြို့တွင် ထိပ်တန်းဝတ်လုံတော်ရတဦးအဖြစ် နာမည်ရလာပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ အသက် ၃၀ အရွယ်တွင် အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်ဥက္ကဋ္ဌကြီး၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

၇ နှစ်ခန့်ကြာသောအခါ ဂျင်းနားသည် အိန္ဒိယကွန်ဂရက်အသင်းသားအဖြစ်နှင့်ပင် မွတ်စလင်အသင်းကြီးနှင့်လည်းဆက်သွယ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် မသင့်မမြတ်ဖြစ်နေကြသော မွတ်စလင်အသင်းကြီးနှင့် ဟိန္ဒူအမျိုးသားအများပါဝင်သော အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်တို့၏ နိုင်ငံရေးတွင် ချစ်ကြည်စွာတွဲဖက်ဆောင်ရွက်မှုကို ကြိုးစားခဲ့သည်။ သို့သော်မွတ်စလင်လူနည်းစုကို ထိရောက်သောဥပဒေများဖြင့် ကာကွယ်သမှုပြုမပေးသမျှ မအောင်မြင်နိုင်ကုယူဆ

www.burmeseclassic.com

ကာ မှတ်စလင်များ၏ အခွင့်အရေးပြည့်စုံစွာရရှိအောင် ပြုလုပ်ရန်ရည်သန့်၍ ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် မှတ်စလင်အသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ကို ခံယူခဲ့လေသည်။

ထို့အချိန် မှစ၍ အိန္ဒိယပြည်၏ နိုင်ငံရေးကိစ္စများတွင် မဟတ္တမဂန္ဓီနှင့် ကျင်းနားတို့သည် ရှေ့ဆောင်ခဲ့လေသည်။ အိန္ဒိယပြည်သည် လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် အခွင့်ကောင်းအမျိုးမျိုးကို အရယူခဲ့သော်လည်း ရင်ကြားမစေ့နိုင်သော ဟိန္ဒူ-နှင့်မွတ်စလင် စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှုကြီးကြောင့် မည်သည့် အလုပ်ကိုမျှ အဆင်ပြေအောင်မလုပ်နိုင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ခရစ် ၁၉၂၀ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ ဗြိတိသျှအစိုးရတို့က စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးမည့် ကော်မရှင်အဖွဲ့တခုကို စေလွှတ်ခဲ့ရာတွင် ကျင်းနားသည် မှတ်စလင်များဖက်မှ အချက်ပေါင်း ၁၄ ချက်ကိုတင်ပြခဲ့လေသည်။ နောက်ထပ်၍ လန်ဒန်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သော အစည်းအဝေးများ၌ ကျင်းနားပင်လျှင် မှတ်စလင်များဖက်မှ အရေးဆိုခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလိပ်အောက်လွှတ်တော်တွင် ၁၉၃၅ ခုနှစ် အိန္ဒိယပြည်အုပ်ချုပ်ရေးအက်ဥပဒေကို တင်သွင်းဆွေးနွေးခဲ့စဉ်ကလည်း ကျင်းနားသည် တက်ရောက်နားထောင်ခဲ့၏။

ထို့နောက်ကျင်းနားသည် မှတ်စလင်အသင်းကြီးအားမှတ်စလင်လူထုတရပ်လုံးက အားပေးထောက်ခံလာရေးအတွက် အိန္ဒိယတပြည်လုံးကိုလှည့်၍ တရားဟောသည်။ သူသည် မှတ်စလင်အသင်းကြီး အင်အားတောင့်တင်းမှုသာ အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်နှင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့က အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာတွင် မှတ်စလင်တို့အား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးမည်ဟုယုံကြည်ခဲ့၏။ ကျင်းနားသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသော ပြည်နယ်များတွင် မှတ်စလင်တို့သည် ရာထူးရာခံများ ရနိုင်မည်မဟုတ်သည့်ပြင်၊ နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းမှုများကိုလည်း ခံရလိမ့်ဦးမည်ဟုလည်း စိုးရိမ်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့်ကျင်းနားသည် အိန္ဒိယပြည်အတွင်း မှတ်စလင်လူမျိုးတို့အတွက် သီးခြားနိုင်ငံတခု တည်ထောင်ပေးရန်အရေးဆိုခဲ့လေသည်။ ယင်းရည်ရွယ်ချက်အောင်မြင်ရန် ကြိုးစားသည့်ကာလအတွင်း သူ့အား 'ခေါင်းဆောင်ကြီး' ဟူသောဘွဲ့နှင့် ပို့မိုလူသိများလာခဲ့သည်။ ထို့နောက်၌ကား အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်နှင့် မှတ်စလင်အသင်းကြီးတို့သည် ၁၀ နှစ်ကြာမျှ ထပ်မံ၍ ပဋိပက္ခဖြစ်နေခဲ့ကြလေ၏။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်အတွင်း ဂန္ဓီနှင့် ကျင်းနားတို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သေးရာ အရာရောက်သော ဖြေရှင်းမှု မရခဲ့ပေ။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင်မှ ဗြိတိသျှအစိုးရကပါလီမန်တွင် အိန္ဒိယပြည်အား လွတ်လပ်ရေးပေးသော အက်ဥပဒေကို သဘောတူညီခဲ့၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဟူသော ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံများ ထူထောင်ခွင့်ပေးခဲ့ရာ ခေါင်းဆောင်ကြီး ကျင်းနားကိုပင် ပါကစ္စတန်ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံ၏ ပဌမဆုံးဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် တင်မြှောက်ကြသည်။ ကျင်းနားသည် ဤရာထူးတွင် ၁ နှစ်မျှဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး နောက် ၁၉၄၈ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့၌ ကရာချီမြို့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။ (ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ — လည်းရှု။)

ကျင်းပင်။ ။ချင်းပင်— ရှု။

ကျင်းဖော။ ။ကချင်လူမျိုး — ရှု။

ကျိုင်ရိုစကုပ်။ ။ကျိုင်ရိုစကုပ်ဟူသည်ကား လည်ပတ်နိုင်သောဘီးတခုကို လွတ်လပ်စွာလှုပ်ရှားနိုင်သော ဝင်ရိုးတခုပေါ်၌ တပ်ဆင်ထားသည့် ကရိယာပင်ဖြစ်သည်။ ကျိုင်ရိုတော့ခေါ် ကလေးကစားစရာကျင်ကို အချို့မြင်ဘူးကြပေမည်။ ယင်းမှာလက်တွေ့စမ်းခန်းတွင် ထားရှိအသုံးပြုလေ့ရှိသော ကျိုင်ရိုစကုပ်နှင့် မည်သို့မျှမခြားပေ။ ကျိုင်ရိုစကုပ်တွင် ဝင်ရိုးတပ်ထားသော လေးလံသည့်ဘီးဝိုင်းတခုပါရှိ၍ ဘီးလည်ပတ်နိုင်စေရန် အဆိုပါဝင်ရိုးကို ဘောင်ဝိုင်းတခုအတွင်း၌ ဆုံလည်သဘောဖြင့် တပ်ဆင်ပေးထားသည်။ ထိုဘောင်ကိုတဖန် အခြားဘောင်ဝိုင်းတခုအတွင်း၌ ဆုံလည်ဆက်ဖြင့် ကန့်လန့်ဖြတ်၍ တပ်ဆင်ထားပြန်သည်။ ထို့သို့ဆုံလည်တပ်ဘောင်နှစ်ခုနှင့် တပ်ဆင်ထားသည့် အတွက် ဘီးကိုအလိုရှိသလိုတိမ်းစောင်းလည်ပတ်စေနိုင်သည်။

သိပ္ပံလက်တွေ့စမ်းခန်းများ၌ သုံးသောကျိုင်ရိုစကုပ်

ဘီးလည်၍မနေသောအချိန်၌ဘီးကိုကြိုက်သလိုထားနိုင်သည်။ တိမ်းစောင်းပေးနိုင်သည်။ သို့သော်ဝင်ရိုးတွင်ကြိုးနှင့် ရစ်ပတ်၍ ကြိုးစကို ဆောင့်၍ဆွဲပေးခြင်းဖြင့် ဘီးကိုလည်စေသောအချိန်၌မူ၊ ယင်းကို စိတ်ကြိုက်အတိုင်း တိမ်းစောင်းပေး၍မရတော့ချေ။ ဘီးလည်နေစဉ် အချိန်တွင်မူကျိုင်ရိုစကုပ်၌ ပြုပြင်ထန်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

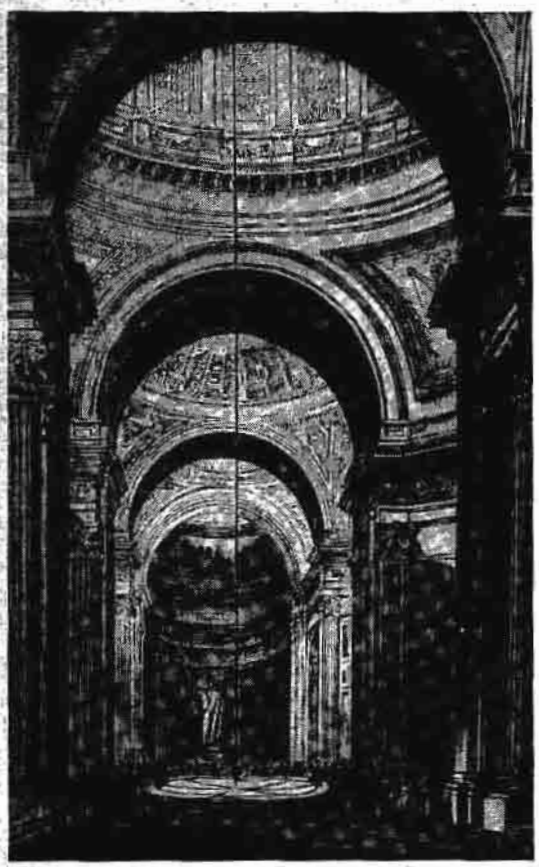

ပြင်သစ်ရှုပဗေဒဆရာကြီးဖူးကိုးက ဂျိုင်ရိုစကုပ်၏ သဘောကိုလက်တွေ့စမ်းသပ်ပြသနေစဉ်

သော ကိုယ်ပိုင်အားတခုဝင်၍နေပေပြီ။ ဘီးကိုလည်အောင်ပြုပြီးနောက် ဂျိုင်ရိုစကုပ်ကိုလက်တွင်ကိုင်ကာ အခန်းထဲ၌ ဟိုဟိုသည်သည် ကွေ့ကောက်၍လျှောက်ကြည့်သည်ဆိုကြပါစို့။ မည်သို့လှည့်ပတ်ကွေ့ကောက်၍သွားစေကာမူ ဘီး၏ ဝင်ရိုးညွှန်ပြရာအရပ်သည် မည်သို့မျမပြောင်းဘဲ၊ မူလကအတိုင်းပင် တည်မြဲလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ သို့သော် ဂျိုင်ရိုစကုပ်ကို မူလနေရာတွင်ပြန်ထားပြီးနောက် လက်ဖြင့်ဝင်ရိုးစွန်းကို တွန်းရွှေ့ကြည့်ပါက ဝင်ရိုးစွန်းသည် စိုက်ထုတ်သောအားကိုတွန်းကန်ရုံသာမက တွန်းရွှေ့ပေးသည့်ဖက်နှင့် ထောင့်မတ်ကျသည့်ဖက်သို့လည်သွားသည်ကိုတွေ့ရမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျိုင်ရိုစကုပ်၏ဝင်ရိုးစွန်းကို ရေပြင်ညီအတိုင်း ဗယ်ညာတဖက်ဖက်သို့ တွန်းရွှေ့ကြည့်လျှင် ဝင်ရိုးသည် ထောင်လိုက်ရွှေ့သည်ကိုတွေ့ရမည်။ တဖန်ထိုဝင်ရိုးစွန်းကို ထက်အောက်ထောင်လိုက် တွန်းရွှေ့ကြည့်လျှင် ဝင်ရိုးစွန်းသည်ရေပြင်ညီအလိုက်ရွှေ့သည်ကိုတွေ့ရလိမ့်မည်။

ကလေးကစားသောကျင်သည် လည်နေချိန်၌ ထောင်လိုက်တည်နေနိုင်သည်။ ရိုင်ဖယ်ကျည်ဆံသည်ငှင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ကမ္ဘာအပါအဝင်ဖြစ်သော ဂြိုဟ်များသည်ငှင်း အရှိန်ပြင်းစွာဖြင့် ရွှေရှားသွားလာလျက်ရှိစဉ် စောက်ထိုးပြောင်းပြန် ဖြစ်မသွားဘဲ တသမတ်တည်းပင်ရွှေရှားသည်။ ယင်းတို့မှာ ဂျိုင်ရိုစကုပ်အားသဘောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

ဂျိုင်ရိုစကုပ်များကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့်အနည်းငယ်မျှသော တည်နေရာပြောင်းလဲမှုကိုပင် သိရှိနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ဂျိုင်ရိုစကုပ်သဘောဖြင့်စီမံထားသော ဂျိုင်ရိုကရိယာများကို ခေတ်မှီမီးရထား၊ သင်္ဘောနှင့် လေယာဉ်ပျံများတွင် ပြတန်ဆာအဖြစ်ဖြင့်ငှင်း၊ ငြိမ်ထိန်းကရိယာအဖြစ်ဖြင့်ငှင်း တပ်ဆင်အသုံးပြုထားကြသည်။

သံလမ်းတလမ်းတည်းပေါ်၌ ပြေးသောမီးရထားတွဲများသည် သံလမ်းတလျှောက်ပြေးလျက်ရှိစဉ် တိမ်းမှောက်၍မသွားခြင်း၊ တော်ပီဒိုများအနေနှင့် ချိန်ထားသည့်လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဖြောင့်မတ်စွာသွားခြင်းတို့မှာလည်း အလားတူဂျိုင်ရိုစကုပ်မျိုးကို အထိန်းသဘောနှင့် တပ်ဆင်၍ထားသောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ မောင်းသူမဲ့လေယာဉ်များကို ကြံစည်နိုင်ခြင်းမှာလည်း အဆိုပါအထိန်းကရိယာတို့၏ ကျေးဇူးကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ ရေခဲပြင်ပေါများရာအရပ်ဒေသ၌ လမ်းရှင်းပေးရသော ရေခဲပြင်ခွဲသင်္ဘောများတွင်မူ သင်္ဘောများကို တမင်လူးလိမ့်နေစေရန် ယိမ်းထိုးဂျိုင်ရိုဘီးများကို တပ်ဆင်ပေးထားရပေသည်။

ဂျိုင်ရိုစကုပ်ကို ၁၉ ရာစုခေတ်အစလောက်က တီထွင်ခဲ့ဟန်တူသော်လည်း မည်သူကစတင်တီထွင်ခဲ့သည်ကို မည်သူမျှအတိအကျမပြောနိုင်ချေ။ သို့သော် ဂျိုင်ရိုစကုပ်၏ ထူးခြားသောသတ္တိများကို ဖူးကိုးဆိုသူပြင်သစ်ရှုပဗေဒဆရာကြီးတဦးက ၁၇၅၂ ခုနှစ်တွင် လေ့လာခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် စပဲရီဆိုသူကတဖန်ယခုအခါတွင် ထင်ရှားလျက်ရှိသည့် ဂျိုင်ရိုအိမ်မြှောင်ကို လက်တွေ့စမ်းသပ်ခဲ့ပြန်သည်။ ရှေးအထက်ကစ၍သင်္ဘောများ၌ အသုံးပြုခဲ့ကြသောအိမ်မြှောင်မျိုးမှာ သံလိုက်အပ်များဖြင့် တပ်ဆင်ပြုလုပ်ထားသည့်အတွက်၊ အပြင်အပမှ သံလိုက်အားတခုခုကြောင့် ညွှန်ပြရာအရပ်သည် တိမ်းပါးလွဲမှားသွားနိုင်သည်။ ဂျိုင်ရိုကွန်ပါကိုမူ ဂျိုင်ရိုစကုပ်၏ ဝင်ရိုးမြဲခြင်းသဘောကြောင့် မည်သည့်သံလိုက်အားကမျှ မနှောင့်ယှက်နိုင်ချေ။ ထိုကြောင့်ယခုအခါ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးတိုင်းလိုလိုမှာပင် ဂျိုင်ရိုကွန်ပါများကို တပ်ဆင်သုံးစွဲလျက်ရှိကြပေသည်။

ဂျစ်ပစီလူမျိုး။ ။ဥရောပတိုက်တွင် အိုးအိမ်အတည်တကျမရှိဘဲ တနေရာမှတနေရာသို့ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြည်လှည့်လည်သွားလာနေထိုင်သော လူမျိုးကို ဂျစ်ပစီ လူခေါ်

www.burmeseclassic.com

ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင်ဂျစ်ပစီတို့ပွဲတော်ကျင်းပနေကြပုံ

သည်။ ဂျစ်ပစီတို့ကိုရှေးအခါက အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌သာတွေ့ရသည်။ ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်က ဂျစ်ပစီတို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ထွက်ခွာလာကြ၍ အီရန်နိုင်ငံကို ဖြတ်ကျော်ပြီးနောက် အာမီးနီးယားပြည်၊ ဆီးရီးယားပြည်၊ အီဂျစ်ပြည်နှင့် မြောက်အာဖရိကတိုက်သို့ ရောက်သွားခဲ့ကြ၏။ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်သို့ရောက်သောအခါ သူတို့သည် ဥရောပတိုက်သို့ ဝင်ရောက်မိကြ၍ စပိန်၊ အင်္ဂလန်၊ ရုမေးနီးယား၊ ဟန်ဂေရီ၊ ရုရှနှင့် ပြင်သစ်တိုင်းပြည်များတွင် အခြေစိုက်မိကြ၏။

ဂျစ်ပစီတို့ဘာသာစကားကို ရိုမနီဘာသာဟုခေါ်သည်။ ထိုဘာသာထဲတွင်ဂရိ၊ အာမီးနီးယန်းနှင့် ဆလားဗစ်စကားများပါဝင်သည်။ သူတို့တွင် ဘာသာစကားသီးသန့်ဟူ၍ မရှိချေ။ ရိုမနီဘာသာသည် ၁၄ မျိုးကွဲ၍ အခြားဘာသာစကားများနှင့် ရောနှောထွေးယှက်ကာ၊ ကပြားဘာသာစကားဖြစ်နေသည်။ ထိုရိုမနီဘာသာစကားမှာ ဂျစ်ပစီတို့ဖိုးဖွားများလက်ထက်ကတည်းက သုံးစွဲလာသောဘာသာဖြစ်၍ ရှေးကျသော သင်္သကရိုဋ္ဌ (သက္ကဋ္ဌ) ဘာသာနှင့် ပြကရိုဋ္ဌဘာသာတို့၌မူတည်၏။ ဂျစ်ပစီတို့သည် သူတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများကို လွန်စွာအရေးထားလိုက်နာကြ၏။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဂျစ်ပစီလူမျိုးတို့၏အရပ်အမောင်းမှာ ၅ ပေ ၄ လက်မသာသာမြင့်၏။ ရှေးကျသောဂျစ်ပစီတို့မှာ အသားမည်း၍ မျက်လုံးအိမ်နက်၏။ ဆံပင်မှာမည်း၍ များသောအားဖြင့်ကုပ်ပေါ်ဝဲနေတတ်၏။ ဆံရှည်ဟူ၍မထားကြချေ။ တနေရာမှတနေရာသို့ လှည့်လည်သွားလာနေကြသော ဂျစ်ပစီတို့မှာ ထိုရှေးကျသောဂျစ်ပစီများနှင့် ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ခပ်ဆင်ဆင်တူ၏။ သို့ရာတွင်တနေရာရာ၌ အတည်တကျစွဲမြဲ၍ နေတတ်သောဂျစ်ပစီတို့မှာ များသောအားဖြင့် သူတို့အခြေစိုက်ရာဒေသရှိလူမျိုးများဖက်သို့ နွယ်၍ရုပ်ပြောင်းသွားတတ်၏။

ဂျစ်ပစီလူမျိုးတစုတစုတွင် သူတို့တင်မြှောက်ထားသောအကြီးအကဲများကို ဘုရင်နှင့်ဘုရင်မဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုဘုရင်နှင့်ဘုရင်မတို့က အုပ်ချုပ်ကာ ကိုယ့်လူစုနှင့်ကိုယ်တနေရာမှ တနေရာသို့ ရွှေပြောင်းသွားလာနေထိုင်ကြ၏။ ရွှေပြောင်းသည့်အခါ သူတို့၏ အိမ်ထောင်ပစ္စည်းကလေးများ၊ သားသမီးများနှင့် မွေးမြူထားသောခွေးများကို ရထားပေါ်သို့ တင်ဆောင်သွားတတ်၏။ ဂျစ်ပစီတို့သည် အလွန်တောက်ပသောအရောင်များကိုနှစ်ခြိုက်၏။ အဝတ်အစားများကိုသော်၎င်း၊ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကိုသော်၎င်း တောက်ပစွာဆင်ယင်ခြယ်လယ်ထား၏။ ဂျစ်ပစီမိန်းမများမှာ ဇာထိုး၊ ပန်းချုပ်၊ဗေဒင်ဟောခြင်းတို့၌ ကျွမ်းကျင်၏။ အဝတ်အစားများကို ဇာပန်းများထိုးထားလေ့ရှိ၏။ မိန်းမများသည်လက်ဝတ်လက်စားများကို အလွန်မက်ကြ၏။ ရွှေလက်ကောက်ကြီးများဝတ်ကာ နားနှစ်ဖက်၌လည်း ရွှေနားကွင်းများကိုတချင်ချင်မြည်အောင် ဆွဲထားတတ်ကြလေသည်။

ဂျစ်ပစီတို့မှာ တစုနှင့်တစုဓလေ့ထုံးစံချင်းမတူကြချေ။ သို့သော်ဂျစ်ပစီလူမျိုးစုတိုင်း၌ပင် ပွဲတော်နေ့များ၊ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲကခုန်ပွဲများရှိကြလေသည်။ ပွဲတော်ကျင်းပသည့်ညများ၌ စခန်းချရာတဲများရှေ့တွင် မီးပုံကြီးများပုံ၍

www.burmeseclassic.com

ယောကျ်ားများက အတီးအမှုတ်များတီးကာ၊ မိန်းမကလေးများက သီချင်းများဆိုပြီးလျှင် ကခုန်မြူးထူးကြ၏။ ကျစ်ပစီတို့မှာ ပျော်ပျော်နေတတ်သည်။ အခြေအတည်အကျမရှိချေ။ ရှေးကျသောကျစ်ပစီတို့မှာ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမကောင်းချေ။ ရပ်ရွာထဲ၌လှည့်လည်၍ ခိုးဝှက်တိုက်ခိုက်လိမ်လည်လှည့်ဖြားရ၍ စားတတ်၏။ အမေရိကတိုက်နှင့် ဥရောပတိုက်ရှိကျစ်ပစီတို့မှာ အများအားဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများဖြစ်ကြသည့် အတိုင်း တဝမ်းတခါး ဝအောင်မျှပင် မစားသောက်နိုင်ကြချေ။

ကျစ်ပစီတို့တွင် ထူးဆန်းသော ဓလေ့ထုံးစံများရှိသည်။ မွေးခါစနို့စို့ကလေးကို ရေစိုးနေသော မြစ်ချောင်းထဲတွင် ရေချိုးပေးရ၏။ လက်ထပ်ပွဲတွင် သတို့သားနှင့်သတို့သမီးသည် မီးပုံပေါ်လွှားခုန်ရ၍ သူတို့၏လက်များကိုဓားနှင့်ခြစ်ပြီးလျှင် လက်နှစ်ဖက်ကို စည်းနှောင်ထားရသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ သွေးချင်းရောသွားစေရန်ဖြစ်သည်။ လူတယောက်သေလျှင်လည်း ထိုသူ၏ပစ္စည်းဝန်ထုပ်အားလုံးကို မီးတင်ရလေသည်။

ကျစ်ပစီယောကျ်ားများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာမှာ မမှောသောမြင်းများကို ဆေးကုပေးခြင်း၊ သတ္တုထည်များလုပ်ခြင်း၊ ပန်းဘဲလုပ်ခြင်း၊ ဆပ်ကပ်ပွဲပြခြင်း၊ တီးမှုတ်သီဆိုခြင်းတို့ဖြစ်၏။ မိန်းမများကမူ ပေဒင်ဟောခြင်း၊ နက္ခတ်ကြည့်ခြင်း၊ ဇာထိုးခြင်းတို့ဖြင့် ဝမ်းကျောင်းကြ၏။ အလုပ်အကိုင်ပါးရှားသည့်အခါများ၌ ကျစ်ပစီတို့သည် သူတောင်းစားဘဝကိုပင် ရောက်ခဲ့ကြရ၏။ ဂျာမန်နိုင်ငံ၌သွားရောက်နေထိုင်ကြသောကျစ်ပစီတို့မှာ ဟစ်တလာလက်ထက်က နှတ်ဆိတ်တို့၏နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုကို များစွာခံခဲ့ကြရ၏။ နှတ်ဆိများကသူတို့ကို လူရာမဝင်သောသူများဟု ရွှတ်ချကာ သူတို့၏နေရေးထိုင်ရေး၊ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာရေး၌ များစွာတားမြစ်ခဲ့၏။ အမေရိကတိုက်နှင့် ဥရောပတိုက်ရှိ အခွှီဒေသများ၌ ကျစ်ပစီတို့ကို နေရာမရွှေ့ပြောင်းရန်ပြင်းထန်စွာ ဥပဒေဖြင့် တားမြစ်ထားလေသည်။

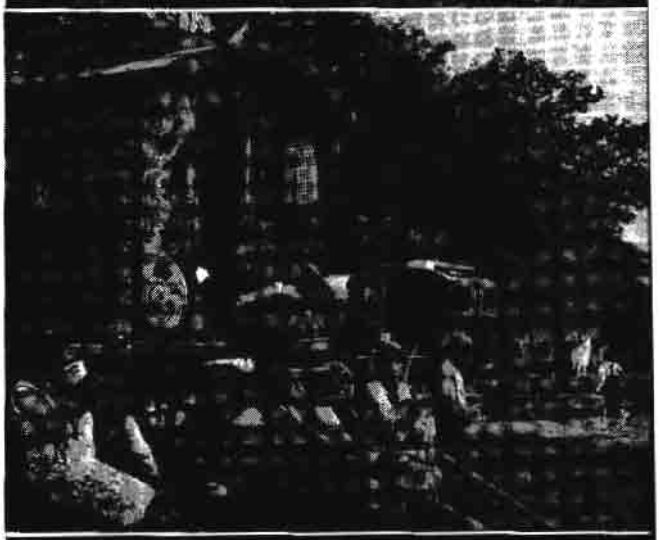

ကျစ်ပဆမ်။ ။ကျစ်ပဆမ်သည်အင်္ဂလိပ်လိုမဟုတ် အင်္ဂလိပ်တွင်အဝါရောင် အနည်းငယ်သန်းနေသော တုံးထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ဓာတုဗေဒအလိုအရ ကျစ်ပဆမ်သည် ရေဖြင့်ပေါင်းစပ်မှုစည်းထားအပ်သော ကယ်လဆီယမ်ဆာလဖိတ်ဖြစ်၏။ ကျစ်ပဆမ်သည်အဆိုပါဓာတ်ဆားပျော်ဝင်ရည်

အထက်ပုံ၊ စပိန်နိုင်ငံရှိကျစ်ပစီတစုတို့၏ကပွဲ

အလယ်ပုံ၊ ကျစ်ပစီအိမ်ထောင်စုများစခန်းချရပ်နားနေကြစဉ်

အောက်ပုံ၊ တံခါးဝမှထွက်ပြူနေသောကျစ်ပစီမိန်းမပျိုကလေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

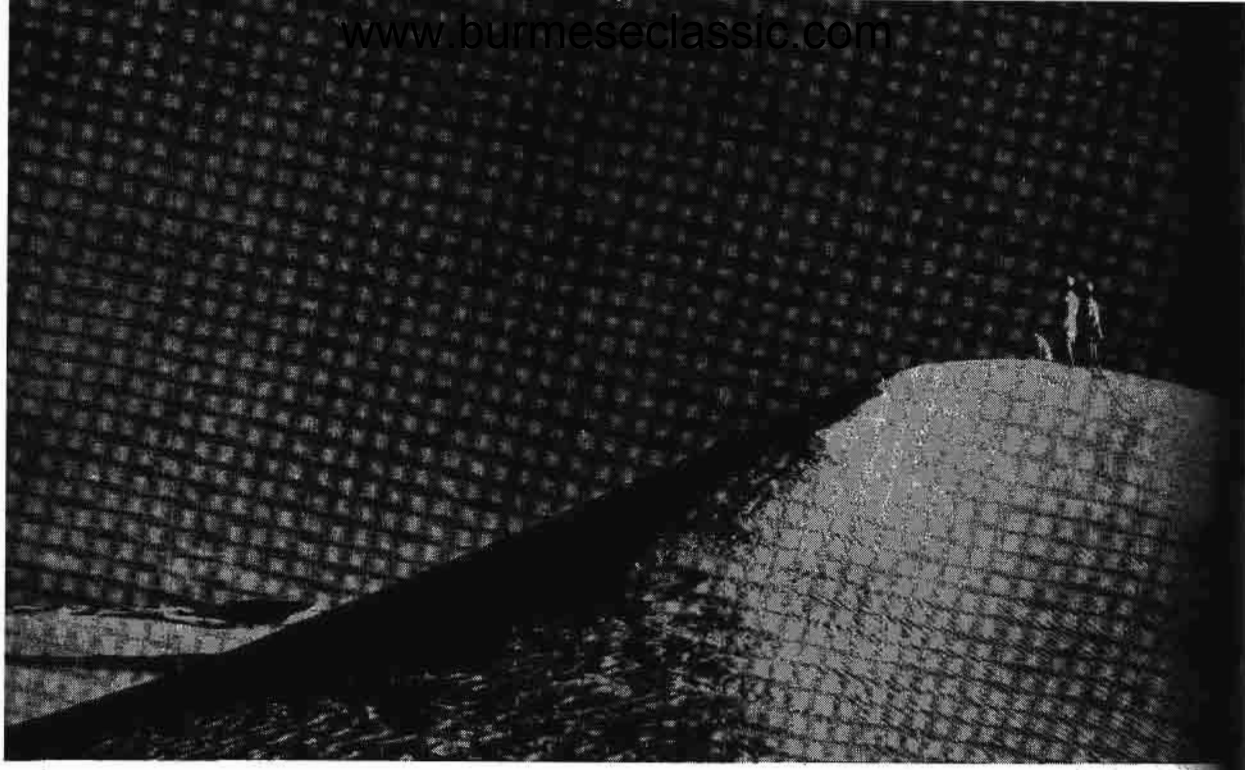

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ နယူးမက္ကဆီကိုပြည်နယ်တွင် ဂျစ်ပဆမ်ကိုသဲခဲများဖွင့်ကြံကဲ့သို့တွေ့ရှိရသည်။

များမှ ရေတဖြည်းဖြည်းအခိုးအငွေ့ဖြစ်ကာ လွှင့်ပျောက်သွားပြီးနောက် ကျန်နေရစ်သောကျောက်ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ဂျစ်ပဆမ်ကျောက် သည် အလွန် ပျော့သောကြောင့် ယင်းကိုလက်သည်းနှင့်ပင်ခြစ်၍ရသည်။ တခါတရံဂျစ်ပဆမ်ကိုဆယ်လီနိုက်ခေါ် ကြည်လင်သည့် ခရစ္စတက်ပွင့်များအနေဖြင့်တွေ့ရ၏။ တခါတရံလည်း အယ်လဗတ် စတာကျောက်ဖြူအနေဖြင့်တွေ့ရတတ်သည်။

ဂျစ်ပဆမ်ကို အမှုန့်ကြိတ်၍ အပူတိုက်ပေးသော အခါရေ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ထွက်သွားပြီးနောက် ဖြူဖွေးနုနယ်သော အမှုန့်များရသည်။ ထိုအမှုန့်ကို ပလာစတာအော့ပဲရစ် (အင်တေမှုန့်) ဟုခေါ်သည်။ ပါရစ်မြို့ အမည်တပ်ထားခြင်းမှာ ယခင်ကပါရစ်မြို့အနီး၌ဂျစ်ပဆမ်ကိုအကြီးအကျယ်တူး၍ အင်တေအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့ကြသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။

အဆိုပါပလာစတာမှုန့်ကိုအသုံးပြုသောအခါ ရှေးဦးစွာရေဖြင့်ရောနယ်ပေးရသည်။ ရေဖြင့်ရောနယ်၍လေသလပ်ခံပေးသောအခါ ပလာစတာမှုန့်သည် လျင်မြန်စွာမာကျောခိုင်ခံ့သော အင်တေတမျိုးဖြစ်လာသည်။ ထိုကြောင့်ဤပလာစတာကို အထူးသဖြင့် ရုပ်ထုဆရာများက ပုံအမျိုးမျိုးသွန်းလုပ်ရန်အသုံးပြုကြသည်။ ဆေးရုံများတွင်ခြေလက်ကျိုးသူများအား ကျပ်စည်းရန်အတွက်လည်းအသုံးပြုကြသည်။ ဂျစ်ပဆန်ကို တခါတရံ မြေဩဇာအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြ၍၊ စက္ကူလုပ်ငန်း၊ အရောင်ဆေးလုပ်ငန်း၊ အင်တေနှင့် အဆောက်အအုံပစ္စည်းလုပ်ငန်း စသည်များတွင်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ ဂျစ်ပဆမ်ကျောက်လွှာထပ်များကို စီးဖြတ်လာသောရေတွင် အဆိုပါဓာတ်ဆားများ အမြောက်အမြားပျော်ဝင်လျက်ရှိရာ ထိုရေစေးမျိုးသည် ဖြစ်ရည်ချက်လုပ်ရာ၌ အဖိုးတန်အသုံးဝင်လေသည်။

ဂျစ်ပဆမ်ကိုအမေရိကန်နိုင်ငံ၌ အများဆုံးတူးဖော်ရရှိ၍၊ အခြားဂျစ်ပဆမ်ထွက်ရာနိုင်ငံများမှာ အင်္ဂလန်၊ ဂျာမနီ၊ စပိန်၊ ဣတလီနှင့်ရုရှတို့ဖြစ်ကြသည်။

ဂျန္နား, ဘက်ဒွမ် (ခရစ် ၁၇၄၉–၁၈၂၃)။ ။ကျောက်ဆေးထိုးခြင်းဖြင့် ကျောက်ရောဂါကို ကာကွယ်နိုင်သည်ဟူသောအချက်ကို ရှာဖွေ၍ထွေ့သူမှာ ခရစ် ၁၇၄၉ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည် ဂလော့စတာရှိုင်ယာခရိုင် ဗာကလေမြို့၌မွေးဖွားသော အက်ဒွပ်ဂျန္နားဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆော့ဒဗရီမြို့ ရှိဆရာဝန် ဒန်းနယ်ဒလိုထံတွင် တပည့်ခံ၍ဆရာဝန်အတတ်သင်နေစဉ်၊ ကျေးတောသူမကလေးတဦးက ကျွန်မနွားကျောက်ပေါက်ပြီးမို့၊ နောက်ထပ်ကျောက်မပေါက်နိုင်တော့ပါ၊ ဟု ပြောလိုက်သည်ကိုကြားမိသည့်နေ့မှ စ၍ ထိုစကား ယုတ္တိတန် သည်မတန် သည်ကို စူးစမ်းရှာဖွေခဲ့သည်။ ထိုသို့စူးစမ်းရှာဖွေယင်း ကျောက်ရောဂါကာကွယ်နည်းကိုတွေ့ရှိလေသည်။

ဂျန္နားသည် ဆရာဝန်ကြီး ဂျွန်ဟန်း တားလက်အောက်၌ ဆရာဝန်အတတ်ကိုဆက်လက်သင်ကြား၍ ခရစ် ၁၇၉၂ ခုနှစ် တွင်ဆေးပညာဘွဲ့ရရှိသည်။ ထိုအခါမိမိဇာတိရပ်ဌာန်သို့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြန်၍၊ ဆရာဝန်အဖြစ်ဖြင့်အသက်မွေးယင်း ခရစ် ၁၇၇၅ ခုနှစ်၌ ကျောက်ရောဂါကုထုံးဆိုင်ရာ သုတေသနကိုရှာမှီးခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၇၉၆ ခုနှစ် ရောက်မှပင် ယခင်ကကျေးတောသူမကလေး၏စကားမှန်မမှန်ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုနိုင်သည်။ သူ၏စမ်းသပ်နည်းမှာ နို့သည်မကလေးတဦး၏လက်မောင်းတွင် ပေါက်နေသော နွားကျောက်အနာမှပြည်ကိုယူ၍၊ ကလေးတယောက်၏အသားအရေထဲသို့ သံဆူးနှင့်ခြစ်ကာထည့်သွင်းသည်။ နှစ်လခန့်ကြာသော်ထိုကလေးကို ကျောက်ရောဂါပိုးကူးစက်အောင် ဆေးထိုး၍ပေးလေသည်။ သို့သော်ကလေး၌ ကျောက်ရောဂါမဖြစ်ပေ။ ခရစ် ၁၇၉၈

အက်ဒွပ်ဂျနှုား၏အထိမ်းအမှတ်ရုပ်တု

ခုနှစ်တွင်ဂျနှုားသည် သူ၏စမ်းသပ်ချက်ကို ကျေညာလိုက်၏။ ဤတွင်ကျောက်ဆေးထိုးနှံသော ဓလေ့ပျံ့နှံ့လာ၍၊ ကျောက်ရောဂါလည်း များစွာပပျောက်သွားခဲ့သည်။ (ကျောက်ကြီးရောဂါ၊ ကျောက်ဆေးထိုးခြင်း — လည်းရှု။) ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ခရစ် ၁၈၂၃ ခုနှစ်ဇန္နဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ဂျုန်းအော့အတ် (ခရစ် ၁၄၁၂–၁၄၃၁)။ ။၁၅ ရာစုနှစ်အတွင်းက ပြင်သစ်နိုင်ငံကိုအင်္ဂလိပ်တို့၏ဘေးရန်မှ ကယ်တင်လိုက်သော ပြင်သစ်အမျိုးသမီး သူရဲကောင်း အာဇာနည်မှာ ဂျုန်းဖြစ်သည်။

ဂျုန်းမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှိခဲ့သမျှ အမျိုးသမီးများတွင် အထင်အရှားဆုံးတယောက်ဖြစ်၍ သူ၏အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာလည်း မယုံနိုင်လောက်အောင်ပင်ထူးခြားသည်။ သူ၏အမည်မှာ ပြင်သစ်ဘာသာဖြင့် 'ဇန်းဒါ့' ဟုခေါ်ဝေါ်၍၊ 'အော်လီယန်းမြို့၏လုံမပျို' ဟူ၍လည်း ခေါ်တွင်လေသည်။

၁၄၁၂ ခုနှစ်တွင် ဒွန်ရမီလာပွီစဲမြို့ကလေးတွင်မွေးဖွားရှိ အနိစ္စရောက်သော အခါတွင် ဂျုန်းသည် အသက် ၂၀ မျှ သာရှိသေးသည်။ ဂျုန်းသည်သူလိုငါလို သာမန်အမျိုးသမီးကလေးတဦးအဖြစ် ကြီးပြင်းလာခဲ့သည်။ မိဖများကား ဝမ်းရေးဖူလုံသောလယ်သမားများဖြစ်ကြသည်။

ဂျုန်းသည် အိမ်တွင်းမှုတို့၌မိခင်ကိုကူညီလျက် ၁၃ နှစ်သမီးသို့ရောက်သောအခါ ဘုရားတရားကို အထူးလေးစားလာသည်။ ထိုအခါရှိန်တွင်အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့၏နှစ်တရာစစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားနေစဉ်ဖြစ်၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှာ အင်္ဂလိပ်တို့လက်အောက်သို့ကျရောက်လျက်ရှိလေသည်။ (နှစ်တရာစစ်ပွဲ — ရှု။)

ဂျုန်းသည် ရပ်ရွာဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ ဘုရားဝတ်ပြုနေစဉ် စိန်မားဂရက်နှင့် စိန်ကက်သရင်းတို့က သူ့အားမည်သို့ဆောင်ရွက်ရန်ပြောပြနေသည်ကို ထူးခြားစွာကြားရ၏။ ထိုထူးခြားသည့်အခြင်းအရာကို အခြားသူများအားပြောပြ၍လည်း ယုံကြည်နိုင်ဖွယ်မရှိသဖြင့် ဂျုန်းသည်မိမိရင်ထဲတွင် မျိုသိပ်ထားရလေသည်။ ၄ နှစ်တိုင်မျှထိုကဲ့သို့ဆက်လက်ကြားနေရသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဂျုန်းသည် ၁၇ နှစ်အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ ဘိသိက်မခံရသေးသော ပြင်သစ်နိုင်ငံဘုရင် သတ္တမချားထံသို့သွားရောက်၍ အကူအညီပေးရန် တိုက်တွန်းသံကိုကြားရပြန်၏။ ထိုကြောင့် မိဖဆွေမျိုးသားချင်းမိတ်ဆွေများနှင့် ကိုးကွယ်သောဘုန်းတော်ကြီးများကတားမြစ်သော်လည်းချားဘုရင်ရှိရာသို့ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

ချားဘုရင်နှင့်တွေ့သောအခါ ပြင်သစ်နိုင်ငံတော်အရေးကို ဘုရားသခင်၏အလိုတော်အရ၊ ကူညီရန်လာရောက်ကြောင်းလျှောက်တင်လေသည်။ ချားကလည်း ဂျုန်း၏လျှောက်တင်ချက်ကိုယုံကြည်လျက် ကူညီရန်ခွင့်ပြုလိုက်၏။ ချားမှာဘုရင်ဟုအမည်ခံယူထားသော်လည်း ဘိသိက်မခံရသေးချေ။ ထိုကြောင့်ချားအား ပြင်သစ်ဘာသာဖြင့်ဒိုဖန်ဟုခေါ်လေသည်။ ချားသည်ဘဏ္ဍာရေးအလွန်ချိုတဲ့သောကြောင့် ဆင်းရဲစွာနေထိုင်ရသည်။ သို့ဖြစ်၍အင်္ဂလိပ်တို့၏ရန်စွယ်ကို စွမ်းလွန်းတမံတွန်းလှန်နိုင်မည့် အင်အားတောင့်တင်းသောစစ်တပ်ကြီးများကိုဖွဲ့စည်းကာ ရွပ်ရွပ်ချုံချုံမတိုက်ခိုက်နိုင်ခဲ့ချေ။ ထိုအခါရှိန်တွင်ပြင်သစ်တနိုင်ငံလုံးလိုလိုပင် အင်္ဂလိပ်တို့လက်အောက်ရောက်နေပြီးလျှင် အော်လီယန်းမြို့ကြီးမှာလည်း ကျဆုံးလုဆဲဆဲဖြစ်နေလေသည်။

www.burmeseclassic.com

မြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ရိုမ်းမြို့ရှိ ဂျွန်းအော့အတ်အထိမ်းအမှတ်ရုပ်တု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ချား၏အမိန့်ဖြင့် ကျွန်းသည်သောင်းတပ်ကြီးကို ကူပ်ကဲအုပ်ချုပ်ခွင့်ရလေသည်။ ထိုကြောင့်ချပ်ဝတ်တန်ဆာတို့ကို ဆင်မြန်းကာကျွန်းသည် ပြင်သစ်အလံတော် ကြီးကို တလူလူဝင့်ထူပြီးလျှင် တပ်ဦးမှနေ၍ ရဲဝံ့စွာခရီတက်လေတော့သည်။ နောက်ပါတပ် သားမျှားလည်း မျှားစွာစိတ်အားတက်ကြွလျက်ထိုက်ပါကြသည်။ ကျွန်း၏တပ်ကြီးသည်လည်း တိုက်ပွဲတချပြီးတခုအောင်မြင်လျက်ရှိသည်။ ၁၄၂၉ ခုနှစ်မေလတွင် ရန်သူ့လက်တွင်းသို့ကျလုဆဲဆဲ အော်လီယန်းမြို့ကြီးကို ကယ်တင်နိုင်ခဲ့သည်။ ကျွန်းကိုယ်တိုင်ရွှေဆောင်လျက် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ရန်သူတို့အရေးနှိမ့်၍ဆုတ်ခွာထွက်ပြေးကြရသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် အော်လီယန်းမြို့တိုက်ပွဲမှာ နိုင်ငံသမိုင်းတွင်ထင်ရှားခဲ့လေသည်။

ထိုတိုက်ပွဲကြီးအပြီးတွင်၊ မိမိကြည်ညိုလေးစားလှသော ချားကို ဘုရင်အဖြစ်ဘိသိက်ခံနိုင် အောင်ဆောင်ရွက်သည်။ ပြင်သစ်ဘုရင်တို့သည် ရိမ်းမြို့တွင်ဘိသိက်ခံရမြဲအစဉ်အလာရှိရာ၊ ထိုမြို့ဆီတွင် ရန်သူတို့မရှင်းလှူသေးသော်လည်း ကျွန်းကတာဝန်ယူ၍စောင့်ရှောက်ကာကွယ်ပြီးလျှင်ထိုမြို့၌ချားကို ဘိသိက်ခံစေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့်ကျွန်းသည် ယောကျ်ားကောင်းတို့ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သောကိစ္စများကိုပင် အောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် သူ၏ဂုဏ်သတင်းမှာ လွန်စွာထင်လင်းခဲ့လေသည်။

ထိုနောက်တွင် သူကြား နေကျဖြစ်သော ညွှန် ကြားချက်များကိုမကြားရတော့သဖြင့် သူ့အလုပ်ပြီးပြီဟု ယူဆကာ နေရပ်သို့ပြန်မည်ပြု၏။ သို့သော်ချားဘုရင်ကတားထားသေးသဖြင့် တိုက်ပွဲများတွင် ဆက်လက်ခေါင်းဆောင်နေရပြန်သည်။ ဤသို့အဖွဲ့ယှဉ်သရဲကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သောကျွန်းမှာ နောက်ဆုံးတွင်ဒုက္ခနှင့်တွေ့ရသည်။

ကွန်ပြန်မြို့ကို ဗာဂန်ဒီပြည်သားတို့ကဝန်းရံထားရာ ထိုမြို့ကိုကယ်တင်ရန်အတွက် ကျွန်းသည်ခေါင်းဆောင်လျက်တိုက်သော်လည်း စစ်ရေးနိမ့်၍ ကျွန်းမှာ အဖမ်းခံ ခဲ့ရလေသည်။ ထိုအခါ၌ကျွန်းကူညီ၍ဘုရင်ဖြစ်လာသောချားသည်သူအား ကယ်ဆယ်ရန်မကြိုးစားခဲ့ချေ။

ထိုကြောင့် ကယ်မည့်သူကင်းဝေးသောကျွန်းကို ဗာဂန်ဒီပြည်သားတို့က အင်္ဂလိပ်တို့အား ရောင်းချလိုက်လေသည်။ ကျွန်းကြောင့်စစ်ရေးနိမ့်ခဲ့ရသောအင်္ဂလိပ်တို့သည် ရှူးအန်းမြို့တွင်ကျွန်းကိုချုပ်နှောင်ထားကြသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းကိုလည်း ကျွန်းခံရ၏။ အင်္ဂလိပ်တို့ကကျွန်းသည်စုန်းမဖြစ်၍သာ ဤမျှအဖွဲ့ယှဉ်သရဲများကို ထူးကဲစွာဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု စွဲချက်တင်၍ထားလေသည်။ ကူညီအားပေးမည့်သူမရှိသော်လည်း ကျွန်းသည် ရဲဝံ့တည်ကြည်စွာဖြင့် ပြန်လည်ခုခံခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ၁၄၃၁ ခုနှစ်မေလတွင် မီးရှို့သတ်ခြင်းကိုခံရလေသည်။ ကျွန်းအနှစ်ရောက်ပြီး၍အနှစ် ၅၀၀ ခန့်ကြာမှ ကျွန်း၌အပြစ်မရှိဟုပြန်လည်ဆုံးဖြတ်ကာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသူတော်စင်စာရင်းတွင်သွတ်သွင်းကာ စိန့်ကျွန်းအဖြစ်ကိုးကွယ်ကြသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ကမ္ဘာကြေသော်လည်း ဥဒါန်းမကြေနိုင်သည့် အာဇာနည်ကျွန်းမှာ ကြေကွဲဝမ်းနည်းဖွယ်ရာဇာတ်သိမ်းခဲ့ရလေသည်။

ကျပ်ဆုတ်ခြင်း။ ။ရက်ကန်း — ၍။

ကျပ်စတင်းနီးယန်း၊ ပဌမ (ခရစ် ၄၀၃–၅၆၅)။ ။အရှေ့ရောမနိုင်ငံတော်၏ ကေရာဇ်ဘုရင်တပါးဖြစ်သူ ပဌမကျပ်စတင်းနီးယန်းသည် ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင်မွေသတ်ပြုစုသောမင်းအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်စောသည်။ ကျပ်စတင်းနီးယန်းသည်တောင်သူလယ်သမားမျိုးရိုးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တောင်သူလယ်သမားမျိုးရိုးမှ မင်းဖြစ်ခဲ့သော ဦးရီးတော် ကေရာဇ်ဘုရင်ပဌမကျပ်စတင်း၏ကျေးဇူးကြောင့် ငယ်စဉ်က ကောင်းစွာပညာသင်ကြားခွင့်ရခဲ့သည်။ ခရစ် ၅၂၇ ခုနှစ်တွင် ဦးရီးတော်လွန်လေသော် ကျပ်စတင်းနီးယန်းသည် ထီးနန်းကိုဆက်ခံလေသည်။

ကျပ်စတင်းနီးယန်း၏အလိုဆန္ဒမှာ နိုင်ငံတော်အတွက်ဓမ္မသတ်တို့ကိုပြုစုခြင်းအားဖြင့်ငင်း၊ ဘုရားကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ခံတပ်၊ ဆည်မြောင်းစသော အများပြည် သူ ဆိုင် ရာ အဆောက်အအုံတို့ကို အကြီးအကျယ် တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့်ငင်း၊ အနောက်ကျာမန်တိုင်းနိုင်ငံတို့ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်သိမ်းသွင်းခြင်း ဖြင့်ငင်း အရှေ့ရောမအင်ပိုင်ယာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ပြုစုပျိုးထောင်လိုသောဆန္ဒဖြစ်သည်။ ကျပ်စတင်းနီးယန်းမှာမင်းမှုထမ်းများကို သူနှင့်သူထိုက်တန်သောနေရာတွင် နေရာချထားအသုံးပြုတတ်သောကြောင့် မြောက်အာဖရိကနှင့်ဣတလီပြည်တို့ကိုအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော အဆောက်အအုံများကိုလည်း တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ရာ ကုန်စတန်တီနိုပယ်မြို့တော်ရှိ သူတည်ဆောက်ခဲ့သောစိန့်ဆိုဖိုင်းယာဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာ ယခုအခါထိုမြို့တွင်အကြီးအကျယ်ဆုံးဖြစ်သည်။

ဓမ္မသတ်များရေးသားရာ၌ကား၊ ကျပ်စတင်းနီးယန်းသည် ရောမနိုင်ငံရှိဥပဒေဟူသမျှတို့ကို ညှိနိုင်းပြုစုတည်းဖြတ်စေရန် ကော်မရှင်အဖွဲ့တခုခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ဤကော်မရှင်သည် ရောမနိုင်ငံဓမ္မသတ် ၁၂ စောင်တို့ပါဝင်သော ဓမ္မသတ်ကျမ်းတစောင်ကိုငင်း၊ ရောမနိုင်ငံရှေနေရှေရပ်၊ ခုံသမာဓိ၊ တရားသူကြီးတို့၏ ဖြတ်ထုံးသခေါတမျှမ်းကိုငင်း၊ ဥပဒေလေ့လာသူစာသင်သားတို့အတွက် ဥပဒေပေါင်းချုပ်ကိုငင်း ပြုစုစီရင်ခဲ့သည်။ ဤကျမ်းအစုတို့ကို 'ကော်ပပ်ဂျူးရစ်စီဗီလစ်' ဟုခေါ်ကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာဓမ္မသတ်ပေါင်းချုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ယနေ့ခေတ်မှီနိုင်ငံတို့၏ တရားဥပဒေမှာ ယင်းရေးဓမ္မသတ်ပေါင်းချုပ်ကိုမှီ၍ပြုသောဥပဒေများဖြစ်လေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂျပ်ဆင်, ဘေ။ ။ယုဒသန် — ရှု။

ဂျပ်မြွေ။ ။ဂျပ်မြွေသည်ပင်လယ်၌ငှင်း၊ ရေငန်ဒေသ အနှံ့အပြား၌ငှင်း နေတတ်လေသည်။ ဂျပ်ကိုသေချာစွာ မြင်ဘူးသူ နည်းပါးသည်။ ဂျပ်တို့သည် တကောင်နှင့်တ ကောင်မတူ။ အရောင်အဆင်း၊ ကိုယ်ဟန်၊ ဦးခေါင်း နေပုံတို့သည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသည်။ ဂျပ်တို့ကိုဂျပ်ပြား မျိုး၊ ဂျပ်လုံးမျိုးဟူ၍အောက်ပါအတိုင်းခွဲခြားနိုင်ပေသည်။ ပါဏ ဗေဒအရ ဂျပ်ပြားကို 'လက်တီကောဒါစကုတာတာ' ဟု ခေါ်၍ ဂျပ်လုံးကို 'ဟိုင်းဒရတ်' သို့မဟုတ် 'ဟိုင် ဒရိုဖစ်' ဟုခေါ်သည်။

ဂျပ်ပြားများ

၁။ ဂျပ်မွဲ။
၂။ ဂျပ်နက်။
၃။ ဂျပ်ဝါ။
၄။ ဂျပ်နီ။
၅။ ဂျပ်ညိုမှိုင်း။
၆။ ဂျပ်ချောင်ရွှေဝါ။

ဂျပ်လုံးများ

၇။ ဂျပ်လုံး။
၈။ ဂျပ်ရက်ဖောက်။
၉။ ဂျပ်ငန်း။

ဂျပ်သည် လူကို တမင် မကိုက် တတ်ချေ။ ရေထဲ၌အနှံ့ အပြားရှိသော်လည်း လူကိုရှောင်ရှား၍ သွားတတ်သည်။ လှိုင်းလေထသောအချိန်မျိုးတွင်ရေငြိမ်ရာကမ်းခြေသို့ကပ်၍ သစ်ခက်သစ်ကိုင်းတို့ကိုတွယ်နေတတ်သည်။ တခါတရံမြစ် ထဲချောင်းထဲ၌ ရေချိုးနေသော လူကို လူမှန်းမသိသဖြင့် ပေါင်၊ ခြေသလုံး၊ ခါးတို့ကိုရစ်ပတ်ထားတတ်သည်။ ဂျပ် ပတ်ထားသည်ကိုလူကသိ၍အသာငြိမ်ငြိမ်နေလိုက်လျှင် ဂျပ် သည်သွား လိုသောအခါ အလိုအလျောက်ရစ်ပတ်ထားသည် ကိုဖြေ၍ ကူးသွားတတ်လေသည်။ သို့သော်လူကကြောက် အားလန့်အားဖြင့် ဂျပ်ကိုပုတ်ခတ်ဖယ်ရှားလျှင်၊ ဂျပ်သည် တင်းကျပ်စွာပတ်ထားပြီးလျှင် ဦးခေါင်းကိုရမ်းခါ၍နေတတ် သည်။ ဂျပ်၏အစွယ်သည် ချေ၏အစွယ်ကဲ့သို့အပြင်ထွက် နေသောကြောင့် အစွယ်သည်အသားနှင့်ငြိတတ်လေသည်။ ထိုသို့ငြိသောအစွယ်ရာသည် သက်ငယ်ရှသလောက်မျှပင်မရှိ ချေ။ သို့ရာတွင်ချက်ခြင်းအဆိပ်တတ်လာတတ်သည်။

ဂျပ်ကိုက်လျှင်နာကျင်ပူလောင်ခြင်းမရှိချေ။ ပါးစပ်၌ ခဲ့ပြစ်စေးကပ်လျက် မျက်စိမှုန်ဝေကာစကားလည်းမပြော နိုင်ဘဲ လွန်စွာအိပ်ချင်လာသည်။ လူနာပြုစုသူတို့သည် လူနာကို မအိပ်အောင်မျက်နှာကို ရေပက်ခြင်း၊ လည်ကုပ်ကို ဆုပ်နယ်ခြင်း၊ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရ သည်။ အကယ်၍ လူနာကို မအိပ်အောင်လုပ်၍ မရလျှင် ထိုလူနာသည်နောက်ဆုံး၌ အိပ်ပျော်ရာမှမနိုးတော့ဘဲတ ဖြည်းဖြည်းအသက်ရှူရပ်သွားတတ်သည်။

ဂျပ်ပြားအမျိုးမျိုး

ဂျပ်ပြားများသည်အထက်ကဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပင်လယ် နှင့်ရေငန်ရောက်ရာဒေသတို့တွင်နေကြသည်။ ရေချိုတွင် လုံးဝမနေကြချေ။ ယင်းတို့သည်ရေသက်ကိုမရှူကြဘဲ၊ ငခူးငရံ့ တို့ကဲ့သို့လေသက်ကိုရှူရှိုက်ကြသဖြင့်ရေပေါ် သို့ဦး ခေါင်းတထွာခန့်ဖော်ပြီးလျှင် ရှူးကန်မြည်၍ငုပ်သွားတတ် ကြလေသည်။

ဂျပ်မွဲမှာငပုတ်သင်၏အရောင်ကဲ့သို့ မွဲခြောက်ခြောက်အ ရောင်ရှိသည်။ အကွက်အစင်းများမပါချေ။ လုံးပတ်လက် မောင်းခန့်ရှိ၍ အရှည်မှာနှစ်တောင်တထွာခန့်ရှိလေသည်။ ဦးခေါင်းနှင့်ကိုယ်သည် မြွေခေါင်းနှင့်မြွေကိုယ်ကဲ့သို့ပင်ဖြစ် သည်။ အမြီးသည် ငမြွေထိုး၊ ငလင်ပန်းတို့၏အမြီးကဲ့သို့ ပြားယောင်ယောင်ဖြစ်သည်။ လွန်စွာအဆိပ်ပြင်းသည်။

ဂျပ်နက်သည်ဂျပ်မွဲကဲ့သို့ ဦးခေါင်းနှင့်လိုက်သောကိုယ်ရှိ သည်။ အမြီးပြားသည်။ တကိုယ်လုံးနက်သည်။ မျက် လုံး၊ အူ၊ အသည်း၊ အတွင်းသား၊ အာပေါင်၊ အစွယ်တို့ လည်းနက်၏။ အဆိပ်ပြင်းထန်လှ၍ ကိုက်လျှင်ဆေး မရှိဟုဆို၏။ အခြားဂျပ်မျိုးကဲ့သို့မပေါများ၊ တွေ့ရခဲ၏။

ဂျပ်ဝါသည်ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဂျပ်မွဲနှင့်တထေရာတည်း တူသည်။ သို့သော်အရောင်အဆင်းကွဲသည်။ ဂျပ်ဝါ၏ အရောင်သည်တကိုယ်လုံးထိန်ဝါလျက်ရှိသည်။

ဂျပ်နီသည်ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဂျပ်မွဲ၊ ဂျပ်ဝါတို့နှင့်တ ထေရာတည်းတူသည်။ ကျောရိုးတလျှောက်တွင် အညို ရောင်ရှိပြီးလျှင် ဘေးနှစ်ဖက်၌မူ ဟင်းသပြဒါးကဲ့သို့နီမြန်း သောအကြောင်းအစင်းများရှိသည်။ အဆိပ်လွန်စွာပြင်း ထန်သည်။ ယင်းကိုအချို့ကဂျပ်ဟင်းသပြဒါးဟုခေါ်သည်။

ဂျပ်ညိုမှိုင်း၏ ဦးခေါင်းသည် စားတော်ပဲသာသာခန့်ရှိ သည်။ ဦးခေါင်းနှင့်လည်ပင်းတွင် အနက်နှင့်အဝါစင်း များတမိုက်ခန့်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းကိုလက်ျာလက်ဝဲသို့လျှင် မြန်စွာစောင်းငဲ့နိုင်သည်။ လည်ပင်းမှတဖြည်းဖြည်းတုတ် လာသောကိုယ်သည် လက်မောင်းလုံးခန့်ရှိသည်။ အမြီးမှာ ပြားယောင်ယောင်ဖြစ်သည်။ ကျောရိုးတလျှောက်တွင် ညိုမှိုင်းမှိုင်းအရောင်ရှိ၍ ဘေးနှစ်ဖက်တွင်ဝါဖန့်ဖန့်အရောင်ရှိ သည်။ တကိုယ်လုံး၌အဝါနှင့်အညိုစင်းများရှိသည်။

ဂျပ်ချောင်ရွှေဝါသည် ဂျပ်ညိုမှိုင်းနှင့်တူသည်။ ဦးခေါင်း မှာပဲကြီးစေ့ခန့်ရှိလေသည်။ ကိုယ်လုံးကြီး၍ကျောရိုးတ

www.burmeseclassic.com

လျှောက်တွင် ဝါမြိုင်းမှိုင်းအရောင်ရှိသည်။ ဘေးနှစ်ဖက်သည်ထိန်ဝါလျက် ကိုယ်လုံး၌အဝါနှင့်အမဲစင်းများရှိသည်။

ဂျပ်လုံးအမျိုးမျိုး

ဂျပ်လုံး၏ဦးခေါင်းနှင့်လည်ပင်းသည် အလွန်သေးငယ်၍ ကိုယ်လုံးမှာ မတ်စေ့သာသာခန့်ရှိသည်။ ခေါင်းမှအမြီးတိုင်အောင်မြေနှင့်တသမတ်တည်းတူသည်။ ဂျပ်ပြားကဲ့သို့ အမြီးမပြားလှချေ။ အမြီးဖျားလက် ၃ သစ်ခန့်လောက်၌ သာလျင် မသိမသာပြားယောင်ယောင်ဖြစ်သည်။ ဂျပ်သည်မြေနှင့်ကွဲပြားပုံမှာ ဂျပ်လုံးဟူသမျှတွင်ခေါင်းသေး၍ ဦးခေါင်းမှ အမြီးဖျားတိုင်အောင် အနက်တတန်း၊ အဖြူတတန်းသို့မဟုတ် အနက်တတန်း၊ အဝါတတန်းပါရှိသည်။ ဂျပ်လုံးမျိုးကို ပင်လယ်နှင့်တကွ ကမ်းနားလတာမျိုးနှင့် ရေထက်ရေကျရှိသော ချောင်းတိမ်၊ ရွှံးတိမ်တို့တွင်တွေ့ရသည်။ ထိုပြင်မိုးအခါရေရောက်သောကွင်းပြင်နှင့် လယ်ကွင်းများ၌လည်းတွေ့ရလေသည်။ ဂျပ်လုံးသည်ဂျပ်ပြားထက်အဆိပ်ပြင်း သဖြင့်ကိုက် လျှင် နာရီဝက်နှင့် သေနိုင်သည်။ ကုန်းရှိမြေထက်အဆိပ်ရှစ်ဆပို့သည်ဟုအဆိုရှိ၏။

ဂျပ်ရက်ဖောက်သည် အလွန်သေးငယ်၍ ဂျပ်လုံးနှင့်တူသည်။ အရောင်အမျိုးမျိုးရောနှေ့၍အဝါတန်း၊ အနက်တန်းများလည်းပါရှိသည်။ ရက်ဖောက်ခန့်ကိုယ်လုံးရှိသည်။ ဂျပ်ရက်ဖောက်နှင့်ဂျပ်လုံးတို့သည်အမူအကျင့်တူ၍ အရွယ်သာလျင်ခြားနားကြသည်။ ဂျပ်လုံးသည်များစွာမရှည်လှချေ။ ကိုယ်တုတ်သည်။ ဂျပ်ရက်ဖောက်မှာမူဝတုတ်ခြင်းမရှိဘဲ သေးသွယ်လျက်အလွန်ရှည်လျားလေသည်။

ဂျပ်ငန်းသည် ဂျပ်လုံး၊ ဂျပ်ရက်ဖောက်တို့ထက်အကောင်ကြီးမားသည်။ ကိုယ်မှာငန်းသံကွင်းစွပ်များကဲ့သို့ အနက်တန်း၊ အဝါတန်း၊ အဖြူတန်းရောထွေး လျက်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းပေါ်ရှိနှာသီးဖျားမှာ အဖြူကွက်တကွက်၊ ထိပ်လည်မှာအဖြူကွက် ၂ ကွက်တို့သည် ခနောက်သဖွယ်သုံးကွက်ဆိုင်လျက်ရှိသည်။ ကိုယ်သည်နှစ်တောင်တထွာခန့်ရှိသည်။ အဆိပ်တက်လျင်မြန်သည်။

ဂျပ်ကိုက်သောအခါပင်လယ်ခရုမြစ်ကိုဝါးမျိုစားသောက် ခါမျှဖြင့်ပျောက်တတ်၏။ အချို့လည်းလတာနုံးကိုလက်ဖြင့် ကော်၍စားမျိုခြင်းဖြင့် ပျောက်တတ်၏ဟုအဆိုရှိသည်။

ဂျပ်ကိုကျပ်ဟူ၍လည်းရေးသည်။

ဂျိမ်းဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်)။ ။အင်္ဂလန်သမိုင်းတွင် ဂျိမ်းအမည်ခံ ဘုရင်နှစ်ပါးသာရှိခဲ့ဘူးလေသည်။ ထိုဂျိမ်းဘုရင်နှစ်ပါး၏သက်ဦးဆံပိုင်ဆန်ဆန်စိုးမိုးမှုကို အင်္ဂလန်ပြည်သူပြည်သားများတို့ ရှုရှာမုန်းတီးကြသဖြင့် ဂျိမ်းဟူသော အမည်ကိုနောက်မင်းများဆက်လက်အသုံးပြုဟန်မတူချေ။

ပဌမဂျိမ်းဘုရင် (ခရစ် ၁၅၆၆–၁၆၂၅)။ ။ပဌမဂျိမ်းဘုရင်သည် စကော့တလန်ပြည်ရှင်မေရီဘုရင်မနှင့်လော့ဒန်လီတို့၏ သားတော်ဖြစ်၏။ ၁၅၆၆ ခုနှစ်ဇွန်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အက်ဒင်ဗာရာရဲတိုက်ကြီး၌ ဖွားမြင်ခဲ့လေသည်။ ၁၅၆၇ ခုနှစ်တွင်မယ်တော်မေရီဘုရင်မသည် တိုင်းသူပြည်သားများ ဆူပူမှုကြောင့် ထီးနန်းစွန့်လွှတ်ပေးရသောအခါ သားတော်ဂျိမ်းသည် စကော့တလန်ပြည် ဆင္ဘမဂျိမ်းဘုရင်

ပါလီမန်နှင့်အခြင်းများခဲ့သောပဌမဂျိမ်းဘုရင်

အဖြစ် စကော့တလန်ထီးနန်းကိုဆက်ခံရသည်။ ထိုစဉ်ကဂျိမ်းမှာ ကလေးအရွယ်လူမမယ်မျှသာရှိသေးသဖြင့် ရင်ခွင်ပိုက်အဖွဲ့နှင့် တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်ရသည်ဖြစ်ရာ ရင်ခွင်ပိုက်အုပ်စိုးလိုသော မှူးမျိုးမတ်နွယ်များရာထူးလုပ်မှုကြောင့် တိုင်းပြည်မငြိမ်မသက်နှင့် ပြည်တွင်းစစ်များဖြစ်ခဲ့ရလေ၏။

၁၅၀၂ ခုနှစ်တွင် ပရိတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်များက ဂျိမ်းအားဖမ်း၍တနှစ်ခန့် အချုပ်နှင့် ထား ခဲ့ဘူးသည်။ ၁၅၀၃ ခုနှစ် အချုပ်မှလွတ်မြောက်သည့်နေ့မှအစပြု၍ ဂျိမ်းသည် တိုင်းပြည်ရင်ခွင်ပိုက်အဖွဲ့ဖြင့်မအုပ်စိုးတော့ဘဲ ကိုယ်တိုင်ပင် အုပ်စိုးလေတော့သည်။

၁၆၀၃ ခုနှစ်၌အင်္ဂလန်ပြည်၌ အယ်လစ်ဇဗက်ဘုရင်မ နတ်ရွာစံသောအခါ ဂျိမ်းဘုရင်လည်း ပဌမဂျိမ်းအဖြစ်နှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အင်္ဂလန်ထီးနန်းကိုဆက်ခံစိုးစံရပြန်သည်။ စကော့တလန်ပြည်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်သည် ဤနည်းအားဖြင့် ဘုရင်တပါးတည်း၏ အုပ်ချုပ်စိုးစံခြင်းခံရသော်လည်း နိုင်ငံရေးအရမူအန်ဘုရင်မလက်ထက်တိုင်စည်းလုံးခြင်းမရှိခဲ့ချေ။

ပဌမဂျိမ်းဘုရင်သည် ငယ်စဉ်က ကျန်းမာရေးချိုတဲ့ရှာသဖြင့် ကိုယ်အောက်ပိုင်းကောင်းစွာမသန်ရကား အသက် ၇ နှစ်အရွယ်တိုင်အောင် အကိုင်မရှိဘဲမထနိုင်ချေ။ ဘုရင်ဖြစ်လာသည့်တိုင်အောင် ခေါင်းကြီး ကိုယ်သေးဖြစ်နေရှာသဖြင့် ရာဇရုပ်မပေါ်လွင်လှချေ။

ပဌမဂျိမ်းသည်ထီးနန်း ကိုသိမ်းပိုက်အုပ်စိုးနိုင်သည့်အချိန်မှစ၍ ဘုရင်ဟူသည် ဘုရားသခင်ကအုပ်စိုးနိုင်ခွင့်ပေးထားသည် ဟူသော ဝါဒကိုစွဲမြဲယုံကြည်ခဲ့သည်။ ထိုဝါဒအရ ဘုရင်တို့၏ အခွင့်အရေး တန်ခိုးအာဏာသည် ဘုရားသခင်ထံမှရရှိသောကြောင့် ဘုရင်များသည်လူထု၏ဆန္ဒကိုလိုက်လျောရန်မလိုဘဲ အုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်လေသည်။ သို့ဖြစ်ရကားအင်္ဂလိပ်ပါလီမန်နှင့်ဘုရင်တို့ မကြာခဏအခြင်းများကြရပြီးလျှင် ပဌမဂျိမ်းဘုရင်ဆောင်ရွက်ပေးသမျှကို အင်္ဂလိပ်မှူးမတ်မျိုးရာများ၊ ပြည်သူပြည်သားများက သဘောကျကျေနပ်သည်ဟူ၍မရှိခဲ့ချေ။

ပဌမဂျိမ်းသည် စတာလင်ရဲတိုက်တွင်နေထိုင်စဉ်ငယ်ငယ်ကပင် အယူဝါဒတရားကိုကျနစွာသင်ယူလေ့လာခဲ့၏။ မယ်တော်မှာဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်လင့်ကစား ဂျိမ်းဘုရင်မှာမူပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းကို လေးလေးနက်နက် သက်ဝင်ယုံကြည်သူတယောက်ဖြစ်သည်။ တိုင်းသူပြည်သားတို့အားလည်းအယူဝါဒတရား ၌လွှတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်မပေးဘဲ၊ ရေဖျန်းဂိုဏ်းသို့ဝင်စေလိုသည်။ ထိုကြောင့်ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များနှင့် ပျူရီတန်များကိုများစွာညှင်းပန်းနှိပ်ကွပ်ခြင်းပြုရာဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်အချို့သည် ၁၆၀၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့ ပါလီမန်ဖွင့်ပွဲ၌ပါလီမန်ကိုဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးကာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်တဦးအားနန်းတင်ရန်ကြံစည်ခဲ့သည်။ သို့သော်ထိုအကြံမှာပေါက်ကြားသွားသဖြင့် ခေါင်းဆောင်များမှာကွပ်မျက်သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည်။ ပျူရီတန်တို့သည်လည်းဘုရင်၏ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကိုမခံနိုင်ကြသဖြင့် ၁၆၀၇ ခုနှစ်တွင်အမေရိကတိုက်သို့ သွားရောက်ကာ ပဌမဆုံး အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီနယ်သစ်များ ကိုအခြေစိုက်တည်ထောင်ကြလေသည်။

ပဌမဂျိမ်းဘုရင်သည် နိုင်ငံရေးသဘောတရားများ၌လည်းသူ့ ကိုယ်သူကျွမ်းကျင်လှသည်ဟုအထင်ကြီး၏။ ထိုကြောင့်ဘုရင်နှင့်ပါလီမန်သည်နိုင်ငံခြားရေးရာများ၌လည်း သဘောကွဲလွဲကြရ၏။ ဂျိမ်းဘုရင်သည်ဗရင်ဂျီတိုင်းပြည်ဖြစ်သော စပိန်နိုင်ငံနှင့်မဟာမိတ်ဖြစ်လို၏။ သားတော်ချားကိုပင် စပိန်မင်းသမီးတဦးနှင့်လက်ဆက်ရန်ကြံရွယ်ခဲ့သည်။ ပါလီမန်ကမူ ဥရောပနှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲတွင် ဂျာမန်ပရိုတက်စတန့်

လွှေးမြေပကျတော်လှန်မှုကြောင့် ထီးနန်းစွန့်ရသည့်ဒုတိယဂျိမ်းဘုရင်

များအားကူညီ၍ စပိန်နိုင်ငံကိုတိုက်ခိုက်လို၏။ ဤသို့သဘောကွဲနေရာ နောက်ဆုံးတွင် စပိန်နှင့်မဟာမိတ်မဖြစ်နိုင်တော့သည့်အချိန်ကျမှ ဂျိမ်းသည်စပိန်နိုင်ငံကိုစစ်ကျေညာရန်သဘောတူလိုက်ရ၏။ ပြည်သူလူထုအကြည်ညိုပျက်မှုကို အများဆုံးခံယူရအောင်ဖြစ်ရသော ဂျိမ်း၏ပြုမူချက်တခုကား ဆာဝေါ်လတာရော်လီကိုကွပ်မျက်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ (ရော်လီ, ဆာဝေါ်လတာ ဂျိမ်း — ရှု။) ဂျိမ်း၏ဆောင်ရွက်ချက်များအနက် တိုင်းပြည်လူထု၏ ကျေနပ်မှုအများဆုံးခံယူရသောအချက်မှာ ၁၆၁၁ ခုနှစ်တွင်သမ္မာကျမ်းစာကိုအင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုစေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်းစာမှာ သမ္မာကျမ်းစာများအနက် အရေးအသားအကောင်းဆုံးဖြစ်၍ ယခုတိုင်ကျော်ကြားလေသည်။

၁၅၈၉ ခုနှစ်တွင် ဒိန်းမတ်မင်းသမီး အန်နှင့် ဂျိမ်းဘုရင်သည်လက်ဆက်ခဲ့ရာ သားတော်နှစ်ပါးနှင့်သမီးတော်တပါးထွန်းကားသည်။ သားတော်ကြီးဟင်နရီသည် ၁၆၁၂ ခုနှစ်တွင်ကွယ်လွန်၍ သားတော်ငယ်ချားကဂျိမ်း၏အရိုက်အရာကိုဆက်ခံလေသည်။ သမီးတော်အယ်လစ်ဇဗက်ကို ဂျာမန်မင်းသား ပလက်တနိတ်နယ်စားကြီးနှင့် လက်ဆက်ခဲ့ရာ၊ ယင်းတို့မှဆင်း သက်ပေါက်ဖွားသော ဟန်နိုဗာမြို့စား ဂျော့သည် ပဌမဂျော့ဘုရင်အဖြစ် ၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ထီးနန်းကိုဆက်ခံခဲ့သည်မှအစ ဟန်နိုဗာမင်းဆက်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ (ဂျော့ဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်) — ရှု။)

www.burmeseclassic.com

ဒုတိယဂျိမ်းဘုရင် (၁၆၃၃–၁၇၀၁)။ ။ဒုတိယဂျိမ်းဘုရင်မှာ ပဌမဂျိမ်း၏မြေးတော်ဖြစ်သည်။ ပဌမဓလေ့ဘုရင်နှင့် ပြင်သစ်မင်းသမီး မရီယာ တိုမှ ပေါက်ဖွားသောသားတော် အငယ်ဖြစ်သည်။ ၁၆၇၅ ခုနှစ်တွင်နောင်တော်ကြီးဖြစ်သူဒုတိယဓလေ့ဘုရင်နတ်ရွာစံသောအခါ ဂျိမ်းသည်ထီးနန်းဆက်ခံရသည်။ ဖိုးတော်ပဌမဂျိမ်းဘုရင်ကဲ့သို့ပင် ဘုရင့်အခွင့်အရေးဝါဒဒွေအယူသည်းသူဖြစ်၏။

နောင်တော်ဒုတိယဓလေ့ဘုရင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်၏ဘုရင်ဖြစ်လာသောအခါ ဂျိမ်းသည် ယေဘုယျစီးမင်းသားအဖြစ်နှင့် ရေတပ်ဗိုလ်ချုပ်ရာထူးကို ပေးအပ်ခြင်း ခံရလေသည်။ သူသည် ရဲစွမ်း သတ္တိနှင့် ပြည့်စုံ၍ ရွှင်ရွှင်ချွံချွံကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်တတ်သည့်ပြင် ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူတဦးလည်းဖြစ်ပေသည်။ ဂျိမ်းမင်း သားသည် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသို့ ဝင်လိုက်ပြီးနောက် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်အမျိုးသမီးတဦးနှင့်လက်ဆက်လိုက်သည်တွင် တိုင်းပြည်ကမကျေမနပ်ဖြစ်ကြလေသည်။ ပါလီမန်ကလည်းဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များအား အလုပ်အကိုင်ရာထူး မပေးရန် တားမြစ်သည့် ဥပဒေတရပ်ကို ထုတ်ပြန် လိုက်လေသည်။ ဂျိမ်းလည်းရေတပ်ဗိုလ်ချုပ်ရာထူးမှနုတ်ထွက်ကာ အင်္ဂလန်ပြည်မှထွက်ခွာသွားသည်။

ဂျိမ်းသည် ၁၆၇၅ ခုနှစ်အသက် ၅၂ နှစ်အရွယ်၌အင်္ဂလန်ပြည်သို့ပြန်လည်လာရောက်၍ ထီးနန်းစိုးစံရလေသည်။ ဂျိမ်းနန်းတက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် မွန်းမတ်နယ်စားခေါင်းဆောင် သောသူပုန် နှင့် အားဂျိုင်းနယ်စား ခေါင်းဆောင် သောသူပုန် တို့ထကြွကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ဂျိမ်းဖက်မှပြည်သူလူထုတရပ်လုံးက စည်းလုံးစွာကူညီထောက်ခံကြသဖြင့် သူပုန်တို့အရေးရှုံးနိမ့်သည်။ သို့သော်မွန်းမတ်ပုန်ကန်မှုတွင် နောက်လိုက်နောက်ပါအဖြစ်ပါဝင်သူ ၃၂၀ ကို ရက်စက်စွာသတ်ပစ်လိုက်ခြင်းကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားတို့ကမကျေမနပ်ဖြစ်ကြပြန်သည်။ ဂျိမ်းသည်သူ၏အဓိကရည်ရွယ်ချက် ၂ ချက်ဖြစ်သော ပလီမန်ကိုပယ်ဖျက်၍ပါလီမန်၏ အာဏာအညီမပါဘဲ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်ရန်နှင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းကို အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ပြန်လည်ထူးကားလာအောင်ပြုလုပ်ရန် တို့ကို ချက်ခြင်းပင်ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်။ ထိုကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည်သူပြည်သား အားလုံးလိုလိုပင် ဂျိမ်းအားပိုမို မုန်းတီးလာကြလေသည်။

၁၆၈၇ ခုနှစ်တွင်ပြည်သူလူထုအား လုတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ပေးသည့်ကေျညာချက်တရပ်ကိုထုတ်ပြန်၏။ ထိုကေျညာချက်အရ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များ အကျိုးကျေးဇူး ပို၍ခံစားရမည်ကို အင်္ဂလန်ပြည်သူပြည်သားများကများစွာစိုးရိမ်ကြ၏။ ထိုအခိုက်တွင်ဂျိမ်းဘုရင်၏ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်မိဖုရားမှ သားတော်တပါးဖွားမြင်လေသည်။ ထိုအခါသမီးတော်အကြီးနှစ်ပါးဖြစ်သူမေရီနှင့်အန်တို့မှာ ပရိုတက်စတန့် ဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်လင့်ကစား အင်္ဂလန် ထီး နန်း ကို ဆက်ခံရန်အကြောင်းမရှိတော့ပေ။ သို့ဖြင့်တိုင်းပြည်လည်းမငြိမ်မသက်ဖြစ်ကာ ပါလီမန်က ၁၆၈၈ ခုနှစ်တွင်သမီးတော်မေရီ၏ခင်ပွန်းဩရိန်းနယ်စားဝီလျံမင်းသားအား ခေါ်ယူကာ အင်္ဂလန်ပြည်ထီးနန်းကိုစိုးစံစေသည်။ ထိုပုန်ကန်မှုကြီးကို ၁၆၈၈ ခုသွေးမြေမကျတော်လှန်မှုဟုခေါ်လေသည်။ ဂျိမ်းလည်း ထီးနန်းကို စွန့်ခွာပေးလိုက်ရပြီးနောက် ထောက်ခံအားပေးမည့်သူ ကင်းမဲ့သည့် အတိုင်း ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရလေသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ၁၄ ဆက်မြောက်လူဝီဘုရင်က ဂျိမ်းအား ဆီးကြိုပြုစုထားပြီးလျှင် အင်္ဂလန်ပြည်ကိုပြန်လည်တိုက်ခိုက်ရန်စစ်တပ်စသည့်လိုအပ်သောအကူအညီများလည်းပေး၏။ ၁၆၈၉ ခုတွင် အိုင်ယာလန်ပြည်ကို ဝင်ရောက်တိုက် ခိုက်ခြင်းဖြင့် ထီးနန်းကို ပြန်လည်ရရှိအောင် ကြိုးစားသေးသည်။ သို့သော်ဂျိမ်းသည် ဗို့ငင်းစစ်ပွဲတွင် နလံမထူနိုင် အောင် အ၍းကြီး ရှုံး သွား သဖြင့် ပြင်သစ်ပြည် ပါရစ်မြို့ စိန်ဂျာမိန်းရပ်၌ ၁၇၀၁ ခုကွယ်လွန်သည့်တိုင်နေရတော့သည်။

ဂျူ။ ။တရုပ်နိုင်ငံတွင်လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်ခန့်ကပင် ဂျူကိုစားသောက်ရန် ကောက်ပဲသီးနှံအဖြစ် ဖြင့်စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ အီဂျစ်နိုင်ငံနှင့်ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတို့တွင် ရှေးလူမျိုးများသည်လည်း ဂျူကိုစိုက်ပျိုး၍ စားသောက်ခဲ့သည့် အထောက်အထားများ တွေ့ရှိရသေးသည်။ ထိုအထောက်အထားများမှာတရုပ်နိုင်ငံထက်နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများ

ဝေဝေဆာဆာထွက်နေသောဂျူအနှံများ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စွာပင်ရှေးကျသည်။ ထိုကြောင့်ဂျုံပင်မှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုစကတည်းကပေါ် ပေါက်လာသော စားဖွယ်ရာကောက်မျိုးဖြစ်သည်ဟုဆိုရပေမည်။

အစအဦးတွင် အမေရိကတိုက် သားများတို့သည် ဖူးစားပြောင်းကို ပဓာနထား၍ စားကြသော်လည်း၊ ယခုအခါတွင် ဂျုံကိုသာအများဆုံး စားသုံးလျက်ရှိကြသည်။ ရာသီဥတု အေးချမ်းသော အခြားတိုင်းပြည်များ၌လည်း ဂျုံကိုပဓာန အစာအဖြစ်စားသုံးကြလေသည်။

ဂျုံပင်သည် စိုစွတ်ပူအိုက်သော ရာသီဥတုတွင် မဖြစ်ထွန်းချေ။ ထိုအပင်မျိုးတို့ကိုမည်း၍စေးသောမြေတို့၌ ကောင်းမွန်စွာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ ထိုမြေမျိုးသည်မိုးဥတု၌ ရွာသောမိုးရေတို့ကို စုတ်ယူထိန်းသိမ်းထားနိုင်သောကြောင့် အမြစ်၌ သာရေကို အလိုရှိသော ဂျုံပင်တို့နှင့် အထူးပင်သင့်လျော်လေသည်။ နုံးမြေများ၌စိုက်ပျိုးသောအခါ မဖြစ်ကွန်းလှချေ။ သဲမြေ၊ သစ်ဆွေးမြေများ၌ကား ရေသွင်း၍ စိုက်ပါမှအတော်အသင့်ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။

ဂျုံစိုက်သော မြေကွက်များ၌ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းဂျုံကိုဆက်လက်စိုက်ပျိုးသွားလျှင် ကောင်းစွာမဖြစ်ထွန်းတော့ပေ။ ထိုကြောင့် ပဲ၊ အာလူးစသည့်အခြားသီးနှံပင်များ အလှည့်ပေး၍စိုက်ရသည်။ သို့တည်းမဟုတ်၊ ဂျုံစိုက်ပြီးမြေကွက်များ၌တရာသီခန့် မည်သည့်အပင်မျှမစိုက်ဘဲ၊ မြေလုပ်ထားခြင်းဖြင့် မြေဩဇာပြန်၍ကောင်းလာအောင်ပြုလုပ်နိုင်၏။

ဂျုံပင်များကိုအနောက်နိုင်ငံများ၌စပရင်းဥတု (နွေကူးရာသီ) တွင် စတင်စိုက်ပျိုးကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ပူအိုက်စိုစွတ်သောရာသီဥတုရှိသည့် တိုင်းနိုင်ငံများ၌ကား မိုးကုန်လောက်တွင်မှ စတင်စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မိုးပါး၍ဆောင်းအခါ၌ အတန်ငယ်အေးသောရာသီဥတုရှိသည့် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းစစ်ကိုင်း၊ အောက်ချင်းတွင်း၊ ကျောက်ဆည်၊ ရွှေဘိုစသည့် လွင်ပြင်ဒေသများတွင်ဂျုံကိုစိုက်ပျိုးကြသည်။

အနောက်နိုင်ငံများတွင် ဆောင်းအခါမအေးလွန်းဘော တိုင်းပြည်များ၌ ဂျုံပင်များကို နွေကူးရာသီတွင် သာမက၊ ဆောင်းရာသီ၌လည်းစိုက်ပျိုးကြသည်။ ဤသို့လျှင်နွေကူးရာသီဂျုံနှင့် ဆောင်းရာသီဂျုံဟူ၍ရှိကြသည်။

ဂျုံမှာအမာစား၊ အီပျော့စားဟု ၂ မျိုးကွဲသည်။ အရောင်မှာလည်း အနီ၊ အဝါ၊ အဖြူကွဲကာအချို့မှာအရွက်နေပုံ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ပါကွဲပြားခြားနားသည်။ အချို့မှာမှည့်ချိန်ချင်း ကွဲပြားခြားနား၏။ ထိုကြောင့်အမျိုးအစားပေါင်း ၃,၅၀၀ ကျော်မျှရှိလေသည်။ ဂျုံပင်များကို ၄ လခန့်မှစိုက်ပျိုးရ၏။ မြေအမျိုးအစားကိုလိုက်၍ သင့်တော်မည့်ဂျုံအမျိုးအစားကို ရွေးချယ်စိုက်ပျိုးကြရသည်။

ဂျုံပင်သည် ဝါဝင်းသောအနှံများဖြင့် ဦးခေါင်းငိုက်လာလျှင်မှည့်၍ ရိတ်ချိန်တန်ပြီဟုသိရသည်။ အချိန်ကျရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်ရိတ်သိမ်းနိုင်ပါမှ အောင်မြင်သောသီးနှံ

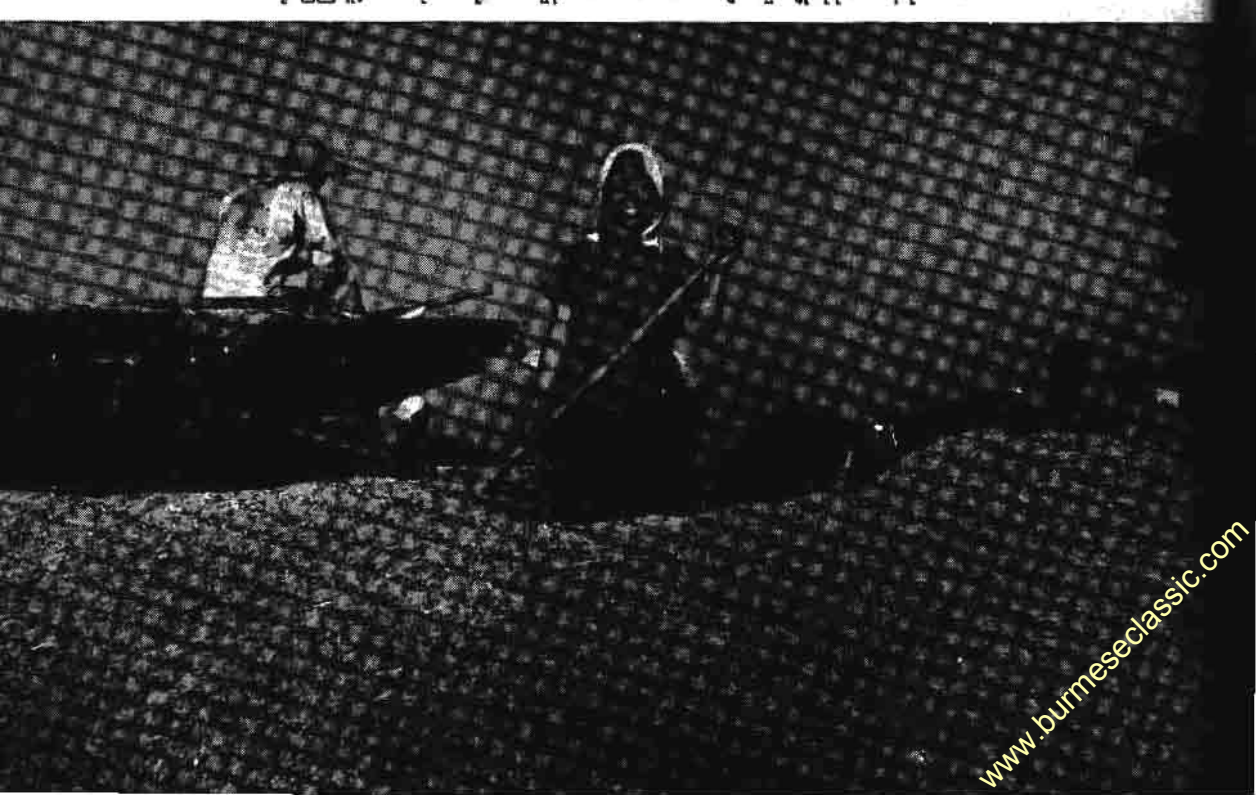

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

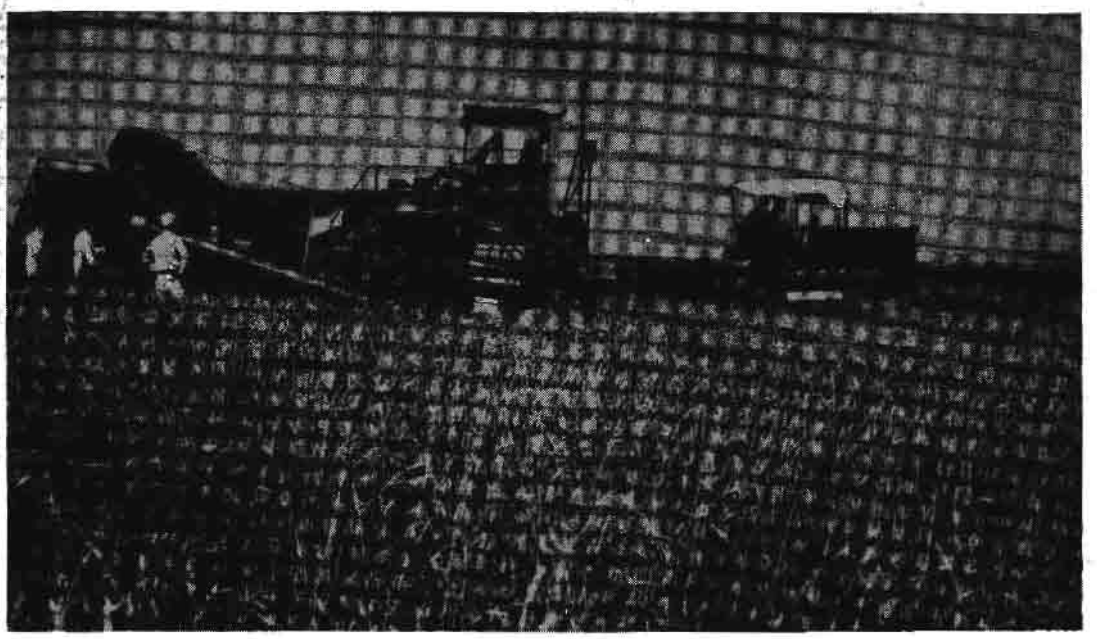

ခေတ်မှီစက်ကြီးများဖြင့်ကျုံကိုရိတ်သိမ်းနေကြစဉ်

များကိုရရှိနိုင်သည်။ အခြိန်လိုသေးလျင်လည်း၊ ကျုံစေ့များမှာ ရှုံ့တွနေတတ်၍ပိုးတွယ်တတ်၏။ အခြိန်လွန်သွားပြန်လျင်လည်းကျုံစေ့များကြေကျတတ်သည်။

ခေတ်မှီသည့်နိုင်ငံကြီးများ၌ကားကျုံစိုက်ပျိုးရာ၌စက်များကိုအသုံးပြုကြလေသည်။ စိုက်ပျိုးရန်မြေကြီးကိုထွန်ယက်သည်မှစ၍ ပျိုးကြခြင်း၊ စိုက်ခြင်း၊ ရိတ်ခြင်း၊ နယ်ခြင်း၊ လှော်ခြင်း၊ ကြိတ်ခြင်းစသည်တို့ကို စက်ဖြင့်သာလုပ်ကိုင်သွားကြသည်။ အချို့ကကျုံစေ့များကိုနယ်ရန်အတွက်စက်တစက်၊ လှော်ရန်အတွက်တစက်၊ ကြိတ်ရန်အတွက်တစက် အသုံးပြုသော်လည်း၊ ယခုခေတ်ကား ရိတ်ခြင်း၊ နယ်ခြင်း၊ လှော်ခြင်းများကို တခါတည်းအပြီးအစီး လုပ်ကိုင်ပေးနိုင်သောစက်မျိုးပေါ် ပေါက်နေလေပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကားကျုံကို စက်ဖြင့်မစိုက်ပျိုးကြသေးခေ။

စက်ကရိယာမသုံးသောမြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျုံပင်များစိုက်ပျိုးပုံမှာ မိုးရာသီအတွင်း၌ကျုံစိုက်မည့်ကွင်းများကို မိုးရွာပြီးတိုင်း ထွန် ပေးရသည်။ ထယ်ဖြင့် ထိုးပေးရသည်လည်းရှိသည်။ ထိုသို့ထွန်ပြီးနောက်လှင်ပြင်ဒေသများ၌ မိုးကုန်သည့် တန်ဆောင်မုန်းလလောက်တွင်၎င်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၌ သီတင်းကျွတ်လတွင်၎င်း မျိုးကြဲလေသည်။ ကျုံမှာစပါးကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ၊ မျိုးကြဲခြင်းပြီးသည့်နောက်တွင်လည်းမျိုးစေ့များမြေထဲသို့ ၃ လက်မ၊ ၄ လက်မ ခန့်ကျသွား၍၊ မြေဖြင့် ဖုံးအုပ်နေလေအောင် ထပ်မံထွန်ပေးရသည်။ သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် မြေတကေလျှင်မျိုးစေ့တတင်းခန့် ကြဲပေးရသည်။ သို့ရာတွင် မြေသြဇာကောင်းလျှင်ဖြစ်စေ၊ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရသည့် အခါ၌ဖြစ်စေ၊ မျိုးကြဲနောက်ကျလျှင်ဖြစ်စေ၊ မျိုးစေ့များပိုမိုကြဲပေးရသည်။ ရိတ်သိမ်းချိန်မှာမြန်မာနိုင်ငံ၌ လှင်ပြင်ဒေသများတွင် တပေါင်းလလောက်တွင်၎င်း၊ ရှမ်းပြည် နယ် ကဲ့သို့ ကုန်းမြင့် ဒေသများ၌ တပို့တွဲလလောက်တွင်၎င်း ရိတ်သိမ်းကြလေသည်။

ရိတ်သိမ်းပုံမှာ ကျုံပင်များကို တံစဉ်ဖြင့် အပင်ရင်း နားမှ ကပ်၍ရိတ်ရသည်။ အပင်တိုလျှင်ဆွဲနုတ်ယူရသည်။ ရိတ်ပြီး၊ နုတ်ပြီးလျှင်ကောက်ပင်များကို ကောက်လိုင်းများပြုလုပ်၍ထားရသည်။ ထိုကျုံကောက်လိုင်းများကိုသွေ့သွားစေရန် တရက်နှစ်ရက်ခန့်နေပြီးမှ တလင်းထဲသို့သယ်ယူ၍ နွားဖြင့်နင်းနယ်ရသည်။ သို့တည်းမဟုတ်တုတ် ဖြင့်ရိုက်၍ ကျုံစေ့များထုတ်ယူရသည်လည်းရှိသည်။ ထိုနောက်အမှော်အံဖျင်းမပါရအောင်လှော် ပေးရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ကျုံစိုက်ပျိုးရာတွင် အထွက်မကောင်းလှချေ။ နိုင်ငံတွင်း လိုသမျှကိုပင် မဖြည့်စွမ်းနိုင်အောင် ကျုံအထွက်နည်းနေသေးသဖြင့် တိုင်းတပါးတို့ကိုသာအားကိုးနေရလေသည်။ ခေတ်မှီသောနိုင်ငံကြီးများ၌ကား စက်ကရိယာများကိုသုံး၍ စံနှစ်တကျခေတ်မှီစွာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသဖြင့် အမျိုးအစားကောင်း၍ အထွက်လည်းများပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ် တွင်ကျုံအများဆုံးထွက်အောင်စိုက်ပျိုးနိုင်သောနိုင်ငံမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဖြစ်၍ ကမ္ဘာ့ကျုံထွက်သမျှ၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံမျှရရှိလေသည်။ ရုရှမှာဒုတိယကျုံအထွက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

များသောနိုင်ငံဖြစ်၍ ကနေဒါနိုင်ငံမှာတတိယ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ စတုတ္ထ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာပဉ္စမဖြစ်လေသည်။

ကျုံစေ့ကိုစက်တင်ကြိတ်သော အခါကျုံမှုန့်နှု၊ ကျုံမှုန့်ကြမ်း၊ ရွှေကြည်မှုန့်ခေါ် ကျုံဆန်ကဲ့၊ ကျုံဖွဲဟူ၍ ကျုံမှုန့်အမျိုးအစား များကိုရရှိလေသည်။ ထိုကျုံမှုန့်များဖြင့် မုံပဲသားရေစာ အမျိုးမျိုးတို့ကိုပြုလုပ်ကြသည်။

ခေတ်မှီနိုင်ငံကြီးများ၌ ကျုံပင်မှရရှိသောကောက်ရိုးများကို အလဟဿမဖြစ်စေဘဲ၊ စက္ကူ၊ ဦးထုပ်၊ ဖျာ၊ ဖျာပန်း အထုပ်များစသည်တို့ကိုပြုလုပ်ကြသည်။ ကောက်ရိုးပြတ် များကိုကား မီးရှို့ကာမြေဩဇာအဖြစ်အသုံးပြုကြသည်။

ကျုံမှုန့်။ ။ကျုံမှုန့်သည်ကျုံစေ့မှကြိတ်ယူသောအမှုန့်ဖြစ်၍ ပေါင်မုံ၊ ဗီစကွတ်မုံ့ စသည်တို့ကိုကျုံမှုန့်နှင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ကျုံစေ့သည် စပါးစေ့ထက်အနည်းငယ်ပိုရှည်၍ အလုံးပိုကြီး သည်။ သို့ရာတွင်စပါးစေ့လောက်ထိပ်နှစ်ဖက်မချွန်ခေ့။ ကျုံစေ့၏ဘေးတဖက်တွင် အရှည်လိုက်ကွဲကြောင်းတခုရှိ၏။ ကျုံစေ့တခုလုံး၏အပြင်ဖက်တွင် အဝါရင့်ရောင်အခွံဖုံးလွှမ်း ထား၏။ ကြိတ်လိုက်သောအခါ ထိုအခွံများကိုကျုံဖွဲအဖြစ် ဖြင့်ရရှိသည်။ အခွံအတွင်း၌ကစီအများပါရှိသောအစေ့ ဖြူရှိသည်။ ထိုအစေ့ကိုကြိတ်လိုက်သောအခါ ကျုံမှုန့်အဖြူကို ရသည်။ ကျုံစေ့တဖက်စနှစ်းတွင်အဆန်ကလေးတခုရှိသည်။ ထိုအဆန် သည်ကျုံ၏ဗီဇဖြစ်၍ မြေတွင်စိုက်လျှင် အညှောက် ထွက်လာသည်။

ရှေးအခါက ကျုံကို ကျောက်ဆုံနှင့် ကျောက်ကျည်ပွေ့ များဖြင့်သာ ထောင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုနောက်လက်ကြိတ်ဆုံ များပေါ် လာသည်။ ထိုလက်ကြိတ်ဆုံများ သည် မြန်မာ နိုင်ငံ၌ ယခုတိုင်အသုံးပြုလျက်ရှိသော မုံကြိတ်ဆုံမျိုးကဲ့သို့ ပင်ဖြစ်သည်။ လက်ကြိတ်ဆုံတွင် ကျောက်ပြားဝိုင်း ၂ ခုကို ၂ ဆင့်တပ်ထား၍ အပေါ်ဖက်ကျောက်ပြားအလယ် တွင် အပေါက်ဖောက်ထားသည်။ ကျုံကြိတ်လိုသောအခါ ထိုအပေါက် တွင်းသို့ကျုံစေ့များကို ချပေးကာ အပေါ် ဖက် ကျောက်ပြား ကိုလက်ကိုင်ဖြင့်လှည့်ပေးရသည်။ ထိုမှတ ဆင့်ကာလအတန်ကြာသော် နွားဖြင့်လှည့်ရသောအလား တူကြိတ်ဆုံအကြီးစားများပေါ် ပေါက်လာပြန်သည်။ နွား များကိုအသုံးပြုနေရာမှတဖန် ရေစီးအား နှင့် လေအား ကို အသုံးပြုရသော ကျုံကြိတ်စက်မျိုးကို တဆင့်တိုး၍ တီထွင် လာကြပြန်သည်။ ရေစီးအားကို သုံးသောစက်များတွင် ကျောက်ပြားကိုရေစီးအားဖြင့်လည်စေသည်။ ထိုကြောင့် ချောင်းများရှိရာအရပ်တွင် ထိုစက်မျိုးများအလျှိုလျှိုပေါ် ပေါက်ခဲ့ကြသည်။ ရေအားမရနိုင်သောနေရာများတွင်မူ လေအားကိုအသုံးပြုကြရ၏။ ဟော်လန်နိုင်ငံ၌ ယခုတိုင် အောင် အဆိုပါ လေအား ဖြင့်လည်သော ကျုံကြိတ်စက်မျိုး အမြောက်အများ ရှိနေသေး သည်။ ထိုစက်မျိုးများတွင် လေရဟတ်ကြီးများဖြင့်ကျောက်ပြားကိုလည်စေလေသည်။ ကျောက်ပြားတခုပ်ပေါ် တွင် အခြားတခုပ်ကိုလှည့်ပေး၍ ကျုံကြိတ်လာခဲ့ရာမှ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်လောက်သို့ရောက်သော အခါ ပျော့ကြောင်းကလေးများ ထိုး ထား သော ဒလိမ့်တုံး များဖြင့် ကြိတ်ပေးသည့်နည်းပေါ် လာသည်။ ယခုခေတ် ကျုံကြိတ် စက် များ တွင် အသုံးပြုနေကြ သော နည်းမှာ ဤ ဒလိမ့်ကြိတ်နည်းပင်ဖြစ်၍ ထိုစက်များတွင် သံမဏိဒလိမ့်တုံး များကိုအသုံးပြုထားကြသည်။ ယခုအခါဥရောပတိုက်နှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံရှိကျုံစက်ကြီးများမှာ ခေတ်မှီစက်များဖြင့် လည်ရ၍၊ ရွေးကောင်းစားလျှင် မနှိုင်းယှဉ်သာအောင် အဆ ပေါင်းများစွာထိုးတက်ကောင်းမွန်လာလေပြီ။

ခေတ်သစ်ကျုံကြိတ်စက်များ၌ အထပ်ပေါင်း ၈ ထပ်မှ ၁၀ ထပ်ခန့်အထိရှိ၍ ကျုံကြိတ်သည့်အလုပ်ကိုအပေါ် ဆုံးထပ်မှ အောက်ဆုံးထပ်တိုင်အောင် အဆင့်ဆင့်လုပ်ကိုင်၍သွားကြ သည်။ ကျုံကြိတ်စက်သို့ရောက်လာသောကျုံစေ့များသည် အမှိုက်သရိုက်များနှင့်ရောနေတတ်သောကြောင့် မကြိတ်မီ စင်ကြယ်အောင်ပဌမပြုလုပ်ပေးရသည်။ ထိုနောက်ကျုံစေ့ များကိုစက်၏အပေါ် ဆုံးထပ် သို့ တင်ပေးလိုက်သောအခါ တထပ်ပြီးတထပ်အလိုအလျောက်ကြည်ကာ၍ အောက်သို့ ဆင်းလာသည်။ အထပ်တိုင်း၌ဒလိမ့်တုံးများအသီးသီးရှိကြ ရာ၊ ပဌမအဆင့်တွင်တခါတည်းညှစ်သွားအောင်မကြိတ်ဘဲ အခွံနှင့်အဆန်ကွဲရုံသာကြိတ်ပေးလိုက်သည်။ နောက်အဆင့် များသို့ရောက်မှ တခါထက်တခါညှစ်၍လာသည်။ ညှစ် သောကျုံမှုန့်များနှင့်မညှစ်သေးသောကျုံမှုန့်များကို ပိုးဆန်

ကျုံကြိတ်စက်မှကျုံမှုန့်ကျနေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခါစိပ်များနှင့်ချ၍ ခွဲထုတ်ပြီးလျှင် မညက်သေးသောဂျုံမှုန့်များကိုတဖန်ထပ်၍ကြိတ်ရပြန်သည်။ ဤသို့ကြိတ်ယင်း မှာပင် စက်ကဂျုံကြေမ်းနှင့်ဂျုံဖွဲကိုတခြားစီခွဲထုတ်ပေးသွားသည်။ ဤသို့ဖြင့်နောက်ဆုံးအလွန်ညက်သောဂျုံမှုန့်အဖြူသည်ငင်း၊ ဂျုံကြေမ်းနှင့်ဂျုံဖွဲများသည်ငင်း၊ တနေရာစီခွဲခြား၍ထွက်လာကြသည်။ ဂျုံအမျိုးကိုလိုက်၍အချို့သောဂျုံမှုန့်သည် မဖြူဘဲအဝါရောင်ဖြစ်နေတတ်သည်။ လူအများကလည်း ဂျုံဖြူကိုသာပို၍ နှစ်သက်ပုံရသည်။ ထိုကြောင့် စက်ပိုင်ရှင်များက ဂျုံမှုန့်ဝါများကို ဖြူအောင် ချွတ်၍ပေးလေ့ရှိကြသည်။

ကြိတ်ပြီးသောအခါ ဂျုံမှုန့်ကို အရွယ်အမျိုးမျိုးရှိသော အိတ်များဖြင့်ထည့်၍ ရပ်ဝေးရပ်နီးသို့တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ဂျုံမှာအမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် ဂျုံမှုန့်လည်းအမျိုးမျိုးရှိပေသည်။ တဖန်ဂျုံမှုန့်အကြေမ်းအနုကိုလိုက်၍ငင်း၊ ပါဝင်နေသောဂျုံဖွဲအနည်းအများကိုလိုက်၍ငင်း၊ ဂျုံမှုန့်အစားစားရှိပြန်သည်။ တနှစ်တနှစ်လျှင် တကမ္ဘာလုံး၌ ဂျုံမှုန့်အမြောက်အမြားကို ပေါင်မုံ့၊ ဗီစကွတ်မုံ့ စသည်တို့ပြုလုပ်၍ စားသောက်လျက်ရှိကြသည်။ ဂျုံကြိတ်ရာမှဘေးထွက်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်ထွက်လာသောဂျုံဖွဲ၊ ဂျုံကြေမ်းစသည်တို့ကိုမူ ကျဲ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ်၊ ကြက်၊ ဝက်တို့အား ကျွေးမွေးကြရသည်။

ကောင်းကင်ကိုတန်ဆာဆင်လျက်ရှိသောဗိမာန်များ

ကြိုတ်သည်ကမ္ဘာမြေကြီးကဲ့သို့ပင် နေစကြာဝဠာ၏တစိတ်တဒေသဖြစ်သည်။ သို့သော် ကြိုတ်နှင့် ဤကမ္ဘာမြေမှာ သဘာဝချင်းကွဲပြားခြားနားလှ၏။ အချို့မှာကမ္ဘာထက်ငယ်၍၊ အချို့မှာအဆပေါင်းများစွာကြီးသည်။ အချို့မှာအလွန်ပူ၍ အချို့မှာအလွန်အေးသည်။ အချို့ထွင်လေမရှိ။ အချို့တွင်ရေမရှိပေ။

ကြိုတ်များ။ ။အနောက်နိုင်ငံနက္ခတ္တဗေဒ အလိုဠ် ကြိုတ်ဟူသည်မှာ နေကိုဗဟိုပြု၍လှည့်ပတ်နေသော ကောင်းကင်တန်ဆာများဖြစ်လေသည်။ ကြိုတ်သည်ကြယ်နှင့်ကွာခြားသည်။ ကြိုတ်ဠကြယ်ကဲ့သို့ ကိုယ်ပိုင်အလင်းရောင် မရှိချေ။ (ကြယ် — ရှု။) ကြိုတ်မှထွက်သောအလင်းရောင်သည်နေမှရသောအလင်းရောင်သာ ဖြစ်သည်။ ကြိုတ်တို့သည် နေကို အမြန်နှုန်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လှည့်ပတ်နေကြသည်။ နေကို လှည့်ပတ်နေကြသော ယင်းတို့၏လမ်းကြောင်းများသည် တလမ်းစီဖြစ်ကြသည်။ ထိုလမ်းကြောင်းများ၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ဘဲဥပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။

သိပ္ပံပညာအရ ယနေ့အထိသိရသလောက်မှာ နေကိုလှည့်ပတ်နေသော ကြိုတ်ပေါင်း ၉ လုံးသာလျှင်ရှိသည်။ နေနှင့်အနီးဆုံးမှအစပြု၍ အစဉ်အတိုင်းဖော်ပြရသော်၊ မာကျူရီ (ဗုဒ္ဓဟူးကြိုတ်)၊ ဗီးနပ် (သောကြာကြိုတ်)၊ ကမ္ဘာကြိုတ်၊ မား (အင်္ဂါကြိုတ်)၊ ဂျူပီတာ (ကြာသပတေးကြိုတ်)၊ ဆက်တန် (စနေကြိုတ်)၊ ယူရေးနပ်၊ နက်ပကျွန်းနှင့် ပလူတိုတို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကြိုတ်အားလုံးပင် အနောက်ဖက်မှအရှေ့ဖက်သို့ လည်ကြသည်။ မာကျူရီနှင့် ဗီးနပ်ကြိုတ်တို့သည် နေနှင့်ကမ္ဘာကြားတွင်ရှိ၍ ကျန်ကြိုတ်များမှာမူ ကမ္ဘာလမ်းကြောင်း အပြင်ဖက်တွင် ရှိကြသည်။ နေကို လှည့်ပတ်ရာတွင် မာကျူရီနှင့် ဗီးနပ်တို့သည် ကမ္ဘာထက်မြန်၍ ကျန်ကြိုတ်များသည် ကမ္ဘာထက်နှေးသည်။ မားနှင့်ဂျူပီတာအကြားတွင် နေကိုလှည့်ပတ်သွားနေကြသော ကြိုတ်ကလေးပေါင်းမြောက်မြားစွာ ရှိသေးသည်။

အဆိုပါကြိုတ်အားလုံးတို့သည် နေစကြာဝဠာမိသားစုထဲတွင် ပါဝင်ကြသော်လည်း တခုနှင့်တခုမတူဘဲ ကဲ့ပြားခြားနားကြကုန်သည်။ ကြိုတ်အချို့သည် ကမ္ဘာထက်ငယ်ကြ၍ အချို့မှာမူကမ္ဘာထက် အဆပေါင်းများစွာ ကြီးမားကြသည်။ အချို့မှာအလွန်ပူ၍ အချို့မှာအလွန်အေးသည်။ ကြိုတ်အချို့တွင်လေမရှိ။ ကြိုတ်အချို့တွင်ရေမရှိပေ။

မာကျူရီသည် နေနှင့်အနီးဆုံးကြိုတ် ဟုဆိုရသော်လည်း နေမှမိုင်ပေါင်း ၃၆,၀၀၀,၀၀၀ ဝေးကွာသည်။ အချင်းမှာ မိုင်းပေါင်း ၃၀၀၀ ဖြစ်သဖြင့် ကမ္ဘာထက်ငယ်သည်။ ကြိုတ်အားလုံးအနက်နေကိုအမြန်ဆုံးလှည့်ပတ်သောကြိုတ်ဖြစ်၏။ မာကျူရီသည် ၈၈ ရက်နှင့် နေကိုတပတ်ပြည့်အောင်လှည့်ဖြင့် ထိုကြိုတ်၌တနှစ်တွင် ရက်ပေါင်း ၈၈ ရက်သာရှိသည်။ နေနှင့်မည်သည့်အခါမျှ မဝေးကွာသောကြောင့် ထိုကြိုတ်သည် နေရောင်တွင်ပျောက်နေလေ့ရှိသည်။ တခါတရံ နေဝင်ပြီးနောက် တနာရီလောက်ကြာအောင်အထိ အနောက်ယွန်းယွန်း ကောင်းကင်ယံ၌ဖြစ်စေ၊ တခါတရံ နံနက်နေမထွက်မီ အရှေ့တက်အချိန်တွင် အရှေ့ယွန်းယွန်း ကောင်းကင်ယံ၌ဖြစ်စေ၊ ယင်းကိုတွေ့မြင်ရတတ်ပေသည်။ ယင်းကြိုတ်၌လေ၊ သို့မဟုတ်လေထု မရှိချေ။ ထိုကြိုတ်သည် ဝင်ရိုးပေါ်၌ တပတ်လည်ရန် မည်မျှကြာသည်ကို အငြင်းပွားလျက် ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် နေကိုလှည့်ပတ်စဉ် မိမိဝင်ရိုးပေါ်၌ တပတ်လည်သည်ကိုမူ တွေ့ရ၏။ နေဖက်သို့ လှည့်နေသော အပိုင်း၏ မျက်နှာပြင် အပူချိန်သည် ၆၅၀ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်ခန့် ဖြစ်သည်။ အခြားဖက်အပိုင်းမှာမူ အလွန်အေးသည်။

ဗီးနပ်သည် အလွန်တရာတောက်ပသောကြောင့် ယင်းကို ကောင်းကင်တွင် အခြားကြိုတ်များထက် လွယ်ကူစွာမြင်ရသည်။ နေနှင့်လတို့ကလွဲလျှင် ဗီးနပ်သည်အထူးလင်းအုံး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်၏။ လက့်သို့ပင် ပုံသဏ္ဌာန်ပြောင်းသည်။ ပြည့်ဝန်းနေချိန်တွင် ဗီးနပ်သည် ကမ္ဘာနှင့်အလွန်ဝေးသောကြောင့် အလွန်သေးငယ်စွာမြင်ရသည်။ လခြမ်းပုံဖြစ်နေချိန်တွင်မူ၊ ဗီးနပ်သည် အထွန်းလင်းဆုံးဖြစ်၏။ ဗီးနပ် ဂြိုဟ်လုံး၏ အချင်းမှာ ၇၅၇၅ မိုင် ခန့်ရှိသောကြောင့် အရွယ်အားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ကမ္ဘာနီးပါးမျှ ရှိသည်။ ထိုဂြိုဟ်၏ပတ်ဝန်းကျင်၌ အလွန်ထူထပ်သော လေထုရှိသည့်အတွက် မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်သောအခါ ဂြိုဟ်၏ မျက်နှာပြင်ကိုမမြင်ရချေ။

ဗီးနပ်ဂြိုဟ်ကို တိမ်တောင်တိမ်လိပ်များ အမြဲဖုံးအုပ်နေသောကြောင့် ထိုဂြိုဟ်၌ လေရှိမည်မှာ သေချာသည်။ နေမှရရှိသောအပူရှိန်သည် လည်း သက်ရှိသတ္တဝါ တမျိုးမျိုးတို့နေနိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သည်ဟု ယူဆနိုင်စရာအကြောင်းရှိသည်။ သို့သော် လူတို့နေနိုင်ရန်အတွက် အောက်ဆီဂျင်၊ နိုက်ထရိုဂျင်၊ ရေခိုးရေငွေ့တို့ လုံလောက်စွာရှိ မရှိကိုကား မည်သူမျှသေချာစွာ မပြောနိုင်ချေ။

မားသည် အရွယ်အားဖြင့် ကမ္ဘာ၏တဝက်မျှသာရှိသည်။ ထိုဂြိုဟ်သည် အချို့အချက်များတွင် ကမ္ဘာနှင့်ဆင်တူသည်။ မားဂြိုဟ်သည် ဝင်ရိုးပေါ်၌ တပတ်လည်ရာတွင် ကမ္ဘာကဝင်ရိုးပေါ်၌ တပတ်လည်သလောက်ပင် ကြာမြင့်သည်။ ထိုအချိန်မှာ ၂၄ နာရီ ၃၇ မိနစ်ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ၏ဝင်ရိုးစောင်းသလောက် မား၏ဝင်ရိုးလည်း စောင်းသည်။ ကမ္ဘာဂြိုဟ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော ရာသီဥတုမျိုး မား၌လည်း ဖြစ်ပေါ်သည်။ သို့ရာတွင် မား၌ဖြစ်သော ရာသီဥတုတို့သည် ကမ္ဘာ၌ဖြစ်သော ရာသီဥတုတို့ထက် အချိန်ကာလအားဖြင့် ၂ ဆပိုရှိကြာသည်။ မားဂြိုဟ်၏ မျက်နှာပြင်သည် ကမ္ဘာ၏မျက်နှာပြင်ထက် ပိုရှိပြေပြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ရှိသော ကုန်းမြင့်များ၊ တောင်တန်းကြီးများ မားပေါ်၌ မရှိချေ။ မား၏ဝင်ရိုးစွန်းအရပ်များ၌ ဖြူနေခြင်းမှာ နှင်းများ ဖုံးအုပ်ထားသောကြောင့်ဟု ယူဆရသည်။ မားပေါ်တွင် ချောင်းများမြောင်းများ ရှိသည်။ သက်ရှိသတ္တဝါများ ဧကန်ရှိသည်ဟူ၍မူ မည်သူမျှ မဆိုနိုင်သေးချေ။ မားပေါ်တွင် လေထုရှိသည်ဟု ဆိုရသော်လည်း ကမ္ဘာ၏လေထုလောက် ထူထပ်သိပ်သည်းခြင်း မရှိချေ။ မား၏ဆွဲအားသည်လည်း ကမ္ဘာ၏ဆွဲအားလောက် မကြီးချေ။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၆ ပေခုန်နိုင်သူသည် မားပေါ်၌ ၁၆ ပေမျှ ခုန်နိုင်ပေမည်။ ပျမ်းမျှအပူချိန်သည် ရေခဲသည့် အပူချိန်ထက် နည်းမည်ဟု ခန့်မှန်းရသော်လည်း ရှည်လျားသောနွေရာသီတွင်မူ ထိုထက်ပူလိမ့်မည်ဟု ယူဆရသည်။

ဂျူပီတာသည် ဂြိုဟ်များတွင်အကြီး ဆုံးဖြစ်သော ကြာသပတေးဂြိုဟ်ကို ခေါ်သည့် အမည်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုဂြိုဟ်ကြီးသည် ကျွန်ုပ်တို့ကမ္ဘာမှ မိုင်ပေါင်း ၆၀၀,၀၀၀,၀၀၀ ကွာဝေး၍ ပမာဏအားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ကမ္ဘာထက် အဆပေါင်း

နက္ခတ် မျှော်စင်တွင် ဤကဲ့သို့ အလွန်အားကောင်းသော တယ်လီစကုပ်ဖြင့်ဂြိုဟ်များကိုလေ့လာကြသည်။

၁,၃၀၀ ရှိ၏။ သို့ရာတွင် အလေးချိန်အားဖြင့် ၃၁၇ ဆသာရှိသည်။ ဝင်ရိုးစွန်းတခုမှ တခုသို့ အချင်းမိုင်ပေါင်း ၈၂,၉၀၀၊ အီကွေတာ (အလယ်ရစ်) ၌ အချင်းမိုင်ပေါင်း ၈၈,၇၀၀ ရှိသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဂျူပီတာသည် ဗီးနပ်ခေါ်သောကြာဂြိုဟ်မှတပါး၊ အထွန်းလင်းဆုံး ဂြိုဟ်ကြီးဖြစ်၍၊ တောက်ပသော အရံဂြိုဟ် ၁၁ လုံး ခြံရံလျက်ရှိသည်။ နေမှ အကွာအဝေးအလိုက် ဆိုရလျှင်၊ ဂျူပီတာသည် ပဉ္စမမြောက် ဂြိုဟ်ကြီးဖြစ်၍၊ နေကို ၁၂ နှစ်ခန့်တွင်မှ တပတ် ပတ်မိအောင် လှည့်လည်ရသည်။ မိမိဝင်ရိုးပေါ်တွင် တပတ်လည်ရန်မှာ ၉ နာရီ ၅၅ မိနစ်ကြာသည်။

ဂျူပီတာကို မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်သောအခါတွင်မည်း၍ တောက်ပြောင်သော အစင်းကြောင်းများကိုတွေ့ရသည်။ အမည်းစက်များလည်း တခါတရံ ပေါ်ပေါက်လာတတ်၏။ ထိုအမည်းစက်များသည် တဖြည်းဖြည်း မှိန် သွားကြပြီးလျှင် ကွယ်ပျောက်သွားတတ်ကြ၏။ ထိုအမည်းစက်များသည် ဂြိုဟ်အတွင်းမှထွက်လာသော ဓာတ်ခိုးဓာတ်ငွေ့များ ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့က ယူဆကြလေသည်။ နေမှ ဂျူပီတာအကွာအဝေးသည် နေမှ ကမ္ဘာအကွာအဝေးထက် ၅ ဆမျှရှိသည်။ ထိုကြောင့် အပူချိန်သည် ဖာရင်ဟိုက် ဒီ ၈ ရီ သုညအောက် များစွာကျရောက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပေမည်။ ဖာရင်ဟိုက် ဒီဂရီ — ၂၀၀ (သုညအောက်ဒီဂရီ ၂၀၀) လောက် အပူချိန်ရှိသည်ဟူ၍ခန့်မှန်းချက်ရှိသည်။ များမကြာမီကပင် နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့သည် ဂျူပီတာဂြိုဟ်ပေါ်၌ အမ်မိုးနီးယား ဓာတ်ငွေ့နှင့် မက်သိန်း ဓာတ်ငွေ့တို့ ရှိကြောင်း သိရှိခဲ့ကြလေသည်။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်သည် ဒုတိယအကြီးဆုံးဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ထိုဂြိုဟ်တွင် ကွင်းများပါရှိသဖြင့် အလွန်ထူးဆန်းသည်။ ယခုအခါ ထိုကွင်းများကို ဒြဗ်ဖြင့် တသားတည်း ပြီးနေသည်ဟု မယူဆတော့ဘဲ၊ ထိုဂြိုဟ်ကို အလွန်များပြားသော ဥက္ကာများက ဝန်းရံလှည့်ပတ်နေသောကြောင့် အဖြူရောင်ကွင်းများသဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ ကွင်း ၃ ကွင်းရှိသည်။ ထိုကွင်းတို့၏ အဝန်းသည် အလွန်ကျယ်ဝန်းကြီးမား၍ အတွင်းအကျဆုံးသောကွင်း၏ အနားမှ အပြင်ဖက်အကျဆုံးအနားသို့ မိုင်ပေါင်း ၄၁,၅၀၀ မျှကျယ်၏။ ထိုကွင်းတို့၏အထူမှာ ၁၀ မိုင်ခန့် ရှိမည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်သည် ဝင်ရှိးပေါ်၌ တပတ်လည် ရန် ၁၀ နာရီ ၁၄ မိနစ်ကြာသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၏ကွင်းများသည် ၁၅ နှစ်ခန့်တွင် တကြိမ် ကမ္ဘာဖက်သို့ထောင်လိုက်တည့်တည့် ကျသဖြင့် ကမ္ဘာမှ ထိုကွင်းများကို အလွန်အားကောင်းသော တယ်လီစကုပ်ဖြင့်ကြည့်သော်ငြားလည်း မမြင်ရသလောက်ရှိသည်။

ယူရေးနပ်၊ နက်ပကျွန်းနှင့် ပလူတိုဂြိုဟ်တို့၏အကြောင်းကိုမူ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ သိရှိရသေးသည်။ ကမ္ဘာမှ အလွန်တရာဝေးကွာလှသောကြောင့် အလွန်အားကောင်းသော တယ်လီစကုပ်ဖြင့် ကြည့်လင့်ကစား ထွန်းလင်းနေသော ကောင်းကင် တန်ဆာကလေးများအဖြစ်မှ လွဲ၍ အခြားမည်သည့် အကြောင်းအချက်များကိုမျှ မတွေ့မြင်ရပေ။ ဂျူပီတာ၊ ဆက်တန်တို့နှင့်နှိုင်းစာလျှင် ယူရေးနပ်နှင့် နက်ပကျွန်းတို့သည် သေးငယ်သော်လည်း ကမ္ဘာနှင့်နှိုင်းစာလျှင်ကား အလွန်ပင် ကြီးမားပေသည်ဟု နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့ကယူဆကြသည်။

မာကျူရီ၊ ဗီးနပ်၊ ပလူတိုတို့မှလွဲ၍ အခြားဂြိုဟ်များ၌ အရံဂြိုဟ်များရှိသည်။ ပလူတို၌ အရံဂြိုဟ်မရှိတန်ရာဟု ယူဆထားသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကမ္ဘာကို လှည့်ပတ်နေသောလသည်ကမ္ဘာ၏အရံဂြိုဟ် ဖြစ်၏။ မား၌ အလွန်ငယ်သော အရံဂြိုဟ် ၂ လုံး ရှိသည်။ ဂျူပီတာ၌ အရံဂြိုဟ် ၁၁ လုံး၊ ဆက်တန်၌ ၉ လုံး၊ ယူရေးနပ်၌ ၅ လုံး၊ နက်ပကျွန်း၌ ၁ လုံး အသီးအသီးရှိကြသည်။

အာကာသလောကတွင် ပလူတိုကို လွန်၍ အခြားဂြိုဟ်များရှိကောင်းရှိပေဦးမည်။ ဂြိုဟ်သစ်များကို ရှာဖွေသောလုပ်ငန်းမှာ စတင်ခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ နောင်အခါ မည်သို့သောဂြိုဟ်များကို ထပ်မံတွေ့ဦးမည်ကို စောင့်ကြည့်ရန်သာရှိပေသည်။

မြန်မာ့အခေါ်၌ ဂြိုဟ်ဟူသည်မှာအိမ်၊ သို့မဟုတ်ဗိမာန်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ နေကို တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်မင်း လကို တနင်္လာဂြိုဟ်မင်းဟူ၍ သတ်မှတ်သည်။ အထက်ကပြဆိုခဲ့သော အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေဂြိုဟ်တို့အပြင် ရာဟုဂြိုဟ်နှင့် ကိတ်ဂြိုဟ်ဟုလည်းရှိသေးသည်။

အောက်ပါဇယား၌ ဂြိုဟ်များကို သိပ္ပံပညာအရငင်း၊ သက္ကဋ္ဌပါဠိ၊ ဟင်ဒီ၊ မြန်မာ အခေါ်များအရငင်း၊ အစဉ်အတိုင်းနှိုင်းယှဉ်၍ပြလိုက်သည်။

သိပ္ပံပညာ	သက္ကဋ္ဌ/ပါဠိ	ဟင်ဒီ	မြန်မာ
မာကျူရီ	ဗုဓ	ဗုဓ	ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်
ဗီးနပ်	ဇုကြ	ဇုကြ	သောကြာ
ကမ္ဘာ	—	ပထွီ=ပထဝီ	—
မား	မံဂလ/အင်္ဂါရ	မံဂလ	အင်္ဂါ
ဂျူပီတာ	ဗွဟသ္ပတိ/ဂုရု	ဗွဟသ္ပတိ/ဂုရု	ကြာသပတေး
ဆက်တန်	ဇနိ	ဇနိ	စနေ
ယူရေးနပ်	—	ဝါရုဏ	—
နက်ပကျွန်း	—	ဟရိဂြဟ (ဂြိုဟ်စိမ်း)	—
ပလူတို	—	ပိတဂြဟ	—
—	ရာဟု	—	ရာဟု
—	ကေတု	—	ကိတ်
—	နေ	—	တနင်္ဂနွေ
—	လ	—	တနင်္လာ

ဂြိုဟ်သိမ်ဂြိုဟ်မှားများ။ ။ဂြိုဟ် သိမ်ဂြိုဟ်မှား များ ဆိုရာ၌ နေစကြာဝဋ္ဌာတွင် ဂျူပီတာဂြိုဟ်နှင့် မားဂြိုဟ်တို့သွားရာလမ်းကြောင်းနှစ်ခုစပ်ကြား မိုင် ၃၀၀,၀၀၀,၀၀၀ ကျယ်ပြောသော လဟာပြင်ကြီးရှိ ဂြိုဟ်ကလေးပေါင်းများစွာကိုဆိုသည်။ ယနေ့အထိ ဂြိုဟ်ကလေးပေါင်း ၁၅၀၀ ကျော်မျှကို နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့တွေ့ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်၍ နောက်ထပ်လည်း အခြားဂြိုဟ်ကလေးများကို ထပ်မံတွေ့ရှိနေရဆဲဖြစ်သည်။ ဂြိုဟ်ကလေးတို့သည် မည်မျှသေးငယ်ကြသနည်းဟူမူ အကြီးဆုံးကိုပင် သာမန်မျက်စိဖြင့်ကြည့်၍မမြင်နိုင်ချေ။ မှန်ပြောင်းနှင့်ကြည့်မှသာလျှင် မြင်နိုင်သည်။ အကြီးဆုံးသောဂြိုဟ်ကလေးမှာ ဆီးရီးဖြစ်၍ အချင်း ၄၈၅ မိုင်ရှိ၏။ ဂြိုဟ်ကလေးအချို၏အချင်းမှာ ၁၀ မိုင်အောက်ပင်ငယ်ကြသေးသည်။

အဆိုပါဂြိုဟ်ကလေးတို့သည် ဂြိုဟ်ကြီးတလုံးကြေမွသွားရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာဟန်တူသည်ဟု ရှေးကယူဆခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့က အောက်ပါအတိုင်းယူဆကြ၏။ ဂြိုဟ်ကလေးတို့သည် ယင်းသို့တည်

www.burmeseclassic.com

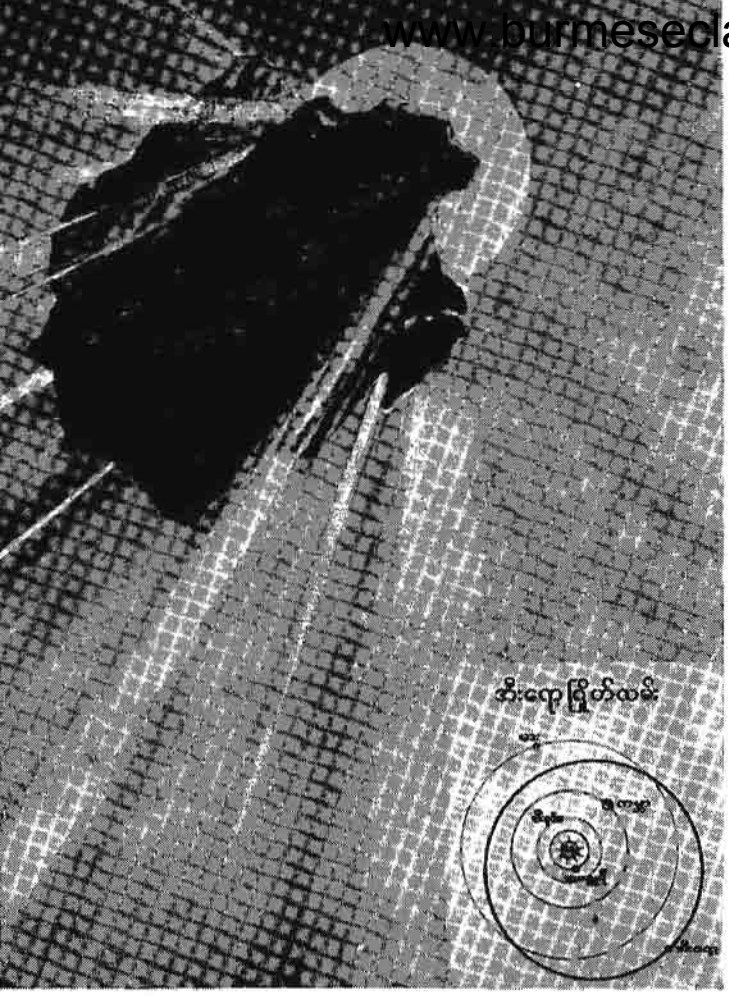

ကျောက်တုံးကျောက်ခဲသဏ္ဌာန်ရှိသော အီးရော့ဂြိုဟ်

ဂြိုဟ်များသည်လုံးဝန်းသောပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည် ဟုထင်မြင်ကြပေမည်။ သို့ရာတွင်နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့၏ စူးစမ်းချက်အရ အီးရော့ ခေါ်ဂြိုဟ်ကလေးသည် ကျောက်တုံး၊ ကျောက် ခဲကဲ့သို့ ပုံသဏ္ဌာန်မပြေပြစ်သော အစိုင် အခဲဖြစ် ကြောင်း သိရှိရသည်။ ထိုကြောင့် အခြားဂြိုဟ်သိမ်ဂြိုဟ်မှား များသည်လည်း အီး ရော့ဂြိုဟ်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ် မည်ဟုအချို့ကယူဆကြသည်။ ယာဖက်ထောင့်စွန်ရှိပုံတွင်အီး ရော့ဂြိုဟ်သွား ရာလမ်း ကြောင်းသည်မားဂြိုဟ်၏လမ်းကြောင်း အတွင်းသို့ဖြတ်ကျော်လျက်ရှိသည်ကိုတွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုပုံတွင်ဂြိုဟ်များကို နေ နှင့် အနီးအဝေးအလိုက် စီစဉ်၍ပြထားပေသည်။

ရှိရာနယ်အတွင်း၌ ဆွဲအား ကောင်းသောမကြို့ငှင်တခုသာ အကယ်၍ရှိပါက ထိုမကြို့ငှင်ခွဲစုပေါင်း၍ ဂြိုဟ်ကြီးတလုံးဖြစ် လာနိုင်ဖွယ်ရာရှိသည်။ မည်သို့ဆိုစေကာမူ ထိုဂြိုဟ်ကလေး များဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေပုံ၊ဇာစ်မြစ်ကိုကား မည်သူမျှအတိ အကျအပြည့်အစုံမသိရသေးခေ။

ဂြိုဟ်ကလေးတို့သည် ဂြိုဟ်ကြီးများနည်းတူပင် နေကို လှည့်ပတ်၍နေကြသည်။ နေကိုလှည့်ပတ်ရာ၌ ၃ နှစ်မှ ၁၀ နှစ်အထိအချိန်ကြာ၏။ ဂြိုဟ်ကလေးတို့သွားရာလမ်း ကြောင်းများသည် ဘဉပုံသဏ္ဌာန်များဖြစ်ကြသည်။ လမ်း ကြောင်း၏အစွန်းတဖက်သည် အခြားအစွန်းထက် နေနှင့် များစွာပိုမိုနီးကပ်လျက်ရှိသည်။

အီးရော့ခေါ်ဂြိုဟ်ကလေးသည် ၂၇ နှစ် တွင်တကြိမ်ကျကမ္ဘာနှင့်မိုင် ၁၃,၀၀၀,၀၀၀ ကွာဝေးသောနေရာသို့ ရောက်လာတတ် သည်။ ထိုဂြိုဟ်ကလေး ရှေ့ရှုးနေပုံကို ကြည့်ရှုနက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့သည် ကမ္ဘာမှ နေ၏အကွာအဝေးကိုအကောင်းဆုံးနည်းဖြင့် တွက်ချက်ယူနိုင်ကြသည်။ ထိုဂြိုဟ်ကလေးကို ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင်ဘာလင်မြို့မှ ဗစ်ဆိုသူနက္ခတ္တ ဗေဒပညာရှင်တဦးက စတင် တွေ့ရှိခဲ့သည်။ အီးရော့သည်ကျွန်ုပ် တို့ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကဲ့သို့ အလုံးပုံမဟုတ်ဘဲ၊ကျောက်တုံးကျောက်ခဲကြီး ကဲ့သို့ပုံပန်းမပြေပြစ်သည့် အစိုင်အခဲကြီးဖြစ် ကြောင်းကို ထူးဆန်းစွာတွေ့ရလေသည်။ ဤအချက်ကိုထောက်သဖြင့် အခြားဂြိုဟ်က လေးများလည်း ဤအတိုင်း ဖြစ်နိုင် စရာရှိ သည်ဟု အချို့ကယုံကြည်ယူဆကြသည်။

ဂမြို့။ ။ဂမြို့ သည် ရခိုင် တိုင်း သံတွဲ ခရိုင် ၏ တောင်ဖက် အစွန် ဆုံး မြို့ နယ် ရုံး စိုက် ရာ ဒေသဖြစ်သည်။ ဂမြစ်လကျိဘက်ကမ်းတွင်တည် ရှိသည်။ ဂမြို့မှမြောက်ဖက်သို့လားသော် မိုင် ၅၀ ခန့်တွင် ရှောက်ကုန်း ရွာကျောက်ပုံ ရေး စခန်း၌ သံတွဲမြို့နယ်နှင့်ပိုင်းခြား ထား သော နယ်ခြားကျောက်တိုင်ရှိသည်။ ဂမြို့မှတောင် ဖက်သို့ ၁၂ မိုင်ခန့်လားသော် သာပေါင်းမြို့ နယ်နိမိတ်နှင့်စပ်မိ၏။ အရှေ့ဖက်တွင်ရခိုင်ရိုး မတောင်ခြေ၊ အနောက်ဖက်တွင် ဗင်္ဂလားပင် လယ်အော်ရှိသည်။

ရခိုင်တိုင်း ကိုပြတိသျှ တို့သိမ်းပိုက်၍၊ သံတွဲခရိုင်ကိုသတ်မှတ်စဉ်က၊ ဂမြို့ နယ် သည် သံတွဲခရိုင်၌အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်ခရစ် ၁၈၅၂ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ် မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲ အပြီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကိုပြတိသျှတို့သိမ်းပိုက် လိုက်သောအခါ ဂမြို့နယ်တွင်းရှိ ကျိန်တလီရွာအထိပါဝင် သောဒေသကို ပုသိမ်မြို့နယ်နှင့်ပေါင်းစပ်လိုက်သည်။ သို့ သော်တဖန်ခရစ် ၁၈၆၇ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ၊ ယင်း နယ်ကိုသံတွဲခရိုင်သို့ပြန်လည်သွတ်သွင်းပြီးလျှင် ဂမြို့နယ်ကို ယခင်ကအတိုင်းတည်ရှိစေခဲ့သည်။

ဂမြို့နယ်၏အဓိကလုပ်ငန်းမှာ တံငါလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ သို့ သော်ထိုလုပ်ငန်းသည် မြို့နယ်တွင်းဖူလုံမှုတရံသာရှိသည်။ ယင်းမြို့နယ်မှ မျင်ငပိအကောင်းစား ထွက်သော်လည်း၊ အခြားအရပ်သို့တင်ပို့ရောင်းချလောက်အောင် မထွက်ခေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးသည်။ သစ်၊ ဝါး၊ အုန်းသီးပေါသည်။ ရောင်းရေးဝယ်တာအတွက် ဂွမ္မြို့နှင့် ပုသိမ်မြို့တို့သည် ကတ္တူ သမ္မန်ကြီးများဖြင့်အဆက်အသွယ်ရှိကြသည်။ ဂွမ္မြို့မှမော်တင်စွန်းကိုကွေ့၍၊ ငဝန်မြစ်အတိုင်းဆန်တက်လျှင်၊ ပုသိမ်မြို့သို့ရောက်နိုင်သည်။

ဂွာတီမားလနိုင်ငံ။ ။ဂွာတီမားလနိုင်ငံသည် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းတွင် အရေးအကြီးဆုံးနှင့် လူဦးရေအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်လေသည်။ မူလကထိုနိုင်ငံသည် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းပြည်နယ်များအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၈၃၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် သမတနိုင်ငံအဖြစ်ဖြင့် ကျေညာခဲ့လေသည်။ လက်ရှိအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ၁၉၄၅ ခုနှစ်ကအတည်ပြုခဲ့သောဥပဒေဖြစ်သည်။

ဂွာတီမားလနယ်မှာ မက္ကဆီကိုနယ်၏ တောင်ဖက်နှင့် အယ်ဆယ်လဗာဒေါနိုင်ငံနှင့် ဟွန်ဒူးရပ်နယ်တို့၏ မြောက်ဖက်တွင် တည်ရှိသည်။ မီးတောင်ငယ်အများအပြားပါဝင်သော ဆီယယ်ရာမက်ဒရီတောင်တန်းသည် ဂွာတီမားလနိုင်ငံကို ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအနီးမှအစပြု၍ အနောက်မြောက်ဖက်မှသည် အရှေ့တောင်ဖက်သို့ ဖြတ်သန်းလျက်တည်ရှိလေသည်။ ကျဉ်း မြောင်းသော အနောက်ပိုင်းဆင်ခြေလျှောဒေသမှာ မြေသြဇာထက်သန်၍ လူနေအများဆုံးဒေသဖြစ်သည်။ အတ္တလန္တိတ်ကမ်းခြေဖက်တွင် တောင်များရှိ၍ မြောက်ဖက်တွင်ကား ပေတင်လွင်ပြင်ရှိသည်။ ဤနိုင်ငံတွင် ရေအိုင်များလည်းအများအပြားရှိသည်။

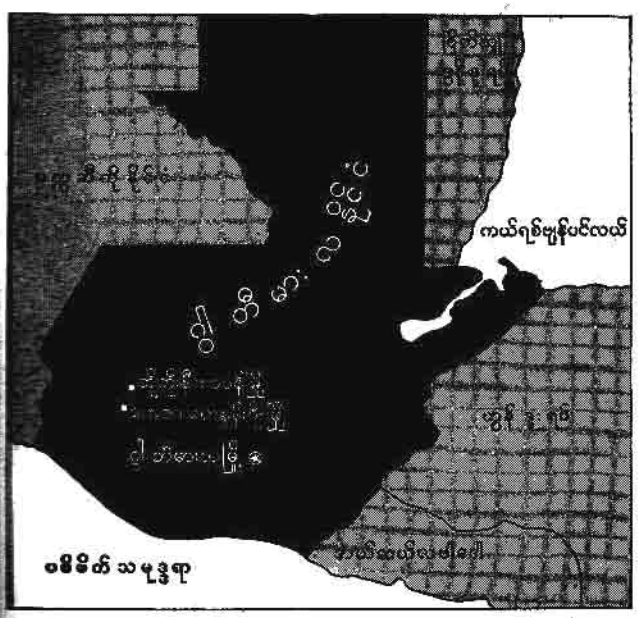

ဂွာတီမားလနိုင်ငံတည်နေရာပြမြေပုံ

ဂွာတီမားလနိုင်ငံ၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၂,၀၄၂ ရှိ၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်သန်ခေါင်စာရင်းအရ ၂,၇၈၇,၀၃၀ ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှာ ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်ဖက်တွင် မိုင် ၇၀ မျှရှည်လျား၍ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာဖက်တွင် မိုင် ၂၀၀ မျှရှည်လျားသည်။

ဂွာတီမားလနယ်ကို သဘာဝအပိုင်းအခြားအားဖြင့် (၁) ပစိဖိတ်ကမ်းခြေမြေနိမ့်ဒေသ (၂) ဆီယယ်ရာမက်ဒရီအရပ်ရှိ မီးတောင်ဒေသ (၃) မြောက်ပိုင်းတောင်ကုန်းဒေသ (၄) အတ္တလန္တိတ်ကမ်းခြေဖက်ရှိ တောင်တန်းဒေသနှင့် (၅) ပေတင်လွင်ပြင်ဟူ၍ ၅ ပိုင်းခွဲခြားနိုင်၏။

ရာသီဥတုမှာ ကျန်းမာရေးနှင့် သင့်တင့်သော ရာသီဥတုဖြစ်၏။ သို့ရာတွင်ကမ်းခြေပိုင်း၌ကား ရာသီဥတုအခြေအနေမှာ အနည်းငယ်ဆိုးရွားလေသည်။ နှစ်စဉ်ရွာသွန်းသောပျမ်းမျှမိုးရေချိန်မှာ ၆ လက်မဖြစ်၏။

ဂွာတီမားလနိုင်ငံမှာ မီးတောင်ပေါများသည့်ဒေသဖြစ်သောကြောင့် မြေသြဇာကောင်းမွန်၍ စိုက်ပျိုးရေးများစွာဖြစ်ထွန်း၏။ အချို့အရပ်ဒေသများတွင် ဂျုံကိုတနှစ်လျှင် ၂ သီး၊ ပြောင်းကိုတနှစ်လျှင် ၃ သီးအထိ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကာဖီပင်များကိုလည်း အကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည့်ပြင် ကိုကိုး၊ ကြံ၊ ငှက်ပျော၊ ဗနီလာ အမွေးပင်တို့ကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။

ဂွာတီမားလနိုင်ငံမှ ရွှေ၊ ငွေ၊ ခဲ၊ သံဖြူ၊ ကြေးနီ၊ ပြဒါး၊ လချေးစသော ဓာတ်သတ္တုများလည်းထွက်၏။ သို့ရာတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခက်အခဲများကြောင့် ဂွာတီမားလနိုင်ငံရှိသတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများမှာ ခရီးရောက်သင့်သလောက်မရောက်ခဲ့ချေ။ အခြားသောထွက်ကုန်များမှာကာဖီ၊ ပျားရည်၊ ငှက်ပျောသီး၊ သကြား၊ ဂျုံ၊ ဝါဂွမ်း၊ ကြက်ပေါင်စေး၊ သစ်၊ ပြောင်းစသည်တို့ဖြစ်လေသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးစာရင်းအရ ထွက်ကုန်ရာခိုင်နှုန်း ၈၂ မှာ ကာဖီဖြစ်လေသည်။ ဆပ်ပြာ၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂနှင့် အိုးလုပ်ငန်းများမှာ ဂွာတီမားလ၏လက်မှုလုပ်ငန်းရပ်များဖြစ်သည်။ ဂွာတီမားလ၏ရောင်းဝယ်ရေးဖောက်သည်မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံပင်ဖြစ်သည်။

ဂွာတီမားလနိုင်ငံ၏ လူဦးရေရာခိုင်နှုန်း ၆၀ ကျော်ခန့်မှာ တိုင်းရင်းသားအရှေ့အိန္ဒိယလူမျိုးများဖြစ်၏။ ထိုလူမျိုးများ၏ ဒေသအလိုက်ပြောဆိုကြသော ဘာသာစကားမှာအမျိုးပေါင်း ၁၈ မျိုးခန့်ရှိ၍ အဝတ်အစား၊ ဓလေ့ထုံးစံတို့တွင်လည်း ကွဲပြားကြသည်။ အများဆုံးအသုံးပြုကြသောဘာသာစကားမှာ စပိန်

www.burmeseclassic.com

အာဖရိကတိုက် တောင်ဖက်အစွန်းဖြစ်သော ဂွတ်ဒဟုပ်အငူကို အဝေးမှတွေ့မြင်ရပုံ

စကားဖြစ်သည်။ ဂွာတီမားလနိုင်ငံသည် စပိန်လက်အောက်ခံပြည်နယ်ဘဝမှ ၁၈၂၁ ခုနှစ်တွင်လွတ်မြောက်ခဲ့၏။ ၁၈၃၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းပြည်နယ်များ အဖွဲ့ကိုဖျက်သိမ်းလိုက်သောအခါ ဂွာတီမားလပြည်သည် သီးခြားသမတနိုင်ငံဖြစ်လာလေသည်။ ဂွာတီမားလနိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ ဂွာတီမားလမြို့တော်ဖြစ်၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်၏သန်ခေါင်စာရင်းအရ ၂၉၃,၉၉၈ ဖြစ်လေသည်။ ဂွာတီမားလမြို့တော်ကို ၁၇၇၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် မြေငလျင်လှုပ်သဖြင့် အကြီးအကျယ်ပျက်စီးသောကြောင့် အသစ်ပြန်၍တည်ရသည်။ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာမှမိုင် ၇၀ ဝေးသောမြေသြဇာကောင်းမွန်သည့်အရပ်တွင် ဂွာတီမားလမြို့သည်တည်ရှိ၍ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်မှ ပေပေါင်း ၅,၀၀၀ မြင့်သည်။ မြို့တော်တွင် အမျိုးသားတက္ကသိုလ်များရှိလေသည်။

ဂွတ်ဒဟုပ်အငူ။ ။အာဖရိကတိုက်၏ တောင်ဖက်ဆုံးအဖျားရှိ အငူကြီးကို 'ဂွတ်ဒဟုပ်အငူ' ဟုခေါ်သည်။ ထိုအငူကြီးမှာ ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်အားဖြင့် အထူးထင်ရှားကျော်စောလေရာ၊ ယင်းကိုအစွဲပြု၍၊ ယခင်က 'ကိပ်ကိုလိုနီ' တွင်ခဲ့သောနယ်ကိုပင် 'ကိပ်-အော့-ဂွတ်ဒဟုပ်' ဟုခေါ်ကြလေသည်။ ထိုနယ်မှာ တောင်အာဖရိကတိုက်ပြည်ထောင်စု၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်၍ မူလကိုလိုနီနယ်၊ အရှေ့ဂရီကွာလင်နယ်၊ တင်ဗျူလန်နယ်၊ ထရန်စကေးနယ်၊ ဝေါလဗစ်ဗေးနယ်၊ ပွန်ဒိုလန်နယ်၊ ဗက်ချူအားနားလန်းနယ်စသောနယ်ပယ်တို့ပါဝင်ကြသည်။

ထိုနယ်သည် မြေသြဇာ အတော်အသင့် ကောင်းမွန်၍ သစ်သီးများကိုစိုက်ပျိုးနိုင်သည့်အပြင်၊ ကျယ်ပြန့်သောလွင်ပြင်များ၊ ကုန်းမြေမြင့်များရှိသောကြောင့်လည်း သိုးမွေးခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် ကျွဲနွား၊ ဆိတ်တို့မှနို့၊ ဒိန်၊ ထောပတ်များ ထုတ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းများ အကြီးအကျယ်လုပ်ကိုင်ကြ၏။

သတ္တုများလည်းထွက်၍ အဖိုးထိုက်တန်လှသောစိန်ကို ကင်ဗာလီခရိုင်မှ ရရှိလေရာ၊ ကင်ဗာလီ စိန်တွင်းများမှာ ကမ္ဘာကျော်ဖြစ်လေသည်။

အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းကို ဥရောပတိုက်သားများတွေ့ရှိပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ခန့်ကြာသည့်တိုင်အောင် အာဖရိကတိုက်၏ တောင်ဖက်အစွန်ဆုံးဖြစ်သော ဤအငူကြီးအကြောင်းကို ကောင်းစွာမသိကြချေ။

ထိုနေရာတဝိုက်တွင် လေပြင်းမုန်တိုင်းများ အလွန်ပေါများရကား မကြာမကြာပင်သင်္ဘောများသည် လေမုန်တိုင်းဒဏ်ဖြင့်ပျက်စီးကြရလေသည်။

ထိုအငူကြီးကို ခရစ် ၁၄၈၇ ခုနှစ်တွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုး ပင်လယ်ခရီးသွား ဗာတူးလူးမေယုဒီအတ်ဆိုသူက ပင်လယ်ဆုံးတွေ့ရှိ၍ သူသည် အငူကြီး၏ပတ်ဝန်း ကျင်၌ ပြင်းထန်စွာ

www.burmeseclassic.com

တိုက်ခတ်သော ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှသည့်လေမုန်တိုင်းများကိုအစွဲပြုကာ ထိုအင္ဂကို 'လေမုန်တိုင်းအင္ဂ' ဟု အမည်ပေးလေသည်။

ဤအကြောင်းများကိုမြေပုံနှင့်တကွ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံဒုတိယ ဂျန်ဘုရင်ထံဆက်သရာ ဘုရင်က၊ ဤအင္ဂကြီးမှာ အရှေ့ဖက်တိုင်းကြီးပြည်ကြီးများနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့သွားရာဗဟိုစခန်း၌ရှိသည့်အတိုင်း ဤအင္ဂကိုတွေ့ရှိရခြင်းအားဖြင့် အရှေ့နိုင်ငံများမှပစ္စည်းဘဏ္ဍာရတနာရွှေငွေများသည် မိမိတို့တိုင်းပြည်တွင်းသို့ဝင်ရောက်ရန် မြေ့လင့်ချက်များရှိကြောင်းဖြင့် နိမိတ်ကောင်းယူပြီးလျှင် လေမုန်တိုင်းအင္ဂဟူသောအမည်ကိုပြင်၍ ကောင်းသောမြေ့လင့်ချက်အင္ဂ 'ကိပ်-အော့-ဂွတ်ဒဟုပ်' ဟု ပြောင်းလဲခေါ်တွင်စေခဲ့သည်။

၁၄၉၇ ခုနှစ်၌ ဗတ်ရှကူး သဂါမဆိုသူ ပေါ်တူဂီလူမျိုးခရီးလှည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတယောက်သည် အာဖရိကတိုက်ကြီးကို ထိုအင္ဂမှကျော်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိကာလိကတ်မြို့သို့ သွားရောက်နိုင်ခဲ့ရာ၊ ဥရောပတိုက်မှ အိန္ဒိယသို့ ဤအင္ဂကိုပတ်လျက်သွားသည့်လမ်းတွင် သူသည်ပဌမဆုံးခရီးသည်ပင်ဖြစ်၏။

ဂွမ်း။ ၀၊ — ရှ။

ဂျန်ဆင်၊ဗင် (ခရစ် ၁၅၇၃-၁၆၃၇)။ ။ဗင်ဂျန်ဆင်ကား ဒေါက်တာဆယ်မျူယယ်ဂျန်ဆင်မပေါ်ပေါက်မီ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ လောက်ကထွန်းကားခဲ့သောအင်္ဂလိပ်လူမျိုး စာရေးဆရာကြီးတဦးဖြစ်သည်။ သူသည်ရှိတ်စပီးယား၊ ဗိုးမွန့်၊ ဖလက်ချားစသော ကမ္ဘာကျော်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့် ရေးဖေါ်ရေးဖက်တယောက်ဖြစ်သဖြင့် ဂျန်ဆင်၏အရည်အသွေးကိုမှန်းဆနိုင်ပေသည်။ ဤသို့ကမ္ဘာကျော်စာရေးဆရာကြီးတဦးဖြစ်သောဗင်ဂျန်ဆင်ကား ပဌမ၌မထင်ရှားသောပုရန်သမားတဦးသာလျှင်ဖြစ်ခဲ့၏။

ဂျန်ဆင်သည် ပုရန်အလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်နေယင်း အားလပ်ချိန်များတွင်ဖတ်ရန် စာအုပ်တအုပ်ကို သူ့အိတ်တွင်အမြဲဆောင်ထားလေ့ရှိလေသည်။ သို့သော်ဗင်ဂျန်ဆင်နာမည်ကျော်ကြားလာရခြင်းမှာ စာပေပညာတွင်ထူးချွန်သောကြောင့်သာမဟုတ်ဘဲ၊ မူလဓာတ်ခံပါရမီထူးခြားမှုနှင့် ဥပဓိရုပ်ခန့်ညားမှုတို့ကြောင့်လည်းဖြစ်ပေသည်။ ငယ်ရွယ်စဉ်ကဆိုးတေခဲ့၍ အိမ်ပြေးအဖြစ် လေလွင့်နေရာမှ ဂျန်ဆင်သည်စစ်ထဲသို့ဝင်ရောက်ခဲ့၏။ ထိုမှတဖန်ထောင်ကျခဲ့၏။ ငယ်ရွယ်သူတို့ဘာဝ သူနှင့်ပြိုင်ဖက်တဦးအား နှစ်ယောက်ချင်းထိုးခုတ်ပွဲ၌ အနိုင်ယူခဲ့ဘူးလေသည်။ သို့သော်လည်းပညာပါရမီထူးချွန်သူဖြစ်သည့်အလျောက် နောင်တခေတ်တွင်နာမည်ကျော်ကဗျာဆရာ၊ ပြဇာတ်ဆရာ၊ စာရေးဆရာတယောက်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ရှိတ်စပီးယားကဲ့သို့သောပြဇာတ်ဝိဇ္ဇာကြီးကပင် အရေးတယူပြုမှုဆက်ဆံခဲ့ရလေသည်။ ဂျန်ဆင်ရေးသောပြဇာတ်တခုကိုရှုတင်ကပြရာတွင် ရှိတ်စပီးယားကိုယ်တိုင်ပါဝင်အသုံးတော်ခံခဲ့သည်။ ၁၆၀၃ ခုနှစ်တွင်လည်းရှိတ်စပီးယား၏ဝိုင်းတော်သားများသည် ဂျန်ဆင်၏ပဌမဆုံးအလွမ်းဇာတ်လမ်းတခုဖြစ်သော 'ဆက်ဂျေနပ်' ခေါ်ပြဇာတ်ကို လန်ဒန်မြို့ဂလုပ်ရုံတွင်ရုံတင်ခဲ့ကြသည်။

ထိုနောက်တွင် ဂျန်ဆင်သည် ကဗျာသီချင်းများကိုရေးသားခဲ့ရာ သူ၏သီချင်းများကိုလူကြိုက်များခဲ့၏။ စကားပြေအရေးအသားဖက်၌လည်းနာမည်ရသူဖြစ်၏။ ဂျန်ဆင်သည်လူချစ်လူခင်များသောပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုခေတ်က လန်ဒန်မြို့တွင် ထမင်းဆိုင်များ၌ ဝိုင်းဖွဲ့စားသောက်လေ့ရှိရာ၊ ထိုစားပွဲသောက်ပွဲများတွင် ဂျန်ဆင်သည်ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ လန်ဒန်မြို့ချိပဆိုက်ရပ်ကွက်ရှိရေသူမထမင်းဆိုင်သို့ ဂျန်ဆင်သည်မကြာခဏသွားရောက်စကားပြောလေ့ရှိ၏။ ထိုအခါစာရေးဆရာလောင်းများသည် ဂျန်ဆင်ကိုဂရုတစိုက်နားထောင်ကြ၏။ ဤထမင်းဆိုင်၌ပင် ဂျန်ဆင်ကို ရှိတ်စပီးယား၊ ဗိုးမွန့်၊ ဖလက်ချားစသည့်စာရေးဆရာကျော်များနှင့်အတူ တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

အင်္ဂလိပ်နန်းတွင်းစာဆိုကြီးဗင်ဂျန်ဆင်

တခါသော်ဂျန်ဆင်သည် စကော့လူမျိုးတို့အကြောင်းကို စောင်းပါးရိပ်ခြေရေးသားခဲ့ရာ အလွန်ထိမိလှသဖြင့် ပဌမဂျိမ်းဘုရင်နှင့်အခြေအရံတို့သည် ဒေါသူပုန်ထကာဂျန်ဆင်အား ဖမ်းဆီး၍ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချထားလေသည်။ သို့ရာတွင်မိတ်ဆွေသင်္ဂဟတို့ကူညီသဖြင့် မကြာမီပင်ထောင်မှလွတ်လာခဲ့သည်။ ထိုနောက်ဂျန်ဆင်သည် ဘုရင်ဆီယုံ

www.burmeseclassic.com

ကြည်မှုကိုရရှိရန်ထပ်မံကြိုးစားခဲ့သဖြင့် နောက်ဆုံးတွင်နန်းတွင်းစာဆို ဘွဲ့ထူးနှင့်တကွ ရိက္ခာတော်အဖြစ် တနှစ်လျှင် ပေါင် ၂၀၀ ကိုခြိမ့်ခြင်းခံရလေသည်။

ဂျွန်ဆင်, အေမီ (ခရစ် ၁၉၀၄–၁၉၄၁)။ ။၁၉၃၀ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်ကမ္ဘရစ်ဒန်လေယာဉ်ပျံကွင်းမှ ဩစတြေးလီးယား ကျွန်းသို့ ဂျေဆင်ခေါ် လေယာဉ်ပျံဖြင့်ပျံသန်းခဲ့သူ အမျိုးသမီးအား တကမ္ဘာလုံးကအံ့သြခဲ့ကြလေသည်။ ထိုအမျိုးသမီးကား အေမီဂျွန်ဆင်ပင်ဖြစ်၏။ အေမီဂျွန်ဆင်ပျံသန်းခဲ့သော ခရီးမှာ မိုင်ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ကျော်မျှရှိ၍ အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကို ကျော်လွှန်အောင်စွန့်စားရသောခရီးဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုအခြေအနေဆိုးသောကြောင့် လမ်းစပျောက်၍ ရန်ကုန်မြို့သို့သက်ဆင်းခဲ့ရသေးသည်။ တခါတွင် မိုးသက်လေပြင်းမိသဖြင့် အေမီ၏ လေယာဉ်ပျံသည် ငမန်းများကျက်စားရာဂျာဗားပင်လယ်ပြင်တွင် ရေနှင့်လုတ်ရုံမျှသာပျံသန်းခဲ့ရသည်။

ရာသီဥတု၏ဒဏ်ခံကြောင့် လေယာဉ်ပျံသည် လည်းအတော်အတန်ပျက်စီးလျက်၊ လူကိုယ်တိုင်မှာလည်းအသက်ဆုံဖျားစွန့်စားရပြီးလျှင် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၂၄ ရက်နေ့ (အင်္ဂလန်မှထွက်ခဲ့သည့်နေ့မှ ၁၉ ရက်အကြာတွင်) ဩစတြေးလီးယားတိုက် ဒါဝင်မြို့သို့ ဆင်းသက်နိုင် ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့သက်ဆင်းခဲ့သဖြင့် အင်္ဂလန်မှဩစတြေးလီးယားတိုက်သို့ ၁၅၇ ရက်ဖြင့်ပျံသန်းခဲ့သော ကမ္ဘာ့စံချိန်မှာ ကျိုးမသွားသော်လည်း၊ အေမီမှာ ကမ္ဘာကျော်အမျိုးသမီးလေသူရဲကောင်းအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရလေသည်။

ထိုလေသူရဲကောင်းအေမီဂျွန်ဆင်သည် ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်၍ ရှက်ဖီးတက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရသူတဦးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်အေမီကား စာပေနှင့်ဆိုင်သောလုပ်ငန်းများတွင် စိတ်မဝင်စားဘဲ စွန့်စားခြင်းကိုလိုလားသူ သတ္တိခဲအမျိုးသမီးဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် အဖော်တဦးနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံသို့အသွားအပြန်ပျံသန်းခဲ့၏။ ၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်မှကိပ်ပင်တောင်းမြို့သို့ အသွားအပြန်ခရီးကို ၄ ရက် ၆ နာရီဖြင့်စံချိန်ပြုခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင်နာမည်ကျော် လေသူရဲ ဂျေ၊ အေ၊ မော်လီဆင်နှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် အေမီသည်မိမိချစ်လင်နှင့်အတူတကွ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်သန်းခဲ့လေသည်။

အေမီ၏ထူးချွန်သော ရဲစွမ်းသတ္တိကို ဘုရင်နှင့်မိဖုရားတို့ကိုယ်တိုင်နှုတ်ဖြင့်ချီးကျူးခဲ့ကြရုံမက အိုး၊ ဘီး၊ အီး၊ ဘွဲ့ကိုပင် ပေးအပ်ခဲ့ဘူး၏။ အေမီကား ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးလောကတွင် မှတ်တမ်းတင်ထိုက်အောင်ထူးခြားသော အမျိုးသမီးဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ နောက်ဆုံး၌ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် လေယာဉ်ပျံပျက်ကျသဖြင့် သေဆုံးရလေသည်။

ဂျွန်ဆင်, ဆယ်မျူယယ် (ခရစ် ၁၇၀၉–၁၇၆၄)။ ။သာမန်လူမျိုးထက် အရပ်အမောင်း ထွားကျိုင်း၍ မျက်နှာပေါက်ဆိုးပြီးလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်လောကကြီးကို မထီမဲ့မြင်ပြုကာ ကြီးမားလှသောမိမိ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို ခပ်ကြမ်းကြမ်းလှုပ်ချည် ရမ်းချည် သွားလာတတ်သူအား မြင်သူတိုင်းက မျက်စောင်းထိုးကြ၏။ နှာခေါင်းရှုံ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ထိုသူကား မည်သူ့ကိုမျှ ဂရုမစိုက်၊ သူ့စိတ်ကူးနှင့်သူ ပါးစပ်ကတတွတ်တွတ်ရွတ်ဆိုလျက် လမ်းလျှောက်ယင်း တွေ့ရသောဝင်းတံခါးတိုင်ထိပ်များကို သူ၏လက်တံရှည်ကြီးဖြင့်လှမ်း၍လှမ်း၍ ပင်ပုတ်သွားတတ်၏။ တခါတရံတွင်လည်း လမ်းလျှောက်နေယင်းပင် စိတ်ကူးရကာ၊ မိမိဆောက်ရှိသည့်နေရာမှ ဝင်းခြံတခု၏ တံခါးဝအထိ ခြေလှမ်းမည်မျှရှိမည်ကို ရေတွက်လျက် လျှောက်သွားတတ်လေသည်။ သူ၏အမူအကျင့်များကား ထူးဆန်းလှ၏။ ထူးဆန်းသည်ကို လည်း သူကိုယ်တိုင် သိ၏။ သို့လျက်နှင့်ပင် ထိုအကျင့်များအား သူမဖျောက်နိုင် ခဲ့ပေ။ ညနေချမ်းအချိန် လမ်းလျှောက်ထွက်

ကမ္ဘာကျော်အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးလေသူရဲကောင်းအေမီဂျွန်ဆင်

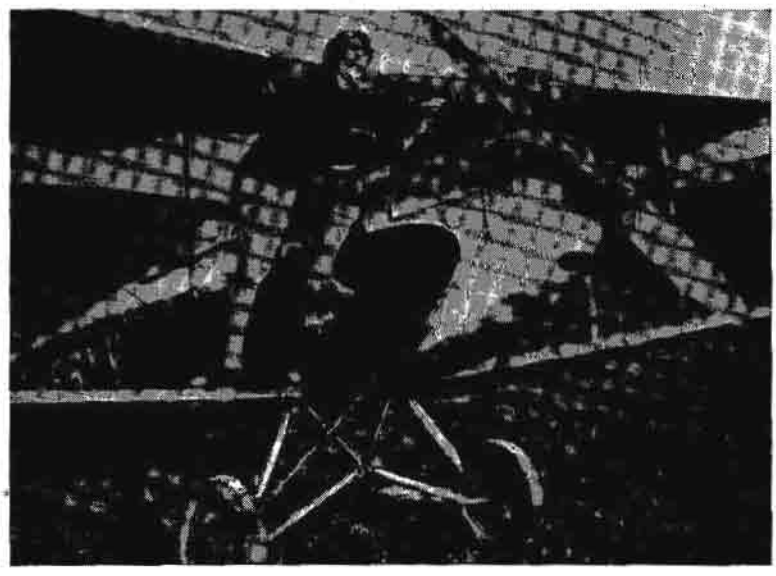

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည့်အခါ သူ၏ဘေးမှ ဖြတ်ကျော်ရှိသွားသော မြင်းရထားများပေါ်မှ မိန်းမပျိုအိုတို့သည် သူ့အားလှူထူးလှူဆန်းသဖွယ် ကြည့်ရှုသွားကြ၏။ သူ့လက်ထဲတွင်လည်း လက်ရိုက်ကဲ့သို့သော တုတ်ကြီးတချောင်းအမြဲလိုပင် ပါတတ်လေသည်။ ဤမျှထူးဆန်းသော အမူအကျင့်များရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား အခြားမဟုတ်၊ အင်္ဂလိပ်စာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားသောစာရေးဆရာကြီးဒေါက်တာဆယ်မျှူယယ် ဂျွန်ဆင်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ဂျွန်ဆင်ကို ၁၇၀၉ ခု စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် လစ်ချိဖီးမြို့၌ ဖွားမြင်၏။ သူ၏ဖခင်ဖြစ်သူ မိုက်ခယ်ဂျွန်ဆင်မှာ စာအုပ်ကုန် သည်လည်းဖြစ်၏။ တရားသူကြီးလည်းဖြစ်၏။ ဂျွန်ဆင်၏ကလေးဘဝကား ထမ်းနည်းဖွယ်တို့ဖြင့်သာလျှင်ပြည့်နှက်ခဲ့၏။ နို့စို့အရွယ်တွင် ထကိုယ်လုံးကျပ်နာများပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ မိခင်ဖြစ် သူက အာမျိုးမျိုးပြုစုသော်လည်း မသက်သာသည့်အဆုံး၌ ကလေးကိုအန်ဘုရင်မကြီးထံသို့ ယူသွားကာ ဘုရင်မကြီး၏လက်ဖြင့် ကလေးအား ပွတ်သပ်ပေးစေခဲ့၏။ ဘုရင်မကြီးကသူ့လက်ဖြင့် ကလေးအားပွတ်သပ်ပေးလျှင် ဤရောဂါမျိုးပျောက်ကင်းသည်ဟု ထိုခေတ်ကယုံကြည်ခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင်ကလေး၏ကျပ်နာများ မသက်သာခဲ့ပေ။ ကလေး၏မျက်လုံးတဖက်ကွယ်သွားရုံမျှမက ကိုယ်လက်အင်္ဂါတို့လည်း အကြောဆွဲနေ၏။ ထိုကြောင့်ဂျွန်ဆင်လမ်းလျှောက်သည့်အခါ၌ သူ၏ခြေလက်တို့မှာလှုပ်ရမ်းနေ၏။ သို့သော်လည်း သူသည် ယင်စဉ်က ပင်အခြားကလေးများထက် ထွားကျိုင်းလေသည်။

ဂျွန်ဆင်သည် ကလေးအရွယ်ကပင် စာဖတ်ခြင်းကိုအထူးဝါသနာပါခဲ့၏။ စာဖတ်လွန်း၍ သူ၏ဆရာက အလင်းရောင်နည်းလျှင် စာမကြည့်နှင့်ဟု တားမြစ် ခဲ့ရဘူး သည်။ သူသည်ဖတ်သမျှကိုလည်း တလုံးမကျန်မှတ်သားမိသည်။ တခါကသူ့မိခင် ရှေ့တွင် စာပိုဒ် တပိုဒ်ကို တခေါက်မျှဖတ်ပြီး နောက် စာအုပ်ကိုပိတ်လိုက်ကာ ထိုစာအုပ်အတိုင်းပြန်၍ ရွတ်ဆိုပြခဲ့ရာ၊ မိခင်သည်သားဖြစ်သူ၏ ဉာဏ်ကောင်းပုံကို အံ့သြခြီးကျူးခဲ့ရလေသည်။

အင်္ဂလိပ်ကျမ်းပြုဆရာကြီးဒေါက်တာဆယ်မျှူယယ်ဂျွန်ဆင်

ဖခင်၏စာအုပ်ဆိုင်ရှိစာအုပ်များကိုသာ ဂျွန်ဆင်သည် အချိန်ရှိသရွေ့ဖတ်ရှုခဲ့ရလေသည်။ နှစ်နှစ်မျှအကြာတွင် သူ့အား အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်သို့ပို့ရန် စရိတ်ခံမည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဦးပေါ်ပေါက်သဖြင့် ထိုတက္ကသိုလ်သို့သွားရောက်လေသည်။ ဆင်းရဲသားပညာသင်အဖြစ်ဖြင့် တက္ကသိုလ်၌ အခလုတ်ပညာသင်ခွင့်ရခဲ့သည်။ ကြေးရည်စာတ်လူကုံထံတို့သည် ဂျွန်ဆင်၏အဝတ်အစားများကိုကြည့်ကာ သရော်လေ့ရှိကြသော်လည်း ဆရာများနှင့်ကျောင်းသားအများကပင် သူ့ကိုချစ်ခင်ကြ၏။

ဂျွန်ဆင်သည်ဆင်းရဲရဲနေရသော်ငြားလည်း မာနရှိသူဖြစ်၏။ တခါကကြင်နာသောမိတ်ဆွေတဦးက သူ၏မာနကိုသိပြီးဖြစ်၍ သူ့အားကိုယ်ထိလက်ရောက်ပေးကမ်းလျှင်ငြင်းပယ်မည်စိုးသဖြင့် ဖိနပ်တရံကိုသူ၏အခန်းတံခါးဝ တွင် ချထား ခဲ့ဘူးသည်။ ထိုဖိနပ်ကိုဂျွန်ဆင်တွေ့ရှုတွင် စိတ်ဆိုး မာန်ဆိုးဖြင့်လှည့်ပစ်လိုက်ဘူး၏။ သူသည်မည်သူ၏ကရုဏာသက်မှုကိုမျှမလိုလားခဲ့ချေ။ အားလပ်လျှင် စာဖတ်မည်။ စာဖတ်ခြင်းဌာနသူမွေလျော်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်းသူ၏ဖခင်မှာ စီးပွားပျက်သဖြင့် သူသည်တက္ကသိုလ်မှထွက်ခဲ့ရလေသည်။

ဂျွန်ဆင်၏ဖခင်သေဆုံးသောအခါ ကျန်ရစ်ခဲ့သော မိခင်မုဆိုးမကြီးကို ဂျွန်ဆင်ကဆင်းဆင်းရဲရဲဖြင့်လုပ်ကျွေးပြုစုခဲ့ရပေသည်။ ထိုကဲ့သို့ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည့်အချိန်မှာပင် ဂျွန်ဆင်သည်သူ၏အိမ်၌လာရောက်နေထိုင်သူဒုက္ခသည် မိန်းမလှယ်တဦးကို စောင့်ရှောက်ထားခဲ့၏။ မစ္စက်အယ်လစ်ဇဗက်ပေါ်တာအမည်ရှိ ထိုမိန်းမမှာ ဂျွန်ဆင်ထက်အသက်ကြီး၍ မုဆိုးမဖြစ်သော်လည်း ဂျွန်ဆင်သည် မကြာမီပင် ထိုမိန်းမနှင့် လက်ထပ်လိုက်သည်။ ပရိယေသနဝမ်းစာအလို့ငှါ ကြံရာမရသည့်အဆုံး၌ အလုတ်ပညာသင်ကျောင်းတကျောင်းဖွင့်ခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ သို့ဖြင့် ဂျွန်ဆင်သည် လန်ဒန်မြို့ကြီးသို့တက်လာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ထိုခေတ်အခါကလန်ဒန်မြို့ရှိစာရေးဆရာများ၏ဘဝမှာ ယခုခေတ်မြန်မာစာရေးဆရာများ၏ ဘဝအခြေအနေအတိုင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာမန်စာရေးဆရာတယောက်သည် စာရေးရှိရသောဝင်ငွေအပေါ် ၌သာမှီရှိမနေနိုင်ချေ။ ရံဖန်ရံခါကြေးရည်တတ် စာပေလိုက်စားသူတို့က မေတ္တာအလျောက်ပေးကမ်းခြီးမြှင့်သောငွေကိုလက်ခံကြရသည်။ ဂျွန်ဆင်မှာမူကားထိုကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏အထောက်အပံ့တို့ မာနကြီးစွာငြင်းပယ်လေ့ရှိသဖြင့် ချို့ချို့တဲ့တဲ့ပင်နေရရှာလေသည်။ သို့ရာတွင်ဇွန့်ဝိရိယကိုမလျော့ဘဲ ကြိုးပမ်းလာခဲ့သဖြင့် တဖြည်းဖြည်းနာမည်ထင်ပေါ်လာခဲ့သည်။

၁၇၄၉ ခုနှစ်တွင် ဂျွန်ဆင်သည်မိမိစီစဉ်ရေးသားလိုက်သော 'အိုင်ရင်း' ပြဇာတ်အတွက် အထူးပင်မြွေခ်လင့်ချက်ထားခဲ့မိ၏။ သို့ရာတွင်ထိုပြဇာတ်ကိုရုတင်သောအခါ ထင်သလောက်လူကြိုက်မများခဲ့ချေ။ သူ၏ကဗျာများမှာ အဆင့်အတန်းမနိမ့်လှသော်လည်း ဂျွန်ဆင်ကိုကဗျာဆရာတယောက်အဖြစ်ဖြင့် လူသိမများခဲ့ချေ။ သို့ရာတွင် ဂျွန်ဆင်သည် ဂျာနယ် ၂ စောင်ကိုတပတ်လျင် ၂ ကြိမ်ကျထုတ်ဝေသောအခါ လွန်စွာပင်လူကြိုက်များခဲ့၏။

ဂျွန်ဆင်၏ဂုဏ်သတင်းသည် တဖြည်းဖြည်းပျံ့နှံ့လာခဲ့ရာ၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေသူများနှင့် စာအုပ်ဆိုင်ရှင်များကလည်းဂျွန်ဆင်ကိုကောင်းစွာသိရှိလာကြသည်။ စာအုပ်ထုတ်ဝေသူတဦး၏တောင်းပန်ချက်အရ ဂျွန်ဆင်သည် ၁၇၅၅ ခုနှစ်တွင်အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်စာအုပ်တအုပ်ကို ပြုစုရေးသားလေသည်။ ထိုသို့ပြုစုရေးသားသည့်အတွက် ဉာဏ်ပူဇော်ခငွေပေါင်းပေါင်း ၁,၅၀၅ ရရှိခဲ့၏။ ထိုငွေမှာရုတ်တရက်သော် များသည်ဟုထင်ရ၏။ သို့ရာတွင် ဆယ်မျူယယ်သည်ထိုအဘိဓာန်ကို ၈ နှစ်တိုင်တိုင်ပြုစုရေးသားခဲ့ရသဖြင့် ထိုငွေနှင့် မလုံလောက်သောကြောင့် သူ၏လက်ထောက်များအား သူ၏အိတ်ထဲမှပင်စိုက်ထုတ်ပေးရသေးသည်။ ယခုခေတ် အမြင့်နှင့်ကြည့်လျင်ကား ဂျွန်ဆင်၏အဘိဓာန်မှာ ဂျေးဆန်သည်ဟုဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုခေတ်ကမူအတော်ပင်ကောင်းမွန်သော အဘိဓာန်တဆူဖြစ်ပေသည်။ ဤအဘိဓာန်ကျမ်းကြောင့်ပင် ဂျွန်ဆင်သည် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှဥပဒေပါရဂူဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့လေသည်။

အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးရေးသားပြုစုခဲ့ပြီးသည့်နောက် ဂျွန်ဆင်သည် 'ရမ်ဘလာ' ခေါ် ဝတ္ထုတပုဒ်ကို ၁၇၅၉ ခုနှစ်တွင်ရေးသားခဲ့ပြန်၏။ ထိုဝတ္ထုကို ရေးရခြင်းအကြောင်းကား ဂျွန်ဆင်သည်သူ၏မိခင်ကြီးကွယ်လွန်ရာတွင် မိခင်ကြီး၏ရုပ်ကလာပ်ကိုသင်္ဂြိဟ်ရန် စရိတ်ကြေးငွေလိုနေသောကြောင့်ဖြစ်လေသည်။

၁၇၇၃ ခုနှစ်တွင်ဂျွန်ဆင်သည် စကော့တလန်ပြည်ဟက်ဗရိဒီးကျွန်းစုသို့ နှစ်လကြာသွားရောက်လည်ပတ်ပြီးနောက် 'ဟက်ဗရိဒီးခရီးစဉ်' အမည်ဖြင့် ခရီးသွားမှတ်တမ်းကြီးတစောင်ရေးသားခဲ့လေသည်။

ဂျွန်ဆင်ရေးသမျှစာအုပ်တို့တွင် အကောင်းဆုံးစာအုပ်ကား 'ကဗျာစာဆိုတို့၏အတ္ထုပ္ပတ္တိ' ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုစာအုပ်မှာ ၁၀ တွဲရှိသဖြင့် ၁၇၇၉ ခုနှစ်တွင်ပဌမ ၄ တွဲ၊ ၁၇၈၁ ခုနှစ်တွင်ကျန် ၆ တွဲထွက်လေသည်။ ဤကျမ်းကိုဖတ်ရှုရခြင်းအားဖြင့် ဂျွန်ဆင်သည်မည်မျှစာဖတ်များကြောင်း၊ ဗဟုသုတနှင့်ပြည့်စုံကြောင်းတို့ကို သိရှိနိုင်ပေသည်။

တတိယအရွယ်သို့ရောက်သည့်အချိန်၌ကား ဂျွန်ဆင်မှာ စာပေလောကတွင် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဦး အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေလေပြီ။ သူ့မိတ်သင်္ဂဟများမှာလည်း ပြဇာတ်မင်းသားမှအစ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်အထိ ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးပင်ဖြစ်လေသည်။ သူသည်ဂစ်ဗန်၊ ဂိုးစမစ်အစရှိသော နာမည်ကျော်စာရေးဆရာကြီးများပါဝင်ကြသည့် စာပေအသင်းတခုကို ကိုယ်တိုင်ဦးစီးကာ တည်ထောင်ခဲ့၏။ သူ၏ထောက်ခံမှုဖြင့် စကော့လူငယ်တဦးဖြစ်သော ဂျိမ်းဗော့ဇဝဲသည်လည်း ထိုအသင်းသို့ဝင်ခွင့်ရရှိခဲ့လေသည်။ ဂျွန်ဆင်၏အာဝဇ္ဇန်းရှင်မှကြောင့် ထိုအသင်းမှာနောင်၌ 'ဂျွန်ဆင်အသင်း' ဟူ၍ခေါ် ဝေါ်ကြလေသည်။ ဗော့ဇဝဲသည် သူ၏ဆရာ ဂျွန်ဆင်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် စကား ဆိုချက်များကို ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ရာ ထိုစာအုပ်မှာ အင်္ဂလိပ်စာပေလောကတွင် အထူးပင်ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။

ဂျွန်ဆင်သည် ၁၇၈၄ ခုနှစ် အသက် ၇၅ နှစ်အရွယ်တွင် အနိစ္စရောက်လေသည်။

ဂျွန်ဘုရင် (အင်္ဂလိပ်) (ခရစ် ၁၁၆၇-၁၂၁၆)။ ။အင်္ဂလန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် အဆိုးဆုံးဘုရင်တပါးဟု တင်စားခဲ့သော ဂျွန်သည် ဒုတိယဟင်နရီ၏မိဖုရားဖြစ်သူ အင်္ဂလိတ်နိုမင်းသမီး၊ အယ်လင်နာမှ ဖွားမြင်သော အထွေးဆုံး သားတော်ဖြစ်သည်။ ဂျွန်မင်းသားကို ၁၁၆၇ ခုနှစ် ဒီဇင်္ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အောက်စဖို့မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က အခြားမင်းသားများကဲ့သို့ ခမည်းတော်ထံမှ မြေယာတစုံတရာမရရှိခဲ့၍၊ 'မြေယာမဲ့မင်းသား' ဟုတွင်လေသည်။ သို့သော် နောင်အခါတွင် အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ အနှံ့အပြားဌ ရဲတိုက်ကြီးများ၊ မြေယာအမြောက်အများ ရရှိရုံမက ကြွယ်ဝသော ဒျူတွဲရဂလော့စတာစားကြီး၏ သမီးတော် အဇ္ဈမဲလားနှင့် လက်ဆက်ရသောကြောင့် မင်းသားထဲတွင် အကြွယ်ဝဆုံး ဖြစ်လာသည်။ ၁၁၈၅ ခုနှစ်တွင် အိုင်ယာလန်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ အုပ်ချုပ်ရလေသည်။ သို့သော် မကြာမီ အင်္ဂလန်သို့ပြန်လာပြီးလျင် ခမည်းတော်အားလုပ်ကြံရန် အားထုတ်နေသော နောင်တော်ရစ်ချတ်နှင့် ပြင်သစ်ဘုရင် ဖိလစ်အော်ဂပ်စတပ်တို့ထံသို့ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းလေသည်။ သားတော်များ၏ အကြံအစည်ကို ဘုရင်ကြီးသိသောအခါ လွန်စွာ စိတ်နှလုံးမချမ်းမြေ့ သဖြင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အိပ်ရာ၌လဲလေတော့သည်။ ထိုရောဂါနှင့်ပင် ဟင်နရီဘုရင် နတ်ရွာစံလေသော် ရစ်ချတ်နန်းတက်၍ ဂျွန်အားမူလပိုင် နယ်အားလုံးကို ပြန်လည်အပ်နှင်းပြီး အသိအမှတ်ပြုသည်။ နောက်ထပ်လည်း များစွာခြီးမြှင့်သေး၏။

များမကြာမီရစ်ချတ်ဘုရင်သည် တတိယကရူးဆိတ် စစ်ချီထွက်၍ နန်းစောင့်များထားခဲ့သည်တွင်၊ ဂျွန်မင်းသားအား မထည့်သွင်းဘဲထားရုံမက တူတော်ဖြစ်သော ဗရစ်တန်စားအာသာကိုနန်းလျာထားခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ဂျွန်သည် သူ ကိုယ်တိုင် ထီးနန်းရရှိရန် ကြံစည်အားထုတ်၏။ ရစ်ချတ်ဘုရင်ပြန်လာသောအခါတွင် အားလုံး ပိုနေမြဲ ကျားနေမြဲဖြစ်သွားရုံမက ဂျွန်နှင့်လည်းကျေအေးကာ ချစ်ကြည်စွာပင် နေထိုင်သွားကြသည်။ ထိုနောက် ၅ နှစ်ခန့် အကြာ ရစ်ချတ်ဘုရင် နတ်ရွာစံသောအခါတွင်လည်း အာသာအား နန်းလျာထားသည်ကို လျစ်လျူပြု၍ ဂျွန်အားထီးနန်းကို အပ်နှင်းခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ပြင်သစ်နယ်ကြီး ၂ နယ်၏အကူအညီဖြင့် အာသာမင်းသားထကြွသော်လည်း နောက်ဆုံးတွင်အရေးနိမ့်၍ ဂျွန်၏လက်တွင်းသို့ကျရောက်သွားသဖြင့် ကွပ်မျက်ခြင်းခံရလေသည်။ ဂျွန်ဘုရင်ထီးနန်းရသည်မှစ၍ တိုင်းသူပြည်သားများမှာ ကျေနပ်ဖွယ်ရာမရှိသော အကြောင်းများစွာတို့ကို ထွေကြရလေသည်။ ဂျွန်သည်မိဖုရားဖြစ်သူ ဂလော့စတာမင်းသမီး အဇွဲဗလားကိုကွာရှင်း၍ အန်ဂူလမ်းမင်းသမီး အဇွဲဗလားအား လက်ထပ်ခြင်းကိုလည်း မှူးမတ်ပိုင်းမှမကျေနပ်ကြချေ။ အာသာမင်းသားကလေးကို သတ်လိုက်ခြင်းတွင်လည်း ဂျွန်မှာအပြစ်တင်စရာဖြစ်နေ၍ အန်ဇူ၊ နော်မန်ဒီစသည့်နယ်တို့ကမကျေမနပ်ဖြစ်ကြ၏။ သူ၏ကြမ်းတမ်းသောအုပ်ချုပ်မှုကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားလူအများ လည်းငြိုငြင်ကြလေသည်။ ထိုအကော အတွင်း ပြင်သစ်ဘုရင်နှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားရာ၌ ပြင်သစ်ရှိသူပိုင်ဆိုင်သောနယ်မြေများစွာကိုဆုံးရှုံးရလေသည်။

ထိုနောက်တွင်ဂျွန်သည် ကန်တာဗာရီဂိုဏ်းချုပ်ခန့်ထားရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုပ်ရဟန်းမင်း တတိယအင်နိုဆင့်နှင့် ဆင့်မတင့်ဖြစ်ပြန်၏။ သို့ရာတွင်လူအများက သူ့အားမကြည်ညိုခိုက်ဖြစ်၍ ရဟန်းမင်းကိုအာခံရန်မတတ်သာဘဲရှိခဲ့ရလေသည်။ ပြင်သစ်ဖက်ရှိ နယ်မြေများကိုပြန်လည်ရရှိရန်အတွက် အကြံအစည်ပြုလုပ်၍ အင်္ဂလန်မှဂျွန်ထွက်ခွာသွားခိုက်တွင် အင်္ဂလန်ရှိမှူးမတ်တို့ကရွှေဆောင်၍ တရားမှုတသောအုပ်ချုပ်မှုကို ရရှိရန်စိုင်းပြင်းကြလေသည်။ မှူးမတ်တို့အင်အားကောင်းလှ၍ ဂျွန်ဘုရင်လည်း တစုံတရာမတတ်နိုင်တော့ဘဲ၊ ၁၂၁၅ ခုနှစ်ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ရန်းနီးအရပ်တွင် ကွေ့ဆုံကာ မှူးမတ်တို့ရေးဆွဲသော မဂ္ဂနာကာတာခေါ် စာချုပ်ကြီးကိုတံဆိပ်ခတ်နှိပ်၍ အသိအမှတ်ပြုလိုက်ရလေသည်။ (မဂ္ဂနာကာတာ — ရှု။) သို့ရာတွင် ဂျွန်မှာအခဲမကျေနိုင်ဘဲ၊ စစ်တပ်စုဆောင်း၍ မှူးမတ်တို့ကို ရန်ရှာပြန်လေရာ၊ မှူးမတ်တို့လည်း ပြင်သစ်မင်းသားလူဝီကို အင်္ဂလန်ထီးနန်း၌တင်ရန်ခေါ် ယူလိုက်ကြလေသည်။ လူဝီလည်းစစ်တပ်ကြီးနှင့် ချီတက်လာကာ အင်္ဂလန်ပြည်နယ်အချို့ကိုသိမ်း၏။ လူဝီအားတွန်းလှန်ရန်အားထုတ်ခြင်းသည် ဂျွန်၏ဆောင်ရွက်ခဲ့သမျှတို့တွင် မှတ်သားစရာအကောင်းဆုံးဖြစ်လေသည်။ သို့သော်လည်း ထိုအတော အတွင်း၊ ၁၂၁၆ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလ ၁၉ ရက်နေ့၌ ဂျွန်ဘုရင်သည် နျူးအတ်မြို့တွင် အဖျားရောဂါကပ်ရောက်ပြီးနောက်ထိုရောဂါနှင့်ပင်ကွယ်လွန်လေတော့သည်။

ဂျွန်ဘုရင်တွင် ဒုတိယမိဖုရားဖြစ်သူ အန်ဂူလမ်းမင်းသမီး အဇွဲဗလားမှသား ၂ ယောက်၊ သမီး ၃ ယောက်မြင်သည်။ (တရားမဝင်သော သားတယောက်နှင့် သမီးတယောက်လည်းရှိ၏။) ယင်းတို့တွင် သားတော်အကြီးမှာတတိယဟင်နရီဖြစ်လာ၍၊ အငယ်မှာဒျုဘွဲ့ရ ကွန်းဝေါစားဖြစ်လေသည်။ သမီးတော်အကြီး ဂျိုအန်မှာ စကော့တလန်မိဖုရားဖြစ်၍ သမီးတော်အလတ်မင်းသမီးအဇွဲဗလားမှာ ဧကရာဇ်ဒုတိယ ဖရက်ဒရစ်၏ မိဖုရားဖြစ်လာသည်။ သမီးတော်အငယ် အယ်လင်နာမှာ ပင်ဗရုတ်မြို့စားကတော်ဖြစ်လေသည်။

အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင်ဂျွန်ဘုရင်

သူသည် လူ့သမိုင်းတွင် ပြည်သူ့အခွင့် အရေးကိုပဌမဆုံးသတ်မှတ်ကြဖြစ်သော 'မဂ္ဂနာကာကာ' စာချုပ်ကြီးကိုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ရသည်။

www.burmeseclassic.com

ဂျွမ်းထိုးငှက်။ ။ဂျွမ်းထိုးငှက်ကို ကျေးသန္တာဟုလည်းခေါ်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'လော်ရီကူလပ် ဗာနာလီ' ဖြစ်သည်။ ကိုယ်လုံးစိမ်း၍တင်ပါးနီသည်။ ကြက်တူရွေးမျိုးတွင်ပါဝင်သော်လည်း အတွေ့အမြင်ရနည်းသည်။ ငှက်ဖိုဏ်လည်တွင်အပြာမှတ်ပါရှိသည်။ ဂျွမ်းထိုးငှက်သည် ပျံရာတွင် အလွန်လျင်မြန်လှသည်။ အခြား ကြက်တူရွေးများနှင့်စာလျှင် တိတ်ဆိတ်စွာနေတတ်လေသည်။ စိုစွတ်ထိုင်းမှိုင်းသောတောတွင်ကျက်စားတတ်သည်။ လင်းနို့များကဲ့သို့သစ်ကိုင်းတွင် ဦးခေါင်းစောက်ထိုးထား၍ တွဲလွဲနေတတ်သည်။ ပန်း၊ သစ်သီးနှင့် ခွံမာသီးများကိုစားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောတောင်ဒေသများတွင် ဂျွမ်းထိုးငှက်များကို အနည်းငယ်သာတွေ့ရ၏။

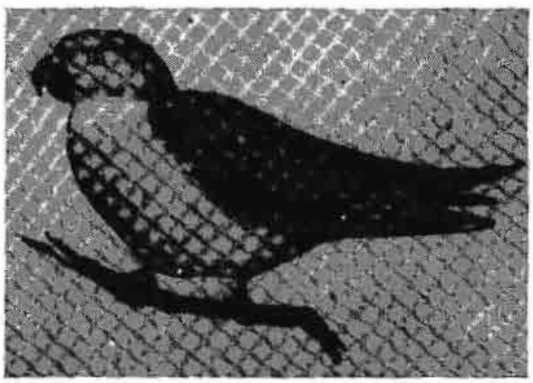

ကျေးသန္တာဟူ၍လည်းခေါ်သည့်ဂျွမ်းထိုးငှက်

ဂျွမ်းသမား။ ။ဂျွမ်းအတတ်ကို ရှေးအခါကပင်လေ့လာလိုက်စား ခဲ့ကြ၏။ ဂျွမ်းဆိုသည်မှာမိမိကိုယ်ကို မြေမှလွတ်၍ ၂ ပတ် ၃ ပတ်လည်အောင်ခုန်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အရာဝတ္ထုတခုကိုခုန်ကျော်၍ လွတ်အောင်ဂျွမ်းထိုးပြခြင်း၊ မြေပေါ်တွင်ရှေ့ဂျွမ်း၊ နောက်ဂျွမ်းပစ်ခြင်း စသည်တို့ကိုဂျွမ်းကစားသည်၊ ဂျွမ်းပစ်သည်၊ ဂျွမ်းရေးပြသည်ဟုခေါ်လေသည်။ ဂျွမ်းအတတ်သည် အားကစားလုပ်ငန်းတခုလည်းဖြစ်၍ ကျန်းမာသန်စွမ်းစေရန် အလေ့အကျင့်ပြုရသော အလုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်ရှေးအခါကရောမနှင့်ဂရိတို့ ကောင်းစားခဲ့စဉ် လူငယ်များကို စစ်သားကောင်းများဖြစ်လာရေးအတွက် ဂျွမ်းအတတ်ကို အခြားအားကစားလုပ်ငန်းများနှင့်တွဲဖက်၍ လေ့ကျင့်ပေးခဲ့သည်။

ဂျွမ်းအတတ်ကိုလူအများအားဧည့်ခံရာ၌ငင်း၊ ပွဲလမ်းသဘင်တို့တွင်ငင်း ပြသလေ့ရှိသည်။ ရှေးခေတ်ဂရိနှင့်ရောမနိုင်ငံများတွင် ကြေးစားဂျွမ်းသမားများသည် ခေတ်စားခဲ့၏။ အလယ်ခေတ်တွင်ကား ဂျွမ်းသမားများသည် တရွာမှတရွာသို့လှည့်လည်ကာ မိမိတို့၏အတတ်များကို ပြသလေ့ရှိတတ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ရွာစဉ်လှည့်၍ပြသသည့်ဂျွမ်းသမားများသည် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ဝိတိုရိယခေတ်အတွင်းအထူးပေါများခဲ့၏။ ယခုတိုင်ယင်းတို့ကို ကျေးလက်ပွဲလမ်းများတွင်တွေ့နိုင်သေးသည်။

ဂျွမ်းသမားများကို ပွဲလမ်းသဘင်၊ ဘုရားပွဲ၊ စစ်ချီတက်ရာစသည်တို့၌ မြန်မာမင်းများလက်ထက်တော်အခါက သုံးခဲ့ဘူးသည်ကိုငင်း၊ ဇာတ်နိပါတ်များတွင် ဂျွမ်းသမားများ ပါဝင်သည့် အခမ်းအနားများကို ခင်းကျင်းခဲ့ကြပုံကိုငင်း အထောက်အထားများတွေ့ရသည်။

အင်းဝဒုတိယမင်းခေါင်သည် မိမိ၏ ကောင်းမှုတော်ဖြစ်သော မဟာမင်္ဂလာ စေတီတော်အတွက်၊ ဓာတ်တော်ကို ပင့်ဆောင်ရာတွင်၊ အခင်းအကျင်းအစီအစဉ်တို့၌ ရထား၏ ရှေ့နောက်တွင် ဂျွမ်းသမားများကို ဂျွမ်းရေးပြစေကာ ပါဝင်လှည့်လည်ကြောင်း တန်တားဦးတည် မင်္ဂလာစေတီမော်ကွန်းတွင် ဖော်ပြထား၏။ ဝက်မစွတ်နဝဒေး၏ အာသံနိုင်မော်ကွန်း တွင်လည်း စစ်ချီတက်ရန်ပြင်ဆင်ကြရာ၌ ဂျွမ်းသမားများဖြင့် ပျော်ရှင်ပွဲများ ကျင်းပပုံကိုတွေ့ရသည်။

မဟာဇနကပျှိတွင် နန်းတက်ပွဲ၌ သိုင်းကစားခြင်း၊ ကုလီရိုက် ခြင်းတို့နှင့် အတူ ဂျွမ်းရေးပြခြင်းများကိုရေးသားဖော်ပြထား၏။ ရာမရကန်တွင် မင်းသားတရာ ရောက်ခန်း၌တိုင်တက်ခြင်း၊ ဂျွမ်းထိုးခြင်းတို့ကို ခင်းကျင်းပြသကြောင်းဖတ်ရှုရ၏။ ဝိဓူရပျှိတွင် လက်ဝှေ့လက်ပမ်းခတ်ခြင်းတို့နှင့်အတူ ဂျွမ်းထိုးခြင်းကိုပါပူးတွဲဖော်ပြထားလေသည်။ မန်လည်ဆရာတော်၏ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်၊ ဥကင်တော်ဘွင့်၌ဂျွမ်းထိုးခြင်း၊ လက်ပမ်းပေါက်ခတ်ခြင်း စသည်တို့ကိုဖွဲ့ဆိုထား၏။ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ လန်ဒန် သွားမှတ်တမ်း၌ကား မိမိတို့အားဧည့်ခံရာ၌ ဂျွမ်းအမျိုးမျိုးပြသသော အစီအစဉ် အခင်းအကျင်းလည်း ပါဝင်ကြောင်းဖြင့်ဖော်ပြထားရာ ထိုအတတ်မျိုးမှာ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ၌ ထိုစဉ်ကခေတ်စားခဲ့ကြောင်းသိရှိနိုင်ပေသည်။

ယခုခေတ်ဆပ်ကပ်ပွဲတို့၌ ဂျွမ်းအတတ်ပြသမှုသည် ဖြေဖျော်ရန်အစီအစဉ်တရပ်အဖြစ် အစဉ်ပွါလာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မြန်မာဇာတ်ပွဲသဘင် များတွင်လည်း ညဦးပိုင်းကပြရာတွင် ဂျွမ်းသဘောသက်ဝင်သော အခင်းအကျင်းများ ထည့်သွင်းပြသတတ်သည်။ ယနေ့မြန်မာလူငယ်များ အနေနှင့်လေ့ကျင့်နေကြသော အား ကစား လုပ်ငန်းများတွင်လည်း ဂျွမ်းအတတ်ကို အလေးဂရုပြု၍ လေ့ကျင့်လာကြသည်ကိုတွေ့ရှိရပေသည်။

ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ပြီး ခေတ်တွင် မြန်မာပြည်၌ ဘားငယ်ကြေ့ဟူသော ဇာတ်မင်းသမီးတဦးသည် ဂျွမ်းအတတ်ဖြင့် နာမည်ကျော်ကြား လူကြိုက်များခဲ့ဘူးသည်။

www.burmeseclassic.com

စုတွင်ရှိသော ဂူရာမိငါးနှင့်မျိုးရင်းချင်းတူသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ အင်းများ၌အများအပြားဖမ်းဆီးမိသည်။ ငဖြင်းသလက်ကို ငပိလုပ်လေ့ရှိသည်။ တခါတရံ ငခြောက်လည်းပြုလုပ်တတ်သည်။

ငဘော့ငန်။ ။ငဘော့ငန်သည်ငသလောက်မျိုးတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအရ ငဘော့ငန်ကို 'စာဒီနဲလာဖင်ဗရီယေးတား' ဟုခေါ်သည်။ အုပ်ဖွဲ့၍ပင်လယ်ကမ်းရိုးတွင် ကျက်စားတတ်သောငါးမျိုးဖြစ်သည်။ ငဘော့ငန်၏ကိုယ်သည်ပြား၍ ဝမ်းပိုင်းတွင်ခွေးသွားစိတ်ကဲ့သို့ အထစ်များပါရှိသည်။ ပါးဟက်ပေါက်မှာကျယ်သည်။ ဦးခေါင်း၏ဘေးဖက်တွင်မျက်စိရှိ၍ မျက်ခွံ၌အဆီပြည့်ဝလျက်ရှိသည်။ နှုတ်သီးမွေးမပါချေ။ ကိုယ်ပေါ်တွင်အကြေးခွံများ ညီညီညာညာရှိသည်။ သို့သော် ဦးခေါင်းတွင်အကြေးခွံမရှိချေ။ ကျောဆူးတောင်အနား အလယ်တွင် ခွက်နေ၏။ အမြီးခွစောက်နက်၍ အမြီးပေါ်တွင် အကြေးခွံများရှိလေသည်။ အကြေးခွံတို့သည် လွှသွားကဲ့သို့ရှိကြသည်။ ငဘော့ငန်သည်အလျား ၇ လက်မအထိရှိသည်။ ကျောဖက်တွင်စိမ်းပြာပြာရောင်သန်းနေသည်။ ငဘော့ငန်ကိုမြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်တွင်တွေ့ရသည်။

ငမုတ်။ ။မြန်မာနိုင်ငံရှိအရသာကောင်းသောငါးများတွင် ငမုတ်ပါဝင်သည်။ ငမုတ်ကိုရခိုင်ကမ်းခြေနှင့်တနင်္သာရီကမ်းခြေတို့၌ အများဖမ်းဆီးရမိသည်။ ငမုတ်ဖြူ (ကွန်ဒရိုပလိုက်ချိုဇ်နန်ဆစ်)၊ ငမုတ်ငွေရောင် (ပမ်ပပ်အာဂျင်တီယပ်) နှင့် ငမုတ်မဲ (ပါရာစတြိုမာတီယပ်နိဂါ) ဟူ၍ငမုတ် ၃ မျိုးရှိရာ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီကမ်းရိုးဒေသတို့တွင် ငမုတ်ဖြူနှင့် ငမုတ်မဲကိုသာတွေ့ရ၍ ငမုတ်ငွေရောင်ရှိမရှိကိုကား တပ်အပ်သေချာစွာမသိရချေ။ ငမုတ်မျိုးသည်အရွယ်ငယ်ပြီး၊ ကိုယ်ပြားသောငါးမျိုးဖြစ်သည်။

ငမုတ်ဖြူသည်ငမုတ် ၃ မျိုးအနက် အရသာအရှိဆုံးသောငါးဖြစ်၏။ ရခိုင်တိုင်းတွင်ငယုဇနဟူ၍ဌင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းတွင်ငမုတ်ဟူ၍ဌင်းခေါ်ကြသည်။ ကိုယ်အလွန်ပြား၍ကျယ်ပြန့်၏။ အမြီးခွစောက်နက်၏။ အရောင်မှာ အဖြူဖြစ်သော်လည်း ကျောတလျှောက်တွင်မွဲပြာရောင်သန်းနေ၏။

ငမုတ်မဲကိုတနင်္သာရီတိုင်းတွင် ငမုတ်ဟူ၍ပင်ခေါ်သည်။ ရခိုင်တိုင်းတွင်မူငယုဇနသမ္ဆူဟူ၍ခေါ်ကြသည်။ ငမုတ်ဖြူနှင့် အသွင်ချင်းတူပြီးအရောင်သာလျှင် ကွဲပြားလေသည်။ ငမုတ်မဲ၏ အရောင်မှာ အညိုရင့်ရောင် သို့မဟုတ် မွဲပြာရင့်

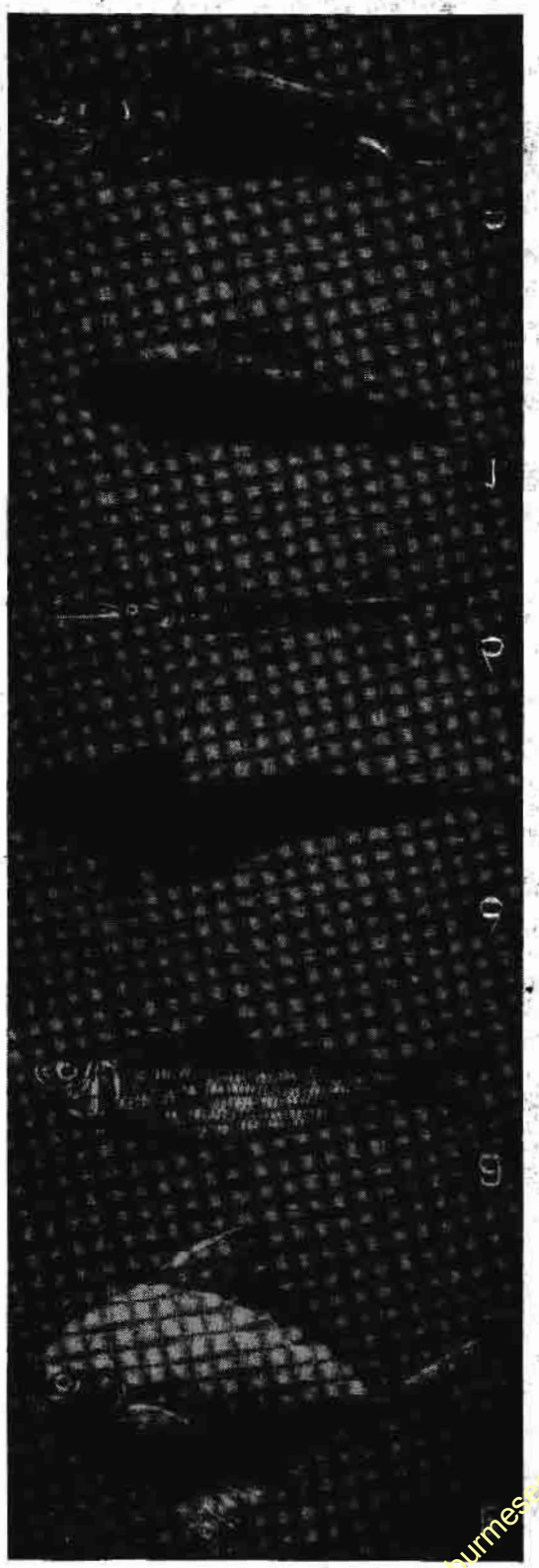

၁၊ ငဖယ်။ ၂၊ ငဖယ်အောင်း။ ၃၊ ငဖောင်ရှိး။

၄၊ ငဖျံ။ ၅၊ ငဘော့ငန်။ ၆၊ ငမုတ်မဲ။

www.burmeseclassic.com

ရောင်ဖြစ်သည်။ ဆူးတောင်များ၏အရောင်မှာ အညိုရောင်ဖြစ်သည်။ အမြီး၏အရောင်သည်ဝါ၍အညိုရောင်ကန့်လန့်စင်း ၃ ကြောင်းရှိသည်။ ငမုတ်မဲသည် ငမုတ်ဖြူကဲ့သို့ အရသာမရှိချေ။

ငမန်း။ ။ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိငမန်းတို့တွင် တတောင်သာသာမျှသာကြီးသော ငမန်းငယ်မျိုးမှ ကိုယ်ထည်ကြီးမားသောငမန်းကြီးမျိုးအထိ အမျိုးများစွာရှိသည်။ ငမန်းတို့သည် ငလိပ်ကျောက်များနှင့်အတူ 'ဆီလာချီး' မျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်ကြသည်။ ငမန်းကြီးမျိုးသည် ပေ ၄၀ မှ တခါတရံ ပေ ၆၀ လောက်အထိပင် ကြီးမားသည်။ ငမန်းကိုအေးသောအရပ်ဒေသများမှာထက် ပူသောနေရာဒေသများတွင်ပို၍တွေ့မြင်ရသည်။ ငမန်းတို့သည်ခရီးဝေးဝေးသွားလာကာ ကျက်စားတတ်သည်။ ကမ္ဘာ့မြောက်ဖက်ဝင်ရိုးစွန်းရှိ ဂရင်းလန်းကျွန်းအနီးမှငမန်းတို့သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံကမ်းခြေသို့ပင်ရောက်အောင် ဆင်းလာ၍ ကျက်စားတတ်ကြသည်ဟုဆိုသည်။

အပြုအမူအလေ့အကျင့်ကိုလိုက်၍ ငမန်းတို့တွင်အမျိုးနှစ်မျိုးကွဲပြားသည်။ တမျိုးမှာပင်လယ်အောက်ခြေတွင်ကျက်စားတတ်သောငမန်းမျိုးဖြစ်၍ အခြားတမျိုးမှာ ရေမျက်နှာပြင်အနီးတွင်သာ ကျက်စားတတ်သော ငမန်းမျိုးဖြစ်သည်။ ပဌမငမန်းမျိုးသည် လူသတ္တဝါများကိုအလျှင်းအန္တရာယ်မပြုတတ်ပေ။ ထိုငမန်းတို့၏ဦးခေါင်းသည် ခုံးတုံးတုံးဖြစ်ပြီး သွားများမှာမာကျော၍ ဝိုင်းနေလေသည်။ ထိုသွားမျိုးရှိသော ငမန်းမျိုးသည် ငမန်းတို့တွင် အလွန်ရှားပါး၍ ရှေးလည်းအကျဆုံးဖြစ်၏။ ဒုတိယငမန်းမျိုးသည် လူသတ္တဝါများကိုအလွန်အန္တရာယ် ပေးတတ်ကြသည်။ ဝေလငါးကြီးများကိုပင်အသားတုံးကြီးများပဲ့၍ ပါသွားအောင် ကိုက်ဖြတ်တတ်ကြ၏။

ငမန်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံကမ်းရိုးအလွန် ဗံဂ်လားပင်လယ်ထဲတွင်လည်း အနှံ့အပြားတွေ့ရှိရ၏။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးဒေသတို့မှတပါး အခြားဒေသတို့တွင် ငမန်းကို ဟင်းလျာ အဖြစ်စားလေ့မရှိသော်လည်း အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများပြုလုပ်ရန်အတွက်မူ အသုံးပြုကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ငမန်းရေကို ဓားရိုးဖုံးရန်အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ အမြီးမှတပါးငမန်း၏ ဆူးတောင်ကို နိုင်ငံခြားသို့အမြောက်အမြားတင်ပို့ရောင်းချရသည်။ တရုပ်နိုင်ငံတွင်မူ ထိုဆူးတောင်များကိုစားသုံး၍ ယင်းမှကော်တမျိုးပြုလုပ်ယူလေသည်။ ငမန်းအသည်းမှရသော အဆီတွင် ဗီတာမင်အေဓာတ်များစွာပါရှိသဖြင့် ငါးကြီးဆီအစားငမန်းဆီကို ချက်လုပ်ရောင်းချလေ့ရှိကြ၏။

ငမန်းမျိုးတွင် ငမန်းခေါင်းဝိုင်း၊ ငမန်းတောင်မဲ၊ ငမန်းငှက်ပျံ၊ ငမန်းနီ၊ ငမန်းကျွဲ၊ ငမန်းသံဝတ်၊ ငမန်းပြောက်၊ ငမန်းစွယ်သည်၊ ငမန်းကား၊ ငလိပ်ကျောက်၊ လိပ်ကျောက်တံခွန်၊ လျှပ်စစ်လိပ်ကျောက် စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ငမန်းကား။ ။ငမန်းကား (ရိုင်နိုဗတော့အော့တျူဆပ်) သည် ငမန်းမျိုးဝင်ဖြစ်သည်။ အရှည် ၆ ပေအထိရှိသည်။ သာမန်ငမန်းနှင့်အသွင်ချင်းတူသော်လည်း ခေါင်းပိုင်းသည်အလွန်ပြားပြီးသပ်နှင့်သဏ္ဌန်တူ၏။ ကျောပိုင်းသည် မဲ့ပြာရောင်ရှိပြီး ဝမ်းပိုက်ပိုင်းသည် အဖြူရောင်ရှိ၏။ ကိုယ်လုံးနှင့် ရင်ဆူးတောင်များတွင် အဖြူရောင် အပြောက်ငယ်များရှိသည်။ ငမန်းကားသည်ငယ်စဉ်၌ ပင်လယ်ကမ်း

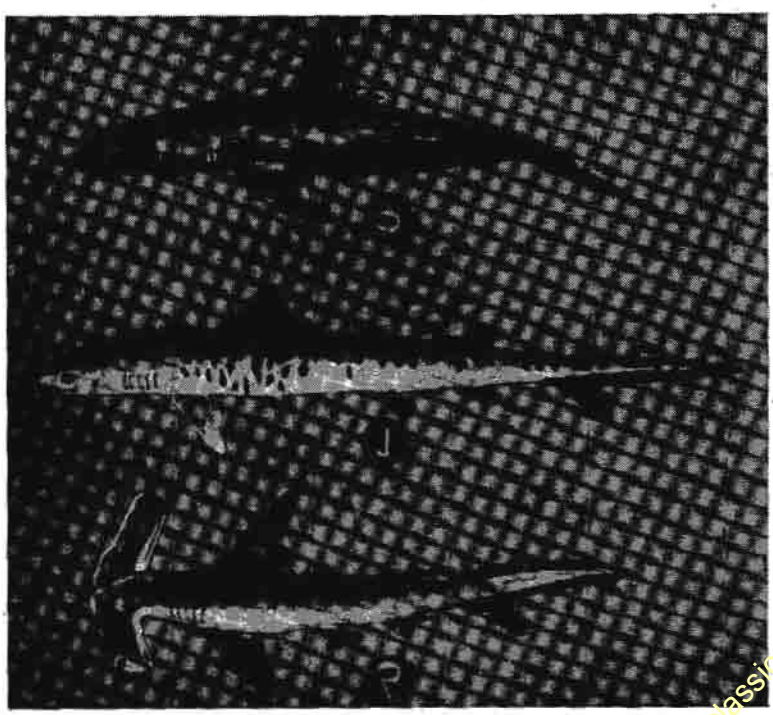

ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သောရေသတ္တဝါများ
(၁) ငမန်းခေါင်းဝိုင်း (၂) ငမန်းပြောက် (၃) ငမန်းကျွဲ

www.burmeseclassic.com

စပ်ရေတိမ်ရာတွင်သာ ကျက်စားလေ့ရှိပြီး ကြီးလာသောအခါမှရေနက်ရာသို့ခွေပြောင်းကျက်စားတတ်သည်။

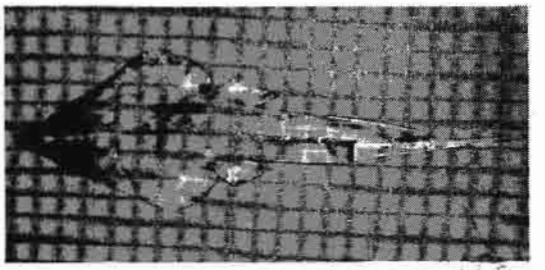

အလွန်ပြားရှိသပ်နှင့်ထူသောဦးခေါင်းရှိသည့်ငမန်းကား

ငမန်းစွယ်သည်။ ။ငမန်းစွယ်သည် (ပရစ်တစ် မိုက်ကရိုဒွန်) သည် ငမန်းမျိုးဝင်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ထူးခြားချက်မှာ အမြီးသည်ခတ်တက်သဏ္ဌာန်မဟုတ်ဘဲ၊ သာမန်ငါးမြီးနှင့်တူ၍ ဦးခေါင်းတွင်လည်း လှုနှင့်တူသည့် အစွယ်ရှည်ပါရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ရခိုင်တိုင်းကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်၌

ဖမ်းဆီးရမိထားသည့်လှုစွယ်ပါသောငမန်းစွယ်သည်များ

ထို့ငမန်းကိုငမန်းစွယ်သည်ဟုခေါ်သော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းကမ်းရိုးတန်းဒေသတို့တွင် စွယ်ငမန်း (တနည်း) **ငမန်းစွယ်ဟူ၍**ငင်း၊ ခုတ်ငမန်းဟူ၍ငင်းခေါ်၏။ အစွယ်မှာ ၆ ပေခန့်ရှည်၍ လှုကဲ့သို့အသွားများရှိသည်။ ငမန်းစွယ်သည်၏ကိုယ်သည် ၁၄ ပေအထိရှည်တတ်သော်လည်း တခါတရံပေ ၂၀ ကျော်အထိရှည်သည်ကိုပင် တွေ့ရလေသည်။ ထို့အစွယ်ဖြင့် ဘေးတိုက်ခုတ်တက်သဖြင့် လှုန်စွာပင် **ငါးကြာက်မက်ဖွယ်**ကောင်းလှပေသည်။ ငမန်းစွယ်သည်၏ **ဦးခေါင်း**သည်ရှည်၍ပြားလေသည်။

ငျောက်ဆန်ကျယ်။ ။ငမျောက်ဆန်ကျယ်သည်ငသလောက်ရိုးတွင်ပါသည်။ ငမျောက်ဆန်ကျယ်ကိုငဆိုင်းကြီးဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ ငမျောက်ဆန်ကျယ်၏ သိပ္ပံအမည်မှာ 'ဟစ်ရှာဒီထောင်ဂေးတား' ဖြစ်သည်။ ငမျောက်ဆန်ကျယ်၏ကိုယ်မှာပြား၍ ဝမ်းပိုင်းတွင် လှသွားကဲ့သို့ အထစ်များရှိသည်။ ပါးဟက်ပေါက်ကျယ်သည်။ ဦးခေါင်းဘေးဖက်တွင်မျက်စိရှိ၍မျက်ခွံ၌အဆီပြည့်ဝလျက်ရှိသည်။ နှုတ်သီးမွေးမပါချေ။ တကိုယ်လုံးအကြေးခွံများညီညာစွာရှိ၏။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတွင်ကျက်စားသောငါးမျိုးဖြစ်သည်။

ငမြင်း။ ။ငမြင်း၏ပါဏာပေဒအမည်မှာ 'ပရန်တြိုပီအစ်ခသစ် တက္ကရီ' ဖြစ်သည်။ အသွင်အားဖြင့်ငမြင်းသည် ငမြင်းက ကလောင် နှင့်တူ၏။ သို့သော်ငမြင်းကကလောင်ထက်ပို၍ရှည်၍ ဦးခေါင်းသည်လည်းပို၍ချွန်၏။ အထက်မေးရိုးနှင့် အောက်မေးရိုးတို့ရှိ နှုတ်သီးမွေးများသည် ငမြင်းကကလောင်မှာထက်ပို၍ရှည်လေ၏။ စအိုဆုံးတောင်သည် အမြီးဆုံးတောင် နှင့် ထိလုနီးပါး ရှည်လျား၏။ ငသံချိတ်ငမြင်းအုပ်ဖါးတို့မှာ ငမြင်းနှင့် အမျိုးတူအမည်ကွဲဖြစ်၏။

ငမြင်းကကလောင်။ ။ပါဏာပေဒအလိုအရ ငမြင်းကကလောင် သို့မဟုတ် ငကလောင်ကို 'ယူတြိုပီအစ် ခသစ် ဗာချား' ဟုခေါ်သည်။ ငမြင်းကကလောင်၏ကိုယ်သည်ပြား၍ရှည်လျား၏။ ဦးခေါင်းကိုပျော့သောအရေပြားဖြင့်ဖုံးအုပ်ထားသည်။ ပါးစပ်သည် အထက်ဖက်သို့နှာတံထိအောင်ကွဲနေသည်။ မျက်စိသည်ဦးခေါင်း၏ဘေးဖက်တွင်ရှိသည်။ ပြန့်ကျယ်သောမျက်ခွံ၌အဆီရှိသည်။ နှာတံနှင့် အထက်မေးရိုးတို့တွင်နှုတ်သီးမွေးတစုံစီရှိသည်။ အောက်မေးရိုးတွင် နှုတ်သီးမွေး နှစ်စုံပါရှိသည်။ မေရိုးတွင် ထက်သောသွားများရှိသည်။ ရင်ဆုံးတောင်တွင်ဆုံးတချောင်းပါရှိလေသည်။ စအိုဆုံးတောင်သည်အမြီးဆုံးတောင်နှင့် အတော်ကွာလှမ်း၏။ အမြီးဆုံးတောင်သည်စောက်နက်နက်ခွနေ၍ အဖျားတွင်ချွန်နေသည်။ နောက်ကျောဆုံးတောင်၌အဆီပြည့်ဝလျက်ရှိသည်။ ကိုယ်ရောင်မှာငွေရောင်သန်း၍နေ၏။ ဦးခေါင်းနှင့်ဝမ်းပိုင်းတွင်ဟင်းသပြဒါးရောင်ကွက်များပါရှိသည်။ ကျောဖက်တွင်ညိုမှိုင်းမှိုင်းအရောင်ရှိသည်။ အလျား ၁၅ လက်မခန့်ရှိ၍ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၅၅ ကျပ်သားခန့်စီးသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

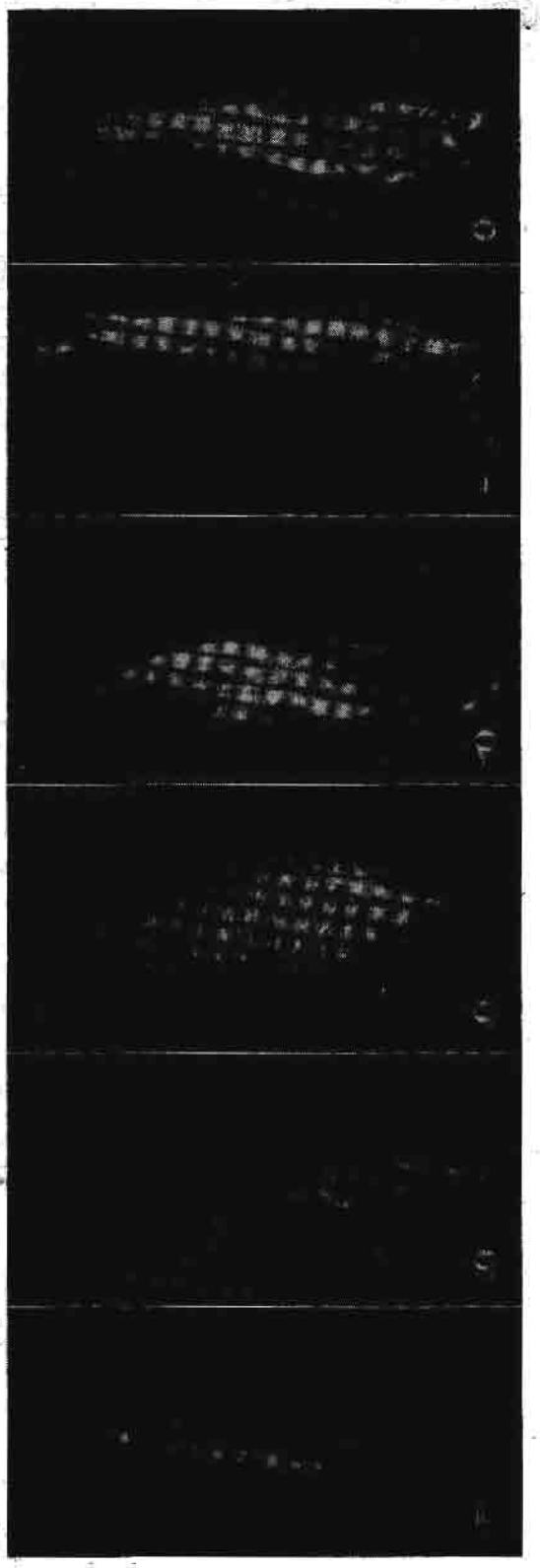

ငမြင်းရင်း။ ။ငမြင်းရင်း၏ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ဆူဒူ ထြိုပိယပ်ဂွန်ဂဝါရီ' ဖြစ်သည်။ အသွင်အားဖြင့်ငမြင်းရင်းသည် ငမြင်းနှင့်ဆင်တူယိုးမှားဖြစ်သည်။ ငမြင်းရင်းကိုယ်သည်ငမြင်းကဲ့သို့ ငမြင်းကကလောင် ကိုယ်ထက်ပိုရှည်သည်။ ဦးခေါင်းသည် လည်း ငမြင်း ကကလောင် ၏ ဦး ခေါင်း ထက်ပိုရှိ၍ ချွန်သည်။ ယင်း၏စအိုဆူးတောင်သည် လည်း အမြီးဆူးတောင်နှင့် ထိလုနီးပါးပင် ရှည် လျား သည်။ ငသံချိတ်ဖား၊ ငါးသက္ကလတ်တို့သည် ငမြင်း ရင်း နှင့် မျိုး ချင်း နွယ်သောငါးများဖြစ်ကြပေသည်။

ငမြစ်ချင်း။ ။ငမြစ်ချင်းသည်ငသိုင်းမျိုးဖြစ်၍ 'စိုင်ပရီနီဒီး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ငမြစ်ချင်းကို 'လေဗီအို ရိုဟီတာ' ဟုခေါ်သည်။ ငါးကိုယ်သည်ရှည်လျား၍အမြီးဖက်သို့ရှူးသွားသည်။ နှာတံမှာ မချွန်ဘဲထိပ်လုံးဖြစ်၍ မေးရိုးအရှေ့သို့အနည်းငယ်ထွက်နေသည်။ နှုတ်ခမ်းမှာထူ၏။ နှုတ်သီးမွေးတိုတို ၂ စုံပါရှိသည်။ အမြီးခွသည်ရှည်ထွက်နေသည်။ အရောင်မှာကျောဖက်တွင်ပြာလဲ့လဲ့သို့မဟုတ်အညိုရောင်ရှိပြီး၊ဘေးနှင့်အောက်ဖက်တွင်ငွေရောင်ရှိသည်။ အချို့ငမြစ်ချင်းများတွင်အကြေး၌အစက်တခုစီပါရှိသည်။ ဆူးတောင်များမှာ အနီရောင်သို့မဟုတ် အမည်းရောင် ရှိ သည်။ ငမြစ်ချင်း သည် အရှည် ၃ ပေ သို့မဟုတ် ၃ ပေကျော်ကျော်အထိကြီးထွားသည်။

ငမြေ့ထိုး။ ။ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ငမြေ့ထိုးမျိုးပေါင်းအမြောက်အမြား ရှိ သည်။ ငမြေ့ထိုး၏ ပုံသဏ္ဍာန်သည် ငရှဉ့်သေးသေး၏ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်တူသည်။ ငရှဉ့်နှင့်ကွဲပြားချက်မှာ ကျောဖက်နှင့်စအိုဆူးတောင်အရှေ့နား၌ ချွန်ထက်သောဆူးတောင်များပါရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုငမြေ့ထိုးမျိုး၏သိပ္ပံအမည်မှာ 'ရင်ကော့ဒဲလား အိုစိုင် လေတား' ဖြစ်သည်။ ထိုငမြေ့ထိုးမျိုးနှင့်တူသော အခြားငမြေ့ထိုးတမျိုးလည်းရှိသေးသည်။ ထိုငမြေ့ထိုးမျိုးမှာ ပိုရှိတောက်ပသော အရောင် ရှိ သည်။ ကျောဖက်တွင် အစိမ်းနှင့် အဝါပြောက်များရှိ၍ ဘေးဖက်တွင်အပြာရောင်အစင်းပေါင်း ၂၅ ခုခန့်ပါရှိသည်။ ဆူးချောင်းများမှာ ကျောရိုးဆူးတောင်ရှေ့တွင် ၂၉ ချောင်း၊ စအိုဆူးတောင်ရှေ့တွင် ၃ ချောင်းနှင့်ပါးဟက်ဖုံးပေါ်တွင် ၃ ချောင်းပါရှိသည်။ ထိုငမြေ့ထိုးမျိုး၏သိပ္ပံအမည်မှာ 'မက်စတာကမ်ဗလပ်' ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် ငမြေ့ထိုးကို ငပိငခြောက်လုပ်လေ့ရှိသည်။

(၁) အဆီများသောငမြင်း။ (၂) ငမြင်းကကလောင်ခေါ် ကေလောင်။ (၃) ငမြင်းနှင့် ဆင် တူယိုး မှား ဖြစ် သောငမြင်း ရင်း။ (၄) ငသိုင်းမျိုးဝင်ဖြစ်သောငမြစ်ချင်း။ (၅) ငရှဉ့်သေးသေးနှင့် တူသောငမြေ့ထိုး။ (၆) ထူးခြားသောဆူးတောင်များရှိသည့်ငယုတ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငယုတ်။ ။ငယုတ်သည် 'အေးရိယပ်' ခေါ်ပင်လယ်ငါးမျိုးစုတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'အေးရိယပ်အိက္ကူတီရော့စတြစ်' ဖြစ်သည်။ ငယုတ်၏ဦးခေါင်းသည်ပြား၏။ အထက်မေးရိုးသည်ရှေ့သို့ငေါထွက်နေ၏။ ပဋ္ဌမကျောဆူးတောင်သည် အထက်ဖက်သို့ထိုးထွက်နေ၏။ ထိုဆူးတောင်၏အရှေ့တွင် ခွေးသွားစိတ် အနားများ ရှိသောဆူးရှည်ရှည်တချောင်းရှိသည်။ ဒုတိယကျောဆူးတောင်သည် အဆီဖြင့်ပြည့်ဝလျက်ရှိသည်။ အမြီးဆူးတောင်သည် နှစ်ခွကွဲလျက်ရှိသည်။ ငရင်ခုံနှင့် ငရောင်တို့သည် ငယုတ်နှင့်မျိုးချင်းနှယ်သောငါးများဖြစ်ကြသည်။

ငရမန်ကာန်း။ ။ငရမန်ကာန်းသည် အနော်ရထာမင်းကမွန်၊ မြန်မာနှင့် ပျူအင်အားစုများကို ပေါင်းစည်း၍တည်ထောင်ထားခဲ့သော ပုဂံနိုင်ငံတော်ကို ပြိုကွဲအောင်ကြံစည်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ငရမန်ကာန်းသည် စောလူးမင်း၏ အထိန်းတော်သား ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းနတ်ရွာစံ၍ စောလူးမင်းနန်းတက်သောအခါနို့စို့ဖက်ဖြစ်ဘူးသူငရမန်ကာန်းအား ယုံကြည် ချစ်ခင်သည့်အလျောက် ပဲကူမြို့ကိုစားစေသည်။ ပဲကူမြို့သည် ထိုစဉ်ကဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးဖြစ်၍၊ အလွန်စည်ပင် ဝပြော ချမ်းသာသော မြို့ကြီးဖြစ်လေသည်။ မွန်နှင့်မြန်မာတို့ ရောနှောနေထိုင် စီးပွားရှာသောမြို့လည်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံ၏မြို့တော်ဖြစ်သော ပုဂံ၌လည်း မွန်များ၊ ပျူများ၊ မြန်မာများ ရောပြွမ်း၍နေထိုင်ကြကြောင်းကို မွန်၊ မြန်မာ၊ ပျူစာများဖြင့် ကျောက်စာထိုးထားခဲ့သည်တို့ကို ထောက်၍သိနိုင်သည်။

ငရမန်ကာန်းသည် ချမ်းသာကြွယ်ဝ၍ စည်ပင်သာယာသော ပဲကူမြို့ကို အုပ်ချုပ်ရသည်မှစ၍ လောဘရမ္မက် တက်ယာကာ၊ ပိုင်နိုင်စွာ မင်းလုပ်လိုဟန်တူ၏။ လူအင်အား၊ ပစ္စည်းအင်အား တောင့်တင်းလှသော ပဲကူမြို့ကို အားကိုးပြု၍ ပုန်ကန်ရန်အကြံရှိ၏။ တခါသော် စောလူးမင်းနှင့် ငရမန်ကာန်းတို့ အန်ကစားကြရာတွင် ငရမန်ကာန်းနိုင်၍ မလန်းပေါက် (လက်ပမ်းပေါက်) ထ၍ခတ်၏။ စောလူးမင်းက အန်တပဲ့မျှနိုင်သည်ကို မလန်းပေါက်ထ၍ခတ်သည်၊ ယောကျ်ားဟုတ်နိုးသော် ပဲကူနှင့် ပုန်စားလေဟု ငရမန်ကာန်းအား မိန့်တော်မူသည်။ ငရမန်ကာန်းလည်း မူလကပင် အကြံရှိသူဖြစ်၍၊ ပဲကူသို့သွားပြီးသော်၊ ရဲမက်ဗိုလ်ပါ ဆုံးလျက် ရေအားကြည်းအားဖြင့် ပုဂံသို့ချီလာလေ၏။

ငရမန်ကာန်းတပ်သည်ပြည်တော်သာကျွန်း(မိကျောင်းရဲအောက်ရှိ ကျွန်းတောကျွန်း) သို့ ရောက်သော် ခေတ္တစခန်းချ၏။ ထိုသတင်းကိုကြားလျှင် ရဲမက်ဗိုလ်ပါ ဆင်လုံးမြင်းရင်း အများနှင့် ကျန်စစ်သားကို တပ်ဦးချီစေပြီး စောလူးမင်းသည် နောက်တပ်ပြုလျက် လိုက်၏။ ကျန်စစ်သား၏ စစ်အရာ၌လိမ်မာသည်ကို သိသဖြင့် ငရမန်ကာန်းသည်အကြံပြု၍ဤသို့စီရင်သည်။ ရှုံညွှန်ထူပြော၍ ဆင်ခင်း မြင်းခင်း မသာသော အရပ်တွင် ဆင်စီး၍ စစ်ဆင်ဟန် အရုပ်ပြုလုပ်ထား၏။ စောလူးမင်းစစ်သည် တို့မိုးချုပ်မှ ရောက်လာရာ၊ ငရမန်ကာန်းသည် လရောင်ဝိုးဝါးတွင် ထိုက်စစ်ဆင်လေသည်။ စောလူးမင်းသည် အရုပ်ကိုအကယ်ထင်မှတ်၍ တိုက်လေသော် စီးတော်ဆင် ရှုံသို့ကျ၍ကျွံချေ၏။ စောလူးမင်းလည်း ဆင်ထက်မှဆင်းသက်ပြေးရကာ စစ်တပ်ပျက်လေသည်။ ကျန်စစ်သားလည်း ပုဂံသို့ဆုတ်ရ၏။ ငရမန်ကာန်းလည်း စောလူးမင်းနှင့်ကျန်စစ်သားကိုမရလျှင် မမေ့မလျော့မနေကောင်းဟု စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့နှင့် အလုံအခြုံတပ်မြို့ပြုကာနေလေသည်။

ငရမန်ကာန်းသည် စောလူးမင်းအား ပုန်းအောင်းနေရာကိုသိရှိဖမ်းမီလျှင်၊ အကျဉ်းချထားလျက် ရေအားကြည်းအားဖြင့်ဆန်တက်လေသည်။ ပုဂံတောင် မြင်းကပါအရပ်တွင် တပ်ကြီးတည်၍ စခန်းချစဉ် ကျန်စစ်သားသည် ငရမန်ကာန်းတပ်တွင်းသို့ဝင်ရောက်၍ စောလူးမင်းအား ခိုးယူရာမအောင်မြင်ချေ။ ငရမန်ကာန်းကား စောလူးမင်းကို ပျူမင်းထီး ငှက်ကြီးခေါင်းမြှုပ်ရာအနုရာမေည်သောအရပ်တွင် ကွပ်မျက်လိုက်၏။ ယင်းသို့ကွပ်မျက်ပြီးနောက် ပုဂံတွင်မင်းပြုရန် ရေအား ကြည်အားဖြင့် မြို့သို့ချဉ်းကပ်လေသည်။ ထိုအခါမှူးမတ်တို့က ကျန်စစ်သားသည် လယ်တွင်းတဆဲ့တရွာကိုချုပ်၍ မင်းပြုနေသဖြင့် ကျန်စစ်သားကိုစစ်ထိုး၍အောင်မှ မင်းပြုပါဆိုလျက် မြို့တံခါးမဖွင့်ဘဲအခိုင်အလုံနေကြ၏။ ငရမန်ကာန်းသည် ကျန်စစ်သားကို လုပ်ကြံဦးမည်ဟု ရေအားကြည်းအားဖြင့် ဆန်တက်၍အင်းဝတည်ရာအရပ်၌ တပ်တည်နေလေသည်။ ထိုအခါ ကျန်စစ်သားသည်အင်းဝအရပ်သို့ချီ၍ ငရမန်ကာန်းကိုတိုက်၏။ အင်းဝစစ်ပွဲ၌ ငရမန်ကာန်း အရေးနိမ့်သဖြင့် မြင်းကပါသို့ ဆုတ်ရလေသည်။ ကျန်စစ်သားလည်း ရွှေစည်းခုံတောင်တွင် တပ်တည်၍နေ၏။ တဖန် မြင်းကပါ၌ တိုက်ပွဲဖြစ်ပြန်ရာ ငရမန်ကာန်း တပ်ဆုတ်ရပြန်လေသည်။ ငရမန်ကာန်း စုန်ပြေးကြောင်းကို ကျန်စစ်သားသိလျှင်၊ မုဆိုးငစဉ်ကိုလိုက်၍ လုပ်ကြံစေ၏။ မုဆိုးငစဉ်လည်း ငရမန်ကာန်းကို ရွာသာအောက်တွင်မှီ၍ရေသဖန်းပင်ထက်မှသာယာလှသောငှက်၏ အသံကဲ့သို့မြည်၏။ ငရမန်ကာန်းလည်း ရွှေဖောင်တံခါးကို ဖွင့်၍ သာယာသောံအသံရှင် ငှက်ကို ကြည့်စဉ် ချောင်းနေသောငစဉ်က လေးနှင့်ပစ်ရာ၊ မျက်စိကိုမှန်၍ အသက်ဆုံးရလေသည်။ ထိုငစဉ်ကူးအရပ်တွင် ငရမန်ကာန်းဆုံးလျှင် သူ၏တပ်ပျက်လေသည်။ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပျူတို့၏ ပုဂံနိုင်ငံတော်ကြီး လည်း ပြိုကွဲခြင်းအန္တရာယ်မှ လွတ်ခဲ့လေသည်။ (ကျန်စစ်သားမင်း၊ စောလူးမင်း — လည်းရှု။)

www.burmeseclassic.com

ငရဲ။ ။ဤကမ္ဘာလောကဌ မိုတင်းနေထိုင်ကြသော လူမျိုးအသီးသီးတို့တွင်အဆုံးအမအသီးသီးရှိကြကုန်၏။ ထိုအဆုံးအမတို့ကို ယေဘုယျအားဖြင့် အခြေအမြစ်ရှာကြည့်လျှင်၊ ကောင်းသောအမှုကိုပြုသူတို့သည် ချမ်းသာ၏။ မကောင်းသောအမှုကို ပြုသူတို့သည် ဆင်းရဲ၏။ ကောင်းမှုပြုသူတို့သည် ချမ်းသာသောဘုံဌာန်စံရ၍၊ မကောင်းမှုပြုသူတို့ကား ဆင်းရဲသောဘုံဌာန်ခံရသည်။

ရှေး ဂရိလူမျိုးများ၏ အယူဝါဒတွင် သေသောသူတို့၏ တမလွန်ဘဝတည်ရာ ဌာနသည် ဟေးဒီးဖြစ် သည်ဟု၏။ နောင်မှပေါ် ပေါက်လာကြသော ခရစ်ယန်တို့က ထိုဟေးဒီး အားငရဲဘုံဟုယူဆကြ၏။ ယဟူဒီလူမျိုးများကမူ ငရဲကို ဂီဟင်းနာဟုခေါ် သည်။ ပါးရှင်းလူမျိုးတို့ ကိုးကွယ်သော ဇိုရိုအက်စတာ အယူဝါဒတွင်မူ ငရဲသည် အပြစ်ကျူးလွန်ဆုံးသူမ်းသူများကို ခေတ္တဒဏ်ခတ်ရာ ဘုံဖြစ်၍၊ နောက်ဆုံး ကယ်တင်ရှင်ကြီးပေါ် ထွက်လာသည့်အခါ၊ ငရဲပျောက်ပျက် သွားလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ခရစ်ယန်အယူဝါဒတွင် ငရဲဘုံသည် အပြစ်ကျူးလွန် ဆုံးသူမ်းသူများကို ခေတ္တဒဏ်ခတ်ရာ ဘုံဖြစ်၍၊ နောက်ဆုံး ကယ်တင်ရှင်ကြီးပေါ် ထွက်လာသည့်အခါ၊ ငရဲပျောက်ပျက် သွားလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ခရစ်ယန်အယူဝါဒတွင် ငရဲဘုံသည် အပြစ်ကျူးလွန် ဆုံးသူမ်းသူများ သွားရာဘုံဖြစ်၍၊ ငရဲသို့လားသူများမှာ လွတ်မြောက်ရာလမ်းမရှိခေါ်။ ခရစ်ယန်ငရဲတွင် မည်သို့မည်ပုံ ငရဲခံရသည်ကိုမူ ခရစ်ယန် ဂိုဏ်းများကဲ့ပြားသလောက်ယူဆပုံအမျိုးမျိုးကွဲပြားသည်။

ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် ခရစ်ယန်များကမူ ငရဲဘုံအပြင်၊ ပါဂါထရီခေါ် သော ဘုံ ရှိသေးကြောင်း၊ ထာဝရဘုရား သခင် အား ပစ်ပယ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ယုံကြည်အားထားလျက်နှင့်ပင် ပြစ်မှုအငယ်စားကျူးလွန်သူများသည် ကွယ်လွန်သော် အဆိုပါ ပါဂါထရီဘုံတွင် ပဌမအပြစ်ဒဏ်ခံရပြီးမှ၊ ကောင်းကင်ဘုံသို့ ရောက်နိုင်ကြောင်း၊ ပါဂါထရီဘုံတွင် ခံစားနေရခိုက်၊ လူ့ဘုံတွင်ကျန်ရစ်သူများက ဆုတောင်းခြင်း၊ ကွယ်လွန်သူအတွက် ဘုရားရှိခိုးခြင်း ပြုလုပ်ပါက အပြစ်ဒဏ်ခံစားရမှု လျော့ပါးကြောင်းဖြင့် ယုံကြည် ကြ၏။ ထို့အပြင် ခရစ်တော် မပေါ် ခင်ကကမ္ဘာတွင် နေ ထိုင် ခဲ့သူ လူများအနက်၊ သူတော်ကောင်းများသည် ကောင်းကင်ဘုံသို့ မဝင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း၊ ငရဲဘုံသို့မရောက်ဘဲ၊ ငရဲနှင့်မနီးမဝေး လင်းဖိုးခေါ် သောဘုံတွင် နေ ခဲ့ကြရကြောင်း၊ ခရစ်တော် သေခြင်းမှ ပြန်၍အသက်ရှင်ကာ ကောင်းကင်ဘုံသို့ တက်သောအခါမူ ထိုလင်းဖိုးဘုံ နေရသူများအား ကောင်းကင်ဘုံသို့ ကယ်တင် သွားကြောင်းဖြင့် လည်း ခရစ်ယန် ဝါဒပေါ် စ ခေတ်ဦးက ယုံကြည် ခဲ့ကြ သည်။ မွေး ခါစ သေသော ကလေးများ၊ ရေဖျန်း၍ ခရစ်ယန်သာသနာသို့ မသွင်းခင် သေဆုံးသော ကလေးများမှာ လည်း၊ ကောင်းကင်ဘုံ၏ ချမ်းသာခြင်း လည်းမရ၊ ဆင်းရဲညှဉ်းပန်းခြင်း လည်း မခံရသော လင်းဖိုးဘုံသို့ရောက်သည် ဟုယူဆ ခဲ့ကြသည်။ ဤအယူကိုပရင် ဂျီခရစ်ယန်ဂိုဏ်းသည်ယခုအထိလက်ခံကြ၏။

ခရစ် ၁၂၆၅ ခုနှစ်၌မူး၍ ၁၃၂၁ ခုနှစ်တွင်ကွယ်လွန်သော ဣတလီလူမျိုး ဒန်တီခေါ် ကဗျာဆရာတဦးက သူ၏ ဝိညာဉ်သည်ငရဲ၊ ပါဂါထရီနှင့် ကောင်းကင်ဘုံများသို့ အနှံ့အပြားလှည့်ပတ်ကြည့်ရှုခဲ့ကြောင်းကို ဣတလီဘာသာဖြင့် လက်ာစပ်၍ 'ဒီဗိုင်းကော်မဒီ' ခေါ် ကဗျာရှည်ကြီးကို ရေးသားခဲ့ရာ၊ ငရဲနှင့် ပါဂါထရီဘုံများကို စာဖတ်သူစိတ်စဲ့စေလောက်အောင် ဖော်ပြနိုင်သဖြင့် အလွန်နာမည်ကျော်ကြားသွားလေသည်။ နေမိဘုံခန်းပျို့နှင့် နှိုင်းရည်ဖတ်ရှုနိုင်ပေသည်။ သိုးဆောင်းစာပေတွင် ထိုဒန်တီ၏ကဗျာပါ ငရဲခန်း၊ ပါဂါထရီခန်းတို့မှ သရုပ်ဖော်အကွက်များကို အကြိမ်များစွာ ကိုးကား ဖော်ပြခြင်းများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုကဗျာရှည်ကြီးကို အနောက်နိုင်ငံ ဘာသာစကား အရပ်ရပ်များသို့ ပြန်ဆိုထားပေသည်။ (ဒန်တီ, အလီဂျာရီ — ရှု။)

ပုဒ္ဓသာသနာ အဆုံးအမ၌တည်ကြသောသူတို့က ငရဲဘုံကို ချမ်းသာမရှိ၊ ဆင်းရဲအတိပြီး သော အရပ်ဖြစ် သည်ဟုယူဆကြ၏။ ငရဲဟူသောဝေါဟာရမှာ အဘိဓမ္မာအလိုအားဖြင့် နိရိယဟူသော ပါဠိမှဆင်း သက် လာသည်ဟု ဆို၏။ ပုဂံကျောက်စာ၌ ဆိုဝ်ငြယ်ဟုရေး၏။ ဆိုးသော ငရဲဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ အတိဓမ္မာအလို ဘုံ ၃၁ တွင် ကာမ ၁၁ ဘုံဟုရှိ၏။ ထိုကာမဘုံတွင် အပါယ်လေးဘုံရှိ၏။ ထိုအပါယ်လေးဘုံတို့ကား ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ်ဘုံတို့ဖြစ်ကြ၏။ ယခုကျွန်ုပ်တို့လူအများနေရာ ဇမ္ဗူဒီပါတောင်ကျွန်း၏ အောက်ဆုံးအထပ်၌ ဆင်းရဲအတိပြီးသော အရပ်ကြီးရှစ်ပါးရှိသည်ဟု ဆို၏။ ယင်းကို ငရဲကြီးရှစ်ထပ်ဟုခေါ် ကြသည်။

၁၂၆၃ ခုနှစ်တွင် ဘီးလင်းမြို့နေ စစ်ကဲတော်ကြီး ဦးဋ္ဌေနော်စီရင်သော အာဒိကပ္ပ ကမ္ဘာဦးကျမ်း အလိုအားဖြင့် ငရဲဘုံတည်ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းမှာ ဤသို့တည်း။

'ကမ္ဘာတည်ဖြစ်ခြင်းနှင့်တပြိုင်နက်ဖြစ်သော အပါယ်ငရဲရှစ်ထပ်တို့၏ တည်ရာအရပ် အစောက်သည်ကား၊ အပေါ် ပဌမဖြစ်သော သိဋ္ဌိုင်းငရဲ၏တည်ရာဌာနသည်ကား ယူဇနာ ရှစ်ထောင့်ခြောက်ရာရှိ၏။ ယင်းအောက် ဒုတိယဖြစ်သော ကာလသုတ်ငရဲ တည်ရာဌာနသည်ကား ယူဇနာရှစ်ထောင့် ရှစ်ရာရှိ၏။ ယင်းအောက် တတိယဖြစ်သော သဏ်ဃာတငရဲ တည်ဌာနသည်ကား ယူဇနာကိုးထောင်ရှိ၏။ ယင်းအောက် စတုတ္ထငရဲဖြစ်သောရောရုဝ ငရဲတည်ရာဌာနသည်ကား ယူဇနာ ကိုးထောင့်နှစ်ရာရှိ၏။ ယင်းအောက် ပဉ္စမဖြစ်သော မဟာရောရုဝ ငရဲ တည်ရာဌာနသည်ကား ယူဇနာ ကိုးထောင့်လေးရာရှိ၏။ ယင်းအောက် ဆဋ္ဌဖြစ်သော တာပန ငရဲသည်ကား ယူဇနာ ကိုးထောင့်ခြောက်ရာရှိ၏။ ယင်းအောက် သတ္တမဖြစ်သော မဟာတာပန ငရဲတည်ရာဌာနသည်ကား ယူဇနာ ကိုးထောင့်ရှစ်ရာရှိ၏။ ယင်းအောက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဈာထလီလူမျိုးကဗျာဆရာဒန်တီ၏ 'ဒီဗိုင်းကော်မဒီ' ခေါ်ကဗျာမှ ငရဲခန်းကိုသရုပ်ဖော်ထားပုံ

အဋ္ဌမဖြစ်သော မဟာအဝီစိငရဲ တည်ရာဌာနသည်ကား ယူဇနာ တသောင်းရှိ၏။ ထိုငရဲတဘုံနှင့် တဘုံ အခြား အကွာ ယူဇနာ ခုနှစ်ရာစီချည်း နှင်နှင်ခြားကွာ၏။ ထိုငရဲရှစ်ထပ်တို့၌ တခဲနက်သံမြေခံကုန်၏။ နံရံလေးဖက်သည်လည်း တခဲနက်သံမြေပင်ကာရံလျက်ဖြစ်၏။ အထက်အပေါ်ကလည်းထို့အတူ တခဲနက်သံမြေ လွှမ်းမိုး၏။ ထိုငရဲရှစ်ထပ်နှင့် တပြိုင်နက်တည်ရာ အသူရကာယ်တို့သည် ဝေဟပ္ပိုလ်ပြဟ္မာ့ဘုံမှ၊ မိမိတို့ကုသိုလ်ကံကုန်သည်ဖြစ်၍၊ မိမိတို့ပြုခဲ့ဘူးသော ကုသိုလ်ကံ တိုက် တွန်း သဖြင့်၊ ကမ္မက္ခယစုတေ ခြင်းဖြင့်စုတေခဲ့ပြီးလျင်၊ မိမိတို့အကုသိုလ် ကံနှင့် လျော်သင့် ရာ၊ နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် ကာလ အခြား မရှိ၊ စုတိပဋိသန္ဓေဖြစ်၍၊ သိဋ္ဌိုင်း၊ ကာလသုတ်၊ သဃ်ာတ၊ ရောရှဝ၊ မဟာရောရှဝ၊ တာပန၊ မဟာတာပန၊ မဟာအဝီစိ , ဟူသောငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့၌ အသူရကာယ်ဖြစ်သော ငရဲသူတို့သည် ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ချည်းနှင် နှင် အသီး အသီး များ စွာ ဖြစ် ကြ ကုန် ၏။ ထိုနှင့်တပြိုင်နက် ဘုံနန်းဗိမာန်၊ ရေကန်ဥယျာဉ်၊ သစ်ပင်နွယ်ကြိမ်၊ တောအုံချုံမြက်၊ အိုင်အင်း တောင်ကမ်းနှင့်တကွ၊ ဓားလှံ၊ ခက်ရင်း၊ ရဲတင်းပုဆိန်၊ သံတံကျင်၊ သန်လျက်၊ သနတည်းဟူသော အသုံး အဆောင် မျိုး တို့သည် ဖြစ်ကြ ကုန်၏။ အဝန်းယူဇနာကိုးဆယ်၊ အစောက်ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသော တခဲနက်သံအိုးကင်းကြီးတခု၊ ယင်းသံအိုးကင်းကြီးတခုကို အဝန်းယူဇနာ သုံးဆယ်၊ အစောက်ယူဇနာတဆယ်၊ တခဲနက်ပြီးသော သံအိုးကင်းငယ် တဆယ့်ခြောက်လုံးစီ ရံလျက်၊ ငရဲကြီးတထပ် တထပ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုပြင် ထိုငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့တွင် တထပ်တထပ်မှာ ရှစ်မျက်နှာ၊ ရှစ်မျက်နှာတို့၌ အငယ်ဖြစ်သောဥဿဒ္ဒရက်ငရဲ၊ တမျက်နှာကို နှစ်လုံး နှစ်လုံးစီ၊ ယူဇနာတထောင့်ငါးရာစီ ခြားလျက်ရံ၍ ဖြစ်ကြကုန်၏။'

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့တွင် မည်သို့ပင်သတ်ဖြတ် ညှဉ်းဆဲသော်လည်း၊ ကံမကုန်သမျှအဖန်ဖန်အသက်ရှည်၍ ခံရသောငရဲကား၊ သိဋ္ဌိုင်းငရဲတည်း။ မည်းနက်သောတမျဉ်းကြိုးဖြင့် ချတိုင်း၍ သစ်ရွှေသကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး ခုတ်ရွှေ လှီးဖြတ်ခြင်းခံရသောငရဲကား ကာလသုတ်ငရဲတည်း။ သံတောင်သံခဲကြီးတို့ဖြင့် အဖန်ဖန် လှိမ့်မွှေကြိတ်ချေညှဉ်းဆဲခြင်းခံရသော ငရဲကား သဃ်ာတ ငရဲတည်း။ မီးတောက်မီးလျှံတို့ဖြင့် အဖန်ဖန် လောင်ကျွမ်းနှိပ်စက်ခံရ၍၊ ကျယ်လောင်စွာ အော်ဟစ်မြည်ကြွေးသောအသံရှိသည့်ငရဲကား ရောရှဝငရဲတည်း။ မီးခိုးမီးအုံတို့ဖြင့် ပိတ်ဖုံးနှိပ်စက်ခံရ၍၊ ကယ်ပါယူပါ ပြင်းစွာ အော်မြည်နေရသောငရဲကား၊ မဟာရောရှဝတည်း။ သံတံကျင်ကြီးတို့ဖြင့် ထိုးဖောက်ခြင်းကို ခံရ၍၊ တကိုယ်လုံးမီးလျှံစွဲအောင်သံတွေခဲထဲ၌ အမြဲကင်ဖုတ်ခံနေရသောငရဲကား တာပနငရဲတည်း။ အလျှံရဲပြောင်နေသော သံတောင်ကြီးပေါ်သို့ ရိုက်နှက် မောင်းတင်ခြင်းခံနေရ၍ မြေထက်၌ စိုက်ထောင်ထားသော လှံသွားများပေါ်သို့ ဦးခေါင်းပြောင်းပြန်ကျသောငရဲကားမဟာတာပနတည်း။ မီးလျှံနှင့် ငရဲသားပါ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့်အတူ အကြားမရှိပြည့်နှက်သော ငရဲကားမဟာအဝီစိငရဲတည်း။

ဒေဝဒူတသုတ်အရ၊ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တွင်၊ တထပ် တထပ်၌ လေးမျက်နှာစီရှိရာ၊ တမျက်နှာလျှင် ဥဿဒ္ဒရက်ငရဲငယ်ငါးမျိုးစီ ခြံရံနေရကား၊ ငရဲကြီးတထပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ငရဲငယ်ပေါင်း ၂၀ ရှိလေသည်။ ထိုငရဲငယ်ငါးမျိုးကား၊ ဂူထပုတိက ခေါ်ဘင်ပုတ်ငရဲ၊ ကုက္ကုလုဏ္ဍခေါ်ပြာပူငရဲ၊ သိမ္မလိခေါ်လက်ပံတောငရဲ၊ အသိပတ္တခေါ်သန်လျက်တောငရဲ၊ ခါရောဒကခေါ် ကြိမ်ပိုက်မြစ်ငရဲဟူလေသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ဘုရား၏ မဃဒေဝလက်ာစကားအရ တနည်းအားဖြင့် ငရဲငယ် ဆယ်ပါးရှိ၏။ ယင်းတို့ကား သားငါးတို့ကို ကျိုဘိသကဲ့သို့သော လောဟကုမ္ဘီခေါ် ကြေးနီအိုးငရဲ၊ သင်ဓုန်းဓားဦးဖျားကဲ့သို့ အဆူးရှိသောလက်ပံငရဲ၊ သန်လျက်ဖြင့်ဖြတ်သကဲ့သို့သော အသိခနငရဲ၊ ပွက်ပွက်လျှံဝေ၊ ကြေးနီရေဖြင့် လောင်းသကဲ့သို့သော တမ္ဗောဒကငရဲ၊ မီးကျီလျှံသို့ပူသော အယောဂုဋ္ဌငရဲ၊ သံမီးရောင်ထသော ကျောက်တောင်ကဲ့သို့သော သေလပဗ္ဗတငရဲ၊ ဆူပွက်သည့်မြစ်ချောင်းကဲ့သို့ သော ဘုသနဒီငရဲ၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ ချင်းအောင်အေးသော သီတနဒီငရဲ၊ ခွေးဘီလူးတို့ ကိုက်ခဲသော

www.burmeseclassic.com

ခွေးငရဲ၊ သွေးချောင်းစီးသောယန္တပါသာငရဲဟူသတည်း။

သိုးဆောင်းစာပေတွင် ဒန်တီ၏ ငရဲခန်းသည် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသကဲ့သို့ မြန်မာစာပေတွင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၀၀ ခန့်က ရှင်အဂ္ဂသမာဓိရေးသားသော နေမိငရဲခန်းပျှိသည် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားပေသည်။ ရှင်အဂ္ဂသမာဓိသည် နေမိဇာတ်တော်ကိုနိက္ခမခန်း (နေမိမဂ္ဆစိုးခန်း) ပျှိ၊ ငရဲခန်းပျှိ၊ ဘုံခန်းပျှိဟူ၍ သုံးပိုင်းခွဲကာ ပျှိသုံးစောင် စီရင်ခဲ့ရာ၊ ယင်းပျှိသုံးစောင်စလုံးသည် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင်ဥဒါန်းတွင် ရစ်ခဲ့ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ငရဲခန်းပျှိနှင့် ဘုံခန်းပျှိတို့ကို 'ငရဲခန်းကချောက်လွန်းသည်၊ ဘုံခန်းကမြှောက်လွန်းသည်' ဟုမြန်မာတို့ဆိုစမှတ်ပြုကြကုန်၏။ သို့သော် ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကား ငရဲခန်း၌ သတိသံဝေဂရကြစေ၍၊ ဘုံခန်း၌ ကောင်းမှုကုသိုလ်ဖြင့် ကောင်းမြတ်ရာသုဂတိသို့လားကြရန်ရည်သန်ရင်းဖြစ်လေရာ၊ အထူးသဖြင့်ငရဲခန်းကို ထိတ်လန့်၍ကြက်သီး မွေးညှင်း ထလောက်သော စကားတို့ဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။ ငရဲ၏ဒုက္ခကို လူတို့စိတ်၌ ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ပေါ်လေအောင်ဖွဲ့နွဲ့ရာ၌ 'မျက်ဆန်ခါတုတ် လေ၏တည်း၊' 'အရေခွာဆုတ် လေ၏တည်း၊' 'လွှေလွှေသတ်ပုတ် လေ၏တည်း၊' 'ဦးခေါင်းဖြတ်ခုတ်လေ၏တည်း၊' 'ဆင်းရဲ အလှေအလှောင်းတည်း၊' 'ကြွေးဟစ်ငိုကြ သောင်းသောင်းတည်း၊' ဟူသော သာမန်အရပ်သူ အရပ်သားတို့ အဓိပ္ပါယ် သိလွယ်မြင်လွယ်သော စကားတို့ကို သုံးနှုန်းထားလေရာ၊ လူ၏စိတ်ကို များစွာထိခိုက်စေလေသည်။ ယင်းသို့ သံဝေဂတရား ပွားများစေသောစိတ်ကို နှိုးဆွပြီးမှ၊

'ထွေထွေပြားပြား၊ မှတ်သားကုန်ပါ၊ လူတကာတို့၊ ဇရာမရဏ၊ အနိစ္စသည်၊ မြဲမတည်တည့်၊ လူ့ပြည်နတ်ရွာ၊ ဗြဟ္မာမလွတ်၊ ဖြစ်ပျက်တတ်၏။ လူနတ်ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့၊ ခန္ဓာဟူသည်၊ အတည်မရ၊ မရဏတည့်၊ ဒုက္ခရောက်မည်၊ အမှတ်တည်၍၊ ရွှေပြည်နိဗ္ဗာန်၊ ချမ်းသာမွန်သို့၊ အမှန်ရောက်ကြောင်း၊ ဘုန်းသစ်လောင်း၍၊ ကောင်းကောင်းကျင့်ကုန်ရာ၏တည်း။' ဟု သံသရာဝဋ္ဌဆင်းရဲ အပေါင်းမှ လွတ်ကင်းရာ လွတ်ကင်းကြောင်းကို ညွှန်ပြလေသည်။ (ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ — ရှ။)

ငရဲမီး။ ။မြန်မာ့အခေါ်အားဖြင့် ငရဲမီးသည် ဝတ္ထုပစ္စည်းများကိုစားနိုင်သော အက်ဆစ် များကိုဆိုလိုသည်။ အက်ဆစ်အမျိုးမျိုးရှိကြသော်လည်း ယင်းတို့အားလုံးကို ငရဲမီးဟူ၍ မခေါ်ကြပေ။ အထူးအားဖြင့် ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်၊ နိုက်ထရစ်အက်ဆစ်၊ ဟိုက်ဒရိုကလောရစ် အက်ဆစ်တို့သည် ဝတ္ထုပစ္စည်းများကိုစားနိုင်ကြသဖြင့် ယင်းတို့ကို ငရဲမီးဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။

နိုက်ထရစ်အက်ဆစ်သည် ကြေးနီ၊ သွပ်၊ သံ၊ ငွေသတ္တု၊ ပြဒါး ကဲ့သို့သော သတ္တုများကို စားနိုင်သည်။ ထိုပြင် နိုက်ထရစ်အက်ဆစ် တဆကို ဟိုက်ဒရိုကလောရစ်အက်ဆစ် ၃ ဆနှင့် ရောလိုက်လျှင် ရွှေ၊ ပလက်တီနမ်၊ တိုင်တေးနီယမ်၊ တန်တလမ်ကဲ့သို့သော အဖိုးတန်သတ္တုများကိုပင်လျှင် စားပစ်နိုင်သည်။ နိုက်ထရစ်အက်ဆစ်နှင့်ဟိုက်ဒရိုကလောရစ်အက်ဆစ်အရောကို လက်တင်ဘာသာအားဖြင့် အက်ကွာရီဂျီးယား ဟုခေါ်သည်။ ဟိုက်ဒရိုကလောရစ် အက်ဆစ်တမျိုးတည်းကလည်း ကြေးနီ၊ ငွေသတ္တု၊ သွပ်ကဲ့သို့သော သတ္တုများကို စားပစ်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ဟိုက်ဒရိုကလောရစ်အက်ဆစ်ကို ဂဟေဆက်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ ဗလောက် လုပ်သူများသည် လည်း ထိုအက်ဆစ်ကို များစွာအသုံးပြုကြလေသည်။

နိုက်ထရစ်အက်ဆစ်သည် သတ္တုများကိုသာ မဟုတ်သေး၊ အသားအရေနှင့်အသီးအနှံများကိုလည်း စားနိုင်ပေသည်။ ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်ကလည်း မက်ဂနီဇီယမ်၊ သွပ်၊ ခဲ၊ ကြေးနီ၊ ပြဒါး၊ ငွေကဲ့သို့သောသတ္တုများကို စားနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုငရဲမီးများကို စက်မှု လက်မှု လုပ်ငန်းများတွင် အမြောက်အမြားအသုံးပြုကြလေသည်။ မြန်မာ

မြန်မာပိုင်ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်ချက်ရုံ

ကမာရွတ်နှင့် ကြည့်မြင်ထိုင်အကြား လိုင်မြစ်ကမ်းပါးပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ တနေ့ လျှင် အက်ဆစ် ၁ တန် ကျော်မျှ ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ယင်းစက်ရုံကိုမြန်မာအမျိုးသား ဒေါက်တာအုန်းတင်က ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

www.burmeseclassic.com

အသီးပုရေတ်ပင်

အသီးရှည်ရေတ်ပင်

ရေတ်ကောင်းပင်။ ။ရေတ်ကောင်းပင်သည် သစ်ပင်များကို နှယ်၍ပေါက်တတ်သော နှယ်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ရက္ခပေဒအရ 'ပိုက်ပါနီဂရမ်' ဟုခေါ်ဆိုသည်။ အသီးကိုမရင့်မှည့်မီခူး၍ အခြောက်လှန်းပြီး ကြိတ်လျှင် ရေတ်ကောင်းအမည်းမှုန့်ကိုရသည်။ အသီးမည်သို့ကိုဖြစ်စေ၊ အသီးနက်အခွံခြောက်ကိုဖြစ်စေ ကြိတ်လျှင် ရေတ်ကောင်းအဖြူမှုန့်ကို ရသည်။

ရေတ်ကောင်းပင်၏ မူလပေါက်ရောက်ရာအရပ်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံမှတဆင့် ဂျာဗား ကျွန်း၊ ဆူမတြားကျွန်း၊ ဗော်ဥိုကျွန်း၊ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်း၊ မလွာယူကျွန်းဆွယ်၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံနှင့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုအစရှိသောအရပ်ဒေသများသို့ ရောက်သွားသည်။ ရေတ်ကောင်းအမြောက်အမြား တင်ပို့ရောင်းချသောအရပ်မှာ စင်္ကာပူမြို့ဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ်အခါက ဥရောပတိုက်သားကုန်သည်ကြီးများသည် ရေတ်ကောင်းကို စမဲအမွေးအကြိုင်အဖြစ် တန်ဖိုးထားကာ ယင်းကိုရလို၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ကုန်ကူးသန်းခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ ကုန်ကူးသန်းခဲ့ကြရာမှ ပေါ်တူဂီလူမျိုးတို့သည် ဥရောပတိုက်မှ အာဖရိကတိုက် တောင်ဖက်စွန်းကိုလှည့်ပတ်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနိုင်သောရေလမ်းခရီးကို တွေ့ရှိခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။

ပိတ်ချင်းခေါ် ရေတ်ကောင်းတမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ ရက္ခပေဒအမည်မှာ 'ပိုက်ပါလောင်ဂမ်' ဖြစ်၍ ရေတ်ဝေါဟာရ၌ သေနတ်ကျည်ဆန်၏ နောက်ပိတ်ယမ်းခွက်ကို လည်း ရေမီးဟုဆိုလိုသည်။ (ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်၊ နိုက်ထရစ်အက်ဆစ်၊ ဟိုက်ဒရိုကလောရစ်အက်ဆစ်—လည်းရှု။)

ရေတ်။ ။ရေတ်ပင်ကို ရက္ခပေဒအလိုအားဖြင့် 'ကက်ဆီကမ်းအန်နျူအမ်း' ဟုခေါ်သည်။ ရေတ်စေ့များကို ပြီလမှင့်နှံလအထိပျိုးခင်းများ၌ကြဲပေးရသည်။ စတုရန်း ၁၀ ပေတွင် ၎ရေတ်စေ့ ၅ အောင်စ ကြဲလျှင်သင့်၏။ အပင်ကလေးများထွက်လာ၍လေးလက်မခန့်မျှမြင့်လျှင် ပြောင်းရွှေ့၍ အတန်းလိုက်တပင်နှင့်တပင်ကို ၁၂ ပေခန့်ခြားကာစိုက်ပေးသင့်သည်။

မြေဩဇာကောင်းသောနေရာ၌ ရေတ်ပင်စိုက်ပျိုးလျှင် ဖြစ်ထွန်းသည်။ ဆောင်းတွင်းအတွက် မြေဩဇာထည့်ပေးပြီးသားဖြစ်လျှင် နောက်ထပ်ထည့်ပေးရန်မလိုချေ။ သို့ရာတွင် လွန်ခဲ့သည့်ခြောက်လအတွင်းမှာ မြေဩဇာမထည့်ရသေးလျှင် ရေတ်ပင်များကိုမစိုက်မီ မြေဩဇာထည့်ပေးသင့်သည်။ ရာသီဥတုခြောက်သွေ့နေပါက ၇ ရက်တပတ်လျှင် ရေလောင်းပေး သင့်သည်။ ပေါင်းသင်ပေးမှုအပင်များ သန်စွမ်းနိုင်သည်။

မိုးတွင်းနှင့်ဆောင်းတွင်းတွင်အသီးများရင့်မှည့်ကြသည်။ ရေတ်သီးသည် အရှည် ၁ လက်မနှင့် ၁½ လက်မခန့်ရှိသည်။ အတွင်း၌အစေ့ပြားကလေးအများရှိသည်။ ရေတ်သီးသည် အလွန်စပ်ပြီး သနပ်၊ လက်သုတ်စုံ စသည်တို့တွင် အနှံ့အရသာအတွက်အသုံးပြုကြသည်။ ရေတ်သည် ဆေးမျှားဖော်စပ်ဆွဲ၌လည်း အသုံးဝင်သည်။ ရေတ်ကာလီ၊ ရေတ်ဖရုံ၊ ရေတ်မိုးမျော်နှင့် ရေတ်ရွေအပ်ဟူ၍ရေတ်အမျိုးမျိုးရှိသည်။

ရေတ်ကောင်းရွက်နှင့်အသီးပုံ

www.burmeseclassic.com

ကောင်းအရှည်မျိုးဖြစ်လေသည်။ ပိတ်ချင်းကို ဘယဆေး ဖော်စပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်း၊ အာသံပြည်နယ်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် အများအပြားစိုက်ပျိုးကြသည်။

ငရုံ့။ ။ငရုံ့မျိုးတွင်ငရုံ့အောက်၊ ငရုံ့ဒိုင်း၊ ငရုံ့ခေါင်းတို၊ ငရုံ့ပနော်၊ အုံးမတို့ပါဝင်သည်။ ထိုငရုံ့မျိုးတို့သည် 'အိုဖီယိုဆီဖာလီဒေး' ငါးမျိုးရင်းတွင်ပါဝင်ကြ၏။ တမျိုးနှင့်တမျိုးပုံသဏ္ဌာန်ချင်းတူကြသော်လည်း အရောင်အဆင်းမှာမူကားကွဲပြားခြားနားကြသည်။ ကိုယ်အရှည် ၃ ပေ အထိရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌မြေပြန့်ရာအရပ်များတွင် ငရုံ့တို့ကိုတွေ့ရှိရသည်။

ငရုံ့ကိုယ်သည်ခပ်လုံးလုံးရှိ၍ အမြီးဖက်သို့ရှူးသွားသည်။ ခေါင်းသည်မြွေခေါင်းကဲ့သို့ပြားသည်။ အမြီးထိပ်သည် ဝိုင်း၏။ ကိုယ်ဘေးကြောင်းသည် ထင်ရှားပေါ်လွင်၏။ အညိုစင်းများနှင့်အကွက်များသည် တကိုယ်လုံး၌ထင်ရှားလျက်ရှိ၏။ ကျောဆူးတောင်နှင့် ဝမ်းဆူးတောင် တို့တွင် အဆူးများသည်တခုနှင့်တခုဆက်နေကြသည်။

ငရုံ့သည် ငပြေမကဲ့သို့ လေထဲမှ အောက်ဆီဂျင်ကိုတိုက်ရိုက်ရှူနိုင်၏။ စွတ်စိုသောကုန်းမြေ၌ ခရီး အတန်ဝေးဝေး သွားနိုင်၏။ ငရုံ့ကိုချက်ပြုတ်စားကြသည့်အပြင် ငပိ ငခြောက်လည်းလုပ်ကြသည်။

ငရှဉ်။ ။ငရှဉ်သည်ရှည်လျား၍ ချောသည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လိုက်လျှင် ငါးဟုမည်သူမှ မထင်ဘဲ၊ ရေမြွေတမျိုးဟု

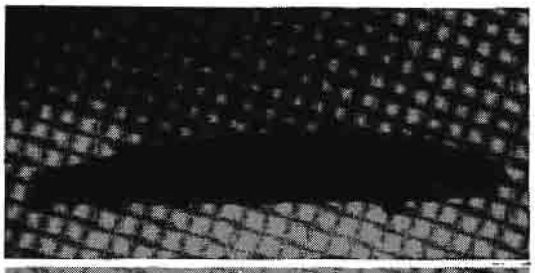

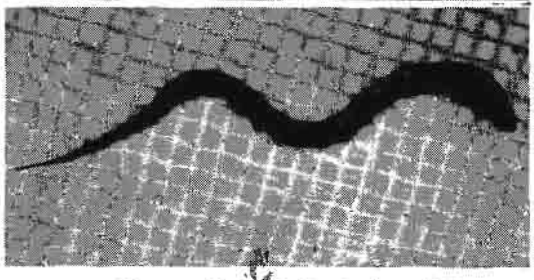

အထက်ပုံ။ ။ငခြောက်လုပ်ရန်အသုံးဝင်လှသည့်ငရုံ့

အောက်ပုံ။ ။မြွေနှင့်တူသော်လည်းရေချိုငါးမျိုးဝင်ဖြစ်သည့်ငရှဉ်

ထင်မှတ်မှားကြသည်။ ငရှဉ်သည်စင်စစ်ရေချိုငါးသာဖြစ်၍ ချောင်း၊ မြောင်း၊ အင်းအိုင်များမှာ ငရှဉ်တို့၏မူလနေရပ်များဖြစ်သည်။ ဆောင်းဦးပေါက်လာလျှင် ငရှဉ်တို့သည် မြစ်ချောင်းများမှ ပင်လယ်သို့ဆင်းလာကြသည်။ ယင်းသို့ဆင်းရာ၌ ညဖက်တွင် ခရီးပို၍ သွားကြသည်။ နေ့အခါတွင် တစုတအုပ်တည်းရေအောက်ရှိ ရွှံ့နွံထဲတွင်ပုန်းလျှိုး၍ နေလေ့ရှိကြသည်။ ညမှောင်စ အချိန်သို့ရောက်သည်နှင့် ခရီးဆက်သွားကြပြန်သည်။ ပင်လယ်သို့ရောက်သောအခါ ကမ်းခြေတလျှောက်တွင်သာမက ရေနက်သောနေရာများ၌လည်း ကျက်စားကြသည်။

ငရှဉ်တို့သည် ပင်လယ်ထဲတွင် ဥအုကြပြီး၊ ပင်လယ်ထဲမှာ ပင်သေကြေပျက်စီးကြသည်။ ငရှဉ်ဥများသည် အကာအကွယ်ကင်းလျက် ထိုမှဤမှမျောနေလေ့ရှိသည်။ ငရှဉ်ဥပေါင်းများစွာကို ပင်လယ်သတ္တဝါအမျိုးမျိုးက စားပစ်လိုက်ကြသည်။ ကျန်ရစ်သောဥများမှ အချိန်တန်သောအခါ ငရှဉ်ကလေးများပေါက်လာကြသည်။

ငရှဉ်ကလေးများသည် ဥမှပေါက်လာသည့်အခါတွင်သေးငယ်ပြီး၊ ပြားသောပုံသဏ္ဌာန်ရှိကြသည်။ ပဌမ နှစ်လခန့်တွင် ငရှဉ်ကလေးသည် ၃ လက်မခန့်ရှိသည်။ ထိုနောက်အနည်းငယ်မျှပြန်၍ ငယ်သွားကြသည်။ အရောင်လည်း အညိုရောင်သို့ ပြောင်းသွားသည်။ ထိုအခါမှ ငရှဉ်နှင့်ပုံပန်းသဏ္ဌာန် တူလာတော့သည်။ သာမန်ငရှဉ်၌ ကျဉ်းမြောင်းသောဦးခေါင်း၊ တိုသောမေးရိုးနှင့် ရှည်လျားသောကိုယ်ရှိသည်။ လည်မျိုနားတွင်လည်း ဆူးတောင် ၂ ခုပါရှိသည်။ ထိုဆူးတောင် ၂ ခု အပြင် နောက်ကျောအလယ် အမြီးနားတဝိုက်လောက်ဆီမှ အစာအိမ် အလယ်ပိုင်း လောက်အထိ တဆက်တည်းဖြစ်နေသော ဆူးတောင်တမျိုးသည်လည်း ရှိသေးသည်။

ငရှဉ်ငယ်သည် ငရှဉ်ကြီးအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားသည် နှင့်တပြိုင်နက်ရေချိုရပ်များသို့စတင်ခရီးထွက်တော့သည်။ ရေချိုဒေသများဖြစ်သည့် ချောင်းမြောင်း၊ အင်းအိုင်တို့သို့ ရောက်လျှင် ငရှဉ်သည်ထပ်မံကြီးထွားလာသည်။ ပင်လယ်မှ ရေချိုဒေသသို့ခရီးထွက်ရာတွင် လမ်းခရီး၌မကျော်ဖြတ်နိုင်သော ရေတံခွန်၊ ချောက်စသည်တို့နှင့်တွေ့လျှင် ငရှဉ်သည် ရေထဲမှထွက်လာကာ မြက်စိုများရှိရာအရပ်ကို ကျော်ဖြတ်၍ အလိုရှိသော ချောင်းမြောင်းများ ရှိရာ အရပ်သို့ အရောက်သွားလေ့ရှိသည်ဟုအဆိုရှိလေသည်။

ငရှဉ်တို့သည် အစုအအုပ်နှင့်ချီ၍ တနေရာမှ တနေရာသို့ သွားတတ်သဖြင့် အစုလိုက် အအုပ်လိုက် ဖမ်းဆီးရမိရန် များစွာလွယ်ကူသည်။ ရိုးရိုးငရှဉ်မှာ အလျား ၂ ပေမှ ၃ ပေ အထိရှိသည်။ ပင်လယ်ထဲ၌နေသော ငရှဉ်ကြီးများမှာ ၆ ပေကျော်အထိရှည်လျားသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မာနိုင်ငံ၌ တွေ့ရသောငရှဉ်မျိုးတို့မှာ ငရှဉ် (အမ်ဖီနပ်ကုချိယား)၊ ငမြီးထောင် (အင်ဂွီလားဗင်ဂလန်ဆစ်)၊ ငရှည်ကျား (အင်ဂွီလားဗိုင်ကာလာ) ဖြစ်ကြသည်။ ပဌမနှစ်မျိုးသည် ရေချိုငရှဉ်မျိုးဖြစ်၍ တတိယအမျိုးမှာ ပင်လယ်ငရှဉ်မျိုးဖြစ်သည်။ ငရှဉ်အသားမှာ အရသာရှိ၏။ မြန်မာတို့သည်ငရှဉ်ကိုကင်၍ငုင်း၊ ချက်၍ငုင်းစားကြသည်။

မြိတ်မြို့အနီးပင်လယ်ပြင်မှဖမ်းဆီးရမိသောငလိပ်ကျောက်

ငလိပ်ကျောက်။ ။ငလိပ်ကျောက်သည် ငမန်းနှင့်အတူမျိုးစဉ်တခုတည်းဝင်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ငမန်းနှင့်အသွင်တွဲ၏။ ကိုယ်ရောခေါင်းပါပြားရုံမက ရင်ဆူးတောင် များသည်လည်းပြားပြီး ဘေးတဖက်တချက်သို့ ကားထွက်နေသည်။ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်ငလိပ်ကျောက်သည် ကစားစရာရှန်နှင့်သော်ငုင်း၊ ယပ်တောင်နှင့်သော်ငုင်းတူ၏။ အခြားငန်းများနှင့်မတူသောထူးခြားချက်မှာ ယင်း၌ကျာပွတ်နှင့်တူသည့်အမြီးပါရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကိုလိပ်ကျောက်မြီးထူခေါ်သည်။ ကျောဆူးတောင်သည်အမြီးရင်းနားတွင်ရှိ၍ ဆိုဆူးတောင် အလျှင်းမရှိချေ။ လိပ်ကျောက်မျိုးဝင်ကြပ်သော လိပ်ကျောက်တံခွန်၏ အမြီး၌ ရန်သူကိုပြင်းထန်စွာ အဆိပ်တက်အောင် ထိုးနိုင်သော လိပ်ကျောက်ဆူးရိုးအချောင်းဖြစ်စေ၊ နှစ်ချောင်းဖြစ်စေပါရှိသည်။ လိပ်ကျောက်ဆူးကို မြန်မာတို့ဆေးဖော်ရန်အသုံးပြုကြ၏။

လိပ်ကျောက်မျိုးတွင် လိပ်ကျောက်တံခွန်၊ လိပ်ကျောက်တင်မဲ၊ လိပ်ကျောက်နှာမောင်းတို၊ လိပ်ကျောက်ထမင်းနဲ့၊ လိပ်ကျောက်စွန်၊ လိပ်ကျောက်စွန်မောင်ရှင်၊ လိပ်ကျောက်စွန်မီးသောက် တို့ပါဝင်ကြသည်။

လျှပ်စစ် လိပ်ကျောက် ဟူသော လိပ်ကျောက်မျိုး၏ထူးခြားချက်မှာ ရန်သူကိုသော်ငုင်း၊ စားမည့် သားကောင်ကိုသော်ငုင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်လိုက်သွားအောင်ပြုနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်လိပ်ကျောက်မှလွှတ်သောလျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် လူတယောက်ကိုပင်သေစေနိုင်လောက်သည်။

ငလျင်တိုင်းကရိယာ။ ။ဆီဆမိုဂရပ်ခေါ် ငလျင်တိုင်းကရိယာဆိုသည်မှာ မြေငလျင်လှုပ်ခြင်းကို တိုင်းတာသော ကရိယာဖြစ်၏။ ဤကရိယာကိုအသုံးပြု၍ ငလျင်မည်သည့်အချိန်၌လှုပ်သည်၊ မည်သည့်နေရာ၌လှုပ်သည်၊ မည်မျှပြင်းထန်စွာလှုပ်သည် တို့ကို သိရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုကရိယာသည် မြေငလျင်လှုပ်သည့်နေရာနှင့် ခရီးမိုင်ပေါင်းများစွာကွာဝေးစေကာမူ မည်သည့်အရပ်တွင်စတင်၍ ငလျင်လှုပ်ကြောင်းကို အတိအကျပြသနိုင်ပေသည်။ ရှေးအကျဆုံး ငလျင်တိုင်းကရိယာသည် အေဒီ ၁၃၂ ခုနှစ်က ချန်ဟိန်းဆိုသူတရုပ်ပညာရှိကြီးတီထွင်သော ကရိယာဖြစ်သည်။ ထိုကရိယာတွင် ချိန်သီးတခုပါရှိ၍ ထိုချိန်သီးကို အရပ်ရှစ်မျက်နှာသို့လှုပ်ရှား နိုင်စေရန် လမ်းကြောင်းများ လုပ်ထား၏။ ထိုလမ်းကြောင်းများပေါ်တွင် သတ္တုလုံးများတင်ထား၏။ ချိန်သီးက လာ၍ရိုက်သောအခါ ထိုသတ္တုလုံးတို့သည် အောက်ခံခွက်ထဲသို့ သူ့လမ်းကြောင်းအတိုင်းကျဆင်းကုန်၏။ ဤသို့ဖြင့် ငလျင်လှုပ်သောအရပ်မျက်နှာကို သိနိုင်အောင်စီမံထားလေသည်။

ငလျင်တိုင်းကရိယာ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ယင်းတို့၏အခြေခံသဘောမှာ ချိန်သီး၏ သဘောမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ငလျင်တိုင်းကရိယာတွင် ဘောင်နှင့်ချိန်သီးပါရှိ၏။ ချိန်သီးကို

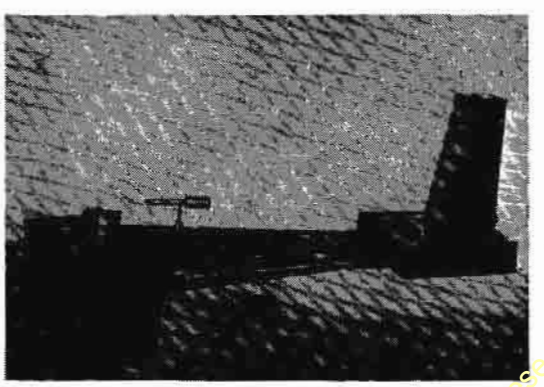

ဆီဆမိုဂရပ်ခေါ် ငလျင်တိုင်းကရိယာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လျော်ထိုင်းကရိယာအတွင်းရှိ အရေးပါသောအစိတ်အပိုင်းများ

ဘောင်တွင် တွဲလောင်းဆွဲထား သည်။ လျော်လှုပ်သော အခါ ဘောင်သာလျော်လှုပ်ရှား၍ ချိန်သီးမှာမူမလှုပ်ရှားဘဲ တည်ရှိနိုင်၏။ ချိန်သီးထိပ်တွင်ခြစ်တံတခုတပ်ထား၍ ထိုခြစ်တံသည် မြေကြီးနှင့်အတူလိုက်၍ လှုပ်နေသောစက္ကူပေါ်၌ မျဉ်းကောက်ကိုထင်စေ၏။ စက္ကူသည် ဘီးလုံးပေါ်တွင် ရစ်ပတ်လျက်ရှိသည်။ ထိုဘီးလုံးသည့် လည်ပတ်နိုင်၍ ရွေ့သို့လည်းရွေ့ရှားနိုင်၏။ ဤသို့ဖြင့် ခြစ်တံသည် စက္ကူပေါ်၌ မျဉ်းကြောင်းကို အဆက်မပြတ် ထင်စေနိုင်သည်။

ပို၍ကောင်းမွန်သော အမှတ် အသားများကို ရရှိစေရန် ရိုးရိုးစက္ကူကိုမသုံးဘဲ ဓာတ်ပုံကူးစက္ကူကို အသုံးပြုရသည်။ ခြစ်တံအစား ကြည့်မှန်မှ ရောင်ပြန်ဟပ်သော အလင်းရောင်ကို အသုံးပြုသည်။ ထိုပြင် ကြည့်မှန်ကို ချိန်သီးတွင်တိုက်ရိုက်မတပ်ဆင်ဘဲ၊ လှုပ်ရှားမှုကို အကြီးချဲ့ပေးနိုင်သော မောင်းတံများတွင် တပ်ဆင်ထား၏။ ဤသို့ဖြင့် သာမန်မသိရှိနိုင်သော လှုပ်ရှားမှုများကိုပင် အကြီးချဲ့၍ သိရှိနိုင်ပေသည်။ ယခုအခါ လျော်တိုင်းကရိယာများကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် စီမံထားရာ လျော်လှုပ်ခြင်းကို ပို၍တိကျအောင် တိုင်းတာယူနိုင်ကြပေပြီ။

လျော်လှုပ်ခြင်း။ ။လျော်လှုပ်ခြင်းသည် ကမ္ဘာမြေပြင်တုန်ခြင်း ခါခြင်းဖြစ် သည်။ မီးရထား နှင့် လေးလံသော ယာဉ်များ သွားလာသောအခါ အနီးအနား ကမြေပြင်သည် တုန်သွားတတ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့တုန်ခြင်းကို လျော်လှုပ်သည်ဟု မဆိုပေ။ ခရီးဝေးလံစွာ ပျံနှံ့သွားသော သဘာဝအလျောက် မြေကြီးလှုပ်ရှားမှုမျိုးကို သာလျော်လျော်ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ကမ္ဘာမြေ၏ အပေါ်ယံတွင် ကျောက်ထပ်ကျောက်လွှာများရှိကြသည်။ ထိုကျောက်ထပ်ကျောက်လွှာတို့သည် တခုကိုတခုအားကြီးကြီးဖြင့်ဖိကြတိုက်ကြသောအခါကွဲပြုတ်ကုန်ကြသည်။ ယင်းသို့ကျောက်တို့ကွဲပြုတ်ရာမှ ဖြစ်ပေါ် သောတုန်ခါမှုသည် ခရီးမိုင်ထောင်ပေါင်းများစွာသို့ ပျံနှံ့သွားနိုင်သည်။ လျော်လှုပ်ရှားခြင်းသည် မီးတောင် ပေါက်ကွဲ လှုပ်ရှားခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော် မီးတောင်ပေါက်ကွဲခြင်းမှာ သေးငယ်သောအကြောင်း တခုသာလျှင် ဖြစ်၏။ (မီးတောင် — ရှု။)

လျော်လှုပ်သောအခါ လျော်လိုင်းများဖြစ်ပေါ် လေသည်။ ထိုလျော်လိုင်းများသည် ကျောက်ထုလွှာတွင် အမြန်နှုန်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်သို့ ပျံနှံ့သွားကြသည်။ ရပ်ဝေးသို့ ပဌမဦးဆုံးရောက်သော လိုင်းသည် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ အလယ်ဗဟိုသို့ ကွေ့ကောက်၍ ဆင်းသောလိုင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာမြေကြီး၏ အလယ်ဗဟိုတွင် ကျောက်ထုများ သဖြင့် လျော်လိုင်းသည် ထိုဒေသ၌ ပို၍လျင်မြန်စွာ သွားနိုင်၏။ ထိုလျော်လိုင်းကို သုံးမျိုးခွဲထားသည်။ ပဌမလိုင်းမျိုးသည် လိုင်းသွားရာလမ်းတွင် အလျားလိုက်တုန်ခါ၍ သွားသည်။ ထိုလိုင်းကြောင့် မြေကြီးထဲက ကျောက်တို့သည် လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ကိုင်ထားသော သားရေကြိုးကို အလယ်မှရိုက်ပေးလိုက်သောအခါ တုန်ခါသကဲ့သို့ တုန်ခါ ကြသည်။ ထိုလိုင်း၏အမြန်မှာ တစက္ကန့်လျှင် ၅ မိုင်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယလိုင်းမျိုးမှာ လိုင်းသွားရာလမ်းကို ကန့်လန့်ဖြတ်တုန်ခါ၍သွား၏။ ထိုလိုင်းကြောင့် ကျောက်တို့သည် သားရေကြိုးကို မရိုက်ဘဲ လိမ်ပေးလိုက်သောအခါ တုန်ခါသကဲ့သို့ တုန်ခါကြသည်။ ထိုလိုင်း၏အမြန်မှာ တစက္ကန့်လျှင် ၃ မိုင်မျှရှိ၏။ တတိယလိုင်းမျိုးမှာ ကမ္ဘာမြေပြင်၌သွားသော လိုင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုလိုင်းမျိုးသည် ရေထဲ၌ ခဲတလုံးချလိုက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ် သော လိုင်းများနှင့်တူသည်။ ယင်း၏အမြန်မှာ တစက္ကန့်လျှင် ၂ မိုင်မျှရှိ၏။ အဓိကအားဖြင့် လျော်ကြောင့် ပျက်စီးမှုများသည် ထိုတတိယလိုင်းမျိုးကြောင့်ဖြစ်သည်။

သမုဒ္ဒရာအောက်တွင် လှုပ်သောလျော်များလည်းရှိသည်။ ထိုလျော်မျိုးကို ဂျပန်လူမျိုး လျော်ပါရဂူများက ဆုနာမီဟု ခေါ်ကြ၏။ ထိုရေအောက်လျော်များကြောင့် အမြင့်ပေပေါင်း ၄၀ မျှရှိသော လိုင်းလုံးကြီးများ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုလိုင်းကြီးများသည် ကုန်းပေါ် သို့တက်၍ အဆောက်အအုံများနှင့် အသက်ပေါင်းများစွာကို ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်သည်။

လျော်လှုပ်ခြင်း အကြောင်းရပ်များကို လေ့လာသော ပညာကို ဆီဆမိုလိုဂျီ ဟုခေါ် သည်။ လျော်ကိုတိုင်းသော ကရိယာကို ဆီဆမိုဂရပ်ဟုခေါ် သည်။ (လျော်တိုင်းကရိယာ —ရှု။) ထိုလျော်တိုင်းကရိယာကို ကမ္ဘာ့ရေပြင်ရပ်တွင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထား၍ တနှစ်အတွင်း နေ့စဉ်လှုပ်ရှားသော ငလျင်များကို မှတ်သားနိုင်၏။ ကမ္ဘာမြေကြီးသည် ဘယ်သော အခါမှ တည်ငြိမ်ခြင်းမရှိဘဲအမြဲပြောင်းလဲလျက်ရှိသဖြင့် နေ့စဉ်လိုပင် ငလျင်လှုပ်ရှားခြင်းရှိ၏။ အချို့ငလျင်မှာ အားပျော့လွန်းသဖြင့် အလွန်တရာသိမ်မွေ့သော ကရိယာဖြင့်သာ တိုင်းတာနိုင်ပေသည်။ အချို့ငလျင်မှာမူ ပြင်းထန်လှသဖြင့် အသက်အိုးအိမ်များစွာဆုံးရှုံး ပျက်စီးကြရသည်။

ငလျင်လှုပ်သဖြင့် ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်သည် ပြောင်းလဲသွားနိုင်၏။ ငလျင်ကြောင့် အချို့ဒေသများတွင် ပပ်ကြားအက်ကြောင်းကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အချို့ဒေသတွင် အဆောက်အအုံများ ပြိုကျ၍ မီးအကြီးအကျယ်လောင်၏။ ပင်လယ်ကမ်းစပ်ရှိ ဒေသတို့တွင် ပင်လယ်မှလှိုင်းလုံးကြီးများ တက်လာ၍ လွှမ်းမိုးသွား၏။ အချို့ဒေသတွင် ရှိရင်းစွဲအင်းအိုင်များ ပျောက်၍ အင်းအိုင်သစ်များဖြစ်ပေါ်၏။ အချို့ဒေသတွင် မြေမျက်နှာပြင် ကျွုံဝင်သွား၏။ အချို့ဒေသတို့တွင် မြစ်စီးကြောင်း၊ ရေခဲမြစ်စီးကြောင်း များ ပြောင်းလဲသွားကြ၏။

ငလျင်အများဆုံး လှုပ်လေ့ရှိသောဒေသများမှာ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်၊ အာရှတိုက်တောင်ပိုင်း၊ မြေထဲပင်လယ်ဒေသတဝိုက်တို့ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ၌ငလျင်အကြီးအကျယ်လှုပ်၍ အပျက်အစီး အသေအပျောက်များခဲ့သောဒေသအချို့မှာ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံ၊ လစ္စဗွန်းမြို့၊ (ခရစ် ၁၇၅၅ ခုနှစ်)၊ တရုပ်နိုင်ငံ၊ ကန်ဆုနယ် (ခရစ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်)၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ တိုကျိုမြို့ (ခရစ် ၁၉၂၃ ခုနှစ်)၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ကွက်တာမြို့ (ခရစ် ၁၉၃၅ ခုနှစ်)၊ ဣတလီနိုင်ငံ မက်ဆီနာမြို့ (ခရစ် ၁၉၀၈ ခုနှစ်) တို့ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ငလျင်ကြောင့်အိုးအိမ်အဆောက်အအုံများနှင့် စေတီပုထိုးများပင် ပျက်စီးခဲ့ရဘူးလေသည်။ အင်းဝမြို့တွင် ခရစ် ၁၈၃၉ ခုနှစ်မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့က ငလျင်ကြောင့် မင်းကွန်းစေတီတော်ကြီးပျက်စီးခဲ့ရသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ဇွန်လိုင်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ပဲခူးမြို့၌ ငလျင်ကြောင့် ရွှေမော်ဓောဘုရားကြီး ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ တဖန် ပဲခူးမြို့၌ ပင် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့၌ ငလျင်လှုပ်ပြန်ရာ လူပေါင်း ၅၀၀ နှင့် အဆောက်အအုံပေါင်း မြောက်မြားစွာ ပျက်စီးခဲ့ရ၏။ ထိုငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ရန်ကုန်မြို့၌လည်း အဆောက်အအုံများ ပျက်စီး၍ လူအသေအပျောက်ပင် ရှိခဲ့ဘူးလေသည်။

ငဝဲရောင်။ ။ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ငဝဲရောင်ကို 'ဆူဒို ဆီအင်နာ ဒိုင်အာကင်သပ်' ဟု ခေါ်သည်။ ငဝဲရောင်ကို တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်းနှင့် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်၌ တွေ့ရသည်။ ငဝဲရောင်၏နှာတံမှာ အနည်းငယ်ပွ၏။ နှာတံအရင်းတွင် အပေါက်ကလေး ၃ ခုပါရှိ၏။ ထိုအပြင် အောက်မေးရိုးအောက်ဖက်တွင်လည်း အပေါက်ကလေး ၅ ခုပါရှိ၏။ အမြီးဆူးတောင်သည် သပ်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ ထိုငါးအရောင်မှာ ညိုမှိုင်းမှိုင်းဖြစ်၍ ကျောဖက်တွင်ငွေရောင်ရှိသည်။ ဆူးတောင်များ၌ ရွှေရောင်ရှိသည်။ ငဝဲရောင်ကလေးများတွင် အရောင်အမျိုးမျိုးရှိ၍ ထောင်လိုက်အစင်း

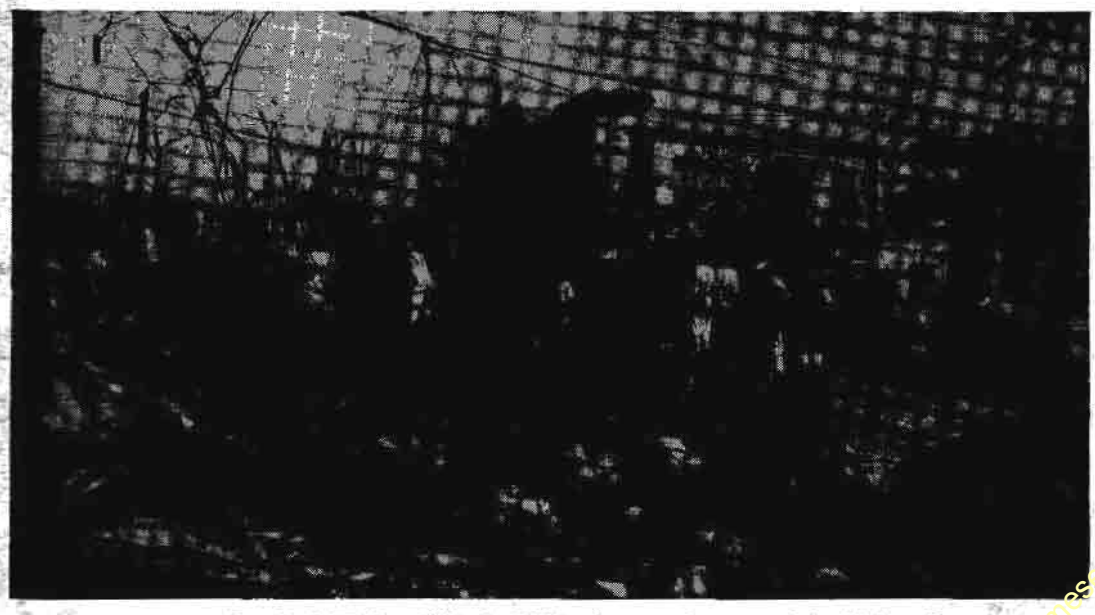

၁၉၂၃ ခုနှစ်ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့ကြီးတွင် အဆောက်အအုံများ ဤသို့ပျက်စီးခဲ့ရသည်။

www.burmeseclassic.com

များလည်း ပါရှိတတ်သည်။ ဝဲရောင်အကောင်ကြီးများသည် အရှည် ၅ ပေအထိကြီးထွားကြသည်။

ဝဲရောင်မှ ငါးစည်ဖောင်းကော် ရရှိသည်။ ပုတ်သင်၊ ငါးစားဖား၊ ကျောက်ငရုံတို့သည် ဝဲရောင်နှင့်မျိုးချင်းနှယ်သော ငါးများဖြစ်ကြသည်။

ဝက်။ ။ဝက်သည် ကကတစ်မျိုးတွင်ပါဝင်၍ မျိုးရင်းအမည်မှာ 'ပါစီဒေး' ဖြစ်သည်။ ထိုငါးကိုယ်သည် အနည်းငယ်ရှည်၍ ပြားသည်။ ပါးဟက်ပေါက်မှာကျယ်သည်။ မျက်စိသည် ဦးခေါင်းဘေးဖက်တွင် ရှိသည်။ မေးရိုး၌ သွားများရှိသည်။ ကျောဆူးတောင် ၂ ချောင်းပါသည်။ ကိုယ်မှာ အကြေးများဖုံးလျက်ရှိသည်။ ဝက်နှင့် မျိုးချင်းနီးစပ်သော ငါးများမှာ ဝက်ပန်းနီ၊ ဝက်စပ်နှင့် ဇင်စပ်များဖြစ်ကြသည်။

သေလဲထိုး။ ။သေလဲထိုးသည် သိုင်းမျိုးတွင် ပါဝင်၏။ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ထိုငါးကို 'လက်ပီဒိုကက်ဖဲလပ် (စ)

(အထက်) ကကတစ်ငါးမျိုးဝင်ဖြစ်သောဝက်

(အလယ်) ရေချိရေငန် ၂ ရပ်လုံးတွင်နေနိုင်သည့်သေလောက်

(အောက်) အရိုးများသော်လည်းအရသာရှိသောသိုင်း

ဗတ်မိုရီ' ဟု ခေါ်သည်။ ငါးအကောင်မှာ သေးသည်။ မြေထိုး အသေးစားနှင့် တူသည်။ အရောင်မှာညိုသည်။ သဲထဲထိုး၍နေတတ်သည်။ သေလဲထိုးအကောင်ရှင်များကို အုန်းနို့သို့မဟုတ် နွားနို့ထဲထည့်၍ သေကုန်ပြီးမှချက်စားလျှင် ပို၍အရသာထူးသည် ဟုဆိုသည်။

သေလောက်။ ။သေလောက်ကို ပါဏဗေဒအမည်ဖြင့် 'ဟီလဆာအလီရှား' ဟု ခေါ်သည်။ အရသာရှိသောငါးအဖြစ် အသိများသည်။ ရေချိရေငန်နှစ်ရပ်လုံးတွင်နေနိုင်သည်။ မိုးတွင်းအခါ၌ ဥအုရန် ပင်လယ်မှ မြစ်ထဲသို့ဆန်တက်လာလေ့ရှိသည်။ အုပြီးသေလောက်သည် ကြုံလိုသွားကာ အရသာပျက်သွားတတ်သည်။ သေလောက်၏ ကိုယ်သည် ပြား၍ ပြက်အနည်းငယ်ကျယ်သည်။ ကျောဆူးတောင် အထက်နားသည် အလယ်၌ခွက်နေ၏။ အမြီးခွသည် စောက်နက်၍ အဖျားနှစ်ခုသည် ဘေးသို့ကားထွက်နေသည်။ အကြေးများသည် ခေါင်းမှအမြီးတိုင်အောင် ညီညီညာညာရှိကြသည်။ အရောင်မှာ ရွှေရောင်သန်းလျက်ရှိ၍ တခါတရံ ကန့်လန့်အမည်းစင်းများ ထင်နေတတ်သည်။ အထူးသဖြင့် သေလောက်ငယ်များတွင် ကျောပိုင်း၌ ကန့်လန့် အမည်းစင်းများ ပါလေ့ရှိသည်။ ကိုယ်ရှည် ၁ ပေမှ ၁½ ပေအထိရှိတတ်၏။ သေလောက်ကို ဟင်းလျာအဖြစ် သုံးကြရုံမက ပေါဆားနယ်အဖြစ်လည်း သုံးကြသည်။

သိုင်း။ ။သိုင်းသည် အရိုးများသော်လည်း အရသာရှိသောရေချိငါးဖြစ်သည်။ ပါဏဗေဒအရ 'ကက်တလာ ကက်တလာ' ဟု ခေါ်သည်။ ဦးခေါင်းအနည်းငယ်ကြီး၍ ကိုယ်လုံးမှာ မူအနည်းငယ်ပြားသည်။ အမြီးခွစောက်နက်သည်။ ပါးစပ်ပေါက်ကျယ်၍ အောက်မေးရိုး ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ အောက်နှုတ်ခမ်းသည် အပြင်သို့လန်ထွက်နေ၏။ အထက်နှုတ်ခမ်းမရှိ။ နှုတ်ခမ်းမွေးလည်း မပါချေ။ သိုင်း၏အရောင်သည် ကျောပိုင်းတွင် မွဲပြာရောင်ဖြစ်ပြီး ဘေးဖက်တွင် ငွေရောင်ပေါက်နေ၏။ ဝမ်းပိုက်ပိုင်းသည် ဖြူ၏။ ဆူးတောင်များသည် မည်းနက်၏။ ဝမ်းပိုက်ပိုင်းမှအပ အခြားနေရာရှိ အကြေးများတွင် အလယ်၌ ပန်းရောင်သော်၎င်း၊ ကြေးနီရောင်သော်၎င်း ပေါက်နေတတ်သည်။ သိုင်းသည် ကိုယ်အရှည် ၄ ပေခန့်အထိရှိ၍ အလေးချိန် ၂၂ ပိသာခန့် အထိစီးသည်။

သိုင်းချောင်းမြို့။ ။ပုသိမ်ခရိုင် သိုင်းချောင်းမြို့သည် ပုသိမ်မြို့မှအရှေ့မြောက်ဖက် ၄၈ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသော ဝန်မြစ်၏ အရှေ့ဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိသည်။ မြို့နယ်မှာ ၃၄၅ စတုရန်းမိုင်ကျယ်ဝန်းသည်။

www.burmeseclassic.com

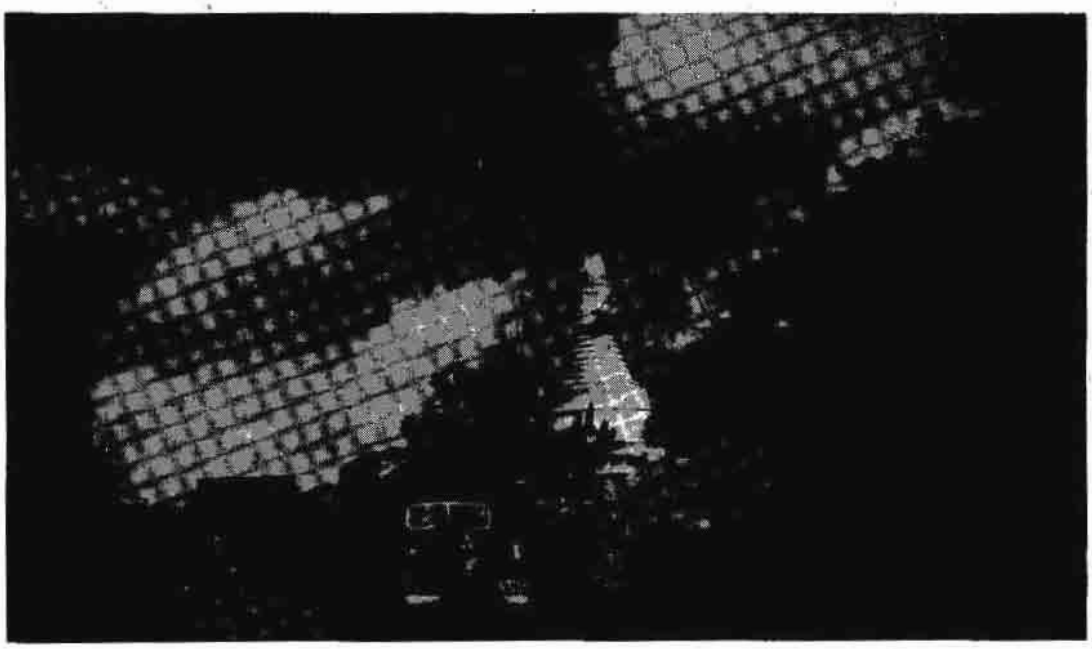

ငသိုင်းချောင်းမြို့၊ ရှေ့တောင်တန်းရပ်ကွက်ရှိစေတီနှင့်ကားလမ်းကို ဤသို့တွေ့မြင်ရသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၈,၁၃၂ ယောက်ခန့်ဖြစ်၍ များသောအားဖြင့်ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ မြန်မာများဖြစ်ကြ၏။ ငသိုင်းချောင်းမြို့တည်ရာအရပ်မှာ မြေနိမ့်ပိုင်းဖြစ်၍ မိုးရာသီတွင် မြစ်ရေလျှံတက်ခြင်းဘေးမှ ကာကွယ်ရန် မြင့်မားသော တာများပြုလုပ်၍ ထားကြရသည်။ တာအချို့သည် မြို့တွင်းသို့ပင် ဖြတ်သန်းလျက်ရှိသဖြင့် တာကြီးတန်း ဟူသောရပ်ကွက်ပင်ရှိသည်။ တာတန်းသည် ငဝန်မြစ်ကမ်းနဖူးမှနေ၍ မြို့ကိုပတ်ရံထားသည့်ပြင် ဟင်္သာတသို့တိုင်အောင် ရှည်လျားသည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်၌ ငသိုင်းချောင်းမြို့ အထက် ၃ မိုင်ခန့်တွင် အဆိုပါ တာကျိုးပေါက်ခဲ့သဖြင့် ငသိုင်းချောင်းမြို့မှာ ရေဘေးနှင့် ကြုံခဲ့ရဘူးလေသည်။

ငသိုင်းချောင်းမြို့သည် ဟင်္သာတ၊ ပုသိမ်ရထားလမ်းတွင်ရှိသော ရေကြည်မြို့နှင့် ၆ မိုင်ကွာဝေးသည်။ ရေကြည်၊ ကျုံပျော်၊ ကျောင်းကုန်း၊ ဓနုဖြူမြို့များသို့ မော်တော်ကားလမ်းပေါက်သည့်အပြင် ဟင်္သာတ၊ လေးမျက်နှာ၊ သာပေါင်း၊ ပုသိမ်မြို့များသို့လည်း ရေလမ်းခရီးပေါက်သည်။ ငသိုင်းချောင်းမြို့အထက်တွင် ငဝန်မြစ်မှအနောက်ဖက်သို့ခွဲထွက်သော ချောင်းငယ်တခုပေါ်၌ ကျောက်ချောင်းရွာရှိ၏။ ထိုရွာမှအနောက်ရိုးမတောင်ကိုဖြတ်ကျော်လျှင် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းရှိ ဂွမြို့သို့ရောက်နိုင်သည်။ ဆန်စပါး၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ ဆေးရွက်၊ ပြောင်းဖူးတို့မှာ ငသိုင်းချောင်းမြို့နယ်၏ ထွက်ကုန်များဖြစ်ပေသည်။ ရခိုင်ပြည်ဖက်မှအုန်းသီးနှင့် အနောက်ခြောက်ခေါ် အမဲခြောက်များကို ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် ငသိုင်းချောင်းမြို့သို့ တင်ပို့ရောင်းချကြ၏။ ငသိုင်းချောင်းမြို့အစွန်မှနေ၍ အနောက်ဖက်သို့လှမ်းမျှော်၍ကြည့်လိုက်လျှင် မြို့ငံးမို့ညို့ဆိုင်းနေသော ရခိုင်ရိုးမတောင်တန်းကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

၁၉၂၃ ခုနှစ်ခန့်တွင် ငသိုင်းချောင်းမြို့မှ တရားရုံးတော်ကို ရေကြည်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ရုံးစိုက်လေသည်။ ငသိုင်းချောင်းမြို့တွင် တရားရုံးပင်မရှိသော်ငြားလည်း ရဲဌာနာ၊ ဆေးရုံ၊ တန်းမြင့်စာသင်ကျောင်း၊ မျူနီစီပယ်ရုံး စသည်တို့ဖြင့် စည်ကားလျက်ရှိ၏။ ထိုမြို့၏အရှေ့တောင်ဖက်၌ လောကမာရဇိန်စေတီတော်ကြီးတည်ရှိ၍ စေတီ၏ထက်ဝန်းကျင်တွင် မှန်ကျောင်း၊ ရွှေရေးဆောင်ကျောင်း စသောခမ်းနားတင့်တယ်လှသည့် ဗုဒ္ဓသာသနာ့ကျက်သရေဆောင်ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်များရှိကြ၏။

ငသိုင်းချောင်းမြို့နယ်အတွင်း ထင်ရှားသော ပွဲတော်မှာ ငသိုင်းချောင်းမြို့၏အနောက်မြောက်ဖက်ရှိ ကုန်းပြင်ရွာကြီးတွင် နှစ်စဉ်ကျင်းပသည့် သီတာဘုရားပွဲဖြစ်သည်။ အဆိုပါရွာရှိ ဥာဏ်တော်ပေ ၅၀ ခန့်မြင့်သောမြေစိုက်စေတီ သီတာဘုရားနှင့် သီတာမောင်နှမနတ်ကွန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ နှစ်စဉ်တော်သလင်းလဆန်း ၁၄ ရက်မှစ၍ ၃ ရက်တိုင်တိုင်ကျင်းပသော ထိုဘုရားပွဲတော်သို့ ငသိုင်းချောင်းမြို့နှင့် အနီးတဝိုက် မြို့ရွာ ကျေးလက်များမှ လှေငယ်တက်စင်းတို့ဖြင့် လာရောက်ကြသည်။

www.burmeseclassic.com

ငဟစ်။ ။ပါဏဗေဒအလိုအရငဟစ်သည် 'အာဒီဒေး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သောငှက်ဖြစ်သည်။ ငဟစ်အမျိုးမျိုးရှိသည့် အနက် ထင်ရှားသော ၂ မျိုးမှာ 'အာဒီဆီနာရီရက်တီရော့စထြစ်' နှင့် 'အာဒီပါပြူရီမယ်နီလန်ဆစ်' တို့ဖြစ်ကြ၏။

ငဟစ်၏ကိုယ်ခန္ဓာသည် သေးသွယ်ရှည်လျားလေသည်။ ဖြောင့်စင်းသောနှုတ်သီးနှင့် ရှည်လျားသောခြေတံရှိသော ကြောင့် ဥမျိုင်းနှင့်တူသည်။ အလျား ၃၈ လက်မခန့်ရှိသည်။ လည်တိုင်တွင်အမည်းပြောက်အစင်းကြောင်းများပါရှိသည်။ ဦးခေါင်းနှင့်လည်တိုင်မှာ သံချေးရောင်ကဲ့သို့နီယောင်ယောင်ရှိသည်။ ကိုယ်အောက်ပိုင်းမှာမည်းနက်၍ သစ်ကြားခွံရောင်ရှိသည်။ ငဟစ်အမန္ဒနှင့် အထီးတို့၏အရောင်အဆင်းမှာအတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ငဟစ်သည် ကျူတော၊ ကိုင်းတောများ ပေါက်ရောက်သည်မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်၊ ကမ်းပါးများတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ပျံကာစနှင့်ပျံသန်းနေစဉ်တွင် ကျယ်လောင်စူးရှစွာ အော်မြည်တတ်သည်။ ပျံမည်ပြုသော အခါလည်တိုင်ကိုရှေ့သို့ဆန့်၍ အတောင်ကိုတအားခတ်ကာ တံလွှဲကျနေသော ခြေတံရှည်တို့ဖြင့် ကိုယ်ကိုထိန်း၍ ပျံတက်သွားတတ်သည်။ ထိုကြောင့် ပျံကာစတွင် ငဟစ်ကိုတွေ့ရသည်မှာ ပြေပြစ်ခြင်းမရှိလှပေ။ အရှိန်ရသည်နှင့်တပြိုင်နက် ခြေတံများကို အမြီးအောက်သို့ ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။ ဦးခေါင်းကိုလည်း ပခုံးနှစ်ဖက်ကြားသို့ ရောက်အောင်လည်တိုင်ကိုကွေးထားတတ်သည်။ ငါးများဖမ်းများကိုအများအားဖြင့် စားသောက်လေ့ရှိသည်။ ထိုပြင် ရေတွင်နေတတ်သော အင်းဆက်ပိုးကောင်များ၊ ခရုမျိုး၊ ပုဇွန်ကနုန်းမျိုးများကိုလည်း စားသောက်လေ့ရှိလေသည်။

ဥမျိုင်းနှင့်တူသောငဟစ်ငှက်

မိုးရာသီတွင် ငဟစ်ငယ်များ ဥမှပေါက်ကြသည်။ သာမန်အားဖြင့် ငဟစ်တို့သည် တကောင်တည်းနေလေ့ရှိကြသော်လည်း၊ ရွှေဘိုနယ်၌တွေ့ရသောငဟစ်တို့မှာ အုပ်ဖွဲ့၍နေတတ်ကြသည်။ အသိုက်ကို ကျူပင်များပေါ်၌ငင်း၊ သစ်ပင်များပေါ်၌ငင်း တုတ်ချောင်းများဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ အသိုက်၏အချင်းမှာ တပေခန့်ရှိ၍၊ စောက် ၈ လက်မခန့်ရှိသည်။ တမြှုံလျှင် ဥ ၃ လုံးမှ ၅ လုံးအထိရှိ၏။ ဥအရောင်မှာအစိမ်းနုဖြစ်သည်။

ငဟစ်ကို အာဖရိကတိုက်၊ ဥရောပတိုက် တောင်ပိုင်းနှင့် အာရှတိုက်တောင်ပိုင်း တို့တွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့တွင်လည်းငဟစ်ကိုတွေ့ရသည်။

ငအုံး။ ။ငအုံးသည် ကကတစ်မျိုးတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ငအုံးကို 'အန်သီယပ် (စ) မာလတီဒင်' ဟုခေါ်သည်။ ထိုင်း၏ကိုယ်မှာ အနည်းငယ်ရှည်၍ပြားသည်။ ပါးဟက်ပေါက်ကျယ်၍ ဦးခေါင်းဘေးတွင် မျက်စိရှိသည်။ မေးရိုး၌ သွားရှိသည်။ ကျောဆုံးတောင် ၂ ခုရှိသည်။ ဆူးတောင်ကလေးများလည်း ရှိသည်။ ကိုယ်၌ အကြေးမျှား ဖုံးလျက်ရှိသည်။

ငအုပ်ပုံ။ ။ပါဏဗေဒ အလိုအရ ငအုပ်ပုံသည် 'စကွမ်ဗရီဒေး' မျိုးရင်းတွင်ပါသည်။ သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် ငအုပ်ပုံကို 'ရက်စတြိုလီဂျားကနာဂါးတား' ဟုခေါ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ငအုပ်ပုံကို ငခေါင်းကြီးဟုခေါ်သည်။ ကိုယ်တို့၌ကျယ်သည်။ ဦးခေါင်းကြီးသည်။ အမြီးပိုင်းရှူးသည်။ ပါးစပ်ပေါက်နက်ရှိုင်း၍ အောက်မေးရိုးထက် အနည်းငယ်ရှည်ထွက်နေသည်။ မေးရိုး ၂ ခုလုံးတွင် သွားများရှိသည်။ ရင်ဆုံးတောင်၏ အောက်ပိုင်းတွင် အခြားနေရာများမှာထက် ပိုမိုကြီးမားသော အကြေးခွံများရှိသည်။ ဒုတိယကျောဆုံးတောင်နှင့် အမြီးဆုံးတောင်တို့၏ကြားတွင် ကျောဆုံးတောင်ငယ် ၅ ချည်ညီညာညာရှိသည်။ စအိုဆုံးတောင်နှင့်အမြီးဆုံးတောင် တို့၏ အကြားတွင်လည်း ဝမ်းဆုံးတောင်ငယ် ၅ ချည်ညီညာညာရှိ၏။ အမြီးဆုံးတောင်ခွသည် ရှည်၍ အထက်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းတို့သည် ကားပြီး ချွန်ထွက်နေကြ၏။ ငအုပ်ပုံ၌လှသောအရောင်များရှိ၏။ ကျောသည်စိမ်းလဲ့လဲ့နေ၍ ကျောဆုံးတောင်၏ အောက်နား တွင် အပြောက် ၁၆ ခု စီတန်းလျက်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းတွင် ခရမ်းရောင်အပြောက်အစက်များရှိသည်။ ကိုယ်နှင့်ဘေးဖက်တွင် အရောင်စင်းများရှိသည်။ ကိုယ်ဘေးကြောင်းတလျောက်တွင် ရွှေရောင်အစင်းကြောင်း ၂ ခုရှိသည်။ အမြီးဆုံးတောင်နှင့် ရင်ဆုံးတောင်တို့သည် ဝင်းဝါနေကြသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျောဆူးတောင်မှာမူ အဝါရောင်ဖျော့ဖျော့ရှိ၏။ ဤဆူးတောင်တို့တွင် မည်းနက်သော အစင်းများ ရှိကြသည်။ သေသွားသော အခါ ငအပ်ပုံ၏ အရောင်မှာ အစိမ်းရောင် သို့ပြောင်း၏။ ငအပ်ပုံသည် အုပ်ဖွဲ့လျက် ရေမျက်နှာပြင် အောက်တွင် ကူးသန်းသွားတတ်သည်။ ငအပ်ပုံသည် ၁၀ လက်မမှ ၁၂ လက်မထိရှိသည်။ ငအပ်ပုံ ၃ ကောင်လျှင် ပျမ်းမျှအလေးချိန် တပေါင်စီးသည်။ ငပုစင်းသည် ငအပ်ပုံနှင့် မျိုးရင်းချင်းနွယ်သော ငါးဖြစ်သည်။

ကျောရိုးရှိရေသတ္တဝါများ

ငါးများမည်ကဲ့သို့အသက်ရှူကြသနည်း။ မည်ကဲ့သို့အစာစားကြသနည်း။ အသံကိုကြားနိုင်သလော။ အနံ့ကိုခံနိုင်သလော။ ငါးများတွင်ရန်သူကိုတိုက်ဖျက်ရန်မည်ကဲ့သို့သောလက်နက်များရှိပါသနည်း။ ယင်းအချက်အလက်များအပြင်ငါးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခြားမှတ်သားဖွယ်ရာဗဟုသုတကိုလည်း ဤအကြောင်းရပ်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ငါး။ ။ရေနေသတ္တဝါ အများအပြားရှိသည့်အနက် ငါးသည်ရေ၌နေသားအကျဆုံးသော ရေနေသတ္တဝါဖြစ်သည်။ **ကမ္ဘာ**တွင် ရေသတ္တဝါသည် ကုန်းသတ္တဝါထက် ဦးစွာ**ပေါ်**လာခဲ့သဖြင့် ငါးသည် လူထက်အလျင်ကျသော ရေ**သတ္တ**ဝါတမျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ငါးတို့၏ ကျောက်ဖြစ်**ရုပ်**ကြွင်းများကို ကျောရိုးရှိကုန်းသတ္တဝါများမပေါ်မီ ရှေး**နှစ်**ပေါင်း အသိန်းအသန်းကဖြစ်သော ကျောက်ထပ်များ**တွင်** တွေ့ရှိရသည်။

ငါးသည်ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ပင်လယ်၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ **အိုင်**များတွင် အမျိုးအစား မြောက်မြားစွာပင် ရှိသော်**လည်း** တိရစ္ဆာန်လောက တခုလုံးတွင်ရှိသော တိရစ္ဆာန်ဦး**ရေနှင့်** နှိုင်းရှည့်လျှင် ငါးဦးရေမှာ မပြောပလောက်ချေ။

ငါး၏ပုံပန်းသည် ရေတွင်ကျက်စားနိုင်ရန် သဘာဝက **အကောင်း**ဆုံး ဖန်တီးပေးထားသော ပုံပန်းဖြစ်ပေသည်။ **အတယ်**ကြောင့်ဆိုသော် ငါး၏ပုံပန်းသည် ရေတွင်သွားလာ**လျက်ရှိ**သော လှေသဖွယ် ရှည်လျားသေးသွယ်ပြီး ဦးပိုင်း**သည်** ချွန်လျက်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ငါးသည်နို့တိုက်**သတ္တ**ဝါများကဲ့သို့ သွေးပူသတ္တဝါမဟုတ်၊ သွေးအေးသတ္တဝါ**ဖြစ်၏။** ပါးဟက်များဖြင့် အသက်ရှူကြ၍ အမြီး၊ ဆူး**တောင်**များဖြင့်လိုရာသို့ သွားလာနိုင်ကြပေသည်။ ဆူး**တောင်**များကို အရိုးများကဖဲထီးတံသဖွယ် အောက်ကပင့်**ပထား၏။** လည်ပင်းဟူ၍လည်း သီးသန့်မရှိချေ။ တက်မ**သဖွယ်** ပြားချပ်နေသောအမြီးက လိုရာသို့သွားလာနိုင်ရန် **ဖတ်ပေး**သည်။

များသောအားဖြင့် ငါးသည် မိမိလောက်အားမရှိသော **သတ္တဝါ**ကလေးများကို စားသောက်ခြင်းဖြင့် အသက်ရှင်**သည်။** ရေသတ္တဝါကလေးများကို ဖမ်းယူနိုင်ရန်ငှင်း၊ ငါး**ကြီးများ၏**ခံတွင်းမှ ရှောင်ကွင်း လွတ်မြောက်နိုင်ရန်ငှင်း **ကျင်မြန်ဖို့**လိုသဖြင့် ငါး၏ခန္ဓာကိုယ်သည် ပါးပါးလျားလျား **ရှိရသည်။** သို့ရာတွင်မြန်ခြင်းကိုအားမကိုးသည့် ရေအောက်**ပြေပြင်**တွင် နေကြသော ငါးမျိုးများလည်းရှိသေးသည်။ **ထိုငါးမျိုး၏** ပုံသဏ္ဌာန်သည် အချို၌လုံး၍နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အချို့ငါးများမှာ ချော မွှတ်သော အရေပြားများဖြင့်ငှင်း၊ အချို့တွင်မူ မာကျောသောအရေပြားများဖြင့်ငှင်း ဖုံးလျက်ရှိကြသည်။

ငါး၏စကယ်လီတန်သည် မှတ်သားဖွယ်ကောင်းလှသည်။ ကျောရိုးအဆက်သည် ချောင်နေသဖြင့် ယင်းကို အလိုရှိသလို လှည့်ပတ် တွန့်လိမ်၍ ရပေသည်။ အမြီးနှင့် ဆူးတောင်တို့၏လှုပ်ရှားမှုကို ကြွက်သားများက ထိန်းထား၏။ ငါး၏ထူးဆန်းသည့် အင်္ဂါတခုမှာ ငါးစည်ဖောင်းခေါ်သော လေအိတ်ဖြစ်သည်။ ထိုလေအိတ်ရှိခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို ယခုတိုင် တပ်အပ်သေချာစွာ မသိနိုင်သေးချေ။ ငါး၏ကိုယ်ခန္ဓာကို ချိန်သားတကျရှိစေရန် စီစဉ်ပေးသော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်ဟူ၍သာ ယူဆရသည်။ အဆုတ်ပါသောငါးသည် လေအိတ်ကို အဆုတ်သဖွယ်လည်းအသုံးပြုတတ်ပေသည်။ ငါးတွင် နှလုံးမှ သွေးများကို ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ပျံ့နှံ့စေခြင်း၌ အမြင့်တန်းစားသတ္တဝါများမှာကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ရေထဲရှိ အောက်ဆီဂျင်၏ အစွမ်းဖြင့် သွေးကို ပါးဟက်အတွင်းတွင် သန့်စင်စေသည်။ တခါတရံ ရေသည်ညစ်ပတ်၍နေတတ်ရာ ထိုအခါ၌ငါးသည် ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ တက်လာကာ လေကို အားရစွာရှူသည်။ သို့ရာတွင် ငါး၏ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများသည် ရေထဲရှိ အောက်ဆီဂျင်ကို လွယ်ကူစွာမယူနိုင်ကြချေ။ ငါးသည် ရေကိုပါးစပ်အတွင်းသို့သွင်းယူလိုက်ပြီးနောက် ပါးဟက်များမှထုတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် အောက်ဆီဂျင်ကို ရနိုင်ကြပေသည်။

ငါးကို အကြမ်းအားဖြင့် ရေချိုငါးနှင့် ရေငန် သို့မဟုတ် ပင်လယ်ငါးဟု နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်၏။ ငါးမှန်လျှင် ဟင်းသီး ဟင်းရွက်စားဟူ၍မရှိလှချေ။ အသားစားသာများသည်။

အချို့ငါးများသည်မိမိတို့နေထိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်၏ အရောင်များနှင့်လိုက်အောင် မိမိတို့၏အရောင်ကို ပြောင်းလဲပေးတတ်သည်။ ထိုကြောင့် ရန်သူများက ရုတ်တရက်မမြင်နိုင်၍ အသက်ဘေးမှချမ်း သာရာ ရကြလေသည်။ ငါးတို့သည် အများအားဖြင့် ဥများကိုအုပြီးနောက် ပစ်ထားတတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မိမိဥများကို အသက်နှင့်လဲ၍

www.burmeseclassic.com

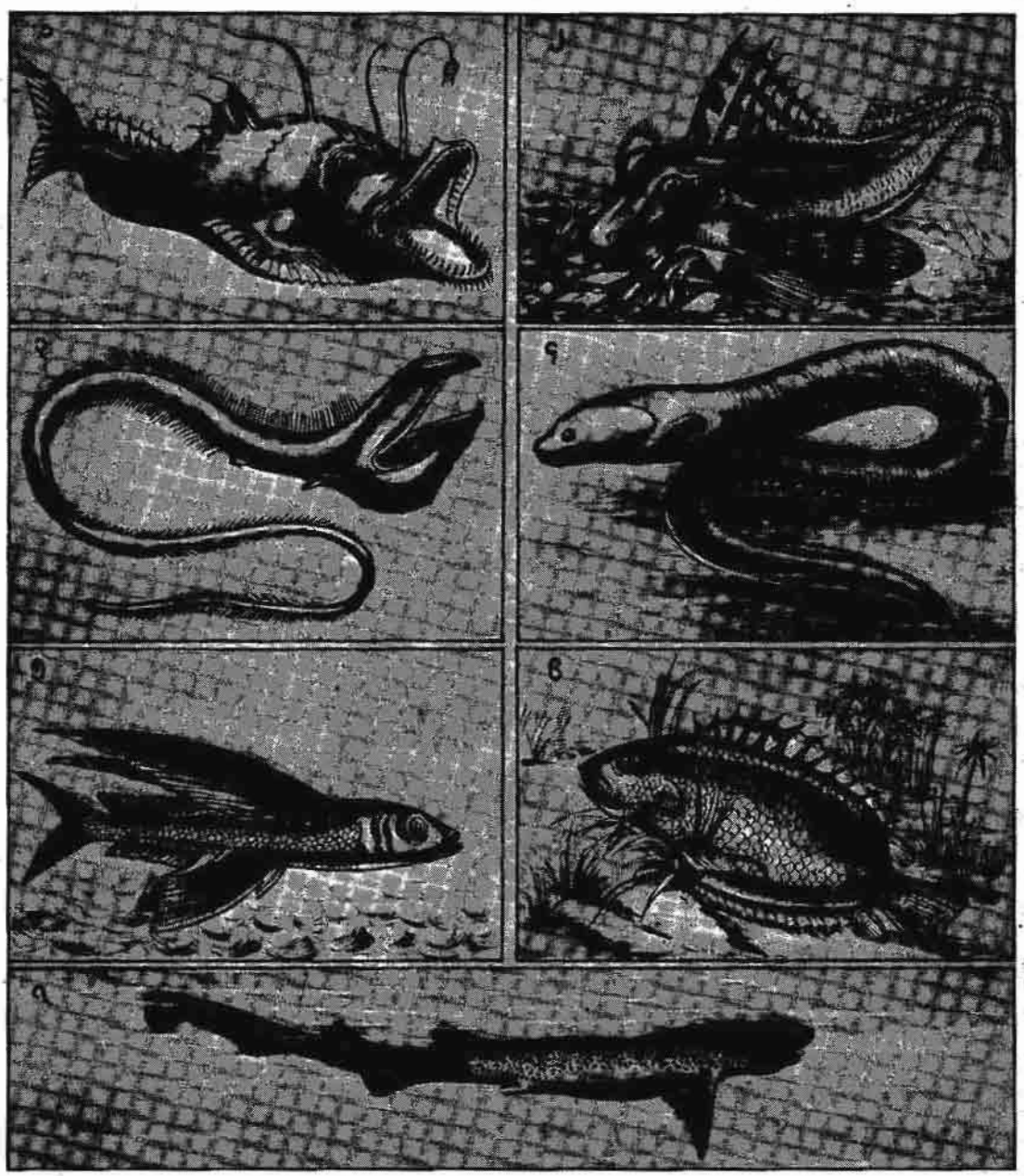

ရေနေလောကမှထူးဆန်းသောငါးအချို

(၁) သမုဒ္ဒရာအောက်၌ပါးစပ်ကိုဖွင့်ဟလျက်ငါးကလေးများကို အာရုံမှင်များဖြင့်မြှူဆွယ်ဖမ်းဆီးလေ့ရှိသောငါးမျိုး။ (၂) ကြီးမားမာကျော သောဦးခေါင်းရှိ၍ ရင်ဆူးတောင်ကြီးများမှထွက်သောရောင်ခြည်ဖြင့် ပင်လယ်အောက်တွင်သွားလာကျက်စားလေ့ရှိသောငါးမျိုး။ (၃) နေ ရောင်ခြည်မထိုးဖောက်နိုင်သောရေနက်ပိုင်းတွင်သာကျက်စားလေ့ရှိသည့်ငါးမျိုး။ (၄) ကိုယ်ခန္ဓာ၏နံဘေး၌လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင် သောဆဲများပါရှိသည့်လျှပ်စစ်ငရှဉ်။ (၅) လေထဲတွင်ကိုက် ၂၀၀ ကျော်မျှပုံသန်းသွားလာနိုင်၍တခါတရံပင်လယ်ကူးသတော်ကြီးများ၏ ကုန်းပတ်ပေါ် သို့ပင်ရောက်အောင်ပုံတက်နိုင်သောငပုံ။ (၆) မိမိနေထိုင်ရာရေအိုင်၌ရေခန်းခြောက်လာလျှင်နေရာသစ်ရှာဖွေရန်ကုန်းပေါ် သို့တက်၍ခရီးသွားတတ်သောငါးမျိုး။ တခါတရံသစ်ပင်များပေါ် သို့ပင်တက်၍သွားတတ်သည်။ (၇) ကမ်းခြေအနီးရေတိမ်၌အုပ်ခဲ၍ကျက် စားလေ့ရှိသောငမန်းပြောက်မျိုး။ ယင်းတို့ကြောင့်အခြားငါးများကြောက်လန့်၍ထွက်ပြေးတတ်သဖြင့်တံငါများ၏ရန်သူဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ်သော ငါးမျိုးအချိုလည်း ရှိသေးကြောင်းကိုလေ့လာသိရှိရပေသည်။

ငါးများတွင် အမြင့်တန်းစား သတ္တဝါများမှာကဲ့သို့ မျက်နှာ၊ ပါးစပ်၊ နှာခေါင်း၊ မျက်စိစသည်တို့ပါရှိကြသည်။ မျက်ခွံများမရှိသဖြင့် ငါးတို့သည်ဘေးဖက်သို့ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းမြင်နိုင်ကြပေသည်။ သို့ရာတွင် အလွန်ဝေးသော အရပ်များသို့ကား ထွင်းဖောက်၍မမြင်နိုင်ကြချေ။ ရေနက်သောပင်လယ်များရှိ ငါးတို့တွင် အလွန်သေးငယ်သော မျက်လုံးများရှိကြ၏။ ငါးတွင် အနံ့ကိုကောင်းစွာခံစားနိုင်သော သတ္တိမရှိကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့ခံနိုင်သည်မှန်သော်လည်း အာရုံကို ကောင်းစွာမသိနိုင်ချေ။ ငါး၌အခြားတိရစ္ဆာန်များမှာကဲ့သို့ လှုပ်ရှားနိုင်သော လျှာမျိုး မရှိ။ လျှာသည်ထူ၍ ကြမ်းတမ်း၏။ တခါတရံအစာကိုထက်ပိုင်းပိုင်း၍ စားလေ့ရှိသည်။ တခါတရံတွင် မိနေသောသားကောင်သည် အဆမတန်ကြီးထွားနေလျှင်ယင်းကို တခါတည်းပင် မျိုချတတ်လေသည်။ နားဖြင့် အာရုံကိုကောင်းစွာမခံစားနိုင်သော်လည်း အတွေ့အာရုံမှာမူ လွန်စွာကောင်းပေသည်။

ငါးတို့၏ပါးစပ်သည် တကောင်နှင့် တကောင် မတူချေ။ အချိုငါးတို့တွင် ပါးစပ်သည် ပါးဟက်တခုနှင့် တခုအကြားတွင် ကန့်လန့်ဖြတ်လျက်ရှိတတ်သည်။ အချိုငါးများတွင် ပါးစပ်များသည် အလွန်သေးငယ်ပြီး ဝိုင်းနေတတ်သည်။ အချိုငါးများတွင် ပါးစပ်သည် နှုတ်သီးရှည်ကြီးကဲ့သို့ဖြစ်နေတတ်သည်။ ပါးစပ်သည် ငါးတမျိုးနှင့်တမျိုးမှာ မတူသကဲ့သို့ မေးရိုးသည်လည်း တမျိုးနှင့်တမျိုးမှာ မတူချေ။ အချိုငါးမျိုးရှိ မေးရိုးများသည် ဆန့်ထုတ်နိုင်သော အကြောမျှင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသဖြင့် မိမိထက်ကြီးမားသော ငါးများကိုပင် မျိုနိုင်ကြသည်။ အချိုငါးမျိုး၏မေးရိုးသည် ပြန်သဖွယ်ဖြစ်နေသဖြင့် အစာကိုမျိုချနိုင်သည်မှာ အံ့ဩစရာပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရေနက်သော ပင်လယ်များ၌နေသောငါးများသည် မေးရိုးကို အဆမတန်ဆန့်ထုတ်နိုင်ကြသည်။

ငါးများ၏အသွေးအရောင်သည် ပတ်ဝန်းကျင်၏ အရောင်နှင့်လိုက်အောင် ပြောင်းလဲတတ်ကြောင်းဆိုခဲ့ပြီ။ ပူအိုက်သောဒေသများတွင် တောက်ပြောင်သော ပင်လယ်ရေညို ပင်များပေါက်ရာ၊ ထိုအရပ်ရှိငါးများ၌လည်း တောက်ပြောင်သော အရောင်များရှိကြသည်။ သမုဒ္ဒရာရှိ ငါးတို့သည် ကျောက်မီးသွေးတမျှမည်းနက်ကြပေသည်။ ရေနက်ရာ၌နေသော 'ပင်လယ်တံငါ' ခေါ် ငါးတို့တွင်ထွန်းလင်းသော အရောင်များ ထူးဆန်းစွာရှိသည်။ ထိုငါးတို့သည် မိမိတို့ထံမှထွက်သောအလင်းရောင်ကို အသုံးပြုကာ အခြားငါးများကို ဖမ်းယူစားသောက်ကြသည်။

များသောအားဖြင့် ငါးသည်အသားစားသတ္တဝါများဖြစ်သော်လည်း အချိုငါးများမှာ ရေတွင်ပေါက်သော အပင်ကလေးများကို စားတတ်ကြသည်။ ငါးကြီးများက ငါးကလေးများကိုစား၍ ငါးကလေးများကတဖန် ငါးဥများနှင့် ရေသတ္တဝါကလေးများကို စားသောက်ကြသည်။

ငါးတမျိုးတမျိုးသည် တရာသီတွင် ဥပေါင်း ၅,၀၀၀,၀၀၀ မှ ၉,၀၀၀,၀၀၀ အထိ အုတတ်သဖြင့် ထိုငါးဥများ မှ အောင်မြင်စွာ ပေါက်လာကြမည်ဆိုလျှင် ရေလောက်ကြီး တခုလုံးတွင် ငါးများဖြင့်ပြည့်ကျပ်နေပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဥဘဝ၌ငင်း၊ ငါးပေါက်စဘဝ၌ငင်း၊ ငါးကြီးများ၏ ရန်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးပါးခြင်းရှိသဖြင့် ဥပေါင်း၉,၀၀၀,၀၀၀ အုပါမှ တကောင်တလေသာအဖတ်တင်သည်။

ငါးအမျိုးမျိုး ရှိထဖြင့် ငါးများ၏ အကျင့်သည်လည်း အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ အချိုငါးများသည် ရာသီအလိုက် ပင်လယ်များကိုစွန့်ကာ မြစ်ချောင်းများကိုဆန်တက်ပြီး၊ဥများကိုအုတတ်ကြ၏။ အချိုငါးမျိုးသည် ငါးကလေးများကိုအကောင်လိုက်မွေးတတ်ကြသည်။ ထိုငါးပေါက်စကလေးများသည် အများအားဖြင့် အမိ၊ အဖဖြစ်သောငါးကြီးများနှင့် ပုံပန်းတူ၏။ ကိုယ်အရွယ်နှင့်အချိုးအစား၌သာလျှင် ကွာခြားကြသည်။ အချိုငါးများမှာ အံ့ဩဖွယ်ပင် အသက်ရှည်ရှည်နေနိုင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အချိုငါးမျိုးသည် ဥအုပြီးနောက်မကြာမီအတွင်းသေကုန်ကြသည်။

ငါးသည်ရေသတ္တဝါဖြစ်၍ လေထဲတွင်ကြာရှည်ထားလျှင်သေတတ်၏။ ညစ်ပတ်နေသောရေထဲတွင်လည်း ကြာရှည်အသက်မရှင်တတ်ချေ။ သို့ရာတွင် လေထဲတွင်အတန်ကြာအောင် အသက်ရှူနေနိုင်သော ငါးမျိုးလည်းရှိသေးသည်။ ထိုငါးမျိုး၌အဆုတ်ရှိသည်။ ယင်းတို့သည် ရေအတော်အတန် ခန်းခြောက်နေသော ရွှံ့ထဲတွင် တာရှည်နေနိုင်သည်ကိုတွေ့ရပေသည်။ ဆောင်းရာသီတွင် ရေခဲထဲ၌မြုပ်၍ နွေဦးချိန်တွင် ရေခဲအရည်ပျော်သောအခါ အသက်ရှင်လျက်ပြန်ထွက်လာသောငါးမျိုးလည်းရှိသေးသည်။

ဟင်းသီးဟင်းရွက်စား ငါးများသည် ပါးစပ်ကျဉ်း၍ သွားလာရာတွင်လည်း မဖျတ်လတ်ကြချေ။ အသားစားငါးများသည် အများအားဖြင့် ပါးစပ်ကျယ်၍အသွားမြန်သည်။

ငါးအမျိုးပေါင်း ၁၃,၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိသည်။ ထိုမျှများပြားသောငါးမျိုးတို့တွင် ပုံအမျိုးမျိုး၊ အရောင်အမျိုးမျိုး၊ အကျင့်အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ အချိုငါးမျိုးသည် မြွေကဲ့သို့ ရှည်လျားလျားဖြစ်သည်။ အချိုသည်ပုဝိုင်းဝိုင်းဖြစ်၍ အချိုငါးမျိုးတွင်နှုတ်သီးချွန်များရှိကြသည်။ ငပျံခေါ် ငါးမျိုးသည် လေထဲတွင်ကိုက် ၂၀၀ မျှအထိ ပျံသန်းသွားနိုင်ပေသည်။ တခါတရံ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ၏ ထုန်းပတ်ပေါ် သို့ပင် ရောက်အောင်ပျံနိုင်သည်။ ထိုငါးမျိုးကဲ့သို့

www.burmeseclassic.com

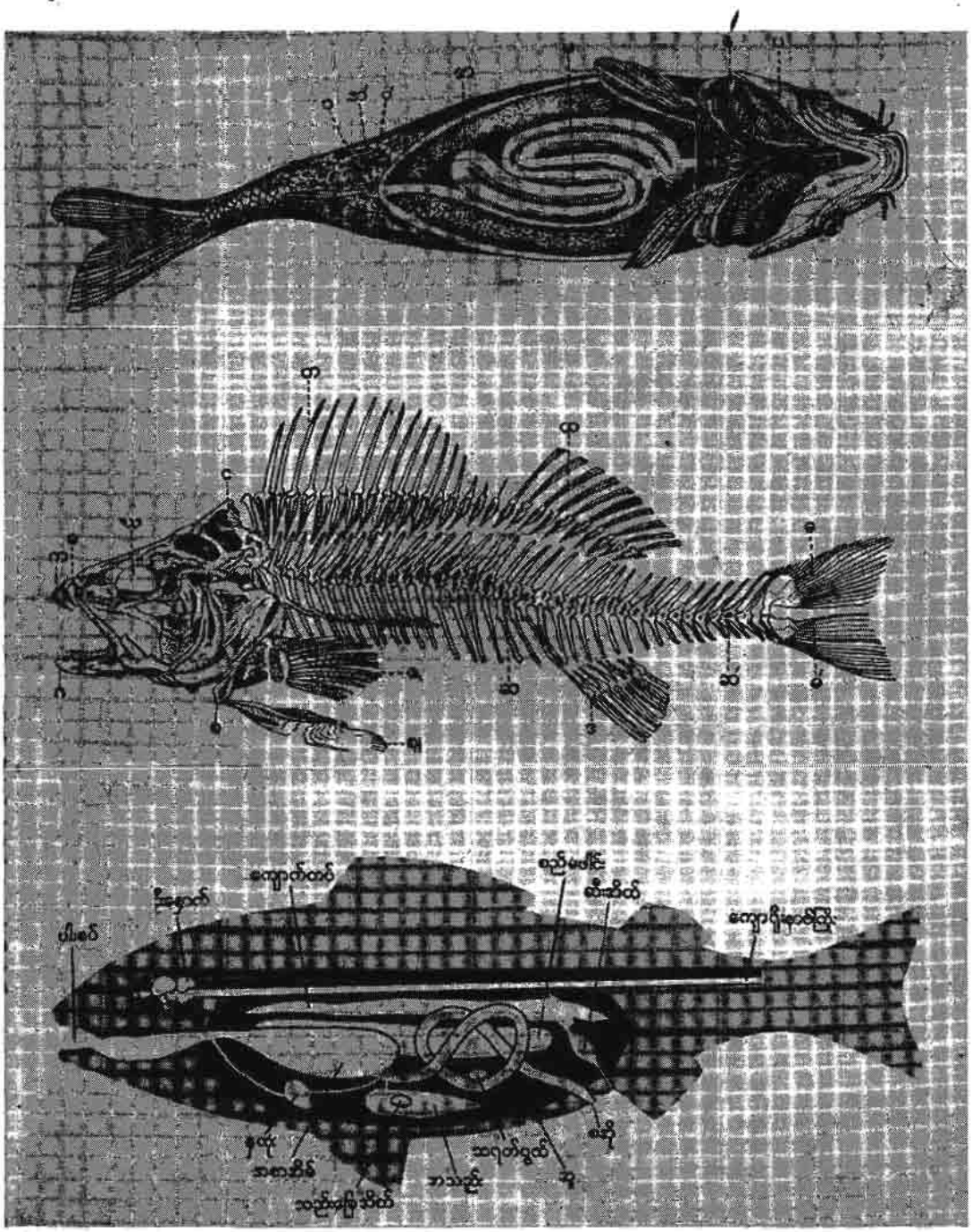

အထက်ပုံ။ သိုင်းဆီကိုယ်တွင်းအင်္ဂါများ ပ – ပါးဟက်။ နှ – နှလုံး။ မ – အူ။ အ – ဥအိမ်များ။ အ' – ဥပြွန်။ ဝ၊ ဝ' – စအို၀။

အလယ်ပုံ။ ငပြေမနှင့်အမျိုးတူပါ (၅) ငါးဇီဝကယ်လီတန် (အရိုးသလွဲ) က – ခွေးနှုတ်ရိုး။ ခ – နှုတ်ရိုး။ ဂ – အောက်မေးရိုး။ ဃ – အာခေါင်ခုံး။ င – ဦးထိပ်ခွံ။ စ – ပါးဟက်ဖုံးအတွင်းရိုး။ ဆ၊ဆ' – ကျောရိုးတိုင်။ ဇ – ရင်ဆူးတောင်။ ဈ – ဝမ်းဆူးတောင်း ဏ၊ဏ – ကျောဆူးတောင်။ ဒ – စအိုဆူးတောင်။ ဓ၊ဓ' – အမြီးဆူးတောင်။

အောက်ပုံ။ ။ငါးတကောင်၏ကိုယ်တွင်းအင်္ဂါအဓိကအပိုင်းများ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အံ့ဖွယ်ကောင်းသော ငါးတမျိုးမှာ သစ်ပင်တက်နိုင်သည့် ငါးမျိုးဖြစ်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အတွေ့ရများသည်။ ထိုငါးမျိုးသည် ရေအိုင်၌ရေခန်းခြောက်လာလျှင် နေရာသစ်ရှာဖွေရန် ကုန်းပေါ်သို့တက်၍ ခရီးသွားတတ်သည်။ ခရီးသွားရာတွင် ညနှင့်နံနက်စောစော၌သာ သွားတတ်သည်။ ခရီးလမ်းတွင် သစ်ပင်များနှင့် ဆိုင်မိလျှင် နောက်ဆုတ်လေ့မရှိ။ သစ်ပင်ပေါ်သို့တက်သွားတတ်သည်။ ညနှင့်နံနက်၌သာ ခရီးသွားလာခြင်းမှာ ထိုအချိန်များ၌ နှင်းကျသဖြင့် မြေကြီးမှာ အတန်ငယ်စိုစွတ်နေတတ်သောကြောင့် ပင်ဖြစ်လေသည်။

ထိုမျှများပြားသော ငါးမျိုးများတွင် မိမိတို့ကိုယ်ကိုကာကွယ်ရန်၎င်း၊ ရန်သူကိုတိုက်ဖျက်ရန်၎င်း လက်နက်သဖွယ်ပါရှိသော ငါးမျိုးများကိုတွေ့ရပေသည်။ ထိုငါးမျိုးများအနက် အချို့တွင် အလွန်ထက်သောသွားစွယ်များရှိ၍ အချို့တွင် နှုတ်သီးချွန်ကြီးများရှိကြသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို လွှတ်နိုင်သည့် ငါးမျိုးလည်းရှိသေးသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုအပြင်းထန်ဆုံး လွှတ်နိုင်သည့်ငါးများကို ဗရာဇီးနိုင်ငံရှိမြစ်ချောင်းများနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ တိုင်းပြည်များတွင် အတွေ့ရများသည်။ အချို့ငါးများ၏ကိုယ်ထည်တခုလုံးတွင် ဆူးများရှိသဖြင့် ရန်သူများ၏ဘေးရန်ကို ကာကွယ်နိုင်ကြပေသည်။

ငါးများတွင် ပေါ်လွင်သောအရောင်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ဗတ်တာဖလိုင်းငါးခေါ် ငါးတမျိုး၌ အနက်နှင့်အဝါရောင်များရှိ၏။ မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ၌ တွေ့ရသော ပဲရော့ငါးခေါ် ငါးမျိုးတွင် အနီ၊ အစိမ်း၊ ခရမ်းရောင်များရှိသည်။ ငါးမျိုးပေါင်းမြောက်မြားစွာတွင်အိမ်၌အလှမွေးသောရွှေငါး ငွေငါးများလည်းပါဝင်လေသည်။

ငါးသည် အခြားတိရစ္ဆာန်များနည်းတူ သွားလာလှုပ်ရှားနေကြသော်လည်း အခြားတိရစ္ဆာန်များကဲ့သို့ အသံမပြုနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် ငါးများမှ ထူးခြားသော အသံတမျိုးကိုကြားရတတ်သည်။ ထိုအသံမှာ အခြားတိရစ္ဆာန်များ၌ဖြစ်ပေါ်သော အသံမျိုးကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ သွားတိုနှစ်ချောင်းကို တခုနှင့်တခု မတော်တဆကြိတ်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံဟုဆိုသည်။ တခါတရံ၌ သီချင်းဆိုသံကဲ့သို့ အသံမျိုးကို လည်းကြားရတတ်သည်။ ထိုအသံမျိုးသည် ဝမ်းတွင်းရှိ လေအိတ်မှ ဖြစ်ပေါ် လာသည်ဟုသိပ်ပညာရှင် အချို့ကယူဆကြသည်။

အသီးအနှံတို့မှလွဲလျှင် လူတို့၏အဓိကအစာမှာ ငါးဖြစ်သည်။ ငါး၏အသားတွင် ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်ခန္ဓာအတွက်လိုအပ်သော ပရိုတင်း၊ အဆီ၊ တွင်းထွက်ဓာတ်၊ ဗီတာမင်တို့ ပေါများစွာပါရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သုံးစွဲနေသော ဗီတာမင်အေ နှင့်ဗီတာမင် ဒီ သည် ငါးအသည်းမှရသော ဆီကို ဖော်စပ်ယူသော ပစ္စည်းများဖြစ်သည်။

ငါးသည် ဘေးပြုတတ်သောပိုးကောင်များကို ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းဖြင့် လူတို့အတွက် အသုံးဝင်သေးသည်။ အထူးသဖြင့် ငါးသည် ခြင်ကိုအဖျက်ဆီးနိုင်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ငှက်ဖျားရောဂါ၊ အဝါဖျားရောဂါတို့ကို ကူးစက်ပြန့်ပွားစေတတ်သော ခြင်တို့၏အကြီးဆုံးရန်သူမှာ ငါးပင်ဖြစ်သည်။

ငါးကြီးအန်ဖတ်။ ။တခါတရံ ရေမွေးတွင် ပါရှိသော အမွေးအကြိုင်ကို စပယ်ပန်း၊ နှင်းပန်း စသည်တို့မှပေါင်းခံမယူဘဲငါးကြီးအန်ဖတ်ခေါ် ဝေလငါး၏အူအတွင်းမှရရှိသောပစ္စည်းတမျိုးမှပေါင်းခံယူကြသည်။ ထိုပစ္စည်း၌သွေးပြန်ကြောများပါရှိခြင်းကြောင့် အရောင်မှာညစ်ပုပ်ပုပ်ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်တွင် ငါးကြီးအန်ဖတ်များကို အစုလိုက်အပြုံလိုက် မျောနေသည်ကိုတွေ့ရတတ်၏။ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာတွင် ပေါင် ၂၀၀ ကျော်မျှအလေးချိန်စီးသော ငါးကြီးအန်ဖတ်များကို တွေ့ရသည်။ တခါတရံ ငါးကြီးအန်ဖတ်ကို ဗရာဇီးနိုင်ငံ၊ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း၊ အာဖရိကတိုက်နှင့် အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံတို့၏ကမ်းခြေများတွင် တွေ့ရလေသည်။ အစိမ်းလိုက်တွေ့ရသော ငါးကြီးအန်ဖတ်များတွင် မနှစ်မြို့ဖွယ်ကောင်းသော အနံ့ရှိ၏။ ငါးကြီးအန်ဖတ်ကို အယ်လကိုဟောနှင့် အငွေ့ပျံဆီများတွင်ဖျော်၍ အမွေး

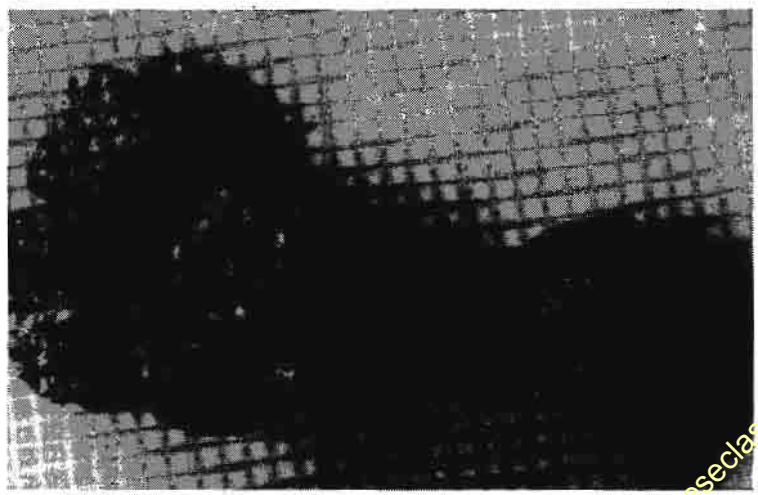

(ဝဲ) မပြုပြင်ရသေးသောငါးကြီးအန်ဖတ်များနှင့် (ယာ) ပြုပြင်ပြီးငါးကြီးအန်ဖတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကြိုင်များတွင် အနည်းငယ်ထည့်ပြီး အသုံးပြုကြသည်။ အချိုနိုင်ငံများတွင် အစားအစာကိုမွေးကြိုင်အောင် ငါးကြီးအန်ဖတ် အနည်းအကျဉ်းထည့်၍ သုံးဆောင်တတ်ကြသည်။ ငါးကြီးအန်ဖတ်သည် အလွန်အဖိုးတန်၏။ တခါက ပေါင် ၂၆၀ ရှိသော ငါးကြီးအန်ဖတ်ကို ရွှေဒင်္ဂါးပေါင် ၆၆,၀၀၀ ပေး၍ ပြင်သစ်ရေမွေးကုမ္ပဏီတခုက ဝယ်ယူခဲ့ဘူးသည်။

ငါးစည်ဖောင်းကော်။ ။ငါးစည်ဖောင်းကော်သည် ငါးအမျိုးမျိုး၏ စည်ဖောင်းမှရရှိသော ကော်တမျိုးဖြစ်သည်။ အရောင်မှာဖြူ၏။ အလင်းမပေါက်တပေါက်ရှိ၍မာသည်။ ထိုကော်၌ဂျယ်လတင်း ၈၆ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၉၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိပါသည်။ (ဂျယ်လတင်း—လည်းရှု။) တခါတရံထိုထက်ပင်ပါရှိသေး၏။ ရုရှနိုင်ငံက စတားဂျင် ခေါ် ငါးမျိုးမှရသော ငါးစည်ဖောင်းကော်သည် အကောင်းဆုံးဟုအဆိုရှိလေ၏။ အရက်ကို ကြည်လင် လာအောင် ပြုလုပ်ရာ၌ ငါးစည်ဖောင်းကော်ကို အသုံးပြုကြသည်။ ကျောက်ကြောနှင့်ဟင်းချိုတို့၌ ဂျယ်လတင်းကို အသုံးချသကဲ့သို့ ငါးစည်ဖောင်းကော်ကိုလည်း အသုံးချရလေသည်။

ငါးပါးသီလ။ ။ငါးပါးသီလသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဆုံးမညြဝါဒဖြစ်၍ လူတို့စောင့်ထိန်းအပ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားငါးပါးဖြစ်၏။ သီလ၏အနက်ကို ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အမူအရာတို့ကို ငြိမ်သက်စွာထားခြင်းဟုငုင်း၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောင်ခြင်းဟုငုင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာတွင် ဖွင့်ဆိုလေသည်။ တနည်းအားဖြင့် သီလသည်ဦးခေါင်းနှင့် တူသောအနက်၊ အေးမြချမ်းအေးခြင်းအနက်၊ အကုသိုလ်တို့မဝင်ရအောင် ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းအနက်၊ ဒုစရိုက်အကျင့်ပျက်၏ အိပ်စက်ကြောင်းအနက်တို့၌ ထင်ပေသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဆိုသော် သီလ၏အနက်မှာ အကျင့်၊ အလေ့သဘောဟုဖြစ်လေသည်။

ငါးပါးသီလကို အင်္ဂုတ္တရ ပါဋ္ဌိတော်၌ 'ပဉ္ဇဟိဘိက္ခဝေ၊ ဓမ္မေဟိသမန္နာဂတောယထာဘတံ၊ နိက္ခိတ္တောဇဝံနိရိယော၊ ကတမေဟိပဉ္ဇဟိ။

၁။ ပါဏာတိပါတီဟောတိ၊
၂။ အဒိန္နာဒါယီဟောတိ၊
၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီဟောတိ၊
၄။ မုသာဝါဒီဟောတိ၊
၅။ သုရာမေရယ၊ မဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီဟောတိ၊

ဤမေဟိခေါဘိက္ခဝေ ပဉ္ဇဟိဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတောယထာဘတံနိက္ခိတ္တော ဇဝံနိရိယေ' ဟုပါရှိ၏။ အနက်ကား၊ 'ရဟန်းတို့ တရားငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည့်အတိုင်း ငရဲသို့ကျရာ၏။ ထိုတရားငါးပါးတို့ကား

(၁) သူ့အသက်သတ်ခြင်းတပါး၊
(၂) သူ့ဥစ္စာခိုးယူခြင်းတပါး၊
(၃) ကာမတို့၌အမှားကျင့်ခြင်းတပါး၊
(၄) လိမ်လည်ပြောဆိုခြင်းတပါး၊
(၅) အရက်သေစာသောက်ခြင်းတပါး၊

ဤငါးပါးတို့တည်း။ ထိုငါးပါးကို စောင့်ထိန်းပါက ငါးပါးသီလစောင့်ရာရောက်၍ လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော အကျိုးကိုရနိုင်၏။'

ငါးပါးသီလကိုဆောက်တည်ရာ၌ မြတ်စွာဘုရား ရုပ်ပွားဆင်းတု၊ စေတီပုထိုးများ၌ငုင်း၊ ရဟန်းသံဃာတော်များ၌ငုင်း၊ အဟံဘန္တေ တိသရဏေနသဟ ပဉ္ဇသီလံဓမ္မံယာစာမိ အနုဂ္ဂဟံကတွာ သီလံဒေထမေဘန္တေဟု တကြိမ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်တိုင်အောင်သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ ငါးပါးသီလကို ပေးသနားရန် လျှောက်ထားရသည်။ ထိုနောက် ဘုရားသခင်ကို ရှိခိုးကြောင်းဖြစ်သည့် နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဿကို သုံးကြိမ်၊ ထိုနောက်ဗုဒ္ဓံ သရဏံဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံသရဏံဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံသရဏံဂစ္ဆာမိ တည်းဟူသောသရဏဂုံသုံးပါးကိုလည်း သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်ရွတ်ဆိုရသည်။ ထိုနောက်ငါးပါး သီလခံယူဆောက်တည် ကြောင်းကို ဖော်ပြသည့် သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်းမှ၊ သူ့ဥစ္စာကိုခိုးခြင်းမှ၊ ကာမတို့၌အမှားကျင့်ခြင်းမှ၊ လိမ်လည်ပြောဆိုခြင်းမှ၊ အရက်သေစာသောက်စားမူးယစ်ခြင်းမှ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းအကျင့်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ပါသည် ဟုအောက်ပါအတိုင်းရွတ်ဆိုဆောက်တည်ရလေသည်။

၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
၄။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒ ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊

သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ ငါးပါးသီလ၏အနက်သဘောကို သိရှိပါက ပါဋ္ဌိလိုငုင်း၊ မြန်မာလိုငုင်း၊ အချိန်အခါမရွေး ငါးပါးသီလကို ခံယူဆောက်တည်နိုင်သည်။ ငါးပါးသီလကို ဆောက်တည်ရာ၌ နှုတ်မှရွတ်ဆိုသည်ထက် အနက်အဓိပ္ပါယ်

www.burmeseclassic.com

ကိုသိရှိနားလည်၍ လိုက်နာကျင့်သုံး ဆောက်တည်မှသာလို့ ရင်းဖြစ်လေသည်။

ငါးပါး သီလတွင် ဆောက်တည်ရာ၌ သိက္ခာပုဒ်တိုင်းလုံခြုံရပေလိမ့်မည်။ သိက္ခာပုဒ်လွန်ကျူးချိုးဖောက်ပျက်စီးရာ၌ သိက္ခာပုဒ် တပါးတပါး စီတွင် ကံမြောက်ရာကံမြောက်ကြောင်း အင်္ဂါပယောဂအသီးသီးရှိကြသည်။ ထိုအင်္ဂါပယောဂအသီးသီးကို အကျဉ်းချုပ် ရမည်ဆိုသော်၊ ဇော၊ စေတနာ၊ ဉာဏ တဟူ၍ ၃ ပါးရ၏။ ထို ၃ ပါးပြည့်စုံလျှင် ကံမြောက်သည်။ ကံမြောက်ပါမှလည်း သုဂတိဒုဂ္ဂတိဘုံများသို့ကျရောက်စေသောအကျိုးကို ပေးလေသည်။

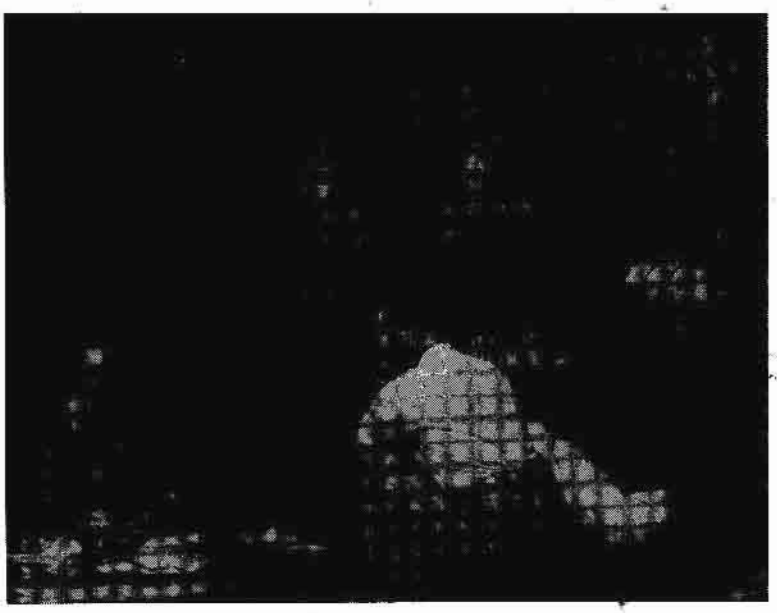

သံယာတော်အရှင်မြတ်၏ခွေ့ဆီလခံယူနေပုံ

ငါးပါးသီလဟူသည် နိစ္စသီလမျိုးဖြစ်၍ သာသနာတော်အတွင်း၌သာမဟုတ် သာသနာပ ကာလလည်း တည်ရှိလေသည်။ ငါးပါးသီလသည် လူ့ကျင့်ဝတ်၌ အခြေခံတရားဖြစ်ပေသည်။

ငါးမွေးကန်။ ။ငါးမွေးကန်ဆိုရာ၌ အိမ်တွင်းအလှအပ ဖစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ငါးအကြောင်း ဗဟုသုတ ရှာမှီးနိုင်ရန်အတွက်သော်၎င်း၊ ငါးများကို မွေးထားသောကန်ကို ဆိုလိုသည်။ ရှေးအခါကပင် အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်၌ ငါးများကို မွေးမြူသော ငါးမွေးကန်အမျိုးမျိုးရှိခဲ့သည်။ ရောမလူမျိုးတို့သည် အိမ်ပြင်၌ ကန်များပြုလုပ်၍ ငါးများကိုအစာအလို့ငှာ မွေးမြူခဲ့ကြသည်။ တရုပ်နိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့၌လည်းရှေးနှစ် ပေါင်းများစွာကပင် ရွှေငါးများကို အင်တုံ သို့မဟုတ် ဖန်ပေါင်းခွေငါးများတွင် ထည့်၍အိမ်တွင်းအလှအပ ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်မွေးမြူခဲ့ကြလေသည်။

ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တိုင်းပြည်တိုင်း၌လိုပင် ငါးမွေးခြင်းကို ဝါသနာပါ၍ ငါးအမျိုးမျိုးမွေးနေသူ အများရှိပေသည်။ ထိုတိုင်းပြည်၌ မရှိသော ငါးများကို အခြားတိုင်းပြည်တွင် ဝယ်ယူ၍ အထူးတလည်မွေးမြူကြကုန်၏။ တခါတရံ အချို့လူများသည် လူသူမရောက်ဘူးသော နေရာများသို့ပင် သက်စွန့်ကြိုးပမ်းသွားရောက်ကာ ငါးအထူးအဆန်းများကို ရှာ၍မွေးမြူကြလေသည်။

အများအားဖြင့် အိမ်တွင်းငါးမွေးကန်များကို ပြုလုပ်ရာ၌ အောင်များကို သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်၍ အကာများကို မှန်ဖြင့်ပြုလုပ်တတ်ကြ၏။ သို့မှသာ ငါးမွေးကန်ထဲတွင် မွေးထားသောငါးများ၏ သဘာဝအခြေအနေကို ကောင်းစွာမြင်နိုင်ကြပေမည်။ ခေတ်မှီသော တိုင်းပြည်များတွင် တိရစ္ဆာန်ရုံများ၌ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က ငါးအမျိုးမျိုးကိုထိုငါးတို့နှင့်သင့်သော အခြေအနေများဖန်တီးကာမွေးမြူထားတတ်ကြ၏။

ငါးမွေးကန်များထဲတွင် ငါးများကိုသာမဟုတ်သေး ခရု၊ ပက်ကျိ၊ ကနန်း၊ ဖား၊ ဗုဇ္ဈင်္ကဲ့သို့သော အခြားရေသတ္တဝါများကိုလည်း မွေးထားတတ်ကြသည်။ အချို့တိုင်းပြည်များတွင် ရေငန်သတ္တဝါများကိုပင် မွေးမြူထားတတ်ကြပေသည်။ ပင်လယ်ငါးကဲ့သို့သော ရေငန်သတ္တဝါများကို မွေးရာ၌ ပင်လယ်ရေနှင့်တူသောရေကို ဖန်တီးပေးရန်မလွယ်ကူသဖြင့် ထိုငါးမွေးကန်များကို ပင်လယ်ကမ်းခြေအနီးအနားတွင် အုတ်ဖြင့်ဆောက်လုပ်ကြ၍ ပင်လယ်ထဲမှ ရေငန်ကို ထိုငါးမွေးကန်ထဲသို့ စက်ဖြင့် စုတ်သင်း ထည့်ထားကြသည်။ ထိုရေငန်ငါးမွေးကန်များတွင် ဘဝဲ၊ ကင်းမွန်၊ ငပိစသော ရေငန်သတ္တဝါများကို မွေးထားတတ်ကြသည့်ပြင် ပင်လယ်၌ပေါက်တတ်သောအပင်များကိုလည်းထည့်ထားတတ်ကြ၏။ ထိုကန်များတွင် ရေငန်သတ္တဝါများသွားလာနေကြသည်မှာ ပင်လယ်အောက်ရေနက်၌ သဘာဝအလျောက် သွားလာနေကြသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရ၏။ ယင်းတို့ကို ကြည့်ရှုနိုင်ရန်နှင့် ခတ်ပုံပို့ဂိုက်ကူးနိုင်ရန် ကန်၏ဘေးဖက်တွင် မှန်ပေါက်များဖောက်လုပ်ထားကြသည်။

ငါးမွေးကန်အတွင်းသို့ ရေထည့်ရာတွင် ငါးများအိုးစားတတ်သော ရေသတ္တဝါများနှင့် ရောဂါဖြစ်စေလေ့သော

www.burmeseclassic.com

အိမ်တွင်အလှထားသည့်ငါးမွေးကန်အတွင်းမှရွှေငါးကလေးများ

ပိုးမွှားများမပါအောင် ရေကိုစစ်ပေးရ၏။ ငါးများသည် အသက်ရှူရန်အတွက်လိုသော အောက်ဆီဂျင်ကို ရေထဲမှရရှိကြရာ၊ ရေကိုပါးစပ်မှသွင်း၍ ပါးဟက်မှပြန်ထုတ်ပစ်ကြသည်။ ရေထဲကအောက်ဆီဂျင်ကို အသုံးပြုပြီးသော အခါ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို ထုတ်ပစ်လိုက်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရေထဲ၌ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အချိုးအစားများလာ၍အောက်ဆီဂျင်အချိုးအစားနည်းသွားတတ်ပေသည်။ ထိုရေထဲ၌ ငါးများသည်အောက်ဆီဂျင်ကိုလုံလောက်စွာမရရှိကြသဖြင့် မကြာခဏ ရေပြင်သို့တက်၍ လေထဲမှအောက်ဆီဂျင်ကို တိုက်ရိုက်ရှူကြရသည်။ တခါတရံ ငါးများသည် အောက်ဆီဂျင်ကို လုံလောက်စွာမရရှိကြသဖြင့် သေဆုံးကြသည်။ လေထဲက အောက်ဆီဂျင်သည် ရေထဲသို့ရေမျက်နှာပြင်မှ ဝင်ရသဖြင့် ငါးမွေးကန်များဆောက်လုပ်ရာ၌ ငါးမွေးကန်၏ရေမျက်နှာပြင်ကို ကျယ်နိုင်သမျှ ကျယ်အောင်စီစဉ်ရ၏။ ရေအနက်ကိုမူ သင့်တော်ရုံထားတတ်ကြ၏။

ငါးမွေးကန်အတွင်း၌ အပင်များကို စိုက်ပေးခြင်းအားဖြင့် မျှတသောသဘာဝကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ အပင်များသည် ငါးတို့ထုတ်ပစ်သောကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို အသုံးပြု၍ အောက်ဆီဂျင်ကိုထုတ်ပေးကြသည်။ တဖန် ငါးတို့သည် အပင်များက ပြန်ထုတ်ပေးသောအောက်ဆီဂျင်ကို အသုံးပြု၍ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို ထုတ်ပစ်ကြပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ငါးနှင့်အပင်တို့သည် တဦးအပေါ်တဦး အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေကြပေသည်။ ထိုပြင် ငါးများမှစွန့်ပစ်လိုက်သော အညစ်အကြေးများသည် အပင်များအဖို့ မြေသြဇာဖြစ်၏။ ငါးမွေးကန်ထဲ၌ ငါးအကောင်ရေ အဆမတန် များနေသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုက် အချိုးအစားများ နေသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ အေအီရေတာခေါ် လေမှုတ်စက်ဖြင့် ရေထဲသို့ လေမှုတ်သွင်း ပေးကြရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ငါးမွေးကန်ထဲရှိ ရေကိုအောက်ဆီဂျင်နှင့် ပြည့်ဝအောင်လုပ်ပေးနိုင်လေသည်။

ငါးမွေးကန်ထဲရှိ ငါးများကို အစာကျွေးရာ၌ ယင်းတို့စားသောက်လေ့ရှိသော အစာကိုရှာ၍ ကျွေးရ၏။ အစာကိုအဆမတန်မကျွေးကြရပေ။ အစာကို အဆမတန်ကျွေးလျှင် ငါးများသေဆုံးတတ်ကြသည်။ ယခုအခါ အသင့်ပြုလုပ်ပြီးရောင်းသော ငါးအစာအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ငါးမွေးကန်ထဲသို့ ငါးအစာအများအပြားထည့်ပေးလျှင်၊ ငါးတို့မစား၍ ကြွင်းကျန်သော အစာများသည် ရေကိုပုပ်သိုးစေတတ်သည်။ ပုပ်သိုးသော ရေသည် ငါးတို့အတွက်မကောင်းပေ။ ထိုကြောင့် ဤသို့မဖြစ်ရလေအောင် အစာအကြွင်းအကျန်များကို သုတ်သင်ပေးသော ခရှ၊ ပက်ကျိ၊ ငရှဉ့် စသော အကောင်များကို ငါးမွေးကန်များတွင် ထည့်မွေးထားတတ်ကြသည်။

ငါးမွေးကန်ထဲ၌ ငါးအမျိုးမျိုးကိုမွေးထားနိုင်၏။ မွေးမည့်ငါးအမျိုးများကို ရွေးချယ်ရာ၌ တဦးနှင့်တဦးသင့်မြတ်စွာနေနိုင်မည့် ငါးများကိုသာရွေးချယ်ကြ၏။ ရန်မူတတ်သောငါးများကိုမူ သီးသန့်ငါးမွေးကန်များ၌ မွေးကြ၏။ ငါးအကောင်ကလေးများ ဥမှပေါက်ချိန်၌ ငါးဥနှင့်ငါးအကောင်ကလေးများကို ငါးကြီးတို့မှ သီးသန့် ထားပေးကြရသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်မပေးလျှင် ငါးအကောင်ကြီးများသည် ငါးဥများနှင့်ငါးငယ်ကလေးများကို စားပစ်တတ်ကြ၏။ ငါးအတော်အတန် ကြီးထွားလာမှ ငါးကလေးများကို ငါးအကောင်ကြီးများနှင့် ဆောထားရပေသည်။ ငါးများမွေးမြူရာ၌ မျိုးခြားငါးများကိုတမျိုးနှင့်တမျိုး စပ်ပေးခြင်းအားဖြင့် အသွင်မတူ ထူးခြားသောငါးမျိုးများကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ အပူပိုင်း၊ အအေးပိုင်း၊ သမပိုင်းဒေသတို့မှ ငါးအမျိုးမျိုးကို တိုင်းပြည်အသီးသီး၌ မွေးသောအခါ ထိုငါးတို့နှင့်သင့်လျော်မည့်ရေအပူချိန်ကို ဖန်တီးပေးကြရသည်။ အပူပိုင်းဒေသမှ ငါးများကို အအေးပိုင်းဒေသ၌ မွေးမြူလို လျှင် အပူပိုင်းဒေသက ရေအပူချိန်လောက်နွေးလာအောင်ပြုလုပ်ပေးကြရသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ရာ၌

www.burmeseclassic.com

သာမိုစတတ်ခေါ် ကရိယာကိုအသုံးပြုကြ၏။ အအေးပိုင်းဒေသမှငါးများကို အပူပိုင်းဒေသ၌ မွေးမြူလိုလျှင် လည်း အအေးပိုင်းဒေသက ရေအေးသလောက် ငါးမွေးကန်ထဲရှိ ရေကို အေးအောင်ပြုလုပ်ပေးရ၏။ ဤသို့ပြုလုပ်ပေးရာ၌ အအေးသေတ္တာများကိုအသုံးပြုကြသည်။

အစာအလို့ငှာ ငါးမွေးမြူရာ၌ ငါးမွေးကန်များကို အုတ်ဖြင့်ဆောက်လုပ်ရသည်။ တနည်းအားဖြင့် မြေကြီးထဲတွင် ကန်တူး၍လည်း ပြုလုပ်ရသည်။ တခါတရံ အင်းအိုင်များကို ငါးမွေးကန်များအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုရ၏။ ငါးများကို မွေးမြူရာတွင် ဥများကိုသော်ငင်း၊ ငါးပေါက်စကလေးများကို သော်ငင်း စုဆောင်း၍မွေးမြူကြရ၏။ ကောင်းစွာကြီးထွားလာမှ ငါးများကို ဖမ်း၍စားကြ၏။ တခါတရံ ငါးရှားပါးသောမြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင် များထဲသို့ ငါးပေါက်စကလေးများကို မျိုးအဖြစ်ထည့်ပေးလေ့ရှိကြသည်။ ဤသို့ဖြင့်ငါးများပေါများလာအောင် စီမံယူကြသည်။ တခါတရံ မွေးမြူရန်သင့်တော်မည့် ငါးများကို နိုင်ငံခြားမှ ဝယ်ယူ၍မွေးမြူကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ငကြင်း၊ ငသိုင်း၊ ငရုံစသောငါးများကို ငါးမွေးကန်များတွင် အစာအတွက် ကောင်းစွာမွေးမြူနိုင်ကြပေသည်။ ထိုပြင် အိမ်တွင်းငါးမွေးကန်များဖြင့် မွေးမြူနိုင်သော ငါးအထူးအဆန်းများလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ အမြောက်အမြားရှိပေသည်။

ငါးမျှားခြင်း။ ။မြေပြင်၌တောလိုက်သူသည် မိမိလိုက်ထံပစ်ခတ်သည့် သားကောင်များ၏အကြောင်း၊ တော၏အကြောင်းကို သိထားရပြီးလျှင် မိမိအသုံးပြုသောသေနတ်အစရှိသောလက်နက်များကို ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းစွာ ပစ်ခတ်ကိုင်တွယ်တတ်ရန်လိုသကဲ့သို့ ငါးမျှားသူတို့သည်လည်း မိမိရှာဖွေ ဖမ်းဆီးရမည့် ငါးအကြောင်း၊ အင်း၊ အိုင်၊ ချောင်း၊ မြောင်းအကြောင်းတို့ကို နားလည်ထားပြီးလျှင် မိမိကိုင်တွယ်မည့်ငါးမျှားတံ၊ ငါးမျှားကြိုး၊ ငါးမျှားချိတ်စသည်တို့ကို လည်း ကောင်းမွန်နိုင်နင်းစွာ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုတတ်ရန်လိုပေသည်။

ငါးမျှားရာတွင် ၁၁ ပေမှ ၁၃ ပေအထိရှည်သော ငါးမျှားတံ၌ ခိုင်မာပျော့ပျောင်းသောကြိုးကိုတပ်ပြီးလျှင် ထိုကြိုးအဖျားဌ်တဖန် ငါးမျှားချိတ်ကို တပ်ရ၏။ ထိုငါးမျှားချိတ်တွင် ငါးကိုမျှားရန်အတွက် အစာတပ်၍ရေ၌ချထားရသည်။ ရေ၌ချရာတွင် ရေ၏ အတိမ်အနက်ကိုချင့်၍ မိမိ၏ငါးမျှားချိတ်ရောက်စေလိုသောနေရာနှင့် ရေမျက်နှာပြင်အကွာအဝေးလောက်တွင် ရေပေါ်၌ ပေါလောပေါ်နေသော ဖော့များတပ်၍ ငါးဟပ်သည်မဟပ်သည်ကို စောင့်ကြည့်နေရလေသည်။ ငါးစာအဖြစ်ဖြင့် တီကောင်၊ ယင်ကောင်နှင့် အခြားပိုးမွှားများ၊ ငါးငယ်ကလေးများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ စံနစ်တကျ ပြုလုပ်ထားသည့် ငါးမျှားတံတွင် ကြိုးအတိုအရှည်ကို လိုသလောက်ရစ်ယူနိုင်ရန် ရစ်လုံးငယ်တခုကို အရင်းတွင်တပ်ဆင်ထားသည်။

ငါးမျှားရာတွင် အချုပ်အားဖြင့်မြစ်ချောင်းအစရှိသည့်ရေချို၌ မျှားခြင်း၊ ပင်လယ်၌မျှားခြင်းဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြားထား၏။ ရေချို၌ငါးမျှားခြင်းတွင် (၁) ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌မျှားခြင်း (၂) ရေမျက်နှာပြင်နှင့် ရေအောက်ခြေ၏အလယ်၌မျှားခြင်း (၃) ရေအောက်ခြေ၌မျှားခြင်းဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲထားပြန်သည်။ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ မျှားခြင်းတွင် အစာတပ်ထားသောငါးမျှားချိတ်ကို ရေမျက်နှာပြင်၌ ရှိနေစေခြင်းဖြစ်၍ အသုံးပြုရသောငါးစာမှာ ယင်ကောင်နှင့် အခြားပိုးမွှားများ ဖြစ်သည်။ ငါးမျှားသည်ရေပေါ်၌ ကျနေသောပိုးမွှားများကိုဟပ်၍ စားတတ်သဖြင့် ထိုကဲ့သို့ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ အစာတပ်ငါးမျှားချိတ်ချသောနည်းသည် ငါးအများကို ဖမ်းမိတတ်သောနည်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယနည်းဖြစ်သော ရေလယ်၌မျှားနည်းတွင် ဆိုခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း အစာတပ်ထားသည့်ချိတ်ကို ရေလယ်၌ထားခြင်းဖြစ်၍ အသုံးပြုသောအစာမှာ ရေသတ္တဝါအငယ်စားကလေးများဖြစ်သည့် ငါးငယ်၊ ရေပိုးမွှားငယ်ကလေးများဖြစ်သည်။ ငါးတို့သည် ရေ၌တွေ့သောမိမိနိုင်နင်းသည့်သတ္တဝါမှန်သမျှကို ဟပ်မျိုရှ၍ စားတတ်သောကြောင့် ငါးမျှားချိတ်များ၌မိတတ်လေသည်။ အောက်ခြေ၌မျှားရာတွင် ငါးမျှား

ရေစီးသန်သောချောင်းငယ်တွင်း၌ငါးမျှားနေ

www.burmeseclassic.com

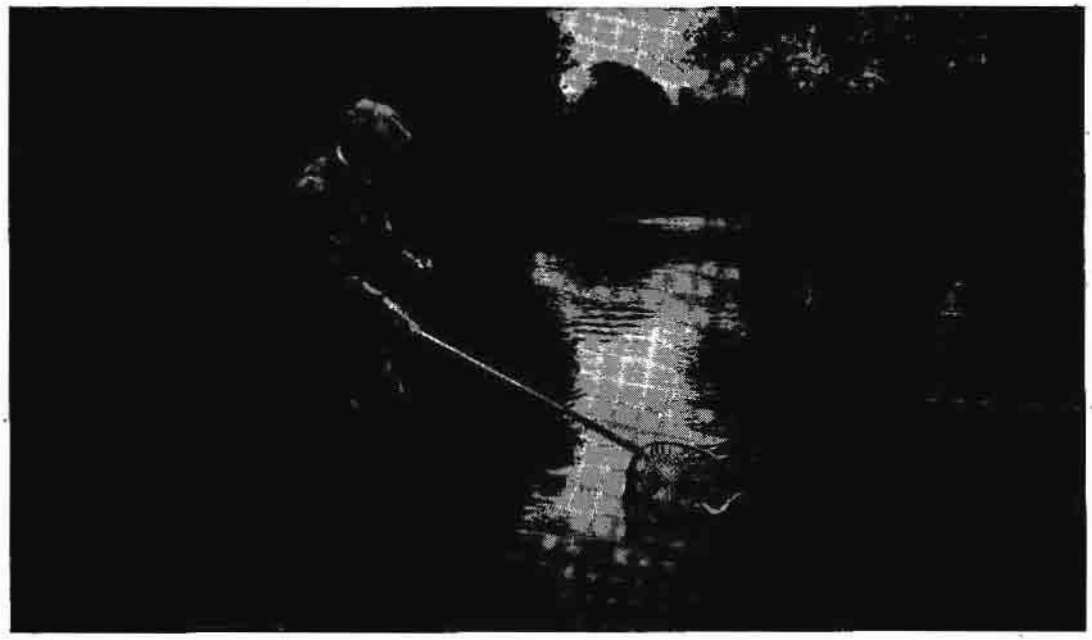

အနောက်နိုင်ငံများတွင်၊ ငါးမျှားသူများသည်ငါးမျှားတံ၌မိနေသောငါးကိုပိုက်ဖြင့်ဤသို့ခံယူလေ့ရှိသည်။

ချိတ်ကို ရေအောက်ခြေအထိ ချ၍မျှားခြင်းဖြစ်၏။ အသုံးပြုသည့်ငါးစာမှာ တီကောင်ဖြစ်၏။ တီကောင်ကို စားတတ်သောငါးများသည် ရေအောက်ခြေ၌သာအစာရှာကြပေမည်။ ထိုကဲ့သို့ရေ၏အနေအထားနှင့် ရေသတ္တဝါများ၏ သဘောကို သုံးသပ်ကာ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် မျှားယူရာတွင် ကျွမ်းကျင်မှုကို နည်းအမျိုးမျိုးလှည့်၍အသုံးချတတ်ရသောကြောင့် ငါးမျှားခြင်းသည်အတတ်တခုဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

ပင်လယ်သို့ထွက်၍ ငါးမျှားခြင်းသည် ရေချိုဌ်မျှားခြင်းကဲ့သို့ပင် ကျွမ်းကျင်မှုလိုသော်လည်း ရေချင်းမတူသကဲ့သို့ ငါးများ၏ သဘာဝမှာ လည်း ရေချိုငါးများနှင့်များစွာကွာခြားသောကြောင့် ပိုမိုခိုင်မာသော ကရိယာများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုလိုပေသည်။ ပင်လယ်ဖက်တွင် မြစ်၊ ချောင်း၊ ထုံးအိုင်များ၌ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ အလွန်ကြီးသောငါးများကို ချိတ်တွင်မိတတ်ရာ အခက်အခဲနှင့် မကြာခဏတွေ့ရတတ်သဖြင့် ငါးမျှားတံ၊ ငါးမျှားကြိုးနှင့် ချိတ်များကို ပိုမိုခိုင်ခံ့အောင်ပြုလုပ်ရပေသည်။ ငါးမျှားချိတ်ချနည်းသည် အချိုနေရာများ၌ ရေချိုဌ်မျှားသကဲ့သို့ပင် ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ မျှားခြင်း၊ ရေလယ်၌မျှားခြင်း၊ အောက်ခြေ၌မျှားခြင်းဟူ၍ သုံးမျိုးပင်ရှိသော်လည်း ပင်လယ်ဖက်၌ အချိန်အခါရာသီဥတုနှင့် နေရာဌာနတို့အလိုက်သာလျှင် အသုံးပြုနိုင်လေသည်။ ပင်လယ်ဖက်၌ ငါးမျှားထွက်သူတို့သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ အလွန်ကြီးမားသောငါးကြီးများကို ချိတ်မိလျှင် ထိုငါးကြီးများကို လှေပေါ် သို့ဖြစ်စေ၊ ကုန်းပေါ် သို့ဖြစ်စေ၊ အရောက်ဆွဲတင်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းလေသည်။ ၁၉၄၁ခုနှစ်တွင် ဩစတြေး လီးယား ကျွန်း အနီး တွင် ၁၉၁၉ ပေါင် အလေးချိန်ရှိသော လူသားစားတတ်သည့် ငါးကြီးတကောင်ကို ငါးမျှားတံကရိယာနှင့်ပင်ဆွဲတင်ရရှိခဲ့ဘူး၏။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့သောငါးကြီးများကို ဖမ်းမိခဲသည်။ အင်အားကြီးမားသောငါးကြီးများသည် ချိတ်၌မိနေသည့်တိုင်အောင် လှေသို့တင်၍မရနိုင်ရုံမက၊ ငါးမျှားသူ၏လှေကိုပင် ဆွဲယူသွားတတ်လေသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် မြေပြင်၌တောလိုက်သည့်အခါအင်အားကြီးမား၍ လက်နက်အားနှင့်မမျှသော ဆင်ကြီးများ၊ ပြောင်ကြီးများအစရှိသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာန်ကြီးများနှင့် တွေ့သောအခါ တောလိုက်သူအဖို့ ဘေးအန္တရာယ်များသကဲ့သို့ပင်ဖြစ်ချေသည်။

ရေချိုဌ်ငါးမျှားသူတို့သည် ငခုံးမ၊ ငပြေမမှအစ ငသိုင်း၊ ငကြင်း၊ ငထွေနှင့် ငသလောက်များ ကိုသာ ရနိုင်ရာ၊ ပင်လယ်သို့ထွက်၍ မျှားသူများသည် အများအားဖြင့် ပင်လယ်ငါးကြီးများကို ဖမ်းမိနိုင်ကြသည်။ ငါးမျှားတံ၊ ငါးမျှားကြိုး၊ ငါးမျှားချိတ်များဖြင့် ကြီးမားသော ငါးကြီးများကို မိအောင်ဖမ်းရခြင်း၊ နိုင်အောင်ဆွဲတင်ရခြင်းမှာ အံ့ဩစရာပင်ဖြစ်ရာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုရှိလာသောအခါ သေးငယ်သောငါးများကရိယာကလေးများဖြင့်ပင် ငါးမျှားသူ၏ နှစ်ကိုယ်စာမျှရှိသောငါးကြီးများကို ရအောင်ဖမ်းယူနိုင်၏။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ငါးမျှားရာတွင်အရှင်းဆုံးနှင့် အရိုးအုံးငါးမျှားနည်းမှာ ကိုင်းထောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းသည်

www.burmeseclassic.com

ဝါး သို့မဟုတ် ကြိမ် ငါးမျှားတံကို ကမ်းစပ်၌ဖြစ်စေ၊ ရေတိမ်၌ဖြစ်စေ အသေထောက်၍မျှားခြင်းဖြစ်သည်။ ငါးမျှားချိတ် ၆ ခုထက်မများ တပ်ထားသောငါးမျှားကြိုးကို ငါးမျှားတံ၌ချည်ထားပြီးလျှင်၊ ငါးစာတပ်၍မျှားရသည်။ ဖွဲ့နုလုံး၊ ဖားငယ်၊ ငှက်မွေးနှင့် ငဖြင်းသလက်တို့ကို ငါးစာအဖြစ်သုံးသည်။ ငဖြင်းသလက်နှင့် ငှက်မွေးတို့ကို ငရုံနှင့် ငမြင်းရင်းဖမ်းရန်အသုံးပြုသည်။

ကိုင်းမထောက်ဘဲ ငါးမျှားချိတ်အများပါသော ငါးမျှားကြိုးကို လှေလှော်ခတ်စဉ် ရေသို့ချကာမျှားခြင်းကို လက်တွန်းဟုငှင်း၊ လက်သပ်ဟုငှင်း၊ သပ်မျှားဟုငှင်း၊ ချိတ်ဟုငှင်း အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ အကယ်၍ ထိုနည်းအတိုင်း ငှက်မွေးကိုငါးစာတပ်၍၊ ငမြင်းရင်းကိုမျှားက ဗွက်ဟုငှင်း၊ ဗန်းဟုငှင်း၊ စကြာမျှားသွယ်ဟုငှင်း ခေါ်ကြပြန်သည်။

ငါးစာချကာ ငါးမျှားကြိုးတွင် ဝါးဆစ်ဖော့ချည်၍ မျှားသောအခါ၊ ငါးမျှားစကြာ၊ တိုင်ထောင်ငါးမျှား၊ ခြင်းပဲ့ဟု အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ ထိုနည်းတွင် စိုက်ထားသော တိုင်ခြေ၌ရှုံစေးနှင့် ဖွဲ့နုရောထားသောငါးစာပါသည့် ခြင်းကို ချည်ထားသည်။ တိုင်ထိပ်၌ငါးမျှားကြိုးနှင့် ချည်ထားသည့် ဝါးဆစ်ဖော့တင်ထားရသည်။ ငါးမျှားကြိုးတွင် ငါးမျှားချိတ်သုံးခုရှိ၍ ယင်းတို့ကို ခြင်း၏ရှေ့နားတွင် တွဲလောင်းချထားသည်။ ထိုငါးမျှားနည်းတွင် တိုင်ထိပ်နှင့်ဝါးဆစ်ဖော့တို့သာ ရေပေါ်၌ပေါ်နေကြသည်။ ငါးမျှားချိတ်တွင် ငါးတိုးသောအခါ တိုင်ထိပ်မှဝါးဆစ်ဖော့သည် လွှတ်ကျကာ ငါးဆွဲရာသို့ပါသွားသည်။ ငကြင်းမျှားရန်အတွက် ငါးမျှားစကြာကိုအသုံးများသည်။

ရေနက်ရာများ၌ ငါးမျှားနည်း အမျိုးမျိုးရှိသည့် အနက်အရိုးဆုံးနှင့်အရှင်းဆုံးမှာငါးမျှားတန်းဖြစ်သည်။ ငါးမျှားတန်းသည် တထောင်ခန့်ရှိ ငါးမျှားချိတ်တပ်ပြီးကြိုးတိုများကို ငါးမျှားကြိုးတွင်တတောင်ခန့်စီခြား၍ ချည်ထားသည်။ ငါးစာတပ်ငါးမျှားတန်းနှင့် ငါးစာမတပ်ငါးမျှားတန်းဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲထား၍ နှစ်မျိုးစလုံးကို မြစ်ချောင်းများနှင့်ပင်လယ်တို့၌အသုံးပြုသည်။ သို့ရာတွင် ငါးစာမတပ်သောငါးမျှားတန်းကို ပင်လယ်၌သာ အများအားဖြင့် အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ပင်လယ်တွင် ငါးစာမတပ်သော ငါးမျှားတန်းနှင့် ငါးမျှားသောအခါ၊ ငါးမျှားကြိုးတွင် ဖော့မျှားချည်ပြီး ရေပြင်အောက်၌တန်း၍ချထားရသည်။ ငါးမျှားတန်းကို အကန့်အကန့်ပြု၍ထောင်လေ့ရှိရာ မျှားသောအားဖြင့် အကန့် ၃၀၊ ၄၀ ခြား၍ မျှားကြသည်။ တကန့်တကန့်တွင် ငါးမျှားကြိုးသည် အတောင် ၁၂၀ ခန့်ရှည်သည်။ ငါးစာမတပ်သော ငါးမျှားတန်းဖြင့် အမိမျှားသောငါးမျှားမှာ ငမန်းနှင့်ငလိပ်ကျောက်တို့ဖြစ်သည်။ မြစ်ချောင်းတို့တွင် ငါးစာတပ်ငါးမျှားတန်းနှင့် မျှားလေ့ရှိသည်။ ငါးမျှားချိတ်တွင် ငဖြင်းသလက်အရှင်ကိုချိတ်၍ ငရုံမျှားကိုမျှားသည်။ ငါးမျှားတန်းကို စိုက်ထား သောဝါးတိုင်နှစ်ခုအကြား ရေပြင်ပေါ်၌ တန်း၍ချည်ထားလေ့ရှိသည်။ တခါတရံ ရေပြင်အောက်၌ဖြစ်စေ၊ ရေပြင်တွင်ဖြစ်စေ ငါးမျှားတန်းကိုချ၍ မျှားတတ်ကြသည်။ ပင်လယ်တွင်မူ ပင်လယ်ကန်စွန်းဥကို ငါးစာအဖြစ်အသုံးပြု၍၊ ရေတိမ်သည့်နေရာ၌ရေပြင်တွင်ဖော့မျှားချည်ထားကာ မျှားလေ့ရှိသည်။ ငလိပ်ကျောက်၊ ငလုံနှင့်ငမန်းငယ်များကို ဖမ်းမိတတ်သည်။ ငါးစာတပ်ငါးမျှားတန်းကို မြစ်ချောင်းတို့တွင်အသုံးပြုသောအခါ၊ မျှားတန်းဟုငှင်း၊ တန်းမျှားဟုငှင်း၊ ကြိုးတန်း၊ ရေမှုတ်တန်း၊ ရေပေါ်တန်းဟုငှင်း အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ ပင်လယ်တွင်အသုံးပြုသောအခါတွင် ပိုင်းဟုငှင်း၊ မျှားပိုင်းဟုငှင်း အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။

ဗူးမျှောဆိုသည်မှာ အမှန်အားဖြင့်ငါးမျှားချိတ်တခုစီကို ဖော့ချည်၍ မျှားခြင်းဖြစ်သည်။ ဗူးတွင်ငါးစာတပ်ပြီး ငါးမျှားချိတ်ရှိသောငါးမျှားကြိုးကို ပတ်ထားရသည်။ ထိုဗူးမျှားကိုရေစုန်မျှောပြီး လှေပေါ်မှစောင့်ကြည့်ရသည်။ ငါးမိသောအခါ ငါးမျှားကြိုးကိုဆွဲသွားသောကြောင့် ဗူးသည် ရေပြင်တွင်လည်၍နေသည်။ ငထွေနှင့်ငတန်တို့ကိုဗူးမျှောဖြင့် အဖမ်းများသည်။ ဗူးမျှောကိုဗူးမျှောကျင်၊ မျှောဗူး၊ ဘော၊ မြစ်ခြင်းလုံး ဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။

ငါးကိုမမျှားဘဲ အသေထိုး၍လည်းဖမ်းယူနိုင်သေးသည်။ သို့သော်ဤနည်းကိုအထက်မြန်မာနိုင်ငံ အင်းလေးကန်၌သာ အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ အင်းလေးကန်တွင် ရှဉ့်စူးနှင့်ခက်ရင်းဟုခေါ်သောမှိန်းနှစ်မျိုးကိုအသုံးပြုသည်။ ရှဉ့်စူးသည် စူးနှစ်ခွဖြစ်၍ ၅ ပေခန့်ရှည်သောဝါးလုံးအဖျားတွင် တပ်ထားပြီး၊ ငရှဉ့်ထိုးရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။ ခက်ရင်းသည် စူး ၅ ခွရှိ၍ ၁၀ ပေခန့်ရှည်ပြီး၊ ငသိုင်းထိုးရန်အတွက် အသုံးများသည်။ အသုံးပြုသောအခါ ခက်ရင်းချည်းသက်သက်ကိုဖြစ်စေ၊ ဝါးပြောင်းရှည်နှင့်တွဲ၍ဖြစ်စေ၊ အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ အခြားနည်းတွင် ပြောင်းရှည်ကိုငါးရှိသည့် နေရာပေါ် သို့ ပဌမချပေးရသည်။ ထိုနောက်ပြောင်းထိပ်ရှိ အပေါက်မှနေ၍ ငါးကိုစူးနှင့်ထိုးရသည်။ အချို့ဒေသများတွင် ငါးကိုညအခါ၌လှံရှင်နှင့် ထိုးလေ့ရှိကြသည်။ ထိုနည်းတွင် ညအချိန်၌လက်နှိပ်ဓာတ်မီးနှင့် ရေကိုထိုးကြည့်သောအခါ ငါးသည်လှံသွားနှင့်တကွထွက်ပြေးသွားသည်။ လှံသွားများတွင်ကြိုးချည်ထားရာ ငါးမောဝ်အပြေးရပ်သောအခါ ကြိုးကိုငင်ပြီး ငါးကိုဖမ်းယူရသည်။ ငါးကိုမမျှားဘဲ အသေထိုး၍ ဖမ်းနည်းကို လှံထိုးဖမ်းနည်းဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ဖမ်းနည်းကို လှံထိုး၊ စူးထိုး၊ စင်းတိုး၊ မီဖောင်ထိုး ဟူ၍လည်း အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။

www.burmeseclassic.com

ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထု။ ။ပါဠိကျမ်းဂန်များတွင် ဇာတကခေါ် ဘုရားလောင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဖြစ်တော်များရှိသည်။ ထိုဖြစ်တော်ပေါင်းဇာတ်များမှာ အရေအတွက်အားဖြင့် ၅၄၇ ဇာတ်ရှိသည်။ သို့သော်အခေါ် ရလွယ်အောင် ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဟုခေါ်သည်။ ဇာတ်ကိုနိပါတ်ဟူ၍လည်းခေါ်သေးသည်။ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဟုဆိုသဖြင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည်ဘုရားဖြစ်တော်မမူမီ၊ ဘဝငါးရာ့ငါးဆယ်သာကျင်လည်ခဲ့သည်ဟု မမှတ်အပ်ချေ။ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဟူသည်မှာ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဟောကြားသောဇာတ်တော်များသာဖြစ်သည်။

ပုဂံ အာနန္ဒာဘုရားတွင်ရှိသော ဇာတ်တော်စဉ်ကွင်းများမှာ အရေအတွက်အားဖြင့်ငါးရာ့ငါးဆယ်ရှိ၏။ သက္ကရာဇ် ၅၈၅ ခုနှစ်တွင်ရေးထိုးသော ပုဂံမြို့ လေးထောင့်ကန်အရပ် လေးမျက်နှာဘုရားကျောက်စာ ကြောင်းရေ ၁၅၊ ၁၆ တွင် 'ဇာတ်ငါးရာလည်း အတင့် အတယ်ရေး၏။' ဟူ၍ပါရှိရာ ရှေးအခါကပင် အရေအတွက်ကိုအခေါ် ရလွယ်အောင်ပြောဆိုကြသည် ဟုယူဆဖွယ်ရှိလေသည်။

ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထုများ၏ အခြေခံဖြစ်သောပါဠိဂါထာများကိုသုတ္တန်ပိဋကတ်တော်၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်အဝင်အပါ၊ပါဌဇာတ်ပါဠိတော်တွင်တွေ့ရသည်။ ဇာတ်တော် ၅၄၇ ခုတွင်မြန်မာတို့ကအတိုကောက်အားဖြင့်၊ တေ၊ ဇ၊ သု၊ နေ၊ မ၊ ဘူ၊ စံ၊ နာ၊ ဝိ၊ ဝေ ဟုအမှတ်အသားပြုသော ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့တို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့တို့ကား၊ တေမိယဇာတ်၊ မဟာဇနကဇာတ်၊ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၊ နေမိဇာတ်၊ မဟောသဓဇာတ်၊ ဘူရိဒတ်ဇာတ်၊ စန္ဒကုမာရဇာတ်၊ နာရဒဇာတ်၊ ဝိဓုရဇာတ်၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်တို့ဖြစ်သတည်း။

ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် လူအဖြစ် ၃၅၇ ဘဝ၊ နတ်အဖြစ် ၆၅ ဘဝ၊ ကုန်းသတ္တဝါအဖြစ်ဘဝပေါင်း ၆၀၊ ကောင်းကင်သတ္တဝါအဖြစ် ၅၇ ဘဝ၊ ရေသတ္တဝါအဖြစ် ၈ ဘဝ၊ စုစုပေါင်း ၅၄၇ ဘဝတို့၌ကျင်လည်ခဲ့ရသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်တော်ကို ပါဠိဘာသာဖြင့်ဂါထာဖွဲ့၍ဟောတော်မူသည်။ အေဒီ ၆ ရာစုလောက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမ္မြို့တောင်ဖက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်သည် ထိုဂါထာများကို ပါဠိဘာသာဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုရေးသားတော်မူလေသည်။ ထိုနောက်သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမ္မြို့အနောက်ဖက် ဗဒရတိတ္ထကျောင်းနေ အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်၏ အဋ္ဌကထာတွင် တိမ်မြုပ်နေသော အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကိုရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုရာဖြစ်သော လီနတ္တပကာသနီခေါ် ဋီကာကျမ်းကိုစီရင်ရေးသားသည်။ ထိုနောက်တဖန် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်တော်တွင်ပညာသာမိသီရိကဝိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု တံဆိပ်တော်ရ ဒုတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်သည် အသမ္မောဟဝိလာသိနီဟူသောဋီကာသစ်ကို ပါဠိဘာသာဖြင့်စီရင်တော်မူသည်။ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဂဏ္ဌိကိုမူကား စစ်ကိုင်းမြို့ထူပါရုံစေတီတော်ဒါယကာ နရပတိမင်းကြီးလက်ထက်တွင်အရှင်အရိယဝံသဓမ္မသေနာပတိမထေရ်မြတ်သည် ဇာတကဝိသောဓနီ၊ ဒသဇာတကဝိသောဓနီ ဟူသောအမည်ဖြင့်ပါဠိမြန်မာ ရောပြွမ်း၍ စီရင်လေသည်။ ထိုကျမ်းကို အရိယဝံသဇာတ်ဂဏ္ဌိဟူ၍လည်းခေါ်ကြသည်။

ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ပါဠိတော်နိသျဟောင်းကို သာယာဝတီကုန်းဘောင်မင်းလက်ထက်၊ သာသနဝံသသီရိဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုကြံခင်းဆရာတော်စီရင်၍ နိသျသစ်ကိုမူ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် မေဓာဘိဝံသသီရိသဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု ပြည်[illegible]ရာတော် ရေးသားတော်မူ၏။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိသျများကိုကား ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက် တောင်တွင်းဆရာတော်၊ ပလိုင်းဆရာတော်၊ မဲထီးဆရာတော်၊ ရွှေတောင်ဆရာတော်၊ တောင်လေးလုံးဆရာတော်၊ ကတိုးဆရာတော်၊ ဗားကရာဆရာတော်၊ ဆုံတားဆရာတော်၊ ပဌမမောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဆရာတော်၊ မုန်တောဆရာတော်၊ ညောင်ကန်ဆရာတော်၊ မင်းရွှာဆရာတော်၊ ပဌမဆင်တဲဆရာတော်တို့စီရင်တော်မူကြသည်။ ထိုမင်း၏လက်ထက်တွင်ပင် ဝက်ခုတ်ဆရာတော်ဘုရားသည်

ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်မှ ပုဏ္ဏားတို့အား ရထားလှူခန်းကို မြန်မာ့ပန်းပုလက်ရာဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အလုံးစုံသောဇာတ် အဋ္ဌကထာနိသျများနှင့်ဇာတိကြီးဆယ်ဖွဲ့အဋ္ဌကထာနိသျများကိုစီရင်သည်။ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့အဋ္ဌကထာနိသျသစ်ကိုမူ ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ဒန္တိပုံဆရာတော် ရှင်ဂုဏာလင်္ကာရမထေရ်စီရင်သည်။

မြန်မာသက်သက်စကားပြေဇာတ်တော်ဝတ္ထုများကို တပယင်းမြို့စီရင်စု၊ မုံတိုင်ပင်ဆရာတော်နှင့် မင်္ဂလာဘုံကျော်ကျောင်းနေ ကဝိန္ဒာဘိဝံသ သီရိသဒ္ဓမ္မဇဓ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုဘွဲ့ခံ ညောင်ကန်ဆရာတော်စီရင်သည်ဟု ပို့ကတ်သမိုင်းကပြဆိုလေ၏။ ညောင်ကန်ဆရာတော်သည် ထိုငါးရာ့ငါးဆယ်ဝတ္ထုကို ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်၌ စီရင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါညောင်ကန်ဆရာတော်၏ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဝတ္ထုသည် သာလျှင် ထင်ရှားလျက်ရှိသည်။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဖွဲ့ စကားပြေဝတ္ထုများအနက်၊ ဝေဿန္တရာ၊ စန္ဒကုမာရ၊ ဝိဓုရ၊ မဟောသဓ၊ နာရဒ၊ ဇနက၊ နေမိ၊ တေမိတဉ်းဟူသော ဇာတ်တော်ကြီးရှစ်ဖွဲ့ကို ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်၊ မင်းဘူးမြို့လေသာတိုက်နေ ဦးဩဘာသ စီရင်သည်။ ဘူရိဒတ်ဇာတ်တော်ကြီးကို မင်းဘူးမြို့ အနောက် လေသာ တိုက် ကျောင်း ဆရာတော်၏ တပည့် နန္ဒမေဓာ စီရင်သည်။ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်တော်ကို မင်းဘူးမြို့ ရန်ကုန်တိုက် ရန်ကုန်ဆရာတော်၏တပည့် ဦးပညာတိက္ခ စီရင်သည်။

အမျိုသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားသည် စာသင်သားများ အလွယ်တကူဖတ်ရှုနိုင်စေရန် ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်တော်များမှထင်ရှားသောဇာတ်တော်တို့ကိုထုတ်နုတ်၍ ကျမ်းငယ်တစောင်ပြုစုရေးသားခဲ့သည်။

ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်များကို မြန်မာစကားပြေဖြင့်သာပြန်ဆိုခဲ့ကြသည် မဟုတ်ချေ။ ရှေးမြန်မာစာဆိုတော်ကြီးများသည် ဇာတ်တော်များကို ပျိုကဗျာတို့ဖြင့် သီကုံးပွန့်ကြသေးသည်။ ထိုပြင် အထက်ကပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ စဉ့်ကွင်းများဖြင့် သရုပ် ဖော်သည်လည်းရှိသေးသည်။ စာဆိုတော်တို့ ပွဲဆိုခဲ့ကြသော ပျိုစာရင်းကို အောက်ပါဇယားတွင်ကြည့်လေ။

ဇာတ်တော်ပျိုများ

ဦးရေ	ပျို	စာဆို	ကျမ်းပြီးနှစ်
၁	ကလိင်္ဂဗောဓိပျို	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	
၂	ကုသပျိုဟောင်း	ရွှေကျောင်းရဲကျင်း ဦးပု	
၃	ကုသပျိုသစ်	မုံရွာဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၈ ခု
၄	ကိုးခဏ်းပျို (ဟတ္ထိပါလပျို)	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၈၅ ခု
၅	ဂရုဓမ္မပျို	မြို့စာရေး သိခ်ိသာရ	
၆	ဂါမဏိစန္ဒပျို	ဆီမီးခုံရွာစား	
၇	ဂုတ္တိလပျို	တရားစစ် မနော်ဇော	၁၁၅၆ ခု
၈	ငါးရှဉ်မင်းပျို	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၉	စန္ဒကုမာရပျို	ရွှေကျောင်းရဲကျင်း ဦးပု	
၁၀	စန္ဒကိန္နရီပျို	မဟာသီဟသူရ	
၁၁	စန္ဒကိန္နရီပျို	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင် (ပို့ကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၇)	
၁၂	စမ္ဗေယျပျို့ဟောင်း	တောင်လေးလုံးဆရာတော်တပည့် မောင်ပြည့်	
၁၃	စမ္ဗေယျပျို့သစ်	မိုးထားဝန်ထောက် စိန္တကျော်သူ	
၁၄	ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းပျို		
၁၅	ဇနကပျို့ဟောင်း	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၆၈ ခု
၁၆	ဇနကပျို့သစ်	ဆီမီးခုံရွာစား	
၁၇	ဇနကပျို	မောင်နိုး (ကဗျာဗန္ဓ ၈၅၊ ပို့ကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၅)	
၁၈	ဇယဒိသပျို	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၁၉	တေမိပျို့ဟောင်း		

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆဒ္ဒန္တဇာတ်မှပုံထွင်းရွပ်များ

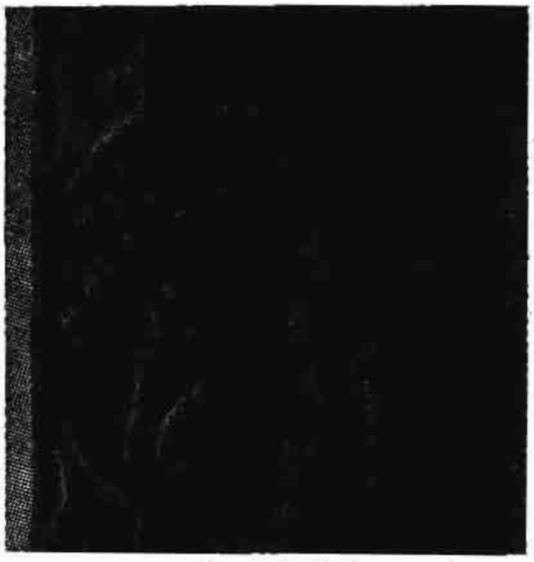

မဟာကပိဇာတ်မှ ပုံထွင်းရွပ်များ

စီစီ ၂ ထုစုနှစ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘရဟုတ်အရပ်တွင် ထွင်းထုခဲ့သော ရွပ်ပုံများဖြစ်သည်။

ဦးရေ	ပျို	စာဆို	ကျမ်းပြီးနှစ်
၂၀	တေမိပျိုသစ်	မောင်ဥကာ	
၂၁	တိဏ္ဏကပျို	ကင်းဝန်မင်းကြီး	
၂၂	ဒေဝဓမ္မပျို	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	
၂၃	ဓမ္မပါလပျို	ရှင်မဟာသီလဝံသ	၉၁၆ ခု
၂၄	ဓမ္မပါလပျိုတစောင်	ရှင်ကုမာရကဿပ (ကဗျာဗန္ဓ ၈၂)	
၂၅	နာနာဆန္ဒပျို	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၃ ခု
၂၆	နာရဒပျို	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၃ ခု
၂၇	နာရဒပျိုသစ်	တရားစစ်မနော်ဒေဝ (ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၄)	၁၁၅၈ ခု မြစ်ကွေဆရာတော်
၂၈	နေမိငရဲခန်းပျို	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၉၀၀ ခု
၂၉	နေမိဘုံခန်းပျို	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၉၀၄ ခု
၃၀	နေမိမဋ္ဌစိုးခန်းပျို	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၈၉၇ ခု
၃၁	နိန္ဒိသေနပျို	လက်ဝဲသုန္ဒရ	
၃၂	ပဉ္စာဝုဓပျို	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၃ ခု
၃၃	ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်းပျို	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၅၆ ခု
၃၄	ဘူရိဒတ်လက်ဘကြီး	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၄၆ ခု
၃၅	ဘလ္လာတိယပျို	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၃၆	မဃဒေဝလက်ဘသစ်	မန်လည်ဆရာတော်	၁၂၆၆ ခု
၃၇	မဟာတုဏ္ဍိလပျို	(ကဗျာဗန္ဓ ၈၃)	
၃၈	မဟာဓမ္မပါလပျို	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	
၃၉	မဟော်ကျေးဇေဒန်းပျို	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၄၀	မဟော်ပြဿနာဝန်းပျို	ဆီမီးခုံရွာစား	

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဦးရေ	ပျို	စာဆို	ကျမ်းပြီးနှစ်
၄၁	မဟော်ဉမင်ခန်းပျို	ဆီးမီးခုံရွာစား (ဟာသ်ာတမင်းသမီး အကြီးတော် မောင်ရေးဆိုတစောင်ရှိသည်။ ကဗျာဗန္ဓ ၈၄)	
၄၂	မုဒုလက္ခဏာပျို	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၁၃ ခု
၄၃	ရှရှမိဂပျို	လွတ်တော်စာရေး မောင်ဖေ (ကဗျာဗန္ဓ) လွတ်တော်စာရေး မောင်အေး (ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း)	
၄၄	ရွှေဟသ်ာမင်းပျို	ရှင်တေဇောသာရ	၈၇၁ ခု
၄၅	ဝိဓုရပျိုဟောင်း		
၄၆	ဝိဓုရပျိုသစ်	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၅၂ ခု
၄၇	ဝေဿန္တရာပျိုဟောင်း	တောင်ဘီလာဆရာတော်	၉၅၄ ခု
၄၈	ဝေဿန္တရာပျိုသစ်	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၆၀ ခု
၄၉	ဝေဿန္တရာပျိုတစောင်	မောင်နိုး (ကဗျာဗန္ဓ ၈၅၊ ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၅)	
၅၀	သရဘင်္ဂပျို	ဆီမီးခုံရွာစား	
၅၁	သာဓိနပျို	လက်ဝဲသုန္ဒရ	၁၁၄၅ ခု
၅၂	သီလဝပျို	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၇ ခု
၅၃	သုတသောမပျို	ဆီမီးခုံရွာစား	၁၂၀၁ ခု
၅၄	(မဟာ) သုတသောမပျို	ရွှေတောင်နန္ဒသူ (မောင်တရုပ်)	
၅၅	သုဝဏ္ဏသျှာမ်မြားပစ်ခန်းပျို	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၈၈၉ ခု
၅၆	သုဝဏ္ဏသျှာမ်သူဌေးခန်းပျို	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၉၀၀ ခု
၅၇	သုဝဏ္ဏသျှာမ်သစ္စာခန်းပျို	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၈၈၉ ခု
၅၈	သူရုပျို	ပဒေသရာဇာ (တိ သနိပါတ် ၅၁၂ ကုမ္ဘဇာတကဇာတ်ကိုဖွဲ့ဆို၏။)	
၅၉	သမ္ဘူလပျိုဟောင်း		
၆၀	သမ္ဘူလပျိုသစ်	တံဆိပ်တော်စာရေး မောင်တူ	
၆၁	သံဝရပျို	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၉၁ ခု
၆၂	အကိတ္တိပျို	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	ပုဂံမင်းလက်ထက်
၆၃	အဘီရုကပျို	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင် (ဧကနိပါတ်၊ တေလပတ္တဇာတ်ကိုဖွဲ့ဆိုသည်။)	၁၂၁၁ ခု
၆၄	အပဏ္ဏကပျို	ဟသ်ာတမင်းသမီး၏ အကြီးတော် မောင်ရေး	
၆၅	အာဒါသမုခပျိုဟောင်း	ရှင်တေဇောသာရ	
၆၆	အာဒါသမုခပျိုသစ်	လက်ဝဲသုန္ဒရ	
၆၇	အာဒါသမုခပျို	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	
၆၈	အာသင်္ကပျို		
၆၉	ဣသိသိင်္ဂပျို	မဟာသီဟသူရ (မောင်ဆောက်ကြီး) (ပဏ္ဏာသနိပါတ် ၅၂၆ နိဋ္ဌိနိကာဇာတ်)	
၇၀	ဥတ္တိန္နပျို	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၅၅ ခု
၇၁	ဥဒေါင်းမင်းပျို	မဟာသီဟသူရ (မောင်ဆောက်ကြီး) (ဒုကနိပါတ် ၁၅၉ မောရဇာတ်)	

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငါးလုပ်ငန်း။ ။တံငါလုပ်ငန်း — ရှု။

ငုပင်။ ။ငုပင်တွင် (၁) ငုပင် သို့မဟုတ် ငုကြီးပင် (၂) ငုရွှေ သို့မဟုတ် ငုစပ်ပင် (၃) ငုသိန်ပင် ဟူ၍ ၃ မျိုးပြားသည်။ မိုးကုတ်နယ်တွင်မူ ငုရွှေပင်ကို ငုရွှေအဖိုပင်ဟူ၍ ၎င်း၊ ငုပင် (ငုကြီးပင်) ကို ငုရွှေအမပင်ဟူ၍ ၎င်း ခေါ်ကြသည်။ ငုပင်တို့သည် ပင်လတ်မျိုးဖြစ်၍၊ ယင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ အပြားမှာပင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ အမျိုးချင်းနှယ်သော်လည်း တမျိုးစီတွင် ထူးခြားကွဲလွဲချက်များ အသင့်အတင့်ရှိကြ၏။ ဤငုပင် ၃ မျိုးအနက် အသုံးဝင်ဆုံးကား ငုပင် (ငုကြီးပင်) ပင်ဖြစ်လေသည်။

ငုပင် (ငုကြီးပင်) (ကက်ဆီယာဖစ္စတျူလာ) သည် ပေ ၅၀ အထိမြင့်နိုင်၍၊ အကိုင်းအခက်နှင့်အရွက်များ ခပ်ကျဲကျဲသာထိုးထွက်နေသဖြင့် အရိပ်ကောင်းကောင်းမပေးနိုင်ချေ။ သို့သော်နွေဥတုအကုန်လောက်၌ ရွက်ဟောင်းကြွေ၍ ရွက်သစ်များထွက်ပြူစအချိန်နှင့် မရှေးမနှောင်းတွင် တပင်လုံးဝင်းထိန်နေအောင် အဆုပ်လိုက်အခိုင်လိုက် တွဲလျားကျပွင့်လေ့ရှိသော အပွင့်ဝါများကြောင့် ဤငုပင်မျိုးကိုခြံဥယျာဉ်များအတွင်း အလှအပအတွက်စိုက်ပျိုးထားတတ်ကြသည်။ ငုပင်သည် ကြီးခဲသောအပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမြစ်စွဲမိလျှင်ခိုင်ခံ့လာသည်။ ငုပင်ကိုအစေ့မှမျိုးပွားနိုင်သော်လည်း၊ အောင်မြင်သည့်အစေ့များ နည်းပါးခြင်းကြောင့် မြေသြဇာကျွေး၍ ဂရုတစိုက် စိုက်ပျိုးရသည်။ ပြောင်းရွှေ့စိုက်ပျိုးလိုလျှင်လည်း မျိုးပင်များနုနယ်ခြင်းကြောင့် ၂ နှစ်သားမျိုးပင်များကိုသာ ပြောင်းရွှေ့စိုက်ပျိုးသင့်လေသည်။

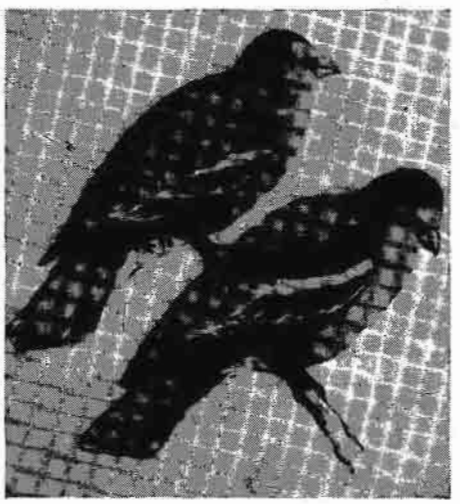

(ဝဲ) ငူအမနှင့် (ယာ) ငူအဖို

အသက်နုစဉ် ငုပင်၏ပင်စည်သည် အဝါမွဲအရောင်ရှိ၍ ချောမွှတ်သော်လည်း ကြီးရင့်လာသောအခါ နီညိုရောင်ဖြစ်ကာ ကြမ်းလာသည်။ အရွက်များမှာ ၃ လက်မမှ ၇ လက်မအထိရှည်၍ချောမွှတ်သည်။ အပွင့်များမှာ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝါ၏။ အသီးတောင့်လုံးရှည်များမှာ ၂ ပေ၊ ၃ ပေခန့်ရှည်၍ မှည့်လျှင် အနက်ရောင်ဖြစ်လာသည်။

ငုသား၏အရောင်မှာ နီညစ်ညစ်ဖြစ်၍ တာရှည်ခံပြီးလျှင် ပြောင်လက်လာအောင် အရောင်တင်ပေးနိုင်သည်။ ငုသားကိုအိမ်ဆောက်လုပ်ရန်နှင့် လှေ၊ လှည်း၊ လှည်းဘီး၊ ထယ်၊ ထွန်များ၊ ဆန်ထောင်းကျည်ပွေ့ စသည်များ ပြုလုပ်ကြသည်။ ငုခေါက်ကို သားရေနယ်ရာ၌အသုံးပြုရသည်။ ငုသီးမှည့်၏အသားနှင့် ငုမြစ်တို့ကိုမူ ဝမ်းနုတ်ဆေးများဖော်စပ်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။

ငုရွှေပင် (ငုစပ်ပင်) (ကက်ဆီယာရင်နီဂျားရား)။ ။ငုရွှေပင်သည် အမြင့်ပေ ၃၀ အထိရှိသည်။ အခက်နှင့်အရွက်များမှာ ကတ္တီပါရောင်ထနေသည်။ အရွက်များထူထပ်ပေါများ၍ ၁ လက်မ၊ ၂ လက်မခန့် ရှည်သည်။ အသီးမှာ ငုသီး (ငုကြီးသီး) နှင့်အလားတူဖြစ်သော်လည်း ၁၅ လက်မမှ ၁၈ လက်မအထိသာ ရှည်သည်။ အပွင့်များသည် ပန်းရောင်ဖြစ်၍ ငုကြီးပင်နှင့်မခြား၊ အဆုပ်လိုက်အခိုင်လိုက်ပွင့်ကြသဖြင့် တနည်းတဖုံလှပကြပေသည်။

ငုသိန်ပင် (ကက်ဆီယာနိုဒိုဆာ)။ ။ငုသိန်ပင်သည် ငုရွှေပင်နှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ထိုအပင်၌ ချောမွှတ်တောက်ပသော အရွက်ချွန်များပိုမိုများပြား၍ အပွင့်မှာမွေးကြိုင်လျက် အဖြူနှင့် ပန်းရောင် အစင်းကြောင်းများ ပါရှိ၏။

ရူ။ ။ငူသည်ခို၊ ချိုးငှက်တို့နှင့်အတူ 'ကိုလံဗီဒီ' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ငူ၌စိမ်းစိုသောအမွေးအတောင်များရှိ၏။ ငူအမျိုးပေါင်းများပြားသဖြင့် တမျိုးနှင့် တမျိုးကို ခွဲခြား၍ သိရန်မှာမလွယ်ကူချေ။ အထူးသဖြင့် ငူအမများကို အမျိုးခွဲခြားရန်မှာသာ၍ပင်ခက်ခဲသည်။

ငူတို့သည် အအုပ်အသင်းနှင့် နေတတ်ကြသည်။ ညောင်ပင်များ၌ များသောအားဖြင့်ကျက်စားတတ်ကြသည်။ သစ်ပင်ထက်၌ နားနေကြစဉ် သစ်ရွက်စိမ်းများနှင့် ခွဲခြား၍မရနိုင်ပေ။ လေချွန်သံဖြင့်အော်မြည်ကြသောအခါမှ ယင်းတို့ရှိမှန်းကိုသိကြရသည်။ ငူ၏ကိုယ်အရှည်အလျားမှာ ၁၀ လက်မ၊ ၁၂ လက်မခန့်ရှိသည်။ ကိုယ်၏အလုံးအထည်မှာ အလျားနှင့် လိုက်လျောစွာရှိသဖြင့်ကြည့်၍ကောင်းသောငှက်မျိုးဖြစ်လေသည်။ ထိုငှက်၏ခြေများသည် သစ်ပင်တက်နိုင်ရန်အတွက် ကျယ်ပြန့်၍ သန်စွမ်း၏။

ငူတို့တွင် ခြေဝါငူ၊ ရင်ပတ်ဝါငူ၊ နှုတ်သီးထူငူ စသည်ဖြင့် ငူအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့ကို နီပေါနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ အင်ဒိုချိုင်းနား၊ မလ္လာယူကျွန်းဆွယ်၊ ဂျားဗားကျွန်းတို့၌ တွေ့ရသည်။

www.burmeseclassic.com

ဒေါက်ပုံဆိုင်ရာ ကောင်းကင်ယံသဘာဝအလှတရားတွေ ကြည့်ရှုပီးတဲ့အခါ ဘဝတွင်းမှာ ကြုံတွေ့ခဲ့ရတဲ့ ခံစားချက်တွေကို ပြန်ပြီးသတိရမိပါသည်။

www.burmeseclassic.com

ဝိုချင်း။ ။မြန်မာဇာတ်ပွဲတို့တွင် လွှမ်းခြုံးနှိုင်းယှဉ်ပြောဆိုသော အခါဆိုသောသီချင်းသည် ဝိုချင်းဖြစ်သည်။ ဝိုချင်းဟူသော စကား၏ ဗြုပ္ပါဒ်ကိုရှာသော်၊ ဝိုဟူသော သဒ္ဒါနှင့် အချင်း (ရှေးရေး — အခြင်း) ဟူသောသဒ္ဒါ သို့မဟုတ် ဝိုဟူသော သဒ္ဒါနှင့် သီချင်းဟူသောသဒ္ဒါ နှစ်ခုတို့ပေါင်းစပ်ထားသော စကားဖြစ်သည်ဟု ယူဆရန်ရှိပေသည်။ ဝိုသည်ဟူသည်မှာ စိတ်နှလုံးပူပန်သောကရောက်သဖြင့် မျက်ရည်ယိုပြိုက် ရှိုက်ကြီးတင် ဆိုမြည်တမ်းတခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်ဝိုချင်းသည် စိတ်နှလုံး ပူပင်သောက ရောက်သည်ကို ဖွဲ့နွဲ့သီဆိုအပ်သောသီချင်းဟုဆိုအပ်၏။

ဝိုချင်းဟူသော အသုံးအနှုန်းကို သျင်အဂ္ဂသမာဓိ စပ်ဆိုအပ်သော နေမိဝရဲခန်းပျို့တွင် 'ရုံးစည်းသောင်းသောင်း၊ ဝိုချင်းပေါင်းလျက်၊ ဆိုးတောင်းခံဘက်၊ တရွာနက်သို့' ဟူ၍ ထိုဆရာတော်၏ သုဝဏ္ဏသျှာမ်သစ္စာခန်းပျို့တွင် 'ခွေခွေညှိုးစွာ၊ ဝိုခြင်းရာကား၊ သနံ့သုံးထောင်၊ တာပြည့်ဆောင်လျက်' ဟူ၍ဝင်း၊ 'ရင်ခွင်ပိုက်ထား၊ မွေးသည့်သားကို၊ နှစ်ပါးတူညီ၊ လွှမ်းဟန်ချီလျက်၊ ဤကား ညဉီးဝိုချင်းတည်း' ဟူ၍ ဝင်း တွေ့ရှိရ၏။ ထိုကြောင့် ဝိုချင်းဟူသောဝေါဟာရသည် အင်းဝခေတ် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၀၀ ခန့်လောက်ကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီဟု ယူဆရန်အကြောင်းရှိ၏။ ထို အင်းဝခေတ်ပေါ် ဝိုချင်းများသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်းနှင့် ယခုခေတ်ပေါ် ဝိုချင်းများနှင့် သိကျုံးပုံချင်း တူချင်မှတူမည်ဖြစ်သော်လည်း နှလုံးမသာမယာ စိတ်ပူပန်တမ်းတမှုကို ဖွဲ့နွဲ့သောအပ္ပံအနွဲ့ များပင်ဖြစ်၍ အခြေခံသဘောချင်းမှာကား တူညီကြပေလိမ့်မည်ဟု ယူမှတ်ဖွယ်ရှိ၏။

အင်းဝခေတ်၌ ဝိုချင်းကို မည်ကဲ့သို့ဖွဲ့နွဲ့သည်ဟု ပြဆိုရန် သာဓကမရှိချေ။ ထိုကြောင့် ထိုခေတ်ရှိဝိုချင်းအပ္ပံအနွဲ့မှာ မည်သို့ရှိလေမည်ဟု ဖော်ပြရန်ခက်သည်။ သို့သော် စာပေအနုပညာသဘော၌ စကားပြေမှ လက်ာ၊ လက်ာမှ ဂီတဟူ၍ တဆင့်ထက်တဆင့် တိုးတက်ပြောင်းလဲလေ့ရှိသည့်သဘောကို ထောက်ချင့်၍ လူတို့၏ ပရိဒေဝတောက်လောင်မှုကို သရုပ်ဖော်ကာ ကရုဏာရသကိုဖြစ်စေသော စကားပြေအနှုန်းအပ္ပံမှသည် လက်ာအပ္ပံအနွဲ့၊ ဂီတအပ္ပံအနွဲ့ တို့သို့ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ကူးပြောင်းသည် ဟုဆိုလျှင် ယုတ္တိတန်ရာသည်။ ဤသို့ တိုးတက်ပြောင်းလဲတတ်သော သဘောနှင့် ယှဉ်၍ကြည့်လျှင်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၃၃ ခု ဟံသာဝတီရောက်မင်းတရားကြီး ဆိုသော အင်းဝမြို့ဖွဲ့ တမ်းချင်းသည် နှောင်းခေတ်၌ ခေတ်စားလာသော ဝိုချင်းတို့နှင့် သဘောသွားချင်း ဆက်စပ်နေသည်ဟု ယူဆရန်ရှိလေသည်။ ယင်းတမ်းချင်းမှာ 'လုဇ္ဇတိပလုဇ္ဇတိတိလောကော၊ သဘောနိယံ၊ လောကဓံနှင့်၊ ဆက်ဆံကြုံကြိုက်၊ ကိန်းခန်းလိုက်ဖြင့်၊ ရစ်ပိုက်မြစ်ဆုံ၊ ရွှေဘုံအဝ၊ ပူရိန္ဒကား၊ နရသနင်း၊ မင်းလည်း ရှင်းကွာ၊ ပြည်ရွာပျက်စီး၊ တောကြီးဟူလောက်၊ မျက်မှောက်ကကံာ၊ သာသနာလည်း၊ ရောင်ဝါမလင်း၊ သို့ဖြစ်ခြင်းကို၊ မြော်တင်းစေ့စေ့၊ ကြံအောက်မေ့သော်၊ ပျော်ငြိုးသွေ့ညှာတ်ခွေ၊ လွှမ်းတာဝေခဲ့' ဟူ၍ဖွဲ့နွဲ့လေရာ၊ ရတုကဗျာဆန်လှပေသည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော်၊ ရတုဖြင့် တမ်းချင်းကိုဆိုသည်ဟုမှတ်ယူရမည်ဖြစ်၏။ (တမ်းချင်း — ၌။)

ဤတွင်နန်းတွင်းပြဇာတ်တို့၏ဝိုချင်းဖွဲ့နွဲ့ပုံတို့ကို လေ့လာနိုင်ရန် ဖော်ပြလိုသည်။ ၁၁၂၉ ခုနှစ်လောက်တွင် ပေါ်ပေါက်သော အိနောင်နှန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီး၌ မင်းသမီးသည် 'မယ်တော်အရင်း၊ နှစ်ပါးမင်းတို့၊ မယွင်းဂတိ၊ သစ္စာရှိလည်း၊ မထိမပါး၊ စရကားနှင့်၊ လားလားဝေးလံ၊ စိတ်အကြွမျှ၊ မဆံလွှန်မိမှန်ပါသည်။ မောင်ကြီးဘုရား၊ သူတပါးသာ၊ မှန်းထားရင်းသူ၊ ဖြစ်သည်မူလို့၊ ကြည်ဖြူညွတ်ခ၊ ဦးဆံသလို့၊ သက်မျှမတူ၊ ချစ်ပန်းယူ၊ ကြည်ဖြူကျွန်မမှန်ပါသည်။ သည်သစ္စာအား၊ နတ်အများတို့၊ သနားချစ်ခင်၊ မစေချင်၍၊ ရန်စင်ဘေးခွာ၊ ဖြစ်ပါစေသား၊ ရှင်နတ်များတို့' ဟုဆို၍ ဝိုသည်ဟုပါရှိသည်။ ၁၁၈၀ ပြည့်နှစ်တဝိုက်လောက်တွင် ခေတ်စားသော နန်းတွင်းရာမပြဇာတ်၌ မန္ဒောဒရီ ဝိုချင်းဟူ၍ ပါရှိသည်။ ယင်းဝိုချင်းမှာ၊

အိုအိုအရှင်၊ ထိပ်ခေါင်တင်လေ၊ လက်ာပူရာ၊ ပြည်ဌာနမှာ၊ တေဇကျော်ဟိုး၊ ဘီလူးပျိုးတွင်၊ တန်ခိုးထွန်းသစ်၊ မင်းတုဖြစ်လို့၊ ဝန်းရစ်တင့်တယ်၊ ရွှေနန်းလယ်၌၊ မယ်နှင့်တကွ၊ စံပယ်ကြသော်' ဟူ၍အစချီပြီးလျှင် 'မင်းရာဝဏ၊ ဒသဂီရိ၊ မည်ယို့တွင်မှန်း၊ မဲ့ထိပ်ပန်းငယ်၊ ညှိုးနွမ်းမသာ၊ သည်တခါမှာ၊ ကြံရာခက်ခဲ့ပြီတကား၊ သေချင်းတုပင်၊ မဲ့သင့်နှင့်၊ လျင်လျင်သေတည့်အောင်၊ မယ်တကောင်ကို တယောင်ယောင် မချန်ထားပါနှင့်၊ သျင်နတ်များလေး' ဟုအဆုံးသတ်၏။ ဤဝိုချင်းမှာလည်း တမ်းချင်းကဲ့သို့ပင်ရတုဆန်ပေသည်။

နန်းတွင်းပြဇာတ်တို့တွင် ဝိုချင်းအပြင် လွှမ်းချင်းဟူ၍လည်း ရှိသေးသည်။ လွှမ်းချင်း၏သဘောမှာ လွှမ်းဆွတ်တမ်းတသောသဘော ပါဝင်၏။ လွှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရေး ဝိဇယကာရိပြဇာတ်၌၊

'လာမချော့လာနှင့်၊ တန်တောဖျရွှေကိုယ်၊ ဘုန်းမိုမိုငယ်၊ မယ်ကလိမောင်မည္ဘာလို့၊ ရှောင်ခွာစိမ်းရက်တယ်လေး။ ။ လှမြတ်စွာငယ်၊ မကြာစေကြောင်း၊ ရွှေစကြာဥောင်းမည်လို့၊ သောင်းလုံးမှန်ကူ၊ ရွှေဗျာငြိမ့်နှင့်၊ ဆင်မိန့်တော်မူခဲ့၊ ဒါရှုလုံး ကေဆင်ယင်၊ တပြည့်စုံ နှစ်ပြည်မွေလို့၊ သူမေ့တယ်လေး။ ။' ဟူ၍ပါရှိသည်။

ဦးကြင်ဉာ၊ ဦးပုညတို့၏ပြဇာတ်တို့တွင် ဝိုချင်းဟု သီးခြားမတွေ့ရစေကာမူ၊ လွှမ်းချင်းကိုမူ တွေ့ရပေသည်။ လွှမ်းချင်းမှာ ဝိုချင်း၏ရှေ့ပြေးဟု ကြံဆနိုင်ရာသည်။ သို့အတွင် လွှမ်းချင်းကို အလွှမ်းအတွက်ဖွဲ့နွဲ့ရာ၌သာမဟုတ်ဘဲ၊ ဟာသ

www.burmeseclassic.com

ရသ ပေါ် လွင်စေရန် ဖွဲ့နွဲ့သည် လည်း ရှိသေး သည်။ ပုံစံ အားဖြင့် 'စည်းစိမ်ကြီးပါဘိ၊ချမ်းသီးတောင့်ကိုင်၊ နှစ်ယောက် ကယ်ထိုင်၊' ဟု အစချီ၍ 'အဆီရယ်ဖိမ်း၊ မိန်းတဲ့ချည်နှင့်၊ မကြည့်သန်းဝေ၊ ထယ်မင်းပုံ နေလိုက်တယ်၊ နွားရေပြန် အပေါ် မှာ၊ ခေါင်းကတော် ကိုယ်တိုင်နှိပ်ခါမှ၊ သူအိပ်တယ် လေး။' ဟု အဆုံးသတ်သော လွမ်းချင်းသည် အလွမ်း ထက် အသောဖက်ကိုယိုင်လေသည်။ (လွမ်းချင်း —ရှ။)

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ပြင်စည်မင်းသား ကံတော်ကုန် ရာတွင် စာဆိုတော်မခွေးဆိုသော 'သုံးဆယ်ကပေါ်၊ နှစ်နှစ် ကယ်ကျော်သည်၊ မယ်တော်လည်ဆုံး၊ မသဲငဲ့တန်ဆောင်၊ မောင်မောင်ငယ်နောင်ကြီး၊ အမိကြီးငဲ့သက်နှံ၊ ငါးထပ်ကယ် လည်ပေါ်၊ အိမ်ဖြူပျော်တယ်၊ ဘွားတော်နဲ့ နောင်း၊ မြင်မ ညောင်းတဲ့ ပေါင်းပြမှန်၊ လှေကားငါးဆူ၊ အိမ်ဖြူကျယ်ဝင်း၊ ပြတင်းရွှေချ၊ ကြီးတေဇနှင့်၊ ကျွန်တော်မငယ်တို့သခင်၊ဘွား တော်ရှင်လဲး၊ ဝမ်းတွင်းကြည်ဖြူ၊ ရွှေကသိုဏ်းသို့၊ နေ့တိုင်း ပြုရှိ၊ ရွှတော် မူသည်။ သဲးအူရွှေပွင့်၊ ဘောင်းဝတ်ကငယ် ဖြူ၊ ရွှေခြူသာသာ၊ ရွှေကြိုးကြာကို၊ လျှင်စွာကလွှဲမကြွသင့်' ဟူသော ဦချင်းရှည် သည် ထိုခေတ်ကဦချင်းရှည် ဖွဲ့နွဲ့ပုံကို ပြဆိုပေသည်။

ထိုပြင်လည်း၊ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၊ စလင်းမြို့ ဦးမြတ် သာထွန်းရေးသော 'ဟေမဝန်ဘော့၊ သလွန်မြေ၊ လက်ရွေ အုံးထောက်၊ စက်ပါသော် ပျော်နိုင်ဘူး၊ မူးနောက်နောက် နှင့်၊ ခင်ပွန်းပျောက် ပင်နန်းရှင်မှာ' ဟူသော ရှာပုံတော်ကြီး သည်ငင်း၊ တောင်တွင်းကြီး ဦးကြော့ရေးသော 'စုံနွဲ့သာ မြိုင်၊ ရဂုံတွင်း၊ ထုံသင်းငယ်ကိုင်၊ ဂနိုင်ဟေမ၊ နွေအစ၊ ရွှေ များကလျာ၊ ဟိုခင်ကိုလျော်ကပါလို့၊ လင်ပျောက်ကိုရှာခဲ့၊ ဂန္ဓမာဋ္ဌ၊ မြေသလင်း၊ နေမင်းကပူသနှင့်၊ နန်းသူဒေဝီ၊ တွေ့ နိုင်ဘဲဟာမို့၊ လဲလှူပြီ' ဟူသော ရှာပုံတော်ကြီး သည်ငင်း ဦချင်းသဘောတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ (ကြော့၊ ဦး — လည်းရှ။) ၁၂၃၇ ခုနှစ်တွင် ဦချင်းရှည်ကို ဆတိုင်မှတ်ဦးကူး သည် ပဋ္ဌာစာရီပြဇာတ်၌၊

'ဘယ့်နယ်ကြံရပါမတုံး မောင်ကြီးငယ်၊ အကြံမပေး၊ မောင်မှာဒေးလို့၊ သားကလေး သည်နှစ်ကောင် နှင့်၊ စိုးပူ လောင်ဒုက္ခများအောင်၊ မိပဋ္ဌာ သည်မယားကိုဖြင့်၊ တင် စားမိပေါ့ဟဲ့လို့၊ တကတဲးကြိမ်းဝါးပြီးလျှင်၊ လူစိမ်းကသားကြီး ကိုယ်ပြုလိုက်ထာပလေ' ဟူ၍သီကုန်းရေးသားထားခဲ့သည် ကိုတွေ့ရှိရသည်။

ဇာတ်သဘင်အသုံးအနှုန်းတွင် လွမ်းခန်း၌ ဦးကြရာဝယ် 'စာမူငို' ဟူ၍ငင်း၊ 'ပြောငို' ဟူ၍ငင်း၊ 'ဆိုငို' ဟူ၍ငင်း ရှိကြသည်။ စာမူငိုမှာ ရွေးပြဇာတ်ပါ စာစကားများကို ရိုးရိုးရွှတ်ဖတ်၍ ငိုခြင်းဖြစ်၏။ ပြောငိုမှာ ဦချင်း၏အဆုံး တွင် 'လေး' ဟူသောအသံနှင့်ချရသော ရွေးပြဇာတ်သုံး ဦချင်းမျိုးဖြစ်၏။ ယင်းတို့ကိုသီဆိုရာ၌ စည်းဝါးမပါချေ။ ဆိုငိုဟူရာ၌ ဦချင်းရှည်နှင့် ဦချင်းတို့တို့ ပါဝင်သည်။ နှစ် မျိုးစလုံးကို စည်းနှင့်ဝါးနှင့် ဆိုရသည်။ ဦချင်းရှည်မှာ ရှာ ပုံတော်ကြီးများ၏အလိုက် ဖြစ်သည်။ ဦချင်းတို့မှာ ယခု ကာလပေါ် ဇာတ်ပွဲ၌ ဦချင်းချသော သီချင်းများဖြစ်သည်။ ဦချင်းအဖွဲ့အနွဲ့ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဇာတ်သဘင်တို့၌ငင်း၊ဘုန်း ကြီးပျံဃောဉ်ကျူးရာ၌ငင်း၊ နတ်သံနှောရှ ပြောငိုရာ၌ငင်း သက်ဆိုင်ရာတို့တွင် အသုံးပြုကြ၏။

ဘုန်းအားဖြင့် ဇာတ်သဘင်တွင် ငိုပုံငိုနည်းသုံးမျိုးရှိ သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြသေးသည်။ ဤသုံးမျိုးမှာ (က) ပြောငို (ခ) အသောင့်ငို (ဂ) အကြောင့်ငို တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤအချက်ကို ထင်ရှားအောင် ဦးအုန်းမြင့် (တို့ရွှမ်းပြည်) သည် ဥစ္စာစောင့်မင်းစာမြို့ပြဇာတ်မှ အောက်ပါအတိုင်း ကောက်နုတ်ဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

မစောမြို့ တံခါးအထွက်၌ ခလုတ်တိုက်လဲလေရကား၊ 'အမယ်မင်းဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌ၊ နိမိတ်ပြရော့ထင့်၊ ထိတ်စရဖြစ်နဲ့၊ခလုတ် တိုက်လို့မို့၊ ကျုပ်ငိုက်ဆိုက်လဲရလေ။ ထူတဲ့သူတဖေကွာ၊ ကိုစိန်ခိုင်ရေ၊ သေမရဏာလားရတော့မယ်ထင်ပါလား' ဟူ သောအပူတိုက်ပြောငိုဖြင့် ဦချင်းချလေသည်။

ထိုနောက်တဖန် ဒေးချိုးဖြင့် 'မလှုပ်နိုင်တယ်လေ၊ ခလုတ် စိုင် ဝင်အတိုက် တွင်မှ၊ ဘွင်ခိုက်အောင် မမြိုင်နာရရော့ ပေါ့၊ အိုအဖေရဲ့၊ ခွေယိုင်ကာလဲ။ ။နိမိတ်ဆိုးရော့ ထင့်၊ ထိတ်စိုးအောင်ကြုံတဲ့အရေးရယ်က၊ အဖေရယ် တွေးတတ် နိုင်ဘဲ' ဟူသောအသောင့်ငိုဖြင့် ငိုလိုက်ပြန်လေသည်။

ဦချင်းဆိုင်းအဆုံးတွင် အိပ်မက်ဆုမက် မကောင်းပုံ မျက် ခုံးလက်ရုံးလှုပ်ပုံ၊ ခလုတ်မတိုက်သင့်ဘဲတိုက်ရပုံတို့ကို စကား ဖန်ထိုးပြီးနောက် လေးချိုးကဗျာဖြင့် 'စိတ်မလုံ ထိတ်ရုံမက အောင်လို့၊ နိမိတ်ပုံ ဟိတ်စိုးပြလေခြင်း၊ အဖေရယ်၊ တိတ္ထိုး အရရယ်ကဆိုးလှတယ်။ ။ဟူးရတက်ရယ်နှင့်၊ တံခါးအထွက် တွင်ဖြင့်၊ အားပျက်ကာ ခြေမခိုင်သမို့၊ ခွေယိုင်ကာ မမြိုင် လဲရတယ်၊ သဲကြွေလုပ်ဖယ်။ ။ဆုတ်ပြန်စေ ဒေဝါဆီးရော့ သလား၊ ခလုတ်ဒဏ် ဝေဒနာကဖြင့်ကြီးလေပေါ့၊ တပြေတ ရွာခရီးဆီက ကြင်သူအစ်ကိုရယ်၊ ခင်ဗျို့အပျိုမယ်ကိုတဲ့မမြင် လာအား။ ။ခေမဲ့ငယ်ကံ၊ သေကဲ့ရယ်ကြမ္မာဖန်လိမ့်မထင့်၊ တရွာစံ မောင်နှင့်ဝေးစဉ်ဖြင့်၊ ထားမယ်မှာ အားငယ်လို့ ဆွေးရတယ်၊ မောင်ရေ ပြေးမြင်လှဲ့လား' ဟူသော အကြောင့်ငိုဖြင့် ငိုလိုက်ပြန်လေသည်။

အသောင့်ငိုမှာရွတ်တရက်တွေ့ကြုံရသော သောကပရိဒေဝ ကို ဖော်ပြပေသည်။ အကြောင့်ငိုမှာ တင့်ငွေ့ငွေ့ တမြွေမြွေ ခံစားနေရသော သောကပရိဒေဝကို ဖော်ပြသည်။ ဤ သောင့်ငိုကို ဒေးချိုးဖြင့်ရေး၍ အကြောင့်ငိုကို လေးချိုဖြင့် ရေးကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကဗျာဖွဲ့ထုံး၌တွေ့ရသော နှစ်ဆစ်ချိုး၊ သုံးဆစ်ချိုး၊ လေးဆစ်ချိုးဟူသောအဖွဲ့အနွဲ့တို့ကို ငိုချင်းစပ်ဆိုရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ယင်းကိုပုံစံပြရလျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

နှစ်ဆစ်ချိုး

လမ်းမကြုံ၊ ပန်းတငုံ စပယ်ဥကိုလ၊ မရှုချင်ဘူး။
မှာရက်ကယ်လွန်၊ ဝါချက်ကိုသည်မယ်ရှံ့လို့၊ စံစလွန်ကြာညောင်ရိပ်မှာလ၊ (မောင်ကြီးရေ) လွမ်းစိတ်နှင့်ကူး။ (ပြည်မြို့မောင်ဘိုးညွန့်ရေး)

သုံးဆစ်ချိုး

သားရွှေစဉ် လူကလေးတို့နှင့်၊ အမေလေးပါ မောင့်ဖခင်၊ တိုင်းပြည်ကနှင်။
မဆင်ခြင်၊ဗေဒင်ထွက်စကား။
ပုဏ္ဏားဆရာ ဆိုနှင့်၊ ဦးညိုကို ဗေဒင်ဆေးတယ်ရှင်၊ (အမယ်မင်း) မေးချက်ကခြား။ (မုံရွာမြို့ဆရာခရေး)

လေးဆစ်ချိုး

လူ့အဖြစ်အတွင်မှ၊ ခုအသစ်ကြုံလှာပြန်။
ဟို့မစဲ၊ မြို့စွဲးလောင်စာနှင့်၊ သန်ဘက်ခါတိုင်တိုင်လဲလို့၊ ဖိန်းနွဲ့ခါမြန်မြန်ဆင့်စေတော့၊အေးခွင့်မဖန်။
ဟိုရှေးခါနွေ့လပြောင်းလျှင်လ၊ ပြေကောင်းတဲ့ပြေသင့်တန်၊ကြံဖန်လို့ပူစိတ်စွဲ။
မေ့ကွက်ကိုရှာ၊ နေ့ရက်ကြာသာ ကြာတော့၊ မင်္ဂလာပုသိမ်ထည်နှင့်၊ မောင့်မျက်ရည် ကြည်ကြည်စို့ကို၊ ဖုန်းတို့မစဲး။ (ဆရာကြော့သမီးရေး)

ထိုကဲ့သို့ရိုးသော အဖွဲ့အနွဲ့များအပြင်၊ ဆန်းပြားစွာဖွဲ့နွဲ့သည့် ပဒေသာထပ်တွန့်ငိုချင်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ဆတိုင်မှတ်ဦးကူးသည် ယင်းထပ်တွန့်ငိုချင်းများကို ရေးသားစပ်ဆိုခဲ့ဘူးသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့၏သဘောမှာ 'ဆန်းပေ့ပုံထူးစွာနပ်ပါဘိ၊ မန်း ရွှေကုန် နှစ်ဦး နဂရာ ရပ်မှာဖြင့်၊ ထူးကဗျာစပ်ပါလို့ ထင်ပေါ်ပေ၊ (အမယ်လေး) လူးလာခပ်ပါတဲ့စင်မော်တွေ' ဟူ၍ဖြစ်လေသည်။ ၁၂၇၀ ပြည့်နှစ်တဝိုက်တွင် မစ္စတာမောင်မှိုင်းအမည်ခံ ဆရာလွန်းသည် ပြဇာတ်များကို ရေးသားသော အခါ ထပ်တွန့်ငိုချင်းဖွဲ့နွဲ့နည်းတို့ကို အသုံးချလာလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့်၊ မစ္စတာမောင်မှိုင်းမှာတော်ပုံဝတ္ထု၌ ကိုပေါမျက်ရည်ကျပုံကို 'တမယားသေလျှင် တမယားနေစမြဲပေမဲ့၊ စလျားအခြေ နှစ်ပါးဂဟေမြဲမဲ့သူရဲ့၊ (အမယ်မင်း) မယားအနေ ရဲရမလားဟဲ့လို့၊ အလကား အမေက မဲမပြီး (ခင်အုံရယ်) အဖွားအေကဆဲမှာက တမှုပါ' ဟူ၍ ဆရာလွန်းသည် ဖွဲ့နွဲ့ဆိုခဲ့သည်။ ဆတိုင်မှတ်ဦးကူးခေတ်က ရေးသော ထပ်တွန့်ငိုချင်းများနှင့်ယှဉ်၍ကြည့်နိုင်ပေသည်။ ကာရန်ကြွယ်ဝလာလေလေ၊ ယင်းငိုချင်းတို့မှာ ရှည်လျား၍လာလေလေ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်နောင်သောအခါတွင် ယင်းထပ်တွန့်ငိုချင်းတို့ကို ဆရာလွန်း၏ ကဗျူပဒေသ၌ လေးချိုးကြီးဟူ၍ ခေါ်တွင်လာခဲ့ပြန်ရာ၊ ပြဇာတ်နှင့်ဇာတ်သဘင်တို့၏ ဂီတဆန်သောအဖွဲ့အနွဲ့တို့သည် ကဗျာဆန်သော အဖွဲ့အနွဲ့သို့ ပြန်၍ ရောက်လေသည်။ ယခုအခါ မြန်မာပြဇာတ်နှင့် ဇာတ်သဘင်တို့၌ကား ငိုချင်းချသည့်ဆိုင်းနှင့်ဖက်၍ သီဆိုမှသာလျှင် ငိုချင်းစစ်စစ်ဟုမှတ်ယူကြလေသည်။

မြန်မာ့ဇာတ်သဘင်လောကတွင် ထင်ရှားခဲ့သော ဇာတ်ဆရာကြီး ဦးဖိုးစိန်သည် ငိုချင်းအဆို၌ တမူထူးခြားသူဖြစ်သည်။ (ဖိုးစိန်၊ဦး—ရှု။) များစွာသော မြန်မာဇာတ်သဘင်ပညာသည်တို့သည် ဦးဖိုးစိန်၏ 'လေ' ကို အတုယူကြရသည်။ ဦးဖိုးစိန်၏ငိုချင်းများမှာ ဇာတ်ပဲ့တွင်ပါဝင်သူ အဓိကဇာတ်လိုက်တို့၏ သဘာဝကိုပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့နွဲ့သော သီချင်းများဖြစ်လေရာ မြန်မာပဲ့ကြည့်ပရိသတ်တို့၏စိတ်တွင် စွဲ၍ကျန်ခဲ့သည်သာ များပေသည်။ ယခုတိုင် ဦးဖိုးစိန်၏ငိုချင်းများသည် လူထု၏နှုတ်ဖျားတွင် မပျောက်မပျက်ဘဲရှိနေသေးသည်။ ချင်းကလေးမောင်ဖဝေးပြဇာတ်လာ 'ယာတောလယ်မှာ၊ ငါပြောမယ် ရွှေရှင်ဘုရင်ရဲ့၊ နင်ဆင်ခြင်ဦး' ဟူသောငိုချင်း၊ မင်းကုသဇာတ်လာ 'မာန်ဝင်ကာ အလှဂုဏ်ကိုးသူရဲ့၊ အန်ချင်စရာ ငါ့ရုပ်ပုံဒီလောက်တောင်ဆိုးရော့သလား၊ ဘုံကြိုးပြတ်ပါတဲ့ နတ်မိမယ်တောင်၊ ဓာတ်သိလျှင် မပယ်ပါဘု ကျုပ်လူထူး' ဟူသောငိုချင်း၊ ပဒကုသလဇာတ်လာ 'အကြံခက်လေသနော်၊ သန်လျက်တော်ယူသည့်သူခိုးကိုလ၊ သူ၏အမျိုးကို စကားထုတ်ဖော်လို့ပြောရမှာဖြင့်၊ ဓားကုပ်ပေါ်မှာဝဲ' ဟူသောငိုချင်း၊ ဆင်ကဲဘို့မယ်ပြဇာတ်လာ 'ဒွေးမယ်နှစ်ဖော် သံဝါညှိပါလို့၊ မပြေးသော် ကန်ရာရှိပါ့မလား၊ တန်ပါအမိ မဘို့မယ်' ဟူသောငိုချင်း၊ သုရောနန္ဒီဇာတ်လာ 'ဆောင်လယ်ဘုံမှာလေ၊ မောင်မယ်စုံ၊ အတူစက်ရာက၊ ယူရက်ကာ အကြံပေါ်လို့၊ ရန်သူတော်သူနိုး' ဟူသောငိုချင်းတို့မှာ ယနေ့တိုင် ထင်ပေါ်ဆဲပင်ဖြစ်၏။ ဆင်ကဲဘို့မယ်ဇာတ်၌ ပိဋကတ်ဆရာမောင်ရေး၍၊ ဦးဖိုးစိန်သီဆိုသော သီချင်းတပုဒ်ကို ဦးဖိုးစိန်၏ငိုချင်းများအနက် နမူနာအဖြစ်ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြလိုက်ရပေသည်။

'ပြေပေါ်မှာ၊ ရွှေကြော်ငြာ ထုတ်သံကြားရတာက၊ ဟုတ်မှန်ပါ့မလားနော်၊ ဘဝင်မှာ ဆို့လှချည့်၊ ခင်ဘို့မယ်အကြောင်း။ ။သတင်းမလှလိုက်ပုံက၊ အင်းဝစံမဟေသီတင်မလို့တဲ့၊ ဒေဝီခင် တွေ့လျက်နဲ့ဖုံးကြယင်၊ ပြကတေ့အသက်ဆုံးအောင် ရင်ကိုခွဲမလို့တဲ့၊ ဆင်ကဲမှာဒီလိုသာဖြင့်၊ ခုအခါသူ့ရွာကမှမသွားဝံ့ပါဘု၊ ကရုဏာအမှုရှာတဲ့စကားတွေက၊ ကြားရချက်မကောင်း။ ။'

www.burmeseclassic.com

နန်းပြာရည်။ ။သာမန်အားဖြင့် ငပိမှထွက်သောအရည်သည် နန်းပြာရည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ငပိအကြောင်းရပ်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ငပိမျိုးအပြင်၊ ပဲမှလုပ်သော ပဲငပိဟူ၍လည်းရှိသေးရကား၊ ပဲငပိမှရသော ပဲနန်းပြာရည်ဟူ၍လည်းရှိလေသည်။

နန်းပြာရည်ကို စိမ်းစားငပိ၊ မျင်ငပို၊ ဒမင်းငပိတို့မှရသည်။ ထိုငပိအမျိုးအစားကိုလိုက်၍၊ စိမ်းစားနန်းပြာရည်၊ မျင်နန်းပြာရည်၊ ဒမင်းနန်းပြာရည်ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ငပိကောင်လုပ်ရာမှလည်း နန်းပြာရည်ရနိုင်သေးသည်။ (ငပိ—ရှု။) ငပိသိပ်သောစည့်၏ ကြမ်းပြင်မှာ အိမ်ခေါင်မိုးကို ကျောင်းပြန်ထားသကဲ့သို့ ဆင်ခြေလျောဖြစ်သည်။ ထိုဆင်ခြေလျော ကြမ်းပြင်၏ အလယ်တွင် ရေတန်လျောက်ကို ခံထားရသည်။ ထိုရေတန်လျောက်မှ နန်းပြာရည်စီးဆင်းလာသည်။ အချို့ဒေသ၌ ငပိကို ဆုဝင်အိုးများနှင့်သိပ်ရသည်။ ငပိမှာလေးသောပစ္စည်းဖြစ်၍၊ အိုးထဲတွင်တဖြည်းဖြည်းထိုင်သွားသည်။ ထိုအခါ၌ နန်းပြာရည်သည် စိမ့်၍အပေါ် သို့တက်လာသည်။ ဤသို့တက်လာသောနန်းပြာရည်ကိုအိုးသွတ်နန်းပြာရည်ဟုခေါ် သည်။

ငပိမှရသောနန်းပြာရည်ကို မြန်မာလူမျိုးတိုင်းလိုပင်ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ ထိုနန်းပြာရည်၏ အနံ့မှာအနည်းငယ်ပြင်း၏။ အရသာမှာချို၍နှစ်၏။ ထိုကြောင့် ငါးနန်းပြာရည်ကို ဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင်သုံးလျှင် ဟင်း၏အရသာပို၍ကောင်းလာပေသည်။ ဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင် ငါးနန်းပြာရည်ကို အစိမ်းလိုက်ခတ်၍အသုံးပြုကြ၏။ တခါတရံငပိရည်အစား ကျိပြီးသားနန်းပြာရည်ကို ငရုတ်သီးမှုန့်ဖျော်၍ တို့စရာနှင့်စားတတ်ကြ၏။

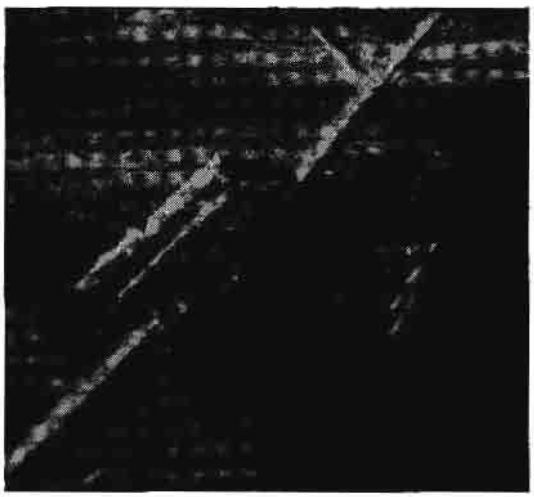

ငပိအိတ်များကိုထပ်ဆင့် လျက်စီထား၍ ကျဆင်း လာသော နန်းပြာရည်ကိုခံယူပုံ

ပဲနန်းပြာရည်ကို တရုပ်လူမျိုးတို့သည် ဟင်းချက်ပြုတ်ရာ၌ အသုံးများကြသည်။ မြန်မာတို့လည်း စားသုံးကြသည်။ အထူးအားဖြင့် သက်သတ်လွတ်ဟင်းများ၌ ငါးနန်းပြာရည်အစား ပဲနန်းပြာရည်ကို သုံးကြသည်။ ပဲနန်းပြာရည်ကိုမူ ပဲဗီစပ်မှ အောက်ပါအတိုင်းလုပ်ယူကြသည်။

ပဌမတွင်ပဲဗီစပ်ကို နူးနပ်အောင်ပြုတ်ရသည်။ ကောင်းစွာနူးနပ်သောအခါ ပဲများကိုအိမ်တွင်း၌ ရက်ပေါင်းအနည်းငယ်ကြာမျှ ဖြန့်ထားရ၏။ ဤသို့ဖြန့်ထားစဉ် ပဲများပေါ်တွင် မှိုများတက်လာသည်။ မှိုတက်လာသောအခါ ပဲများ

ငပိကုဋေါင် တွင် စုပုံထား သော ငပိမှ မြောင်း ငယ် များ တ လျောက် စီးဆင်းလာသောနန်းပြာရည်ကို ကန်ထဲ၌ဤသို့စုသိမ်းထားရသည်။

ကိုနေထုတ်လှန်းပေးရသည်။ ကောင်းမွန်စွာခြောက်သွေ့သောအခါမှ ပဲများကို အသင့် ကျိုထားသော ထန်းလျက်သို့မဟုတ် ကြံသကာရည်ထဲတွင် ဆားတော်သင့်ရုံထည့်၍ စိမ်ပေးသည်။ ရက်အတန်ကြာကြာထားသောအခါ ပဲနန်းပြာရည်ဖြစ်လာသည်။ စိမ်ထားသောပဲများသည် ပဲငပိဖြစ်၏။

ပဲနန်းပြာရည်သည် ထန်းလျက် သို့မဟုတ် ကြံသကာရည်၏အပျစ်အကျဲကိုလိုက်၍ အရည်ပျစ် အရည်ကဲ့ဟူ၍နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ ပဲနန်းပြာရည်၏အနံ့မှာ ငါးနန်းပြာရည်ကဲ့သို့ မပြင်းဘဲခပ်သင်းသင်းနေ၏။ အရသာမှာချိုသည်။ ပဲနန်းပြာရည်သည် ဟင်း၏အရသာကို ထူးခြားစေသည့်ပြင် အရောင်ကိုလည်း ကောင်းစေ၏။ မြန်မာတို့သည် ဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင် ငါးနန်းပြာရည်ကို အသုံးများကြသကဲ့သို့ တရုပ်တို့သည်လည်း ပဲနန်းပြာရည်ကို အသုံးများကြသည်။

နန်း။ ။နန်းသည် ဝမ်းဘဲ၊ စက္ကဝက် စသည်တို့နှင့် အတူ 'အင်ဆာရီဖုမ်' မျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်သည်။ နန်း ဂ မျိုးခန့်ရှိသည်။ အားလုံးမှာ ငှက်ကြီးများဖြစ်ကြ၏။ နန်းတို့တွင် တင့်တယ်ရှည်လျားသော လည်ပင်းရှိသည်။ များသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အားဖြင့် ငန်းတို့၏အမွေး အတောင်မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ၍ နေသည်။ ဦးခေါင်းတွင် အနက်ရောင်လည်းရှိ၏။ ဩစတြေးလီးယားတိုက်တွင် ငန်းအနက်များကို တွေ့ရ၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဩစတြေးလီးယားတိုက်တတိုက်ထဲတွင်သာ ထူးထူးခြားခြား ငန်းနက်များကိုတွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်အနောက်ဖက်ပိုင်းတွင် တံဆိပ်တော်ခေါင်းများ၌ ငန်းနက်ပုံကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားကြလေသည်။

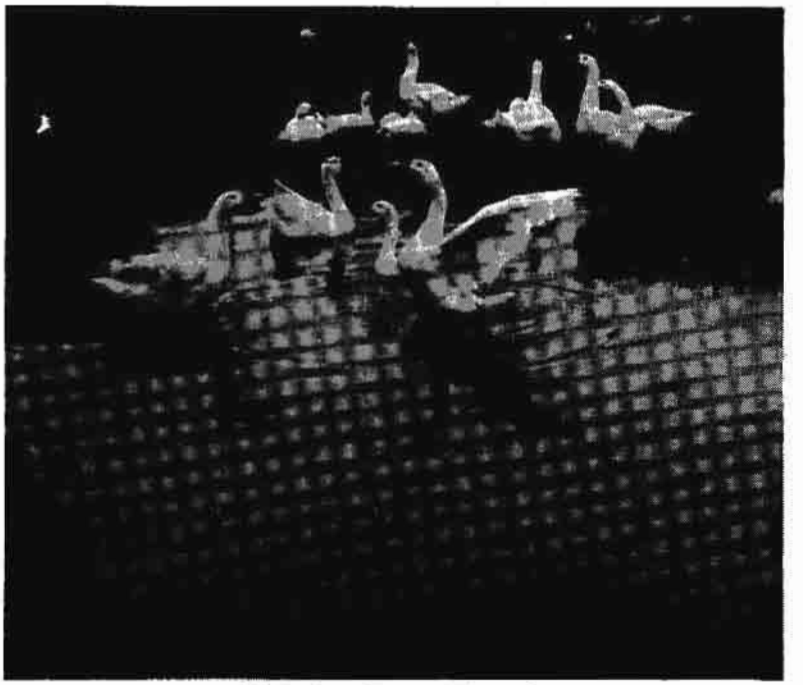

ရေအိုင်စပ်တွင်ကစားမြူးထူးနေကြသောငန်းများ

ငန်းတို့၏အသံသည် ကျယ်လောင်၍ တံပိုး မူတ်သံနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူ၏။ ငန်းသည် တခါအုလျှင် ၆ လုံးခန့် အုလေ့ရှိ၏။ အသိုက်မှာ ညစ်ပတ်ပေရေနေသောကျူပင်၊ ရေညှိပင်စသည်တို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိသည်။ ငန်းမ သည်ဥများအုနေစဉ် ငန်းဖိုသည် ဥများကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ ဥများအနားသို့ ချဉ်းကပ်လာလျှင် မည်သူ့ကိုမှမရှောင် ခုခံရန်ပြုတတ်သည်။ ငန်းသည် အမျှားအားဖြင့် သစ်ဥ သစ်ဖုကိုသာ စားတတ်၏။ သို့သော်လည်း တခါတရံ အခြားပိုးမွှားထိရစ္ဆာနင်ယ်ကလေးများနှင့် ပက်ကျိတို့ကိုလည်း စားတတ်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် တွေ့ရသောငန်းမျိုးမှာ 'ဆစ်ဂနပ်အိုလာ' ခေါ် ငန်းအမျိုးဖြစ်သည်။ ငန်းအဟုခေါ်ခြင်းမှာ အသံမပြုတတ်သော ကြောင့်ဖြစ်၏။ ရှိသမျှငန်းအပေါင်းတွင် ဤငန်းအမျိုးမှာ လူသိအများဆုံးဖြစ်၏။ အရပ်မှာ ၅ ပေအထိရှည်၍ ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ပေါင် ၃၀ ခန့်ရှိသည်။

ငန်းဆေး။ ။သံယုတ်ပါဒြိတော်၊ အင်္ဂတ္ထိဂ်ပါဒြိတော်များတွင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော နာခြင်းအကြောင်း ရှစ်ပါးရှိသည်။ ထိုရှစ်ပါးကား (၁) လေခတ်ဖျက်၍ နာခြင်း၊ (၂) သည်းခြေပျက်၍ နာခြင်း၊ (၃) သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ လေ၊ ၃ ပါးစုံဖျက်သန္ဓိပါတ်ဆိုက်၍နာခြင်း၊ (၄) ဥတုဖောက်ပြန်ပြောင်းစဉ် ဖြစ်သောနာခြင်း၊ (၅) မိမိကိုယ်ကို မသင့်မတင့်အောင် ဆောင်ရွက်သဖြင့်နာခြင်း၊ (၆) မိမိလုံ့လ၊ သူတပါးလုံ့လနှင့် နာအောင်၊ သေအောင် တမင်အားထုတ်မှုကြောင့်နာခြင်း၊ (၇) ဥပစ္ဆေဒကံ အတင်းနှိပ်စက်၍နာခြင်းဟူသတည်း။ ထိုနာခြင်းရှစ်မျိုးတို့ကို မြန်မာ့လက်သုံးဆေးဖြစ်သော ငန်းဆေးဖြင့်ထိုက်သလိုပျောက်ကင်းအောင် ကုမ နိုင်သည်ဟုဆိုသည်။ အနာရောဂါကိုလိုက်၍ငန်းဆေးမှာအမျိုးမျိုးရှိ၏။ ငန်းဆေးတမျိုးစီတွင် အနာရောဂါ၏ လက္ခဏာကိုကြည့်၍ တိုက်ကျေးရန် ဆေးညွှန်းများလည်းရှိကြသည်။ ငန်းဆေးသည် အထူးသဖြင့် သန္ဓိပါတ်ဆိုက်၍ နာသောရောဂါများတွင် ပို၍အစွမ်းထက်သည်။

ထိုသန္ဓိပါတ်ဆိုက်၍နာသောရောဂါကို ငန်းရောဂါဟုခေါ်သည်။ ဓာတုဝိဘာဂကျမ်းတွင် ပြတက် ၃ ပါး၊ ဒွေးဝမ်း ၃ ပါး၊ သန္ဓိပါတ် ၁ ပါး၊ ပေါင်း ၇ ပါးသောရောဂါတို့သည် မြန်စွာတိုးတက်လျက် မြေ့နဂါး အဆိပ်တက်သကဲ့သို့ ပြင်းထန်စွာဖြစ်လာခြင်းကြောင့် ငန်းနာဟူ၍ခေါ် ဆိုရာသည်ဟု ဆိုထားလေသည်။ ထိုရောဂါစွဲကပ်သောလူနာ၏ မျက်စိ၊ မျက်နှာ၊ လျာ၊ လက်ဝါး၊ ဖဝါး၊ ကိုယ်ရေကိုယ်သားတို့မှာ လည်း စိမ်း၊ နီ၊ ညို၊ ဝါ၊ နက်ပြာ၊ ပြောက်ကျား၊ အဆင်းအရောင် ပြားလျက်၊ ငန်းမြွေတို့၏ အမျိုးအစားများသကဲ့သို့ရှိခြင်းကြောင့် ငန်းဖျား၊ ငန်းနာ၊ ငန်းရောဂါခေါ် သည်ဟု အချို့ဆရာတို့ကဆို၏။ ထိုငန်းဖျား၊ ငန်းနာ ရောဂါတွင် (၁) လေနှင့်ယှဉ်သော ငန်းရောဂါ၊ (၂) သလိပ်နှင့်ယှဉ်သော ငန်းရောဂါ၊ (၃) သည်းခြေနှင့်ယှဉ်သော ငန်းရောဂါ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။ ထိုသုံးမျိုးတွင်လေချည်းသက်သက်၊ သလိပ်ချည်းသက်သက်၊ သည်းခြေချည်းသက်သက် တမျိုးတည်းယှဉ်၍ ဖြစ်လျှင် ပြတက်၊ လေနှင့်သလိပ်၊ သလိပ်နှင့် သည်းခြေ၊ သည်းခြေနှင့်လေဟူ၍နှစ်မျိုးယှဉ်၍ဖြစ်လျှင်ဒွေး ဝမ်း၊ လေ၊ သလိပ်၊ သည်းခြေ သုံးပါးစုံယှဉ်၍ဖြစ်လျှင်သန္ဓိပါတ်ဟူ၍ခေါ် ကြောင်း အဆိုရှိ၏။ ဓာန္ဓန္ဓိကျမ်းရင်းကြီး အလိုအားဖြင့် ၂၁ ပါးသော ငန်းဇောဂါတို့ ရှိကြကုန်၏။ ယင်းတို့ကား (၁) ငန်းတွန် (၂) ငန်းလိမ် (၃) ငန်းသက် (၄) ငန်းနွှတ်ထောက် (၅) လေငန်း (၆) နားအူငန်း (၇) အတုန်ငန်း (၈) ဆုံဆိုင်ငန်း (ဤငန်းကား သလိပ်နှင့် လေ နှစ်ဌာနဘွဲ့ဖြစ်၏။) (၉) ကိုယ်လက်လေးလံသောငန်း (၁၀) အကြောအခြင်တွန့်သောငန်း (၁၁) ငန်းဖြူ (၁၂) ငန်းမွဲ (၁၃) ငန်းဝါ (၁၄) ငန်းမောင်း (၁၅) ငန်းနီ (၁၆) ငန်းသပြေရောင် (၁၇) ခဲမှန်ညို (၁၈) ငန်းနက် (၁၉) ငန်းပြောက် (၂၀) ငန်းကွက် (၂၁) ငန်းဆန်ကဲတို့ဖြစ်သည်။

ငန်းဇောဂါဖြစ်သော် သမဓာတ်ဆေးပေး၍ ချမ်းသာမည်၊ မချမ်းသာမည်ကို သိရန် ကြည့်ရမည့် လက္ခဏာခြောက်ပါးရှိ၏။ ထိုလက္ခဏာခြောက်ပါးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဓာန္ဓန္ဓိကျမ်းရင်းကြီးတွင်၊ ' ဆိုခဲ့ပြီးသော တြိဒေါသ ငန်းသန္ဓိပါတ် တို့၌၊ အထက်သို့လေ၊ သလိပ်၊ သွေးလူခြင်း၊ အောက်သို့သက်ခြင်း၊ ဟိုက်ခြင်း၊ ရှိက်ခြင်း၊ တကိုယ်လုံးဖျားခြင်း၊ မျက်စိမမြင်ရှိခြင်း၊ ဤခြောက်ပါးသောလက္ခဏာတို့နှင့်ပြည့်စုံလျှင် မချုတ်သေမည်။ တပါးနှစ်ပါးသာဖြစ်မူကား၊ ကုစား၍ဖြစ်၏ဟု သက္ခရွှင်ရသေ့ဆိုတော်မူ၏။ ' ဟုဖော်ပြထားလေသည်။

ကုစား၍ချမ်းသာမည့် ငန်းဇောဂါများကို ဇောဂါအမျိုးအစားအလိုက် ငန်းဆေးကိုထိုက်သလိုပေးခြင်းဖြင့် ထိုဇောဂါကိုနိုင်နင်း၏။ ဤကိုရည်၍ ဦးတိုး၏ရာမရကန်တွင်၊ 'အမှုးအမြီး၊ အထိုင်အလွန်၊ အတွန့်အငင်၊ ကောက်ကျိကောက်ကျစ်၊ ဖြစ်ချင်သမျှ၊ လေးဘက်တွားထလို့မှ၊ အပကြီးဝင်၊ ငါးမွေကင်လိုက်အောင်၊ ကြောကော့ရောင်မျှားနှင့်၊မြောက်တောင်ရင့်သီ၊ အင်္ကျီထီးလွှား၊ ပြေးသွားမရပ်၊ နှာနှပ်ချက်စဉ်း၊ အကျဉ်းဆို့ဆေး၊ ဓာတ်လေးပါးညီ၊ ဓာန္ဓန္ဓရီ၊ ဓာတုဒီပနီ၊ ကတ္တရသဲချီ၊ စမုံနီ၊ စမုံဖြူ၊ ကန့်ပလူဒါဠူ၊ ကြက်သွန်ဖြူ၊ တမြိတ်ပါ၊ ဝိသမ္ဘယာ၊ မဟာပဒကွ္ဂ၊ သိဟာဗလ၊ သြသဓကက္ကောလီ၊ သနီပါတ်ငန်းနိုင်။ ' ဟုငန်းဇောဂါ၏ဖြစ်တတ်ပုံနှင့် ငန်းနိုင်ဆေးအကြောင်းကို အမြွက်မျှရေးသားပြထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။

ဘေသဇ္ဇဒီပနီတွင်မူကား ' လူတို့၌တွင်၊ ခဲအင်လှငြားငါးပါးငန်းတက်၊ ကုစားခက်၏။ ငန်းသက်၊ ငန်းနီ၊ အညီငန်းနက်၊ တချက်ငန်းပေါက်၊ အနာထောက်မူ၊ ငန်းဟူမှန်ဘိ၊လက်မထိရ၊ နာကျင်လှ၏၊ ခြေကတက်ငြား၊ ရင်ဘတ်ကားမူ၊ငန်းတက်ဟူလော့၊ ခေါင်းမူလည်းခဲ၊ မေးကဆွဲလျက်၊ ငန်းသက် အနာ၊ ရှိတို့ထု၏၊ အနာငန်းနီ၊ ဝေသိမူးမိုင်၊ နေထိုင်တိမ်းဘိ၊ မျက်စိကြက်တက်၊ ခြေလက်ခွေလှုပ်၊ လေးဘက်ကုပ်၏၊ အဟုတ်ငန်းနက်၊ တကျည်းတက်သို့၊ ဝမ်းပက်ပြူငြား၊ ငန်းငါးပါးကို၊ ကုစားမည်ကြောင်း၊ လက်နက်ကောင်းကား၊မြင်းခေါင်းနာယောင်၊ ရအောင်ယူမှ၊ ဘင်္ဂသစ်ဆွဲလှဲ၊ ရွှင်ကစွဲနှင့်၊ တကွဲရွှင်ဗာကူ၊ နည်းတူခွေးတောက်၊ ပိတောက်နှစ်ယူမေအူ ထောက်ရှာ၊ နွှင်းရာမဲ့ဘဲ၊ဘိန်းနွဲအိုးပွတ်၊ သပွတ်သိမ်ကခေင် ပုပ်စသည်၊ တပဆေးဖြိုး၊ သက်ရင်းကြီးကို၊ သွေးပြီးသောဘွဲ့ထွေ၊ ပုံးရေနှင့်ပင်၊ ပြင်ကလိမ်းမြောက်၊ အတွင်းသောက်ရ၊ ကျောင်လှမူ၊ ကြပ်ကြပ်ရှူလော့၊ နာသူငန်းတက်၊ ဖက်တုံတပဆေး၊ မထွေးငန်းပေါက်၊ တစ္ဆက်လှောက်လျက်၊ သောက်တည့်လိမ်းလျင်၊ ကိုယ့်တွင်ရောဂါ၊ ကင်းပျောက်ကွာသည်' ဟူ၍ငန်းငါးပါးကို လက္ခဏာအသီးသီးနှင့်ပြပြီးနောက် ငန်းဆေးနည်းနှင့် ကုထုံးကိုပြဆိုထား၏။

နရသုခိဆေးကျမ်းတွင်မူ ' မိုးနံတွင်မှန်း၊ သလိပ်ငန်းနှင့်၊ လေငန်းပြယ်ရှိုး၊ အကင်းမျိုးကို၊ နိုင်ကျိုးနပ်လှ' ဟူ၍သလိပ်ငန်းနှင့် လေငန်းတို့ကို နိုင်နင်းသောဆေးကို ပြဆိုထားသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာဆေးကျမ်းတို့တွင် အသီးသီးအမျိုးမျိုးသော ငန်းဇောဂါနိုင်ဆေးတို့ကို ဖော်ပြထားလေသည်။ ထိုငန်းဆေးပေါင်း များစွာတို့တွင် ဓာတုဝိဘာဂကျမ်းလာ နာဂနိဗ္ဗာန်ငန်းဆေးနည်းမှာ တြိကဋ္ဌက် ၃ ပါး၊ ပန်းမျိုး ၅ ပါး၊ စမုန်မျိုး ၅ ပါး၊ သစ်ကြံပိုး၊ ဖာလာ၊ ကရဝေး၊ အိပ်မွေ့၊ ဇာဒီပို့လ်သီးပွင့်၊ လေးညင်း၊ ကံ့ကော်ဝတ်ဆံ၊ ရှိန်းခို၊ မဟော်ရာကြီး၊ ကွက္ကရာ၊ စပါးကြီး သည်းခြေ၊ လိပ်ကျောက်ဆူး၊ နံ့သာနီဖြူ၊ ပတ္တရသခွေး (ကတြသခွေး) တို့ကိုအမျှစီအမှုန့်ပြုပြီ၍ ကြက်သွန်ဖြူရေနှင့်ကြိတ်ပြီးလျှင် နေလှန်းရမည်။ ခြောက်လျှင်တကြိမ်ထပ်၍ကြိတ်။ ထိုနောက် ကြိတ်မှန်ရေနှင့် ထပ်ကြိတ်ပြီးလျှင် နေလှန်းရသည်။ ဆီးကင်းခန့်ကိုလူနာအား တပတိုရိုးလျှင် ၂ ကြိမ်၊ ၃ ကြိမ်တိုက်ရ၏ဟု ဖော် ပြထားသည်။

ငန်းဇွန်ဖြူ။ ။ငဇွန်ဖြူ — ဂ္ဂ။

ငန်းမြွေ။ ။မြန်မာ့အလိုအားဖြင့် ငန်းမြွေအမျိုးမျိုးရှိ၏။ အများအားဖြင့် ငန်းမြွေများသည် ကိုယ်ထည်ကြီးမား၍

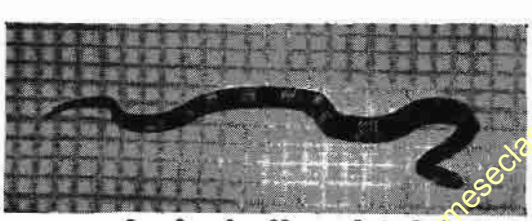

အမည်းတရစ်၊ အဝါတရစ်ရှိသော ငန်းသံကွင်းမြွေ

www.burmeseclassic.com

အဆိပ်ရှိသောမြေမျိုးဖြစ်ကြသည်။ မြေ၏အသွေးအဆင်ကိုကြည့်၍ အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့်ခေါ်တတ်ကြသည်။ တခါတရံ မြေတမျိုးတည်းကိုပင် အမည် ၃၊ ၄မျိုးတပ်၍ ခေါ်တတ်ကြသည်။ ငန်းမြေအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ထင်ရှားသောငန်းမြေများမှာ (၁) ငန်းဝါ (၂) ငန်းပုပ် (၃) ငန်းသံကွင်းစုပ် (၄) ငန်းစောင်း (၅) ငန်းတော်ကျား (၆) ငန်းဦးကွက် (၇) ငန်းနက်ကျား (၈) ငန်းတော်ရှည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုငန်းမြေမျိုးတို့နှင့် မျိုးချင်းနှယ်သော အခြားငန်းမြေများလည်း အမြောက်အများရှိပေသေးသည်။ ငန်းမြေကို အင်္ဂလိပ်လို 'ဟမ်မာဒြာရက်' ဟူ၍ ၎င်း၊ 'ဗန်ဂါရပ်' ဟူ၍ ၎င်း ငန်းမျိုးကိုလိုက်၍ခေါ်၏။

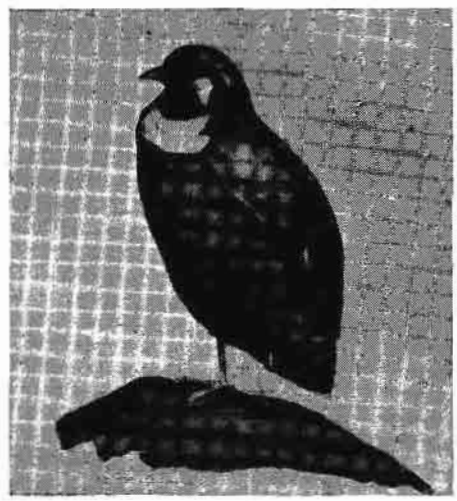

ငုံးငှက်

ငန်းဝါကို အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ ငန်းဝါသည် အညိုရောင်ရှိ၍ အညိုဖျော့ရောင်ကန့်လန့်စင်းများပါရှိသည်။ လည်တိုင်ဝါ၏။ သို့သော်အချို့ငန်းဝါမျိုးသည် အစိမ်းရောင်ရှိ၍ လည်တိုင်ဝါသည်။ ကိုယ်အောက်ပိုင်း၌ အစက်ပြောက်များ ပါရှိတတ်သည်။ သို့မဟုတ် အမည်းရောင်ရှိသည်။ အကောင်ငယ်ကလေးများမှာ အမည်းရောင်ရှိ၍ အဖြူစင်းများပါရှိသည်။ ဦးခေါင်း၌လည်း အဖြူစင်းများပါရှိသည်။ အရှည် ၁၄ ပေအထိကြီးထွားကြသည်။

ငန်းပုပ်ဟုခေါ်သော ငန်းမြေမှာ အမည်းပုပ်ရောင်ရှိ၏။ ထိုငန်းပုပ်မျိုးသည် လူကိုလိုက်တတ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ လိုက်ရာ၌ပါးပျဉ်းထ၍လိုက်၏။ တခါတခါအမြီးထောက်၍ကြည့်၏။ ထိုနောက်လိုက်ပြန်၏။ မမြင်ရမှ မလိုက်တော့။ ငန်းပုပ်သည် ရိုက်ပုတ်၍မသေဘဲလှုတ်ပြေးလျှင်ရန်သူကိုတန့်ကျော်အထိ မမေ့တတ်ဘဲ ပြန်၍ရန်မူတတ်သည်ဟုအဆိုရှိသည်။

ငန်းသံကွင်းစုပ်တွင် အဝါနှင့်အမည်းကွင်းများ တခုခြားစီပါရှိသည်။ ဦးခေါင်းမှာမည်း၍ လည်တိုင်နှင့်ကိုယ်အောက်ပိုင်းမှာ အဝါရောင်ရှိ၏။ အရှည် ၈ ပေအထိကြီးထွား၏။

ငန်းနက်ကျားကို အင်တိုင်းတော နှင့် တောချုံကြီးများထွင်အများအပြားတွေ့ရသည်။ အဆိပ်ပြင်းသောမြေမျိုးဖြစ်သော်လည်း လူကိုရန်မရှာတတ်ပေ။ ဦးခေါင်းသေးသော်ကိုယ်ထည်ရှည်သည်။ ကိုယ်ရောင်မှာ ကတ္တီပါနက်ကဲ့သို့ရှိ၍ အဝါကွက်များပါရှိသည်။ ငန်းနက်ကျားသည် အလွန်လှသောမြေမျိုးဖြစ်သည်။ ငန်းတော်ရှည်ကို မြေမင်းသားသို့မဟုတ် မြေသူတော်ဟုခေါ်တတ်ကြသည်။ ကိုယ်ထည်ရှည်၍ အဆိပ်မရှိပေ။ ငန်းတော်ရှည်ကို အခြားမြေများကကြောက်ရသည်ဟုဆိုသည်။

ငန်းမြေများသည် အများအားဖြင့် အဆိပ်ရှိကြသော်လည်း လူကိုဘေးအန္တရာယ်မပြုတတ်ကြပေ။ ငန်းမြေများသည် ကိုယ်ထည်ကြီးမားကြသဖြင့် ယင်းတို့ကိုတွေ့မြင်လွယ်သည်။ လယ်ယာများတွင်မနေတတ်ကြ။ တောထူထပ်သောဒေသများတွင် ခဲ့ယူ၊ သစ်ခေါင်းထဲ၌ နေတတ်ကြသည်။ ငန်းမြေသည် ပါးပျဉ်းကြီး၍ လှပသောကြောင့် အလှမွှာယ်ဆရာများက မြေပြဿရာတွင်ငန်းမြေကိုအကခိုင်းတတ်ကြသည်။

ငုံး။ ။ပါဏာပေဒအရ ငုံးသည် ဒေါင်း၊ တောကြက်၊ ရစ်တို့နှင့် အတူ 'ဂယ်လီဖောမီး' မျိုးစုဥ်တွင်ပါဝင်လေသည်။ 'ကိုတာနစ် ချိုင်းနန်းဆစ်' အမည်ရှိ ငုံးသည်အလျား ၆လက်မရှိ၍ သေးငယ်ကျစ်လစ်သည်။ ငုံးဖို့နှင့် ငုံးမတို့မှာအရောင် အဆင်းချင်းမတူကြချေ။ ငုံးဖို သည် ကျောဖက်၌ အမည်းပြောက်နှင့် သံချေးရောင် အပြောက်များရှိသည်။ ခြေထောက်ဝါသည်။ မြက်တောထဲမှ ထ၍ပျံသောအခါ ငုံးဖိုသည် သာမန်ငှက်မည်းဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်ရသည်။ ငုံးမသည် ငုံးဖိုထက်အရောင်ဖျော့သည်။ ကိုယ်တွင်ဝမ်းနှင့်ရင်ဖက်၌ ညိုဝါရင့်ရောင်ရှိသည့်ပြင် ရင်ပိုင်းနှင့်နံဘေးဖက်တွင်အမည်းကန့်လန့်စင်းများပါရှိသည်။ ငုံးမသည် သာယာသောအသံကိုပြုတတ်သည်။

ငုံးကိုကောက်ရိုးပြတ်နှင့် မြက်တော ပေါများရာ လွင်ပြင်များတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ ကိုက်အနည်းငယ်မျှလျင်မြန်စွာပျံသန်းပြီးလျှင် ခဲ့ဖုတ်ထဲသို့ဝင်၍ ခိုအောင်းနေတတ်သည်။ ခရီးဝေးမပျံနိုင်ချေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးဥတု၌ အများအားဖြင့် ဥအုသည်။ ဇန္နဝါရီလတွင်လည်း အခွံငုံးများဥအုသည်ကို တွေ့ရသည်။ တမြို့လျှင် ၃ ၄ လုံးမှ ၇ လုံးခန့်ရှိ၍ အဝါရောင်၊ အညိုရင့်ရောင် စသည်ဖြင့် ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ အခွံတွင် အပြောက်ပါရှိသည်။ ဤငုံးမျိုးကို အာဖရိကတိုက်၊ အြိမ်တြေးလီးယားတိုက်၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လွင်ပြင်များနှင့် ရွှမ်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငုံးအမျိုးမျိုးရှိကြရာ ထင်ရှားသောအခြားငုံး ၂ မျိုးမှာ 'ကိုတာနစ် ကိုရိုမန်ဒဲလစ်ကား' နှင့် 'ကိုတာနစ် ကိုတာနစ်' ဖြစ်သည်။

'ကိုတာနစ်ကိုရိုမန်ဒဲလစ်ကား' ငုံးသည်အလျား ၇ လက်မရှိသည်။ အဝေးမှကြည့်လျှင် ယင်းကိုအခြားငုံးနှင့် ခွဲခြားရန် အလွန်ခဲယဉ်းသည်။ သို့သော်ခြားနားချက်မှာ အရွယ်ငယ်ခြင်း၊ အသံကွဲပြားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ငုံးဖို၏ရင်ပိုင်းသည် သိသာထင်ရှားစွာမည်းနက်သည်။ ငုံးမမှာ ဤသို့မည်းနက်ခြင်းမရှိချေ။

ဤငုံးသည် ကျယ်လောင်စွာအော်မြည်တတ်လေသည်။ ဇူလိုင်လမှ အောက်တိုဘာလအတွင်း ထိုငုံး၏အော်သံကို အများအားဖြင့်ကြားရသည်။ ရွာအနီးအနားတွင် ပေါက်ရောက်သော မြက်တောနှင့် စိုက်ခင်းများတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ အကောင်ပေါက်ချိန်တွင် ဖိုမတွဲ၍ နေတတ်သည်။ အခြားအချိန်တွင် တကောင်ချင်း သို့မဟုတ်အအုပ်အသင်းဖြင့် နေလေ့ရှိသည်။ တနေရာထဲတွင် အမြဲတစေ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ရာသီအလိုက်ဒေသပြောင်းရွှေ၍ ကျက်စားသည်လည်းရှိသေး၏။

ဖေဖွာရီလမှ အောက်တိုဘာလအတွင်း အကောင်ပေါက်သည်။ မြေပေါ်တွင် ဥကျင်းတူး၍ ၉ ၄ လုံးမှ ၁၁ လုံးထိ အုတတ်သည်။ ဥအရောင်မှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ အချို့တွင် အပြောက်ပါရှိ၍ အချို့တွင်မပါရှိချေ။

ဤငုံးမျိုးကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့တွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ဝန်းနှင့် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် အများအားဖြင့်တွေ့ရသည်။

'ကိုတာနစ် ကိုတာနစ်' ငုံး၏အရွယ်မှာ ၁၅ ရက်သားကြက်ငယ်ကလေးမျှရှိသည်။ အလျား ၇ လက်မမှ ၈ လက်မအထိရှိသည်။ အမြီးမပါရှိချေ။ ဦးခေါင်းတွင် သဲရောင်အစင်းကြောင်းနှင့် အဖြူရောင်အတန့်အရစ်များပါရှိသည်။ ကိုယ်ပေါ်တွင် ညိုဝါရောင်အစင်းများပါရှိသည်။ ကျောဖက်တွင် မည်းနက်သည့်အပြင် ညိုဝါရောင်ကွက်များ မညီမညာပါရှိသည်။ ငုံးဖို၏လည်ချောင်းတွင် ကျောက်ဆူးသဏ္ဌာန် အမည်းမှတ်ရှိသည်။

ဤငုံးသည်လည်း ကျက်စားနေကျဒေသတွင် အမြဲနေ၍ ရာသီအလိုက်သာလျှင် ဒေသပြောင်း၍ ကျက်စားတတ်သည်။ လွင်ပြင်များတွင်၎င်း၊ မြက်တောနှင့် စိုက်ခင်းများတွင်၎င်း အများအားဖြင့် တွေ့ရသည်။ ဖိုမတွဲလျက် သို့မဟုတ် အအုပ်အသင်းဖွဲ့လျက် နေတတ်သည်။ ဤငုံးပျံသန်းသောအခါ ပျံခါစတွင် အတောင်ခတ်သံကိုပေး၍ အော်မြည်တတ်သည်။ တဟုန်ထိုး လျင်မြန်စွာပျံတက်စေကာမူ ခရီးဝေးမပျံနိုင်ချေ။ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ မြက်၊ မျိုးစေ့များကို၎င်း၊ ခြနှင့် အခြားအင်းဆက်ပိုးကောင်များကို၎င်း စားသောက်တတ်သည်။ ငုံးများကို ပိုက်ကွန်ဖြင့်ထောင်၍ ဖမ်းဆီးယူရသည်။

ဤငုံးမျိုးသားပေါက်သောအချိန်မှာ မတ်လမှ မေလအတွင်းဖြစ်သည်။ အသိုက်များကို စိုက်ခင်းကြားနှင့် မြက်ခင်းကြားတွင် ပြုလုပ်ထားတတ်သည်။ တမြုံလျှင်၉ ၆ လုံးမှ ၁၄ လုံးခန့်ရှိသည်။ ဥများမှာ နီဝါရောင် သို့မဟုတ် နီကြန့်ကြန့်ရောင်ရှိ၍ အညိုရင့်အပြောက်များလည်းပါရှိ၏။

ဤငုံးကို အာဖရိကတိုက်၊ ဥရောပတိုက် နှင့် အာရှတိုက် အနှံ့အပြားတွင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆောင်းရာသီ၌တခါတရံတွေ့ရသည်။

ငြုတ်ကောင်း။ ။ငရုတ်ကောင်း — ရှု။

ငြိမ်း၊မြို့မ (မြန်မာ ၁၂၇၀-၁၃၁၇)။ ။မြို့မငြိမ်းသည် လွန်ခဲ့သော အနှစ်အစိတ်အတွင်းက လူကြိုက်အလွန်များသောသီချင်းများကို ရေးစပ်ခဲ့သည့် နာမည်ကျော်ဂီတစာဆို ဖြစ်သည်။ မြို့မငြိမ်း၏သီချင်းများကို ဓာတ်ပြားသွင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားသို့ ရောင်းချခဲ့ရာ ယောကျ်ားပျို၊ မိန်းမပျိုတိုင်း၏ ပါးစပ်ဖျားတွင် ရောက်ရှိနေသော သီချင်းများ ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသီချင်းများအနက် 'ချစ်ထာပဓာန' သီချင်းနှင့် 'နတ်သျှင်နောင်' သီချင်းတို့သည် ပေါ်ပင်ခေတ်စားရုံမျှသာမဟုတ်ဘဲ၊ နှစ်ရှည်လများ စွဲမြဲစွာ လူကြိုက်များလျက်ရှိ၏။

မြို့မငြိမ်း၏အမည်ရင်းမှာ ဦးကျော်ငြိမ်းဖြစ်သည်။ မန္တလေးမြို့ ပန်းယွန်းကုန်သည် ဦးညီ၊ ဒေါ်ချစ်ဦးတို့၏သားနှစ်ယောက်အနက် သားကြီးဖြစ်၏။ ဦးကျော်ငြိမ်းအား ခရစ် ၁၉၀၉ ခုနှစ်၊ မြန်မာ ၁၂၇၀ ပြည့်နှစ် တပေါင်းလဆန်း ၅ ရက်၊ တနင်္လာနေ့တွင် မန္တလေးမြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ငယ်စဉ်ကပင် ပန်းချီနှင့်ဂီတကိုဝါသနာပါခဲ့သည်။ စောင်းတီးပညာကို ရွာစားကြီးစိန်ဗေဒါနှင့် စောင်းဦးမောင်မောင်ကြီးတို့၏ထံမှ ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။ ခရစ် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့မ တူရိယာအဖွဲ့ကို ဦးကော်လုံဆိုသူက ဦးစီးတည်ထောင်ခဲ့ရာ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းမှာ ထိုတူရိယာအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအဖွဲ့သားအဖြစ်ဖြင့် အနောက်နိုင်ငံတူရိယာတီးနည်းနှင့် တူရိယာသင်္ကေတပညာတို့ကို သင်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်မှစ၍ သီချင်းများကိုရေးစပ်ရာ၊ မြို့မငြိမ်းဟူသောဂီတစာဆိုအမည်ကို ခံယူခဲ့လေသည်။

မြို့မငြိမ်းရေးခဲ့သော သီချင်းပေါင်း ၂၀၀ ခန့်ရှိသည်ဟုသိရ၏။ မြို့မငြိမ်း၏သီချင်းများအနက်၊ ပဌမဦးစွာ တတိုင်းပြည်လုံးကျော်ကြားခဲ့သော သီချင်းမှာ 'တူနှစ်ကိုယ်၊ ကိုအို ပျက်မှာနေရ၊ ရွှေဘုံပေါ်မှာစံရ၊ ချစ်ထာချစ်ထာပဓာနလို့

www.burmeseclassic.com

ဆိုချင်ပါတယ်' စသော 'ချစ်ထာပခာန' သီချင်းဖြစ်သည်။ မြို့မငြိမ်း၏ သီချင်းရေးသက်တမ်း ၂၄ နှစ်အတွင်း တွင် ကျော်ကြားခဲ့သော အခြားသီချင်းများမှာ၊ အစဉ်လိုက် ဖော်ရမည်ဆိုလျှင်၊ 'ခင်အိမ်မက်'၊ 'တချစ်ထဲချစ်'၊ 'မြင်းခင်းတော်'၊ 'နတ်သျှင်နောင်'၊ 'မေ့ပါနိုင်'၊ 'ပျိုမှာတမ်း'၊ 'သက်ဝေ'၊ 'ပါရမီတော်'၊ 'ချစ်ရဲဘော်'၊ 'မင်္ဂလာမောင်မယ်'၊ 'ငွေဇင်ယော်'၊ 'ပြုံးတဲ့မေ'၊ 'လေချိုသွေး' စသော သီချင်းများဖြစ်၏။ ထိုသီချင်းများကိုမည်သည့်အကြောင်းကြောင့် လူကြိုက်များပါသနည်းဟူမူ၊ သီချင်းစာသားဖွဲ့နွဲ့ ရာတွင်ပါရှိသော စကားလုံးတို့သည် အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြီး၊ ထိထိမိမိရှိ ရုံမျှမက၊ စာဆိုရှင်၏ခံစားမှုကို အသည်းနှလုံးတွင်းမှ လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ပေါ် လွင်စေသော အစွမ်းရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် အခြားအကြောင်းတရပ်မှာ မြို့မငြိမ်း စတင်၍ သီချင်းရေးခဲ့သော အချိန်၌ အနောက်နိုင်ငံတေးသွားများကို ပုံတူကူး၍၊ မြန်မာစကားလုံးသွင်းကာ စပ်ဆိုသောအလေ့အကျင့် ခေတ်စားနေသည့် အခါဖြစ်ပေသည်။ ဤအထဲတွင်မှ မြို့မငြိမ်းသည် အနောက်နိုင်ငံ ဂီတစပ်နည်းကို မှီးနိုင်သမျှ မှီးသော်လည်း တေးသွားကို ခိုးချခြင်းမပြုဘဲ၊ သူ၏ပင်ကိုယ်ဂီတဉာဏ်ဖြင့် သာ ကိုယ်ပိုင်တေးသွားများ စပ်ခဲ့ပေသည်။ တေးသွားစပ်သည့်အခါ၊ ကလဲရိုးနက်ကို မှတ်ကာမှတ်ကာ တေးသွားစမ်းလေ့ရှိ၏။ မြန်မာစာပေကျမ်းဂန်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းကြောင့် မြို့မငြိမ်းသည်ပေါ် လွင်ယဉ်နွဲ့ သောစကားလုံးများကို သီချင်း၏ စကားသားအဖြစ်ဖြင့် သုံးနိုင်ခဲ့သည်။

ဂီတစာဆို မြို့မငြိမ်း

ထိုကြောင့်သူ၏သီချင်းများတွင်ပါဝင်သော စကားသားနှင့်တေးသွားများမှာ မြန်မာတို့၏စိတ်နှင့် ကိုက်ညီလိုက်လျောရှိ၍ လူထုစိတ်ကြိုက် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

မြို့မငြိမ်းသည် သီချင်းရေးဂီတ အတတ်ဥာဏ်သာ ဝါသနာပါသည်မဟုတ်၊ ပန်းချီပန်းပု ပညာရပ်များတွင်လည်း ဝါသနာပါသည်။ ထိုပညာရပ်များ၌လည်း အတော်ပင်လက်မြောက်ခဲ့ပေသည်။ အသက် ၂၂ နှစ်အရွယ်တွင် မသန်းသန်းဆိုသူနှင့် အိမ်ထောင်ကျခဲ့၍ သား သမီး ၁၃ ယောက်ထွန်းကားခဲ့သည့်အနက်၊ ကွယ်လွန်ချိန်တွင် ၈ ယောက်ကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ရှေးသီချင်းကြီးများကို မှုမှန်သတ်မှတ်ရေး အထက်မြန်မာပြည်ကော်မတီအဖွဲ့တွင်လူကြီးတဦးအဖြစ်ဖြင့် ၎င်း၊ မန္တလေးရပ်ရှင် ကုမ္ပဏီတွင် ဂီတဖက်ဆိုင်ရာဒါရိုက်တာအဖြစ်ဖြင့်ငင်း ဆောင်ရွက်နေစဉ် မြို့မငြိမ်းသည် ခရစ် ၁၉၅၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် မော်တော်ကားအတိုက် ခံရ၍ မန္တလေးမြို့၌ကွယ်လွန်လေသည်။

မြန်မာတို့ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာလက်မှုပညာ

မြန်မာထီးသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော်ကပင် ဒွေထည်လုပ်ငန်း၌ ကျမ်းကျင်ကြောင်းကို ထိုခေတ်ပေါ် ဒွေထည်လက်ရာပျားအား ဆောက်ရွက်ခြင်း ဖြင့် သိသာနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာတို့၏ဒွေထည်လုပ်ငန်းသည် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာလက်မှုပညာရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ဒွေထည်ပစ္စည်းတခု၏ လက်ရာအဆင့်အတန်းကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌၊ ထိုပစ္စည်းတွင်ဖော်ထားသောအရုပ်များ၊ ပန်းခက်ပန်းပုံများကို နိုင်နင်းစွာအနုစိတ်သရုပ်ဖော်နိုင်မှုကိုကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။

ဒွေထည်လုပ်ငန်း။ ။မြန်မာတို့၏ဒွေထည်လုပ်ငန်းသည် **ဂုဏ်ယူဖွယ်**ရာဖြစ်သော မြန်မာ့ လက်မှုပညာတရပ် ဖြစ်၏။ **ထိုလက်မှု**ပညာကို မြန်မာ့အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ကွမ်း**အစ်**၊ ထုံးဗူး၊ ဖလား၊ ဆွမ်းအုပ်၊ ဓားရိုးစသည်တို့ကိုပြုလုပ်**ရာ**၌ အသုံးပြုကြသည်။ ဒွေထည်လုပ်ငန်းမှာပဋမကမ္မာ **စစ်မဖြစ်မီ**အခါကပင် ကျော်စောခဲ့၏။ ထိုခေတ်ကနယူး **ဒေလီမြို့**၌ ကျင်းပသော ပြပွဲများတွင် မြန်မာဒွေထည်လက်**ရာများ**သည် ထိပ်တန်း၌တည်ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာဒွေထည်လုပ်ငန်း၌ လက်ရာနှစ်မျိုးရှိသည်။ ယင်း**တို့မှာ** ရန်ကုန်နှင့် သရက်မြို့လက်ရာများဖြစ်ကြသည်။ ရန်ကုန်လက်ရာမှာ စေ့စပ်သေချာသော်လည်းရိုး၏။ သရက်မြို့လက်ရာမှာ စိတ်ကူးဆန်းကြယ်၏။ ရန်ကုန်နှင့် သရက်မြို့များအပြင် မန္တလေးသည်လည်း ဒွေထည်လုပ်ငန်း၌ ထင်ရှားသောမြို့ဖြစ်သည်။ ရှမ်းလူမျိုးများလုပ်သောဒွေထည်များမှာ လက်ရာတဘာသာကွဲပြား၍ နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ရာရှိ၏။ မြန်မာဒွေထည် လက်ရာများကို ဥရောပတိုက်သားများက အထူးပင်နှစ်သက်ကြသဖြင့် အမြတ်တနိုးဝယ်ယူတတ်ကြ၏။

ဒွေထည်ပစ္စည်းများလုပ်ကိုင်သည့် ဒွေထည်လုပ်ငန်းကိုမြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သည့် အချိန်ကာလက စတင်ပြုလုပ်လာသည်၊ ဒွေထည်လုပ်ငန်း နည်းစနစ်များကို မည်သို့ရရှိလာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည် တို့ကို မူ အတိုအကျ မသိရပေ။ သို့သော် မုန့်နှန်း ရာဇဝင်၌ အနောက်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် သထုံပြည်မှ မွေတော်မြတ်နှင့် ပိဋကတ်တော်တို့ကို ပင့်ဆောင်လာခဲ့ရာတွင် ပန်းပု၊ ပန်းပုတ်၊ ပန်းချီ၊ ပုရန်၊ ပန်းတော့၊ ပန်းထိမ်စသည် တို့ကိုလည်း ဆောင်ယူတော်မူခဲ့သည်ဟုတွေ့ရသည်။ ယင်း ကိုမြန်မာသက္ကရာဇ် ၅၈၅ ခုနှစ်ထိုး၊ ပုဂံမြို့လေးထောင့်ကန် အရပ်၊ လေးမျက်နှာဘုရားကျောက်စာနှင့် ၆၀၃ ခုနှစ်ထိုး၊ ပုဂံမြို့ အရှေ့တောင်ဘုန်းမြောက် ကူနီ ဘုရား ကျောက်စာ တို့က ပိုမိုထင်ရှားစေသည်။ လေးမျက်နှာဘုရားကျောက် စာတွင် 'ရွှယ်စမခန်၊ ငုယ်စမခန်၊ ရွှယ်ပေါက် ၂၊ ငုယ် ပေါက် ၂၊ ရွှယ်တန်ဆောင်၊ ငုယ်တန်ဆောင်' ဟူ၍ငင်း၊ 'ရွှယ် ၃၀ သွန်သောရွှယ်ပုရွာ ၁ခု၊ ငုယ် ၅၀ သွန်သောငုယ် ပုရွာ ၁ခု' ဟူ၍ငင်း၊ 'ရွှယ်ထီငုယ်ထီတို့ဌာလေဆောင်အော်' ဟူ၍ငင်းတွေ့ရပြီး၊ ကူနီဘုရားကျောက်စာတွင် မိဖုရားဖွား စောဒေါ်အလှူစာရင်း၌ 'ရွှယ်သပိတ်ငုယ်သပိတ်' ဟုတွေ့ရ သည်။ ယင်းသို့ ပုဂံခေတ်အခါက ပန်းထိမ်မျာရှိခြင်း၊ လှူ ဖွယ်ပစ္စည်းများတွင် ဒွေစမခန်၊ ဒွေပေါက်ပေါက်၊ ဒွေတန် ဆောင်း၊ ဒွေဘုရား၊ ဒွေထီး၊ ဒွေသပိတ်စသည်တို့ကို ပြုလုပ် လှူဒါန်းခြင်းစသော အမှတ်အသားများကိုထောက်ရှုခြင်း ဖြင့် ပုဂံခေတ်ကပင် ဒွေထည်လုပ်ငန်းမှာ တိုးတက်ထွန်း ကားနေပြီဟု ယူဆရသည်။

ထိုထက်စောသော အချိန်ကာလမှ အထောက်အထားကို ရှာဖွေရာ၌ သရေခေတ္တရာခေတ်၏ ဒွေထည်လုပ်ငန်းကိုတွေ့ ရ၏။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ ကမ္ဘည်းကျောက်စာ ဌာနမှ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း (ဓမ္မာဇာ) ခင်ဘားကုန်း တွင် တူးဖော်တွေ့ရှိသည့် ပစ္စည်းများထဲ၌ ဒွေထည်ပစ္စည်း များလည်း ပါဝင်လေသည်။ ထိုပစ္စည်းများမှာ လွန်ခဲ့ သောနှစ်ပေါင်း တထောင့်နှစ်ရာကျော်ကဌပနာထားဟန်တူ သည်။ ယင်းဒွေထည်ပစ္စည်းများကား၊ ဘေးပတ်လည်တွင် တင်ပလ္လင်ခွေဘုရား ရှပ်ပွားလေးဆူကို ရှပ်ကြွထုလုပ်ထား၍ အလယ်တည့်တည့်မှ ဗောဓိပင်ပေါက်ဟန်ပြုလုပ်လျက် ဘု ရားလေးဆူကြားတွင် မတ်ရပ်ရဟန္တာများကို ထည့်သွင်းရှပ် လုံးဖော်ထားသည့် ခေါင်းပုဒွေကြွတ်၊ လေးဖက်တွင် ဘုရား ရှပ်ပွားလေးဆူပုံကို ရှပ်လုံးဖော်ထားသည့် လေးထောင့်ဒွေ ကြွတ်၊ ဒွာရပေါလက (တံခါးစောင့်) ရှပ်ထုလုပ်ထားသော ဒွေထည်ပစ္စည်းကိုဖြစ်သည်။ ဤဒွေထည်ပစ္စည်းများသည် ထိုခေတ်၏ဒွေထည်လုပ်ငန်း၌ ကျမ်းကျင်မှုကို ဖော်ပြလျက် ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ဒွေထည်လုပ်ငန်းသည် လွန်ခဲ့သောနှစ် ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော် သရေခေတ္တရာခေတ်လောက်ကပင် ပေါ် ပေါက်ရှိနှင့်နေလျက် ဒွေထည်ပစ္စည်းများကိုလည်းကျန ကောင်းမှန်သေသပ်စွာ သရုပ်ဖော်နိုင်နေပြီဟုမှန်းဆရ၏။

သို့သော် ဒွေထည်ပစ္စည်းများကို ဂျေးမြန်မာမင်းများရှိစဉ် အခါက လူတိုင်း အသုံးပြုခွင့်မရချေ။ ရွှေထည်ဒွေထည် အဆောင်အယောင်များကို ဘုရင့် ဆွေတော်မျိုးတော်နှင့် ဂုဏ်ထူးရာထူးအလိုက် ဘုရင်၏ခွင့်ပြုချက် ရရှိသူများသာ လျှင် အသုံးပြုကြရလေသည်။ နှောင်းခေတ်၌ကား ပစ္စည်း ဥစ္စာ ကြွယ်ဝသူတို့က ဒွေဖလား၊ ဒွေကွမ်းအစ်၊ ဒွေထုံးပူး စသည့် ဒွေထည်အသုံးအဆောင်များကို ဝယ်ယူထားလေ့ရှိ ကြသည်။ သို့သော် ထိုဒွေထည်ပစ္စည်းများကို နေ့စဉ်အသုံး မပြုဘဲ၊ ပွဲလမ်းသဘင်၊ အလှူ၊ မင်္ဂလာအခမ်းအနားများ၌ သာ အသုံးချတတ်ကြသည်။ ယင်းသို့အများသုံးပစ္စည်း များဖြစ်လာသည့်အတွက် ထိုလုပ်ငန်းမှာဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့၏။

ဒွေထည်လုပ်ငန်းတွင် ဒွေထည်ပစ္စည်းများကို အရွယ်များ၊ ပန်းခက်ပန်းနွယ်များဖြင့်ရှပ်လုံးဖော်ကာထွင်းလုပ်ထားခြင်း သည် ဒွေထည်လုပ်ငန်း၏အသက်ဟုဆိုရပေမည်။ ဒွေထည် ပစ္စည်းများတွင် ပန်းခက်ပန်းနွယ်၊ ဇာတ်နိပါတ်ရှပ်ပုံများကို ပစ္စည်းအလိုက်ထုလုပ်ထားတတ်၏။ အများအားဖြင့် ဒွေ ဖလားကြီးများ၌ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့မှအခန်းများ၊ ငါးရာ့ငါး ဆယ်နိပါတ်တော်လာရှပ်ပုံများ၊ ၁၂ ရာသီစက် အမှတ်အ သားများ၊ ပန်းပုံများကို သရုပ်ဖော်ကာ ရှပ်ကြွများအဖြစ် ထုလုပ်ထားတတ်သည်။ ဒွေထည်လုပ်ငန်းတွင် ပညာရှင်၏ ပညာစွမ်း၊ လက်ရာစွမ်းကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌ ဒွေထည်ပစ္စည်း၏ ပုံပန်းသရုပ်ဖော်ထားသော ပန်းခက်ပန်းနွယ် ရှပ်ပုံများကို အနုစိတ်နိုင်နင်းခြင်း၊ သရုပ်ပေါ် အောင်ဖော်နိုင်ခြင်းနှင့်ရှပ် လုံးဖော်နိုင်ခြင်းတို့ကို ကြည့်ရှုဆုံးဖြတ်တတ်ကြသည်။ ထို ကြောင့် ရှေးအခါက ဒွေဖလားကြီးများတွင် ပတ်လည် အပြည့်မျှပန်းခက်ပန်းနွယ်၊ ခြူးကနုတ်၊ ယိုးဒယားပန်းများ၊ ရှပ်လုံးများဖြင့်လက်စွမ်းပြထားတတ်သည်။ တခါတရံ ဒွေ ဖလားကြီး၏အပေါ်ပိုင်းတွင် သဇင်ခွေ၊ ကုလားပန်း၊ ခြူး တက်များကိုပေါင်းစပ်လျက် အလယ်ပိုင်း၌ ဇာတ်နိပါတ်လာ ရှပ်ပုံများကိုသရုပ်ဖော်၍ ဖလား၏ အောက်ခြေတွင် ဓမ္မာ ရွက်များဖြင့် လက်စွမ်းပြတတ်၏။ ယင်းသို့သရုပ်ဖော်ရာ တွင် ပညာရှင်၏ဉာဏ်စွမ်းလက်စွမ်းအလိုက် တဦးနှင့်တဦး၊ တခုနှင့်တခုမတူ၊ ထူးခြားချက်များရှိတတ်သည်။

ထိုဒွေထည်လုပ်ငန်းမှာ မျာစွာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်း လှ၏။ ဒွေထည်ပစ္စည်းများလုပ်ရာတွင် လုပ်မည့်ပစ္စည်း အတန်းအစားအလိုက် ဘော်ခေါ်သည့် အကောင်းဆုံးငွေ ၉၉.၅၊ ၉၄.၅၊ ၁၉.၅ စသည့်ရာခိုင်နှုန်းပါရှိသည့် ငွေများ တွင် ကြေးနီအကောင်းစား အနည်းငယ်ထည့်၍ လုပ်ကိုင် တတ်ကြသည်။ ဘော်ချည်းသက်သက်ဖြင့်ပြုလုပ်သော ဒွေ ထည်များမှာ အလွန်ပျော့ပျောင်းသဖြင့် သုံးစွဲရာတွင်အထိ အခိုက်မခံတတ်ချေ။ ထိုကြောင့် သုံးစွဲရာ၌ခိုင်ခံ့ရန် ကြေးနီ ထည့်ရခြင်းဖြစ်၏။ ဘော်ငွေကိုကြေးနီနှင့်အတူ ဘယ်မှာ ဖြစ်မြေလုံ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားဖြစ်ချော်လုံတို့လွင်ထည့်၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

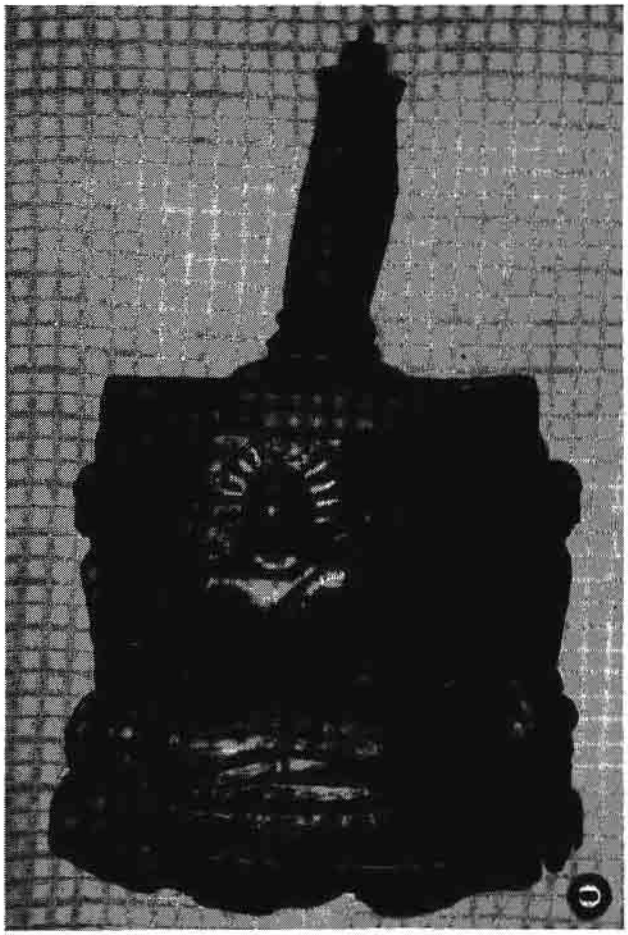

မောဓိပင်သဏ္ဌာန်ရှိသော ငွေခေါင်းပန်ကြုတ်

သည်။ အဖြူထည်ကိုကျင်လျင်စွာလုပ်နိုင်ရန် ၂ နှစ်မှ ၃ နှစ်အထိသင်ကြားရသည်။

ထိုအဖြူထည်ပစ္စည်းကို ပန်း၊ အရုပ်များထုလုပ်ရန် ပန်းထုဆရာ လက်သို့ အပ်ရ၏။ ပန်းထုဆရာမှာ အနုပညာသည်ဖြစ်၍ ကျင်လျင်စွာတတ်မြောက်ရန် ၃ နှစ်မှ ၅ နှစ်အထိဝီရိယကောင်းစွာ အားထုတ် သင်ကြားရသည်။ အဖြူထည်ကိုပန်းထုရန် အင်တုံတပိသာလျှင်ရေနံ ၂၅ သား၊ မြေနီ ၁၂ သားတို့ဖြင့် ရောစပ်ကျိုချက်သည့် ချိပ်ရည်ဖြင့် အဖြူထည်ထဲသို့ လောင်းထည့်လျက် လက်ကိုင်ရန် သစ်သားတုခုကို စိုက်ထား ရ၏။ လောင်းပြီး ၁၀ နာရီခန့်အကြာတွင် ချိပ်ရည်အေးသွားလေသည်။ ထိုအခါ အလိုရှိသောပန်းရွက်ပန်းကွက်၊ ဇာတ်ထုပ်ဇာတ်ကွက်များကို ခဲတံဖြင့်ရေးဆွဲရ၏။ စိတ်ကြိုက်ပုံများရေးဆွဲပြီးသောအခါ၊ ပုံများပျက်မသွားစေရန် ကောက်ဆောက်ခေါ် သော အသေးဆုံးဆောက်ကလေးများဖြင့် ဆောက်ကြောင်း ကောက်ရသည်။ ဆောက်ကြောင်းကောက်ပြီးလျှင် အတွင်းရှိချိပ်များကို မီးမြှိုက်ကာထုတ်ပစ်ရ၏။ ထိုနောက် အထည်ပစ္စည်းအတွင်းဖက်မှ ကျပွေခေါ် ဆောက်များဖြင့် ဖောင်းကြွစေလိုသော ပန်းများအရုပ်များကို ထုရိုက်၍ဖော်ပေးရသည်။ ယင်းသို့ပုံများကိုဖော်ပြီးသောအခါ အထည်ပစ္စည်းအတွင်းသို့ ချိပ်ရည်ကိုတဖန်ထည့်ရပြန်သည်။ ချိပ်အေးသွားလျှင် ဆောက်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် အရုပ်များပန်းများကိုသဘာဝပေါ် လာအောင်အကြမ်းထုလုပ်ရ၏။ ပုံကြမ်းများဖော်ပြီးလျှင် ချိပ်ကိုတဖန် ထုတ်ပစ်ရပြန်သည်။ ချိပ်ထုတ်ပြီးနောက် ငွေထည်ကိုသံကောက်ပေါ် တင်လျက် တွန့်လိမ်နေသောနေရာများကို ပြေပြစ်အောင် နင်းပြားခေါ် ဆောက်များဖြင့်ထုလုပ်ပေးရ၏။ ဤလုပ်ငန်းပြီးလျှင် နောက်ဆုံးအကြိမ်ချိပ်ရည်လောင်း၍ထည့်ရပြန်သည်။ ဤအကြိမ်တွင် ပန်းထုဆရာသည် စိတ်ကြိုက်လင်စွာထားလျက်၊ အာရုံစိုက်ကာပန်းများအရုပ်များကိုအနုစိတ်ထုလုပ်ရသည်။ ယင်းသို့နောက်ဆုံးအပြီး သတ်အနုစိတ်လျက် ပန်းကွက်ပန်းနွယ်၊ အရုပ်များကို သပ်ရပ် သေချာစွာ ဖော်ပြီးနောက် ချိပ်ကို ခွာတ်လိုက်ရသည်။

ထိုသို့ပန်းထုပြီးသောပစ္စည်းကို အဖြူထည်ဆရာလက်သို့တဖန်ပြန်လည်ပေးအပ်လိုက်ရ၏။ အဖြူထည်ဆရာက ငွေထည်ပစ္စည်းကို နောက်ဆုံးအဆောင်တင်ပြီးအထိ လုပ်ကိုင်ရသည်။ အဖြူထည်ဆရာသည် ပန်းထုပြီးပစ္စည်းကို ပုံပန်းအချိုးအစား

မီးသွေးဖုံးကာ၊ အသားမာမီးသွေး နှစ်အုပ်၊ သုံးအုပ်မျှဖြင့် ဖိုဌမီးပြင်းထိုးပေးရသည်။ မီးသွေးတအုပ်လျှင် ၁၅ မိနစ်ခန့်ကြာ မိနစ် ၃၀ မှ ၄၅ မိနစ်အတွင်းတွင် လုံတွင်းရှိငွေမှာ အရည်ပျော်လာလေသည်။ ထိုငွေရည်ကြည်လင်စေရန် ဇဝက်သာအနှည်းငယ် ထည့်ပေးရ၏။ ငွေရည် ကြည်လင်လာသောအခါ ပူအောင်မီးကင်၍ရေနံဆီ၊ ဖယောင်း၊ တခုခုဖြင့်အနှည်းငယ်သုတ်ထားသော အဝ ဂ လက်မမှ ၁၀ လက်မအတွင်းရှိ သံဒယ်ပက်ထဲသို့ ငွေရည်ကိုလောင်းထည့်လိုက်လျှင် ငွေခဲ၊ ငွေခွက်ဖြစ်လာသည်။ ထိုငွေခဲငွေခွက်ကိုညှပ်ဖြင့်ယူ၍ သံပေတုံးပေါ် တွင်တင်ကာ အလိုရှိရာ ပုံသဏ္ဌာန်အရွယ်အစားရရှိအောင် တူအမျိုးမျိုးဖြင့်ခတ်ခြင်း၊ မီးဖုတ်ခြင်းတို့ကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာပြုရ၏။ ထိုသို့တူခတ်ခြင်းဖြင့် အလိုရှိရာပစ္စည်းဖြစ်အောင် လုပ်ရလေသည်။ ယင်းသို့လုပ်ကိုင်ပြီးသည့်ပစ္စည်းကို အဖြူထည်ဟုခေါ် ၏။ အဖြူထည်လုပ်သည့် ငွေပန်းထိမ်သည်ကို အဖြူထည်ဆရာဟုခေါ်

www.burmeseclassic.com

ကျနစေရန် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ ပန်းထုစဉ်ကဖြစ်သောအပေါက်အပြဲများကို ဖာထေး ဂဟေဆော်ခြင်း၊ ချောမွတ်အောင်တံစင်း၊ ကော်ဖတ်များဖြင့် တိုက်စားခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရသည်။ ထိုသို့အပြီးသတ်ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ပစ္စည်းကို အရောင်တင်ရလေသည်။ အရောင်တင်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ ပစ္စည်းကိုမီးဖုတ်၍ ကြေးသွားပွတ်တံနှင့်တိုက်လျက် ကျန်ရှိနေသောချိပ်များကို စင်အောင်ဆေးရသည်။ ထိုနောက်တဖန် မီးနပ်အောင်ဖုတ်ပြီးလျှင် ကြေးနီအိုးဖြင့် ကျိထားသောကျောက်ချဉ်ရည်ထဲသို့ထည့်ကာ ၁၅ မိနစ်၊ မိနစ် ၂၀ မျှကြာအောင်ပြုတ်ရ၏။ ဤသို့ပြုတ်ခြင်းအားဖြင့်အညစ်အကြေးများ ကင်းစင်လျက် ဖြူဖွေးသော နဂိုငွေရောင်သို့ပြောင်းလာသည်။ အကယ်၍ အရောင်ညစ်နေသေးလျှင် နောက်ထပ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်မျှ ရှေးနည်းအတိုင်းမီးဖုတ်၍ ကျောက်ချဉ်ရည်ဖြင့်ပြုတ်ခြင်းဖြင့် လိုရာအရောင်အထိ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ကျောက်ချဉ်ရည်ကိုအသုံးမပြုလိုသူများမှာ မူကန့်စားငရမီးတဆကို ရေ ၁၅ ဆမှအဆ ၂၀ ထိရောရှိ ကြွေသို့မဟုတ်စဉ့်သုတ်ခွက်ကြီးတခုတွင်ထည့်ကာ မီးဖုတ်ပြီးအထည်ကို ထိုအရည်တွင်တနာရီ၊ နှစ်နာရီမျှစိမ်ထားရ၏။ ယင်းသို့စိမ်ခြင်းဖြင့်ကျောက်ချဉ်ရည်တွင်စိမ်သည့်နည်းတူငွေရောင်ကိုရရှိနိုင်သည်။ ကြိုက်ရောင်ရရှိလာသည့်အခါတွင် ကုလားကင်ပွန်းသီးပြုတ်ရေနှင့် စပ်ထားသော ရေဖြင့် အထည်ကိုဆွတ်လျက် ကြေးသွားပွတ်တံနှင့် တိုက်၍ပေးရသည်။ ထိုအခါ ငွေထည်မှာ တောက်ပြောင်၍လာလေသည်။

မိလ္လာထည်

ငွေထည်လုပ်ငန်း၏တစိတ်ဒေသဖြစ်သော မိလ္လာထည်လုပ်ငန်းကို မြန်မာငွေပန်းထိမ်သည်အမြောက်အမြားပင် တတ်မြောက်ကြ၏။ သို့သော်မီးပူခံ၊ ကန့်ညွှော်ခံ၍လုပ်ရသောကြောင့် အနည်းငယ်သာလုပ်ကိုင်ကြသည်။ မိလ္လာထည်တွင် ရုပ်ပုံ ပန်းပုံများမှာ အမည်းခံလျက် ငွေကြောင်းလိုက်၍ ရေးသားထား သကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ပေါ်ထွက်စေသည်။ မိလ္လာနှင့်လုပ်သောအထည်များမှာ ဖလား၊ ထုံးဗူး၊ဓားရိုးစသည်များဖြစ်သည်။

မိလ္လာဖော်သည့်အခါ ခဲနှစ်ဆ၊ ငွေတဆ၊ ကြေးနီတဆရောစပ်၍ အရည်ဖြစ်အောင် မီးပြင်းထိုးလျက် သင့်လျော်ရုံကန့်ပစ်ရသည်။ မိလ္လာမြှုပ်သည့်အခါအထူလက်မသုံးပုံတပုံခန့်ရှိငွေထည်ကို အပြားခတ်၍ ပန်းပုံရုပ်ပုံများကို ရေးသားထုလုပ်ပြီးနောက် ရုပ်လုံးထုပြီးသားနေရာများကို ချန်လှပ်ကာ၊ ကျန်နေရာများကို နင်းချရသည်။ ဖော်ထားသော မိလ္လာကို မှုန့်မှုန့်ကြိတ်၍ လက်ချားနှင့်ရောလျက် နင်းချထားသောနေရာများတွင် လိုက်ထည့်ရသည်။ မိလ္လာမှုန့်ထည့်ပြီးလျှင် သံအိမ်တွင်ထည့်၍ မီးပြင်းထိုးရ၏။ ထိုအခါ အရည်ဝင်၍ မိလ္လာမြှုပ်ပြီးဖြစ်လေသည်။ ထိုနောက်မြှုပ်ရာများကို ချောအောင် တံစင်း၊ ကော်ဖတ်၊ မီးသွေးမှုန့်နှင့် အဆင့်ဆင့်တိုက်ပွတ်၍၊ နောက်ဆုံးတွင် ငွေထည်ကိုအရောင်တင်သကဲ့သို့အရောင်တင်ရသည်။

ငွေထည်ပုံများ

ခေတ်အသီးသီး၌ ထွန်းကားခဲ့သောမြန်မာငွေထည်လက်ရာများကို နမူနာမျှဖော်ပြလိုပေသည်။ ဤအကြောင်းရပ်နှင့် တွဲ၍ ပုံပေါင်း ၁၁ ပုံဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတို့အနက် ပုံအမှတ် ၁ မှာ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း ခင်ဘားကုန်းမှ တူးဖော်တွေ့ရှိသော ဗောဓိပင်ပေါက်နေပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည့် ငွေခေါင်းပွကြုတ်ဖြစ်သည်။ ဘေးပတ်လည်တွင် တင်ပလ္လင်ခွေဘုရားရုပ်ပွားတော် ရုပ်ကြွလေးဆူထုလုပ်ထားသည်။ ဘုရားရုပ်ပွားတော် လေးဆူ၏အကြားတွင် မတ်ရပ်ရဟန္တာများကို ရုပ်ကြွများပြုလုပ်လျက် ဘုရားဘွဲ့မည်များနှင့် ရဟန္တာဘွဲ့မည်များကို ပျူအက္ခရာဖြင့် ကမ္ပည်းရေးထားသည်။ ဗောဓိပင်မှာ ပင်စည်တပိုင်းသာကျန်ရစ်သည်။ အကိုင်းအခက်များ ကြွေကျပျောက်ပျက်ကုန်ပြီဖြစ်၏။ ယင်းဗောဓိပင်ငွေကြုတ်မှာ သရေခေတ္တရာခေတ်လောက်ကပြုလုပ်သောလက်ရာဟုယူဆရ၏။

ပုံအမှတ် ၂ မှာ ၁၈ နှင့် ၁၉ ရာစုအတွင်းက လက်ရာများဖြစ်၏။ ထိုပုံပါဖလားများကို အမှတ်စဉ်ပေးထားသည်။ အမှတ် (၁) နှင့် (၂) ဖလားများသည် ပုံတွင်ပါသော ဖလားများအားလုံးအနက် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုရှေးကျသောဖလားနှစ်လုံးသည် ခရစ် ၁၇၀၀ နှင့် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်အတွင်းကလုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် ဖလားများနှင့် လက်ရာချင်းစံနစ်ချင်းတူသည်။ ရုပ်ပုံ ပန်းပုံကောင်းစွာမပေါ်သော်လည်း နှစ်မီးဖော်မှ ယခုကဲ့သို့ဖြစ်အောင်လုပ်ကိုင်၍ရနိုင်ရန်ရှိသည်။ အမှတ် (၃)၊ (၄)၊ (၅)၊ ဖလားများမှာခရစ် ၁၈၀၀ နှင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အကြား လွန်ခဲ့သည်နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်လောက်ကလုပ်ကိုင်ခဲ့သည်ဟုယူဆရ၏။ ထိုဖလားများတွင် ရုပ်ပုံပန်းပုံများမှာ ပို၍ပေါ်သော်လည်း တမီးတည်းဖော်သောကြောင့် အလွန်ကြမ်း၏။ အဆင်အပြင်မှာ အလွန်ကောင်းသည်။ အမှတ် (၆) နှင့် (၇) ဖလားများမှာ တခေတ်တည်းလုပ်ဖလားများဖြစ်၏။ တဆဲ့နှစ်ရာသီရုပ်များကိုထုလုပ်လျက်၊ မြန်မာဘုရင်မင်းတို့ ဦးခေါင်းဆေးလျှော် သင်္ကြန်တော်ခေါ်သည့်အခါမျိုးတွင် သုံးသောဖလားစံနစ်ပုံစံမျိုးများဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က အကောင်းဆုံးသောဖလားဖြစ်ဟန်တူသည်။

ပုံအမှတ် ၃ မှာ ဇာပေါက်ဖလားဖြစ်၏။ ထိုဇာပေါက်ဖလားကို ၁၈၈၅ ခုနှစ်လောက်က ရန်ကုန်မြို့မှဦးရှေ့ရုံဆို

www.burmeseclassic.com

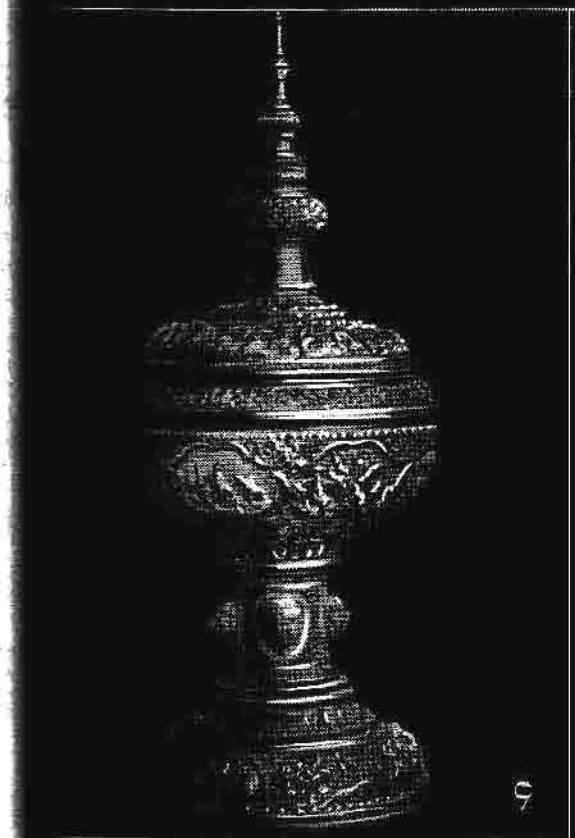

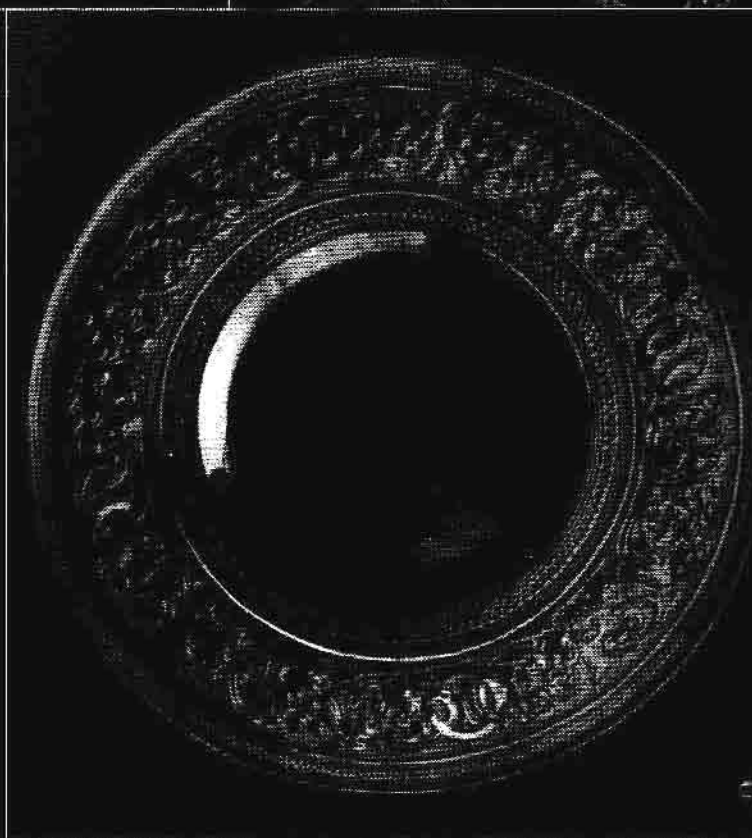

- ၁၀ နှင့် ၁၉ ရာစုနှစ်များအတွင်းကပြုလုပ်
  သောငွေဖလားများ
- ဇာပေါက်ဖလား
- ငွေဆွမ်းအုပ်
- ငွေဒေါင်းပေါင် (ငွေလင်ပန်းငယ်)
- ငွေထုံးပူးနှင့်ငွေဖလား

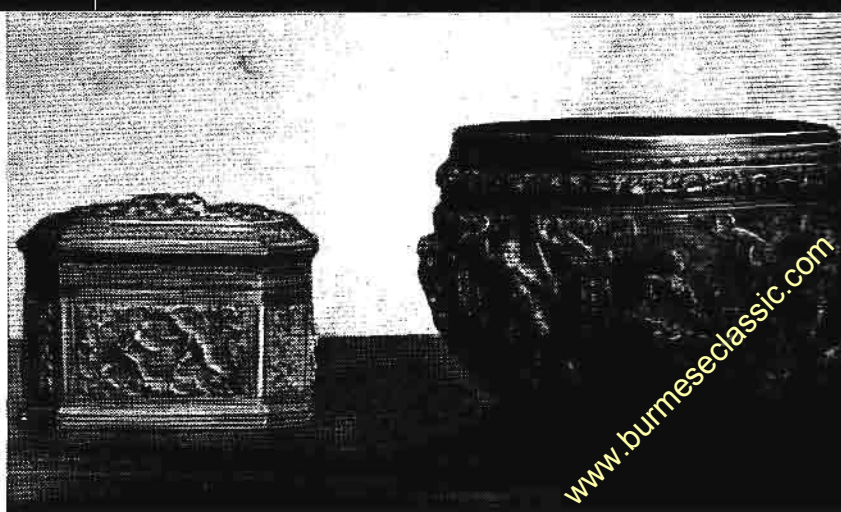

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

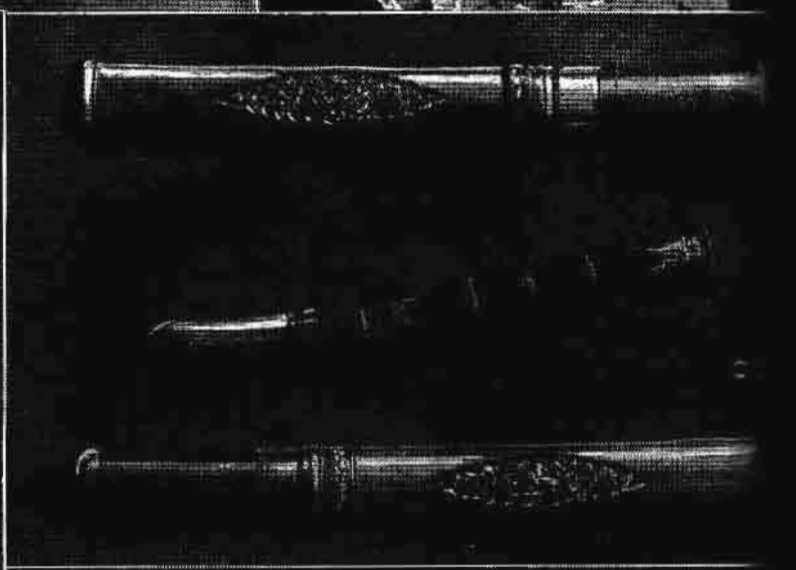

(၇) ရာမဇာတ်မှငွေဇာတ်ကောင်ရှပ်များ

(၈) သရက်မြို့လက်ရာငွေဖလား

(၉) ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ပဌမဆုရသောငွေထည်ပစ္စည်း

(၁၀) မိလ္လာထည်များ

(၁၁) ၂၀ ရာစုခေတ်ဦးတွင် ထင်ရှားခဲ့သော မြန်မာငွေထည်ပညာရှင်များ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သူက စံနှစ်ထုတ်၍ထုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုဇာပေါက်ဖလားမှာ ထုလုပ်သမျှသော ဇာပေါက်ဖလားများအနက် အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။ ပန်းပုံမှာသဇင်နွယ်၊ ကုလားပန်း၊ ခြူးတက်သုံးမျိုးဆောစပ်သော ပန်းပုံဖြစ်သည်။ ပန်းတမျိုးတည်းနှင့် ရိုး၍မနေရန် ပန်းအမျိုးမျိုးဆောစပ်၍ ထုလုပ်နိုင်သော ပညာကို မြန်မာဒွေပန်းထိမ်သည်တို့သည် များစွာနှစ်သက်ကြလေသည်။ ဖလားအောက်ပန်းမှာ မှော်လှည့်၍ ရစ်သောပန်းဖြစ်သည်။ ထိုပညာရှင်ဦးရွှေရုံမှာဗြိတိသျှခေတ် ဘုရင့်အင်ဂျင်နီယာတပ်အတွက် ထူးဆန်းကောင်းမွန်သော အထည်တခုကို ထုလုပ်ပြီးနောက် မကြာမီ ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စဝေါဟာရလေသည်။

ပုံအမှတ် ၄ မှာ ၁၈၅၅ ခုနှစ်လောက်က ဦးဘိုးသက်ဆိုသူ လုပ်သော ဒွေဆွမ်းအုပ်ပုံဖြစ်၏။ ဆွမ်းအုပ်ကို စေတီပုံမျိုးပြုလုပ်ထားသည်။ ဤပုံဆွမ်းအုပ်မျိုးမှာ မြန်မာ့ဘုရင်တို့ ဘုရားဆွမ်းတော်တင်ရန်သုံးသောပုံမျိုးဖြစ်လေသည်။ မြန်မာဒွေထည်လုပ်ငန်းတွင် ပညာစွမ်းကိုပြနိုင်သော လက်ရာကောင်းတခုဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၅ မှာ ၂၀ ရာစုနှစ်အစလောက်တွင် ရွှေတံဆိပ်တော်ရ ပညာရှင်ဦးရင်မောင်ထုလုပ်သော ဒွေဒေါင်းပေါင် (ဒွေလင်ပန်းငယ်)ဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၆ မှာ ဒွေထုံးပူးနှင့်ဒွေဖလားဖြစ်၍ ၁၉၀၂ခုနှစ်တွင်ကျင်းပသော ပြည်နယ်အနုပညာပြိုင်ပွဲတွင် ဆုရသော လက်ရာဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်းနှစ်မျိုးလုံးသည် ရန်ကုန်မြို့ ပညာရှင်တို့၏ စေ့စပ်သေချာမှုကိုပြလေသည်။ ဒွေထုံးပူးတွင်ဖော်ထားသော သေးငယ်လှသည့် ရုပ်ပုံ ပန်းပုံများကို အခြားဒေသမှ ပညာရှင်များပင် တတ်နိုင် စွမ်း မရှိအောင် အသေးစိတ်သေသပ်လှ၏။

ပုံအမှတ် ၇ သည် နယူးဒေလီမြို့တွင် ထိုခေတ်ကကျင်းပသောပြပွဲ၌ မြန်မာပြည်မှပေးပို့သော မြန်မာဒွေထည်လက်ရာများဖြစ်၏။ ထိုဒွေထည်များမှာ ရာမဇာတ်မှ ဇာတ်ကောင်များဖြစ်သည်။ အောက်ဆုံးတန်းရှိလက်ဝဲအစွန်ပုံမှာ ရာမရုပ်ဖြစ်၍၊ လက်ျာအစွန်ရှိ ဒွေထည်ရုပ်မှာ သီတာရုပ်ဖြစ်သည်။ အလယ်ရုပ်သည် ရာမ၏အကြံပေး ဝါမီကီဖြစ်သည်။ အလယ်တန်းရှိ လက်ျာဖက်ရုပ်မှာ သိန်းခိုပြည့်ရှင်ဒဿဂီရိဘီလူးရုပ်ဖြစ်၏။ လက်ဝဲရုပ်မှာ ဒဿဂီရိ၏နှမ ဂန္ဓီရုပ်ဖြစ်သည်။ ထိပ်ဆုံးပုံမှာ ဟနုမန်မျောက်မင်းရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ ဒွေထည်ရုပ်အသီးသီးမှာ ဟန်မူရာအသက်ပါ၍ လက်ရာကောင်းသည်ဟုဆိုရပေမည်။

ပုံအမှတ် ၈ မှာ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့မှ ဦးကြင်လုပ်သောဒွေဖလားပုံဖြစ်၏။ ဦးကြင်မှာ သရက်မြို့လက်ရာဖြစ်သော ဒွေထည်ပညာကိုတတ်မြောက်သူဖြစ်ပေသည်။ ထိုခေတ်က လက်ရာကောင်းဒွေထည်ဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၉ မှာ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ပဌမဆုရသောဦးရွှေဝ ထုလုပ်သည့် ဒွေထည်ပစ္စည်းပုံဖြစ်၏။ ယင်း၏ပန်းပုံ၊ အရုပ်ပုံများသည် ပညာရှင်၏လက်စွမ်းကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

ပုံအမှတ် ၁၀ မှာ ဒွေထည်လုပ်ငန်းနှင့် ဒွေထည်လုပ်ငန်း၌ အကျိုးဝင်သော မိလ္လာထည်ကိုပြသည်။ ဒွေအိမ်စုပ်ဓား မြောင်များသည် နယူးဒေလီမြို့ပြိုင်ပွဲတွင် ရွှေတံဆိပ်ရဆရာများ၏ တပည့်တို့က တောင်ငူနှင့် ရွှေကျင်မြို့များတွင် လုပ်သော လက်ရာများဖြစ်သည်။ အလယ်မှဓားကို ပဲခူးမြို့မှဦးဘိုးဇင်လုပ်၏။ ထိုဓားမြောင်ရိုးမှာ ဆင်စွယ်ရိုးဖြစ်၍ ဓားအိမ်မှာ သစ်သားအိမ်ဖြစ်၏။ ဓားအိမ်ကို ဒွေဖြင့်ခွေ၍ မိလ္လာလုပ်ငန်းလက်ရာကောင်းကို အစွမ်းပြထားလေသည်။

ပုံအမှတ် ၁၁ မှာ ၁၉ ရာစုမှ ၂၀ ရာစုအကူးတွင်ထင်ရှားခဲ့သော မြန်မာဒွေထည်ပညာရှင်များ၏ ပုံဖြစ်သည်။ ထိုပညာရှင်များမှာလက်ဝဲမှ လက်ျာသို့အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့် ဦးရင်မောင် (နယူးဒေလီမြို့ ရွှေတံဆိပ်ရ)၊ ဦးသူလိုင်၊ ဦးဘိုးကျော် (နယူးဒေလီမြို့ ကြေးတံဆိပ်ရ)၊ ဦးဘိုးမြင့်၊ ဦးဘိုးသက် (ကျေးမြို့ ရွှေတံဆိပ်နှင့် ကာလကတ္တားမြို့ ငွေတံဆိပ်ရ)၊ ဦးဘိုးခင် (ဒေလီမြို့ ငွေတံဆိပ်ရ)၊ ဦးရွှေဝနှင့် ဦးဘိုးဇင်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဒွေသတ္တု။ ။သတ္တုများတွင် ငွေသည်အပြောင်လက်ဆုံးသတ္တုဖြစ်သည့်ပြင် ကမ္ဘာအနှံ့အပြားဌာ ထူးဖော်၍ ရရှိနိုင်သောကြောင့် လူသိအများဆုံးဖြစ်၏။ ငွေကိုလူသိများသလောက် ထူးဖော်ယူရာတွင် မလွယ်ကူလှချေ။ တရုပ်လူမျိုးတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀ ကျော်ကပင် ငွေကို အထည်ပြုလုပ် သုံးစွဲခဲ့ကြ၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငွေကိုပဌမဆုံး ဒင်္ဂါးပြုလုပ်သုံးစွဲကြသူများမှာ လစ်ဒီယန် လူမျိုးများဖြစ်သည်ဟု ဂရိလူမျိုးနိုင်ငံသမိုင်းပညာရှင်တဦးကဆိုသည်။

ရှေးအခါက ငွေအတွက်ကြောင့် ပြည်ထောင်အချင်းချင်း စစ်ခင်းခဲ့ကြသည်။ လူတို့သည်လည်း တဦးနှင့်တဦးခိုက်ရန်ဒေါသဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အားရှိသူလူစုများက အားနည်းသူလူစုများကို ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခဲ့ကြသည်။ ဘီစီ ၃၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆောမလူမျိုးတို့သည် ကားသေ့ပိုင် စပိန်ငွေတွင်းများကိုလိုချင်သော ရမ္မက်ဇောကြောင့် ကားသေ့နိုင်ငံနှင့် စစ်ခင်းခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သောအနှစ် ၄၀၀ ခန့်က တောင်အမေရိကတိုက် ပီးရူးနိုင်ငံတွင် စပိန်လူမျိုးတို့သည် ငွေတွင်းများကို တူးဖော်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားများအား ကျွန်စာရင်းသို့သွင်းခဲ့ပြီးလျှင် နှိပ်စက်ခဲ့ကြသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၅၅ နှစ်လောက်အထိ လူတို့သည် အမေရိကတိုက်အနောက်ပိုင်းရှိ တောင်များတွင် ငွေရှာထွက်ယင်း တဦးနှင့်တဦး အခြင်းများကာ သတ်ပုတ်ခဲ့ကြလေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငွေအထွက်ဆုံးအရပ်ဒေသမှာ မြောက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမေရိကတိုက်ရှိ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ ငွေအထွက်ဆုံးအရပ်ဒေသများမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ နီဗားဒပြည်နယ်နှင့် ကော်လိုရာဒိုးပြည်နယ်များဖြစ်သည်။ ဤဒေသများအပြင် ငွေကို ကနေဒါနိုင်ငံ၊ စပိန်နိုင်ငံနှင့်ဩစတြေးလီးယားတိုက်မှလည်း တူးဖော်ရရှိကြသည်။ ငွေချည်းသက်သက်ကို အကျိုးရှိရှိနှင့် ထုတ်ယူနိုင် လောက်အောင် ကြွယ်ဝသည့်သတ္တုရိုင်းကို တွေ့ရခဲသည်။ အများအားဖြင့် ငွေကို ခဲ၊ ကြေးနီစသောသတ္တုများနှင့် ပေါင်းစပ်၍တွေ့ရှိရသဖြင့် ထိုသတ္တုများ ကို ကျိုချက်ယူရတွင် ငွေကိုဘေးထွက်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ရရှိကြသည်။ ယခုအခါငွေထွက်သော သတ္တုရိုင်းတစ်လျှင် ငွေချည်းသက်သက်ပေါင်ချိန် ၂၀၀ ခန့်သာရရှိနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ငွေသတ္တုစစ်စစ်သည် ဖြူ၏။ အထူ $\frac{5}{1000}$ လက်မမျှရှိအောင် အပြားခတ်ယူနိုင်သည်။ ရွှေမှအပ ငွေသည်အပြားရိုက်ခတ်နိုင်ဆုံးသတ္တုဖြစ်၍ ပလက်တီနမ်မှလွဲလျှင် နန်းဆွဲအခဲနိုင်ဆုံးသတ္တု ဖြစ်၏။ အချိန် တအောင်စလေးသော ငွေကို နန်းဆွဲယူသောအခါ သုံးမိုင်ရှည်သောငွေနန်းကြိုးကို ရနိုင်၏။ ငွေသန့်သန့်သည် ရွှေထက်မာသော်လည်း၊ ငွေဒင်္ဂါးနှင့် ငွေထည်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရန် ပျော့လွန်းသောကြောင့် ကြေးနီဖြင့်ရောရှိအသုံးပြုကြရ၏။ ထိုသို့ရောပေးသောအခါ အရောင်အနှုန်းငယ်မျှမပျက်ဘဲ အရည်ပျော်အပူချိန်မြင့်တက်လာပြီးလျှင် သတ္တုမှာပို၍မာလာ၏။ ငွေသည်အပူချိန်စင်တီဂရိတ် ၉၆၁ ဒီဂရီတွင် အရည်ပျော်၍ စင်တီဂရိတ် ၁၉၅၅ ဒီဂရီတွင် အရည်ဆူပြီးလျှင် အပြာရောင်အငွေ့အဖြစ်ဖြင့် ပျံတက်သွား၏။ ထိုအငွေ့သည် လေနှင့်ရောနှောရှိပါသွားသောအခါ အစိမ်းရင့်ရောင်အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းသွားသည်။ အရည်ပျော်နေသောသတ္တုသည် မိမိထက်အဆ ၂၀ ထူထပ်ရှိသော အောက်ဆီဂျင်ကိုပျော်ဝင်စေနိုင်သည်။ အေးရှိ လာသောအခါ ပျော်ဝင်နေသော အောက်ဆီဂျင်သည် အရှိန်ပြင်းထန်စွာနှင့်ထွက်သွားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ငွေသတ္တုလုပ်ငန်းကို ငွေသတ္တုအရိုင်းတွေ့သောနေရာများ၌ လုပ်ကိုင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ဘော်တွင်း၌ ငွေသတ္တုအရိုင်းအများဆုံးထွက်သည်။ (ဘော်တွင်း — ရှ။) အခြား ငွေသတ္တုအရိုင်း တွေ့သော ဒေသများမှာ ဗန်းမော်နယ်၊ ကသာနယ်၊ ရမည်းသင်းနယ်၊ ကျိုက္ခမီနယ်၊ ထားဝယ်နယ်၊ မြိတ်နယ်တို့ဖြစ်သည်။ ဝနယ်၌လည်း ငွေသတ္တုတွင်းများရှိသည်ဟုဆိုသည်။

ငွေထည်လုပ်ငန်းသည် ထင်ပေါ် ကျော်စောသော မြန်မာလက်မှုပညာတရပ် ဖြစ်လေသည်။ ဥရောပတိုက် သား တို့သည် မြန်မာငွေထည်ပစ္စည်းများ ကို အထူးပင်နှစ်သက်ကြသည်။ (ငွေထည်လုပ်ငန်း — ရှ။)

ဖန်ကို ကောင်းစွာမကျိ ချက်တတ်မီ ရှေး အခါက လူတို့သည် ပြောင်လက်နေအောင်တိုက်ချတ်ထားသည့် ငွေထည်ကိုမှန်အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ငွေဖြင့်အိုးခွက်၊ ပန်းကန်ပြားများနှင့် ဝတ်စားတန် ဆာများ ပြုလုပ်ခြင်း အလေ့အထမှာ သမိုင်းမတင်မီအချိန်မှစ၍ ခေတ်စားခဲ့သည်။ ငွေထည်များသည် ကန့်နှင့်တွေ့ထိသော အခါ မည်းတတ်သဖြင့် ကန့်ပါရှိသည့်ကြက်ဥကဉ်များကို ငွေဇုန်းဖြင့်စားလျှင် ချက်ခြင်းဆေးကြောပစ်ရသည်။ သို့သော်မည်းနေသောဇုန်းကို အနည်းငယ်ခန့်တိုက်ချတ်ပေးလိုက်ရုံမျှနှင့် နဂိုအတိုင်းပြောင်လက်လာနိုင်သည်။ ကမ္ဘာပေါ် တွင် နှစ်စဉ်ထွက်သမျှငွေစုပေါင်းအနက် ၄ ပုံ ၃ ပုံကိုဒင်္ဂါးပြုလုပ်ဆာ၌သုံးသည်။ အများအားဖြင့်ငွေဒင်္ဂါးသည် တဦးတယောက်ထံတွင်ကြာရှည်မရှိ တတ်ဘဲ တလက်မှတလက်သို့ကူးပြောင်းနေသဖြင့် မည်းလာရန်အချိန်မရပေ။ သို့သော် ငွေစုလွန်း လျှင်မူ ပွန်းသွားတတ်၍ဒင်္ဂါးတွင် ပါရှိသည့်ပွန်းများမှာ တဖြည်းဖြည်းချောလာသည်။ ထိုမှတပါးလည်း ငွေသည် ယမ်းလုပ်ငန်း၌အရေးပါအရာရောက်သည်။ ယခုကျွန်ုပ်တို့သိရှိသမျှယမ်းဘီလူးတို့တွင် အပြင်းအထန် ဆုံး ယမ်း ဘီလူး တမျိုးမှာ ဆီးလဗာဖာလမိုနိတ်ခေါ် ငွေသတ္တုဖြင့် စီမံယူရသောယမ်းဘီလူးဖြစ်သည်။ ဤယမ်းဘီလူးသည် စိုနေသည့်အခါ အနည်းငယ်မျှမစိုးရိမ်ရသော်လည်း အလွန်ခြောက်သွေ့နေလျှင် ငှက်မွေးဖြင့် တို့မိရုံမျှနှင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ပြင်းထန်သောအရှိန်ဖြင့် ပေါက်ကွဲတတ်သည်။ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးရာ၌ အသုံးပြုသည့်ဖလင်ကော်ပြားတွင် ငွေမှုပ်လုပ်ရရှိသော ဆီးလဗားကလိုရိုက်ကို သုတ်လိမ်းထားသည်။ ဆီးလဗားကလိုရိုက်သည် အလွန်အလင်းမိလွယ်သဖြင့် အလင်းရောင်နှင့်တွေ့သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဓာတ်ပြောင်းသွားသည်။ ထိုသို့ဓာတ်ပြောင်းသွားသည့်ကော်ပြားကို ဓာတ်ဆေးများဖြင့် စီမံပေးသော အခါ ငွေသတ္တုအမှုန်များသည် ဂျယ်လတင်းကော်ပြားတွင် စွဲကပ်ကျန်ရစ်၍ ရုပ်ပုံထင်လာသည်။ (ဓာတ်ပုံပညာ — လည်းရှု။) ဆေးဝါးကုသရာတွင် ငွေမှဖော်စပ်ရရှိသော ဆေးများသည် အလွန်အသုံးဝင်သည်။ ဆီးလဗားနိုက်ထရိတ်သည် အလွန်ထက်မြက်သော ပိုးသတ်ဆေးဖြစ်သည်။ ကြွက်နို့များကိုသတ်လိုသော် ဤဆေးကို သုတ်လိမ်းပေးရသည်။ ငွေပါသောအချို့ဆေးများကို ဝမ်းကိုက်ရောဂါနှင့် အစာမကြေရောဂါများကိုကုသရန် အတွင်းဆေးအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုရသည်။ သို့သော် တန်လျှင်ဆေးလွန်လျှင်ဘေး ဟူသောမြန် မာစကားအရ အလွန်အကြူးသောက်စားမိပါက ပြင်းထန်သော အဆိပ် ဖြစ် စေတတ်၏။ မတော်တဆထိခိုက်မိ၍ ဦးခေါင်းခွံကွဲသွားသောအခါ ငွေပြားဖြင့်ကွပ်ပေးတတ်ကြသည်။ အရိုးများကျိုးသွားလျှင်လည်း ငွေပြား ကွင်း ဖြင့် စည်း နှောင် ပေး တတ် ကြ သည်။ တခါတရံဒဏ်ရာများကိုငွေနန်းကြိုးဖြင့်ချုပ်ပေးလေ့ရှိသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကုန်ချင်းဖလှယ်ရာမှတိုးတက်တိုထွင်မှုတရပ်

ခရုခွံများ၊ သတ္တုစများ၊ စက္ကူများအစရှိသောပစ္စည်းများကိုငွေအသပြာအဖြစ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ယခုတိုင်ထည်းအခြို့ဒေသ များ၌သုံးစွဲနေဆဲဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့်ငွေအသပြာဆိုသည်မှာ၊ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ် သို့မဟုတ် ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်ရာမှတိုး တက်လာသောတိထွင်မှုတရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

ငွေအသပြာ။ ။ငွေအသပြာဆိုသည်မှာ လက်ရှိသုံးစွဲနေသောငွေစက္ကူများ၊ ကျပ်၁၀၀ပြား၊ ၅၀ ပြား၊ ၂၅ ပြား၊ ၁၀ ပြား၊ ၅ ပြား၊ ၁ပြားစေ့သတ္တုပြားများကိုဆိုလိုသည်။

ငွေအသပြာကိုအသုံးပြုရခြင်းအကြောင်းများကိုအောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

လူတို့ ကုန်များ ရောင်း ဝယ်ရာ၌ လွယ်ကူစေရန်ဖြစ်သည်။ ပမာအားဖြင့်၊ ဦးဖြူသည်နွား ၂ ကောင်ရောင်းလို၏။ ဦးဖြူကလည်းစောင် ၃ ထည်၊ ငပိ ၅ ပိသာ၊ ခဲတံ ၃ ချောင်း၊ ပလာစာအုပ် ၆ အုပ်ဝယ်လို၏။ ဦးဖြူသည်နွား ၂ ကောင်ကိုငွေ ၂၀၀ နှင့်ရောင်း၍ ငွေစက္ကူ ၂၀၀ ဖိုးလက်ခံယူလိုက်၏။ ထိုနောက်မှသူရသောငွေဖြင့်၊ ငပိ ၅ ပိသာ (ငွေ ၁၅ ဖိုး)၊ ခဲတံ ၃ ချောင်း (၇၅ ပြားဖိုး) နှင့် ပလာစာအုပ် ၆ အုပ် (၃ ပြား၅၀ ဖိုး) တို့ကိုဆိုင်များတွင်ဝယ်ယူနိုင်တော့၏။ ငွေအသပြာသာမရှိလျှင် ဦးဖြူအတွက်ရောင်းဝယ်ရေးမှာ လွယ်ကူမည်မဟုတ်ချေ။ နွားနှင့်ခဲတံ၊ နွားနှင့် ပလာစာအုပ်လဲလှယ်ရန်လည်း လွယ်ကူသည်မဟုတ်။

ငွေအသပြာကို လက်ခံအသုံးပြုကြသဖြင့်၊ ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးကို အလွယ်တကူမှတ်သား နိုင်းရှည့်နိုင်၏။ ပမာအားဖြင့် ခြည်ပုဆိုးတထည် ၁၂၊ ပိုးပုဆိုးတထည် ၃၀၊ စက်သီးတစီးအည့်စား ၁၀၀၊ အလတ်စား ၁၅၀ နှင့် အကောင်းဆုံးအစား ၂၅၀ ဟူ၍ ပစ္စည်းတမျိုးနှင့် တမျိုး တန်ဖိုးကွာခြားခြင်းကို တန်ဖိုးအလိုက် ဝယ်ယူရသောငွေအသပြာချင်းနှိုင်းရှည့်ခြင်းဖြင့် အတိအကျသိရပေသည်။

ငွေအသပြာအသုံးပြုခြင်းဖြင့်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာစုခြင်း၌လွယ်ကူ၏။ ပမာအားဖြင့် မြေဝယ်၍ဖြစ်စေ၊ နွားဝယ်၍ဖြစ်စေ ဥစ္စာစုကြ၏။ သို့တည်းမဟုတ်က၊ ငွေအသပြာအဖြစ်နှင့်လည်း စုထားနိုင်၏။ ငွေစက္ကူ၊ ငွေဒင်္ဂါးများအဖြစ်နှင့် ငွေစုထားရာ၌ ၁ နှစ်၊ ၂ နှစ်စသည်ဖြင့် အချိန်ကြာမြင့်သွားသော်လည်း သာမန်အားဖြင့် စုဆောင်းငွေ တန်ဖိုးလျော့မသွားဟုဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ စုဆောင်းခြင်း၌လွယ်ကူလေသည်။

လူတယောက်ကတယောက်ကို ချေးငှားထောက်ပံ့ခြင်း၌၊ ငွေအသပြာဖြင့် ချေးငှားသဖြင့် အချိန်ကြာမြင့်မှ ပြန်ပေးသော်လည်း၊ မူလချေးငွေတန်ဖိုးကို မယုတ်လျော့စေဘဲတွက်ယူနိုင်၏။ ပမာအားဖြင့် ငွေ ၅၀၀ ချေးယူ၍ တနှစ်ကြာသော် ငွေ ၅၀၀ ပြန်ဆပ်ရမည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ငွေအသပြာဆိုရာ၌ အမှန်အားဖြင့် အစိုးရအသိအမှတ်ပြုငွေစက္ကူ၊ ငွေဒင်္ဂါး၊ သတ္တုပြားကလေးများ သာမဟုတ်၊ ယင်းတို့အစားအသုံးပြုသော ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များက ထုတ်ပေးနေသည့် ချက်လက်မှတ်၊ ငွေလွှဲစာချုပ်

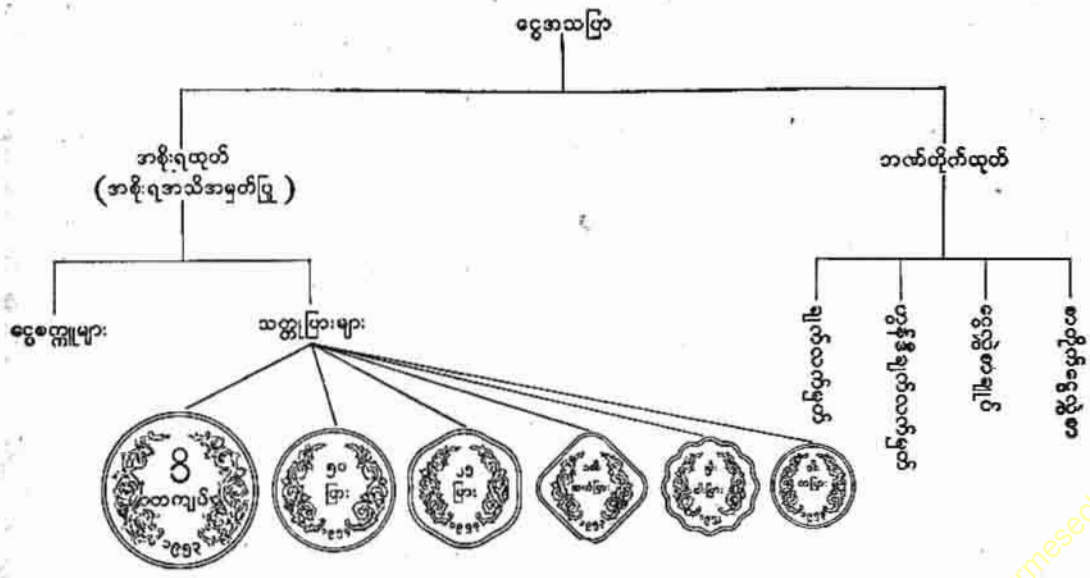

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အစရှိသည်များလည်းပါဝင်လေသည်။ (ဘဏ်နှင့်ဘဏ်လုပ်ငန်း — လည်းရှု။)

ရှေးပဝေဏီကဆိုလျှင်၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၌ ကုန်ပစ္စည်းတခုနှင့်တခု လဲလှယ်ကြရ၏။ နွားတကောင်နှင့် ဆိတ် ၂ ကောင် သို့မဟုတ် ငပိတပိသာနှင့် ဝါတပိသာ၊ သို့မဟုတ်ဆား ၂ ပိသာနှင့် ဝါတပိသာအစရှိသည်များဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ရောင်းဝယ်ရေးတိုးတက်လာသည့်အလျောက် ငွေတုံး၊ ရွှေတုံး၊ ငွေခဲ၊ ရွှေခဲများကို ဖြတ်တောက်ချိန်တွယ်၍ ငွေအသပြာအဖြစ်အသုံးပြုကြ၏။ အချို့တိုင်းပြည်များတွင် ခရုခွံ၊ ဆေးရွက်၊ သားရေပြား၊ ဆား၊ ဆန်၊ လက်ဖက်ခြောက်၊ စွန်ပလွံသီး၊ ဆင်စွယ်၊ သံ၊ ခဲစသည်များကို ဒေသအလိုက် အသုံးပြုကြသည်။

သို့ရာတွင်ရွှေတုံး၊ ငွေတုံးများကို ပိုမိုအသုံးပြုလာကြ၏။ အကြောင်းမှာ ရွှေတုံးငွေတုံးများမှာ လွယ်ကူစွာသိနိုင်၏။ မှတ်ကျောက်တင်၍ စစ်ဆေးနိုင်၏။ ချိန်တွယ်ခွဲစိတ်နိုင်၏။ မီးတင်ထု၍ပုံသွန်းနိုင်၏။ ဥတုရာသီ၊ ကာလအချိန်အတွက် ယုတ်လျော့ပျက်စီးခြင်းမဖြစ်နိုင်။ ထိုပြင်ရွှေနှင့်ငွေတို့မှာ လွန်စွာမပေါများလှသဖြင့် တိုင်းပြည်အသီးသီး၌ တန်ဖိုးထား၍အသုံးပြုကြ၏။ ရွှေနှင့်ငွေတို့ကိုပဌမ၌အချိန်အတွယ်အားဖြင့်သာအသုံးပြု၍အုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်သောနိုင်ငံများ၌ နိုင်ငံတော်အစိုးရတို့က ရွှေဒင်္ဂါးများကိုပုံသွန်း၍ လူထုအား ငွေအသပြာအဖြစ် အသုံးပြုစေ၏။ အသေးအဖွဲအသုံးပြုရန်၊ ရောင်းဝယ်ရန်အတွက် ကြေးနီ၊ ကြေးဝါ၊ ခဲ၊ ဘော်အစရှိသည့် ဈေးပေါသောသတ္တုပစ္စည်းများကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများကပုံသွန်းထုတ်ဝေလေ့ရှိ၏။

ကမ္ဘာပေါ်၌ ရောင်းဝယ်ရေးသည် တိုးတက်လာသည့်အလျောက် ရွှေငွေအတွက် မလုံမလောက်ဖြစ်ခဲ့ရာ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရအသီးသီးတို့က ငွေစက္ကူများရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရတော့၏။ ထိုငွေစက္ကူများ၏တန်ဖိုးကို ထုတ်ဝေသောသက်ဆိုင်ရာအစိုးရတို့က အာမခံရ၏။ ငွေစက္ကူများကို လိုသည်ထက်ပိုမိုထုတ်ပေပါလျှင် ထိုငွေစက္ကူ၏တန်ဖိုးအထူးယုတ်လျော့သွားတတ်ခြင်းကို ၁၉၁၅-၁၈ ခုနှစ်က ဂျာမန်ငွေစက္ကူများ တန်ဖိုးမရှိဖြစ်ရခြင်း၊ ၁၉၄၂-၄၅ ခုနှစ်ကဂျပန်ငွေစက္ကူများ တန်ဖိုးမရှိဖြစ်ရခြင်းတို့က သက်သေခံလျက်ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ကုန်သွယ်ရေးကိစ္စ များလျှင်များသလို၊ နည်းလျှင် နည်းသလို နိုင်ငံအစိုးရက အာမခံ၍ ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ဝေငှပါက တိုင်းပြည်အတွက် များစွာ အကျိုးရှိနိုင်ပေသည်။

ဦးတင်အုံး။

၄၈ လောက

ကျွန်ုပ်တို့သည်ငှက်များကိုခွေစဉ်တွေမြင်နေကြရသော်လည်း ငှက်၏အကြောင်းကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မသိကြပေ။ အလွန်ရှေးကျသောခေတ်က ငှက်များသည်ဖွတ်၊ ပုတတ်တို့ကဲ့သို့သော တွားသွားကောင်များနှင့်တူသည်ဟုဆိုလျှင် ယုံနိုင်ဖွယ်ရာရှိမည်မဟုတ်ချေ။ ထိုကြောင့်ငှက်အကြောင်းကိုဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ငှက်လောက၏စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ၊ မှတ်သားဖွယ်ရာအချက်များကိုပို၍သိရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ငှက်။ ။ငှက်သည်အမွေးအတောင်ရှိသော ကျောရိုးရှိသတ္တဝါဖြစ်၏။ သို့သော်အခြားကျောရိုးရှိသတ္တဝါများဖြစ်သော တွားသွားသတ္တဝါ၊ နို့တိုက်သတ္တဝါတို့နှင့်ကား မတူချေ။ ထိုတွားသွားသတ္တဝါနှင့် နို့တိုက်သတ္တဝါတို့တွင် အရေပြား၌ အကြေးခွံနှင့် အမွေးအမှင်တို့ရှိကြသည်။ ငှက်မှာမူ လေထဲတွင်ပျံသန်းရသောတိရစ္ဆာန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အရေပြားမှအမွေးအတောင်များဆန်းကြယ်စွာပေါက်လျက်ရှိသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင်ငှက်မျိုးပေါင်းမှာ ၁၃,၀၀၀ နှင့် ၁၄,၀၀၀ အကြားတွင်ရှိသည်။ ငှက်တို့ကိုမျိုးစိတ်၊ မျိုးစု၊ မျိုးရင်းဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ခွဲခြားထားသည်။ ဤသို့ခွဲခြား၍ကြည့်လိုက်သော်၊ ငှက်မျိုးပေါင်းသည် ကျောရိုးရှိမျိုးပေါင်းစုတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရလေသည်။

တွားသွားရာမှမိုးသို့ပျံခြင်း

သို့ရာတွင် သိပ္ပံသုတေသီတို့၏ အလို၌ ငှက်၏မူလဘူတသည် တွားသွားသတ္တဝါတို့ပင်ဖြစ်မည်ဟုဆိုကြလေသည်။ ကမ္ဘာဦးရှေးပဝေဏီခေတ်က ရှိခဲ့ဘူးသောငှက်၏ စကယ်လီတန်တို့ကို မြေအောက်မှတူးဖော်ရရှိသောအခါ၊ ထိုကမ္ဘာဦးငှက်များသည် တွားသွားတတ်သောဖွတ်၊ ပုတတ်တို့၏ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်တို့၏နှုတ်သီး၌သွားများပါရှိသည်။ တောင်ပံ၌လည်း လက်ချောင်းများရှိကြသည်။ ဤသည်ကိုထောက်ရှု၍ ယခုခေတ်ငှက်သည် တွားသွားသတ္တဝါနှင့်တူသည့် ရှေးခေတ်ငှက်ကြီးများမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟုယူဆကြသည်။ ယခုခေတ်ငှက်တို့၏ နေထားသွင်ပြင်တို့ပြောင်းလဲလာရခြင်းများမှာ၊ ငှက်တို့သည်အတောင်ကိုအသုံးပြု၍ လေထဲ၌ပျံသန်းတတ်လာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြရသည်။

ငှက်သည်အဘယ်ကြောင့်ပျံနိုင်သနည်း

သဘာဝသည် ငှက်၏ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းကို ကောင်းကင်၌ပျံသန်းနိုင်စေရန် ဖန်တီးထား၏။ ငှက်၏စကယ်လီတန်တို့ကိုကြည့်လေ။ ငှက်ရိုးတို့သည် ကျစ်လစ်၏။ အခေါင်း

www.burmeseclassic.com

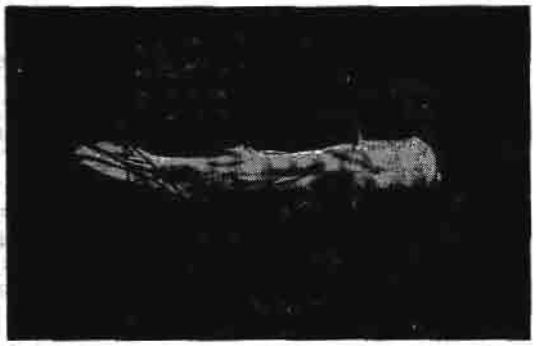

အသိုက်ထဲတွင်ဝပ်နေသောဇင်ယော်ငှက်

ရှိ၏။ ပေါ့ပါး၏။ ငှက်ကျောရိုးအဆစ်များသည် ပေါင်းစပ်၍နေသဖြင့် ကျောရိုးသည်မြီးထူးရိုးနှင့်လည်း နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်တည်ရှိသည်။ ထိုပြင်အခြားအရိုးတို့မှာ ငှက်၏ ကိုယ်ထည်တခုလုံးအပေါ်၌ ပေါင်းကူးကဲ့သို့ အထပ်ထပ်ဖွဲ့၍ နေသဖြင့်၊ ကိုယ်ထည်မှာ တောင့်တင်းခိုင်မာပါလျက်နှင့် ပေါ့ပါး၍နေပေသည်။ လေယာဉ်ပျံတွင် လေးလံသောစက်ကရိယာနှင့် ခရီးသည်တို့ကို ဟန်ချက်အနီးအနားတဝိုက်၌ ထားရှိရသည်။ ထို့အတူ ငှက်၏လေးလံသောခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းပါသည့် ကိုယ်ထည်တခုလုံးသည် ဟန်ချက်တဝိုက်၌ သာတည်ရှိသည်။ ပေါ့ပါးသောဦးခေါင်း၊ အမြီး၊ အတောင်နှင့်ခြေထောက်တို့ကား ဟန်ချက်ဖြင့် ဝေးရာတွင် တည်ရှိပေသည်။ ထိုပေါ့ပါးသည့်အင်္ဂါများကို လှုပ်ရှားစေသောအသားစိုင်မှာ ကိုယ်ထည်နှင့် သာဆက်စပ်လျက်ရှိပေသည်။ အသားစိုင်အများဆုံးအပိုင်းမှာ ပေါင်ပိုင်းသာဖြစ်၍၊ ငှက်ကိုယ်၏ ဟန်ချက်နှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိနေသည်။ ပေါင်အောက်ဇက်ရှိ ခြေတံမှာ သေးသွယ်ရှည်လျားသောအရိုးချောင်းဖြစ်သည်။ ထိုအရိုးနှင့် ခြေချောင်းကလေးများသည် ဆက်နေသည်။ ခြေပိုင်း၌အများအားဖြင့် အမွေးအတောင်မရှိချေ။

ငှက်တောင်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် တွားသွားသတ္တဝါနှင့် နို့တိုက်သတ္တဝါတို့၏ ရှေ့လက်ဖျားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပျံသန်းနိုင်ရန်အတွက် တမျိုးတဖုံပြောင်းလဲနေခြင်းသာဖြစ်၏။ တောင်ပံတို့ကိုခတ်နိုင်စေရန်ရင်အုပ်ရှိကြွက်သားတို့သည် ကြီးထွားလျက်ရှိ၏။ ထိုရင်အုပ်သားမှာလည်း ကိုယ်ထည်၏ဟန်ချက်အနီး၌ပင် တည်ရှိသည်။ အသုံးမလိုသော လက်ကောက်ဝတ်ရိုးနှင့် လက်ဝါးရိုးတို့သည်ပူးပေါင်းလျက်၊ လက်ချောင်းတချောင်းသာလျှင်ထင်ရှားစွာကျန်ရစ်သည်။

ငှက်နှင့်တွားသွားသတ္တဝါတို့၏ခြားနားချက်

တွားသွားသတ္တဝါတို့သည် သွေးအေးသတ္တဝါများဖြစ်ကြ၏။ နို့တိုက်သတ္တဝါတို့မှာ သွေးနွေးသတ္တဝါများဖြစ်သည်။ သို့သော် ငှက်သည်တွားသွားရသည့်ဘဝမှ ကောင်းကင်၌ ပျံသန်းရသည့်ဘဝသို့ရောက်လာသောအခါ နို့တိုက်သတ္တဝါကဲ့သို့ သွေးနွေးသတ္တဝါဖြစ်ခဲ့လေသည်။ သွေးနွေးသတ္တဝါတို့၌ အပူရှိန်တသမတ်တည်းရှိကြသည်။ သွေးအေးသတ္တဝါတို့ကား ပတ်ဝန်းကျင်အပူအအေးကိုလိုက်၍ အပူရှိန်ပြောင်းလဲတတ်သည်။ ဆောင်းတွင်း၌ သွေးအေးသတ္တဝါတို့သည် လေးလံထိုင်းမှိုင်းလာကြသည်။ ငှက်တို့ကားအစဉ်သဖြင့် ပျံသန်းလှုပ်ရှားရသူများဖြစ်၍၊ လေးလံထိုင်းမှိုင်းသောသဘာဝနှင့်သဟဇာတ်မဖြစ်ချေ။

ငှက်တို့သည် သွေးနွေးသတ္တဝါများဖြစ်လာကြသဖြင့်၊ သူတို့၏ အမူအကျင့်အလေ့အထလည်း ပြောင်းလဲလာရသည်။ ငှက်ဥနှင့်ငှက်ငယ်များအတွက် အပူရှိန်သည် တသမတ်တည်းညီရမည်ဖြစ်၍၊ ငှက်တို့သည် အသိုက်လုပ်ရသည်။ ဥအုပြီးနောက် ဝပ်ရသည်။ သွေးနွေးသတ္တဝါဖြစ်သည့် အလျောက် ဆောင်းဥတု၌ နွေးသောဒေသသို့ပြောင်းရွှေ့ရသည်။ ငှက်တို့၏ကိုယ်တွင်းအပူသည် လူတို့၏ကိုယ်တွင်းအပူထက် ပြင်းသည်ဖြစ်၍ အစာအကြေမြန်သည်။ ထိုကြောင့် မနေမနားအစာရှာရသည်။ ငှက်၏ခေါင်းခွံမှာပါး၍မေးရိုးမပါရှိချေ။ သွားလည်းမရှိချေ။ အစာကိုကြေညက်အောင်ဝါးရသည်ဟု မရှိသောကြောင့်၊ ငှက်၏ဝမ်းတွင်းရှိအမြစ်သည့် အစာချေဖျက်နိုင်ရန်အလုပ်ကိုလုပ်ပေးရလေသည်။

ငှက်မျက်စိ

ငှက်တို့သည် အလွန်မျက်စိရှင်ကြ၏။ ကြည်လင်ထက်မြက်သော မျက်လုံးများသည် ခရီးဝေးကိုမြင်နိုင်ကြသည်။ ထိုပြင်လေထဲ၌ အဟုန်ပြင်းစွာပျံသန်းနေသည်ဖြစ်စေကာမူ၊

နှံပြီစုတ်ငှက်မောင်နှံ

www.burmeseclassic.com

အလားတူလျင်မြန်စွာပျံသန်းနေသော ပိုးမွှားတို့ကို မျက်ခြည်မပြတ် မြင်နိုင်စွမ်းရှိ၏။ လင်းယုန်ဌက်နှင့် လင်းတဌက်ကဲ့သို့ဌက်ရဲမျှားသည် အလွန်မြင့်သောကောင်းကင်အရပ်၌ ပျံဝဲကာနေရာမှ မြေပြင်ပေါ် တွင်ရှိသည့် သေးငယ်သော အစာကောင်ကို မြင်သည် နှင့်တပြိုင်နက် အဟုန်ပြင်းစွာနှင့် စိုက်ထိုးသုတ်ယူတတ်ကြသည်။ ထိုပြင် ဤဌက်ရဲတို့တွင် မျက်ခွံလွှာအပိုတဆင့်ပါရှိသဖြင့် မျက်စိကိုအလင်းရောင်မစူးနိုင်အောင်၊ မျက်ခွံလွှာကို လိုသလိုရှံ့ ချည်ပိတ်ချည် ပြူလုပ်နိုင်သည့်အပြင်၊ တင်းတိမ်ဖြင့် ကာသကဲ့သို့လည်း ကာထားနိုင်၏။ ထိုမျက်ခွံလွှာအပိုကို မိုတ်ထားစေကာမူ မြင်နိုင်သောအစွမ်းရှိသည်။ ထိုပြင်ခရီးဝေးနီးတို့ကိုလည်း ပြတ်သားစွာမြင်နိုင်အောင်မျက်စိကိုချိန်နိုင်ကြသည်။

ဌက်၏စီးပွားရေးအကူအညီ

ဌက်သည် မနားမနေ အစာရှာဖွေစားသောက်တတ်သော ကြောင့် ယင်းတို့၏အစာဖြစ်သော ပိုးမွှားတို့ကိုဖျက်ဆီးပေးခြင်းအားဖြင့်၊ လူ၏စီးပွားကို အကျိုးပြုသည်။ ပိုးမွှားတို့သည် လူတို့၏လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၌ ကြီးမားသော ရန်သူဖြစ်သည်။ အာလူးပင်ဖျက် ပိုးတောင်မာသည်သဘာဝအလျောက် သားပေါက်ချိန်တချိန်အတွင်း၊ သန်းပေါင်း ၆၀ မျှသော သားစဉ်မြေးဆက်ပိုးကောင်တို့ကို ပေါက်ပွားစေနိုင်သည်။ အပင်မျှားတွင်ကျတတ်သော ပျံကောင်မျှားသည် သက်တမ်းတိုသဖြင့် တနှစ်အတွင်း ၁၃ ကြိမ်မျှ မျိုးပေါက်ပွားကြသည်။ ပျံအမတကောင်မှအနည်းဆုံးသားငယ်အကောင်ပေါင်း ၅၀ အထိမွေးတတ်ရာ၊ ၁၃ ဆက်မြောက်သို့ရောက်သည့်အခါ ပျံကောင်အရေအတွက်မှာ ၁၀ နောက်တွင် သုည ၃၆ လုံးရှိသောကိန်းသို့ပင် ရောက်မည်ဖြစ်၏။ အပွားမြန်သောပိုးကောင်တို့သည်အနှောင့်အယှက်တစုံတရာမရှိဘဲ လိုသမျှအစာကို ဝဝလင်လင်စားကြရမည်ဆိုလျှင် ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ် တွင် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ပိုးမွှားတို့ဖြင့်သာပြည့်နှက်နေပေလိမ့်မည်။ ဤအချက်တရပ်နှင့်ပင် ပိုးမွှားတို့သည် လူ၏ရန်သူဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက်ကြပေလိမ့်မည်။ ထိုပိုးမွှားတို့ကို ဌက်တို့သည်သုတ်သင်ပေးလေသည်။

စကားလက်တန်နဂျာခေါ် အမေရိကန်ဌက်တမျိုးကို ပိုးဖလံကောင် အငယ်စားမျှား ကျရောက်၍ဖျက်ဆီးနေသည့် အပင်တပင်၌ ကျက်စားနေစဉ်စောင့်၍ကြည့်ရာ၊ ၁၈ မိနစ်အတွင်း ပေါက်ဖတ်အကောင်ပေါင်း ၆၃၀ မျှကို စားပစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ တစ်ဌက် အပို့နှင့်အမတစုံကို စောင့်၍ကြည့်ရာ၌ လည်း ပန်းသီးပင်မျှားကိုဖျက်ဆီးတတ်သည့် ပိုးဖလံကောင်ပေါက်စ ပေါက်ဖတ်ကလေးမျှားကို အသိုက်သို့ကူသယ်ကောက်သယ်ချီယူနေသည်မှာ တနာရီအတွင်း ၄၇ ခေါက်ရှိ၍၊ တကြိမ်တကြိမ်လျှင် ပေါက်ဖတ်နှစ်ကောင်သုံးကောင်ချီယူသွားကြသည်။ အသိုက်တွင်း၌ သားငယ်များပေါက်ပွားနေချိန်တွင် မိုးလင်းမှ မိုးချုပ်အထိ သားငယ်တို့အားအစာရှာခွံ့လေ့ရှိသဖြင့် တနေ့လျှင် ပိုးကောင်ပေါင်းမည်မျှချီယူကြမည်ကို လွယ်ကူစွာ သဘောပေါက်နိုင်ပေ၏။ နှံပြီစုတ်ဌက်မတကောင်သည် သားငယ်တို့အား တနာရီလျှင် ၃၈ ကြိမ်မျှ အစာခွံ့သည်ကိုတွေ့မြင်ရသည်။ ထိုဌက်မ ချီယူလာသောအစာများတွင် သစ်ပင်များ၏အရည်ကို စုတ်ယူတတ်သော ပျကောင်များ၊ အရွက်များကို ကိုက်ဖြတ်တတ်သော ပေါက်ဖတ်များနှင့် ခြေတံရှည်ပိုးကောင်များ ပါဝင်လေသည်။

သီးနှံပင်နှင့် မြက်ပင်များ၏အမြစ်များကို ကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော ခြေတံရှည်ပိုးကောင်ပေါက်စနှင့် ပိုးတောင်မာပေါက်စတို့ကဲ့သို့ သီးနှံဖျက်ပိုးများကို စားသောက်လေ့ရှိသော စတားလင်းခေါ် ဌက်တမျိုးသည် တနာရီလျှင်အကြိမ် ၃၀ မျှထိပိုးများကိုချီ၍ သားငယ်တို့အားအစာခွံ့ကြသည်။

နှံပြီစုတ်ဌက်တကောင်သည် ၁၅ နာရီနှင့် ၄၅ မိနစ်အတွင်း သားကောင်ငယ်တို့အား ၁၂၁၇ ကြိမ်မျှအစာခွံ့ကျွေးသည်မှာ မှတ်သားဖွယ်ရာအကောင်းဆုံး စံချိန်တရပ် ဖြစ်သည်။ ကောက်ပင်မျှား၏ အန္တရာယ်ကို ကိုက်ဖြတ်စားသောက်လေ့ရှိသော သာမန်စာကလေးမျှားပင်လျှင် သားပေါက်ချိန်၌ သားငယ်တို့ကို ဆန်စေ့၊ စပါးမျှားမကျွေးမူ၍၊ ပေါက်ဖတ်မျှားကို ရှာဖွေကျွေးမွေးတတ်ကြသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဌက်တို့သည် တောင်သူလယ်သမားတို့အား ထိရောက်စွာ ကူညီကြပေသည်။

သိပ္ပံပညာစံနစ်ဖြင့် စမ်းသပ်ကြည့်ရာတွင်၊ ဌက်ငယ်မျှားကြီးထွားလာရန်မှာ ယင်းကိုယ်ခန္ဓာ၏အလေးချိန်ထက်ဝက်မှ အပြည့်အထိလေးသောအစာကို နေ့စဉ်စားသောက်ရမှကြီးထွားနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

အချို့ ဌက်တို့သည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုကို အနှောင့်အယှက်ပေးသည့် ပေါင်းပင် မျိုးစေ့မျှားကို စားသောက်ကြခြင်းဖြင့်၊ တောင်သူလယ်သမားတို့ကို ကျေးဇူးပြုပေးသည်။ ပေါင်းပင်စေ့ကို စားသောက်သော ဌက်နှစ်မျိုး၏ စလုတ်မှ အစေ့ပေါင်း ၁၇၀၀ နှင့် ၅၀၀၀ အသီးသီး ထုတ်ယူရရှိခဲ့ဘူးလေသည်။

ကြွက်ကဲ့သို့သော သီးနှံဖျက် တိရစ္ဆာန်တို့ကို ဌက်တို့က ဖမ်း၍စားသောက်တတ်ကြသည်။ အကယ်၍ကြွက်ဖိုမတစုံမှ ပေါက်သောသားမျှား တကောင်မကျန်အဖတ်တင်သည်ဟုဆိုငြားအံ့၊ ထို သားအမိ သားအဖ တမြုံသည် ငါးနှစ်အတွင်း ကောင်ရေပေါင်းသန်း၍၍ ပေါက်ပွားမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤအခြေသို့မရောက်စေရန်၊ ဇီကွက်နှင့် သိမ်းကျုံတို့သည် တောင်သူလယ်သမားဖက်မှနေ၍ကူညီကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

ဟင်းလျာငှက်များ

ထိုမှတပါးလည်း၊ ငှက်တို့သည် ဟင်းလျာ အတွက်လည်း အသုံးဝင်သည်။ ရစ်၊ ခါ၊ ချိုး၊ တောဘဲ၊ စစ်စလီ၊ ဘုမ္မတီး၊ တောကြက်စသော ငှက်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဟင်းလျာ အတွက်ဖမ်းဆီးလေ့ရှိသော ငှက်မျိုးများဖြစ်ကြသည်။ ဥရောပနိုင်ငံများ၌ ဂရောက်ရစ်၊ စနိုက်ငှက်၊ ရစ်၊ စနိုက်ကြီး၊ ကြက်ဆင်၊ တောဘဲနှင့်တောင်နီးတို့ကို ဟင်းလျာအလို့ငှာ အမြတ်တနိုးထားကြသည်။

လူ၏ရန်သူငှက်များ

လူတို့အတွက် ငှက်တို့သည် အသုံးဝင်သည်မှန်၏။ သို့သော် လူတို့အကျိုးစီးပွားကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ငှက်တို့လည်းရှိသေးသည်။ ငှက်တို့သည်ဆီးသီး၊ မာလကာသီးစ

သားငယ်များအတွက် ပေါက်ဖတ်ကောင်များချီယူလာသော သပိတ်လွယ်ငှက်များ

သောအသီးငယ်များကို အလွန်ကြိုက်နှစ်သက်တတ်၏။ ဂျုံ၊ ဆပါးစသည့် ကောက်သီးကောက်နှံများကိုလည်း ကြိုက်နှစ်သက်တတ်၏။ အနောက်နိုင်ငံတွင် စထရော်ဗယ်ရီ၊ ရပ်စဗယ်ရီနှင့် ချယ်ရီသီးတို့သီးချိန်တွင် ငှက်တို့၏ရန်ကိုများစွာစိုးရိမ်ရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးမှည့်ချိန်တွင် တောငှက်နှင့်စာကလေးတို့၏ဘေးရန်ကို စိုးရိမ်ရသောကြောင့် လယ်ကွင်းများတွင် ခလောက်ဖြင့် အမြဲစာခြောက်ရသည်။ ထိုပြင်ကြက်ငှက်မွေးမြူသူများ၏ ရန်သူတို့မှာ ကျီး၊ စွန်၊ သိမ်းစသော ငှက်များဖြစ်သည်။

ငှက်သုတေသီ

ငှက်တို့၏အကြောင်းခြင်းရာကို သုတေသနပြုသူ ပုဂ္ဂိုလ်အမြောက်အမြား ရှိလေသည်။ ငှက်တို့ကို တမင်သက်သက် အလှမွေးမြူသူတို့လည်း ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကျေးဇူးကြောင့် ငှက်အကြောင်းကို စနစ်တကျ ကျွန်ုပ်တို့သိရှိရပေသည်။ ငှက်တို့၏သီချင်းသံနှင့် အရောင်အဆင်းတို့ကို စူးစမ်းလေ့လာခြင်းအလုပ်သည် သဘာဝနှင့်နီးစပ်သော အလုပ်ဖြစ်၍ အလွန် စိတ်ကြည်လင်စေသော အလုပ်ဖြစ်သည်။ အိမ်ခြံဝင်းအတွင်း၌ သစ်ပင်ပန်းမာလ်များစိုက်ပျိုးပေးထားခြင်း၊ ငှက်အိမ်များ ဆောက်လုပ်ပေးထားခြင်းစသည်ဖြင့် ငှက်အပေါင်းတို့လာရောက်နေထိုင်နိုင်စေရန် ငှက်မွေးမြူသူတို့က ဖန်တီးပေးလေ့ရှိသည်။ ငှက်သုတေသီတို့မှာ တောတောင်ရေမြေတို့ကိုလှည့်လည်၍၊ ငှက်တို့၏အမူအကျင့်ကိုလေ့လာကြသည်။

ငှက်အမျိုးအစားကိုလိုက်၍၊ ငှက်စားကျက် အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့ငှက်တို့သည် သစ်တော၊ ခြုံကြီး၊ ဥယျာဉ်ကြီးများထဲတွင် ကျက်စားသည်။ အချို့မှာ အင်းအိုင်း ချောင်းမြောင်းအရပ်ကိုမှီ၍ နေကြသည်။ အချို့ကား လယ်ကွင်းများ၊ မြက်ခင်းများ၌၎င်း၊ တောင်ကုန်းများ၌၎င်း အစာရှာဖွေကြသည်။

ငှက်ဒေသခြောက်ရပ်

ငှက်သုတေသီတို့၏အလိုအားဖြင့် ငှက်မျိုးများကို ဒေသခြောက်ပိုင်း ပိုင်း၍တွေ့ရှိနိုင်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုဒေသခြောက်ပိုင်းမှာ (၁) နယူးဇီလန် (၂) သြစတြေးလီးယန်း (၃) အပူပိုင်းဇုန်သစ် (တောင်အမေရိက) (၄) အိန္ဒိယ (၅) အာဖရိကနှင့် (၆) အာတိတ်ဇုန်ဟောင်း (မြောက်အမေရိက၊ ဥရောပနှင့် အာရှမြောက်ပိုင်း) ဟူ၍ ဖြစ်ကြသည်။ ငှက်မျိုးအနည်းငယ်တို့ကို ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်၌ အနှံ့အပြား တွေ့ရှိရငြားသော်လည်း ငှက်မျိုးစိတ်နှင့် မျိုးရင်းပေါင်း မြောက်မြားစွာတို့ကိုမူ သူ့ဆိုင်ရာဒေသ၌သာ တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့်တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ ငှက်တို့သည် မတူကြချေ။ ထိုအတူ အာဖရိကတိုက်ရှိငှက်တို့သည် ဥရောပတိုက်ရှိငှက်တို့နှင့် ခြားနားသည်။ သို့သော် မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် ဥရောပ တိုက်ရှိငှက်တို့မှာ ဆင်တူဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရွေးအိန္ဒိယကျန်းစုရှိ ဌက်တို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင်၊ တကျန်းတွင်ရှိသော ဌက်မျိုးသည် အခြားကျန်းရှိဌက်နှင့် မတူကွဲပြားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဖြစ်ရသည်မှာ အချို့ဌက်တို့သည် ဩစတြေးလီးယန်းအစုထဲတွင် ပါဝင်၍ အချို့မှာ အိန္ဒိယအစုထဲတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သာဓကပြရသော် ဗာလီကျန်းနှင့် လွှမ်းဗုတ်ကျန်းတို့သည် တကျန်းနှင့်တကျန်း မိုင် ၂၀ မျှသာကွာသည်။ သို့သော် ထိုကျန်းနှစ်ကျန်းရှိ ဌက်တို့ခြားနားပုံမှာ အာဖရိကဌက်နှင့် တောင်အမေရိကဌက်တို့ ခြားနားသည့် ပုံအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကိုထောက်ရှုလျှင် ထိုကျန်းနှစ်ကျန်းသည် ဘယ်သောအခါကမျှ တစပ်တည်း မတည်ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ထိုနှစ်ကျန်း၏အကြားရှိ နက်ရှိုင်းသောရေလက်ကြားသည် ဩစတြေးလီးယားနှင့် အာရှကိုခွဲခြားပေးသော နယ်နိမိတ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ဗာလီကျန်းသည် အာရှ၌အပါအဝင်ဖြစ်သော်လည်း လွှမ်းဗုတ်ကျန်းမှာ ဩစတြေးလီးယား၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

ဌက်တို့နေရာပြောင်းရွှေ့တတ်ခြင်း

ဌက်တို့ကို ဒေသအလိုက်သတ်မှတ်ပေးရာ၌ ဌက်တို့အသိုက်ဖွဲ့၍ သားမွေးရာအရပ်ကိုအခြေပြု၍ ဌက်၏နေရင်းဇာတိကို သိရသည်။ သို့သော်ဌက်မျိုးစိတ်ပေါင်းများစွာတို့မှာ ရာသီဥတုကိုလိုက်၍ တနယ်မှတနယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြသည်။ ဗြိတိန်တွင် အသိုက်ဖွဲ့၍သားမွေးသောဌက်တို့သည် အာဖရိကတိုက် သို့ပြောင်းရွှေ၍ ဆောင်းခိုလေ့ရှိသည်။ ဗြိတိန်မှ ပျံလွှားဌက်သည် ဆောင်းရာသီ၌ မိုင် ၅၀၀၀ ဝေးသော တောင်အာဖရိကတိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လေ့ရှိသည်။ ရွှေဆောင်ဌက်တလိုင်းမျိုးသည် လားဗရာဒေါနှင့် နီဗာစကိုးရှားပြည်နယ်များမှ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်၍ မနေမနား ပျံသန်းကာ မိုင် ၂၀၀၀ ဝေးသော တောင်အမေရိကသို့ ဆောင်းခိုရန် ရွှေ့ပြောင်းကြသည်။ ထိုအတူပင် အနောက်ပစိဖိတ်ကမ်းခြေတွင်နေသော ဌက်တလိုင်းတို့သည် အလာစကာပြည်နယ်မှ မိုင် ၂၀၀၀ ဝေးသောဟာဝိုင်းယန်းကျွန်းသို့ နှစ်စဉ် ကူးချည်သန်းချည်ပြုကြသည်။ သို့သော်သစ်တောက်ဌက်၊ တောစာနှင့် ရစ်စသောဌက်တို့သည် ဗြိတိန်မှထွက်ခွာသွားလေ့ မရှိချေ။ ပျံလွှားငှက်၊ တောဘဲ၊ ပုစဉ်းထိုးနှင့် မြေလူးငှက် စသည်တို့သာ နှစ်စဉ်နေရာပြောင်းကြသည်။

နွေဦးပေါက်သို့ ဆောက်လာတိုင်း၊ ကမ္ဘာ့ မြောက်ပိုင်းရှိ ဌက်တို့သည် မြောက်ဖက်သို့ နေရာပြောင်း၍ တောင်းပိုင်းရှိ ဌက်တို့သည် တောင်ဖက်သို့နေရာပြောင်းကြသည်။ နွေးရာအရပ်များသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းပင်ဖြစ်၏။ နေရာပြောင်းရာ၌ ဌက်ဖိုတို့သည် ဦးစွာရွှေ့ပြောင်းကြသည်။ ဌက်ဖိုတို့က အသိုက် လုပ်ရန် နေရာကောင်းကို ရှာဖွေပြီးလျှင် အပြိုင်အဆိုင်လူကြသော အခြားဌက်တို့ကို မောင်းနှင်ဖယ်ရှားပြီး သည့်နောက်မှ ဌက်မတို့က ရက်သတ္တတပတ်၊ နှစ်ပတ်ခြားပြီးရောက်လာကြသည်။ ထိုအခါဌက်ဖိုတို့က ဌက်မများကို အတူနေကြရန်သွေးဆောင်ကြသည်။ (ဒေသကူးပြောင်းခြင်း — လည်းရှု။)

ဌက် 'ယူပျိုလှည့်' ပုံ

ဌက်တို့သည် သာမန်အားဖြင့် အဖိုတကောင်လျှင် အမတ်ကောင်နှင့်သာ တနှစ်အတွင်း စုံဖက်ပေါင်းသင်း၍နေလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ကြက်မျိုးတွင်အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ကြက်ဆင်၊ ရစ် စသည့်ဌက်တို့သည် အဖိုတကောင်လျှင် အမများစွာနှင့် ပေါင်းသင်းသံသည်။ ဤကဲ့သို့အမပေါင်းများစွာတို့နှင့် ဆက်ဆံလေ့ရှိသော အခြားဌက်မျိုးများမှာ နှင်ပြိစုတ်နှင့် ဗလက်ဗတ်ခေါ် ဌက်မည်းများဖြစ်လေသည်။ ဥသြဌက်တို့သည် အခြားဌက်သိုက်များ၌အရှု ထိုဥများမှပေါက်ပွားလာသော သားငယ်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လေ့မရှိကြသဖြင့် တနှစ်တာသီအတွင်း၌ပင်အဖော်အလဲလဲဖြင့် ပေါင်းဖက်ကြလေသည်။ အမေရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသအရပ်များတွင် တွေ့ရသော အန်နစ်ခေါ် ဌက်တမျိုးသည် ဌက်မများစွာအုနိုင်ရန် အသိုက်တခုတည်းကိုဝိုင်းဝန်းကူညီဆောက်လုပ်လျက် ပေါက်လာသမျှသော သားငယ်တို့ကိုလည်း အား လုံးဝိုင်း၍ စောင့်ရှောက်ကြလေသည်။

ဌက်ဖိုများသည် မိတ်ဖက်ရှာသည့်အခါ၌ မိမိအား စိတ်ညှတ်လေအောင် ဌက်မများကို 'လူပျိုလှည့်' လေ့ ရှိကြသည်။ ထိုအချိန်အတောအတွင်း၌ ဌက်ဖိုများသည် သာယာသော အသံများ ကျူးရင့်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အမွေးအတောင်များကို အလှပြ၍ ဖြစ်စေ၊ ဌက်မများရှေ့တွင် သူ့ထက်ငါထင်ပေါ် ရအောင် အပြိုင်အဆိုင်ပြုလုပ်တတ်ကြသဖြင့် ဌက်တို့မိတ်လိုက်ချိန်သည် ဌက်များ၏အသံသာယာဆုံးနှင့် အမွေးအတောင်များအလှပဆုံးအချိန်ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော်ဌက်တိုင်း ဘာသာတာဝ သိဆိုအော်မြည်ကြသည်မဟုတ်ချေ။ ဌက်ကြီးဝံပိုနှင့် ဌက်ကျားတို့မှာ အချွယ်ကြီးရင့်လာသောအခါ၊ အသံမမြည်နိုင်ကြချေ။

ဌက်ဖိုများလူပျိုလှည့်သည့်အခါ ဆန်းပြားဇော်ထူးသော ကိုယ်ဟန် အမူအရာ ပြုလုပ်ကြပုံမှာ ဌက်တို့၏ အသံကိုလေ့လာရသည်ထက်ပင် စိတ်ပါဝင်စားဖွယ် ကောင်းပေသည်။ ဥဒေါင်း၊ ကြက်ဆင်နှင့် လူတို့မွေးမြူထားသည့် အိမ်ကြက်များသည် အမများရှေ့တွင် ဟန်ရေးအမျိုးမျိုးပြကြပုံကို လူတိုင်းတွေ့ဘူးမြင်ဘူးကြပေမည်။

ဌက်ကလေးများသည်လည်း ဌက်မတို့ရှေ့တွင် ဟန်ရေးပြလေ့ရှိကြသည်။ စလုတ်ပဓိကဲ့သို့သောဌက်မျိုးတို့တွင် ကိုယ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တွင်း၌ ဆန်းကြယ်သည့်လေအိတ်များရှိရာ အမကိုမြူသည့်အခါ၊ ထိုလေအိတ်ကိုဖောင်းပွလာစေခြင်းဖြင့် အချိုးမကျသောကိုယ်ဟန်အမူအရာကို ဆောင်တတ်ကြသည်။ မိုးစွေငှက်တို့သည် ငှက်မတို့ကို လေထဲတွင်ကျင်လျင်စွာ အမျိုးမျိုးပံ့၍ပြကြသည်။ ထိုငှက်များသည် အထက်သို့ လူတို့မျက်ခြည်ပြတ်လုခမန်းအထိ ပျံတက်၍ အပေါ် တွင်ရစ်ဝဲကာ အသံကျူးရင်ပြီးနောက် ချတ်တရက်အတောင်နှစ်ဖက်တို့ကို ရုပ်သိမ်းပြီးလျှင် မိုးပေါ် မှကျောက်တုံးကျောက်ခဲများကိုပစ်ချလိုက်သကဲ့သို့ မြေပေါ် သို့ထိုးဆင်းလာသည်။ ထိုနောက် ငှက်သည် မြေပြင်နှင့်ရိုက်မိတော့မည်ကဲ့သို့ရှိစဉ် အတောင်နှစ်ဖက်တို့ကို တဖန်ဖြန့်ကား၍ လိုရာ အရပ်တွင် အသာအယာ သက်ဆင်း နားနေလိုက်လေသည်။ ပင်လယ်ဇင်ယော်များနှင့် ကြိုးကြာငှက်များမှာမူ ခြေစုံထောက်၍ခုန်သည်ကတမှု၊ ခြေတချောင်းတည်းထောက်၍ ခုန်သည်ကတနည်း၊ လည်တံကိုကိုင်းညွှတ်သည်ကတသွယ်အားဖြင့် ဟန်ရေးပြတတ်ကြသည်။

ဩစတြေးလီးယားတိုက်နှင့် နယူးဂင်းနီကျွန်းတို့တွင် တွေ့ရှိရသော ဗိုးဝါးငှက်မျိုးမှာကား မြေပြင်ပေါ် တွင်သစ်ခက်များဖြင့် အဆောက်အအုံ ကလေးများ ပြုလုပ်ကြ၍ ယင်းတို့ကို နီရဲရဲသစ်သီးများ၊ အကြေးခွံများနှင့် ပန်းပွင့်များဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လယ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ဗိုးဝါးခေါ် ငှက်မျိုးပေါင်းများစွာ ရှိသည့်အနက် တမျိုးမှာသစ်ကိုင်းသစ်ခက်တို့ဖြင့် အပြင့် ရှစ်ပေအထိရှိသော အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်၍ အတွင်း၌ အခန်းငယ်များကန့်ထားပြီးလျှင်၊ ငှက်ဖိုသည် ထိုအခန်းများတွင် ဝင်ချည်ထွက်ချည်နှင့် နေတတ်ကြသည်။ အချို့ဗိုးဝါးငှက်တို့ကလည်း အဆောက်အအုံကို အရောင်တောက်ပြောင်နေသော ငှက်မွေး ငှက်တောင်များ၊ လိပ်ပြာကောင်များနှင့် ပိုးမွှားများဖြင့် မွမ်းမံထားတတ်ကြသည်။ ထိုအဆောက်အအုံများကို တန်ဆာဆင်ထားသည့်သစ်သီး၊ ပန်းပွင့်ကဲ့သို့သော အရာများညှိုးနွမ်းရိယောင်လာသည့်အခါ အသစ်ထပ်မံ၍ပြောင်း လဲလှယ်ထားလေ့ရှိသည်။ ဤသစ်ခက် အဆောက်အအုံထဲမှ ဗိုးဝါးငှက်ဖိုတို့သည် ငှက်မများအားဟန်ရေးအမျိုးမျိုးပြတတ်ကြသည်။

ငှက်၏တေးသံ

ငှက်တို့တွင် အသံထွက်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း တည်ရာသည် လူတို့တွင် ထိုကဲ့သို့သောအစိတ်အပိုင်းတည်ရာနှင့် ကွာခြားသည်။ လူတို့တွင် လေပြွန်အထက်ဖျားခွဲ သံစုံထွက်နိုင်သည့် အကြောစုများ တည်ရှိသော်လည်း ငှက်များ၌မူ အသံထွက်အမြွေးများမှာ လေပြွန်၏အောက်စွန်းတွင် တည်ရှိသည်။ ထိုအမြွေးစုအသွင်အပြင်နှင့် အမြွေးစုကို ချုပ်တည်းထားသော အကြောများမှာ ငှက်တမျိုးနှင့်တမျိုးတွင် ကွဲပြားနေသည်ဖြစ်၍ အသံတမျိုးစီထွက်ကြသည်။

ငှက်တို့သည် တေးသီဆိုသည့်အပြင် အခြားအသံများကိုလည်း အော်မြည်တတ်ကြသည်။ သစ်တောက်ငှက်များသည် မာသေးနှုတ်သီးဖြင့် သစ်ခေါက်ကိုထိုးခေါက်နေသည့်အခါ ပလုပ်တုတ်သံမျိုးကိုကြားရ၏၊ ဂရောက်ရစ်ငှက်တို့ကလည်း လေကိုအတောင်ပံများဖြင့် ပြင်းပြင်းရိုက်ခတ်၍စည်တီးသံမျိုးကိုထွက်ပေါ် လာစေသည်။ စနိုက်ငှက်မျိုးသည် လေထဲသို့မြင့်စွာ ပျံတက်၍ အောက်သို့ထိုးစိုက်လိုက်သည့်အခါ အမြီး၏အပြင်ဖက်အတောင်နှစ်ခုမှာ အရှိန်ကြောင့် လှုပ်ခါသွားသဖြင့် အသံဖြစ်ပေါ် သည်။

ငှက်ဆိုက်

ငှက်တို့သည် တွားသွားသတ္တဝါအဖြစ်သို့ပြောင်းလဲလာခါစတွင် လိပ်နှင့်ဖွတ်တို့ကဲ့သို့ ဥကိုမြေပြင်၌အုပ်၍ သဲဖုံးရုံဖြစ်စေ၊ သစ်ခေါင်းတွင်ထည့်၍ဖြစ်စေ ထားကြသည်ဟုအဆိုရှိသည်။ သို့သော် သွေးအေးသတ္တဝါမှ သွေးနွေးသတ္တဝါအဖြစ် သို့ ပြောင်းလဲလာသောအခါ၌မူကား၊ သားကောင်ပေါက်ပွားစေရန် ဥကိုအပူရှိန် တသမတ်တည်းပေးဖို့ လိုလာသည်။ ထို့ကြောင့် ဥကိုဝပ်ပေးရန် အဆိုက်လိုလာလေသည်။ ဦးစွာ၌ ငှက်တို့သည် အဆင်သင့်ရာမြေပေါ် ၌ ဥအုံကြသည်။ ဝပ်ကြသည်။ နောင်အခါ၌ ဥများမြေကြီးပေါ် တွင်လိမ့်မသွားစေရန် မြေကိုယက်ဖော်၍ထင်း၊ မြေချိုင့်တွင်း၌ သစ်ခက်သစ်ရွက်ဖို့၍ ထင်း အဆိုက်လုပ်ပြီးမှ အုတ်ကြသည်။ တဖန်မြေကြီးသည် အပူအအေးအစိုအခြောက်ဟူ၍ ခဏ ခဏ ပြောင်းလဲတတ်သောကြောင့်တကြောင်း၊ ကုန်းသတ္တဝါများက အန္တရာယ်ပေးတတ်ကြသောကြောင့် တကြောင်း မြေပြင်မှမြင့်ရုံအရပ်တို့တွင် ငှက်တို့အဆိုက်ဖွဲ့လာကြပြန်သည်။ ဤသဘောအတိုင်း ငှက်ဆိုက်တို့၏ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပြောင်းလဲလာကြပုံကို ယနေ့မြင်တွေ့နေကြရသောအဆိုက်များကို လေ့လာခြင်းဖြင့် သိအပ်သည်။ ဗျိုင်းနှင့်ခိုတို့သည် အဆိုက်ကိုတုတ်တံငယ်ဖြင့် ပြီးစလွယ်လုပ်ကြသည်။ ကျီးနှင့်သိမ်းငှက်တို့သည် အဆိုက်ထဲ၌ ဥကျင်းနက်နက်ကိုအတွင်းသားနုနုတထပ်ခံ၍ တည်ကြသည်။ အဆိုက်လုပ်ပုံ အဆင့်အတန်းမြင့်သောငှက်မှာ စာပူးတောင်းများဖြစ်သည်။ စာပူးတောင်းဆိုက်များမှာ ပူးတောင်းကို စောက်ထိုးထားဘိသကဲ့သို့ရှိသည်။ မြက်ခြောက်၊လျော်စသည်တို့ဖြင့်ဆိုက်မြိုက်စွာအဆိုက်လုပ်တတ်သည်။

အဆိုက်လုပ်ရာ၌ ငှက်ဖိုသည် အဆိုက်လုပ်ရန် သင့်သော အရပ်ကိုရွေးသည်။ ငှက်မသည် အဆိုက်လုပ်ရန်နေရာအလိုအကျကိုရွေးသည်။ ထိုနောက် ငှက်ဖိုနှင့် ငှက်မတို့သည် အဆိုက်လုပ်ရန်မြက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ကိုင်း၊ အမွေးအမှင်၊

www.burmeseclassic.com

ကျူပင်၊ ကျူရိုးစသည်တို့ကို ရပ်ဝေးရပ်နီးမှ လိုက်လံ၍ စုဆောင်းသည်။ ငှက်မအသိုက်ဖွဲ့သည့်အခါ ငှက်ဖိုသည်ရန်သူမလာစေရန် ကာကွယ်ပေးရသည်။

ငှက်ဥများ

ငှက်တို့၏ ဥများသည် အဖြူရောင်မှ အမည်းရောင် အထိ အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ များစွာသောငှက်ဥတို့မှာ မြေကြီးရောင်ရှိ၍၊ အရောင်ရင့်ရင့်အစက်နှင့် အစင်းများရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ဥများတွင်အရောင်ရှိနေရခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍အယူအဆအမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ ဥများတွင် အရောင်ရှိခြင်းကြောင့် ဥများကိုထင်ရှားစွာမမြင်နိုင်စေရန် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေမည်။ ပုံစံပြရလျှင် သစ်တောဂက်ငှက်နှင့် ပိန်ညှင်းငှက်တို့သည် မှောင်မည်းနေသည့် သစ်ခေါင်းများအတွင်း၌ အစဉ်အလေ့ရှိသဖြင့် ဥများကိုအရောင်ဖြင့်ဖျောက်ထားရန် မလိုသောကြောင့် ထိုငှက်တို့၏ဥများမှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူနေသည်။ ငှက်တလိုင်းနှင့် မြစ်တွေးခေါ် ဇင်ယော်ငှက်ငယ်မျိုးတို့သည် အသိုက်အဖုံမရှိဘဲ မြေပြင်ပေါ်၌လွတ်လပ်စွာအုံခဲထားတတ်ကြသဖြင့် ထိုငှက်တို့၏ဥများသည် မြေကြီးရောင်သို့မဟုတ် ကျောက်စရစ်ခဲရောင်နှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်နေရာ၊ ရုတ်တရက်ရှာတွေ့နိုင်ရန်ခဲယဉ်းလှသည်။ အသိုက်များအတွင်း၌ အုထားသောငှက်ဥတို့မှာ များသောအားဖြင့် အဖြူရောင်နှင့်ဖြစ်စေ၊ မြေကြီးရောင်ဖျော့ဖျော့နှင့်ဖြစ်စေ ထင်ရှားပေါ်လွင်သော အဆင်းအရောင်များဖြင့် သာတွေ့ရတတ်သည်။

ငှက်တို့သည် တနေ့လျှင် ဥတလုံးကျ အုစမြဲဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် ငှက်မျိုးအလိုက် အုရသောအရေအတွက်ပြည့်သည်အထိ အုလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဥများနှင့်ထိုဥများမှ ပေါက်ပွားလာသည့်ငှက်ကလေးတို့အား ရန်ရှာဖျက်ဆီးမည့် ဘေးအန္တရာယ် အနည်းအများကိုလိုက်၍ အရေအတွက်မှာ တသမတ်တည်းမရှိတတ်ချေ။ အလွန်မြင့်မားသောကျောက်တောင်စောက်များတွင်အုလေ့ရှိကြသည့် ပင်လယ်ငှက်များစွာတို့သည် တမြို့တွင် တလုံးချင်းသာအုလေ့ရှိကြ၍ လူတို့လိုက်လံပစ် ခတ် လေ့ ရှိသော ရေကြက်ကဲ့သို့ ငှက်မျိုးတို့တွင် ဖျက်ဆီးမည့်ရန်သူပေါများသဖြင့် တမြို့လျှင်ဥပေါင်း ၁၀ လုံးမှ အလုံး ၂၀ အထိအုတတ်ကြသည်။ ငှက်များစွာတို့သည် တမြို့လျှင်ဥ ၃ လုံးမှ ၅ လုံးအထိ အုတတ်ကြသည်။

ငှက်တို့၏ ဥအရွယ်အစားစားမှာ ပဲစေ့ထက်ယောင်ယောင်မျှကြီးသော ပိတုန်းငှက်ဥအရွယ်မှသည် အခွံင်းအားဖြင့် ၅ လက်မနှင့် ၆ လက်မကြားရှိ ငှက်ကုလားအုပ်ဥအရွယ်ထိရှိလေသည်။ အလွန်အရွယ်အိုနေသော အိမ်ကြက်မများသည်ငင်း၊ ဥအုချိန်ကုန်ဆုံးခါနီးတွင် အုသောငှက်တို့သည်ငင်း အလွန်သေးငယ်သော ဥများကို အုတတ်ကြပေသည်။

ရံဖန်ရံခါ ဥခွံတခုထဲတွင် ဥ ၂ လုံးစာ ၃ လုံးစာ၊ အနှစ်များစုဝေးတည်ရှိနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုဥများကို အမြွာပူးဥများဟုခေါ်ကြသည်။ ယောဘုယျအားဖြင့် ငှက်ကောင်ကြီးလျှင် ဥများလည်းကြီး၍ ငှက်ကောင်ငယ်လျှင်ဥလည်းငယ်လေသည်။ သို့သော် ပေါက်ခါစတွင် မျက်စိမမှင့်၍ မလှုပ်ရှားနိုင်သော ငှက်မျိုး၏ ဥများသည် ပေါက်ခါစတွင် လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်သောငှက်မျိုး၏ဥထက် ငယ်တတ်၏။

အများအားဖြင့်ငှက်တို့သည်နောက်ဆုံးဥကိုအုပြီးနောက် အသိုက်ထဲတွင် ဝပ်ရတော့သည်။ ဇီကွက်ကဲ့သို့အချို့ငှက်တို့မှာ ပဌမဆုံးဥကို အုပြီးသည်နှင့်စ၍ဝပ်ကြသဖြင့် ဥများမှ အကောင်ငယ်တို့၊ ရက်ခြားပေါက်လာကြသည်။ ငှက်တို့တွင် အကောင်ငယ်များပေါက်လာသည့်အထိ ဝပ်ရသည့် အချိန်မှာ ဥအရွယ်အံကြီးအသေးကိုလိုက်၍ရက်ကြာသည်။ သို့သော်အရွယ်ပင်ငယ်သော်လည်း အရွယ်ကြီးသော အချို့ငှက်ဥများထက် အချိန်ကြာကြာဝပ်ပေးမှ အကောင်ငယ်များပေါက်လာသည်လည်းရှိသေးသည်။ လည်ဖြူရစ်ငှက်ဥများသည် ၁၂ ရက်၊ သပိတ်လှယ်ဥများသည် ၁၄ ရက်၊

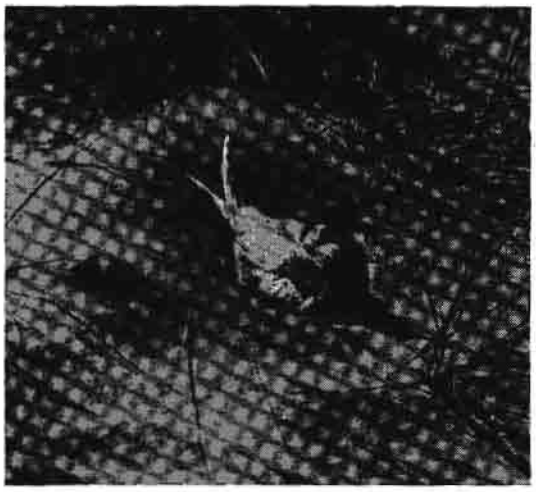

အသိုက်အအုံမရှိဘဲမြေပေါ်၌ဥအုလေ့ရှိသောမြစ်တွေးငှက်

ပိတုန်းငှက်ဥများသည် ၁၅ ရက်၊ ကြက်ဥများသည် ၂၁ ရက်၊ ဇမ်းဘဲဥများသည် ၂၇ ရက် စသည်ဖြင့် အကောင်ပေါက်ရန်ကြာမြင့်လေသည်။ ငှက်ကလေးများ ပေါက်ဖွားလာရန်အတွက် ဥများကို ငှက်ကြီး၏ ကိုယ်ငွေ့ဖြင့် အပူရှိန် တသမတ်တည်း ရှိစေရသည့် အပြင် ဥများကိုမှန့်မှန့်လှန်လှော်ပေးရသည်။ ထိုပြင်အတွင်း၌ရှိသောသန္ဓေသား အသက်ရှူနိုင်ရန် ဥခွံကိုစိုထိုင်းထိုင်းရွှဲအောင် မကြာခဏပြုလုပ်ပေးရသည်။ သို့မှသာ ဥတွင်ရှိသော အပေါက်ငယ်များ ပွင့်နေမည်ဖြစ်၍ ပြင်ပမှလေနှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အစိုဓာတ်သည် အတွင်းအမြေးထပ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပေမည်။ ငှက်တို့တွင် ငှက်မများသာ ဥများကိုဝပ်လေ့ရှိသည်။ သို့သော်အချို့ငှက်မျိုးများတွင် များသောအားဖြင့် အမများကဲ့သို့အရောင်အဆင်းမွဲသော ငှက်ဖိုတို့သည် ငှက်မများနှင့် တွဲဖက်၍ ဥဝပ်သည့်တာဝန်ကိုယူကြသည်။ ငှက်မတို့ထက် ငှက်ဖိုများက အချိန်များစွာပို၍ ဝပ်ပေးရသော ငှက်မျိုးလည်းအနည်းငယ်မျှရှိသေးသည်။

ငှက်ပေါက်စ

ဥမှပေါက်သောငှက်တို့တွင်၊ အချို့သည် အသိုက်တွင်း၌ မိဖတို့၏ ကျွေးမွေးသုတ်သင်ခြင်းကိုခံ၍ အတန်ကြာမျှကြီးကောင်ဝင်အောင် အားမွေးကြရသည်။ အချို့မှာမူ ဥမှပေါက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဟိုဟိုသည်သည် ပြေးလွှားသွားနိုင်ကြသည်။ ပဋမငှက်မျိုး၌ အကောင်ပေါက်စတွင် မျက်စိမပွင့်သေးချေ။ ကိုယ်ပေါ်၌အမွေးနုပါးပါးသာပါရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုးမွေးဖွားရာအသိုက်မှာ ခိုင်ခံ့လုံခြုံအောင်ဖွဲ့ထားရသော အသိုက်များဖြစ်သည်။ မြေပြင်၌ အသိုက်လုပ်တတ်သော မိုးစွေငှက်၏သားငယ်တို့သည် အမိကရက်သတ္တတပတ်မျှ ထိန်းသိမ်းကျွေးမွေးခြင်းကိုခံရသည်။ လင်းတနှင့်ဇင်ယော်ငှက်ပေါက်စများကိုမူ အမိကတနှစ်ခန့်အထိ စောင့်ရှောက်မွေးမြူရသည်။ ဒုတိယငှက်အမျိုးအစားအတွက် သာဓကမှာငှက်၊ ဘဲ၊ ငန်းစသောသတ္တဝါများဖြစ်သည်။

အစာခွံ့ပုံ

အသိုက်ထဲတွင် ရက်ကြာကြာကျွေးမွေးသုတ်သင်ခြင်းကိုခံယူသော ငှက်ပေါက်စကလေးများကို ငှက်ဖို ငှက်မနှစ်ဦးစလုံးက မိမိတို့၏စလုတ်ထဲတွင် တဝက်တပျက်ချေဖျက်ထားသောအစာကို ခွံ့ပေးရသည်။ သို့သော်များသောအားဖြင့် ငှက်တို့သည်သားသမီးများကို အစိမ်းတိုင်းအစာကျွေးလေ့ရှိသည်။ အစာကိုနှုတ်သီးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ခြေသည်းဖြင့်ဖြစ်စေသယ်ယူလာတတ်ကြသည်။

ငှက်တို့အစာခွံ့ပုံမှာ၊ ငှက်ပေါက်စတို့က ဖွင့်ပေးသောပါးစပ်ပေါက်ထဲသို့ ငှက်ကြီးတို့က နှုတ်သီးဖြင့် ထိုး၍ခွံ့ပေးလေ့ရှိသည်။ လည်ချောင်းထဲသို့အစာဆင်းနိုင်ရန် အာခေါင်တွင်းသို့ရောက်အောင် အစာကိုထည့်ပေးသည်။ သို့သော်ခိုပေါက်စကလေးများမှာမူ မိဖတို့ကဖွင့်ပေးသော ပါးစပ်ပေါက်ထဲမှအစာကို နှိုက်၍စားတတ်ကြသည်။ ခို၏စလုတ်ထဲ၌ နို့ရည်ကဲ့သို့သောအစာရည်ကို စုတ်ယူစားသောက်ကြသည်။ တင်ကျီးငှက်တို့၏စလုတ်တွင်း၌ တဝက်တပျက်ချေဖျက်ထားသော ငါးအပိုင်းအစတို့ရှိကြသည်။ ထိုအစာကို တင်ကျီးပေါက်စသည် ခိုပေါက်စကဲ့သို့ နှိုက်၍စားသောက်တတ်ကြသည်။

ပဋမ၌ ငှက်ငယ်များသည် ပိုးကောင်မှားကောင်တို့ကိုစားသည်။ အနည်းငယ်ကြီးလာသော် သစ်သီး၊ ကောက်ပင်၊ ကောက်ဆန်စသည်တို့ကို စားသောက်နိုင်ကြသည်။ ငှက်ငယ်တို့သည် အစာကိုပါးစပ်ထဲသို့ထည့်ပေးရုံနှင့် မျိုမချနိုင်၊ မိဖတို့ကအာခေါင်အာရင်းသို့ ရောက်အောင် အစာကိုသွင်းပေးနိုင်မှသာ လည်ချောင်းမှ ကြွက်သားများလှုပ်ရှားမှုဖြင့် အစာသည်ဝမ်းတွင်းသို့ လျှောဆင်းနိုင်သည်။ ငှက်တို့ကို ဝမ်းနှင့်တန်ရုံချင့်၍ အစာကျွေးရာသည်။ အစာပိုကျွေး၍ မဖြစ်နိုင်အောင် လည်ချောင်းကြွက်သားကို နဗ်ကြောတို့က ထိန်းထားသည်။ အစာပို၍ကျွေးမိလျှင်၊ ကြွက်သားများ မလှုပ်ရှားနိုင်တော့ချေ။

ငှက်ငယ်များကြီးထွားလာစေရန်၊ တနေ့တနေ့လျှင်ငှက်ငယ်၏ ကိုယ်အလေးချိန် တဝက်မှသည် ကိုယ်အလေးချိန်ဆတူအထိ အစာကျွေးရသည်။

ငှက်အမွေးအတောင်

ငှက်ပေါက်စတို့၌ ကျောပြင်နှင့်ဦးခေါင်းထိပ်တွင် မွေးနုများပါလာတတ်ကြသည်။ သို့သော်ပိန်ညင်းနှင့် ပျံလွှားပေါက်စတို့မှာ ဦးပြည်းများသာဖြစ်သည်။ ငှက်တို့သည် ၇ ရက်မှ ၁၀ ရက်အတွင်း အမွေးအတောင်စုံတတ်သည်။ ၁၀ ရက်မှ ၁၄ ရက်အတွင်း ပျံသန်းတတ်လာသည်။ လင်းတနှင့်ပင်လယ်ဇင်ယော်ငှက်တို့ကား တနှစ်သားရှိမှ ပျံနိုင်ကြ၏။

ငှက်မွေးများကို သုံးစားခွဲခြားပေးနိုင်သည်။ ပဋမမှာ သားရေပေါ်တွင် ကပ်၍ပေါက်သော မွေးနုများဖြစ်သည်။ ထိုမွေးနုများမှာ အချမ်းလုံစေသောမွေးနုများတည်း။ ထိုမွေးနုအပေါ်ထပ်တွင် မိုးရေခံငှက်မွေးများ ဒုတိယအထပ်အနေနှင့်ပေါက်နေသည်။ တောင်ပံနှင့်အမြီးတို့တွင်ကား တတိယအမျိုးအစားဖြစ်သော ငှက်တောင်များဖြစ်သည်။ ထိုငှက်တောင်တို့သည်ပျံသန်းရာတွင်အသုံးဝင်သည်။

ငှက်မွေးလဲခြင်း

ငှက်တို့သည် တနှစ်လျှင်နှစ်ကြိမ် အမွေးအတောင်လဲကြသည်။ နွေဦးပေါက်၌တကြိမ်၊ ဆောင်းဦးပေါက်၌တကြိမ် အမွေးလဲတတ်သည်။ ဤသို့အမွေးလဲသည်မှာ အစီအစဉ်ရှိသည်။ ဦးစွာ၌ အတွင်းကျသောအမွေးကို ပဋမလဲသည်။ ထိုအမွေးတဝက်ခန့်ရှည်သောအခါ ပြင်ဖက်ကျသောအမွေးသည် ကျွတ်လေသည်။ အမွေးကျွတ်၍ တဝက်ခန့်ပြန်ရှည်လာလျှင်၊ ထိုထက်ပြင်ဖက်ကျသောအမွေးသည် ကျွတ်ပြန်သည်။ ဤအစီအစဉ်အတိုင်း အမွေးလဲသည်။ တောဘဲစသည့်ငှက်တို့သည် တခါတရံမျှသာ တောင်ပံကိုအသုံးပြု၍ ပျံသန်းကြသည်။ ထိုငှက်မျိုး၌ အမွေးလဲသည့်အခါ တကြိုင်တည်းနှင့် အပြီးလဲတတ်ကြသည်။ နွေဥတုအမွေးလဲချိန်၌

www.burmeseclassic.com

ငှက်တို့သည် တွေ့နေကျမြင်နေကျနေရာတွင် မတွေ့မမြင်ရတော့ချေ။ တနေရာရာတွင် ပုန်းအောင်းနေလေ့ရှိသည်။ (ငှက်မွေး — ရှု။)

ငှက်၏အသွေးအရောင်

အချို့ငှက်တို့သည် အမွေးအတောင်မလဲကြဘဲ၊ အရောင်အသွေး ပြောင်းတတ်ကြသည်။ ဆောင်းဥတုဦး ဗလက် ဗတ်ခေါ် ငှက်မည်းတို့၏ အမွေးအတောင်မှာ သံချေးရောင် ဖြစ်သည်။ နွေဦးပေါက်သို့ရောက်သော်၊ တဖြည်းဖြည်း ညိုမှောင်လာ၍ ဥဒုဝိုန်တွင် ပိတုန်းရောင်ကဲ့သို့ နက်ပြောင် ပြောင်ဖြစ်လာသည်။

ငှက်မွေးတွင် အရောင်ဆဲများ၏ အခြေခံအရောင်မှာ အမည်း၊ အညို၊ အနီနှင့်အဝါသာဖြစ်သည်။ သို့သော်အာဖရိကတိုက်၌တွေ့ရသော ငှက်တို့တွင် အစိမ်းရောင်ရှိသည်။ သို့သော်ထိုအစိမ်းရောင်၊ အပြာရောင်စသည်တို့မှာ အရောင်ဆဲကြောင့် ဖြစ်ပေါ် ခြင်းမဟုတ်၊ အမွေးအတောင် တို့ကို အလင်းရောင်လာဟပ်ရာမှထွက်ပေါ် လာသည့် အရောင်များသာဖြစ်သည်။ တခါတရံ အရောင်ဆဲမဲ့သော ငှက်မျိုးကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ ထိုငှက်တို့သည် အဖြူသို့မဟုတ် အပြောက်အပြောက်ရှိတတ်သည်။ အချို့ငှက်မျိုးတွင်အနီရောင်လွှန်ကဲ၍နေတတ်သည်။

ငှက်မျိုးတမျိုးထဲတွင် အဖိုအမ အသွေးအရောင် ကွဲပြားခြားနားခြင်းရှိလျှင် ငှက်ဖို၏ အရောင်အဆင်းသည် ငှက်မထက်ပို၍ တောက်ပြောင်တတ်သည်။ တစ်ငှက်နှင့် ဖင့်စာတို့၌ ထင်ရှားသောအသွေးအရောင်များရှိသည်။ ထိုကြောင့် လှုပ်လှုပ်တကူမြင်ရသည်။ သို့သော် ပတ်ဝန်းကျင်အရောင်နှင့်ရောနှောတတ်သော စာကလေးများနှင့် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းရှိ ငှက်မျိုးတို့ကိုမူ ရုတ်တရက် သဘဲ့စွာမြင်ရမည်မဟုတ်ချေ။ အသွေးအရောင် ထင်ထင်ရှားရှားရှိသော ငှက်မျိုးတို့သည် သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် ထိတ်လန့်လှုပ်သည့်ငှက်များဖြစ်၍ အနီးအပါးသို့ ချဉ်းကပ်၍မရတတ်ချေ။ သို့ရာတွင် အရောင်ဖျော့ဖျက်ထားနိုင်သော ငှက်များ၏အနီးအပါးသို့မူကား၊ ချဉ်းကပ်မည်ဆိုက ချဉ်းကပ်နိုင်လေသည်။

ငှက်ကုလား။။ ။ငှက်ကုလားသည် လည်ပင်းနက်သော ငှက်ကျားမျိုးဖြစ်သည်။ ပါဏာဇေဒအမည်မှာ 'ဇီနော်ရင်းခပ် အေရှတိကပ် အေရှတိကပ်' ဖြစ်သည်။

အလျား ၅၂ လက်မရှိ၏။ ဦးခေါင်း၊ လည်တိုင်နှင့်အမွေးအတောင်တို့၏ အရောင်မှာ နက်၏။ ကိုယ်ပေါ်၌ အဖြူရောင်အကွက်များ ရှိသည်။ ပျံသည့်အခါတွင် အဖြူနှင့် အနက်ရောင်နှစ်မျိုးစလုံးကို ထင်ရှားစွာမြင်ရသည်။ စ၍ ပျံချိန်တွင် တောင်ပံကိုမှန်မှန်ရိုက်ခတ်လျက်ပျံသည်။ အရှိန်ရသောအခါတွင် လေဟုန်စီးကာပျံသန်းသည်။

ငှက်ကုလားသည် အအုပ်အသင်းနှင့် နေလေ့မရှိချေ။ တကောင်တည်းဖြစ်စေ၊ စုံတွဲဖြစ်စေသာနေလေ့ရှိသည်။ သစ်ပင်ထိပ်ဖျား၊ မြစ်ကမ်းနား၊ ရေအိုင်၏အနီးအနားတို့၌ ၂ ကောင်တွဲလျက်နေတတ်သည်။ ငှက်ကုလားတို့ ၂ ကောင်တွဲ၍ နေတတ်သည့်အလေ့မှာ အခြားမျိုးတူငှက်များနှင့် မတူသောထူးခြားချက်ဖြစ်သည်။

ငှက်ကုလားသည်ငါး၊ ဖား၊ တီကောင်၊ ကနန်းနှင့်ခရုတို့ကိုစားသည်။ အသိုက်ကိုသစ်ပင်ထက်၌ ပြုလုပ်တတ်သည်။ တမြို့လျှင် ၃ ဥမှ ၅ ဥအထိရှိတတ်သော်လည်း ၄ ဥကိုသာအတွေ့ရများသည်။ ၎င်းအရောင်သည်ပဌမတွင် ဖြူဖွေးနေသော်လည်း နောက်စွင့်တဖြည်းဖြည်းညိုမည်းရွှဲလာသည်။ ငှက်အကောင်ကြီးသည့်အလျောက် ဥ၏အရွယ်မှာလည်း ပျမ်းမျှအလျား ၂·၉၀ လက်မနှင့်ပြက် ၂·၁၀ လက်မရှိသည်။ ဒီဇင်ဘာလနှင့် ဇန္နဝါရီလများတွင်သားပေါက်တတ်သည်။

ငှက်ကုလားသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံများမှ ဩစတြေးလီးယားတိုက်အထိ ပျံနှံ့စွာနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငှက်ကုလားကို ယင်းနှင့် ရာသီဥတု သင့်လျော်သောဒေသများ၌တွေ့ရသည်။

ငှက်ကုလားအုပ်။ ။ငှက်ကုလားအုပ်ကို ပျံနှင်းမေ့သော ငှက်ဟု အမည်ပေးလျှင် မှားမည်မဟုတ်ချေ။ ငှက်ကုလား

ငှက်ကုလား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အုပ်တွင်ရှိသော တောင်ပံတို့မှာ အလွန်သေးငယ်ကြသဖြင့် အခြားငှက်များကဲ့သို့ လေထဲ၌မပျံသန်းနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် သမိုင်းမတင်မီခေတ်အခါက ထိုငှက်မျိုးတွင် သန်စွမ်းသော တောင်ပံများရှိသဖြင့်၊ လေထဲတွင် အခြားငှက်များနည်းတူ ပျံသန်းနေကြမည်ဟု တွေးတောရပေသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်သည် အကောင်ကြီး၍ အလွန်သန်မာသဖြင့် နှောင့်ယှက်မည့်ရန်သူ နည်းပါးသောကြောင့်၎င်း၊ အစာရေစာကို ခရီးဝေးသို့ သွားရောက်မရှာမဖွေရဘဲ၊ လွယ်လင့်တကူနှင့် ရနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အတောင်ပံများကို အသုံးနည်းလာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခုအခါမပျံသန်းနိုင်တော့ဟု ယူဆရလေသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်သည် ပျံနည်းကိုမေ့ပြီဟုဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း အလွန်သန်မာတောင့်တင်းသောခြေများရှိသဖြင့် အပြေးမြန်သော အာရပ်မြင်းကိုပင် ကြောအောင်ပြေးနိုင်လေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ယခုအခါ၌တွေ့ရသောငှက်တို့တွင် ဌက်ကုလားအုပ်သည် အကြီးဆုံးငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ အာဖရိကတိုက်နှင့် အာရေဗျနိုင်ငံတွင်ရှိသော သဲကန္တာရများသည် ဌက်ကုလားအုပ်တို့၏ မူလကျက်စားရာဒေသဖြစ်ပေသည်။ ထိုသဲကန္တာရများတွင် ဌက်ကုလားအုပ်များကို မြင်းကျားနှင့် အန္တိလုပ်ခေါ် တော်ဆိတ်အုပ်များထဲ၌ တခါတရံထူးဆန်းစွာ တွေ့ရတတ်သည်။ အများအားဖြင့် ဌက်ကုလားအုပ်များသည် အဖိုတကောင်နှင့် အမ ၅ ကောင်မှ ၆ ကောင်အထိ ပါဝင်သော အုပ်များဖွဲ့၍နေလေ့ရှိကြသည်။

ဌက်ကုလားအုပ်တွင် တောင်ပံနှင့်အမြီးဟူ၍ မည်မည်ရရ မရှိချေ။ ကျောက်ကုန်းကလည်း မိုမောက်နေသည့် အပြင်၊ ရှည်လျားဖြူကောက်နေသောလည်တံသည်လည်းအထက်သို့ ထိုးထွက်နေ၏။ ထိုပြင်သန်မာသော ခြေတံရှည်ကြီးများရှိသည်။ ထိုကြောင့်ဌက်ကုလားအုပ်ကို တကိုယ်လုံးခြုံ၍ ကြည့်လိုက်လျှင် ဌက်စင်စစ်ဖြစ်သည်ဟုမဆိုသာနိုင်အောင် အဆစ်အပိုင်းများ ပြေပြစ်ချောမောခြင်းမရှိချေ။ အလွယ်ရောက်သောဌက်ကုလားအုပ်ဖို၏ အရပ်အမောင်းမှာ အရပ်ရှည်ရှည်လူတယောက်ထက်ပင် မြင့်မားသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်သည် ခြေဖျားမှ ဦးစွန်းတိုင်အောင် ၇ ပေမှ ၈ ပေ အထိရှိ၍ ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ပေါင် ၁၅၀ မှ ပေါင် ၃၀၀ အထိရှိသည်။ ဌက်အဖို၏ကိုယ်မှာ မည်းနက်သောအမွေးအတောင်တို့ ဖုံးအုပ်နေသည်။ အလွန်သေးငယ်သော အတောင်ပံနှင့် အမြီးတို့မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ တောင်ပံမွေးနှင့် အမြီးတို့မှာ အလွန်လှပသဖြင့် လူတို့သည် စေးကြီးပေး၍ ဝယ်ယူသုံးစွဲကြသည်။

ဌက်ကုလားအုပ်၏ ထူခြားချက်တရပ်မှာ ခြေချောင်း ၂ ခုသာပါရှိခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နေရင်းအရပ်ဖြစ်သော သဲကန္တာရပေါ်တွင် အလွန်မြန်စွာပြေးနိုင်သော ခြေဖဝါး

မပျံနိုင်သဖြင့် သန်မာသောခြေထောက်ကိုသာ အားကိုးရသော ဌက်ကုလားအုပ်

များရှိသည်။ လမ်းလျှောက်နေသည့်အခါ ဌက်ကုလားအုပ်သည် လူမျှားဟန်လုပ်၍လမ်းသကဲ့သို့ တလှမ်းချင်းစိပ်စိပ်နှင့် မှန်မှန်လှမ်းရှိသွားတတ်သည်။ ပြေးရမည်ဆိုလျှင် တနာရီလျှင်မိုင် ၃၀ ကျော်နှုန်းဖြင့် ပြေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်မတို့တွင် ညိုမှိုင်းမှိုင်းအမွေးအတောင်ရှိ၍၊ အဖိုတို့လောက် အရပ်မမြင့်ချေ။ အဖိုတို့ထက် အမများသည် စိတ်ကောင်းပို၍ရှိလေသည်။ အဖိုတို့သည် အမများကိုယ့်ဖက်သို့ပါအောင် မြူဆုပ်အစီ၊ အချင်းချင်းသတ်ပုတ်တတ်ကြသည်။

အမများသည် သဲကိုယက်ကော်ထုတ်ထားသောအဘိုက်ကျင်းတခုထဲ၌ ၅ ကောင်ဖြစ်စေ၊ ၆ ကောင်ဖြစ်စေဝိုင်း၍ အုခဲကြသည်။ တခါတရံ အမတကောင်က နေ့အခါ၌ ၃ များပေါ် တွင်ဝပ်လေ့ရှိ၏။ သို့သော် အများအားဖြင့်အမတို့သည် ဥများကိုအုခဲပြီးနောက် အကောင်များပေါက်လာအောင် ဂရုတစိုက်နှင့်ဥများပေါ် တွင်ဝပ်နေလေ့မရှိကြချေ။ သဲကန္တာရတွင်းဖြစ်သည့်အလျောက် နေပူမှိန်ပြင်းပြလွန်း၍သာ ဥများမှ အကောင်ငယ်များပေါက်လာကြလေသည်။ အမအများပိုင် ဥကျင်းတကျင်းထဲတွင် ဥပေါင်း ၂၀ ကျော် ၃၀ အထိရှိတတ်သော်လည်း၊ ပေါက်ခါစငှက်ကလေးတို့အား ဥများကိုခဲ၍ ကျေးမွေးလေ့ရှိသဖြင့် တမြို့တွင် အကောင်ကလေးပေါင်း ၂၀ ထက်ပို၍မရှိကြချေ။ ညတွင်းအစာရှာထွက်လေ့ရှိသော ခွေးအကဲ့သို့ သားရဲတို့၏ ရန်ကိုစိုးရိမ်ရသဖြင့်၊ ဌက်ကုလားအုပ်အဖိုသည် ဥများပေါ် ၌တညလုံးဝပ်၍

www.burmeseclassic.com

စောင့်ရှောက်လေသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်ဥသည် ကြက်ဥထက် ၁၀ ဆခန့်အရွယ်ရှိ၍ ဥတလုံးတလုံးလျှင် ၃ ပေါင်ခန့်လေးသည်။ ဥများမှာစားကောင်းသော်လည်းမိနစ် ၄၀ မျှကြာအောင်ပြုတ်မှကျက်သည်။

ဌက်ကုလားအုပ်အဖိုသည် ဌက်မနှင့် ဌက်ကလေးတို့အား ကောင်းမွန်စွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။ သူတို့အား နှောင့်ယှက်လျှင် အလွန်သန်မာသောခြေတို့ဖြင့် ရှေသို့ဖြစ်စေ၊ ဘေးသို့ဖြစ်စေ ကန်ကျောက်တတ်သည်။ လူပင်ဖြစ်စေ၊ မြင်းပင်ဖြစ်စေ ယင်းသို့အကန်ခံရလျှင်သေတတ်သည်။ မိတ်လိုက်ချိန်၌ အဖိုသည် လည်တံကိုပွလာစေ၍၊ နှုတ်သီးကိုကျပ်တည်းစွာပိတ်လျက် နှာသိုးအော်သံကဲ့သို့ အော်တတ်သည်။

ဌက်ကုလားအုပ်များကို ခရစ် ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှစ၍ လူတို့မွေးမြူထားကြသည်။ ထိုစဉ်အခါက အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းရှိ ပြင်သစ်ပိုင် အယ်လဂျီးယားနယ်နှင့် အင်္ဂလိပ်ပိုင်တောင်ပိုင်းနယ်များတွင် ဌက်ကုလားအုပ်တို့ကို အမွေးအတောင်များအတွက် မွေးမြူကြလေသည်။ ယခုအခါနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်များ၌ ဌက်ကုလားအုပ်မွေးမြူသည့်လုပ်ငန်းထွန်းကားလျက်ရှိသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကာလီဖိုးနီးယား၊ အယ်ရီဇိုးနား၊ တက်ဆက်နှင့်ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်များ၌ ထိုဌက်များကိုမွေးမြူကြ၏။ ဌက်ကုလားအုပ်ကိုယ်မှ အကောင်းဆုံး၊ အလှဆုံးအမွေးအတောင်တို့ကို တနှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်ကျည်ပယ်ယူလေ့ရှိသည်။ ယင်းသို့အမွေးအတောင်တို့ကို ညှပ်ယူပြီးနောက် မကြာမီအတွင်း အမွေးသစ်များထွက်လာပြန်သည်။

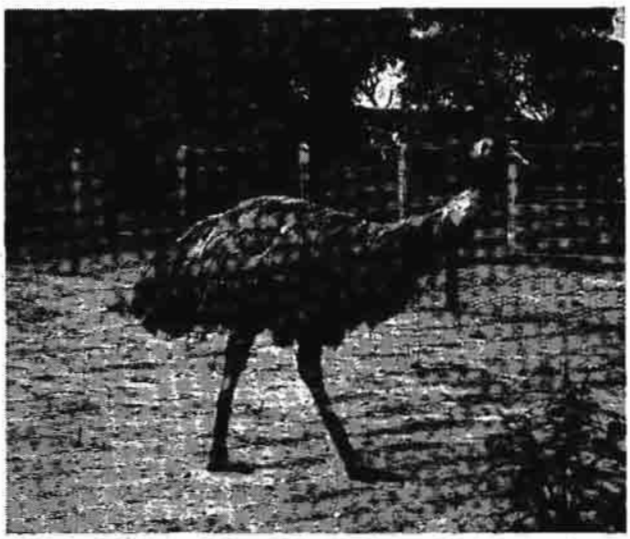

ဩစတြေးလီးယားတိုက်ဒေတိဖြစ်သော အီးမျှူးခေါ် ဌက်ကုလားအုပ်ပု

ဥမှပေါက်ခါစဌက်ကလေးမှာ ကြက်မတန်းကလေးအရွယ်ရှိ၍၊ ၆ လအတွင်း အရွယ်ရောက်သည့်ဌက်ကြီးနီးပါး ရှိလာသည်။ ၆ လသားအရွယ်ဌက်များမှ အမွေးအတောင်များညှပ်ယူရရှိနိုင်သော်လည်း၊ ဌက်မတို့သည် အသက် ၄ နှစ်ခန့်ရှိမှ အရွယ်ရောက်ရှိလာသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်အချို့သည် အနှစ် ၁၀၀ အထိပင်အသက်ရှည်ကြသဖြင့် ဌက်ကုလားအုပ်သည် အလွန် သက်တမ်းရှည်သော ဌက်မျိုး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဌက်ကုလားအုပ်ကဲ့သို့ မပျံတတ်သောအခြားဌက်မျိုးများမှာ တောင်အမေရိကတိုက်၌တွေ့ရသော ရီးဌက်၊ အမေရိကန်ဌက်ကုလားအုပ်၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်၌တွေ့ရသော အီးမျှူးနှင့် ကက်ဆွေရီဌက်မျိုးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ဌက်ကုလားအုပ်၊ ရီးနှင့် အီးမျှူးဌက်တို့မှာ လွင်ပြင်များတွင်ကျက်စား၍၊ ကက်ဆွေရီဌက်မှာ သစ်တောများ၌ ကျက်စားလေသည်။

ဌက်ကုလားအုပ်ပု။ ။အီးမျှူးခေါ် ဌက်ကုလားအုပ်ပုမျိုးမှာ ဩစတြေးလီးယားတိုက်ပင်ရင်းဇာတိဖြစ်သည်။ ဌက်ကုလားအုပ်မျိုးကဲ့သို့ပင် မြေပြန့်လွင်ပြင်များတွင်သာကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ဤဌက်မျိုး၏ဌက်မွေးဌက်တောင်သည် အခြားဌက်မွေးဌက်တောင်များကဲ့သို့ အဆင်းအရောင်တောက်ပြောင်ခြင်းမရှိပေ။ ဌက်ကုလားအုပ်ကလွဲလျှင် ဤဌက်မှာအထွားကျိုင်းဆုံးဌက်မျိုးဖြစ်လေသည်။ အရပ် ၅ ပေခန့်မြင့်၍ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်မှာ ဌက်ကုလားအုပ်ထက်အနည်းငယ်မျှသေးငယ်သည်။ လွင်ပြင်ကျယ်ကြီးများနှင့် မြေပြန့်တောများထဲတွင်ကျက်စားတတ်သည်။

ဌက်ကုလားအုပ်ပုသည် သားပိုက်ကောင်မျှားနှင့်ပင် ပြိုင်၍ပြေးနိုင်သည်။ မြေပေါ်တွင်ဖြစ်မူ ဌက်ကုလားအုပ်ပုကို မြင်းများပင်မှီအောင်လိုက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ ခြေကုန် လက်ပမ်းကျ၍ မပြေးနိုင်သောအခါမှသာဖမ်းမိနိုင်သည်။ ဖမ်းဆီးသည့်အခါ၌လည်း အနီးသို့ရွတ်တရက်မကပ်နိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သန်မာလှသောခြေထောက်များဖြင့် ချဉ်းကပ်လာသူကို အပြင်းအထန် ကန်ကျောက်တတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကန်ကျောက်ရာတွင် နှာသိုးကြီးများကဲ့သို့ နံဘေးနှင့်အနောက်ဖက်သို့သာကန်ကျောက်တတ်သည်။ ဌက်ကုလားအုပ်များအလွှကိုကန်ကျောက်ဘိသကဲ့သို့ မကန်ကျောက်နိုင်ချေ။

ဌက်ကုလားအုပ်ပု၏အစာမှာ အထူးသဖြင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ အသီးအပွင့်နှင့် သစ်ဥသစ်ဖုတို့သာဖြစ်သည်။ ဌက်အရိုင်းတမျိုးပင်ဖြစ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆော်လည်း ဒုက်ကုလားအုပ်ပုကို ယဉ်ပါးအောင် သွန်သင်**ပေးရှိ**ရန်ိုင်သည်။ ဥများကို သဲမြေထဲတွင် သာ အုလေ့**ရှိပြီး**၊ ဥအရွယ်အစားမှာ ဒုက်ကုလား အုပ်ဥ၏ အရွယ်နှင့် **အတူတူလောက်ပင်ရှိသည်**။ အရောင်မှာ အစိမ်း သို့မဟုတ် ပြာမှိုင်းမှိုင်းဖြစ်သည်။ တကြိမ်လျှင် ဥပေါင်း ၉ ဥမှ ၁၃ ဥအထိအုတတ်သည်။

ရေစပ်တွင်ကျက်စားလေ့ရှိသောဒုက်ကျား

ဒုတ်ကျား။ ။ဒုက်ကျားကိုမြင်ရုံနှင့် ဒုက်ကျားမှန်းသိသာ**နိုင်သည်**။ ရှည်လျားသော ခြေထောက်၊ လည်တို၊ နှုတ်သီး**တို့သည်** အခြားဒုက်မျိုးမှာထက် ထူးကဲစွာပေါ် လွင်လျက်**ရှိသည်**။ ဒုက်ကျားသည်ရေစပ်တွင် ကျက်စားလေ့ရှိသော **ဒုတ်မျိုး**ဖြစ်သည်။ အလျား ၅ ပေခန့်ရှိသည်။

သာမန်ဒုက်ကျားဖြူ၏ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'စီကိုနီးယား **အဲလာ**' ဖြစ်သည်။ ထိုဒုက်ကျားမျိုးကို ဥရောပတိုက်တွင် **ဆိုင်း၊ စပိန်၊** ဂရိ၊ ဒိန်းမတ်၊ ဟော်လန်နိုင်ငံများ၌ တွေ့ရ**သည်း** မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကားမရှိ။ ဆောင်းရာသီ၌ ဒုက် **ကျားများ**ကို အာဖရိကတိုက်နှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံများတွင်လည်း **တွေ့ရသည်**။ ဩစတြေးလီးယားနှင့် တောင်အမေရိက **တိုက်တို့တွင်**လည်း ဒုက်ကျားများအသင့်အတင့်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့ရသော ဒုက်ကျားမျိုးမှာ 'အိုင်ဗစ် **ကျားစိတ်ဖာလပ်**' ဖြစ်သည်။ အလျားလက်မ ၎၀ ရှိ၏။ **နှုတ်သီးနှင့်မျက်နှာ၌** လိမ်မော်ရောင်ရှိ၏။ အမြီးအရောင် **ညို ပန်းရောင်ဟူ၍** ထင်ရသော်လည်း အမှန်မှာအမွေး **အောက်တို့၏** အတွင်းဖက်ပိုင်း၌သာ ပန်းရောင်ရှိသည်။ ပုံသန်းသောအခါ ကိုယ်ထည်သည်ဖြူ၍ အတောင်နှင့်အမြီး မည်းနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေလျှံသော လယ်ကွင်း၊ ရေအိုင်ဘေးနှင့် ချုံတောပုက်တောဒေသများ တွင် ကျက်စားလေ့ရှိ၏။ ကမ်းခြေရှိလတာပြင်များတွင် အအုပ်အသင်းနှင့်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။

ဒုက်ကျားသည် အသိုက်ကို အဆောက်အအုံများပေါ် တွင်၎င်း၊ သစ်ပင်များပေါ် တွင်၎င်း ပြုလုပ်တတ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် ဒုက်ကျားများအတွက် အသိုက် ဆောက်လုပ်ရန်နေရာများကိုပင် ပြုလုပ်ပေးထားကြသည်။ ဒုက်ကျားများသည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အသိုက်ဟောင်းနေရာ သို့ပြန်လာလေ့ရှိကြသည်။ ဒုက်ကျားများစားသောအစာ မှာ ဖားနှင့်ပိုးမွှားများဖြစ်သည်။ ဒုက်ကျားသည်အသံမပြု တတ်ဟုဆိုသည်။

ဒုက်ကျားနှင့် မျိုးချင်းတူသောအခြားဒုက်များမှာ ခရု စုတ်၊ ဗျိုင်း၊ ကြိုးကြာ၊ ဟေစ်၊ ဒုက်ကြီးဒုံးစပ်၊ နှုတ်သီးပြာ ဒုက်ကျား၊ ဇွန်းနှုတ်သီးဒုက်မျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဒုက် ကျားအမည်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့ရသော ဒုက်အငယ်စား မျိုးရှိသေးသည်။ ထိုဒုက်၏ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'ဆက်ဇီကို လာ ကက်ပရာတာ ဗာမင်နိကား' ဖြစ်သည်။ အလျား ၅ လက်မခွဲရှိသည်။ ဒုက်ဖိုတွင် နက်ပြောင်သော အမွေးအ တောင်များရှိ၏။ နံဘေးနှင့်ရင်အုပ်တို့မှာဖြူ၏။ အမြီးကို ဦးခေါင်းနှင့်ထိလုနီးပါး ကောဇောင်ထားတတ်သည်။ ဒုက် မသည် ဒုက်ဖိုနှင့်အသွင်အပြင်တူ၏။ သို့ရာတွင် အရောင် အဆင်းမှာ ဒုက်ဖိုလောက်မနက်လှဘဲ ညိုတိုတိုဖြစ်သည်။

ဤဒုက်ကျားကို လတာပြင်ဒေသများနှင့် ချုံဖုတ်တော များတွင်အတွေ့ရများသည်။ အသံမှာ ကျောက်ခတ်သံမျိုး ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ သာယာသောအသံဖြင့်လည်း မြည်ကြွေး တတ်သည်။ ပိုးတုံးလုံး၊ ပေါက်ဖတ်နှင့်တိကောင်များကို စားလေ့ရှိသည်။ ဧပြီလမှဇွန်လအတွင်း ဒုက်ကျားငယ် များပေါက်သည်။ အသိုက်ကို ပင်မြင့်ပေါ် တွင်မလုပ်ဘဲ၊မြေ ပြင်ပေါ် တွင် ၎င်း၊ မြက်ခင်းအောက်တွင်၎င်း၊ ကျင်းများ တွင်၎င်းပြုလုပ်သည်။ ခွက်ငယ်နှင့်တူသောအသိုက်ကို မြက် ပင်၊ သစ်မြစ်များဖြင့်ပြုလုပ်၍ ဘေးပတ် လည်တွင် အမွေး အမှင်များဖြင့် သပ်ရပ်စွာကာရံထားတတ်သည်။ တမြို့ လျှင် ၃ ဥမှ ၅ ဥအထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ ပြာလဲ့လဲ့ သို့ မဟုတ် အဖြူတွင်ပန်းရောင်နုဖြစ်သည်။ အညိုပြောက်က လေးများကိုလည်းတွေ့ရ၏။ ဤဒုက်ကျားမျိုးကို အရွှေ တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။

ဒုက်ကြီးဒုံးစပ်။ ။ဒုက်ကြီးဒုံးစပ်သည် ဒုက်ကျားမျိုးရင်း ဝင်ဖြစ်သည်။ ခြေတံနှင့်နှုတ်သီးရှည်၍ အကြည့်ရအလွန် ဆိုးသော ဒုက်မျိုးဖြစ်၏။ ရပ်နေသောအခါ ၅ ပေခန့်မြင့်၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတောင်များကိုဖြန့်ကာ တိုင်းတာလျှင်တဖက်ဖျားမှ တဖက်ဖျားသို့ ၁၄ ပေမျှပင်ရှိတတ်သည်။

ငှက်ကြီးဒုံးစပ်သည် ငါးများ၊ ဖားများ၊ မြွေများမှအစ ပုပ်ရိနေသောအသေကောင်များကို စားသောက်တတ်၏။ ထိုသို့အပုပ်အစပ်များကို ရှင်းလင်းပေးတတ်သဖြင့်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အစိုးရတို့သည် ထိုငှက်များအား မသတ်ဖြတ်ရန် ဥပဒေဖြင့် ကာကွယ်ပေးထားလေသည်။ ငှက်ကြီးဒုံးစပ်များကို အာရှတိုက်တောင်ပိုင်းနှင့် အာဖရိကတိုက်တွင်တွေ့ရသည်။ အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့၌ တွေ့ရသော ငှက်ကြီးဒုံးစပ်မျိုးကို ပါဏဗေဒအမည်ဖြင့် 'လက်တိုတိုင်လပ် ဒျူဗီယပ်' ဟုခေါ်သည်။ ဂျားဗားကျွန်း၌ တွေ့ရသောအမျိုးကို 'လက်တိုတိုင်လပ် ဂျာဗန်နစ်ကပ်' ဟုခေါ်သည်။ ယင်းကို မြန်မာတို့က ဒုံးမြီးကွက်ဟုခေါ်ကြသည်။

ငှက်ကြီးဒုံးစပ်

ငှက်ကြီးဝံပို။ ။ငှက်ကြီးဝံပိုသည် ကိုယ်ပုံပန်းအချိုးအစား မကျသောငှက်ဖြစ်သည်။ နှုတ်သီးမှာ သာမန်ငှက်၏နှုတ်သီးနှင့်မတူဘဲ၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်နှင့်မလိုက်အောင်ပင် ရှည်လျားသည်။ အဖျားခွအတန်ငယ်ကောက်နေ၏။ ခြေထောက်များမှာတိုသော်လည်း၊ ဘဲခြေကဲ့သို့ခြေဖဝါးများပါရှိသည်။

ဤငှက်မျိုးကိုသမပိုင်းဒေသများတွင်ငင်း၊ အပူပိုင်းဒေသများတွင်ငင်းတွေ့ရသည်။ ငှက်ကြီးဝံပို မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၀ မျိုးခန့်ရှိ၏။ ငှက်ကြီးဝံပိုအကြီးစားမှာ အရပ်အမြင့် ၅ ပေကျော်ကျော် ၆ ပေခန့် ရှိပြီး အတောင်ဖြန့်လိုက်သော အခါ အလျား ၁၀ ပေမျှရှိသည်။ သာမန်ငှက်ကြီးဝံပိုမျိုးကို ဥရောပတိုက်တောင်ဖက်ပိုင်းနှင့် အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်

သမပိုင်းနှင့်အပူပိုင်းဒေသတို့တွင်တွေ့ရသောငှက်ကြီးဝံပိုများ

များတွင်လည်းတွေ့ရသည်။ ယင်း၏ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ပယ်လီကင်နပ် အိုနိုကရိတဲလပ်' ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုများတွင် တွေ့ရသော ဝံပိုမျိုးမှာ 'ပယ်လီကင်နပ် ဖိလစ်ပင်ဆစ်' မျိုးဖြစ်သည်။

ငှက်ကြီးဝံပိုတို့သည် မြစ်နှင့်ရေအိုင်ကမ်းပါး အနီးအနားတွင် အစုလိုက်အပြုံလိုက်နေတတ်ကြသည်။ အပေါင်းအသင်းနှင့်အစုအပြုံဖွဲ့၍ နေတတ်ရုံသာမကသေးဘဲ အစာရှာရာတွင်လည်း အတူတူစုရုံး၍ တပျော်တပါးကြီးအစာရှာထွက်လေ့ရှိသည်။ အုသည့်အခါတွင် တခါအုလျှင် ၂ ဥမှ ၃ ဥအထိသာ အုတတ်သည်။ ဥများမှာ အများအားဖြင့် အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ သြစတြေးလီးယားတိုက်တွင် ငှက်ကြီးဝံပိုမျိုး တမျိုးတည်းသာရှိသော်လည်း၊ အမေရိကတိုက်တွင်ကား ဤငှက်မျိုးပေါင်း မြောက်မြားစွာရှိသည်။

ငှက်ခါး။ ။ငှက်ခါးသည် မိုးခေါင်ငှက်နှင့်အတူ 'ကိုရာစီးဗေး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ကိုရာစီယပ်ဗင်ဂါလင်ဆစ်' ဖြစ်သည်။ နိလာစိမ်းရောင် ငှက်ခါးတောင်ဟုဆိုသည့်အတိုင်း ငှက်ခါးသည်စိမ်းပြာရောင်ရှိသော ငှက်ဖြစ်၍ ဦးခေါင်း၊ ရင်အုပ်နှင့် ကျောတို့မှာ အပြာဖျော့ရောင်ရှိသည်။ အတောင်နှင့်အမြီးတို့၏အရောင်များသည် အလွန်ပြာသည်။ ဦးခေါင်းမှာကြီး၏။ ငှက်ခါးပျံသန်းသောအခါ အတောင်ကိုလေးလံစွာခတ်သည်။ ကြာရှည်ကားမပျံချေ။ ငှက်ခါး၏အလျားမှာ ၁၃ လက်မခန့်ရှိ၏။

ငှက်ခါးသည်စူးစူးရှရှအော်တတ်သည်။ ငှက်ခါးကလေးများသည် မိခင်ငှက်မ ယူလာသော အစာကို ဆူညံစွာဟစ်အော်တောင်းဆို၍ အငမ်းမရ စားမျိုတတ်ကြသည်။

ငှက်ခါးသည်မြင်ကွင်းကောင်းသောနေရာ၌ဖြစ်စေ၊ ကြေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နန်းကြိုးပေါ်၌ဖြစ်စေ နားကာ အစာကိုငြိမ်သက်စွာစောင့်စားနေတတ်သည်။ အစာကိုမြင်သည်နှင့်တပြိုင်နက် တရှိန်ထိုးဆင်း၍ အမိဖမ်းပြီးနောက် နားနေကျနေဆုသို့ပြန်သွားတတ်သည်။ ပလူ၊ ပုရစ်၊ နှံကောင်၊ ပိုးတုံးလုံးနှင့်ပေါက်ဖတ်များကိုဖမ်း၍စားတတ်သည်။ ရနိုင်သည့်အခါ ဖားကိုလည်းစားသည်။ မြေပေါ်တွင် ခုန်ဆွခုန်ဆွနှင့် လေးလံစွာသွားသော်လည်း သစ်ကိုင်းပေါ်တွင်မူ ခုန်၍မသွားချေ။ တကိုင်းမှတကိုင်းသို့ပျံ၍ကူးသည်။ အတောင်ကိုပြင်းစွာရိုက်ခတ်ပြီး လေထဲတွင် နိမ့်လိုက်မြင့်လိုက်ဂျွမ်းထိုးလိုက်လုပ်တတ်သည်။

ငှက်ခါးသည်အများအားဖြင့် အသိုက်ကို သစ်ပင်အခေါင်းတွင်ပြုလုပ်သည်။ တခါတရံ ဆက်ရက်လည်နက်၊ ငှက်ကျားစသောငှက်များ၏အသိုက်ဟောင်းကို အသုံးပြုသည်။ တမြုံလျှင် ၄ ဥမှ ၅ ဥအထိရှိတတ်သည်။ ဥသည်ရှည်မျောမျောဖြစ်၏။ ဥခွံသည် မာချောပြောင်လက်ပြီး ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ မတ်လမှမေလ အတွင်းတွင် ငှက်ခါးကလေးများပေါက်ကြသည်။

ငှက်ခါး

ငှက်ခါးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွင်းပြင်များ၌အတွေ့ရများသည်။ သင့်တော်သောအခြေအနေရှိလျှင် တောင်ပေါ်၌လည်းတွေ့နိုင်သည်။

ငှက်ခြောက်မင်။ ။ယူကလစ်တပ်ပင် — ရှု။

ငှက်စိမ်း။ ။ပါဏဗေဒအခေါ်၌ 'ကလိုရော့ဆစ် အော်ရီဖရှံ့ပရီဒီး' အမည်ရှိသောငှက်စိမ်းသည် အလျား ၇½ လက်မခန့်ရှိသည်။ ငှက်ဖို၏မေးစေ့သည်မည်းနက်၍ လည်ချောင်းတဝိုက်တွင်ရွှေဝါရစ်ရှိသည်။ ငှက်မတွင်ရွှေဝါရစ်မရှိချေ။ ထိုငှက်စိမ်းသည် ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် အခြားငှက်များ၏အော်မြည်သံကိုအတုခိုး၍ အော်မြည်နိုင်သည်။ ယင်းသို့အော်မြည်နေသည့်ကြားထဲမှာပင် အလွန်သာယာစွာလည်းကြွေးကြော်တတ်သေးသည်။

ငှက်စိမ်းသည် သစ်ပင်ထိပ်ဖျား၌အနေများ၍ တခါတရံ၌သာ မြေသို့ဆင်းလာတတ်သည်။ ဖူးပွင့်နေသောလက်ပံပင်များ၌ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ငှက်စိမ်း၏အစာမှာ ပိုးကောင်၊ မှားကောင်၊ သစ်စေ့၊ သစ်သီး၊ပန်းပွင့်ဝတ်ဆံများဖြစ်သည်။

ဤငှက်စိမ်းကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွင်းပြင်များနှင့် ပေ ၄,၀၀၀ အထိမြင့်သော တောင်ကုန်းများ၌တွေ့ရသည်။

ပါဏဗေဒအမည် 'ကလိုရော့ဆစ် ကိုချင်ချိုင်နန်ဆစ် ကိုချင်ချိုင်နန်ဆစ်' ဟုခေါ်သော ငှက်စိမ်းတမျိုးကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်စိမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် မြေပြန့်သစ်တောများ၌ငင်း၊ တောင်ခြေများ၌ငင်း နေထိုင်သည်ဟုထင်ရသည်။

ဤငှက်စိမ်းသည် အလျား ၇ လက်မခန့်ရှိသည်။ ငှက်ဖို၏လည်ချောင်းသည် မည်းနက်၍ ငှက်မ၏လည်ချောင်းသည် စိမ်းပြာဆောင်ရှိသည်။ ငှက်ဖိုတွင်မျက်စိမှ လည်တံကိုပတ်နေသော အဝါရစ်ကိုတွေ့ရ၏။ ငှက်မတွင် ထိုအဝါရစ်မရှိချေ။ အလေ့အကျင့်တွင်ငင်း၊ အစာတွင်ငင်း အခြားငှက်စိမ်းများနှင့်တူသည်။ အလွန်သာယာစွာမြည်ကြွေးတတ်သောငှက်ဖြစ်သည်။

ငှက်တလိုင်း။ ။စစ်တလိုင်း — ရှု။

ငှက်တော်။ ။ငှက်တော်သည် လင်းမြီးဆွဲငှက်နှင့်အတူ 'ဒိုင်ကရူရီဒေး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ငှက်တော်မျိုးအများပင်ရှိသည်။ ပါဏဗေဒအမည်ဖြင့် 'ဒိုင်ကရူရပ် ပါဆာဒီဆီယပ် ရန်ဂွန်နန်ဆစ်' ဟုခေါ်သော ငှက်တော်ကို ငှက်တော်မြီးရှည်ဟူ၍ သိကြသည်။ ကျီးကန်း၊ လင်းမြီးဆွဲငှက်တို့ကဲ့သို့ သပိတ်ဆောင်အဆင်းရှိသည်။ ကိုယ်အလျား ၁၄ လက်မရှိ၍၊ ရှည်လျားသောအမြီးခွသည် ၁၃ လက်မအထိ ထိုးထွက်နေသည်။

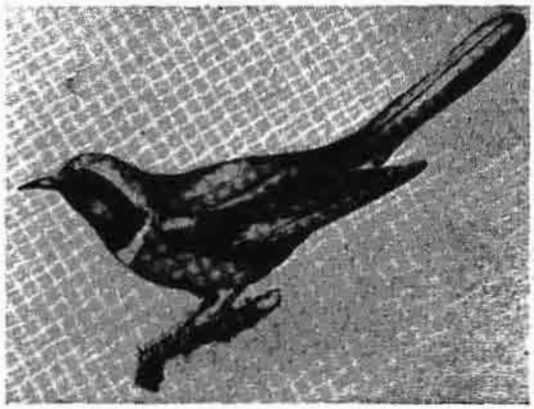

ငှက်စိမ်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငှက်တော်

ဤငှက်တော်သည် အသံအမျိုးမျိုးပြုရှိ အော်တတ်သည်။ အခြားငှက်များ၏ အသံကိုလည်း အတုခိုးရှိ အော်တတ်သည်။ ထိုငှက်၏ အော်သံကို တနေ့လုံး အဝေးကပင်ကြား နိုင်သည်။ ၆ ကောင်ခန့် အသင်းအပင်းဖွဲ့ရှိ နားနေရာမှ မကြာခဏ ထပျံရှိ ပိုးမွှားများကို ထိုးသုတ်တတ်ကြသည်။ ထိုနောက် နားနေရာသို့ တဖန်ပြန်လာတတ်ကြသည်။ မတ်လမှ မေလအတွင်းတွင် ငှက်တော်ကလေးများ ပေါက်ကြသည်။ အသိုက်ကို ပင်မြင့်ပေါ်၌ လုပ်တတ်သည်။ တမြုံလျှင် ၃ ဥမှ ၄ ဥအထိရှိသည်။ ဥမှာရှည်မျောမျော၊ ခပ်ချွန်ချွန်ဖြစ်သည်။ ဥအရောင်မှာ အဖြူအောက်ခံပေါ် တွင် အနီ၊ အညို၊ ခရမ်းရောင် အပြောက်အစက်များရှိသည်။

ဤငှက်တော်မျိုးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပဲခူးရိုးမတောင်ရိုက္ခန်းတောများတွင် အမြင်ရများသည်။ တောင်ခြေရှိသစ်တောများတွင် နေလေ့ရှိသည်။ ပေ ၃,၀၀၀ ထက်မြင့်သော အရပ်ဒေသတွင် မနေကြချေ။

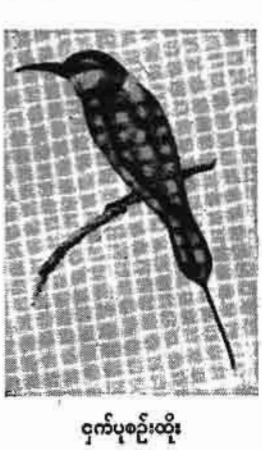

ငှက်ပုစဉ်းထိုး

ငှက်ပုစဉ်းထိုး။ ။ငှက်ပုစဉ်းထိုးကို ပုစဉ်းထိုးဟူ၍ လည်းခေါ်သည်။ ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'မီရော့ အိုရီယင်တာလစ် ဗာမင်နပ်' ဖြစ်သည်။ တကိုယ်လုံးတွင် တောက်ပသောအစိမ်းရောင်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းနှင့် အတောင်မျာ၌ ကြေးနီရောင်လှိမ်းနေသည်။ မျက်လုံးနီ၍တောက်သည်။ အမြီး၏အလယ်၌ ၂ လက်မခန့် ထိုး၍ထွက်နေသော အမွေးများရှိသည်။

ပုစဉ်းထိုးသည် ပျား၊ ပုစဉ်းနှင့်ပိုးမွှားများကို ပုံသန်းနေစဉ်ပင် ဖမ်းယူစားတတ်သည်။ ကြေးနန်းကြိုး၊ သစ်ပင်၊ ချုံဖုတ်စသည်တို့တွင် နားနေတတ်သည်။ ပုစဉ်းထိုး၏အသံမှာ သာယာသော်လည်း ပြောင်းလဲခြင်းမရှိ၍ ငြီးငွေ့ဖွယ်ကောင်းသည်။ သဲထူထပ်၍ ဒီရေမရောက်သောပင်လယ်မြစ်ကမ်းပါးများတွင် နှုတ်သီးဖြင့်တွင်းတူး၍ ဥအုတ်သည်။

ငှက်ပုစဉ်းထိုးများကို အီဂျစ်နိုင်ငံမှ ယိုးဒယားနိုင်ငံ၊ ကိုချင်ချိုင်းနားနိုင်ငံတို့အထိ အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်းပြင်မျာ၌ရင်း၊ ထိုငှက်နှင့်သင့်လျော်သော အခြေအနေရှိသည့်တောင်ကုန်းမျာ၌ရင်း တွေ့ရသည်။

အခြားထင်ရှားသော ငှက်ပုစဉ်းထိုးများမှာ ပုစဉ်းထိုးမြီးပြာနှင့် ပုစဉ်းထိုးခေါင်းညိုတို့ဖြစ်သည်။ ပါဏာဗေဒအရ ပုစဉ်းထိုးမြီးပြာမှာ 'မီရော့ ဖိလစ်ပီနပ် ဖိလစ်ပီနပ်' ဖြစ်၍ ပုစဉ်းထိုးခေါင်းညိုမှာ 'မီရော့ လေချင်နောလတီ လေချင်နောလတီ' ဖြစ်သည်။ ဤငှက် ၂ မျိုးလုံးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင်အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။

ငှက်ပန်းထိမ်။ ။ငှက်ပန်းထိမ်သည် ဖိုးခေါင်ငှက်၊ ကုပ်ကလောင်ငှက်တို့နှင့်အတူ 'ကက်ပီတွန်နီဒေး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'မီဂါလာအီမာ ဟီမာစီဖာလာ အင်ဒီကာ' ဖြစ်သည်။ အလျား ၆ လက်မခန့်ရှိသည်။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်တုတ်ခိုင်သည်။ မေးစေ့နှင့် လည်ပင်းတွင်အဝါရောင်ရှိသည်။ ရင်အုပ်တွင်ပန်းနုရောင်ရှိသည်။ အောက်ပိုင်းမှာ ဝါကြန့်ကြန့်အရောင်တွင် အစိမ်းရောင်ကျနေသည်။

ဤငှက်သည် ကုန်းပြင်များတွင်သာမက မြို့ကြီး မျာ၊ သို့လည်း လာရောက် ကျက်စားတတ်သည်။ သစ်ပင်ထူထပ်သောနေရာနှင့် ကျန်းတောများတွင်လည်း တွေ့ရတတ်သည်။ အစာမျိုးစုံစားသည်။ အော်သံမှာတုံတုံဟုမြည်၍ တူထု သံနှင့်တူသဖြင့် ငှက်ပန်းထိမ်ဟုခေါ်ကြသည်။ အသံမှာ ကျယ်၍ သာယာသည်။ ပူအိုက်သောရာသီတွင် ထိုငှက်အော်သံကိုအမြဲကြားရ၍ မိုးရာသီတွင်မူ တခါတရံသာ ကြားရတတ်သည်။ ညှာအခါနှင်တွင် မအော်တတ်ချေ။

ငှက်ပန်းထိမ်သည် ဖေဖော်ရီလမှမေလအတွင်း သားပေါက်သည်။ တမြုံလျှင် ၃ ဥမှ ၄ ဥအထိရှိတတ်သည်။ ဥများမှာအဖြူရောင်ရှိသည်။

ငှက်ပန်းထိမ်ကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤငှက်သည် တောင်ခြေနှင့်ကုန်းပြင်များတွင်ကျက်စားတတ်သည်။ တောင်ပေါ်တွင် ကား နေလေ့မရှိချေ။

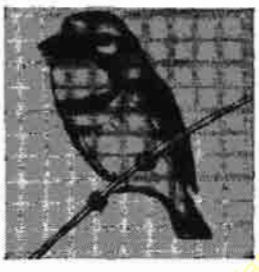

ငှက်ပန်းထိမ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငှက်ပျောပင်။ ။အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့အပါအဝင်ဖြစ်သော အာရှတိုက် တောင်ပိုင်းဒေသသည် ငှက်ပျောပင်၏ မူလပေါက်ရောက်ရာဒေသများဖြစ်သည်။ ထိုဒေသရှိတိုင်းရင်းသားတို့သည် ငှက်ပျောကို မိမိတို့စားသုံးရန် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ယခုအခါ ငှက်ပျောကိုအကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုကို ကိုလံဗပ်တွေ့ရှိစဉ်က ထိုကျွန်းစုတွင် ငှက်ပျောပင်ကို စတင်၍စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသေး။ ခရစ် ၁၅၂၀ ပြည့်နှစ်သို့ရောက်မှ ထိုကျွန်းစုတွင် ငှက်ပျောပင်ကို စတင်စိုက်ပျိုးသည်။ ယင်းသို့ငှက်ပျောပင်ကို စိုက်ပျိုးကြည့်ရာတွင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသဖြင့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုအပါအဝင်ဖြစ်သော အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းသည် ယခုအချိန်အခါတွင် ကမ္ဘာပေါ်၌ငှက်ပျောသီးအများဆုံးထွက်သောအရပ်ဒေသ ဖြစ်နေလေပြီ။

ရှေးအခါက တောကြီးမျက်မည်းဖြစ်၍ ရောဂါဘယထူပြောသော အပူပိုင်းအရပ်ဒေသများသည် ယခုအခါတွင်၊ ငှက်ပျောစိုက်ခင်းကြီးများ ဖြစ်လာကြသည်။ ယခင်က သမပိုင်းဇုန်၌ နေထိုင်သူတို့တွင် ငှက်ပျောသီးကို လူတိုင်းပင်မမြင်ဘူး၊ မစားဘူးကြချေ။ မီးသင်္ဘောများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါမှ အလွန်အမှည့်လွယ်သော ငှက်ပျောသီးများကို လိုရာအရပ်သို့ သယ်ယူရောင်းချနိုင်ကြသည်။ ငှက်ပျောစိုက်ခင်းများမှ သင်္ဘောဆိပ်ကမ်းသို့ ငှက်ပျောခိုင်အစိမ်းလိုက်ကို အထူးမီးရထားတွဲများဖြင့်တင်ပို့သည်။ငှက်ပျောခိုင်များထားရာအခန်းမှာ အပူချိန် ၅၆° သာရှိရပေမည်။ အသီးများအခိုင်မှကြွေမကျစေရန် အတင်အချတွင် အလွန်ဂရုစိုက်ရသည်။ လိုရာမြို့ကြီးများသို့ ငှက်ပျောခိုင်အစိမ်းများရောက်သောအခါ အမှည့်ခံအခန်းများတွင် ငှက်ပျောခိုင်များကို အပူဓာတ်ပေးခြင်းဖြင့် နာရီအနည်းငယ်အတွင်း အသီးများဝင်းထိန်၍မှည့်လာကြသည်။

ငှက်ပျောပင်သည် ၁၂ ပေမှပေ ၃၀ အထိမြင့်သောတနှစ်ခံပင်မျိုးဖြစ်၍ ရှည်ဖားဖားအရွက်ကြီးများရှိသည်။ ငှက်ပျောတပင်မှ ငှက်ပျောတခိုင်သာထွက်၍ အခိုင်ကိုခုတ်ယူပြီးနောက်၊ အပင်မကြီးကိုခုတ်ပစ်ရသည်။ ပင်စည်အရင်းမှ အတက်ငယ်များ ဖြာထွက်လာ၍၊ ထိုသားတက်ခေါ် ငှက်ပျောခေါင်းများကို ပင်မမှခွဲထုတ်၍ စိုက်ပျိုးကြပြန်သည်။ သို့အားဖြင့် ငှက်ပျောပင်များကို မျိုးပွားယူကြ၏။ အပင်သက် ၁၂ လမှ ၁၈ လထိရှိမှ အသီးများထွက်လာသည်။ ငှက်ပျောသီးတွင်ရေ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းပါသည်။ အသီးတွင်ပါရှိသောကစီဓာတ်သည် အသီးမှည့်လာသည့်အခါ သကြားဓာတ်သို့ပြောင်းလဲသွားသဖြင့် စားသုံးရာ၌အလွန်အနှစ်အရသာနှင့် ပြည့်စုံလေသည်။ ငှက်ပျောသီးသည် လူတို့အတွက် အာဟာရဓာတ်ဖြည့်စွမ်းသော အစားအစာတရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူတို့သိနှင့်ပြီးသော ငှက်ပျောပင်

တရုပ်ပြည်သူ့သမထနိုင်ငံ ကန်တုန်မြို့ရှိ စံနစ်တကျစိုက်ပျိုးထားသော ငှက်ပျောခြံ

မျိုးပေါင်း ၇၀ နီးပါးရှိသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ထင်ရှားသော ငှက်ပျောမျိုးများမှာ ထောပတ်၊ ရခိုင်၊ နံ့သာပု၊ သီးမွေး၊ ဖီးကြမ်း၊ သူငယ်စာ၊ ပျားရည်ဆမ်း၊ ရသာရုံ၊ မယားမန်၊ ငှက်ပျောချဉ်၊ ရွှေနီနှင့် ဝက်မလွတ်တို့ဖြစ်သည်။ အလုံးအလွန်ကြီးထွားသောငှက်ပျောမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်အံ သို့မဟုတ်ဗျပ်ပြည့် သို့မဟုတ်မောင်ကြီးပင့်ပါဟု ခေါ်ကြသည်။ သမပိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် ဂျုံနှင့်အာလူးကိုအဓိကအာဟာရအဖြစ်မှီဝဲသကဲ့သို့ အပူပိုင်းဒေသရှိတိုင်းပြည်အချို့တွင် ငှက်ပျောသီးအစိမ်းများကို အဓိကအာဟာရအဖြစ်ဖြင့် စားသုံးကြသည်။

ငှက်ပျောသီးမှည့်များကို သကြားဖြူး၍နေလှန်းလျှင်တာရှည်ခံသော ငှက်ပျောခြောက်ကို ရရှိသည်။ ငှက်ပျောခြောက်များမှာ ချို၍ အရသာရှိသောကြောင့် အချိုစားဖွယ်အဖြစ်စားသုံးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပခုက္ကူခရိုင်၊ ပြည်ခရိုင်နှင့် ဟင်္သာတခရိုင်တို့တွင် ငှက်ပျောခြောက်ကိုလုပ်ကြသည်။ သို့သော် ဟင်္သာတခရိုင် မြန်အောင်မြို့နယ်မှ အများဆုံးထွက်သည်။ ငှက်ပျောသီးစိမ်းကို အခြောက်လှန်းပြီးနောက် အမှုန့်ကြိတ်၍လည်း အပူပိုင်းအရပ်များ၌သုံးကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ငှက်ပျောဖူး၊ ငှက်ပျောအူနှင့် ငှက်ပျောပွင့်များကို ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြသည်။

ငှက်ပျောရွက်များမှာ အလွန်အသုံးဝင်သည်။ ထိုအရွက်ကားကြီးများကို အမျှင်အမျှင်ဆုတ်၍ ဖျာနှင့်ဖျင်ကြမ်းကိုလုပ်ကြသည်။ အသီးညှံဖျင်းသော ငှက်ပျောပင်လမျိုး၏

www.burmeseclassic.com

လျော်ကို ကြိုးကျစ်ကြသည်။ ထိုလျော်ကို စက္ကူလုပ်နိုင်သည်။ အလွန် ခိုင်ခံ့သော မနီလာကြိုးနှင့် မနီလာစက္ကူတို့ကို ငှက်ပျောလျော်များမှပြုလုပ်ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငှက်ပျောလုပ်ငန်းကိုအကြီးအကျယ်လုပ်သော ဗဟား မားကျွန်း၊ ဟေးတီးကျွန်းနှင့် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းတို့၌ ငှက်ပျောလျော် ဖျင်ကြမ်းနှင့် ကြိုးများထုတ်သည်။

ငှက်ပျောပင်မှ အသီးမသီးမီ ဖူးတံကြီး စ၍ထုတ်ပြုလာသည်။ ထိုငှက်ပျောဖူးတွင် အပွင့်ခိုင်ကလေးများကို ဖုံးကွယ်ထားသော ခရမ်းရင့်ရောင် အဖတ်များဖြင့် သိပ်သည်းစွာ အထပ်ထပ်ဖုံးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရှေးဦးစွာ ထွက်လာသော အပွင့်များသာ အောင်မြင်ပြီးလျှင် အသီးများဖြစ်လာသည်။ နောက်မှထွက်သည့် အပွင့်ခိုင်များမှာ ကြာလျှင် ရိယေဒ်၍ ပျက်စီးသွားလေသည်။ ငှက်ပျောမျိုးကိုလိုက်၍ ငှက်ပျောတခိုင်တွင် အသီးအနည်းအများပါရှိသည်။ စံမှီငှက်ပျောတခိုင်တွင် အသီး ၉ ဖီးမျှပါ၍ တဖီးလျှင် အသီး ၁၀ လုံးမှ ၁၅ လုံးအထိရှိတတ်သည်။ သီးစတွင် ငှက်ပျောခိုင်ရှိ ငှက်ပျောသီးများသည် ထိုးထိုးထောင်ထောင်ရှိတတ်သော်လည်း ကြီးရင့်လာသည့်အခါ အသီးများသည် အညာရင်းဖက်သို့လေး၍ကျသွားသည်။

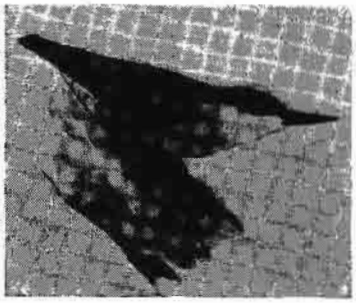

ငှက်ပြာချောက်

မလွှဲသွေကျွန်းစုမှ ငှက်ပျောအကောင်းဆုံး ထွက်သည်။ ထိုငှက်ပျောမျိုးသည် အသားနူးညံ့သည့်အပြင်၊ နှင်းဆီနံ့သင်းသည်။ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့မှလည်း ငှက်ပျောမျိုးကောင်းများထွက်သည်။ ထင်ရှားသောငှက်ပျောမျိုးများ ထွက်သည့် အခြားနိုင်ငံတို့မှာ ဂျမေးကာကျွန်းနှင့် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်း၊ ကနေရီကျွန်းနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်တို့ဖြစ်သည်။ ဂျမေးကာကျွန်းနှင့် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းမှ အလုံးထွား၍ အခွံချောမွတ်သော ငှက်ပျောမျိုးထွက်သည်။ အရောင်ဝါသည်။ ဤငှက်ပျောမျိုးကို အများအားဖြင့် မြိတိန်ကျွန်းသို့တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ကနေရီကျွန်းငှက်ပျောမျိုးကို တရုပ်ငှက်ပျောဟုလည်း ခေါ်သည်။ အမေရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်တွင် အခြားငှက်ပျောမျိုးများမဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့်အပိုင်းများ၌ ဤကနေရီကျွန်းငှက်ပျောမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဂျမေးကာကျွန်းမှလည်း ရွှေနီငှက်ပျောမျိုးထွက်သည်။ သို့သော် ထိုငှက်ပျောသီးမှာ အညာလွယ်သဖြင့် ရပ်ဝေးသို့ အခိုင်မပျက်တင်ပို့ရန် ခဲယဉ်းသည်။ အချို့ငှက်ပျောမျိုးမှာ အခွံပါး၍ အကိုင်အတွယ်မခံသဖြင့် စိုက်ပျိုးရာအရပ်များ၌သာ စားသုံးကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ထင်ရှားသည့်ငှက်ပျောမျိုးများအပြင် တောငှက်ပျောခေါ် ငှက်ပျောပင်ရိုင်းများလည်း ရှိပေသေးသည်။ ထိုငှက်ပျောပင်များသည် တောတွင်းရပ်များ၌ အလေ့ကျပေါက်၍ အသီးများတွင် အစေ့ထူသည်။ ယင်းငှက်ပျောစေ့များကိုစိုက်လျှင် အပင်ပေါက်သည်။

ငှက်ပြာချောက်။ ။ငှက်ပြာချောက်သည် 'ဆစ်တီဒေ' မျိုးရင်းတွင်မပါဝင်သည်။ ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'ဆစ်တာကက်စတာနီအာ နီဂလက်တာ' ဖြစ်သည်။ အလျား ၆ လက်မခန့် ရှိသည်။ အမြီးတိုသည်။ နှုတ်သီးရှည်၍ချွန်သည်။ တကိုယ်လုံးတွင်မွေ့ပြောရောင်လွှမ်းနေသည်။ ငှက်မအရောင်သည် ငှက်ဖို အရောင်ထက် ဖျော့သည်။ အချို့ငှက်ပြာချောက်မျိုးတွင် လည်ချောင်း၊ ရင်အုပ်နှင့်ဝမ်းပိုက်တို့သည် တရောင်တည်းဖြစ်သည်။

ငှက်ပြာချောက်သည် တောင်ခြေနှင့် လွင်တီးခေါင်များတွင် နေလေ့ရှိသည်။ မန်ကျည်းပင်၊ ကုက္ကိုပင်များတွင် ကျက်စားတတ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် အသံအလွန်ကျယ်သော်လည်း အသံကိုတိုးလိုက် ကျယ်လိုက်နှင့် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲ အော်လေ့ရှိသည်။ တခါတရံ စူးရှစွာ အော်တတ်သည်။

မတ်လမှ မေလအထိအခါနှင်မှာ ငှက်ပြာချောက်၏ သားပေါက်ချိန်ဖြစ်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ခေါင်းထဲတွင် သစ်ရွက်ခြောက်များခင်း၍ပြုလုပ်သည်။ သစ်ခေါင်းဝကို ဝင်သာရုံလောက်သာချန်လှပ်၍ ခွံပိတ်ထားတတ်၏။ တမြုံလျှင် ၂ ဥမှ ၆ ဥအထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ အောက်ခံအဖြူရောင်တွင် အနီပြောက်၊ ခရမ်းရောင် ပြောက်ကလေးများရှိသည်။

ငှက်ပြာချောက်ကို မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ပိုင်းဒေသများ၊ ချင်းတောင်၊ အထက်ချင်းတွင်းဒေသတို့တွင်တွေ့ရ၏။

ငှက်ဖျားရောဂါ။ ။ငှက်ဖျားရောဂါသည် အပူပိုင်းနှင့်အပူလေဒဿပိုင်းတွင်နေထိုင်သောလူများ၌ ကျရောက်တတ်သော ရောဂါဆိုးတမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအပိုင်းတို့အပြင် သမပိုင်းဒေသများတွင်လည်း နွေရာသီများ၌ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်တတ်သည်။ ထိုရောဂါသည် ကမ္ဘာ၌ကျရောက်သောရောဂါအပေါင်းတို့တွင် လူတို့အား အများဆုံး သေစေတတ်သော ရောဂါဖြစ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိုရောဂါသည် သွေးဆဲမျှားကိုပျက်ပြားစေ၍ သွေးဖျော့နာကိုဖြစ်စေတတ်၏။ ထိုရောဂါကို အပြင်းအထန်ခံစားရသောသူသည် ကိုယ်ခန္ဓာရှိ အရေးကြီးသော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ၌ သွေးကြောများ ပိတ်ဆို့၍ သေဆုံးရတတ်သည်။ ထိုရောဂါစွဲကပ်လျှင် ချမ်းစိမ့်ခြင်း၊ အဖျားတက်ခြင်း၊ ချွေးထွက်ခြင်း၊ အားလျော့ခြင်းတို့ဖြစ်၏။ ထိုရောဂါသည် ဦးနှောက်ကိုထိခိုက်စေတတ်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာကိုမသန်စွမ်းအောင်လုပ်နိုင်၏။ အခြားရောဂါများကို ခံနိုင်ရည်မရှိဖြစ်စေတတ်၏။

ဒုက်ဖျားရောဂါသည် ရောဂါစွဲကပ်သူ၏သွေးနီဥများထဲရှိ ပလက်စမိုဒီယမ်ခေါ် အလွန်သေးမွှားလှသော ပရိုတိုဇွန်းကောင်များကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုပရိုတိုဇွန်းကောင်များသည် ပါရဆိုက်ကောင်များဖြစ်ကြ၍ မျိုးစိတ်အားဖြင့်သုံးမျိုးရှိ၏။ ယင်းတို့အသီးသီးသည် ဒုက်ဖျားရောဂါအမျိုးမျိုးကိုဖြစ်စေ၏။ အချို့ဒုက်ဖျားရောဂါသည် ၄၀ နာရီ သို့မဟုတ် ၂ ရက်တခါသော်၎င်း၊ ၂၂ နာရီ သို့မဟုတ် ၃ ရက်တခါသော်၎င်း ချမ်းစိမ့်စိမ့်ဖြစ်၍ အဖျားတက်တတ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ သွေးထဲ၌ ပါရဆိုက်ကောင်များ သန်စွမ်းလာ၍ သွေးနီဥများကိုပျက်ပြားစေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဒုက်ဖျားမတက်မီကြားကာလ၌ ရောဂါပိုးတို့သည် သွေးဆဲများထဲတွင်တဖြည်းဖြည်းကြီးပွားလျက်ရှိကြသည်။ ဒုက်ဖျားတက်ချိန်တွင် သွေးဆဲထဲရှိရောဂါပိုးတို့သည် အင်အားကောင်းလာကြ၍ သွေးဆဲများကိုဖျက်ဆီးကြပြီးလျှင် သွေးကြောထဲသို့ဆင်းလာကြသည်။ ဆရာဝန်ကြီးရော်နယ်ရော့ကဆိုသည်မှာ ဒုက်ဖျားရောဂါဖြင့် အဖျားတက်နေချိန်၌ လူနာသွေးကြောထဲတွင်ဒုက်ဖျားရောဂါပိုးသန်းပေါင်း ၁၅၀ ခန့်မျှရှိသည်ဟုဆိုလေသည်။ ရောဂါပိုးတို့ဖျက်ဆီး၍ ဆဲတို့မှထွက်လာသောအဆိပ်သည် အခြားဆဲအမြောက်အများကိုလည်း ပျက်ပြားစေသည်။ ထိုကြောင့်ဒုက်ဖျားရောဂါစွဲကပ်သူသည် သွေးဖျော့နာကိုပါ ရရှိတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

လူ၌ဒုက်ဖျားရောဂါဖြစ်စေသော ပါရဆိုက်ကောင်များကို အန္တိဖီလီခေါ် ခြင်မမျိုးကသယ်ဆောင်၍ပြန့်ပွားစေ၏။ ထို ပါရဆိုက်များသည် ခြင်ကောင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာထဲ၌ပင် ကြီးထွားလာနိုင်ကြ၏။ အချို့ဒေသများတွင်အန္တိဖီလီခြင်မျိုးမျှားရှိသော်လည်း ဒုက်ဖျားရောဂါမဖြစ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုဒေသများမှာ နွေအခါအလွန်ပူ၍ ညအခါအလွန်ချမ်းအေးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဒုက်ဖျားရောဂါကို သိပ်ပံကဝိအမြောက်အမြားပင်လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ပြင်သစ်လူမျိုးသိပ်ပံကဝိ ချား လဗရန် ဆိုသူသည် ဒုက်ဖျားရောဂါဖြစ်စေသောပရိုတိုဇွန်းကောင်များကို တွေ့ရှိခဲ့၏။ တဖန် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးဆရာဝန်ကြီး ရော်နယ်ရော့က ဒုက်ဖျားရောဂါကို အန္တိဖီလီခြင်ကသယ်ဆောင်လာ

(အထက်) ခြင်များ ပေါက်ဖွား ရာဒေသတွင် ပက်ဖျန်း ရန် ဆေး ရည် ဖျော်စပ်နေပုံ။

(အလယ်) ဒုက်ဖျားရောဂါထူဒေသာဧကျးရွာတို့တွင် ကလေးများအား စမ်းသပ်၍ ဆေးကုပေးနေပုံ။

(အောက်) ခြင်နှိုင်ဆေးရည်ပက်ဖျန်းခြင်းဖြင့် ဒုက်ဖျားရောဂါကိုထိန်းကွပ်နေပုံ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြောင်းကို သက်သေပြခဲ့၏။ ဤတာလျံလူမျိုးသိပ္ပံကဝိ ဂျိဗန်း ဂရာဆီ ဆိုသူကလည်း ငှက်ဖျားရောဂါ ပါရဆိုက် များ၏ ရှုပ်ထွေးသောအဖြစ်ကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပေသည်။

ငှက်ဖျားရောဂါကိုကုသရာ၌ ထိုရောဂါဖြစ်စေသော ပါရ ဆိုက်ကောင်များကို သုတ်သင်ပစ်နိုင်မည့်ဆေးများကိုအသုံး ပြုကြ၏။ အများဆုံးအသုံးပြုရသော်ဆေးမှာ စင်ကိုးနား ပင်မှရရှိသော ကွိနိုင်ဆေးပင်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ငှက်ဖျား ရောဂါဆေး အသစ်အဆန်းအမျိုးမျိုးပေါ် ပေါက်လျက်ရှိပေ ပြီ။ ထိုဆေးဝါးအမျိုးမျိုးမှာ ပလတ်ဇမိုခင်း၊ အက်တာဗ ရင်၊ ပရိမင်း၊ ဆာလဖာ ဒိုင်ယာဇင်းနှင့်အခြားကန့်ဆေး ဝါးများဖြစ်ကြသည်။ အက်တာဗရင်ဆေးကို မက်ပါကရင် ဟူ၍ငင်း၊ ကွိနိုင်ကရင် ဟူ၍ငင်း ခေါ်သည်။ ပယ်လူဒရင် ခေါ်ဆေးတမျိုးလည်းရှိသေး၏။ ယခုအခါ အက်တာဗရင် နှင့်ကွိနိုင်တို့ထက်စွမ်းသောဆေးတမျိုးကိုလည်း တွေ့ရှိထား လေပြီ။ ထိုဆေးကို 'အက် (စ)၊ အင်၊ ၇၆၁၈' ဟု ခေါ် သည်။ ဤဆေးသည် အက်တာဗရင် သို့မဟုတ် ကိုနိုင်ဆေး ထက် ရောဂါကို သုံးဆပို၍လျင်မြန်စွာကုသပေးနိုင်သည်။

ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဆောင် ရွက်ထုတ်ရ ခြင်များကိုသုတ်သင်ခြင်း၊ ယင်းတို့ပေါက်ဖွား ရာနေရာများကို ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းတို့သည် အထိရောက်ဆုံး ဖြစ်သည်။ (ကိုနိုင်။ ခြင် — လည်းရှု။)

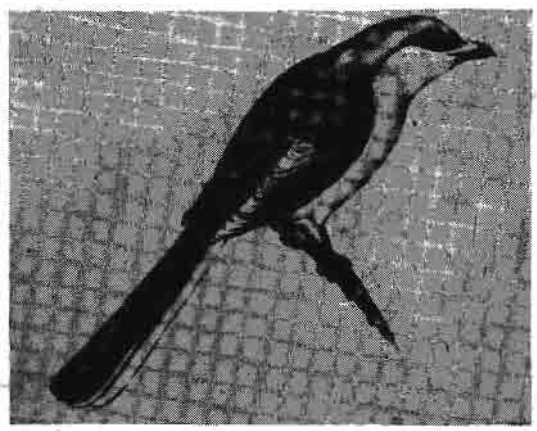

ငှက်ဆီလူး

ငှက်ဘီလူး။ ။ငှက်ဘီလူးသည် ငှက်တဇပ်နှင့်အတူ 'လန်နီးဒေး' မျိုးရင်းတွင်ပါသည်။ ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'လန် နီယပ် ကိုလျူရီအို အီဒီး ကိုလျူရီအို အီဒီး' ဖြစ်သည်။ အလျား ၉ လက်မရှိသည်။ ပျံသန်းသည့်အခါ တိုရိုဝိုင်းနေ သောအတောင်ပေါ်ရှိ အဖြူကွက်နှင့် အမျှားတွင်ဖြူလျက်ရှိ သော အမြီးရှည်ကို အဝေးကပင်ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်သည်။ အသံမာသည်။

ငှက်ဘီလူးဟူသောအမည်နှင့်လိုက်အောင် ငှက်ငယ်များ၊ လိပ်ပြာ၊ ခွေးထိုးပိုး စသည်တို့ကို ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ကာ အစာအဖြစ် သိုလှောင်ထားတတ်သည်။ ကွင်းပြင်၊ ချုံဖုတ်၊ တောစပ်၊ စိုက်ခင်းများအနီးအနားတို့တွင် ကျက်စားလေ့ရှိ သည်။ ပြီလမှတ်နှင်လအထိအချိန်မှာ ငှက်ဘီလူးများသား ပေါက်ချိန်ဖြစ်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ပင်ငယ်ထက်တွင်သစ် ရွက်၊ မြက်၊ ရေညှိ၊ အမွေးအတောင်များဖြင့် ပြုလုပ်တတ် သည်။ အသိုက်သည် တချို့ကြီး၊ တချို့ငယ်သည်။ စာဖြူ လျင် ၃ ဥမှ ၆ ဥအထိ ရှိသည်။ ဥ၌ အရောင်အမျိုးမျိုး ရှိသည်။

ငှက်ဘီလူးကို မြန်မာနိုင်ငံ၊ အာသံ၊ အာနမ်နှင့်ယိုးဒယား နိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်များသည် ဆောင်းရာသီ မှသာတွေ့ရသော ဒေသပြောင်းရွှေ့နေတတ်သည့် ငှက်များ ဖြစ်သည်။

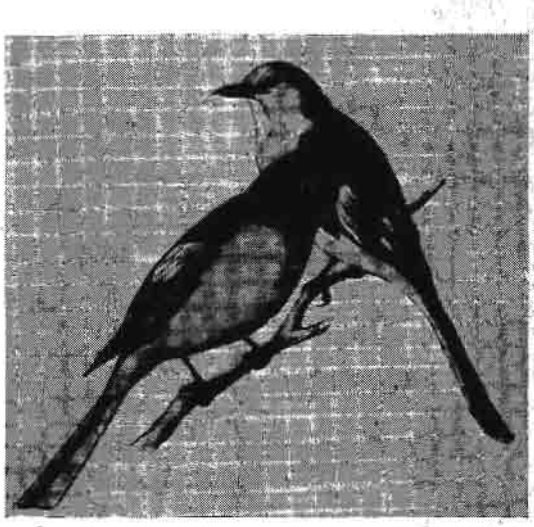

(ဝဲ) ငှက်မင်းသား (ယာ) ငှက်မင်းသမီး

ငှက်မင်းသား၊ ငှက်မင်းသမီး။ ။အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများ တွင် ငှက်မင်းသား၊ ငှက်မင်းသမီးဟူသော ငှက်မျိုးများကို တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်တို့ကို တမျိုးနှင့်တမျိုးခွဲခြားမှတ်သား ရန်ခဲယဉ်း၏။ ငှက်မင်းသား၏ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'ပီရိ ကရိုကိုတပ် ဖလမ်မီယပ် အီလီဂန်' ဖြစ်သည်။ ထိုငှက် ၌လှပတင့်တယ်သောအမွေးအတောင်များရှိသည်။ တကိုယ် လုံးတွင် အနီရောင် သို့မဟုတ် အဝါရောင်ပေါ် လွှင်လျက်ရှိ သည်။ ကိုယ်အရွယ် ၉ လက်မခန့်ရှိသည်။

ထိုငှက်မျိုးသည် မြေပေါ် သို့ဆင်း ခဲ၍ သစ်ပင်ထိပ်များ တွင်သာ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ အအုပ်အသင်းနှင့်အစာ ရှာဖွေလေ့ရှိသည်။ ခေါင်းဆောင်ငှက်တကောင်၏နောက် သို့စုပြုံကာလိုက်၍ သစ်ရွက်ကြားတွင် ပိုးမွှားများကိုရှာဖွေ

www.burmeseclassic.com

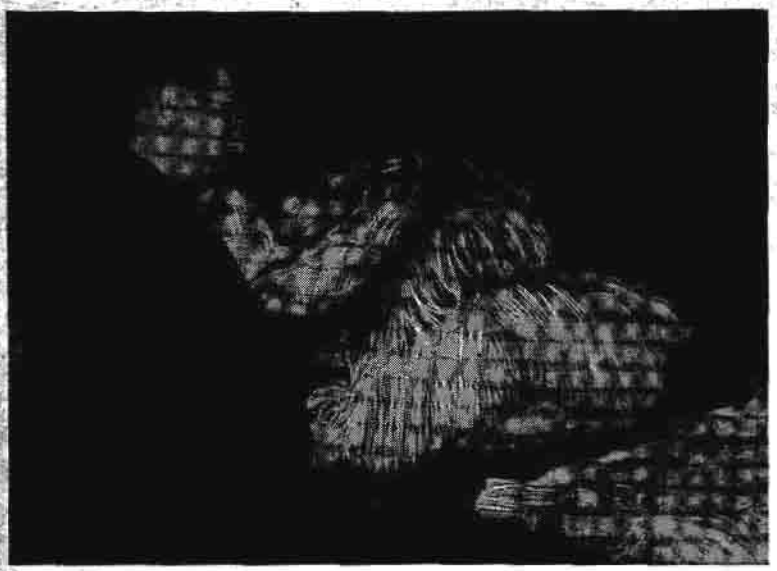

ငှက်ကုလားအုပ်မွေးမျှားကိုကြည့်ရှုစစ်ဆေးနေပုံ

သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် ဥရောပတိုက်တွင် အယ်လစ်ဇဗက်ဘုရင်မ လက်ထက်က စ၍ ငှက်ကုလားအုပ်အမွေးမျှားကို အမျိုးသမီးဦးထုပ်၌ အလှတပ်ဆင်သည့်အလေ့အထ ခေတ်စားလာခဲ့သည်။ ထိုသို့အဆုံးပြုသည့် ငှက်မွေးမျှားကို အာဖရိကတိုက်၊ အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံ၊ အယ်ရီဇိုးနားပြည်နယ်၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ငှက်ကုလားအုပ်မွေးပြုရာအရပ်ဒေသများမှ တင်သွင်းခဲ့ကြရ၏။ ထိုမှတပါး၊ ပန်းချီရေးသည့်စုတ်တံရိုးများကို ငှက်တောင်များဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိ၍၊ ကြက်ငှက်တို့၏ အမွေးမျှားဖြင့်လည်း စားတတ်သည်။ ချိုအေးသာယာစွာလည်းမြည်ကြေးတတ်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ကိုင်းပေါ်တွင် သစ်ကိုင်းနှင့်ရွှေးမရအောင်ပြုလုပ်ထားတတ်သည်။ တမြို့လျှင် ၂ ဥ သို့မဟုတ် ၃ ဥရှိသည်။ ဥမှာရှည်မျောမျောဖြစ်၍အစိမ်းနုရောင်ပေါ်တွင်အညိုအစက်အပြောက်များရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေ ၆,၅၀၀ အမြင့်အထိနေကြရှိ အချို့နေထုတွင် ရာသီအလိုက်ပြောင်းရွှေ့နေတတ်ကြသည်။

ငှက်မြတ်နား။ ။စေတီပုထိုး — ၅။

ငှက်မွေး။ ။ငှက်မွေးသည် ပေါ့ပါးခြင်း၊ ကျုံ့နိုင်ကန်နိုင်ခြင်းနှင့် ပျော့ပျောင်းခြင်းတို့ကြောင့် မွေးရာ၊ ကျရင်၊ ဂွမ်းထိုးစောင်၊ ခြုံထည် စသည့် အသုံးအဆောင်များပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးဝင်သည်။ ထိုသို့အသုံးပြုရန်အတွက် အကောင်းဆုံး ငှက်မွေးမျှားကို ငန်းနှင့် အလားတူ ရေနေငှက်တိရစ္ဆာန်များမှ ရရှိနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့်နွေဦးပေါက်ရာသီတွင် ငန်းအရှင်မှ နှတ်ယူရရှိသည့် အမွေးကို လူကြိုက်အများဆုံးဖြစ်လေသည်။

ဝမ်းဘဲနှင့် သာမန်အိမ်ကြက်များမှ အမွေးများကိုလည်း မွေ့ရာတွင်သိပ်ရန် အများအစားအသုံးပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့သည် ရေနေငှက်များမှ ရရှိသော အမွေးများလောက် နူးညံ့ခြင်းမရှိချေ။ ငှက်၏အတောင်မှရရှိသော ငှက်တောင်များကို စာရေးကလောင်တံအဖြစ်ဖြင့် ၆ ရာစုနှစ်မှစ၍ ၁၉ ရာစုနှစ်အရှေ့ပိုင်းခေတ် သံမဏိကလောင်များပေါ် ပေါက်လာသည့်အချိန်တိုင်အောင် လူတို့အသုံးပြုခဲ့ကြဖုံခါငှက်မွေးများပြုလုပ်အသုံးချလေ့ရှိကြသည်။

သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတွင် ငှက်တမျိုးတည်း၌သာ အမွေးအတောင်များ ပေါက်ကြသည်။ ငှက်တွင်ပေါက်သောအမွေးအတောင်တို့သည် နို့တိုက်သတ္တဝါများတွင်ပေါက်သော အမွေးအမှင်နှင့်ငင်း၊ ငါးများတွင်ရှိသော အကြေးများနှင့်ငင်း သဘောအားဖြင့်ဆင်တူသည်။ ငှက်မွေးသည် ငှက်တို့အား အပူအအေးဒဏ်မှကာကွယ်ပေးသည်။ ပေါ့ပါးသည့်အတွက် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သောတောင်ပံကို ဖြစ်စေသည်။ ငှက်မွေးတွင် အုန်းခက်၌အုန်းလက်များထွက်နေသကဲ့သို့၊ ငှက်တောင်ရိုးမှ နံဘေးသို့ အစီအရီ ပြန့်ထွက်နေသော မွေးလက်များရှိသည်။

ငှက်မွေးအဖျားပိုင်းရှိ မွေးလက်များတွင် ချိတ်ကလေးများပါရှိ၍၊ ထိုချိတ်ကလေးများဖြင့် မွေးလက်အချင်းချင်း ပူးယှက်နေအောင် ဆွဲချိတ်ထားသည်။ အရင်းပိုင်းရှိ မွေးလက်များမှာမူ၊ တခုနှင့်တခု မပူးယှက်ဘဲ ဖွာနေလေ့ရှိကြသည်။ ငှက်တောင်ရိုး၏အောက်ခြေ၌ အပေါက်ရှိသည်။ ငှက်မွေးကြီးထွားနေဆဲအချိန်တွင် အမွေးဖြစ်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများသည် ထိုအပေါက်မှဝင်ရောက်လျက်ရှိ၏။ ငှက်မွေးကြီးထွားမှုရပ်စဲသွားသောအခါ ထိုအပေါက်သည်အလိုအလျောက် ပိတ်သွားသည်။ အမွေးလဲချိန် ရောက်သောအခါ ငှက်မွေးမြုပ်ဝင်သည့်နေရာအောက်ဖက်မှ ငှက်တောင်ရိုးအတွင်းပေါက်လာပြီး အမွေးကိုတွန်း၍ ထုတ်လိုက်သဖြင့် အမွေးဟောင်းသည် ငှက်၏ကိုယ်မှကျွတ်ထွက်သွားသည်။ ငှက်တို့သည် အနည်းဆုံး တနှစ်လျှင်တကြိမ်ကျ၊ အမွေးလဲ

www.burmeseclassic.com

လေ့ရှိ၍၊ အမွေးလဲသည့်အချိန်မှာ သားငယ်များပေါက်ဖွားပြီးချိန်ဖြစ်တတ်သည်။ ငှက်မွေးသည် အရေပြားတွင်ရှိသော အုပ်ဆောင်းပုံအသီးငယ်ကလေးမှ စတင်ပေါက်လာသည်။ ပဌမအုပ်ဆောင်းအောက်၌ ဒုတိယအုပ်ဆောင်းဖြစ်ပေါ်၍လာသည်။ ထိုအောက်၌တဖန် တတိယအုပ်ဆောင်း၊ စတုတ္ထအုပ်ဆောင်း စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အုပ်ဆောင်းတခုကို တခုကထိုးထုတ်ယင်းနှင့် ငှက်မွေးသည် စာဖြည်းဖြည်းပေါက်လာသည်။ ထိုကြောင့် ငှက်တောင်ရိုးကိုကြည့်လျှင် ခေါင်းပွပင်ဖြစ်နေသော်လည်း၊ အတွင်းဖက်တလျှောက်၌ အခုံးပုံအဆစ်ကလေးများဖြင့် ပိတ်ဆို့လျက်ရှိသည်ကို တွေ့နိုင်လေသည်။

ငှက်တကောင်ရှိ အမွေးများကို အပေါ်ယံအမွေးကြမ်း၊ အမွေးစုတ်ဖွားနှင့် အမွေးနုဟူ၍ အဓိကအားဖြင့်သုံးမျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ အပေါ်ယံအမွေးကြမ်းများမှာ ငှက်ကိုယ်ပေါ်၌ အပေါ်ယံမှမြင်ရသောအမွေးများပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ယင်းတို့အနက် အတောင်နှင့်အမြီးရှိငှက်တောင်များမှာ အကြီးဆုံးနှင့် အသန်မာဆုံးဖြစ်၍ ကျန်ကိုယ်ပေါ်ရှိ အမွေးကြမ်းများနှင့် ခြားနားကြသည်။ အမွေးစုတ်ဖွားများမှာ အပေါ်ယံအမွေးကြမ်းများတို့၏ အရင်းနားတွင် ပေါက်လေ့ရှိ၍၊ အမျှင်အမျှင်ဖြစ်နေပြီးလျှင် အဖျားပိုင်း၌ ဖွားနေတတ်သည်။ အမွေးနုများမှာ ကိုယ်ပေါ်၌ကပ်လျက်ပေါက်ကြ၍ အမွေးစုတ်ဖွားတို့အောက်တွင် လုံးဝဖုံးကွယ်နေတတ်သည်။ ဤအမွေးနုမျိုးကို ငှက်အချို့တွင် အနည်းငယ်သာတွေ့ရ၍၊ ဇင်ယော်နှင့် ဝမ်းဘဲကဲ့သို့သော ငှက်များ၌ ထူထဲစွာတွေ့ရသည်။ ထူးခြားပုံကားအမွေးနုများ၌ ငှက်တောင်ရိုးကင်းမဲ့နေတတ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အမွေးနုတို့တွင် အမှုန်များချတတ်သော မွေးနုတမျိုးရှိပြန်ပေသေးသည်။ ဗျိုင်းကဲ့သို့ငှက်များတွင် ရင်ပတ်နှင့်ပေါင်တို့၌ ထိုမွေးနုမျိုးအများအပြား ပေါက်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုမွေးနုထိပ်ကလေးများသည် ကွဲထွက်၍ ငှက်ကိုယ်ပေါ်သို့ အလွန်သေးငယ်မှုန်မှုန်သော အမှုန့်ကလေးများကျရောက်သည်။ ထိုအခါ ငှက်မွေး၏ အရောင်အသွေးမှာ ထူးထူးကဲကဲ တောက်ပစိုပြေလာသည်။

ငှက်မွေးတွင် ငှက်မျိုးကိုလိုက်၍ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အရောင်များမှာ အဓိကအားဖြင့် အနက်၊ အနီ၊ အဝါနှင့် အစိမ်းရောင်များဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ငှက်ဖိုများတွင် ငှက်မများမှာထက် ငှက်မွေးများပိုမိုတောက်ပလေ့ရှိသည်ကိုတွေ့ရ၏။ အဆိုပါအရောင်များကို ငှက်၏သွေးထဲမှစွန့်ထုတ်လိုက်သော အညစ်အကြေးများက ဖန်တီးပေးဟန်တူသည်ဟု ယူဆရလေသည်။

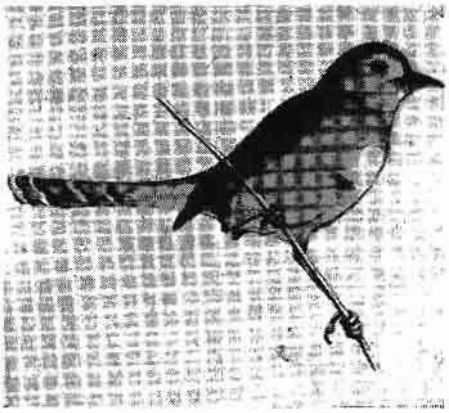

ငှက်လက်မ

ငှက်လက်မ။ ။ငှက်လက်မသည် ဝါးဗလားငှက်မျိုးတွင် ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒ အမည်မှာ 'ပရိုင်နီးယား အင်အော်နေတာ ဗလန်ဖောဒီ' ဖြစ်သည်။ အလျား ၅ လက်မရှိသည်။ ထိုအလျားတွင် အမြီး ၂ လက်မ ၃ လက်မခန့်ပါသေးသည်။ အပေါ်ဖက်တွင် ညိုညစ်ညစ် အရောင်ရှိ၍ အောက်ဖက်တွင် အဝါရောင်ရှိသည်။ အမြီးဖျားတွင်အဖြူကွပ်ရှိသည်။ နွေအခါ၌ နှုတ်သီးအရောင်မှာမည်းသည်။

ငှက်လက်မသည် သစ်တောနှင့် လွင်တီးခေါင်ကိုရှောင်၍ လယ်ယာစိုက်ခင်းများ၊ ကိုင်းတောနှင့် မြက်တောများတွင်သာ ကျက်စားတတ်သည်။ အတောင်မှာ အားနည်းလျက် အပေါ်ပိုင်းလေးနေသဖြင့်ကောင်းကောင်းမပျံသန်းနိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် သန်မာသောခြေထောက်များဖြင့် ဖျတ်လတ်စွာ လမ်းလျှောက်နိုင်သည်။ မြို့ရွာများ၌ငင်း၊ ဥယျာဉ်များ၌ ငင်း မကြာခဏတွေ့ရသည်။ အသံသည် မသာယာလှသော်လည်း အောင်မြင်သည်။

မတ်လမှစက်တင်ဘာလအတွင်း ငှက်လက်မကလေးများ ပေါက်ကြသည်။ အသိုက်ကို ကိုင်းတောများတွင်မြေပြင်မှ အနိမ့်ဆုံး ၃ ပေ၊ အမြင့်ဆုံး ၆ ပေခန့်ခွာ၍ ပြူလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသိုက်မှာမြက်ဖြင့် ကွန်ချာသဏ္ဌာန်ရက်လုပ်ထားသည်။ အလွန်သပ်သပ်ရပ်ရပ်ရှိ၏။ ဥမှာရှည်မျောမျောဖြစ်၍ ပြောင်ချောနေသည်။ အရောင်မှာစိမ်းပြာ၍ အညိုပြောက်များရှိသည်။

ငှက်လက်မကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရာသီဥတု သင့်လျော်သောဒေသများ၌ ပေ ၄၀၀၀ အမြင့်အထိ နေထိုင်ကျက်စားသည်။

ငှက်ဝါ။ ။ငှက်ဝါကို ငှက်နန္တင်းဝါဟူ၍ငင်း၊ ငှက်ရွှေဝါဟူ၍ငင်း ခေါ်သေးသည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'အော်ရီအိုလပ် တင်နျူရော့စထြစ် အင်ဗီဆပ်' ဖြစ်သည်။ အလျား

www.burmeseclassic.com

၁၀၃ လက်မခန့်ရှိသည်။ တကိုယ်လုံးတွင် ချေဝါရောင်လွှမ်းနေသည်။ ငှက်မ၏အမွေးအတောင်များ၌ အစိမ်းရောင်ရှိသည်။ ငှက်ငယ်သည် ငှက်မနှင့်များစွာတူသည်။ သို့ရာတွင် ငှက်ငယ်၏လည်ပင်းတွင် အမည်းရစ်မရှိချေ။

ငှက်ဝါသည် ခြောက်သွေ့သောတောင်ခြေရှိ တောထဲ၌ ငှင်း၊ တောင်ကုန်းပေါ်၌ငှင်း တကောင်တည်းဖြစ်စေ၊ ဖို မတွဲ၍ဖြစ်စေ နေတတ်သည်။ တောထဲတွင် အလေ့ကျပေါက်သော သဖန်းပင်များမှ သဖန်းသီးများကိုစားသည်။

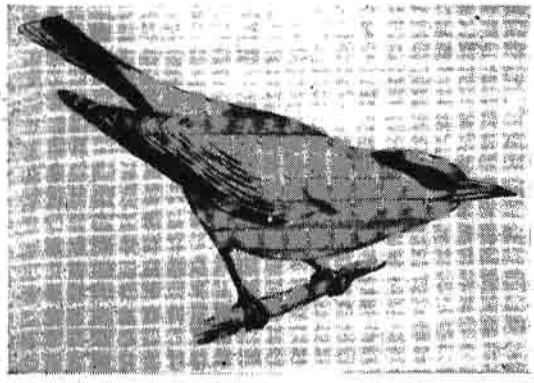

ငှက်ဝါ

အဆင်းလှသလောက် သာယာစွာလည်း မြည်ကြွေးတတ်သည်။ တခါတရံ စူးရှစွာအော်တတ်သည်။

ငှက်ဝါသည် မေလနှင့်ဇွန်လတို့တွင် သားပေါက်သည်။ အသိုက်မှာခွက်သဏ္ဌာန်ဖြစ်၍ မြင့်သောသစ်ကိုင်းများတွင် တွဲလျားကျလျက်ရှိသည်။ လေတိုက်သော်လည်း ရွက်တရက်ပြုတ်မကျချေ။ အောက်မှနေ၍ ကြည့်သောအခါ မြက်ကိုလုံးထွေးထားသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ တမြုံလျှင် ၂ ဥမှ ၄ ဥအထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ ပန်းရောင်အောက်ခံပေါ်တွင်အညိုပြောက်များရှိသည်။

ငှက်ဝါကို အချေတိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အချေမြောက်ဖက်ဒေသများမှလွဲလျှင် အခြားနေရာများတွင် အမြင့်ပေ ၅၀၀၀ အထိနေထိုင်သည်။ မေမြို့နှင့် အပူပိုင်းဒေသများတွင် ငှက်ဝါကိုအများအပြားတွေ့မြင်နိုင်သည်။

ငှက်သူခိုး။ ။ငှက်သူခိုးသည် မြေလူးငှက်တမျိုးဖြစ်သည်။ ပါဏာဗေဒအမည်မှာ 'မှန်တိကိုလာ ဆိုလီတာရီယပ် အက်ဖီနစ်' ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်တဲ၊ မင်းတဲအစရှိသော အဆောက်အအုံများ၏ ခေါင်မိုးပေါ်တွင် နားနေတတ်သဖြင့် ထိုငှက်ကို ဗိုလ်တဲငှက်ဟူ၍လည်းခေါ်ကြသည်။

ငှက်သူခိုးသည် အလျား ၉ လက်မရှိသည်။ ငှက်မသည်

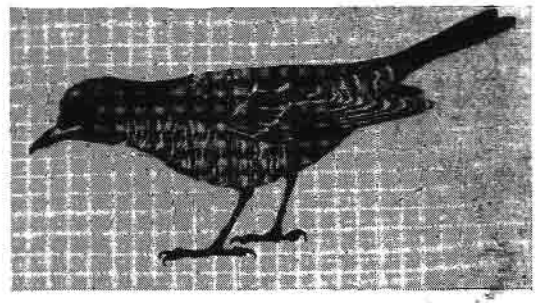

ငှက်သူခိုး

ငှက်ဖိုထက်ပို၍ အရောင်အဆင်းညိုပြီးလျှင် မဲခြောက်သည်။ ကိုယ်ကို တည့်မတ်စွာ ထား၍ အမြီးကိုမှန်မှန် မြောက်ချည် ချချည် လုပ်တတ်သည်။ ငှက်သူခိုး၏အသံသည် ဖားအော်သံနှင့်တူသော်လည်း အလွန်တိမ်၍ညင်သာသည်။ သစ်သီး၊ သစ်ဖု၊ ပိုးကောင်မှားကောင်၊ ဖား၊ ခရုတို့မှာငှက်သူခိုး၏ အစာဖြစ်သည်။

ငှက်သူခိုးသည် ကက်စပျန်ပင်လယ်မှ တိဗက်ပြည်နှင့်ဟိမဝန္တာတောင်တန်းများကိုဖြတ်၍ တရုပ်နိုင်ငံ ဂျပန်နိုင်ငံတို့အထိ အနှံ့အပြားနေသည်။ ဆောင်းရာသီ၌သာ မြန်မာနိုင်ငံသို့လာရောက်တတ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သားပေါက်ကြောင်းခိုင်လုံစွာမသိရချေ။

ငှက်သိုက်။ ။ငှက်သိုက်သည် ပုံလွှားငှက်မျိုးတွင်ပါဝင်သည့်ငှက်က လုပ်သော အသိုက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုငှက်မျိုးသည် မိမိတို့၏အသိုက်ကို အခြားငှက်များကဲ့သို့ သစ်ရွက်

တောင်ဘောင်းပေါ်သို့ထက်၍ ငှက်သိုက်များကိုရှာဖွေနေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သစ်ကိုင်းမျှားဖြင့် မပြုလုပ်ကြဘဲ၊ ထူးဆန်းစွာ အာခေါင်မှ အာစေးတမျိုးကို အန် ထုတ်၍ အသိုက် ပြုလုပ်ကြသည်။ အစဦးဆုံးထွေးထုတ်သောအာစေးမှာ ဖြူစင်၏။ ထွေးထုတ်ရဖန် မျှားလာသော အခါ၌ကား သွေးပင်ပါလာတတ်သည်။ ငှက်သိုက်သည် ဆေးဖက်ဝင်၍ အာဟာရဓာတ်ပြည့်ဝသောအစာတမျိုးဖြစ်သည့် အပြင် အရသာမှာ အထူးပင် ကောင်းမွန်ပေသည်။ ထိုကြောင့် ငှက်သိုက်ကို တန်ဖိုးကြီးပေးချေဝယ်ယူကြရသည်။

ငှက်သိုက်ထုတ်ပေးနိုင်သော ငှက်မျိုး ၃ မျိုးခန့်ရှိသည်။ ယင်းတို့ကို မိုးစာငှက်၊ ပြီလဲငှက်၊ ဇီဝစိုးငှက်ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ရရှိသောငှက်သိုက်မှာ ဇီဝစိုးငှက်မျိုးက လုပ်သော ငှက်သိုက်ဖြစ်သည်။ ငှက်သိုက်ကို ထားဝယ်ကမ်းခြေအနီးရှိကျွန်းများ၊ မြိတ်ကျွန်းစု၊ ပုသိမ်မြို့အနောက်တောင်ဖက်ရှိ ကျွန်းများတွင်တွေ့ရသည်။ ထိုပြင်မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်၊ ယိုးဒယ်ား၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအနီးရှိကျွန်းများတွင်လည်းတွေ့ရသည်ဟုဆိုသည်။

ထိုငှက်မျိုးသည် စာကလေးအရွယ် လောက်သာရှိသည်။

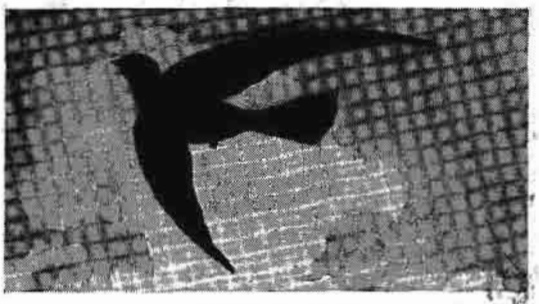

ငှက်သိုက်လုပ်သည့်ငှက်

ပျံသန်းရာ၌ အလွန်လျင်မြန်သည်။ ညအိပ်သည့် အချိန်မှလွဲ၍ တနေ့လုံးပျံသန်း၍နေနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုး၏ ခြေချောင်းကလေးများသည် ကား၍ရှေ့သို့ရှည်ထွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုခြေတံမျိုးရှိသဖြင့် ကျောက်ဆောင်၏အစွန်အဖျားများပေါ်၌ နားနေနိုင်ကြသည်။ ထိုငှက်ကလေးများသည် လူသူဝေးသောကျွန်းများပေါ်ရှိ ကျောက်လိုဏ်ဂူနံရံများတွင်အသိုက်ပြုလုပ်၍နေကြသည်။

နက်ရှိုင်းသည့်ထိုဏ်ဂူအတွင်းသို့ သက်ဆင်း၍လည်း ငှက်သိုက် များကို ရှာဖွေသိမ်းယူကြသည်။

ငှက်သိုက်သည် အချင်း ၂ လက်မ ၃ လက်မခန့်ရှိ၍ စောက် ၁ လက်မခန့်ရှိသည်။ ငှက်တို့သည်တပေါင်းတန်ခူးလမျှားတွင် အသိုက်လုပ်တတ်ကြသည်။ တမြုံလျှင်၃ ၂ လုံးရှိသည်။ ငှက်သိုက်မျှားကို လိုက်လံသိမ်းယူရာ၌ ငြမ်းဆင်၍သက်စွန့် ဆဲဖျား ခဲယဉ်းစွာလိုက်လံစုဆောင်းကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငှက်သိုက်ရသောကျွန်းများကို သစ်တောဌာနက အုပ်ချုပ်၍ နှစ်စဉ် ငှက်သိုက်သိမ်းယူခွင့်လိုင်စင်ကိုထုတ်ပေးသည်။ သစ်တောဌာနက ထိုငှက်မျှားမျိုးမပြုတ်သွားရလေအောင် စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ ပမာအားဖြင့် လိုင်စင်ရောင်းချရာ၌ အသျှိကျွန်းများကို နှစ်စဉ်တလှည့်စီပိတ်ပေးသည်။ ပိတ်ထားသောကျွန်းများပေါ်၌ ငှက်ကလေးတို့သည် အနှောင့်အယှက်မရှိဘဲ အသိုက်ပြုလုပ်၍ ပေါက်ပွားနိုင်ကြလေသည်။ ထိုကျွန်းများပေါ် သို့တက်ရောက်၍ ငှက်သိုက်များကို ခိုးယူတတ်ကြသော လူဆိုးတို့၏ ရန်ကိုငင်း၊ ငှက်ကလေးများကို ဖမ်းယူတတ်သော သိမ်း၊ စွန်၊ ငှက်ရဲတို့၏ရန်ကိုငင်း သစ်တောဝန်ထမ်းများက ကာကွယ်ပေးကြရသည်။ စုဆောင်းရရှိသော ငှက်သိုက်များကို သစ်တောဌာနက စစ်ဆေးသည်။ အကယ်၍ သွေးပါသောငှက်သိုက်များကိုတွေ့ရှိပါက လိုင်စင်ရသူကို ဒဏ်ရိုက်လေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငှက်ကလေးများသွေးပါသည်အထိ အန်ထုတ်၍ပြုလုပ်ရသောအသိုက်များကိုမယူကြရန် လိုင်စင်တွင်စည်းကမ်းချက်များ ပါရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မာဗျည်း ၃၃ လုံးတွင် စ သည် ၆ ခုမြောက်အက္ခရာဖြစ်၍ စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည ဟူသော စ ဝဂ်တွင် ပါဝင်သည်။ စ အသံ၏ဖြစ်ရာဌာနမှာ တာလုဌာန် အာစောက်အရပ် ဖြစ်သည်။ အက္ခရာ၏ ပုံသဏ္ဌာန်သည် လုံး၍ နေသဖြင့် စလုံးဟု အမည်တွင်သည်။ စ အရေးအသား၏ မူလမှာ ဗြာဟ္မီအက္ခရာ ၂ ဖြစ်သည်။ ဗြာဟ္မီ ၂ မှကုသန ၂ ဂုတ္တ ၂ ကဒံဗ ၂ သို့ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပြီးနောက် ကျောက်စာများတွင် ၁၁ နှင့် ပေစာများတွင် ၁ ဟု ရေးသားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဗြာဟ္မီ အရေးအသား ၂ ၏အောက်ခြေရှိ လခြမ်းသဏ္ဌာန်သည် ရေးဖန်များလတ်သော် တရွှေ့ရွှေဖြင့် မျဉ်းဖြောင့်ကိုဖြတ်၍ငုံထားသော အဝန်း ဖြစ်သွားပြီးလျှင်၊ ယခုရေးနေကျ စ အက္ခရာသည် ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ စ အက္ခရာ၏ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲပုံကို အောက်တွင် အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်တွဲ၍ပြထားသည်။

စွယ်စုံပုဂ္ဂိုလ်ကျော်

ထိုင်းပြည်ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ကျွမ်းကျင်ကျေပြန်သော ပြည်ကြီးဦးကင်း ဝန်ကြီးအဖြစ်နှင့်ရင်း၊ ရွှေနောက် အမြောက်အမြင် ဗဟုသုတပြည့်ဝုံကုံလုံ၍၊ စာပေကျမ်းဂန် နှံ့စပ်သည်သာမက၊ သဘောထား ကြီးမားလှသော ပြည်ကြီးမျက်စီ ပညာရှိကြီးအဖြစ်နှင့်ရင်း၊ ရှပ်ရှပ်ချံချံတပ်ချီတိုက်ခိုက်သော ပြည်ကြီးလက်ရုံး စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးအဖြစ်နှင့်ရင်း၊ နန်းတွင်းဇာတ်၊ ကဗျာလင်္ကာနှင့် ဂီတသီချင်းကြီးများကို ထူးကဲစွာ သာယာနာပျော်အောင်ဖွဲ့နွဲ့ သီကုံးသည့် ပြည်ကြီးနှလုံး ကဝိစာဆိုကြီးအဖြစ်နှင့်ရင်း၊ အဖက်ဖက်မှ ထူးချွန်ပြောင်မြောက်ခဲ့သည့် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစသည် မြန်မာတို့၏နိုင်ငံသမိုင်း၊ စာပေသမိုင်း၊ အနုပညာသမိုင်းတွင် စံတင်ရအောင် ထင်ရှားကျော်ကြားလှ၏။

စ၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး(မြန်မာ ၁၁၂၈–၁၂၁၄)။ ။ဦးစသည် စစ်ကိုင်းမြို့အနောက် မိကျောင်းတက်ချောင်းရွာ ဇာတိ ဖြစ်သည်။ အဖမှာ အလုံမြို့မြောက်လက် မောက်တက်ရွာနေ နောက်တော်ပါ မြင်းစီးကြီး သား ဦးပေါက်ကျော် ဖြစ်သည်။ အမိမှာ သာလွန် မင်းတရားကြီး လက်ထက် အမတ်ကြီး ဗညား ကျန်းဒေါမြေး မငြိမ်းသာ ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၈ ခု သိတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် အင်္ဂါနေ့ ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီး (၁၁၂၅–၁၁၃၈) လက်ထက်တွင်ဖွားမြင်သည်။ အသက် ၆ နှစ်တွင် အဖဆုံး၍ အသက် ၁၁ နှစ်ခန့်ရှိလျှင် အင်းဝမြို့ မဲထီးဆရာတော်ကြီးဦးပရမကျောင်းတွင် သာမဏေပြု၍ စာပေသင်ကြားသည်။ ဦးပရမကား (၁၁၀၄–၁၁၅၉) တောင်ငူမြို့ မဲထီးရွာဇာတိတည်း။ နောင်သောအခါတွင် ပရမ သီရိဝံသဓဇ မဟာ မေဓာဇ ဂုရုတံဆိပ်တော် ဆက်ကပ်ခြင်းခံရသော ဆရာတော်ဖြစ်သည်။

ရှင်သာမဏေဘဝမှ လူထွက်လာသောအခါ မောင်စသည် စစ်ကိုင်းမြို့ ပန်းထိမ်ဝန်ဟောင်း ဦးညွန့်၏ သမီး မအေးနှင့် သင့်မြတ်ရာ ပန်းထိမ်အလုပ်၊ ရွှေကျောက်ရောင်းဝယ်သော အလုပ်ကို အသက် ၁၉ နှစ်ခန့်အရွယ်တိုင်အောင် လုပ်ကိုင်သည်။ သို့သော် မယားမအေး သေဆုံးသွားသောအခါ၊ ဝါသနာအလျောက် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ လက်ဝဲဆိုင်း အမှုထမ်း ဆိုင်းဆရာကြီး ဦးတရုပ် ထံ၌ ကြေးဝိုင်းတီးခဲ့သည်။ ထိုနောက် အမရပူရမြို့တော်၌ ဘိုးတော်ဘုရား (၁၁၄၃–၁၁၈၁) လက်ထက်၊ အိမ်ရှေ့နန်းစံ ရွှေတောင်မင်း၏ အိမ်ရှေ့သံဆင့် လက်ျာပျံချီထံတွင် ရေးမှတ်သည့် ဖက်မှ အမှုထမ်း၍နေလေသည်။ ဤအချိန်အခါတွင် ဦးစသည် စာပေကျန်းဂန်များကို နှံ့စပ်စွာ ဖတ်ရှု လေ့လာရန် ကဗျာလင်္ကာများကို ဖွဲ့စပ်သီကုံးခြင်း၌ အစပျိုးသည်ဟု ယူဆရန်ရှိပေသည်။

ထိုနောက် ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်း (မျက်နှာ ၂၃၀) နှင့် ကဝိလက္ခဏဒီပနီကျမ်း (မျက်နှာ ၃၀၄) တို့အရ ရွှေဘုံနိဒါန်းကိုပြုစုသူ၊ ၁၁၀၅ ခုတွင် တန်တားဦးရွာလျှင် ဖွားရာဇာတိရှိသော ဇေယသခ်ယာဘွဲ့ခံ အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန်သည် ဦးစအား အိမ်ရှေ့ဘုရား (ရွှေတောင်မင်း) ထံတွင် အရည်အခြင်းကို လျှောက်ထားဆက်သွင်းသဖြင့် ဦးစသည် အိမ်ရှေ့အိမ်တော်သို့ ရောက်သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းထံတွင် အမှုထမ်းစဉ်၊ ဦးစသည် ပျိုကဗျာ အရေးအသား တို့၌ ထက်မြက်၍ နာမည်ကျော်စပြုလာဟန်တူသည်။ ၁၂၂၅ ခုနှစ် ရွှေတိုက်သွင်း အစီရင်ခံစာကို အထောက်အထားပြု၍ သိရှိ

www.burmeseclassic.com

ရသည်မှာ၊ အိမ်ရှေဘုရားက 'အယုဒ္ဓယတိုင်းဂျမ်းပြည်၊ ဟရိဘုဉ္ဇတိုင်း ယွန်းပြည်ပါ အရပ်ရပ်ဒဏ္ဍာရီဇာတ်များကို ဂျမ်းသံခံ၊ ယွန်းသံခံတို့နှင့်ညှိနှိုင်း၍ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုစေရာ၊ အသက် ၂၃ နှစ်အရွယ်တွင် ဦးစသည် ဝေဠုကူးမင်းမိဖုရား ဟောင်း ပဘာဝတီဘွဲ့ခံ သခင်မင်းမိ၊ ပြင်စည်မြို့စား မြင်းမှူးမင်းသား၊ အတွင်းဝန် မဟာနန္ဒယော်ဓာ ဦးကျိစိုး၊ မက္ခရာမြို့စား၊ စမ္မယျပျို့ရေးသူ မိုးထားမြို့စားဝန်ထောက်တော် နေမျိုးကျော်စွာ၊ ရာမရကန်ရေးသူ ဦးတိုး၊ တောင်ငူမြို့စား မင်းသား သတိုးမွေရာဇာတို့နှင့်အတူ ယိုးဒယားဇာတ်များအတွက် တီးကွက်နှင့်ဇာတ်ခုံးများကို ၁၁၅၁ ခုနှစ်တွင် ထေပုကျတာဝန်ယူ၍ ရေးသားဆက်သွင်းရာ အကျော်အစောဖြစ်သည်။

၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အိမ်ရှေဘုရား၏အမိန့်အတိုင်း ယိုးဒယားဗ္ဂန္ဓာဝုဓ ဝတ္ထုကို ယိုးဒယား မင်းသား မင်းသမီးတို့အား ဖတ်ပြန်စေ၍၊ ဦးစက စီကုံးရေးသားရသည်။ ယင်းကို လင်္ကာ သီချင်း တီးကွက်တို့နှင့် တန်ဆာဆင်၍ သဘင်ကျင်းပရသည်။ သို့သော် အားလုံးမပြီးဘဲ၊ ကာလံပြည်တွင် အီနောင်မင်းသားနှင့် ယောကျ်ားယောင်ဆောင်ထားသော ပွတ်စပါးမင်းသမီးတို့ ကြက်တိုက်ခန်းတွင်သာ ပြီးလေသည်။ ထိုအချိန်က ဦးစသည် ယိုးဒယား ဇာတ်မင်းသမီး နှင်းနု ကို ယိုးဒယား အတီးအကနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခင်မင်ရင်းနှီးဟန် ရှိခဲ့သည်။ အတီးအကတို့ကို လေ့လာသင်ယူနေစဉ်၊ 'အင်မတု၊ နှင်းနု ရွှေနှစ်ကဲ့၊ စိမ်းလေပြစ်အား။ သည်ညဉ့်ကြီး လယ်၊ ဘယ့်နယ်ပြန်ပါရမယ်၊ ကင်းရန်ကများ။' ဟူ၍ နှင်းနုကို ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုခဲ့သည်ဟု အမှတ်အသားရှိသည်။

ဦးစသည် အိမ်ရှေမင်းထံ၌အမှုထမ်းစဉ်၊ ဇေယသန်ယာဘွဲ့နှင့် မြတိုက် သံဆင့်ရာထူး ရရှိသည်ဟု အဆိုတရပ် ရှိသည်။ ဦးကျော်ထွန်းတည်းဖြတ် သော မြန်မာစာညွှန်ပေါင်းကျမ်းတွင် အိမ်ရှေဘဏ္ဍာစာရေး ခန့်တော်မူသည်ကို ခံရသည်ဟု လည်းဆိုသည်။

၁၁၅၇ ခုနှစ်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားသည် ဧရာဝတီမြစ်ညာ သီဟတောဘုရားသို့ ပူဇော်ကန်တော့ရန် ကြွတော်မူသည်။ ထိုအခါ သီဟတောတွင် ငထွေတို့ကိုမြင်၍ ဦးစသည် 'လွမ်းလှ၍ မအေ့ကိုမှာလေလိုက်မယ်၊ မြစ်မှာ ငထွေကိုမမြင်စမ်းစေရ၊ တမ်းရောင်မိတယ်။ စုံတဝန်း၊ ထုံမွန်းပျို့အလဲယ်မှာ၊ တောင်နယ်က ညှိရင့်။ ရွက်သစ်သာ လောင်း တော့တယ်၊ ရွက်ဟောင်း ညာကြွေသည့်၊ သီဟာဗေ ရွှေဘုမ္မိမှာ၊ ဆွေးဘိသည်နှင့်။' ဟုစပ်ဆိုလေရာ၊ ပုသိမ်ထိပ်ထားက 'စစ၊ သီချင်းတွင် တောတောင်ဘွဲ့ အလှန်ယဉ်ကျေးသည်။ သို့ရာတွင် ငထွေကိုပြင်ပါဦး စစရယ်' ဟု အမိန့်ရှိလျှင်၊ ဦးစက 'သည်ငထွေကိုပင် အမှုခံပြု၍ရေးရပါသည်။ ငထွေကိုမပြင်နိုင်ပါကြောင်း' နှင့် လျှောက်ထားလေသည်။

၁၁၆၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၅ ရက်နေ့တွင် ရွှေအစဉ်အဆက်က ပသခဲ့သော ၃၇ မင်းနတ်တို့ကို ပဲ့ကနား ပေးရာ၌ မည်သို့ကခုန်သည့်အချက်အလက်တို့ကို နတ်ထိန်းနတ်နေအတီးသမားတို့အား မေးစစ်မှတ်သားရမည်ဟု အိမ်ရှေမင်း (ရွှေတောင်မင်း) က အိမ်နီတော်မှတ်သဖြင့်၊ ဦးစသည် ဆိုင်းတီးဆရာ ဦးမြတ်သာနှင့်တကွ မိမိ၏ငယ်ဆရာ ဦးတရုပ်တို့ကို မေးစစ်ရလေသည်။

၁၁၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အိမ်ရှေမင်းနတ်ရွာစံလေသော် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ မြေးတော် စစ်ကိုင်းမင်းသည် အိမ်ရှေအရာကိုရလေသည်။ ထိုအခါ ဦးစသည် အိမ်ရှေသံဆင့်နှင့် ပြည်လုံးယူလေ့မှူးရာထူးတို့ကို ရလေသည်။ ဤလေ့မှူးခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်မှာ ဦးစအဖို့ စစ်မှုရေးရာဖက်၌ ပဌမဦးစာ တာဝန်ယူ ထမ်းရွက်ရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ ထိုနောက် ဦးစသည် အိမ်ရှေအတွင်းဝန်အဖြစ် အခန့်ခံရ၍ အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်နေစဉ်၊ နေမျိုးဇေယသူရ ဟူသောဘွဲ့ကိုခံယူရသည်။

၁၁၇၅ ခုနှစ်တွင် မဏိပူရပြည် ကသည်းမဟာရာဇာ ပုန်ကန်သည်ကို ဦးစသည် မြင်းတရဉ်ငါးဆယ်၊ စစ်သည်သူရဲ ၁၅၀၀ ကို အုပ်ချုပ်၍ တမူးကြောင်း ချီတက်တိုက်ခိုက်ရသည်။ ထိုအခါ မဟာရာဇာထွက်ပြေး၍ ညီ ဇူပရာဇာကို နန်းတင်ပြီးသော်၊ ရွှေမြို့တော်သို့ ပြန်ရောက်သည်တွင် ဒူးနေရာကသည် တော်နေရာသို့မြှင့်၍ တော်ဆောင်တော်ရွက်များကို သနားတော်မူခြင်းခံရသည်။ ယင်းသို့ချီတက်စဉ် စာဆိုဘဝမှ စစ်သားဖြစ်လာရသော ဦးစသည် ကသည်းနယ် စပ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ကျောက်စရစ်ခဲနှင့် တီကျစ်စာများကိုသာတွေ့ရပြီးလျှင် သစ်ဝါး ကြိုးကြိုးမားမားမရှိသော ကြောင့် စစ်သည်တို့ ခိုစရာနေရာမရှိသောကုန်းခင်းကို မြင်ရသည်တွင်၊ ကဗျာဉာဏ်ကွန့်မြူးသည်နှင့်၊ 'ပြုတ်စီတီကျစ်နှင့်၊ ကျောက်စစ်ကယ်ကုန်းခင်၊ ရေရှင်ကပြေး။ ခဲ့စိမ်းလဲ့စိုသည့်၊ အညိုပင် မွန်မင်းငယ်မှာ၊ ခိုခင်းကဝေး။' ဟူ၍ စပ်ဆိုလေသည်။

၁၁၈၁ ခု နယုန်လတွင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံလေသော်၊ မြေးတော် အိမ်ရှေမင်း (စစ်ကိုင်းမင်း) သည် ထီးနန်းဆက်ခံစိုးစံလေသည်။ ထိုမင်းကား မြန်မာဆုဇင်တွင် ဘကြီးတော် (၁၁၈၁–၁၂၉၉) ဟု ထင်ရှားခဲ့သော မင်းဖြစ်သည်။ မင်းဖြစ်စတွင် မှူးမတ်များကို ဆုတောလပ်တော်ပေးသနားရာ ဦးစမှာ ငွေအသပြာ ၁၅၀၀ နှင့် အဖိုးများစွာထိုက်သောမြလက်စွပ်တစ်တို့ကို အသနားခံရသည်။ ထိုနောက် ဦးစကို နန်းတော်ကြီး အတွင်းဝန် ခန့်တော်မူ၍၊ သီရိမဟာဇေယျသူရ ဘွဲ့အမည်ကို ပေးတော်မူသည်။

ထိုနောက် ၁၁၈၂ ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၄ ရက်နေ့တွင် ဒုတိယအကြိမ်အားဖြင့် ၃၇ မင်းနတ်အကြောင်းကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဦးစ စုံစမ်းရပြန်သည်။ ယင်းစုံစမ်းချက်မှာ ယခင် ၁၁၆၇ ခုနှစ်က စုံစမ်းချက်တို့၏ အဆက်ဖြစ်သည်။ နတ်ထိန်းကြီး ကဝိဒေဝကျော်၊ ရာဇဝင်ဦးနု စသော ရာဇဝင်တတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နှင့် ညှိနှိုင်း၍ ၃၇ မင်း နတ်စဉ် အမျိုးအမည်၊ ဆင်ယင် ပသနည်း၊ တီးမှုတ်နည်းနှင့် နတ်သံများကို ရွှေနန်းတော်သို့ ရေးမှတ်အစီရင်ခံရလေသည်။ ယခင် ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်က မပြီးမပြတ်သေးသော ဣန္ဒာဝုဓ နန်းတွင်းဇာတ်ကို ဦးစသည် အပြီးတိုင် ဆက်လက်ရေးသားရသည်။ ထိုဣန္ဒာဝုဓဇာတ်ပါ ဣန္ဒာဝုဓမင်းသားကို ယိုးဒယားတို့က အီနောင်ဟု ခေါ်သည်။ ယိုးဒယားအမည်ကိုယူ၍ ထိုဇာတ်ကို ဦးစကလည်း အီနောင်ဇာတ်ဟု ခေါ်လေသည်။ ထိုပြင် ဤမင်းလက်ထက်တွင် ဦးစသည် သဘင်ဝန်ဦးသော်နှင့်အတူ မြန်မာရုပ်သေးသဘင်ကို ကြံဆသည်ဟု အမှတ်အသားရှိသည်။

၁၁၇၃ ခုနှစ်တွင် ဘကြီးတော်သည် မင်းကွန်းသို့ထွက်စံတော်မူရာ၊ ဦးစသည်လည်း လိုက်ပါရသည်။ မင်းကွန်းသို့ ရောက်သည့်ကာလ၊ ဦးစသည် ကော်ကပစ်ကြိမ်ရိုင်များနှင့် ယာယီတဲထိုးကာနေလေသည်။ ထိုအခါ စာဆိုတော်ဦးမင်းသည် ဦးစဆောက်ထားသော တဲအိမ်သို့ရောက်လာ၍ တဲအိမ်အကြောင်းကို မေးမြန်းသည်တွင် ဦးစက 'ရွှေအန်ကိုကြိုးတဲ့နောင်၊သာဆောင်မြင့်ကြော။ ကော်ပစ်ကယ်ကြိမ်ရိုင်နှင့်၊ ခိုင်လေသည်ဂူရန်တဲမှာ၊ ငွေသဲကပေါ။' ဟုရုတ်ခြည်းစပ်ဆို၍ ဖြေကြားသည်ဟု အမှတ်အသားရှိလေသည်။ ဦးစ၏ ကဗျာဂီတ ဝါသနာအထုံတို့သည် ဦးစ၏ ဘဝဖြစ်စဉ်ကို ကြိုးကြားကြိုးကြားမှတ်တမ်းတင်ထားဘိသကဲ့သို့ ရှိလေသည်။

၁၁၇၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရေးတော်ပုံတရပ် ပေါ်လာခဲ့သည်။ ယင်းသက္ကရာဇ် ဒုတိယဝါဆိုလတွင် စစ်တကောင်းမြို့ကို အုပ်ချုပ်နေသော အင်္ဂလိပ်တို့က နတ်မြစ်ဝအနီးရှိ ရှင်မဖြူကျွန်း ကျေးရွာများ၌ အလံစိုက်ထူ၍ တပ်တည်လုပ်ပြီးလျှင်၊ နှစ်လကျော် သုံးလခန့် လူသူစောင့်နေကြောင်းဖြင့် ဓညဝတီမြို့ဝန် မဟာမင်းကြီးကျော်စွာက အစီရင်ခံလေသည်။ ထိုအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်၏အမိန့်အရ၊ ဦးစသည် မင်းကြီး မဟာသီဟသူရဘွဲ့ကို ခံယူကာ၊ လက်ဝဲ စစ်ကဲအတွင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့် ဗိုလ်မှူးမဟာဗန္ဓုလနှင့်အတူ ပန်းဝါသို့ စလင်းဆင်ဖြူကျွန်းမှတဆင့် ချီတက်ရသည်။ ထိုပန်းဝါမှာ ဖလောင်းချိပ်ခေါ် ကောက်စဗဇားမြို့၏ အရှေ့စူးစူးဆယ်မိုင်ကျော်ခန့်တွင်ရှိ၍၊ ရာမူးဟု တွင်သည်။ ယင်းသို့ချီတက်စတွင် မဟာဗန္ဓုလသည် တတိုင်းတပြည်သို့ ချီတက်ဆိုင်ပြိုင်ရမည့် စစ်ဗိုလ်မှူးများဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဘွဲ့အမည်အရည်ကို တိုးတက်သတ်မှတ်ပေးရန် လျှောက်ထားရာ၊ မင်းကြီးမဟာဗန္ဓုလသည် သတိုးဘွဲ့ကို ရလေသည်။ မင်းကြီးမဟာသီဟသူရ ဦးစ ကား ဗိုလ်ချုပ်အဆင့်အတန်းကို ရလေသည်။ ၁၁၇၆ ခုနှစ် တန်ခူးလတွင် ဗိုလ်မှူးဝန်ကြီးသတိုးမင်းကြီး မဟာဗန္ဓုလသည် လက်ဝဲစစ်ကဲအတွင်းဝန် မင်းကြီးမဟာသီဟသူရ ဦးစ နှင့်အတူ ဂေါ်တော့ပလ္လင် အရောက်တောတောင်ချောင်းမြောင်းများကို ကူးသန်းကာ ချီတက်လေသည်။

ယင်းသို့ချီတက်ရာ၊ ဂေါ်တော့ပလ္လင်တွင်ငှင်း၊ ပန်းဝါတွင်ငှင်း ဆင်မြင်းအလုံးအရင်း စစ်ဗာရီအမှုထမ်းများနှင့် ကြံ့ကြံ့ဆီးကြို ရပ်ခံနေသော အင်္ဂလိပ်တို့ကို အောင်နိုင်လိုက်လေသည်။ ဦးစ၏တပ်သည် ထိုမှတဆင့် နတ် (ငတ်) မြစ်ဝသို့ ချီတက်ပြီးလျှင်၊ မိုးကျလာသည်နှင့် ဖလောင်းချိပ်အရပ်တွင် ရိကွာများသိုလှောင်၍ အခိုင်အမာ တပ်စွဲနေသည်။

ဤစစ်ပွဲကား မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ပဋမ အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲဟု တွင်သော စစ်ပွဲဖြစ်၏။ (အင်္ဂလိပ်မြန်မာ စစ်ပွဲများ — ရှု။) ဦးစသည် ဖလောင်းချိပ်၌ တပ်စွဲ၍ ရပ်နေစဉ် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရေကြောင်းမှ အလုံးအရင်းနှင့် ချီတက်လျက်ရှိချေပြီ။ ထိုအချိန်တွင် ရန်ကုန်မြို့ကို ကာကွယ်ရန် ကိစ္စသည် အရေးကြီးလာပြီဖြစ်သောကြောင့် သတိုးမဟာဗန္ဓုလလည်း အမိန့်တော်မြတ်ကိုနာခံ၍ ၁၁၇၆ ခု တော်သလင်းလတွင် စလင်းဆင်ဖြူကျွန်းမှလှည့်ကာ ရန်ကုန်သို့ ချီတက်ရလေသည်။ ထိုနောက် မဟာဗန္ဓုလသည် ရန်ကုန်မှဓနုဖြူမြို့သို့ ဆုတ်ခွာလာခဲ့ရပြီးလျှင် ၁၁၇၆ ခု နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့၌ ဓနုဖြူတိုက်ပွဲတွင် ကျဆုံးလေသည်။ (ဗန္ဓုလ — လည်းရှု။)

ထိုစဉ်အတွင်း အတွင်းဝန် မင်းကြီးမဟာသီဟသူရ ဦးစသည် ဓညဝတီမြို့မှနေ၍ စီမံခန့်ခွဲလျက်ရှိစဉ်၊ ဓနုဖြူတပ်ပျက်သည်နှင့်တချိန်တခါတည်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့က ဗုံးအမြောက်လက်နက်လူသူ အင်အားအလုံးအရင်းနှင့် ချီတက်တိုက်ခိုက်ပြန်သောကြောင့်၊ စလင်းမြို့သို့ ဆုတ်ခွာပေးရလေသည်။ ထိုနောက်၌သော်ကား မြန်မာနှင့်အင်္ဂလိပ်တို့သည် စစ်ပြေငြိမ်းရန် စေ့စပ်ကြလေရာ၊ ၁၁၇၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနှင့်အင်္ဂလိပ်တို့ ရန္တပိုစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုကြလေသည်။ (ရန္တပိုစာချုပ် — လည်းရှု။) စာချုပ်အရ မြန်မာ အစိုးရ နှင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ တို့သည် တဆယ့်လေးနှစ်မျ တဦးနှင့်တဦး အဆက်အသွယ်ပြုကြလေသည်။ ထိုတဆယ့်လေးနှစ်အတွင်း အင်္ဂလိပ် အစိုးရသည် အင်းဝ၌ နေထိုင်ကြသော အင်္ဂလိပ်အရာရှိများထံမှ မြန်မာ နိုင်ငံရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမှတ်အသား အစီရင်ခံစာတမ်းများကို ရရှိလေသည်။ ထိုစာတမ်းများတွင် ၁၁၉၂ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၇၃၀ ပြည့်နှစ်) ၌ အင်းဝနေပြည်တော်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော မေဂျာ ဟင်နရီ ဗားနေး (မယ်စယ်ဘော်ရနီ)၏ မှတ်တမ်းသည် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစ၏ အကြောင်းရပ်များပါရှိသောကြောင့် အထောက်အထားအလို့ငှာ တန်ဖိုးများစွာရှိသည်။ ထိုမှတ်တမ်းများအပြင် အမေရိကန်သာ

www.burmeseclassic.com

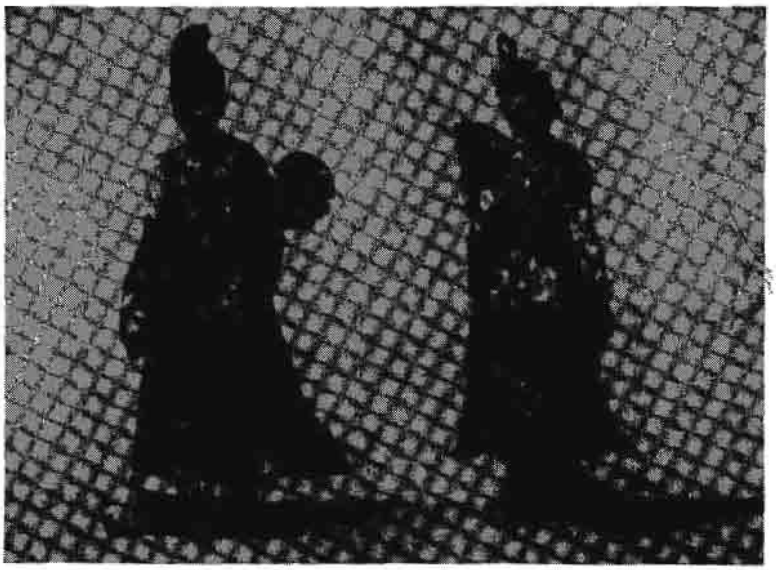

မြဝတီဦးစခေတ် ဝန်ကြီးနှင့်ဝန်ကတော်

သနာပြုဆရာ ယုဒသန်၏ မှတ်တမ်းများလည်း ရှိသေးသည်။ (ယုဒသန် — လည်းရှု။) ယင်းမှတ်တမ်းတို့ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ရာဇဝင်ပါမောက္ခတဦးဖြစ်ခဲ့သူ ဒဗျူ၊ အက်(စ)ဒေဆိုင်းသည် 'မြန်မာပြည်ရှိ ဗြိတိသျှ ကိုယ်စားလှယ်များ၏သမိုင်း' ခေါ်စာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခဲ့သည်။ ယင်းသို့ဖော်ပြပါရှိသော ဦးစ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

အင်းဝမြို့တွင် မြဝတီဝန်ကြီးက ဗားနေးအား သူသည်ရာမှုး (ပန်းဝါ) တိုက်ပွဲတွင်အောင်ပွဲရစဉ်က၊ သူ၏စစ်တပ်တွင် စစ်သား ၆၅၀၀ သာရှိ၍၊ ကက်ပတိန် နော်တင်၏တပ်တွင် စစ်သား ၇၀၀၀ ခန့်ရှိကြောင်း၊ အောင်မြင်ပြီးသည့်နောက် စစ်ပွဲတွင် ဒဏ်ရာရရှိသော အင်္ဂလိပ်အရာရှိနှင့်စစ်သားများ အားနှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းပြုရန် သူက အမိန့်လည်းမထုတ်ခဲ့၊ ခွင့်လည်းမပြုခဲ့ကြောင်း၊ စစ်ပွဲတွင် ကျဆုံးသေကြေသော အင်္ဂလိပ်များမှာ တိုက်ယင်းခိုက်ယင်းသာ သေကြေကျဆုံးကြသူများဖြစ်ကြောင်းကို ပြောကြားသည်ဟု ဗားနေးက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ (ဗင်္ဂလားအစိုးရ အတွင်းရေးနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အတိုင်ပင်ခံစာတမ်းစာအုပ်၊ အတွဲနံပတ် ၃၅၈၊ ဗားနေး၏မှတ်တမ်း ပိုဒ်ရေ ၁၀၇ မှ။) အမေရိကန်လူမျိုးသာသနာပြုဆရာကြီး ယုဒသန်သည် ဦးစနှင့် ကောင်းစွာသိကျွမ်းသူဖြစ်သည်။ ယုဒသန်က ဦးစအား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဥာဏ်အထက်မြက်ဆုံး၊ အမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံဆုံး၊ ဥာဏ်အမြင်ကျယ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တဦး ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ဝိဇ္ဇာအတတ်၊ သိပ္ပံအတတ် ပညာရပ်များတွင် ဥရောပတိုက်သားများသည် မြန်မာတို့ထက် ကျွမ်းကျင်ကြသည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်း၊ ထိုအတတ်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် သင်ကြားစေချင်သည်ဟု ဦးစက ပြောကြောင်း များကို လည်း မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားထားသည်။ (အတိုင်ပင်ခံစာတမ်း အတွဲနံပတ် ၃၄၁၊ မြန်မာ နန်းတော်တွင် အမှုထမ်းလျက်နေကြသော အရာရှိများအကြောင်းစာအုပ်၊ ယုဒသန်ရေး။) ထိုနောက် ကာနယ်ဗားနေးက ရေးသားထားပြန်သည်မှာ ဦးစသည် သူတွေ့ဘူးသော မြန်မာများအနက် ဥာဏ်အထက်ဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စကားပြောဆိုကြရာတွင် သူကသာ ဦးဆောင်၍ပြောဆိုလေ့ရှိကြောင်း၊ ဦးစ သည် ဥရောပတိုက် သားများနှင့် မိတ်ကျွမ်းတဝင်ရှိကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ယုဒသန်နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့ စိတ်နေသဘောထားနှင့်တကွ၊ အမူအရာများကို အခြားသော မြန်မာအရာရှိများထက် ပိုမို၍ သိနားလည်ကြောင်းများဖြစ်သည်။ (အတိုင်ပင်ခံစာတမ်း အတွဲနံပတ် ၃၅၈၊ ဗားနေး၏မှတ်တမ်း ပိုဒ်ရေ ၂၃ မှ။)

ဦးစသည် ဗြိတိသျှလူမျိုးနှင့် စစ်ပြုသောကြောင့် မြန်မာအစိုးရ၌ ဆုံးရှုံး နစ်နာခဲ့ရပုံ များကို ကောင်းစွာသိသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် အေးချမ်းသာယာစွာ ဆက်ဆံလိုသည်။ ဗားနေး၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဤသို့ပါရှိသည်။ 'သက္ကရာဇ် ၁၈၃၀ ခု ဇွန်လ ၃၀ ရက်နေ့၊ ကျွန်ုပ်သည် မြန်မာမှူးမတ်များနှင့် ထမင်းစားပွဲ တည်ခင်းကျင်းပသည်။ ကျွန်ုပ်သည် အားလုံးသော မှူးမတ်များနှင့် သင့်မြတ်ခဲ့သည်။ မောင်စက ကျွန်ုပ်အားခေါ်၍ မြစ်တဖက်ကမ်းကိုလက်ညှိုးထိုးပြပြီးလျှင် ယခုအခါ ပျက်စီးယိုယွင်းလျက်နေသော နေရာသည် တခါတုန်းက လူနေအိမ်ခြေများစွာနှင့် စည်ကားသော နေရာဖြစ်ကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ ပျက်စီးယိုယွင်းရခြင်းမှာ၊ မကြာခင်က တိုက်ခိုက်ရသော စစ်ပွဲကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း၊ နောင်အခါတွင် ဆင်းရဲသားကျွန်တော်မျိုးများအား သနားသဖြင့် စစ်ပွဲ မဖြစ်လိုကြောင်း၊ မဖြစ်သင့်ကြောင်းများကို ပြောဆိုသည်။ မောင်စသည် အလွန်စိတ်သဘောထား ကြီးမားသောသူ ဖြစ်သည်။ မောင်စသည် နာဂရီ အက္ခရာကို ရေးတတ်၍၊ ဟင်ဒီ ဘာသာစကားကို

www.burmeseclassic.com

လည်း အတန်ငယ် ပြောတတ်သည်။ ၎င်းနောက် ကျွန်ုပ်တို့အား ခရစ်ယန်မွေသီချင်းတို့မှ နှစ်ပိုဒ်သုံးပိုဒ်လောက်ကို သီဆိုရှ်ပြသည်။ ကျွန်ုပ်မှာ အလွန်အံ့သြမိသည်။ သူသည် စာဖြူခရစ်ယန်များထံမှ ထိုသီချင်းကို သင်ယူထားဟန်တူသည်။ မောင်စသည် ကသည်းစကားကိုလည်း အနည်းငယ် တတ်ကျွမ်းသေးသည်။' (အတိုင်ပင်ခံစာတမ်း ပိုဒ်ရေ ၁၀၇ နှင့် ၂၁၄ မှ။)

ယခုအမျိုးသားစာကြည့်တိုက်ရှိ၊ မိုင်းခိုင်းဝန်၏ ပုရပိုက်အမှတ်အသားဖြစ်သော မိုင်းခိုင်းမှတ်စုအရ၊ ၁၁၉၁ ခုနှစ်တွင် ဦးစသည် မြဝတီမြို့ကို အသုံးကံကျွေးခံ သနားတော်မူခြင်းခံရ၍ ဝန်ကြီးခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်ကမူ ၁၁၉၀ ပြည့်နှစ်နတ်တော်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် မင်းကြီးမဟာသီဟသူရသည် အဂ္ဂမဟာသေနာပတိဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်ဟု အခိုင်အမာ ဆိုထားလေရာ၊ ဝန်ကြီးဖြစ်သောနှစ်ကို ၁၁၉၀ ပြည့်နှစ်ဟုပင် အတည်ယူရခါမ့်မည်။

ဦးစ စားရသော မြဝတီမြို့မှာ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် စစ်တမ်းယူရာဝယ်၊ ရွာသူကြီး တဆယ့်လေးနယ်နှင့် မြို့သူကြီးတနယ် ပါဝင်သော မြို့ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့မှာ ရောဝတီနှင့် မတဲမြစ် ဆုံရာ ဒေသ၌ ရှိသည်။ ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်ရေးအောက်၌ ထိုမြို့သည် သရက်ခရိုင်၊ ကာမမြို့နယ်အပိုင် ကျေးရွာအဖြစ်သို့ ရွှေလျောသွားခဲ့သည်။

မေဂျာဗားနေး၏ မှတ်တမ်းများအရ ဦးစသည် မြဝတီဝန်ကြီးအဖြစ်နှင့် အမှုထမ်းနေစဉ်၊ ဝန်ကြီးကတော်မှာ နောက်ဆုံး ဟံသာဝတီဘုရင်၏ မြေးတော်တဦး ဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ သမီးများရှိကြောင်းကိုလည်း ကဝိရတနာကျမ်းကဆိုသည်။

ဦးစသည် မြဝတီဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွက် အရေးပါအရာရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကိစ္စတရပ်ရှိသေးသည်။ ထိုကိစ္စမှာ နှောင်းရာဇဝင်တို့တွင် ကဘော်ချိုင့်ဝှမ်းဒေသဟု ခေါ်သည့် ခန်းပတ်မြစ်ဝှမ်းဒေသ ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ၁၁၉၁ ခုနှစ်၌ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်သည် အဆိုပါ ခန်းပတ်မြစ်ဝှမ်းဒေသကို မဏိပူရစော်ဘွား ဂမ္ဘီယာဆင်း (ဂမ္ဘီရာရှိန်) အား ပေးအပ်ရန်ကြံရွယ်သည်။ ထိုအချက်ကို မြဝတီဝန်ကြီးဦးစသည် ဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူ မေဂျာဗားနေးမှ တဆင့် အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ပြောဆိုရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗားနေးကိုယ်တိုင်က ခန်းပတ်မြစ်ဝှမ်းကို မြန်မာတို့အား ပြန်ပေးရန် ထောက်ခံပြောဆိုသဖြင့် ဤကိစ္စသည် ပြေပြစ်စွာပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်လေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီးဦးစသည် ဤသို့ဖြင့် နိုင်ငံတော်၏အရေးကို မလစ်ဟင်းရလေအောင် ကသည်းမဟာရာဇာ ထောင်လွှားသည့်အချိန် အသက် ၄၇ နှစ်အရွယ်မှသည်၊ ခန်းပတ်မြစ်ဝှမ်းကိစ္စ၌ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် အပြေအပြစ် စေ့စပ်သည့် အချိန် အသက် ၆၄ နှစ်အရွယ်အထိ၊ အမှုတော်ကို ကျေပြန်စွာ ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ဤအထဲတွင် သူ၏ဝါသနာဘာဂီအတိုင်း ကဗျာဂီတ အရေးအသားတို့ကိုလည်း အကြောင်းအခွင့် ဆိုက်လာတိုင်း ရေးသားမြဲ ရေးသားခဲ့သည်။ စင်စစ် မြဝတီဝန်ကြီးသည် စစ်သားစာဆိုတဦးဖြစ်၏။ စစ်တိုက်ရာတွင် စစ်သားကောင်းပီပီ ရွပ်ရွပ်ချံချံ တိုက်ခိုက်ခဲ့သော်လည်း၊ စာဆိုအနေနှင့်မူကား နူးညံ့သိမ်မွေ့သော စိတ်ထား ရှိ၏။ ထိုကြောင့် ထီးတွင်း နန်းတွင်း၌ ဦးစသည် 'စစ' ဟူ၍ အမြတ်တနိုး ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို ခံရလေသည်။ ၁၁၇၃ ခုနှစ်ဖွား ဘကြီးတော်၏သမီးတော်၊ နောင်အခါ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ အလယ်နန်းတော်မိဖုရား ဖြစ်လာသော စုဖုရားသည် ဦးစအား ငယ်စဉ်ကပင်လျှင် မိမိ၏ဆွေရင်းမျိုးချာသဖွယ် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ဟန် လက္ခဏာရှိသည်။ တနေ့သော အခါ စုဖုရားသည် ဦးစ၏ရင်ခွင်ပေါ် သို့တက်၍၊ 'စစရယ်၊ လေးငါးရက်ရှိပြီ၊ စစကိုမတွေ့ရ၊ ဘယ်ကိုသွားနေတုံး၊ စစကို လွမ်းလိုက်ထာ' ဟု ဆိုသည်နှင့်၊ ဦးစသည် 'သည်လိုသာလာရိတွန်းမှဖြင့်၊ ကျွန်းချည့်မယ်ဇေယာခွန်ချင် ကိုးပြည်ထောင်ရှင်၊ ရာမင်းဖျား နှစ်ပါးလွန်ကြည်လင်လှတယ် ဘုန်းပြင်ရှိဘူး။' ဟူသောသီချင်းကို ရေးသားစပ်ဆိုလေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီးသည် အထက်၌ ဖော်ပြသကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်၏ အရေးတို့ကို ပြောင်မြောက်အောင် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်မှန်သော်လည်း၊ ကံဇာတာညှိုးခိုက်တွင် အရေးတော်ပုံတရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ရချေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၇ ခုနှစ်တွင် ဘကြီးတော်ဘုရားသည် ကိုယ်တော်ကျန်းခံ့တော်မမူသည်နှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး (နန်းမတော်မယ်နု) ၏မောင်တော် စလင်းမြို့စား မင်းသားကြီးမောင်အိုအား မှူးတော်မတ်တော်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ တိုင်းပြည့်ဝန်ကို ထမ်းရွက်ရန် လွှဲအပ်တော်မူသည်။ ထိုအခါ စလင်းမြို့စားမင်းသားကြီးသည် ဘကြီးတော်ဘုရား၏ ညီတော် သာယာဝတီမင်းကို အယုံအကြည်မရှိ၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်းမချ၊ အထူးအထွေ ထင်မှတ်သောကြောင့်၊ ငစဉ်ကူအုံမြို့သူကြီး မောင်ရေးသည် လူဆိုးလူသွမ်းတို့ကို ပူးပေါင်းလက်ခံ စည်းကြပ်ပြီးလျှင်၊ သာယာဝတီမင်းအိမ်မှာ ဝင်ထွက်ရှိနေသည်ဟု စွပ်စွဲလေသည်။ ထိုနောက် သာယာဝတီမင်းထံ မောင်ရေးအား ပေးအပ်ရမည်ဟု တောင်းဆိုသောအခါ၊ သာယာဝတီမင်းသည် မောင်ရေးမှာ အိမ်တော်တွင် မထမ်း မရွက် မရှိ မနေကြောင်းနှင့် နောင်တော်အား ဆရာတော်တို့မှ တဆင့် သိသာအောင် ပန်ကြားလေသည်။ သို့သော် စလင်းမင်းသားကြီး၏ သြဇာသည် လွှမ်းမိုးလာသည်နှင့် သာယာဝတီမင်းသည် ရွှေဘိုသို့ထွက်သွားပြီးလျှင်၊ ပုန်ကန်ရန် စီစဉ်၏။ သို့သော် ဘကြီးတော်နှင့် သာယာဝတီမင်းတို့မှာ ညီရင်းအစ်ကို ဖြစ်

www.burmeseclassic.com

မြဝတီဦးစေတ် အတွင်းဝန်ကဆော်၊ အတွင်းဝန်၊ စာရေးဆော်ကြီး

ရုံမျှသာမက၊ ဘိုးတော်ဘုရား၏ဩဝါဒကို အစဉ်နှလုံးပိုက်သူများဖြစ်ကြ၍၊ မှူးမတ်နှင့် ဆွေတော်မျိုးတော်အပေါင်းတို့က စေ့စပ်ခြင်းကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် လက်ခံစပြုလာလေသည်။ (ဘကြီးတော်။ သာယာဝတီမင်း — လည်းရှု။) ထိုအခါ စလင်းမြို့စား မင်းသားကြီးသည် သူ၏အသက်စည်းစိမ်ကို ငဲ့၍ ကိုယ်လွတ်ရုန်းရန်အလို့ငှာ၊ ဘကြီးတော်ဘုရား၏သားတော် ညောင်ရမ်းမင်းသားအား တိုင်းပြည်အပ်နှင်းမည်ဟု အမှုထမ်း လူခုနှစ်ထောင် ကျော် တို့ကို သိမ်း သွင်း လေ၏။ ထိုအခါ ပင်းတလဲမြို့စားသည် ညောင်ရမ်းမင်းတပ်တွင် တပ်ဦးကလိုက်၍ အမှုကိုထမ်းလေသည်။

ဤအရေးတော်ပုံတွင် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစမှာ ဘကြီးတော်ဘုရားက စလင်းမြို့စားမင်းသားကြီးကို တိုင်းပြည်အမှုထမ်းရွက်ရန် အာဏာလွှဲအပ်သည်တွင် အတိုင်ပင်ခံ မှူးကြီးမတ်ရာတဦး အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ရဟန် လက္ခဏာရှိသည်။ ထို့ကြောင့် သာယာဝတီမင်း ရွှေဘိုသို့စံနေစဉ် မောင်းထောင်ဆရာတော် ရှင်ဥယျဓမ္မ အမှူးရှိသော ဆရာတော်သုံးပါး နှင့်တကွ မလွန်မင်းသားတို့က စေ့စပ်သည်တွင် သာယာဝတီမင်းက စလင်းစား၊ ပင်းတလဲစား၊ မြဝတီဝန်ကြီးမဟာသီဟသူရ (ဦးစ)၊ ဆောမြို့စားအတွင်းဝန်စသော သူတို့ကို သူ့အားပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုလေသည်။ ထိုအခါ စလင်းမြို့စားမင်းသားကြီးနှင့် ပင်းတလဲမြို့စားတို့က တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို ထောက်ထား၍၊ အပြစ်ပြုသော်ခဲ့ပါမည်၊ ခွင့်လွှတ်သော် ချမ်းသာပါမည်၊ ညီတော်မင်းတရားထံ လိုက်သွားပါမည်ဟု လျှောက်ထား သဖြင့်၊ သာယာဝတီမင်းတောင်းဆိုသောလူစုကို ပေးအပ်လိုက်လေသည်။

ထိုကြောင့် ၁၁၉၉ ခု နှစ်တွင် ရွှေဘိုမင်းဟူ၍ငင်း၊ ကုန်းဘောင်မင်းဟူ၍ ငင်း အမည်တွင်သော သာယာဝတီမင်း (၁၁၉၉–၁၂၀၈) သည် ဘကြီးတော်ဘုရားကိုနန်းချ၍ နန်းတက်သောအခါ ဦးစတို့လူစုကို ၁၁၉၉ ခု ကဆုန်လပြည့် ကျော် ၇ ရက်နေ့တွင် ထောင်သွင်းအကျဉ်းထားလေသည်။ သာယာဝတီမင်း၏ အမိန့်တော်စကားအရ မြဝတီဝန်ကြီး၏ မှုပြစ်မှာ 'ဝန်ကြီးငစ (အစရှိသူတို့) သည် ခမည်းတော်ဘုရား၊ နောင်တော်မင်းတရား ငယ်ကျေးငယ်ကျွန် ဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ စားကျေးမြို့ရွာ ရုကြီးထူးကြီးနှင့် နောင်တော်မင်းတရား သူကောင်းပြုကို ခံပြီးလျှင် နောင်တော် မင်းတရား ကျန်းခဲ့သာယာတော်မမှုလျှင်ပင် စလင်းစားနှင့် တရောတရှက်ထည်း ပေါင်းသင်းပြီးလျှင် ပြည်အလုံးကို မငြိမ်မဝပ်အောင် စီရင်သူဖြစ်ကြသည်။' ဟူလေသည်။ ပြင်စည်မင်းသား၏ အမှတ်အသားအရသော်ကား သာယာဝတီမင်း ရွှေဘိုသို့ထွက်စဉ်အခါ ကွေမိဆုအရပ်က ဖမ်း ဆီး ပို့အပ်ရန် လွှတ်တော်ကထုတ်သည့် ဆင့်စာတွင် ရေးထုံးစံကိုမလိုက်နာဘဲ သာယာဝတီမင်း၏ ငယ်မည်တော်ကို ထည့်သွင်းသည့်ပြင် (c) တပ်ချလည်း လွှန်ကျူးအောင် ဦးစက ရေးသား သဖြင့် သာယာဝတီမင်းက အမျက်တော်ရှိလေသည်ဟုဆို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည်။ ဗားနေး၏ အစီရင်ခံစာအရ သိရသောအချက်တို့မှာ၊ သာယာဝတီမင်းသည် အင်းဝမှ ကျောက်မြောင်းမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ စံနေတော်မူရန်၊ စင်ကိုင်းမြို့မှတဆင့် ထွက်ချီတော်မူစဉ်၊ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစသည် စလင်းမြို့စား မင်းသားကြီးနှင့်အတူ အကျဉ်းသား ဘဝဖြင့် သာမန်လှေကို စီး၍ လိုက်ပါရသည်။ ခရစ် ၁၈၃၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် စလင်းမြို့စားနှင့် မြဝတီဝန်ကြီးတို့ပါဝင်သော အကျဉ်းသားတစုသည် ဆေးဖြူသုတ်ထားသော ယောက်မများကို ကိုယ်စီကိုင်၍ စစ်ကိုင်းမြို့တွင်းတွင် လှည့်လည်ပြသသည်ကို ခံကြရသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ထိုသူတို့သည် နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းမှုကို ပျက်ပြားအောင် ယောက်မကဲ့သို့မွေသောသူများဖြစ်ကြသည် ဟူသော သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်ကျောက်မြောင်းသို့ ရောက်သောအခါ သာယာဝတီမင်းအား 'ကုန်းဘောင်ပရမေဇေယျာဘိ' ချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ပတ်ပျိုးကိုစီကုံးဆက်သသောကြောင့် ဦးစသည် အကျဉ်းမှလွှတ်ရုံမျှမကသေး၊ မဟာသီရိဇေယသူရ ဟူသော ဘွဲ့ကို ရ၍၊ မြင်းတင်အခွန်ကိုလည်း သနားတော်မြတ်ခံရသည်ဟု အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် ဦးသင်၏ မှတ်တမ်းတွင် ဆိုသည်။

ထိုသို့လွှတ်ရသော်လည်း ခဏတာမျှသာဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တလခန့် အကြာတွင် ပြန်လည်အဖမ်းခံရ၍ ထောင်သွင်း အကျဉ်းခံရပြန်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီမင်းသည် ကျောက်မြောင်း၌ ခြောက်လမျှသာစံပြီးလျှင် အမရပူရမြို့သို့ ပြန်လည်စံနေပြန်သည်။

သို့ဖြင့် အကျဉ်းသမားအဖြစ်နေလာရာ ၁၂၀၁ ခုနှစ်တွင် သာသနာပြု သဲအင်းဆရာတော်ကြီး ဘဝပြောင်းသည်နှင့်ကြုံလေသည်။ ယင်းသက္ကရာဇ် တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ ရက်နေ့တွင် သာယာဝတီမင်းသည် မင်းမိဖုရားအပေါင်း ခြံရံလျက် ဘဝပြောင်းတော်မူသော ဆရာတော်ဘုရားကို မလ္လိကာတန်ဆာလှူရန် ထွက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ မင်းလမ်းမကို ဦးစ အပါအဝင် အကျဉ်းသားများသည် ပြင်ဆင်ကြရသည်။

ဝန်ကြီးဟောင်းဦးစသည် သံခြေကျဉ်းအဆင့်ဆင့်နှင့် ၇၃ နှစ်မျှသောမိမိ၏အသက်ကိုပင် မင့်နိုင်ရှာဘဲ လမ်းပြင်နေရသည်ကို သမီးတော်စုဖုရားကြီး မြင်လေသော် ရွှေပြာသာဒ်ရထားကို ရပ်တန့်စေလျက်၊ ဝန်ကြီးဟောင်းစစကို ခေါ်လိုက်ရမည်ဟု အမိန့်တော် ရှိသောကြောင့် နောက်တော်လိုက်တို့က ဆင့်ခေါ်ရလေသည်။ ဦးစလည်း ရထားတော်အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာပြီးလျှင် ပုဆစ်ဒူးတုပ်ဝပ်လျက် ရှိခိုးကာနေလေသည်။

ဤအခါ အရှင်စုဖုရားကြီးက ထောင်၌ခံနေရသော ဆင်းရဲခြင်းအကြောင်းများကို မေးမြန်းတော်မူလေလျှင် ဝန်ကြီးဟောင်းဦးစက ရာဇဝတ်တော်ပန်းကိုပန်ဆင်၍ ထောင်တွင် ၂ နှစ်ကျော်ကြာရှိခဲ့ရာ နေ့ညဉ့်နာရီမလပ် ထိတ်လန့်တကြားအသက်ဆံဖျား နေရကြောင်းများကို သနားတော်မူလောက်အောင် ရွှေနားတော်သင့် တင်ရာတွင် အရှင်စုဖုရားကြီးက အနောက်စမုတ် တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်သို့ ခမည်းတော်ထွက်တော်မူလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သီဆိုရန် ဘုန်းတော်ဖွဲ့ရေးပေးရမည်အကြောင်း အမိန့်တော်ရှိလေသည်။ ဦးစလည်း ကုန်းဘောင်နေမင်း၊ ဘုန်းရောင် ဝေရှင်းချီ သီချင်းကိုရေး၍ စုဖုရားကြီးအမိန့်တော်အတိုင်း ရုပ်သေးမင်းသားဆွဲ မောင်ရွှေသာသို့ ပေးအပ်လေသည်။

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့ အနောက်စမုတ် ရုပ်သေးပွဲသို့ သာယာဝတီမင်း ထွက်တော်မူသည်။ ဤအခါ ရုပ်သေး မင်းသားမင်းသမီးထွက်ပြီးလျှင် ကုန်းဘောင်နေမင်း အစချီသော ပတ်ပျိုး၊ သံထောက်၊ လော်ကနုတ်သံများကို မောင်ရွှေသာကဆို၍ သီချင်းအချ၌၊ မည်သူရေးသနည်းဟု မေးတော်မူရာ၊ ထောင်တွင် ရာဇဝတ်ဒဏ်ခံနေရသော ဝန်ကြီးဟောင်းငစငယ် ရေးကြောင်းမှစ၍ ပညာရှိတဦးဖြစ်ခြင်းကြောင့် ချမ်းသာပေးသင့်သည့် သဘောနိမိတ်များကို သမီးတော်စုဖုရားကြီးက ရွှေနားတော်သင့် တင်ရာတွင် ခွင့်ပေးတော်မူ၍ ဦးစကို ညဉ့်တွင်းချင်းပင် ထောင်ကလွှတ်တော်မူသည်ဟု ပြင်စည်မင်းသားအမှတ်အသားတွင် ဆိုလေသည်။ ဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ် မက္ကလောက်၏မှတ်တမ်းအရဆိုလျှင် ဦးစကို ခရစ် ၁၈၃၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၆ ရက်နေ့တွင် အကျဉ်းမှလွှတ်လိုက်သည်ဟုဆိုသည်။

၁၂၀၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ လယ်ထွန် မင်္ဂလာအခါတော်အတွက် သီချင်း ရေးသားဆက်သွင်းရမည်ဟု သာယာဝတီမင်းက အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် ဆဒ္ဒန်ပိုဒ်ဘုန်းမြင့် နရိန္ဒာချီသီချင်းကို ရေးသားကြောင်း ဦးစ ကိုယ်တိုင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပေသည်။

နောက်ပုဂံမင်း (၁၂၀၈–၁၂၁၄) လက်ထက်တွင် မြင်းမူရွာကို သနားတော်မြတ်ခံရသည်ဟု အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် ဦးသင်၏မှတ်တမ်းကဆိုသည်။

ထိုစဉ်အခါက မင်းတုန်းမင်းသားသည် ဦးစကို ယုံမှတ်ခင်မင်ပုံရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းသားက ဦးစအား အသက် ၂၅ နှစ်မှသည် မြင်းမူရွာစား မဟာသီရိဇေယသူရ အသက် ၈၃ နှစ်တိုင် ရေးသားပြုစုခဲ့သည့် သီချင်းအမျိုးမျိုးကို စုဆောင်းရမည်ဟု အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် မြဝတီဝန်ကြီးစုဆောင်းခဲ့သောစာစုမှာ ယနေ့တိုင်အောင် မန္တလေးမြို့ အငြိမ်းစား သစ်တော အရေးပိုင်မင်း ဦးမောင်မောင်ကျော်ထံတွင် ရှိပေသည်။

၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်း (၁၂၁၄–၁၂၄၀) မင်းအဖြစ်ကိုယူတော်မူပြီးလျှင် ရွှေဘိုမြို့၌စံနေတော်မူစဉ် ဦးစသည် ရွှေတော်သို့ဝင်ထွက်ခစားရသည်။ တနေ့သောအခါ

www.burmeseclassic.com

မင်းတုန်းမင်းသည် မဟာနန္ဒာကန်တော်အတွင်း မဟာမေ ဃဝန်ဥယျာဉ်တော် စံနန်းတော်၌ စံနေတော်မူစဉ် ကုန်းဘောင်ပရမေချီ ကုန်းဘောင်ဖွဲ့ပတ်ပျိုးကို ရေးသား၍ ဦးစ ဆက်သောအခါ၊ စစ အမှုတော်ကိုထမ်းနိုင်ပါဦးမည်လားဟု အမိန့်တော်ရှိကြောင်း၊ ဦးစကလည်း အမှုတော်ကိုထမ်းနိုင် သေးကြောင်း တင်လျှောက်ပုံများကို ပြင်စည်မင်းသား ကြီးကိုယ်တိုင် မြင်ကြား ခဲ့ရသည်ဟု မှတ်တမ်း တင်ခဲ့လေ သည်။ ဤတွင် ကုန်းဘောင်ပရမေချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို သာ ယာဝတီမင်းအား ဆက်၍ အကျဉ်းမှ ပဌမအကြိမ် လွှတ်ရ သည်ဟုဆိုသော အတွင်းဝန်မင်း ဦးသင်၏မှတ်တမ်းကို ဆင် ခြင်ရန်ရှိပေသည်။ ပြင်စည်မင်းသားကြီး၏အဆိုသာလျင် ခိုင်ခံ့သည် မှတ်ယူဖွယ်ရှိပေသည်။ ထိုအခါ မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစသည် အသက် ၈၆ နှစ်ရှိလေပြီ။ ထိုအသက်အရွယ်၌ပင် ဦးစသည် ကံကုန်လေသည်။ မိုင်းခိုင်းမှတ်စုအရ မြဝတီဝန် ကြီးဦးစသည် ၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် ရတနာသိဃ်ရွှေဘိုမြို့ သူဇာ တံခါးတွင်းတွင် ကံကုန်ရာ၊ တော်နေရာနေတို့နည်း သင်္ဂြိုဟ် ရသည်ဟုဆိုလေသည်။ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်၌ ကား ယင်းသင်္ဂြိုဟ်သည့်ကာလကို ၁၂၁၅ ခုသိတင်းကျွတ်လ ဟုပြဆိုသည်။

မြဝတီဝန်ကြီးဦးစသည် ပတ်ပျိုး၊ ကြိုး၊ ယိုးဒယား၊ ဖွဲ့၊ သီချင်းခံစသည်တို့ကို ကိုးကြောင်းရေးပေစာ ဆယ့်ငါးအင်္ဂါ ခန့် ရေးသားခဲ့သည်။ (မြန်မာဂီတ — ရှု။) ရေးသားခဲ့ သောပတ်ပျိုးတို့မှာ ဟောင်းသည်ဟုမရှိဘဲ၊ ယနေ့တိုင် ထူး ခြားသစ်လွှင်လျက် ရှိလေသည်။ ယင်းတို့အနက် ယခုခေတ် တိုင် အထူးခေတ်စားဆဲဖြစ်သော ပတ်ပျိုးတို့မှာ သာဆန်း ရဂုံဗွေ၊ ဘုံပျံနေနန်း၊ မှိုင်းမှုန်ပြာဝေ၊ အထူးထူးငယ်နှင့်၊သာ တင့်ဆုံး၊ စိန်ချယ်ခြူးသန်း၊ စိန်မြလျှံချယ်၊ အစချီသော ပတ်ပျိုးများဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၂၀၁ ခုနှစ်တွင် ကုန်းဘောင်မင်းအား ဆက်သွင်းသော ကုန်းဘောင်နေ မင်းချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ပတ်ပျိုးမှာ ကံဇာတာနိမ့်၍ တိမ်မြုပ် နေသော ဦးစကို ပြန်၍ဖော်ပေးသော ပတ်ပျိုးဖြစ်ပေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီး၏ ယိုးဒယားသီချင်းများသည် မြန်မာဂီတ လောကတွင် များစွာ အရေးပါလေသည်။ မြန်မာစာပေ သမိုင်းအလိုအရ မြဝတီဝန်ကြီး၏ ယိုးဒယားသီချင်းများကို ယိုးဒယားနှဲသွား၊ ချူချာ၊ ယိုးဒယားကြေးသွား ဟု ခွဲထား သည်။ ယိုးဒယားနှဲသွားတွင် အိုသာတင့်ဆုံးလေ ချီ အီ နောင်ဇာတ်ထွက်ယိုးဒယားမှာ အလွန်ထင်ရှားသည်။ ယိုး ဒယား ချူချာ သီချင်းကို မြန်မာ စကားဖြင့် လိုက်၍ရေး သော လွှမ်းပိုအောင် ညိုမင်းလွင် ချီ သီချင်းမှာ ယနေ့တိုင် ဂီတအနုပညာသမားတို့၏ အကြိုက်ဖြစ်နေသည်။

ကြိုးသီချင်းများဆိုင်ရာ၌၊ မြဝတီဝန်ကြီးသည် ဘုံဆောင် မြင့်ချီဖောင်လားကြိုး၊ ဇေယျာမြို့ချီဖောင်ငင်ကြိုး၊ စိမ်းလဲ့လဲ့ ညိုပြာချီ ဖောင်ဆိုက်ကြိုး ဆိုသော ကြိုးသုံးပုဒ်နှင့် သာနိုး ပျော်ဖွယ်ကြိုးငါးပုဒ်ကို သူ့ထက်ရှေးကျသော စာဆိုတော် ကြီးများ၏ တေးသွားများအလိုက် ဖွဲ့နွဲ့စီကုံးခဲ့လေသည်။

ဖွဲ့သီချင်းများ၌ ဂန္ဓမာတောင်ချီ မဥ္ဇူသကနတ်ပန်းဖွဲ့နှင့် ဥကင်ဘုံမြင့်သီဟာဘွေချီ ပလ္လင်ရှစ်ခန်းဖွဲ့တို့သည် လွန်စွာ ကျော်စော၏။

သီချင်းခံတို့၌ မြဝတီဝန်ကြီး၏ ထူးမခြားနားမှာ မင်္ဂလာ ပွဲလမ်းသဘင်တိုင်း၌ ယနေ့တိုင် ဆိုကြ တီးကြရသော ပတ် သီချင်းခံကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုပတ်သီချင်းခံကြီးမှာ ဘကြီး တော်လက်ထက် အင်းဝမြို့တွင် စံနေတော်မူစဉ်၊ တနေ့သော ည၌ ညီလာခံ အချိန်တွင် စွယ်တော်ဘုရားမှ ရောင်ခြည် တော်လွှတ်ရာ၊ ယင်း အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာကို အမတ်ကြီး မဟာမွေသကြံ ဘွဲ့ခံ မောင်းထောင်ဆရာကြီးဦး မြတ်နေနှင့်တိုင်ပင်၍ ရေးသားဆက်သွင်းစေ ဟူသောအမိန့် အရ နံနက်ညီလာခံတွင် မြဝတီဝန်ကြီး ရေးသားဆက်သွင်း သည်ဟု အမှတ်အသားရှိလေသည်။

ထိုပြင် သာယာဝတီမင်းလက်ထက်ရေး ထောင်ရောင်နေ ကသာ ရွှေဘုန်းဝင်း ချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ သန်ကောင်သီချင်းခံ သည်လည်း ယခုတိုင် ခေတ်စားလျက်ရှိလေသည်။ အခြား ဘုန်းတော်ဖွဲ့ သီချင်းခံတို့မှာ စုံသာမြိုင်လယ်၊ ဇေယျာရွှေ မြေ စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဇေယျာရွှေမြေမှာ စောင်း တီးရန်အတွက် ရည်စူး၍၊ ဘကြီးတော်ဘုရား အမိန့်တော် ဖြင့် ၁၁၈၁ ခုနှစ်တွင် ရေးသားသော သီချင်းဖြစ်သည်။

ခရစ် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ် (၁၁၉၂ ခုနှစ်) ဩဂုတ်လ ၇ ရက် နေ့ညတွင် အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ် မေဂျာဗားနေးသည် ရွှေ နန်းတော်ကြီးသို့ဝင်၍ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ရွှေတော်၌ ရာမ ဇာတ်တော်ကြီးကို ကြည့်သည်။ ထိုအခါ ဦးစ ရေးသော ဘုန်းတော်ဖွဲ့တပုဒ်ကိုကြားရသည်။ ဦးစသည် ဗရင်ဂျီမွေ သီချင်းသံတခုခုကိုအတုယူ၍ ဤဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို ရေးသားပုံ ရကြောင်းဖြင့် ဗားနေးက မှန်းဆမှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။

ထိုပြင် မွန်သံသီချင်းများအနက် ၁၂၀၃ ခုနှစ် သာယာ ဝတီမင်းသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်အနောက်ဖက်တွင် ယာ ယီတဲနန်း ဆောက်လုပ်စံနေတော်မူစဉ်၊ အမရပူရနေပြည် တော်သို့ လွှမ်းဆွတ်သတိရကြောင်းဖြင့် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစ အားရေးသားစပ်ဆိုစေသည့် စိန်ခြယ်ညီးလင်း အစချီ ဥက္ကလာပပြန်မွန်သီချင်းသည် ထင်ရှားသည်။

ထိုမှတပါးလည်း မြင်းခင်းသဘင်၊ ဂူလီသဘင် ရင်တော် မူသည့် အခါများတွင် ဆက်သွင်းရသော တျာချင်းများ၊ လယ်ထွန်မင်္ဂလာသီချင်းများ၊ နတ်ယိုင်သံများ စသည်ဖြင့် သီချင်းအမျိုးအမည်ပေါင်း များစွာတို့ကို မြဝတီဝန်ကြီး ရေး သားသီကုံးခဲ့လေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီးသည် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီး လက်ထက်မှ

www.burmeseclassic.com

မြဝတီဦးစခေတ် ဝန်ထောက်နှင့်ဝန်ထောက်ကတော်

သည် မင်းဇာနီးမင်းတရားကြီး လက်ထက်တိုင် မင်းရှစ်ဆက်ကိုမီလိုက်သော အသက်ကိုးဆယ်နီးပါးနေရသည့် စစ်သားစာဆိုပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် ဘကြီးတော်ဘုရားတို့လက်ထက်တွင် ခေတ်၏သဘောမှာ ပညာအရပ်ရပ်တို့ကို စူးစမ်း ရှာဖွေလိုသော သဘောဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ စူးစမ်းရှာဖွေရာ၌ တိမ်မြုပ်နေသော ရှေးဟောင်းပညာရပ်များအပြင် နိုင်ငံခြားသားတို့နှင့်ကူးလူးဆက်ဆံရာမှ တွေ့ရှိရသော အသစ်အသစ်သော ခေတ်မှီပညာရပ်များကိုပါစူးစမ်းရှာဖွေကြသည်ဖြစ်၏။ သာဓကအားဖြင့် ပြရသော်၊ ဘိုးတော်ဘုရားနန်းတက်၍ မကြာမြင့်မီပင် ၁၁၄၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘုရင်တို့၏ မင်းခမ်းမင်းနားနှင့်တကွ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုတို့ကိုပြဆိုရာဖြစ်သော ရွှေဘုံနိဒါန်းကို အထက်ကပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ အိမ်ရွှေအတွင်းဝန်က ပြုစုခဲ့သည်။ မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစ ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် ၃၇ မင်း နတ်ချင်းများကို စုံစမ်းရှာဖွေ မှတ်တမ်းတင်၍ ယိုးဒယားဇာတ်ချင်းများကိုလည်း ပြုစုရသည်။

၉၂၅ ခုနှစ်ကပင်လျှင် ဘုရင့်နောင်သည် အနုပညာသည်များကိုယိုးဒယားမှခေါ်ဆောင်လာ၍၊ မြန်မာ့ဌာနီတွင် ယိုးဒယား အဆို အတီး အက အနုပညာတို့ ပြန့်ပွားအောင်ဆောင်ရွက်ရင်းရှိခဲ့သည်။ ၁၁၂၈ ခုနှစ်လောက်တွင် ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် ယိုးဒယားမှ အနုပညာသည်အမျိုးမျိုးတို့ကို ထူဆောင်လာခဲ့ပြန်ရာ၊ ရှေးအစဉ်ကိုလိုက်၍ ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှုများသည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအသွင်သို့ ကူးပြောင်းခဲ့ပြန်သည်။

အရှေ့ဖက် ယိုးဒယားမှ ပညာရပ်တို့သာမက၊ အနောက်ဖက် တိုင်းပြည်များမှ ပညာရပ်တို့သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာလေရာ၊ အသစ်အသစ်သော ပညာရပ်တို့ကို မြန်မာတို့သည် စူးစမ်းလေ့လာကြကုန်သည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အမေရိကန်လူမျိုး ဆရာ ဒေသန်၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ကပ္ပိတန်လျင် (ကက်ပတိန်လိန်း) ရောက်လာခဲ့သည်။ (ယုဒသန် — ရှု။) ပညာအရာ၌ ပါသနာထုံသော မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် ဆရာယုဒသန်၊ ကပ္ပိတန်လျင် တို့အပြင် အခြားသော အနောက်တိုင်းသားတို့ထံမှ တဆင့်ရအပ်သော သိုးဆောင်းအဘိဓာန်ကျမ်း၊စွယ်စုံကျမ်း စသည်တို့ကို မြန်မာပြန်ဆိုပြုစုသည်။ မက္ခရာမင်းသားနှင့် ကပ္ပိတန်လျင်တို့ ပြုစုသည့် အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်မှာ အစောဆုံး ဖြစ်၍ ယနေ့တိုင် ရှိပေသေးသည်။ (မက္ခရာမင်းသားကြီး။ စွယ်စုံကျမ်း — ရှု။) ထခေတ်တည်းတွင် ပဌမ မောင်းထောင် ဆရာတော် အစရှိသော ပညာရှင်တို့သည်လည်း အိန္ဒိယတိုင်းမှလာသော သက္ကဋ္ဌဘာသာဖြင့်ရေးထားသည့် သဒ္ဒါ၊ ဗေဒင်၊ တက်ကျမ်း၊ အလင်္ကာ၊ ဆန်း၊ အဘိဓာန်၊ ဣတိဟာသ၊ နီ တိ၊ ဓမ္မသတ်၊ ဆေးကျမ်းနှစ်ရာကျော်တို့ကို လေ့လာဆည်းပူးကြ၍ အချို့ကို မြန်မာသို့ပြန်ဆိုကြသည်။ စစ်မက်ရေးရာ ကင်းရှင်း၍ အဆိုပါ အိန္ဒိယပညာနှင့် သိုးဆောင်းပညာတို့ကို ပညာရှိတို့ အလိုအတိုင်း မြန်မာတို့ ဆက်လက် ရှာဖွေ လေ့လာ ပြန်ဆို သင်ကြား ပို့ချ နိုင်ခဲ့ပါမူ၊ မြန်မာတို့၏ ပညာအဆင့်အတန်းမှာ များစွာမြင့်မားလျက် ရှိနေပေရာသည်။

ထိုထိုသော ထင်ရှားသည့် မြန်မာပညာရှင်တို့သည် များသောအားဖြင့် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစနှင့် ခေတ်ပြိုင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပေသည်။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူ၊ ရကန်ဦးတိုး၊ ကျည်းကန်ရှင်ကြီး နန္ဒဓဇ၊ တောပုသျင်ဥက္ကံသမာလာ၊ မုံရွှေးဆရာတော်၊ မင်းဘူးဦးသြဘာသ၊ ဒုတိယနဝဒေးစသော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့မှာ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစနှင့် တခေတ်တည်းတွင် ပေါ်ပေါက်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ စင်စစ် မုံရွှေးဆရာတော်နှင့် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစတို့သည် သက်တူရွယ်တူများ ဖြစ်ကြပေသည်။ (ထွန်းညို၊ ဦး။ လိုး၊ ဦး၊

www.burmeseclassic.com

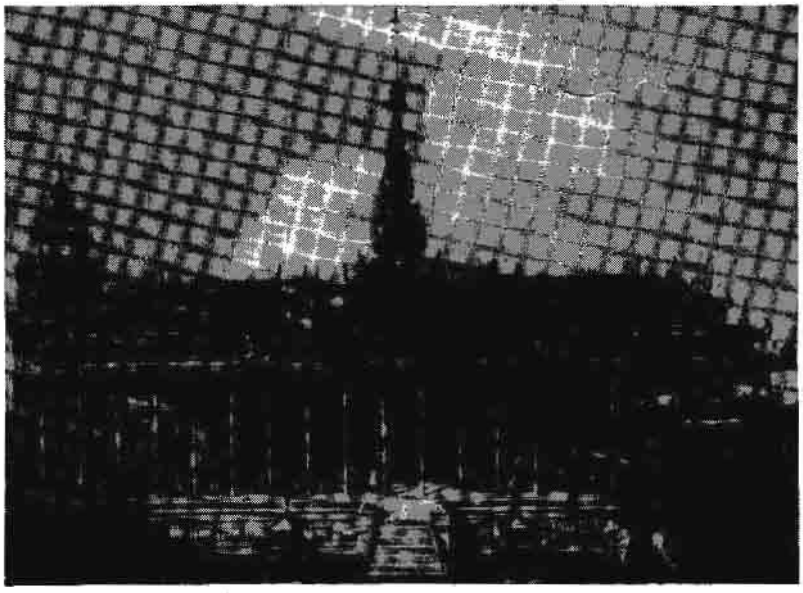

ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် (၁၁၄၃ – ၁၁၈၁) အမရပူရနန်းတော် ညီလာခံသဘင်

ကယ်၍ လူ့လောကတွင် စကားဟူ၍မရှိပါက၊ လူတို့၏ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးသည်ငင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုသည်ငင်း၊ မည်မျှဆုတ်ယုတ်နိမ့်ကျသွားမည်ကို တွေးဆခြင့်ချိန်နိုင်ပေသည်။

ဆက်သွယ်ရေးဆိုရာ၌ စကားမှ အပ ဖြစ်သော ဆက်သွယ်ရေးတို့လည်း ရှိပေသေးသည်။ မိမိဆိုလိုသောအကြောင်းအရာကို လက်ဟန်၊ ခြေဟန်၊ အမူအရာ အားဖြင့်လည်း ဖော်ပြနိုင်သည်။ ပန်းချီကား၊ အရုပ်ကားဖြင့်လည်း ဖော်ပြနိုင်သည်။ အချက်ပြ၍လည်းဖော်ပြနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်လင့်ကစား၊ အထက်ပါဆက်သွယ်ရေးကိစ္စတို့သည် လူအချင်းချင်း နှုတ်ဖြင့် စကားပြောဆိုဆက်သွယ်ခြင်းလောက် ထိရောက်လှသည်မဟုတ်ချေ။

ရွှေတိုက်စိုး။ ကျည်းကန်ရွာကြီး။ မုံရွေးဆရာတော်။ ဩဘာသ၊ ဦး၊ မင်းဘူးဆရာတော်။ နဝဒေး၊ ဝက်မစုတ်မြို့စား — ၌။) ဤသို့ ခေတ်ဟောင်းခေတ်သစ်၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ၊ လောကီလောကုတ္တရာ ပညာဗဟုသုတ အရပ်ရပ်တို့နှင့်တကွ မြန်မာစာပေ မြန်မာမှုတို့ ထွန်းကားသော ခေတ်ကြီးအတွင်း မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစ၏ အမည်မှာ အတီးအမှုတ်၊ အဖွဲ့အဆို၊ အကအခုန်၊ ကဗျာလက်ာနှင့်စပ်၍ ထူးချွန်စွာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလေသတည်း။

စကား။ ။လူတဦး၏အတွေးအခေါ်ကို အခြားတဦးက သိရှိနားလည်စေရန် အလို့ငှာ စကားသည် အရေးပါအရာရောက်သော 'ဆက်သွယ်ရေး' ပစ္စည်းတရပ် ဖြစ်သည်။ လူတဦးက အခြားလူတဦးအား မိမိစိတ်၌ဖြစ်ပေါ်သော အကြောင်းကိစ္စကို ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်လိုလျှင်၊ စကားဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောကြားနိုင်သည်။ နားထောင်ရသောသူက လည်း ပြောဆိုသူ၏ စကားကို ကြားရလျှင်၊ ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်သည်။ မိမိက ပြန်လည်ပြောဆိုလိုသည့်ကိစ္စရှိကလည်း၊ စကားဖြင့်ပင် ပြန်လည်ပြောကြားနိုင်သည်။ စကားကို ကျွန်ုပ်တို့ နေ့တိုင်းပြောဆိုနေကြခြင်းသော်လည်း၊ အမှန်မဲ့ အမှတ်မဲ့ကြောင့်သာ စကား၏ စွမ်းရည်ထက်မြက်လှသော 'ဆက်သွယ်ရေး' တန်ခိုးအာနိသင်ကို ဂရုမပြုမိကြခြင်းဖြစ်၏။ တကယ် စေ့စေ့စပ်စပ် သုံးဆပ်လျှင် မူကား၊ စကားသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတွင် မည်မျှကျေးဇူးပြုလျက်ရှိသည်ကို သိမြင်လာနိုင်ကြပေသည်။ အ

စကားဆိုသည်ကားအဘယ်နည်း

စကားဆိုသည်မှာ လူတဦးနှင့်တဦး ဆက်သွယ်ရာတွင် အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် နှုတ်မှပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းကာ ထွက်ပေါ်လာသော အစီအစဉ် စည်းစနစ်ရှိသည့် အသံ 'သင်္ကေတ' များပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာရှိသည်။ လွယ်သောဥပမာကို ဆောင်ရသော် 'ထမင်းစားကြစို့ဟော့' ဟူသောဝါကျပြည့် စကားတွင် (၁) ထမင်း–စား–ကြ–စို့–ဟော့ စသောစကားလုံးတို့သည် သင်္ကေတနှုတ်သံများဖြစ်ကြ၏။ (၂) ယင်းစကားသံတို့သည် စံနစ်တကျအစီအစဉ်ဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း၍ထွက်လာသည်။ အကယ်၍ 'ထမင်း–ဟော့–ကြ–စို့–စား' ဟု အစီအစဉ်ကင်းမဲ့သော အသံတို့ကို ရွတ်ဆိုခဲ့ပါလျှင် ထိုအသံစဉ်တို့သည် အဓိပ္ပါယ်ကင်းမဲ့ ပေလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့် စည်းစနစ်တကျနှင့် အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် အသံစဉ်၍ ထွက်လာရသောနှုတ်သံ (၀ါ) စကားသံများဖြစ်ရပေသည်။

လူ၏နှုတ်မှ ထွက်သော အသံတိုင်းသည်လည်း စကားမဟုတ်ပေ။ ဥပမာ၊ လေချဉ်တက်သောအသံ၊ ချောင်းဆိုးသံ၊ နှာချေသံ၊ ညည်းတွားသံ စသော အသံတို့သည် နှုတ်ထွက်အသံများ ဖြစ်ကြသော်လည်း လူတဦးနှင့်တဦး ဆက်သွယ်ပြောကြားရာ၌ အသုံးပြုသော 'စကားသံ' များ မဟုတ်ကြချေ။

ထိုသို့ 'စကားသံ' မဟုတ်သည့် သာမန်နှုတ်သံများမှာမူ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တိရစ္ဆာန်လောက၌ပင် ရှိပေသည်။ ဥပမာဆိုလျှင်၊ ခွေးဟောင်သံ၊ ကျားဟိန်းသံ၊ ကြောင်အော်သံ၊ ကြက်တွန်သံ၊ မြင်းဟီသံ အစရှိသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။

စကားကို ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်နေ့တိုင်းပြောနေကျဖြစ်၍ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ဖြင့် လွယ်လွယ်ကူကူ ပြောဆိုလိုက်ကြသော်လည်း၊ စကားလုံးများ မည်သို့မည်ပုံထွက်လာရသည်၊ လူတဦးနှင့် တဦး စကားဖြင့် ဆက်သွယ်ရာ၌ စကားမပြောမီအချိန်နှင့် စကားပြော၍ဆုံးသည့်အချိန် အကြားတွင် လူ၏စိတ်နှလုံး၌ မည်သို့မည်ပုံ လှုပ်ရှား ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်ရသည်တို့ကိုမူ တစေ့တစပ် လေ့လာစူးစမ်းကြည့်မှသာလျှင် အံ့သြဖွယ်ရာ အချက်အလက်များကို သိရှိကြရသည် ဖြစ်ပေသည်။

လူတဦးသည် မိမိပြောဆိုလိုသည့်အကြောင်းတခုကို နှုတ်ဖြင့် ဖွင့်ဟပြောဆိုရန် ကြံဆလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ နဗ်ကြော (ဝါ) အာရုံကြောများ နိုးကြွလာ၍ ပါးစပ်မှ စကားသံ ထွက်လာသည့်တိုင်အောင် ထိုနဗ်ကြောများက သက်ဆိုင်ရာ ကြွက်သားများကို လှုပ်ရှားစေသည်ဟု ဆိုသည်။ (နဗ်ကြောများ — လည်း ရှု။) နဗ်ကြောများကြောင့် လှုပ်ရှားလာသောကြွက်သားတို့မှာ လူ၏ခါးလယ်မှနားရွက်အထိ ဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာ ဒေသ အပိုင်းအခြား အတွင်းရှိ ကြွက်သားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤနည်းဖြင့်စကားကို ပြောဆိုလိုက်ရာ၌ အသံလှိုင်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်သို့ ပျံ့နှံ့ကာ နားထောင်သူ၏ နားစည်သို့ ရောက်လေသည်။ ထိုမှတဆင့် အသံလှိုင်းများသည် နားထောင်သူ၏အတွင်း နားသို့ ရောက်ပြီးလျှင်၊ ထိုမှတဆင့် နဗ်ကြောများသို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ထိုအခါ သက်ဆိုင်ရာဦးနှောက် အင်္ဂါစုသည် စကားပြောသူ၏ ဆိုလိုသောအဓိပ္ပါယ်ကို အာရုံခံယူသဖြင့် သိမှုသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ဆိုကြသည်။

စကားကို လူ့ယဉ်ကျေးမှု အင်္ဂါရပ်ကြီးတခု အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြု၍ ထားကြပေသည်။ အမှန်ဆိုလျှင် စကားကို မည်သူမဆို အမိငမ်းမှကျွတ်ကတည်းက တတ်မြောက်လာကြသည်မဟုတ်ပေ။ ကလေးသူငယ်အရွယ်မှစ၍ တဆင့်တဆင့် သင်ကြား မှတ်သား၍သာ တတ်မြောက်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ အလေ့အထဖြစ်သော စကားပြောမှုကို လူတိုင်းတတ်ကျွမ်းရသည့် အခြင်းအရာမှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုအင်္ဂါရပ်တခု ဖြစ်လေသည်။

စကား၌ အင်္ဂါတရပ်ရှိသေး၏။ ထိုအင်္ဂါရပ်မှာ အခြားမဟုတ်။ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းကြီးကို ဘာသာစကား အလိုက် နယ်ပယ်ခွဲခြား၍ သွေးစည်းသတ်မှတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်ကား၊ ဘာသာစကားတခုကို နားလည်တတ်ကျွမ်းသူ အချင်းချင်းသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတခုအနေဖြင့် စည်းစည်းလုံးလုံး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်ကြ၍၊ အခြားဘာသာစကားကို ပြောကြားသောသူတို့နှင့်မူ ဘာသာစကား အခက်အခဲကြောင့် မိမိတို့ အချင်းချင်း ဆက်ဆံပေါင်းသင်းရသကဲ့သို့ ချောမောပြေပြစ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ချေ။

ထိုကြောင့်လည်း ဘာသာစကားသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတခုကို ဒေသတခုအနေနှင့် သီးခြား၍ ဖွဲ့စည်းပေးတတ်သော သဘောရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သည်။ ထိုသို့သော ဘာသာစကား စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်များကို ကျော်ဖြတ်၍ အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်သူမျိုးမှာကား အခြားမဟုတ်၊ မိမိဘာသာစကားအပြင် အခြားဘာသာစကားများကိုလည်း တတ်ကျွမ်းပြောဆိုနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ဖြစ်ချေသည်။

စကား၏ စွမ်းအင်သတ္တိကြီးတရပ်လည်း ရှိသေးသည်။ လူတိုင်းလူတိုင်းသည် အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ပေါင်းသင်းရာတွင် စကားဖြင့် ပြောကြားနားလည်ကြသည်ကား မှန်၏။ စကားကို လူတိုင်းပြောတတ်သော်လည်း ပြောရာတွင် ထိရောက်မှုချင်းကား မတူကြချေ။ လေယူလေသိမ်းတွင် သူတပါးထက် ထူးချွန်ကောင်းမွန်အောင် ပြောနိုင်သူများလည်းရှိသည်။ မိမိပြောလိုသည့်အဓိပ္ပါယ်ကို သူတပါးထက် ရှင်းလင်းပြတ်သားအောင် ပြောနိုင်သူများလည်းရှိသည်။ သူတပါး၏နားတွင် စွဲငြိမ့်၍သွားလောက်အောင် ပြောနိုင်သူများလည်းရှိသည်။ အခြားတဖက်က ကြည့်ပြန်လျှင်လည်း၊ သူတထူးနားမခံသာအောင် အပြောကြမ်းသူများလည်းရှိသည်။ မိမိပြောဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်ကို မရောက်ဘဲ၊ ရှုပ်ထွေးသွားခြင်းဖြင့် နားထောင်သူ၏အာရုံကို ပြားစေသော စကားပြောသူများလည်းရှိသည်။ ထိုကြောင့်လည်း စကားအရာနှင့် ပတ်သက်၍ 'နှုတ်ချိုလျှိုတပါး'၊ 'ချစ်စေလို ခံတွင်းလက်လေးသစ်၊ မုန်းစေလို ခံတွင်းလက်လေးသစ်' ဟူသော စကားပုံဆိုရိုးများ ရှိနေသည် မဟုတ်ပါလော။ (စကားပြောအတတ် — ရှု။)

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စကား၏ အခြေခံ အဓိကဂုဏ်ပုဒ်ကြီးသည် လူ့ယဉ်ကျေးမှု တည်သမျှကာလပတ်လုံး တည်မြဲနေမည်ဖြစ်၏။ ထိုဂုဏ်ပုဒ်ကြီးကား အခြားမဟုတ်၊ လူအချင်းချင်းကို လူ့အဖွဲ့အစည်းတရပ်ဖြစ်လာအောင် ပေါင်းစည်းပေးသည့် 'ဆက်သွယ်ရေး' သဘောပင်ဖြစ်လေသည်။

လူတို့ရေးသားအသုံးပြုသော 'စာ' မှာ 'စကား' ၏ နောက် ကာလအတန်ကြာမှ ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စကားသည် မူရင်း ဒြဗ်ဝတ္ထု၊ မူရင်းအတွေးအခေါ်၊ မူရင်းစိတ်လှုပ်ရှားမှုတို့၏ အသံသင်္ကေတများဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထိုနည်းအတူ စာသည် စကား၏သင်္ကေတလက္ခဏာပင် ဖြစ်တော့သည်။ စာသည် ပင်ရင်းမဟုတ်၊ စကားသာ ပင်ရင်းဖြစ်သည်။

ပိုလ်ဗကို။

www.burmeseclassic.com

စကားကြီးဆယ်မျိုး။ ။စကားပြောသည့်အရာတွင်ကျမ်းကျင်လိမ်မာစေရန် နည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို စကားကြီးဆယ်မျိုးဟူ၍ မြန်မာစာဌ ခဲ့ခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ ထိုဆယ်မျိုးမှာ 'ရေကူးညာတင်၊ ကောက်ပင်ရိတ်လိုး၊ ရေစီးဖောင်ဆန်၊ အိုးတန်ဆန်ခပ်၊ ဆီပုတ်ကျည်ပွေ့၊ ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်၊ တောင်သူယာခုတ်၊ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်၊ ရေစစ်ကရား၊ ရေသွားသည့်သွင်၊ ခက်တင်မောင်းနင်း၊ ဆိုခြင်းစကား ဤ ၁၀ ပါး' ဟူ၍ ခဲ့ခြားသတ်မှတ်ထားသည်။

၁။ ရေကူးညာတင်ပြောနည်း

မြစ်တဖက်မှ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ကူးလိုလျှင်၊ မြစ်ညာကတင်၍ ကူးမှ လိုရာသို့ရောက်သကဲ့သို့၊ မိမိအလိုရှိရာသို့ရောက်အောင် အထက်ကတင်ကူး၍ ပြောခြင်းကို ရေကူးညာတင်ပြောနည်းဟု ခေါ်သည်။ ရှေးအခါက သမားတော်ဇီဝကသည် အုထုံးသော သင္ဘေးသားကို ကုသရာတွင် ခုနစ်ရက်ခန့် အိပ်စေလိုသည်ကို ခုနစ်လခန့်အိပ်နိုင်မည်လောဟု မေး၏။ သင္ဘေးသားက မအိပ်နိုင်ပါဟု ဆိုသည်တွင် ခြောက်လခန့် အိပ်နိုင်ပါမည်လော စသည်ဖြင့် တဖြေဖြေ ဆုတ်ကာ ဆုတ်ကာ မေး၏။ နောက်ဆုံးလိုရင်းဖြစ်သော ခုနစ်ရက်သို့ရောက်ခါမှ သင္ဘေးသားကို ခုနစ်ရက်အိပ်စေပြီးလျှင် ဝမ်းကိုခွဲရှိအူထုံးကိုဖြေသည်။ ဤစကားမျိုးသည် ရေကူးညာတင်ဆိုသောစကားမျိုး ဖြစ်၏။ အရပ်သားအသုံးအနှုန်း၌ ဒုး လောက်တင် ရင်လောက်ကျ ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။

၂။ ကောက်ပင်ရိတ်လိုးပြောနည်း

စပါး ရိတ်လျှင် ကောက်ပင်ကို လက်တဖက်ဖြင့် ဆုပ်သိမ်းကာ တံစဉ်ဖြင့် အရင်းမှဖြတ်၍ ရိတ်ယူသကဲ့သို့၊ တဖက်လူ၏ စကားကို သိမ်းကျုံး ဖမ်းယူပြီးမှ၊ အရင်းက ဖြတ်၍ ပိုင်အောင် ပြောခြင်းသည် ကောက်ပင်ရိတ်လိုး ပြောနည်း ဖြစ်၏။ ရှေးအခါက သင္ဘေးသားတယောက်သည် ဗျိုင်းတကောင်ကို လေးနှင့်ပစ်၍ယူလာသည်ကို အခြားသင္ဘေးသားတယောက်က မြင်၍၊ လိုချင်သဖြင့် 'ဤဗျိုင်းသည် တနေ့လျှင် ရွှေစင်တကျပ်သား အနှံထုတ်ပေးလေ့ရှိသော ငါ့ဗျိုင်းဖြစ်သည်' ဟုစွပ်စွဲ၏။ ထိုအခါ လေးနှင့်ပစ်သူက 'ထိုသို့အနှံထုတ်ပေးလာသည်မှာ မည်မျှကြာပြီနည်း' ဟု မေးရာ၊ ဗျိုင်းရှင်ဆိုသူက 'တနှစ်ရှိပြီ' ဟု ထပ်၍ဖြေ၏။ ထိုအခါမှ လေးနှင့်ပစ်သူက 'မိမိအိမ်ရှေ့တွင် ပုံထားသော ရွှေစင်ပုံကြီးမှ တနေ့လျှင် တကျပ်သား ပျောက်ဆုံးခဲ့သည်မှာ တနှစ်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ ယနေ့မှ သူခိုးကိုမိသည်။ ဗျိုင်းသည်သူခိုးဖြစ်၍ ဗျိုင်းရှင်သည် သူခိုးလက်ခံဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တနှစ်တွက် ရွှေသုံးပိသာခြောက်ဆယ်သား လျော်ပေးရမည်' ဟူ၍ တောင်းလေ၏။ ထိုကြောင့် ဗျိုင်းကိုလိုချင်သောသင္ဘေးသားသည် အလျော်ပေးရလေ၏။ ဤသို့ တဖက်လူ၏စကားကို ဖမ်းပြီးမှ ပိုင်လောက်အောင်ပြောခြင်းသည် ကောက်ပင်ရိတ်လိုးပြောနည်းမည်၏။

၃။ ရေစီးဖောင်ဆန်ပြောနည်း

ဖောင်ကြီးသည် 'အညာသို့ ဆန်သောကာလ၊ လိုရာဆန္ဒရှိသမျှကိုတင်ယူ၍ ဖြည်းညှင်းသာယာစွာ ဆန်လျှင်၊ လိုရာအရပ်သို့ ရောက်နိုင်၏။ ဤဥပမာကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း ဥပမာ ဥပမေယျတို့ဖြင့် ဖြည်းညှင်းသာယာစွာ လိုရာရောက်အောင် ပြောသောစကားသည် ရေစီးဖောင်ဆန်မည်၏။ ဟံသာဝတီဘုရင် ရာဇာမိရာဇ်မင်းလက်ထက်၊ ဒဂုရာဝတီမင်း စစ်ချီလာရာတွင်၊ ရာဇာမိရာဇ်က သံစေလွှတ်ရာ၌ စာသဝဏ်တွင် 'အဆွေတော်' ဟုရေးသည်ကို၊ ဒဂုရာဝတီမင်းက မနှစ်သက်လေ။ ထို့ကြောင့် ပဝတ္တိမင်းက ဇာတိအားဖြင့်မင်းဖြစ်သည့်ကို အဆွေတော်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်မှာမသင့်။ ဤအရေးကိုပြေအောင် သံတော်တို့ကချေလည်စေ။ မချေလည်နိုင်လျှင် ဆီအိုးကင်း၌ထည့်၍ ကြော်ရမည်ဟု ဒဂုရာဝတီမင်းက သံတော်တို့ကိုမိန့်လေ၏။ ထိုအခါ သံတော်တို့က 'အဆွေတော်' ဟု ရေးခြင်းသည် ဘုရားရှင်တို့မှစ၍ တပည့်သား သံဃာနှင့်တကွ ရေမြေ့ရှင်တို့တိုင်အောင် ခေါ်ဝေါ်သည့်ထုံးစံဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားရှင်တို့သည် ဘုရားရှင်ချင်းကိုသာ ညီတော်နောင်တော် ခေါ်၏။ သံဃာတို့သည် သံဃာအချင်းချင်းကိုသာ ညီတော် နောင်တော် ခေါ်၏။ လူ့ဘဝမှ တော်စပ်သောဆွေမျိုးများကိုကား ဤသို့မခေါ်ချေ။ ထို့အတူ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည်လည်း ထီးနန်း မစံသေးသော ဆွေတော်မျိုးတော် တို့ကို အဆွေတော်ဟုခေါ်ရိုးမရှိ။ နန်းစံဘုရင်ချင်းကိုသာ အဆွေတော်ခေါ်ရိုးဖြစ်၍ ရာဇာမိရာဇ်မှာလည်း ဟံသာဝတီရွှေနန်းရှင်ဖြစ်သောကြောင့် အဆွေတော်ဟုရေးရပါသည် ဟု သံတို့က လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ၊ ဒဂုရာဝတီမင်းနှင့် ပါလာသော ပညာရှိမှူးမတ်တို့က ယခုချေပသည့် စကားသည် သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားတို့ကို ဥပမာပြု၍ တပည့်သားသံဃာတော်နှင့်တကွ ရေမြေ့ရှင်တို့တိုင်အောင် ခေါ်ဝေါ်ပြီးသည့်ထုံးစံနှင့် ချေလည်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ချီးမွမ်းကြသဖြင့်၊ ဒဂုရာဝတီမင်းလည်း စကားချေလည်သည် သင့်ပေ၏ဟု ဆုလပ်များစွာပေးလေသည်။ ဤကဲ့သို့ ဥပမာ ဥပမေယျတို့ဖြင့် လိုရာရောက်အောင် ပြောခြင်းသည် ရေစီးဖောင်ဆန်ပြောခြင်းပင်ဖြစ်၏။

၄။ အိုးတန်ဆန်ခပ်ပြောနည်း

အိုးနှင့် ဆန်သည် တန်အောင် ချက်လျှင် နှုန်းပစ္စာ သုံး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆောင်ရသကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း မယုတ်မလွန်နှင့် လိုရင်းရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည် အိုးတန်ဆန်ခပ်ပြောနည်းဖြစ်၏။ ဘုရားအလောင်း သုဝဏ္ဏသာမသည် မြားဆိပ်သင့်၍ လဲနေရာ၊ မိဖ ၂ ပါးအား သိကြားမင်းက သားရှင်စေလိုသလော၊ ရွှေအိုးလိုချင်သလော၊ မျက်စိမြင်ချင်သလောဟု မေးရာတွင် သားရွှေအိုးထမ်းလာသည်ကို မြင်ချင်ပါသည်ဟု ဖြေသဖြင့် လိုအပ်သမျှ ပြည့်စုံ၏။ ထိုသို့အလိုရှိသောစကားကို မယုတ်မလွန်ပြောခြင်းသည် အိုးတန်ဆန်ခပ်ပြောနည်းဖြစ်၏။

၅။ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ပြောနည်း

ဆီကိုရအောင်ပွတ်သည့်အခါတွင် အထပ်ထပ်အခါခါ ပွတ်ရသကဲ့သို့ အလိုရှိသောစကားကို အထပ်ထပ်ပြောခြင်းသည် ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ပြောနည်း ဖြစ်၏။ ရှေးအခါ မင်းတပါးသည် ဘုရားတည်မည်ပြုရာ၊ ဘုရားပိန္ဓဲတိုင်ကို မန်ကျည်းနှစ်ဖြင့် လုပ်ရသော် မကောင်းလောဟု အမတ်ကြီးအားမေး၏။ အမတ်ကြီးက 'မန်ကျည်းနှစ်လည်းကောင်း၏၊ ကျွန်းသားလည်းကောင်း၏' ဟု ဖြေသည်။ ဤသို့ ဘုရင်မေးသမျှသော သစ်သားများတွင် ကျွန်းသား ကောင်းကြောင်းကို ထပ်တလဲလဲ ထည့်၍ ပြောသဖြင့်၊ ကျွန်းသားကိုပင် ဘုရားပိန္ဓဲတိုင်လုပ်ရလေသည်။ ထိုသို့ အလိုရှိသောစကားကို ထပ်တလဲလဲပြောခြင်းသည် ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ပြောနည်းမည်၏။

၆။ ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်ပြောနည်း

ဆင်ဝှေ့မည်ဟုလိုက်လျှင် လွတ်ရာ လွတ်ကြောင်း တိမ်းရှောင်က ချမ်းသာသကဲ့သို့၊ စကားအရာတွင်လည်း မိမိအဖို့ဘေးရောက်မည့်စကားကို ရှောင်လွှဲ၍ပြောဆိုခြင်းသည် ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင် ပြောနည်းပင်ဖြစ်၏။ ရှေးအခါက အိမ်ရှေ့မင်းတပါးသည် ကျောင်းဆောက်ရာ၊ ကျောင်းတိုင်ကို ဟက်မအောက် မြေကြီးထိအောင် ရွှေချလေသည်။ ထိုသည်ကို မြို့ဝန်က ဧကရာဇ်ကိုတုပ၍မြေကြီးထိရွှေမချသင့်ဟု အောက်ခြေမှရွှေများကို တိုက်ဖျက်ပစ်လေ၏။ ထိုအခါ အိမ်ရှေ့မင်းသည် အမျက်ထွက်၍စစ်မေးလေရာ၊ မြို့ဝန်သည် တိုက်ရိုက်မလျှောက်ဘဲ၊ စကားတိမ်းရှောင်၍၊ 'အရှင်အိမ်ရှေ့မင်းသည် နောင် ဧကရာဇ်မင်း ဖြစ်မည့်သူ ဖြစ်ပါသည်။ မင်းဧကရာဇ်မဖြစ်မီ ရွှေအပြည့်ချ၍ ကျောင်းဆောက်သော် မင်းဧကရာဇ် ဖြစ်သည့်အခါ မူလဆောက်သောကျောင်းနှင့် မင်းဖြစ်မှဆောက်သောကျောင်းသည် အတူတူပင်၊ ခြားနားခြင်းမရှိပါလေဟု ဆိုရန်ရှိသောကြောင့် မင်းဖြစ်သည့် ကာလကျောင်းဆောက်တော်မူလျှင် နောင်ကိုချရန် ရွှေအခင်းကို ချန်လှပ်ထားရပါမည်' ဟု လျှောက်တင်လေ၏။ ဤသို့ လျှောက်တင်သည့်အတွက် အသက်ချမ်းသာရာရလေသည်။ ဤကဲ့သို့ ဘေးလွတ်အောင် တိမ်းရှောင်၍ပြောခြင်းသည် ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်ပြောခြင်းပင်ဖြစ်၏။

၇။ တောင်သူယာခုတ်ပြောနည်း

တောင်သူတို့သည် ယာခုတ်လျှင် ချုံငယ်သစ်ပင်ငယ်တို့ကို ဦးစွာရှင်းလင်းခုတ်ထွင်ပြီးမှ သစ်ပင်ကြီးများကို လှဲသကဲ့သို့ စကားအရာတွင် ဦးစွာ စကားငယ်ကိုပြော၍၊ နောက်မှ စကားကြီးများကို ဖိပြောခြင်းဖြင့် အနိုင်ယူသည်ကို တောင်သူယာခုတ်ပြောနည်းဟု ခေါ်သည်။ ရှေးအခါက ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၏ သိန်းအမတ်နှင့် မဟောသဓာ ပညာရှိသုခမိန်သည် ပညာနှင့်ဥစ္စာ မည်သည်က မြတ်ကြောင်း ငြင်းခုံကြရာတွင်၊ မဟောသဓာသည် ပဌမဦးစွာ သေးငယ်သော ဥပမာတို့ဖြင့်သာ တံင်ပြပြောဆို၍ နောက်ဆုံးတွင် လောက သုံးပါးတွင် အတုမရှိသော သဗ္ဗညုတ ဥာဏ်တော်ကို ရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားထက် အဘယ်ဥစ္စာရှိသူမှ သာလွန်နိုင်မည် မဟုတ်၍၊ ဥစ္စာရှိထက် ပညာရှိ မြတ်ပေ၏ဟု စကားကြီးဖြင့် ပိတ်၍ဆိုလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် အနိုင်ရလေ၏။ ဤကဲ့သို့ စကားငယ်ကိုပြောပြီးမှ စကားကြီးဖြင့် ပိတ်၍ဆိုခြင်းသည် တောင်သူယာခုတ်ပြောနည်းမည်၏။

၈။ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်ပြောနည်း

ကြက်တို့၏သဘောသည် ခွပ်မည်ပြုသောအခါ နောက်သို့ ဆုတ်ဟန်ပြု၍ အကယ်ခွပ်သောအခါမှသာ စီး၍ခွပ်သကဲ့သို့ စကားအရာတွင် သူ့အလိုကို လိုက်တန်သရွှေလိုက်ပြီးလျှင်၊ စီးသာသောအခါမှ စီးလျက်ပြောသော စကားမျိုးသည် ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် ပြောနည်း စကားမျိုးမည်၏။ ဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထုံးဖြစ်သော ကဝိသေတ္တုမဉ္ဇူသာကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော အောက်ပါအကြောင်းရပ်တို့သည် ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်စကားမျိုးဖြစ်သည်။ တရံရောအခါ အမရပူရနေပြည်တော်ကြီးအတွင်း တရုပ်လူမျိုး ငရွှေကြည် ခေါက်ဆွဲဖိုမှ မီးထလောင်ကျွမ်းရာ နန်းတော်ကြီးမှစ၍ ရှိရှိသမျှ မီးသင့်လောင်ကျွမ်းကုန်ရကား၊ ခေါက်ဆွဲဖိုရှင် ငရွှေကြည်သည် လက်လွတ်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေ၏။ ထိုအခိုက်တွင် ဂန္ဓာလရာဇ်ပြည့်ရှင် ချင်းလုံဦးတည်မင်းက လျောင်းတူရဲနှင့် အဖော် ၂ ဦးတို့ကို သံခန့်လျက် ပဏ္ဏာလက်ဆောင်များ၊ ကုန်စည်ဝယ်ရန် ငွေတော်ရှစ်သိန်း၊ ကုန်တင်ရန် လားကောင်ရေ ခုနစ်ထောင်ကျော်တို့နှင့် အမရပူရသို့ လွှတ်လိုက်၏။ ထိုသူတို့ ရန်ကင်းတောင်အနီးတွင် စခန်းချနေစဉ်စစ်ကိုင်းမင်း၏ အိမ်တော်သား တို့သည် လက်နက်လှံဓား အမြောက်အမြားနှင့် တရုပ်ကုန်သည်တို့ကို တိုက်ခိုက်လုယူကြရာ လားတို့လည်း တကွဲတပြား၊ တရုပ်တို့လည်း [illegible] ရာဒဏ်ချက်အများရကြ၏။ ထိုအခါ တရုပ်သံတို့က မင်း

www.burmeseclassic.com

တရားကြီးအား ထိုအကြောင်းကို အစွဲရှင်ခံလျက် ဒဏ်ရာ ဒဏ်ချက်ရရှိသည်တို့ကိုမဟာမိတ်နိုင်ငံချင်းဖြစ်သဖြင့်မပြော မဆိုလိုကြောင်း၊ အထည်ပစ္စည်းဝယ်ရန် လွှတ်လိုက်သော ငွေတော်ရှစ်သိန်းကိုသာ ပေးလျော်ပါမည့်အကြောင်း၊ ယင်း သို့မဟုတ်ပါက လုယက်သူတို့ကို ပေးအပ်ပါမည့်အကြောင်း လျောက်ထားလေ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ထိုအရေးကို ဆောင်ရွက် စေရန် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးအား တာဝန်လွှဲတော်မူ၏။ အမတ် ကြီးဦးပေါ်ဦးလည်း တရုပ်တို့အား ညှဉ့်ဝတ်ကျေပြွန်စွာပြု ပြီးလျှင် တရုပ်သံတို့တောင်းဆိုသော လျော်ကြေးအတွက် ဤသို့ စကားဆိုသည်။ ဘုရင် ဦးတည်မင်း၏ အမိန့်စာချွန် ကို ဖတ်သိရသည့်အတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့က ပေးလျော်ပါမည်။ တရုပ် ကုန်သည်တို့ဦ ပျောက်ဆုံးသော ပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို သာ နောင်အခါကျန်ပါသေးသည်ဟု မဆိုရစေရန်၊ ထမင်း စားသောက်ကိုမျှမချန် ယခုတခါတည်း စာရင်းတင်ပါဟု ဆိုလေ၏။ တရုပ်တို့က ငွေတော်ရှစ်သိန်းနှင့် မိမိတို့ပိုင်ငွေ နှင့် ပေါင်းသော် ကိုးသိန်းခန့် ပျောက်ပါသည်ဟု ဆို၏။ ထိုအခါ ဦးပေါ်ဦးက ထိုငွေကိုပေးလျော်ပါမည် ယခုအမရ ပူရ နေပြည်တော်မှ ငွေနှုန်းတော်ကြီးနှင့် တကွ တစမကျန် တရုပ်လူမျိုး ငွေကြေည် ခေါက်ဆုံဖိုမှစ၍ မီးလောင်ခံရ သည်ကို သံမင်းတို့ အသိပင်ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် မူလ မီးခွင် တရုပ်ငွေကြေည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ လက်သို့ အပ်စေလိုပါ သည်။ တရုပ်ငွေကြေည် လက်ဝယ်ရောက်လျှင် ပျောက်ဆုံး ငွေကိုးသိန်းကို ရပါစေမည်ဟု ပြန်ကြားလေသည်။ တရုပ် သံတို့လည်း ငွေကြေည်အား ရှာဖွေရာ မတွေ့သဖြင့် မရနိုင် ကြောင်း စကားပြန်၏။ ထိုအခါ ဦးပေါ်ဦးက နှစ်တိုင်းနှစ် ပြည် မဟာမိတ်ဖြစ်ကြသည်မှာ နှစ်ရှည်လ များခဲ့ပြီ။ မိတ် မျက်စေခြင်းအကျိုးငှာ တိမ်းရှောင်နေသူ တရုပ်ငွေကြေည် တယောက်ကိုသာ ပေးအပ်ပါ ဆိုသည်ကို ရှာဖွေမရသဖြင့် မအပ်နိုင်ဆိုချေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ထံ တောင်းရမ်းသော ဓား ပြတို့မှာ လူများစွာဖြစ်၍ အဘယ်မှာရှာကြံ၍ အပ်နိုင်ပါ အုံနည်း။ ပေးလျော်စေလိုသော ငွေကိုးသိန်းမှာလည်း၊ တရုပ်လူမျိုး ငွေကြေည်၏ မီးအတွက် ပျက်စီးသော ပစ္စည်း တန်ဖိုးမှာ ကုဋေငါးဆယ်မျှမကရှိချေသည်။ ယင်းငွေများ ကို ကျွန်ုပ်တို့သည် နှစ်ပြည့်တပြည် အကြည်တော် မပျက် ရှိကြစေခြင်းငှာ သံမင်းတို့ဘုရင်ထံ တောင်းခံခြင်း မပြုပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ထံတွင် ပျောက်ဆုံးသော ငွေကိုးသိန်းခန့်လောက် ကို တောင်းခံခြင်းပြုသည်မှာ ပြည်ထောင်တကာ့ မင်းများ စုဘို့ ကြားခါစင်စစ် ရယ်ဖွယ်ကြီးဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့ ဖြစ်၍ ဤစကားကို စဉ်းစားပြီးမှ တောင်းခံသင့်ကြောင်းကို သံမင်းတို့မင်းထံ လျောက်ထားပါဟုဆို၏။ ထိုအခါ သံ အမတ်တို့၏ တင်ဆက်လွှာအရ ဦးတည်မင်းက လျော်ကြေး ငွေမတောင်းစေတော့ဘဲ၊ ပြန်လာရန် အကြောင်းကြားလေ သည်။ ဤကဲ့သို့ စကားကို ဦးစွာ၌ အလျှော့ပေးပြီးလျှင် စီးသာသည့်အခါမှ စီးရှိပြောခြင်းသည် ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် ပြောခြင်းမည်၏။

၉။ ရေစစ်ကရား ရေသွားသောသွင်ပြောနည်း

ရေစစ်သော ခမ္မကရိုဏ်ကို ရေတွင် နှစ်၍ ရေပြည့်လျှင် အပေါက်ကို လက်နှင့် ပိတ်ယူပါက ရေမထွက်နိုင် သကဲ့သို့ တဖက်လူ၏စကားကို ပိတ်မိအောင် ပြောသောစကားသည် ရေစစ်ကရား ရေသွားသောသွင် ပြောနည်းမည်၏။ ရှေး အခါက သူငယ် ၄ ယောက်နှင့် သူအိုတယောက်သည် မယုံဘူး ဆိုသူကို ကျွန် ပြုစတမ်းဟု ခိုနိုင်းချက်၍ ယုံတမ်း စကားပြောကြ၏။ ပဌမသူငယ်က 'ငါငယ်စဉ်က အမိဝမ်း တွင်း၌ ပဋိသန္ဓေနေစဉ် အမိဖြစ်သူ ချဉ်သီးစားချင်ကြောင်း သိသဖြင့် ဝမ်းမှထွက်၍ ချဉ်သီးရှာပေးသည်။ ယုံကြည်သ လော' ဟုဆိုရာ ကျန်လူများက ယုံသည်ဟုဆို၏။ ဒုတိယ သူငယ်က 'ငါသည်မန်ကျည်းသီးစားချင်သောကြောင့် ခြေ မကို ကိုင်ပစ်ကာ မန်ကျည်းပင်ပေါ် သို့ တက်သည်။ မန် ကျည်းသီး တင်းပေါင်းများစွာဆွတ်ပြီးလျှင် မဆင်းနိုင်၍ အိမ်မှလေ့ကားကို ပြန်၍ယူကာ ဆင်းရသည်။ ယုံကြည သလော' ဟုမေးရာ ယုံပါ၏ဟု ဆိုကြ၏။ တတိယသူငယ်က လည်း 'ငါသည်ငါးစားချင်သောကြောင့် ရေတွင်ငုပ်၍ ငါး ကိုဖမ်းပြီး ရေထဲမှာပင် မီးဖုတ်၍စား၏။ ယုံကြသလော' ဟုဆိုရာ ယုံပါ၏ဟုပြောကြ၏။ စတုတ္ထသူငယ်ကတဖန် 'ငါ မိဖအိမ်သည် အလွန်မြင့်၏။ အိမ်မှကျွန်မ၏ ဖွားမြင်စသား သည် ကြမ်းပေါက်မှကျရာ ဆံပင်ဆွတ်ဆုတ်ဖြုမှ အောက်သို့ ရောက်၏။ ယုံကြသလော' ဟုမေး၏။ ကျန်လူများက ယုံပါ၏ဟုဆို၏။ နောက်ဆုံးတွင် သူအိုက 'ငါသည် ဝါပင် တပင်စိုက်၏။ ထိုဝါပင်မှ ဝါသီး ၄ သီးသီးသည်။ ထိုဝါသီး များမှ သူငယ် ၄ ယောက်ပေါ် ပေါက်သည်ကို ငါ၏ကျွန်ပြု ထားသည်။ ထိုသူငယ်တို့သည် ငါ့ထံမှထွက်ပြေးကြသည်ကို ငါရှာဖွေနေသည်မှာ ယခုမှတွေ့ရသည်။ သင်တို့ ၄ ယောက် သည် ငါ့ကျွန်ဖြစ်သည်။ ယုံကြသလော' ဟုမေး၏။ သူ ငယ် ၄ ယောက်မှာ ယုံပါ၏ဟု ဆိုလျှင်လည်း သူအို၏ကျွန်၊ မယုံပါဟု ဆိုလျှင်လည်း သူအို၏ကျွန် သာ ဖြစ်ကြရ၏။ ဤသို့ သူ့စကားကို ပိတ်မိအောင် ပြောသောစကားသည် ရေစစ်ကရားပြောနည်းဖြစ်၏။

၁၀။ ခက်တင်မောင်းနှင်းပြောနည်း

သူ့စကားကို ဟုတ်၏ဟုလည်း မဆို၊ မဟုတ်ဟုလည်း မဆို၏၊ မတင်မကျ ပြောသောစကားသည် ခက်တင်မောင်း နှင်းပြောနည်းဖြစ်၏။ ရှေးအခါ မင်းမူထမ်းတရက လူဆိုး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တယောက်အား ဖမ်းဆီး၍ သတ်မည်ပြုသည်တွင်၊ လူဆိုးက ငါသည် တောင်ဘီလူးဆရာတော်၏တူဖြစ်သည်ဟုဆိုရာ၊ မှန်မမှန်မေးရန် ဆရာတော်ထံသို့ ခေါ်သွားကြ၏။ ကျောင်းရောက်၍ ဆရာတော်အား မေးလျှောက်ကြရာ ဆရာတော်က မဟုတ်ဘူးဆိုလျှင် ဤသူသေမည်၊ ဟုတ်၏ဆိုလျှင်လည်း ငါမူသားရောက်မည်ဟုကြံ၍ 'ဤသူငါတူမဟုတ်ဟု မည်သူပြောသနည်း' ဟု မိန့်တော်မူ၏။ မင်းမှူထမ်းတို့လည်း ထပ်၍မလျှောက်ဝံ့သဖြင့် ပြန်သွားရ၏။ ဤသို့ဖြင့် လူဆိုးလည်း ချမ်းသာရာရ၏။ ဤကဲ့သို့ မတင်မကျပြောခြင်းကို ခက်တင်မောင်းနှင်းပြောနည်းဟု ခေါ်၏။

စကားဇာစ်မြစ်ပညာရပ်။ ။စကားတလုံး၏ အရင်းအမြစ်ကိုစစ်သောပညာသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အက်တီမော်လိုဂျီဟုမည်၏။ ထိုပညာမှာ စကားတလုံး၏အဓိပ္ပါယ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလာပုံ၊ အခြား ဘာသာစကားများနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိပုံ၊ စကားလုံးများ တိုးတက်ပေါက်ပွားလာပုံ စသော စကားလုံး၏ သမိုင်းကို အရင်းအမြစ်မှစ၍ လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုပညာတွင် ဘာသာစကားပညာရပ်လည်း အကျုံးဝင်၏။ (ဘာသာစကားပညာရပ် — ၌။) စကားအရင်းအမြစ်ပညာမှာ ဆာ ဝီလျံဂျုန်းဆိုသူ (ခရစ် ၁၇၄၆–၁၇၉၄) ပညာရှိကြီး တဦးက ဒဿရောပတိုက်သို့ သက္ကဋဘာသာကို ယူဆောင်လာသောအခါကျမှ တိုးတက်လာသည်။ အက်တီမော်လိုဂျီပညာက စကားတလုံး၏ဆိုလိုရင်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနှင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ နားလည်နိုင်အောင် ကူညီ၏။ ထိုပြင် ခက်ခဲနက်နဲသော စကားလုံးနှင့် ရှည်လျားသောစကားလုံးတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ရာ၌လည်း ကူညီပေ၏။ ထိုကြောင့် ဘာသာစကား ကျမ်းကျင်မှုတွင် အက်တီမော်လိုဂျီကို အထူးလေ့လာသင့်၏။

စကားတောင်စားဝတ္ထု။ စကားတောင်စားဝတ္ထုဟူ၍ ဒဏ္ဍာရီစကားများကို စုပေါင်းပြီးလျှင် ပြုစုထားသောစာအုပ်သည် ခရစ် ၁၉၀၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်ကြားတွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ရာ၊ မြန်မာဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှားသော စာအုပ်တအုပ်ဖြစ်သည်။ ပြုစုရေးသားသူမှာ သံရှာမင်းသား၏မြေး၊ ဝန်စာရေး ဦးကြီးဖြစ်သည်။

'မောင်ရင်မောင်၊ မမယ်မ' ဝတ္ထုသည် ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ခဲ့ရာ၊ လူကြိုက်များသဖြင့် ယင်းဝတ္ထုကိုလိုက်၍၊ မောင်မိုင်းဝတ္ထု၊ စသည်တို့ ပေါ်လာလေသည်။ မောင်မိုင်းဝတ္ထု၊ မြကလေးဝတ္ထု၊ စိန်ကလေးဝတ္ထုများ ရေးပြီးနောက် လူကြိုက်များသဖြင့် ထို စကားတောင်စား ဝတ္ထုကို ဗဟုသုတရှာမှီးလိုသူတို့အတွက် ထပ်မံရေးသားပါသည်ဟု ဝတ္ထုနိဒါန်းတွင် ဆိုထားလေသည်။

ထိုနိဒါန်းတွင် အမြွက်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ စကားတောင်စားဝတ္ထုကို ဝတ္ထုရေးသူ ဦးကြီးက ပင်ကိုယ်စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးရေးလိုက်ခြင်းမဟုတ်ပေ။ ဝတ္ထုပါအကြောင်းရပ်များမှာ ရှေးအစဉ်အဆက် နှန်းတွင်းမှအစ အရပ်ဒေသအထိ မြန်မာတို့ ပြောလေ့ပြောထရှိသည်များကို မှတ်သား၍ စာတင်ကာ ဝတ္ထုဖွဲ့ရေးလိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်လည်း စကားတောင်စား၊ ပခန်းသား၊ ချည်ပါသားဟူသောအမည်များနှင့် ယင်းတို့၏ စရိုက်များကို ဝတ္ထုမပေါ် ခင်ကပင် မြန်မာများ ပြောစမှတ်ပြုခဲ့ကြ၏။

ဝတ္ထုဇာတ်အိမ်ဖွဲ့သောခေတ်မှာ အင်းဝမြို့ ကောင်းစားစဉ်ကဖြစ်သည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့မှာ နောင်အခါတွင် စကားတောင်စားအမတ်ဟူ၍ ထင်ရှားမည့် နာမည်ရင်းမရှိသူနှင့်၊ ပခန်းသား ငလင်္ကတို့၊ ချည်ပါသား ငည့်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသုံးယောက်အနက် စကားတောင်စားက ပို၍စကားအရာတွင် ကျွမ်းကျင်လေသည်။ ထိုကြောင့် စကားတောင်စား

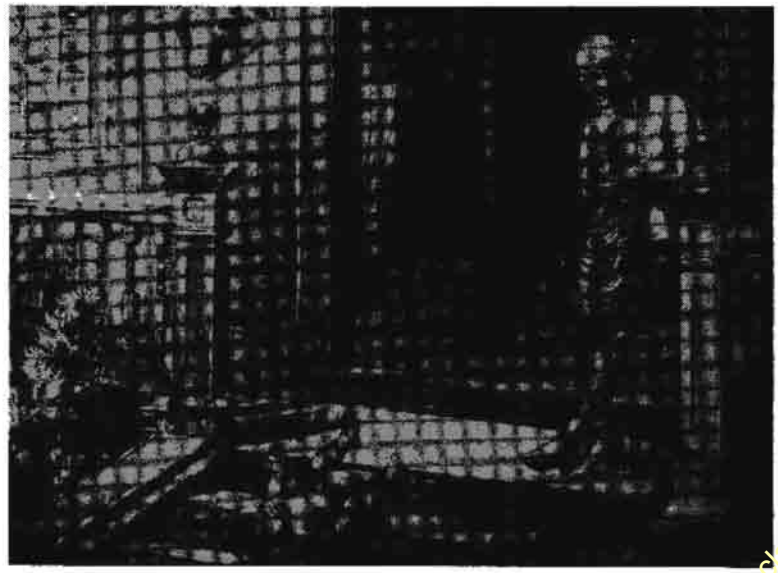

စကားတောင်စားသည် ကလေးလိမ့်ကျသော်လည်း ကြည့်ရမည်ဟုမှာထား၍ လက်ပိုက်စာဖတ်ကြည့်နေ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည် ပညာရှိအမတ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခံရ၍ ဘုရင့်ထံပါးတွင် ခစားရလေသည်။ ညဥတီ ရာဇိုင်ပြည်သို့ သံတမန်ခန့်အပ် စေလွှတ်ရာတွင်လည်း ညဥတီဘုရင်နှင့် မှူးမတ်ပညာရှိတို့၏ ပညာစမ်းမှုကို အောင်မြင်စွာ ဖြေဆိုဆောင်ရွက်နိုင်သောကြောင့် ချီးမွမ်းခံရသည်။

ပခန်းသား လေက်တိုနှင့် ချည်ပါသားညှိတို့ကား စကားကျမ်းကျင်ဆော်လည်း လိမ်လည်ကောက်ကျစ်သော စိတ်သဘောရှိ၏။ လူတဦးတယောက်အား လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်းမပြုရလျှင် မနေတတ်သူများဖြစ်ကြ၏။ ထိုကြောင့် သူတို့ အချင်းချင်းလည်း လိမ်လည်၏။ သူတို့ချင်း လိမ်ကောက်၍ မရသောအခါတွင်လည်း နှစ်ဦးသဘောတူ ပူးပေါင်း၍ လိမ်လည်ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ အင်းဝမြို့တော်မှ စုန်ဆင်းကာ မြစ်ရိုးတလျောက်နှင့် အောက်မြို့ကျေးရွာဖြစ်သော ညောင်တုန်း၊ ဝါးခယ်မ၊ မြောင်းမြ၊ ပုသိမ်မြို့များတို့၌ လှည့်လည်၍ လိမ်လည်လှည့်ဖြားကာ အသက်မွေးကြသည်။ အသင့်မတူ အိမ်သူမဖြစ် ဆိုသည်အတိုင်း စိတ်သဘောချင်းတူကြသူ မခါကြီး၊ မကျေးဥတို့နှင့်ပေါင်းဖက်မိရာတွင် လိမ်ကောက်မှုမှာ ပိုမိုများပြားလာလေသည်။

ထိုကြောင့်ပင် နှုတ်ရေးစကားတတ်နှင့် စကားအကောင်းကတတ် ပြောလာလျှင် ထိုသူအား စကားတောင်စားဟူ၍ ၎င်း၊ စကားတံ ရှည်ရှည်နှင့် ဆင်ခြေများများသုံး၍ လှည့်ပတ်ပြောလာလျှင် ထိုသူအား ပခန်းသား၊ ချည်ပါသားဟူ၍ ၎င်း တင်စားခေါ် ဝေါ် လေ့ရှိကြသည်။

စကားတောင်စားဝတ္ထုမှကောက်နုတ်ချက်

တနေ့သ၌ စာရေးကြီးကတော်သည် မိမိအိမ်၌ မုံ့အိုးကင်းကပ်လုပ်၍၊ မိမိယောကျ်ားစာရေးကြီးကို စားစေလိုသောကြောင့် စကားတောင်စားကို ခေါ်ရန် နှုန်းတော်ထံသို့စေလွှတ်လိုက်ရာ၊ လွှတ်တော်ပေါ် သို့ တက်သွားပြီးလျှင်၊ လေကားဦးကစ၍ မာရဘင်နားသို့ ကျရောက်သည် တိုင်အောင်၊ အသံကျယ်စွာနှင့် ပြင်းထန်စွာ ဟစ်အော်ပြီးလျှင်၊ စာရေးတော်ကြီးမင်း၊ စာရေးကြီးကတော်က မုံ့အိုးကင်းကပ်စားရန်အောင် မြန်မြန်လာပါ အခေါ် စေလွှတ်ပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအခါ၊ ကြားသမျှ မင်းပရိသတ်တို့သည် ဝိုင်း၍ပြောင်လှောင်ရယ်မောကြလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးတော်ကြီးသည် တော်ရာသို့ခေါ်ပြီးလျှင် ထိပ်ကိုပုတ်၍၊ မောင်မင်းသည် မင်းပရိသတ်တို့အလယ်၌ ငါ့ကိုအရှက်ရအောင် မုံ့အိုးကင်းကပ်ကိုစားရန် ဟစ်အော်၍ခေါ်သည်။ နောင်တစုံတရာကိစ္စရှိလျှင် လူပရိသတ်တို့ရှေ့ ဟစ်အော်၍မခေါ် နှင့်၊ မျက်ရိပ်မျက်ခြေ မျက်စနှင့်ခေါ်ရမည်ဟု ပြောဆိုလေ၏။ စကားတောင်စားလည်း နောင် တစုံတရာကိစ္စရှိလျှင်၊ မျက်စနှင့်ခေါ်ပါမည်ဟု ပြောဆိုလေ၏။

တရံရောအခါ အိမ်နှင့်မနီးမဝေး မီးလောင်သောအခါ၊ အိမ်ထောင်မှူးရဲဘောဂတို့ကို အိမ်ပြင် သို့ သယ်ထုတ်ကြရာ၊ စာရေးကြီးကတော်က ပေါ့ပေါ့ပါးပါးကိုသာ သယ်ပါဟူ၍၊ အဖိုးတန်သောပစ္စည်းများကို ယူစေလို၍ ပြောပါသည်ကို စကားတောင်စားသည် အိမ်အောက်က ပေါ့ပါးသောဖွဲတောင်းတွေကို ချီ၍ ထုတ်လေ၏။ ထိုအခါ စာရေးကြီးကတော်က ပေါ့ပေါ့ ပါးပါး ကို သယ်ပါဆိုတာကို အဘယ်ကြောင့် ဖွဲတောင်းကိုသယ်ရသလဲဟု မေးမြန်းရာ၊ ဖွဲတောင်းသည် အပေါ့ဆုံးဖြစ်၍ သယ်ပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအခါ၊ စာရေးကြီးကတော်က မင်းမသယ်ပါနှင့်တော့၊ စာရေးတော်ကြီးကိုသာ မြန်မြန်ခေါ် ပေးပါဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ စကားတောင်စားသည် နန်းတော်သို့ဝင်သွား၍ လေ့ကားတော်ဦးက ထိုင်ပြီး၊ မျက်စပစ်၍ သာ နေလေ၏။ အချိန်ကုန်၍ စာရေးကြီး ပြင်ဖက်သို့ထွက်လာသောအခါ မျက်စပစ်သည်ကို မြင်၍၊ မောင်မင်းသည် သည်နေရာမှာ ထိုင်၍ မျက်ခုံးကို ဘယ်အတွက်ကြောင့် လှုပ်၍နေသနည်းဟု မေးသောအခါ စကားတောင်စား သည် စာရေးတော်ကြီး နားနှားကိုကပ်၍ မီးလောင်သည်ဟုပြောလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးတော်ကြီးက ပြင်ဖက်သို့ထွက်ကြည့်သောအခါ မီးခိုးကိုမမြင်ရ၍၊ ဘယ်အချိန်ကလောင်သနည်းဟု မေးမြန်း၏။ စကားတောင်စားက နေ့လယ်ကပင်လောင်ပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအခါ၊ မင်းဆောက်တာ ဘဲ့ကလောက်ကြာမှ လဲဟု မေးမြန်းလေ၏။ စကားတောင်စားကလည်း နေ့လယ်ကပင် ကျွန်တော်ဆောက်ပါသည်။ စာရေးတော်ကြီးမင်းက မျက်စနှင့် သာ ခေါ် ရမည် မှာထား သောကြောင့် မျက်စပစ်၍ ခေါ် နေပါသည်ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးကြီး သည် အိမ်သို့ ပျာယီးပျာယာ၊ ပြန်၍သွားသောအခါ၊ ကံအားလျော်စွာ အိမ်အနီးကျမှ မီးငြိမ်း၍သွားသောကြောင့် ပစ္စည်းများကို ပြန်၍ အိမ်ပေါ် သို့ သယ်ပြီး သည်နောက်မှ ရောက်ကြလေ၏။ ထိုအခါ နေ့လယ်ကမီးလောင်၍အခေါ် ခိုင်းသည်ကို ညနေမှလာရမည်လားဟု စာရေးကြီးကတော်က ပြောဆိုသောအခါ၊ စကားတောင်စား သည် မျက်စပစ်၍နေသည်ကို ငါမသိသောကြောင့် ကြန့်ကြာပါသည်ဟု ပြောဆိုသကာလ၊ စာရေးကြီးကတော်က အိမ်မှာလဲ အရေးအကြောင်းရှိ၍လည်း အသုံးမကျ၊ စကားအရာမှာလည်း အင်မတန်ကတ်သည်။ မင်းသွားတော့ဟု နှင်ပြန်လေ၏။ ထိုအခါ လနှစ်လမြင်ရမှ သွားမည်ဟုပြောဆိုပြီးလျှင်၊ အတင်းကပ်၍ နေမြဲနေထိုင်လေ၏။ တနေ့သ၌ စာရေးကြီးကတော်သည် ဝယ်ခြမ်းရန်အများရှိ၍ ကလေးကို ပုခက်ထဲ၌ သိပ်ပြီးလျှင် စကားတောင်စားကို ကလေးကြည့်ရစ်ပါဟု မှာထားခဲ့လေ၏။ စာရေးကြီးကတော် ခေးသို့ သွား၍ အတော်ကြာသောအခါ၊ ကလေးနိုး၍ ငိုပြီးလျှင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပုခက်ပေါ် မှလိမ့်ကျလေ၏။ စကားတောင်စားသည် လက်ပိုက်၍ ထိုင်ပြီးလျှင် သေသေချာချာ ကြည့်လေ၏။ ထို နောက် ကလေးသည် လေးဖက် ထောက်၍ သွားပြီးလျှင်၊ လှေကားပေါက်ဝမှ ဒလိမ့်ဒလိမ့် ကျသွားလေ၏။ စကား တောင်စားသည် ကျပ်နှင့်တက္ခ သေသေချာချာ ကြည့်၍ မှတ်သားပြီးလျှင်၊ ကလေးအနီး၌ဆင်းပြီးလျှင် မျက်တောင် မခတ်ဘဲ ရပ်၍ကြည့်လေ၏။

ထိုအခါ ကလေးသည် ထိပ်ပေါက်၍ သွေးသံရဲရဲနှင့် မြေ နေအောင် ငိုလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးကြီး ကတော်သည် ဈေးကပြန်လာရာ၊ အဝေးကမြင်၍ ရင်ပတ်ကိုတီးပြီးလျှင်၊ ကလေးကို ကြည့်ရစ်ပါဟု မှာထားပါလျက်၊ မင်းမကြည့် သောကြောင့် ကလေးတကိုယ်လုံးသည် သွေးရဲရဲသံရဲရဲနှင့် နေသည်ကို မင်းသည် မမြင်ဘူးလားဟု အော်ငေါက်၍မေး သောအခါ စကားတောင်စားသည် ခွေကြွက်ယက်ဘုရားကို စူးရပါစေရဲ၍ ကျွန်တော်ကြည့်ပါသည်။ အဦးအစ ပဌမ ကလေးသည် ပုခက်ပေါ် ကတကြိမ်ကျပါသည်။ ထိုနောက် မှ လေးဖက်ထောက်၍ လာပြီးလျှင် လှေကားပေါက်ဝက ဒလိမ့်ဒလိမ့်ကျသွားပြီးလျှင်၊ လှေကားဘောင်နှင့် ဦးခေါင်း နှင့် ရိုက်မိပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း ကြည့်ရမည်မှာထား သည့်အတိုင်း စေ့စေ့စပ်စပ် ကလေးကိုသာ ကြည့်၍နေပါ သည်ဟု ပြောဆိုသောအတွင်း စာရေးတော်ကြီးသည် နန်း တော်မှလာ၍ အကြောင်းအရာကို မေးမြန်းပြီးလျှင်၊ ထိုနေ့ည၊ လလည်းအလွန်သာသည်နှင့် ရေအင်တိုးထဲ၌ လရိပ်ကို မြင်သောအခါ၊ စာရေးကြီးသတိရ၍၊ စကားတောင်စားကို ခေါ်ပြီးလျှင်၊ မိုးပေါ် ၌ လတလ၊ ရေထဲ၌တလ၊ လနှစ်လရှိ ပြီဖြစ်သောကြောင့် မင်းအိမ်ကို သွားတော့ဟု နှင်လိုက်ရ လေ၏။ စကားတောင်စားလည်း နှစ်လရှိပေပြီဟူ၍ပြော ဆိုပြီးလျှင်၊ နောက်ကို နှစ်လလောက် ကျွန်တော်နေပါရစေ အုံးတော့ဟု ပြောဆိုသောအခါ၊ စာရေးကြီးကတော်က အလို မောင်မင်းကြီးသား၊ မောင့်ခြေဖျားကို ဦးသုံးကြိမ်ချ ပါရဲ့၊ ကြွတော်မူပါတော့ ပြောဆိုသောကြောင့် စကား တောင်စားသည် အမိအိမ်သို့ပြန်သွားလေ၏။

စကားထာ။ ။စကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ကွယ်ဝှက်၍ ပုစ္ဆာထုတ်ခြင်းသည်စကားထာဖြစ်သည်။ ဤသို့ပုစ္ဆာထုတ် ခြင်းကို စကားထာဝှက်သည်ဟု ခေါ်သည်။ စကားထာ ဝှက်သည်ကို မဖြေနိုင်လျှင် ပန်းပေးသည်ဟု ဆိုရသည်။ **ထိုအခါ** စကားထာဝှက်သူက အဖြေကို ပြောပြရသည်။ **စကား**ထာဝှက်ခြင်းသည် မြန်မာတို့၏ ရှေးဟောင်း ဓလေ့ ဖြစ်သည်။ အခြားလူမျိုးတို့သည်လည်း တဦးနှင့်တဦး **ဉာဏ်စမ်း**ရန် စကားထာဝှက်တတ်၏။ စကားထာကို မိန်း **ကလေး**များက စတင်ဝှက်၍ ယောကျ်ားကလေးများကဖြေ ကြရသည်။ မဟောသဓတ်တော်တွင် ဘုရားအလောင်း မဟောသဓသည် အမရာကို တွေ့ရာဝယ် အမည်ကိုမေး လေ၏။ အမရာက ထိုအမေးကို ဖြေရာ၌ 'ကျွန်ုပ်၏အမည် သည် ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကာလသုံးပါးတွင် မရှိသော အမည်ပါတည်း' ဟု စကားထာဝှက်၍ ဆို၏။ ဤတွင် မဟောသဓက ကာလသုံးပါး၌ မရှိသောအမည် ကား အမရာဖြစ်၏ဟု စကားထာ၏ အဖြေမှန်ကို ဖော် လိုက်၏။ အမရာကား မသေခြင်းကိုဆိုသည်။ ထို့အပြင် အမရာက မိမိ၏ဖခင်သည် သံရှိုင်းကုန်း၌ လယ်ထုပ် ကြောင်းကို စကားဖြောင့်ဖြင့်မဆိုဘဲ၊ လူတို့တကြိမ်ထောက် က တခေါက်ပြန်မလာသော အရပ်၌ လယ်လုပ်ပါသည်ဟု စကားထာဖြင့် ဝှက်၍ဆို၏။ ဤကား မိန်းကလေးများက မေး၍ ယောကျ်ားကလေးများကဖြေသော စကားထာနမူ နာတည်း။

မြန်မာ့မှုတွင် စကားထာ, အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ကာရန် အားဖြင့်ဝှက်သော စကားထာ၊ ဥပမာအားဖြင့်ဝှက်သော စကားထာ၊ အနက်အားဖြင့် ဝှက်သော စကားထာ၊ စကား လိမ်အားဖြင့်ဝှက်သော စကားထာ၊ သဒ္ဒါအားဖြင့်ဝှက် သောစကားထာဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။

ကံရာန်အား ဖြင့်ဝှက်သော စကားထာများနှင့် အဖြေ များမှာ

(မေး) တောင်ကြိုတောင်ကြား၊ ပေါက်သည့်ဝါး၊ အဖျားခပ်သွယ်သွယ်။

(ဖြေ) အိမ်ကြိုအိမ်ကြား၊ ပေါက်သည့်သား၊ စကား ခပ်ကြွယ်ကြွယ်။

(မေး) ညောင်ပင်ပတ်လည်၊ ချစ်ခုံတည်၊ ဈေးသည် မလား၊ ချည်ချလား။

(ဖြေ) မောင်ရှင်သစ်ကယ်၊ လူထွက်တယ်၊ ဆန်း တယ်လလား၊ သည်လလား။

(မေး) ခားဝယ်ချောင်းမှာ၊ ခေါင်းတွေ့တယ်။

(ဖြေ) ငယ်ကပေါင်းမို့၊ အောင်းမေ့တယ်။ ဟူသည် တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဝှက်သောစကားထာများမှာ 'ရေပတ် လည်ဆောင်၊ အလည်ခေါင်သောင်ထွန်း၊ မိန်းမလှကျွန်း' ဟူသောစကားထာ၊ 'မဖုပ်ဘဲဖြူသည့် နတ်ပုဆိုး၊ မလောင်း ဘဲပြည့်သည့် နတ်ရေအိုး' ဟူသည့် စကားထာနှင့် 'ကျူပင် ကြို၊ ကျူပင်ကြား၊ လောင်းကလေးနှင့်သွား' ဟူသောစကား ထာများတို့ဖြစ်သည်။ ထိုစကားထာတို့၏ အဖြေကို ဝှက် ထားသည့် စကားထာတွင်ပါသော ဥပမာနှင့်ကိုက်ညီအောင် ရှာရသည်။ ကျောက်ပျဉ်သည် အမျိုးသမီးများအလှပြင် ရန်ဖြစ်၍ ဘေးပတ်လည်တွင်ရေမြောင်းပါရှိနေသည့်အတွက် ရေဝန်းရံလျက်ရှိသော ကျွန်းကလေးကဲ့သို့ ဖြစ်နေသော

www.burmeseclassic.com

ဘုရားအလောင်းမဟောသဓေနှင့်အမရာတို့တွေ့ဆုံ၍ စကားထာ မေးဖြေနေကြပုံ

ကြောင့် 'ရေပတ်လည်ဆောင်၊ အလည်ခေါင်သောင်ထူန်း၊ မိန်းမလှကျွန်း' ဟူ၍ ကျွန်းကိုပမာပေးကာ ကျောက်ပျဉ်ကို စကားထာဝှက်လေသည်။ အုန်းသီးအဆန်သည် မဖုပ်ဘဲ နှင့် အလိုအလျောက် ဖြူဖွေးနေသည့်နည်းတူ အုန်းရည်မှာလည်း အလိုအလျောက် ဖြည့်သူမရှိဘဲ ပြည့်နေသည်ကို ရည်ရွယ်၍ 'မဖုပ်ဘဲဖြူသည့် နတ်ပုဆိုး၊ မလောင်းဘဲပြည့်သည့် နတ်ရေအိုး' ဟု နတ်ပုဆိုး၊ နတ်ရေအိုးတို့ကို ဥပမာပေးလျက် အုန်းသီးကို စကားထာဝှက်လေသည်။ ကျူပင်အကြား၌ လောင်းလှေတို့ လှော်ခတ် သွားလာသကဲ့သို့ ကျူပင်နှင့်တူသော ရက်ကန်းလွှာ ၂ ခုအကြားဝယ် လောင်းလှေနှင့်တူသော ရက်ကန်းလွန်း အိမ်သည် လူးလာတုံ့ခဲ့သွားလာနေသည့်အတွက် ရက်ကန်းလွန်းအိမ်ကို 'ကျူပင်ကြို ကျူပင်ကြား၊ လောင်းကလေးနှင့်သွား' ဟူ၍ ဥပမာတင်စားကာ စကားထာဝှက်ကြလေသည်။

အနက်အားဖြင့် ဝှက်သော စကားထာတို့မှာ 'ရင်၌ထားသားလည်းမဟုတ်၊ မြေမသက် ငှက်လည်းမဟုတ်၊ အမြီးကောက် မျောက်လည်းမဟုတ်၊ မုတ်ဆိတ်ဖွား ကုလားမဟုတ်' ဟု စောင်းကောက်ကိုဝှက်သော စကားထာ၊ 'တဆယ့်ခြောက်ပြည် အပိုင်စိုးသော်လည်း မင်းမျိုးမဟုတ်ပါ၊ ရွေးကုသိုလ် ကံမကောင်း၍ ခေါင်းခြေလက်မပါ' ဟု ၁၆ ပြည်ဝင်တင်းတောင်းကိုဝှက်သော စကားထာ၊ 'သဒ္ဒါလည်းမတတ်၊ ပရမတ်ကိုလည်းမကြေ၊ လူရွေမှာအမြဲနေ၊မှန်လျှင်မှန်စေ၊ မမှန်လေက လျှာထုတ်ပြ' ဟု ချိန်ခွင်ကိုဝှက်သောစကားထာမျှားဖြစ်ကြ၏။ (ပဟေဠိ — ၅)

သင်္ချာအားဖြင့် ဝှက်သော စကားထာတို့မှာ 'အလံတရာမြေ၊ တွင်းမှာခွေ၊ တနေ့လက်နှစ်သစ်၊ ကျွန်တော်မ သက္ကရာဇ်' ဟု မိန်းကလေးက မိမိ၏အသက်ကိုဝှက်သော စကားထာနှင့် 'ခိုမှာကားခွဲ၊ ဝမ်းဘဲငါးကျပ်၊ စာတမတ်ကို၊ မပြတ်နေ့ညဉ့်၊ ဆောင်းဝယ်ကြသည်၊ ငှက်လှအစိတ်၊ ကြေးအစိတ်' ဟု လက်ဘစ်ဆိုလျက် ဝှက်ခဲ့သော စကားထာစသည်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းနှစ်ခုတွင် ပဌမစကားထာကိုတွက်လျှင် အလံတရာကိုလက်သစ်ဖွဲ့သော် ၉၆၀၀ ရရှိ၏။ ထို ၉၆၀၀ လက်သစ်ကို တနေ့လျှင်လက်နှစ်သစ်ဆိုသည့်အတွက် လက်နှစ်သစ်နှင့် စားသော် ရလဒ် သည် ၄၈၀၀ ရ၏။ ထိုအတွက် ထိုမိန်းကလေး၏အသက်မှာ ရက်ပေါင်း ၄၈၀၀ ဖြစ်သည်။ ထိုရက်ပေါင်းကို လဖွဲ့လျှင် လပေါင်း ၁၆၀ ရရှိသဖြင့် သော် ၁၃ နှစ်နှင့် ၄ လရသည်။ မွေးသက္ကရာဇ်ကိုသိသော် ကောဇာသက္ကရာဇ်မှ ယင်း ၁၃ နှစ်နှင့် ၄ လကို နုတ်သော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မွေး သက္ကရာဇ် ရသည်။ ဒုတိယစကားထာဖြစ်သော 'ခိုမှာ ကားခွဲ၊ ဝမ်းဘဲငါးကျပ်၊ စာတမတ်' ကိုဖြေကြားရာ၌ 'ခိုမှာ နှစ်မတ်၊ ဝယ်မှတ်လည်းပြု၊ ဆဲ့ရှစ်ခုကို၊ တွက်စုကြေးမှာ၊ကိုး ကျပ်သာတည့်၊ ငှက်သာဝမ်းဘဲ၊ ဝယ်မြဲသုံးခု၊ တခုငါးကျပ်၊ ရလဒ်တွက်ဖွယ်၊ တဆယ်ငါးကျပ်၊ ရမြဲလဒ်ဟု၊ လေးခုစာမှာ၊ မတ်စီသာတည့်၊ များစွာပေါင်းငြား၊ ငှက်ကားအစိတ်၊ ကြေး အစိတ်။' ဟူ၍ ရှေးပုဂ္ဂိုလ်များ တွက်ချက်၍ရသည့်သခ်ျာ တို့ကို လက်ာဖြင့် အထက်ပါအတိုင်း ဖြေကြား ခဲ့လေသည်။

စကားလိမ်အားဖြင့်ဝှက်သော စကားထာ၌၊ စကားလိမ် ၏ သဘောမှာ တပါးသူတို့ မသိ နားမလည်နိုင် ကြစေရန် မူရင်းစကားလုံးများ၏ အသံကာရန်ကို ရှေ့နောက်ပြောင်း ပြန်ပြုထားခြင်းဖြင့်ဝှင်း၊ အသံကာရန်ကိုလိုက်၍ စကားလုံးပို ထည့်သွင်းအသုံးပြုခြင်းဖြင့်ဝှင်း စကားဝှက်၍ ပြောခြင်းဖြစ် သည်။ ပမာဆိုသော် လောကဓံကို လံကဓော၊ အဝိဇ္ဇာကို အဝါဇိတ်၊ နောင်မသိကို နိမသောင်ဟူ၍ စကားကိုလိမ်ကာ ရေးသားပြောဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ ထိုပြင် အောက်တွင်ဖော် ပြမည့် ဥပမာစကားထာများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ငုံမွေ့၊ မာလုံ ဟူသော စကားလုံးများသည် ငွေမှုံ၊ မုံလာဟူသော စကားများ၏ စကားလိမ်များဖြစ်ကြသည်။

စကားလိမ်အားဖြင့် ဝှက်သောစကားထာများမှာ 'စပယ် ဖူးစ၊ ဆီးယောင်းမ' ဟူသော စကားထာဖြစ်သည်။ စပယ် ဖူးစမှာ ငုံသည်။ ဆီးယောင်းမမှာ မွေ့ရသည်။ နှစ်ခုပေါင်း သော် ငုံမွေ့၊ ငွေမှုံ ဟူ၍ဖြစ်၏။ ထိုအတူ 'ကျောက်စရစ်ခဲ စောင်ဖြူခြုံ' ဟူသောစကားလိမ်မှာ ကျောက်စရစ်ခဲသည် မာ၍၊ စောင်ဖြူခြုံက လုံသည်။ ထိုကြောင့် အဖြေမှာ မာ လုံ၊ မုံလာဖြစ်၏။

ရှေးသူဟောင်းတို့၏ စကားထာမှာ ဩကာသလောက ပတ်ဝန်းကျင်ကိုမီး၍ ဝှက်ဆိုကြသည်ဟု ဂရိပညာရှိ အယ် ရစ္စတိုတယ်က ဆိုသည်။ ပမာဆိုသော် လေကိုဝှက်ရာ၌ 'မရပ်မနား အမြဲတစေပျံသန်းနေသည်ကား အဘယ်နည်း' ဟူ၍ဝှက်သည်။ ရှေးခေတ်ဂရိလူမျိုးတို့သည် စကားထာ ဝှက်သည်ကို များစွာနှစ်ခြိုက်ကြ၏။ စကားထာဝှက်တမ်း ကစားရာ၌ အသက်ကိုပင် အပေါင်ပြုကြလေသည်။ သို့ဖြင့် စကားထာဝှက်ရာ၌ အသက်ပေါင်းများစွာ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြဘူး သည်။ ဂရိကဗျာဆရာကြီး ဟိုးမားသည် စကားထာတခုကို မဖြေဆိုနိုင်သောကြောင့် အရှက်ရကာ စိတ်ထိခိုက်သဖြင့် သေဆုံးရသည်ဟုအဆိုရှိသည်။

ကမ္ဘာအနှံ့ အပြားတွင် စကားထာများ ခေတ်စားသည်။ ခရစ်ယန်ကျမ်းစာ၊ ကိုရန် ကျမ်းစာများ တွင် စကား ထာ များကို တွေ့နိုင်သည်။ အာရေဗျန်နှင့် ပါးရှင်း စကားထာ များလည်း ရှိသေးသည်။ မြန်မာကျမ်းစာ၊ ပုံပြင်များတွင် လည်း စကားထာများ၊ ပဟေဠိများ တွေ့ရ၏။

စကားထာပညာ သည် အကျိုးအကြောင်း နှိုင်းဆမှုကို အထောက်အပံ့ပြုသည်။ တဆင့်ပြီး တဆင့် ကြံဆရသဖြင့် ဥာဏ်ကို ရှင်စေသည်။ စိတ်ကူးကောင်းကို ရစေသည်။ သို့သော် ယခုခေတ်၌ကား စကားထာပညာကို လူငယ်လူ ရွယ်တို့သည် စိတ်ပျော်ရွှင်ရုံမျှ လေ့လာကြလေသည်။

စကားပုံ။ ။စကားပုံဆိုသည်မှာ စကားပြောဆိုရာတွင် ပိုမိုထိရောက်စေရန် ခိုင်းနှိုင်းပြောဆိုလေ့ရှိသော စကားမျိုး ဖြစ်သည်။ မြန်မာစကားပုံများမှာ အကြောင်းရပ် အမျိုး မျိုးကိုလိုက်၍ ထောင်ပေါင်းများစွာရှိ၏။ ပညာရှိသတိဖြစ် ခဲ၊ တန္ဒယ်ငင်တစင်ပါ၊ နဂိုရှိမှနဂိုင်းထွက် စသော စကား လုံးသိပ်သည်းသည့် စကားပုံများလည်းရှိသည်။ မင်းသား ကြီး မလုပ်ရ၍ ပတ်မကြီးကိုဖောက်ပစ်သည်၊ အလကားရ သည့်နွားကို သွားဖြဲ၍ကြည့်သည်၊ အရိပ်သုံးပါး နားမလည် ချေသူငယ် ကျားစာဖြစ်သည် ဟူသော စကားလုံးကျဲသည့် စကားပုံများလည်း ရှိသည်။ များသောအားဖြင့် စကား လုံးနည်းနည်းနှင့် အဓိပ္ပါယ်လေးနက်သည်ကများသည်။

တခါတရံ မိမိဆိုလိုသည့်အချက်ကို စကားပုံဖြင့် အစား ထိုး၍ ပြောနိုင်၏။ ပမာအားဖြင့် ပင်ကိုယ် အစွမ်း မရှိ သော်လည်း ကံကောင်းထောက်မ သောကြောင့် အလုပ် အကိုင် တစုံတခု ဖြစ်မြောက်သွား သည်ကို တိုက်ရိုက်မ ပြောလိုလျှင်၊ ကြက်ကန်း ဆန်အိုးတိုးမိသည် ဟူ၍ဝှင်း၊ သူတပါးကူညီမှုကြောင့် အရေးကိစ္စအောင်မြင်သွားလျှင် စိုင် ကော်လို့ချုံပေါ် ရောက်သည်ဟူ၍ဝှင်း သုံးလေ့ရှိကြသည်။

အချို့စကားပုံများမှာ သတိပြုဖွယ်၊ နာယူဖွယ် ဥပဒေ များ ဖြစ် ကြ၏။ နေ့ပြောနောက်ကြည့်၊ ညပြောအောက် ကြည့်၊ လသာတုန်း ဗိုင်းငင့်၊ နှုတ်ချိုလျှင်လျှိုတပါး စသည့် မှတ်သားဖွယ်ရာ စကားပုံများပင် ဖြစ်လေသည်။ ဆုံးမစာ ဆန်သော စကားပုံများကို ကန်တော်မင်းကျောင်း မေတ္တာ စာ၊ ကျည်းကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာ၊ ဦးပုည မေတ္တာစာ၊ ဘိုးသူတော်ဦးနု၏ စကားပုံများမှ ထုတ်နုတ်သုံးစွဲကြသည်။ ယင်းစကားပုံများမှာ လက်ာများဖြစ်သောကြောင့် မှတ်ရ လွယ်၏။ မပေးဘဲကိုမလိုလင့်၊ မှမေးဘဲကို မဆိုလင့်၊ အထင် နှင့် မဆီမဆိုင်ရှိတတ်သည်၊ အမြင်နှင့် မညီနိုင်ရှိတတ်သည်၊ ဗုဒ္ဓဆာယာကို တွယ်ရမည်၊ ရုပ်လှတာကို ပယ်ရမည် ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည့် စကားပုံများဖြစ်သည်။

ပုံပြင်ဝတ္ထုတခုခုကို ပုံဆောင်၍ပြောသော စကားပုံများ လည်း ရှိ၏။ ရှေး မြန်မာမင်းများ လက်ထက်တွင် ရာဇဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ မင်းဆရာတော်ကြီးများအနက် မောင်း ထောင်ဆရာတော်၊ သင်္ဂဇာဆရာတော်၊ ဗန်းမော်ဆရာ တော်၊ သစ်ဆိမ့်ဆရာတော်၊ ခင်မကန်ဆရာတော်၊ စလင်း ဆရာတော်၊ ဘုရားကြီးဆရာတော် စသည့် ကျော်စောသော

www.burmeseclassic.com

တောသားမိုက်လှေစီးသလိုမလုပ်နှင့်ဟု လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အား သင်္ဂဇာဆရာတော်က ဆိုဆုံးမနေပုံ

ဆရာတော်ကြီးများ၏ စကားပုံများသည် ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကို ညွှန်ပြပြောဆိုသည်က များလေသည်။ ဤသို့နောက်ခံပြုသော ပုံပြင်မှာလည်း ရယ်ရွှင်ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။ ဥပမာပြရသော် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်အခါက အိမ်ရှေ့မိဖုရားလှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် သင်္ဂဇာဆရာတော်ဘုရားကြီးအားပင့်၍ ဆွမ်းဘောဇဉ်ဆက်ကပ်လှူ၊ ဒါန်းပြီးနောက် ဆရာတော်ဘုရားအား မောင်တော် အိမ်ရှေ့မင်းသည် ကာမဂုဏ်၌ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း မရှိပါသဖြင့် နည်းပြ၍ ဆုံးမပေးတော်မူပါဘုရားဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါ ဆရာတော်ဘုရားက အိမ်ရှေ့မိဖုရား လျှောက်စကားအရ ဆုံးမရဦးမည်၊ သို့သော် တဖက်သားကိုတု၍ အကုသိုလ်အမှုကို ပြိုင်မကျင့်ထိုက် 'တောသားမိုက်လှေစီးသလို မလုပ်နှင့်' ဟု မိန့်ကြားလျက်၊ စကားပုံ၏ ဇာတ်ကြောင်းကို ဟောပြလေသည်။ တောသားတယောက်သည် မြင်းစီး၍ မြို့နေ မိတ်ဆွေတဦး၏ အိမ်တွင် ခေတ္တတည်းခိုနေထိုင်၏။ အိမ်ရှင်မြို့သားသည် ကြောမှကြောရစေဟူသော စိတ်ထားနှင့် တောသား၏မြင်းကို အခေါက်ခေါက်အပြန်ပြန် စီးနှင်ရာ ချေးဒီးဒီးကျသည်ကို မြင်သော်၊ တောသားသည် ဒေါသထွက်လျက် လက်စားချေမည်အကြံနှင့် မြို့သား၏လှေကိုယူကာ တက်ကိုကိုင်မြောက်၍ လူးလာ တို့ခပ်လှော်လေသည်။ သို့သော် လှေမှာကား မမော၊ လူသာလျှင် မောသဖြင့် နင့်ကိုင်ကြောဝ၍ မောရုံသာရှိသည် မချေမိဘူးဟု ဆိုဏ်။ ထို့အတူ မိဖုရားကြီးသည် အိမ်ရှေ့မင်း မြင်းစီးသည့်အချက်များကြောင့် လက်စားချေရန် လှေလှော်မည်မကြံနှင့် မဟန်ပေဘူးဟု မိန့်ကြားဘူးလေသည်။ အလားတူစကားပုံမျိုးကို ပုံပြင်ဝတ္ထုများ၊ ဒဏ္ဍာရီများ၊ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့၊ ၅၅၀ ဇာတ်တော်များ၊ ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ၊ သတင်းစာပါ အဖြစ်အပျက်များ စသည်တို့မှ ကိုးကား၍ ပြောလေ့ရှိလေသည်။

စကားပြေ။ ။မိမိဆိုလိုသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို တပါးသူတို့သိရှိနားလည်စေရန် နေ့စဉ်သုံး စကားတို့ဖြင့် ကာရန်မပါဘဲ ရေးသားခြင်းသည် စကားပြေဖြစ်၏။ သာမန်အားဖြင့် လူတို့နေ့စဉ် ပြောဆိုရေးသားနေကြသော စကားနှင့်စာတို့သည် စကားပြေဖြစ်၏။ မြန်မာစာပေလောက၌မူကား စာပေသဘောသက်ရောက်သော စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံကိုသာလျှင် စကားပြေဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

ပါဠိဘာသာ၊ သက္ကဋ္ဌဘာသာတို့တွင် (၁) ပဇ္ဇ (၂) ဂဇ္ဇ (၃) ဝိမိဿ ဟူ၍ စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံ သုံးမျိုးရှိသည်။ သာမန်အားဖြင့် ပြောဆိုရေးသားနေကြသော စကားပြေမျိုးသည် ပဇ္ဇမည်၏။ မတြာ ကာရန် စသည်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စီအပ်သော လင်္ကာမျိုးသည် ဂဇ္ဇမည်၏။ စကားပြေနှင့်လင်္ကာကို ရောပြမ်းဖက်စပ် စီကုံးအပ်သော အဖွဲ့မျိုးသည် ဝိမိဿမည်၏။ မြန်မာဘာသာ၌ကား စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံ နှစ်မျိုးသာ ရှိသည်။ ယင်းတို့ကား (၁) လင်္ကာနှင့် (၂) စကားပြေ ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာပေလောကတွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့် အများဆုံးတွေ့ရသည်မှာ စကားပြေဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာတို့သည် စကားပြေဖြစ်ကြ၏။ မြန်မာတို့၏ ဇာတ်၊ နိပါတ်၊ ဝတ္ထု၊ ရာဇဝင် ဟူသည်တို့သည် များသောအားဖြင့် စကားပြေဖြင့်သာ ရှေးသားထားသော စာများဖြစ်ကြ၏။ ယခုခေတ် သတင်းစာတို့သည် စကားပြေဖြစ်ကြ၏။ မြန်မာစကားပြေကို (၁) စကားပြေရိုးရိုးနှင့် (၂) ကာရန်ဖောက် စကားပြေဟု နှစ်မျိုးခွဲနိုင်ရာသည်။ စကားပြေရိုးရိုးတွင် ခေတ်အလျောက် နေ့စဉ်သုံးစွဲနေကျ စကားတို့ဖြင့် ရေးသားထားသော မြန်မာသက်သက် စကားပြေနှင့် ဘာသာပြန် စကားပြေဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲနိုင်သည်။ ဘာသာပြန်ဟူရာ၌လည်း နိသျပြန်နှင့် ပါဠိလျှောက်ပြန်ဟု ရှိလေသည်။ ပုဂံကျောက်စာများ၊ ဦးကုလား မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ မဇ္ဇိမတီအရေးတော်ပုံ စသည်တို့သည် မြန်မာသက်သက် စကားပြေ

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်ကြ၏။ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်နိပါတ်များ၊ မေမှဒ ဝတ္ထုတော်ကြီး၊ ရာဇာဓိရာဇ် အရေးတော်ပုံ စသည်တို့သည် ဘာသာပြန် စကားပြေ ဖြစ်ကြ၏။ ကန်တော်မင်းကျောင်းမေတ္တာစာ၊ သျှင်ဥက္ကံသမာလာ တရားစာ၊ ဦးပုည ဝတ္ထုပေါင်းချုပ် စသည်တို့သည် ကာရန်ဖောက် စကားပြေ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာသက်သက် စကားပြေရိုးရိုးအဖို့ ပုဂံကျောက်စာမှ မြစေတီကျောက်စာကို ကောက်နုတ် ဖော်ပြလိုပေသည်။

'ဘုရားသခင် သာသနာ အနှစ် တထောင် ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်လေပြီးရကား ဤအရိမဒ္ဒနပုရ မည်သော ပြည်၌အား သီရိတရိ ဘုဝနာဒိတျ မေမှရာဇ် မည်သော မင်းဖြစ်၏။ ထိုမင်း၏ ပယ်မယား တယောက်သောကား တရိလောက ဝဋ္ဌိသကာဒေဝီ မည်၏။ ထိုပယ်မယားသား တမူလည်း ရာဇကုမာ မည်၏။ ထိုမင်းကား ကျွန်သုံးရွာတည်း ပယ်မယားအားပေး၏။ ထိုပယ်မယား သေခဲ့ရကား ထိုပယ်မယား တန်ဆာနှင့် ထိုကျွန်သုံးရွာသောနှင့်တည်း ထိုပယ်မယားသား ရာဇကုမာမည်သောအား မင်းပေးတုံ၏။'

ယခုခေတ် စကားပြေ အရေးအသားနှင့် ပုဂံခေတ် စကားပြေ အရေးအသားတို့ မည်မျှပြောင်းလဲလာပုံကို သာဓကပြသောအားဖြင့် ဤခေတ်ထုတ် သတင်းစာ တစောင်၏ စကားပြေ အရေးအသားကို အောက်ပါအတိုင်း သာဓကပြလိုပေသည်။

'လေးနိုင်ငံ ဘောလုံးပွဲကြီးကား စလေပြီ။ အောင်ဆန်းကစားကွင်းကြီးမှာ သကြားလုံး ပရွက်ဆိတ်အုံသကဲ့သို့၊ လူထုပရိသတ်ကြီး ရွစိရွစိနှင့် ဖွေးဖွေးလှုပ်နေတော့သည်။ အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက် သောကြာနေ့ကစတင်၍ အိန္ဒိယနှင့် ပါကစ္စတန်တို့ ယှဉ်ပြိုင်ကစားကြရာ၊ အိန္ဒိယက ၁ ဂိုး၊ ဂိုးမရှိနှင့် အနိုင်ရရှိသွား၏။

မနေ့က မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သီဟိုဠ်တို့ ကစားကြရာ၊ ပဌမနေ့ထထက်ပင် လူထုကြီးသည် ပိုများလာသည်ဟု ထင်ရ၏။ အောင်ဆန်းကွင်းကြီးအတွင်း အရှေ့ဘက်တွင် အလံတိုင်ကြီးသုံးတိုင် စိုက်ထူထား၍၊ ဘောလုံးသမားများ ကွင်းထဲသို့ ဆင်းလာကြသောအခါ မြန်မာအလံနှင့် သီဟိုဠ်အလံတို့ကို လွှင့်ထူလိုက်၏။ ကြက်သရေရှိပါဘိတောင်း။'

ဘာသာပြန်ရာ၌ ပါဠိတချက် အနက်တချက် ယှဉ်၍ပြန်ဆိုသည်ကို နိသျပြန်ဟုခေါ်ကြသည်။ ယင်းနိသျပြန်စကားပြေကို လောကနီတိပါဠိ အနက်မှ ထုတ်နုတ်၍ အောက်တွင် ပုံစံပြလိုက်သည်။

'လောကေ လောက၌၊ အပ္ပဿုတော နည်းသောသုတရှိသူသည်၊ အပ္ပံ အနည်းငယ်သော၊ သုတံ သုတကို၊ ဗဟုံမညတိ အများအောက်မေ့တတ်၏။ မာနဝါ မာန်ရှိတတ်၏။ ကိမိဝ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ သိန္ဓုဒကံ သမုဒြာရေကို၊ အပ္ပဿန္တော မမြင်စဖူးသော၊ မဏ္ဍုကော ဖားသူငယ်သည်၊ ကူပေ တွင်း၌၊ တောယံ ရေကို၊ ဗဟုံ မညတိဏ္ဍဝ အများထင်သကဲ့သို့တည်း။'

ပါဠိလျှောက်စကားပြေကို ဥဒါဟရဏ် ပြသောအားဖြင့် ငါးရာ့ငါးဆယ်မှ နစ္စဇာတ်ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

'လွန်လေပြီးသောအခါ ကမ္ဘာဦး၌ ခြသေ့ကို အခြေလေးချောင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၌ မင်းပြုကုန်၏။ အာနုန္ဒာငါးကို ငါးတို့၏မင်း ပြုကုန်၏။ ရွှေဟယ်ကို ငှက်တို့၏မင်း ပြုကုန်၏။ ထိုရွှေဟယ်မင်း၏ သမီးဖြစ်သော ဟယ်မငယ်သည် အလွန် အဆင်းလှ၏။ ထိုဟယ်မင်းသည် သမီးအား ဆုကိုပေး၏။ ဟယ်မငယ်သည် မိမိ စိတ်နှစ်သက်သောလင်ကို စုံစမ်းစေ၏။ ဟယ်မင်းသည် ထိုဟယ်မငယ်အား ဆုပေး၍ တိမဝန္တာ၌ အလုံးစုံသောငှက်တို့ကိုစည်းဝေးစေ၏။ အထူးထူးအပြားပြား ရှိကုန်သော ဟယ်ဥဒေါင်း အစရှိကုန်သော ငှက်အပေါင်းတို့သည် တပေါင်းတည်းလာကုန်၍ တခုသော ကြီးစွာသော ကျောက်ဖျာအပြင်၌ စည်းဝေးကုန်၏။ ဟယ်မင်းသည် မိမိစိတ်နှစ်သက်သောလင်ကို လာ၍ ယူစေသတည်းဟု သမီးကိုခေါ်စေ၏။ ထိုဟယ်မငယ်သည် ငှက်အပေါင်းကိုကြည့်သည်ရှိသော် ပတ္တမြားအဆင်းနှင့်တူသော လည်ရှိသော ဆန်းကြယ်သော မြီးဖြန်းရှိသော ဥဒေါင်းသည် ငါ၏လင်ဖြစ်စေသတည်းဟု ကြား၏။'

မြန်မာစာပေသည် ပါဠိစာပေနှင့်မကင်းချေ။ ထိုကြောင့် ဘာသာပြန်ဟူရာ၌၊ များသောအားဖြင့် ပါဠိမှပြန်ဆိုခြင်းကို ဆိုလိုပေသည်။ ဘာသာပြန် စကားပြေမှာ ပါဠိဂတိကို လိုက်၍နေရသောကြောင့် မြန်မာစကားပြေရိုးရိုးနှင့်မတူဘဲ ခြားနားလျက်ရှိသည်။ ထိုခြားနားချက်ကို သိလွယ်အောင် ထပ်မံ၍ မိလိန္ဒပဥှာဝတ္ထုမှ သာဓက ထုတ်နုတ်ပြလိုသည်။

'မင်းကြီး၊ ဥပမာသော်ကား ကြက်မအား ရေကြည်လည်းမဖြစ်အံ့၊ အဥလည်းမဖြစ်ရာ။ ထိုအခါ အကြင် ရေကြည်လည်းဖြစ်၏။ အကြင်ဥလည်းဖြစ်၏။ ထိုနှစ်ပါးသော ရေကြည် အဥတို့သည် အချင်းချင်းမှီ၍ တပြိုင်နက်သာလျှင် ထိုကြက်ဥတို့၏ ဖြစ်ခြင်းတရားသည် ထင်ရှားစွာဖြစ်၏။ မင်းကြီး၊ ထို့အတူငင်း ထိုပဋိသန္ဓေကာလ၌ နာမ်တရားချည်းလည်း မဖြစ်ရာ၊ ရုပ်တရားချည်းလည်း မဖြစ်ရာ။ ထိုပဋိသန္ဓေကာလ၌ အကြင်နာမ်တရားလည်း ဖြစ်ရာ၏။ အကြင်ရုပ်တရားလည်း ဖြစ်ရာ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံသော တရားတို့သည် အချင်းချင်းမှီ၍ တပြိုင်နက် ပဋိသန္ဓေနေသည်ဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ထို နာမ်ရုပ်တရားနှစ်ပါးတို့သည် ကာလရှည်ကြာစွာဖြစ်၏။'

ကာရန်ဖောက်စကားပြေအဖို့ ဦးပုည ဝတ္ထုပေါင်းချုပ်မှ သူအိုမကြီးဝတ္ထုကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

www.burmeseclassic.com

"ထိုအခါ သာဝတ္ထိပြည်သူ၊ ခေါင်းဖြူဖေးဖေး၊ ချင်းသေးထမီအို၊ လက်တိုအင်္ကျီနွမ်းနှင့်၊ အသက်တမ်းခေါင်ခိုက်၍၊ ပြာဆိုက်အောင်မဲ့လှသော ဒါယိကာမကြီး တဦးသည်၊ မြူးတူးဝမ်းသာ၊ သဒ္ဓါလောက်လုံ၊ ပြည်သူတို့ပြုပုံကို၊ အာရုံသက်ဝင်၊ ဇောပီတိ ရွှင်လှ၍၊ လှူချင်သည့်ဝိတက်နှင့်၊ အသက်ကို မတာတွယ်၊ အရွယ်ကိုမငဲ့ဘဲ၊ ခွေးတဖြိုက်ဖြိုက်၊ အားတိုက်ခြိုးခြံ၊ အစေခံလုပ်ငန်းဖြင့်၊ ပင်ပန်းစွာ ကြုံစည်၍၊ တပြည့်စသုံးခွက်စ၊ ဆန်ကြမ်းမျက်ဂို၊ ရထင်သောခါ၊ ဝမ်းစာမချင်း၊ ဆန်ရင်းကို ဆွမ်းလုပ်၊ ဆန်နုပ်ကို ယာဂုကျို၊ အတိုအထွာ၊ ဟင်းလျာဝယ်ဘို့၊ တချို့ကိုထား၊ ဤသို့အားဖြင့်၊ ကြိုးစားလုံ့လ၊ ဆွမ်းကိစ္စပြီးစေသတည်း။

စာပေ၌ စကားပြေသည် အချက်အခြာ မကျိုင်ဖြစ်၏။ စကားပြေကို လူတို့ နေ့စဉ်သုံးစွဲနေကြသည် မှန်၏။ သို့သော် စကားပြေကောင်းတို့သည် ရှားလှပေသည်။ စကားပြေကောင်း ရေးတတ်သော လူမျိုးတို့၏ စာပေသည် ကြီးပွားတိုးတက်၏။ စာပေ ကြီးပွား တိုးတက်သည်နှင့်အမျှ လူမျိုးလည်း ကြီးပွားတိုးတက်၏။ စကားပြေကောင်း ရေးတတ်၍ စာပေ ကြီးပွားတိုးတက်သည်ကို သာဓကပြရလျှင်၊ အင်္ဂလိပ်စာပေကို ပြနိုင်ပေသည်။ ထိုကြောင့် စကားပြေ စီကုံးနွန်းဖွဲ့ပုံ အလွန်တရာ အရေးကြီးသည်ကို သတိချပ်သင့်လှပေသည်။'

စကားပြေကြေးနန်း။ ။'မစ္စတာဝပ်ဆင် ဇကာလာပါအုံး၊ တွေ့ချင်လို့' ဟူသောအသံကို အိမ်အောက်ထပ်ရှိ ဝပ်ဆင်က ကြားရ သဖြင့် သူ၏ဆရာ ဂရေဟမ်ဗဲ ရှိရာ အိမ်ပေါ် ထပ်သို့ ပြေးရ၍တက်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအသံကား ၁၇၇၆ ခုနှစ်တွင် တယ်လီဖုန်း ခေါ် စကားပြော ကြေးနန်းဖြင့် ပဌမအကြိမ် အောင်မြင်စွာ စကားပြောလိုက်သော အသံ ဖြစ်ပေသည်။

အယ်လက်ဇန္ဒာ ဂရေဟမ် ဗဲ သည် စကော့လူမျိုး ဖြစ်သည်။ သူသည် သူ့လက်ထောက်ဖြစ်သူ တောမတ် ဝပ်ဆင် နှင့်အတူ အမေရိကန်နိုင်ငံ ဗော်စတန်မြို့တွင် စကားပြော ကြေးနန်းကို လပေါင်းများစွာ ကြုံစည်အားထုတ်ခဲ့ရာမှ အထက်ပါအတိုင်း အောင်မြင်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ (ဗဟု၊ အော၊ ဂျီ — ရှူ။)

အမှန်မှာ ဂရေဟမ်ဗဲထက် ဦး၍ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယိုဟန်း ဖိလစ်ဆိုသူ ဂျာမန် သိပ္ပံပညာရှင်တဦးက စကားပြော ကြေးနန်းကရိယာတမျိုးကို ကြုံစည်တီထွင်ဘူးသည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ကြုံစည်ချက်မှာ သဘောအယူအားဖြင့် မှန်ကန်နေသော်လည်း လက်တွေ့ အောင်မြင်အောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပေ။ ဗဲလက်ထက်သို့ရောက်မှ လက်တွေ့အောင်မြင်လာပြီးလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ခေတ်သုံး စကားပြောကြေးနန်း ကရိယာများ အနှံ့အပြား ပေါ်ပေါက် အသုံးများလာနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

စကားပြောကြေးနန်းပြုလုပ်ပုံသဘော

စကားပြောကြေးနန်းတွင် (၁) စကားပြောခွက် (၂) လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့် (၃) နားထောင်ခွက်ဟူ၍ ပစ္စည်းသုံးမျိုး အဓိကပါဝင်သည်။ စကားပြောခွက်ထဲသို့ စကားပြောလိုက်သောအခါ ပါးစပ်မှ အသံလှိုင်းတို့သည် စကားပြောခွက်တွင် တပ်ဆင်ထားသော ဒိုင်အာဖရမ် ခေါ် ပါးလှသည့် သတ္တုချပ်ပြားကို တုန်ခါစေသည်။ ထိုတုန်ခါမှုများက ကြေးနန်းကြိုးတလျှောက်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကြောင်းကို အသံနှင့်လိုက်၍ မညီညာသော ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထိုမှအခြားတဖက်ရှိ နားထောင်ခွက်တွင်ရှိသော လျှပ်စစ်သံလိုက်၌ အလားတူ မညီညာသည့်အားများကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထိုသံလိုက်က အနီးရှိသတ္တုချပ်ပြားကို ဆွဲငင်သဖြင့် စကားပြောခွက်တွင် ရှိသော သတ္တုချပ်ပြား အတိုင်း တုန်ခါစေပြန်သည်။ ထိုကဲ့သို့ တုန်ခါမှုကြောင့်

ပြင်ပမှလာသောကြေးနန်းကြိုးများကို ဗဟိုထမ်းလှဲခလုတ်ခုံအတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ရာ စကားပြော ကြေးနန်းနံပတ်များနှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့ပေပေးရာဌာန

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

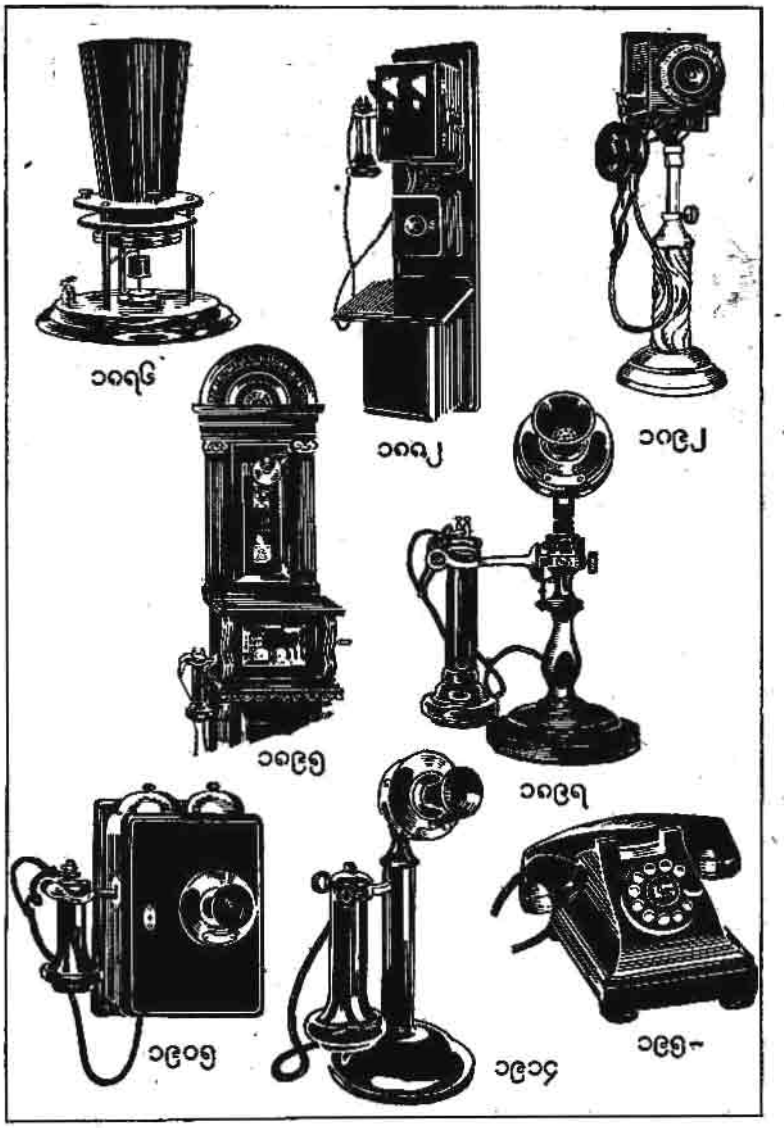

စတင်တီထွင်ချိန်မှစ၍ ယနေ့အထိ စကားပြောကြေးနန်းခွက် အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပြောင်းလဲလာပုံ

စကားပြောသူ၏စကားသံအတိုင်း နားထောင်ခွက်ထဲမှ ပြန်လည်ကြားရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှစ၍ နိုင်ငံကြီးတိုင်း လိုလိုတွင် စကားပြောကြေးနန်း ကရိယာများကို တပ်ဆင် အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည်။ ပဌမတွင် စကားပြောကြေးနန်းကို ခရီးတိုများ၌သာ အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် သိပ္ပံဆရာတို့၏ အဆင့်ဆင့်ပြုပြင်ကြိုးစားမှုများကြောင့် မကြာမီပင် ဝေးလံကွာလှမ်းသော ခရီးများသို့ ပြောဆိုနိုင်လာကြသည်။ ယခုအခါ စကားပြောကြေးနန်းကို ကုန်းပေါ်တွင်သာမက၊ ရေခြားလျက်ရှိသော နေရာများသို့ပါ ဆက်သွယ်အသုံးပြုနေကြပေပြီ။ ၊ ရေခြားလျက်ရှိသော နေရာများသို့ ဆက်သွယ်ရာတွင် ကြေးနန်းကြိုးများကို ရေမဝင်နိုင်သည့် ပိုက်လုံးများ၌ ထည့်ကာ ရေအောက်တွင်ချထားပြီးလျှင် တဖက်နှင့် တဖက်ကို ဆက်ပေးရလေသည်။ (ရေအောက်ကြေးနန်း — ရှ။)

ရှေးက စကားပြောခွက်နှင့် နားထောင်ခွက်တို့မှာ သီးခြားဖြစ်ကြ၏။ ယခုခေတ်တွင်မူ တဆက်တည်း ပြုလုပ်ထားသဖြင့် ဆက်တဖက်တည်းဖြင့်ပင် ကရိယာနှစ်ခုစလုံးကို လွယ်ကူစွာကိုင်ပြီးလျှင် ပြောလိုသည့် စကားကို ပြောယင်းနှင့် တဖက်မှ ပြန်လည်ပြောဆိုသည့်စကားကိုလည်း နားထောင်နိုင်လေသည်။

တယ်လီဖုန်းစကားပြောလိုလျှင် ပြောလိုသူသည် ပြောခွက်ကို တင်ခုံမှ မယူလိုက်ရသည်။ ထိုအခါ လျှပ်စစ်ဓာတ်သည် ကြေးနန်းကြိုးတလျှောက်စီး၍ ဗဟိုဌာနဌ်ရှိသော ဆုတ်ခုံက မီးလုံးတလုံးကို လင်းစေသည်။ လင်းနေသော မီးလုံးကိုကြည့်၍ အော်ပရေတာသည် မည်သည့်တယ်လီဖုန်းနံပတ်က စကားပြောလိုကြောင်းကို သိသည်။ ထိုအခါ အော်ပရေတာသည် ထိုသူအား မည်သည့်တယ်လီဖုန်းနံပတ်နှင့် စကားပြောလိုကြောင်းမေး၍ ပြောလိုသည့် တယ်လီဖုန်းနံပတ်ကို သိရသောအခါ ထိုနံပတ်နှင့် ဆက်သွယ်ပေးလိုက်သည်။ ထိုအခါ ပြောလိုသောတယ်လီဖုန်းတွင် အသံသွား၍မြည်သည်။ တယ်လီဖုန်းမြည်သံကြားရသူသည် နားထောင်ခွက်ကို မယူ၍ နားထောင်လိုက်လျှင် တဖက်ကပြောသူ၏ စကားများကို ကြားနိုင်သည်။ မိမိကလည်း ပြောခွက်တွင် စကားပြန်ပြောနိုင်၏။ စကားပြောပြီးလျှင် ပြောခွက်နှင့် နားထောင်ခွက်တို့ကို တယ်လီဖုန်းခုံပေါ်တွင် ပြန်ချထားရသည်။ ထိုအခါ အော်ပရေတာသည် တဖက်နှင့် တဖက် ဆက်ပေးထားသောကြိုးကို ဖြုတ်လိုက်သည်။

ယခုအခါ ကြားလူက ဆက်သွယ်ပေးမှ စကားပြောနိုင်

www.burmeseclassic.com

ကြေးနန်းကြိုးအပျက်အစီးကိုစစ်ဆေးသောစက်ကရိယာ

သောအထက်ပါနည်းထက် သာလွန်ကောင်းမွန်သော အော်တိုမက်တစ် ဒိုင်ယယ် တယ်လီဖုန်းများ ပေါ်နေပြီဖြစ်သည်။ ထို တယ်လီဖုန်းဖြင့် စကားပြောသောအခါ၊ ပြောသော နံပတ်ကို တယ်လီဖုန်းရှိ ဒိုင်ယယ်အဝိုင်းတွင် လက်နှင့်လှည့်ပေးခြင်းဖြင့် အလိုလို တဖက်ကတယ်လီဖုန်းတွင် အသံသွား၍ မြည်သည်။ ထိုစံနစ်ဖြင့် စကားပြောလိုသူတို့သည် တိုက်ရိုက် စကားပြောနိုင်ကြပေသည်။ အော်တိုမက်တစ် ဒိုင်ယယ် တယ်လီဖုန်းကို အသုံးပြုရာ၌ ကရော့စဗားစံနစ်သည် နောက်ဆုံးပေါ် စံနစ်ဖြစ်၍ မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် ထိုစံနစ်ကိုအသုံးများကြသည်။

ဒိုင်ယယ် တယ်လီဖုန်းတွင် ပဌမ အသုံးပြုသော စံနစ်မှာ စတက်ဗိုင်စတက် ခေါ် တဆင့်စီ စီမံယူသည့်စံနစ်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယစံနစ်မှာ ပန်နယ်စံနစ်ဖြစ်သည်။ ထိုစံနစ်နှစ်မျိုးလုံး၌ စက်သဘော သက်ဝင်လျက်ရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုစံနစ်များ၌ အလိုရှိသည့် တယ်လီဖုန်းနံပတ်ကိုရအောင် အဆက်အသွယ်ခလုတ်များအပေါ်တွင် စက်နှင့်စီမံထားသော ဝိုက်ပါးများက စမ်း၍ရှာယူရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးပေါ် ကရော့စဗားစံနစ်တွင်မူ စက်နှင့်လုပ်ထားသော ဝိုက်ပါးများအစား လျှပ်စစ်ရီလေးတိုက် အဆက်အသွယ်ခလုတ်များကို အသုံးပြုသည်။ ကရော့စဗားစံနစ်သည် အခြားစံနစ်များထက် ပို၍အရာရောက်ခြင်းကြောင့် ထိုစံနစ်ကို မြို့ကြီးများတွင်သုံးကြသည်။

စကားပြောအတတ်။ ။လူတို့သည်အချိန်တန်လျှင်စကားတတ်စမြဲပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် စကားတတ်သူတိုင်း အပြောတတ်ပြီဟု မဆိုနိုင်ချေ။ စကားပြောရာ၌ မိမိဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်သို့ရောက်အောင် စကားလုံးကို နေရာတကျအသုံးပြုတတ်ဖို့လိုသည်။ နားထောင်သူ၏ စိတ်နှလုံးကို သိမ်းကျုံးဆွဲငင်တတ်ဖို့ လိုသည်။ ထိုကြောင့် စကားပြောခြင်းသည် အတတ်ပညာတခုပင်ဖြစ်၏။ အချို့သောသူတို့သည် အာဝဇ္ဇန်းကောင်း၏။ သို့သော် အာဝဇ္ဇန်းကောင်းတိုင်း စကားပြောတတ်ပြီဟု မဆိုနိုင်။ အချို့ကား သဒ္ဒါနည်းကျကျ စကားပြောတတ်၏။ သဒ္ဒါတတ်၍ စာတတ်သည်ဟု ခေါ်နိုင်စေကာမူ၊ သဒ္ဒါတတ်တိုင်းလည်း စကားပြောတတ်ပြီဟု မဆိုနိုင်။ စကားပြောသူ၏စိတ်၌ ပေါ်လာသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာ ဥပမေယျတို့နှင့် တန်ဆာဆင်၍၊ စကား

ရန်ကုန်မြို့၊ စကားပြောကြေးနန်းဗဟိုဌာနလမ်းလွှဲခလုတ်ခုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသုံးအနှုန်း ပြေပြစ်ပြီးလျှင်၊ စကား၏အလေးအနက်ကို ထင်ပေါ်အောင် လေယူလေသိမ်းကောင်းကောင်း သရုပ်ဖော်ပေးနိုင်မှသာ စကားပြောကောင်းသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

စကားပြောအတတ်သည် ဂရိနိုင်ငံ၌ စတင်ထွန်းကားလာသည်ဟု အနောက်နိုင်ငံသားတို့က ယူဆကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့သည် စကားပြောအတတ်ကို ဟောပြောမှုပညာတရပ် အနေနှင့် လိုက်စားခဲ့ကြ၏။ ရှေးဟောင်း ဆိုးဖစ်များသည် စကားပြောရာနှင့်ဆိုင်သော တက္ကနယများကို ကြံဆခဲ့ကြသည်။ စကားပြောနည်းဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများကို သတ်မှတ်ကြသည်။ ထိုစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များသည် ယခုတိုင် အသုံးကျ အဖိုးတန်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာတို့၏စာပေကျမ်းဂန်၌ကား စကားပြောအတတ်ကို အထောက်အပံ့ပြုသောကျမ်းများ ရှိသည်။ ပါဠိကျမ်းဂန်လာ မိလိန္ဒပဥာသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ နက်နဲသောတရားတို့ကို ဖွင့်ဆိုရာ ကျမ်းဂန်တရပ်မျှသာမက၊ စကားပြောအတတ်၌ အကျုံးဝင်သော တက္ကနယတို့ကိုဖော်ပြရာ ကျမ်းဂန်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာတို့၌ စကားအရာ အင်္ဂါလေးတန်နှင့် စကားကြီးဆယ်မျိုးဟူသည်တို့မှာ စကားပြောအတတ်ဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများဖြစ်သည်။ (စကားကြီးဆယ်မျိုး—ရှု။)

စကားပြောရာ၌ ပြောဆိုသောစကားလုံး၏ အဓိပ္ပါယ်သည် ပြောင်မြောက်ရသည်။ မိမိသုံးစွဲလိုက်သော စကားလုံးသည် မိမိအလိုရှိအပ်သော သရုပ်ကို ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိရမည်။ သို့မှသာ ကြားနာသူ၏ စိတ်နှလုံးတွင် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်တို့စည် ပန်းချီကားချပ်ပမာ ထင်လင်းစွာ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်လိမ့်မည်။ ဤအာသီသ ပြည့်မြောက်စေရန်မှာ ဥပမာ ဥပမေယျများ၊ ဥပစာ စကားများ၊ ဥဒါဟရုဏ်များသည် အရေးကြီးလေသည်။ စကားပြောရာတွင် အသက်ဝင်လာအောင် ဟာသကိုလည်း သုံးရသည်။ အကြောင်းနှင့်အကျိုး ဆက်စပ်၍လည်း ပြောရသည်။ နားထောင်သူတို့၏ အာရုံကို ဖမ်းယူနိုင်ရန်အလို့ငှာ၊ အသံသြဇာနှင့် ဟန်အမူအရာ ရှိရသည်။ စကားပြောရာတွင် ပြီသပြတ်သားခြင်းသည်လည်း စကားပြောအတတ်၌ အရေးကြီးသောအင်္ဂါတရပ် ဖြစ်ပေသည်။

စကီးစီးခြင်း။ ။ရေခဲသော တိုင်းပြည်များတွင် ရေခဲပြင်ပေါ်၌ စကီး ဟု ခေါ်သော သစ်သားလျှောဖိနပ် စီးနင်း၍ ခရီးသွားလာကြသည်ကို စကီးစီးခြင်းဟု ခေါ်သည်။ ထိုလျှောဖိနပ်မှာ သာမန်အားဖြင့် ၃ လက်မမှ ၅ လက်မအထိ ပြက်ရှိသည်။ အလျားမှာ ၅ ပေမှ ၈ ပေအထိ ရှည်သည်။ အထူမှာ တလက်မနှင့်တမတ်ခန့် ထူသည်။ ဖိနပ်၏ ဦးရောနောက်ပါ ရှည်မျောမျောရှိသည်။ စကီးနှင့် စကိတ်တို့ခြားနားချက်မှာ စကီးသည် သစ်သားဖိနပ်ဖြစ်၍၊ စကိတ်မှာ ရိုးရိုးသားရေဖိနပ်အောက်တွင် တပ်ဆင်ထားနိုင်သော သံမဏိပြားကရိယာဖြစ်သည်။ (စကိတ်စီးခြင်းလည်း — ရှု။) လျှောဖိနပ်ကို စီးမည်ပြုသည့်အခါ ထိုဖိနပ်ကို ခြေဖမိုးနှင့် ခြေမျက်စိတို့တွင် အခိုင်အမာချည်နှောင်တုပ်ပိုး၍စီးရသည်။

ရေခဲသောတိုင်းပြည်များတွင် 'လျှောဖိနပ်စီးခြင်း ဓလေ့မှာ ရှေးဟောင်းကပင် ရှိနှင့်ပြီဟု သိရသော်လည်း လျှောဖိနပ်စီးခြင်းကို ကစားခုန်စားတရပ် အနေဖြင့် တီထွင်ကြသည်မှာ များစွာမကြာသေးချေ။ ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကနှော်ဝေးနိုင်ငံတွင် စကီးစီးခြင်းကို ကစားခုန်စားပြိုင်ပွဲတရပ်အနေနှင့် ကျင်းပခဲ့ရာမှ အစပြု၍ စကန်ဒီနေးဗီးယားကျွန်းဆွယ် တလျှောက်ရှိ နိုင်ငံများသို့ ထိုစကီးစီးခြင်းအလေ့အထသည်ပျံ့နှံ့သွားလေသည်။ ထိုနောက်၌ကား ဥရောပတိုက်တွင်သာမက ဩစတြေးလီးယားတိုက်နှင့် နယူးဇီလန်ပြည်တို့တွင်လည်း စကီးစီးခြင်း ခေတ်စားလာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်အောင် ပင်ဖြစ်သည်။

စကီးအမြင့်ခုန်စီး၍ တောင်ပေါ်မှတောင်အောက်သို့ စွန့်စွန့်စားစားဆင်းလာပုံ

စကီးစီးခြင်း၌ တောင်ထက်မှ တောင်အောက်သို့သာလျှောချစီးဆင်းနိုင်သည်မဟုတ်၊ တောင်အောက်မှလည်း တောင်ထိပ်သို့စီးတက်နိုင်သည်။ ဤသို့ အနိမ့်မှ အမြင့်သို့တက်နိုင်ရန် တောင်ဝှေးများကို အသုံးပြုသည်။

www.burmeseclassic.com

များသော အားဖြင့် ထိုတောင်ဝှေးတို့၏ အောက်ခြေ၌ ဘီးတပ်လျက်ပါရှိသည်။ သို့ရာတွင် အမြင့်သို့ တက်သောအခါ၊ စကီးဖိနပ်ကို တည့်တည့်မတ်မတ်စီး၍ လျှောက်ရန် မဖြစ်နိုင်ချေ။ ထိုအခါ၌ ကျွမ်းကျင်မှုလိုလေသည်။ စကီးစီးသူသည် ခြေကိုခွင့်၍၊ စကီးဖိနပ်ကို သွားရာလမ်းကြောင်း၌ ကန့်လန့်ဖြတ်၍ချပြီးလျှင် လျှောက်ရသည်။ ဤသို့ လျှောက်သည့်အခါ၊ စကီးဖိနပ်ရာသည် ဆီးနှင်းဖွေးဖွေးထဲတွင် ကင်းခြေများ လျှောက်သွား၍ ကျန်ရစ်သော ကင်းခြေများ ခြေရာသဏ္ဌာန် ကျန်ရစ်သည်။

စကီးစီးပြိုင်ပွဲများတွင် ပြိုင်ပွဲဝင်တို့သည် သတ်မှတ်ထားသော ပန်းထုတ်မှပန်းတိုင်သို့ အတိုဆုံးခရီးဖြင့် အမြန်ဆုံး ရောက်အောင် လျှောစီးကြရသည်။ အတိုဆုံးခရီးဖြင့် ရောက်ရလေအောင် မတ်စောက်သောချောက်များကို ခုန်ဆင်းရသည်မှာ စွန့်စားခြင်းတရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အချို့ကစားနည်းမှာ တောင်ကုန်းမှ မိုင် ၆၀ နှုန်းမျှဖြင့် လျှောဆင်းပြီးလျှင် သတ်မှတ်ထားသောနေရာသို့ ရောက်လျှင် လေထဲတွင်ခုန်တက်ရသည်။ အချို့သော ကစားပွဲတို့၌ကား၊ တောင်ကမ်းပါးစောင်းတလျှောက်တွင် ခုန်၍ဆင်းရသည်။

ဆိုဗီယက်ရုရှားနိုင်ငံ ဆရာအတတ်သင်ကျောင်းမှ ကျောင်းသူကျောင်းသားအချို့ စကီးစီးထွက်လာကြစဉ်

စကူမြို့။ ။မင်းဘူးခရိုင် တောင်ပိုင်းတွင်ရှိ၍ စကူမြို့နယ်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။ မင်းဘူး၊ စလင်း သွား မော်တော်

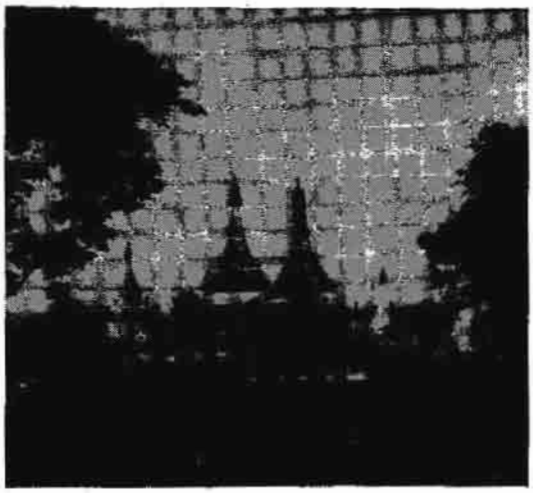

စကူမြို့အဝင်တွင်ဖူးမြင်ရသောထေရ်ကြီးဧစေတီတော်

ကားလမ်းတွင် မင်းဘူးမြို့၏ အနောက်မြောက်ဖက် ၁၁ မိုင် အကွာ၌ တည်ရှိသည်။ မြို့နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၅၄၂ ခန့်ရှိသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင်၊ စကူမြို့ဝန်ဟူ၍ သီးခြားထားရှိပြီး အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။ ရှေးခေတ် စကူမြို့ဝန်၊ မြို့သူကြီးတို့ တည်ဆောက်ကိုးကွယ်ခဲ့သော လေးထပ်ကျောင်း၊ သုံးထပ်ကျောင်း၊ မှန်ကင်းကျောင်း၊ ကန်ဦးကျောင်းစသည့် ကျောင်းကြီးများတွင် ဗာတ်နိပါတ်တော်များကို သရုပ်ဖော်ထားသည့် ရှေးမြန်မာ ပန်းပုလက်ရာတို့ကို ယခုတိုင် တွေ့နိုင်သေးသည်။

စကူမြို့နယ်၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်၏။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းများကို မန်းချောင်းမှ ဆည်မြောင်းများဖြင့် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသည်။ စကူနယ်မှထွက်သည့် စကူဖြတ် ခေါ်သော စပါးသည် နာမည်ကြီး၏။ 'စပါးမှာ စကူဖြတ်၊ မယားမှာ တခုလပ်' ဟုပင် ဆိုရိုးရှိခဲ့သည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာနှစ်ဆူရှိသော ရွှေစက်တော်ဘုရားသည် စကူမြို့နယ်အတွင်းဘုံပင် ရှိ၏။ ရွှေစက်တော်ဘုရားပွဲ ကျင်းပသည့် တပို့တွဲနှင့် တပေါင်းလတို့တွင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ တုရားဖူးများ လာရောက်ကြလေသည်။

စကူမြို့ဟု အမည်တွင်ရခြင်းကို တကောင်းခေတ်မှ မဟာသမ္မဝ စူဠသမ္မဝတို့၏အကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်ပြောလေ့ရှိကြသည်။ ထိုမျက်မမြင်မင်းသား နှစ်ပါးတို့အား ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတွင် ဖောင်ဖြင့်မျောလိုက်ရာ စစ်ကိုင်းမှ စန္ဒမုခီ ဘိလူးမသည် ဖောင်ပေါ်တွင် အတူ စီးလိုက်ခဲ့လေသည်။ လမ်းတွင် စားမြိန်စာများကို ခိုးစားသော ဘိလူးမအားပိန်ခင်း သားများက သတ်မည်အပြုတွင် မျက်စိ အလင်္ကာအောင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကုပေးပါမည်ဟု ကတိပြုချက်ကြောင့် အသက်ချမ်းသာပေးလိုက်၏။ ထိုနေရာမှစ၍ မင်းသားနှစ်ပါးအား မျက်စိအလင်းရအောင် စတင်ကုသပေးသည့်အတွက် စကု ဟု ခေါ်ကြောင်း အဆိုရှိ၏။

စကုမ္ဖြိုး၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ၅,၁၅၂ ယောက်မျှဖြစ်သည်။

ဆာဝေါ်လတာ စကော့

စကော့, ဆာဝေါ်လတာ (ခရစ်၁၇၇၁-၁၈၃၂)။ ။ စကော့လူမျိုး ကဗျာစာဆိုနှင့်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး ဆာဝေါ်လတာ စကော့သည် ၁၇၇၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည် အက်ဒင်ဗာရာမြို့တော်၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ အက်ဒင်ဗာရာမြို့၌ ရှေ့နေစာရေးဖြစ်သည်။ စကော့၏မိခင်မှာ အက်ဒင်ဗာရာတက္ကသိုလ် ဆေးပညာ ပါမောက္ခကြီး ဒေါက်တာ ဂျန် ရားသားဖို့၏ သမီးဖြစ်သည်။

စကော့သည် ကလေးဘဝ၌ လွန်စွာချူချာခဲ့၏။ သူငယ်နာရောဂါကြောင့် နို့စို့အရွယ်ကပင် ခြေထောက်များ မသန်မစွမ်း ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ကျန်းမာရေးတွင် ဤမျှပင် ချိုတဲ့ခဲ့သော်လည်း စိတ်အလွန်မြန်သော သူငယ်ကလေးဖြစ်၏။ ထို့အတွက် မည်သူကမျှ သူ့အား ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်းမပြုဘဲ သူ့ဖာသာပင် နေစေခဲ့ကြသည်။ စကော့သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် စာဖတ်ဝါသနာ ပါသဖြင့် စာဖတ်ခြင်းဖြင့်သာ အချိန်ကိုကုန်လွန်စေခဲ့၏။ ထိုဝါသနာသည် နောင်အခါ သူ့အား များစွာအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေခဲ့သည်။

စကော့သည် အရွယ်ရောက်၍ အတော်အသင့် လမ်းလျှောက်နိုင်ပြီးလျှင် ကျောင်းကို မှန်မှန်တက်နိုင်လောက်အောင် သန်စွမ်းလာသည့်အခါ၊ အက်ဒင်ဗာရာ အထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားလေသည်။ စာဖတ်ဝါသနာထုံ၍ စာပေမျိုးစုံကို လေ့လာခဲ့သည့်အလျောက် အရွယ်နှင့်မလိုက်အောင်ပင် ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝလာလေသည်။ ဥာဏ်ရှင်ကာပညာထက်မြက်လှသဖြင့် အထန်းထဲတွင် ပဌမစွဲသည်သာ များလေသည်။ ကျောင်းသား ဘဝ၌ ၎င်း၊ သူ့ဖခင်အား ကူညီကာ အလုပ်လုပ်ပေးရသောအခါ၌ ၎င်း၊ တက္ကသိုလ်တွင် ပညာဆက်လက် ဆည်းပူးသောအခါ၌ ၎င်း၊ ဥပဒေသင်တန်းတက်စဉ်၌ ၎င်း၊ တက္ကသိုလ်နှင့် ပြင်ပ စကားရည်လုအသင်းအဖွဲ့များတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်စဉ်၌ ၎င်း၊ ဝါသနာပါရင်းဖြစ်သော စာပေ လေ့လာလိုက်စားခြင်းကို လက်မလွှတ်ပေ။ ပြင်သစ်စာကို ကျောင်းသားကလေး ဘဝကပင် ကောင်းစွာ တတ်မြောက်ခဲ့၍၊ ဣတာလျံစာကို ၁၅ နှစ်အရွယ်မတိုင်မီကပင် လေ့လာလိုက်စားခဲ့လေသည်။

ခြေထောက် မသန်စွမ်းသည့်ပြင် မကြာခဏဖျားနာတတ်သောကြောင့် စကော့၏ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ကြုံလှီသေးကွေးနေလိမ့်မည်ဟု တွေးထင်ဖွယ်ရာရှိသော်လည်း၊ စင်စစ် စကော့သည် အံ့ဩလောက်အောင်ပင် အရပ်အမောင်း ထွားကျိုင်း၍ ကိုယ်ခန္ဓာတောင့်တင်း၏။ စိတ်နေသဘောထား ဖြောင့်စင်းဖြူစင်၍ မျက်နှာမှာ အစဉ်သဖြင့် ရွှင်လန်းသည်။

စကော့၏ဖခင်သည် မူလက သားဖြစ်သူအား သူ၏ခြေရာကိုနင်းစေလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်၊ အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်တွင် သူ၏အလုပ်၌ ဝင်ရောက်ကူညီ လုပ်ကိုင်စေသည်။ သို့ရာတွင် စကော့သည် ဖခင်ဖြစ်သူ၏အလုပ်တွင် စိတ်မဝင်စားဘဲ၊ အထက်တန်းကျသော ဝတ်လုံတော်ရ အလုပ်ကိုသာ ပို၍ လိုလားနှစ်သက်သည့် အားလျော်စွာ ဥပဒေပညာကို ကြိုးစားလေ့လာပြီးနောက်၊ ၁၇၉၂ ခုနှစ် အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ်တွင် အထက်တန်းရှေ့နေကြီးဘွဲ့ထူးကို ဆွတ်ခူးခဲ့လေသည်။ စကော့သည် လေးနှစ်ထက်မနည်း ဥပဒေပညာကို အပတ်တကုတ် ကြိုးစား လေ့လာခဲ့သော်လည်း၊ ရှေ့နေအလုပ်နှင့် အရိုးထုတ်ရန် မကြံရွယ်ဘဲ၊ အားလပ်ချိန်များများရ၍ စာပေပညာကို လေ့လာလိုက်စားရန် အခွင့်အရေးရှိသော အလုပ်ကောင်းတခုခုကိုသာ လုပ်ကိုင်ရန်ရည်ရွယ်ရင်းရှိခဲ့လေသည်။

ရည်ရွယ်ခဲ့သည့်အလျောက်၊ ၁၇၉၉ ခုနှစ်တွင် ဆဲလကတ်ရှိင်ယာနယ်၏ မြို့ဝန်အလုပ်ကို တနှစ်လျှင် ရိက္ခာတော်ငွေပေါင် ၃၀၀ ခန့်နှင့် လုပ်ကိုင်ရလေသည်။ တာဝန်အလွန်နည်းသည့် အလုပ်ဖြစ်သောကြောင့် စာပေကိုလိုက်စားရန် အချိန်များစွာရရှိခဲ့လေသည်။ ၁၈၀၆ ခုနှစ်တွင်တဖန် စက်ရှင်ရုံး စာရေးတော်ကြီးအလုပ်ကို ပူးတွဲလက်ခံရပြန်သည်။ ထိုအလုပ်မှာ မြို့ဝန်အလုပ်ထက် တာဝန် အနည်းသည် ပို၍

www.burmeseclassic.com

ကြီးလေးသော်လည်း စကော့သည် ထိုအလုပ်ကို ၂၅ နှစ် တိုင်တိုင် စွဲမြဲစွာ လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၁၂ ခုနှစ်မှ စ၍ စက်ရှင်ရုံး စာရေးတော်ကြီး အလုပ် နှင့် မြို့ဝန် အလုပ်တို့မှ စုပေါင်းရရှိသောနှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာပေါင် ၁,၆၀၀ ခန့်ဖြစ်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဝါသနာပါရင်းဖြစ်သော စာရေးခြင်း အလုပ်ကို ကောင်းစွာလိုက်စားနိုင်ခဲ့လေသည်။

စကော့သည် ကဗျာစာဆိုအဖြစ်ဖြင့် ဦးစွာ နာမည်ထွက် လေသည်။ သူ၏ ပဌမ လက်ရာများကား ဂျာမန် တေး ကဗျာတို့ကို ဘာသာပြန်ဆို ရေးသားခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် 'စကော့တလန်နယ်ခြား သီချင်းများ' အမည်ရှိ ကဗျာစာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့၏။ ၁၈၀၅ ခုနှစ်တွင် 'နောက်ဆုံး ဂီတစာဆို၏ တေးသံ' အမည်ရှိ ကဗျာများကို ရေးသားထုတ်ဝေပြန် သည်။ ထိုစာအုပ်သည် စကော့အား ထိပ်တန်းကဗျာစာဆိုကြီး၏ အဆင့် အတန်းသို့ မြင့်တင်ပေးခဲ့လေသည်။ မိမိ၏စာအုပ်များကို လူကြိုက်များလာကြောင်း တွေ့ရှိရသောအခါ စကော့သည် လွန်စွာအားတက်ပြီးလျှင် စိရေးခြင်းအလုပ်ကိုသာ လုပ်ကိုင် ရန် တခါတည်းဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်လိုက် သည့်အလျောက်လည်း ကိုယ်ရေးကိစ္စများကို အဆင်ပြေရန် စီမံဆောင်ရွက်ရပြန်သည်။ ရှားလော့ကာပန်းတီယေးဆိုသူ ပြင်သစ်အမျိုးသမီးတဦးနှင့် ၁၇၉၇ ခုနှစ်တွင် ထိမ်းမြားခဲ့ သည်တွင် စကော့သည် အက်ဒင်ဗာရာမြို့မှ ၆ မိုင်ကွာ အရပ်၌ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့၏။ ထိုနောက် သားထောက် သမီးခံများ ထွန်းကားလာကာ အိမ်ထောင်မှာ ကြီးလာပြီ ဖြစ်သည့်ပြင် စာပေနှင့်သာ မွေ့လျော်နေလိုသော ဆန္ဒ ကြောင့် တိုမြစ်ကမ်းခြေရှိခြံနေရာတခုကိုဝယ်ယူ၍ ပြောင်း ရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ပြန်သည်။

စကော့သည် ကဗျာလက်ာပေါင်း အမြောက်အမြားရေး သားခဲ့၏။ ကဗျာများကို ရေးပြီးနောက် ဝတ္ထုများကို စတင်ရေးသားလေသည်။ စကော့ရေးသည့် ဝတ္ထုအများ အပြားတွင် ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထု များစွာ ပါရှိလေသည်။ ၁၈၁၄ ခုနှစ်တွင် ရေးဦးစွာထွက်သည့် စကော့၏ဝတ္ထုမှာ 'ဝေဗာလေ' အမည်ရှိ၍ ထိုဝတ္ထုထွက်ပြီးနောက် အစဉ် အလိုက် ရေးသားထုတ်ဝေသော ဝတ္ထုများကို 'ဝေဗာလေ ဝတ္ထုစဉ်' ဟု အမည်ပေးထားလေသည်။ စကော့သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရေးသားခဲ့သည့် ဝတ္ထုများတွင် သူ၏ အမည်ရင်းကို လျှို့ဝှက်ထားခဲ့၏။ ထိုသို့လျှို့ဝှက်ထားသော ကြောင့်လည်း၊ အမည်မဖေါ် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြား၏ အ ကြောင်းကို သိလိုဇော သန်နေကြသော စာဖတ်ပရိသတ် တို့သည် သူ၏လက်ရာများကို ပို၍ ဖတ်လိုကြည့်လိုလာကြ လေသည်။ စကော့သည် မကြာမီပင် ရာဇဝင်ဝတ္ထုရေး ဆရာအဖြစ်ဖြင့် ပို့မိုထင်ရှားလာလေသည်။ ၁၈၁၈ ခုနှစ် တွင် ဘုရင် မင်းမြတ်သည် စကော့အား မျူးမတ်ဃ်ေ အဆောင်အရွှက်ဖြင့် ဆာဘွဲ့ကို အပ်နှင်းကာ သူကောင်းပြု တော်မူခဲ့လေသည်။

၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် စကော့၏စာအုပ်ထုတ်ဝေသူသည် စီး ပွားပျက်ကာ လူမဲ့စာ ခံသွားရသဖြင့် အကြွေးငွေ ပေါင် ၁၃၀,၀၀၀ ခန့်ကိုပေးဆပ်ရန်အတွက် တာဝန်သည် စကော့ အပေါ် သို့ ကျရောက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လူမသန့်စွမ်း သလောက် စိတ်ထားထက်လှသော စာဆိုကြီးစကော့သည် အနည်းငယ်မျှ တုန့်လှုပ်ခြင်းမရှိဘဲ ပေးဆပ်ရန်ရှိသမျှ ကြွေး မြီများကို အပြေ အကျေ ပေးဆပ်ရန် တာဝန်ယူလိုက် လေသည်။

အကုသိုလ်ကံတို့မည်သည် တခုပြီးတခု ဆက်တိုက် လာ တတ်သော သဘော ရှိသည့် အတိုင်း စကော့၏ ချစ်ဇနီး သည် ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သွားလေ သည်။ စကော့ကိုယ်တိုင်လည်း ဒူလာနှင့် သွက်ချာပါဒ လေဖြတ်ရောဂါများ စွဲကပ်လာသည်။ သို့ရာတွင် စကော့ သည် စိတ်ပျက် အားငယ်ခြင်း မရှိဘဲ သူ၏တာဝန်များကို ကျေပြန်စွာ ထမ်းဆောင်သွားခဲ့သည်။ စကော့သည် မနား မနေ ကြိုးစား၍ ကြွေးမြီ ဟူသမျှတို့ကို စာမူပိုင် အာမခံငွေ များနှင့် ဇလုပ်ကာ ပေးဆပ် လိုက်သည်။ ကြွေးမြီတို့မှာ စကော့ကွယ်လွန်ပြီးနောက် များမကြာမီအတွင်း၌ ရှင်းပြီး ဖြစ်သွားလေသည်။

အလုပ်သုံးလေးမျိုးကို မလစ်ဟင်းရအောင် ဇွဲသန်သန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် စကော့၏ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက် လာလေတော့၏။ ဆရာဝန်များ၏ အကြံပေးချက်အရ စကော့သည် ကျန်းမာရေးအတွက်၊ မြေဆီပင်လယ်သို့ အစိုး ရကစီမံပေးသော သင်္ဘောတစင်းဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် လေဘကြီးတွင် ကြာရှည်စွာ နေရတော့မည် မဟုတ်ကြောင်း ကိုယ်တိုင်သိရှိလာသောစကော့သည် သူ၏ နေရင်းအရပ်သို့ အမြန်ပြန်ပို့ခိုင်းလေသည်။ စကော့တလန် ပြည်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် ၁၈၃၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာကျော် ကဗျာစာဆိုနှင့် ဝတ္ထုရေး ဆရာကြီး ဆာ ဝေါ်လတာ စကော့ သည် ဘဝတပါးသို့ ကူးပြောင်းသွားလေတော့သတည်း။

စကော့, ဆာ၊ အက် (ဖ) (ခရစ် ၁၇၆၈–၁၈၃၂)။ ။ ရောဗတ် ဖောလကွန် စကော့ မှာ ဗြိတိသျှလူမျိုး၊ ရေတပ် ဗိုလ်တဦး ဖြစ်၍၊ သိပ်ပညာ သုတေသန လုပ်ငန်း အတွက်၊ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ သွားရောက် စွန့်စားရာပေါ့သူ ဖြစ်၏။ ဒက်ဗွန်ပို့မြို့တွင် မွေးဖွားခဲ့၍၊ ရေတပ်တွင် ဝင်ရောက်အမှု ထမ်းရာ ၁၈၂၇ ခုနှစ်တွင် ရေတပ်ဗိုလ်ကြီးဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် သူ၏စွန့်စားမှုသတ္တိနှင့် ပေါင်းဆောင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နိုင်သော အရည်အချင်းကြောင့် တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ သွားရောက်မည့်အဖွဲ့ကို ဦးစီးရန် တာဝန်ယူအပ်ခြင်းခံရသည်။ ထိုကြောင့် 'ဒစ်စကပ်ဗာရီ' အမည်ရှိ သင်္ဘောဖြင့် အဖွဲ့ကို အပ်ချုပ်ကာ လိုက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအကြိမ်မှာ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ စကော့ သွားရောက်သည့် ပဌမအကြိမ် ဖြစ်၍ ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၄ ခုနှစ်အထိ သုံးနှစ်ခန့် မျှ ကြာလေသည်။

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ စွန့်စားသွားရောက်ခဲ့သူ ကက်ပတိန်စကော့

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းမှ နေရပ်သို့ ချောမောစွာ ပြန် ရောက် လာသော် စကော့သည် ရေတပ်တွင် အမှုထမ်းပြန်၏။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပဌမအကြိမ်က မပြီးဆုံးခဲ့သောလှုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် စူးစမ်းလှုပ်ကိုင်ရန်၊ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ခရီးထွက်ရပြန်သည်။ စကော့တို့အဖွဲ့ကို ဗြိတိသျှနှင့် ဂျာမနီယန်အစိုးရများက စရိတ်ထောက်ပံ့လေသည်။

၁၉၁၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလတွင်၊ စကော့တို့လူစုသည် စွတ်ဖားများဖြင့် တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ခရီး စတင်ကြလေသည်။ ရာသီဥတုမှာ ဆိုးရွားလှသဖြင့် တောင်ဝင်ရိုးသို့ သွားကြရာဝယ်၊ အလွန်တရာ ကြုံခိုင်သော စိတ်ဓာတ်၊ ဇွဲသတ္တိတို့ဖြင့် အားခဲကာ၊ ခဲယဉ်းပင်ပန်းစွာ သွားရောက်ကြရ၏။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၁၂ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၁၈ ရက် နေ့တွင် တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ရောက်ရှိကြ၏။ သို့သော် နောင်ဝေးနိုင်ငံသား၊ အားမန်ဆင်လူစုက တောင်ဝင်ရိုးစွန်းနေရာတွင် တလခန့်စောလျက် အလံစိုက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ကြသဖြင့် စကော့တို့ထက် အလျင်စီးသွားကြောင်း သိကြရလေသည်။ (အားမန်ဆင်, အာ — ရှ။)

ထိုနေရာမှ ရိက္ခာထောက်စခန်းသို့ ပြန် လှည့် ကြသည့် အပြန်ခရီးတွင် စကော့တို့လူစုသည်၊ ဖျားနာခြင်း၊ ရိက္ခာ ပေါ့လောက်ခြင်း၊ ရာသီဥတု၏ဆိုးရွားခြင်း ဘေးဒုက္ခတို့ကို ထွေကြုံကြရလေတော့၏။ စကော့နှင့် အဖော်လေးဦးတို့ သည် ထိုဘေးဒုက္ခများကို အလျော့မပေးဘဲ၊ အစွမ်းကုန် တိုးစား တွန်းလှန်ကြပါသော်လည်း၊ အက်ဗန်း အမည်ရှိ ကောင်၏ လက်ထောက်မှာ၊ ဖေဖော်ဝီလတွင် သေဆုံးရ ပေ၏။ နောက်တလလောက်တွင် အုတ်အမည်ရှိ အဖွဲ့ဝင် တဦးမှာလည်း မိမိ၏ မဟန် နိုင်သော အခြေအနေကြောင့် အခြားအဖွဲ့ဝင်တို့အား ဝန်မလေးစေလိုသည်ကတကြောင်း၊ မိမိအတွက် ဝန်ပေါ့သဖြင့်၊ ကျန်အဖော်များ သက်သာရာရစေရန်က တကြောင်းတို့ကို ထောက်ထား၍ နှင်းမုန်တိုင်းထဲသို့ အတင်းထွက်သွားကာ အဆက်စွန့်ထိုက်လေသည်။

သို့ဖြစ်လင့်ကစား စကော့နှင့်ကျန်အဖော်နှစ်ဦးဖြစ်သော ဒေါက်တာဝီလဆန်နှင့် လက်ဖတင်နှင့်ဗောင်းဝါးတို့မှာ ဆုတ်မြောင်လင့်သကဲ့သို့ သက်သာခွင့် မရရှာခဲ့။ ရိက္ခာပြတ်သည့်ပြင် ရာသီဥတုမှာ ပို၍ ဆိုးရွားလာရာ ထိုသူသုံးဦးမှာ ၁၉၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့လောက်တွင် သေဆုံးရှာကြလေ၏။

စကော့၏ အဖွဲ့အား အရှာထွက်ခဲ့သော ကယ်ဆယ်ရေး အဖွဲ့သည် ၁၉၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင်မှ စကော့တို့၏ အလောင်းများကို တွေ့ရှိကြရလေသည်။ စကော့သည် မိမိတို့ စူးစမ်းရခဲ့သမျှ၊ တွေ့ကြုံဆောင်ရွက်ခဲ့ဆမျှကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ရာ၊ သေခါနီးဆဲဆဲတွင် မရေးနိုင် ရေးနိုင်နှင့်ပင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သေးသည်။ သူတို့၏ မှတ်တမ်းများကို ဖတ် ရှု ကြ ရာ တွင် စကော့နှင့် အဖွဲ့သားများသည် ယောကျ်ားကောင်းပီသစွာ အာဇာနည်စိတ်ဖြင့် ဒုက္ခဆင်းရဲအမျိုးမျိုးခံ၍ ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများကို အံ့သြချီးမွမ်းစိတ်၊ သနားစိတ်တို့ဖြင့် ဖတ်ရှုကြရလေသည်။

စကော့၏အဖွဲ့သားများမှာ အသက်ပင်ဆုံးကြသော်လည်း သူတို့၏ စူးစမ်းလေ့လာခဲ့သည့် အချက်များမှာ သိပ္ပံပညာရပ်အတွက် အဖိုးမဖြတ်နိုင်အောင် အသုံးဝင်လှသည်။ ထိုကြောင့် ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့၏ စွန့်စားမှု သမိုင်းတွင် စကော့၏အမည်မှာ မော်ကွန်းဝင်ဖြစ်၍၊ လန်ဒန်မြို့ ဝါတာလူးရပ်ကွက်တွင် စကော့၏ ရုပ်ပုံကို ကြေးရုပ် ထုထားကြလေသည်။

ကျွန်ရစ်သူ စကော့၏ ဇနီးနှင့် သား အတွက် တိုင်းသားပြည်သူတို့က ရန်ပုံငွေများ ကောက်ခံပေး၍ ဘုရင်မင်းမြတ်ကမူ ကွယ်လွန်သူ စကော့အား ကေ၊ စီ၊ ဘီ၊ ဘွဲ့ထူးဖြင့် ခြီးမြှင့်လေရာ ဇနီးသည်မှာလည်း လေဒီစကော့ဟူ၍ ဖြစ်လာလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြိတိသျကျန်းစုမှရှခင်းသာဆုံးဒေသ

စကေ့တလန်ပြည်။ ။စကေ့တလန်ပြည်သည် မြိတိသျကျန်းစု၏ မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် တည်ရှိသည်။ ရှေးအခါက ကိုယ့်ထီး ကိုယ့်နန်းဖြင့် တသီးတခြား လွတ်လပ်သောနိုင်ငံတခု ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ၁၇၀၇ ခုနှစ်၏နောက်ပိုင်းတွင်မူ မြိတိန်နိုင်ငံတွင် အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ အရွေ့ဖက်တွင် မြောက်ပင်လယ်ဖြင့်ဝင်း၊ အနောက်နှင့် မြောက်ဖက်တွင် အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာဖြင့်ဝင်း၊ ဝန်းရံလျက်ရှိသော စကေ့တလန်ပြည်မှာ ကမ်းရိုးတန်းတလျောက် အလွန်အကွေ့အကောက် များ၍ ကျန်းစုအများ ပါဝင်သည်။ အနောက်ဖက်တွင် ဟက်ဗရိဒီးကျန်းစုရှိ၍ မြောက်ဖက်တွင် အော့ကနီနှင့် ရှက်တလန် ကျန်းစုများရှိသည်။ စကေ့တလန်ပြည်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၀,၄၁၀ ရှိ၏။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၅,၀၉၅,၉၆၉ ယောက်ရှိသည်။ စကေ့တလန်ပြည်၌ သာယာကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော အင်းအိုင်အများအပြားကို တွေ့နိုင်၍ လေ့လိုမန်မှာ အကြီးဆုံးအိုင်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အင်းအိုင်များ၊ လွင်ပြင်များ၊ တောင်ကုန်းများဖြင့် သာယာလှသော စကေ့တလန်ပြည်မှာ ပထဝီဝင်သဘောအားဖြင့် မြောက်ပိုင်းတောင်ကုန်းဒေသ၊ အလယ်ပိုင်းမြေနိမ့်ဒေသနှင့် တောင်ပိုင်းကုန်းမြင့်ဒေသဟူ၍ သုံးပိုင်းခွဲခြားလျက်ရှိသည်။

မြောက်ဖက်တောင်ကုန်းဒေသသည် ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ပင်လယ်ပြင်မှ ပေ ၁၅၀၀ မြင့်၍ တောင်ထူထပ်ပြီးလျှင် သီးနှံ မစိုက်ပျိုးနိုင်ချေ။ တောင်ကြားများ၌ နွားမွေးမြူရေးအတွက် စားကျက်များ၊ အမဲလိုက်စခန်းများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်အတွက် ရေစီးသန်သောမြစ်များ ရှိသည်။ ဤဒေသ၌ မြိတိသျကျန်းစု၏ အမြင့်ဆုံးတောင်ဖြစ်သော ဂရမ်ပီယန်တောင်တန်းပါဝင်၍ အင်းအိုင်များဖြင့် သာယာသော ရှုမျော်ခင်းများရှိသည်။ စာရေးဆရာကြီး ဆာဝေါ်လတာစကော့သည် ယင်းရှုမျော်ခင်းများအကြောင်းကို ကဗျာများ စပ်ဆိုရေးသားခဲ့လေသည်။ အလယ်ပိုင်း မြေနိမ့်ဒေသသည် အသင့်အတင့်စိုက်ပျိုးနိုင်သဖြင့် ဂျုံ၊ မြင်းစားဂျုံ၊ မုယောစပါးနှင့် အခြားသီးနှံများ စိုက်ပျိုး၍ နွားနို့လုပ်ငန်းကိုလည်း လုပ်ကိုင်သည်။ ကျောက်မီးသွေး၊ သံနှင့် ရေနံလုပ်ငန်းများကို ဤဒေသ၌ တွေ့နိုင်၏။ တောင်ဖက်ကုန်းမြင့်ဒေသ၌ မြေညြောမကောင်းလှသော်လည်းသီးနှံအမျိုးမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ နွား၊ မြင်း၊ သိုးများ မွေးမြူရောင်းချခြင်းမှာ အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

စကေ့တလန်ပြည်သည် ကမ္ဘာ့မြောက်ပိုင်း၌ ကျဆောက်လျက်ရှိသော်လည်း ပင်လယ်ရေက ဝန်းရံလျက်ရှိသည့်ပြင် ပင်လယ်ရေပူချောင်းမှ တိုက်ခတ်သောလေကြောင့် ရာသီဥတုမှာ မပြင်းထန်လှချေ။ အနောက်ဖက် တောင်တန်းများ၌ တနှစ်လျှင် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် လက်မ ၁၀၀ မှ ၁၅၀ အထိရရှိ၍ အရွေ့ဖက်တွင်မူ မိုးရေချိန် ၂၅ လက်မမှ လက်မ ၆၀ အထိသာ ရရှိသဖြင့် ပို၍ခြောက်သွေ့လေသည်။

ဂလပ်စဂိုးမြို့မှာ စကေ့တလန် ပြည်တွင် အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်၍ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများရှိသည်။ ယင်းမြို့အနီးတွင် ကျောက်မီးသွေးတွင်းများနှင့် သတ္တုကျင်းများ ရှိသဖြင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စကော့တလန်ပြည်၏ လူဦးရေထက်ဝက်ကျော်သည် ထိုမြို့အနီးတဝိုက်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ ဂလပ်စဂိုးမြို့၏အနောက်တောင်ဖက်တွင် တည်ရှိသော ပေဇလီမြို့သည် အပ်ခြည်ကြိုးလုပ်ငန်းကြောင့် ထင်ရှားသည်။ အဗာဒင်းမြို့၌ အဝတ်အထည်ရက်လုပ်ခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများရှိ၍ နှမ်းဇော်ကျောက်များကိုလည်း တူးဖော်ရောင်းချခြင်းပြုသည်။ ခန်ဒီမြို့တွင် သဘော်ဘတ်ဆောက်ခြင်းနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများရှိသည့်ပြင် လင်နင်ထည်အများဆုံးထွက်သည်။ ဝီစကီအရက်နှင့် ဓာတုဗေဒဆိုင်ရာပစ္စည်းများကိုမူ စကော့တလန်ပြည်အရပ်ရပ်၌ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ စကော့တလန်ပြည်၏မြို့တော်မှာ အက်ဒင်ဗာရာမြို့ဖြစ်၍ ပညာဗဟုသုတဆိုင်ရာသုတေသီလုပ်ငန်းများဖြင့် ထင်ရှားလေသည်။

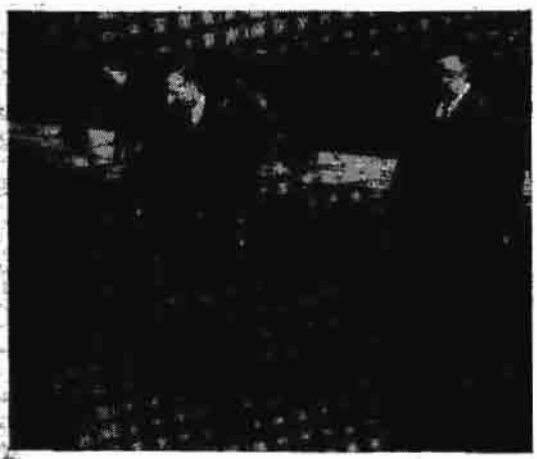

ကားလင်းခေါ် စကော့ကစားနည်းဆန်းတမျိုး

စကော့တလန်ပြည်၏ သမိုင်းကို လေ့လာပါမူ စစ်ပွဲများကို အများအပြား တွေ့ရပေမည်။ အင်္ဂလန်ပြည်ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့သော နော်မန်လူမျိုးများသည် စကော့တလန်ပြည်ကိုပါ တပါတည်း သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသဖြင့် စိုင်းရင်းဖွားပစ်လူမျိုးများနှင့် အကြိမ်ကြိမ် စစ်တိုက်ခဲ့ကြသော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့။ ၅ ရာစုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ အိုင်ယာလန်မှ စကော့လူမျိုးများသည် ယခုစကော့တလန်ပြည် (ထိုစဉ်က ကယ်လီဒိုးနီးယားဟု ခေါ်သည်။) အနောက်ဖက်ဒေသသို့ လာရောက်နေထိုင်ကြ၍ ၉ ရာစုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းဖွား ပစ်လူမျိုးများနှင့် ပူးပေါင်းကာ စကော့ဘုရင် ကင်း နက်မက်အယ်လပိုင်း လက်အောက်၌ စကော့တလန်ပြည်ကြီးကို တည်ထောင်ကြသည်။ ၁၃ ရာစုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင် ပဌမ အက်ဒွပ်သည် စကော့တလန်ပြည်ကို သိမ်း၍ အင်္ဂလန်နှင့် ပူးပေါင်းရန် ကြံစည်အားထုတ်သည်တွင် ဆာဝီလျံဝေါလေ့ခေါင်းဆောင်သော စကော့တို့က အပြင်းအထန်ခုခံကြသေးသော်လည်း ၁၂၉၇ ခုနှစ်တွင် ဝေါလေ့သည် ဖမ်းဆီးကွပ်မျက်ခြင်းခံရ၍ စကော့တို့ အရေးနိမ့်သွားခဲ့၏။ သို့သော် စကော့မျိုးချစ်ကြီး ရောဗတ်ဗရူစ က အင်္ဂလိပ်တို့အား ပြန်လည်တိုက်ခိုက်သဖြင့် အင်္ဂလန် ပြည့်ရှင် ဒုတိယ အက်ဒွပ် လက်ထက်တွင် စကော့လူမျိုးများသည် လွတ်လပ်ရေး ပြန်၍ရကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင် အယ်လစ်ဇဗက် ဘုရင်မ နတ်ရွာစံလွှင့် စကော့ဘုရင် ဆဋ္ဌမကျိမ်းသည် အင်္ဂလန်ပြည်၏ ပဌမကျိမ်း အဖြစ် ထီးနန်းဆက်ခံသောကြောင့် စကော့တလန်နှင့်အင်္ဂလန်တို့မှာ ဘုရင်တဦးတည်း၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် အုပ်ချုပ်ရေးမှာမူ တသီးတခြား စီပင် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်၌ ဖြစ်ပွားသော ပြည်တွင်းစစ်တွင် ပဌမချားဘုရင် ကွပ်မျက်ခြင်း ခံရပြီးနောက် စကော့တို့ ထကြွသည်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က စကော့တလန်ပြည်အား သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ သို့သော် ဒုတိယချားဘုရင် နန်းတက်သောအခါ စကော့တလန်ပြည်သည် လွတ်လပ်သော ထီးခြားနိုင်ငံ ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ၁၇၀၇ ခုနှစ်သို့ ကျရောက်သောအခါ၌မူ ပူးပေါင်းရေးအက်ဥပဒေအရ စကော့တလန်နှင့် အင်္ဂလန်မှာ တခုတည်းသော အစိုးရလက်အောက်တွင် တခုတည်းသောတိုင်းပြည်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။

စကော့တလန်ပြည်တည်နေရာပြမြေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၉ ရာစုနှစ်တွင် စကော့တလန်ပြည်သည် စက်ရုံကြီးများ၊ ရေအားလျှပ်စစ်ရုံကြီးများ၊ မီးရထားလမ်းများ စသည်တို့ကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်လာခြင်းဖြင့် လူဦးရေထူထပ်၍ စက်မှုလက်မှု ထွန်းကားသောပြည် ဖြစ်လာသည်။ စက်မှုလက်မှု ထွန်းကားခြင်းကြောင့် စကော့လူမျိုးတို့မှာ လက်တွေ့အလုပ်တွင် စိတ်ဝင်စားသူများဖြစ်လာကြသည်။

စကော့လူမျိုးများ၏ဘာသာနှင့်စာပေ

စကော့လူမျိုးများ၏ စာပေလောကတွင် စကော့ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ရှေးဟောင်း ဂေးလစ်ဘာသာဟူ၍ ဘာသာအမျိုးမျိုး ပါဝင်လျက် ရှိသောကြောင့် စကော့စာပေဟူရာ၌ များစွာအဓိပ္ပါယ်ကျယ်ဝန်း၍ အမျိုးမျိုး ယူဆနိုင်သည်။ ဂေးလစ်ဘာသာမှာ စကော့လူမျိုး ထဲ၌ပင် နှားလည်သူအလွန်နည်းသဖြင့် မထင်ရှားလှချေ။ တိုင်းရင်းသား စကော့ဘာသာနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာတို့ဖြင့် ရေးသားထားသော စာပေသာလျှင် ထင်ရှားသည်။

စကော့လူမျိုးများမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပြင်သစ်တို့နှင့် မဟာမိတ် ဖြစ်ခဲ့ကြသဖြင့် စကော့ဝေါဟာရအများပင် ပြင်သစ်မှ ဆင်းသက်လာကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယခုအခါ အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရ၊ ပြင်သစ်ဝေါဟာရများနှင့် အခိုပွါယ်တူ၍ စာလုံးပေါင်းနှင့် အသံထွက်ပုံ ကွဲပြားသော စကော့ဝေါဟာရ အများအပြားကို တွေ့နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် လုံးဝ တသီးတခြားဖြစ်သော စကော့ဝေါဟာရများလည်း ရှိပေသေးသည်။ စကော့တို့၏ ရှေးအကျဆုံးစာပေမှာ ၁၃ ရာစုနှစ်ကရေးသားခဲ့သော တေးသီချင်းများဖြစ်၍ ယင်းခေတ်၏ ပဌမဦးဆုံးထင်ရှားလာသော ကဗျာဆရာမှာ တောမတ်ဆိုသူဖြစ်၏။ စကော့ခေါင်းဆောင်ကြီး ဘရုစ်၏ အထူးပွတ္တိကို ကဗျာလက်ာစီကုံးရေးသားခဲ့သော ဂျွန်ဗာ်းဗားသည် ၁၄ ရာစုနှစ်က ထင်ရှားသော ကဗျာဆရာဖြစ်

စကော့အမျိုးသမီးကလေးတဦး ကခုန်နေပုံ

သည်။ ၁၅ ရာစုနှစ်ကား အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကြီး ချော်စာ၏ အရေးအသားများကိုလိုက်၍ရေးကြသောခေတ် ဖြစ်၍ စကော့ကဗျာဆရာကြီး ဝီလျံဒန်ဗာသည် ထိုခေတ်၏ ကဗျာဆရာ အကျော်အမော်ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းခေတ်ကုန်ဆုံးခါနီးတွင် ကဗျာဆရာ ဂယ်ဗင်ဒေါက်ဂလပ်သည် 'အီးနီးယစ်' ကဗျာကို စကော့ဘာသာသို့ပြန်ဆိုခဲ့၏။

၁၅ ရာစုနှစ်၏ နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင်မူ ကဗျာလက်ာဖွဲ့နွဲ့မှု နည်းပါးသွား၍ စကားပြေနှင့် တေးသီချင်းများ ရေးစပ်မှု ခေတ်စားလာသည်။ 'ဂျိမ်းဟေ့'၊ 'လေဒီနိန်း'၊ 'အယ်လန်ကနှင့်ဂမ်' စသော ကဗျာဆရာများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း စကားပြေဆရာ ဂျွန်နော့၏ 'ခရစ်ယာန် သာသနာ အရေးပုံ သမိုင်း' ကဲ့သို့သော စကားပြေများနှင့် သီချင်းရေးဆရာ ဖာဂဆန်နှင့် ရောဗတ်ဘားတို့၏

စကော့အမျိုးသား အိတ်ပြွေမှုတ်သမားတဦး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စကေ့ဒ်တလန်ပြည်ဘုရင်များခံမြန်းခဲ့သော စထားလင်းရဲထိုက်ကြီး

သီချင်းများက ခေတ်စားနေသောကြောင့် တိမ်မြုပ်လျက်ရှိရသည်။ ယခုခေတ်၌ပင် ချားမာရေး၊ ဂျန်ဗပ်ခန်၊ ဗိုင်အိုလက်ဂျေးကပ် စသော စကေ့ဒ်စာရေးဆရာအများအပြားပင် စကေ့ဒ်ဘာသာဖြင့် စာပေရေးသားလျက်ရှိကြ၏။

စကေ့ဒ်စာရေးဆရာများမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် စာပေရေးသားမှု၌လည်း ပြောင်မြောက်ကြလေသည်။ ယထာဘူတပညာရှင် ဒေးဗစ်ဟယ်ဗ်း၊ ဘောဂဗေဒပညာရှင် အဒမ်စမစ်၊ စကားပြေဆရာ ဗော့ဇဝဲ၊ ဝတ္ထုရေးဆရာ စမောလက်နှင့် ကဗျာဆရာ ဂျိမ်းသွန်မဆင်တို့ကား ၁၈ ရာစုခေတ်က အင်္ဂလိပ်စာပေနယ်အတွင်း ထင်ရှားလာသော စကေ့ဒ်စာရေးဆရာများ ဖြစ်ကြ၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်၌ ကျော်ကြားလာသောစာရေးဆရာနှစ်ဦးမှာ ဆာဝေါ်လတာစကေ့ဒ်နှင့် ရောဗတ် လူဝီ စတီဗင်ဆန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဆာဝေါ်လတာစကေ့ဒ်၏ ကဗျာများနှင့် စတီဗင်ဆန်၏ ပုံဝတ္ထုများမှာ ယနေ့တိုင် လူကြိုက်များလျက် ရှိကြသေး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များမှတပါး အခြားအသင့်အတင့်ကျော်ကြားသောစကေ့ဒ်စာရေးဆရာများမှာ ဂျန်ဂေါ့၊ တောမတ်ကာလိုင်း၊ဆာဂျိမ်းမယ်ရီ၊နေအိုမီမစ်ချီဆန်စသောပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

စကစ်တယ်ကစားခြင်း။ ။စကစ်တယ်ကစားခြင်းဆိုသည်မှာ သစ်သားတိုင်ငယ်များကို သတ်မှတ်ထားသောအကွာအဝေးမှ သစ်သား သို့မဟုတ် ကြက်ပေါင်စေးဘောလုံးဖြင့် လှိမ့်ကာ တိုက်ချရသော အလှုန်ရွေးကျသည့် အနောက်နိုင်ငံ ကစားနည်းတမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုကစားနည်းမျိုးကို ယနေ့တိုင် အနောက်နိုင်ငံရှိ လမ်းဘေးထမင်းဆိုင်များ ကဲ့သို့သော နေရာများတွင် ကစားလျက်ပင် ရှိသေးသည်။ ဤကစားနည်း၏ မူလဒေသမှာ ဂျာမနီနိုင်ငံဖြစ်၍ အေဒီ ၂၀၀ သို့မဟုတ် ၃၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စကစ်တယ်ကစားခြင်းမှာ အလယ်ခေတ် ဥရောပနိုင် ငံ များတွင် များစွာ ခေတ်စားခဲ့ ၍၊ ရှေးအခါက ကျောက်ခဲလုံးဖြင့် လှိမ့်ချကစားရသော ပြင်ပကစားခုန်စားနည်းတခုအဖြစ်၏။ သို့သော် နောင်အခါ၌မူ အိမ်တွင်းကစားနည်းတခုအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ဤကစားနည်းကို ဒေသအလိုက် အမျိုးမျိုး ခေါ်ဝေါ်ကြသော်လည်း စကစ်တယ်ဟူသောအမည်မှာ ဒပ်ချလူမျိုးတို့ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြသော အမည်ဖြစ်သည်။ စကစ်တယ် ကစားနည်းကို ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်၌ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နယူးယောဂ်မြို့သို့ ဒပ်ချလူမျိုးတို့ ယူဆောင် ခဲ့ကြသည်။ စကစ်တယ် ကစားနည်းတွင် မူလက သစ်သားတိုင်ငယ် ၉ တိုင်ပါဝင်သဖြင့် စကစ်တယ် ကစားခြင်းကို 'ကိုးတိုင် ကစားခြင်း' ဟူ၍ လည်းခေါ်၏။ နယူးယောဂ်မြို့တွင် ဤကစားနည်းကို လူကြိုက်အလွန် များလာသောအခါ အစိုးရကပင် တားမြစ် ခဲ့ရသူးလေသည်။ သို့သော် စကစ်တယ်ကစားကြသူများသည် ဥပဒေကိုရှောင်ကွင်းသည့်အနေဖြင့် သစ်သားတိုင် ကိုးတိုင် အစား ဆယ်တိုင်အသုံးပြုလာကြ၏။

စကစ်တယ်ကစားခြင်းတွင် ပါဝင်ကြသောပစ္စည်းများမှာ တိုင်၊ ဘောလုံး၊ ဘောလုံးလှိမ့်ရာ လမ်းကြောင်းထိုးဖြင့်သည်။ တိုင်ကို မာကျောသည့် မေပယ်သစ်သားပြုလုပ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည်။ တိုင်အမြင့် ၁ ပေ ၃ လက်မရှိသည်။ ပုလင်းသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ ဘောလုံးလိုမ့်ရာ လမ်းကြောင်းကိုမူ ရော်ဗာနှင့်သော်ငင်း၊ သစ်သားနှင့်သော်ငင်း ပြောင်ချော ပြူလုပ်ထားရသည်။ ရုံဖန်ရုံခါ မှန်ကူကွက် ဖော်ထားသည်လည်း ရှိ၏။ လမ်းကြောင်းမှာ အလျားပေ ၆၀၊ အနံ ၃ ပေခွဲရှိသည်။ ထိုလမ်းကြောင်း၏ အဆုံးစွန်ဖက်တွင် ဘောလုံးဖြင့်လိုမ့်၍ တိုက်ချလိုက်သော သစ်သား တိုင်ငယ်များကျဆင်းရန် တွင်းတခုရှိ၏။ လမ်းကြောင်း၏ ဝဲယာတလျှောက်တွင်မူ လမ်းကြောင်းအတိုင်းမသွားသော ဘောလုံးများကျဆင်းရန် ၉ လက်မကျယ်၍ ၃ ပေခွဲနက်သော မြောင်းရှိလေသည်။

စကစ်တယ် ကစားနည်းမှာ ကစားသူသည် သတ်မှတ်ထားသောစည်းမှဉ်းနေ၍ လမ်းကြောင်းအဆုံးရှိ စကစ်တယ်ခေါ် သစ်သားတိုင်ငယ် ၁၀ တိုင်ကို ဘောလုံးဖြင့် လိုမ့်၍ တိုက်ချရခြင်းဖြစ်သည်။ စကစ်တယ် တပွဲလျှင် အလှည့်ပေါင်း ၁၀ ကြိမ်ရှိ၍ တကြိမ်လျှင် ၂ ခါကျ ဘောလုံးကို လိုမ့်ချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မိမိအလှည့်တွင် သစ်သားတိုင်ငယ် ၁၀ တိုင်စလုံးကို တချီတည်းနှင့်လဲအောင်မလဲနိုင်လျှင် ဒုတိယတချီ ထပ်မံလှုံချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သစ်သားတိုင်ငယ် အားလုံးကို တချီတည်းနှင့် လဲချနိုင်လျှင် ၁၀ မှတ်ရ၍၊ ဘောလုံးကို ဒုတိယတချီ ထပ်မံလိုမ့်ချခွင့် မရှိပေ။ နောက်တကြိမ် မိမိအလှည့်သို့ ရောက်၍ ဘောလုံးကိုလိုမ့်ရသည့်အခါ မိမိက ဒုတိယအလှည့်တွင်မှရရှိသော အမှတ်များကို ပဌမအလှည့်က တချီတည်းနှင့် ရရှိခဲ့သော ၁၀ မှတ်နှင့်ပေါင်း၍ အမှတ်ဇယားရှိ ပဌမဇယားကွက်တွင် ရေးမှတ်ရသည်။ အကယ်၍ ပဌမအလှည့်တွင် သစ်သားတိုင် ၁၀ တိုင်စလုံးလဲကျရန် ဘောလုံးကို နှစ်ချီလိုမ့်ရသော် ယင်းမှရသော ၁၀ မှတ်ကို ဒုတိယအလှည့်၏ ပဌမအချီတွင်ရရှိသော အမှတ်နှင့်သာပေါင်း၍ အမှတ်ဇယားရှိ ပဌမဇယားကွက်တွင် ရေးမှတ်ရသည်။ စကစ်တယ် ကစားသည့်အကြိမ်တိုင်းတွင် သစ်သားတိုင်ငယ် အားလုံးကို တချီတည်းနှင့် ချည်း လဲချနိုင်လျှင် ၃ ကြိမ်မြောက်သောအခါ၌ စုစုပေါင်း ရရှိခဲ့သောအမှတ် ၃၀ ကို အမှတ်ဇယား၏ ပဌမဇယားကွက်တွင် ရေးမှတ်ရသည်။ နောက်အကြိမ်များအတွက်မူ ဒုတိယဇယားကွက်မှ အဆုံးအထိ တကွက်ပြီးတကွက် အမှတ် ၃၀ စီတိုး၍ ရေးမှတ်သွားရသည်။ စကစ်တယ်ကစားပွဲတွင် အလှည့်ပေါင်း ၁၀ ကြိမ်ရှိသကဲ့သို့ အမှတ်ဇယားတွင်လည်း ၁၀ ကွက်ရှိသည်။ စကစ်တယ် ကစားခြင်း အခွံးအနှိုင်မှာ အမှတ်အနည်းအများပေါ်တွင် တည်သဖြင့် တချီတည်းနှင့် သစ်သားတိုင်အားလုံးကို လဲချနိုင်သည့်အကြိမ်ပေါင်းများသောသူသည် နိုင်လေသည်။ စကစ်တယ်ကစားနည်းများမှာ အမျိုးမျိုးရှိ၍ ပြိုင်ပွဲများကျင်းပရာ၌လည်း တယောက်

ကစားပွဲမစတင်မီ စကစ်တယ်ခေါ် သစ်သားတိုင်ငယ်များကို စည်းကမ်းထကျစေထောင်နေပုံ

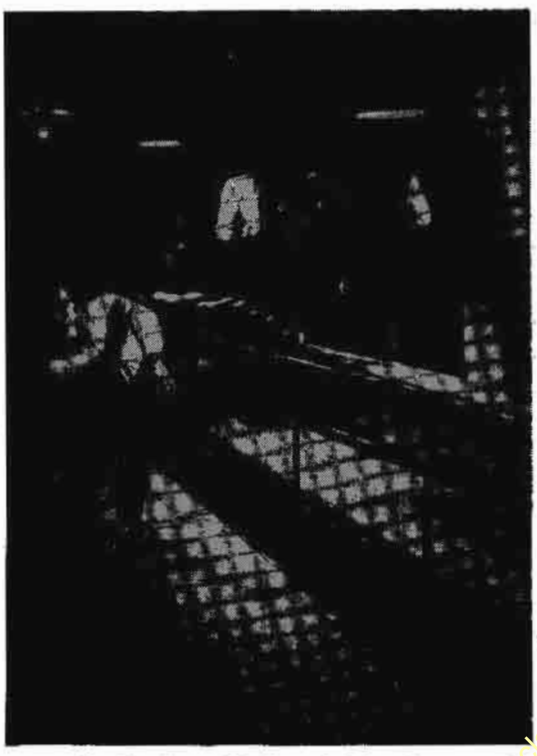

ကစားသူသည် သစ်သားတိုင်ငယ်များကိုတိုက်ချရန် ဘောလုံးကို ချိန်ရွယ်၍ ဤသို့လိုမ့်ပစ်ရသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

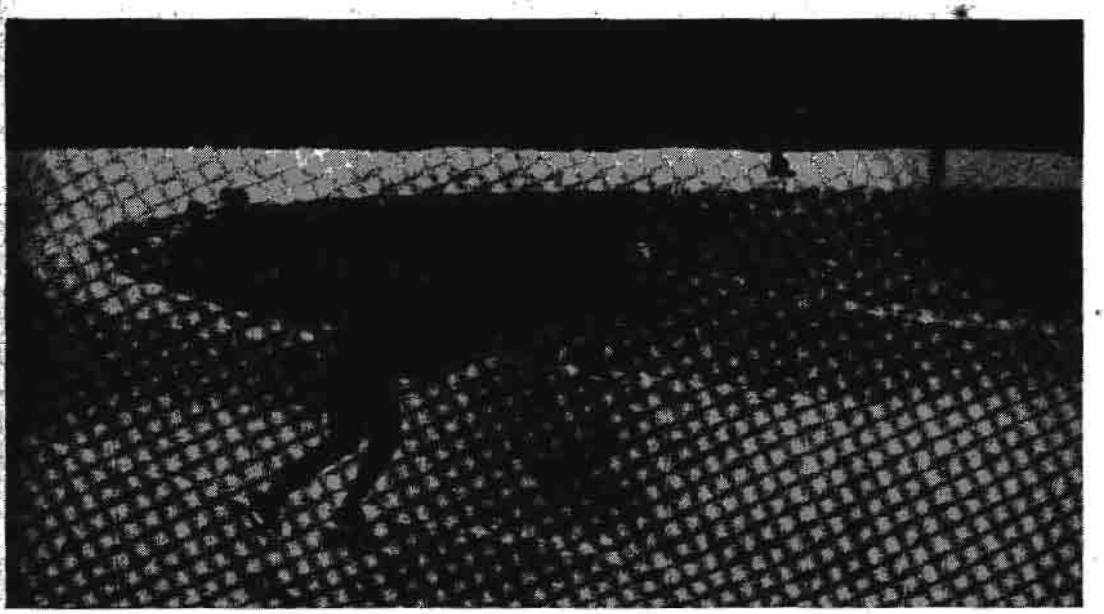

မိတာ ၁၀,၀၀၀ အမျိုးသမီးစကိတ်အမြန်စီးပြိုင်ပွဲ (၁၉၅၅ ခုနှစ်)

ချင်း၊ နှစ်ယောက်တဲ့ စသော ပြိုင်ပွဲများအပြင် လူငါးဦး ပါဝင်သော အပွဲလိုက်ပြိုင်ပွဲများကိုလည်း ကျင်းပလေ့ရှိ၏။

စကိတ်စီးခြင်း။ ။စကိတ်စီးခြင်းဆိုသည်မှာ ဖိနပ်တွင် သံမဏိပြားကိုတပ်၍ ရေခဲပြင် သို့မဟုတ် မာကျောညီညာသော သမံတလင်း၊ ကတ္တရာစေးလမ်း စသော မျက်နှာပြင်များတွင် လျှောတိုက်၍ စီးနင်းသွားလာခြင်း ဖြစ်သည်။ သံမဏိပြားများ မပေါ် ပေါက်သေးသော ရှေးခေတ်ကမူ အရိုးကို ခြေထောက်တွင်ချည်ပြီးလျှင် တောင်ဝှေးကို အားပြု၍ ရေခဲပြင်များတွင် လျှောတိုက် စီးနင်းလေ့ရှိကြ၏။ ယင်းသို့ ခြေတွင်တပ်ဆင်စီးနင်းရသောအရာကိုပင် စကိတ်ဟုခေါ်လေသည်။ သံမဏိကို လူတို့သုံးစွဲလာကြမှသာ၊ ရေခဲပြင်တွင် စီးနင်းရသော စကိတ်မှာ သံမဏိပြား ဖြစ်လာ၍ အခြားမျက်နှာပြင်များအတွက်မူ ရှိလာစကိတ်ခေါ် သံမဏိဘီးငယ်ကလေးများတပ်ဆင်ထားသော စကိတ်မျိုးကို သုံးစွဲလာကြသည်။ စကိတ်စီးရာဌာနကိုလိုက်၍ စကိတ်နှစ်မျိုး ရှိသကဲ့သို့ အလှစီး၊ အမြန်စီး စသော မိမိစီးနင်းမည့်ဟန်ကို လိုက်၍လည်း စကိတ်ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ စကိတ်စီးရာတွင် အရေးကြီးသောအချက် ၄ ရပ်ကိုလိုက်နာရပေသည်။ ထိုအချက်များမှာ (၁) ခြေထိပ်တို့ကို ဘေးသို့ကားပေးရန်၊ (၂) ခွသို့အားယူပြီးလျှင် ကိုယ်ဇီးအလေးချိန်ကို ခြေနှစ်ဖက်ပေါ် ဦးထိန်းထားရန်၊ (၃) ခြေကိုတဖက်ပြီးမှတဖက် ကျဲကျဲလှုပ်ရန်၊ (၄) ခြေကျည်းဝတ်ကို မြဲမြံစွာထိန်းထားနိုင်ရန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆောင်းရာသီတွင် ရေခဲလွှဲရှိသော အလွန်အေးသည့် မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံများတွင် စကိတ်စီးခြင်းအလေ့အထ ခတ်စားလာခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းအလွန်ကြာလေပြီ။ မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံများဖြစ်သော ဂနာဒီနေးဗီးယား၊ ဖင်းလန်နှင့် ဟော်လန်နိုင်ငံများမှာ စကိတ်စီးခြင်းကို ဦးစွာလိုက်စားခဲ့သော နိုင်ငံများဖြစ်သည်။ အမြန်စီး၊ အလှစီး စသော စကိတ်စီးပြိုင်ပွဲများကို ဥရောပတိုက်နှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်တို့တွင် အနှံ့အပြားကျင်းပလာခဲ့ကြသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ပင်ရှိပြီဖြစ်သော်လည်း၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်ကျမှသာ ကမ္ဘာ့အိုလင်းပစ်ကစားပွဲများတွင် ဆောင်းရာသီ ပြေးခုန်ကစားပွဲတခုအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ သိပ္ပံပညာဖြင့် ရေခဲပြင်များကို ဖန်တီးပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိလာသောအခါ ရေမခဲသောအရပ်များ၌ပင် ကစားကွင်းများဆောက်၍ စကိတ်စီးနိုင်ကြလေသည်။ ယခုအခါ အင်္ဂလန်ပြည်နှင့် တကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ ထိုကဲ့သို့သောကစားကွင်းပေါင်း ၃၀ နီးပါးရှိလေသည်။

စကိတ် အမြန်စီးတွင် စကန်ဒီနေးဗီးယား လူမျိုးများကို မည်သူမျှ မမှီချေ။ ဤခေတ်၌ ကမ္ဘာ့ စကိတ် အလှစီးပြိုင်ပွဲတွင် ပဌမ စံသူမှာ နော်ဝေးနိုင်ငံမှ ဆို နီ ယာ ဟိန်း အမည်ရှိ အမျိုးသမီး ဖြစ်လေသည်။ အမျိုးသား နှင့် အမျိုးသမီး နှစ်ယောက်တဲ့၊ စကိတ် အမြန်စီး ပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပသောအခါ အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် စကိတ်စီးခြင်း တွင် ပိုမို ကျွမ်းကျင်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရွယ်နုပျိုခြင်းကိုဝေးစွမ်းနိုင်သော အီးဂူးနာနတ်သမီးက နတ်ပန်းသီးစွန့်ကြဲနေပုံ (စကန်ဒီနေးဗီးယားပုံပြင်မှ)

စကန်ဒီနေးဗီးယား။ ။ပထဝီဝင်သဘောအရ၊ စကန်ဒီနေးဗီးယားဆိုသည်မှာ ဆွီဒင်၊ နော်ဝေးနှင့် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံများကို ဆိုလိုသည်။ နော်ဝေးနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံတို့သည် ဥရောပမြေကမ်ပိုင်းရှိ စကန်ဒီနေးဗီးယားကျွန်းဆွယ်၌ပါဝင်သောနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ နိုင်ငံသုံးနိုင်ငံသည် ခရစ် ၈၅၀ ပြည့်နှစ်ခန့်မှ ၁၄ ရာစုနှစ်အထိ သီးခြားနိုင်ငံများအဖြစ် တည်ရှိခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း ၁၃၉၇ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၅၂၃ ခုနှစ်အထိ ထိုသုံးနိုင်ငံတို့သည် အချင်းချင်းပူးပေါင်း၍ အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုနိုင်ငံများအနက် ဒိန်းမတ်နှင့် နော်ဝေးနိုင်ငံများသည် ၁၈၁၄ ခုနှစ် ဗီယင်နာညီလာခံအထိ ပူးပေါင်းခဲ့လေသည်။ ဤစကန်ဒီနေးဗီးယား နိုင်ငံများက ကိုလိုနီနယ်သစ်များ ဖွင့်သောအခါ၌၊ ယခုအခါ လူတ်လပ်သော သမတနိုင်ငံဖြစ်သည့် အိုက်စလန်ကျွန်းသည် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံသို့ သိမ်းသွင်းခြင်းခံရ၍၊ ဂရင်းလန်းကျွန်းသည် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ၏ ကိုလိုနီနယ်ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ စကန်ဒီနေးဗီးယားနိုင်ငံများသည် မျိုးရိုး၊ ဘာသာစကားနှင့် သမိုင်းတို့၌ တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ တူကြသည်။ စကန်ဒီနေးဗီးယားအမည်ခံ အထက်ပါဒေသ အားလုံးသည် ကမ္ဘာ၏ မြောက်ဘက်စွန်ဆုံးဖက်၌ ကျရောက်နေ၍ အလွန် အေးသော ဆောင်းဒဏ်ကို ကြာရှည်ခံရ၏။ ထိုဒေသများ၌ နေရောင်မြင်ရသည့် နွေးသောနေ့ဥတုအချိန်ကာလသည် တိုတောင်းလှ၏။ ပင်လယ်ဖြင့် ဝန်းရံနေသောကြောင့် ကျောက်ဆောင် တောင်ကမ်းပါးတို့ကို ပင်လယ်လှိုင်းရိုက်သံများ အစဉ်ကြားနေရ၏။ စကန်ဒီနေးဗီးယား ကျွန်းဆွယ်ဒေသသည် တခါက ရေခဲပြင်အတိဖုံးလွှမ်းနေသဖြင့် လူသူတဦးတယောက်မျှမနေနိုင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဘီစီ ၁၀,၀၀၀ မှ ၆၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကြား ကာလအတွင်း ထိုရေခဲပြင်များသည် မြောက်ဖက်သို့ ရွေ့သွားပြီးနောက် စကန်ဒီနေးဗီးယားကျွန်းဆွယ်တွင် လူများ နေထိုင်နိုင်လာကြ၏။ ထိုဒေသများ၌ ဦးစွာတံငါသည်များနှင့် မုဆိုးများသာ စတင်နေထိုင်ကြသည်။ ရေခဲများပျော်သွားသောအခါ ထိုသူတို့သည် တဖြည်းဖြည်း မြောက်ဖက်သို့ တိုးရှိတိုးရှိ နယ်ချဲ့နေထိုင်ကြ၏။ အလွန်ရှေးကျသော စကန်ဒီနေးဗီးယန်းလူမျိုးတို့သည် အများအားဖြင့် အရွေ့ဖက်ပင်လယ်နက်ဖက်မှ လာရောက်နေထိုင်သူများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့သည် လူရိုင်းများသာဖြစ်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုကို နားမလည်။ ဘတ်သတ္တုနှင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို အသုံးမချတတ်။ တိရစ္ဆာန်များကိုလည်း ခိုင်းစေနိုင်ရန် ယဉ်ကျေးအောင် မဆုံးမတတ်ချေ။ လက်နက်ကရိယာများကို ကျောက်ဖြင့် လုပ်၍ သုံးကြ၏။ ကျောက်ခေတ်က လူရိုင်းများကဲ့သို့ပင် အသိပညာတိုးတက်မှု ဘာမျှမရှိသေးချေ။

ယခုစကန်ဒီနေးဗီးယား၌ နေထိုင်ကြသော လူမျိုးများမှာ စင်စစ် ထိုလူရိုင်းများမှ ဆင်းသက်ပေါက်ပွားလာကြသူများ မဟုတ်ချေ။ ယခုနေထိုင်သူများမှာ ဂျာမန်လူမျိုးများနှင့် သွေးစပ်၍ အချို့ကား အင်္ဂလိပ်နှင့် သွေးစပ်ကြ၏။ နှစ်ပေါင်း လေးထောင်ကျော်လောက်က ဂျာမန် သို့မဟုတ် တျူတန် အမျိုးအနွယ်ဝင်များသည် စကန်ဒီနေးဗီးယားသို့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သွားရောက် နေထိုင်ကြ၏။ သူတို့သည် အရည်အခြင်းသာ၍ လက်နက်စုံလင်သဖြင့် ရှိရင်းစွဲလူရိုင်းများကို မောင်းနှင် ထုတ်ပစ် လိုက်ကြသည်။ (တျူတန်လူမျိုး — ရှု။) သူတို့နှင့် အတူ ကိုးကွယ်သည့် အယူဝါဒလည်း ပါလာ၏။ သူတို့ကိုးကွယ်သည်မှာ အိုးဒင်နတ်ဖြစ်၏။ စကန်ဒီနေးဗီးယန်းလူမျိုးတို့သည် ထကြွဝီရိယ ရှိသည်။ သူတို့၏တိုင်းပြည်ကို ပင်လယ်က ပတ်လည်ဝိုင်းထားသဖြင့် သူတို့သည် လိုင်းလေပြင်းထန်သော ပင်လယ်ထဲသို့ သွားရောက်စွန့်စားကာ စီးပွားရှာလိုသော စိတ်ရှိသည်။ ရှေးခေတ်ဗိုက်ကင်းလူမျိုးအဖြစ်ရှိစဉ်အခါက စစ်တိုက်ခန်း၊ စွန့်စားခန်းများနှင့် နတ်များ လူစွမ်းကောင်းများအကြောင်းကို သီချင်းသီဆို၍ ၎င်း၊ ပုံပြင်များပြော၍၎င်း ခြီးကျူးလေ့ရှိကြ၏။ နောင်တွင် ထိုပုံပြင်နှင့် သီချင်းများကို စာဖြင့်ရေးမှတ်ထားကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ ရေးမှတ်ထားသော ရှေးဟောင်းပုံပြင်များအနက် ကဗျာစာဆိုကြီး အက်ဒါကြီး (၁၀ နှင့် ၁၁ ရာစုနှစ်) နှင့် စကားပြေစာဆို အက်ဒါငယ် (၁၂ ရာစုနှစ်) တို့၏ လက်ရာများမှာ ယခုတိုင်ကျန်ရှိသေးသည်။ ယင်းပုပ္ပိုလ်ကြီးများရေးသားသော ပုံပြင်များမှ အိုးဒင်နှင့်သော စသော စကန်ဒီနေးဗီးယားနတ်များ အကြောင်းမှာ ထင်ရှားသည်။

ခေတ်သစ်စကန်ဒီနေးဗီးယန်းစာပေမှာ ၁၈ ရာစုအတွင်း ကစတင် ပေါ်ပေါက်လာ၍ ထုံးဟောင်း ပုံပြင်များ၊ သက်ကြီးစကား သက်ငယ် ကြားရသည့် ရှေး ပုံဝတ္ထုတိုများ၊ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များဖြင့် ပြည့်နေပေ၏။ ယခုခေတ်၌ စကန်ဒီနေးဗီးယန်း စာပေများမှာ ထိပ်တန်းသို့ တိုးတက်နေပြီဟု ဆိုရပေမည်။ စကန်ဒီနေးဗီးယားမှ ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီးများ အမြောက်အမြား ထွက်ပေါ်နေသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ထိုတိုင်းပြည်၏ စာပေအခြေအနေကို အကဲခတ်နိုင်လောက်ပေ၏။ ဒိန်းနှင့်နော်ဝေးကပြား ဖြစ်သော ဟောလဗတ် (ခရစ် ၁၆၈၄-၁၇၅၄) မှာ ဥရောပမြောက်ပိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီးဖြစ်၍ ဆွီဒင်လူမျိုး တင်းနေး (ခရစ် ၁၇၈၂-၁၈၄၆)မှာ နာမည်ကျော် ကဗျာဆရာတဦးဖြစ်၏။ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံမှ ဟန်းအင်ဒါဆန် (ခရစ် ၁၈၀၅-၁၈၇၅) သည် ပုံပြောကောင်းသူ ဖြစ်၍ သူ၏ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များကို တကမ္ဘာလုံးက နှစ်သက်ကြ၏။ (အင်ဒါဆန်, ဟန်း — ရှု။) ၁၉ ရာစုနောက်ပိုင်း၌ ထင်ရှားကျော်စောသော စကန်ဒီနေးဗီးယား စာရေးဆရာများမှာ နော်ဝေးလူမျိုး ဖြစ်သော ပြဇာတ်ဆရာ ဟင်းနှရစ် အစ်ဗဆင်၊ ပြဇာတ်နှင့် ဝတ္ထုရေးဆရာ ဗျန်းဆန်းတို့ ဖြစ်၍ နိုဗဲဆုကြီးကို ဆွတ်ခူးသော ဆွီဒင်အမျိုးသမီး ဝတ္ထုရေးဆရာ ဆယ်မာလာဂါလော့တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဝတ္ထုရေးဆရာ ဆစ်ဂရစ်အွန့်ဆက်မှာ စကန်ဒီနေးဗီးယန်း လူမျိုးထို့၏ ဘဝကို ဖော်ပြသဖြင့် အလယ်ခေတ်တွင် ထင်ရှားသည်။ (ဆွီဒင်နိုင်ငံ။ နော်ဝေးနိုင်ငံ။ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ — လည်းရှု။)

ဒိန်းအမျိုးသားလူရွယ်တဦး

စကျင်ကျောက်။ ။ကျွန်ုပ်တို့ ထုံးကျောက်ဟုခေါ်သော ကျောက်နှင့်စကျင်ကျောက်တို့မှာ ဓာတ်သဘောအလိုအားဖြင့် ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူတို့ စတင်မပေါ်ပေါက်မီ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်းများစွာက ပင်လယ်များတွင် ဖော်ရာမိနစ်ဖာရာခေါ် အလွန်သေးငယ်သော သတ္တဝါတမျိုးရှိလေသည်။ ဖော်ရာမိနစ်ဖာရာတို့မှာ သတ္တဝါဟု ဆိုရငြားသော်လည်း ဦးခေါင်း သို့မဟုတ် ခြေထောက်ဟူ၍ မပါရှိကြချေ။ အလွန်သေးငယ်သော ငထီးများနှင့်ဆင်ဆင်တူ၍ အပြင်ဖက်တွင် အခွံဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ ဤသတ္တဝါတို့သည် မရေမတွက်နိုင်လောက်အောင်များပြားလှသည့် အုပ်သင်းများဖွဲ့ကာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်နားတွင် ကပ်လျက် နေထိုင်ကြသည်။ သေဆုံးသောအခါ သတ္တဝါတို့၏အခွံများသည် ရေအောက်တွင် အနည်ထိုင်သွားကြပြီး တဖြည်းဖြည်း စုပုံလျက်ရှိကြလေသည်။ ကာလကြာမြင့်သော် အထက်မှအနည်တို့၏ ဖိအားကြောင့် ထိုအခွံတို့သည် မြေဖြူနှင့် ထုံးကျောက် ဖြစ်သွားကြလေသည်။ ထုံးကျောက်မှတဖန် အလွန်ကြီးမားသော ဖိအားနှင့် အပူရှိန်ကြောင့် အသွင် ပြောင်းတို့၍ စကျင်ကျောက် ဖြစ်လာကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

စကျင်ကျောက်မှာ အလွန်မာ၍ လှပသောကြောင့် ရှေးအခါကပင် ရုပ်လုံးထု ဆရာတို့သည် ကျောက်ရုပ်လုံးများ ထုလုပ်ရာ၌ ယင်းကို အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။ ရှေးခေတ် ဂရိရုပ်လုံးထုဆရာများ အသုံးပြုခဲ့သော ပင်တဲလစ် စကျင်ကျောက်ကို အက်တစ်ကာမြို့၌ ရှိသည့် ပင်တဲလစ်ကပ် တောင်မှ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ပယ် ရီ ယန် စကျင်ကျောက်မှာ ပါးရော့ကျွန်းမှရရှိသော စကျင်ကျောက်ဖြစ်သည်။ ထိုစကျင်ကျောက်ကို ဂရိလူမျိုးတို့သည် ကျောက်ရုပ်များနှင့် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရန် အမြတ်တနိုး အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဗီးနပ် ဒါမဲဒီချီ ကျောက်ရုပ်သည် ပယ် ရီ ယန် စကျင်ကျောက်ဖြင့် ထုလုပ်ထားသော ကျောက်ရုပ်ဖြစ်သည်။

စကျင်ကျောက်သိမ်တိုင်များ

ယခုခေတ် နာမည်အကျော်ဆုံးရုပ်လုံးထုဆရာများအသုံးပြုကြသည့် စကျင်ကျောက်မှာ ကာရာရာ စကျင်ကျောက်ဖြစ်သည်။ ဤကျောက်မျိုးဖြင့် မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုနှင့် ကားနိုဗာ အမည်ရှိ ကမ္ဘာကျော်ရုပ်လုံးထုဆရာတို့သည် အကောင်းဆုံးလက်ရာကို ထုလုပ်ထားခဲ့ကြလေသည်။

အညစ်အကြေးကင်းစင်သော စကျင်ကျောက်သည် ဖြူဖွေးလျက်နေသည်။ သို့သော် တခါတရံ စကျင်ကျောက်တွင် အခြားဓာတ်ပစ္စည်းများ ရောနှောပါရှိတတ်ရာ ထိုသို့ရောနှောနေသော စကျင်ကျောက်တွင် ပစ္စည်းကို လိုက်၍ အရောင် အမျိုးမျိုး ရှိတတ်သည်။ ဤကျောက်မျိုးတွင် အချို့၌ အရောင်တပြင်တည်း ရှိတတ်၏။ အချို့မှာမူကား အပြောက် ထနေတတ်၏။ အဝါရောင်နှင့် အညိုရောင်ရှိသော မဟူရာ စကျင်ကျောက်သည် အလွန်ထင်ရှားသော အပြောက်ထကျောက်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုမဟူရာကျောက်ကို ကားသေ့နှင့် ရောမနိုင်ငံ ကောင်းစားစဉ်က အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရာ၌ များစွာ အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။ ယခုလည်း ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ အမြတ်တနိုးအသုံးပြုလျက်ရှိသေးသည်။ ဤကျောက်တွင်ရှိသော အရောင်မှာ အိုင်းယန်း အောက်ဆိုက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးရောနှောပါရှိသော စကျင်ကျောက်တွင် အမည်းရောင် ရှိသည်။ ဤကျောက်မျိုးကို ညောင်ရေအိုးများနှင့် မီးဖိုပေါ်တွင် ဆွဲချိတ်ထားရန် အလုပြအထည်များ ပြုလုပ်ရာ၌ သုံးသည်။ ကျောက်တွင်ရှိသော အမည်းရောင်မှာ ဩဂဲနစ်ပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်၍ မီးတိုက်ပေးသောအခါ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ စကျင်ကျောက်ကို အစိမ်းရောင်၊ မရန်းရောင်၊ အပြာရောင်စသော အရောင်များဖြင့်လည်း တွေ့ရတတ်၏။

စကျင်ကျောက် အမြောက်အများ ထွက်သော နိုင်ငံများမှာ ဣတလီ၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အင်္ဂလန် နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရာဇပုတ္တနနယ်၌လည်း ထင်ရှားသော ကျောက်ကျင်းများရှိ၍ အာဂရာမြို့၌ ရှိသည့် အလွန်ကျော်ကြားသော တက်ဂျ မဟာသခ်ျိုင်းတော် အဆောက်အအုံကြီးမှာ ထိုကျောက်ကျင်းမှ စကျင်ကျောက်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည် ဆို၏။ (တက်ဂျမဟာသခ်ျိုင်းတော် — ၌။)

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကျောက်သားအကောင်းဆုံးထွက်သော ကျောဂျီးယားပြည်နယ်မှ စကျင်ကျောက်ကျင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၌ မန္တလေးမြို့မြောက်ဖက် မိုင် ၂၀ တွင် စကျင်တောင်ဟူ၍ ရှိသည်။ ထိုစကျင်တောင်မှ ကျောက်သည် ကျောက်ရုပ်များထုလုပ်ရန် ကောင်းမွန်သဖြင့် ထိုကျောက်ကိုတူးယူ၍ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးမြို့မျှားသို့ပို့ပြီးလျှင် ဘုရားရုပ်တုတော်များ၊ သိမ်တိုင်များ၊ ကျောက်စာချပ်များ ထုလုပ်ကြသည်။

စကျင်ကျောက်သည် နှမ်းဖတ်ကျောက်ထက် အပူကိုခံနိုင်ရည်ရှိသောကြောင့် မီးခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် အထူးသင့်တော်သည်။ သို့သော် မီးရေထိလျှင် ဖြစ်စေ၊ အက်ဆစ်ဓာတ်ငွေ့ပါရှိသော လေထုနှင့် တွေ့ထိလျှင်ဖြစ်စေ၊ စကျင်ကျောက်၏ မျက်နှာပြင်သည် ကြေမွသွားတတ်သည်။ (နှမ်းဖတ်ကျောက် — လည်း၌။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စကြဝတေးမင်း။ ။စကြဝဠာမင်းမှာ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းနှင့် ကျွန်းငယ် အရံ ၂၀၀၀ ကို အစိုးရသောမင်းဟု ဤမြန်မာနိုင်ငံတွင်ဆိုသည်။ ဇမ္ဗူဒီပ်မင်းအပေါင်းကဝပ်တွား ခညောင်းရသော မင်းဖြစ်သည်။

အလိုခပ်သိမ်းကို ပြည့်စေတတ်သော စကြာရတနာ ရရှိသဖြင့် စကြဝတေးမင်းဟု ခေါ်သည်။ ယင်းမှ အစွဲပြု၍ အစွမ်း ထက်မြက်သော လှံ၊ ရထား၊ ခြေနင်း စသည်တို့ကို လှံစကြာ၊ ရထားစကြာ၊ ခြေနင်းစကြာ၊ စသည်ဖြင့် အသီးသီးခေါ်သည်။ စကြာမင်းကို မန္ဓာတုစကြာမင်း၊ မန္ဓာတ်မင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။ စကြာမင်းတို့သည် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းဥသာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းသည် မဟာသမ္မတမင်းမှ စ၍ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ပါးသောမင်းတို့တွင် ခုနစ်ဆက်မြောက် မန္ဓာတ်မင်းဖြစ်ဘူး၍ ကျွန်းငယ် အရံ ၂၀၀၀ နှင့်တကွ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းဥ စကြဝတေးမင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူသည်။

စကြာမင်းတို့တွင် ဘုန်းကံ ကြီးမားသည့် အလျောက် ကျောက်မျက်ရတနာ၊ ဆင်ဖြူတော်ရတနာ၊ စကြာရတနာ၊ မြင်းရတနာ၊ သင္ဘောရတနာ၊ မြင်းရတနာ၊ ဆင်ရတနာဟူသော ရတနာ ၇ ပါး ပြည့်စုံမြဲဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စကြဝတေးမင်းပင်ဖြစ်လျက် ပေးကမ်းမှုအလှူဒါနမရှိ၍၊ စကြာရတနာ ဓရောက်သည်ကို သုတ်မဟာဝါပါဠိတော် စက္ကဝတ္တိသုတ်၌ ဟောကြားသည်ကို ထောက်၍ စကြာရတနာ မရောက်သော စကြာမင်းလည်းရှိသေးသည်ဟု သိမှတ်ရသည်။

စကြာမင်းတို့တွင် အံ့ဖွယ်လေးပါးရှိမြဲဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ ဘုန်းပါရမီအလျောက်၊ အလွန်အဆင်းလှ၍ အသံသာ ဖာခြင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ကောင်းကျိုးကို ဆောင်ရွက်တတ်ခြင်း၊ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သွားတတ်ခြင်း၊ တရားနှင့်အညီ စိုးစံခြင်း ဟူလေသည်။ ယင်းဂုဏ်များကြောင့် အခြားသောမင်းတို့သည်ငင်း၊ ပုဏ္ဏားပရိသတ်တို့သည်ငင်း၊ သူကြွယ်ပရိသတ်တို့သည်ငင်း၊ ရသေ့ရဟန်း ပရိသတ်တို့သည်ငင်း အဆင်းကိုရှု၍မဝ၊ အသံကိုကြား၍မဝ၊ တရားစကားနှီးနှော၍ မဝအောင် ဖြစ်ရသည်။

စကြာရတနာတန်ခိုးကြောင့် အခြားသောမင်းများ မတူ ပြိုင်နိုင်သော တဦးတည်း အရှင်သခင်ဖြစ်သည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွားသည်တွင် လက္ခဏာဖတ်ပုဏ္ဏားတို့က မင်းသားငယ်သည် ဘုရားသော်ငင်း၊ စကြဝတေးမင်းသော်ငင်း ဖြစ်ရမည်ဟု ဗေဒင် ဟောကြားသည်ကို ထောက်၍ ဘုန်းကံ အလွန်ကြီးမားလှန်းမှ စကြဝတေးမင်းဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို သိရသည်။ ရှေးစာပေ ဟောင်းတို့တွင်

အိုင်ဆဒ္ဒန်မှ၊ နတ်ဖန်ဆောင်သ၊ နေလတဆူ၊ ကြေကျတူသို့၊ လေးဆူကျွန်းကြီး၊ ရံသီးပတ်ဝန်း၊ ကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်၊ ကုန်အောင်ရစ်ခွေ၊ မြင်းမိုရ်ခြေတွင်၊ ရေပင်လယ်ဝိုက်၊ စက်နယ်တိုက်ကို၊ စိတ်လိုက်လိုပါ၊ လှည့်နိုင်စွာသော၊ စကြာမန္ဓာတ်၊ ဥက္ကဋ္ဌ ရွှေဘုန်း၊ လူမင်းဆုံးတို့၊ (မန်လည်ဆရာတော်)

မဟာနာဂိန်၊ ဂဇာသိရိန့်၊ အရိန္ဒမာ၊ စကြာရွှေလှံ၊ မြင်းပျံအာဿ၊ ဇာနေယျတို့၏ သခင်၊ ဘုရင် မင်းမြတ်၊ သမုန်တ်ဖြစ်တော်မူသဖြင့်၊ ရာဆူမကိုင်၌၊ သောင်းတိုက်ခဲ့ပါ။ မဏ္ဍလာဝယ်၊ နှံ့ပဏ္ဏာဆက်သွင်းလျက်၊ အမင်းမင်းတို့၏ဦးညွတ်ရာ၊ စကြာမန္ဓာက်၊ (ဆတိုင်မှတ်ဦးကူး) စသည်ဖြင့် ဖွဲ့ဆိုရေးသားကြသည်။

နက်နဲလှစွာစကြာဝဠာ

စကြာဝဠာ၏တည်နေပုံသည် လူ့သမိုင်းစဉ်ထက်လျှော်၊ ဟခုတိုင်ဖြေရှင်းမရသေးသော ပြဿနာတရပ်ဖြစ်သည်။ ဤဆောင်းပါးတွင်၊ နက္ခတ္တဗေဒ ပါရဂူများ၏ သိပ္ပံနည်းအရ ခေတ်မှီစွာ ဆန်းစစ် ရှာမှီးထားသော စကြာဝဠာ အကြောင်းသာမက၊ မြန်မာတို့၏ အစဉ်အလာအားဖြင့် စကြာဝဠာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယူဆယုံကြည်ချက်များကို တင်ပြထားသည်။

စကြာဝဠာ။ ။နက္ခတ္တဗေဒအရ ကျွန်ုပ်တို့၏ပတ်ဝန်းကျင်မှ အလွန် ဝေးကွာသည့် ကြယ်များအထိ အရာဝင်သိမ်းတို့ သည် စကြာဝဠာတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ (နက္ခတ္တဗေဒ — ၅၊) လူ၏သမိုင်းစဉ်တလျှောက်တွင် စကြာဝဠာနှင့်စပ်ဝင်းသော ယူဆချက် တို့သည် အစဉ် ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ ရှေးလူများသိသော စကြာဝဠာသည် သူတို့နေထိုင်သွားလာနေသော ကမ္ဘာ့အစိတ်အပိုင်း၊ သူတို့ကြားဘူးသည့် ကမ္ဘာ့အစိတ်အပိုင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ယင်းအစိတ်အပိုင်းတို့ကို ကြည့်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ဆုံဖြတ် ရှေးသူဟောင်းအချို့တို့သည် ကောင်းကင်၌ မြင်ရသော ကြယ်များကား ကမ္ဘာ့မြေကြီးမှ ကောင်းကင်သို့ ဘုန်းသမ္ဘာရှင်တို့က ယူဆောင်သွားသော လူနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်များ ဖြစ်သည်ဟု အယူရှိကြသည်။ နေနှင့်လတို့ကိုမူ နတ်များဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြလေသည်။

ရှေးလူများသည် စကြာဝဠာ အကြောင်းကို သူတို့သိသမျှ အမျိုးမျိုး ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖော်ပြကြရာမှ ပုံဝတ္ထုအမြောက်အမြား ထွက်ပေါ်ခဲ့လေသည်။ ရှေး သိုးဆောင်း နိုင်ငံများတွင် အချို့က စကြာဝဠာသည် ကုန်းလိပ်ကြီး၏ကျောပေါ်၌ ဟန်လျက် တည်ရှိနေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့က ကမ္ဘာ့ကို အင်္ဂလာလတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဤပုံပါကလေးယေန့စဉ်းကဲ့သို့ စကြာဝဠာ၏တည်နေပုံကိုကြည့်ခဲ့ရပါလျှင် ဤသို့တွေ့မြင်ရပေမည်။ ပုံတွင် အလယ်ဗဟိုရှိနေကို ကြိုဟ်ထိုးသည် လျင်မြန်သောအဟုန်မြင့်လှည့်ပတ်နေကြသည်။ နေနှင့်အနီးဆုံးကြိုဟ်ငယ်ကလေးမှာ မာကျူရီခေါ် ဗဒူဟူးကြိုဟ်ဖြစ်၏။ ယင်းကြိုဟ်သည် နေကို ဂဂ ရက်တွင် ထပတ်ပတ်မိသည်။ မာကျူရီကြိုဟ်လမ်းအပြင်ဖက်တွင် ဒီးနပ်ကြိုဟ်လမ်းရှိသည်။ ယင်းကြိုဟ်သည် နေကို ၇ လနှင့်ရက်အနည်း ငယ်ကျော်လှန်မှသာလျှင် တပတ်ပတ်မိသည်။ ဒီးနပ်ကြိုဟ်လမ်းအပြင်ဖက်တွင် ကျန်ပုံတို့၏ကမ္ဘာကြိုဟ်ကိုပြင်နိုင်သည်။ ကမ္ဘာနှင့်ကပ်လျက်ရှိသော အပြူဝန်းကဇလေးမှာ လ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာကြိုဟ်လမ်းအပြင်ဖက်တွင် မားခေါ် အင်္ဂါကြိုဟ်လမ်းရှိသည်။ မားကြိုဟ်ကို လ ၂ ခုရဲလျက်ရှိသည်။ နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များ၏အဆိုအရ ယင်းကြိုဟ်၏မျက်နှာပြင်တွင် ထူးမြောင်းများယှက်သန်းလျက်ရှိသည်။ မားကြိုဟ်လမ်း၏အပြင်ဖက်တွင် ကြိုဟ်သိမ်ကြိုဟ်မှုန်းထစုံ၏လမ်းကြောင်းရှိသည်။ ယင်းတို့ကား အကြောင်းထစုံတရာကြောင့် ကြေကွဲပျက်စီးသွားသောကြိုဟ်တခုမှ ကြွင်းကျန်ရစ်သည့်အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့နောက် ကြိုဟ်များအနက်အကြီးဆုံးဖြစ်သည့်ဂျူပီတာခေါ် ကြာသပတေးကြိုဟ်ကို လ ၉ ခုခြံရဲလျက်တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ဂျူပီတာအောက် ဒုတိယအကြီးဆုံးကြိုဟ်ကား ဆက်တန် ခေါ် စနေကြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ယင်းကြိုဟ်၏ပတ်လည်တွင် ခါးပတ်ကဲ့သို့ကွင်းများ ဝန်းရံခြံပတ်ထားသည်။ ဂျူပီတာကဲ့သို့ပင် လ ၉ ခုခြံရဲလျက်ရှိသည်။ သို့သော် ထိုလများနှင့် ကွင်းများကို အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်းဖြင့်ကြည့်မှသာမြင်နိုင်သည်။ ဆက်တန် ကြိုဟ်အောက်တွင် အကြီးဆုံးကြိုဟ်မှာ လ ၄ ခုခြံရဲလျက်ရှိသော ယူရေးနပ်ကြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် လ ၁ ခုသာရှိသော နက်ပကျွန်းကြိုဟ်ကိုတွေ့ရသည်။ နေမှအဝေးဆုံးအရပ်တွင် ပလူတိုကြိုဟ်ရှိသည်။

ဆိုသည့် နတ်က ပခုံးပေါ်၌ တင်ထားသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ရှေးလူတို့သည် မျှားသောအားဖြင့် စကြာဝဠာဗဟိုဌာနကမ္ဘာမြေတည်ရှိသည်ဟု ထင်မှတ်ကြသည်။ နေ၊ လ၊ ကြယ်တို့သည် ကမ္ဘာကို လှည့်ပတ်၍ သွားကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အချို့က ကမ္ဘာမြေကြီးပြားသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၍ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်ဖက်သို့ ခရီးဝေးဝေး သွားလျှင် ကမ္ဘာအစွန်းမှ လိမ့်ကျလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်။

လူမျှားသည် တဖြည်းဖြည်း စကြာဝဠာ အကြောင်းကို ပို၍နားလည်လာကြ၏။ ခရစ် ၁၄၀၀ နှင့် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်မျှားအတွင်း၌ အနောက်နိုင်ငံသားတို့သည် နယ်သစ်မျှားကို ရှာဖွေ တွေ့ရှိခဲ့ကြခြင်းကြောင့် လူတို့သည် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ သာမန်ပုံသဏ္ဌာန်ကို သိရှိလာကြသည်။ နက္ခတ္တဗေဒပါရဂူ များဖြစ်ကြသော ကောပါးနီကပ်၊ ပိုက်သက်ဂိုးရပ်၊ ဂယ်လီလေအို၊ ကက်ပလာ၊ နျူတန်တို့၏ သိမ့်တွေ့မှုမျှားကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီးသည် စကြာဝဠာ၏ဗဟိုဌာနမရှိကြောင်းကို နားလည်လာကြသည်။ (ကောပါးနီကပ်, အင်။ ပိုက်သက်ဂိုးရပ်။ ဂယ်လီလေအို။ ကက်ပလာ, ဂျေ။ နျူတန်, ဆာ အိုင်ဇပ် – ဂ္ဂ။) ကမ္ဘာမြေကြီးသည် မြောက်မြားစွာသော ကြိုဟ်များအနက် တခုမျှသာဖြစ်၍ ထိုကြိုဟ်များအားလုံးက နေကိုလှည့်ပတ်လျက် သွားလာနေကြောင်းကိုပါ သိလာကြသည်။ ထိုပြင် နေသည် နဂါးငွေ့အတွင်းရှိ အသိန်းအသန်းပေါင်းများစွာသောကြယ်တို့အနက် အလယ်အလတ်တန်းစား ကြယ်တလုံးမျှသာဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိရှိကြသည်။ (နေ။ ကြယ် — ဂ္ဂ။)

မျက်မှောက်ခေတ် နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များသည် စကြာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝဋ္ဌာကို ပို့၍နှက်နဲစွာကြံဆကြသည်။ စကြာဝဋ္ဌာတွင် ကြယ်တို့သည် အခရာဖြစ်ကြောင်း သူတို့သိရှိကြသည်။ ကြယ်များစုပြုံလျက်ရှိရာဖြစ်သော နဂါးငွေ့အတွင်း၌ ကျွန်ုပ်တို့ကမ္ဘာမြေရှိသည်။ နဂါးငွေ့အတွင်း၌ ကြယ်အများအပြားရှိသကဲ့သို့ စကြာဝဋ္ဌာ အတွင်း၌လည်း နဂါးငွေ့ အများအပြားရှိသည်ကို နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များ ယခုအခါသိလာကြပေပြီ။ ထိုနဂါးငွေ့များအားလုံး စုပေါင်း၍ဖြစ်သော စကြာဝဋ္ဌာကြီး၏ အရွယ်ပမာဏကို တိုင်းတာသောအခါ အလင်းနှစ် အသန်းအထောင်နှင့် တိုင်း တာရပေသည်။ အလင်းနှစ်ဆိုသည်မှာ တနှစ်အတွင်း အလင်းသွားသည့်ခရီးကိုဆိုလိုသည်။ အလင်းသည် တစက္ကန့်၌မိုင်ပေါင်း ၁၈၆,၀၀၀ သွားသည်။ အလင်းနှစ် တနှစ်သည် မိုင်ပေါင်း ခြောက်ကြီလယန်နှင့် ညီမျှသည်။ တကြီလယန်သည် အင်္ဂလိပ်စံနှစ်အရ တစ်နောက် သုညဆယ့်ရှစ်လုံးပါသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ မောင့်ဝီလဆန် နက္ခတ် မျှော်စင်၌ အချင်းလက်မ ၁၀၀ ရှိသော အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်းကြီးကခု ရှိသည်။ ထို မှန်ပြောင်းကြီးဖြင့် အလင်း နှစ်ပေါင်း ၅၀၀,၀၀၀,၀၀၀ ၌ရှိသောကြယ်များကို ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးယူနိုင်ပေပြီ။ ထိုထက်ပို၍အားကောင်းသည့် အချင်းလက်မ ၂၀၀ ရှိမှန်ပြောင်းကြီးကို မောင့်ပလိုမာ၌ တပ်ဆင်ပြီးသော အခါတွင် ထိုအကွာအဝေးထက် နှစ်ဆမျှတိုး၍မြင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ထိုမှန်ပြောင်းကြီးနှင့်ပင် ကြည့်စေကာမူ နဂါးငွေ့အားလုံးသည် သေးငယ်ပြီး မှေးမှိန်လျက်ပင်ရှိပေဦးမည်ဟု ဆိုလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ စကြာဝဋ္ဌာ မည်မျှကြီးမား သည်ကို မည်သူမျှ အမှန်အကန် မသိချေ။ အိုင်းစတိုင်း၏ ရယ်လတစ်ဗတီ သီအိုရီအရမှာ စကြာဝဋ္ဌာကြီး၌ တိကျသည့်အရွယ်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ (အိုင်းစတိုင်း, အဲလဗတ် — ရှု။) သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့သည် စကြာဝဋ္ဌာ၏ နယ်နိမိတ်အကန့် အသတ်ကို မမြင်နိုင်ကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာကာသသည် ခုံးလျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာမြေကြီး၏မျက်နှာပြင်မှာကဲ့သို့ ထိကျသောနယ်နိမိတ်များ မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကြယ်တလုံးမှ အလင်းရောင်ခြည်သည် အာကာသအတွင်းသို့ ရောက်သွားပြီး ပျောက်သည်ဟူ၍ မရှိပေ။ ပမာအားဖြင့်၊ ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်တွင် တနေရာမှစ၍ ခရီးထွက်လျှင် နောက်ဆုံး၌ ကမ္ဘာကိုပတ်ကာ ထိုနေရာသို့သာပြန်၍ ရောက်လာသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏စကြာဝဋ္ဌာသည် အချိန်ရှိသ၍ ကျယ်ပြန့်ကြီးထွားလျက်ရှိသည်ဟုလည်း အိုင်းစတိုင်း က ဆိုသေးသည်။ ဝေးကွာသည့်နဂါးငွေ့များသည် နှေမှ လျင်မြန်စွာခွာလျက်ရှိပုံရသည်။ အဝေးဆုံးရှိနဂါးငွေ့များသည် အမြန်ဆုံးခွာလျက်ရှိပုံရသည်။ ထိုကြောင့် ဤစကြာဝဋ္ဌာကြီးသည် လေစည်ဖောင်းမြန့်ကားသကဲ့သို့ ပြန့်ကားလျက်ရှိပုံရသည်။ အချို့နက္ခတ္တဗေဒဆရာများကမူ စကြာဝဋ္ဌာ ကျယ်ပြန့်သည် ထက် ပြန့်လျက်ရှိသည် ဆိုသော ယူဆချက်များကို မယုံကြည်ကြချေ။ သူတို့သည် နဂါးငွေ့များ နေမှခွာ၍ ရွှေရှားပုံရကြောင်းကို ရှင်းလင်းနိုင်သော နိယမကို ကြံဆလျက်ရှိကြသည်။

စကြာဝဋ္ဌာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာတို့၏ ရှေးအယူအဆများကိုလည်း ဖော်ပြရပေမည်။ ထိုအယူအဆများမှာ ရှေးဟိန္ဒူကျမ်းများမှ အဆင့်ဆင့် ဆင်းသက်လာသော အယူအဆများဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအယူအဆများသည် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်များနှင့် ဆက်စပ်အကျုံးဝင်လျက်ရှိသည်ဟု အချို့ကယူဆကြ၏။ မြန်မာစာပေ အစဉ်အလာတလျောက်တွင်လည်း အောက်၌ဖော်ပြအံ့သော အယူအဆများကို လက်ခံကိုးကားမှီငြမ်းပြု၍ ပျို၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ ရတုစသည်တို့ကို ရေးသားခဲ့ကြ၏။ မြန်မာတို့ရေးခဲ့သည့် ရာဇဝင်တော်ကြီးများ၌လည်း ကမ္ဘာတည်ဟန်နှင့် ကမ္ဘာဦးလူတို့အကြောင်းမှချီ၍ ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိရာ စကြာဝဋ္ဌာတည်ပုံ၊ ပျက်ပုံ စသည်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြကြ၏။ စကြာဝဋ္ဌာနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ စစ်ကဲတော်ကြီးဦးရွှေနော် ပြုစုခဲ့သောအာဒိကပ္ပ ကမ္ဘာဦးကျမ်းသည် အကိုးကား ခံရဆုံး၊ အပြည့်စုံဆုံး ကျမ်း ဖြစ်ပေသည်။ (အာဒိကပ္ပကမ္ဘာဦးကျမ်း—ရှု။)

စကြာဝဋ္ဌာဟူသည် ဩကာသလောကတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ရေမြေတောတောင် အနေအထားအဖွဲ့အစည်းကို ပိုင်းခြား၍ ယေဘုယျအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရဖြစ်၏။ မြင့်မိုတောင်ကိုဗဟိုပြု၍ ဝန်းရံလျက်ရှိသော ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းနှင့် အရံကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်ကို နေတစင်း၊ လတစင်းက အလှည့်ကျအလင်းရောင်ပေးလျက်ရှိ၏။ ထိုသို့နေတစင်း၊ လတစင်းနှင့်အတူတကွ၊ လေးကျွန်းတမြင့်မိုအစုအဝေးကို စကြာဝဋ္ဌာဟုခေါ်သည်။ စကြာဝဋ္ဌာများသည် မရေတွက်နိုင်လောက်အောင် မြောက်မြားစွာ တည်ရှိ၏။ တထောင်သော စကြာဝဋ္ဌာအစုကို စူဋ္ဌလောကဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုအစုဆယ်စု (၀၊) စကြာဝဋ္ဌာတသောင်းကို၊ မဇ္ဈိမလောကဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ စကြာဝဋ္ဌာများသည် အမြဲတည်နေသည်မဟုတ်ပေ။ ဖြစ်ပေါ်လိုက် ပျက်စီးလိုက်ရှိ၏။ အတူတကွ ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်၊ ပျက်ဖော်ပျက်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော စကြာဝဋ္ဌာ ကုဋ္ဌေတသိန်းစုကို မဟာလောကဓာတ်ဟုခေါ်၏။ ထိုထက်များပြား၍ ရေတွက်ခြင်းငှာမဆုံးနိုင်သော စကြာဝဋ္ဌာအစုကိုမူကား အနန္တလောကဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ယခု ကျွန်ုပ်တို့ မှီတင်းနေထိုင်သော စကြာဝဋ္ဌာကား မဇ္ဈိမ လောကဓာတ်ဟု ခေါ်သော စကြာဝဋ္ဌာ တသောင်းစု၏ အလယ်ဗဟို၌ တည်ရှိ၏။ စကြာဝဋ္ဌာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လုံးကို အစိုးရသော မင်းကို စကြဝတေးမင်းဟု ခေါ်၏။ (စကြဝတေးမင်း — ရှု။)

ကမ္ဘာတည်ပြီးနောက်၊ ဗြဟ္မာတို့သည် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ စုတေ့၍ လူ့ပြည်၌ ဥပပါတ်ကိုယ်ထင် ဖြစ်လာ၏။ ထိုနောက် သူတို့၏ဘုန်းကံမွေတာကြောင့် နေ လ ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ ပေါ်သောနေ့၌ပင်လျှင် မြင့်မို၊ သတ္တရဘန်၊ သီတာ၊ သမုဒ္ဒရာလေးစင်း၊ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း၊ ကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်၊ ဟိမဝန္တာတော၊ မြစ်ကြီး၊ အိုင်ကြီးနှင့် စကြာဝဋ္ဌာတောင်သည် ပေါ်လာ၏။ ထိုစကြာဝဋ္ဌာတောင်သည် မြင့်မို၊ သတ္တရဘန်၊ သမုဒ္ဒရာလေးစင်း၊ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်း စသည်ကို ပတ်ပတ်လည် တံတိုင်းကြီးသဖွယ် ဝန်းရံထား၏။ ရေမှပေါ်ထွက်လာသော ဤစကြာဝဋ္ဌာတောင်ကြီးကို အစွဲပြု၍ လေးကျွန်းတမြင့်မို အစုအဝေးကို စကြာဝဋ္ဌာဟု ခေါ်ဝေါ်၏။

စကြာဝဋ္ဌာတောင်၏ အမြင့်ကား၊ ရေပေါ်၌ ယူဇနာ ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်ရှိ၏။ ရေအောက်သို့လည်း ဇောတ ပထဝီအထိ ယူဇနာ ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်ရှိ၏။ ဇောတ ပထဝီကိုလွန်လျက် သိလာပထဝီအထိ ယူဇနာ ခုနှစ်သောင်း ရှစ်ထောင် ထပ်မံ၍ အောက်သို့နက်လျက်တည်ရှိ၏။ စကြာဝဋ္ဌာတောင်သည် သိလာပထဝီပေါ်တွင် အခြေစိုက်လျက်ရှိ၏။ သိလာပထဝီ၏ နိမိတ်အဝန်းသည် စကြာဝဋ္ဌာတောင်ပင်ဖြစ်၏။ သိလာပထဝီမျက်နှာပြင်မှ စကြာဝဋ္ဌာတောင်ထွတ်အထိ ယူဇနာပေါင်း နှစ်သန်း လေးသောင်းနှစ်ထောင်ရှိ၏။ စကြာဝဋ္ဌာတောင်အထွတ်များတို့သည် ကျေးနှုတ်သီးကဲ့သို့ အတွင်းသို့ ကွေးညွှတ်ယောင်ယောင်ရှိ၏။

စကြာဝဋ္ဌာတောင်နှင့် စကြာဝဋ္ဌာအပါအဝင်၊ ကမ္ဘာကြီး ပျက်ပုံတည့်ပုံကို မည်သို့ သိရှိရသနည်း ဟူမူ၊ လောကဘိနဝိဒ္ဓရသေ့သည်၊ စကြာဝဋ္ဌာတံတိုင်းမှ ဆင်မြင်းအရွယ်ပမာဏရှိသော အက္ခရာများကို ဖန်ပုရပိုက်ပုလဲကညစ်တို့ဖြင့် ရေးကူးခဲ့၍ ရသေ့အဆင့်ဆင့်တို့ ရေးသားဟောခဲ့သည်မှ သိရသည်။ ထိုလောကဘိနဝိဒ္ဓရသေ့သည် ပဌမ မဟာသမ္မတမင်း၏ တူဖြစ်၏။ မဟာသမ္မတ မင်းသည် စကြာဝဋ္ဌာတောင်ခြေ၌ရှိသော ဓမ္မသတ်ကျမ်းဂန်များကို ရေးကူးစေ၍၊ ထိုကျမ်းဂန်များနှင့်အညီ တရား ဆုံးဖြတ်စီရင်တော်မူ၏ဟု ဆိုလေသည်။

စကြိုသူမြတ်။ ။အင်းဝခေတ် ဘုရင်မင်းခေါင်လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် မွန်ဘုရင် ရာဇာဓိရာဇ် ပဌမ အကြိမ် ချီတက်တိုက်ခိုက်လာရာ စကြိုသူမြတ်သည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်မှ ဓားမကျိုး လှံမကျိုးရဘဲ ပြေငြိမ်းမှု ရစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသည့် ရဟန်းတော်တပါးဖြစ်သည်။ ထိုရဟန်းတော်အား သမိုင်းစာအုပ်များ၌ ပင်းယစကြိုသူမြတ် ဟူ၍၎င်း၊ ပန်းယစကြိုသူမြတ် ဟူ၍၎င်း၊ ပန်းယသူကြိုဟူ၍၎င်း အမျိုးမျိုး ခေါ်ဝေါ် ရေးသားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

စကြိုသူမြတ်၏ ဘွဲ့တော်မှာ ရှင်ဇောတယန္တ ဖြစ်၏။ စလေမြို့ အရှင်မဟာယသ၏ တပည့်ဖြစ်၍ ရှင်ပင်စွယ်ကြို ကျောင်းတိုက်တွင် သီတင်းသုံးသည်။ မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက်တွင် မြို့လှစားပင့်ခဲ့သဖြင့် အင်းဝသို့ ရောက်လာ၏။ အင်းဝသို့ရောက်လျှင် မြို့လှစားကို အပ်သဖြင့် ဆရာပြုရသည်။ သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်မင်းခေါင်လက်ထက် မွန်ဘုရင် ရာဇာဓိရာဇ်သည် လှေကြီးလှေငယ်လေးထောင်၊ ဗိုလ် တသိန်း ခြောက်သောင်းဖြင့် ရေကြောင်းဆန်လာ၍ စစ်ကိုင်းမြို့ ရေဝန်းတွင် တပ်ချ၍ နေသည်။ (ရာဇာဓိရာဇ် — ရှု။) ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း ဆရာတော် ရဟန်းသံဃာမှစ၍ မှူးကြီးမတ်ခိုင် အပေါင်းတို့ကို ပင့်ခေါ်၍ မည်သို့ပြုရမည်ကို တိုင်ပင်တော်မူသည်။ မည်သည့်ဆရာတော်သံဃာတော်၊ မှူးမတ်ကြီးငယ်မှ မည်သို့မျှ မလျှောက်ဆိတ်ဆိတ်နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ အသက်သုံးဆယ့်တနှစ်၊ ဝါတော် တဆယ့်နှစ်ဝါရှိသော စကြိုသူမြတ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးများ နောက်ကနေ၍ ဤသို့ဆို၏။ 'သခင်သခင်များသည် တရားမင်းမြတ် အလှူတော်ခံ၍ သုံးဆောင်တော်မူသည်။ ပြည်ရေးရွာမှု အရေးကြီး၍ တိုင်ပင်တော်မူသည်ကို တဦးသော သခင်မှ သို့သင့်မည်၊ သို့မသင့်ဟု ဆိုတော်မမူကုန်၊ မှူးမတ်များလည်း တယောက်မျှ မလျှောက်ကြပါကုန်၊ မွန်မင်း အရံကိုဖြုတ်၍ ပြန်လေအောင် အကြံကို မကြံကြပါကုန်၊ တိတ်တိတ်သာနေကြ၍ သင့်မည်လော' ဟု ဆိုသည်။ ထိုစကားကိုကြားလျှင် သံဃာကြီးတို့က 'သူတော်မှတပါး မွန်မင်းခွာလေအောင် ကြံနိုင်မည့်သူမရှိ' ဟု ပြက်ရယ်ပြုလျက် ဆိုကြကုန်သည်။ စကြိုသူမြတ်သည်ပြုံး၍ ဝန်ခံပြီးလျှင် 'မွန်မင်း ရာဇာဓိရာဇ်ကိုသာ မဆိုနှင့်ဦး၊ ဇမ္ဗူဒိပ်မြေပြင်ဝယ်ရှိသော မင်းအပေါင်းတို့ လာရောက်သော်လည်း နှုတ်ရေးဖြင့် ပြန်လေအောင် ငါစွမ်းနိုင်၏' ဟုဆို၏။ ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း အားရတော်မူသဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်တောင်းပန်တော်မူသည်။

ထိုအခါ စကြိုသူမြတ်သည် ရာဇာဓိရာဇ်ထံသို့ မေတ္တာစာဆက်လေသည်။ ထိုမေတ္တာစာကား 'စကြိုသူမြတ် နေ့ညဉ့်မပြတ်၊ မေတ္တာရည်ညွှန်း ပို့သွန်းအပ်သော သာသနဒါယကာ ဖြစ်တော်မူသော ဆင်ဖြူသခင် မဟာဓမ္မရာဇ်မင်းမြတ်၊ ငါသည် အသက်သုံးဆယ့်တစ်၊ ပဉ္စင်းဝါ တဆဲ့နှစ်ဝါရှိပြီ၊ နေ့ညဉ့်မပြတ် ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိကို ဖြည့်သည့် ကုသိုလ်အကျိုးကိုခံတော်မူပါ။ သာသနဒါယကာ တရားမင်းမြတ် မျက်နှာတော်ကို မြင်ချင်၍၊ ဟံသာဝတီ ရွှေမြို့တော်တိုင်အောင် စုန်ရောက်ပါမည် အကြံရှိသည်လည်း၊ လှေတက် လုပ်ဆောင်သည် မပြီးသေးသောကြောင့် မရောက်ဘဲ ရှိရလေသည်။

www.burmeseclassic.com

ဟောမမှုရာဇ် မင်းမြတ်သည် သာသနာတော်မြတ် စီးပွားကို ရွက်ဆောင်တော်မူသောမင်း ဖြစ်တော်မူသည်။ မျက်နှာတော်ကိုမြင်၍၊ သုစရိုက်၊ ဒုစရိုက်၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်နှင့် ယှဉ်သော စကားကို မပြောဟောရဘဲ၊ အနိစ္စရောက်လေသော်လည်း၊ ဒုဂ္ဂတိသို့သာ လားရာလေသည်။ မျက်နှာတော်ကိုမြင်၍ ဒါနကထာ၊ သီလကထာ အစရှိသော စကားတို့ကို ပြောဟောရမှ သေရခြင်းသည်ကား ကောင်းသော သုဂတိဘဝကို ရလေရာသည်' ဟူသတည်း။

ရာဇာဓိရာဇ်လည်း နေပြည်တော်မှ အင်းဝသို့ ဆန်တက်လာရာ ရဟန်းတပါးကိုမျှ မမြင်ရ။ ယခု ရဟန်းတော်ကတွေ့မြင့်လို၍ မေတ္တာစာဆက်သည်ကို မမြင်လိုဟု ဆိုချေသော်၊ ရတနာသုံးပါးတွင် တပါးကို မျက်နှာလွှဲသည်ဟုကဲ့ရှဲ့ရာဖြစ်မည်ဟု ကြံလျက်၊ စကြိုသူမြတ်အား ကွမ်းဖိတ်လှူတော်မူ၏။ စကြိုသူမြတ်လည်း ကွမ်းဖိတ်ရလျှင်၊ ဘုရင်မင်းခေါင်အား လက်ဆောင်များ စီရင်စေသည်။ ထိုလက်ဆောင်များကို သီတင်းသည်နှင့် လူအိုတို့အား ဆောင်ယူစေလျက်၊ ဟိုင်းဆင်ကိုစီး၍ ထွက်တော်မူ၏။ ရာဇာဓိရာဇ်က ရွှေလောင်းဖြင့်ကူး၍ ခံလာရ၏။ ရာဇာဓိရာဇ်နေသော ရွှေဖောင်သို့ ရောက်ကာလ လက်ဆောင်များကို ပေးဆက်ပြီး၊ ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌ နေပြီးသော် 'တလိုင်းပြည်ကသည် ပုဂံအဝ ရေမြေမြင့်သည်ကို လှေလှော်တက်ခတ်တို့ ပင်ပန်းမျှ ဆန်တော်မူလာသည်ကား အဘယ် အလိုတော်ရှိ၍ ဆန်တော်မူသနည်း' ဟု မေးတော်မူသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်က အထူးထူးသောအရပ်ကို ကြည့်ရှုလိုခြင်း၊ လက်နက်နိုင်ငံ ချဲ့ထွင်လိုခြင်း၊ ဘုန်းလက်ရုံးခွန်အားကို ပြလိုခြင်း၊ ပုဂံပြည် အင်းဝပြည်တို့တွင် ဘုရား ပုထိုး စေတီတို့ များသောကြောင့် ဖူးမြော်လိုခြင်း တည်းဟူသော အကြောင်းလေးပါးကြောင့် လာသည်ဟု ဆို၏။ ထိုစကားကိုကြားလျှင် စကြိုသူမြတ်သည် ပြုံးတော်မူ၍ တရားမင်းမြတ်တွင် သေနာပတိမရှိ ဆရာမရှိဟု ဆိုတော်မူသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်က အဘယ်ကြောင့်ဆိုသနည်းဟု မေးလျှင် တရားမင်းမြတ်ဆိုသော အကြောင်း ၄ ပါးတွင် သုံးပါးသော အကြောင်းကား သူတပါးစည်းစိမ်ကို ငါ့စည်းစိမ်ဖြစ်အောင်ပြုမည်ဆိုသည်ကား၊ လောဘဇောနှင့်စပ်သော အရာဖြစ်၍ နတ်ရွာနှိုဗ္ဗာန်မှ ဖီလာဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဆရာမရှိဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သေနာပတိမရှိ ဆိုခြင်းကား၊ တရားမင်းခမည်းတော် ဆင်ဖြူသခင် ဗညားဦး မင်းပြုစဉ်က အင်းဝဘုရင်ပင်ကြီးစွာနှင့် တမန်စေလွှတ်လျက် နှစ်ပြည်ထောင် မီးမသေ ရေမနောက်၊ ရွှေတပြားတည်းကဲ့သို့ဖြစ်၍ စည်ပင်သာယာ ဝပြောစွာဖြစ်သည်။ သာသန ဒါယကာတော်မင်းဖြစ်တော်မူလျှင် ရှေးမင်းတို့နည်းကို မဖျက်ဘဲ၊ မင်းနှစ်ပါးသည် အခြားမမြင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ပြည်သူ လူရဟန်းအပေါင်းတို့ ချမ်းသာမည်အကြောင်းကို မလျှောက်သောကြောင့် ပညာရှိ အမတ်သေနာပတိမရှိဟု ငါဆိုသည်ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ စကြိုသူမြတ်လည်း ဆက်လက်၍ အင်းဝပြည်၏ အခြေအနေ၊ လက်နက်အင်အားတို့ အကြောင်းကို ၎င်း၊ အင်းဝကမ်းဆိပ်သည် မိုးအခါကာလ၌ လှေတက်များ မထားဝံ့အောင် လေမိုး လှိုင်းတံပိုး ပြင်းထန်သည်ကို၎င်း ပြောပြလျက် မင်းနှစ်ပါး မေတ္တာသက်၍ စစ်မက်မဖြစ်လျှင် သတ္တဝါခပ်သိမ်း ချမ်းသာခြင်းမှ ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ သာသနာပြန့်ပွားစည်ပင်မည့်အကြောင်း၊ ထိုသို့ သာသနာပြန့်ပွားမှ ကောင်းမှုကုသိုလ် ပွားများလျက် မြတ်သောဆုကို ပြည့်တော်မူရာသည်ဟု ပြောဟော၏။

ထိုစဉ်တွင် ရာဇာဓိရာဇ် အမတ်တို့သည် ရွှေကြက်ယက်ဘုရားသခင့် ကျွန်သီးတော်တို့ကို ဖမ်းယူဆက်သလာသည်။ စကြိုသူမြတ်မြင်လျှင် တရားမင်းမြတ်သည် ကျေးဇူးရှင်ကို ကျေးဇူးမသိတကားဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။ ရာဇာဓိရာဇ်က မည်သူသည် ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်ဘိသနည်းဟု မေးလျှင်၊ စကြိုသူမြတ်က တရားမင်းမြတ် ရှေးဘဝက ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ပြုဘူးသော ကောင်းမှုကြောင့်သာ ဤသို့သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ရပေသည်။ ယင်းသို့အကျိုးပြုတတ်သော ဘုရားသခင်၏ ကျွန်သီးတော်တို့ကို ဖမ်းယူညှဉ်းဆဲခြင်းသည် ကျေးဇူးရှင်၏ ကျေးဇူးတော်ကို မသိရာ မရောက်တုံလောဟု မိန့်၏။ ထိုနောက်ဆက်လက်၍ ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ စီးပွားနှစ်ပါးနှင့်စပ်လျက် မင်းဧကရာဇ် နှစ်ပါးတို့ကို မဟာမိတ်ဖြစ်အောင်၎င်း၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကိုလည်း ချမ်းသာအောင်၎င်း၊ မေတ္တာရပ်ခံလိုကြောင်း၊ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို ခွင့်ပြုလျှင် အင်းဝနှင့်ဟံသာဝတီတွင် ပျော်ရာ၌ သီတင်းသုံးမည်၊ နှစ်ပြည်ထောင် ရွှေတပြားတည်းကဲ့သို့ဖြစ်ရန် အကြောင်းကို သာ ခွင့်ပြုပါဟု မိန့်ဆို၏။ ရာဇာဓိရာဇ်က မြန်မာနိုင်ငံကို လုပ်ကြံရန် လာသည်တွင် ဆရာတော်က တရားနှင့်အညီ ဟောကြားသောကြောင့် ပြန်စုန်တော့မည်ဟု ပြောဆိုလျက် စကြိုသူမြတ်အား လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို ရွှေကြက်ယက်ဘုရား၏ ကျွန်သီးတော်များနှင့်အတူအပ်၍ ရွှေကြက်ယက်တွင် စရပ်ဆောက်လုပ်လှူမည့်အကြောင်းကို လျှောက်ထားပြီးလျှင် အခြေအရံအပေါင်းတို့ကို အင်းဝဖက်သို့ ရွှေလောင်းဖြင့်ပို့စေ၏။

စရပ်ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် စကြိုသူမြတ်နှင့် သံဃာတရာတို့ကိုပင့်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးကာ လှူဖွယ်ဝတ္ထုများ လှူဒါန်းပြီးနောက် ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားလေသည်။ စကြိုသူမြတ်လည်း ရာဇာဓိရာဇ်၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ဇလာကပင်းဟူသော ရွှေလှေတော်တွင် ရွှေပြသာဒ်နှင့်လိုက်ပါရသည်။ ရာဇာဓိရာဇ် ကျောက်တလုံးသို့ရောက်လျှင် ရွှေကြက်ယက်ဘုရားတွင် ဆောက်လုပ်လှူခဲ့သော စရပ်ကို မင်းခေါင်က

www.burmeseclassic.com

မီးရှိ့ ဖျက်ဆီးစေသည်ကိုမြင်လျှင် အမျက်ထွက်၍ အင်းဝသို့ တိုက်အံ့ဟု လှေအပေါင်းတို့ကို လှေဦး လှည့်စေသည်တွင် စကြိုသူမြတ်နှင့်အမတ်တို့ တရားပြသဖြင့် ဆက်လက်၍စုန်ဆင်းခဲ့သည်။ ပုဂံသို့ရောက်လျှင်၊ တန့်ကြည့်ဘုရားမြတ်စွာ အပါးတွင် ကျောင်းဆောက်၍ ပစ္စည်းလေးပါးနှင့်တကွ စကြိုသူမြတ်ကို လှူတော်မူလေသည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် အင်းဝကို တိုက်အံ့ဟုလာသော မွန်ဘုရင် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် မြန်မာတို့အား ဓားမကျိုးလှံမကျိုးရစေဘဲ နှုတ်ရေးဖြင့်သာ အောင်မြင်စွာ ပြေငြိမ်းမှုရအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ရဟန်းတော်ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ စကြိုသူမြတ်သည်စကားတတ် ကျမ်းတတ်ဖြစ်သည်ဟု အာစရိယဝံသ စာဟောင်းတွင် ဆိုသည်ဟူ၍ မဟာရာဇဝင်ကြီးတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။ စကြိုသူမြတ်၏ ဖွားသက္ကရာဇ်နှင့် ပျံလွန်တော်မူသည့် ခုနှစ်များကိုမူ မတွေ့ရပေ။

ရှရှနိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီး ဂျိုးဇက်စတာလင်

စတာလင်, ဂျေ၊ ဗွီ (ခရစ် ၁၈၇၉–၁၉၅၃)။ ။ရှရှနိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီး ဖြစ်သော ဝန်ကြီးချုပ် ဂျိုးဇက် စတာလင် သည် ကမ္ဘာကျော်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဦး ဖြစ်သည်။ ရှရှနိုင်ငံ ဂျောဂျီးယားပြည်နယ်အပိုင် ဂေါရီမြို့ကလေးရှိ လယ်သမား ဇနီးမောင်နှံတို့မှ ၁၈၇၉ ခုနှစ် ဒီဇင်္ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ စတာလင်၏ မူလနာမည်မှာ ယိုဆစ်ဗျစ်ဆာရိယိုနပ်ဗျစ် ယူဂါရှဗီလီ ဖြစ်၍၊ တော်လှန်ရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သော အခါ၌ စတာလင်ဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းခဲ့လေသည်။ စတာလင်ဟူသော ဝေါဟာရ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ 'သံမဏိ' ဖြစ်သည်။

သားဖြစ်သူအား ဘုန်းကြီးလုပ်စေလိုသော မိခင်၏ဆန္ဒအရ စတာလင်သည် ၉ နှစ်သားအရွယ်၌ ကျမ်းစာသင်ကျောင်းသို့ ဝင်ရောက် ပညာသင်ကြားလေသည်။ ထိုကျောင်း၌ ပညာဆုံးခန်းတိုင်၍ ၁၅ နှစ်အရွယ်ရောက်လျှင် ဂျောဂျီးယားပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်သော တစ်ဖလစ်မြို့ရှိ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ဆိုင်ရာ ကျောင်းသို့ သွားရောက်ကာ ကျမ်းစာများကို ဆက်လက်ဆည်းပူးသည်။ ထိုကျောင်း၌ ပညာ ဆက်လက်ဆည်းပူးနေခိုက် အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ်တွင် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတခု ဖြစ်သော ရှရှ ဆိုရှယ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သဖြင့် တနှစ်အကြာတွင် သာသနာ့ဝန်ထမ်း ကျောင်းမှ ထုတ်ပယ်ခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုနောက် စတာလင်သည် တစ်ဖလစ်မြို့၌ပင် စာရေးအလုပ်ကို ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ယင်း ဇာဘုရင် တော်လှန်ရေး လုပ်ငန်းများကို လျှို့ဝှက်လုပ်ကိုင်နေစဉ် ဘုရင့်အစိုးရသည် စတာလင်အား ၁၉၀၁ ခုနှစ် အလုပ်သမားများ ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်သည်ဟု ဖမ်းဆီးကာ ဆိုက်ဗီးရီးယားသို့ နယ်နှင်လိုက်လေသည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၇ ခုနှစ်များအတွင်း စတာလင်သည် ဆိုက်ဗီးရီးယားမှ လေးကြိမ်တိုင်တိုင် ထွက်ပြေးလွှတ်မြောက်ခဲ့သော်လည်း နောက်ဆုံး၌ အဖမ်းခံရသည် ချည်းဖြစ်၏။

၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် ဗော်လရှီဗစ်နှင့် မင်ရှီဗစ် ဟူ၍ ရှရှ ဆိုရှယ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသောအခါ စတာလင်သည် လီနင်ဦးစီးသော ဗော်လရှီဗစ်အဖွဲ့သို့ လိုက်ပါခဲ့သည်။

ဆိုက်ဗီးရီးယားမှ မကြာခဏ ထွက်ပြေးလွှတ်မြောက်ခိုက်အတွင်း စတာလင်သည် ဗော်လရှီဗစ်တို့၏ ပြည်သူ့တော်လှန်ရေး လုပ်ငန်းများကို စွမ်းလွန်းတမံ ဆောင်ရွက်လေ၏။ ထိုအတောအတွင်း စတာလင်သည် ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် ဖင်းလန်နိုင်ငံ၌ ကျင်းပသော ဗော်လရှီဗစ်ညီလာခံသို့ ကော်ကေးဆပ်နယ် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ရသဖြင့် ခေါင်းဆောင်ကြီး လီနင်နှင့် စတင်တွေ့ရှိခဲ့၍ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ဗော်လရှီဗစ်တို့၏ ဗဟိုအမှုဆောင်တဦး ဖြစ်လာသည်။ နောင်အခါ၌ ဆိုဗီယက် ရှရှ အစိုးရ၏ အာဘော်ဖြစ်လာမည့် ပရာဗဒါ သတင်းစာ၏စာတည်း အဖြစ်ဖြင့်လည်း ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သေးသည်။

၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် ဇာဘုရင်အရေးနိမ့်၍ ရှရှတော်လှန်ရေး သမားများ ဖြစ်သော ဗော်လရှီဗစ်တို့ အာဏာရလာသော အခါ စတာလင်သည် လီနင်ဦးစီးသော ဆိုဗီယက် အစိုးရ အဖွဲ့သစ်တွင် လူမျိုးစုရေးရာဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ဘုရင်စံနစ်ကို ဆက်လက်ထားရှိလိုသော ရှရှဖြူများသည် ဗော်လရှီဗစ်တို့၏ ဆိုဗီယက်အစိုးရကို ပုန်ကန်လေရာ စတာလင်သည် ဆိုဗီယက်အစိုးရဖက်မှ ရွပ်ရွပ်ချုံချုံ ခုခံတိုက်ခိုက်သဖြင့်

www.burmeseclassic.com

ထင်ရှားလာကာ တော်လှန်ရေး စစ်ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်တဦး ဖြစ်လာလေ၏။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်အစိုးရ၏ ခေါင်းဆောင် လီနင် ကွယ်လွန်လျှင် ထိုရာထူးကို ဆက်ခံနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဆိုဗီယက်အစိုးရတွင် ဒုတိယအကြိုးဆုံးဖြစ်သော လီယွန် ထရော့စကီ ဆိုသူပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် စတာလင်သည် ထိုရာထူးကို မိမိ ဆက်ခံနိုင်ရေး အတွက် လီနင် မကွယ်လွန်မီက ရရှိလိုက်သော ကွန်မျူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရာထူးကို လက်ဝယ်ထားလျက် လီယွန် ထရော့စကီအား လီနင်ဝါဒ သွေဖီရေးသမားဟု ကျေညာကာ ကွန်မျူနစ်ပါတီမှဎင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့မှဎင်း ထုတ်နုတ်၍ နိုင်ခြင်းသို့ နှင်လိုက်လေသည်။ (ထရော့စကီ, အယ်—၌။) ထိုနောက် စတာလင်သည် သူ၏ အစိုးရ အဖွဲ့အား အတိုက်အခံပြု၍ ယှဉ်ပြိုင်သူများနှင့် သူ့အစိုးရ အဖွဲ့၏ ဩဇာကို မညောင်းသူတို့အား ဖယ်ရှားရန် လျှို့ဝှက်ရဲအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ သို့နှင့်ပင် ရုရှနိုင်ငံ၏ အာဏာရှင် ခေါင်းဆောင်ကြီးဟု အများက အသိအမှတ် ပြုလာကြရလေသည်။

စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီးအဖြစ် အာဏာရလာသောအခါ မိမိတိုင်းပြည်ကို စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံမှ စက်မှုလက်မှုနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ငါးနှစ်စီမံကိန်း တရပ်ကို ရေးဆွဲလေသည်။ ယင်း စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာစေသော ကွန်မျူနစ်စည်းမျဉ်းအချို့ကို ပြုပြင်သည်။ ရုရှနိုင်ငံ၌ ရေအားသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ် အားပေးစခန်းများ၊ စက်ရုံကြီးများ အများအပြား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်မှာ စတာလင်၏ ငါးနှစ်စီမံကိန်း ဆောင်ရွက်ချက်များပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားလာသဖြင့် ယင်းစီမံကိန်းများ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့ရသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားစ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် စတာလင်သည် ဂျာမနီအာဏာရှင် ဟစ်တလာနှင့် မကျူးကျော်ရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုလေသည်။ သို့သော် ဂျာမန်တို့၏ ပရိယာယ်ကို ကောင်းစွာ ရိပ်စားမိသော စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ ကာကွယ်ရေးအတွက် အစွမ်းကုန် ကြိုးတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလေသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဂျာမန်တပ်များ ရုရှနိုင်ငံကို ရုတ်တရက် ဝင်တိုက်သောအခါ စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ၏ စစ်သေနာပတိချုပ် အဖြစ်ဖြင့် ဂျာမန်တို့အား ဝံ့ဝံ့စားစား ခုခံခဲ့လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဂျာမန်တို့၏ထိုးစစ်ကို အလူးအလဲ ခုခံနေရခိုက် စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ၏ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ ကွန်မျူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ ကြီးလေးသော တာဝန် ဝတ်တရားများကို ပုံးတွဲထမ်းဆောင်၍၊ ရုရှနိုင်ငံအား ဂျာမန်တို့လက်မှ ကယ်တင်ခဲ့သည်သာမက၊ ဂျာမနီအရှေ့ပိုင်းကိုပင်လျှင် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် မာရှယ်စစ်သူကြီး အဆင့်အတန်းကို ရရှိခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသောအခါ စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အတွက် စတုတ္ထ အကြိမ်မြောက် ငါးနှစ်စီမံကိန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ဆွဲခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် စတာလင်သည် စစ်သူကြီးရာထူးကို စွန့်လွှတ်၍ ရုရှနိုင်ငံ၏ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ယင်း ၁၉၅၃ ခုနှစ် မတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

စတာလင်နှင့်ချာချီ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ကရိုင်းမီးယားနယ် ယော်လတာမြို့တွင် ကျင်းပသော 'ကြီးသုံးကြီး' အစည်းအဝေး၌ ရုရှခေါင်းဆောင်ကြီး စတာလင်ကို ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် ချာချီနှင့်အတူ တွေ့မြင်ရပုံ

စတာလင်ဂရက်မြို့။ ။စတာလင်ဂရက်မြို့သည် ဆိုဗီယက် ရုရှနိုင်ငံရှိ စတာလင်ဂရက်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဗော်လဂါမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ ၁၉၃၉ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၄၄၅,၄၇၆ ယောက် ရှိသည်။ ထိုမြို့၏ မူလအမည်မှာ ဆာရယီဆင် ဖြစ်သော်လည်း ၁၉၁၈ ခုနှစ် ရုရှတော်လှန်ရေးဖြစ်ပွားစဉ် ထိုမြို့ကို ဇာဘုရင်၏တပ်များလက်သို့ မကျရောက်စေရန် စတာလင်သည် ရုရှတော်လှန်ရေးသမား ဗော်လရှီဗစ်တို့အား ခေါင်းဆောင်၍ ခုခံကာကွယ်သည်ကို အစွဲပြု၍ စတာလင်ဂရက် ဟု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

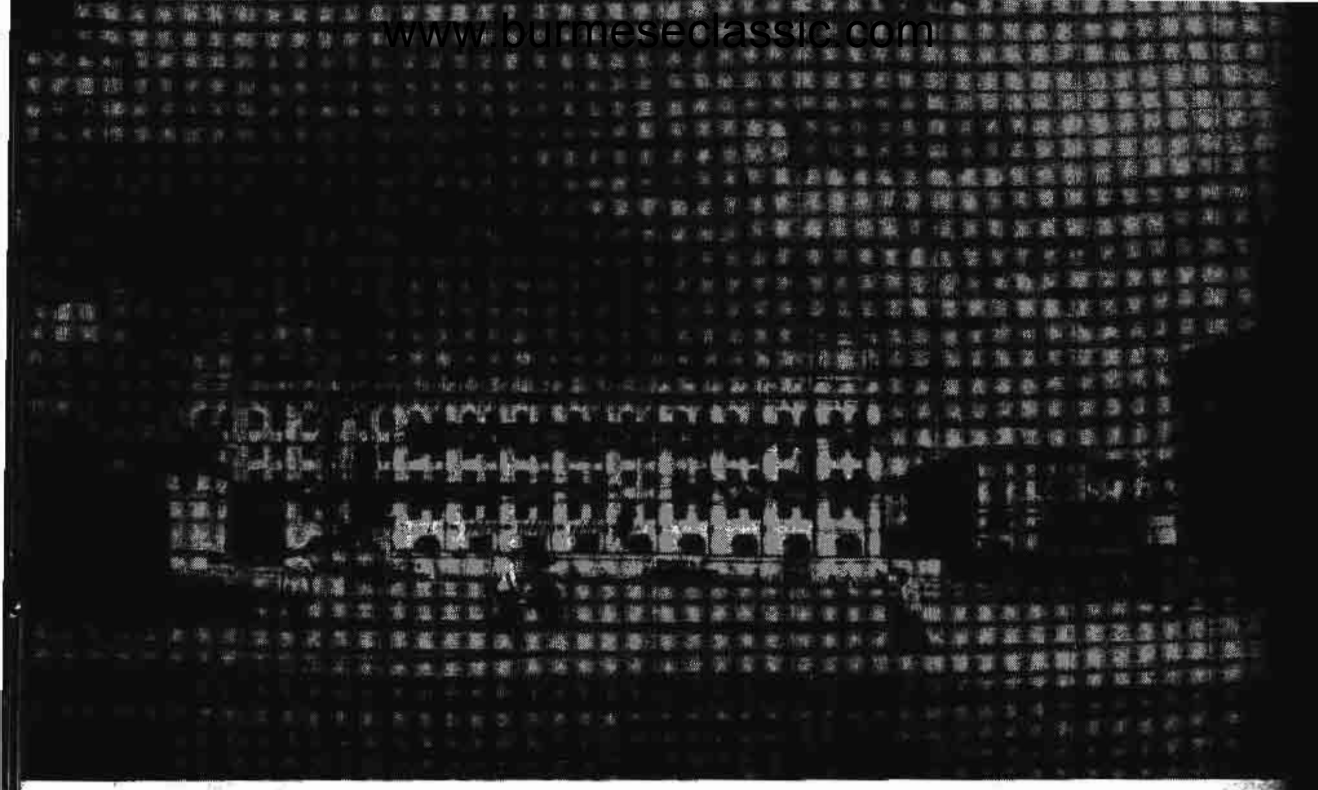

ပြန်လည်တည်ဆောက်ထားသောစတာလင်ဂရက်မြို့ကို ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင်တွေ့မြင်ရပုံ

အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။ (စတာလင်, ဂျေ၊ဗှီ — ရှု။) တော်လှန်ရေးကြီး အပြီးတွင် ဘုရင်စံနစ် ကျဆုံးသွား၍ ဆိုဗီယက်တို့၏ အုပ်ချုပ်ရေး စံနစ်သစ်၌ ၁၉၂၂ ခုမှ ၁၉၄၂ ခုနှစ် အတွင်း စတာလင်ဂရက်မြို့သည် လယ်ထွန် စက်ကရိယာများ၊ လော်ရီကားများ၊ တင့်ကားများ စသည်တို့ကို ထုတ်လုပ်ရာ စက်မှုလုပ်ငန်းမြို့ကြီး တခုအဖြစ်သို့ တဟုန်တည်းတိုးတက်ခဲ့၏။ ရေနံတွင်းများနှင့် သစ်စက်များကိုလည်း ထိုမြို့၌ အများအပြား တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းက ရုရှတို့သည် စတာလင်ဂရက်မြို့ကို အင်အားကြီးမားသော ဂျာမန်တပ်များလက်တွင်းသို့ မကျရောက်စေရန် ရှပ်ရှပ်ချံချံ ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် စတာလင်ဂရက်မြို့ တိုက်ပွဲမှာ ကမ္ဘာကျော်သော တိုက်ပွဲဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ် နွေဦးပေါက်စတွင် အင်အားကြီးမားသော ဂျာမန်တပ်တို့သည် ဗော်လဂါမြစ်ကြောင်းခရီးကို အပိုင်စီးရန် စတာလင်ဂရက်မြို့ကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ကြ၏။ ဂျာမန်တို့၏ အမြောက်ဒဏ် ဗုံးဒဏ်တို့ကြောင့် စတာလင်ဂရက်မြို့မှာ များစွာပျက်စီးခဲ့လေသည်။

ဂျာမန်တို့သည် ၁၉၄၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့မှ နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်ထိ၊ ၆၆ ရက်တိုင်တိုင် စတာလင်ဂရက်မြို့တော်ကို ဝန်းရံ သိမ်းပိုက်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ရုရှစစ်တပ်က ရှပ်ရှပ်ချံချံ ခုခံ၍ စတာလင်ဂရက်မြို့ကို ပြန်လည် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဂျာမန်တို့ကို ရုရှတို့က ပြန်လည်ထိုးစစ်ဆင်သည်တွင် ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဖေဖွာရီလ ၂ ရက်နေ့၌ လူပေါင်း ၃၃၀,၀၀၀ ပါဝင်သော ဂျာမန်စစ်တပ်ကို ထိုတပ်၏စစ်သေနာပတိ ဖွန်ပေါလပ်နှင့်အတူ သို့ပန်း အဖြစ်နှင့် ဖမ်းဆီးရမိလိုက်လေသည်။ ကမ္ဘာ့စစ်အခြေအနေမှာ ဤတိုက်ပွဲ၏ အရှုံးအနိုင်ပေါ်တွင် များစွာတည်ခဲ့၏။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၄ ခုနှစ်၌ တဟီရန်းညီလာခံ ကျင်းပသောအခါ၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံ ဆင္ဌမဂျော့ဘုရင်သည် ရုရှနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် စတာလင်အား ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့၏ကိုယ်စား ရုရှလူမျိုးတို့အား အလေးပြုသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် စတာလင်ဂရက် ဂုဏ်ထူးဆောင်ဓားမြှောင်ကို လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးလေသည်။

စတားဂျင်ငါး။ ။စတားဂျင်ငါး၏ ပုံပန်းမှာ ငဖောင်ရိုးနှင့် အလွန်တူသော်လည်း ငဖောင်ရိုးထက် များစွာ ဗလကောင်း၍ ကိုယ်အလေးချိန်လည်း ပို၍စီးသည်။ ကိုယ်အခွံမှ အကြေးတို့သည် စုပေါင်းလျက် အလယ်ဗဟိုတွင် တုံးတိတိကြီးဖြစ်သည်။ ရှည်လျားချွန်ထက်သော နှာသီးရိုးရှိ၍ ပါးစပ်မှာ အလွန်သေးငယ်သည်။ ပါးစပ်အတွင်းဖက်၌ သွားများမပါရှိချေ။ ရေထဲက အပင်များနှင့် သတ္တဝါကလေးများကို စားသောက်သည်။ ရေကူးသည့်အခါ အလွန်လေးလံသဖြင့် ရေကူးသည်နှင့်မတူဘဲ ရေထဲတွင်ဖြည်းညှင်းစွာ ဝပ်တွားသွားနေသည်နှင့် တူသည်။ ရေအောက်သဲပြင်ကို နှာခေါင်းဖျားရှိ ဦးမှင်ကြီး ၄ ခုဖြင့် မွေနှောက်ရှိ အစာရှာလေ့ရှိသည်။ အစာကိုတွေ့လျှင် ပါးစပ်ကို ကတော့သဖွယ်ပြူလုပ်ပြီးသော် စုတ်ယူမျိုသွင်းတတ်သည်။

စတားဂျင်ငါးမျိုး မှန်လျှင် ပင်လယ်ထဲတွင်သာ အနေ

www.burmeseclassic.com

များသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ စတားကျင်ငါးများမှာမူ ရေချိုငါးများဖြစ်သည်။ အိုင်နေ စတားကျင်ငါးမျိုးမှာ ၅ ပေမှ ၇ ပေအထိ ရှည်လျားသည်။ ဤငါးမျိုးကို မြောက်အမေရိကတိုက် ဂရိတ်လိတ်ဒေသ၌ တန့်ဖိုးတင်လုံး တွေ့ရသည်။ စတားကျင်ငါးအားလုံးတို့၏ နေရင်းဇာတိမှာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေ တလျှောက်သို့မဟုတ် ပင်လယ်အော် ပင်လယ်ကွေ့ စသည်တို့တွင်သာ အများအားဖြင့် နေလေ့ရှိသည်။ သို့သော်လည်း နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်းပင် နွေဦးကာလ ကျောက်သောအခါ စတားကျင်ငါးတို့သည် ပင်လယ်ရေကို စွန့်ခွာပြီးသော် ချောင်းမြောင်း အင်း၊ အိုင် စသော ရေချိုရှိရာ အရပ်ဒေသများသို့ ထွားထွက်၍ လအနည်းငယ်မျှ နေတတ်ကြသည်။

စတားကျင်ငါးမျိုး မြောက်မြားစွာရှိသည်။ အမျိုးမျိုး အလောက် အရွယ်အစားလည်း လွန်စွာပင် ခြားနားသည်။ ပင်လယ်နက်နှင့် ကက်စပျန်ပင်လယ် အနီးအနားတွင် တွေ့ရသော စတားကျင်ငါးမှာ ၂၄ ပေမှ ရှည်လျားး၍ အလေးချိန် ပေါင် ၂,၀၀၀ မျှစီးသည်။ ကြီးမားသော စတားကျင်ငါးများကို တွေ့ရသည့်နည်းတူ သေးငယ်သော စတားကျင်ငါးများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ စတားကျင်ငါးကလေးမျိုးသည် အလျား ၃ ပေခန့်မျှသာ ရှိသည်။ ယခုအထိ ကျွန်ုပ်တို့သိရှိရသလောက် စတားကျင်ငါးမျိုးထဲတွင် ရှရှ စတားကျင်ငါးသည် အကြီးမားဆုံးဖြစ်သည်။ ရှရှစတားကျင်ငါးမှာ ပေါင်ချိန် ၃,၀၀၀ အထိပင်စီးသည်။

စတားကျင်ငါးသည် ပင်လယ်အတွင်းမှ မြစ်၊ ချောင်း သဲထင်းပါးပေါ် သို့ လာရောက်၍ ဥအုလေ့ရှိသည်။ စတားကျင်ငါးမသည် တရာသီအတွင်း ဥပေါင်း ၃,၀၀၀,၀၀၀ မျှအထိ အုထသည်။ သို့သော်လည်း မြစ်ထဲရှိ အခြားငါးသတ္တဝါများက စားပစ် လိုက်၍ ဥအမျှားအပြား ပျက်စီးကြရကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် အုသလောက် အဖတ်မတင်ဘဲရှိသည်။ ပေါက်ပွားလာသည့် အခါတွင်လည်း ငါးကလေးများကို ငါးကြီးများက စားပစ်လိုက်ကြပြန်ရာ ငါးကလေး ဦးရေမှာ အဆောင်ပင် နည်းသွားသည်။ စတားကျင်ငါးသည် ရေချိုအရပ်တွင်နေရန် နှစ်သက်သည့်အလျောက် တသက်လုံး မြစ်ထဲ၌ပင် နေတတ်ကြသည်။ သို့သော် စတားကျင်ငါး မျှား

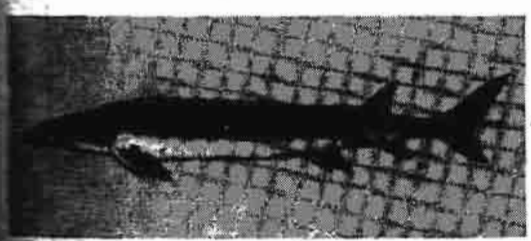

စတားကျင်ငါး

စွာတို့သည် ဆောင်းဥတုမတိုင်မီ ဇာတိဖြစ်သော ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာအတွင်းသို့ မရောက်ရောက်အောင် ပြန်သွားတတ်ကြသည်။

ငါးအပေါင်းတို့တွင် စတားကျင်ငါးသည် အလွန်အဖိုးထိုက်တန်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စတားကျင်ငါးဥများကို ကောင်းစွာ ဆေးကြောပြီးနောက် ဆားစိမ်၍ ငါးဥပေးနယ် ပြုလုပ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမက ဂျယ်လတင်ကိုလည်း စတားကျင်ငါး၏ လေအိတ်မှ ထုတ်ယူနိုင်သေးသည်။ စတားကျင်ငါးမှ အိုက်စင်ဂလပ် (ငါးစည်ဖောင်းကော်တမျိုး) ကိုလည်း ရသည်။ စတားကျင်ငါး၏လေအိတ်မှာ ရှည်လျားး၍ ငွေရောင်ထနေသည်။ ထိုလေအိတ်များကြောင့်ပင် စတားကျင်ငါးတို့သည် လွယ်ကူစွာဖြင့် ရေပေါ်သို့ပေါ် လာနိုင်၊ ရေအောက်သို့ မြုပ်သွားနိုင်ကြပေသည်။ စတားကျင် ငါးဥဆားနယ်မှာ အရသာကောင်းလှသဖြင့် တခါစားဘူးလျှင် စတားကျင်ငါးကို အမှတ်ရလျက်ရှိတတ်သည်။

စတီဖင်ဆန်, ကျီ (ခရစ် ၁၇၇၁–၁၈၄၈)။ ။ကျော့စတီဖင်ဆန်သည် မီးရထားစက်ခေါင်းကို စတင်တီထွင်သော အင်္ဂလိပ်လူမျိုး အင်ဂျင်နီယာကြီးတဦးဖြစ်သည်။ ၁၇၇၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည် နျူးကပ်ဆဲမြို့အနီးရှိ ဝိုင်လမ်း ရွာကလေး၌ ဖွားမြင်၏။ စတီဖင်ဆန်၏ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ ထိုရွာကလေးရှိ ကျောက်မီးသွေးတွင်း ရေစုတ်စက်၌ မီးထိုးသမားဖြစ်၍ များစွာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးလေရကား သားသမီးများကို ကျောင်းသို့မပို့နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် စတီဖင်ဆန်သည် လူမမယ် အရွယ်ကပင် နွားကျောင်းခြင်း၊ ကျောက်မီးသွေးတွင်း၌ ဝင်ထောက် ကူညီ ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ရလေသည်။ အသက် ၁၄ နှစ်သားအရွယ်တွင် ဖခင်ကြီး၏ လက်ထောက် မီးထိုးသမားအဖြစ် ဖြင့် ခန့်ထားခြင်းခံရ၍ ၁၇ နှစ်သားအရွယ်တွင် ရေစုတ်စက်ထိန်းသိမ်းရသော အလုပ်သမားအဖြစ်ဖြင့် အဆိုပါကျောက်မီးသွေးတွင်း၌ပင် အမှုထမ်းရလေသည်။ ထိုအခါ၌ စတီဖင်ဆန်သည် ရေစုတ်စက်ကို နေ့စဉ်ကြည့်ရှုနေရာမှ စက်၏သဘောကို စိတ်ဝင်စားလာသဖြင့် ဗိုလ်တန်နှင့်တပ်၏ ရေနွေးငွေ့စက်သဘောကို လေ့လာလိုသော်လည်း စာမတတ်သဖြင့် အခက်အခဲတွေ့ရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် စတီဖင်ဆန်သည် ၁၈ နှစ်သားအရွယ်၌ ညကျောင်းတက်၍ စာသင်၏။ ဤကဲ့သို့ အလုပ်တဖက်နှင့် ညကျောင်းတက်ကာ စက်မှုပညာကို ကြိုးစားလေ့လာခဲ့သော စတီဖင်ဆန်သည် ၁၈၁၂ ခုနှစ်၌ ကီလင်းဝပ်မြို့ရှိ ဟိုင်းပစ် ကျောက်မီးသွေးတွင်းတွင် အင်ဂျင်စက်များကို လုပ်ကိုင်သူအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရ၍ တနှစ်လျှင် ပေါင် ၁၀၀ ရလေသည်။ ၁၈၁၅ ခုနှစ်တွင် စတီဖင်ဆန်သည် ကျောက်ဖီးသွေးတွင်းတူးသမားများ ကိုင်လောင်

www.burmeseclassic.com

ရန် ဘေးကင်းမီးအိမ်တမျိုးကို တီထွင်ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် သူ၏ အမည်မှာ စတင်ကျော်ကြားလာလေသည်။ စတီဖင်ဆန်နှင့် တချိန်တည်းမှာပင် ဆာ ဟမ်ဖရီ ဒေဗီ ဆိုသူကလည်း အလားတူ ဘေးကင်းမီးအိမ်မျိုးကို တီထွင်ခဲ့သဖြင့် မည်သူက အလျင်ဦးသည်ဟူ၍ အပြင်းအထန် ငြင်းခုံခဲ့ကြသော်လည်း တီထွင်ချက်နှစ်ရပ်မှာမူ တသီးတခြားစီပင်ဖြစ်၏။

ထိုခေတ်သမယက ကျောက်မီးသွေးမျှား သယ်ယူရာ၌ ကျောက်မီးသွေးတင် ရထားတဲ့ မျှားကို သစ်သား သို့မဟုတ် သံလမ်းပေါ် တွင်တင်၍ မြင်းမျှားဖြင့် ဆွဲလေ့ရှိ၏။ စတီဖင်ဆန်သည် ထိုအလေ့အထကို လေ့လာရာမှ ရထားတဲ့မျှားကို ရေနွေးငွေ့စက်ခေါင်းဖြင့်ဆွဲရန် အကြံရသဖြင့် မိမိကျောက်မီးသွေးတွင်းကုမ္ပဏီမှ ငွေကြေးအကူအညီရယူ၍ မီးရထားစက်ခေါင်းတခု တီထွင်ရန် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ ကြိုးစားသည့်အတိုင်း အောင်မြင်သဖြင့် ၁၈၁၄ ခုနှစ်တွင် စတီဖင်ဆန်၏ 'ဗလူးခါး' အမည်ရှိသော မီးရထားသည် ကီလင်းဝပ် ကျောက်မီးသွေးတွင်းမှ သဘော်ဆိပ်သို့ ချောမောစွာ စတင်ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယအကြိမ် ပြုလုပ်သော စက်၌ စတီဖင်ဆန်သည် အလဟဿထွက်သွားသော ရေနွေးငွေ့များကို ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် စက်အား ပိုမိုကောင်းလာစေရန် စီစဉ်လေသည်။ ၁၈၂၅ ခုနှစ်တွင် စတော့တန်နှင့် ဒါလင်တန်သွား မီးရထားလမ်းဖွင့်ပွဲ၌ စတင်ခုတ်မောင်းသော မီးရထားမှာ ကမ္ဘာပေါ် တွင် ပဌမဆုံး လူစီးနှင့် ကုန်တင်ရထားဖြစ်၍ တဲ့မျှားကို စတီဖင်ဆန်၏ လိုကိုမိုးတစ်ခေါ် မီးရထားစက်ခေါင်းဖြင့် ဆွဲလေသည်။ ၁၈၂၉ ခုနှစ်၌ လီဗာပူးနှင့် မန်ချက်စတာသွား မီးရထားကုမ္ပဏီမှ ကြိုးမှူးကျင်းပသော မီးရထားစက်ခေါင်းပြိုင်ပွဲတွင် စတီဖင်ဆန်၏

ဂျော့ စတီဖင်ဆန်

'ရောကက်' ခေါ် စက်ခေါင်းက ပဌမရရှိ၍ ဆုငွေ ပေါင် ၅၀၀ ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရပြန်သည်။ (မီးရထားစက်ခေါင်း။ မီးရထားလမ်း — ဂူ။)

ဤကဲ့သို့ ကိုယ့်ဘူး ကိုယ်ချွန် ကြိုးစားခဲ့သဖြင့် နောင်အခါ၌ စတီဖင်ဆန်သည် အင်္ဂလန်နှင့် ဥရောပတခွင်တွင် မီးရထားစက်ခေါင်းတည်ဆောက်ရေးနှင့် ရထားလမ်းဖောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ အတိုင်ပင်ခံ အင်ဂျင်နီယာကြီး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

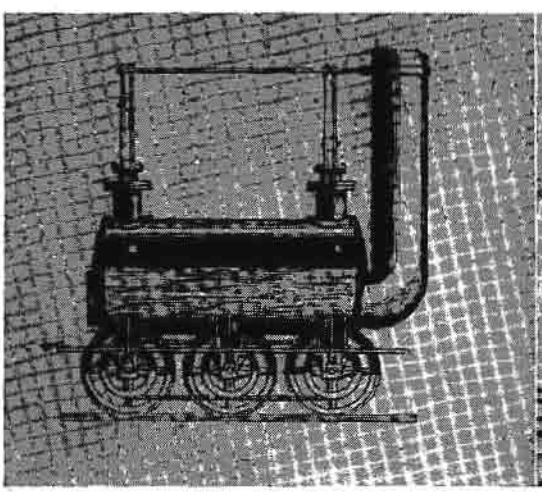

စတီဖင်ဆန်၏ သံကွင်းဆက်ကြိုးတပ်မီးရထားစက်ခေါင်း (၁၈၁၄ ခုနှစ်)

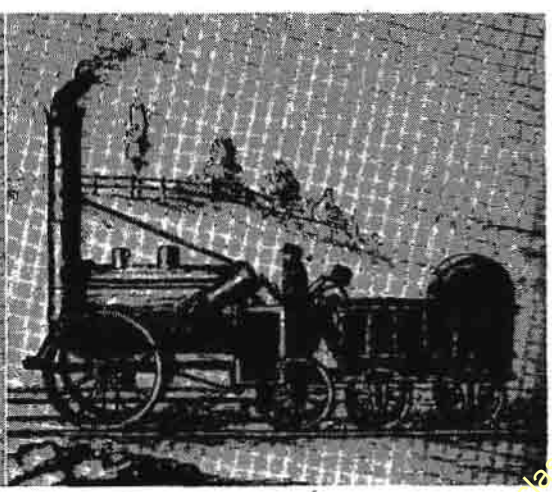

စတီဖင်ဆန်တီထွင်သော 'ရောကက်' မီးရထားစက်ခေါင်း (၁၈၂၉ ခုနှစ်)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သားဖြစ်သူ ရောဗတ်မှာလည်း ဖခင်ကြီး၏ခြေရာကို လိုက်နိုင်သည်သာမက အထူးသဖြင့် မီးရထားတန်တားများ ဆောက်လုပ်ခြင်း၌ ထင်ရှားကျော်ကြားသော အင်ဂျင်နီယာတဦး ဖြစ်ပေသည်။ ထိုနောက် ဂျော့စတီဖင်ဆန်သည် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာပြီဖြစ်၍ ချက်စတာဖီးမြို့တွင် အနားယူနေခိုက် ၁၈၄၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့၌ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

စတီဗင်ဆန်, အာ၊ အယ် (ခရစ် ၁၈၅၀–၁၈၉၄)။ ။ရောဗတ် လူဝီ စတီဗင်ဆန်သည် အင်္ဂလိပ်စာပေ လောကဌ်ပုံဝတ္ထုများ ရေးသားခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာကျော်ဖြစ်လာသော စာရေးဆရာကြီးတဦး ဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည် အက်ဒင်ဗာရာမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က များစွာ ချူချာလှသဖြင့် ကျောင်းမှန်မှန်မတက်နိုင်ဘဲ အိမ်တွင်ပင် ယုယပြုစုခြင်းခံခဲ့ရ၏။ ရံဖန်ရံခါ မြို့ပြအင်ဂျင်နီယာဖြစ်သော ဖခင်နှင့်အတူ စကော့တလန် ကမ်းရိုးတလျှောက်ရှိ မီးပြတိုက်များသို့ လိုက်ပါသွားလေ့ရှိရာ စတီဗင်ဆန်သည် ငယ်စဉ်ကပင် ဆိပ်ကမ်းကျွန်းသောင်တောတောင်တို့ဖြင့် သာယာလှသော စကော့တလန်ပြည် ရှုခင်းများကို နှစ်သက်စွဲလန်းမိခဲ့သည်။ နောင်အခါ၌ စတီဗင်ဆန်သည် ဥပဒေပညာကိုသင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့သော်လည်း၊ စာရေးခြင်းဖြင့် သာအသက်မွေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့၏။

ရောဗတ် လူဝီ စတီဗင်ဆန်

မိမိ၏ကျန်းမာရေးအတွက် ပြင်သစ်၊ ဗဲလဂျီယမ်၊ ဂျာမနီနိုင်ငံများနှင့် စကော့တလန်ပြည် အနှံ့အပြားသို့ သွားရောက် လှည့်ပတ်ခဲ့ရသဖြင့် ခရီးသွား မှတ်တမ်းများဖြစ်သော 'ပြည်တွင်းခရီးစဉ်' ကို ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင်၎င်း၊ 'မြည်းနှင့်ခရီးသွားခြင်း' ကို ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင်၎င်း၊ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် စတီဗင်ဆန်သည် 'ရတနာဒီပ' ဝတ္ထုကို ရေးသားထုတ်ဝေ၍ ၁၈၈၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၉၃ ခုနှစ်များတွင် 'လူပြန်ပေး' နှင့် 'ကက်ထရီယိုးနား' ဝတ္ထုများကို ရေးသားခဲ့၏။ ဤဝတ္ထုသုံးပုဒ်အနက် 'ရတနာဒီပ' ဝတ္ထုသည် ယနေ့တိုင်လူကြိုက် များလျက် ရှိသော ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထု ဖြစ်သည်။ စတီဗင်ဆန်သည် ထိုဝတ္ထုဖြင့်ပင် ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီးတဦး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုဝတ္ထုများအပြင် စတီဗင်ဆန်သည် ကဗျာနှင့်ဝတ္ထုတိုများကိုလည်း အများအပြား စပ်ဆိုရေးသားခဲ့သေးသည်။ သို့သော် စတီဗင်ဆန်ကား အချို့သော စာရေးဆရာများ ကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့လူတန်းစား ပြဿနာများနှင့် လူတို့၏ ဘဝတည်နေမှု အစရှိသည့် နက်နဲသော အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို စိတ်ဝင်စားခြင်းမရှိပေ။ စိတ်ကူးကောင်းကောင်းဖြင့် ဆွတ်ပျံ့ဖွယ် စာပေများကိုသာ ရေးသားသည်။

၁၈၇၆ ခု အသက် ၂၆ နှစ်အရွယ်တွင် စတီဗင်ဆန်သည် မစ္စစ် အော့စဗန် အမည်ရှိ အမေရိကန်သူ မုဆိုးမတဦးနှင့် ပြင်သစ်ပြည်၌ တွေ့ဆုံကာ မေတ္တာသက်ဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် မစ္စစ် အော့စဗန် မမာမကျန်းဖြစ်သည် ဟူ၍ သတင်းကြားရသဖြင့် စတီဗင်ဆန်သည် မစ္စစ် အော့စဗန် နေထိုင်ရာ အမေရိကန်နိုင်ငံ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ် ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ လမ်းခရီးတွင် အလွန်ဆင်းရဲပင်ပန်းသော်လည်း စတီဗင်ဆန်အဖို့ စာပေရေးသားရန် အချက်အလက် များစွာ ရရှိခဲ့၏။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့၌နေထိုင်စဉ် အဆုတ်ရောဂါ စွဲကပ်လာ၏။ သေရအံ့ဆဲဆဲဖြစ်နေသော စတီဗင်ဆန်မှာ မစ္စစ် အော့စဗန်၏ ဂရုတစိုက်ပြုစုမှုကြောင့်သာ နလံထူနိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတီဗင်ဆန်သည် မစ္စစ် အော့စဗန်နှင့် လက်ထပ်ပြီးလျှင် မိမိ၏ဇနီးနှင့်အတူ ဇနီးမှပါသော သားသမီးများကိုပါခေါ်ဆောင်၍ နေရင်းဒေသ စကော့တလန်ပြည်သို့ ပြန်ခဲ့သည်။ ဇနီးမှပါသော သားသမီးများအနက် မစ္စတာ လွှိုက် အော့စဗန် ဆိုသူမှာ စတီဗင်ဆန်၏ဝတ္ထုအချို့တွင် ကူညီ ရေးသားခဲ့သည်ပြင် သူကိုယ်တိုင်ကလည်း ထင်ရှားသော စာရေးဆရာတဦး ဖြစ်သည်။

စတီဗင်ဆန်သည် စကော့တလန်ပြည်၏ ပြင်းထန်သော ရာသီဥတုဒဏ်ကို မခံနိုင်သဖြင့် မိမိ၏ကျန်းမာရေးနှင့် သင့်တော်မည့် ဒေသကို နှစ်ပေါင်းများစွာ လှည့်လည်ရှာဖွေခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး၌ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတောင်ပိုင်းရှိ ဆမိုးဝါးကျွန်းစုကို တွေ့သဖြင့် အိမ်သားများနှင့်အတူ ထိုကျွန်းစုသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေသည်။ ဤဆမိုးဝါးကျွန်းစုသို့ ရောက်၍ လေးနှစ်အကြာ ၁၈၉၄ ခု ဒီဇင်္ဘာလ ၄ ရက်နေ့

www.burmeseclassic.com

တွင် စတီဗင်ဆန်သည် နှလုံးရောဂါဖြင့် ရုတ်တရက်ကွယ်လွန်လေသည်။

စတီဗင်ဆန် အား ပုံပြောဆရာကြီးတဦး အနေဖြင့် ချစ်ခင်ကြသော တိုင်းရင်းသားများသည် စတီဗင်ဆန်၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ထိုကျွန်းစုရှိ ဗာအေးအား တောင်ထွတ်သို့ သယ်ယူ၍ ဂူသွင်း သင်္ဂြိဟ်ကြသည်။ ထိုနေရာကား စတီဗင်ဆန် မကွယ်လွန်မီက သူ့အား သင်္ဂြိဟ်ရန် မှာကြားခဲ့သောနေရာပင် ဖြစ်ပေသည်။

ရတနာဒီပကျွန်း

ဂျင်ဟောကင်း၏ ဖခင် ဖွင့်လှစ်ထားသော ထမင်းဆိုင်၌ ကက်ပတိန် ဗစ်လီဗုန်း အမည်ဖြင့် သင်္ဘောသားတဦးသည် တည်းခိုနေထိုင်လျက်ရှိ၏။ ဗစ်လီဗုန်းသည် ခြေတဖက်မရှိသော သင်္ဘောသားတဦး သူ၏ထံသို့ လာရောက်မည်ကို အမြဲပင် စိုးရိမ်နေလေသည်။ တနေ့သော် ဗစ်လီဗုန်းထံသို့ မျက်မမြင် သူတောင်းစား ပျူး ရောက်လာ၏။ ထိုသူတောင်းစား ပြန်သွားပြီးနောက် ဗစ်လီဗုန်း သေဆုံးသွားလေသည်။ မသေဆုံးမီက သူ့နောက်သို့ ပင်လယ်ဒေးပြများ လိုက်နေကြောင်း အထိမ်းအမှတ် တခုကို သူရရှိခဲ့ဘူး၏။ ဂျင်ဟောကင်းသည် ပင်လယ်ဓားပြများ မရောက်မီ ဗစ်လီဗုန်း၏ ပင်လယ်ခရီးဆောင် သေတ္တာဟောင်းကြီးကို ဖွင့်လှစ်၍ ရှာဖွေရာ ရတနာဒီပကျွန်း၏ မြေပုံကို တွေ့ရှိသဖြင့် ထိုမြေပုံကို သူ့မိတ်ဆွေများ ဖြစ်သော ဆရာဝန် ဒေါက်တာ လိုက်ဗဆေးနှင့် မြေပိုင်ရှင် ထရီလောနီး တို့ထံ ယူဆောင်သွား၏။ ရတနာဒီပကျွန်းရှိ ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာများကို မြေပုံအတိုင်း သွားရောက် ရှာဖွေယူရေး အတွက် ထရီလောနီးကပင် ငွေကြေးအကုန်အကျခံ၍၊ ဟစ္စပါဥိလာ အမည်ရှိ ရွက်သင်္ဘောကြီးတစင်းကို တည်ဆောက်လေ၏။ ထိုရွက်သင်္ဘောကြီးတွင် ကက်ပတိန် စမောလက်သည် တက်မကိုင်ဖြစ်၍ သင်္ဘောထမင်းချက်မှာ ခြေတဖက် မရှိသော လောင်းဂျွန်ဆီးလဗားဖြစ်သည်။

ကက်ပတိန် စမောလက်ကမူ လောင်းဂျွန်ဆီးလဗားနှင့် သင်္ဘောသား အားလုံးလိုလိုပင် ရတနာဒီပကျွန်းရှိ ရတနာများ၏ မူလပိုင်ရှင်ဖြစ်သော ပင်လယ်ဓားပြဗိုလ်ကြီး ကက်ပတိန် ဖလင့်၏ ငယ်သားများဖြစ်မည် ဟူ၍ သံသယဖြစ်လျက်ရှိသော်လည်း လမ်းခရီးတွင် မည်သို့မျှ တစုံတရာ မဖြစ်ပွားဘဲ ရတနာဒီပကျွန်းသို့ ချောမောစွာ ရောက်ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ကမ်းသို့ကပ်မိလျှင် ဂျင်သည် ဂျွန်ဆီးလဗားနှင့် အခြားသူတဦးတို့ ပြောစကားများကို ကြားရသောအခါ၊ ကက်ပတိန်စမောလက် ထင်သည့်အတိုင်း ဟုတ်မှန်နေကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ထိုအခိုက် သင်္ဘောသားများမှာ ပုန်ကန်ထကြွရန် အချိန်ကို စောင့်ဆိုင်းလျက်ရှိလေပြီ။ သို့သော် ကက်ပတိန် စမောလက်က သင်္ဘောသားများအား ကမ်းပေါ် သို့ တက်ရောက်လည်ပတ်ခွင့် ပေး၍ လိုက်ခြင်းဖြင့် ပုန်ကန်ထကြွမှု မဖြစ်ပွားစေခဲ့ချေ။ ပုန်ကန် ထကြွလိုသည့် သင်္ဘောသား ခြောက်ယောက်သာ သင်္ဘောပေါ်တွင် ကျန်ရှိခဲ့ရာ ဂျင်ဟောကင်းလည်း ကုန်းပေါ် သို့ဆင်းခဲ့၏။ ကျွန်းပေါ်တနေရာသို့ ရောက်သောအခါ ယခင်က သင်္ဘောတွင် ဂျွန်ဆီးလဗားနှင့်အတူ အလုပ်လုပ်ခဲ့ဘူးသည့်အပြင် ဆီးလဗားနှင့်လည်း မသင့်မြတ်သော ပင်ကန်းဆိုသူအား တွေ့ရှိလေသည်။ ပင်ကန်းမှာ ဤရတနာဒီပကျွန်းတွင် စွန့်ပစ်ထားခြင်းခံရသူ ဖြစ်သည်။ လောင်းဂျွန်ဆီးလဗား၏လူစုကို ခုခံတိုက်ခိုက်ရာ၌ ဂျင်တို့လူစုအား ပင်ကန်းက ကူညီမည်ဟု ဂတိပေးလေသည်။

ထိုအတောအတွင်း ကက်ပတိန် စမောလက်၊ ဒေါက်တာ လိုက်ဗဆေး၊ ထရီလောနီးနှင့် သူ၏တပည့်သုံးဦးအပြင် ကျွန်ယုံ အေဗရာဟမ်ဂရေးတို့ ပါဝင်သော ကက်ပတိန်တို့လူစုသည် သင်္ဘောမုထွက်ခွာခဲ့ရာ လောင်းဂျွန်၏ တပည့်များနှင့် တိုက်ခိုက်ရသဖြင့် ထရီလောနီး၏ တပည့်တဦး ကျဆုံး၍ အသက်ကယ်ကူးတို့လှေတစင်းလည်း ဆုံးရသည်။ ထိုနောက် ကက်ပတိန်စမောလက်တို့ လူစုသည် တောင်ကုန်းတခုပေါ်ရှိ သစ်တပ်အတွင်း တဲအိမ်တွင် စခန်းချနေကြသည်။

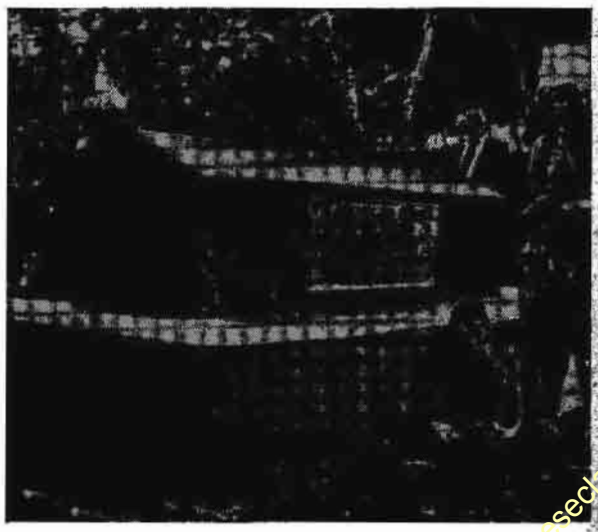

ဆမိုးဝါးကျွန်းရှိ စာရေးဆရာကြီးစတီဗင်ဆန်၏သစ်ရိုင်းဂူ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပတိန်၏အဖွဲ့သားများ စီးခဲ့သော လှေငယ်ကို သင်္ဘောသား များက ဖျက်ဆီးနေစဉ် ဂျင်လည်း ထို သစ်တပ်တွင်းသို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

နောက်တနေ့နံနက် မိုးလင်းသောအခါ၌ ပင်လယ်ဓားပြ များသည် ကက်ပတိန်တို့၏သစ်တပ်ကို လာရောက်တိုက်ခိုက် ကြသေး၏။ သို့သော် သူတို့ဖက်မှ ငါးယောက်ကျဆုံး၍ ဆုတ်ခွာ ထွက်ပြေးကြရလေသည်။ ကက်ပတိန်တို့ဖက်မှမူ ထရီလောနီး၏တပည့်နှစ်ဦး ကျဆုံး၍ ကက်ပတိန်ကိုယ်တိုင် လည်း ဒဏ်ရာရလေ၏။ နေ့လည်ပိုင်း၌ ဆရာဝန်သည် ဗင် ဂန်းအား ရှာဖွေရန် သစ်တပ်မှထွက်ခွာသွား၏။ ဂျင်လည်း တယောက်တည်း သစ်တပ်မှထွက်လာရာ ဗင်ဂန်း၏လှေကို တွေ့လေ၏။ ထိုလှေဖြင့် ရွက်သင်္ဘောကြီးဆီသို့ လှော်ခပ် သွား၍ ကျောက်ဆူးကြိုးများကို ဖြတ်လိုက်လေသည်။ ရေ စီး အလွန် သန်သောကြောင့် ဂျင်သည် မိမိ၏လှေကိုပင် မထိန်းနိုင်ဘဲရှိရာ၊ နောက်ဆုံး၌ ခြေကုန်လက်ပန်းကျ၍အိပ် ပျော်လေ၏။ ဂျင်သည် အိပ်ရာမှနိုးသောအခါ လှေမှာ ခရီးဝေးသို့ ရေစီးရာမျောပါသွားကြောင်း တွေ့ရ၏။ ထို ပြင် ပဲ့ကိုင်မရှိဘဲ မျောနေသည့် ရွက်သင်္ဘောကြီးကိုလည်း ပြန်လည်တွေ့ရှိရလေသည်။ ဂျင်သည် သင်္ဘောပေါ် သို့တက် ရောက်ကြည့်ရှုရာ လူနှစ်ဦးကိုသာ တွေ့ရလေသည်။ ထိုလူ နှစ်ဦးမှာလည်း အချင်းချင်းရန်ဖြစ်ကာ ထိုးသတ်ကြသဖြင့် တဦးမှာ သေဆုံးနေပြီဖြစ်၍ ကျန်တဦးမှာ ပြင်းထန်သော ဒဏ်ရာများဖြင့် လဲလျက်ရှိ၏။ ဂျင်လည်း ဒဏ်ရာဖြင့်လဲ နေသူအား ပြုစု၍ ထိုသူ၏အကူအညီဖြင့် သင်္ဘောကို ဘေး ရန်ကင်းလွတ်ရာ အရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ဆိုက်ကပ်ထား၏။ သို့သော် ဒဏ်ရာရသူသည် ဂျင်ကိုရန်ရှာသဖြင့် ဂျင်သည် ထိုသူအား သေနတ်နှင့်ပစ်သတ်လိုက်၏။ ထိုနောက် ဂျင် သည် ကမ်းပေါ် သို့တက်၍ ကက်ပတိန်တို့လူစုရှိရာ သစ်တပ် သို့သွားရာ သန်ကောင်ယံအချိန်၌သစ်တပ်သို့ရောက်လေ၏။ သို့သော် ထိုအချိန်၌ ကက်ပတိန်တို့လူစုသည် သစ်တပ်ကို စွန့်ခွာသွားနှင့်ကြပြီး ဖြစ်၍ သစ်တပ်မှာ လောင်းဂျွန်ဆီး လဗားနှင့် သူ၏နောက်လိုက် ပင်လယ်ဓားပြငါးဦးတို့လက် သို့ ကျရောက်လျက်ရှိ၏။ ပင်လယ်ဓားပြများသည် ဂျင် အား ဖမ်းဆီးလိုက်သည်သာမက တခါတည်း ကိစ္စတုံးသတ် ပစ်လိုကြ၏။ လောင်းဂျွန်ဆီးလဗားတဦးတည်းကသာ ဂျင် အားမသတ်ရန် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်သဖြင့် ပင်လယ် ဓားပြငါးဦးသည် လောင်းဂျွန်ဆီးလဗားကိုပင် ရန်မူရန်ကြံ စည်ကြ၏။ သို့သော် လောင်းဂျွန်ဆီးလဗားက ဂျင်ကိုဓား စာခံအဖြစ် ထားရှိခြင်းဖြင့် မိမိတို့အတွက် အကျိုးရှိမည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသည့်ပြင် ဆရာဝန်က သူ့အားပေးခဲ့ သော ရတနာဒီပကျွန်း မြေပုံကိုပါ ထုတ်ပြသောကြောင့် ငယ်သားများ ကျေအေးကုန်ကြသည်။

ထိုနောက် လောင်းဂျွန်ဆီးလဗား ခေါင်းဆောင်သော ဗင် လယ်ဓားပြများသည် ရတနာဒီပကျွန်း မြေပုံဖြင့် ရတနာ သိုက်အရှာထွက်ရာ၌ ဂျင်ကိုလည်း သူတို့နှင့်တပါတည်းခေါ် ဆောင်သွားကြ၏။ ပဌမဦးစွာ သူတို့သည် ပင်လယ်ဓားပြ ဗိုလ်ဟောင်း ကက်ပတိန်ဖလင့်က ရတနာသိုက်သို့သွားရာ အမှတ်အသားတခုအဖြစ် စီမံထားခဲ့သော အရိုးစုကို တွေ့ ကြသည်။ နောက်ဆုံး၌ ရတနာသိုက်ရှိရာသို့ ရောက်သော် လည်း သိုက်တူးပြီးသားကိုသာ တွေ့ရလျှင် ဆီးလဗားနှင့် သူ၏နောက်လိုက် ငါးယောက်တို့မှာ အခြင်းများကြရလေ သည်။ ဤကဲ့သို့ တယောက်နှင့်ငါးယောက် အခြင်းဖြစ် နေခိုက်တွင် ကက်ပတိန်နှင့် အဖွဲ့သားများ ရောက်ရှိလာ၍ ပစ်ခတ်ကြသည်တွင် ဆီးလဗား၏နောက်လိုက် ပင်လယ်ဓား ပြနှစ်ဦး ကျဆုံး၍ သုံးဦးမှာ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွား လေ၏။ ဆီးလဗားကိုမူ ဂျင်ဟောကင်းအား ကယ်ဆယ် ခဲ့သူ ဖြစ်၍ ကက်ပတိန် စမောလက်၏ အဖွဲ့သားများက အသက်ချမ်းသာပေးလေ၏။ ရတနာများကိုကား ကြာ မြင့်စွာကပင် ဗင်ဂန်းက တွေ့ရှိခဲ့၍ မိမိ၏ကျောက်ဂူတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ သိမ်းဆည်းထားခဲ့လေသည်။ ထိုရတနာများကို ကျောက်ဂူမှ ရွက်သင်္ဘောပေါ် သို့ တင်ဆောင်ကြပြီးနောက် ထွက်ပြေးသော ပင်လယ်ဓားပြ သုံးဦးအတွက် ရိက္ခာများ ထားခဲ့၍ ရတနာဒီပသိုက်ရှာသူအားလုံးတို့သည် ရွက်များကို ဖွင့်လျက် ရတနာဒီပကျွန်းမှ ထွက်ခွာခဲ့ကြလေသတည်း။

စတီရီယိုစကုပ်။ ။ပစ္စည်းတခုကို မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့်ကြည့် ရာ၌ မျက်စိတဖက်က မြင်သကဲ့သို့ အခြားတဖက်ကလည်း အတူတူပင်မြင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ အမှန်မှာ လက်ျာ ဖက်မျက်စိသည် ပစ္စည်း၏လက်ျာဖက်ကို ပိုမြင်၍ လက်ဝဲ ဖက် မျက်စိကလည်း ထိုပစ္စည်း၏ လက်ဝဲဖက်ကို ပိုရှိ မြင် သည်။ လက်တွေ့သိလိုလျှင် မျက်စိတဖက်စီကို ပိတ်၍ ကြည့်ပါ။ မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့် ပစ္စည်းတခုကိုကြည့်ရာ၌ ပုံနှစ် ပုံပေါ် မလာဘဲ တပုံတည်းပေါ် လာသည်။ ထိုသို့ပေါ် လာ စေရန် အသိဉာဏ်က ပြုပြင်၍ပေးလေသည်။ ပစ္စည်း၏ ရုပ်လုံးပုံကို မြင်ရခြင်းမှာ မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့် ကြည့်သော ကြောင့် မြင်ရခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ သာမန်ဓာတ်ပုံရိုက် ကရိယာသည် မျက်စိတဖက်တည်းကဲ့သို့သော မှန်ဘီလူးတခု သာရှိသဖြင့် ထိုကရိယာမျိုးဖြင့် ရိုက်ယူသော ဓာတ်ပုံများ သည် ပြား၍နေကြသည်။

စတီရီယိုစကုပ်၏သဘောမှာ မျက်စိ၏သဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ (မျက်စိ — ရှု။) စတီရီယိုစကုပ်ပစ် ကင်မရာ သည် ပစ္စည်းတခုကို ဓာတ်ပုံရိုက်ရာ၌ မှန်ဘီလူးတချပ်ကို ထိုပစ္စည်း၏ လက်ျာဖက်သို့ အနည်းငယ် ပိုရှိ၍ရိုက်နိုင်ရန် အနည်းငယ်ရွှေ့ထား၍ အခြားမှန်ဘီလူးတချပ်ကို ပစ္စည်း၏

www.burmeseclassic.com

လက်ဝဲဖက်သို့ အနည်းငယ်ပို၍ ရိုက်နှိုင်ရန် အနည်းငယ်ရွေ့ထားပြီး ခတ်ပုံနှစ်ခုကို တပြိုင်တည်းရိုက်ယူသည်။ ထိုစတီရီယို ခတ်ပုံနှစ်ခုကို ဘေးချင်းယှဉ်၍ ကပ်ထားသည်။ ထိုခတ်ပုံနှစ်ပုံကို မှန်ဘီလူးနှစ်ခု တပ်ဆင်ထားသည့် ကရိယာတွင် ထည့်၍ကြည့်လိုက်သောအခါ ထိုခတ်ပုံနှစ်ပုံသည် တပုံတည်းသဘောဖြင့် သဘာဝကျကျ ရုပ်လုံးဖြစ် ပေါ်လာသည်။ ထိုသို့ တပုံတည်း သဘာဝကျကျ ပေါ်လာစေရန် ကြည့်ရှုရသောမှန်ပြောင်းကို စတီရီယိုစကုပ်ဟု ခေါ်သည်။ စတီရီယိုစကုပ် ဟူသည်မှာ ဂရိဘာသာဝေါဟာရဖြစ်၍ မြန်မာဘာသာဖြင့် ဆိုရလျှင် ရုပ်လုံးဖြစ်ပေါ် အောင်ကြည့်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ပေါက်သည်။

စတီရီယိုစကုပ်သည် ယခု ခေတ်သစ်မှ ပေါ်ပေါက်လာသော ကရိယာဖြစ်သည်။ ပဌမအမျိုးအစားကို ၁၈၃၈ ခုနှစ်လောက်တွင် အင်္ဂလိပ်ရူပဗေဒကပိတဉီးဖြစ်သူ ဆာချားဝိုစတုန်း ဆိုသူက စတင်ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ၁၈၉၄ ခုနှစ်လောက်တွင် ဆာ ဒေးဗစ် ဗရူးစတား ဆိုသူက ပို၍ ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပြီးလျှင် လူကြိုက် အလွန်များသော လင်းစတီရီယိုစကုပ်ကို တီထွင်ခဲ့လေသည်။ လူသုံးများသော စတီရီယိုစကုပ်ကိုကား အော်လီဗာ ဝင်းဒဲ ဟုမ်း ဆိုသူ တီထွင်ခဲ့လေသည်။

စတီရီယိုစကုပ်၏နည်းကို စစ်မြေပြင်တွင်သုံးသည့် မှန်ဘီလူးများတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးသည့် စက်များတွင်လည်း အသုံးပြုနိုင်ရန်ကြံစည်ခဲ့ကြရာ အောင်

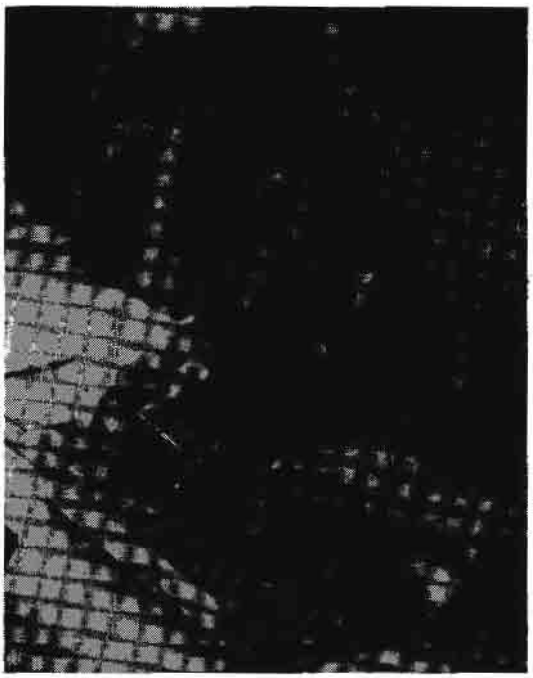

လေယာဉ်ပေါ်မှရိုက်ကူးထားသော ခတ်ပုံများကို သဘာဝကျကျမြင်နိုင်ရန် စတီရီယိုစကုပ်ဖြင့်ကြည့်ရှုနေပုံ

မြင်ပြီဖြစ်၍ ယခုအခါ 'သရီးဒီ' ခေါ် ရုပ်လုံးပေါ်ရုပ်ရှင် ကားများကို ကျွန်ုပ်တို့ကြည့်ရှုနေကြရပြီဖြစ်သည်။

စတီရီယိုပုံသွင်းနည်း။ ။ခေတ်မှီပုံနှိပ်လုပ်ငန်းတွင် အီလက်ထရိုတိုက် (လျှပ်စစ်ပုံစံ) နှင့် စတီရီယိုတိုက် (စတီရီယိုပုံစံ) နှစ်မျိုးလုံးပင် ခေတ်စားလျက်ရှိသည်။ သို့သော် စတီရီယိုတိုက်မှာ အီလက်ထရိုတိုက်ထက် စရိတ်သက်သာခြင်း၊ အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် သတင်းစာတိုက်ကြီးများ၌ စတီရီယိုတိုက်ကိုသာ အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ ယခုအခါ စာအုပ်စာတမ်းရိုက်နှိပ်သော အခြားပုံနှိပ်တိုက်ကြီးများကပါ ဤပုံစံမျိုးကို တဖန်တခြား အသုံးများလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

အဆိုပါ ပုံစံနှစ်မျိုးလုံးပင် စာစီထားပြီးသား စာဖောင်မှ ထုပ်တူပြုလုပ်ယူသော မိတ္တူပုံစံများ ဖြစ်ကြ၏။ လျှပ်စစ်ပုံစံတွင် ဖယောင်းဖြင့် ပုံစံခွက်ပြုလုပ်၍ လျှပ်စစ်ခတ်ဖြင့် သတ္တုအသားတင်ပေးသည်။ စတီရီယိုပုံစံတွင် စက္ကူထူတမျိုးဖြင့် ပုံစံခွက်ပြုလုပ်၍ သတ္တုကို လျှပ်စစ်ခတ်နှင့် မဟုတ်ဘဲ၊ ရိုးရိုးအရည်ကျိုပြီး လောင်းချပုံသွင်းပေးသည်။

စတီရီယိုပုံသွင်းနည်းတွင် ရှေးဦးစွာ အပူဒဏ်ခံနိုင်သည့် စက္ကူထူတမျိုးကို ဖောင်သွင်းထားသော စာမျက်နှာပေါ်၌ အားနှင့်ဖိနှိပ်ပေးသည်။ ထိုအခါ စက္ကူထူပေါ်၌ ဝါဖောင်

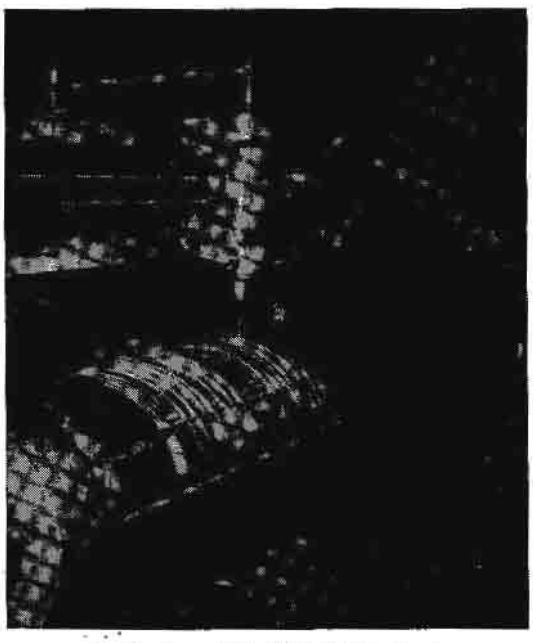

ပုံသွင်းစက်အတွင်းရှိစတီရီယိုပုံစံကို ပြုပြင်နေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှင့် ပြောင်းပြန်ဖြစ်သောပုံစံ ထင်လာသည်။ ထိုစက္ကူချပ်ကို မက်ထရစ် (မူလပုံစံခွက်) ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုစက္ကူကို ပုံသွင်းစက်ထဲသို့ ထည့်သောအခါ စက်က စက္ကူကို ခုံးသွားစေ၍ စက္ကူသည် စက်ထဲ၌ အောက်ခံပုံစံခွက်အနေနှင့် တည်နေသည်။ ထိုနောက် အရည်ကျိုထားသော သတ္တုရည်ကို လောင်းထည့်ပေးသောအခါ ခုံးနေသောသတ္တုသား ခပ်ပါးပါး ပုံစံပြားကိုရ၏။ ထိုပုံစံပြားမှာ စတီရိယိုတိုက်ခေါ် ပုံစံပင်ဖြစ်သည်။

ဤနည်းတွင် အသုံးပြုသော စက္ကူထူတချပ်မှ ပုံစံပေါင်းများစွာ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ပုံစံများကို အခုံးပုံ မဟုတ်ဘဲ အပြားလိုက်အနေနှင့်လည်း ပြုလုပ်နိုင်၏။ ဤနည်းမှာ အီလက်ထရိတိုက်ပုံသွင်းနည်းထက် လျင်မြန်သက်သာသည့်အတိုင်း ခေတ်မှီသတင်းစာတိုက်ကြီးများနှင့် ပုံနှိပ်တိုက်ကြီးများတွင် တနေ့ထက်တနေ့ ခေတ်စား၍ အသုံးများလာလေသည်။ (လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်း။ စာအုပ်။ ပုံနှိပ်အတတ် — လည်းရှု။)

ဆာရစ်ချတ်စတီး

စတီး, ဆာရစ်ချတ် (ခရစ် ၁၆၇၂–၁၇၂၉)။ ။အင်္ဂလိပ် စာပေလောကတွင် စာမှန်များကို ရေးသားသော စာရေးဆရာကြီး ဂျိုးဇက်အက်ဒီဆန်၏ နာမည်နှင့် ဒွန်တွဲလျက်ရှိသောသူကား ဆာ ရစ်ချတ် စတီး ဖြစ်သည်။ စတီးသည် စာမှန် စာပေများ ရေးသားသူ အဖြစ်သာမက ပြဇာတ်များကို ရေးသားသူ အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ နိုင်ငံရေးသမားအဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ ကျော်စောသော အိုင်းရစ်အမျိုးသားတဦး ဖြစ်သည်။ (အက်ဒီဆန်, ဂျိုးဇက်။ စာမှန် — လည်းရှု။)

စတီးသည် ၁၆၇၂ ခုနှစ် မတ်လတွင် အိုင်ယာလန်ပြည် ဒဗလင်မြို့၌ မွေးဖွားပြီး ၁၇၂၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့၌ ဝေလနယ် ကာမာသန်မြို့ အနီးတွင် ကွယ်လွန်လေသည်။ မိမိနှင့် သက်တူရွယ်တူဖြစ်သော ဂျိုးဇက်အက်ဒီဆန်နှင့်အတူ ချာတာဟောက်ကျောင်းနှင့် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်တို့တွင် စာသင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် တက္ကသိုလ်၌ ဒီဂရီရပြီးသည်အထိမနေဘဲ စစ်ထဲသို့ဝင်ခဲ့ရာ၊ ကက်ပတိန်ရာထူးအထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ၁၇၀၇ ခုနှစ်မှ ၁၇၁၀ ခုနှစ်အတွင်း၌မူ သတင်းပြန်ကြားဖြန့်ချိရေးအရာရှိအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ပါလီမန်အမတ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သို့သော် 'ကရိုက်ဆစ်' သတင်းစာတွင် သူတပါးအား အသရေပျက်စေသော ရေးသားမှုကြောင့် ပါလီမန်အမတ်အဖြစ်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းခံရလေသည်။ ထို့ပြင် စတီးသည် စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်လှသော ဝှစ်ပါတီဝင်တယောက် ဖြစ်ရကား ၁၇၁၀ ပြည့်နှစ်၌ တိုရီပါတီဝင်များ အာဏာရလာသောအခါတွင် သတင်း ပြန်ကြား ဖြန့်ချိရေး ရာထူးကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရလေသည်။

စတီးသည် ပဋမကျေဉ့်ဘုရင်လက်ထက်၌ ရာထူးအမျိုးမျိုးတွင် ထမ်းရွက်ခဲ့ရပြီးလျှင် ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင် ဆာဘွဲ့ဖြင့် ခြီးမြှင့် သူကောင်းပြုခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ သူသည် နာမည်ကျော် ကစ်ကက်ကလပ်၏ အသင်းသား တယောက် ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ ၁၇၀၇ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီး ဂျိုနသန် ဆွစ်နှင့် ပဌမဆုံး စတင်သိကျွမ်းခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ (ဆွစ်, ဂျေ — လည်းရှု။) သို့သော် ၁၇၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယင်းတို့နှစ်ဦး၏ ရင်းနှီးခင်မင်မှု ပျက်ပြယ်သွားသည့်ပြင် စတီးသည် ငယ်သူငယ်ချင်း ရောင်းရင်းဖက်ဖြစ်သူ အက်ဒီဆန်နှင့်လည်း ၁၇၁၉ ခုနှစ်တွင် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

၁၇၀၉ ခုနှစ်မှ ၁၇၁၁ ခုနှစ်အတွင်းတွင် စတီးသည် 'တက်တလာ' ခေါ် သတင်းစာကို 'အိုင်ဇပ်ဗစ်ကာစတပ်' ဟူသောနာမည်ဖြင့် စတင် တည်ထောင် ထုတ်ဝေခဲ့၍ ယင်းသတင်းစာအယ်ဒီတာ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုသတင်းစာအပြင် ၁၇၁၁ ခုနှစ်မှ ၁၇၁၂ ခုနှစ်အထိထုတ်ဝေခဲ့သော 'စပက်တေးတား' သတင်းစာတွင်လည်း စတီးသည် အက်ဒီဆန်မှအပ စာမှန်အများဆုံး ရေးသားခဲ့သူဖြစ်သည်။ ၁၇၁၃ ခုနှစ်တွင်မူ 'ဂါဒီယန်' ခေါ် သတင်းစာကို စတင်တည်ထောင်ထုတ်ဝေ၍ နှက်စတာအိုင်းယန်းဆိုက် ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် စာမှန်များ အများဆုံးရေးသားခဲ့သည်။ ထိုနောက် တိုရီအစိုးရကို အတိုက်အခံပြုလုပ်ရန် အတွက် ၁၇၁၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် 'အင်္ဂလိပ်လူမျိုး' ခေါ် သတင်းစာကို ထုတ်ဝေခဲ့ ပြန်လေသည်။ ၁၇၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော 'ပလီဗီးယန်း' ခေါ် နိုင်ငံရေးစာစောင်တွင်မူ စတီးသည် ဝန်ကြီးဆန်ဒါလန်၏ မူးမတ်မျိုးနွယ်ဥပဒေကြမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သူ၏ရောင်းရင်းဖက် အက်ဒီဆန်၏အာဘော်ကို ဆန့်ကျင်ကာ ပြန်လှန်ချေပ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရေးသားခဲ့လေသည်။ စတီး၏ နောက်ဆုံးစွန့်စားထုတ်ဝေမှုကား ၁၇၂၀ ပြည့်နှစ် ဇန္နဝါရီလမှ ဧပြီလအထိ ထုတ်ဝေခဲ့သော 'သီယေတာ' ခေါ် စာစောင်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌ စတီးသည် နာမည်ကျော် ဒရူရီလိန်း ဇာတ်ရုံ၏ အမည်ကို မူပိုင်ရရှိထားသူဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

စတီးသည် စာမွန် အမြောက်အမြားကို ရေးသားခဲ့ပြီးလျှင် ၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင် သူရေးခဲ့သမျှသော စာများကို အကြောင်းပြု၍ 'တောင်းပန်ခြင်း' ခေါ် စာတပုဒ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။

စတုမခူ။ ။စတုမခူသည် စတုမခုဟူသော ပါဠိဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသည်။ စတု၏အနက်မှာ လေးခုသင်္ချာ၊မခု၏ အနက်မှာ အချိုအရသာဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် စတုမခုသည် အချို ၄ မျိုးဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထိုအချိုလေးမျိုးကား၊ ထောပတ်၊ တင်လဲ၊ ပျားရည်နှင့် ဆီ ဖြစ်သည်။ ယင်းလေးပါးကို အမျှစီပေါင်းစပ်လျက် နေ သို့မဟုတ် မီးဖြင့်ချက်လျှင် စတုမခူဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်က နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်၊ ပတ္တဝဂ်၊ ဘေသဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်တွင် ရဟန်းတော်များသည် စတုမခူကို ဆေးဝါးအဖြစ်ဖြင့် အခါမရွေး သုံးဆောင်နိုင်ကြောင်း ခွင့်ပြုတော်မူသည်ကိုထောက်၍ စတုမခူသည် မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်ကပင် ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း၊ ရှင်သီဝလိရှပ်တု ဓာတ်တော်အကြောင်းကို ဆိုရာ၌ 'မထေရ်လည်း ကောသလမင်း၏ နန်းတော်သို့သွား၏။ မင်းသည် သပိတ်တော်ကိုလှမ်း၍ ဤအခါသည် ဆွမ်း၏အခါမဟုတ်ပြီဟု သပိတ်ပြည့်အောင် စတုမခူကိုလှူစေ၏။ မတေရ်လည်း စတုမခူကိုယူ၍ ကြွတော်မူခဲ့၏။' ဟု တွေ့ရသည်။ သို့သော် ရဟန်းသံဃာတို့သည် စတုမခူကို မွတ်သိပ်ဆာလောင်ရုံသက်သက်ဖြင့် မစားကောင်း၊ အားနည်းသောရောဂါနှင့် လေရောဂါစသည် ရှိသူတို့ စားကောင်းသည်ဟု ဝိနည်းတော်လာစကားကို အဋ္ဌကထာ ဋီကာဆရာတို့က ဖွင့်ထားသဖြင့် စတုမခူသည် ထိုရောဂါများအတွက် ဆေးတပါးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ယင်းကို ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာက ပိုမိုထင်ရှားစေ၏။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ 'ကောန္တတိဿထေရ်သည် လေအနာကိုကုအံ့သော ၄၁ ဆွမ်းခံဝတ်ဖြင့် လှည့်လည်လတ်သော်၊ တလက်ဆွမ်းမျှလောက်သော ထောပတ်ကို မရ၍ အနာသည်းသဖြင့် ကုန်သော အာယုသင်္ခါရ ရှိသည် ဖြစ်၍ ရဟန်းအပေါင်းကို မမေ့မလျော့သော သတိတရားဖြင့်ဆုံးမ၍ ကောင်းကင်၌ တေဇောဓာတ်လျှင် အာရုံရှိသော တေဇောကသိုဏ်းကိုဝင်စား၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူ၏။ အာသောကမင်းကြီးသည် ထိုအကြောင်းကိုကြား၍ ထေရဿမထေရ်အား ကောင်းစွာအရှိအသေကိုပြု၍ ငါသို့သောမင်းမည်သည် မင်းအဖြစ်ကို ပြုပါလျက်သာလျှင် သခင်ရဟန်းတို့အား ဆေးပစ္စည်းတို့သည် ရခဲကုန်၏တကား။ ဤသို့ကြံ၍ မြို့၏တံခါးလေးပေါက်တို့၌ လေးခုလေးခုသော ကန်တို့ကို တူးစေ၍ စတုမခူဖြင့် ပြည့်စေ၍ လှူ၏။' ဟု လာရှိသည်က ထင်ရှားစေသည်။

ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်း၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းကို အမတ်တို့က အဇာတသတ်မင်းအား လျှောက်ထားခန်း၌ 'ဤမင်းသည် ဘုရား လွန်တော်မူကြောင်းကို ကြားရလျှင်၊ တဆာခြင်း နှလုံးကွဲ၍ သေရာသည်။ ထိုကြောင့် ငါတို့သည် မင်း၏အသက်ကို စောင့်သင့်ပေသည်ဟုကြံ၍၊ လျောင်းတန် ရုံသော ရွှေကျင်းသုံးခုကိုယူ၍၊ စတုမခူဖြင့် ပြည့်စေပြီးသော်၊ မင်းကြီးထံသို့ ကပ်၍ ဤသို့လျှောက်ကြ၏။ အရှင်မင်းကြီး အကျွန်ုပ်တို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ်သော အိပ်မက်ကို မြင်ပါသည်။ ထိုအိပ်မက်ကို ဖျောက်ဖျက်စေချင်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးသည် ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးနှစ်ထည်ကို ဝတ်၍ နှာခေါင်းဝမျှကို ဘော်စေလျက်၊ ဤ စတုမခူ ကျင်းထဲ၌ အိပ်စက်တော်မူပါဟု ဆို၏။ ထိုစကားကိုကြားသောအခါ အဇာတသတ်မင်းကြီးကလည်း၊ ငါ၏အကျိုးစီးပွားကို ရွက်ဆောင်လို၍ ဆိုသည်ကို ဘယ်မှာနားမထောင် ရှိတော့အုံနည်းဆို၍ ထိုအမတ်တို့ လျှောက်ထားတိုင်း အိပ်ပေ၏။ ထိုအခါ အမတ် တယောက်သည် ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာ အရပ်ဆီသို့ လက်အုပ်ချီပြီးသော်၊ အရှင်မင်းကြီး၊ ကိုယ်တော်၏သံသယကို ပျောက်ပကျေနပ် စေတတ်သော ဘုန်းတော် အာနုဘော် တက်၍ အသက်ကိုရှည်စေတတ်သော ရှိသေလေးမြတ် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ကုသိနာရုံပြည် အပါး၌ နိဗ္ဗာန်လားတော်မူချေပြီဟု လျှောက်တင်၏။ မင်းကြီးလည်း ထိုစကားကို ကြားလျှင်ပင် သစ်ပင်ထက်မှ ကျသောသူကဲ့သို့ သည်းအူလှိုက်ဖိုလျက် ကိုယ်အလုံးတုန်ဘိ၍ သတိမရ၊ တသ မိန်းမောဇ၍ မြောလေ၏။ စိမ်အပ်သောစတုမခူပင် ကျိုက်ကျိုက်ဆူ၍ အငွေ့ထွက်၏။ အမတ်တို့လည်း မင်း၏ကိုယ်ကိုချီ၍ တခုသောကျွင်း၌ သိပ်ပြန်ကြသဖြင့် သတိရသောအခါ အမောင်တို့ အဘယ်ကိုဆိုကြသနည်းဟု မေးပြန်လျှင်၊ အရှင်မင်းကြီး မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်လားချေပြီဟု လျှောက်ကြ၏။ မင်းကြီးလည်း ရှေးနည်းတူ မိန်းမောဇ၍ မြောပြန်သဖြင့် တတန်သောကျင်းသို့ ပြောင်းရ၏။' ဟု ဖေါ်ပြထားသည်ကိုထောက်၍ စတုမခူသည် မဇ္ဈိမဒေသတိုက်၌ အသုံးပြုလေ့ပြုထရှိသော ပစ္စည်းတမျိုးဟု သိနိုင်သည်။

စတုမခူကို ရှေးအခါက မုံ့ပြုလုပ်၍ဝင်း၊ စတုမခူနှင့်ပြည်သောဆွမ်းများပြုလုပ်၍ဝင်း၊ ကျွေးမွေးပေးကမ်း လှူဒါန်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြကြောင်းကို မဟာဝင်ဝတ္ထု၌ ဗိန္ဓုသာရအကြောင်းတွင် ၎င်း၊ ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်း၌ ရှင်ဥပဂုတ်ထေရ်သည် မာရ်နတ်သားကို ဆုံးမခြင်းတွင်၎င်း တွေ့ရသည်။ နရသာသန ကျမ်းတွင် 'အပျော်ဆေးက၊ စတုမဓူ၊ ပေးကမ်းလျှုသည်' ဟုလည်း ဖေါ်ပြထားသဖြင့် စတုမဓူကို ပေးလှူကြောင်း သိရ၏။ ယခုတိုင်အောင် စတုမဓူကို ရဟန်းတော်များအား ပေးလှူဆက်ကပ်ကြလေသည်။

စတုမဟာရာဇ်။ ။သုံးဆယ့်တဘုံ — ရှု။

စတုရင်။ ။စစ်ဘုရင်ကစားခြင်း — ရှု။

စတုရင်္ဗလအမတ်။ ။စတုရင်္ဗလအမတ်ကြီးသည် ပင်းယခေတ်မြန်မာစာပေ၌ ထင်ရှားသော စာဆိုတော်တဦးဖြစ်၍ဇာတိအားဖြင့်ပြည်မြို့သားဖြစ်သည်။ ဝိဇယာပုရအမည်ရှိ ပင်းယမြို့တည်နန်းတည် တစီးရှင် သီဟသူမင်းကြီး (မြန်မာ ၆၇၄–၆၈၄) ၏သားတော် ငါးစီးရှင်ကျော်စွာမင်း (၇၀၄–၇၁၂) သည် အမတ်ကြီးအား သူကောင်းပြု၏။ ထိုမင်း၏သားတော် လေးစီးရှင်ကျော်စွာခေါ် သီဟသူမင်း (၇၁၂–၇၂၁) လက်ထက်၌ အတွင်းဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းနေစဉ် 'သီရိမဟာစတုရင်္ဗလ' ဘွဲ့ဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်း ခံရလေသည်။

စတူးဝပ်မင်းဆက်ကိုစတင်သူ ဒုတိယရောဗတ်ဘုရင်

ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကောင်းစွာ နှံစပ်သော အမတ်ကြီးသည် မာဂဓဘာသာ ဂန္ထဋ္ဌရ ကျမ်းများနှင့် သင်္ကရိုဠ်ဘာသာ ကျမ်းစာများတွင်လည်း ကောင်းစွာတတ်မြောက်သည်ဖြစ်၍ လက္ခဏာတော်ငယ် ရှစ်ဆယ်ဂါထာ၊ တရားရှစ်ကွက် ခြေတော်စက်နှင့်ဆိုင်သော ပါဒနက်သန်းဂါထာများ၊ 'ဟိတောပဒေသဝတ္ထု' (အင်္ဂါ ၂၀ ကျော်) နှင့် မာဂဓအဘိဓာန် ဋီကာကျမ်းတို့ကို ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ရှေးဂိုး မြန်မာတို့၏ လူ့ကျင့်ဝတ်၌ အလှူအရေးပါသော လောကနီတိကျမ်းကိုလည်း ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြုစုခဲ့လေရာ၊ ထိုကျမ်းကို ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓက မြန်မာနိသျ ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။

အမတ်ကြီးကား ကျမ်းပြုဆရာသာမဟုတ် လက်ာဆရာလည်းဖြစ်သည်။ လေးစီးရှင်ကျော်စွာ၏ ကျော်စွာမင်းကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော် မူသော ရှင်နာဂိတ အမည်ရှိ ပေါက်ကန်ဆရာတော် ဟူ၍လည်း တွင်သော ဆူးတွင်းပစ် ဆရာတော်ထံ မြတ်စွာဘုရား တရားတော်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမတ်ကြီး ရေးသားသော 'ရွှေဘဝါးတော်အောက် ခို၌ အမေးပုစ္ဆာ ပိဒ်စုံရတုသည် ရတုသမိုင်းတွင် ရွှေဟောင်းဖြစ်၍၊ ကောင်းလည်း ကောင်းလှပေသည်။ ဤရတုမှာ လောကုတ္တရာကြောင်း သက်သက် ဖြစ်၍၊ သေခါနီးဇော ပြန်ပုံကို 'မရဏသန်၊ ဇောငါးတန်လျှင်၊ လွန်၍ခုနစ်၊ အဖြစ်သဘော' ဟူ၍ငင်း၊ ဝိပဿနာရှုပုံကို 'ဒုဂ္ဂရခြောက်ထပ်၊ ခြောက်ရပ်အာရုံ၊ ခြောက်စုံဝိညာဉ်၊ ခြောက်စဉ်ပီတိ၊ ဂတိငါးဖြာ၊ ရုပ်လေးမြွာနှင့်' ဟူ၍ငင်း စပ်ဆို ရေးသားခဲ့သည်။ အမတ်ကြီးမှာ ယင်းရတုနှင့်ပင် စာပေလောက၌ မျှားစွာ ထင်ရှားသည်။

စတူးဝပ်ဘုရင်များ။ ။စတူးဝပ်မင်းဆက်သည် ခရစ် ၁၄ ရာစုနှစ်နှင့် ၁၈ ရာစုနှစ်များအတွင်းက စကော့တလန်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်များတွင် အလွန်ထင်ရှားခဲ့သော မင်းဆက်ဖြစ်သည်။ စကော့တလန်ပြည်ရှင် ရောဗတ်ဗရုစ (ခရစ် ၁၃၀၆–၁၃၂၉) ၏သမီးတော် မာဂျရီနှင့် ဝေါလတာ စတူးဝပ်တို့သင့်မြတ်ရာတွင် ဖွားမြင်သော သားတော် ဒုတိယရောဗတ် (၁၃၇၁–၁၃၉၀) သည် စတူးဝပ်မင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်၍ စကော့တလန်ပြည်တွင် မင်းပြုသည်။ ဒုတိယရောဗတ်ဘုရင် နတ်ရွာစံပြီးနောက် တတိယ ရောဗတ်ဘုရင်နှင့် ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ ဂျိမ်းဘုရင်များ၊ စကော့ဘုရင်မ မေရီ တို့သည် စကော့တလန်ပြည်အား အစဉ်အဆက် အုပ်ချုပ်သွားသော စတူးဝပ်မင်းဆက်များဖြစ်ကြသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်၌ ပဌမ အယ်လစ်ဇဗက် ဘုရင်မ (၁၅၅၈–၁၆၀၃) နတ်ရွာစံလျှင် စကော့ဘုရင်မ မေရီ၏ သားတော် စကော့တလန်ပြည်ရှင် ဆဋ္ဌမ ဂျိမ်းသည် ပဌမဂျိမ်း (၁၆၀၃–၁၆၂၅) အမည်ဖြင့် ဗြိတိသျှထီးနန်းကို ဆက်ခံလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဗြိတိသျှ ထီးနန်းတွင် စတူးဝပ်မင်းဆက် ပေါ်ပေါက်လာကာ အထက်ထက်က မကြာခဏ စစ်မက်ဖြစ်ပွားခဲ့သော စကော့တလန်ပြည်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်တို့သည် ဘုရင်တပါးတည်း၏လက်အောက်၌ နှစ်ပြည်ထဲတပြည် အဖြစ်သို့ ပေါင်းမိကြ၏။ သို့သော် နှစ်ပြည်ထောင်၏ အုပ်ချုပ်ရေး

www.burmeseclassic.com

ကဲ့သို့သော အရေးကိစ္စတို့၌မူ တသီးတခြားစီ ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ပဌမဂျိမ်းဘုရင်အား ဆက်ခံသော ပဌမချားဘုရင် (၁၆၂၅-၁၆၄၉) လက်ထက်တွင် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ရာ ဘုရင်အား ဆန့်ကျင်သော တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင် ကရွမ်းဝဲ၏ ကွန်မွန်းဝဲ့ခေါ် အုပ်ချုပ်ရေးဘမျိုး ပေါ်လာသဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည်၌ စတူးဝပ်မင်းဆက် ခေတ္တမျပြတ်နေခဲ့သည်။ (ကရွမ်းဝဲ — လည်းရှု။) သို့သော် ပြည်တွင်းစစ်အပြီးတွင် ပဌမချားဘုရင်၏သားတော် ဒုတိယချားဘုရင် (၁၆၆၀-၁၆၈၅) အား နန်းတင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် အင်္ဂလန်၌ စတူးဝပ်မင်းဆက်များ ဆက်လက်အုပ်စိုးနိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယဂျိမ်းဘုရင် (၁၆၈၅-၁၆၈၈)၊ ကြင်ဖက်တော် တတိယဝီလျံ (၁၆၈၈-၁၇၀၂) နှင့် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်သော မေရီဘုရင်မ (၁၆၈၈-၁၆၉၄)၊ မေရီ၏ညီမတော် အန်ဘုရင်မ (၁၇၀၂-၁၇၁၄) တို့သည်ကား ဒုတိယချားဘုရင်နောက် အင်္ဂလန်တွင် အစဉ်အတိုင်း ဆက်လက်စိုးစံသော စတူးဝပ်မင်းဆက်များ ဖြစ်ကြသည်။ (ချားဘုရင်များ။ ဂျိမ်းဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်) — ရှု။)

စတော့ဘုရင်မ မေရီ

စတူးဝပ် နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်သော အန်ဘုရင်မတွင် သားသမီးမရှိသည်က တကြောင်း၊ အခြား စတူးဝပ်အနွယ်ဝင်များမှာလည်း နိုင်ငံတော်က အသိအမှတ်ပြုသော ခရစ်ယန် ပရိတက်စတန့် ဂိုဏ်းဝင်များ မဟုတ်သည့်ပြင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြသည်ကတကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းတို့ကြောင့် အန်ဘုရင်မ နတ်ရွာစံလျှင် ဗြိတိသျှထီးနန်း၌ စတူးဝပ်မင်းဆက်ပြတ်ကာ ဟန်နိုဗာခေါ် ဝင်ဆာမင်းဆက် စတင်လေတော့သည်။ ယင်းဝင်ဆာမင်းဆက်များ လက်ထက် ၁၇၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၁၇၄၅ ခုနှစ်များတွင် စတူးဝပ်အနွယ်တော်များကို လိုလားသူများက ဗြိတိသျှ ထီးနန်းတွင် စတူးဝပ်မင်းဆက်အား ဆက်လက်ထားရှိရန် ပုန်ကန် ထကြွသေးသော်လည်း မအောင်မြင်ချေ။

ဒုတိယချားဘုရင်

ထိုအချိန်မှစ၍ စတူးဝပ်အနွယ်ဝင်များမှာ ဗြိတိသျှထီးနန်းတွင် တန်ခိုးမှိန်ကာ၊ မင်းဆက်ပြတ်သွားလေတော့သည်။ (ဂျက္ကဗိုက် — လည်းရှု။)

စတော့ဟုမ်းမြို့။ ။စတော့ဟုမ်းမြို့သည် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဖြစ်သည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၏ ဗဟိုအချက်အခြာဌာနလည်း ဖြစ်၏။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၁၆၁,၇၈၇ ယောက်ရှိသည်။ ဤမြို့ကို ၁၂၅၅ ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်လူမျိုး နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗျာလဗို မြို့သား ဗျာယာ ဆိုသူက စတင်တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ မြို့အနေအထားမှာ ဆော်လဆီအွန် ပင်လယ်အော်နှင့် မေလာ ရေအိုင်ကြီးတို့၏ ကမ်းခြေနှင့် ကျွန်းငယ်ကလေးများပေါ်တွင် ကျယ်ပြန့်စွာ တည်ရှိနေသဖြင့် အလွန်လှပလေရကား၊ စတော့ဟုမ်းမြို့ကို ကမ္ဘာ့မြောက်ပိုင်း၏ ဗင်းနစ်မြို့ဟူ၍ပင် ခေါ်ကြသည်။ တကျွန်းမှ တကျွန်းသို့ သွားလာရေးအတွက်လည်း ခိုင်ခံ့သော တန်တားကြီးများ ဆောက်လုပ်ထား၏။ ကျွန်းများ၌ ကျယ်ပြန့်သော ကမ်းခြေများရှိသဖြင့် လူအများသည် ထိုဒေသသို့လာရောက်ကာ ရေကူးခြင်း၊ နေစာလှုံခြင်းများ ပြုလုပ်ကြသည်။ ဆောင်းရာသီ ရေခဲသောအခါ၌လည်း စတော့ဟုမ်းမြို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရေခဲပြင်များတွင် စကိတ်စီးခြင်း၊ စကီးစီးခြင်း ပြုလုပ်ကြသည်။

စတော့ဟုမ်းမြို့တွင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ကစားကွင်းကြီးများ၊ ဥယျာဉ်ကြီးများနှင့် အဆောက်အအုံကောင်းကြီးများရှိသဖြင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဤမြို့၌ တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ရှေးဟောင်းရာဇဝင် အဆောက်အအုံများဖြင့် ပြတိုက်ကြီးသဖွယ် ခမ်းနားလှသော စကန်ဆင် ဥယျာဉ်ကြီးမှာ ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ ယနေ့တိုင် မြို့သူမြို့သားများ၏ အပန်းဖြေရိပ်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ၁၃ ရာစုနှစ်အတွင်းက ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ရစ်ဒါဟုမ်း ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ ၁၇၅၄ ခုနှစ်တွင်ပြီးစီးသော ဘုရင့်နန်းတော်၊ ပါမောက္ခ အော့စဗတ် ဆောက်လုပ်၍ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးသော မြို့တော်ခန်းမနှင့် ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ်သော ဘုရင့်ကပွဲ့ကြီးများမှာ စတော့ဟုမ်းမြို့ရှိ ထင်ရှားကျော်စောရှိ ပဲသုကာလက်ရာမြောက်သော အဆောက်အအုံကြီးများ ဖြစ်

www.burmeseclassic.com

ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏မြို့တော် စတော့ဟုမ်းမြို့

ကြသည်။ ထိုပြင် စတော့ဟုမ်းတက္ကသိုလ်၊ ဆေးကျောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးကျောင်း၊ သစ်တောကျောင်း၊ အင်ဂျင်နီယာကျောင်း အစရှိသော အဆောက်အအုံများနှင့် ပြတိုက်အမျိုးမျိုးလည်းရှိလေ၏။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ် အင်ဂျင်စက်၊ တန်တား၊ သင်္ဘော စသော သံထည် ပစ္စည်းများ၊ စက္ကူနှင့် အစားအသောက်ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သဖြင့် ထိုလုပ်ငန်းရပ်များဆိုင်ရာ စက်ရုံများကိုလည်း စတော့ဟုမ်းမြို့၌ပင် တွေ့မြင်နိုင်၏။

ဆောင်းရာသီ၌ သင်္ဘောဆိပ်တွင် ရေခဲမနေစေရန် ရေခဲခွဲစက်များဖြင့်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသောကြောင့် ပင်ထယ်ကူး သင်္ဘောကြီးများမှာ စတော့ဟုမ်း ဆိပ်ကမ်းသို့ကောင်းစွာ ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်ကြ၏။ စတော့ဟုမ်းမြို့သည် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံး သင်္ဘောဆိပ် ဖြစ်လေသည်။

စတန်လေ, ဘိပ်၊ ဘမ် (ခရစ် ၁၈၄၁–၁၉၀၄)။ ။ဆာတင်နရီ မော်တန် စတန်လေ သည် အာဖရိကတိုက်သို့ စွန့်စားသွားရောက်ကာ ကွန်ဂိုမြစ်ကို ဦးစွာ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သူဖြစ်သည်။ (ကွန်ဂိုမြစ် — လည်းရှု။) အင်္ဂလန်ပြည်ပေလနယ်ရှိ ဒင်ဗိုင်မြို့၌ ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားသည်။ မိမိသွားလိုသောဒေသသို့ မရောက်ရောက်အောင် ကြိုးစား၍ သွားလေ့ရှိသော ဇွဲသတ္တိကြောင့် စတန်လေ၏အသက်တာသည် စွန့်စားမှုအဖုံဖုံတို့ဖြင့်သာ ပြည့်နှက်လျက်ရှိပေသည်။ စတန်လေ၏ ငယ်နာမည်မှာ ဂျန်ရိုလန်ဖြစ်၏။ ငယ်စဉ်က အလွန်ဆင်းရဲသည့်အလျောက် ၁၇၅၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ နယူးအော်လီယန်းမြို့သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရာ ထိုမြို့၌ စတန်လေအမည်ရှိ အမေရိကန်လူမျိုး ကုန်သည်ကြီးတဦးက သူ့အား သားအမှတ်ဖြင့် မွေးစားသောကြောင့် ဟင်နရီ မော်တန် စတန်လေ ဖြစ်လာသည်။

စတန်လေသည် အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်ပွဲ၌ တောင်ပိုင်းသားများဖက်မှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၆၇ ခုနှစ်၌ နယူးယော့မြို့ရှိ နယူးယော့ဟယ်ရယ် သတင်းစာတိုက်တွင် သတင်းထောက် အဖြစ်ဖြင့် ဆောင် ရွက် လေသည်။ ထိုစဉ်က စတန်လေသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသော ဒေသန္တရ ဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့၏။ ဤကဲ့သို့ ဆောင်းပါးကောင်းများ ရေးသားနိုင်ရန်နှင့် သတင်းဦးရရှိ ရေးအတွက် စတန်လေသည် အက်ဗီဆီးနီးယား၊ အရှန်၊ ကရိကျွန်း၊ စပိန်၊ အာဖရိက အစရှိသည့် အရပ်များသို့ စွန့်စွန့်စားစား သွားရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့စွန့်စား၍ သွားရောက်ရခြင်းကြောင့် အာဖရိက တောနက်ကြီးများ အတွင်း၌ ဖြတ်သန်းသွားလာခဲ့ရသော စတန်လေ၏ အာဖရိကခရီးစဉ်မှာ မှတ်သားလောက်ပေသည်။

အာဖရိကတိုက်သို့ သာသနာပြုရန် ထွက်ခွာသွားသော စကော့လူမျိုးသာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာ ဒေးဗစ်လစ်ဗင်းစတုန်း၏ အကြောင်းကို ငါးနှစ်တိုင်တိုင် မည်သို့မျှ အကျိုးအကြောင်း မကြားသိရသဖြင့် နယူးယော့ဟယ်ရယ်သတင်းစာတိုက်က စတန်လေကိုပင် အာဖရိကတိုက်သို့စေလွှတ်၍ စုံစမ်းထောက်လှမ်းစေခဲ့သည်။ ပေးအပ်သောတာဝန်ကို

www.burmeseclassic.com

ထမ်းဆောင်ရန် စတန်လေသည် ၁၈၇၁ ခုနှစ် မတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် အာဖရိကတိုက် အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေရှိ ဇန်ဇီဗား နယ်မှ အာဖရိကတိုက် အတွင်းပိုင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့လေသည်။ လမ်းခရီးတွင် အခက်အခဲ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ကို ကျော်လွှန်ခဲ့ပြီးနောက် ၁ လခန့်အကြာတွင် တန်ဂန်ယီးကာ အိုင်ကြီးပေါ်တွင် တည်ရှိသော အူးဂျီးဂျီမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လေသည်။ ထိုမြို့၌ပင် အိုမင်းရင့်ယော်ကာ မကျန်းမမာဖြစ်၍ ရိက္ခာ ပြတ်နေသော ဒေးဗစ် လစ်ဗင်းစတုန်းအား တွေ့ရ၏။ စတန်လေသည် ထိုမြို့၌ ၄ လခန့်နေထိုင်ခဲ့၍ ဒေးဗစ် လစ်ဗင်းစတုန်းအား မျှားစွာ ချစ်ခင်ကြည်ညိုသည့် အလျောက် မိမိနှင့်အတူ နေရင်းဒေသသို့ပြန်လိုက်ရန် ခေါ်သော်လည်း မရပေ။ စတန်လေသည် လစ်ဗင်းစတုန်းနှင့်အတူ တန်ဂန်ယီးကအိုင်ကြီးကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ဒေးဗစ် လစ်ဗင်းစတုန်းအား တွေ့ပြီဟူသော စတန်လေ၏ ဆောင်းပါးကို ပဌမ၌ လူထုကမယုံကြည်သော်လည်း လစ်ဗင်းစတုန်း၏ မှတ်တမ်းများကို တင်ပြသောအခါကျမှ ယုံကြည်ကြသည်။ စတန်လေသည် ထိုစွန့်စားမှုအတွက် ဝိတိုရိယ ဘုရင်မကြီး၏ဆု ခြိမ့်မြင့်ခြင်းကို ခံရသည်။ (လစ်ဗင်းစတုန်း, ဒေးဗစ် — လည်းရှု။)

စွန့်စားသွား လာမှုကို နှစ်သက်သော စတန်လေသည် 'နယူးယောဒ် ဟယ်ရယ်ဒ်' သတင်းစာတိုက်က ကောက်ခံပေးသောရန်ပုံငွေဖြင့် ၁၈၇၄ ခုမှ ၁၈၇၇ ခုနှစ်အထိ ၃ နှစ်တိုင်တိုင် အာဖရိကတိုက်အတွင်းသို့ သွားရောက် စုံစမ်းရှာဖွေမှုများ ပြုလုပ်လေသည်။ ထိုသို့သွားရောက်ရာတွင် တန်ဂန်ယီးကအိုင်ကြီး၏ အကျယ်အဝန်း၊ ကွန်ဂိုမြစ်၏ တည်ရှိပုံ စသော ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာ အချက် အလက်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ ဤအကြိမ်၌ အာဖရိကတိုက်ကို အရှေ့မှ အနောက်သို့ ဖြတ်သန်းသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေရာ ခရီးလမ်းမှာ ကြမ်း တမ်း သည့် အပြင် အန္တရာယ်များလှသဖြင့် စတန်လေ၏အဖွဲ့ဝင် များက နှာဖျူသုံးဦးနှင့် တိုင်းရင်းသားနောက်လိုက် အများအပြား သေဆုံးကြရလေသည်။ သို့သော် စတန်လေ၏ နယ်သစ်များစူးစမ်းရှာဖွေမှု လုပ်ငန်းတွင် ဗြိတိသျှတို့က စိတ်မဝင်စားသဖြင့် စတန်လေသည် ဗဲလဂျီယန်ဘုရင် လီယိုပို့၏ အကူအညီကို ရယူကာ အာဖရိကတိုက်ကွန်ဂိုမြစ်ဝှမ်းတွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ် သွားလာရေးစခန်းများကို ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းဖြင့် ဗဲလဂျီယန်လက်အောက်ခံ ကွန်ဂို ဖရီးစတိတ်ခေါ် ကွန်ဂိုနိုင်ငံကို တည်ထောင်ခဲ့ပေသည်။ (ကွန်ဂိုပြည်နယ်များ — ရှု။)

၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် စတန်လေသည် ဗြိတိသျှလူမျိုးများအတွက် နယ်မြေသစ်များရှာဖွေရန် အာဖရိကသို့ တတိယအကြိမ် ခရီးထွက်ပြန်သည်။ ကွန်ဂို တောနက်ကြီးများအတွင်းသို့ ဖြတ်သန်းကာ တိုင်းရင်းသား လူရိုင်းအမျိုးမျိုး တို့၏နယ်များသို့ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ အရှေ့အာဖရိက ကုမ္ပဏီ၏ အကျိုးအတွက်, တိုင်းရင်းသား လူရိုင်း အကြီး

စတန်လေနှင့် လစ်ဗင်းစတုန်း အာဖရိကတိုက် ကူးဂျီးဂျီမြို့၌တွေ့ဆုံစဉ်

ဆာဟင်နရီမော်တန်စတန်လေ

အကဲများနှင့် သဘောတူညီချက်များ ကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။

စတန်လေသည် ၁၈၈၉ ခုနှစ်ဆုံးလောက်တွင် အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်၍ ကွယ်လွန်သည့်အထိ အင်္ဂလန်၌ အေးချမ်းစွာပင် နေထိုင်၏။ ဆာဘွဲ့ကို ၁၈၈၉ ခုနှစ် ၌ပင် ရရှိ၍ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် လွတ်တော် အမတ်အဖြစ် ရွေးကောက်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ် မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် စတန်လေသည် လန်ဒန်မြို့ရှိနေအိမ်၌ ကွယ်လွန်၍ ရွယ်ကလာပ်ကို ဝက်စမင်စတာဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် မြှုပ်နှံသင်္ဂြိဟ်လေသည်။ စတန်လေသည် မိမိ သွားလာခဲ့သော ခရီးစဉ်များနှင့် ဆိုင်သည့် ဒေသန္တရ ဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ်ရာ ဆောင်းပါးများကို အမြောက်အမြား ရေးသားခဲ့သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စတုန်းဟင့်။ ။ကျောက်တုရိုင် — ရှ။

စတွေးဥ။ ။ရှက္ခဗေဒအလိုအရ စတွေးဥသည် 'လီလီအိုင်ဖလိုရီ' မျိုးစဉ်တွင်ငှင်း၊ 'ဒိုင်အော့စကိုရီအေ ဆီအီး' မျိုးရင်းတွင်ငှင်း ပါဝင်သည်။ ယင်းကို သိပ္ပံအမည်အားဖြင့်

စတွေးဥ

'ဒိုင်အော့စကိုရီအေ ဖက်ဆီကျူလားတား' ဟူ၍ငှင်း၊ 'ဒိုင်အော့စကိုရီအေ အက်ကျူလီယေးတား' ဟူ၍ငှင်း ခေါ်သည်။ စတွေးဥကို မြန်မာအခေါ်အားဖြင့် တံတွေးဥ၊ ကဒွေးဥ၊ ဝက်ကာဥဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်သည်။

စတွေးဥသည် အရွယ်အားဖြင့် မျောက်ဥ အငယ်စားလောက်ရှိ၍ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်ငှင်း၊ အနံ့အရသာအားဖြင့်ငှင်း မျောက်ဥနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် စတွေးဥကို အများအပြားစိုက်ပျိုးကြသည်က တကြောင်း၊ စတွေးဥ၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ အာလူးနှင့် အလွန်တူသည်က တကြောင်းတို့ကြောင့် စတွေးဥကို ကရင်အာလူးဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ယင်းကိုပင် တခါတရံ ထားဝယ်အာလူးဟူ၍လည်း ခေါ်သေးသည်။ စတွေးဥသည် ချက်ပြုတ်စားသောက်ရန်ကောင်းသော်လည်း ထနှစ်ပတ်လုံး မရနိုင်ချေ။

အရသာထူးသည့် စထရော်ဗယ်ရီသီး

စထရော်ဗယ်ရီ။ ။စထရော်ဗယ်ရီကို မြန်မာတို့က ရှမ်းဆီးဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ စထရော်ဗယ်ရီ၏ ရှက္ခဗေဒမျိုးစုအမည်မှာ 'ဖရာဂေးရီးယား' ဖြစ်သည်။ စထရော်ဗယ်ရီသည် သမပိုင်းဇုန်၌ငှင်း၊ အပူပိုင်းဇုန်အတွင်းရှိ တောင်ကုန်းဒေသများ၌ငှင်း၊ ပေါက်ရောက်သည်။ စထရော်ဗယ်ရီအသီးမှာ အလွန်ထင်ရှားသည်။ တောင်အမေရိကတိုက်ချိလီနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း၌လည်း စထရော်ဗယ်ရီပင် တမျိုးပေါက်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးမဆွကပင် စထရော်ဗယ်ရီပင်တမျိုးလည်း ပေါက်ရောက်သည်။ စထရော်ဗယ်ရီသည် အစေ့များ၍ အနှစ်အရသာမရှိလှသဖြင့် လူတို့သည် ထိုအပင်ကို စိုက်ပျိုးရန် စိတ်မကူးခဲ့ကြချေ။ သို့ရာတွင် အမေရိကတိုက်ကို တွေ့ရှိသောအခါ၌ စထရော်ဗယ်ရီပင်ရိုင်းအသစ် နှစ်မျိုးကို ထပ်မံ တွေ့ရှိကြ၏။ ထိုနှစ်မျိုးစလုံးမှ အသီးများမှာ ဥရောပတိုက်မှ စထရော်ဗယ်ရီပင်နှင့် မခြားနားလှချေ။ ဥရောပတိုက်မှ စထရော်ဗယ်ရီပင်နှင့် အမေရိကတိုက်ရှိ စထရော်ဗယ်ရီပင်တို့ကို မျိုးစပ်လိုက်သည့်အခါကျမှ ယခုစိုက်ပျိုးလျက်ရှိကြသော အနှစ်အရသာနှင့်ပြည့်စုံသည့် စထရော်ဗယ်ရီပင် အမျိုးမျိုးကို ရရှိလေသည်။ စထရော်ဗယ်ရီပင် များမှာ ချုံပင်ငယ်များ ဖြစ်၍ မြေလျှောက် ပင်စည် အဆစ်အပိုင်းများမှ အပင်သစ်များ ပွားလာကြသည်။ စထရော်ဗယ်ရီပင် အသီးသီးချိန်တွင် အသီးများ စင်ကြယ်လှပစေရန် အပင်ရင်းတွင် ကောက်ရိုးကို ပုံထားလေ့ ရှိသည်။ စထရော်ဗယ်ရီသီးကို လူကြိုက်များသဖြင့် ရာသီမဟုတ်ဘဲသီးသော အပင်မျိုးများကို အမေရိကတိုက်၌ တီထွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ လူများ အလိုရှိသလောက် အသီးများကို တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ရန် စထရော်ဗယ်ရီပင် စိုက်ခင်းများမှာ အလွန်ကျယ်ဝန်းရလေသည်။ စထရော်ဗယ်ရီသီးမှာ ပုပ်ပျက် ရိယော်လွယ်သောကြောင့် စိုက်ခင်းများမှအသီးမှည့်များကို ရေခဲစိမ်ရန် တွဲများ ပါရှိသော အထူးမီးရထားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ကြရသည်။

နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ခန့်က အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မျိုးကိုယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် ရှမ်းဆီးပင်ကို စတင်စိုက်ပျိုးခဲ့ကြရာ ယခုအခါမေမြို့၊ ကလောမြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့များအနီးအပါးတွင် ပေ ၃,၀၀၀ ကျော်မြင့်သော တောင်ကုန်းများ၌ ရှမ်းဆီးပင် စိုက်ခင်းများကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ရှမ်းဆီးပင်ကို စိုက်ပျိုးရာတွင် တပေစီကွာသော အတန်းများ ပြုလုပ်၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ အပင်များ မစိုက်မီ မြေဆီလွှာတွင် နောက်ချေးနှင့် သစ်ရွက်ဆွေးမြေသြဇာ နိုင်နိုင်ထည့်ပေးရသည်။ ရေလောင်းပေးခြင်း၊ ပေါင်းသင်ခြင်း၊ မြေတောင်မြှောက်ပေးခြင်းကို အခါမလပ် ပြုလုပ်ပေးရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှမ်းဆီးပင်များသည် ဖေဖွာရီလမှစ၍အပွင့်

www.burmeseclassic.com

များပွင့်ကြ၏။ မတ်လမှဇွန်လအထိ အသီးများသီးသည်။ သို့သော် ပြဿနာ့် မေလများတွင် ဆွတ်ခူးရရှိသော အသီးများမှာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ရှမ်းဆီးသီးမှည့်များကို အသီးမှည့်အတိုင်း သို့မဟုတ် ယိုထိုး၍ စားကြသည်။

စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်။ ။စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ပင်နီဆလင်နှင့် မရှေးမနှောင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဆေးဖြစ်၏။ အက်တီနိုမိုင်ဆီ ဂရိဆိယပ်ခေါ် မိုမျိုးမှ ထုတ်ယူဖော် စပ်ထားသော ထိုးဆေးဖြစ်သည်။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်ကို တွေ့ရှိဖော် စပ်သူမှာ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စု၊ ရတ်ဂျာတက္ကသိုလ်မှ ဆဲလမင်း အော ဝပ်စမင်း ဆိုသူဖြစ်၏။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် ပင်နီဆလင်ဖြင့်ထိ ရောက်စွာ မကုနိုင်သော အချို့ရောဂါများကို ထိရောက်စွာ ကုသနိုင်သည်။ (ပင်နီဆလင် — လည်းရှု။)

စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် မည်သည့်ရောဂါဝေဒနာကို တကယ်တမ်း ထိရောက်စွာ ပျောက်ကင်းစေနိုင်ကြောင်း ယခုထက်တိုင် တပ်အပ်သေချာစွာ မသိရသေးချေ။ ဆေးဖက်ဆိုင်ရာ သိပ္ပံပါရဂူတို့သည် ဆက်လက်၍ စမ်းသပ်လေ့လာနေဆဲပင်ဖြစ်၏။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် တျူဗာကယ် ပိုးစုံနှာ (တီဗီ) ကုသရာတွင် အကောင်းဆုံးနှင့် အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်သည်ကိုကား ယုံကြည်ကြသည်။ သို့ရာတွင် တျူဗာကယ် ပိုးစုံနှာ ပျောက်ကင်းစေသည်ကို တပ်အပ်သေချာစွာ ဝန်မခံနိုင်သေးချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဆေးဖြင့်ကုသရာတွင် အချို့သောပျောက်ကင်း၍ အချို့မှာ မပျောက်ကင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပင်နီဆလင်ကဲ့သို့ပင် စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် ရောဂါပိုးများ တိုးပွားမလာအောင် တားဆီးထားပြီးလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းရှိ ပိုးများကို ရောဂါပိုးများအား တွန်းလှန်ဖြိုဖျက်နိုင်သောအခြေ ပြန်လည်ရရှိအောင် ဖန်တီးပေးနိုင်သည်။

စထရက်ဖို့–အွန်–ဗွေန်းမြို့။ ။စထရက်ဖို့–အွန်–ဗွေန်းမြို့သည် အင်္ဂလန်ပြည် ဝါဝစ်ရှိုင်ယာနယ်ရှိ အလွန်ရှေးကျသော ဈေးမြို့တမြို့ဖြစ်သည်။ ဗွေန်းမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသောကြောင့် စထရက်ဖို့–အွန်–ဗွေန်းမြို့ဟု ခေါ်သည်။ လန်ဒန်မြို့မှ အနောက်မြောက်ဖက် ၉၃ မိုင် ကွာဝေးသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေမှာ ၁၄,၆၁၀ ယောက်ခန့်ရှိ၍ မြို့ငယ်ကလေးပင်ဖြစ်သော်လည်း ကမ္ဘာ့ကျော် အင်္ဂလန်ပြဇာတ်ဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယား၏ ချက်မြုပ်ဒေသ ဖြစ်သဖြင့် လူသိများကာ ထင်ရှားလေသည်။ ရှေးဟောင်းမြို့ ဖြစ်သဖြင့်လည်း မြင့်မားသော အဆောက်အအုံများနှင့် လမ်းကျဉ်းကလေး များမှာ ရှေးမူမပျက် ယခုတိုင် ရှိသည်။ အချို့သော လမ်းမကြီးအမည်များမှာ ရှေးခေတ်က အခေါ်အတိုင်း တည်လျက်ရှိသည်။

ထိုမြို့ရှိ ရှိတ်စပီးယား၏ မွေးဖွားရာ အိမ်ကို အစိုးရက သိမ်း၍ ထိုအိမ်၌ ရှိတ်စပီးယား၏ဘဝနှင့် သက်ဆိုင်သော

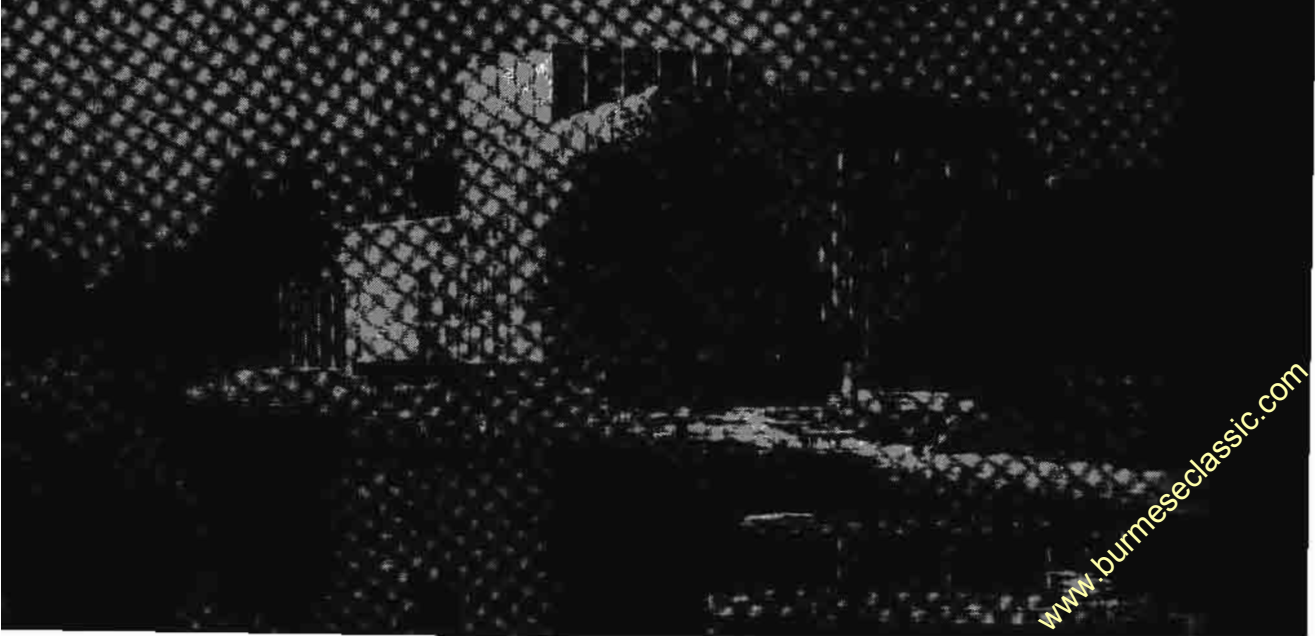

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာအုပ်စာတမ်း၊ ပန်းချီကားများ စသည်တို့ကို ပြတိုက်သဖွယ် ထားရှိကာ၊ ရှိတ်စပီးယား အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ပြသထားလေသည်။ ရှိတ်စပီးယားတို့ ဇနီးမောင်နှံ အားသင်္ဂြိုဟ်ရာ ဟိုးလီးထရင်နီတီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း မှာလည်း ထိုမြို့ဌ်ပင်ရှိသည်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါဘုရားရှိခိုးကျောင်းအနီး ဗွေန်းမြစ်ကမ်းပါး၌ ဇာတ်ရုံ၊ စာကြည့်တိုက်နှင့် ပြတိုက်များပါဝင်သော ရှိတ်စပီးယားအထိမ်းအမှတ်အဆောက်အအုံ တခုကို ဆောက်လုပ်ခဲ့၏။ ယင်းတို့အနက်ပြဇာတ်ရုံကြီး မီးသင့်သွားလေရာ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ယခင်ကထက် ပိုမိုကြီးကျယ်ခမ်းနား၍ ပရိသတ် ၁၀၀၀ ဆံ့သောပြဇာတ်ရုံသစ်တခုကို ထပ်မံတည်ဆောက်ပြန်၏။ ဤကဲ့သို့စထရက်ဖို့မြို့ရှိ ရှိတ်စပီးယားနှင့်သက်ဆိုင်သော အဆောက်အအုံ အသီးသီးတို့အပြင် စထရက်ဖို့မြို့၏ ဆင်ခြေဖုံးအရပ်များဖြစ်သော ရှော့တရီအရပ်ရှိ ရှိတ်စပီးယား၏ဇနီးအိမ်နှင့် ဝင်ကော့အရပ်ရှိ ရှိတ်စပီးယား၏ မိခင်အိမ်များသို့ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ စာပေလိုက်စားသူများ လာရောက် လည်ပတ်ကြည့်ရှုကြသည်။

ဂီတပညာရှင် ယိုဟန်းစထရောက်

စထရက်ဖို့မြို့၏ ထင်ရှားသောပွဲတော်မှာ ရှိတ်စပီးယားပွဲတော်ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် နွေရာသီ၌ ၂ လခွဲကြာမျှ ခမ်းနားစွာ ကျင်းပကြသည်။ ထိုပွဲတော်ကျင်းပသောအခါ၌ အင်္ဂလန်ပြည်၏ ထိပ်သီး ပြဇာတ်ပညာသည်များသည် စထရက်ဖို့မြို့သို့ လာရောက်၍ ရှိတ်စပီးယာရေးခဲ့သောပြဇာတ်များကို တင်ပြ အသုံးတော်ခံလေ့ရှိကြသည်။

စထရောက်, ဂျေ (ခရစ် ၁၈၂၅-၁၈၉၉)။ ။ယိုဟန်း စထရောက်သည် ဩစတြီးယန်းလူမျိုး ဂီတပညာသည်တဦးဖြစ်သည်။ ဩစတြီးယားနိုင်ငံ၊ ဗီယင်းနားမြို့၌ ၁၈၂၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ နာမည်ကျော် တီးဝိုင်းခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော်လည်း သားဖြစ်သူ ယိုဟန်း စထရောက်အား သူကဲ့သို့ ဂီတဖြင့်အသက်မမွေးစေလို၍ ငယ်စဉ်ကပင် ဗီယင်းနားမြို့ရှိ လက်မှုပညာသင်ကျောင်းသို့ ပို့ပြီးလျှင် အရွယ်ရောက်သော အခါ၌လည်း ဘဏ်တိုက်စာရေးအလုပ်ကိုလုပ်စေလေသည်။ သို့သော် စထရောက်သည် ဖခင်ကြီး၏ကွယ်ရာ၌ တရောထိုးပညာကို တိတ်တဆိတ်သင်ယူ၍ ၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် တီးဝိုင်းတခုကို သူကိုယ်တိုင်ဦးစီးကာ တီးမှုတ်ခဲ့၏။ **ထိုအခါမှစ၍** စထရောက်သည် ဂီတပညာသည်ကြီးဖြစ်လာသည်။ ၁၈၄၉ ခုနှစ်၌ ဖခင်ကွယ်လွန်လေလျှင် စထရောက်သည် **ဖခင်ကြီး၏** တီးဝိုင်းကို မိမိတီးဝိုင်းနှင့် ပူးပေါင်း၍ **ဩစတြီးယား၊** ပိုလန်နှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံများတွင် လှည့်လည်တီးမှုတ်ရာ လူကြိုက် အလွန်များခဲ့လေသည်။ ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် အဆိုတော်အမျိုးသမီးတဦးနှင့် လက်ထပ်ပြီးလျှင် တီးဝိုင်းခေါင်းဆောင်အလုပ်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုနောက် စထရောက်သည် ကပွဲများ၌ သီဆိုရန် သီးချင်းများကို ရေးသားယင်း သီချင်းရေးဆရာ အဖြစ်ဖြင့် ကျော်ကြား လာပြန်သည်။ စထရောက်သည် ကပွဲသီချင်းပုဒ်ပေါင်း ၄၀၀ နီးနီး ရေးသားခဲ့သည် သာမက ထို သီချင်းများကဲ့သို့ပင် လူကြိုက်များသော အော်ပရာခေါ်တေးသံစုံ ဇာတ်များကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ (အော်ပရာဇာတ်ပွဲများ-ရှု။) ၁၈၉၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ဂီတစာဆိုကြီး စထရောက်သည် မိမိချက်မြှုပ်ဖြစ်သော ဗီယင်းနားမြို့၌ပင် ကွယ်လွန်လေသည်။

စနေဂြိုဟ်။ ။စနေဂြိုဟ်သည် နက္ခတ္တဗေဒအရ ဆက်တန်ဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ နေစကြာဝဋ္ဌာတွင် ထိုဂြိုဟ်သည် ဂျူပီတာ (ကြာသပတေးဂြိုဟ်) မှလွဲလျှင် အကြီးဆုံးဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၏ မျက်နှာပြင်သည် ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်ထက် အဆပေါင်း ၈၀ ခန့်ကြီးသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်တွင် ကွင်းများ ပါရှိသဖြင့် အလွန် ထူးဆန်း အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်လုံး၏အချင်းမှာ မိုင်ပေါင်း ၇၃,၀၀၀ ရှိ၍ အကြီးဆုံးကွင်း၏ အချင်းမှာ မိုင်ပေါင်း ၁၇၀,၀၀၀ ရှိသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်သည် ကမ္ဘာဂြိုဟ်၏ ၈ ပုံ ၁ ပုံခန့်လောက်သာ သိပ်သည်း ၏။ အကယ်၍ ထိုဂြိုဟ်ကို ရေထဲ၌ချ၍ရလျှင် ရေပေါ်တွင် ပေါလောပေါ်နေမည်ဖြစ်သည်။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်ပေါ်၌ သက်ရှိတို့ မနေနိုင်ကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုဂြိုဟ်၏အပူချိန်သည် ဖာရင်ဟိုက်စကေးတွင် သုညဒီဂရီအောက် ၂၅၀ လောက်ရှိသည်။ ယင်းတို့ ပတ်ထားသော လေထု၌လည်း သက်ရှိတို့ အသက်ရှင်နိုင်အောင် လုံလောက်သော အောက်ဆီဂျင် မပါရှိချေ။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်သည် နေနှင့် ကမ္ဘာတို့မှ အလွန်လေးကွာ

www.burmeseclassic.com

သည်။ နေမှ မိုင်ပေါင်း ဂဂ၆ သန်းဝေးရှိ ကမ္ဘာမှ မိုင်သန်း ပေါင်း ၇၅၀ ဝေးကွာသည်။ ထိုဂြိုဟ်သည် နေကို တပတ် လှည့်ပတ်ရန် ၂၉၇ နှစ်ခန့် ကြာသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ တနှစ်သည် ကမ္ဘာဂြိုဟ်၌ ၂၉၇ နှစ်နှင့် ညီမျှသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ တရက်သည် ၁၀း နာရီခန့်သာရှိသည်။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ ကွင်းပါရှိသည်ကို ခရစ် ၁၆၁၀ ပြည့်နှစ်ကပင် သိပ္ပံပညာရှိ ဂယ်လီလေအိုက မြင်ခဲ့သည်။ ယခုတွင် ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ ကွင်း သုံးကွင်း ပါရှိကြောင်း သိကြရပြီ။ ထိုကွင်းတို့သည် အလွန်သေးငယ်သော မြူမှုန်တို့ဖြင့် ပြည့် လျက်ရှိသည်။ ထိုမြူမှုန်တို့ကား ဆက်တန်ဂြိုဟ်ကို အလွန် မြန်သော အလျင်နှင့် လှည့်ပတ် နေကြသည်။ ဆက်တန် ဂြိုဟ်၌ အရံဂြိုဟ် ၉ လုံး ခြံရံလျက်ရှိသည်။

မြန်မာကျမ်းဂန်များအရ စနေဂြိုဟ်သည် ဂြိုဟ်ကြီး ၉ လုံးတွင် ၇ ခုမြောက်ဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ လေ့သင်းအတွင်းဝန် စီ ရင်သော ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီတွင် စနေဂြိုဟ်ကို မှန်ပြောင်း ဖြင့် ကြည့်၍ မြင်ရသည်ကို ဤသို့ မှတ်သားထားသည်။

ထိုစနေကြယ် ဗိမာန်ကား ၁၀ ခန့်ကြီးသည်။ အလယ် တွင် ပတ္တမြားလုံးသဏ္ဌာန် ရှိသည်။ အနားမှာ ဖြူစင်လှ သောပိတ် ရစ်သကဲ့သို့ ဖွေးဖွေးပြင်ပြင် မြင်သည်။ လက်ဝဲ လက်ယာ ၂ ဖက်တွင် မည်းသောအဆင်းနှင့် တွင်းအပေါက် ကဲ့သို့ ထင်မြင်သည်။ အနီးအပါးတွင် အရံကြယ် ၅ လုံးရှိ သည်။ အလုံးအဝန်းမဟုတ်၊ ကြက်ဥသဏ္ဌာန်ခပ်လျားလျား ထင်သည်။

စနေဂြိုဟ်ကိုအစွဲပြု၍ ရက်သတ္တပတ်၏ ၇ ရက်မြောက် နေ့ကို စနေနေ့ဟုခေါ်သည်။ မြန်မာကျမ်းဂန်များအရ ကဆုန်၊ တော်သလင်း၊ ပြာသိုလများတွင် စနေနေ့များမှာ ရက်ရာဇာဖြစ်၍၊ တန်ခူး၊ ဝါခေါင်၊ နတ်တော်လများတွင် ပြဿဒါးရက်များဟူ၍ မှတ်ယူကြသည်။

စနေဂြိုဟ်နတ်မင်း စီးသော ဂြိုဟ်ကောင်မှာ နဂါးဖြစ်သည်။ 'နောက်တောင်စနေ၊ နဂါးမြေ၊ မှတ်လေဆယ်နှစ်ရ' ဟူသော ဂြိုဟ်လင်္ကာအရ စနေဂြိုဟ်သင်္ကမှာ ၁၀ နှစ်၊ တည်ရာအရပ်မှာ အနောက်တောင်အရပ် ဖြစ်သည်။ ဗေဒင်အခေါ်အားဖြင့် စနေဂြိုဟ်ကို သောရိဟု ခေါ်၏။ မြန်မာအက္ခရာအားဖြင့် ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ ဏ၊ တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န ဟူသော ဋဂင်္ဂနှင့်တဝဂ်အက္ခရာများကို စနေနံအက္ခရာများဟုခေါ်သည်။

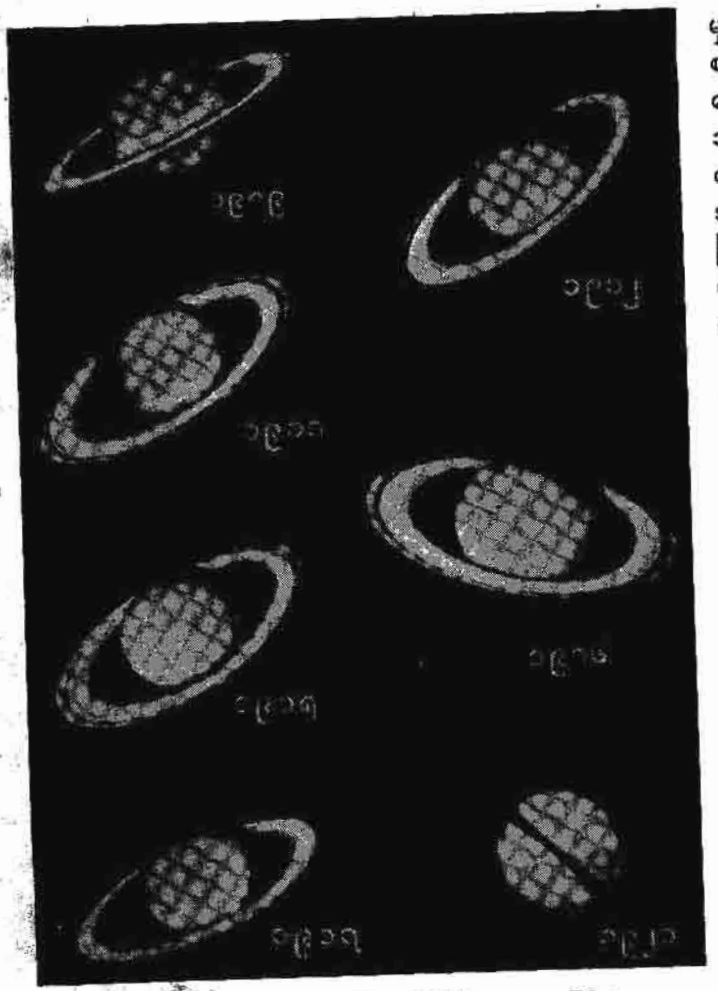

ဖော်ပြထားသောခုနှစ်များတွင် စနေဂြိုဟ်ကို ကမ္ဘာမှတွေ့မြင်ရပုံ

စနိုးဂျိုက်နှင့်လူပုခုနစ်ဖော်။ ။ဂရင်းပုံပြင်များဟု ခေါ်သော ဂျာမန်လူမျိုးညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်တို့ ရေးသားပြုစုကြသည့် ပုံပြင်များထဲတွင် စနိုးဝိုက်နှင့်လူပုခုနစ်ဖော်တို့၏ပုံပြင်မှာ ကမ္ဘာကျော်ကြားသည်။

ထိုပုံပြင်၏ အကျဉ်းချုပ်မှာ ရှေးအခါက ဘုရင်တပါး၏ မိဖုရားကြီးတွင် ပဋိသန္ဓေရှိနေသောအခါ၊ မိဖုရားကြီးက မိမိမွေးဖွားမည့် ရင်ဇာသွေးကလေးသည် သမီးတော်ကလေးဖြစ်၍ နှင်းပွင့်ကဲ့သို့ အသားဖြူပြီးလျှင် နှုတ်ခမ်းများမှာ သွေးကဲ့သို့နီမြန်းကာ ဆံပင်များ မှာလည်း အက်ဗနီပင် အနှစ်ကဲ့သို့ မည်းနက်စေရန် တောင့်တခဲ့၏။ များမကြာမီ မိဖုရာကြီးတောင့်တသည့် ဆန္ဒနှင့် ပြည့်စုံသော သမီးတော် ကလေးကို မွေးဖွားလာရာ စနိုးဝိုက် (ခင်နှင်းဖြူ)ကို အမည်မှည့်လေသည်။

www.burmeseclassic.com

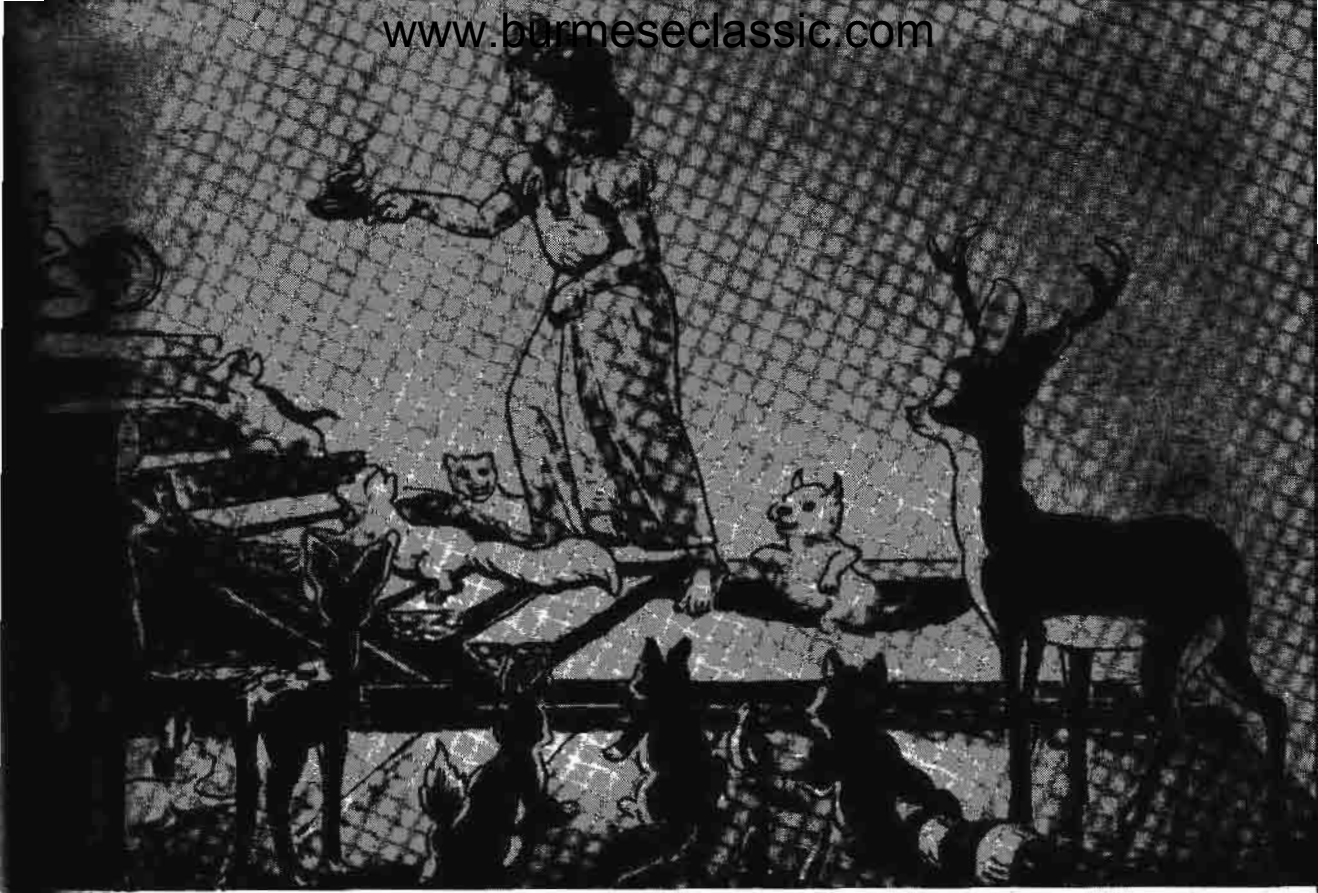

သားကောင်ငယ်များက စနိုးဂွိုက်ကို လူပု ၇ ဖော်တို၏နေအိမ်သို့လမ်းပြခေါ်ဆောင်လာပုံ

ထိုမိဖုရားကြီးသည်လည်း ခင်နှင်းဖြူကို မွေးဖွားပြီးနောက် မကြာမီပင် ကွယ်လွန်ရှာသည်။ ထိုကြောင့် ဘုရင်ကြီးက နောက်ထပ်မိဖုရားတပါး မြှောက်စားကောက်ယူလေသည်။ ထိုခင်နှင်းဖြူ၏မိထွေးသည် မနာလိုဝန်တိုစိတ်ရှိ၍ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သူဖြစ်သည်။ ထိုမိဖုရားတွင် ထူးဆန်းသော မှန်တချပ်ရှိ၏။ ထိုမှန်သည် မိဖုရားမေးသမျှ ပုစ္ဆာများကို တိကျ မှန်ကန်စွာ ပြန်လည်ဖြေကြားနိုင်သော အစွမ်းရှိ၏။ မိဖုရားသည် နံနက်တိုင်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် အချောဆုံးမည်သူနည်းဟု မှန်အားမေးလေ့ရှိသည်။ အသင်မိဖုရားသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အချောအလှဆုံးဖြစ်ပါသည်ဟု ထိုမှန်က နှစ်ပေါင်းများစွာပင် ဖြေကြားခဲ့၏။ တနေ့သ၌ ထိုမှန်က ယခုအခါ ခင်နှင်းဖြူသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အချောအလှဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားရာ မိဖုရားသည် မိမိထက်သာသူအားမနာလိုဖြစ်၍ ခင်နှင်းဖြူကိုသုတ်သင်ပစ်ရန် အကြံယူလေသည်။

ထိုကြောင့် မိဖုရားသည် ခင်နှင်းဖြူကို မုဆိုးတယောက်၏ လက်သို့ အပ်ကာ တောနက်ကြီးအတွင်းသို့ ခေါ်ဆောင်၍ အစတုံးသတ်ပစ်စေ၏။ သို့ရာတွင် မုဆိုးသည် သနားစဖွယ် တောင်းပန်ရှာသော ခင်နှင်းဖြူကို မသတ်ရက်သဖြင့် လွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေးစေ၏။ မင်းသမီးကလေးသည် တောအထပ်ထပ်ကို ကျော်ဖြတ် လာခဲ့၍ ညအချိန် ရောက်သော် အားငယ်ကြောက်လန့်ကာ ငိုယိုမိရှာသည်။ ထိုသို့ငိုသောအခါ တောတွင်းရှိ သားကောင်ငယ်များသည် ခင်နှင်းဖြူအား သစ်ပင်အောက်ရှိ သေးငယ်သော အိမ်ကလေးတလုံးဆီသို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြသည်။ ထိုအိမ်ထဲသို့ မင်းသမီးကလေး ဝင်ရောက်သော အခါ သေးငယ်သော စားပွဲတခုပေါ်တွင် သေးငယ်သော ပန်းကန်ခွက်ယောက်တို့ဖြင့် ပေါင်မုံ့နှင့်နွားနို့များ ပြင်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ စားပွဲဘေးတွင် သေးငယ်သော ကုလားထိုင် ခုနစ်လုံး ရှိလေသည်။ မောပန်းလာသော ခင်နှင်းဖြူသည် ပန်းကန် အသီးသီးမှ ပေါင်မုံ့အနည်းငယ်စီ စား၍ ဖန်ခွက်ခုနစ်လုံးမှ နွားနို့ အနည်းငယ်စီ ယူ၍ သောက်လေသည်။ ထိုနောက် အပေါ်ထပ်တွင် ခုတင်ကလေးခုနစ်လုံးကို တွေ့ပြန်ရာ အငယ်ဆုံး ခုတင်ကလေးပေါ်တွင် အိပ်လိုက်ရာ ချက်ခြင်းပင် အိပ်ပျော်သွားလေသည်။

ဤအိမ်ငယ်မှာ လူပုကလေးခုနစ်ယောက်တို့၏ နေအိမ်ဖြစ်၏။ သူတို့သည် နေ့အခါ၌ တောင်အောက်မြေတွင်း ထဲမှ ရွှေကိုတူး၍ ညအချိန်တွင် အိမ်သို့ ပြန်လာတတ်ကြသည်။ လူပုကလေးများ အိမ်သို့ပြန်ရောက်သောအခါ မိမိတို့ စားစရာများကို တစုံတယောက်က စားသောက် ဆွားကြောင်း တွေ့ရသဖြင့် လိုက်ရှာကြရာ အိပ်ရာထက်တွင် မင်းသမီးကလေး အိပ်စက်နေသည်ကို တွေ့ကြလေသည်။

ခင်နှင်းဖြူလည်း အိပ်ရာမှနိုး၍ မိမိ၏အဖြစ်အပျက်အလုံး

www.burmeseclassic.com

စုံကို လူပုကလေးများအား ပြောပြ၏။ ထိုအခါ လူပုကလေးများသည် ကရုဏာသက်လှသဖြင့် ခင်နှင်းဖြူအား မိမိတို့အိမ်တွင်ပင် နေခွင့်ပြု၍ မိမိတို့အတွက် အိမ်မှုကိစ္စများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်စေ၏။

လူပုကလေးများသည် နောက်တနေ့နံနက် အလုပ်ခွင်သို့ ထွက်သွားကြသောအခါ မင်းသမီးအား တံခါးကိုလုံစွာပိတ်ထားလျက် မည်သူခေါ်ခါမျှ ဖွင့်မပေးရန် မှာထားခဲ့၏။ သို့မှာခဲ့ခြင်းမှာ မိထွေးမိဖုရားကြီး၏ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုကို သူတို့ သိကြသဖြင့် မင်းသမီးကလေး အတွက် စိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ သူတို့ထင်သည့်အတိုင်းပင် မိထွေးမိဖုရားသည် မိမိ၏ ကြည့်မှန်က ပြောပြသဖြင့် မင်းသမီးကလေး အသက်ရှင်လျက်ရှိသည့် နေ့ရပ်ကို သိလေ၏။ ထို့ကြောင့် မိဖုရားသည် မိမိကိုယ်တိုင် ဈေးရောင်းသူအမယ်အိုဟန်ဆောင်၍ မင်းသမီးကလေးရှိရာသို့ ရောက်လာကာ ခင်နှင်းဖြူအား နှစ်လိုဖွယ်သော ပန်းသီးတလုံးကို ရောင်းလေသည်။

ထိုပန်းသီး တခြမ်းတွင် အဆိပ်ထည့်၍ အဆိပ် မရှိသည့် ဖက်ကိုစားပြကာ လှည့်စား၍ရောင်းသဖြင့် မင်းသမီးကလေးလည်း ယုံကြည်မိ၏။ ထို့ကြောင့် ပန်းသီးကိုယူကာ တကိုက် မျှစားလိုက်လျှင်ပင် လဲကျ၍ မေ့မြောသွားလေ၏။

လူပုကလေးများ ပြန်လာသောအခါ အသေကဲ့သို့ဖြစ်နေသော ခင်နှင်းဖြူကို တွေ့ရသဖြင့် များစွာ ယူကျုံးမရဖြစ်ကြ၏။ လူပုကလေးများသည် မင်းသမီး၏အလောင်းကို မှန်ခေါင်းထဲ၌ထည့်၍ တောင်ကုန်းတခုပေါ်တွင် တင်ထားကာ၊ ပန်းများဖြင့် မွမ်းမံ၍ အလောင်းကို စောင့်ရှောက်နေကြလေသည်။ တောတိရစ္ဆာန် ကလေးများ ကလည်း လာရောက် ကူညီ စောင့်ရှောက်ပေးကြ၏။ တနေ့သောအခါ တောကစားထွက်လာသည့် မင်းသားကလေးတပါးသည် ခင်နှင်းဖြူ၏အလောင်းကို တွေ့မြင်ရလျှင် များစွာပင် သနားချစ်ခင်သဖြင့် အလောင်းကို မိမိ၏တိုင်းပြည်သို့ ယူဆောင်သွားကာ လှပခမ်းနားစွာ ထားလိုပါသည်ဟု လူပုကလေးများထံ ခွင့်ပန်လေသည်။ လူပုကလေးများကလည်းသဘောတူညီသဖြင့် မှန်ခေါင်းကိုမယူကြရာတွင် မင်းသား၏တပည့်တဦးက ခလုတ်တိုက်မိသောကြောင့် မှန်ခေါင်းမှာလွတ်ကျလေ၏။ ထိုအခါ ခင်နှင်းဖြူ၏ လည်ချောင်းဝတွင် တစ်ဆို့နေသော ပန်းသီးခြမ်းသည် မင်းသမီးကလေး၏ ပါးစပ်တွင်းမှ ထွက်ကျသွားလေသည်။

ထိုကြောင့် ခင်နှင်းဖြူသည် အိပ်ပျော်ရာမှ နိုးလာသူကဲ့သို့ ချက်ခြင်းပင် လူကောင်းပြန်ဖြစ်လာရာ မင်းသားကလေးနှင့် တကွ လူပုကလေးများ၊ တောတိရစ္ဆာန်များမှာ ဝမ်းမြောက်ကြရလေသည်။ မင်းသားကလေးသည် လူပုကလေးများထံမှခွင့်ပန်၍ ခင်နှင်းဖြူကို မိမိတိုင်းပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီးနောက် လက်ထပ်လိုက်၏။ ထိုသတင်းများကိုကြားရသော မိထွေးစဉ်းလဲ မိဖုရားသည်လည်း ဒေါသစိတ်မှန်ပြီးလျှင် သေဆုံးလေ၏။

စနိုက်ငှက်။ ။ရေအိုင်ထွန်းရာ၊ ရေဝပ်ရာနှင့် ရေတင်၍ အမြဲတမ်းစွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းရာ ဒေသများ၌ ကျက်စားသော ငှက်တို့အနက် စနိုက်ခေါ် ငှက်များကို လူအသိ များလေသည်။ ရေထဲတွင်သွားလာတတ်သော ငှက်တမျိုးဖြစ်သည်။ စနိုက်သည် ကိုယ်ထည်သေးငယ်၍ အသွေးအရောင် ညို့သည်။ နှုတ်သီးနှင့် ခြေထောက်များမှာ အလွန်ရှည်၏။ အချို့စနိုက်များသည် ယင်းတို့၏ ရှည်လျားသော နှုတ်သီးများအပါအဝင် အလျား ၁၀ လက်မခန့် ရှိကြသည်။ ရှည်လျားသော နှုတ်သီးနှင့် ခြေတံများရှိသောကြောင့်လည်း စနိုက်များသည် ရေဝပ်သောနေရာ၊ စွတ်စိုနေသောနေရာနှင့် ရေစမ်းများတွင် မိမိတို့ကိုယ်ကို ရေမထိစေဘဲ ကျက်စားနိုင်ကြ၏။ ပျံသန်းရာ၌ အလွန်လျင်မြန်၍ တစာစ်ချိုးပျံသန်းတတ်ကြသည်။

စနိုက်များသည် ရေဝပ်၍ အမြဲတမ်းစိုစွတ်လျက်ရှိသော မြေပေါ်တွင် ခွက်သဏ္ဌာန် ခပ်ပိုင်းပိုင်းအသိုက်များကို မြက်ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ဥမှာ သစ်သေ့သီးသဏ္ဌာန် ရှိ၍ တကြိမ်လျှင် ၄ ဥအုသည်။ စနိုက်များကို ထိမှန်အောင် ပစ်ခတ်ရန် ခဲယဉ်းသောကြောင့် ငှက်ခတ်သမားနှင့် ငှက်ပစ်ဝါသနာ ပါသူများက သဲသဲမဲမဲ လိုက်လံ ပစ်ခတ်လေ့ ရှိကြသည်။

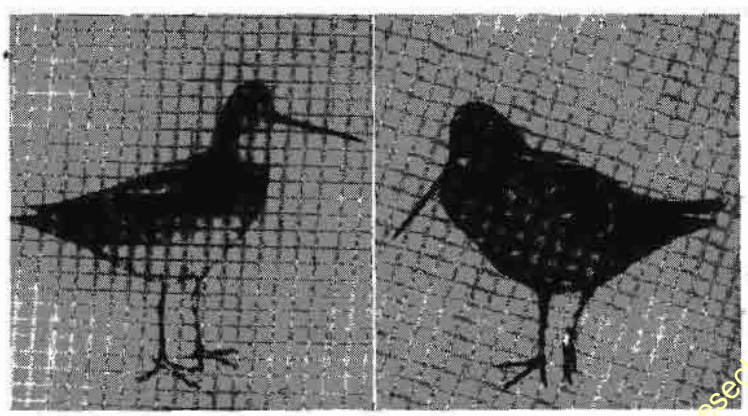

ရေစပ်တွင်ကျက်စားလေ့ရှိသောစနိုက်ငှက် စနိုက်ကြီးငှက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စနိုက်မျိုးများအနက် စနိုက်ကြီးမှာ သာမန်စနိုက်များ ထက် ကိုယ်ထည်ကြီးမားသည်။ ဂျက်စနိုက်ဟုခေါ်သော စနိုက်မျိုးသည် အလျား ၇ လက်မသာရှိ၏။ ထိုစနိုက်ကြီး နှင့် ဂျက်စနိုက် နှစ်မျိုးစလုံးကို အလွန် တွေ့ရခဲလေသည်။ ထို ငှက်တို့သည် ဆောင်းရာသီ၌သာ လာရောက်ကြသော ဧည့်သည်ငှက်များဖြစ်ကြသည်။

ပြိတိသျကျွန်းစုနှင့် ဥရောပတိုက်တွင် သာမက၊ အခြား တိုက်ကြီးများတွင်လည်း၊ စနိုက်ကို တွေ့ရှိရသည်။ များ သောအားဖြင့် စနိုက်များ ကျက်စားရာ ဒေသကား ရေ အိုင်စပ်၊ မြစ်ကမ်းနား၊ ရေတင်၍ စွတ်စိုသောနေရာများ၊ လယ်ကွက်များဖြစ်သည်။

မြောက် အမေရိကတိုက်တွင် ဝီလဆန်စနိုက် ခေါ် စနိုက် တမျိုးကို တွေ့ရ၏။ ထိုဝီလဆန်စနိုက်များသည်လည်း ငှက် ပစ်ဝါသနာအိုးများ၏ အကြိုက်ပင်ဖြစ်လေသည်။

မြေကြီးမှရွှေသီး

ဆန်စပါးသည် မြန်မာ့စီးပွားရေး အသက်သွေးခဲဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချ သောဆန်တန်ချိန်မှာ သုံးသန်းကျော်ဖြစ်သည်။ ယခု မြန်မာ့စီးပွားရေးကို ပြန်လည်ထူထောင်ဆဲတွင်၊ စစ်မဖြစ်မီက စံချိန်၏ ထက် ဝက်မျှလောက်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်သေးသည်။ သို့ဖြစ်လင့်ကစား ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတို့ကို နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချရာမှ ဝင်ငွေသည် တနှစ်တနှစ်လျှင် ကုဋ္ဌေခုနှစ်ဆယ်ထက်မနည်းချေ။

စပါး။ ။စပါးသည် မြက်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အများအား ဖြင့် တနှစ်ခံပင်မျိုးဖြစ်၍ အချို့အပူပိုင်းဒေသများတွင် နှစ် ကြာခံပင်မျိုးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် ဒိုက် စပါးနှင့် ဒေါင်းစပါးခေါ် စပါးရိုင်းနှစ်မျိုးကို ရေနစ်ကွင်း များနှင့် ကန်များထဲ၌ တွေ့ရသည်။ ရူက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ဒေါင်းစပါး ကို 'အိုရီဇာ လက်တီဖိုးလီးယား' ဟူ၍ ၎င်း၊ ဒိုက်စပါးကို 'အိုရီဇာ ဆာတီဗား' ဟူ၍၎င်း ခေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း ခြောက် သွေ့သောမြေများ၌လည်း 'အိုရီဇာ ဂရန်နျူလေးတား' ခေါ် စပါးရိုင်း တမျိုးပေါက်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို စပါးရိုင်းများမှ စပါးပင်အမျိုးမျိုး ခွဲထွက်လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးမျိုးပေါင်း ၁,၀၀၀ ခန့်ရှိသည် ဟုဆိုသည်။

သန်မာထွားကျိုင်းသောစပါးနှံ

စပါးမျိုး တမျိုးတည်းကိုပင် အ ရပ်ဒေသလိုက်၍ အမည်အမျိုးမျိုး ဖြင့် ခေါ်တတ်ကြသည်။ တဖန် မျိုးမတူသော စပါးများကို အမည်တမျိုးတည်းဖြင့် ခေါ် တတ်ကြပြန်ရာ စပါးပင်တို့၏ အမျိုးအစားကို ခွဲခြားရန် ခဲယဉ်းပေသည်။ စပါးမှ ဆန်ကြိတ်လုပ်ငန်း တိုးတက် ရေးသော တိုင်းပြည်များတွင် စပါးစေ့များ၏ အရွယ်အစား ကိုလိုက်၍ အမျိုးအစားခွဲခြားတတ်ကြ လေသည်။ သို့ သော် မြန်မာလယ်သမားများသည် လွယ်ကူစိမ့်သောငှာ စပါးပင်တို့၏ သက်တမ်းကိုလိုက်၍ (၁) ကောက်လျင်၊ (၂) ကောက်လတ်၊ (၃) ကောက်ကြီး၊ (၄) မုရင်း၊ ဟူ၍ စပါးမျိုး ၄ မျိုး ခွဲခြားထားကြသည်။

ကောက်လျင်စပါး၏ သက်တမ်းမှာ ရက်ပေါင်း ၁၄၀ မှ ၁၅၀ အထိဖြစ်၍ အောက်တိုဘာလလယ်လောက်တွင် ဖြစ် စေ၊ လကုန်လောက်တွင် ဖြစ်စေ မှည့်သည်။ ထိုစပါးမျိုးကို မိုးနည်းသော ဒေသများနှင့် မြေမ ကောင်းသော လယ်ကွင်းများတွင် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ ကောက် ကြီးနှင့် ကောက်လတ်စပါး စိုက်ပျိုး သော လယ်များတွင် သီးဦးစားရန် အတွက် ကောက်လျင်များကို အ နည်းငယ် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။ မြန် မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် စိုက်ပျိုး သော ကောက်လျင်စပါးမျိုးများ မှာ ဆန်လုံးငယ်သော ဧည့်မထစပါး နှင့် လက်ရွေးဆန်စပါးများ ဖြစ် ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း တွင်စိုက်ပျိုးသော ကောင်လျင်စပါး မျိုးများမှာ ငစိန်နှင့် လက်ရွေးဆန် အငယ်စားမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။

ကောက်လတ်စပါး အမျိုးအစား၏ သက်တမ်းမှာ ရက် ပေါင်း ၁၅၀ မှ ၁၇၀ အထိဖြစ်၍ နိုဝင်ဘာလလယ် သို့မဟုတ် လကုန်လောက်တွင် မှည့်သည်။ ထိုစပါးမျိုး၌ ဆန်းလုံး သေးငယ်သော ငစိန်စပါး၊ လက်ရွေးဆန် စပါးနှင့် ဧည့်မထ စပါးများ ပါဝင်သည်။ ထိုစပါးများကို ကောက်ကြီးစပါး စိုက်ပျိုးသော လယ်များမှာထက် ၁၀ ရက် ၁၅ ရက် စောရှ် ရေခန်းသောလယ်ကွက်များတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရခိုင်တိုင်းမှ ဆန်လုံးငယ်သော 'လက်ရုံး' စပါး၊ ငကြိမ်

www.burmeseclassic.com

သီး' စပါး၊ တနင်္သာရီတိုင်းမှ 'ရှမ်းကလေး' စပါးနှင့် 'ရဟိုင်း' စပါးတို့သည် ကောက်လတ်စပါးများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းတွင် ဆည်များမှ ရေမရသောလယ်များတွင် ကောက်လတ်စပါးမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။

ကောက်ကြီးမှာ သက်ရင့်စပါးမျိုးဖြစ်သည်။ သက်တမ်းမှာ ရက်ပေါင်း ၁၇၀ မှ ၂၀၀ အထိဖြစ်၍ ဒီဇင်ဘာလဆန်းတွင် မှည့်သည်။ သက်တမ်းအလိုက် အမျိုးအစားခွဲရလျှင် ပဲခူးတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ရခိုင်တိုင်းတို့၌ စိုက်ပျိုးသော ဆန်လုံးကြီးမျိုး ငစိန်စပါးသည် ကောက်ကြီးမျိုး ဖြစ်သည်။ တနင်္သာရီတိုင်းတွင် စိုက်ပျိုးသော 'ဗျတ်' စပါးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း မြေသြဇာကောင်းသော အရပ်များတွင်စိုက်ပျိုးသော မီးတုံးစပါးတို့သည်လည်း ကောက်ကြီးမျိုးပင် ဖြစ်ကြသည်။ မီးတုံးမျိုးတွင် ကမာကြည်၊ စပါးနက်နှင့် ကုလားကြီးတို့ ပါဝင်သည်။ ကောက်ကြီး စပါးကို မြေသြဇာ ကောင်းမွန်၍ မိုးကုန်သည် အထိ ရေရရှိသော လယ်များတွင် စိုက်ပျိုးသည်။ ပုသိမ်၊ မြောင်းမြ၊ ဖျာပုံစသော မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသတို့တွင် စပါးနက်မျိုးကို ငကျွဲ့ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ ဆည်မှရေရသော ရွှေဘိုခရိုင် နှင့် မင်းဘူးခရိုင်ရှိ လယ်များတွင် ကောက်ကြီးစပါးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။

မုရင်းစပါး သည် ကောက်လျင်စပါး နှင့် သက်တမ်း တူသည်။ ထိုစပါးမျိုးကို မြစ်ကမ်းခြေ အရပ်ဒေသများ၌ နိုဝင်ဘာလတွင် စိုက်ပျိုးကြ၍ မတ်လတွင် ရိတ်သိမ်းကြသည်။ အထက်ပါ စပါးမျိုးများ အပြင် တောင်ပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးသော တောင်ယာစပါးနှင့် ၆ လက်မ ၈ လက်မ အထိ ရေမြုပ်နေသော လယ်များတွင် စိုက်ပျိုးသည့် တတောင်ပို စပါးမျိုးကဲ့သို့သော ရေပေါ်စပါးမျိုး ဟူ၍ စပါးနှစ်မျိုးရှိသေးသည်။ ထိုစပါးမျိုးများ အနက် ကောက်ကြီးနှင့် ကောက်လတ်စပါးတို့မှာ အနုတ်အသိမ်းများသဖြင့် ယင်းတို့ကို အကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးကြသည်။

ကောက်ညွှင်းသည် စပါးမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ဆန်အရောင်ကိုကြည့်၍ ကောက်ညွှင်းဖြူ၊ ကောက်ညွှင်းငချိပ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲသည်။ ကောက်ညွှင်းဖြူမှာ အရောင်ဖြူ၍၊ ကောက်ညွှင်းငချိပ်မှာ အရောင်ညိုသည်။ ကောက်ညွှင်းစပါးသည် ရိုးရိုးစပါးများလောက် အသုံးမများသဖြင့် ယင်းကို အနည်းငယ်လောက်သာ စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။

စပါးပင်များကို စိုက်ပျိုးရာ၌ ပိုးမွှားများ၏ဘေးရန်မှကာကွယ်ပေးရန်မှာ အရေးကြီးပေသည်။ စပါးပင်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပိုးမျိုးမှာ ပိုးတောင့်တဲ၊ ငမြှောင်တောင်၊ နှံဖြတ်ပိုး၊ ရွက်ဖြတ်ပိုး ဟူသော ပေါက်ဖတ်မျိုးများ၊ ပိုးလောင်မီး၊ ကျိုင်းကောင်များ၊ ဆစ်ပိုးခေါ် ပိုးဖလံမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုပြင် ဖောင်စီးကနန်းနှင့် လယ်ဗုဇွန်များကလည်း စပါးပင်ကို ဖျက်ဆီးတတ်ကြသေးသည်။ အခြားတောတိရစ္ဆာန်နှင့် ငှက်တို့ကလည်း စပါးကို ဖျက်ဆီးတတ်ကြသဖြင့် ယင်းတို့၏ အနှောင့်အယှက်များမှလည်း ကာကွယ်ပေးကြရသည်။ တောင်စောင်းတွင် စိုက်ပျိုးသော စပါးများကို ကြွက်က ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ ထိုပြင် စပါးပင်များ၌ ခွပိုးရောဂါ၊ ကွင်းနားရောဂါ၊ လောင်မီးရောဂါကဲ့သို့သော အပင်ရောဂါများလည်း ကျရောက်တတ်သေးရာ ထိုရောဂါများမှလည်း ကာကွယ်ပေးကြရသည်။

ယခုအခါတွင် စပါးကို ဆန်ဖြစ်အောင် ဆန်စက်များ၌ ကြိတ်ကြသည်။ ဆန်စက်များ မပေါ်မီ ရှေးအခါက စပါးကို လက်လှည့် ကြိတ်ဆုံတွင် ထည့်၍ကြိတ်ကာ အခွံကို ချတ်ကြသည်။ ကြိတ်ဆုံမှထွက်လာသော အခွံကျွတ်ပြီးဆန်ကို ဆန်လုံးတီး သို့မဟုတ် လုံးစိမ်းဟု ခေါ်သည်။ တဖန် လုံးတီး ဆန်ကို မောင်းတွင်ထည့်၍ ဖွပ်ရပြန်သည်။ မောင်းထောင်းဆန်သည့် လျင်မြန်စွာ အောက်လွယ်၊ ပိုးတွယ်လွယ်၏။ ဆန်နှင့် ကပ်နေသော အလွှာများကို စင်အောင်ဖွပ်ထားသော ဆန်ဖြူသည် ကြာရှည်အထားခံသည့်ပြင် မျက်နှာပန်းလည်းလှသည်။ သို့သော် မောင်းထောင်းဆန်ကဲ့သို့ အာဟာရဓာတ်နှင့် မပြည့်စုံချေ။ မောင်းထောင်းဆန်၌ ဗီတာမင် ဘီ ပါရှိသည်။ ဆန်ဖြူတွင် ဗီတာမင် မရှိသလောက် ဖြစ်နေသဖြင့် ထိုဆန်မျိုးကို အမြဲစားသူများသည် ဗယ်ရီဗယ်ရီ ခေါ်ထုံနှာစို ကိုယ်ဖောနာ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အများပြည်သူတို့ ဆန်လုံးတီးကို စားရန် လှုံ့ဆော်ပေးလျက်ရှိ

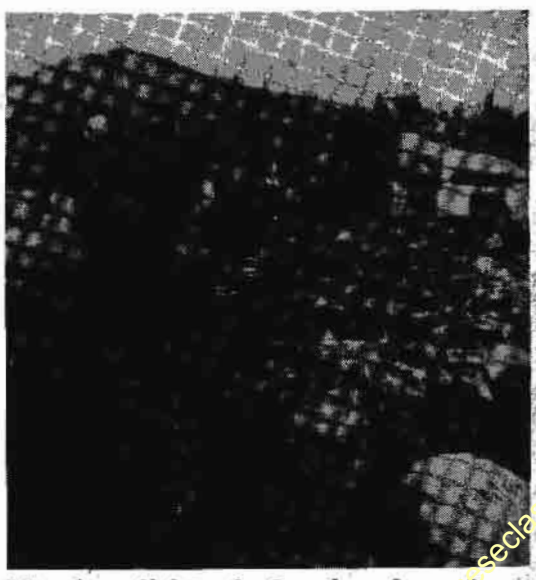

နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့မှ စပါးများလယ်ဟူနေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည်။ ဆန်လုံးတီးကို ဆန်လုံးညိုဟု အမည်ပေးထားပြီးလျှင် ဆန်လုံးညိုကို သက်သာသော အဖိုးနှုန်းဖြင့် ရောင်းချသောဌာနများ ဖွင့်လှစ်ထားရှိသည်။ (အစာအာဟာရ — ရှု။)

စပါးမှ ဆန်ခွဲရာတွင် စပါးခွံ၊ ဖွဲနှုန့် ဆန်ကွဲတို့ကို ဘေးထွက်ပစ္စည်းများအဖြစ် ရရှိသည်။ ဖွဲနှုကို ကျွဲနွားများအား အစာကျွေးရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဆန်ကွဲကို အရက်ချက်ရာ၌ ၎င်း၊ ကစီပြုလုပ်ရာ၌ ၎င်း၊ ဆန်မှုန့် ပြုလုပ်ရာ၌ ၎င်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ စပါးခွံ (ဖွဲကြမ်း)များကို လောင်စာအတွက်ဖြစ်စေ၊ အထုပ်များထုပ်ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ ရေခဲများအရည်မပျော်လွယ်စေရန် ဖုံးအုပ်ပေးရာ၌ဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်သည်။ စပါးကိုရိတ်သိမ်းသောအခါလယ်ထဲတွင် ကောက်ရိုးသာ ကျန်ခဲ့သည်။ ထိုကျန်သော ကောက်ရိုးကို ကျွဲနွားတို့အစာအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထိုပြင်ကျွဲနွားများအတွက် အခင်းအဖြစ်၎င်း၊ အိမ်မိုးရန်အတွက်၎င်း၊ ပစ္စည်းများ ထုပ်ပိုးရန် အတွက်၎င်း အသုံးပြုနိုင်သေးသည်။

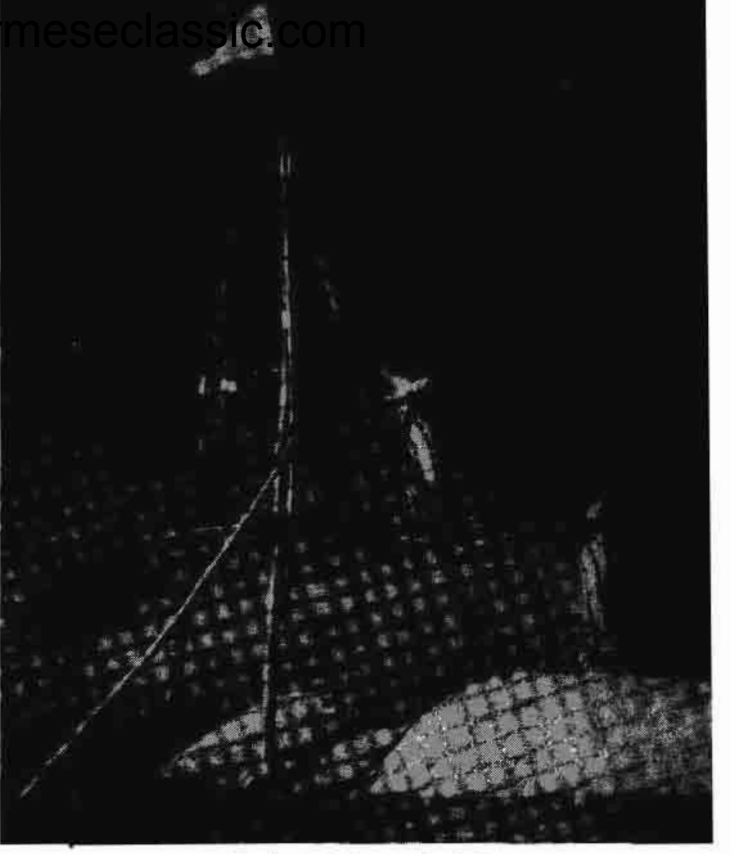

စပါးသန့်သန့်ရရှိရန် ထွေ့စင်တွင်စပါးထွေ့နေပုံ

အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် ဆန်ကို အဓိကအစာအဖြစ် စားသုံးကြသဖြင့် ထိုတိုင်းနိုင်ငံများ၌သာ ဆန်လုံလောက်စွာမရလျှင် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရပေမည်။ ထိုကြောင့် ထိုနိုင်ငံများတွင် စပါးကို အကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးကြလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော အချို့နိုင်ငံများတွင် စပါးကို တနှစ်လျှင် တကြိမ်သာစိုက်ပျိုးသည်။ အစာရေစာရှားပါးသော တရုပ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းနှင့် အချို့ ပူအိုက်သော ရာသီဥတုရှိသည့် တိုင်းပြည်များ၌မူ တနှစ်လျှင် လေးကြိမ်မျှ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသည်။

ကမ္ဘာ့လူဦးရေ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဆန်ကို အမှီပြု၍နေရလေသည်။ ကမ္ဘာ့ဆန်ထွက်နိုင်ငံ အားလုံးကို ခြုံ၍ကြည့်လျှင် ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှသောဆန်ကို အာရှတိုက်မှရရှိသည်။ ကမ္ဘာ့အာဟာရဖြည့်စွမ်းရေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရှေ့တန်းမှပါဝင်ဖြည့်စွက်လျက်ရှိသည်။ စစ်မဖြစ်မီ ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ နှစ်ချုပ်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးစိုက်ပျိုးသော ဧကပေါင်းမှာ ၁၂,၅၁၈,၅၀၀ ဖြစ်သည်။ ထွက်သောဆန်တန်ချိန်ပေါင်းမှာ ၇,၂၆၅,၂၀၀ ကျော်သည်။ ဆန်တန်ချိန်ပေါင်း ၃,၅၀၀,၀၀၀ ကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ ရောင်းချခဲ့ရလေသည်။

စစ်မဖြစ်မီကနှင့် စစ်ပြီးခေတ် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သော ဆန်ထွက်ပစ္စည်း တန်ချိန်မှာ အောက်ပါ စာရင်းအတိုင်းဖြစ်သည်။

၁၉၃၈–၃၉	ခုနှစ်	၃,၃၂၉,၀၀၀ တန်
၁၉၄၆–၄၇	„	၉၂၁,၀၀၀ „
၁၉၄၇–၄၈	„	၁,၂၅၄,၀၀၀ „
၁၉၄၈–၄၉	„	၁,၁၉၃,၀၀၀ „
၁၉၄၉–၅၀	„	၁,၁၂၉,၀၀၀ „
၁၉၅၀–၅၁	„	၁,၃၆၈,၀၀၀ „

မြန်မာနိုင်ငံက နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချသော ဆန်နှင့် ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတန်ဖိုးမှာ တနှစ်တနှစ်လျှင် ငွေကုဋ္ဌေ ၇၀ မှ ၈၀ အထိရှိလေသည်။

ယခုအခါ စပါးပင်မှဆန်ကို လုံလောက်စွာ မရရှိနိုင်သော တိုင်းပြည်များတွင် ဆန်တုကို လုပ်ယူစားသုံးနေကြသည်။ ထိုတိုင်းပြည်များ၌ ရိက္ခာပြဿနာ မကြာခဏ ပေါ်ပေါက်တတ်သဖြင့် ဆန်အတုများ ပြုလုပ်၍ရနိုင်ရန် ကြိုးစားကြရ၏။ ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကပင် စတင်၍ ဆန်တုကို စမ်းသပ်လုပ်ကိုင်ကြည့်ရာ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ဈေး၌ ရောင်းချနိုင်သော အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်သည် အထိ အောင်မြင်လေသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌လည်း အာဒါလွတ်၊ ပလောပီနံ၊ ပိန်းဥ၊ မျောက်ဥ ကဲ့သို့သော ဿစ်ဥသစ်ဖုများမှ ဆန်တုထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။ ဆန်တုတွင် အစာအာဟာရဓာတ် လုံလောက်စွာပါရှိနိုင်ရန် လိုအပ်သော ဓာတ်ပစ္စည်းများ ထည့်သွင်း၍ ရနိုင်သည်ဟု ဆိုပေသည်။

www.burmeseclassic.com

သို့သော် ယနေ့အထိ ဆန်အစစ်ကို ဆန်အတုနှင့် အစားထိုးခြင်းမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆန်စားသုံးသူတို့ လက်ခံနိုင်လောက်အောင် မအောင်မြင်သေးချေ။

စပါးကြီးမြေ့။ ။စပါးကြီးမြေ့သည် ၁၀ ပေမှ ပေ ၂၀ အထိရှည်၍ တခါတရံ ပေ ၃၀ မျှပင်ရှည်တတ်သည်။ စပါးကြီးမြေ၌ အဆိပ်မရှိချေ။ သို့ရာတွင် သမင်စသော သတ္တဝါ

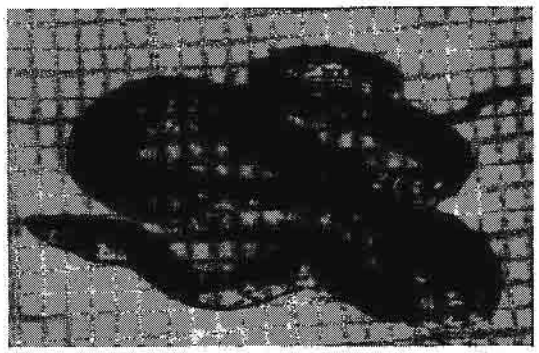

စပါးကြီးမြေ့

များကို မိမိ၏ကိုယ်ဖြင့် ရစ်ပတ်ကာ ဖျစ်ညှစ်ဆွဲဆန့် သတ်ဖြတ်ပြီးနောက် အကောင်လိုက်မျိုချတတ်သည်။ စပါးကြီးမြေ့များကို အာရှ၊ အာဖရိကနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်များရှိ အပူပိုင်းဒေသများ၌ တွေ့ရသည်။ အရောင်မှာ အဝါ၊ အညို၊ အမည်းတို့တွင် မှန်ကူကွက်များကဲ့သို့ အကွက်များဖြစ်နေရာ ယင်းကို သစ်ကိုင်း သစ်ခက်နှင့် သစ်ပင်ရိပ်များအကြားတွင် လွယ်ကူစွာမြင်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းသည်။ ရေတိမ်ရာ ပုက်တောများ၌ အနေများသည်။ ရေကူး၊ သစ်ပင်တက် ကျင်လျင်သည်။

စပါးကြီးမြေ့သည် တဖြည်းဖြည်းကြီးသော မြေ့မျိုးဖြစ်သည်။ အသက်ရှည်ရှည်နေသည်။ မြေ့မ သည် ဥအလုံးတဆုနီးပါးမျှ အုတ်တိ၌ ဥမှ အကောင်ကလေးများပေါက်သည့်တိုင်အောင် မည်သည့်နေရာသို့မှမသွားဘဲ ဥများကိုရစ်ပတ်၍ စောင့်ရှောက်နေတတ်သည်။ ထိုသို့ ဝပ်နေသော အချိန်တွင် မြေ့မသည် အစာမစားချေ။

စပါးအုံးသည် စပါးကြီးမြေ့အငယ်စား ဖြစ်သည်။

စပါးတား။ ။စပါးတားသည် ဂရိနိုင်ငံရှိ ရှေးဟောင်းမြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သည်။ လာကိုးနီးယားပြည်၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူး၍ ပယ်လိုပွန်နီးဆပ် ကျွန်းဆွယ်တွင် အင်အားတောင့်တင်းဆုံးသော နယ်တခုလည်း ဖြစ်ခဲ့ဘူး၏။ ထိုနယ်ကို ဇုနတ်၏သားတော် လက်စီဒီးမွန်းက စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရိုးရှိသည်။ ထိုကြောင့် အချို့က စပါးတားနယ်ကို လက်စီဒီးမွန်းဟု ခေါ်ကြလေသည်။ စပါးတန်းလူမျိုးတို့မှာ ဂရိအမျိုးအနွယ်ဖြစ်၍ ဒိုရီယန်မျိုးစုဖြစ်လေ၏။ ထိုလူမျိုးတို့သည် ကော်ရင်သီယန်ပင်လယ်ကွေ့ကိုဖြတ်၍ ပယ်လိုပွန်နီးဆပ်ကျွန်းဆွယ်ကို အနောက်မြောက်ဖက်မှ ဝင်ရောက်လာသူများဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် စပါးတားနယ်တွင် ရှိရင်းစွဲလူမျိုးများကို ကျွန်များအဖြစ်ထား၍ နယ်ကိုအုပ်ချုပ်နေထိုင်ကြ၏။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ဘာမျှလုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိကြချေ။ ယင်းတို့၏ ကျွန်များက လယ်ယာများလုပ်ကိုင်ပေးကြရလေသည်။ စပါးတားနယ်မှာ လူတန်းစားသုံးမျိုးရှိရာ စပါးတန်းလူမျိုးများဖြစ်သော အုပ်ချုပ်ရေးလူတန်းစား၊ ကုန်သည်ပွဲစားလူတန်းစားများဖြစ်သော ပါရီအိုစီများနှင့် ကျွန်လူတန်းစားဖြစ်သော ဟဲလော့များဖြစ်ကြ၏။

လက်ရုံးရည်ပြည့်စုံသော စပါးတန်းစစ်သူရဲတဦး

စပါးတန်းများသည် စပါးတားနယ်ကို ဘုရင်နှစ်ဦးထား၍ လိုင်ကာဂဟ်အမည်ရှိ ပညာရှိကြီးပြုစုခဲ့သော အခြေခံဥပဒေများအတိုင်း အုပ်ချုပ်ကြလေသည်။ ထိုအုပ်ချုပ်ရေးအရ စပါးတန်းတို့သည် အသိနီယန်တို့ကဲ့သို့ စာပေနှင့် အနုပညာကို လိုက်စားခြင်းမရှိဘဲ ကိုယ်ကာယတောင့်တင်းပြီး စစ်ရေးခွန်လည်း ကျွမ်းကျင်ရန်သာ အဓိကထားကြလေ၏။ သားယောကျ်ားကလေး များကို ခုနစ်နှစ်က ကျော်လွန် လျှင် အစိုးရထံအပ်၍ စစ်ပညာသင်စေရ၏။ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့သော ကလေး၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မသန်စွမ်းသော ကလေးများကို မွေးစကပင် တောင်ပေါ်တွင် ပစ်ထားရ၏။ ဤသို့ဖြင့် စပါးတန်းတို့မှာ ကျန်းမာရေးနှင့်ပြည့်စုံ၍ ခွန်အားသတ္တိတောင့်တင်းသူများသာ ဖြစ်ရ၏။ ရှေးစပါးတန်းတို့မှာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သားယောကျ်ားကလေးမွေးလျှင် ခုနစ်နှစ်အရွယ်မှစ၍ မိဖက မပိုင်ရတော့ချေ။ စစ်ပွဲတွင် အမှုထမ်းနိုင်သည့်အရွယ်ဟူသမျှတို့ကို အစိုးရစစ်တပ်၌သာ အမှုထမ်းစေရန် မိဖတို့က အစိုးရအား အပ်ရလေသည်။

စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုတွင်သာ အချိန်ရှိသရွေ့ လုံးပန်းနိုင်စေ၍ စားရေးသောက်ရေးအတွက် တာဝန် နည်းစေရန် အစိုးရက ဘုံအစားအသောက်ရုံကြီးများ ဖွင့်လှစ်ထား၏။ ထိုကဲ့သို့ စားသောက်ခွင့်ရရန် အစိုးရအား ဆက်ကြေးပေးထားရလေသည်။ ထိုဆက်ကြေးများပေးနိုင်ရန် ကျွန်များက လယ်ယာများကို လုပ်ပေးကြရလေ၏။ ထိုကြောင့် စပါးတန်းများမှာ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ရန်သာ တာဝန်ရှိလေသည်။

တိုက်ခိုက်မှု၊ ကိုယ်ကာယ သန်စွမ်းမှု၊ သတ္တိနှင့် ပြည့်စုံမှုများကိုသာ လေ့ကျင့် နေကြရသဖြင့် အစား အသောက် အနေအထိုင်တို့တွင် စည်းကမ်းကျပ်တည်းလှသည်။ အပြောသမားမဟုတ်ဘဲ အလုပ်သမားများဖြစ်၍ အပြောအဆို တို့တောင်းသော ဝသီရှိသည်။ အလှအပကို ဂရုမပြုသူများဖြစ်၍ ငွေကြေးသုံးစွဲရာတွင်ပင် သံချောင်းကြီးများကို တန်ဖိုးခဲ့ခြားထားကာ သုံးစွဲကြလေသည်။ စစ်သားများဖြစ်၍ သူတို့ကိုယ်တိုင် အကြမ်းခံနိုင် ဒုက္ခ ခံနိုင်ရည် ရှိသလောက် သူတပါးအပေါ် ၌လည်း ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်လေ၏။

စပါးတန်းတို့မှာ စစ်သားကောင်းများ ဖြစ်ခဲ့ကြလေရာ တိုက်ပွဲများတွင် သူတို့၏ဒဏ်ကိုခံနိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှပေသည်။ သူတို့ကား သေလျှင်မြေကြီး၊ ရှင်လျှင်ရွှေထီး စိတ်ဓာတ်ထားကာ တိုက်မိလျှင်မဆုတ်တမ်း ရွှေသို့သာတိုးမည့်လူမျိုးပေတည်း။ ထိုကြောင့် သတ္တိအလွန်ကောင်းသူများကို စပါးတန်းသတ္တိဟု သုံးနှုန်းပြောဆိုကြလေ၏။

ဘီစီ ၅ ရာစုနှစ်လောက်တွင် စပါးတန်းတို့ တန်ခိုးတက်နေလေသည်။ ပါးရှင်းစစ်ပွဲများနှင့် ပယ်လိုပွန်နီးရှင်းစစ်ပွဲများတွင် စပါးတန်းတို့ ထင်ရှား ကျော်ကြား လာလေ၏။ ပယ်လိုပွန်နီးရှင်းစစ်ပွဲအပြီးတွင် အက်သင်တို့ တန်ခိုးမှေးမှိန်သွား၍ စပါးတား တန်ခိုးကြီးလာလျက် ဂရိပြည်နယ်များမှာ စပါးတား၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ကြရလေသည်။ သို့ရာတွင် စပါးတားတို့၏ ဖိနှိပ် ကြမ်းကြုတ်လှသော အုပ်ချုပ်မှုကို ဂရိပြည်နယ်များသည် မခံနိုင်ဘဲ ပုန်ကန်ထကြွကြလေ၏။ စပါးတားတို့အုပ်ချုပ်မှုမှာ အနှစ် ၃၀ ခန့်သာကြာရှည်၍ သီးမီး ပြည်နယ် ခေါင်းဆောင်သော ဂရိပြည်နယ်အချို့၏ ပုန်ကန်မှုကြောင့် စပါးတန်းတို့ တန်ခိုးကျဆင်းလာလေသည်။ မကြာမီ မက်ဆီဒိုးနီးယားပြည် လက်အောက်သို့ အခြား ဂရိပြည်နယ်များ နည်းတူ ကျရောက်သွားလေ၏။ ဤသို့ဖြင့် ဘီစီ ၂ ရာစုလောက်မှစ၍ စပါးတားနိုင်ငံငယ်မှာ မထင်ရှားသောအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေတော့၏။ (ဂရိနိုင်ငံ — ရှု။)

ယခုခေတ်သစ် စပါးတားမြို့မှာ ရှေးမြို့ဟောင်းနေရာတွင်ပင် ၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ထားရှိ လက်စီဒေးမန်း စီရင်စု၏ မြို့တော် ဖြစ်လေ၏။ လူဦးရေမှာ ၁၁,၀၄၀ ဖြစ်သည်။

စပါးလင်။ ။စပါးလင်သည် မြက်ပင်မျိုးဖြစ်၏။ တပင်နှင့် တပင် စုပြုံ၍ပေါက်လေ့ရှိ၏။ အရွက်များသည် သေးသွယ်ရှည်လျား၍ ကြမ်းသည်။ အရွက်၏ဘေးစွန်းများသည် ခေးသွားကဲ့သို့ ထက်၏။ စပါးလင်ပင်သည် အပွင့် ပွင့်ခဲသည်။ အများအားဖြင့် စပါးလင်ကို ဟင်းလျာများအနှံ့ကောင်းစေရန် အသုံးပြုကြ၏။ ဆေးဝါးအဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ အစာကြေစေရန်အတွက်၎င်း၊ ချေးထွက်စေရန်အတွက်၎င်း အတွင်းဆေးအဖြစ်သုံးကြ၏။ ထိုပြင် ရေချိုးရာ၌၎င်း၊ ကျပ်ထုပ်ထိုးရာ၌၎င်း စပါးလင်ကိုအသုံးပြုကြသေးသည်။

စပါးလင်မွေးခေါ် စပါးလင်တမျိုးလည်းရှိသည်။ ထို စပါးလင်မွေးကို အထူးတလည် စိုက်ပျိုးယူကြ၏။ အရိုင်း ပေါက်နေသော စပါးလင်ပင်များ ကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ ဤစပါးလင်မျိုးမှ စီထရိုနယ်လာဆီ (စပါးလင်ဆီ) ကို ထုတ်ယူကြ၏။ ထိုအဆီကို အမွေးအကြိုင်ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ အစာကြေစေရန်အတွက် ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြ၏။ ထို စပါးလင်ဆီကို ဗယ်စလင်နှင့်

စပါးလင်ပင်

www.burmeseclassic.com

ရောရှိ အရေပြားပေါ် ဥသုတ်ထားလျှင် ခြင်အကိုက်သက်သာသည်။

စပါးလင်ပင်များကို ရေမဝပ်နိုင်သောနုံးမြေများတွင် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြ၏။ တနှစ်တွင် မိုးရေခိုန်လက်မ ၁၂၀ မျှရရှိသောဒေသများ၌ စိုက်ပျိုးလျှင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်း၌ စိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သည်။ စိုက်ပျိုးရာ၌ မြေကို နွေအခါကထွန်ယက်၍ မိုးကျမှစိုက်ပျိုးကြသည်။ စိုက်သောအခါ အတက်များကို ထိပ်ဖြတ်ပြီးနောက် အတန်းလိုက်စိုက်ကြသည်။ တတန်းနှင့်တတန်းကို ၃ ပေစီခွာ၍ငင်း၊ တပင်နှင့်တပင်ကို ၂ ပေစီခွာ၍ငင်း စိုက်တတ်ကြသည်။ စပါးလင်သည် မြေသစ်၌ဖြစ်ထွန်းလေ့ရှိရာ မြေဩဇာထည့်ပေးရန်မလိုချေ။ ခြံမြေ၌စိုက်လျှင် နောက်ချေးဆွေးထည့်ပေးရန်လိုသည်။ ပေါင်းသင်ပေးခြင်းမှတပါး စပါးလင်ပင်ကို အထူးတလည် ဂရုစိုက်ရန် မလိုပေ။ စပါးလင်ပင်သည် သုံးလေးနှစ်ခံသည်။

စပီဒိုမီတာ။ ။ယာဉ်များ တနာရီလျှင်မည်သည့်နှုန်းဖြင့် သွားနေသည်ကို ပြသော ကရိယာကို စပီဒိုမီတာဟု ခေါ်သည်။ ယာဉ်အမျိုးမျိုးတွင် စပီဒိုမီတာအမျိုးမျိုး ရှိကြသော်လည်း၊ ဂါဗနာဖြင့်ထိန်းသော စပီဒိုမီတာနှင့် သံလိုက်ခတ်ဖြင့်ထိန်းသော စပီဒိုမီတာတို့ကို အများအပြား အသုံးပြုကြလေသည်။

ဂါဗနာဖြင့်ထိန်းသော စပီဒိုမီတာတွင် ဂါဗနာအတံများနှင့်တကွ ထိုအတံများကိုဆက်ထားသော သံလုံးများ လည်နေသောအခါ သံလုံးများသည် ဗဟိုခွာအား၏အရိုန်ကြောင့် အပြင်သို့ကားချထွက်လာကြသည်။ (ဗဟိုကန်အား၊ ဗဟိုခွာအား — ၎။) ထိုသို့ကားထွက်လာခြင်းအားဖြင့် ဝင်ရိုးတံတလျောက် လည်နေသော လျှောခွေးသွားစိတ် သည် အထိန်းစပရင်ကို တွန်းရှဖိလာသည်။ (ပုံနှင့်တွဲ၍ သေချာစွာကြည့်ပါ)။ မိုင်နှုန်းကိုပြသောလက်တံသည် ကွားဒရင့် ခွေးသွားစိတ်တွင် တပ်ထား၏။ ထို ကွားဒရင့် ခွေးသွားစိတ်ကို တဖန် လည်နေသော လျှောခွေးသွားစိတ်တွင် တပ်ထားပြန်သဖြင့် မိုင်ပြလက်တံသည် ခွေးသွားစိတ်လည်သလောက် စကေးပေါ်တွင် ရွေ့ပြီးနောက်ဆုတ် ရွေ့လျက်ရှိနေသည်။ ဝင်ရိုးတံ အလည်မြန်လေလေ၊ ဂါဗနာသံလုံးများသည် ဝင်ရိုးမှခွာထွက်သွားလေလေဖြစ်ပြီးလျှင် အထိန်းစပရင်သည်လည်း ပို၍အဖိခံရလေလေ ဖြစ်သည်။ ဝင်ရိုးတံ မည်မျှပင် လည်နေစေကာမူ ဂါဗနာသံလုံးပေါ် ကျရောက်

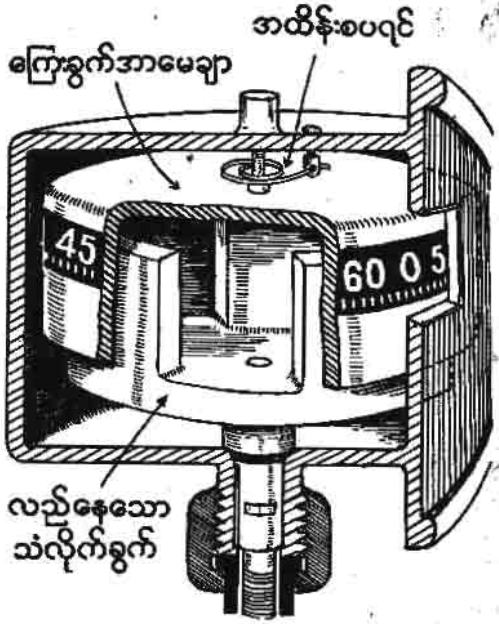

သံလိုက်ခတ်ဖြင့်ထိန်းသောစပီဒိုမီတာပုံ

သောဗဟိုခွာအားသည် အထိန်းစပရင်၏ တွန်းအားနှင့်ညီမျှလျက်ရှိနေသည်။ ဝင်ရိုးတံအနည်းငယ်လည်သည်နှင့် အခြားအစိတ်အပိုင်းများလည်း လိုက်၍လည်သဖြင့် ချက်ခြင်းပင် လက်တံသည် စကေးပေါ်တွင် မိုင်နှုန်းကို ဖေါ်ပြလေသည်။

သံလိုက်ခတ်ဖြင့်ထိန်းသော စပီဒိုမီတာတွင်ကား ခွက်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိ ထာဝရသံလိုက်တခုရှိ၏။ ထိုသံလိုက်ခွက်သည် ဝင်ရိုးတံအရှည်တွင် တပ်ထား၍ အစဉ်လည်လျက်ရှိသည်။ ကြေးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခွက်ပုံ အာမေချာတခုကို ထိုသံလိုက်ပေါ် တွင် မှောက်၍တပ်ထား၏။ ထိုအာမေချာကို အနည်းငယ်လှုပ်ရှားနိုင်အောင် စီမံပြုလုပ်ထားသည်။ အာမေချာ၏ လှုပ်ရှားမှုကို နာရီဆံခြည်ကဲ့သို့ ပေါ်၍ အပြားလိုက်ခွေထားသော စပရင်ကလေးတခုက ထိန်းထားသည်။ ထိုစပရင်ကလေး၏ တဖက်စွန်းကို အာမေချာ၏ ဝင်ရိုးတွင် တပ်ထားပြီးလျှင် အခြားအစွန်းကို စပီဒိုမီတာ အိမ်တွင် တပ်၍ထားသည်။ ဝင်ရိုးတံတွင် တပ်ထားသော သံလိုက်

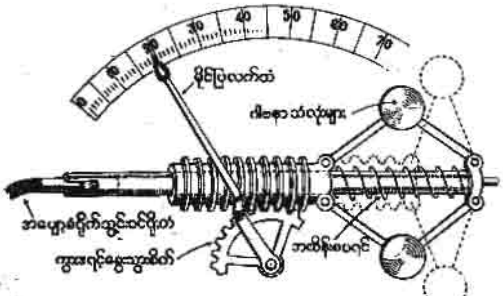

ဂါဗနာဖြင့်ထိန်းသောစပီဒိုမီတာပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခွက်သည် ဝင်ရိုးတံ လည်သည့်အတိုင်း လိုက်၍လည်သော အခါ သံလိုက်ဓာတ်အားသည် အာမေချာကို သံလိုက်ခွက်နှင့်အတူပါအောင် ဆွဲလေ၏။ သို့ရာတွင် အာမေချာ၏ရွှေရှားမှုကို စပရင်ကလေးက ထိန်းထားသေးသည်။ အမြန်များလေလေ၊ အာမေချာပေါ် သို့ သက်ရောက်သည့် အားသည်လည်း များလေလေ ဖြစ်ပြီးလျှင် အာမေချာလှည့်ရသည့်ထောင့်သည်လည်း ကြီးလေလေဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် သံလိုက်ကဖြစ်စေသည့် အားသည် အထိန်းစပရင်၏ တွန်းကန်အားနှင့် တူညီသည့်အခြေသို့ ရောက်သည်။ ထို အခါ တနာရီလျှင်သွားသည့် မိုင်နှုန်းကို အာမေချာအပြင်ဖက်ရှိ ဒိုင်ခွက်အပေါက်ကလေးမှ ကြည့်မြင်နိုင်သည်။

သာမန်စပီဒိုမီတာအတွင်းရှိ မိုင်နှုန်းပြ ကရိယာကလေးတွင် လက်တံနှစ်ခု ရှိတတ်သည်။ တခုသည် ခရီးမည်မျှဝေးကွာစွာသွားခဲ့ပြီးကြောင်းကိုပြ၍ အခြားတခုသည် တနာရီလျှင် မည်သည့်နှုန်းဖြင့်သွားသည်ကို ပြသည်။ ခရီးအကွာအဝေးပြသည့် လက်တံကို ခရီး စ၍မထွက်မီ သုညသို့ ရွှေထားရသည်။ ဂဏန်းများကို ဒိုင်ခွက်အစွန်ဖက်တွင် မှတ်ထားလေ့ရှိသည်။ ဘီးတခုနှင့်တခုကို ခွေးသွားစိတ်အများအနည်းဖြင့် ဆက်သွယ်၍ ထားသဖြင့် ခရီးဝေးကိုလည်း သိနိုင်လေသည်။ ထိုစက်ကရိယာ၏သဘောမှာ လှည့်ပတ်သောအရေအတွက်ကို မှတ်သားသည့် ကရိယာ၏ သဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ အမှန်မှာ ဘီး၏လည်ခြင်းကိုပြသော ကရိယာတခုသာဖြစ်သည်။ မော်တော်ကားသမားများအဖို့ တမိနစ်တွင် စက်မည်မျှလည်ကြောင်း ကိုလည်း သိလိုကြသဖြင့် အလားတူ သဘောဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စက်ကရိယာလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုကရိယာ၌ သွားသည့် မိုင်နှုန်းကို ထည့်ရန် မလိုတော့ချေ။ စက်လည်သမျှကို ပြသည့်ကရိယာတခုကိုသာ စပီဒိုမီတာ၏သဘောအတိုင်း ပြုလုပ်ထားရန် လိုလေသည်။

စပယ်။ ။စပယ်ပင်မှာ ချုံပင်မျိုးဖြစ်၏။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ဂျက်စမင်နမ် ဆမ်ဗက်' ဖြစ်သည်။ အိမ်စပယ်၊ တောစပယ်၊ စပယ်အိ၊ စပယ်နွဲ့ ဟူ၍ စပယ်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ စပယ်ပင်သည် မွေးကြိုင်သော အဖြူရောင်ပန်း ပွင့်၏။ ရှေးအခါကပင် စပယ်များကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြရာ၊ ယခုအခါ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ စပယ်များကို စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။ အများအားဖြင့် စပယ်ပန်းများကို ပန်းကုံးများပြုလုပ်၍ အလှအပဆင်မြန်းကြ၏။ စပယ်မှ စပယ်ဆီခေါ် အဆီတမျိုးကို ထုတ်ယူကြသည်။ ထိုအဆီကို အမွေးအကြိုင်များပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြ၏။ တရုပ်နိုင်ငံတွင် စပယ်ပန်းများကို လက်ဖက်ခြောက်အနံ့မွေးရန် အသုံးပြုကြ၏။ ယင်းကို အနာအုံဆေးအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးပြုကြသည်။

စပယ်ပန်းကို မြန်မာစာပေတွင် အမြတ်တနိုး ဖွဲ့နွဲ့ ရေးစပ်ကြသည်။ အခြင်းလှခြင်းနှင့် အဆင်းလှခြင်းကို စာဆိုကဝိတို့က စပယ်ပန်းနှင့် နှိုင်းခိုင်းဖွဲ့ဆိုတတ်ကြသည်။ ကောက်စိုက်မ တေးသံတခုတွင် ချစ်စကား၊ ကြိုက်စကား ဆိုလာသော လယ်ထွန်မောင်ကြီးအား၊ ကျေးတောသူ ကောက်စိုက်မက မိမိမှာချစ်သူရှိပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အလာနှောင်းပြီဖြစ်ကြောင်းကို 'ပျှိခေါင်းကစပယ်ဖြူ၊ ပန်သူနှင့်လေး' ဟု ရေးသီလိုက်ပြီးနောက်၊ လယ်ထွန်မောင်ကြီး၏ စိတ်ပျက်သွားဟန်ကို 'စပယ်ခိုင်ဖူးတိုင်လှဲ့ရာ၊ လွဲရော့ကွဲ့လေး' ဟု စပ်ဆိုထားလေသည်။ ထိုပြင် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ဘုရားလေးဆူပွင့်ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားတဆူသာ ပွင့်ရန်ကျန်သေးကြောင်းကို စပယ်လေးရုံနှင့် နှိုင်းခိုင်းကာ ပဟေဠိလုပ်၍ စကားဝှက်ခဲ့သည့် 'စပယ်တဲ့လေးရုံ၊ မလေးကွယ်မပန်ထိုက်တယ်၊ ပန်းမြတ်ခိုက်ကြုံ၊ အပွင့်ရယ်ကုန်၊ အငုံဖြင့်ကျန်ပါသေး၊ ပန်ချင်သူပျှိမောင်ကြီးရယ်၊ ခေါင်းဖြီးခဲ့လေး။' ဟူသောကဗျာကိုလည်း တွေ့ရလေသည်။ ထိုနောက် မိမိအား ခေတ္တယာယီ

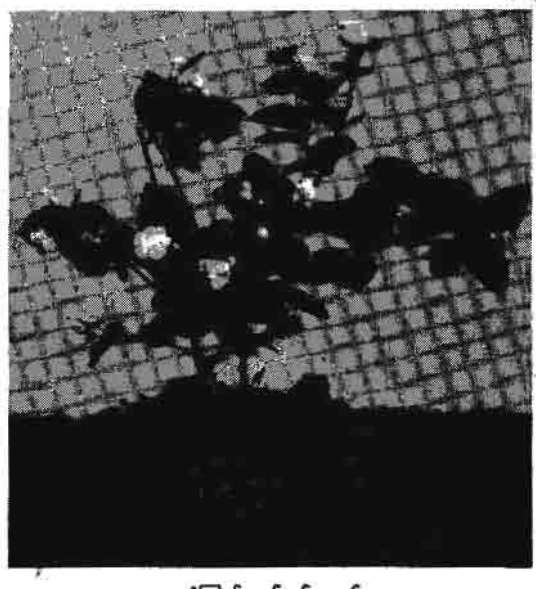

မုနုံကြွယ်သည့် ပန်းစပယ်

မျှသာချစ်ကြိုက်၍ နောင်အခါ၌ အသစ်မြင်သောအခါ ပစ်ပယ်လေ့ရှိကြောင်းကို ခံပန်းနှင့် စပယ်ပန်းကို နိုင်းရှည့်၍ ရေးသားသောကဗျာလည်း ရှိလေသည်။ စလေဦးပုည စပ်ဆိုခဲ့သောထိုကဗျာမှာ 'ပန်းစပယ် နန်းအလယ် မပေါ်ခိုက်တာမို့၊ အလိုက်တော်တန်သင့်ရုံပ၊ ခံပွင့်ကိုကုံး။ ။နန်းရဝေ၊ မန်းမြေ စပယ်လိုင်တော့၊ ခံပန်းခိုင် ယာယီရွှေတယ်၊ တေးလေ့ရွှာသုံး။' ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရတုဘုရင်နတ်သျှင်နောင်ကမူ ပန်းရာသီရောက်သော်ငြားလည်း စစ်ထွက်နေရားဖြင့် ကြင်

www.burmeseclassic.com

သူအား ကိုယ်တိုင်ဆင်မပေးရပုံကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် 'စပယ်ပျံမွေး၊ စကားသေးကို၊ မြတ်လေးစုံမက်၊ ကျွန်ုပ်လက်ဖြင့်ရွေးလျက်ရွရွ၊ မဆင်ရတည့်' ဟု စပယ်ပန်းကို အမြတ်တနိုး ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ခဲ့ပေသည်။

စပယ်ဟူသော ရေးထုံးကို ကား ဝတ္ထုဗေဒခန သတ်အင်းကျမ်းတွင် 'စမွယ်' ဟူ၍ငင်း၊ ရတုစာဆို နဝဒေးကြီး ကမူသူ၏ 'ပတ်စက်ဝန်းလည်' ခြီရတု ဒုတိယပုဒ်၌ 'စလည်းဆင်မှ၊ ပတ္တင်ယာသတ်၊ ဖြူဆွတ်ဆွတ်ကို' ဟု မသတ်နိဂုဟိတ်မဲ့ 'စပယ်' ဟူ၍ငင်း၊ ဦးဝန်ပြုစုသော မြန်မာသတ်ညွှန်းကျမ်းတွင် 'စံပယ်' ဟူ၍ငင်း အမျိုးမျိုး ရေးကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

စပက်ထရမ်နှင့်စပက်ထရီစကုပ်။ ။နေရောင်ကို ပရစ်ဇမ်ခေါ် သုံးပြောင့်ဖန်တုံးဖြင့် ခံ၍ကြည့်လျှင် ဖန်တုံးထဲက ဖြတ်ထွက်လာသောနေရောင်သည် မူလနေရောင်အဖြူရောင် မဟုတ်တော့ဘဲ၊ အနီ၊ လိမ်မော်၊ အဝါ၊ အစိမ်း၊ အပြာ၊ မဲနီညို၊ ခရမ်း ဟူ၍ အရောင်ခုနစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ထွက်လာသော အရောင်ခုနစ်မျိုးကို စပက်ထရမ် (ရောင်စဉ်) ဟုခေါ်၏။ အနောက်ဖက်တွင် နေရှိနေ၍ အရှေ့ဖက်တွင် မိုးရွာနေသောအခါ၌ သက်တံဖြစ်ပေါ်တတ်ပုံကို တွေ့ဘူးကြပေမည်။ သက်တံများတွင် အနီအစ ခရမ်းအဆုံးရှိသော အရောင်ခုနစ်မျိုးပင် ပါရှိသည့် ရောင်စဉ်များကို ကောင်းစွာတွေ့နိုင်သည်။ ခြားနားချက်မှာ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်သော သက်တံများ၌ နေရောင်သည် ဖန်တုံးကိုဖြတ်သွားရမည့်အစား မိုးရေပေါက်များကို ဖြတ်သွားခြင်းသာဖြစ်သည်။ (သက်တံ — ရှု။) သို့ရာတွင် ရောင်စဉ်များသည် နေရောင်တခုတည်းမှသာ မဟုတ် လျှပ်စစ် ဓာတ်မီး၊ လျှပ်စစ်အတ်မီး၊ ဓာတ်ငွေ့မီး စသည့် မီးရောင်များမှလည်း ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပေသည်။

ပရစ်ဇမ်ဖန်တုံးသည် နေရောင်မှ ရောင်စဉ်ဖြစ်အောင်ခဲ့တတ်ပုံကို စတင်စုံစမ်း၍ စစ်ဆေးကြည့်ရှုသူမှာ သိပ္ပံကဝိ ရှူတန်ပင်ဖြစ်လေသည်။ (ရှူတန်, ဆာ၊ အိုင်ဇပ် — ရှု။) ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ဖန်တုံး၏ သတ္တိကို စုံစမ်း စစ်ဆေးပြီး နောက် နေရောင်သည် အရောင်တမျိုးတည်းမဟုတ်ဘဲ ရောင်စဉ်တွင်ပါဝင်သော ခုနစ်မျိုးသောအရောင်တို့ဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားကြောင်း၊ တရောင်စီ ဖြစ်အောင် ဖန်တုံးက ခွဲထုတ်ပေးနိုင်ကြောင်း စသည်တို့ကို ခရစ် ၁၆၂၇ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့လေသည်။ နေရောင်ကို ပရစ်ဇမ် ဖန်တုံးကဲ့သို့သော ပစ္စည်းမျိုးဖြင့် ခံ၍ကြည့်လိုက်သောအခါ အဘယ်ကြောင့် ရောင်စဉ်များ ထွက်ပေါ်လာရသနည်း။ ထိုအကြောင်းခြင်းရာကို နားလည်ရန်မှာ အလင်းရောင်သည် လှိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြတ်သန်းသွားသည့်အချက်ကို ရှေးဦးစွာ သိထားရပေမည်။ အလင်းလှိုင်းတို့တွင် အလျားအမျိုးမျိုးရှိကြရာ၊ ထိုလှိုင်းအလျားအလိုက် အရောင်များဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ ပမာအားဖြင့် အနီရောင်သည် ရောင်စဉ်ရှိ အရောင်ခုနစ်မျိုးတွင် လှိုင်းအလျား အရှည်ဆုံးဖြစ်၍ ခရမ်းရောင်မှာ လှိုင်းအလျား အတိုဆုံးဖြစ်လေသည်။ လှိုင်းအလျားအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသော အဖြူရောင်အလင်းသည် အဘယ်ကြောင့် လေထဲတွင် ရောင်စဉ်အဖြစ်ဖြင့် ကွဲ၍မထွက်ပါသနည်း။ ဤမေးခွန်းကိုဖြေရန်ကား ဤသို့ဖြစ်၏။ အားလုံးသော အလင်းလှိုင်းတို့သည် မည်ကဲ့သို့သောလှိုင်းအလျား ရှိသည်ဖြစ်စေ အာကာသတွင်ဖြစ်မူ အလျင်အတူတူဖြင့်သာ ဖြတ်သွားလျက်ရှိ၏။ သို့သော်ဖန်၊ ရေ စသော လင်းပေါက်ပစ္စည်းတခုခုကို ဖြတ်သွားသောအခါ၌မူကား အလင်းလှိုင်းအသီးသီးတို့၏အလျင်များသည် တမျိုးနှင့်တမျိုး မတူတော့ချေ။ ထိုအခါ လှိုင်းအသီးသီးသည် တမျိုးစီယိုင်၍ ကွဲထွက် သွားလာကြသည်။ လှိုင်းအလျားအရှည်ဆုံးဖြစ်သော အနီရောင်သည် အမြန်ဆုံးနှုန်းဖြင့် ဖြတ်သွားသဖြင့် အနည်းဆုံးယိုင်၏။ လှိုင်းအလျားအတိုဆုံးဖြစ်သော ခရမ်းရောင်၏အလျင်မှာ အနှေးဆုံးဖြစ်၍ အများဆုံးယိုင်လေသည်။ အလင်းလှိုင်းများ၌ အလျင်ချင်း မတူမှုကြောင့် ဤကဲ့သို့ အရောင်အလိုက် ခွဲထွက်လာခြင်းကို အရောင်ကွဲထွက်ခြင်းဟု ခေါ်လေသည်။ (အလင်း — ရှု။)

အထက်တနေရာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရောင်စဉ်များသည် အဖြူရောင်အလင်းတခုတည်းမှသာ ထွက်ပေါ်လာကြသည်ဟု မယူဆအပ်ပေ။ ပစ္စည်းတခုခုကို ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်သွားအောင် အပူများများတိုက်ပေးလိုက်သောအခါ ထိုဓာတ်ငွေ့ဖြစ်သွားသော ပစ္စည်းများမှ အလင်းရောင်ထွက်လာတတ်သည်။ ထိုအလင်းရောင်မျိုးမှ ရောင်စဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သေးသည်။ ဖြင့်စင်တခုကို အပူပြင်းပြင်းတိုက်ပေးသောအခါ အက်တမ်များသည် ဖြင့်စင်မှထွက်လာပြီးလျှင် တုန်ခါသွားလေသည်။ ထို အက်တမ်တို့၏ တုန်ခါမှုကြောင့် အလင်းရောင်ထွက်လာသည်။ ထိုအလင်းရောင်မျိုးကို ဖန်ပရစ်ဇမ် တုံးဖြင့် ခံကြည့်လျှင် ရောင်စဉ်များကို ရရှိ၏။ သို့ရာတွင် များသောအားဖြင့် ထိုရောင်စဉ်မျိုးတွင် နေရောင်စဉ်များမှာကဲ့သို့ အရောင်ခုနစ်မျိုးလုံး မရှိကြချေ။ ဖြင့်စင်အသီးသီးရှိ ကိုယ်ပိုင်အရောင်များကိုသာ ထိုရောင်စဉ်မျိုးတွင် တွေ့နိုင်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ရောင်စဉ်များကို စဖတ်ထရိစကုပ် နှင့် ကြည့်ရှု စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် မည်သည့်ပစ္စည်း၌ မည်သည့်ဖြင့်စင်များပါရှိကြောင်းကို ခွဲခြားပြောဆိုနိုင်သည်။ ဤနည်းဖြင့်ပင် နက္ခတ်ဆရာတို့သည် နေ၊ လ၊ ကြယ်၊ ဂြိုဟ်စသော ကောင်းကင်တန်ဆာများ၌ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဖြင့်စင်များကို သိအောင်ရှာဖွေနိုင်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

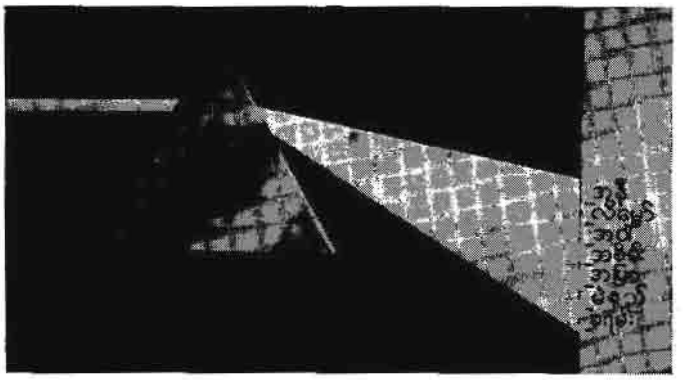

နေရောင်ကိုပရစ်ဇမ်ဖန်တုံးဖြင့်ခံ၍ ရောင်စဉ် ၇ မျိုးခွဲထုတ်ပုံ

အလင်းရောင်အမျိုးမျိုးမှ ထုတ်ပေါ်လာကြသော ရောင်စဉ်များကို (၁) အပြည့်ရောင်စဉ် (၂) အလွတ်ရောင်စဉ် (၃) အစုတ်ရောင်စဉ် ဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲထားသည်။

နေရောင်၊ လျှပ်စစ်အတ်မီးရောင်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးရောင် သို့မဟုတ် ဓာတ်ငွေ့မီးရောင်များမှ အပြည့်ရောင်စဉ်များဖြစ်ပေါ်၍ ဤရောင်စဉ်မျိုးတွင် ပါသော အရောင်များသည် တခုနှင့်တခု ဆက်စပ်လျက်ရှိလေသည်။ ဖြစ်စင်တခုကို ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်အောင် အပူပြင်းပြင်း မီးတိုက်ပေးလိုက်သော အခါ ထွက်လာသောအရောင်များမှ အလွတ်ရောင်စဉ်များကိုရရှိသည်။ ဤရောင်စဉ်မျိုးတွင် ဖြစ်စင်ကိုလိုက်၍ကွဲလွဲကြသော တောက်ပသည့်အရောင်ကြောင်းများ ပါရှိသည်။ ပမာပြရသော်၊ ဆားအနည်းငယ်ကို ဗုန်ဆင်မီးတိုင်တွင် မီးရှို့ကြည့်သောအခါ ဆားတွင်ပါသော ဆိုဒီယမ်ကြောင့် မီးလျှံသည် အဝါရောင်ဖြစ်၍နေသည်။ ထိုအဝါရောင် မီးလျှံကို စပက်ထရိစကုပ်နှင့် ကြည့်လျှင် တောက်ပသော အဝါကြောင်းတကြောင်းကို ထင်ရှားစွာတွေ့ရသည်။ ထိုအဝါကြောင်းကို ဓာတုဗေဒဆရာများက ဆိုဒီယမ်ကြောင်းဟု ခေါ်ကြ၏။ အခြားဓာတ်ဆားနှင့်ဓာတ်ငွေ့များကို အရောင်ထွက်အောင် အပူတိုက်ပေးပြီးနောက် စပက်ထရိစကုပ်နှင့် ကြည့်လျှင်လည်း ပါဝင်နေသောဖြစ်စင်ကိုလိုက်၍ တောက်ပသောအနီကြောင်း၊အစိမ်းကြောင်းများကို မြင်ရလေသည်။

အစုတ်ရောင်စဉ်များမှာ အလင်းရောင်နှင့် စပက်ထရိစကုပ်တို့ကြားတွင် အလင်းရောင်ကို စုတ်ယူတတ်သည့် ဓာတ်ငွေ့များရှိသောအခါမျိုး၌ ဖြစ်ပေါ် တတ်လေသည်။ ပမာ ဆားဖြင့် ဓာတ်မီးတလုံးကို စပက်ထရိစကုပ်ရှေ့တွင် ထား၍ ကြည့်လျှင် အပြည့်ရောင်စဉ်ကိုတွေ့ရ၏။ ဗုန်ဆင်မီးတိုင်တွင် ဆားကို မီးရှို့ပြီးကြည့်လျှင် တောက်ပသော အဝါကြောင်း တကြောင်းမြင်ရကြောင်း ပေါ်ပြခဲ့ပြီ။ သို့သော် ဆားကို မီးရှို့ထားသော ဗုန်ဆင်မီးတိုင်ကို စပက်ထရိစကုပ်နှင့် ဓာတ်မီးလုံးကြားတွင်ထား၍ ကြည့်သောအခါ ဓာတ်မီးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် အပြည့်ရောင်စဉ်ပေါ်တွင် ဆားကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သည့် အဝါရောင်များကြောင်းကို မမြင်ရတော့ချေ။ အဝါကြောင်းနေရာတွင် အနက်ကြောင်းကိုသာ တွေ့ရလေသည်။ အကြောင်းမှာကား၊ ဆိုဒီယမ်ဓာတ်ငွေ့ အဝါရောင် အလင်းသည် ဓာတ်မီးမှထွက်သော အဝါရောင် အလင်းလှိုင်းများကို စုတ်ယူလိုက်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။

အစုတ်ရောင်စဉ်တွင် တွေ့ရသော အနက်ကြောင်းများကို ဖရောင်ဟိုဖာများဟု ခေါ်သည်။ ဤသို့ခေါ်တွင် ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ ခရစ် ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင် ပာဗေးရီးယား ပြည်သား မျက်မှန်ဆိုင်ရာ ပညာသည်တဦး ဖြစ်သူ ဖရောင်ဟိုဖာက နေ၏ ရောင်စဉ်တွင် ထို အနက်ကြောင်းများကို စတင်တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ကပ်ခေါ် အမည်ရှိ ဂျာမန်ရူပဗေဒပညာရှင်က ရှင်းပြသည်မှာ အနက်ကြောင်းများသည် နေလုံးကြီးကိုဝန်းရံလျက်ရှိသောဓာတ်ငွေ့အထပ်ထပ်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုဓာတ်ငွေ့တို့သည် နေမှာထုတ်အပူချိန် လျော့၍ရှိကြပြီး၊ နေမှထုတ်လွှတ်သော အလင်းလှိုင်းတို့အနက် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ထုတ်လွှတ်နိုင်သော အလင်းလှိုင်းများကို စုတ်ယူလိုက်ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။

နေရောင်မှ ရောင်စဉ်တွင် အနက်ကြောင်းထင်သည့်နည်းတူ ပစ္စည်းတမျိုးမျိုးမှ ရရှိသည့် ရောင်စဉ်များ တွင်လည်း အနက်ကြောင်းများထင်အောင် လက်တွေ့စမ်းခန်း၌ စမ်းသပ်ကြည့်သောအခါ နေ၏အကြောင်းကို တိုးတက်သိလာကြရပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ကျန်ပ်တို့သည် နေထဲတွင်ရှိသော ဖြစ်တို့ကိုသာမဟုတ် နေ၏အပူချိန်၊ နေ၌ဖြစ်သော ဓာတ်ငွေ့တို့၏ ဖိအား၊ နေပေါ် တွင်ဖြစ်သော လျှပ်စစ်သံလိုက်ဓာတ်၏အခြေအနေတို့ကိုပါ သိခဲ့ရလေသည်။ ကမ္ဘာမြေပေါ် တွင် သဘာဝအလျောက်တွေ့ရသော ဖြစ်စင် ၅၂ မျိုးအနက် ၅၀ မျိုးနေပေါ် ၌ရှိကြောင်းကို စပက်ထရိစကုပ်နည်းဖြင့်သိရ၏။ ကျန်အခြားဖြစ်စင်များလည်း နေပေါ် ၌ မရှိဟု ကျန်ပ်တို့ကတထင်ချမ်းဆိုနိုင်သေးပေ။ အလင်းရောင် အသီးသီးမှ ရောင်စဉ် အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ် စေနိုင်သည့် အတိုင်း နက္ခတ်ပညာဆည်းပူးရာတွင် အလွန်အသုံးဝင်သော ကရိယာမှာ စပက်ထရိစကုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုကရိယာကို ဖန်တီးနိုင်သဖြင့် ရူပဗေဒလိုက်စားသူတို့အား အသိဉာဏ်တိုးပွားအောင် များစွာ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေခဲ့လေသည်။ ရှျူတန်၏ နေရောင်မှရောင်စဉ်ခွဲထုတ်ပုံနည်းကို အခြေပြု၍ ဖန်တီးထားသော ရှေးကျသည့် စပက်ထရိစကုပ် မျိုးနွယ်ပရစ်ဇမ်ခေါ် သော သုံးမြောင့်ပုံ ဖန်တုံး တခုရှိ၍ ထိုနေ့ပရစ်

www.burmeseclassic.com

စပင်းနစ်အရွက်များကိုဆွတ်စူးနေပုံ

စပင်းနစ်။ ။ရက္ခပေဒအလိုအားဖြင့် စပင်းနစ်ပင်သည် စပင်နေးစီးအိုလာရေးစီး ဖြစ်၍ 'ကိုနိုပိုဗီအေးစီး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ရှေးအခါကပင် အာရပ်လူမျိုးများသည် စပင်းနစ်ပင်များကို ဆေးဝါးအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဥရောပတိုက်၌လည်း ရှေးအခါကပင် စပင်းနစ်ကို ဟင်းသီးဟင်းရွက်တမျိုးအဖြစ် ပဲ့လမ်းသဘင်နေ့များတွင် အမြတ်တနိုးထား၍ စားသုံးခဲ့ကြသည်။

စပင်းနစ်ပင်သည် လျင်မြန်စွာကြီးထွားနိုင်သော တနှစ်ခံပင်မျိုး ဖြစ်သည်။ အစေ့များကို စိုက်ပျိုးပြီးနောက် ရက်ပေါင်း ၃၀ မှ ၅၀ အတွင်း ကောင်းစွာကြီးထွားနိုင်သည်။ စပင်းနစ်ပင်၏အရွက်များမှာ ကြီး၍ထူပြီးလျှင် အရည်ရွှမ်းသည်။ အရွက်များကို အစိမ်းလိုက်သော်ငင်း၊ ချက်ပြုတ်၍သော်ငင်း စားသုံးကြသည်။ စားရာ၌ အနည်းငယ်ဝမ်းသက်တတ်သည်။ စပင်းနစ်ပင် အရွက်ထဲ၌ ဗီတာမင် ဘီ ဓာတ်လည်း အတော်အတန်ပါရှိပေသည်။

စပန်းရေမြှုပ်။ ။စပန်းရေမြှုပ်သည် ကျောက်၌ တွယ်ကပ်နေတတ်သော တန်းအနိမ့်ဆုံး ပင်လယ်သတ္တဝါတမျိုးဖြစ်သည်။

စပန်းရေမြှုပ်ကို သိခဲ့ကြသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်သော်လည်း၊ ရှေးအခါက ယင်းကို အကောင်မဟုတ်၊ အပင်သာဖြစ်သည်ဟု ထင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့ထင်ခဲ့ကြခြင်းမှာ တိရစ္ဆာန်များ လှုပ်ရှားသကဲ့သို့ မလှုပ်ရှားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ စပန်းရေမြှုပ်တွင် မျက်စိလည်းမရှိ၊ အခြား အာရုံခံ အင်္ဂါများလည်း မရှိချေ။

စပန်းရေမြှုပ်သည် ကျောက်ဆောင်များ၌ဖြစ်စေ၊ ပင်လယ်အောက်ခြေရှိ အခြားပစ္စည်းများ၌ဖြစ်စေ တွယ်ကပ်၍နေနိုင်သည်။ အချို့စပန်းရေမြှုပ်သည် အပင်မှ အကိုင်းများဖြာထွက်နေသကဲ့သို့ ဖြာထွက်လျက်ရှိသဖြင့် အပင်နှင့်တူသည်။

သက်ရှိစပန်းရေမြှုပ်များတွင် ပုံသဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ ယင်းတို့ကို ပင်လယ်ရေတိမ်ရာမှ ရေနက်ရာအထိ၎င်း၊ အီကွေတာမှ အာတိတ်ဒေသများအထိ၎င်း အမြောက်အမြားတွေ့ကြရသည်။ အပူပိုင်းနှင့် အနွေးပိုင်းဒေသများတွင် အများဆုံးတွေ့ရ၍ အမျိုးလည်းများပြားသည်။ အကြီးဆုံးစပန်းရေမြှုပ်များကို အပူပိုင်းနှင့် အနွေးပိုင်းဒေသများတွင် ပို၍အတွေ့ရများသည်။

စပန်းရေမြှုပ် တို့၏ ကျောက်ဖြစ် ရုပ်ကြွင်းများ ကို ရှေး

ဇမ်ကို ခုံမြင့်ပိုင်းကလေးပေါ်၌ တင်ထားရသည်။ ပရစ်ဇမ်၏တဖက်တချက်တွင် ကော်လီမေတာခေါ် အလင်းရောင်ခံယူရာ ပြောင်းတခုနှင့် ရောင်စဉ်ကိုကြည့်ရန် တယ်လီစကုပ်မှန်ပြောင်းတခုရှိသည်။ ရှေးဦးစွာ အလင်းတန်းတခုကို ကော်လီမေတာပြောင်း၏ အစွန်းတဖက်၌ ထောင်လိုက်ဖောက်ထားသော အပေါက်လျားကလေးမှ ဝင်စေပြီးလျှင် ပရစ်ဇမ်ပေါ်သို့ ကျစေသည်။ ထိုအခါ ဖန်ပရစ်ဇမ်က မူလအလင်းရောင်ကို ရောင်စဉ်များ ဖြစ်အောင် ခွဲထုတ်ပေးသည်။ ဤသို့ခွဲထုတ်လာသော ရောင်စဉ်များကိုတဖန် တယ်လီစကုပ်မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရလေသည်။

အဖြူရောင် အလင်းကို ပရစ်ဇမ်ဖြင့် ခွဲထုတ်လိုက်သော အခါ တနေရာတွင် ပေါ်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အနီ၊ လိမ္မော်၊ အဝါ၊ အစိမ်း၊ အပြာ၊ မဲနည်း၊ ခရမ်းရောင် စသည်ဖြင့် အရောင်ခုနစ်မျိုး ကွဲထွက်လာသည်။ အဖြူ အလင်းရောင် အစား ပစ္စည်းတခုခုကို မီး ရှို့၍ ရသော အလင်းရောင်ဖြစ်လျှင်လည်း မီးရှို့ခံရသောပစ္စည်းအလိုက် အလှတ်ရောင်စဉ်ကိုမြင်ရပေသည်။ ဒြဗ်စင်အသီးသီးမှ ရသော ရောင်စဉ်များသည် တခုနှင့်တခုမတူကြချေ။ နက္ခတ်ဆရာတို့သည် နေနှင့်ကြယ်တို့၏ အလင်းရောင်များကို စပက်ထရိုစကုပ်နှင့် ရောင်စဉ်ဖြစ်အောင် ခွဲယူ စစ်ဆေးကြည့်ခြင်းဖြင့် နေနှင့်ကြယ်တို့၌ မည်သည့်ဒြဗ်စင်များရှိကြောင်းကို တပ်အပ်သေချာစွာ သိခဲ့ရလေသည်။ ဤမျှသာမကသေး၊ နောက်ဆုံးပေါ် ခေတ်မှီစပက်ထရိုစကုပ်များ၏ အကူအညီဖြင့် မော်လီကျူး၊ အက်တမ်၊ အီလက်ထရွန်၊ ပရိုတွန်း၊ နျူးထရွန်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းပြုမှုပုံ အခြေအနေများကိုပင် ယခုအခါ တိုးတက်၍ စုံစမ်းသိရှိနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကျဆုံးကျောက်များတွင် တွေ့ရသဖြင့် စပန်းရေမြှုပ်များသည် အလွန်ရှေးကျမှန်းကို သိရသည်။

စပန်းရေမြှုပ်ရိုးရိုး၏ ပုံသည် ပြွန်ချောင်းပုံဖြစ်၏။ ယင်း၏ ခန္ဓာကိုယ် ပေါ်တွင် မရေတွက်နိုင်သည့် အပေါက်ကလေးများရှိ၏။ အတွင်းဖက်အခေါင်းထဲသို့ ရေဝင်သည်မှာ၊ ထိုအခေါင်းတွင်းရှိ အမွေးကလေးများ၏ လှုပ်ရှားမှုကြောင့်ဖြစ်၏။ ထိုအမွေးကလေးများကို စီလီယာဟု ခေါ်သည်။ စပန်းရေမြှုပ်ထဲသို့ ဝင်လာသော အစာကို စီလီယာရှိသော စပန်းရေမြှုပ်၏ ဆဲခန်းကလေးများက စုတ်ယူ၍ ကြေစေသည်။ ထိုနောက် ပြွန်ချောင်း၏ထိပ်ဖက်ရှိ အပေါက်မှ ရေကိုထုတ်ပစ်လိုက်သည်။

စပန်းရေမြှုပ်များသည် အုပ်စုဖွဲ့ကာ နေတတ်ကြ၏။ အစတွင် စပန်းရေမြှုပ်ငယ်သည် အမိ စပန်းရေမြှုပ်တွင် တွယ်လျက်နေရ၏။ ဤသို့ဖြင့် စပန်းရေမြှုပ်ကလေးများ တကောင်ပြီးတကောင် တိုးပွားလာကြသည်။ စပန်းရေမြှုပ်များ ကြီးပြင်းလာသောအခါ ယင်းတို့၏ ခန္ဓာကိုယ် အခေါင်းများသည် မြောင်းများသဖွယ် ရှုပ်ထွေးစွာ ဆက်သွားကြသည်။ ထိုစပန်းရေမြှုပ်ထွေးကြီးသည် အစာနှင့် အောက်ဆီဂျင်ပါသည့် ရေကို သေးငယ်သည့် အပေါက်ကလေးများမှတဆင့် စုတ်ယူကြသည်။ ထိုရေသည် မြောင်းများကိုဖြတ်၍ စီလီယာများရှိသော ဆဲခန်းကလေးများသို့ ရောက်သွား၏။ ထို ဆဲ ခန်းကလေးများ သည် အစာနှင့် အောက်ဆီဂျင်ကို စုတ်ယူလိုက်ကြသည်။ ထိုနောက် ရေကို ပြွန်ချောင်းကြီးများသို့ ပို့ပေးပြီး ထိုမှတဆင့် အပသို့ထုတ်ပစ်လိုက်လေသည်။

စပန်းရေမြှုပ်များသည် အချင်းတလက်မ၏ တထောင်စိတ် တစိတ်မျှသာ ရှိသော ဥဆဲကလေးများမှ လည်း ပိုးလောင်းများအဖြစ် ပေါက်ကြသေး၏။ ထိုပိုးလောင်းကလေးများသည် အမိ စပန်းရေမြှုပ်နှင့် ခွဲထွက်၍ အခြားနေရာများတွင်တွယ်ကာ ကြီးထွားလာကြသည်။ နှစ်ပေါင်း ၂၅ နှစ်ကြာမှ နှစ်ပေခွဲမျှသာကြီးသည်။ ယင်းတို့တွင် ထူးခြားသည့် အနံ့တမျိုးရှိခြင်းကြောင့် အခြားသတ္တဝါများက မစားခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်။ သို့ရာတွင် မှိုနာကြောင့် အမြောက်အမြား သေကြေကြသည်။ အိမ်များတွင် ပွတ်တိုက်ဆေးကြောရာ၌ အသုံးပြုသော စပန်းရေမြှုပ်မှာ အခြောက်လှန်းပြီးသော စပန်းရေမြှုပ်ကောင်များ၏စကယ်လီတန်သာလျှင်ဖြစ်သည်။ စကယ်လီတန်ဆိုရာတွင် လူတို့၌ဖြစ်သောစကယ်လီတန် (အရိုးအိမ်) ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ စပန်းရေမြှုပ်ကောင် တည်တံ့စွာရှိအောင် အကာအကွယ်ပေးသော အိမ်ကိုသာ ဆိုလိုသည်။ စပန်းရေမြှုပ်သည် ရေစုတ်နိုင်သောသတ္တိရှိ၍ဆေးကြောရာ၌အသုံးဝင်သောကြောင့်စပန်းရေမြှုပ်ကောင်များကို အမြောက်အမြားဖမ်းယူကြသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ စပန်းရေမြှုပ်များကို ဖမ်းယူပုံမှာ၊ ကမ်းခြေမှမိုင် ၅၀၊ မိုင် ၈၀ အထိသွားကြပြီးနောက်၊ ရေထဲသို့ ပေ ၆၀ မှပေ ၁၂၀ အထိငုပ်ကြသည်။ ရေငုပ်သူသည် ရေငုပ်ဝတ်စုံနှင့်ဦးထုပ်ကို အသုံးပြုသည်။ ရေထဲတွင် ငမန်းများကိုကာကွယ်နိုင်ရန် ဓားတချောင်းကို ယူဆောင်သွားသည်။ စပန်းရေမြှုပ်ကြီးများကို တွယ်ကပ်နေသည့် နေရာမှ ခွာယူနိုင်ရန် ချိတ်တခုကိုလည်း ယူသွားသည်။ ရေငုပ်သူသည် နှစ်နာရီကြာမျှ ရေထဲတွင်နေပြီး၊ သင်္ဘောမှချပေးသည့်ပိုက်ကွန်ထဲသို့ ရှာဖွေ၍ရသမျှစပန်းရေမြှုပ်များကို ထည့်ပေးသည်။

သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်တွင် ဖမ်းရသော စပန်းရေမြှုပ်များကို ဖိနပ်မပါသည့်ခြေထောက်များဖြင့် နင်း၍သတ်ကြသည်။ ထိုနောက် အခြောက်ခံ၍ အသားမျှင်များကို ခြစ်ထုတ်ကြသည်။ ထိုနောက် ပင်လယ်ရေထည့်ထားသော စည်များတွင် ဆေးကြော၍ နေလှန်းထားကြသည်။ ကမ်းသို့ သင်္ဘောဆိုက်ကပ်သောအခါ စပန်းရေမြှုပ်များမှာ ရောင်းချရန်အဆင်သင့်ဖြစ်သည်။

စပန်းရေမြှုပ်များကို အဓိကအားဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်၏ အနောက်ဖက် ကမ်းခြေ၊ မက္ကဆီကို ပင်လယ်ကွေ့တွင် ဖမ်းယူကြသည်။ ကျူးဗားကျွန်း ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကယ်ရစ်ဗျန် ပင်လယ်နှင့် မြေထဲပင်လယ်အလယ်ပိုင်း၊ အရှေ့ပိုင်းတို့တွင်လည်း ဖမ်းယူကြသည်။

စပန်းရေမြှုပ်

www.burmeseclassic.com

ဥရောပတိုက်ရှိရှေးဟောင်းလက်နက်နိုင်ငံ

ပဆစ်ဝင်အရသော်ရင်း၊ သမိုင်းအရသော်ရင်း၊ ဥရောပထိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းထိုကို ပေါင်းကူးသဖွယ် ဆက်သွယ်ပေးသောနိုင်ငံမှာ စပိန်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မူဝါးလူမျိုးများ စပိန်နိုင်ငံတွင် လာရောက်ကြီးစိုးစဉ်အခါက တည်ဆောက်ခဲ့သော ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် နန်းတော်များကို ယနေ့ထက်တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ထိုကြောင့် စပိန်နိုင်ငံ၏သမိုင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာပင် ဖြစ်ပေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ။ ။ဥရောပတိုက် အနောက်တောင်ဖက်အစွန်းတွင် ထိုးထွက်နေသော အိုက်ဗီးရီးယန်းကျွန်းဆွယ်ကြီးတခုလုံး၏ ၁၃ ပုံ ၁၁ ပုံခန့်မှာ စပိန်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကျန် ၂ ပုံခန့်မှာ အနောက်ဖက်ကမ်းရိုးတန်းတလျောက်ရှိ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံဖြစ်၏။ မြောက်ဖက်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် ဗစ္စကေးပင်လယ်အော်၊ အနောက်ဖက်တွင် ပေါ်တူဂီနိုင်ငံနှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ တောင်ဖက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ ဂျီဗရောတားရေလက်ကြားနှင့် မြေထဲပင်လယ်၊ အရှေ့ဖက်တွင် မြေထဲပင်လယ်တို့ဖြင့် ဝန်းရံလျက်တည်ရှိ၏။

ခေါင်းအုပ်ပုဝါခွထားသော စပိန်ပျိုမ

စပိန်နိုင်ငံသည် ဥရောပတိုက်နှင့် တဆက်တည်းဖြစ်သော်လည်း အိုက်ဗီးရီးယန်း ကျွန်းဆက်ကို ကန့်လန့်ဖြတ်ထားကာ တည်ရှိနေသော မြင့်မားသည့် ပီးရနီး တောင်တန်းများက ဥရောပတိုက်ကုန်းတွင်းနိုင်ငံများနှင့်စပိန်နိုင်ငံတို့ကို ကာဆီးထားလေသည်။ အာဖရိကတိုက်နှင့်မူ ကျဉ်းမြောင်းလှသော ဂျီဗရောတားရေလက်ကြားသာလျှင် ခြားနေ၍ ရှေးရှေးအခါက အာဖရိကတိုက်နှင့်စပိန်နိုင်ငံတို့ ကုန်းမြေချင်း ဆက်စပ် တည်ရှိခဲ့သည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်တို့က အထောက်အထားနှင့် ပြဆိုခဲ့ကြလေသည်။

အနီးအနား ပတ်ဝန်းကျင်တွင် စပိန်ပိုင် ဗယ် လီ အဲ ရစ် ကျွန်းစု၊ ကနေရီကျွန်းစုနှင့် မိုရိုကိုကမ်းခြေရှိ ကျွန်းငယ်ကလေးများရှိသည်။ ထိုကျွန်းများအပါအဝင် စပိန်နိုင်ငံ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၉၆,၇၀၀ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေ သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၂၇,၆၃၇,၉၇၇ ယောက်ရှိသည်။

စပိန်တနိုင်ငံလုံးမှာ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ပေ ၂၀၀၀ ခန့် မြင့်သော ကုန်းပြင်ကြီးဖြစ်လေသည်။ မြောက်ဖက်ကမ်းခြေတလျောက်မှာ ပေ ၇,၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ကန်တာဗရီယန် တောင်တန်း ရှိ၍ ပေပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ပီးရနီးတောင်တန်း၏ အနောက်ဖက်စွန်းနှင့် နာဗားရုံးနယ်ရှိ တောင်ကြားလမ်း တခုသာ ခြားသည်။ ထို တောင်ကြားလမ်းမှာ စပိန်နိုင်ငံနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ ကူးသန်းဆက်သွယ်ရာ တခုတည်းသော တံခါးပေါက် ဖြစ်၏။ အလယ်ပိုင်းရှိ တောင်တန်းများမှာ ဂွဒါဒါရမ္မာတောင်တန်း၊ ဂရေးဒို့ တောင်တန်း၊ ဂါးတား တောင်တန်း၊ မိုရေးနားတောင်တန်း၊ ဆီယယ်ရာနီဗားဒ တောင်တန်း စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံရှိ မြစ်များသည် ထို တောင်မြင့်ကြီးများမှ မြစ်ဖျားခံ၍ မြေထဲပင်လယ်နှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာထဲသို့ စီးဝင်ကြသည်။ အရေးပါအရာရောက်သော မြစ်ကြီးများ အနက် တေးဂပ်မြစ်၊ ဒိုးရူးမြစ်၊ ဂွါးဒီယားနားမြစ်နှင့် ဂွဒယ်ကွီးဗီးရား မြစ်တို့သည်အလယ်ပိုင်းတောင်တန်းများမှ မြစ်ဖျားခံ၍ ဧပဂျီးမြစ်နှင့် မီညိုမြစ်တို့သည် မြောက်ပိုင်းရှိ ကန်တာဗရီယန် တောင်တန်းတွင် မြစ်ဖျားခံလေသည်။ ထိုမြစ်များအနက် တေးဂပ်မြစ်မှာအရှည်ဆုံးဖြစ်၍ ၅၅၅ မိုင်မျှရှိ၏။ မီညို၊ ဒိုးရူးနှင့် တေးဂပ်မြစ်များမှာ မြစ်ဝကျယ်များရှိကြရာ မြစ်ဝကျွန်းကြီးများတွင် လုံခြုံသောသင်္ဘောဆိပ်များတည်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် မြစ်ညာတလျောက်သို့လှေသင်္ဘောများ ဆန်တက်သွားခြင်းလာခြင်း မပြုနိုင်ချေ။

စပိန်နိုင်ငံ၏ရာသီဥတုမှာ တနေရာနှင့်တနေရာ မတူချေ။ တံနိုင်ငံလုံး လိုလိုတွင် ဆောင်းရာသီ၌ အေးလှုန်း၍ နွေရာသီ၌မူ ပူလွန်းသည်။ အလယ်ပိုင်းရှိ ကုန်းပြင်မြင့်ကြီးသည် အလွန်ခြောက်သွေ့သော အပိုင်းဖြစ်၏။ သို့သော် ဗစ္စကေးပင်လယ်အော်နှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ ကမ်းရိုးတန်း တလျောက်ရှိ စပိန်နိုင်ငံအနောက်မြောက်ပိုင်းဒေသများတွင်မူ ရာသီဥတုမျှတသည်။ စပိန်နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင်မူ ဆောင်းရာသီမှာ ရှည်လျားလှ၏။ မြေထဲပင်လယ် ကမ်းခြေ တလျောက်ရှိ အရှေ့ပိုင်းတွင် ဆောင်းရာသီတို့၌ နွေရာသီလွန်စွာပူပြင်းသည်။ တောင်ဖက်ပိုင်းတွင်မူကား ဆောင်းရာသီဟူ၍ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပိန်နိုင်ငံ အနောက်မြောက်ပိုင်း နှင့် မြောက်ပိုင်းများတွင် တနှစ်လုံးလိုလိုပင် မိုးမျှတစွာရွာသွန်း၏။ ထူသီဥတုတွင်သာမဟုတ် မြေတိုင်းလည်း၊ အမျိုးမျိုး အစားစား ကွဲပြားခြားနားလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံသည် တောင်ထူထပ်၍ သတ္တုတုင်းများပေါများသော်လည်း လူဦးရေ ၃ ပုံ ၂ ပုံမှာ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အသက် မွေးမြူကြလေသည်။ တနိုင်ငံလုံးရှိ မြေ ၉၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို စိုက်ပျိုး၍ ဖြစ်ထွန်းဖွယ်ရာရှိသော်လည်း မြေအားလုံး၏ တဝက်ခန့်ကိုသာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည်။ ကျန်တဝက်မှာ စားကျက်များဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးသော အဓိကကောက်ပဲသီးနှံများမှာ ဂျုံနှင့် မုယောတို့ဖြစ်၍ မြင်းစားဂျုံ၊ ရိုင်းစပါး၊ ပြောင်း၊ ပဲ၊အာလူးများကိုလည်း စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည်။ ထိုပြင် ဆန်စပါး၊ ကြက်သွန်၊ သကြားမုန်လာများကိုလည်း စိုက်ပျိုး၏။ စပျစ်ခြံ၊ လိမ်မော်ခြံ များလည်း အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်၍၊ ဝိုင်အရက်ချက်သောလုပ်ငန်းမှာ တွင်ကျယ်၏။ သိုး၊ နွား၊ ဆိတ်များကိုလည်း မွေးမြူကြလေသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအပြင် ကြီးကျယ်သောအခြားလုပ်ငန်းမှာ သတ္တုတူးဖေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေး မြောက်မြားစွာ ထွက်သော်လည်း အမျိုးအစားမှာ ပဌမတန်းစား မဟုတ်ချေ။ ကျောက်မီးသွေးအပြင် အခြားဓာတ်သတ္တုများမှာ သံ၊ သံမဏိ၊ ကြေး၊ ခဲ၊ သွပ်၊ ပြဒါးနှင့် တန်စတင်တို့ဖြစ်၏။

သစ်တောများမှ ထင်းရှူးသစ်နှင့် ဖေါ့များရရှိ၍ ထင်းရှူးဆီနှင့် တာရပင်ဆီများလည်း ရရှိလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံတွင် ရွေးအခါက သစ်တောထူထပ်ခဲ့သော်လည်း၊ နေထိုင်စိုက်ပျိုးရေး အတွက် ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း လိုက်ကြသော ကြောင့်တကြောင်း၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကို လူတို့ထုတ်ယူအသုံးပြုဖန်များလွန်း၍တကြောင်း ယခုအခါ နိုင်ငံတခုလုံး၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်၌သာလျှင် သစ်တောများ ကျန်ရစ်သည်။ သစ်တောများ ပါးရှားသွားသဖြင့် ရာသီဥတု တမျိုးတဖုံပြောင်းလဲလာခဲ့ရာ၊ လေပြင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ ဖုံထူခြင်းတို့ကြောင့် အချို့ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသများတွင် လူသူ မနေထိုင်နိုင်တော့ချေ။

ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတလျောက်တွင်မူကား မြို့ကြီးပြကြီးများ၊ စက်ရုံများ၊ အလုပ်ရုံများ၊ တောင်ယာပဲခင်းများနှင့် သာယာလှ၏။ လူနေအိမ်ခြေလည်း ထူထပ်၏။ မြောက်ပိုင်းကမ်းခြေတွင် တံငါလုပ်ငန်း တွင်ကျယ် သဖြင့် ငါးစည်သုတ်လုပ်ငန်း ဖြစ်ထွန်းသည်။ ဥရောပတိုက် ကုန်သွယ်ရာ ဌာနကြီးများနှင့် နီးကပ်သော မြောက်ပိုင်းတွင် စပိန်နိုင်ငံ၏ ကြီးကျယ်သော ကုန်ထုတ်ရေး လုပ်ငန်းကြီးများ တည်ရှိသည်။ ဗာစီလိုးနားမြို့တွင် ခြည်ထည်စက်ရုံများ၊ သိုးမွေးထည်စက်ရုံများရှိသည်။ ထိုမြို့မှ ဇာလည်းထွက်၏။ တနိုင်ငံလုံးတွင် အထည်စက်ရုံပေါင်း ၂၁၀၀ ခန့်ရှိသည်။ မြောက်ပိုင်းရှိပြည်နယ်များတွင် ပိတ်ချောထည်စက်ရုံများနှင့် စက္ကူစက်များ အများအပြားရှိ၏။ တောင်ပိုင်းတွင် ပိုးထည်လုပ်ငန်းမှာ အရေးပါသောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ထိုမှတပါး ဖန်ချက်ရုံများလည်းရှိလေသည်။ သကြားချက်လုပ်ငန်းမှာ တိုးတက်နေသောလုပ်ငန်းတခုဖြစ်၍ သံနှင့်သံမဏိလုပ်ငန်းအတွက် စက်ရုံအချို့ကို မကြာမီက တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ရေအားကို အသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေး လုပ်ငန်းမှာလည်း တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လျက်ရှိလေသည်။ သို့သော် ခြုံရှုံကြည့်လျှင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းမှာ တိုးတက်သင့်သလောက် မတိုးတက်ဘဲ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

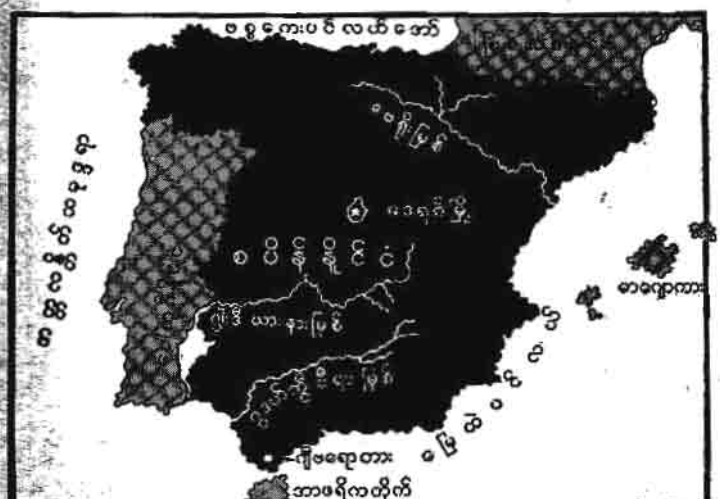

စပိန်နိုင်ငံတည်နေရာပြမြေပုံ

စပိန်နိုင်ငံအတွင်းလမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးမှာ ကောင်းမွန်၍ မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း ၁၀,၈၀၀ ကျော်ရှိသည်။ တနိုင်ငံလုံးကိုဆက်သွယ်နေသော ကြေးနန်းနှင့် စကားပြောကြေးနန်းကြိုး မိုင်ပေါင်း ၃,၀၀၀ ကျော်စီရှိ၏။ ရေကြောင်းဆက်သွယ်ရေးမှာ အတွင်းလန်ဒ်တ်သမုဒ္ဒရာနှင့် မြေထဲပင်လယ်တို့ဖြင့် ဆက်သွယ်ရသည်။ မြို့ကြီးများကို တမြို့နှင့် တမြို့ လေကြောင်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသည့်ပြင် နိုင်ငံခြားနှင့်လည်း လေကြောင်းအဆက်အသွယ်ရှိလေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ ၏ အဓိက ထုတ်ကုန်များမှာ ဝိုင်အရက် ဖြစ်၏။ အခြား ထုတ်ကုန်

www.burmeseclassic.com

များမှာ ဖေါ့၊ သတ္တုများ၊ သံလွင်သီးနှင့်အခြားသစ်သီးများ၊ သကြား၊ သစ်၊ ကျွန်းနှားတိရစ္ဆာန်များ၊ ဖန်ထည်ပစ္စည်းများ၊ မြေအိုးမြေခွက်၊ သိုးမွေးနှင့် ခြည်ထည်များ ဖြစ်လေသည်။ အဓိက သွင်းကုန်များ ကား အစားအသောက်များ၊ သိုး၊ ဆိတ်၊ နွားတိရစ္ဆာန်များ၊ စက်ကရိယာများ၊ မီးသွေး၊ ဝါဂွမ်း၊ ပိတ်ချောဃည်၊ မော်တော်ယာဉ်များ၊ ဆေးဝါးများ စသည်တို့ဖြစ်၏။ မြို့တော်မှာ နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိမဒရစ်မြို့ဖြစ်၍ အကြီးဆုံးဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးများမှာ ဗာစီလိုးနားနှင့် ဗီးလဗာအိုမြို့တို့ ဖြစ်ကြသည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ ရှေးဟောင်းသမိုင်းသည် ကျောက်ခေတ်မှ အစပြုသည်။ ကျောက်ခေတ်အနုပညာရပ်များဖြစ်သော ဂူအောင်းလူတို့၏ပန်းချီစုတ်ရေးဆေးခြယ်မှုအတတ်ကို စပိန်နိုင်ငံရှိ အားလတားမီးရား ကျောက်ဂူအတွင်း၌ တွေ့ရှိကြရ၏။ ယခုအခါ စပိန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတမျိုးဖြစ်သော ဗက်လူမျိုးများမှာ ကျောက်ခေတ်လူမျိုးများ၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ မြို့ကြီးများမှာ အများအားဖြင့် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း တလျောက်တွင် တည်ရှိလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံ၏ အရှေ့မြောက်စွန်း ဖြစ်သော ကာတာလုံးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ဗာစီလိုးနားဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးသည် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း (အထူးသဖြင့် ခြည်ထည်သိုးမွေးထည်များ ရက်လုပ်ခြင်း) ထွန်းကားသောမြို့ ဖြစ်၍၊ လူဦးရေ ထူထပ်၏။ ကာတာလုံးနီးယားပြည်နယ်၏ တောင်ဖက် မြင့်မားသော တောင်တန်းနှင့် ဗလင်ရှားပင်လယ်ကွေ့ကြားရှိ ဗလင်ရှားပြည်နယ်တွင် ဆည်မြောင်းများဖောက်လုပ်ကာ လိမ်မော်ပင်၊ ကြံပင်၊ ရှောက်ပင်၊ စွန်ပလွံပင် စသည့် သီးပင် အမြောက်အခြား စိုက်ပျိုးကြသည်။ ထိုနယ်သည် ပိုးထည်လုပ်ငန်းအတွက် စပိန်နိုင်ငံတွင် အထင်ရှားဆုံးသော နယ်ဖြစ်၏။ ထိုပြည်နယ်၏မြို့တော်မှာ ဗလင်းရှားမြို့ဖြစ်၏။

စပိန်နိုင်ငံတောင်ဖက်ပိုင်းရှိ ပြည်နယ်ကြီးမှာ အန်ဒါလူးရှားပြည်နယ် ဖြစ်၏။ အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းမှ မူးဝါးလူမျိုးတို့ စပိန်သို့ဝင်ရောက်ကြီးစိုးစဉ်အခါက ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ တည်ဆောက်ထားခဲ့သော ဂရာနာဒါးမြို့ကြီးမှာ ယနေ့ထက်တိုင် ထင်ရှားတည်ရှိသည်။

စပိန်နိုင်ငံတွင် မူလက နေထိုင်သူများမှာ အိုက်ဗီးရီးယန်းလူမျိုးများ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းတို့မှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ဂေါလလူမျိုးတို့နှင့်၎င်း၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ဗြိတိန်တို့နှင့်၎င်း အနွယ်ချင်းတူ၏။ သူတို့နှင့် နောက်မှရောက်လာကြသော ကဲ့လူမျိုး၊ ကားသေ့လူမျိုး၊ ရောမလူမျိုး၊ တျူတန်လူမျိုး၊ အစွလမ်အယူဝါဒီ မူးဝါးလူမျိုးများမှာ အချင်းချင်း အမျိုးရောယှက်လာလေရာ၊ နောက်ဆုံး၌ စပိန်လူမျိုးပေါ် ပေါက်လာလေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ အနောက်မြောက်ပိုင်းတွင် ရှေးကဲ့လူမျိုးတို့နှင့် အသွင်တူလှသော ဂလစ်ရှန်း လူမျိုးများ နေထိုင်သည်။ မြောက်ဖက် အလယ်ပိုင်းတွင် ဗက်လူမျိုးတို့ နေထိုင်၏။ အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေ တလျောက်တွင်ကား ကာတာလန် လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ ကာတာလန်တို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် ဘာသာစကားမှာ ပြင်သစ်နှင့် ပို၍နီးစပ်သည်။ အလယ်ပိုင်းတွင် နေထိုင်သော ကက်စတီးလီယန်လူမျိုးမှာ စပိန်လူမျိုးအစစ်ဟု ယုံမှတ်ပြောဆိုခြင်းခံရသူများ ဖြစ်လေသည်။ တောင်ပိုင်းတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော အန်ဒါလူးရှင်း လူမျိုးမှာ မူးဝါးသွေး အများအပြား ရောနှောနေသူများဖြစ်၏။ တောင်ပိုင်းရှိ လူများမှာ အရပ်အမောင်း ခပ်ပြတ်ပြတ်နှင့် အသားမည်းသည်။ မြောက်ပိုင်းသားများကား ရုပ်ချောလှ အသားလတ်သည်။ ယဟူဒီလူမျိုးအချို့တို့မှလွဲ၍ စပိန်နိုင်ငံရှိ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား အားလုံး လိုလိုပင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်၏။

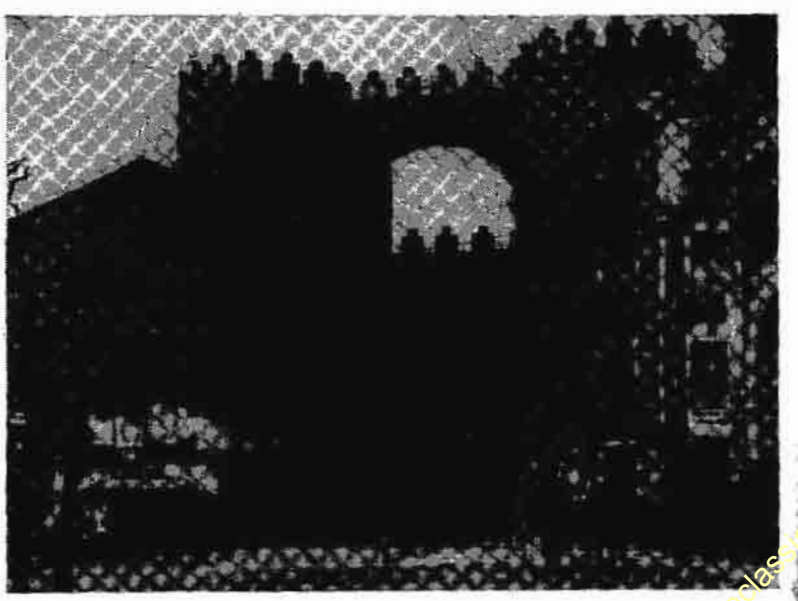

အလယ်ခေတ်အတွင်းထင်ပေါ်ခဲ့သော စပိန်နိုင်ငံ၏မြို့ဟောင်း အားဗီလားမြို့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပိန်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းသား စပျစ်ဥယျာဉ်အလုပ်သမားတဦး

ဘီစီ ၁၀၀၀ ခန့်က စပိန်နိုင်ငံသို့ ကုန်သွယ်ရန် ပင်လယ်ခရီးဖြင့် ဆိုက်ရောက်လာကြသော ဖီနီရှန် လူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အိုက်ဗီးရီးယန်းလူမျိုးတို့နှင့် တွေ့ဆုံ၍၊ ထိုတွေ့ဆုံရာအရပ်တွင် ယင်းတို့နှင့် အတူတကွ နေထိုင်လာကြသည်။ (ဖီနီရှန်လူမျိုး — လည်းရှု။)

ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင်မူကား အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်းနှင့် မြင်းစီး ကျွမ်းကျင်လှသော ကဲ့လူမျိုးတို့သည် ဥရောပတိုက် မြောက်ပိုင်းမှ စပိန်တိုင်းနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်လာကြလေသည်။ (ကဲ့လူမျိုး — လည်းရှု။)

စပိန်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးလာသောကြောင့် ဖီနီရှန်လူမျိုးတို့သည် ဂျီဗရောတားမြို့နေရာတွင် ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးတခုကို တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးအကျဆုံးမြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သော ကေးဒစ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးထိုသည်း ဖီနီရှန်တို့ပင် တည်ဆောက်ခဲ့၏။

ထိုနောက် စပိန်နိုင်ငံသို့ လာရောက်အခြေစိုက်ကြသူများမှာ ကားသေ့လူမျိုးများဖြစ်၏။ သူတို့သည် အာရှအနောက်ပိုင်းရှိ ဖီနီရှန်နယ်သားများပင် ဖြစ်ကြပြီး ဖီနီရှန်လို့၏ နောက်ယောင်ခံကာ ကုန်သွယ်ရေးအတွက် မြေထဲပင်ထက်အနောက်ပိုင်းသို့ နယ်ချဲ့လာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ဝေဒပျူးနစ်စစ်ပွဲ (ဘီစီ ၂၃၈) တွင် ကားသေ့လူမျိုးတို့သည် ဆာဒင်းနီးယားကျွန်းနှင့် စစ္စလီကျွန်းတို့ကို ရောမလူမျိုးတို့အား ပေးအပ်လိုက်ရသဖြင့် ကုန်သွယ်ယင်းနယ်ချဲ့ရန် ကိုင်းသစ်ပြည်သစ်ကို ရှာဖွေရလေရာ စပိန်နိုင်ငံကို တွေ့ရှိကြလေသည်။

ကားသေ့လူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံတွင် အခိုင်အခံ့အခြေ ရှိနိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ဘီစီ ၂၀၁ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပွားသော ပူးနှင့်စပိန်တို့ တိုက်ခိုက်သည့် ဒုတိယ ပျူးနစ်စစ်ပွဲတွင် အရေးရှုံးနိမ့်ပြန်သဖြင့် စပိန်နိုင်ငံမှ ထွက်ခွာသွားကြရလေသည်။ ထိုနှစ်မှစ၍ ရောမလူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ခန့် အုပ်စိုးလာခဲ့ကြသည်။ ကားသေ့လူမျိုးတို့ကိုအစွဲပြုပြီးမှည့်ခေါ် ထားသော မြို့အမည်အနည်းငယ်မှာ ယနေ့ထက်တိုင်ပင် ကျန်ရှိနေပေသေး၏။ ယင်းတို့မှာ ဗာစီလိုးနားမြို့နှင့် ကာသဂျီးနားတို့ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ခန့် ရောမလူမျိုးတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်နေစဉ် စပိန်နိုင်ငံ၏သမိုင်းမှာ တသီးတခြား မရှိတော့ဘဲ ရောမသမိုင်းသည်ပင်လျှင် စပိန်နိုင်ငံ၏သမိုင်းဖြစ်လာတော့သည်။ ရောမတို့တန်ခိုးကြီးချိန် ဖြစ်သဖြင့်လည်း စပိန်နိုင်ငံကို အခြားသော ပြင်ပ နိုင်ငံသားများက လာရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်း၄၁ မစွမ်းခဲ့ပေ။

ဘီစီ ၄၀၀ ကျော်ခန့်တွင် စပိန်နိုင်ငံမြောက်ဖက်မှနေ၍ ဗင်းဒေါလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်လာကြပြန်လေသည်။ ဗင်းဒေါ လူမျိုးတို့သည် စပိန် တနိုင်ငံလုံးကို ဖျက်ဆီးခဲ့ကြ၏။ (ဗင်းဒေါလူမျိုး — လည်းရှု။) သူတို့နောက်တွင် ဗီစီဂေါ့သလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်လာကြပြန်လေသည်။ ဗီစီဂေါ့သတို့သည် ဗင်းဒေါလူမျိုးတို့ကဲ့သို့ စပိန်နိုင်ငံကိုမဖျက်ဆီးဘဲ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ကြလေသည်။ ခရစ် ၄၁၅ ခုနှစ်မှ ၇၁၁ ခုနှစ်အထိ စပိန်နိုင်ငံကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သော ဂေါ့သဘုရင်ပေါင်း ၂၃ ဆက်အနက် ဘုရင် ၅ ပါးမှာ လုပ်ကြံခြင်းခံရပြီး အခြား ၄ ပါးမှာ နန်းချခြင်းခံခဲ့ကြရလေသည်။ ခရစ် ၅၈၉ ခုနှစ်လောက်တွင် စပိန်နိုင်ငံကိုစိုးစံသော ဘုရင်သည် စပိန်တနိုင်ငံလုံးကို ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသို့ သွတ်သွင်းခဲ့လေသည်။

ခရစ် ၇၁၁ ခုနှစ်တွင်ကား အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းမှ မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် ဂျီဗရောတားရေလက်ကြားကို ဖြတ်၍ စပိန်နိုင်ငံအတွင်းသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြလေသည်။ စပိန်တိုင်းရင်းသားများသာမက၊ စပိန်နိုင်ငံကိုကြီးစိုးအုပ်ချုပ်နေကြသော ဂေါ့သလူမျိုးတို့ပင်လျှင် မူးဝါး စစ်သည်တော်များကို တွန်းလှန်ခုခံခြင်း မပြုနိုင်သဖြင့် စပိန်နိုင်ငံ တွင်းမှ ထွက်ပြေးကြရလေသည်။ မူးဝါးလူမျိုးဆိုသည်မှာ အစွလမ်အယူဝါဒီ အာရပ်လူမျိုးနှင့် ဆီးရီးယန်းလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ မူးဝါးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံကို ချင်းနင်းဝင်ရောက် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ရုံ သာမက ပီးရနီးတောင်တန်းရှိ တောင်ကြားလမ်းမှဖြတ်၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင်းသို့ပင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြ၏။ သို့သော် ခရစ် ၇၃၂ ခုနှစ်၌ ပွားတျားလွင်ပြင်တွင် ချားမာတဲ ခေါင်းဆောင်သော ပြင်သစ်တို့ကခုခံတိုက်သဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ မူးဝါးတို့ဆုတ်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် စပိန်နိုင်ငံတွင်ကား နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်စိုးမိုးခဲ့လေသည်။ (မူးဝါးလူမျိုး — လည်းရှု။)

စပိန်နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်အုပ်စိုးလာခဲ့သော မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် ရောမလူမျိုးတို့ ထက်ပင် နိုင်ငံကြီးကို ထိ

www.burmeseclassic.com

ဆောက်စွာ ပြုပြင်တည်ထောင် အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့ ဆုတွင် လူမျိုးပေါင်းစုံ ပါဝင်ခြင်းကြောင့်လည်း ဇာတိရံခါ မကျေနပ်မှုများပေါ် ပေါက်ကာ ထိုမကျေနပ်မှုများကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကလေးများပင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

မူးဝါး တို့ ဝင်လာစဉ်က စပိန် တိုင်းရင်းသား အချို့သည် မြောက်ပိုင်းရှိ တောင်ခြေဒေသများသို့ ခိုဝင်နေထိုင်ခဲ့ကြ လေသည်။ ယင်းသို့ ပြေးလွှားခိုအောင်း နေခဲ့ကြရသော စပိန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် တဖြည်းဖြည်း သွေးစည်းမိကြ ကာ ခရစ်ယာန် နိုင်ငံငယ်ကလေးများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ ကြသည်။ ထိုမှတဆင့် အင်အားစုပြီး မူးဝါးလူမျိုးနယ်ချဲ့သ မားတို့အား တွဲပြန်တိုက်ခိုက်စ ပြုခဲ့ကြပြန်လေသည်။

မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် စပိန်တို့ ထက်ပြန်ကန်နိုင်စွမ်းရှိမည် မဟုတ်ဟု ထင် ခဲ့သောကြောင့် တကြောင်း၊ မူးဝါးလူမျိုး များ အထဲတွင်ပင် သွေးကဲ့မှ များ ပေါ် ပေါက်လာခြင်း ကြောင့် တကြောင်း စပိန် လူမျိုးတို့ တွဲပြန် တိုက် ခိုက်လာ ခြင်းကို ခုခံတွန်းလှန်ရန် မစွမ်းနိုင်တော့ပေ။

ထိုအချိန်တွင် စပိန်တိုင်းရင်းသားများဖက်မှ ဆစ်ဆိုသူ သူရဲကောင်းကြီး တယောက် ပေါ် ထွက်လာခဲ့ လေသည်။ ဆစ်သည် မည်သည့်တိုက်ပွဲတွင်မဆို အောင်မြင်၏။ သူ၏ စွမ်းရည် သတ္တိကို တွေ့မြင် ကြား သိရသော စပိန်လူမျိုးတို့ ကား ဆစ်အား အထူးပင် အားကိုးအားထားပြုကြ၏။ မူး ဝါးလူမျိုး တို့ သည်လည်း ဆစ်ကို အသံ ကြားရုံမျှ နှင့်ပင် ကြောက်ရွံ့ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။

စပိန်တော်လှန်ရေးအင်အားစုကြီးနှင့် မူးဝါးနယ်ချဲ့သမား တို့သည် ၁၂၁၂ ခုနှစ်တွင် ကက်စတီးနယ် တိုလိုဆာလွင်ပြင်၌ ရင်ဆိုင်မိကြ၍ ပြင်းထန်သော တိုက်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွား ခဲ့လေ သည်။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် မူးဝါးတို့ အရှုံးကြီးရှုံးသဖြင့် သူတို့၏ နောက်ဆုံးခြေကုပ်တခုဖြစ်သော စပိန်နိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်း ရှိ ဂရာနာဒါးနယ်အတွင်းသို့ ဆုတ်ပြေးကြရလေသည်။

စပိန်လူမျိုးတို့ကား စပိန်၏ တဦးတည်း သော ရန်သူကို ဝိုင်းရံတိုက်ခိုက်ကြရာ၌သာ စည်းလုံးမိကြ၍ ပြည်တွင်းအုပ် ချုပ်ရေးဌာနများ ညီညွတ်မှုမရရှိခဲ့ကြသေးပေ။ ထိုကြောင့် ကက်စတီးနိုင်ငံတွင် တတိယဖာဒီနန်ဘုရင် အုပ်စိုးရ်၍ အာရဂွန်နိုင်ငံတွင် ကိုမ်းဘုရင် အုပ်ချုပ်လေသည်။ ၁၄၆၉ ခုနှစ် တွင် ကက်စတီးမင်းသမီး အဇ္ဈလားနှင့် အာရဂွန်ဘုရင်က လေး၏ဘထွေးတော် ဖာဒီနန်မင်းသားတို့ လက်ဆက်လိုက် ကြသဖြင့် ကက်စတီးနှင့် အာရဂွန် နှစ်ပြည်ထောင်မှာ ပူး ပေါင်းစည်းလုံးမိခဲ့လေတော့သည်။ ထိုသို့ နှစ်ပြည်ထောင် ပူးပေါင်းမိသောအခါမှစ၍ စပိန်တနိုင်ငံလုံးသည် ညီညွတ် စည်းလုံးလာလေသည်။

၁၄၉၂ ခုနှစ်ကား စပိန်နိုင်ငံ၏သမိုင်းတွင် ထူးခြားမှတ် သားထိုက်သောနှစ်ပင်ဖြစ်၏။ စပိန်နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်၍ စည်းလုံးမိပြီး ဖြစ်သော်လည်း ဂရာနာဒါး နယ်ကလေးမှာ အစွဲလမ်းအယူဝါဒီ မူးဝါးလူမျိုးတို့၏လက်၌ပင် ရှိနေသေး၏။ ဖာဒီနန်နှင့် အဇ္ဈဗလားတို့သည် ကော်ဒိုးဗားအမည်ရှိ စပိန် စစ်ဗိုလ်ကြီးကိုစေလွှတ်၍ မူးဝါးတို့အား နှင်ထုတ်စေရာ ၁၄၉၂ ခုနှစ်တွင် မူးဝါးတို့သည် ဂရာနာဒါးနယ်မှ လုံးဝ ထွက် ခွာပေးရလေသည်။ ထို့နှစ်တွင်ပင် စပိန်နိုင်ငံမှစေလွှတ် လိုက်သော ကိုလံဗပ်သည် ကမ္ဘာသစ်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့လေ သည်။ (ကိုလံဗပ်, စီ — ရှု။) ကမ္ဘာသစ်ကိုရှာဖွေတွေ့ရှိ ခဲ့ခြင်းဖြင့် စပိန်နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို အကြီး အကျယ်တိုးတက်စေခဲ့ရာ နှစ်များစွာ မကြာမြင့်မီပင် ဥရော ပတိုက်တွင် စပိန်နိုင်ငံသည် အကြွယ်ဝဆုံးနိုင်ငံတခုဖြစ်လာခဲ့ လေသည်။ ယင်းသည့် စပိန်၏ ရွှေခေတ်ဒွေခေတ်ဟု ခေါ် ဆိုထိုက်သော ၁၅၀၀ ခုနှစ်တွင် ရောမ သာသနာတော်ကေ ရာဇ်အဖြစ်ဖြင့် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော ပဉ္စမချားလက် ထက်၌ စပိန်နိုင်ငံသည် ဥရောပအလယ်ပိုင်းနိုင်ငံ၏ စစ်ဖက် ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးရာများတွင် ရောထွေးယှက်တင် ပါဝင်လာ ရလေတော့သည်။ ပဉ္စမချားဘုရင်သည် ၁၅၅၆ ခုနှစ်တွင် ထီးနန်းကိုစွန့်သည်တွင် သားတော် ဒုတိယဖိလစ်က ဆက်ခံထိုး စံလေသည်။ ဖိလစ်ဘုရင်လက်ထက်တွင်ကား စပိန်နိုင်ငံ တော်အတွင်း၌ သာသနာရေးဖိနှိပ်မှုမှာ အတော်ပင် ပြင်း ထန်လာခဲ့လေသည်။ အကြွင်းအကျန်မျှသာဖြစ်သော မွတ် စလင်တို့အား ဖိနှိပ်ရာတွင် မွတ်စလင်တို့ တော်လှန်ပုန်ကန် ကြသော်လည်း အင်အားချင်းမမျှသဖြင့် မအောင်မြင်ခဲ့ကြ ပေ။ ယဟူဒီလူမျိုးနှင့် ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်များကိုလည်း အတိအလင်းနှိပ်ကွပ်ခဲ့၏။

ဒုတိယဖိလစ်ဘုရင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်ကို ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် နိုင်ငံဖြစ်စေလိုသောအကြံနှင့် အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင် မေရီဘုရင်မ ကို လက်ထပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း သူ၏အကြံ မအောင် မြ မေရီဘုရင်မ ကွယ်လွန်သွားပြီးလျှင် ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်း ဝင်စစ်စစ်ကြီးဖြစ်သော အယ်လစ်ဇဗက်ဘုရင်မ နန်းတက်ခဲ့ လေသည်။ ထိုအခါ အကြမ်းနည်းသုံးကာ အင်္ဂလန်ပြည်ကို ဗရင်ဂျီနိုင်ငံဖြစ်အောင် ကြံဆောင်ရန်အတွက် ၁၅၈၈ ခုနှစ် အတွင်း အာမာဒါဓေါ် ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှသော ရေတပ် မတော်ကြီးကို တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ (စပိန်ရေတပ် ကြီး — ရှု။) သဘော်ကြီးများမှာ ကြီးကျယ်၍ ခိုင်ခံ့လှ သော်လည်း အင်္ဂလန်ပြည်သို့စေလွှတ်တိုက်ခိုက်စေသည့်အခါ တွင်မူကား အကြီးအကျယ်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရလေသည်။

စပိန်ရေတပ်ကြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးရသည့်အချိန်မှစ၍ စပိန် နိုင်ငံသည် တဖြည်းဖြည်း တန့်ခိုး မှေးမှိန် လာခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံတော်မှာလည်း တဖြည်းဖြည်း ယိမ်းယိုင်ပြိုကွဲ လာခဲ့ သည်။ ၁၆၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် စပိန်လက်အောက်ခံ ဘယ်၊ တူဂီ ပြည်သည် သွေးတပေါက်မကျရဘဲနှင့် လွတ်မြောက်ခဲ့လေ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပိန်နိုင်ငံ၏မြို့တော် မဒရစ်မြို့ရှိ လမ်းတလမ်းရှခင်း

ကူညီသဖြင့် စပိန်တော်လှန်ရေးကြီး အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံသည် နပိုလီယန်၏ ပြင်သစ်စစ်တပ်မှ လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီးနောက်၌ကား နပိုလီယန်က အကျဉ်းချထားသော ဗူးဗွန်မင်းဆက် သတ္တမဖာဒီနန်ဘုရင်လွတ်မြောက်လာပြီးလျှင် စပိန်နိုင်ငံကိုပြန်လည်စိုးစံခဲ့သည်။ ၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် သတ္တမဖာဒီနန် ဘုရင် နတ်ရွာစံသောအခါ၊ အမေရိကတိုက်ရှိ စပိန်ပိုင်နယ်အားလုံးလိုလိုကို လက်လွတ်လိုက်ရသည်။ ကျန်ရှိနေသေးသော ကျူးဗား နှင့် ပွားတိုရီးကိုးကိုလည်း ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားသော စပိန်အမေရိကန်စစ်ပွဲတွင် လုံးဝဆုံးရှုံးလေသည်။

သတ္တမဖာဒီနန် ဘုရင်၏ ထီးနန်း ရိုက်ရာကို သမီးတော် ဒုတိယအင်ဇဗဲလားမင်းသမီးက ဆက်ခံစိုးစံသည်။ သို့ရာတွင် ဘထွေးတော် ဒွန်ကာလိုမင်းသားက သူသာလျှင် စပိန်ထီးနန်းကို စိုးစံထိုက်သည်ဟု ဆိုကာ တော်လှန် ပုန်ကန်ရာ ပြည်အတွင်းစစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားရပြန်သည်။

၁၈၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၈၇၅ ခုနှစ်အထိ စပိန်သမတနိုင်ငံကို ပဌမဆုံးအကြိမ် တည်ထောင်ခဲ့ပါသော်လည်း၊ အမှန်အားဖြင့် စပိန်နိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်သောအစိုးရ ဟူ၍ အတည်တကျ မရှိဘဲ ပြည်တွင်းဆူပူမှုများသာလျှင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင် ဆူပူလှုပ်ရှားထကြွမှုများကို ရှုံ့ချလာကြပြီဖြစ်သော စစ်ဖက်အာဏာပိုင်များက ဗူးဗွန်မင်းဆက် ဖြစ်သော ဒုတိယအင်ဇဗဲလား၏ သားတော် ၁၂ ဆက်မြောက် အယ်လဖွန်းဆိုးအား စပိန်ထီးနန်းကိုအပ်ကြသည်။ အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်သည် ပြည်တွင်းဆူပူမှုအားလုံးတို့ကို လက်နက်ဖြင့် နှိပ်ကွပ်ခဲ့၏။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် အခြေခံဥပဒေသစ်တရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့သည်။ နှန်းသက် ၁၀ နှစ်အကြာ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင် နတ်ရွာစံခဲ့လေရာ သားတော် ၁၃ ဆက်မြောက် အယ်လဖွန်းဆိုး မင်းသား အရွယ်ရောက်လာသည် အထိ ဘုရင်မကြီး ခရစ္စတီးနားက နန်းစောင့်မယ်တော်ဘုရင်မအဖြစ် အုပ်ချုပ်လာခဲ့ရလေသည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ကျူးဗားကျွန်းက နောက်တကြိမ် ပုန်ကန်ထကြွပြန်သောကြောင့် မိုလ်ချုပ် ဝေးလားကို စေလွှတ်နှိမ်နင်းစေရာတွင် သူပုန်များကို ရက်စက်စက်နှိပ်ကွပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် စပိန်နှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမေရိကန်တို့ စစ်ဖြစ်ရလေသည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် စပိန်တို့ အရေးနိမ့်ပြီးလျှင် ကျူးဗားနှင့် ပွားတိုရီးကိုးကို သာမက ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုကိုပါ လက်လွှတ်လိုက်ရလေသည်။

၁၃ ဆက်မြောက် အယ်လဖွန်းဆိုးမင်းသားသည် ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် စပိန်နိုင်ငံ အားလုံးကို ဘုရင်အဖြစ် စိုးစံခဲ့ရလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် နိုင်ငံတွင်းပြဿနာများမှာ အထူးပင်ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိလေသည်။ အထူးသဖြင့် ဒရစ်ယန်ဂိုဏ်းကြီးသည် ဘုရင်အား သြဇာလွှမ်းမိုးရန် ကြံရွယ်လျက်ရှိသည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်း မိုရိုကို နယ်တွင်ရှိသော တိုင်းရင်းသားအချို့တို့က စပိန်လူမျိုးတို့အား မလိုမုန်းထားပြီး ဆူပူထကြွသတ်ဖြတ်ကြသဖြင့် စပိန်လူမျိုးတို့မှာ မိုရိုကိုနယ်မှလက်လွှတ်ထွက်ပြေးရမလောက်ပင် အခြေအနေဆိုးရွားခဲ့ရလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် စပိန်ပြည်တွင်း၌လည်း အစိုးရကို မလိုလားသော နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များက ဆူပူထကြွလာပြန်သည်။ သို့ရာတွင် စပိန်အစိုးရက ဆူပူမှုအရပ်ရပ်ကို နှိပ်ကွပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ပွဲကြီး အတွင်းက စပိန်နိုင်ငံသည် ကြားနေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတွင်းဆူပူမှုများကြောင့်၎င်း၊ သပိတ်ကိစ္စများကြောင့်၎င်း စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ရေးမှာ အထူးပင် ဖင့်နွဲ့နှောင့်နှေးခဲ့ရလေသည်။ မိုရိုကို နယ်မှလည်း ပြန်လည် ဆူပူလာပြန်သဖြင့် စစ်တပ်များ စေလွှတ်နှိမ်နင်းခဲ့ရပြန်သည်။ ဤတကြိမ်တွင် ဘုရင်အစိုးရအင်အားမှာ တဖြည်းဖြည်းပြိုကွဲစပြုလာပြီဖြစ်၍ နိုင်ငံမှာလည်း စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းမရှိတော့ချေ။

၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ် ပရီးမိုးသေ ရီဗေးရားသည် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာအကူအညီဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ရယူပြီး ဘုရင်လက်အောက်တွင် စ ပိန် နိုင် ငံ ကို အုပ်စိုးလေသည်။ အမှန်အားဖြင့်ဆိုသော် ရီဗေးရား ကိုယ်တိုင် အာဏာရှင်အဖြစ်ဖြင့် အုပ်စိုးခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်ကလည်း သူကိုယ်တိုင် အုပ်မနိုင်စိုးမရဖြစ်နေသောကြောင့် ရီဗေးရားအုပ်ချုပ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုထားရလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်ရီဗေးရားသည် မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်၍ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်သော၊ ပုဒ္ဓိုလ်တဦးပင် ဖြစ်သော်လည်း သူတက်လာသည့်အချိန်က စပိန်နိုင်ငံအခြေအနေအရ ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အာဏာရှင်စံနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ သူသည် သူပုန်များကို ပြင်သစ်တို့၏အကူအညီဖြင့် နှိမ်နင်းခဲ့ပြီးလျှင်သပိတ်ကိစ္စများကိုလည်း အပြင်းအထန်နှိပ်ကွပ်နိုင်ခဲ့သဖြင့် အရေးပါအရာရောက်သော ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အောင်မြင်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့လေရာ စပိန်နိုင်ငံမှာ အတော်ပင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့၏။

သို့သော် ၁၉၂၉ ခုနှစ်နောက်တွင်ပေါ်လာသော ကမ္ဘာနှင့်အဝှန်း စီးပွားရေးညှံဖျင်းမှုကြောင့် စပိန်နိုင်ငံမှာ ပြဿနာသစ်များနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြန်လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ရီဗေးရားသည် စပိန်စစ်တပ်ကြီးကို ပြုပြင်ရန် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ ကြိုးပမ်းချက်မှာ မအောင်မြင် သည့်ပြင် စစ်တပ်နှင့်ဘုရင်၏ထောက်ခံမှုကိုလည်း မရတော့သောကြောင့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဇန္နဝါရီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်သွားရလေသည်။ စပိန်လူထုသည် အာဏာရှင်စံနစ်ကို ထောက်ခံအားပေးသော အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်အားလည်း မလိုလားကြတော့ချေ။

အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်သည်လည်း နောက်ဆုံးကြိုးစားခြင်းအနေဖြင့် တိုင်းသူပြည်သားတို့အား လွှတ်လပ်မှုအခွင့်အရေးပိုမိုပေးနိုင်မည့် အစိုးရ အဖွဲ့မျိုး ရရှိစေမည်ဟု ကတိပြုကာ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဧပြီလတွင်ကျင်းပသော ထိုရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် သမတဂိုဏ်းသားများဖက်မှ မဲပေါင်းများစွာဖြင့် အနိုင်ရသဖြင့် အယ်လဖွန်းဆိုး ဘုရင်မှာ စပိန်နိုင်ငံ တွင်းမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် သွားရလေသည်။ ထိုနောက် စပိန်နိုင်ငံဥပဒေပြုလွှတ်တော်သည် သမတအုပ်ချုပ်ရေး အခြေခံဥပဒေကို ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့လေသည်။ သမတအဖြစ်ဖြင့် အဲလကာလာသာမိုးရားအား တင်မြှောက်ခဲ့ကြလေသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်မှာ မန်နွယ်အသားနယားဖြစ်၏။ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းမှာ သိသိသာသာကြီး ဖိနှိပ်ထားခြင်းခံရသည်။ အမျိုးသမီးများမှာကား မဲပေးခွင့်ရကြ၏။ သို့သော် သမတအစိုးရမှာ အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် နိုင်ငံကောင်းရာကောင်းကြောင်း ဆောင်ရွက်သင့်သလောက် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပေ။

၁၉၃၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကြီး ကျင်းပပြန်ရာ ကွန်ဆားဗတစ်အုပ်စုဖက်မှ အနိုင်ရခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ အင်အားတောင့်တင်းနေသော ဖက်ဆစ်အဖွဲ့နှင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်တို့၏ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့တွင် ရှေးဦးစွာ ဗရင်ဂျီ အဖွဲ့က ရာထူး ရယူပြီး အုပ် ချုပ် ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ဗရင်ဂျီအဖွဲ့က အုပ် ချုပ်သည် နှင့် တပြိုင်နက် လက်ဝဲနိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အလုပ်သမားများကို စတင်ဖိနှိပ်လေ၏။ ထိုကြောင့် ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေသပိတ်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင် အလုပ်သမားများ စုပေါင်း၍ အစိုးရအား တော်လှန်ပုန်ကန်ရာ၊ ဗရင်ဂျီအဖွဲ့ အစိုးရသည် မိုရိုကို နယ်မှ စစ်တပ်များကိုခေါ် ယူ၍ နှိမ်နင်းခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးမရရှိဘဲနှင့် ၁၉၃၆ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲကြီး ကျင်းပခဲ့ရသည်။ ဤရွေးကောက်ပွဲတွင် လက်ဝဲနိုင်ငံရေး အဖွဲ့များ စုပေါင်းထားသည့် လူထုတပ်ဦးက အနိုင်ရသောကြောင့် လက်ဝဲအစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

ထိုအစိုးရအဖွဲ့သည် လယ်ယာလုပ်ငန်းဆိုင်ရာပြုပြင်မှုများ

www.burmeseclassic.com

နှင့် အခြားပြုပြင်မှုများကို ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ မြေရှင်ကြီးများနှင့် ဗရင်ဂျိုဂိုက်းတို့က အတိုက်အခံပြုခြင်းကိုခံခဲ့ရလေသည်။ များမကြာမီ စစ်တပ်ပုန်ကန်မှုကြီး တရပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ခေါင်းဆောင်များကား ဖရန်စစ္စကို ဖရန်ကို နှင့် အေမီးလျိုးမိုးလား တို့ပင် ဖြစ်လေသည်။ တော်လှန်ရေးသမားများသည် မျိုးချစ်တော်လှန်ရေးသမားများဟူသောအမည်ကိုယူကာ အစိုးရတပ်များကို အပြင်းအထန်တိုက်ခိုက်ကြလေသည်။ တယူသန်နိုင်ငံရေးသမားများကမူကား အစိုးရဖက်နှင့် သူပုန်ဖက် နှစ်ဖက်စလုံးကို မိမိတို့သံယောဇဉ်ရှိရာ ကူညီအားပေးကြလေသည်။ အစိုးရဖက်ကို ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်သူ ဝန်ကြီးချုပ် ဖရန်စစ္စကိုလားဂိုကာဗာလျေးရိုးက ကူညီအားပေးသည်။

စပိန် ပြည်တွင်းစစ်ကြီးကား တဖြည်းဖြည်း ပိုမိုပြင်းထန်လာလေသည်။ ဖရန်ကိုဦးစီးသော တော်လှန်ရေးတပ်က၊ စပိန်နိုင်ငံ တောင်ဖက်ဖျားသို့ တက်ဆောက်တိုက်ခိုက်စဉ် ပိုလ်ချုပ် မိုးလား ခေါင်းဆောင် သည့် အခြားတတပ်ကမူကား စပိန်နိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းသို့ တက်ရောက် တိုက်ခိုက်ကြလေသည်။ အဆိုပါ တော်လှန်ရေးစစ်တပ်ကြီးနှစ်တပ်သည် စပိန်နိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းရှိ မဒရစ်မြို့တော်ကြီးဆီသို့ ချီတက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြလေသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ပိုလ်ချုပ်မိုးလား လေယာဉ်ပျံ ပျက်ကျ ကွယ်လွန်သဖြင့် ဖရန်ကို သည် တော်လှန်ရေး ဖက်ဆစ်တပ်မတော်ကြီး၏ တဦးတည်းသော ခေါင်းဆောင်ကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ (ဖရန်ကို — ၌။)

၁၉၃၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ တွင် ဖရန်ကို၏ ဖက်ဆစ်တပ်ကြီးသည် မဒရစ်မြို့တော်အနီးသို့ ဆိုက်ရောက်လာ၍ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရ အဖွဲ့သည် ပလင်းရှာမြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရပြီး နောက်၊ စိတ်မချရသေးသဖြင့် ၁၉၃၇ ခုနှစ်အတွင်း ဗာစီလိုးနားမြို့သို့ တဆင့်ပြောင်းရွှေ့ထိုင်ခဲ့လေသည်။ တော်လှန်ရေးဦးစီးအဖွဲ့ကလည်း ဗူးရဂိုမြို့တွင် ခုံးထိုင်ပြီး စင်ပြိုင်အစိုးရအဖွဲ့သစ်ဖွဲ့ကာ ဖရန်ကိုအား အာဏာရှင်အဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့ကြလေသည်။

ဖရန်ကို၏ အစိုးရ အဖွဲ့သစ်အား ဂျာမနီနှင့် ဣတလီနိုင်ငံတို့က ချက်ခြင်း အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြလေသည်။ ထိုမျှမကသေး ထိုနိုင်ငံနှစ်ခုသည် လက်နက် ခဲယမ်း မီးကျောက်နှင့် တကွ လေယာဉ်ပျံ စသည်တို့ကိုပါ ဖရန်ကိုထံ ပေးပို့ကူညီခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖရန်ကို၏ ဖက်ဆစ် တပ်ကြီးမှာ လျင်မြန်စွာ အောင်ပန်းဆွတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ကွန်မျူနစ်ဝါဒသို့ ရှေးရှုနေသော ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရအားလည်း ရှုနိုင်ငံက အကူအညီများ ပေးခဲ့သော်လည်း ဖက်ဆစ်နိုင်ငံများ ကဲ့သို့

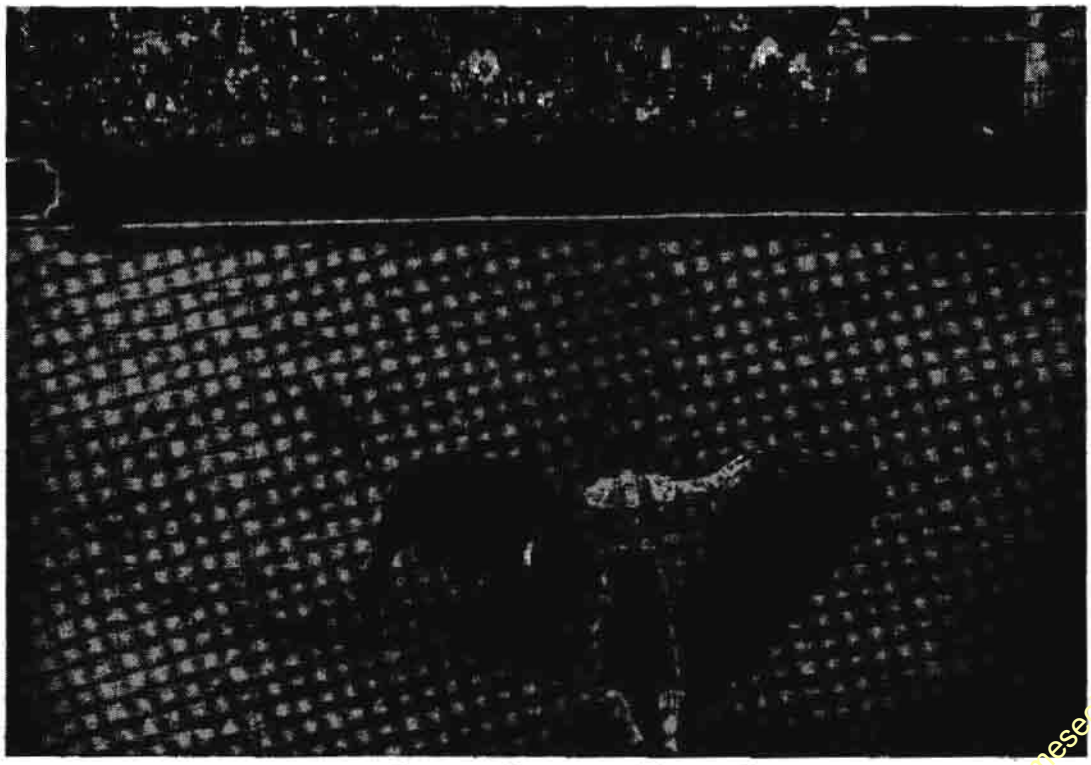

အသက်ဘေးအန္တရာယ်များလှသော စပိန်နွားကစားပွဲ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိရောက်ခြင်းမရှိခဲ့။ နိုင်ငံအသီးသီးမှ အပျော်တမ်းတပ်သားများသည်လည်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတပ်မဟာ ဖွဲ့စည်းကာ အစိုးရဖက်မှ ပါဝင်ကူညီတိုက်ခိုက်ခဲ့၏။

အင်္ဂလန်နှင့်ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ကမူကား မည်သူ့ကိုမျှ အားမပေးခဲ့။ ဝင်မစ္စက်ရေးကော်မီတီတခု ဖွဲ့စည်းရန်ပင် ကြိုးပမ်းခဲ့သေး၏။ ရုရှနိုင်ငံက ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရကို လက်နက်အား၊ လူအင်အားနှင့်ကူညီမှု ရပ်စဲလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ ဖရန်ကို၏ ဖက်ဆစ်သူပုန်တပ် များသည် ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် စပိန်တနိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ စပိန်နိုင်ငံတွင် ဖရန်ကို ဦးစီးသည့် ဖက်ဆစ် အစိုးရ ဆောက်တည်လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုနောက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ဖြစ်ပွားလာရာ ဖရန်ကိုသည် စစ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမပြုဘဲ ရှောင်ကင်းနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာစစ်ဘေးစစ်ဒဏ်မှ လွတ်မြောက်လာခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ရုရှဂျာမန် တိုက်ပွဲများတွင်မူကား ဂျာမန်တို့အား ကျေးဇူးတုံ့ပြန်သည့် သဘောဖြင့် ဂျာမန်တို့ဖက်မှ ကူတိုက်ခိုက်စေရန် စပိန်အပျော်တမ်းစစ်တပ်များကို ရုရှဂျာမန်စစ်ကြောင်းသို့ စေလွှတ်ခဲ့ဘူး၏။ သို့သော် ဝင်ဂိုးတန်းနိုင်ငံများ ထဖြည်းဖြည်း အရေးနိမ့်လာမှန်း သိလာသောအခါ ယင်းတို့နှင့် အဆက်ဖြတ်လိုက်လေသည်။

စပိန် နိုင်ငံ အစိုးရမှာ ဖက်ဆစ် အာဏာရှင် အစိုးရမျိုးဖြစ်၏။ ဗိုလ်ချုပ်ဖရန်ကိုမှာ နိုင်ငံ၏ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသား ကွန်ဂရက် လွှတ်တော်က ဖရန်ကိုကုယ်လွှန်သောအခါ စပိန်မှာ ဘုရင့်အစိုးရ အုပ်ချုပ်သောနိုင်ငံ ဖြစ်လာရမည် ဟူသော ဥပဒေတရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ ထိုဥပဒေအရ ကွန်ဂရက်သည် ဘုရင်ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်သည်။ ဖရန်ကိုမှာ နိုင်ငံ၏အဓိပတိသာမဟုတ် နိုင်ငံရှိ တခုတည်းသော နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည့် ဖါလန်းပါတီ၏ ခေါင်းဆောင်လည်းဖြစ်လေသည်။ ထိုပါတီကို အဖွဲ့ဝင် ၁၀၃ ဦးပါဝင်သော အမျိုးသားကောင်စီက ကြီးကြပ်၏။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဖရန်ကိုအား ဝန်ကြီး ၁၃ ဦးပါဝင်သော အစိုးရအဖွဲ့က ကူညီလေသည်။ ကောတေးခေါ် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင် ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့် အာဏာရှိသော်လည်း နိုင်ငံအဓိပတိ၏ လက်အောက်ခံပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းလွှတ်တော် အဖွဲ့ဝင် အချို့ကိုသာ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရ၏။ အဖွဲ့ဝင်များမှာ ကက်ပိနက်အဖွဲ့ဝင် ၁၃ ဦး၊ ဖားလန်းပါတီဒေသမျိုးသားကောင်စီလူကြီး ၁၀၃ ဦး၊ တက္က သိုလ်ကျောင်း ၁၂ ကျောင်းမှ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ၁၂ ဦး၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြို့ကြီး ပြည်နယ်ကြီး များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်လေသည်။ ပြည်နယ်တိုင်းတွင် ဆိုင်ရာကိစ္စအချို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရသော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ အသီးသီးရှိသည်။

စပိန်စာပေ။ ။စပိန်စာပေသည် အခြား ဥရောပ စာပေများကဲ့သို့ လက်တင်ဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသည်။ သို့ရာတွင် အာရေဗျ၊ ယဟူဒီ စာပေများနှင့် ပိုမိုနီးစပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခန့်ညားသည်။ မာန်ပါသည်။ နက်နဲသည်။ ယဉ်ကျေးသည်။ တခါတရံတွင်မူကား ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်လေသည်။

စပိန် နိုင်ငံသည် ပထဝီ အနေအထား အားဖြင့် အခြား ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် အဆက်ပြတ်နေသောကြောင့် စပိန်လူမျိုးများသည် အခြားတိုင်းသားများနှင့် မရောဘဲ တအီး ပုဂ္ဂလဖြစ်နေသည်။ အာဖရိက မြောက်ပိုင်း မူဝါး လူမျိုးများနှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားခဲ့၍ တခါက စပိန်နိုင်ငံသည် မူဝါး တို့၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ဘူးသည်။ ဤအကြောင်းများကြောင့် စပိန်စာပေသည် အခြား ဥရောပ စာပေများနှင့် မတူဘဲ တဘာသာ ဖြစ်နေလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံကို မူဝါးတို့ သိမ်းပိုက်ထားခိုက် စပိန် မင်းမျိုး မင်းနွယ်များသည် အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည်သို့ လှည့်ပတ်၍ စောင်းသီချင်း သီဆိုတီးမှုတ်ကြရာ၊ ထိုစာဆိုတို့ကို လမ်းလျှောက်စာဆိုဟုခေါ်ကြသည်။

စပိန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားသော စာပေများတွင် ရှေးအကျဆုံးမှာ ၁၁၄၀ ပြည့်နှစ်က ရေးသော လက်ဝတပုဒ် ဖြစ်သည်။ ထိုလက်ဝကို ရေးသားသော စာဆိုတော်မှာ မူဝါးလူမျိုးများ ဖက်က အမြဲ ကူညီနေသူ မွတ်စလင်တဦး ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူ၏လက်ဝတွင် မူဝါးလူမျိုးများကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ပုံများကို ရေးသားထားလေသည်။ ထိုလက်ဝသည် စပိန်နိုင်ငံ၏သမိုင်းကို ဖေါ်ပြသော လက်ဝဖြစ်သည်။ ရှေးကျသော စပိန်စာပေ အရေးအသားများတွင် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပုံပြင်အဖြစ်အပျက်များကို မီးမှိ ရေးသားသော ပြဇာတ်များသာတွေ့ရသည်။ (စပိန်နိုင်ငံ — လည်းရှု။)

စပိန်နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၈၀၀ မျှ မူဝါးတို့က သိမ်းပိုက် အုပ်စိုးခဲ့သဖြင့် စပိန်ဘာသာနှင့် စာပေ တိုးတက်မှု နည်းပါးခဲ့သည်။ ၁၇ ရာစုနှစ်လောက်တွင် စပိန်လူမျိုးတို့သည် အမေရိကတိုက်ကို တွေ့ပြီးလျှင်၊ တိုးတက်ကြီးပွားလာခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှ စ ပိန် စာ ပေ လည်း တိုးတက်လာလေသည်။ ၁၅၅၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၆၈၀ ပြည့်နှစ်လောက်အတွင်း သည်ကား စပိန်စာပေ အထွန်းကားဆုံးသောအချိန် ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်၌ ဝတ္ထုများ၊ ပြဇာတ်များ၊ ကဗျာလက်ဝနှင့် တေးကြိုး ဖွဲ့ကြီးများကို ရေးသားကြလေသည်။

၁၆၀၅ ခုနှစ်တွင် သာဗင်တေး အမည်ရှိသော စာရေးဆရာသည် သူ၏မျက်မှောက်ခေတ်မရောက်မီ တခေတ်ခန့်က လူတို့စိတ်ဝင်စားကြသည့် ချစ်ခန်း ကြိုက်ခန်း စွန့်စားခန်းများကို အတိုဝတ္ထုဖြစ်လောက်အောင် ဖွဲ့နွဲ့ ရေးသားပြင်းပြသည်ကို သရော်သောအားဖြင့် ဒွန်ကီဟိုးတေး လက်ထွဲကို ရေး

www.burmeseclassic.com

သားလေသည်။ (သာဗင်တေး — ရှု။) ထိုစာအုပ်သည် စပိန် စာပေလောက၌ သာမဟုတ်၊ ဥရောပ စာပေလောက တွင် လည်း ကျော်ကြားလာခဲ့ရာ၊ ယခုတိုင်ပင် လူကြိုက် များ၍နေလေသည်။ သာဗင်တေးနောက်မှ ပေါ်ပေါက် လာသော အခြား စာရေးဆရာများကလည်း သာဗင်တေး နည်းကိုလိုက်၍ ဝတ္ထု၌ ဇာတ်လိုက်ဖြစ်သော သူရဲကောင်းကို ပျက်ရယ်ပြုကာ ရေးကြပြန်သည်။ သာဗင်တေးမှာ စပိန် စာပေလောကတွင် အကျော်ကြားဆုံးသော စာဆိုဖြစ်လေ သည်။ ထိုခေတ်တွင် ပြဇာတ်များလည်း အထူးတလည် ခေတ်စားနေ၏။ စပိန်ပြဇာတ်လောကတွင် လိုပေသာ ဗေး ဂါနှင့် ကားလဒရွန် ဒေလာဗာကာ တို့သည် ထင်ရှား၏။ ဗေးဂါမှာ အသက် တဆယ့်နှစ်နှစ် အရွယ်ကပင် ပြဇာတ် ရေးလာခဲ့ရာ၊ သူ၏တသက်တာတွင် ပြဇာတ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်ရေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ပြဇာတ်တခုကို သုံးနာရီ အတွင်း အပြီးရေးနိုင်သောဟူ၏။ သူ၏ပြဇာတ်များမှာ လက်ာဖြင့် ရေးထားသဖြင့် ပို၍ အံ့သြဖွယ် ကောင်းလေ သည်။ ကားလဒရွန် ဒေလာဗာကာသည် နန်းတွင်းစာဆို တော် ပြဇာတ်ဆရာတဦးဖြစ်သည်။ သူ၏ပြဇာတ်များမှာ သာသနာရေး အကျင့်သိက္ခာစောင့်ရှောက်ရေးတို့ကို ဖွဲ့နွဲ့ သောပြဇာတ်များဖြစ်သည်။

၁၉ ရာစုနှစ် တွင် ဝတ္ထုများ ပေါ်လာ၍ သမိုင်း ဝတ္ထု၊ ဟာသဝတ္ထု၊ တောလက်ကျေးရွာဝတ္ထုများ ပေါ်ပေါက်လာ လေသည်။ စပိန်လူမျိုးစာရေးဆရာထဲမှ ၁၉၀၄ ခုနှစ်၌ ပဌမဦးစွာ နိုဗဲဆုကိုဆွတ်ခူးသူမှာ ပြဇာတ်ရေးဆရာ ဟိုဇေး အေချေဂါးရိုင်းဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ အင်ဂျင်နီယာစာမေး ပွဲကို ထိပ်ဆုံးက အောင်မြင်ခဲ့၏။ သင်္ချာပါမောက္ခလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပညာရေးဝန် ကြီးလည်းဖြစ်ခဲ့ဘူးလေသည်။ သူ၏ပြဇာတ်များမှာ ဥရောပ တိုက်တွင် နာမည် ကျော်ကြား လေသည်။ အေချေဂါး ရိုင်းမှာ ပြဇာတ် ရေးသားရာတွင် သာ ကျော်ကြားသည် မဟုတ်ဘဲ ပြဇာတ်စင် အဆင်အပြင်ဖက်၌လည်း ကျွမ်းကျင် သူတဦးဖြစ်ရကား ၁၈၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်လောက် အတွင်းတွင် ပြဇာတ်ရုံများကို သူကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်ဦး စီးခဲ့၏။

၁၉ ရာစုနှစ် ကုန်ခါနီးလောက်တွင် ခေတ်စာပေ တိုးတက် စေရန် ကြိုးစားရာတွင် စကားပြေ ဝတ္ထုများ သာမက၊ ကဗျာလက်ာနှင့် ပြဇာတ်များမှာ ရှေးကထက် ပိုမိုထွန်း ကားလာလေသည်။ အကောင်းဆုံးသော ကဗျာများ၊ စကားပြေ အရေးအသားများမှာ စပိန်ပိုင် အမေရိကန်ပြည် နယ်များမှ အစတွင်လာ၏။ စပိန် အမေရိကန် စာဆိုများ သည် ခေတ်သစ်စာပေကို တီထွင်ရန် အဦးဆုံး စိတ်ကူးရသူ များဖြစ်၏။ စပိန်ပြဇာတ်လောကတွင် ဘုရင်တဆူဟုခေါ် လောက်သော ယာစင်တိုဗီနဗင်တေးသည် နိုဗဲဆုကို ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဆွတ်ခူးခဲ့သည်။ သူ၏ စူကာပန်း ပြဇာတ်မှာ တောရွာမလေ့နှင့် လယ်သမားများအကြောင်းကို နောက် ခံထားသော အလွမ်းဇာတ် ဖြစ်၏။ ထိုပြဇာတ်မှာ ကမ္ဘာ ကျော်ဖြစ်လေသည်။

စပိန် စာရေးဆရာများတွင် နာမည် ကျော်ကြား၍ လူ ကြိုက်များသူမှာ ဗီသယိန်းတေးအီဗားနယေ့ ဖြစ်၍ ရှပ် ရှင်ရိုက်ခဲ့ဘူးသည့် 'သွေးနှင့်မြေ' ခေါ် ဝတ္ထုကြီးကို ရေးခဲ့ လေသည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီးတွင် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များကြောင့် စပိန်စာပေမှာ ထူးခြားစွာ ပြောင်းလဲလာလေသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် လောက်သို့ ရောက်သောအခါ စပိန်စာဆိုများသည် တကယ့် အဖြစ်စစ် အဖြစ်မှန်တို့ကိုသာ ရေးသားလာကြလေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏အနုပညာအမွေအနှစ်များ

စပိန်နိုင်ငံသည် လူအမျိုးမျိုးတို့က ဝင်ရောက်အုပ်စိုးခြင်းကို ခံခဲ့ရသောကြောင့် အနုပညာများမှာလည်း အသွင်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲခဲ့ရလေသည်။ မူးဝါးလူမျိုးတို့၏ ပိသုကာလက်ရာ၊ ဂေါ့သလူမျိုးတို့၏လက်ရာ၊ ရောမဆန်သောပိသုကာလက်ရာ ဟူသည်တို့ကို စပိန်နိုင်ငံ၌တွေ့နိုင်သည်။ ပန်းချီဆေးရေးဖက်တွင် အယ်ဂရေးကိုး၊ ဗေလားစကေး၊ ဂိုးယာ၊ ပီကာဆိုတို့မှာ ထင်ရှားသော စပိန်အနုပညာရှင်များဖြစ်ပေသည်။

စပိန်အနုပညာ။ ။စပိန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းတလျောက်တွင် မင်းပြောင်းမင်းလဲ များခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် စပိန်နိုင်ငံ၏ အနုပညာရပ်တို့ ထွန်းကားလာသည်မှာ များ မကြာသေးကြောင်းကို တွေ့ရပေသည်။ စပိန်နိုင်ငံ၏ ရှေး ခေတ်သမိုင်းကို သေချာစွာ မသိကြရလေ။ သို့သော် စပိန် နိုင်ငံသည် တခေတ်က ရောမပိုင်နိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်းကိုကား သိရသည်။ ထိုနောက်တွင် ဂေါ့သခေါ် တောင်ပေါ်သား များသည် မြောက်ဖက်မှနေ၍ဂုင်း၊ အာဖရိကမြောက်ပိုင်း မူးဝါး လူမျိုးတို့သည် တောင်ဖက်မှနေ၍ဂုင်း၊ ဝင်ရောက် အုပ်စိုးခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ရောမ၊ ဂေါ့သ၊ မူးဝါး စသော လူအမျိုးမျိုးတို့ တခေတ်စီ ဝင်ရောက်အုပ်စိုးကြကုန်သော ကြောင့် စပိန်အနုပညာရပ်များမှာလည်း အမျိုးမျိုးပြောင်း

www.burmeseclassic.com

လဲခဲ့ရလေသည်။ လူအမျိုးမျိုး အုပ်စိုးခဲ့ကြသည့်အနက်၊ ဗရင်ဂျိုက်ကားဝင် ခရစ်ယာန်နှင့် မွတ်စလင်တို့လည်း ပါဝင်လေရာ စပိန်နိုင်ငံရှိ သာသနာအဆောက်အအုံများ၊ နန်းတော်များမှာ အုပ်စိုးသောလူမျိုးကို လိုက်၍ ပြုသကာပုံစံ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားနေသည်။

စပိန် နိုင်ငံတွင် မူးဝါးလူမျိုး တို့၏ အနုပညာ လက်ရာကောင်းများ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် ကော်ဒိုးဗား ပလီကြီးနှင့် ကျော်စောလှသော အယ်လမ်ဗရာ နန်းတော် အဆောက်အအုံကြီးများမှာ အထင်အရှားဆုံး အဆောက်အအုံများဖြစ်သည်။

မူးဝါးလူမျိုးတို့ကို စပိန်နိုင်ငံမှ တွန်းလှန် လိုက်သော အချိန်တွင် မြောက်ဖက်နိုင်ငံ များမှ ရောမဆန်သော ပြသကာ အနုပညာ ပုံစံများ ထွန်းကားလာပြန် သည်။ ထိုအချိန်အခါက၊ စပိန်နိုင်ငံတွင် ရောမဆန်သော ပြသကာအဆောက်အအုံများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြ၏။ ၁၂ ရာစုနှစ် အကုန်အထိ ထိုရောမဆန်သော ပြသကာပုံစံများ ခေတ်စားပြီး နောက်၊ ဂျဲသပုံစံဖြင့် ဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံများ ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ဂျဲသစံနစ်သည် စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သော အနုပညာစံနစ်များအနက် ခေတ်အစားဆုံးစံနစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သို့ရာတွင် ဥရောပတိုက်တွင် ရှိနေဆဲနှင့် ခေါ် ဥာဏ်သစ်အရေးပုံခေတ် သို့ ရောက်သောအခါ၊ စပိန်နိုင်ငံတွင် ဂျဲသစံနစ် သာမက ယခင်က ခေတ်စားခဲ့သော စံနစ်ဟောင်းများလည်း ပြန်လည် ဆန်းသစ်လာပြန်သည်။ ထိုအခါတွင် စပိန် နိုင်ငံတွင်း၌၊ တရျာတပုဒ်ဆန်း ဆိုသကဲ့သို့ အနုပညာမူ အမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုသို့ ပေါ်ပေါက်လာသော မူများကို ရောမမူ၊ ဂျဲသမူစသည်ဖြင့် အမည်မှည့်ခေါ်ရန် များပြားလှသဖြင့်၊ တီထွင်သူ၏အမည်အတိုင်း ခေါ်ဝေါ်ကြရလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ဟွမ်သေအယ်ရဲရား တီထွင်သောပုံကို အယ်ရဲရားပုံ၊ ချူရီဂေးရား ဆိုသူ တီထွင်သောပုံကို ချူရီဂေးရားပုံ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြ၏။ (ပြသကာအတတ် — လည်းရှု။)

စပိန်နိုင်ငံတွင် ထွန်းကားခဲ့သော အနုပညာရပ်များ အနက်၊ ပြသကာ အတ္တတ်သည် အဓိက ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက စပိန်နိုင်ငံတွင် မှတ်သားလောက်သော အနုပညာသည်ကြီးများ မပေါ် ပေါက်သေးခေ့။ သို့သော်လည်း အမေရိကတိုက်၌ နယ်သစ်ပယ်သစ်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာပြီးလျှင် အနုပညာရပ်များသည်လည်း ထွန်းကားလာခဲ့လေသည်။ (စပိန်နာပေ — ရှု။)

စပိန်နိုင်ငံ၏ပန်းချီဆေးရေးသမိုင်းကို ကြည့်ပြန်လျှင်၊ ရှေးဦးစွာ စပိန်နိုင်ငံကျက်သရေကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သူမှာ စပိန်သားတယောက်မဟုတ်ဘဲ၊ ကရိက္ခန်းသားဖြစ်သော အယ်ဂရေးကိုး ဖြစ်သည်။ အယ်ဂရေးကိုးဟူသည်မှာ 'ဂရိဆရာကြီး' ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

အယ်ဂရေးကိုးသည် ကရိက္ခန်းတွင် မွေးဖွားရ၍၊ အရွယ်ရောက်သောအခါ ဣတလီနိုင်ငံ ဗင်းနစ်မြို့၌ ဆရာကြီး တစ်ရွှန်ထံတွင် ပညာဆည်းပူးလေသံည်။ ထိုနောက် ရောမမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့၏။ ရောမတွင် ခေတ္တမျှ နေထိုင်ပြီးနောက် တဖန် စပိန်နိုင်ငံသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ထိုနိုင်ငံတွင် ရာသက်ပန် အခြေစိုက်ကာ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ကြွယ်ဝချမ်းသာလာသော စပိန်ဘုရင် တို့သည် အနုပညာရပ်များကို အားပေးစပြုလာကြ၏။ ပြည်တွင်းရှိ အနုပညာသည်များကိုလည်း အခြားသောနိုင်ငံများကို စေလွှတ်ပြီး လျှင် အနုပညာရပ်များကို လေ့လာစေလေသည်။ ထိုပြင် ဂျာမနီ၊ ဖလန်းဒါး အစရှိသော အနုပညာဖွံ့ဖြိုးရာ နိုင်ငံများမှ ထင်ရှားသော သုခုမ ပညာကျော်ကြီးများသည်လည်း စပိန်နိုင်ငံတွင်းသို့ အလည်အပတ် လာရောက်ခဲ့ကြရာမှ၊ မိမိတို့၏ အနုပညာရပ်များကို တဆင့်ဖြန့်ချိကြလေသည်။ ဖလန်းဒါးပြည်မှ ယန်ဗန်ဒိုက်၊ ဗိုင်းဒင်၊ ဂျုမ်ဗော့စသော ပန်းချီကျော်ကြီးများသည် စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ကြ၏။ ခရစ် ၁၆၀၃ ခုနှစ်တွင် ဖလန်းဒါးပြည်မှ ကျော်ကြားလှသော ဆရာကြီးရူးဗင်းသည် စပိန်နိုင်ငံသို့ သံအမတ်အဖြစ် ရောက်ရှိလာလေသည်။ ထိုအခါတွင် စပိန်ဘုရင်

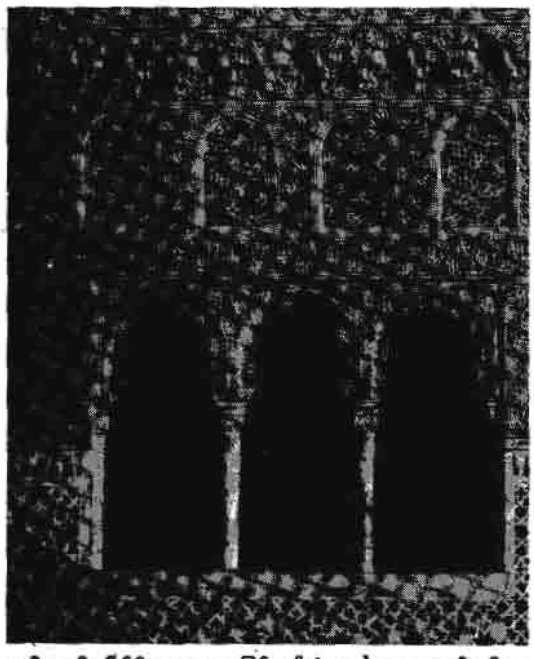

မူးဝါးလူမျိုးတို့၏ပြသကာပညာဖြင့် မွမ်းမံထားခဲ့သော အယ်လမ်ဗရာ နန်းတော် တစိတ်တဒေသ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပိန်ပန်းချီကျော် မူဂီလျို၏ 'အံကစားသမားများ' အမည်ရှိ ပန်းချီကား

သည် ရှူးဗင်းအား စပိန်အနုပညာသည်များ၏ အကူအညီဖြင့် ပန်းချီကားများကို ရေးခြယ်စေ၏။ ရှူးဗင်းသည် စပိန် အနုပညာသည်များအနက်၊ ဗေလားစကေး ဆိုသူ လူငယ် ထူး၏လက်ရာအစွမ်းအစကို မျှားစွာသဘောကျကာ၊ ထိုလူ ထဲ အား ဇူ တ လီ သို့ စေလွှတ်သင့်ကြောင်း ဘုရင်အား တိုက်တွန်းလေသည်။ ဗေလားစကေး သည်ကား၊ ကမ္ဘာ့ အနုပညာသမိုင်းတွင် အထင်ရှားဆုံး မှတ်တမ်းတင်ရသော ထိပ်တန်းကြီး ဖြစ်လေသည်။ ဗေလားစကေးသည် နန်းတွင်း ပန်းချီဆရာကြီး ဖြစ်လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံသို့ ရှူးဗင်း ရောက်လာချိန်တွင်၊ ဗေလားစကေး သည် ဇူတလီပြည်မှ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးများဖြစ်သော၊ မိုက် ဟယ် အန်ဂျလို အစရှိသူတို့အကြောင်းကို ကြားသိသည်နှင့် ဇူတလီပြည်သို့ သွားရောက်လေ့လာလေသည်။ (မိုက်ကယ် အန်ဂျလို — ၌။) ဇူတလီပြည်တွင် အဆိုပါ ဆရာကြီး များ၏ လက်ရာများကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီးလျှင် မိမိကိုယ် ပိုင် လက်စွမ်းဖြင့် ဟန်သစ် မူသစ်များကို ဖန်တီးခဲ့လေ သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဗေလားစကေးသည် စပိန် ပန်းချီ ဆေးရေး အတတ်တွင် ရှေ့တန်းသို့ တက်လာခဲ့ လေသည်။ ထို့နိုင်ငံရှိ အခြားသော ပန်းချီဆရာ တို့သည် ဗေလား စကေးကို မနာလိုဝန်တိုဖြစ်ကြ၏။ သို့သော်လည်း ဗေလား စကေးမှာ စပိန်နိုင်ငံတွင်သာမက အခြားနိုင်ငံများအထိပင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့လေသည်။ (ဗေလားစကေး—၌။)

ဗေလားစကေး ကွယ်လွန်ပြီးနောက် စပိန်နိုင်ငံ၌၊ နည်း သစ် မူသစ်များ မပေါ် ပေါက်သဖြင့်၊ ဆရာကြီး၏ လက်ရာ များမှာ ထင်ရှားလျက်ပင် ရှိလေသည်။ သို့သော် သာသ နာရေးဆိုင်ရာ ပန်းချီကားများကို ရေးခြယ်ရာ၌ကား မူရီ လျို အမည်ရှိ ပန်းချီကျော်ကြားသည်လည်း အထူးပင်ကျော် ကြားခဲ့သည်။ ထိုဆရာကြီးများ၏နောက်တွင် တိုးတက် သောအနုပညာသမားများ ဖွံ့ဖြိုးကာ ဂိုးယာ၊ ပက်ဗလို ပီကာ ဆို အစရှိသောကမ္ဘာအနှံ့အပြားကျော်ကြားသူများ စပိန် နိုင်ငံ၌ ထွန်းကားလာလေသည်။ ထိုသူတို့ကား ၂၀ ရာ စုနှစ်၏ အနုပညာ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ဖြစ်ပေသည်။ (ဂိုးယာ။ ပီကာဆို, ပက်ဗလို — ၌။)

စပိန်ရေတပ်ကြီး။ ။စပိန်ဘာသာဖြင့် အာမာဒါ ဆိုသည် မှာ လက်နက်ကိုင် အင်အားစုကို ခေါ်ဆိုရာ အထူးသဖြင့် ရေတပ်များကို အာမာဒါဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ စပိန်အာ မာဒါ ဆိုသည်မှာကား ၁၅၀၀ ခုနှစ် စပိန်ဘုရင် ဒုတိယ ဖိလစ်က အင်္ဂလန်ပြည်ကို တိုက်ခိုက်ရန် စေလွှတ်ခဲ့သော ရေတပ်ကြီးကို ဆိုလိုပေသည်။

၁၅၀၀ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယ ဖိလစ် ဘုရင်သည် အယ်လစ် ဇဗက် ဘုရင်မကြီး အုပ်စိုးရှိ ပရိတက်စတန့် ဂိုဏ်းသား တို့ လွှမ်းမိုးနေသော အင်္ဂလန်ပြည်ကို ဗရင်ဂျီနိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲစေရန် တိုက်ခိုက်သိမ်းယူမည်ဟု ကြံရွယ်၊ အင်အား တောင့်တင်းလှသော ရေတပ်ကြီးတခုကို တည်ဆောက်ပြီး လျှင် မေဗီးနား ဆီဗိုးနီးယား နယ်စားကြီးကို ဦးစီးအုပ် ချုပ်စေလေသည်။ ထိုရေတပ်ကြီးတွင် တိုက်သင်္ဘော ကြီး ငယ်ပေါင်း ၁၃၀ မျှပါဝင်၍ ရေကြောင်းတပ်သား ၁၉,၀၀၀ နှင့် သင်္ဘောသား ၇,၀၀၀ မျှ ပါဝင်လေသည်။

စင်စစ် ထိုရေတပ်ကြီးကို ၁၅၀၇ ခုနှစ်ကပင် ပြင်ဆင်လျက် ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ဆာ ဖရန်စစ် ဒရိတ်သည် စပိန်နိုင်ငံ ပိုင်ကမ်းခြေသို့ ဝင်ရောက်၍ စပိန်သင်္ဘောများကို တိုက် ခိုက်ကာ မီးတင်ရှို့ခဲ့သဖြင့်၊ စပိန်ရေတပ်ကြီး ချီတက်ဖို့ရာ ကြန့်ကြာသွားခဲ့သည်။ ၁၅၀၀ ခုနှစ် မေလတွင် အင်္ဂလန် ပြည်ဖက်သို့ ချီတက်လာရာ၌ လေမုန်တိုင်းကျသဖြင့် ရေတပ် ကြီး ကစဉ့်ကရဲ ဖြစ်သွားသောကြောင့်၊ ကိုရွန်းနားတွင် ရပ်နား၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက်မှတ ဖန် ချီတက်ပြန်ရာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ်ရေ လက်ကြားကြီးကို ဖြတ်ကျော်မိလေသည်။ ထိုအခါ အင် လိပ်တို့ဖက်မှ လေ့ဟောင်းဝပ် ခေါင်းဆောင်သော အင်္ဂလိပ် ရေတပ်သည် သင်္ဘောကလေး အစင်း ၈၀ ခန့်နှင့် ခုခံတိုက် ခိုက်လေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပိန်ရေတပ်မှာ သင်္ဘောကြီးများသာ အများအပြားပါဝင်သဖြင့် အင်္ဂလိပ် တိုက်သင်္ဘောကလေးများကဲ့သို့ လျင်မြန်ပေါ့ပါးစွာ ရွေ့ရှားလှုပ်ပတ် တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုနိုင်ချေ။ လေ့ ဟောင်းဝပ် ကလည်း စိမံခန့်ခွဲမှု ကောင်းသဖြင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးမှာ ငှက်ကြီးတကောင်ကို ငှက်ကလေးများက ဝိုင်း၍ အမွေးများ ဆဲနုတ်နေဘိသကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်ရေတပ်၏ လှုပ်ပတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရလေသည်။ ထိုကြောင့် စပိန်သင်္ဘောများစွာပင် ပျက်စီးနစ်မြုပ်ကုန်၍၊ ဗွေဇွေဘဏ္ဍာနှင့် ရိက္ခာများတင်လာသော သင်္ဘောအချို့ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်တို့က လက်ရသိမ်းပိုက်နိုင်ကြလေ၏။

အစီအစဉ်အရဆိုလျှင် ထိုစဉ်က စပိန်ပိုင် နယ်သာလန်ပြည်မှစစ်တပ်များကို တင်ဆောင်၍ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပို့ပေးကာ တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးသည် ကဲလေးမြို့ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်လျှင် စစ်တပ်များထံမ သတင်းကိုစောင့်ယင်း ကျောက်ချနားနေခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လ ၇ ရက်နေ့ သန်ကောင်ယံတွင် ထိုသို့စခန်းချနေသော ရေတပ်ကြီးရှိရာသို့ အင်္ဂလိပ်ရေတပ်မှ သင်္ဘော ၈ စင်းကို မီးရှို့၍ မျောချလိုက်သဖြင့်၊ စပိန်ရေတပ်ကြီးမှ သင်္ဘောများကြံဆုမရဖြစ်ကာ၊ ကျောက်ကြိုးများကို ဖြတ်၍၊ ပင်လယ်ပြင်သို့ ထွက်ခဲ့ရလေသည်။ ပင်လယ်ပြင်မှ အသင့်စောင့်နေသော လေ့ ဟောင်းဝပ်သည် ၈ ရက်နေ့မိုးသောက်ယံတွင် စပိန်သင်္ဘောများကို ရွှပ်ရွှပ် ခွံ့ခွံ့ ဆီးကြို တိုက်ခိုက်သဖြင့်၊ စပိန်သင်္ဘောအများပင် နစ်မြုပ်ပျက်စီးရလေ၏။ အချို့လည်း ရန်သူ့လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။

ထိုမျှ အပျက်နာလှုသောကြောင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးကိုကြီးမှူးရသူ မေဒီးနား ဆီဒိုးနီးယား နယ်စားကြီး သည် အင်္ဂလန်ပြည်ကို ရေတပ်ဖြင့်တိုက်ခိုက်ရန်အကြံကို လက်လျှော့၍ စပိန်နိုင်ငံသို့ပြန်ရန် စီစဉ်ရလေ၏။ ယင်းသို့ဆုတ်ခွာရန် စီစဉ်ရာတွင် ကြွင်းကျန်နေသေးသော သင်္ဘောများကို အင်္ဂလန်ကျန်းမြောက်ဖက်မှ လှည့်ပတ်၍ ဆုတ်ခွာစေခဲ့လေသည်။

ကံဆိုးမ သွားလေရာ မိုးလိုက်၍ရွာ ဟူသကဲ့သို့ သင်္ဘောများ အင်္ဂလန်ကျန်းမြောက်ဖက် အရောက်တွင် လေပြင်းမုန်တိုင်း ကျရောက်လေတော့သည်။ ထိုကြောင့် သင်္ဘောများ ကစဉ့်ကလဲဖြစ်ကာ အချို့မှာ ပင်လယ်ထဲ၌ နစ်မြုပ်၍ ၎င်း၊ အချို့မှာ စကော့တလန်ပြည်နှင့် အိုင်ယာလန်ပြည်၏ ကျောက်ဆောင်ထူထပ်သော ကမ်းခြေများဖြင့် ရိုက်ခတ်မိ၍ဝင်း၊ ပျက်စီးနစ်မြုပ်ကုန်လေသည်။

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ အတွင်း၌ နစ်မြုပ် ပျက်စီးသွားသော စပိန်သင်္ဘောကြီးပေါင်းမှာ ၆၀ ခန့်ဖြစ်၍ လူပေါင်း ၁၀,၁၀၅ ခန့် သေကြေပျက်စီးလေ၏။

ထိုသို့ပျက်စီးသူများထဲတွင် စပိန်နိုင်ငံ၌ အထက်တန်းစား အိမ်ထောင်တိုင်းမှ အိမ် သား တ ယောက် သို့မဟုတ် တ

စပိန်ရေတပ်ကြီး အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာစဉ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

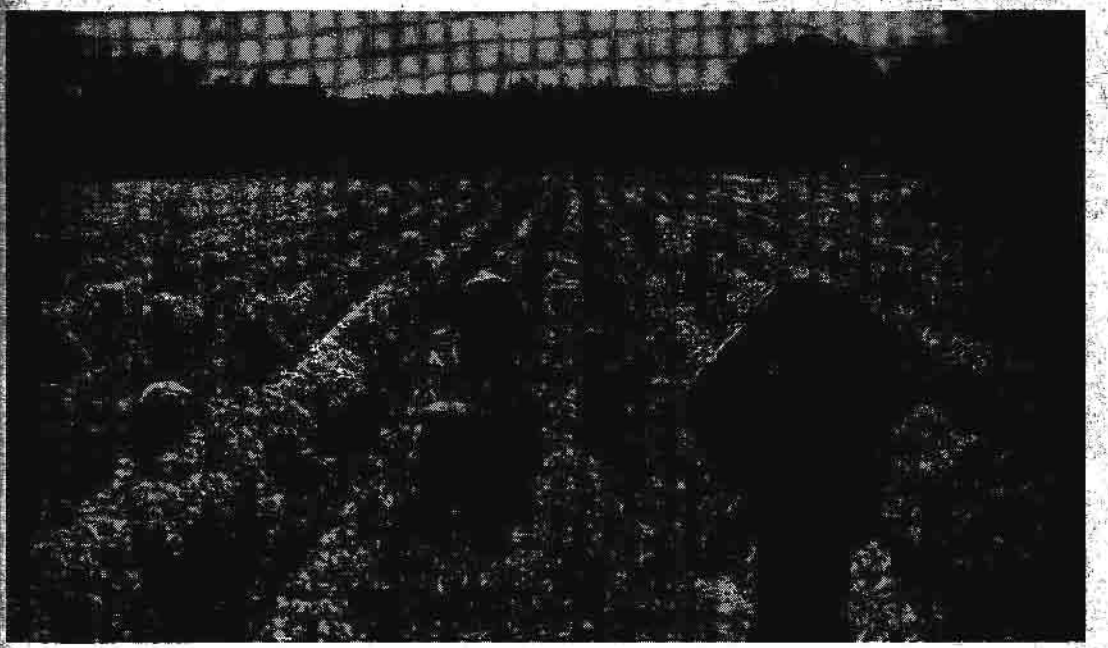

ပြင်သစ်နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ စပျစ်ဥယျာဉ်တခု

ယောက်ထက် မက ပါဝင် သည်ဟု ဆိုလေသည်။ စပိန် နိုင်ငံသို့ သင်္ဘောအစင်း ၅၀ ခန့်မျှသာ ပြန်ရောက်သည်။ ထို ရေတပ်ချင်း တိုက်ပွဲတွင် မိမိတို့နှင့် အင်အားချင်း မမျှ သော စပိန်ရေတပ်ကြီးကို နိုင်နင်း လိုက်ခြင်းမှာ လေ့ ဟောင်းဝပ်နှင့် ဆာ ဖရန်းစစ် ဒရိတ် စသော အင်္ဂလိပ်ရေ ကြောင်း သူရဲကောင်းကြီးများကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။ (ဒရိတ်, ဆာဖရန်းစစ် — လည်းရှု။)

စပျစ်ပင်။ ။ကမ္ဘာ့ မြောက်လုံးခြမ်းတွင်ရှိသော ဥရောပ ထိုက်၊ မြောက် အမေရိကတိုက်၊ အင်္ဂလန်ပြည်နှင့် အိုက် စလန်ကျွန်း အစရှိသော အရပ်ဒေသများတွင် ကျောက်ဖြစ် နေသည့် စပျစ်ပင်၏ အရွက် အခက်၊ ပင်စည် ရိုးတံနှင့် အစေ့များကို မြေကြီးထဲမှ တူးဖော် ရရှိသဖြင့် စပျစ်ပင်သည် ရှေးပဝေဏီအခါက မြေပြင်အနှံ့ ပေါက်ရောက်သည်ဟု သိရ သည်။ ယခုလက်ရှိ စိုက်ပျိုးနေကြသော စပျစ်ပင်မျိုး အချို့သည် မြေကြီးထဲမှရသော စပျစ်ခက်၊ စပျစ်ရွက်တို့နှင့် အလွန်ဆင်ကြသည်။

ကမ္ဘာဟောင်းတွင် စပျစ်ပင်ကို ပဝေဏီကာလကပင် လုပ် ငန်းတရပ်အဖြစ် စိုက်ပျိုးကြပေသည်။ လူ့ဖြစ်စဉ်သမိုင်းကို စာတင်သည့် အချိန်လောက်မှစ၍ စပျစ်သီးကို စားကြပြီး ဖျော်၊ စပျစ်ရည်ကို အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ အထက်က အီဂျစ်နိုင်ငံ တွင် မြုပ်နှံထားသော သင်္ချိုင်းဂူ များအတွင်းမှ ဆေးစီမံထားသည့် လူသေရုပ်အလောင်းများ နှင့်အတူ စပျစ်သီးစေ့များကို တွေ့ကြ၏။ ထိုကြောင့် စပျစ် ပင်သည် လူတို့ ပဌမဆုံးစိုက်ပျိုးသည့် သစ်သီးပင်တပင်ဟု ဆိုရပေမည်။

စပျစ်ပင် သည် ကက်စပျန် ပင်လယ် တဝိုက်တွင် မူလ ပေါက်ရောက်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုဒေသမှတဆင့် ဂရိ နိုင်ငံ၊ စစ္စလီကျွန်း စသည့် အရပ်များသို့ စပျစ်ပင်စိုက်ပျိုး ခြင်းသည် ပျံ့နှံ့ရှိသွားရာ၊ ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ပြင် သစ်နိုင်ငံ၌ စပျစ်ပင်ကို စိုက်ပျိုးလေသည်။ ပဌမနှင့် ဒုတိယ ရာစုနှစ်များအတွင်း ရောမလူမျိုးတို့ ယူဆောင်သွားသဖြင့် စပျစ်ပင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ စပျစ် ပင်သည် ဥရိကဲ့သို့ အနောက်ဖက်သို့ ရောက်သည့် အချိန် တွင်၊ အရှေ့ဖက်ရှိ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့လည်း စပျစ်ပင်များရောက် သွားလေသည်။ ယခုအခါ စပျစ်ပင်နှင့် သင့်တော်သော ရာသီဥတုမျိုးရှိသည့် နိုင်ငံတိုင်းတွင် ထိုအပင်ကို စိုက်ပျိုး လျက်ရှိကြသည်။

စပျစ်ပင်မှာ နွယ်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ ရက္ခဗေဒမျိုးစု အမည်မှာ 'ဗိုင်တစ်' ဖြစ်၏။ အလွန် အေးသော ရာသီ ဥတုဒဏ်ကို မခံနိုင်သဖြင့် အချို့ အေးသော နိုင်ငံများတွင် စပျစ်ပင်ကို ဖန်ပိုးဖန်ကာများ အတွင်း၌ လိုအပ်သောအပူ ရှိန်ကိုပေး၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ အသုံးချနည်းကိုလိုက်၍ စပျစ်သီးကို အမျိုးအစား ခွဲခြားထားသည်။ (၁) ဝိုင်း အရက်အတွက်၊ (၂) စားပွဲတင် သစ်သီး အတွက်၊ (၃) စပျစ်သီးခြောက် လုပ်ရန် အတွက်၊ (၄) စပျစ်ရည်ရိုးစိုး

www.burmeseclassic.com

အတွက်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဝိုင်အရက်အတွက် စပျစ်သီးမှာ လည်း နှစ်မျိုးရှိသည်။ တမျိုးမှာ အချိုဓာတ်အသင့်အတင့် သာပါ၍ အချဉ်ဓာတ် ပိုပါသည်။ ကျန်တမျိုးမှာ အချိုဓာတ် များ၍ အချဉ်ဓာတ် အတော်အသင့်သာ ပါလေသည်။ စား ပွဲတင်သစ်သီးအတွက် စပျစ်သီးမျိုးမှာ အရွယ်အစား၊ ပုံ သဏ္ဌာန်၊ အရောင်အဆင်း ကောင်းမွန်ရပေမည်။ အရသာ မှာ မချိုလွန်း၊ မချဉ်လွန်း စေရ။ ရပ်ဝေးသို့တင်ပို့ရာ၌ အကိုင်အတွယ် ခံနိုင်ရပေမည်။ စပျစ်သီးခြောက်လုပ်ရန် အတွက်မှာ အသီးမှည့်များ၌ အချိုဓာတ်များရမည်။ အစေ့ များ မပါရှိရန် အရေးကြီးသည်။ စပျစ်သီးခြောက်များမှာ ပျော့ပျောင်းရပေမည်။ စပျစ်ရည်ရိုးရိုးအတွက် ဖြစ်လျှင် စပျစ်သီးတွင် အချိုဓာတ် အတော်အသင့်မျှသာ ပါရှိ၍ အချဉ်ဓာတ် ပိုရပေမည်၊ အနံ့အရသာ ထူးကဲရပေမည်။

စပျစ်သီးများသည် အစိမ်းရောင်၊ အနီရောင်၊ အဝါရောင်၊ ခရမ်းရောင် နှင့် ရောင်စုံ ပြောက်ကျားများ ရှိလေသည်။ အချိုသော စပျစ်ပင်များသည် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ မှ ၄၀၀ တိုင်အောင် အသီးများသီးတတ်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် နှစ်ပေါင်းများစွာပင် စပျစ်သီးအထွက် ဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကာ လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၌ စပျစ်ပင်ကိုအကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုး သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မိုးပါးရေရှား ရပ်ဝန်း၌လည်း စပျစ် ပင်ကို အနည်းငယ်မျှ စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။

စဖင့်ရှပ်များ။ ။စဖင့်ရှပ်များကို ဂရိ၊ အီဂျစ် စသော နိုင်ငံ များတွင် တွေ့ရသည်။ ဂရိနိုင်ငံမှစဖင့်မှာ အလွန်ဆန်းကြယ် သည်။ အများအားဖြင့် ခြသေ့်ကိုယ်၌ သိမ်းငှက်၊ သို့မ ဟုတ် လူ၊ သို့မဟုတ် သိုးထီးတို့၏ ဦးခေါင်းတခုခုကို တပ် ဆင်ထားသော အရှပ်များဖြစ်သည်။ အချို့မှာ မိန်းမ၏ အပေါ်ကိုယ်တပိုင်း၊ ခြသေ့်ကိုယ်၊ မြွေအမြီးနှင့် ၎က်၏ တောင်ပံများကို စုပေါင်း တပ်ဆင်ထားသော အရှပ်များ ဖြစ်သည်။ အချို့မှာလည်း မိန်းမ၏ဦးခေါင်း တပ်ဆင်ထား သော ငှက်ရှပ်များ ဖြစ်သည်။ သိမ်းငှက်၏ဦးခေါင်း တပ် ဆင်ထားသော ဂရိ စဖင့်ရှပ်များကို ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကပင် တွေ့ရသည်။

အီဂျစ် စဖင့်ရှပ်များမှာ မြန်မာတို့၏ မနုဿီဟရှပ်များနှင့် ဆင်သည်။ (မနုဿီဟ— ရှု။) ယောကျ်ား၏ ဦးခေါင်း နှင့် ခြသေ့် ကိုယ်လက်အင်္ဂါများကို ပေါင်းစပ် ထုလုပ်ထား သည်။ အများအားဖြင့် ယင်းစဖင့်ရှပ်များ၏ ဦးခေါင်း များမှာ ရှေးအီဂျစ် ဖဲရိုးဘုရင်များ၏ ဦးခေါင်းပုံတူများဖြစ် ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးသော စဖင့်ရှပ်မှာ အီဂျစ်နိုင်ငံ ဂီးဇာမြို့ ပိရမစ် အဆောက်အအုံကြီးအနီးတွင် ရှိ၍ ကျောက်သားဖြင့် ထုလုပ်ထားသည်။ ယင်းစဖင့်ရှပ်

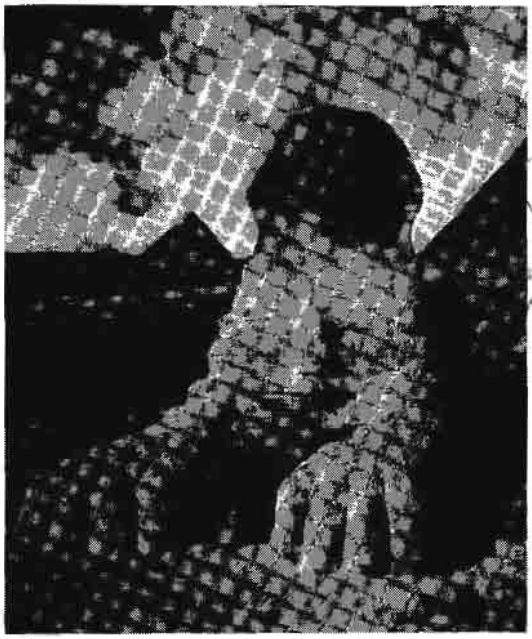

အီဂျစ်နိုင်ငံ ဂီးဇာမြို့ရှိ ကမ္ဘာပေါ်တွင်အကြီးဆုံး စဖင့်ရှပ်

ကြီး၏ အလျားမှာ ၁၈၉ ပေရှိ၍ အမြင့် ၆၅ ပေရှိသည်။ သို့သော် ယင်းစဖင့်ရှပ်ကြီးကို ထုလုပ်သည့် ခုနှစ် သက္ကရာဇ် ကိုကား အသေအချာ မသိရပေ။ ခက်ဖရင်းဘုရင် စိုးမိုး စဉ် ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၂၉၀၀ က ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ ဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိသည်ဟု ယူဆရသည်။ စဖင့်ရှပ်ကြီး၏ မျက်နှာမှာ ရှေးအီဂျစ် ဖဲရိုးဘုရင်တဦး၏ မျက်နှာဖြစ်သည် ဟု ဆိုကြသည်။ သို့သော် စဖင့်ရှပ်ကြီး၏မျက်နှာသည် ရှေးမွတ်စလင်လူမျိုးတို့၏ လက်ချက်ဖြင့် ပွန်းပဲ့ပျက်စီးခဲ့ရ ခြင်းကြောင့် မည်သည့် ဖဲရိုးဘုရင်၏ မျက်နှာ ပုံပန်း ဖြစ် သည်ကို မသိနိုင်တော့ချေ။

တနှစ်စဖင့်ရှပ်များသည် ခရစ်မပေါ်မီနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ က ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ အီဂျစ် အနုပညာ၏ ခန့်ညား ဆန်းကြယ် သော သရုပ်ကို ဖေါ်ပြကြလေသည်။ ဂီးဇာမြို့ စဖင့်ရှပ်ကြီး မှအပ မင်းဖစ်မြို့ရှိ စဖင့်ရှပ်သည် အခြားသော စဖင့်ရှပ်များ အနက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖြူဖြင့်ထုလုပ်ထား၍ အလျား ၁၇၂ ပေ ၆ လက်မနှင့် အမြင့် ၅၆ ပေရှိသည်။ ယင်း၏မျက်နှာပုံပန်းမှာ ယောကျ်ားအသွင် ဝတ်ဆင်ထား သော ဟက်ရှက်စွတ်ဘုရင်မကြီး၏ မျက်နှာပုံပန်းနှင့် တူသ ကဲ့သို့ရှိသည်။ ဘီစီ ၁၄၄၀ ပြည့်နှစ်က ထုလုပ်ထားခဲ့၍ အလျား ၁၇ ပေစီရှိ သိုးထီး၏ဦးခေါင်း တပ်ဆင်ထားသော စဖင့်ရှပ်များကိုလည်း သီးဗီးမြို့၌တွေ့နိုင်လေသည်။

ဂရိ စဖင့်ရှပ် နှင့် အီဂျစ် စဖင့်ရှပ်များကား မတူကြချေ။ ဂရိ စဖင့်ရှပ်များသည် ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာသဘောနှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မည်သို့မျှ စပ်ဆိုင်ခြင်းမရှိချေ။ အီဂျစ်စဖင့်ရွပ်များကား ဗဲရိုးဘုရင်တဦးဦး သို့မဟုတ် ယင်းဘုရင်အား စောင့်ရှောက်သော ဘုရားတပါးပါးနှင့်စပ်ဆိုင်၍၊ ယင်းတို့ကို လူတို့က ကိုးကွယ်သမှုပြုကြသည်။

စမ။ ။သုပညာနဂရဆိန္နမင်းလက်ထက် သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၂၉ ခုနှစ် အတိုသက္ကရာဇ် ၇ ခုတွင် ဥတ္တမသီရိမထေရ်စီရင်သည်ဟုဆိုသော ကပ္ပါလက်ံာရကျမ်း အလိုအားဖြင့်၊ မြန်မာအက္ခရာတို့တွင် စာဖို၊ စာမ ဟူ၍ အက္ခရာနှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ဆို၏။ ဂဠုန်ဌက်ဟု အမှတ်သညာပြုကြသော နေမင်းက ညွှန်းဆိုသည့် အက္ခရာများသည် စာဖိုအက္ခရာဖြစ်၍၊ **ကရဝိတ်**ဌက်ဟု အမှတ်သညာပြုကြသော လမင်းက ညွှန်းဆိုသည့် အက္ခရာများသည် စာမ အက္ခရာဖြစ်သည်။ စာ**ဖို**ကို '**စ**ဖို' ဟူ၍ငင်း၊ စာမကို '**စ**မ' ဟူ၍ငင်း အသံထွက်လေ့ ရေးလေ့ပြုကြသည်။

စာဖို (စဖို)။ ။နေမင်းသည် သတ္တဝါတို့အကျိုးငှာ မူလအက္ခရာ တလုံး၊ ဘူတအက္ခရာ ၂ လုံးကို တနေ့လျှင် ၃ ကြိမ်ပြသည်။ (မူလအက္ခရာဆိုသည်မှာ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော အက္ခရာဖြစ်၍၊ ဘူတအက္ခရာကား မူလအက္ခရာမှပြန့်ပွားသော အက္ခရာဖြစ်သည်။) နေမင်းပြသည့် မူလအက္ခရာမှာ၊ နေဝန်း၏ ပကတိပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သော '၀' အက္ခရာဖြစ်၏။ နေထွက်သည့်အချိန်တွင်မူ '၀' တခြမ်းဖြစ်သော '၀' အက္ခရာပုံကိုသာ မြင်ရ၏။ နေဝင်ချိန်တွင်လည်း ထိုနည်းတူ '၀' အက္ခရာပုံကိုပင် မြင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် '၀' အက္ခရာ ၂ လုံးမှာ နေမင်းပြသော ဘူတအက္ခရာ ၂ လုံးဖြစ်၏။ ယင်းအက္ခရာ ၂ လုံးအနက် တလုံးမှာ ထွက်အက္ခရာဖြစ်၍၊ ကျန်တလုံးမှာ ဝင်အက္ခရာဖြစ်၏။ ယင်းအက္ခရာများမှ ပြန့်ပွားသော အက္ခရာတို့သည် စဖို အက္ခရာများဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် 'နေထွက် ၀ ငယ်၊ နေလယ် ၀ ပင်၊ နေဝင် ၀ ဖြစ်ပြန်၊ သုံးတန်အက္ခရာ၊ နေမှလာ၊ မှတ်ပါစဖို ဂိုဏ်း' ဟူ၍ဆိုလေသည်။

စာမ (စမ)။ ။စမ အက္ခရာများတွင် မူလ စမ အက္ခရာ၊ ခတ် စမ အက္ခရာ ဟူ၍ ၂ မျိုးရှိ၏။ မူလ စမ အက္ခရာတို့သည် ကာယသိဒ္ဓိ၊ သုခသိဒ္ဓိ၊ ပီယသိဒ္ဓိ၊ ဓနသိဒ္ဓိ ဟူသော သိဒ္ဓိ ၄ ပါးကို ပြီးစေနိုင်၏။ ထွက်ရပ်ပေါက်နိုင်၏။ ခတ် စမ အက္ခရာများကား ဓနသိဒ္ဓိနှင့် ပီယသိဒ္ဓိ ဟူသော သိဒ္ဓိ ၂ ပါးကိုပြီးစေနိုင်၏။

မူလစမ။ ။လမင်းသည် မူလအက္ခရာတလုံး၊ ဘူတအက္ခရာ ၄ လုံး၊ ပေါင်း ၅ လုံးကို တလလျှင် ၅ ကြိမ်ပြ၏။ လဆန်း ၃ ရက် ၄ ရက်တို့တွင် လ၏သဏ္ဌာန်သည် '၀' အက္ခရာနှင့်တူ၏။ ယင်း '၀' အက္ခရာသည်ပင် လမင်းပြသော ဘူတအက္ခရာတလုံးဖြစ်၏။ လဆန်း ၀ ရက်ခန့်ထောက်သော အခါ '၈' အက္ခရာပုံကို တွေ့ရသည်။ လပြည့်နေ့တွင်ကား လ၏အဝန်းကို အကုန်အစင် တွေ့ရသဖြင့် '၀' အက္ခရာသဏ္ဌာန်ဖြစ်၏။ လဆုတ် ၀ ရက်တွင် လသည် '၈' အက္ခရာနှင့်တူ၍၊ လကွယ်ခါနီးတွင်မူ '၀' အက္ခရာသဏ္ဌာန်တွေ့မြင်

အီဂျစ်နိုင်ငံ ကာနက်မြို့တွင် ဤသို့စဖင့်ရွပ်များတဖက်တချက်ရဲလျက်ရှိသောနေရာကိုတွေ့မြင်နိုင်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရ၏။ ယင်းသို့အားဖြင့် လမင်းပြသော အက္ခရာများမှာ '၀' အက္ခရာဟူသော မူလအက္ခရာတလုံးနှင့် ၈၊ ၈၊ ၀၊ ၆ ဟူသော ဘူတအက္ခရာ ၄ လုံးဖြစ်၏။

ယင်းအက္ခရာ ၅ လုံးပေါ် လာပုံကို တနည်းပြကြသေး၏။ လယ်ကိုင်း ဘုန်းတော်ကြီး ဦးဝရသမ္ဒောဓိ၏ အလိုအရ၊ လဆန်း၌ '၈' ငယ်အက္ခရာ၊ လပြည့်ခါနီးတွင် '၆' အက္ခရာ၊ လပြည့်လျှင် '၀' အက္ခရာပြ၍၊ လပြည့်ကျော်တွင် လဆန်းကဲ့သို့ '၈' နှင့် '၆' ပင်ပြသည်ဟူ၏။

လမင်းပြသည့် ၈၊ ၈၊ ၀၊ ၀၊ ၆ ဟူသော အက္ခရာ ၅ လုံးတွင် အစအက္ခရာ ၂ လုံးဖြစ်သော (၈၊ ၈) နှင့် အဆုံးအက္ခရာ ၂ လုံးဖြစ်သော (၀၊ ၆) တို့ သဘောချင်းတူညီသည်ဟု ဆို၏။ အကြောင်းကား '၈' ကိုပက်လက်လှန်လျှင် '၀'၊ '၆' ကိုမှောက်လိုက်လျှင် '၈' ဖြစ်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ ယင်းတူညီသော အက္ခရာ ၄ လုံးမှ '၈' နှင့် '၆' အက္ခရာ ၂ လုံးကိုပယ်လျှင် (၀၊ ၀၊ ၈) ဟူ၍ အက္ခရာ ၃ လုံးကျန်၏။ အထက်တွင် နေမင်းမှ ၈၊ ၀၊ ၈၊ အက္ခရာသုံးလုံးရကြောင်းပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုသုံးလုံးမှ '၈' နှင့် '၈' ကိုပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် 'က' ကိုရသည်။ ထိုနေမင်းမှအက္ခရာကို လမင်းမှအက္ခရာနှင့် ပေါင်းလိုက်ပြန်လျှင်၊ က၊ ၀၊ ၀၊ ၀၊ ၈၊ ဟူသော အက္ခရာ ငါးလုံး ရပြန်သည်။ အထက်ပါအက္ခရာ ၅ လုံးတွင် ဘူတအက္ခရာများဖြစ်သော က၊ ၀၊ ၈ အက္ခရာ ၃ လုံးကို အောက်အထက်လှန်လိုက်လျှင် က၊ ၀၊ ၈၊ ယ၊ ၈၊ ၆ ဟူသောအက္ခရာ ၆ လုံးရ၏။ မူလအက္ခရာ '၀' ၂ လုံးနှင့်ပေါင်းလျှင် ၈ လုံးရ၏။ ယင်းအက္ခရာ ၈ လုံးကို အထက်တတန်း အောက်တတန်း အောက်ပါအတိုင်း စီ၍ထားရသည်။

က ၊ ၀ ၊ ၈ ၊ ၀

ယ ၊ ၈ ၊ ၆ ၊ ၀

ယင်းအက္ခရာ ၈ လုံးသည် ၈ဏန်းအရေအတွက်အားဖြင့် ၃၃ ဖြစ်လျှင် မှန်သည်ဟု အဆိုရှိ၏။ နံသင့်ကောက်၍ ပေါင်းလျှင် ၃၃ ရသည်။

က၊ ၀၊ ၈၊ ၀..... ၂ + ၅ + ၇ + ၄ = ၁၈
ယ၊ ၈၊ ၆၊ ၀..... ၄ + ၂ + ၅ + ၄ = ၁၅ } = ၃၃

ထိုကြောင့် က၊ ၀၊ ၈၊ ၀။ ယ၊ ၈၊ ၆၊ ၀ ဟူသော အက္ခရာ ၈ လုံးသည် အတုမရှိသောအကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် လေးလုံးသော စမ တို့ကို ကောက်ယူရာကောက်ယူကြောင်းဖြစ်သော အခြေခံအက္ခရာများဖြစ်၏။

ဓာတ်စမ။ ။နေသိဒ္ဓိနှင့် ပီယသိဒ္ဓိ ဟူသော သိဒ္ဓိ ၂ ပါးကို ပြီးစေနိုင်သော ဓာတ်အက္ခရာများသည် ဓာတ် ၄ ပါးကို ဆုံးဖြတ်ဝေဖန်နိုင်ခြင်းသာလျှင် လိုရင်းဖြစ်၏။ ယင်းဓာတ် ၄ ပါးကိုအမှီပြု၍သာ ၄ လုံးသောအက္ခရာတို့ ဖြစ်လာကြ၏။

ဓာတ် စမ အက္ခရာ ၄ လုံးတွင် တလုံးကို နေနှင့်လတို့မှပြ

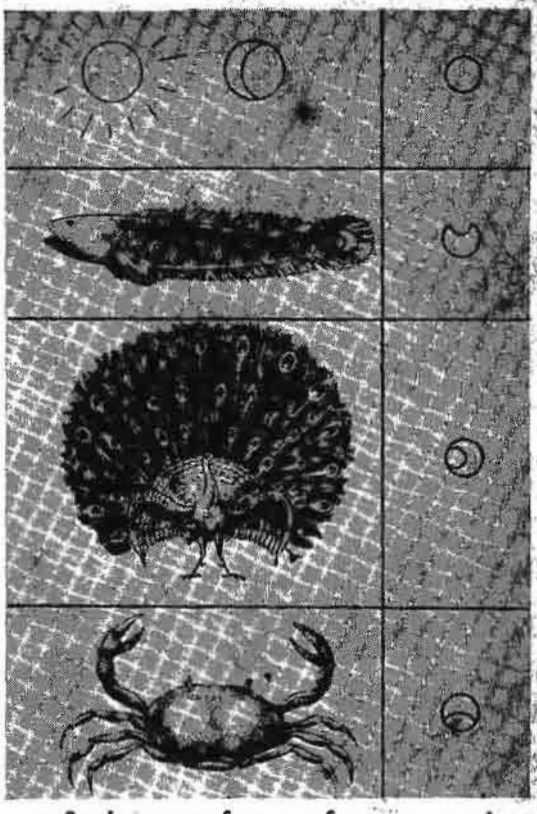

ကပ္ပါလက်ာရဝဏ္ဏနာကျမ်းလာ ဓာတ်စမအက္ခရာ ၄ လုံး ကောက်ယူနည်းတမျိုး

သော အက္ခရာကို ပေါင်း၍ယူရမည်ဟုဆို၏။ ယင်းအက္ခရာကား '၀' အက္ခရာဖြစ်၏။ အက္ခရာတလုံးကို သမုဒ္ဒရာမှ မငြိမ်မသက် လျှပ်ပေါ်လော်လီသောငါးတွင် ယူအပ်၏ ဟုဆိုသည်။ ယင်းအက္ခရာသည် ငရုံ့အမြီးဖျားရှိ '၆' အက္ခရာ ဖြစ်၏။ အက္ခရာတလုံးကို ကောင်းကင်တွင် ပျံသန်း၍ မြေ၌အစာရှာသော ဆန်းကြယ်သော အဆင်းရှိသည့် ငှက်၌ ယူအပ်၏ဟု ဆိုရာ၌၊ ဥဒေါင်းငှက်၏ အမြီးဖျား၌ရှိသော '၈' အက္ခရာကို ဆိုလို၏။ ကျန်အက္ခရာတလုံးကို မူ ဦးခေါင်းမရှိဘဲ ခြေထောက်များသောငါး၌ ယူအပ်၏ဟု ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ခြေရှစ်ချောင်းရှိသော ဗုဇွန်လုံး၏ကျောမှ '၈' အက္ခရာကို ယူရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၈၊ ၈၊ ၆၊ ၀ ဟူသော ဓာတ် စမ အက္ခရာ ၄ လုံးရ၏။ ထိုကြောင့် 'နေလဥဒေါင်း၊ တွင်းအောင်းပုဇွန်၊ ဖေါ်ညွှန်ငါးရုံ့၊ လေးတန့် အက္ခရာကို ၈၊ ၈၊ ၆၊ ၀ ဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏' ဟု အဆိုရှိလေသည်။

ဓာတ် စမ အက္ခရာများကို ကေစိဝါဒအားဖြင့် ကောက်ယူပုံမှာ တမျိုးဖြစ်၏။ နေလမှပြသော '၀' အက္ခရာ ၂ လုံးကိုပေါင်းလျှင် 'ထ' အက္ခရာရ၏။ သမုဒ္ဒရာဘက်

www.burmeseclassic.com

စားသော ဒိုင်းငရုံ၏အမြီးရှိ '၀' အက္ခရာတလုံး၊ ဥဒေါင်းငှက်အမြီးရှိ 'စ' အက္ခရာတလုံး၊ အခြေများ၍ ခေါင်းမရှိသော လယ်ဗုဇွန်လုံး၏ ကျောဌ်ရှိသော 'င' အက္ခရာတလုံးအားဖြင့် ၈၊ ထ၊ စ၊ ၀ ဟူသော ဓာတ် စမ ၄ လုံးရသည်ဟု ဆိုသည်။

တနည်းအားဖြင့်လည်း၊ အက္ခရာတလုံးကို တရားဂုဏ် ၆ ပါးဖြင့် ရှာအပ်၏ဟု ဆိုရာ၌၊ 'က' မှစ၍ ရေတွက်သော် ၆ ခုမြောက်ဖြစ်သော 'စ' အက္ခရာကိုရ၏။ အက္ခရာတလုံးကို ကောင်းကျိုး ၅ ပါးဖြင့် သိအပ်၏ဟုဆို၏။ 'က' မှစ၍ ရေသော် ၅ ခုမြောက်အက္ခရာသည် 'င' ဖြစ်၏။ အက္ခရာတလုံးသည် ဆင်ကိုဟောသော ၈၉အက္ခရာတို့ဖြင့် ယူအပ်၏ ဆိုသဖြင့် ဆင်ဖြင့်ညွှန်သော အက္ခရာသည် 'ထ' ဆင်ထူးဖြစ်၏။ ကျန်အက္ခရာတလုံးမှာ ခြသေ့်၊ ပူးသတ္တဝါ ၂ ခုဖြင့် သိအပ်၏ဟု ဆိုသည်။ ခြသေ့်မှာ အင်္ဂါနံ ဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ်၊ ပူးမှာ သောကြာနံ ဂြိုဟ်သက် ၂၁ နှစ်၊ ပေါင်း ၂၉ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ရေသော် ၂၉ ခုမြောက် အက္ခရာသည် '၀' ဖြစ်၏။ ဤသို့ကောက်ယူခြင်းဖြင့် စ၊ ၈၊ ထ၊ ၀၊ ဟူသော အက္ခရာ ၄ လုံးရ၏။

တနည်းကား တရားဂုဏ် ၆ ပါးဖြင့် သိအပ်သော အက္ခရာကား၊ 'က' မှစ၍ရေသော် ၆ ခုမြောက်ဖြစ်သော 'စ' ဖြစ်၏။ ကောင်းကျိုး ၅ ပါးဖြင့်ရအပ်သော အက္ခရာကား၊ ၅ မှာကြာသပတေးဖြစ်၍ ဂြိုဟ်သက် ၁၉ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ ၁၉ ခုမြောက်အက္ခရာသည် 'ဓ' ဖြစ်၏။ ဆင်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အက္ခရာ ဟူရာ၌ ဆင်ကား ပါဠိအခေါ် ၈၉ ဖြစ်၏။ '၈' မှာ တနလ်ာနံ ဂြိုဟ်သက် ၁၅ နှစ်၊ '၉' မှာ အင်္ဂါနံ ဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ်ဖြစ်၍၊ ၂ ခုပေါင်း ၂၃ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ရေသော် ၂၃ ခုမြောက်အက္ခရာကား 'ဗ' ဖြစ်၏။ ခြသေ့်၊ ပူးသတ္တဝါ ၂ ခုဖြင့် သိအပ်သော အက္ခရာကား၊ ခြသေ့်မှာ အင်္ဂါနံ ဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ်၊ ပူးမှာ သောကြာနံ ဂြိုဟ်သက် ၂၁ နှစ်၊ ပေါင်း ၂၉ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ ရေတွက်သော် ၂၉ ခုမြောက် အက္ခရာကား '၀' ဖြစ်၏။ ဤသို့ကောက်ယူခြင်းဖြင့် စ၊ ၈၊ ဗ၊ ၀ ဟူသော စမ အက္ခရာ ၄ လုံးကိုရပြန်၏။

ဤသို့လျှင်၊ ဓာတ် စမ အက္ခရာများကို ကောက်ယူရာ၌ ဝါဒအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ဝါဒတမျိုး၌ကား ဓာတ်စမသည် စ၊ ၈၊ ဗ၊ ၀ အက္ခရာ ၄ လုံးဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ အခြားဝါဒတမျိုးကမူ စ၊ ၈၊ ဗ၊ ၀။ ၈၊ ထ၊ စ၊ ၀ ဟူ၍ ၂ မျိုးရှိသည်။ လက်ဝဲစမ၊ လက်ျာစမ ၂ မျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ကေစိဝါဒ၌ကား ဓာတ်စမသည် ၈၊ ထ၊ စ၊ ၀ ဟူ၍ ၄ လုံးသာရှိသည်ဟုဆို၏။ ထိုကြောင့်ပင် ကပ္ပါလင်္ဂာရ ဝဏ္ဏနာကျမ်းပြုဆရာ ဒီးဒုတ်ဦးဘချိက နှောင်းဆရာတို့ ပညာဖြင့် ညှိနှိုင်း၍ မှန်ကန်အောင်ကောက်ယူကြရန် တိုက်တွန်းရေးသားခဲ့လေသည်။

အထက်တွင်ရေးသားဖော်ပြသော အကြောင်းအရာများကား ကပ္ပါလင်္ဂာရကျမ်းအရ ကောက်ယူနည်းအမျိုးမျိုးဖြစ်၏။ ယခုကာလ အများသိရှိကြသည့် စ၊ ၈၊ ဗ၊ ၀ ဟူသော စမ လေးလုံးကား၊ ဗုဇွန်၏ကိုယ်၊ ဝံ၏ရင်ပတ်၊ ငရုံ့ဒိုင်း၏အမြီး၊ ဒေါင်း၏အမြီးဖျားရှိ စာလေးလုံးဖြစ်သည်ဟု နားလည်ကြ၏။ အချို့က ကမ္ဘာတည်ဦးစ ကပင် သတ္တဝါများ၏ကိုယ်တွင် ပါရှိ၍ မည်သည့်အခါမှ မပျောက်ပျက်နိုင်သည့် စာကြီးများဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ဦးပုညာ၏ ဝိဇယပြဇာတ်တွင် 'ဗုဇွန်၊ ဝံ၊ ငါး၊ ဒေါင်းမြီးဖျားမှာ၊ စာလေးပါးကျေကာမှု၊ သွေပါ့မယ် လှယဉ်ကြူးငဲ့' ဟု စပ်ဆိုထား၏။ ဗုဇွန်၏ကိုယ်တွင် 'ဗ' အက္ခရာ၊ ဝံ၏ရင်ပတ်တွင် '၀' အက္ခရာ၊ ငရုံ့ဒိုင်း၏အမြီးတွင် 'စ' အက္ခရာ၊ ဒေါင်းမြီးဖျားတွင် 'ဓ' အက္ခရာဟူ၍ စမအက္ခရာလေးလုံးကို ဖွဲ့ဆိုထားသည်ဟု ယူဆကြသည်။

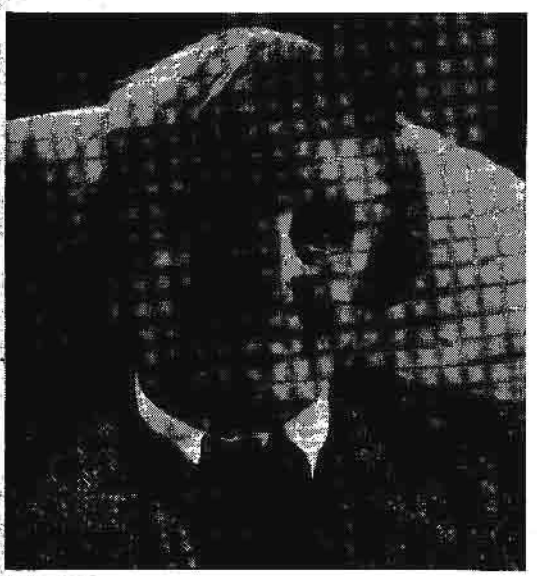

အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးဂီတစာဆို အက်သယ်မေရီစမိုက်

စမိုက်,အီ၊ အမ် (ခရစ် ၁၈၅၈-၁၉၄၄)။ ။အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီး ဂီတစာဆိုနှင့် စာရေးဆရာမကြီး အက်သယ်မေရီ စမိုက် သည် ၁၈၅၈ ခုနှစ် ပြီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့၌ ဖွားမြင်၍ ဗိုလ်ချုပ် ဂျေ၊ အိပ်၊ စမိုက်၏ သမီးဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်စာဆိုလောကတွင် တဦးတည်းသော ထင်ရှားသည့် အမျိုးသမီး ဂီတစာဆိုဖြစ်၏။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဒီ၊ ဘီ၊ အီး ခေါ် ဗြိတိသျှနိုင်ငံတော် အမျိုးသမီးဘွဲ့ထူးကို ရရှိသည်။ အက်သယ်သည် ငယ်စဉ်အခါက ဂျာမနီနိုင်ငံလိုက်ပဆစ်မြို့၌ ဂီတစာဆိုကျော်ကြီး ဟိုင်းနရစ် ဖွန် ဟက်ဆို

www.burmeseclassic.com

ဂင်ဗတ် ထံတွင် ဂီတပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ သူ စပ်ဆိုသော သီချင်းများ သည် အင်္ဂလန်ပြည် မှာထက် ဥရောပတိုက်၌ ပိုမိုရှိကျော်ကြားသည်။ အက်သယ်သည် အင်္ဂလိပ်ဂီတစာဆိုပင် ဖြစ်လင့်ကစား ဂီတပညာကို ဂျာမနီ နိုင်ငံ၌ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သူ ဖြစ်သည့်အလျောက် သူ၏သီချင်းများမှာ အင်္ဂလိပ်မဆန်ဘဲ ဂျာမန်ဆန်လေသည်။ ရှေးဦးစွာ သူစပ်ဆိုသော ဖန်တာဇီယိုခေါ် အော်ပရာဇာတ်ပွဲကို ရုံတင်ပြသရာတွင် လူကြိုက်များလှ၏။ ထိုနောက် ဆက်လက်၍ လိုက်ပဆစ်၊ ပရာဟ၊ ဗီယင်းနား စသည့် မြို့ကြီးများတွင် သူကိုယ်တိုင် ရေးသားသော အော်ပရာဇာတ်များကို ရုံတင် ပြသခဲ့သည်။ လန်ဒန်မြို့တွင် ကပ်ဗင့် ဥယျာဉ်၌ ရုံတင်ပြသော ဒါဝေါအော်ပရာဇာတ်မှာ အလွန်ကျော်ကြားသည်။ ထိုဇာတ်များအပြင် သီချင်းများကို လည်း စီကုံးခဲ့သဖြင့် ထင်ရှားသော အမျိုးသမီးစာဆိုကြီး ဖြစ်သည်။ သူသည် အမျိုးသမီးများ အဖိအနှိပ်ခံရမှုမှ တော်လှန်ရေးတွင် အရေးပါစွာ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ကာ 'အမျိုးသမီးများချီတက်ခဲ့' ဟူသော အမျိုးသမီးများစိတ်တက်ကြွဖွယ်ရာ သီချင်းကို ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုအမျိုးသမီး ဂီတစာဆိုကား၊ ၁၉၄၄ ခုနှစ် မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

စမစ်, အေ (ခရစ် ၁၇၂၃-၉၀)။ ။အက်ဒမ် စမစ် သည်ကား စကော့လူမျိုး ဘောဂဗေဒ ပညာရှိကြီးတဦး ဖြစ်၏။ အကောက်တော်ဌာန၊ စာရင်းစစ်မင်းကြီး အက်ဒမ် စမစ်၏ သားဖြစ်၍၊ စကော့တလန်ပြည် ကပ်ကောဒီမြို့တွင် ၁၇၂၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့၌ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က မွေးရာဇာတိမြို့ရှိ ကျောင်း၌ ၎င်း၊ ထိုနောက် ဂလပ်စဂိုး တက္ကသိုလ်နှင့် အောက်စဖို့ တက္ကသိုလ်များ၌ ၎င်း၊ ပညာ သင်ကြားခဲ့၏။ ယထာဘူတပညာနှင့် နိုင်ငံရေးပညာများကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။

၁၇၅၂ ခုနှစ်မှ ၁၇၆၃ ခုနှစ်တိုင် ဂလပ်စဂိုးတက္ကသိုလ်တွင် တက္ကဗေဒပါမောက္ခအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရ၏။ ၁၇၅၉ခုနှစ်တွင် စိတ်ဓာတ်နှင့်ဆိုင်ရာ စာအုပ်ကြီးတအုပ်ကို ရေးသည်။ ၁၇၆၃ ခုနှစ်တွင် ပါမောက္ခအလုပ်မှထွက်၍၊ နိုင်ငံခြားကို လှည့်လည်ခဲ့ရာ၊ ၁၇၆၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် နေရင်းဇာတိမြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ၏။ ထိုမြို့မှာပင်နေ၍ 'လူမျိုးတို့၏ဘောဂဗလ' ခေါ် စာအုပ်ကြီးကို ရေးသားသည်တွင် အလွန်တရာ နာမည်ကျော်ကြားသွားလေသည်။ ထိုစာအုပ်ကြီးမှာ ဘောဂဗေဒ ဆိုင်ရာ စာအုပ်များထဲတွင် အကောင်းဆုံးသော စာအုပ်ဖြစ်သည်ဟု တန်ဖိုး ဖြတ်ကြသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်မှုကို ထောက်ခံရေးသားထားလေသည်။ ထိုပြင် ထိုစာအုပ်သည် ဘောဂဗေဒ ပညာရပ်အတွက် အလွန်ပင် အရေးပါ အရာရောက်လှ၏။ ဘောဂဗေဒကို သီးခြား သိပ္ပံပညာရပ် အနေဖြင့် ထားထိုက်ကြောင်းကိုလည်း အကြောင်းပြထားလေ၏။

ထိုပညာရှိကြီးသည် ၁၇၉၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။

စမတ်, ဂျေ၊ စီ (ခရစ် ၁၈၇၀-၁၉၅၁)။ ။ယန် ခရစ္စယန် စမတ်သည် တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံမှ နိုင်ငံပြုသုခမိန်ဖြစ်သည်။ ဗိုးဝါး လယ်သမားမျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်လာသူဖြစ်၍၊ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကိပ်ကိုလိုနီနယ် ကိပ္ပတောင်းမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ စတယ်လင်ဗော့မြို့၊ ဝိတိုရိယ ကောလိပ်ကျောင်းမှ ဘီ၊ အေ ဘွဲ့ကိုရပြီးနောက်၊ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သွားရောက်ကာ၊ ကိမ်း ဗ ရစ်တက္ကသိုလ်တွင် ဥပဒေပညာကို ဆည်းပူးလေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့ပြီး၍၊ အာဖရိကတိုက်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ကိပ္ပတောင်းမြို့တွင် နေထိုင်ကာ ရှေ့နေအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးရာ၌ နာမည်ရခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်ကပင် စမတ်သည် နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ပါဝင်စားလာခဲ့ရာ၊ အထူးသဖြင့် ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ ကျယ်ပြန့်အောင် စွမ်းဆောင်ပေးခဲ့သူ စဲ့စီး ရုတ် ကို အားကျပြီးလျှင်၊ ဗိုးဝါးသမတနိုင်ငံများကို ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့် ပူးပေါင်းရန် လိုလားခဲ့၏။ သို့သော် မကြာမီ ရုတ်သည် ထရန်စဗား သမတနိုင်ငံကို အတင်းအမွေသိမ်းယူရန် ကြံစည်ခဲ့သည်ကို သိရှိသောအခါ စမတ်သည် စိတ်ထားပြောင်းသွား၍၊ သူ၏အမျိုးသားများ အကျိုးအတွက်ကိုသာ ဆောင်ရွက်တော့မည်ဟု သဒ္ဒိဌာန်

စကော့အမျိုးသား ဘောဂဗေဒပညာရှင် အက်ဒမ်စမစ်

www.burmeseclassic.com

ချပြီးလျှင်၊ ထရန်စဗားသို့ ပြောင်းရွှေ နေထိုင်လေသည်။ (ရုတ်, စဲ့စီး— လည်း ရှု။) ထရန်စဗားတွင် ရွှေနေ အလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးခဲ့ရာ့တွင်လည်း နာမည် ရခဲ့ပြန်သည်။ ထိုအခါ ထရန်စဗား သမတနိုင်ငံ၏ သမတ ကရူးဂါးက စမတ်၏ အရည်အခြင်းကို သိမြင်လာသဖြင့်၊ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် အစိုးရရှေနေကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့လေ၏။ ထိုစဉ်က စမတ်မှာ အသက် ၃၀ ခန့်မျှသာ ရှိသေးသည်။

၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် ဗိုးဝါးစစ်ပွဲများ စတင်ဖြစ်ပွားသောအခါ စမတ်သည် ပဌမတွင် စည်းရုံးရေးတာဝန်များကိုသာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ရလေသည်။ သို့သော် မကြာမီ ဗိုးဝါးတပ်များကို ခေါင်းဆောင်ကာ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ရ၏။ ထိုအခါတွင် သူသည် ရွှေနေအဖြစ် အစွမ်းပြနိုင်သကဲ့သို့ စစ်ဆင်မှုရေးရာတွင်လည်း အစွမ်းပြနိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပြောက်ကျားစစ်ဆင်ရေးတွင် အလွန်ကျွမ်းကျင်သော ခေါင်းဆောင်တဦးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြရလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြောက်ကျားတပ်များ၏ သေနာပတိအဖြစ်ပင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရ၏။ (ဗိုးဝါးစစ်ပွဲ — ရှု။)

၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ဗိုးဝါးစစ်ပွဲပြီး၍၊ စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်ချုပ်ဆိုရာ၌၊ စမတ်မှာ အရေးပါအရာရောက်သော ကိုယ်စားလှယ်တဦးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ရပေသည်။ ထိုနောက် တောင်အာဖရိကတိုက်တွင် စစ်ကြောင့် အခြေအနေ ပျက်ပြားခဲ့ရသည်ကို ပြန်လည် ကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ကြိုးစာဆောင်ရွက်ခဲ့ရ၏။ သူ၏ ရဲဘော်ကြီး ဗိုလ်ချုပ် ဗိုတာနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကတိုက်၌ အင်္ဂလိပ်နှင့်ဗိုးဝါးတို့ ပြန်လည်သင့်မြတ်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် စမတ်သည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးရသော ထရန်စဗားနှင့် နာတဲ၊ ကိပ်ကိုလိုနီပြည်နယ် စသည့် တောင်အာဖရိကတိုက်ပြည်နယ်များကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန်အတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။ သူ၏ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ထရန်စဗားသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင်၊ ဗိုးဝါးနယ်များဖြစ်သော ထရန်စဗားနှင့် သြရိန်းဖရီးစတိတ်တို့အပြင် ဗြိတိသျှပိုင် နယ်သစ်များဖြစ်သော နာတဲနှင့် ကိပ်ကိုလိုနီပြည်နယ် နှစ်ခုတို့ကို ပူးပေါင်းပြီးသော် တောင် အာဖရိကတိုက် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ ထိုပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင် စမတ်သည် ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်တွင်းရေးနှင့် သတ္တုတွင်းဌာနဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ မကြာမီ ဘဏ္ဍာရေးဌာနဝန်ကြီးအဖြစ်ကိုပါ ဆောင်ရွက်ရပြန်၍၊ အစိုးရအဖွဲ့ထဲတွင်၊ အရေးပါဆုံးသောသူတယောက် ဖြစ်လာလေ၏။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ ဝန်

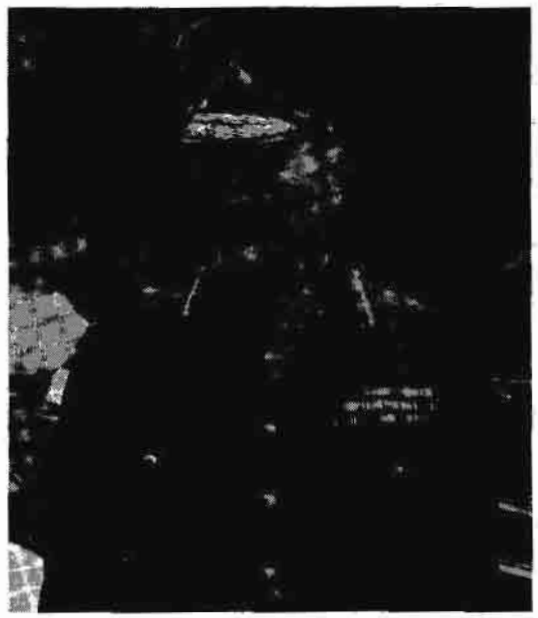

ထောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု၏ ကြီးပွားတိုးတက်ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သော စစ်သူကြီး ယန်ခရစ္စယန်စမတ်

ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ ဗိုတာနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကတိုက်တွင် ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ မယိမ်းမယိုင်ရလေအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြ၏။ ဂျာမန်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ စစ်စဖြစ်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ ဂျာမန်တို့က အားပေးအားမြှောက် ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံရှိ ဗိုးဝါးလူမျိုးအချို့သည် ဗြိတိသျှတို့၏ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုကို တွန်းလှန်ရန် ပုန်ကန်ထကြွကြလေသည်။ ယင်းသို့ထကြွခဲ့သည်ကို ဗိုလ်ချုပ်ဗိုတာနှင့် အတူ အောင်မြင်စွာ နှိမ်နင်းလိုက်လေသည်။ ထိုမျှမကသေး၊ စမတ်သည် ဗိုလ်ချုပ်ဗိုတာနှင့်အတူ တပ်ကို ဦးစီး တိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် အနောက်တောင် အာဖရိကပြည်နယ်ကိုပင် သိမ်းယူနိုင်ခဲ့လေသည်။ များမကြာမီ စမတ်သည် ဗိုလ်ချုပ်ရာထူးတွင် ခန့်ထားခြင်းခံရပြီးနောက်၊ ဂျာမန် အရွှေအာဖရိကပြည်နယ်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သည်။

၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် စမတ်အား ဗြိတိသျှအစိုးရက၊ လန်ဒန်မြို့သို့ဖိတ်ခေါ်၍၊ စစ်ကက်ဗိနက် အဖွဲ့ဝင်တဦးအဖြစ် ခန့်ထားလေ၏။ ထိုစဉ်က စမတ်သည် လေတပ်တွင်ငှင်း၊ အခြားစစ်တပ်ဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင်ငှင်း တိုးတက်ပြုပြင်ရေးအတွက် အကြံဉာဏ်များပေးခဲ့၏။ လန်ဒန်လေကြောင်း ကာကွယ်ရေးများကိုလည်း ကြီးကြပ်စီမံခဲ့လေသည်။ တခါတရံ စစ်မြေပြင်များ သို့ပင် သွားရောက်ကာ ဗိုလ်မှူး၊ ဗိုလ်ချုပ်များနှင့် ဆွေးနွေးခဲ့၏။

ထိုပြင် ပါရစ် ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ၌ အမေရိကန်သမတ ဝီလဆန်နှင့်အတူ သမိုင်းတင်ရစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေ

www.burmeseclassic.com

သည်။ စမတ်သည် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးကို အမေရိကန်သမတ ဝီလဆန်နှင့်အတူ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကတိုက်သို့ ပြန်ခဲ့ပြီးနောက်၊ ဗိုတာကွယ်လွန်သောအခါ၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို ဆက်ခံရလေသည်။ ထိုအတောအတွင်း တောင်အာဖရိကတိုက်တွင် ဟာဆော့ ခေါင်းဆောင်သော အမျိုးသားပါတီသည် အင်အားကောင်းလာခဲ့လေရာ၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင်၊ စမတ်သည် အရေးနိမ့်သွားလေသည်။ ထိုနောက်တွင် ၉ နှစ်မျှ အတိုက်အခံအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ယင်း၊ ယထာဘူတပညာကို လေ့လာလိုက်စား၍ ကျမ်းတစောင်ပင် ပြုစုခဲ့သေးသည်။ ထိုအတောအတွင်း နိုင်ငံရေး အခြေအနေမှာလည်း၊ မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေခဲ့လေ၏။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင်ကား၊ အမျိုးသားပါတီ၏ခေါင်းဆောင် ဟာဆော့နှင့် နားလည်မှုရယူပြီးသော် ညွှန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့ကာ စမတ်က ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသောအခါ၊ ဟာဆော့ကကြားနေလိုသော်လည်း စမတ်နှင့်နောက်ပါတို့က၊ ဂျာမနီအား စစ်ကျေညာလိုက်သည်။ လွှက်တော်တွင် ဟာဆော့၏ ကြားနေရေး အဆိုမှာ ရှုံးနိမ့်သွားသဖြင့်၊ စမတ်က အစိုးရအဖွဲ့သစ် ဖွဲ့ကာ၊ သူကိုယ်တိုင် ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ်ဆောင်ရွက်လေ၏။ စမတ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ဂျာမနီနိုင်ငံအား စစ်ကျေညာလေသည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့များ၏ သေနာပတိ အဖြစ် ခံယူခဲ့၏။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ဆဋ္ဌမဂျော့ဘုရင်က စစ်သူကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်လေသည်။ ဒိုမီနီယန်စစ်သားကောင်းများထဲမှ ထိုရာထူးအဆင့်အတန်းကို စမတ်သည် ပဌမဆုံးရရှိခဲ့သူ ဖြစ်၏။ ထိုနောက်တွင် သူသည် လန်ဒန်မြို့သို့ သွားရောက်ကာ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အကြံပေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သူ၏ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသည် မဟာမိတ် စစ်အောင်နိုင်ရေး အတွက် အထောက်အပံ့များ ပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂ စာချုပ်ကြီးကို ရေးဆွဲရာ၌ စမတ်သည် အဖိုးတန်သော အကူအညီများ ပေးခဲ့၏။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် နယူးယော့မြို့၌ ကျင်းပခဲ့သော ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဆဋ္ဌမဂျော့ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့သည် သမ္မီးတော်နှစ်ပါးနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကသို့ တိုင်းခမ်းလှည့်လည်ခဲ့စဉ်၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံတော်တွင် အမြင့်ဆုံးဘွဲ့တံဆိပ်ဖြစ်သော အောဒါး အော့ မဲရစ်ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့ဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရ၏။

၁၉၄၈ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် စမတ်မှာ အရေးနိမ့်ခဲ့ရပြန်လေသည်။ ထိုအခါ ဒေါက်တာမာလန်းက ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို ဆက်ခံသည်။ ထိုနှစ်တွင် စမတ်သည် အင်လန်ပြည်၊ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်၏ အဓိပတိအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရ၏။ သူသည် နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်မှုရေးရာများတွင်သာ ထူးခြားသော အရည်အခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်မဟုတ်၊ ယထာဘူတပညာ ကဝိတဆူ အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ စာရေးဆရာ တဦးအဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ ထင်ရှားကျော်ကြားသူလည်း ဖြစ်လေ၏။ စမတ်သည် ဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့ ပြီးနောက် အတိုက်အခံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်စဉ် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပရီတိုးရီးယားမြို့အနီးရှိ အိုင်ရင်းမြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

စမုန်။ ။စမုန်ငါးမျိုးရှိရာ ယင်းတို့မှာ စမုန်စပါး၊ စမုန်ဖြူ၊ စမုန်နီ၊ စမုန်နက်၊ စမုန်နွယ်တို့ဖြစ်ကြသည်။

စမုန်စပါးပင်သည် နှစ်ကြာခံပင်မျိုးဖြစ်၏။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ဖိုးနီကူလမ် ဗာဂါရီ' ဖြစ်သည်။ စမုန်စပါးပင်သည် ၄ ပေမှ ၅ ပေအထိမြင့်သည်။ အဝါပွင့်များပွင့်သည်။ ဥရောပတိုက် တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အရိုင်းပေါက်၏။ ဥရောပတိုက်နှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု တို့တွင် အနှံ့အပြား စိုက်ပျိုးကြ၏။ အရွက်နှင့်အစေ့များမှာ မွေး၏။

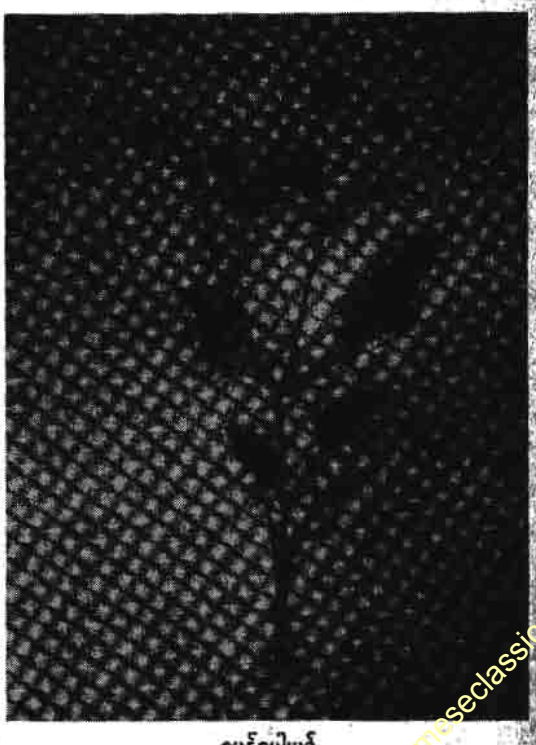

စမုန်စပါးပင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အပင်နှင့်အစေ့နှစ်မျိုးစလုံးကို ဆေးဝါး၊ အရက်၊ သကြားခဲနှင့် အခြားအစားအသောက်များတွင် အနှံ့ကောင်းစေရန်အတွက် အသုံးပြု၏။ စမုန်စပါးမှ စမုန်စပါးဆီကို ထုတ်ယူကြ၏။ ထိုအဆီကို ဆပ်ပြာနှင့် အမွေးအကြိုင်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြ၏။ စမုန်စပါးဆီမှာ လေနိုင်ဆေးတမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၌ စမုန်စပါးကို ကွမ်းယာနှင့်ရောရှ၍ စားလေ့ရှိ၏။

ရှက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် စမုန်ဖြူကို 'အင်နီဆိုချီလပ် ကာနိုဆပ်'၊ စမုန်နက်ကို 'နိုင်ဂျဲလား ဆက်တီဗား'၊ စမုန်နီကို 'လီပီဒီအမ် ဆက်တီဗမ်'၊ စမုန်နွယ်ကို 'မိုမော်ဒီကာ ကိုချင်ချိအင်ဆစ်' ဟူ၍ခေါ်သည်။ စမုန်နက်မှာ အရောင်နက်သည်။ စမုန်နက်ကို အမူးအမော်အတွက်ကောင်းသည်ဟူ၍ လူမမာများ ရှူကြသည်။ စမုန်နီအစေ့များကို ဝမ်းကိုက်ရောဂါ ကုသရာ၌ ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ စမုန်နီအရွက်ကို စားရသည်။ စမုန်နွယ်စေ့ကိုပြုတ်၍ ရင်ကျပ်နာပျောက်ဆေး ဖေါ်ယူတတ်ကြသည်။

စလူပင်။ ။စလူပင်၏သိပ်အမည်မှာ 'လစ်ကျူအေလာ ပယ်လတေးတား' ဖြစ်သည်။ မျိုးစဉ်မှာ 'ပါမီ' ဖြစ်၍ မျိုးစုမှာ 'လစ်ကျူအေလာ' ဖြစ်သည်။ စလူပင်သည် အမြဲစိမ်းအပင်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထန်းမျိုးကဲ့သို့ အများအားဖြင့် စုရုံး၍ပေါက်တတ်သည်။ အပင်၏အမြင့်မှာ ၈ ပေမှ ၁၅ ပေထိရှိ၍ လုံးပတ်မှာ ၆ လက်မမှ ၈ လက်မထိရှိသည်။ ပင်စည်တွင် အရစ်များပါသည်။ အရွက်မှာ ယပ်တောင်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိ၍ ပိန်းရွက်ကဲ့သို့ အောက်ခြေ အလယ်တွင် ရွက်တံရှိသည်။ အလျားလိုက် အခေါက်ထပ်များသော အရွက်မျိုးဖြစ်သည်။ အရွက်ကို ကန့်လန့်ဖြတ်တိုင်းလျှင် ၃ ပေမှ ၅ ပေထိရှိသည်။ ရွက်ညှာမှာ သေးသွယ်တောင့်တင်း၍ ၃ ပေမှ ၄ ပေထိရှိသည်။ ရွက်ညှာတွင် ဆူးများပါရှိ၍ အညိုရောင်သော်ငှင်း၊ အမည်းရောင်သော်ငှင်းရှိသည့် အမျှင်များဖုံးအုပ်လျက်ရှိနေသည်။

စလူပင်သည် ဆောင်းရာသီ၌ အပွင့်ပွင့်သည်။ အပွင့်မှာ ကြီး၍ ဝါသည်။ ပွင့်တံမရှိချေ။ အသီးသီးချိန်မှာ နွေရာသီဖြစ်သည်။ စလူသီးသည် ခွံမာသီးမျိုးဖြစ်၍ ချောမွတ်သည်။ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ကြက်ဥပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ အရွယ်မှာ ဆီးဖြူသီးခန့်ရှိသည်။ အစေ့တခုသာပါရှိ၍ အခွံထူသည်။ စလူရွက်ကို အိမ်မိုးရသည်။ စလူဖက်ဖြင့် မှုံထုပ်ထတ်ကြသည်။

စလူပင်သည် စစ်တကောင်း၊ ပဲခူး၊ မုတ္တမနယ်တို့ရှိ အပူပိုင်းသစ်တောများတွင် ပေါက်ရောက်သည်။ ဆစ်ကင်းနယ်၊ အာသံပြည်နယ်နှင့် ကပ္ပလီကျွန်းရှိ စိုစွတ်သော မြစ်ဝှမ်းနှင့် ချိုင့်ဝှမ်းများတွင်လည်း စလူတောများကိုတွေ့ရသည်။

စလေမြို့။ ။စလေမြို့သည် မကွေးခရိုင် ရေနံချောင်းနယ်တွင် ပါဝင်သည်။ ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ညောင်ဦးမြို့မှ တောင်ဖက် ၃၄ မိုင်ကွာသည်။ ပြည်တွင်းသင်္ဘောဆိပ်မြို့ကလေး ဖြစ်သည်။ စလေမြို့တွင် အစိုးရဆေးရုံ၊ ရဲဌာနာ၊ ဈေး၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းအဆောက်အအုံများရှိသည်။ စလေမြို့၏ အဓိကလုပ်ငန်းများမှာ ယွန်းထည်၊ တိုက်သွင်းထည်များ နှင့် ခေါင်းအုံး၊ မွေ့ရာများကို အစာသွတ်ခြင်းဖြစ်၏။ မြန်မာစာပေနယ်တွင် ထင်ရှားသော ဦးပုညဏ်၏ မွေးဖွားရာအရပ်ဖြစ်သည်။ စလေမြို့တွင် စလေဦးပုညဏ်၏ကျောင်းနှင့် ဦးပုညဏ်၏ စာကြည့်တိုက်ထားရာ အုတ်ကျောင်းများရှိသည်။ ဦးပုညဏ်၏ကျောင်းမှာ မီးလောင်သွားသော်လည်း စာကြည့်တိုက် အုတ်ကျောင်းမှာ ယခုတိုင် တည်ရှိသေးသည်။ အစေ့မရှိသော စလေဆီးသီးကြောင့် ၎င်း၊ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော စလေငခွေးမင်းကြောင့်၎င်း၊စာရေးဆရာကြီး စလေဦးပုညကြောင့်၎င်း စလေမြို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လူသိများသောမြို့တမြို့ ဖြစ်ခဲ့သည်။

စလေမြို့သည် ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်က မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်သည့်မြို့ ဖြစ်၍ စလေမြို့နယ်သည် ပုဂံနယ်၊ မြင်းခြံခရိုင်တွင် ပါရှိခဲ့၏။ ယခုအခါမူ စလေမြို့၌ မြို့ပိုင်ရုံးမစိုက်တော့ဘဲ၊ မြောက်ဖက် ၅ မိုင်ကွာ ချောက်မြို့၌ ရုံးစိုက်သဖြင့်၊ စလေမြို့သည် ချောက်မြို့နယ်တွင် အပါအဝင် ဖြစ်နေ၏။ ယခင် စလေမြို့နယ်အဖြစ် တည်စဉ်က၊ လူဦးရေမှာ ၁၉၄၁ ခု သန်ကောင်စာရင်းအရ ၈၉,၅၇၄ ယောက်ဖြစ်၏။ စလေမြို့တဝိုက်၌ မိုးပါးရှားသဖြင့် အစားအစာ ခေါင်းပါးသည့်ဘေးနှင့် တခါတရံ တွေ့ရတတ်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုဒေသမှ အချို့သူများသည် ရေနံချောင်း ရေနံမြေသို့၎င်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းသို့၎င်း သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်တတ်ကြသည်။ စလေမြို့အနီးရှိဒေသများမှာ မြေသြဇာညံ့ဖျင်းသော်လည်း ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းအားဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးရှိသဖြင့် စီးပွားရေးမှာ မဆိုးရွားလှချေ။ စလေမြို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပြောင်းနှင့်ပဲကို အဓိကစိုက်ပျိုးကြသည်။

စလင်း, ဆာဝီလျံ၊ ဂျေ (ခရစ် ၁၈၉၁ ဖွား)။ ။ဆာဝီလျံ ဂျိုးဇက် စလင်း သည် သြစတြေးလီးယားနိုင်ငံ ဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်သည်။ ၁၈၉၁ ခုနှစ် သြဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်၍ ဗာမင်ဂမ်မြို့ ကင်းအက်ဒွပ် စာသင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ကျောင်းမှထွက်သောအခါ စစ်သားရိုးရိုး အဖြစ်နှင့်ပင် စစ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းလေသည်။ သို့သော် မကြာမီ ဘုရင့်ဝါဝစ်ရှိင်ယာတပ်ရင်းကြီးတွင် ဗိုလ်အဖြစ် ရာထူးတိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရ၏။ ပဉ္စကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဂလစ်ပိုလီ၊ ပြင်သစ်နှင့် မက်ဆိုပို

www.burmeseclassic.com

တေးမီးယား စစ်မြေပြင်များတွင် ရွပ်ရွပ်ချုံချုံ သက်စွန့်ကြိုးပမ်း အမှုထမ်းခဲ့သဖြင့် ဘွဲ့တံဆိပ်များဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရလေသည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် အိန္ဒိယပြည်သို့သွားရောက်၍ ဂေါ်ရခါး သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းတွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ စစ်ကြီးနှစ်ခု ကြားကာလတွင် အများအားဖြင့် အိန္ဒိယပြည်တွင်သာ အမှုထမ်းခဲ့ရသော်လည်း ၁၉၃၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၆ ခုနှစ်အထိ ကမ်ဗာလေ ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်း၌ သင်တန်းဆရာအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့ရပြန်လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားသောအခါ အာဖရိကတိုက်ရှိ ဆူဒန်နယ်တွင် ခြေလျင်တပ်မဟာအမှတ် ၁၀ ကို အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲရပြီးလျှင် အီရစ်ထရီးယား တိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။ ထိုနောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်ထားခြင်းခံရသည့်ပြင် ဒီ၊ အက် (စ)၊ အို ခေါ် အမှုထမ်းကောင်းဘွဲ့တံဆိပ်ကိုလည်း ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်း မြန်မာပြည်စစ်မျက်နှာသို့ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် စေလွှတ်ခြင်းခံရလေသည်။ စလင်းသည် ၁၄ နံပတ် ဗြိတိသျှတပ်မတော်ကို ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်ပြီးလျှင် မြန်မာပြည်ကို ဂျပန်များလက်မှ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် အရှေ့တောင်အာရှဆိုင်ရာ မဟာမိတ်ကုန်းတပ်များ၏ သေနာပတိအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ကား အင်္ဂလန်သို့ပြန်၍ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဘုရင့်စစ်ကောလိပ်ကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်အဖြစ် တနှစ်ခန့် အမှုထမ်းခဲ့ရသေးသည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် ဆာဘွဲ့ဖြင့် သူကောင်းပြုခြင်းခံရပြီး နောက် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဆင္ဌမဂျော့ဘုရင်၏ ကိုယ်ရံတော်ဗိုလ်အဖြစ် အမှုထမ်းရလေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူပိုင်ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သော မီးရထား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန် စစ်ဖက်မှအနားယူလိုက်လေသည်။ သို့သော် ၁၉၄၈ ခုနှစ်

ဗိုလ်ချုပ် ဆာဝီလျံဂျိုးဇက်စလင်း

အောက်တိုဘာလတွင် စစ်ဖက်မှပြန်လည်ခေါ် ယူကာ စစ်သူကြီး မောင်ဂိုမာရီ၏နေရာတွင် ဗြိတိသျှတပ်မတော်စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဆက်ခံထမ်းရွက်ရလေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလတွင် စစ်သူကြီးရာထူးသို့ တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။

ယင်းဝတ်တရားကို ဆောင်ရွက်နေစဉ်တွင် အပြည်ပြည်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများ၊ အစည်းအဝေးများသို့ တက်ရောက်ခဲ့၏။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် အက် တ လီ နှင့် တကြိမ်၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင်ချာချီနှင့်တကြိမ် ဝါရှင်တန်မြို့ဆွေးနွေးပွဲသို့ လိုက်ပါခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် နှစ်ဦးပိုင်းတွင် စလင်းသည် ဆာဝီလျံမက်ကဲ၏ နေရာကို ဆက်ခံ၍ သြစတြေးလီးယားနိုင်ငံ ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။

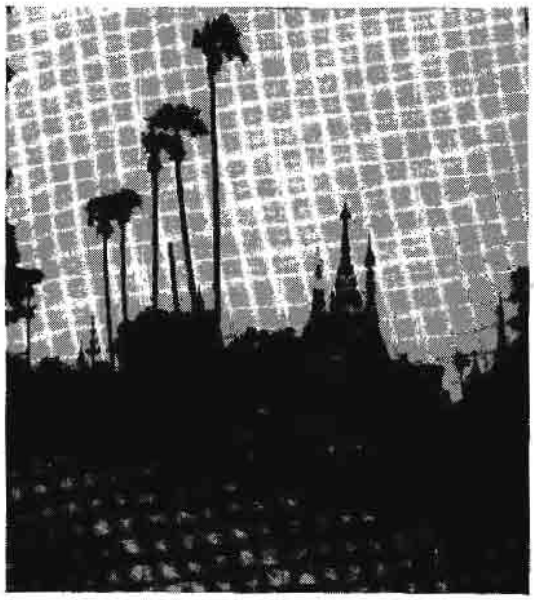

စလင်းမြို့အဝင်တွင်ထင်ရှားစွာဖူးမြင်ရသော ကုသိနာရုံစေတီ

စလင်းမြို့။ ။မင်းဘူးခရိုင်မြောက်ပိုင်း၊ စလင်းခရိုင်ခွဲနယ်နှင့် စလင်းမြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်၏။ စလင်းခရိုင်ခွဲနယ်တွင် စလင်းမြို့နယ်နှင့် စေတုတ္တရာမြို့နယ်များ ပါဝင်သည်။ စလင်းမြို့နယ်မှာ အများအားဖြင့် လွင်ပြင်ဖြစ်သည်။ စလင်းမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်မှ ၆ မိုင်ခန့်ကွာဝေး၍ စလင်းမြစ်လက်ျာဖက်ကမ်း ပျံ့ပျူးညီညာသောမြေပြင်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ စလင်းမြို့မှ ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာ မင်းဘူးမြို့သို့ ၃၉ မိုင်ဝေး၍ ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့နှင့် ၇ မိုင်မျှဝေးသည်။ ရခိုင်ပြည် အန်းတောင်ကြားမှလာသော လမ်းမကြီးသည် စလင်းမြို့သို့ပေါက်သည်။

ဆန်စပါးကို ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်မှစ၍ ဆည်

www.burmeseclassic.com

မြောင်းများဖြင့် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးကြ၏။ ယခုအခါ စလင်းမြို့နယ်တွင် ဆည်ရေသောက် လယ်မြေများမှာ ကေ နှစ်သောင်းနှစ်ထောင်ကျော်ရှိလေသည်။ စလင်းမြို့အနီးသရက်ကျင်းရွာမှ ပုရပိုက်စက္ကူများ ရေးအခါက ထွက်ခဲ့ဘူးသည်။

စလင်းမြို့ကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၆၅၆ ခုနှစ်က ပုဂံပြည်နရပတိစည်သုမင်းကြီး တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိ၏။ မြန်မာဘုရင်များလက်ထက် စလင်းမြို့ကို မြို့ဝန်တယောက် ထားရှိ၍ အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးခေတ်၌ စလင်း မျူနီစီပယ်အဖွဲ့ကို ခရစ် ၁၈၇၃ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ စလင်းမြို့သည် နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သောကြောင့် အစိုးရရုံးများ၊ အထက်တန်းကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ စာတိုက်နှင့် ရဲဌာနာစသော အဆောက်အအုံများရှိလေသည်။ စလင်းမြို့တွင် ကုသိနာရုံ ဘုရားပွဲကို ကဆုန်လတွင် နှစ်စဉ် ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၆,၆၅၄ ယောက်ဖြစ်သည်။

စလပ်ကြီးပင်မျိုး

စလပ်ပန်းပင်။ ။စလပ်ပန်းပင်သည် 'အဲ့ပေါ့ဆိနေစီအီး' မျိုးရင်းနှင့် 'တာဗာနီမွန်တေးနာ' မျိုးစုတွင် ပါဝင်သည်။ 'တာဗာနီမွန်တေးနာ' မျိုးစုကို ယခုအခါ 'အီဗာတေးမီးယား' ဟု အမည်ပြောင်းရချေ၏ သည်။ စလပ်ပန်းပင်အမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့မှာ အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်၍ အချို့မှာ ချုံပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အရွက်မှာ ရွက်ဆိုင်ဖြစ်သည်။ ပင်မမှ အခက်ထွက်သည့်နေရာတွင် ရွက်စွယ်ပေါက်သည်။ အများအားဖြင့် အပွင့်အရောင်မှာ အဖြူရောင် ဖြစ်သည်။ အပွင့်သည် အကိုင်း၏ထိပ်ဖျားတွင် ပွင့်တတ်သည်။ ပွင့်ဖတ်အုံအောက်ခြေမှ ပွင့်ဖတ်များသည် သီးခြားစီထွက်လာကြသည်။ ပွင့်ချပ်အုံမှ ပွင့်ချပ်များသည် ပြန့်လျက်ရှိသည်။ ပွင့်ချပ်အုံ၏ပြန်သည် ထိပ်ချန်သွယ်ဝင်ပုန်းအိမ်ပေါ်တွင် ဖောင်းလျက်တည်သည်။ အစေ့လောင်း အမြောက်အများပါရှိသည်။ အသီးမှာ တမြောင်းကွဲသီးတောင့်ဖြစ်၍ အများအားဖြင့် အစေ့များစွာပါရှိသည်။

သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် 'အီဗာတေးမီးယား ကိုရိုနေရီးယား' ဟုခေါ် သော စလပ်ပန်းပင်သည် နှစ်ကိုင်းဖြာ အမြစ်မံးချုံပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အခေါက်အရောင်မှာ မွဲပြာရောင်ဖြစ်သည်။ အခေါက်၌ လေပေါက်များစွာရှိသည်။ အရွက်သည် အမြေးကဲ့သို့ ပါးပြီး ငှက်ပျောဖူးပုံသဏ္ဌာန် ရှိသည်။ အလျားသည် အနံထက် ပို၍ရှည်၏။ ထိပ်ချန်သွယ်၏။ ရွက်ပြား ၄ ခုမှ ၆ခုထိပါ၍ ရွက်ညှာဖက်တွင် ကျဉ်းမြောင်းသွား၏။ ရွက်ညှာ၏ပမာဏသည် ၃ လက်မမှ ၅ လက်မထိရှိသည်။ ထိုစလပ်မျိုးသည် မေလမှ ဖေဖော်ဝါလထိ ပွင့်လေ့ရှိသည်။ ပွင့်ချပ်နှစ်ထပ်မကရှိသည့် အပွင့်များကို တွေ့ရတတ်သည်။ ပန်းပွင့်၏ အရောင်မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ ပွင့်ချပ်အုံပြန်မှာ ၃ လက်မမှ ၁ လက်မထိရှည်သည်။ စလပ်ပန်းသည် ညအခါတွင် မွှေးကြိုင်သောရနံ့ရှိ၏။ အသီးမှာ ကောက်နေ၍ အလျား ၁ လက်မမှ ၂ လက်မထိရှိသည်။ ထိုအသီးသည် တမြောင်းကွဲသီးတောင့်မျိုးဖြစ်၍ အကြောများတလျက်ရှိသည်။ သီးတောင့်၏ အတွင်းပိုင်းမှာ နီသည်။ အစေ့ ၃ စေ့မှ ၆ စေ့ထိပါရှိသည်။

ထိုစလပ်ပင်မျိုးကို ဟိမဝန္တာအနိမ့်ပိုင်း တောများ၌၎င်း၊ ယမုနာမြစ်အရှေ့ဖက် ပေ ၂၀၀၀ အမြင့်ထိရှိရာ ဒေသများ၌၎င်း တွေ့ရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ရှိ အပူပိုင်းဒေသများတွင် ဥယျာဉ်များ၌ အများအားဖြင့်တွေ့ရသည်။

မြန်မာအမည် စလပ်သိန်ဟုခေါ် သော စလပ်မျိုးကို သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် 'အီဗာတေးမီးယား ဆက်ကက်ပီတေးတား' ဟုခေါ် သည်။ ထိုစလပ်မျိုး၏ပွင့်တံသည် ၁ လက်မမှ ၂ လက်မထိရှည်သည်။ ပွင့်ချပ်အုံပြန်မှာ ၃ လက်မမှ ၅ လက်မထိရှည်သည်။ တမြောင်းကွဲသီးတောင့်တွင် အစေ့ ၁ စေ့သို့မဟုတ် ၂ စေ့ပါရှိသည်။ ပဲခူးရိုးမတောင်၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် အထက်မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ပေါက်ရောက်သည်။

တောစလပ်ပန်းပင်ကို သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် 'အီဗာတေးမီးယား ရီကားဗား' ဟုခေါ် သည်။ ထိုပန်း၏ မည်ညာသောပွင့်ဖတ်များ အစွန်းတွင် အလွန်တိုပြီး နုသော အမွေးများရှိသည်။ တမြောင်းကွဲ သီးတောင့်မှာ အပြားကြီး၍ အလျား ၁ လက်မရှိသည်။ အစေ့များစွာပါရှိသည်။ ပဲခူးရိုးမတောင်၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် စစ်တကောင်းနယ်တို့တွင် တွေ့ရသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကိုင်းဖျားတွင်ပူးပွင့်ထွက်သည့် စလပ်ပန်းပင်

မြန်မာအမည်ဖြင့် ဖော်မပြနိုင်သော အခြား စလပ်မျိုးများလည်းရှိသေးသည်။ သိပ်ပံအမည်အားဖြင့် 'တာဗာနီမွန်တားနား ကယ်လီစိနား' ခေါ် စလပ်မျိုးသည် တနင်္သာရီတိုင်းတွင် ပေါက်ရောက်သည်။ 'တာဗာနီမွန်တားနား ရော့စတြာတာ' ခေါ် စလပ်မျိုးသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းခြေတွင် ပေါက်ရောက်သည်။ 'တာဗာနီမွန်တားနား ကရစ္စပါး' စလပ်မျိုးသည် ကပ္ပလီကျွန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းဒေသ ပေါက်ရောက်သည်။

စလွယ်။ ။ဂုဏ်ထူးဆောင်သော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့်၊ လက်ဝဲပခုံးစွန်းမှ လက်ျာနံပါးသို့ သွယ်ချဆင်မြန်းရသောကြိုးကို စလွယ်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းကြိုးကို ခြည်မျှင်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ငွေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရွှေဖြင့်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်သည်။ မြန်မာမင်းတို့လက်ထက်တွင် စလွယ်ကို ဗောင်း၊ နားတောင်း စသည်တို့ကဲ့သို့ မင်းညီမင်းသား၊ မှူးမတ်၊ ပုဏ္ဏားတို့သည် ရာထူးဌာနန္တရအလိုက် ဝတ်စားဆင်မြန်းကြသည်။ မြန်မာမင်းတို့ကား စလွယ်ကို လက်ဝဲပခုံးမှသာမက လက်ျာပခုံးမှလည်း သွယ်ချ၍ဆင်မြန်းကြသည်။

ပုဏ္ဏားတို့အယူအားဖြင့် စလွယ်တင်ခြင်းသည် မြင့်မြတ်ခြင်း၊ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဘုရားရှင်တို့၏အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ရန်သူတို့က မဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း၊ ပညာပွားခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးခြင်းဟူသော ဂုဏ်တို့ကိုပြရာဖြစ်သည်ဟု သက္ကရဏျမဲတွင် လာသည်။ ပဒုမုတ္တရဘုရား လက်ထက်၊ ဝက္ကလိ မထေရ်အလောင်း လုလင်သည် စလွယ်တင်လျက် အလှူပေးကြောင်းကို အပဒါန်တွင် ဟောကြားတော်မူသည်။ မွန်စကားတွင် ယင်းသို့ လက်ဝဲပခုံးနှင့်လက်ျာနံပါးတို့ကို ကျော ရင်နှစ်ဖက်မှ ဆက်သွယ်မိအောင် ပြုလုပ်ဆင်မြန်းသောကြိုးသွယ်ကို စနေယ်ဟု ခေါ်လေသည်။ ပြည်မြို့အနီး ပျူမြို့ တောင်ဟောင်းနေရာဖြစ်သော မှော်ဇာအရပ်မှ အလေးချိန် ၂၅ ကျပ်သားရှိရွှေစလွယ်ကို တူးဖေါ်ရရှိဘူးသည်။ အထက်ပါအချက်တို့ကိုထောက်ထား၍၊ စလွယ်ဆင်သည့်အလေ့ကို မဇ္ဈိမဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံ မွန်၊ ပျူ၊ မြန်မာတို့ထံသို့ အဆင့်ဆင့်အားဖြင့် ရောက်ရှိလာသည်ဟု ယူရန်ရှိ၏။ သို့သော် မည်သည့်အချိန်ကာလက စတင်ရောက်ရှိသုံးစွဲလာသည်ကိုမူ အတိအကျမသိရချေ။ အင်းဝခေတ် ပျို့ကဗျာလင်္ကာမျိုးဖြစ်သော ကိုးခန်းပျို့တွင် 'ရွှေစည်တီးတီး၊ ရွှေထီးဆောင်းနှင်း

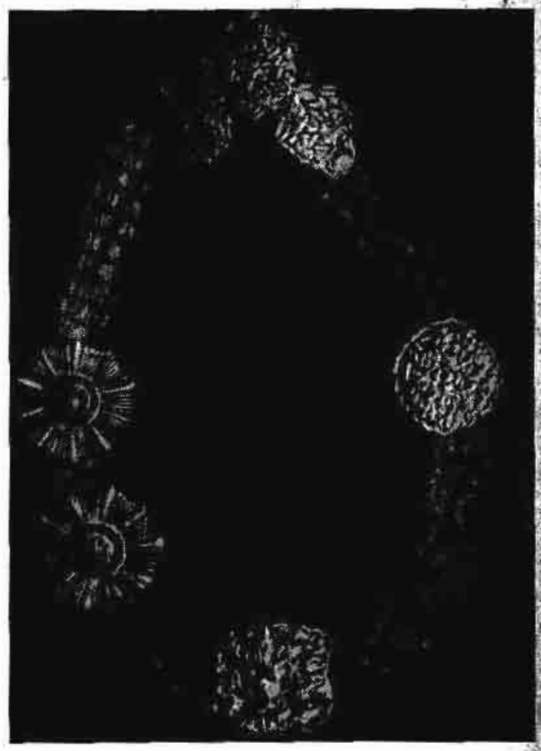

ကြိုး ၁၂ သွယ်ပါရှိသော အဂ္ဂမဟာသီရိသုမ္မ စလွယ်
(ပြည်ထောင်စုခေတ်)

ဆောင်း၊ ရွှေဖောင်းသွယ်သွယ်၊ ရွှေစလွယ်နှင့်၊ လူဝယ်လူထွတ်၊ လူများနတ်' ဟူ၍ဂင်း၊ တန်တားဦးတည် မင်္ဂလာစေတီမော်ကွန်းတွင် 'ပုဏ္ဏားယောင်ကား၊ ဟန်ဆောင်တင့်တယ်၊ ဘွဲ့စလွယ်နှင့်၊ စံပယ်ပစ်တင်၊ ဝတ်စားဆင်' ဟူ၍ဂင်း၊ နေမိဘုံခန်းတွင် 'လည်မှာ ဆန်းကြယ်၊ ဆဲ့ကိုးသွယ်သား၊ စလွယ်ရောင်ချက်၊ ပြဲ့အမျက်' ဟူ၍ဂင်း အသီးအသီးတွေ့ရသဖြင့် အင်းဝခေတ် သက္ကရာဇ် ၈၅၀ ကျော်တွင် စလွယ်ကို ဆင်ယင်သုံးစွဲနေပြီဖြစ်ကြောင်းကိုမူ အတိအကျသိရ၏။

စလွယ်ဆင်မြန်းရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဂုဏ်ကိုလိုက်၍ စလွယ် ဂ မျိုးရှိသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ယင်းတို့မှာ ကြိုး ၂၄ သွယ်ရှိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည့် မင်း၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၂၁ သွယ်ရှိသော ဥပရာဇာ၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၁၈ သွယ်ရှိသော မင်းညီမင်းသားတို့၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၁၅ သွယ်ရှိသော မဟာမျိုး မဟာနွယ်တို့၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၁၂ သွယ်ရှိသော အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၉ သွယ်ရှိသော မှူးမတ်ကြီးတို့၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၆ သွယ်ရှိသော မှူးမတ်လတ်တို့၏ စလွယ်၊ ကြိုး ၃ သွယ်ရှိသော မှူးမတ်ငယ်တို့၏ စလွယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ပုဏ္ဏားမျိုးတို့တွင်မူ ဆင်မြန်းရသော စလွယ်ကြိုး အရေအတွက်ကိုလိုက်၍ အမြတ် အလတ် အယုတ် အညွှံ ဟုခွဲခြားသိသာနိုင်ပေသည်။ ဗြာဟွဏပုဏ္ဏားမျိုးသည် ကြိုး ၉ သွယ်သောစလွယ်၊ ခေတြပုဏ္ဏားမျိုးသည် ကြိုး ၆ သွယ်သောစလွယ်၊ ဗိသျပုဏ္ဏားမျိုးသည် ကြိုး ၃ သွယ်သောစလွယ်တို့ကို အသီးအသီးဆွဲရလျက် သုဒြပုဏ္ဏားမျိုးမှာ စလယ်မဆွဲရချေဟု ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်းတွင်ဆိုလေသည်။

သက္ကဋ္ဌကျမ်းများအလိုအရ၊ စလွယ်ကို ဝတ်ဆင်ကြသည့် အသျှင်စိုးမင်းတို့မှစ၍ စလွယ်တင် မှူးမတ်ပုဏ္ဏားတို့သည် ကျင့်ဝတ်ဆယ်ပါးကို လိုက်နာကြရသည်။ ထို ကျင့်ဝတ်ဆယ်ပါးမှာ (၁) ကိုယ်နှုတ်ငြိမ်သက်ခြင်း (၂) ကိုယ်နှုတ်ဆုံးမခြင်း (၃) ကိလေသာကို ခေါင်းပါးအောင် ခြိုးခြံခြင်း (၄) စင်ကြယ် ခြင်း (၅) ရောင့်ရဲခြင်း (၆) သည်းခံခြင်း (၇) သဘော ဖြောင့်မတ်ခြင်း (၈) ရတနာသုံးပါး၌ ဆည်းကပ်ခြင်း (၉) သူတပါးကို သနားလေ့ရှိခြင်း (၁၀) အမှန်အကန်ကိုပြောဆိုလေ့ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ စလွယ်ကိုဆင်ယင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် ၁၁၄၆ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့တွင် ပြန်ဆိုသော စလွယ်

သီပေါဘုရင်လက်ထက် စလွယ်ဆင်ယင်ထားသောဝန်ကြီးထပါး

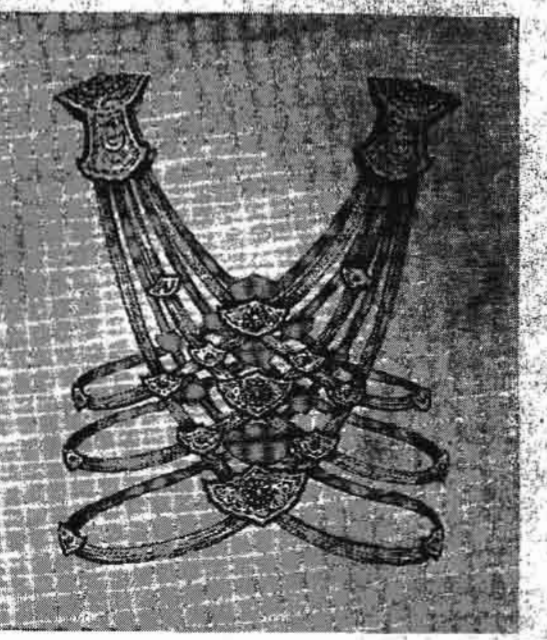

မြန်မာဘုရင်များဆင်မြန်းလေ့ရှိသော စလွယ်တော်

အကြောင်းအမိန့်တော်တွင် 'ဘုန်းတော် အလွန် ကြီးမြတ်တော်မူလှသော ဆင်ဖြူသခင် အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငါအသျှင် ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့ဝယ်၊ မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါးနှင့် စလွယ်အစရှိသော တန်ဆာရတနာမျိုးတို့ကို စုပုံခင်းကျင်း၍၊ ရှေးဘေးလောင်းတော်ဘိုးလောင်းတော်တို့လက်ထက် ထုံးစံနှင့် အဘိသိက်ခံတော်မူခြင်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အစီးအပွား' များစေခြင်းငှာသာ ခံတော်မူသည် မဟုတ်၊ မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ သဋ္ဌေး၊ ဆင်းရဲသား စသော သတ္တဝါ အပေါင်းတို့ ချမ်းသာ၍၊ မင်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်စေခြင်းငှာ၊ မင်းကျင့်တရားကို ကျင့်ဆောင်တော်မူမည် အဘိသိက် ခံတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ မောင်အိမ်ရှေ့မင်းမှစ၍ မင်းညီမင်းသား မှူးတော်မတ်တော်တို့ စလွယ်အသနားတော်ခံကြရသည့် လူတို့မှာလည်း၊ လှပယဉ်ကျေးတင့်တယ်စေခြင်းငှာ သနားတော်မူသည့် တန်ဆာဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြရမည်မဟုတ်၊ ပဉ္ဇသီငါးပါးစသော မင်းညီမင်းသား မှူးမတ်တို့ စလွယ်တင် ကျင့်ဝတ်တရားနှင့်အညီ၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ချမ်းသာငြိမ်ဝပ်အောင် ထိန်းသိမ်း၍ အုပ်ချုပ်စီရင်စိမ့်မည်၊ သနားတော်ခံစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ခပ်သိမ်းသော ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်အပေါင်းတို့ ချမ်းသာငြိမ်ဝပ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ရမည့် စလွယ် သနားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အမြဲနှလုံးသွင်း၍ မင်းညီမင်းသား မှူးမတ်တို့ စလွယ်တင်ကျင့်ဝတ်တရားကို မလစ်မလင်း မယွင်းမယိုစေရ ကျင့်၊ သနားတော်မူသည့် စလွယ်ကိုလည်း

www.burmeseclassic.com

မောင်အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် တွင်းပြင်ချုပ်ကိုင်စီရင်သူလူကြီးတို့မှာ၊ နေ့တိုင်းအမြဲ တက်သက်ဝင်ထွက်သည့်ကာလ ဆောင်ရွက်ကြစေ။' ဟူ၍တွေ့ရသည်။

ထိုထီးသုံးနန်းသုံး 'စလွယ်' ကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှင်ပြုပွဲများတွင် ရှင်လောင်းများအားဝတ်ဆင်စေခြင်းအလေ့ကို အင်းဝခေတ်က စတင်လာခဲ့သည်ဟု အင်ရုံစာတမ်း၌ တွေ့ရ၏။ အင်းဝခေတ် လောကသရဖူဘုရားဒါယကာ၊ ဟံသာဝတီရောက်မင်းတရားလက်ထက်၌ ရှင်လောင်းများကိုစလွယ်သင်းကျစ်ဆင်၍၊ သာကီဝင်မင်းမျိုးသို့ သွတ်သွင်းတော်မူခဲ့ခြင်းက စတင်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ရှင်လောင်းများအား သာကီဝင်မင်းမျိုးသို့ သွတ်သွင်းခဲ့သည့်အနေဖြင့် 'စလွယ်' ဝတ်ဆင်စေခြင်းအလေ့သည် ယနေ့တိုင် မြန်မာနိုင်ငံအဝှန်း၌ ကျင့်သုံးလျက်ရှိလေသည်။

စာကလေး။ ။စာကလေး အမျိုးမျိုး ရှိသည့်အနက် ပါဏဗေဒအရ 'ပါစာ ဒိုမက်စတီကပ်'၊ 'ပါစာ မွန်တန်နပ်'၊ 'ပါစာ ဖလေဗျိုလပ်' အမည်ရှိ စာကလေးတို့သည် ထင်ရှား၏။ 'ပါစာ ဒိုမက်စတီကပ်' စာကလေးကို အိမ်စာဟူ၍ သိကြသည်။ ထိုစာကလေးသည် အလျား ၆ လက်မအထိ ရှိတတ်သည်။ ဦးခေါင်းသည် မွဲပြာ၍ ရင်အုပ်မှာ နက်၏။ ပူအိုက်သော ဆုသီဥတုတွင် အလွန်ဆူညံစွာအော်မြည်တတ်သည်။ သားပေါက်ချိန်တွင် သာမန်ချိန်မှာထက် စူးရှစွာအော်မြည်တတ်သည်။ ထိုစာကလေးများကို တောမှာထက် မြို့၌ အတွေ့ရများသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွင်ပြင်များ၌ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ မြစ်ချောင်းအနီးအပါးရှိ တံငါတဲများတွင် တွေ့ရသည်။ တနှစ်ပတ်လုံး သားပေါက်၏။ အသိုက်ကို တဲထဲ၊ အိမ်ထဲမှာ ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။

ထိုစာကလေးမျိုးကို ဥရောပတိုက်၊ အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ အမေရိကတိုက် နှင့် သြစတြေးလီးယားတိုက် တို့၌လည်း ရှိသည်ဟုဆို၏။

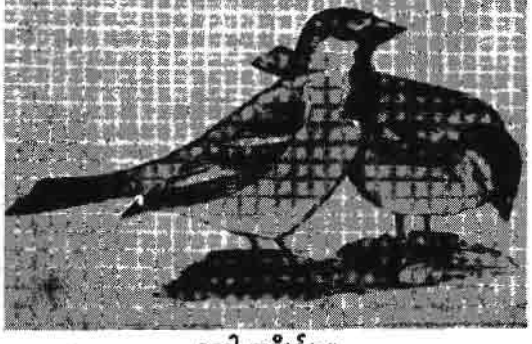

စာဝါ အဖိုနှင့်အမ

'ပါစာ မွန်တန်နပ်' စာကလေးမျိုးသည် အိမ်စာကလေးနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ သို့ရာတွင် အော်မြည်ရာ၌ အသံကွဲပြားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုစာကလေးမျိုးကို တောရွာတို့မှအပ တဲအိမ်၊ စရပ်၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း စသော အဆောက်အအုံများ၌ တွေ့ရသည်။ တနှစ်ပတ်လုံး သားပေါက်၏။ အသိုက်ကို အိမ်များ၊ သစ်ပင်အခေါင်းများ၌ ပြုလုပ်တတ်သည်။ ထိုစာမျိုး၏ဥမှာ 'ဒိုမက်စတီကပ်' စာကလေးဥထက် ငယ်သည်။ တမြုံလျှင် ၄ ဥမှ ၅ ဥအထိ ရှိသည်။

'ပါစာ ဖလေဗျိုလပ်' စာကလေးမျိုးကို စာဝါဟူ၍သိကြသည်။ အလျား ၅½ လက်မရှိသည်။ အခြားစာကလေးများထက် အသံကျယ်သည်။ တောအရပ်ရှိ လဟာပြင်နှင့် စိုက်

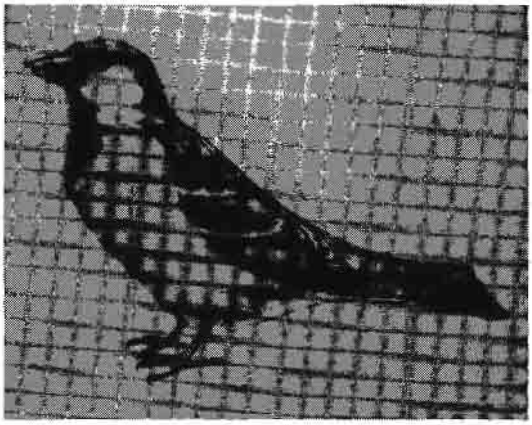

အိမ်စာကလေး

ခင်းများ၌ တွေ့ရသည်။ တနှစ်ပတ်လုံးသားပေါက်၏။ တခါတရံ အခြားစာကလေးများနှင့် ရောရှိနေတတ်ကြသည်။

ဤစာမျိုးကို မြန်မာ၊ ယိုးဒယား၊ အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံများတွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရခိုင်တိုင်း၊ ချင်းတောင်ဒေသ၊ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၊ တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များတွင် အမြဲနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင် အများဆုံးတွေ့ရ၏။ မေမြို့တဝိုက်ရှိ စိုက်ခင်းများတွင် ကျက်စားသည်။ ပေ ၄,၀၀၀ အမြင့်အထိ နေနိုင်ကြသည်။

စာဗူးတောင်းသည် မြက်ခြောက်၊ လျှော်မျှင် စသည်တို့ဖြင့် အိမ်မိုးစွန်း၊ သစ်ပင်၊ ချုံဖုတ်များ၌ တွဲလျားကျ အသိုက်ရက်လုပ်၍ နေတတ်သည်။ ထိုစာမျိုးကို အင်္ဂလိပ်လို 'ဗီးဗားဗတ်' ဟူ၍ ခေါ်သည်။ စာဗူးတောင်းမျိုးခွဲများ ရှိရာ၊ စာခေါင်းကွက်၊ စာဝတီး၊ စာဘုန်းကြီးတို့သည် ထိုစာမျိုးထဲတွင်ပါသည်။

ထိုစာကလေးများ အသိုက်ရက်လုပ်ထားပုံမှာ စိတ်ဝင်စား

www.burmeseclassic.com

ဖွယ်ရာကောင်းသည်။ အသိုက်ကို အိမ်တန်စက်မြိတ် သို့မဟုတ် သစ်ကိုင်းတို့တွင် တွယ်လျက်လုပ်တတ်သည်။ အသိုက်ပုံသဏ္ဌာန်မှာ အထက်မှ ခပ်သေးသေးဆင်းလာပြီး၊ အလယ်တွင် ကြီးနေသည်။ အောက်ဖက်၌ ဝင်ပေါက် ထွက်ပေါက် အတွက် ခပ်သေးသေးအခေါင်းတခု ရှိသည်။ အချို့အသိုက်များတွင် အပေါက်ကို ဘေး၌ထားသည်။ အသိုက်လုပ်နေစဉ် အလွန်ဆူညံစွာ အော်မြည်တတ်ကြသည်။ မိုးတွင်းအခါ၌ သားပေါက်ကြသည်။

ထိုစာမျိုးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွင်ပြင်များ၌ အများအားဖြင့် တွေ့ရတတ်သည်။

စာကူးစက်။ ။စာကူးစက်ဆိုသည်မှာ စာကိုသာမက၊ ရုပ်ပုံများကိုပါ မိတ္တူပေါင်းများစွာ ကူးယူနိုင်သော စက်ဖြစ်သည်။ စာကူးစက်ဟူ၍ ခေါ်ရသော်လည်း အချို့ကရိယာများမှာ စက်မပါချေ။ အလွယ်ဆုံးသော စာကူးနည်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ အအေးခံထားသော ကျောက်ကျောပြင်ပေါ်သို့ စာကူးမင်ဖြင့် ရေးထားသည့် စက္ကူကို မင်သားဖက်မှဖိပေးလိုက်ရ၏။ ထိုနောက် ခပ်ပွပ္ပ ပလာစက္ကူများကို ထင်းကျောက်ကျောပြင်ပေါ်သို့ ဖိကာဖိကာ မိတ္တူများကို ရယူနိုင်သည်။ သို့သော် တကြိမ်လျှင် မိတ္တူ ၅၀ ခန့်ထက်ပို၍ ကူးမရပေ။ ဟက်တိုဂရပ် ခေါ် စာကူးကရိယာမှာ ဤနည်းမျိုးပင်ဖြစ်၏။

မိတ္တူကူး မင်စက္ကူများကို အသုံးပြုခြင်းသည်လည်း စာကူးခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ယူဆကြ၏။ ယခုအခါ အများဆုံး အသုံးပြုသည့် စာကူးနည်းမှာ စာကူးရန် စီမံပြုလုပ်ထားသော ဖယောင်းစက္ကူပေါ်၌ စာကို လက်နှိပ်စက်ဖြင့် ရိုက်ပြီးသော်ငှင်း၊ စာ သို့မဟုတ် ပုံစံများ၊ ရုပ်ပုံများကို လက်ရေးဖြင့် ရေးပြီးသော်ငှင်း ထိုဖယောင်းစက္ကူကို တဖန် စာကူးစက်ပေါ်တွင် တင်ကာ မိတ္တူအမြောက်အမြား ကူးသည့်နည်းဖြစ်၏။

ထိုနည်း၏သဘောမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ဖယောင်းစက္ကူကို လက်နှိပ်စက်ဖြင့် ရိုက်သောအခါ ဖြစ်စေ၊ စာကူးရန်အတွက် အသုံးပြုသည့် ကလောင်ဖြင့် ရေးသောအခါ ဖြစ်စေ၊ ဖယောင်းစက္ကူ၌ ထုတ်ချင်းခပ် မပေါက်ရုံကလေးမျှ ရှိသော စာလုံးရာ သို့မဟုတ် ရုပ်ပုံရာများ ထင်၍ ကျန်ရစ်လေသည်။

ထိုမိတ္တူဖယောင်းစက္ကူကို စာကူးစက်ပေါ်သို့တင်၍ ရိုက်လိုက်သောအခါ၊ ဖယောင်းစက္ကူအောက်မှ မင်ဆွတ်ထားသည့်အဝတ်မှ မင်များသည် ထုတ်ချင်းခပ်လုနီးပါးဖြစ်သော နေရာများမှ စိမ့်ဝင်ကာ၊ စာကူးစက်ထဲရှိ စက္ကူများကို ထင်စေလေသည်။ ပိသုကာများ အသုံးပြုသော အိမ်ပုံစံများ၊ မြေပုံများ ကူးရာ၌ ပိတ်ချောဆီစိမ် ပုံကူးစက္ကူပေါ်တွင် မင်နှက်ဖြင့် ပဌမရေးဆွဲရသည်။ ထိုနောက် ယင်းပုံကူးစက္ကူကို ဓာတ်ဆေးဖြင့် သုတ်လိမ်းထားသည့်စက္ကူပေါ်၌ ထပ်၍ဖြန့်ကာ၊ အလင်းရောင်ကိုပြရ၏။ ထိုအခါ မင်နက်ကြောင့် အလင်းရောင် မဝင်နိုင်သောနေရာတို့သည် ဖြူ၍ ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ကျန်အလင်းရောင်မိသွားသော နေရာတို့မှာ ပြာ၍ကျန်ရစ်သည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် လိုရာပုံစံများသည် ဓာတ်ဆေးသုတ်ထားသော စက္ကူပေါ်တွင် ပေါ်၍လာလေသည်။ ထိုနည်းဖြင့် အိမ်ပုံစံများ၊ မြေပုံများကို အလိုရှိသလောက် ကူးယူနိုင်၏။ ဤသို့သော နည်းကိုလည်း စာ သို့မဟုတ် ပုံကူးနည်းဟုဆိုကြ၏။

ဤနည်းအလားတူ၊ ဓာတ်ပုံဖြင့် စာ သို့မဟုတ် ရုပ်ပုံများကိုကူးယူနိုင်၏။ ပိသုကာများအသုံးပြုသော အိမ်ပုံစံများ၊ မြေပုံများကို မိတ္တူကူးရာ၌ ရရှိသော ပုံစံပြာများမှာ ဓာတ်ပုံကူးသောနည်းမျိုးနှင့် သဘောချင်း အတူတူပင်ဖြစ်၏။ (ဓာတ်ပုံပညာလည်း — ရှု။)

ရှေးကမူ အလိုရှိသော စာများ၊ ပုံစံများ၊ ရုပ်ပုံများကို ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီးလျှင် လိုသည့်အရွယ်ကို ကူးချဲ့ကြ၏။ ယခုမူ မိုက္ကရိုဖလင်နည်းကို အသုံးပြုလာကြ၏။ မိုက္ကရိုဖလင်နည်းဖြင့် စာကူးပုံမှာ လိုအပ်သော စာတမ်း၊ ရုပ်ပုံ၊ ပုံစံများကို လက်နှစ်လုံးခန့်မျှသော ဓာတ်ပုံဖလင်ကော်ပြားဖြင့် ချုံး၍ တဆက်တည်း ရိုက်ကူးခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ကူးထားသော စာနှင့် ရုပ်ပုံတို့ကို ကြည့်ရှုလိုသော် အခွေလိုက်သိမ်းဆည်းထားသော ဓာတ်ပုံကော်ပြားများကို ပြစက်ဖြင့်ပြကာ ကြည့်ရှုရသည်။

ဖယောင်းစက္ကူဖြင့် မိတ္တူများကူးယူနိုင်သော စာကူးစက်

www.burmeseclassic.com

ပညာဘဏ်တိုက်

ရှေ့ငွေစသော အဖိုးတန်ဘဏ္ဍာများကို ဘဏ်တိုက်များ၌ စုဆောင်းထားသကဲ့သို့ လူ့ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပညာအရပ်ရပ်တို့ကို စာကြည့်တိုက်များ၌ စုဆောင်းထားပေသည်။ ထိုကြောင့် စာကြည့်တိုက်များကို ပညာဘဏ်တိုက်ဟုခေါ်ထိုက်သည်။ ရှေးဟောင်းစာကြည့်တိုက်များမှအစ ယခုခေတ်စာကြည့်တိုက်များအထိ အဆင့်ဆင့် မည်ကဲ့သို့တိုးတက်လာပုံကို ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တင်ပြထားပါသည်။

စာကြည့်တိုက်။ ။စာကြည့်တိုက်သည် ပုံနှိပ်စာအုပ်များကို သော်ငှင်း၊ လက်ရေးစာမူများကိုသော်ငှင်း၊ လူခပ်သိမ်းတို့ လေ့လာရန် စုဆောင်းထားရာဌာနဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ရှေးအကျဆုံး စာကြည့်တိုက်များသည် ခရစ်ယန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးဦးစွာ ထိုသို့စုဆောင်းထားသည့် စာအုပ်စာတမ်းများမှာ အစိုးရမှတ်တမ်းစာများသာ ဖြစ်သည်။ ယဉ်ကျေးသော တိုင်းပြည်များတွင် စာကြည့်တိုက်များကိုတွေ့ရသည်။

ရှေးဟောင်းစာကြည့်တိုက်များ

ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က အဆီးရီးယားဘုရင် အားရှူးဗားနီပါးသည် ထိုခေတ်က စာအုပ်များဟု ဆိုအပ်သည့် ရွှံ့ပြားချပ် အမြောက်အမြားကို နင်နိဗိမြို့တော်ရှိ သူ၏ နန်းတော်တွင်း စာကြည့်တိုက်တွင် စု ဆောင်း ထား ခဲ့ သည်။ ထိုပြင် မကြာမီက ဗက်ဗီလုံးနီးယားပြည် မြို့ဟောင်းတခုတွင် ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံများကို တူးဖော် ရှာဖွေရာ၊ ဘီစီ ၂၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က တည်ဆောက်ခဲ့ဟန်တူသော စာကြည့်တိုက်တခုကို တွေ့ရ၏။ ရှေးဟောင်း စာကြည့်တိုက်များတွင် ရှေးအီဂျစ်နိုင်ငံ တော်လမီ ဘုရင်များ တည်ခဲ့သော အီဂျစ်ပြည် အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမှ စာကြည့်တိုက်ကြီးသည် အကြီးဆုံးနှင့် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ်နှင့် အလယ်ခေတ် စာကြည့်တိုက်များမှာ ပြည်သူပြည်သားအတွက် တည်ထောင်ထားခြင်း မဟုတ်သဖြင့် လူထု သည် စာကြည့်တိုက် များ တွင် အလွယ် တကူ ဝင်ရောက်သွားလာ၍ စာအုပ်များ ငှားရမ်းခြင်း မပြုနိုင်ကြချေ။ အများအားဖြင့် အလယ်ခေတ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများရှိ စာကြည့်တိုက်များမှ စာအုပ်များ ကို စာဖတ်စင်များ တွင် သံကြိုး များ ဖြင့် ချည်နှောင်ထားလေသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ထိုခေတ်က ပုံနှိပ်အတတ် မပေါ်သေးသဖြင့် တပင်တပန်း လက်ရေးဖြင့် ကူးယူရသော စာအုပ်များ ပျောက်ပျက်မည်စိုးသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။

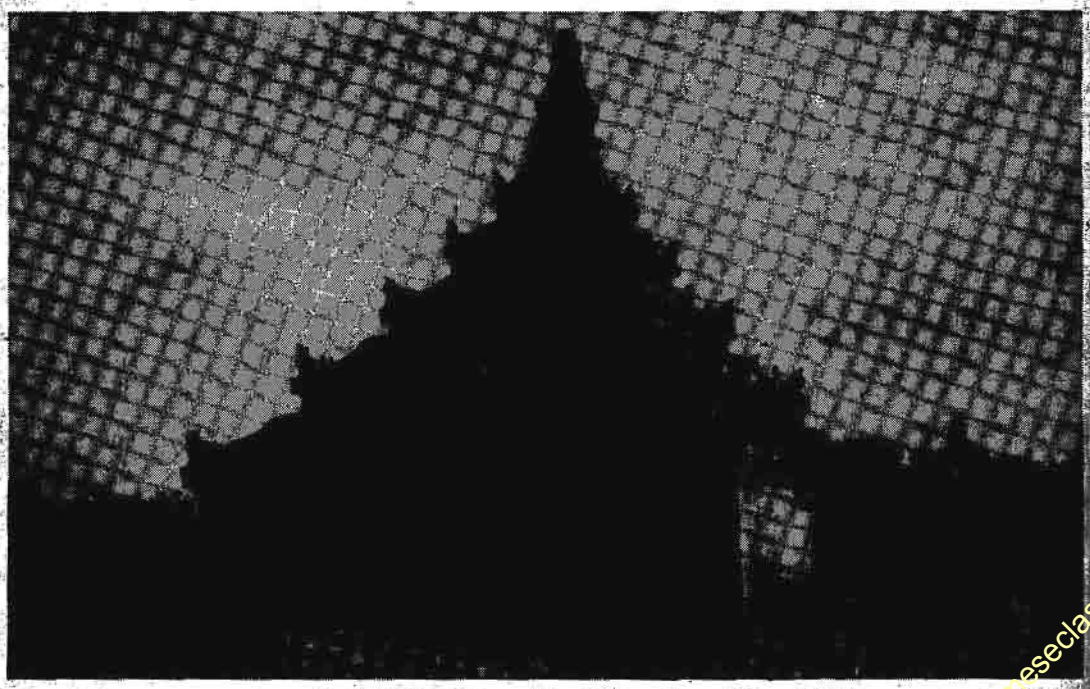

၁၀၅၈ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်၌ အနော်ရထာမင်းတည်ခဲ့သော ဘုံ ၅ ဆင့်ရှိပိဋကတ်တိုက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကမ္ဘာကျော်စာကြည့်တိုက်များ

လန်ဒန်မြို့ရှိ ဗြိတိသျှ ပြတိုက်ကြီးမှ စာကြည့်တိုက်၊ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ် ဗော့ဒလီယန် စာကြည့်တိုက်၊ ထရင်နီတီ ကောလိပ်ကျောင်း စာကြည့်တိုက်၊ ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်မြို့ရှိ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်၊ ဆောမမြို့ ဗက်တီကင်စာကြည့်တိုက်၊ ဝါရှင်တန်မြို့ ကွန်ဂရက် စာကြည့်တိုက်၊ လီနင်ဂရက်ရှိ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်များသည် ကမ္ဘာကျော်စာကြည့်တိုက်များဖြစ်ကြ၏။

ဗြိတိသျှပြတိုက်ကြီးရှိစာကြည့်တိုက်မှ ခေတ်မီစာအုပ်စင်များ

လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှပြတိုက်ကြီးရှိ စာကြည့်တိုက်သည် ပါရစ်မြို့ရှိ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်အတွင်းရှိ ပစ္စည်းများထက် တန်ဖိုးတွင်သာသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်တွင် ကျောင်းသားများ စာကြည့်ရန်အတွက် အခန်းကျယ်ကြီး တခုရှိ၏။ ထိုအပြင် အဖိုးတန်စာအုပ် များစွာ ပါဝင်သည့် ပုံနှိပ်စာအုပ်ပေါင်း ၄,၀၀၀,၀၀၀ ခန့်နှင့် လက်ရေးစာမူပေါင်း ၅၆,၀၀၀ ခန့်ရှိ၏။ စာအုပ်စင်များကို ဆက်လိုက်လျှင် ၅၅ မိုင်ခန့် ရှည်လိမ့်မည်ဟုပင်ဆိုသည်။ စာကြည့်တိုက်ပြုလုပ်ထားရာ အဆောက်အအုံကြီးကို ၁၈၅၇ ခုနှစ်က ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။ စာကြည့်တိုက်ခန်းတွင် စာအုပ်စင်များ ဝန်းရံ စီစဉ်ထားပုံမှာလည်း ခမ်းနားရှ် ခေတ်မီပေသည်။ ထွက်ပေါ်သမျှသော စာအုပ်သစ် စာအုပ်ဟောင်းများကို ထိုစာကြည့်တိုက်တွင် တွေ့နိုင်၏။ (ဗြိတိသျှပြတိုက် — ရှု။) အောက်စဖို့ရှိ ဗော့ဒလီယန်စာကြည့်တိုက်နှင့် အခြားစာကြည့်တိုက်များမှာလည်း ထိုနည်းနှင်နှင်ဖြစ်လေသည်။

အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၏ ရှေးအကျဆုံး စာကြည့်တိုက်ကို ခရစ် ၁၃၃၇ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဒျူဘွဲ့ရ ဂလောက်စတာစားက နောက်ထပ် စာကြည့်တိုက်တခုကို တည်ထောင်ပြန်သည်။ သို့သော် ထိုစာကြည့်တိုက်များ ပျက်စီးသွားပြီးနောက် ၁၅၉၈ ခုနှစ်တွင် ဗော့ဒလီယန် စာကြည့်တိုက်ကို တည်ထောင်ပြန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ စာအုပ်စာတမ်းများကို စုဆောင်းလာခဲ့ရာ၊ ယခုအခါ ပုံနှိပ်စာအုပ်ပေါင်း ၁,၂၅၀,၀၀၀ နှင့် လက်ရေးစာမူပေါင်း ၄၀,၀၀၀ ခန့်ရှိနေပြီဖြစ်၏။ ဤစာကြည့်တိုက်ရှိ အရှေ့တိုင်းစာပေဆိုင်ရာ လက်ရေးစာမူများသည် ဥရောပတိုက်ရှိ အခြားစာကြည့်တိုက်များရှိ စာမူများထက် များစွာ သာပေသည်။ ပုံနှိပ်အတတ် ပေါ်စက ရိုက်နှိပ်ထားသော စာအုပ်များ၊ စာပေသမိုင်းနှင့် နိုင်ငံသမိုင်းဆိုင်ရာ စာမူများသည်လည်း မည်သည့် စာကြည့်တိုက်နှင့်မျှ မယှဉ်သာအောင် များစွာရှိလေသည်။

ထရင်နီတီကောလိပ်ကျောင်း စာကြည့်တိုက်တွင် ပုံနှိပ်စာအုပ်ပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀ ကျော်နှင့် လက်ရေးစာမူပေါင်း ၂,၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိ၏။ ထိုအပြင်သီးသန့် ရှာဖွေစုဆောင်းထားသော စာအုပ်များလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုအထဲတွင် ရှေးခေတ် ပြဇာတ်များ၊ ရှိတ်စပီးယား ပြဇာတ်များ၊ ဂျာမန် ဗြဟဒေဝဗေဒဆိုင်ရာ စာအုပ်များ၊ ယထာဘူတပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်များ၊ ပုံနှိပ်အတတ် ပေါ်စက ရိုက်နှိပ်ထားသော စာအုပ်များ ပါဝင်လေသည်။ ထိုအပြင် သက္ကဋ္ဌနှင့် အခြား အရှေ့တိုင်းဖျား ဘာသာများဖြင့် ရေးထားသော လက်ရေး စာမူများ၏ စာအုပ် စာရင်း ကက် တ လောက်များလည်း ရှိသည်။

ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်ကို ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် စာအုပ်ပေါင်း ၁,၅၀၀,၀၀၀ နှင့် မတည် ဖွင့်လှစ်ခဲ့၏။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပါရစ်မြို့ရှိ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်သည် ၁၄ ရာစုနှစ်က စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်ရှိ စာအုပ်များမှာ ထိုခေတ်ကစ၍ စုဆောင်းခဲ့သော စာအုပ်များဖြစ်လေသည်။

ဆောမမြို့ရှိ ဗက်တီကင်စာကြည့်တိုက်ကို ၁၅ ရာစုနှစ်က တည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုစာကြည့်တိုက်တွင် အဖိုးတန်သော စာမူများ၊ နိုင်ငံသမိုင်းအတွက် အထောက်အထားပြုနိုင်မည့် စာအုပ်များ များစွာရှိသည်။

ဝါရှင်တန်မြို့ရှိ ကွန်ဂရက်စာကြည့်တိုက်နှင့် လီနင်ဂရက်မြို့ရှိ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်များသည်လည်း ကိုယ်ပိုင်ထူးပင်ဖြစ်၍ ထင်ရှားလေသည်။

www.burmeseclassic.com

ယခုခေတ်စာကြည့်တိုက်သဘောနှင့် စာကြည့်တိုက်အမျိုးမျိုး

ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များသည် ရှေးခေတ် စာကြည့်တိုက်များကဲ့သို့ မဟုတ်ချေ။ စာကြည့်တိုက်တွင်းသို့ မည်သူမဆို ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်၍၊ စာအုပ်များ ငှားရမ်းနိုင်လေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော စာကြည့်တိုက်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်မှာ မကြာလှသေးပေ။ ထိုစာကြည့်တိုက်တခုခုမှ စာအုပ်များကို ငှားရမ်းလိုသောအခါ၊ ရှေးဦးစွာ စာကြည့်တိုက်မှ ထုတ်ပေးသော လက်မှတ်ကတ်ပြားတခုကို ရအောင် တောင်းယူ ရသည်။ ထိုကတ်ပြား ရရန်မှာ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေစည်းကမ်းများကို ရှိသေလိုက်နာပါမည်ဟူ၍ လက်မှတ်ရေးထိုး၍ငင်း၊ အာမခံပုဂ္ဂိုလ် တဦးဦး၏ ထောက်ခံချက် လက်မှတ်ဖြင့်ငင်း၊ ဈေးကြီးသော တောင်းဆိုနိုင်သည်။ လက်မှတ်ကတ်ပြားရလျှင် ယင်းကိုပြလျက် စာအုပ်များကို ထုတ်ယူနိုင်၏။

ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များတွင် အလိုရှိသော စာအုပ်များကို လွယ်ကူစွာ ရှာဖွေနိုင်ရန်အတွက် နည်းများထွင်ထားသည်။ ယင်းတို့အနက် အကောင်းဆုံးဟုဆိုရမည့်နည်းမှာ စာရေးဆရာအမည်၊ စာအုပ်အမည်နှင့် အကြောင်းရပ်ကို အက္ခရာစဉ်အတိုင်း ရေးထားသော စက္ကူကတ်ပြားကတ်တလောက် ထားရှိခြင်းပင် ဖြစ်၏။ စာအုပ်တအုပ်ကို အလိုရှိလျှင် စာရေးသူ၏အမည်ကို သိထားလျှင် ထိုအမည်ကို စာအုပ်စာရင်းကတ်တလောက်တွင် ရှာယူရသည်။ တွေ့ရှိသောအခါ အမည်၏အောက်တွင် အလိုရှိသော စာအုပ်သာမက၊ သူရေးသော အခြားစာအုပ်အမည်များကိုလည်း တွေ့နိုင်ပေသေးသည်။ အကြောင်းရပ်တွင်လည်း ထိုအတူပင် ဖြစ်၏။ ပမာအားဖြင့်၊ ကျယ်ဝန်းနက်နဲသော အနုပ္ပဒါ အကြောင်းကို ဖတ်ရှုလိုလျှင် အကြောင်းရပ်ဆိုင်ရာ ကတ်တလောက်မှ အနုပ္ပဒါခေါင်းစဉ်ကို ရှာဖွေရသည်။ ယင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အနုပ္ပဒါအကြောင်း ပါဝင်သော စာအုပ်အမည်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအထဲမှ အလိုရှိသော စာအုပ်ကို ငှားရမ်းနိုင်သည်။

ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များတွင် ထိုသို့ငှားယူနိုင်သည့် စာအုပ်များသာမက၊ ငှားရမ်းခွင့်မပြုသော အကိုးအကားပြုရန် စာအုပ်များနှင့် မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ သတင်းစာများကိုလည်း ထားရှိသေးသည်။ အချို့စာကြည့်တိုက်များသည် ထိုမျှမကသေးဘဲ၊ ဟောပြောပွဲများနှင့် စာအုပ်ပြပွဲများ စသည်တို့ကို မကြာခဏ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် စာကြည့်တိုက်တွင်း၌ စာအုပ်များကို ငှားရမ်းဖတ်ရှုလိုစိတ် ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ (စာဖတ်ခြင်း — လည်းရှု။)

အချို့စာကြည့်တိုက်တွင် ကလေးများနှင့် သင့်လျော်သော စာအုပ်များထားရှိကာ ကလေးစာကြည့်ခန်းများ သီးသန့်ဖွင့်လှစ်ထား၏။ အချို့စာကြည့်တိုက်များတွင် နိုင်ငံခြားသားများနှင့် မျက်မမြင်များအတွက် စာအုပ်များ သီးသန့်စုဆောင်းထားရှိသည်။

ဤကဲ့သို့သော ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များတွင် စာ

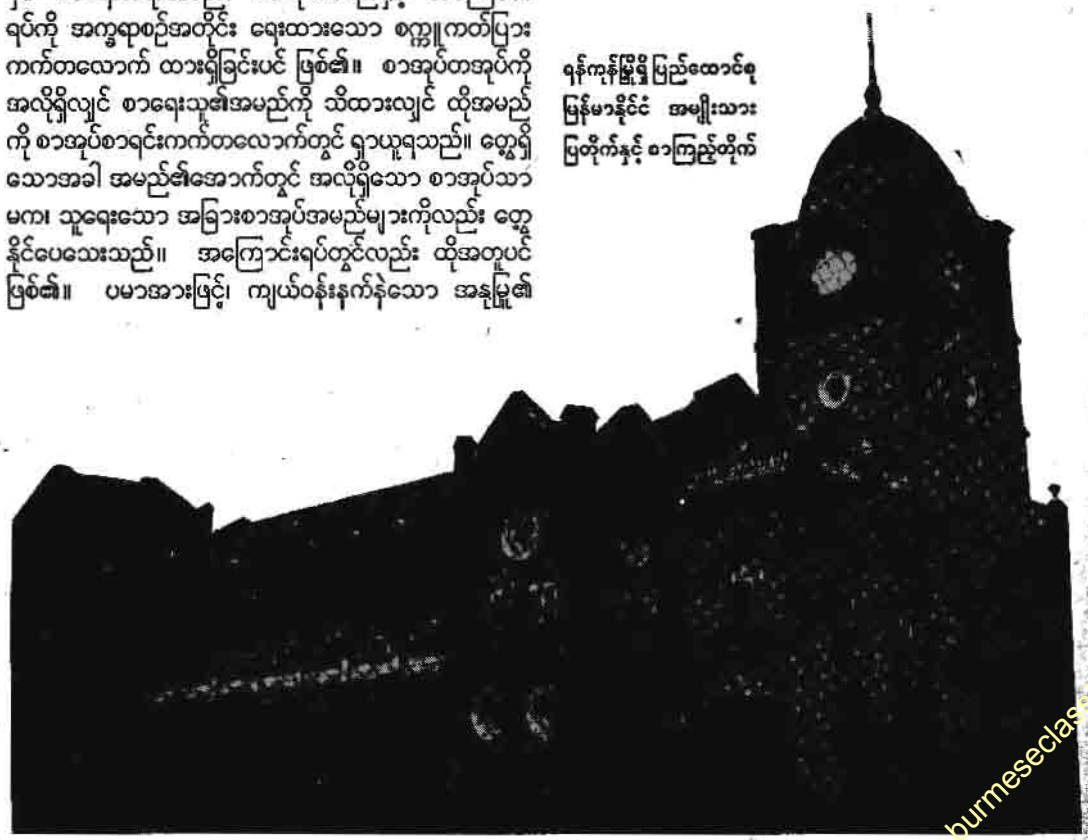

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ပြတိုက်နှင့် စာကြည့်တိုက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြည့်တိုက်အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ ယင်းတို့မှာ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်၊ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်၊ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်၊ တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်၊ အထူးစာကြည့်တိုက်၊ ကလေးစာကြည့်တိုက်၊ နယ်လှည့်စာကြည့်တိုက်တို့ ဖြစ်၏။ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်တွင် ရှေးဟောင်း စာအုပ်စာတမ်းများ၊ လက်ရေးမူများ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် ခေတ်ပေါ် ဂန္ထဝင်စာပေများကို စုဆောင်းထားရှိ၏။ ယင်းစာကြည့်တိုက်မှ စာအုပ်စာတမ်းများကိုမူ ပြင်ပသို့ ငှားရမ်းခြင်းမပြုချေ။ စာကြည့်တိုက်အတွင်း၌သာ ကြည့်ရှုရသည်။ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်များတွင်မူ၊ အဖိုးတန် စာအုပ်စာတမ်းများအပြင် ခေတ်ပေါ် မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ သတင်းစာ စသည်များလည်း ထားရှိကာ၊ မည်သူမဆို ဝင်ရောက် ကြည့်ရှုနိုင်သည့်အပြင်၊ ထိုစာအုပ်များကိုလည်း သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းချက်များ အရ ငှားရမ်းနိုင်သည်။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်တွင်၊ ကျောင်းသားများနှင့် ဆရာများအတွက် ဘာသာရပ်များဆိုင်ရာ သင်ခဏ်းစာများတွင် အထောက်အပံ့ရမည့် စာအုပ်စာတမ်းများကို အများဆုံးထားရှိ၏။ ခေတ်အလျောက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဘာသာရပ်များနှင့် ခေတ်သစ်သင်နည်းများကို လိုက်စားနိုင်ရန် စာသင်ကျောင်းများတွင် စာကြည့်တိုက်များ ထားရှိ၏။

ကျောင်းစာကြည့်တိုက်

စာကြည့်တိုက်တခုသည် ကျောင်းအဆောက်အအုံတွင်း၌ ရှိနေသော်လည်း၊ ဆရာများနှင့် ကျောင်းသားများအတွက် ထိထိရောက်ရောက် အကျိုးရှိအောင် စီမံဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှသာ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ဟု ဆိုထိုက်၏။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက် တည်ထောင်ရန်မှာ လွယ်ကူသော အလုပ်မဟုတ်ချေ။ သင့်လျော်မည့်နေရာ၊ အရည်အခြင်းပြည့်၍ ဝတ်တရား ကျေပြန်မည့် စာကြည့်တိုက်မှူးနှင့် သင့်တော်ရည့် စာအုပ်များ ရရှိရေးတို့အတွက် ငွေကြေးအကုန်အကျခံ၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရပေသည်။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်များသည် ပညာရေးဖက်တွင် မည်မျှ အကျိုးရှိစေသည်ကို သိရှိသော အချိုနိုင်ငံများသည် ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းလျက် ကျောင်းစာကြည့်တိုက် တည်ထောင်ရေးကို ကူညီဆိုကြသည်။ တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်သည်လည်း ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်၏။ ကလေးစာကြည့်တိုက်ဟူ၊ ကလေးများနှင့် သင့်လျော်သော စာအုပ်စာတမ်းများသာ ထား ရှိ ကာ ကလေးများ အတွက် ပင် ဖြစ်၏။ (ကလေးစာပေ— လည်းရှု။) နေရာအနှံ့အပြားရှိ ပြည်သူလူထုလက်သို့ စာအုပ်များ ရောက်ရေး၊ စာဖတ်ဦးရေတိုးတက်ရေးတို့ကို နယ်လှည့်စာကြည့်တိုက်က ဆောင်ရွက်လေသည်။

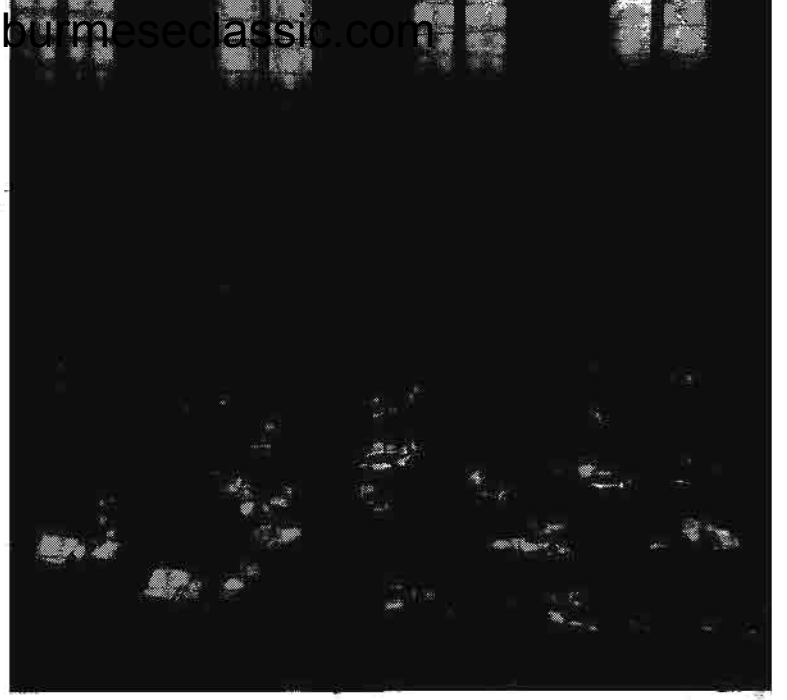

လန်ဒန်မြို့မြိတိသျှပြတိုက်ကြီးရှိ စာဖတ်ခန်း

မြန်မာနိုင်ငံစာကြည့်တိုက်

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနည်းတူ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာမင်းများ လက်ထက်ကပင် စာကြည့်တိုက်များ ထွန်းကားခဲ့သည်။ သထုံပြည်၌ ပိဋကတ်သုံးပုံအစုံကို ရွှေစာရံဘုရား တံတိုင်းအတွင်း ပိဋကတ္တယစေတီဟု သမုတ်၍ ဥမင်၌ ထားရှိကြောင်းကို သိရ၏။ ထိုနောက် ပုဂံခေတ်တွင် အနော်ရထာစာကြည့်တိုက်ဟု ခေါ်သော ဘုံငါးဆင့်ရှိ ပိဋကတ်အုတ်တိုက် ရှိခဲ့သည်။ ထိုပိဋကတ်တိုက်များမှအစပြု၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်မှာ ယခုခေတ်အထိ ဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် စီမံပုံမှာ စာကြည့်တိုက်များကို အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ ပျံ့နှံ့စေအောင် ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် အားပေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယင်းမှာ ဆေးကျမ်း၊ နက္ခတ်ကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်းမှစ၍ လောကီကျမ်းများကို သက္ကဋ္ဌဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်း၊ ပိဋကတ်တော်အစုံကို ပေထက် အက္ခရာ တင်၍ စောင်ရေ ၅၀ နီးပါးမျှကို အမြို့မြို့ အနယ်နယ်သို့ ပေးပို့ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ရှေးအခါက တိုင်းပြည်၏ ကလေးသူငယ်များအား အခြေခံစာသင်ကြားပေးရာဌာန ဖြစ်သည့် ဘုန်း တော် ကြီး ကျောင်းတိုင်း၌ လိုလိုပင်၊ စာကြည့်တိုက်များ ရှိသည်။ ထိုစာကြည့်

www.burmeseclassic.com

တိုက်များ၌ ပေစာ၊ ပုရပိုက်၊ စာအုပ်များ စသည်တို့ကို စာတိုက်ဟုခေါ်သော ဇာတ်စုံသေတ္တာများတွင် ထည့်၍ ထားလေ့ရှိသည်။ ယင်းတို့ကို ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ၊ အခမဲ့ ထုတ်ယူကြည့်နိုင်သည်။ (စာတိုက် — ၍။)

ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကို အုပ်စိုးသည့်အခါ အနောက်နိုင်ငံစံနစ်များကို ယူဆောင်လာခဲ့ကြ၏။ ထိုစံနစ်များတွင် စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်းသည်လည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ၁၈၈၃ ခုနှစ် (မြန်မာ ၁၂၄၅ ခုနှစ်) ၌ အောက်မြန်မာနိုင်ငံမင်းကြီး ဆာချား ဗားနတ်က ရန်ကုန်မြို့တွင် ပဌမဆုံးပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တည်ထောင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား အစွဲပြု၍ ထိုစာကြည့်တိုက်ကို ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက်ဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်ကို အစိုးရ ပညာရေးဆင်ဒီကိတ်အဖွဲ့က စီမံအုပ်ချုပ်၏။ အဖိုးတန်စာအုပ်များကို ပဌမဆုံးလှူဒါန်းသူများမှာ တရားဝန်ကြီး ဂျာဒင်းနှင့် ပါဠိပါမောက္ခ ချီလဒါတို့ ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့မှ ဦးမြို့နှင့် ဦးမျှင်တို့က ငွေတသောင်းတန် ပေမူ၊ ပုရပိုက်မူများကို ရေစက်ချ၍ လှူဒါန်းကြသည်။ နောက်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ပေပုရပိုက်စုနှင့် ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်၏ ပေပုရပိုက်များကို ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက်က ဝယ်ယူခဲ့၏။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်ခန့်တွင် ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက်ကို အစိုးရက ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သို့ လွှဲအပ်ခဲ့သည်။ နှစ်စဉ် ငွေကြေးအထောက်အပံ့လည်း ပေးသည်။ ထိုနောက်၌ ရန်ကုန် မျူနီစီပယ်က ထောက်ပံ့ကြေး နှစ်စဉ်ခြီးမြှင့်လေသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်အပြင် စစ်တွေမြို့၌ စလေဒင်စာကြည့်တိုက်ဟူ၍လည်း ရှိခဲ့ဘူးသည်။

၁၉၁၀ ခုနှစ်ခန့်တွင် မြို့နယ်အနှံ့အပြား၌ စာကြည့်တိုက်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ တိုင်းသူပြည်သားများသည် လွတ်လပ်ရေး ဝံသာနုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လာကြသည်။ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၊ ခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝ အသင်း၊ သုစရိတယုဝ အသင်း အစရှိသည်တို့ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ (ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝ အသင်း — ၍။) ထိုအသင်းများနှင့်အတူ စာကြည့်တိုက်များလည်း ပြန့်ပွားလာလေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်ခန့်ကစ၍ စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်းသည် အားစည်လာ၏။ ထိုအခါက မြန်မာနိုင်ငံ ပညာပြန့်ပွားရေးအသင်းက စာကြည့်တိုက်များ ထွန်းကားရေးကို အားထုတ်သည်။ ထိုအသင်း တည်ထောင်သူတဦးဖြစ်သည့် မစ္စတာ ဖာနီဗယ် ကလည်း စာကြည့်တိုက် အများ တည်ထောင်ကြရန် ဟောပြောလေသည်။ သို့ဖြင့် စာကြည့်တိုက်အများ ပေါ်ပေါက်လာရာ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၃ ခုနှစ်အထိ ၈ နှစ်အတွင်း စာကြည့်တိုက်များသို့ ပျမ်းမျှကြေး ငွေ တနှစ်လျှင် ၁၀,၀၀၀ ကျပ်မျှ အစိုးရက ထောက်ပံ့ခဲ့၏။

သက်ကြီးဝါကြီးစာရေးဆရာများဖြစ်သော ဆရာကြီးဦးလင်း၊ ဆရာပွား၊ ဦးအောင်မြတ်ထွဋ်၊ သဘင်ဝန်ဦးနုတို့ ကန်တော့ခံနေကြရာ (၁၉၄၉ ၅၀)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်၌ လူထုစာကြည့်တိုက်ပေါင်း ၁၀၆ တိုက်ရှိရာ၊ စာကြည့်တိုက် ၁၄၆ တိုက်သည် အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့ကြေးများကို ရခဲ့ကြ၏။ ကျေးလက်ပြုပြင်ရေး အသင်း၊ လူငယ်များကြီးပွားရေး အသင်းများက ကြိုးပမ်းခဲ့သဖြင့် ကျေးရွာ စာကြည့်တိုက်ပေါင်း ထပ်ထောင်ခန့်အထိ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျား၊ ဦးဆန်နီ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများက စာကြည့်တိုက်များသို့ စာအုပ်များ လှူဒါန်းကြသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အတွင်း၌ စာကြည့်တိုက်များ အရေအတွက် ဆုတ်ယုတ်သွားသည်။ သို့သော် စစ်ပြီးကာလ၌ ရန်ကုန်မြို့တွင် ယခင်ကထက် စာကြည့်တိုက်များ ပိုမိုများပြားသည်ကို တွေ့ရ၏။ မြို့နယ်များ၌မူကား စာကြည့်တိုက်များ အရေအတွက် နည်းပါးလျက်ရှိသေးသည်။

နိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ပြီးသည့်ခေတ်တွင်၊ စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်းများ ထူးထူးခြားခြား တိုးတက်လာသည်ကို မတွေ့ရသေးချေ။ သို့သော် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပြန်ကြားရေးဌာနခွဲများနှင့်အတူ အစ်ုးရ စာဖတ်ခန်းများကို အမြို့မြို့တွင် ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုပြင် ရန်ကုန်မြို့တွင် ယခင် ဗားနတ် ပရိုက်တိုက်ကို အစိုးရသို့ ပြန်အပ်၍၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက နိုင်ငံတော် စာကြည့်တိုက်အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထိုပြင် ထိုဝန်ကြီးဌာနကပင် မြို့ကြီးများ၌ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်များကို ဖွင့်လှစ်ရန် အားထုတ်နေသည်။ ယခုအခါ မန္တလေးနှင့် မော်လမြိုင်မြို့တို့တွင် စာကြည့်တိုက် နှစ်တိုက် ဖွင့်ပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းကလည်း စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်း ထိုးတက်မှုကို ရှေးရှုလျက်၊ စာကြည့်တိုက် ဆင်တန်းများကို ၁၉၅၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလက စတင် သင်ကြားပို့ချလျက်ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန အောက်ရှိ ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှလည်း စာကြည့်တိုက်မှူးနှင့် ပြတိုက်မှူးသင်တန်းကို ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လကစ၍ သင်ကြားပို့ချလျက်ရှိသည်။

စာဆိုတော်နေ့။ ။နှစ်စဉ် နတ်တော်လဆန်း ၁ ရက်နေ့သည် စာဆိုတော်နေ့ဖြစ်သည်။ ယင်း စာဆိုတော်နေ့ကို ၁၃၀၆ ခုနှစ်၊ ဂျပန်ခေတ်တွင် ပညာရေးဝန်ကြီး ဦးလှမင်း၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ သူကြီးဂေဇက် ဦးခင်မောင်၊ ဦးသိန်းဟန်၊ ဦးကောင်း၊ သူရိယ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင်၊ ဇဝန၊ မြို့မ ဆရာဟိန် စသော မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာများအသင်း အမှုဆောင်အဖွဲ့နှင့် စာပေဆိုင်ရာ လူကြီးများ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

စာဆိုတော်နေ့ကို စာရေးဆရာများ အသင်း ဖွဲ့စည်းပြီး

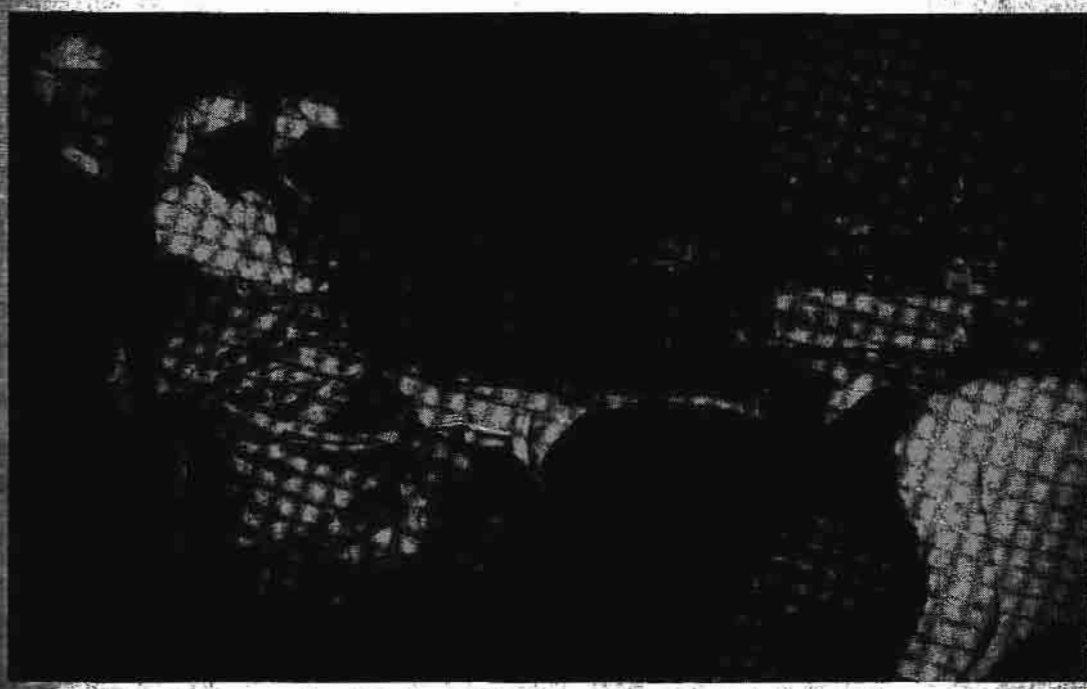

၁၉၅၅ ခုနှစ်စာဆိုတော်နေ့တွင် စာရေးဆရာကြီးများအားကန်တော့နေကြပုံ
(ဝဲမှယာသို့) ဆရာကြီးဦးဧမောင်တင်၊ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ ဦးဖေထိန်း (ရွှေဥဒေါင်း)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နောက် ၄ နှစ်မြောက်တွင်မှ သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၉၃၉ ခုနှစ် မတိုင်မီက စာရေးဆရာများအသင်းဟူ၍ မရှိသေးဘဲ၊ စာရေးဆရာအချို့တို့ ဖွဲ့စည်းထားသော 'ကလောင်အဖွဲ့' ကလေးတခုသာ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး အိပ်၊ ဂျီ၊ ဝဲ သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အလည်ရောက်လာသောအခါ စာရေးဆရာများက စုပေါင်း၍ ကျင်းပသော ညစ်ခံပဲနှင့် စာရေးဆရာ ပီမိုးနင်း ကွယ်လွန်၍ ဈာပနကိစ္စတို့တွင် စာရေးဆရာများ စုစည်းမိကြရာမှ ဒီးဒုတ် ဦးဘချို ခေါင်းဆောင်၍ စာရေးဆရာများအသင်းကို တည်ထောင်ဖြစ်ကြသည်။

မူလက 'မြန်မာပြည် စာရေးဆရာများ အစည်းအရုံး' ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် စာရေးဆရာအသင်းကို ပြန်လည် စုစည်းပြီးလျှင် 'မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာများအသင်း' ဟု မှည့်ခေါ်ခဲ့သည်။

ပဌမဆုံး စာဆိုတော်နေ့တွင် စာဆိုတော် အာထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဓလေ့ဦးပုည၏ ဝိဇယပြဇာတ်ကို စာရေးဆရာများကိုယ်တိုင် သရုပ်ဖော် ကပြခဲ့ရာမှ နှစ်စဉ် စာဆိုတော်နေ့များတွင် စာရေး ဆရာကြီး တယောက်ယောက်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ပြဇာတ်အဖြစ် ပြသသည့် အလေ့အထ စွဲမြဲလာခဲ့သည်။ သက်ကြီး ဝါကြီး စာရေးဆရာကြီးများကို ကန်တော့ခြင်း၊ စာပေပြိုင်ပွဲ၊ ဟောပြောပွဲများ ကျင်းပခြင်း တို့ကိုလည်း ရန်ကုန်မြို့နှင့်တကွ အနှံ့နှံ့ အရပ်ရပ်တွင် ပြုလုပ်ကြ၏။

ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်ဌာန

စာထိုက်ဌာနသည် လူထုနှင့် အမျှားဆုံးဆက်ဆံရသော ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်ဌာနဖြစ်သည်။ စာထိုက်ဟုဆိုလျှင် ချောစာများကို သိမ်းဖျူခြင်း၊ ပို့ဆောင်ခြင်း၊ ဝေခြင်းဟူ၍ သာမန်အားဖြင့်သာ သိကြ၏။ စာထိုက်ဌာန၏လုပ်ငန်းမှာ ထိုထက်ကျယ်ဝန်းသည်ကို ဆက်လက်ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ပေသည်။

စာတိုက်။ ။ခေတ်စကား အသုံးအနှုန်း၌ စာတိုက်ဟူသည်မှာ ချောစာများကို ပို့ပေးရာဌာန ဖြစ်လေသည်။ အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရ အချင်းချင်း၊ ပြည်သူ အချင်းချင်းတို့တွင် သတင်းစကား ပေးပို့လေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ ပေးပို့ကြသည့်အခါ၊ ပြည်သူတို့က ပုဂ္ဂိုလ်တဦးချင်း အနေနှင့် လုပ်ဆောင်ရမည် ဆိုသော်၊ စာတစောင် အတွက် စရိတ်ကြီးလေး၍ အခါခါကြာမြင့်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရတို့သည် သက်သာ ချောင်ချိ၍ လွယ်ကူသော စံနစ်ကို တီထွင်အသုံးပြုကြလေရာ၊ စာပို့စံနစ်သည် ပေါ်ပေါက်လာရလေသည်။

စာပို့စံနစ်ကို ရှေးနှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ခန့်ကပင် တီထွင်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရိန်အကြောင်းရှိသည်။ ပါးရှင်းအင်ပိုင်ယာခေတ်တွင် အစိုးရသည် သတင်းစကားများကို စာပို့လုလင်နှင့် ပေးပို့သည်မှာ ပဌမဦးစွာပေါ်သော စံနစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရန်ရှိလေသည်။ နောင်အခါတွင် ပါးရှင်းစံနစ်ကိုမှီး၍ မက်ဆီဒိုးနီးယန်း ဘုရင်များက စာပို့လုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့လက်ရှိ စာပို့စံနစ်မှာ ဇောမအင်ပိုင်ယာခေတ်က အသုံးပြုသော စံနစ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဥရောပ သမိုင်း၏ ရှေးခေတ် နှင့် အလယ်ခေတ် တို့တွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းများ နှင့် လုပ်ငန်းဘုံအသင်းများသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စာပို့လုပ်ငန်းကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ (လုပ်ငန်းဘုံအသင်း — လည်းရှု။) သာဓကပြရလျှင်၊ ပါရဏ်တက္ကသိုလ်၏ ကိုယ်ပိုင်စာပို့စံနစ်ကို ပြရလိမ့်မည်ဖြစ်၏။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် တတိယအက်ဒ္ဒပ် (ခရစ် ၁၃၂၇–၁၃၇၇) လက်ထက်၌ ပုဂ္ဂလိကပိုင် စာပို့လုပ်ငန်း ရှိခဲ့ဘူးသည်။

ခရစ် ၁၅၁၂ ခုနှစ်လောက်တွင် စာတိုက်ဗိုလ်တဦးက ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော ဘုရင့် ခြေမြန်တော်အဖွဲ့ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့မှာ ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် တိုက်ရိုက် အုပ်ချုပ်သော စာပို့လုပ်ငန်းဌာန ဖြစ်လေသည်။ ထိုစဉ်က ဘုရင်ခန့်အပ်သည့် စာတိုက်ဗိုလ်က အသိအမှတ်မပြုသော စာပို့လုလင်များသည် တရားမဝင်ချေ။ ခရစ် ၁၅၉၁ ခုနှစ်တွင် အယ်လစ်ဇဗက် ဘုရင်မသည် တရားမဝင်သော စာပို့လုလင်တို့ကို ပင်လယ်ရပ်ခြား နိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ်၍ စာပို့ခြင်း မပြုစေရဟု ပညတ်ခဲ့သည်။ ၁၆၀၉ ခုနှစ် ဂျိမ်း ဘုရင်လက်ထက်၌ကား တရားမဝင်သော စာပို့လုလင်တို့သည် ပြည်တွင်းရော ပြည်ပပါ စာပို့စာယူ ပြုလုပ်ခွင့်မရှိဟု ပညတ်ခဲ့ကြပြန်သည်။

ပဌမချားဘုရင် လက်ထက် ၁၆၁၅ ခုနှစ်၌ ခရီးစဉ်အလိုက် သတ်မှတ်ထားသော ပုံသေနှုန်းဖြင့် စာ ပို့ သော စံ နစ် ကို အင်္ဂလန်၌ စတင်အသုံးပြုလေသည်။ ဤစံနစ်အရ အများပြည်သူတို့သည် စာ တိုက် ကို အသုံးပြုလာ နိုင် ကြ သည်။ သို့သော် စာတိုက်သည် ဘုရင်ကိုယ်တိုင် စီမံအုပ်ချုပ်သော ဌာန ဖြစ်သည်။ ၁၆၅၂ ခုနှစ် အော်လီဗာ ကရွမ်းဝဲ လက်ထက်သို့ ရောက်သောအခါကျမှ စာပို့လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘုရင့်အာဏာများသည် ပါလီမန်၏ လက်တွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ၁၆၆၀ ပြည့်နှစ်၌ ဒုတိယချားဘုရင်သည် စာပို့တိုက်နှင့်သက်ဆိုင်ရာ အာဏာနှင့် တာဝန် ဝတ်တရား တို့ကို ပါလီမန်က ပိုင်ဆိုင်စေရန် ဥပဒေတရပ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

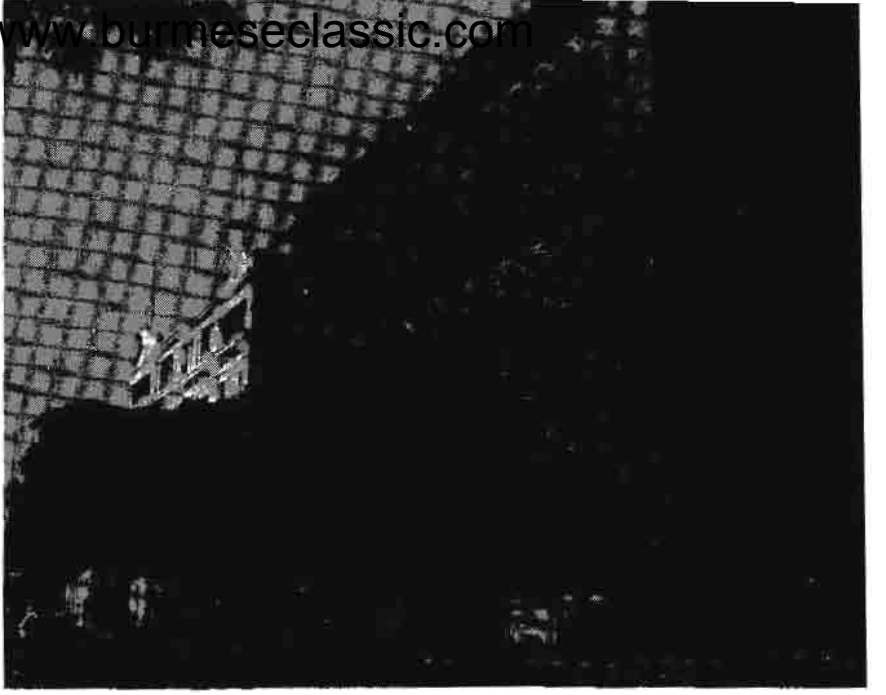

ရန်ကုန်မြို့၊ ဗယိုစာတိုက်ကြီး

ထိုအခါမှစ၍၊ စာတိုက်ဌာနသည် တိုင်းပြည်၏ အခွန်တော်ဌာန တခု ဖြစ်လာလေသည်။

စာတိုက်ဌာန လုပ်ငန်းကို တဆင့်ထက်တဆင့် တိုးတက်အောင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲလာခဲ့ကြရာ၊ ၁၇၁၉ ခုနှစ်၌ စာဖလှယ်၍ပို့သော စံနစ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုစံနစ်အရ၊ နယ်မှ လန်ဒန်မြို့သို့ ပေးပို့ရန်ရှိသည့် စာများကို လန်ဒန်မြို့သို့ အရောက်တိုက်ရိုက် ယူဆောင် ပေးပို့ခြင်း မပြုတော့ဘဲ၊ လန်ဒန်မြို့သွားရာ လမ်းမတလျှောက်ရှိ မြို့ကလေးများမှ အဆင့်ဆင့် အပြန်အလှန် စာချင်းဖလှယ်၍ ပေးပို့လေသည်။ ၁၇၈၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်၌ စာပို့မြင်းရထားများ ပေါ်လာသည်။ နောက် နှစ်ပေါင်း ၅၀ မျှကြာသောအခါ (၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်) စာပို့မီးရထားများ ပေါ်ထွန်းလာလေရာ၊ မြင်းရထားနှင့် စာပို့သော စံနစ်သည် လုံးဝ တိမ်ကောသွားလေသည်။ သို့သော် ထိုခေတ်များတွင် ချောစာပို့ခနှုန်းမှာ အများ ပြည်သူတိုင်း အသုံးပြုနိုင်လောက်အောင် မသက်သာချေ။

၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆာ ရိုလန် ဟီး သည် ခရီးအကွာအဝေးကို မခာန မပြုဘဲ စာတိုက်ခကို နှုန်းသေ တပဲနီသတ်မှတ်သောစံနစ် တီထွင်လိုက်သည်။ ဆာရိုလန်သည် မူလက ကျောင်းဆရာမျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤစံနစ်ကို ထွင်လိုက်သောကြောင့် စာတိုက်ဌာနသို့ ခန့်အပ်ခြင်းခံရ၍ စာတိုက်မင်းကြီးအထိ ရာထူး ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဆာရိုလန်၏ လက်ထက်မှစ၍ တံဆိပ်တော်ခေါင်းများ ပေါ်လာခဲ့သည်။

ရွှေသဲခွဲစာများကို အချိန်မှန်လိုက်လံသိမ်းယူနေသည့် စာသိမ်းလုလင်

၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် စာပို့တိုက်တို့တွင် စာအုပ်နှင့် နမူနာပို့ စံနစ်ကို တီထွင်သည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်၌ကား၊ စာတိုက်၌ ငွေစုဘဏ် ဌာန များ ကို ဖွင့်လှစ်ပေး ခဲ့သည်။ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကြေးနန်းဌာနကိုငင်း၊ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ငွေလွှဲပို့ စံနစ်ကိုငင်း၊ ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် ပါဆယ်ပို့ စံနစ်ကိုငင်း၊ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် စကားပြောကြေးနန်း ဌာနကိုငင်း၊ စာတိုက်တွင် တိုးချဲတီထွင်ပေးကြသည်။ လေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့သည် လန်ဒန်နှင့်ပါရစ်အကြား လေကြောင်းစာပို့လမ်းကိုဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီးသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်မီအခါက တနေ့လျှင် စာစောင်ရေပေါင်း ၂၅,၀၀၀,၀၀၀ မျှကို ပို့ဆောင် ဝေငှ ပေးရလေသည်။ ထိုမျှများပြားသော စာများကို သိမ်းယူခြင်း၊ ပို့ဆောင်ခြင်း၊ ဝေငှခြင်း စသော မူလ လုပ်ငန်းများ အပြင် အခြား လုပ်ငန်းများလည်း ရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ သံကြိုး နှင့် စကားပြော ကြေးနန်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင် ရွက် ပေးရခြင်း၊ အာမခံ တံ ဆိပ် ခေါင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ တံဆိပ်ခေါင်း၊ စာပို့ တံဆိပ်ခေါင်း စသည့် တံဆိပ်ခေါင်းများကို ရောင်းချပေးရခြင်း၊ ရိုးရိုးငွေလွှဲငွေပို့ဆိုင်ရာနှင့် စာတိုက် ငွေလွှဲ ငွေပို့ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆောင်ရွက်ရခြင်း၊ ခွေးမွေးမြူရန် လိုင်စင်၊ အသံဖမ်းစက် လိုင်စင် စသော လိုင်စင် အမျိုးမျိုးကို စစ်ဆေးထုတ်ပေးရခြင်း၊ အိုနာစာ ပင်စင်နှင့် အခြား ပင်စင်ရိက္ခာများကို ကြပ်မ ထုတ်ပေးရခြင်း၊ စာတိုက်ငွေစုဘဏ် လုပ်ငန်းနှင့် အမျိုးသား ငွေစုလက်မှတ် ရောင်းချခြင်း လုပ်ငန်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်း အရပ်ရပ်များအတွက် ငွေရေးကြေးရေး ကိစ္စများတွင် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ပေါင်သန်းပေါင်း ၉၀၀ ကျော်မျှကို ပြည်သူအများနှင့် ဆက်ဆံ၍ ထုတ်ပေးရလေသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် မဖြစ်မီက တနှစ်အတွင်း အများဆုံး ပေါင်ပေါင်း ၁,၀၆၂ သန်းဖိုးမျှအထိ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရ၏။ စစ်ပြီးကာလ၊ ၁၉၄၆–၄၇ ခုနှစ်တွင် ထိုထက်ကျော်လွန်ကာ ပေါင်သန်းပေါင်း ၃,၃၅၀ ကျော်မျှအထိ ဆောင်ရွက်ပေးရလေသည်။

ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီးမှာ အစိုးရဌာနတခု ဖြစ်လျက်၊ စာတိုက်မင်းကြီး၏အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိသည်။ ယောကျ်ားမိန်းမ အလုပ်သမား ပေါင်း ၂၂၉,၀၀၀ ယောက်မျှ ရှိ၏။ ယင်းမှ ၅၀,၀၀၀ ကျော်တို့မှာ မိန်းမများဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီး၏ နေ့စဉ်အလုပ်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာဖြစ်၏။ စာပို့သူသည် မိမိအိမ်မှနေ၍ လမ်းဘေးစာဗူးထဲသို့ စာထည့်လိုက်သည်။ ထိုအခါ ညနေ စာသိမ်းချိန်ထွင် စာသိမ်းလုလင်တဦး လာ၍ သိမ်းလေသည်။ စာသိမ်း လုလင်သည် အရပ်ရပ်မှ စာများကို စာပို့အိတ်တွင် ထည့်၍ ချောစာပို့ ကားဖြင့် ဗဟို စာရွေးဌာနသို့ ပို့လေသည်။ ထိုဌာနက စာများကို (၁) စာတိုများ (၂) စာရှည်များ (၃) စာထုပ်များဟု သုံးစားခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ထိုစာတို့ကို စာတိုက် တံဆိပ် ရိုက်နှိပ်ရာ ဌာနသို့ ပို့လိုက်လေသည်။ ထိုဌာနက တံဆိပ်ခေါင်းများကို ထပ်၍ မသုံးနိုင်အောင် တံဆိပ်ရိုက်ပေး၏။ ထိုနောက် စာရွေးသမားများက စာများကို တိုင်းနယ်အလိုက် ရွေးထုတ်သည်။ ထိုနောက်တဖန် ခရိုင်နယ်အလိုက်၊ မြို့နယ်အလိုက်၊ မြို့အလိုက်၊ မြို့၏စာတိုက်ရပ်ကွက်အလိုက်စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ရွေးထုတ်ပြန်သည်။ ရွေးချယ်ပြီး စာများကို စာဝေဌရုံးသို့ပို့ရန် စာပို့အိတ်ထဲသို့ ထည့်သွင်းကြသည်။ ဗြိတိသျှစာတိုက်တွင် စာတစောင်စာတိုက်သို့ရောက်ပြီးနောက် လိုရာအရပ်သို့ပို့ရန် အဆင့်ဆင့်လုပ်ငန်းသည် မိနစ် ၉၀ မျှသာ ကြာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခေတ်မှီစက်ကရိယာများကို အသုံးချသောကြောင့်တည်း။

ထိုစာပို့အိတ်များကို စာပို့မီးရထားများဖြင့်အနယ်နယ်သို့ ပို့ဆောင်ကြရာ၊ သက်ဆိုင်ရာ စာတိုက်ရှိသော မြို့ရွာတို့က စာများကို လက်ခံယူကြပြီး၊ လိပ်စာပါ နေအိမ်သို့အရောက် လိုက်လံပေးပို့ကြသည်။

လုပ်ငန်းတွင်ကျယ်စေရန် စာတိုက်၌ ခေတ်မှီ တီထွင်ထားသော ကရိယာများရှိသည်။ ချောစာအိတ်များကို တနေရာမှ တနေရာသို့ ပို့ရန်အတွက် ရွက်ထည်ဖျင်စက်ကြိုး (ခါးပတ်ကြိုးပြား) များကို အသုံးပြုသည်။ စာအိတ်များတွင်ရှိသော တံဆိပ်ခေါင်းများ ပေါ်တွင် စာတိုက် တံဆိပ်များ ရိုက်နှိပ်ပေးခြင်းကိုလည်း တံဆိပ်နှိပ်စက်ဖြင့် ရိုက်နှိပ်သည်။ ယင်းကိုသုံးခြင်းဖြင့် တမိနစ်အတွင်း စာစောင်ရေ ၇၀၀ ခန့်ကို တံဆိပ်နှိပ်ပြီးနိုင်လေသည်။ စာပို့အိတ်များကို မြေအောက် စာပို့ရထားသို့ ပို့သည့်နေရာတွင်လည်း၊ ကြောင်လိမ်လျှောတခုကို တပ်ဆင်ထားခြင်းဖြင့် စာပို့အိတ်များကို အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ မြေအောက်ရထား စက်ကြီးသို့ ရောက်စေနိုင်၏။ မြေအောက် စာပို့ရထားမှာ ကမ္ဘာတွင် တမျိုးတည်းသာရှိသော ရထားဖြစ်သည်။ ဥမင် လူစီးရထားနှင့် မတူဘဲ၊ လူ၏ရင်ခေါင်းမျှသာ အမြင့်ရှိ၏။ ယင်း၏လမ်းကြောင်းမှာ မြေပြင်မှ ပေ ၁၀၀ အနက်တွင် တသီးတသန့်ရှိသည်။ လန်ဒန် အနောက်ပိုင်းရှိ ပက်ဒင်တန် ဘူတာမှ ဝိုက်ချက်ပယ်ရှိ အရှေ့ပိုင်း နယ်စာတိုက်ကြီးအထိ ၆½ မိုင်မျှရှည်သော လမ်းတွင် စာတိုက်ကြီးရှစ်ခုတို့သည် တခုနှင့်တခု ဆက်သွယ်၍ တနေ့လျှင် စာအိတ်ကြီးပေါင်း ၃၃,၀၀၀ မျှကို သယ်ပို့နေရလေသည်။ ထိုရထားတွင် စက်ခေါင်းဗိုလ်၊ ဂတ်ဗိုလ်ဟူ၍ တယောက်မျှမပါချေ။ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားဖြင့် မောင်းနှင်သွားလာလေသည်။ ယင်းတွင် လျှပ်စစ်ခေါင်းနှင့် နောက်တွဲနှစ်တွဲပါသည်။ တတွဲလျှင် အခန်းကလေး ၄ ခန်းကျပါရှိ၍ တခန်းလျှင် စာပို့အိတ် ၁၅ အိတ်စီ တင်ဆောင်နိုင်သည်။ တနာရီလျှင် ၃၅ မိုင်နှုန်း မောင်းနှင်လျက်၊ ရပ်စေ၊ သွားစေလိုလျှင် စက်ကြီးပေါ် ရှိခလုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ထိုရထားကလေးမှ စာပို့အိတ်များကို မြေပြင်ပေါ် တင်ရာတွင်လည်း အမြင့်တင် ဓာတ်လှေကား များ ကို အသုံး ပြု လေ သည်။ ထိုပြင် စာပို့ မီးရထားကြီး ကလည်း မိမိ တင်ဆောင်သွားသော စာပို့အိတ်များကို လဲလှယ်ရန်အတွက် လမ်းအကြားရှိ ဘူတာတိုင်းတွင် ရပ်နား၍ လဲလှယ်ခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်မခံချေ။ အားကုန် ခုတ်မောင်းသွားနေရာမှပင် စာပို့အိတ်များကို 'စာပို့အိတ်ဖလှယ်ရေး ကရိယာ' ဖြင့်သာ လဲလှယ်ပေးသည်။ ယင်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လက်ဖျစ်တတွတ်အတွင်း၌ အိတ်ဖလှယ်ရေး ပြီးမြောက်နိုင်သည်။

နိုင်ငံချင်းချင်း စာပေးစာယူပြုလုပ်သည့် အရာမှာ၊ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဗန်းမြို့၌ ၁၈၇၄ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော ကမ္ဘာ့စာတိုက်သမဂ္ဂကြီးမှ ပြဋ္ဌာန်းသော စည်းကမ်းအရသာ ပြုလုပ်ကြရသည်။

စာပို့လုပ်ငန်းသည် ပဌမ အင်္ဂလိပ် မြန်မာ စစ်မွဲ ပြီးသည့် နောက် ဗြိတိသျှပိုင် မြန်မာနယ်များသို့ ရောက်ရှိခဲ့၏။ ထိုနောက် လော့ဒါလဟိုဇီ ချဲ့ထွင်စီမံခဲ့သော အိန္ဒိယပြည်

www.burmeseclassic.com

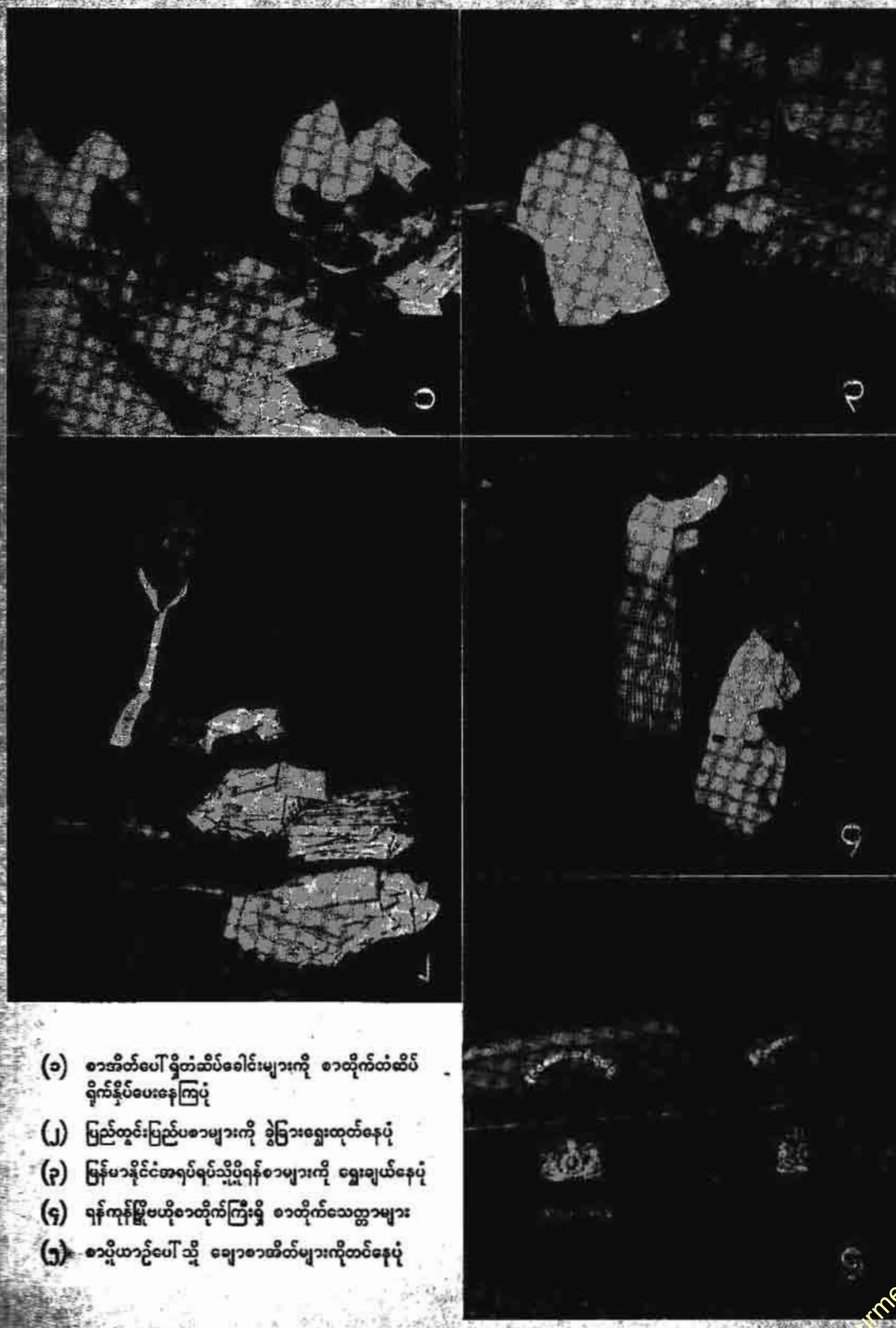

(၁) စာအိတ်ပေါ်ရှိတံဆိပ်ခေါင်းများကို စာတိုက်တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ပေးနေကြပုံ

(၂) ပြည်တွင်းပြည်ပစာများကို ခွဲခြားချွေးထုတ်နေပုံ

(၃) မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ပို့ရန်စာများကို ချွေးချယ်နေပုံ

(၄) ရန်ကုန်မြို့ဗဟိုစာတိုက်ကြီးရှိ စာတိုက်သေတ္တာများ

(၅) စာပို့ယာဉ်ပေါ်သို့ ချောစာအိတ်များကိုတင်နေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာပို့စနစ်ကို မြန်မာပြည်သို့ တိုးချဲ့ပေးခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က ပြည်တွင်း စာပို့လုပ်ငန်း အနည်းငယ်ကိုသာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ရောဝတီကုမ္ပဏီက ကန်ထရိုက်ယူ၍ စာပို့အိတ်များကို မီးသင်္ဘော်ဖြင့် ရန်ကုန်မှ ဓနုဖြူ၊ ဟသ်ာတ၊ မြန်အောင်ထိ ပို့ပေး၏။ ၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင်မူ ထိုကုမ္ပဏီက ဗန်းမော်အထိ ပို့ပေးလေသည်။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်မှစ၍ ရန်ကုန်နှင့် ပုသိမ်ကို နှစ်ပတ်လျှင် တကြိမ်ကျ ပို့ဆောင်ပေးသည်။ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် ပြည် မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ပြီးသည့်နောက် ပြည်မြို့အထိ ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် စာပို့လုပ်ငန်းကို တိုးချဲ့ခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်နှင့် ကသလကတ္တားကိုမူ နှစ်ပတ်လျှင် တကြိမ်ကျ ဆက်သွယ်မှုရှိလေသည်။ ဤသို့ စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့၍ တစထစ တိုးတက်လာခဲ့ရာ ယနေ့အဖို့ ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံလုံးအတွက် စာတိုက်ပေါင်း ၃၉၂ ခု အပြင် စာပို့တိုက်နယ်ကြီး ၃ ခုကို ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်းတောင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့၌ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ထားခဲ့၏။ စာတိုက်ခဲ့ပေါင်း ၂၅၀ ကို ထပ်မံဖွင့်လှစ်ရန် လျာထားရာ၊ ယခုအချိန်အထိ စာတိုက်ခဲ့ပေါင်း ၁၇၅ ကို ဖွင့်လှစ်ပြီးခဲ့ပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံ စာပို့တိုက်သည် အစိုးရဌာနတခု ဖြစ်သော်လည်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝါဒအရ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ရွေးအခါက၊ အချို့ပေါ်သော စာတိုက်ခဲ့များ ပိတ်ပစ်တတ်ခဲ့သော်လည်း၊ ယခုအခါ ပြည်သူလူထု သက်သာမှုကို ရွေးချယ်၍ ဆက်လက် ဖွင့်လှစ်ထားလေသည်။ စစ်မဖြစ်မီကာလက၊ ကုန်းလမ်း ရေလမ်း စာပို့လုပ်ငန်းမှာ တွင်ကျယ်ခဲ့သော်လည်း စစ်ပြီးကာလတွင်မူ လေကြောင်း စာပို့လုပ်ငန်းသာလျှင် အထူးတိုးတက်လျက်ရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနှင့် ပူးတွဲနေစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံ စာပို့လုပ်ငန်းကို အိန္ဒိယပြည် ဗဟိုအစိုးရအောက်ရှိ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းမင်းကြီးချုပ်က အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အုပ်ချုပ်ရေးအသစ်ကို ရရှိခဲ့သော်လည်း စာတိုက်ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အိန္ဒိယ ဗဟို အစိုးရလက်ထဲ၌ ကျန်ခဲ့လေသည်။ စာတိုက်ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးကို အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာ ခွဲခွာသော ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင်မှ အိန္ဒိယက မြန်မာနိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့၏။ လွတ်လပ်ပြီး ခေတ်အထိ၊ စာတိုက်ဌာနကို ကြေးနန်းဌာနနှင့် ပူးတွဲကာ မင်းကြီးချုပ်က အုပ်ချုပ်လေသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာနတို့ကို သီးခြားခွဲထားလျက် ညွှန်ကြားရေးဝန် တယောက်စီဖြင့် အုပ်ချုပ်စေသည်။ ယခုအခါ စာတိုက်ဌာနကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန အောက်တွင် ထားရှိလေသည်။ စာတိုက်ညွှန်ကြားရေးဝန် အောက်တွင် နောက်ဆုံးဖွင့်လှစ်သော ပြည်နယ် ၃ နယ်အပါအဝင် နယ်ကြီး ၁၀ နယ်ခွဲထား၍ စာတိုက်ဝန်ထောက် တယောက်စီဖြင့် အုပ်ချုပ်စေလေသည်။ ထိုစာတိုက်ဝန်ထောက် တယောက်စီအောက်တွင် စာတိုက်အမှုထမ်း အသီးအသီးရှိ၏။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ စံနစ်အတိုင်းပင် မြန်

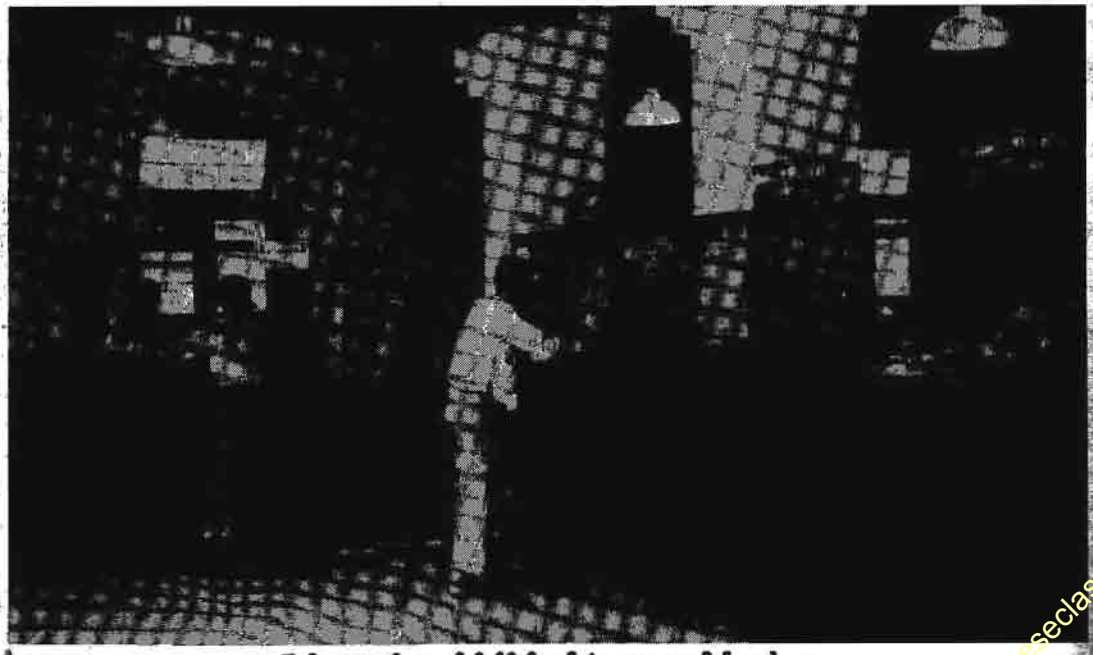

ပြည်သူလူထုနှင့် နေ့စဉ်တိုက်ရိုက်ဆက်ဆံရသော စာတိုက်ဌာနခွဲများ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုံးပါးပိဋကတ်၊ပရိယတ်မြေကွန်၊ကျိန်းဝပ်ရန်စာတိုက်

မာနိုင်ငံ စာတိုက် အမှုထမ်း အသီးသီး တို့သည် လုပ်ငန်း အလိုက် ဌာနဆိုင်ရာ အပြိုင်စာမေးပွဲများကို ဝင်ရောက် ဖြေဆိုအောင်မြင်မှသာ အလုပ်ဝင်ရလေသည်။

ပြည်တောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွက် ထူးခြားသည့် နေ့ရက်များတွင် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ဖြင့် မြန်မာမှုဆိုင်ရာ တံဆိပ်ခေါင်းများကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေး အထိမ်းအမှတ် အဖြစ်ဖြင့် လွတ်လပ်ရေး တံဆိပ်ခေါင်းများကိုငင်း၊ လွတ် လပ်ရေးခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခံရ သည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် နေ့တွင် အာဇာနည်နေ့ တံဆိပ်ခေါင်းကိုငင်း၊ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလတွင် လွတ်လပ်ရေး နှစ်ပတ်လည်တံဆိပ်ခေါင်းကို ငင်း၊ ကမ္ဘာ့စာတိုက်သမဂ္ဂ၏ စိန်ရတုသဘင်နေ့ ဖြစ်သော ၁၉၄၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ယူပီယူ တံဆိပ်ခေါင်းကိုငင်း၊ ခြောက်ကြိမ်မြောက် လွတ်လပ်ရေး နှစ်ပတ်လည်နေ့တွင် ပြည်တော်သာ စီမံကိန်းအတွက် ပြည် တော်သာ တံဆိပ်ခေါင်းနှင့် ၁၉၅၄ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက် နေ့တွင် ဖွင့်လှစ်သော ဆင္ဌသင်္ဂါယနာတင် မဟာဓမ္မသဘင် အတွက် 'ဆင္ဌသင်္ဂါယနာ' တံဆိပ်ခေါင်းများကိုငင်း ထုတ် ဝေခဲ့လေသည်။ (တံဆိပ်ခေါင်း။ တံဆိပ်ခေါင်းစုခြင်း — ၅။) ထိုပြင် လူထုသက်သာမှုအတွက် ပြည်တွင်းစာပို့လွှာ များကိုလည်း ထုတ်ဝေခဲ့ပေသည်။

စာတိုက်။ ။မြန်မာမှုတွင် စာတိုက်ဟူသည်ကား၊ ပိဋကတ် ပေစာ အစရှိသော စာပေ ကျမ်းဂန်များကို သိုမှီးရာ ဖြစ် သော ဇာတ်စုံသေတ္တာများဖြစ်သည်။ ရေးသောအခါ စာ တိုက်ဟု ရေးသော်လည်း ဖတ်သောအခါ စတိုက်ဟု ဖတ်ရ သည်။ ယခုခေတ်အခေါ်၌ စာတိုက်ဟူသည်ကို ချောစာ များ ပေးပို့ရာဖြစ်သော စာပို့တိုက်ဌာနဟု နားလည်ကြ သည်။ သို့သော် ရှေးအခေါ် စာတိုက်မှာမူ ပေစာများကို သိမ်းဆည်းသိုမှီးရာဌာန ဖြစ်သည်။

စာတိုက်များကို ရှေး ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် တွေ့ရသည်။ စာတိုက်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် ကျွန်းသေတ္တာပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ အခြေတပ်သော အမှမ်းတင် ခိုနန်းချိုး ဗီရှိ များလည်း ရှိသေးသည်။ ရှေးအခါက ရှင်ပြုရဟန်းခံများ၌၊ လူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများတွင် ပိဋကတ် သုံးပုံနှင့်တကွ စာ တိုက်ကိုပါ လှူဒါန်းကြ၏။ ထိုအကြောင်းကို စလေ ဦးပုည၏ ရှင်ပြုမေတ္တာစာတစောင်တွင် 'ဇိနာပဝရ၊ လှုံ့ဘ ဘုရား၊ ရှပ်တော်ပွားနှင့်၊ သုံးပါးပိဋကတ်၊ ပရိယတ်မြေကွန်၊ ကျိန်းဝပ်ရန်စာတိုက်၊ သိုက်မြိုက်တင့်တယ်၊ လှူဒါန်းဖွယ် နှင့် ရင်ဝယ်ဖြစ်သော သားရတနာကို၊ သာကိယဝံသ၊ ဂေါ တမအနွယ်သို့ ဝင်စေ၍' ဟု ပါရှိသည်။

မည်သည့်ခေတ်က စာတိုက် စတင်ပေါ် ပေါက်ကြောင်းကို မသိရသေးချေ။ သို့ရာတွင် တွေ့ရသမျှ အစောဆုံး အ ထောက်အထားကား ဘုရင့်နောင်လက်ထက် အခါပင် ဖြစ် သည်။ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင် မင်းတရား သည် စာတိုက်နှင့်တကွ ပိဋကတ်တော်များကို သာသနာ စည်ပင် အံ့သောငှာ မြန်မာ နိုင်ငံတော် အရပ်ရပ် သို့ ပို့ ကြောင်းနှင့် သခင်ကြီးချောင်းတွင် 'ယိုးဒယားမကြွင်း၊ ခုံ့ လင်းဇင်းက၊ တနသ်ာရီ၊ ထားဝီထားဝယ်၊ ဇင်းမယ်သိန်းခို၊ ထိုထိုသာသနာ၊ တည်ရာရာသို့၊ ပရိကွရာ အကွ၊ ဒါနစေ့စုံ၊ စွန့် ကြဲကုံလျက်၊ သုံးပုံပိဋကတ်၊ တုလွတ်အံ့ထိုက်၊ ရွှေစာတိုက်ကို၊ အမြိုက်ဝေညို၊ ကြဲဖြန့်ချီ၏။' ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည်။

စာတိုက်ကို ရှေးမြန်မာတို့သည် လှပအောင် မွမ်းမံခြယ် လယ်ကြသည်။ ကျွန်းသားတွင် သစ်စေးသုတ်၍ မှန်စီ ရွှေချကြ၏။ အမှမ်းအပြောက်ဆင်၏။ အခြေတပ်သော ပြာသာဒ်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်၏။ ဇာတ်ရုပ်စုံတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင် ၏။ ထိုသို့ အလှအပ အဆန်းတကြယ် ပြုလုပ်ပုံများကို၊ ဦးပုည မေတ္တာစာများတွင် 'ဝိသုကံမာဃ၊ နတ်ဆရာမှီရ သည့်၊ ပန်းချီတကာ့ဝိဇ္ဇာ၊ စိတြဂီဝါ၊ ရွှေမင်ဆေးဇဝါ၊ ရတ နာကွက်ဆန်း၊ သဇင်ပန်းမုလေးတွဲ့၊ နဂါးသွဲ့ခြူးနွယ်ရုံ၊ ဝတ် မှုံနှင့် ဝတ်ဆံ၊ ပြန် ကဟပ် ပြန်ကပတ်၊ ဇာတ် ရုပ်စုံ အထွက်၊ ကောင်းကင်ပျံကျေးငှက်တို့၊တေးချက်ကျပလီဟန်၊ဆေးစက် ကျစီမံလျက်၊ နီဖလံအချုပ်၊ ပန်းချီပျံခြယ်လုပ်သော၊ ဆယ် လှော်ခုတ်မင်းစံ၊ ရွှေစာတိုက်ဘိမ်းခံကို' ဟူ၍ မြင်းခြိုက

www.burmeseclassic.com

ပုသိမ်သို့ စာတိုက်မှုနှင့်ပေး မေတ္တာစာတွင် ပေါ်လွင်စွာ ဖော်ပြထားသည်။

ရှေးမြန်မာဘုရင်၊ မိဖုရား နှင့် မင်းညီမင်းသားတို့လည်း မှန်စီရှေချ စာတိုက်တော်များကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ လှူဒါန်းလေ့ ရှိကြသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် မှန်စီရှေချ စာတိုက်တော်ကို မှန်ကျောင်းသို့ လှူတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းစာတိုက်မှာ လန်ဒန်မှို ပြတိုက်မှတဆင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ယူဆောင်ခဲ့သောစာတိုက်ဖြစ်၏။ ထိုစာတိုက်တွင် အခြေ ၁၂ ချောင်း ရှိ၍ ၆ ပေခွဲခန့် မြင့်သည်။ မှန်စီရှေချ၍ အထက်တွင် ပြာသာဒ်ပေါက်ထားသည်။ 'ရွှေဘို ရှင်ဘုရင်သွီးတော်၊ မင်းတုံးမင်း မိဘုရားခေါင်ကြီး၊ စုကြိုး သို့မဟုတ် စုကြိုးစု မှန်ကြောင်းတွင်လှူသော စာတိုက် ဟု ကြေးပြားတွင်ဂမ္ဘီးထိုးထားလေသည်။

နေ့စဉ်ကမ္ဘာအားအသိပေးသည့်ပညာ

ကမ္ဘာပေါ်၌ နေ့စဉ်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော အကြောင်းအရာအမျိုးမျိုး၏ သတင်းကို လူအများသိရှိစေရန် မှတ်တမ်းတင်၍ ဖေးသားဖြန့်ချိသည့်ပညာသည် စာနယ်ဇင်းအတတ်ပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်၏စေတ္တမဇ္ဈိုင်ဖြစ်သော စာနယ်ဇင်းလောကသည် လူထုနှင့် အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်ရကား၊ စာနယ်ဇင်းအတတ်ကို ထူတိုင်းလေ့လာထိုက်လှသည်။

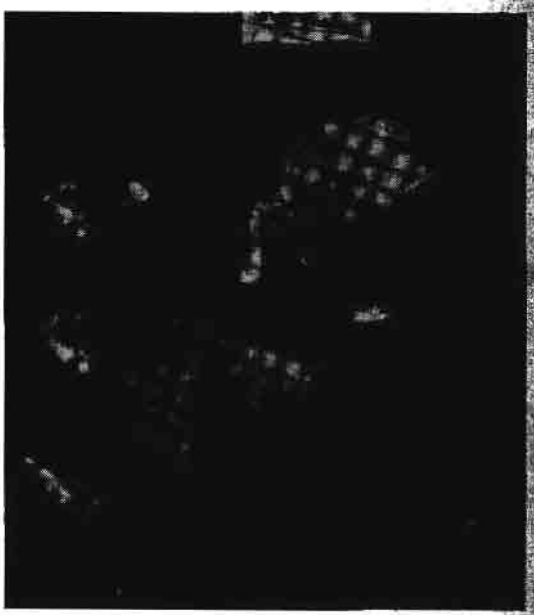

သတင်းထောက်တဦး ကားပြောကြေးနန်းဖြင့်သတင်းပို့နေပုံ

စာနယ်ဇင်းအတတ်။ ။သတင်းနှင့် ထင်မြင်ချက်များကို ရေးသား ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းသည် စာနယ်ဇင်းအတတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ နေ့စဉ် ဖြစ်ပျက်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော ကျိုးကြောင်းခြင်းတချာ၊ သတင်းများ၊ အကြံဉာဏ်များနှင့် ဝေဖန်ချက်များကို တစောင် တဖွဲဖြစ်အောင် စုပေါင်း၍ အချိန်မှီ ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ကိစ္စများမြောင် လူတို့ဘောင်၏ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းကို လူ့လောကအား တင်ပြပေးသော အတတ်ပညာတရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် တာဝန်ကြီးလေးသော သက်မွေးမှုပညာတရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပြင် စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ကျွမ်းကျင်မှု၊ စွမ်းရည်၊ ပညာအရည်အခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံမှသာ လုပ်ကိုင်၍ရသော လုပ်ငန်းတရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ ထိုမျှ မကသေး၊ လုပ်ငန်းရပ် တခု ဖြစ်လာသည့် အခါ၌ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီးပွားရေး အခြေအနေတို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်သော အတတ်ပညာတခုလည်း ဖြစ်ပေသေးသည်။

မြန်မာအခေါ်တွင် စာနယ်ဇင်းဟု သုံးစွဲပုံမှာ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း ဟူသော စကားတို့၏ အဆုံးစကား သုံးလုံးကို စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းဟူ၍ ခွဲခြားထားသည့် သုံးမျိုးအပြင် စာ၊ နယ်၊ ဇင်း များမှလည်း၊ စာအုပ်များမှလည်း ထုတ်နှုတ်၍ အနှစ်သာရ ပေါ်လွင်အောင် အကျဉ်းချုံးကာ ပြန်လည် ထည့်သွင်းထုတ်ဝေသည့် သတင်းစုံမဂ္ဂဇင်းနှင့် မဂ္ဂဇင်းပဒေသာ စာစောင်များလည်း ရှိသေး၏။ ယနေ့ မြန်မာသတင်းစာများတွင် အပတ်စဉ် မဂ္ဂဇင်းကဏ္ဍ ထည့်သွင်းဖော်ပြနေခြင်းသည် အမေရိကန်မှုမှ နည်းယူခြင်းဖြစ်သည်။

သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်နှင့် မဂ္ဂဇင်းများ မပေါ်မီခေတ်က သတင်းစကားပေးပို့ခြင်း အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲတိုးတက်လာပုံများမှာ အမျိုးမျိုး ရှိခဲ့လေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် အမေရိကတိုက်ရှိ အိန္ဒိယလူရိုင်းများသည် မိမိတို့ နယ်ပယ်အတွင်းသို့ ရန်သူများ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်လာပါက၊ ကင်းစခန်း တခုမှတခုသို့ အုန်းမောင်း သို့မဟုတ် ကလဒက်များကို သံတိုသံရှည်ခေါက်၍ အချက်ပေး သတင်းပို့လေ့ရှိခဲ့ကြ၏။ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နေသည့် အခါများတွင်လည်း မီးပုံရှို့ကာ မီးခိုးဖြင့် သတင်းပို့ အကူအညီ တောင်းလေ့ရှိကြသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အာဖရိကတိုက်သား တောတွင်းသားတို့သည်လည်း သားရေကြက်ထားသော စည်များကို တီးရိုက်၍ တစခန်းမှတစခန်း၊ တရွာမှတရွာသို့ သတင်းပေးလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ရှေးမြန်မာတို့ လက်ထက်ကမူ ရေနှုန်းတော်နှင့် လှုတ်တော်မှ သတင်းနှင့် အမိန့်ပြန်တမ်းများကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပောင်းကြေးနှင်းခတ်၍ ရပ်ရွာများသို့ ဖြန့်ချိ ကျေညာခဲ့ပေသည်။ ဤကား စာနယ်ဇင်းများ မပေါ်မီက သတင်းစကား အဆင့်ဆင့်ပေးပို့နည်းများတည်း။

သို့သော် ကမ္ဘာတွင် ပုံနှိပ်အတတ်၌ ရှေးဦး ဖြစ်သော တရုပ်နိုင်ငံသည် စာနယ်ဇင်း နယ်ပယ်တွင် သတင်းပြန်တမ်း တခုကို ချင်မင်းဆက်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပေသည်။ ထိုသတင်းပြန်တမ်းကား တရုပ်အခေါ် အားဖြင့် 'ချင်ပါအို' ဖြစ်၍ နိုင်ငံခြားသားများကမူ ပီကင်းဂေဇက်ဟု ခေါ်လေသည်။ ပီကင်းဂေဇက်သည် အစိုးရကိုယ်တိုင်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော ပြန်တမ်းတစောင်ဖြစ်၍ အစိုးရ၏ အမိန့်များနှင့် ပြည်သူတို့၏ အသနားခံစာများကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြ ထားလေသည်။ အထက်ပါ ပီကင်းဂေဇက်ကို အင်ပိုင်ယာတခုလုံးရှိ အထက်တန်း အရာရှိများ၏လက်သို့ ဝေငှ၍ ယင်းတို့မှတဆင့် စိတ်ဝင်စားသူတို့က သတင်းပြန်တမ်း တခုလုံးကို သော်ငှင်း၊ အကျဉ်းချုပ်၍သော်ငှင်း ကြိုက်နှစ်သက်သလို ကူးယူပုံနှိပ်ကာ အနှံ့အပြား ဖြန့်ချိခဲ့ကြလေသည်။ ဤကား သတင်းစကားများကို စုပေါင်း၍ ပြန်တမ်း တစောင် တဖွဲ့ အဖြစ်လူထုကို ပဋမဆုံးအကြိမ် ပေးပို့ဖြန့်ချိခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အနောက်နိုင်ငံများ၌မူ ခရစ် ၁၆၆၅ ခုနှစ်၌ လန်ဒန်မြို့မှ တပတ်လျှင် ၂ ကြိမ်ထုတ်ဝေသော အောက်စဖို့ဂေဇက် ပေါ်ပေါက်လာ၏။ မကြာမီပင် ယင်းအောက်စဖို့ဂေဇက်ကို လန်ဒန်ဂေဇက်ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။ ဤသို့ အောက်စဖို့ဂေဇက် သို့မဟုတ် လန်ဒန်ဂေဇက်ဟူ၍ ၁၆၆၅ ခုနှစ်၌ ပေါ်ထွက်ခဲ့သော်ငြားလည်း ၁၆၇၀ ပြည့်နှစ်အထိ သတင်းစာဟူ၍ကား မပေါ်ပေါက်သေးချေ။ အစိုးရက ပုံနှိပ်တိုက်များကို ချုပ်ချယ်ထားမှုများကြောင့် တိုးတက်မှု ကြန့်ကြာနေခဲ့ရသော စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ၁၇ ရာစုကုန်ဆုံးခါနီးနှင့် ၁၈ ရာစု အစလောက်ရောက်၍ လွတ်လပ်စွာ ပုံနှိပ်ရေးသားနိုင်ခွင့်ကို ရရှိလာသော အခါကျမှ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်ကြီးပွားလာတော့လေသည်။ ၁၇၀၂ ခုနှစ်၌ လန်ဒန်မြို့တွင် ဒေးလီးကူးရန့် အမည်ရှိ သတင်းစာသည် ပဋမဆုံးနေ့စဉ်သတင်းစာအဖြစ် ပေါ်ထွက်ခဲ့လေသည်။

ကျန် အခြားဥရောပနိုင်ငံများ၌ကား စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အတတ်တခု ဖြစ်လာ၏။ ယင်းခုနှစ်မတိုင်မီကသော်၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ခေါင်းဆောင်များ၏ ဝါဒဖြန့်သော စာရွက်စာတမ်းများနှင့် အခြေအမြစ် ခိုင်လုံခြင်းမရှိဘဲ တဦးကိုတဦး ပုတ်ခတ်ပြောဆိုသော စာရွက်စာတမ်းများသာရှိခဲ့သည်။

အမေရိကန်တို့သည်ကား စာနယ်ဇင်းအတတ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့ထံမှ စတင်ခံယူခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဖြစ်လာမည့် မြောက်အမေရိကတိုက် ဗြိတိသျှပိုင်ကိုလိုနီနယ်များတွင်၊ ပဋမဆုံးသော ပုံနှိပ်စက်ကို ၁၆၃၀ ပြည့်နှစ်၌ တည်ထောင်နိုင်ခဲ့၏။ သို့သော် ပဋမဆုံး သတင်းစာသည်ကား ၁၆၉၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပေသည်။ ဘင်ဂျမင် ဟဲရစ် ဆိုသူသည် အင်္ဂလန်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နေရာမှ အာဏာပိုင်အစိုးရများနှင့် မသင့်မတင့်ဖြစ်သဖြင့် အမေရိကန် ကိုလိုနီများသို့ လာရောက်နေထိုင်ကာ ဗော်စတန်မြို့မှနေ၍ ၁၆၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် 'ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖြစ်အပျက်' အမည်ရှိသော သတင်းစာကို ထုတ်ဝေခဲ့၏။ သို့သော် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ပဋမဆုံးအကြိမ် ထွက်ပေါ်ခဲ့သော ယင်းသတင်းစာသည် အာဏာပိုင်အစိုးရများ၏ အသိအမှတ် မပြုမှု၊ လိုင်စင်ထုတ်မပေးမှုများကြောင့် မကြာမီပင် ဖိနှိပ်ချိုးနှိမ်ခြင်းခံလိုက်ခဲ့ရလေသည်။ ယင်းကာလမှ ၁၄ နှစ်ကြာပြီးနောက် ၁၇၀၄ ခုနှစ် ဧပြီလ၌မူ ဗော်စတန်မြို့ စာတိုက်ဗိုလ်ဖြစ်သူဂျွန်ကင်းဗဲသည် 'ဗော်စတန် သတင်းဆောင်းပါး' အမည်ရှိသတင်းစာကို ပဋမဆုံးအကြိမ် အောင်မြင်စွာ ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့လေသည်။

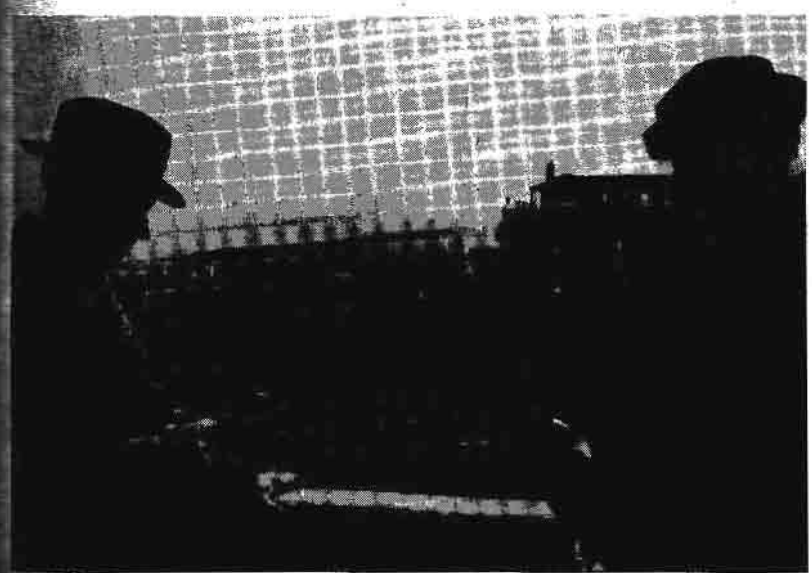

မြင်းပွဲသတင်းယူနေကြသော သတင်းထောက် ၂ ဦး

မြန်မာပြည်၌မူ ၁၈၃၆ ခုနှစ်မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ပဋမ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆုံး သတင်းစာ ထုတ်ပေါ် လာခဲ့၏။ ထိုသတင်းစာမှာ 'မော်လမြိုင်သတင်း' ခေါ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသား ထုတ်ဝေသည့် သတင်းစာဖြစ်၏။ အယ်ဒီတာမှာ အမေရိကန် ခရစ်ယန် သာသနာပြုဆရာ ဗင်းနက် ဆိုသူဖြစ်၏။

မြန်မာဘာသာဖြင့် ပဌမဆုံးထုတ်ပေါ် လာသည့် သတင်းစာကား မော်လမြိုင်မြို့၌ ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည့် 'ဓမ္မသတင်းစာ' ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာမင်းတို့အုပ်ချုပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဌမဦးစွာ ပေါ် ပေါက်သော သတင်းစာမှာ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၆ ခု (ခရစ် ၁၈၇၄ ခုနှစ်) တန်ဆူးလဆန်း ၇ ရက်နေ့တွင် စတင်ထုတ်ဝေသော ရတနာပုံနေပြည်တော် သတင်းစာ ဖြစ်သည်။ ထို သတင်းစာကို နေမျိုးသီဝသိဒ္ဓိ ဘွဲ့ခံ တရုပ် မြန်မာ ကပြား ဦးအဟီးဆိုသူက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ အယ်ဒီတာမှာ မြန်မာစာပေ၌ ဖိုးဝဇီရဟု ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ (ဖိုးဝဇီရ — ရှု။)

သို့ရာတွင် ဖော်ပြပါ သတင်းစာများမှာ နေ့စဉ်သတင်းစာမဟုတ်ခေ။ အထောက်အထားများအရ တလတကြိမ် ထုတ်၊ တသိတင်းတကြိမ်ထုတ် သတင်းစာများသာ ဖြစ်ပေသည်။ နေ့စဉ်သတင်းစာအဖြစ် ၁၈၉၉ ခုနှစ်၌ ထုတ်ဝေသော အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ 'ရန်ကုန်ဂေဇက်' သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဌမဆုံးထုတ်ဝေသော နေ့စဉ်သတင်းစာ ဖြစ်လေသည်။

မည်သည့် မြန်မာသတင်းစာသည် ပဌမဆုံး နေ့စဉ်ထုတ်ဝေခဲ့သည် ဟူ၍ အထောက် အထား ရှာဖွေ မတွေ့ရသော်လည်း ၁၈၉၄ ခုနှစ်၌ နေ့စဉ်ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာသတင်းစာ နှစ်စောင်အနက် တစောင်မှာ ရန်ကုန်မြို့၌ထုတ်ဝေသော မြန်မာအဆွေသတင်းစာ ဖြစ်ကြောင်းကို ကား တိကျစွာ သိရှိရပေသည်။ ကျန်တစောင်၏ အမည်မှာမူမသိရပေ။

ဤကား စာနယ်ဇင်းအတတ် ဆိုင်ရာ သတင်းစာလုပ်ငန်းများ စတင် ပေါ် ပေါက် ခဲ့ပုံများ ဖြစ်လေသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်၌မူ စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ကမ္ဘာတဝှန်းလုံး၌ များစွာ တိုးတက် လျက် ရှိနေခဲ့လေပြီ။ ယင်းအနက် သတင်းစာလုပ်ငန်းသည် အရေးအပါဆုံးနှင့် အကျယ်ဝန်းဆုံးဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

သတင်းစာလုပ်ငန်း၌ တာဝန်အသီးသီးကို ခွဲဝေဆောင်ရွက်နေကြရသူများတွင် အယ်ဒီတာသည် သတင်းစာအယ်ဒီတာအဖွဲ့၏ အချုပ်ဖြစ်သည်။ သတင်းစာ၌ ထည့်သွင်းရန် သတင်းဆောင်းပါးမှန်သမျှကို စစ်ဆေးတည်းဖြတ်ရသည်။ နယ်သတင်းထောက်၊ မြို့သတင်းထောက်နှင့် နိုင်ငံခြားသတင်းဌာနများမှ ပေးပို့ရရှိသော သတင်းမှန်သမျှကို စစ်ဆေးရွေးချယ်ရ၏။ ပယ်သင့်သည်ကိုပယ်၍ အရေးတကြီး ထည့်သွင်းသင့်သည့် သတင်းများကို ထည့်သွင်းရေးနှင့် ဆိုင်းငံ့ထားသင့်သည့် သတင်းများကို ဆိုင်းငံ့ထားရန် စီစဉ်ရသည်။

သူ့အစားကူညီရန် လက်ထောက်အယ်ဒီတာများရှိသည်။ အယ်ဒီတာများကို ဌာနအလိုက် အမျိုးမျိုး ခွဲထား၏။ နေ့အယ်ဒီတာ၊ ညအယ်ဒီတာ၊ မြို့မအယ်ဒီတာ၊ နိုင်ငံခြားအယ်ဒီတာ၊ သတင်းအယ်ဒီတာ၊ ကစားခုန်စားအယ်ဒီတာ စသည်ဖြင့် ဖြစ်သည်။

သတင်းထောက်ကား သတင်းရအောင် ရှာဖွေရသူဖြစ်သည်။ နေ့ရုတ်ကာမှ ရသမျှ သတင်း အတိုအထွာ အစအနများကို တိကျမှန်ကန်စွာ ထောက်လှမ်း စုပေါင်း၍ သတင်းဆောင်းပါးကောင်းတပုဒ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ပြီးလျှင် အထက်ဖော်ပြရာပါ ဌာနအလိုက် အယ်ဒီတာများသို့ ပေးပို့တင်ပြရ၏။ သတင်းရုရှန်အလို့ငှာ သတင်းထောက်များသည် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး၌ များစွာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာရလေသည်။ သတင်းထောက်တွင် သတင်းစာတိုက် တည်ရှိရာအရပ်၌လုပ်သော သတင်းထောက်၊ ရပ်ဝေးမှ သတင်းပို့

ကမ္ဘာကျော်လူရွှင်တော် ချာလီချက်ပလင်ထံမှ သတင်းပို့နေကြသောသတင်းထောက်များ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အင်္ဂလန်ပြည် သတင်းစာတိုက်ကြီးတစ်ခုမှအယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်များ ဆွေးနွေးနေကြပုံ

သော သတင်းထောက်၊ နိုင်ငံခြားမှ သတင်းပို့သော သတင်းထောက်ဟူ၍ရှိသည်။

လက်ထောက်အယ်ဒီတာကား သတင်းစာ လုပ်ငန်း၌ အရေးကြီးဆုံးသော သူများတွင် အပါအဝင် တယောက်ပင်တည်း။ သူ၏အလုပ်ဝတ်တရားကား တနေ့အတွက် စုပေါင်းရရှိသော သတင်းမှန်သမျှကို သတင်းစာ၌ ထည့်သွင်းခြင်း မပြုမီ သတ်ပုံသတ်ညွှန်း၊ သဒ္ဒါဝါကျ မှန်ကန်ခြင်း ရှိမရှိကို စစ်ဆေး ကြည့်ရှုရသည့် အပြင် ရံဖန်ရံခါ သတင်းစာနေရာ အနည်းအများအလိုက် သတင်းများကို ချုံ့တန်ချဲ့၊ ကျဉ်းတန်ကျဉ်း၍ မူမပျက်စေဘဲ ပြုပြင်ပေးရ၏။ ထိုသို့ လိုအပ်သလို စစ်ဆေးပြုပြင်ပြီးသောအခါမှ သတင်းခေါင်းစဉ်းကို နောက်ဆုံး ရေးပေးရလေသည်။

သတင်းစာတွင် အထူးသီးသန့် တနေရာ သို့မဟုတ် တမျက်နှာယူ၍ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဆောင်းပါးကို ရေးသားသူကား အခန်းဆောင်းပါးရှင်ပင် ဖြစ်သည်။ အချို့က နေ့စဉ်ရေး၍၊ အချို့က တပတ်လျှင် ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်မျှသာ ရေးလေ့ရှိကြသည်။

သတင်းစာတစောင်လုံးတွင် ခေါင်းကြီး သို့မဟုတ် သတင်းစာအာဘော်သည် အဓိက အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်လေသည်။ ယင်းခေါင်းကြီး သို့မဟုတ်သတင်းစာအာဘော်သည် အများအားဖြင့် နိုင်ငံရေးကို မိမိသတင်းစာ၏ဝါဒနှင့် ချိန်ထိုးကြည့်ရှု၍ ပြတ်သားစွာ ဝေဖန်သုံးသပ် ရေးသားရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤခေါင်းကြီး သို့မဟုတ် သတင်းစာအာဘော်ကို ရေးသူများကား အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်များထဲမှပင် ဖြစ်ကြသည်။ အချို့ သတင်းစာများ၌ ခေါင်းကြီးရေးရန် အထူးသီးသန့် အယ်ဒီတာများ ထားရှိကြလေသည်။

တိုင်းပြည်တပြည်တွင် သာသနာ့ဝန်ထမ်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ ပြည်သူလူထု၊ သတင်းစာဆရာများဟူ၍ မဏ္ဍိုင်ကြီး လေးခုရှိရာတွင် စတုတ္ထမဏ္ဍိုင်ဖြစ်သော သတင်းစာဆရာများသည် တိုင်းပြည်တွင် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်ဟု အင်္ဂလန်ပြည် ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် အက်ဒမန် ဗတ် သည် တခါက အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ဘူးသည်။ သတင်းစာဆရာများနှင့် သတင်းစာ ထုတ်ဝေသူများ၏ လက်ထဲတွင် ကမ္ဘာကြီး၏ နောင်ရေးသည် တည်ရှိနေသည် ဟူ၍ပင် ဆိုကြ၏။ ထိုသူတို့၏ အရေးအသားများဖြင့် လူမျိုးအချင်းချင်း သို့မဟုတ် လူတန်းစားအချင်းချင်း မုန်းတီးရေးကိုလည်း ဖန်တီးနိုင်၏။ အချင်းချင်း ညီညွတ်သင့်မြတ်ရေးကိုလည်း တည်ဆောက်ပေးနိုင်၏။ လူတို့၏စိတ်ဓာတ် ပျက်စီး၍ နိမ့်ကျအောင်လည်း စွမ်းဆောင်နိုင်၏။ လူတို့၏စိတ်ဓာတ်ကိုလည်း မြင့်တင်ပေးနိုင်၏။

မျိုက်မောက်ခေတ်၌ စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာတွင် အရေးပါ အရာရောက်လာပြီ ဖြစ်သည့်အလျောက် စာနယ်ဇင်းအတတ်ကိုလည်း လူများသည် လေးစား၍ စိတ်ထက်သန်စွာ လေ့လာလိုက်စား သင်ယူလျက်ရှိကြလေပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အနောက်နိုင်ငံ တက္ကသိုလ်ကြီးများနှင့် အရှေ့တိုင်း တရုပ်နိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တက္ကသိုလ်ကြီးများ၌ စာနယ်ဇင်းသင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ်သင်ကြားပေးလျက်ရှိကြ၏။

ဗြိတိန်၌ အချို့သော သတင်းစာတိုက်ကြီးများသည် စာနယ်ဇင်းအတတ်ကို သတင်းစာတိုက်တွင်း၌ လက်တွေ့သင်ကြားပေးလေသည်။ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်ကမူ ၂ နှစ်သင်တန်း ပြီးဆုံးအောင်မြင်သူအား စာနယ်ဇင်းအတတ်ဆိုင်ရာ ဒီပလိုမာဘွဲ့ကို ပေးအပ်လေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ သတင်းစာအတတ်ကို ပညာရပ်တခုအဖြစ်ဖြင့် ပဌမဆုံးစတင် သင်ကြား သည့် တက္ကသိုလ်မှာ ဝစ္စကွန်းဆင်း တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းစာဆရာအသင်းမှ ကြီးမှူး၍ သတင်းစာအတတ်သင်တန်း ဖွင့်ခဲ့၍၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်၌တဖန် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် သတင်းစာပညာသင်တန်း ဖွင့်ခဲ့ဘူးလေသည်။

နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်အတွင်း စတင်ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သော မြန်မာ သတင်းစာ လောကဌ် သတင်းစာ လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသင်းဖွဲ့စည်းရေးကိစ္စများကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးခဲ့သည်အထိ ကျကျနန မပြုခဲ့ကြပေ။ စစ်ကြီးပြီးသည့် နောက် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဖေဖွာရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းစာဆရာအသင်းကြီး ဟူ၍၎င်း၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းထောက်အသင်းကြီးဟူ၍၎င်း ပေါ်ပေါက်လာကြခြင်းသည် သတင်းစာလုပ်ငန်းအတွက် အားတက်ဖွယ်ဖြစ်ပေသည်။

စာပလွှေ။ ။ပေစာ — ရှု။

စာပေ။ ။လူမျိုး အသီးသီး၊ ဘာသာစကား အသီးသီးတို့တွင် အများအားဖြင့် စာနှင့်စာပေရှိကြ၏။ စာနှင့် စာပေ မရှိသော လူမျိုးငယ်များမှာ ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်၌ ပြောပလောက်အောင် မရှိတော့ချေ။ စာပေသည် စာမှ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ စာဟူသည်ကား စကား၏သင်္ကေတ ဖြစ်သော အက္ခရာများကို စုပေါင်းဖွဲ့စည်း၍ စံနစ်တကျ စီစဉ်ရေးသား တင်မှတ်ထားသော အမှတ်အသားဖြစ်၏။ ဤတွင်၊ ဗျည်း သရ အက္ခရာများဖြင့် စုစည်းအပ်သော အရေးအမှတ်များသာမက၊ တရုပ်လူမျိုး၊ ရှေးရှေး အီဂျစ် လူမျိုးတို့ သုံးသော ရုပ်ပုံသင်္ကေတများမှ ဆင်းသက်လာသည့် အရေးအမှတ်များကိုပါ စာဟုခေါ်သည်။ ယခု မျက်မမြင်တို့လက်ဖျားကလေးများဖြင့်စမ်း၍ဖတ်ရသော အမှတ်ဖုကလေးများကိုလည်း စာဟုပင်ခေါ်ရပေမည်။ စာကို သုခုမအရာမြောက်အောင် (ဝါ) အနုပညာသက်ဝင်အောင် ဖွဲ့စည်းစီရင် တီထွင်သော်၊ စာပေဟု ဖြစ်လာ၏။ စာမဖြစ်ပေါ်မီ၊ စာပေ မပေါ်ပေါက်နိုင်ပေ။ အချို့ ဘာသာစကားများတွင် ရှေးရှေးအခါက စာဟူ၍ မပေါ်ပေါက်သေးသော်လည်း သီချင်းများ၊ ကဗျာလင်္ကာများကို ဖွဲ့နွဲ့သီကုံးကာ စပ်ဆိုမှု ပြုကြသည်။ ယင်း ကဗျာများကို ကြားနာရသူများက စိတ်တွင် မှတ်သား၍ ပြန်လည် ရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့် တဆင့်တဆင့် လက်ကမ်းသက်သို့ ကာလရှည်မြင့်စွာ မတိမ်ကော မပျောက်ပျက်ရအောင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် မှတ်ဥာဏ်နှင့် စကားသံတွင်သာ အခြေတည်ထားသော ဤအဖွဲ့အနွဲ့များမှာ သုခုမအင်္ဂါဖြင့် ပြည့်စုံစေကာမူ၊ စာပေဟု ခေါ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဤအဖွဲ့အနွဲ့များ ပါဝင်သော ဘာသာစကားကို ပေ၊ ကျောက်၊ စက္ကူ၊ ရွှံ့ပြား၊ ကြေးပြား စသည်တို့၌ ထွင်း၍၊ ရေး၍၊ ခြစ်၍၊ ပုံဆွဲ၍၊ ထု၍၊ အစက်အကြောင်းချ၍၊ အမှတ်အသားတင်ကာ၊ စာဟု တီထွင်ပေါ်ပေါက်လာမှပင်၊ နှုတ်ဖြင့်သာ ရွတ်ဆိုလျက် မှတ်ဥာဏ်ဖြင့်သာ ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသော အဖွဲ့အနွဲ့ ကဗျာလင်္ကာတို့သည် စာပေအရာမြောက်လေသည်။

စာရှိမှ စာပေရှိနိုင်မည်ဟူသော အထက်က အယူအဆကို ငြင်းဆိုသော ကေစိဆရာများလည်းရှိ၏။ စာဖြင့်မှတ်တမ်းတင်ခြင်း မပြုနိုင်သော်လည်း အနုပညာသက်ဝင်သည့် အဖွဲ့အနွဲ့ ကဗျာများကို စာပေဟုခေါ်နိုင်သည်ဟု ကေစိဆရာများက ဆိုပေသည်။

သုခုမ အရာမြောက်အောင်၊ အနုပညာ သက်ဝင်အောင် ဖွဲ့စည်းစီရင်သော စာမှသာလျှင်၊ စာပေအခေါ်ခံထိုက်သည် ဟူသော အယူအဆကို ယခုခေတ်မှပင် အများက လက်ခံလာကြ၏။ မြန်မာတို့တွင် စာပေဟူသောစကားသည် ရှေးခေတ်များ၌ တရားစာပေ ဟူသော အနက် ရခဲ့၏။ ကိုးခန်းပျှို၌၊ 'စာပေနားဝင်၊ ငါ့ကိုသင်သည်၊ လင်လည်း စွန့်ထား၊ ယခုသွားခဲ့' ဟု စပ်ဆိုထားရာ၊ 'တရားစာပေကို နားလည်အောင် သင်ပြပေသောလင်' ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ကြရ၏။ တဖန် နေမိငရဲခန်းပျှို၌၊ 'ပုထိုးဘုရား၊ ကျောင်းကန်သွား၍၊ တရားစာပေ၊ နာပါချေအံ့' ဟု စပ်ဆိုထားရာ၊ စာပေဟူလျှင် တရားစာစုဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းဂန်တတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ နားလည်ယူဆခဲ့ကြ၏။ လောကုတ္တရာနှင့်ဆိုင်သော စာစုကို စာပေဟုခေါ်ခဲ့သည့် ခေတ်မှသည် လောကီနှင့်ဆိုင်သော စာစုများ ပေါ်ပေါက်ခေတ်စားလာချိန်၌ စာပေဟူသော ဝေါဟာရ၏ အနက်လည်း ပြောင်းခဲ့ရပေသည်။ ထိုကြောင့် ယခုအခါ တရားစာစုများကိုသာ စာပေဟုခေါ်လေ့ မပြုကြတော့ဘဲ၊ အနုပညာ သက်ဝင်သည့် စာမျိုးကိုလည်း စာပေဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် 'စာပေသမိုင်း' ဟူသော စာအုပ်အမည်ကို ကြားရသူတို့သည် တရားစာပါရှိသော ကျမ်းဂန်များ ပေါ်ပေါက်လာပုံ အစဉ်လေလာ အကြောင်း စာအုပ်မျှသာဟု မယူဆဘဲ၊ ရတုကဗျာ လင်္ကာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှင့်တကွ စကားပြေအဖွဲ့ အမျိုးမျိုးတို့ ရေးသားပေါ်ပေါက်ထာပုံအကြောင်း စာအုပ်ဟု ချက်ခြင်း သိရှိနားလည်လာကြ၏။

သိုးဆောင်းတို့၏ အယူအဆတွင် အနုပညာသက်ဝင်သည့် စာအရေးအသားကိုသာမဟုတ်၊ ထိုစာအရေးအသားကို ဝေဖန်ခွဲခြား၊ စိစစ်အကဲဖြတ်၍ အရသာခံစားမှုကို ပေါ်လွင်စေသော အရေးအသားကိုလည်း စာပေအရာတွင် သွတ်သွင်းထား၏။ ဖွဲ့စည်း သီကုံးမှုတွင် စကားသား အရွေးအချယ် အစီအရင်ကြောင့် သုခုမအရာမြောက်သည်၊ ဖတ်ရှုသူ၏စိတ်နှလုံးကို လှုပ်ရှားထိခိုက်စေသည်ဟု ဆိုနိုင်သော စာမျိုးကို စာပေဟု အသိအမှတ်ပြုရပေမည်။ စာပေဟု ခေါ်ရမည့် စာမျိုး၌ သေးသိမ်သော စဉ်းစားစိတ်ကူးနည်း၊ ညွှံဖျင်းသော အယူအဆ အကြည့်အမြင်၊ နုံ့သော ကလေးကလား အသွားမျိုးကို ပယ်၍၊ တင့်တယ်ကြည်နူး အံ့သြဖွယ်ရာသော အရေးအသား ပါရှိရုံမျှမက၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်၍ သမာဓိပြည့်စုံသောစိတ်ထားမျိုးကို ပါရှိစေရသည်။

စာပေဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြသော်လည်း၊ စာပေကို ကဏ္ဍခွဲခြားရန် မလွယ်လှပေ။ စာပေအမျိုးမျိုးရှိရာ၊ အချိုတရားစာများ၊ အချိုသမိုင်းစာများ၊ အချိုမိန့်ခွန်းများ၊ အချိုသိပ္ပံအကြောင်းရပ် စာများသည် သုခုမအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံ၍၊ ယင်းတို့ကိုလည်း စာပေအသိုက်အအုံတွင် ထည့်သွင်းရပေမည်။ သဘောအားဖြင့် စာပေအမျိုးမျိုးကို ကဏ္ဍခွဲရမည်ဆိုလျှင်၊ တရားစာပေ၊ သဘာဝတ္ထုပေအရ လောကကြီးကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်သောစာပေ၊ ကဗျာလင်္ကာနှင့် ပြဇာတ်စာပေ၊ သမိုင်းစာပေ၊ အဟောအပြောစာပေ၊ ဝေဖန်အကဲဖြတ်မှုစာပေနှင့် စိတ်ကူး (ဝါ) စိတ်ကွန့်စာပေဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။ သိုးဆောင်းတို့၏စာပေသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၄၀၀ ခန့်ကစ၍ ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားခဲ့သော ဂရိစာပေမှ သက်နွယ်ခဲ့၏။ ဂရိစာပေတွင် တရားစာပေနှင့် စိတ်ကူးယဉ် (ဝါ) စိတ်ကွန့်စာပေမျိုးထို့မှအပ၊ ဖော်ပြခဲ့သောစာပေမျိုး အစုံပါဝင်ခဲ့ပေသည်။

စာပေမှန်သမျှကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ခွဲခြားနိုင်ပေသည်။ လူမျိုး အလိုက်၊ ဘာသာစကား အလိုက် ခွဲခြားနိုင်၏။ ဤစွယ်စုံကျမ်းတွင် ကနေဒါစာပေ၊ ဂရိစာပေ၊ ဂျာမန်စာပေ၊ အင်္ဂလိပ်စာပေ၊ စပိန်စာပေ၊ မြန်မာစာပေ စသည်ဖြင့် လူမျိုး၊ နိုင်ငံ၊ ဘာသာစကားအလိုက် ခွဲခြားကာ စာပေအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြထားသော ဆောင်းပါးများ မြောက်မြားစွာ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ခေတ်အလျောက်လည်း စာပေကိုခွဲခြားနိုင်၏။ သိုးဆောင်းစာပေတွင် ရှေးခေတ်စာပေ၊ အလယ်ခေတ်စာပေဟု ခွဲခြားနိုင်၏။ စာပေချင်းချင်း နှိုင်းရှည့်၍ စာပေနှိုင်းရှည့်မှုပညာဟု ပညာတရပ်အဖြစ်နှင့်လည်း ရှိပေသည်။ ဖွဲ့စည်းသီကုံးမှုကို အခြေခံထား၍၊ ဖွဲ့နည်းကို ခွဲခြားကာ၊ ကဗျာ၊ စကားပြေ၊ ပြဇာတ်၊ စာမွန် စသည့် ဆောင်းပါးများ ကိုလည်း ဤစွယ်စုံကျမ်းတွင် တွေ့ရပေမည်။ စာပေ၌ ထင်ရှား ကျော်ကြားသော အရွှေတိုင်း၊ အနောက်တိုင်း စာရေးဆရာကြီးများနှင့် အလွန့် အလွန် ကျော်ကြားခဲ့သောစာပေများကို သီးသန့်၍လည်း ဤကျမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိ၏။

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ။ ။ခရစ် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန္ဇဝါရီလအတွင်း၌ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းကို ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့ရာ၊ 'အမှောင် ခွင်း၍ အလင်းဆောင်အံ့' ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အရ၊ စာအုပ် အမျိုးမျိုးကို ဖြန့်ချိ ထုတ်ဝေခဲ့၏။ ဘာသာပြန်စာပေများ အပြင် ဘာသာပြန်မဟုတ်ဘဲ၊ တကူးတကန့်ပြုစုရသည့် စွယ်စုံကျမ်း၊ သိပ္ပံကျမ်း၊ ကျောင်းသုံးစာအုပ်၊ ပြည်တော်သာစာစဉ်၊ လူထုအိတ်ဆောင် စသော စာအုပ်၊ စာစဉ်များကို ထုတ်ဝေရုံမျှနှင့်သာ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထိုကြောင့် အသင်း၏ရည်ရွယ်ချက်များတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော စာပေနှင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု မြှင့်တင်အားပေးရေးအတွက် စာပေလောကတွင် စာကောင်းပေကောင်းများ ထွက်ပေါ်လာစေရန် ရည်သန်၍ စာပေဗိမာန်ဆုများကို နှစ်စဉ်ပေးခဲ့၏။ ဆုအသီးသီးအတွက် စဉ်းစားခြင်းခံရသည့် စာအုပ်များမှာ အသင်းထုတ်စာအုပ်များ မဟုတ်စေရချေ။ ပြင်ပမှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာအုပ်များသာ ဖြစ်ရသည်။ သို့သော် အသင်းဝန်ထမ်း တဦးဦးက ရေးသော စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်၊ ယင်းစာအုပ်ကို ပြင်ပမှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါလျှင်၊ ကျစာအုပ်

ဒုတိယ စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုရ 'မိုးအောက်မြေပြင်' ကိုရေးသူ စာရေးဆရာမင်းအောင် (၁၉၄၈)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည် ဆုအတွက် ရွေးချယ်ခံနိုင်ခွင့်ရှိ၏။ အရွေးခံရသော စာအုပ်များ၏ မူပိုင်ကိစ္စမှာ၊ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းနှင့် မသက်ဆိုင်ပေ။ အသင်းတည်ထောင်သည့်နှစ် အတွင်းမှာပင်၊ ဘာသာပြန်မဟုတ်သော အကောင်းဆုံးဝတ္ထုကို စာပေဗိမာန်ဆုအဖြစ်ဖြင့် ငွေတထောင် နှစ်စဉ်ပြီးမြှင့်ရန် ဆုံးဖြတ်ကျေညာခဲ့၏။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ပဌမစာပေဗိမာန်ဆုမှာ၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အတွင်းက ထွက်ပေါ်ထုတ်ဝေခဲ့သော ဝတ္ထုများထဲမှ အကောင်းဆုံးဆု အဖြစ်ဖြင့် မင်းအောင်ရေး 'မိုးအောက်မြေပြင်' ကို ရွေးချယ်၍ ၁၉၄၉

ဝတ္ထုဆုရ 'မင်းမှုထမ်း' ကိုရေးသူ စာရေးဆရာထက်တိုး (၁၉၅၀)

ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပကာ ပေးအပ်ခဲ့သော စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုဖြစ်၏။ စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆု ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် နှစ်နှစ်ခဲ့ခန့်ကြာသော အခါ၊ အကောင်းဆုံး ဘာသာပြန်စာအုပ်ကို ရွေးချယ်၍ ဆုပေးရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ သို့သော် ပဌမအကြိမ်တွင် တနှစ်အတွင်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သည့် ဘာသာပြန်စာအုပ်များကို သာ မစဉ်းစားဘဲ၊ စစ်ပြီးနှစ် ၁၉၄၅ ခုမှ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ကုန်အထိ၊ ထွက်ပေါ်ခဲ့သော ဘာသာပြန်စာအုပ်များကိုပါ စဉ်းစားရွေးချယ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရာ၊ စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆုကို ပဌမအကြိမ်အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ၌ ကျင်းပခဲ့သော ဆုနှင်းသဘင်၌သာ ပေးခဲ့လေသည်။

၁၉၅၁ ခုနှစ်မှစ၍၊ ဝတ္ထုလည်းမဟုတ်၊ ဘာသာပြန်လည်း မဟုတ်သော စာစောင်စာအုပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ဆုပေးရန် ဆုံးဖြတ်လေရာ၊ စာပေဗိမာန်၌ စာပဒေသာဆု တဆု တိုးလာလေသည်။ ထိုဆုကို ၁၉၅၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တွင် ကျင်းပခဲ့သော ဆုနှင်း သဘင် တွင် ပဌမအကြိမ် ပေးခဲ့လေသည်။ လက်ဦးအစတွင် ဤစာပဒေသာဆုမှာ၊ ဗဟုသုတဆိုင်ရာ မြန်မာစာပေ တိုးတက်ကြီးပွားစေရန် ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်၍၊ နိုင်ငံသမိုင်း၊ လူ့သမိုင်း၊ ခရီးသွားမှတ်တမ်း၊ စာပေဝေဖန်မှု အတ္ထုပ္ပတ္တိမှအစ စာပေမြောက်သည့် စာမူနှစ်စာစုများ အပါအဝင် စာအုပ်အမျိုးမျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ပေးသောဆု ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဆုအတွက် စဉ်းစားရမည့် စာအုပ် နယ်ပယ်မှာ ကျယ်ပြန့်လွန်းရကား၊ ဗဟုသုတပေးသည့် စာအုပ်မျိုးကို သုံးတပဒေသာဆုတခု တိုးကာပေးရန် ၁၉၅၄ ခုနှစ် အစပိုင်းတွင် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ ပဌမ သုတပဒေသာဆုမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင်ထုတ် ဗဟုသုတပေး စာအုပ်များအတွက် ဖြစ်၍၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင်း၌ ကျင်းပသော ဆုနှင်းသဘင်တွင် ပဌမအကြိမ် ပေးခဲ့သည်။ ထို ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှစ၍ စာပဒေသာဆုမှာ စာပေသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော၊ အနုပညာသဘော သက်ဝင်သည့် စာအုပ်များအတွက် သတ်မှတ်လျာထား၍၊ သုတပဒေသာဆုမှာ ဗဟုသုတအမျိုးစုံကို စာဖတ်သူ ပရိသတ်အား ပေးစွမ်း နိုင်သော စာအုပ်များအတွက် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထား၏။

သို့အတွက်၊ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းက နှစ်စဉ် ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပ၍ ပေးနေသော စာပေဗိမာန်ဆုများမှာ ဆု ၄ ဆုဖြစ်၏။ သို့သော် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဆု ၄ ဆုစလုံးကို ပေးဖြစ်သည်မဟုတ်ချေ။

'တပ်ထဲကမြေတိုကို' ဝတ္ထုဖြင့် စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုရ စာရေးဆရာသာစု (၁၉၅၁)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာဆေးသာဆုရ 'ဆင်ဖင်ထုံးပွဲမှူး' ကျမ်းပြုဆရာ ရွှေကိုင်းသား အမည်ခံ ရဟန်းတော်ဦးသောတိတ (၁၉၅၁)

အချို့နှစ်များတွင် သင့်လျော်သော၊ အဆင့်အတန်းမှီသော စာအုပ်ကောင်း မရပါက၊ ဆိုင်ရာဆုကို မပေးဘဲ ချန်ထား၏။ စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုမှလွဲ၍ အခြားဆုရ ဝတ္ထုရှည်များသည် ဆုနှင်းသဘင် မကျင်းပမီ၊ ဆုရသော်စာအုပ်များကို မိမိပင်ကိုယ်ဘာဏ်ဖြင့် ရေးသားပြုစု၍ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ မှီငြမ်းဖြစ်စေ ဘာသာပြန်ခြင်း၊ တပါးသော ဝတ္ထု၊ ကျမ်း စသည်တို့မှ စာကိုဖြစ်စေ၊ သဘောသွားကိုဖြစ်စေ ကူးယူခြင်း အလျင်းမပြုကြောင်းကို ဝန်ခံချက် ရေးသားပေးရသည်။

ထုံးအခါ ဆု ၄ ဆုသာရှိသော်လည်း၊ နောင်ကို ဆုများထိုးလာရန် အကြောင်းရှိ၏။ ကဗျာနှင့် ပြဇာတ်စာပေ၊ ဝတ္ထုတိုစာပေ စသည့် စာပေအမျိုးအစားတို့တွင် ဆုပေးရန် အချို့က လိုလားကြသည်ဖြစ်၍၊ ဆုပေးရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့က စဉ်းစား ဆွေးနွေးဆဲဖြစ်သည်။ စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆု၏ ငွေတန်ဖိုးကိုလည်း မြှင့်တင်ရန် စဉ်းစားဆွေးနွေးဆဲဖြစ်သည်။

စာပေဗိမာန် ဝတ္ထုဆုမှတ်တမ်း

စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုသည် သိုးဆောင်းပြကုဒိန် တနှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာဝတ္ထုရှည်များထဲမှ အကောင်းဆုံးဝတ္ထုကို ရွေးချယ်၍ ပေးသောဆု ဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကာလပေါ် မြန်မာဝတ္ထုများ အဆင့်အတန်း တိုးတက်စေရန် ဖြစ်သည်။ တထောင်တန်ဆုဖြစ်၏။ ဝတ္ထုများမှာ အခြားဘာသာစကားများမှ ဘာသာပြန်ခြင်း၊ မိုးခြင်းပြုသော ဝတ္ထုများမဟုတ်စေရဘဲ၊ မြန်မာဝတ္ထုရေးဆရာတို့ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်၊ ပင်ကိုယ်စိတ်ကူးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရေးသားသော ဝတ္ထုများဖြစ်ရပေမည်။ ဝတ္ထုရွေးချယ်ရာ၌၊ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း၊ လူ့သဘာဝ လောကသဘာဝ အပွဲ့၊ အရေးအသား (၀၊) ဟန် ဟူသော အချက် ၃ ချက်ပေါ်တွင် မူတည်၍ လူ့သဘာဝ၊ လောကသဘာဝ အဖွဲ့ကို အရေးအကြီးဆုံးထား၏။ လုံးချင်းဝတ္ထု တအုပ်စာမျှ ရှိသော မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုရှည်များကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ၁၉၄၉ ခု နှစ်မှစ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိသော်လည်း အချို့မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုများမှာ နှစ်ကူးချုပ်ရှိခြင်း၊ အများအားဖြင့် လုံးချင်းဝတ္ထုအဖြစ် ဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း စသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်အတွက်မှစ၍ မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုရှည်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ အောက်၌ စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုရ စာအုပ်နှင့် ဝတ္ထုရေးဆရာများစာရင်းကို ဖော်ပြထား၏။

နှစ်	ဆုရဝတ္ထု	စာရေးဆရာ
၁၉၄၈	မိုးအောက်မြေပြင်	မင်းအောင်
၁၉၅၀	မင်းမူထမ်း	တက်တိုး
၁၉၅၁	တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို	သာခု
၁၉၅၄	ငမဲကျွန်	စစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်း

၁၉၄၉၊ ၁၉၅၂၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်များတွင် သင့်လျော်သော ဝတ္ထု၊ အဆင့်အတန်းမှီသောဝတ္ထုမရှိဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်ထုတ် ဝတ္ထုများထဲမှ ဝတ္ထုတအုပ်မှာ အဆင့်အတန်း ကောင်းစွာမှီသော်လည်း ပါတီသံယောဇဉ်ကိုငဲ့၍ အငြိအစွန်း မကင်းသဖြင့် အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ခြင်း တို့ကို ရှောင်ရှားရမည် ဟူသော အသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဆုအတွက် ရွေးချယ်ခြင်းငှာ မသင့်လျော်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆု အတွက် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသော ဝတ္ထုဦးရေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁၉၄၈	ခုအတွင်းထုတ်	.....	၆၆ အုပ်
၁၉၄၉	,, ,,	.....	၄၀ ,,
၁၉၅၀	,, ,,	.....	၅၄ ,,
၁၉၅၁	,, ,,	.....	၄၅ ,,
၁၉၅၂	,, ,,	.....	၅၂ ,,
၁၉၅၃	,, ,,	.....	၃၆ ,,
၁၉၅၄	,, ,,	.....	၄၈ ,,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်ချက် ချခဲ့သည်များကို ဖော်ပြသင့်ပေသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အတွက် ဆုရွေးခံရသော မိုးအောက်မြေပြင် ဝတ္ထုအား မည်သို့အကြောင်းကြောင့် ရွေးချယ်ခဲ့သည်ကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌၊ 'မိုးအောက်မြေပြင် ဝတ္ထုသည် တောရွာဖွဲ့ ဝတ္ထုကောင်းတပုဒ်ဖြစ်၍ ရေးသားသူ မင်းအောင်သည် အထက်အညာ တောရွာ၏ သဘောတခုကို ထင်ရှားစွာ ဖွဲ့နိုင်သည်။ ဇာတ်လမ်းမှာ ငြီးငွေ့ဖွယ်မရှိ၊ ရိုးရိုးကလေးနှင့် သဘာဝကျသည်။ လောက၌ ဖြစ်ပျက်တတ်သော သဘောများကိုလည်း ထင်ရှားစေသည်။ ဝတ္ထုလုပ်ငန်း မဟုတ်လှသည့် အလွန်အကျံ အနည်းငယ် ပါသော်လည်း၊ အဆင့်အတန်းမှီသည်။ အတွေးအခေါ်နှင့် အရေးအသားမှာ တခုကိုတခုမလွန်၊ နွားပြေးနွားလိုက်ညီသည်' ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ဘာသာပြန်ဆုရ 'မြော်တလင့်လင့်' ဝတ္ထုရေးသူ စာရေးဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း (၁၉၄၅–၁၉၅၂)

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ထုတ် ဝတ္ထုများထဲမှ ရွေးချယ်ခံရသော မင်းမှုထမ်း ဝတ္ထုသည် 'ရိုးရိုးကျင့်၊ မြင့်မြင့်ကြံလိုသောလူငယ်တဦး၏ ကြိုးပမ်းမှုများကို ထင်ရှားအောင် သရုပ်ဖော်နိုင်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ လူ့ဇာတိကို ဖော်ရာ၌လည်း နိုင်နင်းသည်။ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း ဆင်ရာ၌လည်း ရိုးရိုးနှင့် သဘာဝကျသည်။ စာအရေးအသားလည်း ပြေပြစ်ကျစ်လစ်၍ ဣန္ဒေရှိသည်' ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်ချက်ချခဲ့၏။

၁၉၅၁ ခုနှစ်ထုတ် ဝတ္ထုများထဲမှ ရွေးချယ်ခြင်းခံရသော တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို ဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ 'စာရေးဆရာသည် ဤဝတ္ထုတွင် လက်နက်ကိုင် ရာထမ်းမှုထမ်းများနှင့် အရပ်သားတို့ ဆက်ဆံရေးကို မူတည်၍ ဆက်ဆံရေး အကောင်းအဆိုး နှစ်ဖက်စလုံးတို့ကို ထင်ရှားစွာ သရုပ်ဖော်နိုင်သည်။ စကား အချီအချ အပြန်အလှန် ပြောဆိုပုံကို ရေးသားသည့်အရာတွင် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ ဤဝတ္ထုတွင် လိုလားသလောက် မပြည့်စုံသေးဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း၊ စာရေးဆရာ၏ ရည်မှန်းချက်ကို ကလောင်ဖြင့် သယ်ယူသွားပုံမှာ အောင်မြင်သည်' ဟု ဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့၏။

၁၉၅၄ ခုနှစ် အတွင်းထုတ် ဝတ္ထုများအနက် ငမဲကျွန် ဝတ္ထုကို ဆုအတွက်ရွေးလိုက်ရာ၊ အဖွဲ့၏မှတ်ချက်မှာ၊ 'ငမဲကျွန် ဝတ္ထုမှာ ရှေးလူကြီးများ အရေးအသား ထုံးနည်းတမျိုး ဖြစ်သည့်အပြင်၊ အားရှိသော အရေးအသားမျိုးဖြစ်၍၊ ဝတ္ထုဆင်ပုံ ရေးသားပုံ စေစုပ်ပြီးလျှင် မှတ်သားဖွယ် အများအပြားပါရှိသည်' ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆုမှတ်တမ်း

စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုကို ပေးရန် ၁၉၅၁ ခုနှစ်ကဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ၁၉၄၅ ခုမှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အထိ ပေါ်ပေါက်သော ဘာသာပြန်စာအုပ်များကို စုပေါင်းထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့လေသည်။ ထိုသို့များပြားလှသော ဘာသာပြန်စာအုပ်များထဲမှ၊ အင်္ဂလိပ် ဝတ္ထုရေးဆရာ ချားဒစ်ကင်၏ 'ဂရိတ်အိတ်စပက်တေးရှင်း' ခေါ် ဝတ္ထုကို ဘာသာပြန်ထားသော မြော်တလင့်လင့်ခေါ် ဝတ္ထုကို ရွေးချယ်လိုက်၏။ ရေးသူမှာ နာမည်ကျော် စာရေးဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှစ၍မူ၊ ပြက္ခဒိန် တနှစ်အတွင်းထုတ်ဝေပုံနှိပ်ခဲ့သည့် ဘာသာပြန်စာအုပ်များကို သာရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ဖတ်ရှုစဉ်းစားကြသည်။ စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆု၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ၊ နိုင်ငံခြား ဘာသာ တရပ်ရပ်မှ ကမ္ဘာ့စာပေ အဆင့်အတန်းမှီသော စာအုပ်များကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုမှု အားပေးရန်နှင့် ဘာသာပြန်မှုအဆင့်အတန်း မြှင့်တင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဆုမှာ ၇၅ဝိတန်ဆုဖြစ်၏။ စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်ထားသည့်မှာ၊ မူရင်းစာအုပ်သည် ကမ္ဘာ့ဂန္ထဝင်ဟု ခေါ်ဆိုရမည့် စာကြီးပေကြီးသမိုင်း အပါအဝင် စာအုပ်ဖြစ်ရမည်။ တနည်းအားဖြင့် စာပေအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်၍ ကမ္ဘာ့စာပေတို့တွင် ထင်ရှားသော စာအုပ်မျိုးဖြစ်ရမည်။ မူရင်းစာအုပ်သည် ဝတ္ထုဖြစ်ရန်မလိုပေ။ ဥပမာအားဖြင့် ပလေးတို၏ 'ရီပတ်ဘလစ်'၊ ကွန်ဖူးဇီး၏ အထွေထွေစာစုများစသည့် စာအုပ်တို့မှာ ဝတ္ထုမဟုတ်သော်လည်း ကမ္ဘာ့စာပေထဲတွင် အပါအဝင်ဖြစ်၏။ စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုအတွက် စဉ်းစားသည့် စာအုပ်များမှာ (၁) ကမ္ဘာ့စာပေဟု အသိအမှတ် ပြုနိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားသော်ကြားသော မူရင်းစာအုပ်မှ ဘာသာပြန်ထားခြင်း ဖြစ်ရမည်။ (၂) ဝတ္ထုသာမဟုတ်ဘဲ၊ မည်သည့်ဆေပေမျိုးမဆို

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်နိုင်သည်။ (၃) မူလစာရေးဆရာ၏ အာဘော်နှင့်လက်ရာတို့ကို မပျက်စေဘဲ ဘာသာပြန်စွမ်းနိုင်မှုကို အဓိကထားသည်။ အစ အလယ် အဆုံး တတ်နိုင်သမျှ ပြည့်စုံစွာ ဘာသာပြန်ထားရမည်။ အစိတ်အပိုင်းများ ချန်ထားခြင်း၊ အလွန်အမင်း အကျဉ်းချုံးခြင်း မရှိစေရ။ (၄) ဆီလျော်အောင်ပြန်နည်းဖြင့် ပြန်ထားပါက၊ မူရင်းစာအုပ်ကို မမှတ်မိနိုင်လောက်အောင် ပြောင်းလဲထားခြင်း မရှိစေရ။ မူရင်းကျမ်း၏ အနှစ်သာရ မပျက်စေရဘဲ၊ အနည်းငယ်မျှကိုသာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ခြင်းကို ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ပိုမိုအားပေးမည်။ (၅) ဘာသာပြန်မှုဌ် တိကျမှန်ကန်၍၊ မြန်မာ့အသုံးအနှုန်း ပီသစွာရှိရမည်။ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်း၍ ဖတ်ပျော်ရမည် ဟူသော စည်းကမ်းချက်များနှင့် ညီညွတ်ရပေသည်။

စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုရ စာအုပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

နှစ်	ဆုရစာအုပ်	စာရေးဆရာ
၁၉၄၅ မှ ၁၉၅၂	မြောက်တလင်္ကလင့်	ရွှေဥဒေါင်း
၁၉၅၄	အိစွတ်ပုံပြင်များ	မင်းယုဝေနှင့်ဒွေတာရီ

၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဘာသာပြန်စာအုပ်များအနက် ဆုရွေးချယ်ရေး စည်းကမ်းနှင့် ညီညွတ်သော ဘာသာပြန်စာအုပ် မရှိသဖြင့် ဆုမပေးခဲ့ပေ။

ဘာသာပြန်ဆုအတွက် စဉ်းစားသော စာအုပ် အရေအတွက်မှာ ၁၉၄၅ ခုမှ ၁၉၅၁ ခုနှစ်ကုန်အထိ ၅၆ အုပ်၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အတွင်းထုတ် ၁၇ အုပ်၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် အုပ် ၂၀ ဖြစ်သည်။

စာပေဗိမာန် စာပေဒေသာဆုမှတ်တမ်း

စာပေဒေသာဆုမှာ တနှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သည့် စာအုပ်များအနက်၊ ဝတ္ထု၊ ဘာသာပြန်၊ ကဗျာ၊ ပြဇာတ် မဟုတ်ဘဲ စာပေသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော၊ အနုပညာသဘော သက်ဝင်သည့် စာအုပ်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် တထောင်တန်ဆုဖြစ်၏။ ဤဆုအတွက် စဉ်းစားရွေးချယ်ရာတွင် မဟုသုတသက်သက်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည့် စာအုပ်များ မပါပေ။ စာပေဝေဖန်မှု ပါရှိသော စာအုပ်များ၊ စာမှန်စာစုများ၊ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်းများ အစရှိသည့် စာအုပ်မျိုးသည် စာပေဒေသာဆုကို မှန်းနိုင်ပေသည်။ သုတေသနစာပေ၊ နိုင်ငံသမိုင်း၊ လူ့သမိုင်း၊ ခရီးသွားမှတ်တမ်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ စသည့် စာအုပ်များကိုမူကား၊ အရေးအသား အစီအစဉ်၊ ရေးသားသူ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကိုလိုက်၍ စာပေသဘော၊ သုခုမသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော သက်ဝင်ပါက၊ စာပေဒေသာဆုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်၍၊ မဟုသုတသက်သက်ရခြင်းသာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် စာအုပ်မျိုးဖြစ်ပါက၊ သုတပဒေသာဆုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းပြု၏။ စာပဒေသာဆုအတွက် စည်းကမ်းတရပ်မှာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော စာအုပ်များသည် အနည်းဆုံး ဒါဇယ်ကရောင်း ၁၆ ချီးအရှေ့ယ် စာမျက်နှာတရာကျော်ရှိ၍၊ ကျမ်းတစောင်တဖွဲ့ဟု ယူဆနိုင်သည့် စာအုပ်မျိုးဖြစ်ရမည် ဟူ၏။ စာသားပင် အဆင့်အတန်း မိုစေကာမူ၊ စာမျက်နှာ အနည်းငယ်သာရှိ၍ စာအုပ်အင်္ဂါနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ဆုအတွက်မမှန်းနိုင်ပေ။

ပဌမအကြိမ်ဖြစ်သော ၁၉၅၁ ခုနှစ်အတွက် စာပဒေသာဆုကို ရွှေကိုင်းသား အမည်ခံ ရဟန်းတော် ဦးသောဘိတက 'ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု' စာအုပ်ဖြင့် ဆွတ်ခူးခဲ့၏။ ထိုစာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က 'ရှာဖွေစုံစမ်း၍ ရေးသားရသော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အကြောင်းအရာများအနက် ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုကျမ်းပါ အကြောင်းအရာသည် အားပေးထိုက်သော အကြောင်းမျိုးဖြစ်သည်' ဟု မှတ်ချက်ရေးခဲ့၏။ ထိုနှစ်တွင်းထုတ် စာအုပ် ၁၁ အုပ်ကို စာပဒေသာဆုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များ အနက်၊ ၉ အုပ်ကို စာပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစားစစ်ဆေးခဲ့ရာ၊ ဂျာနယ်ကျော်တင့်ဆွေရေး သတင်းစာအခြေခံပညာ စာအုပ်ကို ဆုအတွက် ရွေးချယ်လိုက်သည်။ 'ဤစာအုပ်တွင် စာရေးသူသည် မိမိ ဖတ်ရှုဆည်းပူးခဲ့သော သုတနှင့် တွေ့ကြုံဆည်းပူးခဲ့သော မှတ်တို့ကို ပေါင်းရုံးရေးသားထားသည်ဖြစ်ရာ၊ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်သည်' ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်ချက်တင်ပြခဲ့၏။

စာပဒေသာဆုရ 'သတင်းစာအခြေခံပညာ' ပြုစုသူ စာရေးဆရာ ဂျာနယ်ကျော်တင့်ဆွေ (၁၉၅၂)

www.burmeseclassic.com

စာပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစားရန် ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ်စာအုပ် ၂၀ ရရှိရာ၊ ၁၀ အုပ်ခန့်မှာ ဗဟုသုတပေးရန်သက်သက်ရည်ရွယ်သည့် စာအုပ်မျိုးဖြစ်နေသဖြင့် သုတပဒေသာဆုဟု တဆုတိုးပေးရန် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က အကြံပေးရာ၊ ထိုအကြံကို အသင်း အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့က လက်ခံ လိုက်လေသည်။ ထိုနှစ် အတွက် စာပဒေသာဆု ပေးရန် ကျန်ရှိသော ၁၀ အုပ်ကို အထပ်ထပ် စဉ်းစားစစ်ဆေးသော်လည်း၊ အဆင့်အတန်းမှီသော စာအုပ်များအနက် စည်းကမ်းနှင့် မကိုက်ညီသော စာအုပ်များသာ ဖြစ်နေသဖြင့် စာပဒေသာ ဆုကို မပေးခဲ့ပေ။

၁၉၅၄ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက်မှလည်း၊ ၄ အုပ်သာ စာပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစားခဲ့နိုင်ပေသည်။ ထို ၄ အုပ်မှာလည်း ဆုပေးလောက်သည့်အခြေသို့ မရောက်ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ယူဆသဖြင့် ထိုနှစ်အတွက် စာပဒေသာဆု မပေးရချေ။

စာပေဗိမာန် သုတပဒေသာဆုမှတ်တမ်း

အထက်ကရေးခဲ့သည့်အတိုင်း သုတပဒေသာဆုမှာ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင်မှ ဆုံးဖြတ်ကျေညာ၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက်မှ ပဌမအကြိမ် ရွေးချယ်၍ပေးသော ဆုဖြစ်သည်။ ဆုမှာ တထောင်တန်ဆုဖြစ်၏။ ဆု၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဗဟုသုတပေးသည့် စာအုပ်များ၊ သုတေသနမူပါဝင်သည့် စာအုပ်များ၊ အသုံးဝင်မည့် အချက်အလက်များ ပါရှိသည့် စာအုပ်များ မြန်မာဘာသာဖြင့် အမြောက်အမြားပေါ်ထွက်စေရန် ဖြစ်သည်။ ဤဆုကို ရည်မှန်းနိုင်သော စာအုပ်များသည် မူအားဖြင့် ဘာသာပြန်စာအုပ်များ မဖြစ်စေရချေ။ သို့သော် သုတပဒေသာသဘော သက်ဝင်ရန်မှာ အချက်အလက်နှင့် အကြောင်းရပ်များကို အခြားကျမ်းမှ မကိုးကားဘဲ မဖြစ်နိုင်ချေ။ ထိုကြောင့် ပင်ကိုယ်ဥာဏ်သက်သက်ဖြင့် ရေးသော စာအုပ် ဟူ၍ လုံးဝ ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ မှီငြမ်းပြုသော အကိုးအကားတို့ကို သုတပဒေသာဆုစာအုပ်၌ လက်ခံနိုင်ပေသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက်၊ ၁၀ အုပ်ကို သုတပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစား စိစစ်ပြီးနောက်၊ ဦးမျိုးစင်ရေး ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး စာအုပ်ကို ရွေးချယ်လိုက်၏။ 'ဤစာအုပ်သည် ခေတ်နှင့် လျော်ညီသည်။ စာရေးသူသည် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြေခံသဘောတရားများကို ရှင်းလင်းစွာ ရေးသားထားသည်' ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်ချက်ချခဲ့၏။

၁၉၅၄ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက်၊ ၆ အုပ်မှာ သုတပဒေသာဆုအတွက် စိစစ်စဉ်းစားခြင်းခံရသော်လည်း ဆုနှင့် ထိုက်တန်လောက်အောင် ကျေနပ်ဖွယ်ရာမရှိဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က အစီရင်ခံ၏။ ထိုစာအုပ် ၆ အုပ်အနက် တအုပ်ကို အဆင့်အတန်းမှီသည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ယူဆနိုင်သော်လည်း၊ စာအုပ်၌ ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များ၊

သုတပဒေသာဆုရ 'ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး' စာအုပ်ကိုရေးသားသူ ဦးမျိုးစင် (၁၉၅၃)

ဂဏန်းများ၊ စာရင်းများကို ကိုးကားရာ၌ မူရင်းကို တိကျစွာ ကိုးကားညွှန်းဆိုနိုင်ခြင်း မပြုသည်မှာ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝတ်တရား မကျေပြန်ရာကျသဖြင့် ထိုစာအုပ်မှာ ဆုနှင့်လွှဲ၍ သွားချေသည်။

စာပေဗိမာန် ဆုနှင်းသဘင်မှတ်တမ်း

စာပေဗိမာန်ဆုများကို မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေအသင်း တည်ရာဌာနဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့၊ ပြည်လမ်းရှိ စာပေဗိမာန်တွင် နှစ်စဉ် ခမ်းနားစွာ ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပ၍ အသင်းဥက္ကဋ္ဌကြီး၊ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု မျက်မှောက်တွင် ပေးအပ် ခြီးမြှင့်၏။ ထို ဆုနှင်းသဘင် များသို့ ဝန်ကြီးများ၊ သံတမန်များ၊ သံအရာရှိများ၊ အရာရှိကြီးငယ်များ၊ စာရေးဆရာများ၊ စာပေလိုက်စားသူများ၊ တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခများ၊ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများမှအစ ပြည်သူ့လူသား အမြောက်အမြား စည်ကားသိုက်ဝန်းစွာ တက်ရောက်၍ ဆုရသူ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ခြီးကျူးဂုဏ်ပြုကြ၏။ ထိုစာပေဗိမာန် ဆုနှင်းသဘင်ပွဲတွင် အသင်းဥက္ကဋ္ဌဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု

www.burmeseclassic.com

က သဘာဝတိမိန့်ခွန်း မြွက်ကြားမြဲ ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်းပင်၊ ထိုမိန့်ခွန်းတွင် ဘာသာပြန်အသင်း၏ လုပ်ငန်းများကို အကျဉ်းချုံး တင်ပြသည့်အပြင် စာပေတိုးတက်မှု ရေးရာများ၊ စာပေသမိုင်း အစဉ်အလာများနှင့် လက်ရှိ စာပေအခြေအနေများကို သုံးသပ်ဆွေးနွေးချက်များ ပါဝင်သည်။ စာပေလောကကို ဖန်တီးသော စာရေးဆရာများအားလည်း တိုးတက်မှုရရှိအောင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဥက္ကဋ္ဌ၏ မိန့်ခွန်း မြွက်ကြားပြီးနောက်၊ ဝန်ကြီးချုပ် ကတော် ဒေါ်မြရီက ဆုရသူများအား စာပေဗိမာန်ဆုငွေများခြီးမြှင့်လေ့ရှိ၏။ ဆုရသူများကလည်း ပြန်လည်၍ စကားအနည်းငယ်စီ ပြောကြားလေ့ရှိသည်။ ထို နောက် စာပေနယ်တွင် ဖြစ်စေ၊ ဆုရသောစာအုပ်နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အကြောင်းရပ် နယ်ပယ်တွင် ဖြစ်စေ၊ ထင်ရှားကျော်ကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဦးဦးက တနာရီခန့်မျှဟော ပြောလေ့ရှိ၏။

အောက်တွင် ဆုနှင်းသဘင်များ ကျင်းပခဲ့သည့် မှတ်တမ်းကို ဖော်ပြလိုက်သည်။ ဆုနှင်းသဘင်တိုင်းတွင် လွှန်ခဲ့သည့်နှစ်အတွက် ဆုများပေးခြင်းဖြစ်၏။

ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပသည့်ရက်	ဆုရစာအုပ်များ
၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ ရက် (၁၉၅၀) မရှိ	မိုးအောက်မြေပြင် မရှိ
၁၉၅၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၀ ရက်	မင်းမူထမ်း
၁၉၅၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၇ ရက်	၁။ တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို ၂။ ဆင်ဖက်ထုံးဖွဲ့မှု
၁၉၅၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ ရက်	၁။ မြေခ်တလင့်လင့် ၂။ သတင်းစာအခြေခံပညာ
၁၉၅၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်	ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး
၁၉၅၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်	၁။ ငမဲကျွန် ၂။ အီစွတ်ပုံပြင်များ

ဆုနှင်းသဘင်၌ ဟောပြောခဲ့သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့် အကြောင်းရပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

နှစ်	ဟောပြောသည့်ပုဂ္ဂိုလ်	အကြောင်းရပ်
၁၉၄၉	ပါမောက္ခချုပ် ဒေါက်တာ ထင်အောင်	ဝတ္ထုဆိုတာဘာလဲ
၁၉၅၀	မရှိ	မရှိ
၁၉၅၁	ဆခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း	ရွေးခေတ်စာပေလောက
၁၉၅၂	ပါမောက္ခဦးဧမောင်	အနုစာပေ၏စွမ်းရည်သတ္တိ
၁၉၅၃	အုပ်ချုပ်မှုအတွင်းရေးမှူး ဦးစံထွား	ဘာသာပြန်စာပေအသင်း လုပ်ငန်းများ
၁၉၅၄	ဝန်ကြီးဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး	ဗမာ့ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး
၁၉၅၅	ဝန်ကြီးဦးတင်	စာအုပ်ထုတ်ဝေသူ၏ ကိုယ်တွေ့ဗဟုသုတ

ဆုများရွေးချယ်ပုံ

စာပေဗိမာန်ဆုများ နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း မည်သို့ ရွေးချယ်သည်ကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြရပေမည်။ ဘာသာပြန်စာပေအသင်း ရုံးပြင်လုပ်ငန်းဌာနခွဲမှူး၏ တာဝန်တရပ်မှာ ဆုရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းများ စီမံဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ ရုံးပြင်လုပ်ငန်း အရာရှိသည် စာပေဗိမာန်ဆု ကျေညာချက်များကို သတင်းစာများနှင့် ပုံနှိပ်တိုက်များ၊ ထုတ်ဝေသူများထံသို့ နှစ်စဉ်ပို့ရ၏။ အသင်းထုတ် မဟုတ်ဘဲ၊ အပြင် အပမှ ထုတ်ဝေသမျှ စာအုပ်များကို မျက်ခြည်မပြတ် သတိပြုနေရသည်။ စာရေးဆရာများ၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေသူများသည် ဆုအသီးသီးအတွက် မိမိတို့စာအုပ်များကို တင်ပြလိုပါက၎င် ၅ အုပ်ကျစီ ပေးပို့ရန် မေတ္တာရပ်ခံထားသည်။ မပေးပို့သော စာအုပ်များကို စာအုပ်ထုတ်ဝေသူများ၊ စာအုပ်ဆိုင်များထံ သွားဆောက်ရှာငင်း၊ စာနယ်ဇင်း ကြော်ငြာများနှင့် ရန်ကုန်အရေးပိုင်ရုံး မှတ်ပုံတင်စာရင်းမှငင်း၊ သိရှိရသမျှ အသင်းက ဝယ်ယူသည်။ ဆိုင်ရာက ပေးလည်း မပေးပို့၊ အသင်းအရာရှိကလည်း မတွေ့မိ မသိမိသော စာအုပ်များ ရှိကောင်း ရှိပေမည်။ အသင်း ဝန်ထမ်းများ၊ အသင်းလူကြီးနှင့် အသင်းဝင်များက မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်သည့်စာအုပ်အမည်များကို စာရေးရှာပေးသွင်းနိုင်သဖြင့် ဤနည်းဖြင့်လည်း စာအုပ်များဝယ်ယူသည့်စာရင်းတွင် ပါရှိ၏။

တနှစ်အတွက် ရသမျှ စာအုပ်များကို ဌာနခွဲမှူးက ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင် လူကြီးများထံသို့ ပေးပို့ရသည်။ သင့်

ဘာသာပြန်ဆုရ 'အီစွတ်ပုံပြင်များ' ကိုပြန်မာဘာသာပြန်သူ (ယာ) မင်းယုဝေနှင့် (ဝဲ) ဌေးတာရီ (၁၉၅၄)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လျော်သည့် အချိန်တွင် ဌာနခွဲမှူးက အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများအား အစည်းအဝေးခေါ် ပေးသည်။ ထိုအစည်းအဝေးများတွင် အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများသည် မိမိတို့ဖတ်ရှုထားသော စာအုပ်များကို ဆွေးနွေး ဝေဖန် စိစစ်ကြသည်။ အစည်းအဝေးများမှာ ထပ်တလဲလဲ ကျင်းပရသည်။ ဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ များမှာ ဝတ္ထုဆုအတွက် တဖွဲ့၊ ဘာသာပြန်ဆုအတွက် တဖွဲ့၊ စာပဒေသာနှင့် သုတပဒေသာ ဆုများအတွက် တဖွဲ့၊ ပေါင်းသုံးဖွဲ့ရှိ၏။ အချို့အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများသည် အဖွဲ့ နှစ်ဖွဲ့တွင် ပါရှိ၏။ တဖွဲ့တဖွဲ့လျှင် အဖွဲ့ဝင် ၄ ဦးမှ ၇ ဦးအထိရှိ၏။ အဖွဲ့များ၏ သက်တမ်းမှာ တနှစ်ဖြစ်၍၊ အဖွဲ့များကို အသင်းအပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ နှစ်တိုင်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခန့်ထား၏။ အကယ်၍ အဖွဲ့ဝင်လူကြီးတဦးဦး၏ စာအုပ်သည် ပြိုင်ပွဲဝင် စာအုပ်အဖြစ် ပါဝင်လာလျှင် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ အလိုအလျောက် နုတ်ထွက်ပြီးဖြစ်ရသည်။ အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများမှာ စာပေရေးသားမှုနှင့် ဝေဖန်မှုတို့တွင် ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ စာပေလောကတွင် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်၏။ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့အသီးသီးမှတင်ပြချက်များကို အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက လက်ခံအတည်ပြုမှသာ ဆုရစာအုပ်များဟု ဆိုးဖြတ်ကျေညာရသည်။

'ငမဲကျွန်' ဝတ္ထုဖြင့် စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုကိုဆွတ်ခူးသူ စာရေးဆရာကြီး စစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်း (၁၉၅၄)

စာပုံနှိပ်စက်။ ။ပုံနှိပ်ခြင်းအတတ် — ရှု။

စာဖတ်ခြင်း။ ။မိဖတို့သည် သားသမီးများ စကားပြောတတ်သည့် အရွယ်သို့ ရောက်လျှင်ပင်၊ စာရေးတတ် ဖတ်တတ်လေအောင် ကျောင်းသို့စေလွှတ်၍ စာသင်စေသည်။ ကလေးများ ကျောင်းသို့ရောက်သောအခါ၊ ဆရာဆရာမတို့သည် ထိုကလေးများကို စာရေးတတ် ဖတ်တတ်ကြစေရန်၊ ပဌမဦးဆုံး ဗျည်းအက္ခရာများမှစ၍ စာကြီး ပေကြီးများ အထိ သင်ကြားပို့ချကြလေသည်။ ဤသို့ ငယ်စဉ်က အစပြု၍ မိဖဆရာသမားတို့က စာဖတ်တတ်အောင် သင်ကြားပေးကြသည်မှာ၊ စာဖတ်တတ်ခြင်းအားဖြင့် ကလေးများသည် သူတို့၏ အနာဂတ်ကောင်းကျိုးကို ဖန်တီးနိုင်စေရန် ရည်သန်သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

စာဖတ်ရာတွင် ပညာဗဟုသုတ တိုးပွားရန်နှင့် အတွေးအခေါ် ရင့်သန်စေရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်နှစ်မျိုးရှိသည်။ ပညာဗဟုသုတ မရှိလျှင် မိမိတို့၏ သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်နိုင်ဖို့ ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ စိတ်ကူးဉာဏ် အတွေးအခေါ် ရင့်သန်ခြင်း မရှိပါလျှင်လည်း၊ လူ့လောကတွင် တိုးတက်ဖို့ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် လိမ်မာရေးခြား ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝစေရန်အတွက် စာဖတ်ခြင်းအလေ့သည် အလွန် အရေးပါအရာရောက်ပေသည်။

ယခုခေတ်၌ စာဖတ်ခြင်းကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသော သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း၊ စာအုပ်ဟူသည်တို့သည် အမြောက်အမြားထွက်ပေါ် လျက်ရှိ၏။ (စာနယ်ဇင်းအတတ် — လည်းရှု။) ထို့ကဲ့သို့သော ပုံနှိပ်စာများ မပေါ်မီက ပညာဗဟုသုတ ဆည်းပူးရန် ကိစ္စသည် များစွာ ခဲယဉ်းလှပေသည်။ အရေးအသားဟူ၍ မရှိသေးသော ခေတ်တွင် လူတို့သည် တဆင့်စကား တဆင့်နှုတ်ဖြင့် ကြားရသမျှသော ပညာဗဟုသုတတို့ကို နှုတ်ဆောင်ကြရသည်။ ထိုနောက် ချပြား၊ ကျောက်ပြားများ ပေါ်တွင် ရေးကြ၊ ထွင်းကြသော အရေးအသားများ ပေါ်လာသည်တို့ကို လူတို့သည် ကြည့်ရှုမှတ်သားကြရသည်။ ထို့နောက် ပေရွက်၊ ကျူရွက်၊ ပုရပိုက် စသည်တို့အပေါ်တွင် ရေးမှတ်ထားသည်ကို လူတို့ဖတ်ကြရသည်။ စက္ကူနှင့် ပုံနှိပ်စက်ခေတ်သို့ ရောက်လာသောအခါ၊ လူအများ၌ စာဖတ်ခြင်းအလေ့အထသည် ပိုမိုပြန့်ပွားလာ လေသည်။ (စာအုပ် — ရှု။) ယခုခေတ်၌ မျက်မမြင်များအတွက်ပင် လျှင် လက်ဖြင့်စမ်းရှိဖတ်ရသော အပိမ့်အဖု အမှတ်အသားများဖြစ်သည့် ဗရေးလ စံနစ်သည် ထွန်းကားလျက်ရှိပြီ။

စာအုပ်သည် စာဖတ်သူ၏ မိတ်ဆွေကောင်း မည်ပေသည်။ စာအုပ်များမှာ ပညာဗဟုသုတ အမျိုးမျိုးကိုပေးသော ပညာပဒေသာပင်များ ဖြစ်ကြသည်။ စာဖတ်၍ ပညာ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝလာသောအခါ၊ စာဖတ်သူ သည် မိမိ၏စိတ်ကို မိမိ ဆုံးမ ပဲ့ပြင်လာတတ်၏။ အမှားအမှန်ကို ပိုင်းခြား ဝေဖန်လာတတ်၏။ နေ့စဉ်ကြုံတွေ့ရသော ပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းနိုင်တတ်၏။ အတွေးအခေါ် ရင့်သန်လာသည်နှင့်အမျှ၊ မိမိ ပြုမူ ပြောဆို လုပ်ကိုင်သော အကြောင်းခြင်းရာတို့သည် လူ့လောကနှင့် ဝင်ဆံ့လာတတ်၏။ အချက်ကို သိမြင်သော ခေတ်မှီ နိုင်ငံတို့သည် လူတိုင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာဖတ်သောအလေ့အထ ပြန့်ပွားလာအောင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ပေးကြ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း နိုင်ငံတကာတွင် စာကြည့်တိုက်များ အခွန့်ရှည်စွာ တည်တံ့အောင် ထူထောင်ခြင်းအလုပ်ကို အလေးဂရုပြု၍ လုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်၏။ (စာကြည့်တိုက် — ရှု။)

သို့ရာတွင် စာဖတ်ခြင်းမှ အကျိုးများ ပြည့်ပြည့်၀၀ ရနိုင်ရန်မှာ စာဖတ်ရာတွင် နည်းစံနစ်ကျနဖို့ လို့ပေသည်။ ဦးစွာ၌ စာအုပ်ကောင်းကို မိတ်ဆွေကောင်းအား ရွေးချယ်ရသကဲ့သို့ ရွေးချယ်ရပေလိမ့်မည်။ စာအုပ်များ၌ မိမိစိတ်ကို ဖြေဖျော်ပေးသည့် စာအုပ်ကတမျိုး၊ မိမိအား ဥာဏ်ပညာ ဗဟုသုတ အတွေး အခေါ် ရင့်သန်အောင် သွန်သင်ပေးသည့် စာအုပ်ကတမျိုးဟူ၍ ရှိလေသည်။ အခါကာလအားလျော်စွာ မိမိစိတ်ကြိုက်လည်းဖြစ်၍၊ မိမိအားလည်း အကျိုးတရား ပွားများစေသော စာအုပ်ကို ရွေးချယ်တတ်ရမည်။ စာဖတ်ခြင်းနည်းကို ပညာရှင်အမျိုးမျိုးတို့ ညွှန်ပြခဲ့ကြသည်တွင်၊ ဂမ္ဘီသာရပျိုလာ၊ ရှင်မဟာရဌသာရ၏ 'သု၊ စိ၊ ပု၊ ဘာ၊ ဝိ၊ လိ၊ သိ၊ ဓာ၊ အက္ခရာစွဲသုံး၊ ဤရှစ်လုံးကို၊ သီကုံးပန်းသွင်၊ နေ့တိုင်းဆင်လော့၊ စာသင်ပျိုနု၊ အခြေပြုတို့' ဟူသောသြဝါဒသည် တန်ဖိုးအရှိဆုံးဖြစ်သည် တူယူဆထိုက်ပေသည်။ ထိုအက္ခရာရှစ်လုံးမှာ အကျဉ်းပြသော ပါဠိစကားများဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ

သု သုဏေယျ၊ ကြားနာရာ၏။
စိ စိန္တေယျ၊ ကြံစည်ရာ၏။
ပု ပုစ္ဆေယျ၊ မေးမြန်းရာ၏။
ဘာ ဘာသေယျ၊ ပြောဆိုရာ၏။
ဝိ ဝိစာရေယျ၊ ဆင်ခြင်ရာ၏။
လိ လိခေယျ၊ ရေးသားရာ၏။
သိ သိက္ခေယျ၊ လေ့ကျင့်ရာ၏။
ဓာ ဓာရေယျ၊ နှုတ်ငုံဆောင်ရာ၏ ဟူလေသည်။

ထို အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့မှာ စာဖတ်ခြင်း၏ အခြေခံဖြစ်လေသည်။ ထိုရှစ်ပါးတို့အနက်၊ စာဖတ်၍ ကြားသိရသော ဗဟုသုတတို့ကို ကြံစီကြည့်ပြီးလျှင်၊ မရှင်းမလင်းသည်တို့ကို သူတပါးအား မေးမြန်း၍ ဆွေးနွေးပြောဆိုရာသည်။ သို့မှသာလျှင် အကောင်းအဆိုးတို့ကို ဆင်ခြင်ဝေခွဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပိုင်းခြား ဝေဖန်ကြည့်ပြီးသော်၊ စာ၏အမြုတေတို့ကို ရေးမှတ်ခြင်း၊ လေ့ကျင့်ခြင်း၊ အာဂုံဆောင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရာသည်။

စာဖြူစာမဲ။ ။စာဖြူ၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'တာဆီဖုန်းပါရာဒီဆီ' ဖြစ်သည်။ အလျားမှာ အမြီးမပါဘဲ ၉ လက်မ ရှိသည်။ စာဖြူအဖိုသည် အဖြူရောင် ရှိသည့်အခါ ရှိ၍ အနီရောင်ရှိသည့်အခါ ရှိသည်။ စာဖြူမ သည် အနီရောင်ရှိသော စာဖြူဖိုနှင့်တူသည်။ စာဖြူဖို၏အမြီး၌ ရှည်ထွက်နေသော အလယ်အမြီးတောင် တစုံရှိသည်။ စာဖြူမ၌ကား ထိုအမြီးတောင်မျိုးမရှိချေ။

စာဖြူ၏အသံသည် စူးရှ၍ ကြမ်းတမ်း၏။ သို့ရာတွင် သားပေါက်ချိန်၌ အသံသာယာသည်ဟုဆို၏။ စာဖြူသည် အသိုက်ကို သစ်ပင်ထက်၌ငင်း၊ ချုံဖုတ်ပေါ်၌ငင်း၊ မလျှို ဝှက်ဘဲ ပြုလုပ်တတ်သည်။ ဥများမှာ ပန်းနုရောင်အောက်ခံတွင် အနီစက်များပါရှိသည်။

စာဖြူကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလယ်ပိုင်းဒေသရှိ အင်တိုင်းတောများတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ တောင်ခြေရှိ စွတ်စိုသော ကျွန်းတောများ၌ငင်း၊ တောင်ပေါ်ရှိ အမြဲစိမ်းသစ်တောများ၌ငင်း၊ ရံဖန်ရံခါ တွေ့ရသည်။

စာမဲ၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ဟိုင်ပိုသိုင်းမစ် အဇူးရီးယား' ဖြစ်သည်။ အလျားမှာ ၆½ လက်မရှိသည်။ ဦးခေါင်းတွင် ထူးထူးခြားခြား အမောက်နက်ရှိသည်။

စာမဲသည် ပဲခူးရိုးမတောင်ရှိ ကျွန်းတောများ၌ ကျက်

စာမဲငှက်ဖိုနှင့်ငှက်မပုံ

စားသည်။ အထူးသဖြင့် ဝါးပင်၊ ချုံဖုတ်များအောက်တွင် နေတတ်သည်။ တကောင်တည်းနေသော အလေ့ရှိသော်လည်း၊ တခါတရံ အအုပ် အသင်းဖွဲ့ကာ ကျက်စားတတ်သည်။ အခြားငှက်များကဲ့သို့ ဆူညံစွာမအော်တတ်ဘဲ၊ တိတ်ဆိတ်စွာ နေတတ်၏။ အသံမှာ သေးငယ်စူးရှသည်။

စာမဲသည် ပြေလမှ ဇွန်လအတွင်း သားပေါက်သည်။ အသိုက်ကို သစ်မျှင်၊ ဝါးမျှင်၊ မြက်နုတို့ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။

www.burmeseclassic.com

တမြုံလျှင် ၃ ဥ သို့မဟုတ် ၄ ဥရှိသည်။ စာမဲ ဥများ သည် စာဖြူ ဥများ နှင့် တူသည်။

စာမဲကို အရှေ့တိုင်း နိုင်ငံများ တွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။

စာဗင့်တီး။ ။သာဗင်တေး — ရှ။

စာမရီ။ ။စာမရီသည် နွားမျိုးရင်းဝင်ဖြစ်၍ ယင်းကို အောင်း ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ မြေမျက်နှာပြင်မှ ပေ ၁၆,၀၀၀ ကျော်မြင့်သော တိဗက်နိုင်ငံတွင် တွေ့ရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ နှင့် တရုပ်နိုင်ငံရှိ အချို့ဒေသများတွင်လည်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။ စာမရီ၏ အမြင့်သည် ပခုံး၌ တိုင်းလျှင် ၆ ပေကျော်သည်။ ကိုယ်အလေးချိန်သည် ပေါင် ၁,၀၀၀ ကျော်စီးသည်။ အရောင်မှာ အနက် သို့မဟုတ် အညိုရင့်ရောင်ဖြစ်သည်။ အမွေးများ သည် နု၍ ရှည်သည်။ အထူး သဖြင့် အမြီး၊ ခြေထောက်နှင့် ကိုယ်အောက်ပိုင်းရှိ အမွေးမှာ ပို၍ရှည်သည်။ တခါတရံ မြေကြီး၌ပင် တရွတ်ဆွဲလျက်ရှိသည်။

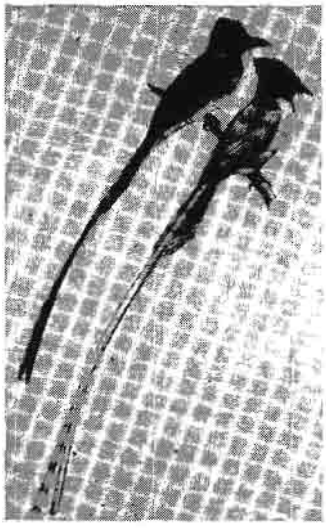

စာဖြူငှက်မောင်နှံပုံ

ကိုယ်ထည်လေးသော်လည်း စာမရီသည် လျင်မြန်ပေါ့ပါး၏။ ရေခဲနေသော တောင်စောင်းများကို လျှောချနိုင်သည်။ အလွန် ရေစီးသန်သည့် မြစ်ကိုလည်း ကူးဖြတ်နိုင်သည်။ မတ်စောက်သည့် တောင်စောင်းကိုလည်း ပြေးတက်နိုင်သည်။ စာမရီ အထီး အမ နှစ်ကောင် စလုံး၌ ဦးချို့ရှည်များရှိကြသည်။ ရန်သူ နှင့်တွေ့၍ မရှောင်သာသည့် အခါ တဟုန်ထိုး တိုက်ခိုက်တတ်သည်။ ထိုကြောင့်စာမရီများကို ပစ်ခတ်ရန်မှာ ဘေးများလှသည်။ တိဗက်နိုင်ငံတွင် စာမရီကို နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် မွေးမြူလာခဲ့ကြ၏။ ယဉ်ပါးပြီး စာမရီများကို ဝန်တင် တိရစ္ဆာန်အဖြစ်အသုံးပြုကြသည်။ စာမရီ၏ နို့ရည်ကို ထောပတ်ချက်သည်။ အသားကို စားကြသည်။ အမွေးကို ကြိုးကျစ်ကြသည်။ အထည်လည်း ရက်ယူကြသည်။ သားရေကို ကုန်းနှီး၊ ကျာပွတ်၊ နောက်ပိတ်ဖိနပ် လုပ်ကြသည်။ အမွေးများ သည့် အမြီးကိုမူ အနီရောင်ဆိုးပြီး ပွဲလမ်းသဘင်များလှည့်ရာတွင် သားမြီးယပ်အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

မြန်မာစာပေတွင် စာမရီမည်သော သားကောင်ကို လှပတင့်တယ်သည်ဟု ရေးသားစပ်ဆိုလေ့ရှိသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပါရမီတော်ခန်းပျို၌ 'ပမာသွေးညီ၊ စာမရီဟု၊ နောက်ချီပွပွ၊ မြီးဆံလှလျက်၊ တောမထိပ်ခေါင်၊ သရေဆောင်သည်၊ ရွှေရောင်ပြိုးပြိုး၊ သားအမျိုး' ဟု စပ်ဆိုသည်။ ထိုပြင် စာမရီသားကောင်သည် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့သည့်အခါ အမွေးအမျှင်ကို တပင်မျှလျှင် အကျွတ်မခံဘဲ၊ အသက်ကို စွန့်၍ ကာကွယ်တတ်သော သတ္တိထူးရှိကြောင်းကိုလည်း ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုလေ့ရှိကြသည်။ အထက်ပါ ပါရမီတော်ခန်းပျို၌ပင် 'အကြင်သရော်၊ မသွားတော်၍၊ ထော်လော်ကန့်လန့်၊ ခြုံနွယ်ညွှန့်၌၊ အတွန့်လျှောက်လျှောက်၊ ငြီလေမြောက်အံ့၊ မျှလောက်မွေးသက်၊ တမျှင်ရွက်ကို၊ စုံမက်ချစ်စိုး၊ နှမြောနိုး၍၊ သားမျိုးတိရစ္ဆာန်၊ အားကုန်သွန်လျက်၊ လည်လန်မူးမော်၊ ရုန်းချေသော်လည်း၊ ထိုရော်မြီးဖျား၊ ပြတ်ခန့်ငြား၍၊ မသွားတဆွေ၊ ထိုရွှေဝပ်တန့်၊ အသက်စွန့်လျက်' ဟူ၍ စပ်ဆိုသည်။ နဝဒေးကြီး၏ ပြည်ကျောင်းငယ်ညီနောင် ဘုရားတိုင် ရတု၌လည်း 'ရွှေစာမရီ၊ မြီးချီကျော့လန်း၊ ပုံဖြင့်သွန်းသို့၊ သွယ်ဝန်းစံတည်၊ လှဟန်ရည်

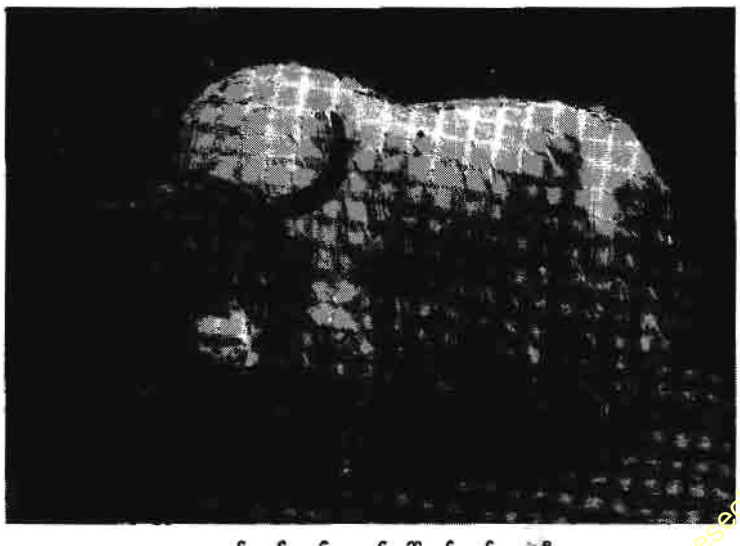

အောင်းဟူ၍လည်းအမည်ခေါ်တွင်သည့် စာမရီ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှင့်၊ မွေးချည်တပင်၊ စုံမက်ခင်လျက်၊ ဆံမျှင်တကွက်၊ သေ မည်သက်ကို၊ စွန့်ရက်လေဟန်' ဟူ၍စပ်ဆိုသည်။

စာမွန်။ ။သိုးဆောင်းစာပေ၌ 'အက်ဆေး' ဟုခေါ် သော စကားပြေ အဖွဲ့မျိုးကို ခရစ် ၁၆ ရာစုနှစ်နောက် ပိုင်းတွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ မွန်တိန်းကၽင်း၊ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ရေးစစ် ဗေကင်ကၽင်း၊ စတင် ရေးသားခဲ့ကြ၏။ (မွန် တိန်း, အမ်၊ အီး။ ဗေကင်, ဖရန်းစစ — ရှု။) ထိုသူတို့ ရေးစဉ်က အကြောင်းရပ်တခုခုကို မိမိတို့ဉာဏ်မှီသလောက် ရေးစပ်ကြသည်သော စာအဖွဲ့မျှသာ ဖြစ်သည်ဟူသော အ ဓိပ္ပါယ်ဖြင့်၊ ထိုဖွဲ့စီရေးသားလိုက်သော စာမျိုးကို 'အက် ဆေး' ဟု အမည်တပ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ အမည်တပ်လိုက်ခြင်း ၏ဆိုလိုရင်းမှာ၊ သူတို့ ရေးဖွဲ့လိုက်သောစာသည် ပြည့်စုံကုံ ရြောက်သော ကျမ်းဂန်တစောင်တဖွဲ့မဟုတ်၊ ဝတ္ထုမဟုတ်၊ စာထုးစာမဟုတ်၊ အကြောင်းခြင်းရာ တခုခုကို တတ်သ လောက်၊ မှတ်သလောက်ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ရေး သားရသော ကြိုးပမ်းစမ်းသပ်မှုတရပ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ စာ ကြိုးပေကြိုးကဲ့သို့ ဝေဖန်ယူဆရန်မဟုတ်ပါဟူသော သဘော ချီးကို ဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ မာန်ကိုနှိမ့်ချ၍ ခပ်ယိုယို အမည် တပ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် သူတို့၏ 'အက်ဆေး' များကို အဆီအနှစ်ပါသော စဉ်းစားဉာဏ်ဖြင့်ၽင်း၊ အ ဓိပ္ပါယ် ကြွယ်ဝစွာပါရှိသော တိုတုတ်ခန့်ညားသည့် စကား လုံး၊ စကားသွားဖြင့်ၽင်း၊ တန်ဆာဆင်ထားရကား၊ စာပေ လောကတွင် ထင်ရှားကျော်ကြား၍ လူကြိုက်များလာလေ သည်။ ထိုနောက် 'အက်ဆေး' ဟူသည် အကြောင်း ခြင်းရာတခုခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စဉ်းစားစိတ်ကူးရသမျှကို စကား သွားခန့်ခန့်လှလှဖြင့် စာဖတ်သူ၏စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်း အောင်၊ မရှည်လွန်း မတိုလွန်းလှဘဲ၊ ရေးသား ဖွဲ့စီထား သော စာပေမြောက်သည့် စကားပြေအဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်ဟု စာပေလိုက်စားသူတို့က နားလည် မှတ်ယူလာကြလေသည်။

'အက်ဆေး' ဟူသောစကား၏ တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပါယ်မှာ 'စမ်းသပ်မှု'၊ 'ကြိုးပမ်းမှု' ဖြစ်သည်။ ဤပင်ရင်းအဓိပ္ပါယ် နှင့် မွန်တိန်း၊ ဗေကင်တို့၏ မူလရည်ရွယ်ချက်ကို နှလုံးသွင်း ကြ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင် တင် အမျှုးပြုသော တက္ကသိုလ်ဆရာများက ဤစာအဖွဲ့ ချီးကို 'အစမ်းစာ' ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ 'အစမ်းစာ' ဟူသော ဝေါဟာရ မပေါ် ခင်က၊ ဤစာချီးကို ဆောင်းပါး ဟူ၍ ယေဘုယျ ခေါ် ခဲ့ကြသေးသည်။ သိုးဆောင်းတို့၏ စာပေလောကတွင် 'အက်ဆေး' ဟူသော အမည် ဝေါ ဟာရမှာ မပြောင်းလဲဘဲ၊ စွဲမြဲကျန်ရှိခဲ့သော်လည်း၊ ထိုဝေါ ဟာရဖြင့် ခေါ် ဆိုသော စကားပြေအဖွဲ့မျိုးမှာ သဘော အားဖြင့်ၽင်း၊ အသွင်အားဖြင့်ၽင်း၊ အသွားအားဖြင့်ၽင်း၊ အတော်ပင် ပြောင်းလဲခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ မူလမှည့်ခေါ် သောဝေါ ဟာရ၏ တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပါယ်ကိုယူရန် မသင့်လျော်တော့ ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လွန်ခဲ့သည့်အနှစ် ၂၀၀ လောက်မှစ၍ ယခုထက်တိုင် 'အက်ဆေး' များရေးဆဲ၌၊ ရေးသူ၏ ဉာဏ်စွမ်းနှင့် စကားသွားနိုင်နင်းမှု စွမ်းရည်တို့ကို အကြောင်းခြင်းရာ တခုခုပေါ် တွင် မှတ်ကျောက်တင်ရှိစမ်း သပ်ခြင်း ဟူသော သဘောသည် မရှိတော့ပြီ ဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။

ယခုလက်ရှိ သိုးဆောင်းတို့၏ စာပေလောကတွင်ၽင်း၊ မြန်မာစာရေးဆရာများ ရေးသားနေကြသည့် စာပေလော ကတွင်ၽင်း၊ 'အက်ဆေး' ဟု အင်္ဂလိပ်လိုခေါ် နိုင်သော စာ အဖွဲ့၏ သဘောသွားနှင့် အင်္ဂါရုပ်များမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ 'အက်ဆေး' သည် မဲည်သည့်အကြောင်းရပ်ကိုမဆို ဖွဲ့စီရေး သားထားသော စာမျိုးဖြစ်သည်။ စကားပြေနှင့် ဖွဲ့နွဲ့စီကုံး ထားခြင်းသာ 'အက်ဆေး' အမျိုးမျိုး၏ တူညီသောအင်္ဂါ ရုပ်ဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ထွန်းကားခဲ့သော အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာ အယ်လက်ဇန္ဒာပုပ် ရေးသားခဲ့သော 'လူ့သဘာဝအက်ဆေး' နှင့် 'ဝေဖန်မှုအက်ဆေး' များ မှာ ကဗျာလင်္ကာရှည်များဖြစ်၍၊ ပုပ်က 'အက်ဆေး' ဟု သောစကားကို မူလအဓိပ္ပါယ်နှင့် သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ (ပုပ်, အယ်လက်ဇန္ဒာ — ရှု။) 'အက်ဆေး' တို့၏အခြား တူညီသော အင်္ဂါရုပ်တခုမှာ ကျမ်းတစောင်တဖွဲ့၊ ဝတ္ထုရှည် တပုဒ်လောက် မရှည်လျားခြင်းဖြစ်သည်။ အတိုအရှည် ကွာခြားခြင်း ရှိကြသော်လည်း၊ အများအားဖြင့် 'အက် ဆေး' ကို တထိုင်ဖတ်နှင့် ပြီးနိုင်သည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် နာမည်ကျော်ကြားခဲ့သော အင်္ဂလိပ် 'အက်ဆေး' ဆရာ များဖြစ်သူ အက်ဒီဆင်နှင့် ဂျွန်ဆင်တို့က 'အက်ဆေး' ဟု သည်မှာ စည်းကမ်းစံနစ် တိကျစွာမရှိသော၊ စည်းလုံတ်ဝါး လုတ် စိတ်သွားတိုင်း ကလောင်ပါနိုင်သော၊ စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်ချင်တိုင်း ကွန့်နိုင်သော စကားပြေအဖွဲ့ဟု သရုပ်ဖော် ခဲ့လေသည်။ (အက်ဒီဆင်, ဂျိုးဇက်။ ဂျွန်ဆင်, ဆယ်မျူ ယယ် — ရှု။)

ယခုခေတ်အခါ၌ 'အက်ဆေး' များတွင် အကြောင်း ခြင်းရာအမျိုးမျိုးကို ရည်မှန်းချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် ရေးကြ သည်။ ရေးဟန် (ဝါ) လေယူ လေသိမ်းဥလည်း အမျိုး မျိုးကွဲပြားကြ၏။ အချို့ 'အက်ဆေး' များမှာ အကြောင်း ရပ်တခုခု၏ သဘောသွားကို ခွဲစိတ်လေ့ရှိပြ၏။ အချို့ 'အက်ဆေး' များမှာ အကြောင်းရပ် တခုခု၏ သဘော သွားကို ရှင်းလင်းသရုပ်ဖော်၍ ပြဆို၏။ အချို့မှာ စာဖတ် သူ၏ ဗဟုသုတ တိုးစေရန်၊ အသိဉာဏ် တိုးစေရန် ရည် ရွယ်၏။ အချို့မှာ ဗဟုသုတတိုးရန်မဟုတ်ဘဲ၊ ရသခံစား ဖြေ အဖြစ်နှင့် စိတ်ပျော်မွေ့စေရန် သက်သက်သာ ရည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရွယ်၏။ 'အက်ဆေး' အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း၊ 'အက်ဆေး' တိုင်းတွင် စာဖတ်သူ၏ စိတ်ငင်စားမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် အဓိကထားပေသည်။ 'အက်ဆေး' မှန်သမျှသည် စာပေအင်္ဂါ မြောက်ရပေမည်။ စာကောင်းစာမွန် ဖြစ်ရပေမည်။ ဤကား 'အက်ဆေး' ၏ အရေးကြီးသော အင်္ဂါရပ် ဖြစ်ပေသည်။ 'အက်ဆေး' တွင် အများအားဖြင့် နက်နဲသိမ်မွေ့သော တွေးခေါ်ချက်၊ ကဝိလက္ခဏာဖြစ်သော စကားခက် စကားကြီးတို့ မပါရှိတတ်ပေ။ အကြောင်းခြင်းရာတခုခု ရေးရာတွင် နှိုက်နှိုက်ကျွတ်ကျွတ်ရှိရန် သော်ငင်း မရည်ရွယ်ဘဲ၊ အကျဉ်းချုံး၍ ကြည့်နည်းဖြင့် ကြည့်၍ ဖြစ်စေ၊ မိမိကိုယ်တွေ့ မိမိစဉ်းစားစိတ်ကူးပေါ်၌သာ တည်၍ဖြစ်စေ၊ 'အက်ဆေး' ကိုရေးကြလေသည်။ ဤအင်္ဂါရပ်များကို ခြုံ၍ စဉ်းစားသော်၊ 'အက်ဆေး' ဟူသော စကားပြေအဖွဲ့ အကြောင်းခြင်းရာ အဖွဲ့မျိုးကို မြန်မာလို 'စာမွန်'၊ 'အက်ဆေး' သဘောမျိုးရှိသော စာပေကို 'စာမွန်စာပေ' ဟု ခေါ်ဆိုရပေမည်။ ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော်၊ စာမွန်သည် အကြောင်းခြင်းရာတခုခုကို စိတ်ကူးဥာဏ်ကွန့်၍ စကားပြေဖြင့် စာပေမြောက်အောင် ရေးဖွဲ့သည့်စာ ဖြစ်သည်ဟူ၏။

စာမွန်ကို ၁၅၇၁ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်စာရေးဆရာမွန်တိန်းက ပဌမ စတင်ရေးသားသည်မှစ၍ ယခုထက်တိုင် အသွင်အပြင် ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ၊ စာပေဝါသနာပါသူတိုင်း နှစ်ခြိုက်ခဲ့ပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာစကားတိုင်း၊ စာပေတိုင်းလိုလိုတွင် စာမွန်ကို စာရေးဆရာများ ရေးသားကြ၏။ စာမွန်ရေးရာတွင် ကျော်ကြားခဲ့ကြသူများမှာ အတော်ပင်များပြားကြသည်။ ယင်းတို့အနက် စာမွန်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် မူရင်းဘာသာစကားဖြစ်သော ပြင်သစ်စာပေတွင် နာမည်ကြီးစာမွန်စာပေဆရာများမှာ စန်ဗဗ်၊ တိန်း၊ မက်တာလင့်၊ ဘယ်လရီ၊ ဂိုးမွန့်၊ ရေနွန်း၊ လမိုက်တား စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ကောင်လီ၊ အက်ဒီဆင်၊ စတီး၊ ဂျွန်ဆင်၊ ဂိုးစမစ်တို့သည် စာမွန်စာပေ၏ အသွင်အပြင်ကို ပြောင်းလဲစေခဲ့သည့်ပြင်၊ အဆင့်အတန်းကိုလည်း မြှင့်တင်ခဲ့ပေသည်။ သူတို့နောက် ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် လမ့်၊ ဟက်ဇလစ်၊ လေးဟန့်၊ ဒီကွင်ဆီ၊ မက်ကောလေး၊ ပေတာစသော စာရေးဆရာများသည် စာမွန်အရေးအသားကောင်းမွန်လှသောကြောင့်ပင် နာမည်ကျော်ကြားခဲ့ပေသည်။ အမေရိကန် စာရေးဆရာများအနက်၊ အီမာဆင်သည် ပြောင်မြောက်ခန့်ညားသော စာမွန်များကိုရေးခဲ့၏။ (အီမာဆင်, အာ၊ ဒဗျူ — ရှု။) ယခုပစ္စက္ခခေတ် ၂၀ ရာစုနှစ်တွင် စာမွန်အရေးအသားသည် မှေးမှိန်သွားခြင်းမရှိဘဲ၊ အကျော်အမော် စာရေးဆရာ အမြောက်အမြားလိုက်စားလျက်ရှိ၏။

ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာစာပေတွင် မျက်မှောက်ခေတ်မှပင် စာမွန်စာပေသန့်သန့် ပေါ်လာပေသည်။ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး၊ ဆရာပီမိုးနင်းနှင့် မဟာဆွေတို့ ရေးခဲ့သော စကားပြေအဖွဲ့ အချို့တို့သည် စာမွန်များဖြစ်ကြသည်။ ခေတ်စမ်းစာပေခေတ်တွင် ပဌမဦးစွာ စာမွန်များကို အများအပြားရေးခဲ့သူမှာ သိပ္ပံမောင်ဝပင် ဖြစ်၏။ (စိန်တင်၊ ဦး — ရှု။) ဇော်ဂျီ၊ မင်းသုဝဏ်၊ တက္ကသိုလ် မောင်သန့်စင်၊ မောင်ထင်၊ မြကေတုဟူသော စာရေးဆရာတို့မှာ သက်ရှိထင်ရှား နာမည်ကြီး စာမွန်စာပေဆရာများဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့အပြင် အခြားထင်ရှားသော စာရေးဆရာများကလည်း စာမွန်များကို အရေးထား၍ ရေးသားလျက်ရှိကြပေသည်။

စာရေးတံ။ ။မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါ သံဃာအများနှင့်စပ်ဆိုင်သော ဆွမ်းအလှူကိစ္စ၊ ဝိနည်းကိစ္စတို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းဆုံးဖြတ်ရာ၌ အမှုကို ပြီးစီးလွယ်သောငှာ၊ စာအက္ခရာအမှတ်အသားပါသော ဝါးခြမ်းတံကို မဲနှိုက်စေ၍ ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ယင်းဝါးခြမ်းတံကို စာရေးတံဟုခေါ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့် သံဃာတော်အများကို တကာတကာမများက ဆွမ်းပင့်ဖိတ်သောအခါ၊ မည်သည့် တကာ တကာမသည် မည်သည့် သံဃာအား ဆွမ်းကျွေးစေဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ရန် မရကောင်းသော အခါတို့၌၊ စာရေးတံဟုခေါ်သော ဝါးခြမ်းတံဝယ် သံဃာအရေအတွက်ကို အမှတ်အသားပြု၍၊ ကံအလျောက် ဆွမ်းကပ်နိုင်ကြစေရန် အိမ်စဉ်အရ မဲနှိုက်စေ၍၊ သလာကဘတ္တ (စာရေးတံ) ဆွမ်းအလှူကို လှူဒါန်းစေသည်။ ဤအလှူမျိုးကို စာရေးတံမဲအလှူဟု ခေါ်သည်။ တဖန်တုံလည်း၊ သံဃာဝိနည်းတော်ကိစ္စ ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်လတ်သော်၊ သံဃာတော်အများ စုံညီစည်းဝေးတော်မူကြ၍၊ နှစ်ဦး နှစ်ဖက်သော သံဃာတော်တို့၏ အမှုအကြောင်းကို ပြောကြား လျှောက်ထားစေသည်။ ထိုလျှောက်ထားချက်တို့ကို ကြားနာပြီးလတ်သော်၊ အဆုံးအဖြတ်ပေးရမည့် သံဃာတော်တို့သည် သင်္ကန်းစသော တစုံတခုပေါ်ဝယ် တင်ထားသော တရားမှန်သော ဓမ္မဝါဒီ ဝါးခြမ်းတံ၊ တရားမမှန်သော အဓမ္မဝါဒီ ဝါးခြမ်းတံဟု နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြား အမှတ်အသား ပြုထားသည့် စာရေးတံတို့အနက် မိမိတို့ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ စာရေးတံကိုယူ၍၊ မဲပေးသောအလား ကိုင်ယူချထားရသည်။ ဤစာရေးတံမဲဦးရေ အနည်းအများကို ကြည့်၍၊ ယေဘုယျသိက ဝိနည်းအရ၊ မဲများရာကို အနိုင်ပေး၍ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ယင်းဆုံးဖြတ်ခြင်း၌လည်း စာရေးတံမဲပေးသည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏။

ဟရာဆိုင်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဌေဝင်ဌေထွက်ပြစာရင်း

ကုန်ဆုံးသည်ပဲစားမှအစ အိမ်ထောင်ရှင်မအထိ ဝင်ငွေနှင့်ထွက်ငွေကို စံနစ်တကျ စာရင်းပြုလုပ်ထားရှိရန်လိုအပ်ပေသည်။ သို့မှသာလျှင် ကုန်သည်ပွဲစားသည် မိမိ၏လုပ်ငန်းအတွက် အနှုံးအမြတ်ကိုရင်း၊ အိမ်ထောင်ရှင်မသည် အိမ်ထောင်အတွက် ဌေဝင်ဌေထွက်အခြေအနေကိုရင်း တိကျစွာ သိရှိတွက်ချက်နိုင်ပေမည်။ ယခုအခါ စာရင်းကိုင်ပညာကို သီးခြားပညာတရပ်အနေဖြင့် လေ့လာသင်ကြားလျက်ရှိကြသည်။

စာရင်းကိုင်ပညာ။ ။ငွေအသပြာဟူ၍ တသီးတသန့်ထား၏ သုံးစွဲမှုမပြုကြသေးသည့် ခေတ်အခါကပင်၊ ကုန်ချင်း ပစ္စည်းချင်း ဖလှယ်ကြရာ၌၊ မည်သည့်ကုန်ကို ရရှိ၍၊ မည်သည့်ကုန်ကို ထုတ်လိုက်သည် စသည်ဖြင့် မှတ်သားကာ စာရင်းပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ငွေအသပြာကို စတင်သုံးစွဲလာကြသည့် အချိန်သမယတွင်မူ ငွေရချင်းနှင့် ငွေသုံးခြင်းတို့အတွက် စာရင်းပြုလုပ်ကြ၏။ ငွေသုံးစွဲမှု များပြားလာသော မျက်မှောက်ခေတ် အခါ၌ကား မည်သည့်အလုပ်ကို လုပ်၍ မည်သည့်အဆင့်အတန်းတွင် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မည်သူမဆို မိမိ၏ငွေကို စေ့စပ်စွာ သုံးစွဲ၍ ချွေတာစုဆောင်းထိုခဲ့လျှင် သော်၎င်း၊ မိမိ၏ လုပ်ငန်းအခြေအနေကို ခရေစေတွင်းကျ တဇကာမျှနှင့် အစအဆုံး မှန်ကန်လွယ်ကူစွာ သိရှိ၍ လုပ်ငန်း ကြီးပွားတိုးတက်စေလိုခဲ့လျှင် သော်၎င်း၊ ထိုသူသည် မိမိ၏ဝင်ငွေမှာ အဘယ်မှဝင်လာ၍ အဘယ်သို့ထွက်သွားသည် စသည်တို့အပြင်၊ ဝင်ငွေထက် ထွက်ငွေက ပေါ်လွန်နည်းလျက် လက်ကျန် အပိုအလျှံ ရှိသည်တို့ကို ပါ သိရှိနားလည်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအကြောင်းခြင်းတို့ကို တိကျသေချာစွာ သိရှိစေရန် ညွှန်ပြစွမ်းဆောင်သည့် အထက်မှာ စာရင်းကိုင်ပညာပင် ဖြစ်လေသည်။

မည်သူမဆို စာတတ်လျှင် စာရင်းရေးမှတ်နိုင်သည့် အားလျော်စွာ ရိုးရိုး စာရင်းကိုင်ခြင်းမှာ ခက်ခဲလှသည် မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် စံနစ်တကျ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရေးသွတ်မှတ်သားရန်မှာ အရေးကြီးသည့်အလျောက် စာရင်းကိုင်နည်း နိသျည်းများကို တတ်ကျွမ်းနားလည်ရန် လိုပေသည်။ စာရင်းကိုင် ပညာကို တတ်ကျွမ်းသဖြင့် အိမ်မှုထိန်းသိမ်းရေးမှအစ လုပ်ငန်းကြီးများအထိ သက်ရောက်ရာ ဌာနမျှားကို အကျိုးကျေးဇူး ပွားများလေအောင် စီမံဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

စာရင်းကိုင်ခြင်းကို အလွယ်ဆုံး အခြေခံမှစ၍ ဖော်ပြရသော် **စာရင်းဟူသော** ဝေါဟာရကို ဦးစွာပဌမ ရှင်းလင်းရပေမည်။ စာရင်းဟူသည်မှာ ငွေအသပြာကိုဖြစ်စေ၊ ငွေအသပြာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကုန်ပစ္စည်း အရာဝတ္ထု အပေးအယူ အပြောင်းအလဲများကိုဖြစ်စေ စံနစ်တကျ ရေးမှတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

စာရင်းရေးမှတ်ချက်များတွင် အပေးအယူများကို ဖော်ပြရသည်ဖြစ်ရာ၊ ပေးသောသူနှင့် ရသောသူဟူ၍ ရှိရပေမည်။ ငွေဖြစ်စေ၊ ငွေနှင့်အလားတူ အရာဝတ္ထုဖြစ်စေ၊ ပေးသောသူကို 'မြီရှင်' ဟူ၍ငင်း၊ ငွေဖြစ်စေ၊ ငွေနှင့် အလားတူ အရာဝတ္ထုဖြစ်စေ၊ ရသောသူကို 'မြီစား' ဟူ၍ ငင်း၊ စာရင်းကိုင်ပညာရပ်တွင် ခေါ်ဆိုလေသည်။ ဥဒါဟရဏ်ဖြင့် ဖော်ပြရသော်၊ မောင်စသည် မောင်ဘသို့ ငွေ ၅၀၀ ပေးသည်ဟုဆိုရာတွင် မောင်စသည် မြီရှင်ဖြစ်၍ မောင်ဘသည် မြီစားဖြစ်လေသည်။ ဤတွင် မှတ်ရန်ရှိသည်ကား၊ ထိုငွေ ၅၀၀ ပေးခြင်းကိစ္စမှာ မောင်စက မောင်ဘသို့ အကြွေးဆပ်ခြင်းသဘောနှင့် ပေးသည်ဟု ဆိုရစေကာမူ မောင်ဘမှာ ရသူဖြစ်သဖြင့် မြီစား၊ မောင်စမှာ ပေးသူဖြစ်သဖြင့် မြီရှင်ပင်ဖြစ်သည်။ စာရင်းကိုင်ပညာတွင် စာရင်းမှန်ကန်စွာ ရေးမှတ်နိုင်ရန်အတွက် မည်သူသည်မြီစား၊ မည်သူသည်မြီရှင်၊ မည်သည့်စာရင်းသည် မြီစား၊ မည်သည့်စာရင်းသည် မြီရှင်ဖြစ်သည် ဟူ၍ ခွဲခြား သိရှိရန် လိုချေသည်။ ငွေဖြစ်စေ၊ ကုန်ပစ္စည်းဖြစ်စေ အပေးအယူ အပြောင်းအလဲ ရေးမှတ်ရာတွင် မည်သူက ရသည်၊ မည်သူက ပေးသည်ဟူသော အချက်ကို စိစစ်ကာ မြီစား မြီရှင် ခွဲခြားရသည်။

စာရင်းကိုင်ခြင်းတွင် တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းနှင့် နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်း ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းအရ အပေးအယူ အပြောင်းအလဲများကို မြီရှင်ဖက်၌ဖြစ်စေ၊ မြီစားဖက်၌ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်သည့် အလျောက် စာရင်း တခါသာ ရေးမှတ်လေသည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့် မောင်စသည် မောင်ဘသို့ ငွေ ၅၀ ထုတ်ချေးသည်ဟု ဆိုကြပါစို့။ မောင်ဘသို့ ထုတ်ချေးလိုက်သော ငွေ ၅၀ ကို မောင်စ၏ ဌေဝင်ဌေထွက်စာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌သာ ရေးမှတ်ပေမည်။ တဖန် မောင်ဘသည် ချေးယူငွေထဲမှ ငွေ ၂၅ ပြန်ဆပ်သည်ဟုဆိုလျှင် ထိုပြန်ဆပ်ငွေ ၂၅ ကို မောင်စ၏ ဌေဝင်ဌေထွက်စာရင်းတွင် မြီစားဖက်၌သာ ရေးမှတ်မည်ဖြစ်ပေသည်။

နှစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကိုင်နည်းတွင် အပေးအယူ အပြောင်းအလဲဟူသမျှကို စာရင်းတခု၌ မြီရှင်ဖက်တွင်၎င်း၊ အခြားစာရင်းတခု၌ မြီစားဖက်တွင်၎င်း၊ စာရင်းနှစ်ခါ ရေးမှတ်ရလေသည်။ အထက်ပါ ဥဒါဟရဏ်နှင့်ပင် ရှင်းလင်းဖော်ပြရသော်၊ မောင်စ၏ ငွေချေးလုပ်ငန်းတွင် မောင်စသည် နှစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကိုင်နည်းဖြင့် စာရင်းထားရှိသည်ဟု ဆိုကြ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပါစို့။ မောင်ဘအား ထုတ်ချေးလိုက်သောငွေ ၅၀ ကို မောင်စ၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌ ထည့်သွင်းရေးမှတ်သည့်နည်းတူ မောင်ဘ၏ ချေးငွေစာရင်းတွင် မောင်ဘက ငွေကိုလက်ခံရရှိသည်အတိုင်း ယင်းငွေ ၅၀ ကို မြီစားဖက်၌ ထည့်သွင်းရေးမှတ်ရလေသည်။ တဖန် ပြန်ဆပ်ငွေ ၂၅ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရေးမှတ်ရာတွင် မောင်စသည် ငွေရရှိသူဖြစ်သည့်အတွက် မောင်စ၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း မြီစားဖက်၌ ငွေ ၂၅ ကို ထည့်သွင်းလျက် မောင်ဘ၏ ချေးငွေစာရင်း မြီရှင်ဖက်တွင် ထိုငွေ ၂၅ ကို ထည့်သွင်းရေးမှတ်ရလေသည်။

နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းမှာ စေ့စပ် သေချာ၍ အလုပ်များသည်နှင့်အမျှ အလုပ်အကိုင်တို့၏ အခြေအနေကို တိကျလွယ်ကူစွာ စစ်ဆေး ကြည့်ရှုနိုင်ရန် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့်အလျောက် အလုပ်ကြီးအကိုင်ကြီးများကို လုပ်သော ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အသင်းများနှင့် ဘဏ်တိုက်များသည် ထိုစာရင်းကိုင်နည်းကို လက်သုံးလက်စွဲပြုထားလေသည်။

လုပ်ငန်းတို့တွင် အသုံးပြုသော စာရင်းအမျိုးမျိုးရှိသည့် အနက် ထင်ရှားသော စာရင်းမှာ (၁) လက်ငင်းရသော ငွေ၊ လက်ငင်းပေးသောငွေတို့ကို ထည့်သွင်းရေးမှတ်ရသည့် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းနှင့် (၂) အကြွေးရောင်း အကြွေးဝယ် စာရင်းတို့ကို ထည့်သွင်းမှတ်သားရသည့် အကြွေးစာရင်းတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းသည် လုပ်ငန်းအရပ်ရပ်တွင် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေထွက်ငွေအကြောင်းများကို ရေးမှတ်ထားသောစာအုပ်ကို ငွေစာရင်းစာအုပ်ဟု ခေါ်သည်။ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း ထည့်သွင်းရာ၌ မြီရှင် မြီစား အကြောင်းအရာများကို စာမျက်နှာ တမျက်နှာတည်း၌ဖြစ်စေ၊ မျက်နှာချင်းဆိုင် စာမျက်နှာအစုံ၌ဖြစ်စေ ရေးမှတ်ကြ၏။ မျက်နှာချင်းဆိုင် စာမျက်နှာတို့၌ ရေးမှတ်စေကာမူ ထိုစာမျက်နှာ အစုံကို တမျက်နှာတည်း ကဲ့သို့ပင် အမှတ်စဉ် တပ်ပေးရသည်။ ထိုသို့ မြီစား မြီရှင် နှစ်ဦးစလုံးအတွက် အမှတ်စဉ်ပေးထားသော စာမျက်နှာအစုံကို စာရင်းမျက်နှာ (စမ်) ဟု ခေါ်သည်။

'ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း' ဟူသော ခေါင်းစဉ်းကို စာမျက်နှာ၏ထိပ်တွင် ရေးမှတ်ပြီးနောက် 'မြီစား' သို့မဟုတ် (အရ) ဟု ရေးမှတ်ထားသည့် လက်ဝဲမျက်နှာတွင် ရရှိသမျှသော ငွေစာရင်းများကို ထည့်သွင်းရလေသည်။ ချက်လက်မှတ်များ၊ ငွေလွှဲလက်မှတ်များ စသည်တို့ကို လက်ခံရရှိလျှင်လည်း ထို 'အရ' ဖက်တွင် ပြရသည်။ 'မြီရှင်' သို့မဟုတ် (အပေး) ဟု ရေးမှတ်ထားသော လက်ျာမျက်နှာတွင် ထုတ်ပေးလိုက်သော ငွေဟူသမျှကို ထည့်သွင်းရ၏။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

မြီစား					မြီရှင်			
ရက်စွဲ		အရ	ကျပ်	ပြား	ရက်စွဲ		အပေး	ကျပ်	ပြား
ဇွန်	၁	တင့်သာကုမ္ပဏီရင်းငွေ	၃၀၀၀		ဇွန်	၂	စာရေးကရိယာဝယ်	၂၅	
,,	၆	ကုန်လက်ငင်းရောင်း	၅၀၀		,,	၂	ကိုဘိုးမြသို့ပေး	၇၅	
,,	၁၀	ဦးဘကန်ဖိုးရငွေ	၃၂၀		,,	၃	ကုန်လက်ငင်းဝယ်	၁၀၀၀	
,,	၁၄	ဒေါ်ရွှင် ငင်း	၃၇၅		,,	၄	တံဆိပ်ခေါင်းဝယ်	၁၅	
,,	၂၅	ဒေါ်ငွေ ငင်း	၅၀၀		,,	၁၅	ပရိဘောဂဖိုးရှင်း	၃၅၀	
,,	၂၈	ဒေါ်ဆန်း ငင်း	၁၂၅		,,	၃၀	ရွှေခဲဘရားသားကုန်ဖိုးရှင်း	၅၀၀	
					,,	၃၀	လုပ်သားလစာများ	၂၀၀	
					,,	၃၀	ဆိုင်ငှားခ	၅၀	
					,,	၃၀	ဦးတင့်ထုတ်သုံး	၁၀၀	
							စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၂၅၀၅	
		စုစုပေါင်း	၄၈၂၀				စုစုပေါင်း	၄၈၂၀	

ပုံစံ ၁။ ။တင့်သာကုမ္ပဏီ၏ ဇွန်လတွက် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပုံစ ၁ မှာ ကုမ္ပဏီတခု၏ တလအတွက် ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းဖြစ်သည်။ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းတို့ကို နေ့စဉ် သို့မဟုတ် လစဉ် သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသော အခါန် ကာလ၌ စာရင်းပိတ်ရသည်။ စ၍ဖွင့်ထော စာရင်းသစ် ဖြစ်ခဲ့သော်၊ အရဖက်မှ ဝင်ငွေပေါင်းနှင့် အပေးဖက်မှထွက် ငွေပေါင်းတို့ကို အသီးအသီး ရှာပြီးလျှင် ဝင်ငွေပေါင်းမှ ထွက်ငွေပေါင်းကို နုတ်ယူရသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်သည်ကို လက်ကျန်ရှာခြင်းဟု ခေါ်သည်။ လက်ကျန်ရှာ၍ ရရှိလာ သောငွေကို ထွက်ငွေပေါင်းတွင် စာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေ ဟူ၍ ထည့်ပေါင်းရ၏။ မြီစားဖက်မှ စုစုပေါင်းငွေသည် မြီရှင်ဖက်မှ စုစုပေါင်းငွေနှင့် ကိုက်ညီရလေသည်။ ခြား နားချက်ရှိခဲ့သော် စာရင်းတခုခု ကျန်ရစ်ခဲ့သည်၊ သို့မ ဟုတ် မှားယွင်းချက်တခုခု ရှိသည်ဟူ၍ သိနိုင်ပေသည်။ တဖန် မြီစားဖက်၌ရှိသော ဝင်ငွေပေါင်းသည် မြီရှင်ဖက်၌ရှိ သော ထွက်ငွေပေါင်းထက် မည်သည့်အခါမျ မနည်းနိုင်သည် ကိုမှတ်သားရပေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မည်သည့် လုပ်ငန်း၌မဆို ရှိသည့်ငွေထက် ပို၍မသုံးနိုင်သောကြောင့် ဝင် ဖြစ်သည်။ မြီစားမြီရှင်ကွက်များ၌ ရှိသော စုစုပေါင်း ငွေများသည် တခုနှင့်တခု မျဉ်းတပြေးတည်း၌ ရှိရ၏။ အကယ်၍ တဖက်မှ အကြောင်းအရာများသည် နည်း၍ နေခဲ့သော် မျဉ်းစောင်းခံပြီးမှ စာရင်းပိတ်ရလေသည်။ မျဉ်း စောင်းခံခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ စုစုပေါင်းငွေများသည် တခု နှင့်တခု ထမ်းပိုးထမ်း ညီစေရန်အပြင် စာရင်းပိတ်ပြီးသည့် နောက် စာရင်းထပ်မံ မရေးသွင်းနိုင်စေရန်ပင် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းကို ပိတ်ပြီးသည့်နောက် စာ ရင်းသစ် ထပ်၍ ဖွင့်သည့်အခါ၊ ယခုစာရင်းပိတ်လက်ကျန် ငွေကို နောက်စာရင်းသစ်တွင် စာရင်းဖွင့် လက်ကျန်ငွေ အဖြစ်ဖြင့် မြီစားဖက်၌ ထည့်သွင်းရလေသည်။

ပုံစံ ၂ မှာ အိမ်ထောင်စုတစု၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း ဖြစ်သည်။ စာရင်းရေးမှတ်ပုံ ရေးမှတ်နည်းမှာ ပုံစံ ၁ တွင်ဖော်ပြခဲ့သော စာရင်းနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သော်လည်း ခြားနားချက်တခုရှိသည်။ ယင်းမှာ ယခင်လ၏ စာရင်း ဆက်ဖြစ်သဖြင့် ယခင်လ၏ စာရင်းပိတ်လက်ကျန်ငွေ ၄၅ ပြား ၅၀ မှာ ယခုစာရင်းတွင် စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်ငွေ အဖြစ်ဖြင့် ထည့်သွင်းထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

လက်ငင်း အပေးအယူပြုသော ငွေစာရင်းတို့ကို ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်းစာအုပ်တွင် ရေးမှတ်ရသည့်နည်းတူ အကြွေး စာရင်းတို့ကို စာရင်းချုပ်စာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းရေးမှတ် ကြသည်။ အကြွေးတာဝန်ရှိသောသူ၏ နာမည်နှင့် လိပ် စာကို စာရင်း၏ထိပ်၌ ရေးသားဖော်ပြပြီးလျှင် အကြွေး နှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာတို့ကို မြီစားဖက်တွင် ရေး မှတ်လျက် ထိုသူပေးသွင်းသမျှသော ငွေနှင့် ခုနှိမ်၍ရသင့် သမျှသောကုန်တို့၏ တန်ဖိုးကို မြီရှင်ဖက်တွင် ရေးမှတ်ရ လေသည်။ ပုံစံ ၃ မှာ ရန်ကုန်မြို့၊ ရွှေတောင်တန်း၊အမှတ်

အိမ်သုံးငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

မြီစား ရက်စွဲ		အရ	ကျပ်	ပြား	မြီရှင် ရက်စွဲ		အပေး	ကျပ်	ပြား
မေ	၁	စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်	၄၅	၅၀	မေ	၁	မေလတွက်အိမ်လခ	၄၀	၀၀
”	၁	လစာငွေ	၂၅၅	၀၀	”	၁	နွားနို့ဖိုးပေး	၁၀	၀၀
					”	၂	ကုန်စုံဆိုင်သို့ပေး	၁၀၀	၆၉
					”	၉	အမျိုးသားဆန်ဆိုင်	၃၁	၇၅
					”	၁၁	တယ်လီဖုန်းစရိတ်	၅	၄၁
					”	၁၅	ဓါတ်မီးလခ	၁၁	၅၀
					”	၂၈	ခေတ်စတိုး	၁၂	၂၅
					”	၃၀	အမဲသားငါးဆိုင်	၄၀	၀၀
							စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၄၈	၉၀
		စုစုပေါင်း	၃၀၀	၅၀			စုစုပေါင်း	၃၀၀	၅၀

ပုံစံ ၂။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဦးစံဖေ၊ အမှတ် ၁၈၊ ရွှေတောင်တန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

မြီစား ရက်စွဲ			ကျပ်	ပြား	မြီရှင် ရက်စွဲ			ကျပ်	ပြား
ဇွန်	၂	စောင်တထည်	၂၆	၅၀	ဇွန်	၁၇	ပိုးထည် ၄ ကိုက်	၂၀	၀၀
"	၈	စွပ်ကျယ် ၂ ထည်	၃	၂၀	ဇူလိုင်	၂	ငွေချေ	၈၀	၂၀
"	၁၆	ပိုးထည် ၄ ကိုက်	၂၀	၀၀					
"	၁၇	လုံချည် ၁ ထည်	၃၀	၀၀					
"	၂၀	ဇာ ၁၀ ကိုက်	၁၂	၅၀					
			၁၀၉					၁၀၉	

ပုံစံ ၃ ။

၁၈ နေ့ ဦးစံဖေအတွက် သူ၏ဖောက်သည်ဆိုင်တဆိုင်မှထား ရှိသော အကြွေးစာရင်းဖြစ်သည်။

ဦးစံဖေသည် ဇွန်လအတွင်းတွင် မိမိ၏ ဖောက်သည်ဆိုင် တဆိုင်မှ ငွေ ၁၀၉ တန်ဖိုးရှိသော ပစ္စည်းများကို အကြွေး ဝယ်ယူခဲ့၏။ ထိုပစ္စည်းများအနက် တကိုက်လျှင် ၇ ပြား ၂၀ နှုန်းဖြင့် ဝယ်ခဲ့သော ပိုး ၄ ကိုက်ကို များစွာ မနှစ်သက် သဖြင့် ဝယ်ပြီး နောက်တနေ့တွင် ဆိုင်သို့ ပြန်ပို့လိုက်၏။ ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့သို့ ရောက်သောအခါ ဦးစံဖေသည် ဆိုင် သို့သွား၍ အကြွေးများကို ရှင်းလင်း ပေးဆပ်လိုက်လေ သည်။ ဤအခြင်းအရာကို ဦးစံဖေ၏ ဖောက်သည်ဆိုင် သည် ပုံစံ ၃ စာရင်းတွင် ရေးမှတ် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ် သည်။ အကြွေးချ၍ ရောင်းသော ဆိုင်တို့သည် အကြွေး စာရင်းများကို ပုံစံ ၃ ကဲ့သို့သော စာရင်းမျိုးတွင် ထည့် သွင်းရေးမှတ်လေ့ ရှိကြလေသည်။

စာရင်းစု။ ။ယခုအခါ စာရင်းစုပညာသည် ခေတ်စား လျက်ရှိသည်။ ပမာအားဖြင့် လူဦးရေ တိုးတက် ဆုတ် ယုတ်မှုကို သိရှိနိုင်ရန် သန်ကောင်စာရင်း ကောက်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်လူထု တမျိုးသားလုံး၏ တန္ဒစ်အတွက် ဝင်ငွေ သုံးငွေ စာရင်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ လယ်များမှ ပျမ်းမျှ တ ကေ စပါးအထွက်နှုန်း သိနိုင်ရန် စာရင်းများ စုဆောင်း ခြင်း အစရှိသည့် စံနစ်များသည် စာရင်းစုပညာနှင့် သက် ဆိုင်သည်။

စာရင်းစုပညာ ဟူသည်မှာ အဓိကအားဖြင့် တိုင်းထွာ ရေတွက်၍ ရကောင်းသော အရာဝတ္ထုများ၏ အတိုင်း အထွာ ပမာဏများကို စာရင်းပြုလုပ်၍ ယင်းဝတ္ထုပစ္စည်း တို့နှင့် ဆက်စပ်သော ကိစ္စတို့ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ ပမာဆိုသော် ဖွား သေ စာရင်းများ စုဆောင်းခြင်းဖြင့် တိုင်းပြည် လူထု၏ ပျမ်းမျှ သက်တမ်းကို ခန့်မှန်းနိုင်၏။ ထိုစာရင်းများကို အသုံးပြု၍ အသက်အာမခံလုပ်ငန်းကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်၏။ ဒေသအလိုက် နေစဉ်မိုး ရွာသော စာရင်းများ ပြုစုခြင်းဖြင့် ဒေသတခုဌ် နှစ်စဉ် မိုးနည်းသည် များသည်ကို သိနိုင်၏။ ရာသီဥတုကို ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်၏။ ထိုနည်းအတူ စပါးအဆောင်းအဝယ် စျေး နှုန်းစာရင်းများ၊ အဝတ်အထည် စျေးနှုန်းစာရင်းများ၊ ငါး သား ဗုဇွန် အစားအစာများ၏ စျေးနှုန်းစာရင်းများ စု ဆောင်းလေ့လာခြင်းဖြင့် လူထု သက်သာချောင်ချိမှု ရှိ တက်ခြင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းတို့ကို သိနိုင်၏။ မြို့ပြမြို့၏

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လူသေစာရင်းတွင် သက်ဆိုင်သော ရောဂါအမျိုးအမည်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မည်သည့်ရောဂါအတွက် ဆေးဝါးနှင့် ဆရာဝန်များ အထူးလိုအပ်ကြောင်း သိနိုင်၏။

အသုံးပြုလေ့ရှိသော နည်းတခုမှာ စံနမူနာယူနည်း ဖြစ်သည်။ ပမာအားဖြင့် မအူပင်ခရိုင်တွင် စပါး တဧက မည်မျှထွက်သည်ကို သိလိုသည်ဟု ဆိုကြပါစို့။ ခရိုင်တခုလုံးထွက်သော စပါးစာရင်းများ၊ စိုက်ပျိုးသော ဧကအားလုံး၏ စာရင်းများကို စုဆောင်းရပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဤမျှကျယ်ပြန့်များပြားသော စာရင်းများကို အတိအကျ ရယူစုဆောင်းရန် မလွယ်ကူပေ။ အချိန်များစွာ ကုန်မည်။ လူများစွာ ကူညီဆောင်ရွက်ရပေမည်။ ထိုကြောင့် ဖြတ်လမ်းနည်း အလွယ်နည်းမှာ မအူပင်ခရိုင်အတွင်းရှိ သင့်တော်သော လယ်ကွက်ဆယ်ခုကို ရွေးချယ်၍ စပါးထွက်ကို အသေးစိတ် စုံစမ်းခြင်းဖြစ်၏။ ထိုဆယ်ကွက်ကို ရွေးချယ်ရာ၌ သင့်တော်မည်ထင်သော လယ်ကွက်ဆယ်ကွက်ကိုရွေးချယ်ခြင်း သို့မဟုတ် လယ်ကွက် ၁၀၀၊ ၂၀၀ အထဲမှ မဲနှိုက်၍ရသော လယ် ၁၀ ကွက်ကို ရွေးချယ်ခြင်းဟူ၍လည်း နည်းအမျိုးမျိုးရှိ၏။ သင့်တော်သလို အခြေအနေအရ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း စရိတ်များစွာမကုန်ဘဲ မအူပင်ခရိုင်၏ တဧက ပျမ်းမျှစပါးထွက်နှုန်းကို သိနိုင်၏။ ခန့်မှန်းနိုင်၏။ ထိုကြောင့် စီးပွားရေး အကြောင်းအရာများ၊ အုပ်ချုပ်မှု ကိစ္စများ၊ စက်ရုံကြီးများ၌ ကုန်ထုတ်စရိတ်၊ တနာရီတွင် ကုန်ချောပစ္စည်း အထွက်နှုန်း စသည်များကို သိရှိနိုင်ရန် ဤနည်းကို အသုံးပြုကြ၏။ ရက်တို လတို စုံစမ်းရေးအဖွဲ့များကလည်း ဤစံနစ်ကိုအသုံးပြုကြ၏။

စာရင်းစုပညာတွင် ဇယားများနှင့် ဇယားကွက် ပုံစံအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုရသည်။ ပမာအားဖြင့် အနှစ် ၅၀ အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ စပါးစျေး အတက် အကျ အခြေအနေများ၊ လူဦးရေ တိုးတက်မှုများကို ဇယားများဖြင့် ရေးဆွဲဖော်ပြခြင်းသည် တိုးတက်မှု ဆုတ်ယုတ်မှုများကို ရှင်းလင်းစွာ နားလည်နိုင်စေသည်။

စာရင်းစုပညာဖြင့် အမှန်ကို အတိအကျမသိနိုင်။ သန်ကောင်စာရင်း၊ တိုင်းပြည် စပါးထွက်စာရင်း၊ မိုးရွာစာရင်းများသည် နယ်အသီးသီးမှ ကောက်ခံရသော စာရင်းများမှတ်၍ မှားယွင်းချက် အနည်းငယ်ရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုစာရင်းများသည် များစွာတန်ဖိုးရှိ၏။ ထိုစာရင်းများဖြင့် အနှစ် ၅၀ အတွင်း လူဦးရေ တဖြည်းဖြည်းတိုးပွားလာခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ စပါးထွက် တနှစ်ထက် တနှစ် တိုးတက်ဆုတ်ယုတ်ခြင်းများ၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြည်မြို့ထက် နှစ်စဉ်ခန့်ဆရွှာသွန်းခြင်း စသည်များကို သိနိုင်၏။

အတိပြုရမည့်အချက်မှာ စာရင်းများစုဆောင်းရာ၌ စံနစ်တကျဖြစ်စေအပ်သော အချက်ပင်တည်း။ မှန်ကန်နိုင်သမျှ မှန်ကန်စွာ ဂဏန်းများ၊ စာရင်းများကို ကောက်ယူနိုင်လေလေ၊ ထိုစာရင်းများ၌ တန်ဖိုးရှိလေလေဖြစ်သည်။ စာရင်းစုပညာကို တိုင်းပြည်အသီးသီးတို့က တနေ့တခြား ပိုမိုလေ့လာဂရုပြုကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ လူမှုရေးရာအဖြာဖြာနှင့် သက်ဆိုင်သော သုတေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် များစွာ တန်ဖိုးရှိသော ပညာရပ်တခုဖြစ်သည်။ **ဦးတင်အုံး။**

စာရင်းတွက်စက်။ ။ကုန်တိုက်၊ ဘဏ်တိုက်မှစ၍ အလုပ်တိုက်အသီးသီးတွင် စာရင်းအင်း အမြောက်အမြားကို မှန်ကန်စွာ တွက်ချက်ရေးမှတ်၍ စံနစ်တကျ ထားရှိရသော အလုပ်မှာ လွယ်ကူသည့် အလုပ်မဟုတ်ချေ။ လူတို့သည် အဆိုပါ စာရင်းအင်းများကို ရှေးအခါက လက်နှင့်သာလျင် ပင်ပန်းကြီးစွာ ရေးမှတ်ခဲ့ကြရ၏။ နောင်သော် လက်နှိပ်စက်များ၊ စာကူးစက်များ ပေါ်လာသဖြင့် ထိုအလုပ်မှာ ယခင်ကထက် အဆပေါင်းများစွာ လျင်မြန်ရှင်းလင်း၍လာသည်။ ယခုအခါ တိုးတက်လျက်ရှိသော စက်မှုပညာ၏ ကျေးဇူးကြောင့် 'စာရင်းတွက်စက်' များ ပေါ်လာပြန်ရာ၊ ထိုစက်မျိုးနှင့် စာရင်းအင်းများကို တွက်ချက်သောအခါ ယခင်ကထက် တိုး၍ အံ့ဩလောက်အောင် အလုပ်တွင် ကျယ်လာသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

စာရင်းတွက်စက်မှာ လက်နှိပ်စက်တမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုစက်တွင် ဂဏန်းများကို တလုံးချင်းဖြစ်စေ၊ စုပေါင်းဖြစ်စေ၊ ပေါင်းနိုင် နုတ်နိုင်သည့် ကရိယာများ တပ်ဆင်ထားသည်။ ပေါင်းလို နုတ်လိုသည့်အခါ၊ ဆိုင်ရာခလုတ်ကို နှိပ်ပေးရန်သာလို၏။ အချို့သော စာရင်းမျိုးတွင် မင်နီကို လည်း တခါတရံ ကြားဖြတ်သုံးရန် အလိုရှိတတ်သည်။ ထိုအခါမျိုး၌ လက်နှိပ်စက်မှာကဲ့သို့ပင် ခလုတ်ကို နှိပ်ပေးရုံဖြင့် ကာဗွန်ကြိုးကို အလိုရှိသလို ပြောင်းပေးနိုင်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ခလုတ်များ ပါရှိခြင်းကြောင့် လက်ကျန်ငွေ၊ အပိုထုတ်ယူငွေ စသည်တို့ကို မင်နီဖြင့် ပြလိုကလည်း လွယ်ကူစွာ ပြနိုင်သည်။ ကုန်စာရင်း၊ လချုပ်စာရင်း စသည်တို့တွင် ဆိုင်ရာ စာရင်းကို တတန်းစီ ပေါင်းနုတ်သွားရုံမက၊ စုစုပေါင်းကိုပါ ပြလိုကလည်း ဆိုင်ရာခလုတ်ကို နှိပ်ပေးခြင်းဖြင့် အလိုရှိသော အဖြေကို အလိုအလျောက် တွက်ချက်ပြီး ထွက်ပေါ်စေနိုင်သည်။ စာရင်းတွက်စက်သည် အလုပ်နှင့် အချိန်ကိုသာ အဆပေါင်းများစွာ သက်သာစေသည်မဟုတ်၊ တိကျမှန်ကန်သော စာရင်းများကိုလည်း ရရှိစေနိုင်၏။ သို့ရာတွင် ဤစက်ကို ရိုက်နှိပ်ရသော စက်သမားသည် စာရင်းကိုင်စာရေးများနည်းတူ မိမိအလုပ်ကို မှန်ကန်စွာ ပြုလုပ်ရန်လိုပေသည်။

www.burmeseclassic.com

စာရင်းတွက်စက်တွင် စီမံထားပုံမှာ ခုမှဆယ်သို့၊ ဆယ်မှရာသို့၊ ရာမှထောင်သို့ စသည်ဖြင့် ဂဏန်း ပြောင်းသွားစေရန်အတွက် ခွေးသွားစိတ် ၁၀ ခုစီပါသည့် ဘီးကလေးများ တပ်ဆင်ထားသည်။ ထို ခွေးသွားစိတ် ကလေးများသည် နှိပ်လိုက်သည့် ခလုတ်ပေါ်ရှိ ဂဏန်း အမှတ် အတိုင်း နေရာရွှေကြ၏။ ပမာအားဖြင့် ၅ အမှတ်ခလုတ်ကိုနှိပ်က ခွေးသွားစိတ် ၅ ခုရွှေ၍ ၉ အမှတ်ကိုနှိပ်လျှင်လည်း ၉ ခုရွှေလေသည်။ သို့ရာတွင် တကျပ်၌ ၁၆ ပဲရှိခြင်း၊ တပဲ၌ ၁၂ ပိုင်ရှိခြင်းတို့ကြောင့်၊ ပိုင်မှပဲသို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၂ စိတ်ရှိရန်လို၍ ပဲမှကျပ်သို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင်း ခွေသွားစိတ် ၁၆ စိတ်ရှိရန် လိုပေသည်။ ထို့အတူ အင်္ဂလိပ်ငွေ ပေါင်၊ သျှီလင်၊ ပဲနီကိုသုံးသည့် စက်တွင်လည်း ပဲနီမှသျှီလင်၊သျှီလင်မှပေါင်သို့ ပြောင်းပေးနိုင်ရန်အတွက်၊ ခွေးသွားစိတ် ၁၂ စိတ်နှင့် အစိတ် ၂၀ အသီးသီးရှိသည့် ဘီးများကို အထက်ပါ ကျပ်၊ ပဲ၊ ပိုင် ဘီးများအစားတပ်ဆင် ပေးရန် လို၏။ ထိုအတူပင် ကျပ်နှင့်ပြားစံနစ်အတွက် ဖန်တီးရန်စက်တွင်လည်း ၁ ကျပ်တွင် ၁၀ မူးရှိ၍ ၁ မူးတွင် ၁၀ ပြားရှိသောကြောင့် ပြားမှမူးသို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၀ စိတ်ရှိရန်လို၍၊ မူးမှကျပ်သို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၀ စိတ်ရှိရန်လိုပေမည်။ ဆိုလိုသည့်အဓိပ္ပါယ်မှာ စာရင်းတွက်စက်များကို ပြုလုပ်သည့်အခါ၊ အသုံးပြုမည့် နိုင်ငံရှိ ငွေကြေး အမျိုးအစားကို လိုက်၍ သင့်တော်အောင် ပြုပြင်စီမံပေးရန် လိုသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

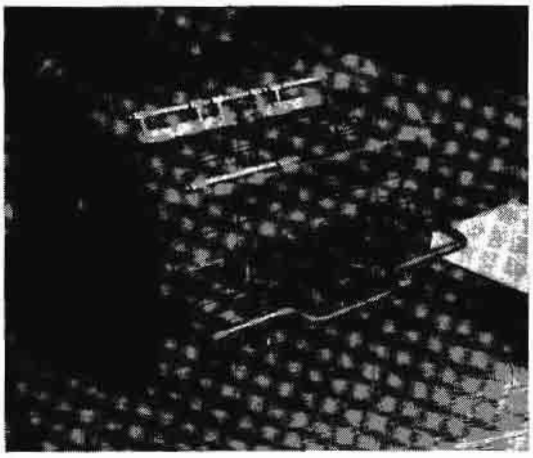

ဂဏန်းများကိုပေါင်းနိုင်နုတ်နိုင်သော စာရင်းတွက်စက်

စာလုံးပေါင်း။ ။လိုအပ်သောစကားဖြစ်အောင် အက္ခရာတို့ကို ပေါင်းစည်းခြင်းသည် စာလုံးပေါင်းမည်၏။

အတ္ထောအက္ခရသညာတော ဟူသော ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီး သုတ်နှင့်အညီ အနက်ကို အက္ခရာဖြင့်မှတ်ရပေသည်။ မြန်မာဘာသာတွင် သရ သက်သက်ဖြင့်လည်း အနက်ကိုမှတ်ရသည်။ ဗျည်းနှင့်သရကို ပေါင်း၍လည်း မှတ်ရသည်။ အက္ခရဝိပတ္တိယံဟိအတ္ထဿဒုနှုယတာ ဟူသည် နှင့်အညီ အက္ခရာဖောက်ပြန်လျှင် အနက်သိရခက်ပေသည်။ ဤကိုရည်၍ ရွှေတောင် ရာဇကျော်က ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံတွင် 'အသတ်အလတ်၊ အရစ်အပင့်၊ သင့်မသင့်၊ ရာမရာကို၊ မလိမ္မာချေက၊ အဖတ်၊ အရွတ်၊ အမှတ်အသား အဓိပ္ပါယ်အယူ ပျက်၍ မကောင်းကျိုးပင် ရောက်ရာသည်' ဟု ဆို ခဲ့ ပေ သည်။ ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ်မှစ၍ ပညာရှိ အဆက်ဆက်တို့သည် အက္ခရာစာလုံး ရေးနည်း၊ ပေါင်းနည်းတို့ကို အထူးအလေးပြု လေ့လာ စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြပေသည်။

စာလုံးပေါင်းနည်းမှာ အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဗျည်းနှင့်သရကို ပေါင်းနည်းအပြင်၊ ဗျည်းဗျည်းချင်း သံယုတ်အဖြစ် ပေါင်းခြင်း၊ နောက်ပါဗျည်းတွင် တံခွန်တင်၍ အသံကိုသတ်ကာ ပေါင်းခြင်းတို့လည်း ရှိပေသေးသည်။ ဥဒါဟရဏ်ဆိုသော် ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး စသည်တို့မှာ ဗျည်းဗျည်းချင်း သံယုတ်အဖြစ်ပေါင်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကသတ်၊ ငသတ်၊ စသတ်၊ ညသတ်၊ တသတ်၊ နသတ်၊ ပသတ်၊ မသတ်၊ သေးတင်တို့မှာ အသံကိုသတ်ကာ ပေါင်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ စာလုံးပေါင်းခြင်း အမျိုးမျိုး ရှိရာတွင် ပင့်ရစ် ပေါင်းခြင်းသည် အသံထွက်ပုံတူသဖြင့် ရောထွေး မှားယွင်းနိုင်ဖွယ် အကြောင်းများသော ပေါင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ တသတ်၊ ပသတ်၊ နသတ်၊ မသတ်တို့ဖြင့် ပေါင်းခြင်းသည်လည်း အသံထွက်ပုံတူသဖြင့် ရောထွေး မှားယွင်းနိုင်ဖွယ် အကြောင်းများသော ပေါင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပျိုလက်ာဆရာတို့သည် မိမိတို့၏ ပျိုလက်ာတို့တွင် အပင့်နှင့်အရစ်ကို ခွဲထားပြု၍ စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ အသတ်ကာရန်ကို စောင့်ရှောက်၍ စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုစပ်ထုံးဆိုထုံးတို့ကို လေ့လာစုဆောင်း၍ ရွာကြီးသျှင်ဥက္ကံသမာလာက ဝဏ္ဏဗောဓန သတ်အင်းနှင့် သတ်ညွှန်းတစောင်ကိုငင်း၊ ဂဇဗလ အမတ်က ဂဇဗလ သတ်ညွှန်းကိုငင်း၊ တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညိုက ဝိဘဇ္ဇဋ္ဌပိတ ခွဲထားနှင့် သတ်ညွှန်းသစ်ကိုငင်း၊ ရွှေတောင် ရာဇကျော်က ကဝိလက္ခဏာ သတ်ပုံကိုငင်း၊ လက်ဝဲနော်ရထာအမတ်က မြန်မာသံယောဂဒီပနီကိုငင်း၊ မုံရွှေး ဆရာတော်က မုံရွှေးသတ်ညွှန်းကိုငင်း၊ ကျည်းကန်ရှင်ကြီးက စွယ်စုံကျော်ထင် သတ်ပုံကိုငင်း၊ ဆရာအများက သတ်ပုံ သတ်ညွှန်း ခွဲထားအများကိုငင်း ရေးသားပြုစုခဲ့ကြပေသည်။ • ဦးနှင့်။

စာသင်ကျောင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးစံနစ် — ရှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သားရေများကို ပပိုင်းရပ်အရွက်များအစား တဖြည်းဖြည်း ပိုမိုသုံးလာကြသည်။ ခရစ်တော်ပေါ်ပြီး အနှစ် ၄၅၀ ခန့် ကြာသောအခါ စာအုပ်များအတွက် သားရေများကိုသာ သုံးလေ့ရှိတော့၏။ သားရေချပ်များကို အရွယ်ညီအောင် ဖြတ်၍၊ သားရေကြိုးများဖြင့် စုစည်းချုပ်လုပ်လိုက်သော အခါ စာအုပ်ဖြစ်လာ၏။

ရောမအင်ပိုင်ယာကြီး ပျက်စီးသွားပြီးသည့်နောက် နှစ်ပေါင်းတထောင်အတွင်းတွင် စာအုပ်များကို လက်ဖြင့်သာ ရေးသားချုပ်လုပ်ခဲ့ကြရသည်။ စာရေးသားရာ၌ ကျူရိုးနှင့် ငှက်တောင်များကို ကလောင်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

ပပိုင်းရပ်ပေါ်တွင် အများအားဖြင့် မီးခွက်မှိုင်းမှရသော မင်ဖြင့် ရေးခဲ့၏။ သားရေများပေါ်၌လည်း ထိုမင်ဖြင့် ဆက်လက်ရေးသားကြ၏။ ထိုနောက် မင်အသစ်တမျိုး ပေါ်လာ၏။ သံမှုန့်များနှင့် ဝက်သစ်ချခေါက်ဖြစ်စေ၊ ပဉ္ဇ ကာနီသီးဖြစ်စေ၊ ရောစပ်၍ ရှရကာရည်ဖြင့်ကျိုလိုက်ရာ မင်ဖြစ်လာသည်။ မင်တွင် ထနောင်းစေးကို ထည့်ထားသဖြင့် သားရေ၌ မင်မှုန့်များ စွဲကပ်နေစေ၍ ပျက်ပြယ်ခြင်းမရှိပေ။ စာမရေးသားမီ သားရေပေါ်၌ စာများကိုရေးသား ရန် မျဉ်းများကို ချွန်ထက်သောခဲချောင်းဖြင့် သားလေ့ရှိကြသည်။

လှပသောရုပ်စုံပုံများရေးခြယ်ထားသည့် ရှေးဟောင်းစာမူတခု

ဥရောပ အလယ်ခေတ်တွင် စာအုပ်များကို ကူးယူရေး သားကြသည်မှာ အများအားဖြင့် ခရစ်ယန် ဘုန်းကြီး ကျောင်းများတွင် ဖြစ်သည်။ သားရေလေးချပ်ကို ထပ်ပြီးလျှင် တခေါက်ချိုးလိုက်သောအခါ၊ အရွက်ရှစ်ရွက်ပါ စာအုပ်တပိုင်း ဖြစ်လာသည်။ စာကူးသူသည် တရွက်စီခွဲ၍ ရေးသည်။ စာမျက်နှာ နှစ်ဖက်စလုံးတွင် ရေးသည်။ ခေါင်းစဉ်များကို မင်နီနှင့်ရေး၍ အစစာလုံးများကို လှပစွာ ရေးထည့်သည်။ တပိုင်းပြီး တပိုင်း ရေးပြီးသောအခါ ပြန်လည်ဖတ်ရှု၍ အမှားများကိုပြင်ပြီးလျှင် စာအုပ်ချုပ်သူထံသို့ စာအုပ်ချုပ်ရန် စာအုပ်အပိုင်းများကို ပေးပို့ကြရသည်။ စာအုပ်ချုပ်သူသည် သားရေချပ်ခေါက်များကို ခေါက်ရိုးနားတွင်ဖေါက်၍ ကြိုးများဖြင့် သီပြီးလျှင် သစ်သားပြားများကို စာအုပ်အဖုံးပြုလုပ်ရန် အပေါက်ဖေါက်ကာ တပါတည်းချုပ်လိုက်၏။ ထိုနောက် သစ်သားပြား များနှင့် စာအုပ်ကျောကို သားရေပြားကြီးတချပ်ဖြင့် ကော်ကပ်ရန် ဖုံးလိုက်၏။ ထိုသားရေဖုံးကို လှပအောင် သံပူထိုး၍ ခြယ်လယ်လေ့ရှိကြ၏။ ဘာသာရေး ကျမ်းစာအုပ်များကို အထူးသဖြင့် လှပအောင် ခြယ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ စာမျက်နှာတိုင်းလိုလိုပင် လှပစွာ ရောင်စုံဖြစ်စေ၊ ရွှေမှုန့် ချ၍ဖြစ်စေ၊ ရေးဆွဲထားသောပုံများ ပါလေ့ရှိသည်။

အလယ်ခေတ်တွင် ဘာသာရေး ကျမ်းစာအုပ်များကိုသာ အများအပြား ရေးခဲ့သည်။ သို့သော် တရားဥပဒေ၊ ဆေးပညာ၊ သဘာဝသမိုင်း၊ ဗေဒင် စသည့် စာအုပ်စာတမ်းများကိုလည်း ရေးသားခဲ့ကြသေး၏။ အသုံးပြုသောဘာသာမှာ လက်တင်ဘာသာဖြစ်သည်။

လက်ရေးနှင့်ရေးသားသော စာအုပ်များတွင် ခရစ်တော် မပေါ်ထွန်းမီခေတ်က လက်တင် လက်ံာရေးဆရာ ဗာဂျီရေး သားခဲ့သော ကဗျာလက်ံာများကို ခရစ် ၃ ရာစုနှစ်အတွင်း တွင် တစုံတယောက်က ကူးယူ၍ လက်ရေးစာအုပ်များပြုလုပ်ခဲ့ရာ၊ ယခုထက်တိုင် မပျောက်မပျက်သေးသော စာအုပ်များအနက် ရှေးအကျဆုံး စာအုပ်များဖြစ်နေသည်။ ယင်းကို ဗက်တီကင် စာကြည့်တိုက်၌ တွေ့နိုင်ပေသည်။

ခရစ် ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ် ကျော်လွန်သောအခါတွင် စာပေ လိုက်စားခြင်း၊ ကျမ်းပြုခြင်း၊ ပညာ သင် ကြား ခြင်း စသည့် ကိစ္စများမှာ ဘုန်း ကြီး ကျောင်း များ မှာ ထက် တက္ကသိုလ် များတွင် ပိုမိုထွန်းကားလာလေသည်။ ခရစ် ယန်ဘုန်းကြီးများ ရေးသား ကူးယူ ချုပ်လုပ်သော စာအုပ်များအပြင် တက္ကသိုလ်အမှုထမ်း လူပုဂ္ဂိုလ် စာကူးဆရာများ ရေးကူးချုပ်လုပ်သော လက်ရေးစာအုပ်များ ပေါ်ထွက်လာလေသည်။ တက္ကသိုလ်များနှင့် တွဲဖက်၍ စာအုပ်ဌာနများ ပေါ်လာလေသည်။ ကျောင်းသားများသည် စာအုပ်ဌာနများမှ စာအုပ်များကို ငှားဖတ်ရသည်။ စာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာချက်ခေါက်စက်

စာရေးသူ၏အမည်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေသူ၏အမည်၊ သူ၏လုပ်ငန်းတည်ရာမြို့၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေသည့်နှစ် စသည်များကို ဖော်ပြပါရှိလေ့ရှိသည်။ ကျောဖက်တွင် မူပိုင်ကျေညာချက်နှင့် ပုံနှိပ်သူ၏အမည်ပါရှိ၏။ ယင်း၏ နောက်မျက်နှာများတွင် လေးစား ဂုဏ်ပြုခြင်း အနေဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦး အား မှတ်တမ်းတင် ရည်စူးချက်၊ ပဏာမ၊ နိဒါန်း စသည်တို့ ပါရှိသည်။ ဗဟုသုတပေးသည့် စာအုပ်မျိုးတွင် စာသားနောက်၌ ကြောင်းခြင်းရာအညွှန်း ပါလေ့ရှိ၏။

စက္ကူကို လက်ဖြင့်ပြုလုပ်သည့် ခေတ်က စာအုပ်အတွက် အသုံးပြုသည့် စက္ကူများမှာ အရွယ်တစားတည်း ဖြစ်၍၊ စက္ကူတခေါက်ချိုး၊ နှစ်ခေါက်ချိုး စသည်ကိုလိုက်၍ စာအုပ်များ၏ အရွယ်ကို ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်ခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် စက္ကူများကို စက်ဖြင့်ပြုလုပ်သော အခါ၊ စက္ကူ အရွယ်အစားစား ရှိလာသဖြင့် စာအုပ်များ၏ အရွယ်အစားစားကိုလည်း စက္ကူအရွယ် လိုက်၍ ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်ကြ၏။ သို့သော် ယခုခေတ်တွင် စာအုပ်အရွယ်များကို အမည်အားဖြင့်မဖော်ပြကြဘဲ၊ အလျားအနံ လက်မအားဖြင့်သာ ဖော်ပြကြသည်မှာ များလေသည်။

စာအုပ်ပြုလုပ်ရာတွင်ပါဝင်သောအချက်များ

စာအုပ်တအုပ်ကို စတင်မရိုက်နှိပ်မီ အသုံးပြုမည့် စက္ကူအမျိုးအစား၊ အရွယ် အစား၊ စာအုပ်အထူ၊ စာအုပ်အဖုံးအမျိုးအစားနှင့် သုံးမည့်ခဲဝလုံးတို့၏ အနေအထားတို့ကို လျာထားသော 'ဒမ်မီ' ခေါ် ပုံစံစာအုပ်ကို ကြိုတင်စီစဉ်လေ့ရှိကြ၏။ စာစီရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုံနှိပ်တိုက်များတွင် ခဲစာလုံးများကို လက်ဖြင့်စီသည်မှာ များပြားသည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင်မူ မိုနိုတိုက် သို့မဟုတ် လိုင်နိုတိုက် စာစီစက်များဖြင့် စီလေ့ရှိ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဘာသာပြန်စာပေအသင်းပိုင် ပုံနှိပ်တိုက်၊ နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ပိုင် ပုံနှိပ်တိုက်နှင့် အခြားသတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းတိုက် အနည်းငယ်တို့တွင် မြန်မာလိုစီသော မိုနိုတိုက် စာစီစက်များကို ယခုအခါ အသုံးပြုနေကြပြီ။ (မိုနိုထိုက် စာစီစက်။ လိုင်နိုတိုက်စာစီစက် — ရှု။)

စာစီပြီးလျှင် စာမျက်နှာများကို အကြမ်းရိုက်ထားသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

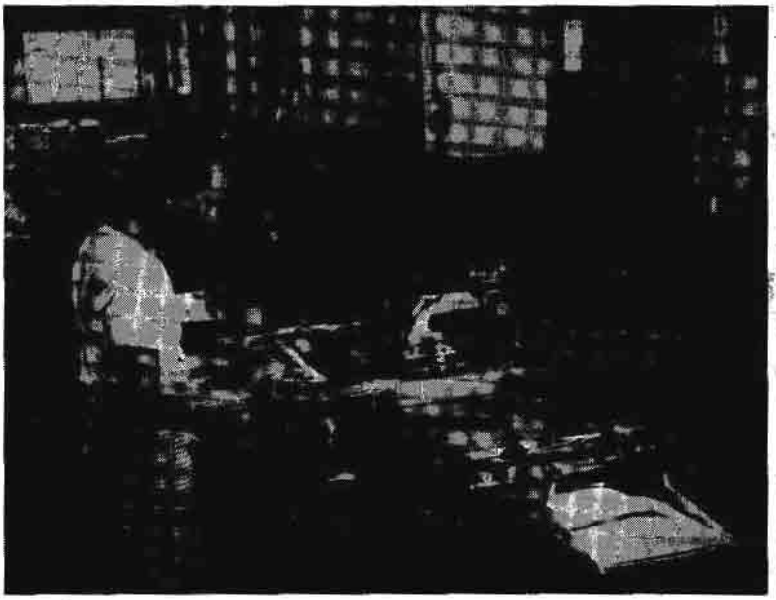

စာအုပ်အဖုံးပြုလုပ်သောစက်

ပရူဖခေါ် ပုံနှိပ်စာကြမ်းကို ဖတ်ရှုပြင်ဆင်ပြီးသောအခါ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုံနှိပ်စက်များဖြင့် အချောတခါတည်း ရိုက်ကြ၏။ အနောက်နိုင်ငံများတွင်မူ စာအုပ်တအုပ်လျှင် အုပ်ရေ သိန်းသောင်းချီ၍ ပုံနှိပ်ရသည်ဖြစ်ရကား၊ အမှားများပြင်ဆင်ပြီးသောအခါ၊ စာမျက်နှာများကို ကြေးနီပြားများပေါ်တွင် အီလက်ထရိုတိုက်ခေါ် လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်းဖြင့်ကူးယူ၍၊ ထိုကြေးနီပြားများမှတဆင့် ပုံနှိပ်ခြင်းပြုသည်။ အခြားနည်းတခုမှာ စတီရီယိုပုံသွင်းနည်းဖြင့် ကူးယူ၍ ပုံနှိပ်ခြင်းပြုသည်။ (စတီရီယိုပုံသွင်းနည်း — ဂျ။) ထိုသို့တဆင့်ကူးယူရခြင်း အကြောင်းမှာ၊ ရိုးရိုး ခဲစာလုံးများနှင့် စီဖွဲ့ထားသော စာမျက်နှာများကို အခါပေါင်း ထောင်သောင်းမက ရိုက်နှိပ်ပါလျှင် ခဲစာလုံးများမှာ ပျော့သဖြင့် ပျက်စီးလွယ်သောကြောင့် ပုံနှိပ်ပြီးစာသားမှာ ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ ထင်နိုင်မည်မဟုတ်တော့ပေ။ ထိုကြောင့် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ပြန်လည်စီရပေမည်။ လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်း၊ စတီရီယိုပုံသွင်းနည်းဖြင့် ခဲစာမျက်နှာကို တဆင့်ပုံသွင်း၍ နှိပ်ပါမူ၊ ပုံနှိပ်ချက် အခါပေါင်း ထောင်သောင်းရှိသော်လည်း မပျက်စီးနိုင်ပေ။ ခဲစာလုံးများစီထားသော စာမျက်နှာများအတိုင်း ဖြစ်စေ၊ လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်း၊ စတီရီယိုပုံသွင်းနည်းအရ တဆင့်ပုံသွင်းထားသော အချပ်များဖြစ်စေ၊ ယင်းစာမျက်နှာများ (ဝါ) အချပ်များကို တဲ့ဖက်စီစဉ်၍၊ သံဘောင်တခုတွင် ထည့်ကာ ကျုတ်မကျအောင် စို့များဖြင့် တင်းကြပ်ထားသည်။ ဤသို့ စာမျက်နှာများကို တပြင်တည်း တသားတည်းဖြစ်အောင် သံဘောင်တွင် တင်းကြပ်စွာ ထည့်ထားသောအခါ၊ ယင်းတခုလုံးကို 'စာဖေါင်' ဟုခေါ်သည်။ စာဖေါင်တခုတွင် ခဲစာမျက်နှာ (ဝါ) စတီရီယိုအချပ်ပေါင်း ၄ မျက်နှာမှ ၆၄ မျက်နှာအထိ အရွယ်အစားလိုက်၍ သွင်းနိုင်သည်။ မြန်မာဝတ္ထုများ ရိုက်လေ့ရှိသော အရွယ်အတွက် တဖေါင်လျှင် ၁၆ မျက်နှာပါသည်။ မြန်မာတရားစာအုပ်များ အရွယ်မှာ၊ တဖေါင်လျှင် ၈ မျက်နှာပါသည်။ စာဖေါင်များပေါ်တွင် တင်၍ ရိုက်ပြီးသော စာရွက်ကြီးများကို ခေါက်လျက် ထိုစာရွက်ခေါက်များကို အစဉ်လိုက်စု၍ ချုပ်လိုက်သောအခါ စာအုပ်ကြမ်းဖြစ်လာသည်။ နံဘေးသားများကို ဖြတ်ရန်နှင့် အဖုံးဖုံးရန်သာလိုတော့သည်။

စာအုပ်တအုပ်ကိုဖွင့်၍ ဖတ်ရှုရာတွင် စာမျက်နှာ အစီအစဉ်နှင့် စာများကို တဆက်တည်း ဖတ်ရှုနိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် စာပုံနှိပ်ရာ၌ ထိုကဲ့သို့ မပြုလုပ်နိုင်ပေ။ စာမျက်နှာအမျိုးမျိုးကို တဲ့၍ပုံနှိပ်ရသည်။ စာဖေါင်များပေါ်တွင် ရိုက်လိုက်သော စာရွက်များကို ချိုးခေါက်၍ စာမျက်နှာအစီအစဉ် ပြုလုပ်ပြီးသောအခါတွင်မှ စာအုပ်ချုပ်ရသည်။ (ပုံနှိပ်ခြင်းအတတ် — ဂျ။)

စာအုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် ပဌမ၌ စာရွက်များကို စာပုံနှိပ်စက်တွင် ရိုက်နှိပ်ရသည်။ စာပုံနှိပ်ခြင်း၏သဘောမှာ စာရွက်လွတ်သည် ဒလိမ့်တုံးနှင့် ရစ်ပတ်၍ပါသွားပြီးလျှင် ဒလိမ့်တုံးအောက်တွင် ရှိသော စာဖောင်ပေါ်တွင် ဖိပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ စာဖောင်ကို ချိတ်ခွက်ခေါ် အောက်ခံ သံပြားခွက်တခုပေါ်တွင်ထည့်၍၊ စက်ပေါ် တင်လိုက်သောအခါ၊ စက်သည် စာဖောင်ကို အဆက်မပြတ် ရွှေ့တိုးနေ၁က်ငင် ရွှေ့ပေးလေသည်။ စာဖောင်သည် နောက်ဖက်သို့ ရွှေ့သွားခိုက်တွင် ဒလိမ့်တုံးသည် အပေါ်မြောက်နေသည်။ နောက်ဖက်သို့ ရွှေ့သွားသော စာဖောင်ကို မင်ဆွတ်ပေးသည့် ဒလိမ့်တုံးများက ညီညာစွာ မင်ဆွတ်ပေးပြီးလျှင် စာဖောင် ရွှေ့သို့ရွှေ့လာသောအခါတွင် စာရွက်ပါလာသည့် အပေါ်မှဒလိမ့်တုံးက စာရွက်ကို စာဖောင်ပေါ်၌ဖြန့်ကာ နှိပ်ပေးလေသည်။ ထိုအခါ၌ စာဖောင်မှစာသည် စာရွက်ပေါ်တွင် ထင်လာ၏။ စာရွက်တွင် စာများ ထင်ပေါ်လာသော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လည်း၊ စာရွက်၌ မင်စိုနေသေးသဖြင့် မင်ခြောက်မှသာ လျှင် စာရွက်၏ကျန်တဖက်ကို ပုံနှိပ်ရပြန်သည်။

စာရွက်များကို ပုံနှိပ်ပြီးသောအခါ၊ စက်ဖြင့် စာရွက်များကိုခေါက်၍ စာမျက်နှာများကို ဖြတ်ပေးပြီးလျှင် စာရွက်များကိုစီ၍ စာအုပ်ချုပ်ယူသည်။ စာအုပ်၏ မျက်နှာစာဖက်နှင့် ကျောဖက်တွင် ကော်သုတ်၍ စာအုပ်မျက်နှာဖုံးကို တပ်သည်။ စာအုပ်ဖြစ်၍ အစွန်းများမညီလျှင် ညီအောင် စက်ဓားဖြင့်ဖြတ်ရသည်။

အနောက်နိုင်ငံများ၌ စက်များဖြင့် စာအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ အဖုံးဖုံးခြင်း ပြုလုပ်ကြ၏။ အဖိုးထိုက်တန်သည့် စာအုပ်များကိုသာ လက်ဖြင့် အတူးတလည် ချုပ်လေ့ရှိ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ အစရှိသော အရှေ့တလွှား တိုင်းပြည်များတွင် စာအုပ်များကို လက်ချုပ်ချုပ်သည်က များလေသည်။ ယခုခေတ် လက်ဖြင့် စာအုပ်ချုပ်နည်း သည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ လောက်က ပေါ်ခဲ့သောနည်းပင် ဖြစ်၏။ စာအုပ်ချုပ်ရန်အတွက် ချုပ်ခွက်ရှိရန် အရေးကြီးသည်။ ချုပ်ခွက်သည် ခေါက်ထားသော စာရွက်များကို ဖိထားရန်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ဖိပြီးမှ စာအုပ်ချုပ်ခြင်းကို စတင်ပြုလုပ်ရသည်။ စာအုပ်ကို ချုပ်ပြီးသောအခါ အဝတ်ဖုံးဖြစ်စေ၊ သားရေဖုံးဖြစ်စေ၊ အဖုံးပေါ်တွင် တင်၍ ချုပ်နိုင်သည်။ ဒွေးနှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်က စာအုပ်ချုပ်ရာတွင် ဝက်သစ်ချဆားကို စာအုပ်ဖုံးအဖြစ်ဖြင့် ချုပ်လေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် စာအုပ်မျက်နှာဖုံးများ ဖြစ်စေရန် စက္ကူချုပ်အထူများကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုစက္ကူချုပ်အထူပေါ်တွင် စက္ကူကိုသော်ငင်း၊ အဝတ်ကိုသော်ငင်း၊ သားရေကိုသော်ငင်း၊ ကော်နှင့် ကပ်ထားနိုင်ပေသည်။ စာအုပ်ဖုံးအဖြစ် အသုံးပြုရန်အတွက် အဝတ်သည် သားရေထက် လွယ်ကူ၍၊ ထင်ရှားသော စာလုံးများကို အဝတ်ပေါ်၌ အလွယ်တကူနှင့် ရိုက်နှိပ်နိုင်ပေသည်။

၁၅ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းလောက်တွင် စာအုပ်ဖုံးများကို ရွေချပေးလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ စာအုပ်ဖုံးများကို အမျိုးမျိုး ရွေချထားသဖြင့် လှပသော စာအုပ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ စာအုပ်များကို ရွေချသောနည်း ခေတ်စားလာသော်လည်း၊ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ၁၈ ရာစုနှစ်တိုင်အောင် စာအုပ်မျက်နှာဖုံးများကို ရိုးရိုးသာ ချုပ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ လွတလီ၊ ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလန်တို့တွင် ရွေချထားသော သားရေမျိုးကို မျက်နှာဖုံးတွင်ကပ်၍ တန်ဆာဆင်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် လှပသောစာအုပ်များ ထွက်ပေါ်ရေးအတွက် ဘုရင်မှစ၍ မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့က စာအုပ်ချုပ်သူများအား ငွေဖြင့် ထောက်ပံ့ခဲ့ကြသည်။ ထွက်ပေါ်လာသော လှပသည့်စာအုပ်များကို ပြတိုက်များနှင့် ပိဋကတ်တိုက်များတွင် ထားလေ့ရှိကြသည်။

၁၉ ရာစုနှစ်အကုန်လောက်တွင် စာအုပ်ချုပ်နည်းများ၌ အသစ်ထွင်ချက်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ စာအုပ်မျက်နှာဖုံးများကို စာအုပ်နှင့် အချိုးအစား ကိုက်အောင် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ စာအုပ်မျက်နှာဖုံးကို မြင်ရုံနှင့် စာအုပ်ကို လိုချင် ဝယ်ချင်စေအောင် ပြုပြင်ပေးနည်းများကို ပြုလုပ်လာကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် ထွက်ပေါ်သည့် စာအုပ်အမျိုးမျိုး၌ စာအုပ်နှင့်လိုက်လျောသော မျက်နှာဖုံးများ တပ်ဆင်ထားသည်ဖြစ်၍ စာအုပ်တိုင်းသည် လှပတင့်တယ်ဖတ်ချင့်စဖွယ်ဖြစ်ပေသည်။

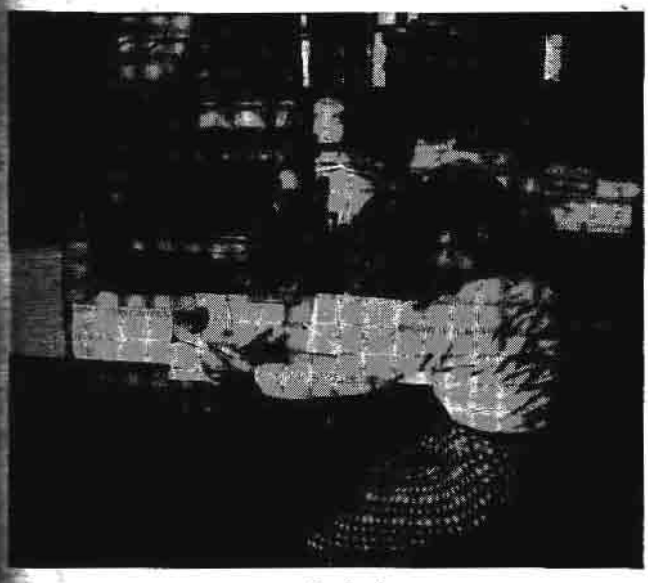

စာအုပ်ချုပ်စက်

စားမြုံ့ပြန်ကောင်း။ ။စားမြုံ့ပြန်တတ်သည့် သတ္တဝါများတွင် နွား၊ သိုး၊ ကုလားအုပ်၊ သမင်၊ ဆိတ်၊ တောဆိတ်၊ သစ်ကုလားအုပ် စသော တိရစ္ဆာန်များပါဝင်သည်။ ဤတိရစ္ဆာန်များ၌ ထူးဆန်းသော အစာချေနည်း ရှိသည်။ အများအားဖြင့် ယင်းတိရစ္ဆာန်များသည် အစာကို ကြိတ်ခြင်းမပြုဘဲ၊ တံထွေးနှင့် ရောရွဲ့ မျိုချလေ့ရှိသည်။ အစာသည် အစာဝင်လည်ချောင်းမှတဆင့် အစာအိမ်သို့ ရောက်သွားသည်။

အစာအိမ်တွင် အခန်းလေးခန်းပါရှိရာ ပဌမအခန်းမှာ ရူးမင်း၊ ဒုတိယအခန်းမှာ ရက်တီကျူးလမ်း၊ တတိယအခန်းမှာ အိုမာဆမ်း စတုတ္ထအခန်းမှာ အဗိုမာဆမ်ခေါ် အခန်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ စတုတ္ထအခန်းမှာ လောအိမ်

www.burmeseclassic.com

အစစ်အမှန်ဖြစ်သည်။ အခန်းအားလုံးပင် အစာကိုချေချက်ရာ၌ ကူညီကြသည်။ အစာကို လုံးထွေးပြီး အကြမ်းလိုက်မျိုချလိုက်သောအခါ အစာသည် ရူးမင်းခေါ် အကြီးဆုံး အစာအိမ်အခန်းသို့ ရောက်လာသည်။ အစာသည် ဤအခန်းမှ ရက်တီကျူးလမ်းခေါ် ပျားလပို့နှင့်တူသော အစာအိမ်၏ ဒုတိယအခန်းသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ ရက်တီကျူးလမ်းတွင် အစာသည် စားမြုံ့အလုံးကလေးများ အဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားသည်။ အစာစားပြီးသော တိရစ္ဆာန်သည်၊ စားမြုံ့ပြန်လိုသောအခါ ရက်တီကျူးလမ်းတွင် ပါရှိသော ကြွက်သားက ထိုစားမြုံ့ပြန်လုံးကလေးများကို ပါးစပ်သို့ ရောက်အောင် ပြန်လည် ပို့ဆောင်ပေးသည်။ ပါးစပ်သို့ ပြန်ရောက်လာသော စားမြုံ့ကို မေးဝဲ၍ချေချက်ပြီးလျှင် အစာအိမ်၏ တတိယအခန်း ဖြစ်သော အိုမာဆမ်သို့ ပို့လိုက်သည်။ ထိုနေရာမှတဖန် အစာသည် အစာအိမ်အစစ် အဗိုမာဆမ်သို့ ရောက်သွားသည်။ ကုလားအုပ်၏ ထူးခြားချက်တရပ်မှာ အခြား စားမြုံ့ပြန်ကောင် တို့ကဲ့သို့ အစာအိမ် တတိယအခန်း အိုမာဆမ် မပါရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အစာအိမ်မှ အစာသည် အစာအိမ်ရည် သို့မဟုတ် ဂဲစကြစ်ရည်တို့ဖြင့် ရော၍ အူသိမ်များသို့ ရောက်ရှိသွားသောအခါ အစာချေချက်ခြင်းလုပ်ငန်းပြီးဆုံးသွားသည်။ ချေချက်ပြီးသားအစာကို အူသိမ် အတွင်းမျက်နှာပြင်က စုတ်ယူ၍ ခန္ဓာကိုယ်အနှံ့အပြားသို့ သွေးကြောများဖြင့် ပို့ဆောင်ပေးသည်။

စားမြုံ့ပြန်ကောင်များ ထဲတွင် ကုလားအုပ်နှင့် လာမာ ကုလားအုပ်တို့မှလွဲ၍ အခြားတိရစ္ဆာန်များ၌ အထက်မေးရိုးတွင် ရှေသွားများ မပါချေ။ သို့သော် သွားဖုံးသည် မာသောချပ်ပြားကြီး ဖြစ်နေသောကြောင့် သွားကဲ့သို့ပင် အသုံးပြုနိုင်သည်။ အစာစားသောအခါ မြက်ကို အပေါ်သွားဖုံးချပ်ပြားနှင့် အောက်သွားများ အကြားတွင် ကိုက်ထားသည်။ ထိုနောက် ခေါင်းကို ဘေးဖက်သို့ ရမ်းလိုက်သောအခါ မြက်ပင်များသည် ပြတ်၍ပါလာသည်။ စားမြုံ့ပြန်ကောင်များသည် အံသွားများဖြင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်မျှင်များကို ကြိတ်ဝါးနိုင်ကြသည်။

စိတြနက္ခတ်။ ။နက္ခတ် ၂၇ လုံး — ရှု။

စီးကရက်။ ။ဆေးပင် — ရှု။

မိမိစုဆောင်းထားသည့်လိပ်ပြာများကို သူတပါးအားပြသနေသူ

စုဆောင်းခြင်းအလေ့။ ။အရှည်မြော်တတ်သူတို့သည် နောင်ရေးဖူလုံစေရန် ကြေးငွေဥစ္စာတို့ကို စုဆောင်းတတ်ကြ၏။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ စီးပွားရေးအလို့ငှာ မဟုတ်ဘဲ၊ ဝါသနာအလျောက်ပစ္စည်းစုဆောင်းခြင်းလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းသို့စုဆောင်းသောပစ္စည်းတို့မှာ နောင်အခါတွင် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတရပ် အနေနှင့် လူ့သမိုင်းအတွက် သော်ငင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းအတွက် သော်ငင်း၊ အနုပညာသမိုင်းအတွက် သော်ငင်း၊ အလွန်တရာ တန်ဖိုးရှိလာတတ်သည်။ ထိုကြောင့် အချို့က ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို စုဆောင်းကြ၏။ အချို့ကား ကျောက်စာ၊ ပေစာ၊ ပုရပိုက်၊ မင်စာ၊ စာအုပ်၊ ပန်းချီကား၊ ရုပ်တု စသည်တို့ကို စုဆောင်းကြ၏။ အချို့မှာမူ တံဆိပ်ခေါင်း၊ မီးခြစ်ခွံ၊ စီးကရက် အရုပ်ကား စသည့် အသေးအဖွဲ့ ပစ္စည်းတို့ကို စုဆောင်းကြ၏။ ပါဏဗေဒကို လိုက်စားသူတို့မှာ သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့၏ အရိုးစုများ

တမြုံ့မြုံ့ဖြင့် စားမြုံ့ပြန်နေသောနွား

www.burmeseclassic.com

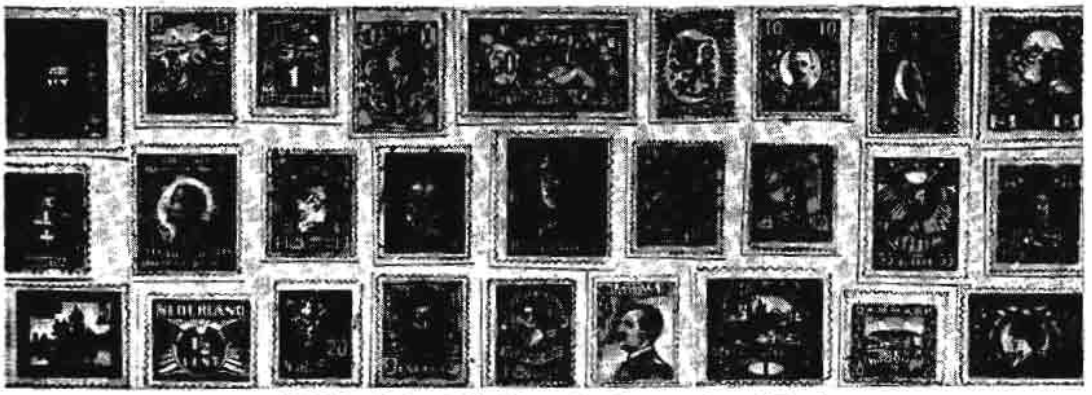

ထိုင်းနိုင်ငံအသီးသီးမှတ်ဆိပ်ခေါင်းများကိုလည်း စုဆောင်းလေ့ရှိကြသည်။

အကြေးခွံများ၊ ယောက်သွားခွံများ စသည်တို့ကို စုဆောင်းကြသည်။

ထိုကဲ့သို့ စုဆောင်းခြင်း၌ ဝါသနာပါသော သဘွေးသူကြွယ်များသည် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို စေ့းကြီးပေး၍ ထယ်ယူသိမ်းထားတတ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပစ္စည်းတို့ကို အများပြေသဘောထားကာ မှန်မှန် စုဆောင်းသူသာသော်၊ နောင်တနေ့တွင် အကျိုးခံစားနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် အနောက်နိုင်ငံ များတွင် ဤစုဆောင်းခြင်း အလေ့အထ အဆင့် ကလေးသူငယ်ကအစ ခေတ်စားလေသည်။

စုဆောင်းရာ၌ ပစ္စည်းနှစ်မျိုးရှိသည်။ အိမ်တွင်းနှင့်ဆိုင်သော ပစ္စည်းနှင့် အိမ်ပြင်ပနှင့် ဆိုင်သော ပစ္စည်းဟူ၍ **ဖြစ်၏။** တံဆိပ်ခေါင်း၊ ဓာတ်ပုံ၊ စာအုပ် စသည်တို့ကို စုဆောင်းခြင်းမှာ အိမ်တွင်းဆိုင်ရာပစ္စည်းများကို စုဆောင်းခြင်းဖြစ်၏။ ပန်းပွင့်၊ ခရုခွံ၊ လိပ်ပြာ၊ ဖလံကောင် စသည်တို့ကို စုဆောင်းခြင်းမှာ အိမ်ပြင်သို့ထွက်၍ ရှာဖွေစုဆောင်းခြင်းဖြစ်၏။ စုဆောင်းမှုဌ မက္ခမ်းကျင်သူတို့သည် ရရာဒေသမျိုးစုံကို ရှာဖွေ စုဆောင်းတတ်ကြသည်။ ဤစုဆောင်းနည်းမျိုးမှာ အလုပ်ပို၍ အချိန်ကုန် သလောက် အကျိုးမများချေ။ တမျိုးကောင်းကိုရွေး၍ စွဲစွဲမြဲမြဲ စုဆောင်းခြင်းသည် သာ၍အကျိုးရှိစေတတ်သည်။

စုဆောင်းသည့်အခါ၊ စုဆောင်းသည့် ပစ္စည်း အမျိုးအဆင်း၊ စုသည့်နေရက်၊ မည်သို့ရရှိကြောင်း၊ ရရှိသည့်ဌာန၊ ဒေသနှင့်စပ်ဆိုင်သောသမိုင်း စသည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်၍ ထားသင့်သည်။ နောင်သောအခါ၌ ထိုမှတ်တမ်းသည် အထောက် သမိုင်းအကျဉ်းချုပ် ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

ရွေးချယ်နည်း။ ။စူးကာပန်းကို နှယ်နိုနှတ်ပန်းဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ပက်ဆီဖလိုရာ လောရီဖိုး ထားး' ဖြစ်သည်။ အလွန်လှပ၍ မွေးကြိုင်သည်။ ပိုးနှုန်းပင်မျိုးသည် နိုင်ငံခြား၌ မူလပေါက်သည်။ အနောက် အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ထိုပန်းပင်ကို ကျဲခေါင်းသီးနှယ် ဟူ၍ ခေါ်သည်။ ဤလောရီဖိုးလီးယား ပန်းမျိုးသည် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အဦးဆုံးယူလာသော စူးကာပန်းမျိုးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။

ရုက္ခဗေဒအမည်ဖြင့် 'ပက်ဆီဖလိုရာ ဖိတီတာ' ဟုခေါ်သော စူးကာပန်းမျိုးလည်းရှိသည်။ ထိုပန်းမျိုးကို တော စူးကာ ဟူ၍ငင်း၊ သကြားသီးနှယ် ဟူ၍ငင်း ခေါ်သည်။ ထိုပန်းအနှံမှာ မကောင်းချေ။ ဥယျာဉ်များတွင် တွေ့ရခဲသော်လည်း၊ ခြံစည်းရိုးများပေါ်၌ နှယ်လျက်ပေါက်သည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။ တောစူးကာပန်းပင်မျိုးကို မော်လမြိုင်မြို့အနီးတွင် အများအားဖြင့်တွေ့ရသည်။

ဥဿဖဏိစေတီ။ ။စဉ်ဿဖဏိစေတီကား နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တွင် နှစ်ထပ်မြောက်ဖြစ်သော တာဝတိန်သာနတ်ပြည်ဝယ် နတ်များ တည်ထားကိုးကွယ်အပ်သော စေတီဖြစ်၏။ ယင်းစေတီ တည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။

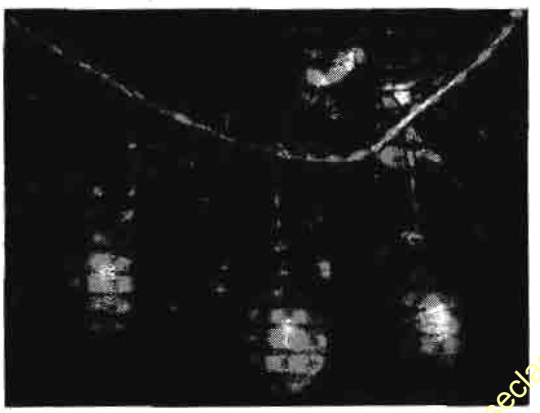

စူးကာပန်းနှယ်ပင်မှသီးသော စူးကာသီးများ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နရပတိစည်သူမင်းကြီးတည်ထားခဲ့သော ပုဂံမြို့ စူဠဂန္ဓမဏိစေတီ

ဂေါတမဘုရား အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးဝယ် ထီးနန်းစည်စိမ်ကို စံစား၍နေရာ၊ အသက်တော် ဒှစ်ဆဲ့ကိုးနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်း၏အသွင် နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်သဖြင့်၊ သံဝေဂရ၍၊ ထီးနန်းစည်စိမ်ကို စွန့်လွှတ်လျက်၊ ဖိုးတော် အဥ္ဇနမင်း ဖြိုကြွင်းသကျရာဇ် ၉၇ ခု ဝါဆိုလပြည့် တနင်္လာနေ့ သန်ကောင်ယံအခိုင်တွင် ဆန္နအမတ်ကို နောက်လိုက်ခေါ်၍၊ ကဏ္ဍကမြင်းကို စီးနင်းကာ တောထွက်တော်မူ၏။ တည်းတွင်းမှာပင် ယူဇနာသုံးဆယ်မျှ ခရီးကို လွန်၍၊ ရှစ်ဥသဘာမျှကျယ်သော အနောမာမြစ်ကို ကူးပြီးလျှင်၊ မြင်းတော်မှဆင်းသက်၍ ဝတ်ဆင်သောတန်ဆာနှင့် မြင်းတော်ကို ဆန္နအမတ်အား အပ်နှင်းကာ၊ ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ပြန်လွှတ်လိုက်၏။

ထိုနောက် လက်စွဲတော်သန်လျက်ဖြင့် ဆံတော်ကိုဖြတ်ပြီးလျှင်၊ 'ငါသည် စင်စစ် ဘုရားဖြစ်မည်မှန်မူ၊ ဆံတော်သည် မြေသို့မကျဘဲ၊ အထက်ကောင်းကင်၌ တည်စေသော' ဟုအဓိဋ္ဌာန်၍ ကောင်းကင်သို့ လွှင့်မြောက်လတ်သော်၊ တယူဇနာမျှလောက်သောအရပ် လေထဲ၌ ပန်းဆိုင်းဆွဲသကဲ့သို့ တည်လေ၏။ ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် ဆံတော်ကိုမြင်လျှင်၊ ရတနာပန်းတောင်းဖြင့် ခံယူကာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ဆံတော်ကို ဌာပနာ၍၊ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ခြယ်လယ်လျက် စူဠာမဏိစေတီကို တည်ထားကိုးကွယ်လေ၏။ ဥာဏ်တော်အမြင့်ကား သုံးယူဇနာ မြင့်သည်ဟု ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ၌ဆို၏။

ထိုစူဠဂန္ဓမဏိစေတီဝယ် အလောင်းတော်၏ ဆံတော်ခတ်တမျိုးသာ ဌာပနာသည်မဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူသောအခါ ကြွင်းကျန်ရစ်သော ဓာတ်တော်တို့ကို ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းကြီးအား ဒေါဏပုဏ္ဏား ငေးစုဉ်းရစ်ကြား၌ ဝှက်ထားသည့် လက္ခဏာစွယ်တော်ကိုလည်း သိကြားမင်းပင် ယူဆောင်ကာ ဌာပနာသည်ဟု ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ၌ပင်ဆို၏။ လက္ခဏာစွယ်ရိုးတော်ကိုကား အထူးမဆို။ သို့မဆိုသော်လည်း ထိုစဉ် အခါမှာပင် သိကြားမင်း ယူဆောင်၍ လက္ခဏာစွယ်တော်နှင့်အတူ ဌာပနာသည်ဟု ယူဆရန်ရှိ၏။ သို့အတွက် စူဠဂန္ဓမဏိစေတီမှာ ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်သုံးမျိုး ဌာပနာ၍ တည်ထားသော စေတီဖြစ်၏။

(မှတ်ချက်။ ။လက္ခဏာစွယ်ရိုးတော်ကိုဌာပနာသည်ဟု ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ၊ သုတ်မဟာဝါပါဠိနှင့် သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ တိုက်ရိုက်အဆိုမရှိသော်လည်း၊ ပါဆုင်ကဏ်အဋ္ဌကထာ ဗာဟိရနိဒါန်း၌ကား သီဟိုဠ်ကျွန်းဆောက် အရှင်မဟိန္ဒ မထေရ်က သုမဏသာမဏေကို သိကြားမင်းထံသို့ ဓာတ်တော်အတောင်းခိုင်းရာ လက္ခဏာစွယ်ရိုးတော် ဓာတ် ရခဲ့ကြောင်း အဆိုရှိသဖြင့် ယင်း လက္ခဏာစွယ်ရိုးတော်ကိုလည်း သိကြားမင်းပင်ယူဆောင်၍ ဌာပနာကြောင်း ထင်ရှား၏။)

ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စူဠဂန္ဓမဏိစေတီကား၊ နတ်ပြည် တွင်ရှိသောစေတီဖြစ်၏။ လူ့ပြည်တွင်လည်း ပုဂံမြို့၌ စူဠဂန္ဓမဏိစေတီတဆူရှိ၏။ ယင်းစေတီ တည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သက္ကရာဇ် ၅၃၆ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော နရပတိစည်သူမင်းကြီးသည် သက်တော် ၄၆ နှစ်၊ နန်းစံ ၉ နှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၅၄၅ ခုနှစ်တွင် ပုဂံမြို့အရှေ့ တို့ဝပ်တောင်သို့တက်၍၊ ဘေးတော် နော်ရထာမင်းကြီး ကောင်းမှုတော် စွယ်တော်ရှင်စေတီကို ဖူးမြော်ပူဇော်ပြီးလျှင် ပြန်လာခဲ့ရာ၊ ချောက်ကမ်းပါးတခုသို့ရောက်၍၊ ယင်းချောက်ကမ်းပါးဝယ် ညအခါ ပဝင်းတောက်ပြောင် အရောင်တလက်လက် ထွက်လတ်သည်ကို မြင်လျှင် မှူးမတ်တို့ကို မေးတော်မူ၏။ (နရပတိစည်သူမင်း — ရှု။) မှူးမတ်တို့သည် မီးကိုလည်းမတွေ့ရ၊ တစုံတရာကျောက်ကိုလည်း မတွေ့ရသဖြင့် မည်သည့်အရာဝတ္ထုမှထွက်သော အရောင်ဖြစ်သည်ဟု တပ်အပ် သေချာ မလျှောက်ထား နိုင်ကြကုန်။ ထိုအခါ မင်းကြီးသည် ငါ့အား ဤနေရာဌာန၌ ဘုရားတည်စေလို၍ ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်မှ ရောင်ခြည်တော်ကွန့်မြူးသည် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင်၊ ပြည်သူပြည်သားတို့အား အပူတပြင်း ဆင့်ဆိုကာ ထိုချောက်ကို ပြည့်အောင်ဖို့စေ၏။ စည်မျက်နှာကဲ့သို့ ညီညွတ်၍ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော မြေအပြင်ဝယ် လိုဏ်နှစ်ဆင့်ရှိ စေတီတဆူကို တည်ထားကိုးကွယ်လေ၏။ ထိုစေတီ၏ ဘွဲ့တော်ကိုလည်း တာဝတိန်သာနတ်ပြည်ရှိ စူဋ္ဌာမဏိစေတီ၏ ဘွဲ့တော်ကိုယူ၍ သဒီသူပစာအားဖြင့် တင်စားကာ စူဋ္ဌာမဏိစေတီ ဟူ၍ပင် ဘွဲ့တော်ကမ္ပည်း တပ်တော်မူ၏။

ဤသည်ထို့ကား၊ မန္တလေးမြို့ မဏိရတနာမြတောင်တိုက်၊ မြတောင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသား စီရင်အပ်သော ပုဂံမြို့ ဘုရားဆယ့်ခုနှစ်ဆူသမိုင်းတွင် ရေးသား ပါရှိသည့် အတိုင်းဖြစ်၏။ ထိုသမိုင်းလာ တို့ ဝပ် တောင် ကို ပုဂံမြို့ စူဋ္ဌာမဏိကျောက်စာရင်း၌ တုရင်ဟုပြသည်။ ကျောက်စာပါစကားကို အောက်တွင်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ (ခေတ်ထိုပ်စာကိုင့်၍၊ ခေတ်သုံးစာလုံးအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်။)

'**** သကရစ် ၅၄၅ ခု စိဿနှစ် တန်ဆောင်မှုန်လွှန် ၃ ရက် ကြာသပတေနေအာ စံပွုတိတ်ကျွန်း ထက်တော် တေနိယ်အရောင်သိုဝ် တောက်ပစွာစသော နတ်နှင်တူသော စည်သူမင်ကြီ သည်ကာ အရှေ့ တုရင်သိုဝ် ထွက်တ်မုလတ်သောအခာ၌လျှင် ထိုတောက်သည်ကာ မီလောဟုမေတ်မူ၏။ သုမျာတိုဝ်ကာ မီဟုရှယ် နာတ်လျောက်၏ မင်ကြီ (ကာ) ပတ္တမြါတောက်စသအမှတ်ကိုဝ် သိတ်မုရှယ် ဆ(င်) ပြန်လတ်ရှယ် ဩဤမြေအရပ်ကာ မြတ်စွာတကားဟု ဆိုတ်မုရှယ် ကူတ်အ (ရာ) နင်ခ၏ နှင်မြီမှလျှင် မြေ ထွက်ခွင်ရှယ်ထာမနာ၏ ကုတ်အရာလေတေ၏ ကုတ်တဆင်ပြီကလျှင်။ ဩဖုရာလေပြုတ်မု၏။ ထိုဝ်ပြိမှလျှင် အထက်ဆောင်ပြုတ်မုတုံပြေ၏။ ထိုဝ်ပြိမှလျှင် အထက်ဖုရာပြုတ်မူ ဆည်ပြီဟု မင်ကြီကိုဝ် နာတ်လျောက်၏ - - - - (မင်) ကြီ ဆိုတ်တွင်ဝင်ရွှေဖုရာရှေ နေတ်မူသအခာနှိုက်လျှင် မဟာ (သွန်ကြီ) ကိုခဝ်တ်မူရှယ် ရေစင်တ်ချသည်ကာ ****'

ကျောက်စာပါ တုရင်တောင်ကို မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်၌ တူရှင်းတောင်ဟု ရေးသည်။ ယခုခေတ်၌ တို့ဝပ်တောင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ဦးကြီးဖေ။

စေဇန်း,ပီ (ခရစ် ၁၇၃၉–၁၉၀၆)။ ။ပြင်သစ်ပန်းချီဆရာ ပေါ စေဇန်းသည် ရှေးရိုးပန်းချီစံနစ်ကို တော်လှန်ခဲ့သူ တယောက်ဖြစ်၏။ ထိုခေတ်အခါက တော်ဝင်ပန်းချီဆရာများ လိုက်နာ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော အစဉ်အလာများကို ဖီလာပြုကာ မိမိစိတ်ကူးဖြင့်ပန်းချီကားများကို ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ပါရစ်မြို့တွင် စေဇန်းအား ပန်းချီတော်လှန်ရေးသမားတယောက်ဟူ၍ အသိအမှတ် ပြုထားကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ပါရစ်မြို့၌ သာမက ဥရောပတိုက်

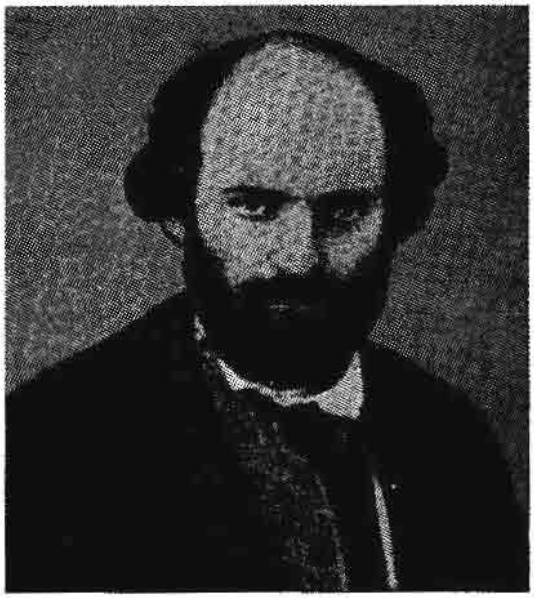

ရှေးရိုးပန်းချီစံနစ်ကိုတော်လှန်ခဲ့သူ ပြင်သစ်ပန်းချီဆရာ ပေါစေဇန်း

တခုလုံးရှိ များစွာသော ပန်းချီပညာသည်တို့၏ ရှုတ်ချခြင်းကို ခံခဲ့ရဘူးသည်။ ဤခေတ်၌ကား စေဇန်းသည် ခေတ်ပန်းချီပညာရပ်၏အခြေခံကို စတင်ပြုစုခဲ့သူဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံရသည်။

စေဇန်းသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ပရောဗန်းနယ်ရှိအက်မြို့တွင် ၁၇၃၉ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့၌ ဖွားမြင်လေသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်တဦး ဖြစ်သော်လည်း၊ စေဇန်းသည် ပန်းချီပညာကို ဝါသနာပါသူဖြစ်ရာ အသက် ၂၄ နှစ်အရွယ်မှစ၍ ပါရစ်မြို့တွင် ပန်းချီပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့လေသည်။

www.burmeseclassic.com

နက်နဲသောအဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်သည့် စေဇန်း၏ရှုဝင်းပန်းချီလက်ရာ

စေတီပုထိုးများ

ပေါ်တွင် ထိရောက်အောင် တင်မပြနိုင်ဟု ယူဆကာ စိတ်ပျက်စွာဖြင့် သူ၏ပန်းချီကားများကို သူတပါးတို့အား ပေးပစ်၏။ သူ့သားကိုလည်း ထိုပန်းချီကားများကို ဖြတ်တောက် ကစားစေ၏။ ထိုစဉ်အခါက စေဇန်းရေးဆွဲသော ပန်းချီကားတို့၏ နက်နဲသော အဓိပ္ပါယ်ကို လူများ သဘော်ပေါက် နားမလည်ကြချေ။ သို့ဖြစ်၍ ထိုပန်းချီကားများမှာ တန်ဖိုးမရှိ ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ စေဇန်း စွန့်ပစ်လိုက်သောပန်းချီကားများသည် ယခုခေတ်တွင် ဒေါ်လာပေါင်း ထောင်သောင်းမက ထိုက်တန်လာလေသည်။

စေဇန်းသည် ပန်းချီဆရာ၏ အမြင်သက်သက်ကိုသာ ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် ထိုပန်းချီကား၏ နက်နဲသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပေါ်လွင်စေနိုင်မည်မဟုတ်ဟု ယုံကြည်သည်။ ထိုယုံကြည်ချက်အတိုင်း သူရေးဆွဲသောပုံတွင် ဆေးရောင်အမျိုးမျိုးကို နက်နဲသော အဓိပ္ပါယ် ဖော်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။ စေဇန်းရေးခြယ်သော ပန်းချီကားများသည် ရိုးရိုးနှင့် နက်နဲသည်။

သို့သော် စေဇန်းသည် မိမိ၏စိတ်ကူးကို ပန်းချီကားချပ်

စေဇန်းရေးဆွဲသော ပန်းချီကားများ၏ နက်နဲခြင်းကို ထိုပန်းချီဆရာ ကွယ်လွန်ပြီးနောက်မှ လူများ သဘော်ပေါက် နားလည်ကြသည်။ ထိုကြောင့် စေဇန်းသည် အသက်ရှင်နေစဉ် ပန်းချီကျော်ကြီးတဦး အဖြစ်ဖြင့် မကျော်ကြားခဲ့ချေ။ ၁၉၀၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ပေါစေဇန်း အနိစ္စရောက်လေသည်။

ကြာသပတေးနေ့ ဆုယူရာဌာန

စိမ်းလန်းစိုပြည်လျက်ရှိသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကား 'များလှစေတီ၊ မြနှင်္ဂနီ' ဟု ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က အသိအမှတ် ပြုရလောက်အောင် စေတီပုထိုးနှင့် တင့်ဆန်း ဝေဆာလှပေသည်။ ကုန်းမြင့်ဝောင်ထိပ်၊ တောရိပ်မြစ်နား၊ မြို့ရွာများတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာရောင် ထိန်ထိန်ပြောင်နေသည်မှာလည်း စေတီပုထိုးများ၏ တန်ခိုးရှိန်စေ့ အာနုဘော်ကြောင့်ပင် ဖြစ်ချေသည်။ ထိုစေတီပုထိုးတို့ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်မှ ယနေ့တိုင် တည်မြဲနေသော ဖြစ်စဉ်သမိုင်းကားချပ်ကို လေ့လာကြည့်ရှုနိုင်ကြရန် တင်ပြအပ်ပါသတည်း။

စေတီပုထိုးများ။ ။စေတီဟူသည်မှာ အရှိအသေပြုအပ်သော အရာဝတ္ထုဖြစ်၏။ စေတီ တည်ထားကိုးကွယ် ပူဇော်ခြင်းကို ခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ (၁) ဘုရားရှင်၊ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ အရှင်မြတ်များ၊ (၃) သီလဝန္တဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာများနှင့် (၄) စကြဝတေးမင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓစေတီမှာလည်း (၁) မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်မှ ဖြစ်သမျှ ဓာတ်တော်များကို ခေါ်ဆိုသည့် သာရိရိကစေတီ၊ (၂) ဗောဓိပင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင်တော် ပရိက္ခရာ စသည်ကို ခေါ်ဆိုသော ပရိဘောဂစေတီနှင့် (၃) မြတ်စွာဘုရား၏ အနန္တဂုဏ်တော်တို့ကို မှန်းဆရည်ရွယ်အပ်သော ရုပ်ပွားဆင်းတု တော် စသည့် ဥဒ္ဒိဿစေတီ ဟူ၍ သုံးပါးပြားသတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသော တရားတော်ဒေသနာတို့ကို ပေး၊ ရွေ့ပြား၊ ငွေ့ပြား စသည်များပေါ် တွင်ရေးကာ သိုမှီးဌပနာပြုသည်ကို ဓမ္မစေတီ မည်စေ၍၊ စေတီလေးပါးဟု ရေတွက်ကြသေးသည်။

စေတီပုထိုးများဖြစ်ပေါ် လာပုံ

တေရသနိပါတ် ကာလိင်္ဂဗောဓိဇာတ်ကိုထောက်၍ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး တောင်းပန်၍ ရှင်အာနန္ဒာ လျှောက်ထားသဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်တွင် သာရိရိကစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီနှင့် ဥဒ္ဒိဿစေတီတို့ကို မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူကြောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သိသာလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူတော်မူသည့်နောက် ရာဇဂဟ၊ ဝေသာလီ၊ ကပိလဝတ္ထု၊ အလ္လကပ္ပ၊ ရာမဂါမ၊ ဝေဋ္ဌဒီပ၊ ပါဝေယျက၊ ကုသိနာရ ဟူသော ရှစ်ပြည်ထောင်သော မင်းတို့သည် အသီးအသီး ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်၍ မိမိတို့ တိုင်းပြည်၌ စေတီ တည်ကြကြောင်း၊ ထိုစေတီတို့သည် ဓာတ်တော်ကို ဌပနာ၍တည်သောကြောင့် ဓာတုစေတီမည်ကြောင်း၊ ထိုနောက် ရှင်မဟာကဿပ ထေရ်သည် ထိုမင်းတို့လက်ထက်၌ ကိုးကွယ်လောက်ရုံ ပေးထားခဲ့၍၊ ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်ပြီးလျှင်၊ အဇာတသတ် မင်းအား ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင် မြေအောက်တွင်း စေတီတည်လုပ် မြှုပ်ထားစေကြောင်း ဟူ၍ ကျမ်းဂန်များ၌ အသီးသီး လာရှိ၏။

သက်ဇော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ခြင်းနှင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်တို့ကို ပူဇော်ခြင်းသည် ကုသိုလ်ပုညတူမျှသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သာသနာပြု မင်းကောင်းမင်းမြတ်ဖြစ်သော သီရိဓမ္မာသောက မင်းကြီးသည် အများသတ္တဝါတို့၏ အကျိုးကို တောင့်တတော်မူသဖြင့်၊ အဇာတသတ်မင်းနှင့် ရှင်မဟာကဿပတို့ မြှုပ်ထားခဲ့သော ဓာတ်တော်တို့ကို တူးဖော်၍၊ မြို့ပေါင်း ၈၄,၀၀၀ တို့၌ စေတီပေါင်း ၈၄,၀၀၀ တည်စေကြောင်း ဆုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌ လာရှိချေသည်။

ဤအချက်များကို ထောက်ရှု၍၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံထောက်မှုပြီးနောက် ဓာတ်တော်များကို ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့ ခဲ့ဝေ ပူဇော်သည်မှ စ၍ စေတီ တည်ထားကိုးကွယ်ကြောင်းနှင့် သီရိဓမ္မာသောက မင်း လက်ထက်တွင် စေတီမြောက်များစွာ တည်ထားကိုးကွယ်ကြောင်းကို ထင်ရှားသိအာသည်။ (သီရိဓမ္မာသောက မင်း — ၌။)

စေတီပုထိုးများသဏ္ဌာန်ပြောင်းလဲလာပုံ

ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့ တည်လုပ်ကြသော စေတီများ၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကို ကျမ်းဂန်တို့၌ အထူးအထေူမဆို၊ မျက်မြင်လက်တွေ့လည်း မရှိသောကြောင့် အတိအကျ မသိရချေ။ သို့သော် ထူပါ ဟူသော ဝေါဟာရသည် သက္ကဋဘာသာ သတ္တု(ပ်) မှ သက်ဆင်းလာခြင်း ဖြစ်၏။ သတ္တု(ပ်)သဒ္ဒါသည် တောင်ပူစာ၊ တောင်ကုန်း ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဟောဆို၏။ ထို့မှတဆင့်၊ ယင်းတောင်ကုန်းပေါ်၌ တည်ထား၍ အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ ဆံတော်ဓာတ်တော်တို့ကိုလည်း သတုပ် မည်ခေါ်၏။

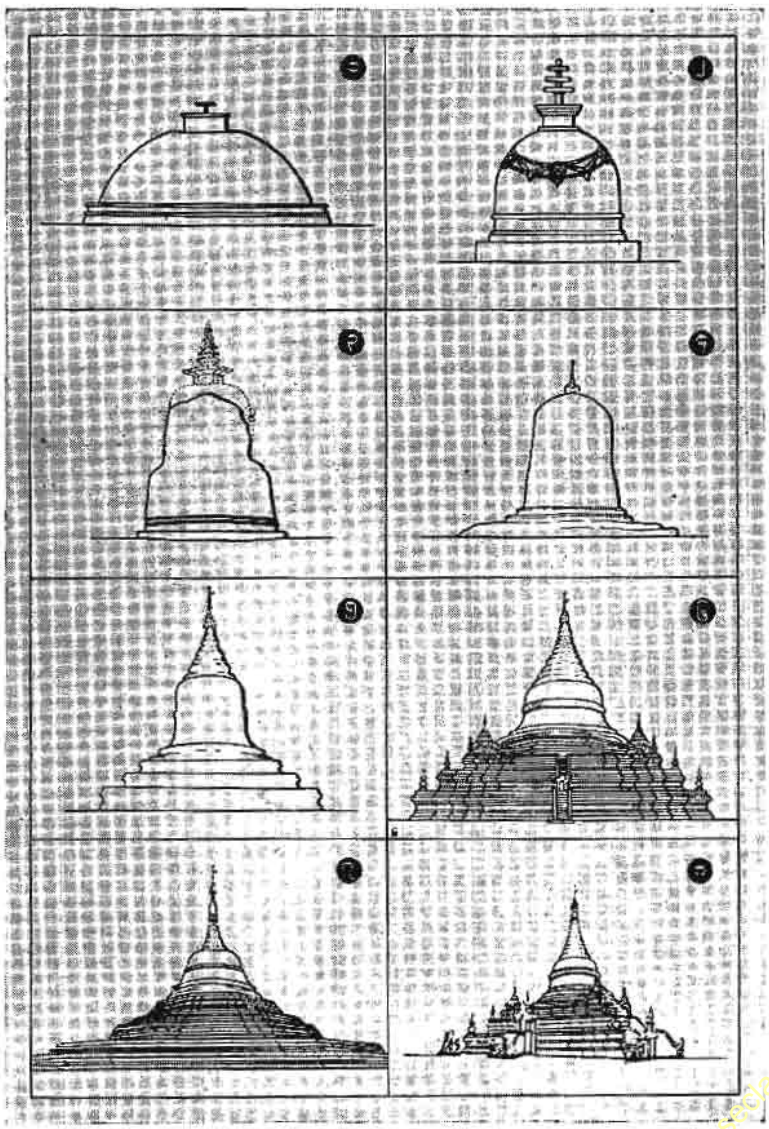

စေတီပုံသဏ္ဌာန် အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သတုပ် ဝေါဟာရမှသည် တုပ်၊ ယင်းမှသည် ပါဠိမြန်မာ ဝေါဟာရ ထူပ သို့ ရွှေလျှောသက်ဆင်းလာသည်ဟု ယူဆနိုင်၏။ သတုပ် ဝေါဟာရသည်ပင်လျှင် ချီးမွမ်းထိုက်သော အနက်ဟော သတုတသဒ္ဒါမှ ပေါက်ပွားလာသည် ဖြစ်သော ကြောင့် စေတီ၊ ထူပ ဟူသော ဝေါဟာရများသည် ပူဇော်ကိုးကွယ်ထိုက်သော အရာ၊ ချီးမွမ်းအပ်သော အရာဟု အဓိပ္ပါယ်ပေါ် လွင်လေသည်။ ပုထိုးဟူသော ဝေါဟာရ သည်လည်း အလားတူ အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သည်ပင် ဖြစ်၏။ ပုထိုးသည် ပရိထု (သက္ကဋ) ပုထု (ပါဠိ) သဒ္ဒါ၊ ကျယ်ပြန့်ခြင်း၊ ကြီးကျယ်ခြင်း၊ ပြန့်ပြောခြင်း၊ မရေမတွက်နိုင်ခြင်း၊ အနန္တဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အနက်များ ဟော သောပုဒ်မှ ရွှေလျှောလာသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ စေတီ ဟူသည်မှာ မုတ်မပါသော မြေစိုက်ဘုရား အဆောက်အဦ၊ ပုထိုးဟူသည်မှာ မုတ်နှင့်တကွသော ဘုရားအဆောက်အဦ ဖြစ်သည်ဟု အချို့က မှတ်ယူလေ့ရှိကြ၏။ စင်စစ်မူကား၊ စေတီ၊ ပုထိုး၊ ထူပ ဟူသော ဝေါဟာရတို့သည် ယေဘုယျ အားဖြင့် သဏ္ဌာန် မကွဲပြား၊ တမျိုးတစား တည်းသော အဆောက်အဦကိုဟောသော ဝေါဟာရများသာ ဖြစ်ချေ သည်။ အမရပူရမြို့၊ ဘကြီးတော်မင်း၏ ကောင်းမှုတော် မဟာဝိဇယရံသီ ဘွဲ့တော်ရှိသည့် စေတီကြီးကို ပုထိုးတော် ကြီးဟု ခေါ်ဝေါ်သည်ကိုထောက်၍၊ မုတ်မပါသော်လည်း ပုထိုးဟု သမုတ်နိုင်ကြောင်း သိသာလေသည်။

ထူပ ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထောက် ခြင်းအားဖြင့် စေတီ၏ မူလသဏ္ဌာန်သည် ကုန်းမို့မို့ တောင် ပူစာကဲ့သို့ ဖြစ်သတည်း။ သီရိဓမ္မာသောကမင်း လက် ထက်တွင်မူ ပိသုကာလက်ရာများ ပါဝင်သော စေတီပုံ သဏ္ဌာန်များ တီထွင်ဆောက်လုပ်သည်ကို သိသာနိုင်သည်။ ထိုမင်းသည် စေတီပေါင်း ၈၄,၀၀၀ ကို တည်ထားစေခဲ့ သော်ငြားလည်း၊ နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကြာမြင့် ခဲ့ပြီ ဖြစ်သော ကြောင့်ငင်း၊ မူရင်းစေတီငယ်တို့ ပျက်စီးယိုယွင်းသည်တို့ကို နောက်နောင် မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့သည် မဖြိုဖျက်ဘဲ၊ အပြင်မှတထပ် ကြီးကြီး မြင့်မြင့် တည်လေ့ရှိသောကြောင့် ငင်း၊ အသောကမင်း၏ ကောင်းမှုစေတီတော် များကို မူလသဏ္ဌာန်အတိုင်း ဖူးတွေ့ရခဲလေသည်။ သို့သော် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ ကမ္ပည်းကျောက်စာ ဌာန၏ သုတေသန လုပ်ငန်းများ ကြောင့် ဆန်ချိနှင့် ဘာရဟုတ် ဒေသများတွင် အသောက မင်း၏ ကောင်းမှုတော်နှင့် အသောကမင်း နန်းစံပြီး နောက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ အတွင်းက တည်ဆောက်ကိုးကွယ် ခဲ့ကြောင်း ခိုင်လုံစွာ သိရှိရသည့် စေတီများကို တူးဖော် တွေ့ရှိရလေသည်။ ယင်းသို့ ဖူးတွေ့ရသော စေတီများမှာ နှောင်းခေတ် ကုသိုလ်ရှင်များ၏ မွမ်းမံခြယ်လယ်မှုတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည့်၊ လက်ရာတို့ကိုပါ တွေ့ရလေသည်။ သို့သော် အုတ်အင်္ဂတေဖြင့်သာပြီးသော မူလ အဆောက် အဦ သဏ္ဌာန်သည်ကား ပြိုပျက်လျက်ရှိသော အပေါ်လွှာ ကျောက်အုတ် ကျောက်ချပ်များ အကြားဌာ ထင်ရှားစွာ ပေါ် ပေါက်နေချေသည်။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ကျောက် ဆစ်ပညာဖြင့် ခွေးဟောင်း အဆောက်အဦ ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်ကြွ များ ထုလုပ်ကိုးကွယ်သော အခါဌာ စေတီပုံများကို သရုပ် ဖော်ထားသည်ကို ထောက်ရှုခြင်းဖြင့်လည်း၊ ရှေးအကျဆုံး သော စေတီသဏ္ဌာန်ကို ကောင်းစွာ သိသာနိုင်လေသည်။ ယင်း စက်ဝန်းတခြမ်း ပုံသဏ္ဌာန်၏ ညီပြန့်သော ထိပ်ပေါ် တွင် သေတ္တာသဏ္ဌာန် လေးထောင့်ဥပနာတိုက်ရှိ၍၊ ထိုဥပနာ တိုက်အလယ်တွင် ပိန္နဲတိုင် စိုက်ထူကာ ထီးတင်ထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့သော ပုံရိုးရိုးမှ တစတစဖြင့် ပစ္စယာဆင့်၍ လှေကားများတပ်ခြင်း၊ ထီးအထပ်ထပ်တင်ခြင်း၊ ပန်းပုပန်း ပြောက်တို့ဖြင့်ပြီးသော လက်ရန်းအကာနှင့် မုတ်ဝ တိုရိတ် တိုင်များ စိုက်ထူခြင်း စသည်တို့ကို ဆန်းပြားကြီးကျယ်စွာ ပြုလုပ်လေသည်။ 'အဏ္ဍ' ဟုအခေါ်ရှိသော စက်ဝန်း တခြမ်းပုံကို မြင့်မားစွာ တည်ဆောက်ရာမှတဖန် မုတ်များ ထုင်းထွ၍ ဆင်းတု ရုပ်ကြွများ ပူဇော်ထားကြ ပြန်သည်။ ထိုနောက်တွင် မြတ်စွာဘုရား ရုပ်တုတော်များကို ဂန္ဓကုဋိ တိုက်တွင် ပူဇော်ကာ၊ ကျောက်ဆစ်ပညာ ထွန်းကားလာ ချိန်၌ ကျောက်ဂူဘုရားများ ထုင်းထု ဆောက်လုပ်ကြ ချေ၏။ မင်္ဂလမဒေသ၌ သာသနာတော် ညှိုးမှိန်စ ပြုချိန် လောက်တွင် စေတီတည်ထားကိုးကွယ်မှုသည် ဟိန္ဒူဘုရား ရှိခိုးကျောင်း သဏ္ဌာန် အဆောက်အဦတို့ဖြင့် အဆုံးသတ် လေတော့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံစေတီပုံများ

စေတီတည်ထားမှု ပိသုကာ အနုပညာသည် သာသနာ တော် စည်ပင်ပြန့်ပွားလာသည့်အလျောက် မင်္ဂလမဒေသမှ သီဟိုဠ်ကျန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပျံ့နှံ့လာခဲ့ရာ၊ ရှေးအကျ ဆုံးသော မြန်မာ စေတီပုထိုးများသည် မိဂဒါဝုန်တောဌ် မြတ်စွာဘုရား တရားဦးဟောရာ နေရာကို အထိမ်းအမှတ် တည်ဆောက်ထားသော ဓမ္မရာဇိက စေတီနှင့် ဆင်တူလေ သည်။ မူလ စေတီပုံသဏ္ဌာန်များသည် စကြဝဠာကို ရည် ရွယ်မှန်းဆကာ သရုပ်ဆောင်ထားသည်ဖြစ်ရာ၊ မြန်မာပြည် ၌ သာသနာ ထွန်းကားသည်နှင့် အမျှ စေတီပုထိုးများကို အနှံ့အပြား တည်ဆောက်ပူဇော်ကြရာဝယ်၊ ပိသုကာ လက် ရာသဏ္ဌာန် အနေအထား အားဖြင့် ၃၁ ဘုံကိုငင်း၊ မြင့်မို့ တောင်ကိုငင်း၊ မှန်းဆ အတုယူကာ တဆင့်ထက်တဆင့် ဆန်းကြယ်စွာ တည်ဆောက်ကြလေသည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာစေတီရိုးရိုး၏ သပိတ်မှောက်နှင့် ခေါင်းလောင်းပုံမှာ မင်္ဂလမဒေသစေတီတို့မှ အဏ္ဍခေါ် စက်ဝန်းတခြမ်းသဏ္ဌာန်မှ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆင်းသက် ပုံပြောင်းလာခြင်း၊ ဖောင်းရစ်များမှာ ဆတ္တဝလီ ခေါ် ထီးအဆင့်ဆင့်၏ ပုံပန်းကို အတုယူ ပြောင်းလဲထားခြင်း ဖြစ်သည်မှာ သိသာချေသည်။ ပစ္စယာထောင့်များတွင် ကြာအိုးများ၊ စေတီငယ်များ တည်ခြင်း၊ လှေကားနှင့် မုတ်ဂူများ တပ်ဆင်ခြင်း၊ စေတီရံများ တည်ဆောက်ခြင်း နှင့် ခြသေ့ရုပ်၊ မနုဿီဟရုဖ်များ စေတီရင်း၌ တည်ထားခြင်း စသော မွမ်းမံခြယ်လယ်မှုတို့မှာ ကုသိုလ်ရှင်များ၏ စိတ်ကူးဥာဏ် ဆန်းကြယ်ကည်နှင့်အမျှ ဖြည့်စွက် တိုးပွားထားသော အင်္ဂါရပ်များ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စေတီရိုးရိုးတဆူ၏ အစိတ်အပိုင်း တို့ကို လိုရင်းမျှ ရေတွက်ပြရသော်၊ ရှေးဦးစွာ မြေပေါ်၌ ပန်းထင်ခုံ သို့မဟုတ် ဖိနပ်ဟုခေါ်သော စတုရန်းအုတ်ခုံရှိ၏။ ထိုအထက် ပလ္လင်အောက်ပိုင်းသဏ္ဌာန် ပစ္စယာ ၃ ဆင့် ထိုတည်ဆောက်၏။ ပစ္စယာများ အထက်တွင် ကြေးပန်းကြေးဝိုင်း၊ ထိုအထက် ခေါင်းလောင်းပုံနှင့် သပိတ်မှောက်၊ ထိုအထက် ဖောင်းရစ်များ၊ ထိုအထက် ကြာမှောက်၊ ရွဲနှင့် ကြာလန်၊ ယင်းအထက်တွင် ချုယားသီး သို့မဟုတ် ၎က်ပျောဖူး၊ ယင်းအထက်တွင် ထီး၊ ၎က်မြတ်နားနှင့် စိန်ဖူး ကျွန်ဖြစ်သတည်း။

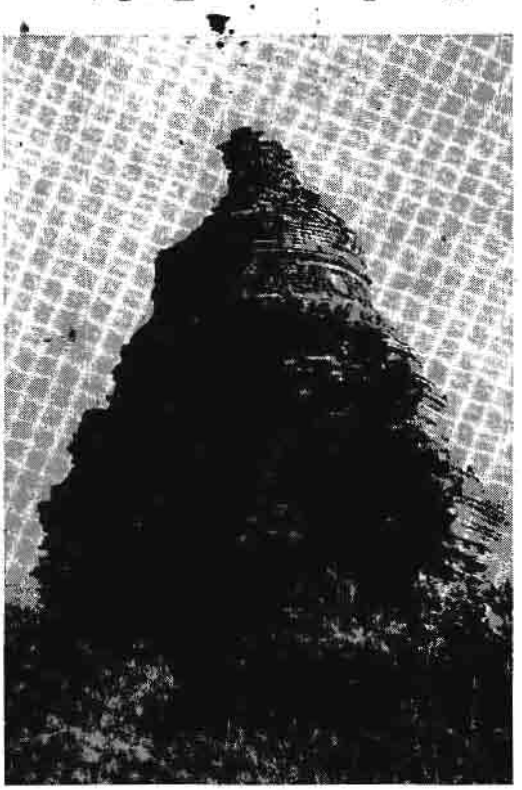

ပုဂံမြို့တွင်တွေ့ရသောစေတီနှစ်ထပ်ပုံ
(စေတီကိုအဆင့်ဆင့်ငံ၍တည်သည်ကိုပြသည်။)

မြန်မာနိုင်ငံရှိစေတီပုထိုးများ

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘု ရား ဖြစ် တော် မူ ၍ ခုနစ်သတ္တာဟမြောက် ရာဇာရတန လင်းလွန်းပင်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသောအခါ၊ ဥက္ကလာပ ဇနပုဒ် အသိတဉ္ဇန မည်သော ပေါက္ကရဝတီမြို့သား တပုဿ ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်နှစ်ဦးတို့ ရောက်လာကြ၍ ပျားမှုံဆုပ် ကပ်လှူခြင်း၊ ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ ခံယူခြင်းတို့ကို ပြုလတ်ပြီးသော်၊ 'မြတ်စွာဘုရား၊ ထိုနေ့မှစ၍ အဘယ်ကို ရှိခိုးပူဇော်ရပါကုန်အံ့နည်း' ဟု လျှောက်ထားကြရာတွင်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဦးခေါင်းတော်ကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်တော် မူပြီးလျှင်၊ 'ဆံတော်ရှစ်ဆူကို ကောင်းစွာကိုးကွယ်ကြကုန်' ဟု မိန့်တော်မူ၍ ပေးအပ်လိုက်ကြောင်း၊ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ လာရှိ၏။ ရာဇဝင်သမိုင်းတို့၌ကား ယင်းဆံတော်ရှစ်ဆူကို ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့ ခွဲယူ၍ စေတီတဆူစီ တည်ကြောင်း၊ ညီတော်သည် ရွှေတိဂုံတွင်စေတီတည်ကြောင်း ဟူ၍ ဆက်လက်ဖော်ပြ၏။ ညီတော်တပုဿ၏ စေတီတော် ရွှေတိဂုံဘုရားမှာ သံတောင် ၄၀ မြင့်၏ဟု ဆိုသည်။ (ရွှေတိဂုံဘုရား — ရှု။)

မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ လေးဝါမြောက်သောအခါ ဖိုးဦးတောင်သို့ ကြွတော်မူ၍ ခေတ္တရာမည်သောရသေ့မြို့ကို ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူပြီးနောက် ဆံတော် ၄ ချောင်းကို ဧရာပထနဂါးမင်း ကပ်လှူသော မြကြုတ်၌ထည့်သွင်း၍ ကိုးကွယ်ထိုက်သော သူတို့အား ရစေသတည်းဟု ဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပစ်လိုက်သည် ရှိသော်၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ သထုံပြည်မှ ပြန်လာသော အဇ္ဇိတ ဖလိတ ညီနောင်နှစ်ယောက် ရကြကုန်သည် ဖြစ်၍၊ သုဒဿန တောင်ထိပ်၌ အမြင့်သံတောင် ၄၂ တောင်ရှိသော ရွှေဆံတော်စေတီ တည်ထားခဲ့ကြောင်း ရာဇဝင်သမိုင်းများတွင် လာရှိ၏။ (ရွှေဆံတော်ဘုရား — ရှု။) မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမှတဖန် ဥက္ကံသုံးဆယ်အရပ်သို့ ရောက်တော်မူလျှင် ပိဏ္ဍိက သေဌေးကြီး၏ သားနှစ်ယောက်အား ဆံတော် ၄ ချောင်းပေးအပ်တော်မူလျှင်၊ ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့လည်း ဟံသာဝတီပြည်ကြီးတည်ရှိရာ မဟာသုဒဿန ဆေးဒန်းမြင်း သီလာတောင်ထိပ်၌ အမြင့်သံတောင် ၄၀ ရှိသော ရွှေမော်ဓောစေတီ တည်ကြောင်းလည်း ရာဇဝင်သမိုင်းများ၌လာရှိချေသည်။ (ရွှေမော်ဓောဘုရား — ရှု။) ထိုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စေတီတော်များအနက် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် မွမ်းမံမြှင့်တင် တည်ဆောက်ခြင်းမပြုမီ၊ မူလစေတီငယ်များ အသွင် ရှိစဉ်က၊ ရွှေတိဂုံ၊ ရွှေဆံတော်နှင့် ရွှေမော်ဓောစေတီတော်များသည် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူကြ

www.burmeseclassic.com

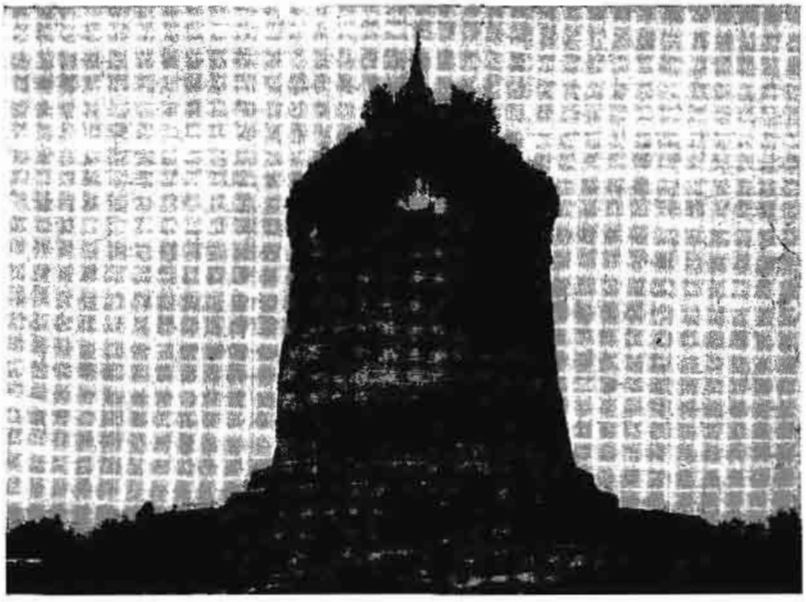

ဒုတ္တဗောင်မင်းကြီး၏ကောင်းမှုတော်ဟုယုံကြည်ရသော ပေါပေါကြီးစေတီ

ရပေမည်။ သို့သော် ယင်းမူလစေတီငယ်တို့ကို မဖူးတွေ့နိုင်ကြတော့လေရာ၊ စေတီများ၏ ပိသုကာ လက်ရာသဏ္ဌာန် ပြောင်းလဲလာပုံကို လေ့လာရာ၌ ပကတိ ပုံပန်းမှန်စွာ ခြားနားပြောင်းလဲခြင်း မရှိသေးသည့် စေတီတော်များကို အထောက်အထားပြုရချေမည်။

သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၁၀၁ ခုနှစ်တွင် သရေခေတ္တရာပြည်ကိုတည်သော ဒုတ္တဗောင်မင်းကြီးသည် စေတီပုထိုးများတည်ကြောင်းကို ဖဆူ၊ ဂဆူ၊ ဃဆူဟူ၍ ရာဇဝင်များက အကွဲကွဲ အပြားပြား မှတ်တမ်း တင်ထားကြချေသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုထားစေကာမူ၊ ယင်းတို့အနက် ဒုတ္တဗောင်မင်း၏ကောင်းမှု အပါအဝင်ဟု ယုံကြည်ရသော ပေါပေါ (ဘောဘောကြီး) နှင့် သရမာ (ဘုရားမာ) စေတီတော်ကြီး ၂ ဆူကို ယခုတိုင် ဖူးတွေ့နိုင်ပေသည်။ ယင်းစေတီတော်တို့မှာ ယခုကာလ တည်လုပ်သော စေတီကဲ့သို့ ဖောင်းရစ်မပါ၊ တဖြိုးတည်း လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း သဏ္ဌာန်ရှိသည်။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ပေါပေါဘုရားထက် ရှေးကျသောစေတီများကို သရေခေတ္တရာ ခေတ်အတွင်း၌ တည်ဆောက်ပူဇော်ခြင်း ရှိခဲ့ဟန်တူကြောင်းလည်း အထောက်အထားတွေ့ရသေးသည်။

ဘုရားမာစေတီ
(သရမာဘုရားဟု ရာဇဝင်တွင်ဆိုသည်။)

သရေခေတ္တရာ မြို့ဟောင်းတွင် မြန်မာ နိုင်ငံ အမွှေးကျောက်စာဌာနက ရှေးဟောင်း သုတေသနကိစ္စအတွက် တူးဖော်ရာတွင်၊ ခင်ဘားကုန်း၌ ဘုရားပျက်တဆူ၏ ဌပနာတိုက် ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ယင်း ဌပနာတိုက်ကို ဖုံးအုပ်ထားသော ကျောက်ပြားပေါ်တွင် ရေးထုထားသော စေတီပုံများမှာ အသောကမင်း နန်းစံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ မှ ၂၀၀ အတွင်း မဏ္ဍိမဒေသတွင် များစွာ ထုလုပ်ကိုးကွယ် တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သော ထီးသုံးဆင့်ပါသော စေတီဝိုင်းပုံကို ဖူးတွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါ ဌပနာတိုက်တွင်း၌ တွေ့ရှိသော ဓမ္မစေတီ ရွှေပုရပိုက်များ၊ ရှေးဟောင်း သာသနိက ပစ္စည်းများနှင့်အတူ ဒွေခေါင်းပွစေတီငယ် နှစ်ဆူကိုလည်း တွေ့ရှိရ၏။ ယင်းဒွေခေါင်းပွစေတီများ၏ အချိုးအစားမှာ မြင့်မြင့်လုံးလုံး ရှိသော်လည်း၊ ဆတ္တဝလီခေါ် အဆင့်ဆင့် အထပ်ထပ် ပြုလုပ်ထားသည့် ထီးတော်များကို ထောက်ရှု၍ မဏ္ဍိမဒေသစေတီများ သဏ္ဌာန်သည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလေသည်။

ပြုစောထီးမင်း၏ ကောင်းမှုဟု အဆိုရှိသော ပုဂံမြို့ ဘုရား၏ စေတီလုံးသည်ပင် ပေါပေါဘုရားသဏ္ဌာန်နှင့် များ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

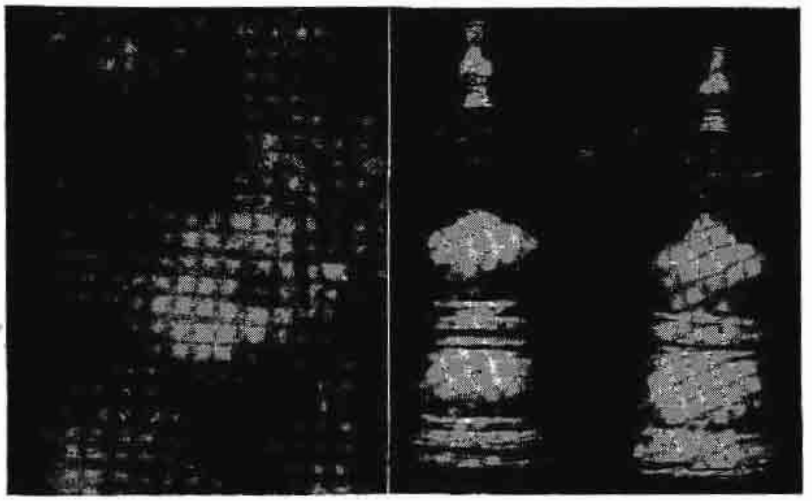

မှော်ဇာမြို့ ခင်ဘားကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိသော (ဝဲ) ဌပနာတိုက်ပုံးကျောက်ပြားပေါ်တွင် ထွင်းထားသည့် ရှေးဟောင်းစေတီပုံ (ယာ) ဆက္ကဝလီခေါ် ထီးအဆင့်ဆင့်ပါရှိသည့်ငွေစေတီနှစ်ဆူ

စွာ မကွာခြားလှချေ။ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်တွင်မူ ပစ္စယာများ၊ ဖောင်းရစ်များ၊ နတ်လှေကားများကို တိုးချဲ့ထည့်သွင်းကာ တည်ဆောက်လာချေ၏။ သို့သော် လောကနန္ဒာဘုရား၏ လုံးပတ်တော်မှာ ရှေးလက်ရာများကဲ့သို့ တဖြိုးတည်းမျှ ရှိသေး၏။ အနော်ရထာမင်း စတင်တည်ဆောက်၍ ကျန်စစ်သားမင်း အပြီးသတ် တည်ထားသော ညောင်ဦး ရွှေစည်းခုံဘုရားတွင် ပစ္စယာထောင့်များ၌ စေတီငယ်များ စိုက်ထူခြင်း၊ နတ်မုတ် နတ်လှေကားများ တပ်ဆင်ခြင်းတို့ ပါဝင်လေသည်။ ရွှေစည်းခုံဘုရား၏ သပိတ်မှောက်နှင့် ခေါင်းလောင်းပုံမှာကား ဝန်းဝိုင်း ဖြောင့်မတ်ဃျက်ရှိ၏။ (ရွှေစည်းခုံဘုရား — ရှု။) ထိုနောက်မှ ပုဂံပြည်တွင် မင်းမှူးမတ်နှင့် ပြည်သူအများ တည်ထားကိုးကွယ်သော စေတီများမှာ ခေါင်းလောင်းပုံမှ အထက်သို့ သွယ်ပျောင်း ငယ်ငေါင်း သေးသိမ် လာလေတော့သည်။ တရုပ်ပြေးမင်းကောင်းမှု မင်္ဂလာစေတီတော်သည် ပုဂံစေတီများအနက်တွင် အချိုးအစား ပြေပြစ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ပစ္စယာထောင့်များတွင် ကလသာအိုးခေါ်သော အမြိုက်အိုး၊ ကြာအိုးများဖြင့် တန်ဆာ ဆင်ထား၏။ (ကလသာအိုး — ရှု။)

ထိုသို့ စေတီပုံရှိးကို တစတစဖြင့် သေးသွယ် ချွန်ထက်သော သဏ္ဌာန်များအဖြစ် ပြောင်းလဲ တည်ဆောက်သည့်အပြင်၊ အသွင် ကွဲပြားခြားနားစွာလည်း တည်ဆောက်ကြသေး၏။ ပုံစံအားဖြင့် ပုဂံပြည် နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဥတ္တရာဇီဝထေရ်နှင့်အတူ ကြွသွားသော ရဟန်းတော်များအနက် ဆပဒထေရ်သည် ပုဂံမြို့သို့ ပြန်လည် ကြွရောက်သည်တွင် တည်ထားသော သီဟိုဠ် စေတီပုံ ဆပဒဘုရား၊ အင်းဝမြို့ သာလွန်မင်းတရား လက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်မှ ထူပါရုံစေတီတော် သဏ္ဌာန် တည်ဆောက်သော စစ်ကိုင်းမြို့ အနီး ကောင်းမှုတော်ဘုရားခေါ် ရာဇမဏိစူဋ္ဌာစေတီတော် စသည်တို့မှာ အသွင် ကွဲပြားခြားနားသည့် စေတီများဖြစ်ကြ၏။ (ကောင်းမှုတော်စေတီ — ရှု။)

မုတ်ခံစေတီ သို့မဟုတ် ကုလားကျောင်းခံ စေတီတို့မှာကား မဇျိမဒေသ၌ မြေစိုက်စေတီများ နောက်မှ တည်ဆောက်သည်ဖြစ်၏။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သရေခေတ္တရာ၌ ပေါပေါဘုရားနှင့် တခေတ်တည်းလိုလိုပင် လေးမျက်နှာဘုရား၊ ဗဲးဗဲးဘုရား၊ စျေးကူဘုရား စသည့် ဂန္ဓကုဋ္ဌိတိုက်ပါသော ဘုရားများကို တည်ဆောက် ပူဇော်သည်ကိုတွေ့မြင်ကြရ၏။ ပုဂံခေတ်တွင် ကျန်စစ်သား လက်ထက်၌ တဖက်မုတ်ဂူဘုရားများ စတင် တည်ထားလေသည်။ ထေရဝါဒ သာသနာတော်သည် သုဝဏ္ဏဘုမြို့

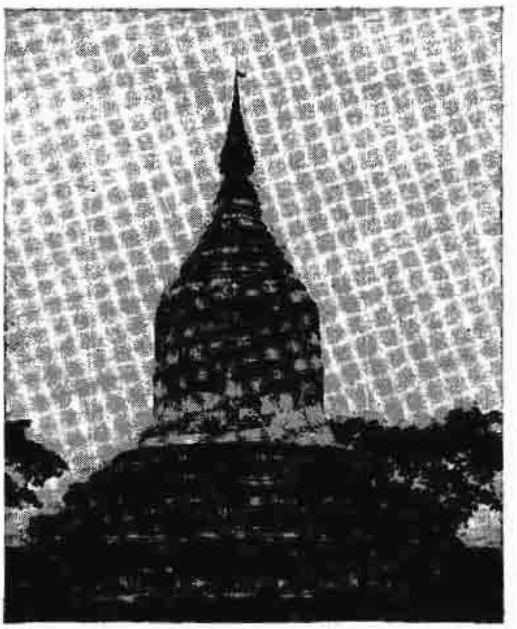

အနော်ရထာမင်းတည်ခဲ့သော ပုဂံမြို့ သီရိပစ္စယာရွာ လောကနန္ဒာဘုရား

www.burmeseclassic.com

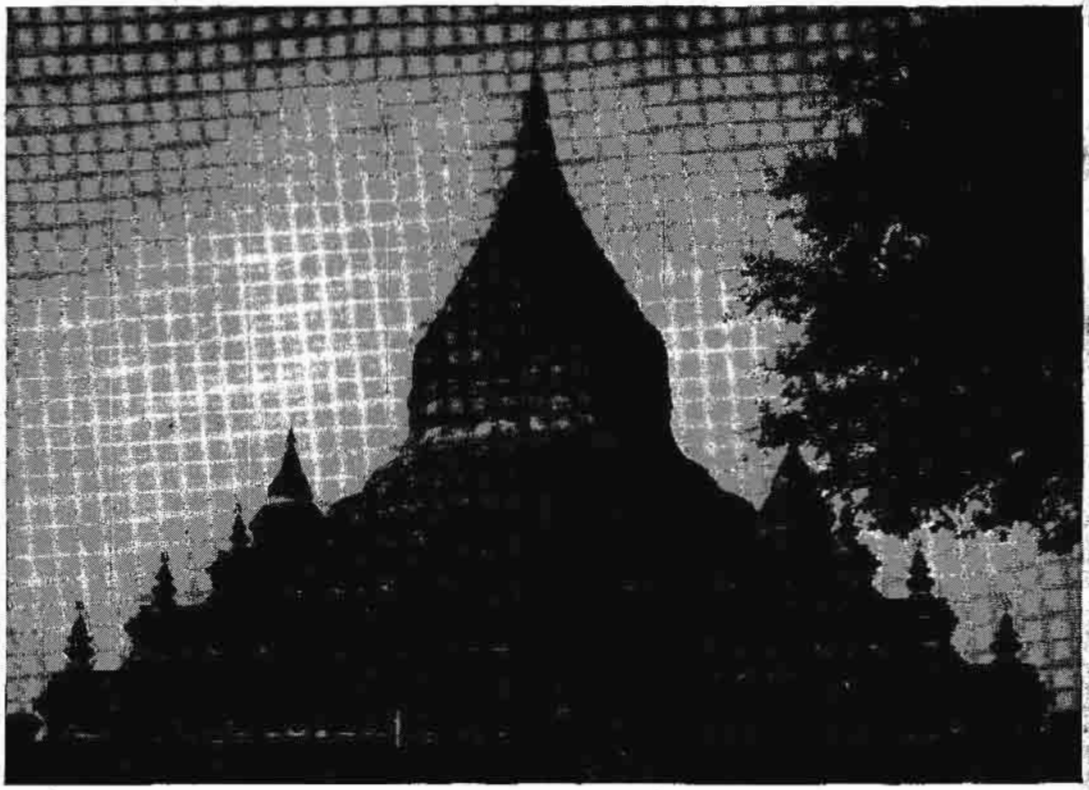

နရသီဟပတေ့မင်း၏ကောင်းမှုဖြစ်သော ပုဂံမြို့ မဂ်လာစေတီ
(ပုဂံစေတီများအနက် အသပ်ရပ်ဆုံးစေတီဟုအသိအမှတ်ပြုကြသည်။)

မှတဆင့် ပုဂံပြည်သို့ပြန့်ပွားလာသည်ဖြစ်ရာ ပုဂံပြည်၌ တည်ဆောက်သော တဖက်မုတ်ဂူဘုရားများသည် မွန်လက်ရာဖြစ်သည်ဟုမှတ်ယူကြ၏။ ပုဂံအလိုပြည့်ဂူ၊ ပုထိုးသားများဘုရား၊ မြင်းပုဂံ ဂူပြောက်ကြီးဘုရား၊ နဂါးရုံဘုရား စသည်တို့တွင် ဆေးရေးရုပ်များ၊ မွန်အက္ခရာဖြင့် နံရံမင်စာများကို ထွက်ရှိလည်း မွန်လက်ရာဘုရားများ ဖြစ်သည်ကို သိသာနိုင်၏။ သို့သော် ပိသုကာအရာ၌ကား မဏ္ဍိမဒေသမှ သဏ္ဌာန်ပင်လျှင် တိုက်ရိုက်သော်၎င်း၊ မွန်နိုင်ငံ သုဝဏ္ဏဘူမိမှ တဆင့်သော်၎င်း၊ အတူယူထားခြင်းမှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိချေ။ မဏ္ဍိမဒေသ၌ သာသနာတော်ထွန်းကားနေစဉ် အသောက မင်းတရားလက်ထက်နှင့် နှောင်းခေတ် ကာလ၌ ကျောက်ဆစ်ပညာတိုးတက်နေသည့်အလျောက် တောင်ကမ်းပါးများကို ထွင်းဖောက်၍ တဖက်မုတ်ဂူများကို ဝိဟာရစေတီအဖြစ် တည်

ညောင်ဦးမြို့ ဆပဒဘုရား
(သီဟိုဠ်စေတီပုံတည်ထားသည်။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

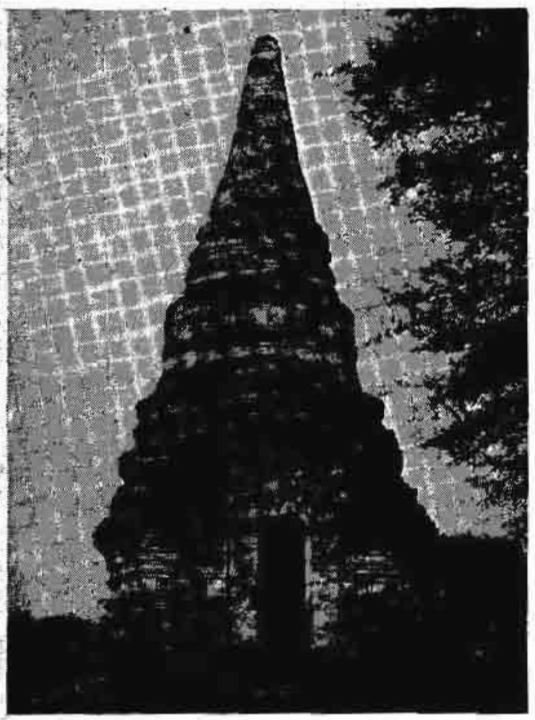

ညောင်ဦးမြို့မှ တဖက်မုတ်ပါသောစေတီ

နိုင်ငံခြားမှစေတီတော်များနှင့်နှိုင်းရှည့်ချက်

မြန်မာစေတီပုထိုးများ၏ မူလဇာစ်မြစ်မှာ မဇ္ဈိမဒေသမှ သဏ္ဌာန်အနေအထား ပေါက်ပွားလာခြင်း ဖြစ်သော်ငြားလည်း၊ သရေခေတ္တရာခေတ်မှ ယခုမျက်မှောက်အထိ ပုံပန်းသဏ္ဌာန် ပြောင်းလဲ ဆန်းကြယ်လာခြင်းမှာ မြန်မာတို့၏ ကြံရည် ဖန်ရည်ဖြင့် အနုပညာလက်ရာ ပြောင်မြောက်အောင် စွမ်းဆောင်မှုကြောင့်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ ထိုကြောင့် မဇ္ဈိမဒေသမှ စေတီတော်များတွင် ကျောက်ဆစ် ရုပ်တု ရုပ်ကြွ တို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်ထားသော အရံအတားများနှင့် တုရိုဏ်တိုင်များ အစား မြန် မာ နိုင် ငံ ၌ စောင်းတန်းနှင့် မုတ်ပြာသာဒ်များကို သစ်သားပန်းပုဖြင့် လက်ရာမြောက်စွာ ခြယ်လယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သီဟိုင်ဋ္ဌကျွန်း၌ကား ယခုတိုင်အောင် ဓာတ်တော်တိုက်ဖြစ်သည့် ဓာတုဂဗ္ဘာကို သပိတ်မှောက်အထက်၌ တည်ဆောက်နေသေး၏။ မြန်မာတို့အဖို့မူကား စေတီလုံး၏ ပြေပြစ်မှုကို ရည်ရွယ်ဟန်ဖြင့် အချိုးကျကျ အထက်ပိုင်းသို့ သွယ်ပျောင်းသေးငယ်စွာ ဆောက်လုပ်ကြ၏။ ယိုးဒယားမှ အချို့သော စေတီမြင့်မြင့်များကဲ့သို့ ရှည်လျားသောအထွတ်များ တပ်ဆင်ခြင်းကိုလည်း မပြုလုပ်ကြချေ။ သို့သော် သာသနာတော် ထွန်းကားရာဖြစ်သော အခြားနိုင်ငံများသည်လည်း မိမိတို့၏ဒေသ၌ ကြွယ်ဝပေါများသော သဘာဝ ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို လိုက်၍ဝင်း၊ အနုပညာများ တိုးတက်သည်နှင့် အမျှဝင်း၊ ဘုရားပုထိုးများကို အံ့မခန်းအောင် ဖန်ဆန်းတည်ဆောက်ကြလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား နိုင် ငံ

ဆောက်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ထိုမှတဆင့် နည်းယူမှီငြမ်း၍ ဟိန္ဒူ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကို တည်ဆောက်လေသဖြင့် ပုဂံမြို့မှ ဂူဘုရားများတွင် အချို့ကို စေတီအထွတ်စိုက်ထူ၍ အချို့ကိုသိခရခေါ် ကွမ်းထောင်ပုံများ တည်ထားပြုလုပ်ကြလေသည်။ ကျန်စစ်မင်းသည် ဂန္ဓမာဒနတောင် နန္ဒမူလလိုဏ်သဏ္ဌာန်နှင့် တူစွာ အာနန္ဒာဂူဘုရားကို တည်တော်မူကြောင်း အဆိုရှိ၏။ စင်စစ်သော်ကား၊ လေးဖက်မုတ်ပါသော ဂူဘုရားကို အဆန်းတကြယ် မွမ်းမံခြယ်လယ်ထားခြင်း ဖြစ်ချေသတည်း။ ထိုမှတဆင့် ကုလားကျောင်းခံ စေတီတော်များကို လိုဏ်မုတ်နှစ်ဆင့်၊ ငါးမျက်နှာ ရှစ်မျက်နှာ စသည်ဖြင့် ထူးခြားစွာ တိုးချဲ တည်ဆောက်ကြပြန်သည်။

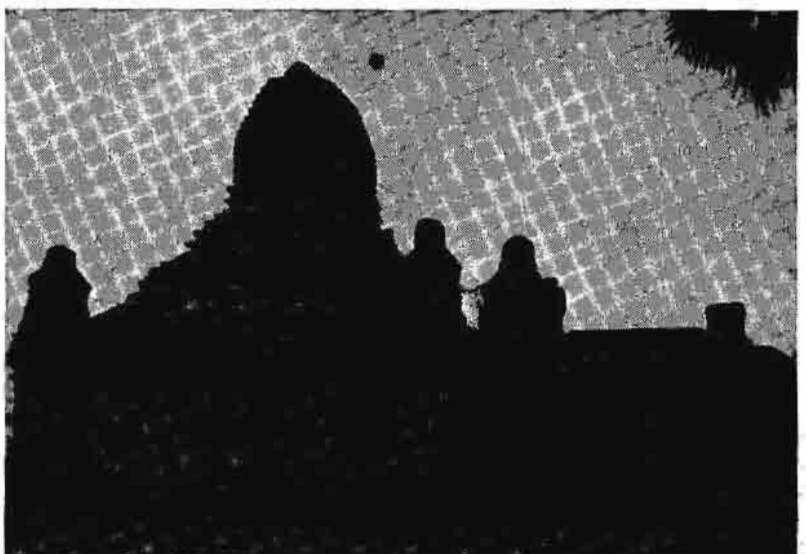

ပုဂံမြို့ မြင်းပုဂံရွာ ဂူပြောက်ကြီးဘုရား
(မြစေတီ၏အနောက်မြောက်ယွန်းတွင်ရှိသည်။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂျားဗားကျွန်းတွင် ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ အော၊ ဒီ၊ ဂ၅၀ ခန့်က တည်ထားသော ဗောရောဗုဓောဘုရားသည် မြင့်မိုတောင်သဏ္ဌာန် ဖြစ်၍ ကျောက် ရှပ်တု ဆင်းတုပေါင်း ထောင်သောင်းတို့ဖြင့် ဇာတ်နိပါတ်တော်များကို သရုပ်ဖော်ကာ မှုမ်းမံခြယ်လယ်ထားသဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများအားသာလျှင် သွေ့ါကြည်ညိုစိတ် ပွားများစေသည်သာမက၊ နိုင်ငံတကာ ကပင် ချီးမွမ်းအံ့သြဖွယ်ရာဖြစ်စေသည်။ **ဦးလူဖေဝင်း**။

စေတုတ္ထရာမြို့။ ။မင်းဘူးခရိုင် စေတုတ္တရာမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ စလင်းနယ်တွင် ပါဝင်၍၊ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းမှ ဝေးကွာသည့် အတွင်းဖက်ကျသော အရပ်တွင် တည်ရှိသည်။ စလင်းမြို့မှ ၃၆ မိုင်ခန့် ဝေးသည်။ စေတုတ္တရာမြို့သည် ရခိုင်ရိုးမတောင်၏ အရှေ့ဖက် ဆင်ခြေလျှောတွင် တည်ရှိသည်။ မြို့မှာ ရှည်လျားသည်။ ရဲဌာနသည် မြို့အဝင်ဝတွင်ရှိသည်။ မုန်းမြစ်သည် မြို့နယ်အလယ်ကို တည့်တည့်ဖြတ်၍ မြောက်မှတောင်သို့ စီးဆင်း၏။ ထိုဒေသကို မုန်းချောင်းနယ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မြို့နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၁၂၁ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၍ ရွာပေါင်း ၂၀၀ ကျော်ပါဝင်သည်။ မုန်းမြစ်ဝှမ်းတလျောက်တွင် ညီညာ ပျံ့ပျူးသော မြေပြင်များရှိသည်။ မြို့နယ်၏ ကျွန်အပိုင်းမှာ တောင်ကုန်းဒေသများသာဖြစ်၍ ငှက်ဖျားထူသည်။

မြို့နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်အတွက် ခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ၃၀,၇၄၀ ယောက်ခန့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုး၏လူဦးရေ များပြားသော်လည်း ချင်းလူမျိုးတို့လည်း ရှိသေးသည်။ ထိုဒေသရှိ ချင်းများသည် မြန်မာများနှင့် နီးစပ်ရောနှော ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခဲ့သည်မှာ ကြာပြီ ဖြစ်သဖြင့် အမူအရာ ဓလေ့ ထုံးစံ အားဖြင့် မြန်မာများနှင့် များစွာ ကွဲပြားခြားနားခြင်း မရှိပေ။

စေတုတ္တရာနယ်မှ ထွက်ကုန်များမှာ ကျွန်းသစ်၊ အင်ကြင်း၊ ရွှားစေး၊ ချိပ်၊ အင်တွဲ၊ ဝါ၊ လူး၊ ဆပ်၊ ပြောင်းများ ဖြစ်၍ အဓိက အလုပ်အကိုင်များမှာ စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ဝါး ခုတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၏။

စေတုတ္တရာ မြို့နယ်၌ ယနေ့တိုင် ရှေးရိုးဆန်သော ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံကို တွေ့နိုင်သည်။ အသုံးအဆောင်များတွင်လည်း ဒေါင်းလန်း၊ မြေအိုး၊ မြေခွက်၊ ယွန်းထည် စသည်တို့ကို ယခုတိုင် သုံးစွဲလျက်ရှိကြသည်။ အလှူအတန်း ပွဲလမ်းသဘင် စသည်တို့တွင် မြန်မာ ရှေးဟောင်း တူရိယာများကို တီးမှုတ်ကြလျက် အရာရာတွင် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြသော အလေ့အထရှိသည်။

စေတုတ္တရာမြို့၏ မြောက်ဖက် ၂၇ မိုင်ခန့် အကွာတွင် တောင်ထိပ်ပေါ်၌ ရေကန်ရှိသော ကန်တောင်ကြီးရှိသည်။ မြို့နှင့် သုံးမိုင်ကွာ ဆင်မြီးချောင်း ကမ်းပါး၌ ကျောက်ခဲပေါ်တွင် စေတီသဖွယ် ကျောက်အဆင့်ဆင့် တင်လျက်ရှိသော ခမောက်ပုံနှင့်တူသည့် ကျောက်ခမောက် ဆိုသည့် နေရာလည်းရှိသည်။

စဲလဗီးကျွန်း။ ။စဲလဗီးကျွန်းမှာ ယခုအခါ အင်ဒိုနီးရှားပြည်ထောင်စုနိုင်ငံဟု ခေါ်သော အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ပါဝင်သည့် ကျွန်းကြီး ငါးကျွန်းအနက် တကျွန်းဖြစ်သည်။ ဖီလစ်ပိုင်ကျွန်းစု တောင်ဖက် ဗော်နီယိုကျွန်းနှင့် မို လပ်ကပ်ကျွန်း နှစ်ခုစပ်ကြားတွင် တည်ရှိသည်။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင် ပေါင်း ၂၂,၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။

စဲလဗီးကျွန်းမှာ အရှေ့နှင့်တောင်ဖက်သို့ ကျွန်းဆွယ် ၄ ခု ထိုးထွက်လျက် ရှိ၍ ပင် လယ် ကမ်း ရိုး တန်း မှာ အကွေ့အကောက်များလှသဖြင့် မိုင်ပေါင်း ၃၅၀၀ မျှရှည်လျားသည်။ အလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းဒေသတို့သည် တောင်

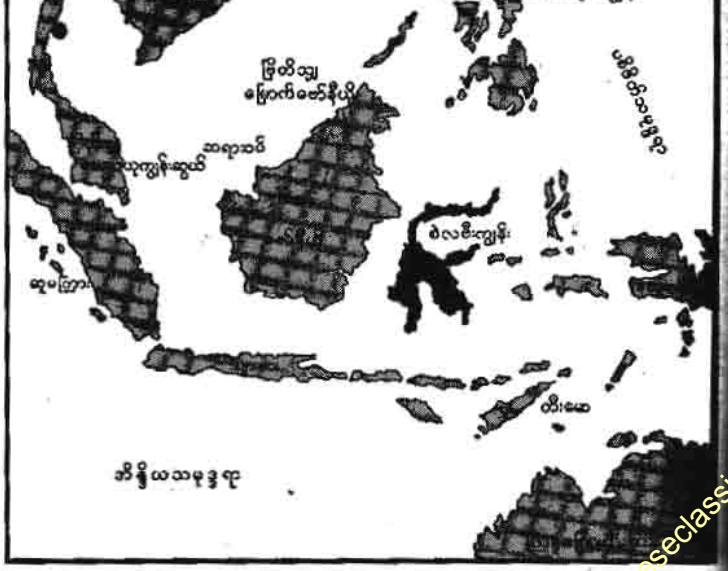

စဲလဗီးကျွန်း တည်နေရာပြမြေပုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထူထပ်၍ မီးတောင်ပေါမျှားသည်။ ထူးခြားသည့် အချက်တစ်ခုမှာ ရေအိုင်ကြီးငယ် အမြောက်အမြား ရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ရွှေခင်းတို့မှာ အလွန်သာယာသည်။ သစ်တော ဧရာဋ် ဝက်သစ်ချပင်၊ ကျွန်းပင်၊ ပျဉ်းကတိုးပင် စသော အဖိုးတန်သစ်ပင်မျှားပေါက်သည်။

စံလှီးကျန်းသည် အီကွေတာအပူပိုင်းဒေသ၌ ကျရောက်နေသော်လည်း ပင်လယ်လေပြေအေးတိုက်ခတ်ခြင်းကြောင့် များစွာ မပူအိုက်လှချေ။ ဤကျွန်း၏ အဓိက ထွက်ကုန်များမှာ ကာဖီ၊ သကြား၊ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်၊ ဆန်၊ ပြောင်းဖူး၊ ကြက်ပေါင်စေးနှင့် ဆေးရွက်တို့ ဖြစ်သည်။ သွေး ကြွေးနီ၊ သွပ်၊ သံ၊ ဆားနှင့် ကျောက်မီးသွေးအပြင် အဖိုးတန် ကျောက် မျက် ရတနာ များ လည်း အနည်းငယ် ထွက်သည်။

စံလှီးကျန်း၏ လူဦးရေမှာ ၄,၂၃၀,၀၀၀ (၁၉၃၀) ခန့်ရှိသည်။ အများဆုံးနေထိုင်သော လူမျိုးမှာ ပဿူးလူမျိုး ဖြစ်သည်။ ပဿူးလူမျိုးတို့သည် တုတ်ခိုင်သန်မာသော ကိုယ်ကာယရှိ၍ ဝီရိယကောင်းသည်။ ဤကျွန်းကို ၁၅၁၂ ခုနှစ်တွင် ပေါ်တူဂီ လူမျိုးတို့က ရှေးဦးစွာ တွေ့ရှိသိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၇ ရာစုနှစ် အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် ဒစ်ချတို့၏ လက်ထဲသို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်သော အခါ ဂျပန်က ၁၉၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အထိ သိမ်းပိုက်ထားသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် အင်ဒိုနီးရှားပြည်ထောင်စု နယ်တနယ် အဖြစ်သို့ ရောက် ရှိ သွား လေ သည်။ (အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ — ရှု။)

စောဘွား။ ။ရှမ်းစော်ဘွား — ရှု။

ကျောက်စာနှင့်တရုတ်ရာဇဝင်ထွက် မိဖုရားဖွားစော

ပုဂံမင်းဆက် နောက်ပိုင်းတွင်၊ စောဘွဲ့ခံ မိဖုရားအများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို နှောင်းခေတ် ရာဇဝင်ဆရာတို့ ထွေးရွက်မှတ်မှားခဲ့ကြ၏။ ဤစာမူ၌၊ မိဖုရားဖွားစောကိုယ်တိုင် ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာပါ စိကျမှန်ကန်သော အချက်အလက်များကို ထင်ပြထားသဖြင့်၊ ရာဇဝင်သုတေသီများအဘို့ အသုံးဝင်မည့် သုတေသနတရပ်ဖြစ်ပေသည်။

စောမိဖုရား။ ။ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် စဝ်ဟု ပါရှိလျက် ဆုအခါတွင် စောဟု ရေးကြသော စကားလုံးသည် နန်ကျောင်ရှမ်းတို့၏ ဘွဲ့အမည်တခုဖြစ်၍၊ ယင်းကို ပုဂံကျောက်စာပါ မင်းမိဖုရား အမည်များတွင် မကြာခဏ တွေ့ရသည်။ ထုံဆက် နောက်ပိုင်းတွင် စောဘွဲ့ခံ မိဖုရားအများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို နှောင်းခေတ် ရာဇဝင်ဆရာတို့သည် ထွေးထွေးမှတ်မှားကြသည်။ တရုတ်ပြေးမင်း (တရုတ်ပို့ယ်မင်း၊ ခြွန်မာ ၆၁၇-၆၄၉) ၏ ကျော်စောထင်ရှားသော မိဖုရားကြီး ဖွားစောသည်ကား သက္ကရာဇ် ၆၅၂ ခုနှစ်၊ ၆၅၃ ခုနှစ်တို့တွင် ပုဂံပြည် မင်းနှံသူအရပ်၌ စောလှဝန်းဘုရားကျောက်စာတို့ကို ရေးထိုးခဲ့သည့် သခင်ရာဇသူ ဖွားစော (သို့ဟုတ် ဖုသူဖွားစော) ဖြစ်သည်။ ယင်းကျောက်စာတို့ကို မြန်မာ တိုင်း ရင်း ကျောက် စာ များ၊ တတိယထုပ်၊ ဓာတ်ပုံ ၂၂၅ တို့တွင် ပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၆၊ စာမျက်နှာ ၁၃၇-ဂ တို့တွင်လည်း အချိုအဝက်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုပုံနှိပ်ထားသည်။ ယင်းတို့အရဆိုလျှင် မိဖုရားဖွားစောသည် ဇာတိအားဖြင့် တောင်သူကြီးသမီးမဟုတ်။ ပုဂံနန်းရိုး မင်းသမီး ဖြစ်ရမည်ကို သိရသည်။

ဖွားစော၏အဖိုးမှာ ကျစွာမင်းကြီး (ကွစွာမင်းကြီး၊ မြန်မာ ၅၉၇-၆၁၁) ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးသည် ဖွားစောကို အထူးချစ်မြတ်နိုးရှိ သမီးဟုခေါ် လေ့ရှိသည်။ အဖွားမှာ မင်းကြီး၏ မိဖုရားတပါး ဖြစ်ရာ၏ဟု မှတ်ယူဘွယ် ရှိသော စောမင်းလှ (စဝ်မင်းလှ) ဖြစ်သည်။ စောမင်းလှသည်လည်း ဖွားစောကို အလွန်ချစ်မြတ်နိုးသည်။ အမိမှာ ကျစွာမင်းကြီး၏ သမီးတော်တပါး ဖြစ်၍ ဟန်လင်းသည်၏ သား(မြေး?) အမတ်သရေ (သရိယ်) နှင့် လက်ထပ်သည်။ အမတ်သရေသည် ကျစွာမင်းနှင့် ဥစ္စနာမင်းတို့၏ လက်ထက်တွင်ငင်း၊ တရုတ်ပြေးမင်းလက်ထက် စောစောပိုင်းတွင်ငင်း ထင်ရှားသည်။ သက္ကရာဇ် ၅၉၉ ခုနှစ်တွင် စောလှဝန်းဘုရားနှင့် ကျောင်းတို့ကို ဦးစွာတည်သည်။ ဖွားစော၏ ညီမတယောက်ကား တြိလောကစန္ဒြ ဟူ၍ငင်း၊ သုံးလူ့လ (သုံလူလ) ဟူ၍ငင်း တွင်၍ ဥစ္စနာမင်း (မြန်မာ ၆၁၁-၇) ၏ တောင်ဖြင်သည် မိဖုရားကြီးဖြစ်သည်။ (ကြာသော် သုံလူလကို သမ္ဘူလဟု မှတ်မှားကြသည်။) တလမ်မြို့ (တံတေးမြို့) တွင် ဥစ္စနာမင်းတို့ လုပ်ကြံခံရပြီးနောက်၌ တရုတ်ပြေးမင်းဟု တွင်အံ့သော ပန်းပုတ်သည်မနှင့် ရသော သားတော်သည် ပုဂံထီးနန်းကို ဆက်ခံသည်။ ထိုမင်းသည် ငယ်ရွယ်သေးသည် ဖြစ်၍၊ မင်းအဖြစ်၌ တည်တံ့ခိုင်မြဲရန် အလို့ငှာ ဖွားစော၏အစ်မ ရတနာပုံကို နန်းတင်သည်။ အလွန်လည်း ချစ်မြတ်နိုးသည်။ နန်းတင်၍ခုနှစ်နှစ်အကြာ သက္ကရာဇ် ၆၂၄ ခုတွင် ရတနာပုံ အနိစ္စရောက်လျှင်၊ မင်းကြီးသည် မိဖုရားကိုရည်၍၊ မင်းနှံသူအရပ်တွင် ကျောင်းနှင့်ကူတို့ကို တည်သည်။ ကူမှာ ယခုအခါ ငလူးကူဟုတွင်သည်။ ရတနာပုံမရှိမှ ညီမတော် ဖွားစောကို နန်းတင်သည်ဟု ယူမှတ်ဖွယ်ရှိသည်။ ဖွားစောတွင် သားသမီးမရှိဟု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရာဇဝင်တို့ဆိုသည်ကား မမှန်။ တရုတ်ပြေးမင်းနှင့် သားတော်နှစ်ပါးရသည်။ ယင်းတို့ကား ကျောက်စာတို့တွင် 'ချစ်စွာသောငါ့သားလှ' ဟု ဆိုသော မင်းသား ရာဇသူတပါး၊ ညီ မင်းသားကျစွာတပါးတို့သည်။ သက္ကရာဇ် ၆၂၆ ခုနှစ်တွင် ဖွားစောသည် ခမည်းတော်၏ကျောင်း၌ ဦးစွာသောအလှူကို ပြုတော်မူသည်။

၆၄၆ ခု (ခရစ် ၁၂၀၄) နှစ် ဆောင်းရာသီတွင် တရုတ်စစ်ဆောက်၍ မင်းကြီး အကြေသို့စုန်သော်၊ ဖွားစောလည်း ပါ၍၊ ပြည်မြို့ အနောက်ဖက် လှည်းကျမုဆိုးရွာ (လှည်းကွ မုဆိုဝ်ရွာ) သို့ ရောက်ဝင်စခန်းချခဲ့ပုံရသည်။ ၆၄၈၊ ၆၄၉ ခုနှစ်ဆီတွင် တရုတ်မင်း ခုဗိလဲခန်နှင့် စစ်ပြေငြိမ်း၍ ပုဂံသို့ ဆန်တက်ရာတွင် ပြည်မြို့၌ ပြည်သူကြီးလုပ်ကြံ၍ မင်းကြီး အနိစ္စရောက်သည်။ တဖန် ပြည်သူကြီးကို မင်းကြီး၏သား တော်တပါး ဖြစ်သော တလသူကြီးက လုပ်ကြံဖျောက်ဖျက် လိုက်ပုံရသည်။ ထိုနောက် တလသူကြီးသည် တရုတ်တို့ထံတွင် အည့်ခံ၍၊ ၆၅၁ ခုနှစ် နွယ်တာလတွင် ပုဂံပြည်၌ ရွှေနန်းရှင် (ရှုယ်နန်သျင်) ဟူသောအမည်ဖြင့် အဘိသိက်ခံယူသည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား၊ ရွှေနန်းရှင်သည် ကျောက်ဆည်ကိုမင်းပြုသော ရွှမ်းညီနောင်အမတ်သုံးပါးတို့၏ မျက်နှာကိုကြည့်၍သာလျှင် မင်းပြုရရှာသည်။ ထိုအခါ ဖွားစောသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးနှင့် သင့်မြတ်အောင် ကြံဆောင်နေထိုင်သည်။ ရွှေနန်းရှင်၏ မိဖုရားအဖြစ်ကိုလည်း ခံယူသည်။ ၆၅၂ ခုနှစ်တွင် ဖွားစောသည် သားတော်မျိုးနှင့် အတူ ပုဂံပြည်သို့ ပြန်ရောက်နေပြီ ဖြစ်၍၊ စောလှဝန်းကျောင်းကို မြတ်ကြီးအစလုပ်ဒွိအား တင်လှူသည်။ ၆၅၃ ခုနှစ် တန်ခူးလပြည့်နေ့တွင် သားတော်ရာဇသူ အနိစ္စရောက်ရာ ဖွားစောသည် နှလုံးထိတ်လန့်ရကား၊ သားတော်၏ကောင်းမှုစေတီ မပြီးသေးသည်ကို အပြီးတိုင် တည်တော်မူပြီးလျှင်၊ ခမ်းလည်း ခမ်းနား ကျေလည်း ကျေကွဲဘွယ်ကောင်းသော ဆုတောင်းကြိုးကို တောင်းဆို ရေးထိုးခဲ့သည်။ ထိုဆုတောင်းကြိုးကား ပုဂံခေတ်၏ နောက်ဆုံးပိတ် မရဏတေးသံကြိုးပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထိုက်တော့သည်။ ထိုဆုတောင်းကြိုးမှ ကောက်နုတ်ချက်အနည်းငယ်ကို ယခုခေတ် အရေးမျိုးဖြင့် လဲလှယ်၍ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

"သက္ကရာဇ် ၆၅၃ ခု နယုန်လဆန်း ၁၁ ရက် ၅ နေ့ အစောရာဇသူ စေတီတည်သော ရာဇသူမီ နှလုံးထိတ်လန့်ရကား ငါ၏ မိဘဘိုးဘေးတို့လည်း အမွေဥစ္စာတို့ကို စွန့်ခဲ့၍ သွားခဲ့ကုန်၏။ ချစ်စွာသော ငါ့သားလုလည်း အမွေဥစ္စာနှင့်အကွ ငါမိရင်းကို စွန့်ခဲ့ပြီးကား ငါလည်း သူမယူနိုင်၍ထားခဲ့သော အမွေဥစ္စာကို ငါလည်း ထိုသို့လည်းကောင်း မပါတတ်သောအကြောင်းကို သိရကား ငါ့မိ ငါ့ဖ ငါ့သား အမျိုးခပ်သိမ်းကို နိဗ္ဗာန်၏ ပစ္စည်း အထောက်အပင့် ဖြစ်စိမ့်သောငှာ လှူတုံသောမြေ ---

"သက္ကရာဇ် ၆၅၃ ခု နယုန်လဆန်း ၁၀ ရက် ၄ နေ့ ကွန်းပြောက်ကြီး ထွက်တော်မူသော် အတို်ကျွန် ဖလည်း မရှိ။ အတို်ကျွန် မိလည်း မရှိ။ အတို်ကျွန် သားလည်း မရှိ။ အတို်ကျွန် ဖကျွန်၊ အတို်ကျွန် မိကျွန်၊ အတို်ကျွန် ကျွန်၊ ခပ်သိမ်းသောကျွန်ကား အတို်ကျွန်မိကျောင်း၊ အတို်ကျွန်ဖကျောင်း၊ အတို်ကျွန်သားစေတီ၊ ဤသုံးပါးကို အတို်ကျွန် လှူရကား လှူတော်မူပါစေချင်ဟု ဆိုသတည်း။"

"ဤသို့ ငါလှူသောအကျိုးကား ငါ့အဖိုး ကျစွာမင်းကြီး၊ ငါ့ဖွား စောမင်းလှ၊ ငါ့မိမင်း၊ ငါ့ဖ၊ ငါချစ်သားနှစ်ယောက် အဖြစ်သော့ အတို်သခင်မင်းကြီး၊ ငါ့သခင် သား တရားမင်းကြီး၊ ငါဦးရီး သိင်္သူ၊ ငါ့မိထွေး အမိဖုရား သုံးလှ,လ၊ ငါ့အစ်မ အမိဖုရား ရတနာပုံ၊ ငါ့မောင် သုံးယောက်၊ ငါညီမ ၂ ယောက်၊ လွန်လေသော အမျိုးခပ်သိမ်း၊ ယခုသော အမျိုးခပ်သိမ်း၊ ကျေးကျွန်ခပ်သိမ်း၊ ရွှေတော်နေသော အမတ်ခပ်သိမ်း၊ မောင်းမမိသင်ခပ်သိမ်း၊ အထက်ကား ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ အောက်ကား အဝီစိတိုင်အောင်၊ လေးမျက်နှာ အနန္တစကြာဝဠာခပ်သိမ်း ရပါစေ၏။ ---"

"ငါလည်း ဤကောင်းမှုအကျိုးဖြင့်ကား ဤမှသေခဲ့လျှင် စွယ်တော်ကိုလျှင် မကွေမကင်း ညှနှံက်လျှင် ရှိခိုးရသော နတ်သား ဖြစ်လို၏။ ငါလိုသောဆု မရောက်သောကြားကား ဘုရားလောင်းတကာ ဖြည့်ရသော ဒသပါရမီကို ဖြည့်ရလိုသတည်း။"

သက္ကရာဇ် ၆၅၉ ခုနှင့် ၆၆၁ ခုအတွင်းတွင် ရွှမ်းညီနောင်တို့သည် တရုတ်တို့ထံတွင် အည့်ခံသော ရွှေနန်းရှင်ကို အရှိသေတန်ကာ နန်းမှချ၍ ဖျောက်ဖျက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ရွှေနန်းရှင်၏သား စောနစ် (စင်နစ်) ကို ပုဂံရွှေနန်းတွင် တင်ကြွပြန်၍ မိမိတို့မူကား ကျောက်ဆည်တွင် မင်းထီးမူကြသည်။ ပုဂံထီးမွေနန်းမွေကို ပိုမို ခံယူခွင့်ရှိသော ဖွားစော၏သား ကျစွာကိုမူ ရွှမ်းညီနောင်တို့သည် ကျောက်ဆည်တွင် ထိန်းသိမ်းထားပုံရသည်။ နောင်သောအခါ ထိုမင်းသားကို မြင့်စိုင်းမြို့အနီးရှိ ပုထိုးနီရှာကိုစားရသော ပုထိုးနီမင်း (ပုထိုဝ်နီမင်) နှင့် လက်ထပ်ပေးစားလိုက်သည်။

ဖွားစောမှာ မောင်သုံးယောက်နှင့် ညီမနှစ်ယောက်ရှိသည်။ ဖွားစော မည်သည့်သက္ကရာဇ်တွင် အနိစ္စရောက်သည်ကို အတိအကျ မသိရသော်လည်း ရွှေနန်းရှင်အလျင် အနိစ္စရောက်သည်မှာကား ထင်ရှားသည်။ ဖွားစောသည် လျှင် ညီမတော်သည် တတိယဖွားစော အဖြစ်ဖြင့် မိဖုရား အရာကိုရ၍ နောင်သောအခါ စောနစ်၏ မိဖုရားကြီးလည်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်လာသည်။ ဤတတိယဖွားစောသည် သားတော်သမီး တော်တို့နှင့်အတူ ပုဂံ အရှေ့တောင်ဘက် သုံးမိုင်ကွာတွင် တည်ရှိသော ရွာကြီး၌ ဆက်လက်နေထိုင်ကာ ရွာကို ဖွား စောရွာဟု တွင်စေခဲ့သည်။ ကူဘုရား၊ စေတီ၊ ကုလား ကျောင်း များစွာတို့ကိုလည်း တည်ဆောက် လှူတန်းခဲ့ သည်။ ယင်းတို့သည်ကား ပုဂံခေတ်၏ နောက်ဆုံးပိတ် ဗိသုကာလက်ရာကောင်းများပေတည်း။ **ဂျီ၊အိပ်၊လု(စ)။**

စောနှင့်စော်။ ။ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် စဝ်၊ အစဝ်၊ စာဝ်၊ ဇဝ်၊ အဇဝ်၊ ဇာဝ် စသည်ဖြင့်ရေး၍ ယခုအခါ စော ဟူ၍ဝင်း၊ စော် ဟူ၍ဝင်း ရေးကြသော စကားလုံးသည် ကား တဲလူမျိုးစု၏စကားမှ ဆင်းသက်သည့် ရှေးဟောင်း မြန်မာစကားတလုံးဖြစ်သည်။ ရှမ်းစာတွင် စဝ် ဟူ၍ ရေး သည်။ ယိုးဒယားစာတွင် စော ဟူ၍ ရေးသည်။ အသျှင်၊ သခင်၊ မင်း၊ ဘုရင်ဟု အနက်ထွက်သည်။

ခေတ်ဦး မြန်မာတို့သည် မြန်မာပြည် မြေနိမ့် လွင်ပြင် များသို့ မဆင်းသက်မီက တရုတ်မြန်မာနယ်ခြား ပေါရှမ်း (မောရှမ်း) တို့၏ တောင်ဘက် ယူနန်ပြည် နန်စောမင်း တို့၏ ပိုင်နက်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ သက္ကရာဇ် ၂၂၅ ခုနှစ် (ခရစ် ၈၆၃) တွင် ရာဇဝင်ဆရာ ဖန်ချိုသည် မန်ရှခေါ် ရာဇဝင် အခန်း ၄ ၌ မြန်မာတို့ အကြောင်းကို ဤသို့ရေး ခဲ့သည်။

'ထိုသူတို့သည် မိမိတို့၏ အကြီးအကဲများကို မင်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ထို မင်းကိုပင် နန်စောတို့က မင်းစောဟု ခေါ်ကြပြန်သည်။'

နန်စောဆိုသည်မှာ တရုတ်စကားနှင့် တဲစကား စပ်နေ သော တရုတ်တဲစပ်စကားဖြစ်သည်။ နန်ဆိုသည်မှာ တရုတ် စကား တောင်ဘက်အရပ် ဆိုသည်။ စော ဆိုသည်မှာ တဲစကား မင်းဆိုသည်။ တဲစကား စော နှင့် မြန်မာစကား မင်း တို့မှာ အနက်တူကြသည်။ အရှေ့သို့လားပြန်သော်၊ ဆိုသည်နှင့် မဲခေါင်မြစ်အကြား ဒေသတွင် မြန်မာနွယ်လူမျိုး များ ရှိကြပြန်သည်။ ထိုလူမျိုးတို့ကိုလည်း ရာဇဝင် ဆရာဖန်ချိုက မွင်စို သို့မဟုတ် ဝင်စုဟု ခေါ်ထားသည်။ မင်းစကားတို့သည် မင်းစောနှင့် သဘောတူ ဒေသန္တရ စကားများ ဖြစ်ကြသည်။ နန်စော မြန်မာ လူမျိုးတို့၏ ရှေးစကားတွင် ထင်ရှား သော ပျူစောထီးနှင့် ထီးမင်း စာတို့ကိုလည်း တရုတ်တို့က ပျူစုတိနှင့် တိမင်စုဟု ခေါ်ကြသည်။

ရှေးထိုးကျောက်စာတို့တွင် အစောဆုံးတွေ့ရသည့် စော ဆန်းမင်း (စဝ်ရဟန်) သည် ဤ နန်စောဘွဲ့ကို ခံယူထား သည်။ အနိရုဒ္ဓကိုလည်း ရာဇဝင်တို့တွင် အနော်ရထာမင်း ဆိုသူ ခေါ်ကြသည်။ (အနော်ရထာ—ရှု။) အနော် ရထာ၏သားတော်ကို မူလထိုးကျောက်စာတို့တွင် မင်းလု လင်ဟုရေး၍ ရာဇဝင်တို့တွင် စောလူးဟု ရေးကြသည်။ (စောလူးမင်း—ရှု။) တရုတ်ရာဇဝင်နှင့် မြန်မာရာဇဝင် တို့တွင် စောနစ်ဟုခေါ်သောမင်းကို ကျောက်စာတို့တွင် မင်းလုလင်ဟုပင် ရေးကြသည်။ ကျစွာမင်းကြီးကိုလည်း မျက်မှောက်ထိုး ကျောက်စာတို့တွင် စောကြီး (စဝ်ကြီ) ဟု ရေးကြသည်။

ပုဂံခေတ် ဖိဖုရားနှင့် မင်းသမီးများသည် မိမိတို့၏အမည် အစ၌ စော (စဝ်) ကို များစွာ တပ်လေ့ရှိသည်။ နား တောင်းများမင်း၏ မယ်တော်သည် စောမြကန်သည် ဟူ သော အမည်ကို ခံယူသည်။ အစောမင်းလှဆိုသော မင်းသမီး တပါးလည်း ရှိသေးသည်။ ဥစ္စာနာ၏မိဖုရား သုံးလူလတွင် အစောကြွံ (အစဝ်ကြွံ = ဂျွမ်းတို့၏ အသျှင်) ဟူသော သမီးတော်တပါးရှိသည်။ ဤစကားလုံးပါသော မိဖုရား မောင်းမတို့၏ အမည်ကား များစွာ။ (စော၊မိဖုရား—ရှု။)

သက္ကရာဇ် ၅၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဓမ္မရာဇက ဘုရား၌ မောင်းမ ခင်မိငယ်အမည်ရှိသော မောင်းမငယ်တဦးသည် အလှူပြု သည်။ သက္ကရာဇ် ၅၆၈ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ထို မောင်းမငယ် သည်ပင် အလှူ ပြုပြန်သည်။ သို့သော် အမည်ကိုကား မောင်းမ စောခင်မိငယ်ဟု စောဘွဲ့ဆင့်၍ ရေးသည်။ ထိုသက္ကရာဇ်နှစ်ရပ်အကြားတွင် နရပတိစည်သူ မင်းသည် ထိုမောင်းမငယ်ကို စော အဆင့်အတန်းသို့ တင် မြှောက်လိုက်ခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်။

သက္ကရာဇ် ၅၂၇ ခုနှစ်ထိုး ဓမ္မာရံကျောက်စာတွင် မင်း သမီး အစောလတ် (အဇာဝ်လတ်) သည် မြန်မာစာ စံပြု ရေးထုံးကို တီထွင်သည်။ ထိုကျောက်စာတွင် မင်းသမီး သည် မိမိ၏အမည်ကို အဇာဝ်လတ်ဟု ရေးသည်။ ဤအ ချက်ကိုထောက်သော် ထိုခေတ်ကပင် ဤစကားလုံးကို စော် ဘွား (ကောင်းကင့်အသျှင်) ဟူရာတွင်ကဲ့သို့ အော်ကာရန် သံနှင့် ခေါ်ဝေါ်နေကြပြီဟု မှတ်ယူဘွယ်ရှိသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် ယောကျ်ားအမည်ရှေ့တွင် အမြတ် တနိုး ထည့်သွင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသော စော သည်လည်း ဤ စကားလုံးပင် ဖြစ်ပေရာသတည်း။ **ဂျီ၊အိပ်၊လု(စ)။**

စောလူးမင်း (မြန်မာ ၄၃၉–၄၄၆)။ ။'ကောင်းကျိုး ဖွေရှာ၊ နောရထာလျှင်၊ နောင်လာရှင့်၊ ပြုစုခဲ့၏၊ သုံးဆဲ့သုံး နှစ်၊ နတ်ဌာန်ဖြစ်က၊ သားစစ်စောလူး၊ ဆက်ကာမှူးသည်၊ ကြည်နူးတည့်နီးဝေး၊ ပျပ်ဝတ်ကွေး။' ဟု ပလိပ်ရွာစား ဦး ဖျော်၏ ရွှေနားတော်သွင်း ဇချင်း၌ ဖွဲ့ဆိုထားသည့်အတိုင်း စောလူးမင်းသည် ပဌမ မြန်မာ၊ မွန်၊ ပျူ နိုင်ငံတော်ကြီးကို စတင် တည်ထောင်ခဲ့သူ အနော်ရထာမင်း၏ မိဖုရားကြီး အဂ္ဂမဟေသီမှ ဖွားမြင်၍ အနော်ရထာ လွန်သောအခါ၊

www.burmeseclassic.com

သက္ကရာဇ် ၄၃၉ မှ ၄၄၆ ခုနှစ်အထိ ပုဂံထီးနန်းကို ဆက်လက်စိုးစံလေသည်။ ဤသက္ကရာဇ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ မှန်နန်း မဟာရာဇဝင်တော် အလိုမှာ စောလူးမင်း ထီးနန်းစံ သက္ကရာဇ်သည် ၄၂၁ မှ ၄၂၆ ခုနှစ်အထိဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပုဂံမင်းဆက်တွင် အနော်ရထာ၏ခေတ်ကို မြစေတီကျောက်စာနှင့် ညှိနှိုင်းကြည့်သောအခါ၊ အနော်ရထာ နန်းစံသက္ကရာဇ် ၄၀၆–၄၃၉ ခုနှစ်၊ စောလူး နန်းစံသက္ကရာဇ် ၄၃၉–၄၄၆ ခုနှစ်၊ ကျန်စစ်သား နန်းစံသက္ကရာဇ် ၄၄၆–၄၇၄ ခုနှစ် ဟု တွေ့ရလေသည်။ (ကျန်စစ်သားမင်း — ရှု။) အနော်ရထာ၏ နန်းတက်နှစ်ကို ၄၀၆ ဟူ၍ သာလွန်မင်းတရာကြီး လက်ထက်တွင် ဇာဂရ ပြုစုရေးသားသော ဇာတာပုံနှင့်ပြထားသည့် ရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ အနော်ရထာ နန်းစည်းစိမ် ၃၃ နှစ်ကိုနှောသော် စောလူးမင်း၏ နန်းတက်သက္ကရာဇ်မှာ ၄၃၉ ဖြစ်သည်။

စောလူးမင်းကား ခမည်းတော်ကဲ့သို့ အရည်အခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသူ မဟုတ်ချေ။ လုပ်ရည်ကြံရည်မရှိ၊ အပျော်အရွှင်နှင့်သာနေ၏။ ပညာရှိတို့လျှောက်သော စကားကိုလည်း မယူ၊ မှူးကြီးမတ်ရာတို့ကိုလည်း နှလုံးမကြည်ရှိအောင် ပြုလေ့ရှိ၏။ အနော်ရထာမင်း တည်ထောင် ပြုစုခဲ့သော နိုင်ငံအရေးနှင့် သာသနာအရေးများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ ထိုကြောင့်လည်း စောလူးမင်း၏လက်ထက်၌ အနော်ရထာမင်း တည်ထောင်ခဲ့သော ပျူ၊ မွန်နှင့် မြန်မာ နိုင်ငံတော်ကြီး၌ ပြိုကွဲမည့် အရိပ်အယောင်များ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

အရည်အခြင်း ညံ့ဖျင်းသော စောလူးမင်း လက်ထက်၌ ဥဿာပဲကူကို ဗဟိုပြုသည့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ မွန်မြန်မာတို့သည် အခွင့်ကောင်းကိုယူကာ ပုန်ကန်ထကြွခဲ့ကြလေသည်။ ခေါင်းဆောင်ကား စောလူးမင်း နို့ထိန်း၏သား ငရမန်ကာန်း ဖြစ်သည်။ (ငရမန်ကာန်း — ရှု။) သူပုန်တို့သည် ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ချီတက်လာ၍ သရက်ခရိုင် မင်းလှအောက် ပြည်တော်သာကျွန်း၌ စောလူးမင်း၏ တပ်များနှင့် စစ်တွေ့ကြရာ၊ စောလူးမင်း အရေးနိမ့်သောကြောင့်၊ ငရမန်ကာန်းသည် စောလူးမင်းအား ဖမ်းယူသွားလေသည်။ နောင်အခါ၌ စောလူးမင်းအား ကျန်စစ်သား ခိုးယူရန် အားထုတ်သော်လည်း မအောင်မြင်ချေ။ ထိုနောက် ငရမန်ကာန်းလည်း အနုရာဓအရပ်၌ စောလူးမင်းကို ကွပ်မျက်လိုက်လေသည်။ စောလူးမင်း လွန်သော် ငရမန်ကာန်း၏ရန်ကို နှိမ်နင်း၍ ပုဂံပြည်၌ ကျန်စစ်သားမင်းပြုသည်။ စောလူးမင်း၏ ကောင်းမှုတော်ကား ပင်းချောင်းဝ၌ စက္ကလိပဘုရား၊ မံရွာခရိုင် မြို့ကြီး၌ ရွှေစောလူးဘုရား၊ မင်းဘူးခရိုင် ဖောင်းလင်း၌ ရွှေစောလူးဘုရား ဖြစ်သည်။

စိုးညွှန့်၊ ဦး (ခရစ် ၁၈၉၈–၁၉၅၀)။ ။ရန်ကုန်မျူနီစီပယ်မင်းကြီးဟောင်းနှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု သမတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးဟောင်း ဦးစိုးညွှန့်သည် ၁၈၉၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်မှာ ရန်ကုန်မြို့ ဟိုက်ကုတ်တရားလွှတ်တော်တွင် မြန်မာလူမျိုးထဲမှ ပဌမဦးစွာ ပစ္စည်းထိန်းမင်းကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့ရသူ ဝတ်လုံတော်ရ ဦးသင်းဖြစ်၍၊ မိခင်မှာ ဗြိတိသျှအောက်မြန်မာပြည်တွင် မြန်မာဘုရင်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်တော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော မဟာသီရိဘောဂသာရဘွဲ့ခံ၊ သဌေးဦးစံ၏သမီး ဒေါ်ချစ်စု ဖြစ်လေသည်။ ဦးစိုးညွှန့်သည် ဒုတိယမြောက်သားဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်အခါက ရန်ကုန်မြို့ ဒိုင်အိုစီဇင် အင်္ဂလိပ်ကျောင်းနှင့် ရန်ကုန်ကောလိပ်တို့တွင် ပညာသင်ယူခဲ့၏။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်သို့သွားရောက်၍ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၊ ဗေလီယို ကောလိပ်တွင် ပညာသင်ယူသည်။ ထိုနောက် အက်ဒင်ဗာရာ တက္ကသိုလ်သို့ ရွှေပြောင်း ပညာသင်၍၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် အမ်၊ အေ၊ ဘွဲ့ကို ထိုတက္ကသိုလ်မှ ရရှိသည်။ ထိုနောက်တဖန် လန်ဒန်မြို့၌ ဝတ်လုံအတတ်ပညာများကို ဆက်လက် ဆည်းပူးခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ဝတ်လုံတော်ရဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့လေသည်။

ဦးစိုးညွှန့်သည် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ် အာရှတိုက်သား အသင်း၌ ပဌမဦးစွာ ပါဝင်ခဲ့သော အသင်းသားဖြစ်၏။

ပဌမဆုံး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ
မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးစိုးညွှန့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်းတွင် မြန်မာပြည် အုပ်ချုပ်မှုပြုပြင်ရေးကို ဆွေးနွေးတောင်းဆိုရန် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များ လန်ဒန်မြို့သို့ ရောက်ရှိနေခိုက်၊ ထိုအသင်း၌ 'မြန်မာပြည်အနာဂါတ်ရေး' စာတမ်းတခု ဖတ်ကြားခဲ့ရာ၌ ဦးစိုးညွန့်သည် မြန်မာပြည်အား အိန္ဒိယပြည်မှခွဲထွက်ရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခဲ့လေသည်။

မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသောအခါ ဝတ်လုံတော်ရအဖြစ် ၁၀ နှစ်ခန့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ဦးစိုးညွန့်သည် မြေပိုင်ရှင် ဦးသက်ရှည်ကြီး၊ ဒေါ်သင်တို့၏သမီး ဒေါ်သိန်းချစ်နှင့် လက်ထပ်သည်။ **သား ၃** ယောက်၊ သမီး ၂ ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည်။

၁၉၂၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၆ ခုနှစ်အထိ ၇ နှစ်တာမျှအတွင်း ဦးစိုးညွန့်သည် ပုသိမ် (ကျေးလက်) မင်းတိုင်ပင်အမတ်အဖြစ် ထင်ရှားသော နိုင်ငံရေးသမား တဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အခါက အတိုက်အခံဖက်မှ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူတဦးလည်း ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာ ခွဲရေး တွဲရေး ကိစ္စ ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ မိမိယုံကြည်ချက်ဖြစ်သော ခွဲရေးဖက်မှနေ၍ လွှတ်တော်တွင် နှစ်ရက်ဆက်၍ ၈ နာရီကြာမျှ စကားပြောခဲ့ဘူးသည်။ ဦးစိုးညွန့်သည် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဝင်လူကြီး အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ မြင်းပွဲအသင်းတွင် စတူးဝပ်နှင့် ဒါရိုက်တာလူကြီး အဖြစ်ဖြင့်ငင်း၊ ဘီ၊ အေ၊ အေ၊ အသင်းတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ငင်း၊ ဆောင်ရွက်ခဲ့သေးသည်။

၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် မျူနီစီပယ် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရပြီးနောက် ဒုတိယမင်းကြီးအဖြစ်လည်း ခန့်ထားခြင်းခံရလေသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဒေါက်တာဦးဆက် ပင်စင်ယူသဖြင့် ဦးစိုးညွန့်သည် မျူနီစီပယ်မင်းကြီး ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ သူ၏ လက်ထက်၌ မျူနီစီပယ်အမှုထမ်းများတွင် မြန်မာများထဲမှ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အထိ တိုးတက် ခန့်ထားနိုင်ရန် ကြိုးစားထမြောက်ခဲ့သဖြင့် လက်အောက်ငယ်သားများ၏ ချစ်ကြည်လေးစားမှုကို အများဆုံး ခံယူခဲ့ရသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မဖြစ်မီတွင် မျူနီစီပယ်မင်းကြီး၏ အလုပ်ဝတ်တရားများအပြင် ရန်ကုန် ပြည်သူ့ ကာကွယ်ရေးမင်းကြီး အဖြစ်ဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ဂျပန်များ ဝင်ရောက်လာပြီးနောက် တနှစ်ခန့် အကြာတွင် ရန်ကုန်မျူနီစီပယ်မင်းကြီး အဖြစ်နှင့် ကာကွယ်ရေး အလုပ်ဝတ်တရားများကိုပါ ဆောင်ရွက်ရပြန်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီး အုပ်ချုပ်ရေး ပြန်လည်ထူထောင်သောအခါ မျူနီစီပယ်မင်းကြီး တာဝန်များအပြင် မြို့တော်ဝန်၏ တာဝန်များကိုပါ ထမ်းရွက်နိုင်ရန် မျူနီစီပယ်အဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၊ ရေဝန်အဖွဲ့ နှင့် ပညာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သောအဖွဲ့များ စသည်တို့တွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရလေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအတွင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဆိုင်ရာ သံအမတ်ကြီး အဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂ အသင်းဝင် ဖြစ်လာ၍ ဦးစိုးညွန့်သည် ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံကြီး၌ငင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအစည်းအရုံးကြီး၏ ညီလာခံ၌ငင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်၍ တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သံအမတ်ကြီး အဖြစ် ဆောင်ရွက် နေစဉ်အတောအတွင်း 'အိန္ဒိယလူနီမျိုးတို့၏ အကြီးအကဲ' ခေါ်ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့ဖြင့်လည်း ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် မကျန်းမာသဖြင့် ခွင့်ယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်ခဲ့ရာ၊ ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ ညနေ ၆ နာရီအချိန်၊ အသက် ၅၃ နှစ်အရွယ်တွင် မိမိနေအိမ် ကန်ဘဲ့လမ်း အမှတ် ၃ တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

စိုးသိမ်း၊ ဦး (မြန်မာ ၁၂၄၇–၁၃၀၆)။ ။ဦးစိုးသိမ်းသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၇ (ခရစ် ၁၈၈၅) ခုနှစ် သိတင်းကျွတ်လတွင် ရေနံချောင်း၌ အဖ တွင်းစားရိုး ဦးအောင်မြတ်၊ အမိ ဒေါ်မေတို့မှ ဖွားမြင်သည်။ အသက် ၅ နှစ်အရွယ်ခန့်တွင် ရေနံချောင်းမြို့ ဝက်ချုပ်ဆရာတော်ထံတွင် ခြောက်နှစ်ခန့် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၁၂၅၉ ခုနှစ်မှ ၁၂၆၅ ခုနှစ်အထိ ပြည်မြို့ အထက်တန်းကျောင်း၌ငင်း၊ ၁၂၆၆ ခုနှစ်မှ ၁၂၆၈ ခုနှစ်အထိ မန္တလေးမြို့ စိန်ပီတာ အထက်တန်းကျောင်း၌ငင်း၊ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ နှစ်ဘာသာတို့ကို သင်ကြားခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ၁၂၆၉ ခုနှစ်တွင် ရေနံချောင်းမြို့သို့ ပြန်လာပြီးလျှင် ဘီ၊ အို၊ စီ၊ ကုမ္ပဏီတွင် အလုပ်လုပ်သည်။

၁၂၇၄ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၁၂ ခုနှစ်) တွင် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ပညာသင်သွားရောက်ရာ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် ကျော်စောထင်ရှားသော ဆရာတော် ဦးဥတ္တမနှင့် တွေ့ရှိသဖြင့်၊ ဦးဥတ္တမ၏ အားပေး တိုက်တွန်း ကူညီမှုကြောင့် ဂျပန်နိုင်ငံတွင် သုံးနှစ်ကြာမျှ ပညာသင်ယူပြန်သည်။ ထိုနောက်တဖန် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ် ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင်၊ ထိုမှတဖန် လော့စိန်းဂျလီးမြို့ရှိ အနောက်တိုင်းကောလိပ်၌ငင်း၊ စတန်းဖို့မြို့ရှိ စတန်းဖို့တက္ကသိုလ်၌ငင်း ပညာသင်ကြားရာ၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘူမိဗေဒပညာရပ်တွင် မဟာသိပ္ပံဘွဲ့ ရခဲ့သည်။ ဤသို့ ပညာသင်ကြားပြီးသည့်နောက်၊ အေးဆေးရမဟုသုတ အလို့ငှာ၊ မိုက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ ဟာ

www.burmeseclassic.com

ဝိုင်းယန်းကျွန်းစု၏မြို့တော် ဟိုးနိုလူးလူး စသည်တို့သို့ဝင်း၊ အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်၊ အိုင်ယာလန်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ ဣတလီ၊ ဟော်လန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဗဲလ်ဂျီယမ် စသည်တို့သို့ဝင်း၊ အီဂျစ်၊ အိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်၊ တရုပ်၊ ဃိုးဒယား၊ မလ္လာယုကျွန်းဆွယ် စသည်တို့သို့ဝင်း၊ အနှံ့အပြား လှည့်လည်ခဲ့လေသည်။ ၁၂၀၄ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၂၂ ခုနှစ်ခန့်) တွင် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့သည်။

ဦးစိုးသိမ်းသည် နိုင်ငံခြားသို့ အနှံ့အပြား သွားလာလည်ပတ်ခဲ့သော်လည်း၊ မျိုးရိုး ဇာတိမာန်ကို မဖျောက်သောသူ ဖြစ်သည်။ မျိုးချစ်စိတ် ထက်သန်သည့် အားလျော်စွာ၊ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ၊ ပင်နီအင်္ကျီကို အမြဲဝတ်သည်။ များသောအားဖြင့်၊ ခေါင်းပေါင်းအစား ပင်နီဦးထုပ်ကို ဆောင်းလေ့ရှိသည်။ တိုင်းရင်းဖြစ်ပစ္စည်းကို အားပေးသောအနေဖြင့်၊ ထမင်းစားရာ၌ ပင် ယွန်းပန်းကန်နှင့်စားသည် ဟူ၍ဝင်း၊ သူ၏အိမ်ကိုမိုးရာ၌ ပင်လျှင် ထန်းရွက်ကို စံနစ်တကျ ဖြတ်လှီး၍ မိုးသည် ဟူ၍ဝင်း၊ ဦးစိုးသိမ်းနှင့် သိကျမ်းသူတို့က အမှတ်တရ ပြောဆိုကြသည်။ နိုင်ငံခြားမှပြန်ရောက်သော်၊ ၁၂၀၄-၀၅ ခုနှစ် တွင် ရေနံချောင်းဆရာတော် ဦးတေဇိန္ဒကျောင်းတွင် စက်မှုလက်မှု ပညာသင်ကျောင်းတခုကို ဖွင့်လှစ်၍၊ ကျောင်းသူကျောင်းသား လူငယ်လူရွယ် ဂဝဝ ကျော်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ကြပ်မ၍ ကျောင်းအုပ်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ပညာသင်ကြားပေးသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၆ (ခရစ် ၁၉၂၃-၂၄) ခုနှစ်လောက်တွင် အမျိုးသား ပညာရေးကောင်စီသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမျိုးသားကျောင်းများအတွက် အစိုးရအထောက်အပံ့ကို ခံယူရန်သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ဦးစိုးသိမ်းသည် အထောက်အပံ့ခံယူခြင်း မပြုသင့်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့်၊ အမျိုးသား ပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့ကို တည်ထောင်ရာ၌ ပါဝင်အားပေးခဲ့သည်။ ဤသည်ကား နိုင်ငံရေးနယ်ထဲသို့ ဦးစိုးသိမ်း ကိုယ်ထိလက်ရောက် ဝင်လာစေရန် အထောက်အပံ့ပြုသည့် အချက်တရပ် ဖြစ်လေသည်။ ဤကဲ့သို့ အမျိုးသား ပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့တွင် ဆောင်ရွက်နေဆဲတွင်၊ ဦးစိုးသိမ်းသည် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ အသင်းတွင် အရေးပါ အရာရောက်သူတို့နှင့် ဆက်သွယ်မိပြီးလျှင်၊ သူ၏ဖိုးသားမှကြောင့် အများ၏ ယုံကြည်လေးစားခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။ ထိုအတွင်း ဦးချစ်လှိုင်၏ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ သည် ၁၂၀၆ ခုနှစ်တွင် နှစ်ကွဲကွဲလေသည်။ (ချစ်လှိုင်၊ ဦး။ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ — ၅။) ဤသို့နှစ်ကွဲကွဲသောအခါ ဦးစိုးသိမ်းကို ကြည်ညိုသူတို့က ဦးစိုးသိမ်းအား ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ရန် စီစဉ်ကြလေရာ၊ ရွှေဘိုမြို့တွင် ၁၂၀၇ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့တွင် စတင်

ဂျီ၊စီ၊ဘီ၊အေ၊ဥက္ကဋ္ဌ သမတဦးစိုးသိမ်း

ကျင်းပသော ၁၂ ကြိမ်မြောက် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ အစည်းအဝေး၌ ဦးစိုးသိမ်းသည် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာပြီးလျှင်၊ သမတဦးချစ်လှိုင်ဟု ခေါ်တွင်သော အစဉ်အလာအတိုင်း၊ သမတဦးစိုးသိမ်းဟု အမည်တွင်လာလေသည်။

ဤကဲ့သို့ ဦးစိုးသိမ်းသည် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက် လာခဲ့သည်မှာ ၁၂၉၁ ခုနှစ် တန်ဆောင်းလဆန်း ၁၀ ရက်မှ ၁၃ ရက် နေ့မျှသာတွင် တောင်ငူမြို့၌ ကျင်းပသော နှစ်လည်အစည်းအဝေးအထိ ဖြစ်လေသည်။ ဦးစိုးသိမ်းသည် နိုင်ငံရေးကို သူ၏အမြင်အတိုင်း တည့်မတ်ဖြောင့်မှန်စွာလုပ်ဆောင်သူဖြစ်၏။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူဟု ကျော်ကြား၏။ ဝံသာနုခေါင်းဆောင်ပီပီ ဆင်းရဲသားများနှင့် ရောပြွမ်းကာ ဆက်ဆံနေထိုင်၏။ အစိုးရနှင့်မဆက်ဆံဘဲ၊ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ရန် ဟူသော ဝါဒကို ထားရှိ၏။ ထို့အတွက် ၁၂၀၈ ခုနှစ် ၁၅ ကြိမ်မြောက် မင်းဘူးကွန်ဖရင့်အထိ ဦးစိုးသိမ်း၌ နောက်လိုက်အင်အား များခဲ့၏။ သို့သော် ထိုခေတ်၏ နောက်ပိုင်းသို့ ရောက်လာသောအခါ၊ နိုင်ငံရေး၌ ဦးစိုးသိမ်းသည် အကြမ်းဖက်သော စံနစ်ကို လက်ကိုင်ပြုသည်ဟု အများက စွပ်စွဲလာကြသည်။ ဤသို့စွပ်စွဲခံရခြင်းမှာ ဆရာစံ ခေါင်းဆောင်သော သာယာဝတီသူပန်တွင် ဆရာစံနှင့်တကွ နောက်လိုက်နောက်ပါအများသည် ဦးစိုးသိမ်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ၏ အသင်းဝင်များ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ဆရာစံသည် ခရစ် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရကို လော်လှန်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပုန်ကန်ခဲ့သည်။ (စံ၊ ဆရာ — ရှု။) ၁၉၃၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့၌ သေဒဏ်အပြစ်ပေးခြင်းကို ခံရသည်။ သို့ပါသော်လည်း၊ ထိုစဉ်က သူပုန်မှုကို အလွန်တရာမှ ချိုးနှိမ်လိုစိတ်ရှိသော ထိုခေတ်အစိုးရ၏ မှတ်တမ်းအရပ်ရပ်တွင် ၎င်း၊ ရုံးတင်စွဲဆိုသော အမှုတွဲတို့တွင်၎င်း၊ ဦးစိုးသိမ်းသည် အကြမ်းဖက်စံနစ်ဖြင့် သူပုန်ကို လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်ဟု အခိုင်အမာစွပ်စွဲနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ သူပုန်မှုများ စီရင်နေသော တချိန်လုံးတွင် အစိုးရသည် ဦးစိုးသိမ်းအား သူပုန်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖမ်းဆီးခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ချေ။ ထိုမျှမကသေး ဗိလတ်တွင်ကျင်းပသော မြန်မာပြည် မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးတွင် ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့၌ သာယာဝတီ ဦးပုက ဆွေးနွေးသော စကားရပ်များအရ မှာလည်း၊ ဦးစိုးသိမ်းသည် ဆရာစံနှင့် မည်သို့မျှ ပတ်သက်ခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သာယာဝတီဦးပု၏ ပြောစကားအရမှာ ဆရာစံသည် ဦးစိုးသိမ်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ မှထွက်၍၊ ထိုဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ မသိစေရဘဲ၊ လျှိုဝှက်သောအသင်းတို့ကို သူ့အလိုအလျောက် တိတ်တဆိတ် တည်ထောင်ကြောင်းကို ကိုယ်တိုင် ရုံးတွင် ဖြောင့်ဆိုဝန်ခံသည်။ ဤအချက်တို့ကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်တို့သည် သာယာဝတီသူပုန်မှုထဲတွင် ဦးစိုးသိမ်းအား ပါဝင်သည်ဟု မစွပ်စွဲနိုင်ရှိခဲ့သည်။ ထိုကြောင့်လည်း မြန်မာပြည် နိုင်ငံရေးရာဇဝင်ကို ရေးသားသူ ဦးဘခိုင်က 'ဦးစိုးသိမ်းကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားရောက်သူ ခေါင်းဆောင်တယောက်သည် လက်ချည်းသက်သက် မြန်မာများအား စက်သေနတ်ကို အသုံးပြုသည့် အစိုးရကို အကြမ်းဖက်၍ တိုက်ခိုက်ရန် တိုက်တွန်းသည် ဆိုသည်မှာ တုတ်နိုင်မည်မထင်' ဟု မှတ်ချက်ချခြင်းပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဦးစိုးသိမ်းနှင့်အတူ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်သူတို့က လည်း ဦးစိုးသိမ်း၏ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ကို အစိုးရက မတရားအသင်းဟု မူလကကျေညာခဲ့သော်လည်း၊ ဗိလတ်၌ မြန်မာပြည် မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးတွင် မြန်မာခေါင်းဆောင်တို့က ရှင်းပြလိုက်သောအခါ၊ မတရားအသင်းဟုကျေညာခြင်းမှ ကင်းလွတ်သည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည့် တောင်ငူမြို့၌ ကျင်းပသော ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ကွန်ဖရင့်၌မူကား ဆရာထော်အချိုနှင့် လူအချိုတို့က ထိုကွန်ဖရင့်၌ တင်သွင်းသော အခွန်မပေးရေးနှင့် အာဏာဖီဆန်ရေး အဆိုတို့မှာ အစိုးရကို ဖုန်ကန်ရန် အဆိုများ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကာ၊ ဦးစိုးသိမ်းအား ထောက်ခံခြင်းမပြုဘဲ၊ ဦးစုကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် တင်မြောက်လိုက်ကြလေသည်။ ဤတွင် ဦးစိုးသိမ်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ နှင့် ဦးစု ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ဟူ၍ နှစ်ကွဲကွဲပြန်လေသည်။ ထိုနောက် ၁၂၉၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထုတ်ရန် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့က ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသော် မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် အိန္ဒိယနှင့် ခွဲရေး တွဲရေး ပြဿနာ ဝင်ရောက်လာလေသည်။ ထိုအခါ ဦးစိုးသိမ်းသည် နိုင်ငံရေး နယ်ပယ်မှ အနားယူကာ နေထိုင်လျက်ရှိလေသည်။ ထိုနောက်၌ကား ဦးစိုးသိမ်း၏ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ချက်တို့သည် မှတ်တမ်းတင်လောက်အောင် မရှိတော့ချေ။ သက္ကရာဇ် ၁၃၀၆ (ခရစ် ၁၉၄၄) ခုနှစ်တွင် ဦးစိုးသိမ်းသည် ရန်ကုန်မြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

ဦးစိုးသိမ်း၏ဇနီးမှာ ပြည်မြို့သူ ဒေါ်သော့ဖြစ်၏။ ဒေါ်သော့သည် ဦးစိုးသိမ်းနှင့် ပါရမီဖြည့်ဖက်အမျိုးသမီး ဖြစ်လေသည်။ ငယ်စဉ်ကပင် ဦးစိုးသိမ်းနှင့် အတူတကွ ဂျပန်နိုင်ငံသို့လိုက်ပါ၍ ပညာသင်ပြီးလျှင်၊ ယင်းတို့ နှစ်ဦးသည် ဇနီးမောင်နှံအဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံခြားအရပ်ရပ်တို့သို့ အတူတကွ ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ သားသမီးကား တယောက်မျှ မထွန်းကားချေ။ ဒေါ်သော့သည် ရန်ကုန်မြို့၌ပင်လျှင်၊ ၁၃၀၇ ခုနှစ်၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

စက်ကတုံးပင်။ ။စက်ကတုံးပင်သည် နွေဥတုတွင် အရွက်ကြွေသော အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ ရှက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ထရူဝီယာ နူဒီဖလိုရာ' ဖြစ်သည်။ မျိုးရင်းမှာ 'ယူဖောဗီးယားစီအီး' ဖြစ်သည်။ စက်ကတုံးပင်၏ အခေါက်သည် မွဲပြာရောင်ရှိသည်။ အရွက်များမှာ ကြက်ဥပုံသဏ္ဌာန်ရှိ၍ ချောမွတ်သည်။ အကြောပေါင်း ၃ ခုမှ ၅ ခုထိရှိသည်။ ရွက်ညှာသည် ၁ လက်မမှ ၂ လက်မထိရှည်ပြီး မွေးနုတိုများရှိသည်။ ပန်းပွင့်များမှာ သေးငယ်သည်။ အရွက်ကြွေသည့်နေရာများ၌ အဖိုပွင့်များ ပွင့်သည်။ အမွေးထူပြီး တိုတုတ်သည့် ပွင့်ညှာများတွင် အမပွင့်များ ပွင့်သည်။ ဝတ်ဆံမ ထိပ်သည် အလွန်ရှည်သည်။ အသီးမှာ ခွံမာသီးဖြစ်၍၊ သီးသီးအရွယ်ခန့်ရှိသည်။ အသီးသည် ချောမွတ်၍ အသားများသည်။ အစေ့လည်းများသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းရှိ ချောင်းများအနီးတွင် စက်ကတုံးပင်များကို တွေ့ရသည်။ စက်ကတုံးသားသည် ဖြူ၍ပျော့သည်။ တာရှည်လည်း အသုံးမခံချေ။ ထမ်းပိုး၊ စည်၊ ရုပ်တု၊ မီးခြစ်ဆံ၊ မီးခြစ်ဗူးများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ကောင်းသည်။ မြန်မာဆေးကျမ်းအလိုအားဖြင့်၊ စက်ကတုံးသည် သွေးငန်း၊ လေငန်း၊ သလိပ်ငန်းတို့ကို ပယ်နိုင်သည်ဟု အဆိုရှိ၏။

စက်ကရိယာများ။ ။လူ၏ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်လာခဲ့ရာ၌ မူလက လက်ဖြင့် ပင်ပန်းစွာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသော အလုပ်များကို လက်သုံး ကရိယာတန်ဆာပလာတို့၏ အကူအညီဖြင့် တဖြည်းဖြည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုမှတဆင့် လက်သုံး ကရိယာ တန်ဆာပလာတို့ထက် သာလွန် ကောင်းမွန်သည့်

www.burmeseclassic.com

လူတို့သည် လက်သုံးကရိယာများကို သုံးစွဲရာမှ တဆင့်တက်၍ စက်ကရိယာများကို ထီထွင်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ စက်ကရိယာများသည် လူ၏ စိုက်အားနှင့် အချိန်ကို များစွာ သက်သာစေသည်။ စက်ကရိယာများ ထိုးတက် ကောင်းမွန်လာသည်နှင့်အမျှ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုသည်လည်း ပိုမိုရှိ ထိုးတက်လာပေသည်။

စက်ကရိယာများ

ကောင်းမွန် သော အတွင်း မီးအား အင်ဂျင်စက်ကို ဖြစ် မြောက် အောင် မြင် ခဲ့ရာတွင် ခတ်ဆီ၏ စွမ်းအင်ကို လုပ် ရည် အဖြစ် သို့ လွှဲ ပြောင်း အသုံး ချနိုင် ခဲ့ကြ၏။ (အ တွင်းမီးအား အင်ဂျင်စက်—ရှု။) လျှပ်စစ်ခတ်ပါဝါကို ထုတ် ယူ ရရှိ နိုင် ခဲ့ ကြ သည့် အခါတွင် လျှပ်စစ်ခတ်ကို နေရာအနှံ့ အပြားသို့ သွယ် ယူ အ သုံး ပြု နိုင် ခဲ့ ကြ ၏။ (လျှပ်စစ်ခတ်—လည်းရှု။) လျှပ်စစ်မော်တော်များသည် ခတ်ဆီမော်တော်ကားများ ထက် သာ၍ပင် အသုံးဝင် လာ ကြ ပေသည်။ အလွန် သေးငယ် သော မျှဉ်းတံ အမှတ်အသားများ၊ နာရီမျက်နှာပြင်ပေါ်မှ မိနစ်ကွက်၊ စက္ကန့်ကွက်များ စသည်တို့ကို စက်ကရိယာများဖြင့် တိကျ စွာ ပြုလုပ်ပေးနိုင်ပေသည်။ ယခုခေတ် စက်ရုံများတွင် မော်တော်ကား အများအပြားကို နောက်ဆုံးပေါ် သိပ္ပံနည်း များအရ ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ မြစ်လက်တက်များမှ ရေတို့သည် မြစ်မကြီး၌ ပေါင်းဆုံကာ ပင်လယ်ထဲသို့ စီးဝင်ကြ သကဲ့သို့ မော်တော်ကား အစိတ်အပိုင်းများလုပ်ရာ ဌာန ခွဲများမှ လုပ်ပြီးမော်တော်ကား အစိတ်အပိုင်းတို့သည် ဗဟို ဌာနသို့ စုရောက်လာကြသည်။ ထိုဗဟိုဌာနတွင် မော် တော်ကား အစိတ်အပိုင်းများကို တခုနှင့်တခု နေရာတကျ စက်ကရိယာများကို အသုံးပြုလာနိုင်ခဲ့ကြ၏။ ရှုပဗေဒ အရ လက်သုံးကရိယာတန်ဆာပလာတို့သည် ရိုးရိုးစက်များ ပင်ဖြစ်ကြ၏။ စက်ဆိုသည်မှာ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသော လုပ် ငန်းတို့ကို လက်သုံးကရိယာတို့ဖြင့် လုပ်သည်ထက် အချိန် တိုတိုနှင့် ပြီးစီးနိုင်စေသော ကရိယာကို ဆိုလိုပေသည်။ စက်များတွင် လူအား ကို အသုံးပြုရာ၌ လက်သုံးကရိယာ နှင့် ပြုလုပ်စဉ်ကကဲ့သို့ ပင်ပန်းစွာ အားမစိုက်ထုတ်ရတော့ ပေ။ အချိန်ကုန်ရာ၌လည်း များစွာသက်သာသည်။

ပဌမဆုံးစက်မှာ ရေနွေးငွေ့မှ စွမ်းအင်အဖြစ်သို့ ပြောင်း လဲနိုင်သည့်အခါ ပေါ် ပေါက်လာသော စက်ဖြစ်သည်။ ထို ရေနွေးငွေ့အား အင်ဂျင်စက်များ ပေါ် လာသောအခါ ရှေးက လူမလုပ် နိုင်ခဲ့သည့် အလုပ်များကို ရေနွေး ငွေ့မရသော စွမ်းအင်ဖြင့် လုပ်ကိုင် နိုင်ခဲ့ကြ၏။ ခရီးသွားလာရာတွင် မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောများဖြင့် ထို အချိန်ကမလျင်မြန်စွာထူးကဲလျင် မြန်လှသော နှုန်းများနှင့် သွားလာ နိုင်ခဲ့ကြ၏။ စက်ရုံလုပ်ငန်းတို့တွင် လည်း ရေနွေးငွေ့အား အင်ဂျင်စက် များဖြင့် မောင်းနှင် လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ကြ လေသည်။ (ရေနွေးငွေ့အားအင် ဂျင်စက်—ရှု။) ထိုမှတဆင့် ရေ နွေးငွေ့အား အင်ဂျင် စက်ထက်

ခေတ်မီ မြေတူးစက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တပ်ဆင်ပေး၍ မော်တော်ကားဖြစ်မြောက်အောင် ပြုလုပ်ယူကြသည်။

စီးပွားရေးမျက်စိနှင့် ကြည့်လျှင် အလုပ်သမား ထောင်ပေါင်းများစွာတို့သည် စက်ကရိယာတို့ဖြင့် လုပ်ကိုင်သော စက်ရုံများကိုမှီခို၍ အသက်မွေးမြူနိုင်ကြ၏။ စက်ကရိယာများတိုးတက်မှုသည် လူအားကို သက်သာစေနိုင်သဖြင့် ရှေးကထက် ကုန်များကို များပြားစွာ ထုတ်လုပ်လာနိုင်၍ ကုန်ဈေးနှုန်းမှာလည်း တဖြည်းဖြည်း ကျဆင်း သက်သာလာရလေသည်။ ဈေးနှုန်းကျလာသည့်အမျှ ကုန်အလိုရှိသူ ဦးရေသည်လည်း တိုးပွားလာ၍ ကုန်ထုတ်ရာ၌ တွင်ကျယ်လာလေသည်။ သို့သော် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းသည် လိုသည်ထက်ပိုလာ၍၊ ကုန်ဈေးနှုန်းများ အဆမတန် ကျဆင်းလာသောအခါ စက်ရုံလုပ်ငန်းကို ထိခိုက်လာလေသည်။ ထိုကမှ တဆင့် စက်ရုံအလုပ်သမားတို့ကိုပါ ထိခိုက်လေတော့သည်။ ထိခိုက်ပုံမှာ၊ စက်ရုံတို့တွင် အလုပ်သမားဦးရေမှာ လိုသည်ထက်ပိုနေ၍ စက်ရုံပိုင်ရှင်များသည် အလုပ်သမားတို့အားမသေရုံမျှ အခများကိုသာ ပေးနိုင်ကြသည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့သောအဖြစ်မျိုးကို အလုပ်သမားများ ကြာရှည်စွာ မခံစားခဲ့ကြရချေ။ ထပ်မံ၍ တိထွင်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာသည့် စက်ရုံလုပ်ငန်းတို့တွင် လူလိုလာ၍ အလုပ်သမားတို့သည် မိမိတို့၏ နေရာဟောင်းများကို ရရှိကြပြန်လေသည်။ ယခုအခါ လုပ်ငန်းအသစ်တို့၏ နယ်ပယ်မှာ ကျယ်ပြန့်သည်ထက် ကျယ်ပြန့်လာသည်ဖြစ်၍ ရှေးကထက် အဆပေါင်းများစွာ ပိုမိုများပြားသော အလုပ်သမားတို့ကို အလုပ်ပေးနိုင်ပြီဖြစ်သည်။

စက္ကဝက်ငှက်။ ။စက္ကဝက်သည် ဝံပိုငှက်တမျိုးဖြစ်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ပယ်လီကင်နပ် အိုနိုကရှိတဲလပ်' ဖြစ်သည်။ အလျား ၆၅ လက်မရှိ၏။ စက္ကဝက်အကောင်ကြီးသည် သာမန်အချိန်တွင် ဖြူ၍ သားပေါက်ချိန်၌ ပန်းရောင်ရှိ၏။ ငှက်ကလေးသည် အောက်ပိုင်းတွင် သစ်ကျားသီးရောင်ရှိ၏။ ယင်းတို့သည် သုံးနှစ်လေးနှစ်ကြာမှ အမွေးအတောင်ပြည့်စုံကြသည်။

စက္ကဝက်ငှက်သည် ဥရောပတိုက် အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများနှင့် အာရှတိုက်ရှိ အချို့ ဒေသများတွင် သားပေါက်သည်။ ဆောင်းရာသီတွင် ထိုငှက်များကို တရုပ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ပါးရှင်းပင်လယ်ကွေ၊ အာဖရိကတိုက်တို့တွင် တွေ့ရသည်ဟု ဆို၏။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောင်းရာသီတွင်သာ လာရောက်သည်။ ညဂုတ်လတွင် ရောက်လာ၍ ဇန္နဝါရီလ၊ ဖေဖွာရီလတွင် ထွက်ခွာသွားကြသည်ဟု ထင်မှတ်ရသည်။

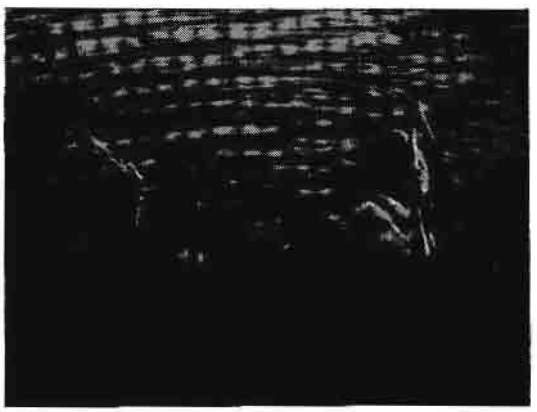

ဝံပိုငှက်တမျိုးဖြစ်သော စက္ကဝက်ငှက်များ

သစ်ပိုင်းသစ်စမှ စက္ကူဖြစ်လာပုံ

လူတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်ကပင် စက္ကူလုပ်နည်းကို သိရှိခဲ့ကြသော်လည်း၊ စက္ကူစက်များ ပေါ်ပေါက်သည့်အခါမှာမှ၊ စက္ကူကို အသုံးများလာကြလေသည်။ ယခုအခါ စက္ကူသည် အထူးအရေးပါသော လူသုံးပစ္စည်းတရပ်ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စက္ကူစက်များတည်ထောင်ရန်ကိုပင် စီစဉ်လျက်ရှိပေပြီ။

စက္ကူ။ ။စက္ကူကို နကျယ်ကောင်တို့သည် သူတို့၏သဘာဝအလျောက် ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။ သူတို့သည် သစ်ပင်ခြောက် သစ်ကိုင်းခြောက်များမှ ကိုက်ဖဲ့၍ရသော သစ်စကလေးများကို သစ်ပျော့ဖတ်ဖြစ်အောင် ဝါးပြီးနောက်၊ ထိုပျော့ဖတ်ဖြင့် အိမ်ပြုလုပ်ကြသည်။ နကျယ်အိမ်ကို ဖျက်ကြည့်သောအခါ၊ လှပစွာ အခန်းဖွဲ့ထားသော သူတို့၏ စက္ကူကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

လူတို့မှာမူကား ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ လောက်ကမှ စက္ကူလုပ်နည်းကို သိလာကြသည်။ စက္ကူလုပ်နည်းကို ဦးစွာ ပဌမ သိသော လူမျိုးမှာ တရုပ်လူမျိုးဖြစ်၍၊ နကျယ်အိမ်ပြုလုပ်ပုံကို ရှေး တရုပ်ပညာရှိကြီး တဦးက အသေအချာကြည့်ရှုလေ့လာရာမှ လုပ်နည်းကို စတင် သိရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ စက္ကူလုပ်နည်းကို မသိမီက လူတို့သည် အခြားပစ္စည်းများဖြင့် ရေးမှတ်ခဲ့ကြရလေသည်။ ကျောက်ပြား၊ ရွှံ့ပြား၊ သစ်သားပြားများပေါ်တွင် စာလုံးများကို ထွင်း၍ ရေးခဲ့ကြရသည်။ ထိုနောက်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ ကျူပင်တမျိုးမှ ကျူချပ်များကို စာရေးရန် ပြုလုပ်လာနိုင်သည်။ ထိုကျူပင်မျိုးကို ပပိုင်းရပ်ဟု ခေါ်သဖြင့်

www.burmeseclassic.com

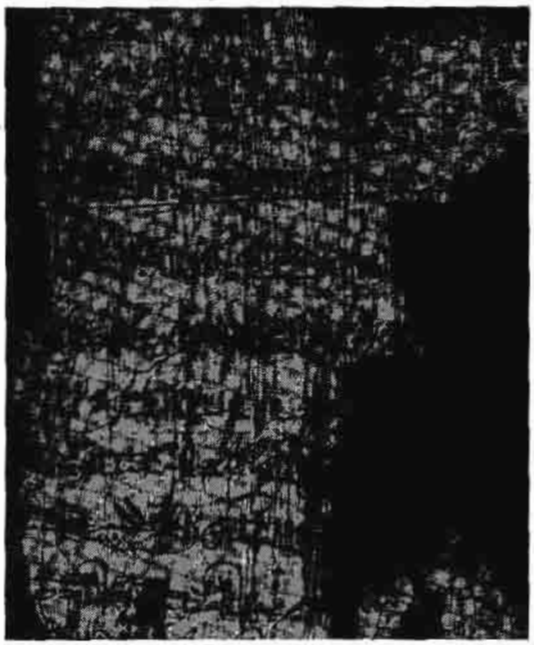

ရွေးအခါက အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် ပဗိုင်းရပ်ခေါ် ကျူးချပ်ပေါ်၌ စာရေးကြသည်။

ပေးရသည်။ ထိုနောက် အပြားဖြစ်အောင် ဖိပေး၍ နေပူလှန်းပေးရသည်။ ခြောက်သွေ့ပြီးသောအပြားကို အဆောင်တင်ပေးသောအခါ၊ စာရေးနိုင်သော ကျူးချပ် ဖြစ်လာသည်။ ထိုကျူးချပ်ကို ကောင်းစွာ မခေါက်နိုင်၊ သို့သော် လိပ်၍ ထားနိုင်သည်။ ရှေးဂရိလူမျိုးနှင့် ရောမလူမျိုးတို့သည် ထိုကျူးချပ်များဖြင့် စာရေးကြသည်။

၃ ထုစုနှစ်နှင့် ၇ ထုစုနှစ်များအကြားထွင် သိုးသားရေ၊ နွားကလေး သားရေတို့မှ ပြုလုပ်သော သားရေချမ်းများ ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ထိုသားရေချပ်များမှာ ခိုင်ခံ့ချောမွတ်သဖြင့်၊ စာရေးသားရန် အတော်အတန်ကောင်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ထိုသားရေစက္ကူများဖြင့်ပင် စာများကို ရှေးက ရေးသားခဲ့ကြရပေသည်။ ထိုအချိန်တွင် တရုပ်နိုင်ငံ၌ စက္ကူများကို ပြုလုပ်သုံးစွဲနေပြီ ဖြစ်သော်လည်း၊ ပြုလုပ်နည်းကို လျှို့ဝှက်ထားသည့်အတွက် အခြား မည်သည့်နိုင်ငံကမျှ စက္ကူကို မပြုလုပ်နိုင်ကြချေ။ သို့ရာတွင် စစ်တိုက်ရာမှ ဖမ်းမိသော တရုပ်သုံ့ပန်းများထံမှ စက္ကူလုပ်နည်းကို အာရပ်လူမျိုးတို့သည် ခရစ် ဂဝဝ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီက ရရှိသွားလေသည်။ ၁၂ ထုစုနှစ်တွင် ထိုနည်းကို အာရပ်လူမျိုးတို့သည် အာဖရိကတိုက် မြောက်ပိုင်းမှ ဖြတ်ကာ စပိန်ပြည်သို့ ယူဆောင်လာသည်။ စပိန်မှတဆင့် ဥရောပ တတိုက်လုံးသို့ စက္ကူလုပ်နည်း ပျံ့နှံ့သွားရာ၊ ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် စက္ကူကို အသုံးများလာကြလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပုံနှိပ်စက်များပေါ်ပေါက်လာချိန်သို့ ရောက်သောအခါ စက္ကူကို လိုသ

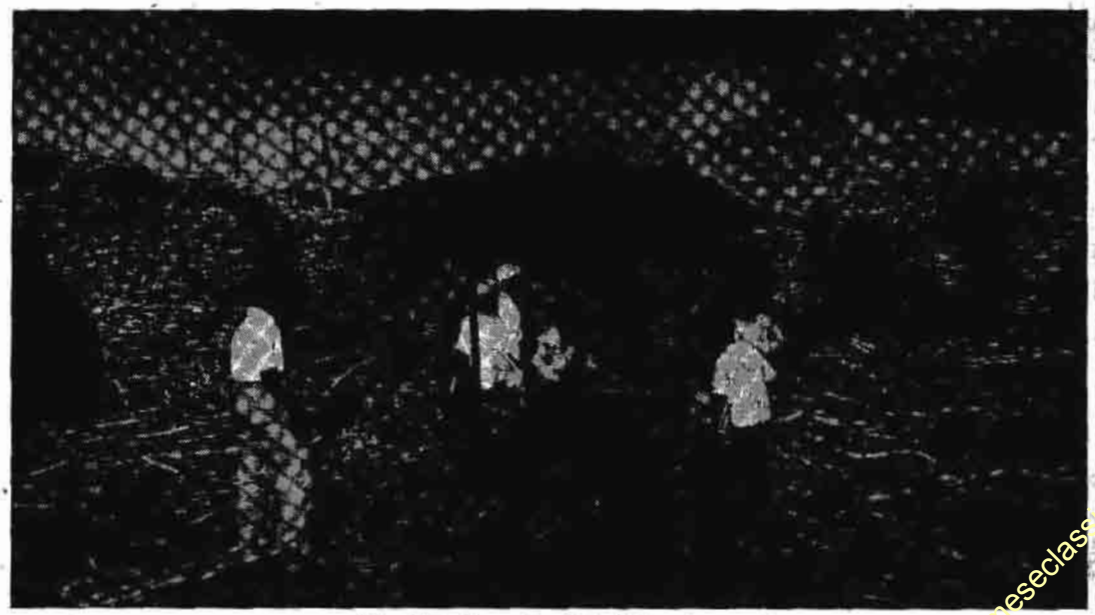

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် စက္ကူပြုလုပ်ရန် ဝါးကိုအသုံးများသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စက္ကူအကောင်းစားပြုလုပ်ရန် ပေရွက်ဆင်းရှူးသားသစ်ပိုင်းများကို စက်ရုံအနီးတွင်စုသိမ်းထားပုံ

လောက် ရနိုင်နေလေပြီ။ သို့ရာတွင် အစပဌမ၌ စက္ကူကို လက်ဖြင့်သာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြ၏။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းတရာ ကျော်လောက်ကမှစ၍ စက္ကူကို စက်ဖြင့် အများအစား ပြုလုပ်နိုင်လာကြသည်။

စက္ကူလုပ်နည်း

စက္ကူကို အမျှင်ရှိသော သို့မဟုတ် ဆဲလျူလို့ ပါရှိသော အပင်အမျိုးမျိုးမှ ပြုလုပ်ယူနိုင်သည်။ အာရပ်တို့သည် လင်နင်ထည်၊ ဘီသွာလျော်နှင့် အဝတ်စုတ်များ အပြင် ကောက်ပိုး၊ ဝါး၊ မြက် စသော အမျှင်ရှိသည့် အပင်တမျိုး မျိုးကို အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ ယခုခေတ်တွင်မူ စက္ကူလုပ်ငန်း အတွက် သစ်ကို အဓိက အမြောက်အများ သုံးကြလေသည်။

ယခုအခါ စက္ကူလုပ်ငန်းကို စက်များဖြင့် အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်ကြ၍ စက္ကူအမျိုးပေါင်း အမြောက်အမြားကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်လေပြီ။ သို့သော် အကောင်းဆုံးစက္ကူကိုမူ လက်ဖြင့်ပင် ယနေ့တိုင်အောင် ပြုလုပ်နေရဆဲဖြစ်သည်။ စက်ဖြင့်စက္ကူလုပ်နည်းကို မဖော်ပြမီ လက်ဖြင့်လုပ်နည်းကို ပဌမ ဖော်ပြလိုသည်။

လက်ဖြင့်စက္ကူလုပ်နည်း။ ။လက်ဖြင့်စက္ကူပြုလုပ်ရာ၌ လင်နင်ထည်နှင့် ဝါဂွမ်းထည် အစုတ်အပိုင်းများကို အသုံးပြုကြသည်။ အဝတ်စများကို အစွန်းအထင်း အညစ်အကြေး များ မရှိအောင် ဆေးဖြင့်ချွတ်ဆေးပြီးနောက်၊ အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာ ဖြစ်အောင် ဆုတ်ပေးသည်။ ထိုနောက် ရေ အပြည့်ရှိသော စည်ကြီးတွင် ထည့်ကာ ပျော့ဖတ် ဖြစ်လာ သည့်တိုင်အောင် ချေပေးရသည်။ ထိုအခါ ရေပြင်တွင် အမျှင်ဖတ်များ ပေါလောပေါ လာသည်။ ပျော့ဖတ်တွင် အတုံးအတစ်များ မကျန်ရအောင် အချိန်ကြာမြင့်စွာ မွှေ နှောက်ပေးနေရသည်။ အားလုံးကြေ၍ ပျော့ဖတ်ဖြစ်လာ သောအခါ စက္ကူပြုလုပ်ရန် အသင့်ဖြစ်လေပြီ။ ထိုအခါ နှုန်းကြိုးများဖြင့် ကွက်စိတ်ရက်ထားသော ဆန်ခါခွက်ကို ပျော့ဖတ်ရည်တွင်နှစ်၍ ဆယ်တင်ရသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပျော့ဖတ်အမျှင်များ ညီညီညာညာ အနည်ထိုင်အောင် ဆန်ခါခွက်ကို ဖြည်းဖြည်းသက်သာ လှုပ်ပေးနေရသည်။ ရေသည် ဆန်ခါအပေါက်ကလေးများမှ ယိုကျသွားသော အခါ ဆန်ခါပေါ်၌ စိုပဲ့နေသောစက္ကူ တရွက်စီ တင်ရှိကျန် ရစ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ရရှိသော စက္ကူအစိုများကို သက္ကလတ် ကြမ်း နှစ်ချပ်ကြားတွင် တရွက်စီညှပ်၍ တခုပေါ် တခုဆင့် ထပ်ပုံပြီးသော် ရေအားလုံးလိုလို ထွက်သွားရအောင် ဖိစက် ဖြင့် ဖိညှစ်ပေးရသည်။ ထိုနောက် စက္ကူချပ်ကို ကျဲကော် သို့မဟုတ် အခြား ကော်ရည်တမျိုးမျိုး ထည့်ထားသော စည်တွင် နှစ်၍ အခြောက်လှန်းလိုက်သောအခါ မင်ဖြင့်ရေး နိုင်သည့် သာမန်စက္ကူ ဖြစ်လာသည်။ အကယ်၍ ကော် ရည်တွင် မနှစ်ပေးပါက ခဲဖြင့်သာရေးနိုင်သော စက္ကူကြမ်း ကို ရနိုင်သည်။

စက်ဖြင့်စက္ကူလုပ်နည်း။ ။၁၉ ရာစု နှစ်ဦးလောက်က စ၍ ခေတ်မှီ စက္ကူလုပ်စက်များ စတင် ပေါ်ပေါက်လာ သည်။ ထိုရာစုနှစ် အလယ်ပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ စက္ကူ အကောင်းစား ပြုလုပ်သည့်ကိစ္စမှလွဲ၍၊ စက်ဖြင့်ပြုလုပ်နည်း

www.burmeseclassic.com

သည် လက်ဖြင့်ပြုလုပ်နည်းကို နေရာတကာတွင်လှမ်းမိုးသွားသည်။ ယခုအခါ စက္ကူစက်များနှင့် စက္ကူလုပ်နည်းများသည် တစထက်တစ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့ရာ၊ တနေ့ကို စက္ကူတန်ချိန် တရာကျော်နှုန်းဖြင့် သစ်လုံးဘဝမှ စက္ကူဘဝ ရောက်သည်အထိ တဆက်တည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အလျားပေ ၂၅၀ မျှရှည်သော စက်ကြီးများပင် ရှိနေလေပြီ။

စက္ကူစက်ရုံကြီးများတွင် စက္ကူလုပ်မည့်ပျော့ဖတ်များကို စိမ်ထားသော စည်ကြီးများရှိသည်။ အဝတ်စုတ်မှုပြုလုပ်သော အဝတ်ပျော့ဖတ်ကို ရလိုပါက အဝတ်စုတ်များကို ထိုစည်ကြီးများတွင်ထည့်၍ စက်ဖြင့် မွေနှောက် ခွဲဖျက်ပေးရသည်။ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း သစ်သားမှ ပြုလုပ်သော သစ်ပျော့ဖတ်ကို ရလိုပါက အောက်ပါ နည်းနှစ်နည်းကို သုံးကြသည်။ ပဌမနည်းတွင် အခေါက်နှင့်အမြစ်များကို ခွာပစ် ထုတ်ပစ်ပြီးနောက် စက်ရုံသို့ ရောက်လာသော သစ်တုံးများကို အမျှင်များဖြစ်အောင် စက်ဖြင့် ကြိတ်ပေးရ၍ အမျှင်များကို အဆိပ်ပါစည်များထဲသို့ ရေနှင့်မျှောချပေးသည်။ ထိုပျော့ဖတ်မျိုးကို စက်ကြိတ်ပျော့ဖတ်ဟု ခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤပျော့ဖတ်မှ ရသော စက္ကူမှာ အပေါစားဖြစ်၍ ညံ့သည်။ အခြားတနည်းမှာ

သစ်ပျော့ဖတ်ပြုလုပ်ရန် သစ်ပိုင်းသစ်မျေား

ပျော့ဖတ်ကို ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတွင် သစ်တုံးများကို အစိတ်စိတ် အမြှာမြှာ ဖြစ်အောင် စက်ဖြင့်ကြိတ်ပြီးနောက်၊ ဓာတ်ဆေးရည်များနှင့် အတူ ရောချ၍ ပြုတ်ရသည်။

ဤသို့ပြုလုပ်ရရှိသည့် ပျော့ဖတ်မျိုးကို ဆေးစိမ်ပျော့ဖတ်ဟုခေါ်သည်။ ဆေးစိမ်ပျော့ဖတ်ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော ဓာတ်ဆေးများကိုလိုက်၍ ပိုင်ဆာလဖိုက်နည်း၊ ဆိုဒါနည်း၊ ဆာလဖိတ်နည်း ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ပိုင်ဆာလဖိုက်နည်းတွင် ကယ်လဆီယမ်နှင့် မက်ဂနီဇီယမ် ပိုင်ဆာလဖိုက်များကိုလည်း၊ ဆိုဒါနည်းတွင် ကော့စတစ်ဆိုဒါကိုလည်း၊ ဆာလဖိတ်နည်းတွင် ဆိုဒီယမ် ဆာလဖိတ် ကိုလည်း အသုံးပြုကြသည်။

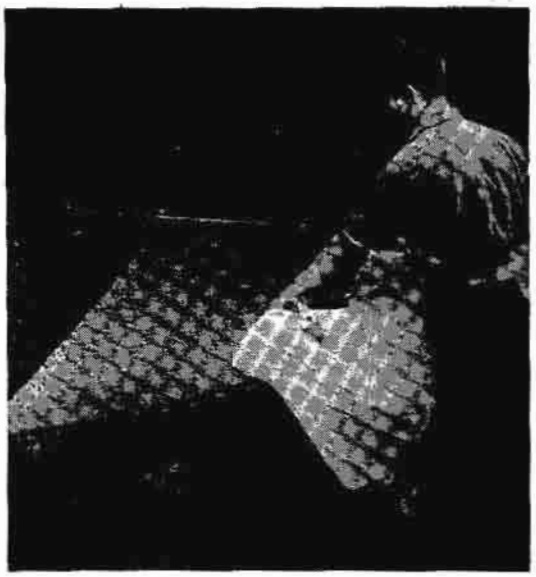

သစ်ပျော့ဖတ်ကို ကြေအောင်ခွဲဖျက်ပေးရသည်။

ဆေးစိမ် ပျော့ဖတ်များမှ အမျိုးအစား ကောင်းသော စက္ကူများကို ရနိုင်သည်။ သစ်သား အပိုင်းအစများကို ဓာတ်ဆေးများနှင့် ပြုတ်လိုက်သောအခါ၊ သစ်သားတွင်ပါသော ပျက်စီးယိုယွင်းတတ်သည့် ပစ္စည်းများကို ဓာတ်ဆေးများက ချွတ်လိုက်သည့်အတွက် ကြာရှည်ခံသောစက္ကူကို ရလေသည်။

အဝတ် ပျော့ဖတ်မှ ပြုလုပ်သော စက္ကူတိုင်း ကိုလည်း အကောင်းစားချည်းဟု မဆိုနိုင်ပေ။ အဝတ်စုတ်များတွင် အကောင်းအည့် အမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် စက္ကူတွင်လည်း အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူစွာ သစ်သားတွင်လည်း အမာအပျော့ အမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် သစ်ပျော့ဖတ်မှရသော စက္ကူတို့သည် တမျိုးနှင့်တမျိုး မတူကြချေ။ စက္ကူအကောင်းစားထွက်စေသော အဝတ်မှာ ဘီသွာလျှော်ဖြင့်ပြုလုပ်သော လင်နင်ခေါ် အဝတ်ဖြစ်၍၊ စက္ကူအကောင်းစား ထွက်စေသော သစ်သားမှာ စပရူခေါ် ထင်ရှူးသားတမျိုး ဖြစ်ပေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

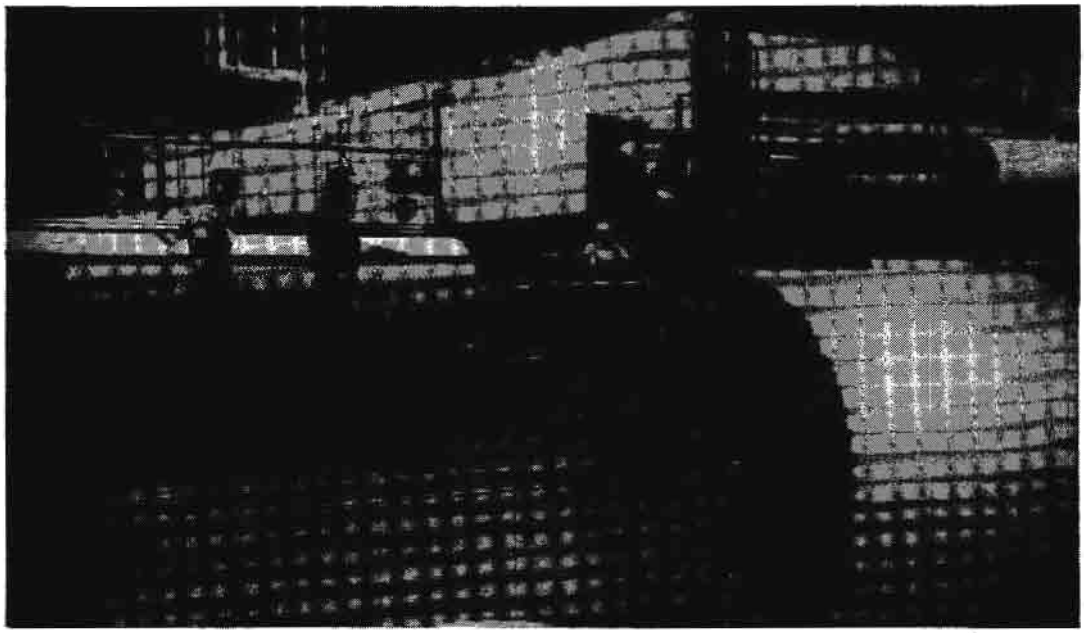

စက္ကူစက်ရုံအတွင်းမှ စက္ကူလိပ်ကြီးများ

စက်ကြိတ်နည်းနှင့်သော်ငင်း၊ ဆေးစိမ်နည်းနှင့်သော်ငင်း ရရှိသော ပျော့ဖတ်များကို ထိုအတိုင်း စက္ကူစက်ထဲသို့ မသွင်းပေးနိုင်သေးချေ။ စက်ထဲသို့ မသွင်းမီ ပတ်ချာလှည့် ခေးသွားများ တပ်ဆင်ထားသည့် စည်ကြိုးများထဲတွင် ကြေမွသွားအောင် မှေနှောက် ချေဖျက်ပေးရသည်။ ထိုနောက် အခြား လိုအပ်သော ဓာတ်ဆေး၊ ကော်ရည်၊ ဆီးဆေး စသည်များကို ရောပေးပြီးမှ စက်ထဲသို့ သွင်းပေးရသည်။

ပျော့ဖတ်မှစက္ကူပြုလုပ်ပုံ။ ။ပျော့ဖတ်များ အသင့်ဖြစ်သောအခါ စက္ကူဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန်မှာ မခဲယဉ်းတော့ပေ။ လွှဲဦးစွာ ပျော့ဖတ်များကို ကြေးနီကြိုးကလေး များဖြင့် ဝိုင်းကွန့်သဖွယ် ရက်လုပ်ထား၍ ဘီးများပေါ် တွင် မြန်စွာ လှည့်နေသော ဆန်ခါပေါက်အပြားကြီးများက သယ်ဆောင်သွားသည်။ ထိုသို့သယ်ဆောင်သွားစဉ် ဆန်ခါပေါက်များမှ ရေများ ယိုကျသွား၍ လေစုတ်စက်ဖြင့်လည်း ရေကို စုတ်ထုတ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ပျော့ဖတ်ကို အထူအပါးညီစေရန်အတွက် ဆန်ခါပြားကြီးများက နံဘေးလိုက် အနည်းငယ် လှုပ်ရှားပေးလျက်ရှိသည်။

ထိုနောက် ရေစာကို ဖော်ပေးသည့် ဒလိမ့်များ ဆီသို့ ရောက်သွားသည်။ ထိုမှတဖန် ရေကို ထပ်မံညှစ်ထုတ်၍ ပျော့သားကို ပိုပြီး ကျစ်အောင် ဖိညှစ်ပေးသော အခြားအမြဲများအကြေးသို့ အကြိမ်ကြိမ် ဖြတ်ရသည်။ ထိုနောက် အဆုံးတိုက်ပေးသော ဒလိမ့်များ၊ အချောက်ိုင်ပေး အဆောင် တင်ပေးသည့်ဒလိမ့်များကို ကျော်လွန်ပြီးသောအခါ ကျွန်ုပ်တို့အလိုရှိသော စက္ကူသည် စက္ကူလိပ်ကြီးများ အဖြစ်နှင့် ထွက်ပေါ် လာလေသည်။ စက္ကူအရွယ်အစား အမျိုးမျိုးကိုလည်း လိုသလို စက်များနှင့်ပင် ဖြတ်ပေးနိုင်သည်။

စက္ကူကို အလွန်အသုံးများ၍ စက္ကူလုပ်ငန်းမှာ အလွန်ကြီးကျယ်သည့်အလျောက် တနှစ်တနှစ်တွင် စက္ကူလုပ်ရန် အတွက် ခုတ်လဲရသော သစ်ပင်ပေါင်းမှာ မနည်းလှချေ။ စက္ကူကို အရမ်းမဲ့ သုံးဖြုန်းကြ၍၊ သစ်ပင်များကိုလည်း အလျင်မီအောင် ထပ်မံ မစိုက်ပျိုးဘဲ ဤအတိုင်းသာ ဆက်သွားမည်ဆိုပါက တနေ့တွင် ဤကမ္ဘာ၌ ခုတ်လဲစရာ မကျန်တော့အောင်ပင် သစ်ပင်များ ရှားပါးသွားမည့်ဘေးကို စိုးရိမ်နေရပေသည်။

စက်စီယင်။ ။ယင်ကောင်များတွင် လူတို့အား အန္တရာယ် အများဆုံး ပြုနိုင်သော ယင်ကောင်မှာ အာဖရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသရှိ စက်စီယင်ကောင် ဖြစ်သည်။ စက်စီယင်သည် သာမန်ယင်ကောင်များထက် အတန်ငယ် ကြီးထွားသောကိုယ်ရှိသည်။ အရောင်မှာ ညိုသည်။

စက်စီယင်ကြောင့် တနှစ်တနှစ်တွင် ပျက်စီးဆုံးပါးရခြင်းသည် မခန့်မှန်းနိုင်လောက်အောင် ဖြစ်သည်။ အာဖရိကတိုက်ရှိ အချို့ အရပ်ဒေသများတွင် လူမနေနိုင်လောက်အောင်ပင် ဆိုးရွားသည်။ ဤယင်မျိုး ကိုက်ခဲသည့်အခါ အကိုက်ခံရသူ၏ သွေးထဲသို့ ပရိုတိုဇွန်း ပိုးကလေးများ ပင်

www.burmeseclassic.com

သွားသည်။ (ပရိုတိုဇွန်းကောင် — ရှု။) ဂလော်စင်းနား ပါလပဲလစ် ခေါ် ယင်ကောင်မျိုးသည် လူတို့အား ကိုက်ခဲလျှင် အလွန် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ဦးနှောက်ရောင် အိပ်မဝ ရောဂါကို စွဲကပ်စေတတ်၏။ ဦးနှောက်ရောင် အိပ်မဝ ရောဂါဟု ဆိုခြင်းမှာ ရောဂါစွဲကပ်သူသည် အစဉ် အိပ်ချင်နေတတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဂလော်စင်းနား မော်စီတန်း ခေါ် ယင်ကောင်မျိုးသည် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်၊ မြင်း၊ ခွေးနှင့် အခြားအိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များကို နာဂါးနား ခေါ် ရောဂါမျိုး ဖြစ်စေတတ်သည်။

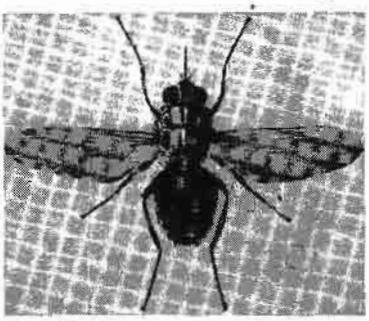

စက်စီယင်
(အာဖရိကတိုက်မှ သွေးစုပ်ယင်ကောင်)

၂၀ ရာစုနှစ်မတိုင်မီက အဆိုပါရောဂါများသည် စက်စီယင်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရကြောင်းကို မသိကြပေ။ နောင်အခါမှသိပ္ပံပညာရှင်တို့စူးစမ်းရှာဖွေ၍ ထိုအကြောင်းကိုသိရှိနားလည်လာကြသည်။ ယခုအခါ ထိုယင်မျိုးတို့၏ အန္တရာယ်ကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ကြပေပြီ။ အထူးသဖြင့် စက်စီယင်သည် မြစ်၊ ချောင်း၊ အိုင် တို့၏ ကမ်းပါးတွင် ပေါက်ပွားလေ့ရှိရာ၊ ထိုကမ်းပါးတို့၏ အနီးအနားတဝိုက်ရှိ တောချုံ စသည်တို့ကို ရှင်းပစ်ခြင်းဖြင့် အန္တရာယ်မှ သက်သာရာ ရစေနိုင်သည်။

ယင်ကောင်တို့တွင် စက်စီယင်ကောင်သည် အတော်ပင် ထူးဆန်းသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စက်စီယင်မသည် ဥမဏုဘဲ ရက်သတ္တ ၂ ပတ်လျှင် တကြိမ် ပိုးလောင်း တကောင်ကျ ပေါက်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စက်စီယင်သည် နားနေသည့်အခါ အတောင်ပံကို နောက်ကျောအောက်သို့ အလျားလိုက် ခေါက်ထားလေ့ရှိသည်။

စက်တော်ရာ။ ။စက်တော်ရာစေတီသည် မင်းဘူးမြို့မှ အနောက်တောင်ဖက် ၂၆ မိုင်ကွာဝေးသော အနောက်ရိုးမ အလျှောဖက်ဆုံး တောင်စွယ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ စက်တော်ရာစေတီကို ဒွေစက်တော် ဟူ၍ငင်း၊ မန်းစက်တော်ရာ ဟူ၍ငင်း ခေါ်ကြသည်။ စက်တော်ရာသို့ ဘုရားဖူးသွားလိုလျှင် မင်းဘူးနှင့် စကျုံမြို့များမှတဆင့် သွားရလေသည်။ စက်တော်ရာသည် စကျုံမြို့၏ အနောက်တောင်ဖက် ၁၆ မိုင် အကွာတွင်ရှိသည်။ ထိုမြို့များမှ ဆည်တော်အထိ မြေညီခရီးကို မော်တော်ကား ဖြင့် လွယ်ကူစွာ သွားနိုင်သည်။ ဆည်တော်မှ စက်တော်ရာတောင်အထိကိုမူ၊ တောင်တက် တောင်ဆင်း ခရီးများဖြစ်၍၊ နွားလှည်းဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ သွားရ၏။ စက်တော်ရာသည် အောက်စက်တော်ရာနှင့် အထက်စက်တော်ရာဟူ၍ နှစ်ဌာနရှိသည်။ တောင်ပေါ်တွင်ရှိသော ဘုရားသခင်၏ ခြေတော်ရာတဆူကို အထက်စက်တော်ရာဟု ခေါ်ကြ၍၊ တောင်အောက် မန်းချောင်းဘေးဌ်ရှိသော ခြေတော်ရာတဆူကို အောက်စက်တော်ရာဟု ခေါ်ကြသည်။

ထိုစက်တော်ရာများ၏ သမိုင်းကား ဤသို့တည်း။ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီး၍ ဝါတော်ငါးဝါမြောက်သောအခါ၊ သုနာပရန္တတိုင်း၊ လယ်ကိုင်းမည်သော ဝါဏိဇ္ဇဂါမဋ္ဌ် မဟာပုဏ္ဏ (မဟာပုဏ္ဏ)၊ စူဠပုဏ် (စူဠပုဏ္ဏ) ကုန်သည်ညီနောင် နှစ်ယောက်တို့သည် ဘုရားသခင်အားပန်ကြား၍ စန္ဒကူးနှံသာကျောင်းကိုဆောက်၏။ ဘုရားသခင်လည်း သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှ ပြာသာဒ်ယာဉ်ပျံ ၅၀၀ တွင် ရဟန္တာငါးရာတို့အား လိုက်ပါစေပြီး အခြံအရံပြုလျက်၊ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကျောင်းတော်မပြီးမခြင်း အကြိမ်ကြိမ်ကြွတော်မူလာ၏။

ဤကိုရည်၍ ရှင်မဟာသီလဝံသ အရှင်သူမြတ်က တန်တားဦးတည်မော်ကွန်းတွင် 'သုနာပရန်၊ ကျွန်းမွန်အောင်နိုပ်၊ တမွှဒိပ်ဟု၊ တံဆိပ်နှစ်ထပ်၊ စက်ရှင်ကုပ်၍၊ မြန်ရပ်တမူ၊ စည်လိမ့်ဟူသား၊ လိုင်ကြူမေတ္တာ၊ ဈာန်ချမ်းသာဖြင့်၊ စမွာယ် ဓာတ် လှောင်း၊ နံ့ သာ ကျောင်း ဝယ်၊ ကျိန်းအောင်းဘုန်းကြီး၊ ဆုံးမပြီးလျှင်၊ မပြီးမခြင်း၊ လုပ်စဉ်တွင်း၌၊ သနင်းခေါက်ခေါက်၊ ကြိမ်ကြိမ်ရောက်၏၊' ဟူ၍ စပ်ဆိုထားခဲ့လေသည်။ ထိုကျောင်းပြီးသောအခါ အလှူခံတော်မူပြီးလျှင်၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဈာန်၏ချမ်းသာဖြင့် မွေ့လျော်တော် မူ၍ တုရား ဒေသနာ တိုက် ကျွေး တော် မူသည်။ ထိုနောက် ဝါဏိဇ္ဇဂါမသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူရာ၊ နှမ္မဒါမြစ် (ယခု မန်းချောင်း) နားသို့ ရောက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ထိုမြစ်၌နေသော နမ္မဒါနဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၌ အလွန်ကြည်ညိုသဖြင့် နဂါးပြည်သို့ ပင့်လျက် ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရတို့ဖြင့် တရားတော်ကိုနာ၏။ တရားနာပြီးသော် ဘုရားသခင်အား ကိုးကွယ်ရာအမွေ့ တစုံတခုကို ပေးတော်မူခဲ့ပါရန် လျှောက်ထားသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရားလည်း နမ္မဒါမြစ်နား၌ ခြေတော်ရာ ပါဒစေတီကို ထားတော်မူခဲ့သည်။ ထို စက် တော် ရာ ကို အောက်စက်တော်ရာဟု ခေါ်ကြ၏။

မြတ် စွာ ဘု ရား သည် ထိုမှ သစ္စာဗန္ဓ တောင် ထိပ် သို့ ကြွတော်မူ၏။ တောင်ထိပ်သို့ ရောက်တော်မူလျှင် ထို အရပ်စွင့်ရှိသော သစ္စဗန္ဓ ရသေ့ကို တရားဟောတော်မူ၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေသည်။ သစ္စဗန္ဓထေရ်လည်း အရှိအသေ ကိုးကွယ်ရာကို တောင်းပန်ရာ မြတ်စွာဘုရားလည်း တခဲနက်သောအပြင်ရှိ ကျောက်ဖျာထက်၌ စိုသောမြေစိုင်ခဲပေါ်တွင် တံဆိပ်ခတ်ဘိသကဲ့သို့ စက်တော်ရာပါဒစေတီကို ချတော်မူ၏။ ထိုနောက် သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူသည်။ ဒုတိယ ချတော်မူသော ဤခြေရာတော်ကို အထက်စက်တော်ရာဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။ ယင်းသို့ ခြေတော်ရာနှစ်ဆူ ချတော်မူသည်ကို ရှင်မဟာသီလဝံသသည် တန်တားဦးတည်မော်ကွန်း၌ 'ကျယ်ပြောနောင်လာ၊ ငါ့ရိုက်ရာကား၊ သုနာပရန်၊ ကျွန်းမွန်အောင်နှိပ်၊ တမ္မဒိပ်ဟု၊ တံဆိပ်နှစ်ထပ်၊ စက်ရှင်ကွပ်၍၊' ဟူ၍ဂင်း၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ တန်တားဦးတည် မင်္ဂလာစေတီမော်ကွန်း၌ 'ရွှေစက်နင်းနှိပ်၊ ရာတံဆိပ်ဖြင့်၊ မာရ်နှိပ်ထက်ကြပ်၊ စက်ရှင်ကွပ်သား၊' ဟူ၍ဂင်း၊ 'နမ္မဒါဟု၊ မြစ်သာကမ်းနား၊ တောင်ထွတ်ဖျားဝယ်၊ နှစ်ပါးတူကွ၊ ရာတော်ပြလျက်၊ လောကသခင်၊ မျှလောက်စင်သည်၊ စည်ပင်သာသနာ၊ တည်ကြာလမည်၊' ဟူ၍ဂင်း၊ စပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုပြင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရသည် ရွှေစက်တော်သွား တောလားတွင်လည်း 'ဘုန်းသန်သကျ၊ ဗုနိန္ဒလျှင်၊ ရွှင်ပျကြည်ဖြူ၊ ဟောတော်မူသည်၊ လေးဆူ ကျွန်းမြတ်၊ ဘုန်းထွဋ်သိရိ၊ တမ္မဒိထက်၊ ကျော်သိထင်ရှား၊ ကျေးဇူးများ၏၊ နဂါးမုဆိုး၊ ရှိကျိုးတောင်းပန်၊ ပူဇော်ရန်ထု၊ နမန္ဆာနား၊ ရာ့တပါးနှင့်၊ တောင်ဖျားကျောက်ထိပ်၊ နင်းနှိပ်ရာတော်၊ နှစ်ဘော်ရွှေစက်၊ ရောင်ပြိုးပြက်သည်၊' ဟူ၍ စပ်ဆိုထားလေသည်။

ထိုစက်တော်ရာနှစ်ဆူကို မြတ်စွာဘုရားသခင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်ကပင်စ၍ အစဉ်အဆက် ကိုးကွယ်လာခဲ့ကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသည့် နောက်ကာလတွင်၊ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်ကာ၊ လူသူ အရောက်အပေါက် မရှိဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုနောင် သီရိခေတ္တရာ၊ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး လက်ထက် မင်းကြီး ကိုယ်တော်တိုင် ကြွရောက်လာ၍ စက်တော်ရာနှစ်ဆူ အထက်၌ စုလစ်မှန်းချန်၊ တုရင်မှန်ကင်း၊ မုတ်တံခါးတို့ကို ပြုလုပ်လှူဒါန်းခဲ့၏။ ထိုနောက် ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်း၊ ကြောင်ဖြူမင်းတို့ အဖူးအမြော် ကြွရောက်၍ အလှူဒါန ပြုခဲ့ကြသည်။ ပုဂံ အနော်ရထာစောမင်းမှာမူကား ရွှေချိန်တထောင်ကို လှူဒါန်းခဲ့၍၊ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးမှာမူ ကိုယ်လေးတော်အမျှဖြင့် ရွှေကိုလှူဒါန်းခဲ့ရုံမျှမက၊ ပန်းထိမ်း၊ မဖဲစသည့် ခုနစ်မြို့မှ လူပေါင်း ၁၅၀ ကို စေတီအစောင့်အဖြစ် လှူဒါန်းခဲ့ဘူးသည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးကမူ မြေ

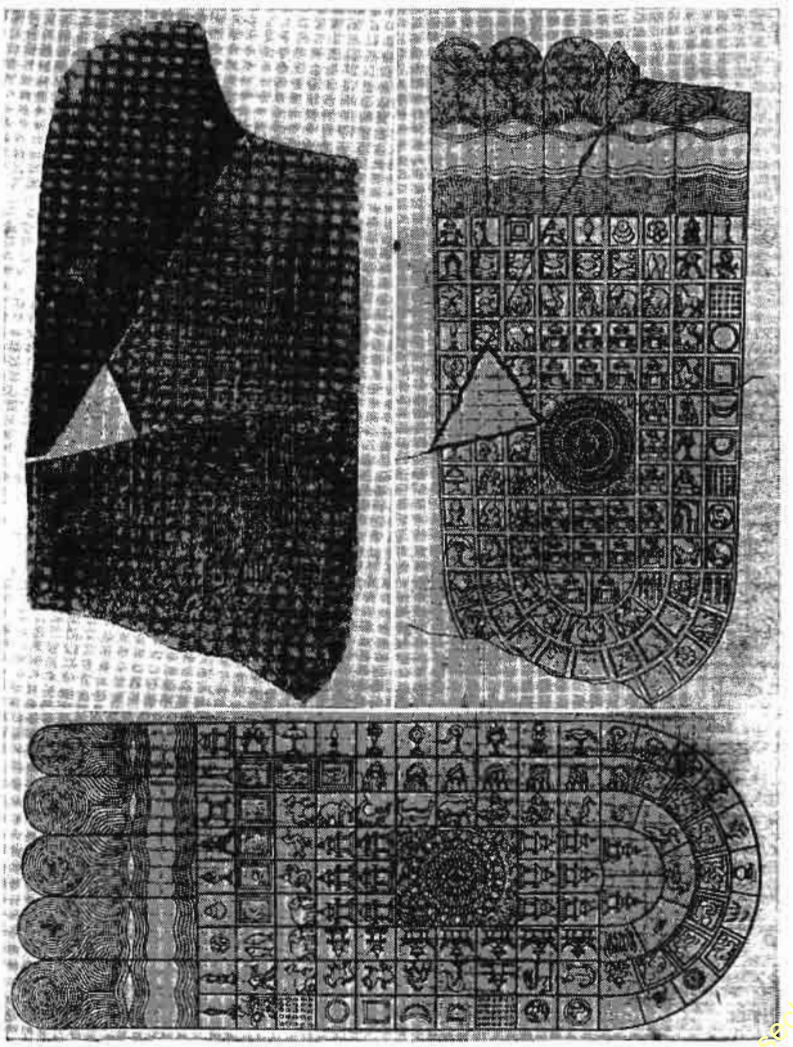

ညောင်ဦးမြို့ ရွှေစည်းခုံဘုရားတန်ဆောင်းအတွင်းရှိ ခြေတော်ရာ

www.burmeseclassic.com

အမရပူရမြို့ ကျောက်တော်ကြီးဘုရားရှိ ရွှေရောပန်းချီလက်ရာ စက်တော်ရာတဆူ

မျှားလှူဒါန်း၍ ထိုနယ်မြေမှ မြေဆီမြေခွန်၊ ပဲ၊ တည်၊ ဆိပ်၊ ကင်း၊ ကူးတို့၊ ဆင်သေ၊ မြင်းလေခွန်များ၊ တရားကွန်းဖိုး များကို ဘုရား၏ဝေယျာဝစ္စအတွက် လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

ဤသို့ မင်းစဉ်မင်းဆက် ကြွရောက် ဖူးမြော်၍ လှူဒါန်းခဲ့ကြသော်လည်း၊ နောင်ကာလတွင် လူသူ အရောက်အပေါက် မရှိဖြစ်ကာ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းများ ဖုံးအုပ်ခဲ့ပြန်လေသည်။ အင်းဝ သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက် ရောက်သောအခါမှ၊ ပဌမ ဇောင်ဗီလာဆရာတော် စသော ဆရာတော်ကြီး ၄ ပါးတို့သည် မင်းတရားကြီး လျှောက်ထား၍ တောင်းပန်သဖြင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ရာမှ စက်တော်ရာဒေသသို့ လူသူ အရောက်အပေါက် လွယ်ကူစေရန် ရှင်းလင်းစေခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် မင်းများသည် အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တိုင်၊ စက်တော်ရာဒေသသို့ ကြွရောက်၍ လှူဒါန်းပူဇော်ကြလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၅၈ ခုနှစ်တွင်၊ လယ်ကိုင်းမြို့ဒေသမှ ရှင်သုခမွန်စာရီသည် ဘုရားဖူးလာသူတို့အခက်အခဲ မတွေ့စေရန် နှင့် ရာသီဥတုဘေးဒဏ်မှ ကင်းဝေးစေရန် အထက်စက်တော်ရာကို ရှိရင်းတောင်ကမ်းပါးမှ ငြမ်းဆင်၍ ပြောင်းရွှေ့စေရာ၊ ခြေတော်ရာမှ ခြေသန်းတော်မှာ ပဲ့သွားလေသည်။ ယင်းသို့ပဲ့သွားသော နေရာတွင် ရွှေဖြင့် အစားထိုးပြင်ဆင်ထားခဲ့၏။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ လွယ်ကူစွာ သွားလာနိုင်ရန် စီစဉ်ထားလေသည်။

စက်တော်ရာအနီးအနားရှိ တောင်များ၊ ဒေသများကို ဘုရားသခင်၏ ခြေတော်ရာကို ချထား ပေးသနားရန် တောင်းပန်ခဲ့သော သစ္စဗန္ဓ မထေရ်အား အစွဲပြု၍ ယခု အခါ မှည့်ခေါ်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုမထေရ်သည် ရှေးအခါ မုဆိုးအဖြစ်ဖြင့် အသက်မွေးခဲ့စဉ်က နေထိုင်သည်ကို အစွဲပြု၍ အထက်စက်တော်ရာဘေးမှ တောင်ကို 'မုဆိုးတောင်' ဟုငင်း၊ ထိုတောင်အောက်ရှိသော တောင်တလုံးကို မုဆိုးကြီး ရရှိသော သားကောင်မှုရသည့် သားရေကြက်ရာနေရာ ဖြစ်၍ 'သားရေကြက်တောင်' ဟုငင်း ယုံမှတ်ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မုဆိုးတောင်၏ လက်ျာအစွန်းတွင် ထူးခြားစွာ တည်ရှိနေသော ကျောက်တုံးကြီးတခုသည် မုဆိုး၏ ဒူးထောက်ရာနှင့် ခြေရာများ ရှိ၍ ထိုခြေရာတို့တွင် တင်ရှိနေသောရေများကို မျက်စဉ်းအဖြစ်ခတ်ပါက မျက်စိရောဂါများပျောက်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

လမ်းခရီးစခန်းများကိုလည်း စက်တော်ရာသမိုင်းနှင့်ဆက်စပ်၍ အမည်မှည့်ခေါ်ထား၏။ စကျွံမြို့မှ ၇ မိုင်ခန့်အကွာ အနောက်ဖက်တွင်၊ မုဆိုးကြီး ယုန်လိုက်ကြည့်ရာ တောအုပ်တခု ရှိခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်သဖြင့် ထိုနေရာကို 'ယုန်ကြည့်တော' ဟု ခေါ်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကြွရောက်စဉ်က၊ ဆွမ်းစားပြီးနောက် လုပ်တော်ဆေးခဲ့သည်ကို ရည်ညွှန်း၍ 'လုပ်ဆေးချောင်း' ဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။ ထိုချောင်းတွင် ဆန်စေ့နှင့်တူသော ကျောက်ခဲကလေးများကို အနှံ့အပြား တွေ့ရှိရ၏။ စက်တော်ရာဘုရားသို့ ရောက်

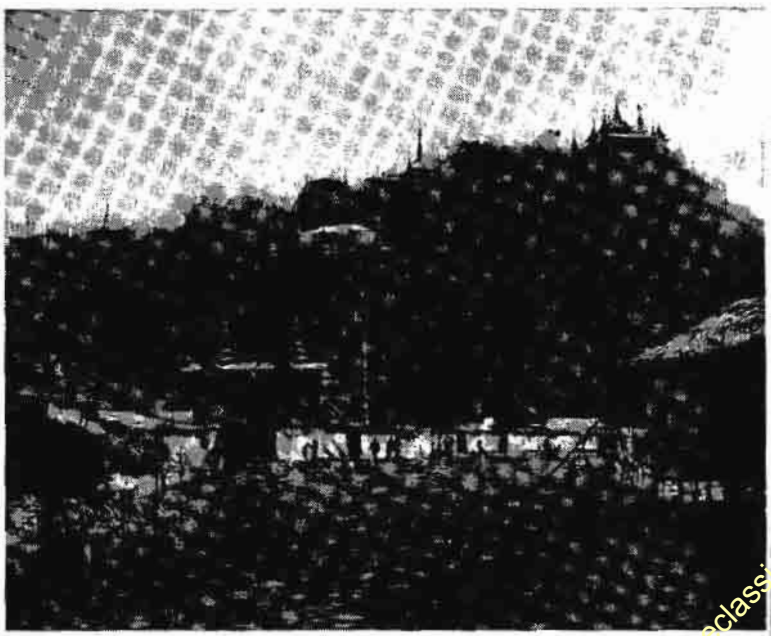

စက်တော်ရာစေတီနှင့် မန်းစျင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

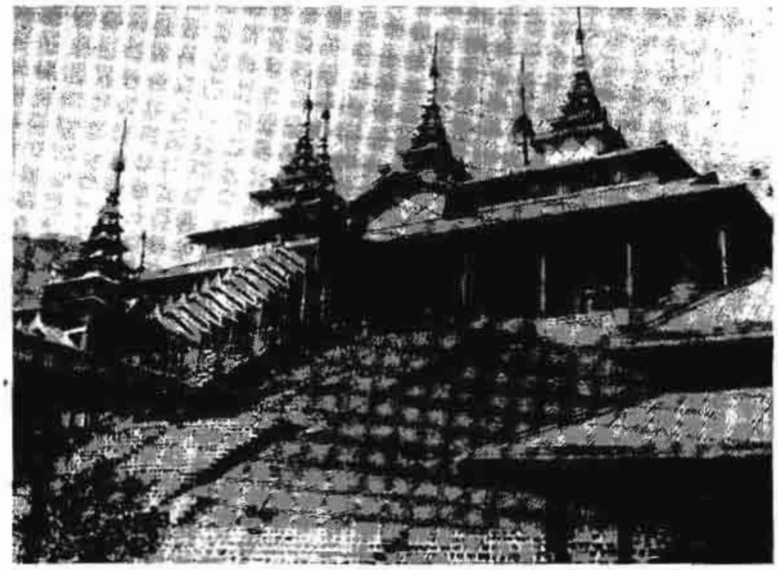

သစ္စမန္ဒဇေရ် လျှောက်ထားတောင်းပန်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသခင်ထားခဲ့သည့် အထက်စက်တော်ရာစေတီ

ခါနီး တောင်အဆင်း စခန်းတခု ကိုလည်း၊ မုဆိုးကြီး လေးတင်၍ ဆင်းရာ အရပ်ဟု ယုံကြည်ကြကာ၊ 'လေးတင်ဆင်းစခန်း' ဟု အမည်ပေးထားကြသည်။ အထက်စက်တော်ရာတောင်ဘေးရှိ လိုဏ်ဂူတခုကို မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် မင်းငါးဆက်၏မိဖုရား ဖြစ်ခဲ့သော ရှင်ဘိုမယ်သည် ရောက်လာ၍စခန်းချနားနေလျက် ရက်ကန်းခတ်ခဲ့ဘူးသည်ကို ရည်မှတ်၍ 'ရှင်ဘိုမယ်တွင်း' ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ မိန်းမမျှားသည် ထိုတွင်း၏ဘေးတွင် အပေါက်ငယ်မျှားပြူလုပ်၍ လက်ညှိုးကို ထားကာ ရက်ကန်းတတ်ပါစေ၊ ဗိုင်းတတ်ပါစေဟု ဆုတောင်းလေ့ရှိကြသည်။

စက်တော်ရာတောင်ကို မန်းချောင်းသည် ကွေ့ပတ်၍စီးဆင်းရာ၊ တောင်ခြေရင်းသို့ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် သုံးနေရာတွင် ချဉ်းကပ်ပြီးမှ တဖြောင့်တည်း စီးဆင်း သွားလေသည်။ ဤသည်ကို အသက်မရှိသောမန်းချောင်းပင်လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာချရာအရပ်ကို ဦးသုံးကြိမ်တိုက်သည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြလေသည်။

စက်တော်ရာဘုရားနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စက်တော်ရာဘုရား ကျောက်စာ၊ ရွှေစက်တော်တန်ဆောင်း ကျောက်စာ ဟူ၍ ကျောက်စာ ၂ ဆူ ရှိလေသည်။ ယင်းတို့မှာ မူလထိုးမျှား မဟုတ်ခေ့။ စပ်ထိုးနှင့် ဆင့်ထိုး အသီးသီးဖြစ်ကြ၏။ စက်တော်ရာဘုရား ကျောက်စာအရ၊ ထီးလှိုင်ရှင် ကျန်စစ်သားမင်း (၄၂၇ ခု)၊ အလောင်းစည်သူမင်း (၄၈၅ ခု၊ ၅၁၂ ခု)၊ နရပတိစည်သူမင်း (၅၄၅ ခု)၊ ပဌမ မင်းခေါင် (၇၆၇ ခု) နှင့် ဒုတိယ မင်းခေါင် (၈၄၇ ခု) တို့ ကျန်သီးတော်ဝတ္တကံရွာမြေရပ်များကို လှူဒါန်းကြကြောင်း သိရသည်။ ရွှေစက်တော်တန်ဆောင်း ကျောက်စာ (၆၀၀ ပြည့်နှစ်) တွင် ရွှေစက်တော်ဘုရား၌ တန်ဆောင်းဆောက်၍ ဝတ်မြေလှူကြောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

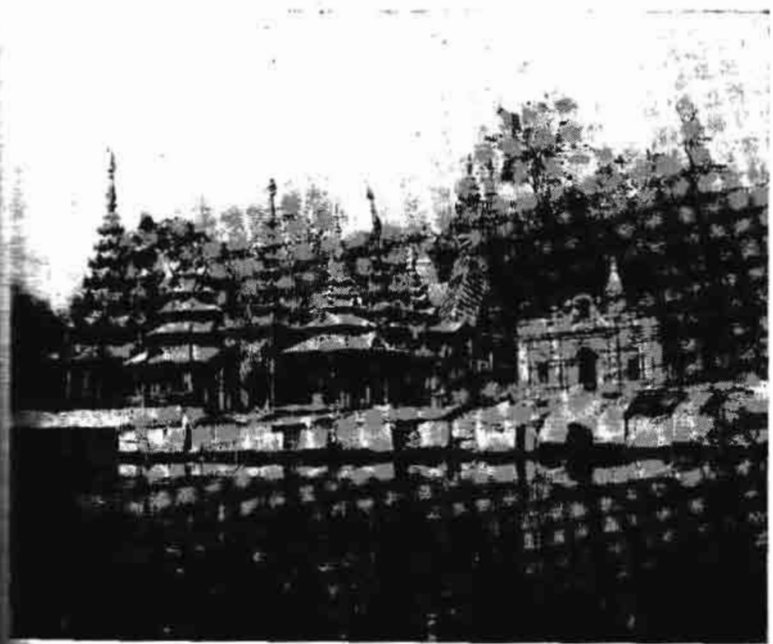

နမ္မဒါနဂါးမင်း လျှောက်ထားသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရားသခင်ထားတော်မူခဲ့သည့် အောက်စက်တော်ရာစေတီ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

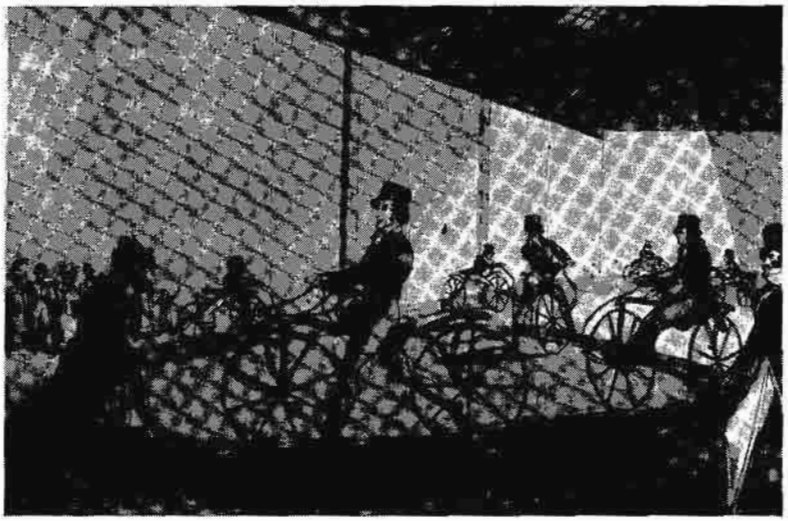

ရှေးဦးစွာတီထွင်ခဲ့သော ခြေယက်စက်ဘီးမျိုး

ရှိသည်။ တာတို၊ တာရှည် အမြန်စီးပြိုင်ပဲ့တင်လည်း နည်းနှစ်မျိုး ရှိပြန်သည်။ နည်းတမျိုးမှာ ပြိုင်ပဲ့ဝင်သူများကို တပြိုင်တည်း မလွှတ်ဘဲ၊ မိနစ် ဝက်၊ တမိနစ်စီခန့် ခြားရှိ တယောက်ပြီးတယောက် ပန်းတိုင်သို့အရောက် လွှတ်ခြင်း ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ အခြားနည်းတမျိုးမှာ ပြိုင်ပဲ့ဝင်သူအားလုံးကို တာထွက်စည်းမှ တပြိုင်တည်း လွှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပဌမနည်းဖြစ်သော ပြိုင်ပဲ့တွင် ပန်းတိုင်သို့ အချိန်အနည်းဆုံးဖြင့် ရောက်သွားသူသည်

စက်ဘီး။ ။စီးစရာထိုင်ခုံနှင့် သံမဏိဘောင်တွင် ဘီးတပ်၍၊ ခြေဖြင့် ခြေနင်းကိုလှည့်ပေးရသော လူစီးယာဉ်တမျိုးသည် စက်ဘီးဖြစ်၏။ စက်ဘီးသည် ခရီးသွားဆုံ၌ တွင်ကျယ်သည့်အပြင် မော်တော်ယာဉ်များကဲ့သို့ စရိတ်အကုန်အကျ မများခြေ။ ယင်းကို ထိန်းသိမ်းရသည့်တာဝန်လည်း မကြီးမားခြေ။ တန်ဖိုးချိုသာသောကြောင့်၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် အလုပ်သမား ဆင်းရဲသားတို့ပင်လျှင် ယင်းကို ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ပေသည်။ စက်ဘီးကို အလုပ်ကိစ္စအတွက်သာလျှင်၊ အသုံးပြုနိုင်သည်မဟုတ်၊ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားကစားမှုတရပ် အနေနှင့်လည်း အသုံးပြုနိုင်လေသည်။

စက်ဘီးစီး ပြိုင်ပဲ့များကို အခြားသော ပြေးပဲ့ပြိုင်ပဲ့၊ ကစားပဲ့များ နည်းတူ ရံဖန်ရံခါ ကျင်းပလေ့ရှိကြ၏။ စက်ဘီးစီးပြိုင်ပဲ့များတွင် အနှေးစီးခြင်း၊ အမြန်စီးခြင်း၊ အလှစီးခြင်း၊ တာတိုစီးခြင်း၊ တာရှည်စီးခြင်း ဟူ၍ နည်းအမျိုးမျိုး

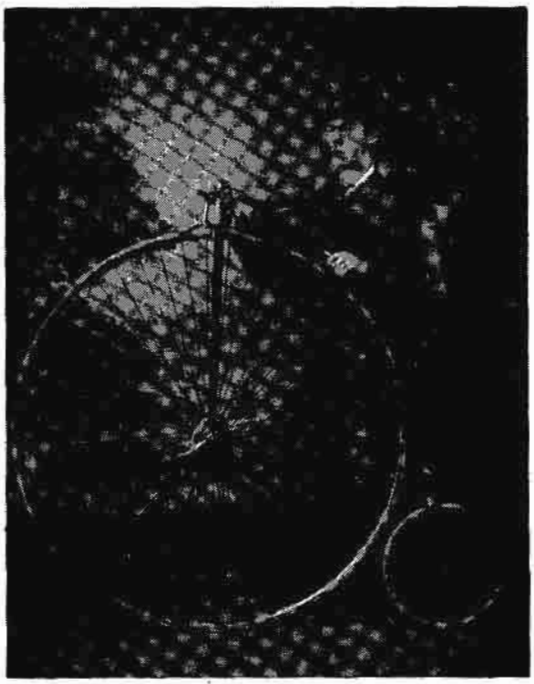

ရွှေဘီးမြင့်ကြီးတွင် ခြေနင်းတပ်ဆင်ထားသောစက်ဘီး

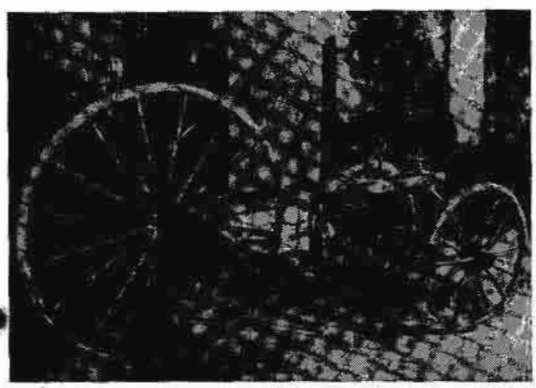

ယခုခေတ်စက်ဘီး၏ရှေ့ပြေး သုံးဘီးတပ်စက်ဘီး

ပဌမရ၍၊ ဒုတိယနည်းဖြစ်သော ပြိုင်ပဲ့တွင် ပန်းတိုင်သို့ ရှေးဦးစွာ ရောက်သူသည် ပဌမရလေသည်။

စက်ဘီးဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ၁၇၉၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့ထုတ် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်ဂျာနယ်တွင် ခြေယက်စက်ဘီးတမျိုးကို ပြင်သစ်လူမျိုး နှင့်က တီထွင်ပြုလုပ်လိုက်ကြပြီဟု ရေးသားဖော်ပြခဲ့ရာ ထိုစက်

www.burmeseclassic.com

ယခုခေတ်စက်ဘီးများ

၁၈၁၇ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်လူမျိုးတဦးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ပေါ်ခဲ့သော ခြေယက်စက်ဘီးထက် အနည်းငယ်သာသည့်ခြေယက်စက်ဘီးကို ကြံစည်ပြုလုပ်လိုက်လေသည်။ ထိုစက်ဘီး၏ ထူးခြားချက်တရပ်မှာ ရှေ့ဘီးကို ထိုင်တန်းသစ်သားဘောင်တွင် ငုတ်ဖြင့်လျှို့သွင်းကာ လှည့်နိုင်အောင် တပ်ဆင်ထားခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ထိုအစီအမံကြောင့် ရှေ့ဘီးကို လက်ကိုင်ဖြင့်ထိန်းကာ လိုရာဖက်သို့ ဦးလှည့်ပေးနိုင်လေသည်။

စကော့လူမျိုးတဦးသည်လည်း ၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင် ခြေနင်းတပ် ၃ ဘီးစက်ဘီးကိုငင်း၊ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ခြေနင်းတပ် ၂ ဘီးစက်ဘီးကိုငင်း၊ စီမံပြုလုပ်ခဲ့၏။ ထိုစက်ဘီးတို့၏ ဘီးမှာ သစ်သားဘောင်တခုကို ရှေ့နောက်ထားရှိသော ဘီး ၂ ဘီးတွင် အသေ တပ်ဆင်ထားသော ကရိယာ ဖြစ်လေသည်။ စီးသူသည် သစ်သားဘောင်ကို ခွရှိထိုင်ပြီးလျှင် မြေကြီးကို ခြေနှင့် ကန်ကာ ယက်ကာ၊ ဘီးလိမ့်သွားအောင် ပြုလုပ်ပေးရလေသည်။ ထိုစက်ဘီးသည် ညီညာ ပျံပျူးသော မြေပြင်တွင် အသင့်အတင့်မျှ အရှိန်ဖြင့် သွားနိုင်သော်လည်း ကုန်းတက်များတွင်မူ အလျင်းပင် အသုံးမဝင်တော့ချေ။ ဆင်ခြေလျှောများကို စီးဆင်းရာတွင်ကား၊ အလွန်ပင် လျင်မြန်လေသည်။

ထူးခြားချက်ကား၊ နောက်ဘီးဝင်ရိုးကို ခြေနင်းမှ မောင်းတန့်ဆက်ကာ လှည့်ပေးနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ခြေနင်းတပ် ၂ ဘီးစက်ဘီး၏ ရှေ့ဘီးမှာ လက်မ ၃၀ ခန့်မြင့်၍ အားပေးဘီးဖြစ်သော နောက်ဘီးမှာ လက်မ ၄၀ ခန့်မြင့်ပြီးလျှင်၊ ၂ ဘီးစလုံးမှာ သံတိုင်ယာကွပ်ထားသော သစ်သားဘီးများ ဖြစ်ကြလေသည်။ ထိုစက်ဘီးသည် ယခုခေတ်သုံး စက်ဘီးများ၏ ရှေ့ပြေးနမူနာပင် ဖြစ်လေတော့သည်။

ထိုနောက်၌ကား ယခုခေတ် ကလေးစီး သုံးဘီးစက်ဘီးမှာကဲ့သို့၊ ခြေနင်းကို ရှေ့ဘီး၏ ဝင်ရိုးတွင် တပ်ဆင်ထား

စက်ဘီးထုတ်လုပ်သော ခေတ်မှီစက်ရုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တာရှည်စက်ဘီးပြိုင်ပွဲ ကျင်းပနေစဉ်

စက်ဘီးလုပ်ငန်းသည် ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီးတွင်မှ သိသိသာသာ တိုးတက်လာခဲ့လေသည်။ နောက်ဆုံးပေါ် ပြိုင်ဘီးများမှာ သာမန်စက်ဘီး၏ အလေးချိန် ထက်ဝက်သာ ရှိလေသည်။ ဘောင်များနှင့် ရွှံ့ကာများကို လွန်စွာ ပေါ့ပါးသော ကရိမီယမ်ခေါ် သတ္တုတမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ လက်ကိုင်မှာ နွားချိကုပ်ကဲ့သို့ အောက်ဖက်သို့ ကောက်ထားလေသည်။ စီးနင်းရာတွင် သာမန်စက်ဘီးများထက် သုံးလေးဆ ပို၍ လျင်မြန်စေရန် အထူးဂီယာခေါ်

သည့် စက်ဘီးမြင့်ကြီးများ ခေတ်စားလာလေသည်။ ရှေ့ဘီးမှာ လွန်စွာပင်ကြီးမား၍ နောက်ဘီးမှာမူ အဆမတန် သေးငယ်လေသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ထားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စီးနင်းရာတွင် ပို၍ခရီးတွင်စေရန်ဖြစ်၏။ ရှေ့ဘီးတို့သည် လက်မ ၆၀ မှ ၆၄ လက်မထိ အမြင့်ရှိတတ်ကြသည်။ ထိုစက်ဘီးမျိုးကို စီးတတ်ရန်မှာ အလေ့အကျင့်များစွာလိုသည့်အပြင်၊ အထိန်းရလည်း ခက်သောကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်များလေသည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ သံတိုင်ယာများအစား ရော်ဗာတိုင်ယာများကို စတင်သုံးစွဲလာကြ၏။

၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတဦးသည်၊ အရွယ်တူညီသော နှစ်ဘီးတပ်စက်ဘီးကို ရှေးဦးစွာ လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ဘောင်မှာလည်း ယခင်စက်ဘီးများ၏ဘောင်ထက် နိမ့်၍ ကျယ်ပြန့်လေသည်။ ခြေနင်းကိုလည်း ရှေ့ဘီးတွင် မဟုတ်ဘဲ၊ ဘီးနှစ်ခုစပ်ကြားတွင် ခွေးသွားစိတ်ဘီးတခု၌ တပ်ဆင်ထား၍ နောက်ဘီးဝင်ရိုးသို့ သံကြိုးတခုဖြင့် ဆက်သွယ်ထားလေသည်။ နင်းလိုက်သည့်အခါ စက်ဘီးသည် နောက်ဘီး၏အားဖြင့် လိမ့်ရ၏။ ထိုစက်ဘီးမှာ ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီးများ၏ သဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်တွင်ကား၊ သံလုံးငယ် ဗယ်ရင်ကလေးများကို မပွန်းအောင်ထည့်ခြင်း၊ စပရင်ခံ သားရေထိုင်ခုံများ တပ်ဆင်ခြင်း အစရှိသော ပြုပြင်ချက်များကို တစတစ ပြုလုပ်လာကြပြီးလျှင် နောက်ဆုံး ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ရော်ဗာတိုင်ယာများအစား၊ လေလုံးတိုင်ယာ များ ကို ပြောင်း လဲ တပ်ဆင် လိုက်သော အခါ၊ ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီး၏ အသွင်အပြင်သို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

ခွေးသွားစိတ်ဘီးတခုကို နောက်ဘီးဝင်ရိုးတွင် တပ်ဆင်ထားလေသည်။

စက်မှုလက်မှုအရေးပုံ။ ။ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားတို့သည် ၁၈ ရာစုနှစ် အလယ်လောက်ထိ ရှေးသမားရိုးကျ အတိုင်းလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ၏။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရာ၌ သစ်သားထွန်ကို အသုံးပြု၍၊ စပါးရိတ်ရာတွင် တံစဉ်ကြီးငယ်တို့ဖြင့်သာ လက်ရိတ် ရိတ်ကြ၏။ ကောက်လှိုင်းများကို ကောက်ရိုက်တုတ်နှင့် ရိုက်နှက်ကာ စပါးနှံများကို ချေယူသည်။ အဝတ်အထည် ရက်လုပ်ရာတွင်လည်း လက်သို့မဟုတ် ခြေနှင့်လှည့်ရသော ရက်ကန်းများသာရှိလေသည်။ ပန်းဘဲ၊ လက်သမား၊ ပုရန်ဆရာတို့၏ လက်နက်ကရိယာတို့မှာလည်း ရှေးအီဂျစ်ခေတ်ဟောင်းက ကရိယာများနှင့်တူ၍ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု အလျင်းမရှိခဲ့သေးချေ။

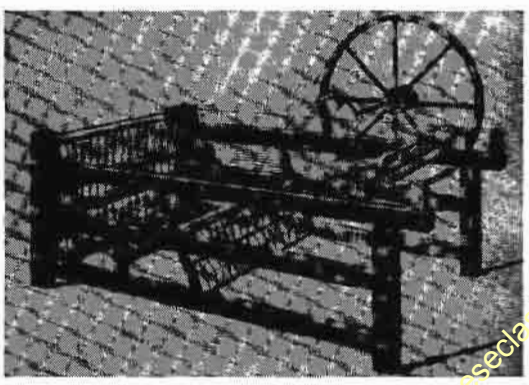

ဟားဂရီးတိထွင်သည့် 'စပင်းနင်းဂျင်နီ' ခေါ်ခြည်ငင်စက် (၁၇၆၇)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အင်္ဂလန်ပြည်သည် စိုက်ပျိုးရေးတိုင်းပြည်အဖြစ်မှ စက်မှုတိုင်းပြည်အဖြစ်သို့ ၁၇၆၀-၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်များ အတွင်း၌ ပြောင်းလဲ တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ ယခင်က လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို စက်မသုံးဘဲ၊ ရှေးသမားရိုးကျ စံနှစ်ဖြင့်သာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသောကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းပြုလုပ်ရာတွင် အချိန်ကုန် လူပန်း၍ မြောက်မြားစွာလည်း မထုတ်လုပ်နိုင်သဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများမှာ ဈေးကြီးမြင့်၍ လူသာမန်တို့ ဝယ်ယူသုံးဆောင်ခြင်း မပြုနိုင်ကြချေ။

ယခုသုံးစွဲနေကြသည့် အချို့သော ပစ္စည်းမျိုးသည် ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီခေတ်က သာမန် အရပ်သူအရပ်သားတို့ သုံးစွဲခြင်း မပြုနိုင်သော ပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ထို ခေတ်က ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေတတ်သော စက်ရုံကြီးများ မရှိခဲ့ချေ။ ယင်းစက်ရုံကြီးများ မရှိခဲ့သဖြင့်လည်း လုပ်သားနှင့် အလုပ်ရှင် ပြဿနာ၊ အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာ စသည်များ မရှိခဲ့ပေ။ ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ်ကျော်မှသာ စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာ၍ ကမ္ဘာ့အခြေအနေမှာ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲလာခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ရှိလာခဲ့သော အခြေအနေများကို ပြောင်းလဲပစ်ကာ၊ စက်မှုခေတ်သို့ ပို့ဆောင်ခဲ့သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများကိုပင် 'စက်မှုလက်မှုအရေးပုံ' ဟုဆိုလိုပေသည်။

၁၇၅၀ ပြည့် နှစ် လောက် တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ အထည်အလိပ် လုပ်ငန်းများ အတွက် စက်များကို တီထွင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အရေးပုံသည် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ကေးဆိုသူသည် ၁၇၆၇ ခုနှစ်တွင် ရက်ကန်းလှန်းပုံကို တီထွင်ခဲ့၏။ ၁၇၆၇ ခုနှစ်တွင် ဟားဂရိးဆိုသူက ခြည်မျှင်အများကို တပြိုင်တည်းငင်နိုင်သည့် 'စပင်းနင်းဂျင်နီ' ခေါ် ခြည်ငင်စက်ကို တီထွင်ခဲ့လေသည်။ အတ်ကရိုက် ဆိုသူကလည်း ၁၇၆၉ ခုနှစ်တွင် ခြည်ငင်စက်တမျိုးကို တီထွင်လိုက်၏။ ဆွမ်တန် ကလည်း ခြည်မျှင်အများကို တပြိုင်တည်းငင်နိုင်သည့် 'မျူး' ခေါ် ခြည်ငင်စက်ဆန်းတခုကို တီထွင်ခဲ့၏။ ကတ္တရိုက် က 'ပါဝါလွန်း' ခေါ် ရက်ကန်းစက်ကို တီထွင်ခဲ့၏။ ပဌမတွင် ထိုစက်များကို ရေအားဖြင့်လှည့်ခဲ့သော်လည်း ၁၇၆၉ ခုနှစ်တွင် ဂျိမ်းဝပ်သည် ရေနွေးငွေ့နှင့် မောင်းနှင်သည့်စက်ကို တီထွင် အောင်မြင်ခဲ့သောကြောင့် ခြင်ငင်စက်၊ ရက်ကန်းစက်များကို ရေနွေးငွေ့စက်များဖြင့် မောင်းနှင်ခဲ့လေသည်။ (ဟားဂရိး၊ ဂျိမ်း။ အတ်ကရိုက်, ဆာရစ်ချတ်။ ကတ္တရိုက်, အီ။ ကရွမ်တန်, အက် (စ)။ ဝပ်, ဂျိမ်း — ရှု။)

သံလုပ်ငန်းတွင် မီးသွေးဖြင့် သံရည်ကျိုသည့် အစား

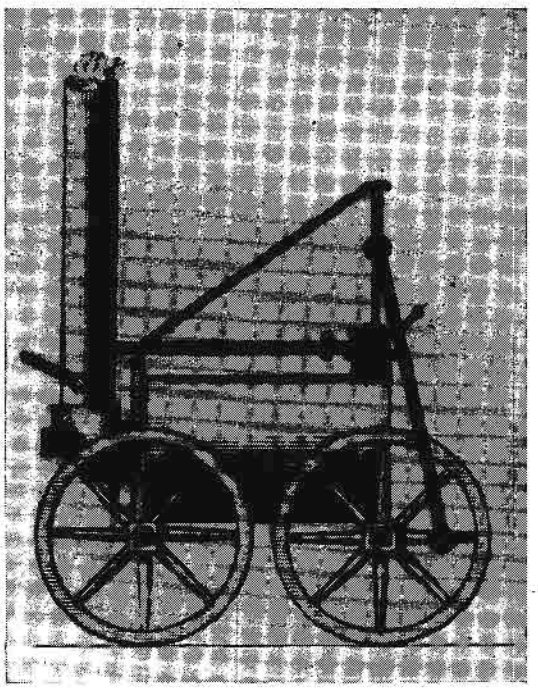

စက်မှုလက်မှုအရေးပုံအတွင်းက အောင်မြင်စွာတီထွင်ခဲ့သော ရေနွေးငွေ့ဖြင့်မောင်းနှင်သည့်စက်

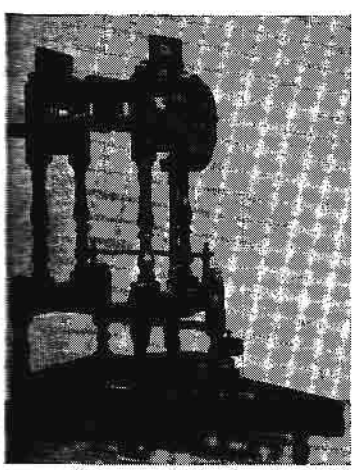

အတ်ကရိုက်တီထွင်သည့်ခြည်ငင်စက် (၁၇၆၉)

ကျောက်မီးသွေးကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းမှာ ပိုမို တိုးတက် တွင်ကျယ်လာ၏။ လမ်းများကိုလည်း ပြုပြင်ခဲ့၍ တူးမြောင်း အများအပြားကို ဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်။

ဤသို့သော တီထွင်မှုများကြောင့် အိမ်တွင်းမှုလုပ်ငန်းစံနစ် တိမ်ကောပျောက်ကွယ်၍ စက်ရုံလုပ်ငန်းစံနစ် ကြီးပွားလာလေသည်။ ထိုပြင် လုပ်ငန်းရှိရာ စက်ရုံများတွင် လူတို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာကြလေရာ စက်ရုံရှိရာအရပ်တို့တွင် မြို့ပြကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လာ၍ တောရွာထွဲတွင် လူနေနည်းပါးလာလေသည်။

www.burmeseclassic.com

စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားလာသောအခါ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၌ လူမလိုတော့သဖြင့် လယ်သမားတို့သည် စက်မှုအလုပ်သမားများ ဖြစ်လာကြလေသည်။ အလုပ်ရုံပိုင်သောအရင်းရှင် ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင်၊ ထိုလူတန်းစားသည်၊ နိုင်ငံရေးရာတွင် ဝင်ရောက်စိုးမိုးလာလေသည်။ (အရင်းရှင်ဝါဒ — ရှု။) အရင်းရှင်နှင့်အလုပ်သမား ပဋိပက္ခမှုများလည်း မကြာခဏ ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ ယခင်က လူအများလုပ်ရသော အလုပ်မျိုးကို လူအနည်းနှင့် ပြီးနိုင်စွမ်းသဖြင့်လည်း အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရလေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း တိုးတက်ခဲ့သည့်အတွက် လူသာမန်တို့မှာ ကုန်ပစ္စည်းများကို ဈေးပေါပေါနှင့် ကောင်းကောင်း ဝယ်ယူအသုံးပြုနိုင်ခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်သည် ကုန်ပစ္စည်းများကို ပေါပေါများများ လုပ်ကိုင်ရောင်းချနိုင်ခဲ့သဖြင့် ဝင်ငွေတိုးတက်ပြီးလျှင် စီးပွားရေး ခိုင်လုံတောင့်တင်းလာခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် နပိုလီယန်နှင့် စစ်ဖြစ်သောအခါ ခံနိုင်ရည်ရှိခဲ့ပေသည်။ လူတို့၏ နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းလည်း မြင့်လာ၏။ စက်မှုနိုင်ငံတို့သည် ကုန်ကြမ်းရရန်နှင့် ပြည်တွင်းထွက်ကုန်ချော ရောင်းချရန် နယ်ပယ်များလိုလာသဖြင့် နိုင်ငံခြားထွင်လာကြရသည်။ ဤသို့လျှင် နယ်ချဲ့စံနစ်လည်း ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ထိုခေတ်၌ လူတို့သည် စက်မှုလုပ်ငန်းကိုသာမက၊ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဣုံတမျိုးတည်းကိုသာ နှစ်စဉ် ဆက်စိုက်ခြင်း မပြုဘဲ၊ မုန်လာဥ ဝိုင်း၊ မုန်လာဥနီ၊ ပဲပင် စသည်တို့နှင့် တလှည့်စီ ပြောင်း၍ စိုက်ကြလေသည်။ ထိုအလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးရေး စံနစ်ကြောင့် မြေဩဇာ မယုတ်လျော့ဘဲ ကောင်းမွန် လာသည့်ပြင် အထွက်လည်း များလာလေသည်။ ထို့ပြင် မြေကွက်ငယ်များဖြင့် တကဲ့တပြားစိုက်သော ထုံးစံကို ဖျက်၍ ကျယ်ပြန့်သော စိုက်ခင်းကြီးများ ဖြစ်အောင် စုပေါင်းလုပ်ကိုင်ကြသဖြင့် ပို၍ စံနစ်ကျကာ အလုပ် တွင် ကျယ်လာပြီးလျှင် ကောက်သီး ကောက်နှံအထွက် များလေသည်။ နွား၊ ဆိတ်၊ သိုး စသည်တို့ကို ပြုပြင်မွေးမြူကြသဖြင့် ကောင်ရေ များပြားလာကာ အမျိုးအစားလည်း ကောင်းမွန်လာလေသည်။

ဤသို့လျှင် အင်္ဂလန်ပြည်၏ အခြေအနေသည် စက်မှုလက်မှုအရေးပုံကြောင့် အနှစ်တရာခန့်အတွင်း မယုံနိုင်လောက်အောင် ပြောင်းလဲလာခဲ့လေသည်။ ဤအရေးပုံသည် အင်္ဂလန်ပြည်၌ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ နောင်အခါတွင် ကမ္ဘာတဝှန်းလုံးသို့ တဖြည်းဖြည်း ပျံ့နှံ့သွားသဖြင့် ကမ္ဘာတခုလုံး၏ အခြေအနေလည်း တမျိုးတဖုံ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာကာ ခေတ်သစ်ကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရလေသည်။

စက်သီး။ ။အိမ်အပေါ်ထပ်က လူသည် မြေကြီးပေါ်မှ ဝန်တခုကို မတင်လိုသည်။ သူသည် ကြိုးချပေး၍ လူတ

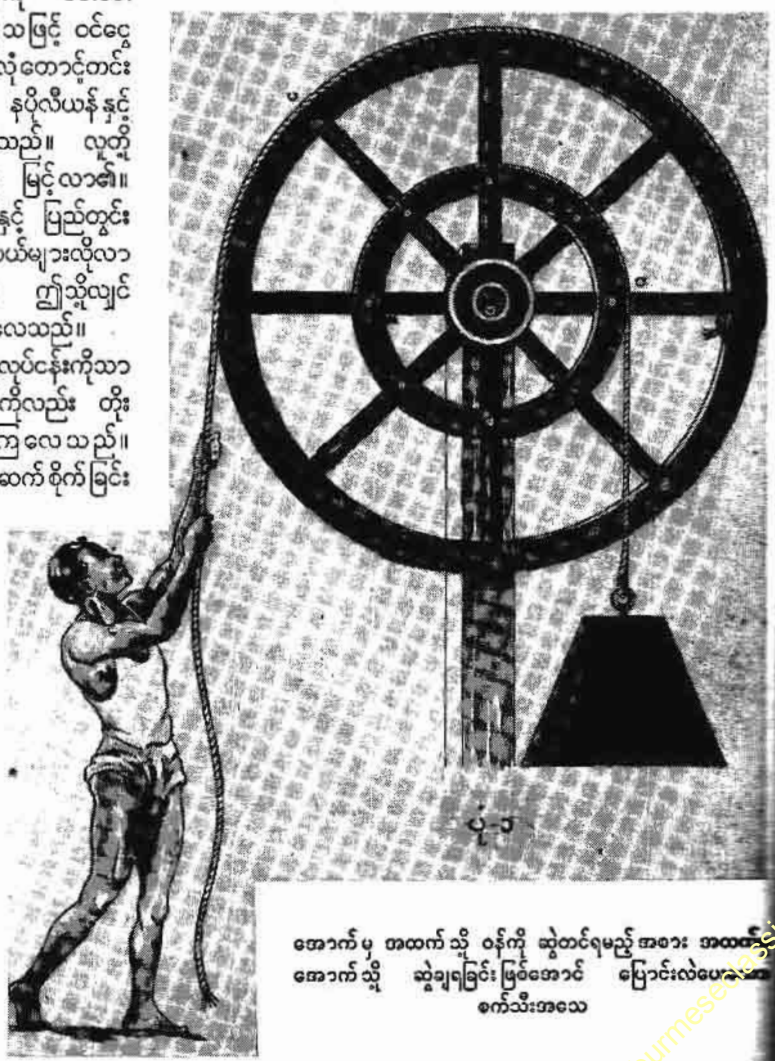

ပုံ-၁

အောက်မှ အထက်သို့ ဝန်ကို ဆွဲတင်ရမည့် အစား အထက်မှ အောက်သို့ ဆွဲချရခြင်း ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲပေးသော စက်သီးအသေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

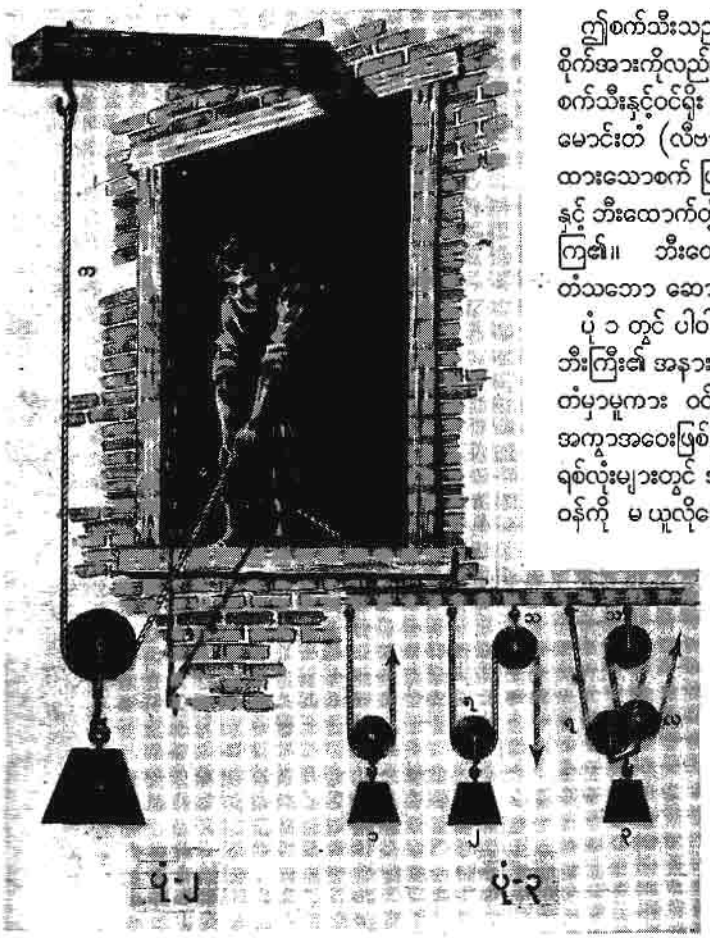

ပုံ ၂ တွင် စက်သီးအရှင်၏သဘောကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။

ပုံ ၃။ (ခ) စက်သီးအရှင်။ (ဂ) နှင့် (ဃ) စက်သီးအသေးနှင့် စက်သီးအရှင်များကို တွဲဖက်၍ သုံးသည့်အခါ ဝန်သည်ပေါ့ပါးလာသည်။

ဤစက်သီးသည် ပုတ်တိုက်ခုခံမှုကို နည်းစေသည့်အပြင် စိုက်အားကိုလည်း နည်းစေသည်။ (ပုတ်တိုက်ခုခံမှု — ၌။) စက်သီးနှင့်ဝင်ရိုး ခေါ် စက်ကရိယာသည် စင်စစ်အားဖြင့် မောင်းတံ (လီဗာ) သဘောကို အခြေပြု၍ တည်ဆောက်ထားသောစက် ဖြစ်သည်။ ဝင်ရိုးသည် ခုတုံးသဘော၊ ဘီးနှင့် ဘီးထောက်တို့သည် မောင်းတံသဘော ဆောင်ရွက်ကြ၏။ ဘီးထောက်မရှိသော ဘီးချပ်ပြား၌ပင် မောင်းတံသဘော ဆောင်ရွက်ချက်ရှိသည်။

ပုံ ၁ တွင် ပါဝါလက်တံသည် ဝင်ရိုးအလယ်ချက်မှ အပြင်ဘီးကြိုး၏ အနားအထိ (၈ပ) အကွာအဝေးဖြစ်၍ ဝန်လက်တံမှာမူကား ဝင်ရိုးအတွင်းဘီး နှုတ်ခမ်းနားအထိ (၈ဝ) အကွာအဝေးဖြစ်သည်။ ဤသဘောကို ဝင့်ချ ခေါ် စက်ရစ်လုံးများတွင် အသုံးပြုထားသည်။ တခါတရံ ဘီးမပါဘဲ ဝန်ကို မယူလိုသောအခါ ဝင်ရိုးတွင် တပ်ဆင်ထားသော လက်တံကောက်ကို လှည့်ပေးရသည်။ သို့သော် လက်ကိုင်နှင့်ကောက် ဆက်ထားသည့် နေရာမှာ ဘီးနှုတ်ခမ်းနားဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြသည့် စက်သီးမှာ တိုင်တွင် တပ်ဆင်ထားသော စက်သီးအသေးဖြစ်သည်။ စက်သီးအသေးမဟုတ်ဘဲ၊ စက်သီးအရှင် တပ်ဆင်ထားသော အခါ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်မည်ကို စဉ်းစားကြည့်ကြစို့။

ဤစက်သီးအရှင်ကိစ္စမှာ စိတ်ကူးဖြင့် စဉ်းစားကြည့်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ ဂရုပြုရန် အချက်မှာ ဝန် (ဝ) ကို (က) နှင့် (ခ) တည်းဟူသော ကြိုးအလျား နှစ်ခုဖြင့် ပင့်ထားသည်ဟူသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ လူသည် (ခ) ကြိုးအလျား၌ သက်ရောက်သော ဝန်၏အလေးကို ဆောင်ထား၍ (က) ကြိုးအလျား၌ သက်ရောက်သောဝန်၏ အလေးကို ထုပ်တန်းက ဆောင်ထားသည်။ ကြိုးကိုဆွဲပေးသောအခါ (ဝ) ၏ အလေးချိန်တဝက်သာ ထိုသူ၏ အပေါ်၌ သက်ရောက်နေသည်။ သို့သော် သူသည် ပုံ ၁ တွင် ဝန်ကို တိုက်ရိုက်ဆွဲတင်ယူသည်ထက် ကြိုးကို နှစ်ဆမျှ ရှည်လျားစွာ ဆွဲယူရသည်။

သိပ္ပံအလိုအားဖြင့် စိုက်အားသည် ဝန်၏အလေးကြောင့် ဖြစ်သော ခုခံမှု၏ ထက်ဝက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကို ယူ၍ စက်သီး အမြောက်အမြားကို အသုံးပြုလျှင် ဝန်၏ အလေး အလျင်းမရှိအောင် ပြုလုပ်နိုင်မည်ဟု အလွယ်တကူ မထင်မှတ်သင့်ပေ။ ပုတ်တိုက်ခုခံမှုကို ထည့်မတွက်လျှင် ဆောက်အား ထိုဝန်တွင် ကြိုးချည်ခိုင်းသည်။ ထိုနောက် ဇန်ကို အခြားကြိုးစတဖက်မှ ဆွဲယူသည်။ ထိုသို့ ဝန် မ နည်းဘဲ ဝန်ကို တိုက်ရိုက် မ ခြင်းဖြစ်၍ မသက်သာလှပေ။

ရောင်းမှရေကို စက်သီးဖြင့်ဆွဲတင်ယုပုံကို မြင်ဘူးကြပေမည်။ ရေတွင်းအထက်၌ ကန့်လန့်ဖြတ်ရိုက်ထားသော ဇနီးတွင် စက်သီးခွါတ်ထား၍ ထိုစက်သီးရှိ ကြိုး၏တဖက် အဆုံးတွင် ရေပုံးကို ချည်ထားသည်။ ရေပုံးကို ရေတွင်းမှ ဆွဲတင်လိုသောအခါ ကြိုး၏အခြားတဖက်စွန်းကို ဆွဲပေးရသည်။ ဤနည်းသည် အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် ဝန်ကို ထိုက်ထိုက် မ နည်းထက်၊ သာလွန်ကောင်းမွန်သည်။ ဤနည်းအရမူ၊ အောက်မှအထက်သို့ ဆွဲတင်နေသော အခြင်းအဆုတို့ အထက်မှအောက်သို့ ဆွဲချသော အခြင်းအဆုဖြစ်အောင် စက်သီးက ပြောင်းလဲပေးလိုက်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စက်သီးကို သုံးသည်ဖြစ်စေ၊ မသုံးသည်ဖြစ်စေ၊ ပြုလုပ်ရသော အလုပ်မှာ သိပ္ပံအလိုအရဆိုသော် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃ အမှတ် ၁ ၌ စက်သီးအရှင်ကို ဖော်ပြထားသည်။ အမှတ် ၂ တွင် စက်သီးအရှင် (ရ) ကို စက်သီးအသေ (သ) နှင့် တွဲဖက်၍ အသုံးပြုထားသည်။ ဤနေရာ၌ စက်သီး (သ) သည်ကြိုးကို ဆွဲ၍ကောင်းအောင်သာ ကြိုးဆွဲရာဖက်ကို အောက်သို့ လှည့်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ အမှတ် ၃ တွင် စက်သီးသေ တလုံးနှင့် စက်သီးအရှင် နှစ်လုံး တွဲထားသည်။ စက်သီးအသေသည် ကြိုးကို လှည့်ပေး၍ စက်သီးအရှင်နှစ်လုံးသည် ဝန်ကို ပေါ့ပါးလာအောင် ပြုလုပ်ပေးသည်။ ဤနေရာ၌ ဝန်ကို ကြိုးလေးကြိုးနှင့် ဆွဲထားသဖြင့် စိုက်အားမှာ ခုခံမှု၏ လေးချိုးတချိုးမျှသာ ဖြစ်သည်။ ကြိုးလေးကြိုးဟု ဆိုရာ၌ စင်စစ်မှာ ကြိုးပိုင်းလေးပိုင်းသာ လျှင် ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့လုပ်ငန်းတွင် စက်သီးများစွာကို တွဲဖက်ပြီးလျှင် အသုံးပြုကြသည်။ စက်သီးတစုံကို ထုပ်တွင်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အခြားတနေရာတွင်ဖြစ်စေ ချိတ်ထား၍ အခြားစက်သီးတစုံကို အောက်ဖက်၌ ထားသည်။ အောက်ရှိ စက်သီးအစုံတွင် ဝန်ကို မယူနိုင်ရန် ချိတ်ပါရှိသည်။

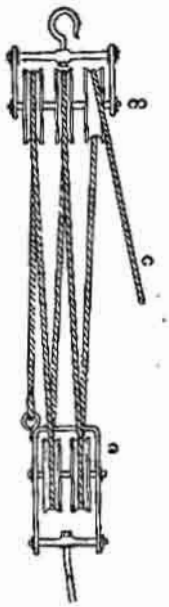

ပုံ-၄

ဤစက်သီးတွဲမျိုးကို သုံးလျှင် လူတဝယာက်သည် ၁၃ တန်မျှ လေးသော ဝန်ကိုပင် ပေါ့ပါး လွယ်ကူစွာ မယူနိုင်ပေသည်။

ပုံ ၄ တွင် စက်သီးတွဲကို ပြထားသည်။ အထက်စက်သီးတစုံ၌ အောက်စက်သီးအစုံ၌ထက် ဘီးတဘီး ပို၍ပါရှိသည်။ ကြိုးစတဖက်ကို (ခ) မှ ကွင်းငယ်တွင် ချည်နှောင်ထား၍ ကြိုးကို ပုံတွင်ပြထားသကဲ့သို့ ဘီးများတွင် ရစ်ပတ်ထားသည်။ ထိုသို့ ရစ်ပတ်လိုက်သောအခါ လွတ်နေသောကြိုးစ (ဂ) သည် အထက်စက်သီးစုံရှိ တတိယစက်သီး (က) မှ ထွက်လာသည်။ ဤစက်သီးတွဲတွင် ဝန်ကို ကြိုးငါးကြိုးဖြင့် ဆွဲမထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ အထက်စက်သီးအစုံနှင့် အောက်စက်သီးအစုံတွင် စက်သီးများ အညီအမျှ ပါရှိသောအခါ၊ ချည်သောကြိုးစဖက်ကို အထက်စက်သီးအစုံတွင် ချည်ပေးလေ့ရှိသည်။

စာတွေ့အားဖြင့် စက်သီးတွဲတွင် ဝန်ကို ကြိုးလေးကြိုးဖြင့် ဆွဲမထားသောအခါ စိုက်အားသည် ခုခံမှု၏ လေးပုံတပုံဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် ကြိုးနှင့် စက်သီးကြား၌၎င်း၊ စက်သီးနှင့် ဝင်ရိုးကြား၌၎င်း၊ ပွတ်တိုက်ခုခံမှုရှိသောကြောင့် ခုခံမှုမှာ အနည်းငယ် ပိုများလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်စေကာမူ စက်သီးတွဲများသည် ဝန်ကို သက်သက်သာသာနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ မတင်ယူရာ၌ အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည်မှာမှန်၏။ ပုံ ၄ တွင် ပြထားသည့် စက်သီးတွဲမျိုးတွင် အထူ ၁ လက်မ၊ အချင်း ၅ လက်မ ရှိသော စက်သီးကို အသုံးပြုလျှင် ၁၃ တန် လေးသော ဝန်ကို လူတယောက်တည်းဖြင့် သက်သက်သာသာ မယူနိုင်သည်။ အလွန်လေး၍ အားကောင်းသော စက်သီးတွဲမျိုးတွင် ရိုးရိုးကြိုးအစား သံမဏိကြိုးများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။

စက်သေနတ်။ ။စက်သေနတ်သည် ကျည်ဆန်ပေါင်းများစွာကို ဆက်တိုက် အဝေးသို့ ပစ်နိုင်သော စစ်သုံးသေနတ်ဖြစ်သည်။ အဦးဆုံး စက်သေနတ်ကို ခရစ် ၁၈၆၁ ခုနှစ်က အမေရိကန်လူမျိုး ဒေါက်တာ ရစ်ချတ် ဂတ်တလင် ဆိုသူ တီထွင်သည်။ ထိုစက်သေနတ်တွင် တမိနစ်လျှင် အချက်ပေါင်း ၅၀၀ အထိပစ်နိုင်သော ပြောင်း ၁၀ လုံးပြူး ပါရှိ၏။

ဂတ်တလင်သေနတ် ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် နှစ် ၂၀ ခန့်ကြာသောအခါ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဆာ ဟိုင်ရမ် မက္ကဆင်သည် စက်သေနတ်အသစ်တမျိုးကို တီထွင်လေသည်။ မက္ကဆင်သေနတ်၏ ထူးခြားချက်မှာ ပြောင်းတလုံးတည်းမှ ကျည်ချက်ပေါင်း များစွာ ဆက်တိုက်ပစ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသေနတ်တွင် ကျည်ဆန်ခွံကို ကန်ထုတ်ခြင်း၊ ကျည်ဆန်တောင့် အသစ်ထိုးခြင်း၊ မောင်းတင်ခြင်းတို့သည် အလိုအလျောက်ပြီးစီး၏။ ကျည်ထွက်ဖန်များ၍ ပူသော ပြောင်းလုံးကို ရေဖြင့်အေးစေ၏။ မက္ကဆင်သေနတ်ပေါ်ပြီးနောက်တွင် ဗစ်ကာစက်သေနတ်ပေါ်လာသည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို နိုင်ငံအများအပြားတွင် သုံးကြသည်။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းကစ၍ ဗြိတိသျှစစ်သားတို့သည် ထိုဗစ်ကာစက်သေနတ်ကို သုံးစွဲလာခဲ့ကြသည်မှာ ယနေ့တိုင်ဖြစ်သည်။

စက်သေနတ်များအနက် လူးဝစ်ဂန်းခေါ် လူးဝစ်၏စက်သေနတ်သည်လည်း အလွန်ထင်ရှားသည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို အမေရိကန်စစ်ဗိုလ် ကာနယ်အိုင်ဇက်နျူတန်လူးဝစ်ဆိုသူ တီထွင်ခဲ့သည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို အမေရိကန်စစ်တပ်များတွင် မသုံးကြချေ။ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံများ၌ အများအပြား သုံးလေသည်။ လူးဝစ်စက်သေနတ်၏ပြောင်းဝမှာ ၃၀၃ လက်မရှိ၏။ လူးဝစ်

www.burmeseclassic.com

ဗရင်းစက်သေနတ်ကိုပစ်ရန်ချိန်နေသော မြန်မာ့တပ်မတော်သားတဦး

စက်သေနတ်ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော စက်သေနတ်တမျိုးကို ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံမှ ဗရင်းဆိုသူက တီထွင်သည်။ ထို စက်သေနတ်ကို အင်္ဂလန်ပြည်၌ ကောင်းသည်ထက်ကောင်းအောင် ပြုပြင်၍ အသုံးပြုခဲ့၏။ ထိုသေနတ်ကို ယခုတိုင် အသုံးပြုလျက်ရှိ၍ ဗရင်းဂန်းဟု ကျော်ကြားသည်။ ဗရင်းစက်သေနတ်မျိုးသည် လူးဝစ်စက်သေနတ်မျိုးနှင့် ပြောင်းအရွယ်ချင်းတူသည်။ ဗရင်းသေနတ်ကို ထောက်ဖြင့်လည်း ထောက်၍ ပစ်နိုင်သည်။ ပခုံးဖြင့် ထောက်၍လည်း ပစ်နိုင်သည်။ ပြောင်းပူလာလျှင် လေဖြင့် အေးစေရန် စီမံထားရုံမက ဖြုတ်၍လဲလှယ်နိုင်ရန် ပြောင်းအပိုလည်း တပ်ဆင်ထားသည်။

ထိုစက်သေနတ်များ ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် စက်သေနတ်အမျိုးမျိုး ဆက်ကာဆက်ကာ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းက စတင်းဂန်းခေါ် စက်သေနတ်အငယ်စားများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စတင်းဂန်းသည် အကိုင်ရပေါ့၍ အပစ်ရလွယ်ကူသည်။ ပြောင်းဝမှာ ၇.၉၂ မီလီမီတာရှိသည်။ ကိုက် ၂၀၀ အတွင်း ပစ်နိုင်၍ တမိနစ်လျှင် ကျည်ဆန် ၅၀၀ ထွက်သည်။

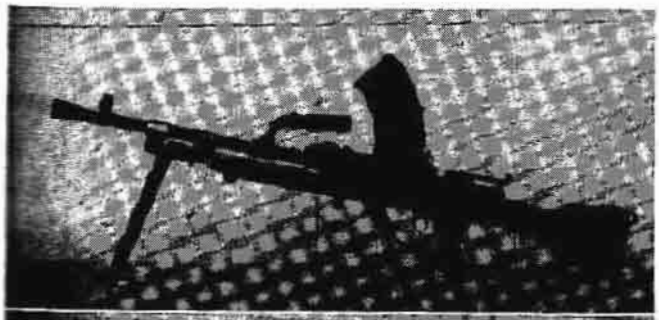

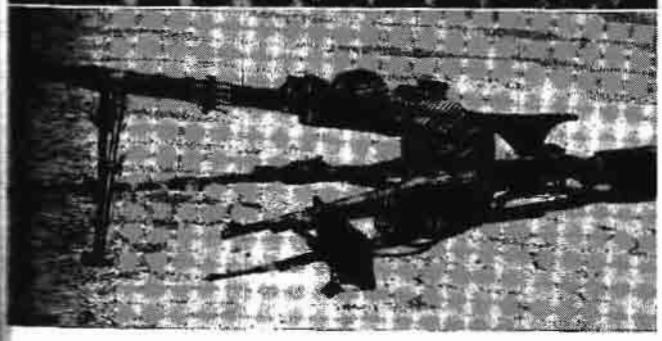

(အထက်ပုံ) ဗရင်းစက်သေနတ်
(အောက်ပုံ) ခေတ်မှီစက်သေနတ်နှင့် ရိုင်ဖယ်သေနတ်

စိုက်ပရပ်ကျွန်း။ ။စိုက်ပရပ်ကျွန်းသည် မြေထဲပင်လယ်၏ အရှေ့ဖက်အစွန် တွင် တည်ရှိ၍ ထိုပင်လယ်ထဲတွင် အကြီးဆုံးကျွန်းတကျွန်း ဖြစ်သည်။ ဆီးရီးယားနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းမှ အနောက်ဖက်သို့လားသော် မိုင် ၆၀၊ တူရကီနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်း မှ တောင်ဖက်သို့လားသော် မိုင် ၄၀ အကွာအဝေးတွင် တည်ရှိသည်။ ကျွန်း၏အလျားမှာ ၁၄၅ မိုင်ခန့်ရှည်၍၊ အနံ မိုင် ၆၀ ခန့်ရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင် ၃၅၇၂ ရှိသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေ ၅၁၃,၇၀၀ ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ မြို့တော်မှာ နီကိုဆီယာမြို့ ဖြစ်သည်။ တောင်ဖက်ပိုင်းနှင့် မြောက်ဖက် ကမ်းခြေတွင် တောင်တန်းများရှိသည်။ တနှစ်လုံးပေါက်ရေရသော မြစ်ချောင်းဟူ၍ မရှိချေ။ ဆည်မြောင်းများ ဖောက်ထားသော ဒေသများတွင် ဂျုံ၊ မုယောစပါး၊ ဝါ၊ သံလွင်စင်များ

www.burmeseclassic.com

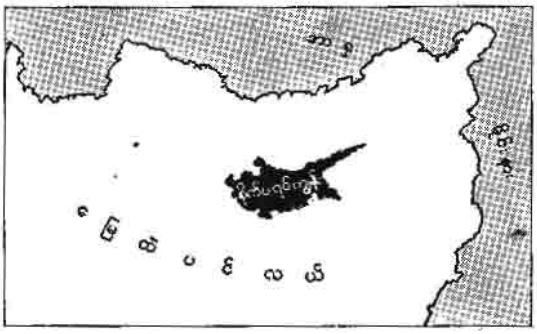

စိုက်ပရပ်ကျွန်း တည်နေရာပြမြေပုံ

စိုက်ပျိုးကြ၏။ စပျစ်ခြံများရှိ၍ စပျစ်သီးခြောက်နှင့်အရက်များထုတ်သည်။ ယင်းတို့ကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သည်။ သိုးနွားများ မွေးမြူကြ၏။ ရွေးအခါက ကြေးနီ အမြောက်အမြား ထုတ်ခဲ့ဘူးသည်ကို အစွဲပြု၍ ကျွန်း၏အမည်ကို စိုက်ပရပ်ဟု ရွေးက ဂရိတို့ မည်ခေါ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စိုက်ပရပ်ဟူသော စကား၏ ဇာစ်မြစ်မှာ ကြေးနီဟူ၏။

ကျွန်းအလယ်ရှိ လွင်ပြင်မှာ ရွေးအခါက သစ်တောကြီးများ ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိခဲ့ဘူး၍၊ ပင်လယ်ခရီးသွားခြင်း၌ ထင်ရှားခဲ့သော ဖီနီရှန်တို့သည် ထိုသစ်တောများမှရသော သစ်သားများဖြင့် လှေ၊ သင်္ဘောများ တည်ဆောက်ကာ ပင်လယ်ခရီးသွားကြ၏။ စိုက်ပရပ်ကျွန်းမှ ရရှိသော သတ္တုများမှာ ကြေးနီ၊ သဲကျောက်၊ ထုံးကျောက်၊ နှမ်းဖတ်ကျောက်၊ ကျောက်ဖြူနှင့် ကျောက်ဂွမ်းများ ဖြစ်လေသည်။

ရွေးအခါက စိုက်ပရပ်ကျွန်းသည် အီဂျစ်၊ ပါးရှင်းနှင့် ရောမလူမျိုးတို့၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ဘူး၏။ ကမ္ဘာဆိတ်ခေါ် အယူဝါဒစစ်ပွဲတွင် အင်္ဂလန်ဘုရင် ပဌမ ရစ်ချတ်သည် ထိုကျွန်းကို ခေတ္တသိမ်းပိုက်ရလိုက်သေး၏။ ထိုနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်ကြာသောအခါ တူရကီတို့လက်ထဲသို့ ရောက်သွားပြီးလျှင် ၁၇၇၈ ခုနှစ်တွင် တူရကီက ထိုကျွန်းကို ဗြိတိန်အား ပေးအပ်ခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် တူရကီသည် ဗြိတိန်၏ရန်သူ ဖြစ်သွားသော အခါ စိုက်ပရပ်ကျွန်းမှာ ဗြိတိသျှကိုလိုနီနိုင်ငံတခု ဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပရပ်ကျွန်းမှာ ဗြိတိသျှကရောင်းကိုလိုနီ ဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပရပ်ကျွန်းသည် ဂရိနိုင်ငံနှင့် ပေါင်းစပ်ရမည်ဟူသော နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သဖြင့် ယခင်က ရှိရင်းစွဲဖြစ်သော ဥပဒေပြုအဖွဲ့ကို ဖျက်သိမ်း၍ ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် ဥပဒေပြုကာ အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ စိုက်ပရပ်ကျွန်း၏ အုပ်ချုပ်ရေး ပြုပြင် ပြောင်းလဲရန် ကိစ္စတွင် စိုက်ပရပ်သည် မူလဖြစ်သော ဂရိနိုင်ငံနှင့် ပေါင်းရ

စိုက်ပရပ်ကျွန်းတောင်ခြေမှ သဘာကြည်နူးဖွယ်ရှုခင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆင်ဖမ်းခြင်း ဒုတ္တဂါမဏိမင်းသားသည် ကိုယ်တော်တိုင် ဆင်ကို မြားဖြင့်ပစ်ခတ်ခြင်းဖြစ်၏၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မာအမျိုးသမီးများ တပျော်တပါးကောက်စိုက်ကြစဉ်

မည်ဟူသည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ရှားမှုများ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည်။ စိုက်ပရပ်ကျွန်းမှာ စစ်မက်ရေးရာ အတွက် အကွက်အကွင်းကျသော နေရာတခု ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာနိုင်ငံတွင် အရေးကြီးသောဌာနတခု ဖြစ်လေသည်။ (ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ— လည်းရှု။)

စိုက်ပျိုးရေး။ ။ရှေးခေတ်လူများသည် ဝမ်းစာ ရရာရကြောင်းဖြင့် ခြေဦးတည့်ရာ အရပ်များသို့ လှည့်လည်သွားလာ စီးပွားရှာကြလေသည်။ ထိုနောက် အိုးအိမ် အတည်တကျ ထူထောင်၍ တနေရာရာတွင် အခြေစိုက်ကာ နေလာကြ၏။ ယင်းသို့ အခြေစိုက်ကြခြင်းမှာ မြေဆီလွှာကို ခြစ်ယက် တူးဆွလျက် အသီးအနှံပင်များ စိုက်ပျိုးကြခြင်း အားဖြင့် ဝတ်ရေး၊ စားရေး၊ နေရေး ဖူလုံနိုင်သည်ဟူသော အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းလာခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို စတင်ဆောင်ရွက်ကြသည့်အခါ၌ လူတို့သည် ယခင်ကကဲ့သို့ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုကာ လှည့်လည်သွားလာ မနေကြတော့ဘဲ၊ ကိုယ်ပိုင်စိုက်ခင်းမြေများ အနီးအပါးရှိ တနေရာရာတွင် အတည်တကျ အခြေစိုက် နေထိုင်လာကြလေသည်။ ကိုယ့်အိုး ကိုယ့်အိမ် ကိုယ့်မြေ ကိုယ့်ယာနှင့် အခြေဖြစ်လာသည့်အခါတွင် လူစုအသင်းအပင်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အလျောက်၊ အချင်းချင်း ရင်းနှီးပွန်းတီးစွာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှု၊ စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေပြုသော အလုပ်ခွဲဝေမှု အစရှိသည့် လူမှုရေးရာတို့ ထွန်းကားပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုသို့ဖြင့် လူ၏ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းသည်လည်း တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာပေသည်။ မူလသုံးစွဲသော တုတ်ချွန်၊ စူးချွန်များအစား ထွန်သွား၊ ထွန်သန့်တို့ဖြင့် မြေကြီးကို ထွန်ယက်လာကြသည်။ စားကောင်းသော အသီးအနှံပင်များကို တမျိုးပြီးတမျိုး ဖြည့်စွက် စိုက်ပျိုးလာကြသည်။ တိရစ္ဆာန်ရိုင်းများကိုလည်း ယဉ်ပါးလာအောင် မွေးမြူလျက် နေထိုင်စားသောက်ရေးတွင် အနည်းနည်းဖြင့် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်၊ အသုံးချလာကြသည်။ စိုက်ပျိုးစားသော ဘီသွာလျှင် (နှမ်း

မြေကြီးမှုန့်သီးစေရန် ထွန်ရေးငင်သောအခါ

www.burmeseclassic.com

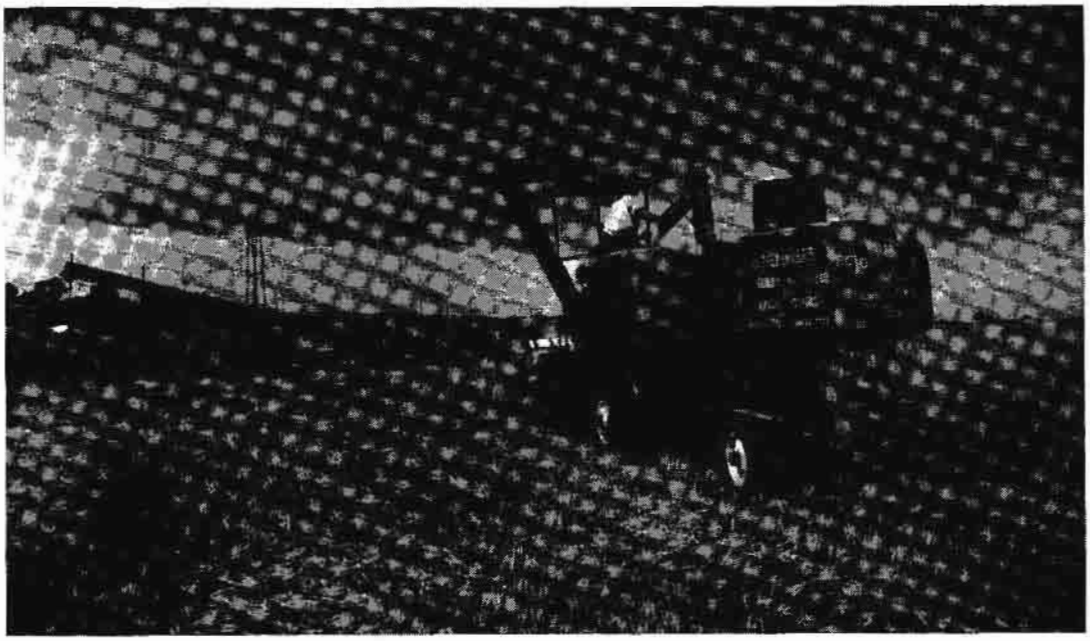

ခေတ်မှီနိုင်ငံများတွင် ကောက်ပင်များကိုစက်ဖြင့်ရိတ်သိမ်းကြသည်

ချပ်လျှော်)၊ ဝါဂွမ်း စသည်တို့နှင့် အိမ်တွင်မွေးထားသော သိုးမွှေးသည့် သိုးမွေးများကို မိန်းမများက အိမ်သုံး အဝတ်အထည်များအတွက် ခြည်ငင်ခြင်း၊ ရက်လုပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်လာလေသည်။ ဤကဲ့သို့ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အမှီပြုလျက် ခေတ်သစ်ယဉ်ကျေးမှု၏ အခြေတည်ဆောက်ရာဖြစ်သော လုပ်ငန်းများ ထွန်းကား လာသည်နှင့် အမျှ လူတို့၏ နေထိုင်မှု စားသောက်မှုတို့သည်လည်း ပို၍၍ သက်သာချောင်ချိလာလေသည်။ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲများကို လက်နက်ကြမ်းများအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲကြသော ကျောက်ခေတ်၏ နှောင်းပိုင်းကာလမှအစပြု၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း ထွန်းကားခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ဤလုပ်ငန်းသည် အလွန်ရှေးကျသည့် လုပ်ငန်းတရပ်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထိုကြောင့် လူတို့၏ သမိုင်းစဉ်ကို မှတ်တမ်း မတင်မီကပင်၊ လူများသည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အထိုက်အလျောက် တတ်မြောက်ပြီးဟု ဆိုရပေသည်။ သို့ရာတွင် ဤလုပ်ငန်းသည် အစဉ်တစိုက် ခေတ်အလိုက် တိုးတက်လာသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ၁၈ ရာစုနှစ်များသို့ ရောက်သည့်အခါကျမှ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကရိယာများကို တီထွင် သုံးစွဲ လာခြင်းကြောင့်၎င်း၊ မြေချုန် မြေလပ်များတွင် ဥစားပင်များကို အလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးလာကြခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဤမျှ ရှေးကျသော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် သိသိသာသာတိုးတက်လာခဲ့လေသည်။

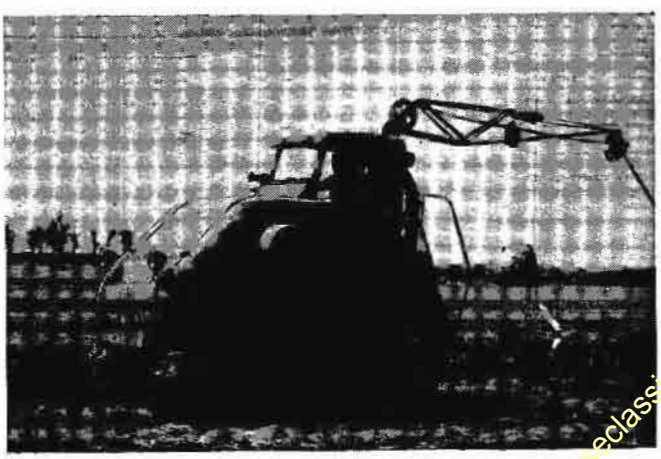

လျှပ်စစ်အားသုံး လယ်ထွန်စက်

ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် လယ်ယာ ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးမှု ထွန်းကားသည့်အရပ်များ၌ နေထိုင်သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်းသည် အခြားအရပ်ရှိ လူတို့၏ အဆင့်အတန်းထက် တိုးတက် ကြီးမြင့်နေကြောင်းကို တွေ့ရလေသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ရှုလျက် လူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်း တိုးတက်ကြီးမြင့်လာခြင်းကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လုပ်ငန်း ထွန်းကားဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းဖြင့် စီချိန်ထိုးကြည့်နိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် ယနေ့တိုင် လူတို့၏ယဉ်ကျေးမှု အခြေခံအုတ်မြစ်သဖွယ် တည်လျက်ရှိနေပေသည်။

ယခုခေတ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးပညာသည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသော ပညာတရပ် ဖြစ်လာသည့် အလျောက် နိုင်ငံကြီးများ၌ စိုက်ပျိုးရေးအတတ်သင် သိပ္ပံကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်လျက် ထိုပညာရပ်နှင့်ဆိုင်သော ခေတ်မီ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နည်းစနစ်များ၊ ကျွန်းတိရစ္ဆာန် မွေးမြူခြင်းအတတ် အစရှိသည် တို့ကို သင်ကြား ပို့ချ ပေးနေလေသည်။ ထို အပြင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး သုတေသနလုပ်ငန်းများကိုလည်း တဲ့ဖက်၍ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြ၏။ နိုင်ငံပိုင် အစိုးရတို့ကလည်း ထိုလုပ်ငန်းကို ယခင်ကထက် အားပေး ကူညီနေပေသည်။

ဖြစ်လေသည်။ တရုပ်အများဆုံးနေထိုင်၍ လုပ်ငန်းမှန် သမျှကို တရုပ်များက ကြီးစိုးလျက်ရှိ၏။

စက်ဘူမြို့သည် ၁၃ ရာစုနှစ်၊ ၁၄ ရာစုနှစ်လောက်က မလေးလူမျိုးတို့၏ အရေးပါသော မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့၍ ၁၃၆၅ ခုနှစ်ခန့်တွင် ဂျာဗားလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးခြင်း ခံခဲ့ရလေသည်။ ဆူမတြားကျွန်း ဗင်ကူးလင်း ဘုရင်ခံ ဆာ စတမ်းဖို့ ရက်ဖဲ ဆိုသူသည် ၁၈၁၉ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ယခုလက်ရှိ စက်ဘူမြို့ကို တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်တို့သို့ လက်နက်ချအပ်ခဲ့ရ၍၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှလက်တွင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့၏။ ဗြိတိသျှစစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ရပ်သိမ်းပြီးနောက် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် အုပ်ချုပ်လာခဲ့လေသည်။

စက်ဘူမြို့။ ။စက်ဘူ ကရောင်းကိုလိုနီတွင် စက်ဘူကျွန်း၊ကိုကိုကီးလင်းကျွန်း၊ ခရစ္စမတ်ကျွန်းတို့ ပါဝင်၍ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂၁၇ မိုင်ရှိ၏။ စက်ဘူမြို့သည် မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်တောင်ဖက်စွန်း အနီး ကျွန်းငယ်တခုပေါ်တွင်တည်ရှိ၏။ ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ၏ အရေးပါသော အရှေ့ပိုင်းရေကြောင်းခံတပ်မြို့ ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်းငယ်တခုပေါ်၌ သီးခြားတည်နေသော်လည်း ဂျီဟိုး ရေလက်ကြားကို ဖြတ်၍ ၃ မိုင်ခန့် ကျယ်သော မီးရထားလမ်း လူသွားလမ်း ရှိသော တာရိုးဖြင့် မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်နှင့် ဆက်သွယ်ထားလေသည်။ အလျား ၂၆ မိုင်၊ အနံ ၁၄ မိုင်ရှိသော ကျွန်း၏တောင်ဖက်ခြမ်းတွင် မြို့တည်ရှိ၍ မြောက်ဖက်တွင် ရေကြောင်းခံတပ်ကြီးများ ရှိလေသည်။ အနီးအနား ကျွန်းငယ်များပါဆိုလျှင် စတုရန်းမိုင် ၂၂၀ ကျော်ရှိ၏။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေ ၁,၁၀၉,၁၁၉ ယောက်ရှိသည့် အနက် တရုပ်လူမျိုး ၉၀၉,၄၁၂ ယောက်၊ ကုလားလူမျိုး ၉၂,၀၀၆ ယောက်၊ မလေးလူမျိုး ၁၄၅,၈၁၅ ယောက်၊ ဥရောပတိုက်သား ၁၇,၀၉၀ ယောက်၊ ယူရေးရှန်း ၁၁,၅၆၄ ယောက် နှင့် အခြားလူမျိုးများ ၁၁,၅၅၂ ယောက်

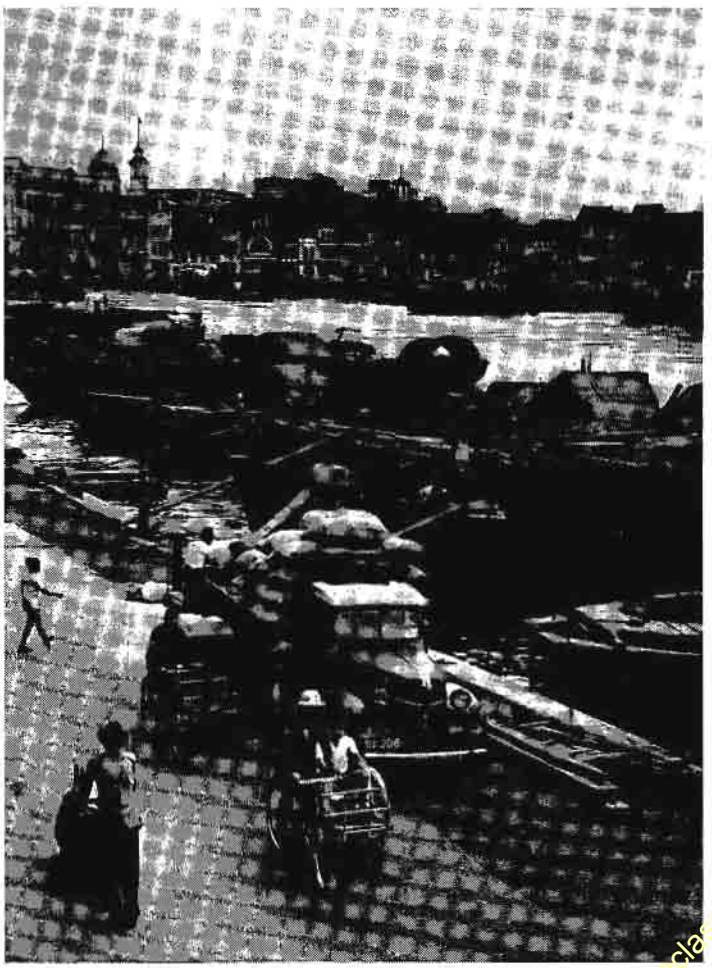

စက်ဘူမြို့၏ ဆိပ်ကမ်းတနေရာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဤမြို့သည် မလွှာယုကျွန်းဆွယ်၏ ထွက်ကုန် ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းကို တင်ပို့သော ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး အချက်အခြာဖြစ်သည့်ပြင် အာရှတိုက်အရှေ့တောင်ပိုင်းနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့အတွက် နိုင်ငံခြားကုန်စည်ပွဲရုံ သဖွယ်လည်း ဖြစ်နေလေသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်သော ကုန်များ၏ စုစုပေါင်း တန်ဖိုးမှာ စက်ဘူသုံး ဒေါ်လာဖြင့် ကုဋေ ၄၅၀ ကျော်သည်ကိုထောက်ရှုခြင်း၊ စက်ဘူမြို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုအင်အားကို သိနိုင်ပေသည်။ စက်ဘူမြို့သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှလာသော သင်္ဘောလမ်း ၄၁ လမ်းနှင့် လေကြောင်းလမ်း ၈ ခုဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသော မြို့ကြီးဖြစ်သည်။ လေယာဉ်ဆင်းတက်ရန် ပေ ၈၀၀ ရှည်လျားသော လမ်းကြီးနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေယာဉ်ပျံကွင်းသစ်ကြီးကို မကြာမီက ဖွင့်လှစ်ပြီးဖြစ်သည်။ တန်ချိန် ၅၀,၀၀၀ ရှိ ရေပေါ် သင်္ဘောကျင်းတခုကို အင်္ဂလန်မှ စက်ဘူမြို့သို့ သယ်ယူထားရှိလေသည်။

အခြားလုပ်ငန်းများမှာ သံဖြူကျိုချက်ခြင်း၊ ကြက်ပေါင်စေးနှင့် သင်္ဘောဆေးများ ထုတ်လုပ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၏။ ဒုတိယ အရေးကြီးသော ထွက်ကုန်များမှာ ဗီယာ၊ ဗီစကွတ်မုံ့၊ ဆပ်ပြာ၊ အုန်းဆီ၊ မြေပဲဆီ၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ၊ ဒန်သတ္တုထည် စသည်တို့ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ကိုလိုနီ၏ တိုးတက်ကြွယ်ဝမှုမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသများ၏ ထွက်ကုန်ပေါ်တွင် တည်နေပေသည်။

စက်ဘူ ကရောင်းကိုလိုနီကို ဘုရင်ခံနှင့် ဥပဒေပြုကောင်စီက အုပ်ချုပ်လေသည်။ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီအဖွဲ့တွင် အရာရှိ ၆ ဦးနှင့် အရာရှိမဟုတ်သူ ၆ ဦး ပါဝင်ရာ အရာရှိမဟုတ်သူ အဖွဲ့ဝင်များ အနက် ၂ ဦးကို ဥပဒေပြုကောင်စီက ရွေးကောက်တင်မြှောက်၏။ ဥပဒေပြုကောင်စီတွင် ဘုရင်ခံသည် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်၍ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ရသော အရာရှိမဟုတ်သူ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတဦး၊ ရာထူးအရ အဖွဲ့ဝင် ၄ ဦး၊ ဘုရင်ခံခန့်ထားသော အရာရှိ ၅ ဦး၊ စက်ဘူမြို့ တရုပ်ကုန်သည်ကြီးအသင်းနှင့် ကုလားကုန်သည်ကြီး အသင်းတို့က ရွေးကောက်တင်မြှောက်သူ ၃ ဦးအပါအဝင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသူ ၁၂ ဦးနှင့် ဘုရင်ခံက ခန့်ထားသည့် အရာရှိမဟုတ်သူ ၄ ဦးတို့ ပါဝင်လေသည်။ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသူများအနက် ၉ ဦးမှာ မဲဆန္ဒနယ် ၉ နယ်မှ အသက် ၂၁ နှစ်ကျော်သည့် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်သူများ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့လျှင် ဥပဒေပြုကောင်စီတွင် အရာရှိမဟုတ်သူတို့သည် လူများစုဖြစ်နေလေသည်။ ဒုတိယဥပဒေပြုကောင်စီကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။

သို့သော်လည်း စက်ဘူအုပ်ချုပ်ရေးကို ရင်းဒယ် အစီရင်ခံစာအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ၁၉၅၄ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက သဘောတူ လက်ခံခဲ့လေသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသစ်အရ ဆိုသော်၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှစ၍ အဖွဲ့ဝင် ၃၂ ဦးပါဝင်သော ဥပဒေပြုအဖွဲ့နှင့် ဝန်ကြီး ၉ ဦးပါဝင်သော အမှုဆောင်ကောင်စီဝန်ကြီးအဖွဲ့တို့ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရမည်ဖြစ်၏။ ဥပဒေပြုအဖွဲ့တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသော အဖွဲ့ဝင် ၂၅ ဦး၊ ကိုလိုနီအတွင်းဝန်၊ ရွေနေချုပ်ကြီးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအတွင်းဝန်စသော ရာထူးအရအဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးနှင့် ဘုရင်ခံခန့်အဖွဲ့ဝင် ၄ ဦးတို့ ပါဝင်၏။ ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ဥပဒေပြုကောင်စီအဖွဲ့ဝင် အများစုက ထောက်ခံသည့် အရာရှိမဟုတ်သူ ၆ ဦးနှင့် ရာထူးအရအဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးတို့ ပါဝင်၏။ ယင်းတို့သည် စုပေါင်း၍ တာဝန်ခံရ၏။ လက်ရှိ မြို့မကောင်စီနှင့် ကျေးလက်ဘုတ်အဖွဲ့နေရာတွင် မြို့တော်ဝန်တဦး၊ လူကြီး ၈ ဦးနှင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသော ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ၂၄ ဦး ပါဝင်သည့် မြို့နှင့်ကျွန်းလုံးဆိုင်ရာ ကောင်စီအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေသစ် အရ ပဌမဆုံး အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့၏။ ထိုရွေးကောက်ပွဲထွင် လက်ဝဲလေဘာအင်အားစု ပါတီမှ အနိုင်ရ၏။ ထိုကြောင့် ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၆ ရက်နေ့တွင် စက်ဘူဘုရင်ခံ ဆာ ဂျွန် နစ်ကယ်သည် လက်ဝဲလေဘာအင်အားစု ပါတီ ခေါင်းဆောင် မစ္စတာ ဒေးဗစ် မာရှယ်အား ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့၏။ ဤအုပ်ချုပ်ရေးသစ်တွင် ဘဏ္ဍာရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဌာနတို့မှအပ ကျန်ဌာနများကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးထားလေသည်။

စက်ဘူမြို့ကား လစဉ်လိုပင် မိုးအနည်းနှင့်အများ ရွာလေ့ရှိသဖြင့် ထာဝစဉ် စွတ်စိုသောမြို့ ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ့အနောက်ဖက်တွင် ဂျီဗရောတား ခံတပ်သည် ထင်ရှား ဘိသကဲ့သို့ အရှေ့ဖက်တွင် စက်ဘူခံတပ်သည် ဗြိတိသျှတို့ အားထားရာ ထင်ရှားသော ခံတပ်ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်ပင် စက်ဘူကို အရှေ့ဖက် ဂျီဗရောတား ဟု ခေါ်လေ့ ရှိကြလေသည်။ စက်ဘူမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခု သန်ကောင်စာရင်းအရ ၁,၁၂၀,၇၇၇ ယောက်ဖြစ်သည်။

စင်ကိုးနားပင်။ ။စင်ကိုးနားပင်သည် ရူဗီအာစီး မျိုးရင်းဝင်အပင် ဖြစ်သည်။ ကာဖီပင်နှင့် မျိုးရင်း တူသည်။ ယင်း၏ရက္ခဗေဒအမည်မှာ 'စင်ကိုးနား အော့ဖီစင်နာလစ်' ဖြစ်သည်။ ထိုအပင်၏အခေါက်ကို ကိုနိုင်ခေါ် ငှက်ဖျားရောဂါဆေး ဖော်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ စင်ကိုးနားပင်သည် အမြဲစိမ်းပင်မျိုး ဖြစ်သည်။ အရွက်သည် ချောမွတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အခေါက်ကို ကွိုနိုင်ဆေးဖော်ခပ်ရသော စင်ကိုးနားပင်များ

၏။ အကိုင်းအခက်များ၌ ဆိုင်၍ပေါက်တတ်ကြ၏။ အရွက်ပုံမှာ ဘဲဥဖျားသွယ်ပုံဖြစ်၏။ အပွင့်သည် မွေးကြိုင်၍ အရောင်မှာ အဖြူ၊ ပန်းရောင်နှင့် ခရမ်းရောင်ရှိ၏။

စင်ကိုးနားပင်သည် တောင် အမေရိကတိုက်တွင် မူလ ပေါက်သည်။ အများအားဖြင့် အန်းဒီးတောင် အရှေ့ဖက် စောင်း အမြင့်ပေပေါင်း ၃,၀၀၀ မှ ၉,၀၀၀ ကြားတွင် အခြားသစ်ပင်များနှင့်ရောရှိ အလေ့ကျပေါက်သည်။ စင်ကိုးနားပင်မျိုးပေါင်း အမြောက်အများရှိသည်။ စင်ကိုးနားပင်ကို ပဋမဦးဆုံး ပီးရူးနိုင်ငံနှင့် အက်ကွာဒေါ်နိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်သို့ စပိန်လူမျိုးများ မရောက်လာမီအခါကပင် ထိုနယ်ရှိ တိုင်းရင်းသားများသည် စင်ကိုးနားပင်ကို ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်ဟုဆိုသည်။ ခရစ် ၁၆၃၀ ခုနှစ်တွင် ပီးရူး ဘုရင်ခံချုပ်ကတော် ကောင်တက် စင်ကိုးနားသည် ထိုအပင်၏အခေါက်ကို စားသုံးခြင်းအားဖြင့် ငှက်ဖျားရောဂါ ပျောက်ကင်းကြောင်း သိရလေသည်။ ကောင်တက် စင်ကိုးနားကို အစွဲပြု၍ ထိုအပင်ကို စင်ကိုးနားပင်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။ ဘုရင်ခံချုပ်ကတော်သည် ထိုအပင်၏တန်ဖိုးကို သိရှိသဖြင့် ထိုအပင်၏အခေါက်များကို လိုက်လံစုဆောင်းစေ၍ ငှက်ဖျားရောဂါ စွဲကပ်သူများအား ကုသစေသည်။ ဤသို့ဖြင့် စင်ကိုးနားသည် စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်သွားသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအခေါက်ကို ဂျက်ဇူးအစ်အခေါက် ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထိုပြင် တခါတရံ ပီးရူးနိုင်ငံကိုအစွဲပြု၍ ပီရူးဗီယန်အခေါက် ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်တတ်ကြလေသည်။ ၁၉ ရာစုနှစ်အစသို့ ရောက်သောအခါ၊ ထိုအခေါက်ကို အသုံးများလာ၍ လုံလောက်စွာပင် မရရှိကြတော့ပေ။ သဘာဝအလျောက် ပေါက်သော အပင်များသည်လည်း မျိုးပြုတ်လုမတတ် ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် စင်ကိုးနားခေါက်ကို လုံလောက်စွာရရှိရေးအတွက် ထိုအပင်ကို စိုက်ပျိုးရန် အမျိုးမျိုး ကြိုးစားကြ၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်အလယ်သို့ ရောက်သောအခါမှ စင်ကိုးနားပင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းသည် ထမြောက် အောင်မြင်လေသည်။ ယခုအခါ စင်ကိုးနားပင်များကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ဂျာဗားကျွန်း၊ အမေရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ (ကွိုနိုင်။ ငှက်ဖျားရောဂါ—လည်းရှု။)

စင်စင်နေးတပ်,လူယိုယပ် ကွင်တီယပ် (ဘီစီ ၅၁၉–၄၃၉ ခန့်)။ ။လူယိုယပ် ကွင်တီယပ် စင်စင်နေးတပ်သည် နိုင်ငံရေးအာဏာကို စုံမက် ခင်တွယ်ခြင်း မရှိဘဲ၊ နိုင်ငံနှင့် အမျိုး၏အကျိုးကို သည်ပိုးရွက်ဆောင်သူ ရောမလူမျိုး မျိုးချစ်ပဂိုလ်တဦး ဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၄၅၈ ခုနှစ်လောက်တွင် အီကွီယန်လူမျိုးတို့သည် ရောမပိုင်နယ်မြေများကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြရာ၊ ရောမမြို့တော်ကြီးသည် ရောမစစ်တပ်ကိုးနှင့်တကွ ရန်သူတို့ဝန်ရံခြင်းကို ခံရလေသည်။ (ရောမနိုင်ငံသမိုင်း — ရှု။) ထိုအချိန်တွင် စင်စင်နေးတပ်သည် မှူး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထွန်တုံးလက်ခွဲလျက်ရှိသူ စင်စင်နေးတပ်အား ရောမနိုင်ငံ၏အာဏာရှင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ပန်ကြားနေခြင်း

စင်ဒါရဲလား

ရာထူး ဌာနန္တရ မမြော်ကိုး ဘ၊ နိုင်ငံ၏အကျိုးကို ရွက်ဆောင်သော အာဇာနည်ယောကျ်ားကောင်း တဦးအနေနှင့် အလေးအမြတ်ပြုကြသည်။

စင်ဒါရဲလား။ စင်ဒါရဲလား ပုံပြင်ကို ပြင်သစ်စာရေးဆရာ ပီရိုး ဆိုသူက ခရစ် ၁၆၉၇ ခုနှစ်ခန့်က ပဌမဦးစွာ ပြုစုရေးသားခဲ့လေသည်။ သို့သော် ထိုသူ မရေးသားမီကပင် ဤပုံပြင်ကို ရှေးစကားတခုအဖြစ် လူသိများလေသည်။ စင်ဒါရဲလား၏ မတ်မျိုးနွယ်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါး၍ လယ်သမားအဖြစ်နှင့် လယ်ထွန်ဆင်းနေခိုက်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ရောမနိုင်ငံ ဆီနိတ် အဖွဲ့သည်၊ ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်းပေးရန် စင်စင်နေးတပ်အား ဖိတ်ခေါ်၍ ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်းနေသမျှသော ကာလအတွင်းတွင် ရောမနိုင်ငံ၏ အာဏာရှင်အဖြစ်နှင့် ဆောင်ရွက်ရန် ပန်ကြားလေသည်။ ရောမနိုင်ငံ၏ စိုးရိမ်ဖွယ်အခြေအနေကို သိသောအခါ၊ စင်စင်နေးတပ်သည် ထွန်တုံးကိုပစ်၍၊ ရောမမြို့တော်သို့ ချက်ခြင်းလိုက်လာပြီးသော်၊ စစ်တိုက်နိုင်သူ ဟူသမျှကို စည်းရုံးကာ၊ ရန်သူတို့ကို တွန်းလှန် ဖြိုဖျက်လိုက်လေသည်။

စင်စင်နေးတပ် အာဏာရှင်အဖြစ်နှင့် ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်းရာ၊ ၁၆ ရက်နေ့အကြာတွင် ရန်သူကို ရှင်းလင်းသောလုပ်ငန်းသည် ပြီးစီး၍ သွားခဲ့သည်။ ထိုအခါ စင်စင်နေးတပ်သည် အာဏာရှင်အဖြစ်ကို ဆီနိတ်အဖွဲ့အား ပြန်အပ်၍ လယ်ထွန်မြဲထွန်လေသည်။ ဘီစီ ၄၃၉ ခုနှစ်တွင် အသက် ၈၀ အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ စင်စင်နေးတပ်သည် ပြည်တွင်းစစ်ပြဿနာ တခုနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြန်သည်။ ဤအကြိမ်၌လည်း ၂၁ ရက်တာမျှ အာဏာရှင်အဖြစ် ခံယူ၍ တိုင်းပြည်၏ရန်ဆူးရန်ငြောင့်တို့ကို ဖယ်ရှားပြီးသော် အာဏာရှင်ဘဝကိုစွန့်၍ လယ်လုပ်မြဲလုပ်ပြန်သည်။ ထိုကြောင့် ရောမလူမျိုးတို့က စင်စင်နေးတပ်ကို မြန်မာပြန်အနက်မှာ 'စားဖိုသည်မ' ဖြစ်သည်။

ဇာတ်လမ်းမှာ ဆင်းရဲသော်လည်း ရုပ်လှပသော စင်ဒါရဲလားဆိုသူ မိန်းကလေး၏အကြောင်း ဖြစ်သည်။ မိထွေး

'စဖိုသည်မ' စင်ဒါရဲလား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှင့်နေရသူ ဖြစ်သည်။ မိထွေးဖက်မှ အစ်မတော်များသည် စင်ဒါရဲလားလောက် ချမ်းအဆင်းမလှကြသဖြင့် မနာလိုဖြစ်ကာ စင်ဒါရဲလားအား မနားမနေ ခိုင်းစေထားလေသည်။

တခါသော် စင်ဒါရဲလားသည် မင်းသားကလေးတပါး၏ ကပွဲသို့ အမျှားနည်းတူ သွားရောက်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုကပွဲသို့ သွားရောက်နိုင်ရန်အတွက် သူ့အား မိခင် သဖွယ် ကြင်နာ သနားနေသော နတ်သမီး တပါးက ကူညီလေသည်။ နတ်သမီး၏ တန်ခိုးဖြင့် ရွှေဖရုံသီးတလုံးကို လှပသောမြင်းရထားတစီး ဖြစ်စေပြီးလျှင် ကြက်ဖြူကလေးများကို ကကြိုးတန်ဆာဖြင့် ဆင်ယင်သော မြင်းဖြူကြီးများ ဖြစ်စေသည်။ စင်ဒါရဲလားအား ဝတ်စားတန်ဆာ တို့ဖြင့် မင်းသမီးကလေးတမျှ လှပတင့်တယ်စေ၍ ထိုမြင်းလှည်းကလေးဖြင့် သွားရောက်စေ၏။ သို့သော် ညသန်ကောင်ယံ မတိုင်မီ ပြန်ခဲ့ရမည်ဟု မှာလိုက်လေသည်။

ကပွဲတွင် မင်းသားကလေးသည် စင်ဒါရဲလား၏ ရူပါရုံကို စွဲလန်းသွား၏။ ည ၁၂ နာရီထိုးလုနီးအချိန်တွင် စင်ဒါရဲလားသည် ကပွဲမှ နေအိမ်သို့ သုတ်သီး သုတ်ပြာ ပြန်ခဲ့ရာ ဇနီဖန်ပ်တဖက် ကျွတ်၍ကျန်ခဲ့လေသည်။

မင်းသားကလေးသည် ဖိနပ်ရှင်ကို တွေ့လျှင် ကြင်ယာ ပြောက်မည်ဟုကျေညာ၍ ဖိနပ်ရှင်ကို ရှာစေ၏။ နောက်ဆုံး၌ ဖိနပ်ရှင် စင်ဒါရဲလားကို တွေ့ရှိသဖြင့် ကတိအတိုင်း ထိမ်းမြားလက်ထပ်လိုက်လေသည်။

အချို့က ဤပုံပြင်သည် သဘာဝကို တင်စားထားသော ဝတ္ထုပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ စင်ဒါရဲလားသည် နံနက် အရုဏ်တက်ချိန် ဖြစ်၍၊ ညဉ့်ဆဲကလူ ပြုကြသူ များမှာ ညအချိန်တွင် တက်လာသော တိမ်တိုက်များ ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် စင်ဒါရဲလားကို ကယ်ဆယ်သူ မင်းသားမှာ နေမင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြလေသည်။

စင်းတော။ ။ဂရိရှေးဟောင်းပုံပြင်များထဲတွင် သက်ဆိုင်ရာ အာကေးဒီးယားတောင်များ၌ လူတပိုင်း မြင်းတပိုင်း အတ္ထဝါဒများဖြစ် နေထိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို လူတပိုင်းမြင်း ထုံးတို့သည် အစ်ဆိုင်အွန် ဘုရင်နှင့် နက်ဖီလီ နတ်သမီး တို့မှ ပေါက်ဖွားလာသူများဟု ပြောလေ့ရှိကြသည်။ စင်းတောခေါ် ထိုသတ္တဝါတို့သည် ခါးပိုင်းအထိ လူကိုယ်ဖြစ်၍၊ အောက်ပိုင်းမှာ မြင်းကိုယ်ဖြစ်လေသည်။

စင်းတောများ အကြောင်း ပါဝင်သည့် ပုံပြင်များတွင် ထာဝီသီးဘုရင်နှင့် စင်းတောများ စစ်ပြိုင်သည့်အကြောင်း ဆိုလေ့ပြသောပုံမှာ ထင်ရှားသည်။ ထိုပုံပြင်တွင် လက်ထပ်ပြည်ဘုရင် ပေရီသို့နှင့် ဒီအစ်ဒါမီယားတို့ လက်ထပ်ပွဲ နေ့တွင် စင်းတောတို့သည် သတို့သမီးကို လုယူထုတ်ပြေးရန် ကြိုးပမ်းသဖြင့် တဖက်နှင့်တဖက် အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်ကြ

လူတပိုင်းမြင်းတပိုင်းစင်းတော နှင့် ကျူးပစ်နတ်သားထို့ပုံ

လေသည်။ လက်ပီသီးဖက်မှ ဘုရင်၏အကြည်တော် သီး ဆယ်ကု ဝင်ရောက် ကူညီ တိုက်ခိုက်သဖြင့် စင်းတောတို့ အရေးနိမ့်ကြရလေသည်။

စင်းတောတို့သည် စည်းကမ်းမဲ့သော လူရိုင်းများဖြစ်၍ မိမိတို့၏စိတ်ကို မထိန်းသိမ်းနိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ဖောလပ်နှင့် ကိုင်ရွန်ဆိုသူ နှစ်ဦးမှာ အခြားစင်းတောတို့နှင့် အလွန် ကွာခြားလေသည်။ ကိုင်ရွန်သည် အပေါလို နတ်သားထံတွင် နည်းနာ ခံယူရသဖြင့် အတတ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အပေါလိုသည် သူ၏သားတော် အက်စကျူလေးပီယပ်ကိုပင် ကိုင်ရွန်အား စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်း သွန်သင်စေ၏။ ကိုင်ရွန်၏ တပည့် ထိုနတ်သားမှာ နောင်သောအခါတွင် သမားတော်များကို စောင့်ရှောက်သောနတ်သား ဖြစ်လာလေသည်။

ထင်ရှားသော သူရဲကောင်းများဖြစ်ကြသည့် ပီးလီယင်၊ ဂျေဆင်နှင့် အကီးလီးတို့သည် ကိုင်ရွန်၏ တပည့်များ ဖြစ်ကြသည်။

www.burmeseclassic.com

ဝေါဟာရ နှင့် အသံလှုယ်အမည်များ

ဤကျမ်းတွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ကျယ်ဝန်းလှသော ပညာရပ်အမျိုးမျိုး၊ အကြောင်းရပ်အမျိုးမျိုးတို့ ပါဝင်သည်ဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဌမဆုံး ပေါ်ထွက်လာရခြင်းဖြစ်သည့်အလျောက်၊ ဘာသာခြားမှ မြန်မာလိုပြန်ဆိုထားသော ဝေါဟာရသစ်များနှင့် အသံလှုယ်ယူထားသော အမည်များ မြောက်မြားစွာပါရှိသည်။ ဤကျမ်းတွင်ပါဝင်သော ဝေါဟာရနှင့် အသံလှုယ်ယူထားသောအမည်တို့ကို မူရင်းစကားနှင့်တကွ အောက်တွင် အကွာရာစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။ ထုတ်ဝေပြီးအတွဲများတွင် ဖော်ပြပါရှိပြီးဖြစ်သော ဝေါဟာရများနှင့် အသံလှုယ်အမည်များကိုမူ အောက်ပါစာရင်း၌ ထပ်မံဖော်ပြခြင်းမပြုပါ။

ဝေါဟာရများ

'ကဗျာစာဆိုတို့၏အထွဋ်ပုဒ်တို့'	'The Lives of the Poets'
ကဗျာစာဆိုအက်ဒါကြီး	Elder Edda or Poetic Edda
ကရော့စဗားစ်နစ်	Crossbar (System)
'ကရိုက်ဆစ်' သတင်းစာ	'Crisis'
'ကလေးဘဝ'	'My Childhood'
ကာတာလန်လူမျိုး	Catalan
ကာရာရာစကျင်ကျောက်	Carrara
ကုဗတုံး	Cube
ကော်ရယ်ပင်လယ်	Coral Sea
ကိုကိုကီးလင်းကျွန်း	Cocos-Keeling Island
ကိုးတိုင်ကစားခြင်း	Nine pins
ကက်စတီးလီယန်လူမျိုး	Castilian
ကင်းအက်ဒွပ်စာသင်ကျောင်း	King Edward's School
ကန်ဆေးဝါး	Sulfa drugs
ကန်တာဗာဘရီဂိုဏ်းချုပ်	Archbishop of Canterbury
ကန်တာဗရီယန်တောင်တန်း	Cantabrian Mountains
ကုန်သည်လေ	Trade Wind
ကပ်ဗင့်ဥယျာဉ်	Covent Garden
ကျောက်စက်ပန်းဆွဲ	Stalactite
ကျောက်စက်မိုးမျှော်	Stalagmite
ကြာသပတေးဂြိုဟ်	Jupiter
ကြောင်ငါး	Catfish
ကြောင်လိမ်လျှောစင်	Spiral chute
ကြောင်းခြင်းရာအညွှန်း	Fact-Index
ကွားဖရင့်ခွေးသွားစိတ်	Tooth quadrant
ကွန်ဂရက်စာကြည့်တိုက်	Library of Congress
ကွန်ပါ	Compass
ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒ	Confucianism
'ကျွန်ုပ်အတွက်တက္ကသိုလ်များ'	'My Universities'
ကြွေးတင်စာရင်း	Account of indebtedness
'ခရီးသည်ကြီး'	'The Traveller'
ခရစ္စမတ်ကျွန်း	Christmas Island
'ခရစ်ယန်သာသနာအရေးပုံသမိုင်း'	'History of the Reformation'
ခလုတ်ခုံ	Switch board
ခါဒါလှုပ်ရှားမှု	Khadda Movement
ခေါင်းကြီးရေးသူ	Leader Writer or Editorial Writer
'ခေါင်းဆောင်ကြီး'	Qaid-i-Azam
ချာတာဟောက်ကျောင်း	Charterhouse School
ချင်မင်းဆက်	Ch'ing Dynasty
ချုပ်ခွက်	Sewing frame

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခြေတံရှည်ပိုးကောင်	Daddy-long-legs
ခြေလျင်တပ်မဟာ အမှတ် ၁၀	10th Infantry Brigade
ခြေဝါငူ	Yellow-footed green pigeon
ဂဏန်းခြေ	Numeral
ဂဏန်းတွက်စက်	Calculating machine
ဂဏန်းသင်္ချာ	Arithmetic
ဂရေးဒိုးတောင်တန်း	Sierra de Gredos
ဂရောက်ရစ်	Grouse
ဂရင်းစည်း	Grimm's Law
ဂရစ်လျှပ်စစ်စံနစ်	Grid
ဂရိတ်လိတ်ဒေသ	Great Lakes
ဂရမ်ပီယန်တောင်တန်း	Grampian Mountains
ဂလော့စတာတိုက်လေယာဉ်ပျံ	Gloster fighter
ဂလိုက်ဒါလေယာဉ်	Glider
ဂလစ်ရှန်းလူမျိုး	Galician
ဂလုပ်ရုံ	Globe Theatre
ဂဟေ	Solder
'ဂါတာ၏စာဟန်'	'Goethean Style'
ဂါးတားတောင်တန်း	Sierra de Gata
ဂူနေခေတ်	Cave Dwelling Age ; Age of Cave men
ဂူနေရှေးလူ	Cave dweller
ဂယ်လဗာနိုက်သံ	Galvanised iron
ဂယ်လဗာနစ်နည်း	Galvanic method
ဂေါ်ဘီထုပ်	Cabbage
ဂေါ်ရခါးသေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း	Gurkha Rifles
ဂန္ထဗေဒ	Bibliography
ဂန္ထဗေဒအသင်းကြီး	The Bibliographical Society
ဂန္ဓမာပန်း	Chrysanthemum
ဂုံလျှော်ပင်	Jute
ဂျာဗိုးအာကောင်	Jerboa
'ဂျာမန်ဘာသာစကားသမိုင်း'	'History of the German Language'
'ဂျာမန်သူရဲကောင်းတို့၏ရှေးဟောင်းပုံပြင်'	'German Heroic Saga'
ဂျူရီအဖွဲ့ကြီး	Grand Jury
ဂျူရီအဖွဲ့ငယ်	Petty Jury
ဂျူးလ နိယမ	Joules' Law
ဂျိုဟိုးရေလက်ကြား	Johore Strait
ဂျက္ကဗင်းအဖွဲ့	The Jacobins
ဂျက္ကတ်ရက်ကန်းစင်	Jacquard Loom
ဂျက်ဇူးအစ်အခေါက်	Jesuits' bark
ဂျိုင်ရိုကရိယာ	Gyro-apparatus
ဂျိုင်ရိုအိမ်မြှောင်	Gyro-compass
ဂြိုဟ်သိမ်ဂြိုဟ်မှား	Asteroid or Planetoid
ဂွါဒါရမှာတောင်တန်း	Sierra de Guadarama
ဂျွန်ဆင်အသင်း	Johnson Club
ဂျွမ်းထိုးငှက်	Indian lorikeet
ငခွေးလျှာ	Flatfish
ငထီး	Jellyfish
ငဓားရှည်	Silver-Bar fish
ငပျံ	Flying-fish
ငမြီးတောင်	Anguilla benghalensis

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငမြင်းကကလောင်	Eutropiichthys vacha
ငရုတ်ကောင်း	Piper nigrum
ငရုပ်ကျား	Anguilla bicolor
ငရုပ်ဥ	Amphipnous cuchia
ငလိပ်ကျောက်	Ray
ငလျင်တိုင်းကရိယာ	Seismograph
ငပက်	Percidae
ငသလဲထိုး	Lepidocephalus berdmorei
ငသိုင်း	Catla catla
ငဖစ်	Heron
ငဖပ်ပုံ	Rastroliger kanagurta
ငအုံး	Anthias multideus
ငုပင် (ပုံကြီးပင်)	Cassia fistula
ငုရှေပင် (ငုစပ်ပင်)	Cassia renigera
ငုသိန်ပင်	Cassia nodosa
' ငိုကြွေးရာတံတိုင်း '	' Wailing Wall '
ငုံး	Quail
ငြိမ်ထိန်းကရိယာ	Control (stabilizer)
ငွေစာရင်းစာအုပ်	Cash Book
ငွေစုဘဏ်ငွေသွင်း	Saving Bank
ငွေလွှဲပို့စံနစ်	Money Order
ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း	Cash Account
' ငွေသေတ္တာ '	' Silver Box '
ငှက်ကျား	Ibis leucocephalus
ငှက်ကျားဖြူ	Ciconia alba
ငှက်ကြီးငုံးစပ်	Adjutant ; Leptoptilus dubius
ငှက်ခါး	Coracias benghalensis
ငှက်တောင်ရိုး	Quill
ငှက်ပန်းထိမ်	Megalaima haemacephala indica
ငှက်ပျောဖူးပုံသဏ္ဌာန်	Elliptic oblong
ငှက်ပြာချောက်	Sitta castanea neglecta
ငှက်ဘီလူး	Lanius collurioides collurioides
စကားဇာစ်မြစ်ပညာရပ်	Etymology
စကားပြေစာဆို အက်ဒါဝယ်	Younger Edda or Prose Edda
စကားပြောခွက်	Mouthpiece
စကားပြောအတတ်	Rhetoric
စကီးစီးခြင်း	Ski-ing
' စကော့တလန်နယ်ခြားသီချင်းများ '	' Minstrelsy of the Scottish Border '
စကော့တလန်ပြည့်ရှင်မေရီဘုရင်မ	Mary, Queen of Scots
စကစ်တယ်ကစားခြင်း	Skittles
စကန်ဆင်ဥယျာဉ်	Skansen Park
စတားငါးငါး	Sturgeon
စတီရီယိုစာပုံသွန်းနည်း	Stereotyping
စနေဂြိဟ်	Saturn
စပါးလင်	Lemon grass
စပန်းရေမြုပ်	Sponge
စပိန်ထီးနန်းဆက်ခံရေးစစ်ပွဲ	War of the Spanish Succession
စပိန်ရေတပ်ကြီး	The Spanish Armada
စပျစ်	Grapes
စာကူးစက်	Duplicator

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာကူးမင်	Copying ink
စာထုပ်	Packet
စာ၊ နယ်၊ ဇင်း အတတ်ဆိုင်ရာဒီပလိုမာဘွဲ့	Diploma in Journalism
စာပေအသင်း	Literary Club
စာလှိုမြင်းရထား	Mail coach
စာပို့အိတ်ဖလှယ်ရေးကရိယာ	Mail-bag exchange apparatus
စာဖလှယ်၍ပို့သောစံနစ်	Cross post
စာမှုန်	Essay
စာရင်းကိုင်နည်း၊ တဖက်သွင်း	Single entry Book-keeping
စာရင်းကိုင်နည်း၊ နှစ်ဖက်သွင်း	Double entry Book-keeping
စာရင်းကိုင်ပညာ	Book-keeping
စာရင်းချုပ်စာအုပ်	Ledger
စာရင်းစု	Statistics
စာရင်းတွက်စက်	Accounting machine
စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	Closing balance
စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်	Opening balance
စာရင်းမျက်နှာ	Folio
စာဝေငှဲ့ရုံး	Delivery Office
စာအုပ်နှင့်နမူနာပို့စံနစ်	Book and sample post
စားဆေးဖြင့်ပုံဆွဲခြင်း	Etching
စားမြုံ့ပြန်ကောင်	Ruminant
စီထရိုနယ်လာဆီ	Citronella oil
စုဆောင်းခြင်း	Collection
စူးကာပန်း	Passion flower
ဇက္ကဝက်ငှက်	White pelican
စက္ကူဖြူစာတမ်း	White Paper
စက်စီယင်	Tsetse fly
စက်ရုံလုပ်ငန်းစံနစ်	Factory system
စက်ဝိုင်းခြမ်း	Semi-circle
စက်ဝိုင်းစိတ်	Sector
စက်ဝိုင်းလုံး	Sphere
စက်ဝန်းပိုင်း	Arc
စက်သီး	Pulley
စိုက်အား	Effort
စိတ်ကူးယဉ်ခေတ်	Romantic period
' စိန့်ဂျွန်းအကြိုည '	' St. John's Eve '
စံနမူနာယူနည်း	Sample survey
စုံတွဲအပြန်အလှန်ပြောစကား	Dialogue
ဆဗွိုင်းရုံတော်	Savoy Theatre
ဆာလဖိတ်နည်း	Sulphate process
ဆိုဒါနည်း	Soda process
ဆောက်လုပ်ချက်များ	Constructions
' ဆုံးခဲ့ပေါ့ပြည်နတ်ရွာ '	' Paradise Lost '
ဆွန်ဒန်လူမျိုး	Sundanese
ဇနပ္ပတ္တိ	Biography
ဇော်းတွက်	Practice
တပတ်လည်ထောင့်	Perigon
' တရုပ်ဂေါ်ဒင် '	' Chinese Gordon '
' တော်စတွိုင်ယာတော '	' Tolstoy Farm '
တော်ဝင်ပန်တျာပညာတံခွန်အသင်း	Royal Academy of Music

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တိုကူဂါးဝါးဦဂွန်ခေတ်	Tokugawa Shogunate
တိုက်ရိုက်နည်းဖြင့်သက်သေပြနည်း	Direct method
တင်ကျီး	The Indian large cormorant
တစ်ဂှက်	Tit
တနှစ်စဖင့်ဂှက်	Tanis sphinx
တံဆိပ်ခေါင်း၊ စာပို့	Postage stamp
တံဆိပ်ခေါင်း၊ ယူ၊ ပီ၊ ယူ	U.P.U. stamp
တံဆိပ်ခေါင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့	Unemployment stamp
တံဆိပ်ခေါင်း၊ အာမခံ	Insurance stamp
တံဆိပ်နှိပ်စက်	Stamp cancelling machine
တိုးပျံ	Rocket
တိုးမော်တော်ကား	Rocket motor-car
တိုးလေယာဉ်ပျံ	Rocket plane
တိုးအင်ဂျင်	Rocket engine
တျူဗာကယ်ပိုးစွဲနာ	Tuberculosis
တွင်းထွက်ဓာတ်	Mineral
ထာဝရသံလိုက်	Permanent magnet
ထုပို့	Solid
ထောင့်ကျယ်	Obtuse angle
ထောင့်ကျယ်တြိဂံ	Obtuse-angled triangle
ထောင့်ကျဉ်း	Acute angle
ထောင့်ကျဉ်းတြိဂံ	Acute-angled triangle
ထောင့်ပြန်	Reflex angle
ထောင့်ဖြောင့်	Straight angle
ထောင့်မှန်	Right angle
ထောင့်မှန်စတုဂံ	Rectangle
ထောင့်မှန်တြိဂံ	Right-angled triangle
ထပ်ကိန်းနှင့်ကိန်းရင်းများ	Powers and roots
ထပ်တရုပန်း	Marigold
ထပ်တူထပ်မျှတြိဂံများနှင့်သက်သေပြနည်း	Proof by congruent triangles
ဒသမ	Decimal
'ဒီကန်ကာအနီးလယ်ယာတွင်းမှညနေခင်း'	'Evenings on a farm near Dikanka'
ဒီမိုကရက်တစ်သမတဂျာမန်နိုင်ငံ (အရှေ့ဂျာမန်နိုင်ငံ)	German Democratic Republic
ဒီးလီယန်အဖွဲ့	Delian League
ဒုံးမြီးကွက်	Leptoptilus javanicus
ဓါတ်ငွေ့မီးအိမ်	Gas lamp
'ဓမ္မသတင်းစာ'	'Religious Herald'
ဓမ္မသာလာယံကျောင်း	Ashram
ဓမ္မသီချင်း	Hymn
နယေဇင်ဂျင်မနေဇီယမ်ကျောင်း	Nezhin Gymnasium
နာတဲအိန္ဒိယကွန်ဂရက်	Natal Indian Congress
နားထောင်ခွက်	Receiver
နေကြာ	Sunflower
နယ်စားကြီး	Elector
နက္ခတ္တဗေဒ	Astro-physics
'နက်နဲလှစွာစကြာဝဠာ'	'The Mysterious Universe'
'နောက်ဆုံးဂီတစါဆို၏ထေးသံ'	'The Lay of the Last Minstrel'
နိုင်ငံငယ် (ရှေးဂရိနိုင်ငံ)	City state
နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်	State library
နတ်ဆိုဝါဒ	Nazism

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နန်းတွင်းပန်းချီတော် — Court painter

'နွေဦးရာသီသို့' — 'Ode to the Spring'

နှစ်ကိုင်းဖြာအမြဲစိမ်းချုံပင် — Dichotomously branched evergreen

'၂၅ နှစ်ကာလ' — 'Twenty Five years'

နှစ်နားညီတြိဂံ — Isosceles triangle

နှတ် — Heddle

နှုတ်သီးထူငူ — Thick-billed green pigeon

နှုတ်သီးပြားငှက်ကျား — Shoe bik

ပမာဏသန်္ဓာ — Mensuration

ပရိစ္ဆေဒနည်း (၀၊) အနာလစ်စစ်နည်း — Method of analysis

ပရင့်စတန်တက္ကသိုလ် — Princeton University

ပလိပ်ရောဂါ — Plague

ပါဆယ်ပို့စံနစ် — Parcel post

ပါရစ်မြို့ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ — Paris Peace Conference

ပါရစ်မြို့ရှိနိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက် — Bibliothèque Nationale, Paris

ပါဝါလက်တံ — Power arm

ပါးမားအနုပညာတံခွန်ကျောင်း — Academy of Parma

ပါးရော့ကျွန်း — Island of Paros

ပီရမစ် — Pyramid

ပီရူးဗီယန်အခေါက် — Peruvian bark

ပူးပေါင်းရေးအက်ဥပဒေ — Act of Union

ပေတင်လွင်ပြင် — Plain of Peten

ပေးထားချက် — Hypothesis

ပယ်နည်းဖြင့်သက်သေပြနည်း — Proof by elimination

ပယ်ရိယန်စကျင်ကျောက် — Parian marble

ပယ်လိုပွန်နီးရှန်းစစ်ပွဲများ — Peloponnesian Wars

ပဲရော့ငါး — Parrot fish

ပေါ်ပီပန်း — Poppy

ပိုးဖလံ — Moth

ပက်ဒင်တန်ဘူတာ — Paddington Station

ပင်ဆီလဗေးနီးယားနှင့်မေရီလန် တန်တားဆောက်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီ — Pennsylvania and Maryland Bridge and Construction Company

ပင်တဲလစ်ကပ်တောင် — Mount Pentelicus

ပင်တဲလစ်စကျင်ကျောက် — Pentelic marble

ပင်လယ်တံငါ — Sea angler

ပစ်စတန်အင်ဂျင်တပ်သာမန်လေယာဉ်ပျံ — Piston-engined plane

'ပစ္စည်းရှင်' — 'The Man of Property'

ပစ်လူမျိုး — Picts

ပဉ္ဇကာနီသီး — Goldnut

ပိတ်ချင်း — Piper longum

ပန်ကရိရည် — Pancreatic juice

ပန်နယ်စံနစ် — Panel

'ပန်းမြို့တော်ကြီး' — 'City of Flowers'

ပိန်ညင်းငှက် — Kingfisher

ပုပ်ရဟန်းမင်း တတိယအင်နိုဆင် — Pope Innocent III

ပုံကူးစက္ကူ — Tracing paper

ပုံစံပြာ — Blue print

ပုံထပ်သက်သေပြနည်း — Proof by superposition

ပုံထင်းဆရာ — Engraver

ပုံဖော်ရက်ကန်းအတတ် — Figure weaving

ပျ — Aphis

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပျော့ဖတ်၊ စက်ကြိတ်	Pulp, mechanical
ပျော့ဖတ်၊ ဆေးစိမ်	Pulp, chemical
ပျော့ဖတ်၊ သစ်	Pulp, wood
ပျော့ဖတ်၊ အဝတ်	Pulp, rag
ပြစက်	Projector
ပြတန်ဆာ	Indicator
'ပြည်တွင်းခရီးစဉ်'	'An Inland Voyage'
ပြည်တွင်းပြည်ပအဖြစ်အပျက်'	'Public Occurrences both Foreign and Domestic'
ပြည်ထောင်စုသမတဂျာမန်နိုင်ငံ (အနောက်ဂျာမနီနိုင်ငံ)	German Federal Republic
ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်	Public library
ပွင့်ချပ်အုံ	Corolla
ပွင့်ချပ်အုံပြွန်	Corolla-tube
ပွင့်ဖတ်အုံ	Calyx
ပွတ်တိုက်ခုခံမှု	Friction
ပြွန်	Duct
ပြွန်မဲ့ဂလင်း	Ductless gland
ဖယောင်းစက္ကူ	Stencil paper
ဖရောင်ဟိုဖာမျဉ်းများ	Fraunhofer lines
'ဖယ်လိုဒွန်စာတမ်းများ'	'Fallodon papers'
ဖဲရိုးဘုရင်	Pharaoh
ဖက်ဆစ်ဝါဒ	Fascism
ဗရေးလ စံနစ်	Braille
ဗရင်ဂျီများချုပ်ချယ်မှုလွတ်မြောက်ရေးအက်ဥပဒေ	Catholic Emancipation Act
ဗလောက်စာအုပ်	Block book
ဗဟိုခွာအား	Centrifugal force
ဗဟိုစာရွေးဌာန	Main Sorting Office
'ဗဟိုလျှပ်စစ်ဓာတ်ဘုတ်အဖွဲ့'	'Central Electricity Board'
ဗာဂျင်းနီးယားစစ်ပညာသင်ကျောင်း	Virginia Military Institute
ဗာအေးအားတောင်	Mount Vaea
ဗားနတ်ပိဋ္ဌကတ်တိုက်	Bernard Library
ဗီစီဂေါ့သ	Visigoth
'ဗီယာလာနေအိမ်'	'Birla House'
ဗူးလရန်းတိုက်ပဲ့	Battle of Bullrun
ဗယ်လီအဲရစ်ကျွန်းစု	Balearic Islands
ဗဲလဖောတောင်ကြား	Belfort Gap
'ဗော်စတန်သတင်းဆောင်းပါး'	'Boston News letter'
ဗိုးဝါးငှက်မျိုး	Bower bird
ဗက်တီကင်စာကြည့်တိုက်	Vatican Library
ဗက်လူမျိုး	Basque
ဗိုက်ကင်းလူမျိုး	Viking
'ဗင်္ဂလားအစိုးရအတွင်းရေးနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအတိုင်ပင်ခံစာတမ်းစာအုပ်'	'Bengal Secret and Political Consultations'
ဗိုင်ဆာလဖိုက်နည်း	Bisulphite process
ဗစ်ကာစက်သေနတ်	Vicker gun
ဗတ်တာဖလိုင်းငါး	Butterfly fish
ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်	Mercury
ဗျိုင်း	Egret
ဗြိတိသျှတပ်မတော်စစ်ဦးစီးချုပ်	Chief of the Imperial General Staff
ဗွန်ဆင်မီးတိုင်	Bunsen Burner
ဘာသာစကားပညာရပ်	Philology
ဘီးနှင့်ဝင်ရိုး	Wheel and axle

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘုဇဟတ်ပင်	Birch
ဘုရင့်ခြေမြန်တော်အမှဲ	Royal Messenger Service
ဘုရင့်စစ်ကောလိပ်ကျောင်း	Imperial Defence College
ဘုရင့်ဝါရစ်ရှိုင်ယာတပ်ရင်းကြီး	Royal Warwickshire Regiment
ဘုရင့်ဝတ်ကျောင်းတော်	Chapel Royal
ဘေးကင်းမီးအိမ်	Safety lamp
မဟူရာစကျင်ကျောက်	Onyx marble
'မာလဗာရာစံအိမ်တော်'	'Malborough House'
မူပိုင်ကျေညာချက်	Copyright notice
မူမတူတွက်နည်း	Compound rule
'မော်လမြိုင်သတင်း'	'Moulmein Chronicle'
'မဂ္ဂဇင်းပဒေသာ'	'Magazine Digest'
မင်စက္ကူ	Carbon paper
မန်းကျွန်း	Isle of Man
မုန်တိုင်းတပ်	Storm troop
မုန်လာဥနီ	Beet
မျိုးချစ်ဘုရင်	Patriot King
မျိုးပေါင်းစု	Phylum
မျက်နှာပြင်ညီ	Plane
မျဉ်းမြဲ	Initial side (of angle)
မြီစား	Debtor
မြီရှင်	Creditor
မြေစေးဖြူ	Kaolin ; china clay
'မြေယာမဲ့မင်းသား'	'Lackland'
မြေလူးငှက်	Thrush
မြို့ပြအင်ဂျင်နီယာ	Civil engineer
'မြောက်ပိုင်းကခြင်္သေ့ကြီး'	'Lion of the North'
'မြည်းနှင့်ခရီးသွားခြင်း'	'Travels with a Donkey'
မြန်မာနိုင်ငံပညာပြန့်ပွားရေးအသင်း	Burma Education Extension Association
မြန်မာပြည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကော်မတီ	Burma Reforms Committee
မြန်မာပြည်ရှိဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ်များ၏သမိုင်း	British Residency in Burma
'မြန်မာအဆွေ'	'Friend of Burma'
မွေးလက်	Barb
မွတ်စလင်အသင်းကြီး	Moslem League
မွန်တေဂူ - ချမ်းစဖို့တို့၏အုပ်ချုပ်မှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးစီမံကိန်း	Montagu-Chelmsford Reforms
မှုထမ်းရာထမ်းတို့၏လျှို့ဝှက်ချက်အက်ဥပဒေ	Official Secrets Act
မှူးမတ်မျိုးနွယ်ဥပဒေကြမ်း	Peerage Bill
မြောက်လဒ်	Product
မြှင့်ကြိုး	Lifting thread
'ယန်းအိန္ဒိယသတင်းစာ'	'Young India'
ယိမ်းထိုးကျိုင်ရိုစကုပ်	Oscillating Gyro-wheel
'ရတနာဒီပ'	'Treasure Island'
'ရေကြောင်းစစ်ပွဲ၏အဖြစ်အပျက်များ'	'The Crisis of the Naval War'
ရေတပ်ဗိုလ်မှူးချုပ်	Commodore
ရေပန်းကျက်စက်	Hydraulic jet
'ရေသူမထမင်းဆိုင်'	'Mermaid Tavern'
ရေအားသုံးကျက်ခုတ်မောင်းနည်း	Hydraulic jet propulsion
ရေအားသုံးလျှပ်စစ်အား	Hydroelectric power
'ရောမနိုင်ငံတော်ပျက်စီးပုံ'	'Decline and Fall of the Roman Empire'
ရောမအင်ပိုင်ယာ	Roman Empire

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

'ရက်ကန်းလွန်းပျံ'	'Flying Shuttle'
ရင်ဆူးတောင်	Pectoral fin
ရင်ပတ်ဝါငူ	Orange-breasted green pigeon
ရစ်ဒါဟုမ်းဘုရားရှိခိုးကျောင်း	Riddarholm Church
ရတ်ဂျာတက္ကသိုလ်	Rutgers University
ရန်အရက်	Ruin
'ရှာဖုန်းဆိုး'	'The Deserted Village'
ရွက်ကြွေတော	Deciduous forest
ရွက်စွယ်	Stipule
ရွက်ဆိုင်	Opposite leaves
ရွက်ညွှာ	Petiole
ရွက်ဖျင်ထည်စက်ကြိုး (ခါးပတ်ကြိုးပြား)	Moving belt
'ရွှေမြို့တော်ကြီး'	'City of Gold'
လီနင်ဂရက်ရှိနိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်	Leningrad State Library
'လူ့သဘာဝအက်ဆေး'	'Essay on Man'
'လူပြန်ပေး'	'Kidnapped'
'လူမျိုးကျိုး၏ဘောဂဗလ'	'Wealth of Nations'
လေတပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူး	Air Chief Marshal
လေမုန်တိုင်းအငူ	Cape of Storms
လေအိတ်	Air bladder
'လောကတခွင်'	'In the world'
လက်ကျန်ရှာခြင်း	Balancing (accounts)
လက်ထောက်အယ်ဒီတာ	Sub-editor
လက်ဝဲလေဘာအင်အားစု	Left-wing Labour Front
လင်ဂဂျာထီသဘောတူညီချက်စာချုပ်	Linggadjati Agreement
လင်နင်ထည်	Linen
လင်းပေါက်	Transparent
လုပ်ငန်းဘုံအသင်း	Guild
လမ်းလျှောက်စာဆို	Troubadour
လွှတ်လပ်ရေးကလပ်	Liberty Club
လှိုင်းအလျား	Wavelength
လျှောခွေးသွားစိတ်	Sliding rack
လျှပ်စစ်အတ်မီး	Arc lamp or light
'ဝိညာဉ်သေများ'	'The Dead Souls'
ဝိသမသတ်ထောင့်	Alternate angle
ဝိဟာရစေတီ	Caitya Hall
'ဝေဖန်မှုအက်ဆေး'	'Essay on Criticism'
ဝင်ဆာမင်းမျိုး	House of Windsor
ဝတ်မှုန်အိမ်	Anther
'ဝိတ်ဖီးသင်းအုပ်'	'Vicar of Wakefield'
ဝမ်းဆူးတောင်	Ventral fin
'သတင်းစုံမဂ္ဂဇင်း'	'News Digest'
သာသနာရေးဆိုင်ရာတရားရုံးတော်	Inquisition
'သေဆုံးသွားသောအချစ်ဆုံးကြောင်ကလေးသို့'	'Ode on the Death of a Favourite Cat'
သောကြာဂြိုဟ်	Venus
သက်ဆိုင်ရာထောင့်	Corresponding angle
သင်းဝင်ပင်	Beech
သစ္စာ	Truth
သည်းခြေရည်	Bile
သည်းခြေအိတ်	Gall bladder

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံမှုန့်	Iron filings
သံလွင်ဆီ	Olive oil
သံလွင်တောင်	Mount of Olives
သုံးနားညီတြိဂံ (တြိရန်း)	Equilateral triangle
'သွေးနှင့်မြေ'	'Blood and Sand'
သွေးပျော့နာ	Anaemia
သွေးမြေမကျတော်လှန်ပုံ	Glorious Revolution
သွယ်ဝိုက်နည်းဖြင့်သက်သေပြခြင်း	Indirect method
ဟိမဝန္တာအနိမ့်ပိုင်း	Sub-Himalayan Tract
ဟယ်လင်နစ်စတစ်ခေတ်	Hellinistic Age
ဟဲလဗတ်ငါး	Halibut
'ဟက်ဗရီဒီးခရီးစဉ်'	'Journey to the Hebrides'
'ဟစ်လဒဗရန်းလက်ဘ်ကြီး'	'Lay of Hildebrand'
ဟန်ချက်	Centre of Gravity
ဟွန်ဒီချက်လက်မှတ်	Hundi
အခန်းဆောင်းပါးရှင်	Columnist
အချင်း	Diameter
အချင်းဝက်	Radius
အစာအိမ်ရည်	Gastric juice
အစေ့လောင်း	Ovules
အဓိုးရပညာရေးဆင်ဒီကိတ်အဖွဲ့	Burma Educational Syndicate
အစုတ်ရောင်စဉ်	Absorption spectrum
အဆို	Proposition
အတွင်းမီးအားအင်ဂျင်စက်	Internal combustion engine
အဆိန်းစပရင်	Control spring
အနားပြိုင်စတုဂံ	Parallelogram
အနားမညီတြိဂံ	Scalene triangle
အနောက်တိုင်းကောလိပ်	Occidental College
အပူပိုင်းဇုန်သစ်	Neo-Tropical Zone
အပူလုပ်မျက်နှာ	Mechanical theory of heat
အပေါ်ယံအမွေးကြမ်း	Counter feather
'အပေါ်ဝတ်ကုတ်အင်္ကျီ'	'The Overcoat'
အပြင်ချန်းဘဲဥပုံ	Ovate
အပြိုင်စတုဂံတိုးမှန်	Rectangular parallelepiped (solid)
အပြိုင်စတုဂံတိုးယိုင်	Oblique parallelepiped (solid)
အပြည့်ရောင်စဉ်	Continuous spectrum
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတပ်မဟာ	International Brigade
အပြန်အလှန်သီအိုရမ်	Converse (of theorem)
'အမေ'	'Mother'
အမေရိကန်ယဇာဘူတအသင်းကြီး	American Philosophic Society
အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေး ကျေညာစာတမ်းကြီး	Declaration of American Independence
'အမျိုးသမီးမျှားချီတက်ခဲ့'	'March of the Women'
အမျိုးသားငွေစုလက်မှတ်	National Savings Certificate
အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီ	Council of National Education
အမျိုးသားပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့	Board of National Education
အမြီးဆုံးတောင်	Caudal fin
အမွေးစုတ်မှား	Filo plume
အမွေးနု	Plumule (Down feather)
အရိုးအိမ်	Skeleton
အရောင်ကွဲထွက်ခြင်း	Dispersion of light

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝေါဟာရ

အရောင်ဆဲ	Chromatophore (Pigment cell)
အရှေ့တောင်အာရှဆိုင်ရာ မဟာမိတ်ကုန်းတပ်များ၏သေနာပတိ	Commander in chief of Allied Land Forces, South East Asia
အရှေ့ရောမနိုင်ငံတော်	Eastern Roman Empire
အလျင်	Velocity
အလွှတ်ရောင်စဉ်	Bright line spectrum
အဝိုင်းထုချွန်	Cone
အသံဖမ်းစက်လိုင်စင်	Wireless licence
အသံလှိုင်း	Sound wave
အာဏာဖီဆန်ရေး	Civil disobedience
အာတိတ်ဇုန်ဟောင်း	Palae-Arctic Zone
အာရပ်နိုင်ငံအဖွဲ့	Arab League
အီကွီယန်လူမျိုး	Aequian
အီးဂျီးယန်းပင်လယ်	Aegean Sea
ဥဆဲ	Egg cell
ဦးနှောက်ရောင်အိပ်မဝရောဂါ	Sleeping sickness
အေရီယယ်ကြိုး (ကောင်းကင်ကြိုး)	Aerial wire
အော့စတြိုဂေါ့သ	Ostrogoth
အော်ပရာခေါ်တေးသံစုံဇာတ်	Opera
'အော်လီယန်းမြို့၏လုံမပျို'	'Maid of Orleans'
ဩဂဇ်စနွယား	Organ
အိုမာပလီဝတ်ကျောင်းကြီး	The Mosque of Omar
အက်တမ်အဆို	Atomic theory
'အောက်ဆုံးမြေလွှာ'	'Lower Depths'
အိုက်ဗီးရီးယန်းကျွန်းဆွယ်	Iberian Peninsula
အင်္ဂါဂြိုဟ်	Mars
'အောင်လိုရှ်အညွှံခံသည်'	'She Stoops to Conquer'
ဥစ္စာသိုက်များ	Treasure troves
အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်	Indian National Congress
အိန္ဒိယအုပ်ချုပ်ရေးအက်ဥပဒေ	Government of India Act
အိမ်တွင်းမှုလုပ်ငန်းစံနစ်	Domestic Industry

အသံလှယ်အမည်များ

ကဇန်	Kazan
ကပရယ်ရာ	Caprera
ကမကုရ	Kamakura
ကယက်	Kayak
ကရားနတ်, လူးကတ်	Cranach, Lucas
ကရူစီဖာရီး	Cruciferae
ကရူးဂါး	Kruger
ကရိုးနပ်	Cronus
ကရောင်းကိုလိုနီ	Crown Colony
ကရိုင်အိုလိုက်	Cryolite
ကရစ်, ဆာ စတက်ဖို့	Cripps, Sir Stafford
ကရိန်းဗီ	Crane's-bill
ကရွိုင်ဒန်	Croydon
ကလာရီယပ် ဗတရာချပ် (ဝါ) ဗတရာကပ်	Clarius batrachus
ကလီနင်ဂရက်	Kaliningrad
ကလော့စတော့ (ဝါ) ကလုပ်ရှတုတ်	Klopstock

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကလော့ဒင်	Culloden
ကလိုရော့ဆစ် ကိုချင်ချိုင်နန်ဆစ် ကိုချင်ချိုင်နန်ဆစ်	Chloropsis cochinchinensis cochinchinensis
ကလိုရော့ဆစ် အော်ရီဖရွန်ပရီဒီး	Chloropsis aurifronspridii
ကလက်ပီကိုဗာ, အော်လဂါ	Klepicova, Olga
ကလိုက်သီးနီး	Clisthenes
ကလတ်စဗတ်	Clarksburg
ကာတာလုံးနီးယား	Catalonia
ကာပန်းတီယေး, ရှားလော့	Carpentier, Charlotte
ကာဗာလျေးရိုး, ဖရန်စစ္စကို လားဂို	Cabellero, Francisco Largo
ကာမာသန်	Carmarthen
ကာရင်ဂျီဒီ	Carangidae
ကာလိကတ်	Calicut
ကာလို့, ဒွန်	Carlos, Don
ကာသဂျီးနား	Carthagena
ကားတီအာဝါး	Karthiawar
ကားနိုဗာ	Canova
ကီနိုပိုဒီအေးစီး	Chenopodiaceae
ကီးလင်းဝပ်	Killingworth
ကူရိုရှိအို	Kuroshio
ကူးရိုး	Kurile
ကေး	Kay
ကေးကပ် (ကျွန်း)	Caicos (Island)
ကေးမန်း (ကျွန်း)	Caiman (Island)
ကယ်ဒီ	Caddy
ကယ်လဆီယမ် ဆာလဖိတ်	Calcium sulphate
ကယ်လိခရောက် ပါဗို	Callichrous pabo
ကယ်လီခရောက် ပက်ပဒါး	Callichrous pabda
ကယ်လီခရောက် ဗိုင်မာကျူလေးတပ်	Callichrous bimaculatus
ကယ်လီဒိုးနီးယား	Calydonia
ကော်ခိုရပ် ကပ်စူလာရစ်	Corchorus capsularis
ကော်ခိုရပ် အော်လီတိုရိယပ်	Corchorus olitorius
ကော်ဒိုးဗား	Cordova
ကော်ရော်လာရီ	Corollary
ကော်ရင့်	Corinth
ကော်လီမေတာ	Collimator
ကောတေး	Cortes
ကောပပ် ဂျူးရန် စီဗီလစ်	Corpus Juris Civilis
ကောမစ်အော်ပရာ	Comic opera
ကိုတာနစ် ကိုတာနစ်	Coturnix coturnix
ကိုတာနစ် ကိုရိုမန်ဒဲလစ်ကား	Coturnix coromandelica
ကိုတာနစ် ချိုင်းနန်းဆစ်	Coturnix chinensis
ကိုဗီ	Kobe
ကိုရာစီယပ် ဗင်ဂါလင်ဆစ်	Coracias benghalensis
ကိုရာစီး (အီး) ဒေး	Coraciidae
ကိုရန်းနား	Corunna
ကိုလိုင်ဆာ ဖက်ဆီးအေးတပ်	Colisa fasciatus
ကိုးဒိုဗျက်စကီ	Chodowiecki
ကက်ဆီကမ်း အန်နျူအမ်း	Capsicum annuum
ကက်ဆီယာ နိုဒိုဆာ	Cassia nodosa
ကက်ဆီယာ ဖစ္စတျူလာ	Cassia fistula

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကက်ဆီယာ ရင့်နီဂျားရား	Cassia renegera	ကွီနိုင်ကရင်	Quinincrine
ကက်တလာ ကက်တလာ	Catla catla	ကွက်တာ	Quetta
ကက်တလောက်	Catalogue	ကွန်ဒရိုပလိုက် ချိုင်းနန်းဆစ်	Chondroplites chinensis
'ကက်ထရီယိုးနား'	'Catriona'	ကွန်ဒင်ဆား	Condenser
ကက်ပီတွန်နီဒေး	Capitonidae	ကွန်ပေါဇီတီ	Compositae
ကောက်စဗဇား	Cox Bazaar	ကွန်ပို	Cawnpore
ကောက်ဖမန်, အန်ဂေလီကာ	Kauffmann, Angelica	ကွန်ပြိန်	Compiegne
ကင်တားထား (လူမျိုး)	Kin Tartar	ကွန်မွန်းဝဲ့	Commonwealth
ကင်မာလီ	Kimberley	ခရစ္စတီနာ	Christina
ကင်းစတောင်း	Kingstown	ခက်ဖရင်း	Chephren
ကင်းစတန်	Kingston	ခိုင်ရိုစင်ထြပ် ဒိုရစ်	Chirocentrus dorab
ကင်းဖီရီးယား	Kaempheria	ချိပဆိုက်	Cheapside
ကောင့်တက် စင်ကိုးနား	Countess Cinchona	ချိမားဗူး	Cimabue
ကောင့် ရမ်းဖို့	Count Rumford	ချိလဒါး	Childers
ကောင်လီ	Cowley	ချူရီဂေးရား	Churriguera
ကိုင်ရွန်	Chiron	ချက်စတာဖီး	Chesterfield
ကစ်ကက်ကလပ်	Kit Kat Club	ချင်ပါအို	Ching Pao
ကစ်ဒရွန်	Kidron	ချန်စယ်လာစဗီး	Chancellorsville
ကန်ဆု (နယ်)	Kansu (province)	ချန်ဟိန်း	Chang Heng
ကန္နင်ဂမ်, အယ်လန်	Cunningham, Allan	ချမ်းစဖို့	Chelmsford
ကပ်ကောဒီ	Kirkcaldy	ခွာရစ်ဇ်	Khwarizm
ကပ်ခေါ့	Kirchoff	ဂရာဆီ, ဂျိုဗန်နီး	Grassi, Giovanni
ကိပ်ကိုလိုနီ	Cape Colony	ဂရာနာဒါး	Granada
ကိပ် - အော့ - ဂွတ်ဒဟုပ်	Cape of Good Hope	ဂရိကို ရိုမန်	Greco-Roman
ကျူးရှူး	Kyushu	ဂရိကွာလန်	Griqualand

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂရေဗလော့, ဟျူးဗတ်	Gravelot, Hubert
ဂရေး, အေဗရာဟမ်	Gray, Abraham
ဂရင်မဲလျှောဆင်	Grimmelshausen
ဂရင်း	Green
ဂရင်း, ဂျေးကော့	Grimm, Jacob
ဂရင်း, ဝိလင်	Grimm, Wilhelm
ဂလော့စတာ	Gloucester
ဂလော့စတာရှိုင်ယာ	Gloucestershire
ဂလော်စင်းနား ပါလပဲလစ်	Glossina palpalis
ဂလော်စင်းနား မော်စီတန်း	Glossina morsitans
ဂလက်စတုန်း, ဝိလျံ အီးဝပ်	Gladstone, William Ewart
ဂလက်ဒီယေးတား	Gladiator
ဂလစ်ဆရို	Glycerol
ဂါဂေးတား ဂါဂေးတား	Gagata gagata
ဂါတာ, ဖွန် ယိုဟန်း ဝုဖဂန်	Goethe, Von Johann Wolfgang
'ဂါဒီယန်'	'Guardian'
ဂါဗနာ	Governor
ဂါးနက် (ကျောက်)	Garnet
ဂါးရင်း, ဟာမင် ဝိလင်	Goering, Hermann Wilhelm
ဂီယားနား	Guiana
ဂီဟင်းနာ	Gehenna
ဂီးလဗတ်, ဆာ ဝိလျံ ဆွင့်	Gilbert, Sir William Schwenk
ဂေရှာ	Geisha
ဂေးလစ်	Gaelic
ဂယ်ရီဗောဒီး, ဂျူးဇက်ပေ	Garibaldi, Guisseppe
ဂယ်လဗာနိုမီတာ	Galvanometer
ဂယ်လဗားနီး, လွီဂျီ	Galvani, Luigi
ဂယ်လီဖောမီး (မျိုးစဉ်)	Galliformes
ဂယ်လီလေအို ဂယ်လီလေအီ	Galileo Galilei
ဂေါ့	Golf
ဂေါ့, ဂျွန်	Galt, John
ဂေါ့ဂရာ	Gogra
ဂေါ်ဒင်, ချားး ဂျော့	Gordon, Charles George
'ဂေါ်ဒင် ပါးရှား'	'Gordon Pasha'
ဂေါ်ရကီ, မက်ဆီယင်	Gorky, Maxim
ဂေါ့စ်ဝသီ, ဂျွန်	Galsworthy, John
ဂေါရီ	Gori
ဂိုဂိုး, နီကိုလိုင် ဗာစီလီဗစ်	Gogol, Nikolai Vasilyevich
ဂိုးစမစ်, အော်လီဗာ	Goldsmith, Oliver
ဂိုးမွန့်	Gourmont
ဂက်စတရိုပီလီးကပ်	Gastropelecus
ဂင့်	Ghent
ဂင်္ဂါ	Ganges
ဂစ်ဗန်, အက်ဒွပ်	Gibbon, Edward
ဂတ်ဆေး	Gadse
ဂတ္တပါးချား	Gutta-percha
ဂတ်တလင်, ဆာ ရစ်ချတ်	Gatling, Sir Richard
ဂန်ဒတ်	Gandak
ဂန္ဒီ, မိုဟန်ဒတ် ကရမ်ချန်	Gandhi, Mohandas Karamchand
ဂန္နက်	Gannet

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂန်း, ဗင်	Gunn, Ben
ဂိန်းစဗားရား, တောမတ်	Gainsborough, Thomas
ဂပ်စတားဗပ် အဒေါ်ဖပ်	Gustavus Adolphus
ဂပ်စတဝ်	Gustay
ဂမ်ဗီယာဆင်း (ဂန်ဘီရာရှိန်)	Gambheer Singh
ဂွမ်တီ	Gumti
ဂျဗယ် - အယ် - တာရစ်	Jabel-al-Tarik
ဂျမေးကားရမ်	Jamaica rum
ဂျလား - လွှတ် - ဒင်	Jalal-ud-din
ဂျာဒင်း	Jardine
ဂျားဗား	Java
ဂျီနိုးအာ	Genoa
ဂျီဗရောတား	Gibralter
ဂျီရေးနီးယေးစီး	Geraniaceae
ဂျီရေးနီးယမ်း	Geranium
ဂျီအင်း, ဆာ ဂျိမ်း ဟော့ဝု	Jeans, Sir James Hopwood
ဂျူနီးပါး	Juniper
ဂျူနီးပါး ကွန်မျူနီ	Juniper communis
ဂျူအိုပို	Duomo
ဂျူးဂျစ်ဆူ	Jujitsu
ဂျူးရား	Jura
ဂျူးလ, ဂျိမ်း ပရက်စကော့	Joule, James Prescott
ဂျေဆင်	Jason
ဂျေးကပ်, ဗိုင်အိုလက်	Jacob, Violet
ဂျယ်လတင်း	Gelatin
ဂျယ်လီကို, ဆာ ဂျွန် ရပ်ရှဝပ်	Jellicoe, Sir John Rushworth
ဂျော်တို ဒီ ဗွန်ဗိုးနေ	Giotto di Bondone
ဂျောဂျီးယား	Georgia
ဂျောဂျီးယန်း	Georgian
ဂျောဖား, ဂျိုးဇက် ဇက် ဆေးဇား	Joffre, Joseph Jacques Cesaires
ဂျိုဟန်နက်စဗတ်	Johannesburg
ဂျိုအန်	Joan
ဂျိုးဇဖင်း	Josephine
ဂျိုးဇက် ထရှဲဒီလာ ပါဇရီး	Joseph Tascher de la Pagerie
ဂျက်ကဆန်, တောမတ် ဂျော်နသန်	Jackson, Thomas Jonathan
ဂျက်ကဗိုက်	Jacobite
ဂျက်ကတ်, ဂျိုးဇက် မာရီ	Jacquard, Joseph Marie
ဂျက်စနိုက်	Jacksnipe
ဂျက်စမင်နမ် ဆမ်ဗက်	Jasminum sambac
ဂျက်ဖာဆန်, တောမတ်	Jefferson, Thomas
ဂျင်နက်တစ် (ပညာ)	Genetic
ဂျင်မူတင်နော	Jimmu Tenno
ဂျင်းနား, မဟာမက် အလီ	Jinnah, Mohammed Ali
ဂျိုင်ရိုစကုပ်	Gyroscope
ဂျိုင်ရိုတော့	Gyrotop
ဂျစ်ပဆီ	Gypsy
ဂျုန်း, ဗော်ဗီ	Jones, Bobby
ဂျုန်းအော့အတ်	Joan of Arc
ဂျပ်စတင်း	Justin
ဂျပ်စတင်းနီးယန်း	Justinian

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှုယ်အမည်

ဂွဒယ်ကွီးဗီးရား	Guadalquivir
ဂွါတီမားလ	Guatemala
ဂွါးဒီယားနား	Guadiana
ဂျွန်ဆင်, ဒေါက်တာ	Johnson, Dr.
ဂျွန်ဆင်, ဗင်	Jonson, Ben
ဂျွန်ဆင်, အေမီ	Johnson, Amy
စကားလက် တန်နဂျာ	Scarlet tanager
စကေလင်း	Scalene
စကယ်လတန်, မာသာ ဝေး	Skelton, Martha Wayles
စကယ်လီတန်	Skeleton
စကော့, ရောဗတ် ဖောလကွန်	Scott, Robert Falcon
စကိုပယ်လီဒေး	Scopelidae
စကိုး	Score
စကန်ဒီနေးဗီးယား	Scandinavia
စကွမ်ဗရီဇိုဗီဒေး	Scombresocidae
စကွမ်ဗရီဒေး	Scombredae
စကွမ်ဗာရွိုက်ဒီ တူလူး	Scomberoides toloo
စတားလင်း (ရဲတိုက်)	Stirling
စတားလင်း	Starling
စတီဖင်ဆန်, ဂျော့	Stephenson, George
စတီဗင်ဆန်, ရောဗတ် လူဝီ	Stevenson, Robert Louis
စတီရီယိုစကုပ်	Stereoscope
စတီရီယိုစကုပ်ပစ် ကင်မရာ	Stereoscopic camera
စတီရီယိုတိုက်	Stereotype
စတီး, ဆာ ရစ်ချတ်	Steele, Sir Richard
စတယ်လင်ဗော့	Stellenbosch
စတော့တန်	Stockton
စတော့ဗီ	Stork's-bill
စတင်းဂန်း	Sten gun
စတုတ် ပို့ဂျက်	Stoke Poges
စတန်လေ, ဆာ ဟင်နရီ မော်တန်	Stanley, Sir Henry Morton
စတန်းဖို့	Stanford
စထရော်ဗယ်ရီ	Strawberry
စထရက်ဇဗူး	Strasbourg
စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်	Streptomycin
စထရက်မိုး	Strathmore
စထရောက်, ယိုဟန်း	Strauss, Johann
စပရင်	Spring
စပီဒိုမီတာ	Speedometer
စပဲရီ	Sperry
'စပက်တေးတား'	'Spectator'
စပင်နေးစီး အိုလာရေးစီး	Spinacea oleracea
'စပင်းနင်းဂျင်နီ'	'Spinning Jenny'
စပင်းနစ်	Spinach
စမော, ဒေါက်တာ ဝီလျံ	Small, Dr. William
စမောလက်	Smollett
စမိုက်, အက်သယ် ဓမရီ	Smyth, Ethel Mary
စမစ်, အက်ဒမ်	Smith, Adam
စမတ်, ယန် ခရစ္စယန်	Smuts, Jan Christian
စာဒီနဲလာ ဖင်ဗရီယေးတား	Sardinella fimbriata

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာရိနား မရိဂါးလား	Cirrhina mrigala
စီကိုနီးယား အဲလဗား	Ciconia alba
စီလီယာ	Cilia
စူးဒူ တြိုပီယပ် ဂွန်ဂဝါရီ	Pseudeu tropius goongwaree
စူလီဒေး	Sulidae
စေဇန်း, ပေါ	Cezanne, Paul
စဲလီး (ကျွန်း)	Celebes
စက်တီပင်နာ တယ်လီရား	Setipinna telera
စင်ကိုးနား အော့ဇီစင်နာလစ်	Cinchona officinalis
စင်စင်နေးတပ်, လူယ်ဂျိယပ် ကွင်တီယပ်	Cincinnatus, Lucius Quintius
စင်းတော	Centaur
စိုင်ပရီနီဒီ	Cyprinidae
စန်ဗမ်	Sainte-Beuve
စိန်ဂျာမိန်း	St. Germain
စိန်ဆိုဖိုင်းယား	St. Sophia
စိန်ပီတာဗတ်	St. Petersburg
စိန်ဖရန်းစစ်	St. Francis
စိန်ဖရန်းစစ် ဇေးဗီးယား	St. Francis Xavier
စိန်ဗဗွန်	St. Bavon
စိန်မားဂရက်	St. Margaret
ဆကဲ့	Scheldt
ဆဗွိုင်း	Savoy
ဆမာကန်း	Samarkand
ဆမားရန်း	Semarang
ဆလားဗစ်	Slavic
ဆလိုက်ရူး	Slide rule
ဆလင်ဒါ	Cylinder
ဆာကေ	Sakai
ဆာဖို့း	Salford
ဆာဗန္နာ (မြို့)	Savannah
ဆာမူရိုင်း	Samurai
ဆာရယီဆင်	Tsaritsyin
ဆာလဖာဒိုင်ယာဇင်း	Sulfadiazine
ဆာလီဗန်, ဆာ အာသာ	Sullivan, Sir Arthur
ဆားဗား	Sava
ဆိုချာရီ, ဂျီအင်း (ဝါ) ဆီကာရီး, ဂျီအင်း	Psichari, Jean
ဆီဆမိုဂရပ် (ဝါ) ဆိုက်ဇမိုဂရပ်	Seismograph
ဆီဆမိုလိုဂျီ (ဝါ) ဆိုက်ဇမိုလိုချီ	Seismology
ဆီဇာ	Caesar
ဆီယယ်ရာ မက်ဒရီ	Sierra Madre
ဆီလာမျိး (ဝါ) ဆီလာကီး	Selachi
ဆီးရီး	Ceres
ဆီးလဗား, လောင်းဂျွန်	Silver, Long John
ဆီးလဗား ကလိုရိုက်	Silver chloride
ဆီးလဗားဂျူဗလီ	Silver Jubilee
ဆီးလဗား ဖာလမိနိတ်	Silver fulminate
ဆုနာမိ	Tsunami
ဆူးရဗာယ	Surabaya
ဆေးဗာဂရံ	Sevagram
ဆယ်လီနိုက်	Selenite

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

ဆဲလ်ကစ်ခ်ိုင်ယာ	Selkirkshire
ဆဲလိုဖိန်း	Cellophane
ဆဲလျူလို့	Cellulose
ဆော့ဒ်ဗာရီ	Sodbury
ဆော်လဆီဗွန်	Saltsjon
ဆော်လိမန်	Solyman
ဆောလစ် ဂျီသြမေတြီ	Solid Geometry
ဆိုလို	Solo
ဆိုဖစ်	Sophist
ဆိုလီးအား	Solea
ဆိုလီးအား ဗာလဂါရစ်	Solea vulgaris
ဆက်ဆွန်နီ အန်ဟော့	Saxony Anhalt
ဆက်ကလင်	Sakhalin
ဆက်ဂျနပ်	Sejanus
ဆက်ဇီကိုလာ ကက်ပရာတာ ဗာမင်နီကာ	Saxicola caprata burmanica
ဆက်တန်	Saturn
ဆက်ဖလပ်	Cephalus
ဆက်ဖို	Sappho
ဆောက်သမ့ပတန်	Southampton
ဆိုက်ကီး	Psyche
'ဆင်ပလစ်စိဆိမပ်'	'Simplicissimus'
ဆင်းဟတ်	Sandhurst
ဆိုင်ဖွန်နိုဖိုရာ	Siphonophora
ဆိုင်မွန်, ဂျွန်	Simon, John
ဆိုင်မွန်ကော်မရှင်	Simon Commission
ဆစ်	Cid
ဆစ်ကင်း	Sikkim
ဆစ်ဂနပ် အိုလာ	Cygnus olar
ဆစ်တာ ကက်စတာနီအာ နီဂလက်တာ	Sitta castanea neglecta
ဆစ်တီဒေ	Sittidae
ဆတ်ဆူမာ	Satsuma
ဆဒ်ဗာရီ	Sudbury
ဆန်တာလမ်း အဲလဗမ်*	Santalum album
ဆန်ဒရင်ဂမ်	Sandringham
ဆန်ဒါလန်	Sunderland
ဆွေးဗီးယား	Swabia
ဇီနော်ရင်းခပ် အေရှတိကပ် အေရှတိကပ်	Xenorhynchus asiaticus asiaticus
ဇန်ဇီဗာ	Zanzibar
ဇန်းဒါ့	Jeanne d'Arc
တာ့ (ကျွန်း)	Turks (Island)
ထာဆီဖုန်း ပါရာဒိဆီ	Tersiphone paradisi
တာဗာနီမွန်တားနား ကရစ္စပါ	Tabernaemontana crispa
တာဗာနီမွန်တားနား ကယ်လိစိနား	Tabernaemontana calycina
တာဗာနီမွန်တားနား ရော့စထြဒ်တာ	Tabernaemontana rostrata
တာဗိုဂျက်အင်ဂျင်	Turbojet engine
'တာရပ္ပလဗာ'	'Taras Bulba'
တီး	Tee
တီးလီး	Tilly
တေးဂပ်	Tagus
တော်စတွိုင်	Tolstoy

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တိုဂျို	Tojo
တိုလိုဆာ	Tolosa
တက်	Teck
'တက်တလာ'	'Tatler'
တက်တင်နီ	Tetany
တင်ဗျူလန်	Tembuland
တင်မျူဂျင်	Temujin
တင်းနေး	Tegner
တိုင်တေးနီယမ်	Titanium
တိုင်တန်	Titan
တိုင်ပင်	Taiping
တိုင်းဝမ်	Taiwan
တစ်ရှန်	Titian
တန်တလမ်	Tantalum
ထန်းဂုတ်	Tangut
တိန်း	Taine
တုပ်	Tope
ထြီလယန်	Trillion
ထြိုင်ကိရိဒီ	Trichiuridae
ထြစ်စော့ကလီ ပါရေးဗား	Thrissocles purava
တွီ	Tweed
ထရီလောနီး	Trelawny
ထရူဝီယာ နုဒီဖလိုရာ	Trewia nudiflora
ထရော့စကီ, လီယွန်	Trotsky, Leon
ထရိုင်ဟိုက်ဒရစ် အယ်လကိုဟော	Trihydric alcohol
ထရန်စကေး	Transkei
ထရန်စဖောမား	Transformer
ထရန်စဗား	Transvaal
ထရွား	Troyes
ဒရေကွန်းနစ်	Draconic
ဒရေးကိုး	Draco
ဒရိတ်, ဆာ ဖရန်းစစ်	Drake, Sir Francis
ဒါဗန်	Durban
ဒါလင်တန်	Darlington
ဒါဝေါ	Der Wald
ဒါဝင်	Darwin
ဒီကပ်တားရပ် ရပ်ဆဲလီ	Decapterus russelli
ဒီ ကွင်စီ	De Quincey
ဒီ ဆိုးတိုး	De Soto
ဒီဇိုင်း	Design
ဒီ၊ဘီ၊အီး	D.B.E. (Dame of the British Empire)
ဒီမော့စသီးနိုး	Demosthenes
ဒီယတ်, ဗာတူးလျူးမေယူ	Diaz, Bartholomew
ဒီဝန် (အမတ်ချုပ်ကြီး)	Dewan
ဒီ၊အက် (စ)၊အို	D.S.O. (Distinguished Service Order)
ဒီအစ်ဒါမီယာ	Deidameia
ဒီးလော့	Delos
ဒေစီ	Daisy
ဒေဆိုင်း, ဒဗျူ၊ အက် (စ)	Desai, W. S.
ဒေဗီ, ဆာ ဟမ်ဖရီ	Davy, Sir Humphry

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှုယ်အမည်

ဒေလီ	Delhi
ဒေးရှိယာ	Dacia
'ဒေးလီးကူးရန့်'	'Daily Courant'
ဒယ်လီဂန် ဗူလဒွတ်	Deligun Bulduk
ဒေါရစ်	Doric
ဒေါလတန်, ဂျွန်	Dalton, John
ဒိုမင်နီကန်	Dominican
ဒိုအပ်	Doab
ဒိုးရူး	Douro
ဒက်နမ်	Dagenham
ဒက်ဗွန်ပို့	Devonport
ဒေါက်ဂလပ်, ဂယ်ဗင်	Douglas, Gavin
ဒင်ဗိုင်	Denbigh
ဒိုင်ကရူရီဒေး	Dicruridae
ဒိုင်ကရူရပ် ပါရာဒီဆီယပ် ရန်ဂွန်နန်ဆစ်	Dicrurus paradiseus rangoonensis
ဒိုင်မျို	Daimyo
ဒိုင်ယာ	Dyer
ဒိုင်အော့စကိုရိအေဆီအီး	Dioscoreaceae
ဒိုင်အော့စကိုရိအေ ဖက်ဆီကျူလားတား	Dioscoreae fasciculata
ဒိုင်အော့စကိုရိအေ အက်ကျူလီယေးတား	Dioscoreae aculeata
'ဒစ်စကပ်ဗာရီ'	'Discovery'
ဒစ်ပိုဒီဒီး	Dipodidae
ဒန်တီ	Dante
ဒန်တန်	Danton
ဒန်ဒီ	Dundee
ဒန်ဗာ, ဝီလျံ	Dunbar, William
ဒန်လီ, လော့	Darnley, Lord
ဒဗ္ဗလင်	Dublin
ဒမ်မီ	Dummy
ဒျူရာ, အားလဗရက်	Durer, Albrecht
ဒွန် ကီဟိုးတေ	Don Quixote
ဒွန်ရမီ လာ ပြီစဲ	Domremy-la-Puchelle
'နယူးဟယ်ရယ်'	'New Herald'
နာဂရီ	Nagree
နာဂါးနား	Nagana
နာတဲ	Natal
နာဗားရား	Navarra
နာဗားရိုးနို	Navarino
နီကိုဆီယာ	Nicosia
နီးချယ်	Nietzche
နော်တင်, ကက်ပတိန်	Norton, Captain
နိုတော့တာရပ် ချီတာလာ	Notopterus chitala
နိုဗူနားဂါး	Nobunaga
နက်စတာ ဒိုင်းယန်းဆိုက်	Nestor Ironside
နက်ဖီလီ	Nephele
နိုက်ဆဲ	Neisse
နိုက်ထရိုဂလစ်ဆရင်း	Nitroglycerine
နိုက်ထရစ် အက်ဆစ်	Nitric acid
နင်နိုဗီ	Nineveh
နိုင်ဂျလား ဆက်တီဗား	Nigella sativa

www.burmeseclassic.com

အသံလှုယ်အမည်

နစ်ကယ်, ဆာ ဂျွန်	Nicholl, Sir John
နစ်ဇနီ နိုဗိုရော့	Nijni Novgorod
နာတ်ဆီ (နာဇီ)	Nazi
နျူးရှားတဲ	Neuchatel
ပရာဗဒါ	Pravada
ပရီတိုးရီးယား	Pretoria
ပရီးမိုး သေ ရိဗေးရား	Primo De Rivera
ပရေရီ	Prairie
ပရော့ကရစ်	Procris
ပရော့ပဂျက် အင်ဂျင်	Propjet engine
ပရော်ဗလမ်	Problem
ပရောဗန်း	Provence
ပရိုဆာပီးနား	Proserpina
ပရိုထရက်တာ	Protractor
ပရိုမင်း	Promin
ပရက်စစ်တလီ	Praxiteles
ပရိုင်နီးယား အင်အော်နေတာ ဗလန်ဖောဒ်	Prinia inornata blanfordi
ပရစ်တစ် မိုက်ကရိုဒွန်	Pritis microdon
ပရန်တြိုပီအစ်ခသစ် တက္ကရီ	Proentropiichthys takree
ပလာဂူဌ	Plagusia
ပလာစတာ အော့ ပဲရစ်	Plaster of Paris
'ပလီဗီးယန်း'	'Plebeian'
ပလူတို	Pluto
ပလက်ဇမိုခင်း	Plasmochin
ပလက်တနိတ်	Palatinate
ပလိန်း ဂျီသြမေတြီ	Plane Geometry
ပါစကယ်, ဗလဲ	Pascal, Blaize
ပါစာ ဒိုမက်စတီကပ်	Passer domesticus
ပါစာ ဖလေဗျိုလပ်	Passer flaveolus
ပါစာ မွန်တန်နပ်	Passer montanus
ပါဇီဒေး	Percidae
ပါဆက်ဖိုနီ	Persephone
ပါဆန်, ပါ အိပ်ဆဲ	Person, Per Axel
ပါနီနပ်	Panaenus
ပါပန်ဒြီယို	Papandreou
ပါမီ	Palmae
ပါရာစထြိုမာထီယပ် နိဂါ	Parastromateus niger
ပါရာဆိုက်	Parasite
ပါရာသိုင်းရွိုက်	Parathyroid
ပါရီအိုစီ	Periocci
ပါရစ်ကွန်မြန်း	Paris Commune
ပါလဆိုဂျက်	Pulsojet
ပါလီ, အယ်လက်ဇန္ဒာ	Palli, Alexandre
'ပါဝါလွန်း'	'Power Loom'
ပါးသီနွန်	Parthenon
ပီကာဆို, ပက်ဗလို	Picasso, Pablo
'ပီကင်းဂေဇက်'	'Peking Gazette'
ပီရိကိုကိုတပ် ဖလမ်မီယပ် အီလီဂန်	Pericrocotus flammeus elegans
ပီးလီယပ်	Peleus
ပေ့စလီ	Paisley

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှုယ်အမည်

ပေတာ	Paeter
ပေရီသို	Peirithous
ပယ်ရီ, အမ်၊ ဂျီ	Perry, M. G.
ပယ်လာဂိုးနီးယမ်း	Pelargonium
ပယ်လီကင်နီဖောင်း	Palecaniformes
ပယ်လီကင်နပ် ဖိလစ်ပင်ဆစ်	Pelecanus philippensis
ပယ်လီကင်နပ် အိုနိုကရိုတဲလပ်	Pelecanus onocrotalus
ပယ်လူဒရင်	Paludrine
ပဲရိုး	Perault
ပေါ်တာ, မစ္စစ် အယ်လစ်ဇဗက်	Porter, Mrs. Elizabeth
ပေါ်ဗန်ဒါ	Porbandar
ပေါ်လီကလိုင်းတပ်	Polyclitus
ပေါ်လစ်နိုးတပ်	Polygnotus
ပို့အာသာ	Port Arthur
ပိုဆိုင်ဒွန်	Poseidon
ပိုတက်	Potash
ပိုလီနီမပ် ပါရာဒီစီအပ်	Polynemus paradiseus
ပက်ဆီလိုရာ ဖီတီဒါ	Passiflora foetida
ပက်ဆီဖလိုရာ လောရီဖိုးလိုးယား	Passiflora laurifolia
ပက်တန်, ဖိလစ်	Patton, Philip
ပက်ဒူအား	Padua
ပိုက်ပါ နီဂရမ်	Piper nigrum
ပိုက်ပါ လောင်ဂမ်	Piper longum
ပင်တိုဒန်	Pantodon
ပင်ဒါး	Pindar
ပိုင်ဆစ်ထရက်တပ်	Pisistratus
ပိုင်ရုပ်	Pyrope
ပစ်ကျူအစ်တာရီ ဂလင်း	Pituitary gland
ပတ်ချမင့်	Parchment
ပတ္တနာ	Patna
ပတ္တနီ	Putni
ပန်	Pan
ပန်နိုးနီးယား	Pannonia
ပုပ်, အယ်လက်ဇန္ဒာ	Pope, Alexander
ပမ်ပပ် အာဂျင်တီယပ်	Pampus argenteus
ပျော့ရှကတ်, အလျက်ဆယေအီ မတ်ဆယီမဗျစ်	Peshkov, Aleksei Maksimovitch
ပျူး	Pew
ပြကရိုင့်	Prakrit
ပွတ်ရှကင်	Pushkin
ပွန်ဒိုလန်	Pondoland
ဖရာဂေးရီးယား	Fragaria
ဖရိုးရှန်း	Frisian
ဖရန့်	Frank
ဖရန်ကိုးနီးယား	Franconia
ဖလော်ရင့်	Florence
ဖလင့်, ကက်ပတိန်	Flint, Captain
ဖာဂဆန်	Fergusson
ဖားလန်းပါတီ	Falange Party
ဖီဆယ်လီယား	Phrenalia
ဖီဇီဩလိုဂျီ	Physiology

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

ဖီအော့	Fiord, Fjord	ဗရန်းဇွစ်	Brunswick
ဖိုးဒိုးယက်	Phidias	ဗရပ်စီကား အိုလရာစီအား	Brassica oleracea
ဖိုးနစ်	Phoenix	ဗရမ်း	Brahms
ဖူဂျီစံ	Fujisan	ဗလူးခါး	Blucher
ဖူဂျိယာမာ	Fujiyama	ဗလူး ဂရော့တို	Blue Grotto
ဖူးကိုး	Foucault	ဗလူးမောင်းတိန်း	Blue Mountains
ဖယ်လိုဒွန်	Fallodon	ဗလက်	Black
ဖဲယားဝေး	Fairway	ဗလက်စတော့	Vlastos
ဖော့	Faust	ဗလက်ဗတ်	Blackbird
ဖော့တီးယေးဒီး	Fotiadi	ဗလင်းရှား	Valencia
ဖော်ရာမိနစ်ဖာရာ	Foraminifera	ဗလန်း	Blanc, Mount
ဖောဆိုက်, ဆုမ်း	Forsyte, Soames	ဗသ	Bath
ဖောလပ်	Pholus	ဗာကာ, ကားလဒွန် ဒေလာ	Barca, Calderon de la
ဖိုးနီကူလမ် ဗာဂါရီ	Foeniculum vulgare	ဗာဂျင်းနီးယန်း	Virginian
ဖိုက်စကွဲယား	Fytche Square	ဗာစီလိုးနား	Barcelona
ဖင်ဆစ်	Physics	ဗာတင်ဗတ်	Wurtemberg
ဖန်တာဇီယို	Fantasio	ဗာဗပ် တိုး	Barbus tor
ဖျူးအာရာ	Fuehrer	ဗာရို့, ဝီလျံ ဆီးဝပ်	Burrough, William Seward
ဖွန် ပေါလပ်	Von Paulus	ဗာလကန်	Vulcan
ဗရုစ, ရောဗတ်	Bruce, Robert	ဗာလီ	Bali
ဗရိုက်တင်ဖဲ	Breitenfeld	ဗာဒင်	Baden
ဗရင်း	Bren	ဗာနေး, ဟင်နရီ	Burney, Henry
ဗရင်းဂန်း	Bren gun	ဗာဗိုး, ဂျွန်	Barbour, John
ဗရန်တတ်	Brantas	ဗီဇီဂေါ့သ	Visigoth
ဗရန်ဒင်ဗတ်	Brandenburg	ဗီနဗင်တေး, ယာစင်တို	Benevante, Jacinto

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

ဗီရှီ	Vichy
ဗီလဗာအို	Bilbao
ဗီး	Bee
ဗီးနပ် ဒါ မဲဒီချီ	Venus de Medici
ဗူခါးရား	Bukhara
ဗူးရဂို	Burgos
ဗေကင်, ဖရန်းစစ်	Bacon, Francis
ဗေဇာ	Weser
ဗေယူ	Bayeu
ဗေလီယို	Balliol
ဗေးဂါး, လိုပေ သာ	Vega, Lope de
ဗေးဇဲ	Vezere
ဗယ်စလင်	Vaseline
ဗယ်ရီ, ဆာ ဂျိမ်း	Barrie, Sir James
ဗယ်လမ်	Vellum
ဗဲလီနီ, ဂျိုဗန်နီး	Bellini, Giovanni
ဗော့, ဂျရမ်း	Bosch, Jerome
ဗော့ဇဝဲ, ဂျိမ်း	Boswell, James
ဗော့ဒလီယန်	Bodleian
ဗော်နီယို	Borneo
ဗော်လတဲယား	Voltaire
ဗော်လင်းစတိုင်း	Wallenstein
ဗောရောဗုဓော	Borobudur
ဗောလတား	Volta
ဗိုကန်ဆန်, ဇက် ဒါး	Vaucanson, Jacques de
ဗိုတာ	Botha
ဗိုရီယတ်	Boreas
ဗိုလတန်	Boulton
ဗိုအားနဲ, အယ်လက်ဇန္ဒာ	Beauharnais, Alexandre
ဗက်ကပ်	Bacchus
ဗက်ချူအားနားလန်း	Bechuanaland
ဗက်စတာ	Vesta
ဗက်ဗီလုံးနီးယား	Babylonia
ဗက်ဗစ်, ချား	Babbage, Charles
ဗိုက်ကာ	Baikol
ဗင်းနက်, ဂေါ်ဒင်	Bennett, Gordon
ဗောင်ဂါရစ်	Vaulgaris
ဗောင်းဝါး	Bower
ဗိုင်းကောင့်	Viscount
ဗိုင်းကောင့် ဂရေး အော့ ဖယ်လိုဒွန်	Viscount Grey of Fallodon
ဗိုင်းမာ	Weimer
ဗစ်	Witt
ဗစ်ဗလီအိုဂရပ်ဖီ	Bibliography
ဗတ်, အက်ဒမန်	Burke, Edmund
ဗတ်ကန်, ဂျွန်	Buchan, John
ဗတ်ဂနာ	Wagner
ဗတ်ရှကူ သ ဂါမ	Vasco da Gama
ဗန်ကနာ	Vankaner
ဗန်ကာ	Bunker
ဗန်ဂါရပ်	Bungarus

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

ဗန်ဒုန်း	Bandung
ဗုန်း, ကက်ပတိန် ဗစ်လီ	Bones, Captain Billy
ဗျာဂေါ	Birger
ဗျာလဗို	Bjalbo
ဗျူ	Bute
ဗျန်းဆန်း	Bjornson
ဗွိုင်း	Boyne
ဘန်ဂါး	Bhavnagar
ဘူရှီဒိုး	Bushido
ဘယ်လရီ	Valery
မဂျပဟစ်	Majapahit
မဆီးနီးယား	Messinia
မဒရစ်	Madrid
မဒူရာ	Madura
မဟတ္တမ	Mahatma
'မာဂိုရော့'	'Mirgorod'
မာဂျရီ	Marjory
မာဆီ	Mersey
မာဆေး	Marseilles
မာတီနစ်	Martinique
မာတင်နက်, ဟိုဇေး လူဇန်း	Martinez, Jose Luzan
မာရီ ရို့ ဂျိုးဇဖင်း	Marie Rose Josephine
မာရီ လို့	Marie Louise
မာရေး, ချား	Murray, Charles
မာရှယ်, ဒေးဗစ်	Marshall, David
မာလဗာရာ	Malborough
မာလန်း, ဒေါက်တာ	Malan, Dr.
မား	Mars
မိစတပ် ကာဗာစီယပ်	Mystus cavasius
မိစတပ် ဂူလီယို	Mystus gulio
မိစတပ် တန်ဂါးရား	Mystus tengara
မိစတပ် ဗလီကာရီ	Mystus bleekari
မိစတပ် ဗစ်တားတပ်	Mystus vittatus
မီဂါလာအိမာ ဟီမာစီဖာလာ အင်ဒီကာ	Megalaima heamacephala indica
မီညို	Minho
မီတက်ဆက်	Metaxas
မီနားဗား	Minerva
မီနန်ဒါ	Menander
မီရော့ ဖိလစ်ပီနပ် ဖိလစ်ပီနပ်	Merops philippinus philippinus
မီရော့ လေချင်နောလထီ လေချင်နောလထီ	Merops leschenaulti leschenaulti
မီရော့ အိုရီယင်တာလစ် ဗာမင်နပ်	Merops orientalis birmanus
မူမိုလျို	Murillo
မေဒီနား-ဆီဒိုးနီးယား	Medina-Sidonia
မေရီ (မာရီ)	Mary
မေလာ	Malar
မယ်လွန်	Melen
မော်လတာ	Malta
မော်လီဆင်, ဂျေ၊ အေ	Mollison, J. A.
မောရစ်ရှ	Mauritius
မိုနိုတိုက်	Monotype

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

မိုမော်ဒိကာ ကိုချင်ချိုင်းဆစ်	Momordica cochinchiensis
မိုလပ်ကပ်	Moluccas
မိုးလား, အေမီးလျို	Mola, Emilio
မက္ကဆင်, ဆာ ဟိုင်ရမ်	Maxim, Sir Hiram
မက္ကလောက်	Mcleod
မက္ကလင်ဗတ်	Mecklenburg
မက်ကဲ, ဆာ ဝီလျံ	Mackel, Sir William
မက်ကောလေး	Macaulay
မက္ကင်းနစ်	Mechanics
မဂ္ဂနာကာတာ	Magna Carta
မက်ဆာရှမစ်	Messerschmitt
မက်ဆီနာ	Messina
မက်ဆီအတ်	Messias
မက်တာလင့်	Maeterlinck
မက်ထရစ်	Matrix
မိုက္ကမိုဖလင်	Microfilm
မိုက်ကယ်အန်ဂျလို	Michelangelo
မင်ဆူရေးရှင်း	Mensuration
မင်ဒယ်ဇုန်	Mendelssohn
မင်နီဆိုတာ	Minnesota
မင်း, ရက်ဖီအယ်	Mangs, Raphael
မင်းဖစ်	Memphis
မိုင်ရွန်	Myron
မစ်ချီဆန်, နေအိုမီ	Mitchison, Naomi
မစ်ဒလိုသီယန်	Midlothian
မတ်စတာ ကမ်ဗလပ်	Masta cambalus
မန်ချူးကိုး	Manchukuo
မိန်း	Maine
'မျူး'	'Mule'
မွန်ဂိုးလီးယား	Mongolia
မွန်တီကိုလာ ဆိုလီတာရီးအပ် အက်ဖိနစ်	Monticola solitarius affinis
မွန်တီစယ်လို	Monticello
မွန်တေဂူ	Montagu
မွန်တိန်း	Montaigne
မွန်းမတ်	Monmouth
ယမုနာ	Jumna
ယာကားတား	Jakarta
ယာမာတို	Yamato
ယာမာရှီတာ	Yamashita
ယူကလစ်	Euclid
ယူဂျင်း	Eugene
ယူထြိုပီအစ်ခသစ် ဗာချာ	Eutropiichthys vacha
ယူဖောဗီးယားစီအီး	Euphorbiaceae
ယူရေးနပ်	Uranus
ယူရေးရှန်း	Eurasian
ယူရစ်ပီးဒီး	Euripedes
ယူလီဆီ	Ulysses
ယူးရပ်	Eurus
ယေဒို	Yedo
ယိုကိုဟားမား	Yokohama

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယိုဆစ် ဗျစ်ဆာရီယိုနပ်ဗျစ် ယူဂါချဗီလီ Iosif Vissarionovich Dzhugashvili	
ယင်ကင်း	Yenking
ယွန်း	Yonne
ရာဂျကုတ်	Rajkot
ရာဇပူတ္တန	Rajputana
ရာသာဖို့, ဒေါက်တာ ဂျွန်	Rutherford, Dr. John
ရိယူးကျူး	Ryukyu
ရီလေးတိုက်	Relay type
ရီအာ (နတ်သမီး)	Rhea
ရီး	Rhea
ရူဗီအာစီး	Rubiaceae
ရူအန်း	Rouen
ရူးဆိုး	Rousseau
ရူးမင်း	Rumen
ရေနန်း	Renan
ရေးနော, ဆာ ဂျော့ရှာ	Reynolds, Sir Joshua
ရယ်လတစ်ဗတီ သီအိုရီ	Relativity theory
ရော့ကက်	Rocket
ရော်လီ, ဆာ ဝေါ်လတာ	Raleigh, Sir Walter
ရောဒရစ်	Roderick
ရောဗက်စပဲ့	Robespierre
ရို့စဗရီ	Rosebery
ရိုဇင်ဟိုင်း	Rosenhein
ရိုမနီ	Romany
ရိုမေအစ်	Romaic
ရိုမျူလပ်	Romulus
ရိုလာစကိတ်	Roller skate
ရိုလန်, ဂျွန်	Rowland, John
ရိုးတီး ဗီလင်ဂါရီ	Rohtee belangeri
ရက်စထြိုလီဂျာ ကနာဂါးတား	Rastroliger kanagurta
ရက်တီကျူးလမ်း	Recticulum
ရက်ဖီအယ်	Raphael
ရက်ဖဲ, ဆာ စတမ်းဖို့	Raffles, Sir Stamford
ရိုက်	Wright
ရိုက်, ယိုဟန်း ဖိလစ်	Wright, Johann Philip
ရင်ကော့ဒဲလား အိုစိုင်လေတား	Rhynchobdilla ocillata
ရိုင်နိုဗတော့ အော့တျူဆပ်	Rhinobatos obtusus
ရိုင်ဖယ်	Rifle
ရိုင်းလန်	Rhineland
ရစ်ဆစ်, ဂျိုဟန်နက်	Rissik, Johannes
ရန်နီးမိ	Runnymede
ရွန်း	Rhone
ရပ်စဗယ်ရီ	Raspberry
ရပ်ဆဲလဲ့	Rasselas
ရမ္ဗစီ, ဂျိမ်း	Rumsey, James
ရမ်းဂျက်	Ramjet
ရွဲးဗတ်	Rhombus
ရှတက်တင်	Stettin
ရှမစ်, ကွတ်	Schmidt, Kurt
ရှားလော့စဗီး	Charlottesville

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှီကိုးကူး	Shikoku
ရှီးလား, ယိုဟန်း ဖရီးဒရစ်	Schiller, Johann Friedrich
ရှူးဗတ်	Schubert
ရှူးမက်	Sumac
ရှူးမန်း	Schumann
ရှော့တရီ	Shottery
ရှိုဂွန်	Shogun
ရှိုပင်ဟော	Schopenhauer
ရှက်ဒဝယ်	Shadwell
ရှက်ဖီး	Sheffield
ရှန်ဟိုင်း	Shanghai
ရွှန်ဂေါင်ဝါ, မာတင်	Schongauer, Martin
လဗရန်, ချား	Laveran, Charles
လမိုက်တား	Lamaitre
လာကိုးနီယား	Laconia
လာဂါလော့, ဆယ်လမာ	Lagarlof, Selma
လာ မာလဗမဆွန်း	La Malmaison
လီတို	Leto
လီပီဖီအမ် ဆက်တီဗမ်	Lepidium sativum
လီယိုတွန်	Liaotung
လီလီယင်သဲ, အော့တိုး	Lilienthal, Otto
လီလီအိုင်ဖလိုရီ	Liliiflorae
လူဗစ်, အေမီး	Ludwig, Emil
လူရွန်	Lucian
လူးဝစ်, အိုင်ဇတ် နျူတန်	Lewis, Isaac Newton
လူးဝင်ဂန်း	Lewis gun
လေဗီအို ကဲဗားစူး	Labeo calbasu
လေဗီအို ရိုဟီတာ	Labeo rohita
လေအိုနေးသပ် စပလင်ဒန်	Leiognathus splendens
လော့ဂရစ်သမ်	Logarithm
လော့ နော့	Lord North
လော့ လိုမန်	Loch Lomond
လော်ရီကူလပ် ဗာနာ်လိ	Loriculus vernalis
လိုကိုမိုးတစ်	Locomotive
လက်စီဒီးမွန်း	Lacedaemon
လက်တီကောဒါ စကုတာတာ	Laticauda scutata
လက်တိုတိုင်လပ် ဂျာဗန်နစ်ကပ်	Leptoptilus javanicus
လက်တိုတိုင်လပ် ဒျူဗီယပ်	Leptoptilus dubius
လက်ပီဖိုဆဲ့ဖလပ်(စ) ဗတ်မိုရီ	Lepidocephalus berdmorei
လက်ပီသီး	Lapithae
လိုက်ပဆစ်	Leipzig
လိုက်ဗဆေး, ဒေါက်တာ	Livesay, Dr.
လင်လစ်ဂို, လော့	Linlithgow, Lord
လောင်းဗတ်	Lombards
လိုင်ကားဂပ်	Lycargus
လိုင်နိုတိုက်	Linotype
လစ်ကျူအောလာ ပယ်လတေးတား	Licuala peltata
လစ်ချဖီး	Lichfield
လစ်ဆီယတ်	Lysias
လစ်ဒီယန်	Lydian

www.burmeseclassic.com

လဒ္ဒလို, ဒန်းနယ်	Ludlow, Daniel
'လန်ဒန်ဂေဇက်'	'London Gazette'
လန်နိယပ် ကိုလျူရီအိုအီဒီး ကိုလျူရီအိုအီဒီး	Lanius collurioides collurioides
လန်နီးဒေး	Laniidae
လိန်း, ကက်ပတိန်	Lane, Captain
လမ်, ချားး	Lamb, Charles
လွတ်ဆင်	Lutzen
ဝါတာလူး	Waterloo
ဝါးဗလား	Warbler
ဝီလဆန်	Wilson
ဝီလဆန် စနိုက်	Wilson snipe
ဝီလျံစဗတ်	Williamsburg
ဝီးဗား ဗတ်	Weaver bird
ဝေဗာလေ	Waverley
ဝေးလား	Weyler
ဝယ်လင်တန်	Wellington
ဝေါလဗစ် ဗေး	Walvis Bay
ဝေါလာဂိုးနီးယား အတ္တူ	Walangonia attu
ဝေါလေ့, ဆာ ဝီလျံ	Wallace, Sir William
ဝိုက်ပါး	Wiper
ဝင့်ချ	Winch
ဝင်ဆာ	Windsor
ဝိုင်လမ်	Wylam
ဝစ်, ဂျော့	Wythe, George
ဝစ်ဝေါတားဆရန်း	Witwatersrand
ဝပ်, ဂျိမ်း	Watt, James
ဝပ်စမင်း, ဆဲလမင်း အေ	Waksman, Selman A.
ဝပ်ဆင်, တောမတ်	Watson, Thomas
ဝှိုက်, ဆာ အေး အက် (ဖ)	Whyte, Sir A. F.
ဝှိုက်ကောမတီ	Whyte Committee
ဝှိုက်ချက်ပယ်	White Chapel
သတုပ်	Stupa
သရီးဒီ	3 D
သာဗင်တေး	Cervantes
သာမိုစတတ်	Thermostat
သာမိုးရား, အယ်ကာလာ	Zamora, Alcala
သိခရ	Sikhara
'သီယေတာ'	'Theatre'
သီယိုဂိုနီ	Theogony
သီယိုဒိုးဆီးယပ်	Theodosius
သီအိုရမ်	Theorem
သူရင်းဂျီးယား	Thurengia
သေဂိုးယာ အီ လူသယိန်းတေး	Goya Y Lucientes
သော	Thor
သက်ဆလီ	Thessaly
သိုင်ရောဆင်	Thyroxin
သိုင်းရွိုက်	Thyroid
သစ္စာဂြဟ	Satya Graha
ဟကိုဒေတီ	Hakodate
ဟာဒါ, ယိုဟန်း	Herder, Johann

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

ဟာပိုဒွန် နေဟေးရီးယပ်	Harpodon Nehereus
ဟားမီး	Hermes
ဟီဒေယိုရှိ	Hideyoshi
ဟီဖက်စတပ်	Hephaestus
ဟီရော့ဒိုးတပ်	Herodotus
ဟီလဆာ အလီရှား	Hilsa alisha
ဟီး, ဆာ ရိုလန်	Hill, Sir Rowland
ဟီးဆီယော့	Hesiod
ဟီးဗီး	Hebe
ဟီးရ	Hera
ဟဲလော့	Helot
ဟော့, ဂျိမ်း	Hogg, James
ဟော့လော့တာရပ် စပိုင်နိုဆပ် ဒျူဗိုဆဲလီ	Hoplopterus spinosus duvauceli
ဟော်တင်း	Hortense
ဟော်မုန်	Hormone
ဟောကင်း, ဂျင်	Hawkins, Jim
ဟောလဗိုင်း	Holbein
ဟောလဗတ်	Holberg
ဟိုကိုင်းဒိုး	Hokkaido
ဟိုနိုးရိယပ်	Honorius
ဟိုးနိုလူးလူး	Honolulu
ဟိုးမား	Homer
ဟိုးလီး ထရင်နီတီ	Holy Trinity
ဟက်စ္ထာ	Hestia
ဟက်ဆီ	Hesse
ဟက်ဇလစ်	Hazlitt
ဟက်တာရိုနျူတီ ဖော့စိလီ	Hepteropneustes fossilis
ဟက်တိုဂရပ်	Hectograph
ဟက်ရှက်စွတ်	Hatshepsut
ဟိုက်ဒရိုကလောရစ် အက်ဆစ်	Hydrochloric acid
ဟင်နွန်	Hinnom
ဟောင်းဝပ်, လော့	Howard, Lord
ဟိုင်ဒရိုဖစ်	Hydrophis
ဟိုင်ပိုသိုင်းမစ် အဇူးရီးယား	Hypothymic azurea
ဟိုင်းဒရတ်	Hydras
ဟိုင်းန, ဟိုင်းနရစ်	Heine, Heinrich
ဟိုင်းပစ်	High Pit
ဟစ္စပါညိုလာ	Hispaniola
ဟစ်ရှာ အီလောင်ဂေးတား	Hisha elongata
ဟတ်ဆော့	Hertzog
ဟတ်ဆိုဂင်ဗတ်, ဟိုင်းနရစ် ဖွန်	Herzogenberg, Heinrich von
ဟန့်, လေး	Hunt, Leigh
ဟန်နိုဗာ	Hanover
ဟန်းတား, ဂျွန်	Hunter, John
ဟိန်း, ဆိုနီယာ	Henje, Sonia
ဟမ်မာဒြာရက်	Hamadryad
ဟမ်းဗား	Humber
ဟုမ္မာ	Homma
ဟုမ်း, အော်လီဗာ ဝင်းဒဲ	Holmes, Oliver Wendell
အဆီဇီ	Assisi

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

အဇာဗိုင်ဂျန်	Azerbaijan
အနာဗတ် ထက်စတူဒိနိယပ်	Anabas testudineus
အဗာဟိုးအား ကရမ်ဗိုလာ	Averrhoa carambola
အဗိုမာဆမ်	Abomasum
အမတေရစု	Amaterasu
အမီ အဗ္ဒုလာ	Amir Abdullah
အမူး	Amur
အရီနာ	Arena
အရှန်တီ	Ashanti
အသားနယား, မန်နွယ်	Azana, Manuel
အဟိ ံသ	Ahimsa
အာဂရာ	Agra
အာဒီ ဆိနာရီ ရက်တီရော့စတြစ်	Ardea cinerea rectirostris
အာဒီဒေး	Ardeidae
အာဒီ ပါပြူရီ မယ်နီလန်ဆစ်	Ardea purpurea manillensis
အာမာဒဗတ်	Ahmadabad
အာမာဒါ	Armada
အာမေချာ	Armature
အာဝင်, လော့	Irwin, Lord
အားဂျိုင်း	Argyll
အားမန်ဆင်	Amundsen
အားရှူးဗားနီပါး	Ashurbanipal
အားလတားမီးရာ	Altamira
အီဇုမီ	Izumi
အီထရပ်စကန်	Etruscan
အီဗာတေးမီးယား	Evertamia
အီဗာတေးမီးယား ကိုမိုနေရီးယား	Evertamia coronaria
အီဗာတေးမီးယား ဆပ်ကက်ပီတေးတား	Evertamia subcapitata
အီဗာတေးမီးယား ရီကာဗား	Evertamia recurva
အီဗားနယ့်, ဗီသယိန်းတေး	Ibanez, Vicente
အီမာဆင်	Emerson
အီယေယာစု	Iyeyasu
အီရစ်ထရီးယား	Eritrea
အီလက်ထရိုတိုက်	Electrotype
အီလက်ထရိုတိုက်ပင်း	Electrotyping
အီးမျူး	Emu
အီးဩလစ်	Aeolic
အူရူဂွေး	Uruguay
အူးဂျီးဂျီ	Ujiji
အေချောဂါးရိုင်း, ဟိုဇေး	Echegaray, Jose
အေအီရေတာ	Aerator
ဧဗရိုး	Ebro
ဧဗွန်း	Avon
အေးရိယပ်	Arius
အေးရိယပ် အက္ကျူတီရော့စတြစ်	Arius acutirostris
အေးရီး	Ares
အဲ့ကမန်	Alcman
အဲ့ပေါ့ဆိနေစီအီး	Apocynaceae
အယ် ဂရေးကိုး	El Greco
အယ်ရဲရား, ဟွမ် သေ	Herrera, Juan de

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှုယ်အမည်

အယ်ရစ္စတော့ဖန်	Aristophanes
အယ်ရစ္စတိုတယ်	Aristotle
အယ်လဂျီ	Elegy
အယ်လစီဗိုင်းအားဒီး	Alcibiades
အယ်လပိုင်း, ကင်းနက်	Alpine, Kenneth
အယ်လဖွန်းဆိုး	Alfonso
အယ်လဗာ	Elba
အယ်လဗေးနီးယန်း	Albanian
အယ်လဗတ်စတာ	Alabaster
အယ်လက်ဇန္ဒြာ	Alexandra
အယ်လက်ဇန္ဒြီးယန်း	Alexandrian
အယ်လင်, ဂျွန်	Allen, John
အယ်လင်နာ	Eleanor
အယ်လမ္ဗရာ	Alhambra
အဲဆီးယပ်	Alcaeus
အဲလဗီမား	Albemarle
အဲလရစ်	Alaric
အဲလက်တဂ အင်ဒီးက	Alactaga indica
အော့စတြိုဂေါ်သ	Ostrogoth
အော့ (စ) ဖရိုမင်နိုဖီ	Osphromenidae
အော့စဗတ်	Ostberg
အော့စဗန်, လွိုက်	Osbourne, Lloyd
အော်တိုမက်တစ် ဒိုင်ယယ် တယ်လီဖုန်း	Automatic dial telephone
အော်ပရာ	Opera
အော်ရီအိုလပ် တင်နျူရော့စတြစ် အင်ဗီဆပ်	Oriolus tenuirostris invisus
အော်လီဂါးကီး	Oligarchy
ဩစတာ	Auster
ဩဗန်း	Auburn
ဩရီးလီယန်	Aurelian
ဩရိုရာ	Aurora
ဩရိန်း	Orange
ဩရိန်းဖရီးစတိတ်	Orange Free State
အိုဗ်	Aube
အိုဆားကား	Osaka
အိုဒါ	Oder
အိုဒိုစာ	Odoacer
အိုဒွန်	Onon
အိုဖီယိုဆီဖာလိဒေး	Ophiocephalidae
အိုမာဆမ်	Omasum
အိုရိဇာ ဂရန်နျူလေးတား	Oryza granulata
အိုရိဇာ ဆာတီဗား	Oryza sativa
အိုရိဇာ လက်တီဖိုးလီးယား	Oryza latifolia
အိုလင်းပပ်	Olympus
အိုးဒင်	Odin
အက်	Aix
အက်ကွာ ရီဂျီးယား	Aqua Regia
အက်ကွိတိန်	Acquitaine
အက်ချင်း	Etching
အက်စကိုလပ်	Aeschylus
အက်စကျူးလေးပီယပ်	Aesculapius

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံလှယ်အမည်

အက်တလတ်	Atlas
အက်တာဗရင်	Atabrine
အက်တာဗစ်ဇင်း	Atavism
အက်တီနိုမိုင်ဆီ ဂရိဆိယပ်	Actinomyces griseus
အက်တီမော်လိုဂျီ	Etymology
အက်တစ်	Attic
အက်တစ်ကာ	Attica
အက်ဒါ	Edda
အက်ဒီဆင်	Addison
အက်ဖတာလီယိုတစ်	Ephtaliotis
အက်ဗကပ်	Abacus
အက်ဗန်း	Evans
အက်သင်း	Athens
'အောက်စဖို့ဂေဇက်'	'Oxford Gazette'
အောက်ဆီဂျင်	Oxygen
အိုက်, ယန် ဗန်	Eyck, Jan van
ဘိုက်, ဟူးဗတ် ဗန်	Eyck, Hubert van
အိုက်စင်ဂလပ်	Isinglass
အင်ဂီလား ဗင်ဂလန်ဆစ်	Anguilla benghalensis
အင်ဂီလား ဗိုင်ကာလာ	Anguilla bicolor
အင်ဆာရီဖုမ်	Anseriformes
အင်တာမစ်တင်းဒပ် အင်ဂျင်	Intermittent-duct engine
အင်ဒါဆန်, ဟန်း	Anderson, Hans
အင်ဒိုချိုင်းနား	Indochina
အင်နီဆိုကီလပ် ကာနိုဆပ်	Anisochilus carnosus
အိုင်ဆိုကရေးတီး	Isocrates
အိုင်ဇပ်, ဗစ်ကာစတပ်	Isaac, Bickerstaffe
အိုင်ဗစ် လျူကိုဆဲ့ဖလပ်	Ibis leucocephalus
အိုင်ရေးနီယန်	Iranian
အိုင်အွန်းနစ်	Ionic
အိုင်းန္း	Ainu
အိုင်းယန်း အောက်ဆိုက်	Iron oxide
အစ်ဆိုင်အွန်	Ixion
အစ်ပစ္စစ်	Ipswich
အစ်ပဆင်, ဟင်းနရစ်	Ibsen, Henrik
အစ်ဗီကပ်	Ibycus
အစ်လယက်	Iliad
အတ္တလန္တာ	Atlanta
အုတ်	Oates
အန်ချိုဗီ	Anchovy
အန်ဇူ	Anjou
အန်သီယပ်(စ) မာလတီဒင်	Anthias multidens
အိန္ဒိယ စတက်တျူတရီ ကော်မရှင်	Indian Statutory Commission
အပ်ဆားလား	Upsala
အိပ်ဇိုစီတီဒေး	Exocoetidae
အမ်ဖီနပ် ကုချိယား	Amphipnous cuchia
အမန်	Amman
အမ်း	Ems
အွန်ဆက်, ဆစ်ဂရစ်	Undset, Sigrid
အွန်းဖလား	Honfleur

BURMESE CLASSIC .com

www.burmeseclassic.com